ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΟ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ ΛΕΞΙΚΟ ΟΡΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΓΛΥΠΤΙΚΗΣ

MULTILINGUAL ILLUSTRATED DICTIONARY OF BYZANTINE ARCHITECTURE AND SCULPTURE TERMINOLOGY

MULTILINGUAL ILLUSTRATED DICTIONARY OF BYZANTINE ARCHITECTURE AND SCULPTURE TERMINOLOGY

Edited by
Sophia Kalopissi-Verti and Maria Panayotidi-Kesisoglou
University of Athens

with the collaboration of
Elka Bakalova, Ecaterina Buculei, Olga Etinhof,
Raffaella Farioli Campanati, Miltos Garidis†, Anka Stojaković, Pyrros Thomos

with architectural drawings by
Petros Koufopoulos, Stavros Mamaloukos, Marina Myriantheos-Koufopoulou

CRETE UNIVERSITY PRESS
HERAKLEION 2010

ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΟ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ ΛΕΞΙΚΟ ΟΡΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΓΛΥΠΤΙΚΗΣ

Επιστημονική επιμέλεια:
Σοφία Καλοπίση-Βέρτη και Μαρία Παναγιωτίδη-Κεσίσογλου
Πανεπιστήμιο Αθηνών

Με τη συνεργασία των
Elka Bakalova, Ecaterina Buculei, Μίλτου Γαρίδη†,
Olga Etinhof, Raffaella Farioli Campanati, Πύρρου Θώμου, Anka Stojaković

Σχέδια των αρχιτεκτόνων
Πέτρου Κουφόπουλου, Σταύρου Μαμαλούκου, Μαρίνας Μυριανθέως-Κουφοπούλου

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2010

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ
ΙΔΡΥΜΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΣ
Ηράκλειο Κρήτης, Τ.Θ. 1527, 711 10. Τηλ. 2810 391084, 2810 391097, Fax: 2810 391085
Αθήνα: Μάνης 5, 106 81. Τηλ. 210 3849020-22, Fax: 210 3301583
e-mail: info@cup.gr
www.cup.gr

ΣΕΙΡΑ: ΣΥΜΒΟΛΕΣ ΣΤΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
Διευθυντής σειράς: Γ. Μ. Σηφάκης

© 2010 ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ
Πρώτη έκδοση: Οκτώβριος 2010
Επιμέλεια παραγωγής: Διονυσία Δασκάλου (ΠΕΚ)
Εκτύπωση & βιβλιοδεσία: Γ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΕΠΕ
Μακέτα εξωφύλλου: Ντίνα Γκαντή

ISBN 978-960-524-317-3

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ❁ CONTENTS

ΠΡΟΛΟΓΟΣ του Jean-Pierre Sodini	viii-xi	**PROLOGUE par Jean-Pierre Sodini**
ΠΡΟΛΟΓΟΣ των εκδοτριών	xii-xvi	**PROLOGUE by the editors**
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	xviii-xxi	**INTRODUCTION**
Οδηγίες για τον χρήστη	xxii-xxx	*User instructions*
Σύμβολα	xxx-xxiii	*Symbols*
Γενικές συντομογραφίες	xxxiv-xxxv	*General Abbreviations*
Συντομογραφίες ονομάτων, προσώπων και ιδρυμάτων	xxxvii	*Abbreviations of names, persons and foundations*
ΜΕΡΟΣ Α΄	❁	PART A
ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΟ ΛΕΞΙΚΟ	1-416	**MULTILINGUAL DICTIONARY**
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ	417-440	**NOTES**
ΜΕΡΟΣ Β΄	❁	PART B
ΔΙΓΛΩΣΣΑ ΛΕΞΙΚΑ	441-598	**BILINGUAL DICTIONARIES**
Αγγλικά – Ελληνικά	443-458	*English – Greek*
Αλβανικά – Ελληνικά	459-475	*Albanian – Greek*
Γαλλικά – Ελληνικά	476-493	*French – Greek*
Γερμανικά – Ελληνικά	494-511	*German – Greek*
Ιταλικά – Ελληνικά	512-529	*Italian – Greek*
Ρουμανικά – Ελληνικά	530-546	*Romanian – Greek*
Βουλγαρικά – Ελληνικά	547-564	*Bulgarian – Greek*
Ρωσικά – Ελληνικά	565-581	*Russian – Greek*
Σερβικά – Ελληνικά	582-597	*Serbian – Greek*
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	599-661	**BIBLIOGRAPHY**
Βιβλιογραφικές συντομογραφίες	602-611	*Bibliographical abbreviations*
Γενική Βιβλιογραφία	612-620	*General Bibliography*
Βιβλιογραφία κατά τόπους	621-661	*Regionally Classified Bibliography*
ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ	663-667	**INDEXES**
Ευρετήριο όρων των υποσημειώσεων	663	*Index of endnote terms*
Ευρετήριο σχεδίων με πολλαπλή χρήση	664-667	*Index of multiply used drawings*

PROLOGUE

Jean-Pierre Sodini

Commencée dès 1981, le *Dictionnaire multilingue illustré des termes d'architecture et de sculpture byzantines* a été une entreprise de longue haleine. Il marquera une date dans les études byzantines.

Son prologue, son introduction et ses notes sont bilingues (grec et anglais). Le dictionnaire proprement dit traite des termes à partir du grec, chaque entrée comprenant la traduction des termes en anglais, en albanais, en français, en allemand, en italien, en roumain, en bulgare, en russe et en serbe, avec pour ces trois langues le recours au cyrillique et à une transcription latine. La seconde partie comprend des sections bilingues, chacune des langues renvoyant en suivant son ordre alphabétique aux entrées du grec. On a donc anglais-grec, albanais-grec, français-grec, allemand-grec, italien-grec, roumain-grec, bulgare-grec, russe-grec et serbe-grec. C'est un parti clair, qui permet une consultation aisée.

Le choix des entrées m'a paru judicieux. Il n'esquive aucun problème s'agissant des typologies difficiles, églises, voûtes, fenêtres, chapiteaux, appareils. Des notes viennent justifier les choix, donnent des explications plus détaillées concernant les nuances dans l'emploi des équivalents et renvoient à une riche bibliographie. Le texte est bien illustré par le recours à une ample documentation graphique et photographique, très pédagogiquement présentée. Les dessins ont été repris et homogénéisés (dans le cas des types d'église, mis à une même échelle de 1/350e), les photographies sont dans la mesure du possible originales et comportent l'indication de l'année de la prise de vue, très utile en raison des transformations qui peuvent survenir pour des raisons diverses dans les monuments illustrés.

Il permettra aux spécialistes et aux étudiants qui veulent travailler dans ces domaines d'éviter les incompréhensions et les contre-sens qui peuvent naître pour des raisons purement linguistiques. Les dictionnaires de langue courante ne peuvent consacrer beaucoup d'espace à des termes trop techniques et les lexicologues sont rarement spécialistes d'architecture et de sculpture architecturale byzantine. De plus, un certain flou existe, à l'intérieur de chaque langue, entre ces termes techniques, quand ils existent et ne désignent qu'un objet précis et non un ensemble non discriminé. De plus, quand, dans une langue donnée, peu de publications ont été faites dans un domaine déterminé ou à des intervalles trop espacés, le vocabulaire technique constitué a cessé de s'enrichir et de vivre au contact de l'évolution de la recherche. Bref, la

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Jean-Pierre Sodini

Το *Πολύγλωσσο Εικονογραφημένο Λεξικό Όρων της Βυζαντινής Αρχιτεκτονικής και Γλυπτικής*, που άρχισε να γράφεται από το 1981, είναι ένα πολυετές και κοπιώδες εγχείρημα. Το λεξικό αυτό θα αποτελέσει σταθμό στο χώρο των βυζαντινών σπουδών.

Ο πρόλογος, η εισαγωγή και οι σημειώσεις είναι δίγλωσσες (Ελληνικά και Αγγλικά). Για την ακρίβεια, το *Λεξικό* παρουσιάζει τους όρους στα Ελληνικά, με κάθε λήμμα να περιλαμβάνει τη μετάφραση του αντίστοιχου όρου στα Αγγλικά, Αλβανικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά, Ρουμανικά, Βουλγαρικά, Ρωσικά και Σερβικά. Στις τρεις τελευταίες γλώσσες χρησιμοποιήθηκε τόσο το κυριλλικό όσο και το λατινικό αλφάβητο. Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει δίγλωσσα τμήματα, με την καθεμία από τις γλώσσες να παραπέμπει κατ' αλφαβητική σειρά στα ελληνικά λήμματα. Έχουμε, λοιπόν, αγγλοελληνικό, αλβανοελληνικό, γερμανοελληνικό, ιταλοελληνικό, ρουμανοελληνικό, βουλγαροελληνικό, ρωσοελληνικό και σερβοελληνικό τμήμα. Πρόκειται για ένα τμήμα που έχει σαφήνεια, το οποίο επιτρέπει την άνετη χρήση του λεξικού.

Η επιλογή των όρων μου φάνηκε σωστή. Το *Λεξικό* δεν παρακάμπτει κανένα πρόβλημα που αναφέρεται σε δύσκολες τυπολογίες ναών, θόλων, παραθύρων, κιονοκράνων ή ειδών τοιχοδομίας. Οι σημειώσεις δικαιολογούν τις επιλογές, προσφέρουν λεπτομερέστερες εξηγήσεις για τη σημασιολογική διαφοροποίηση στη χρήση των ισοδύναμων όρων και παραπέμπουν σε μια εκτενή βιβλιογραφία. Το κείμενο είναι πλούσια εικονογραφημένο, καθώς συνοδεύεται από ευρεία τεκμηρίωση, σχεδιαστική και φωτογραφική, που παρουσιάζεται με έναν εξαιρετικά παιδαγωγικό τρόπο. Τα σχέδια είναι εκ νέου επεξεργασμένα και ομοιογενή (στην περίπτωση των τύπων ναών, σχεδιασμένα σε ενιαία κλίμακα, 1/350). Οι φωτογραφίες είναι, κατά το δυνατόν, πρωτότυπες και περιλαμβάνουν σχετική ένδειξη για το έτος που ελήφθησαν, στοιχείο εξαιρετικά χρήσιμο, λόγω των μεταβολών που μπορεί να συμβούν για διάφορους λόγους στα εικονιζόμενα μνημεία.

Το ανά χείρας *Λεξικό* θα επιτρέψει στους ειδικούς, αλλά και στους φοιτητές, που θέλουν να εργαστούν στα πεδία αυτά, να κατανοούν καλύτερα τα κείμενα και να αποφεύγουν τις παρανοήσεις που μπορεί να προκληθούν από καθαρά γλωσσικούς λόγους. Τα γενικά λεξικά δεν μπορούν να αφιερώσουν πολύ χώρο σε τεχνικούς όρους, ενώ και οι λεξικογράφοι σπάνια είναι εξειδικευμένοι στην αρχιτεκτονική και στην αρχιτεκτονική γλυπτική του Βυζαντίου. Εκτός αυτού, στο πλαίσιο κάθε γλώσσας, οι τεχνικοί όροι διακρίνονται

confrontation d'un même objet à ses appellations dans plusieurs langues permet une salutaire remise à plat. L'équipe éditoriale inclut, aux côtés d'universitaires et d'architectes grecs des professeurs et des spécialistes bulgares, roumains, serbes, italiens, russes, albanais. Cette collaboration a permis un contrôle réel du sens des termes dans les différentes langues.

Les études en architecture et sculpture architecturale se développent depuis une décennie dans toutes les langues retenues dans ce dictionnaire et d'autres (arménien, géorgien, turc sans parler de celles du Proche-Orient et de l'Egypte). De partout naissent des inventaires, des publications en langue nationale dans des livres et des périodiques (de surcroît difficiles d'accès). Aux auteurs comme aux lecteurs, ce dictionnaire fournira les bases d'une compréhension mutuelle irremplaçable en jetant les fondements d'une nomenclature multilingue, qui, souhaitons-le, ira en s'approfondissant dans le respect mutuel des différentes langues impliquées.

Cette entreprise doit beaucoup à l'énergie sans faille de ses deux promotrices, mes collègues et amies Sophia Kalopissi-Verti et Maria Panayotidi-Kesisoglou. C'est un premier pas important et décisif. Il ouvre la voie, comme elles le souhaitent, à des dictionnaires dans d'autres domaines de l'art byzantin et à une intégration renouvelée des sources textuelles en relation avec la culture matérielle et l'art de Byzance. D'ores et déjà, elles peuvent se féliciter d'avoir fourni un ouvrage de référence, bien adapté au patrimoine architectural byzantin, évitant aux byzantinistes des recherches dispersées et parfois stériles dans d'autres domaines (l'architecture gréco-romaine ou médiévale d'Occident, voire de la Renaissance) ou dans des livres vieillis. Il est important pour structurer une discipline de bénéficier de références communes, quitte à les faire évoluer au fil des recherches et des découvertes.

από κάποια σχετική ασάφεια, όταν υπάρχουν για να ορίσουν ένα συγκεκριμένο αντικείμενο και όχι ένα αδιαφοροποίητο σύνολο. Επιπλέον, όταν, σε μια γλώσσα, οι εκδόσεις σε ένα επιστημονικό πεδίο είναι λίγες ή σπάνιες, το συγκροτημένο τεχνικό λεξιλόγιο παύει να εμπλουτίζεται και χάνει την επαφή του με την εξέλιξη της έρευνας. Εν ολίγοις, η σύγκριση των ονομασιών του ίδιου αντικειμένου σε πολλές γλώσσες επιτρέπει την ευεργετική επανεξέταση των δεδομένων. Στην εκδοτική ομάδα περιλαμβάνονταν, εκτός από τους Έλληνες πανεπιστημιακούς και αρχιτέκτονες, καθηγητές και ειδικοί από τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, τη Σερβία, την Ιταλία, τη Ρωσία και την Αλβανία. Η συνεργασία αυτή επέτρεψε τον ουσιαστικό σημασιολογικό έλεγχο των όρων σε διαφορετικές γλώσσες.

Εδώ και μια δεκαετία, οι σπουδές αρχιτεκτονικής και γλυπτικής αρχιτεκτονικής αναπτύσσονται σε όλες τις γλώσσες που χρησιμοποιούνται στο λεξικό αυτό, αλλά και σε άλλες, όπως στην Αρμενική, στη Γεωργιανή και την Τουρκική, για να μην μιλήσουμε για τις γλώσσες της Μέσης Ανατολής ή τα Αιγυπτιακά. Σε όλες αυτές τις εθνικές γλώσσες, πραγματοποιούνται καταγραφές και δημοσιεύσεις σε εθνική γλώσσα σε βιβλία και σε περιοδικά (που, επί πλέον, δεν είναι ευπρόσιτα). Το λεξικό αυτό θα προσφέρει στους συγγραφείς, αλλά και στους αναγνώστες, τις βάσεις μιας αναντικατάστατης αλληλοκατανόησης, θέτοντας τα θεμέλια μιας πολύγλωσσης ορολογίας που, όπως το ευχόμαστε, θα εμπλουτίζεται συνεχώς, στο πλαίσιο του αμοιβαίου σεβασμού των εμπλεκόμενων γλωσσών.

Το παρόν εγχείρημα οφείλει πολλά στην άοκνη δράση των δύο συναδέλφων και φίλων μου που το εμπνεύστηκαν και το προώθησαν, της Σοφίας Καλοπίση-Βέρτη και της Μαρίας Παναγιωτίδη-Κεσίσογλου. Είναι ένα πρώτο και σημαντικό βήμα. Όπως ελπίζουν και εύχονται οι δύο συνάδελφοι, θα ανοίξει το δρόμο σε λεξικά εξειδικευμένα σε άλλους τομείς της βυζαντινής τέχνης, αλλά και σε μια ανανεωμένη ενσωμάτωση των γραπτών πηγών που σχετίζονται με τον υλικό πολιτισμό και την τέχνη του Βυζαντίου. Εφεξής, οι δύο συνάδελφοι μπορούν να είναι ικανοποιημένες διότι προσέφεραν ένα έργο αναφοράς, καλά προσαρμοσμένο στη βυζαντινή αρχιτεκτονική κληρονομιά, δίνοντας τη δυνατότητα στους βυζαντινολόγους να αποφύγουν σκόρπιες και, ενίοτε, στείρες αναζητήσεις σε άλλους κλάδους (στην ελληνορωμαϊκή αρχιτεκτονική, στη μεσαιωνική αρχιτεκτονική της Δύσης ή ακόμα και σε εκείνη της Αναγέννησης) ή σε πεπαλαιωμένα βιβλία. Για να συγκροτήσουμε έναν επιστημονικό κλάδο, είναι σημαντικό να επωφελούμαστε από τις κοινές αναφορές, έστω και αν χρειαστεί να εξελιχθούν κατά τη διάρκεια των ερευνών και των ανακαλύψεων.

PROLOGUE

The gaps in the domain of terminology of Byzantine art and architecture are indisputable. Indeed, in an age when the impact of information technology requires the formulation of key terms, quite often expressed entirely in symbolic forms, the need for preserving the linguistic heritage of specialized terminology in the various national languages becomes imperative. The purpose of such new pursuits is not only the establishment of a key terminology possessing the highest possible degree of clarity and precision, but at the same time to guard against the loss of linguistic richness of expression, even in scientific writing. Thus, contemporary technological advances and demands will not prove detrimental to the diversity of expression and to the linguistic heritage of national languages.

We hope that the compilation of the *Multilingual Illustrated Dictionary of Byzantine Architecture and Sculpture Terminology* will be the initial step toward a broader and more thorough undertaking aimed at fulfilling the above goals. The *Dictionary* in its present form is the result of a long-term endeavour which began at the end of the 1970's, a time when the Balkan political scene was different from today's and when computer technology had not yet established a firm foothold in this country. Due to the fact that at the time Yugoslavia was a unified state and because of the limited contacts with Turkey, not all Balkan languages, and in genaral not all national languages spoken in countries where Byzantium flourished could be included.

The *Dictionary* was compiled with the collaboration of: Professor Elka Bakalova, Corresponding Member of the Bulgarian Academy of Sciences, with the assistance of Dr Iva Dosseva, Researcher at the Bulgarian Academy of Sciences, and of art historian Stanislav Stanev (Bulgarian terminology); Dr Ecaterina Buculei, Researcher at the Bucharest Institute of Art History (Romanian terminology); Miltos Garidis†, Professor at the University of Ioannina, and Professor Olga Etinhof, Institute of Eastern Studies in Moscow (Russian terminology); Professor Raffaella Farioli Campanati, University of Bologna (Italian terminology); Professor Pyrros Thomos, Researcher at the Albanian Academy of Sciences (Albanian terminology); Professor Anka Stojaković, University of Belgrade (Serbian terminology). In addition to the selection of the Greek terms and their rendering into English, French, and German, the undersigned, professors of Byzantine Archaeology at the University of Athens, were also responsible for the selection of illustration

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Οι ελλείψεις που υπάρχουν σε θέματα ορολογίας στον τομέα της βυζαντινής αρχαιολογίας και τέχνης είναι αναμφισβήτητες. Σε μια εποχή μάλιστα που η εισβολή της ηλεκτρονικής τεχνολογίας απαιτεί τη διατύπωση όρων με το χαρακτήρα «κλειδιού» –οι οποίοι πολλές φορές μάλιστα εκφράζονται τελείως συμβολικά– γίνεται ακόμη επιτακτικότερη η ανάγκη διατήρησης του γλωσσικού θησαυρού της ειδικής ορολογίας των εθνικών γλωσσών. Σκοπός των νέων αναζητήσεων είναι όχι μόνο να καθιερωθεί κατά το δυνατόν μία ορολογία-κλειδί, με την επιθυμητή ακρίβεια και σαφήνεια, αλλά παράλληλα να μη χαθεί ο γλωσσικός πλούτος και η δυνατότητα πολλαπλών τρόπων έκφρασης, ακόμη και στον επιστημονικό λόγο. Με τον τρόπο αυτό, οι σύγχρονες τεχνολογικές δυνατότητες και απαιτήσεις δεν θα αποβούν σε βάρος της ποικιλίας της έκφρασης και του λεξιλογικού θησαυρού των εθνικών γλωσσών.

Η σύνταξη του *Πολύγλωσσου Εικονογραφημένου Λεξικού Όρων Βυζαντινής Αρχιτεκτονικής και Γλυπτικής* ελπίζουμε ότι θα αποτελέσει την αρχή για μια ευρύτερη και πληρέστερη εργασία που θα ανταποκρίνεται στους παραπάνω στόχους. Το *Λεξικό* αυτό, στην παρούσα μορφή, είναι αποτέλεσμα μακρόχρονης προσπάθειας που ξεκίνησε στα τέλη της δεκαετίας του 1970, όταν η πολιτική σκηνή στα Βαλκάνια ήταν διαφορετική και η ηλεκτρονική τεχνολογία δεν είχε ακόμα καθιερωθεί στη χώρα μας. Λόγω της τότε ενωμένης Γιουγκοσλαβίας και των περιορισμένων εκείνη την εποχή επαφών με την Τουρκία, δεν έχουν συμπεριληφθεί όλες οι γλώσσες των βαλκανικών κρατών, όπως έχουν διαμορφωθεί σήμερα, και γενικότερα όλων των κρατών τα οποία υπάρχουν σήμερα στο χώρο όπου είχε εξαπλωθεί ο βυζαντινός πολιτισμός.

Για τη σύνταξη του *Λεξικού* συνεργάστηκαν: Η καθηγήτρια Elka Bakalova, αντεπιστέλλον μέλος της Ακαδημίας Επιστημών της Βουλγαρίας, με τη συνεργασία της Δρος Iva Dosseva, ερευνήτριας στην Ακαδημία Επιστημών της Βουλγαρίας, και του ιστορικού της τέχνης Stanislav Stanev (βουλγαρική ορολογία), η Δρ Ecaterina Buculei, ερευνήτρια στο Ινστιτούτο Ιστορίας της Τέχνης του Βουκουρεστίου (ρουμανική ορολογία), ο καθηγητής Μίλτος Γαρίδης†, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, και η καθηγήτρια Olga Etinhof, Ινστιτούτο Ανατολικών Σπουδών της Μόσχας (ρωσική ορολογία), η καθηγήτρια Raffaella Farioli Campanati, Πανεπιστήμιο της Bologna (ιταλική ορολογία), ο καθηγητής Πύρρος Θώμος, επιστημονικός συνεργάτης της Ακαδημίας Επιστημών της Αλβανίας (αλβανική ορολογία), η καθηγήτρια Anka Stojakovic, Πανεπιστήμιο του Βελιγραδίου (σερβική ορολογία). Εκτός από την ευθύνη της επι-

examples and their annotations, the compilation of the bibliography, as well as the general supervision and coordination of the work.

The greater portion of the designs were made by the architect-conservators: Petros Koufopoulos, Associate Professor at the University of Patras; Stavros Mamaloukos, Assistant Professor at the University of Patras; Marina Myriantheos-Koufopoulou. We owe the lexicographical review to the philologists Eleni Mavrakaki and Phoni Panayotopoulou, collaborators of the *Lexiko tes Koines Neoellinikes* of the Institute of Modern Greek Studies of the Aristotle University of Thessaloniki (Manolis Triandaphyllidis Foundation). The introductory texts, captions and footnotes were translated by the byzantinist Dr Angelika Antonakos.

We are especially indebted to Professor Grigoris Sifakis, former President of the Institute of Mediterranean Studies (FORTH), for his continuous moral and substancial support during the whole process of produ-ction of the work. We also thank Academician Jean-Pierre Sodini, Professors Charalambos Bouras and Marica Šuput for their help. Our colleagues Professors Argyris Petronotis and Chara Konstantinidi eagerly responded in the past to our requests for the suggestion of terms. After the death of our friend Miltos Garidis, Olga Etinhof took over the responsibility for the Russian section. Very important was the contribution of Miltos' wife Nelly Garidis. Our friends and colleagues Professor Georgia Kokkorou-Alevra and Assistant Professor Platon Petridis unfailingly provided assistance with any problems relating to architectural terms of Late Antiquity.

We would like to thank all our colleagues, who, during the long and arduous compilation of the *Dictionary*, offered advice and suggestions and provided us with photographs, especially Marina Falla Castelfranchi, Georgi Gerov, Anastasia Drandaki, George Karadedos, Anna Maria Kasdagli, Angeliki Katsioti, Ilias Kollias†, Eutychia Kourkoutidou-Nikolaidou, Ingrid Livieratou, Euterpi Marki, Angeliki Mitsani†, Yanna Bitha, Kyrill Pavlikianov, Juri Piatnitsky, Maria Sigala, Kostas Tsouris and George Filotheou. Occasionally, our young colleagues, at the time students, Guentcho Banev, Yannis Vaxevanis, Dina Kephala, Dora Konstantellou, George Manginis, Vassilis Marinis, Nikoletta Pyrrou, Nikos Roumeliotis, Georgia Foukaneli, Nikolas Fyssas, Vassiliki Foskolou, and Ioanna Christoforaki also assisted.

We further acknowledge the generosity of the following in permitting us to use their photographs: the Photography Archives of the Benaki Museum, the Byzantine Museum of Athens, the Photography Archives of the History of Architecture at the National Technical University of Athens, and the regional Ephorates of Byzantine Antiquities.

The Institute of Mediterranean Studies of the Foundation for Research & Technology, the Research Committee of the University of Athens, the Psychas Foundation, and the Basil and Elisa Goulandris Foundation periodically funded the preparation of designs and the computer program origianlly used. The Ministry of Culture contributed towards the high cost of printing the *Dictionary*, thanks to the willing response of the former Secretary General George Thomas.

The difficulties in typing the multilingual terms of the *Dictionary* as well as in the configuration and layout of the text were successfully handled through the tireless efforts and hard work of Dionysia Daskalou, Editor of

λογής των ελληνικών όρων και της απόδοσής τους στην αγγλική, στη γαλλική και στη γερμανική γλώσσα, οι υπογράφουσες, καθηγήτριες Βυζαντινής Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, είχαν τη φροντίδα της αναζήτησης των παραδειγμάτων της εικονογράφησης, σχεδιαστικής και φωτογραφικής, της σύνταξης των επεξηγηματικών κειμένων που τα συνοδεύουν και της σύνταξης της βιβλιογραφίας. Είχαν επίσης το συντονισμό και την επιμέλεια του συνόλου των εργασιών.

Το μεγαλύτερο μέρος των σχεδίων οφείλεται στους αρχιτέκτονες αναστηλωτές: Πέτρο Κουφόπουλο, αναπληρωτή καθηγητή του Πανεπιστημίου της Πάτρας, Σταύρο Μαμαλούκο, επίκουρο καθηγητή του Πανεπιστημίου της Πάτρας και Μαρίνα Μυριανθέως-Κουφοπούλου. Τον λεξικογραφικό έλεγχο οφείλουμε στις φιλολόγους, συνεργάτιδες του *Λεξικού της κοινής Νεοελληνικής* του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη), κυρίες Ελένη Μαυρακάκη και Φώνη Παναγιωτοπούλου. Τα εισαγωγικά κείμενα, τον υπομνηματισμό του εποπτικού υλικού και τις σημειώσεις μετέφρασε στα αγγλικά η βυζαντινολόγος Δρ Αγγελική Αντωνάκου.

Ιδιαίτερα ευχαριστούμε τον καθηγητή Γρηγόρη Σηφάκη, πρόεδρο παλαιότερα του Ινστιτούτου Μεσογειακών Σπουδών του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας, για τη συνεχή ηθική και ουσιαστική συμπαράστασή του σε όλες τις φάσεις της σύν-ταξης του *Λεξικού*. Για τη βοήθειά τους ευχαριστούμε επίσης τον ακαδημαϊκό Jean-Pierre Sodini και τους καθηγητές Χαράλαμπο Μπούρα και Marica Šuput. Οι συνάδελφοι καθηγητές Αργύρης Πετρονώτης και Χαρά Κωνσταντινίδη με προθυμία ανταποκρίθηκαν παλαιότερα σε παράκλησή μας για υποδείξεις όρων. Μετά το θάνατο του προσφιλούς μας Μίλτου Γαρίδη, το ρωσικό τμήμα ανέλαβε η καθηγήτρια Olga Etinhof. Σημαντική ήταν και η προσφορά της συζύγου τού Μίλτου, Nelly Γαρίδη. Οι φίλοι και συνάδελφοι καθηγήτρια Γεωργία Κοκκορού-Αλευρά και επίκουρος καθηγητής Πλάτων Πετρίδης βοήθησαν πάντα στους προβληματισμούς μας για τους όρους της αρχιτεκτονικής της ύστερης αρχαιότητας.

Ευχαριστούμε όλους τους συναδέλφους, που κατά τη μακρά και επίπονη διάρκεια της σύνταξης του *Λεξικού* βοήθησαν με συμβουλές, υποδείξεις και παραχώρηση φωτογραφιών, και ιδιαίτερα τη Marina Falla Castelfranchi, τον Georgi Gerov, την Αναστασία Δρανδάκη, τον Γιώργο Καραδέδο, την Αγγελική Κατσιώτη, τον Ηλία Κόλλια†, την Ευτυχία Κουρκουτίδου-Νικολαΐδου, την Ingrid Λιβιεράτου, την Ευτέρπη Μαρκή, την Αγγελική Μητσάνη†, την Γιάννα Μπίθα, τον Kyrill Pavlikianov, τον Juri Piatnitsky, τη Μαρία Σιγάλα, τον Κώστα Τσουρή και τον Γιώργο Φιλοθέου. Κατά καιρούς συνέβαλαν επίσης οι νεαροί συνάδελφοι, και παλαιότερα φοιτητές μας, Guencho Banev, Γιάννης Βαξεβάνης, Ντίνα Κεφαλά, Δώρα Κωσταντέλλου, Γιώργος Μαγγίνης, Βασίλης Μαρίνης, Νικολέττα Πύρρου, Νίκος Ρουμελιώτης, Γεωργία Φουκανέλη, Νικόλας Φύσσας, Βασιλική Φωσκόλου και Ιωάννα Χριστοφοράκη.

Για την ευγενή παραχώρηση φωτογραφιών ευχαριστούμε το Φωτογραφικό Αρχείο του Μουσείου Μπενάκη, το Βυζαντινό Μουσείο Αθηνών, το Φωτογραφικό Αρχείο της Ιστορίας της Αρχιτεκτονικής του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου και τις κατά τόπους Εφορείες Βυζαντινών Αρχαιοτήτων.

Την εκπόνηση των σχεδίων και του αρχικού προγράμματος στον ηλεκτρονικό υπολογιστή χρηματοδότησε κατά καιρούς το Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών του Ιδρύματος Τεχνολογίας & Έρευνας, η Επιτροπή Ερευνών του

Crete University Press. We thank her cordially. Finally, we would like to express our gratitude to Stefanos Trachanas, Director of Crete University Press for his support and patience during this long-term undertaking.

Sophia Kalopissi-Verti and Maria Panayotidi-Kesisoglou

Πανεπιστημίου Αθηνών, το Ίδρυμα Ψύχα και το Ίδρυμα Βασίλη και Ελίζας Γουλανδρή. Στις αυξημένες οικονομικές απαιτήσεις της έκδοσης του *Λεξικού* συνέβαλε το Υπουργείο Πολιτισμού χάρη στην πρόθυμη ανταπόκριση του τότε Γενικού Γραμματέα Γιώργου Θωμά.

Οι δυσκολίες της στοιχειοθεσίας των πολύγλωσσων όρων του *Λεξικού* και της διαμόρφωσης και σελιδοποίησης του κειμένου αντιμετωπίστηκαν με επιτυχία, μετά από ακάματη προσπάθεια και μόχθο, από την επιμελήτρια των Πανεπιστημιακών Εκδόσεων Κρήτης Διονυσία Δασκάλου, την οποία και ευχαριστούμε θερμότατα. Ευχαριστούμε, τέλος, τον διευθυντή των Πανεπιστημιακών Εκδόσεων Κρήτης, Στέφανο Τραχανά, για την υποστήριξη και την υπομονετική του ανοχή στη μακρόχρονη προσπάθεια ολοκλήρωσης του έργου.

Σοφία Καλοπίση-Βέρτη και Μαρία Παναγιωτίδη-Κεσίσογλου

INTRODUCTION

The *Multilingual Illustrated Dictionary of Byzantine Architecture and Sculpture Terminology* consists of over 1000 major entries based on terms used in contemporary bibliography and is divided into two parts. It was compiled on the basis of Greek terminology, and its first section, covering ten languages, contains Greek terms with their respective synonyms and the corresponding English, Albanian, French, German, Italian, Romanian, Bulgarian, Russian, and Serbian terms with their synonyms. The three Slavic languages are rendered in both the Cyrillic and Latin alphabets. The entries are consistently accompanied by drawings and photographs, and frequently by endnote annotations as well. The latter appear under the Greek term, irrespective of original language.

The second part is divided into the following nine bilingual sections: English-Greek, Albanian-Greek, French-Greek, German-Greek, Italian-Greek, Romanian-Greek, Bulgarian-Greek, Russian-Greek, and Serbian-Greek. In this section the Greek equivalent refers to the first and main entry (key term) of the *Dictionary*, to which the user may then turn to find corresponding terms with their synonyms, endnotes and references to the drawings and photographs.

The entries of the *Dictionary* do not include definitions. Instead, most entries are accompanied by drawings and photographs, which were chosen with an interpretive function in view. The user is thus provided with instant and full visualisation of the entry in accordance with modern practice. The *Dictionary* does not provide illustrative material for extremely common terms such as hall, villa, door, etc.

The drawings fall in two major categories. Some illustrate simple terms, while others, such as those representing church types, are more complex. In the latter case –as well as in any other case deemed necessary–, drawings of specific monuments, considered as representative examples, were provided. However, these specific examples of various church types are supplemented by smaller scale ground plans, which do not depict any particular church but aim instead to provide an abstract rendition of the general architectural type, in order to facilitate the reader's comprehension of the main characteristics and distinctive elements of each type. The illustrations of church types have been drawn on a uniform scale and have been printed in proportion to the scale of about 1:350, so that the reader can have a clear picture of the differentiations in the size of churches, which is largely related to type. Furthermore, church types on a uniform scale are repeated in a table inserted at the end of the *Dictionary*, this time sorted by category. It should be noted

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το *Πολύγλωσσο Εικονογραφημένο Λεξικό Όρων της Βυζαντινής Αρχιτεκτονικής και Γλυπτικής* περιλαμβάνει περισσότερα από χίλια κύρια λήμματα που βασίζονται σε όρους οι οποίοι χρησιμοποιούνται στη σύγχρονη βιβλιογραφία, και αποτελείται από δύο μέρη. Συντάχθηκε με βάση την ελληνική ορολογία και περιέχει στο πρώτο, δεκάγλωσσο, τμήμα τους ελληνικούς όρους με τα συνώνυμά τους και τους αντίστοιχους όρους με τα συνώνυμά τους στην αγγλική, αλβανική, γαλλική, γερμανική, ιταλική, ρουμανική, βουλγαρική, ρωσική και σερβική γλώσσα. Οι τρεις σλαβικές γλώσσες αποδίδονται εκτός από το κυριλλικό αλφάβητο και με τη λατινική τους μεταγραφή. Τα λήμματα συνοδεύονται συστηματικά από σχέδια και φωτογραφίες και συχνά από σημειώσεις που συγκεντρώνονται για όλες τις γλώσσες στους ελληνικούς όρους.

Το δεύτερο μέρος διαιρείται σε εννέα δίγλωσσα τμήματα: αγγλο-ελληνικό, αλβανο-ελληνικό, γαλλο-ελληνικό, γερμανο-ελληνικό, ιταλο-ελληνικό, ρουμανο-ελληνικό, βουλγαρο-ελληνικό, ρωσο-ελληνικό και σερβο-ελληνικό. Στο τμήμα αυτό η ελληνική μετάφραση παραπέμπει στο πρώτο και κύριο λήμμα (όρο-κλειδί) του *Λεξικού*, όπου ο χρήστης μπορεί να βρει τους αντίστοιχους όρους με τα συνώνυμά τους, τις παραπομπές σε σημειώσεις και τις αναφορές στα σχέδια και στις φωτογραφίες.

Τα λήμματα του *Λεξικού* δεν περιλαμβάνουν επεξηγηματικό κείμενο. Ωστόσο, τον ρόλο αυτό παίζουν τα σχέδια και οι φωτογραφίες, που συνοδεύουν τον μεγαλύτερο αριθμό των όρων και έχουν επιλεγεί για να λειτουργήσουν ερμηνευτικά. Έτσι, ο χρήστης μπορεί να έχει μια γρήγορη και σαφή αντίληψη του περιεχομένου του λήμματος, σύμφωνα με τις σύγχρονες εποπτικές απαιτήσεις. Οι πολύ κοινοί όροι, όπως αίθουσα, έπαυλη, θύρα κλπ., δεν εικονογραφούνται στο *Λεξικό*.

Τα σχέδια ανήκουν σε δύο μεγάλες κατηγορίες. Ορισμένα από αυτά εικονογραφούν απλούς όρους, ενώ άλλα είναι συνθετικά, όπως οι τύποι ναών. Στην τελευταία περίπτωση –και όπου αλλού κρίθηκε αναγκαίο– έχουν γίνει σχέδια συγκεκριμένων μνημείων που θεωρήθηκαν αντιπροσωπευτικά. Ωστόσο τα συγκεκριμένα αυτά παραδείγματα των διαφόρων ναών συνοδεύονται από κατόψεις σε μικρότερη κλίμακα που δεν προέρχονται από τον συγκεκριμένο ναό αλλά αποδίδουν αφαιρετικά τον αρχιτεκτονικό τύπο, ώστε να γίνονται αμέσως κατανοητά στον χρήστη τα κύρια χαρακτηριστικά και τα ειδοποιά στοιχεία κάθε τύπου. Τα σχέδια που εικονογραφούν τους τύπους ναών έχουν σχεδιαστεί με ενιαία κλίμακα και έχουν εκτυπωθεί σε κλίμακα περίπου 1:350, προκειμένου να έχει ο αναγνώστης σαφή εικόνα της διαφοράς του μεγέθους των ναών, η οποία έχει σχέση σε πολύ μεγάλο βαθμό με τον τύπο. Επιπλέον,

that church typology is based on examples found in the territory of the Byzantine empire. We hope that, in the future, church types found in neighbouring medieval states, that have assimilated to a great extend features of the Byzantine culture, will be included. Endnotes cite the relevant bibliography for less common entries, which, however, cannot be illustrated, such as mita-torion, tzynkanisterion, etc.

Several of the drawings are original contributions, published here for the first time. Others, such as those illustrating Byzantine fortification terms and most church types, are original re-drawings based on published measurements. For the sake of the uniformity of presentation, many of the drawings included in the *Dictionary* have been redrawn. The architect-restorators Petros Koufopoulos, Associate Professor at the University of Patras, Stavros Mamaloukos, Assistant Professor at the University of Patras, and Marina Myriantheos-Koufopoulou were responsible for the original contributions and the majority of the designs. The architects Yota Zachopoulou, Anastasia Kampoli-Mamaloukou and Eleni Lamprinou, the artist Eva Bei, and the archaeologist George Manginis also collaborated in the preparation of certain drawings.

Most photographic illustrations in the *Dictionary* are original; they are provided by the editors, unless otherwise stated. In many instances, more than one example is used to illustrate a single term because, in addition to its interpretive function, another criterion for the selection of photographs was the attempt to gather monuments from various time periods, so that the changes of forms and types from period to period may become perceptible. In other cases it was considered necessary to demonstrate qualitative differences and diversification through the juxtaposition of characteristic examples from Constantinople and the provinces. In some cases the photographs chosen are comparatively old shots, because they preserve views of monuments which have nowadays been considerably modified. The geographical localisation of the monuments in the captions follows the standard names in the literature. Therefore, reference is made to country, city or region or place name, as appropriate.

A select Bibliography is also included in the *Dictionary*. In addition to specialized dictionaries and reference manuals, it comprises a basic bibliography on church, secular and defensive architecture, as well as on sculpture. Finally, a specialized bibliography follows, grouped by geographical area (continents) and then by contemporary state division. As an exception, the above bibliographical survey begins with Constantinople due to its importance. The user can consult the bibliography, among other things, in order to ascertain the dating provided in the annotations of the photos and drawings. The emphasis on certain outdated works, mostly Greek, is due to the fact that it is there that the terminology, which eventually became standard in Greek and on which the present *Dictionary* is based, was formulated.

An early typewritten version of the *Dictionary*, without illustrations and with a limited number of terms in four languages –Greek, English, French, and German– had been presented at the 16th International Congress of Byzantine Studies at Vienna, in 1981 with the title "Glossary of Byzantine Architectural and Sculptural Terms" (*JÖB* 31/1, 1981, Akten I/1, p. 14 [J. Irigoin], pp. 112-113 [H. Buschhausen], and *JÖB* 31/1, 1981, I/Beiheft, 1.1).

στο τέλος του λεξικού, σε ένθετο πίνακα έχουν επαναληφθεί οι τύποι ναών με ενιαία κλίμακα, κατά κατηγορίες αυτή τη φορά. Ας σημειωθεί ότι η τυπολογία των ναών βασίζεται σε παραδείγματα που απαντούν στην επικράτεια της Βυζαντινής αυτοκρατορίας. Ελπίζουμε μελλοντικά να συμπεριληφθούν και τύποι που απαντούν σε όμορα μεσαιωνικά κράτη τα οποία έχουν αφομοιώσει σε μεγάλο βαθμό στοιχεία του βυζαντινού πολιτισμού. Για τα μη κοινά λήμματα που όμως δεν μπορούν να εικονογραφηθούν, όπως μητατώριο, τζυγκανιστήριο κ.ά., υπάρχει παραπομπή στη σχετική βιβλιογραφία, σε σημείωση.

Αρκετά από τα σχέδια αποτελούν πρωτότυπες συμβολές που δημοσιεύονται για πρώτη φορά. Άλλα, όπως αυτά που εικονογραφούν τους όρους της βυζαντινής οχυρωματικής και τους περισσότερους τύπους ναών, αποτελούν πρωτότυπες ανασχεδιάσεις, βασισμένες σε δημοσιευμένες μετρήσεις. Για την ομοιομορφία της παρουσίασης πολλά από τα σχέδια που περιλαμβάνονται στο *Λεξικό* έχουν ανασχεδιαστεί. Οι πρωτότυπες συμβολές και ο μεγαλύτερος όγκος των σχεδίων οφείλονται στους αρχιτέκτονες-αναστηλωτές Πέτρο Κουφόπουλο, αναπληρωτή καθηγητή του Πανεπιστημίου Πατρών, Σταύρο Μαμαλούκο, επίκουρο καθηγητή του Πανεπιστημίου Πατρών, και Μαρίνα Μυριανθέως-Κουφοπούλου. Στην εκπόνηση ορισμένων σχεδίων συνεργάστηκαν επίσης οι αρχιτέκτονες Γιώτα Ζαχοπούλου, Αναστασία Καμπόλη-Μαμαλούκου και Ελένη Λαμπρινού, η ζωγράφος Εύα Μπέη και ο αρχαιολόγος Γιώργος Μαγγίνης.

Οι φωτογραφίες που εικονογραφούν το *Λεξικό* είναι σχεδόν αποκλειστικά πρωτότυπες και οφείλονται στην πλειονότητά τους στις συντάκτριες του *Λεξικού*. Σε διαφορετική περίπτωση σημειώνεται η προέλευση της φωτογραφίας. Πολλές φορές για την εικονογράφηση του ίδιου όρου χρησιμοποιούνται περισσότερα από ένα παραδείγματα, διότι κριτήριο για την επιλογή τους, εκτός από την ερμηνευτική λειτουργία, αποτέλεσε η προσπάθεια να εικονογραφηθούν μνημεία από διαφορετικές χρονικές περιόδους, έτσι ώστε να γίνονται αντιληπτές οι αλλαγές των μορφών και των τύπων, κατά εποχές. Σε άλλες περιπτώσεις κρίθηκε σκόπιμο να φανούν οι ποιοτικές διαβαθμίσεις και διαφοροποιήσεις με την αντιπαράθεση φωτογραφιών από χαρακτηριστικά παραδείγματα της Πρωτεύουσας και της περιφέρειας. Μερικές φορές μάλιστα έχουν επιλεγεί φωτογραφίες από σχετικά παλαιές λήψεις επειδή δίνουν απόψεις των μνημείων που έχουν σήμερα αλλοιωθεί. Ως προς το γεωγραφικό προσδιορισμό των μνημείων στα επεξηγηματικά κείμενα των εικόνων, ακολουθήθηκε η καθιερωμένη στη βιβλιογραφία ονομασία. Έτσι, άλλοτε αναφέρεται το κράτος, άλλοτε η πόλη, ο νομός ή το τοπωνύμιο.

Το *Λεξικό* συνοδεύει επιλεγμένη Βιβλιογραφία. Εκτός από τα ειδικά λεξικά και βασικά εγχειρίδια, συμπεριλαμβάνεται βασική βιβλιογραφία για την εκκλησιαστική, την κοσμική, την οχυρωματική αρχιτεκτονική, καθώς και για τη γλυπτική. Ακολουθεί τέλος ειδική βιβλιογραφία που κατατάσσεται κατά γεωγραφικές ενότητες (ηπείρους) και στη συνέχεια κατά κράτη σύμφωνα με τη σύγχρονη διαίρεσή τους. Κατ' εξαίρεση η παραπάνω βιβλιογραφική κατάταξη αρχίζει με την Κωνσταντινούπολη, λόγω της σπουδαιότητάς της. Στη βιβλιογραφία ο χρήστης μπορεί να ανατρέξει, μεταξύ άλλων, και για την τεκμηρίωση των χρονολογήσεων που αναφέρονται στα σύντομα επεξηγηματικά κείμενα τα οποία συνοδεύουν τις φωτογραφίες και τα σχέδια. Η έμφαση που δίνεται σε ορισμένα ξεπερασμένα πλέον έργα, κατά κύριο λόγο της ελληνικής βιβλιογραφίας, οφείλεται στο γεγονός ότι σε αυτά έχουν διατυπωθεί οι όροι που

Papers on the progress of the work of the *Dictionary* were presented at the 38th Corso di Cultura sull'arte Ravennate e Bizantina, Ravenna 1991 (*CorsiRav.* 38, 1991, pp. 304-305) and at the 19th International Congress of Byzantine Studies, Copenhagen 1996 (Abstracts, No. 9201).

The purpose of the *Dictionary* in its present form is, first of all, to meet the needs of those using bibliography in the field of Byzantine studies. For this reason it has been attempted to include all terms encountered in relevant publications. Nevertheless, our main objective is that the *Dictionary* may prove to be the starting point for the establishment of standardized terminology and, in parallel, for the listing of synonyms in order to preserve the wealth of variant expressions presented by the languages included.

Our prolonged work on the *Dictionary* has of course revealed the many gaps that still exist, as well as the need for further elaboration of the terminology in all the languages with the ultimate aim to establish standard terminology, through international collaboration. Nevertheless, we thought we should proceed with the publication of the *Dictionary*, in the hope that, despite its shortcomings, it will prove a useful tool for those interested in Byzantine archaeology.

We would wish that the *Multilinjual Illustrated Dictionary of Byzantine Architecture and Sculpture Terminology* may provide the basis for the compilation a comprehensive specialized lexicon of Byzantine art in all the languages in which this discipline is cultivated. For the completion of this project the inclusion of every aspect of Byzantine art, such as painting, minor arts, pottery, is necessary. At the same time we believe that an important step in this direction would be research in the primary sources, which would lead to the identification and clarification of the terms encountered in Byzantine literature.

User instructions

In the *Dictionary* gender is listed in the main entry, at the end of each term whether simple or complex. In the case of terms made up of more than one word, gender refers to the noun which defines the term, as, for example, in Greek: *αγωγός* α. / *αγωγός αποχετευτικός* α. / *αγωγός ύδατος* α.· *υδραγωγός* α./ *αεραγωγός* α.· *αεριουλκός* α. and in French: *conduit* m.; *conduite* f.; *caniveau* m. / *conduite d'evacuation* f. / *conduite d'adduction* f.; *conduite d'eau* f. / *tube* m.; *conduit d'aération* m.; *pipe d'aération* f.; *puits d'aération* m. In some cases, however, in terms made up of multiple words as in the case of church types and their sub-categories, there may be two nouns of different gender, specifying the category and subcategory. In this case the genter is given in parentheses after the subcategory, followed by the article defining the

επικράτησαν στην ελληνική ορολογία, η οποία αποτέλεσε και τη βάση της σύνταξης του *Λεξικού*.

Το *Λεξικό* σε μια πρώτη δακτυλόγραφη μορφή, χωρίς εικονογράφηση και με περιορισμένο αριθμό όρων σε τέσσερις γλώσσες –ελληνικά, αγγλικά, γαλλικά και γερμανικά– είχε παρουσιαστεί με τον τίτλο «Γλωσσάρι Όρων Βυζαντινής Αρχιτεκτονικής και Γλυπτικής» στο 16ο Διεθνές Συνέδριο Βυζαντινών Σπουδών, Βιέννη 1981 (=*JÖB* 31/1,1981, Akten I/1, σελ. 14 [J. Irigoin], σελ. 112-113 [H. Buschhausen], και στο *JÖB* 31/1, 1981, I/ Beiheft, 1.1). Ανακοινώσεις για την πορεία των εργασιών του *Λεξικού* έχουν γίνει στο 38ο Corso di Cultura sull'arte Ravennate e Bizantina, Ravenna 1991 (*CorsiRav*, 38, 1991, σελ. 304-305) και στο 19ο Διεθνές Συνέδριο Βυζαντινών Σπουδών, Κοπεγχάγη 1996 (Abstracts, no 9201).

Σκοπός του *Λεξικού* στην παρούσα μορφή είναι να ανταποκριθεί καταρχήν στις ανάγκες των χρηστών της βιβλιογραφίας. Για τον λόγο αυτό γίνεται προσπάθεια, κατά το δυνατόν, να περιληφθούν όλοι οι όροι που χρησιμοποιούνται στα σχετικά ειδικά κείμενα. Κύριος στόχος μας, ωστόσο, είναι να αποτελέσει το *Λεξικό* την αρχή για τη συστηματική καθιέρωση δόκιμης ορολογίας και για την παράθεση παράλληλα συνωνύμων, έτσι ώστε να διατηρείται ο υπάρχων σε χρήση γλωσσικός πλούτος των γλωσσών που συμπεριλαμβάνονται σε αυτό.

Η πολύχρονη ενασχόλησή μας με το *Λεξικό* έδειξε τα μεγάλα κενά που υπάρχουν ακόμα, καθώς και την ανάγκη περαιτέρω επεξεργασίας της ορολογίας σε όλες τις γλώσσες για την καθιέρωση δόκιμων όρων, που θα βασίζεται σε διεθνή συνεργασία. Παρόλα αυτά θεωρήσαμε χρήσιμο να προβούμε στη δημοσίευση του *Λεξικού*, ελπίζοντας ότι, παρά τις ελλείψεις του, θα αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο εργασίας για όσους ασχολούνται με τη βυζαντινή αρχαιολογία.

Εκφράζουμε την ευχή το *Πολύγλωσσο Εικονογραφημένο Λεξικό Όρων Βυζαντινής Αρχιτεκτονικής και Γλυπτικής* να αποτελέσει πυρήνα για τη σύνταξη ενός ευρύτερου ειδικού λεξικού ορολογίας της βυζαντινής τέχνης, σε όλες τις γλώσσες που καλλιεργείται η μελέτη του βυζαντινού πολιτισμού. Για την ολοκλήρωση αυτού του προγράμματος είναι απαραίτητο να συμπεριληφθούν όλοι οι τομείς της βυζαντινής τέχνης, όπως η ζωγραφική, η μικροτεχνία, η κεραμική. Παράλληλα, ιδιαίτερα σημαντικό κεφάλαιο πιστεύουμε ότι θα αποτελέσει η έρευνα των πηγών για τον εντοπισμό και τη διασαφήνιση των όρων που απαντούν στη βυζαντινή γραμματεία.

Οδηγίες για τον χρήστη

Η δήλωση του γένους στο *Λεξικό* γίνεται στο κύριο λήμμα, στο τέλος του κάθε όρου, απλού ή πολυλεκτικού. Στην περίπτωση των πολυλεκτικών όρων το γένος αναφέρεται στο ουσιαστικό που κατά βάση προσδιορίζει τον όρο, όπως π.χ. ελληνικά: *αγωγός* α. / *αγωγός αποχετευτικός* α./ *αγωγός ύδατος* α.· *υδραγωγός* α. / *αεραγωγός* α.· *αεριουλκός* α., γαλλικά: *conduit* m.; *conduite* f.; *caniveau* m. / *conduite d'evacuation* f. / *conduite d'adduction* f.; *conduite d'eau* f. / *tube* m.; *conduit d'aération* m.; *pipe d'aération* f.; *puits d'aération* m. κλπ. Σε ορισμένες περιπτώσεις όμως, σε πολυλεκτικούς όρους, όπως στους τύπους των ναών με τις υποκατηγορίες τους, είναι δυνατόν να υπάρχουν δύο ουσιαστικά που κατά βάση προσδιορίζουν την κύρια κατηγορία και την υποκατηγορία με διαφορετικό γένος. Στην περίπτωση αυτή το άρθρο της υποκατηγο-

headword of the multiword term, as for example, in French: *église en croix inscrite avec coupole –type complexe à quatre colonnes (m.) f.; église en croix inscrite avec coupole –type constantinopolitain (m.) f.*

Part A: In the ten-language section the correspondence between the terms and their synonyms is not always based on literal translation; rather it is based on the rendering of meaning through the established term in each national language. In certain cases, however, an attempt has been made to clarify terms which are used as loose synonyms in the literature. The Classical and Roman architectural terms included in the *Dictionary* are limited only to those which refer to types or forms used in Early Christian art. Although the systematic listing of terms used in the primary sources was beyond the scope of the present phase of the *Dictionary*, in some cases medieval terms, such as *δοχείο(ν), ωρείο(ν),* are used if they appear in the bibliography.

In a list of several synonyms, the first in alphabetical order is considered the main entry except when another term is more established, in which case it appears first. Often, to meet the needs of those using Byzantine studies bibliography, terms which are not entirely standard have been included, since they are used in scholarly publications. Whenever this happens the non-standard terms are not listed in alphabetical order but appear at the end. When non-standard terms are no longer in use, this is mentioned in the endnotes. If the term does not exist in one of the languages included in the *Dictionary*, an attempt has been made to suggest a new, usually periphrastic, term.

Also, an attempt has been made to differentiate between certain terms with the aim to present a clearer definition as long as it is linguistically possible. Thus, for example, the terms *παρειά (τοίχου)* θ., with the sense of the surface of a wall and *πλευρά (τοίχου)* θ., with the sense of the solid, outer or inner part of a wall, were disassociated (see note 204). In Greek terminology a distinction was made between the terms τοιχοδομία*: σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν)* ου., which refers to a morphological peculiarity of cloisonné masonry, and τοιχοδομία: *σύστημα δομής ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν)* ου., which refers to a similar type of masonry not yet fully developed (see note 283). In other cases, however, no such distinction was possible, as in the case of the Greek terms *τοιχοδομία* θ. and *τοιχοποιία* θ. (see note 273).

In Greek terminology, terms modified by adjectives are sorted alphabetically on the basis of the head noun. This ordering serves the practical purpose of grouping together under a main entry more specific terms denoting subtypes or subcategories of the head entry, such as: *αψίδα* θ. (= apse), *κιονόκρανο(ν)* ου. (= capital), *κόσμημα* ου. (= ornament), *κυμάτιο(ν)* ου. (= mo(u)lding), *σταυρός* α. (= cross), *στέγη* θ. (= roof), *σχέδιο(ν)* ου. (= drawing), *τάφος* α. (= grave), *τοιχοδομία* θ. (= masonry), *τόξο(ν)* ου. (= arch), *τύποι ναών* α. πλ. (= church-plan types). Thus, for example, the following terms appear under the entry *αψίδα* θ. (= apse): *αψίδα βαθμιδωτή* θ. (= stepped apse) / *αψίδα εγγεγραμμένη* θ. (=inscribed apse) / *αψίδα ημικυκλική* θ. (= semicircular apse) / *αψίδα με αντηρίδες* θ. (= buttressed apse) / *αψίδα μεγαλύτερη από ημικύκλιο* θ. (= stilted apse), etc.

For the same practical reason, when a term denotes the type or form of a general term, but it is a noun and as such cannot be listed under the basic term,

ρίας αναφέρεται σε παρένθεση, αμέσως μετά την υποκατηγορία και στη συνέχεια ακολουθεί το άρθρο με βάση την κύρια λέξη του πολυλεκτικού όρου, όπως π.χ. γαλλικά: *église en croix inscrite avec coupole – type complexe à quatre colonnes* (m.) f.; *église en croix inscrite avec coupole – type constantinopolitain* (m.) f.

Μέρος Α΄: Στο δεκάγλωσσο τμήμα, η αντιστοιχία των όρων και των συνωνύμων τους δεν αποτελεί σε όλες τις περιπτώσεις κατά λέξη μετάφραση από τη μία γλώσσα στην άλλη αλλά απόδοση της ίδιας έννοιας, με τον όρο που έχει επικρατήσει στη σχετική βιβλιογραφία της εκάστοτε εθνικής γλώσσας. Ενίοτε, ωστόσο, γίνεται προσπάθεια να αποσαφηνιστούν όροι οι οποίοι χρησιμοποιούνται με την ευρύτερη έννοια ως συνώνυμοι στη βιβλιογραφία. Οι όροι της κλασικής και ρωμαϊκής αρχιτεκτονικής οι οποίοι περιλαμβάνονται στο *Λεξικό* περιορίζονται μόνο σε όσους αναφέρονται σε τύπους ή μορφές που είναι σε χρήση κατά την πρώιμη χριστιανική περίοδο. Αν και η αποδελτίωση των όρων που χρησιμοποιούνται στις πηγές δεν ήταν στους στόχους του λεξικού στην παρούσα φάση, μερικές φορές γίνεται χρήση και μεσαιωνικών όρων, όπως π.χ. *δοχείο(ν)*, *ωρείο(ν)*, εφόσον έχουν περάσει στη βιβλιογραφία.

Μεταξύ πολλών συνωνύμων κύριο λήμμα θεωρείται το πρώτο κατά αλφαβητική σειρά, εκτός εάν υπάρχει επικρατέστερος όρος, οπότε αυτός αναγράφεται πρώτος. Πολλές φορές, για να ανταποκρίνεται το *Λεξικό* στις ανάγκες του χρήστη της βυζαντινής βιβλιογραφίας έχουν περιληφθεί και όροι που δεν είναι απολύτως δόκιμοι, επειδή είναι σε χρήση σε επιστημονικά άρθρα και βιβλία. Στην περίπτωση αυτή οι αδόκιμοι όροι δεν ακολουθούν την αλφαβητική σειρά αλλά αναγράφονται τελευταίοι. Όταν οι αδόκιμοι όροι δεν χρησιμοποιούνται πλέον, αναφέρονται σε σημείωση. Εάν ο όρος δεν υπάρχει σε μία από τις γλώσσες που περιλαμβάνονται στο *Λεξικό*, έχει καταβληθεί προσπάθεια να προταθεί νέος όρος, συνήθως περιφραστικός.

Έχει επίσης καταβληθεί προσπάθεια να διαχωριστούν ορισμένοι όροι, για τη σαφέστερη διατύπωση του περιεχομένου τους, εφόσον αυτό επιτρέπεται γλωσσικά. Έτσι π.χ. διαχωρίστηκαν οι όροι *παρειά (τοίχου)* θ. με την έννοια της επιφάνειας του τοίχου και *πλευρά (τοίχου)* θ. με την έννοια του συμπαγούς, εξωτερικού ή εσωτερικού, τμήματος ενός τοίχου (βλ. σημ. 204). Στην ελληνική ορολογία διαχωρίστηκε ο όρος: τοιχοδομία: *σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν)* ου., που αναφέρεται σε μορφολογική ιδιοτυπία του *πλινθοπερίκλειστου συστήματος δομής*, από τον όρο: τοιχοδομία: *σύστημα δομής ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν)* ου., ο οποίος αναφέρεται σε τοιχοδομία παρόμοιας μορφής, που δεν έχει πλήρως ακόμη διαμορφωθεί (βλ. σημ. 283). Σε άλλες περιπτώσεις όμως δεν ήταν δυνατός ο διαχωρισμός, όπως π.χ. στην περίπτωση των ελληνικών όρων: *τοιχοδομία* θ. και *τοιχοποιία* θ. (βλ. σημ. 273).

Στην ελληνική ορολογία οι όροι που συνοδεύονται από επιθετικούς προσδιορισμούς κατατάσσονται αλφαβητικά κατά το ουσιαστικό. Η κατάταξη αυτή γίνεται για χρηστικούς λόγους, αφού ευνοεί την πολύ πρακτική συγκέντρωση κάτω από ένα βασικό λήμμα, όπως: *αψίδα* θ., *κιονόκρανο* ου., *κόσμημα* ου., *κυμάτιο* ου, *σταυρός* α., *στέγη* θ., *σχέδιο* ου., *τάφος* α., *τοιχοδομία* θ., *τόξο* ου., *τύποι ναών* α.πλ., ειδικότερων όρων που δηλώνουν τύπους ή είδη του γενικού λήμματος. Έτσι π.χ. κάτω από το λήμμα *αψίδα* θ. απαντούν οι όροι: *αψί-*

then this basic term is repeated followed by a colon (:) so that the specific terms denoting the type or form remain grouped together under the same general entry, as for example, κόσμημα: *άκανθα* θ. (= ornament: acanthus) / κόσμημα: *ανθέμιο(ν)*$_2$ ου. (= ornament: palmette) / κόσμημα: *στέφανος* α. & *στεφάνι* ου. (= ornament: wreath). This list comes after the citation of the basic entry with its adjectival modifiers, i.e. *κόσμημα* ου. (= ornament, pattern) / *κόσμημα αβακωτό(ν)* ου. (= chequer board ornament) / *κόσμημα βαθμιδωτό(ν)* ου. (= step ornament) / *κόσμημα δικτυωτό(ν)* ου. (= reticulate(d) ornament) / *κόσμημα καρδιόσχημο(ν)* ου. (= heart-shaped ornament) / *κόσμημα ψευδοκουφικό(ν)* ου. (= pseudo-cufic ornament) followed by: κόσμημα: *άκανθα* θ. (= acanthus) / κόσμημα: *ανθέμιο(ν)*$_2$ ου. (= palmette) etc.

However, when there is cross-referencing in a strictly alphabetical order to a term listed under a more general term, which includes a number of subcategories, terms are grouped together under the more general term for space-saving reasons. For example, the general term τύπος ναού: *βασιλική* θ., and its subterms: τύπος ναού: *βασιλική αμφίκογχη* θ. / τύπος ναού: *βασιλική θολωτή* θ.· τύπος ναού: *βασιλική ανατολική* θ.· τύπος ναού: *βασιλική ανατολίζουσα* θ. / τύπος ναού: *βασιλική δίκλιτη* θ. / τύπος ναού: *βασιλική με εγκάρσιο κλίτος* θ. etc. In strict alphabetical order, under the letter B, it becomes: *βασιλική* → τύπος ναού: *βασιλική* / *αμφίκογχη* / *ανατολίζουσα* / *ανατολική* / *δίκλιτη* / *ελληνιστική* / *θολωτή* etc.

Greek entries are rendered according to the rules of both Modern Greek languageforms, i.e. Demotic Greek and Katharevousa or puristic Greek, given that they are found in older publications. The final -ν (more rarely -ον) of the puristic Greek form is always added to neuter entries so that unnecessary repetition of similar words is avoided, e.g. *αβ(β)αείο(ν)* ου. // πρβ. *μοναστήρι(ον)*. In the Greek section, if a term derives from a foreign language, this as well as its etymological origin, is mentioned in a footnote.

In the case of polysemous terms, numerical subscripts are used, which are not repeated if multiword entries headed by the polysemous word follow. Furthermore, the second variant form is not repeated in all multi-word terms, whose main term is the first variant form, as for example, *αψίδα*$_1$ θ. & *αψίς*$_1$ θ.· *κόγχη*$_2$ θ. / *αψίδα*$_2$ → *τόξο(ν)*$_1$ and *τόξο(ν)*$_1$ ου.· *αψίδα*$_2$ θ. & *αψίς*$_2$ θ., but without subscripts and without the second variant: *αψίδα βαθμιδωτή* θ., *αψίδα εγγεγραμμένη* θ., etc.

Included among the types and forms of the general entry are the basic categories which occur in Byzantine architecture and sculpture. In certain instances, as in the case of *capitals* or *ornaments*, primarily, but also, in *church types* or *masonry*, alternative combinations of these basic forms can create many new subcategories, which cannot possibly be included. Classified under church types are not only types in the strict sense but also broader categories of the term, such as *basilican plan, timber-roofed*, etc. Furthermore, mythical animals with symbolic meanings, such as *phoenix, siren*, etc., are not included among the ornaments.

Footnotes are more detailed in regard to Greek terminology, which in fact constitutes the key-part of the *Dictionary*. As a rule, the work in which the term was first used or established is cited, and usually one or two sample pages are noted to which the user may turn to find the relevant examples of its usage.

δα βαθμιδωτή θ. / *αψίδα εγγεγραμμένη* θ./ *αψίδα ημικυκλική* θ./ *αψίδα με εξωτερικές αντηρίδες* θ./ *αψίδα μεγαλύτερη από ημικύκλιο* θ. κλπ.

Για τον ίδιο λόγο, όταν ένας όρος δηλώνει τύπο ή είδος γενικού λήμματος αλλά είναι ουσιαστικό και δεν μπορεί γλωσσικά να "συσσωρευτεί" κάτω από τον βασικό όρο, τότε, για να παραμείνουν συγκεντρωμένοι οι ειδικότεροι όροι, που δηλώνουν τύπους ή είδη κάτω από τον ίδιο βασικό όρο, επαναλαμβάνεται ο βασικός αυτός όρος με δύο τελείες (:), όπως π.χ., κόσμημα: *άκανθα* θ. / κόσμημα: *ανθέμιο(ν)*$_2$ ου. / κόσμημα: *στέφανος* α. & *στεφάνι* ου. Ο τρόπος αυτός συγκέντρωσης ακολουθεί την παράθεση του βασικού λήμματος με τους επιθετικούς προσδιορισμούς, δηλαδή *κόσμημα* ου. / *κόσμημα αβακωτό(ν)* ου./ *κόσμημα βαθμιδωτό(ν)* ου. / *κόσμημα δικτυωτό(ν)* ου. / *κόσμημα καρδιόσχημο(ν)* ου. / *κόσμημα ψευδοκουφικό(ν)* ου. και στη συνέχεια: κόσμημα: *άκανθα* θ. / κόσμημα: *ανθέμιο(ν)*$_2$ ου. κλπ.

Ωστόσο, όταν γίνεται παραπομπή κατά την απόλυτη αλφαβητική σειρά ενός όρου που είναι λημματογραφημένος κάτω από υπερκείμενο εννοιολογικά όρο, ο οποίος περιλαμβάνει μεγάλο αριθμό υποπεριπτώσεων, γίνεται συσσώρευση των υποκείμενων όρων για λόγους οικονομίας, όπως π.χ., υπερκείμενος εννοιολογικά όρος: τύπος ναού: *βασιλική* θ., και υποκείμενοι όροι: τύπος ναού: *βασιλική αμφίκογχη* θ. / τύπος ναού: *βασιλική θολωτή* θ.· τύπος ναού: *βασιλική ανατολική* θ.· τύπος ναού: *βασιλική ανατολίζουσα* θ. / τύπος ναού: *βασιλική δίκλιτη* θ./ τύπος ναού: *βασιλική με εγκάρσιο κλίτος* θ. κλπ. Στην απόλυτη αλφαβητική σειρά, στο γράμμα Β, γίνεται: *βασιλική* → τύπος ναού: *βασιλική / αμφίκογχη / ανατολίζουσα / ανατολική / δίκλιτη / ελληνιστική / θολωτή* κλπ.

Τα ελληνικά λήμματα αποδίδονται τόσο με το τυπικό της δημοτικής όσο και της καθαρεύουσας, εφόσον έτσι απαντούν στην παλαιότερη βιβλιογραφία. Το τελικό -ν (σπν. ως -ον) της καθαρεύουσας προστίθεται πάντοτε στα ουδέτερα λήμματα, για να αποφεύγονται οι άσκοπες επαναλήψεις όμοιων λέξεων, όπως π.χ. *αβ(β)αείο(ν)* ου. //πρβ. *μοναστήρι(ον)*. Στο ελληνικό τμήμα, εάν ένας όρος προέρχεται από ξένη γλώσσα, αυτό δηλώνεται σε σημείωση, στην οποία αναφέρεται και η ετυμολογική προέλευσή του.

Σε περιπτώσεις πολύσημων όρων χρησιμοποιούνται αριθμητικοί δείκτες, οι οποίοι δεν επαναλαμβάνονται εάν ακολουθούν πολυλεκτικά λήμματα με κύριο όρο την πολύσημη λέξη του βασικού όρου. Ο δεύτερος γλωσσικός τύπος επίσης δεν επαναλαμβάνεται σε όλους τους πολυλεκτικούς όρους με κύριο όρο τον πρώτο γλωσσικό τύπο, όπως π.χ. *αψίδα*$_1$ θ. & *αψίς*$_1$ θ.· *κόγχη*$_2$ θ. / *αψίδα*$_2$→ *τόξο(ν)*$_1$ και *τόξο(ν)*$_1$ ου.· *αψίδα*$_2$ θ. & *αψίς*$_2$ θ., αλλά χωρίς δείκτες και χωρίς το δεύτερο γλωσσικό τύπο: *αψίδα βαθμιδωτή* θ., *αψίδα εγγεγραμμένη* θ. κ.λπ.

Στους τύπους και τα είδη του γενικού λήμματος περιλαμβάνονται οι βασικές κατηγορίες που απαντούν στη βυζαντινή αρχιτεκτονική και γλυπτική. Σε ορισμένες περιπτώσεις όμως, όπως π.χ. στο *κιονόκρανο* και στο *κόσμημα* αλλά και, σε μικρότερο βαθμό, στους *τύπους ναών* ή στις *τοιχοδομίες*, άλλοι συνδυασμοί των βασικών μορφών και τύπων μπορούν να δώσουν νέους όρους υποκατηγοριών, που δεν είναι δυνατόν να συμπεριληφθούν. Στους τύπους των ναών κατατάσσονται όχι μόνο οι τύποι με την ακριβή σημασία του όρου αλλά και ευρύτερες κατηγορίες, όπως π.χ. *δρομικός ναός* α., *ξυλόστεγος* α. κλπ. Στα κοσμήματα εξάλλου δεν περιλαμβάνονται τα μυθικά ζώα με συμβολικό περιεχόμενο, όπως *φοίνικας* α., *σειρήνα* θ. κλπ.

The references to drawings and photos are noted without exception in the Greek section. Individual details are indicated using letters of the Greek alphabet in the photographs and Arabic numbers for the drawings. Many of the drawings are used more than once, depending on the term that must be explained pictorially at a given time. In certain general drawings, numbers combined with small arrows or dots, aided by annotation, indicate architectural members, and specific forms and characteristics. In church types, for example, a basic example from each type has been selected to display the various parts of the churches and the various architectural forms using a uniform numbering system. Often, in addition to numbering, colour is used, i.e. a specific architectural member is coloured so that it may be more intelligible in a drawing as a whole. Frequently, drawings and photos are simultaneously used for a more complete illustration of the same term.

Part B: In the bilingual sections, the user may consult the ten-language section of the *Dictionary* through the Greek translation, where he/she can find the respective terms with their synonyms, endnotes, interpretive drawings, as well as photographs. When the term is modified by an adjective, it is alphabetically arranged on the basis of the adjective. However, in the corresponding Greek term the noun comes first, since the Greek terms have been ordered on the basis of this word, such as *acoustical jar = αγγείο(ν) ηχητικό(ν)* ου./ *applied column = κίονας εφαπτόμενος* α.

In the bilingual sections, when a term consists of a noun and an adjective, then the second word is also listed in alphabetical order. In this case it is accompanied by an arrow (→) referring to the original entry, followed by the wavy symbol (~). This symbol replaces the word or words of the term written before the arrow (→), as for example under the letter A: *acoustical pot = ηχητικό(ν) αγγείο(ν)* ου., while under the letter P: *pot → acoustical ~*, under the letter I: *impost capital with zigzag ornament = κιονόκρανο(ν) τεκτονικό(ν) με κόσμημα τεθλασμένης γραμμής* ου., while under the letter C: *capital with zigzag ornament → impost ~*.

In terms made up of many words the separation occurs before adjectives or nouns, depending on the idiosyncrasy of each language. Depending on the point of separation, the first word is placed in the corresponding alphabetical order, with an arrow (→) referring to the original entry, as for example, *raised central bay in transverse barrel-vault acting as a dome = τρουλ(λ)οκαμάρα* θ., under the letter T: *transverse barrel-vault acting as a dome → raised central bay in ~*. As a rule, the wavy symbol (~) is placed at the end, replacing one or more words before the arrow (→). However, if the structure of a particular language so requires, it may replace one word at the middle of the term or even the stem of a word, as for example in German: a) in the original entry, under the letter A: *Apsis mit Grundrissform eines Flach- bzw. Segmentbogens* and under the letter G: *Grundrissform → Apsis mit ~ eines Flach- bzw. Segmentbogens*, and b) in the original entry, under the letter T: *Typus des gedrungenen griechischen Kreuzes* and under the letter G: *gedrungenes griechisches Kreuz → Typus des ~n ~n ~es.*

Periphrastic entries, which only describe the content of a term, are not separated. In general, terms are separated before nouns and adjectives. For

Οι σημειώσεις είναι πλουσιότερες στην ελληνική ορολογία, που αποτελεί και το τμήμα-κλειδί του *Λεξικού*. Κατά κανόνα σημειώνεται το έργο στο οποίο έχει πρωτοχρησιμοποιηθεί ή καθιερωθεί ο όρος και συνήθως δηλώνονται ενδεικτικά μία ή δύο σελίδες, στις οποίες ο χρήστης μπορεί να αναζητήσει τα σχετικά παραδείγματα.

Οι παραπομπές στα σχέδια και στις φωτογραφίες αναγράφονται πάντα στο ελληνικό τμήμα. Πολλά από τα σχέδια χρησιμοποιούνται περισσότερες από μία φορές, ανάλογα με τον όρο που πρέπει εκάστοτε να επεξηγηθεί σχεδιαστικά. Σε ορισμένα γενικά σχέδια, αριθμοί σε συνδυασμό με μικρά βέλη ή στιγμές, δηλώνουν, με τη βοήθεια επεξηγηματικών κειμένων, αρχιτεκτονικά μέλη και επί μέρους μορφές και χαρακτηριστικά. Στους τύπους ναών π.χ. έχει επιλεγεί ένα βασικό παράδειγμα από κάθε τύπο για να δηλωθούν με ενιαία αρίθμηση τα διάφορα μέρη των ναών και οι διάφορες επί μέρους αρχιτεκτονικές μορφές. Πολλές φορές, με τον ίδιο στόχο, εκτός από την αρίθμηση γίνεται χρήση και χρώματος. Ένα επί μέρους αρχιτεκτονικό στοιχείο δηλαδή, για να γίνει περισσότερο κατανοητό σε ένα σχεδιαστικό σύνολο, χρωματίζεται. Συχνά για την πληρέστερη εικονογράφηση του ίδιου όρου γίνεται χρήση τόσο σχεδίων όσο και φωτογραφιών.

Μέρος Β΄: Στα δίγλωσσα τμήματα μπορεί ο χρήστης μέσω της ελληνικής μετάφρασης να ανατρέξει στο δεκάγλωσσο τμήμα του *Λεξικού*, όπου βρίσκει τους αντίστοιχους όρους με τα συνώνυμά τους, τις παραπομπές σε σημειώσεις, τα ερμηνευτικά σχέδια καθώς και τις φωτογραφίες. Η αλφαβητική κατάταξη των λημμάτων, εφόσον ο όρος συνοδεύεται από επίθετο, γίνεται σύμφωνα με το επίθετο. Ωστόσο η αντίστοιχη απόδοση στην ελληνική δίνεται με πρώτο το ουσιαστικό, εφόσον με βάση αυτή τη λέξη έχει γίνει η κατάταξη των ελληνικών όρων, όπως π.χ. *acoustical jar = αγγείο(ν) ηχητικό(ν)* ου. / *applied column = κίονας εφαπτόμενος* α.

Στα δίγλωσσα τμήματα, όταν ένας όρος αποτελείται από ουσιαστικό και επίθετο, τότε η δεύτερη λέξη αναγράφεται και αυτή στην αλφαβητική της θέση. Στην περίπτωση αυτή συνοδεύεται από βελάκι (→) που παραπέμπει στο αρχικό λήμμα, με τη βοήθεια του συμβόλου της διπλής καμπύλης (~). Αυτό το σύμβολο αντικαθιστά τη λέξη ή τις λέξεις του όρου, που γράφονται πριν από το παραπεμπτικό βελάκι (→), όπως π.χ., στο γράμμα Α: *acoustical pot = ηχητικό(ν) αγγείο(ν)* ου., και στο γράμμα Ρ: *pot → acoustical ~*, στο γράμμα Ι: *impost capital with zigzag ornament = κιονόκρανο(ν) τεκτονικό(ν) με κόσμημα τεθλασμένης γραμμής* ου., και στο γράμμα C: *capital with zigzag ornament → impost ~*.

Σε μεγάλους πολυλεκτικούς όρους, ο χωρισμός γίνεται σε κύρια σημεία, επίθετα ή ουσιαστικά, ανάλογα με τις ιδιοτυπίες της κάθε γλώσσας. Ανάλογα με τον χωρισμό, η πρώτη λέξη κατατάσσεται στην αντίστοιχη αλφαβητική της θέση, με παραπεμπτικό βελάκι (→) στο αρχικό λήμμα, π.χ. *raised central bay in transverse barrel-vault acting as a dome = τρουλ(λ)οκαμάρα* θ., στο γράμμα Τ: *transverse barrel-vault acting as a dome → raised central bay in ~*. Κατά κανόνα το σύμβολο της διπλής καμπύλης (~) μπαίνει στο τέλος, υποκαθιστώντας μία λέξη ή όλες τις λέξεις πριν από το παραπεμπτικό βελάκι (→). Ωστόσο, εάν το απαιτεί η δομή της συγκεκριμένης γλώσσας, το σύμβολο της διπλής καμπύλης (~) αντικαθιστά μία λέξη στο μέσον του όρου ή και το θέ-

example, the entry: *column with spiral flutes* = *κίονας ειλημματικός* α., is separated before *spiral flutes* and before *flutes*. Under the letter S: *spiral flutes* → *column with* ~. In addition, the entry: *column with twisted flutes* = *κίονας ειλημματικός* α. is separated before *twisted flutes* and before *flutes*. Under the letter T: *twisted flutes* → *column with* ~. Under the letter F: *flutes* → *column with spiral* ~ ▸*column with twisted* ~.

Separations do not occur before articles, prepositions, participles, before very common words such as *form, type*, etc., in Latin terms, and in proper names such as *Star of David*.

All the adjectives that form new terms when combined with a main entry are grouped with the main entry, as for example, column = κίονας α. → *applied* ~ ▸*attached* ~ ▸*embedded* ~ ▸*engaged* ~ ▸*fluted* ~ ▸*monolithic* ~ ▸*spiral* ~, etc.

Symbols

*	An asterisk to the right of a noun indicates the entry is cross-referenced in inverted order, e.g. *αβακωτό(ν) κόσμημα** cross-references *κόσμημα αβακωτό(ν)* ου
→	An arrow indicates a reference to the main entry – a. from the Katharevousa type, e.g., *άβαξ* → *άβακας* α. – b. from a synonym, e.g. *αβάκιο(ν)* → *πλακίδιο(ν)* ου. – c. from an abridged form, e.g. *αγιορείτικος (τύπος)* → τύπος ναού: *σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – αγιορείτικος* α.
~	The wavy symbol in the bilingual sections replaces a word or words of the term or the stem of a word.
// πρβ.	A double slash and πρβ. indicates reference to a term with a similar meaning, e.g., *αβ(β)αείο(ν)* ου. // πρβ. *μοναστήρι(ον)*.
( )	Parentheses indicate: – a. that a term has an explanatory component, which can be omitted, e.g., *ακμή (τεμνομένων θόλων)* θ. = groin (of intersecting vaults). – b. that a letter within a word can be overlooked in the case of double consonants, e.g., *τρούλ(λ)ος* α. or in cases such as, *κερα-μ(ε)ικός, μ(ε)ικτός, mo(u)lding* etc. – c. the article form for the basic word in the subcategory of a term consisting of many words, e.g. in French: *église en croix inscrite avec coupole – type complexe à quatre colonnes* (m.) f.
/	A slash mark separates aggregate terms in the ten-language section,

μα μιας λέξης, όπως π.χ. γερμανικά: α) στο αρχικό λήμμα, στο γράμμα A: *Apsis mit Grundrissform eines Flach- bzw. Segmentbogens* και στο γράμμα G: *Grundrissform → Apsis mit ~ eines Flach- bzw. Segmentbogen*, και β) στο αρχικό λήμμα, στο γράμμα T: *Typus des gedrungenen griechischen Kreuzes,*και στο γράμμα G: *gedrungenes griechisches Kreuz → Typus des ~n ~n ~es.*

Τα περιφραστικά λήμματα που περιγράφουν απλά το περιεχόμενο ενός όρου δεν χωρίζονται. Γενικά οι χωρισμοί των όρων γίνονται στα ουσιαστικά και στα επίθετα όπως π.χ.: το λήμμα : *column with spiral flutes = κίονας ειλη-ματικός* α., χωρίζεται στο *spiral flutes* και στο *flutes*. Στο γράμμα S: *spiral flutes → column with ~*. Επίσης το λήμμα: *column with twisted flutes = κίονας ειλη-ματικός* α. χωρίζεται στο *twisted flutes* και στο *flutes*. Στο γράμμα T: *twisted flutes → column with ~*. Στο γράμμα F: *flutes → column with spiral ~ ▸column with twisted ~*.

Χωρισμοί δεν γίνονται στα άρθρα, στις προθέσεις, στις μετοχές, σε πολύ κοινές λέξεις, όπως *forme, type* κλπ., στους λατινικούς όρους και στα κύρια ονόματα, όπως π.χ. *Star of David.*

Μαζί με ένα κύριο λήμμα συσσωρεύονται όλα τα επίθετα που σε συνδυα-σμό με αυτή τη λέξη σχηματίζουν νέους όρους, όπως π.χ. column = κίονας α. *→ applied ~ ▸attached ~ ▸embedded ~ ▸engaged ~ ▸fluted ~ ▸monolithic ~ ▸spiral ~*, etc.

Σύμβολα

*	Αστερίσκος δεξιά από το ουσιαστικό δηλώνει παραπομπή στο λήμ-μα με την αντίστροφη σειρά των λέξεων, π.χ. *αβακωτό(ν) κόσμημα** παραπέμπει στο *κόσμημα αβακωτό(ν)* ου.
→	Βελάκι δηλώνει παραπομπή προς το κύριο λήμμα: – α΄ από τον τύπο της καθαρεύσουσας, π.χ. *άβαξ → άβακας* α., – β΄ από το συνώνυμο, π.χ. *αβάκιο(ν) → πλακίδιο(ν)* ου., – γ΄ από τη συντομευμένη μορφή, π.χ. *αγιορείτικος (τύπος) →* τύ-πος ναού: *σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – αγιορείτικος* α..
~	Διπλή καμπύλη στα δίγλωσσα τμήματα αντικαθιστά μία ή περισσό-τερες λέξεις ή και το θέμα μιας λέξης.
// πρβ.	Διπλή διαγώνια γραμμή και πρβ. δηλώνει παραπομπή σε παρόμοιο εν-νοιολογικά όρο, όπως π.χ. *αβ(β)αείο(ν)* ου. // πρβ. *μοναστήρι(ον) ου.*
( )	Παρένθεση δηλώνει: – α΄ ότι ο όρος έχει επεξηγηματικό χαρακτήρα και μπορεί να παρα-λειφθεί, όπως π.χ. *ακμή (τεμνομένων θόλων)* θ. – β΄ μέσα στη λέξη, ότι το γράμμα μπορεί να παραλειφθεί στην πε-ρίπτωση των διπλών συμφώνων, όπως π.χ. *τρούλ(λ)ος* α. ή στις πε-ριπτώσεις, όπως *κεραμ(ε)ικός, μ(ε)ικτός* κλπ. – γ΄ το άρθρο της βασικής λέξης της υποκατηγορίας ενός πολυλε-κτικού όρου, π.χ. γαλλικά: *église en croix inscrite avec coupole – type complexe à quatre colonnes* (m.) f.
/	Διαγώνια γραμμή διαχωρίζει συσσωρευτικούς όρους στο δεκάγλωσ-σο τμήμα, όπως π.χ. *βασιλική →* τύπος ναού: *βασιλική / βασιλική*

e.g., *βασιλική* → τύπος ναού: *βασιλική / βασιλική αμφίκογχη / ανατολίζουσα / ανατολική / δίκλιτη / ελληνιστική / θολωτή* etc.

▸ A triangle separates aggregate terms in the bilingual section, e.g. *column = κίονας* α. ▸*applied* ~ ▸*attached* ~ ▸*embedded* ~ ▸*engaged* ~ ▸*fluted* ~ ▸*monolithic* ~ ▸*spiral* ~, etc.

[] Brackets indicate abbreviated explanations, e.g. [σπαν.], [αρχ.], [μσν.], etc.

aaa *Italics* indicate:
– a. term that is similar in meaning, e.g. *αβ(β)αείο(ν)* ου. // πρβ. *μοναστήρι(ον)*.
– b. terms in the annotations of images, e.g. Εικόνα/Figure 3, *Άβακας* ιωνικού κιονοκράνου, Σικυών, Βασιλική, 5ος αι. / *Abacus* of Ionic capital. Sikyon, Basilica, 5th c.

< The preceding word derives from the following one

> The following word derives from the preceding one

Athens, September 2008
Sophia Kalopissi-Verti and Maria Panayotidi-Kesisoglou

αμφίκογχη / ανατολίζουσα / ανατολική / δίκλιτη / ελληνιστική / θολωτή κλπ.

▸ Τρίγωνο διαχωρίζει συσσωρευτικούς όρους στα δίγλωσσα τμήματα, όπως π.χ. *column = κίονας* α. → *applied* ~ ▸*attached* ~ ▸*embedded* ~ ▸*engaged* ~ ▸*fluted* ~ ▸*monolithic* ~ ▸*spiral* ~ , κλπ.

[ ] Αγκύλες δηλώνουν συντμήσεις επεξηγήσεων, όπως [σπαν.], [αρχ.], [μσν.], κλπ.

ααα *Πλάγια* γράμματα δηλώνουν:
– α΄ παρόμοιο εννοιολογικά όρο, όπως π.χ. *αβ(β)αείο(ν)* ου. // πρβ. *μοναστήρι(ον)*.
- β΄ τους όρους στα σύντομα επεξηγηματικά κείμενα των εικόνων, όπως π.χ. Εικόνα/Figure 3, *Άβακας* ιωνικού κιονοκράνου, Σικυών, Βασιλική, 5ος αι. / *Abacus* of Ionic capital. Sikyon, Basilica, 5th c.

< Η λέξη που προηγείται παράγεται από εκείνη που ακολουθεί.

> Η λέξη που έπεται παράγεται από εκείνη που προηγείται.

Αθήνα, Σεπτέμβριος 2008
Σοφία Καλοπίση-Βέρτη και Μαρία Παναγιωτίδη-Κεσίσογλου

ΓΕΝΙΚΕΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ ❁ GENERAL ABBREVIATIONS

ΕΛΛΗΝΙΚΑ – GREEK

α.	αρσενικό (masculine)
αρ.	αριθμός (number)
αρ. ευρ.	αριθμός ευρετηρίου (inventory number)
αγγλ.	αγγλικός, αγγλικά (English)
αλβ.	αλβανικός, αλβανικά (Albanian)
αραβ.	αραβικός, αραβικά (Arabic)
αρχ.	αρχαίος (ancient)
αρχιτ.	αρχιτεκτονική (architecrure)
βενετ.	βενετικός (Venetian)
βλ.	βλέπε (see)
βουλγ.	βουλγαρικός, βουλγαρικά (Bulgarian)
γαλλ.	γαλλικός, γαλλικά (French)
γενουατ.	γενουατικός (Genoese)
γερμ.	γερμανικός, γερμανικά (German)
δυτ.	δυτικός (Occidental)
εικ.	εικόνα (figure)
έκδ.	έκδοση (edition)
εκδ. επιμ.	εκδοτική επιμέλεια (edited)
ελλην.	ελληνικός, ελληνικά (Greek)
εξωτ.	εξωτερικά (externally)
επιμ.	επιμέλεια (edited)
επιστ. επιμ.	επιστημονική επιμέλεια (edited)
θ.	θηλυκό (feminine)
ιταλ.	ιταλικός, ιταλικά (Italian)
κ.ά.	και άλλα (et alia)
κ.α.	και αλλού (and elsewhere)
καθ.	καθαρεύουσα (Katharevousa)
κ.ε.	και εξής (and following)
κεφ.	κεφάλαιο (chapter)
κλπ.	και τα λοιπά (et cetera)
κυριλλ.	κυριλλικός, κυριλλικά (Cyrillic)
λ.	λέξη / λήμμα (word)
λλ.	λέξεις (words)
λατ.	λατινικός (Latin)
Μ.	μήκος (lenght)
μσν.	μεσαιωνικός (medieval)
μτγν.	μεταγενέστερος (of a later date)
νεοελλ.	νεοελληνικός (Neohellenic/Modern Greek)
ου.	ουδέτερο (neutral)
περσ.	περσικός (Persian)
πίν.	πίνακας (plate)
Π.λ.	πλάτος (width)
πλ.	πληθυντικός (plural)
πρβ.	παράβαλε (confer)
ρουμ.	ρουμανικός, ρουμανικά (Romanian)
ρωμ.	ρωμαϊκός (Roman)
ρωσ.	ρωσικός, ρωσικά (Russian)
σ.	σελίδα (page)
σερβ.	σερβικός, σερβικά (Serbian)
σημ.	σημείωση (note)
σλαβ.	σλαβικός, σλαβικά (Slavic)
σπάν.	σπάνια (rare)
στήλ.	στήλη (column)
σχ.	σχέδιο (drawing)
τ.ν.	τύπος ναού (church type)
τουρκ.	τουρκικός, τουρκικά (Turkish)
Υ.	ύψος (height)

ΑΓΓΛΙΚΑ - ENGLISH

Alban.	Albanian
anc.	ancient
Arab.	Arabic
Bulg.	Bulgarian
c.	century
ca.	circa
cf.	confer
col.	column
ed.	editor/edited/edition
Eng.	English
esp.	especially
etc.	et cetera
f.	feminine
ff.	and the following pages
fig.	figure
figs.	figures
Fr.	French
Ger.	German
Gk.	Greek
H.	hight
ibid.	ibidem
id. / ead.	idem / eadem
i.e.	id est
inv. no.	inventory number
Ital.	Italian
L.	length
Lat.	Latin
m.	masculine
med.	medieval
mod.	modern
n.	neuter
nos.	numbers
p.	page
Pers.	Persian
pl.	plural
Rom.	Romanian
Rus.	Russian
Serb.	Serbian
Slav.	Slavic
Turk.	Turkish
Ven.	Venetian
W.	width

ΑΛΒΑΝΙΚΑ - ALBANIAN

a.	asnjanës
f.	femëror
m.	mashkullor
sh.	shumës

ΓΑΛΛΙΚΑ - FRENCH

f.	féminin
m.	masculin
pl.	pluriel

ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ - GERMAN

f.	Femininum
m.	Maskulinum
n.	Neutrum
pl.	Pluralis

ΙΤΑΛΙΚΑ - ITALIAN

f.	femminile
m.	maschile
pl.	plurale

ΡΟΥΜΑΝΙΚΑ - ROMANIAN

f.	feminin
m.	masculin
n.	neuter
pl.	plural

ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΑ - BULGARIAN

ž.	ženski rod
m.	mužki rod
mn.	množestveno čislo
sr.	sreden rod

ΡΩΣΙΚΑ - RUSSIAN

ž.	ženskij rod
m.	mužeskoj rod
mn.	množestvennoe čislo
sr.	srednij rod

ΣΕΡΒΙΚΑ - SERBIAN

ž.	ženski rod
m.	mužki rod
mn.	množinski
sr.	srednji rod

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ ΟΝΟΜΑΤΩΝ, ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ
ABBREVIATIONS OF NAMES, OF PERSONS AND FOUNDATIONS

ΑΚΜ	Αναστασία Καμπόλη-Μαμαλούκου, αρχιτέκτων Anastasia Kamboli-Mamaloukou, architect
ΒΧΜ	Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, Αθήνα. Byzantine and Christian Museum, Athens.
ΓΖ	Γιώτα Ζαχοπούλου, αρχιτέκτων Yota Zachopoulou, architect
ΓΚ	Γιώργος Καραδέδος, αρχιτέκτων, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης George Karadedos, architect, Aristotle University of Thessaloniki
ΓΜ	Γιώργης Μαγγίνης, αρχαιολόγος George Manginis, archaeologist
ΕΑΜΕ	Ευρετήριον των Αρχιτεκτονικών Μνημείων της Ελλάδος, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Αθήνα. Index of Architectural Monuments of Greece, National Technical University of Athens.
ΕΒ	Εθνική Βιβλιοθήκη, Αθήνα. National Library, Athens.
ΕΒΑ	Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων. Ephorate of Byzantine Antiquities.
ΕΓΑ	École Française d'Athènes. Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή Αθηνών.
ΕΛ	Ελένη Λαμπρινού, αρχιτέκτων Eleni Lambrinou, architect
ΕΜ	Εύα Μπέη, ζωγράφος Eva Bei, painter
ΕΠΚΑ	Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων. Ephorate of Prehistoric and Classical Antiquities.
ΜΜΚ	Μαρίνα Μυριανθέως-Κουφοπούλου, αρχιτέκτων Marina Myriantheos-Koufopoulou, architect
ΜΜπ	Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα. Benaki Museum, Athens.
ΠΘ	Πλούταρχος Θεοχαρίδης, αρχιτέκτων Ploutarchos Theocharidis, architect
ΠΜΚ	Πέτρος Μ. Κουφόπουλος, αρχιτέκτων, Πανεπιστήμιο Πατρών Petros M. Koufopoulos, architect, University of Patras
ΠΠ	Πλάτων Πετρίδης, αρχαιολόγος, Πανεπιστήμιο Αθηνών Platon Petridis, archaeologist, University of Athens
ΣΒΜ	Σταύρος Β. Μαμαλούκος, αρχιτέκτων, Πανεπιστήμιο Πατρών Stavros B. Mamaloukos, architect, University of Patras
ΣΙΑΑΠΘ	Σχολή Ιστορίας Αρχιτεκτονικής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. School of History of Architecture, Aristotle University of Thessaloniki.
ΤΑΚ	Τμήμα Αρχαιοτήτων Κύπρου. Department of Antiquities Cyprus.

ΜΕΡΟΣ Α΄ ❀ PART A

ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΟ ΛΕΞΙΚΟ
MULTILINGUAL DICTIONARY

Α

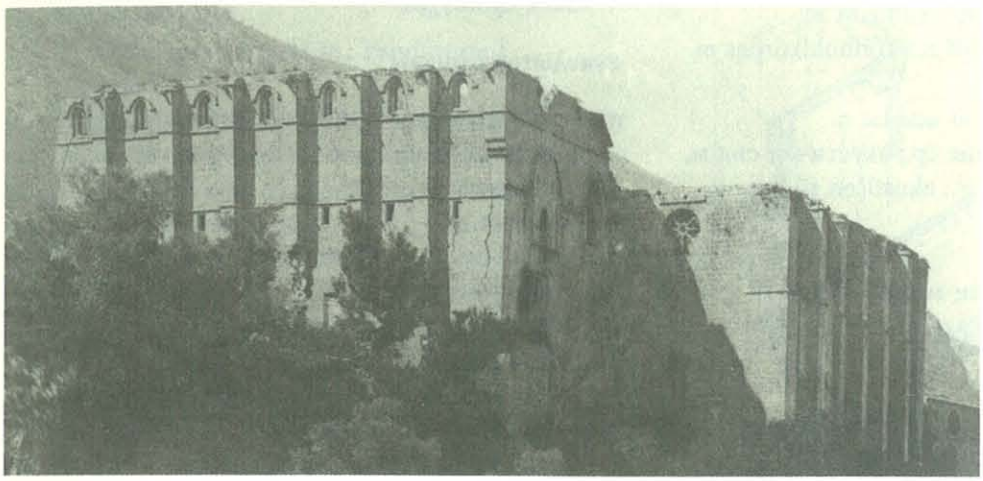

Εικόνα / Figure 1
Αββαείο. Κύπρος, Bellapais, εξωτερική άποψη, 14ος αι. (ΛΗΨΗ: ΤΑΚ).
Abbey. Cyprus, Bellapais, exterior view, 14th c. (Photo: TAK).

αβ(β)αείο(ν) ου.[1] (εικ. 1, 57) // πρβ. *μοναστήρι(ον)*
Αγγλ.: abbey
Αλβ.: abaci f.
Γαλλ.: abbaye f.
Γερμ.: Abtei f.
Ιταλ.: abbazia f.
Ρουμ.: abaţie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): абатство ср.
Βουλγ. (λατ.): abatstvo sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): аббатство ср.
Ρωσ. (λατ.): abbatstvo sr.
Σερβ. (κυριλλ.): опатија ж.
Σερβ. (λατ.): opatija ž.

άβακας α. & **άβαξ** α.[2] (εικ. 2-3).
Αγγλ.: abacus
Αλβ.: abak m.
Γαλλ.: abaque m.; tailloir m.
Γερμ.: Abakus m.; Deckplatte f.
Ιταλ.: abaco m.
Ρουμ.: abacă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): абак м.
Βουλγ. (λατ.): abak m.
Ρωσ. (κυριλλ.): абак м.; абака ж.
Ρωσ. (λατ.): abak m.; abaka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): абакус м.
Σερβ. (λατ.): abakus m.

αβάκιο(ν) → **πλακίδιο(ν)**

αβακίσκος → **ψηφίδα**

αβακωτό(ν) κόσμημα*

άβαξ → **άβακας**

άγαλμα ου. // πρβ. *ανδριάντας*
Αγγλ.: statue
Αλβ.: statujë f.
Γαλλ.: statue f.
Γερμ.: Statue f.; Standbild n.
Ιταλ.: statua f.
Ρουμ.: statuie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): статуя ж.
Βουλγ. (λατ.): statuja ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): статуя ж.
Ρωσ. (λατ.): statuja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): статуа ж.
Σερβ. (λατ.): statua ž.

Εικόνα / Figure 2
Άβακας θεοδοσιανού κιονοκράνου (ΓΖ).
Abacus of Theodosian capital (ΓΖ).

Εικόνα / Figure 3
Άβακας ιωνικού κιονοκράνου, Σικυών, Βασιλική, 5ος αι. (ΜΜΚ, κατά Ορλάνδο 1954, εικ. 272).
Abacus of Ionic capital. Sikyon, Basilica, 5th c. (MMK, after Ορλάνδος 1954, fig. 272).

αγγείο(ν) ηχητικό(ν) ου.[3] (εικ. 4)
Αγγλ.: acoustical pot, acoustical jar, resonator; acoustic vessel
Αλβ.: vazo akustike f.
Γαλλ.: vase acoustique m.; pot résonnant m.
Γερμ.: Schallvase f.; Schallgefäß n.; Tonhohlkörper m.
Ιταλ.: vaso acustico
Ρουμ.: oală de rezonanţă f.; vas acustic n.
Βουλγ. (κυριλλ.): акустично гърне ср.; акустичен съд м.
Βουλγ. (λατ.): akustično gŭrne sr.; akustičen sŭd m.
Ρωσ. (κυριλλ.): голосник м.
Ρωσ. (λατ.): golosnik m.
Σερβ. (κυριλλ.): акустички лонац м.; резонатор м.
Σερβ. (λατ.): akustički lonac m.; rezonator m.

Εικόνα / Figure 4
Αγγείο ηχητικό. Μάνη, «Στου Καλού», Άγιος Βασίλειος, β΄ μισό 13ου αι. (Λήψη: 1986).
Acoustic vessel. Mani, «Stou Kalou», St Basil, 2nd half of 13th c. (Photo: 1986).

Εικόνα / Figure 5
Αγωγός λιθόκτιστος. Κως, Καρδάμαινα (αρχαία Αλάσαρνα), παλαιοχριστιανικός οικισμός, 5ος-6ος αι. (Λήψη: 1989).
Stone-built *conduit*. Cos, Kardamaina (ancient Halasarna), early Christian settlement, 5th-6th c. (Photo: 1989).

αγία τράπεζα*

αγιορείτικος τρίκογχος (τύπος) → τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – αγιορείτικος τρίκογχος

αγκυλωτός σταυρός*

αγκυροβόλι(ον) ου.· **αραξοβόλι** ου.· **καραβοστάσι(ον)** ου.[4]
Αγγλ.: anchorage
Αλβ.: ankorim m.
Γαλλ.: mouillage m.; ancrage m.
Γερμ.: Ankerplatz m.
Ιταλ.: ancoraggio m.; ormeggio m.
Ρουμ.: ancoraj n.
Βουλγ. (κυριλλ.): място за закотвляне ср.; анкраж м.
Βουλγ. (λατ.): mjasto za zakotvljane sr.; ankraž m.
Ρωσ. (κυριλλ.): якорная стоянка ж.
Ρωσ. (λατ.): jakornaja stojanka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): сидриште ср.
Σερβ. (λατ.): sidrište sr.

αγωγός α. (εικ. 5)
Αγγλ.: conduit
Αλβ.: tubacion m.; kanal m.
Γαλλ.: conduit m.; conduite f.; caniveau m.
Γερμ.: Leitung f.
Ιταλ.: condotto m.
Ρουμ.: conductă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): канал м.
Βουλγ. (λατ.): kanal m.
Ρωσ. (κυριλλ.): труба ж.; трубопровод м.; канал м.
Ρωσ. (λατ.): truba ž.; truboprovod m.; kanal m.
Σερβ. (κυριλλ.): канал м.
Σερβ. (λατ.): kanal m.

αγωγός αποχετευτικός α.
Αγγλ.: drainage conduit; drainage channel
Αλβ.: tubacion shkarkimi m.
Γαλλ.: conduite d'évacuation f.
Γερμ.: Abwasserleitung f.; Abwasserkanal m.
Ιταλ.: condotto di scarico m.; canaletta f.
Ρουμ.: conductă de evacuare f.
Βουλγ. (κυριλλ.): отвеждащ канал м.
Βουλγ. (λατ.): otveždašt kanal m.
Ρωσ. (κυριλλ.): отводная труба ж.; отводной канал м.; дренажная труба ж.
Ρωσ. (λατ.): otvodnaja truba ž.; otvodnoj kanal m.; drenažnaja truba ž.
Σερβ. (κυριλλ.): одводни канал м.
Σερβ. (λατ.): odvodni kanal m.

αγωγός ύδατος α.· **υδραγωγός** α.
Αγγλ.: water conduit; water channel; water pipe
Αλβ.: tubacion furnizimi me ujë m.
Γαλλ.: conduite d'adduction f.; conduite d'eau f.
Γερμ.: Wasserleitung f.
Ιταλ.: condotto (per l'acqua) m.; conduttura f.; tubatura f.
Ρουμ.: conductă de aducţie f.; conductă de apă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): водопровод м.; водопроводен канал м.
Βουλγ. (λατ.): vodoprovod m.; vodoprovoden kanal m.
Ρωσ. (κυριλλ.): водопровод м.
Ρωσ. (λατ.): vodoprovod m.
Σερβ. (κυριλλ.): водовод м.
Σερβ. (λατ.): vodovod m.

αεριουλκός → **αεραγωγός**

αεραγωγός α.· **αεριουλκός** α.[5] (εικ. 6-7)
Αγγλ.: airway; ventilation pipe; ventilation shaft; tubulus
Αλβ.: tubacion ajrimi m.
Γαλλ.: tube m.; conduit d'aération m.; pipe d'aération f.; puits d'aération m.
Γερμ.: Lufteinlass m.; Tonrohr n.; Tonröhre f.; Tubulus m.
Ιταλ.: condotto di aerazione m.; tubulo m.
Ρουμ.: conductă de aerisire f.; tub de aerisire n.; tubulus
Βουλγ. (κυριλλ.): отдушник м.; вентилационна шахта ж.
Βουλγ. (λατ.): otdušnik m.; ventilacionna šachta ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): вентиляционная труба ж.
Ρωσ. (λατ.): ventiljacionnaja truba ž.
Σερβ. (κυριλλ.): цев за ваздух ж.; тубулус м.
Σερβ. (λατ.): cev za vazduh ž.; tubulus m.

αετός δικέφαλος α. (εικ. 8)
Αγγλ.: double headed eagle
Αλβ.: shqiponjë dykrenare f.
Γαλλ.: aigle bicéphale f.
Γερμ.: Doppeladler m.; zweiköpfiger Adler m.
Ιταλ.: aquila bicipite f.
Ρουμ.: vultur bicefal m.
Βουλγ. (κυριλλ.): двуглав орел м.
Βουλγ. (λατ.): dvuglav orel m.
Ρωσ. (κυριλλ.): двуглавый орёл м.
Ρωσ. (λατ.): dvuglavyj orël m.
Σερβ. (κυριλλ.): двоглави орао м.
Σερβ. (λατ.): dvoglavi orao m.

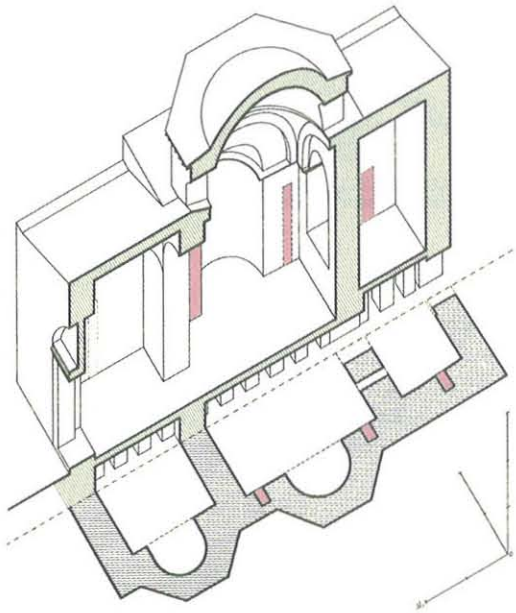

Εικόνα / Figure 6
Αεραγωγός λουτρού, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Αττική, Μονή Καισαριανής, περίπου 1100 (ΣΒΜ).
Airway of bath, isometric reconstruction. Attica, Kaisariane Monastery, ca. 1100 (ΣΒΜ).

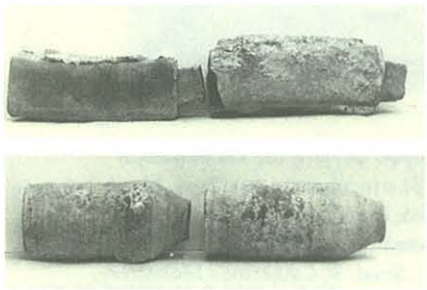

Εικόνα / Figure 7
Αεριουλκοί. Χαλκιδική, Βεριά Νέων Σιλάτων, βαλανείο, 2ος αι. με χρήση ώς τον 4ο-5ο αι. (ΛΗΨΗ: Θ. Παζαράς).
Ventilation pipes. Chalkidike, Veria of Nea Silata, bath, 2nd c., in use until 4th-5th c. (PHOTO: Th. Pazaras).

Εικόνα / Figure 8
Αετός δικέφαλος σε ανάγλυφο *ομφάλιο.* Μυστράς, Μητρόπολη, 15ος αι. (;)
(ΛΗΨΗ: ΕΑΜΕ).
Double-headed eagle in relief *omphalion.* Mistra, Metropolis, 15th c. (?)
(PHOTO: ΕΑΜΕ).

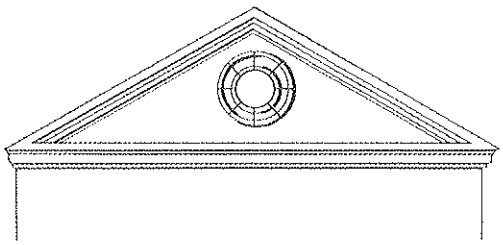

Εικόνα / Figure 9
Αέτωμα με κυκλικό φεγγίτη σε βασιλική, όψη. Βόρεια Συρία, Ρουβέχα, 6ος αι. (ΓΖ, κατά Ορλάνδο 1954, εικ. 393,7).
Pediment with oculus in basilica, elevation. Northern Syria, Ruwêha, 6th c. (ΓΖ, after Ορλάνδος 1954, fig. 393,7).

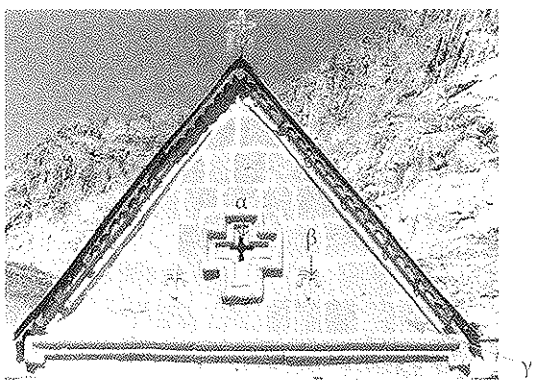

Εικόνα / Figure 10
Αέτωμα με σταυρόμορφο *φεγγίτη* (α) και διάκοσμο από *φοινικόδενδρα* (β) στο *τύμπανο* (γ). Σινά, Μονή Αγίας Αικατερίνης, καθολικό, δυτική όψη, 548-560 (Λήψη: 1998).
Gable with cross-shaped *light* (α) and *palm-tree* decoration (β) in *tympanum* (γ). Sinai, St Catherine's Monastery, katholikon, west façade, 548-560 (Photo: 1998).

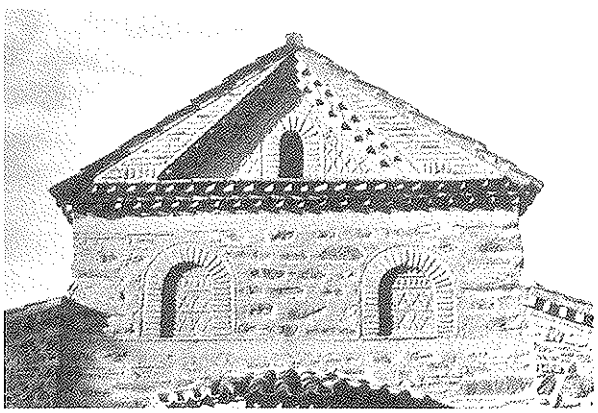

Εικόνα / Figure 11
Αέτωμα. Θεσσαλονίκη, Άγιος Νικόλαος Ορφανός, ανατολική όψη, 1315-1320 (Λήψη: ΕΑΜΕ).
Gable. Thessaloniki, St Nicholas Orphanos, east façade, 1315-1320 (Photo: EAME).

αέτωμα ου. (εικ. 9-11)
Αγγλ.: pediment
Αλβ.: fronton m.
Γαλλ.: fronton m.
Γερμ.: Giebel m.
Ιταλ.: frontone m.; fastigio m.
Ρουμ.: fronton n.
Βουλγ. (κυριλλ.): фронтон м.
Βουλγ. (λατ.): fronton m.
Ρωσ. (κυριλλ.): фронтон м.
Ρωσ. (λατ.): fronton m.
Σερβ. (κυριλλ.): фронтон м.; тимпанон м.
Σερβ. (λατ.): fronton m.; timpanon m.

αετωματική απόληξη (τοίχου) → απόληξη αετωματική (τοίχου)

αετωματικός τοίχος*

αιγυπτιάζον κυμάτιο(ν)*

αιγυπτιακός σταυρός*

αίθουσα θ.
Αγγλ.: hall
Αλβ.: sallë f.
Γαλλ.: salle f.
Γερμ.: Halle f.; Saal m.
Ιταλ.: sala f.
Ρουμ.: sală f.
Βουλγ. (κυριλλ.): зала ж.
Βουλγ. (λατ.): zala ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): зал м.; зала ж.
Ρωσ. (λατ.): zal m.; zala ž.
Σερβ. (κυριλλ.): сала ж.; дворана ж.
Σερβ. (λατ.): sala ž.; dvorana ž.

αίθουσα συγκλήτου → σύγκλητος

αίθριο(ν) ου.[6] (εικ. 12) // *πρβ. κατάκλυστρο(ν), αυλή περίστυλη*
Αγγλ.: atrium
Αλβ.: atrium m.
Γαλλ.: atrium m.
Γερμ.: Atrium n.
Ιταλ.: atrio m.
Ρουμ.: atrium n.
Βουλγ. (κυριλλ.): атрий м.
Βουλγ. (λατ.): atrij m.
Ρωσ. (κυριλλ.): атриум м.; атрий м.
Ρωσ. (λατ.): atrium m.; atrij m.
Σερβ. (κυριλλ.): атријум м.
Σερβ. (λατ.): atrijum m.

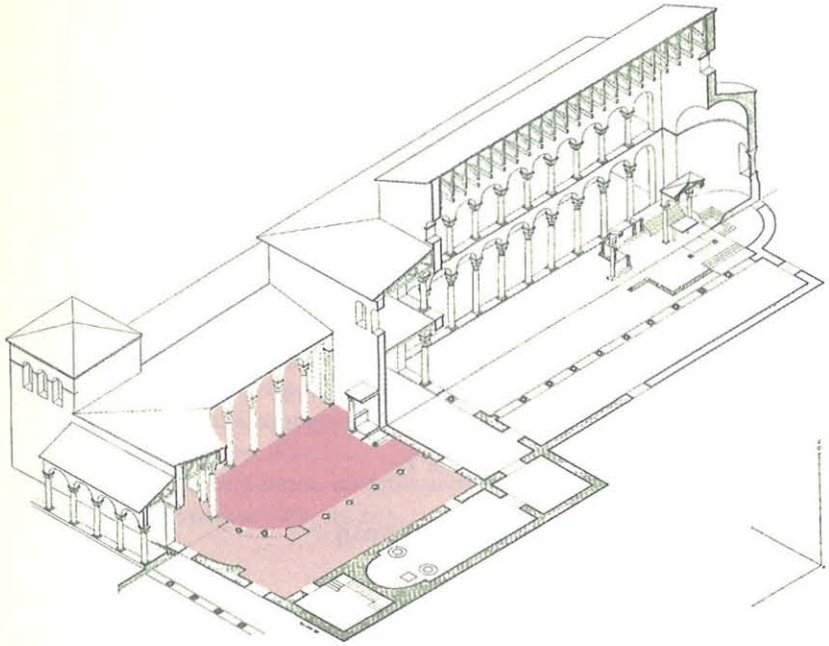

Εικόνα / Figure 12
Αίθριο ξυλόστεγης βασιλικής, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Φθιώτιδες Θήβες, Βασιλική Α, μέσα 5ου αι. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Σωτηρίου 1929).
Atrium of timber-roofed basilica, isometric reconstruction. Phthiotic Thebes, Basilica A, mid 5th c. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Σωτηρίου 1929).

άκανθα → κόσμημα: **άκανθα**

ακιδογράφημα → **χάραγμα**

ακμή (τεμνόμενων θόλων) θ. (εικ. 13)
Αγγλ.: groin (of intersecting vaults)
Αλβ.: brinjë (prerjeje e qemereve) f.
Γαλλ.: arête (de voûtes intersectées) f.
Γερμ.: Grat (des Kreuzgewölbes) m.
Ιταλ.: spigoli (di intersezione della volta) m. pl.
Ρουμ.: muchie (a bolții) f.; muchie (de intersecție) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ребро (на кръстат свод) ср.
Βουλγ. (λατ.): rebro (na krŭstat svod) sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): ребро крестового свода ср.
Ρωσ. (λατ.): rebro krestovogo svoda sr.
Σερβ. (κυριλλ.): ивица пресека површина свода ж.
Σερβ. (λατ.): ivica preseka površina svoda ž.

ακροκέραμος θ.˙ **ηγεμών κεραμίς** θ.˙ **ακροκέραμο(ν)** ου.
Αγγλ.: antefix
Αλβ.: antefiks m.; tjegull kreu f.
Γαλλ.: tuile de rive f.; antéfixe f.
Γερμ.: Stirnziegel m.; Antefix n.; Antefixum n.
Ιταλ.: antefissa f.
Ρουμ.: antefix n.
Βουλγ. (κυριλλ.): антефикс м.
Βουλγ. (λατ.): antefiks m.
Ρωσ. (κυριλλ.): антефикс м.
Ρωσ. (λατ.): antefiks m.

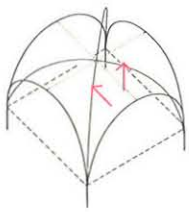

Εικόνα / Figure 13
Ακμή τεμνόμενων ημικυλινδρικών θόλων σταυροθολίου (ΠΜΚ).
Groin of intersecting barrel-vaults of cross-vault (ΠΜΚ).

Σερβ. (κυριλλ.): антефикс м.; чеони цреп м.
Σερβ. (λατ.): antefiks m.; čeoni crep m.

ακρόπολη$_1$ θ. & **ακρόπολις**$_1$ θ.
Αγγλ.: acropolis
Αλβ.: akropol m.
Γαλλ.: acropole f.
Γερμ.: Akropolis f.
Ιταλ.: acropoli f.
Ρουμ.: acropolă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): акропол м.
Βουλγ. (λατ.): akropol m.
Ρωσ. (κυριλλ.): акрополь м.
Ρωσ. (λατ.): akropol′ m.
Σερβ. (κυριλλ.): акрополь м.
Σερβ. (λατ.): akropolj m.

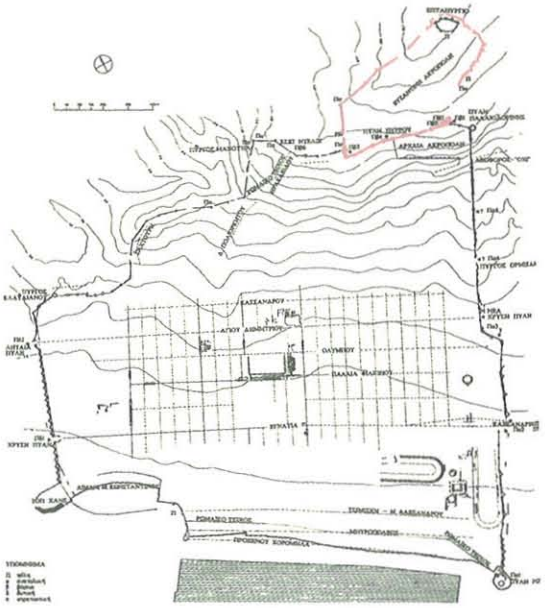

Εικόνα / Figure 14
Ακρόπολη$_2$ μεσαιωνικής Θεσσαλονίκης, κάτοψη (Βελένης 1998, σχ. 1).
Citadel of medieval Thessalonike, ground plan (Βελένης 1998, drawing 1).

ακρόπολη$_2$ θ. & **ακρόπολις**$_2$ θ. [μσν.] // πρβ. *κάστρο(ν)* (εικ. 14)
Αγγλ.: citadel
Αλβ.: çitadelë f.
Γαλλ.: citadelle f.
Γερμ.: Zitadelle f.
Ιταλ.: cittadella f.
Ρουμ.: citadelă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): цитадела ж.; крепост ж.
Βουλγ. (λατ.): citadela ž.; krepost ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): цитадель ж.; крепость ж
Ρωσ. (λατ.): citadel′ ž.; krepost′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): цитадела ж.
Σερβ. (λατ.): citadela ž.

ακρόπολις → **ακρόπολη**

ακροπύργιο(ν) ου.˙ **ακρόπυργος** α. (εικ. 15)
Αγγλ.: donjon; keep
Αλβ.: donzhon m.; kryekullë f.
Γαλλ.: donjon m.
Γερμ.: Bergfried m.; Donjon m.
Ιταλ.: mastio m.; dongione m.
Ρουμ.: donjon n.
Βουλγ. (κυριλλ.): донжон м.; главна кула в укрепление ж.
Βουλγ. (λατ.): donžon m.; glavna kula v ukreplenie ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): донжон м.
Ρωσ. (λατ.): donžon m.
Σερβ. (κυριλλ.): донжон м.
Σερβ. (λατ.): donžon m.

ακρόπυργος → **ακροπύργιο(ν)**

ακρόσκαλο(ν) → **κεφαλόσκαλο**

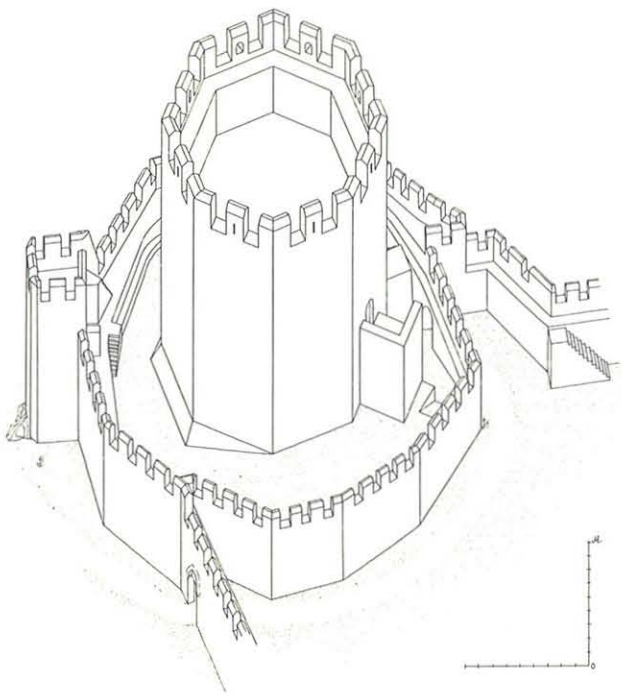

Εικόνα / Figure 15
Ακροπύργιο, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Πλαταμώνας, κάστρο, τέλος 15ου αι.-αρχές 16ου αι. (;) (ΣΒΜ).
Donjon, isometric reconstruction. Platamon, fortress, late 15th c.-early 16th c. (?) (ΣΒΜ).

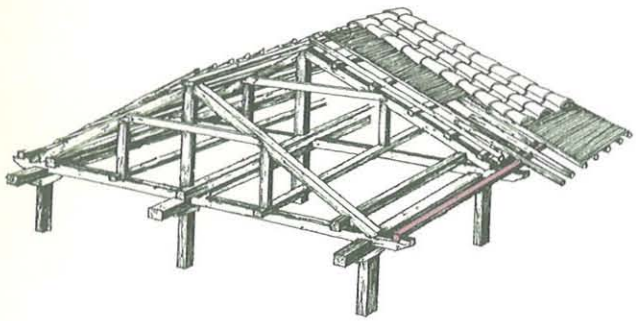

Εικόνα / Figure 16
Ακροτερίδα επορορφίας, αξονομετρική ισομετρική τομή. Βέροια, αρχοντικό (Μουτσόπουλος 1971, εικ. 61).
Wall plate of timber roof frame, isometric section. Berroia, mansion (Μουτσόπουλος 1971, fig. 61).

ακροτερίδα θ. & **ακροτερίς** θ. (εικ. 16, 177.6, 178.9)
Αγγλ.: wall plate
Αλβ.: trau i skajit të çatisë m.
Γαλλ.: sablière f.
Γερμ.: Fußpfette f.
Ιταλ.: arcareccio di gronda m.; arcareccio inferiore m.
Ρουμ.: cosoroabă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): подпокривен стенен пояс м.; подпокривна стенна ґреда ж.
Βουλγ. (λατ.): podpokriven stenen pojas m.; podpokrivna stenna greda ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): проґон м.; мауэрлат м.; лежень м.
Ρωσ. (λατ.): progon m.; mauėrlat m.; ležen′ m.
Σερβ. (κυριλλ.): венчаница ж.
Σερβ. (λατ.): venčanica ž.

ακροτερίς → **ακροτερίδα**

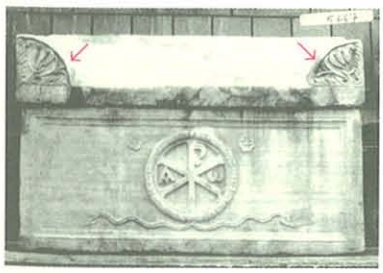

Εικόνα / Figure 17
Ακρωτήριο σε κάλυμμα *σαρκοφάγου*, περίπου μέσα 6ου αι. Κωνσταντινούπολη, Αρχαιολογικό Μουσείο, αρ. ευρ. 5667 (Λήψη: R. Farioli).
Acroterion on *sarcophagus* cover, ca. mid 6th c. Constantinople, Archaeological Museum, inv. no. 5667 (Photo: R. Farioli).

ακρωτήριο(ν) ου. (εικ. 17)
Αγγλ.: acroterion; acroterium
Αλβ.: akroter m.
Γαλλ.: acrotère m.
Γερμ.: Akroterion n.; Akroter n.
Ιταλ.: acroterio m.
Ρουμ.: acroteră f.
Βουλγ. (κυριλλ.): акротерий м.
Βουλγ. (λατ.): akroterij m.
Ρωσ. (κυριλλ.): акротерий м.
Ρωσ. (λατ.): akroterij m.
Σερβ. (κυριλλ.): акротериј м.; акротерија ж.
Σερβ. (λατ.): akroterij m.; akroterija ž.

αλάβαστρο(ν) → **αλάβαστρος**

αλάβαστρος α. & **αλάβαστρο(ν)** ου.
Αγγλ.: alabaster
Αλβ.: alabastër m.
Γαλλ.: albâtre m.
Γερμ.: Alabaster m.
Ιταλ.: alabastro m.
Ρουμ.: alabastru n.
Βουλγ. (κυριλλ.): алабастър м.
Βουλγ. (λατ.): alabastŭr m.
Ρωσ. (κυριλλ.): алебастр м.
Ρωσ. (λατ.): alebastr m.
Σερβ. (κυριλλ.): алабастер м.
Σερβ. (λατ.): alabaster m.

αλληλοτεμνόμενες δίρρυτες στέγες → **στέγες δίρρυτες αλληλοτεμνόμενες**

αλυσιδωτό(ν) κόσμημα → **κόσμημα πλοχμοειδές**

αλυσοειδές κόσμημα → **κόσμημα πλοχμοειδές**

αλώνι ου.΄ **άλως** α.
Αγγλ.: threshing floor
Αλβ.: lëmë m.
Γαλλ.: aire f.
Γερμ.: Dreschtenne f.; Tenne f.; Dreschdiele f.
Ιταλ.: aia f.
Ρουμ.: arie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ґумно ср.; харман м.
Βουλγ. (λατ.): gumno sr.; charman m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ток м.; ґумно ср.
Ρωσ. (λατ.): tok m.; gumno sr.
Σερβ. (κυριλλ.): ґумно ср.
Σερβ. (λατ.): gumno sr.

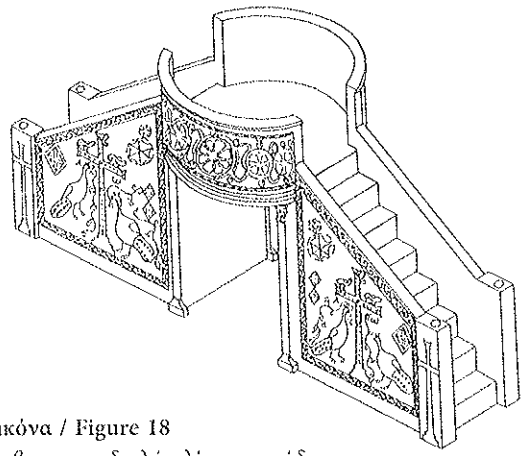

Εικόνα / Figure 18
Άμβωνας με διπλή κλίμακα ανόδου, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Πάρος, Βασιλική Τριών Εκκλησιών, α΄ μισό 6ου αι. (Ορλάνδος 1969, εικ. 22).
Ambo with double staircase, isometric reconstruction. Paros, Basilica of the Three Churches, 1st half of 6th c. (Ορλάνδος 1969, fig. 22).

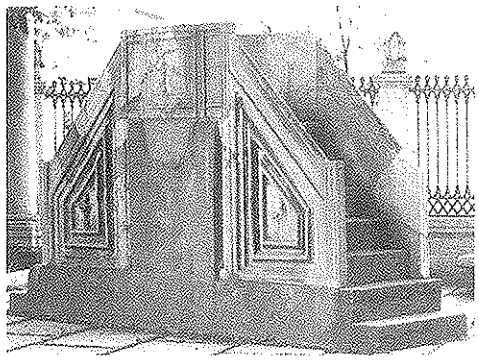

Εικόνα / Figure 21
Άμβωνας με διπλή κλίμακα ανόδου, από τη Βασιλική Α κοντά στο φόρο του Ταύρου, α΄ μισό 6ου αι. Κωνσταντινούπολη, προαύλιο Αγίας Σοφίας (Λήψη: 1985).
Ambo with double staircase, from Basilica A near the Forum Tauri, 1st half of 6th c. Constantinople, courtyard of Saint Sophia (Photo: 1985).

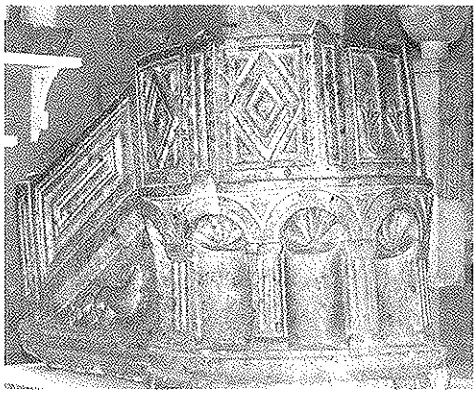

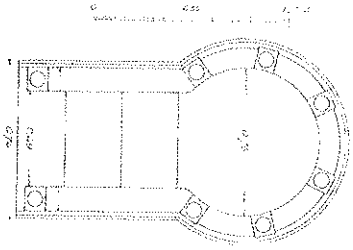

Εικόνα / Figure 19
Άμβωνας μονόλιθος με μία ευθύγραμμη κλίμακα ανόδου, από την Αγία Σοφία Θεσσαλονίκης, β΄ μισό 6ου αι. Κωνσταντινούπολη, Αρχαιολογικό Μουσείο, αρ. ευρ. 1627 (Λήψη: 1985). Κάτοψη κατά Ορλάνδο 1954, εικ. 511.
Monolithic *ambo* with single straight staircase, from Saint Sophia at Thessalonike, 2nd half of 6th c. Constantinople, Archaeological Museum, inv. no. 1627 (Photo: 1985). Ground plan after Ορλάνδος 1954, fig. 511.

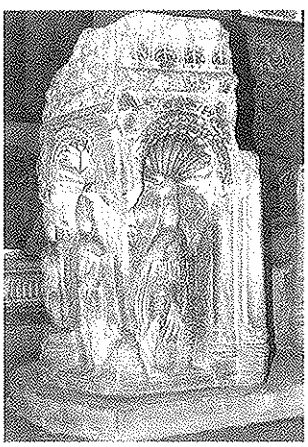

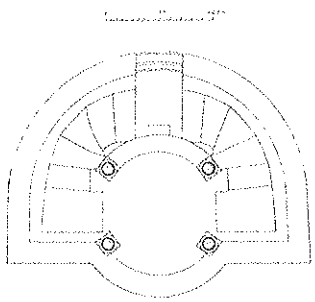

Εικόνα / Figure 20
Τμήμα *άμβωνα ριπιδιόσχημου* με ανάγλυφη παράσταση των Μάγων σε κόγχες με *αχηβάδες* (α) από τον Άγιο Γεώργιο Θεσσαλονίκης, γύρω στο 500. Κωνσταντινούπολη, Αρχαιολογικό Μουσείο, αρ. ευρ. 1090 (Λήψη: 1985). Κάτοψη κατά Ορλάνδο 1954, εικ. 518.
Part of *fantail ambo* with relief representation of the Magi in *shell conches* (α) from St George at Thessalonike, ca. 500. Constantinople, Archaeological Museum, inv. no. 1090 (Photo: 1985). Ground plan after Ορλάνδος 1954, fig. 518.

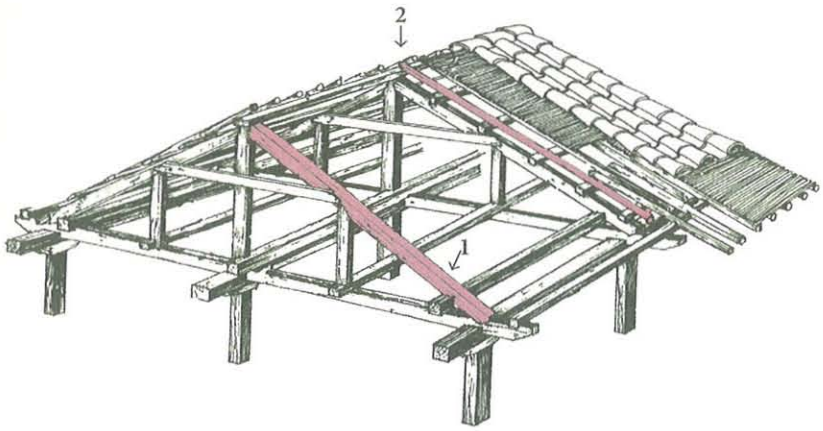

Εικόνα / Figure 22
1. *Αμείβων*$_1$ επορoφίας. 2. *Αμείβων*$_2$ επορoφίας. Αξονομετρική ισομετρική τομή. Βέροια, αρχοντικό (Μουτσόπουλος 1971, εικ. 61).
1. *Main rafter* of timber roof frame. 2. *Common rafter* of timber roof frame. Isometric section. Berroia, mansion (Μουτσόπουλος 1971, fig. 61).

άλως → **αλώνι**

άμβων → **άμβωνας**

άμβωνας α. & **άμβων** α.[7] (εικ. 18-21)
Αγγλ.: ambo; pulpit
Αλβ.: amvon m.
Γαλλ.: ambon m.
Γερμ.: Ambo m.; Ambon m.
Ιταλ.: ambone m.; pulpito m.
Ρουμ.: amvon n.
Βουλγ. (κυριλλ.): амвон м.
Βουλγ. (λατ.): amvon m.
Ρωσ. (κυριλλ.): амвон м.
Ρωσ. (λατ.): amvon m.
Σερβ. (κυριλλ.): амвон м.
Σερβ. (λατ.): amvon m.

άμβωνας ριπιδιόσχημος α. & **άμβων ριπιδιόσχημος** α. (εικ. 20)
Αγγλ.: fantail ambo
Αλβ.: amvon në formë freskoreje m.
Γαλλ.: ambon en éventail m.
Γερμ.: Ambo mit doppelläufigem Treppenaufgang m.
Ιταλ.: ambone a ventaglio m.
Ρουμ.: amvon în evantai n.
Βουλγ. (κυριλλ.): амвон с ветрилообразна стълба м.
Βουλγ. (λατ.): amvon s vetriloobrazna stŭlba m.
Ρωσ. (κυριλλ.): амвон с веерообразной лестницей м.
Ρωσ. (λατ.): amvon s veeroobraznoj lestnicej m.
Σερβ. (κυριλλ.): амвон са двокраким степеништем м.
Σερβ. (λατ.): amvon sa dvokrakim stepeništem m.

αμείβων$_1$ (**ζευκτού**) α.· **σφηκίσκος** α.· **συστάτης** α.[8] (εικ. 22.1, 176.2, 177.2, 178.2)
Αγγλ.: main rafter; principal rafter
Αλβ.: gërshërëz (e kapriatës) f.
Γαλλ.: arbalétrier m.
Γερμ.: Hauptsparren m.; Bundsparren m.; Bindersparren m.
Ιταλ.: puntone m.
Ρουμ.: arbaletrier n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ъ́глова наклонена покривна гре́да ж.
Βουλγ. (λατ.): ŭglova naklonena pokrivna greda ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): стропило ср.; стропильная но́га ж.
Ρωσ. (λατ.): stropilo sr.; stropil'naja noga ž.
Σερβ. (κυριλλ.): по́р (гла́вни) м.
Σερβ. (λατ.): rog (glavni) m.

αμείβων$_2$ α.· **επιτεγίδα** θ. & **επιτεγίς** θ.[9] (εικ. 22.2, 177.5, 178.7)
Αγγλ.: rafter; common rafter
Αλβ.: gërshërëz (e çatisë) f.
Γαλλ.: chevron m.
Γερμ.: Sparren m.
Ιταλ.: falso puntone m.
Ρουμ.: căprior m.
Βουλγ. (κυριλλ.): мертек м; наклонена покривна гре́да ж.
Βουλγ. (λατ.): mertek m; naklonena pokrivna greda ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): рейка обрешётки, параллельная стропильной но́ге ж.
Ρωσ. (λατ.): rejka obrešëtki, parallel'naja stropil'noj noge ž.
Σερβ. (κυριλλ.): по́р м.
Σερβ. (λατ.): rog m.

αμελές πλινθοπερίβλητο(ν) σύστημα δομής → τοιχοδομία: **σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν)**

αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν) σύστημα δομής → τοιχοδομία: **σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν)**

άμμα → **κόμβος**

άμμα ηράκλειον → **κόμβος Ηρακλέους**

αμμόλιθος α.· **ψαμμίτης** α.· **ψαμμόλιθος** α.
Αγγλ.: sandstone
Αλβ.: gur ranor m.
Γαλλ.: grès m.
Γερμ.: Sandstein m.
Ιταλ.: arenaria f.
Ρουμ.: gresie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): пясъчник м.
Βουλγ. (λατ.): pjasŭčnik m.
Ρωσ. (κυριλλ.): песчаник м.
Ρωσ. (λατ.): pesčanik m.
Σερβ. (κυριλλ.): пешчар м.
Σερβ. (λατ.): peščar m.

αμπάρα → **ρομανίσιο(ν)**

αμπελόφυλλο(ν) → κόσμημα: **φύλλον αμπέλου**

αμφίγλυφο(ν) θωράκιο(ν)*

αμφιθέατρο(ν) ου. (εικ. 23)
Αγγλ.: amphitheatre
Αλβ.: amfiteatër m.
Γαλλ.: amphithéâtre m.; arènes f. pl. [σπάν.]
Γερμ.: Amphitheater n.
Ιταλ.: anfiteatro m.
Ρουμ.: amfiteatru n.
Βουλγ. (κυριλλ.): амфитеатър м.
Βουλγ. (λατ.): amfiteatŭr m.
Ρωσ. (κυριλλ.): амфитеатр м.
Ρωσ. (λατ.): amfiteatr m.
Σερβ. (κυριλλ.): амфитеатар м.
Σερβ. (λατ.): amfiteatar m.

Εικόνα / Figure 24
Αμφικιονίσκος παραθύρου από την θεοδοσιανή Αγία Σοφία, 415. Κωνσταντινούπολη, Αγία Σοφία, προαύλιο (Λήψη: 1985).
Mullion of window from Theodosian Saint Sophia, 415. Constantinople, Saint Sophia, courtyard (Photo: 1985).

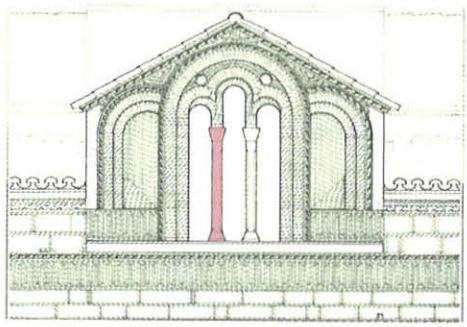

Εικόνα / Figure 25
Αμφικιονίσκος σε τρίλοβο παράθυρο. Αργολίδα, Μονή Αρείας, καθολικό, νότια κεραία, 1149 (ΠΜΚ).
Mullion in triple-light window. Argolid, Areia Monastery, katholikon, south cross arm, 1149 (ΠΜΚ).

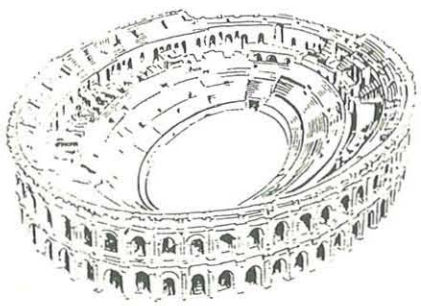

Εικόνα / Figure 23
Αμφιθέατρο, προοπτικό σκαρίφημα. Νότιος Γαλλία, Nîmes, 2ος αι. (Koch 1982, 453).
Amphitheatre, perspective sketch. Southern France, Nîmes, 2nd c. (Koch 1982, 453).

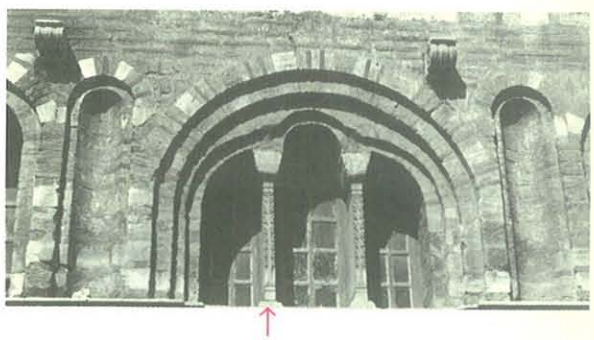

Εικόνα / Figure 26
Διαχωριστικός πεσσίσκος παραθύρου. Κωνσταντινούπολη, Παναγία Παμμακάριστος, παρεκκλήσιο, νότια όψη, περίπου 1315 (Λήψη: 1975).
Mullion. Constantinople, Virgin Pammakaristos, chapel, south façade, ca. 1315 (Photo: 1975).

αμφικιονίσκος α. (εικ. 24-25)· **πεσσίσκος διαχωριστικός (παραθύρου)** α. (εικ. 26)
Αγγλ.: mullion
Αλβ.: shtyllëz dritareje f.
Γαλλ.: meneau m.
Γερμ.: Fenstersäule f.; Fensterpfosten m.; Fensterpfosten mit Halbsäulenvorlagen m.
Ιταλ.: colonnina da finestra f.
Ρουμ.: menou n.
Βουλγ. (κυριλλ.): прозоречна колонка ж.; вертикална колонка разделяща прозорец ж.
Βουλγ. (λατ.): prozorečna kolonka ž.; vertikalna kolonka razdeljašta prozorec ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): колонка в окне ж.
Ρωσ. (λατ.): kolonka v okne ž.
Σερβ. (κυριλλ.): колонета (прозорска) ж.
Σερβ. (λατ.): koloneta (prozorska) ž.

αμφικλινής στέγη → **στέγη δίρρυτη**

αμφίκογχη βασιλική → **τύπος ναού: βασιλική αμφίκογχη**

αναβαθμός → **βαθμίδα**

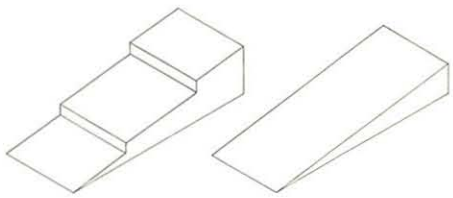

Εικόνα / Figure 27
Αναβάθρες (ΜΜΚ).
Ramps (ΜΜΚ).

αναβάθρα θ. (εικ. 27)
Αγγλ.: ramp
Αλβ.: rampë f.
Γαλλ.: rampe f.
Γερμ.: Rampe f.
Ιταλ.: rampa f.
Ρουμ.: rampă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): рампа ж.
Βουλγ. (λατ.): rampa ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): пандус м.; рампа ж.; всход м.
Ρωσ. (λατ.): pandus m.; rampa ž. vschod m.
Σερβ. (κυριλλ.): рампа ж.
Σερβ. (λατ.): rampa ž.

ανάγλυφο(ν) ου. (εικ. 28-31)
Αγγλ.: relief
Αλβ.: reliev m.
Γαλλ.: relief m.
Γερμ.: Relief n.
Ιταλ.: rilievo m.
Ρουμ.: relief n.
Βουλγ. (κυριλλ.): релеф м.
Βουλγ. (λατ.): relef m.
Ρωσ. (κυριλλ.): рельеф м.; высокий рельеф м.
Ρωσ. (λατ.): rel'ef m.; vysokij rel'ef m.
Σερβ. (κυριλλ.): рељеф м.
Σερβ. (λατ.): reljef m.

ανάγλυφο(ν) έξεργο(ν) ου. (εικ. 28-29)
Αγγλ.: high relief
Αλβ.: reliev i lartë m.; reliev i plotë m.

Εικόνα / Figure 28
Έξεργο ανάγλυφο στη βάση του οβελίσκου του Θεοδοσίου Α΄ με παράσταση αξιωματούχων, τέλος 4ου αι. Κωνσταντινούπολη, Ιππόδρομος (ΛΗΨΗ: 1985).
High relief at base of obelisk of Theodosios I with representation of officials, end of 4th c. Constantinople, Hippodrome (Photo: 1985).

Εικόνα / Figure 29
Έξεργο ανάγλυφο με παράσταση του αρχαγγέλου Μιχαήλ, 10ος-11ος αι. Κωνσταντινούπολη, Αρχαιολογικό Μουσείο, αρ. ευρ. 3930 (ΛΗΨΗ: 1985).
High relief with representation of the Archangel Michael, 10th-11th c. Constantinople, Archaeological Museum, inv. no. 3930 (Photo: 1985).

Γαλλ.: haut-relief m.; relief en saillie m.
Γερμ.: Hochrelief n.
Ιταλ.: altorilievo m.
Ρουμ.: altorelief n.
Βουλγ. (κυριλλ.): висок релеф м.; орелеф м.
Βουλγ. (λατ.): visok relef m.; orelef m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґорельеф м.; высокий рельеф м.
Ρωσ. (λατ.): gorel′ef m.; vysokij rel′ef m.
Σερβ. (κυριλλ.): високи рељеф м.
Σερβ. (λατ.): visoki reljef m.

ανάγλυφο(ν) πρόστυπο(ν) ου· **ανάγλυφο(ν) χαμηλό(ν)** ου. (εικ. 30-31)
Αγγλ.: bas-relief; low relief
Αλβ.: reliev i ulët m.; reliev i rrafshët m.
Γαλλ.: bas-relief m.
Γερμ.: Basrelief n.; Flachrelief n.
Ιταλ.: bassorilievo m.
Ρουμ.: basorelief n.
Βουλγ. (κυριλλ.): нисък релеф м.; барелеф м.
Βουλγ. (λατ.): nisŭk relef m.; barelef m.
Ρωσ. (κυριλλ.): низкий рельеф м.; барельеф м.
Ρωσ. (λατ.): nizkij rel′ef m.; barel′ef m.
Σερβ. (κυριλλ.): барељеф м.; ниски рељеф м.; плитки рељеф м.
Σερβ. (λατ.): bareljef m.; niski reljef m.; plitki reljef m.

ανάγλυφο(ν) χαμηλό(ν) → **ανάγλυφο(ν) πρόστυπο(ν)**

ανακουφιστικό(ν) τόξο(ν)*

ανάκτορο(ν) → **παλάτι(ον)**

ανάλημμα → **τοίχος αναλημματικός**

αναλημματικός τοίχος*

αναλογία θ.
Αγγλ.: proportion
Αλβ.: proporcion m.; raport m.
Γαλλ.: proportion f.
Γερμ.: Proportion f.; Maßverhältnis n.
Ιταλ.: proporzione f.
Ρουμ.: proporţie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): пропорция ж.; съразмерност ж.
Βουλγ. (λατ.): proporcija ž.; sŭrazmernost ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): пропорция ж.; соразмерность ж.
Ρωσ. (λατ.): proporcija ž.; sorazmernost′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): пропорција ж.; сразмера ж.
Σερβ. (λατ.): proporcija ž.; srazmera ž.

αναλόγιο(ν) ου. (εικ. 32)
Αγγλ.: lectern
Αλβ.: kambalec m.; pupitër m.
Γαλλ.: lutrin m.
Γερμ.: Lesepult n.; Analogion n.; Analogium n.
Ιταλ.: leggio m.
Ρουμ.: analog n.; analoghion n.; tetrapod n.
Βουλγ. (κυριλλ.): аналой м.
Βουλγ. (λατ.): analoj m.
Ρωσ. (κυριλλ.): аналой м.; аналоґий м.; налой м.
Ρωσ. (λατ.): analoj m.; analogij m.; naloj m.
Σερβ. (κυριλλ.): аналој м.; налоњ м.
Σερβ. (λατ.): analoj m.; nalonj m.

αναπαράσταση → σχέδιο(ν): **αναπαράσταση**

αναπαράστασις → σχέδιο(ν): **αναπαράσταση**

ανασκαφή θ.
Αγγλ.: excavation
Αλβ.: gërmim m.
Γαλλ.: fouille f.
Γερμ.: Ausgrabung f.
Ιταλ.: scavo m.

Εικόνα / Figure 30
Πρόστυπο ανάγλυφο με συμπλέγματα ζώων και πτηνών και ρόδακες σε ζωφόρο. Βοιωτία, Σκριπού, Κοίμηση της Θεοτόκου, 873-874 (ΛΗΨΗ: 1969).
Bas-relief depicting of animals and birds and rosetta on frieze. Boeotia, Skripou, Dormition of the Virgin, 873-874 (PHOTO: 1969).

Εικόνα / Figure 31
Πρόστυπο ανάγλυφο με παράσταση αετού και φυτικών κοσμημάτων σε κιονόκρανο (α) και *πρόστυπο ανάγλυφο* με κόσμημα ελισσόμενου βλαστού στο επίθημα (β) Ήπειρος, Κιρκιζάτες, Άγιος Νικόλαος Ροδιάς, ΒΔ κίονας, α΄ μισό 13ου αι. (Λήψη: 1970, Λ. Φιλιππίδου-Μπούρα).
Bas-relief depicting eagle and vegetal motifs on capital (α) and *bas-relief* with rinceau on impost block (β). Epiros, Kirkizates, St Nicholas Rodias, NW column, 1st half of 13th c. (Photo: 1970, L. Philippidis-Bouras).

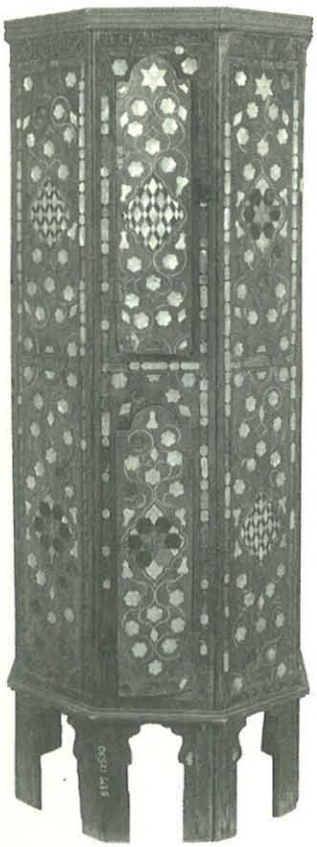

Εικόνα / Figure 32
Αναλόγιο, 19ος αι. Αθήνα, Βυζαντινό Μουσείο, αρ. ευρ. ΒΧΜ 12590 (Λήψη: 2008, ΒΧΜ).
Lectern, 19th c. Athens, Byzantine Museum, inv. no. ΒΧΜ 12590 (Photo: 2008, ΒΧΜ).

Ρουμ.: săpătură f.
Βουλγ. (κυριλλ.): разкопки ж. мн.
Βουλγ. (λατ.): razkopki ž. mn.
Ρωσ. (κυριλλ.): раскопки ж. мн.
Ρωσ. (λατ.): raskopki ž. mn.
Σερβ. (κυριλλ.): ископавање ср.
Σερβ. (λατ.): iskopavanje sr.

αναστήλωση θ. & **αναστήλωσις** θ.
Αγγλ.: restoration
Αλβ.: restaurim m.
Γαλλ.: restauration f.
Γερμ.: Restaurierung f.; Restauration f. Anastylose f.
Ιταλ.: anastilosi f.; restauro m.
Ρουμ.: restaurare f.
Βουλγ. (κυριλλ.): реставрация ж.; възстановяване ср.
Βουλγ. (λατ.): restavracija ž.; vŭzstanovjavane sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): реставрация ж.
Ρωσ. (λατ.): restavracija ž.
Σερβ. (κυριλλ.): рестаурација ж.; обнављање ср.
Σερβ. (λατ.): restauracija ž.; obnavljanje sr.

αναστήλωσις → **αναστήλωση**

ανάστροφη προοπτική*

ανάστροφο(ν) κοιλόκυρτο(ν) κυμάτι(ον) → **κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ανάστροφο(ν)**

ανατολίζουσα βασιλική → τύπος ναού: **βασιλική θολωτή**

ανατολική βασιλική → τύπος ναού: **βασιλική θολωτή**

ανδεσίτης α.
Αγγλ.: andesite
Αλβ.: andesit m.
Γαλλ.: andésite f.
Γερμ.: Andesit m.
Ιταλ.: andesite f.
Ρουμ.: andezit n.
Βουλγ. (κυριλλ.): андезит м.
Βουλγ. (λατ.): andezit m.
Ρωσ. (κυριλλ.): андезит м.
Ρωσ. (λατ.): andezit m.
Σερβ. (κυριλλ.): андезит м.
Σερβ. (λατ.): andezit m.

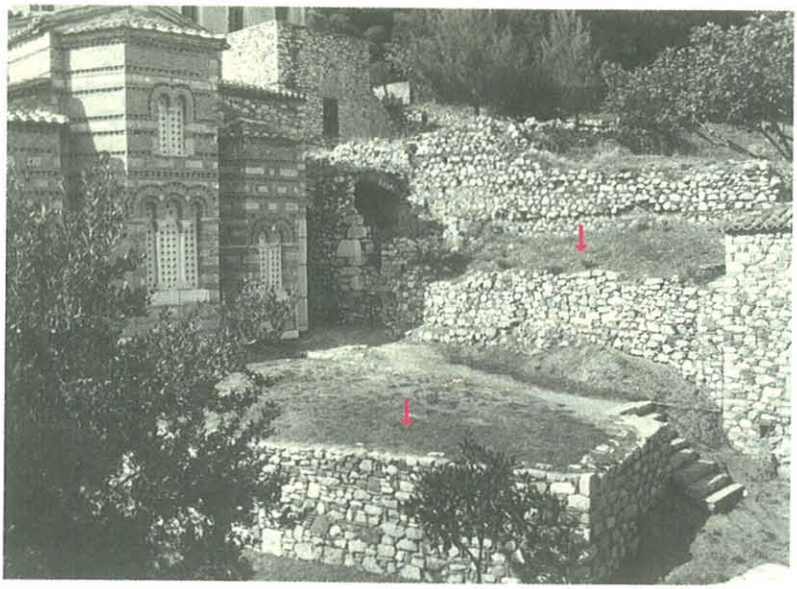

Εικόνα / Figure 33
Άνδηρο. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, άποψη προς Β (Ληψη: 1995).
Terrace. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, view toward N (Photo: 1995).

άνδηρο(ν) ου. (εικ. 33)
Αγγλ.: terrace
Αλβ.: tarracë f.
Γαλλ.: terrasse f.
Γερμ.: Terrasse f.
Ιταλ.: terrazzo m.
Ρουμ.: terasă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): тераса ж.
Βουλγ. (λατ.): terasa ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): террасa ж.
Ρωσ. (λατ.): terrasa ž.
Σερβ. (κυριλλ.): тераса ж.
Σερβ. (λατ.): terasa ž.

ανδριάντας α. & **ανδριάς** α. // πρβ. *άγαλμα* (εικ. 34)
Αγγλ.: statue (of a man)
Αλβ.: statujë (burri) f.
Γαλλ.: statue (figure masculine) f.
Γερμ.: Standbild n.; Statue (eines Mannes) f.
Ιταλ.: statua f.
Ρουμ.: statuie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): статуя ж.
Βουλγ. (λατ.): statuja ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): статуя ж.
Ρωσ. (λατ.): statuja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): статуа ж.
Σερβ. (λατ.): statua ž.

ανδριάς → **ανδριάντας**

ανεμόμυλος α.
Αγγλ.: windmill
Αλβ.: mulli me erë m.
Γαλλ.: moulin à vent m.
Γερμ.: Windmühle f.
Ιταλ.: mulino a vento m.
Ρουμ.: moară de vânt f.
Βουλγ. (κυριλλ.): вятърна мелница ж.
Βουλγ. (λατ.): vjatŭrna melnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): ветряная мельница ж.
Ρωσ. (λατ.): vetrjanaja mel'nica ž.
Σερβ. (κυριλλ.): ветрењача ж.; млин м.
Σερβ. (λατ.): vetrenjača ž.; mlin m.

ανεπεξέργαστο(ν) γλυπτό(ν) → **γλυπτό(ν) ημίεργο(ν)**

ανεπέργαστο(ν) γλυπτό(ν) → **γλυπτό(ν) ημίεργο(ν)**

ανθέμιο(ν)$_1$ (κορινθιακού κιονοκράνου) ου.· **άνθος (κορινθιακού κιονοκράνου)** ου. (εικ. 35)
Αγγλ.: flos; fleuron
Αλβ.: kurorë (abaku) m.

Εικόνα / Figure 34
Ανδριάντας του βικαρίου και υπάτου Καρίας Φλαβίου Παλμάτου, τέλος 5ου αι. Αφροδισιάδα, Μουσείο, αρ. ευρ. 72-49 Α-Β (Ληψη: 1992).
Statue of vicar and consul of Caria Flavius Palmatus, late 5th c. Aphrodisias, Museum, inv. no. 72-49 A-B (Photo: 1992).

Εικόνα / Figure 35
Ανθέμιο$_1$ θεοδοσιανού κιονοκράνου (ΓΖ).
Flos of Theodosian capital (ΓΖ).

Γαλλ.: bouton d'abaque m.; fleuron m.
Γερμ.: Abakusblume f.; Abakusblüte f.
Ιταλ.: fiore (dell'abaco) m.
Ρουμ.: buton de abacă n.
Βουλγ. (κυριλλ.): абаков цвят м.
Βουλγ. (λατ.): abakov cvjat m.
Ρωσ. (κυριλλ.):розетка ж.; розетта ж.; цветок на абаке м.
Ρωσ. (λατ.): rozetka ž.; rozetta ž.; cvetok na abake m.
Σερβ. (κυριλλ.): цвет абакуса м.
Σερβ. (λατ.): cvet abakusa m.

ανθέμιο(ν)$_2$ → κόσμημα: **ανθέμιο(ν)$_2$**

άνθος (κορινθιακού κιονοκράνου) → **ανθέμιο(ν)$_1$ (κορινθιακού κιονοκράνου)**

άνοιγμα τετράφυλλο(ν) ου. (εικ. 36)
Αγγλ.: quatrefoil
Αλβ.: katërfil m.
Γαλλ.: quatre-feuilles m.
Γερμ.: Vierpass m.
Ιταλ.: oculus quadrilobato m.
Ρουμ.: patrulob m.
Βουλγ. (κυριλλ.): отвор във формата на четирилистник м.; отвор във формата на квадрифолий м.; прозорец във формата на четирилистник м.; прозорец във формата на квадрифолий м.; квадрифолий м.
Βουλγ. (λατ.): otvor vŭv formata na četirilistnik m.; otvor vŭv formata na kvadrifolij m.; prozorec vŭv formata na četirilistnik m.; prozorec vŭv formata na kvadrifolij m.; kvadrifolij m.
Ρωσ. (κυριλλ.):окно в форме квадрифолия ср.
Ρωσ. (λατ.): okno v forme kvadrifolija sr.
Σερβ. (κυριλλ.): четворолист (прозор) м.; четворолисни отвор м.
Σερβ. (λατ.): četvorolist (prozor) m.; četvorolisni otvor m.

άνοιγμα τοίχου ου.
Αγγλ.: wall opening
Αλβ.: hapësirë (murï) f.
Γαλλ.: baie f.; ouverture f.
Γερμ.: Maueröffnung f.
Ιταλ.: varco m.; apertura (nel muro) f.
Ρουμ.: deschidere (într-un zid) f.

Εικόνα / Figure 36
Άνοιγμα τετράφυλλο (ΕΜ).
Quatrefoil (ΕΜ).

Βουλγ. (κυριλλ.): стенен отвор м.
Βουλγ. (λατ.): stenen otvor m.
Ρωσ. (κυριλλ.): проём м.; отверстие в стене ср.
Ρωσ. (λατ.): proëm m.; otverstije v stene sr.
Σερβ. (κυριλλ.): отвор у зиду м.
Σερβ. (λατ.): otvor u zidu m.

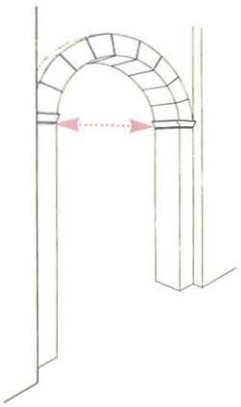

Εικόνα / Figure 37
Άνοιγμα τόξου (ΜΜΚ).
Arch span (ΜΜΚ).

άνοιγμα τόξου ου. (εικ. 37)
Αγγλ.: span (of arch)
Αλβ.: hapësirë drite e harkut f.
Γαλλ.: portée (d'arc) f.
Γερμ.: Spannweite f.; Bogenspannweite f.
Ιταλ.: luce dell' arco f.
Ρουμ.: deschidere (a arcului) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): светъл отвор м.
Βουλγ. (λατ.): svetŭl otvor m.
Ρωσ. (κυριλλ.): арочный проём м.; пролёт м.
Ρωσ. (λατ.): aročnyj proëm m.; prolët m.
Σερβ. (κυριλλ.): распон лука м.
Σερβ. (λατ.): raspon luka m.

άνοιγμα τρίφυλλο(ν) ου. (εικ. 38)
Αγγλ.: trefoil
Αλβ.: trifil m.
Γαλλ.: trèfle m.
Γερμ.: Dreipass m.

Εικόνα / Figure 38
Άνοιγμα τρίφυλλο (ΕΜ).
Trefoil (ΕΜ).

αξονομετρία ισομετρική → σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική ισομετρική

αξονομετρία οριζόντια στρατιωτική → σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική (ισομετρική) οριζόντια

αξονομετρία τριμετρική → σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική τριμετρική

αξονομετρική προβολή → σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική

αξονομετρική διμετρική προβολή → σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική διμετρική

αξονομετρική ισομετρική προβολή→ σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική ισομετρική

αξονομετρική (ισομετρική) μετωπική προβολή → σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική (ισομετρική) μετωπική

αξονομετρική (ισομετρική) στρατιωτική προβολή → σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική (ισομετρική) στρατιωτική

αξονομετρική τριμετρική προβολή → σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική τριμετρική

άπεργο(ν) ου. (εικ. 43) // πρβ. *γλυπτό(ν) ημίεργο(ν)*
Αγγλ.: boss
Αλβ.: gungë f.; pjesë e dalë f.
Γαλλ.: bossage m.
Γερμ.: Bosse f.
Ιταλ.: bozza f.
Ρουμ.: eboşă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): издатина ж; изпъкналост ж.
Βουλγ. (λατ.): izdatina ž.; izpŭknalost ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): выступ м.; утолщение ср.
Ρωσ. (λατ.): vystup m.; utolščenije sr.
Σερβ. (κυριλλ.): босаж м.; испупчење капитела ср.
Σερβ. (λατ.): bosaž m.; ispupčenje kapitela sr.

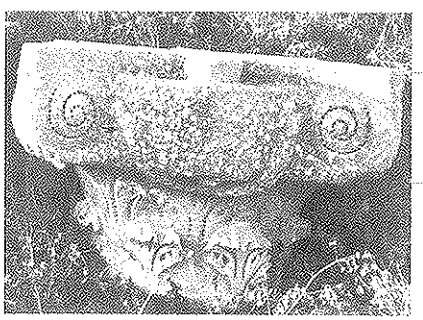

απλός οκταγωνικός (τύπος) → τύπος ναού: οκταγωνικός – απλός

απλός τετρακιόνιος (τύπος) → τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – απλός τετρακιόνιος

απλός τετράστυλος (τύπος) → τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – απλός τετράστυλος

αποβάθρα θ. // πρβ. *προκυμαία, προβλήτα*
Αγγλ.: wharf; dock
Αλβ.: skelë f.; kalatë f.
Γαλλ.: appontement m.; débarcadère m.; embarcadère m.
Γερμ.: Landestelle f.; Anlegeplatz m.; Anlegestelle f.
Ιταλ.: pontile m.; banchina f.; imbarcadero m.
Ρουμ.: debarcader n.; chei n.
Βουλγ. (κυριλλ.): кей м.; пристан м.
Βουλγ. (λατ.): kej m.; pristan m.
Ρωσ. (κυριλλ.): пристань ж.; причал м.; дебаркадер м.
Ρωσ. (λατ.): pristan' ž.; pričal m.; debarkader m.
Σερβ. (κυριλλ.): пристаниште ср.; кеј м.
Σερβ. (λατ.): pristanište sr.; kej m.

αποδυτήριο(ν) ου.˙ απόδυτο(ν) ου.˙ απόδυτρο(ν) ου. (εικ. 832.2)
Αγγλ.: apodyterium; changing room
Αλβ.: sallë shveshjeje f.
Γαλλ.: apodyterium m.; apodyterion m.; déshabilloir m.
Γερμ.: Apodyterium n.; Umkleideraum m.
Ιταλ.: apodyterium m.; apoditerio m.; spogliatoio m.
Ρουμ.: apodyterium
Βουλγ. (κυριλλ.): аподитерий м.; съблекалня ж.
Βουλγ. (λατ.): apoditerij m.; sŭblekalnja ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): раздевальня ж.
Ρωσ. (λατ.): razdeval'nja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): свлачионица ж.
Σερβ. (λατ.): svlačionica ž.

απόδυτο(ν) → αποδυτήριο(ν)

Εικόνα / Figure 43
Άπεργο σε *ημίεργο* κιονόκρανο. Φίλιπποι, ΒΑ της Βασιλικής Β, γ΄ τέταρτο 6ου αι. (Ληψη: 1970).
Boss in *unfinished* capital. Philippi, NE of Basilica B, 3rd quarter of 6th c. (Photo: 1970).

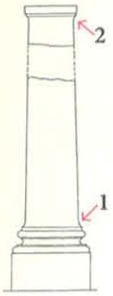

Εικόνα / Figure 44
Αποφυγή (ΜΜΚ). 1. *απόθεση* 2. *απόφυση*.
Apophyge (ΜΜΚ). 1. *apothesis* 2. *apophyge*.

απόδυτρο(ν) → **αποδυτήριο(ν)**

απόθεση θ. & **απόθεσις** θ.[11] (εικ. 44.1) // πρβ. *κυμάτιο(ν)*
Αγγλ.: apophyge (inferior); apothesis
Αλβ.: apothesis m.; apofigje f.; zgjerim i bazës së kolonës
Γαλλ.: apothesis f.; apophyge inférieure f.; congé m.
Γερμ.: Anlauf m.
Ιταλ.: apofige (inferiore) f.
Ρουμ.: apofiză (inferioară) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): апотезис м.; долният край на ствола на колона м.
Βουλγ. (λατ.): apotezis m.; dolnijat kraj na stvola na kolona m.
Ρωσ. (κυριλλ.): выкружка (нижняя) ж.
Ρωσ. (λατ.): vykružka (nižnjaja) ž.
Σερβ. (κυριλλ.): прелаз стабла стуба ка стопи м.
Σερβ. (λατ.): prelaz stabla stuba ka stopi m.

απόθεσις → **απόθεση**

Εικόνα / Figure 45
Αετωματική απόληξη τοίχου σε ναό ελλαδικής σχολής. Αθήνα, Καπνικαρέα, δυτική όψη, ναός: περίπου μέσα 11ου αι., εξωνάρθηκας: περίπου 1100
(ΛΗΨΗ: 1935, Π. Παπαχατζηδάκης, ΜΜπ).
Gable on church of the Greek School. Athens, Kapnikarea, west façade, church: ca. mid 11th c., exonarthex: ca. 1100
(Photo: 1935, P. Papachatzidakis, ΜΜπ).

αποθήκη θ.
Αγγλ.: warehouse; storehouse; storeroom
Αλβ.: depo f.
Γαλλ.: entrepôt m.; magasin m.; resserre f.
Γερμ.: Lager n.; Magazin n.; Lagerhaus n.; Magazinraum m.
Ιταλ.: magazzino m.; deposito m.
Ρουμ.: antrepozit n.; depozit n.; magazie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): склад м.
Βουλγ. (λατ.): sklad m.
Ρωσ. (κυριλλ.): склад м.; хранилище ср.; амбар м.; кладовая ж.
Ρωσ. (λατ.): sklad m.; chraniliščе sr.; ambar m.; kladovaja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): остава ж.
Σερβ. (λατ.): ostava ž.

αποθήκη οίνου → **βαγεναρείο(ν)**

αποθήκη σίτου → **ωρείο(ν)**

αποθήκη τροφίμων → **δοχείο(ν)**

απόληξη αετωματική (τοίχου) θ. & **απόληξις αετωματική (τοίχου)** θ. (εικ. 45, πρβ. εικ. 46)
Αγγλ.: gable
Αλβ.: kallkan (muri) m.
Γαλλ.: pignon m.

Εικόνα / Figure 46
Καμπύλη απόληξη τοίχου σε ναό επηρεασμένο από τη σχολή της Κωνσταντινούπολης. Θεσσαλονίκη, Παναγία των Χαλκέων, 1028 (ΛΗΨΗ: 1937, Π. Παπαχατζηδάκης, ΜΜπ).
Arched rooftop on church influenced by the Constantinopolitan school. Thessalonike, Virgin ton Chalkeon, 1028 (Photo: 1937, P. Papachatzidakis, ΜΜπ).

Γερμ.: Giebel m.
Ιταλ.: cuspide f.
Ρουμ.: pinion n.
Βουλγ. (κυριλλ.): пиньон м.; върхар м.
Βουλγ. (λατ.): pin′on m.; vŭrchar m.
Ρωσ. (κυριλλ.): щипец м.; вимперґ м.
Ρωσ. (λατ.): ščipec m.; vimperg m.
Σερβ. (κυριλλ.): забат м.; калкан м.
Σερβ. (λατ.): zabat m.; kalkan m.

απόληξις αετωματική (τοίχου) → απόληξη αετωματική (τοίχου)

απόπατος α.· **αποχωρητήριο(ν)** ου.· **αφοδευτήριο(ν)** ου.[12] (εικ. 47)
Αγγλ.: latrine
Αλβ.: nevojtore f.
Γαλλ.: latrines f. pl.
Γερμ.: Latrine f.
Ιταλ.: latrina f.
Ρουμ.: latrină f.
Βουλγ. (κυριλλ.): нужник м.; латрина ж.
Βουλγ. (λατ.): nužnik m.; latrina ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): туалет м.; уборная ж.; клозет м.
Ρωσ. (λατ.): tualet m.; ubornaja ž.; klozet m.
Σερβ. (κυριλλ.): нужник м.; латрина ж.
Σερβ. (λατ.): nužnik m.; latrina ž.

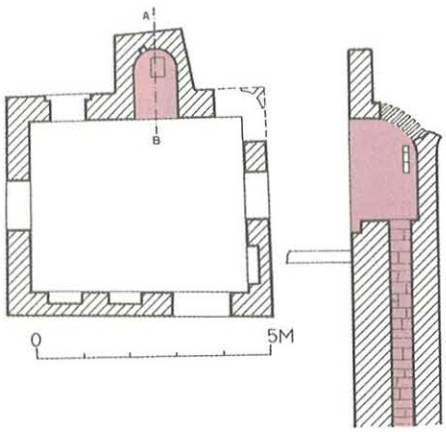

Εικόνα / Figure 47
Απόπατος, κάτοψη και τομή. Μυστράς, οικία (κατά Ορλάνδο 1937, εικ. 66, ανασχεδίαση).
Latrine, ground plan and section. Mistra, house (redrawn after Ορλάνδος 1937, fig. 66).

αποφυγή θ.[13] (εικ. 44) // πρβ. *κυμάτιο(ν)*
Αγγλ.: apophyge
Αλβ.: apofigje f.; zgjerim (i trungut të kolonës) m.
Γαλλ.: apophyge f.; apophygè f.; apophyse f.; congé m.
Γερμ.: Apophyge f.
Ιταλ.: apofige f.
Ρουμ.: apofiză f.
Βουλγ. (κυριλλ.): преходна част на ствола на колона ж.
Βουλγ. (λατ.): prechodna čast na stvola na kolona ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): выкружка у конца и начала ствола колонны ж.
Ρωσ. (λατ.): vykružka u konca i načala stvola kolonny ž.
Σερβ. (κυριλλ.): апофиґе ж.
Σερβ. (λατ.): apofige ž.

απόφυση θ. & **απόφυσις** θ.[14] (εικ. 44.2) // πρβ. *κυμάτιο(ν)*
Αγγλ.: apophyge (superior); apophysis
Αλβ.: apofigje f.; zgjerim i kreut të kolonës m.
Γαλλ.: apophyge supérieure f.; congé m.
Γερμ.: Ablauf m.
Ιταλ.: apofisi f.; apofige (superiore) f.
Ρουμ.: apofiză (superioară) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): апофизис м.; ґорният край на ствола на колона м.
Βουλγ. (λατ.): apofizis m.; gornijat kraj na stvola na kolona m.
Ρωσ. (κυριλλ.): выкружка (верхняя) ж.
Ρωσ. (λατ.): vykružka (verchnjaja) ž.
Σερβ. (κυριλλ.): прелаз стабла стуба ка капителу м.
Σερβ. (λατ.): prelaz stabla stuba ka kapitelu m.

απόφυσις → απόφυση

αποχετευτικός αγωγός*

αποχωρητήριο(ν) → απόπατος

άποψη θ. & **άποψις** θ.
Αγγλ.: view
Αλβ.: pamje f.
Γαλλ.: vue f.
Γερμ.: Ansicht f.
Ιταλ.: veduta f.
Ρουμ.: vedută f.
Βουλγ. (κυριλλ.): поґлед м.; изґлед м.
Βουλγ. (λατ.): pogled m.; izgled m.
Ρωσ. (κυριλλ.): вид м.; ведута ж.
Ρωσ. (λατ.): vid m.; veduta ž.
Σερβ. (κυριλλ.): изґлед м.
Σερβ. (λατ.): izgled m.

άποψις → **άποψη**

αραβούργημα → κόσμημα: **αραβούργημα**

αραξοβόλι → **αγκυροβόλι(ον)**

άργιλ(λ)ος α. & **άργιλ(λ)ος** θ.[15] // πρβ. *πηλός*
Αγγλ.: argil; clay
Αλβ.: argjil m.; glinë f.
Γαλλ.: argile f.
Γερμ.: Lehm m.
Ιταλ.: argilla f.
Ρουμ.: argilă f.; lut n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ґлина ж.
Βουλγ. (λατ.): glina ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґончарная ґлина ж.
Ρωσ. (λατ.): gončarnaja glina ž.
Σερβ. (κυριλλ.): ґлина ж.; иловача ж.
Σερβ. (λατ.): glina ž.; ilovača ž.

αργολιθοδομή → τοιχοδομία: **αργολιθοδομή**

αργός λίθος*

άργυρος α.˙ **ασήμι** ου.
Αγγλ.: silver
Αλβ.: argjent m.
Γαλλ.: argent m.
Γερμ.: Silber n.
Ιταλ.: argento m.
Ρουμ.: argint n.
Βουλγ. (κυριλλ.): сребро ср.
Βουλγ. (λατ.): srebro sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): серебро ср.
Ρωσ. (λατ.): serebro sr.
Σερβ. (κυριλλ.): сребро ср.
Σερβ. (λατ.): srebro sr.

αργυροχοείο(ν) ου.
Αγγλ.: silversmith's workshop
Αλβ.: argjendari f.
Γαλλ.: atelier d'orfèvre m.
Γερμ.: Silberschmiede f.
Ιταλ.: laboratorio di argentiere m.
Ρουμ.: atelier de argintărie n.
Βουλγ. (κυριλλ.): работилница за сребърни изделия ж.
Βουλγ. (λατ.): rabotilnica za srebŭrni izdelija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): мастерская серебряных дел мастера ж.
Ρωσ. (λατ.): masterskaja serebrjanych del mastera ž.
Σερβ. (κυριλλ.): радионица сребрних предмета ж.; радионица мајстора сребра ж. радионица мајстора сребра ж.
Σερβ. (λατ.): radionica srebrnih predmeta ž.; radionica majstora srebra ž.; radionica majstora srebra ž.

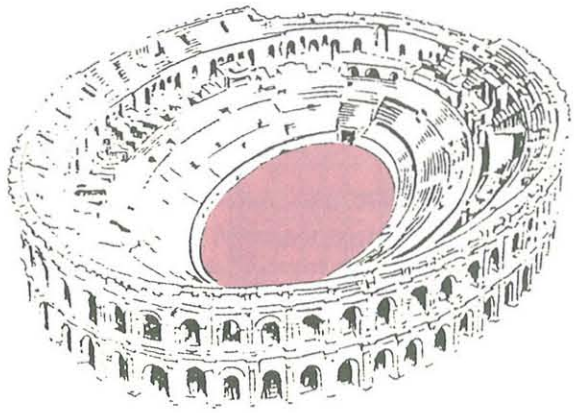

Εικόνα / Figure 48
Αρένα αμφιθεάτρου, προοπτικό σκαρίφημα.
Νότιος Γαλλία, Nîmes, 2ος αι. (Koch 1982, 453).
Arena of amphitheatre, perspective sketch.
Southern France, Nîmes, 2nd c. (Koch 1982, 453).

αρένα θ.˙ **στίβος** α.[16] (εικ. 48)
Αγγλ.: arena
Αλβ.: arenë f.
Γαλλ.: arène f.
Γερμ.: Arena f.
Ιταλ.: arena f.
Ρουμ.: arenă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): арена ж.
Βουλγ. (λατ.): arena ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): арена ж.
Ρωσ. (λατ.): arena ž.
Σερβ. (κυριλλ.): арена ж.
Σερβ. (λατ.): arena ž.

άρκλα → **ζεματίστρα**

αρκοσόλιο(ν) → τάφος: **αρκοσόλιο(ν)**

αρμάρι(ον) (τοίχου) → **τοιχαρμάρι(ον)**

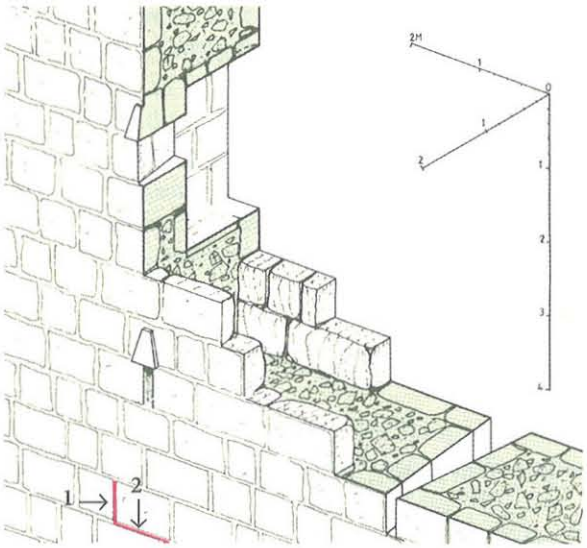

Εικόνα / Figure 49
1. *Αρμός κατακόρυφος* και 2. *αρμός οριζόντιος* λιθοπλίνθου σε χυτή τοιχοδομία, αξονομετρική ισομετρική τομή. Σινά, Μονή Αγίας Αικατερίνης, ανατολικό τείχος, 6ος αι. (ΜΜΚ-ΠΜΚ).
1. *Vertical joint* and 2. *horizontal joint* in opus caementicium, isometric section. Sinai, St Catherine's Monastery, east wall, 6th c. (ΜΜΚ-ΠΜΚ).

αρμός α. (εικ. 49, 50)
Αγγλ.: joint
Αλβ.: fugë (murature) f.
Γαλλ.: joint m.
Γερμ.: Fuge f.
Ιταλ.: giunto m.
Ρουμ.: rost n.
Βουλγ. (κυριλλ.): фуґа ж.
Βουλγ. (λατ.): fuga ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): шов м.
Ρωσ. (λατ.): šov m.
Σερβ. (κυριλλ.): фуґа ж.; спојница ж.
Σερβ. (λατ.): fuga ž.; spojnica ž.

αρμός κατακόρυφος α. (εικ. 49.1, 50α)
Αγγλ.: vertical joint
Αλβ.: fugë vertikale f.
Γαλλ.: joint montant m.
Γερμ.: Stoßfuge f.
Ιταλ.: giunto verticale m.
Ρουμ.: rost vertical n.
Βουλγ. (κυριλλ.): вертикална фуґа ж.; отвесна фуґа ж.
Βουλγ. (λατ.): vertikalna fuga ž.; otvesna fuga ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): вертикальный шов м.
Ρωσ. (λατ.): vertikal'nyj šov m.
Σερβ. (κυριλλ.): вертикална спојница ж.
Σερβ. (λατ.): vertikalna spojnica ž.

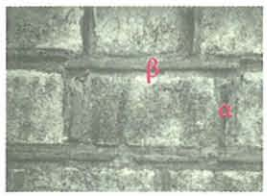

Εικόνα / Figure 50
Αρμός κατακόρυφος (α) και *αρμός οριζόντιος* (β). Μάνη, Κίττα, Άγιος Σέργιος και Βάκχος, α΄ τέταρτο 12ου αι. (ΛΗΨΗ: 1986).
Vertical joint (α) and *horizontal joint* (β). Mani, Kitta, Sts Sergios and Bakchos, 1st quarter of 12th c. (ΡΗΟΤΟ: 1986).

αρμός οριζόντιος α. (εικ. 49.2, 50β)
Αγγλ.: horizontal joint
Αλβ.: fugë horizontale f.
Γαλλ.: joint de lit m.
Γερμ.: Lagerfuge f.
Ιταλ.: giunto orizzontale m.
Ρουμ.: rost orizontal n.
Βουλγ. (κυριλλ.): хоризонтална фуґа ж.; водоравна фуґа ж.
Βουλγ. (λατ.): chorizontalna fuga ž.; vodoravna fuga ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґоризонтальный шов ж.
Ρωσ. (λατ.): gorizontal'nyj šov m.
Σερβ. (κυριλλ.): хоризонтална спојница ж.
Σερβ. (λατ.): horizontalna spojnica ž.

αρουραίος λίθος$_1$ → **λίθος κροκαλοπαγής**

αρουραίος λίθος$_2$ → **λίθος λατυποπαγής**

άρπυια θ. (εικ. 51)
Αγγλ.: harpy
Αλβ.: harpi f.
Γαλλ.: harpie f.
Γερμ.: Harpyie f.
Ιταλ.: arpia f.
Ρουμ.: harpie f.

Εικόνα / Figure 51
Άρπυια σε ανάγλυφο επίκρανο, 13ος αι. Αθήνα, Βυζαντινό Μουσείο, αρ. ευρ. ΒΧΜ 948, Τ181 (ΛΗΨΗ: ΒΧΜ).
Harpy on relief pilaster capital, 13th c. Athens, Byzantine Museum, inv. no. ΒΧΜ 948, Τ181 (ΡΗΟΤΟ: ΒΧΜ).

Βουλγ. (κυριλλ.): харпия ж.
Βουλγ. (λατ.): charpija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): гарпия ж.
Ρωσ. (λατ.): garpija ž.
Σερβ. (κυριλλ.): харпија ж.
Σερβ. (λατ.): harpija ž.

αρράβδωτος κίονας*

αρσανάς α.˙ **ταρσανάς** α.˙ **νεώριο(ν)** ου.[17] (εικ. 52-53)
Αγγλ.: shipyard
Αλβ.: vendstrehim anijesh m.; kantier anijesh m.
Γαλλ.: arsenal m.
Γερμ.: Werft f.
Ιταλ.: arsenale m.; cantiere navale m.
Ρουμ.: arsana f.
Βουλγ. (κυριλλ.): арсана ж.; корабостроителница ж.
Βουλγ. (λατ.): arsana ž.; korabostroitelnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): судоверфь ж.; судоремонтная мастерская м.
Ρωσ. (λατ.): sudoverf′ ž.; sudoremontnaja masterskaja
Σερβ. (κυριλλ.): арсана ж.
Σερβ. (λατ.): arsana ž.

αρτοκόπιο(ν) → **μαγκιπείο(ν)**

αρτοποιείο(ν) → **μαγκιπείο(ν)**

αρτοπωλείο(ν) ου.˙ **αρτοπώλιο(ν)** ου. // πρβ. *μαγκιπείο(ν)*
Αγγλ.: bakery; bakeshop
Αλβ.: bukëpjekës m.; furrë buke f.
Γαλλ.: boulangerie f.
Γερμ.: Bäckerei f.; Bäckerladen m.
Ιταλ.: panetteria f.
Ρουμ.: brutărie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): хлебопекарница ж.; пекарница ж.
Βουλγ. (λατ.): chlebopekarnica ž.; pekarnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): хлебопекарня ж.; пекарня ж.
Ρωσ. (λατ.): chlebopekarnja ž.; pekarnja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): пекара ж.
Σερβ. (λατ.): pekara ž.

αρτοπώλιο(ν) → **αρτοπωλείο(ν)**

αρχειοφυλακείο(ν) → **αρχειοφυλάκιο(ν)**

αρχειοφυλάκιο(ν) ου.˙ **αρχειοφυλακείο(ν)** ου.
Αγγλ.: tabularium; archive
Αλβ.: arkivë m.
Γαλλ.: tabularium m.; archives f. pl.

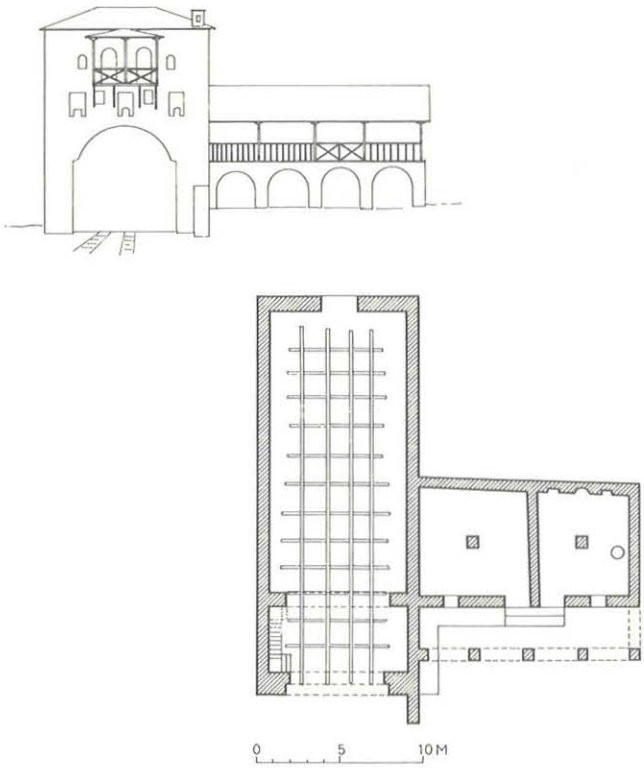

Εικόνα / Figure 52
Αρσανάς, όψη και κάτοψη. Άθως, Μονή Δοχειαρίου (κατά Ορλάνδο 1958α, εικ. 175, ανασχεδίαση).
Shipyard, elevation and ground plan. Athos, Docheiariou Monastery (redrawn after Ορλάνδος 1958a, fig. 175).

Εικόνα / Figure 53
Ενετικό *νεώριο*. Κρήτη, Ηράκλειο, 1540-1646. (Λήψη: 13η ΕΒΑ).
Venetian *shipyard*. Crete, Herakleion, 1540-1646.
(Photo: 13th EBA).

Γερμ.: Archivgebäude n.
Ιταλ.: archivio m.
Ρουμ.: arhive f.pl.; tabulatorium
Βουλγ. (κυριλλ.): архив м.
Βουλγ. (λατ.): archiv m.
Ρωσ. (κυριλλ.): архив м.; хранилище ср.
Ρωσ. (λατ.): archiv m.; chranilišče sr.
Σερβ. (κυριλλ.): архив м.; зґрада архива ж.
Σερβ. (λατ.): arhiv m.; zgrada arhiva ž.

αρχικός θολίτης*

αρχιτεκτονική θ.
Αγγλ.: architecture
Αλβ.: arkitekturë f.
Γαλλ.: architecture f.
Γερμ.: Architektur f.; Baukunst f.
Ιταλ.: architettura f.
Ρουμ.: arhitectură f.
Βουλγ. (κυριλλ.): архитектура ж.
Βουλγ. (λατ.): architektura ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): архитектура ж.; зодчество ср.
Ρωσ. (λατ.): architektura ž.; zodčestvo sr.
Σερβ. (κυριλλ.): архитектура ж.
Σερβ. (λατ.): arhitektura ž.

αρχιτεκτονικό(ν) μέλος*

αρχονταρίκι(ον) (μονής) → **αρχονταρείο(ν)** (μονής)

αρχονταρείο(ν) (μονής) ου.˙ **αρχονταρίκι(ον)** (μονής) ου.
Αγγλ.: monastery reception hall
Αλβ.: sallë pritjeje (manastiri) f.
Γαλλ.: sale d'accueil (du monastère) f.
Γερμ.: Empfangsraum für Gäste (in Klöstern) m.
Ιταλ.: sala di ricevimento (nel monastero) f.; parlatorio m.
Ρουμ.: arhondaric n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ґостна (в манастир) ж.
Βουλγ. (λατ.): gostna (v manastir) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): архонтарик м.; приёмная (в монастыре) ж.
Ρωσ. (λατ.): archontarik m.; priëmnaja (v monastyre) ž.
Σερβ. (κυριλλ.): архондарија ж.; фандарик м.
Σερβ. (λατ.): arhondarija ž.; fandarik m.

ασβέστης α. & **ασβέστι** ου. & **άσβεστος** θ.˙ **χορήγι** ου.
Αγγλ.: lime
Αλβ.: gëlqere f.
Γαλλ.: chaux f.
Γερμ.: Kalk m.
Ιταλ.: calce f.
Ρουμ.: var n.
Βουλγ. (κυριλλ.): вар ж.
Βουλγ. (λατ.): var ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): известь ж.
Ρωσ. (λατ.): izvest' ž.
Σερβ. (κυριλλ.): креч м.
Σερβ. (λατ.): kreč m.

ασβέστι → **ασβέστης**

ασβεστοκάμινος θ. // *πρβ. κάμινος*
Αγγλ.: lime-kiln
Αλβ.: furrë gëlqereje f.
Γαλλ.: four à chaux m.; chaufour m.
Γερμ.: Kalkofen m.
Ιταλ.: fornace per calce f.
Ρουμ.: cuptor de var n.; varniță f.
Βουλγ. (κυριλλ.): варница ж.; пещ за производство на вар ж.
Βουλγ. (λατ.): varnica ž.; pešt za proizvodstvo na var ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): печь для обжиґа извести ж.
Ρωσ. (λατ.): peč' dlja obžiga izvesti ž.
Σερβ. (κυριλλ.): кречана ж.
Σερβ. (λατ.): krečana ž.

ασβεστοκονίαμα (συνδετικό(ν)) ου.
Αγγλ.: lime mortar
Αλβ.: llaç gëlqereje m.
Γαλλ.: mortier de chaux m.
Γερμ.: Kalkmörtel m.
Ιταλ.: malta di calce f.
Ρουμ.: mortar de var n.
Βουλγ. (κυριλλ.): хоросан м.; варов разтвор м.
Βουλγ. (λατ.): chorosan m.; varov raztvor m.
Ρωσ. (κυριλλ.): известковый раствор м.
Ρωσ. (λατ.): izvestkovyj rastvor m.
Σερβ. (κυριλλ.): кречни малтер м.
Σερβ. (λατ.): krečni malter m.

ασβεστόλιθος α.
Αγγλ.: limestone
Αλβ.: gur gëlqeror m.
Γαλλ.: pierre calcaire f.
Γερμ.: Kalkstein m.
Ιταλ.: calcare m.; calcarenite f.
Ρουμ.: calcar n.
Βουλγ. (κυριλλ.): варовик м.
Βουλγ. (λατ.): varovik m.
Ρωσ. (κυριλλ.): известняк м.
Ρωσ. (λατ.): izvestnjak m.
Σερβ. (κυριλλ.): кречњак м.
Σερβ. (λατ.): krečnjak m.

άσβεστος → **ασβέστης**

ασήμι → **άργυρος**

ασκητήριο(ν) ου.· **ερημητήριο(ν)** ου.· **ησυχαστήριο(ν)** ου. // πρβ. *κάθισμα*$_2$ *(αναχωρητού), σκήτη*
Αγγλ.: hermitage; hermit cell
Αλβ.: vendstrehim eremitësh m.; qeli eremiti f.
Γαλλ.: ermitage m.
Γερμ.: Asketerion n.; Asceterium n.; Hesychasterion n.; Einsiedelei f.; Klause f.; Eremitage f.
Ιταλ.: eremo m.
Ρουμ.: sihăstrie f.; schit n.
Βουλγ. (κυριλλ.): постница ж.; килия на отшелник ж.
Βουλγ. (λατ.): postnica ž.; kilija na otšelnik ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): пу́стынь ж.; келья ж.; скит м.; приют отшельника / аскета м.
Ρωσ. (λατ.): pústyn′ ž.; kel′a ž.; skit m.; prijut otšel′nika / asketa m.
Σερβ. (κυριλλ.): испосница пустиножитеља ж.; мучалница ж.
Σερβ. (λατ.): isposnica pustinožitelja ž; mučalnica ž.

ασπίδα (ενιαία με λοφία) → τρούλ(λ)ος: **ασπίδα (ενιαία με λοφία)**

ασπίς (ενιαία με λοφία) → τρούλ(λ)ος: **ασπίδα (ενιαία με λοφία)**

αστραγαλοειδές κόσμημα → κόσμημα: **αστράγαλος**$_1$

αστράγαλος$_1$ → κόσμημα: **αστράγαλος**$_1$

αστράγαλος$_2$ → κυμάτιο(ν): **αστράγαλος**$_2$

άστρο(ν) του Δαβίδ → **εξάγραμμα**

άστυ → **πόλη**

ατελές πλινθοπερίβλητο(ν) σύστημα δομής → τοιχοδομία: **σύστημα δομής ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν)**

ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν) σύστημα δομής → τοιχοδομία: **σύστημα δομής ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν)**

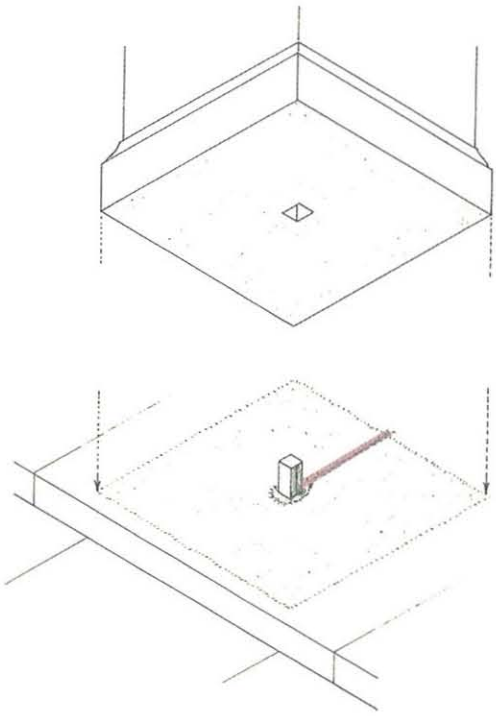

Εικόνα / Figure 54
Αύλακα μολυβδοχόησης (ΠΜΚ).
Pour channel (ΠΜΚ).

αύλακα μολυβδοχόησης θ. & **αύλαξ μολυβδοχοήσεως** θ.[18] (εικ. 54)
Αγγλ.: pour channel
Αλβ.: ulluk për derdhje plumbi m.
Γαλλ.: canal de coulée m.
Γερμ.: Gusskanal m.; Bleigusskanal m.
Ιταλ.: canale di colata (del piombo) m.
Ρουμ.: culee f.
Βουλγ. (κυριλλ.): леярски канал м.; канал за леене на олово м.
Βουλγ. (λατ.): lejarski kanal m.; kanal za leene na olovo m.
Ρωσ. (κυριλλ.): канал для литья свинца м.
Ρωσ. (λατ.): kanal dlja lit′ja svinca m.
Σερβ. (κυριλλ.): отвор за уливање олова м.
Σερβ. (λατ.): otvor za ulivanje olova m.

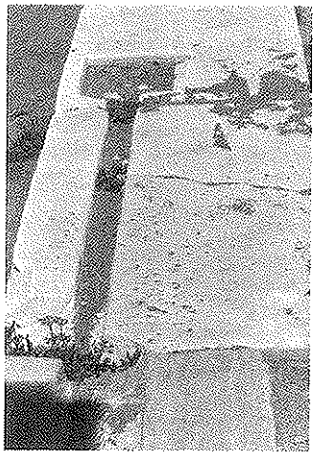

Εικόνα / Figure 55
Αυλάκωση σε στυλοβάτη τέμπλου για την πάκτωση θωρακίου και πεσσίσκου. Κως, Κέφαλος, νότια Βασιλική Αγίου Στεφάνου, τέλος 5ου αι. (Ανγη: 1985).
Groove on stylobate of altarscreen for the fastening of panel and pier. Cos, Kephalos, south Basilica of St Stephen, late 5th c. (Photo: 1985).

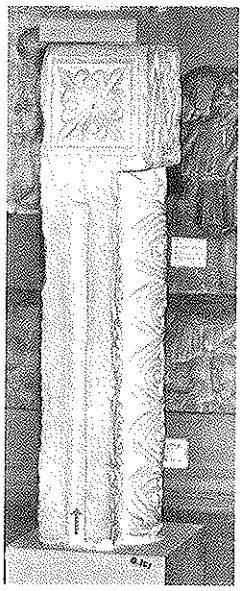

Εικόνα / Figure 56
Αυλάκωση σε πεσσίσκο τέμπλου για την πάκτωση θωρακίου, περίπου 560. Κωνσταντινούπολη, Αρχαιολογικό Μουσείο, αρ. ευρ. 4192 (Ανγη: 1985).
Groove on pier of altarscreen for the fastening of panel, ca. 560. Constantinople, Archaeological Museum, inv. no. 4192 (Photo: 1985).

αυλάκωση θ. & **αυλάκωσις** θ.· **υποδοχή** θ. (εικ. 55-56, 77δ, 106β, 162α) // *πρβ. εγκοπή*
Αγγλ.: groove
Αλβ.: hulli f.; ulluk m.
Γαλλ.: rainure f.; gorge f.
Γερμ.: Rille f.; Rinne f.; Riefe f.
Ιταλ.: incavo m.
Ρουμ.: renură f.; uluc n.
Βουλγ. (κυριλλ.): резка ж.; нарез м.; жлеб м.
Βουλγ. (λατ.): rezka ž.; narez m.; žleb m.
Ρωσ. (κυριλλ.): выемка ж.; желобок м.; паз м.
Ρωσ. (λατ.): vyemka ž.; želobok m.; paz m.
Σερβ. (κυριλλ.): жљеб м.; олук м.
Σερβ. (λατ.): žljeb m.; oluk m.

αυλάκωσις → **αυλάκωση**

αύλαξ μολυβδοχοήσεως → **αύλακα μολυβδοχόησης**

αυλή θ.
Αγγλ.: court.; courtyard.; yard
Αλβ.: oborr m.
Γαλλ.: cour f.
Γερμ.: Hof m.
Ιταλ.: corte f.; cortile m.
Ρουμ.: curte f.
Βουλγ. (κυριλλ.): двор м.; дворец м.
Βουλγ. (λατ.): dvor m.; dvorec m.
Ρωσ. (κυριλλ.): двор м.; аула ж.
Ρωσ. (λατ.): dvor m.; aula ž.
Σερβ. (κυριλλ.): двориште ср.; двор м.
Σερβ. (λατ.): dvorište sr.; dvor m.

αυλή περίστυλη$_1$ θ. // *πρβ. αίθριο(ν)*
Αγγλ.: colonnaded courtyard; peristylar courtyard
Αλβ.: oborr peristil m.; oborr i rrethuar me galeri m.
Γαλλ.: cour à péristyle f.; cour entourée de portiques f.
Γερμ.: Peristylhof m.
Ιταλ.: corte porticata f.
Ρουμ.: peristil n.; curte înconjurată de porticuri f.
Βουλγ. (κυριλλ.): перистил м.; перистилен двор м.
Βουλγ. (λατ.): peristil m.; peristilen dvor m.
Ρωσ. (κυριλλ.): перистиль м.; перистильный двор м.
Ρωσ. (λατ.): peristil' m.; peristil'nyj dvor m.
Σερβ. (κυριλλ.): перистил м.
Σερβ. (λατ.): peristil m.

αυλή περίστυλη$_2$ **(δυτικής μονής)** θ. (εικ. 57).
Αγγλ.: cloister
Αλβ.: oborr peristil m.; oborr i brendshëm (manastiri) m.
Γαλλ.: cloître m.
Γερμ.: Kreuzgang m.
Ιταλ.: chiostro m.
Ρουμ.: peristil n.; galerie acoperită în jurul unei curți de mănăstire f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ограден с колонада вътрешен двор на манастир м.
Βουλγ. (λατ.): ograden s kolonada vŭtrešen dvor na manastir m.
Ρωσ. (κυριλλ.): монастырский двор с перистилем (западный) м.; клуатр м.
Ρωσ. (λατ.): monastyrskij dvor s peristilem (zapadnyj) m.; kluatr m.
Σερβ. (κυριλλ.): манастирско двориште (са тремовима) ср.; клаустар м.
Σερβ. (λατ.): manastirsko dvorište (sa tremovima) sr.; klaustar m.

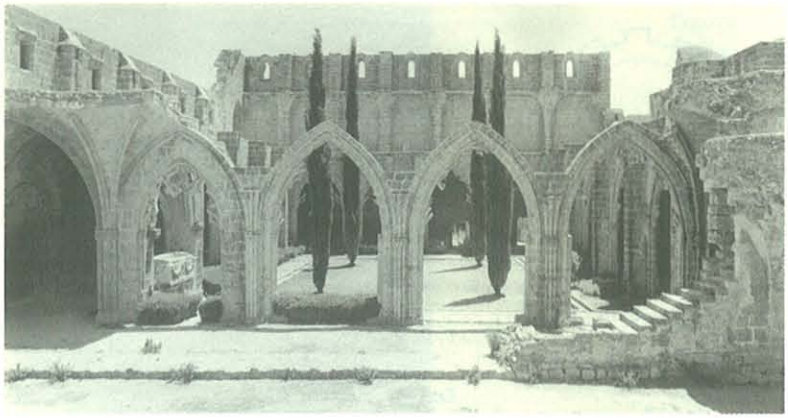

Εικόνα / Figure 57
Αυλή περίστυλη$_2$ αββαείου. Κύπρος, Bellapais, 14ος αι. (Λήψη: ΤΑΚ).
Cloister of abbey. Cyprus, Bellapais, 14th c. (Photo: TAK).

άφεση → **αφετηρία (ιπποδρόμου)**

άφεσις → **αφετηρία (ιπποδρόμου)**

αφετηρία$_1$ **(σταδίου)** θ.
Αγγλ.: starting line
Αλβ.: start m.; pikënisje f.
Γαλλ.: ligne de depart f.
Γερμ.: Startlinie f.
Ιταλ.: linea di partenza f.
Ρουμ.: start n.
Βουλγ. (κυριλλ.): стартова линия ж.
Βουλγ. (λατ.): startova linija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): стартовая линия ж.; старт м.
Ρωσ. (λατ.): startovaja linija ž.; start m.
Σερβ. (κυριλλ.): полазиште (стадиона) ср.; стартна линија такмичара ж.
Σερβ. (λατ.): polazište (stadiona) sr.; startna linija takmičara ž.

αφετηρία$_2$ **(ιπποδρόμου)** θ.· **άφεση** θ. & **άφεσις** θ.· **ιππάφεση** θ. & **ιππάφεσις** θ. (εικ. 58)
Αγγλ.: carceres pl.
Αλβ.: pikënisje f.; start m.
Γαλλ.: carceres m. pl.; carcer m.
Γερμ.: Carceres m. pl.
Ιταλ.: carceres m. pl.
Ρουμ.: carceres pl.
Βουλγ. (κυριλλ.): пускова преґрада на хиподрум ж.
Βουλγ. (λατ.): puskova pregrada na chipodrum ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): стартовая преґрада на ипподроме ж.; старт м.
Ρωσ. (λατ.): startovaja pregrada na ippodrome ž.; start m.
Σερβ. (κυριλλ.): пропусна преґрада на хиподрому ж.
Σερβ. (λατ.): propusna pregrada na hipodromu ž.

αφοδευτήριο(ν) → **απόπατος**

αχάτης α.
Αγγλ.: agate
Αλβ.: agat (gur i çmuar) m.
Γαλλ.: agate f.
Γερμ.: Achat m.
Ιταλ.: agata f.
Ρουμ.: agat n.; agată f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ахат м.
Βουλγ. (λατ.): achat m.
Ρωσ. (κυριλλ.): аґат м.
Ρωσ. (λατ.): agat m.
Σερβ. (κυριλλ.): ахат м.
Σερβ. (λατ.): ahat m.

αχηβάδα θ. & **αχιβάδα** θ. (εικ. 20α) // πρβ. θόλος: *τεταρτοσφαίριο(ν)*
Αγγλ.: shell
Αλβ.: konkë f.
Γαλλ.: coquille f.; conque f.
Γερμ.: Muschel f.; Muschelnische f.
Ιταλ.: conchiglia f.; nicchia a forma di conchiglia f.
Ρουμ.: cochilie f.; nișă în formă de cochilie f.

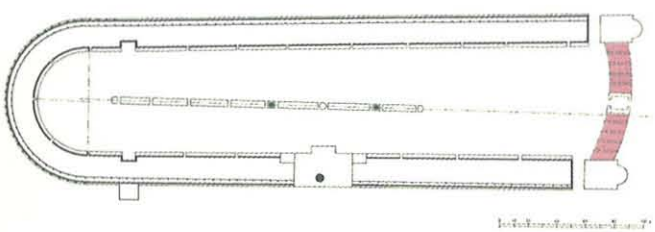

Εικόνα / Figure 58
Αφετηρία$_2$ ιπποδρόμου. Κωνσταντινούπολη, Ιππόδρομος, κάτοψη, περίπου 330 (κατά Mango 1949, ανασχεδίαση).
Carceres. Constantinople, Hippodrome, ground plan, ca. 330 (redrawn after Mango 1949).

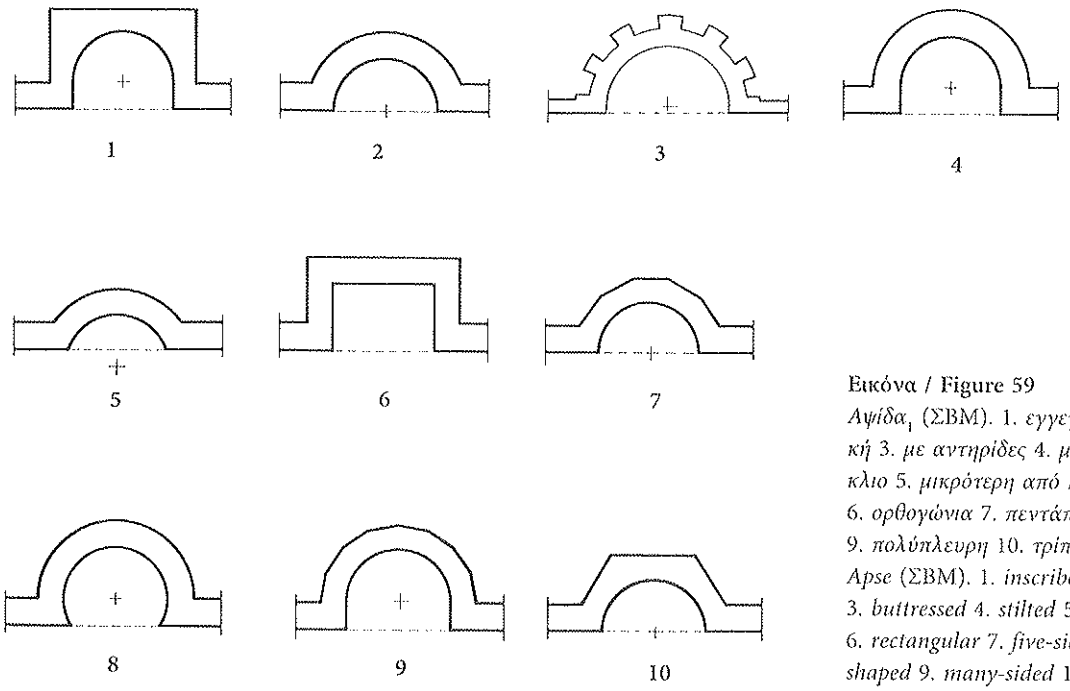

Εικόνα / Figure 59
Αψίδα$_1$ (ΣΒΜ). 1. *εγγεγραμμένη* 2. *ημικυκλική* 3. *με αντηρίδες* 4. *μεγαλύτερη από ημικύκλιο* 5. *μικρότερη από ημικύκλιο* 6. *ορθογώνια* 7. *πεντάπλευρη* 8. *πεταλόμορφη* 9. *πολύπλευρη* 10. *τρίπλευρη.*
Apse (ΣΒΜ). 1. *inscribed* 2. *semicircular* 3. *buttressed* 4. *stilted* 5. *segmental* 6. *rectangular* 7. *five-sided* 8. *horseshoe-shaped* 9. *many-sided* 10. *three-sided.*

Βουλγ. (κυριλλ.): конха ж.; раковина ж; ниша ж.
Βουλγ. (λατ.): koncha ž.; rakovina ž; niša ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): ниша ж.; конха ж.; раковина ж.
Ρωσ. (λατ.): niša ž.; koncha ž.; rakovina ž.
Σερβ. (κυριλλ.): ниша ж.; конха ж.; школька ж.
Σερβ. (λατ.): niša ž.; konha ž.; školjka ž.

αχιβάδα → **αχηβάδα**

αχυρολάσπη θ.
Αγγλ.: loam and straw
Αλβ.: qerpiç m.
Γαλλ.: torchis m.
Γερμ.: Strohlehm m.; Weller m.
Ιταλ.: impasto di argilla e paglia m.
Ρουμ.: tencuială din lut și paie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): пълнеж за паянта м.
Βουλγ. (λατ.): pŭlnež za pajanta m.
Ρωσ. (κυριλλ.): глина с соломой ж.; раствор для самана м.
Ρωσ. (λατ.): glina s solomoj ž.; rastvor dlja samana m.
Σερβ. (κυριλλ.): леп (глина са сламом) м.
Σερβ. (λατ.): lep (glina sa slamom) m.

αχυρών → **αχυρώνας**

αχυρώνας α. & **αχυρών** α.
Αγγλ.: barn
Αλβ.: hambar m.
Γαλλ.: grange f.; pailler m.
Γερμ.: Scheune f.
Ιταλ.: fienile m.
Ρουμ.: șopron n.; șură f.
Βουλγ. (κυριλλ.): плевня ж.; плевник м.
Βουλγ. (λατ.): plevnja ž.; plevnik m.
Ρωσ. (κυριλλ.): сарай для соломы м.
Ρωσ. (λατ.): saraj dlja solomy m.
Σερβ. (κυριλλ.): амбар м.; спремиште житарица ср.
Σερβ. (λατ.): ambar m.; spremište žitarica sr.

αψίδα$_1$ θ. & **αψίς**$_1$ θ.· **κόγχη**$_2$ θ.[19] (εικ. 59-67)
Αγγλ.: apse; conch
Αλβ.: apsidë f.
Γαλλ.: abside f.; conque f.
Γερμ.: Apsis f.; Konche f.
Ιταλ.: abside f.; conca f.
Ρουμ.: absidă f.;
Βουλγ. (κυριλλ.): апсида ж.; конха ж.
Βουλγ. (λατ.): apsida ž.; koncha ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): апсида ж.; абсида ж.; конха ж.
Ρωσ. (λατ.): apsida ž.; absida ž.; koncha ž.
Σερβ. (κυριλλ.): апсида ж.; конха ж.
Σερβ. (λατ.): apsida ž.; konha ž.

αψίδα$_2$ → **τόξο(ν)**$_1$

Εικόνα / Figure 60
Αψίδα, τεταρτοσφαίριο (α) και τμήμα του *ημικυλίνδρου* (β). Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, καθολικό, 1011, ψηφιδωτός διάκοσμος: 1030-1050 (Λησυ: 1983).
Apse, conch (α) and part of *semi-circular wall* (of apse) (β). Boeotia, Hosios Loukas Monastery, katholikon, 1011, mosaic decoration: 1030-1050 (Рното: 1983).

Εικόνα / Figure 61
Αψίδα βαθμιδωτή. Θεσσαλονίκη, Ροτόντα, περίπου μέσα 5ου αι. (Λησυ: 1993).
Stepped apse. Thessalonike, Rotunda, ca. mid 5th c. (Рното: 1993).

Εικόνα / Figure 62
Αψίδα βαθμιδωτή. Σκύρος, Επισκοπή, 895 (Λησυ: 1993, Θ. Καλοπίσης).
Stepped apse. Skyros, Episkope, 895 (Рното: 1993, Th. Kalopissis).

αψίδα βαθμιδωτή θ.[20] (εικ. 61-62)
Αγγλ.: stepped apse
Αλβ.: apsidë e shkallëzuar f.
Γαλλ.: abside à ressaut(s) f.
Γερμ.: gestufte Apsis f.; gestaffelte Apsis f.
Ιταλ.: abside a gradini f.
Ρουμ.: absidă în redan f.
Βουλγ. (κυριλλ.): стъпаловидна апсида ж.
Βουλγ. (λατ.): stŭpalovidna apsida ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): ступенчатая апсида ж.
Ρωσ. (λατ.): stupenčataja apsida ž.
Σερβ. (κυριλλ.): степенаста апсида ж.
Σερβ. (λατ.): stepenasta apsida ž.

αψίδα εγγεγραμμένη θ. (εικ. 59.1)
Αγγλ.: inscribed apse
Αλβ.: apsidë e brendashkruar f.
Γαλλ.: abside inscrite f.
Γερμ.: eingeschriebene Apsis f.
Ιταλ.: abside inscritta f.
Ρουμ.: absidă înscrisă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): вписана апсида ж.
Βουλγ. (λατ.): vpisana apsida ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): вписанная апсида ж.
Ρωσ. (λατ.): vpisannaja apsida ž.
Σερβ. (κυριλλ.): уписана апсида ж.
Σερβ. (λατ.): upisana apsida ž.

αψίδα ημιεξαγωνική → **αψίδα τρίπλευρη**

αψίδα ημικυκλική → **αψίδα ημικυλινδρική**

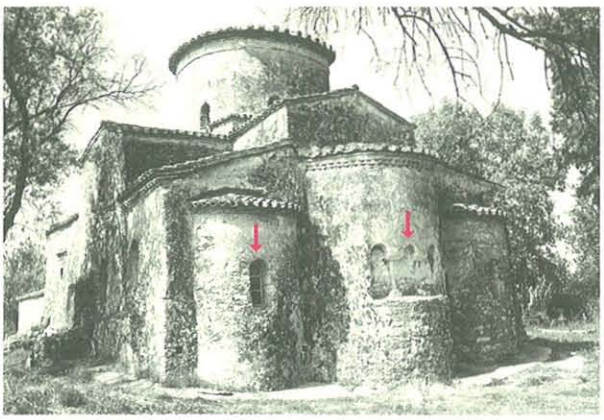

Εικόνα / Figure 63
Αψίδα ημικυλινδρική. Ήπειρος, Πλησιοί, Άγιος Δημήτριος του Κατσούρη, β΄ μισό 8ου-α΄ μισό 9ου αι. (Λήψη: 1976).
Semi-circular apse. Epiros, Plesioi, St Demetrios tou Katsoure, 2nd half of 8th-1st half of 9th c. (Photo: 1976).

Εικόνα / Figure 64
Αψίδα με αντηρίδες. Νικόπολη, Βασιλική Β (Αλκίσωνος), β΄ μισό 5ου αι. (Λήψη: Π. Παπαχατζηδάκης, ΜΜπ).
Buttressed apse. Nikopolis, Basilica B (of Bishop Alkison), 2nd half of 5th c. (Photo: P. Papachatzidakis, ΜΜπ).

αψίδα ημικυλινδρική θ.· **αψίδα ημικυκλική** θ. (εικ. 59.2, 63)
Αγγλ.: semicircular apse; rounded apse
Αλβ.: apsidë gjysmërrethore f.
Γαλλ.: abside semi-circulaire f.; abside en plein cintre f.
Γερμ.: halbkreisförmige Apsis f.; halbrunde Apsis f.; halbzylindrische Apsis f.
Ιταλ.: abside semicircolare f.
Ρουμ.: absidă semicirculară f.
Βουλγ. (κυριλλ.): полукръгла апсида ж.
Βουλγ. (λατ.): polukrŭgla apsida ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): полукруглая апсида ж.
Ρωσ. (λατ.): polukruglaja apsida ž.
Σερβ. (κυριλλ.): полукружна апсида ж.
Σερβ. (λατ.): polukružna apsida ž.

αψίδα θριαμβευτική → **τόξο(ν) θριαμβευτικό(ν)**

αψίδα θριάμβου → **τόξο(ν) θριάμβου**

αψίδα με αντηρίδες θ. (εικ. 59.3, 64)
Αγγλ.: buttressed apse
Αλβ.: apsidë me kontraforca f.
Γαλλ.: abside à contreforts f.; abside à épaulements f.
Γερμ.: Apsis mit Strebepfeilern f.
Ιταλ.: abside contraffortata f.
Ρουμ.: absidă cu contraforturi f.
Βουλγ. (κυριλλ.): апсида с контрафорси ж.
Βουλγ. (λατ.): apsida s kontraforsi ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): апсида с контрфорсами ж.
Ρωσ. (λατ.): apsida s kontrforsami ž.
Σερβ. (κυριλλ.): апсида са контрфорима ж.; апсида са подупирачима ж.
Σερβ. (λατ.): apsida sa kontrforima ž.; apsida sa podupiračima ž.

αψίδα μεγαλύτερη από ημικύκλιο θ. (εικ. 59.4)
Αγγλ.: stilted apse
Αλβ.: apsidë e thellë f.; apsidë më e madhe se gjysmë rrethi f.
Γαλλ.: abside en arc surhaussé f.
Γερμ.: Apsis mit Grundrissform eines gestelzten Halbkreises f.
Ιταλ.: abside ad arco a sesto rialzato f.
Ρουμ.: absidă semicirculară alungită f.
Βουλγ. (κυριλλ.): дълбока апсида ж.
Βουλγ. (λατ.): dŭlboka apsida ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): апсида, имеющая в плане форму приподнятой арки ж.
Ρωσ. (λατ.): apsida, imejuščaja v plane formu pripodnjatoj arki ž.
Σερβ. (κυριλλ.): апсида дубља од полукруга ж.
Σερβ. (λατ.): apsida dublja od polukruga ž.

αψίδα μικρότερη από ημικύκλιο θ. (εικ. 59.5)
Αγγλ.: segmental apse
Αλβ.: apsidë e cekët f.; absidë më e vogël se gjysmë rrethi f.
Γαλλ.: abside en arc surbaissé f.
Γερμ.: Apsis mit Grundrissform eines Flach-bzw. Segmentbogens f.
Ιταλ.: abside ad arco ribassato f.; abside a sesto ribassato f.
Ρουμ.: absidă semicirculară redusă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): снижена апсида ж.; сеґментна апсида ж.
Βουλγ. (λατ.): snižena apsida ž.; segmentna apsida ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): апсида, имеющая в плане форму пологоґой арки ж.
Ρωσ. (λατ.): apsida, imejuščaja v plane formu pologoj arki ž.
Σερβ. (κυριλλ.): апсида основе кружноґ сеґмента ж.
Σερβ. (λατ.): apsida osnove kružnog segmenta ž.

αψίδα ορθογώνια θ. (εικ. 59.6)
Αγγλ.: rectangular apse
Αλβ.: apsidë drejtkëndëshe f.
Γαλλ.: abside rectangulaire f.
Γερμ.: rechtwink(e)lige Apsis f.
Ιταλ.: abside rettangolare f.
Ρουμ.: absidă rectangulară f.
Βουλγ. (κυριλλ.): правоъґълна апсида ж.
Βουλγ. (λατ.): pravoŭgŭlna apsida ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): прямоуґольная апсида ж.
Ρωσ. (λατ.): prjamougol′naja apsida ž.
Σερβ. (κυριλλ.): правоуґаона апсида ж.
Σερβ. (λατ.): pravougaona apsida ž.

αψίδα πεντάπλευρη θ. (εικ. 59.7, 66)
Αγγλ.: five-sided apse
Αλβ.: apsidë pesëbrinjëshe f.
Γαλλ.: abside à cinq pans f.
Γερμ.: fünfseitige Apsis f.; fünfseitig geschlossene Apsis f.
Ιταλ.: abside pentagonale f.
Ρουμ.: absidă pentagonală f.; absidă cu cinci laturi f.
Βουλγ. (κυριλλ.): петостенна апсида ж.
Βουλγ. (λατ.): petostenna apsida ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): пятиґранная апсида ж.
Ρωσ. (λατ.): pjatigrannaja apsida ž.
Σερβ. (κυριλλ.): петострана апсида ж.
Σερβ. (λατ.): petostrana apsida ž.

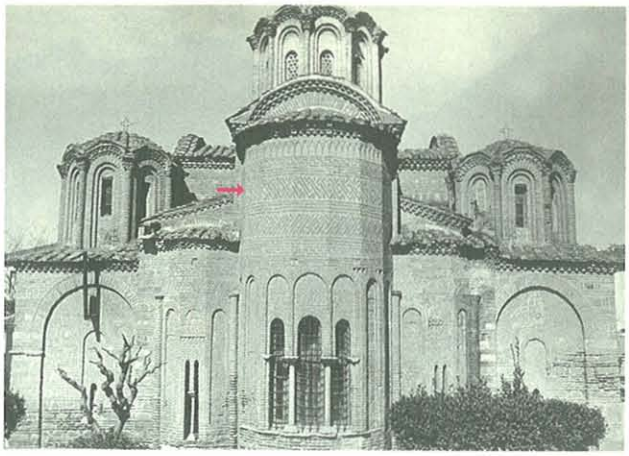

Εικόνα / Figure 65
Αψίδα πολύπλευρη. Θεσσαλονίκη, Άγιοι Απόστολοι, 1310-1314 (Λήψη: 1971, N. Νικονάνος).
Polygonal apse. Thessalonike, Holy Apostles, 1310-1314 (Photo: 1971, N. Nikonanos).

αψίδα πεταλόμορφη θ. (εικ. 59.8)
Αγγλ.: horseshoe-shaped apse
Αλβ.: apsidë në formë patkoi f.
Γαλλ.: abside en arc outrepassé f.
Γερμ.: hufeisenförmige Apsis f.
Ιταλ.: abside a ferro di cavallo f.; abside a sesto oltre passato f.
Ρουμ.: absidă de plan în formă de potcoavă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): подковообразна апсида ж.
Βουλγ. (λατ.): podkovoobrazna apsida ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): подковообразная в плане апсида ж.
Ρωσ. (λατ.): podkovoobraznaja v plane apsida ž.
Σερβ. (κυριλλ.): потковичаста апсида ж.
Σερβ. (λατ.): potkovičasta apsida ž.

αψίδα πολυγωνική → **αψίδα πολύπλευρη**

αψίδα πολύπλευρη θ.· **αψίδα πολυγωνική** θ. (εικ. 59.9, 65)
Αγγλ.: polygonal apse; many-sided apse
Αλβ.: apsidë shumëkëndëshe f.
Γαλλ.: abside polygonale f.
Γερμ.: polygonale Apsis f.
Ιταλ.: abside poligonale f.
Ρουμ.: absidă poligonală f.
Βουλγ. (κυριλλ.): многоґостенна апсида ж.; многоґоъґълна апсида ж.
Βουλγ. (λατ.): mnogostenna apsida ž.; mnogoŭgŭlna apsida ž.

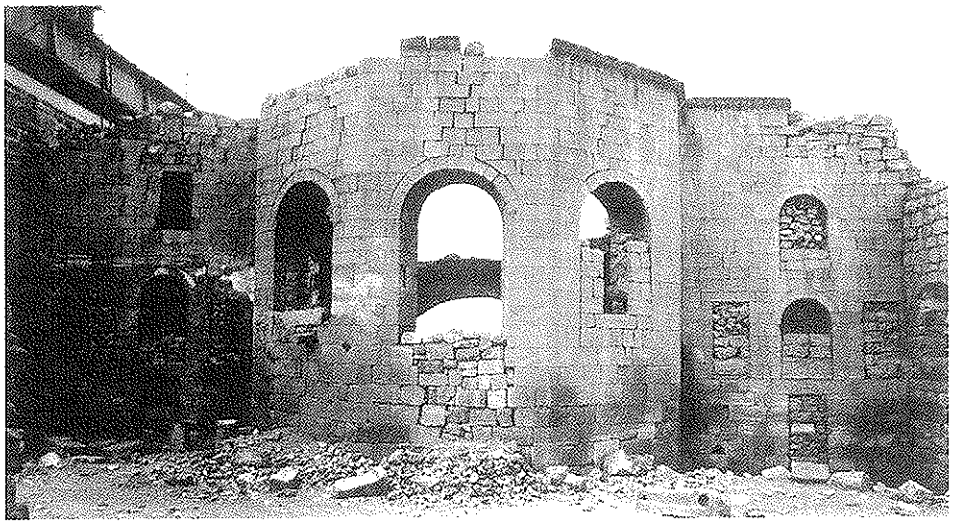

Εικόνα / Figure 66
Αψίδα πεντάπλευρη. Βόστρα, Άγιοι Σέργιος, Βάκχος και Λεόντιος, 512-513 (Ληψη: R. Farioli).
Five-sided apse. Bosra, Sts Sergios, Bakchos and Leontios, 512-513 (Photo: R. Farioli).

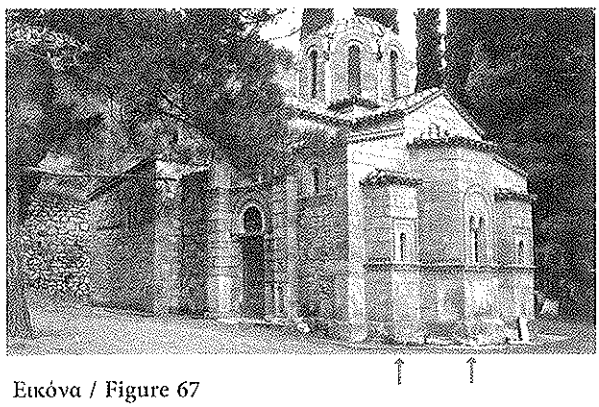

Εικόνα / Figure 67
Αψίδα τρίπλευρη. Άμφισσα, Μεταμόρφωση του Σωτήρος, αρχές 12ου αι. (Ληψη: 1978).
Three-sided apse. Amphissa, Transfiguration of Christ, early 12th c. (Photo: 1978).

Ρωσ. (κυριλλ.): многогранная в плане апсида ж.
Ρωσ. (λατ.): mnogogrannaja v plane apsida ž.
Σερβ. (κυριλλ.): полигонална апсида ж.; вишестрана апсида ж.
Σερβ. (λατ.): poligonalna apsida ž.; višestrana apsida ž.

αψίδα τρίπλευρη θ.· **αψίδα ημιεξαγωνική** θ. (εικ. 59.10, 67)
Αγγλ.: three-sided apse
Αλβ.: apsidë tribrinjëshe f.
Γαλλ.: abside à trois pans f.; abside semi-hexagonale f.
Γερμ.: dreiseitige Apsis f.; dreiseitig geschlossene Apsis f.
Ιταλ.: abside a tre lati f.; abside emiesagonale f.
Ρουμ.: absidă cu trei laturi f.
Βουλγ. (κυριλλ.): тристенна апсида ж.
Βουλγ. (λατ.): tristenna apsida ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): трёхгранная апсида ж.
Ρωσ. (λατ.): trëchgrannaja apsida ž.
Σερβ. (κυριλλ.): тространа апсида ж.
Σερβ. (λατ.): trostrana apsida ž.

αψίδωμα ου. (εικ. 68) // *πρβ. τόξο(ν)*$_1$
Αγγλ.: arch
Αλβ.: harkadë f.
Γαλλ.: arcade f.
Γερμ.: Arkade f.; Bogenstellung f.
Ιταλ.: fornice m.; arco m.
Ρουμ.: arcadă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): арка ж.
Βουλγ. (λατ.): arka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): арка ж.
Ρωσ. (λατ.): arka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): лук м.
Σερβ. (λατ.): luk m.

αψίδωμα τυφλό(ν) → **τόξο(ν) τυφλό(ν)**

αψιδώματα τυφλά → **τοξοστοιχία τυφλή**

αψίς$_{1\text{-}2}$ → **αψίδα**$_{1\text{-}2}$

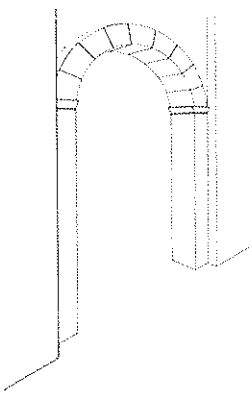

Εικόνα / Figure 68
Αψίδωμα (ΜΜΚ).
Arch (MMK).

Β

βαγεναρείο(ν) ου.· **αποθήκη οίνου** θ.[21] (εικ. 428.5) // πρβ. *δοχείο(ν)*
Αγγλ.: wine-cellar
Αλβ.: qilar vere m.
Γαλλ.: cellier m.
Γερμ.: Weinkeller m.; Weinlager n.; Fasskeller m.; Fasslager n.
Ιταλ.: cantina f.
Ρουμ.: pivniță de vin f.; vinărie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): винарска изба ж.
Βουλγ. (λατ.): vinarska izba ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): винный погреб м.
Ρωσ. (λατ.): vinnyj pogreb m.
Σερβ. (κυριλλ.): вински подрум м.; остава за вино ж.
Σερβ. (λατ.): vinski podrum m.; ostava za vino ž.

βαγενοκαμάρα → **καμάρα ημικυλινδρική**

βαθμίδα θ. & **βαθμίς** θ.· **αναβαθμός** α.· **σκαλοπάτι** ου.· **σκαλί** ου. (εικ. 69)
Αγγλ.: step; stair
Αλβ.: shkallë f.; këmbë shkalle f.
Γαλλ.: marche f.; degré m.
Γερμ.: Stufe f.
Ιταλ.: gradino m.; scalino m.
Ρουμ.: treaptă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): стъпало ср.
Βουλγ. (λατ.): stŭpalo sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): ступень ж.; ступенька ж.
Ρωσ. (λατ.): stupen′ ž.; stupen′ka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): степеник м.; степеница ж.
Σερβ. (λατ.): stepenik m.; stepenica ž.

βαθμιδωτή αψίδα*

βαθμιδωτό(ν) κόσμημα*

βαθμίς → **βαθμίδα**

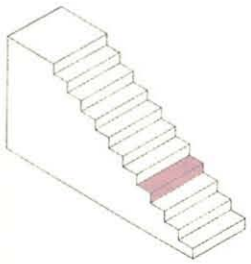

Εικόνα / Figure 69
Βαθμίδα κλίμακας (ΠΜΚ).
Step of staircase (ΠΜΚ).

βάθος$_1$ ου.
Αγγλ.: depth
Αλβ.: thellësi f.
Γαλλ.: profondeur f.
Γερμ.: Tiefe f.
Ιταλ.: profondità f.
Ρουμ.: adâncime f.; profunzime f.
Βουλγ. (κυριλλ.): дълбочина ж.
Βουλγ. (λατ.): dŭlbočina ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): глубина ж.
Ρωσ. (λατ.): glubina ž.
Σερβ. (κυριλλ.): дубина ж.
Σερβ. (λατ.): dubina ž.

βάθος$_2$ ου.· **κάμπος** α. [μσν.][22] (εικ. 70).
Αγγλ.: background; ground
Αλβ.: sfond m.
Γαλλ.: fond m.; arrière-plan m.
Γερμ.: Hintergrund m.
Ιταλ.: fondo m.; sfondo m.; fondale m.
Ρουμ.: fond n.; fundal n.
Βουλγ. (κυριλλ.): фон м.; заден план м.
Βουλγ. (λατ.): fon m.; zaden plan m.
Ρωσ. (κυριλλ.): фон м.
Ρωσ. (λατ.): fon m.
Σερβ. (κυριλλ.): позадина ж.; позађе ср.
Σερβ. (λατ.): pozadina ž.; pozađe sr.

Εικόνα / Figure 70
Βάθος$_2$ ακόσμητο σε ανάγλυφη πλάκα με παράσταση της Γέννησης, περίπου 400. Αθήνα, Βυζαντινό Μουσείο, αρ. ευρ. ΒΧΜ 312 (Λήψη: ΒΧΜ).
Plain *background* on relief plaque depicting the Nativity, ca. 400. Athens, Byzantine Museum, inv. no. ΒΧΜ 312 (Photo: ΒΧΜ).

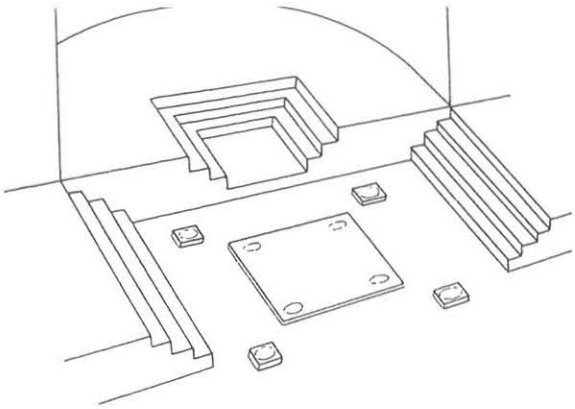

Εικόνα / Figure 71
Βάθρα πρεσβυτέρων σε σύνθρονο, προοπτική αναπαράσταση. Φθιώτιδες Θήβες, Βασιλική Α, μέσα 5ου αι.
(Ορλάνδος 1954, εικ. 456).
Clergy benches of synthronon, perspective reconstruction. Phthiotic Thebes, Basilica A, mid 5th c.
(Ορλάνδος 1954, fig. 456).

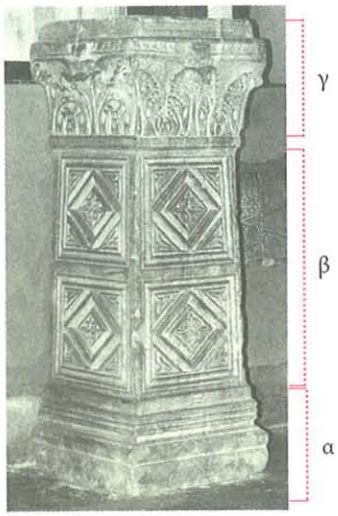

Εικόνα / Figure 72
Βάθρο$_1$ αγάλματος σε μορφή πεσσίσκου με *βάση* (α), *κορμό* (β) και *πεσσόκρανο* (γ), 6ος αι. Κωνσταντινούπολη, Αρχαιολογικό Μουσείο, αρ. ευρ. 4202 (Λήψη: 1985)
Pier-shaped socle with *base* (α), *die* (β) *and pier-capital* (γ), 6th c. Constantinople, Archaeological Museum, inv. no. 4202 (Photo: 1985).

Εικόνα / Figure 73
Βάθρο$_2$ κίονα. Λοκρίδα, Βασιλική Δαφνουσίων, αρχές 5ου αι.
(Ορλάνδος 1954, εικ. 222).
Pedestal. Locris, Daphnousia Basilica, early 5th c. (Ορλάνδος 1954, fig. 222).

βάθρα (πρεσβυτέρων) ου. πλ.· **έδρανα (πρεσβυτέρων)** ου. πλ.· **συμψέλλια** ου. πλ.[23] (εικ. 71) // πρβ. *σύνθρονο(ν)*
Αγγλ.: clergy benches pl.
Αλβ.: banka (të presbiterit) f.sh.
Γαλλ.: bancs presbytéraux m. pl.
Γερμ.: Presbyterbänke f. pl.; Subsellien n. pl.; Subsellia n. pl.
Ιταλ.: subsellia m. pl.; seggi presbiteriali m. pl.
Ρουμ.: bănci pentru cler f. pl.
Βουλγ. (κυριλλ.): синтрон м.; субселии ж. мн.; пейки за свещеници в олтар ж. мн.
Βουλγ. (λατ.): sintron m.; subselii ž. mn.; pejki za svештenici v oltar ž. mn.
Ρωσ. (κυριλλ.): синтрон м.; синтронон м.
Ρωσ. (λατ.): sintron m.; sintronon m.
Σερβ. (κυριλλ.): клупе за свештенике ж. мн; синтрон м.
Σερβ. (λατ.): klupe za svештenike ž. mn.; sintron m.

βάθρο(ν)$_1$ ου.· **υπόβαθρο(ν)**$_1$ ου. (εικ. 72) // πρβ. *εξέδρα*$_1$
Αγγλ.: socle
Αλβ.: xokël m.
Γαλλ.: socle m.; entrepié m.
Γερμ.: Sockel m.
Ιταλ.: zoccolo m.; piedistallo m.
Ρουμ.: soclu n.
Βουλγ. (κυριλλ.): цокъл м.
Βουλγ. (λατ.): cokŭl m.
Ρωσ. (κυριλλ.): основание ср.; цоколь м.
Ρωσ. (λατ.): osnovanie sr.; cokol′ m.
Σερβ. (κυριλλ.): сокла ж.; постоље ср.
Σερβ. (λατ.): sokla ž.; postolje sr.

βάθρο(ν)$_2$ **(κίονα)** ου.[24] (εικ. 73-77α)
Αγγλ.: pedestal
Αλβ.: bazë (e kolonës) f.; piedestal m.
Γαλλ.: piédestal m.
Γερμ.: Piedestal n.; Postament n.
Ιταλ.: piedistallo m.
Ρουμ.: piedestal n.
Βουλγ. (κυριλλ.): пиедестал м.; постамент м.
Βουλγ. (λατ.): piedestal m.; postament m.
Ρωσ. (κυριλλ.): пьедестал м.; постамент м.
Ρωσ. (λατ.): p′edestal m.; postament m.
Σερβ. (κυριλλ.): постоље стуба ср.; подножје (стуба) ср.
Σερβ. (λατ.): postolje stuba sr.; podnožje (stuba) sr.

βάθρο(ν)$_3$ **(ναού)** → **πόδιο(ν)**$_1$ **(ναού)**

βαλανείο(ν) → **λουτρό(ν)**

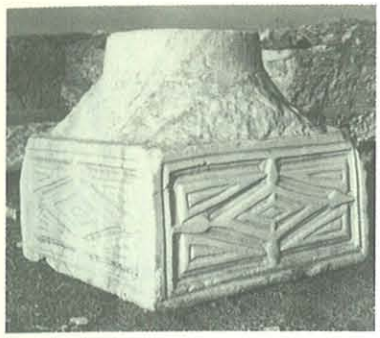

Εικόνα / Figure 74
Βάθρο$_2$ κίονα τετράπλευρο, διακοσμημένο, αρχές 6^{ου} αι. Λέχαιο, Βασιλική Αγίου Λεωνίδη, 450-527 (ΛΗΨΗ: 1978).
Four-sided *pedestal* of column, decorated, early 6th c. Lechaion, Basilica of St Leonides, 450-527 (PHOTO: 1978).

Εικόνα / Figure 75
Βάθρο$_2$ (α) κίονα τετράπλευρο με *πλίνθο*$_2$ (β) και *βάση* (γ). Κωνσταντινούπολη, Αγία Σοφία, 532-537 (ΛΗΨΗ: 1985).
Four-sided column *pedestal* (α) with *plinth* (β) and *base* (γ). Constantinople, Saint Sophia, 532-537 (PHOTO: 1985).

Εικόνα / Figure 76
Βάθρο$_2$ κίονα πολύπλευρο. Φρυγία, Ιεράπολη, μαρτύριο Αγίου Φιλίππου, περίπου 400 (ΛΗΨΗ: 1992).
Many-sided *pedestal* of column. Phrygia, Hierapolis, Martyrium of St Philip, ca. 400 (PHOTO: 1992).

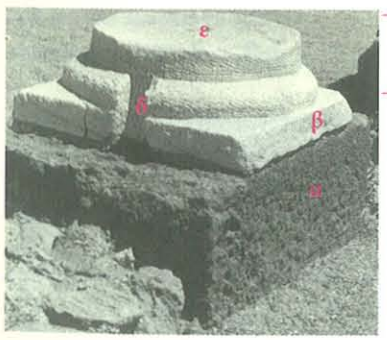

Εικόνα / Figure 77
Βάθρο$_2$ (α) κίονα τετράπλευρο με πλίνθο$_2$ (β) και βάση (γ). *Αυλάκωση* (δ) για την πάκτωση του θωρακίου και *τόρμος*$_2$ (ε) για τη στερέωση του κίονα. Κως, Κέφαλος, νότια Βασιλική Αγίου Στεφάνου, τέλος 5^{ου} αι. (ΛΗΨΗ: 1985).
Base (α) of column with *plinth* (β) on four-sided *pedestal* (γ). *Groove* (δ) for the fastening of the panel and *mortise* (ε) for the fastening of the column. Cos, Kephalos, south Basilica of St Stephen, late 5th c. (PHOTO: 1985).

βαπτιστήριο(ν) ου.˙ φωτιστήριο(ν) ου.[25] (εικ. 78)
Αγγλ.: baptistery
Αλβ.: baptister m.; vend pagëzimi m.
Γαλλ.: baptistère m.
Γερμ.: Baptisterium n.; Taufkapelle f.
Ιταλ.: battistero m.
Ρουμ.: baptisteriu n.
Βουλγ. (κυριλλ.): баптистерий м.; кръщелня ж.
Βουλγ. (λατ.): baptisterij m.; krŭštelnja ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): баптистерий м.; крещальня ж.
Ρωσ. (λατ.): baptisterij m.; kreščal′nja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): баптистериј м.; крстионица ж.
Σερβ. (λατ.): baptisterij m.; krstionica ž.

βασάλτης α.
Αγγλ.: basalt
Αλβ.: bazalt m.
Γαλλ.: basalte m.
Γερμ.: Basalt m.
Ιταλ.: basalto m.
Ρουμ.: bazalt n.
Βουλγ. (κυριλλ.): базалт м.
Βουλγ. (λατ.): bazalt m.
Ρωσ. (κυριλλ.): базальт м.
Ρωσ. (λατ.): bazal′t m.
Σερβ. (κυριλλ.): базалт м.
Σερβ. (λατ.): bazalt m.

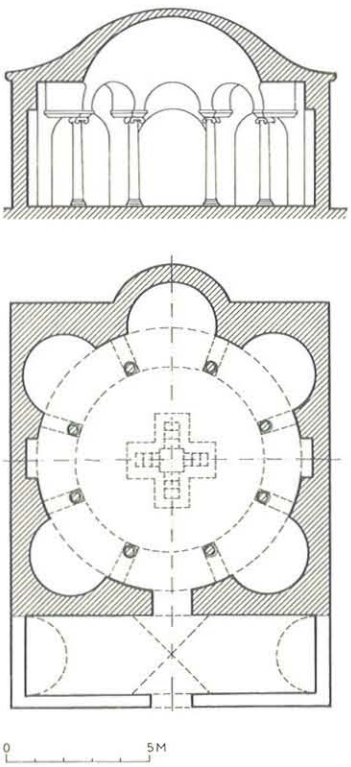

Εικόνα / Figure 78
Βαπτιστήριο, τομή και κάτοψη. Κως, Πόλη, Άγιος Ιωάννης ο Βαπτιστής («Επτά Βήματα»), τέλη 5ου αι. (κατά Orlandos 1954, εικ. 1, ανασχεδίαση με ένδειξη της θέσης της κολυμβήθρας). Μετά τη μετατροπή του σε ναό.
Baptistery, section and ground plan. Cos, town, St John the Baptist («Epta Bemata»), late 5th c. (redrawn after Orlandos 1954, fig. 1, with indication of position of baptismal font). After its conversion into a church.

Εικόνα / Figure 79
Βάση κίονα. Λοκρίδα, Βασιλική Δαφνουσίων, αρχές 5ου αι. (Ορλάνδος 1954, εικ. 222).
Base of column. Locris, Daphnousia Basilica, early 5th c. (Ορλάνδος 1954, fig. 222).

βάση θ. & βάσις θ. (εικ. 72α, 75γ, 77γ, 79)
Αγγλ.: base
Αλβ.: bazë f.
Γαλλ.: base f.
Γερμ.: Basis f.
Ιταλ.: base f.
Ρουμ.: bază f.
Βουλγ. (κυριλλ.): база ж.; основа ж.
Βουλγ. (λατ.): baza ž.; osnova ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): база ж.
Ρωσ. (λατ.): baza ž.
Σερβ. (κυριλλ.): база ж.; основа ж.
Σερβ. (λατ.): baza ž.; osnova ž.

βασίλειος πύλη*

βασιλική → **τύπος ναού: βασιλική / αμφίκογχη / ανατολίζουσα / ανατολική / δίκλιτη / ελληνιστική / θολωτή / με εγκάρσιο κλίτος / μονόκλιτη / ξυλόστεγη / πεντάκλιτη / σταυρική / τρίκλιτη / τρουλ(λ)αία / ύπαιθρη**

βασιλική κοιμητηριακή θ. // πρβ. *ναός κοιμητηριακός*
Αγγλ.: funerary basilica
Αλβ.: kishë varrezë f.; bazilikë mortore f.
Γαλλ.: basilique cimetériale f.; basilique funéraire f.
Γερμ.: Friedhofsbasilika f.; Coemeterialbasilika f.
Ιταλ.: basilica cimiteriale f.; basilica funeraria f.
Ρουμ.: bazilică de cimitir f.; bazilică funerară f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ґробищна базилика ж.
Βουλγ. (λατ.): grobištna bazilika ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): поґребальная базилика ж.; базилика при кладбище ж.
Ρωσ. (λατ.): pogrebal′naja bazilika ž.; bazilika pri kladbišče ž.
Σερβ. (κυριλλ.): ґробљанска базилика ж.
Σερβ. (λατ.): grobljanska bazilika ž.

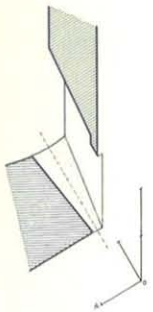

Εικόνα / Figure 80
Βελοθυρίδα, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Κωνσταντινούπολη, θεοδοσιανά τείχη, 413-439 ή 405-413 (ΣΒΜ, κατά Meyer-Plath – Schneider 1943).
Arrow loop, isometric reconstruction. Constantinople, Theodosian walls, 413-439 or 405-413 (ΣΒΜ, after Meyer-Plath – Schneider 1943).

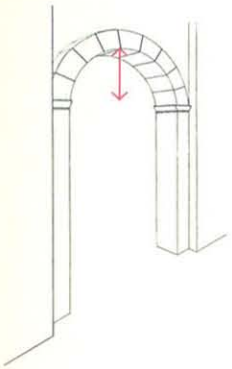

Εικόνα / Figure 81
Βέλος τόξου (ΜΜΚ).
Rise (ΜΜΚ).

βάσις → **βάση**

βαφείο(ν) ου.
Αγγλ.: dye-house; dye-works
Αλβ.: punishte ngjyrosjeje f.
Γαλλ.: tenturerie f.
Γερμ.: Färberei f.
Ιταλ.: tintoria f.
Ρουμ.: vopsitorie f.; boiangerie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): бояджийска работилница ж.; бояджийница ж.
Βουλγ. (λατ.): bojadžijska rabotilnica ž.; bojadžijnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): красильня ж.
Ρωσ. (λατ.): krasil'nja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): фарбара ж.
Σερβ. (λατ.): farbara ž.

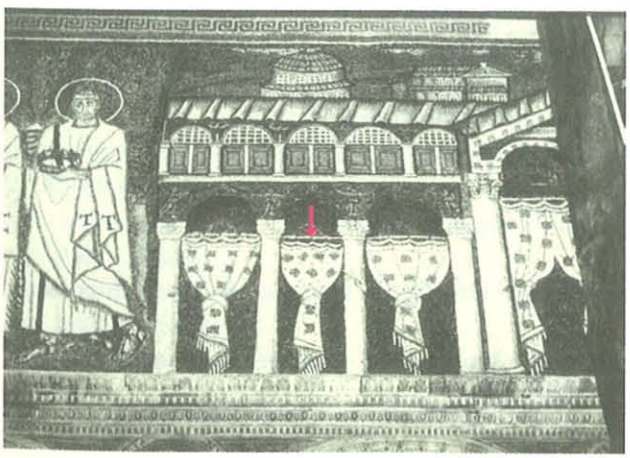

βελοθυρίδα θ. & **βελοθυρίς** θ.· **πολεμίστρα**$_1$ θ.· **τοξοθυρίδα** θ. & **τοξοθυρίς** θ. (εικ. 80)
Αγγλ.: arrow-loop; loophole; arraw slit
Αλβ.: frëngji f.
Γαλλ.: arch(i)ère f.; meurtrière f.
Γερμ.: Schießscharte f.
Ιταλ.: feritoia f.; balestriera f.; arciera f.; saettiera f.
Ρουμ.: gură de tragere f.
Βουλγ. (κυριλλ.): бойница ж.
Βουλγ. (λατ.): bojnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): бойница ж.
Ρωσ. (λατ.): bojnica ž.
Σερβ. (κυριλλ.): стрелница ж.
Σερβ. (λατ.): strelnica ž.

βελοθυρίς → **βελοθυρίδα**

βέλος (τόξου) ου. (εικ. 81)
Αγγλ.: rise
Αλβ.: shigjetë (e harkut) f.
Γαλλ.: flèche (d'arc) f.
Γερμ.: Pfeil m.; Pfeilhöhe f.; Stich m.; Stichhöhe f.
Ιταλ.: freccia (dell'arco) f.
Ρουμ.: săgeată f.; înălțime (a arcului) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): височина (на арка) ж.
Βουλγ. (λατ.): visočina (na arka) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): стрела подъёма (арки) ж.
Ρωσ. (λατ.): strela podjëma (arki) ž.
Σερβ. (κυριλλ.): стрела (лука) ж.
Σερβ. (λατ.): strela (luka) ž.

βεργίο(ν) → **νεύρωση**

βήλο(ν) ου.· **παραπέτασμα** ου.· **καταπέτασμα** ου.[26] (εικ. 82)
Αγγλ.: velum; curtain; hanging
Αλβ.: perde f.; velum m.
Γαλλ.: velum m.; rideau m.
Γερμ.: Velum n.; Vorhang m.
Ιταλ.: velum m.; tendaggio m.
Ρουμ.: velum; draperie f.

Εικόνα / Figure 82
Βήλο σε ψηφιδωτή παράσταση παλατίου. Ραβέννα, Άγιος Απολλινάριος ο Νέος, νότια πλευρά κεντρικού κλίτους, 556-566 (Λήψη: 1991).
Velum in mosaic depicting a palace. Ravenna, San Apollinare Nuovo, south end of nave, 556-566 (Photo: 1991).

Εικόνα / Figure 83
Βημόθυρο. Ήπειρος, 17ος αι. Αθήνα, Μουσείο Μπενάκη, αρ. ευρ. 27845 (Λήψη: Μ. Σκιαδαρέσης, ΜΜπ).
Iconostasis door. Epiros, 17th c. Athens, Benaki Museum, inv. no. 27845 (Photo: M. Skiadaresis, ΜΜπ).

Βουλγ. (κυριλλ.): завеса ж.; велум м.
Βουλγ. (λατ.): zavesa ž.; velum m.
Ρωσ. (κυριλλ.): велум м.; занавес м.; завеса ж.
Ρωσ. (λατ.): velum m.; zanaves m.; zavesa ž.
Σερβ. (κυριλλ.): завеса ж.; велум м.
Σερβ. (λατ.): zavesa ž.; velum m.

βήμα$_1$ ου. // πρβ. *εξέδρα*$_2$
Αγγλ.: tribune
Αλβ.: tribunë f.
Γαλλ.: tribune f.
Γερμ.: Tribüne f.
Ιταλ.: tribuna f.
Ρουμ.: tribună f.
Βουλγ. (κυριλλ.): трибуна ж.
Βουλγ. (λατ.): tribuna ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): подиум м.
Ρωσ. (λατ.): podium m.
Σερβ. (κυριλλ.): екседра ж.
Σερβ. (λατ.): eksedra ž.

βήμα$_2$ → **ιερό(ν)**

βημόθυρο(ν) ου. (εικ. 83)
Αγγλ.: iconostasis door
Αλβ.: portë ikonostasi f.
Γαλλ.: porte de l'iconostase f.
Γερμ.: Tür der Ikonostase f.
Ιταλ.: porta del bema f.
Ρουμ.: uşi împărăteşti f. pl.; uşi sfinte f. pl.
Βουλγ. (κυριλλ.): врата на иконостас ж.; иконостасна врата ж.; царски двери ж.мн.
Βουλγ. (λατ.): vrata na ikonostas ž.; ikonostasna vrata ž.; carski dvere ž.mn.
Ρωσ. (κυριλλ.): царские врата ср. мн.
Ρωσ. (λατ.): carskie vrata sr. mn.
Σερβ. (κυριλλ.): царске двери ж.мн.
Σερβ. (λατ.): carske dveri ž.mn.

βήσ(σ)αλο(ν)$_1$ ου.[27]
Αγγλ.: fragment of tile; fragment of brick
Αλβ.: element veshjeje qeramike m.
Γαλλ.: tuileau m.
Γερμ.: Ziegelscherbe f.
Ιταλ.: frammento di tegola f.; coccio m.
Ρουμ.: fragment de cărămidă n.
Βουλγ. (κυριλλ.): отломък от керемида м.
Βουλγ. (λατ.): otlomŭk ot keremida m.
Ρωσ. (κυριλλ.): обломок кирпича; м. обломок черепицы м.
Ρωσ. (λατ.): oblomok kirpiča m.; oblomok čerepicy m.
Σερβ. (κυριλλ.): уломак опеке м
Σερβ. (λατ.): ulomak opeke m.

βήσ(σ)αλο(ν)$_2$ → **πλίνθος οπτή**

βήσ(σ)αλο(ν)$_3$ → **κροκάλη**

βιβλιογραφικό(ν) εργαστήριο(ν)*

βιβλιοθήκη θ. (εικ. 84)
Αγγλ.: library
Αλβ.: bibliotekë f.
Γαλλ.: bibliothèque f.
Γερμ.: Bibliothek f.
Ιταλ.: biblioteca f.
Ρουμ.: bibliotecă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): библиотека ж.
Βουλγ. (λατ.): biblioteka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): библиотека ж.
Ρωσ. (λατ.): biblioteka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): библиотека ж.
Σερβ. (λατ.): biblioteka ž.

βίγλα → **παρατηρητήριο(ν)**

βλαστός ελικοειδής → κόσμημα: **βλαστός ελικοειδής**

βλαστός ελικόμορφος → κόσμημα: **βλαστός ελικοειδής**

Εικόνα / Figure 84
Βιβλιοθήκη Κέλσου. Έφεσος, 2ος αι. - περίπου 400 (Λησυ: 1992). Μετατροπή του κτηρίου σε μνημειακή κρήνη και χρήση ώς τον 10ο αι.
Library of Celsus. Ephesus, 2nd c. - ca. 400 (Photo: 1992). Conversion to monumental fountain, in use until the 10th c.

βλαστός ελισσόμενος → **κόσμημα: βλαστός ελικοειδής**

βοηθητικό(ν) διαμέρισμα → **πρόσκτισμα**

βόθρος α.· **λάκκος**$_1$ α.
Αγγλ.: pit
Αλβ.: gropë f.
Γαλλ.: fosse f.
Γερμ.: Grube f.
Ιταλ.: fossa f.
Ρουμ.: groapă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ров м.; яма ж.
Βουλγ. (λατ.): rov m.; jama ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): выгребная яма ж.
Ρωσ. (λατ.): vygrebnaja jama ž.
Σερβ. (κυριλλ.): јама ж.; рупа ж.
Σερβ. (λατ.): jama ž.; rupa ž.

βολβόσχημη στέγη*

βολβώδης στέγη → **στέγη βολβόσχημη**

βορδωναρείο(ν) ου.· στάβλος α. & **σταύλος** α.[28] (εικ. 85-86, 428.3)
Αγγλ.: stable; stall
Αλβ.: stallë (kuajsh) f.
Γαλλ.: écurie f.
Γερμ.: Stall m.; Stallung f.

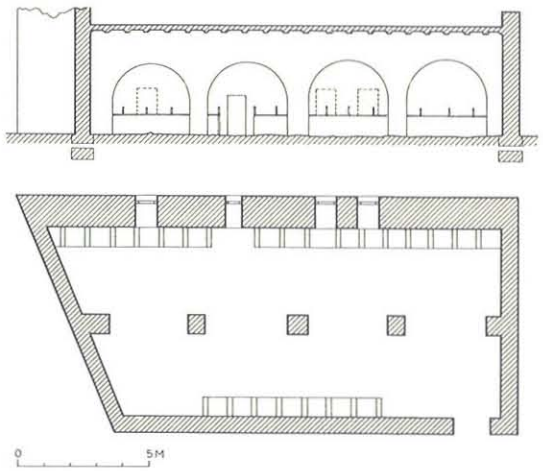

Εικόνα / Figure 85
Βορδωναρείο, τομή κατά μήκος και κάτοψη. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, 11ος αι. (κατά Ορλάνδο 1958α, εικ. 147, ανασχεδίαση).
Stable, longitudinal section and ground plan. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, 11th c. (redrawn after Ορλάνδος 1958α, fig. 147).

Εικόνα / Figure 86
Βορδωναρείο. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, 11ος αι. (Λησυ: 1995).
Stable. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, 11th c. (Photo: 1995).

Ιταλ.: scuderia f.; stalla f.
Ρουμ.: grajd n.
Βουλγ. (κυριλλ.): обор м.; конюшна ж.
Βουλγ. (λατ.): obor m.; konjušna ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): конюшня ж.; стойло ср.
Ρωσ. (λατ.): konjušnja ž.; stojlo sr.
Σερβ. (κυριλλ.): вордонарница ж.; стаја ж.; штала ж.
Σερβ. (λατ.): vordonarnica ž.; staja ž.; štala ž.

βουστάσιο(ν) ου.· **στάβλος** α. & **σταύλος** α.
Αγγλ.: stable; stall; byre
Αλβ.: stallë f.; haur m.
Γαλλ.: étable f.
Γερμ.: Stall m.; Stallung f.; Kuhstall m.
Ιταλ.: stalla f.
Ρουμ.: staul n.
Βουλγ. (κυριλλ.): обор м.; конюшна ж.; краварник м.
Βουλγ. (λατ.): obor m.; konjušna ž.; kravarnik m.
Ρωσ. (κυριλλ.): коровник м.; хлев м.; стойло ср.
Ρωσ. (λατ.): korovnik m.; chlev m.; stojlo sr.
Σερβ. (κυριλλ.): стаја ж.; штала ж.
Σερβ. (λατ.): staja ž.; štala ž.;

βότσαλο → **κροκάλη**

βραχίονας$_1$ α. & **βραχίων**$_1$ **(κλίμακας)** α. (εικ. 87)
Αγγλ.: flight (of stairs)
Αλβ.: rampë (shkalle) f.
Γαλλ.: volée f.
Γερμ.: Treppenlauf m.
Ιταλ.: rampa (di scala) f.
Ρουμ.: rampă (de scară) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): стълбищно рамо ср.
Βουλγ. (λατ.): stŭlbištno ramo sr.

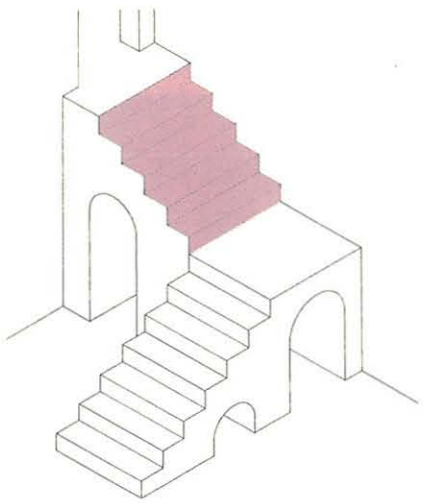

Εικόνα / Figure 87
Βραχίονας$_1$ κλίμακας (ΜΜΚ, κατά Ορλάνδο 1937, εικ. 50Γ).
Flight of stairs (ΜΜΚ, after Ορλάνδος 1937, fig. 50Γ).

Ρωσ. (κυριλλ.): пролёт лестницы м.
Ρωσ. (λατ.): prolët lestnicy m.
Σερβ. (κυριλλ.): степенишни крак м.
Σερβ. (λατ.): stepenišni krak m.

βραχίονας$_2$ **(ναού)** → **κεραία**$_1$ **(ναού)**

βραχίονας$_3$ **(σταυρού)** → **κεραία**$_2$ **(σταυρού)**

βραχίων$_{1,2,3}$ → **βραχίονας**$_{1,2,3}$

βραχογραφία θ. (εικ. 585α)
Αγγλ.: rock painting; cave painting
Αλβ.: pikturë shkëmbore f.
Γαλλ.: peinture rupestre f.; peinture pariétale f.
Γερμ.: Felsbild n.; Felszeichnung f.; Felsmalerei f.
Ιταλ.: pittura rupestre f.
Ρουμ.: pictură rupestră f.
Βουλγ. (κυριλλ.): скална рисунка ж.
Βουλγ. (λατ.): skalna risunka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): наскальные изображения ср. мн.; наскальные рисунки м.мн.
Ρωσ. (λατ.): naskal'nye izobraženija sr. mn.; naskal'nye risunki m.mn.
Σερβ. (κυριλλ.): сликарство на стени ср.; пећинско сликарство ср.
Σερβ. (λατ.): slikarstvo na steni sr.; pećinsko slikarstvo sr.

βυρσοδεψείο(ν) ου.
Αγγλ.: tannery
Αλβ.: punishte regjieje (lëkuresh) f.
Γαλλ.: tannerie f.
Γερμ.: Gerberei f.
Ιταλ.: conceria f.
Ρουμ.: tăbăcărie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кожарска работилница ж.
Βουλγ. (λατ.): kožarska rabotilnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): кожевенная мастерская ж.; дубильня ж.; сыромятня ж.
Ρωσ. (λατ.): koževennaja masterskaja ž.; dubil'nja ž.; syromjatnja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): кожара ж.
Σερβ. (λατ.): kožara ž.

Γ

γαζοφυλάκιο(ν) → **θησαυροφυλάκιο(ν)**

γεισήποδες α. πλ. & **γεισ(σ)ίποδες** α. πλ.· **οδόντες** α. πλ. (εικ. 88-89α)
Αγγλ.: dentils pl.
Αλβ.: dentikula f. pl.; kornizë e dhëmbëzuar f.
Γαλλ.: denticules m. pl.
Γερμ.: Zahnschnitt m.; Geisipodes m. pl.
Ιταλ.: dentello m.
Ρουμ.: denticule n. pl.
Βουλγ. (κυριλλ.): зъборези м. мн.; дентикули м.мн.; вълчи зъби м.мн.
Βουλγ. (λατ.): zŭborezi m. mn; dentikuli m.mn.; vŭlči zŭbi m.mn.
Ρωσ. (κυριλλ.): зубцы м. мн.; зубчики м. мн.; дентикулы ж.мн.; сухарики м.мн.; зубчатый орнамент м. (εικ. 88); поребрик м. (εικ. 89)
Ρωσ. (λατ.): zubcy m. mn.; zubčiki m. mn.; dentikuly ž.mn.; suchariki m.mn.; zubčatyj ornament m. (εικ. 88); porebrik m. (εικ. 89)
Σερβ. (κυριλλ.): зупчасти украс м.; озупчани украс м.
Σερβ. (λατ.): zupčasti ukras m.; ozupčani ukras m.

γεισ(σ)ίποδες → **γεισήποδες**

γείσ(σ)ον$_1$ ου.· **κορωνίδα** θ. & **κορωνίς** θ. (εικ. 89β, 90-92, 606β) // πρβ. *κοσμήτης*
Αγγλ.: cornice; eaves pl.
Αλβ.: kornizë f.
Γαλλ.: corniche f.
Γερμ.: Gesims n.; Sims n.; Dachgesims n.; Kranzgesims n.
Ιταλ.: cornice f.
Ρουμ.: cornişă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): корниз м.; стряха ж.
Βουλγ. (λατ.): korniz m.; strjacha ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): карниз м.; венчающий карниз м.
Ρωσ. (λατ.): karniz m.; venčajuščij karniz m.
Σερβ. (κυριλλ.): корниш м.; венац м.
Σερβ. (λατ.): korniš m.; venac m.

γείσ(σ)ο(ν)$_2$ **(υπερθύρου)** ου.· **στέψη**$_2$ θ. & **στέψις**$_2$ **(υπερθύρου)** θ. (εικ. 88β, 93-95, 490.1, 491α, 492α)
Αγγλ.: door crown
Αλβ.: kornizë e portës f.
Γαλλ.: couronnement de la porte (en frise / en corniche) m.
Γερμ.: Türgesims n.
Ιταλ.: cornice di coronamento di porta f.
Ρουμ.: coronament (de uşă) n.
Βουλγ. (κυριλλ.): профилирана надвратна ґреда ж.
Βουλγ. (λατ.): profilirana nadvratna greda ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): карниз над притолокой м.
Ρωσ. (λατ.): karniz nad pritolokoj m.
Σερβ. (κυριλλ.): корниш надвратника м.; венац надвратника м.
Σερβ. (λατ.): korniš nadvratnika m.; venac nadvratnika m.

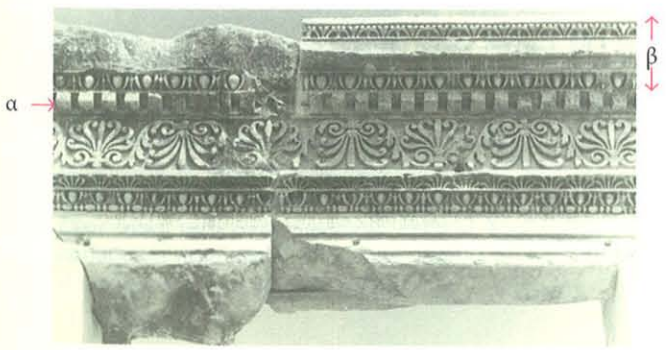

Εικόνα / Figure 88
Γεισήποδες (α) σε *γείσο*$_2$ (β) υπερθύρου. Έφεσος, Βασιλική της Παναγίας, αρχές 6ου αι. (ΛΗΨΗ: 1992).
Dentils (α) of *door crown* (β). Ephesus, Basilica of the Virgin, early 6th c. (ΡΗΟΤΟ: 1992).

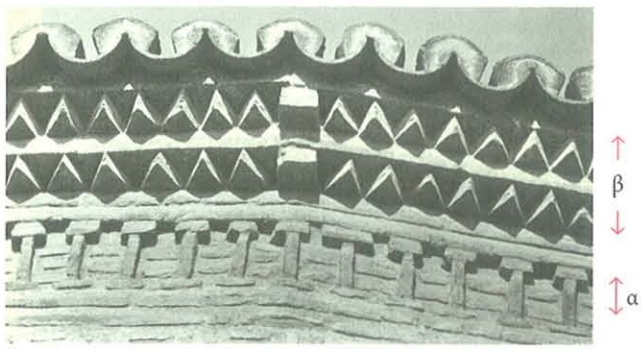

Εικόνα / Figure 89
Πλίνθινοι *γεισήποδες* (α) κάτω από *γείσο*$_1$ (β) στέγης. Θεσσαλονίκη, Προφήτης Ηλίας, γ΄ τέταρτο 14ου αι. (ΛΗΨΗ: 1970, ΕΑΜΕ). Μετά την αναστήλωση.
Brick *dentils* (α) beneath *eaves* (β). Thessalonike, Prophet Elijah, 3rd quarter of 14th c. (ΡΗΟΤΟ: 1970, ΕΑΜΕ). After the restoration.

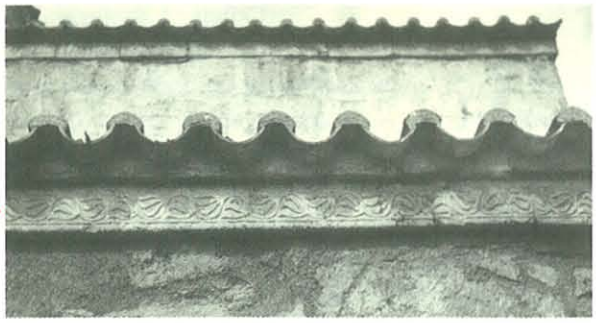

Εικόνα / Figure 90
Γείσο$_1$ ανάγλυφο. Βοιωτία, Σκριπού, Κοίμηση της Θεοτόκου, 873-874 (ΛΗΨΗ: 1968).
Relief *cornice*. Boeotia, Skripou, Dormition of the Virgin, 873-874 (PHOTO: 1968).

Εικόνα / Figure 91
Μαρμάρινο καμπύλο *γείσο*$_1$, λοξότμητο. Αθήνα, Άγιοι Θεόδωροι, τρούλος, γ΄ τέταρτο 11ου αιώνα (ΛΗΨΗ: 1986).
Marble splay-cut curved *eave*. Athens, Hagioi Theodoroi, dome, 3rd quarter of 11th c. (PHOTO: 1986).

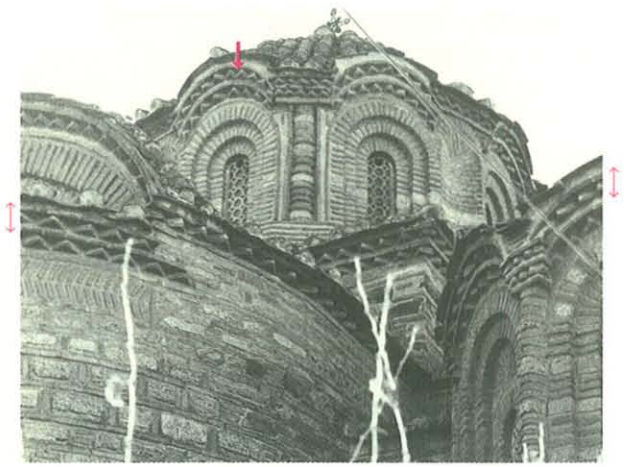

Εικόνα / Figure 92
Πλίνθινο οδοντωτό *γείσο*$_1$. Θεσσαλονίκη, Αγία Αικατερίνη, γύρω στο 1300 (ΛΗΨΗ: 1970).
Brick dentil eave. Thessalonike, St Catherine, ca. 1300 (PHOTO: 1970).

Εικόνα / Figure 93
Γείσο$_2$ με ανάγλυφο διάκοσμο από τη θεοδοσιανή Αγία Σοφία, 415. Κωνσταντινούπολη, Αγία Σοφία, προαύλιο (ΛΗΨΗ: 1985).
Cornice with relief decoration from Theodosian Saint Sophia, 415. Constantinople, Saint Sophia, courtyard (PHOTO: 1985).

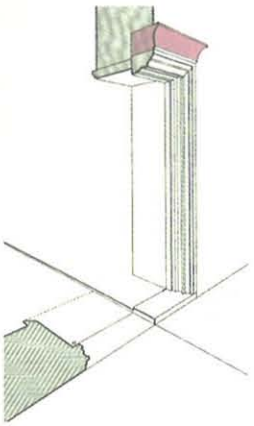

Εικόνα / Figure 94
Γείσο$_2$ υπερθύρου, προοπτική τομή. Χίος, Νέα Μονή, καθολικό, 1042-1056 (ΣΒΜ, κατά Μπούρα 1981).
Door crown, perspective section. Chios, Nea Mone, katholikon, 1042-1056 (ΣΒΜ, after Μπούρας 1981).

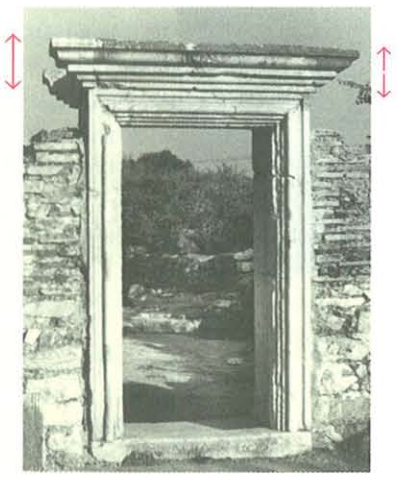

Εικόνα / Figure 95
Γείσο$_2$ υπερθύρου με ακόσμητα *κυμάτια*. Φίλιπποι, Βασιλική Β, είσοδος διακονικού, γ' τέταρτο 6ου αι. (Λήψη: 1974, Ρ. Ανδρεάδη, ΜΜΠ).
Door crown with plain *mouldings*. Philippi, Basilica B, entrance to diakonikon, 3rd quarter of 6th c. (Photo: 1974, R. Andreadi, ΜΜΠ).

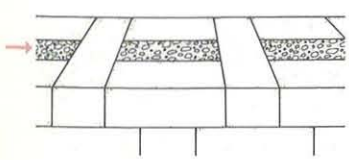

Εικόνα / Figure 96
Γέμισμα τοίχου σε έμπλεκτον (ΓΜ).
Infill in emplecton (ΓΜ).

γέμισμα (τοίχου) ου.[29] (εικ. 96) // πρβ. τοιχοδομία: *λιθόδεμα*
Αγγλ.: infill
Αλβ.: mbushje (e muraturës) f.
Γαλλ.: remplissage m.; fourrure f.
Γερμ.: Füllmasse f.; Füllwerk n.
Ιταλ.: conglomerato di riempimento m.; nucleo m.
Ρουμ.: umplutură f.
Βουλγ. (κυριλλ.): пълнеж м.
Βουλγ. (λατ.): pŭlnež m.
Ρωσ. (κυριλλ.): заполнение ср.; забутовка ж.
Ρωσ. (λατ.): zapolnenie sr.; zabutovka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): испуна зида ж.
Σερβ. (λατ.): ispuna zida ž.

γένεση θ. **& γένεσις (θόλου / τόξου)** θ. (εικ. 97)
Αγγλ.: springing (of vault / of arch)
Αλβ.: origjinë (e harkut) f.; thembër (e harkut) f.
Γαλλ.: naissance (de voûte / d'arc) f.
Γερμ.: Gewölbeanfang m.; Gewölbeansatz m.; Gewölbefuss m.; Bogenanfang m.; Bogenansatz m.
Ιταλ.: imposta (della volta / dell'arco) f.
Ρουμ.: plan de naştere (a bolţii / a arcului) n.; naştere (a bolţii / a arcului) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): основа (на свод / арка) ж.
Βουλγ. (λατ.): osnova (na svod / arka) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): пята (свода / арки) ж.
Ρωσ. (λατ.): pjata (svoda / arki) ž.
Σερβ. (κυριλλ.): подножје (свода / лука) ср.; ослонац (свода / лука) м.
Σερβ. (λατ.): podnožje (svoda / luka) sr.; oslonac (svoda / luka) m.

γένεσις → **γένεση**

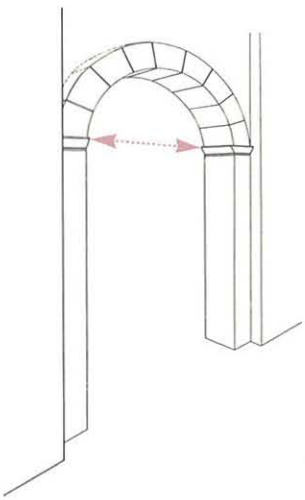

Εικόνα / Figure 97
Γένεση τόξου (ΜΜΚ).
Springing of arch (ΜΜΚ).

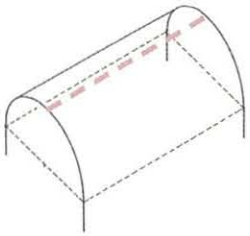

Εικόνα / Figure 98
Γενέτειρα κορυφαία (ΠΜΚ).
Longitudinal ridge (ΠΜΚ).

Εικόνα / Figure 99
Γέφυρα επάνω σε *καμάρες*$_2$. Βιθυνία, Σαγγάριος, περίπου 560 (ΛΗΨΗ: 2003, Σ. Μαμαλούκος).
Bridge on *arches*. Bithynia, Sangarios, ca. 560 (PHOTO: 2003, S. Mamaloukos).

Εικόνα / Figure 100
Γέφυρα επάνω σε *καμάρες*$_2$. Αρκαδία, Καρύταινα, 1439-1440 (ΛΗΨΗ: 1996).
Bridge on *arches*. Arcadia, Karytaina, 1439-1440 (PHOTO: 1996).

γενέτειρα κορυφαία (καμάρας) θ. (εικ. 98)
Αγγλ.: apex of the barrel-vault
Αλβ.: kulm (i qemerit) m.; kyç m.
Γαλλ.: ligne de faîte f.
Γερμ.: Scheitellinie f.
Ιταλ.: linea di culmine della volta f.
Ρουμ.: generatoare (a bolţii) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): било на покрив ср.
Βουλγ. (λατ.): bilo na pokriv sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): шелыґа ж.
Ρωσ. (λατ.): šelyga ž.
Σερβ. (κυριλλ.): темена линија (свода) ж.
Σερβ. (λατ.): temena linija (svoda) ž.

γέφυρα θ. (εικ. 99-100)
Αγγλ.: bridge
Αλβ.: urë f.
Γαλλ.: pont m.
Γερμ.: Brücke f.
Ιταλ.: ponte m.
Ρουμ.: pod n.
Βουλγ. (κυριλλ.): мост м.
Βουλγ. (λατ.): most m.
Ρωσ. (κυριλλ.): мост м.
Ρωσ. (λατ.): most m.
Σερβ. (κυριλλ.): мост м.
Σερβ. (λατ.): most m.

γέφυρα κινητή θ. // πρβ. *γέφυρα περιαιρετή*
Αγγλ.: drawbridge; swingbridge
Αλβ.: urë e lëvizëshme f.
Γαλλ.: pont mobile
Γερμ.: bewegliche Brücke f.
Ιταλ.: ponte mobile m.
Ρουμ.: pod mobil n.
Βουλγ. (κυριλλ.): подвижен мост м.
Βουλγ. (λατ.): podvižen most m.
Ρωσ. (κυριλλ.): подъёмный разводной мост м.
Ρωσ. (λατ.): pod-ëmnyj razvodnoj most m.
Σερβ. (κυριλλ.): покретни мост м.
Σερβ. (λατ.): pokretni most m.

γέφυρα περιαιρετή θ. (εικ. 101-102) // πρβ. *γέφυρα κινητή*
Αγγλ.: drawbridge
Αλβ.: urë e lëvizëshme f.; urë kështjelle f.
Γαλλ.: pont-levis m.
Γερμ.: Zugbrücke f.
Ιταλ.: ponte levatoio m.
Ρουμ.: pod ridicător n.
Βουλγ. (κυριλλ.): повдигащ се мост м.
Βουλγ. (λατ.): povdigašt se most m.
Ρωσ. (κυριλλ.): подъёмный мостик м.
Ρωσ. (λατ.): pod-ëmnyj mostik m.
Σερβ. (κυριλλ.): мост за подизање м.
Σερβ. (λατ.): most za podizanje m.

γεωμετρική προοπτική*

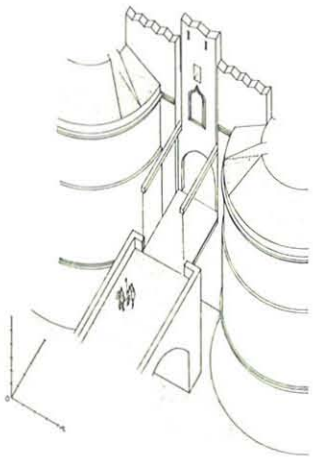

Εικόνα / Figure 101
Γέφυρα περιαιρετή, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Ρόδος, μεσαιωνικές οχυρώσεις, πύλη d'Amboise, 1512 (ΣΒΜ, κατά Gabriel 1923).
Drawbridge, isometric reconstruction. Rhodes, medieval fortifications, Gate d'Amboise, 1512 (ΣΒΜ, after Gabriel 1923).

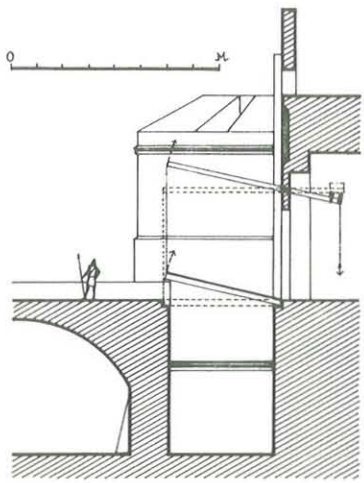

Εικόνα / Figure 102
Γέφυρα περιαιρετή, τομή. Ρόδος, μεσαιωνικές οχυρώσεις, πύλη d'Amboise, 1512 (ΣΒΜ, κατά Gabriel 1923).
Drawbridge, section. Rhodes, medieval fortifications, Gate d'Amboise, 1512 (ΣΒΜ, after Gabriel 1923).

γηροκομείο(ν) ου.
Αγγλ.: oldage home
Αλβ.: azil pleqsh m.
Γαλλ.: hospice de vieillards m.
Γερμ.: Altersheim n.; Altenheim n.
Ιταλ.: gerontocomio m.; ospizio m.
Ρουμ.: azil de bătrâni n.
Βουλγ. (κυριλλ.): старчески дом м.
Βουλγ. (λατ.): starčeski dom m.
Ρωσ. (κυριλλ.): боґадельня ж.; приют м.; дом престарелых м.
Ρωσ. (λατ.): bogadel'nja ž.; prijut m.; dom prestarelych m.
Σερβ. (κυριλλ.): старачки дом м.
Σερβ. (λατ.): starački dom m.

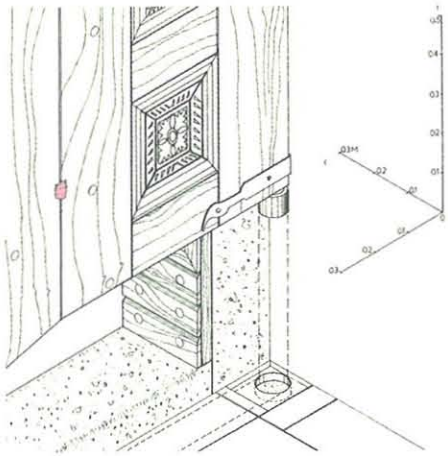

Εικόνα / Figure 103
Γίγγλυμος σε θυρόφυλλο, αξονομετρικό ισομετρικό σχέδιο. Σινά, Μονή Αγίας Αικατερίνης, καθολικό, βασίλειος πύλη, λεπτομέρεια, 548-560 (ΜΜΚ).
Hinge of door leaf, isometric drawing. Sinai, St Catherine's Monastery, katholikon, royal door, detail, 548-560 (MMK).

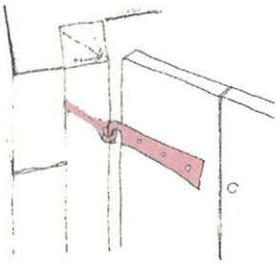

Εικόνα / Figure 104
Γίγγλυμος παραδοσιακός, σκαρίφημα. Πρέβεζα, 19ος αι. (ΣΒΜ).
Traditional *hinge*, sketch. Preveza, 19th c. (ΣΒΜ).

γίγγλυμος α. & **γιγγλυμός** α.[30] (εικ. 103-105) // πρβ. *στροφέας*$_2$ *(μεταλλικός θύρας)*
Αγγλ.: hinge
Αλβ.: çernierë f.
Γαλλ.: charnière f.
Γερμ.: Scharnier n.
Ιταλ.: cerniera f.
Ρουμ.: şarnieră f.
Βουλγ. (κυριλλ.): панта ж.
Βουλγ. (λατ.): panta ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): шарнир м.; петля ж.
Ρωσ. (λατ.): šarnir m.; petlja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): шарнир м.; шарка ж.
Σερβ. (λατ.): šarnir m.; šarka ž.

γιγγλυμός → **γίγγλυμος**

γ(κ)ιρλάντα → κόσμημα: **γ(κ)ιρλάντα**

γλυπτή διακόσμηση → **διάκοσμος γλυπτός**

γλυπτική θ.
Αγγλ.: sculpture
Αλβ.: skulpturë f.
Γαλλ.: sculpture f.
Γερμ.: Plastik f.; Bildhauerkunst f.; Skulptur f.
Ιταλ.: scultura f.; glittica f.
Ρουμ.: sculptură f.
Βουλγ. (κυριλλ.): скулптура ж.
Βουλγ. (λατ.): skulptura ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): скульптура ж.; пластика ж.; ваяние ср.
Ρωσ. (λατ.): skul'ptura ž.; plastika ž.; vajanije sr.
Σερβ. (κυριλλ.): скулптура ж.; вајарство ср.
Σερβ. (λατ.): skulptura ž.; vajarstvo sr.

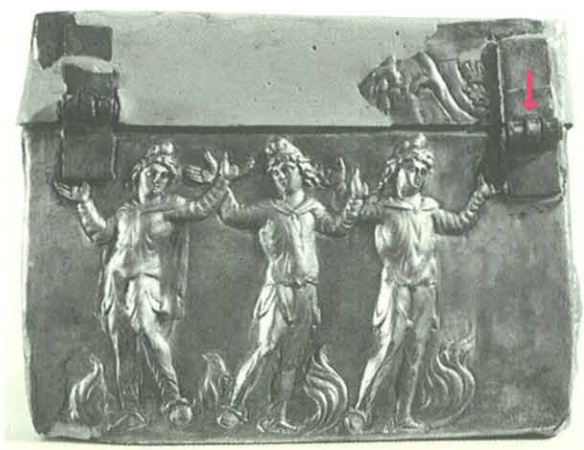

Εικόνα / Figure 105
Γίγγλυμος σε αργυρή λειψανοθήκη, τέλος 4ου αι. Θεσσαλονίκη, Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, αρ. ευρ. 10070
(ΛΗΨΗ: 1974, Μ. Σκιαδαρέσης).
Hinge on silver reliquary, end of 4th c. Thessalonike, Museum of Byzantine Culture, inv. no. 10070
(PHOTO: 1974, M. Skiadaresis).

γλυπτό(ν) ανεπεξέργαστο(ν) → γλυπτό(ν) ημίεργο(ν)

γλυπτό(ν) ανεπέργαστο(ν) → γλυπτό(ν) ημίεργο(ν)

γλυπτό(ν) ημίεργο(ν) ου· γλυπτό(ν) ανεπέργαστο(ν) ου· γλυπτό(ν) ανεπεξέργαστο(ν) ου. (εικ. 43) // πρβ. *άπεργο(ν)*
Αγγλ.: unfinished sculpture
Αλβ.: skulpturë e papërfunduar f.
Γαλλ.: sculpture inachevée f.
Γερμ.: unvollendete Skulptur f.
Ιταλ.: scultura semilavorata f.
Ρουμ.: sculptură neterminată f.
Βουλγ. (κυριλλ.): незавършена скулптура ж.
Βουλγ. (λατ.): nezavŭršena skulptura ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): незавершённая скульптура ж.
Ρωσ. (λατ.): nezaveršënnaja skul′ptura ž.
Σερβ. (κυριλλ.): "недовршена" скулптура ж.
Σερβ. (λατ.): "nedovršena" skulptura ž.

γλυπτό(ν) ολόγλυφο(ν) ου.
Αγγλ.: sculpture in the round
Αλβ.: skulpturë e plotë f.
Γαλλ.: ronde-bosse f.
Γερμ.: Vollplastik f.; Rundplastik f.
Ιταλ.: scultura a tutto tondo f.
Ρουμ.: ronde-bosse
Βουλγ. (κυριλλ.): кръгла скулптура ж.
Βουλγ. (λατ.): krŭgla skulptura ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): круглая скульптура ж.
Ρωσ. (λατ.): kruglaja skul′ptura ž.
Σερβ. (κυριλλ.): пунопластична скулптура ж.
Σερβ. (λατ.): punoplastična skulptura ž.

γλυπτός διάκοσμος*

γλυφή πρισματική → τεχνική της πρισματικής (κοίλης) γλυφής

γόμφος α. (εικ. 106α) // πρβ. *τόρμος*$_1$
Αγγλ.: gudgeon; dowel
Αλβ.: kavilje f.; kunj m.
Γαλλ.: goujon m.
Γερμ.: Dübel m.
Ιταλ.: perno m.; gomphus m.
Ρουμ.: diblu n.
Βουλγ. (κυριλλ.): клин м.; дюбел м.
Βουλγ. (λατ.): klin m.; djubel m.
Ρωσ. (κυριλλ.): шип м.; клин м.
Ρωσ. (λατ.): šip m.; klin m.

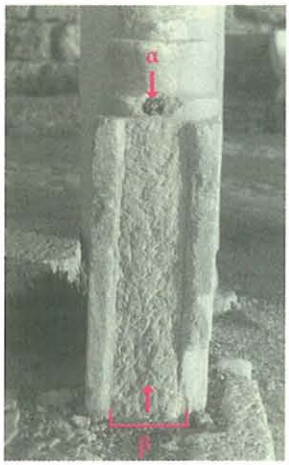

Εικόνα / Figure 106
Γόμφος (α) σε πεσσίσκο τέμπλου. Κως, Κέφαλος, βόρεια Βασιλική Αγίου Στεφάνου, περίπου 500 (Ληψη: 1996). Είναι ορατή η *αυλάκωση* (β) για την πάκτωση του θωρακίου.
Gudgeon (α) on pier of altarscreen. Cos, Kephalos, north Basilica of St Stephen, ca. 500 (Photo: 1996). The *groove* (β) for the fastening of the panel is visible.

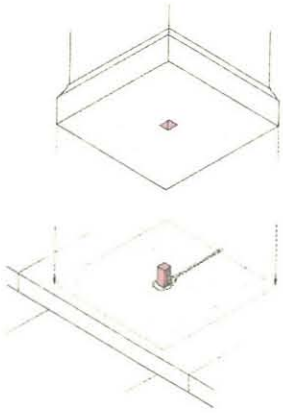

Εικόνα / Figure 107
Γόμφωση (ΠΜΚ).
Fastening with dowels (ΠΜΚ).

Σερβ. (κυριλλ.): клин м.; можданик м.
Σερβ. (λατ.): klin m.; moždanik m.

γόμφωση θ. & γόμφωσις θ. (εικ. 107)
Αγγλ.: fastening with dowels
Αλβ.: lidhje me kavilje f.
Γαλλ.: goujonnage m.
Γερμ.: Verdübelung f.
Ιταλ.: imperniatura f.; incavigliatura f.
Ρουμ.: fixare cu dibluri f.
Βουλγ. (κυριλλ.): сглобка с клин ж.; закрепване с клин ср.
Βουλγ. (λατ.): sglobka s klin ž.; zakrepvane s klin sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): скрепление шипами ср.; связывание шипами ср.
Ρωσ. (λατ.): skreplenie šipami sr.; svjazyvanie šipami sr.
Σερβ. (κυριλλ.): спајање мождаником ср.
Σερβ. (λατ.): spajanje moždanikom sr.

Εικόνα / Figure 108
Γοργόνειο σε ανάγλυφη πλάκα από το Λέχαιο, 5ος-6ος αι. Αθήνα, Βυζαντινό Μουσείο, αρ. ευρ. ΒΧΜ 317 (Λήψη: ΒΧΜ).
Gorgoneion on relief plaque from Lechaion, 5th-6th c. Athens, Byzantine Museum, inv. no. ΒΧΜ 317 (Photo: ΒΧΜ).

γόμφωσις → **γόμφωση**

γοργόνειο(ν) ου. (εικ. 108)
Αγγλ.: gorgoneion
Αλβ.: gorgonë f.
Γαλλ.: gorgoneion m.
Γερμ.: Gorgoneion n.
Ιταλ.: gorgoneion m.
Ρουμ.: gorgonă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ґорґонейон м.
Βουλγ. (λατ.): gorgonejon m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґорґона ж.
Ρωσ. (λατ.): gorgona ž.
Σερβ. (κυριλλ.): ґорґонејон м.
Σερβ. (λατ.): gorgonejon m.

γραμμή τεθλασμένη → **κόσμημα τεθλασμένης γραμμής**

γρανίτης α.[31]
Αγγλ.: granite
Αλβ.: granit m.
Γαλλ.: granit(e) m.
Γερμ.: Granit m.
Ιταλ.: granito m.
Ρουμ.: granit n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ґранит м.
Βουλγ. (λατ.): granit m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґранит м.
Ρωσ. (λατ.): granit m.
Σερβ. (κυριλλ.): ґранит м.
Σερβ. (λατ.): granit m.

Εικόνα / Figure 109
Γρύπες δεξιά και αριστερά από *κάνθαρο* (α) με *κώνο πίτυος* (β) («ύδωρ αθανασίας») και φυλλοφόρους βλαστούς σε *θωράκιο*, από την Κωνσταντινούπολη, αρχές 11ου αι. Βενετία, Άγιος Μάρκος, νότια όψη του Θησαυρού (Λήψη: 1969).
Griffins to the right and left of *cantharus* (α) with *pine cone* (β) ("water of immortality") and scrolls on *panel,* from Constantinople, early 11th c. Venice, San Marco, south façade of Treasury (Photo: 1969).

γραπτή διακόσμηση → **διάκοσμος γραπτός**

γραπτός διάκοσμος*

γρύπας α. & **γρυψ** α.· **γρύφονας** α.· **γρυπολέοντας** α. & **γρυπολέων** α. (εικ. 109, 591)
Αγγλ.: griffin; griffon; gryphon
Αλβ.: grifon m.
Γαλλ.: griffon m.
Γερμ.: Greif m.
Ιταλ.: grifo m.; grifone m.
Ρουμ.: grifon m.
Βουλγ. (κυριλλ.): ґрифон м.
Βουλγ. (λατ.): grifon m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґрифон м.
Ρωσ. (λατ.): grifon m.
Σερβ. (κυριλλ.): ґрифон м.
Σερβ. (λατ.): grifon m.

γρυπολέοντας → **γρύπας**

γρυπολέων → **γρύπας**

γρύφονας → **γρύπας**

γρυψ → **γρύπας**

γυμνάσιο(ν) ου.
Αγγλ.: gymnasium
Αλβ.: gjimnas m.
Γαλλ.: gymnase m.
Γερμ.: Gymnasion n.
Ιταλ.: ginnasio m.
Ρουμ.: gimnaziu n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ѓимназион м.; ѓимназия ж.
Βουλγ. (λατ.): gimnazion m.; gimnazija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): ѓимнасий м.; ѓимнасион м.
Ρωσ. (λατ.): gimnasij m.; gimnasion m.
Σερβ. (κυριλλ.): ѓимназион м.; вежбалиште ср.
Σερβ. (λατ.): gimnazion m.; vežbalište sr.

γύψινη διακόσμηση → **διάκοσμος γύψινος**

γύψινος διάκοσμος*

γυψοκονίαμα ου. // πρβ. *μαρμαροκονίαμα*
Αγγλ.: gypsum plaster; stucco
Αλβ.: stuk m.; llaç allçie m.
Γαλλ.: mortier de plâtre m.; stuc m.
Γερμ.: Gipsmörtel m.; Gipsputz m.; Stuck m.
Ιταλ.: intonaco gessoso m.; scagliola f.; stucco m.
Ρουμ.: stuc n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ѓипсова мазилка ж.; щуко ср.
Βουλγ. (λατ.): gipsova mazilka ž.; štuko sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): ѓипсовая штукатурка ж.
Ρωσ. (λατ.): gipsovaja štukaturka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): штуко м.; штук м.
Σερβ. (λατ.): štuko m.; štuk m.

γύψος α.
Αγγλ.: gypsum
Αλβ.: allçi m.
Γαλλ.: gypse m.
Γερμ.: Gips m.
Ιταλ.: gesso m.
Ρουμ.: ghips n.; ipsos n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ѓипс м.
Βουλγ. (λατ.): gips m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ѓипс м.
Ρωσ. (λατ.): gips m.
Σερβ. (κυριλλ.): ѓипс м.
Σερβ. (λατ.): gips m.

γωνία θ.
Αγγλ.: angle
Αλβ.: këmd m.
Γαλλ.: angle m.
Γερμ.: Ecke f.; Winkel m.
Ιταλ.: angolo m.
Ρουμ.: unghi n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ъѓъл м.
Βουλγ. (λατ.): ŭgŭl m.
Ρωσ. (κυριλλ.): уѓол м.
Ρωσ. (λατ.): ugol m.
Σερβ. (κυριλλ.): уѓао м.
Σερβ. (λατ.): ugao m.

γωνιακό(ν) διαμέρισμα*

C

cardo → **οδός ρωμαϊκή από Β. προς Ν.**

cubiculum → **θάλαμος νεκρικός**

crux ansata → **σταυρός αιγυπτιακός**

crux bipartita → **σταυρός διπλός**

crux capitata → **σταυρός λατινικός**

crux commissa → **σταυρός Αγίου Αντωνίου**

crux decussata → **σταυρός Αγίου Ανδρέα**

crux florida → **σταυρός φυλλοφόρος**

crux gammata → **σταυρός αγκυλωτός**

crux gemmata → **σταυρός διάλιθος**

crux immissa → **σταυρός λατινικός**

crux quadrata → **σταυρός ελληνικός**

Δ

δακτυλιοειδής ημικυλινδρικός θόλος → θόλος ημικυλινδρικός δακτυλιοειδής

δάπεδο(ν) ου.˙ πάτωμα$_1$ ου.[32] (εικ. 111-113)
Αγγλ.: floor
Αλβ.: dysheme f.
Γαλλ.: plancher m.
Γερμ.: Fußboden m.
Ιταλ.: pavimento m.; impiantito m.
Ρουμ.: pardoseală f.
Βουλγ. (κυριλλ.): под м.
Βουλγ. (λατ.): pod m.
Ρωσ. (κυριλλ.): пол м.; настил м.
Ρωσ. (λατ.): pol m.; nastil m.
Σερβ. (κυριλλ.): под м.
Σερβ. (λατ.): pod m.

δάπεδο(ν) από χώμα πατημένο ου.
Αγγλ.: packed earth flooring
Αλβ.: dysheme prej dheu f.
Γαλλ.: sol de terre battue m.; aire en terre battue f.
Γερμ.: gestampfter Boden m.
Ιταλ.: pavimento in terra battuta m.
Ρουμ.: pardoseală de pământ bătut f.
Βουλγ. (κυριλλ.): пръстен под м.
Βουλγ. (λατ.): prŭsten pod m.
Ρωσ. (κυριλλ.): земляной пол м.
Ρωσ. (λατ.): zemljanoj pol m.
Σερβ. (κυριλλ.): земљани набијени под м.
Σερβ. (λατ.): zemljani nabijeni pod m.

δάπεδο(ν) επιστρωμένο(ν) ου. (εικ. 110-113)
Αγγλ.: paved floor; pavement
Αλβ.: dysheme e shtruar f.
Γαλλ.: pavement m.
Γερμ.: Pflaster n.; gepflasterter Boden m.; Pavimentum n.
Ιταλ.: pavimentazione f.
Ρουμ.: paviment n.
Βουλγ. (κυριλλ.): подова настилка ж.
Βουλγ. (λατ.): podova nastilka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): мощёный пол м.; вымостка ж.
Ρωσ. (λατ.): moščënyj pol m.; vymostka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): поплочано тле ср.; подна облога ж.
Σερβ. (λατ.): popločano tle sr.; podna obloga ž.

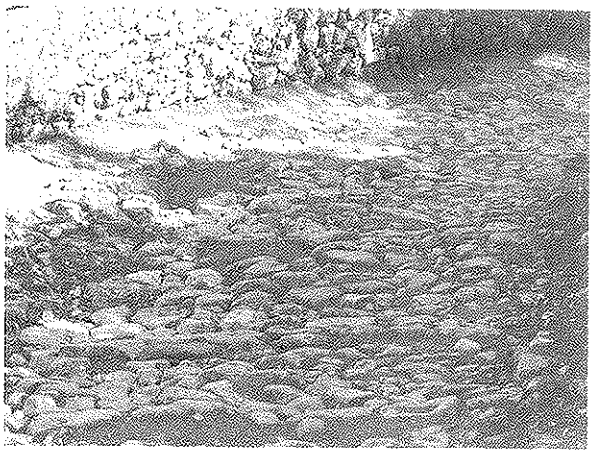

Εικόνα / Figure 110
Λιθόστρωτο. Μυστράς (Ληψη: 1994).
Stone-paved road. Mistra (Photo: 1994).

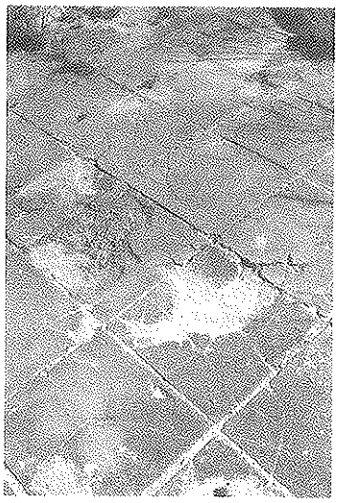

Εικόνα / Figure 111
Πλακόστρωτο δάπεδο επ
στρωμένο με κεραμεικές
πλάκες$_2$. Κως, Μαστιχάρ
Βασιλική, τέλος 5ου αι.
(Ληψη: 1991).
Floor tiled. Cos,
Mastichari, Basilica,
late 5th c. (Photo: 1991).

Εικόνα / Figure 112
Πλακόστρωτο δάπεδο επιστρωμένο με μαρμάρινες *πλάκες*$_2$.
Έφεσος, ναός Παναγίας, μέσα ή τέλος 4ου αι. (Ληψη: 1992).
Marble *paved floor.* Ephesus, Church of the Virgin,
mid or late 4th c. (Photo: 1992).

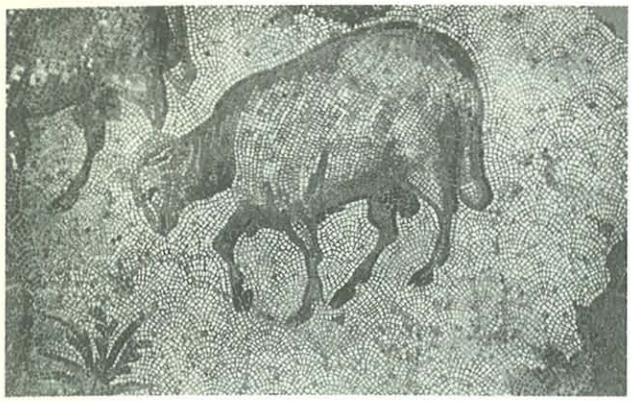

Εικόνα / Figure 113
Ψηφιδωτό δάπεδο του Ιερού Παλατίου, λεπτομέρεια, τέλος 6ου - αρχές 7ου αιώνα. Κωνσταντινούπολη, Μουσείο Ιερού Παλατίου (Λнψн: 1985).
Mosaic pavement of the Great Palace, detail, end of 6th - beginning of 7th c. Constantinople, Museum of the Great Palace (Рното: 1985).

δάπεδο(ν) λιθόστρωτο(ν) ου.· **λιθόστρωτο(ν)** ου. (εικ. 110)
Αγγλ.: stone-paved floor
Αλβ.: dysheme guri f.
Γαλλ.: pavage m.
Γερμ.: Steinpflaster n.
Ιταλ.: selciato m.
Ρουμ.: pavaj de piatră n.
Βουλγ. (κυριλλ.): каменна настилка ж.
Βουλγ. (λατ.): kamenna nastilka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): каменный настил м.
Ρωσ. (λατ.): kamennyj nastil m.
Σερβ. (κυριλλ.): тле ґрађено каменом ср.; калдрма ж.
Σερβ. (λατ.): tle građeno kamenom sr.; kaldrma ž.

δάπεδο(ν) μωσαϊκό(ν) → **δάπεδο(ν) ψηφιδωτό(ν)**

δάπεδο(ν) ξύλινο(ν) ου.· **ξυλόπατος** α.[33]
Αγγλ.: wooden floor
Αλβ.: dysheme druri f.
Γαλλ.: plancher en bois m.
Γερμ.: Holzfußboden m.
Ιταλ.: pavimento in legno m.
Ρουμ.: duşumea f.; pardoseală de scânduri f.
Βουλγ. (κυριλλ.): дървен под м.; дюшеме ср.
Βουλγ. (λατ.): dŭrven pod m.; djušeme sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): деревянный пол м.; дощатый пол м.
Ρωσ. (λατ.): derevjannyj pol m.; doščatyj pol m.
Σερβ. (κυριλλ.): дрвени под м.
Σερβ. (λατ.): drveni pod m.

δάπεδο(ν) πλακόστρωτο(ν) ου.· **πλακόστρωση** θ. & **πλακόστρωσις** θ.[34] (εικ. 111-112)
Αγγλ.: paved floor; tiled floor
Αλβ.: dysheme me plloça f.
Γαλλ.: dallage m.; carrelage m.
Γερμ.: plattenbelegter Boden m.; Plattenbelag m.; Plattenpflaster n.; Plattenfußboden m.
Ιταλ.: pavimento in lastre m.; lastricato m.
Ρουμ.: dalaj n.
Βουλγ. (κυριλλ.): плочник м.; настилка с плочи ж.
Βουλγ. (λατ.): pločnik m.; nastilka s ploči ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): плиточный пол м.; плиточный настил м.
Ρωσ. (λατ.): plitočnyj pol m.; plitočnyj nastil m.
Σερβ. (κυριλλ.): поплочаност (тла) ж.; поплочан под м.
Σερβ. (λατ.): popločanost (tla) ž.; popločan pod m.

δάπεδο(ν) χαλικόστρωτο(ν) ου.
Αγγλ.: pebble-paved floor
Αλβ.: dysheme me zhavor f.
Γαλλ.: pavement caillouté m.
Γερμ.: Kieselsteinpflaster n.
Ιταλ.: acciottolato m.
Ρουμ.: pavaj de pietriş n.; macadam n.
Βουλγ. (κυριλλ.): настилка ж.
Βουλγ. (λατ.): nastilka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): настил из щебня или ґравия м.
Ρωσ. (λατ.): nastil iz ščebnja ili gravija m.
Σερβ. (κυριλλ.): покривка тла од шљунка и туцаника ж.
Σερβ. (λατ.): pokrivka tla od šljunka i tucanika ž.

δάπεδο(ν) ψηφιδωτό(ν) ου.· **δάπεδο(ν) μωσαϊκό(ν)** ου.· **opus tessellatum** ου. (εικ. 113) // πρβ. *διάκοσμος ψηφιδωτός*
Αγγλ.: mosaic pavement
Αλβ.: dysheme me mozaikë f.
Γαλλ.: pavement en mosaïque m.
Γερμ.: Mosaikfußboden m.
Ιταλ.: pavimento a mosaico m.; pavimento musivo m.; tessellato m.
Ρουμ.: paviment din mozaic n.; opus tessellatum
Βουλγ. (κυριλλ.): подова мозайка ж.; opus tessellatum m.
Βουλγ. (λατ.): podova mozajka ž.; opus tessellatum m.
Ρωσ. (κυριλλ.): мозаичный пол м.
Ρωσ. (λατ.): mozaičnyj pol m.
Σερβ. (κυριλλ.): подни мозаик м.
Σερβ. (λατ.): podni mozaik m.

decumanus → **οδός ρωμαϊκή από Α. προς Δ.**

Εικόνα / Figure 114
Δέλτος με λαβές (ΜΜΚ).
Tabula ansata (ΜΜΚ).

δέλτος με λαβές θ. (εικ. 114)
Αγγλ.: tabula ansata
Αλβ.: tabula ansata f.; tabelë me doreza f.
Γαλλ.: tabula ansata f.
Γερμ.: Tabula ansata f.
Ιταλ.: tabula ansata f.
Ρουμ.: tabula ansata
Βουλγ. (κυριλλ.): табула ансата ж.
Βουλγ. (λατ.): tabula ansata ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): tabula ansata ж.
Ρωσ. (λατ.): tabula ansata ž.
Σερβ. (κυριλλ.): табула ансата ж.
Σερβ. (λατ.): tabula ansata ž.

δεξαμενή → **κινστέρνα**

δεσμωτήριο(ν) → **ειρκτή**

διαβατικό(ν) ου. (εικ. 115-116) // πρβ. *δίοδος*
Αγγλ.: diabatikon; vaulted passage
Αλβ.: diabatikon m.; nënkalim i harkuar m.
Γαλλ.: diabatikon m.; passage voûté m.; passage couvert m.

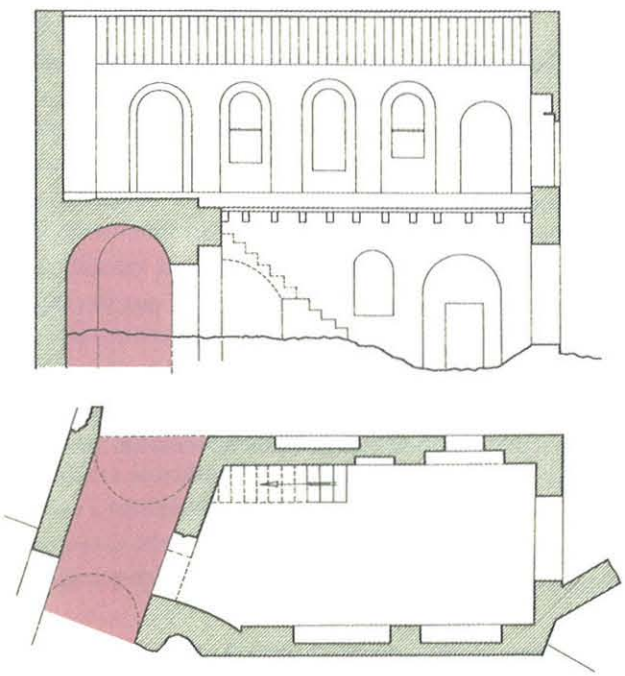

Εικόνα / Figure 115
Διαβατικό, τομή και κάτοψη. Μυστράς, οικία (κατά Ορλάνδο 1937, εικ. 49, ανασχεδίαση).
Vaulted passage, section and ground plan. Mistra, house (redrawn after Ορλάνδος 1937, fig. 49).

Εικόνα / Figure 116
Διαβατικό. Μυστράς, πύλη Μονεμβασίας, 1249-1262 (Λήψη: 1950-1956, Π. Παπαχατζηδάκης, ΜΜπ).
Diabatikon. Mistra, Gate of Monemvasia, 1249-1262 (Photo: 1950-1956, P. Papachatzidakis, ΜΜπ).

Γερμ.: Diabatikon n.; gewölbte Passage f.; gewölbter Durchgang m.
Ιταλ.: passaggio coperto m.; voltone m.
Ρουμ.: diabatikon; pasaj boltit n.
Βουλγ. (κυριλλ.): засводен проход м.
Βουλγ. (λατ.): zasvoden prochod m.
Ρωσ. (κυριλλ.): сводчатый коридор м.; сводчатый проход м.
Ρωσ. (λατ.): svodčatyj koridor m.; svodčatyj prochod
Σερβ. (κυριλλ.): засведени пролаз м.
Σερβ. (λατ.): zasvedeni prolaz m.

διάδρομος α. // πρβ. *δίοδος*
Αγγλ.: corridor; passage
Αλβ.: korridor m.
Γαλλ.: corridor m.; couloir m.
Γερμ.: Durchgang m.; Korridor m.; Flur m.
Ιταλ.: corridoio m.
Ρουμ.: coridor n.; culoar n.

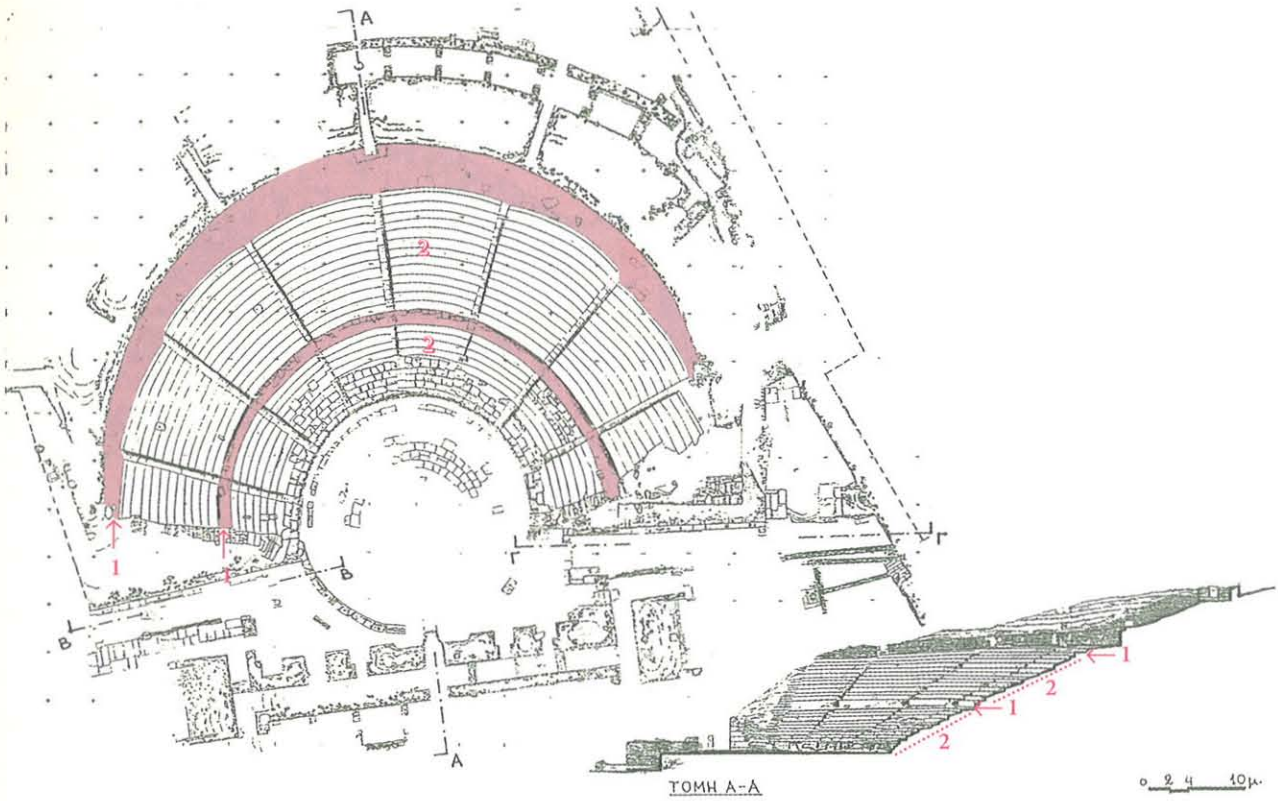

Εικόνα / Figure 117
Διάζωμα. Φίλιπποι, θέατρο, κάτοψη και τομή, ανακαίνιση ρωμαϊκής περιόδου (ΓΚ). Μετά τις αναστηλωτικές εργασίες του 1959. 1. *διάζωμα*$_1$ 2. *διάζωμα*$_2$.
Diazoma and *maenianum*. Philippi, theatre, ground plan and section, renovation during Roman period (ΓΚ). After the 1959 restoration. 1. *diazoma* 2. *maenianum*.

Βουλγ. (κυριλλ.): коридор м.; проход м.; ходник м.
Βουλγ. (λατ.): koridor m.; prochod m.; chodnik m.
Ρωσ. (κυριλλ.): коридор м.; переход м.; проход м.
Ρωσ. (λατ.): koridor m.; perechod m.; prochod m.
Σερβ. (κυριλλ.): пролаз м.; коридор м.
Σερβ. (λατ.): prolaz m.; koridor m.

διάδρομος περιμετρικός → **περίστωο(ν) κλειστό(ν)**

διάζωμα$_1$ ου.· **δίοδος**$_2$ θ.[35] (εικ. 117.1)
Αγγλ.: diazoma; praecinctio
Αλβ.: diazoma f.; korridor kalimi (ndërmjet rradhëve të teatrit) m.
Γαλλ.: diazoma m.; précinction f.
Γερμ.: Diazoma n.; Praecinctio f.; Gürtelring m.; Gürtelgang m.
Ιταλ.: diazoma m.; praecinctio f.
Ρουμ.: diazoma; praecinctio
Βουλγ. (κυριλλ.): диазома ж.; пътека (между редовете в театър) ж.
Βουλγ. (λατ.): diazoma ž.; pŭteka (među redovete v teatŭr) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): полукруґлый проход между рядами в театроне м.
Ρωσ. (λατ.): polukruglyj prochod među rjadami v teatrone m.
Σερβ. (κυριλλ.): дијазома ж.
Σερβ. (λατ.): dijazoma ž.

διάζωμα$_2$ ου.[36] (εικ. 117.2)
Αγγλ.: maenianum
Αλβ.: menianum m.
Γαλλ.: maenianum m.
Γερμ.: Maenianum m.
Ιταλ.: meniano m.
Ρουμ.: maenianum
Βουλγ. (κυριλλ.): менианий м.
Βουλγ. (λατ.): menianij m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ярус сидений (в театроне) м.
Ρωσ. (λατ.): jarus sidenij (v teatrone) m.
Σερβ. (κυριλλ.): дијазома ж.
Σερβ. (λατ.): dijazoma ž.

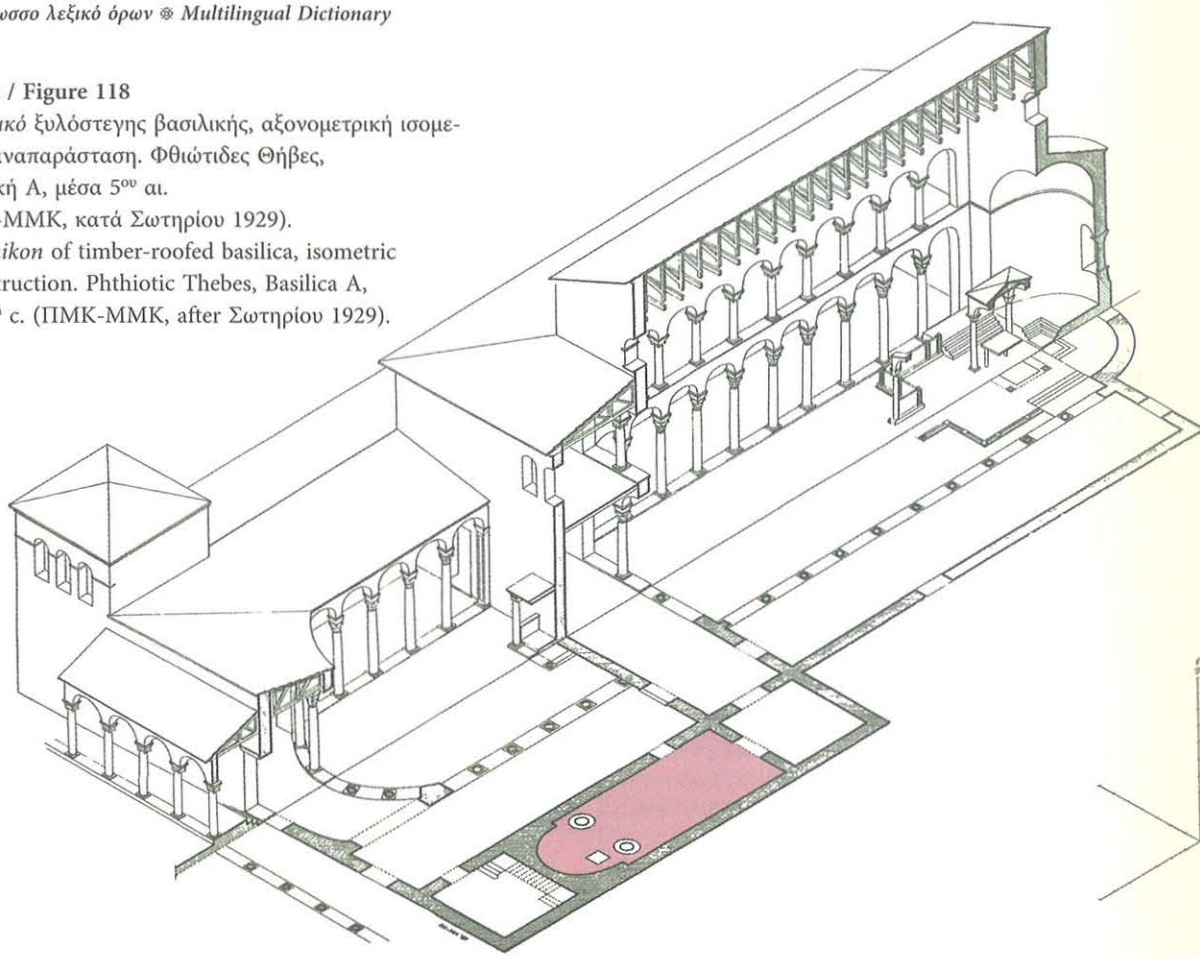

Εικόνα / Figure 118
Διακονικό ξυλόστεγης βασιλικής, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Φθιώτιδες Θήβες, Βασιλική Α, μέσα 5ου αι.
(ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Σωτηρίου 1929).
Diakonikon of timber-roofed basilica, isometric reconstruction. Phthiotic Thebes, Basilica A, mid 5th c. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Σωτηρίου 1929).

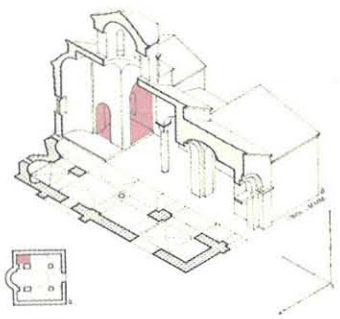

Εικόνα / Figure 119
Διακονικό σταυροειδούς εγγεγραμμένου με τρούλο ναού, δικιόνιου, αξονομετρική ισομετρική τομή. Άμφισσα, Μεταμόρφωση του Σωτήρος, αρχές 12ου αι.
(ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Ορλάνδο 1935γ).
Diakonikon of cross-in-square domed church, two-columned type, isometric section. Amphissa, Church of the Transfiguration of Christ, early 12th c.
(ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Ορλάνδος 1935γ).

διακονικό(ν) ου.[37] (εικ. 118-119)
Αγγλ.: diakonicon; diaconicon
Αλβ.: diakonikon m.
Γαλλ.: diakonicon m.; diaconikon m.
Γερμ.: Diakonikon n.
Ιταλ.: diaconico m.; diaconicon m.; sagrestia f.
Ρουμ.: diaconicon n.; veşmântar n.
Βουλγ. (κυριλλ.): диаконикон м.
Βουλγ. (λατ.): diakonikon m.
Ρωσ. (κυριλλ.): диаконник м.; дьяконник м.
Ρωσ. (λατ.): diakonnik m.; d'jakonnik m.
Σερβ. (κυριλλ.): ђаконикон м.
Σερβ. (λατ.): đakonikon m.

διακόσμηση → **διάκοσμος**

διακόσμησις → **διάκοσμος**

διακοσμητικό(ν) θέμα → **κόσμημα**

διάκοσμος α.· **διακόσμηση** θ. & **διακόσμησις** θ. (εικ. 120-125)
Αγγλ.: decoration; ornamentation
Αλβ.: dekoracion m.; zbukurim m.
Γαλλ.: décor m.; décoration f.
Γερμ.: Ausschmückung f.; Ausstattung f.; Dekor m.; Dekoration f.; Schmuck m.; Verzierung f.
Ιταλ.: decorazione f.
Ρουμ.: decor n.; decoraţie f.; ornamentaţie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): украса ж.; украшение ср.; орнамент м.; декорация ж.
Βουλγ. (λατ.): ukrasa ž.; ukrašenie sr.; ornament m.; dekoracija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): украшение ср.; убранство ср.; отделка ж.; декор м.; декорация ж.
Ρωσ. (λατ.): ukrašenie sr.; ubranstvo sr.; otdelka ž.; dekor m.; dekoracija ž.
Σερβ. (κυριλλ.): украс м.; декорација ж.; декор м.
Σερβ. (λατ.): ukras m.; dekoracija ž.; dekor m.

διάκοσμος γλυπτός α.· **διακόσμηση γλυπτή** θ. (εικ. 120)
Αγγλ.: sculpted decoration
Αλβ.: dekoracion i gdhendur m.
Γαλλ.: décor sculpté m.
Γερμ.: Skulpturenschmuck m.
Ιταλ.: decorazione scultorea f.
Ρουμ.: decor sculptat n.; decoraţie sculptată f.
Βουλγ. (κυριλλ.): скулптурна украса ж.
Βουλγ. (λατ.): skulpturna ukrasa ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): скульптурная декорация ж.
Ρωσ. (λατ.): skul'pturnaja dekoracija ž.
Σερβ. (κυριλλ.): вајани украс м.; скулптовани украс м.
Σερβ. (λατ.): vajani ukras m.; skulptovani ukras m.

διάκοσμος γραπτός α.· **διακόσμηση γραπτή** θ. (εικ. 121) // πρβ. *τοιχογραφία*
Αγγλ.: painted decoration
Αλβ.: dekoracion i pikturuar m.
Γαλλ.: décor peint m.
Γερμ.: gemalte Ausschmückung f.; gemalter Dekor m.
Ιταλ.: decorazione pittorica f.
Ρουμ.: decor pictat n.; decoraţie pictată f.
Βουλγ. (κυριλλ.): рисувана украса ж.
Βουλγ. (λατ.): risuvana ukrasa ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): живописная декорация ж.
Ρωσ. (λατ.): živopisnaja dekoracija ž.
Σερβ. (κυριλλ.): сликани украс м.
Σερβ. (λατ.): slikani ukras m.

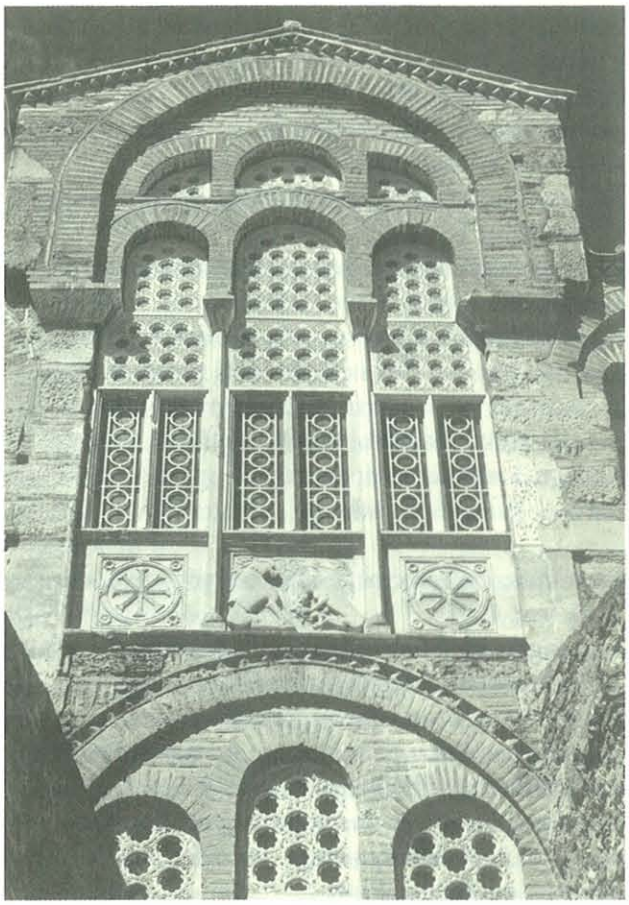

Εικόνα / Figure 120
Διάκοσμος γλυπτός σε θωράκια παραθύρου. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, καθολικό, νότια κεραία, 1011 (ΛΗΨΗ: Σπ. Μελετζής).
Sculpted decoration on window panels. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, katholikon, south cross-arm, 1011 (PHOTO: S. Meletzis).

Εικόνα / Figure 121
Διάκοσμος γραπτός στο εσωτερικό εκκλησίας. Καππαδοκία, Κόραμα, Elmalı Kilise, περίπου 1050-1071 (ΛΗΨΗ: 1985).
Painted decoration in church interior. Cappadocia, Göreme, Elmalı Kilise, ca. 1050-1071 (PHOTO: 1985).

διάκοσμος γύψινος α.· **διακόσμηση γύψινη** θ. (εικ. 122)
Αγγλ.: stucco decoration
Αλβ.: dekoracion në stukreliev m.
Γαλλ.: décor en stuc m.
Γερμ.: Stuck(o)dekor m.; Stuck(o)dekoration f.; Stuckatur f.
Ιταλ.: decorazione a stucco f.; decorazione gipsea f.
Ρουμ.: stucatură f.
Βουλγ. (κυριλλ.): гипсова украса ж.; щукова украса ж.
Βουλγ. (λατ.): gipsova ukrasa ž.; štukova ukrasa ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): стуковая декорация ж.; лепнина ж.
Ρωσ. (λατ.): stukovaja dekoracija ž.; lepnina ž.
Σερβ. (κυριλλ.): штуко декорација ж.
Σερβ. (λατ.): štuko dekoracija ž.

διάκοσμος εγχάρακτος α.· **διακόσμηση εγχάρακτη** θ. (εικ. 123)
Αγγλ.: engraved decoration; incised decoration
Αλβ.: dekoracion i inçizuar m.
Γαλλ.: décor incisé m.; décor gravé m.
Γερμ.: eingemeißelter Schmuck m.; gravierter Dekor m.
Ιταλ.: incisione f.; decorazione incisa f.
Ρουμ.: decor incizat n.; decorație incizată f.
Βουλγ. (κυριλλ.): гравирана украса ж.
Βουλγ. (λατ.): gravirana ukrasa ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): резьба по камню ж.; резной декор м.
Ρωσ. (λατ.): rez'ba po kamnju ž.; reznoj dekor m.
Σερβ. (κυριλλ.): гравирани украс м.
Σερβ. (λατ.): gravirani ukras m.

διάκοσμος κεραμοπλαστικός α.· **διακόσμηση κεραμοπλαστική** θ. (εικ. 124) // πρβ. *κόσμημα κεραμοπλαστικό(ν)*
Αγγλ.: decorative brickwork; ceramoplastic decoration
Αλβ.: dekoracion me qeramikë m.; dekoracion qeramoplastik m.
Γαλλ.: décor céramoplastique m.
Γερμ.: Ziegelsteindekor m.
Ιταλ.: decorazione ceramoplastica f.
Ρουμ.: decor din cărămizi n.; decorație din cărămizi f.
Βουλγ. (κυριλλ.): керамопластична украса ж.; керамопластична декорация ж.
Βουλγ. (λατ.): keramoplastična ukrasa ž.; keramoplastična dekoracija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): керамопластика ж.
Ρωσ. (λατ.): keramoplastika ž.
Σερβ. (κυριλλ.): керамопластични украс м.
Σερβ. (λατ.): keramoplastični ukras m.

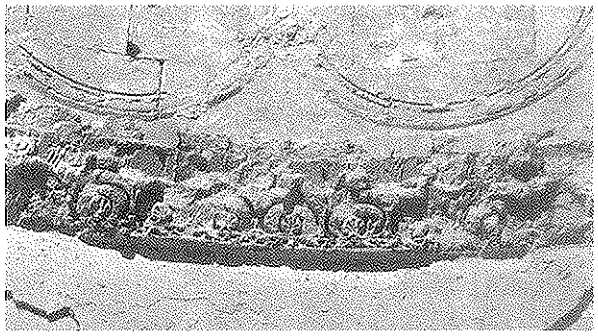

Εικόνα / Figure 122
Διάκοσμος γύψινος. Συρία, Σεργιούπολις (Resafa), Βασιλική Α΄ Τιμίου Σταυρού, κεντρική αψίδα, 569 (ΛΗΨΗ: 1987, M. Castelfranchi).
Stucco decoration. Syria, Sergioupolis (Resafa), Basilica A of the Holy Cross, central apse, 569 (PHOTO: 1987, M. Castelfranchi).

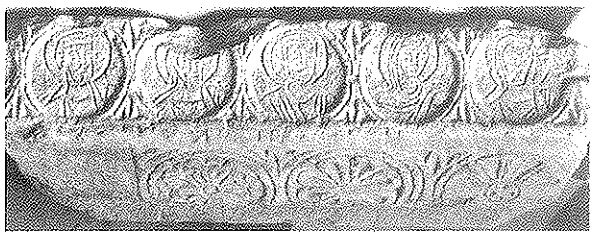

Εικόνα / Figure 123
Διάκοσμος εγχάρακτος σε επιστύλιο τέμπλου, β΄ μισό 9ου αι. Θήβα, Αρχαιολογικό Μουσείο, αρ. ευρ. Α329 (ΛΗΨΗ: 1969, Π. Παπαχατζηδάκης, ΜΜΠ). Παραστάσεις του Χριστού, της Παναγίας και αποστόλων.
Engraved decoration on architrave of altarscreen, 2nd half of 9th c. Thebes, Archaeological Museum, inv. no. A329 (PHOTO: 1969, P. Papachatzidakis, ΜΜΠ). Representations of Christ, the Virgin and the apostles.

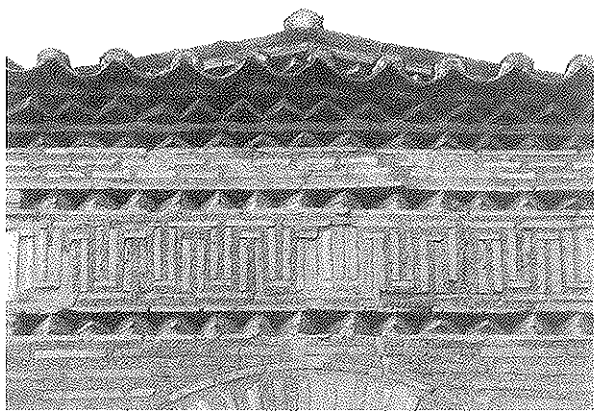

Εικόνα / Figure 124
Διάκοσμος κεραμοπλαστικός. Αττική, Μονή Δαφνίου, καθολικό, κεντρική αψίδα, περίπου 1080 (ΛΗΨΗ: 1994).
Decorative brickwork. Attica, Daphni Monastery, katholikon, central apse, ca. 1080 (PHOTO: 1994).

Εικόνα / Figure 125
Διάκοσμος ψηφιδωτός. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, καθολικό, κυρίως ναός, 1030-1050 (ΛΗΨΗ: 1984). Παράσταση αγίου Αδριανού, φολιδωτό κόσμημα κ.ά. γεωμετρικά θέματα.
Mosaic decoration. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, katholikon, naos, 1030-1050 (PHOTO: 1984). Depiction of St Adrianos, fish-scale pattern and other geometric motifs.

διάκοσμος ξυλόγλυπτος α.· **διακόσμηση ξυλόγλυπτη** θ. (εικ. 141, 146)
Αγγλ.: wood-carved decoration; wood-carving
Αλβ.: dekoracion i gdhendur në dru m.
Γαλλ.: décor sculpté sur bois m.
Γερμ.: holzgeschnitzer Schmuck m.; Holzschnitzerei f.
Ιταλ.: decorazione scultorea su legno f.; intaglio m.
Ρουμ.: decorație sculptată în lemn f.
Βουλγ. (κυριλλ.): дърворезба ж.; резба на дърво ж.; дърворезбена украса ж.
Βουλγ. (λατ.): dŭrvorezba ž.; rezba na dŭrvo ž.; dŭrvorezbena ukrasa ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): резьба по дереву ж.
Ρωσ. (λατ.): rez'ba po derevu ž.
Σερβ. (κυριλλ.): дрворезни украс м.; дрворез м.
Σερβ. (λατ.): drvorezni ukras m.; drvorez m.

διάκοσμος ψηφιδωτός α.· **διακόσμηση ψηφιδωτή** θ. (εικ. 125) // πρβ. *ψηφιδωτό(ν) εντοίχιο(ν), δάπεδο(ν) ψηφιδωτό(ν), ψηφιδωτό(ν)*
Αγγλ.: mosaic decoration
Αλβ.: dekoracion me mozaik m.
Γαλλ.: décor en mosaïque m.
Γερμ.: Mosaikdekor m.
Ιταλ.: decorazione musiva f.
Ρουμ.: decorație în mozaic f.
Βουλγ. (κυριλλ.): мозаична украса ж.; мозаична декорация ж.
Βουλγ. (λατ.): mozaična ukrasa ž.; mozaična dekoracija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): мозаичная декорация м.
Ρωσ. (λατ.): mozaičnaja dekoracija m.
Σερβ. (κυριλλ.): мозаички украс м.
Σερβ. (λατ.): mozaički ukras m.

διάλιθος σταυρός*

διαμέρισμα βοηθητικό(ν) → **πρόσκτισμα**

διαμέρισμα γωνιακό(ν) (σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με τρούλ(λ)ο) ου.· διαμέρισμα πλάγιο(ν) (σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με τρούλ(λ)ο) ου. (εικ. 126)
Αγγλ.: corner bay; corner compartment
Αλβ.: ambient këndor m.; pjesë këndore f.
Γαλλ.: compartiment d'angle m.; pièce d'angle f.
Γερμ.: Eckkompartiment n.; Winkelraum m.; Eckraum m.
Ιταλ.: vano d'angolo m.; ambiente d'angolo m.
Ρουμ.: compartiment de colț n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ъглово отделение ср.; ъгъл м.
Βουλγ. (λατ.): ŭglovo otdelenie sr.; ŭgŭl m.
Ρωσ. (κυριλλ.): угловая ячейка ж.; угловой компартимент м.
Ρωσ. (λατ.): uglovaja jačejka ž.; uglovoj kompartiment m.
Σερβ. (κυριλλ.): угаони део м.; угаона просторија ж.
Σερβ. (λατ.): ugaoni deo m.; ugaona prostorija ž.

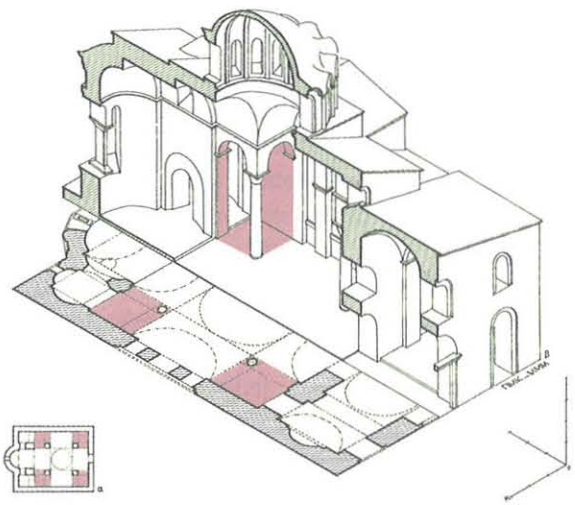

Εικόνα / Figure 126
Γωνιακό διαμέρισμα σταυροειδούς εγγεγραμμένου με τρούλο ναού, σύνθετου τετρακιόνιου, αξονομετρική ισομετρική τομή. Κωνσταντινούπολη, Άγιος Θεόδωρος (;) (Vefa Kilise Camii), φάση τέλους 11ου-αρχών 12ου αι. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Van Millingen 1912).
Corner bay of complex four-columned type, isometric section. Constantinople, St Theodore (?) (Vefa Kilise Camii), late 11th-early 12th c. phase (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Van Millingen 1912).

διαμέρισμα πλάγιο(ν) (σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με τρούλ(λ)ο) → διαμέρισμα γωνιακό(ν) (σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με τρούλ(λ)ο)

διαμερίσματα (κατοικίας / παλατιού κ.λπ.) ου. πλ.
Αγγλ.: apartments pl.; living quarters pl.; residential quarters pl.
Αλβ.: apartamente (banese, pallati) m. sh.
Γαλλ.: appartements m. pl.
Γερμ.: Wohnräume m. pl.; Gemächer n. pl.
Ιταλ.: appartamenti m. pl.
Ρουμ.: apartamente n. pl.
Βουλγ. (κυριλλ.): жилища ср. мн.; жилищни помещения ж. мн.; покои м. мн.
Βουλγ. (λατ.): žilišta sr. mn.; žilištni pomeštenija ž. mn.; pokoi m. mn.
Ρωσ. (κυριλλ.): жилые помещения ср. мн.; палаты ж. мн.
Ρωσ. (λατ.): žilyje pomeščenija sr. mn.; palaty ž. mn.
Σερβ. (κυριλλ.): станови (у кући / у палати) м. мн.; стамбене просторије ж. мн.
Σερβ. (λατ.): stanovi (u kući / u palati) m. mn.; stambene prostorije ž. mn.

διανθισμένο(ν) κουφικό(ν) → κόσμημα κουφικό(ν) διανθισμένο(ν)

διάξυλο(ν) ου.
Αγγλ.: crosspiece
Αλβ.: tra druri m.
Γαλλ.: traverse en bois f.; entretoise en bois f.
Γερμ.: Querbalken m.; Querleiste f.; Traverse f.
Ιταλ.: traversa f.
Ρουμ.: traversă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): напречна греда ж.
Βουλγ. (λατ.): naprečna greda ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): поперечная балка ж.; перекладина ж.
Ρωσ. (λατ.): poperečnaja balka ž.; perekladina ž.
Σερβ. (κυριλλ.): попречна греда ж.; траверза ж.
Σερβ. (λατ.): poprečna greda ž.; traverza ž.

διάσκαφη εκκλησία → εκκλησία λαξευμένη σε βράχο

διάσκαφος εκκλησία → εκκλησία λαξευμένη σε βράχο

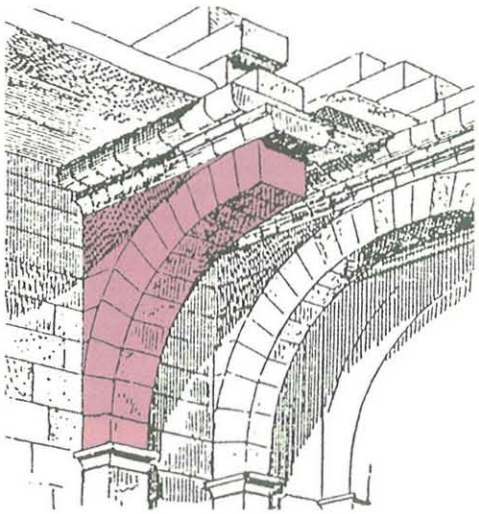

Εικόνα / Figure 127
Εγκάρσιο διάφραγμα για τη στήριξη της οριζόντιας οροφής βασιλικής, προοπτική αναπαράσταση. Συρία, Αυρανίτις (Ορλάνδος 1952, εικ. 187).
Transverse arch for supporting the horizontal ceiling of basilica, perspective reconstruction. Syria, Avranitis (Ορλάνδος 1952, fig. 187).

διάσταση θ.
Αγγλ.: dimension
Αλβ.: dimension m.; përmasë f.
Γαλλ.: dimension f.
Γερμ.: Dimension f.
Ιταλ.: dimensione f.
Ρουμ.: dimensiune f.
Βουλγ. (κυριλλ.): измерение ср.
Βουλγ. (λατ.): izmerenie sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): размер м.
Ρωσ. (λατ.): razmer m.
Σερβ. (κυριλλ.): димензија ж.
Σερβ. (λατ.): dimenzija ž.

διαστύλιο(ν) → μετακιόνιο(ν)

διάστυλο(ν) → μετακιόνιο(ν)

διατεμνόμενοι κύκλοι → κόσμημα: κύκλοι διατεμνόμενοι

διάτονος λίθος*

διάτρητη τεχνική*

διάτρητο φράγμα*

διάφραγμα τοξωτό(ν) → διάφραγμα (τοξωτό(ν)) εγκάρσιο(ν)

διάφραγμα (τοξωτό(ν)) εγκάρσιο(ν) ου.· διάφραγμα τοξωτό(ν) ου.[38] (εικ. 127)
Αγγλ.: transverse arch
Αλβ.: hark diafragmë m.; hark tërthor m.
Γαλλ.: arc diaphragme m.
Γερμ.: Transversalbogen m.
Ιταλ.: arco diaframma m.; arco trasverso m.
Ρουμ.: arc diafragmă n.
Βουλγ. (κυριλλ.): напречна арка ж.
Βουλγ. (λατ.): naprečna arca ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): арочная перегородка ж.; поперечная арка ж.
Ρωσ. (λατ.): aročnaja peregorodka ž.; poperečnaja arka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): попречни ојачавајући лук м.
Σερβ. (λατ.): poprečni ojačavajući luk m.

διαχωριστικός πεσσίσκος (παραθύρου) → **αμφικιονίσκος**

δίβηλο(ν) ου.[39] (εικ. 128)
Αγγλ.: dibelon
Αλβ.: divil m.; hapësirë me dy harqe f.
Γαλλ.: dibélon m.
Γερμ.: Dibelon n.
Ιταλ.: divilon m.
Ρουμ.: dibelon
Βουλγ. (κυριλλ.): дибелон м.
Βουλγ. (λατ.): dibelon m.
Ρωσ. (κυριλλ.): двойная аркада ж.; бифорий м.
Ρωσ. (λατ.): dvojnaja arkada ž.; biforij m.
Σερβ. (κυριλλ.): дибелон м.; двојни отвор м.
Σερβ. (λατ.): dibelon m.; dvojni otvor m.

δίδυμες αψίδες → τύπος ναού: **δίκογχος**

δίδυμοι κίονες*

δίδυμοι ταινιόδετοι κιονίσκοι → **κιονίσκοι δίδυμοι ταινιόδετοι**

δίδυμος (ναός) → τύπος ναού: **δίδυμος**

δίζωνο(ν) κιονόκρανο(ν)*

δίζωνο(ν) κιονόκρανο(ν) καλαθοειδές → **κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν) καλαθοειδές**

δικαστήριο(ν) ου.
Αγγλ.: tribunal; court
Αλβ.: gjykatë f.
Γαλλ.: tribunal m.

Εικόνα / Figure 128
Δίβηλο. Αττική, Μονή Δαφνίου, καθολικό, νότια πλευρά εξωνάρθηκα, αρχές 12ου αι. (Ληψη: 1993).
Dibelon. Attica, Daphni Monastery, katholikon, south end of exonarthex, early 12th c. (Photo: 1993).

Γερμ.: Tribunal n.; Gerichtshof m.
Ιταλ.: tribunale m.
Ρουμ.: tribunal n.
Βουλγ. (κυριλλ.): съд м.; съдилище ср.; трибунал м.
Βουλγ. (λατ.): sŭd m.; sŭdilište sr.; tribunal m.
Ρωσ. (κυριλλ.): суд м.; трибунал м.
Ρωσ. (λατ.): sud m.; tribunal m.
Σερβ. (κυριλλ.): суд м.; судница ж.
Σερβ. (λατ.): sud m.; sudnica ž.

δικέφαλος αετός*

δικιόνιος (τύπος) → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγγραμμένος με τρούλ(λ)ο – δικιόνιος**

δικλινής στέγη → **στέγη δίρρυτη**

δίκλιτη βασιλική → τύπος ναού: **δίκλιτος**

δίκλιτος (τύπος) → τύπος ναού: **δίκλιτος**

δίκογχος (ναός) → τύπος ναού: **δίκογχος**

δίκτυο(ν) συντεταγμένων ου.˙ **κάν(ν)αβος** α.
Αγγλ.: grid; layout
Αλβ.: rrjet m.
Γαλλ.: quadrillage m; carrelage m.
Γερμ.: Gitternetz n.; Koordinatennetz n.
Ιταλ.: griglia f.; reticolo m.
Ρουμ.: rețea de coordonate f.
Βουλγ. (κυριλλ.): канава ж.
Βουλγ. (λατ.): kanava ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): сетка координат ж.; ячейковая планировочная схема ж.
Ρωσ. (λατ.): setka koordinat ž.; jačejkovaja planirovočnaja schema ž.
Σερβ. (κυριλλ.): квадратна мрежа ж.; координатна основа ж.
Σερβ. (λατ.): kvadratna mreža ž.; koordinatna osnova ž.

δικτυωτό(ν) κόσμημα*

δίλοβο(ν) παράθυρο(ν)*

διμετρική αξονομετρία → **σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική διμετρική**

διμετρική αξονομετρική προβολή → **σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική διμετρική**

δίοδος$_1$ θ.˙ **πέρασμα** ου. // *πρβ. διαβατικό(ν), διάδρομος*
Αγγλ.: passage; passageway
Αλβ.: kalim m.
Γαλλ.: passage m.
Γερμ.: Passage f.; Durchgang m.
Ιταλ.: passaggio m.
Ρουμ.: trecere f.; pasaj n.
Βουλγ. (κυριλλ.): проход м.
Βουλγ. (λατ.): prochod m.
Ρωσ. (κυριλλ.): проход м.
Ρωσ. (λατ.): prochod m.
Σερβ. (κυριλλ.): пролаз м.
Σερβ. (λατ.): prolaz m.

δίοδος$_2$ → **διάζωμα**$_1$

διορίτης α.
Αγγλ.: diorite
Αλβ.: diorit m.
Γαλλ.: diorite f.
Γερμ.: Diorit m.
Ιταλ.: diorite f.
Ρουμ.: diorit n.
Βουλγ. (κυριλλ.): диорит м.
Βουλγ. (λατ.): diorit m.
Ρωσ. (κυριλλ.): диорит м.
Ρωσ. (λατ.): diorit m.
Σερβ. (κυριλλ.): диорит м.
Σερβ. (λατ.): diorit m.

διπλεπίπεδη τεχνική*

διπλοθόλιο(ν) ου.[40]
Αγγλ.: diplotholion
Αλβ.: qemer i dyfishtë m.
Γαλλ.: diplotholion m.
Γερμ.: Diplotholion n.
Ιταλ.: volta a doppio guscio f.
Ρουμ.: diplotholion
Βουλγ. (κυριλλ.): диплотолий м.; двоен купол м.; двоен свод м.
Βουλγ. (λατ.): diplotolij m.; dvoen kupol m.; dvoen svod m.
Ρωσ. (κυριλλ.): двойной свод м.; двойной купол м.
Ρωσ. (λατ.): dvojnoj svod m.; dvojnoj kupol m.
Σερβ. (κυριλλ.): двострука купола ж.; диплотолиј м.
Σερβ. (λατ.): dvostruka kupola ž.; diplotolij m.

διπλός σταυρός*

δίρ(ρ)ιχτη στέγη → **στέγη δίρρυτη**

δίρρυτες στέγες αλληλοτεμνόμενες → **στέγες δίρρυτες αλληλοτεμνόμενες**

δίρρυτη στέγη*

δίρρυτη στέγη με αποτμήσεις των αετωμάτων → **στέγη δίρρυτη με αποτμήσεις των αετωμάτων**

δισέψιλον → **κόσμημα: δισέψιλον**

δίστυλος (τύπος) → **τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο - δίστυλος**

δισχιδής σταυρός*

δίσωμη θήκη → **τάφος: θήκη δίσωμη**

διχαλωτός σταυρός*

διώροφος (ναός) → **τύπος ναού: διώροφος**

διώρυγα θ. & **διώρυξ** θ.· **κανάλι** ου.[41]
Αγγλ.: canal
Αλβ.: kanal m.
Γαλλ.: canal m.
Γερμ.: Kanal m.
Ιταλ.: canale m.
Ρουμ.: canal n.
Βουλγ. (κυριλλ.): канал м.
Βουλγ. (λατ.): kanal m.
Ρωσ. (κυριλλ.): канал м.
Ρωσ. (λατ.): kanal m.
Σερβ. (κυριλλ.): канал м.
Σερβ. (λατ.): kanal m.

διώρυξ → **διώρυγα**

δοκάρι → **δοκός**

δοκίδα → **τεγίδα**

δοκιμαστική τομή*

δοκίς → **τεγίδα**

δοκοθήκη θ.[42] (εικ. 129, 130α)
Αγγλ.: rafter socket; beam socket; putlog hole
Αλβ.: fole trau f.
Γαλλ.: mortaise f.
Γερμ.: Balkennest n.
Ιταλ.: mortasa f.; alloggiamento di trave m.
Ρουμ.: şanţ de grindă n.; locaş pentru grindă n.; gaură pentru grindă n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ґнездо за ґреда ср.
Βουλγ. (λατ.): gnezdo za greda sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґнездо ср.
Ρωσ. (λατ.): gnezdo sr.
Σερβ. (κυριλλ.): лежишта за ґреде ср. мн.
Σερβ. (λατ.): ležišta za grede sr. mn.

δοκός α./θ.· **δοκάρι** ου.
Αγγλ.: beam
Αλβ.: tra m.
Γαλλ.: poutre f.; boulin m.
Γερμ.: Balken m.
Ιταλ.: trave f.
Ρουμ.: grindă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ґреда ж.
Βουλγ. (λατ.): greda ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): брус м.; балка ж.
Ρωσ. (λατ.): brus m.; balka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): ґреда ж.
Σερβ. (λατ.): greda ž.

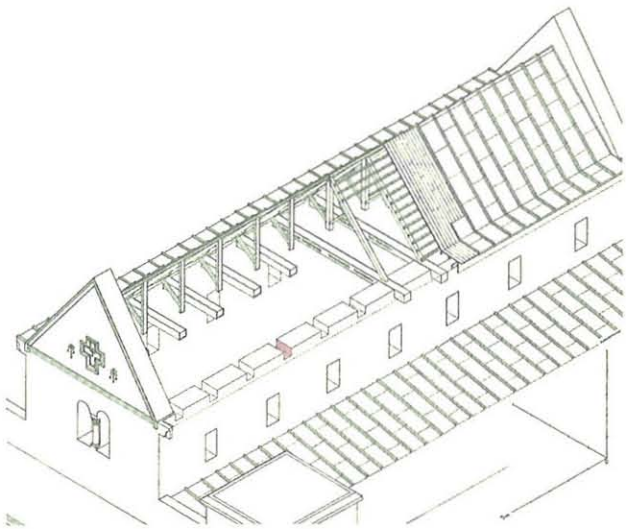

Εικόνα / Figure 129
Δοκοθήκη σε εποροφία, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Σινά, Μονή Αγίας Αικατερίνης, καθολικό, 548-560 (ΠΜΚ-ΜΜΚ).
Rafter socket of timber roof frame, isometric reconstruction. Sinai, St Catherine's Monastery, katholikon, 548-560 (ΠΜΚ-ΜΜΚ).

Εικόνα / Figure 130
Δοκοθήκη (α) πατώματος και *τοιχαρμάριο* (β) μεταξύ *μονόλοβων παραθύρων* στο *ανώγειο*. Μυστράς, Παλατάκι (Αρχοντικό Α΄, κατά Ορλάνδο 1937), τέλος 14ου αι. (Ληψη: 1994).
Beam socket (α) of floor and *built-in cupboard* (β) between *single-lobed windows* on the *upper floor*. Mistra, Palataki (Mansion A, after Ορλάνδος 1937), late 14th c. (Photo: 1994).

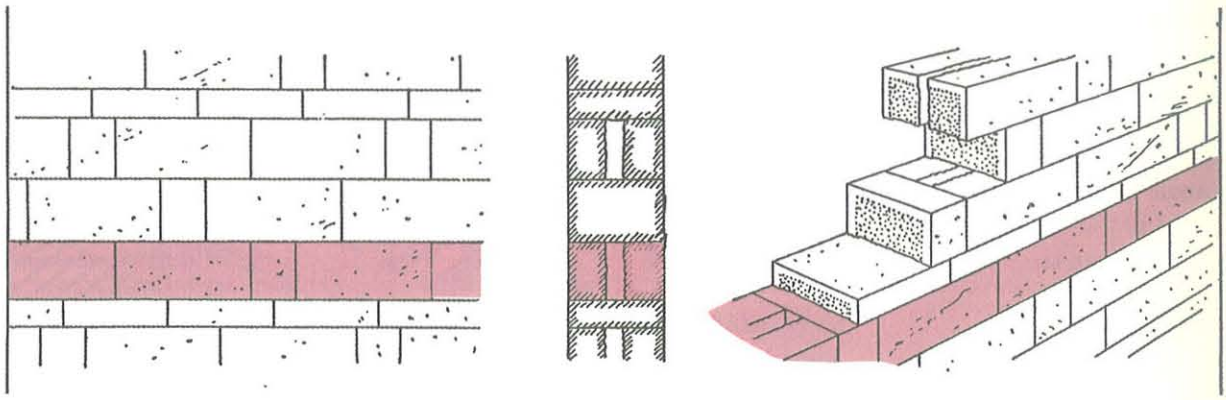

Εικόνα / Figure 131
Δόμος σε αρχαία *τοιχοδομία* (*ψευδοϊσόδομο ορθογώνιο σύστημα δομής*), όψη, τομή και προοπτική τομή (Ορλάνδος 1958, εικ. 187
Course in ancient *masonry* (*opus pseudo-isodomum*), elevation, section and perspective section (Ορλάνδος 1958, fig. 187).

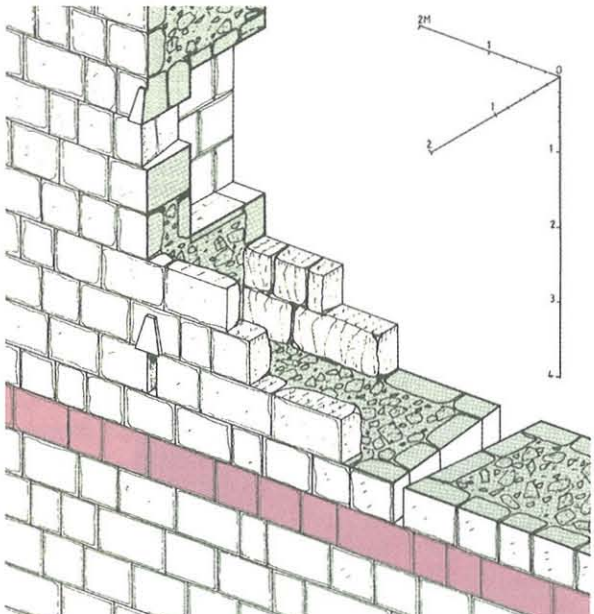

Εικόνα / Figure 132
Δόμος σε παλαιοχριστιανική *τοιχοδομία* (*χυτή τοιχοδομία*), αξονομετρική ισομετρική τομή. Σινά, Μονή Αγίας Αικατερίνης, ανατολικό τείχος, 6ος αι. (ΜΜΚ-ΠΜΚ).
Course in early Christian *masonry* (*cast moulded masonry*), isometric section. Sinai, St Catherine's Monastery, east wall, 6th c (ΜΜΚ-ΠΜΚ).

δόμος α.· **στρώση λιθοπλίνθων** θ. & **στρώσις λιθοπλίνθων** θ.[43] (εικ. 131-132, 606)
Αγγλ.: course
Αλβ.: shtresë f.; radhë f.
Γαλλ.: assise f.
Γερμ.: Lage f.; Quaderlage f.
Ιταλ.: assisa f.; corso m.; filare m.
Ρουμ.: asiză f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ред (от квадри в градеж) м.
Βουλγ. (λατ.): red (ot kvadri v gradež) m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ряд каменных квадров м.; слой каменных квадров м.
Ρωσ. (λατ.): rjad kamennych kvadrov m.; sloj kamennych kvadrov m.
Σερβ. (κυριλλ.): ред м.; слој камених квадера м.
Σερβ. (λατ.): red m.; sloj kamenih kvadera m.

δοχείο(ν) ου.· **αποθήκη τροφίμων** θ.· **σ(ε)ιρός** α.· **κελ(λ)άρι(ον)** ου.[44] // πρβ. *βαγεναρείο(ν), ωρείο(ν), οψοφυλάκιο(ν)* (εικ. 133)
Αγγλ.: larder; pantry
Αλβ.: qilar (ushqimesh) m.
Γαλλ.: cellier m.
Γερμ.: Vorratskammer f.; Vorratsraum m.; Vorratskeller m.; Lebensmittellager n.; Lebensmittelmagazin n.
Ιταλ.: dispensa f.
Ρουμ.: cămară f.; celar n.
Βουλγ. (κυριλλ.): помещение за провизии ср.; килер м.
Βουλγ. (λατ.): pomeštenie za provizii sr.; kiler m.
Ρωσ. (κυριλλ.): кладовая ж.
Ρωσ. (λατ.): kladovaja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): остава ж.
Σερβ. (λατ.): ostava ž.

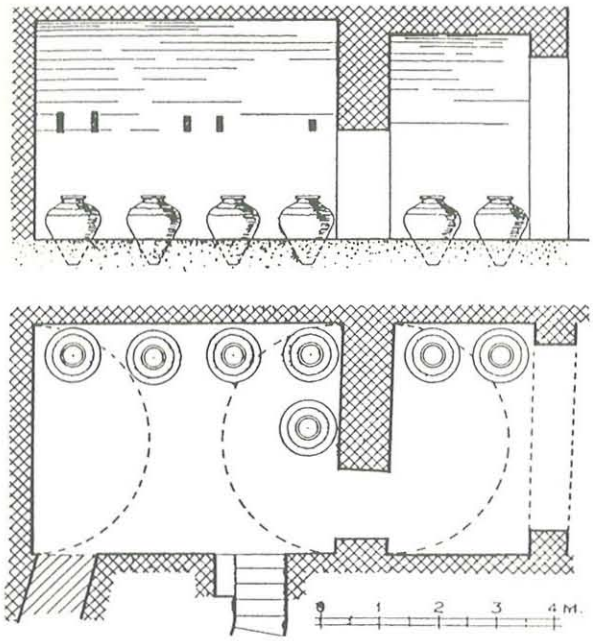

Εικόνα / Figure 133
Δοχείο με πιθάρια ελαίου, κάτοψη και τομή.
Πάτμος, Μονή Αγίου Ιωάννη Θεολόγου, τέλος 11ου αι.(;) (Ορλάνδος 1958α, εικ. 100).
Larder with oil pithoi, ground plan and section.
Patmos, St John the Theologian Monastery, late 11th c. (?) (Ορλάνδος 1958α, fig. 100).

δράκος περσικός → δράκος φτερωτός με ουρά παγονιού

δράκος φτερωτός με ουρά παγονιού α.· **δράκος περσικός** α.· **σενμούρβ** ου.[45] (εικ. 134-135)
Αγγλ.: senmurv
Αλβ.: dragua m.; simourg m.
Γαλλ.: dragon-paon m.; sémourv m.; simurgh m.
Γερμ.: Senmurv n.; pfauenschwänziger Drache m.
Ιταλ.: semurv m.
Ρουμ.: semurv m.
Βουλγ. (κυριλλ.): сенмурв м.
Βουλγ. (λατ.): senmurv m.
Ρωσ. (κυριλλ.): сенмурв м.; крылатый дракон м.
Ρωσ. (λατ.): senmurv m.; krylatyj drakon m.
Σερβ. (κυριλλ.): крилати змај са репом пауна м.; сенмурв м.
Σερβ. (λατ.): krilati zmaj sa repom pauna m.; senmurv m.

δρομάκι → δρομίσκος

δρομίσκος α.· **δρομάκι** α.· **σοκάκι** ου.[46]
Αγγλ.: lane
Αλβ.: rrugicë f.
Γαλλ.: ruelle f.
Γερμ.: Gasse f.
Ιταλ.: stradina f.; vicolo m.
Ρουμ.: stradelă f.; străduță f.
Βουλγ. (κυριλλ.): уличка ж.
Βουλγ. (λατ.): ulička ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): улочка ж.; переулок м.
Ρωσ. (λατ.): uločka ž.; pereulok m.
Σερβ. (κυριλλ.): сокак м.
Σερβ. (λατ.): sokak m.

Εικόνα / Figure 134
Ανάγλυφος *φτερωτός δράκος με ουρά παγονιού* (*σενμούρβ*) σε θωράκιο (από τη Μονή Λιβός;), 10ος αι. Κωνσταντινούπολη, Αρχαιολογικό Μουσείο, αρ. ευρ. 1163 (Λήψη: 1985).
Relief *senmurv* in panel (from the Lips Monastery?), 10th c. Constantinople, Archaeological Museum, inv. no. 1163 (Photo: 1985).

Εικόνα / Figure 135
Ιδιότυπος ανάγλυφος *φτερωτός δράκος* (με οφιοειδή ουρά) σε πεσσόκρανο, 13ος αι. (;). Θήβα, Αρχαιολογικό Μουσείο, αρ. ευρ. Α253 (Λήψη: 1969).
Unique relief *senmurv* (with snake-like tail) on pier-capital, 13th c. (?). Thebes, Archaeological Museum, inv. no. A253 (Photo: 1969).

Εικόνα / Figure 138
Κτιστό *εδώλιο*$_1$. Κως, Κέφαλος, νότια Βασιλική Αγίου Στεφάνου, νότιο κλίτος, τέλος 5ου αι. (ΛΗΨΗ: 1995).
Built *bench*. Cos, Kephalos, south Basilica of St Stephen, south aisle, end of 5th c. (PHOTO: 1995).

έδρανα (πρεσβυτέρων) → **βάθρα (πρεσβυτέρων)**

έδρανο(ν) → **εδώλιο(ν)$_1$**

εδώλιο(ν)$_1$ ου.· **έδρανο(ν)** ου.· **θρανίο(ν)** ου.· **κάθισμα$_3$** ου. (εικ. 138)
Αγγλ.: bench; seat
Αλβ.: bankë f.; fron m.
Γαλλ.: banc m.; siège m
Γερμ.: Bank f.; Sitz m.
Ιταλ.: banco m.; seggio m.
Ρουμ.: bancă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): седалка ж.; скамейка ж.; пейка ж.
Βουλγ. (λατ.): sedalka ž.; skamejka ž.; pejka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): скамья ж.
Ρωσ. (λατ.): skam′ja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): клупа ж.; седиште ср.
Σερβ. (λατ.): klupa ž.; sedište sr.

εδώλιο(ν)$_2$ (θεάτρου / αμφιθεάτρου) ου. (εικ. 139)
Αγγλ.: tier (of theatre / amphitheatre)
Αλβ.: shkallare (e teatrit e amfiteatrit) f.
Γαλλ.: gradin (de théâtre / d'amphithéâtre) m.
Γερμ.: Sitzstufe f.; Sitzreihe (Theaters / Amphiteaters) f
Ιταλ.: gradino (del teatro / dell'anfiteatro) m.; sedile m
Ρουμ.: graden n.
Βουλγ. (κυριλλ.): скамейка (в театър / амфитеатър) ж.
Βουλγ. (λατ.): skamejka (v teatŭr / amfiteatŭr) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): сидение (театра / амфитеатра) ср.; скамья (театра / амфитеатра) ж.
Ρωσ. (λατ.): sidenije (teatra / amfiteatra) sr.; skam′ja (teatra / amfiteatra) ž.
Σερβ. (κυριλλ.): седишта у низу (театра / амфитеатра) ср. мн.
Σερβ. (λατ.): sedišta u nizu (teatra / amfiteatra) sr. mn.

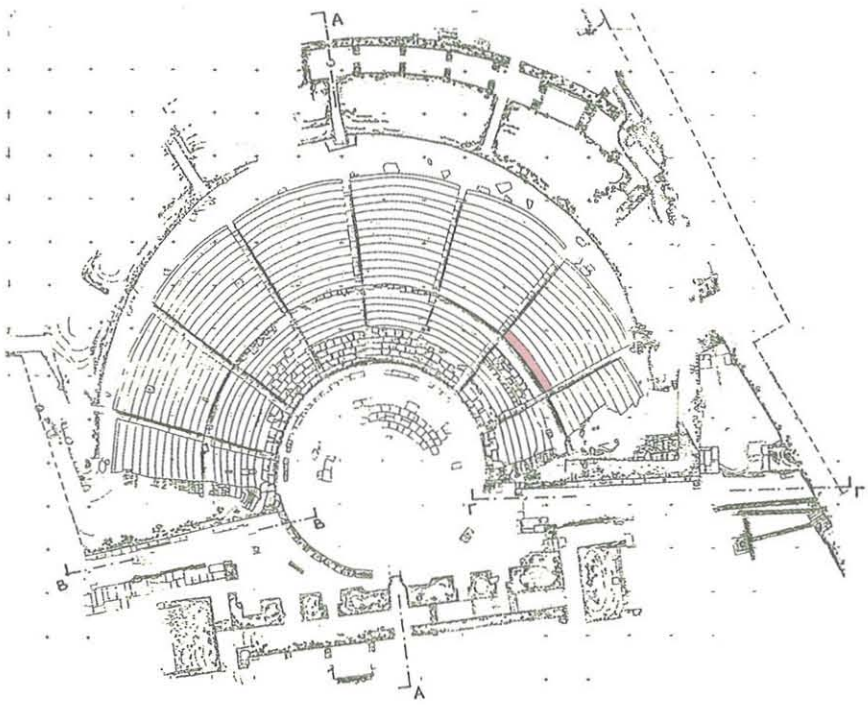

Εικόνα / Figure 139
Εδώλιο$_2$ θεάτρου. Φίλιπποι, θέατρο, ανακαίνιση ρωμαϊκής περιόδου (ΓΚ). Μετά τις αναστηλωτικές εργασίες του 1959.
Tier of theatre. Philippi, theatre, ground plan and section, renovation during the Roman period (ΓΚ). After the 1959 restoration.

Εικόνα / Figure 140
Εικόνα με παράσταση της Παναγίας Γλυκοφιλούσας. Κύπρος, Παναγία Χρυσαλινιώτισσα, τέλος 12ου αι. (Λήψη: Α. Παπαγεωργίου).
Icon of the Virgin Glykophilousa. Cyprus, Virgin Chrysaliniotissa, late 12th c. (Photo: A. Papageorgiou).

Εικόνα / Figure 141
Ξυλόγλυπτο *εικονοστάσιο*. Κοζάνη, Βελβεντός, Άγιος Νικόλαος, 1591 (Λήψη: 1995, Ξ. Σαββοπούλου).
Wood-carved *iconostasis*. Kozane,Velventos, St Nicholas, 1591 (Photo: 1995, X. Savvopoulou).

εικόνα θ. & **εικών** θ. (εικ. 140)
Αγγλ.: icon
Αλβ.: ikonë f.
Γαλλ.: icône f.
Γερμ.: Ikone f.
Ιταλ.: icona f.
Ρουμ.: icoană f.
Βουλγ. (κυριλλ.): икона ж.
Βουλγ. (λατ.): ikona ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): икона ж.; образ м.
Ρωσ. (λατ.): ikona ž.; obraz m.
Σερβ. (κυριλλ.): икона ж.
Σερβ. (λατ.): ikona ž.

εικονοστάσιο(ν) ου. (εικ. 141) // πρβ. *τέμπλο(ν)*
Αγγλ.: iconostasis
Αλβ.: ikonostas m.
Γαλλ.: iconostase f.
Γερμ.: Ikonostasis f.; Ikonostase f.; Ikonostas m.; Bilderwand f.
Ιταλ.: iconostasi f.
Ρουμ.: iconostas n.; catapeteasmă f.; tâmplă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): иконостас м.
Βουλγ. (λατ.): ikonostas m.
Ρωσ. (κυριλλ.): иконостас м.
Ρωσ. (λατ.): ikonostas m.
Σερβ. (κυριλλ.): иконостас м.
Σερβ. (λατ.): ikonostas m.

εικών → **εικόνα**

είλημα (γέφυρας) → **καμάρα$_2$ (γέφυρας)**

ειληματική κλίμακα*

ειληματικός κίονας*

ειρκτή θ.· **δεσμωτήριο(ν)** ου.· **φυλακή** θ.
Αγγλ.: prison
Αλβ.: burg m.
Γαλλ.: prison f.; cachot m.
Γερμ.: Gefängnis n.
Ιταλ.: prigione f.
Ρουμ.: temniță f.; închisoare f.
Βουλγ. (κυριλλ.): затвор м.; тъмница ж.
Βουλγ. (λατ.): zatvor m.; tŭmnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): темница ж.; тюрьма ж.
Ρωσ. (λατ.): temnica ž.; tjurma ž.
Σερβ. (κυριλλ.): затвор м.; тамница ж.
Σερβ. (λατ.): zatvor m.; tamnica ž.

εκκλησία → **ναός**

εκκλησία διάσκαφη → **εκκλησία λαξευμένη σε βράχο**

εκκλησία διάσκαφος → **εκκλησία λαξευμένη σε βράχο**

εκκλησία λαξευμένη σε βράχο θ.˙ **εκκλησία υπόσκαφη** θ.˙ **εκκλησία διάσκαφη** θ.˙ **εκκλησία διάσκαφος** θ.[49] (εικ. 142) // πρβ. *εκκλησία σπηλαιώδης*
Αγγλ.: rock-cut church; cave church
Αλβ.: kishë shkëmbore f.
Γαλλ.: église rupestre f.
Γερμ.: Felsenkirche f.
Ιταλ.: chiesa rupestre (scavata nella roccia) f.
Ρουμ.: biserică rupestră f.
Βουλγ. (κυριλλ.): скална църква ж.
Βουλγ. (λατ.): skalna cŭrkva ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): скальная церковь ж.; пещерная церковь ж.
Ρωσ. (λατ.): skal′naja cerkov′ ž.; peščernaja cerkov′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): црква у стени ж.
Σερβ. (λατ.): crkva u steni ž.

εκκλησία σπηλαιώδης θ. (εικ. 143) // πρβ. *εκκλησία λαξευμένη σε βράχο*
Αγγλ.: cave church
Αλβ.: kishë shpellore f.
Γαλλ.: église rupestre f.
Γερμ.: Höhlenkirche f.
Ιταλ.: chiesa rupestre (in grotta) f.
Ρουμ.: biserică rupestră f.
Βουλγ. (κυριλλ.): пещерна църква ж.
Βουλγ. (λατ.): pešterna cŭrkva ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): пещерная церковь ж.
Ρωσ. (λατ.): peščernaja cerkov′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): пећинска црква ж.
Σερβ. (λατ.): pećinska crkva ž.

εκκλησία υπόσκαφη → **εκκλησία λαξευμένη σε βρ**

εκμαγείο(ν) ου.
Αγγλ.: cast; mould
Αλβ.: derdhje me kallëpe m.
Γαλλ.: moulage m.
Γερμ.: Abguss m.
Ιταλ.: calco m.
Ρουμ.: mulaj n.
Βουλγ. (κυριλλ.): отливка ж.
Βουλγ. (λατ.): otlivka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): слепок м.; муляж м.; отливка ж.; оттиск м.
Ρωσ. (λατ.): slepok m.; muljaž m.; otlivka ž.; ottisk m.
Σερβ. (κυριλλ.): одливак м.; отисак м.; мулаж м.
Σερβ. (λατ.): odlivak m.; otisak m.; mulaž m.

ελαιόμυλος → **ελαιοτριβείο(ν)**

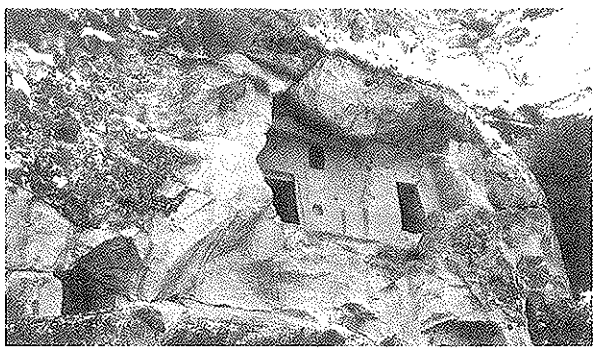

Εικόνα / Figure 142
Εκκλησία λαξευμένη σε βράχο. Καππαδοκία, Περίστρεμμα (Belisirma) (Λήψη: 1985).
Rock-cut church. Cappadocia, Peristremma (Belisirma) (Photo: 1985).

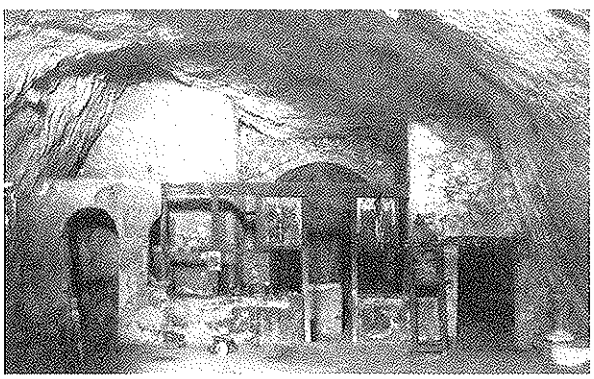

Εικόνα / Figure 143
Εκκλησία σπηλαιώδης. Νάξος, Όρος Προφήτη Ηλία, Παναγ
Καλορίτισσα (Καλορίτσα), περίπου 900 (Λήψη: 1969).
Cave church. Naxos, Mt Prophet Elijah, Virgin Kaloritissa (Kaloritsa), ca. 900 (Photo: 1969).

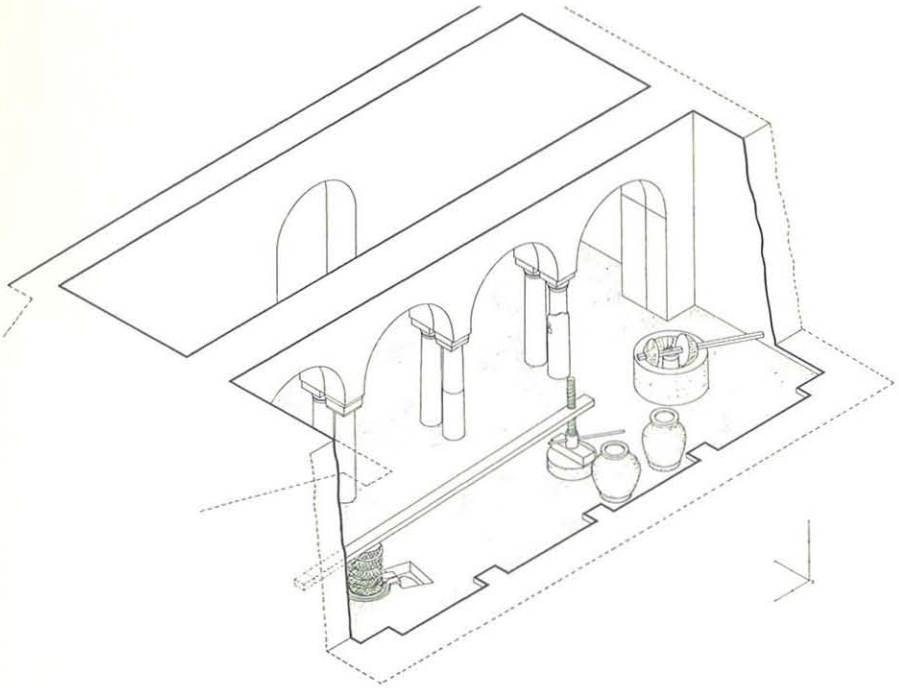

Εικόνα / Figure 144
Ελαιοτριβείο, αξονομετρική μετωπική αναπαράσταση. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, ισόγειο της Τράπεζας, 11ος αι. (;) (ΣΒΜ).
Olive-press, cavalier axonometric reconstruction. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, ground floor of the Refectory, 11th c. (?) (ΣΒΜ).

ελαιοτριβείο(ν) ου.˙ **λιοτρίβι** ου.˙ **ελαιόμυλος** α.˙ **ληνός$_2$** α./θ. (εικ. 144)
Αγγλ.: olive-press
Αλβ.: mulli vaji m.
Γαλλ.: moulin à huile m.; pressoir à huile m.
Γερμ.: Ölmühle f.; Ölpresse f.
Ιταλ.: frantoio m.
Ρουμ.: presă de ulei f.
Βουλγ. (κυριλλ.): маслобойна ж.; преса за масло ж.
Βουλγ. (λατ.): maslobojna ž.; presa za maslo ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): масличный жом м.; масличный пресс м.
Ρωσ. (λατ.): masličnyj žom m.; masličnyj press m.
Σερβ. (κυριλλ.): преса за маслиново уље ж.
Σερβ. (λατ.): presa za maslinovo ulje ž.

ελαφρόπετρα → **κίσ(σ)ηρη**

ελεύθερη (πάνω σε κιονίσκους) αγία τράπεζα → **τράπεζα αγία ελεύθερη (πάνω σε κιονίσκους)**

ελεύθερη τοξοστοιχία → **παράθυρο(ν) τύπου ελεύθερης τοξοστοιχίας**

ελεύθερος σταυρός → τύπος ναού: **ναός σχήματος ελεύθερου σταυρού**

ελεφαντόδοντο ου. & **ελεφαντόδους** α.˙ **ελεφαντοστό** ου. & **ελεφαντοστούν** α.˙ **ελεφαντοκόκκαλο** ου.˙ **φίλντισι** ου.[50]
Αγγλ.: ivory
Αλβ.: fildish m.
Γαλλ.: ivoire m.
Γερμ.: Elfenbein n.
Ιταλ.: avorio m.
Ρουμ.: ivoriu n.; fildeș n.
Βουλγ. (κυριλλ.): слонова кост ж.
Βουλγ. (λατ.): slonova kost ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): слоновая кость ж.
Ρωσ. (λατ.): slonovaja kost′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): слоновача ж.
Σερβ. (λατ.): slonovača ž.

ελεφαντόδους → **ελεφαντόδοντο**

ελεφαντοκόκκαλο → **ελεφαντόδοντο**

ελεφαντοστό → **ελεφαντόδοντο**

ελεφαντοστούν → **ελεφαντόδοντο**

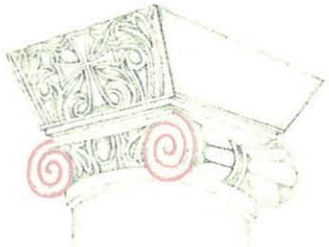

Εικόνα / Figure 145
Έλικα ιωνικού κιονοκράνου, Σικυών, Βασιλική, 5ος αι., (ΜΜΚ, κατά Ορλάνδο 1954, εικ. 272).
Volute of Ionic capital. Sikyon, Basilica, 5th c. (MMK, after Ορλάνδος 1954, fig. 272).

έλικα θ. & **έλιξ** θ. **(κιονοκράνου)** (εικ. 145)
Αγγλ.: volute
Αλβ.: volutë (kapiteli) f.; spiral (kapiteli) m.
Γαλλ.: volute f.
Γερμ.: Volute f.
Ιταλ.: voluta (di capitello) f.
Ρουμ.: volută f.
Βουλγ. (κυριλλ.): волута ж.
Βουλγ. (λατ.): voluta ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): волюта ж.
Ρωσ. (λατ.): voljuta ž.
Σερβ. (κυριλλ.): волута ж.; завојница (капитела) ж.
Σερβ. (λατ.): voluta ž.; zavojnica (kapitela) ž.

ελικοειδής βλαστός → κόσμημα: **βλαστός ελικοειδής**

ελικοειδής όρπηκας → κόσμημα: **βλαστός ελικοειδής**

ελικοειδής όρπηξ → κόσμημα: **βλαστός ελικοειδής**

ελικόμορφος βλαστός → κόσμημα: **βλαστός ελικοειδής**

έλιξ (κιονοκράνου) → **έλικα (κιονοκράνου)**

ελισσόμενος βλαστός → κόσμημα: **βλαστός ελικοειδής**

ελκυστήρ$_{1,2}$ → **ελκυστήρας**$_{1,2}$

ελκυστήρας$_1$ α. & **ελκυστήρ**$_1$ α. (εικ. 146-148)
Αγγλ.: tie; tie beam; tie rod
Αλβ.: tirant m.
Γαλλ.: tirant m.
Γερμ.: Ankerbalken m.; Zuganker m.; Zugstab m.; Zugstange f.
Ιταλ.: tirante m.

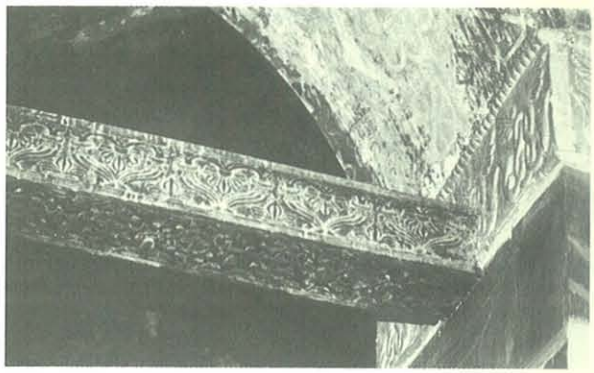

Εικόνα / Figure 146
Ελκυστήρας$_1$ ξύλινος με ξυλόγλυπτο διάκοσμο. Κωνσταντινούπολη, Αγία Σοφία, υπερώο. Ελκυστήρας: 532-537, διάκοσμος: 829-842 (Λήψη: 1985).
Wooden *tie* with wood-carved decoration. Constantinople, Saint Sophia, lintel. Tie: 532-537, decoration: 829-842 (Photo: 1985).

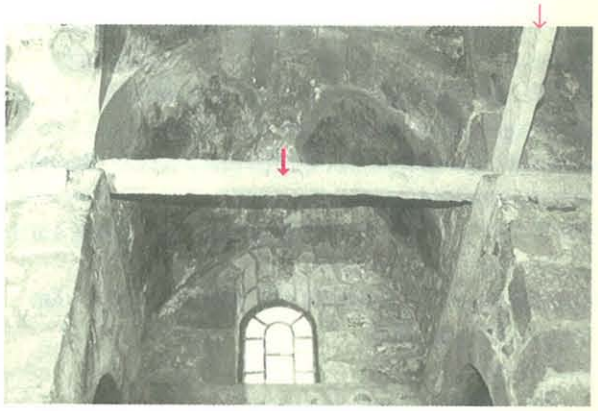

Εικόνα / Figure 147
Ελκυστήρας$_1$ μαρμάρινος, με ανάγλυφο διάκοσμο. Μάνη, Κίττα, Άγιος Σέργιος και Βάκχος, νότια καμάρα, γ΄ τέταρτο 12ου αι. (Λήψη: 1986).
Marble *tie*, with relief decoration. Mani, Kitta, Sts Sergios and Bakchos, south barrel-vault, 3rd quarter of 12th c. (Photo: 1986).

Εικόνα / Figure 148
Ελκυστήρας$_1$ ξύλινος, με γραπτό διάκοσμο. Θεσσαλονίκη, Άγιος Νικόλαος Ορφανός, 1315-1320 (Λήψη: 1986).
Wooden *tie*, with painted decoration. Thessalonike, St Nicholas Orphanos, 1315-1320 (Photo: 1986).

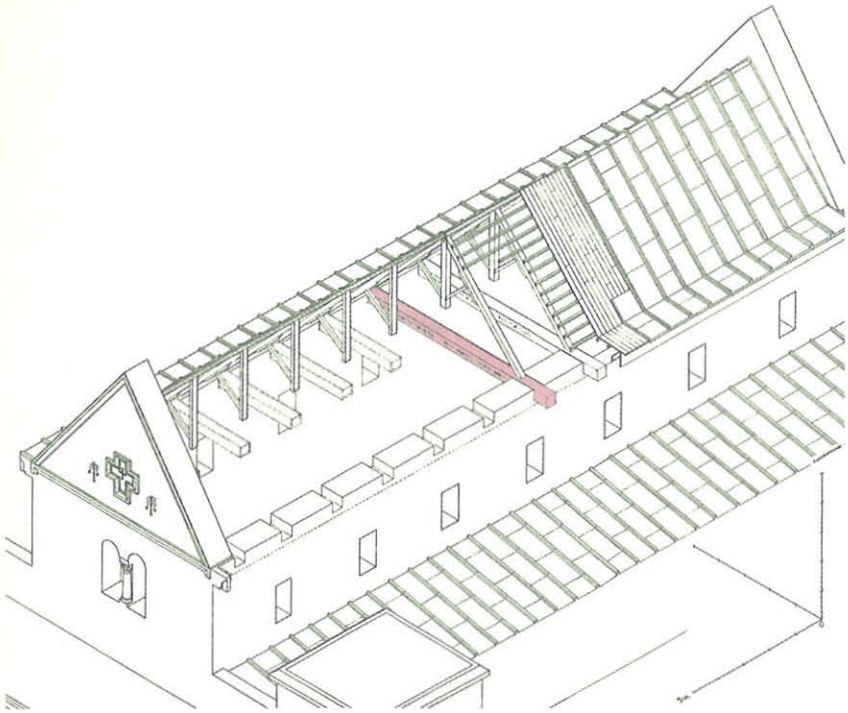

Εικόνα / Figure 149
Ελκυστήρας$_2$ επορoφίας, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Σινά, Μονή Αγίας Αικατερίνης, καθολικό, 548-560 (ΠΜΚ-ΜΜΚ).
Tie beam of timber roof frame, isometric reconstruction. Sinai, St Catherine's Monastery, katholikon, 548-560 (ΠΜΚ-ΜΜΚ).

Ρουμ.: tirant m.
Βουλγ. (κυριλλ.): обтеґач м.
Βουλγ. (λατ.): obtegač m.
Ρωσ. (κυριλλ.): скрепа ж.; связь ж.
Ρωσ. (λατ.): skrepa ž.; svjaz′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): затеґа ж.
Σερβ. (λατ.): zatega ž.

ελκυστήρας$_2$ α. & **ελκυστήρ**$_2$ **(επορoφίας)**[51] α. (εικ. 149, 176.4, 177.3, 178.4)
Αγγλ.: tie; tie beam
Αλβ.: tirant m.; zinxhir m.
Γαλλ.: entrait m.
Γερμ.: Dachbalken m.; Spannbalken m.; Bundbalken m.; Binderbalken m.
Ιταλ.: trave maestra f.; trave di incavallatura f.; catena f.
Ρουμ.: grindă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): смок м.; ґреда носеща покривните мертеци ж.
Βουλγ. (λατ.): smok m.; greda nosešta pokrivnite merteci ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): леґель м.; поперечная связь ж.; потолочная балка ж.
Ρωσ. (λατ.): legel′ m.; poperečnaja svjaz′ ž.; potoločnaja balka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): тавањача ж.
Σερβ. (λατ.): tavanjača ž.

ελκυστήρας ανυψωμένος α. & **ελκυστήρ ανυψωμένος (επορoφίας)** α. (εικ. 178.5)
Αγγλ.: collar beam
Αλβ.: tirant i kreut m.
Γαλλ.: petit-entrait m.
Γερμ.: Kehlbalken m.
Ιταλ.: controcatena f.
Ρουμ.: grindă scurtă intermediară f.
Βουλγ. (κυριλλ.): треґер м.
Βουλγ. (λατ.): treger m.
Ρωσ. (κυριλλ.): обрешетина ж.; треґер ж.
Ρωσ. (λατ.): obrešetina ž.; treger ž.
Σερβ. (κυριλλ.): распињача ж.
Σερβ. (λατ.): raspinjača ž.

ελλαδικός μεταβατικός (τύπος) → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός ελλαδικός**

ελλειπτικό(ν) τόξο(ν)*

ελληνικός σταυρός*

ελληνιστική βασιλική → τύπος ναού: **βασιλική ξυλόστεγη**

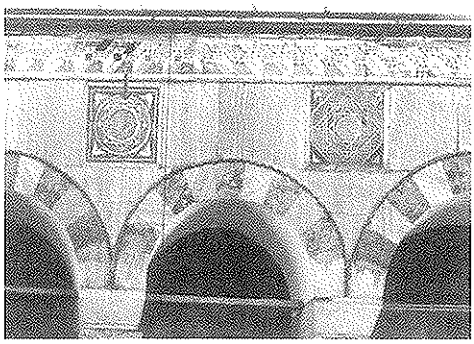

Εικόνα / Figure 150
Έμβλημα σε ορθομαρμάρωση. Θεσσαλονίκη, Άγιος Δημήτριος, βόρεια τοξοστ
χία κεντρικού κλίτους, περίπου 640-650 (ΛΗΨΗ: 1913, F. Boissonnas).
Emblem on *marble revetment.* Thessalonike, St Demetrios, north colonnade
nave, ca. 640-650 (PHOTO: 1913, F. Boissonnas).

έμβλημα ου.[52] (εικ. 150)
Αγγλ.: emblem
Αλβ.: emblemë f.
Γαλλ.: emblème m.
Γερμ.: Emblem n.
Ιταλ.: emblema m.
Ρουμ.: emblemă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): емблема ж.
Βουλγ. (λατ.): emblema ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): эмблема ж.
Ρωσ. (λατ.): èmblema ž.
Σερβ. (κυριλλ.): амблем м.
Σερβ. (λατ.): amblem m.

έμβολος$_1$ α.˙ **οδός με στοές** θ.[53] (εικ. 151-152)
Αγγλ.: colonnaded street; arcaded street; embolos
Αλβ.: rrugë me kolonadë f.; rrugë me galeri f.
Γαλλ.: rue à portiques f.; portique m.; embolos m.
Γερμ.: Säulenstraße f.; Embolos m.; Embolus m.
Ιταλ.: portico (di strada colonnata) m.; embolos m.
Ρουμ.: stradă cu porticuri f.; portic n.
Βουλγ. (κυριλλ.): емболос м.; улица с портици ж.
Βουλγ. (λατ.): embolos m.; ulica s portici ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): улица с колоннадой ж.; улица с портиками ж.
Ρωσ. (λατ.): ulica s kolonnadoj ž.; ulica s portikami ž.
Σερβ. (κυριλλ.): улица са тремовима ж.; емболос м.
Σερβ. (λατ.): ulica sa tremovima ž.; embolos m.

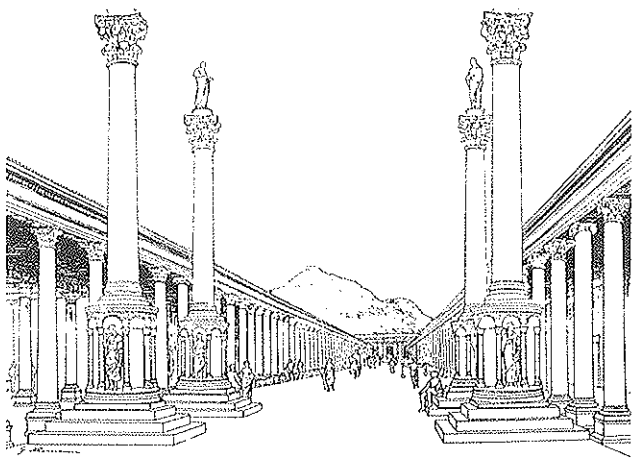

Εικόνα / Figure 151
Οδός με στοές, προοπτική αναπαράσταση. Έφεσος, Αρκαδιανή, περίπου 400 (G. Niemann, στο Vom 1906, εικ. 59). Οι κίονες φέρουν αγάλματα των τεσσάρων ευαγγελιστών, της εποχής του Ιουστινιανού.
Colonnaded street, perspective reconstruction. Ephesus, Arcadiane, ca. 400 (G. Niemann, in Vom 1906, fig. 59). The columns bear statues of the four evangelists, dated to the age of Justinian.

Εικόνα / Figure 152
Οδός με στοές (γνωστή ως οδός Κουρήτων). Έφεσος, φάση
6ου-7ου αιώνα (ΛΗΨΗ: 1992).
Colonnaded street (known as Kourites street). Ephesus, 6th-
century phase (PHOTO: 1992).

έμβολος$_2$ → **στοά**

έμπλεκτο(ν) → **τοιχοδομία: έμπλεκτο(ν)**

εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων → **τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων**

ενδομημένος κίονας*

ενδότερος θόλος → **θερμό(ν)**

ένζωδο(ν) κιονόκρανο(ν)*

ένθετη τεχνική*

ένθετος κίονας → **κίονας ενδομημένος**

ενισχυτική ζώνη → **τόξο(ν) ενισχυτικό(ν)**

ενισχυτικό(ν) τόξο(ν)*

ενοριακός ναός*

ένταση θ. & **έντασις (κίονα)**[54] θ. (εικ. 153)
Αγγλ.: entasis
Αλβ.: entasis f.; fryerje e kolonës në mes f.
Γαλλ.: entasis f.; galbe m.
Γερμ.: Entasis f.; Schwellung (des Säulenschaftes) f.
Ιταλ.: entasi f.; entasis f.
Ρουμ.: entasis; galb n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ентазис м.; разширение ср.
Βουλγ. (λατ.): entazis m.; razširenie sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): энтазис м.
Ρωσ. (λατ.): ėntazis m.
Σερβ. (κυριλλ.): ентазис м.
Σερβ. (λατ.): entazis m.

έντασις (κίονα) → **ένταση (κίονα)**

εντοίχιο(ν) ψηφιδωτό(ν)*

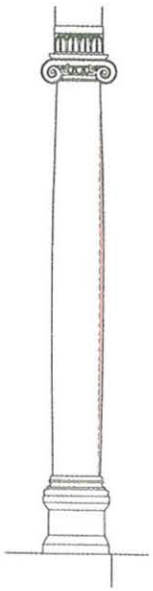

Εικόνα / Figure 153
Ένταση κίονα. Λοκρίδα, Βασιλική Δαφνουσίων, αρχές 5ου αι. (Ορλάνδος 1954, εικ. 222).
Entasis. Locris, Daphnousia Basilica, early 5th c. (Ορλάνδος 1954, fig. 222).

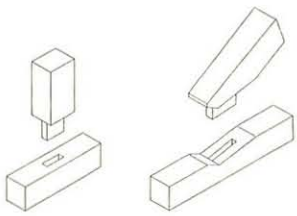

Εικόνα / Figure 154
Εντορμία (ΠΜΚ).
Mortice and tenon joint (ΠΜΚ).

εντορμία θ.[55] (εικ. 154)
Αγγλ.: mortice and tenon joint
Αλβ.: kllapë f.; thithë f.
Γαλλ.: mortaisage m.; assemblage à tenon et mortaise m.
Γερμ.: Zapfenverbindung f.; Verzapfung f.
Ιταλ.: incastro m.; commessura f.
Ρουμ.: îmbinare cu cep şi bucea f.
Βουλγ. (κυριλλ.): сґлобка с вдлъбка ж.
Βουλγ. (λατ.): sglobka s vdlŭbka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): крепление с помощью шипа, вставленноґо в паз ср.
Ρωσ. (λατ.): kreplenije s pomoščju šipa, vstavlennogo v paz sr.
Σερβ. (κυριλλ.): ужљебљење (клина у жљеб) ср.
Σερβ. (λατ.): užljebljenje (klina u žljeb) sr.

εντομή → **εγκοπή**

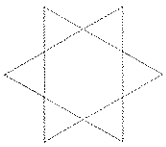

Εικόνα / Figure 155
Εξάγραμμα (ΕΜ).
Hexagram (ΕΜ).

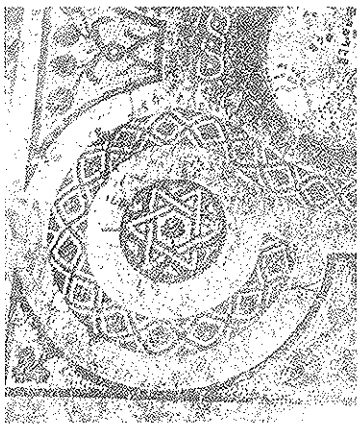

Εικόνα / Figure 156
Εξάγραμμα σε ψηφιδωτό *ομφάλιο*. Άρτα, Μονή Βλαχέρνας, μέσα 13ου αι. (Λήψη: Π. Παπαχατζηδάκης, ΜΜπ).
Hexagram on mosaic *omphalion*. Arta, Blacherna Monastery, mid 13th c. (Photo: P. Papachatzidakis, ΜΜπ).

εξάγραμμα ου.˙ **εξάλφα** ου.˙ **άστρο(ν) του Δαυίδ** ου.[56] (εικ. 155-156)
Αγγλ.: hexagram; Star of David; Magen David; Mogen David; Shield of David; Salomon's seal
Αλβ.: ylli i Davidit m.; yll me gjashtë cepa m.
Γαλλ.: étoile de David f.; étoile à six branches f.
Γερμ.: Hexagramm n.; Davidstern m.; Sechsstern m.
Ιταλ.: esagramma m.; stella a sei punte f.
Ρουμ.: hexagramă f.; steaua lui David f.
Βουλγ. (κυριλλ.): Давидова звезда ж.; шестолъчна звезда ж.; шестолъчка ж.
Βουλγ. (λατ.): Davidova zvezda ž.; šestolǔčna zvezda ž.; šestolǔčka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): звезда Давида ж.; шестиконечная звезда ж.
Ρωσ. (λατ.): zvezda Davida ž.; šestikonečnaja zvezda ž.
Σερβ. (κυριλλ.): Давидова звезда ж.; шестокрака звезда ж.
Σερβ. (λατ.): Davidova zvezda ž.; šestokraka zvezda ž.

εξάλφα → **εξάγραμμα**

εξαρτικός → **πρόσκτισμα**

Εικόνα / Figure 157
Εξέδρα$_1$ θρόνου. Κεντρικό φύλλο τριπτύχου κρητικής τέχνης με παράσταση της Παναγίας ένθρονης, τέλος 15ου αι. Αθήνα, Μουσείο Μπενάκη, αρ. ευρ. 29537 (Λήψη: ΜΜπ).
Estrade of throne. Centre panel of a triptych of Cretan art with the Virgin enthroned, late 15th c. Athens, Benaki Museum, inv. no. 29537 (Photo: ΜΜπ).

εξέδρα$_1$ θ.˙ **υπόβαθρο(ν)**$_2$ ου. (εικ. 157) // *πρβ. βάθρο(ν)*$_1$
Αγγλ.: estrade
Αλβ.: estradë f.; tribunë f.
Γαλλ.: estrade f.
Γερμ.: Estrade f.
Ιταλ.: predella f.; suppedaneo m.
Ρουμ.: estradă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): естрада ж.; трибуна ж.
Βουλγ. (λατ.): estrada ž.; tribuna ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): помост м.; подиум м.; подножие ср.
Ρωσ. (λατ.): pomost m.; podium m.; podnožie sr.
Σερβ. (κυριλλ.): постоље ср.; подиум м.; позорница ж.; бина ж.
Σερβ. (λατ.): postolje sr.; podium m.; pozornica ž.; bina ž

εξέδρα$_2$ θ. // *πρβ. βήμα*$_1$
Αγγλ.: exedra
Αλβ.: tribunë f.; eksedër f.
Γαλλ.: exèdre f.
Γερμ.: Exedra f.
Ιταλ.: esedra f.
Ρουμ.: exedră f.
Βουλγ. (κυριλλ.): екседра ж.
Βουλγ. (λατ.): eksedra ž.

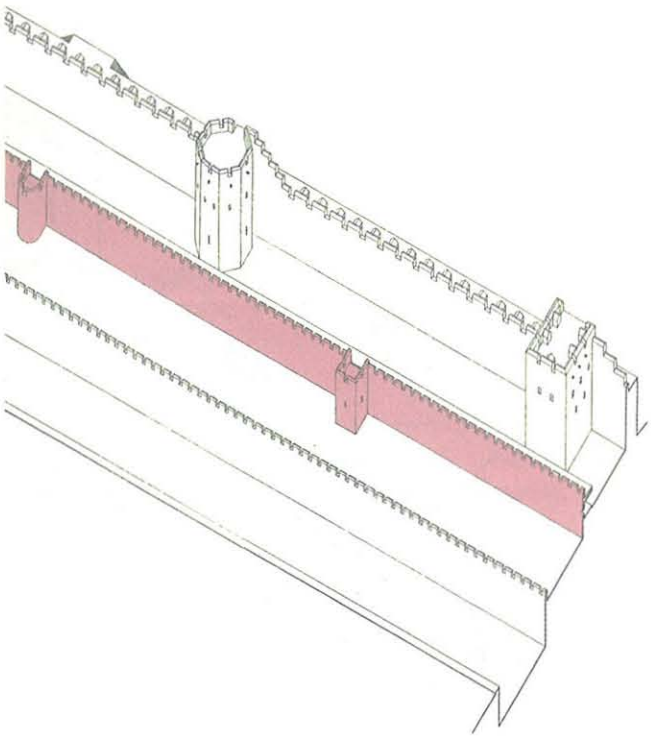

Εικόνα / Figure 158
Έξω τείχος, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Κωνσταντινούπολη, θεοδοσιανά τείχη, 413-439 ή 405-413 (ΣΒΜ, κατά Meyer-Plath – Schneider 1943).
Outer wall, isometric reconstruction. Constantinople, Theodosian walls, 413-439 or 405-413 (ΣΒΜ, after Meyer-Plath – Schneider 1943).

Ρωσ. (κυριλλ.): экседра ж.
Ρωσ. (λατ.): ėxedra ž.
Σερβ. (κυριλλ.): екседра ж.
Σερβ. (λατ.): eksedra ž.

εξέδρα$_3$ (άμβωνα) → εξώστης$_2$ (άμβωνα)

έξεργο(ν) ανάγλυφο(ν)*

έξω τείχος ου. (εικ. 158)
Αγγλ.: outer wall
Αλβ.: mur i jashtëm rrethues m.
Γαλλ.: première enceinte f.
Γερμ.: äußere Mauer f.
Ιταλ.: prima cinta f.
Ρουμ.: zid de apărare exterior n.; incintă exterioară f.
Βουλγ. (κυριλλ.): външна стена ж.; вал м.
Βουλγ. (λατ.): vŭnšna stena ž.; val m.
Ρωσ. (κυριλλ.): наружная ґородская крепостная стена ж.; ґородская стена ж.
Ρωσ. (λατ.): naružnaja gorodskaja krepostnaja stena ž.; gorodskaja stena ž.
Σερβ. (κυριλλ.): спољњи бедем м.; спољњи зид м.
Σερβ. (λατ.): spoljnji bedem m.; spoljnji zid m.

εξωνάρθηκας α. & **εξωνάρθηξ** α.[57] (εικ. 159)
Αγγλ.: exonarthex; outer narthex
Αλβ.: eksonarteks m.
Γαλλ.: exonarthex m.
Γερμ.: Exonarthex m.; äußere Vorhalle f.
Ιταλ.: esonartece m.; nartece esterno m.
Ρουμ.: exonartex n.; pridvor n.; priprat n.
Βουλγ. (κυριλλ.): външен притвор м.; екзонартекс м.
Βουλγ. (λατ.): vŭnšen pritvor m.; ekzonarteks m.
Ρωσ. (κυριλλ.): экзонартекс м.; эксонартекс м.; паперть ж.; внешний нартекс м.
Ρωσ. (λατ.): ėkzonartex m.; ėxonartex m.; paperť ž.; vnešnij narteks m.
Σερβ. (κυριλλ.): спољња припрата ж.; ексонартекс м.
Σερβ. (λατ.): spoljnja priprata ž.; eksonarteks m.

εξωνάρθηξ → εξωνάρθηκας

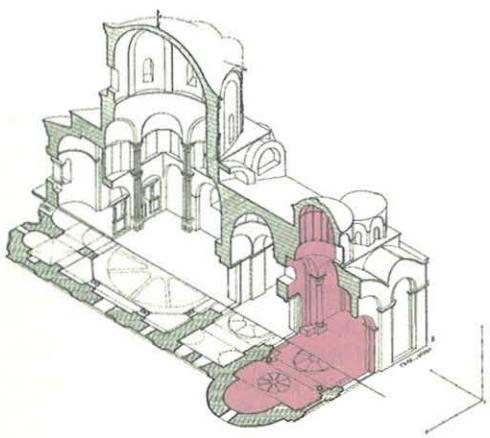

Εικόνα / Figure 159
Εξωνάρθηκας. Χίος, Νέα Μονή, καθολικό, αξονομετρική ισομετρική τομή, 1042-1056 (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Μπούρα 1981).
Exonarthex. Chios, Nea Mone, katholikon, isometric section, 1042-1056 (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Μπούρας 1981).

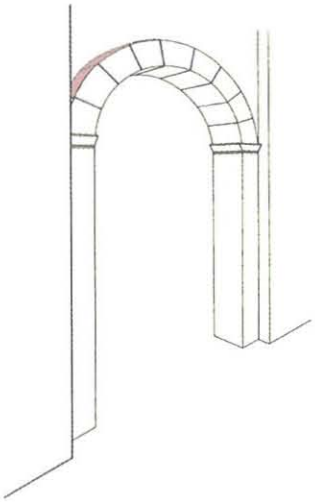

Εικόνα / Figure 160
Εξωράχιο τόξου (ΜΜΚ).
Extrados (ΜΜΚ).

εξω(ρ)ράχιο(ν) (θόλου / τόξου) ου. (εικ. 160)
Αγγλ.: extrados
Αλβ.: kurriz i harkut m.
Γαλλ.: extrados m.; douelle (du voussoir) f.
Γερμ.: Rücken m.; Gewölberücken m.; Bogenrücken m.
Ιταλ.: estradosso m.
Ρουμ.: extrados n.
Βουλγ. (κυριλλ.): екстрадос (на свод / арка) м.; външна повърхност (на свод / арка) ж.
Βουλγ. (λατ.): ekstrados (na svod / arka) m.; vŭnšna povŭrchnost (na svod / arka) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): внешняя выпуклая поверхность (свода / арки) ж.
Ρωσ. (λατ.): vnešnjaja vypuklaja poverchnost′ (svoda / arki) ž.
Σερβ. (κυριλλ.): екстрадос м.; спољња површина (свода / лука) ж.
Σερβ. (λατ.): ekstrados m.; spoljnja površina (svoda / luka) ž.

εξώστης$_1$ → **ηλιακός μετέωρος**

εξώστης$_2$ (άμβωνα) α. (εικ. 161)· **εξέδρα$_3$ (άμβωνα)** θ.[58] (εικ. 162)
Αγγλ.: platform (of the ambo)
Αλβ.: tribunë (e amvonit) f.; balkon (i amvonit) m.
Γαλλ.: plate-forme (d'ambon) f.
Γερμ.: Amboplattform f.; Ambonbalkon m.
Ιταλ.: podio (con parapetti dell'ambone) m.; piattaforma (di ambone) f.
Ρουμ.: tribună (a amvonului) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): платформа (на амвон) ж.
Βουλγ. (λατ.): platforma (na amvon) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): трибуна (амвона) м.
Ρωσ. (λατ.): tribuna (amvona) m.
Σερβ. (κυριλλ.): платформа (амвона) ж.
Σερβ. (λατ.): platforma (amvona) ž.

εξώστης κλειστός → **προεξοχή (κλειστή)**

εξώτερος θόλος → **ψυχρολούσιο(ν)**

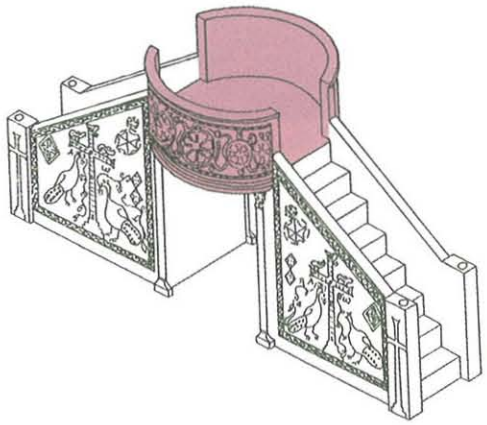

Εικόνα / Figure 161
Εξώστης$_2$ άμβωνα, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Πάρος, Βασιλική Τριών Εκκλησιών, α′ μισό 6ου αι. (Ορλάνδος 1969, εικ. 22).
Platform of the ambo, isometric reconstruction. Paros, Basilica of the Three Churches, 1st half of 6th c. (Ορλάνδος 1969, fig. 22).

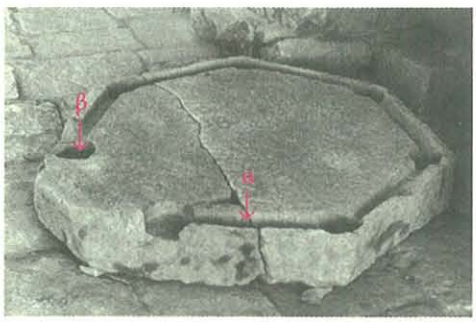

Εικόνα / Figure 162
Εξέδρα$_3$ άμβωνα από βασάλτη. Βόστρα, Άγιοι Σέργιος, Βάκχος και Λεόντιος, 512-513 (Λήψη: R. Farioli). Είναι ορατές οι *αυλακώσεις* (α) και οι *τόρμοι$_2$* (β) για την πάκτωση των θωρακίων και των κιονίσκων.
Platform of ambo made of basalt. Bosra, Sts Sergios, Bakchos and Leontios, 512-513 (Photo: R. Farioli). The *grooves* (α) and *mortises* (β) for the fastening of the panels and the colonettes are visible.

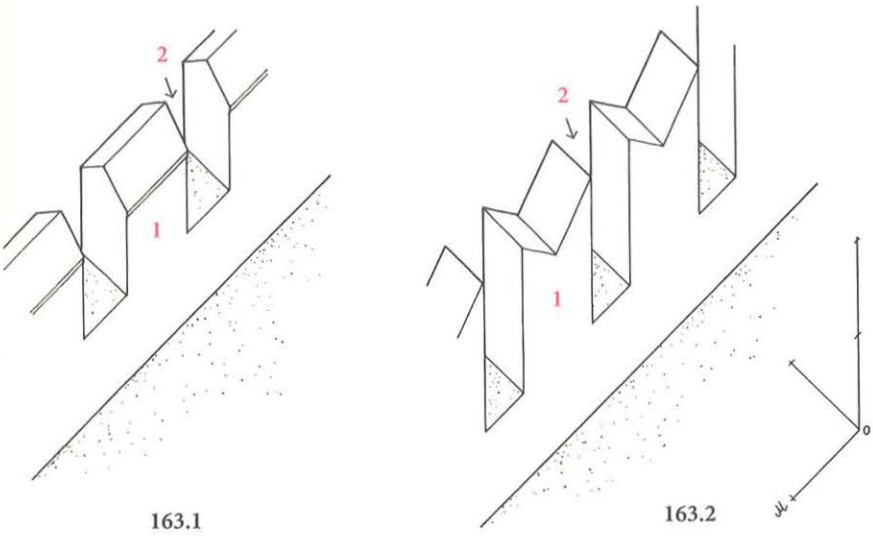

163.1 163.2

Εικόνα / Figure 163
163.1. *Επάλξεις*, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Άγιον Όρος, Μονή Καρακάλου, φρούριο αρσανά («μπαρμπακάς»), 1533 (ΣΒΜ).
163.2. *Επάλξεις*, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Εύβοια, Ροβιές, ενετικός πύργος, 15ος αι. (ΣΒΜ).
1. *έπαλξη* 2. *θυρίδα επάλξεων.*
163.1. *Battlement*, isometric reconstruction. Mount Athos, Karakalou Monastery, shipyard fortress ("barbakas"), 1533 (ΣΒΜ).
163.2. *Battlement*, isometric reconstruction. Euboea, Robies, Venetian tower, 15th c. (ΣΒΜ).
1. *merlon* 2. *crenel.*

επάλξεις θ. πλ. (εικ. 163)
Αγγλ.: battlement; crenel(l)ated parapet; crenellation
Αλβ.: bedena m. sh.
Γαλλ.: crénelage m.; parapet crénelé m.
Γερμ.: Zinnenkranz m.; Zinnenkrone f.; Zinnenkrönung f.; Zinnenmauer f.
Ιταλ.: spalto merlato m.; merlatura f.
Ρουμ.: parapet cu creneluri n.
Βουλγ. (κυριλλ.): зъбери м. мн.; венец от зъбери м.; бойници ж мн.
Βουλγ. (λατ.): zŭberi m. mn.; venec ot zŭberi m.; bojnici ž. mn.
Ρωσ. (κυριλλ.): парапет с бойницами ж.
Ρωσ. (λατ.): parapet s bojnicami ž.
Σερβ. (κυριλλ.): озупчани ґрудобран м.
Σερβ. (λατ.): ozupčani grudobran m.

έπαλξη θ. & **έπαλξις** θ.· **θωράκιο(ν)$_2$ ου.** (εικ. 163.1.1-163.2.1)
Αγγλ.: merlon
Αλβ.: parapet m.; gjoksore f.
Γαλλ.: merlon m.; parapet m.
Γερμ.: Zinne f.
Ιταλ.: merlo m.
Ρουμ.: merlon n.
Βουλγ. (κυριλλ.): зъбер (на крепостна стена) м.
Βουλγ. (λατ.): zŭber (na krepostna stena) m.
Ρωσ. (κυριλλ.): зубец (крепостной стены) м.
Ρωσ. (λατ.): zubec (krepostnoj steny) m.
Σερβ. (κυριλλ.): зубац зида м.; мерлон м.
Σερβ. (λατ.): zubac zida m.; merlon m.

έπαλξις → **έπαλξη**

έπαυλη θ. & **έπαυλις** θ.
Αγγλ.: villa
Αλβ.: vilë f.
Γαλλ.: villa f.
Γερμ.: Villa f.
Ιταλ.: villa f.
Ρουμ.: villa
Βουλγ. (κυριλλ.): вила ж.
Βουλγ. (λατ.): vila ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): вилла ж.
Ρωσ. (λατ.): villa ž.
Σερβ. (κυριλλ.): вила ж.
Σερβ. (λατ.): vila ž.

έπαυλις → **έπαυλη**

επένδυση θ. & **επένδυσις (τοίχου)** θ.
Αγγλ.: revetment
Αλβ.: veshje (muri) f.
Γαλλ.: revêtement m.
Γερμ.: Bekleidung f.; Verblendung f.; Verkleidung f.; Wandverkleidung f.
Ιταλ.: rivestimento m.
Ρουμ.: căptuşeală (de perete) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): облицовка ж.
Βουλγ. (λατ.): oblicovka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): облицовка (стены) ж.; обшивка (стены) ж.
Ρωσ. (λατ.): oblicovka (steny) ž.; obšivka (steny) ž.
Σερβ. (κυριλλ.): облоґа зида ж.
Σερβ. (λατ.): obloga zida ž.

επένδυσις (τοίχου) → **επένδυση (τοίχου)**

Εικόνα / Figure 164
Πλίνθινη *επιγραφή* (α) και *μονόγραμμα* (β) του Μιχαήλ Δούκα. Άρτα, Κάτω Παναγιά, νότια όψη, περίπου μέσα 13ου αι. (Ληψη: 1989). Επιγραφή: «+ Εκ βαθρων [σ]ων Παναγνε ιστω | μ[ε]ν δομον».
Brick *inscription* (α) and *monogram* (β) of Michael Doukas. Arta, Kato Panagia, south façade, ca. mid 13th c. (Photo: 1989). Inscription: «We erect, most chaste Virgin, thine house from the foundations».

επιγραφή θ. (εικ. 164)
Αγγλ.: inscription
Αλβ.: mbishkrim m.
Γαλλ.: inscription f.
Γερμ.: Inschrift f.
Ιταλ.: epigrafe f.; iscrizione f.
Ρουμ.: inscripţie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): надпис м.
Βουλγ. (λατ.): nadpis m.
Ρωσ. (κυριλλ.): надпись ж.
Ρωσ. (λατ.): nadpis′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): натпис м.
Σερβ. (λατ.): natpis m.

επιθέατρο(ν) ου.[59] (εικ. 165)
Αγγλ.: maenianum summum; cavea summa
Αλβ.: maenianum summum m.; kavea summa f.; pjesë e sipërme e amfiteatrit f.
Γαλλ.: maenianum summum m.; cavea summa f.
Γερμ.: Epitheatron n.; Maenianum summum n.; cavea summa f.
Ιταλ.: meniano superiore m.
Ρουμ.: maenianum summum; cavea summa
Βουλγ. (κυριλλ.): ґорен ред седалки (в античен театър) м.; епитеатрон м.; менианий м.
Βουλγ. (λατ.): goren red sedalki (v antičen teatŭr) m.; epiteatron m.; menianij m.
Ρωσ. (κυριλλ.): верхний ряд амфитеатра над театроном м.
Ρωσ. (λατ.): verchnij rjad amfiteatra nad teatronom m.
Σερβ. (κυριλλ.): епитеатрон м.
Σερβ. (λατ.): epiteatron m.

επίθημα (κιονοκράνου) ου. (εικ. 166-169, 295.1, 296-297, 305, 308, 312)
Αγγλ.: impost; impost block; dosseret; super abacus [σπάν.]
Αλβ.: impost m.; pjesë e sipërme e kapitelit f.
Γαλλ.: imposte f.; tailloir m. [σπάν.]
Γερμ.: Kämpferaufsatz m.; Kämpferblock m.

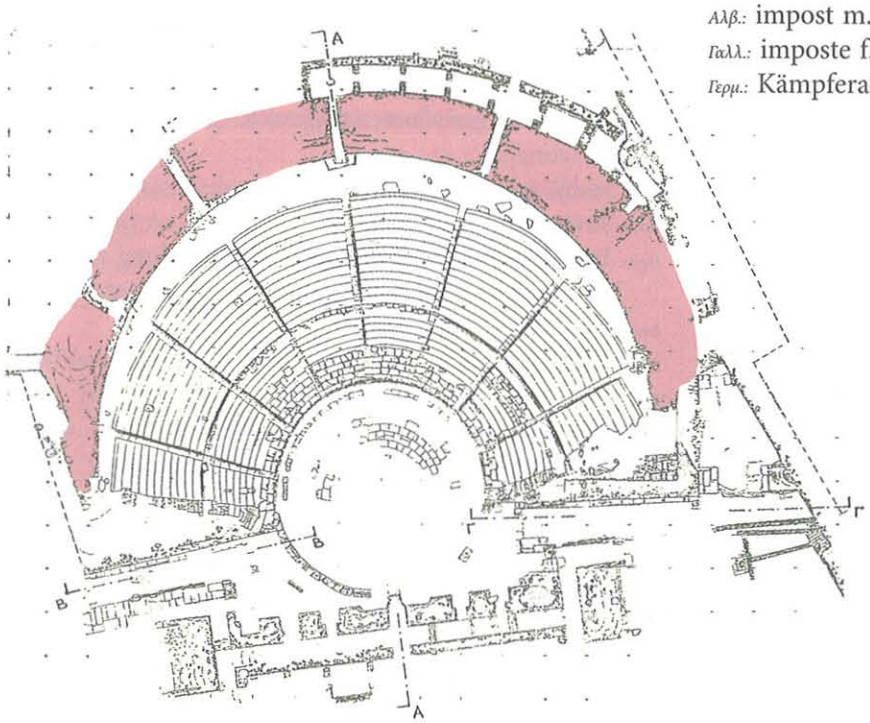

Εικόνα / Figure 165
Επιθέατρο. Φίλιπποι, θέατρο, κάτοψη, ανακαίνιση ρωμαϊκής περιόδου (ΓΚ). Μετά τις αναστηλωτικές εργασίες του 1959.
Maenianum summum. Philippi, theatre, ground plan, renovation during Roman period (ΓΚ). After the 1959 restoration.

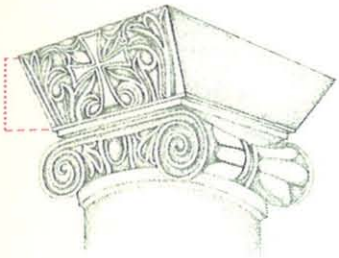

Εικόνα / Figure 166
Επίθημα ιωνικού κιονοκράνου. Σικυών, Βασιλική, 5ος αι. (ΜΜΚ, κατά Ορλάνδο 1954, εικ. 272).
Impost of Ionic capital. Sikyon, Basilica, 5th c. (ΜΜΚ, after Ορλάνδος 1954, fig. 272).

Εικόνα / Figure 168
Επίθημα ιωνικού κιονοκράνου, αρχές 6ου αι. Λέχαιο, Βασιλική Αγίου Λεωνίδη, 450-527 (ΛΗΨΗ: 1978).
Impost of Ionic capital, early 6th c. Lechaion, Basilica of St Leonides, 450-527 (ΡΗΟΤΟ: 1978).

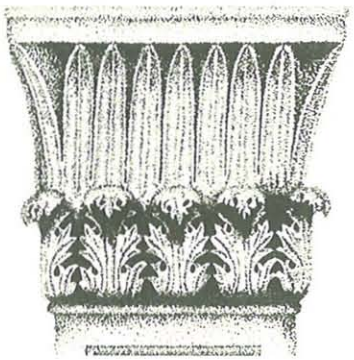

Εικόνα / Figure 170
Επίκρανο παραστάδας (ΓΖ).
Pilaster-capital (ΓΖ).

Εικόνα / Figure 167
Επίθημα λεβητοειδούς κιονοκράνου (ΓΖ).
Impost of cube capital (ΓΖ).

Εικόνα / Figure 169
Επίθημα κιονοκράνου ιστορημένο με ανάγλυφη παράσταση κυνηγού και ελαφιού. Μάνη, Νομιτζή, Μεταμόρφωση του Σωτήρος, βορειοδυτικός κίονας, β΄ μισό 11ου αι. (ΛΗΨΗ: 1970).
Impost adorned with relief representation of a hunt and deer. Mani, Nomitzi, Transfiguration of Christ, northwest column, 2nd half of 11th c. (ΡΗΟΤΟ: 1970).

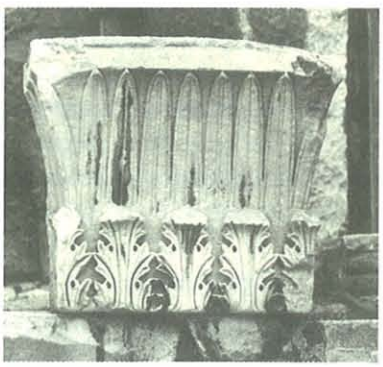

Εικόνα / Figure 171
Επίκρανο παραστάδας, γύρω στο 500. Αττική, Μονή Δαφνίου, αυλή (ΛΗΨΗ: 1985).
Pilaster-capital, ca. 500. Attica, Daphni Monastery, courtyard (ΡΗΟΤΟ: 1985).

Ιταλ.: pulvino m.; imposta f.
Ρουμ.: impostă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кемпферов капител м.; кемпфер м.; импост м.; капител на пиластър м.
Βουλγ. (λατ.): kempferov kapitel m.; kempfer m.; impost m.; kapitel na pilastŭr m.
Ρωσ. (κυριλλ.): пульвин м.; импост м.
Ρωσ. (λατ.): pul'vin m..; impost m.
Σερβ. (κυριλλ.): отпорник м.; импост м.
Σερβ. (λατ.): otpornik m.; impost m.

επικλινής στέγη*

επίκρανο(ν) (παραστάδας) ου. (εικ. 170-171)
Αγγλ.: pilaster-capital
Αλβ.: kapitel pilastri m.
Γαλλ.: chapiteau de pilastre m.
Γερμ.: Pilasterkapitell n.
Ιταλ.: capitello da pilastro m.
Ρουμ.: capitel de pilastru n.
Βουλγ. (κυριλλ.): пиластров капител м.
Βουλγ. (λατ.): pilastrov kapitel m.
Ρωσ. (κυριλλ.): капитель пилястра ж.
Ρωσ. (λατ.): kapitel' piljastra ž.
Σερβ. (κυριλλ.): капител пиластра м.
Σερβ. (λατ.): kapitel pilastra m.

επίμηλα → σταυρός με επίμηλα

επίπεδη στέγη*

επίπεδο(ν) «με ώμους» τόξο(ν) → τόξο(ν) επίπεδο(ν) «με ώμους»

επίπεδο(ν) τόξο(ν) (κλειδωτό(ν)) → τόξο(ν) επίπεδο(ν) (κλειδωτό(ν))

επιπεδόγλυφη τεχνική*

επιπεδογλυφία → τεχνική επιπεδόγλυφη

επισκοπείο(ν) ου.· μέγαρο(ν) επισκοπικό(ν) ου.[60]
Αγγλ.: bishop's palace
Αλβ.: peshkopatë f.; seli peshkopale f.
Γαλλ.: évêché m.; palais épiscopal m.
Γερμ.: Bischofsresidenz f.; Bischofspalast m.
Ιταλ.: palazzo vescovile m.; palazzo episcopale m.; episcopio m.
Ρουμ.: episcopie f.; palat episcopal n.
Βουλγ. (κυριλλ.): епископски дворец м.
Βουλγ. (λατ.): episkopski dvorec m.
Ρωσ. (κυριλλ.): епископский дворец м.; епископские палаты ж. мн.
Ρωσ. (λατ.): jepiskopskij dvorec m.; jepiskopskije palaty ž. mn.
Σερβ. (κυριλλ.): епископски двор м.; епископска палата ж.; епископија ж.
Σερβ. (λατ.): episkopski dvor m.; episkopska palata ž.; episkopija ž.

επισκοπικό(ν) μέγαρο(ν) → επισκοπείο(ν)

επισκοπικός θρόνος*

επισκοπικός ναός*

επίστεγη αντηρίδα*

επίστεψη θ. & επίστεψις θ.· στέψη$_1$ θ. & στέψις$_1$ θ. (εικ. 172.β)
Αγγλ.: top; upper(most) part
Αλβ.: kurorëzim m.
Γαλλ.: couronnement m.
Γερμ.: Bekrönung f.; Aufsatz m.
Ιταλ.: coronamento m.
Ρουμ.: coronament n.
Βουλγ. (κυριλλ.): увенчаващ архитектурен елемент м.; венчилка ж.

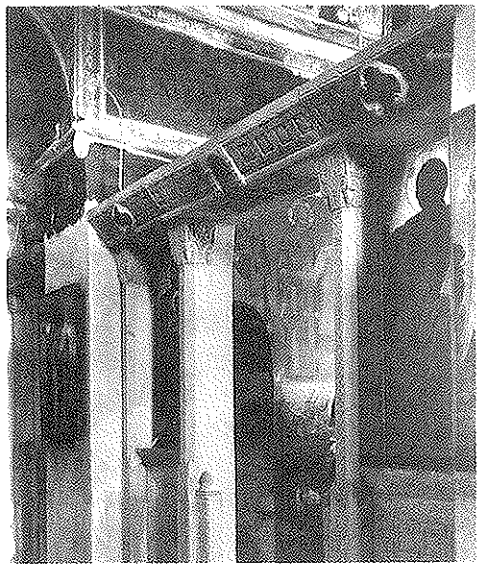

Εικόνα / Figure 172
Επιστύλιο (α) και *επίστεψη* (β) θωρακίου σε μαρμάρινο *τέμπλο*. Αττική, Μονή Οσίου Μελετίου, καθολικό, περίπου 1100 (Λήψη: Π. Παπαχατζηδάκης, ΜΜπ).
Epistyle (α) and *top* of panel (β) on marble *altarscreen*. Attica, Hosios Meletios Monastery, katholikon, ca. 1100 (Photo: P. Papachatzidakis, ΜΜπ).

Βουλγ. (λατ.): uvenčavašt architekturen element m.; venčilka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): завершение ср.; навершие ср.
Ρωσ. (λατ.): zaveršenije sr.; naveršie sr.
Σερβ. (κυριλλ.): завршни венац м.; круна ж.; круниште ср.
Σερβ. (λατ.): završni venac m.; kruna ž.; krunište sr.

επίστεψις → επίστεψη

επιστρωμένο(ν) δάπεδο(ν)*

επιστύλιο(ν) ου.[61] (εικ. 172.α. 625.4)
Αγγλ.: architrave; epistyle
Αλβ.: epistil m.; arkitra m.
Γαλλ.: architrave f.; épistyle m.
Γερμ.: Architrav m.; Epistyl n.
Ιταλ.: architrave f.; epistilio m.
Ρουμ.: arhitravă f.; epistil n.
Βουλγ. (κυριλλ.): архитрав м.; епистил м.
Βουλγ. (λατ.): architrav m.; epistil m.
Ρωσ. (κυριλλ.): архитрав м.; эпистиль м.; перекладина ж.
Ρωσ. (λατ.): architrav m.; èpistil' m.; perekladina ž.
Σερβ. (κυριλλ.): архитрав м.; епистил м.
Σερβ. (λατ.): arhitrav m.; epistil m.

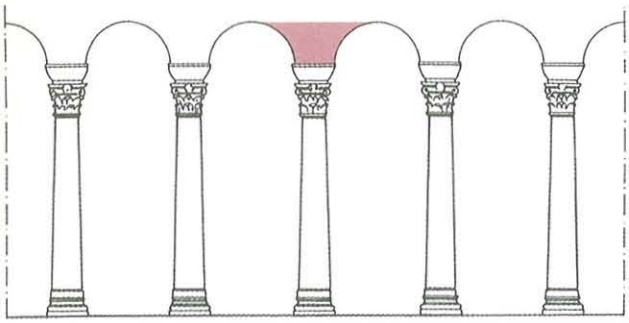

Εικόνα / Figure 173
Επιφάνεια τριγωνική μετώπου τόξου (ΓΖ).
Spandrel (ΓΖ).

επιτεγίδα → **αμείβων$_2$**

επιτεγίς → **αμείβων$_2$**

επιτοίχιο(ν) ψηφιδωτό(ν) → **ψηφιδωτό(ν) εντοίχιο(ν)**

επιτύμβια στήλη*

επιτύμβιο(ν) σήμα*

επιφάνεια θ.
Αγγλ.: surface
Αλβ.: sipërfaqe f.
Γαλλ.: surface f.
Γερμ.: Oberfläche f.
Ιταλ.: superficie f.
Ρουμ.: suprafață f.
Βουλγ. (κυριλλ.): повърхност ж.
Βουλγ. (λατ.): povŭrchnost ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): поверхность ж.
Ρωσ. (λατ.): poverchnost′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): површина ж.
Σερβ. (λατ.): površina ž.

επιφάνεια τριγωνική μετώπου τόξου θ.[62] (εικ. 173-175)
Αγγλ.: spandrel
Αλβ.: timpan trekëndësh i harkut m.
Γαλλ.: écoinçon m.
Γερμ.: Zwickel m.; Bogenzwickel m. (εικ. 173, 175); Spandrille f. (εικ. 174)
Ιταλ.: pennacchio m.
Ρουμ.: suprafață triunghiulară dintre două arce f. (εικ. 173, 175); suprafață triunghiulară dintre un perete și un arc f. (εικ. 174)
Βουλγ. (κυριλλ.): триъ′лна повърхност от стената между две арки ж. (εικ. 173); част от стената между арка и напречната стена ж. (εικ. 174)
Βουλγ. (λατ.): triŭgŭlna povŭrhnost ot stenata meždu dve arki ž. (εικ. 173); čast ot stenata meždu arka i naprečnata stena ž. (εικ. 174)
Ρωσ. (κυριλλ.): поверхность стены между двумя арками над колонной ж.
Ρωσ. (λατ.): poverchnost′ steny meždu dvumja arkami nad kolonnoj ž.
Σερβ. (κυριλλ.): део зида (између два лука) м.; троуґаона зидна површина између лукова ж.
Σερβ. (λατ.): deo zida (između dva luka) m.; trougaona zidna površina između lukova ž.

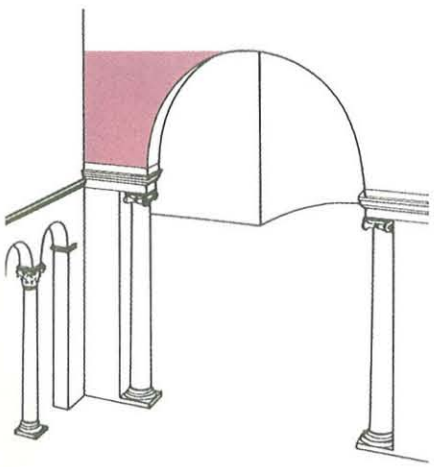

Εικόνα / Figure 174
Επιφάνεια τριγωνική μετώπου τόξου
(ΓΖ κατά Ορλάνδο 1954, εικ. 358).
Spandrel (ΓΖ, after Ορλάνδος 1954, fig. 358).

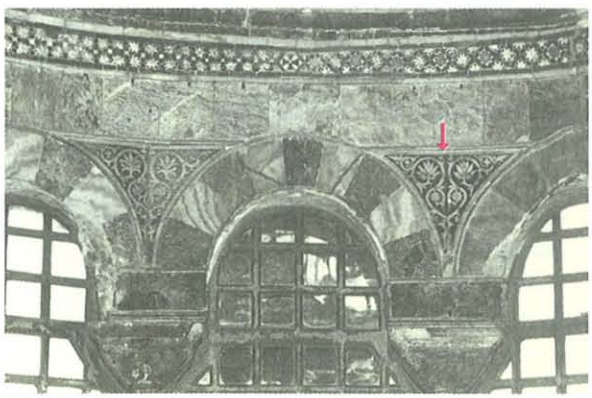

Εικόνα / Figure 175
Επιφάνεια τριγωνική μετώπου τόξου, με επιπεδόγλυφη διακόσμηση. Κωνσταντινούπολη, Μονή Χώρας, 1316-1321 (Λητψη: 1985).
Spandrel with champlevé decoration. Constantinople, Chora Monastery, 1316-1321 (Photo: 1985).

Εικόνα / Figure 176
Εποροφία, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση.
Σινά, Μονή Αγίας Αικατερίνης, καθολικό, 548-560 (ΠΜΚ – MMK).
1. *ζευκτό* 2. *αμείβων*$_1$ 3. *ορθοστάτης* 4. *ελκυστήρας*$_2$
5. *πλάγια αντηρίδα* 6. *τεγίδα* 7. *κορυφοτεγίδα*
8. *πέταυρα* 9. *δοκοθήκη*.
Timber roof frame, isometric reconstruction.
Sinai, St Catherine's Monastery, katholikon, 548-560 (ΠΜΚ – MMK).
1. *truss* 2. *main rafter* 3. *king-post* 4. *tie*
5. *strut* 6. *purlin* 7. *ridge beam*
8. *roof battens* 9. *rafter socket*.

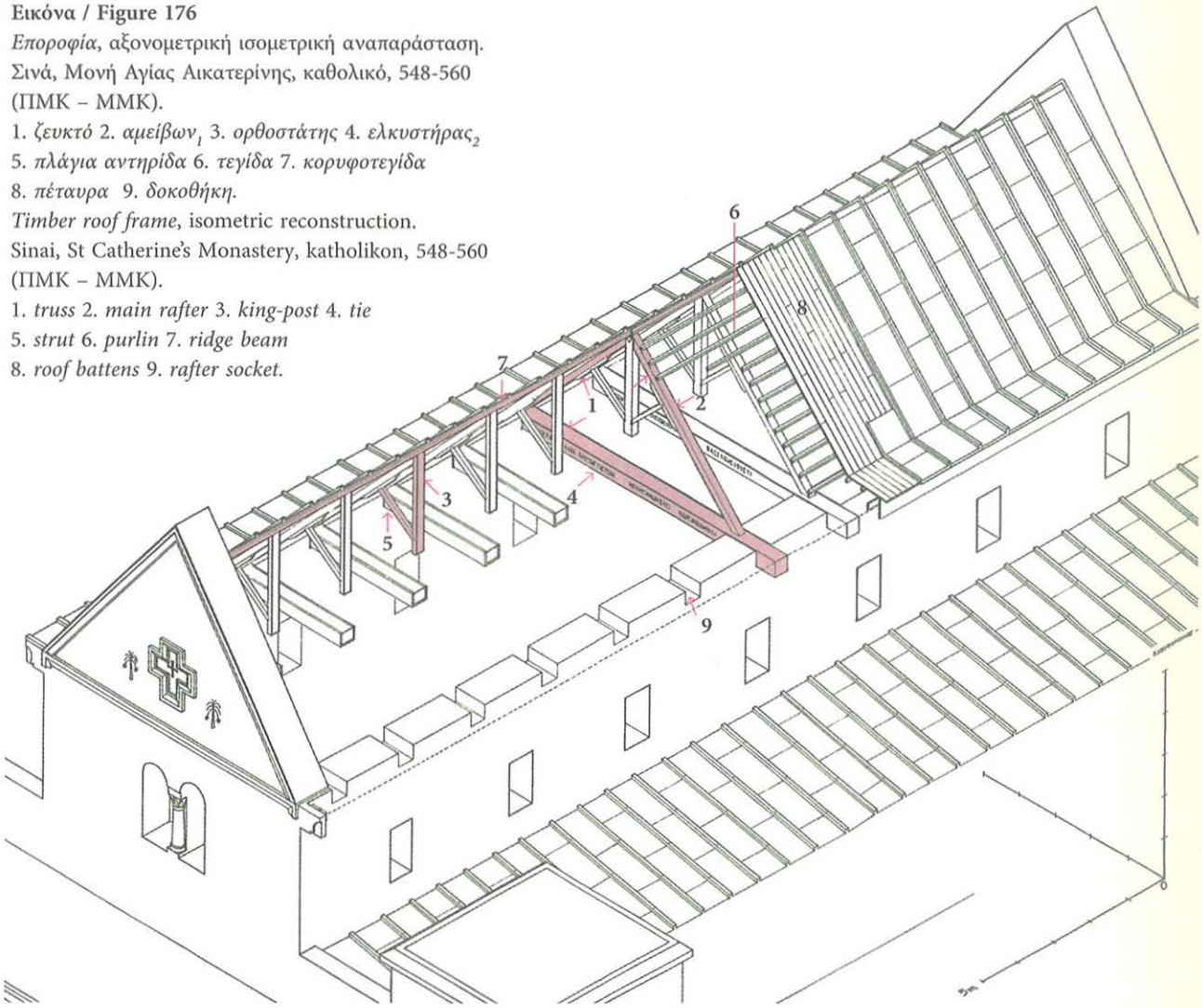

επορофία θ. & **επωροφία** θ.· **σκελετός ξύλινος στέγης** α.[63] (εικ. 176-178)
Αγγλ.: timber-roof frame
Αλβ.: konstruksion çatie m.; kapriatë f.
Γαλλ.: charpente (de toit) f.; charpente de comble f.
Γερμ.: Dachstuhl m.
Ιταλ.: armatura del tetto f.; orditura lignea del tetto f.
Ρουμ.: şarpantă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): покривна конструкция ж.
Βουλγ. (λατ.): pokrivna konstrukcija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): кровельная связь ж.
Ρωσ. (λατ.): krovel′naja svjaz′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): дрвена кровна конструкција ж.
Σερβ. (λατ.): drvena krovna konstrukcija ž.

επωροφία → **επορофία**

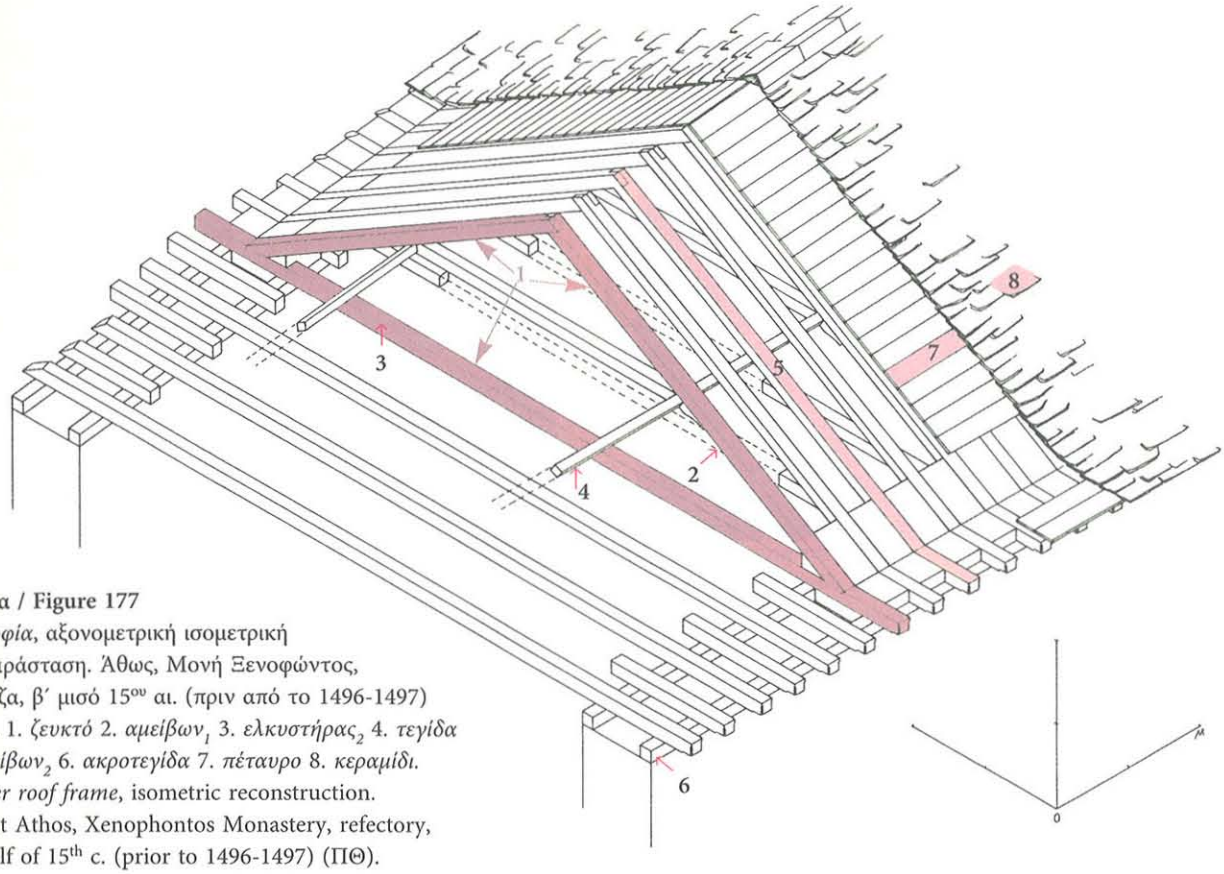

Εικόνα / Figure 177
Επωροφία, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Άθως, Μονή Ξενοφώντος, τράπεζα, β΄ μισό 15ου αι. (πριν από το 1496-1497) (ΠΘ). 1. *ζευκτό* 2. *αμείβων*$_1$ 3. *ελκυστήρας*$_2$ 4. *τεγίδα* 5. *αμείβων*$_2$ 6. *ακροτεγίδα* 7. *πέταυρο* 8. *κεραμίδι*.
Timber roof frame, isometric reconstruction. Mount Athos, Xenophontos Monastery, refectory, 2nd half of 15th c. (prior to 1496-1497) (ΠΘ).
1. *truss* 2. *main rafter* 3. *tie* 4. *purlin* 5. *common rafter* 6. *wall plate* 7. *roof batten* 8. *roof tile*.

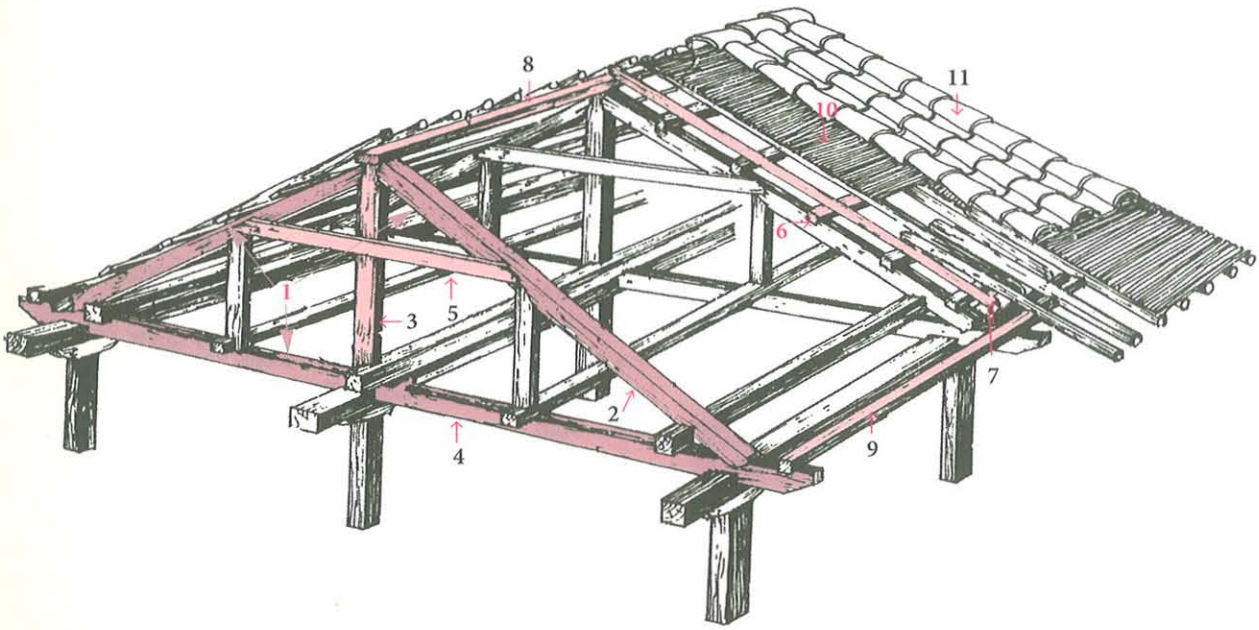

Εικόνα / Figure 178
Επωροφία, αξονομετρική ισομετρική τομή. Βέροια, αρχοντικό (Μουτσόπουλος 1971, εικ. 61).
1. *ζευκτό* 2. *αμείβων*$_1$ 3. *ορθοστάτης* 4. *ελκυστήρας*$_2$ 5. *ελκυστήρας ανυψωμένος* 6. *τεγίδα* 7. *αμείβων*$_2$ 8. *κορυφοτεγίδα* 9. *ακροτεγίδα* 10. *πέταυρο* 11. *κεραμίδι*.
Timber roof frame, isometric section. Berroia, mansion (Μουτσόπουλος 1971, fig. 61).
1. *truss* 2. *main rafter* 3. *king-post* 4. *tie* 5. *collar beam* 6. *purlin* 7. *common rafter* 8. *ridge beam* 9. *wall plate* 10. *roof batten* 11. *roof tile*.

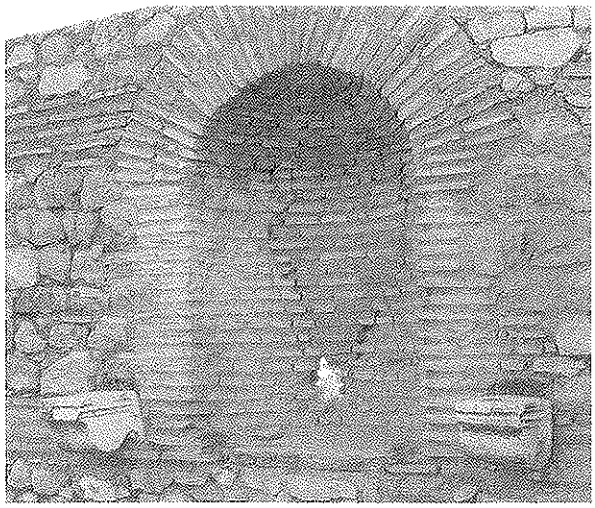

Εικόνα / Figure 179
Εσοχή εσωτερική. Φρυγία, Ιεράπολη, μαρτύριο Αγίου Φιλίππου, βόρεια είσοδος, περίπου 400 (Ληψη: 1992).
Interior *niche*. Phrygia, Hierapolis, Martyrium of St Philip, north entrance, ca. 400 (Photo: 1992).

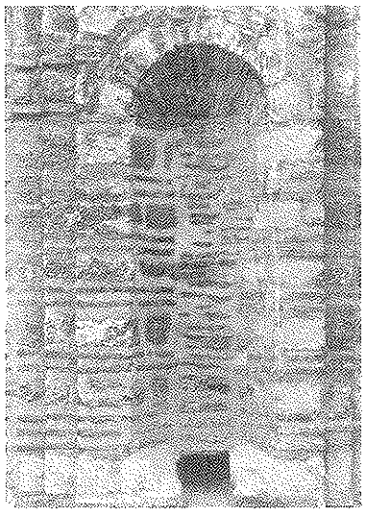

Εικόνα / Figure 180
Εσοχή εξωτερική. Θεσσαλονίκη, Άγιοι Απόστολοι, δυτική όψη, 1310-1314 (Ληψη: 1993).
Exterior *niche*. Thessalonike, Holy Apostles, west façade, 1310-1314 (Photo: 1993).

εργαστήριο(ν) ου.
Αγγλ.: workshop
Αλβ.: punishte f.; atelie f.
Γαλλ.: atelier m.; ouvroir m.
Γερμ.: Werksstatt f.; Werkstätte f.; Atelier n.
Ιταλ.: laboratorio m.; officina f.; bottega f.; atelier m.
Ρουμ.: atelier n.
Βουλγ. (κυριλλ.): работилница ж.; ателие ср.
Βουλγ. (λατ.): rabotilnica ž.; atelie sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): мастерская ж.; цех м.; ателье ср.
Ρωσ. (λατ.): masterskaja ž.; cech m.; atel'je sr.
Σερβ. (κυριλλ.): радионица ж.; ателье м.
Σερβ. (λατ.): radionica ž.; atelje m.

εργαστήριο(ν) βιβλιογραφικό(ν) ου.
Αγγλ.: scriptorium
Αλβ.: bibliotekë f.; skritorium m.
Γαλλ.: scriptorium m.
Γερμ.: Scriptorium n.; Schreib- und Buchmalwerkstatt f.
Ιταλ.: scriptorium m.
Ρουμ.: scriptoriu n.
Βουλγ. (κυριλλ.): скрипторий м.
Βουλγ. (λατ.): skriptorij m.
Ρωσ. (κυριλλ.): скрипторий м.
Ρωσ. (λατ.): skriptorij m.
Σερβ. (κυριλλ.): скрипторијум м.; скринториј м.
Σερβ. (λατ.): skriptorijum m.; skriptorij m.

ερεισίνωτο(ν) ου. (εικ. 232α)
Αγγλ.: back; back-rest; back-support
Αλβ.: shpinë f.
Γαλλ.: dossier m.
Γερμ.: Rückenlehne f.
Ιταλ.: dossale m.; schienale m.; spalliera f.
Ρουμ.: spetează f.spătar n.
Βουλγ. (κυριλλ.): облегалка на стол ж.
Βουλγ. (λατ.): oblegalka na stol ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): спинка ж.
Ρωσ. (λατ.): spinka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): наслон за леђа м.
Σερβ. (λατ.): naslon za leđa m.

ερεισίχειρο(ν) ου. (εικ. 232β)
Αγγλ.: arm-rest
Αλβ.: krah m.
Γαλλ.: bras m.
Γερμ.: Armlehne f.
Ιταλ.: bracciolo m.
Ρουμ.: braț n.
Βουλγ. (κυριλλ.): странични облегалки на стол ж. мн.
Βουλγ. (λατ.): stranični oblegalki na stol ž. mn.
Ρωσ. (κυριλλ.): подлокотник м.
Ρωσ. (λατ.): podlokotnik m.
Σερβ. (κυριλλ.): наслон за руку м.
Σερβ. (λατ.): naslon za ruku m.

ερημητήριο(ν) → **ασκητήριο(ν)**

ερμάρι(ον) (τοίχου) → **τοιχαρμάρι(ον)**

εσοχή θ.· **κόγχη**$_3$ θ. (εικ. 179-180)
Αγγλ.: niche; recess
Αλβ.: nike f.
Γαλλ.: niche f.; renfoncement m.
Γερμ.: Nische f.
Ιταλ.: nicchia f.

Ρουμ.: nişă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ниша ж.
Βουλγ. (λατ.): niša ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): ниша ж.
Ρωσ. (λατ.): niša ž.
Σερβ. (κυριλλ.): ниша ж.
Σερβ. (λατ.): niša ž.

εστία$_1$ θ.[64]
Αγγλ.: hearth
Αλβ.: vatër f.
Γαλλ.: foyer m.; âtre m.
Γερμ.: Herd m.; Feuerstätte f.; Feuerstelle f.
Ιταλ.: focolare m.
Ρουμ.: vatră f.
Βουλγ. (κυριλλ.): оґнище cp.
Βουλγ. (λατ.): ognište sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): очаґ м.
Ρωσ. (λατ.): očag m.
Σερβ. (κυριλλ.): оґњиште cp.
Σερβ. (λατ.): ognjište sr.

εστία$_2$ θ. μαγειρείο(ν) ου.[65] (εικ. 181)
Αγγλ.: kitchens pl.
Αλβ.: kuzhinë f.
Γαλλ.: cuisine f.
Γερμ.: Küche f.
Ιταλ.: cucina f.
Ρουμ.: bucătărie f.; cuhnie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): маґерница ж.; манастирска кухня ж.
Βουλγ. (λατ.): magernica ž.; manastirska kuchnja ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): кухня ж.
Ρωσ. (λατ.): kuchnja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): кухиња ж.
Σερβ. (λατ.): kuhinja ž.

εστία$_3$ θ. τζάκι ου. (εικ. 182)
Αγγλ.: fireplace
Αλβ.: oxhak m.
Γαλλ.: cheminée f.
Γερμ.: Kamin m.
Ιταλ.: camino m. (εικ. 182Α); caminetto m. (εικ. 182Δ)
Ρουμ.: cămin n.; şemineu n.
Βουλγ. (κυριλλ.): комин на камина м.
Βουλγ. (λατ.): komin na kamina m.
Ρωσ. (κυριλλ.): камин м.
Ρωσ. (λατ.): kamin m.
Σερβ. (κυριλλ.): камин м.
Σερβ. (λατ.): kamin m.

εστία υποκαύστου → **υποκαύστρα**

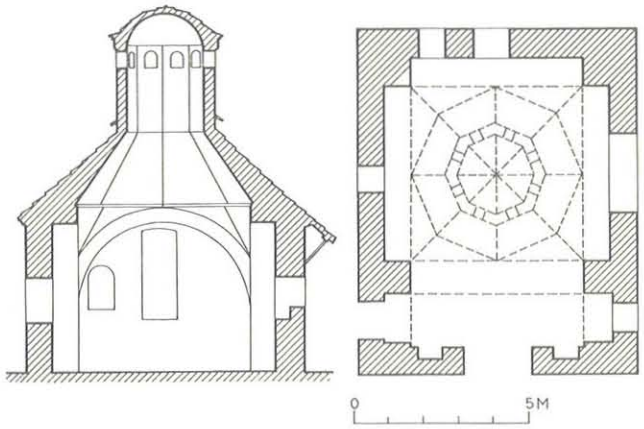

Εικόνα / Figure 181
Εστία$_2$ μονής, τομή και κάτοψη. Άγιον Όρος, Μονή Μεγίστης Λαύρας (κατά Ορλάνδο 1958α, εικ. 80, ανασχεδίαση).
Kitchens of monastery, section and ground plan. Mount Athos, Great Lavra Monastery (redrawn after Ορλάνδος 1958α, fig. 80).

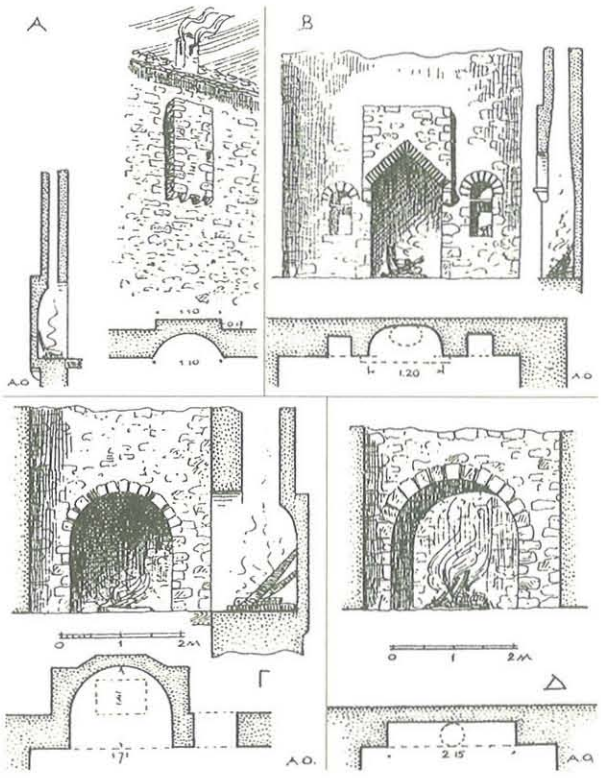

Εικόνα / Figure 182
Εστίες$_3$, κάτοψη, τομή και όψη. Μυστράς, οικίες (Ορλάνδος 1937, εικ. 65).
Fireplaces, ground plan, section and elevation. Mistra, houses (Ορλάνδος 1937, fig. 65).

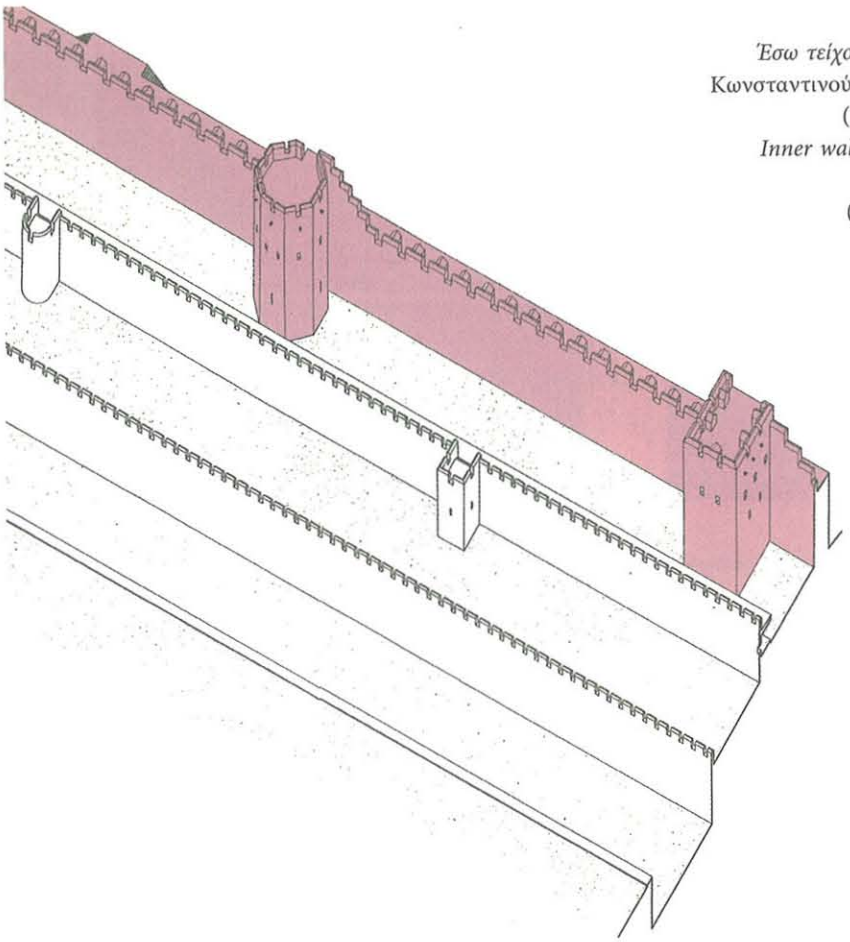

Εικόνα / Figure 183
Έσω τείχος, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Κωνσταντινούπολη, θεοδοσιανά τείχη, 413-439 ή 405-413 (ΣΒΜ, κατά Meyer-Plath – Schneider 1943).
Inner wall, isometric reconstruction. Constantinople, Theodosian walls, 413-439 or 405-413 (ΣΒΜ, after Meyer-Plath – Schneider 1943).

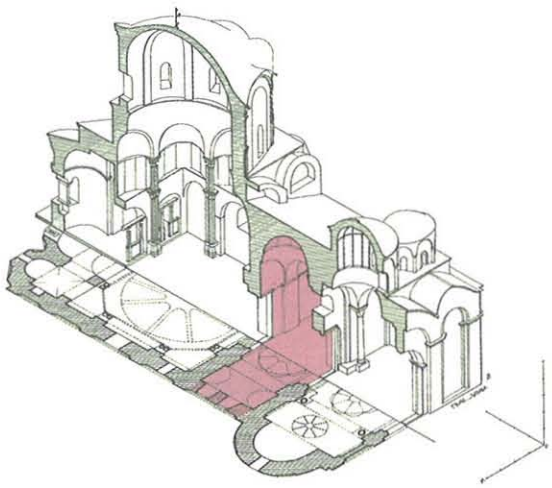

Εικόνα / Figure 184
Εσωνάρθηκας. Χίος, Νέα Μονή, καθολικό, αξονομετρική ισομετρική τομή, 1042-1056 (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Μπούρα 1981).
Esonarthex. Chios, Nea Mone, katholikon, isometric section, 1042-1056 (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Μπούρας 1981).

έσω τείχος ου.˙ **μέγα τείχος** ου. (εικ. 183)
Αγγλ.: inner wall; main wall; great wall
Αλβ.: mur i brendshëm rrethues m.
Γαλλ.: seconde enceinte f.
Γερμ.: Hauptmauer f.; innere Mauer f.
Ιταλ.: seconda cinta f.; cinta muraria interna f.
Ρουμ.: zid de apărare interior n.; incintă interioară f.
Βουλγ. (κυριλλ.): вътрешна крепостна стена ж.
Βουλγ. (λατ.): vŭtrešna krepostna stena ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): внутренняя крепостная стена ж.; ґлавная крепостная стена ж.
Ρωσ. (λατ.): vnutrennjaja krepostnaja stena ž.; glavnaja krepostnaja stena ž.
Σερβ. (κυριλλ.): одбрамбени зид (тврђаве) м.; ґлавни бедем м.
Σερβ. (λατ.): odbrambeni zid (tvrđave) m.; glavni bedem m.

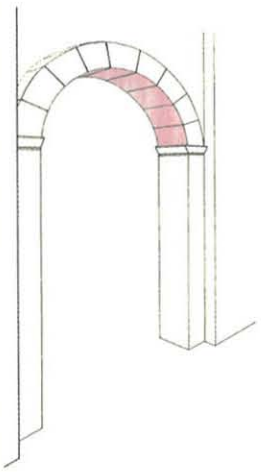

Εικόνα / Figure 185
Εσωράχιο τόξου (ΜΜΚ).
Intrados (ΜΜΚ).

εσωνάρθηκας α. & **εσωνάρθηξ** α. (εικ. 184)
Αγγλ.: esonarthex; inner narthex
Αλβ.: esonarteks m.; narteks i brendshëm m.
Γαλλ.: esonarthex m.
Γερμ.: Esonarthex m.; innere Vorhalle f.
Ιταλ.: nartece interno m.; endonartece m.
Ρουμ.: nartex interior n.; endonartex n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ендонартекс м.; вътрешен притвор ж.
Βουλγ. (λατ.): endonarteks m.; vŭtrešen pritvor ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): внутренний нартекс м.; нарфик м.; притвор м.
Ρωσ. (λατ.): vnutrennij nartex m.; narfik m.; pritvor m.
Σερβ. (κυριλλ.): унутрашња припрата ж.; унутрашњи нартекс м.
Σερβ. (λατ.): unutrašnja priprata ž.; unutrašnji narteks m.

εσωνάρθηξ → **εσωνάρθηκας**

εσω(ρ)ράχιο(ν) (θόλου / τόξου) ου.˙ **άντυγα** θ. & **άντυξ (τόξου)**[66] θ. (εικ. 185-186)
Αγγλ.: intrados; soffit(e)
Αλβ.: sipërfaqe e brendshme e harkut f.
Γαλλ.: intrados m.; douelle (de voussoir) f.
Γερμ.: Laibung f.; Leibung f.; Bogenlaibung f.; Gewölbelaibung f.
Ιταλ.: intradosso (dell'arco) m.; imbotte f.
Ρουμ.: intrados n.
Βουλγ. (κυριλλ.): интрадос м.; вътрешна повърхност (на свод / арка) ж.
Βουλγ. (λατ.): intrados m.; vŭtrešna povŭrchnost (na svod / arka) f.
Ρωσ. (κυριλλ.): внутренняя воґнутая поверхность (свода / арки) ж.; софит (свода / арки) ж.
Ρωσ. (λατ.): vnutrennjaja vognytaja poverhnost′ (svoda / arki) ž.; sofit (svoda / arki) ž.
Σερβ. (κυριλλ.): интрадос м.; потрбушје (свода / лука) ср.
Σερβ. (λατ.): intrados m.; potrbušje (svoda / luka) sr.

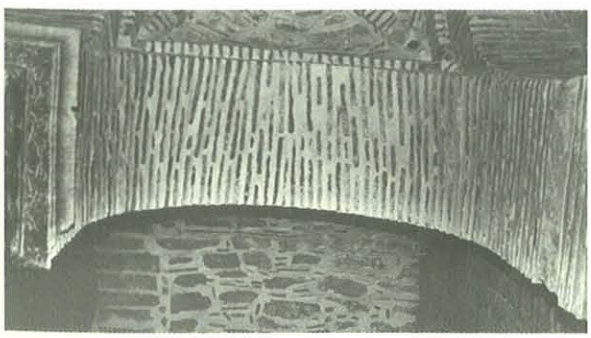

Εικόνα / Figure 186
Εσωράχιο τόξου. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, Παναγία, 961-965 (Λнψн: 1994).
Intrados. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, Church of the Virgin, 961-965 (Рното: 1994).

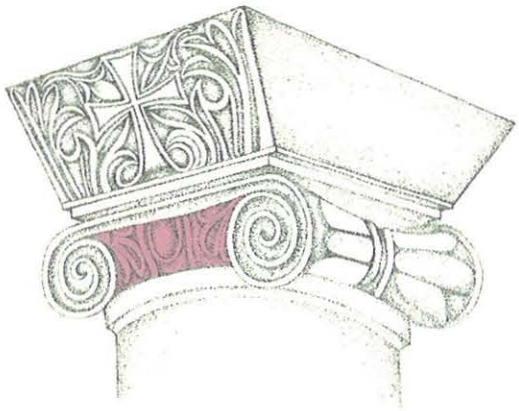

Εικόνα / Figure 187
Εχίνος ιωνικού κιονοκράνου.
Σικυών, Βασιλική, 5ος αι.
(ΜΜΚ, κατά Ορλάνδο 1954, εικ. 272).
Echinus of Ionic capital.
Sikyon, Basilica, 5th c.
(MMK, after Ορλάνδος 1954, fig. 272).

εσώτερος οίκος → **θερμό(ν)**

εύριπος → **σπίνα**

εφαπτόμενος κίονας*

εφυαλωμένο(ν) πινάκιο(ν) → **σκυφίο(ν) εφυαλωμένο(ν)**

εφυαλωμένο(ν) πλακίδιο(ν)*

εφυαλωμένο(ν) σκυφίο(ν)*

εχίνος α. (εικ. 187)
Αγγλ.: echinus
Αλβ.: ehin m.; zgjerim i kapitelit m.
Γαλλ.: échine f.
Γερμ.: Echinus m.
Ιταλ.: echino m.
Ρουμ.: echină f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ехин м.
Βουλγ. (λατ.): echin m.
Ρωσ. (κυριλλ.): эхин м.
Ρωσ. (λατ.): echin m.
Σερβ. (κυριλλ.): ехинус м.
Σερβ. (λατ.): ehinus m.

Ζ

ζατρικοειδές κόσμημα → **κόσμημα αβακωτό(ν)**

ζεματίστρα θ.· **άρκλα** θ.· **καταχύστρα** θ.· **φονιάς** α.[67] (εικ. 188-190) // πρβ. *ζεματίστρες συνεχόμενες σε προεξοχή*

Αγγλ.: machicolation
Αλβ.: mashikul m.
Γαλλ.: bretèche f.
Γερμ.: Pechnase f.; Gusserker m.
Ιταλ.: bertesca f.
Ρουμ.: amenajare defensivă în consolă prevăzută cu guri de aruncare f.; maşiculi
Βουλγ. (κυριλλ.): машикула ж.
Βουλγ. (λατ.): mašikula ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): навесная бойница ж.; машикуль м.; варница ж.
Ρωσ. (λατ.): navesnaja bojnica ž.; mašikul′ m.; varnica ž.
Σερβ. (κυριλλ.): машикули м. мн.; одбрамбени балкон м.
Σερβ. (λατ.): mašikuli m. mn.; odbrambeni balkon m.

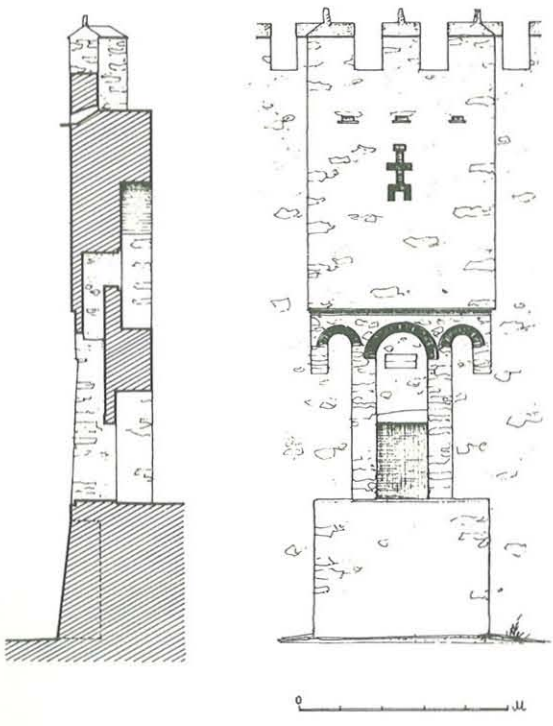

Εικόνα / Figure 188
Ζεματίστρα, τομή και όψη. Άγιον Όρος, Μονή Καρακάλου, πύλη φρουρίου αρσανά («μπαρμπακά»), 1533 (ΣΒΜ, κατά Πλ. Θεοχαρίδη, στο Papangelos – Tavlakis 1980).
Machicolation, section and elevation. Mount Athos, Karakalou Monastery, gate of the shipyard fortress ("barbakas"), 1533 (ΣΒΜ, after Pl. Theocharidis, in Papangelos – Tavlakis 1980).

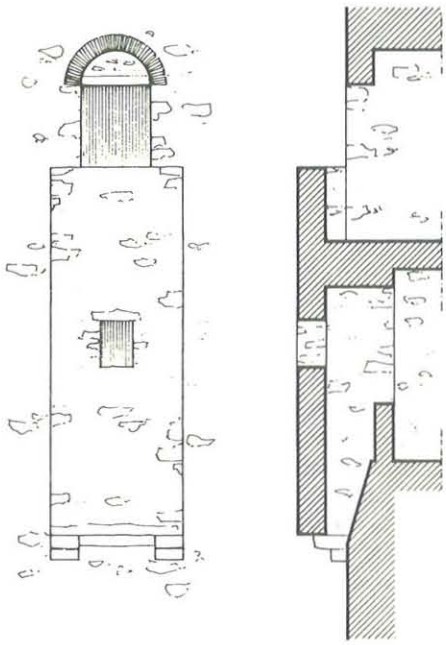

Εικόνα / Figure 189
Ζεματίστρα, όψη και τομή. Άγιον Όρος, Μονή Καρακάλου, πύργος, αρχές 16ου αι. (ΣΒΜ, κατά Μουτσόπουλο 1973).
Machicolation, elevation and section. Mount Athos, Karakalou Monastery, tower, early 16th c. (ΣΒΜ, after Μουτσόπουλος 1973).

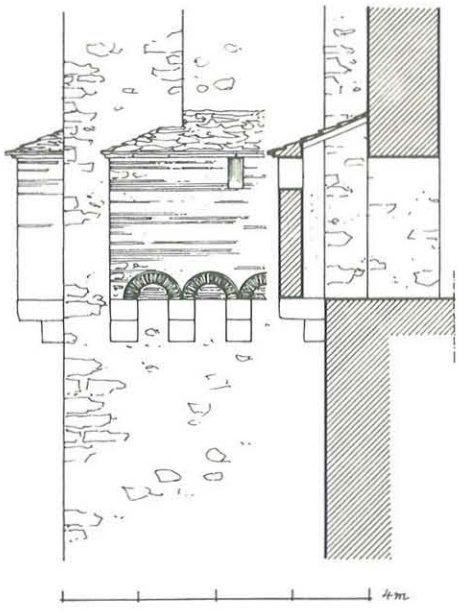

Εικόνα / Figure 190
Ζεματίστρα, όψη και τομή. Άγιον Όρος, Μονή Ιβήρων, πύργος αρσανά, 1626 (ΣΒΜ, κατά Μουτσόπουλο 1973).
Machicolation, elevation and section. Mount Athos, Iviron Monastery, shipyard tower, 1626 (ΣΒΜ, after Μουτσόπουλος 1973).

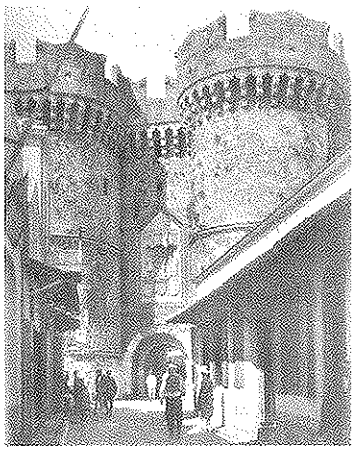

Εικόνα / Figure 191
Ζεματίστρες συνεχόμενες σε προεξοχή.
Ρόδος, τείχος Ιπποτών, θαλασσινή πύλη, 1483
(Αηψη: Gabriel 1923, pl. XIX).
Machicolations. Rhodes, wall of the Knights, marine gate, 1483
(Photo: Gabriel 1923, pl. XIX).

ζεματίστρες σε εξώστη → **ζεματίστρες συνεχόμενες σε προεξοχή**

ζεματίστρες συνεχόμενες σε προεξοχή θ.πλ.΄ **ζεματίστρες συνεχόμενες σε εξώστη** θ. πλ.[68] (εικ. 191) // πρβ. *ζεματίστρα*
Αγγλ.: machicolations pl.
Αλβ.: mashikul m.
Γαλλ.: mâchicoulis m.
Γερμ.: Maschikulis m. pl.; Pechnasenkranz m.
Ιταλ.: caditoie f. pl.; piombatoie f. pl.
Ρουμ.: mașiculi; gură de aruncare f.; mâchicoulis
Βουλγ. (κυριλλ.): машикули ж. мн.
Βουλγ. (λατ.): mašikuli ž. mn.
Ρωσ. (κυριλλ.): навесные бойницы ж. мн.; машикули м.мн.
Ρωσ. (λατ.): navesnyje bojnicy ž. mn.; mašikuli m. mn.
Σερβ. (κυριλλ.): галерије машикула ж.
Σερβ. (λατ.): galerije mašikula ž.

ζεστό(ν) → **θερμό(ν)**

ζευκτό(ν) ου.[69] (εικ. 192, 176.1, 177.1, 178.1)
Αγγλ.: truss
Αλβ.: kapriatë f.
Γαλλ.: ferme (de charpente) f.
Γερμ.: Dachbinder m.
Ιταλ.: capriata f.; incavallatura f.
Ρουμ.: fermă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ферма ж.; покривна конструкция с триъгълна форма ж.
Βουλγ. (λατ.): ferma ž.; pokrivna konstrukcija s triŭgŭlna forma ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): стропильная ферма ж.
Ρωσ. (λατ.): stropil'naja ferma ž.
Σερβ. (κυριλλ.): кровни носач (троуґаони) м.; кровна вешаљка ж.
Σερβ. (λατ.): krovni nosač (trougaoni) m.; krovna vešaljka ž.

ζεύξη θ. & **ζεύξις** θ.[70] (εικ. 193-194)
Αγγλ.: fillet; listel
Αλβ.: shirit m.; filetë f.
Γαλλ.: filet m.
Γερμ.: Deckleiste f.
Ιταλ.: listello m.
Ρουμ.: listel n.
Βουλγ. (κυριλλ.): листел м.; връзка между каменни части (бази; колони; капители) ж.
Βουλγ. (λατ.): listel m.; vrŭzka meždu kamenni časti (bazi; kolони; kapiteli) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): листель м.; поясок м.
Ρωσ. (λατ.): listel' m.; pojasok m.
Σερβ. (κυριλλ.): трака ж.; тракасти прелаз између профила м.
Σερβ. (λατ.): traka ž.; trakasti prelaz između profila m.

ζεύξις → **ζεύξη**

ζητοειδές κόσμημα → **κόσμημα τεθλασμένης γραμμής**

ζι(γ)κ-ζα(γ)κ → **κόσμημα τεθλασμένης γραμμής**

ζι(γ)κζα(γ)κωτό(ν) κόσμημα → **κόσμημα τεθλασμένης γραμμής**

ζωγραφική θ.
Αγγλ.: painting
Αλβ.: pikturë f.
Γαλλ.: peinture f.
Γερμ.: Malerei f.
Ιταλ.: pittura f.
Ρουμ.: pictură f.
Βουλγ. (κυριλλ.): живопис ж.
Βουλγ. (λατ.): živopis ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): живопись ж.
Ρωσ. (λατ.): živopis' ž.
Σερβ. (κυριλλ.): сликарство ср.
Σερβ. (λατ.): slikarstvo sr.

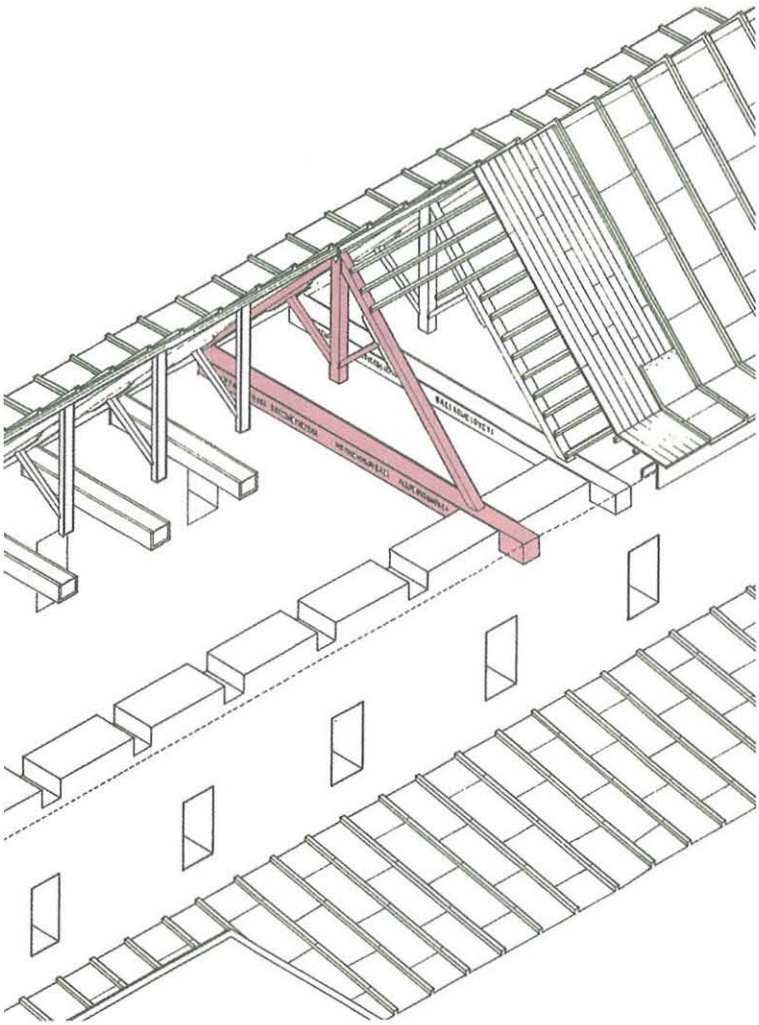

Εικόνα / Figure 192
Ζευκτό εποροφίας, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Σινά, Μονή Αγίας Αικατερίνης, καθολικό, 548-560 (ΠΜΚ-ΜΜΚ).
Truss of timber roof frame, isometric reconstruction. Sinai, St Catherine's Monastery, katholikon, 548-560 (ΠΜΚ-ΜΜΚ).

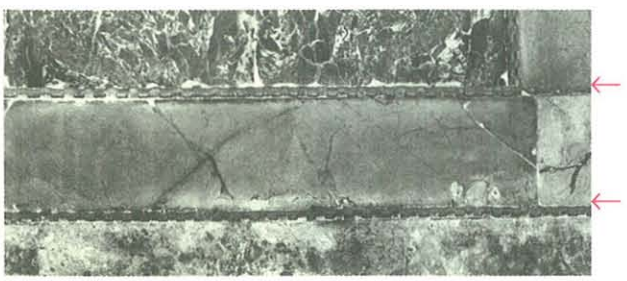

Εικόνα / Figure 193
Ζεύξη. Κωνσταντινούπολη, Αγία Σοφία, νάρθηκας, 532-537 (Λήψη: 1985).
Fillet. Constantinople, Saint Sophia, narthex, 532-537 (Photo: 1985).

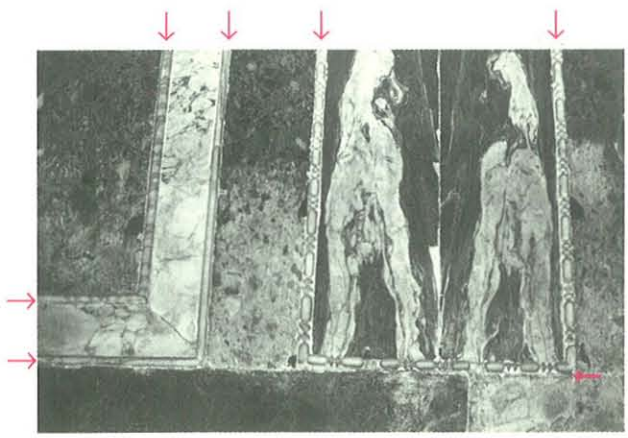

Εικόνα / Figure 194
Ζεύξη. Κωνσταντινούπολη, Μονή Χώρας, 1316-1321 (Λήψη: 1985).
Fillet. Constantinople, Chora Monastery, 1316-1321 (Photo: 1985).

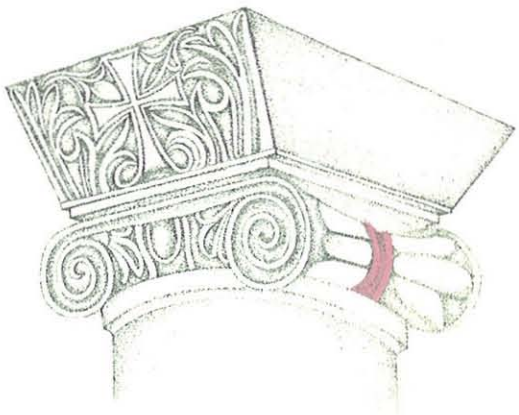

Εικόνα / Figure 195
Ζωστήρας ιωνικού κιονοκράνου
(ΜΜΚ, κατά Ορλάνδο 1954, εικ. 272).
Balteus of Ionic capital
(MMK, after Ορλάνδος 1954, fig. 272).

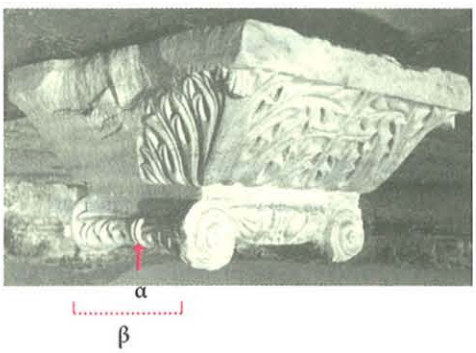

Εικόνα / Figure 196
Ζωστήρας (α) σε *προσκεφάλαιο* (β) ιωνικού κιονοκράνου, αρχές 6ου αι. Λέχαιο, Βασιλική Αγίου Λεωνίδη, 450-527 (Λήψη: 1978).
Balteus (α) on *pulvinus* (β) of an Ionic capital, early 6th c. Lechaion, Basilica of St Leonides, 450-527 (Photo: 1978).

Εικόνα / Figure 197
Ζωφόρος με ανάγλυφο διάκοσμο. Βοιωτία, Σκριπού, Κοίμηση της Θεοτόκου, 873-874 (Λήψη: 1969).
Frieze with relief decoration. Boeotia, Skripou, Dormition of the Virgin, 873-874 (Photo: 1969).

ζώνες εναλλασσόμενες λίθων και πλίνθων → **τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων**

ζώνη → **ταινία**$_1$

ζώνη ενισχυτική → **τόξο(ν) ενισχυτικό(ν)**

ζωστήρ (ιωνικού κιονοκράνου) → **ζωστήρας (ιωνικού κιονοκράνου)**

ζωστήρας α. & **ζωστήρ (ιωνικού κιονοκράνου)** α. (εικ. 195-196)
Αγγλ.: balteus (of ionic capital)
Αλβ.: brez (i kolonës jonike) m.
Γαλλ.: baudrier m.; ceinture (de chapiteau ionique) f.
Γερμ.: Balteus m.; Gurtband (des ionischen Kapitells) n.
Ιταλ.: balteo (di capitello ionico) m.
Ρουμ.: mulură concavă (de capitel ionic) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): превръзка (на йонийски капител) ж.
Βουλγ. (λατ.): prevrŭzka (na jonijski kapitel) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): пояс (на балюстре ионической капители) м.
Ρωσ. (λατ.): pojas (na baljustre ioničeskoj kapiteli) m.
Σερβ. (κυριλλ.): опасујућа трака (јонског капитела) ж.
Σερβ. (λατ.): opasujuća traka (jonskog kapitela) ž.

ζωφόρος θ. [μσν.] (εικ. 197) // πρβ. *ταινία*$_1$
Αγγλ.: frieze
Αλβ.: frizë f.; brez m.
Γαλλ.: frise f.
Γερμ.: Fries m.
Ιταλ.: fregio m.
Ρουμ.: frizǎ f.
Βουλγ. (κυριλλ.): фриз м.
Βουλγ. (λατ.): friz m.
Ρωσ. (κυριλλ.): фриз м.; пояс м.
Ρωσ. (λατ.): friz m.; pojas m.
Σερβ. (κυριλλ.): фриз м.
Σερβ. (λατ.): friz m.

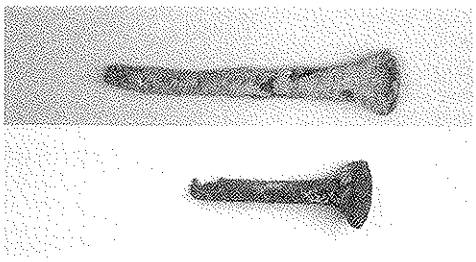

Εικόνα / Figure 202
Καρφιά χάλκινα παλαιοχριστιανικά. Κως, Καρδάμαινα, παλαιοχριστιανικός οικισμός (Λήψη: 1991).
Early Christian copper alloy *nails*. Cos, Kardamaina, early Christian settlement (Photo: 1991).

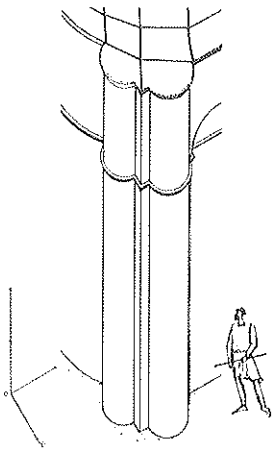

Εικόνα / Figure 203
Κτιστοί ημικίονες σε τοίχο, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Κωνσταντινούπολη, Μονή Μυρελαίου, καθολικό, περίπου 920 (ΣΒΜ, κατά Striker 1981).
Built demi-columns on wall, isometric reconstruction. Constantinople, Myrelaion Monastery, katholikon, ca. 920 (ΣΒΜ, after Striker 1981).

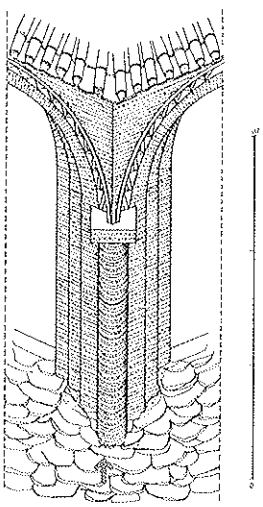

Εικόνα / Figure 204
Κτιστός *ημικίονας* σε τρούλο, αξονομετρικό ισομετρικό σχέδιο. Άρτα, Παναγία Παρηγορήτισσα, 1294-1296 (ΣΒΜ, κατά Ορλάνδο 1963).
Built *demi-column* on dome, isometric drawing. Arta, Virgin Paregoretissa, 1294-1296 (ΣΒΜ, after Ορλάνδος 1963).

ήλος α.˙ **καρφί** ου. (εικ. 202)
Αγγλ.: nail
Αλβ.: gozhdë f.
Γαλλ.: clou m.
Γερμ.: Nagel m.
Ιταλ.: chiodo m.
Ρουμ.: cui n.
Βουλγ. (κυριλλ.): пирон м.; ґвоздей м.
Βουλγ. (λατ.): piron m.; gvozdej m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґвоздь м.
Ρωσ. (λατ.): gvozd′ m.
Σερβ. (κυριλλ.): клин м.; ексер м.
Σερβ. (λατ.): klin m.; ekser m.

ημιανθέμιο(ν) → κόσμημα: **ημιανθέμιο(ν)**

ημιεγγεγραμμένος σταυροειδής με τρούλ(λ)ο (τύπος) → **τύπος ναού: σταυροειδής ημιεγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο**

ημιεξαγωνική αψίδα → **αψίδα τρίπλευρη**

ημίεργο(ν) γλυπτό(ν)*

ημιθόλιο(ν) → **θόλος: τεταρτοσφαίριο(ν)**

ημικίονας α. & **ημικίων** α. (εικ. 203-206) // πρβ. *κίονας ενδομημένος*
Αγγλ.: demi-column; half-column
Αλβ.: gjysmëkolonë f.
Γαλλ.: demi-colonne f.
Γερμ.: Halbsäule f.
Ιταλ.: semicolonna f.
Ρουμ.: coloană angajată f.; semicoloană f.
Βουλγ. (κυριλλ.): полуколона ж.
Βουλγ. (λατ.): polukolona ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): полуколонна ж.
Ρωσ. (λατ.): polukolonna ž.
Σερβ. (κυριλλ.): полустуб м.
Σερβ. (λατ.): polustub m.

ημικίων → **ημικίονας**

ημικυκλική αψίδα → **αψίδα ημικυλινδρική**

ημικυκλικό(ν) κυρτό(ν) κυμάτιο(ν) → **κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) ημικυκλικό(ν)**

ημικυκλικό(ν) τόξο(ν)*

Εικόνα / Figure 205
Κτιστός *ημικίονας* σε τρουλίσκο. Θεσσαλονίκη, Άγιοι Απόστολοι, 1310-1314 (Λήψη: 1993).
Built *demi-column* on small dome. Thessalonike, Holy Apostles, 1310-1314 (Photo: 1993).

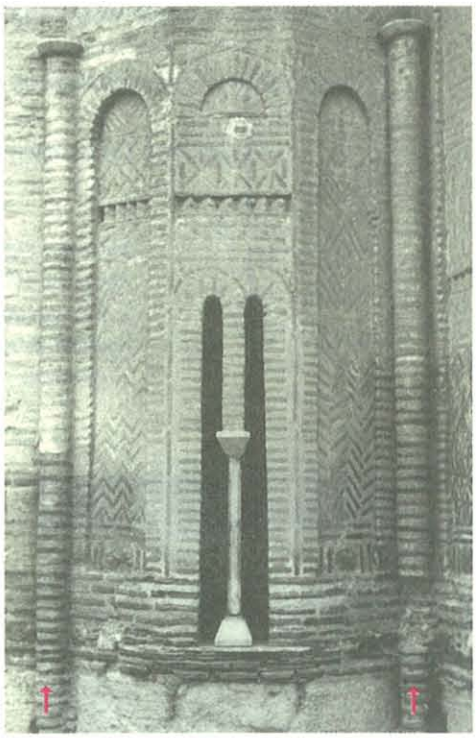

Εικόνα / Figure 206
Κτιστός *ημικίονας* σε τοίχο. Θεσσαλονίκη, Άγιοι Απόστολοι, ανατολική όψη, διακονικό, 1310-1314 (Λήψη: 1993).
Built *demi-column* on wall. Thessalonike, Holy Apostles, east façade, diakonikon, 1310-1314 (Photo: 1993).

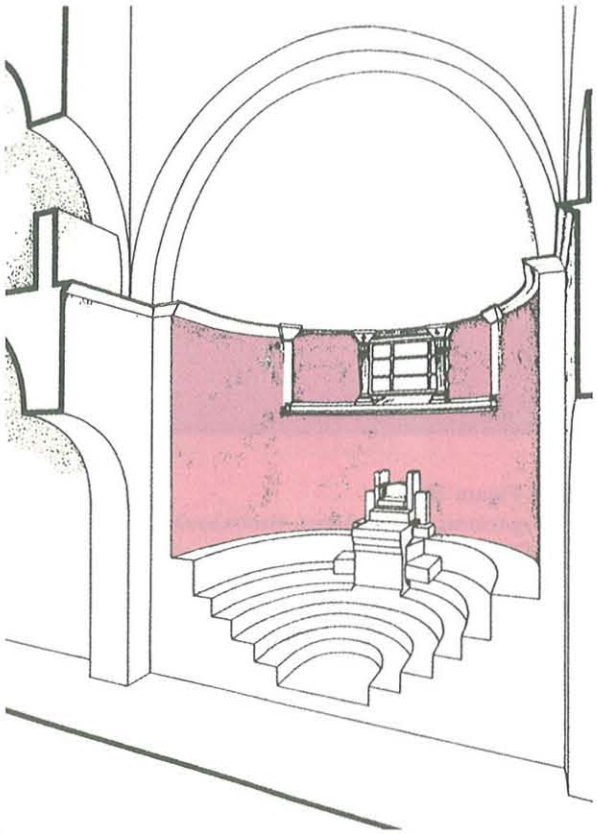

Εικόνα / Figure 207
Ημικύλινδρος αψίδας, προοπτική τομή. Πάρος, Παναγία Καταπολιανή, παρεκκλήσιο Αγίου Νικολάου, 6ος αι. (Μ. Κορρές στο Μπούρας ²1999, εικ. σ. 73).
Semicircular wall of apse, perspective section. Paros, Virgin Katapoliane, chapel of St Nicholas, 6th c. (M. Korres in Μπούρας ²1999, fig. p. 73).

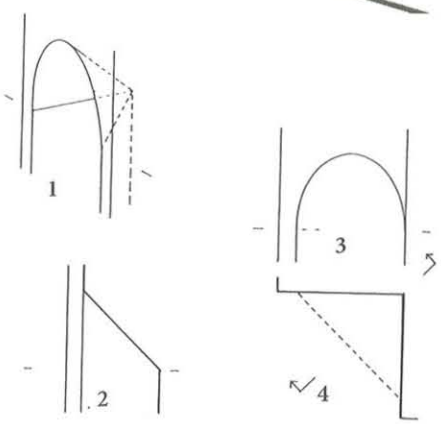

Εικόνα / Figure 208
Ημιχώνιο (Μπούρας ²1999, εικ. σ. 222).
1. *αξονομετρικό σχέδιο* 2. *τομή* 3. *όψη* 4. *κάτοψη*.
Squinch (Μπούρας ²1999, fig. p. 222).
1. *isometric drawing* 2. *section* 3. *elevation* 4. *ground plan*.

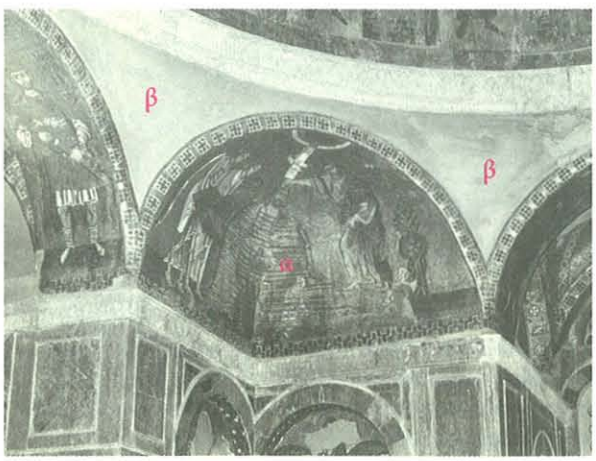

Εικόνα / Figure 209
Ημιχώνιο (α) και *σφαιρικό τρίγωνο* (β) Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, καθολικό, 1011. Ψηφιδωτός διάκοσμος: 1030-1050 (Λήψη: 1989).
Squinch (α) and *pendentive* (β) Boeotia, Hosios Loukas Monastery, katholikon, 1011. Mosaic decoration: 1030-1050 (Photo: 1989).

ημικυλινδρικό(ν) τρίλοβο(ν) τόξο(ν) → **τόξο(ν) τρίλοβο(ν) ημικυκλικό(ν)**

ημικυλινδρική αψίδα*

ημικυλινδρική καμάρα*

ημικυλινδρικός δακτυλιοειδής θόλος → **θόλος ημικυλινδρικός δακτυλιοειδής**

ημικυλινδρικός θόλος → **καμάρα ημικυλινδρική**

ημικυλινδρικός σπειροειδής θόλος → **θόλος ημικυλινδρικός σπειροειδής**

ημικύλινδρος (αψίδας) α.˙ κατακόρυφο(ν) τοίχωμα (αψίδας) ου.[72] (εικ. 207, 60β)
Αγγλ.: semicircular wall (of apse); semicylindrical wall (of apse)
Αλβ.: mur cilindrik (i apsidës) m.
Γαλλ.: hémicylindre m.; paroi (d'abside) f.
Γερμ.: Apsishalbzylinder m.
Ιταλ.: emiciclo absidale m.; semicilindro absidale m.
Ρουμ.: hemiciclu n.; perete semicircular al absidei m.
Βουλγ. (κυριλλ.): полукръгла стена (на апсида) ж.
Βουλγ. (λατ.): polukrŭgla stena (na apsida) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): полуцилиндрическая стена апсиды м.
Ρωσ. (λατ.): polucilindričeskaja stena apsidy m.
Σερβ. (κυριλλ.): полукруґ апсиде м.
Σερβ. (λατ.): polukrug apside m.

ημισύνθετος τετρακιόνιος (τύπος) → **τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – ημισύνθετος τετρακιόνιος**

ημισφαιρικός θόλος → **τρούλ(λ)ος**

ημισφαιρικός χαμηλωμένος θόλος → τρούλ(λ)ος: **θόλος ημισφαιρικός χαμηλωμένος**

ημισφαίριο(ν) → **τρούλ(λ)ος**

ημιχώνιο(ν) ου.[73] (εικ. 208-209α)
Αγγλ.: squinch
Αλβ.: trompë këndore f.
Γαλλ.: trompe d'angle f.
Γερμ.: Trompe f.
Ιταλ.: tromba d'angolo f.; tromba conica f.
Ρουμ.: trompă f.; trompă de colţ f.
Βουλγ. (κυριλλ.): тромпа ж.; ъґлова тромпа ж.
Βουλγ. (λατ.): trompa ž.; ŭglova trompa ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): уґловой тромп м.
Ρωσ. (λατ.): uglovoj tromp m.
Σερβ. (κυριλλ.): тромпа ж.
Σερβ. (λατ.): trompa ž.

ηπειρωτικός – οκταγωνικός (σταυροειδής) (τύπος) → **τύπος ναού: οκταγωνικός – σύνθετος**

ηράκλειον άμμα → **κόμβος Ηρακλέους**

ησυχαστήριο(ν) → **ασκητήριο(ν)**

ηχητικό(ν) αγγείο(ν)*

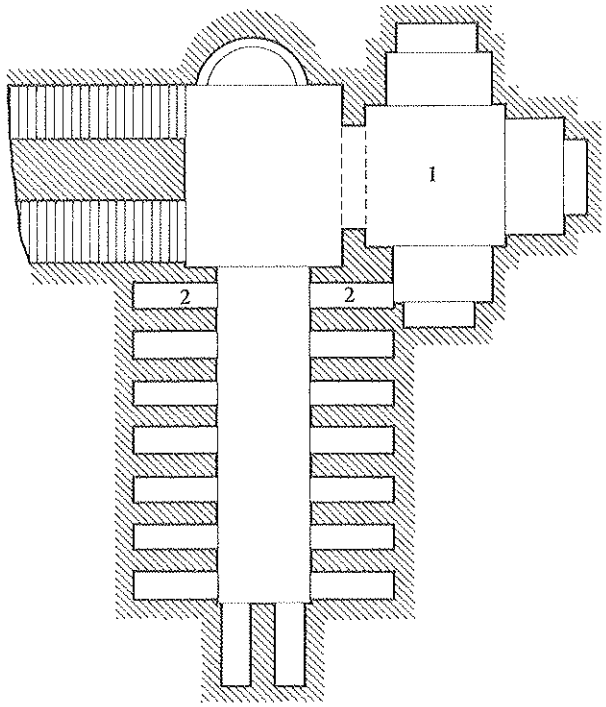

Εικόνα / Figure 210
Θάλαμος νεκρικός, κάτοψη. Αλεξάνδρεια, κατακόμβη (κατά Σωτηρίου ²1962, εικ. 22, ανασχεδίαση).
1. *νεκρικός θάλαμος* 2. *κλιβανοειδείς τάφοι.*
Cubiculum, ground plan. Alexandria, catacomb (redrawn after Σωτηρίου ²1962, fig. 22).
1. *cubiculum* 2. *loculi.*

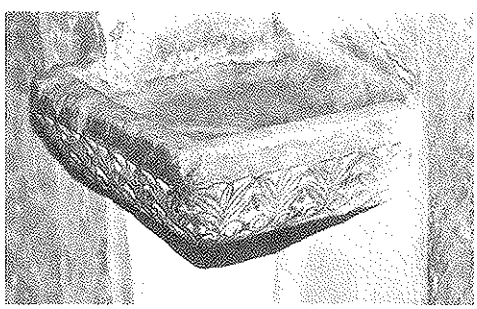

Εικόνα / Figure 211
«*Θάλασσα*». Κωνσταντινούπολη, Μονή Χώρας, νότιος τοίχος παρεκκλησίου, 1316-1321 (Λήψη: 1985).
Piscina. Constantinople, Chora Monastery, south wall of chapel, 1316-1321 (Photo: 1985).

θάλαμος νεκρικός α.˙ **cubiculum** ου. (εικ. 210)
Αγγλ.: cubiculum; burial chamber
Αλβ.: dhomë mortore f.; kubikulum m.
Γαλλ.: cubiculum funéraire m.; chambre funéraire f.
Γερμ.: Cubiculum n.; Grabkammer f.
Ιταλ.: cubiculum m.; cubicolo m.; camera funeraria f
Ρουμ.: cubiculum n.
Βουλγ. (κυριλλ.): кубикула ж.; гробнична камера ж.
Βουλγ. (λατ.): kubikula ž.; grobnična kamera ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): погребальная камера (в катакомбах) ж кубикула ж.
Ρωσ. (λατ.): pogrebal´naja kamera (v katakombach) ž.; kubikula ž.
Σερβ. (κυριλλ.): кубикулум м.
Σερβ. (λατ.): kubikulum m.

θάλασσα θ.˙ **χωνευτήρι(ον)** ου.[74] (εικ. 211)
Αγγλ.: thalassa; piscina
Αλβ.: lavoman m.
Γαλλ.: thalassa f.; lavabo m.
Γερμ.: Thalassa f.; Piscina f.
Ιταλ.: thalassa f.; lavamano m.
Ρουμ.: bazin mic de piatră pentru spălarea mâinilor
Βουλγ. (κυριλλ.): писцина ж.; крайолтарен умивалник
Βουλγ. (λατ.): piscina ž.; krajoltaren umivalnik m.
Ρωσ. (κυριλλ.): умывальник м.; рукомойник м.
Ρωσ. (λατ.): umyval´nik m.; rukomojnik m.
Σερβ. (κυριλλ.): "таласа" ж.
Σερβ. (λατ.): "talasa" ž.

θέατρο(ν) ου. (εικ. 212)
Αγγλ.: theatre
Αλβ.: teatër m.
Γαλλ.: théâtre m.
Γερμ.: Theater n.
Ιταλ.: teatro m.
Ρουμ.: teatru n.
Βουλγ. (κυριλλ.): театър м.
Βουλγ. (λατ.): teatŭr m.
Ρωσ. (κυριλλ.): театр м.; театрон м.
Ρωσ. (λατ.): teatr m.; teatron m.
Σερβ. (κυριλλ.): позориште ср.
Σερβ. (λατ.): pozorište sr.

θέμα διακοσμητικό(ν) → **κόσμημα**

θεμέλιο(ν) ου.
Αγγλ.: foundation
Αλβ.: themel m.; bazament m.
Γαλλ.: fondement m.
Γερμ.: Fundament n.
Ιταλ.: fondamenta f. pl.
Ρουμ.: fundaţie f.; temelie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): основа ж.; темел м.; фундамент м.
Βουλγ. (λατ.): osnova ž.; temel m.; fundament m.
Ρωσ. (κυριλλ.): фундамент м.; основание ср.
Ρωσ. (λατ.): fundament m.; osnovanije sr.
Σερβ. (κυριλλ.): темељ м.
Σερβ. (λατ.): temelj m.

θεμελίωση θ. & **θεμελίωσις** θ.
Αγγλ.: foundation
Αλβ.: themelim m.
Γαλλ.: fondation f.
Γερμ.: Fundamentierung f.
Ιταλ.: fondazione f.
Ρουμ.: fundare f.
Βουλγ. (κυριλλ.): полагане на основи ср.; основаване ср.; фундиране ср.
Βουλγ. (λατ.): polagane na osnovi sr.; osnovavane sr.; fundirane sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): основание ср.; закладка ж.
Ρωσ. (λατ.): osnovanie sr.; zakladka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): фундирање ср.; темељење ср.
Σερβ. (λατ.): fundiranje sr.; temeljenje sr.

θεμελίωσις → **θεμελίωση**

θεοδοσιανό(ν) κιονόκρανο(ν) σύνθετο(ν) κορινθιακό(ν) → **κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) σύνθετο(ν) θεοδοσιανό(ν)**

θέρμαι → **θέρμες**

θέρμες θ. πλ. & **θέρμαι** θ. πλ. // πρβ. *λουτρό(ν)*
Αγγλ.: thermae pl.; baths pl.
Αλβ.: terma f. pl.; banjo f.
Γαλλ.: thermes m. pl.
Γερμ.: Thermen f. pl.; Badeanlage f.
Ιταλ.: terme f. pl.
Ρουμ.: terme f. pl.
Βουλγ. (κυριλλ.): терми ж. мн.
Βουλγ. (λατ.): termi ž. mn.
Ρωσ. (κυριλλ.): термы ж. мн.
Ρωσ. (λατ.): termy ž. mn.
Σερβ. (κυριλλ.): терме ж. мн.
Σερβ. (λατ.): terme ž. mn.

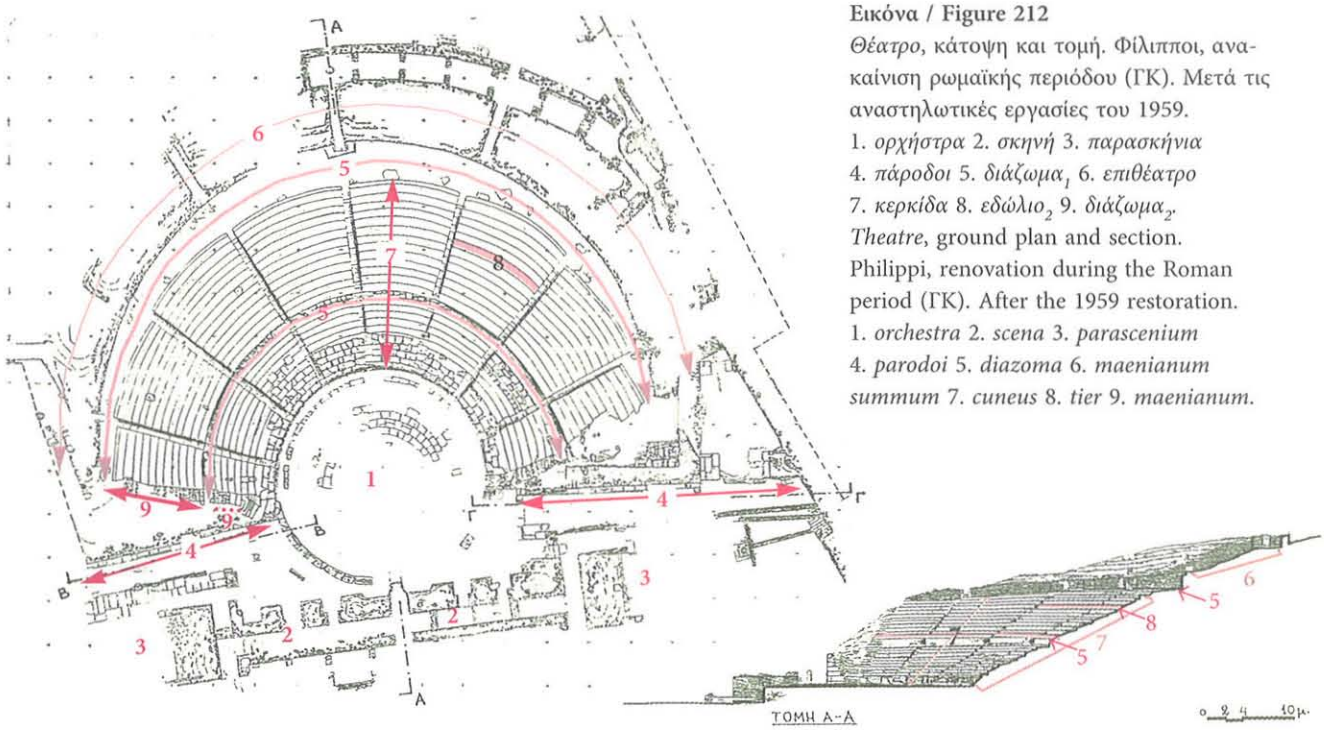

Εικόνα / Figure 212
Θέατρο, κάτοψη και τομή. Φίλιπποι, ανακαίνιση ρωμαϊκής περιόδου (ΓΚ). Μετά τις αναστηλωτικές εργασίες του 1959.
1. *ορχήστρα* 2. *σκηνή* 3. *παρασκήνια* 4. *πάροδοι* 5. *διάζωμα*$_1$ 6. *επιθέατρο* 7. *κερκίδα* 8. *εδώλιο*$_2$ 9. *διάζωμα*$_2$.
Theatre, ground plan and section. Philippi, renovation during the Roman period (ΓΚ). After the 1959 restoration.
1. *orchestra* 2. *scena* 3. *parascenium* 4. *parodoi* 5. *diazoma* 6. *maenianum summum* 7. *cuneus* 8. *tier* 9. *maenianum*.

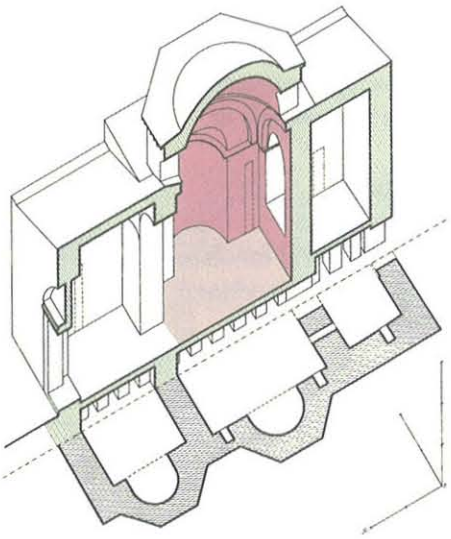

Εικόνα / Figure 213
Θερμό λουτρού, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση.
Αττική, Μονή Καισαριανής, περίπου 1100 (ΣΒΜ).
Caldarium of bath, isometric reconstruction.
Attica, Kaisariane Monastery, ca. 1100 (ΣΒΜ).

θερμό(ν) ου.· **ζεστό(ν)** ου.· **θόλος ενδότερος** α.· **οίκος εσώτερος** α.[75] (εικ. 213, 408.2)
Αγγλ.: caldarium
Αλβ.: kaldarium m.; dhomë e nxehtë f.
Γαλλ.: caldarium m.
Γερμ.: Caldarium n.; Heißbad n.
Ιταλ.: calidarium m.; calidario m.
Ρουμ.: caldarium
Βουλγ. (κυριλλ.): калдарий м.; топло помещение (в баня) ср.
Βουλγ. (λατ.): kaldarij m.; toplo pomeštenie (v banja) sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): кальдарий м.
Ρωσ. (λατ.): kal′darij m.
Σερβ. (κυριλλ.): калдаријум м.; калдариј м.
Σερβ. (λατ.): kaldarijum m.; kaldarij m.

θήκη → τάφος: **θήκη**

θήκη δίσωμη → τάφος: **θήκη δίσωμη**

θήκη τετράσωμη → τάφος: **θήκη τετράσωμη**

θήκη τρίσωμη → τάφος: **θήκη τρίσωμη**

θησαυροφυλάκιο(ν) ου.· **γαζοφυλάκιο(ν)** ου.· **κειμηλιαρχείο(ν)** ου.[76]
Αγγλ.: treasury; gasophylacium
Αλβ.: thesar m.
Γαλλ.: trésor m.; gazophylacium m.
Γερμ.: Schatzkammer f.; Gazophylacium n.
Ιταλ.: tesoro m.
Ρουμ.: tezaur n.; vistierie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ризница ж.; съкровищница ж.; ґазофилакий м.
Βουλγ. (λατ.): riznica ž.; sŭkrovištnica ž.; gazofilakij m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ризница ж.; сокровищница ж.; ґазофилакий м.
Ρωσ. (λατ.): riznica ž.; sokroviščnica ž.; gazofilakij m.
Σερβ. (κυριλλ.): ризница ж.
Σερβ. (λατ.): riznica ž.

θολίτης α.[77] (εικ. 214.1-3, 215-216) // πρβ. *σφηνόλιθος*
Αγγλ.: voussoir
Αλβ.: gur (harku / qemeri) m.
Γαλλ.: voussoir m.; claveau m.
Γερμ.: Wölbstein m.; Bogenstein m.; Keilstein m.
Ιταλ.: concio m.; cuneo m.
Ρουμ.: bolţar m.
Βουλγ. (κυριλλ.): клиновиден камък (от свод) м.; сводов камък м.
Βουλγ. (λατ.): klinoviden kamŭk (ot svod) m.; svodov kamŭk m.
Ρωσ. (κυριλλ.): камень свода м.; клинчатый камень м.
Ρωσ. (λατ.): kamen′ svoda m.; klinčatyj kamen′ m.
Σερβ. (κυριλλ.): сводни камен м.; сводар м.
Σερβ. (λατ.): svodni kamen m.; svodar m.

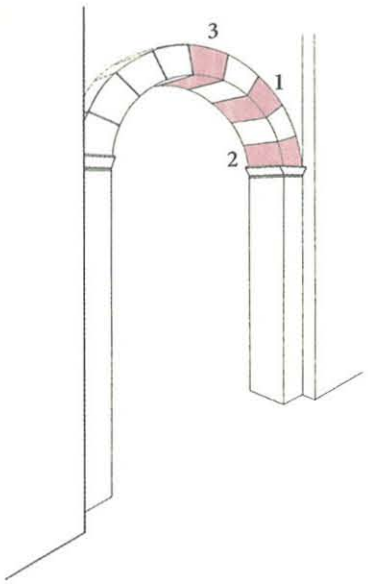

Εικόνα / Figure 214
1. *Θολίτης*. 2. *Θολίτης αρχικός*. 3. *Θολίτης κορυφαίος* (ΜΜΚ).
1. *Voussoir* 2. *Springer* 3. *Keystone* (ΜΜΚ).

Εικόνα / Figure 215
Θολίτης σε μέτωπο καμάρας. Φρυγία, Ιεράπολη, μαρτύριο Αγίου Φιλίππου, περίπου 400 (Λ**Η**Ψ**Η**: 1992).
Voussoir on face of barrel-vault. Phrygia, Hierapolis, Martyrium of St Philip, ca. 400 (Ρ**Η**ΟΤΟ: 1992).

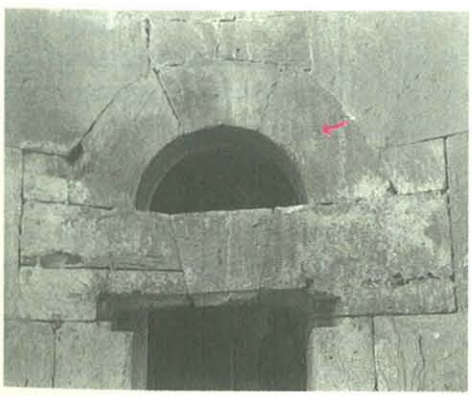

Εικόνα / Figure 216
Θολίτης αρχικός σε ανακουφιστικό τόξο. Κρήτη, Γόρτυνα, Άγιος Τίτος, 7ος αι. (Λ**Η**Ψ**Η**: 1987).
Springer on discharging arch. Crete, Gortys, St Titus, 7th c. (Ρ**Η**ΟΤΟ: 1987).

θολίτης αρχικός α.[78] (εικ. 214.2, 216)
Αγγλ.: springer
Αλβ.: gur i thembrës (i harkut / i qemerit) m.
Γαλλ.: sommier m.
Γερμ.: Anfänger m.; Anwölber m.; Anfangsstein m.; Kämpferstein m.
Ιταλ.: concio di spalla m.; concio d'imposta m.
Ρουμ.: bolţar de la naşterea bolţii m.
Βουλγ. (κυριλλ.): пета (на арка / свод) ж.
Βουλγ. (λατ.): peta (na arka / svod) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): клинчатый камень у пяты (арки / свода) м.
Ρωσ. (λατ.): klinčatyj kamen′ u piaty (arki / svoda) m.
Σερβ. (κυριλλ.): почетак (лука / свода) м.; камен отпорник м.
Σερβ. (λατ.): početak (luka / svoda) m.; kamen otpornik m.

θολίτης κορυφαίος α.· **κλειδί**$_2$ ου. & **κλεις** θ.· **ομφαλός** α. (εικ. 214.3)
Αγγλ.: keystone
Αλβ.: gur i kyçit (i harkut / qemerit) m.; kyç (i harkut / qemerit) m.
Γαλλ.: clé f.; clef (d'arc / de voûte) f.; clausoir m. [σπάν.]
Γερμ.: Scheitelstein m.; Schlussstein m.
Ιταλ.: chiave (dell'arco / di volta) f.; serraglia f.
Ρουμ.: cheie (de arc / de boltă) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ключ (на арка / свод) м.; ключов камък м.
Βουλγ. (λατ.): ključ (na arka / svod) m.; ključov kamŭk m.
Ρωσ. (κυριλλ.): замок свода м.; замковый камень (арки / свода) м.
Ρωσ. (λατ.): zamok svoda m.; zamkovyj kamen′ (arki / svoda) m.
Σερβ. (κυριλλ.): завршац (лука / свода) м.; кључ (лука / свода) м.
Σερβ. (λατ.): završac (luka / svoda) m.; ključ (luka / svoda) m.

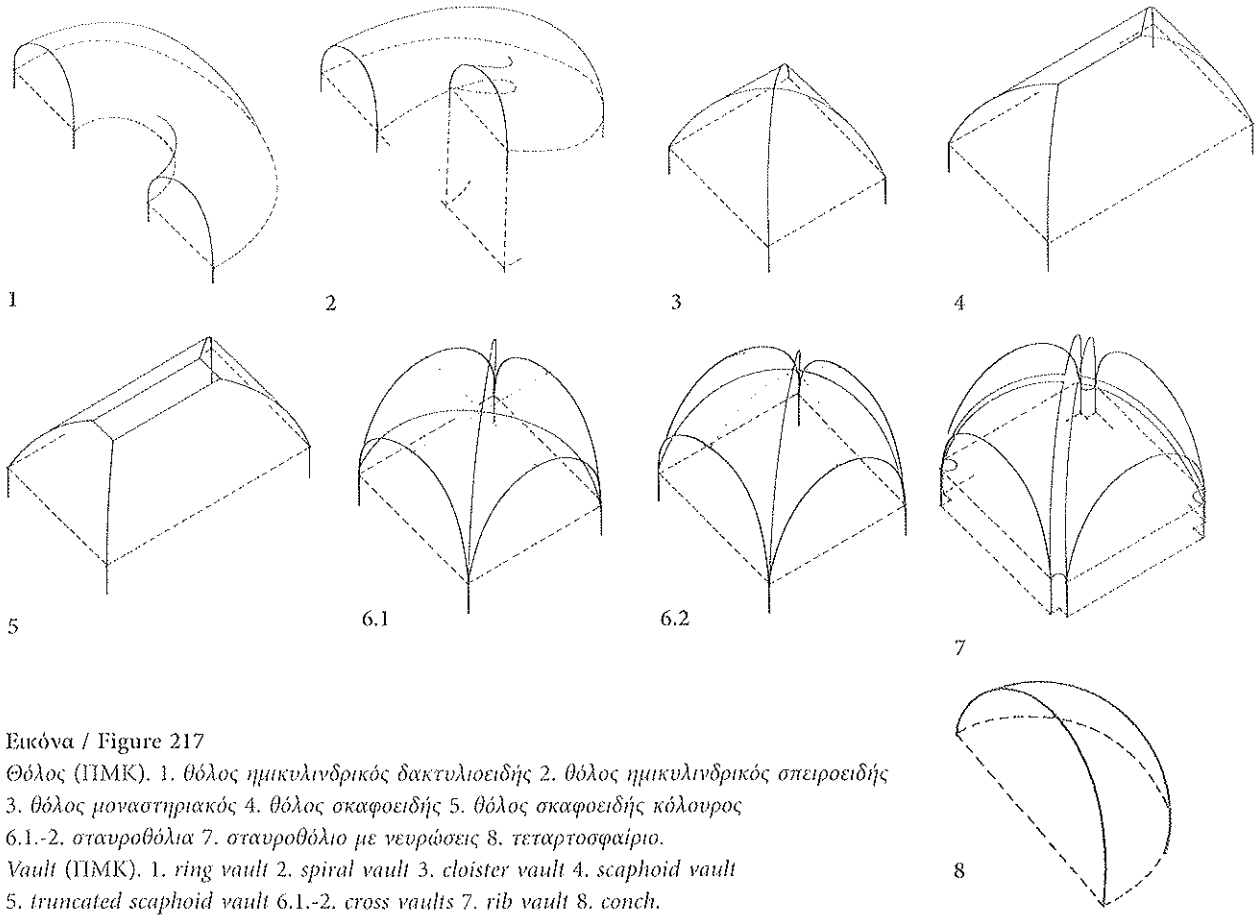

Εικόνα / Figure 217
Θόλος (ΠΜΚ). 1. *θόλος ημικυλινδρικός δακτυλιοειδής* 2. *θόλος ημικυλινδρικός σπειροειδής* 3. *θόλος μοναστηριακός* 4. *θόλος σκαφοειδής* 5. *θόλος σκαφοειδής κόλουρος* 6.1.-2. *σταυροθόλια* 7. *σταυροθόλιο με νευρώσεις* 8. *τεταρτοσφαίριο.*
Vault (ΠΜΚ). 1. *ring vault* 2. *spiral vault* 3. *cloister vault* 4. *scaphoid vault* 5. *truncated scaphoid vault* 6.1.-2. *cross vaults* 7. *rib vault* 8. *conch.*

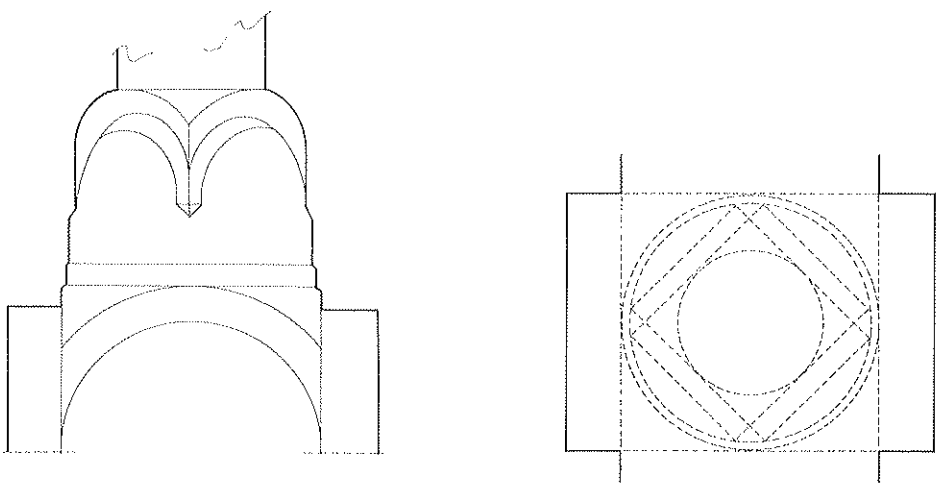

Εικόνα / Figure 218
Θόλος Μολδαβίας, τομή και κάτοψη (ΠΜΚ, κατά E. Buculei).
Moldavian vault, section and ground plan (ΠΜΚ, according to E. Buculei).

θόλος α. (εικ. 217-228) // πρβ. *καμάρα ημικυλινδρική, τρούλ(λ)ος*
Αγγλ.: vault
Αλβ.: qemer m.
Γαλλ.: voûte f.
Γερμ.: Gewölbe n.; Wölbung f.
Ιταλ.: volta f.
Ρουμ.: boltă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): СВОД м.
Βουλγ. (λατ.): svod m.
Ρωσ. (κυριλλ.): СВОД м.
Ρωσ. (λατ.): svod m.
Σερβ. (κυριλλ.): СВОД м.
Σερβ. (λατ.): svod m.

θόλος δακτυλιοειδής ημικυλινδρικός → **θόλος ημικυλινδρικός δακτυλιοειδής**

θόλος ενδότερος → **θερμό(ν)**

θόλος εξώτερος → **ψυχρολούσιο(ν)**

θόλος ημικυλινδρικός → **καμάρα ημικυλινδρική**

θόλος ημικυλινδρικός δακτυλιοειδής α.[79] (εικ. 217.1, 220)
Αγγλ.: ring vault; annular vault
Αλβ.: qemer në formë unaze m.; qemer unazor m.
Γαλλ.: voûte annulaire f.; voûte en berceau tournant f.
Γερμ.: Ringtonne f.
Ιταλ.: volta a botte anulare f.
Ρουμ.: boltă în leagăn circulară f.
Βουλγ. (κυριλλ.): пръстеновиден свод м.
Βουλγ. (λατ.): prŭstenoviden svod m.
Ρωσ. (κυριλλ.): кольцеобразный свод м.; кольцевой свод м.
Ρωσ. (λατ.): kol'ceobraznyj svod m.; kol'cevoj svod m.
Σερβ. (κυριλλ.): прстенасти свод м.
Σερβ. (λατ.): prstenasti svod m.

θόλος ημικυλινδρικός σπειροειδής α. (εικ. 217.2)
Αγγλ.: spiral vault
Αλβ.: qemer elikoidal m.
Γαλλ.: voûte en berceau hélicoïdal f.
Γερμ.: Spiralgewölbe n.; Spindelgewölbe n.; Schneckengewölbe n.
Ιταλ.: volta a botte elicoidale f.
Ρουμ.: boltă în leagăn helicoidală f.
Βουλγ. (κυριλλ.): спираловиден свод м.; хелиодален свод м.
Βουλγ. (λατ.): spiraloviden svod m.; heliodalen svod m.
Ρωσ. (κυριλλ.): спиральный свод м.
Ρωσ. (λατ.): spiral'nyj svod m.
Σερβ. (κυριλλ.): спирални свод м.; завојити свод м.
Σερβ. (λατ.): spiralni svod m.; zavojiti svod m.

θόλος ημισφαιρικός → **τρούλ(λ)ος**

θόλος ημισφαιρικός επί λοφίων → **τρούλ(λ)ος: θόλος ημισφαιρικός επί λοφίων**

θόλος ημισφαιρικός χαμηλωμένος → **τρούλ(λ)ος: θόλος ημισφαιρικός χαμηλωμένος**

θόλος κόλουρος σκαφοειδής → **θόλος σκαφοειδής κόλουρος**

θόλος Μολδαβίας α. (εικ. 218, 221)
Αγγλ.: Moldavian vault
Αλβ.: qemer moldavie m.
Γαλλ.: voûte moldave f.
Γερμ.: Gewölbe vom moldavischen Typus n.
Ιταλ.: volta della Moldavia f.
Ρουμ.: boltă moldovenească f.
Βουλγ. (κυριλλ.): молдавски свод м.
Βουλγ. (λατ.): moldavski svod m.
Ρωσ. (κυριλλ.): молдавский свод м.
Ρωσ. (λατ.): moldavskij svod m.
Σερβ. (κυριλλ.): молдавски свод м.
Σερβ. (λατ.): moldavski svod m.

θόλος μοναστηριακός α.[80] (εικ. 217.3)
Αγγλ.: cloister vault; domical vault
Αλβ.: qemer manastirial m.
Γαλλ.: voûte en arc de cloître f.
Γερμ.: Klostergewölbe n.
Ιταλ.: volta a padiglione f.
Ρουμ.: boltă mănăstirească f.
Βουλγ. (κυριλλ.): манастирски свод м.
Βουλγ. (λατ.): manastirski svod m.
Ρωσ. (κυριλλ.): сомкнутый свод м.
Ρωσ. (λατ.): somknutyj svod m.
Σερβ. (κυριλλ.): манастирски свод м.
Σερβ. (λατ.): manastirski svod m.

θόλος σκαφοειδής α.[81] (εικ. 217.4)
Αγγλ.: scaphoid vault
Αλβ.: qemer në formë skafi m.
Γαλλ.: voûte scaphoïde f.
Γερμ.: Muldengewölbe n.
Ιταλ.: volta scafoide f.; volta a schifo f.; volta carenata f.; volta a botte carenata f.
Ρουμ.: boltă mănăstirească cu muchiile intrate pe plan dreptunghiular f.
Βουλγ. (κυριλλ.): коритообразен свод м.
Βουλγ. (λατ.): koritoobrazen svod m.

Ρωσ. (κυριλλ.): сомкнутый корытообразный свод м.
Ρωσ. (λατ.): somknutyj korytoobraznyj svod m.
Σερβ. (κυριλλ.): коритасти свод м.
Σερβ. (λατ.): koritasti svod m.

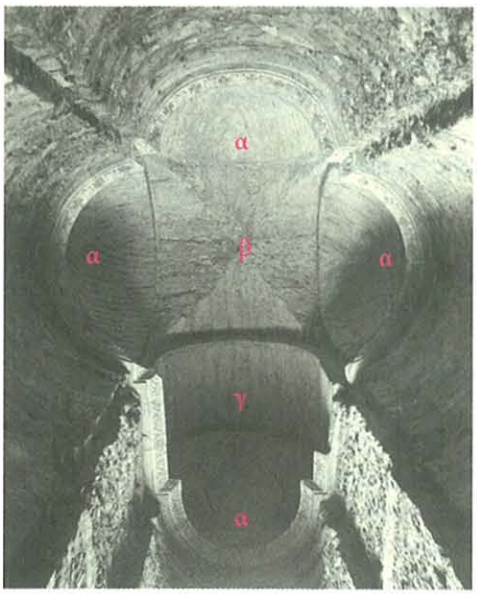

Εικόνα / Figure 219
Θόλοι: τεταρτοσφαίριο (α), *σταυροθόλιο* (β), *καμάρα ημικυλινδρική* (γ). Κωνσταντινούπολη, Μονή Λιβός, βόρεια εκκλησία, 908 (Λήψη: 1983, Π. Κουφόπουλος).
Vaults: conche (α), *groin vault* (β), *semicircular barrel-vault* (γ). Constantinople, Lips Monastery, north church, 908 (Photo: 1983, P. Kouphopoulos).

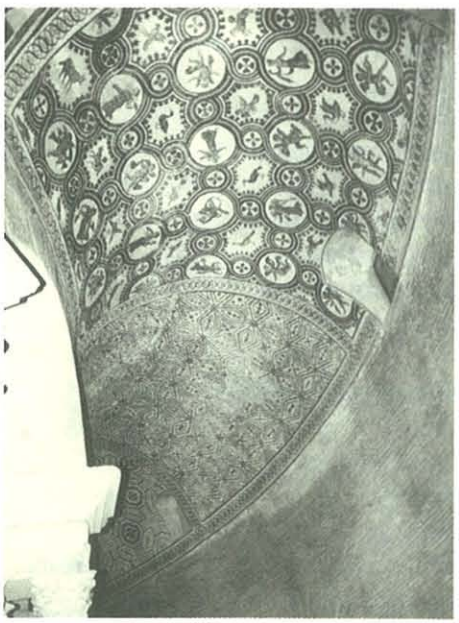

Εικόνα / Figure 220
Θόλος ημικυλινδρικός δακτυλιοειδής. Ρώμη, Santa Costanza, περίπου 350 (Λήψη: 1984).
Ring vault. Rome, Santa Costanza, ca. 350 (Photo: 1984).

Εικόνα / Figure 221
Θόλος Μολδαβίας. Moldoviţa, νάρθηκας, 1532 (Λήψη: E. Buculei).
Moldavian vault. Moldoviţa, narthex, 1532 (Photo: E. Buculei).

θόλος σκαφοειδής κόλουρος α. (εικ. 217.5)
Αγγλ.: truncated scaphoid vault
Αλβ.: qemer në formë trung skafi m.
Γαλλ.: voûte scaphoïde tronquée f.
Γερμ.: Spiegelgewölbe n.
Ιταλ.: volta scafoide tronca f.
Ρουμ.: boltă mănăstirească trunchiată f.
Βουλγ. (κυριλλ.): пресечен коритообразен свод м.
Βουλγ. (λατ.): presečen koritoobrazen svod m.
Ρωσ. (κυριλλ.): корытообразный свод м.
Ρωσ. (λατ.): korytoobraznyj svod m.
Σερβ. (κυριλλ.): зарубљени коритасти свод м.
Σερβ. (λατ.): zarubljeni koritasti svod m.

θόλος σπειροειδής ημικυλινδρικός → **θόλος ημικυλινδρικός σπειροειδής**

θόλος τομής τετάρτου κύκλου → **καμάρα τεταρτοκυλινδρική**

θόλος χαμηλωμένος ημισφαιρικός → τρούλ(λ)ος: **θόλος ημισφαιρικός χαμηλωμένος**

θόλος: σταυροθόλιο(ν) ου. (εικ. 217.6.1-2, 219β, 222-223)
Αγγλ.: groin vault; cross vault; cross-groined vault
Αλβ.: qemer i kryqëzuar m.
Γαλλ.: voûte d'arêtes f.; voûte en croisée f.
Γερμ.: Kreuzgewölbe n.; Kreuzgratgewölbe n.
Ιταλ.: volta a crociera f.
Ρουμ.: boltă în cruce cu muchiile ieşite f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кръстат свод м.
Βουλγ. (λατ.): krŭstat svod m.
Ρωσ. (κυριλλ.): крестовый свод м.
Ρωσ. (λατ.): krestovyj svod m.

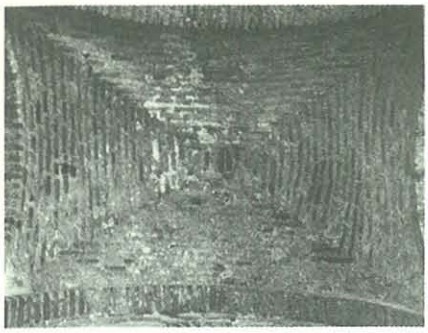

Εικόνα / Figure 222
Σταυροθόλιο με τα τούβλα τοποθετημένα παράλληλα προς τα μέτωπα των τόξων. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, Παναγία, στοά (εξωνάρθηκας), αρχές 11ου αι. (ΛΗΨΗ: 1964).
Groin vault with bricks placed parallel to arch faces. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, Church of the Virgin, portico (exonarthex), early 11th c. (ΡΗΟΤΟ: 1964).

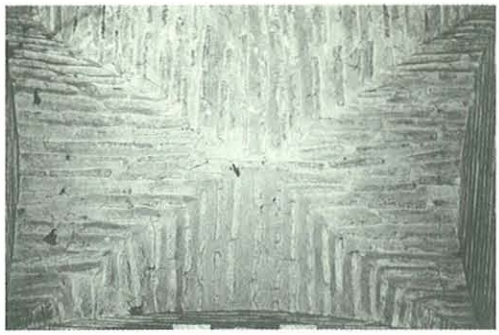

Εικόνα / Figure 223
Σταυροθόλιο με τα τούβλα τοποθετημένα κάθετα προς τα μέτωπα των τόξων. Κωνσταντινούπολη, Παναγία Παμμακάριστος, παρεκκλήσιο, περίπου 1315 (ΛΗΨΗ: 1985).
Groin vault with bricks placed perpendicular to arch faces. Constantinople, Virgin Pammakaristos, chapel, ca. 1315 (ΡΗΟΤΟ: 1985).

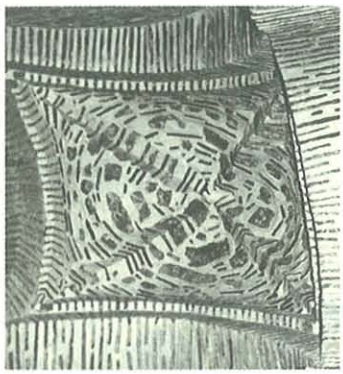

Εικόνα / Figure 224
Σταυροθόλιο με νευρώσεις τριγωνικής διατομής. *Βοιωτία,* Μονή Οσίου Λουκά, Παναγία, βορειοανατολικό γωνιακό διαμέρισμα, 961-965 (ΛΗΨΗ: 1994).
Rib vault of triangular section. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, Church of the Virgin, northeast corner bay, 961-965 (ΡΗΟΤΟ: 1994).

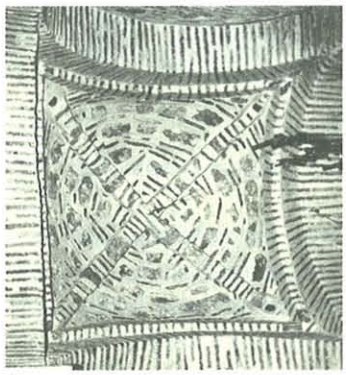

Εικόνα / Figure 225
Σταυροθόλιο με νευρώσεις ορθογώνιας διατομής. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, Παναγία, βορειοδυτικό γωνιακό διαμέρισμα, 961-965 (ΛΗΨΗ: 1994).
Rib vault of rectangular section. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, Church of the Virgin, northwest corner bay, 961-965 (ΡΗΟΤΟ: 1994).

Σερβ. (κυριλλ.): крстати свод м.
Σερβ. (λατ.): krstati svod m.

θόλος: **σταυροθόλιο(ν) με βεργία** → θόλος: **σταυροθόλιο(ν) με νευρώσεις**

θόλος: **σταυροθόλιο(ν) με νευρώσεις** ου.· θόλος: **σταυροθόλιο(ν) με βεργία**[82] ου. (εικ. 217.7, 224-226)
Αγγλ.: rib vault
Αλβ.: qemer i kryqëzuar me nevratura m.
Γαλλ.: voûte d'arêtes nervée f.
Γερμ.: Kreuzrippengewölbe n.
Ιταλ.: volta a crociera nervata f.; volta a crociera costolonata f.
Ρουμ.: boltă pe încrucişare de ogive f.

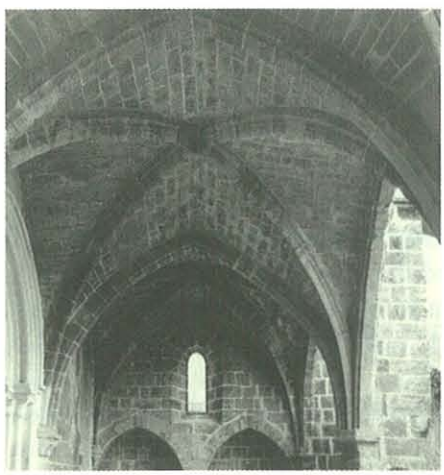

Εικόνα / Figure 226
Σταυροθόλιο με βεργία, γοτθικό. Κύπρος, Bellapais, 14ος αι. (ΛΗΨΗ: ΤΑΚ).
Rib vault, Gothic. Cyprus, Bellapais, 14th c. (ΡΗΟΤΟ: ΤΑΚ).

Εικόνα / Figure 227
Τεταρτοσφαίριο λιθόκτιστο. Κρήτη, Γόρτυνα, Άγιος Τίτος, ιερό, νότια κόγχη κεντρικού τμήματος, 7ος αι. (Αηψη: 1987).
Stone-built conch. Crete, Gortys, St Titus, bema, south conch of central section, 7th c. (Рното: 1987).

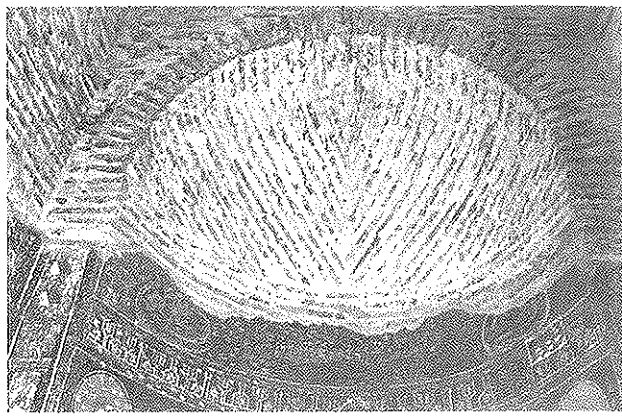

Εικόνα / Figure 228
Τεταρτοσφαίριο πλινθόκτιστο. Θεσσαλία, Πύλη, Πόρτα Παναγιά, κεντρική αψίδα, 1283 (Αηψη: ΜΜπ).
Brick-built *conch*. Thessaly, Pyle, Porta Panagia, central apse, 1283 (Рното: ΜΜπ).

Βουλγ. (κυριλλ.): ребрест кръстат свод м.; нервюрен свод м.
Βουλγ. (λατ.): rebrest krŭstat svod m.; nervjuren svod m.
Ρωσ. (κυριλλ.): крестовый свод с нервюрами м.
Ρωσ. (λατ.): krestovyj svod s nervjurami m.
Σερβ. (κυριλλ.): ребрасти свод м.
Σερβ. (λατ.): rebrasti svod m.

θόλος: τεταρτοσφαίριο(ν) ου.· **κόγχη**$_4$ θ.· **μύαξ** α.· **ημιθόλιο(ν)** ου.[83] (εικ. 217.8, 219α, 227-228) // *πρβ. αχηβάδα*
Αγγλ.: conch; semi-dome; half-dome
Αλβ.: konkë çereksferike f.; gjysmëkupolë f.
Γαλλ.: conque f; cul-de-four m; quart de sphère m.; demi-coupole f.
Γερμ.: Halbkuppel f.; Konche f.
Ιταλ.: semicupola f.; catino (absidale) m.
Ρουμ.: concă f.; semicalotă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): полукупол м.; конха ж.
Βουλγ. (λατ.): polukupol m.; koncha ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): полусвод м.; конха ж.
Ρωσ. (λατ.): polusvod m.; koncha ž.
Σερβ. (κυριλλ.): конха ж.; полукалота ж.
Σερβ. (λατ.): konha ž.; polukalota ž.

θολοσκέπαστος (ναός) → τύπος ναού: **καμαροσκέπαστος**

θολοσκεπής (ναός) → τύπος ναού: **καμαροσκέπαστος**

θολωτή βασιλική → τύπος ναού: **βασιλική θολωτή**

θρανίο(ν) → **εδώλιο(ν)**$_1$

θριαμβευτική αψίδα → **τόξο(ν) θριαμβευτικό(ν)**

θριαμβευτική πύλη*

θριαμβευτικό(ν) τόξο(ν)*

θριαμβική πύλη → **πύλη θριαμβευτική**

θριαμβικό(ν) τόξο(ν) → **τόξο(ν) θριάμβου**

θριγκός α.[84] (εικ. 229)
Αγγλ.: entablature
Αλβ.: entablement m.; pjesë e sipërme e ndërtesës f.
Γαλλ.: entablement m.
Γερμ.: Gebälk n.
Ιταλ.: trabeazione f.
Ρουμ.: antablament n.
Βουλγ. (κυριλλ.): антаблеман м.
Βουλγ. (λατ.): antableman m.
Ρωσ. (κυριλλ.): антаблемент м.
Ρωσ. (λατ.): antablement m.
Σερβ. (κυριλλ.): антабљман м.; украсни венац м.
Σερβ. (λατ.): antabljman m.; ukrasni venac m.

Εικόνα / Figure 229
Θριγκός. Κωνσταντινούπολη, Άγιος Σέργιος και Βάκχος, 527-536 (ΛΗΨΗ: 1985).
Entablature. Constantinople, Sts Sergios and Bakchos, 527-536 (PHOTO: 1985).

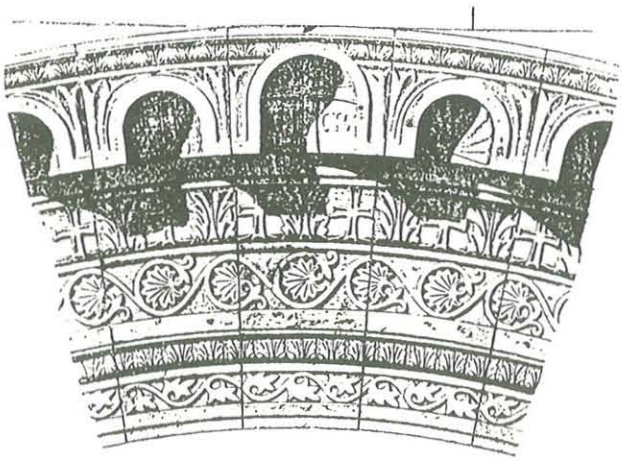

Εικόνα / Figure 230
Τοξωτό επιστύλιο – θριγκός, όψη, λεπτομέρεια. Συρία, Qalb Lawzah, Βασιλική, 5ος αι. (Ορλάνδος 1954, εικ. 333, κατά De Vogüé).
Arched architrave – entablature, detail. Syria, Qalb Lawzah, basilica, 5th c. (Ορλάνδος 1954, fig. 333, after De Vogüé).

θριγκός τοξωτός α.[85] (εικ. 230)
Αγγλ.: arched entablature
Αλβ.: entablement në formë harku m.
Γαλλ.: entablement cintré m.; entablement en plein cintre m.
Γερμ.: Archivolte f.
Ιταλ.: archivolto m.
Ρουμ.: antablament arcuit n.
Βουλγ. (κυριλλ.): архиволт м.
Βουλγ. (λατ.): archivolt m.
Ρωσ. (κυριλλ.): арочный антаблемент м.
Ρωσ. (λατ.): aročnyj antablement m.
Σερβ. (κυριλλ.): лучни украсни венац м.
Σερβ. (λατ.): lučni ukrasni venac m.

θρόνος α.
Αγγλ.: throne
Αλβ.: fron m.
Γαλλ.: trône m.
Γερμ.: Thron m.
Ιταλ.: trono m.
Ρουμ.: tron n.
Βουλγ. (κυριλλ.): престол м.; трон м.
Βουλγ. (λατ.): prestol m.; tron m.
Ρωσ. (κυριλλ.): престол м.; трон м.
Ρωσ. (λατ.): prestol m.; tron m.
Σερβ. (κυριλλ.): престо м.; трон м.
Σερβ. (λατ.): presto m.; tron m.

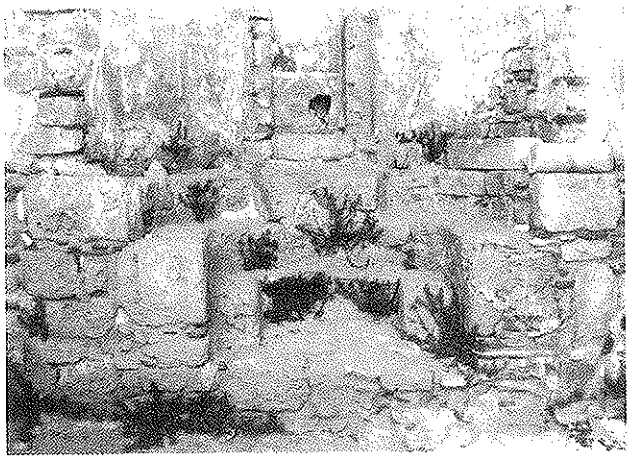

Εικόνα / Figure 231
Θρόνος επισκοπικός, κτιστός. Σκύρος, Επισκοπή, 895 (Ληψη: 1993).
Bishop's throne, built. Skyros, Episkope, 895 (Photo: 1993).

θρόνος επισκοπικός α.· **καθέδρα** θ. (εικ. 231-232)
Αγγλ.: cathedra; bishop's throne
Αλβ.: fron peshkopal m.
Γαλλ.: trône épiscopal m.
Γερμ.: Bischofssitz m.; Bischofsthron m.; Kathedra f.
Ιταλ.: trono episcopale m.; trono vescovile m.; cattedra f.
Ρουμ.: tron episcopal n.; catedra
Βουλγ. (κυριλλ.): епископски престол м.; катедра ж.
Βουλγ. (λατ.): episkopski prestol m.; katedra ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): епископский престол м.; кафедра ж.
Ρωσ. (λατ.): jepiskopskij prestol m.; kafedra ž.
Σερβ. (κυριλλ.): епископски престо м.
Σερβ. (λατ.): episkopski presto m.

θύρα θ.· **πόρτα** θ.[86] (εικ. 233-234) // πρβ. *πύλη*
Αγγλ.: door
Αλβ.: portë f.
Γαλλ.: porte f.; huis m.
Γερμ.: Tür f.; Pforte f.
Ιταλ.: porta f.
Ρουμ.: uşă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): врата ж.
Βουλγ. (λατ.): vrata ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): врата ср. мн.; дверь ж.
Ρωσ. (λατ.): vrata sr. mn.; dver′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): врата ж.
Σερβ. (λατ.): vrata ž.

θυρεός α. (εικ. 235) // πρβ. *οικόσημο(ν)*
Αγγλ.: escutcheon
Αλβ.: stemë f.
Γαλλ.: écusson m.
Γερμ.: Wappenschild n.
Ιταλ.: stemma m. insegna f.
Ρουμ.: scut cu blazon n.; scut heraldic n.; ecuson n.
Βουλγ. (κυριλλ.): щит на герб м.
Βουλγ. (λατ.): štit na gerb m.
Ρωσ. (κυριλλ.): щит с гербом м.
Ρωσ. (λατ.): ščit s gerbom m.
Σερβ. (κυριλλ.): штит грба м.
Σερβ. (λατ.): štit grba m.

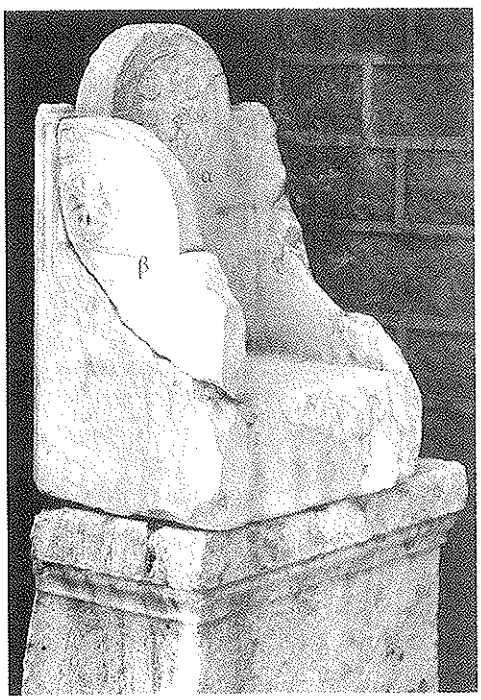

Εικόνα / Figure 232
Θρόνος επισκοπικός, μαρμάρινος μονόλιθος, με ανάγλυφο διάκοσμο στο *ερεισίνωτο* (α) και στο *ερεισίχειρο* (β), 10ος αι. Ικόνιο, Αρχαιολογικό Μουσείο (Ληψη: 1985).
Bishop's throne, marble monolith, with relief decoration on *back-rest* (α) and on *arm-rest* (β), 10th c. Ikonion (Konya), Archaeological Museum (Photo: 1985).

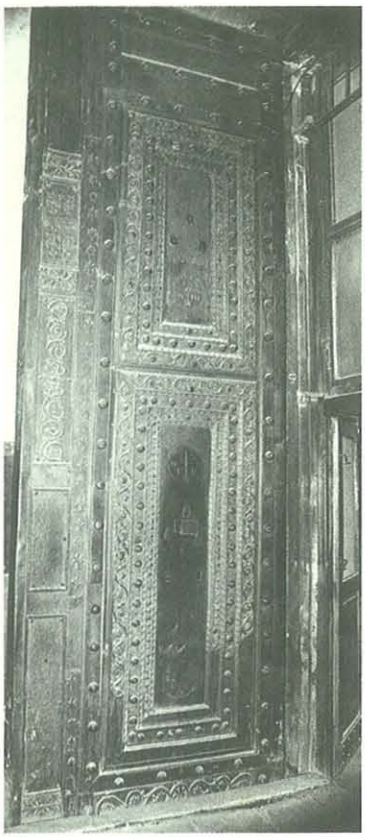

Εικόνα / Figure 233
Θύρα ορειχάλκινη, τελευταία φάση, περίπου 840. Κωνσταντινούπολη, Αγία Σοφία, νοτιοδυτική είσοδος εσωνάρθηκα (Ληψη: 1985).
Bronze *door*, last phase, ca. 840. Constantinople, Saint Sophia, southwest entrance to esonarthex (Photo: 1985).

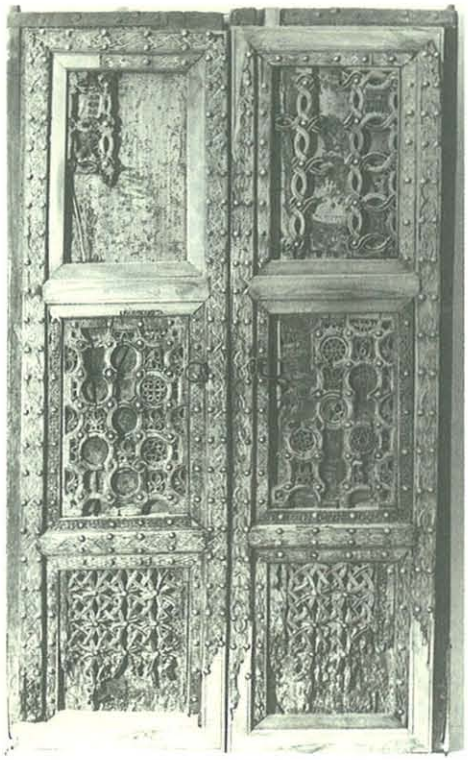

Εικόνα / Figure 234
Θύρα ξυλόγλυπτη, ανακαινισμένη το 1296. Θεσσαλία, Ελασσόνα, Παναγία Ολυμπιώτισσα, σκευοφυλάκιο (Ληψη: 1986).
Wood-carved *door*, renovated in 1296. Thessaly, Elasson, Virgin Olympiotissa, skevophylakion (Photo: 1986).

θυρίδα$_{1}$ θ. & **θυρίς**$_{1}$ θ.· **θυρίδιο(ν)** ου. // πρβ. *πυλίδα*
Αγγλ.: wicket door; wicket gate
Αλβ.: sportel m.
Γαλλ.: porte-guichet f.
Γερμ.: Pförtchen n.; Seitentür f.; Nebentür f.
Ιταλ.: porta laterale f.; porticina f.
Ρουμ.: uşiţă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): вратичка ж.
Βουλγ. (λατ.): vratička ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): дверца ж.
Ρωσ. (λατ.): dverca ž.
Σερβ. (κυριλλ.): вратанца ж.
Σερβ. (λατ.): vratanca ž.

Εικόνα / Figure 235
Θυρεός με το οικόσημο του Μεγάλου Μαγίστρου Pierre d'Aubusson, 1494. Κώς, Κάστρο Αντιμάχειας (Ληψη: 2007, Σ. Αρβανίτη).
Escutcheon with coat of arms of the Grand Master Pierre d'Aubusson, 1494. Kos, Castle of Antimacheia (Photo: 2007, S. Arvaniti).

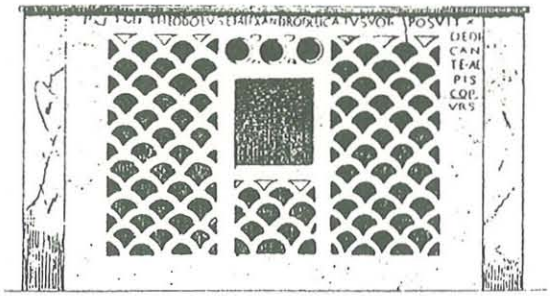

Εικόνα / Figure 236
Θυρίδα$_2$ αγίας τράπεζας σαρκοφαγοειδούς, όψη. Ρώμη, Βασιλική Αγίου Αλεξάνδρου (Ορλάνδος 1954, εικ. 416).
Fenestella, elevation. Rome, Basilica of St Alexander (Ορλάνδος 1954, fig. 416).

θυρίδα$_2$ θ. & **θυρίς**$_2$ θ. **(αγίας τράπεζας σαρκοφαγοειδούς)** (εικ. 236)
Αγγλ.: fenestella
Αλβ.: sportel m.; dritarëz f.
Γαλλ.: fenestella f.
Γερμ.: Fenestella f.
Ιταλ.: fenestella f.
Ρουμ.: fenestella (la masa altarului)
Βουλγ. (κυριλλ.): вратичка (в олтарна маса във формата на саркофаг) ж.
Βουλγ. (λατ.): vratička (v oltarna masa vŭv formata na sarkofag) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): дверца (саркофагообразного престола) ж.
Ρωσ. (λατ.): dverca (sarkofagoobraznogo prestola) ž.
Σερβ. (κυριλλ.): фенестела ж.
Σερβ. (λατ.): fenestela ž.

θυρίδα επάλξεων θ.· **πολεμίστρα**$_2$ θ. (εικ. 237.1-2)
Αγγλ.: crenel(le); embrasure
Αλβ.: beden m.
Γαλλ.: créneau m.
Γερμ.: Scharte f.; Zinnenlücke f.; Zinnenöffnung f.
Ιταλ.: troniera f.; feritoia (interposta) f.
Ρουμ.: crenel n.
Βουλγ. (κυριλλ.): бойница ж.
Βουλγ. (λατ.): bojnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): бойница ж.; амбразура ж.
Ρωσ. (λατ.): bojnica ž.; ambrazura ž.
Σερβ. (κυριλλ.): кренел м.; отвор између зидних зубаца м.; отвор мерлона м.
Σερβ. (λατ.): krenel m.; otvor između zidnih zubaca m.; otvor merlona m.

θυρίδα φωτιστική θ.· **φεγγίτης** α. (εικ. 10α)
Αγγλ.: light; light-hole
Αλβ.: sipërdritë f.; baxhë f.
Γαλλ.: jour m.
Γερμ.: Lichte f.; Lichtschlitz m.
Ιταλ.: lucernaio m.
Ρουμ.: lumină f.; deschidere mică pentru lumină f.

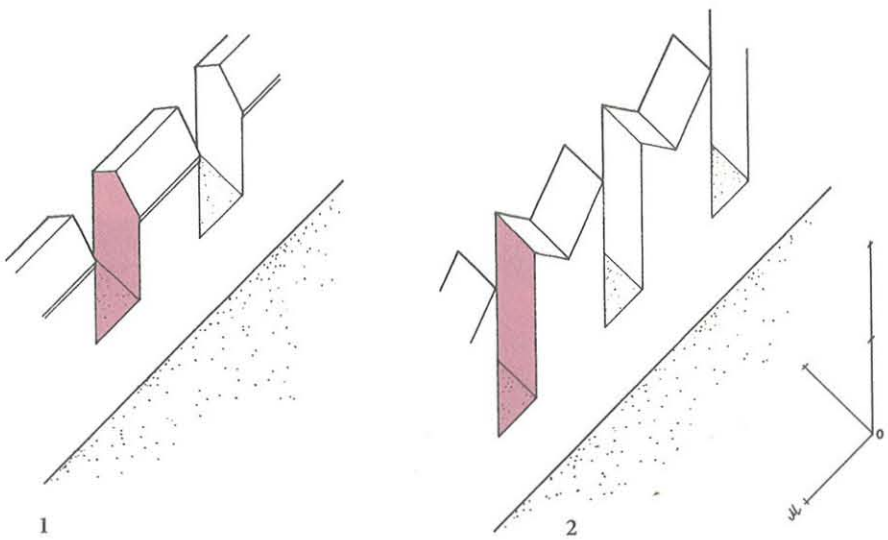

Εικόνα / Figure 237
Θυρίδα επάλξεων. 1. Άγιον Όρος, Μονή Καρακάλου, φρούριο αρσανά («μπαρμπακάς»), 1533, αξονομετρική αναπαράσταση. (ΣΒΜ). 2. Εύβοια, Ροβιές, ενετικός πύργος, 15ος αι., αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση (ΣΒΜ).
Crenel. 1. Mount Athos, Karakalou Monastery, shipyard fortress ("barbakas"), 1533, isometric reconstruction (ΣΒΜ).
2. Euboea, Robies, Venetian tower, 15th c., isometric reconstruction (ΣΒΜ).

Εικόνα / Figure 238
Θυρόφυλλο. Λακωνία, Χρύσαφα, Παναγία Χρυσαφίτισσα, νάρθηκας, 1289-1290 (;) (Λητη: 1988).
Leaf (of door). Lakonia, Chrysapha, Virgin Chrysaphitissa, narthex, 1289-1290 (?) (Photo: 1988).

Βουλγ. (κυριλλ.): осветителен отвор м.; прозорче на покрив ср.
Βουλγ. (λατ.): osvetitelen otvor m.; prozorče na pokriv sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): окошко для освещения ср.
Ρωσ. (λατ.): okoško dlja osveščenija sr.
Σερβ. (κυριλλ.): светларник м.
Σερβ. (λατ.): svetlarnik m.

θυρίδιο(ν) → **θυρίδα**$_1$

θυρίς$_{1,2}$ → **θυρίδα**$_{1,2}$

θυρόφυλλο(ν) ου. (εικ. 238)
Αγγλ.: leaf (of door)
Αλβ.: kanat (porte) m.
Γαλλ.: vantail m.; battant (de porte) m.
Γερμ.: Türblatt n.; Türflügel m.
Ιταλ.: battente m.; valva della porta f.
Ρουμ.: canat de uşă n.
Βουλγ. (κυριλλ.): крило на врата ср.
Βουλγ. (λατ.): krilo na vrata sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): створка двери ж.; дверца ж.
Ρωσ. (λατ.): stvorka dveri ž.; dverca ž.
Σερβ. (κυριλλ.): крило врата ср.; вратница ж.
Σερβ. (λατ.): krilo vrata sr.; vratnica ž.

θύρωμα → **περίθυρο(ν)**

θυρωρείο(ν) (μονής) ου.
Αγγλ.: doorman room
Αλβ.: dhomë e portierit f.
Γαλλ.: porterie f.
Γερμ.: Pförtnerloge f.; Türhüterzelle f.
Ιταλ.: portineria f.
Ρουμ.: camera portarului f.
Βουλγ. (κυριλλ.): вратарна ж.
Βουλγ. (λατ.): vratarna ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): привратницкая ж.
Ρωσ. (λατ.): privratnickaja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): портарница ж.
Σερβ. (λατ.): portarnica ž.

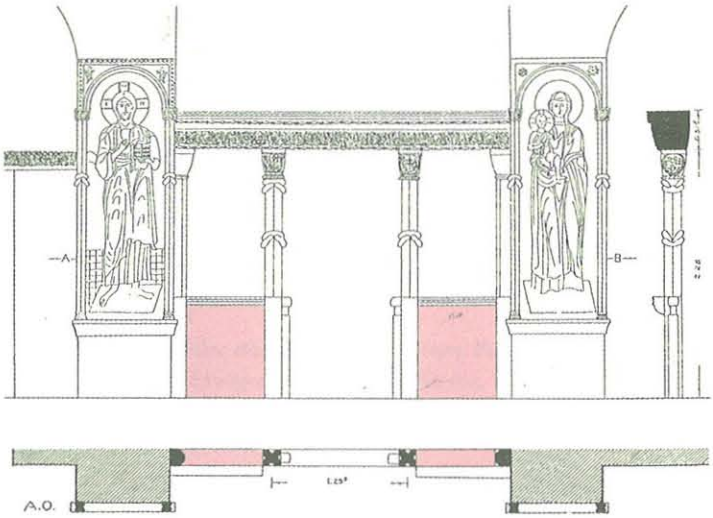

Εικόνα / Figure 239
Θωράκιο$_1$ σε τέμπλο, όψη, τομή και κάτοψη. Θεσσαλία, Πύλη, Πόρτα-Παναγιά, 1283 (Ορλάνδος 1935, εικ. 14).
Panel in altarscreen, elevation, section and ground plan. Thessaly, Pyle, Porta Panagia, 1283 (Ορλάνδος 1935, fig. 14).

θωράκιο(ν)$_1$ ου. (εικ. 239-241, 600, 625.1) // πρβ. *στηθαίο(ν)*
Αγγλ.: slab; panel
Αλβ.: pllakë f.; parapet m.
Γαλλ.: dalle f.; plaque f.
Γερμ.: Schrankenplatte f.; Brüstungsplatte f.
Ιταλ.: lastra (di parapetto) f.; pluteo m.
Ρουμ.: placă decorativă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): преѓрадна плоча ж.
Βουλγ. (λατ.): pregradna ploča ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): плита ж.; парапет м.
Ρωσ. (λατ.): plita ž.; parapet m.
Σερβ. (κυριλλ.): плутеј м.; канцел м.; плоча олтарске преѓраде ж.
Σερβ. (λατ.): plutej m.; kancel m.; ploča oltarske pregrade ž.

θωράκιο(ν)$_2$ → **έπαλξη**

θωράκιο(ν) αμφίγλυφο(ν) ου.
Αγγλ.: double-sided panel
Αλβ.: pllakë e zbukuruar nga të dy anët f.
Γαλλ.: dalle décorée des deux côtés f.
Γερμ.: doppelseitige Schrankenplatte f.
Ιταλ.: lastra decorata sulle due facce f.; lastra anfiglifa f.
Ρουμ.: placă decorată pe ambele fețe f.
Βουλγ. (κυριλλ.): двустранно резбована плоча ж.
Βουλγ. (λατ.): dvustranno rezbovana ploča ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): плита с украшением на обеих сторонах ж.; двухсторонняя плита ж.
Ρωσ. (λατ.): plita s ukrašeniem na obeich storonach ž.; dvuchstoronnjaja plita ž.
Σερβ. (κυριλλ.): обострано украшени плутеј м.
Σερβ. (λατ.): obostrano ukrašeni plutej m.

Εικόνα / Figure 240
Θωράκιο$_1$ με γεωμετρική και φυτική διακόσμηση από την Κωνσταντινούπολη, 10ος-11ος αι. Βενετία, Άγιος Μάρκος, νότια όψη του Θησαυρού (ΛΗΨΗ: 1969). Από τα λάφυρα της Δ΄ Σταυροφορίας.
Panel with geometric and vegetal decoration from Constantinople, 10th-11th c. Venice, San Marco, south façade of Treasury (PHOTO: 1969). Looted during the Fourth Crusade.

Εικόνα / Figure 241
Θωράκιο$_1$ με σύμπλεγμα αετού (;) και χήνας, μέσα σε πλαίσιο διακοσμημένο με *ελισσόμενο βλαστό*, β΄ μισό 12ου αι.
Θήβα, Αρχαιολογικό Μουσείο, αρ. ευρ. Α243 (ΛΗΨΗ: 1967).
Panel with eagle (?) and goose group, within frame decorated with *rinceau*, 2nd half of 12th c.
Thebes, Archaeological Museum, inv. no. A243 (PHOTO: 1967).

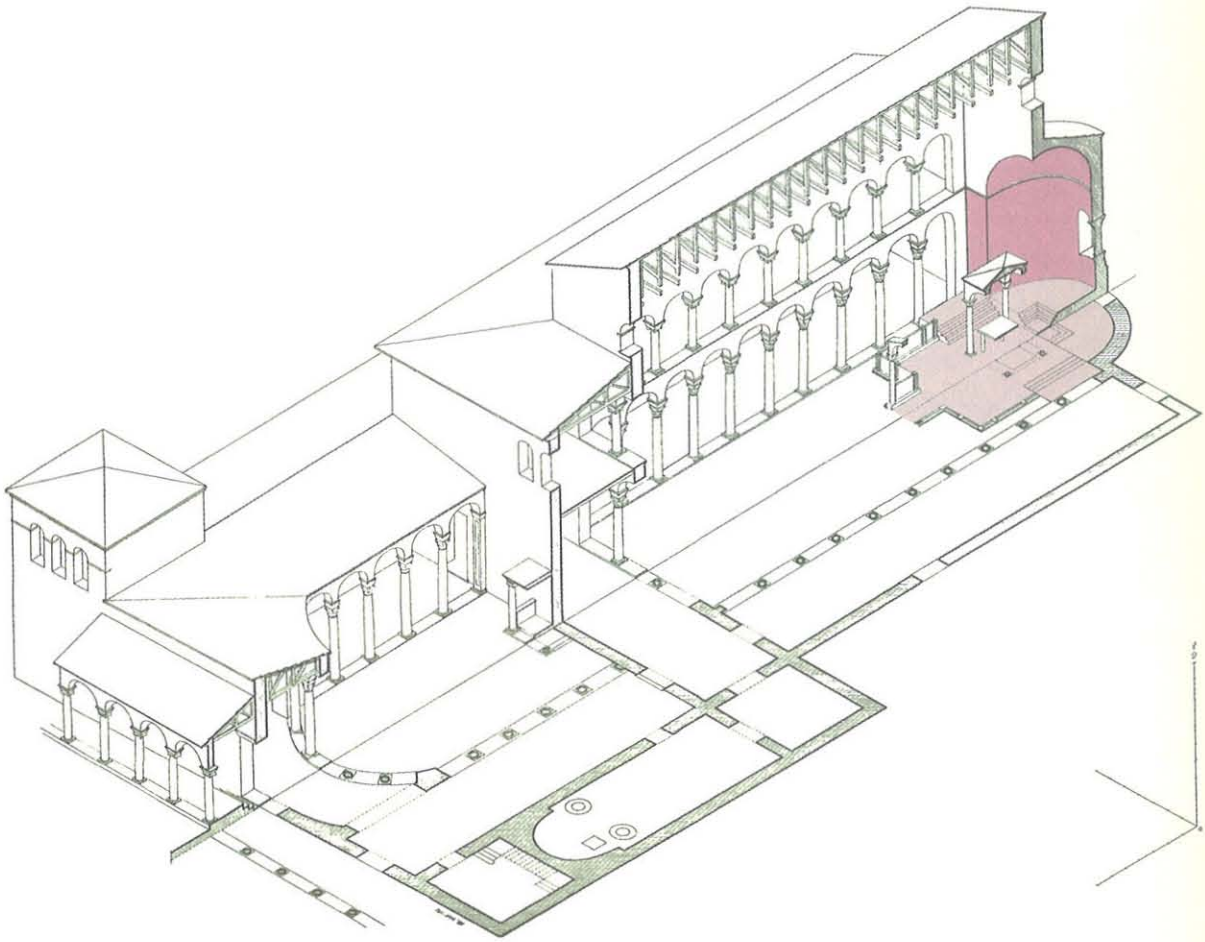

Εικόνα / Figure 242
Ιερό βήμα ξυλόστεγης βασιλικής, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Φθιώτιδες Θήβες, Βασιλική Α, μέσα 5ου αι. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Σωτηρίου 1929).
Bema of timber-roofed basilica, isometric reconstruction. Phthiotic Thebes, Basilica A, mid 5th c. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Σωτηρίου 1929).

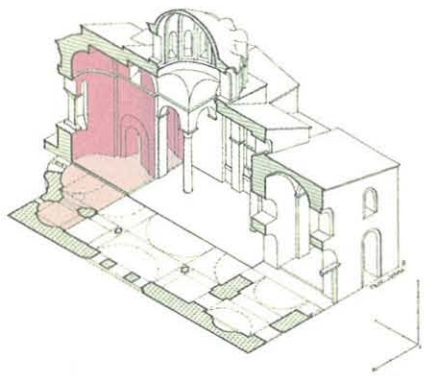

Εικόνα / Figure 243
Ιερό βήμα σταυροειδούς εγγεγραμμένου με τρούλο ναού, σύνθετου τετρακιόνιου, αξονομετρική ισομετρική τομή. Κωνσταντινούπολη, Άγιος Θεόδωρος (;) (Vefa Kilise Camii), φάση τέλους 11ου- αρχών 12ου αι. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Van Millingen 1912).
Bema of cross-in-square church, complex four-columned type, isometric section. Constantinople, St Theodore (?) (Vefa Kilise Camii), late 11th- early 12th c. phase (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Van Millingen 1912).

I

ιερό(ν) ου.· βήμα$_2$ ου.· ιερό(ν) βήμα ου.· πρεσβυτέριο(ν) ου.[87] (εικ. 242-243)
Αγγλ.: bema; chancel; presbytery; sanctuary
Αλβ.: bemë f.; presbiterium m.; ambient i altarit m.
Γαλλ.: bêma m.; chevet m.; chœur m.; presbyterium m.
Γερμ.: Altarraum m.; Bema n.; Chor m.; Presbyterium n.; Sanctuarium n.
Ιταλ.: bema m.; presbiterio m.; santuario m.; ieron m.
Ρουμ.: absida altarului f.; bema f.; cor n.; presbiteriu n.; sanctuar n.
Βουλγ. (κυριλλ.): олтар м.; светилище ср.; бема ж.; презвитерий м.; олтарно пространство ср.
Βουλγ. (λατ.): oltar m.; svetilište sr.; bema ž.; prezviterij m.; oltarno prostranstvo sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): вима ж.; алтарь м.; пресбитерий м.; святилище ср.; алтарное пространство ср.; бема ж.
Ρωσ. (λατ.): vima ž.; altar′ m.; presbiterij m.; svjatilišče sr.; altarnoje prostranstvo sr.; bema ž.
Σερβ. (κυριλλ.): олтарски простор м.; олтар м.; презвитериј м.
Σερβ. (λατ.): oltarski prostor m.; oltar m.; prezviterij m.

ιερό(ν) βήμα → **ιερό(ν)**

ικρίωμα ου.· σκαλωσιά θ.
Αγγλ.: scaffolding
Αλβ.: skelë f.
Γαλλ.: échafaudage m.
Γερμ.: Gerüst n.; Baugerüst n.
Ιταλ.: impalcatura f.; ponteggio m.
Ρουμ.: schelă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): скеле ср.
Βουλγ. (λατ.): skele sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): леса м. мн.
Ρωσ. (λατ.): lesa m. mn.
Σερβ. (κυριλλ.): скеле ж. мн.
Σερβ. (λατ.): skele ž. mn.

ιμάντας → **τεγίδα**

ιμάντωση → **ξυλοδεσιά**

ιμάντωσις → **ξυλοδεσιά**

ιμάς → **τεγίδα**

ιππάφεση → **αφετηρία (ιπποδρόμου)**

ιππάφεσις → **αφετηρία (ιπποδρόμου)**

ιππόδρομος α. (εικ. 244)
Αγγλ.: hippodrome; circus
Αλβ.: hipodrom m.
Γαλλ.: hippodrome m.; cirque m.
Γερμ.: Hippodrom m. / n.; Circus m.; Zirkus m.
Ιταλ.: ippodromo m.; circo m.
Ρουμ.: hipodrom n.; circ n.
Βουλγ. (κυριλλ.): хиподрум м.
Βουλγ. (λατ.): chipodrum m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ипподром м.
Ρωσ. (λατ.): ippodrom m.
Σερβ. (κυριλλ.): хиподром м.
Σερβ. (λατ.): hipodrom m.

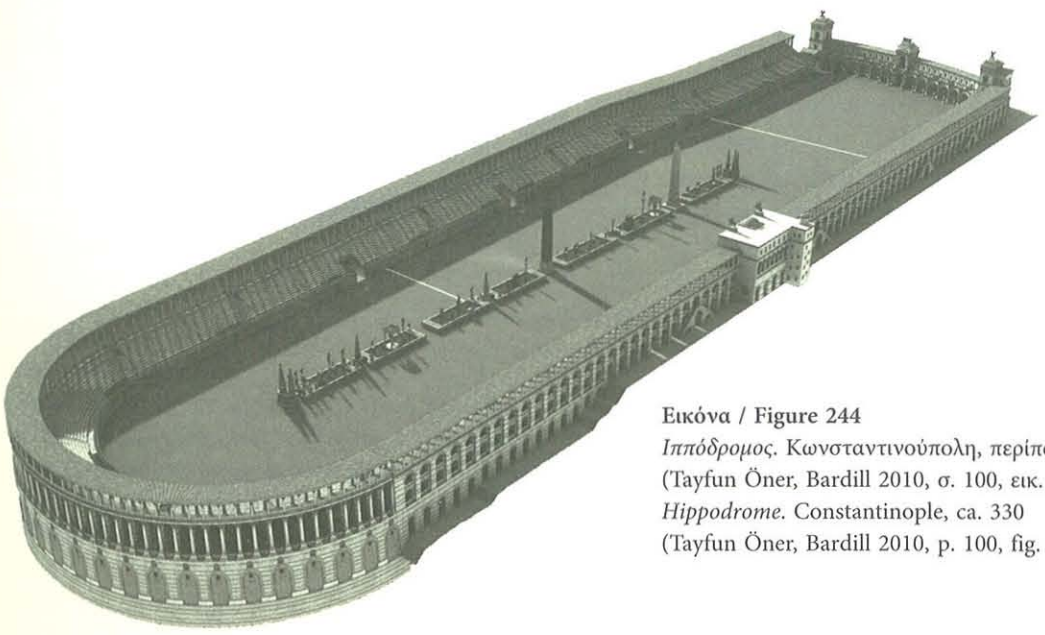

Εικόνα / Figure 244
Ιππόδρομος. Κωνσταντινούπολη, περίπου 330 (Tayfun Öner, Bardill 2010, σ. 100, εικ. 8.7).
Hippodrome. Constantinople, ca. 330 (Tayfun Öner, Bardill 2010, p. 100, fig. 8.7)

ισόγειο(ν) → κατώγειο(ν)

ισόδομο(ν) ορθογώνιο(ν) σύστημα δομής → τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ισόδομο(ν)

ισομετρική αξονομετρία → σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική ισομετρική

ισομετρική αξονομετρική προβολή → σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική ισομετρική

ιστορημένο(ν) κιονόκρανο(ν)*

ιστός πολεοδομικός α.
Αγγλ.: urban layout; urban tissue; urban fabric
Αλβ.: rrjet urbanistik m.
Γαλλ.: tissu urbain m.
Γερμ.: Stadtgefüge n.; Stadtanlage f.
Ιταλ.: tessuto urbano m.
Ρουμ.: structură urbană f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ґрадска мрежа ж.
Βουλγ. (λατ.): gradska mreža ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґородская структура ж.
Ρωσ. (λατ.): gorodskaja struktura ž.
Σερβ. (κυριλλ.): урбани склоп м.; ткиво ґрада н.
Σερβ. (λατ.): urbani sklop m.; tkivo grada n.

ιχθυάκανθα → κόσμημα: ιχθυάκανθα

ιωνικό(ν) κιονόκρανο(ν)*

ιωνικό(ν) κιονόκρανο(ν) με επίθημα → κιονόκρανο(ν) ιωνικό(ν) με επίθημα

ιωνικό(ν) κυμάτιο(ν)*

K

κάγκελ(λ)α → **φράγμα πρεσβυτερίου**

κάγκελ(λ)οι → **φράγμα πρεσβυτερίου**

καθέδρα → **θρόνος επισκοπικός**

καθεδρικός ναός*

κάθισμα$_1$ (ιπποδρόμου) ου. (εικ. 244.5)
Αγγλ.: kathisma; tribunal; imperial box; imperial lodge
Αλβ.: ndenjëse f.; shkallare (hipodromi) f.
Γαλλ.: kathisma m.; tribunal m.; loge imperiale f.; tribune impériale f.
Γερμ.: Kathisma n.; Kaiserloge f.; Ehrentribüne f.; Kaisertribüne f.
Ιταλ.: cathisma m.; tribuna f.
Ρουμ.: kathisma; tribună imperială f.
Βουλγ. (κυριλλ.): императорска трибуна ж.; катизма ж.
Βουλγ. (λατ.): imperatorska tribuna ž.; katizma ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): императорская трибуна ж.; кафизма ж.; кафисма ж.
Ρωσ. (λατ.): imperatorskaja tribuna ž.; kafisma ž.; kafizma ž.

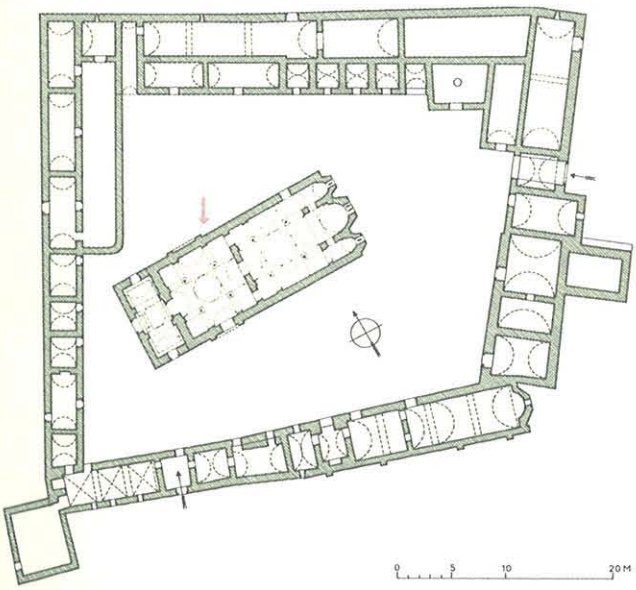

Εικόνα / Figure 245
Καθολικό μονής, κάτοψη. Βοιωτία, Μονή Σαγματά, γ΄ τέταρτο 12ου αι. (κατά Ορλάνδο 1951α, εικ. 3, ανασχεδίαση).
Katholikon of monastery, ground plan. Boeotia, Sagmata Monastery, 3rd quarter of 12th c. (redrawn after Ορλάνδος 1951α, fig. 3).

Σερβ. (κυριλλ.): катизма хиподрома ж.; царска трибина ж.
Σερβ. (λατ.): katizma hipodroma ž.; carska tribina ž.

κάθισμα$_2$ (αναχωρητού) ου. // πρβ. *ασκητήριο(ν), σκήτη*
Αγγλ.: kathisma
Αλβ.: ndenjëse f.; kathisma m.
Γαλλ.: kathisma m.
Γερμ.: Kathisma n.
Ιταλ.: kathisma m.
Ρουμ.: chilie de sihastru f.
Βουλγ. (κυριλλ.): място за отшелник ср.; постница ж.
Βουλγ. (λατ.): mjasto za otšelnik sr.; postnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): приют отшельника / аскета ж.
Ρωσ. (λατ.): prijut otšel'nika / asketa ž.
Σερβ. (κυριλλ.): боравиште пустиножитеља ср.; испосница ж.
Σερβ. (λατ.): boravište pustinožitelja sr.; isposnica ž.

κάθισμα$_3$ → **εδώλιο(ν)$_1$**

καθολικό(ν) ου. (εικ. 245) // πρβ. *ναός*.
Αγγλ.: catholicon; katholikon
Αλβ.: katolikon m.; kisha kryesore e manastirit f.
Γαλλ.: catholicon m.; katholikon m.
Γερμ.: Katholikon n.; Klosterkirche f.; Klosterhauptkirche f.
Ιταλ.: chiesa (principale) del monastero f.; catholicón m.
Ρουμ.: catolicon n.
Βουλγ. (κυριλλ.): католикон м.; ґлавна манастирска църква ж.; ґлавен манастирски храм м.
Βουλγ. (λατ.): katolikon m.; glavna manastirska cŭrkva ž.; glaven manastirski chram m.
Ρωσ. (κυριλλ.): кафоликон м.; ґлавный монастырский храм м.
Ρωσ. (λατ.): kafolikon m.; glavnyj monastyrskij chram m.
Σερβ. (κυριλλ.): католикон м.; ґлавни манастирски храм м.
Σερβ. (λατ.): katolikon m.; glavni manastirski hram m.

καλαθοειδές δίζωνο(ν) κιονόκρανο(ν) → **κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν) καλαθοειδές**

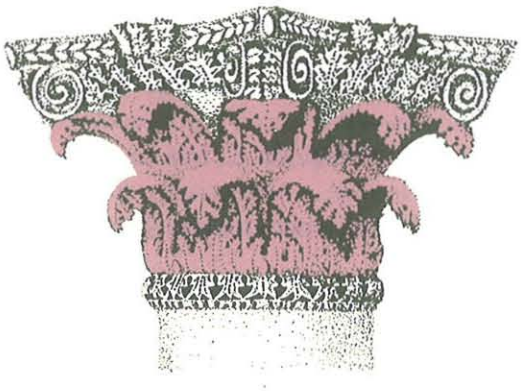

Εικόνα / Figure 246
Κάλαθος θεοδοσιανού κιονοκράνου (ΓΖ).
Basket of Theodosian capital (ΓΖ).

κάλαθος (κορινθιακού κιονοκράνου) α. (εικ. 246)
Αγγλ.: basket (of corinthian capital)
Αλβ.: shportë (e kapitelit korintik) f.
Γαλλ.: corbeille (de chapiteau corinthien) f.
Γερμ.: Kalathos m.; Blattkelch (des korinthischen Kapitels) m.
Ιταλ.: calathos m.; calato m.; calice m.; campana (di capitello corinzio) f.
Ρουμ.: coş (de capitel corintic) n.
Βουλγ. (κυριλλ.): калатос (на коринтски капител) м.
Βουλγ. (λατ.): kalatos (na korintski kapitel) m.
Ρωσ. (κυριλλ.): корзина (коринфской капители) ж.
Ρωσ. (λατ.): korzina (korinfskoj kapiteli) ž.
Σερβ. (κυριλλ.): језґро коринтскоґ капитела (корпа са лишћем) ср.
Σερβ. (λατ.): jezgro korintskog kapitela (korpa sa lišćem) sr.

καλούπι → ξυλότυπος

καλύβα θ. και **καλύβη** θ.
Αγγλ.: hut
Αλβ.: kasolle f.
Γαλλ.: cabane f.; hutte f.
Γερμ.: Hütte f.
Ιταλ.: capanna f.
Ρουμ.: colibă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): колиба ж.
Βουλγ. (λατ.): koliba ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): хижина ж.; шалаш м.; лачуґа ж.
Ρωσ. (λατ.): chižina ž.; šalaš m.; lačuga ž.
Σερβ. (κυριλλ.): колиба ж.
Σερβ. (λατ.): koliba ž.

καλύβη → καλύβα

καλυβίτης τάφος*

κάλυμμα ου.˙ **σκέπασμα** ου.
Αγγλ.: cover
Αλβ.: mbulesë f.
Γαλλ.: couvercle m.
Γερμ.: Deckel m.
Ιταλ.: copertura f.
Ρουμ.: capac n.
Βουλγ. (κυριλλ.): покривка ж.; покривало ср.
Βουλγ. (λατ.): pokrivka ž.; pokrivalo sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): покрывало ср.; покрытие ср.
Ρωσ. (λατ.): pokryvalo sr.; pokrytie sr.
Σερβ. (κυριλλ.): покривка ж.; поклопница ж.
Σερβ. (λατ.): pokrivka ž.; poklopnica ž.

καλυπτήρ → καλυπτήρας

καλυπτήρας α. & **καλυπτήρ** α. (εικ. 247, 248α) // πρβ. *κεραμίδι*
Αγγλ.: imbrex
Αλβ.: kaliptir m.; kapak (tjegull) m.
Γαλλ.: tuile couvre-joint f.; couvre-joint m.; imbrex f.; canali (en couvre-joint) m. pl.
Γερμ.: Deckziegel m.; Kalypter m.; Imbrex m./f.; Mönch m.
Ιταλ.: tegola coprigiunto f.; coppo m.
Ρουμ.: olan n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ґорна керемида ж.; имбрекс м.
Βουλγ. (λατ.): gorna keremida ž.; imbreks m.
Ρωσ. (κυριλλ.): желобчатая черепица ж.
Ρωσ. (λατ.): želobčataja čerepica ž.
Σερβ. (κυριλλ.): цреп м.; ћерамида ж.
Σερβ. (λατ.): crep m.; ćeramida ž.

καμάρα$_1$ θ. (εικ. 249.1-8, 250)
Αγγλ.: barrel-vault; tunnel vault; wagon vault
Αλβ.: qemer m.
Γαλλ.: voûte en berceau f.
Γερμ.: Tonne f.; Tonnengewölbe n.
Ιταλ.: volta a botte f.
Ρουμ.: boltă în leagăn f.
Βουλγ. (κυριλλ.): полуцилиндричен свод м.
Βουλγ. (λατ.): polucilindričen svod m.
Ρωσ. (κυριλλ.): цилиндрический свод м.
Ρωσ. (λατ.): cilindričeskij svod m.
Σερβ. (κυριλλ.): бачвасти свод м.
Σερβ. (λατ.): bačvasti svod m.

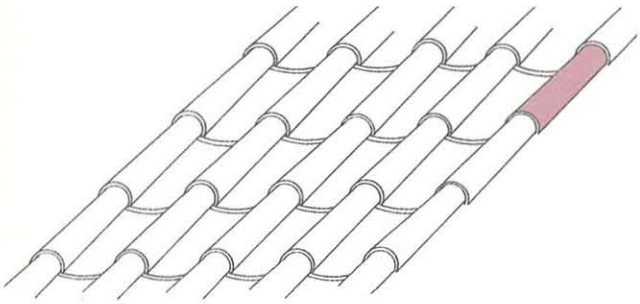

Εικόνα / Figure 247
Καλυπτήρας (ΕΛ).
Imbrex (ΕΛ).

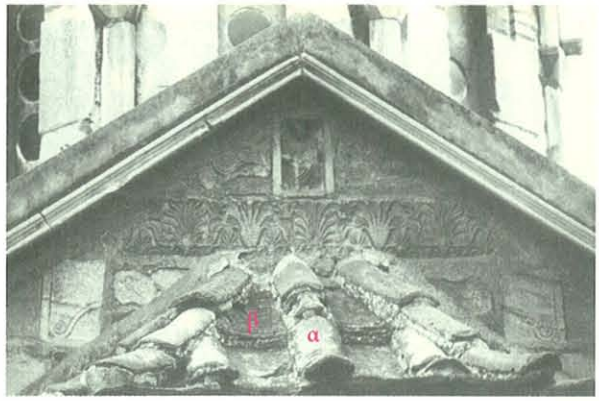

Εικόνα / Figure 248
Καλυπτήρας (α) και *στρωτήρας* (β) βυζαντινού τύπου. Αθήνα, Παναγία Γοργοεπήκοος, αψίδα, τέλη 12ου αι. (ΛΗΨΗ: ΕΑΜΕ).
Imbrex (α) and *flat tile* (β) of Byzantine type. Athens, Virgin Gorgoepekoos, apse, late 12th c. (Photo: EAME).

καμάρα$_2$ (γέφυρας) θ.· **τόξο(ν)$_2$ (γέφυρας)** ου.· **είλημα (γέφυρας)** ου. (εικ. 99-100)
Αγγλ.: arch (of a bridge)
Αλβ.: hark (i urës) m.; qemer (i urës) m.
Γαλλ.: arche (de pont) f.
Γερμ.: Brückenbogen m.
Ιταλ.: arcata (di ponte) f.
Ρουμ.: arc (de pod) n.
Βουλγ. (κυριλλ.): извивка (на мост) ж.
Βουλγ. (λατ.): izvivka (na most) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): арка ж.; пролёт (моста) м.
Ρωσ. (λατ.): arka ž.; prolët (mosta) m.
Σερβ. (κυριλλ.): лук моста м.
Σερβ. (λατ.): luk mosta m.

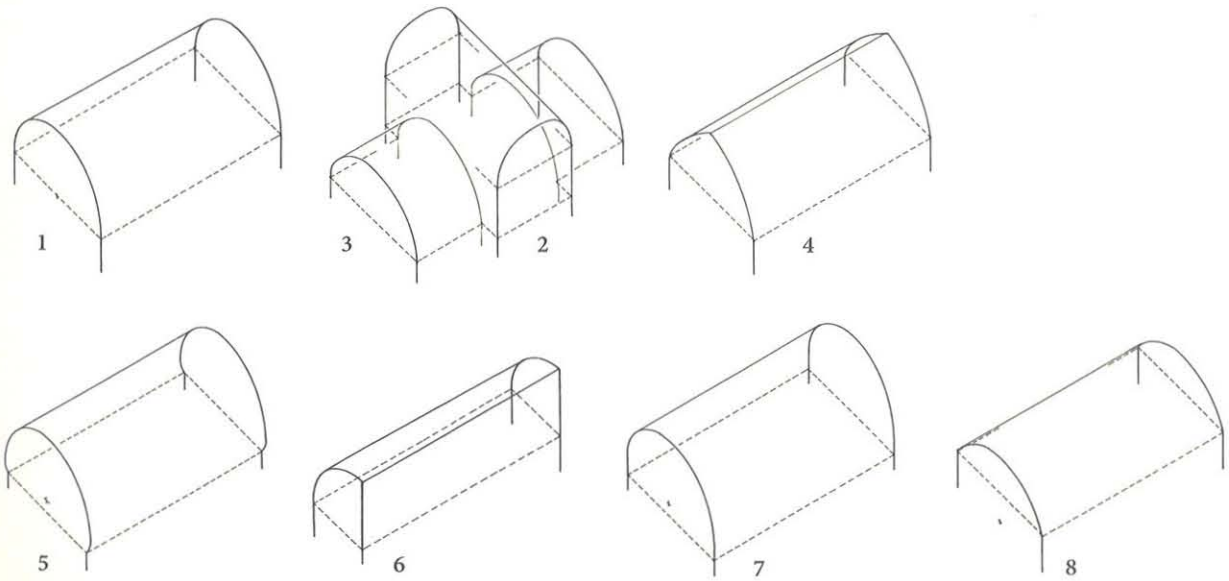

Εικόνα / Figure 249
Καμάρα$_1$ (ΠΜΚ). 1. *ημικυλινδρική* 2. *εγκάρσια* 3. *κατά μήκος* 4. *οξυκόρυφη* 5. *πεταλόμορφη* 6. *τεταρτοκυλινδρική* 7. *υπερυψωμένη* 8. *χαμηλωμένη.*
Barrel-vault (ΠΜΚ). 1. *semicircular* 2. *transverse* 3. *longitudinal* 4. *pointed* 5. *horse-shoe shaped* 6. *half* 7. *stilted* 8. *flattened.*

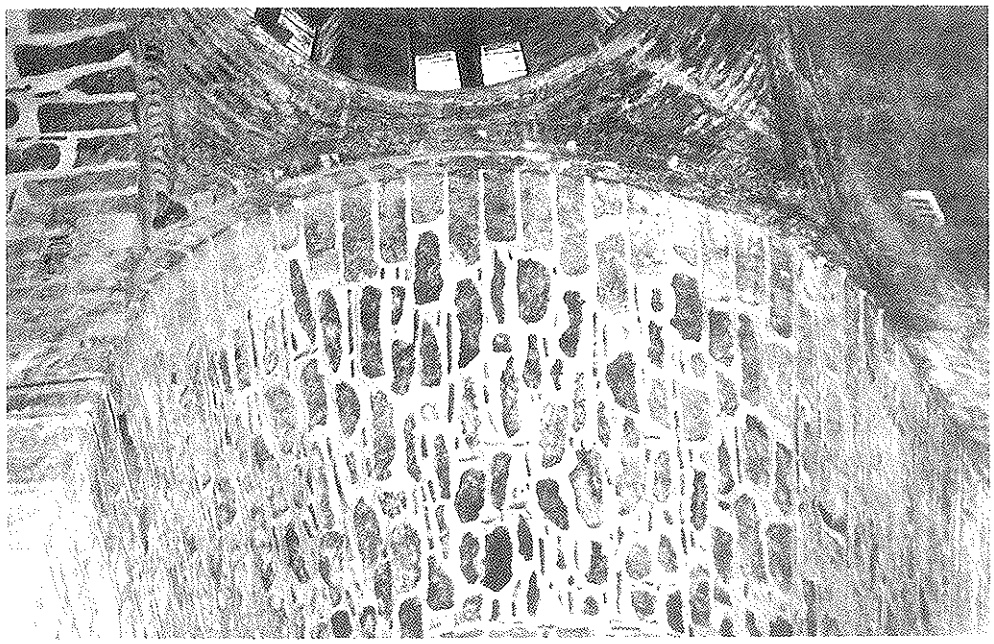

Εικόνα / Figure 250
Καμάρα ημικυλινδρική. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, Παναγία, δυτική κεραία, 961-965 (Λήψη: 1994).
Semicircular barrel-vault. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, Church of the Virgin, west cross-arm, 961-965 (Photo: 1994).

καμάρα εγκάρσια θ. (εικ. 249.2)
Αγγλ.: transverse barrel-vault
Αλβ.: qemer tërthor m.
Γαλλ.: voûte en berceau transversal f.
Γερμ.: Quertonne f.
Ιταλ.: volta a botte transversale f.
Ρουμ.: boltă în leagăn transversală f.
Βουλγ. (κυριλλ.): напречен полуцилинричен повдигнат свод м.
Βουλγ. (λατ.): naprečen polucilindričen povdignat svod m.
Ρωσ. (κυριλλ.): поперечный цилиндрический свод м.
Ρωσ. (λατ.): poperečnyj cilindričeskij svod m.
Σερβ. (κυριλλ.): попречни бачвасти свод м.
Σερβ. (λατ.): poprečni bačvasti svod m.

καμάρα ημικυλινδρική θ.· **βαγενοκαμάρα** θ.· **θόλος ημικυλινδρικός** α.[88] (εικ. 219γ, 249.1, 250) // πρβ *θόλος*
Αγγλ.: semicircular barrel-vault
Αλβ.: qemer gjysmëcilindrik m.
Γαλλ.: voûte en berceau semi-cylindrique (en plein cintre) f.
Γερμ.: halbzylindrische Tonne f.
Ιταλ.: volta a botte semicilindrica (a tutto sesto) f.
Ρουμ.: boltă semicilindrică f.
Βουλγ. (κυριλλ.): полуцилиндричен свод м.
Βουλγ. (λατ.): polucilindričen svod m.
Ρωσ. (κυριλλ.): цилиндрический свод м.; полуциркульный свод м.
Ρωσ. (λατ.): cilindričeskij svod m.; polucirkul'nyj svod m
Σερβ. (κυριλλ.): полуобличасти свод м.
Σερβ. (λατ.): poluobličasti svod m.

καμάρα κατά μήκος θ. (εικ. 249.3)
Αγγλ.: longitudinal barrel-vault
Αλβ.: qemer gjatësor m.
Γαλλ.: voûte en berceau longitudinal f.
Γερμ.: Längstonne f.
Ιταλ.: volta a botte longitudinale f.
Ρουμ.: boltă în leagăn longitudinală f.
Βουλγ. (κυριλλ.): надлъжен полуилиндричен свод м.
Βουλγ. (λατ.): nadlŭžen polucilindričen svod m.
Ρωσ. (κυριλλ.): продольный коробовый свод м.
Ρωσ. (λατ.): prodol'nyj korobovyj svod m.
Σερβ. (κυριλλ.): подужни бачвасти свод м.
Σερβ. (λατ.): podužni bačvasti svod m.

καμάρα οξυκόρυφη θ. (εικ. 249.4)
Αγγλ.: pointed barrel-vault
Αλβ.: qemer i mprehtë m.
Γαλλ.: voûte en berceau brisé f.
Γερμ.: Spitztonne f.
Ιταλ.: volta a sesto acuto f.
Ρουμ.: boltă în arc frânt f.
Βουλγ. (κυριλλ.): заостren оґивален свод м.
Βουλγ. (λατ.): zaostren ogivalen svod m.
Ρωσ. (κυριλλ.): стрельчатый свод м.
Ρωσ. (λατ.): strel'čatyj svod m.
Σερβ. (κυριλλ.): преломљени свод м.
Σερβ. (λατ.): prelomljeni svod m.

καμάρα πεταλόμορφη θ. (εικ. 249.5)
Αγγλ.: horseshoe-shaped barrel-vault
Αλβ.: qemer në formë patkoi m.
Γαλλ.: voûte en berceau outrepassé f.
Γερμ.: Hufeisentonne f.
Ιταλ.: volta a ferro di cavallo f.
Ρουμ.: boltă în leagăn în formă de potcoavă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): подковообразен свод м.
Βουλγ. (λατ.): podkovoobrazen svod m.
Ρωσ. (κυριλλ.): подковообразный свод м.
Ρωσ. (λατ.): podkovoobraznyj svod m.
Σερβ. (κυριλλ.): потковичасти свод м.
Σερβ. (λατ.): potkovičasti svod m.

καμάρα τεταρτοκυλινδρική θ.· **θόλος τομής τετάρτου κύκλου** α.[89] (εικ. 249.6)
Αγγλ.: half barrel-vault
Αλβ.: qemer me prerje çerekrrethore m.
Γαλλ.: voûte en demi-berceau f.
Γερμ.: Halbtonne f.
Ιταλ.: volta a semibotte f.; volta a un quarto di cerchio f.
Ρουμ.: boltă în sfert de cilindru f.
Βουλγ. (κυριλλ.): четвърт свод м.
Βουλγ. (λατ.): četvŭrt svod m.
Ρωσ. (κυριλλ.): свод в четверть окружности м.
Ρωσ. (λατ.): svod v četvert' okružnosti m.
Σερβ. (κυριλλ.): четвртобличасти свод м.
Σερβ. (λατ.): četvrtobličasti svod m.

καμάρα υπερυψωμένη θ. (εικ. 249.7)
Αγγλ.: stilted barrel-vault
Αλβ.: qemer i lartë m.; qemer më i madh se gjysmërrethi m.
Γαλλ.: voûte en berceau surhaussé f.
Γερμ.: gestelzte Tonne f.
Ιταλ.: volta a sesto oltrepassato f.
Ρουμ.: boltă în leagăn supraînălțată f.
Βουλγ. (κυριλλ.): полуцилиндричен свод със завишени пети м.
Βουλγ. (λατ.): polucilindričen svod sŭs zavičeni peti m.
Ρωσ. (κυριλλ.): свод с повышенной стрелой подъёма м.
Ρωσ. (λατ.): svod s povyšennoj streloj podjëma m.
Σερβ. (κυριλλ.): надвишени свод м.
Σερβ. (λατ.): nadvišeni svod m.

καμάρα χαμηλωμένη θ. (εικ. 249.8)
Αγγλ.: flattened barrel-vault; segmental barrel-vault
Αλβ.: qemer i ulët m.; qemer më i vogël se gjysmërrethi m.
Γαλλ.: voûte en berceau surbaissé f.
Γερμ.: Flachtonne f.
Ιταλ.: volta a sesto ribassato f.
Ρουμ.: boltă în leagăn subînălțată f.
Βουλγ. (κυριλλ.): свод със занижени пети м.; сеґментен свод м.
Βουλγ. (λατ.): svod sŭs zaniženi peti m.; segmenten svod m.
Ρωσ. (κυριλλ.): пологий свод м.; коробовый свод м.
Ρωσ. (λατ.): pologij svod m.; korobovyj svod m.
Σερβ. (κυριλλ.): сеґментни свод м.
Σερβ. (λατ.): segmentni svod m.

καμαροσκέπαστος (ναός) → τύπος ναού: **καμαροσκέπαστος**

καμαροσκέπαστος μονόχωρος (τύπος) → τύπος ναού: **μονοκάμαρος**

καμαροσκέπαστος τάφος*

καμαροσκεπής (ναός) → τύπος ναού: **καμαροσκέπαστος**

καμαροσκεπής μονόχωρος (τύπος) → τύπος ναού: **μονοκάμαρος**

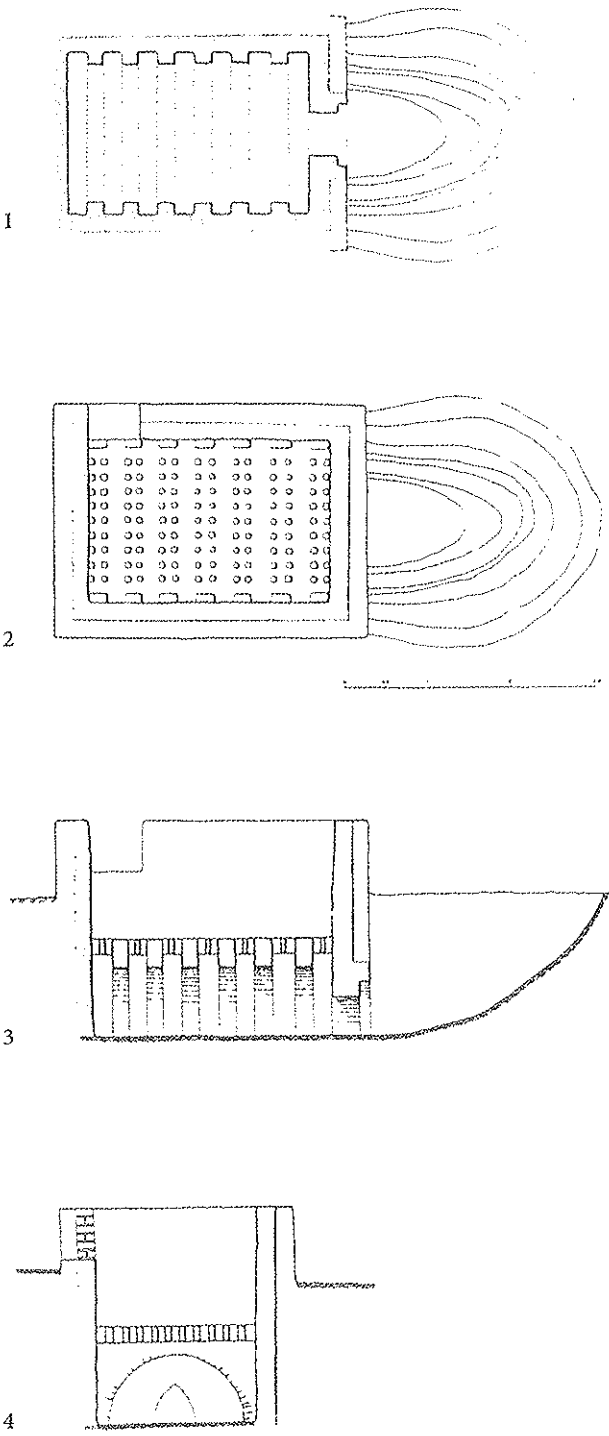

Εικόνα / Figure 251
Παραδοσιακός κεραμικός *κλίβανος* τούβλων. Θεσσαλία, Τύρναβος (Θεοχαρίδου 1985-86, εικ. 10-13). 1. *κάτοψη του χώρου καύσης* 2. *κάτοψη του χώρου όπτησης* 3. *τομή κατά μήκος* 4. *τομή κατά πλάτος.*
Traditional ceramic brick *furnace.* Thessaly, Tyrnabos (Θεοχαρίδου 1985-86, figs. 10-13). 1. *ground plan of fire box* 2. *ground plan of kiln chamber* 3. *cross section* 4. *longitudinal section.*

καμαροσκεπής τάφος → τάφος καμαροσκέπαστος

καμαρωτός τάφος → τάφος καμαροσκέπαστος

καμινάδα → καπνοδόχος

καμινοβίγλιο(ν) → φρυκτώριο(ν)

κάμινος$_1$ θ.˙ **κλίβανος** α.˙ **φούρνος**$_2$ α.[90] // *πρβ. ασβεστοκάμινος* (εικ. 251-252)
Αγγλ.: furnace; kiln
Αλβ.: furrë f.
Γαλλ.: four m; fourneau m.; fournaise f.
Γερμ.: Ofen m; Brennofen m.
Ιταλ.: fornace f.; forno m.
Ρουμ.: cuptor n.
Βουλγ. (κυριλλ.): пещ ж.; фурна ж.; варница ж.
Βουλγ. (λατ.): pešt ž.; furna ž.; varnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): печь ж.
Ρωσ. (λατ.): peč˙ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): пећ ж.; фуруна ж.
Σερβ. (λατ.): peć ž.; furuna ž.

κάμινος$_2$ (υποκαύστου) → υποκαύστρα

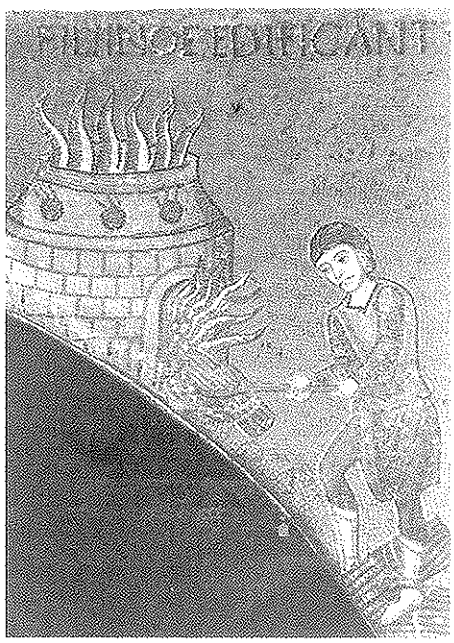

Εικόνα / Figure 252
Κάμινος$_1$, λεπτομέρεια από ψηφιδωτή παράσταση που εικονίζει την κατασκευή του Πύργου της Βαβέλ. Παλέρμο, Cappella Palatina, νότιος τοίχος κεντρικού κλίτους, περίπου 1160 (Δηψη: 1990).
Furnace, detail from a mosaic depicting the construction of the Tower of Babel. Palermo, Cappella Palatina, south wall of nave, ca. 1160 (Photo: 1990).

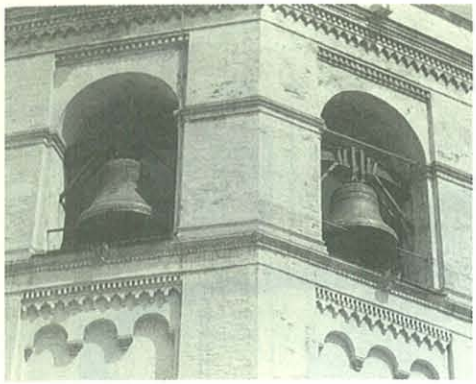

Εικόνα / Figure 253
Καμπάνες του 17ου ή 18ου αι. στο κωδωνοστάσιο του Ιβάν του Τρομερού, 16ος αι. Μόσχα, Κρεμλίνο.
Bells of 17th or 18th c. in the belfry of Ivan the Terrible, 16th c. Moscow, Kremlin.

καμπάνα θ.[91] (εικ. 253)
Αγγλ.: bell
Αλβ.: kambanë f.
Γαλλ.: cloche f.
Γερμ.: Glocke f.
Ιταλ.: campana f.
Ρουμ.: clopot n.
Βουλγ. (κυριλλ.): камбана ж.
Βουλγ. (λατ.): kambana ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): колокол м.
Ρωσ. (λατ.): kolokol m.
Σερβ. (κυριλλ.): звоно ср.
Σερβ. (λατ.): zvono sr.

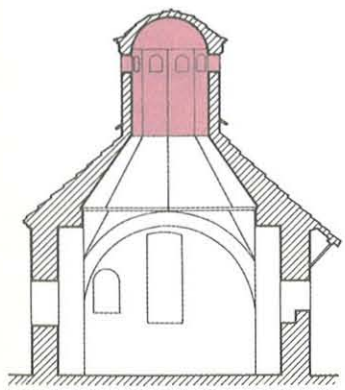

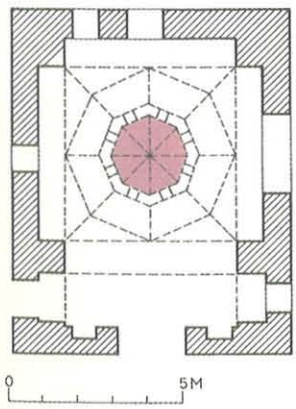

Εικόνα / Figure 254
Καπνοδόχος εστίας$_2$ μονής, τομή και κάτοψη. Άγιον Όρος, Μονή Μεγίστης Λαύρας (κατά Ορλάνδο 1958α, εικ. 80, ανασχεδίαση).
Chimney of monastery kitchen, section and ground plan. Mount Athos, Great Lavra Monastery (redrawn after Ορλάνδος 1958α, fig. 80).

καμπαναριό → **κωδωνοστάσιο(ν)**

κάμπος → **βάθος$_2$**

καμπτήρ → **νύσσα**

καμπτήρας → **νύσσα**

καμπυλόγραμμο(ν) πλέγμα φυτικό(ν) → **κόσμημα: γ(κ)ιρλάντα**

κάν(ν)αβος → **δίκτυο(ν) συντεταγμένων**

κανάλι → **διώρυγα**

κάνθαρος α.[92] (εικ. 109α) // πρβ. *φιάλη*
Αγγλ.: cantharus; kantharos; fountain
Αλβ.: kantar m.
Γαλλ.: canthare m.; cantharus m.
Γερμ.: Kantharos m.; Kantharus m.
Ιταλ.: cantharos m.; cantaro m.
Ρουμ.: kantharos; cantharus; cantarus
Βουλγ. (κυριλλ.): кантарос м.
Βουλγ. (λατ.): kantaros m.
Ρωσ. (κυριλλ.): чаша ж.; канфар м.; фиал м.
Ρωσ. (λατ.): čaša ž.; kanfar m.; fial m.
Σερβ. (κυριλλ.): кантарос м.
Σερβ. (λατ.): kantaros m.

κανόνας ωών → **κόσμημα: ωά και λόγχες**

κανών ωών → **κόσμημα: ωά και λόγχες**

καπναγωγός → **καπνοδόχος**

καπνοδόχη → **καπνοδόχος**

καπνοδόχος θ. & **καπνοδόχη** θ.· **καπναγωγός** α.· **καμινάδα** θ.[93] (εικ. 254)
Αγγλ.: chimney
Αλβ.: kanal tymi m.; tymtar m.
Γαλλ.: cheminée f.; conduit d'évacuation m.
Γερμ.: Schornstein m.; Esse f.; Kamin m.
Ιταλ.: canna fumaria f.; sfiatatoio m.
Ρουμ.: coş n.; horn n.

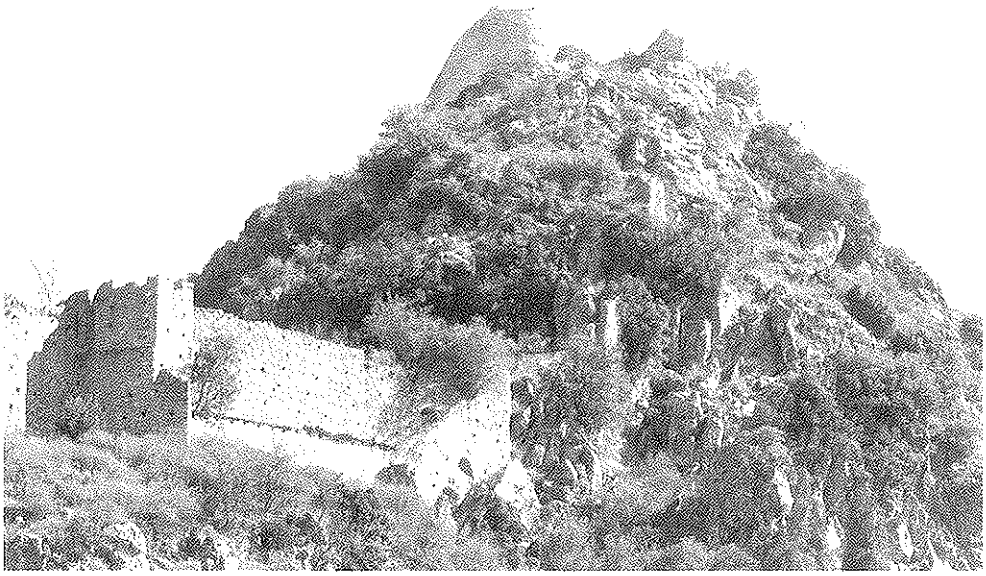

Εικόνα / Figure 255
Κάστρο. Μυστράς, περίπου 1248 (Λήψη: 1994).
Fortress. Mistra, ca. 1248 (Photo: 1994).

Βουλγ. (κυριλλ.): комин м.
Βουλγ. (λατ.): komin m.
Ρωσ. (κυριλλ.): дымовая труба ж.; дымоход м.
Ρωσ. (λατ.): dymovaja truba ž.; dymochod m.
Σερβ. (κυριλλ.): димњак м.
Σερβ. (λατ.): dimnjak m.

καραβοστάσι(ον) → **αγκυροβόλι(ον)**

καρδιόσχημο(ν) κόσμημα*

καρφί → **ήλος**

κασσίτερος α.
Αγγλ.: tin
Αλβ.: kallaj m.
Γαλλ.: étain m.
Γερμ.: Zinn n.
Ιταλ.: stagno m.
Ρουμ.: cositor n.; staniu n.
Βουλγ. (κυριλλ.): калай м.
Βουλγ. (λατ.): kalaj m.
Ρωσ. (κυριλλ.): олово ср.
Ρωσ. (λατ.): olovo sr.
Σερβ. (κυριλλ.): калај м.
Σερβ. (λατ.): kalaj m.

καστέλ(λ)ι(ον)$_1$ → **κάστρο(ν)**

καστέλ(λ)ι(ον)$_2$ → **φρούριο(ν)**

κάστρο(ν) ου.· **καστέλ(λ)ι(ον)$_1$** ου.[94] (εικ. 255) // *πρβ. ακρόπολη$_2$, πύργος- παλάτι, φρούριο(ν)*
Αγγλ.: castle; fort; fortress
Αλβ.: kështjellë f.; kala f.
Γαλλ.: château-fort m.
Γερμ.: Burg f.; Kastell n.
Ιταλ.: castello m.; fortezza f.; castrum m.
Ρουμ.: burg n.; cetate f.
Βουλγ. (κυριλλ.): крепост ж.; замък м.
Βουλγ. (λατ.): krepost ž.; zamŭk m.
Ρωσ. (κυριλλ.): крепость ж.; за́мок м.
Ρωσ. (λατ.): krepostʹ ž.; zámok m.
Σερβ. (κυριλλ.): тврђава ж.; утврђење ср.
Σερβ. (λατ.): tvrđava ž.; utvrđenje sr.

κατά μήκος καμάρα*

κατά μήκος τομή → σχέδιο(ν): **τομή κατά μήκος**

κατά πλάτος τομή → σχέδιο(ν): **τομή κατά πλάτος**

κατάβαση θ. & **κατάβασις** θ.· **καταβάσιο(ν)** ου.[95] (εικ. 256) // *πρβ. κρύπτη*
Αγγλ.: confessio
Αλβ.: konfesio m.; kapelë nën altar f.
Γαλλ.: confession f.
Γερμ.: Konfessio f.; Confessio f.
Ιταλ.: confessione f.
Ρουμ.: confessio; criptă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): конфесио ср.
Βουλγ. (λατ.): konfesio sr.

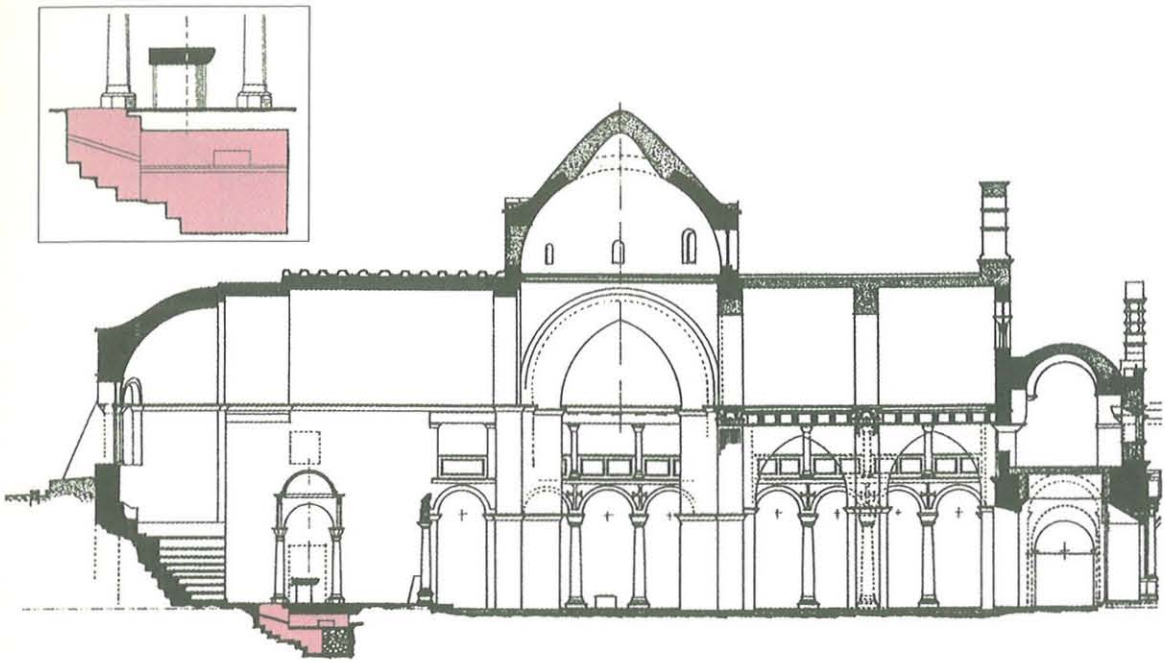

Εικόνα / Figure 256
Κατάβαση, τομή κατά μήκος και λεπτομέρεια. Πάρος, Παναγία Καταπολιανή, περίπου μέσα 6ου αι. (Ορλάνδος 1954, εικ. 428, κατά Jewell – Hasluck 1920, πίν. 7).
Confessio, longitudinal section and detail. Paros, Virgin Katapoliane, ca. mid 6th c. (Ορλάνδος 1954, fig. 428, after Jewell – Hasluck 1920, pl. 7).

Ρωσ. (κυριλλ.): помещение для мощей под алтарём ср.; крипта ж.
Ρωσ. (λατ.): pomeščenie dlja moščej pod altarëm sr.; kripta ž.
Σερβ. (κυριλλ.): конфесио ср.
Σερβ. (λατ.): konfesio sr.

καταβάσιο(ν) → **κατάβαση**

κατάβασις → **κατάβαση**

κατάθεση → **εγκαίνιο(ν)**

κατάθεσις → **εγκαίνιο(ν)**

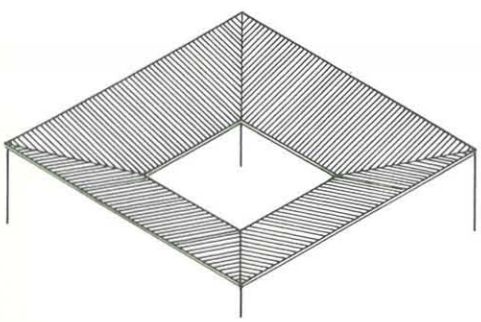

Εικόνα / Figure 257
Κατάκλυστρο (ΠΜΚ).
Compluvium (ΠΜΚ).

κατάκλυστρο(ν) ου. (εικ. 257) // πρβ. *αίθριο(ν)*
Αγγλ.: compluvium
Αλβ.: kompluvium m.; çati me kullim nga brenda f.
Γαλλ.: compluvium m.
Γερμ.: Compluvium n.
Ιταλ.: compluvium m.
Ρουμ.: compluvium
Βουλγ. (κυριλλ.): комплувий м.
Βουλγ. (λατ.): kompluvij m.
Ρωσ. (κυριλλ.): комплювий м.; прямоуґольное отверстие в крыше атриума над имплювием ср.
Ρωσ. (λατ.): kompljuvij m.; prjamougol'noe otverstije v kryše atriuma nad implujuviem sr.
Σερβ. (κυριλλ.): комплувијум м.
Σερβ. (λατ.): kompluvijum m.

Εικόνα / Figure 258
Κατακόμβη της Πρίσκιλλας. Ρώμη, άποψη διαδρόμου με θ
κες, 2ος-4ος αι. (Ληψη: 1985).
Catacomb of Priscilla. Rome, view of passage with *loculi*, 2
4th c. (Photo: 1985).

κατακόμβη θ. (εικ. 258)
Αγγλ.: catacomb
Αλβ.: katakombë f.
Γαλλ.: catacombe f.
Γερμ.: Katakombe f.
Ιταλ.: catacomba f.
Ρουμ.: catacombă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): катакомби ж. мн.
Βουλγ. (λατ.): katakombi ž. mn.
Ρωσ. (κυριλλ.): катакомбы ж. мн.
Ρωσ. (λατ.): katakomby ž. mn.
Σερβ. (κυριλλ.): катакомбе ж. мн.
Σερβ. (λατ.): katakombe ž. mn.

κατακόρυφο(ν) τοίχωμα (αψίδας) → **ημικύλινδρος (αψίδας)**

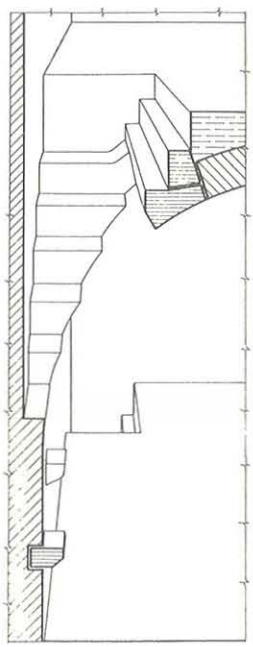

Εικόνα / Figure 259
Καταπακτή σε καμάρα, προοπτική τομή. Μάνη, Κίττα (Κορρές – Τζανάκη 1977, σχ. 50.3).
Trapdoor in barrel-vault, perspective section. Mani, Kitta (Κορρές – Τζανάκη 1977, drawing 50.3).

κατακόρυφος αρμός*

καταπακτή θ. (εικ. 259)
Αγγλ.: trapdoor
Αλβ.: kapanxhë f.; qepeng m.
Γαλλ.: trappe f.
Γερμ.: Falltür f.; Klapptür f.
Ιταλ.: trabocchetto m.
Ρουμ.: trapă f.; chepeng n.
Βουλγ. (κυριλλ.): капак (на под) м.; люк м.; капандура
Βουλγ. (λατ.): kapak (na pod) m.; ljuk m.; kapandura ž
Ρωσ. (κυριλλ.): люк м.; крышка люка ж.
Ρωσ. (λατ.): ljuk m.; kryška ljuka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): капак м.
Σερβ. (λατ.): kapak m.

καταπέτασμα → **βήλο(ν)**

καταρρακτή (θύρα) θ. (εικ. 260)
Αγγλ.: portcullis
Αλβ.: katarrakt m.; portë me mbyllje vertikale f.
Γαλλ.: herse f.; sarrasine f.
Γερμ.: Fallgatter n.; Fallgitter n.
Ιταλ.: saracinesca f.; cataratta f.
Ρουμ.: hersă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): катаракта ж.; подвижна вертикална решетка (на крепостна врата) ж.
Βουλγ. (λατ.): katarakta ž.; podvižna vertikalna rešetka krepostna vrata) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): опускающаяся решётка (ворот) ж.
Ρωσ. (λατ.): opuskajuščajasja rešëtka (vorot) ž.
Σερβ. (κυριλλ.): ґвоздена решетка ґрадске капије ж.
Σερβ. (λατ.): gvozdena rešetka gradske kapije ž.

καταχύστρα → **ζεματίστρα**

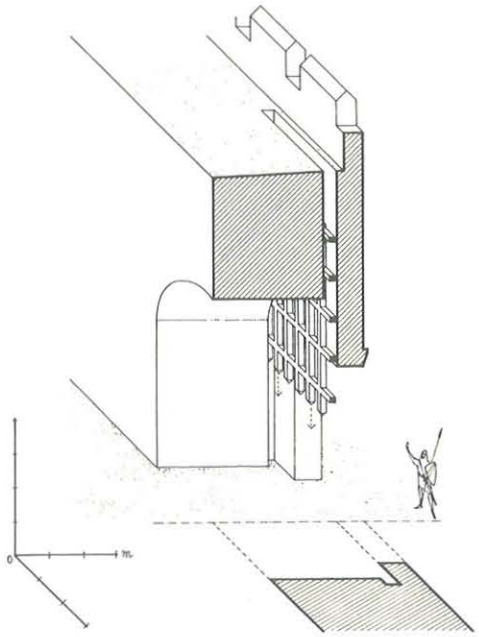

Εικόνα / Figure 260
Καταρρακτή, αξονομετρική (μετωπική) αναπαράσταση. Κωνσταντινούπολη, θεοδοσιανά τείχη, πύλη Ρησίου έξω τείχους, 413-439 ή 405-413 (ΣΒΜ, κατά Meyer-Plath – Schneider 1943).
Portcullis, isometric (cavalier) reconstruction. Constantinople, Theodosian walls, Rhesium Gate of outer wall, 413-439 or 405-413 (ΣΒΜ, after Meyer-Plath – Schneider 1943).

κατάστημα ου.· **μαγαζί** ου.[96]
Αγγλ.: shop; store
Αλβ.: dyqan m.
Γαλλ.: boutique f.
Γερμ.: Laden m.; Geshäft n.
Ιταλ.: bottega f.; negozio m.
Ρουμ.: magazin n.; prăvălie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): маґазин м.
Βουλγ. (λατ.): magazin m.
Ρωσ. (κυριλλ.): лавка ж.; лавочка ж.; маґазин м.
Ρωσ. (λατ.): lavka ž.; lavočka ž.; magazin m.
Σερβ. (κυριλλ.): продавница ž.; складиште ср.; маґацин м.
Σερβ. (λατ.): prodavnica ž.; skladište sr.; magacin m.

κατηχούμενα ου. πλ.· **κατηχουμενεία** ου. πλ.[97]
(εικ. 261) // πρβ. *υπερώο(ν)*
Αγγλ.: catechumena pl.
Αλβ.: katikumena f. sh.
Γαλλ.: catéchuména m. pl.
Γερμ.: Katechumena n. pl.; Katechumeneia n. pl.
Ιταλ.: catecumeneo m.
Ρουμ.: catehumeneia pl.; catehumena pl.; galerii f. pl.
Βουλγ. (κυριλλ.): помещение за оґлашени ср.; катехумени ж. мн.
Βουλγ. (λατ.): pomeštenie za oglašeni sr.; katechumeni ž. mn.
Ρωσ. (κυριλλ.): хоры м. мн.; ґалереи ж. мн.
Ρωσ. (λατ.): chory m. mn.; galerei ž. mn.
Σερβ. (κυριλλ.): катихумена ж.
Σερβ. (λατ.): katihumena ž.

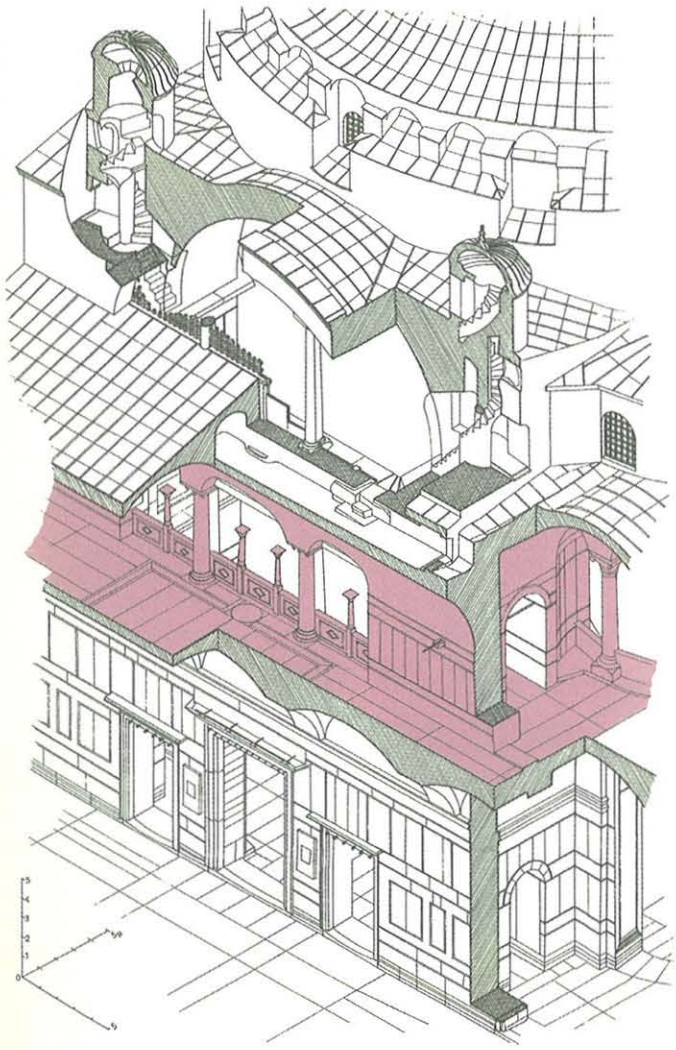

Εικόνα / Figure 261
Κατηχούμενα, αξονομετρική ισομετρική τομή. Κωνσταντινούπολη, Αγία Σοφία, 532-537 (Mark – Çakmak 1992, πίν. 32b, κατά Van Nice, ανασχεδίαση).
Catechumena, isometric section. Constantinople, Saint Sophia, 532-537 (Mark – Çakmak 1992, pl. 32b, redrawn after Van Nice).

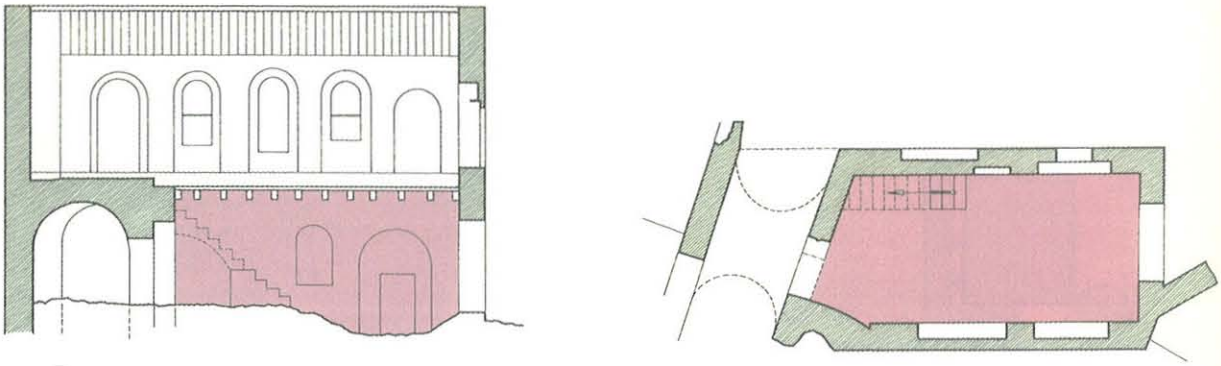

Εικόνα / Figure 262
Κατώγειο, τομή και κάτοψη. Μυστράς, οικία (κατά Ορλάνδο 1937, εικ. 49, ανασχεδίαση).
Ground floor, section and ground plan. Mistra, house (redrawn after Ορλάνδος 1937, fig. 49).

κατηχουμενεία → **κατηχούμενα**

κάτοψη → σχέδιο(ν): **κάτοψη**

κάτοψις → σχέδιο(ν): **κάτοψη**

κατώγειο(ν) ου. & **κατώ(γ)ι** ου.· **ισόγειο(ν)** ου.[98] (εικ. 262)
Αγγλ.: ground floor
Αλβ.: përdhes m.; kat përdhe m.
Γαλλ.: rez-de-chaussée m.
Γερμ.: Erdgeschoss n.
Ιταλ.: pianterreno m.; piano-terra m.
Ρουμ.: parter n.
Βουλγ. (κυριλλ.): приземие ср.
Βουλγ. (λατ.): prizemie sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): первый этаж м.
Ρωσ. (λατ.): pervyj etaž m.
Σερβ. (κυριλλ.): сутерен м.
Σερβ. (λατ.): siteren m.

κατώ(γ)ι → **κατώγειο(ν)**

κατώφλι(ον)$_1$ ου.· **ουδός** α. (εικ. 263, 490.5, 491δ, 492δ)
Αγγλ.: threshold
Αλβ.: prag m.
Γαλλ.: seuil m.
Γερμ.: Schwelle f.
Ιταλ.: soglia f.
Ρουμ.: prag n.
Βουλγ. (κυριλλ.): праґ м.
Βουλγ. (λατ.): prag m.
Ρωσ. (κυριλλ.): порогъ м.
Ρωσ. (λατ.): porog m.
Σερβ. (κυριλλ.): праґ м.
Σερβ. (λατ.): prag m.

κατώφλι$_2$ → **ποδιά (παραθύρου)**

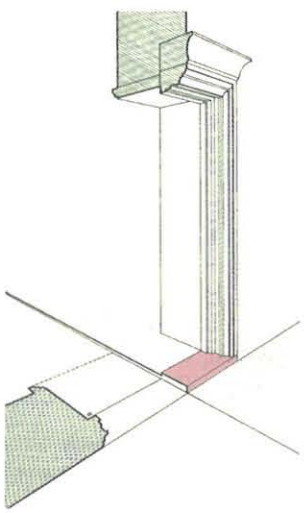

Εικόνα / Figure 263
Κατώφλι$_1$, προοπτική τομή. Χίος, Νέα Μονή, καθολικό, 1042-1056 (ΣΒΜ, κατά Μπούρα 1981).
Threshold, perspective section. Chios, Nea Mone, katholikon, 1042-1056 (ΣΒΜ, after Μπούρας 1981).

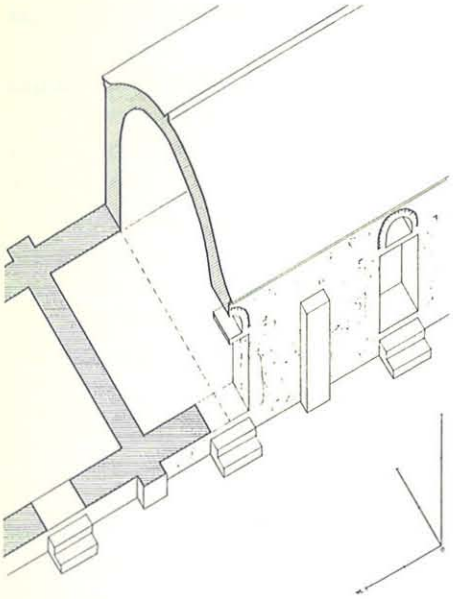

Εικόνα / Figure 264
Κελλί, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση.
Άρτα, Παναγία Παρηγορήτισσα, 13ος-14ος αι. (;) (ΣΒΜ).
Cell, isometric reconstruction. Arta, Virgin Paregoretissa, 13th-14th c. (?) (ΣΒΜ).

κειμηλιαρχείο(ν) → **θησαυροφυλάκιο(ν)**

κελ(λ)άρι(ον) → **δοχείο(ν)**

κελ(λ)ί(ον) ου.[99] (εικ. 264-265)
Αγγλ.: cell
Αλβ.: qeli f.
Γαλλ.: cellule f.
Γερμ.: Zelle f.; Klause f.
Ιταλ.: cellula f.
Ρουμ.: chilie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): килия ж.
Βουλγ. (λατ.): kilija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): келья ж.
Ρωσ. (λατ.): kel′ja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): ћелија ж.
Σερβ. (λατ.): ćelija ž.

κενοτάφιο(ν) ου.
Αγγλ.: cenotaph
Αλβ.: qenotaf m.; varr i zbrazët m.
Γαλλ.: cénotaphe m.
Γερμ.: Kenotaph n.
Ιταλ.: cenotafio m.
Ρουμ.: cenotaf n.

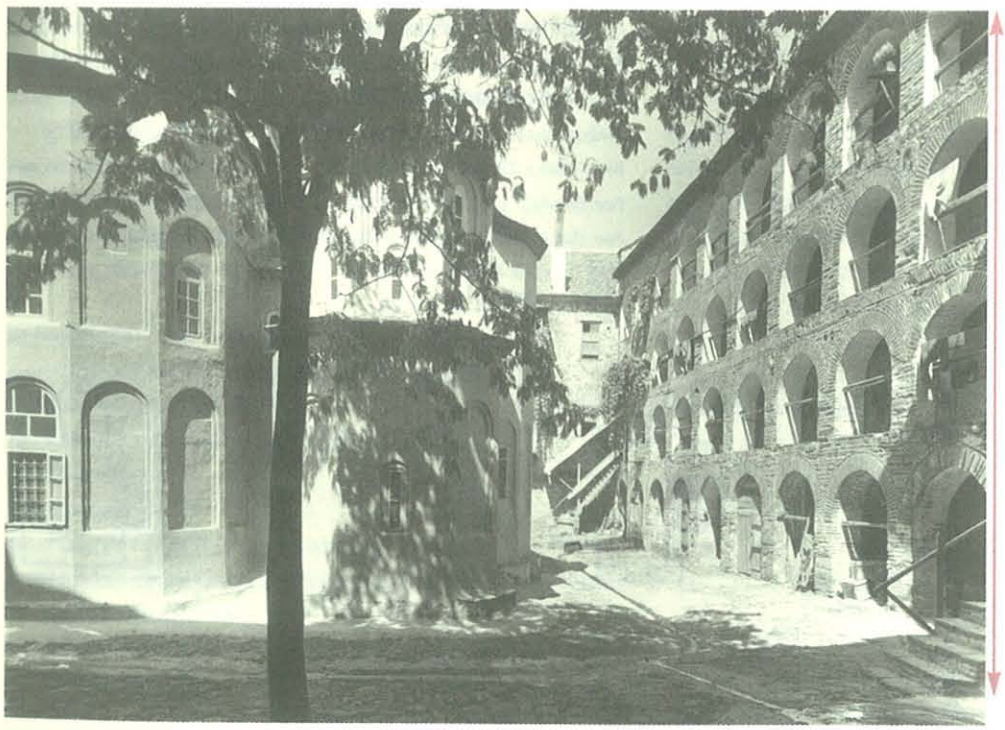

Εικόνα / Figure 265
Κελλιά. Άγιον Όρος, Μονή Κουτλουμουσίου (Λήψη: 1935, Α. Σεραϊδάρης, ΜΜπ).
Cells. Mount Athos, Koutloumousiou Monastery (Photo: 1935, A. Seraidaris, ΜΜπ).

Εικόνα / Figure 266
Κένταυρος με λύρα σε ανάγλυφο, περίπου 1100. Αθήνα, Βυζαντινό Μουσείο, αρ. ευρ. ΒΧΜ 1118 (Λήψη: ΒΧΜ).
Centaur with lyre in relief, ca. 1100. Athens, Byzantine Museum, inv. no. ΒΧΜ 1118 (Photo: ΒΧΜ).

Βουλγ. (κυριλλ.): кенотаф м.; символично погребение ср.
Βουλγ. (λατ.): kenotaf m.; simvolično pogrebenie sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): кенотаф м.; пустая гробница ж.
Ρωσ. (λατ.): kenotaf m.; pustaja grobnica ž.
Σερβ. (κυριλλ.): кенотаф м.; празна гробница ж.
Σερβ. (λατ.): kenotaf m.; prazna grobnica ž.

κένταυρος α. (εικ. 266)
Αγγλ.: centaur
Αλβ.: kentaur m.
Γαλλ.: centaure m.
Γερμ.: Kentaur m.
Ιταλ.: centauro m.
Ρουμ.: centaur m.
Βουλγ. (κυριλλ.): кентавър м.
Βουλγ. (λατ.): kentavŭr m.
Ρωσ. (κυριλλ.): кентавр м.
Ρωσ. (λατ.): kentavr m.
Σερβ. (κυριλλ.): кентаур м.
Σερβ. (λατ.): kentaur m.

κεντρικό(ν) κλίτος*

κεραία$_1$ (ναού) θ.· **βραχίονας$_2$** α. & **βραχίων$_2$ (ναού)** α.· **σκέλος$_1$ (ναού)** ου. (εικ. 267.2-3)
Αγγλ.: cross arm
Αλβ.: krah i kryqit m.
Γαλλ.: bras de la croix m.
Γερμ.: Kreuzarm m.
Ιταλ.: bracci della croce (edificio) m. pl.
Ρουμ.: travee laterală (braţul crucii libere) f. (εικ. 267.2); travee dintre braţele (crucii înscrise) f. (εικ. 267.3)
Βουλγ. (κυριλλ.): рамо на кръст (в план на църква) ср.
Βουλγ. (λατ.): ramo na krŭst (v plan na cŭrkva) sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): рукав креста (крестового пространства) м.
Ρωσ. (λατ.): rukav kresta (krestovogo prostranstva) m.
Σερβ. (κυριλλ.): крак крста (крстообразне цркве) м.
Σερβ. (λατ.): krak krsta (krstoobrazne crkve) m.

κεραία$_2$ (σταυρού) θ.· **βραχίονας$_3$** α. & **βραχίων (σταυρού)** α.· **σκέλος$_2$ (σταυρού)**[100] ου. (εικ. 267.1
Αγγλ.: cross arm (εικ. 267.1); cross-bar (εικ. 267.1.1); cross uprightbeam; (εικ. 267.1.2)
Αλβ.: krah i kryqit m.
Γαλλ.: branche de la croix f.; bras de la croix m.
Γερμ.: Kreuzarm m. (εικ. 267.1); Kreuzbalken m. (εικ. 267.1.α); Kreuzstamm m. (εικ. 267.1.β)
Ιταλ.: braccio della croce m.
Ρουμ.: braţul crucii n.
Βουλγ. (κυριλλ.): рамо на кръст ср.
Βουλγ. (λατ.): ramo na krŭst sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): рукав креста м.; перекладина креста ж.
Ρωσ. (λατ.): rukav kresta m.; perekladina kresta ž.
Σερβ. (κυριλλ.): крак крста м.
Σερβ. (λατ.): krak krsta m.

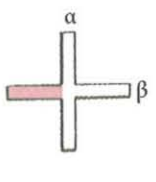

1

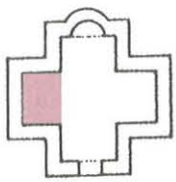

2

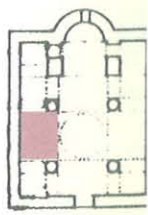

3

Εικόνα / Figure 267
1. *Κεραία$_2$* ελληνικού σταυρού (ΕΜ). α. κάθετη κεραία β. οριζόντια κεραία.
2. *Κεραία$_1$* ναού σχήματος ελεύθερου σταυρού, κάτοψη (ΠΜΚ-ΜΜΚ).
3. *Κεραία$_1$* ναού σταυροειδούς εγγεγραμμένου με τρούλο, σύνθετου τετρακιόνιου, κάτοψη (ΠΜΚ-ΜΜΚ).
1. *Cross arm* of Greek cross (EM). α. cross upright beam β. cross-bar.
2. *Cross arm* of free cross-plan, ground plan (ΠΜΚ-ΜΜΚ).
3. *Cross arm* of cross-in-square church, complex four-columned type, ground plan (ΠΜΚ-ΜΜΚ).

κεραμ(ε)ικά → **κεραμ(ε)ική**$_1$

κεραμ(ε)ική$_1$ θ.· **κεραμ(ε)ικά** ου. πλ.
Αγγλ.: pottery; ceramics pl.
Αλβ.: poçeri f.; qeramikë f.
Γαλλ.: poterie f.
Γερμ.: Keramik f.; Tonwaren f. pl.
Ιταλ.: ceramica f.
Ρουμ.: olărie f.; ceramică f.
Βουλγ. (κυριλλ.): керамика ж.; керамични изделия ср. мн.; грънци м. мн.
Βουλγ. (λατ.): keramika ž.; keramični izdelija sr. mn.; grŭnci m. mn.
Ρωσ. (κυριλλ.): гончарные изделия ср. мн.; керамика ж.; глиняная посуда ж.
Ρωσ. (λατ.): gončarnye izdelija sr. mn.; keramika ž.; glinjanaja posuda ž.
Σερβ. (κυριλλ.): грнчарија ж.
Σερβ. (λατ.): grnčarija ž.

κεραμ(ε)ική$_2$ (ως τέχνη) θ.· **κεραμευτική (τέχνη)** θ.
Αγγλ.: ceramic art; pottery
Αλβ.: qeramikë f.; art i qeramikës m.
Γαλλ.: céramique f.
Γερμ.: Keramik f.; Töpferkunst f.
Ιταλ.: arte della ceramica f.
Ρουμ.: artă ceramică f.; olărit n.
Βουλγ. (κυριλλ.): керамика ж.; керамично изкуство ср.; грънчарско изкуство ср.
Βουλγ. (λατ.): keramika ž.; keramično izkustvo sr.; grŭnčarsko izkustvo sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): керамика ж.
Ρωσ. (λατ.): keramika ž.
Σερβ. (κυριλλ.): керамика ж.
Σερβ. (λατ.): keramika ž.

κεραμείο(ν)$_1$ ου.· **κεραμοποιείο(ν)**$_1$ ου.
Αγγλ.: pottery workshop; potter's workshop
Αλβ.: punishte qeramike f.
Γαλλ.: atelier de poterie m.; atelier de potier m.
Γερμ.: Töpferei f.
Ιταλ.: fornace f.
Ρουμ.: olărie f.; atelier de ceramică n.
Βουλγ. (κυριλλ.): грънчарска работилница м.; керамична работилница ж.
Βουλγ. (λατ.): grŭnčarska rabotilnica m.; keramična rabotilnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): горшечная мастерская ж.; керамическая мастерская ж.; гончарная мастерская ж.
Ρωσ. (λατ.): goršečnaja masterskaja ž.; keramičeskaja masterskaja ž.; gončarnaja masterskaja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): грнчарска радионица ж.
Σερβ. (λατ.): grnčarska radionica ž.

κεραμείο(ν)$_2$ ου.· **κεραμοποιείο(ν)**$_2$ ου. // πρβ. πλινθοποιείο(ν)
Αγγλ.: roof-tile workshop
Αλβ.: punishte tjegullash f.
Γαλλ.: tuilerie f.
Γερμ.: Ziegelei f.; Ziegelbrennerei f.
Ιταλ.: ornace f.
Ρουμ.: cărămidărie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): тухларница ж.; фабрика за тухли ж.
Βουλγ. (λατ.): tuchlarnica ž.; fabrika za tuchli ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): черепичная мастерская ж.
Ρωσ. (λατ.): čerepičnaja masterskaja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): циглана ж.
Σερβ. (λατ.): ciglana ž.

κεραμευτική (τέχνη) → **κεραμ(ε)ική**$_2$ (ως τέχνη)

κεραμίδα → **κεραμίδι**

κεραμίδι ου· **κεραμίδα** θ. & **κεραμίς** θ.· **κέραμος** θ.[101] (εικ. 268, 178.11, 248) // πρβ. *καλυπτήρας, στρωτήρας*
Αγγλ.: roof tile
Αλβ.: tjegull f.
Γαλλ.: tuile f.
Γερμ.: Ziegel m.; Dachziegel m.
Ιταλ.: tegola f.
Ρουμ.: țiglă f. (εικ. 268.1); olan n. (εικ. 268.2)
Βουλγ. (κυριλλ.): керемида ж.
Βουλγ. (λατ.): keremida ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): черепица ж.
Ρωσ. (λατ.): čerepica ž.
Σερβ. (κυριλλ.): ћерамида ж.; цреп м.
Σερβ. (λατ.): ćeramida ž.; crep m.

κεραμίς → **κεραμίδι**

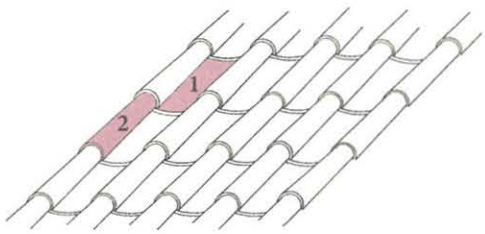

Εικόνα / Figure 268
Κεραμίδια (ΕΛ). 1. *στρωτήρας* 2. *καλυπτήρας.*
Roof tiles (ΕΛ). 1. *flat tile* 2. *imbrex.*

κεραμίς ηγεμών → **ακροκέραμος**

κεραμοκονίαμα → **κονίαμα κεραμ(ε)ικό(ν)**

κεραμοπλαστική διακόσμηση → **διάκοσμος κεραμοπλαστικός**

κεραμοπλαστικό(ν) κόσμημα*

κεραμοπλαστικός διάκοσμος*

κεραμοποιείο(ν) → **κεραμείο(ν)**

κέραμος → **κεραμίδι**

κεραμοσκέπαστος τάφος → **τάφος καλυβίτης**

κεραμοσκεπής τάφος → **τάφος καλυβίτης**

κέρας Αμαλθείας → κόσμημα: **κέρας αφθονίας**

κέρας αφθονίας → κόσμημα: **κέρας αφθονίας**

κερκίδα θ. & **κερκίς** θ. (εικ. 269)
Αγγλ.: kerkis; cuneus
Αλβ.: segment shkallareje m.; kuneus m.
Γαλλ.: kerkis f.; cuneus m.
Γερμ.: Kerkis f.; Keil m.; Cuneus m.
Ιταλ.: cuneo (della cavea) m.
Ρουμ.: cuneus
Βουλγ. (κυριλλ.): кунеус м.; сеґмент от театрон м.; клиновиден участък със седалки в античен театър м.
Βουλγ. (λατ.): kuneus m.; segment ot teatron m.; klinoviden učastŭk sŭs sedalki v antičen teatŭr m
Ρωσ. (κυριλλ.): клин театрона м.
Ρωσ. (λατ.): klin teatrona m.
Σερβ. (κυριλλ.): кунеус м.; клинасти део ґледалишта античкоґ театра м.
Σερβ. (λατ.): kuneus m.; klinasti deo gledališta antičkog teatra m.

κερκίς → **κερκίδα**

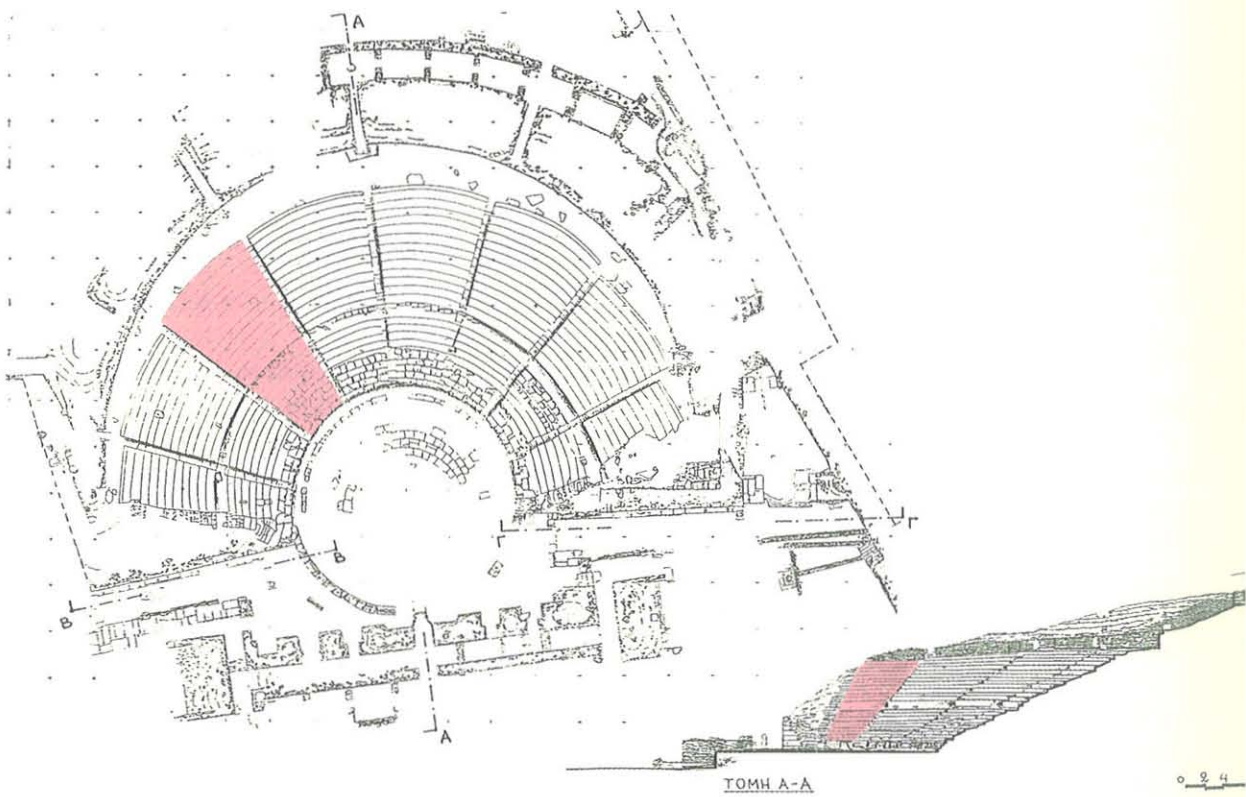

Εικόνα / Figure 269
Κερκίδα. Φίλιπποι, Θέατρο, κάτοψη και τομή ανακαίνιση ρωμαϊκής περιόδου (ΓΚ). Μετά τις αναστηλωτικές εργασίες του 1959.
Kerkis. Philippi, theatre, ground plan and section, renovation during the Roman period (ΓΚ). After the 1959 restoration.

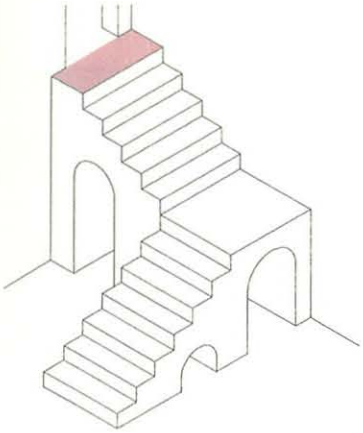

Εικόνα / Figure 270
Κεφαλόσκαλο σε κλίμακα (ΜΜΚ, κατά Ορλάνδο 1937, εικ. 50Γ).
Top step of staircase (MMK, after Ορλάνδος 1937, fig. 50Γ).

κεφαλόσκαλο ου.· **ακρόσκαλο(ν)** ου. (εικ. 270)
Αγγλ.: top step
Αλβ.: shkalla e kreut f.
Γαλλ.: marche palière f.
Γερμ.: Austrittsstufe f.
Ιταλ.: caposcala m.
Ρουμ.: treaptă (cu suprafaţa de călcare la nivelul palierului sau al odihnei) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): стълбищна площадка ж.
Βουλγ. (λατ.): stŭlbištna ploštadka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): верхняя ступенька ж.; верхняя ступень ж.
Ρωσ. (λατ.): verchnjaja stupen'ka ž.; verchnjaja stupen' ž.
Σερβ. (κυριλλ.): ґазиште степеништа ср.
Σερβ. (λατ.): gazište stepeništa sr.

κήπος α.
Αγγλ.: garden
Αλβ.: kopsht m.
Γαλλ.: jardin m.
Γερμ.: Garten m.
Ιταλ.: giardino m.; orto m.
Ρουμ.: grădină f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ґрадина ж.
Βουλγ. (λατ.): gradina ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): сад м.
Ρωσ. (λατ.): sad m.
Σερβ. (κυριλλ.): врт м.; башта ж.
Σερβ. (λατ.): vrt m.; bašta ž.

κηροπλαστείο(ν) ου.
Αγγλ.: candle maker's workshop; chandler's workshop
Αλβ.: punishte qirijsh f.
Γαλλ.: atelier de cirier m.; atelier de céroplastie m.
Γερμ.: Kerzengießerei f.; Kerzenfabrik f.
Ιταλ.: cereria f.
Ρουμ.: lumânărie f.; lumânărărie f.; atelier de lumânări n.
Βουλγ. (κυριλλ.): свещоливница ж.
Βουλγ. (λατ.): sveštolivnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): свечная мастерская ж.
Ρωσ. (λατ.): svečnaja masterskaja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): воскарска радионица ж.
Σερβ. (λατ.): voskarska radionica ž.

κιβώριο(ν) ου.[102] (εικ. 271-272) // πρβ. *ουρανίσκος*
Αγγλ.: ciborium; canopy
Αλβ.: ciborium m.; baldakin m.
Γαλλ.: ciborium m.; ciborion m.
Γερμ.: Ciborium n.; Ziborium n.
Ιταλ.: ciborio m.; tegurium m.; baldacchino m.
Ρουμ.: ciborium n.
Βουλγ. (κυριλλ.): киворий м.; балдахин м.
Βουλγ. (λατ.): kivorij m.; baldachin m.
Ρωσ. (κυριλλ.): киворий м.; сень ж.; балдахин м.
Ρωσ. (λατ.): kivorij m.; sen' ž.; baldachin m.
Σερβ. (κυριλλ.): циборијум м.; цибориј м.
Σερβ. (λατ.): ciborijum m.; ciborij m.

κιβωτιόσχημος τάφος*

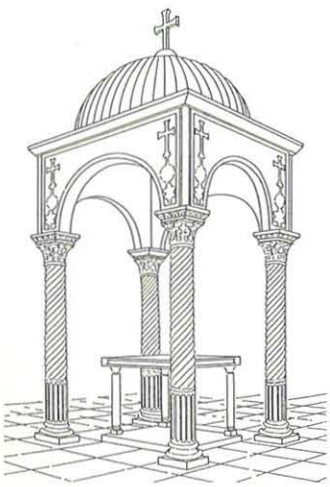

Εικόνα / Figure 271
Κιβώριο με ημισφαιρικό ουρανό, προοπτική αναπαράσταση. Πάρος, Παναγία Καταπολιανή, περίπου μέσα 6ου αι. (Ορλάνδος 1954, εικ. 434).
Ciborium with semicircular baldachin, perspective reconstruction. Paros, Virgin Katapoliane, ca. mid 6th c. (Ορλάνδος 1954, fig. 434).

Εικόνα / Figure 272
Κιβώριο. Πάρος, Παναγία Καταπολιανή, περίπου μέσα 6ου αι. (ΛΗΨΗ: 1994, † Α. Μητσάνη).
Ciborium. Paros, Virgin Katapoliane, ca. mid 6th c. (Рното: 1994, † A. Mitsani).

Εικόνα / Figure 273
Κιλλίβαντας με ανάγλυφο διάκοσμο. Θεσσαλονίκη, Παναγία Αχειροποίητος, νάρθηκας, περίπου 450 (ΛΗΨΗ: 1986).
Console with relief decoration. Thessalonike, Virgin Acheiropoietos, narthex, ca. 450 (PHOTO: 1986).

Εικόνα / Figure 274
Κιλλίβαντας. Φρυγία, Ιεράπολη, μαρτύριο Αγίου Φιλίππου, περίπου 400 (ΛΗΨΗ: 1992).
Console. Phrygia, Hierapolis, Martyrium of St Philip, ca. 400 (PHOTO: 1992).

κιγκλίδες → **φράγμα πρεσβυτερίου**

κιλλίβαντας α. & **κιλλίβας** α. (εικ. 273-274) // πρβ. *φουρούσι*
Αγγλ.: console; modillion; ancones pl.
Αλβ.: konsolë f.
Γαλλ.: console f.; modillon m.
Γερμ.: Konsole f.; Kragstein m.
Ιταλ.: modiglione m.; console f.
Ρουμ.: consolă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): конзола ж.
Βουλγ. (λατ.): konzola ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): консоль ж.; кронштейн м.
Ρωσ. (λατ.): konsol′ ž.; kronštejn m.
Σερβ. (κυριλλ.): конзола ж.
Σερβ. (λατ.): konzola ž.

κιλλίβας → **κιλλίβαντας**

κιμωλία (γη) θ.
Αγγλ.: chalk
Αλβ.: shkumës m.
Γαλλ.: craie f.
Γερμ.: Kreide f.
Ιταλ.: gesso m.
Ρουμ.: cretă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): тебешир м.
Βουλγ. (λατ.): tebešir m.
Ρωσ. (κυριλλ.): мел м.
Ρωσ. (λατ.): mel m.
Σερβ. (κυριλλ.): креда ж.
Σερβ. (λατ.): kreda ž.

κινητή γέφυρα*

κι(ν)στέρνα θ. [μσν.]· **δεξαμενή** θ.· **στέρνα** θ.[103] (εικ. 275-276)
Αγγλ.: cistern
Αλβ.: çisternë f.; rezervuar m.
Γαλλ.: citerne f.
Γερμ.: Zisterne f.
Ιταλ.: cisterna f.
Ρουμ.: cisternă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): цистерна ж.; щерна ж.; водоем м.; водохранилище ср.
Βουλγ. (λατ.): cisterna ž.; šterna ž.; vodoem m.; vodochranilište sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): цистерна ж.
Ρωσ. (λατ.): cisterna ž.
Σερβ. (κυριλλ.): цистерна ж.
Σερβ. (λατ.): cisterna ž.

κίονας α. & **κίων** α.· **κολώνα** & **κολόνα** θ.· **στύλος** α.[104] (εικ. 277-284)
Αγγλ.: column
Αλβ.: kolonë f.; shtyllë f.
Γαλλ.: colonne f.
Γερμ.: Säule f.
Ιταλ.: colonna f.
Ρουμ.: coloană f.
Βουλγ. (κυριλλ.): колона ж.
Βουλγ. (λατ.): kolona ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): колонна ж.; столб м.
Ρωσ. (λατ.): kolonna ž.; stolb m.
Σερβ. (κυριλλ.): стуб м.
Σερβ. (λατ.): stub m.

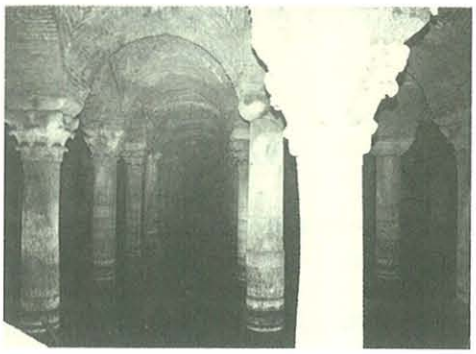

Εικόνα / Figure 275
Κινστέρνα. Κωνσταντινούπολη, Βασιλική Κινστέρνα (Yerebatan Sarayi), 527-565 (Λήψη: 1985).
Cistern. Constantinople, Basilike Cistern (Yerebatan Sarayi), 527-565 (Photo: 1985).

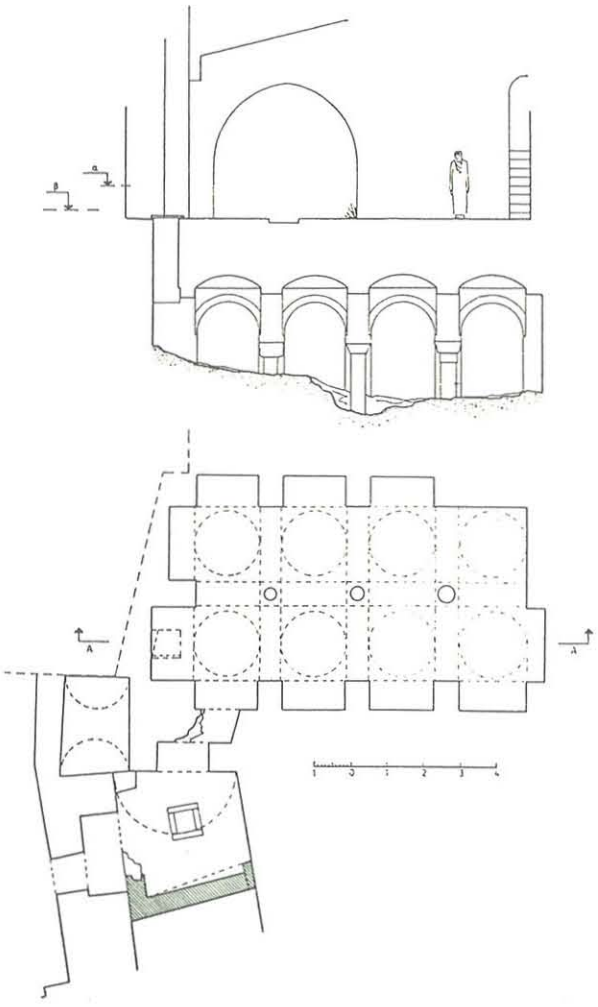

Εικόνα / Figure 276
Κινστέρνα μοναστηριακή, τομή και κάτοψη. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, αρχές 11ου αι. (Στίκας 1970, εικ. 108).
Monastery *cistern*, section and ground plan. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, early 11th c. (Στίκας 1970, fig. 108).

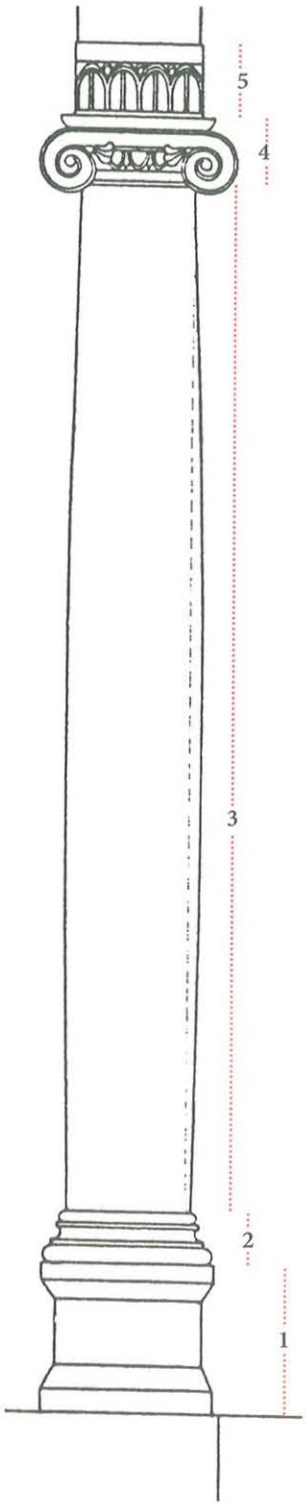

Εικόνα / Figure 277
Κίονας. Λοκρίδα, Βασιλική Δαφνουσίων, αρχές 5ου αι. (Ορλάνδος 1954, εικ. 222).
1. *βάθρο*$_2$ 2. *βάση* 3. *κορμός* 4. *κιονόκρανο* 5. *επίθημα.*
Column. Locris, Daphnousia Basilica, early 5th c. (Ορλάνδος 1954, fig. 222).
1. *pedestal* 2. *base* 3. *shaft* 4. *capital* 5. *impost-block.*

Εικόνα / Figure 278
Κίονας αρράβδωτος. Κως, Κέφαλος, νότια Βασιλική Αγίου Στεφάνου, τέλος 5ου αι. (ΛΗΨΗ: 1991).
Unfluted column. Cos, Kephalos, south Basilica of St Stephen, late 5th c. (PHOTO: 1991).

Εικόνα / Figure 279
Κίονας ειλητματικός σε δεύτερη χρήση. Θεσσαλονίκη, Άγιος Ευθύμιος, 10ος αι. (ΛΗΨΗ: 1986).
Column with spiral flutes re-used. Thessalonike, St Euthymios, 10th c. (PHOTO: 1986).

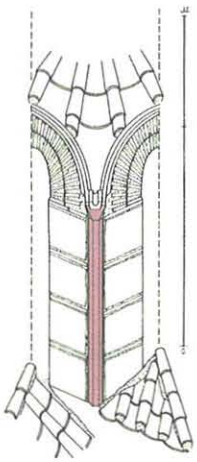

Εικόνα / Figure 280
Κίονας ενδομημένος, αξονομετρικό ισομετρικό σχέδιο. Αθήνα, Άγιοι Ασώματοι Θησείου, β΄ μισό 11ου αι. (ΣΒΜ, κατά Στίκα 1959).
Embedded column, isometric drawing. Athens, Hagioi Asomatoi at Theseion, 2nd half of 11th c. (ΣΒΜ, after Στίκας 1959).

Εικόνα / Figure 281
Κίονας ενδομημένος. Αθήνα, Άγιοι Θεόδωροι, τρούλος, 1065 (ΛΗΨΗ: 1986).
Embedded column. Athens, Hagioi Theodoroi, dome, 1065 (PHOTO: 1986).

κίονας αρράβδωτος α. (εικ. 278)
Αγγλ.: unfluted column
Αλβ.: kolonë e lëmuar f.
Γαλλ.: colonne lisse f.
Γερμ.: unkannelierte Säule f.
Ιταλ.: colonna liscia f.
Ρουμ.: coloană netedă f.; coloană fără caneluri f.
Βουλγ. (κυριλλ.): колона с гладък ствол ж.; гладка колона ж.
Βουλγ. (λατ.): kolona s gladŭk stvol ž.; gladka kolona ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): гладкая колонна ж.
Ρωσ. (λατ.): gladkaja kolonna ž.
Σερβ. (κυριλλ.): глатки стуб м.; стуб без канелура м.
Σερβ. (λατ.): glatki stub m.; stub bez kanelura m.

κίονας ειληματικός α.· **κίονας με στρεπτές ραβδώσεις** α.[105] (εικ. 279)
Αγγλ.: column with spiral flutes; column with twisted flutes; spirally fluted column
Αλβ.: kolonë me nevratura spirale f.
Γαλλ.: colonne à cannelures torses f.
Γερμ.: Säule mit gewundenen Kanneluren f.
Ιταλ.: colonna tortile f.; colonna con scanalature a spirale f.
Ρουμ.: coloană cu caneluri răsucite f.; coloană cu caneluri în spirală f.
Βουλγ. (κυριλλ.): колона със спираловидно извити канелюри ж.
Βουλγ. (λατ.): kolona sŭs spiralovidno izviti kaneljuri ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): витая колонна ж.
Ρωσ. (λατ.): vitaja kolonna ž.

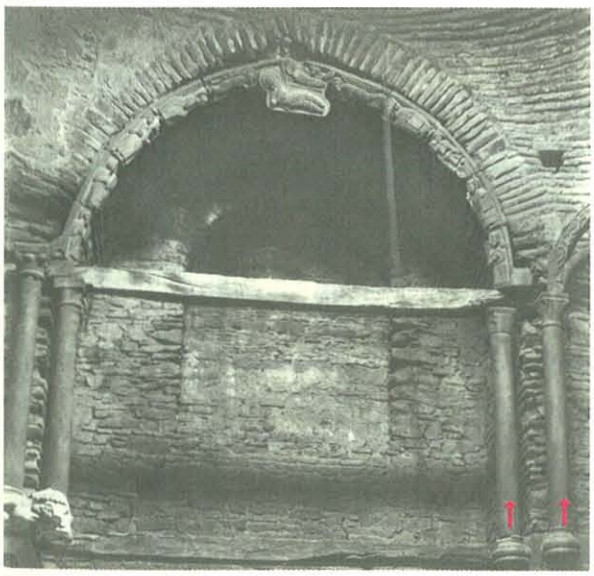

Εικόνα / Figure 282
Κίονας εφαπτόμενος. Άρτα, Παναγία Παρηγορήτισσα, βόρειο αψίδωμα, 1294-1296 (Λήψη: πριν από το 1960, Π. Παπαχατζηδάκης, ΜΜπ).
Applied column. Arta, Virgin Paregoretissa, north arched bay, 1294-1296 (Photo: before 1960, P. Papachatzidakis, ΜΜπ).

Σερβ. (κυριλλ.): тордирани стуб м.; стуб са завојитим канелурама м.; спирално канеловани стуб м.
Σερβ. (λατ.): tordirani stub m.; stub sa zavojitim kanelurama m.; spiralno kanelovani stub m.

κίονας ενδομημένος α.· **κίονας ένθετος** α. (εικ. 280-281) // πρβ. *ημικίονας*
Αγγλ.: embedded column; engaged column
Αλβ.: kolonë e trupëzuar f.; gjysmëkolonë f.
Γαλλ.: colonne engagée f.
Γερμ.: eingemauerte Säule f.
Ιταλ.: colonna incassata f.
Ρουμ.: coloană angajată f.
Βουλγ. (κυριλλ.): вградена колона ж.
Βουλγ. (λατ.): vgradena kolona ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): утопленная колонка ж.
Ρωσ. (λατ.): utoplennaja kolonka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): анґажовани стуб м.; делимично уґрађени стуб м.
Σερβ. (λατ.): angažovani stub m.; delimično ugrađeni stub m.

κίονας ένθετος → **κίονας ενδομημένος**

κίονας εφαπτόμενος α. (εικ. 282)
Αγγλ.: applied column; attached column
Αλβ.: kolonë e bashkëngjitur f.
Γαλλ.: colonne adossée f.
Γερμ.: Wandsäule f.
Ιταλ.: colonna addossata f.
Ρουμ.: coloană adosată f.
Βουλγ. (κυριλλ.): прилепена колона ж.
Βουλγ. (λατ.): prilepena kolona ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): колонна примыкающая к стене ж.
Ρωσ. (λατ.): kolonna primykajuščaja k stene ž.
Σερβ. (κυριλλ.): прислоњени стуб м.
Σερβ. (λατ.): prislonjeni stub m.

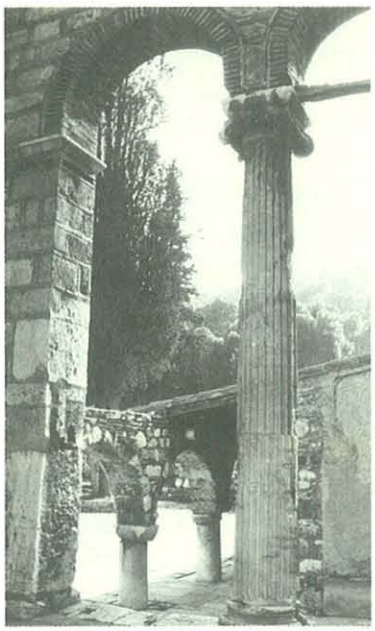

Εικόνα / Figure 283
Κίονας με ραβδώσεις (ιωνικός), 2ος αι., σε δεύτερη χρήση. Αττική, Μονή Δαφνίου, καθολικό, νότια πλευρά εξωνάρθηκα, αρχές 12ου αι. (ΛΗΨΗ: 1993).
Fluted column (Ionic) 2nd c., re-used. Attica, Daphni Monastery, katholikon, south end of exonarthex, beginning of 12th c. (PHOTO: 1993).

κίονας με ραβδώσεις α.· **κίονας ραβδωτός** α. (εικ. 283)
Αγγλ.: fluted column
Αλβ.: kolonë me kanelura f.
Γαλλ.: colonne cannelée f.
Γερμ.: kannelierte Säule f.
Ιταλ.: colonna scanalata f.
Ρουμ.: coloană canelată f.; coloană cu caneluri f.
Βουλγ. (κυριλλ.): колона с жлебове ж.; колона с канелюри ж.
Βουλγ. (λατ.): kolona s žlebove ž.; kolona s kaneljuri ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): каннелированная колонна ж.
Ρωσ. (λατ.): kannelirovannaja kolonna ž.
Σερβ. (κυριλλ.): канеловани стуб м.
Σερβ. (λατ.): kanelovani stub m.

κίονας με στρεπτές ραβδώσεις → **κίονας ειλητικός**

κίονας μονολιθικός α.· **κίονας μονόλιθος** α. (εικ. 279-282)
Αγγλ.: monolithic column
Αλβ.: kolonë monolite f.
Γαλλ.: colonne monolithe f.
Γερμ.: monolithische Säule f.
Ιταλ.: colonna monolitica f.
Ρουμ.: coloană monolită f.
Βουλγ. (κυριλλ.): монолитна колона ж.
Βουλγ. (λατ.): monolitna kolona ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): монолитная колонна ж.
Ρωσ. (λατ.): monolitnaja kolonna ž.
Σερβ. (κυριλλ.): монолитни стуб м.
Σερβ. (λατ.): monolitni stub m.

κίονας μονόλιθος → **κίονας μονολιθικός**

κίονας ραβδωτός → **κίονας με ραβδώσεις**

κίονας στρεπτός α.[106]
Αγγλ.: spiral column; twisted column
Αλβ.: kolonë e përdredhur f.; kolonë spirale f.
Γαλλ.: colonne torse f.; colonne torsadée f.
Γερμ.: gedrehte Säule f.; gewundene Säule f.; spiralig gekrümmte Säule f.

Εικόνα / Figure 284
Κίονας τιμητικός. Κωνσταντινούπολη, Φόρος του Κωνσταντίνου. Τιμητικός κίονας Κωνσταντίνου Α΄ (324-326) (ΛΗΨΗ: 1985).
Honorific column. Constantinople, Forum of Constantine, honorific column of Constantine I (324-326) (PHOTO: 1985).

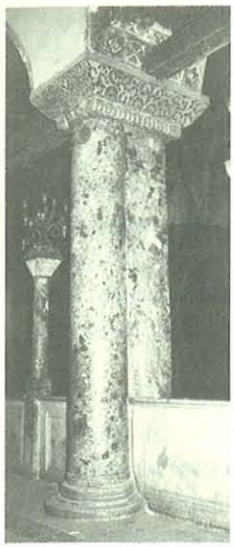

Εικόνα / Figure 285
Κίονες δίδυμοι. Κωνσταντινούπολη, Αγία Σοφία, υπερώο, 532-537 (Ληψη: 1985).
Coupled columns. Constantinople, Saint Sophia, gallery, 532-537 (Photo: 1985).

Ιταλ.: colonna tortile f..
Ρουμ.: coloană cu fusul în torsadă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): вита колона ж.
Βουλγ. (λατ.): vita kolona ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): витая колонна ж.
Ρωσ. (λατ.): vitaja kolonna ž.
Σερβ. (κυριλλ.): уврнути стуб м.; тордирани стуб м.
Σερβ. (λατ.): uvrnuti stub m.; tordirani stub m.

κίονας τιμητικός α. & **κίων τιμητικός** α. (εικ. 284)
Αγγλ.: honorific column
Αλβ.: kolonë nderi f.
Γαλλ.: colonne honorifique f.
Γερμ.: Ehrensäule f.
Ιταλ.: colonna onoraria f.
Ρουμ.: coloană comemorativă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): триумфална колона ж.
Βουλγ. (λατ.): triumfalna kolona ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): памятная колонна ж.
Ρωσ. (λατ.): pamjatnaja kolonna ž.
Σερβ. (κυριλλ.): почасни стуб м.
Σερβ. (λατ.): počasni stub m.

κίονες δίδυμοι α. πλ. (εικ. 285)
Αγγλ.: coupled columns pl.; twin column; paired columns pl.
Αλβ.: kolona binjake f. sh.
Γαλλ.: colonnes jumelées f. pl.; colonnes jumelles f. pl.
Γερμ.: Doppelsäule f.; gekuppelte Säulen f. pl.; gekoppelte Säulen f. pl.
Ιταλ.: colonne binate f. pl.
Ρουμ.: coloane geminate f. pl.
Βουλγ. (κυριλλ.): двойна колона ж.
Βουλγ. (λατ.): dvojna kolona ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): двойные колонны ж. мн.
Ρωσ. (λατ.): dvojnyje kolonny ž. mn.
Σερβ. (κυριλλ.): двојни стубови м. мн.; удвојени стубови м. мн.
Σερβ. (λατ.): dvojni stubovi m. mn.; udvojeni stubovi m. mn.

κιονίσκοι δίδυμοι ταινιόδετοι α. πλ.· **κιονίσκοι συνδεόμενοι με κόμβους** α. πλ.[107] (εικ. 286)
Αγγλ.: paired knotted colonettes pl.
Αλβ.: shtyllëza të lidhura me nyje f. sh.
Γαλλ.: colonnettes avec noeuds f. pl.; colonnettes nouées f. pl.
Γερμ.: Knotensäule f.
Ιταλ.: colonnine annodate f. pl.

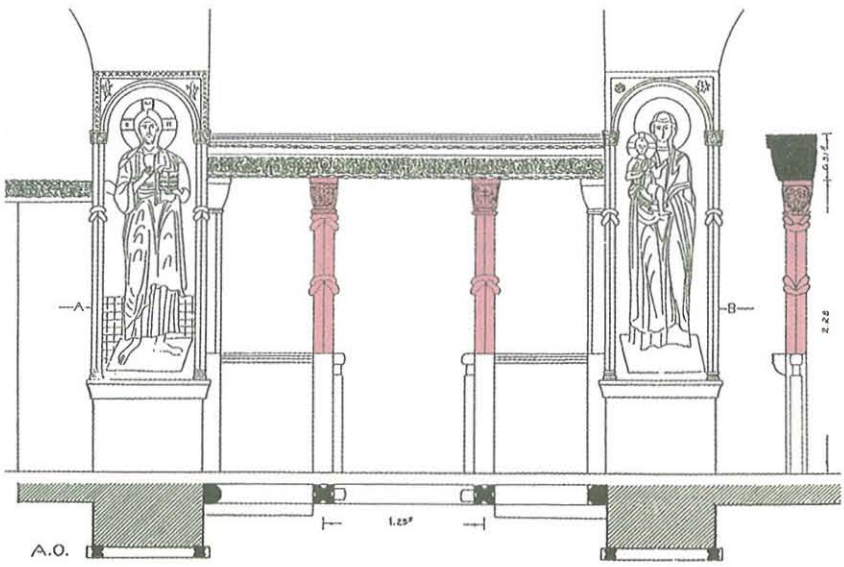

Εικόνα / Figure 286
Κιονίσκοι δίδυμοι ταινιόδετοι σε τέμπλο, όψη, τομή και κάτοψη. Θεσσαλία, Πύλη, Πόρτα-Παναγιά, 1283 (Ορλάνδος 1935, εικ. 14).
Paired knotted colonettes on altarscreen, elevation, section and ground plan. Thessaly, Pyle, Porta Panagia, 1283 (Ορλάνδος 1935, fig. 14).

Ρουμ.: colonete înnodate f. pl.
Βουλγ. (κυριλλ.): двойни колонки с възел ж. мн.
Βουλγ. (λατ.): dvojni kolonki s vŭzel ž. mn.
Ρωσ. (κυριλλ.): двойные колонки с узлами ж. мн.
Ρωσ. (λατ.): dvojnyje kolonki s uzłami ž. mn.
Σερβ. (κυριλλ.): стубићи повезани чвором м. мн.; стубићи са чвором м. мн.
Σερβ. (λατ.): stubići povezani čvorom m. mn.; stubići sa čvorom m. mn.

κιονίσκοι συνδεόμενοι με κόμβους → κιονίσκοι δίδυμοι ταινιόδετοι

κιονίσκος α.
Αγγλ.: colonette
Αλβ.: shtyllëz f.
Γαλλ.: colonnette f.
Γερμ.: Säulchen n.; kleine Säule f.
Ιταλ.: colonnina f.
Ρουμ.: coloneta f.
Βουλγ. (κυριλλ.): колонка ж.
Βουλγ. (λατ.): kolonka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): столбик м.; колонка ж.
Ρωσ. (λατ.): stolbik m.; kolonka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): колонета ж.; стубић м.
Σερβ. (λατ.): koloneta ž.; stubić m.

κιονόκρανο(ν) ου.[108] (εικ. 287-324)
Αγγλ.: capital
Αλβ.: kapitel m.
Γαλλ.: chapiteau m.
Γερμ.: Kapitell n.
Ιταλ.: capitello m.
Ρουμ.: capitel n.
Βουλγ. (κυριλλ.): капител м.
Βουλγ. (λατ.): kapitel m.
Ρωσ. (κυριλλ.): капитель ж.
Ρωσ. (λατ.): kapitel′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): капител м.; ґлавица стуба ж.
Σερβ. (λατ.): kapitel m.; glavica stuba ž.

κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν) ου.· **κιονόκρανο(ν) με προτομές ζώων** ου.[109] (εικ. 287-288)
Αγγλ.: bipartite capital; animal capital; protomai capital
Αλβ.: kapitel me motive shtazore m.
Γαλλ.: chapiteau à double zone m.; chapiteau à protomes d'animaux m.
Γερμ.: Zweizonenkapitell n.; zweizoniges Tierkapitell n.
Ιταλ.: capitello a due zone m.; capitello con protomi di animali m.
Ρουμ.: capitel cu protome de animale n.
Βουλγ. (κυριλλ.): двузонен капител м.; капител с животински ґлави м.; капител с протомета м.
Βουλγ. (λατ.): dvuzonen kapitel m.; kapitel s životinski glavi m.; kapitel s protometa m.

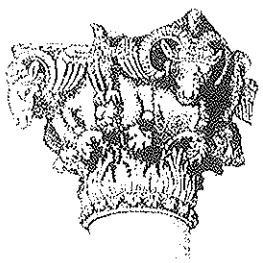

Εικόνα / Figure 287
Κιονόκρανο δίζωνο (ΓΖ).
Animal capital (ΓΖ).

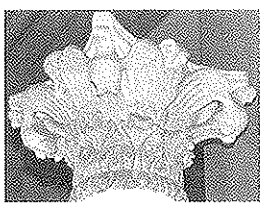

Εικόνα / Figure 288
Κιονόκρανο δίζωνο, περίπου 500. Κωνσταντινούπολη, Αρχαιολογικό Μουσείο, αρ. ευρ. 5436
(Αηψη: 1985).
Animal capital, ca. 500. Constantinople, Archaeological Museum, inv. no. 5436
(Photo: 1985).

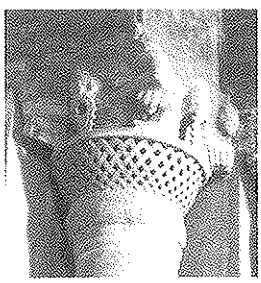

Εικόνα / Figure 289
Κιονόκρανο δίζωνο καλαθοειδές, 6ος-7ος αι., σε δεύτερη χρήση. Κάιρο, τέμενος Ibn Tûlûn, 879
(Αηψη: 1990).
Basket capital, 6th-7th c., re-used. Cairo, Ibn Tûlûn sanctuary, 879
(Photo: 1990).

Ρωσ. (κυριλλ.): двухярусная капитель с протомами животных ж.
Ρωσ. (λατ.): dvuchjarusnaja kapitel' s protomami životnych ž.
Σερβ. (κυριλλ.): двопојасни капител м.; капител са мотивом животиња м.; двопојасни капител са животињским украсом м.
Σερβ. (λατ.): dvopojasni kapitel m.; kapitel sa motivom životinja m.; dvopojasni kapitel sa životinjskim ukrasom m.

κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν) καλαθοειδές ου.[110] (εικ. 289)
Αγγλ.: basket capital
Αλβ.: kapitel në formë shportë m.
Γαλλ.: chapiteau avec treillis m.
Γερμ.: Zweizonenkapitell mit Korbzone n.; Zweizonenkapitell mit Korbgeflecht in der Unterzone n.; zweizoniges Korbkapitell n.
Ιταλ.: capitello a due zone a cesta m.
Ρουμ.: capitel cu două zone în formă de coş n.
Βουλγ. (κυριλλ.): двузонен капител-кошница м.
Βουλγ. (λατ.): dvuzonen kapitel-košnica m.
Ρωσ. (κυριλλ.): двухярусная капитель в виде корзины ж.
Ρωσ. (λατ.): dvuchjarusnaja kapitel' v vide korziny ž.
Σερβ. (κυριλλ.): двопојасни капител у виду кошарице м.
Σερβ. (λατ.): dvopojasni kapitel u vidu košarice m.

κιονόκρανο(ν) ένζωδο(ν) ου.[111] (εικ. 290-292) // πρβ. *κιονόκρανο(ν) ιστορημένο(ν)*
Αγγλ.: figurated capital
Αλβ.: kapitel me figura m.
Γαλλ.: chapiteau figuré m.
Γερμ.: Figuralkapitell n.; figürliches Kapitell n.
Ιταλ.: capitello imposta figurato m.
Ρουμ.: capitel figurativ n.
Βουλγ. (κυριλλ.): капител с фигури м.
Βουλγ. (λατ.): kapitel s figuri m.
Ρωσ. (κυριλλ.): импостная фигурная капитель ж.
Ρωσ. (λατ.): impostnaja figurnaja kapitel' ž.
Σερβ. (κυριλλ.): капител са фигурама м.
Σερβ. (λατ.): kapitel sa figurama m.

Εικόνα / Figure 290
Κιονόκρανο ένζωδο. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, Παναγία, 961-966 (ΓΖ).
Figurated capital. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, Church of the Virgin, 961-966 (ΓΖ).

Εικόνα / Figure 291
Κιονόκρανο ένζωδο διακοσμημένο με την *τεχνική της πρισματικής (κοίλης) γλυφής.*
Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, Παναγία, 961-966 (ΛΗΨΗ: 1970).
Figurated capital decorated with *carving technique.*
Boeotia, Hosios Loukas Monastery, Church of the Virgin, 961-966 (PHOTO: 1970).

Εικόνα / Figure 292
Κιονόκρανο ένζωδο, περίπου 1080, σε δεύτερη χρήση.
Κωνσταντινούπολη, Μονή Χώρας, εξωνάρθηκας, 1316-1321 (ΛΗΨΗ: 1985).
Figurated capital, ca. 1080, re-used. Constantinople, Chora Monastery, exonarthex, 1316-1321 (PHOTO: 1985).

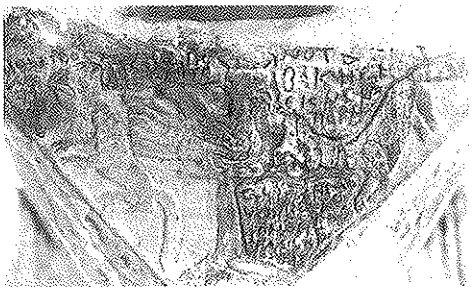

Εικόνα / Figure 293
Κιονόκρανο ιστορημένο με παράσταση βυζαντινού μύθου. Μάνη, Χαριά, Άγιος Νικόλαος, β΄ μισό 11ου αι. (Λήψη: 1971, Ρ. Ανδρεάδη, ΜΜπ).
Historiated capital depicting Byzantine myth. Mani, Charia, St Nicholas, 2nd half of 11th c. (Photo: 1971, R. Andreadi, ΜΜπ).

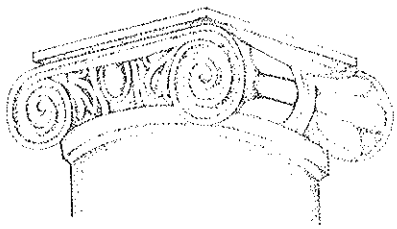

Εικόνα / Figure 294
Κιονόκρανο ιωνικό (ΜΜΚ).
Ionic capital. (ΜΜΚ).

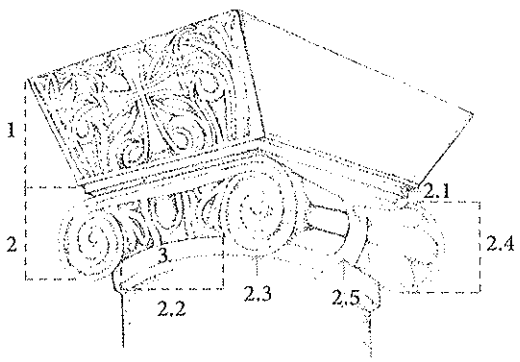

Εικόνα / Figure 295
Κιονόκρανο ιωνικό με επίθημα. Σικυών, Βασιλική, 5ος αι. (ΜΜΚ, κατά Ορλάνδο 1954, εικ. 272).
1. *επίθημα* 2. *ιωνικό κιονόκρανο* 2.1. *άβακας* 2.2. *εχίνος* 2.3. *έλικα* 2.4. *προσκεφάλαιο* 2.5. *ζωστήρας* 3. *οπείρα*.
Ionic impost capital. Sikyon, Basilica, 5th c. (ΜΜΚ, after Ορλάνδος 1954, fig. 272).
1. *impost block* 2. *ionic capital* 2.1. *abacus* 2.2. *echinus* 2.3. *volute* 2.4. *pulvinus* 2.5. *balteus* 3. *astragal.*

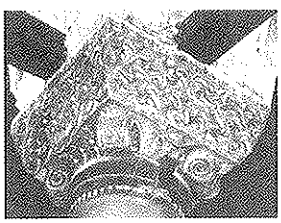

Εικόνα / Figure 296
Κιονόκρανο ιωνικό με επίθημα. Κωνσταντινούπολη, Αγία Σοφία, υπερώο, 532-537 (Λήψη: 1985).
Ionic impost capital. Constantinople, Saint Sophia, gallery, 532-537 (Photo: 1985).

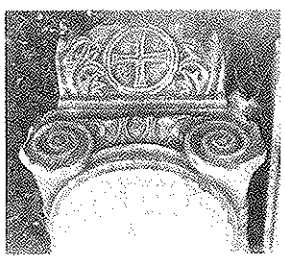

Εικόνα / Figure 297
Κιονόκρανο ιωνικό με επίθημα. Βοιωτία, Σκριπού, Κοίμηση της Θεοτόκου, 873-874 (Λήψη: 1969).
Ionic impost capital. Boeotia, Skripou, Dormition of the Virgin, 873-874 (Photo: 1969).

κιονόκρανο(ν) ιστορημένο(ν) ου. (εικ. 293) // πρβ. *κιονόκρανο(ν) ένζωδο(ν)*
Αγγλ.: historiated capital
Αλβ.: kapitel me motive historike m.
Γαλλ.: chapiteau historié m.
Γερμ.: Bilderkapitell n.
Ιταλ.: capitello istoriato m.
Ρουμ.: capitel istoriat n.
Βουλγ. (κυριλλ.): капител с фигурална композиция м.
Βουλγ. (λατ.): kapitel s figuralna kompozicija m.
Ρωσ. (κυριλλ.): сюжетная капитель ж.
Ρωσ. (λατ.): sjužetnaja kapitel' ž.
Σερβ. (κυριλλ.): капител са тематским украсом м.; капител са фигуралним украсом м.
Σερβ. (λατ.): kapitel sa tematskim ukrasom m.; kapitel sa figuralnim ukrasom m.

κιονόκρανο(ν) ιωνικό(ν) ου. (εικ. 294)
Αγγλ.: Ionic capital
Αλβ.: kapitel jonik m.
Γαλλ.: chapiteau ionique m.
Γερμ.: ionisches Kapitell n.
Ιταλ.: capitello ionico m.
Ρουμ.: capitel ionic n.
Βουλγ. (κυριλλ.): йонийски капител м.
Βουλγ. (λατ.): jonijski kapitel m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ионийская капитель ж.; ионическая капитель ж.
Ρωσ. (λατ.): ionijskaja kapitel' ž.; ioničeskaja kapitel' ž.
Σερβ. (κυριλλ.): јонски капител м.
Σερβ. (λατ.): jonski kapitel m.

κιονόκρανο(ν) ιωνικό(ν) με επίθημα ου.[112] (εικ. 295-297)
Αγγλ.: Ionic impost capital
Αλβ.: kapitel jonik me impost m.
Γαλλ.: chapiteau ionique à imposte m.
Γερμ.: ionisches Kämpferkapitell n.
Ιταλ.: capitello imposta-ionico m.
Ρουμ.: capitel ionic-impostă n.
Βουλγ. (κυριλλ.): йонийски кемпферов капител м.; йонийски импост капител м.
Βουλγ. (λατ.): jonijski kempferov kapitel m.; jonijski impost kapitel m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ионическая капитель с импостом ж.
Ρωσ. (λατ.): ioničeskaja kapitel' s impostom ž.
Σερβ. (κυριλλ.): јонски капител с отпорником (импостом) м.; јонски капител с импостом м.
Σερβ. (λατ.): jonski kapitel s otpornikom (impostom) m.; jonski kapitel s impostom m.

κιονόκρανο(ν) καλαθοειδές δίζωνο(ν) → **κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν) καλαθοειδές**

κιονόκρανο(ν) κολουροπυραμιδοειδές ου.· **κιονόκρανο(ν) σε σχήμα ανεστραμμένης κόλουρης πυραμίδας** ου. (εικ. 298-299)
Αγγλ.: truncated pyramid capital
Αλβ.: kapitel në formë trung piramide m.
Γαλλ.: chapiteau en forme de pyramide tronquée m.; chapiteau pyramidal m.; chapiteau conique m.
Γερμ.: Trapezkapitell n.
Ιταλ.: capitello troncopiramidale m.; capitello imposta m.
Ρουμ.: capitel în formă de piramidă trunchiată n.
Βουλγ. (κυριλλ.): капител във формата на пресечена пирамида м.; пресеченопирамидален капител м.
Βουλγ. (λατ.): kapitel vŭv formata na presečena piramida m.; presečenopiramidalen kapitel m.
Ρωσ. (κυριλλ.): пирамидальная капитель ж.
Ρωσ. (λατ.): piramidal'naja kapitel' ž.
Σερβ. (κυριλλ.): капител у виду зарубљене пирамиде м.
Σερβ. (λατ.): kapitel u vidu zarubljene piramide m.

Εικόνα / Figure 298
Κιονόκρανο κολουροπυραμιδοειδές (ΓΖ).
Truncated pyramid capital (ΓΖ).

Εικόνα / Figure 299
Κιονόκρανο κολουροπυραμιδοειδές, α΄ μισό 6ου αι.
Κωνσταντινούπολη, Αρχαιολογικό Μουσείο,
αρ. ευρ. 4209 (ΛΗΨΗ: 1985).
Truncated pyramid capital, 1st half of 6th c.
Constantinople, Archaeological Museum,
inv. no. 4209 (PHOTO: 1985).

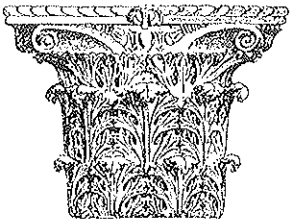

Εικόνα / Figure 300
Κιονόκρανο κορινθιακό (Ορλάνδος 1954, εικ. 234).
Corinthian capital (Ορλάνδος 1954, fig. 234).

Εικόνα / Figure 301
Κιονόκρανο κορινθιακό, β΄ μισό 5ου αι. Κωνσταντινούπολη, Έκθεση γλυπτών κοντά στην Αγία Ειρήνη (Λήψη: 1985).
Corinthian capital, 2nd half of 5th c. Constantinople, Sculpture exhibit near St Irene (Photo: 1985).

Εικόνα / Figure 302
Κιονόκρανο κορινθιακό μεσαιωνικό (κορινθιάζον). Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, Παναγία, 961-965 (Λήψη: 1969).
Medieval *cortinthian capital.* Boeotia, Hosios Loukas Monastery, Church of the Virgin, 961-965 (Photo: 1969).

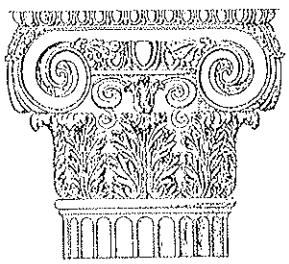

Εικόνα / Figure 303
Κιονόκρανο κορινθιακό σύνθετο. Φρυγία, Αιζανοί, ναός Διός, 117-138 (Robertson 1929, εικ. 94).
Composite capital. Phrygia, Aezanoi, temple of Zeus, 117-138 (Robertson 1929, fig. 94).

κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) ου. (εικ. 300-302)
Αγγλ.: Corinthian capital
Αλβ.: kapitel korintik m.
Γαλλ.: chapiteau corinthien m.
Γερμ.: korinthisches Kapitell n.
Ιταλ.: capitello corinzio m.
Ρουμ.: capitel corintic n.
Βουλγ. (κυριλλ.): коринтски капител м.
Βουλγ. (λατ.): korintski kapitel m.
Ρωσ. (κυριλλ.): коринфская капитель ж.
Ρωσ. (λατ.): korinfskaja kapitel′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): коринтски капител м.
Σερβ. (λατ.): korintski kapitel m.

κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) σύνθετο(ν) ου. (εικ. 303)
Αγγλ.: composite capital
Αλβ.: kapitel kompozit m.
Γαλλ.: chapiteau composite m.
Γερμ.: Kompositkapitell n.
Ιταλ.: capitello composito m.
Ρουμ.: capitel compozit n.
Βουλγ. (κυριλλ.): коринтски композитен капител м.
Βουλγ. (λατ.): korintski kompoziten kapitel m.
Ρωσ. (κυριλλ.): коринфская композитная капитель ж.
Ρωσ. (λατ.): korinfskaja kompozitnaja kapitel′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): композитни коринтски капител м.
Σερβ. (λατ.): kompozitni korintski kapitel m.

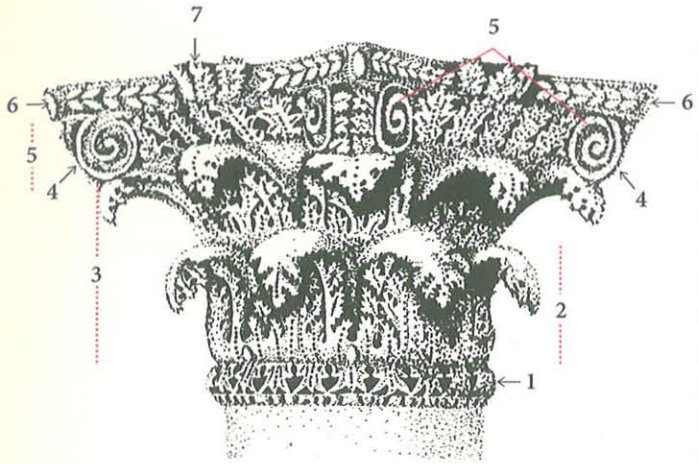

Εικόνα / Figure 304
Κιονόκρανο κορινθιακό σύνθετο θεοδοσιανό (ΓΖ).
1. *σπείρα*$_2$ 2. *στεφάνη φύλλων* 3. *κάλαθος* 4. *έλικες* 5. *εχίνος* 6. *άβακας* 7. *ανθέμιο*$_1$.
Theodosian composite capital (ΓΖ).
1. *astragal* 2. *collar of leaves* 3. *basket* 4. *volutes* 5. *echinus* 6. *abacus* 7. *flos*.

Εικόνα / Figure 305
Κιονόκρανο κορινθιακό σύνθετο θεοδοσιανό με *επίθημα*.
Θεσσαλονίκη, Άγιος Δημήτριος,
περίπου 640-650 (ΛΗΨΗ: 1970).
Theodosian composite capital with *impost* block.
Thessalonike, St Demetrios, ca. 640-650 (PHOTO: 1970).

κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) σύνθετο(ν) θεοδοσιανό(ν) ου.[113] (εικ. 304-305)
Αγγλ.: Theodosian composite capital
Αλβ.: kapitel teodosian kompozit m.
Γαλλ.: chapiteau composite théodosien m.
Γερμ.: theodosianisches Kompositkapitell n.
Ιταλ.: capitello cosiddetto teodosiano (composito) m.; capitello composito con acanto finemente dentellato m.
Ρουμ.: capitel teodosian n.; capitel theodosian n.
Βουλγ. (κυριλλ.): теодосиански капител м.
Βουλγ. (λατ.): teodosianski kapitel m.
Ρωσ. (κυριλλ.): феодосиевская композитная капитель ж.
Ρωσ. (λατ.): feodosijevskaja kompozitnaja kapitel′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): теодосијански капител м.
Σερβ. (λατ.): teodosijanski kapitel m.

κιονόκρανο(ν) λεβητοειδές ου.[114] (εικ. 306-308)
Αγγλ.: cube capital; cubical capital
Αλβ.: kapitel kubik m.
Γαλλ.: chapiteau corbeille m.; chapiteau cubique m.
Γερμ.: Kesselkapitell n.
Ιταλ.: capitello imposta a paiuolo m.
Ρουμ.: capitel cubic n.
Βουλγ. (κυριλλ.): кубичен капител м.
Βουλγ. (λατ.): kubičen kapitel m.
Ρωσ. (κυριλλ.): кубическая капитель ж.
Ρωσ. (λατ.): kubičeskaja kapitel′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): кубични капител м.
Σερβ. (λατ.): kubični kapitel m.

Εικόνα / Figure 306
Κιονόκρανο λεβητοειδές με άκανθα (ΓΖ).
Cubical capital with acanthus (ΓΖ).

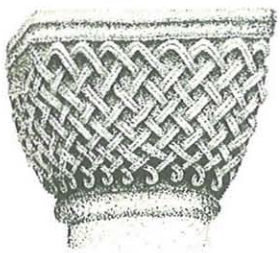

Εικόνα / Figure 307
Κιονόκρανο λεβητοειδές με πλέγμα καλάθου (ΓΖ).
Cubical capital with basket weaving (ΓΖ).

Εικόνα / Figure 308
Κιονόκρανο λεβητοειδές με *επίθημα*, σε δεύτερη χρήση.
Θράκη, Φέρρες (βυζαντινή Βήρα), Παναγία Κοσμοσώτειρα,
περίπου 1152 (ΛΗΨΗ: 1987).
Cube capital with *dosseret*, re-used. Thrace, Pherrai (Byzantine Bera), Virgin Kosmosoteira, ca. 1152 (PHOTO: 1987).

κιονόκρανο(ν) με άκανθα και αύλακες ου.[115] (εικ. 309)
Αγγλ.: fluted acanthus capital
Αλβ.: kapitel me gjethe akanti dhe kanelura m.
Γαλλ.: chapiteau à acanthe et cannelures m.; chapiteau à acanthe et godrons concaves m.
Γερμ.: Rillenkapitell n.
Ιταλ.: capitello "pergameno" m.
Ρουμ.: capitel cu frunze de acant şi caneluri n.
Βουλγ. (κυριλλ.): капител с акантови листа и жлебове м
Βουλγ. (λατ.): kapitel s akantovi lista i žlebove m.
Ρωσ. (κυριλλ.): аканфовая капитель с каннелюрами ж.
Ρωσ. (λατ.): akanfovaja kapitel' s kanneljurami ž.
Σερβ. (κυριλλ.): избраздани капител са акантусом м.
Σερβ. (λατ.): izbrazdani kapitel sa akantusom m.

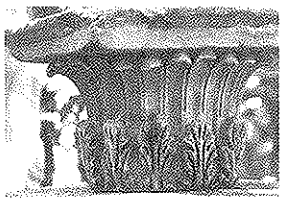

Εικόνα / Figure 309
Κιονόκρανο με άκανθα και αύλακες, α΄ μισό 4ου αι. Κωνσταντινούπολη, Αρχαιολογικό Μουσείο (Λήψη: 1985).
Fluted acanthus capital, 1st half of 4th c. Constantinople, Archaeological Museum (Photo: 1985).

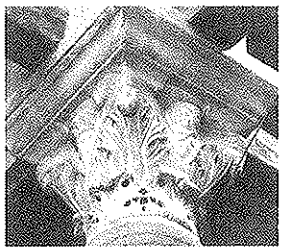

Εικόνα / Figure 310
Κιονόκρανο με άκανθα και λύρα, περίπου 500, σε δεύτερη χρήση. Θεσσαλονίκη, Άγιοι Απόστολοι, 1310-1314 (Λήψη: 1970).
Corinthian lyre capital, ca. 500, re-used. Thessalonike, Holy Apostles, 1310-1314 (Photo: 1970).

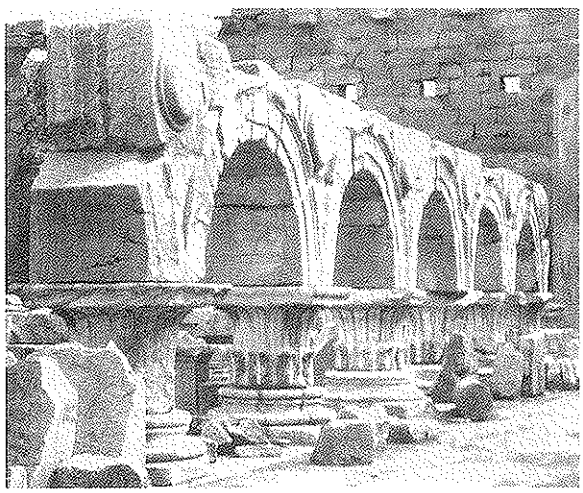

Εικόνα / Figure 311
Κιονόκρανα με άκανθα και φύλλα καλάμου. Τρίπολις, Λεπτίμαγνα, Forum Σεπτιμίου Σεβήρου, αρχές 3ου αι. (Λήψη: R. Farioli).
Lotus-and-acanthus capital. Tripolis, Leptis Magna, Forum of Septimius Severus, early 3rd c. (Photo: R. Farioli).

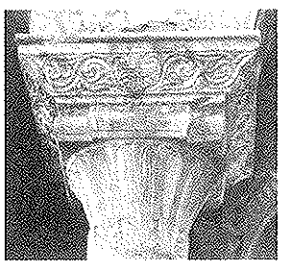

Εικόνα / Figure 312
Κιονόκρανο με άκανθα και φύλλα καλάμου, με *επίθημα*. Μυστράς, Μονή Βροντοχίου, Παναγία Οδηγήτρια (Αφεντικό), 1310-1315 (Λήψη: 1975).
Lotus-and-acanthus capital with *impost* block. Mistra, Brontochion Monastery, Virgin Hodegetria (Aphentiko), 1310-1315 (Photo: 1975).

κιονόκρανο(ν) με άκανθα και λύρα ου. (εικ. 310)
Αγγλ.: Corinthian lyre capital
Αλβ.: kapitel me gjethe akanti në formë lire m.
Γαλλ.: chapiteau (corinthien) en lyre m.
Γερμ.: (korinthisches) Leierkapitell n.
Ιταλ.: capitello corinzio a "lira" m.
Ρουμ.: capitel cu frunze de acant în formă de liră n.
Βουλγ. (κυριλλ.): капител с акантови листа във формата на лира м.
Βουλγ. (λατ.): kapitel s akantovi lista vŭv formata na lira m.
Ρωσ. (κυριλλ.): аканфовая лировидная капитель ж.
Ρωσ. (λατ.): akanfovaja lirovidnaja kapitel′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): капител са акантусом и лиром м.
Σερβ. (λατ.): kapitel sa akantusom i lirom m.

κιονόκρανο(ν) με άκανθα και υδρόβια φύλλα → **κιονόκρανο(ν) με άκανθα και φύλλα καλάμου**

κιονόκρανο(ν) με άκανθα και φύλλα καλάμου ου.· **κιονόκρανο(ν) με άκανθα και υδρόβια φύλλα** ου.[116] (εικ. 311-312)
Αγγλ.: lotus-and-acanthus capital
Αλβ.: kapitel me gjethe akanti dhe lotusi m.
Γαλλ.: chapiteau à acanthe et feuilles d'eau m.; chapiteau à acanthe et feuilles dressées pointues m.
Γερμ.: Schilfblattkapitell n.; Kapitell mit Wasserblättern n.
Ιταλ.: capitello con acanto e foglie d'acqua m.
Ρουμ.: capitel cu frunze de acant şi lotus n.
Βουλγ. (κυριλλ.): капител с акантови и лотосови листа м.
Βουλγ. (λατ.): kapitel s akantovi i lotosovi lista m.
Ρωσ. (κυριλλ.): капитель лотосовидная с аканфом ж.
Ρωσ. (λατ.): kapitel′ lotosovidnaja s akanfom ž.
Σερβ. (κυριλλ.): капител с акантусовим и лотосовим листовима м.
Σερβ. (λατ.): kapitel s akantusovim i lotosovim listovima m.

κιονόκρανο(ν) με άκανθα «πεταλούδα» ου.[117] (εικ. 313-314)
Αγγλ.: capital with "butterfly" acanthus
Αλβ.: kapitel me gjethe akanti në formë fluture m.
Γαλλ.: chapiteau avec acanthe "papillon" m.
Γερμ.: Kapitell mit Schmetterlingsakanthus n.
Ιταλ.: capitello (composito) con foglie d'acanto mosse dal vento – tipo "a farfalla" m.
Ρουμ.: capitel cu frunze de acant "fluture" n.
Βουλγ. (κυριλλ.): капител с акантови листа във формата на пеперуда м.
Βουλγ. (λατ.): kapitel s akantovi lista vuv formata na peperuda m.
Ρωσ. (κυριλλ.): капитель с пальмовидным листом в виде бабочки ж.
Ρωσ. (λατ.): kapitel′ s pal′movidnym listom v vide babočki ž.
Σερβ. (κυριλλ.): капител са лептирастим акантусом м.
Σερβ. (λατ.): kapitel sa leptirastim akantusom m.

Εικόνα / Figure 313
Κιονόκρανο με άκανθα «πεταλούδα» (ΓΖ).
Capital with "butterfly" acanthus (ΓΖ).

Εικόνα / Figure 314
Κιονόκρανο με άκανθα «πεταλούδα», περίπου 500. Ραβέννα, Palazzetto Veneziano (Λήψη: R. Farioli).
Capital with "butterfly" acanthus, ca. 500. Ravenna, Palazzetto Veneziano (Photo: R. Farioli).

κιονόκρανο(ν) με ανεμιζόμενα φύλλα άκανθας ου. (εικ. 315-316)
Αγγλ.: wind-blown acanthus capital
Αλβ.: kapitel me gjethe akanti të trazuara m.
Γαλλ.: chapiteau avec feuilles d'acanthe agitées par le vent m.; chapiteau avec feuilles d'acanthe retournées par le vent m.
Γερμ.: Kapitell mit umgewehten Blättern n.; Kapitell mit windbewegtem Akanthus n.
Ιταλ.: capitello (composito) con foglie d'acanto mosse dal vento m.
Ρουμ.: capitel cu frunze de acant agitate de vânt n.
Βουλγ. (κυριλλ.): капител с акантови листа повеяни от вятър м.
Βουλγ. (λατ.): kapitel s akantovi lista povejani ot vjatŭr m.
Ρωσ. (κυριλλ.): капитель с аканфовыми листьями, колеблющимися от ветра ж.
Ρωσ. (λατ.): kapitel′ s akanfovymi list′jami, kolebljuščimisja ot vetra ž.
Σερβ. (κυριλλ.): капител са акантусовим листовима покретаним ветром м.
Σερβ. (λατ.): kapitel sa akantusovim listovima pokretanim vetrom m.

κιονόκρανο(ν) με προτομές ζώων → κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν)

κιονόκρανο(ν) με φυλλοφόρα προσωπεία ου. (εικ. 317)
Αγγλ.: capital with foliate masks
Αλβ.: kapitel i zbukuruar me maskë gjethesh m.
Γαλλ.: chapiteau décoré de masques de feuillage m.; chapiteau à masques feuillus m.
Γερμ.: Blattmaskenkapitell n.
Ιταλ.: capitello decorato da maschere foliate m.
Ρουμ.: capitel decorat cu măști din frunze n.
Βουλγ. (κυριλλ.): капител покрит с маски от листа м.
Βουλγ. (λατ.): kapitel pokrit s maski ot lista m.
Ρωσ. (κυριλλ.): капитель с маскаронами, декорированными листьями ж.
Ρωσ. (λατ.): kapitel′ s maskaronami, dekorirovannymi list′jami ž.
Σερβ. (κυριλλ.): капител са разлисталим маскама м.
Σερβ. (λατ.): kapitel sa razlistalim maskama m.

Εικόνα / Figure 315
Κιονόκρανο με ανεμιζόμενα φύλλα άκανθας (ΓΖ).
Wind-blown acanthus capital (ΓΖ).

Εικόνα / Figure 316
Κιονόκρανο με ανεμιζόμενα φύλλα άκανθας (είναι εμφανείς οι *οπές τρυπάνου*) περίπου 500, σε δεύτερη χρήση. Θεσσαλονίκη, Αγία Σοφία, μετά το 630 (Λήψη: 1970).
Wind-blown acanthus capital (the *drillholes* are visible) ca. 500, re-used. Thessalonike, Saint Sophia, after 630 (Photo: 1970).

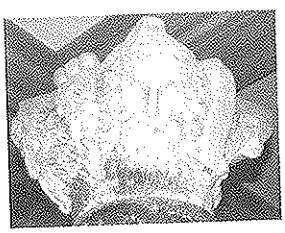

Εικόνα / Figure 317
Κιονόκρανο με φυλλοφόρα προσωπεία, α΄ μισό 6ου αι. Κωνσταντινούπολη, Αρχαιολογικό Μουσείο, αρ. ευρ. 599 (Λήψη: 1985).
Capital with foliate masks, 1st half of 6th c. Constantinople, Archaeological Museum, inv. no. 599 (Photo: 1985).

κιονόκρανο(ν) πτυχωτό(ν) ου.[118] (εικ. 318-320)
Αγγλ.: fold capital
Αλβ.: kapitel i valëzuar m.
Γαλλ.: chapiteau polylobé m.
Γερμ.: Faltkapitell n.; Faltenkapitell n.
Ιταλ.: capitello increspato m.
Ρουμ.: capitel cutat n.
Βουλγ. (κυριλλ.): капител във формата на кошница м.
Βουλγ. (λατ.): kapitel vŭv formata na košnica m.
Ρωσ. (κυριλλ.): дынная ажурная капитель ж.
Ρωσ. (λατ.): dynnaja ažurnaja kapitel′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): капител са вертикалним режњевима м.; кришкасти капител м.
Σερβ. (λατ.): kapitel sa vertikalnim režnjevima m.; kriškasti kapitel m.

κιονόκρανο(ν) σε σχήμα ανεστραμμένης κόλουρης πυραμίδας → **κιονόκρανο(ν) κολουροπυραμιδοειδές**

κιονόκρανο(ν) σύνθετο(ν) κορινθιακό(ν) → **κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) σύνθετο(ν)**

κιονόκρανο(ν) τεκτονικό(ν) ου.[119] (εικ. 290-293, 298-299, 306-308, 318-324)
Αγγλ.: impost capital
Αλβ.: kapitel impost m.
Γαλλ.: chapiteau imposte m.; chapiteau scaphoïde m. [σπάν.]
Γερμ.: Kämpferkapitell n.
Ιταλ.: capitello imposta m.
Ρουμ.: capitel impostă n.
Βουλγ. (κυριλλ.): кубически капител м.; кубичен капител м.
Βουλγ. (λατ.): kubičeski kapitel m.; kubičen kapitel m.
Ρωσ. (κυριλλ.): кубическая импостная капитель ж.
Ρωσ. (λατ.): kubičeskaja impostnaja kapitel′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): кубични капител м.
Σερβ. (λατ.): kubični kapitel m.

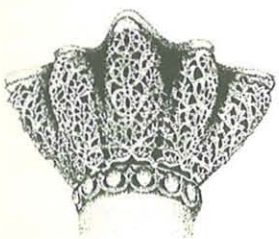

Εικόνα / Figure 318
Κιονόκρανο πτυχωτό (ΓΖ).
Fold capital (ΓΖ).

Εικόνα / Figure 319
Κιονόκρανο πτυχωτό. Κωνσταντινούπολη, Άγιος Σέργιος και Βάκχος, 527-536 (Λήψη: 1985).
Fold capital. Constantinople, Sts Sergios and Bakchos, 527-536 (Photo: 1985).

Εικόνα / Figure 320
Κιονόκρανο πτυχωτό με αετούς, περίπου 1100. Νικόπολη, Μουσείο (Λήψη: 1970, Χ. Μπούρας, ΣΙΑΑΠΘ).
Fold capital with eagles, ca. 1100. Nikopolis, Museum (Photo: 1970, Ch. Bouras, ΣΙΑΑΠΘ).

κιονόκρανο(ν) τεκτονικό(ν) με κόσμημα τεθλασμένης γραμμής ου. (εικ. 323-324) // πρβ. *κόσμημα τεθλασμένης γραμμής*
Αγγλ.: impost capital with zigzag ornament
Αλβ.: kapitel impost me zigzake m.
Γαλλ.: chapiteau imposte avec zigzags m.
Γερμ.: Kämpferkapitell mit Bandzickzack n.; Zickzackbandkapitell n.
Ιταλ.: capitello imposta con decorazione a linee spezzate m.
Ρουμ.: capitel impostă cu decor în zigzag n.
Βουλγ. (κυριλλ.): кубичен капител със зиґзаґовидна украса м.
Βουλγ. (λατ.): kubičen kapitel sŭs zigzagovidna ukrasa m.
Ρωσ. (κυριλλ.): кубическая капитель с зиґзаґами ж.
Ρωσ. (λατ.): kubičeskaja kapitel' s zigzagami ž.
Σερβ. (κυριλλ.): кубични капител са изломљеном траком м.; импост капител с изломљеном траком м.
Σερβ. (λατ.): kubični kapitel sa izlomljenom trakom m.; impost kapitel s izlomljenom trakom m.

κιονοστοιχία θ. (εικ. 325, 722.2.3)
Αγγλ.: colonnade
Αλβ.: kolonadë f.
Γαλλ.: colonnade f.
Γερμ.: Kolonnade f.; Säulenreihe f.
Ιταλ.: colonnato m.
Ρουμ.: colonadă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): колонада ж.
Βουλγ. (λατ.): kolonada ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): колоннада ж.
Ρωσ. (λατ.): kolonnada ž.
Σερβ. (κυριλλ.): колонада ж.
Σερβ. (λατ.): kolonada ž.

Εικόνα / Figure 321
Κιονόκρανο τεκτονικό μεσοβυζαντινής εποχής (ΓΖ).
Impost capital of the middle Byzantine period (ΓΖ).

Εικόνα / Figure 322
Κιονόκρανο τεκτονικό. Θεσσαλονίκη, Παναγία Χαλκέων, 1028 (ΛΗΨΗ: 1969).
Impost capital. Thessalonike, Virgin ton Chalkeon, 1028 (PHOTO: 1969).

Εικόνα / Figure 323
Κιονόκρανο τεκτονικό με κόσμημα τεθλασμένης γραμμής (ΓΖ).
Impost capital with zigzag ornament (ΓΖ).

Εικόνα / Figure 324
Κιονόκρανο τεκτονικό με κόσμημα τεθλασμένης γραμμής, 6ος αι. Κωνσταντινούπολη, Αρχαιολογικό Μουσείο, αρ. ευρ. 943 (ΛΗΨΗ: 1985). Επιγραφή: «Θεοδώρωι Πατρικίωι».
Impost capital with zigzag ornament, 6th c. Constantinople, Archaeological Museum, inv. no. 943 (PHOTO: 1985). Inscription: «To the patrikios Theodore».

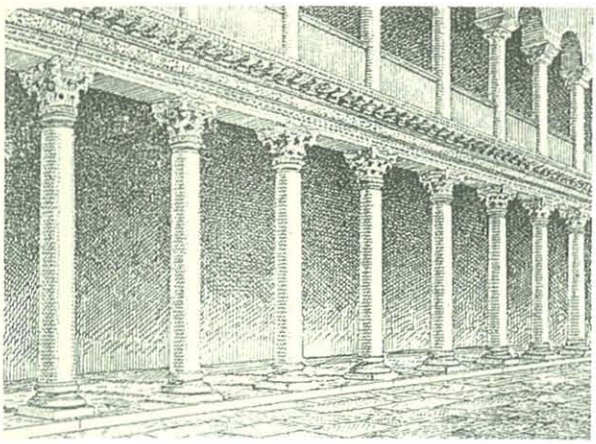

Εικόνα / Figure 325
Κιονοστοιχία, προοπτική αναπαράσταση. Κωνσταντινούπολη, Μονή Στουδίου, Βασιλική Αγίου Ιωάννου Προδρόμου, πριν από το 454 (Ορλάνδος 1954, εικ. 324).
Colonnade, perspective reconstruction. Constantinople, Stoudios Monastery, Basilica of St John the Baptist, before 454 (Ορλάνδος 1954, fig. 324).

κίσ(σ)ηρη θ. & **κίσ(σ)ηρις** θ.· **ελαφρόπετρα** θ.
Αγγλ.: pumice; pumice-stone
Αλβ.: gur poroz m.
Γαλλ.: pierre ponce f.
Γερμ.: Bimsstein m.
Ιταλ.: pomice f.
Ρουμ.: piatră ponce f.
Βουλγ. (κυριλλ.): пемза ж.
Βουλγ. (λατ.): pemza ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): пемза ж.
Ρωσ. (λατ.): pemza ž.
Σερβ. (κυριλλ.): пловуħац м.
Σερβ. (λατ.): plovućac m.

κίσ(σ)ηρις → **κίσ(σ)ηρη**

κισσόφυλλο(ν) → κόσμημα: **φύλλο(ν) κισσού**

κίων → **κίονας**

κλειδαριά → **κλείθρο(ν)$_1$**

κλειδί$_1$ ου. & **κλεις$_1$** θ. (εικ. 326)
Αγγλ.: key
Αλβ.: kyç m.; çelës m.
Γαλλ.: clé f.; clef f.
Γερμ.: Schlüssel m.
Ιταλ.: chiave f.
Ρουμ.: cheie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): КЛЮЧ м.
Βουλγ. (λατ.): ključ m.
Ρωσ. (κυριλλ.): КЛЮЧ м.
Ρωσ. (λατ.): ključ m.
Σερβ. (κυριλλ.): КЉуЧ м.
Σερβ. (λατ.): ključ m.

κλειδί$_2$ → **θολίτης κορυφαίος**

κλειδόσχημο(ν) κόσμημα*

κλειδωνιά → **κλείθρο(ν)$_1$**

κλειδωτό(ν) τόξο(ν)*

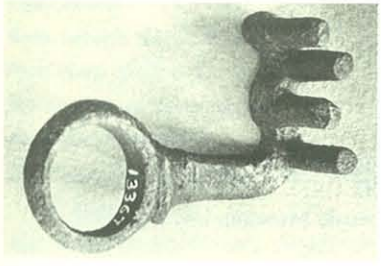

Εικόνα / Figure 326
Χάλκινο *κλειδί$_1$* παλαιοχριστιανικής περιόδου. Αθήνα, Μουσείο Μπενάκη, αρ. ευρ. 13367 (Λήψη: ΜΜπ).
Copper alloy *key* of the early Christian period. Athens, Benaki Museum, inv. no. 13367 (Photo: ΜΜπ).

κλείθρο(ν)$_1$ ου.· **κλειδαριά** θ.· **κλειδωνιά** θ.· **κλείστρο(ν)$_1$** ου. (εικ. 327) // πρβ. *μάνδαλο(ν), σύρτης*
Αγγλ.: lock
Αλβ.: bravë f.
Γαλλ.: serrure f.
Γερμ.: Schloss n.
Ιταλ.: serratura f.
Ρουμ.: broască f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ключалка ж.; брава ж.
Βουλγ. (λατ.): ključalka ž.; brava ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): замóк м.; запор м.
Ρωσ. (λατ.): zamók m.; zapor m.
Σερβ. (κυριλλ.): брава ж.; кључаница ж.
Σερβ. (λατ.): brava ž.; ključanica ž.

κλείθρο(ν)$_2$ ου.· **λουκέτο** ου.[120] (εικ. 328)
Αγγλ.: padlock
Αλβ.: dry m.
Γαλλ.: cadenas m.
Γερμ.: Vorhängeschloss n.
Ιταλ.: lucchetto m.
Ρουμ.: zăvor n.
Βουλγ. (κυριλλ.): катинар м.
Βουλγ. (λατ.): katinar m.
Ρωσ. (κυριλλ.): висячий замóк м.
Ρωσ. (λατ.): visjačij zamók m.
Σερβ. (κυριλλ.): катанац м.
Σερβ. (λατ.): katanac m.

κλεις$_{1,2}$ → **κλειδί$_{1,2}$**

κλειστό(ν) περίστωο(ν)*

κλειστός εξώστης → **προεξοχή (κλειστή)**

κλείστρο(ν)$_1$ → **κλείθρο(ν)$_1$**

κλείστρο(ν)$_2$ → **μάνδαλο(ν)**

κλείστρο(ν)$_3$ → **σύρτης**

κλιβανοειδής τάφος*

Εικόνα / Figure 327
Κλείθρο$_1$ με *κλειδιά* σε ερμάριο. Μικρογραφία με παράσταση του ευαγγελιστή Ιωάννη, γ΄ τέταρτο 11ου αι. Αθήνα, Εθνική Βιβλιοθήκη, κωδ. 57, φ. 265β (Λήψη: ΕΒ).
Lock and keys on cupboard. Miniature depicting St John the Evangelist, 3rd quarter of 11th c. Athens, National Library, cod. 57, f. 265b (Photo: EB).

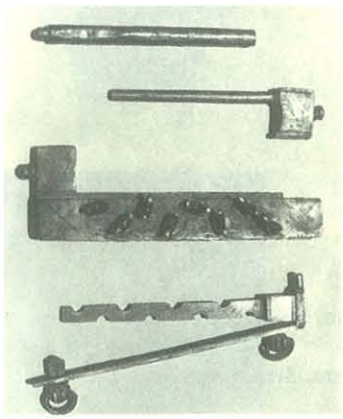

Εικόνα / Figure 328
Εξαρτήματα *κλείθρου$_2$* (*λουκέτου*) κιβωτιδίου από την Αίγυπτο. Αθήνα, Μουσείο Μπενάκη, αρ. ευρ. 13337 (Λήψη: ΜΜπ).
Parts of *padlock* of casket from Egypt. Athens, Benaki Museum, inv. no. 13337 (Photo: ΜΜπ).

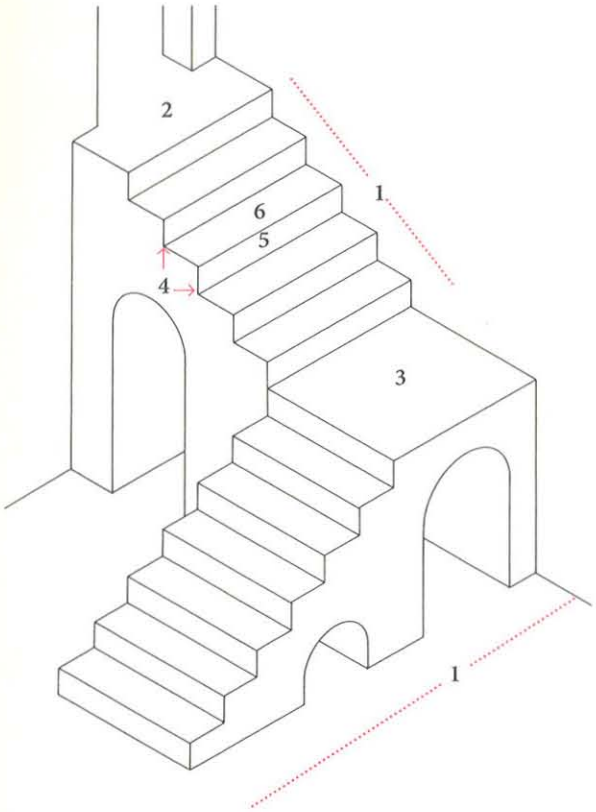

Εικόνα / Figure 329
Κλίμακα$_1$ (ΜΜΚ κατά Ορλάνδο 1937, εικ. 50Γ).
1. *βραχίονας*$_1$ 2. *κεφαλόσκαλο* 3. *πλατύσκαλο* 4. *βαθμίδα* 5. *μέτωπο βαθμίδας* 6. *πάτημα βαθμίδας.*
Staircase (ΜΜΚ after Ορλάνδος 1937, fig. 50Γ).
1. *flight* 2. *top step* 3. *landing* 4. *step* 5. *riser* 6. *tread.*

Εικόνα / Figure 330
Κλίμακα$_1$. Κως, Καρδάμαινα (αρχαία Αλάσαρνα), παλαιοχριστιανικός οικισμός, 5ος-6ος αι. (Λήψη: 1987).
Staircase. Cos, Kardamaina (ancient Halasarna), early Christian settlement, 5th-6th c. (Photo: 1987).

κλίβανος → **κάμινος**$_1$

κλίμακα$_1$ θ. & **κλίμαξ**$_1$ θ.· **σκάλα** θ.[121] (εικ. 329-330)
Αγγλ.: stairs; staircase; stairway
Αλβ.: shkallë f.
Γαλλ.: escalier m.
Γερμ.: Treppe f.
Ιταλ.: scala f.
Ρουμ.: scară f.
Βουλγ. (κυριλλ.): стълба ж.
Βουλγ. (λατ.): stŭlba ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): лестница ж.
Ρωσ. (λατ.): lestnica ž.
Σερβ. (κυριλλ.): степениште ср.; степенице ж. мн.; степеница ж.
Σερβ. (λατ.): stepenište sr.; stepenice ž. mn.; stepenica ž.

κλίμακα$_2$ θ. & **κλίμαξ**$_2$ θ. (**σχεδίου**)
Αγγλ.: scale
Αλβ.: shkallë (e vizatimit) f.
Γαλλ.: échelle f.
Γερμ.: Maßstab m.
Ιταλ.: scala metrica f.
Ρουμ.: scară f.
Βουλγ. (κυριλλ.): мащаб м.; скала ж.
Βουλγ. (λατ.): maštab m.; skala ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): масштаб м.
Ρωσ. (λατ.): masštab m.
Σερβ. (κυριλλ.): размера ж.
Σερβ. (λατ.): razmera ž.

κλίμακα ειλητματική θ.· **κλίμακα ελικοειδής** θ.· **κοχλίας** α.· **κοχλεία** θ.[122] (εικ. 331)
Αγγλ.: spiral staircase
Αλβ.: shkallë spirale f.
Γαλλ.: escalier tournant m.; escalier en colimaçon m.; escalier en limaçon m.; escalier en spirale m.; escalier en vis m.; escalier à vis m.
Γερμ.: Wendeltreppe f; Spindeltreppe f.; Schnecke f.
Ιταλ.: scala a chiocciola f.
Ρουμ.: scară în colimaçon f.; scară în spirală f.; scară elicoidală f.; scară melc f.
Βουλγ. (κυριλλ.): вита стълба ж.; спираловидно извита стълба ж.
Βουλγ. (λατ.): vita stŭlba ž.; spiralovidno izvita stŭlba ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): винтовая лестница ж.
Ρωσ. (λατ.): vintovaja lestnica ž.
Σερβ. (κυριλλ.): завојне степенице ж. мн.
Σερβ. (λατ.): zavojne stepenice ž. mn.

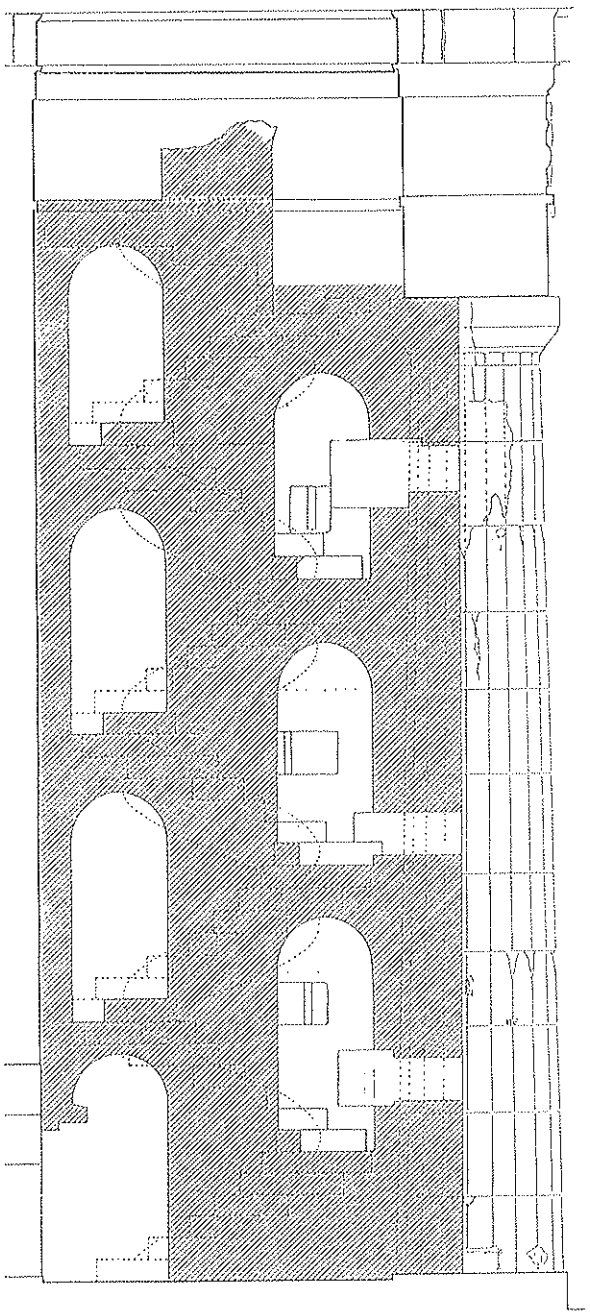

Εικόνα / Figure 331
Κοχλίας, τομή. Αθήνα, Ακρόπολη, οπισθόδομος Παρθενώνα, χριστιανική φάση, περίοδος Φραγκοκρατίας (Ορλάνδος).
Spiral staircase, section. Athens, Acropolis, opisthodomus of Parthenon, Christian phase, Latin rule (Ορλάνδος).

κλίμακα ελικοειδής → **κλίμακα ειλημματική**

κλιμακοστάσιο(ν) ου.
Αγγλ.: stairwell
Αλβ.: kafaz shkalle m.
Γαλλ.: cage (d'escalier) f.
Γερμ.: Treppenhaus n.
Ιταλ.: gabbia della scala f.
Ρουμ.: casa scării f.
Βουλγ. (κυριλλ.): стълбище ср.; стълбищна клетка ж.
Βουλγ. (λατ.): stŭlbište sr.; stŭlbištna kletka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): лестничная клетка ж.
Ρωσ. (λατ.): lestničnaja kletka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): степенишни простор м.
Σερβ. (λατ.): stepenišni prostor m.

κλίμαξ$_{1,2}$ → **κλίμακα**$_{1,2}$

κλίτος ου.· **δρόμος**$_{1}$ α.[123] (εικ. 332-333)
Αγγλ.: aisle; nave
Αλβ.: nef m.; aniatë f.
Γαλλ.: nef f.; vaisseau m.
Γερμ.: Schiff n.
Ιταλ.: navata f.; nave f.
Ρουμ.: navă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кораб м.; неф м.
Βουλγ. (λατ.): korab m.; nef m.
Ρωσ. (κυριλλ.): неф м.
Ρωσ. (λατ.): nef m.
Σερβ. (κυριλλ.): брод м.
Σερβ. (λατ.): brod m.

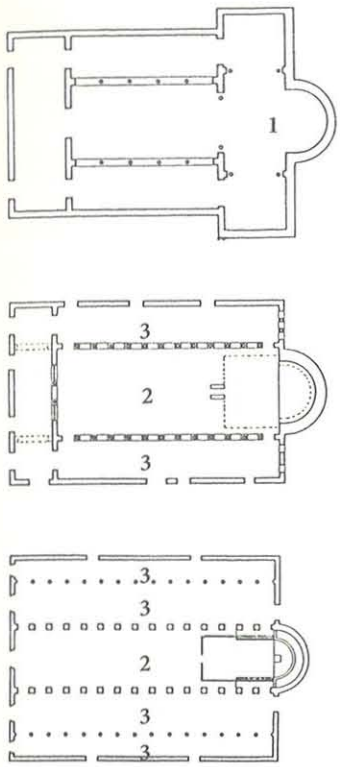

Εικόνα / Figure 332
Κλίτη βασιλικής, κατόψεις (ΜΜΚ, κατά Ορλάνδο 1952, εικ. 28, 118, 119, 126, 155).
1. *εγκάρσιο* 2. *κεντρικό* 3. *πλάγιο.*
Aisles of basilica, ground plans (ΜΜΚ, after Ορλάνδος 1952, fig. 28, 118, 119, 126, 155).
1. *transept* 2. *nave* 3. *side aisle.*

Εικόνα / Figure 333
Κλίτη. Κεντρικό (α) και βόρεια *πλάγια* (β) *κλίτη.* Θεσσαλονίκη, Άγιος Δημήτριος, περίπου 640-650 (ΛΗΨΗ: 1913, F. Boissonnas).
Aisles. Nave (α) and north (β) *aisles.* Thessalonike, St Demetrios, ca. 640-650 (PHOTO: 1913, F. Boissonnas).

κλίτος εγκάρσιο(ν) ου. (εικ. 332.1)
Αγγλ.: transept
Αλβ.: transept m.; nef tërthor m.
Γαλλ.: transept m.
Γερμ.: Querhaus n.; Querschiff n.; Transept n. [σπάν.]
Ιταλ.: transetto m.
Ρουμ.: transept n.
Βουλγ. (κυριλλ.): трансепт м.; напречен кораб м.
Βουλγ. (λατ.): transept m.; naprečen korab m.
Ρωσ. (κυριλλ.): трансепт м.
Ρωσ. (λατ.): transept m.
Σερβ. (κυριλλ.): трансепт м.; попречни брод м.
Σερβ. (λατ.): transept m.; poprečni brod m.

κλίτος κεντρικό(ν) ου.· **κλίτος μεσαίο(ν)** ου. (εικ. 332.2, 333α)
Αγγλ.: nave
Αλβ.: nef qendror m.
Γαλλ.: nef centrale f.; nef médiane f.; nef principale f.
Γερμ.: Mittelschiff n.; Hauptschiff n.
Ιταλ.: navata mediana f.; navata centrale f.; navata maggiore f.
Ρουμ.: navă centrală f.; navă principală f.
Βουλγ. (κυριλλ.): среден кораб м.; централен кораб м.
Βουλγ. (λατ.): sreden korab m.; centralen korab m.
Ρωσ. (κυριλλ.): центральный неф ж.; ґлавный неф м.
Ρωσ. (λατ.): central′nyj nef m.; glavnyj nef m.
Σερβ. (κυριλλ.): средњи брод м.; ґлавни брод м.
Σερβ. (λατ.): srednji brod m.; glavni brod m.

κλίτος μεσαίο(ν) → **κλίτος κεντρικό(ν)**

κλίτος πλάγιο(ν) ου.[124] (εικ. 332.3, 333β)
Αγγλ.: aisle; side aisle
Αλβ.: nef anësor m.
Γαλλ.: nef latérale f.; vaisseau m.; vaisseau latéral m.; bas-côté m.; collatéral m.
Γερμ.: Seitenschiff n.; Nebenschiff n.
Ιταλ.: navata laterale f.; navatella f.
Ρουμ.: navă laterală f.; colaterală f.
Βουλγ. (κυριλλ.): страничен кораб м.
Βουλγ. (λατ.): straničen korab m.
Ρωσ. (κυριλλ.): боковой неф м.
Ρωσ. (λατ.): bokovoj nef m.
Σερβ. (κυριλλ.): бочни брод м.
Σερβ. (λατ.): bočni brod m.

Εικόνα / Figure 334
Κογχάριο (α) και *κόγχη*$_1$ (β). Κωνσταντινούπολη, Παναγία Παμμακάριστος, αψίδα παρεκκλησίου, περίπου 1315 (Ληψη: 1975).
Absidiole (α) and *conch* (β). Constantinople, Virgin Pammakaristos, chapel apse, ca. 1315 (Рното: 1975).

κογχάριο(ν) ου. (εικ. 334α)
Αγγλ.: absidiole
Αλβ.: apsidiolë f.; apsidë e vogël f.
Γαλλ.: absidiole f.
Γερμ.: Apsidiola f.; Apsidiole f.
Ιταλ.: absidiola f.
Ρουμ.: absidiolă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): абсидиола ж.
Βουλγ. (λατ.): absidiola ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): апсидиоль ж.; малая апсида ж.
Ρωσ. (λατ.): apsidiol′ ž.; malaja apsida ž.
Σερβ. (κυριλλ.): абсидиола ж.; апсидица ж.; мала апсида ж.
Σερβ. (λατ.): absidiola ž.; apsidica ž.; mala apsida ž.

κόγχη$_1$ θ.[125] (εικ. 334-337)
Αγγλ.: conch
Αλβ.: konkë f.
Γαλλ.: conque f.
Γερμ.: Konche f.
Ιταλ.: conca f.; nicchia f.
Ρουμ.: concă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): конха ж.
Βουλγ. (λατ.): koncha ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): конха ж.
Ρωσ. (λατ.): koncha ž.
Σερβ. (κυριλλ.): конха ж.
Σερβ. (λατ.): konha ž.

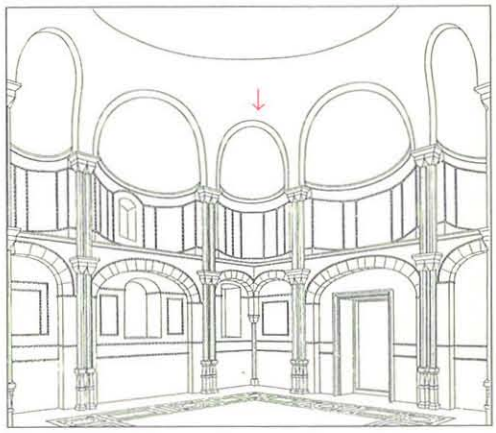

Εικόνα / Figure 335
Κόγχη$_1$ σε ναό απλού οκταγωνικού τύπου, προοπτικό σχέδιο. Χίος, Νέα Μονή, καθολικό, 1042-1056 (Orlandos 1930, pl. 14).
Conch in simple domed octagon, perspective drawing. Chios, Nea Mone, katholikon, 1042-1056 (Orlandos 1930, pl. 14).

Εικόνα / Figure 336
Κόγχη$_1$. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, καθολικό, νότια πλευρά ιερού, 1011. Ορθομαρμάρωση: περίπου 1011-1014, ψηφιδωτός διάκοσμος: 1030-1050 (Ληψη: 1984).
Conch. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, katholikon, south side of bema, 1011. Marble revetment: ca. 1011-1014, mosaic decoration: 1030-1050 (Рното: 1984).

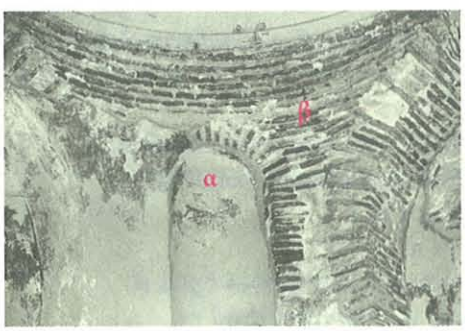

Εικόνα / Figure 337
Γωνιακή *κόγχη*$_1$ (α) και *λοφίο* (β) σε ναό απλού οκταγωνικού τύπου. Θεσσαλονίκη, Χορτιάτης, Μεταμόρφωση του Σωτήρος μέσα 12ου αι. (Ληψη: 1986).
Corner *conch* (α) and *pendetive* (β) in simple domed octagon. Thessaloniki, Chortiates, Transfiguration of Christ, mid 12th c (Рното: 1986).

κόγχη$_2$ → **αψίδα$_1$**

κόγχη$_3$ → **εσοχή**

κόγχη$_4$ → **θόλος: τεταρτοσφαίριο(ν)**

κογχυλιάτης (λίθος) α.
Αγγλ.: shell limestone
Αλβ.: gur gëlqeror me guacka m.
Γαλλ.: calcaire coquillier m.
Γερμ.: Muschelkalk(stein) m.
Ιταλ.: calcare conchilifero m.
Ρουμ.: calcar cochilifer n.
Βουλγ. (κυριλλ.): мушелкалк м; варовик с мидени черупки м.
Βουλγ. (λατ.): mušelkalk m; varovik s mideni čerupki m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ракушечник м.
Ρωσ. (λατ.): rakušečnik m.
Σερβ. (κυριλλ.): камен од остатака шкољки м.
Σερβ. (λατ.): kamen od ostataka školjki m.

κοιλόκυρτη ράβδωση → **ράβδωση στλεγγιοειδής**

κοίλο(ν) ου. (εικ. 338)
Αγγλ.: cavea
Αλβ.: kavea f.; shkallare (e amfiteatrit) f.
Γαλλ.: cavea f.
Γερμ.: Koilon n.; Cavea f.; Zuschauerrund n.
Ιταλ.: cavea f.
Ρουμ.: cavea
Βουλγ. (κυριλλ.): кавеа ж.; редове за зрителите в театър м. мн.
Βουλγ. (λατ.): kavea ž.; redove za zritelite v teatŭr m. mn.
Ρωσ. (κυριλλ.): театрон м.
Ρωσ. (λατ.): teatron m.
Σερβ. (κυριλλ.): кавеа ж.; килон м.; театрон м.
Σερβ. (λατ.): kavea ž.; kilon m.; teatron m.

κοιλόκυρτο(ν) ανάστροφο(ν) κυμάτιο(ν) → **κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ανάστροφο(ν)**

κοιλόκυρτο(ν) ορθό(ν) κυμάτιο(ν) → **κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ορθό(ν)**

κοιμητηριακή βασιλική*

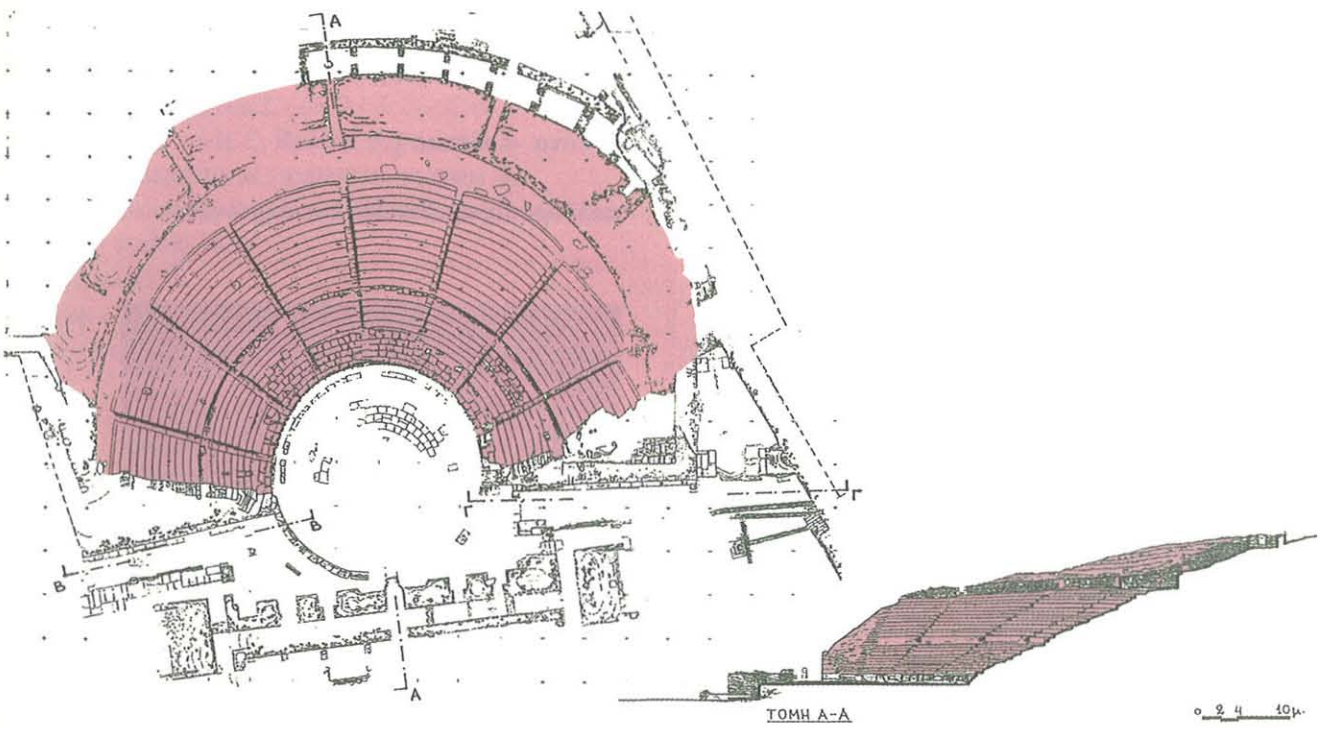

Εικόνα / Figure 338
Κοίλο. Φίλιπποι, Θέατρο, κάτοψη και τομή, ανακαίνιση ρωμαϊκής περιόδου (ΓΚ). Μετά τις αναστηλωτικές εργασίες του 1959.
Cavea. Philippi, theatre, ground plan and section, renovation during the Roman period (ΓΚ). After the 1959 restoration.

κοιμητηριακός ναός*

κοιμητήριο(ν) ου.· **νεκροταφείο(ν)** ου. // πρβ. *νεκρόπολη*
Αγγλ.: burial ground; cemetery
Αλβ.: qimiter m.; varrezë f.
Γαλλ.: cimetière m.
Γερμ.: Friedhof m.; Coemeterium n.; Koimeterion n.; Zömeterium n.
Ιταλ.: cimitero m.
Ρουμ.: cimitir n.
Βουλγ. (κυριλλ.): гробище ср.
Βουλγ. (λατ.): grobište sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): кладбище ср.
Ρωσ. (λατ.): kladbiščе sr.
Σερβ. (κυριλλ.): гробље ср.
Σερβ. (λατ.): groblje sr.

κοινόβιο(ν) ου.
Αγγλ.: coenobium; cenobitic monastery
Αλβ.: senobit m.; jetë kolektive e murgjëve f.
Γαλλ.: cénobie f.; caenobium m.
Γερμ.: Koinobion n.; Zönobium n.
Ιταλ.: cenobio m.
Ρουμ.: chinovie f.; mănăstire cenobitică f.
Βουλγ. (κυριλλ.): киновия ж.; монашеско общежитие ср.; общежителен манастир м.
Βουλγ. (λατ.): kinovija ž.; monašesko obštežitie sr.; obštežitelen manastir m.
Ρωσ. (κυριλλ.): общежительный монастырь м.; киновия ж.
Ρωσ. (λατ.): obščežitel'nyj monastyr' m.; kinovija ž.
Σερβ. (κυριλλ.): киновија ж.; општежиће ср.
Σερβ. (λατ.): kinovija ž.; opštežiće sr.

κοιτών$_{1,2}$ → κοιτώνας$_{1,2}$

κοιτώνας$_1$ α. & **κοιτών$_1$** α.· **υπνοδωμάτιο(ν)** ου.
Αγγλ.: bedchamber
Αλβ.: dhomë gjumi f.
Γαλλ.: chambre à coucher f.
Γερμ.: Schlafzimmer n.; Schlafkammer f.; Schlafraum m.
Ιταλ.: camera da letto f.
Ρουμ.: dormitor n.
Βουλγ. (κυριλλ.): спалня ж.
Βουλγ. (λατ.): spalnja ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): спальня ж.
Ρωσ. (λατ.): spal'nja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): спаваћа соба ж.
Σερβ. (λατ.): spavaća soba ž.

κοιτώνας$_2$ α. & **κοιτών$_2$ (μονής)** α.
Αγγλ.: dormitory
Αλβ.: fjetore (manastiri) f.
Γαλλ.: dortoir m.
Γερμ.: Dormitorium n.
Ιταλ.: dormitorio m.
Ρουμ.: dormitor comun n.
Βουλγ. (κυριλλ.): спалня (в манастир) ж.
Βουλγ. (λατ.): spalnja (v manastir) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): спальня (монастырская) ж.
Ρωσ. (λατ.): spal'nja (monastyrskaja) ž.
Σερβ. (κυριλλ.): спаваоница манастира ж.; дормиторијум м.
Σερβ. (λατ.): spavaonica manastira ž.; dormitorijum m.

κολόνα → κίονας

κολουροπυραμιδοειδές κιονόκρανο(ν)*

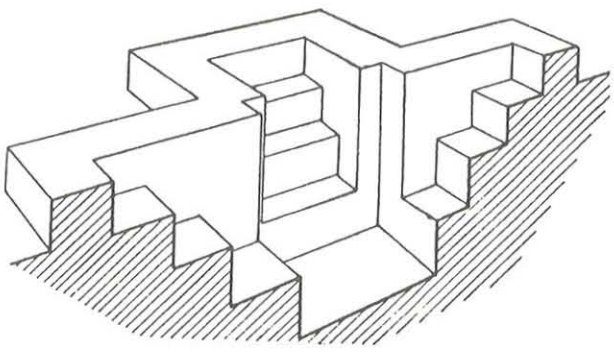

Εικόνα / Figure 339
Κολυμβήθρα, προοπτική τομή. Κως, Βασιλική Καπαμά, βαπτιστήριο, β΄ μισό 5ου αι. (Orlandos 1954, εικ. 12).
Font, perspective section. Cos, Kapama Basilica, baptistery, 2nd half of 5th c. (Orlandos 1954, fig. 12).

Εικόνα / Figure 340
Κολυμβήθρα. Κως, Βασιλική Αγίου Γαβριήλ, βαπτιστήριο, τέλος 5ου αι. (Λήψη: 1985).
Baptismal font. Cos, Basilica of St Gabriel, baptistery, late 5th c. (Photo: 1985).

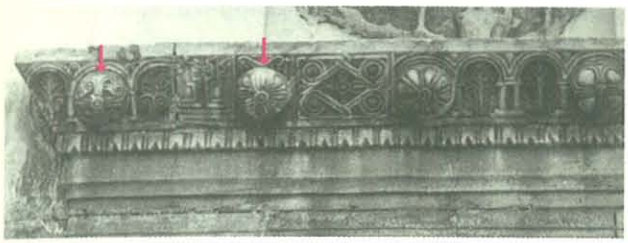

Εικόνα / Figure 341
Κομβίο σε ανάγλυφο επιστύλιο, α΄ μισό 11ου αι., σε δεύτερη χρήση. Μονεμβασία, Ελκόμενος, δυτική όψη, 1697 (Ληψη: 1971).
Boss on relief architrave, 1st half of 11th c., re-used. Monemvasia, Helkomenos, west façade, 1697 (Photo: 1971).

κόλουρος σκαφοειδής θόλος → **θόλος σκαφοειδής κόλουρος**

κολοφών → **κορυφοτεγίδα**

κολοφώνας → **κορυφοτεγίδα**

κολυμβήθρα θ.· **λουτήρας$_2$** α. & **λουτήρ$_2$** α.[126] (εικ. 339-340)
Αγγλ.: font; baptismal font
Αλβ.: vaskë pagëzimi f.
Γαλλ.: cuve baptismale f.; piscine f.; fonts baptismaux m. pl.
Γερμ.: Taufbecken n.; Taufpiscina f.
Ιταλ.: fonte battesimale m.; vasca battesimale m.; piscina battesimale f.
Ρουμ.: cuvă baptismală f.; fântână baptismală f.
Βουλγ. (κυριλλ.): писцина ж.; купел м.; водоём м.
Βουλγ. (λατ.): piscina ž.; kupel m.; vodoëm m.
Ρωσ. (κυριλλ.): купель ж.
Ρωσ. (λατ.): kupel′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): купељница ж.; крстионични базен м.
Σερβ. (λατ.): kupeljnica ž.; krstionični bazen m.

κολώνα → **κίονας**

κομβίο(ν) ου. (εικ. 341)
Αγγλ.: boss
Αλβ.: tokëz f.; nyje f.; syth m.
Γαλλ.: bouton m.; cabochon m.
Γερμ.: Knauf m.; Buckel m.
Ιταλ.: cabochon m.; bottone m.; borchia f.
Ρουμ.: caboşon n.
Βουλγ. (κυριλλ.): релефна украса във вид на бутон ж.
Βουλγ. (λατ.): relefna ukrasa vŭv vid na buton ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): кабошон м.
Ρωσ. (λατ.): kabošon m.
Σερβ. (κυριλλ.): дуґме (украсно испупчење) ср.
Σερβ. (λατ.): dugme (ukrasno ispupčenje) sr.

κόμβος α.· **άμμα** ου. (εικ. 342-344)
Αγγλ.: knot
Αλβ.: nyje f.
Γαλλ.: nœud m.
Γερμ.: Knoten m.
Ιταλ.: nodo m.
Ρουμ.: nod n.
Βουλγ. (κυριλλ.): възел м.
Βουλγ. (λατ.): vŭzel m.
Ρωσ. (κυριλλ.): узел м.
Ρωσ. (λατ.): uzel m.
Σερβ. (κυριλλ.): петља ж.; чвор м.
Σερβ. (λατ.): petlja ž.; čvor m.

κόμβος Ηρακλέους α.· **κόμβος Ηρακλή** α.· **ηράκλειον άμμα** ου. (εικ. 342-343)
Αγγλ.: Heracles' knot; Hercules' knot; Herculean knot
Αλβ.: nyja e Herkulit f.
Γαλλ.: nœud d'Héraclès m.; nœud d'Hercule m.
Γερμ.: Herakleśknoten m.
Ιταλ.: nodo di Ercole m.
Ρουμ.: nodul lui Hercule n.
Βουλγ. (κυριλλ.): Хераклов възел м.
Βουλγ. (λατ.): Cheraklov vŭzel m.
Ρωσ. (κυριλλ.): узел Геракла м.
Ρωσ. (λατ.): uzel Gerakla m.
Σερβ. (κυριλλ.): Хераклов чвор м.
Σερβ. (λατ.): Heraklov čvor m.

Εικόνα / Figure 342
Κόμβος Ηρακλέους.
Heracles' knot.

Εικόνα / Figure 343
Κόμβος Ηρακλέους ανάγλυφος σε *κοσμήτη*. Κωνσταντινούπολη, Αγία Σοφία, υπερώο, 532-537 (Ληψη: 1985).
Relief *Heracles' knot* on *cornice*. Constantinople, Saint Sophia, gallery, 532-537 (Photo: 1985).

Εικόνα / Figure 344
Κόμβος Σολομώντος (ΜΜΚ).
Solomon's knot (ΜΜΚ).

κόμβος Σολομώντος α.· **κόμβος Σολομώντα** α.[127] (εικ. 344)
Αγγλ.: Solomon's knot; Solomonic knot
Αλβ.: nyja e Solomonit f.
Γαλλ.: nœud de Salomon m.
Γερμ.: salomonischer Knoten m.; Salomonsknoten m.
Ιταλ.: nodo di Salomone m.
Ρουμ.: nodul lui Solomon n.
Βουλγ. (κυριλλ.): Соломонов възел м.
Βουλγ. (λατ.): Solomonov vŭzel m.
Ρωσ. (κυριλλ.): Соломонов узел м.
Ρωσ. (λατ.): Solomonov uzel m.
Σερβ. (κυριλλ.): Соломонов чвор м.
Σερβ. (λατ.): Solomonov čvor m.

κονίαμα$_1$ (ως επίχρισμα) ου.
Αγγλ.: plaster
Αλβ.: suva f.
Γαλλ.: enduit m.
Γερμ.: Putz m.; Verputz m.
Ιταλ.: intonaco m.
Ρουμ.: tencuială f.
Βουλγ. (κυριλλ.): мазилка ж.
Βουλγ. (λατ.): mazilka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): штукатурка ж.
Ρωσ. (λατ.): štukaturka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): малтерни слој м.; леп (малтера) м.
Σερβ. (λατ.): malterni sloj m.; lep (maltera) m.

κονίαμα$_2$ (συνδετικό(ν)) ου.
Αγγλ.: mortar
Αλβ.: llaç m.
Γαλλ.: mortier m.
Γερμ.: Mörtel m.
Ιταλ.: malta f.
Ρουμ.: mortar n.
Βουλγ. (κυριλλ.): хоросан м.
Βουλγ. (λατ.): chorosan m.
Ρωσ. (κυριλλ.): строительный раствор м.
Ρωσ. (λατ.): stroitel'nyj rastvor m.
Σερβ. (κυριλλ.): малтер м.
Σερβ. (λατ.): malter m.

κονίαμα κεραμ(ε)ικό(ν) ου· **κεραμοκονίαμα** ου.· **κουρασάνι** ου. // πρβ. *κονίαμα υδραυλικό(ν)* και *οστρακοκονία*
Αγγλ.: crushed-tile mortar
Αλβ.: llaç qeramike m.
Γαλλ.: béton de tuileaux m.; mortier de tuileaux m.
Γερμ.: Ziegelbruchmörtel m.; Ziegelmörtel m.
Ιταλ.: cocciopesto m.
Ρουμ.: mortar cu adaos de cărămidă pisată n.
Βουλγ. (κυριλλ.): хоросан примесен със счукани тухли и керемиди м.
Βουλγ. (λατ.): chorosan primesen sus sčukani tuhli i keremidi m.
Ρωσ. (κυριλλ.): раствор с обломками черепицы м.
Ρωσ. (λατ.): rastvor s oblomkami čerepicy m.
Σερβ. (κυριλλ.): малтер са мрвљеном опеком м.
Σερβ. (λατ.): malter sa mrvljenom opekom m.

κονίαμα υδραυλικό(ν) ου. // πρβ. *κονίαμα κεραμ(ε)ικό(ν)*
Αγγλ.: water-based mortar; hydraulic mortar
Αλβ.: llaç hidraulik m.
Γαλλ.: mortier hydraulique m.
Γερμ.: Wassermörtel m.; hydraulischer Mörtel m.
Ιταλ.: malta idraulica f.
Ρουμ.: mortar hidraulic n.
Βουλγ. (κυριλλ.): хидравличен разтвор м.
Βουλγ. (λατ.): chidravličen raztvor m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґидравлический раствор м.
Ρωσ. (λατ.): gidravličeskij rastvor m.
Σερβ. (κυριλλ.): хидраулични малтер м.
Σερβ. (λατ.): hidraulični malter m.

κορινθιακό(ν) κιονόκρανο(ν)*

κοπτικός σταυρός → **σταυρός αιγυπτιακός**

κορινθιακό(ν) σύνθετο(ν) κιονόκρανο(ν) → **κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) σύνθετο(ν)**

κορμός$_1$ (βάθρου) α. (εικ. 345)
Αγγλ.: die; dado
Αλβ.: trup (i bazës) m.
Γαλλ.: dé m.
Γερμ.: Postamentwürfel m.; Piedestalwürfel m.
Ιταλ.: dado (di base) m.
Ρουμ.: corpul piedestal lului n.
Βουλγ. (κυριλλ.): тяло на пиедестал ср.; тяло на постамент ср.
Βουλγ. (λατ.): tjalo na piedestal sr.; tjalo na postament sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): кубический пьедестал м.
Ρωσ. (λατ.): kubičeskij p'edestal m.

Σερβ. (κυριλλ.): стабло кубичноґ постоља cp.
Σερβ. (λατ.): stablo kubičnog postolja sr.

κορμός$_2$ (κίονα) α. (εικ. 346)
Αγγλ.: shaft
Αλβ.: trup (i kolonës) m.
Γαλλ.: fût m.
Γερμ.: Schaft m.; Säulenschaft m.
Ιταλ.: fusto (di colonna) m.
Ρουμ.: fus n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ствол (на колона) м.
Βουλγ. (λατ.): stvol (na kolona) m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ствол колонны м.; фуст м.
Ρωσ. (λατ.): stvol kolonny m.; fust m.
Σερβ. (κυριλλ.): стабло стуба ср.
Σερβ. (λατ.): stablo stuba sr.

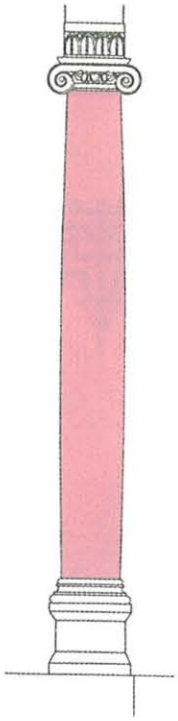

Εικόνα / Figure 346
Κορμός$_2$ κίονα. Λοκρίδα, Βασιλική Δαφνουσίων, αρχές 5ου αι. (Ορλάνδος 1954, εικ. 222).
Shaft. Locris, Daphnousia Basilica, early 5th c. (Ορλάνδος 1954, fig. 222).

κορτίνα → **μεταπύργιο(ν)**

κορυφαία γενέτειρα (καμάρας) → **γενέτειρα κορυφαία (καμάρας)**

κορυφαίον → **κορυφοτεγίδα**

κορυφαίος → **κορυφοτεγίδα**

κορυφαίος θολίτης*

κορυφή (θόλου / τόξου) θ. (εικ. 347)
Αγγλ.: crown
Αλβ.: kulm (i qemerit / harkut) m.
Γαλλ.: faîte m.; sommet m.
Γερμ.: Scheitel m.
Ιταλ.: cervello (della volta / dell'arco) m.
Ρουμ.: vârf (de arc / de boltă) n.
Βουλγ. (κυριλλ.): зенит (на свод / арка) м.
Βουλγ. (λατ.): zenit (na svod / arka) m.
Ρωσ. (κυριλλ.): зенит (свода / арки) м.
Ρωσ. (λατ.): zenit (svoda / arki) m.
Σερβ. (κυριλλ.): завршац м.; теме (свода / лука) ср.
Σερβ. (λατ.): završac m.; teme (svoda / luka) sr.

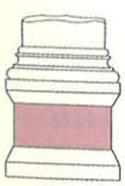

Εικόνα / Figure 345
Κορμός$_1$ βάθρου κίονα. Λοκρίδα, Βασιλική Δαφνουσίων, αρχές 5ου αι. (Ορλάνδος 1954, εικ. 213).
Die. Locris, Daphnousia Basilica, early 5th c. (Ορλάνδος 1954, fig. 213).

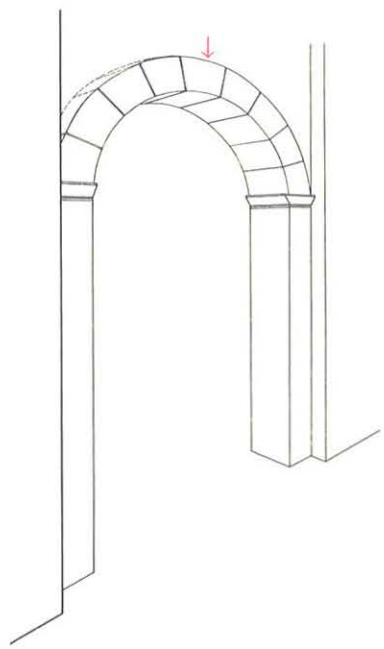

Εικόνα / Figure 347
Κορυφή τόξου (ΜΜΚ).
Crown (MMK).

κορυφογραμμή (στέγης) θ. (εικ. 348)
Αγγλ.: ridge
Αλβ.: kulm (i çatisë) m.
Γαλλ.: faîte m.; ligne de faîte f.
Γερμ.: First m.; Dachfirst m.
Ιταλ.: linea di colmo m.; linea di displuvio f.
Ρουμ.: coamă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): било на покрив ср.
Βουλγ. (λατ.): bilo na pokriv sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): конёк крыши m.
Ρωσ. (λατ.): konëk kryši m.
Σερβ. (κυριλλ.): слеме крова ср.
Σερβ. (λατ.): sleme krova sr.

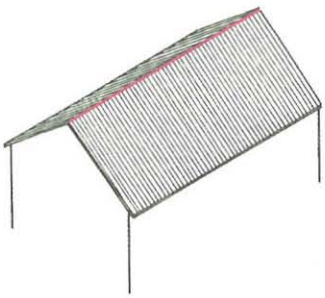

Εικόνα / Figure 348
Κορυφογραμμή δίρρυτης στέγης (ΠΜΚ).
Ridge of saddleback roof (ΠΜΚ).

κορυφοτεγίδα θ. & **κορυφοτεγίς** θ.· **κορυφαίος** α.· **κορυφαίον** ου.· **κορφιάς** α.· **κολοφώνας** α. & **κολοφών** α.[128] (εικ. 349)
Αγγλ.: ridge-beam; ridge-pole
Αλβ.: kulmor m.; tra i kulmit të çatisë m.
Γαλλ.: faîtage m.; panne faîtière f.
Γερμ.: Firstpfette f.
Ιταλ.: arcareccio di colmo m.; colmareccio m.
Ρουμ.: grindă de coamă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): билна столица ж.
Βουλγ. (λατ.): bilna stolica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): коньковая балка ж.
Ρωσ. (λατ.): kon'kovaja balka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): слемењача ж.; слемена ґреда ж.
Σερβ. (λατ.): slemenjača ž.; slemena greda ž.

κορυφοτεγίς → **κορυφοτεγίδα**

κορφιάς → **κορυφοτεγίδα**

κορωνίδα → **γείσ(σ)ο(ν)$_1$**

κορωνίς → **γείσ(σ)ο(ν)$_1$**

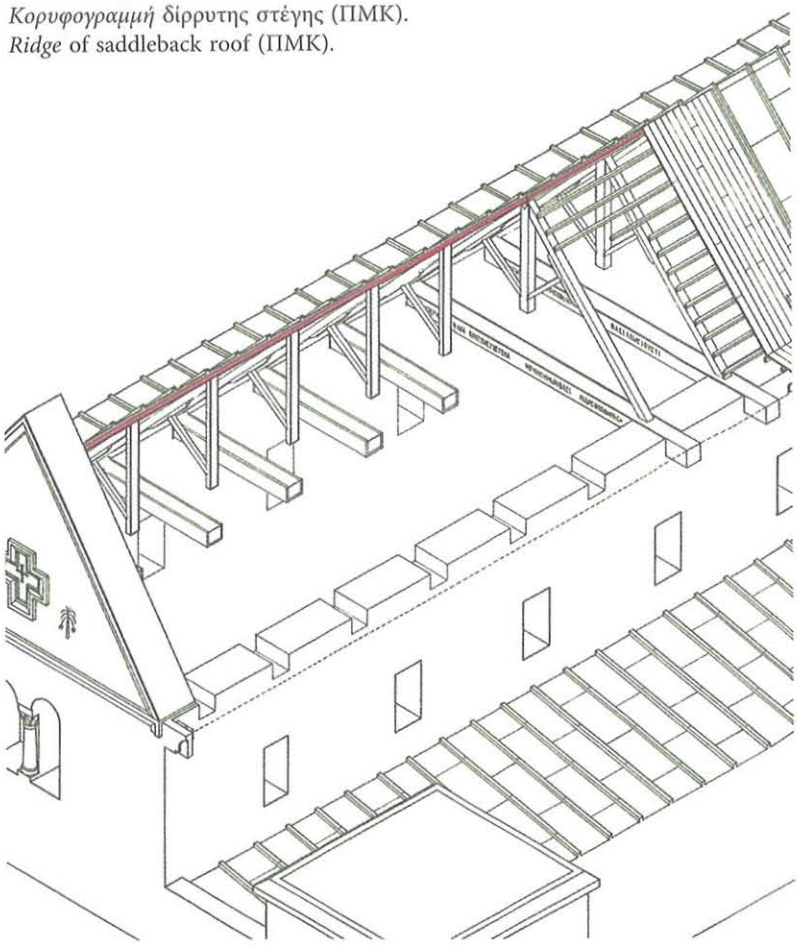

Εικόνα / Figure 349
Κορυφοτεγίδα εποροφίας, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Σινά, Μονή Αγίας Αικατερίνης, καθολικό, 548-560 (ΠΜΚ-ΜΜΚ).
Ridge-beam of timber roof frame, isometric reconstruction. Sinai, Saint Catherine's Monastery, katholikon, 548-560 (ΠΜΚ-ΜΜΚ).

κόσμημα ου.· **θέμα διακοσμητικό(ν)** ου. (εικ. 350-386)
Αγγλ.: ornament; pattern; motif
Αλβ.: zbukurim m.; ornament m.
Γαλλ.: ornement m.; motif m.
Γερμ.: Ornament n.
Ιταλ.: ornato m.
Ρουμ.: ornament n.
Βουλγ. (κυριλλ.): орнамент м.; украса ж.; украшение ср.
Βουλγ. (λατ.): ornament m.; ukrasa ž.; ukrašenie sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): орнамент м.
Ρωσ. (λατ.): ornament m.
Σερβ. (κυριλλ.): орнамент м.; украс м.
Σερβ. (λατ.): ornament m.; ukras m.

1.1

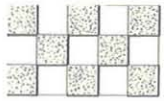
1.2

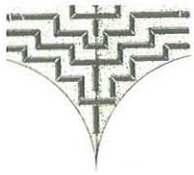
2.1

2.2

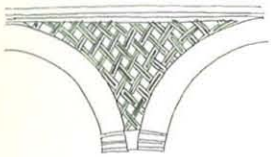
3

4

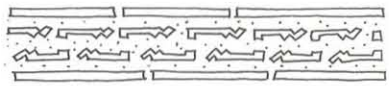
5

6

7.1

7.2

8

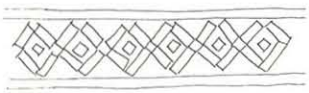
9

10

11

12

13

14

Εικόνα / Figure 350
Κόσμημα (ΓΖ, ΓΜ, ΕΜ, ΕΛ, ΜΜΚ). 1.1-1.2. *αβακωτό* 2.1.-2.2. *βαθμιδωτό* 3. *δικτυωτό* 4. *καρδιόσχημο* 5. *κλειδόσχημο* 6. *κουφικά διανθισμένα* 7.1.-7.2. *μαιανδροειδές* 8. *πλοχμοειδές με οφθαλμούς* 9. *ρομβοειδές* 10. *σιγμοειδές* 11. *σταχυωτό* 12. *τεθλασμένης γραμμής* 13. *φολιδωτό* 14. *ψ(ι)αθωτό.*
Ornament (ΓΖ, ΓΜ, ΕΜ, ΕΛ, ΜΜΚ). 1.1.-1.2. *chequerboard ornament* 2.1.-2.2. *step ornament* 3. *reticulate (d)* 4. *heart-shaped* 5. *key-shaped* 6. *floriated cufics* 7.1.-7.2. *meander* 8. *interlace with eyelets* 9. *diamond* 10. *S-shaped* 11. *opus spicatum* 12. *zigzag* 13. *fish-scale* 14. *basketweave.*

15

16.1

16.2

16.3

17.1

17.2.1

17.2.2

17.3.1

17.3.2

17.4.1

17.4.2

17.4.3

17.5

17.6

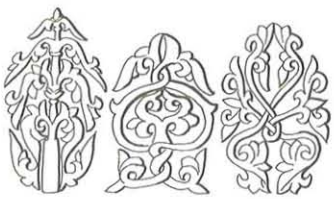

18.1 18.2 18.3

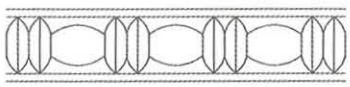

19

20

Εικόνα / Figure 350

Κόσμημα (ΓΖ, ΓΜ, ΕΜ, ΕΛ, ΜΜΚ). 15. *ψευδοκουφικό* 16.1.-16.3. *άκανθα* 17. *Ανθέμιο*$_2$ (ΕΛ): 17.1. *ανθέμιο ορθό*, Κωνσταντινούπολη, Μονή Λιβός, 907-908, 17.2.1.-17.2.2. *ανθέμιο ανοικτό*, Κωνσταντινούπολη, Μονή Λιβός, 907-908, 17.3. *ανθέμιο διασπασμένο* 17.3.1. Κωνσταντινούπολη, Άγιος Πολύευκτος, 524-527, 17.3.2. Κωνσταντινούπολη, Μονή Λιβός, 907-908, 17.4. *ανθέμιο «σασσανιδικό»*. 17.4.1. Κωνσταντινούπολη, Άγιος Πολύευκτος, 524-527, 17.4.2. Βοιωτία, Σκριπού, Κοίμηση της Θεοτόκου, 873-874, 17.4.3. Κωνσταντινούπολη, Μονή Λιβός, 907-908, 17.5. *ανθέμιο ανάστροφο καρδιόσχημο*, Κωνσταντινούπολη, Μονή Λιβός, 907-908, 17.6. συνδυασμός *ανθεμίων: «σασσανιδικό», ημιανθέμια, ανοικτό ανθέμιο*, Κωνσταντινούπολη, Μονή Λιβός, 907-908, 18.1.-18.3. *αραβούργημα* 19. *αστράγαλος* 20. *βλαστός ελικοειδής*.

Ornament (ΓΖ, ΓΜ, ΕΜ, ΕΛ, ΜΜΚ). 15. *pseudo-cufic* 16.1.-16.3. *acanthus* 17. *Palmette* (ΕΛ): 17.1. *upright palmette*, Constantinople, Lips Monastery, 907-908, 17.2.1.-17.2.2. *open palmette*, Constantinople, Lips Monastery, 907-908, 17.3. *split palmette* 17.3.1. Constantinople, St Polyeuktos, 524-527, 17.3.2. Constantinople, Lips Monastery, 907-908, 17.4. *"Sassanid" palmette* 17.4.1. Constantinople, St Polyeuktos, 524-527, 17.4.2. Boeotia, Skripou, Dormition of the Virgin, 873-874, 17.4.3. Constantinople, Lips Monastery, 907-908, 17.5 *inverted heart-shaped palmette*, Constantinople, Lips Monastery, 907-908, 17.6. *palmette* combinations: *"Sassanid", half-palmette, open palmette*, Constantinople, Lips Monastery, 907-908, 18.1.-18-3. *arabesque* 19. *bead-and-reel* 20. *rinceau.*

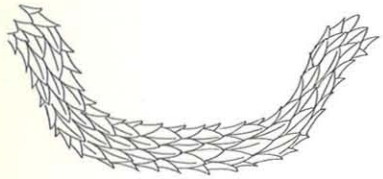

21

22

23

24

25

26

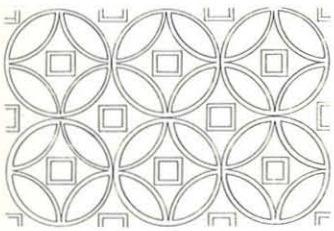

27.1

27.2

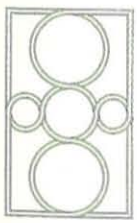

28

29

30.1

30.2

Εικόνα / Figure 350
Κόσμημα (ΓΖ, ΓΜ, ΕΜ, ΕΛ, ΜΜΚ). 21. *γιρλάντα* 22. *δισέψιλον* 23. *ημιανθέμιο* 24. *ιχθυάκανθα* 25. *κέρας αφθονίας* 26. *κρινάνθεμο* 27.1.-27.2. *κύκλοι διατεμνόμενοι* 28. *κύκλοι συμπλεκόμενοι* 29. *πυροστρόβιλος* 30.1.-30.2. *ρόδακας*.
Ornament (ΓΖ, ΓΜ, ΕΜ, ΕΛ, ΜΜΚ). 21. *festoon* 22. *disepsilon* 23. *half-palmette* 24. *herringbone* 25. *cornucopia* 26. *fleur de lis* 27.1.-27.2. *intersecting circles* 28. *interlacing circles* 29. *whirl* 30.1.-30.2. *rosette*.

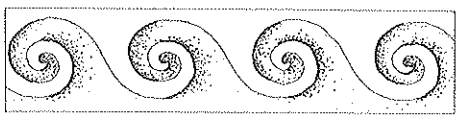

31

32

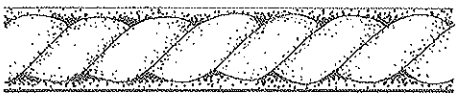

33

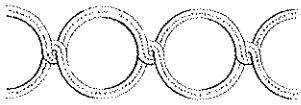

34

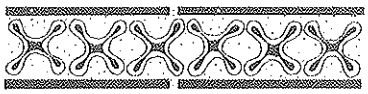

35.2

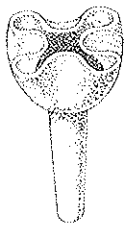

35.1

36

37

38

39

40.2

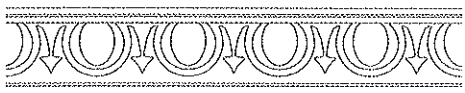

40.1

Εικόνα / Figure 350
Κόσμημα (ΓΖ, ΓΜ, ΕΜ, ΕΛ, ΜΜΚ). 31. *σπειρομαίανδρος* 32. *στέφανος με λημνίσκους* 33. *σχοινίο* 34. *τροχοί σηρικοί* 35.1. *φιαλοστόμιο* (Πασαδαίος 1973, πίν. 43) 35.2. *φιαλοστόμια εντοιχισμένα* 36. *φοίνικας*, 37. *φύλλο αμπέλου* 38. *φύλλο κισσού* 39. *φύλλο υδρόβιο* 40.1.-40.2. *ωά και λόγχες.*
Ornament (ΓΖ, ΓΜ, ΕΜ, ΕΛ, ΜΜΚ). 31. *running dog* 32. *wreath with lemniskoi* 33. *string-course* 34. *interconnected roundels* 35.1. *ceramic rosette* (Πασαδαίος 1973, pl. 43) 35.2. *ceramic rosettes* 36. *palm tree* 37. *vine leaf* 38. *ivy leaf* 39. *lotus leaf* 40.1.-40.2. *eggs-and-darts.*

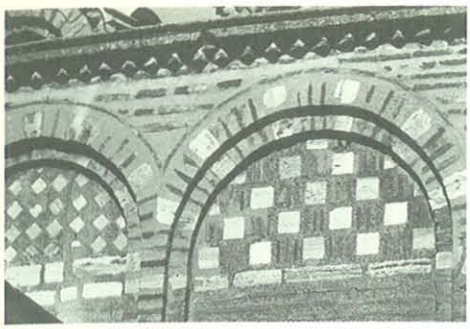

Εικόνα / Figure 351
Κόσμημα κεραμοπλαστικό αβακωτό. Κωνσταντινούπολη, Παναγία Παμμακάριστος, παρεκκλήσιο, δυτική όψη, περίπου 1315 (Ληψη: 1985).
Brick chequerboard ornament. Constantinople, Virgin Pammakaristos, chapel, west façade, ca. 1315 (Photo: 1985).

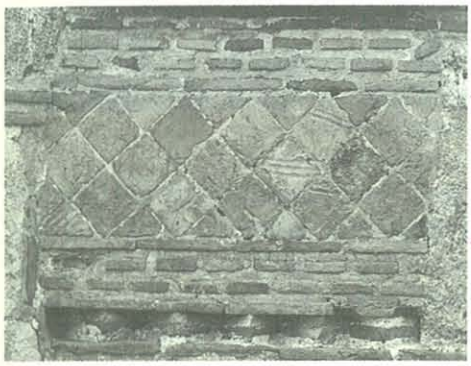

Εικόνα / Figure 352
Κόσμημα κεραμοπλαστικό αβακωτό. Μάνη, Κίττα, Άγιος Σέργιος και Βάκχος, κεντρική αψίδα, γ΄ τέταρτο 12ου αι. (Ληψη: 1994).
Brick chequerboard ornament. Mani, Kitta, Sts Sergios and Bakchos, central apse, 3rd quarter of 12th c. (Photo: 1994).

κόσμημα αβακωτό(ν) ου.˙ **κόσμημα ζατρικοειδές** ου. (εικ. 350.1.1-2, 351-352) // πρβ. *κόσμημα δικτυωτό(ν), τοιχοδομία: opus reticulatum*
Αγγλ.: chequerboard ornament; checkerboard ornament
Αλβ.: ornament në formë shahu m.
Γαλλ.: ornement en damier m.
Γερμ.: Schachbrettmuster n.
Ιταλ.: ornato a scacchiera (lineare e diagonale) m.
Ρουμ.: ornament în tablă de şah n.
Βουλγ. (κυριλλ.): шахматовиден орнамент м.
Βουλγ. (λατ.): šachmatoviden ornament m.
Ρωσ. (κυριλλ.): шахматный орнамент м.
Ρωσ. (λατ.): šachmatnyj ornament m.
Σερβ. (κυριλλ.): орнамент у виду шаховскоґ поља м.
Σερβ. (λατ.): ornament u vidu šahovskog polja m.

κόσμημα αλυσιδωτό(ν) → **κόσμημα πλοχμοειδές**

κόσμημα αλυσοειδές → **κόσμημα πλοχμοειδές**

κόσμημα αστραγαλοειδές → κόσμημα: **αστράγαλος**$_1$

κόσμημα βαθμιδωτό(ν) ου. (εικ. 350.2.1-2, 353)
Αγγλ.: step ornament
Αλβ.: ornament i shkallëzuar m.
Γαλλ.: ornement à degrés m.
Γερμ.: Stufenornament n.
Ιταλ.: ornato a gradini m.; ornato a segmenti di Greca m.
Ρουμ.: ornament în trepte n,
Βουλγ. (κυριλλ.): стъпаловиден орнамент м.
Βουλγ. (λατ.): stŭpaloviden ornament m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ступенчатый орнамент м.
Ρωσ. (λατ.): stupenčatyj ornament m.
Σερβ. (κυριλλ.): степенасти орнамент м.
Σερβ. (λατ.): stepenasti ornament m.

κόσμημα διανθισμένο(ν) κουφικό(ν) → **κόσμημα κουφικό(ν) διανθισμένο(ν)**

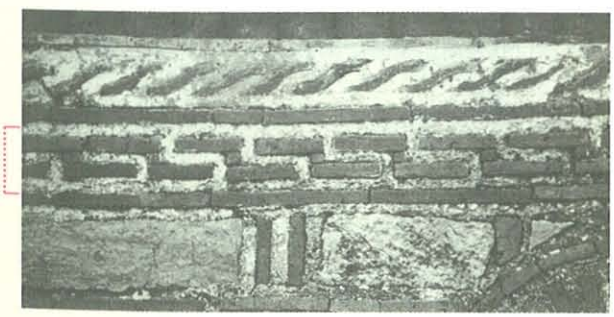

Εικόνα / Figure 353
Κόσμημα κεραμοπλαστικό βαθμιδωτό. Θεσπρωτία, Κυψέλη, Άγιος Δημήτριος, νότια όψη, τέλη 13ου αι. (Ληψη: 1989).
Brick step ornament. Epiros, Thesprotia, Kypsele, St Demetrios, south façade, late 13th c. (Photo: 1989).

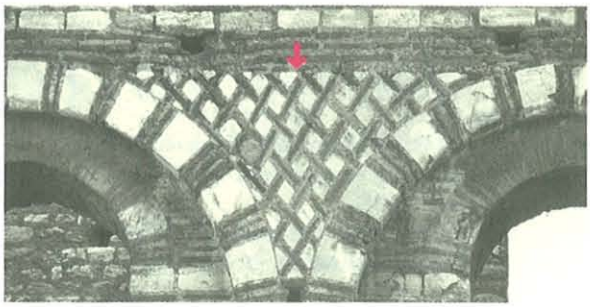

Εικόνα / Figure 354
Κόσμημα κεραμοπλαστικό δικτυωτό. Κωνσταντινούπολη, Παλάτι Πορφυρογεννήτου (Tekfur sarayi), 1261-1291 (ΛΗΨΗ: 1985).
Brick reticulate ornament. Constantinople, Palace of Porphyrogennetos (Tekfur sarayi), 1261-1291 (PHOTO: 1985).

κόσμημα δικτυωτό(ν) ου.[129] (εικ. 350.3, 354) // πρβ. *κόσμημα αβακωτό(ν), κόσμημα ρομβοειδές, τοιχοδομία: opus reticulatum*
Αγγλ.: reticulate(d) ornament; reticulate revetment
Αλβ.: ornament në formë rrjeti m.
Γαλλ.: ornement réticulé m.
Γερμ.: Netzwerk n.
Ιταλ.: reticolato m.; ornato a reticolato m.
Ρουμ.: ornament în rețea de romburi n.
Βουλγ. (κυριλλ.): мрежовиден орнамент м.; ромбовиден орнамент м.
Βουλγ. (λατ.): mrežoviden ornament m.; romboviden ornament m.
Ρωσ. (κυριλλ.): сетчатый орнамент м.
Ρωσ. (λατ.): setčatyj ornament m.
Σερβ. (κυριλλ.): мрежасти орнамент м.
Σερβ. (λατ.): mrežasti ornament m.

κόσμημα ζατρικοειδές → **κόσμημα αβακωτό(ν)**

κόσμημα ζητοειδές → **κόσμημα τεθλασμένης γραμμής**

κόσμημα ζικζακωτό(ν) → **κόσμημα τεθλασμένης γραμμής**

κόσμημα καρδιόσχημο(ν) ου. (εικ. 350.4, 374γ)
Αγγλ.: heart-shaped ornament
Αλβ.: ornament në formë zemre m.
Γαλλ.: ornement cordiforme m.
Γερμ.: herzförmiges Ornament n.
Ιταλ.: ornato a schema lineare di cuori con palmette inscritte m.
Ρουμ.: ornament în formă de inimă cu palmete înscrise n.
Βουλγ. (κυριλλ.): сърцевиден орнамент м.
Βουλγ. (λατ.): sŭrceviden ornament m.
Ρωσ. (κυριλλ.): сердцевидный орнамент м.
Ρωσ. (λατ.): serdcevidnyj ornament m.
Σερβ. (κυριλλ.): срцолики украс м.
Σερβ. (λατ.): srcoliki ukras m.

κόσμημα κεραμοπλαστικό(ν) ου.[130] (εικ. 351-355, 357-358, 361-363, 367-368, 376, 384) // πρβ. *διάκοσμος κεραμοπλαστικός*
Αγγλ.: decorative brick ornament
Αλβ.: ornament qeramoplastik m.
Γαλλ.: ornement céramoplastique m.
Γερμ.: Ziegelornament n.; Ziegelsteinornament n.
Ιταλ.: ornato ceramoplastico m.
Ρουμ.: decor din cărămizi n.; decorație din cărămizi f.
Βουλγ. (κυριλλ.): керамопластична украса ж.
Βουλγ. (λατ.): keramoplastična ukrasa ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): керамопластическая декорация ж.
Ρωσ. (λατ.): keramoplastičeskaja dekoracija ž.
Σερβ. (κυριλλ.): керамопластични украс м.
Σερβ. (λατ.): keramoplastični ukras m.

κόσμημα κλειδόσχημο(ν) ου. (εικ. 350.5, 355β)
Αγγλ.: key-shaped ornament
Αλβ.: ornament në formë çelësi m.
Γαλλ.: ornement en forme de clef m.; ornement en forme de clé m.
Γερμ.: schlüsselförmiges Ornament n.
Ιταλ.: ornato a forma di chiavi m.
Ρουμ.: ornament în formă de cheie n.
Βουλγ. (κυριλλ.): орнамент във формата на ключ м.
Βουλγ. (λατ.): ornament vŭv formata na ključ m.
Ρωσ. (κυριλλ.): орнамент в виде ключа м.
Ρωσ. (λατ.): ornament v vide ključa m.
Σερβ. (κυριλλ.): украс у виду кључа м.
Σερβ. (λατ.): ukras u vidu ključa m.

κόσμημα κουφικό(ν) ου.˙ κόσμημα: **κουφικά** ου. // πρβ. *κόσμημα ψευδοκουφικό(ν)* (εικ. 350.6,15, 356-357, 368-369)
Αγγλ.: cufic (kufic) ornament (s); kufesque ornament
Αλβ.: ornament kufik m.
Γαλλ.: ornement coufique m.
Γερμ.: kufisches Ornament n.
Ιταλ.: ornato cufico m.
Ρουμ.: ornament cufic n.
Βουλγ. (κυριλλ.): куфически орнамент м.

Εικόνα / Figure 355
Κόσμημα κεραμοπλαστικό, σιγμοειδές (α), *κλειδόσχημο* (β) και *δισέψιλον* (γ). Άρτα, Κάτω Παναγιά, νότια κεραία, μέσα 13ου αι. (Λήψη: πριν το 1936, Π. Παπαχατζηδάκης, ΜΜπ).
S-shaped (α), *key-shaped* (β) and *disepsilon* (γ) *brick ornament.* Arta, Kato Panagia, south cross arm, mid 13th c. (Photo: before 1936, P. Papachatzidakis, ΜΜπ).

Βουλγ. (λατ.): kufičeski ornament m.
Ρωσ. (κυριλλ.): куфический орнамент м.
Ρωσ. (λατ.): kufičeskij ornament m.
Σερβ. (κυριλλ.): куфски орнамент м.
Σερβ. (λατ.): kufski ornament m.

κόσμημα κουφικό(ν) διανθισμένο(ν) ου. (εικ. 350.6, 356-357)
Αγγλ.: floriated cufic ornament
Αλβ.: ornament kufik i lulëzuar m.
Γαλλ.: ornement coufique fleuri m.
Γερμ.: florales kufisches Ornament n.
Ιταλ.: ornato cufico fiorito m.
Ρουμ.: ornament cufic înflorat n.
Βουλγ. (κυριλλ.): куфически растителен орнамент м.
Βουλγ. (λατ.): kufičeski rastitelen ornament m.
Ρωσ. (κυριλλ.): куфический цветочный орнамент м.
Ρωσ. (λατ.): kufičeskij cvetočnyj ornament m.
Σερβ. (κυριλλ.): куфски цветни орнамент м.
Σερβ. (λατ.): kufski cvetni ornament m.

Εικόνα / Figure 356
Κόσμημα: *κουφικά διανθισμένα* σε ανάγλυφο επιστύλιο. Εύβοια, μετόχι Μονής Οσίου Λουκά, 1014 (Λήψη: 1969).
Floriated cufic ornament on relief architrave. Euboea, metochion of the Hosios Loukas Monastery, 1014 (Photo: 1969).

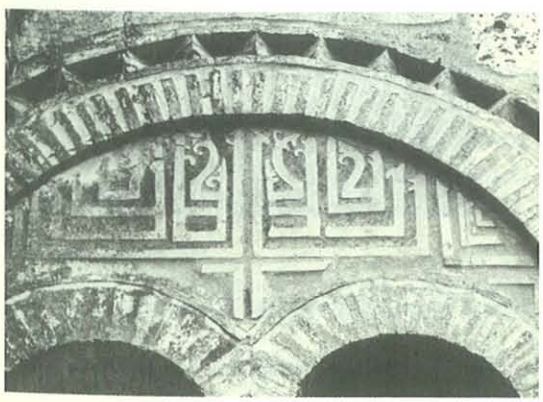

Εικόνα / Figure 357
Κόσμημα κεραμοπλαστικό: κουφικά διανθισμένα. Αττική, Μονή Δαφνίου, καθολικό, δυτική όψη του κυρίως ναού, περίπου 1080 (Λήψη: 1993).
Brick floriated cufic ornament. Attica, Daphni Monastery, katholikon, west façade of naos, ca. 1080 (Photo: 1993).

Εικόνα / Figure 358
Κόσμημα κεραμοπλαστικό μαιανδροειδές. Άρτα, Παναγία Παρηγορήτισσα, ανατολική όψη, 1294-1296 (Λ*ΗΨΗ*: 1989).
Brick meander ornament. Arta, Virgin Paregoretissa, east façade, 1294-1296 (Ρ*ΗΟΤΟ*: 1989).

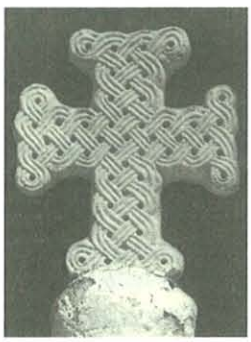

Εικόνα / Figure 359
Κόσμημα πλοχμοειδές σε ανάγλυφο σταυρό από τον τρούλο της Παναγίας, β΄ μισό 10ου αι. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, Συλλογή γλυπτών (Λ*ΗΨΗ*: Π. Παπαχατζηδάκης, ΜΜΠ).
Interlace on relief cross from the dome of the Church of the Virgin, 2nd half of 10th c. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, Sculpture Collection (Ρ*ΗΟΤΟ*: P. Papachatzidakis, ΜΜΠ).

Εικόνα / Figure 360
Πλοχμός (α) με *οφθαλμούς* (β) σε ανάγλυφο υπέρθυρο από τη Μονή Πετράκη, τέλος 10ου αι. Αθήνα, Βυζαντινό Μουσείο, αρ. ευρ. ΒΧΜ 1057 (Λ*ΗΨΗ*: ΒΧΜ).
Interlace (α) with *eyelets* (β) on relief lintel from the Petrakes Monastery, late 10th c. Athens, Byzantine Museum, inv. no. ΒΧΜ 1057 (Ρ*ΗΟΤΟ*: ΒΧΜ).

Εικόνα / Figure 361
Κόσμημα κεραμοπλαστικό ρομβοειδές. Μάνη, Πλάτσα, Αγία Παρασκευή, νότια όψη, 1412 (Λ*ΗΨΗ*: 1985).
Brick diamond ornament. Mani, Platsa, St Paraskeve, south façade, 1412 (Ρ*ΗΟΤΟ*: 1985).

κόσμημα μαιανδροειδές ου.· κόσμημα: **μαίανδρος** α.[131] (εικ. 350.7.1-2, 358)
Αγγλ.: meander; Greek fret; Greek key
Αλβ.: ornament në formë meandri m.
Γαλλ.: méandre m.; grecque f.
Γερμ.: Mäander m.
Ιταλ.: meandro m.; Greca f.
Ρουμ.: meandru n.
Βουλγ. (κυριλλ.): меандър м.
Βουλγ. (λατ.): meandŭr m.
Ρωσ. (κυριλλ.): меандр м.
Ρωσ. (λατ.): meandr m.
Σερβ. (κυριλλ.): меандар м.
Σερβ. (λατ.): meandar m.

κόσμημα πλοχμοειδές ου. (εικ. 350.8, 359)· κόσμημα: **πλοχμός** α. (εικ. 360α)· **κόσμημα αλυσιδωτό(ν)** ου.· **κόσμημα αλυσοειδές** ου. // πρβ. *κόσμημα ψ(ι)αθωτό(ν)*, κόσμημα: *κύκλοι συμπλεκόμενοι*
Αγγλ.: interlace
Αλβ.: ornament në formë gërsheti m.
Γαλλ.: tresse f.; entrelacs m. pl.
Γερμ.: Flechtband n.; Flechtwerk n.; Bandgeschlinge n.
Ιταλ.: treccia a due capi f.; ornato a treccia m.
Ρουμ.: entrelacs; tresă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): плетеница ж.; плетеничен орнамент м.; верижен орнамент м.
Βουλγ. (λατ.): pletenica ž.; pleteničen ornament m.; verižen ornament m.
Ρωσ. (κυριλλ.): плетёнка ж.
Ρωσ. (λατ.): pletënka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): плетеница ж.; плетерни украс м.
Σερβ. (λατ.): pletenica ž.; pleterni ukras m.

κόσμημα ρομβοειδές ου. (εικ. 350.9, 361) // πρβ. *κόσμημα δικτυωτό(ν)*
Αγγλ.: diamond ornament
Αλβ.: ornament në formë rombi m.
Γαλλ.: ornement en losanges m.
Γερμ.: Raute f.; Rautenmuster n.
Ιταλ.: ornato a losanghe m.
Ρουμ.: ornament în forma de romburi n.; losange
Βουλγ. (κυριλλ.): ромбовиден орнамент м.
Βουλγ. (λατ.): romboviden ornament m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ромбовидный орнамент м.
Ρωσ. (λατ.): rombovidnyj ornament m.
Σερβ. (κυριλλ.): ромбоидни орнамент м.
Σερβ. (λατ.): romboidni ornament m.

κόσμημα σιγμοειδές ου. (εικ. 350.10, 355α)
Αγγλ.: S-shaped ornament
Αλβ.: ornament në formë të shkronjës S m.
Γαλλ.: ornement en forme de S m.
Γερμ.: S-förmiges Ornament n.
Ιταλ.: ornato a forma di S m.
Ρουμ.: ornament în formă de S n.
Βουλγ. (κυριλλ.): S-овиден орнамент м.
Βουλγ. (λατ.): S-oviden ornament m.
Ρωσ. (κυριλλ.): S-образный орнамент м.
Ρωσ. (λατ.): S-obraznyj ornament m.
Σερβ. (κυριλλ.): S-облику jући орнамент м.
Σερβ. (λατ.): S-oblikujući ornament m.

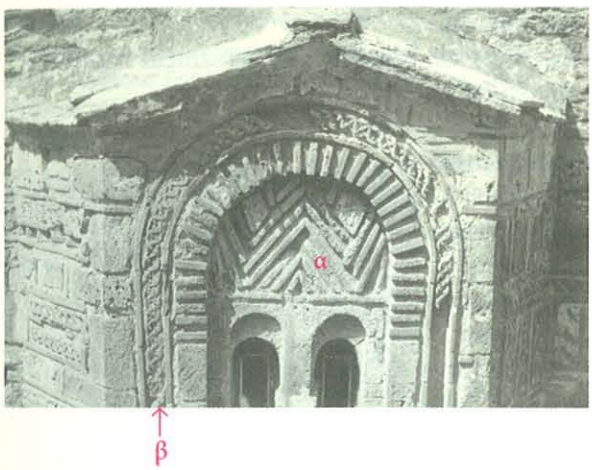

Εικόνα / Figure 362
Κόσμημα κεραμοπλαστικό: σταχυωτό (α) και *δισέψιλον* (β). Άρτα, Κάτω Παναγιά, αψίδα διακονικού, μέσα 13ου αι. (Ληψη: 1989).
Brick ornament: opus spicatum (α) and *disepsilon* (β). Arta, Kato Panagia, apse of diakonikon, mid 13th c. (Photo: 1989).

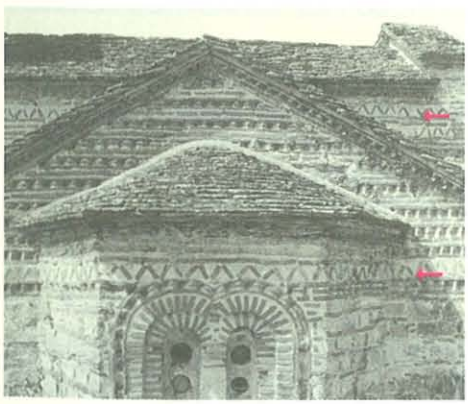

Εικόνα / Figure 363
Κόσμημα κεραμοπλαστικό τεθλασμένης γραμμής. Ήπειρος, Κωστάνιανη, Ταξιάρχης, αψίδα, περίπου μέσα 13ου αι. (Ληψη: 1989).
Brick zigzag ornament. Epiros, Kostaniane, Taxiarches, apse, ca. mid 13th c. (Photo: 1989).

κόσμημα σταχυωτό(ν) ου. (εικ. 362α, 350.11) // πρβ. κόσμημα: *ιχθυάκανθα*, τοιχοδομία: *opus spicatum*
Αγγλ.: opus spicatum
Αλβ.: ornament në formë kurriz peshku m.
Γαλλ.: ornement en épi m.
Γερμ.: Ährenmuster n.
Ιταλ.: ornato a spinapesce m.
Ρουμ.: ornament în formă de spic n.; opus spicatum
Βουλγ. (κυριλλ.): орнамент във формата на житен клас м.; opus spicatum м.
Βουλγ. (λατ.): ornament vŭv formata na žiten klas m.; opus spicatum m.
Ρωσ. (κυριλλ.): колосовидный орнамент м.
Ρωσ. (λατ.): kolosovidnyj ornament m.
Σερβ. (κυριλλ.): украс у виду класја м.; украс у виду влати м.
Σερβ. (λατ.): ukras u vidu klasja m.; ukras u vidu vlati m.

κόσμημα τεθλασμένης γραμμής θ.· **κόσμημα ζητοειδές** ου.· **κόσμημα ζι(γ)κ-ζα(γ)κ** ου.· **κόσμημα ζι(γ)κζακωτό(ν)** ου. (εικ. 363-364, 350.12) // πρβ. *κιονόκρανο(ν) τεκτονικό(ν) με κόσμημα τεθλασμένης γραμμής*
Αγγλ.: zigzag ornament; chevron
Αλβ.: ornament në formë zigzaku m.
Γαλλ.: ornement en bâtons rompus m.; ornement en zigzag m.
Γερμ.: Zickzacklinie f.; Zickzackmuster n.
Ιταλ.: ornato a zigzag m.; ornato a linea spezzata m.
Ρουμ.: ornament în zigzag n.; zigzag n.
Βουλγ. (κυριλλ.): зиґзаґовиден орнамент м.
Βουλγ. (λατ.): zigzagoviden ornament m.
Ρωσ. (κυριλλ.): зиґзаґообразный орнамент м.
Ρωσ. (λατ.): zigzagoobraznyj ornament m.
Σερβ. (κυριλλ.): орнамент у виду изломљене линије м.
Σερβ. (λατ.): ornament u vidu izlomljene linije m.

Εικόνα / Figure 364
Κόσμημα τεθλασμένης γραμμής σε επιπεδόγλυφη τεχνική. Άρτα, Μονή Βλαχέρνας, αψίδα, περίπου μέσα 13ου αι.
(Ληψη: Π. Παπαχατζηδάκης, ΜΜπ).
Zigzag ornament in champlevé technique. Arta, Blacherna Monastery, apse, ca. mid 13th c. (Photo: P. Papahatzidakis, MMπ).

Εικόνα / Figure 365
Κόσμημα φολιδωτό ανάγλυφο, σε θωράκιο, α΄ μισό 6ου αι. Κωνσταντινούπολη, Αρχαιολογικό Μουσείο, αρ. ευρ. 993 (Λήψη: R. Farioli).
Relief *fish-scale ornament*, on panel, 1st half of 6th c. Constantinople, Archaeological Museum, inv. no. 993 (Photo: R. Farioli).

Εικόνα / Figure 366
Κόσμημα ψαθωτό σε ανάγλυφο επιστύλιο τέμπλου, β΄ μισό 12ου αι., εντοιχισμένο σε νεώτερο κτίσμα της Μονής Οσίου Λουκά, Βοιωτία (Λήψη: 1969, Λ. Φιλιππίδου-Μπούρα).
Basketweave ornament on relief epistyle of altarscreen, 2nd half of 12th c., built into newer building of the Hosios Loukas Monastery, Boetia (Photo: 1969, L. Philippidis-Bouras).

Εικόνα / Figure 367
Κόσμημα κεραμοπλαστικό ψαθωτό. Θεσσαλονίκη, Αγία Αικατερίνη, ανατολική όψη, γύρω στο 1300 (Λήψη: 1970).
Brick basketweave ornament. Thessalonike, St Catherine, east façade, ca. 1300 (Photo: 1970).

κόσμημα φολιδωτό(ν) ου.· κόσμημα: **opus pavoneanum** ου. (εικ. 365, 350.13)
Αγγλ.: fish-scale ornament
Αλβ.: ornament në formë luspash m.; opus pavoneanum m.
Γαλλ.: ornement en écailles imbriquées m.; opus pavoneanum m.
Γερμ.: Schuppenmuster n.
Ιταλ.: ornato a embrici m.
Ρουμ.: ornament în solzi n.; opus pavoneanum
Βουλγ. (κυριλλ.): рибя люспа м.; opus pavoneanum m.
Βουλγ. (λατ.): ribja ljuspa m.; opus pavoneanum m.
Ρωσ. (κυριλλ.): орнамент в виде рыбьей чешуи м.
Ρωσ. (λατ.): ornament v vide ryb'ej češui m.
Σερβ. (κυριλλ.): љуспасти орнамент м. орнамент у виду крљушти м.
Σερβ. (λατ.): ljuspasti ornament m.; ornament u vidu krljušti m.

κόσμημα φυτικό(ν) ου. (εικ. 350.16.1-3, 350.21, 350.36-39, 370, 373-374, 385-386)
Αγγλ.: plant ornament; foliate ornament; vegetal ornament
Αλβ.: ornament me motive vegjetale m.
Γαλλ.: ornement végétal m.
Γερμ.: Pflanzenornament n.; vegetabiles Ornament n.; vegetabilisches Ornament n.
Ιταλ.: ornato fitomorfo m.
Ρουμ.: ornament vegetal n..
Βουλγ. (κυριλλ.): растителен орнамент м.
Βουλγ. (λατ.): rastitelen ornament m.
Ρωσ. (κυριλλ.): растительный орнамент м.
Ρωσ. (λατ.): rastitel'nyj ornament m.
Σερβ. (κυριλλ.): биљни орнамент м.
Σερβ. (λατ.): biljni ornament m.

κόσμημα ψαθωτό(ν) ου. & **κόσμημα ψιαθωτό(ν)** ου. (εικ. 366-367, 350.14) // πρβ. *κόσμημα πλοχμοειδές*
Αγγλ.: basketweave ornament
Αλβ.: ornament në formë rogozi m.
Γαλλ.: guillochis m.
Γερμ.: Flechtwerk n.
Ιταλ.: ornato a intreccio m.; ornato a stuoia m.
Ρουμ.: ornament în forma de împletitură (din papură) n.
Βουλγ. (κυριλλ.): плетеница ж.; плетеничен орнамент м.
Βουλγ. (λατ.): pletenica ž.; pletenicen ornament m.
Ρωσ. (κυριλλ.): плетёнка ж.; роґожка ж.
Ρωσ. (λατ.): pletënka ž.; rogožka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): плетерни украс м.; преплет м.; плетеница ж.
Σερβ. (λατ.): pleterni ukras m.; preplet m.; pletenica ž.

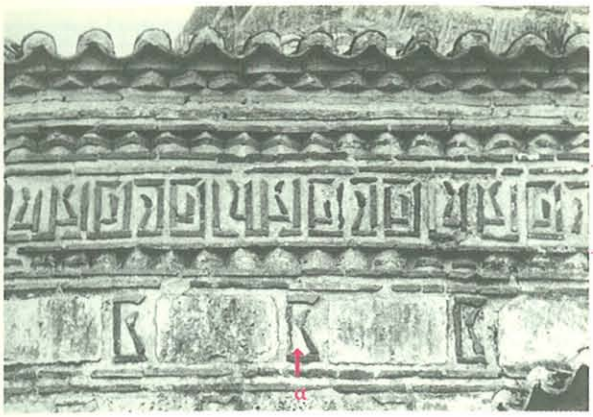

Εικόνα / Figure 368
Κόσμημα κεραμοπλαστικό ψευδοκουφικό, μεμονωμένο (α) και σε ταινία$_1$ (β). Κέρκυρα, Άγιος Ιάσων και Σωσίπατρος, κεντρική αψίδα, περίπου 1000 (ΛΗΨΗ: 1989).
Brick pseudo-cufic ornament, individual (α) and in frieze (β). Corfu, Sts Iason and Sosipatros, central apse, ca. 1000 (PHOTO: 1989).

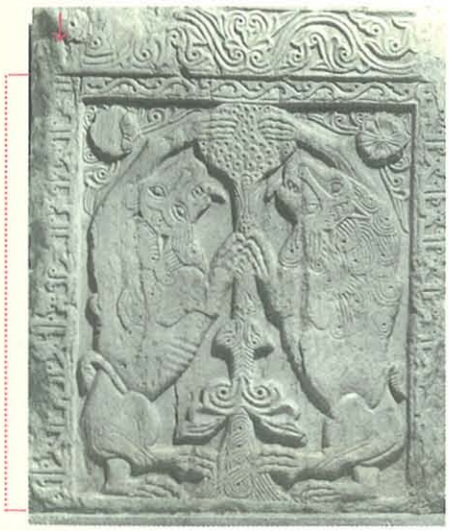

Εικόνα / Figure 369
Κόσμημα ψευδοκουφικό σε ανάγλυφο θωράκιο από την Ακρόπολη, β΄ μισό του 12ου αι. Αθήνα, Βυζαντινό Μουσείο, αρ. ευρ. ΒΧΜ 977 (ΛΗΨΗ: ΒΧΜ).
Pseudo-cufic ornament on relief panel from the Acropolis, 2nd half of 12th c. Athens, Byzantine Museum, inv. no. BXM 977 (PHOTO: BXM).

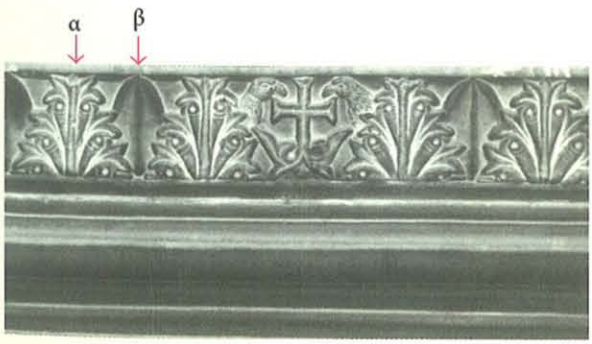

κόσμημα ψευδοκουφικό(ν) ου. · κόσμημα: **ψευδοκουφικά** ου. πλ. (εικ. 368-369, 350.15) // πρβ. *κόσμημα κουφικό(ν)*
Αγγλ.: pseudo-cufic ornament; pseudo-kufic ornament
Αλβ.: ornament pseudokufik m.
Γαλλ.: ornement pseudo-coufique m.
Γερμ.: pseudokufisches Ornament n.
Ιταλ.: ornato pseudocufico m.
Ρουμ.: ornament pseudocufic n.
Βουλγ. (κυριλλ.): псевдокуфически орнамент м.
Βουλγ. (λατ.): psevdokufičeski ornament m.
Ρωσ. (κυριλλ.): псевдокуфический орнамент м.
Ρωσ. (λατ.): psevdokufičeskij ornament m.
Σερβ. (κυριλλ.): псеудокуфски орнамент м.
Σερβ. (λατ.): pseudokufski ornament m.

κόσμημα ψιαθωτό(ν) → **κόσμημα ψαθωτό(ν)**

κόσμημα: **άκανθα** θ. (εικ. 370α, 350.16.1-3)
Αγγλ.: acanthus
Αλβ.: gjethe akanti f.
Γαλλ.: acanthe f.
Γερμ.: Akanthus m.
Ιταλ.: acanto m.
Ρουμ.: acantă f.; acant m.
Βουλγ. (κυριλλ.): акант м.; акантов лист м.
Βουλγ. (λατ.): akant m.; akantov list m.
Ρωσ. (κυριλλ.): аканф м.; акант м.
Ρωσ. (λατ.): akanf m.; akant m.
Σερβ. (κυριλλ.): акантус м.
Σερβ. (λατ.): akantus m.

κόσμημα: **αμπελόφυλλο(ν)** → κόσμημα: **φύλλο(ν) αμπέλου**

κόσμημα: **ανθέμιο(ν)$_2$** ου. (εικ. 371α, 350.17)
Αγγλ.: palmette
Αλβ.: gjethe palme f.
Γαλλ.: palmette f.
Γερμ.: Palmette f.
Ιταλ.: palmetta f.
Ρουμ.: palmetă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): палмета ж.
Βουλγ. (λατ.): palmeta ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): пальметка ж.; пальметта ж.
Ρωσ. (λατ.): pal′metka ž.; pal′metta ž.
Σερβ. (κυριλλ.): палмета ж.
Σερβ. (λατ.): palmeta ž.

Εικόνα / Figure 370
Άκανθα (α) *και υδρόβια φύλλα* (β) σε ανάγλυφο υπέρθυρο. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, Παναγία, κεντρική θύρα ναού, 961-966 (ΛΗΨΗ: 1969).
Acanthus (α) and *lotus leaves* (β) on relief lintel. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, Church of the Virgin, central door of church, 961-966 (PHOTO: 1969).

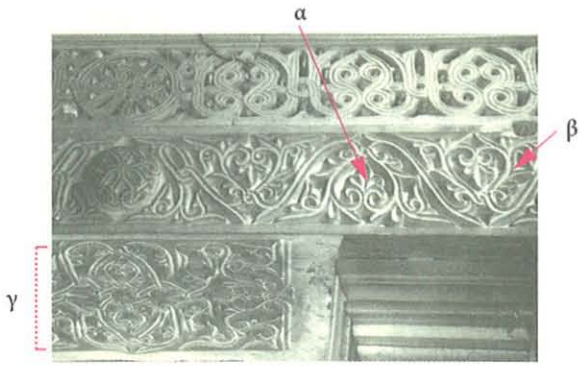

Εικόνα / Figure 371
Ανθέμιο (α), *ημιανθέμιο* (β) και *αραβούργημα* (γ) σε ανάγλυφο επιστύλιο τέμπλου. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, Παναγία, 961-966 (ΛΗΨΗ: 1969).
Palmette (α), *half-palmette* (β) and *arabesque* (γ) on relief architrave of altarscreen. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, Church of the Virgin, 961-966 (PHOTO: 1969).

κόσμημα: **αραβούργημα** ου. (εικ. 371γ, 350.18.1-3)
Αγγλ.: arabesque
Αλβ.: arabeskë f.
Γαλλ.: arabesque f.
Γερμ.: Arabeske f.; Maureske f.
Ιταλ.: arabesco m.
Ρουμ.: arabesc n.
Βουλγ. (κυριλλ.): арабеска ж.
Βουλγ. (λατ.): arabeska ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): арабеск м.
Ρωσ. (λατ.): arabesk m.
Σερβ. (κυριλλ.): арабеска ж.
Σερβ. (λατ.): arabeska ž.

κόσμημα: **αστράγαλος**$_1$ α.˙ κόσμημα: **αστραγαλοειδές** ου.[132] (εικ. 372β, 350.19) // πρβ. κυμάτιο(ν): *αστράγαλος*$_2$
Αγγλ.: bead-and-reel
Αλβ.: astragall m.; varg perlash m.
Γαλλ.: perles et pirouettes f. pl.; chapelet [μσν.] m.; collier de perles [μσν.] m.; file de perles [μσν.] f.
Γερμ.: Astragal m.; Perlstab m.
Ιταλ.: astragalo m.; ornato a fila di perle e fusarole m.
Ρουμ.: astragal n.; şir de perle şi fusarole n.
Βουλγ. (κυριλλ.): астраґал м.
Βουλγ. (λατ.): astragal m.
Ρωσ. (κυριλλ.): жемчужник м.; астраґал м.
Ρωσ. (λατ.): žemčužnik m.; astragal m.
Σερβ. (κυριλλ.): астраґал м.; перласти украс м.
Σερβ. (λατ.): astragal m.; perlasti ukras m.

κόσμημα: **βλαστός ελικοειδής** α.˙ κόσμημα: **βλαστός ελικόμορφος** α.˙ κόσμημα: **βλαστός ελισσόμενος** α.˙ κόσμημα: **όρπηκας ελικοειδής** α. & **όρπηξ ελικοειδής** α. (εικ. 373-374α, 350.20, 241) // πρβ. κόσμημα: *opus vermiculatum*
Αγγλ.: rinceau; scroll; tendril
Αλβ.: filiz i dredhur m.
Γαλλ.: rinceau m.
Γερμ.: Ranke f.
Ιταλ.: girale m.; tralcio ondulato m.
Ρουμ.: rinceau; vrej n.
Βουλγ. (κυριλλ.): повлек м.; лоза ж.
Βουλγ. (λατ.): povlek m.; loza ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): орнамент в виде лозы м.
Ρωσ. (λατ.): ornament v vide lozy m.
Σερβ. (κυριλλ.): украс у виду лозице м.; криволинијски украс м.
Σερβ. (λατ.): ukras u vidu lozice m.; krivolinijski ukras m.

κόσμημα: **βλαστός ελικόμορφος** → κόσμημα: **βλαστός ελικοειδής**

κόσμημα: **βλαστός ελισσόμενος** → κόσμημα: **βλαστός ελικοειδής**

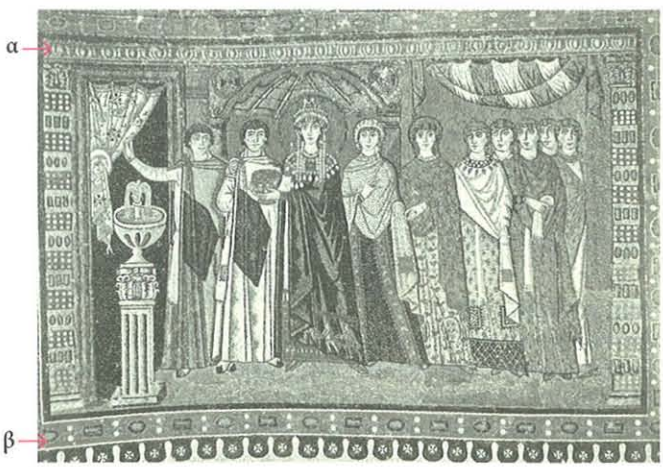

Εικόνα / Figure 372
Ωά και λόγχες (α) και *αστραγαλοειδές κόσμημα* (β) σε ψηφιδωτό. Ραβέννα, Άγιος Βιτάλιος, πριν το 547 (ΛΗΨΗ: 1985).
Eggs-and-darts (α) and *bead-and-reel* (β) on mosaic. Ravenna, St Vitale, before 547 (PHOTO: 1985).

Εικόνα / Figure 373
Βλαστός ελικοειδής (α) με *ημιανθέμια* (β) σε ανάγλυφο υπέρθυρο. Μάνη, Κέρια, Ταξιάρχης, δυτική είσοδος, β΄ μισό 11ου αι. (Λησυ: 1986).
Rinceau (α) with *half-palmettes* (β) on relief lintel. Mani, Keria, Taxiarches, west entrance, 2nd half of 11th c. (Photo: 1986).

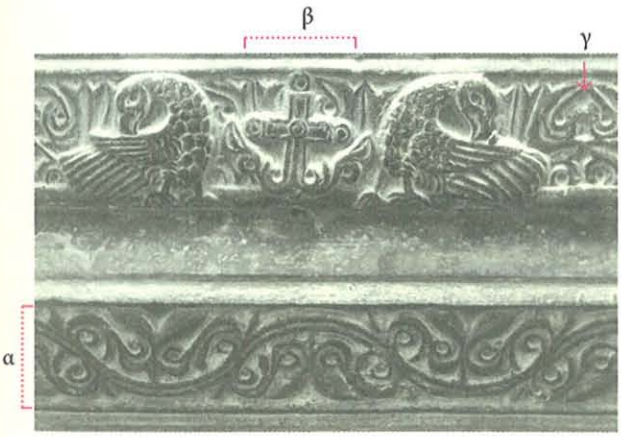

Εικόνα / Figure 374
Βλαστός ελικοειδής (α) σε ανάγλυφο υπέρθυρο, λεπτομέρεια. Στο γείσο του υπερθύρου *φυλλοφόρος σταυρός* (β) ανάμεσα σε δύο πτηνά και σε *καρδιόσχημα κοσμήματα* (γ). Αθήνα, Καπνικαρέα, νότια είσοδος, γύρω στο 1100 (Λησυ: 1986).
Rinceau (α) on relief lintel, detail. On the door crown, a *foliated cross* (β) among two birds and *heart-shaped ornaments* (γ). Athens, Kapnikarea, south entrance, ca. 1100 (Photo: 1986).

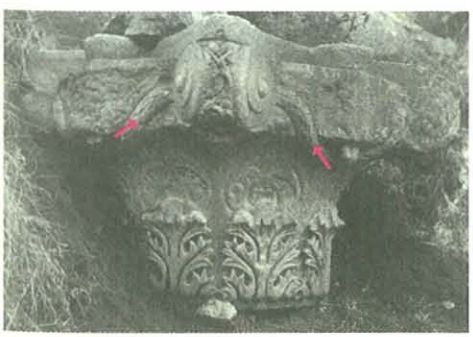

κόσμημα: **γ(κ)ιρλάντα** θ.· κόσμημα: **πλέγμα φυτικό(ν) καμπυλόγραμμο(ν)** ου.[133] (εικ. 375, 350.21)
Αγγλ.: festoon
Αλβ.: girlandë f.
Γαλλ.: guirlande f.
Γερμ.: Girlande f.; Feston n.
Ιταλ.: ghirlanda f.; festone m.
Ρουμ.: ghirlandă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): гирлянда ж.
Βουλγ. (λατ.): girljanda ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): гирлянда ж.
Ρωσ. (λατ.): girljanda ž.
Σερβ. (κυριλλ.): гирланда ж.
Σερβ. (λατ.): girlanda ž.

κόσμημα: **δισέψιλον** ου. (εικ. 362β, 355γ, 350.22)
Αγγλ.: disepsilon
Αλβ.: disepsilon m.
Γαλλ.: disepsilon m.
Γερμ.: Disepsilon n.
Ιταλ.: disepsilon m.
Ρουμ.: disepsilon
Βουλγ. (κυριλλ.): двоен епсилон м.
Βουλγ. (λατ.): dvoen epsilon m.
Ρωσ. (κυριλλ.): орнамент в виде удвоенной буквы "эпсилон" м.
Ρωσ. (λατ.): ornament v vide udvojennoj bukvy "epsilon" m.
Σερβ. (κυριλλ.): двоструки епсилон украс м.
Σερβ. (λατ.): dvostruki epsilon ukras m.

κόσμημα: **ελικοειδής βλαστός** → κόσμημα: **βλαστός ελικοειδής**

κόσμημα: **ελικοειδής όρπηκας** → κόσμημα: **βλαστός ελικοειδής**

κόσμημα: **ελικοειδής όρπηξ** → κόσμημα: **βλαστός ελικοειδής**

κόσμημα: **ελικόμορφος βλαστός** → κόσμημα: **βλαστός ελικοειδής**

κόσμημα: **ελισσόμενος βλαστός** → κόσμημα: **βλαστός ελικοειδής**

Εικόνα / Figure 375
Γιρλάντα στον εχίνο ημιτελούς κιονοκράνου. Φίλιπποι, 6ος αι. (Λησυ: 1972).
Festoon on echinus of unfinished capital. Philippi, 6th c. (Photo: 1972).

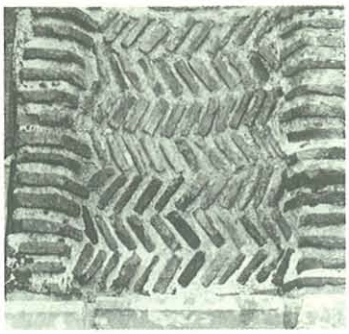

Εικόνα / Figure 376
Κόσμημα κεραμοπλαστικό: ιχθυάκανθα. Άρτα, Παναγία Παρηγορήτισσα, ανατολική όψη, 1294-1296 (Λήψη: 1989).
Brick herring-bone ornament. Arta, Virgin Paregoretissa, east façade, 1294-1296 (Photo: 1989).

Εικόνα / Figure 377
Κέρας αφθονίας σε κιονόκρανο. Κωνσταντινούπολη, Αρχαιολογικό Μουσείο, αρ. ευρ. 942, 610-641 (Λήψη: 1985).
Cornucopia on capital. Constantinople, Archaeological Museum, inv. no. 942, 610-641 (Photo: 1985).

κόσμημα: **ημιανθέμιο(ν)** ου. (εικ. 373, 350.23, 371β)
Αγγλ.: half-palmette
Αλβ.: gjysmë gjethe palme f.
Γαλλ.: demi-palmette f.
Γερμ.: Halbpalmette f.
Ιταλ.: semipalmetta f.
Ρουμ.: semipalmetă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): полупалмета ж.
Βουλγ. (λατ.): polupalmeta ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): полупальметта ж.
Ρωσ. (λατ.): polupal'metta ž.
Σερβ. (κυριλλ.): полупалмета ж.
Σερβ. (λατ.): polupalmeta ž.

κόσμημα: **ιχθυάκανθα** θ.· κόσμημα: **ψαροκόκ(κ)αλο** ου. (εικ. 376, 350.24) // πρβ. *κόσμημα σταχυωτό(ν)*, τοιχοδομία: *opus spicatum*
Αγγλ.: herringbone ornament
Αλβ.: ornament në formë kurriz peshku m.
Γαλλ.: ornement en arête de poisson f.; ornement en chevrons m.
Γερμ.: Fischgrätenmuster n.
Ιταλ.: ornato a spinapesce m.
Ρουμ.: ornament în formă de spinare de peşte n.
Βουλγ. (κυριλλ.): рибя кост м.
Βουλγ. (λατ.): ribja kost m.
Ρωσ. (κυριλλ.): орнамент в виде рыбьей кости м.
Ρωσ. (λατ.): ornament v vide ryb'ej kosti m.
Σερβ. (κυριλλ.): орнамент у виду рибље кости м.
Σερβ. (λατ.): ornament u vidu riblje kosti m.

κόσμημα: **κανόνας ωών** → κόσμημα: **ωά και λόγχες**

κόσμημα: **κανών ωών** → κόσμημα: **ωά και λόγχες**

κόσμημα: **κέρας αφθονίας** ου.· κόσμημα: **κέρας Αμαλθείας** (εικ. 377, 350.25)
Αγγλ.: cornucopia; horn of plenty
Αλβ.: brirë m. sh.
Γαλλ.: corne d'abondance f.
Γερμ.: Füllhorn n.
Ιταλ.: cornucopia f.
Ρουμ.: cornul abundenţei m.
Βουλγ. (κυριλλ.): рог на изобилието м.
Βουλγ. (λατ.): rog na izobilieto m.
Ρωσ. (κυριλλ.): рог изобилия ж.
Ρωσ. (λατ.): rog izobilija ž.
Σερβ. (κυριλλ.): рог изобиља м.
Σερβ. (λατ.): rog izobilja m.

κόσμημα: **κισσόφυλλο(ν)** → κόσμημα: **φύλλο(ν) κισσού**

κόσμημα: **κουφικά** → **κόσμημα κουφικό(ν)**

κόσμημα: **κουφικά διανθισμένα** → **κόσμημα κουφικό(ν) διανθισμένο(ν)**

κόσμημα: **κρινάνθεμο(ν)** ου. (εικ. 378α, 350.26)
Αγγλ.: fleur-de-lis; fleur-de-lys
Αλβ.: zëmbak m.
Γαλλ.: fleur de lis f.; fleur de lys f.
Γερμ.: Lilie f.
Ιταλ.: giglio m. pl.
Ρουμ.: floare de crin f.

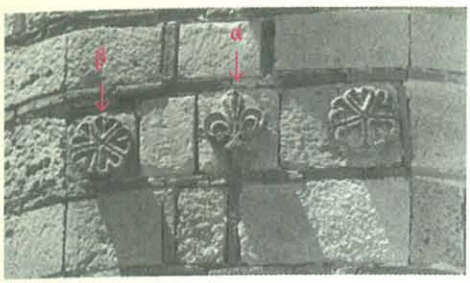

Εικόνα / Figure 378
Κρινάνθεμο (α) *και ρόδακας* (β). Μυστράς, Παναγία Περίβλεπτος, κεντρική αψίδα, 1365-1374 (Λ**Η**Ψ**Η**: 1995, Στ. Αρβανιτόπουλος).
Fleur de lis (α) and *rosette* (β). Mistra, Virgin Peribleptos, central apse, 1365-1374 (Ρ**Η**ΟΤΟ: 1995, S. Arvanitopoulos).

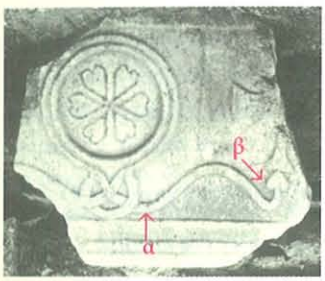

Εικόνα / Figure 379
Λημνίσκος (α) που απολήγει σε *κισσόφυλλο* (β) σε παλαιοχριστιανικό θωράκιο. Δελφοί, Βασιλική (;) (Λ**Η**Ψ**Η**: 1995).
Lemniskos (α) ending in *ivy leaf* (β) on early Christian panel. Delphi, Basilica (?) (Ρ**Η**ΟΤΟ: 1995).

Εικόνα / Figure 380
Πλέγμα *λημνίσκου* που διαμορφώνει *ρόδακα* σε σαρκοφάγο, τέλη 13ου-αρχές 14ου αι. Λακωνία, Απιδιά, Κοίμηση Θεοτόκου (Λ**Η**Ψ**Η**: ΕΑΜΕ). Η σαρκοφάγος είναι εντοιχισμένη στο κωδωνοστάσιο του ναού.
Lemniskos weave which forms *rosette* on sarcophagus, late 13th-early 14th c. Laconia, Apidia, Dormition of the Virgin (Ρ**Η**ΟΤΟ: ΕΑΜΕ). The sarcophagus is built into the belfry of the church.

Βουλγ. (κυριλ.): лилия ж.; крин м.
Βουλγ. (λατ.): lilija ž.; krin m.
Ρωσ. (κυριλλ.): крин м.; флёр де лис м.
Ρωσ. (λατ.): krin m.; flër de lis m.
Σερβ. (κυριλλ.): љиљан м.; крин м.
Σερβ. (λατ.): ljiljan m.; krin m.

κόσμημα: **κύκλοι διατεμνόμενοι** α. πλ. (εικ. 350.27.1-2)
Αγγλ.: intersecting circles pl.
Αλβ.: rrathë të ndërprera m. pl.
Γαλλ.: cercles sécants m. pl.
Γερμ.: sich überschneidende Kreise m. pl.
Ιταλ.: cerchi secanti f. pl.
Ρουμ.: cercuri secante n. pl.; cercuri intersectate n. pl.
Βουλγ. (κυριλλ.): пресичащи се кръгове м. мн.
Βουλγ. (λατ.): presičašti se krŭgove m. mn.
Ρωσ. (κυριλλ.): пересекающиеся круги м. мн.; цепочка ж.
Ρωσ. (λατ.): peresekajuščijesja krugi m.pl.; cepočka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): изукрштани кругови м. мн.
Σερβ. (λατ.): izukrštani krugovi m. mn.

κόσμημα: **κύκλοι συμπλεκόμενοι** α. πλ.[134] (εικ. 350.28) // πρβ. *κόσμημα πλοχμοειδές*
Αγγλ.: interlacing circles pl.; interlinking circles pl.
Αλβ.: rrathë të ndërthurura m. sh.
Γαλλ.: cercles entrelacés m. pl.
Γερμ.: verflochtene Kreise m. pl.
Ιταλ.: cerchi intrecciati m. pl.
Ρουμ.: cercuri înlănțuite n. pl.
Βουλγ. (κυριλλ.): преплетени кръгове м. мн.
Βουλγ. (λατ.): prepleteni krŭgove m. mn.
Ρωσ. (κυριλλ.): переплетённые круги м. мн.
Ρωσ. (λατ.): perpletënnye krugi m. mn.
Σερβ. (κυριλλ.): преплет од кругова м.
Σερβ. (λατ.): preplet od krugova m.

κόσμημα: **λημνίσκος** α.[135] (εικ. 379α, 380, 382, 350.32)
Αγγλ.: lemniskos
Αλβ.: lemnisk m.
Γαλλ.: lemnisque m.
Γερμ.: Lemniskos m.
Ιταλ.: lemnisco m.
Ρουμ.: lemniskos; panglică ornamentală f.
Βουλγ. (κυριλλ.): лемниск м.; лента ж.
Βουλγ. (λατ.): lemnisk m.; lenta ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): орнаментальная лента ж.
Ρωσ. (λατ.): ornamental'naja lenta ž.
Σερβ. (κυριλλ.): трака ж.; трака у преплету ж.
Σερβ. (λατ.): traka ž.; traka u prepletu ž.

κόσμημα: **μαίανδρος** → **κόσμημα μαιανδροειδές**

κόσμημα: **μίσχος** α.˙ κόσμημα: **όρπηκας** α. & **όρπηξ** α. (εικ. 386)
Αγγλ.: stem; stalk
Αλβ.: kërcell m.
Γαλλ.: tige f.
Γερμ.: Stengel m.; Stiel m.
Ιταλ.: tralcio m.
Ρουμ.: vrej de viță n.
Βουλγ. (κυριλλ.): стъбло cp.
Βουλγ. (λατ.): stŭblo sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): вьющийся стебель м.
Ρωσ. (λατ.): v´juščijsja stebel´ m.
Σερβ. (κυριλλ.): винова лоза ж.; стабљика ж.
Σερβ. (λατ.): vinova loza ž.; stabljika ž.

κόσμημα: **opus pavoneanum** → κόσμημα **φολιδωτό(ν)**

κόσμημα: **opus vermiculatum** ου. // πρβ. κόσμημα: *βλαστός ελικοειδής*
Αγγλ.: vermiculated ornament; opus vermiculatum
Αλβ.: opus vermikulatum m.
Γαλλ.: ornement vermiculé m.; opus vermiculatum m.
Γερμ.: opus vermiculatum n.
Ιταλ.: opus vermiculatum m.
Ρουμ.: opus vermiculatum
Βουλγ. (κυριλλ.): opus vermiculatum м.
Βουλγ. (λατ.): opus vermiculatum m.
Ρωσ. (κυριλλ.): лентообразный орнамент м.
Ρωσ. (λατ.): lentoobraznyj ornament m.
Σερβ. (κυριλλ.): "опус вермикулатум" м.
Σερβ. (λατ.): "opus vermiculatum" m.

κόσμημα: **όρπηκας** → κόσμημα: **μίσχος**

κόσμημα: **όρπηξ** → κόσμημα: **μίσχος**

κόσμημα: **οφθαλμός** α. (εικ. 360β, 350.8)
Αγγλ.: eyelet; eye
Αλβ.: sy m.
Γαλλ.: œillet(s) m.; œil m.
Γερμ.: Auge n.
Ιταλ.: cerchiello m.
Ρουμ.: ochi m.
Βουλγ. (κυριλλ.): око м.
Βουλγ. (λατ.): oko m.
Ρωσ. (κυριλλ.): глазóк м.
Ρωσ. (λατ.): glazók m.
Σερβ. (κυριλλ.): око ср.; окце ср.
Σερβ. (λατ.): oko sr.; okce sr.

κόσμημα: **περγαμηνό(ν) φύλλο(ν)** → κόσμημα: **φύλλο(ν) υδρόβιο(ν)**

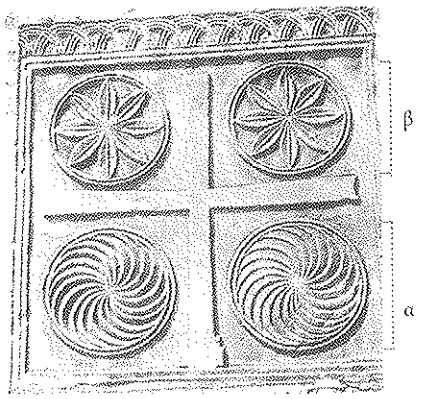

Εικόνα / Figure 381
Πυροστρόβιλος (α) *και ρόδακας* (β) σε ανάγλυφο εντοιχισμέν
θωράκιο, 10ος-11ος αι. Αθήνα, Παναγία Γοργοεπήκοος, νότια
όψη, τέλη 12ου αι. (Λήψη: 1930, Π. Παπαχατζηδάκης, ΜΜπ).
Whirl (α) and *rosette* (β) on built-in relief panel, 10th-11th c.
Athens, Virgin Gorgoepekoos, south façade, late 12th c.
(Photo: 1930, P. Papachatzidakis, ΜΜπ).

κόσμημα: **πλέγμα φυτικό(ν) καμπυλόγραμμο(ν)** → κόσμημα: **γ(κ)ιρλάντα**

κόσμημα: **πλοχμός** → κόσμημα **πλοχμοειδές**

κόσμημα: **πυροστρόβιλος** α.˙ κόσμημα: **ρόδακας στροβιλοειδής** α. (εικ. 381α, 383γ, 350.29)
Αγγλ.: whirl
Αλβ.: rozetë në formë turbine f.
Γαλλ.: rosace en tourbillon f.; roue à rayons tournoyants f.
Γερμ.: Wirbelrosette f.
Ιταλ.: rosetta rotante f.
Ρουμ.: rozetă morișcă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): въртяща се розета ж.
Βουλγ. (λατ.): vŭrtjašta se rozeta ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): вихревая розетка ж.; розетта-свастика ж
Ρωσ. (λατ.): vichrevaja rozetka ž.; rozetta-svastika ž.
Σερβ. (κυριλλ.): ротирајућа розета ж.
Σερβ. (λατ.): rotirajuća rozeta ž.

κόσμημα: **ρόδακας** α. & **ρόδαξ** α. (εικ. 378β, 380-381β, 383β, 350.30.1-2)
Αγγλ.: rosette
Αλβ.: rozetë f.
Γαλλ.: rosette f.; rosace f.
Γερμ.: Rosette f.
Ιταλ.: rosetta f.
Ρουμ.: rozetă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): розета ж.
Βουλγ. (λατ.): rozeta ž.

Ρωσ. (κυριλλ.): розетка ж.; розетта ж.
Ρωσ. (λατ.): rozetka ž.; rozetta ž.
Σερβ. (κυριλλ.): розета ж.; ружа ж.
Σερβ. (λατ.): rozeta ž.; ruža ž.

κόσμημα: **ρόδακας στροβιλοειδής** → κόσμημα: **πυροστρόβιλος**

κόσμημα: **ρόδαξ** → κόσμημα: **ρόδακας**

κόσμημα: **σηρικοί τροχοί** → κόσμημα: **τροχοί σηρικοί**

κόσμημα: **σπειρομαίανδρος** α. (εικ. 350.31)
Αγγλ.: running dog; Vitruvian scroll
Αλβ.: spirale m. sh.
Γαλλ.: postes f. pl.
Γερμ.: laufender Hund m.
Ιταλ.: can corrente m.
Ρουμ.: valuri greceşti n. pl.
Βουλγ. (κυριλλ.): бягаща вълна м.; витрувиев свитък м.
Βουλγ. (λατ.): bjagašta vŭlna m.; vitruviev svitŭk m.
Ρωσ. (κυριλλ.): волна ж.
Ρωσ. (λατ.): volna ž.
Σερβ. (κυριλλ.): стилизовани талас м.; спирални талас м.
Σερβ. (λατ.): stilizovani talas m.; spiralni talas m.

κόσμημα: **στεφάνι** → κόσμημα: **στέφανος**

κόσμημα: **στέφανος** α. & **στεφάνι** ου.[136] (εικ. 350.32, 382α)
Αγγλ.: wreath
Αλβ.: kurorë f.
Γαλλ.: couronne f.
Γερμ.: Kranz m.
Ιταλ.: corona f.
Ρουμ.: coroană f.
Βουλγ. (κυριλλ.): венец м.
Βουλγ. (λατ.): venec m.
Ρωσ. (κυριλλ.): венок м.
Ρωσ. (λατ.): venok m.
Σερβ. (κυριλλ.): венац м.
Σερβ. (λατ.): venac m.

κόσμημα: **στροβιλοειδής ρόδακας** → κόσμημα: **πυροστρόβιλος**

κόσμημα: **συμπλεκόμενοι κύκλοι** → κόσμημα: **κύκλοι συμπλεκόμενοι**

κόσμημα: **σχοινί(ον)** ου. (εικ. 350.33) // πρβ. κυμάτιο(ν): *σχοινίο(ν)*
Αγγλ.: cordon; string-course; rope-like ornament
Αλβ.: kordon m.; gërshet m.
Γαλλ.: torsade f.; câble cordelé m.
Γερμ.: Schnurornament n.; Tau n.

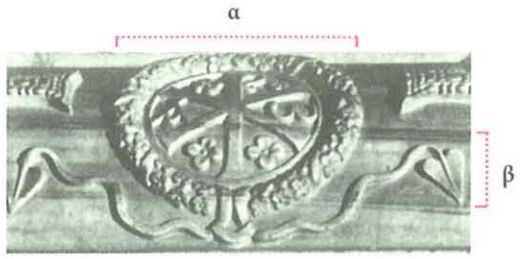

Εικόνα / Figure 382
Στέφανος με *μονόγραμμα του Χριστού* (α) και *λημνίσκος* με *κισσόφυλλο* (β) σε μαρμάρινη σαρκοφάγο, 5ος αι. Ραβέννα, καθεδρικός ναός (ΛΗΨΗ: R. Farioli).
Wreath with *monogram of Christ* (α) and *lemniskos* with *ivy leaves* (β) on marble sarcophagus, 5th c. Ravenna, Cathedral (PHOTO: R. Farioli).

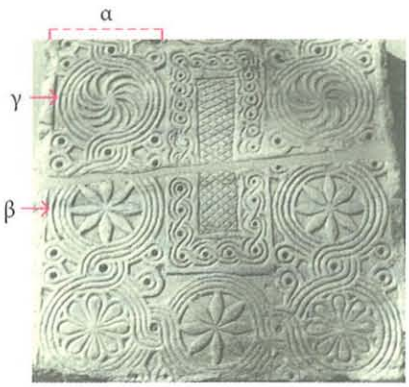

Εικόνα / Figure 383
Τροχοί σηρικοί (α) που περικλείουν *ρόδακα* (β) και *πυροστρόβιλο* (γ) σε ανάγλυφο θωράκιο, 11ος αι. Θήβα, Αρχαιολογικό Μουσείο, αρ. ευρ. Α242 (ΛΗΨΗ: 1967).
Rotae sericae (α) which encircle *rosette* (β) and *whirl* (γ) on relief panel, 11th c. Thebes, Archaeological Museum, inv. no. A242 (PHOTO: 1967).

Ιταλ.: cordone m.
Ρουμ.: brâu răsucit n.; funie răsucită f.; torsadă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кордон м.
Βουλγ. (λατ.): kordon m.
Ρωσ. (κυριλλ.): канат м.; жгут м.; кордон м.
Ρωσ. (λατ.): kanat m.; žgut m.; kordon m.
Σερβ. (κυριλλ.): украс у виду конопца м.
Σερβ. (λατ.): ukras u vidu konopca m.

κόσμημα: **τροχοί σηρικοί** α. πλ.[137] (εικ. 383α, 350.34)
Αγγλ.: rotae sericae pl.; interconnected roundels pl.; interlocking circles pl.
Αλβ.: zinxhir me rrathë m.
Γαλλ.: rotae sericae f. pl.; cercles entrenoués m. pl.; chaîne de cercles f.
Γερμ.: Rotae sericae f. pl.

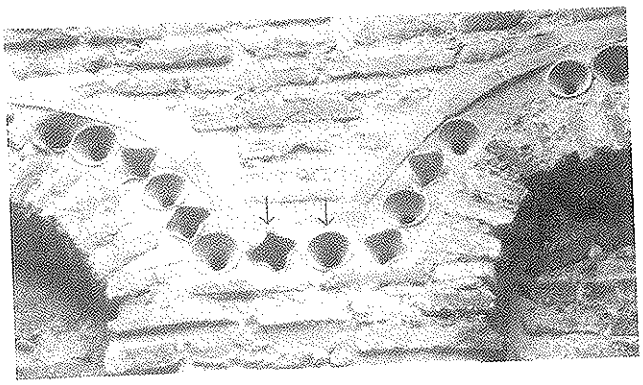

Εικόνα / Figure 384
Κόσμημα κεραμοπλαστικό: φιαλοστόμιο. Μπογιάνα, Άγιος Νικόλαος, βόρεια όψη, 13ος αι. (Λήψη: 1989).
Brick pattern: ceramic rosette. Bojana, St Nicholas, north façade, 13th c. (Photo: 1989).

κόσμημα: **φιαλοστόμιο(ν)** ου. (εικ. 384, 350.35.1-2)
Αγγλ.: ceramic rosette
Αλβ.: shishe në formë luleje f.
Γαλλ.: flacon festonné m.
Γερμ.: Phialostomion n.; Tonröhrchen n.; Tontülle f.
Ιταλ.: phialostomion m.
Ρουμ.: ornament ceramic cu corp tronconic gol cu marginile cvadrilobate n.
Βουλγ. (κυριλλ.): керамична розета ж.
Βουλγ. (λατ.): keramična rozeta ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): полая керамическая розетка ж.
Ρωσ. (λατ.): polaja keramičeskaja rozetka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): украсни керамички лончић м.; ниска украсних лончића ж.
Σερβ. (λατ.): ukrasni keramički lončić m.; niska ukrasnih lončića ž.

Ιταλ.: rotae sericae f. pl.; ornato a catena di cerchi m.
Ρουμ.: cercuri înnodate n. pl.; rotae sericae pl.
Βουλγ. (κυριλλ.): преплетени кръгове м. мн.
Βουλγ. (λατ.): prepleteni krŭgove m. mn.
Ρωσ. (κυριλλ.): цепочка ж.
Ρωσ. (λατ.): cepočka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): орнаментална ниска кругова ж.
Σερβ. (λατ.): ornamentalna niska krugova ž.

κόσμημα: **υδρόβιο(ν) φύλλο(ν)** → κόσμημα: **φύλλο(ν) υδρόβιο(ν)**

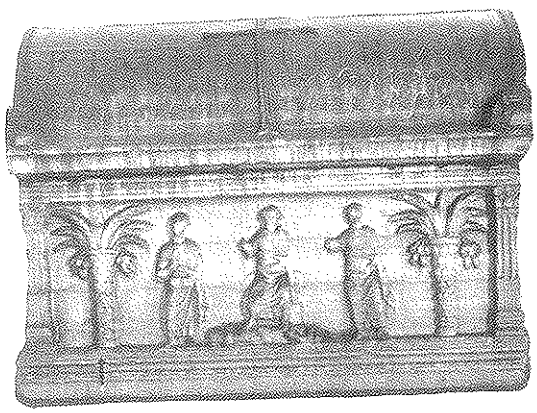

Εικόνα / Figure 385
Φοινικόδενδρο σε ανάγλυφη σαρκοφάγο, α΄ μισό 5ου αι. Ραβέννα, Quadrarco di Braccioforte (Λήψη: R. Farioli).
Palm tree on relief sarcophagus, 1st half of 5th c. Ravenna, Quadrarco di Braccioforte (Photo: R. Farioli).

κόσμημα: **φοίνικας$_2$** α. & **φοίνιξ$_2$** α.΄ κόσμημα: **φοινικόδεντρο** ου. & **φοινικόδενδρο(ν)** ου. (εικ. 385, 350.36)
Αγγλ.: palm tree
Αλβ.: palmë f.
Γαλλ.: palmier m.
Γερμ.: Palme f.
Ιταλ.: palma f.
Ρουμ.: palmier m.
Βουλγ. (κυριλλ.): палмово дърво м.; палма ж.
Βουλγ. (λατ.): palmovo dŭrvo m.; palma ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): пальма ж.
Ρωσ. (λατ.): pal΄ma ž.
Σερβ. (κυριλλ.): палма ж.
Σερβ. (λατ.): palma ž.

κόσμημα: **φοινικόδενδρο(ν)** → κόσμημα: **φοίνικας$_2$**

κόσμημα: **φοινικόδεντρο** → κόσμημα **φοίνικας$_2$**

κόσμημα: **φοίνιξ$_2$** → κόσμημα: **φοίνικας$_2$**

κόσμημα: **φύλλο(ν) αμπέλου** ου.΄ κόσμημα: **αμπελόφυλλο(ν)** ου. (εικ. 386, 350.37)
Αγγλ.: vine leaf
Αλβ.: gjethe rrushi f.
Γαλλ.: feuille de vigne f.
Γερμ.: Weinblatt n.
Ιταλ.: foglia di vite f.
Ρουμ.: frunză de viță f.
Βουλγ. (κυριλλ.): лозов лист м.
Βουλγ. (λατ.): lozov list m.
Ρωσ. (κυριλλ.): виноградный лист м.
Ρωσ. (λατ.): vinogradnyj list m.
Σερβ. (κυριλλ.): лист винове лозе м.
Σερβ. (λατ.): list vinove loze m.

Εικόνα / Figure 386
Φύλλο αμπέλου σε μίσχους, λεπτομέρεια σε επίθημα ιωνικού κιονοκράνου, α΄ μισό 6ου αι. Κωνσταντινούπολη, Αρχαιολογικό Μουσείο, αρ. ευρ. 2655 (Λήψη: 1985). Από τον Άγιο Πολύευκτο (;).
Vine leave on *stems*, detail of impost block of Ionic capital, 1st half of 6th c. Constantinople, Archaeological Museum, inv. no. 2655 (Photo: 1985). From St Polyeuktos (?).

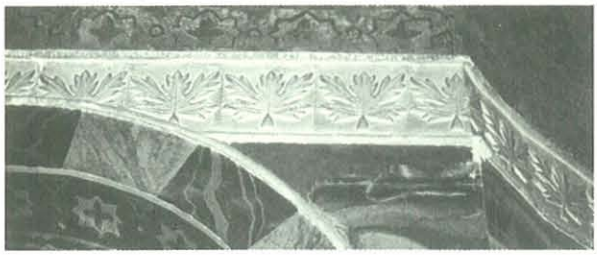

Εικόνα / Figure 387
Κοσμήτης με ανάγλυφη διακόσμηση. Κωνσταντινούπολη, Αγία Σοφία, υπερώο, 532-537 (Λήψη: 1985).
Cornice with relief decoration. Constantinople, Saint Sophia, gallery, 532-537 (Photo: 1985).

κόσμημα: **φύλλο(ν) κισσού** ου.· κόσμημα: **κισσόφυλλο(ν)** ου. (εικ. 382β, 379β, 350.38)
Αγγλ.: ivy leaf
Αλβ.: gjethe shermasheku f.
Γαλλ.: feuille de lierre f.
Γερμ.: Efeublatt n.
Ιταλ.: foglia d' edera f.
Ρουμ.: frunză de iederă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): бръшлянов лист м.
Βουλγ. (λατ.): brŭšljanov list m.
Ρωσ. (κυριλλ.): лист плюща м.
Ρωσ. (λατ.): list pljušča m.
Σερβ. (κυριλλ.): бршљанов лист м.
Σερβ. (λατ.): bršljanov list m.

κόσμημα: **φύλλο(ν) περγαμηνό(ν)** → κόσμημα: **φύλλο(ν) υδρόβιο(ν)**

κόσμημα: **φύλλο(ν) υδρόβιο(ν)** ου.· κόσμημα: **φύλλο(ν) περγαμηνό(ν)** ου. (εικ. 370β, 350.39)
Αγγλ.: lotus leaf
Αλβ.: gjethe lotusi f.
Γαλλ.: feuille d'eau f.
Γερμ.: Lotusblatt n.; Wasserlaub n.
Ιταλ.: foglia d' acqua f.
Ρουμ.: frunză de lotus f.
Βουλγ. (κυριλ.): водни листа ср. мн.
Βουλγ. (λατ.): vodni lista sr. mn.
Ρωσ. (κυριλλ.): лотос м.
Ρωσ. (λατ.): lotos m.
Σερβ. (κυριλλ.): орнамент у виду воденоґ листа м.; стилизовани лотос м.
Σερβ. (λατ.): ornament u vidu vodenog lista m.; stilizovani lotos m.

κόσμημα: **ψαροκόκ(κ)αλο** → κόσμημα: **ιχθυάκανθα**

κόσμημα: **ψευδοκουφικά** → **κόσμημα ψευδοκουφικό(ν)**

κόσμημα: **ωά και λόγχες** ου. πλ. & θ. πλ.· κόσμημα: **κανόνας ωών** α. & **κανών ωών** α. (εικ. 372α, 350.40.1-2) // πρβ. *κυμάτιο(ν) ιωνικό(ν)*
Αγγλ.: eggs-and-darts pl.; eggs-and-tongues pl.
Αλβ.: vezore dhe heshta f. sh.
Γαλλ.: oves et dards m. pl.; oves et fers de lance m. pl.
Γερμ.: Eierstab m.
Ιταλ.: ovoli e dardi m. pl.; kyma ionico m.
Ρουμ.: ove și săgeți f. pl.
Βουλγ. (κυριλλ.): овули и стрелички ж.мн.; овули и езичета ж.мн. & ср.мн
Βουλγ. (λατ.): ovuli i strelički ž. mn.; ovuli i ezičeta ž. mn. & sr.mn.
Ρωσ. (κυριλλ.): овы и дротики м. мн.
Ρωσ. (λατ.): ovy i drotiki m. mn.
Σερβ. (κυριλλ.): јајасти штап м.
Σερβ. (λατ.): jajasti štap m.

κοσμήτης α.[138] (εικ. 387-388, 343) // πρβ. *γείσ(σ)ο(ν)*
Αγγλ.: cornice
Αλβ.: kornizë f.
Γαλλ.: cordon m.
Γερμ.: Gesims n.; Sims n.; Gurtgesims n.
Ιταλ.: cornice f.
Ρουμ.: cornișă f.

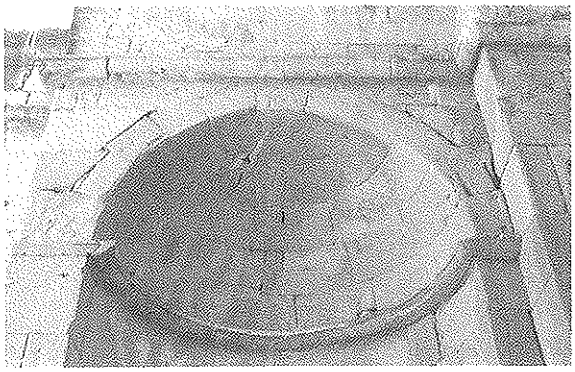

Εικόνα / Figure 388
Κοσμήτης. Κρήτη, Γόρτυνα, Άγιος Τίτος, κόγχη στη βόρεια πλευρά του κεντρικού τμήματος του ιερού, 7ος αι. (Ανυη: 1987).
Cornice. Crete, Gortys, St Titus, conch at north side of central part of bema, 7th c. (Photo: 1987).

Βουλγ. (κυριλλ.): корниз м.
Βουλγ. (λατ.): korniz m.
Ρωσ. (κυριλλ.): карниз м.
Ρωσ. (λατ.): karniz m.
Σερβ. (κυριλλ.): корниш м.; венац м.
Σερβ. (λατ.): korniš m.; venac m.

κουκουνάρι ου.˙ κώνος πίτυος α. (εικ. 109β)
Αγγλ.: pine-cone
Αλβ.: boçe pishe f.
Γαλλ.: pomme de pin f.
Γερμ.: Pinienzapfen m.
Ιταλ.: pigna f.
Ρουμ.: con de pin n.
Βουλγ. (κυριλλ.): борова шишарка ж.
Βουλγ. (λατ.): borova šišarka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): шишка ж.
Ρωσ. (λατ.): šiška ž.
Σερβ. (κυριλλ.): борова шишарка ж.
Σερβ. (λατ.): borova šišarka ž.

κουρασάνι → κονίαμα κεραμ(ε)ικό(ν)

κουφικά → κόσμημα κουφικό(ν)

κουφικά διανθισμένα → κόσμημα κουφικό(ν) διανθισμένο(ν)

κουφικό(ν) → κόσμημα κουφικό(ν)

κουφικό(ν) διανθισμένο(ν) → κόσμημα κουφικό(ν) διανθισμένο(ν)

κοχλεία → κλίμακα ειλητματική

κοχλίας → κλίμακα ειλητματική

κρατέρωμα ου.˙ μπρού(ν)τζος α.˙ χαλκοκασσίτερος α.[139] // πρβ. *ορείχαλκος*.
Αγγλ.: bronze
Αλβ.: bronx m.
Γαλλ.: bronze m.
Γερμ.: Bronze f.
Ιταλ.: bronzo m.
Ρουμ.: bronz n.
Βουλγ. (κυριλλ.): бронз м.
Βουλγ. (λατ.): bronz m.
Ρωσ. (κυριλλ.): бронза ж.
Ρωσ. (λατ.): bronza ž.
Σερβ. (κυριλλ.): бронза ж.
Σερβ. (λατ.): bronza ž.

κρήνη θ.[140] (εικ. 389) // πρβ. *φιάλη*
Αγγλ.: fountain
Αλβ.: fontanë f.; çesmë f.
Γαλλ.: fontaine f.
Γερμ.: Brunnen m.
Ιταλ.: fontana f.
Ρουμ.: fântână f.
Βουλγ. (κυριλλ.): фонтан м.; водоизточник м.; чешма ж.
Βουλγ. (λατ.): fontan m.; vodoiztočnik m.; češma ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): фонтан м.; чаша ж.
Ρωσ. (λατ.): fontan m.; čaša ž.
Σερβ. (κυριλλ.): фонтана ж.; чесма ж.
Σερβ. (λατ.): fontana ž.; česma ž.

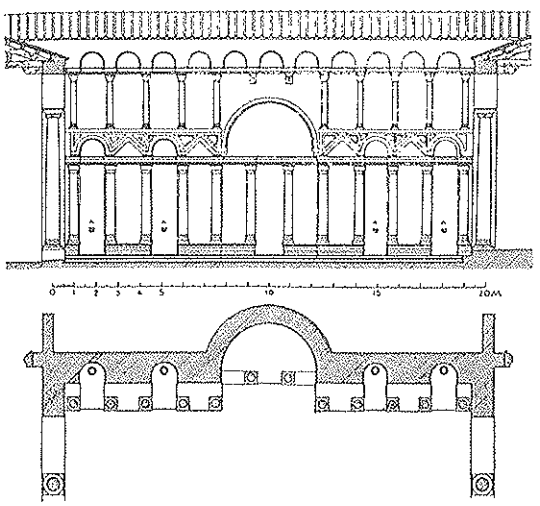

Εικόνα / Figure 389
Κρήνη, αναπαράσταση και κάτοψη. Φίλιπποι, Βασιλική Α, γύρω στο 500 (Ορλάνδος 1952, εικ. 65, κατά Lemerle 1945).
Fountain, reconstruction and ground plan. Philippi, Basilica A, ca. 500 (Ορλάνδος 1952, fig. 65, after Lemerle 1945).

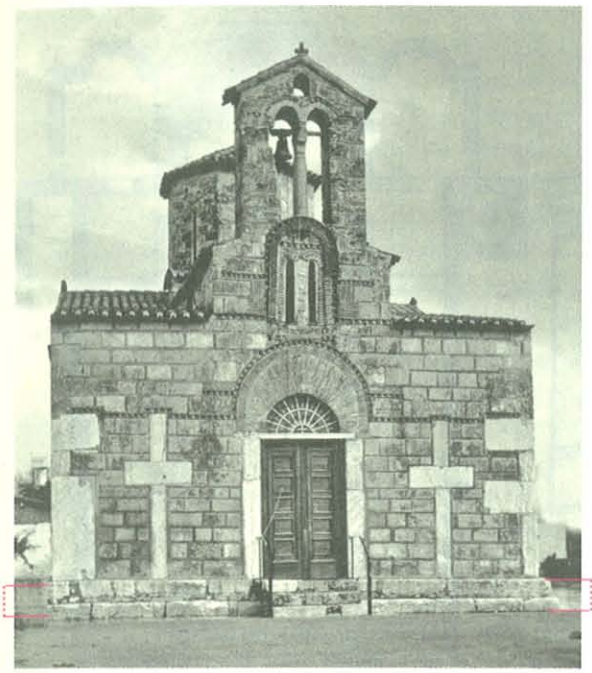

Εικόνα / Figure 390
Κρηπίδα με δύο βαθμίδες. Αργολίδα, Χώνικας, Κοίμηση της Θεοτόκου, δυτική όψη, α΄ τέταρτο 12ου αι.
(Λήψη: 2003, Θ. Καλοπίσης).
Two-step crepis. Argolid, Chonikas, Dormition of the Virgin, west façade, 1st quarter of 12th c.
(Photo: 2003, Th. Kalopissis).

Εικόνα / Figure 391
Κρηπίδα με μία βαθμίδα. Αίγινα, Όμορφη Εκκλησιά, 13ος αι.
(Λήψη: 2003, Θ. Καλοπίσης).
One-step crepis. Aigina, Omorphi Ekklisia, 13th c.
(Photo: 2003, Th. Kalopissis).

κρηπίδα θ. & **κρηπίς** θ.˙ **κρηπίδωμα** ου. [μσν.][141] (εικ. 390-391) // πρβ. *πόδιο(ν)*$_1$ *(ναού)*
Αγγλ.: crepis; krepis; crepidoma; krepidoma
Αλβ.: bazë f.; krepidoma f.
Γαλλ.: crépis f.; Krépis f.
Γερμ.: Krepis f.; Krepidoma n.; Unterbau m.
Ιταλ.: crepidoma m.; basamento m.
Ρουμ.: crepidomă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): крепидома ж.; плоска основа (на староґръцки храм) ж.
Βουλγ. (λατ.): krepidoma ž.; ploska osnova (na starogrŭcki chram) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): крепида ж.; крепидома ж.
Ρωσ. (λατ.): krepida ž.; krepidoma ž.
Σερβ. (κυριλλ.): крепидома ж.; стенепасто постоље ґрађевине ср.
Σερβ. (λατ.): krepidoma ž.; stepenasto postolje građevine sr.

κρηπίδωμα → **κρηπίδα**

κρηπίς → **κρηπίδα**

κρινάνθεμο(ν) → κόσμημα: **κρινάνθεμο(ν)**

κροκάλη θ.˙ **βότσαλο** ου.˙ **βήσ(σ)αλο(ν)**$_3$ ου.
Αγγλ.: pebble
Αλβ.: guralec m.
Γαλλ.: galet m.
Γερμ.: Kies m.; Kiesel m.; Kieselstein m.
Ιταλ.: ciottolo m.
Ρουμ.: pietriș n.; prundiș n.
Βουλγ. (κυριλλ.): объл камък м.
Βουλγ. (λατ.): obŭl kamŭk m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґалька ж.
Ρωσ. (λατ.): gal′ka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): облутак м.
Σερβ. (λατ.): oblutak m.

κροκαλοπαγής λίθος*

κρυμμένη πλίνθος → τοιχοδομία: **τεχνική της κρυμμένης πλίνθου**

κρύο(ν) → **ψυχρολούσιο(ν)**

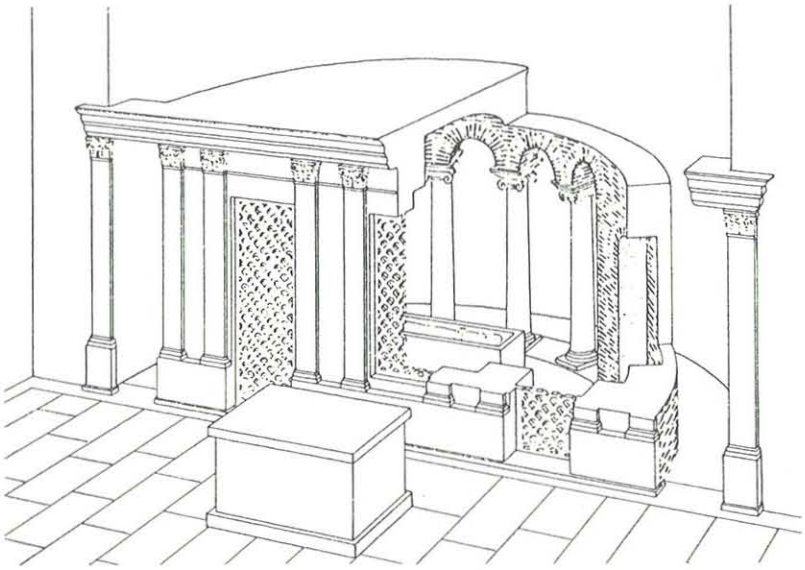

Εικόνα / Figure 392
Κρύπτη, προοπτική αναπαράσταση. Στόβοι, Επισκοπική Βασιλική, β΄ μισό 5ου-αρχές 6ου αι. (Ορλάνδος 1954, εικ. 423).
Crypt, perspective reconstruction.
Stobi, Episcopal Basilica, 2nd half of 5th-early 6th c. (Ορλάνδος 1954, fig. 423).

κρύπτη θ. (εικ. 392-393) // πρβ. *κατάβαση*
Αγγλ.: crypt
Αλβ.: kriptë f.
Γαλλ.: crypte f.
Γερμ.: Krypta f.
Ιταλ.: cripta f.
Ρουμ.: criptă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): крипта ж.
Βουλγ. (λατ.): kripta ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): крипта ж.
Ρωσ. (λατ.): kripta ž.
Σερβ. (κυριλλ.): крипта ж.
Σερβ. (λατ.): kripta ž.

κτήριο(ν) → **οικοδόμημα**

κτίριο(ν) → **οικοδόμημα**

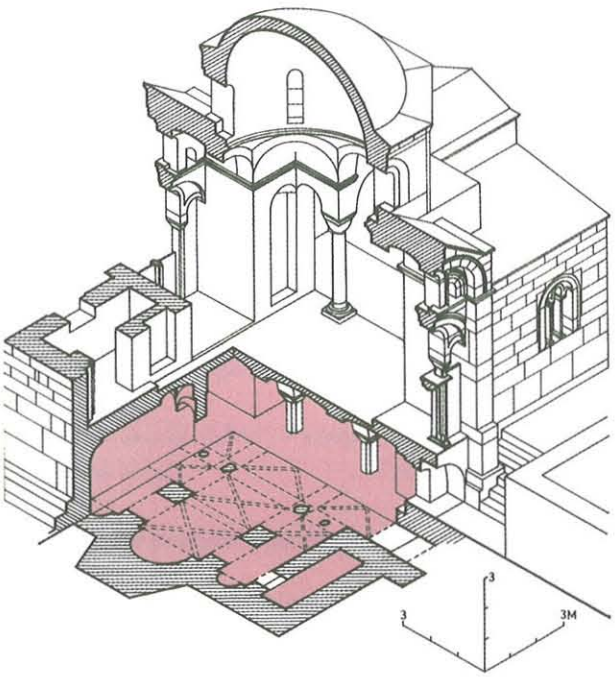

Εικόνα / Figure 393
Κρύπτη σε μεσοβυζαντινό ναό, αξονομετρική ισομετρική τομή. Βοιωτία, Καμπιά, Άγιος Νικόλαος, β΄ τέταρτο 12ου αι. (Schultz – Barnsley 1901, ανασχεδίαση).
Crypt in middle Byzantine church, isometric section. Boeotia, Kambia, St Nicholas, 2nd quarter of 12th c. (redrawn after Schultz – Barnsley 1901).

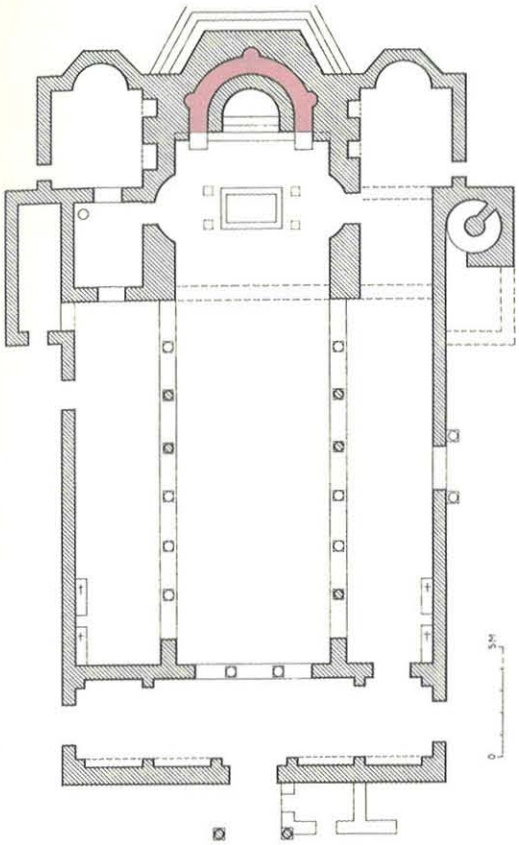

Εικόνα / Figure 394.1
Κύκλιο. Σπάρτη, Βασιλική κοντά στο αρχαίο θέατρο, κάτοψη, 7ος αι. (ανασχεδίαση κατά Σωτηρίου 1939, πίν. παρένθετος).
Ambulatory in bema. Sparta, Basilica near the ancient theatre, ground plan, 7th c. (redrawn after Σωτηρίου 1939, inserted plate).

Εικόνα / Figure 394.2
Κύκλιο. Σπάρτη, Βασιλική κοντά στο αρχαίο θέατρο, 7ος αι. (Ληψη: 1994).
Ambulatory in bema. Sparta, Basilica near the ancient theatre, 7th c. (Photo: 1994).

κυβόλιθος α.
Αγγλ.: paving stone
Αλβ.: gur kalldrëmi m.
Γαλλ.: pavé m.
Γερμ.: Pflasterstein m.; Kopfstein m.
Ιταλ.: basolo m.; pietra di lastricato stradale f.
Ρουμ.: piatră de pavaj f.; pavea de piatră f.
Βουλγ. (κυριλλ.): каменен блок (за настилка) м.; паве ср.
Βουλγ. (λατ.): kamenen blok (za nastilka) m.; pave sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): булыжник м.; брусчатка ж.
Ρωσ. (λατ.): bulyžnik m.; brusčatka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): камени блок за поплочавање м.; камени блок за калдрму м.
Σερβ. (λατ.): kameni blok za popločavanje m.; kameni blok za kaldrmu m.

κυκλική κάτοψη → τύπος ναού: **ροτόντα**

κυκλικός φεγγίτης*

κύκλιο(ν) ου.[142] (εικ. 394.1-2, 595.2)
Αγγλ.: ambulatory
Αλβ.: korridor rrethor m.; kalim rrethor i apsidës m.
Γαλλ.: kyklion m.; déambulatoire annulaire m.; couloir annulaire de l'abside m.; corridor annulaire de l'abside m.
Γερμ.: Kyklion n.; Chorumgang m.; Apsiskorridor m.
Ιταλ.: peribolo del synthronon m.; ambulacro absidale m.
Ρουμ.: deambulatoriu n.
Βουλγ. (κυριλλ.): дембулаторий м.
Βουλγ. (λατ.): dembulatorij m.
Ρωσ. (κυριλλ.): деамбулаторий м.
Ρωσ. (λατ.): deambulatorij m.
Σερβ. (κυριλλ.): деамбулаториј м.
Σερβ. (λατ.): deambulatorij m.

κύκλοι διατεμνόμενοι → κόσμημα: **κύκλοι διατεμνόμενοι**

κύκλοι συμπλεκόμενοι → κόσμημα: **κύκλοι συμπλεκόμενοι**

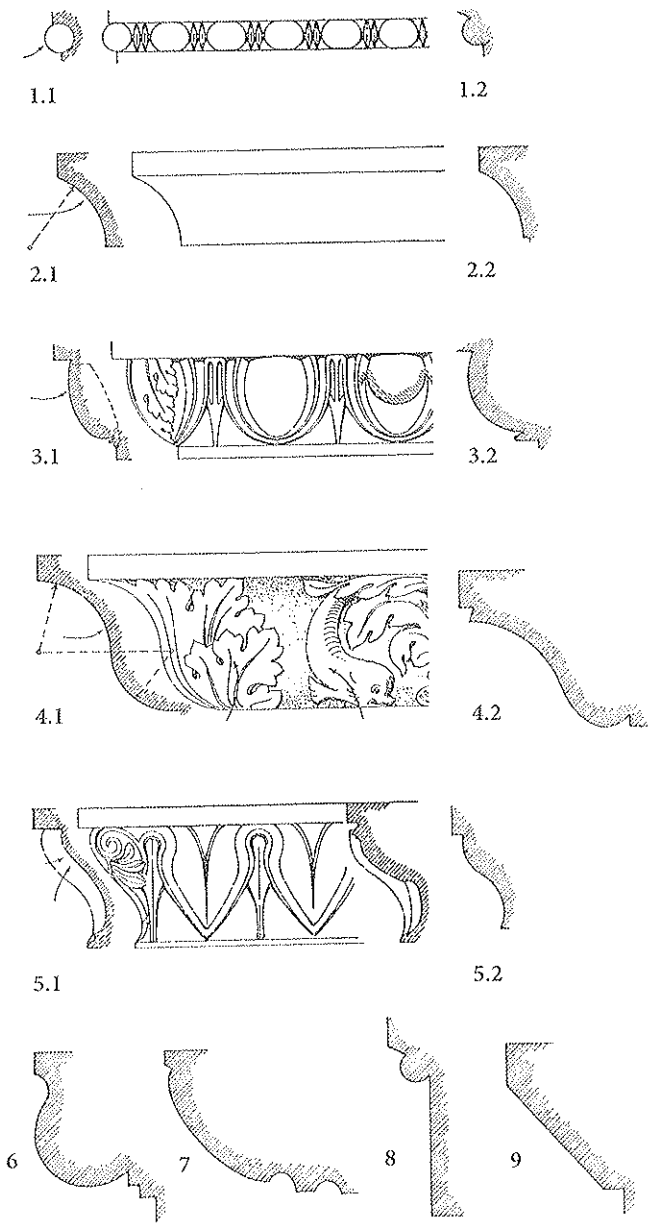

κυμάτιο(ν) ου.[143] (εικ. 395) // πρβ. *απόθεση, αποφυγή, απόφυση, σκοτία, σπείρα*$_2$ *(κιονοκράνου)*

Αγγλ.: mo(u)lding
Αλβ.: kimation m.; profil (kapiteli) m.
Γαλλ.: moulure f.; kymation m.
Γερμ.: Kyma n.; Kymation n.; Profilleiste f.; Blattfries m.; Blattwelle f.
Ιταλ.: cimasa f.; kymation m.; cyma f.; gola f.; modanatura (di coronamento) f.
Ρουμ.: mulură f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кима ж.; заоблен архитектурен профил м.; профил на корниз м.
Βουλγ. (λατ.): kima ž.; zaoblen architekturen profil m.; profil na korniz m.
Ρωσ. (κυριλλ.): кима ж.; киматий м.; архитектурный облом м.
Ρωσ. (λατ.): kima ž.; kimatij m.; architekturnyj oblom m.
Σερβ. (κυριλλ.): кима ж.; киматион м.
Σερβ. (λατ.): kima ž.; kimation m.

κυμάτιο(ν) αιγυπτιάζον ου. (εικ. 395.2.1-2)

Αγγλ.: cavetto
Αλβ.: kimation konkav m.
Γαλλ.: cavet m.
Γερμ.: Hohlkehle f.
Ιταλ.: cavetto m.; sguscio a gola egizia m.
Ρουμ.: cavetă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): трохил м.; вдлъбнат архитектурен профил м.
Βουλγ. (λατ.): trochil m.; vdlŭbnat architekturen profil m.
Ρωσ. (κυριλλ.): вогнутый киматий м.
Ρωσ. (λατ.): vognutyj kimatij m.
Σερβ. (κυριλλ.): трохилус м.
Σερβ. (λατ.): trohilus m.

Εικόνα / Figure 395
Κυμάτιο (ΜΜΚ).
1.1. *αστράγαλος*$_2$ ρωμαϊκός, τομή και όψη (κατά Fletcher [18]1975, 125) 1.2. *αστράγαλος*$_2$ παλαιοχριστιανικός, τομή (κατά Ορλάνδο 1954, εικ. 325) 2.1. *αιγυπτιάζον* ρωμαϊκό, τομή και όψη (κατά Fletcher [18]1975, 125) 2.2. *αιγυπτιάζον* παλαιοχριστιανικό, τομή (κατά Ορλάνδο 1954, εικ. 301) 3.1. *ιωνικό* ρωμαϊκό, τομή και όψη (κατά Fletcher [18]1975, 125) 3.2. *ιωνικό* παλαιοχριστιανικό, τομή (κατά Ορλάνδο 1954, εικ. 325) 4.1. *κοιλόκυρτο ορθό* ρωμαϊκό, τομή και όψη (κατά Fletcher [18]1975, 125) 4.2. *κοιλόκυρτο ορθό* παλαιοχριστιανικό, τομή (κατά Ορλάνδο 1954, εικ. 343,4) 5.1. *λέσβιο* ελληνικό-κλασικό, τομή και όψη (κατά Fletcher [18]1975, 125) 5.2. *λέσβιο* παλαιοχριστιανικό, τομή (κατά Ορλάνδο 1954, εικ. 325) 6. *κυρτό ημικυκλικό*, τομή (κατά Ορλάνδο 1954, εικ. 343,6) 7. *κυρτό τεταρτοκυκλικό*, τομή (κατά Ορλάνδο 1954, εικ. 345,β) 8. *ταινία*$_2$, τομή (κατά Ορλάνδο 1954, εικ. 325) 9. *λοξότμητη ταινία*, τομή (κατά Ορλάνδο 1954, εικ. 343,8).
Moulding (ΜΜΚ). 1.1. Roman *bead-and-reel*, section and elevation (after Fletcher [18]1975, 125) 1.2. Early Christian *bead-and-reel*, section (after Ορλάνδος 1954, fig. 325) 2.1. Roman *cavetto*, section and elevation (after Fletcher [18]1975, 125) 2.2. Early Christian *cavetto*, section (after Ορλάνδος 1954, fig. 301) 3.1. Roman *ovolo*, section and elevation (after Fletcher [18]1975, 125) 3.2. Early Christian *ovolo*, section (after Ορλάνδος 1954, fig. 325) 4.1. Roman *ogee*, section and elevation (after Fletcher [18]1975, 125) 4.2. Early Christian *ogee*, section (after Ορλάνδος 1954, fig. 343,4) 5.1. Greek-classical *Lesbian*, section and elevation (after Fletcher [18]1975, 125) 5.2. Early Christian *Lesbian kymation*, section (after Ορλάνδος 1954, fig. 325) 6. *roundel*, section (after Ορλάνδος 1954, fig. 343,6) 7. *quarter-round*, section (after Ορλάνδος 1954, fig. 345,β) 8. *fillet*, section (after Ορλάνδος 1954, fig. 325) 9. *bevelled fillet*, section (after Ορλάνδος 1954, fig. 343,8).

κυμάτιο(ν) ανάστροφο(ν) κοιλόκυρτο(ν) → **κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ανάστροφο(ν)**

κυμάτιο(ν) ημικυκλικό(ν) κυρτό(ν) → **κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) ημικυκλικό(ν)**

κυμάτιο(ν) ιωνικό(ν) ου. (εικ. 395.3.1-2) // πρβ. κόσμημα: *ωά και λόγχες*
Αγγλ.: ovolo mo(u)lding
Αλβ.: kimation jonik m.
Γαλλ.: moulure ionique f.; kymation ionique m.
Γερμ.: ionisches Kyma(tion) n.
Ιταλ.: cimasa ionica f.
Ρουμ.: mulură ionică f.
Βουλγ. (κυριλλ.): йонийска кима ж.
Βουλγ. (λατ.): jonijska kima ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): ионический киматий м.
Ρωσ. (λατ.): ioničeskij kimatij m.
Σερβ. (κυριλλ.): јонска кима ж.
Σερβ. (λατ.): jonska kima ž.

κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ανάστροφο(ν) ου. // πρβ. *κυμάτιο(ν) λέσβιο(ν)*
Αγγλ.: reverse ogee mo(u)lding; cyma reversa
Αλβ.: kimation i kthyer m.
Γαλλ.: talon m.; cyma reversa f.
Γερμ.: Karnies n.; Cyma reversa f.
Ιταλ.: cyma reversa f.
Ρουμ.: dusină întoarsă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): обратна кима ж.
Βουλγ. (λατ.): obratna kima ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): обратный киматий м.
Ρωσ. (λατ.): obratnyj kimatij m.
Σερβ. (κυριλλ.): обрнута кима ж.
Σερβ. (λατ.): obrnuta kima ž.

κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ορθό(ν) ου. (εικ. 395.4.1-2)
Αγγλ.: ogee mo(u)lding.; cyma recta
Αλβ.: kimation i drejtë m.
Γαλλ.: doucine f.; cyma recta f.
Γερμ.: Karnies n.; Cyma recta f.
Ιταλ.: cyma recta f.
Ρουμ.: dusină f.
Βουλγ. (κυριλλ.): права кима ж.
Βουλγ. (λατ.): prava kima ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): правый киматий м.
Ρωσ. (λατ.): pravyj kimatij m.
Σερβ. (κυριλλ.): права кима ж.
Σερβ. (λατ.): prava kima ž.

κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) ημικυκλικό(ν) ου. (εικ. 395.6)
Αγγλ.: roundel; roll mo(u)lding
Αλβ.: kimation gjysmërrethor m.
Γαλλ.: boudin m.
Γερμ.: Halbrundstab m.; Wulst m./f.
Ιταλ.: cimasa semitonda f.
Ρουμ.: ciubuc n.
Βουλγ. (κυριλλ.): полукръгла кима ж.
Βουλγ. (λατ.): polukrŭgla kima ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): вал м.; валик м.; полукруглый киматий м.
Ρωσ. (λατ.): val m.; valik m.; polukruglyj kimatij m.
Σερβ. (κυριλλ.): полукружна кима ж.
Σερβ. (λατ.): polukružna kima ž.

κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) τεταρτοκυκλικό(ν) ου.[144] (εικ. 395.7)
Αγγλ.: quarter-round mo(u)lding; ovolo mo(u)lding
Αλβ.: kimation çerekrrethor m.
Γαλλ.: moulure en quart de rond f.
Γερμ.: Viertelstab m.; Wulst m./ f.
Ιταλ.: cimasa a un quarto di cerchio f.
Ρουμ.: mulură în sfert de cerc f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кима във формата на четвърт кръг ж.
Βουλγ. (λατ.): kima vŭv formata na cetvŭrt krŭg ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): киматий "четвертной вал" м.
Ρωσ. (λατ.): kimatij "četvertnoj val" m.
Σερβ. (κυριλλ.): четвртине круга кима ж.
Σερβ. (λατ.): četvrtine kruga kima ž.

κυμάτιο(ν) λέσβιο(ν) ου. (εικ. 395.5.1-2) // πρβ. *κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ανάστροφο(ν)*
Αγγλ.: Lesbian kyma(tion)
Αλβ.: kimation lesbik m.
Γαλλ.: kymation lesbique m.; moulure lesbique f.
Γερμ.: lesbisches Kyma(tion) n.
Ιταλ.: cimasa lesbica f.
Ρουμ.: mulură specifică insulei Lesbos f.; mulură lesbică f.
Βουλγ. (κυριλλ.): лесбийска кима ж.
Βουλγ. (λατ.): lesbiska kima ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): лесбийский киматий м.
Ρωσ. (λατ.): lesbijskij kimatij m.
Σερβ. (κυριλλ.): лезбијска кима ж.
Σερβ. (λατ.): lezbijska kima ž.

κυμάτιο(ν) ορθό(ν) κοιλόκυρτο(ν) → **κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ορθό(ν)**

κυμάτιο(ν) τεταρτοκυκλικό(ν) κυρτό(ν) → **κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) τεταρτοκυκλικό(ν)**

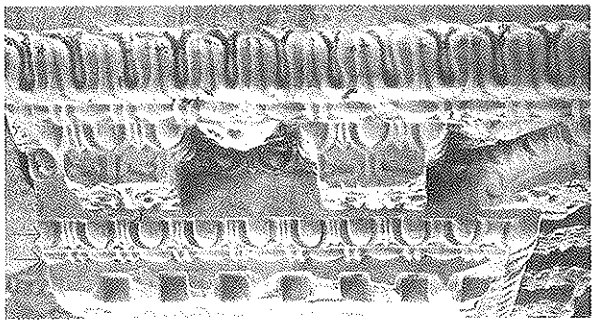

Εικόνα / Figure 396
Αστράγαλος (α), *ωά και λόγχες* (β) σε ανάγλυφο γείσο από τη θεοδοσιανή Αγία Σοφία, 415. Κωνσταντινούπολη, Αγία Σοφία, προαύλιο (ΛΗΨΗ: 1985).
Bead-and-reel (α), *eggs-and-darts* (β) on relief cornice from Theodosian Saint Sophia, 415. Constantinople, Saint Sophia, courtyard (PHOTO: 1985).

κυμάτιο(ν): **αστράγαλος**$_2$ α. (εικ. 396, 395.1.1-2) // πρβ. κόσμημα: *αστράγαλος*$_1$
Αγγλ.: astragal
Αλβ.: astragall m.
Γαλλ.: astragale m.; baguette f.
Γερμ.: Astragal m.; Perlstab m.
Ιταλ.: astragalo m.; perle e fusarole f. pl.
Ρουμ.: astragal n.
Βουλγ. (κυριλλ.): астраґал м.
Βουλγ. (λατ.): astragal m.
Ρωσ. (κυριλλ.): астраґал м.
Ρωσ. (λατ.): astragal m.
Σερβ. (κυριλλ.): астраґал м.
Σερβ. (λατ.): astragal m.

κυμάτιο(ν): **λοξότμητη ταινία** → κυμάτιο(ν): **ταινία λοξότμητη**

κυμάτιο(ν): **σχοινίο(ν)** ου. // πρβ. κόσμημα: *σχοινίο(ν)*
Αγγλ.: rope-mo(u)lding
Αλβ.: kordon m.
Γαλλ.: torsade f.; câble cordelé m.
Γερμ.: Taustab m.; Tau n.
Ιταλ.: cordone m.
Ρουμ.: torsadă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кордон м.
Βουλγ. (λατ.): kordon m.
Ρωσ. (κυριλλ.): киматий "кордон" м.; киматий "витой канат" м.
Ρωσ. (λατ.): kimatij "kordon" m.; kimatij "vitoj kanat" m.
Σερβ. (κυριλλ.): украс у виду ужета м.
Σερβ. (λατ.): ukras u vidu užeta m.

κυμάτιο(ν): **ταινία**$_2$ **(επίπεδη, στενή)** θ. (εικ. 395.8)
Αγγλ.: fillet; listel
Αλβ.: shirit m.; rrip m.
Γαλλ.: listel plat m.; bandeau m.
Γερμ.: Leiste f.; Band n.
Ιταλ.: listello m.
Ρουμ.: mulură plată f.; listel n.
Βουλγ. (κυριλλ.): листел м.; отвесна лента ж.
Βουλγ. (λατ.): listel m.; otvesna lenta ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): плоский киматий м.
Ρωσ. (λατ.): ploskij kimatij m.
Σερβ. (κυριλλ.): листел м.; перваз м.
Σερβ. (λατ.): listel m.; pervaz m.

κυμάτιο(ν): **ταινία λοξότμητη** θ. (εικ. 395.9)
Αγγλ.: bevelled fillet
Αλβ.: shirit i pjerrët m.
Γαλλ.: chanfrein m.
Γερμ.: Schrägleiste f.
Ιταλ.: listello inclinato m.
Ρουμ.: mulură oblică f.
Βουλγ. (κυριλλ.): коса лента ж.
Βουλγ. (λατ.): kosa lenta ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): косой киматий м.
Ρωσ. (λατ.): kosoj kimatij m.
Σερβ. (κυριλλ.): коси листел м.; коси перваз м.
Σερβ. (λατ.): kosi listel m.; kosi pervaz m.

κυριακό(ν) ου.[145] // πρβ. *ναός*
Αγγλ.: dominicum
Αλβ.: dominikum m.; qiriakon m.
Γαλλ.: kyriakon m.; dominicum m.
Γερμ.: Kyriakon n.; Dominicum n.
Ιταλ.: dominicum
Ρουμ.: dominicum (biserică); kiriakon
Βουλγ. (κυριλλ.): кириакон м.
Βουλγ. (λατ.): kiriakon m.
Ρωσ. (κυριλλ.): церковь ж.; храм м.; ґлавный храм скита м.
Ρωσ. (λατ.): cerkov′ ž.; chram m.; glavnyj chram skita m.
Σερβ. (κυριλλ.): кирјакон м.; црква ж.
Σερβ. (λατ.): kirjakon m.; crkva ž.

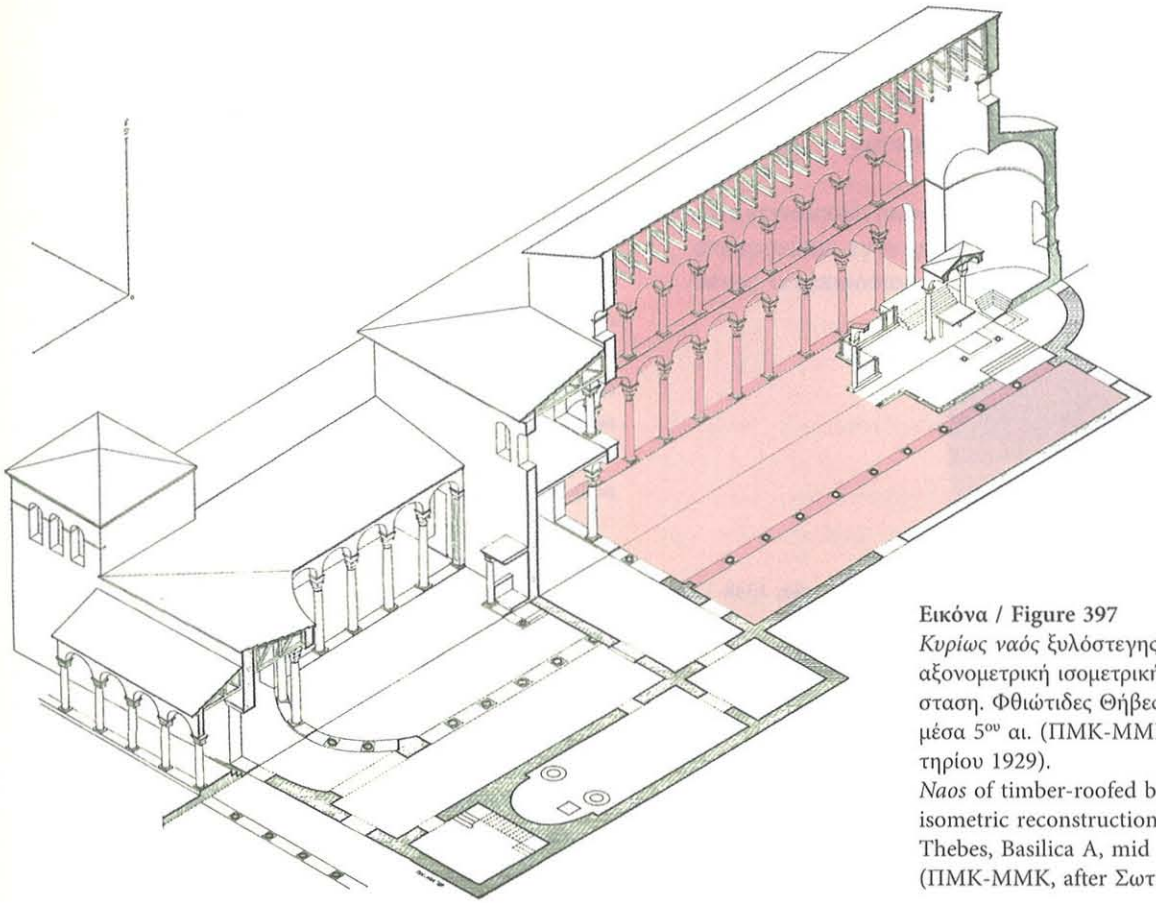

Εικόνα / Figure 397
Κυρίως ναός ξυλόστεγης βασιλικής, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Φθιώτιδες Θήβες, Βασιλική Α, μέσα 5ου αι. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Σωτηρίου 1929).
Naos of timber-roofed basilica, isometric reconstruction. Phthiotic Thebes, Basilica A, mid 5th c. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Σωτηρίου 1929).

κυρίως ναός α.· **ναυς** θ.[146] (εικ. 397-398)
Αγγλ.: naos; main church
Αλβ.: naos m.
Γαλλ.: naos m.
Γερμ.: Naos m.; Hauptraum (der Kirche) m.
Ιταλ.: naos m.
Ρουμ.: naos n.
Βουλγ. (κυριλλ.): наос м.; вътрешното пространство (на църква) ср.
Βουλγ. (λατ.): naos m.; vŭtrešnoto prostranstvo (na cŭrkva) sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): наос м.; внутреннее пространство (храма) ср.
Ρωσ. (λατ.): naos m.; vnutrennee prostranstvo (chrama) sr.
Σερβ. (κυριλλ.): наос м.
Σερβ. (λατ.): naos m.

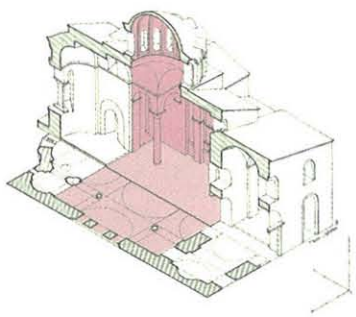

Εικόνα / Figure 398
Κυρίως ναός σταυροειδούς εγγεγραμμένου με τρούλο ναού, σύνθετου τετρακιόνιου, αξονομετρική ισομετρική τομή. Κωνσταντινούπολη, Άγιος Θεόδωρος (;) (Vefa Kilise Camii), φάση τέλους 11ου-αρχών 12ου αι.
(ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Van Millingen 1912).
Naos of cross-in-square church, complex tetrastyle type, isometric section. Constantinople, St Theodore (?) (Vefa Kilise Camii), late 11th-early 12th c. phase (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Van Millingen 1912).

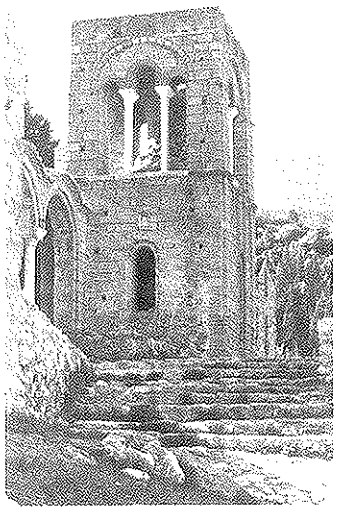

Εικόνα / Figure 399
Κωδωνοστάσιο πυργόσχημο. Μυστράς, Αγία Σοφία, 1348-1380 (Λήψη: 1994). Μετά την αναστήλωση.
Bell-tower. Mistra, Saint Sophia, 1348-1380 (Photo: 1994). After the restoration.

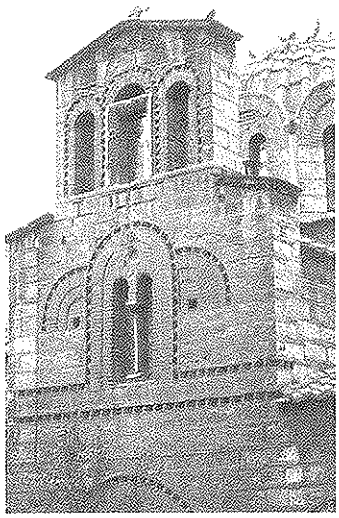

Εικόνα / Figure 400
Κωδωνοστάσιο «τοξωτό». Αθήνα, Άγιοι Θεόδωροι, 15ος αι. (;) (Λήψη: 1986).
Belfry. Athens, Hagioi Theodoroi, 15th c. (?) (Photo: 1986).

κυρτό(ν) ημικυκλικό(ν) κυμάτιο(ν) → κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) ημικυκλικό(ν)

κυρτό(ν) τεταρτοκυκλικό(ν) κυμάτιο(ν) → κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) τεταρτοκυκλικό(ν)

κωδωνοστάσιο(ν) ου.˙ καμπαναριό ου.[147] (εικ. 399-400)
Αγγλ.: belfry
Αλβ.: kambanore f.
Γαλλ.: clocher m.
Γερμ.: Glockengiebel m.; Glockenturm m.
Ιταλ.: campanile m.
Ρουμ.: clopotniță f.
Βουλγ. (κυριλλ.): камбанария ж.; звънарна ж.; звънарница ж.; звънара ж.
Βουλγ. (λατ.): kambanarija ž.; zvŭnarna ž.; zvŭnarnica ž.; zvŭnarna ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): колокольня ж.; звонница ж.
Ρωσ. (λατ.): kolokol'nja ž.; zvonnica ž.
Σερβ. (κυριλλ.): звоник м.; звонара ж.
Σερβ. (λατ.): zvonik m.; zvonara ž.

κωδωνοστάσιο(ν)-πύργος ου.˙ κωδωνοστάσιο(ν) πυργόσχημο(ν) ου.[148] (εικ. 399)
Αγγλ.: bell-tower
Αλβ.: kullë e kambanores f.
Γαλλ.: tour-clocher f.
Γερμ.: Glockenturm m.
Ιταλ.: torre campanaria f.
Ρουμ.: turn clopotniță n.
Βουλγ. (κυριλλ.): кула-камбанария ж.; звънарница ж.; звънарна ж.
Βουλγ. (λατ.): kula-kambanarija ž.; zvŭnarnica ž.; zvŭnarna ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): колокольня ж.
Ρωσ. (λατ.): kolokol'nja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): звонара ж.; кула звоник ж.
Σερβ. (λατ.): zvonara ž.; kula zvonik ž.

κωδωνοστάσιο(ν) πυργόσχημο(ν) → κωδωνοστάσιο(ν) – πύργος

κωδωνοστάσιο(ν) «τοξωτό(ν)» ου.[149] (εικ. 400)
Αγγλ.: belfry
Αλβ.: kambanore e harkuar f.
Γαλλ.: clocher-mur m.; clocher-arcade m.; clocher à jour m.
Γερμ.: Glockengiebel m.
Ιταλ.: campanile a vela m.
Ρουμ.: zvoniță f.

Βουλγ. (κυριλλ.): стена-камбанария ж.
Βουλγ. (λατ.): stena-kambanarija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): звонница на стене ж.
Ρωσ. (λατ.): zvonnica na stene ž.
Σερβ. (κυριλλ.): звоник на врху забата м.; звоник "на преслицу" м.
Σερβ. (λατ.): zvonik na vrhu zabata m.; zvonik "na preslicu" m.

κωμόπολη θ. & **κωμόπολις** θ.
Αγγλ.: small market town
Αλβ.: qytet i vogël m.
Γαλλ.: bourg m.; bourgade f.
Γερμ.: Flecken m.; Marktflecken m.
Ιταλ.: borgo m.; pagus m.
Ρουμ.: orăşel n.; târguşor n.
Βουλγ. (κυριλλ.): паланка ж.; ґрадче ср.
Βουλγ. (λατ.): palanka ž.; gradče sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): небольшой ґородок м.
Ρωσ. (λατ.): nebol'šoj gorodok m.
Σερβ. (κυριλλ.): пазариште ср.; паланка ж.; варошица ж.
Σερβ. (λατ.): pazarište sr., palanka ž.; varošica ž.

κωμόπολις → **κωμόπολη**

κωνική στέγη*

κώνος πίτυος → **κουκουνάρι**

κωνσταντινουπολίτικος (τύπος) → τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο - σύνθετος τετρακιόνιος

Λ

λακκοειδής τάφος*

λάκκος$_1$ → βόθρος

λάκκος$_2$ → τάφος λακκοειδής

λαμπάς (θύρας) → σταθμός (θύρας)

λαξευμένη εκκλησία σε βράχο → εκκλησία λαξευμένη σε βράχο

λαξευμένος λίθος*

λαξευμένος τάφος*

λαξευτός λίθος (οικοδομικός) → λίθος λαξευμένος (οικοδομικός)

λαξευτός τάφος → τάφος λαξευμένος

λάρνακα → τάφος: σαρκοφάγος
λάρναξ → τάφος: σαρκοφάγος

λατινικός σταυρός*

λατομείο(ν) ου. (εικ. 401)
Αγγλ.: quarry
Αλβ.: gurore f.
Γαλλ.: carrière f.
Γερμ.: Steinbruch m.
Ιταλ.: cava f.
Ρουμ.: carieră f.
Βουλγ. (κυριλλ.): каменоломна ж.; кариера ж.
Βουλγ. (λατ.): kamenolomna ž.; kariera ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): каменоломня ж.
Ρωσ. (λατ.): kamenolomnja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): каменолом м.; мајдан м.
Σερβ. (λατ.): kamenolom m.; majdan m.

λατύπη θ.΄ σκύρο(ν) ου. & σκύρος α.[150]
Αγγλ.: stone-chip
Αλβ.: gur i thyer m.; çakëll m.
Γαλλ.: éclat de taille m.
Γερμ.: Splitt m.; Steinsplitter m.; Werksplitter m.
Ιταλ.: scaglia f.; scheggia f.; scheggia residua f.
Ρουμ.: sfărâmătură (de piatră) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): каменен отломък м.
Βουλγ. (λατ.): kamenen otlomŭk m.
Ρωσ. (κυριλλ.): осколок камня м.; обломок камня м.
Ρωσ. (λατ.): oskolok kamnja m.; oblomok kamnja m.
Σερβ. (κυριλλ.): камени уломак м.
Σερβ. (λατ.): kameni ulomak m.

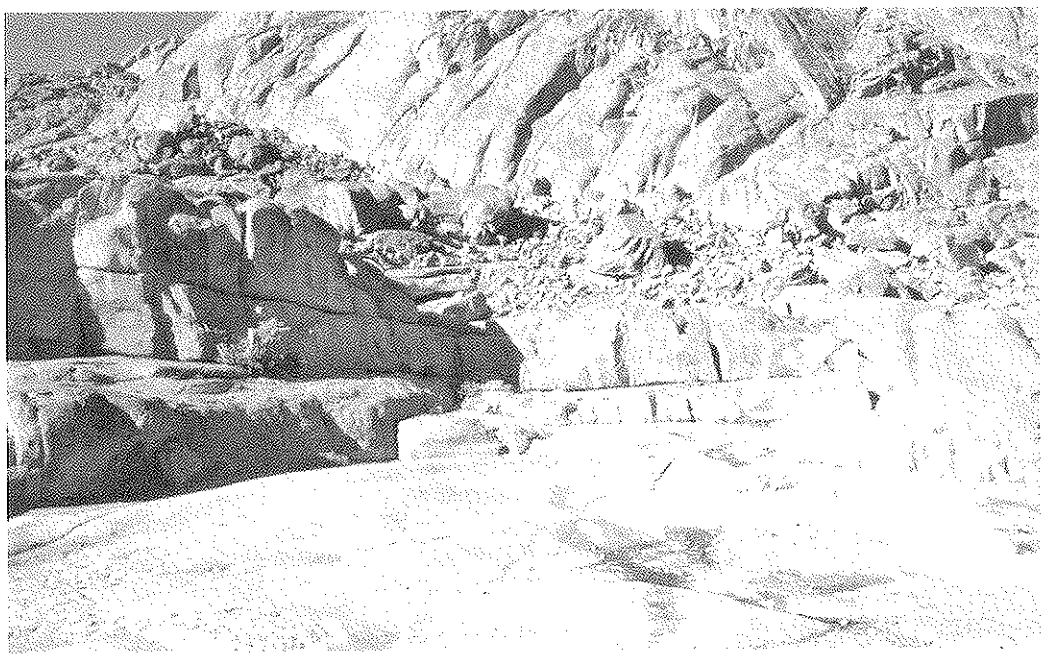

Εικόνα / Figure 401
Παλαιοχριστιανικό *λατομείο*. Θάσος, Αλυκή (Λήψη: 1982, Α. Λαμπράκη).
Early Christian *quarry*. Thasos, Aliki (Photo: 1982, A. Lambraki).

Εικόνα / Figure 402
Λειψανοθήκη αργυρή, τέλος 4ου αι. Θεσσαλονίκη, Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, αρ. ευρ. 10070 (ΛΗΨΗ: 1974, Μ. Σκιαδαρέσης).
Silver *reliquary*, end of 4th c. Thessalonike, Museum of Byzantine Culture, inv. no. 10070 (PHOTO: 1974, M. Skiadaresis).

λατυποπαγής λίθος*

λαύρα θ.
Αγγλ.: lavra
Αλβ.: laura f.
Γαλλ.: laure f.; lavra f.
Γερμ.: Lawra f.; Laura f.; Lavra f.
Ιταλ.: lavra f.; laura f.
Ρουμ.: lavră f.
Βουλγ. (κυριλλ.): лавра ж.
Βουλγ. (λατ.): lavra ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): лавра ж.
Ρωσ. (λατ.): lavra ž.
Σερβ. (κυριλλ.): лавра ж.
Σερβ. (λατ.): lavra ž.

λεβητοειδές κιονόκρανο(ν)*

λειψανοθήκη θ. (εικ. 402)
Αγγλ.: reliquary
Αλβ.: kuti lipsanash f.
Γαλλ.: reliquaire m.; châsse f.
Γερμ.: Reliquiar n.; Reliquienbehälter m.; Reliquienkästchen n.; Reliquienschrein m.
Ιταλ.: reliquiario m.; lipsanoteca f.
Ρουμ.: relicvariu n.
Βουλγ. (κυριλλ.): реликварий м.; реликвариар м.; мощехранителница ж.
Βουλγ. (λατ.): relikvarij m.; relikvariar m.; moštechranitelnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): реликварий м.; мощевик м.; мощехранительница ж.; рака ж.
Ρωσ. (λατ.): relikvarij m.; moščevik m.; moščechranitel'nica ž.; raka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): реликвијар м.
Σερβ. (λατ.): relikvijar m.

λεπροκομείο(ν) ου.
Αγγλ.: leper-house; leprosarium; lepers' sanatorium
Αλβ.: spital lebrozësh m.
Γαλλ.: léproserie f.
Γερμ.: Lepraheim n.
Ιταλ.: lebbrosario m.
Ρουμ.: leprozerie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): липозорий м.; болница за прокажени ж.
Βουλγ. (λατ.): lipozorij m.; bolnica za prokaženi ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): лепрозорий м.
Ρωσ. (λατ.): leprozorij m.
Σερβ. (κυριλλ.): лепрозориј м.
Σερβ. (λατ.): leprozorij m.

λέσβιο(ν) κυμάτιο(ν)*

λημνίσκος → κόσμημα: **λημνίσκος**

ληνός$_1$ α./θ.· **τριβείο(ν) σταφυλ(ι)ών** ου.· **πατητήρι** ου. (εικ. 403)
Αγγλ.: wine press
Αλβ.: presë vere f.
Γαλλ.: pressoir à vin m.
Γερμ.: Weinpresse f.; Kelter f.
Ιταλ.: pressa (per l'uva) f.; torchio m.
Ρουμ.: teasc n.
Βουλγ. (κυριλλ.): лин м.; винарска преса ж.; преса за вино ж.
Βουλγ. (λατ.): lin m.; vinarska presa ž.; presa za vino ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): винный пресс м.
Ρωσ. (λατ.): vinnyj press m.
Σερβ. (κυριλλ.): преса за вино ж.; муљача ж.
Σερβ. (λατ.): presa za vino ž.; muljača ž.

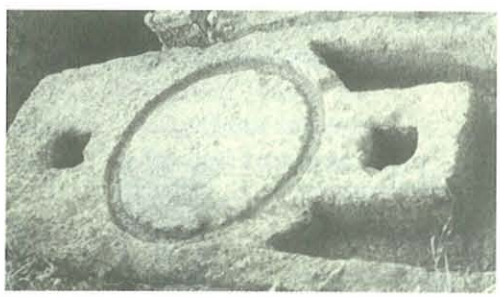

Εικόνα / Figure 403
Ληνός$_1$ λίθινος. Πιερία, Επισκοπή Κίτρους (αρχαία Πύδνα), βόρεια προσκτίσματα, περίπου μέσα 14ου αι. (;)
(ΛΗΨΗ: 1987, Ε. Μαρκή).
Early Christian stone *wine press*. Pieria, Episkope of Kitros (ancient Pydna), north annexes, ca. mid 14th c. (?)
(PHOTO: 1987, E. Marki).

ληνός$_2$ → **ελαιοτριβείο(ν)**

λιακωτό → **ηλιακός**

λιθόδεμα → **τοιχοδομία: λιθόδεμα**

λιθοδομή → **τοιχοδομία: λιθοδομή**

λιθόπλινθος θ. (εικ. 404-405)
Αγγλ.: ashlar
Αλβ.: muraturë e përzjerë (gurë e tulla) f.
Γαλλ.: moellon-brique f.
Γερμ.: Quader m.; Quaderstein m.
Ιταλ.: pietra-mattone f.; concio a forma di mattone m.
Ρουμ.: molon m.; bloc mic de piatră fățuită n.
Βουλγ. (κυριλλ.): квадра ж.; дялан камък м.
Βουλγ. (λατ.): kvadra ž.; djalan kamŭk m.
Ρωσ. (κυριλλ.): каменные квадры м. мн.
Ρωσ. (λατ.): kamennyje kvadry m. mn.
Σερβ. (κυριλλ.): камени квадер м.
Σερβ. (λατ.): kameni kvader m.

λίθος α.[151] · **πέτρα** θ.
Αγγλ.: stone
Αλβ.: gur m.
Γαλλ.: pierre f.
Γερμ.: Stein m.
Ιταλ.: pietra f.
Ρουμ.: piatră f.
Βουλγ. (κυριλλ.): камък м.
Βουλγ. (λατ.): kamŭk m.
Ρωσ. (κυριλλ.): камень м.
Ρωσ. (λατ.): kamen′ m.
Σερβ. (κυριλλ.): камен м.
Σερβ. (λατ.): kamen m.

λίθος αργός α.
Αγγλ.: rubble stone
Αλβ.: gur i papërpunuar m.
Γαλλ.: moellon m.
Γερμ.: Bruchstein m.
Ιταλ.: blocco grezzo m.
Ρουμ.: molon brut m.; bloc mic de piatră nefăţuită n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ломен необработен камък м.
Βουλγ. (λατ.): lomen neobraboten kamŭk m.
Ρωσ. (κυριλλ.): бут м.; бутовый камень м.
Ρωσ. (λατ.): but m.; butovyj kamen′ m.
Σερβ. (κυριλλ.): ломљени камен м.
Σερβ. (λατ.): lomljeni kamen m.

λίθος αρουραίος$_1$ → **λίθος κροκαλοπαγής**

λίθος αρουραίος$_2$ → **λίθος λατυποπαγής**

λίθος διάτονος α.[152] (εικ. 404.2) // πρβ. *λίθος τεθειμένος φορμηδόν*
Αγγλ.: parpen; throughstone
Αλβ.: gur bllok m.; gur i skuadruar m.
Γαλλ.: parpaing m.; boutisse parpaigne f.
Γερμ.: Durchbinder m.
Ιταλ.: concio diatono m.
Ρουμ.: piatră de legătură aşezată transversal f.
Βουλγ. (κυριλλ.): диатон м.; напречен свързочен блок м.
Βουλγ. (λατ.): diaton m.; naprečen svŭrzočen blok m.
Ρωσ. (κυριλλ.): тычок м.
Ρωσ. (λατ.): tyčok m.
Σερβ. (κυριλλ.): блок везач м.
Σερβ. (λατ.): blok vezač m.

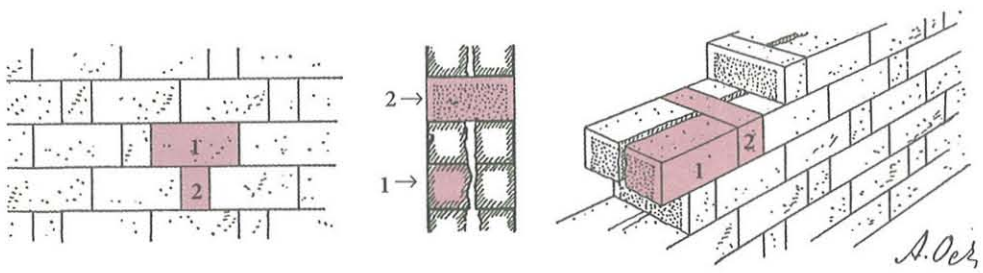

Εικόνα / Figure 404
Λιθόπλινθος σε αρχαία τοιχοδομία (ισόδομο ορθογώνιο σύστημα δομής), όψη, τομή και προοπτική τομή (Ορλάνδος 1958, εικ. 182). 1. *λίθος (λιθόπλινθος) δρομικός* 2. *λίθος (λιθόπλινθος) διάτονος.*
Ashlar in ancient masonry (opus isodomum), elevation, section and perspective section (Ορλάνδος 1958, fig. 182).
1. *stretcher (ashlar)* 2. *parpen (ashlar).*

λίθος δρομικός α.· **λίθος τεθειμένος παρά μήκος** α.[153] (εικ. 404.1, 405.1) // πρβ. *πλίνθος δρομική*
Αγγλ.: stretcher
Αλβ.: gur i vendosur për së gjati (në muraturë) m.
Γαλλ.: panneresse f.; carreau m.
Γερμ.: Läufer m.
Ιταλ.: concio di taglio (disposto in senso longitudinale) m.
Ρουμ.: piatră de legătură aşezată longitudinal f.
Βουλγ. (κυριλλ.): надлъжен каменен блок (в стена) м.
Βουλγ. (λατ.): nadlŭžen kamenen blok (v stena) m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ложок м.
Ρωσ. (λατ.): ložok m.
Σερβ. (κυριλλ.): дужњак м.
Σερβ. (λατ.): dužnjak m.

λίθος κροκαλοπαγής α.· **λίθος αρουραίος$_1$** α.[154]
Αγγλ.: conglomerate; pudding-stone
Αλβ.: gur konglomerat m.
Γαλλ.: conglomérat m.; poudingue m.
Γερμ.: Konglomerat n.
Ιταλ.: conglomerato m.; calcestruzzo m.
Ρουμ.: conglomerat n.
Βουλγ. (κυριλλ.): конгломерат м.
Βουλγ. (λατ.): konglomerat m.
Ρωσ. (κυριλλ.): конгломерат м.
Ρωσ. (λατ.): konglomerat m.
Σερβ. (κυριλλ.): конгломерат м.
Σερβ. (λατ.): konglomerat m.

λίθος λαξευμένος (οικοδομικός) α.· **λίθος λαξευτός (οικοδομικός)** α.· **λίθος πελεκημένος (οικοδομικός)** α.· **λίθος πελεκητός (οικοδομικός)** α.
Αγγλ.: cut stone.; dressed stone.; hewn stone.; worked stone
Αλβ.: gur i gdhendur m.
Γαλλ.: pierre taillée m.; pierre de taille m.
Γερμ.: Werkstein m.; Haustein m.

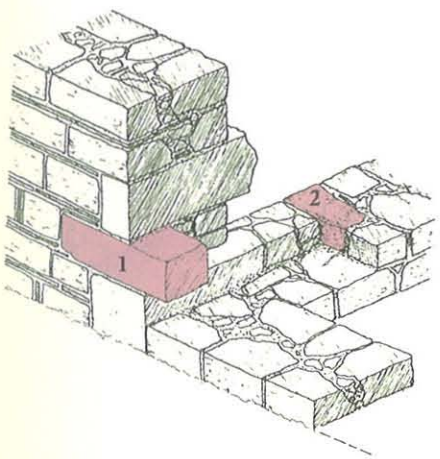

Εικόνα / Figure 405
Λιθόπλινθος σε βυζαντινή τοιχοδομία, αξονομετρική ισομετρική τομή (Βελένης 1984, σχ. 1).
1. *Λίθος (λιθόπλινθος) δρομικός*
2. *Λίθος (λιθόπλινθος) τεθειμένος φορμηδόν.*
Ashlar in Byzantine masonry, isometric section (Βελένης 1984, drawing 1).
1. *stretcher (ashlar)* 2. *header (ashlar).*

Ιταλ.: pietra concia f.
Ρουμ.: piatră de talie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): обработен камък м.; дялан камък м.
Βουλγ. (λατ.): obraboten kamŭk m.; djalan kamŭk m.
Ρωσ. (κυριλλ.): тёсаный камень м.
Ρωσ. (λατ.): tësanyj kamen′ m.
Σερβ. (κυριλλ.): тесани камен м.; тесаник м.; резани камен м.
Σερβ. (λατ.): tesani kamen m.; tesanik m.; rezani kamen m.

λίθος λαξευτός (οικοδομικός) → **λίθος λαξευμένος (οικοδομικός)**

λίθος λατυποπαγής α.· **λίθος αρουραίος$_2$** α.[155]
Αγγλ.: breccia
Αλβ.: brekçie (lloj guri konglomerat) m.
Γαλλ.: brèche f.
Γερμ.: Brekzie f.; Breccie f.
Ιταλ.: breccia f.
Ρουμ.: brecie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): брекча ж.
Βουλγ. (λατ.): brekča ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): брекчия ж.
Ρωσ. (λατ.): brekčija ž.
Σερβ. (κυριλλ.): бреча ж.; кршник м.
Σερβ. (λατ.): breča ž.; kršnik m.

λίθος λογάς α.· **λίθος συλλεκτός** α.
Αγγλ.: random rubble; boulder
Αλβ.: gur i papunuar m.
Γαλλ.: pierre brute f.; moellon brut m.
Γερμ.: Feldstein m.; Lesestein m.; Findling m.; Fundstein m.
Ιταλ.: concio grezzo m.; pietra naturale f.
Ρουμ.: piatră brută f.; bolovan m.; piatră de râu f.
Βουλγ. (κυριλλ.): необработен камък м.; недялан камък м.
Βουλγ. (λατ.): neobraboten kamŭk m.; nedjalan kamŭk m.
Ρωσ. (κυριλλ.): неотёсанный камень м.
Ρωσ. (λατ.): neotësannyj kamen′ m.
Σερβ. (κυριλλ.): необрађени камен м.
Σερβ. (λατ.): neobrađeni kamen m.

λίθος μπατικός → **λίθος τεθειμένος φορμηδόν**

λίθος πελεκημένος (οικοδομικός) → **λίθος λαξευμένος (οικοδομικός)**

λίθος πελεκητός (οικοδομικός) → **λίθος λαξευμένος (οικοδομικός)**

λίθος συλλεκτός → **λίθος λογάς**

λίθος τεθειμένος παρά μήκος → **λίθος δρομικός**

λίθος τεθειμένος φορμηδόν α.· **λίθος μπατικός** α.[156] (εικ. 405.2) // πρβ. *λίθος διάτονος*
Αγγλ.: header
Αλβ.: gur i vendosur tërthorazi (në muraturë) m.
Γαλλ.: boutisse f.
Γερμ.: Binder m.
Ιταλ.: concio di testa m.; concio di punta m.
Ρουμ.: butisă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): напречен блок м.
Βουλγ. (λατ.): naprečen blok m.
Ρωσ. (κυριλλ.): тычок м.
Ρωσ. (λατ.): tyčok m.
Σερβ. (κυριλλ.): камен који дужом страном залази у зидну масу м.
Σερβ. (λατ.): kamen koji dužom stranom zalazi u zidnu masu m.

λιθόστρωτο(ν) → **δάπεδο(ν) λιθόστρωτο(ν)**

λιθόστρωτο(ν) δάπεδο(ν)*

λιμάνι ου.· **λιμένας** α. & **λιμήν** α.
Αγγλ.: harbour; port
Αλβ.: port m.; liman m.
Γαλλ.: port m.
Γερμ.: Hafen m.
Ιταλ.: porto m.
Ρουμ.: port n.
Βουλγ. (κυριλλ.): пристанище ср.; пристан м.
Βουλγ. (λατ.): pristanište sr.; pristan m.
Ρωσ. (κυριλλ.): порт м.; пристань ж.
Ρωσ. (λατ.): port m.; pristanʹ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): пристаниште ср.; лука ж.
Σερβ. (λατ.): pristanište sr.; luka ž.

λιμένας → **λιμάνι**

λιμήν → **λιμάνι**

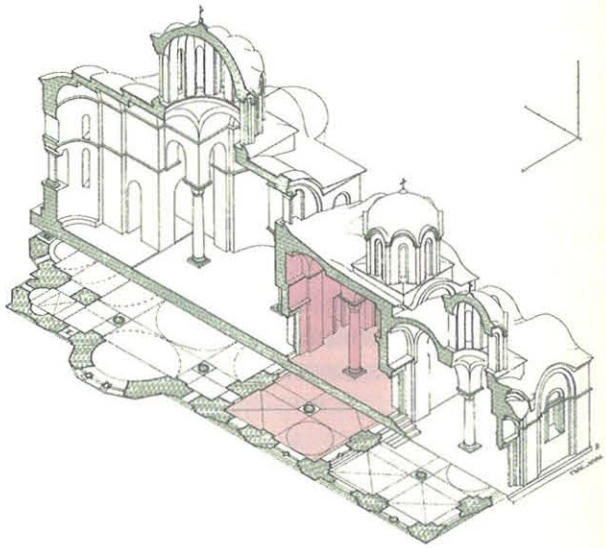

Εικόνα / Figure 406
Λιτή ναού σταυροειδούς εγγεγραμμένου με τρούλο, αγιορείτικου, αξονομετρική ισομετρική τομή.
Άθως, Μονή Χελανδαρίου, καθολικό, τέλος 13ου αι.
(ΠΜΚ-ΜΜΚ κατά Sevastianov στο Millet 1916).
Lite of Athonite type church, isometric section.
Mount Athos, Hilandar Monastery, katholikon, end of 13th c.
(ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Sevastianov in Millet 1916).

λιοτρίβι → **ελαιοτριβείο(ν)**

λιτή θ. (εικ. 406)
Αγγλ.: lite
Αλβ.: liti m.; narteks m.
Γαλλ.: lité f.; liti f.
Γερμ.: Lite f.
Ιταλ.: lité f.; nartece profondo di tipo atonita m.
Ρουμ.: liti; pronaos de tip athonit n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ґолям притвор м.; лите ср.
Βουλγ. (λατ.): goljam pritvor m.; lite sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): лити ср.; нартекс с колоннами в середине м.
Ρωσ. (λατ.): liti sr.; nartex s kolonnami v seredine m.
Σερβ. (κυριλλ.): лити м.
Σερβ. (λατ.): liti m.

λοβός (παραθύρου) α.[157] (εικ. 407)
Αγγλ.: lobe; foil
Αλβ.: lob m.
Γαλλ.: lobe m.
Γερμ.: Bogenöffnung f.
Ιταλ.: lobo m.
Ρουμ.: lob m.

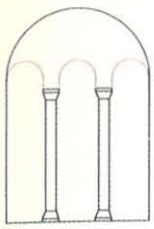

Εικόνα / Figure 407
Λοβός τρίλοβου παραθύρου (ΣΒΜ).
Lobe of triple-light window (ΣΒΜ).

Βουλγ. (κυριλλ.): дъга (на арка) ж.
Βουλγ. (λατ.): duga (na arka) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): дуга ж.; арочное завершение (многочастного окна) ср.
Ρωσ. (λατ.): duga ž.; aročnoe zaveršenie (mnogočastnogo okna) sr.
Σερβ. (κυριλλ.): отвор лука м.; подељак м.
Σερβ. (λατ.): otvor luka m.; podeljak m.

λογάς λίθος*

loculus → τάφος: **θήκη**

loculus bisomus → τάφος: **θήκη δίσωμη**

loculus quadrisomus → τάφος: **θήκη τετράσωμη**

loculus trisomus → τάφος: **θήκη τρίσωμη**

λοξότμητη ταινία → κυμάτιο(ν): **ταινία λοξότμητη**

λουκέτο → **κλείθρο(ν)$_2$**

λουτήρ$_{1,2}$ → **λουτήρας$_{1,2}$**

λουτήρας$_1$ α. & **λουτήρ$_1$** α. (εικ. 408.4)
Αγγλ.: basin
Αλβ.: basen m.
Γαλλ.: bassin m.
Γερμ.: Becken n.; Wasserbecken n.
Ιταλ.: vasca f.
Ρουμ.: bazin n.
Βουλγ. (κυριλλ.): басейн м.
Βουλγ. (λατ.): basejn m.
Ρωσ. (κυριλλ.): бассейн м.; водоём м.
Ρωσ. (λατ.): bassejn m.; vodoëm m.
Σερβ. (κυριλλ.): базен м.
Σερβ. (λατ.): bazen m.

λουτήρας$_2$ → **κολυμβήθρα**

λουτρό(ν) ου.· **λουτρών** α.· **βαλανείο(ν)** ου.[158] // πρβ. *θέρμες* (εικ. 408, 832)
Αγγλ.: bath; baths pl.
Αλβ.: banjo f.
Γαλλ.: bains m. pl.
Γερμ.: Bad n.; Badehaus n.
Ιταλ.: bagni (edificio) m. pl.
Ρουμ.: baie publică f.
Βουλγ. (κυριλλ.): баня ж.
Βουλγ. (λατ.): banja ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): баня ж.
Ρωσ. (λατ.): banja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): купатило ср.; бања ж.
Σερβ. (λατ.): kupatilo sr.; banja ž.

λουτρών → **λουτρό(ν)**

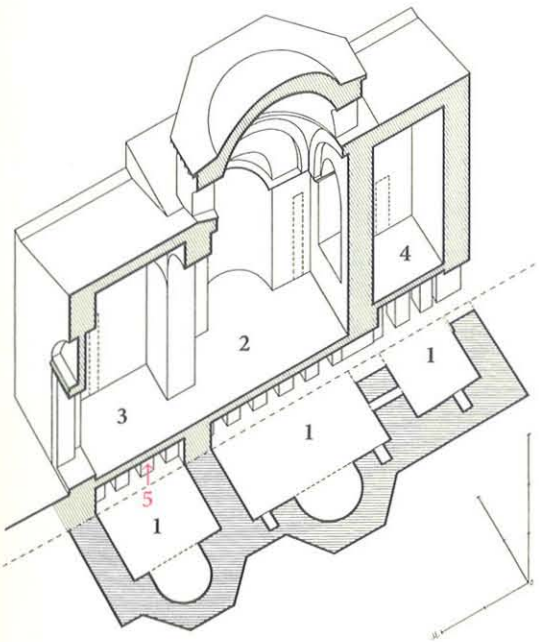

Εικόνα / Figure 408
Λουτρό, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Αττική, Μονή Καισαριανής, περίπου 1100 (ΣΒΜ).
1. *υπόκαυστο* 2. *θερμό* 3. *χλιαροψύχριο* 4. *λουτήρας$_1$* 5. *στυλίσκος*.
Bath, isometric reconstruction. Attica, Kaisariane Monastery, ca. 1100 (ΣΒΜ). 1. *hypocaust* 2. *caldarium* 3. *tepidarium* 4. *basin* 5. *brick pillar*.

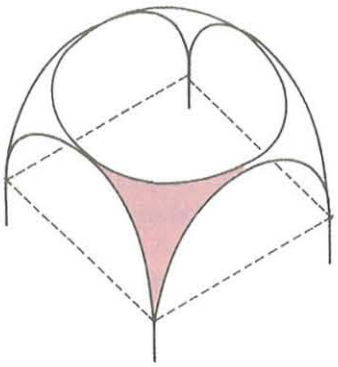

Εικόνα / Figure 409
Λοφίο (ΠΜΚ).
Pendentive (ΠΜΚ).

Εικόνα / Figure 410
Λοφίο. Μεσσηνία, Σάμαρι, Ζωοδόχος Πηγή, τέλη 12ου αι. (Λήψη: 1984).
Pendetive. Messenia, Samari, Zoodochos Pege, late 12th c. (Photo: 1984).

λοφίο(ν) ου.· **σφαιρικό(ν) τρίγωνο(ν)** ου.[159] (εικ. 409-410, 209β, 337β)

Αγγλ.: pendentive
Αλβ.: pendativ m.; trekëndësh sferik m.
Γαλλ.: pendentif m.; triangle sphérique m.
Γερμ.: Pendentif n.; Hängezwickel m.; sphärisches Dreieck n.; Zwickel m.
Ιταλ.: pennacchio m.; triangolo sferico m.; pendentif m.
Ρουμ.: pandantiv m.
Βουλγ. (κυριλλ.): пандантив м.
Βουλγ. (λατ.): pandantiv m.
Ρωσ. (κυριλλ.): парус м.; пандатив м.
Ρωσ. (λατ.): parus m.; pandativ m.
Σερβ. (κυριλλ.): пандантиф м.
Σερβ. (λατ.): pandantif m.

M

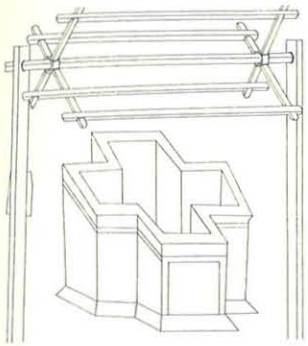

Εικόνα / Figure 411
Μαγγανοπήγαδο σε παράσταση του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, τοιχογραφία. Αχρίδα, Παναγία Περίβλεπτος, 1294-1295 (ΕΛ).
Windlass-well in representation of the Annunciation of the Virgin, wall-painting. Ochrid, Virgin Peribleptos, 1294-1295 (ΕΛ).

μαγαζί → **κατάστημα**

μαγγανοπήγαδο ου. (εικ. 411)
Αγγλ.: windlass-well
Αλβ.: pus me çikrik m.
Γαλλ.: puits à treuil m.
Γερμ.: Ziehbrunnen m.
Ιταλ.: verricello (da pozzo) m.
Ρουμ.: fântână f.; puț n.
Βουλγ. (κυριλλ.): кладенчов скрипец м.; скрипец на кладенец м.
Βουλγ. (λατ.): kladenčov skripec m.; skripec na kladenec m.
Ρωσ. (κυριλλ.): колодец с воротом м.
Ρωσ. (λατ.): kolodec s vorotom m.
Σερβ. (κυριλλ.): бунар са витлом м.
Σερβ. (λατ.): bunar sa vitlom m.

μαγειρείο(ν) → **εστία**$_2$

μαγκιπείο(ν) ου.· **αρτοκόπιο(ν)** ου.· **αρτοποιείο(ν)** ου.[160] (εικ. 412) // πρβ. *αρτοπωλείο(ν)*
Αγγλ.: bakery; bakehouse
Αλβ.: furrë buke f.
Γαλλ.: fournil m.
Γερμ.: Bäckerei f.; Backstube f.; Backhaus n.
Ιταλ.: forno (per il pane) m.; panificio m.
Ρουμ.: cuptor de pâine n.
Βουλγ. (κυριλλ.): хлебопекарница ж.
Βουλγ. (λατ.): chlebopekarnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): пекарня ж.
Ρωσ. (λατ.): pekarnja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): пекара ж.
Σερβ. (λατ.): pekara ž.

μαιανδροειδές κόσμημα*

μαίανδρος → **κόσμημα μαιανδροειδές**

μακέτ(τ)α → **πρόπλασμα**

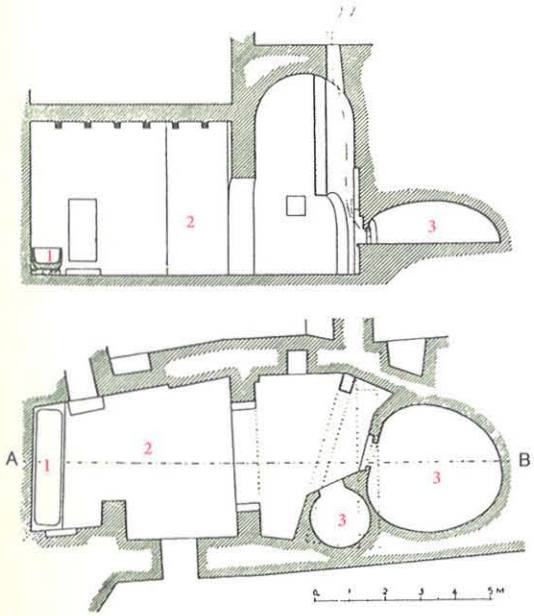

Εικόνα / Figure 412
Μαγκιπείο, τομή και κάτοψη. Πάτμος, Μονή Αγίου Ιωάννη Θεολόγου, τέλος 11ου αι. (;) (Ορλάνδος 1958α, εικ. 96).
1. *σκάφη* 2. *ζυμωτήριο* 3. *φούρνος*.
Bakery, section and ground plan. Patmos, St John the Theologian Monastery, late 11th c. (?) (Ορλάνδος 1958α, fig. 96).
1. *trough* 2. *kneading area* 3. *oven*.

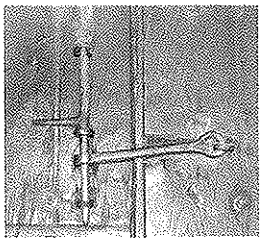

Εικόνα / Figure 413
Μάνδαλο. Άγιον Όρος, Μονή Βατοπεδίου, καθολικό, δυτική θύρα λιτής, 1793 (;) (Λήψη: 1995, Στ. Μαμαλούκος).
Latch. Mount Athos, Vatopedi Monastery, katholikon, west door of lite, 1793 (?) (Photo: 1995, S. Mamaloukos).

μάνδαλο(ν) ου. & μάνταλο ου. & μάνδαλος α. & μάνταλος α.· **κλείστρο(ν)$_2$** ου. (εικ. 413) // πρβ. *κλείθρο(ν)$_1$, σύρτης*
Αγγλ.: latch
Αλβ.: reze (dere) f.
Γαλλ.: loquet m.
Γερμ.: Riegel m.
Ιταλ.: saliscendi m.
Ρουμ.: zăvor n.
Βουλγ. (κυριλλ.): резе ср.; мандало ср.
Βουλγ. (λατ.): reze sr.; mandalo sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): задвижка ж.; засов м.; щеколда ж.
Ρωσ. (λατ.): zadvižka ž.; zasov m.; ščekolda ž.
Σερβ. (κυριλλ.): реза ж.; засун м.
Σερβ. (λατ.): reza ž.; zasun m.

μάνδαλος → μάνδαλο(ν)

μάνταλο → μάνδαλο(ν)

μάνταλος → μάνδαλο(ν)

μαραγκούδικο → ξυλουργείο(ν)

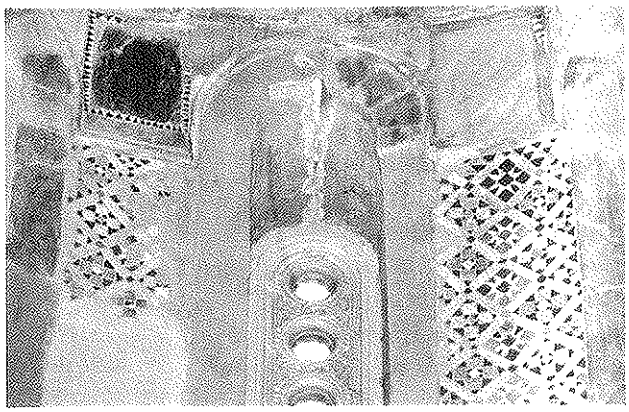

Εικόνα / Figure 414
Μαρμαροθέτημα εντοίχιο. Αττική, Μονή Δαφνίου, καθολικό, ημικύλινδρος αψίδας, τέλος 11ου αι. (Λήψη: 1985).
Marble inlay on wall. Attica, Daphni Monastery, katholikon, semi-circular wall of apse, end of 11th c. (Photo: 1985).

μάρμαρο(ν) ου.[161]
Αγγλ.: marble
Αλβ.: mermer m.
Γαλλ.: marbre m.
Γερμ.: Marmor m.
Ιταλ.: marmo m.
Ρουμ.: marmură f.
Βουλγ. (κυριλλ.): мрамор м.
Βουλγ. (λατ.): mramor m.
Ρωσ. (κυριλλ.): мрамор м.
Ρωσ. (λατ.): mramor m.
Σερβ. (κυριλλ.): мрамор м.; мермер м.
Σερβ. (λατ.): mramor m.; mermer m.

μαρμαροθέτημα ου.[162] (εικ. 414-416, 591β) // πρβ. *συγκοπή*
Αγγλ.: marble inlay; opus sectile
Αλβ.: inkrustim me mermer m.; zbukurim me copa mermeri m.
Γαλλ.: incrustation en marbre f.
Γερμ.: (geometrische) Marmorinkrustation f.; Marmoreinlegearbeit f.
Ιταλ.: crusta marmorea f.; opus sectile m.
Ρουμ.: incrustație în marmură f.; opus sectile
Βουλγ. (κυριλλ.): мраморна инкрустация ж.
Βουλγ. (λατ.): mramorna inkrustacija ž.

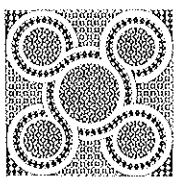

Εικόνα / Figure 415
Μαρμαροθέτημα δαπέδου με το κόσμημα των *«πέντε άρτων»* (ΓΖ).
Marble inlay with *"five-loaf"* pattern (ΓΖ).

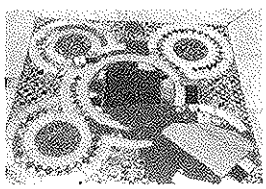

Εικόνα / Figure 416
Μαρμαροθέτημα δαπέδου με το κόσμημα των *«πέντε άρτων»*. Μονή Οσίου Μελετίου, νάρθηκας, περίπου 1100 (Λήψη: 1996).
Marble inlay on floor with *"five-loaf" pattern.* Hosios Meletios Monastery, narthex, ca. 1100 (Photo: 1996).

Ρωσ. (κυριλλ.): инкрустация мрамором ж.; мраморная инкрустация ж.
Ρωσ. (λατ.): inkrustacija mramorom ž.; mramornaja inkrustacija ž.
Σερβ. (κυριλλ.): мермерна инкрустација ж.
Σερβ. (λατ.): mermerna inkrustacija ž.

μαρμαροκονίαμα ου. // πρβ. *γυψοκονίαμα*
Αγγλ.: stucco
Αλβ.: llaç me pluhur mermeri m.; stuk m.
Γαλλ.: stuc m.
Γερμ.: Marmorstuck m.
Ιταλ.: stucco m.
Ρουμ.: stuc n.
Βουλγ. (κυριλλ.): щук м.; щуко ср.
Βουλγ. (λατ.): štuk m.; štuko sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): стюк м.; стук м.; стукко ср.
Ρωσ. (λατ.): stjuk m.; stuk m.; stukko sr.
Σερβ. (κυριλλ.): штук м.; штуко м.
Σερβ. (λατ.): štuk m.; štuko m.

μαρτύριο(ν) ου.[163] (εικ. 417-418) // πρβ. *μημόριο(ν)*
Αγγλ.: martyrium
Αλβ.: martirium m.
Γαλλ.: martyrium m.
Γερμ.: Martyrion n.; Martyrium n.
Ιταλ.: martyrion m.
Ρουμ.: martyrium; martirion n.; martiricon n.

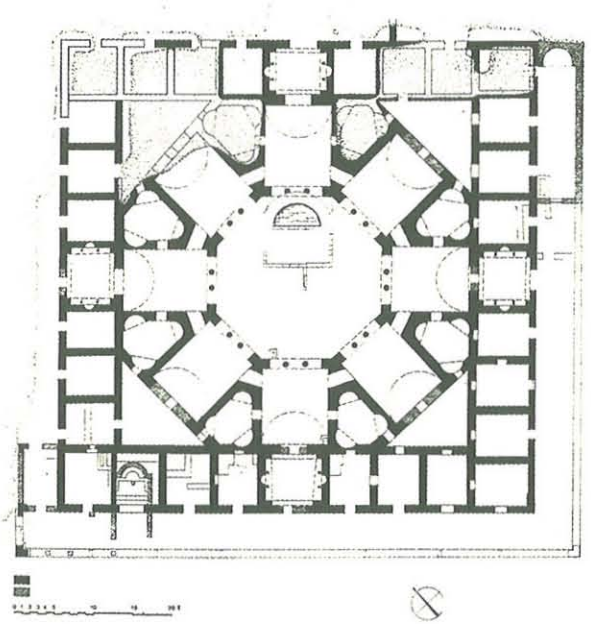

Εικόνα / Figure 417
Μαρτύριο Αγίου Φιλίππου, κάτοψη. Φρυγία, Ιεράπολη, περίπου 400 (Verzone, RbK II, 1209-1210, εικ. 2).
Martyrium of St Philip, ground plan. Phrygia, Hierapolis, ca. 400 (Verzone, RbK II, 1209-1210, fig. 2).

Βουλγ. (κυριλλ.): мартирий м.
Βουλγ. (λατ.): martirij m.
Ρωσ. (κυριλλ.): мартирий м.; мартириум м.
Ρωσ. (λατ.): martirij m.; martirium m.
Σερβ. (κυριλλ.): мартиријум м.; мартириј м.
Σερβ. (λατ.): martirijum m.; martirij m.

μάσκα → **προσωπείο(ν)**

μαυσωλείο(ν) → **τάφος: μαυσωλείο(ν)**

μεγαλιθική τοιχοδομία*

μέγα τείχος → **έσω τείχος**

μέγαρο(ν) ου. // πρβ. *παλάτι(ον)*
Αγγλ.: palace
Αλβ.: pallat m.
Γαλλ.: palais m.
Γερμ.: Palast m.; Palais n.
Ιταλ.: palazzo m.
Ρουμ.: palat n.
Βουλγ. (κυριλλ.): палат м.; дворец м.; меґарон н.
Βουλγ. (λατ.): palat m.; dvorec m.; megaron n.
Ρωσ. (κυριλλ.): дворец м.; палаты ж. мн.; меґарон м.
Ρωσ. (λατ.): dvorec m.; palaty ž. mn.; megaron m.
Σερβ. (κυριλλ.): палата ж.; здање ср.
Σερβ. (λατ.): palata ž.; zdanje sr.

μέγαρο(ν) επισκοπικό(ν) → **επισκοπείο(ν)**

μέγαρο(ν) πατριαρχικό(ν) → **πατριαρχείο(ν)**

μ(ε)ικτός (τύπος) → **τύπος ναού: μ(ε)ικτός**

Εικόνα / Figure 418
Μαρτύριο Αγίου Φιλίππου. Φρυγία, Ιεράπολη, περίπου 400 (Ληψη: 1992).
Martyrium of St Philip. Phrygia, Hierapolis, ca. 400 (Photo: 1992).

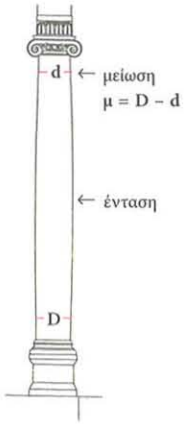

Εικόνα / Figure 419
Μείωση (μ) κίονα. Λοκρίδα, Βασιλική Δαφνουσίων, αρχές 5ου αι. (Ορλάνδος 1954, εικ. 222).
Diminution. Locris, Daphnousia Basilica, early 5th c. (Ορλάνδος 1954, fig. 222).

μείωση θ. & **μείωσις** θ. **(κίονα)**[164] (εικ. 419)
Αγγλ.: diminution (of column shaft)
Αλβ.: hollim (i kolonës) m.
Γαλλ.: démaigrissement m.; amincissement m.
Γερμ.: Verjüngung (des Säulenschaftes) f.
Ιταλ.: rastremazione (di colonna) f.
Ρουμ.: subţiere (a coloanei) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): изтъняване (на ствол на колона) ср.
Βουλγ. (λατ.): iztŭnjavane (na stvol na kolona) sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): утоньшение колонны ср.; сужение колонны ср.
Ρωσ. (λατ.): uton´šenie kolonny sr.; suženie kolonny sr.
Σερβ. (κυριλλ.): сужење (стуба) ср.
Σερβ. (λατ.): suženje (stuba) sr.

μείωσις (κίονα)→ **μείωση (κίονα)**

μεσαίο(ν) κλίτος → **κλίτος κεντρικό(ν)**

μέλος αρχιτεκτονικό(ν) ου.
Αγγλ.: architectural member
Αλβ.: element arkitektonik m.
Γαλλ.: membre architectural m.
Γερμ.: Bauglied n.
Ιταλ.: elemento architettonico m.
Ρουμ.: element de arhitectură n.
Βουλγ. (κυριλλ.): архитектурен елемент м.; строителен елемент м.
Βουλγ. (λατ.): architekturen element m.; stroitelen element m.
Ρωσ. (κυριλλ.): архитектурный элемент м.
Ρωσ. (λατ.): architekturnyj element m.
Σερβ. (κυριλλ.): архитектонски део м.; архитектонски елемент м.
Σερβ. (λατ.): arhitektonski deo m.; arhitektonski element m.

μεμόριο(ν) → **μημόριο(ν)**

Μέση (οδός) θ. (εικ. 420)
Αγγλ.: Mese
Αλβ.: bulevard qendror m.
Γαλλ.: Mésè f.; boulevard central m.
Γερμ.: Mese f.
Ιταλ.: Mese f.
Ρουμ.: Mese; arteră centrală f.
Βουλγ. (κυριλλ.): Мезе ср.; среден път м.; средна улица ж.
Βουλγ. (λατ.): Meze sr.; sreden pŭt m.; sredna ulica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): центральная улица ж.; ґлавная улица ж..
Ρωσ. (λατ.): central´naja ulica ž.; glavnaja ulica ž.
Σερβ. (κυριλλ.): Меси ж.; ґлавна улица ж.
Σερβ. (λατ.): Mesi ž.; glavna ulica ž.

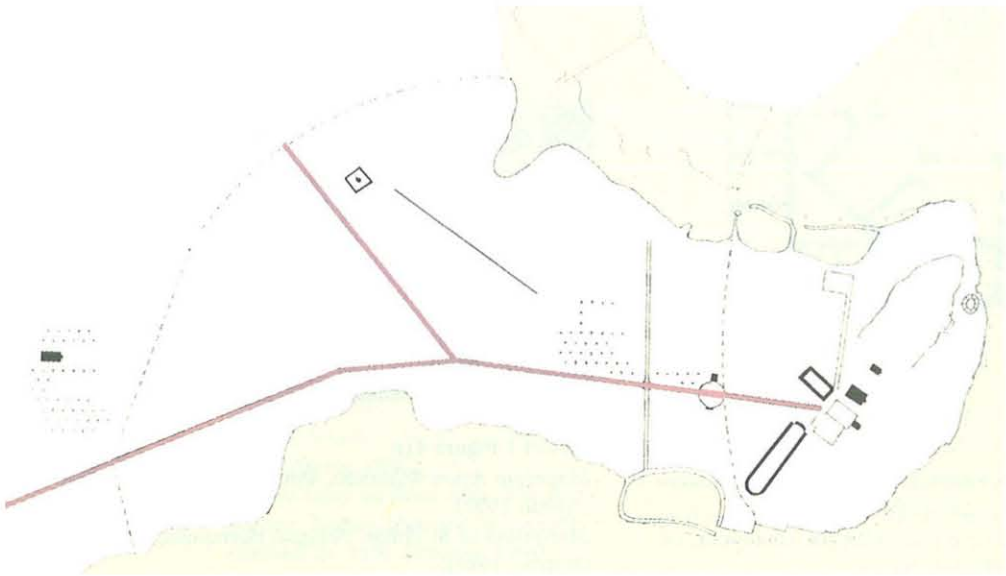

Εικόνα / Figure 420
Η *Μέση Οδός* της Κωνσταντινούπολης, κάτοψη (ΠΠ, κατά Notitia και Mango 1985).
The *Mese* of Constantinople, ground plan (ΠΠ, according to Notitia and Mango 1985).

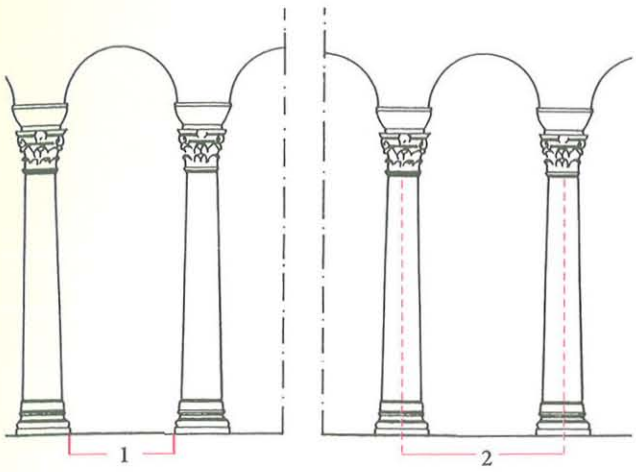

Εικόνα / Figure 421
1. *Μετακιόνιο*. 2. *Μεταξόνιο* (ΓΖ).
1. *Intercolumniation*. 2. *Interaxial distance* (ΓΖ).

μέσος οίκος → **χλιαροψύχριο(ν)**

μεταβατικός (τύπος) → **τύπος ναού: σταυροειδής με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός ελλαδικός / σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός οκτάστυλος / σταυροειδής με τρούλ(λ)ο και περίστωο(ν) – μεταβατικός**

μεταβατικός ελλαδικός (τύπος) → **τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός ελλαδικός**

μεταβατικός οκτάστυλος (τύπος) → **τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός οκτάστυλος**

μεταβατικός σταυροειδής με τρούλ(λ)ο και περίστωο(ν) (τύπος) → **τύπος ναού: σταυροειδής με τρούλ(λ)ο και περίστωο(ν) – μεταβατικός**

μετακιόνιο(ν) ου.· **διάστυλο(ν)** ου.· **διαστύλιο(ν)** ου. (εικ. 421.1) // πρβ. *μεταξόνιο(ν)*
Αγγλ.: intercolumniation; intercolumnar space
Αλβ.: hapësirë ndërmjet kolonave f.
Γαλλ.: entrecolonnement m.
Γερμ.: Interkolumnium n.; Säulenabstand m.
Ιταλ.: intercolumnio m.
Ρουμ.: intercolonament n.
Βουλγ. (κυριλλ.): междуколоние ср.; интерколумний м.
Βουλγ. (λατ.): međdukolonie sr.; interkolumnij m.
Ρωσ. (κυριλλ.): интерколумний м.
Ρωσ. (λατ.): interkolumnij m.
Σερβ. (κυριλλ.): међустубно растојање ср.; интерколумниј м.
Σερβ. (λατ.): međustubno rastojanje sr.; interkolumnij m.

μεταξόνιο(ν) ου. // πρβ. *μετακιόνιο(ν)* (εικ. 421.2)
Αγγλ.: interaxial distance; axial span
Αλβ.: hapësirë aksiale f.
Γαλλ.: entraxe m.
Γερμ.: Achsenabstand m.
Ιταλ.: interasse m.
Ρουμ.: distanţă interaxială f.; interax n.
Βουλγ. (κυριλλ.): междуосие ср.
Βουλγ. (λατ.): međduosie sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): расстояние между осями ср.
Ρωσ. (λατ.): rasstojanije među osjami sr.
Σερβ. (κυριλλ.): међуосовинско растојање ср.
Σερβ. (λατ.): međuosovinsko rastojanje sr.

μεταπύργιο(ν) ου.· **κορτίνα** θ.[165] (εικ. 422, 423.1, 623.7)
Αγγλ.: curtain wall, curtain
Αλβ.: kurtinë f.; mur ndërmjet kullave m.
Γαλλ.: courtine f.
Γερμ.: Kurtine f.; Mauerkurtine f.
Ιταλ.: cortina f.
Ρουμ.: curtină f.
Βουλγ. (κυριλλ.): крепостната стена между две съседни кули ж.; куртина ж.

Εικόνα / Figure 422
Μεταπύργιο. Άγκυρα, κάτω τείχος, 9ος αι. (Λήψη: 1985).
Curtain wall. Ankara, lower wall, 9th c. (Photo: 1985).

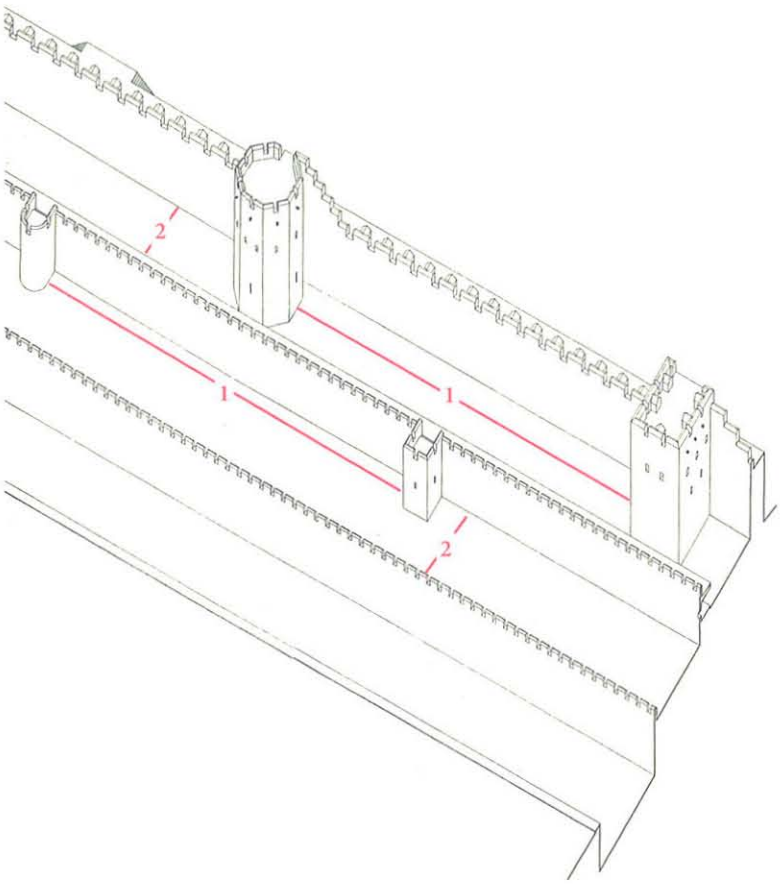

Εικόνα / Figure 423
Θεοδοσιανά *τείχη*, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Κωνσταντινούπολη, 413-439 ή 405-413 (ΣΒΜ κατά Meyer-Plath – Schneider 1943).
1. *μεταπύργιο* 2. *μετατείχιο*.
Theodosian *walls*, isometric reconstruction. Constantinople, 413-439 or 405-413 (ΣΒΜ, after Meyer-Plath – Schneider 1943).
1. *curtain wall* 2. *bailey*.

Βουλγ. (λατ.): krepostnata stena meždu dve sŭsedni kuli ž.; kurtina ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): куртина ж.
Ρωσ. (λατ.): kurtina ž.
Σερβ. (κυριλλ.): плоха бедема ж.; зидно платно бедема ср.
Σερβ. (λατ.): ploha bedema ž.; zidno platno bedema sr.

μετατείχιο(ν) ου. (εικ. 423.2, 623.6)
Αγγλ.: bailey
Αλβ.: hapësirë ndërmjet mureve f.
Γαλλ.: lice f.
Γερμ.: Zwinger m.
Ιταλ.: corte esterna (di fotrificazione) f.;
Ρουμ.: spațiu dintre două incinte n.
Βουλγ. (κυριλλ.): междустение ср.
Βουλγ. (λατ.): meždustenie sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): пространство между внутренней и внешней стеной в крепости ср.
Ρωσ. (λατ.): prostranstvo meždu vnutrennej i vnešnej stenoj v kreposti sr.
Σερβ. (κυριλλ.): простор између два бедема м.
Σερβ. (λατ.): prostor između dva bedema m.

μετέωρος ηλιακός*

μετόχι ου.
Αγγλ.: metochion; dependeny
Αλβ.: metoq m.
Γαλλ.: metochion m.; métoque m.
Γερμ.: Metochion n.; Klosterfiliale f.; Klostergut n.
Ιταλ.: metochio m.; dipendenza del monastero f.
Ρουμ.: metoc n.; metoh n.; mitoc n.
Βουλγ. (κυριλλ.): метох м.
Βουλγ. (λατ.): metoch m.
Ρωσ. (κυριλλ.): метохия м.; метох м.; монастырское подворье ср.
Ρωσ. (λατ.): metochija m.; metoch m.; monastyrskoje podvorje sr.
Σερβ. (κυριλλ.): метох м.
Σερβ. (λατ.): metoh m.

μετωπική αξονομετρική προβολή → **σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική (ισομετρική) μετωπική**

μετωπική αξονομετρία των ιπποτών → **σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική (ισομετρική) μετωπική**

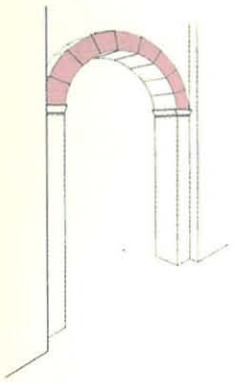

Εικόνα / Figure 424
Μέτωπο$_1$ τόξου (ΜΜΚ).
Face of arch (ΜΜΚ).

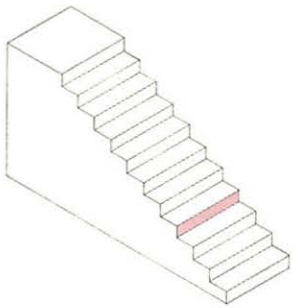

Εικόνα / Figure 425
Μέτωπο$_2$ βαθμίδας (ΜΜΚ).
Riser (ΜΜΚ).

μέτωπο(ν)$_1$ (τόξου / καμάρας) ου. (εικ. 424)
Αγγλ.: face; front; head
Αλβ.: ballë m.
Γαλλ.: face f.; front m.; tête (de claveau) f.
Γερμ.: Stirn f.; Haupt n.
Ιταλ.: fronte (dell'arco / della volta) m.; ghiera (dell'arco / della volta) f.
Ρουμ.: faţa văzută (a arcului / a bolţarului) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): чело ср.; лице ср.
Βουλγ. (λατ.): čelo sr.; lice sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): щека (арки / свода) ж.
Ρωσ. (λατ.): ščeka (arki / svoda) ž.
Σερβ. (κυριλλ.): чело (лука / свода) ср.; лице (лука / свода) ср.
Σερβ. (λατ.): čelo (luka / svoda) sr.; lice (luka / svoda) sr.

μέτωπο(ν)$_2$ (βαθμίδας) ου. (εικ. 425)
Αγγλ.: riser
Αλβ.: ball i shkallës m.
Γαλλ.: contremarche f.
Γερμ.: Setzstufe f.
Ιταλ.: alzata (del gradino) f.
Ρουμ.: contratreaptă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): чело на стъпало ср.
Βουλγ. (λατ.): čelo na stŭpalo sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): торец ступени ж.
Ρωσ. (λατ.): torec stupeni ž.
Σερβ. (κυριλλ.): чело степеника ср.
Σερβ. (λατ.): čelo stepenika sr.

μέτωπο(ν)$_3$ (τοίχου) ου. → **παρειά$_2$ (τοίχου)**

μήκος ου.
Αγγλ.: length
Αλβ.: gjatësi f.
Γαλλ.: longueur f.
Γερμ.: Länge f.
Ιταλ.: lunghezza f.
Ρουμ.: lungime f.
Βουλγ. (κυριλλ.): дължина ж.
Βουλγ. (λατ.): dŭlžina ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): длина ж.
Ρωσ. (λατ.): dlina ž.
Σερβ. (κυριλλ.): дужина ж.
Σερβ. (λατ.): dužina ž.

μήλο(ν) ου. (εικ. 426)
Αγγλ.: globe finial
Αλβ.: mollë f.
Γαλλ.: pomme f.
Γερμ.: Zippus m.
Ιταλ.: pomo m.
Ρουμ.: ornament sferic n.
Βουλγ. (κυριλλ.): сферичен завършек м.; "ябълка" ж.
Βουλγ. (λατ.): sferičen zavŭršek m.; "jabŭlka" ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): навершие парапетной тумбы ср.
Ρωσ. (λατ.): naveršije parapetnoj tumby sr.
Σερβ. (κυριλλ.): јабука ж.; лоптасти украс м.
Σερβ. (λατ.): jabuka ž.; loptasti ukras m.

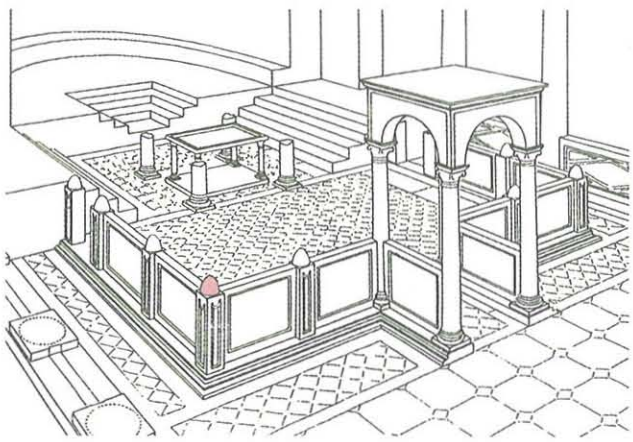

Εικόνα / Figure 426
Μήλο επάνω σε πεσσίσκο φράγματος πρεσβυτερίου, προοπτική αναπαράσταση. Φθιώτιδες Θήβες, Βασιλική Β, τέλος 5ου αι. (Ορλάνδος 1954, εικ. 497).
Globe finial on top of pier in chancel screen, perspective reconstruction. Phthiotic Thebes, Basilica B, late 5th c. (Ορλάνδος 1954, fig. 497).

μημόριο(ν) ου.· **μεμόριο(ν)** ου· **μνήμα** ου.[166] // πρβ. *μαρτύριο(ν), τάφος, σήμα επιτύμβιο(ν)*
Αγγλ.: memorium
Αλβ.: memorial m.; përkujtimore f.
Γαλλ.: memorium m.
Γερμ.: Memorium n.
Ιταλ.: memoria f.
Ρουμ.: memorial n.
Βουλγ. (κυριλλ.): мемория ж.
Βουλγ. (λατ.): memorija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): надгробие ср.; гробница ж.; мемориий м.
Ρωσ. (λατ.): nadgrobie sr.; grobnica ž.; memorij m.
Σερβ. (κυριλλ.): меморија ж.
Σερβ. (λατ.): memorija ž.

μητατώριο(ν) ου. & **μυτατώριο(ν)** ου.[167]
Αγγλ.: mitatorion; metatorion; mutatorium
Αλβ.: mutatorium m.
Γαλλ.: mytatorion m.; mutatorium m.
Γερμ.: Mitatorion n.; Mutatorium n.; Umkleideraum m.
Ιταλ.: mitatorio m.
Ρουμ.: mitatorion; mutatorium
Βουλγ. (κυριλλ.): митаторий м.
Βουλγ. (λατ.): mitatorij m.
Ρωσ. (κυριλλ.): мутаториум м.; мутаторий м.; переодевальня ж.
Ρωσ. (λατ.): mutatorium m.; mutatorij m.; pereodeval'nja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): мутаторион м.; свлачионица ж.
Σερβ. (λατ.): mutatorion m.; svlačionica ž.

μητροπολιτικός ναός*

μ(ε)ικτή τοιχοδομία*

μ(ε)ικτός (τύπος) → τύπος ναού: **μ(ε)ικτός**

μετωπικό(ν) προοπτικό(ν) με ένα σημείο φυγής σχέδιο(ν)*

μετωπική με ένα σημείο φυγής προοπτική → **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) μετωπικό(ν) με ένα σημείο φυγής**

μιλιάριο(ν) ου.[168] (εικ. 427)
Αγγλ.: milestone; milliary
Αλβ.: miliar m.; gur kilometrik m.
Γαλλ.: milliaire m.; borne milliaire f.
Γερμ.: Meilenstein m.
Ιταλ.: miliario m.
Ρουμ.: miliar n.; bornă miliară f.; miliariu n.
Βουλγ. (κυριλλ.): милиарий м.; километричен камък м.
Βουλγ. (λατ.): miliarij m.; kilometričen kamŭk m.
Ρωσ. (κυριλλ.): верстовой столб м.
Ρωσ. (λατ.): verstovoj stolb m.
Σερβ. (κυριλλ.): миљоказ м.
Σερβ. (λατ.): miljokaz m.

μνήμα → **μημόριο(ν)**

μνημειακός τάφος*

μνημείο(ν) ου.
Αγγλ.: monument
Αλβ.: monument m.
Γαλλ.: monument m.
Γερμ.: Denkmal n.; Monument n.
Ιταλ.: monumento m.
Ρουμ.: monument n.
Βουλγ. (κυριλλ.): паметник м.
Βουλγ. (λατ.): pametnik m.
Ρωσ. (κυριλλ.): памятник м.
Ρωσ. (λατ.): pamjatnik m.
Σερβ. (κυριλλ.): споменик м.
Σερβ. (λατ.): spomenik m.

μόλος → **προβλήτα**

μολύβδινη στέγη*

μόλυβδος → **μολύβι**

Εικόνα / Figure 427
Μιλιάριο. Αμφίπολη, εποχή Αδριανού (76-138). Μουσείο, αρ. ευρ. Λ. 729 (Λήψη: ΙΗ΄ ΕΠΚΑ). Επιγραφή: «Αυτοκρατορι | καισαρι Τιτω Αιλιω | Αδριανω Αντωνεινω σε|βαστω ευσεβει η Αμφι|πολειτων πολεις».
Milestone. Amphipolis, reign of Hadrian (76-138). Museum, inv. no. Λ. 729 (Photo: 18th ΕΠΚΑ). Inscription: «In honor of the respectful (and) pious emperor ceasar Titus Aelius Hadrianus Antoninus, the city of the Amphipolitans».

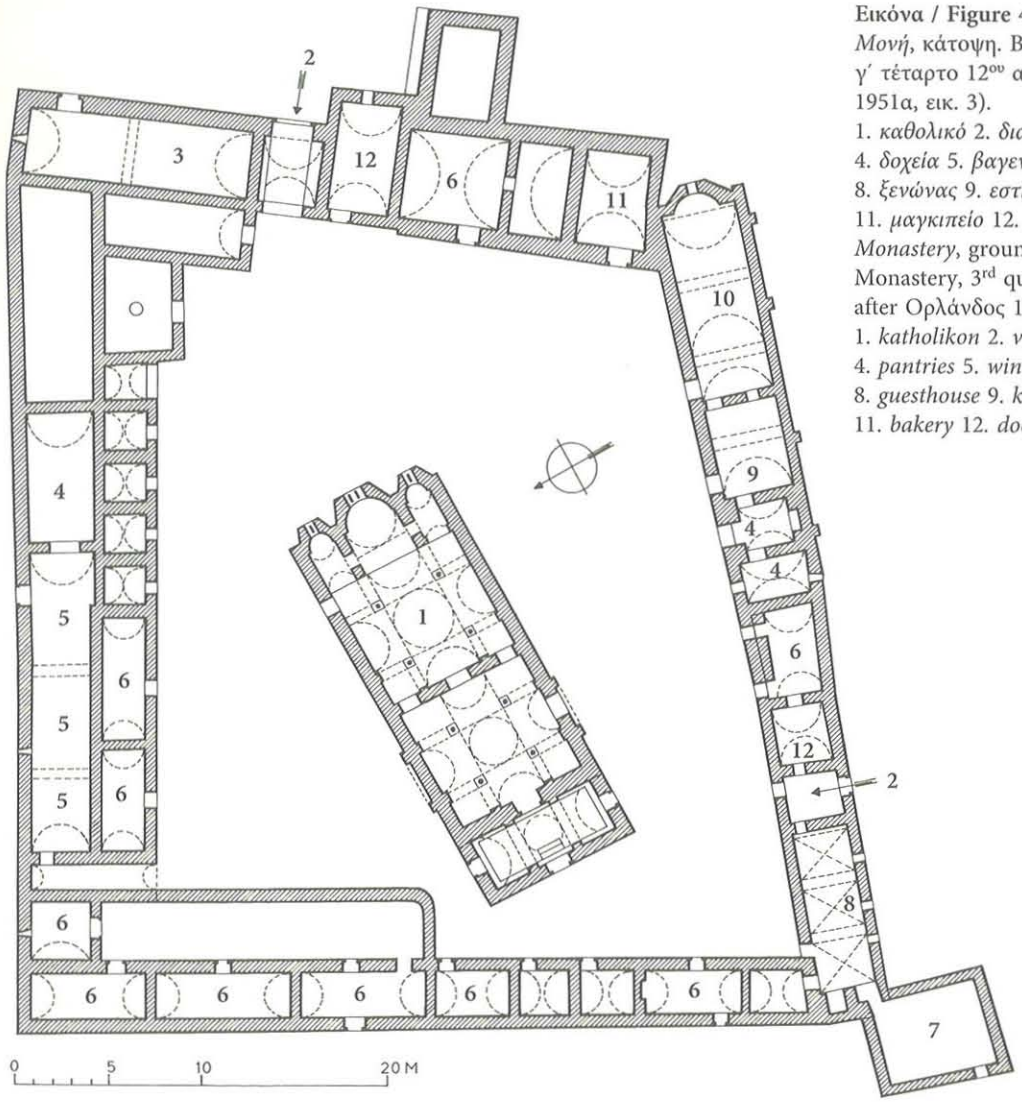

Εικόνα / Figure 428
Μονή, κάτοψη. Βοιωτία, Μονή Σαγματά, γ΄ τέταρτο 12ου αι. (ΠΜΚ, κατά Ορλάνδο 1951α, εικ. 3).
1. *καθολικό* 2. *διαβατικό* 3. *βορδωναρείο* 4. *δοχεία* 5. *βαγεναρεία* 6. *κελλιά* 7. *πύργος* 8. *ξενώνας* 9. *εστία*$_2$ 10. *τράπεζα* 11. *μαγκιπείο* 12. *θυρωρείο.*
Monastery, ground plan. Boeotia, Sagmata Monastery, 3rd quarter of 12th c. (ΠΜΚ, after Ορλάνδος 1951α, fig. 3).
1. *katholikon* 2. *vaulted passage* 3. *stable* 4. *pantries* 5. *wine-cellars* 6. *cells* 7. *tower* 8. *guesthouse* 9. *kitchen* 10. *refectory* 11. *bakery* 12. *doorman room.*

μολύβι ου.˙ **μόλυβδος** α.
Αγγλ.: lead
Αλβ.: plumb m.
Γαλλ.: plomb m.
Γερμ.: Blei n.
Ιταλ.: piombo m.
Ρουμ.: plumb n.
Βουλγ. (κυριλλ.): олово ср.
Βουλγ. (λατ.): olovo sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): свинец м.
Ρωσ. (λατ.): svinec m.
Σερβ. (κυριλλ.): олово ср.
Σερβ. (λατ.): olovo sr.

μοναστήρι(ον) ου.˙ **μονή** θ.[169] (εικ. 428) // πρβ. *αβ(β)αείο(ν)*
Αγγλ.: monastery; convent; nunnery; cloister
Αλβ.: manastir m.; kuvent m
Γαλλ.: monastère m.; couvent m.; cloître m.
Γερμ.: Kloster n.
Ιταλ.: monastero m.
Ρουμ.: mănăstire f.
Βουλγ. (κυριλλ.): манастир м.; обител ж.
Βουλγ. (λατ.): manastir m.; obitel ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): монастырь м.; обитель ж.
Ρωσ. (λατ.): monastyr′ m.; obitel′ ž
Σερβ. (κυριλλ.): манастир м.
Σερβ. (λατ.): manastir m.

μοναστηριακός θόλος*

μονή → **μοναστήρι(ον)**

Εικόνα / Figure 429
Μονόγραμμα της αυτοκράτειρας Θεοδώρας σε επίθημα ιωνικού κιονοκράνου. Έφεσος, Βασιλική Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου, 527-548 (ΛΗΨΗ: 1992).
Monogram of the empress Theodora on impost block of Ionic capital. Ephesus, Basilica of St John the Theologian, 527-548 (ΡΗΟΤΟ: 1992).

Εικόνα / Figure 430
Μονόγραμμα της αυγούστας Ειρήνης της Αθηναίας σε κιονόκρανο, 797-802. Αθήνα, Βυζαντινό Μουσείο, αρ. ευρ. ΒΧΜ 3017 (ΛΗΨΗ: ΒΧΜ).
Monogram of Augusta Irene of Athens, 797-802. Athens, Byzantine Museum, inv. no. ΒΧΜ 3017 (ΡΗΟΤΟ: ΒΧΜ).

μονόγραμμα ου. (εικ. 429-430, 164β)
Αγγλ.: monogram
Αλβ.: monogram m.
Γαλλ.: monogramme m.
Γερμ.: Monogramm n.
Ιταλ.: monogramma m.
Ρουμ.: monogramă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): моноґрам м.
Βουλγ. (λατ.): monogram m.
Ρωσ. (κυριλλ.): моноґрамма ж.
Ρωσ. (λατ.): monogramma ž.
Σερβ. (κυριλλ.): моноґрам м.
Σερβ. (λατ.): monogram m.

μονόγραμμα Χριστού → **χρίσμα**

μονοκάμαρος (ναός) → τύπος ναού: **μονοκάμαρος**

μονοκλινής στέγη → **στέγη μονόρρυτη**

μονόκλιτη βασιλική → τύπος ναού: **μονόχωρος δρομικός**

μονόκλιτος βασιλική → τύπος ναού: **μονόχωρος δρομικός**

μονόκλιτος (τύπος) → **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μονόκλιτος**

μονόκλιτος σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο (τύπος) → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μονόκλιτος**

μονολιθικός κίονας*

μονόλιθος κίονας → **κίονας μονολιθικός**

μονόλοβο(ν) παράθυρο(ν)*

μονοπάτι ου.
Αγγλ.: path; footpath
Αλβ.: shteg m.
Γαλλ.: sentier m.; sente f
Γερμ.: Pfad m.; Fußweg m.
Ιταλ.: sentiero m.
Ρουμ.: potecă f.; cărare f.
Βουλγ. (κυριλλ.): пътека ж.
Βουλγ. (λατ.): pŭteka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): тропа ж.; тропинка ж.; дорожка ж.
Ρωσ. (λατ.): tropa ž.; tropinka ž.; dorožka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): путиħ м.; стаза ж.
Σερβ. (λατ.): putić m.; staza ž.

μονόρ(ρ)ιχτη στέγη → **στέγη μονόρρυτη**

μονόρρυτη στέγη*

μονόρρυτος στέγη → **στέγη μονόρρυτη**

μονόχωρος δρομικός (ναός) → τύπος ναού: **μονόχωρος δρομικός**

μονόχωρος καμαροσκέπαστος (τύπος) → τύπος ναού: **μονοκάμαρος**

μονόχωρος σταυροειδής εγγεγραμμένος (ναός) **με άνισα πλάτη κεραιών** → τύπος ναού: **σταυρεπίστεγος με τρούλ(λ)ο**

μονόχωρος τετράγωνος τρουλ(λ)αίος με περιμετρικό διάδρομο (τύπος) → τύπος ναού: **μονόχωρος τετράγωνος τρουλ(λ)αίος με περιμετρικό διάδρομο**

μονόχωρος τρουλ(λ)αίος (ναός) → τύπος ναού: **μονόχωρος τρουλ(λ)αίος**

μονόχωρος τρουλ(λ)αίος με περίστωο(ν) (ναός) → τύπος ναού: **μονόχωρος τετράγωνος τρουλ(λ)αίος με περιμετρικό διάδρομο**

μπατική πλίνθος → **πλίνθος τεθειμένη φορμηδόν**
μπρού(ν)τζος → **κρατέρωμα**

μύαξ → θόλος: **τεταρτοσφαίριο(ν)**

μύλη → **μυλόπετρα**

μυλόπετρα θ.· **μύλη** θ. (εικ. 431)
Αγγλ.: millstone
Αλβ.: gur mulliri m.
Γαλλ.: meule f.
Γερμ.: Mühlstein m.
Ιταλ.: macina f.; mola f.
Ρουμ.: piatră de moară f.
Βουλγ. (κυριλλ.): воденичен камък м.
Βουλγ. (λατ.): vodeničen kamŭk m.
Ρωσ. (κυριλλ.): жёрнов м.
Ρωσ. (λατ.): žërnov m.
Σερβ. (κυριλλ.): воденички камен м.; млински камен м.
Σερβ. (λατ.): vodenički kamen m.; mlinski kamen m.

μύλος$_1$ α.
Αγγλ.: mill
Αλβ.: mulli m.
Γαλλ.: moulin m.
Γερμ.: Mühle f.
Ιταλ.: mulino m.
Ρουμ.: moară f.
Βουλγ. (κυριλλ.): мелница ж.
Βουλγ. (λατ.): melnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): мельница ж.
Ρωσ. (λατ.): mel'nica ž.
Σερβ. (κυριλλ.): млин м.; воденица ж.
Σερβ. (λατ.): mlin m.; vodenica ž.

μύλος$_2$ → **μυλώνας**

μυλώνας α. & **μυλών** α.· **μύλος$_2$** α.
Αγγλ.: mill house
Αλβ.: mulli m.
Γαλλ.: moulin m.
Γερμ.: Mühlenhaus n.
Ιταλ.: mulino m.
Ρουμ.: moară f.
Βουλγ. (κυριλλ.): мелница ж.; воденица ж.
Βουλγ. (λατ.): melnica ž.; vodenica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): мельница ж.; мукомольня м.
Ρωσ. (λατ.): mel'nica ž.; mukomol'ja m.
Σερβ. (κυριλλ.): млин м.; воденица ж.
Σερβ. (λατ.): mlin m.; vodenica ž.

μυλών → **μυλώνας**

μυτατώριο(ν) → **μητατώριο(ν)**

μώλος → **προβλήτα**

μωσαϊκό(ν) → **ψηφιδωτό(ν)**

μωσαϊκό(ν) δάπεδο(ν) → **δάπεδο(ν) ψηφιδωτό(ν)**

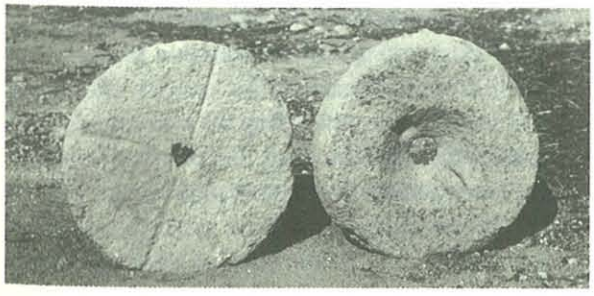

Εικόνα / Figure 431
Μυλόπετρες. Κως, Καρδάμαινα (αρχαία Αλάσαρνα), παλαιοχριστιανικός οικισμός, 6ος-7ος αι. (ΛΗΨΗ: 1986).
Millstones. Cos, Kardamaina (ancient Halasarna), early Christian settlement, 6th-7th c. (PHOTO: 1986).

N

ναός α.˙ **εκκλησία** θ.[170] // πρβ. *καθολικό(ν), κυριακό(ν), οίκος εκκλησίας, τύπος ναού*
Αγγλ.: church
Αλβ.: kishë f.
Γαλλ.: église f.; temple m. [σπάν.]
Γερμ.: Kirche f.; Gotteshaus n.
Ιταλ.: chiesa f.
Ρουμ.: biserică f.
Βουλγ. (κυριλλ.): църква ж.; храм м.
Βουλγ. (λατ.): cŭrkva ž.; chram m.
Ρωσ. (κυριλλ.): церковь ж.; храм м.
Ρωσ. (λατ.): cerkov′ ž.; chram m.
Σερβ. (κυριλλ.): црква ж.; храм м.
Σερβ. (λατ.): crkva ž.; hram m.

ναός ενοριακός α.
Αγγλ.: parish church
Αλβ.: kishë enorie f.
Γαλλ.: église paroissiale f.
Γερμ.: Gemeindekirche f.
Ιταλ.: chiesa parrocchiale f.
Ρουμ.: biserică parohială f.
Βουλγ. (κυριλλ.): енорийска църква ж.
Βουλγ. (λατ.): enorijska cŭrkva ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): приходская церковь ж.
Ρωσ. (λατ.): prichodskaja cerkov′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): парохијска црква ж.
Σερβ. (λατ.): parohijska crkva ž.

ναός επισκοπικός α. // πρβ. *ναός καθεδρικός*
Αγγλ.: episcopal church
Αλβ.: kishë peshkopale f.
Γαλλ.: église épiscopale f.
Γερμ.: Bischofskirche f.
Ιταλ.: chiesa episcopale f.
Ρουμ.: biserică episcopală f
Βουλγ. (κυριλλ.): епископска църква ж.
Βουλγ. (λατ.): episkopska cŭrkva ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): епископская церковь ж.
Ρωσ. (λατ.): jepiskopskaja cerkov′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): епископска црква ж.
Σερβ. (λατ.): episkopska crkva ž.

ναός καθεδρικός α. // πρβ. *ναός επισκοπικός, ναός μητροπολιτικός*
Αγγλ.: cathedral
Αλβ.: kishë katedrale f.
Γαλλ.: cathédrale f.
Γερμ.: Kathedrale f.
Ιταλ.: cattedrale f.
Ρουμ.: catedrală f.
Βουλγ. (κυριλλ.): катедрала ж.; катедрална църква ж.
Βουλγ. (λατ.): katedrala ž.; katedralna cŭrkva ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): собор м.; кафедральный собор м.
Ρωσ. (λατ.): sobor m.; kafedral′nyj sobor m.
Σερβ. (κυριλλ.): саборна црква ж.; катедрала ж.
Σερβ. (λατ.): saborna crkva ž.; katedrala ž.

ναός κοιμητηριακός α. // πρβ. *βασιλική κοιμητηριακή*
Αγγλ.: funerary church
Αλβ.: kishë funerare f.
Γαλλ.: église funéraire f.
Γερμ.: Friedhofskirche f.; Coemeterialkirche f.
Ιταλ.: chiesa funeraria f.; chiesa cimiteriale f.
Ρουμ.: biserică de cimitir f.
Βουλγ. (κυριλλ.): гробищна църква ж.
Βουλγ. (λατ.): grobištna cŭrkva ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): церковь при кладбище ж.
Ρωσ. (λατ.): cerkov′ pri kladbiščе ž.
Σερβ. (κυριλλ.): гробљанска црква ж.
Σερβ. (λατ.): grobljanska crkva ž.

ναός με δίδυμες αψίδες → τύπος ναού: **δίκογχος**

ναός με κυκλική κάτοψη → τύπος ναού: **ροτόντα**

ναός μητροπολιτικός α. // πρβ. *ναός καθεδρικός*
Αγγλ.: metropolitan church
Αλβ.: kishë mitropolite f.
Γαλλ.: métropole f.; église métropolitaine f.
Γερμ.: Metropolitankirche f.
Ιταλ.: chiesa metropolitana f.
Ρουμ.: biserică mitropolitană f.; mitropolie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): митрополитска църква ж.
Βουλγ. (λατ.): mitropolitska cŭrkva ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): митрополичий собор м.
Ρωσ. (λατ.): mitropoličij sobor m.
Σερβ. (κυριλλ.): митрополијска црква ж.
Σερβ. (λατ.): mitropolijska crkva ž.

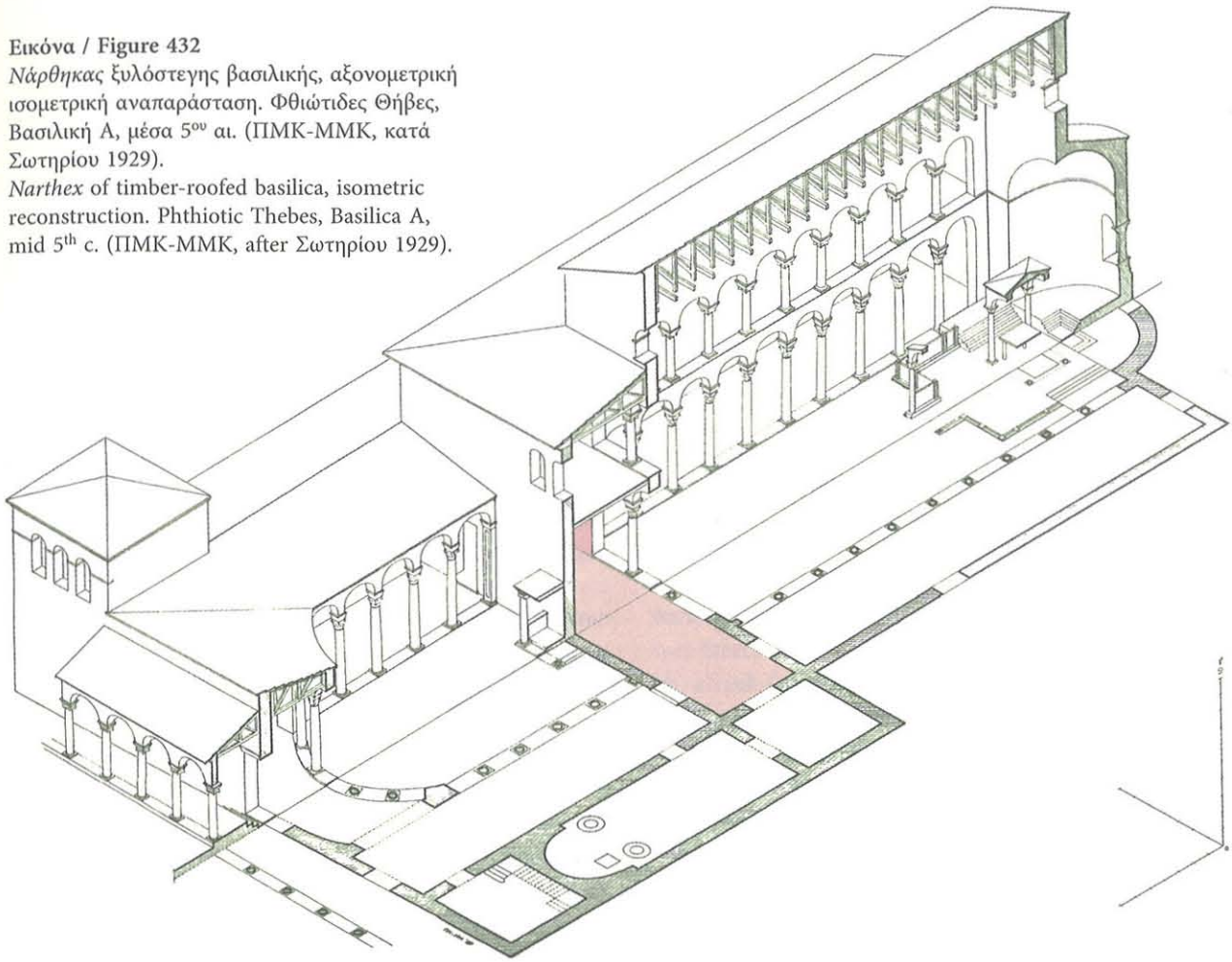

Εικόνα / Figure 432
Νάρθηκας ξυλόστεγης βασιλικής, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Φθιώτιδες Θήβες, Βασιλική Α, μέσα 5ου αι. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Σωτηρίου 1929).
Narthex of timber-roofed basilica, isometric reconstruction. Phthiotic Thebes, Basilica A, mid 5th c. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Σωτηρίου 1929).

ναός σχήματος ελεύθερου σταυρού (τύπος) → τύπος ναού: **ναός σχήματος ελεύθερου σταυρού**

ναός σχήματος ημιεγγεγραμμένου σταυρού (τύπος) → τύπος ναού: **σταυροειδής ημιεγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο**

νάρθηκας α. & **νάρθηξ** α.[171] (εικ. 432-433)
Αγγλ.: narthex
Αλβ.: narteks m.
Γαλλ.: narthex m.
Γερμ.: Narthex m.; Vorhalle f.
Ιταλ.: nartece m.; narthex m.; ardica f.
Ρουμ.: pronaos n.; nartex n.
Βουλγ. (κυριλλ.): нартекс м.; притвор м.
Βουλγ. (λατ.): narteks m.; pritvor m.
Ρωσ. (κυριλλ.): нартекс м.; притвор м.; нарфик м.
Ρωσ. (λατ.): nartex m.; pritvor m.; narfik m.
Σερβ. (κυριλλ.): нартекс м.; припрата ж.
Σερβ. (λατ.): narteks m.; priprata ž.

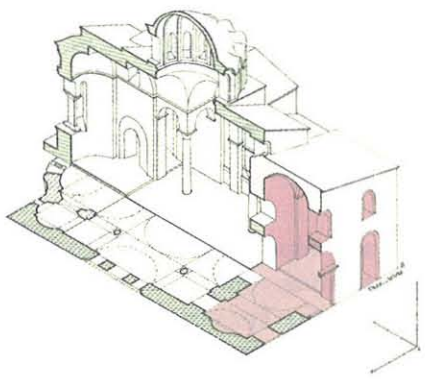

Εικόνα / Figure 433
Νάρθηκας σταυροειδούς εγγεγραμμένου με τρούλο ναού, σύνθετου τετρακιόνιου, αξονομετρική ισομετρική τομή. Κωνσταντινούπολη, Άγιος Θεόδωρος (;) (Vefa Kilise Camii), φάση τέλους 11ου-αρχών 12ου αι. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Van Millingen 1912).
Narthex of cross-in-square church, complex four-columned type, isometric section. Constantinople, St Theodore (?) (Vefa Kilise Camii), late 11th-early 12th c. phase (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Van Millingen 1912).

νάρθηξ → **νάρθηκας**

ναυς → **κυρίως ναός**

νεκρικό(ν) παρεκκλήσι-ο(ν)*

νεκρικός θάλαμος*

νεκρόπολη θ. & **νεκρόπολις** θ. // *πρβ. κοιμητήριο(ν)*
Αγγλ.: necropolis
Αλβ.: nekropol m.; varrezë f.
Γαλλ.: nécropole f.
Γερμ.: Nekropole f.; Gräberstadt f.
Ιταλ.: necropoli f.
Ρουμ.: necropolă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): некропол м.
Βουλγ. (λατ.): nekropol m.
Ρωσ. (κυριλλ.): некрополь м.
Ρωσ. (λατ.): nekropol′ m.
Σερβ. (κυριλλ.): некропола ж.
Σερβ. (λατ.): nekropola ž.

νεκρόπολις → **νεκρόπολη**

νεκροταφείο(ν) → **κοιμητήριο(ν)**

νερά (μαρμάρου) → **φλέβες (μαρμάρου)**

νερόμυλος → **υδρόμυλος**

νεύρωση θ. & **νεύρωσις** θ.· **βεργίο(ν)** ου.[172] (εικ. 224-226)
Αγγλ.: rib
Αλβ.: nervurë f.
Γαλλ.: nervure f.
Γερμ.: Rippe f.
Ιταλ.: nervatura f.; costolone m.
Ρουμ.: nervură f.
Βουλγ. (κυριλλ.): нервюра ж.; ребро ср.
Βουλγ. (λατ.): nervjura ž.; rebro sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): нервюра ж.; ребро ср.; стрелка ж.
Ρωσ. (λατ.): nervjura ž.; rebro sr.; strelka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): нервура ж.; ребро ср.
Σερβ. (λατ.): nervura ž.; rebro sr.

νεύρωσις → **νεύρωση**

νεώριο(ν) → **αρσανάς**

νησίδα πολεοδομική → **τετράγωνο(ν) πολεοδομικό(ν)**

νησίς πολεοδομική → **τετράγωνο(ν) πολεοδομικό(ν)**

νησιωτικός – οκταγωνικός (τύπος) → **τύπος ναού: οκταγωνικός – απλός**

νομισματοκοπείο(ν) ου.
Αγγλ.: mint
Αλβ.: atelie monedhash f.
Γαλλ.: atelier monétaire m.
Γερμ.: Münze f.; Münzstätte f.
Ιταλ.: zecca f.
Ρουμ.: monetărie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): монетен двор м.; монетарница ж.
Βουλγ. (λατ.): moneten dvor m.; monetarnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): монетный двор м.
Ρωσ. (λατ.): monetnyj dvor m.
Σερβ. (κυριλλ.): ковница новца ж.
Σερβ. (λατ.): kovnica novca ž.

νοσοκομείο(ν) ου.· **ξενώνας**$_2$ α. & **ξενών**$_2$ α.[173]
Αγγλ.: hospital; infirmary
Αλβ.: spital m.
Γαλλ.: hôpital m.; infirmerie f.
Γερμ.: Krankenhaus n.; Hospital n.; Infirmeria f.
Ιταλ.: nosocomio m.; ospedale m.; infermeria f.
Ρουμ.: bolniță f.
Βουλγ. (κυριλλ.): болница ж.
Βουλγ. (λατ.): bolnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): больница ж.; ґоспиталь м.
Ρωσ. (λατ.): bol′nica ž.; gospital′ m.
Σερβ. (κυριλλ.): болница ж.
Σερβ. (λατ.): bolnica ž.

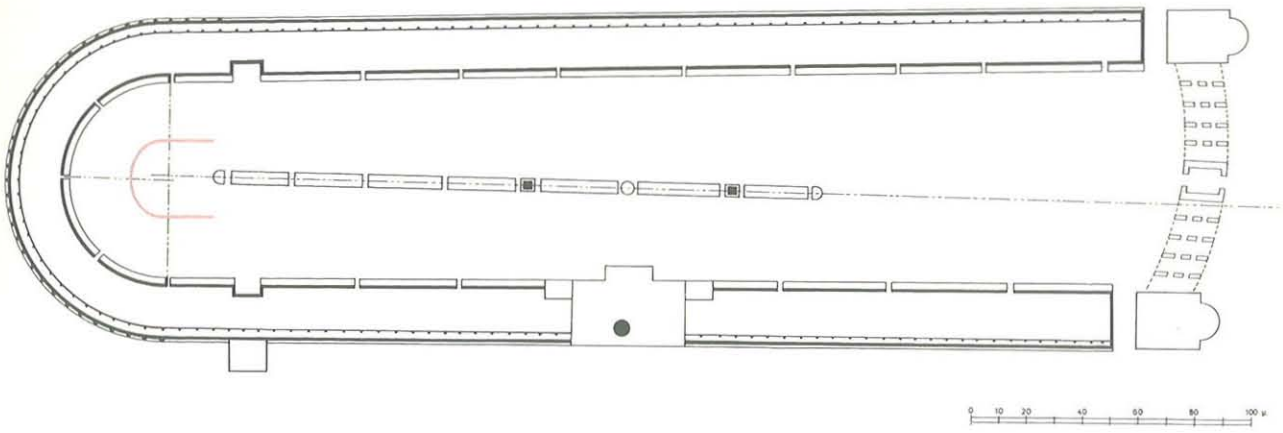

Εικόνα / Figure 434
Νύσσα. Κωνσταντινούπολη, Ιππόδρομος, κάτοψη, περίπου 330 (κατά Mango 1949, ανασχεδίαση).
Meta. Constantinople, Hippodrome, ground plan, ca. 330 (redrawn after Mango 1949).

νύσσα θ.˙ **καμπτήρας** α. & **καμπτήρ** α.[174] (εικ. 434)
Αγγλ.: meta
Αλβ.: cak m.; vendmbëritje m.
Γαλλ.: meta f.; borne f.
Γερμ.: Meta f.; Wendesäule f.
Ιταλ.: meta
Ρουμ.: bornă f.; meta f.
Βουλγ. (κυριλλ.): мета ж.
Βουλγ. (λατ.): meta ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): мета ж.; столб м.; каменная тумба ж.
Ρωσ. (λατ.): meta ž.; stolb m.; kamennaja tumba ž.
Σερβ. (κυριλλ.): мета ж.; белеґ окретнице м.; окретница хиподрома ж.
Σερβ. (λατ.): meta ž.; beleg okretnice m.; okretnica hipodroma ž.

νωπογραφία θ.
Αγγλ.: fresco
Αλβ.: afresk (pikturë) m.
Γαλλ.: fresque f.; peinture à fresque f.
Γερμ.: Fresko n.; Freskomalerei f.
Ιταλ.: affresco m.
Ρουμ.: frescă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): фреска ж.; фрескова живопис ж.
Βουλγ. (λατ.): freska ž.; freskova živopis ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): фреска ж.
Ρωσ. (λατ.): freska ž.
Σερβ. (κυριλλ.): фреска ж.
Σερβ. (λατ.): freska ž.

ξενών$_{1,2}$ → ξενώνας$_{1,2}$

ξενώνας$_1$ α. & ξενών$_1$ α. (μονής)[175]
Αγγλ.: monastery hostel; monastery guesthouse
Αλβ.: bujtinë (manastiri) f.
Γαλλ.: hôtellerie (de monastère) f.; hostellerie (de monastère) f.
Γερμ.: Hospiz n.; Pilgerherberge f.
Ιταλ.: ospizio (per pellegrini) m.; ostello m.; foresteria f.
Ρουμ.: arhondaric n.
Βουλγ. (κυριλλ.): странноприемница (в манастир) ж.
Βουλγ. (λατ.): stranopriemnica (v manastir) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): гостиница в монастыре ж.; странноприимный дом м.
Ρωσ. (λατ.): gostinica v monastyre ž.; strannopriimnyj dom m.
Σερβ. (κυριλλ.): странопријемница ж.
Σερβ. (λατ.): stranoprijemnica ž.

ξενώνας$_2$ → νοσοκομείο(ν)

ξερολιθιά → τοιχοδομία: ξερολιθιά

ξηρογραφία θ.
Αγγλ.: secco
Αλβ.: aseko (pikturë) m.
Γαλλ.: peinture à sec f.
Γερμ.: Seccomalerei f.
Ιταλ.: pittura a secco f.
Ρουμ.: pictură a secco f.
Βουλγ. (κυριλλ.): секо ср.; секова живопис ж.
Βουλγ. (λατ.): seko sr.; sekova živopis ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): живопись "а секко" ж.; живопись "аль секко" ж.; секко ср.; живопись по сухому ж.
Ρωσ. (λατ.): živopis′ "a sekko" ž.; živopis′ "al′ sekko" ž.; sekko sr.; živopis′po suchomu ž.
Σερβ. (κυριλλ.): сликарство "а секо" ср.
Σερβ. (λατ.): slikarstvo "a secco" sr.

ξύλινο(ν) δάπεδο(ν)*

ξύλινος στέγης σκελετός → επορορφία

ξύλο(ν) ου.
Αγγλ.: wood
Αλβ.: dru m.
Γαλλ.: bois m.
Γερμ.: Holz n.
Ιταλ.: legno m.
Ρουμ.: lemn n.
Βουλγ. (κυριλλ.): дърво ср.
Βουλγ. (λατ.): dŭrvo sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): дерево ср.
Ρωσ. (λατ.): derevo sr.
Σερβ. (κυριλλ.): дрво ср.
Σερβ. (λατ.): drvo sr.

ξυλόγλυπτος διακόσμηση → διάκοσμος ξυλόγλυπτος

ξυλογλυπτική θ. (εικ. 435)
Αγγλ.: wood-carving
Αλβ.: gdhendje në dru f.
Γαλλ.: sculpture sur bois f.
Γερμ.: Holzschnitzerei f.
Ιταλ.: intaglio in legno m.
Ρουμ.: sculptură în lemn f.
Βουλγ. (κυριλλ.): дърворезба ж.; резба на дърво ж.
Βουλγ. (λατ.): dŭrvorezba ž.; rezba na dŭrvo ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): резьба по дереву ж.
Ρωσ. (λατ.): rez′ba po derevu ž.
Σερβ. (κυριλλ.): дрворезбарство ср.; скулптура у дрвету ж.
Σερβ. (λατ.): drvorezbarstvo sr.; skulptura u drvetu ž.

ξυλόγλυπτος διάκοσμος*

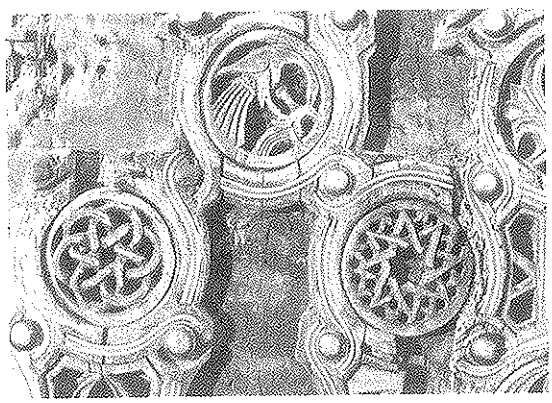

Εικόνα / Figure 435
Ξυλογλυπτική σε θύρα, λεπτομέρεια, ανακαίνιση 1296. Θεσσαλία, Ελασσόνα, Παναγία Ολυμπιώτισσα, σκευοφυλάκιο (Λήψη: ΒΧΜ).
Wood-carving on door, detail, restored in 1296. Thessaly, Elasson, Virgin Olympiotissa, skevophylakion (Photo: BXM).

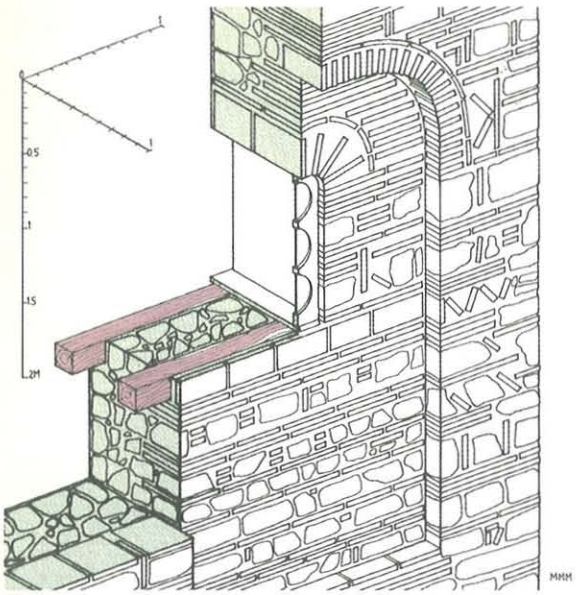

Εικόνα / Figure 436
Ξυλοδεσιά τοίχου, αξονομετρική ισομετρική τομή. Καστοριά, Άγιος Νικόλαος Κασνίτζης, γ΄ τέταρτο 12ου αι.
(ΜΜΚ, κατά Βελένη 1984, εικ. 30).
Wooden reinforcement, isometric section. Kastoria, St Nicholas Kasnitzis, 3rd quarter of 12th c.
(MMK, after Βελένης 1984, fig. 30).

ξυλοδεσιά θ.· **ιμάντωση** θ. & **ιμάντωσις** θ. (εικ. 436)
Αγγλ.: wooden reinforcement
Αλβ.: brez druri m.
Γαλλ.: chaînage (en bois) m.; armature (en bois) f.
Γερμ.: Holzeinlage f.
Ιταλ.: catena lignea f.; armatura (in legno) f.
Ρουμ.: armătură de lemn f.
Βουλγ. (κυριλλ.): гредоред м.
Βουλγ. (λατ.): gredored m.
Ρωσ. (κυριλλ.): деревянная связь ж.
Ρωσ. (λατ.): derevjannaja svjaz' ž.
Σερβ. (κυριλλ.): дрвени уложак м.; дрвени везач м.
Σερβ. (λατ.): drveni uložak m.; drveni vezač m.

ξυλόπατος → **δάπεδο(ν) ξύλινο(ν)**

ξυλόστεγη βασιλική → τύπος ναού: **βασιλική ξυλόστεγη**

ξυλόστεγος (ναός) → τύπος ναού: **ξυλόστεγος**

ξυλότυπος α.· **καλούπι** ου.[176] (εικ. 437, 641.3)
Αγγλ.: cent(e)ring; wooden formwork
Αλβ.: kallëp m.
Γαλλ.: cintre m.
Γερμ.: Lehrgerüst n.
Ιταλ.: centina f.
Ρουμ.: cintru n.; cofraj n.
Βουλγ. (κυριλλ.): куфраж м.; кръжило ср.; калъп (за арка / свод) м.
Βουλγ. (λατ.): kufraž m.; krŭžilo sr.; kalŭp (za arka / svod) m.
Ρωσ. (κυριλλ.): кружало (для арки / свода) ср.
Ρωσ. (λατ.): kružalo (dlja arki / svoda) sr.
Σερβ. (κυριλλ.): оплата (лука / свода) ж.; дрвена оплата ж.
Σερβ. (λατ.): oplata (luka / svoda) ž.; drvena oplata ž.

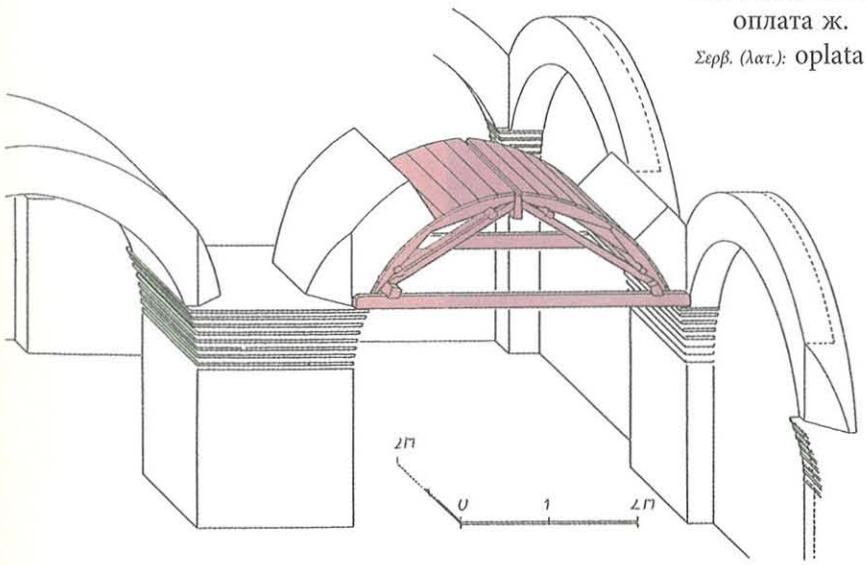

Εικόνα / Figure 437
Ξυλότυπος, αξονομετρική μετωπική αναπαράσταση. Θράκη, φρούριο Πυθίου, περίπου 1330 (Κορρές 1994, πίν. 7, ΙΙ).
Centering, axonometric (cavalier) reconstruction. Thrace, fortress at Pythio, ca. 1330 (Κορρές 1994, pl. 7, II).

ξυλουργείο(ν) ου.· **μαραγκούδικο** ου.[177]
Αγγλ.: carpenter's workshop; woodworker's workshop
Αλβ.: zdrukthtari f.
Γαλλ.: menuisierie f.; atelier de menuisier m.
Γερμ.: Schreinerei f.; Tischlerei f.; Tischlerwerkstatt f.
Ιταλ.: falegnameria f.; carpenteria f.
Ρουμ.: atelier de tâmplărie n.; tâmplărie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): дърводелска работилница ж.; дърводелна ж.
Βουλγ. (λατ.): dŭrvodelska rabotilnica ž.; dŭrvodelna ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): мастерская плотника ж.
Ρωσ. (λατ.): masterskaja plotnika ž.
Σερβ. (κυριλλ.): столарска радионица ж.
Σερβ. (λατ.): stolarska radionica ž.

ξυστά ου. πλ.[178] (εικ. 438)
Αγγλ.: sgraffiti pl.
Αλβ.: zgrafito m.; zbukurim me gërvishtje m.
Γαλλ.: sgraffiti m. pl.
Γερμ.: Sgraffiti n. pl.
Ιταλ.: sgraffiti m. pl.
Ρουμ.: sgraffito n.; sgraffiti pl.
Βουλγ. (κυριλλ.): сґрафито ср.; сґрафити м. мн.
Βουλγ. (λατ.): sgrafito sr.; sgrafiti m. mn.
Ρωσ. (κυριλλ.): сґраффито ср.; ґраффито ср.
Ρωσ. (λατ.): sgraffito sr.; graffito sr.
Σερβ. (κυριλλ.): зґрафити м. мн.
Σερβ. (λατ.): zgrafiti m. mn.

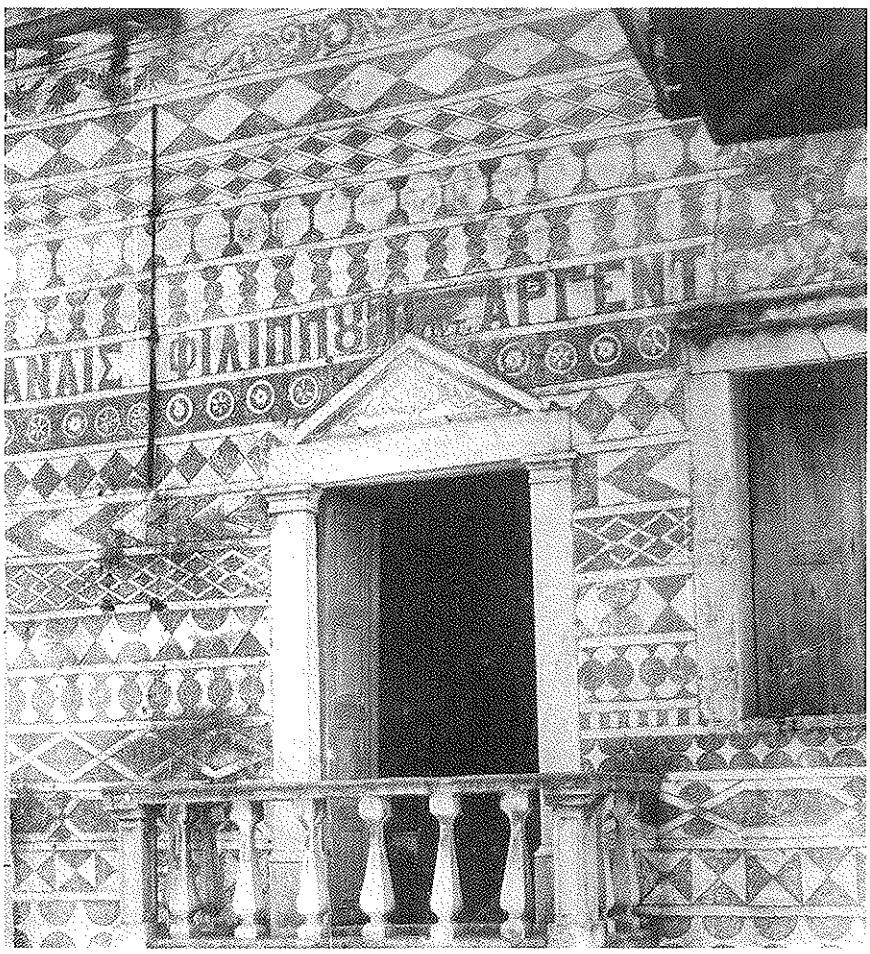

Εικόνα / Figure 438
Ξυστά σε πρόσοψη σπιτιού. Χίος, Πυργί, 19ος αι. (Λήψη: ΕΑΜΕ).
Sgraffiti on façade of house. Chios, Pyrgi, 19th c. (Photo: EAME).

Ο

Εικόνα / Figure 439
Ο *οβελίσκος* του Τουθμώσεως Γ΄ (1480-1448 π.Χ) από το ναό του Άμμωνος στο Καρνάκ της Αιγύπτου. Κωνσταντινούπολη, Ιππόδρομος (Λήψη: 1985). Στήθηκε στον Ιππόδρομο περίπου το 390 επί Θεοδοσίου Α΄.
Obelisk of Tuthmosis III (1480-1448 B.C.) from the temple of Ammon at Karnak, Egypt. Constantinople, Hippodrome (Photo: 1985). Set up in the Hippodrome ca. 390 during the reign of Theodosius I.

οβελίσκος α. (εικ. 439-440)
Αγγλ.: obelisk
Αλβ.: obelisk m.
Γαλλ.: obélisque m.
Γερμ.: Obelisk m.
Ιταλ.: obelisco m.
Ρουμ.: obelisc n.
Βουλγ. (κυριλλ.): обелиск м.
Βουλγ. (λατ.): obelisk m.
Ρωσ. (κυριλλ.): обелиск м.
Ρωσ. (λατ.): obelisk m.
Σερβ. (κυριλλ.): обелиск м.
Σερβ. (λατ.): obelisk m.

οδόντες → **γεισήποδες**

οδοντωτή ταινία*

οδός θ.˙ **δρόμος**$_2$ α.[179] (εικ. 441)
Αγγλ.: street; road
Αλβ.: rrugë f.
Γαλλ.: rue f.; chemin m.; route f.
Γερμ.: Weg m.; Straße f.
Ιταλ.: strada f.; via f.
Ρουμ.: stradă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): път м.; улица ж.
Βουλγ. (λατ.): pŭt m.; ulica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): дорога ж.; улица ж.
Ρωσ. (λατ.): doroga ž.; ulica ž.
Σερβ. (κυριλλ.): пут м.; улица ж.; цеста ж.
Σερβ. (λατ.): put m.; ulica ž.; cesta ž.

οδός με στοές → **έμβολος**$_1$

Εικόνα / Figure 440
Κτιστός *οβελίσκος*, τέλος 4ου αι., γνωστός ως του «Κωνσταντίνου Ζ΄ Πορφυρογέννητου». Κωνσταντινούπολη, Ιππόδρομος (Λήψη: 1985).
Built *obelisk*, end of 4th c., known as that of "Constantine VII Porphyrogennetos". Constantinople, Hippodrome (Photo: 1985).

οδός ρωμαϊκή από Α. προς Δ. θ.· decumanus α. (εικ. 441.2)
Αγγλ.: decumanus
Αλβ.: dekumanus m.; rrugë romake me drejtim L-P f.
Γαλλ.: decumanus m.
Γερμ.: Decumanus m.
Ιταλ.: decumanus m.; decumano m.
Ρουμ.: decumanus
Βουλγ. (κυριλλ.): декуманус м.
Βουλγ. (λατ.): dekumanus m.
Ρωσ. (κυριλλ.): декуманус м.
Ρωσ. (λατ.): dekumanus m.
Σερβ. (κυριλλ.): декуманус м.
Σερβ. (λατ.): dekumanus m.

οδός ρωμαϊκή από Β. προς Ν. θ.· cardo α. (εικ. 441.1)
Αγγλ.: cardo
Αλβ.: kardo m.; rrugë romake me drejtim V-J f.
Γαλλ.: cardo m.
Γερμ.: Cardo m.
Ιταλ.: cardo m.; cardine m.
Ρουμ.: cardo
Βουλγ. (κυριλλ.): кардо ср.
Βουλγ. (λατ.): kardo sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): кардо ср.
Ρωσ. (λατ.): kardo sr.
Σερβ. (κυριλλ.): кардо м.
Σερβ. (λατ.): kardo m.

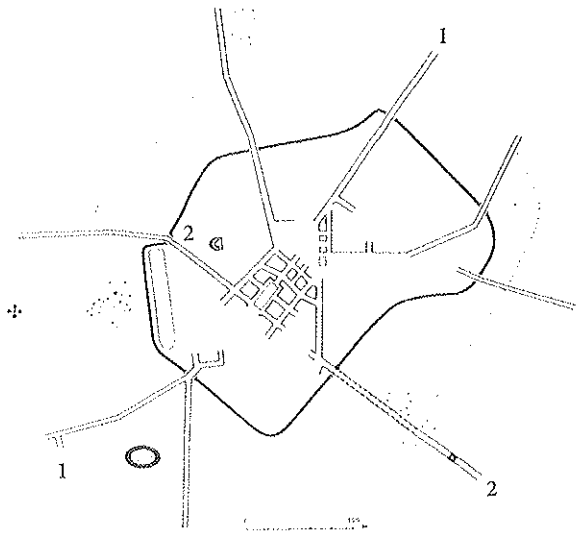

Εικόνα / Figure 441
Οδός. Μεδιόλανο (Μιλάνο), κάτοψη, γύρω στο 300 (Krautheimer 1983, εικ. 61). 1. *cardo* 2. *decumanus.*
Road. Milan, ground plan, ca. 300 (Krautheimer 1983, fig. 61). 1. *cardo* 2. *decumanus.*

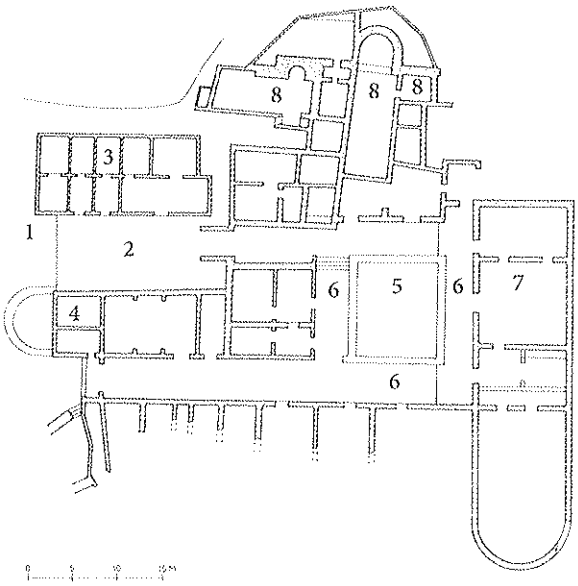

Εικόνα / Figure 442
Οικία Ευστολίου, κάτοψη. Κύπρος, Κούριο, 4ος αι. (Οδηγός Κουρίου 1987, εικ. 22, ανασχεδίαση).
1. *κύρια είσοδος* 2. *προαύλιο* 3. *αποθήκες και βοηθητικοί χώροι* 4. *απόπατος* 5. *περίστυλη αυλή* 6. *στοές* 7. *τρίκλινος* 8. *λουτρό.*
House of Eustolios, ground plan. Cyprus, Kourion, 4th c. (redrawn after Οδηγός Κουρίου 1987, fig. 22).
1. *main entrance* 2. *courtyard* 3. *storerooms and auxiliary spaces* 4. *latrine* 5. *colonnaded courtyard* 6. *porticoes* 7. *triclinium* 8. *bath.*

οικία θ.· οίκος α.· σπίτι ου. (εικ. 442-443)
Αγγλ.: house
Αλβ.: shtëpi f.; banesë f.
Γαλλ.: maison f.
Γερμ.: Haus n.; Wohnhaus n.
Ιταλ.: casa f.; domus f.
Ρουμ.: casă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): къща ж.; дом м.; жилище ср.
Βουλγ. (λατ.): kŭšta ž.; dom m.; žilište sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): дом м.; жилище ж.
Ρωσ. (λατ.): dom m.; žilišče ž.
Σερβ. (κυριλλ.): кућа ж.; дом м.
Σερβ. (λατ.): kuća ž.; dom m.

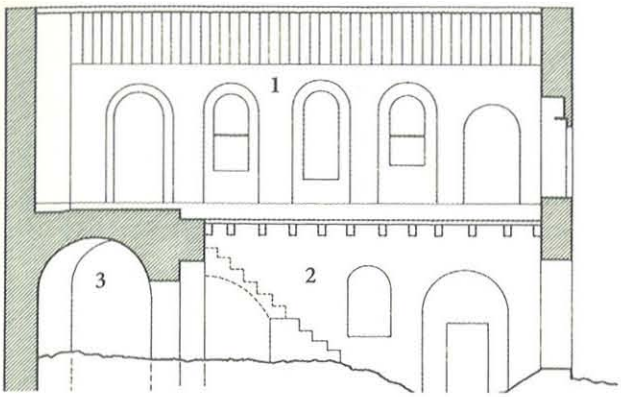

Εικόνα / Figure 443
Οικία στο Μυστρά, παλαιολόγειας περιόδου, τομή (κατά Ορλάνδο 1937, εικ. 49, ανασχεδίαση).
1. *ανώγειο* 2. *κατώγειο* 3. *διαβατικό*.
House in Mistra, Palaiologian period, section (redrawn after Ορλάνδος 1937, fig. 49).
1. *first floor* 2. *ground floor* 3. *vaulted passage*.

οικισμός α.
Αγγλ.: settlement
Αλβ.: vendbanim m.
Γαλλ.: agglomération f.
Γερμ.: Siedlung f.
Ιταλ.: agglomerato m.; in sediamento m.
Ρουμ.: aşezare f.
Βουλγ. (κυριλλ.): селище ср.
Βουλγ. (λατ.): selište sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): селение ср.; поселение ср.; посёлок м.
Ρωσ. (λατ.): selenie sr.; poselenije sr.; posëlok m.
Σερβ. (κυριλλ.): насеље ср.
Σερβ. (λατ.): naselje sr.

οικοδόμημα ου.· **κτήριο(ν)** ου.· **κτίριο(ν)** ου.
Αγγλ.: building
Αλβ.: ndërtesë f.
Γαλλ.: édifice m.; bâtiment m.
Γερμ.: Gebäude n.; Bau m.; Bauwerk n.
Ιταλ.: edificio m.
Ρουμ.: clădire f.; edificiu n.
Βουλγ. (κυριλλ.): сґрада ж.; здание ср.; постройка ж.
Βουλγ. (λατ.): sgrada ž.; zdanie sr.; postrojka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): здание ср.; строение ср.; постройка ж.
Ρωσ. (λατ.): zdanie sr.; stroenie sr.; postrojka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): зґрада ж.; ґрађевина ж.
Σερβ. (λατ.): zgrada ž.; građevina ž.

οίκος → **οικία**

οίκος εκκλησίας α.[180] //πρβ. *ναός*
Αγγλ.: house-church; domus ecclesiae
Αλβ.: shtëpi kishtare f.
Γαλλ.: titulus m.; domus ecclesiae m.
Γερμ.: Domus ecclesiae m.; Titulus m.
Ιταλ.: domus ecclesiae m.
Ρουμ.: domus ecclesiae
Βουλγ. (κυριλλ.): църковен дом м.; domus ecclesiae m.
Βουλγ. (λατ.): cŭrkoven dom m.; domus ecclesiae m.
Ρωσ. (κυριλλ.): дом-церковь м.; домовая церковь ж.
Ρωσ. (λατ.): dom-cerkov′ m.; domovaja cerkov′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): дом цркве м.
Σερβ. (λατ.): dom crkve m.

οίκος εσώτερος → **θερμό(ν)**

οίκος μέσος → **χλιαροψύχριο(ν)**

οικόσημο(ν) ου. (εικ. 235) // πρβ. *θυρεός*
Αγγλ.: arms pl.; coat of arms; armorial bearings pl.; blazon
Αλβ.: stemë f.
Γαλλ.: armoiries f. pl.; blason m.
Γερμ.: Wappen n.
Ιταλ.: stemma m.; blasone m.
Ρουμ.: blazon n.; stemă f.; armoarii f. pl.
Βουλγ. (κυριλλ.): ґерб м.
Βουλγ. (λατ.): gerb m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґерб м.
Ρωσ. (λατ.): gerb m.
Σερβ. (κυριλλ.): ґрб м.
Σερβ. (λατ.): grb m.

οκταγωνικός (τύπος) → τύπος ναού: **οκταγωνικός / οκταγωνικός – απλός / οκταγωνικός – ηπειρωτικός (σταυροειδής) / οκταγωνικός – νησιωτικός / οκταγωνικός – σύνθετος**

οκτάγωνο(ν) → τύπος ναού: **οκτάγωνο(ν)**

οκτάκογχο(ν) → τύπος ναού: **οκτάγωνον(ν)**

οκτάστυλος μεταβατικός (τύπος) → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός οκτάστυλος**

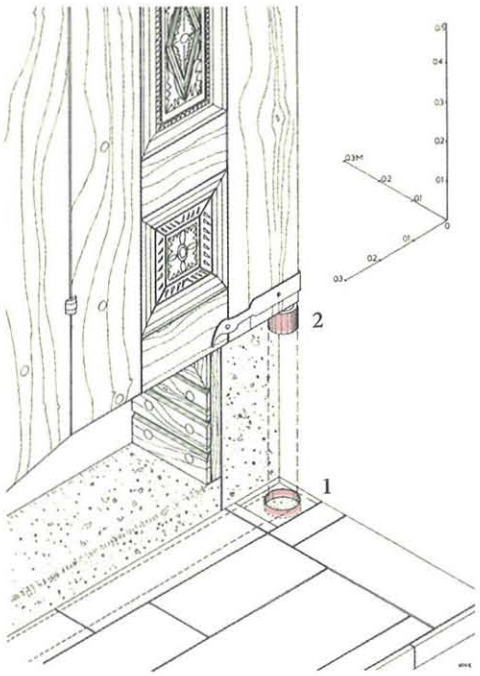

Εικόνα / Figure 444
1. *Όλμος* και 2. *στροφέας*$_1$, αξονομετρικό ισομετρικό σχέδιο. Σινά, Μονή Αγίας Αικατερίνης, καθολικό, βασίλειος πύλη, λεπτομέρεια, 548-560 (ΜΜΚ).
1. *Pivot hole* and 2. *pivot*, isometric drawing. Sinai, St Catherine's Monastery, katholikon, royal gate, detail, 548-560 (MMK).

όλμος (θύρας) α.[181] (εικ. 444.1)
Αγγλ.: pivot hole; door socket
Αλβ.: strumbull m.
Γαλλ.: crapaudine f.
Γερμ.: Angelpfanne f.; Drehpfanne f.
Ιταλ.: alloggiamento del cardine m.; incasso per il cardine m.; cardo femina m.; occhio della bandella m.
Ρουμ.: locaşul pivotului n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ґнездо (за ос на врата) ср.
Βουλγ. (λατ.): gnezdo (za os na vrata) sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґнездо ср.; паз м.
Ρωσ. (λατ.): gnezdo sr.; paz m.
Σερβ. (κυριλλ.): шарка ж.; лежиште осовине врата ср.
Σερβ. (λατ.): šarka ž.; ležište osovine vrata sr.

ολόγλυφο(ν) γλυπτό(ν)*

ομφάλιο(ν) ου. (εικ. 445, 8, 156)
Αγγλ.: omphalion
Αλβ.: omfalion m.
Γαλλ.: omphalion m.
Γερμ.: Omphalion n.
Ιταλ.: omphalion m.
Ρουμ.: omfalion n.
Βουλγ. (κυριλλ.): омфалос м.; омфалий м.
Βουλγ. (λατ.): omfalos m.; omfalij m.
Ρωσ. (κυριλλ.): омфалос м.; омфалий м.
Ρωσ. (λατ.): omfalos m.; omfalij m.
Σερβ. (κυριλλ.): омфалион м.
Σερβ. (λατ.): omfalion m.

ομφαλός → **θολίτης κορυφαίος**

όνυξ → **όνυχας**

όνυχας α. & **όνυξ** α.
Αγγλ.: onyx
Αλβ.: oniks m.; zbukurim me rrathë bashkëqendrorë m.
Γαλλ.: onyx m.
Γερμ.: Onyx m.
Ιταλ.: onice f.
Ρουμ.: onix n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ОНИКС м.
Βουλγ. (λατ.): oniks m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ОНИКС м.
Ρωσ. (λατ.): oniks m.
Σερβ. (κυριλλ.): ОНИКС м.
Σερβ. (λατ.): oniks m.

οξυκόρυφη καμάρα*

οξυκόρυφο(ν) τόξο(ν)*

οξυκόρυφο(ν) τόξο(ν) τρίλοβο(ν) → **τόξο(ν) τρίλοβο(ν) οξυκόρυφο(ν)**

οξυκόρυφο(ν) τόξο(ν) με διπλή καμπυλότητα → **τόξο(ν) οξυκόρυφο(ν) με διπλή καμπυλότητα**

οξυκόρυφος καμάρα → **καμάρα οξυκόρυφη**

οπαίο(ν) ου. (εικ. 446)
Αγγλ.: opaion
Αλβ.: okulus m.; hapësirë ndriçimi në kulmin e çatisë m.
Γαλλ.: oculus (zénithal) m.; opaion m.
Γερμ.: Opaion n.; Opaeum n.; Auge n.
Ιταλ.: oculus m.

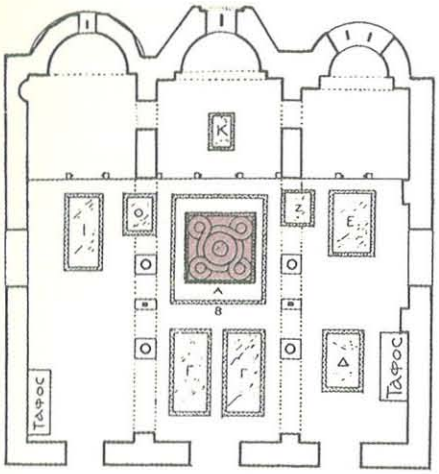

Εικόνα / Figure 445
Ομφάλιο. Άρτα, Μονή Βλαχέρνας, καθολικό, κάτοψη, μέσα 13ου αι. (Ορλάνδος 1936, εικ. 23).
Omphalion. Arta, Blacherna Monastery, katholikon, ground plan, mid 13th c. (Ορλάνδος 1936, fig. 23).

Ρουμ.: oculus zenital; opaion
Βουλγ. (κυριλλ.): опейон м.
Βουλγ. (λατ.): opejon m.
Ρωσ. (κυριλλ.): окулус м.; циркульное отверстие в середине купола ср.
Ρωσ. (λατ.): okulus m.; cirkul'noe otverstie v seredine kupola sr.
Σερβ. (κυριλλ.): окулус м.; зенитални кружни отвор м.
Σερβ. (λατ.): okulus m.; zenitalni kružni otvor m.

οπή εξαερισμού θ.
Αγγλ.: air vent
Αλβ.: vrimë ajrimi f.
Γαλλ.: trou d'aération m.
Γερμ.: Luftloch n.
Ιταλ.: apertura di aerazione f.
Ρουμ.: răsuflătoare f.; gaură de aerisire f.; orificiu de aerisire n.
Βουλγ. (κυριλλ.): вентилационен отвор м.; отдушник м.
Βουλγ. (λατ.): ventilacionen otvor m.; otdušnik m.
Ρωσ. (κυριλλ.): отдушина ж.
Ρωσ. (λατ.): otdušina ž.
Σερβ. (κυριλλ.): отвор за ваздух м.
Σερβ. (λατ.): otvor za vazduh m.

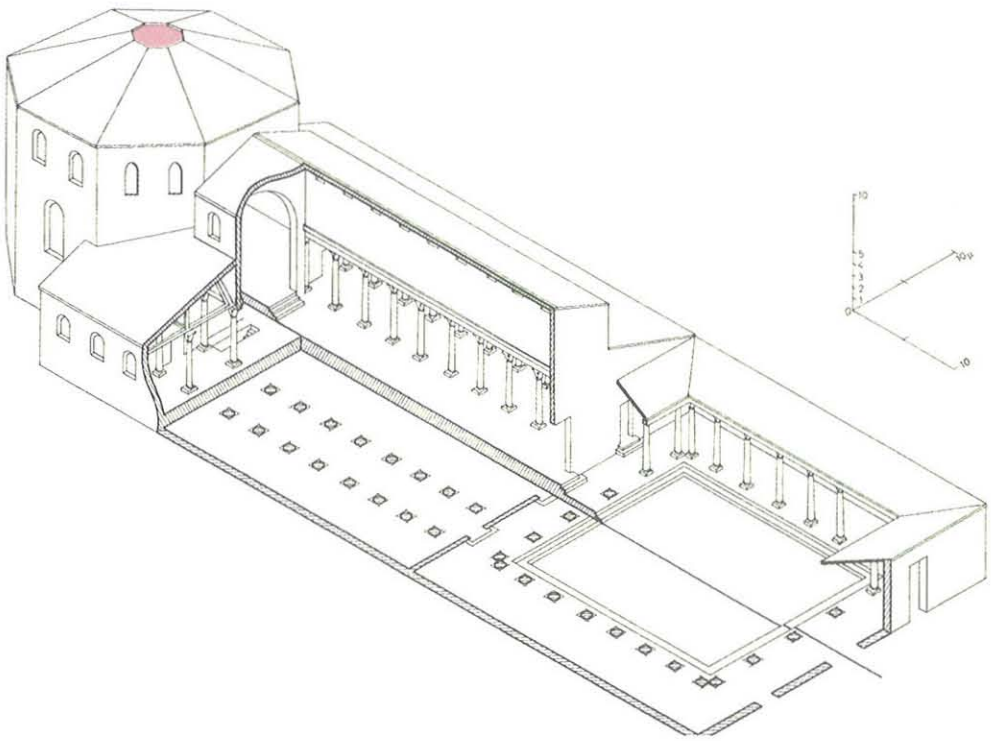

Εικόνα / Figure 446
Οπαίο. Βηθλεέμ, Βασιλική Γεννήσεως, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση, αρχική κατασκευή, 333 (Krautheimer 1975, εικ. 26, ανασχεδίαση).
Opaion. Bethlehem, Nativity Basilica, isometric reconstruction, original construction, 333 (redrawn after Krautheimer 1975, fig. 26).

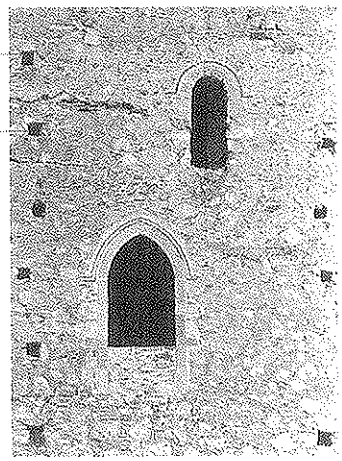

Εικόνα / Figure 447
Οπή σκαλωσιάς. Μυστράς, Παλάτια, βόρεια πτέρυγα, 1249-1259 (Λήψη: 1995, Στ. Αρβανιτόπουλος).
Scaffolding hole. Mistra, Palaces, north wing, 1249-1259 (Photo: 1995, S. Arvanitopoulos).

οπή σκαλωσιάς θ.[182] (εικ. 447)
Αγγλ.: scaffolding hole
Αλβ.: vrimat e skelës f. sh.
Γαλλ.: trou de boulin m.; ope f.
Γερμ.: Gerüstloch n.
Ιταλ.: buca pontaia f.
Ρουμ.: gaură în zid pentru ancorarea schelei f.
Βουλγ. (κυριλλ.): дупка от скеле ж.
Βουλγ. (λατ.): dupka ot skele ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): гнездо (для лесов) ср.
Ρωσ. (λατ.): gnezdo (dlja lesov) sr.
Σερβ. (κυριλλ.): рупе од скинутих скела ж. мн.
Σερβ. (λατ.): rupe od skinutih skela ž. mn.

οπή τρυπάνου θ. (εικ. 316)
Αγγλ.: drillhole
Αλβ.: vrimë trapani f.
Γαλλ.: trou de trépan m.
Γερμ.: Bohrloch n.
Ιταλ.: foro di trapano m.
Ρουμ.: gaură de trepan f.
Βουλγ. (κυριλλ.): дупка от свредел ж.; дупка от бургия ж.
Βουλγ. (λατ.): dupka ot svredel ž.; dupka ot burgija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): буровая скважина ж.
Ρωσ. (λατ.): burovaja skvažina ž.
Σερβ. (κυριλλ.): рупе од сврдла ж. мн.
Σερβ. (λατ.): rupe od svrdla ž. mn.

οπλοστάσιο(ν) ου.
Αγγλ.: arsenal; armoury
Αλβ.: depo armësh f.
Γαλλ.: arsenal m.
Γερμ.: Arsenal n.; Waffenlager n.; Zeughaus n.
Ιταλ.: armeria f.
Ρουμ.: arsenal n.
Βουλγ. (κυριλλ.): арсенал м.; оръжеен склад м.
Βουλγ. (λατ.): arsenal m.; orŭžeen sklad m.
Ρωσ. (κυριλλ.): арсенал м.; оружейный склад м.
Ρωσ. (λατ.): arsenal m.; oružejnyj sklad m.
Σερβ. (κυριλλ.): арсенал м.; оружница ж.
Σερβ. (λατ.): arsenal m.; oružnica ž.

οπτή πλίνθος*

οπτόπλινθος → **πλίνθος οπτή**

opus caementicium → **τοιχοδομία: λιθόδεμα**

opus emplectum → **τοιχοδομία: έμπλεκτο(ν)**

opus incertum → **τοιχοδομία: αργολιθοδομή**

opus isodomum → **τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ισόδομο(ν)**

opus mixtum → **τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων**

opus pavoneanum → **κόσμημα φολιδωτό(ν)**

opus pseudo-isodomum → **τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ψευδοϊσόδομο(ν)**

opus quadratum → **τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν)**

opus reticulatum → **τοιχοδομία: opus reticulatum**

opus sectile → **συγκοπή**

opus signinum → **οστρακοκονία**

opus spicatum → **τοιχοδομία: opus spicatum**

opus tesselatum → **δάπεδο(ν) ψηφιδωτό(ν)**

opus vermiculatum → **κόσμημα: opus vermiculatum**

ορείχαλκος α. // πρβ. *κρατέρωμα*
Αγγλ.: brass
Αλβ.: tunxh m.
Γαλλ.: laiton m.
Γερμ.: Messing n.
Ιταλ.: oricalco m.
Ρουμ.: alamă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): месинг м.
Βουλγ. (λατ.): mesing m.
Ρωσ. (κυριλλ.): латунь ж.
Ρωσ. (λατ.): latun′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): месинг м.
Σερβ. (λατ.): mesing m.

ορθό(ν) κοιλόκυρτο(ν) κυμάτιο(ν) → **κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ορθό(ν)**

ορθογώνια αψίδα*

ορθογώνιας διατομής πεσσός → **πεσσός ορθογώνιας διατομής**

ορθογώνιο(ν) ισόδομο(ν) σύστημα δομής → τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ισόδομο(ν)**

ορθογώνιο(ν) σύστημα δομής → τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν)**

ορθογώνιο(ν) ψευδοϊσόδομο(ν) σύστημα δομής → τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ψευδοϊσόδομο(ν)**

ορθογώνιος αψίς → **αψίδα ορθογώνια**

ορθογώνιος πεσσός → **πεσσός ορθογώνιας διατομής**

ορθομαρμάρωση θ. & **ορθομαρμάρωσις** θ.[183] (εικ. 448-450, 150)
Αγγλ.: marble revetment
Αλβ.: veshje me mermer f.
Γαλλ.: revêtement en marbre m.
Γερμ.: Marmorverkleidung f.; Marmor(ver)täfelung f.; marmorne Wandvertäfelung f.
Ιταλ.: rivestimento marmoreo m.
Ρουμ.: îmbrăcăminte în marmură f.; placaj cu marmură n.
Βουλγ. (κυριλλ.): мраморна облицовка ж.
Βουλγ. (λατ.): mramorna oblicovka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): мраморная облицовка ж.
Ρωσ. (λατ.): mramornaja oblicovka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): мермерна оплата ж.; мермерна облоґа ж.
Σερβ. (λατ.): mermerna oplata ž.; mermerna obloga ž.

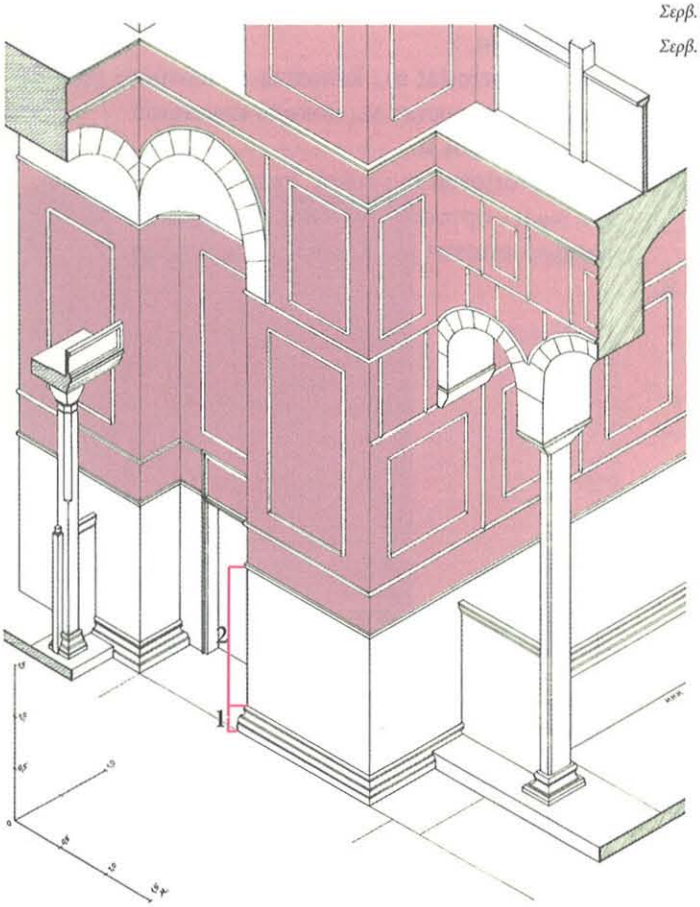

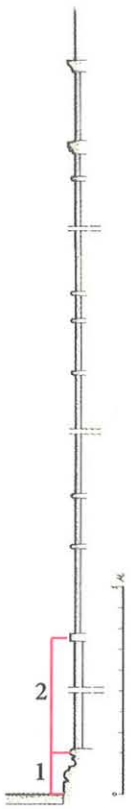

Εικόνα / Figure 448
Ορθομαρμάρωση. 1. *τοιχοβάτης*, 2. *ορθοστάτης*$_2$. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, καθολικό, αξονομετρική ισομετρική τομή και τομή ορθομαρμάρωσης, περίπου 1050 (ΜΜΚ, κατά Schultz – Barnsley 1901).
Marble revetment. 1. *socle*, 2. *orthostat*. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, katholikon, isometric section and marble revetment section, ca. 1050 (MMK, after Schultz – Barnsley 1901).

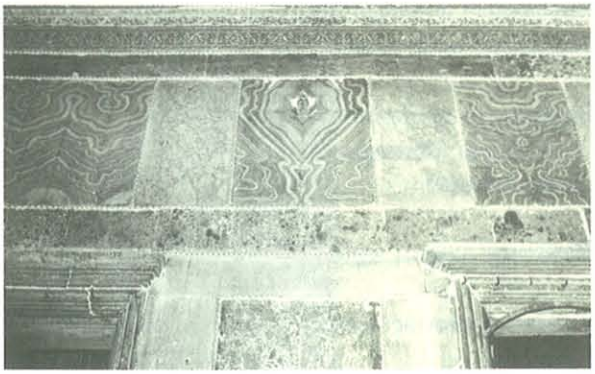

Εικόνα / Figure 449
Ορθομαρμάρωση όπου διακρίνονται οι *φλέβες* (μαρμάρου). Κωνσταντινούπολη, Αγία Σοφία, νάρθηκας, 532-537 (ΛΗΨΗ: 1985).
Marble revetment where *veining* is visible. Constantinople, Saint Sophia, narthex, 532-537 (PHOTO: 1985).

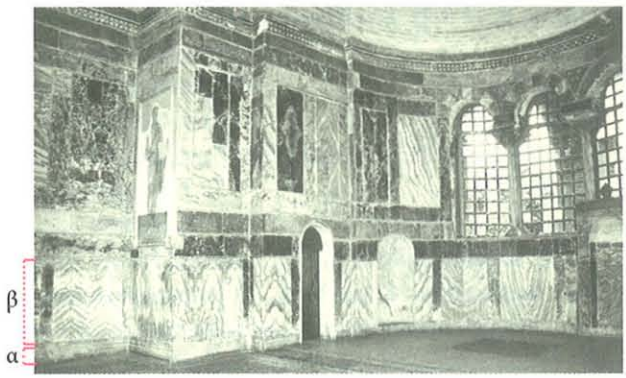

Εικόνα / Figure 450
Ορθομαρμάρωση όπου διακρίνονται οι *φλέβες* (μαρμάρου). Κωνσταντινούπολη, Μονή Χώρας, ιερό, 1316-1320 (ΛΗΨΗ: 1985). α. *τοιχοβάτης* β. *ορθοστάτης*$_2$.
Marble revetment where *veining* is visible. Constantinople, Chora Monastery, bema, 1316-1320 (PHOTO: 1985). α. *socle* β. *orthostat*.

ορθομαρμάρωσις → **ορθομαρμάρωση**

ορθοστάτης$_1$ **(εποροφίας)** α.· **τεγοστάτης** α.[184] (εικ. 451, 176.3, 178.3)
Αγγλ.: king-post
Αλβ.: baballëk (çatie) m.
Γαλλ.: poinçon m.
Γερμ.: Firstsäule f.
Ιταλ.: monaco (di capriata) m.; ometto reale (di capriata) m.
Ρουμ.: pop m.
Βουλγ. (κυριλλ.): поп м.; отвесна покривна подпора ж.
Βουλγ. (λατ.): pop m.; otvesna pokrivna podpora ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): стропильная стойка ж.; стояк м.
Ρωσ. (λατ.): stropil'naja stojka ž.; stojak m.
Σερβ. (κυριλλ.): кровна права столица (усправни носач) ж.
Σερβ. (λατ.): krovna prava stolica (uspravni nosač) ž.

ορθοστάτης$_2$ **(τοίχου)** α.[185] (εικ. 448β, 450β)
Αγγλ.: orthostat(es); orthostate; dadozone
Αλβ.: ortostat m.; pllakë veshjeje muri f.
Γαλλ.: orthostate(s) m.
Γερμ.: Orthostat m.
Ιταλ.: ortostato m.
Ρουμ.: ortostat n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ортостат м;. каменна облицовъчна плоча ж.
Βουλγ. (λατ.): ortostat m.; kamenna oblicovŭčna ploča ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): ортостат м.; цоколь каменной облицовки м.
Ρωσ. (λατ.): ortostat m.; cokol' kamennoj oblicovki m.
Σερβ. (κυριλλ.): ортостат м.; камени подупирач м.
Σερβ. (λατ.): ortostat m.; kameni podupirač m.

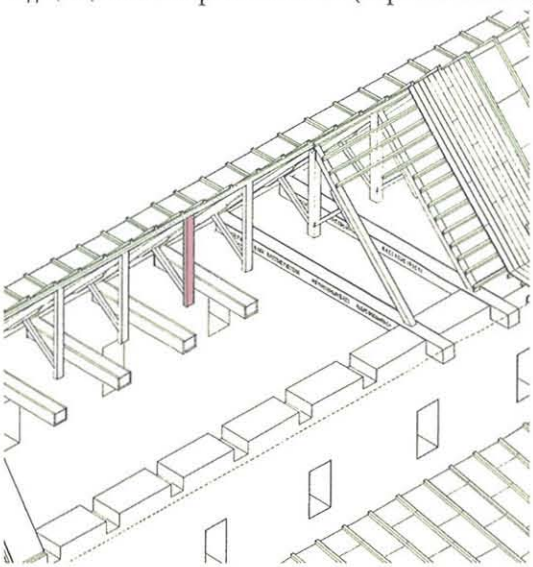

Εικόνα / Figure 451
Ορθοστάτης$_1$ επορορφίας, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Σινά, Μονή Αγίας Αικατερίνης, καθολικό, 548-560 (ΠΜΚ-ΜΜΚ).
King-post of timber roof frame, isometric reconstruction. Sinai, St Catherine's Monastery, katholikon, 548-560 (ΠΜΚ-ΜΜΚ).

Εικόνα / Figure 452
Τοποθέτηση *όρου*. Μικρογραφία. Άθως, Μονή Βατοπεδίου, κώδ. 602, φ. 384α, 13ος αι. (ΛΗΨΗ: Πατριαρχικό Ίδρυμα Πατερικών Μελετών).
Placement of *landmark*. Miniature. Athos, Vatopedi Monastery, cod. 602, f. 384a, 13th c. (PHOTO: Patriarchal Institute for Patristic Studies).

οριζόντια αξονομετρική (ισομετρική) προβολή → σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική (ισομετρική) οριζόντια**

οριζόντια στρατιωτική αξονομετρία → σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική (ισομετρική) οριζόντια**

οριζόντιος αρμός*

οροθέσιο(ν) → **όρος**

όρος α.· **ορόσημο(ν)** ου.· **οροθέσιο(ν)** ου. (εικ. 452-453)
Αγγλ.: landmark; boundary stone
Αλβ.: kufi m.; gur kufiri m.
Γαλλ.: borne f.
Γερμ.: Grenzmal n.; Grenzstein m.
Ιταλ.: cippo di confine m.
Ρουμ.: bornă de hotar f.; cip n.; stâlp de hotar m.;
Βουλγ. (κυριλλ.): граничен знак м.; граничен камък м.
Βουλγ. (λατ.): graničen znak m.; graničen kamŭk m.
Ρωσ. (κυριλλ.): межевой столб м.
Ρωσ. (λατ.): meževoj stolb m.
Σερβ. (κυριλλ.): међаш ж.; камен међаш м.
Σερβ. (λατ.): međaš ž.; kamen međaš m.

ορόσημο(ν) → **όρος**

Εικόνα / Figure 453
Όρος με μεγαλογράμματη επιγραφή πρώιμης μεσοβυζαντινής περιόδου σε παλαιοχριστιανικό αμφικιονίσκο. Θράκη, Παπίκιον όρος (ΛΗΨΗ: Ν. Ζήκος).
Επιγραφή: «+Οριακοί δια|φέροντες | τη ευαγεσ|τατη μονη | του δικαιου | Αντωνιου +».
Landmark with early middle Byzantine inscription in capital letters on early Christian mullion. Thrace, Mount Papikion (PHOTO: N. Zikos). Inscription: «+ Landmarks belonging to the most benevolent monastery of the righteous Antonios +».

οροφή$_1$ θ.˙ ταβάνι ου.[186]
Αγγλ.: ceiling
Αλβ.: tavan m.
Γαλλ.: plafond m.
Γερμ.: Decke f.
Ιταλ.: soffitto m.
Ρουμ.: plafon n.; tavan n.
Βουλγ. (κυριλλ.): таван м.
Βουλγ. (λατ.): tavan m.
Ρωσ. (κυριλλ.): потолок м.; плафон м.
Ρωσ. (λατ.): potolok m.; plafon m.
Σερβ. (κυριλλ.): таваница ж.; плафон м.
Σερβ. (λατ.): tavanica ž.; plafon m.

οροφή$_2$ (επιστυλίου / υπερθύρου) θ.[187] (εικ. 454-455)
Αγγλ.: soffit(e)
Αλβ.: sofitë f.; tavan m.
Γαλλ.: soffite f.
Γερμ.: Laibung f.; Leibung f.
Ιταλ.: soffitto (di epistilio / di architrave) m.
Ρουμ.: sofit n.; sofită f.; sufit n.; sufită f.
Βουλγ. (κυριλλ.): софит м.
Βουλγ. (λατ.): sofit m.
Ρωσ. (κυριλλ.): софит м.; соффит м.
Ρωσ. (λατ.): sofit m.; soffit m.
Σερβ. (κυριλλ.): доња површина архитрава (епистилиона / надвратника) ж.
Σερβ. (λατ.): donja površina arhitrava (epistiliona / nadvratnika) ž.

όροφος α.˙ πάτωμα$_2$ ου.
Αγγλ.: stor(e)y
Αλβ.: kat m.
Γαλλ.: étage m.
Γερμ.: Geschoss n.; Stock m.; Stockwerk n.
Ιταλ.: piano m.
Ρουμ.: nivel n.; cat n.
Βουλγ. (κυριλλ.): етаж м.; кат м.
Βουλγ. (λατ.): etaž m.; kat m.
Ρωσ. (κυριλλ.): этаж м.
Ρωσ. (λατ.): etaž m.
Σερβ. (κυριλλ.): спрат м.; кат м.
Σερβ. (λατ.): sprat m.; kat m.

όρπηκας → κόσμημα: **μίσχος**

όρπηκας ελικοειδής → κόσμημα: **βλαστός ελικοειδής**

όρπηξ → κόσμημα: **μίσχος**

όρπηξ ελικοειδής → κόσμημα: **βλαστός ελικοειδής**

όρυγμα ου. // πρβ. *τάφρος*
Αγγλ.: trench; ditch
Αλβ.: llogore f.; hendek m.
Γαλλ.: tranchée f.
Γερμ.: Graben m.
Ιταλ.: trincea f.
Ρουμ.: șanț n.

Εικόνα / Figure 454
Οροφή$_2$ ευθύγραμμου επιστυλίου. Κωνσταντινούπολη, Μονή Στουδίου, Βασιλική Αγίου Ιωάννου Προδρόμου, πριν το 454 (Λήψη: 1983, Π. Κουφόπουλος).
Soffit of straight entablature. Constantinople, Stoudios Monastery, Basilica of St John the Baptist, prior to 454 (Photo: 1983, P. Kouphopoulos).

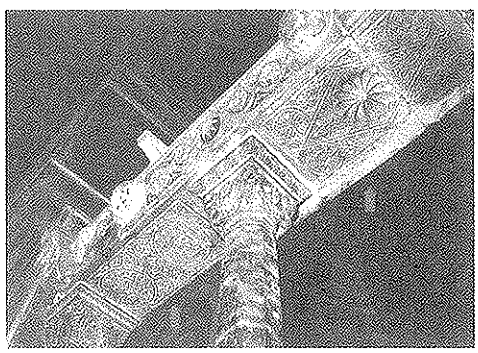

Εικόνα / Figure 455
Οροφή$_2$ επιστυλίου τέμπλου. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, καθολικό, περίπου 1011 (Λήψη: 1969).
Soffit of architrave of altarscreen. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, katholikon, ca. 1011 (Photo: 1969).

Βουλγ. (κυριλλ.): ров м.
Βουλγ. (λατ.): rov m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ров м.; канава ж.; траншея ж.
Ρωσ. (λατ.): rov m.; kanava ž.; tranšeja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): ров м.; јарак м.
Σερβ. (λατ.): rov m.; jarak m.

ορυχείο(ν) ου.
Αγγλ.: mine
Αλβ.: minierë f.
Γαλλ.: mine f.
Γερμ.: Mine f.; Bergwerk n.; Grube f.
Ιταλ.: miniera f.
Ρουμ.: mină f.
Βουλγ. (κυριλλ.): мина ж.; рудник м.
Βουλγ. (λατ.): mina ž.; rudnik m.
Ρωσ. (κυριλλ.): рудник м.; шахта ж.
Ρωσ. (λατ.): rudnik m.; šachta ž.
Σερβ. (κυριλλ.): рудник м.; мајдан м.
Σερβ. (λατ.): rudnik m.; majdan m.

ορφανοτροφείο(ν) ου.
Αγγλ.: orphanage
Αλβ.: jetimore f.
Γαλλ.: orphelinat m.
Γερμ.: Waisenhaus n.
Ιταλ.: orfanatrofio m.
Ρουμ.: orfelinat n.
Βουλγ. (κυριλλ.): сиропиталище ср.; приют за сираци м.
Βουλγ. (λατ.): siropitalište sr.; prijut za siraci m.
Ρωσ. (κυριλλ.): сиротский дом м.; детский дом.; сиротский приют м.
Ρωσ. (λατ.): sirotskij dom m.; detskij dom m.; sirotskij prijut m.
Σερβ. (κυριλλ.): сиротиште ср.
Σερβ. (λατ.): sirotište sr.

ορχήστρα (θεάτρου) θ. (εικ. 456)
Αγγλ.: orchestra
Αλβ.: orkestër f.
Γαλλ.: orchestre m.
Γερμ.: Orchestra f.; Chorplatz m.
Ιταλ.: orchestra f.
Ρουμ.: orchestră f.
Βουλγ. (κυριλλ.): оркестра ж.
Βουλγ. (λατ.): orchestra ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): оркестра ж.
Ρωσ. (λατ.): orchestra ž.
Σερβ. (κυριλλ.): оркестра ж.
Σερβ. (λατ.): orkestra ž.

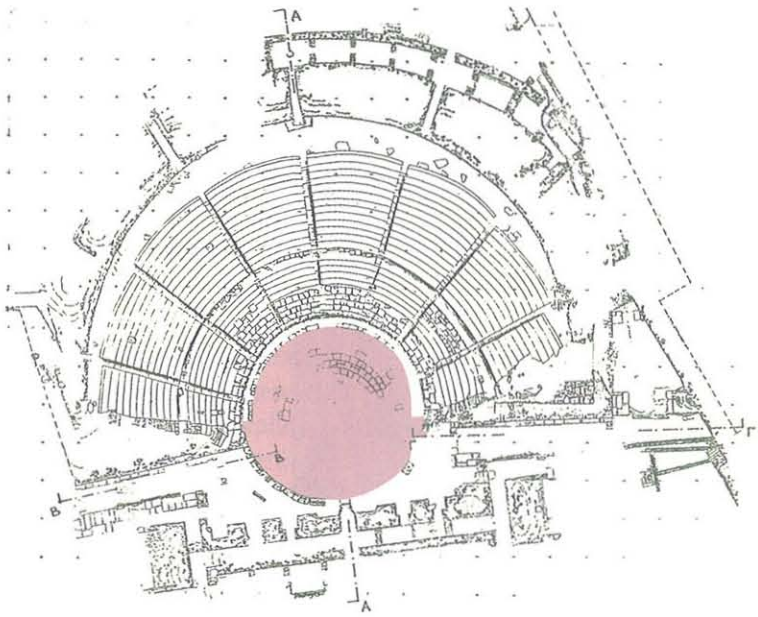

Εικόνα / Figure 456
Ορχήστρα. Φίλιπποι, Θέατρο, κάτοψη, ανακαίνιση ρωμαϊκής περιόδου (ΓΚ). Μετά τις αναστηλωτικές εργασίες του 1959.
Orchestra. Philippi, theatre, ground plan, renovation during the Roman period (ΓΚ). After the 1959 restoration.

οστεοθήκη → **οστεοφυλάκιο(ν)**

οστεοφυλάκιο(ν) ου.· **οστεοθήκη** θ.[188]
Αγγλ.: ossuary; charnel-house
Αλβ.: vendgrumbullim kockash m.
Γαλλ.: ossuaire m.; charnier m.
Γερμ.: Oss(u)arium n.; Beinhaus n.; Karner m.
Ιταλ.: ossario m.
Ρουμ.: osuar n.
Βουλγ. (κυριλλ.): костница ж.
Βουλγ. (λατ.): kostnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): оссуарий м.
Ρωσ. (λατ.): ossuarij m.
Σερβ. (κυριλλ.): костурница ж.
Σερβ. (λατ.): kosturnica ž.

οστρακοκονία θ.· **opus signinum** // πρβ. *κονίαμα κεραμ(ε)ικό(ν)*
Αγγλ.: opus signinum
Αλβ.: opus signinum m..
Γαλλ.: opus signinum m.
Γερμ.: opus signinum n.
Ιταλ.: opus signinum m.
Ρουμ.: opus signinum

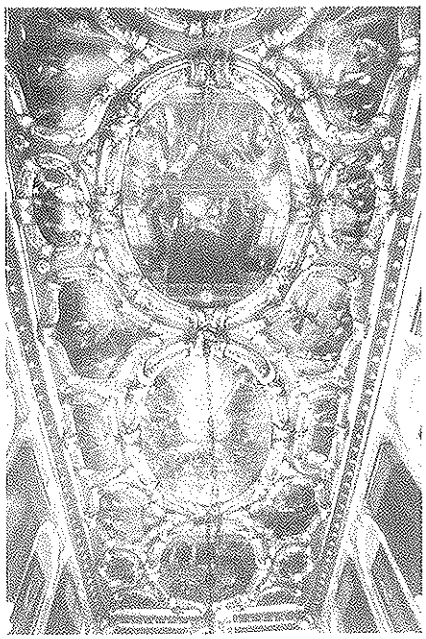

Εικόνα / Figure 457
Ουρανία. Κέρκυρα, Άγιος Σπυρίδων, 1727 (Αηψη: 8η ΕΒΑ). Η αρχική ζωγραφική του Παναγιώτη Δοξαρά (1727) ανακαινίστηκε από τον Νικόλαο Ασπιώτη (γ΄ τέταρτο 19ου αι.).
Panelling. Corfu, St Spyridon, 1727 (Рното: 8th EBA). The original paintings of Panayotis Doxaras (1727) were renovated by Nikolaos Aspiotis (3rd quarter of 19th c.).

Βουλγ. (κυριλλ.): opus signinum m.
Βουλγ. (λατ.): opus signinum m.
Ρωσ. (κυριλλ.): opus signinum m.; сиґнийский штукатурный состав м.; штукатурка с керамическими частицами ж.
Ρωσ. (λατ.): opus signinum m.; signijskij štukaturnyj sostav m.; štukaturka s keramičeskimi časticami ž.
Σερβ. (κυριλλ.): опус сиґнинум м.
Σερβ. (λατ.): opus signinum m.

ουδός → **κατώφλι(ον)**

ουρανία θ.[189] (εικ. 457)
Αγγλ.: panelling; decorated ceiling; ourania
Αλβ.: urania f.; tavan dekorativ m.
Γαλλ.: lambris m.; ourania f.
Γερμ.: Urania f.; Deckenmalerei f.
Ιταλ.: soffitto dipinto m.; cielo m.
Ρουμ.: tavan decorat n.
Βουλγ. (κυριλλ.): украсен таван м.; изписан таван м.
Βουλγ. (λατ.): ukrasen tavan m.; izpisan tavan m.
Ρωσ. (κυριλλ.): панель ж.; лепное украшение на потолке ср.; плафон м.
Ρωσ. (λατ.): panel' ž.; lepnoje ukrašenije na potolke sr.; plafon m.
Σερβ. (κυριλλ.): украсна облоґа ж.; украшена таваница ж.
Σερβ. (λατ.): ukrasna obloga ž.; ukrašena tavanica ž.

ουρανίσκος α.΄ **ουρανός** α.[190] (εικ. 458) // *πρβ. κιβώριο(ν)*
Αγγλ.: baldachin; baldacchino
Αλβ.: baldakin m.
Γαλλ.: baldaquin m.; ciel m.
Γερμ.: Baldachin m.
Ιταλ.: tiburio m.
Ρουμ.: baldachin n.
Βουλγ. (κυριλλ.): балдахин м.
Βουλγ. (λατ.): baldachin m.
Ρωσ. (κυριλλ.): балдахин м.
Ρωσ. (λατ.): baldachin m.
Σερβ. (κυριλλ.): "небо" ср.; балдахин м.
Σερβ. (λατ.): "nebo" sr.; baldahin m.

ουρανός → **ουρανίσκος**

οφθαλμός → **κόσμημα: οφθαλμός**

οφίτης α.
Αγγλ.: serpentine; ophite
Αλβ.: serpentinë f.
Γαλλ.: serpentine f.; ophite m.
Γερμ.: Serpentin m.; Ophit m.
Ιταλ.: serpentino m.
Ρουμ.: serpentin n.; ofit n.
Βουλγ. (κυριλλ.): серпентин м.
Βουλγ. (λατ.): serpentin m.
Ρωσ. (κυριλλ.): серпантин м.

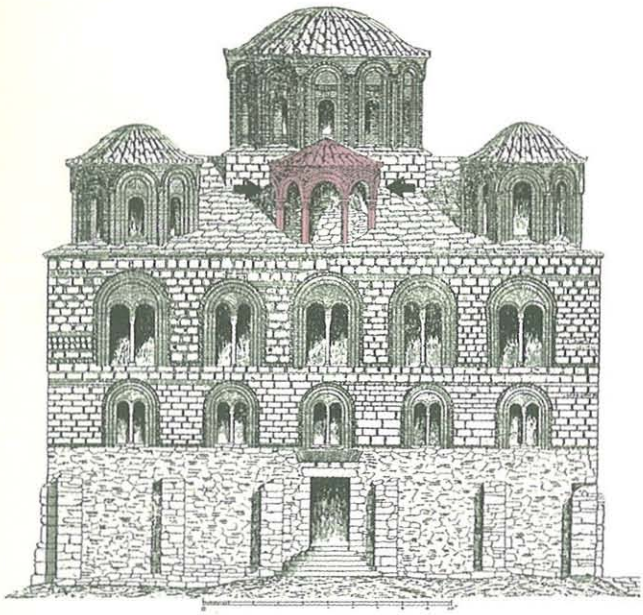

Εικόνα / Figure 458
Ουρανίσκος. Άρτα, Παναγία Παρηγορήτισσα, δυτική όψη, 1294-1296 (Ορλάνδος 1963, εικ. 17).
Baldachin. Arta, Virgin Paregoretissa, elevation, 1294-1296 (Ορλάνδος 1963, fig. 17).

Ρωσ. (λατ.): serpantin m.
Σερβ. (κυριλλ.): серпентин м.
Σερβ. (λατ.): serpentin m.

οχυρό(ν) → **οχύρωμα**

οχύρωμα ου.˙ **οχυρό(ν)** ου. // πρβ. *φρούριο(ν)*
Αγγλ.: stronghold; keep
Αλβ.: kala f.
Γαλλ.: fort m.
Γερμ.: Festung f.; Feste f.
Ιταλ.: fortezza f.
Ρουμ.: fort n.
Βουλγ. (κυριλλ.): укрепление ср.; укрепено място ср.
Βουλγ. (λατ.): ukreplenie sr.; ukrepeno mjasto sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): форт м.; фортификационное сооружение ср.; укрепление ср.
Ρωσ. (λατ.): fort m.; fortifikacionnoe sooryženie sr.; ukreplenije sr.
Σερβ. (κυριλλ.): тврђава ж.
Σερβ. (λατ.): tvrđava ž.

οχύρωση θ. & **οχύρωσις** θ.
Αγγλ.: fortification
Αλβ.: fortifikim m.
Γαλλ.: fortifications f. pl.; fortification f.
Γερμ.: Befestigung f.; Fortifikation f.; Verteidigungsanlage f.; Wehranlage f.
Ιταλ.: fortificazione f.
Ρουμ.: fortificaţie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): укрепяване ср.; фортификация ж.
Βουλγ. (λατ.): ukrepjavane sr.; fortifikacija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): укрепление ср.; фортификация ж
Ρωσ. (λατ.): ukreplenije sr.; fortifikacija ž.
Σερβ. (κυριλλ.): утврђење ср.; фортификација ж.
Σερβ. (λατ.): utvrđenje sr.; fortifikacija ž.

οχύρωσις → **οχύρωση**

όψη$_1$ θ. & **όψις**$_1$ θ. **(κτηρίου)** // πρβ. *πρόσοψη κτηρίου*
Αγγλ.: façade; facade
Αλβ.: fasadë f.; pamje f.
Γαλλ.: façade f.
Γερμ.: Fassade f.; Außenansicht f.
Ιταλ.: facciata f.
Ρουμ.: faţadă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): фасада ж.
Βουλγ. (λατ.): fasada ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): фасад м.
Ρωσ. (λατ.): fasad m.
Σερβ. (κυριλλ.): фасада ж.; изгled м.; прочељe ср.
Σερβ. (λατ.): fasada ž.; izgled m.; pročelje sr.

όψη$_2$ → σχέδιο(ν): **όψη**$_2$

όψις$_{1,2}$ → **όψη**$_{1,2}$

οψοφυλάκιο(ν) ου. // πρβ. *δοχείο(ν)*
Αγγλ.: pantry
Αλβ.: aneks m.; dollap ushqimesh m.; qilar (ushqimesh) m.
Γαλλ.: garde-manger m.
Γερμ.: Speisekammer f.; Vorratsraum m.; Vorratskeller m.
Ιταλ.: dispensa f.
Ρουμ.: cămară f.
Βουλγ. (κυριλλ.): склад за хранителни припаси м.
Βουλγ. (λατ.): sklad za chranitelni pripasi m.
Ρωσ. (κυριλλ.): кладовые мн.
Ρωσ. (λατ.): kladovyje mn.
Σερβ. (κυριλλ.): остава ж.
Σερβ. (λατ.): ostava ž.

Π

παγόνι ου. & **παγώνι** ου.· **ταώς** α.[191] (εικ. 459)
Αγγλ.: peacock
Αλβ.: pallua m.
Γαλλ.: paon m.
Γερμ.: Pfau m.
Ιταλ.: pavone m.
Ρουμ.: păun m.
Βουλγ. (κυριλλ.): паун м.
Βουλγ. (λατ.): paun m.
Ρωσ. (κυριλλ.): павлин м.
Ρωσ. (λατ.): pavlin m.
Σερβ. (κυριλλ.): паун м.
Σερβ. (λατ.): paun m.

παγώνι → **παγόνι**

παλάτι-ο(ν) ου.· **ανάκτορο(ν)**[192] // πρβ. *μέγαρο(ν)*
Αγγλ.: palace; royal palace
Αλβ.: pallat m.
Γαλλ.: palais m.; palais royal m.
Γερμ.: Palast m.; Schloss n.; Königsschloss n.
Ιταλ.: palazzo m.; palazzo reale m.
Ρουμ.: palat n.
Βουλγ. (κυριλλ.): палат м.; дворец м.
Βουλγ. (λατ.): palat m.; dvorec m.
Ρωσ. (κυριλλ.): дворец м.; палаццо ср.
Ρωσ. (λατ.): dvorec m.; palacco sr.
Σερβ. (κυριλλ.): палата ж.
Σερβ. (λατ.): palata ž.

παλατινό(ν) παρεκκλήσι-ο(ν)*

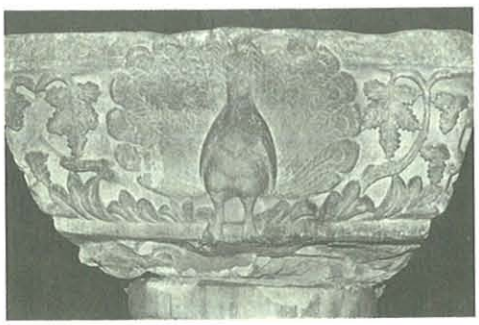

Εικόνα / Figure 459
Παγόνι σε επίθημα ιωνικού κιονοκράνου, α΄ μισό 6ου αι. Κωνσταντινούπολη, Αρχαιολογικό Μουσείο, αρ. ευρ. 2655 (Λήψη: 1985). Από τον Άγιο Πολύευκτο (;).
Peacock on impost block of Ionic capital, 1st half of 6th c. Constantinople, Archaeological Museum, inv. no. 2655 (Photo: 1985). From St Polyeuktos (?).

Πανάγιος Τάφος*

πανδοχείο(ν) ου.· **χάνι** ου.[193]
Αγγλ.: inn; auberge
Αλβ.: han m.
Γαλλ.: auberge m.
Γερμ.: Herberge f.; Gasthaus n.; Gasthof m.
Ιταλ.: locanda f.; albergo m.
Ρουμ.: han n.
Βουλγ. (κυριλλ.): хан м.; страноприемница ж.; ґостилница ж.
Βουλγ. (λατ.): chan m.; stranopriemnica ž.; gostilnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): корчма ж.; постоялый двор м.; трактир м.
Ρωσ. (λατ.): korčma ž.; postojalyj dvor m.; traktir m.
Σερβ. (κυριλλ.): коначиште ср.
Σερβ. (λατ.): konačište sr.

πανεπιστήμιο(ν) ου.
Αγγλ.: university
Αλβ.: universitet m.
Γαλλ.: université f.
Γερμ.: Universität f.
Ιταλ.: università f.
Ρουμ.: universitate f.
Βουλγ. (κυριλλ.): университет м.
Βουλγ. (λατ.): universitet m.
Ρωσ. (κυριλλ.): университет м.
Ρωσ. (λατ.): universitet m.
Σερβ. (κυριλλ.): универзитет м.
Σερβ. (λατ.): univerzitet m.

παπικός σταυρός*

παρά μήκος τεθειμένη πλίνθος → **πλίνθος δρομική**

παρά μήκος τεθειμένος λίθος → **λίθος δρομικός**

παραβήματα ου. πλ.[194] (εικ. 460)
Αγγλ.: parabemata pl.; pastophories pl.
Αλβ.: parabemat f.sh.; ambientet anash bemës m.sh.
Γαλλ.: parabémata m. pl.
Γερμ.: Parabemata n. pl.
Ιταλ.: parabemata m. pl.; annessi presbiteriali m. pl.
Ρουμ.: pastoforii pl.; parabemata pl.
Βουλγ. (κυριλλ.): парабема ж.
Βουλγ. (λατ.): parabema ž.

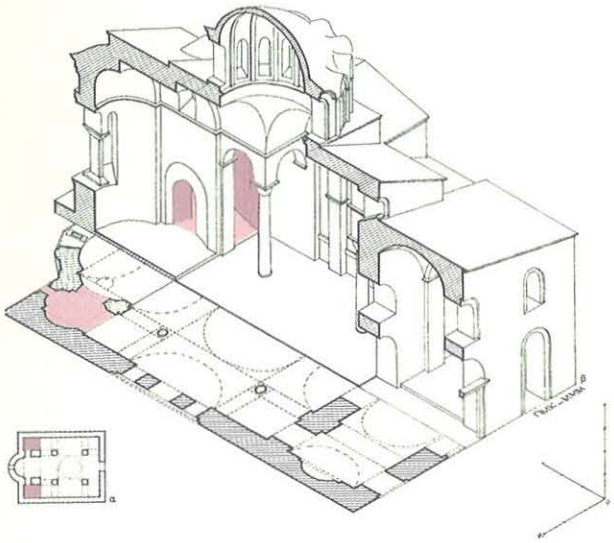

Εικόνα / Figure 460
Παραβήματα σταυροειδούς εγγεγραμμένου με τρούλο ναού, σύνθετου τετρακιόνιου, αξονομετρική ισομετρική τομή. Κωνσταντινούπολη, Άγιος Θεόδωρος (;) (Vefa Kilise Camii), φάση τέλους 11ου-αρχών 12ου αι.
(ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Van Millingen 1912).
Parabemata of cross-in-square church, complex four-columned type, isometric section. Constantinople, St Theodore (?) (Vefa Kilise Camii), late 11th-early 12th c. phase (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Van Millingen 1912).

Ρωσ. (κυριλλ.): боковая апсида ж.; пастофорий м.
Ρωσ. (λατ.): bokovaja apsida ž.; pastoforij m.
Σερβ. (κυριλλ.): парабема ж.; пастофорије ж. мн.
Σερβ. (λατ.): parabema ž.; pastoforije ž. mn.

παραβολικό(ν) τόξο(ν)*

παράθυρα ου. πλ.· σύστημα παραθύρων ου.[195]
Αγγλ.: fenestration
Αλβ.: dritare f. sh.; varg dritaresh m.
Γαλλ.: fenêtrage m.; fenestrage m.
Γερμ.: Fensterwerk n.
Ιταλ.: finestrato m.
Ρουμ.: vitraj n.
Βουλγ. (κυριλλ.): прозорци м. мн.; система на разполагане на прозорци ж.
Βουλγ. (λατ.): prozorci m. mn.; sistema na razpolagane na prozorci ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): окна ср. мн.; распределение окон в здании ср.
Ρωσ. (λατ.): okna sr. mn.; raspredelenije okon v zdanii sr.
Σερβ. (κυριλλ.): распоређеност прозора ж.
Σερβ. (λατ.): raspoređenost prozora ž.

παράθυρο(ν) ου.[196] (εικ. 461-474)
Αγγλ.: window
Αλβ.: dritare f.
Γαλλ.: fenêtre f.
Γερμ.: Fenster n.
Ιταλ.: finestra f.
Ρουμ.: fereastră f.
Βουλγ. (κυριλλ.): прозорец м.
Βουλγ. (λατ.): prozorec m.
Ρωσ. (κυριλλ.): окно ср.
Ρωσ. (λατ.): okno sr.
Σερβ. (κυριλλ.): прозор м.
Σερβ. (λατ.): prozor m.

παράθυρο(ν) δίλοβο(ν) ου. (εικ. 462.2-3, 463-464, 470α)
Αγγλ.: double-light window; two-light window
Αλβ.: dritare bilobëshe f.
Γαλλ.: fenêtre bilobée f.; fenêtre bifore f. [σπάν.]
Γερμ.: Zwillingsfenster n.
Ιταλ.: finestra biloba f.; bifora f.
Ρουμ.: ferestre geminate f.pl.; fereastră bipartită f.; fereastră biforă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): двуделен прозорец м.; прозорец-близнак м.
Βουλγ. (λατ.): dvudelen prozorec m.; prozorec-bliznak m.

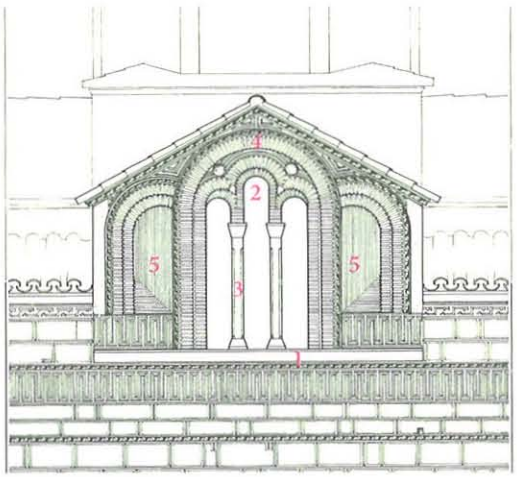

Εικόνα / Figure 461
Παράθυρο τρίλοβο με περιβάλλον τόξο και *τεταρτοκυκλικά πτερύγια*. Αργολίδα, Μονή Αρείας, καθολικό, νότια κεραία, 1149 (ΠΜΚ).
1. *ποδιά* 2. *λοβός* 3. *αμφικιονίσκος* 4. *περιβάλλον τόξο* 5. *τεταρτοκυκλικό τυφλό πτερύγιο.*
Grouped-type triple-light window with *lateral semi-arches.* Argolid, Areia Monastery, katholikon, south cross arm, 1149 (ΠΜΚ). 1. *sill* 2. *lobe* 3. *mullion* 4. *surrounding arch* 5. *lateral semi-arch.*

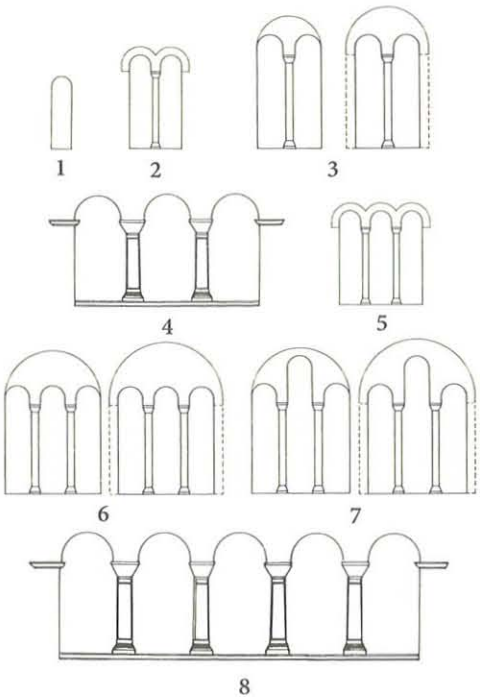

Εικόνα / Figure 462
Παράθυρο (ΣΒΜ).
1. *μονόλοβο* 2. *δίλοβο* 3. *δίλοβο με περιβάλλον τόξο* 4. *τρίλοβο παλαιοχριστιανικό* 5. *τρίλοβο μεσοβυζαντινό τύπου ελεύθερης τοξοστοιχίας* 6. *τρίλοβο με ισοϋψείς λοβούς και περιβάλλον τόξο* 7. *τρίλοβο με υπερυψωμένο το μεσαίο λοβό και περιβάλλον τόξο.* 8. *πολύλοβο παλαιοχριστιανικό.*
Window (ΣΒΜ).
1. *single-lobed* 2. *double-light*
3. *grouped-type double-light* 4. *early Christian triple-light*
5. *middle Byzantine arcade-type triple-light* 6. *grouped-type triple-light with lobes of equal height* 7. *grouped-type triple-light with raised middle lobe* 8. *early Christian multilobed.*

Ρωσ. (κυριλλ.): двойное окно ср.; бифорий м.
Ρωσ. (λατ.): dvojnoe okno sr.; biforij m.
Σερβ. (κυριλλ.): дводелни прозор м.; прозор са двојним отвором м.; бифора ж.
Σερβ. (λατ.): dvodelni prozor m.; prozor sa dvojnim otvorom m.; bifora ž.

παράθυρο(ν) με περιβάλλον τόξο(ν) ου.[197] (εικ. 461.4, 462.3,6,7, 463-464, 471-474)
Αγγλ.: grouped-type window
Αλβ.: dritare të qarkuara me hark f. sh.
Γαλλ.: fenêtre avec lobes groupés sous un arc f.
Γερμ.: Fenster mit Überfangbogen n.
Ιταλ.: finestra ad archi policentrici f.
Ρουμ.: fereastră biforă sau triforă înscrisă într-un arc semicircular f.
Βουλγ. (κυριλλ.): прозорец с обрамчваща рамка ж.;
Βουλγ. (λατ.): prozorec s obramčvašta ramka ž.;
Ρωσ. (κυριλλ.): многочастное окно, вписанное в арку ср.
Ρωσ. (λατ.): mnogočastnoe okno, vpisannoe v arku sr.
Σερβ. (κυριλλ.): вишеделни прозор са обухватним луком м.
Σερβ. (λατ.): višedelni prozor sa obuhvatnim lukom m.

παράθυρο(ν) μονόλοβο(ν) ου.[198] (εικ. 462.1, 465-468)
Αγγλ.: single-lobed window; single-light window
Αλβ.: dritare njëlobëshe f.
Γαλλ.: fenêtre monolobée f.; fenêtre à un lobe f.
Γερμ.: einteiliges Bogenfenster n. (εικ. 465, 467); einteiliges Rechteckfenster n. (εικ. 466, 468)
Ιταλ.: monofora (finestra) f.
Ρουμ.: fereastră monoforă f.; fereastră cu o singură deschidere f.
Βουλγ. (κυριλλ.): едноделен прозорец м.
Βουλγ. (λατ.): ednodelen prozorec m.
Ρωσ. (κυριλλ.): одинарное окно ср.
Ρωσ. (λατ.): odinarnoe okno sr.
Σερβ. (κυριλλ.): једноделни прозор м.; монофора ж.
Σερβ. (λατ.): jednodelni prozor m.; monofora ž.

Εικόνα / Figure 463
Παράθυρο δίλοβο με περιβάλλον τόξο, ώς τη γένεση των λοβών. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, καθολικό, περίπου 1011 (ΛΗΨΗ: 1995).
Grouped-type double-light window, whose surrounding arch reaches springing of lobes. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, katholikon, ca. 1011 (PHOTO: 1995).

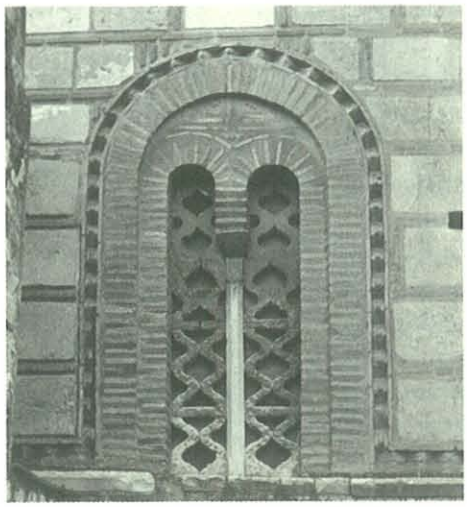

Εικόνα / Figure 464
Παράθυρο δίλοβο με περιβάλλον τόξο, ώς την *ποδιά* του παραθύρου. Αττική, Μονή Δαφνίου, καθολικό, περίπου 1080 (ΛΗΨΗ: 1993).
Grouped-type double-light window, whose surrounding arch reaches *cill.* Attica, Daphni Monastery, katholikon, ca. 1080 (PHOTO: 1993).

Εικόνα / Figure 465
Παράθυρα μονόλοβα τοξωτά. Συρία, Τελάνισσος (Qal'at Sem'an), ναός Αγίου Συμεών Στυλίτη, 476-490 (ΛΗΨΗ: 1987, M. Castelfranchi).
Arched *single-lobed windows.* Syria, Telanissos (Qal'at Sem'an), Church of St Symeon the Stylite, 476-490 (PHOTO: 1987, M. Castelfranchi).

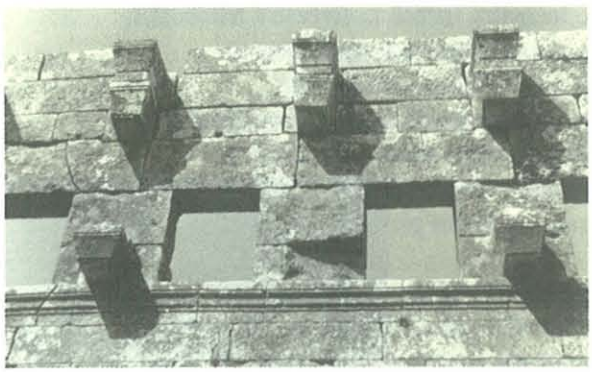

Εικόνα / Figure 466
Παράθυρα μονόλοβα ορθογώνια. Συρία, Qalb Lawzah, Βασιλική, 5ος αι. (ΛΗΨΗ: 1987, M. Castelfranchi).
Rectangular *single-lobed windows.* Syria, Qalb Lawzah, Basilica, 5th c. (PHOTO: 1987, M. Castelfranchi).

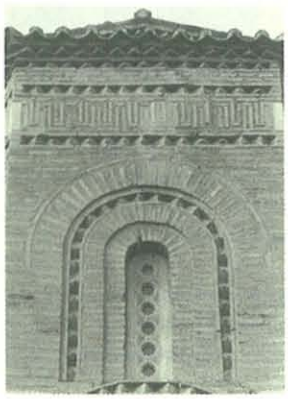

Εικόνα / Figure 467
Παράθυρο μονόλοβο με πλίνθινο πλαίσιο. Αττική, Μονή Δαφνίου, καθολικό, κεντρική αψίδα, περίπου 1080 (ΛΗΨΗ: 1993).
Single-lobed window with brick frame. Attica, Daphni Monastery, katholikon, central apse, ca. 1080 (PHOTO: 1993).

Εικόνα / Figure 468
Παράθυρο μονόλοβο με λίθινο ορθογώνιο πλαίσιο. Άμφισσα, Μεταμόρφωση του Σωτήρος, αρχές 12ου αι. (ΛΗΨΗ: 1970, EAME).
Single-lobed window with rectangular stone frame. Amphissa, Transfiguration of Christ, early 12th c. (PHOTO: 1970, EAME).

παράθυρο(ν) πολύλοβο(ν) ου. (εικ. 462.8)
Αγγλ.: multilobed window
Αλβ.: dritare polilobëshe f.
Γαλλ.: fenêtre polylobée f.
Γερμ.: Fensterband n.
Ιταλ.: finestra polilobato f.; polifora f.; loggetta f.
Ρουμ.: fereastră cu mai multe deschideri terminate în arc semicircular f.
Βουλγ. (κυριλλ.): многоделен прозорец м.
Βουλγ. (λατ.): mnogodelen prozorec m.
Ρωσ. (κυριλλ.): многочастное арочное окно ср.
Ρωσ. (λατ.): mnogočastnoe arčnoe okno sr.
Σερβ. (κυριλλ.): вишеделни прозор м.
Σερβ. (λατ.): višedelni prozor m.

παράθυρο(ν) τρίλοβο(ν) ου. (εικ. 469-474, 461, 462.4-7)
Αγγλ.: triple-light window
Αλβ.: dritare trilobëshe f.
Γαλλ.: fenêtre trilobée f.; fenêtre trifore f. [σπάν.]
Γερμ.: Drillingsfenster n.; Dreiarkadenfenster n.
Ιταλ.: finestra trilobata f.; trifora f.
Ρουμ.: fereastră triforă f.; fereastră trilobată f.
Βουλγ. (κυριλλ.): триделен прозорец м.
Βουλγ. (λατ.): tridelen prozorec m.
Ρωσ. (κυριλλ.): тройное окно ср.; трифорий м.
Ρωσ. (λατ.): trojnoe okno sr.; triforij m.
Σερβ. (κυριλλ.): троделни прозор м.; трифора ж.
Σερβ. (λατ.): trodelni prozor m.; trifora ž.

παράθυρο(ν) τύπου ελεύθερης τοξοστοιχίας ου.[199] (εικ. 470, 462.2,5)
Αγγλ.: arcade-type window
Αλβ.: dritare në formë harkade të lirë f.
Γαλλ.: fenêtre avec lobes "libres" f.
Γερμ.: Arkadenfenster n.
Ιταλ.: finestra con lobi liberi f.; bifora con lobi liberi f.; trifora con lobi liberi f.
Ρουμ.: fereastră biforă sau triforă cu arcade libere f.
Βουλγ. (κυριλλ.): прозорец със свободни арки м.
Βουλγ. (λατ.): prozorec sŭs svobodni arki m.
Ρωσ. (κυριλλ.): арочное окно ср.
Ρωσ. (λατ.): aročnoe okno sr.
Σερβ. (κυριλλ.): прозор са слободним (неуоквиреним) аркадама м.; прозор са неуоквиреним аркадама м.
Σερβ. (λατ.): prozor sa slobodnim arkadama m.; prozor sa neuokvirenim arkadama m.

παραπέτασμα → βήλο(ν)

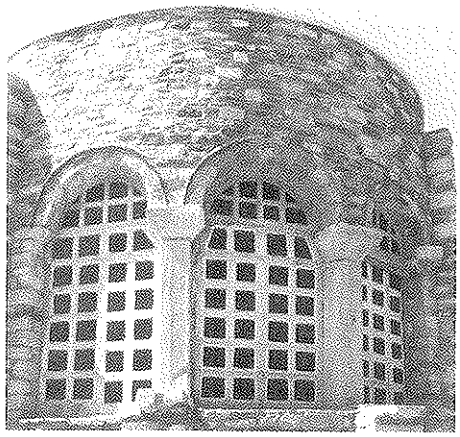

Εικόνα / Figure 469
Παράθυρο τρίλοβο παλαιοχριστιανικό. Πάρος, Παναγία Καταπολιανή, περίπου μέσα 6ου αι. (Αηψη: 1994, † Α. Μητσάνη). Μετά την αναπαλαίωση.
Early Christian *triple-light window*. Paros, Virgin Katapoliane, ca. mid 6th c. (Photo: 1994, † A. Mitsani). After restoration.

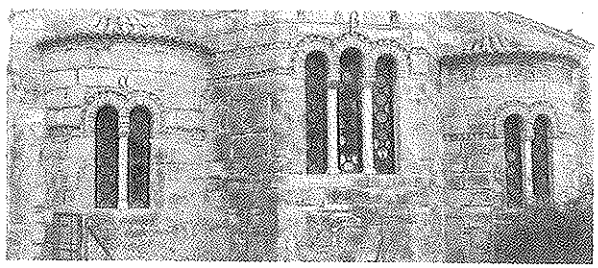

Εικόνα / Figure 470
Παράθυρο δίλοβο (α) και *παράθυρο τρίλοβο τύπου ελεύθερης τοξοστοιχίας* (β). Κέρκυρα, Άγιος Ιάσων και Σωσίπατρος, περίπου 1000 (Αηψη: 1989).
Arcade type double-light windows (α) and *arcade-type triple-light window* (β). Corfu, Sts Iason and Sosipatros, ca. 1000 (Photo: 1989).

Εικόνα / Figure 471
Παράθυρο τρίλοβο με περιβάλλον τόξο, ώς τη γένεση των λοβών. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, καθολικό, περίπου 1011 (Λήψη: 1995).
Grouped-type triple-light window, whose surrounding arch reaches springing of lobes. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, katholikon, ca. 1011 (Photo: 1995).

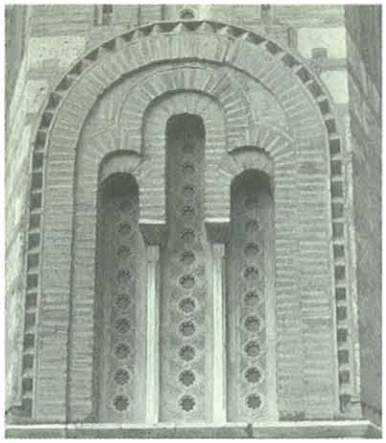

Εικόνα / Figure 472
Παράθυρο τρίλοβο με περιβάλλον τόξο, ώς την *ποδιά* του παραθύρου και υπερυψωμένο μεσαίο λοβό. Αττική, Μονή Δαφνίου, καθολικό, περίπου 1080 (Λήψη: 1993).
Το περιβάλλον τόξο και το τύμπανο είναι πλίνθινα.
Grouped-type triple-light window with raised middle lobe, whose surrounding arch reaches *cill.* Attica, Daphni Monastery, katholikon, ca. 1080 (Photo: 1993).
The surrounding arch and tympanum are made of brick.

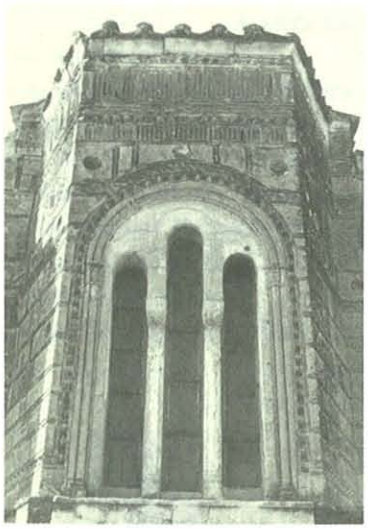

Εικόνα / Figure 473
Παράθυρο τρίλοβο με περιβάλλον τόξο και υπερυψωμένο μεσαίο λοβό. Αργολίδα, Μέρμπακας, Κοίμηση της Θεοτόκου, 13ος αι. (Λήψη: 1971). Το περιβάλλον τόξο και το τύμπανο είναι λίθινα.
Grouped-type triple-light window with raised middle lobe. Argolid, Merbakas, Dormition of the Virgin, 13th c. (Photo: 1971). The surrounding arch and tympanum are made of stone.

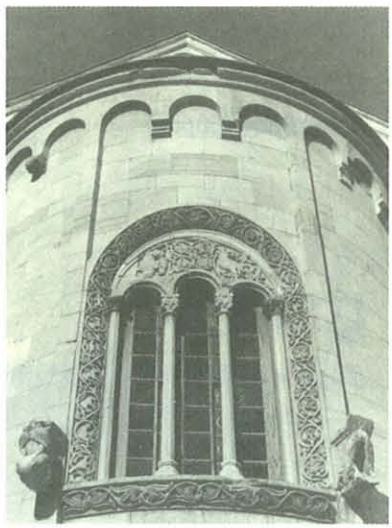

Εικόνα / Figure 474
Παράθυρο τρίλοβο με περιβάλλον τόξο και ανάγλυφη διακόσμηση στο τόξο και το τύμπανο (σχολή Ρασκίας). Μονή Studenica, ναός της Παναγίας, κεντρική αψίδα, τέλη 12ου αι. (Λήψη: 1965, M. Canak-Mediç).
Grouped-type triple-light window, whose surrounding arch and tympanum bear relief decoration (Rascia school). Studenica Monastery, Church of the Virgin, central apse, late 12th c. (Photo: 1965, M. Canak-Mediç).

παραπόρτι → **πυλίδα**

παρασκήνιο(ν) ου. (εικ. 475)
Αγγλ.: parascenium; parascene
Αλβ.: paraskenë f.
Γαλλ.: parascaenium m.
Γερμ.: Paraskenion n.; Parascenium n.
Ιταλ.: parascenio m.
Ρουμ.: parascenium
Βουλγ. (κυριλλ.): параскений м.
Βουλγ. (λατ.): paraskenij m.
Ρωσ. (κυριλλ.): параскениум м.; параскений м.
Ρωσ. (λατ.): paraskenium m.; paraskenij m.
Σερβ. (κυριλλ.): параскенијум м.; параскенија ж.
Σερβ. (λατ.): paraskenijum m.; paraskenija ž.

παραστάδα$_1$ θ. και **παραστάς$_1$** θ.[200] (εικ. 476)
Αγγλ.: pilaster
Αλβ.: pilastër m.
Γαλλ.: pilastre m.
Γερμ.: Pilaster m.; Wandpfeiler m.
Ιταλ.: parasta f.
Ρουμ.: pilastru m.
Βουλγ. (κυριλλ.): пиластър м.
Βουλγ. (λατ.): pilastŭr m.
Ρωσ. (κυριλλ.): пилястр м.; пилястра ж.
Ρωσ. (λατ.): piljastr m.; piljastra ž.
Σερβ. (κυριλλ.): пиластер м.
Σερβ. (λατ.): pilaster m.

παραστάδα$_2$ (θύρας) → **σταθμός (θύρας)**

παραστάδα χωρίς επίκρανο θ.[201] (εικ. 477)
Αγγλ.: lesene.; pilaster-strip
Αλβ.: lesene f.; pilastër pa kapitel m.
Γαλλ.: lésène f.
Γερμ.: Lisene f.
Ιταλ.: lesena f.
Ρουμ.: lesenă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): лизена ж.
Βουλγ. (λατ.): lizena ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): пилястра без капители ж.; лопатка ж.; лизена ж.
Ρωσ. (λατ.): piljastra bez kapiteli ž.; lopatka ž.; lizena ž.
Σερβ. (κυριλλ.): лезена ж.; пиластер без капитела м.
Σερβ. (λατ.): lezena ž.; pilaster bez kapitela m.

παραστάς$_{1,2}$ → **παραστάδα$_{1,2}$**

παραστάτης (θύρας) → **σταθμός (θύρας)**

παρατηρητήριο(ν) ου.· **πύργος επιτήρησης** α.· **βίγλα** θ.· **σκοπιά** θ.[202] // πρβ. *φρυκτώριο(ν)*
Αγγλ.: watch-tower; watch post
Αλβ.: kullë vrojtimi f.; karakoll m.
Γαλλ.: tour de guet f.; guète f.; guette f.; mirador m.
Γερμ.: Wachtturm m.; Wartturm m.; Warte f.
Ιταλ.: torre di guardia f.; torre di avvistamento f.
Ρουμ.: turn de observaţie n.; turn de pază n.
Βουλγ. (κυριλλ.): наблюдателна кула ж.; наблюдателница ж.
Βουλγ. (λατ.): nabljudatelna kula ž.; nabljudatelnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): наблюдательная вышка ж.
Ρωσ. (λατ.): nabl'udatel'naja vyška ž.
Σερβ. (κυριλλ.): кула осматрачница ж.
Σερβ. (λατ.): kula osmatračnica ž.

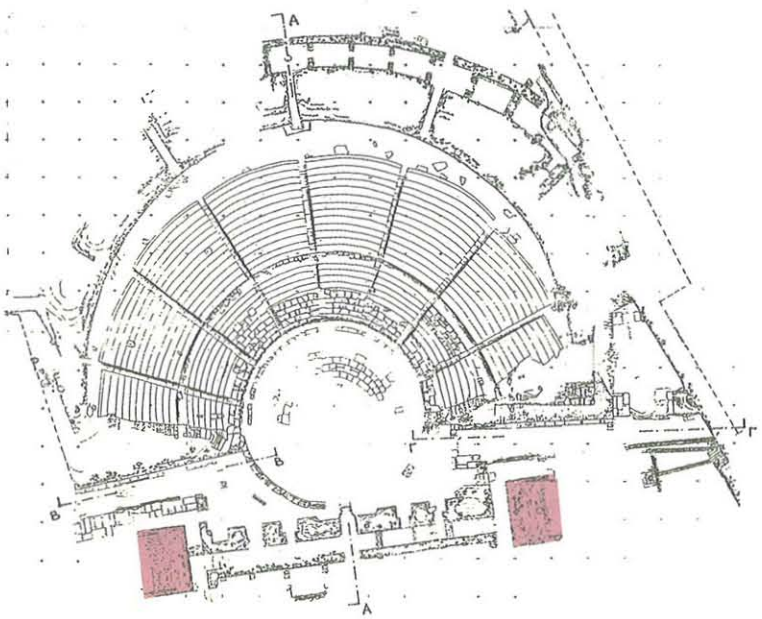

Εικόνα / Figure 475
Παρασκήνιο. Φίλιπποι, θέατρο, κάτοψη ανακαίνιση ρωμαϊκής περιόδου (ΓΚ). Μετά τις αναστηλωτικές εργασίες του 1959.
Parascenium. Philippi, theatre, ground plan, renovation during the Roman period (ΓΚ). After the 1959 restoration.

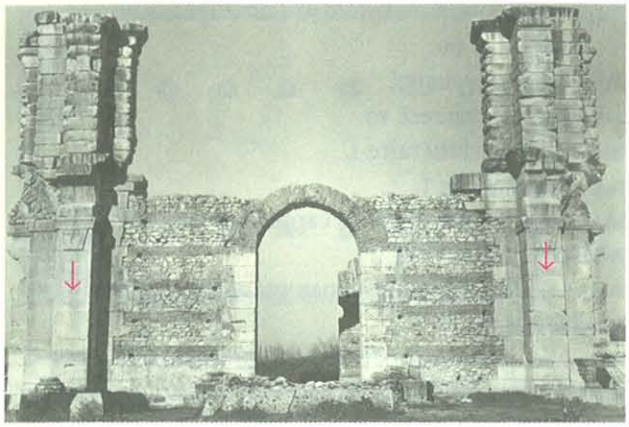

Εικόνα / Figure 476
Παραστάδα$_1$. Φίλιπποι, Βασιλική Β, κεντρικό κλίτος, άποψη προς τα δυτικά, γ΄ τέταρτο 6ου αι. (Λήψη: 1970).
Pilaster. Philippi, Basilica B, nave, west view, 3rd quarter of 6th c. (Photo: 1970).

Εικόνα / Figure 477
Παραστάδα χωρίς επίκρανο. Ραβέννα, Άγιος Βιτάλιος, άποψη από ΝΑ, 540-547 (Λήψη: 1977, ΕΑΜΕ).
Lesene. Ravenna, San Vitale, view from SE, 540-547 (Photo: 1977, EAME).

παρειά$_1$ (θύρας / παραθύρου) θ.[203] (εικ. 478-479) // πρβ. *σταθμός (θύρας)*
Αγγλ.: reveal; embrasure; splay
Αλβ.: shpatull (e derës) m.
Γαλλ.: ébrasure f.; ébrasement m.
Γερμ.: Laibung f.; Leibung f.; Gewände n.
Ιταλ.: mazzetta f.
Ρουμ.: ambrazură f.; glaf n.
Βουλγ. (κυριλλ.): вътрешна страница (на врата / прозорец) ж.
Βουλγ. (λατ.): vŭtrešna stranica (na vrata / prozorec) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): косяк м.; притолока ж.
Ρωσ. (λατ.): kosjak m.; pritoloka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): уложина ж.; шпалета (врата / прозора) ж.
Σερβ. (λατ.): uložina ž.; špaleta (vrata / prozora) ž.

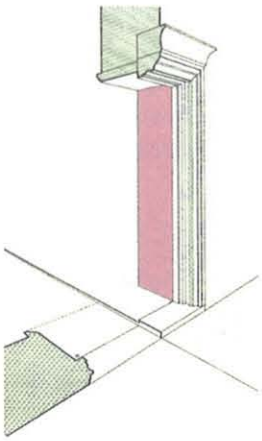

Εικόνα / Figure 478
Παρειά$_1$ *θύρας*, προοπτική τομή. Χίος, Νέα Μονή, καθολικό, 1042-1056 (ΣΒΜ, κατά Μπούρα 1981).
Reveal, perspective section. Chios, Nea Mone, katholikon, 1042-1056 (ΣΒΜ, after Μπούρας 1981).

Εικόνα / Figure 479
Παρειά$_1$ θύρας από μαρμάρινο εντοιχισμένο θυρόφυλλο, 6ου αι., Κωνσταντινούπολη, Μονή Χώρας, βόρεια θύρα κυρίως ναού, 1316-1321 (Λήψη: 1985).
Reveal from built-in marble door leaf of 6th c. Constantinople, Chora Monastery, north door of naos, 1316-1321 (Photo: 1985).

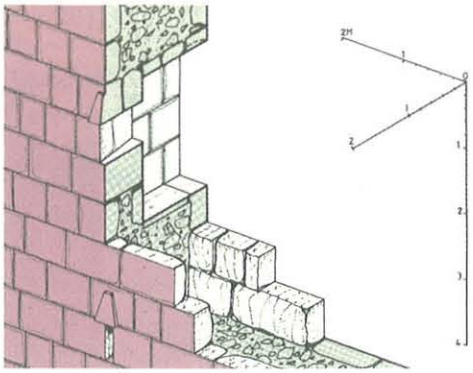

Εικόνα / Figure 480
Παρειά$_2$ τοίχου, αξονομετρική ισομετρική τομή. Σινά, Μονή Αγίας Αικατερίνης, ανατολικό τείχος, 6ος αι. (ΜΜΚ-ΠΜΚ).
Wall face, isometric section. Sinai, St Catherine's Monastery, east wall surface, 6th c. (ΜΜΚ-ΠΜΚ).

παρειά$_2$ (τοίχου) θ.· μέτωπο(ν)$_3$ (τοίχου) ου.[204] (εικ. 480) // *πρβ. πλευρά$_2$ (τοίχου)*
Αγγλ.: wall surface
Αλβ.: paret m.; faqe (e murit) f.
Γαλλ.: paroi f.
Γερμ.: Wand(außen)fläche f.; Mauer(außen)fläche f.
Ιταλ.: parete f.
Ρουμ.: suprafață exterioară (a unui zid) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): страница (от стена) ж.
Βουλγ. (λατ.): stranica (ot stena) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): поверхность (стены) ж.
Ρωσ. (λατ.): poverchnost′ (steny) ž.
Σερβ. (κυριλλ.): површина (зида) ж.; лице (зида) ср.
Σερβ. (λατ.): površina (zida) ž.; lice (zida) sr.

παρεκκλήσι-ο(ν) ου.
Αγγλ.: chapel; parekklesion
Αλβ.: paraklis m.; kapelë f.
Γαλλ.: chapelle f.; parecclesion m.
Γερμ.: Parekklesion n.; Nebenkirche f.; Kapelle f.
Ιταλ.: parecclesion m; cappella laterale f.
Ρουμ.: capelă f.; paraclis n.
Βουλγ. (κυριλλ.): параклис м.; капела ж.
Βουλγ. (λατ.): paraklis m.; kapela ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): придел м.; часовня ж.; капелла ж.
Ρωσ. (λατ.): pridel m.; časovnja ž.; kapella ž.
Σερβ. (κυριλλ.): параклис м.; капела ж.
Σερβ. (λατ.): paraklis m.; kapela ž.

παρεκκλήσι-ο(ν) νεκρικό(ν) ου.· παρεκκλήσι-ο(ν) ταφικό(ν) ου.
Αγγλ.: funerary chapel
Αλβ.: paraklis varrezë m.
Γαλλ.: chapelle funéraire f.
Γερμ.: Grabkapelle f.
Ιταλ.: cappella funeraria f.; cappella sepolcrale f.
Ρουμ.: capelă funerară f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ґробищен параклис м.; ґробищна капела ж.
Βουλγ. (λατ.): grobišten paraklis m.; grobištna kapela ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): поґребальная часовня ж.; поґребальный придел м.
Ρωσ. (λατ.): pogreval′naja časovnja ž.; pogreval′nyj pridel m.
Σερβ. (κυριλλ.): ґробна капела ж.
Σερβ. (λατ.): grobna kapela ž.

παρεκκλήσι-ο(ν) παλατινό(ν) ου.
Αγγλ.: palace church
Αλβ.: kapelë palatine f.
Γαλλ.: chapelle palatine f.
Γερμ.: Palastkapelle f.
Ιταλ.: cappella palatina f.
Ρουμ.: capelă palatină f.
Βουλγ. (κυριλλ.): дворцов параклис м.; дворцова капела ж.
Βουλγ. (λατ.): dvorcov paraklis m.; dvorcova kapela ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): дворцовая часовня ж.; дворцовая церковь ж.; capella palatina ж.
Ρωσ. (λατ.): dvorcovaja časovnja ž.; dvorcovaja cerkov′ ž.; capella palatina ž.
Σερβ. (κυριλλ.): дворска капела ж.
Σερβ. (λατ.): dvorska kapela ž.

παρεκκλήσι-ο(ν) ταφικό(ν) → παρεκκλήσι-ο(ν) νεκρικό(ν)

πάσσαλος α.
Αγγλ.: post; pole; pile
Αλβ.: pilota m. sh.
Γαλλ.: pieu m.; piquet m.
Γερμ.: Pfahl m.
Ιταλ.: palo m.; picchetto m.
Ρουμ.: par m.; țăruș m.
Βουλγ. (κυριλλ.): кол м.
Βουλγ. (λατ.): kol m
Ρωσ. (κυριλλ.): кол м..
Ρωσ. (λατ.): kol m.
Σερβ. (κυριλλ.): колац м.; дирек м.
Σερβ. (λατ.): kolac m.; direk m.

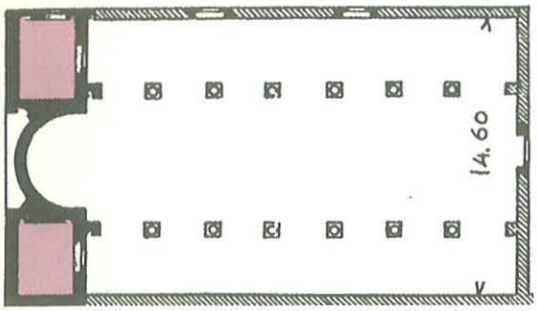

Εικόνα / Figure 481
Παστοφόρια. Βόρειος Συρία, Φαφιρτίν, Βασιλική, κάτοψη, 372 (Ορλάνδος 1952, εικ. 22.2 κατά Butler 1919-20, IIB, 328).
Pastophories. Northern Syria, Fafirtin, Basilica, ground plan, 372 (Ορλάνδος 1952, fig. 22.2 after Butler 1919-20, IIB, 328).

παστοφόριο(ν) ου.[205] (εικ. 481)
Αγγλ.: pastophory
Αλβ.: pastoforium m.
Γαλλ.: pastophorium m.
Γερμ.: Pastophorion n.; Pastophorium n.
Ιταλ.: pastoforio m.; sagrestia f.
Ρουμ.: pastoforii pl.
Βουλγ. (κυριλλ.): пастофории ж.мн.
Βουλγ. (λατ.): pastoforii ž.mn.
Ρωσ. (κυριλλ.): пастофорий м.
Ρωσ. (λατ.): pastoforij m.
Σερβ. (κυριλλ.): пастофорија ж.
Σερβ. (λατ.): pastoforija ž.

πάτημα (βαθμίδας) ου. (εικ. 482)
Αγγλ.: tread
Αλβ.: shkelës (shkalle) m.
Γαλλ.: giron m.
Γερμ.: Trittstufe f.
Ιταλ.: pedata (del gradino) f.
Ρουμ.: suprafață de călcare (a treptei) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): стъпало (на стълбище) ср.
Βουλγ. (λατ.): stŭpalo (na stŭlbište) sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): ступень ж.
Ρωσ. (λατ.): stupen′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): ґазиште (степеника) ср.
Σερβ. (λατ.): gazište (stepenika) sr.

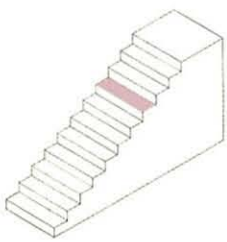

Εικόνα / Figure 482
Πάτημα βαθμίδας (ΜΜΚ).
Tread (ΜΜΚ).

πατημένο χώμα → **δάπεδο από χώμα πατημένο**

πατητήρι → **ληνός**

πατριαρχείο(ν) ου.· μέγαρο(ν) πατριαρχικό(ν) ου.
Αγγλ.: patriarchate; patriarch's palace
Αλβ.: seli patriarkale f.
Γαλλ.: palais du patriarcat m.
Γερμ.: Patriarchenpalast m.
Ιταλ.: patriarchio m.
Ρουμ.: patriarhie f.; palat patriarhal n.
Βουλγ. (κυριλλ.): патриаршески дворец м.; патриаршия ж.
Βουλγ. (λατ.): patriaršeski dvorec m.; patriaršija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): патриархия ж.; патриарший дворец м.
Ρωσ. (λατ.): patriarchija ž.; patriaršij dvorec m.
Σερβ. (κυριλλ.): патријаршија ж.; патријаршијски двор м.
Σερβ. (λατ.): patrijaršija ž.; patrijaršijski dvor m.

πατριαρχικό(ν) μέγαρο(ν) → **πατριαρχείο(ν)**

πατριαρχικός σταυρός*

πάτωμα$_1$ → **δάπεδο(ν)**

πάτωμα$_2$ → **όροφος**

πάχος ου.
Αγγλ.: thickness
Αλβ.: trashësi f.
Γαλλ.: épaisseur f.
Γερμ.: Dicke f.; Stärke f.
Ιταλ.: spessore m.
Ρουμ.: grosime f.
Βουλγ. (κυριλλ.): дебелина ж.
Βουλγ. (λατ.): debelina ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): толщина ж.
Ρωσ. (λατ.): tolščina ž.
Σερβ. (κυριλλ.): дебљина ж.
Σερβ. (λατ.): debljina ž.

πελεκημένος λίθος (οικοδομικός) → **λίθος λαξευμένος (οικοδομικός)**

πελεκητός λίθος (οικοδομικός) → **λίθος λαξευμένος (οικοδομικός)**

πεντάγραμμο(ν) → **πεντάλφα**

πεντάκλιτη βασιλική → **τύπος ναού: βασιλική πεντάκλιτη**

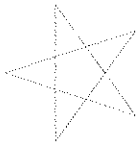

Εικόνα / Figure 483
Πεντάλφα (ΕΛ).
Pentalpha (ΕΛ).

πεντάκυκλο(ν) → πενταόμφαλο(ν)

πεντάλφα ου.˙ πεντάγραμμο(ν) ου (εικ. 483)
Αγγλ.: pentalpha; five-pointed star
Αλβ.: yll pesëcepash m.
Γαλλ.: pentalpha m.; étoile à cinq branches f.
Γερμ.: Pentalpha n.; Pentagramm n. Drudenfuß m.
Ιταλ.: pentalfa f.; stella a cinque punte f.
Ρουμ.: pentalfa; pentagramă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): петолъчка ж.; пенталфа ж.
Βουλγ. (λατ.): petolŭčka ž.; pentalfa ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): пятиконечная звезда ж.; пентаґрамма ž.
Ρωσ. (λατ.): pjatikonečnaja zvezda ž.; pentagramma ž.
Σερβ. (κυριλλ.): петокрака звезда ж.
Σερβ. (λατ.): petokraka zvezda ž.

πενταόμφαλο(ν) ου.˙ «πέντε άρτοι» α. πλ.˙ πεντάκυκλο(ν) ου.[206] (εικ. 484, 415, 416)
Αγγλ.: pentaomphalon; "five-loaf" ornament
Αλβ.: pentaomfalon m.; pesërrathësh m.
Γαλλ.: pentaomphalon m.
Γερμ.: Pentaomphalon n.
Ιταλ.: pentaomphalos m.; omphalos "a cinque pani" m.
Ρουμ.: pentaomfalon
Βουλγ. (κυριλλ.): пентаомфалий м.
Βουλγ. (λατ.): pentaomfalij m.
Ρωσ. (κυριλλ.): пентаомфалион м.; пентаомфалий м.
Ρωσ. (λατ.): pentaomfalion m.; pentaomfalij m.
Σερβ. (κυριλλ.): пентаомфалон м.; "пет хлебова" м.мн.; "петокружје" ср.
Σερβ. (λατ.): pentaomfalon m.; "pet hlebova" m.mn.; "petokružje" sr.

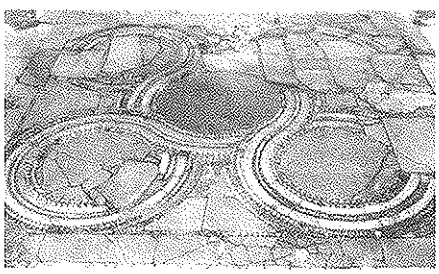

Εικόνα / Figure 484
Πενταόμφαλο σε δάπεδο. Χίος, Νέα Μονή, εξωνάρθηκας, 1055-1056 (Λнүн: 1927-29, Π. Παπαχατζηδάκης, ΜΜπ).
The *"five-loaf"* ornament on marble inlayed *omphalion*. Chios, Nea Mone, exonarthex, 1055-1056 (Рното: 1927-29, P. Papachatzidakis, ΜΜπ).

πεντάπλευρη αψίδα*

«πέντε άρτοι» → πενταόμφαλο(ν)

πέρασμα → δίοδος$_1$

περγαμηνό(ν) φύλλο(ν) → κόσμημα: φύλλο(ν) υδρόβιο(ν)

περιαιρετή γέφυρα*

περιβάλλον τόξο(ν) → παράθυρο(ν) με περιβάλλον τόξο(ν)

περίβολος$_1$ (ναού / μονής) α.˙ περίκλειστος χώρος (ναού / μονής) α.[207] (εικ. 485-488, 541)
Αγγλ.: precinct; ambitus
Αλβ.: oborr m.
Γαλλ.: enclos m. [μον.]; péribole m. [αρχ.]
Γερμ.: Ambitus m.; Peribolos [αρχ.] m.
Ιταλ.: recinto (di monastero) m.; ambitus m.
Ρουμ.: incintă (de biserică / de mănăstire) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): периболос м.; оґрада (на църква / на манастир) ж.
Βουλγ. (λατ.): peribolos m.; ograda (na cŭrkva / na manastir) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): оґороженный участок м.; оґрада (храма, монастыря) ж.
Ρωσ. (λατ.): ogorožennyj učastok m.; ograda (chrama, monastyrja) ž.
Σερβ. (κυριλλ.): оґрада ж.; оґрађени простор (цркве/манастира) м.; периболос м.
Σερβ. (λατ.): ograda ž.; ograđeni prostor (crkve/manastira) m.; peribolos m.

περίβολος$_2$ α.˙ περίφραξη θ. & περίφραξις θ.˙ περιτοίχισμα ου. //πρβ. *περιτείχισμα*
Αγγλ.: enclosure
Αλβ.: avlli f.; mur rrethues m.
Γαλλ.: clôture f.
Γερμ.: Umfassungsmauer f.; Umfriedung f.
Ιταλ.: recinzione f.
Ρουμ.: incintă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): оґрада ж.; оґраден зид м.
Βουλγ. (λατ.): ograda ž.; ograden zid m.
Ρωσ. (κυριλλ.): оґрада ж.; оґраждение ср.
Ρωσ. (λατ.): ograda ž.; ogražděnije sr.
Σερβ. (κυριλλ.): оґрада ж.; оґрадни зид м.
Σερβ. (λατ.): ograda ž.; ogradni zid m.

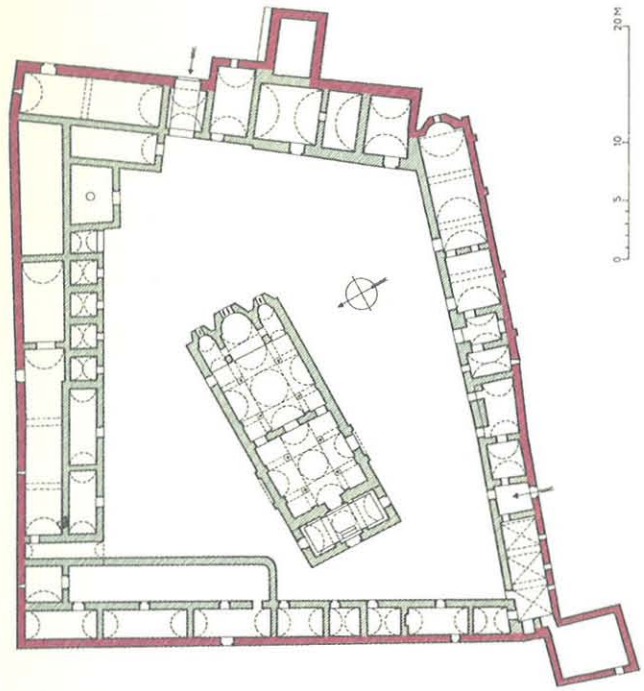

Εικόνα / Figure 485
Περίβολος$_1$ μονής, κάτοψη. Βοιωτία, Μονή Σαγματά, γ΄ τέταρτο 12ου αι. (κατά Ορλάνδο 1951α, εικ. 3, ανασχεδίαση).
Precinct of monastery, ground plan. Boeotia, Sagmata Monastery, 3rd quarter of 12th c. (redrawn after Ορλάνδος 1951α, fig. 3).

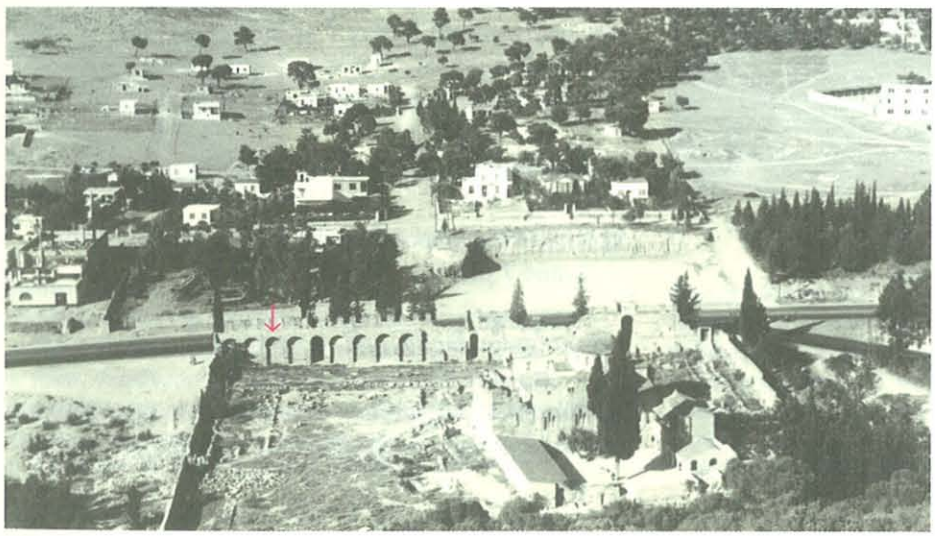

Εικόνα / Figure 486
Περίβολος$_1$ Μονής Δαφνίου, Αττική, 11ος αι. (Λήψη: Π. Παπαχατζηδάκης, ΜΜπ).
Precinct of Daphni Monastery, Attica, 11th c. (Photo: P. Papachatzidakis, ΜΜπ).

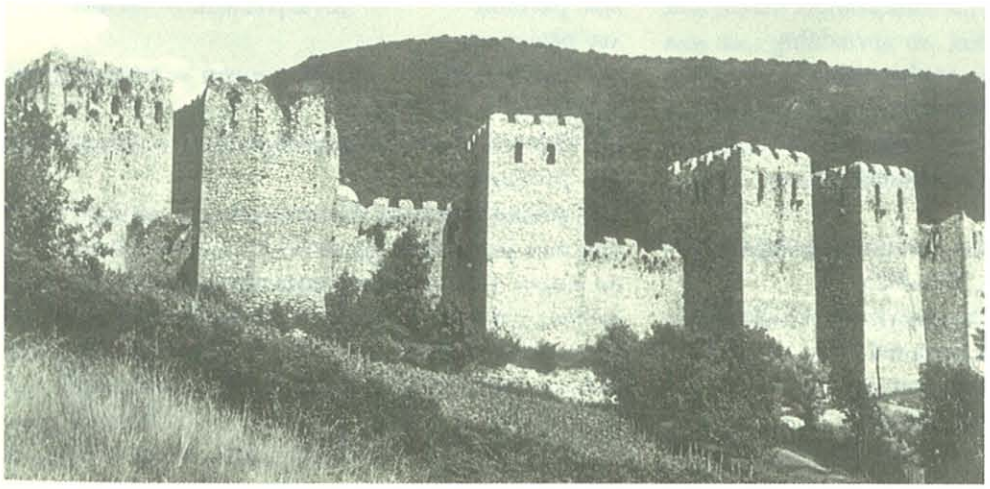

Εικόνα / Figure 487
Περίβολος$_1$ Μονής Resava, 1407-1418 (Λήψη: 1971, Θ. Καλοπίσης).
Precinct of Resava Monastery, 1407-1418 (Photo: 1971, Th. Kalopissis).

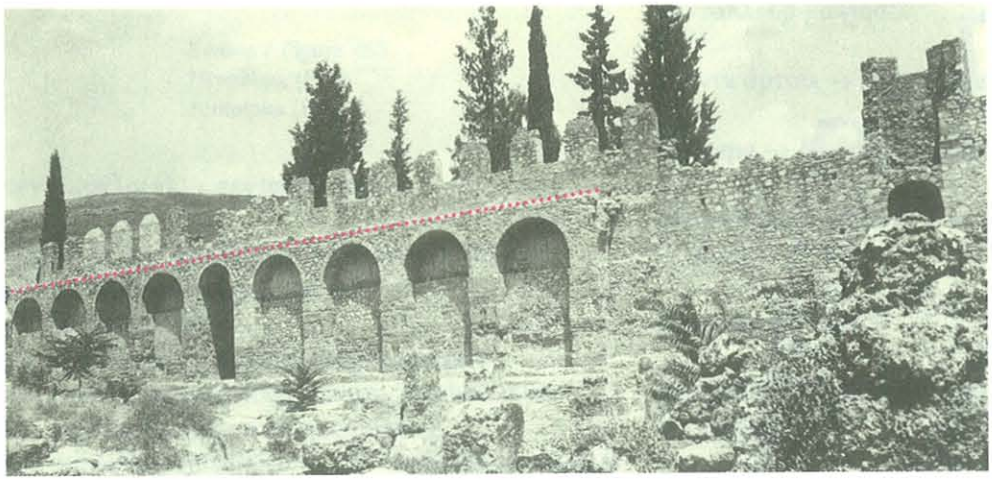

Εικόνα / Figure 488
Περίδρομος$_1$ από τον *περίβολο*$_2$ της Μονής Δαφνίου, 11ος αι. (ΛΗΨΗ: ΜΜπ).
Rampart-walk from the *precinct* of Daphni Monastery, 11th c. (PHOTO: ΜΜπ).

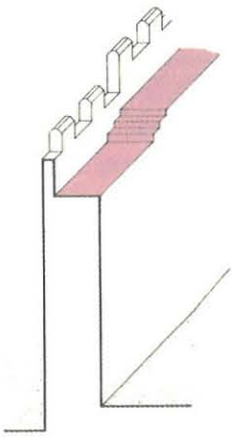

Εικόνα / Figure 489
Περίδρομος$_1$ *τείχους*, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Σινά, Μονή Αγίας Αικατερίνης, 6ος αι. (ΣΒΜ).
Rampart-walk, isometric reconstruction. Sinai, St Catherine's Monastery, 6th c. (ΣΒΜ).

περίδρομος$_1$ (τείχους) α. (εικ. 488-489)
Αγγλ.: rampart-walk; wall-walk
Αλβ.: shteg m.
Γαλλ.: chemin de ronde m.
Γερμ.: Wehrgang m.
Ιταλ.: cammino di ronda m.
Ρουμ.: drum de strajă n.
Βουλγ. (κυριλλ.): бойна пътека ж.
Βουλγ. (λατ.): bojna pŭteka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): боевой ход м.
Ρωσ. (λατ.): bojevoj chod m.
Σερβ. (κυριλλ.): кружни пут (на тврђави) м.
Σερβ. (λατ.): kružni put (na tvrđavi) m.

περίδρομος$_2$ → **περίστωο(ν) κλειστό(ν)**

περίθυρο(ν) ου.· **θύρωμα** ου.· **πλαίσιο(ν) (θύρας / παραθύρου)** ου.[208] (εικ. 490-492)
Αγγλ.: door frame; window frame
Αλβ.: kornizë (rreth portës / dritares) f.
Γαλλ.: chambranle m.; encadrement m.
Γερμ.: Türeinfassung f.; Türrahmen m.; Fensterrahmen m.
Ιταλ.: cornice (della porta / della finestra) f.
Ρουμ.: ancadrament n.
Βουλγ. (κυριλλ.): каса (на врата / прозорец) ж.
Βουλγ. (λατ.): kasa (na vrata / prozorec) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): откос м.
Ρωσ. (λατ.): otkos m.
Σερβ. (κυριλλ.): оквир (врата / прозора) м.; шамбранла ж.
Σερβ. (λατ.): okvir (vrata / prozora) m.; šambranla ž.

περίκεντρος (ναός) → τύπος ναού: **περίκεντρος**

περίκλειστος χώρος (ναού / μονής) → **περίβολος**$_1$ **(ναού / μονής)**

περιμετρικός διάδρομος → **περίστωο(ν) κλειστό(ν)**

περιμετρικός διάδρομος → τύπος ναού: **μονόχωρος τετράγωνος τρουλ(λ)αίος με περιμετρικό διάδρομο**

περίπτερο(ν) ου.
Αγγλ.: pavilion
Αλβ.: pavion m.
Γαλλ.: pavillon m.
Γερμ.: Pavillon m.
Ιταλ.: chiosco m.; padiglione m.
Ρουμ.: pavilion n.
Βουλγ. (κυριλλ.): павилион м.
Βουλγ. (λατ.): pavilion m.
Ρωσ. (κυριλλ.): павильон м.; киоск м.; беседка ж.
Ρωσ. (λατ.): pavil'on m.; kiosk m.; besedka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): павиљон м.
Σερβ. (λατ.): paviljon m.

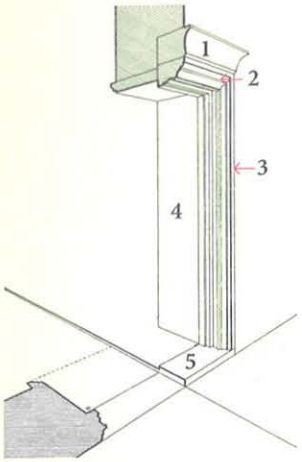

Εικόνα / Figure 490
Περίθυρο, προοπτική τομή. Χίος, Νέα Μονή, καθολικό, 1042-1056 (ΣΒΜ, κατά Μπούρα 1981).
1. *γείσο*$_2$ 2. *υπέρθυρο* 3. *σταθμός* 4. *παρειά*$_1$ 5. *κατώφλι*$_1$.
Doorframe, perspective section. Chios, Nea Mone, katholikon, 1042-1056 (ΣΒΜ, after Μπούρας 1981).
1. *door crown* 2. *lintel* 3. *jamb* 4. *reveal* 5. *threshold*.

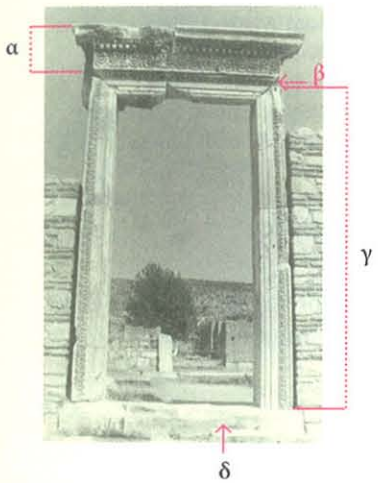

Εικόνα / Figure 491
Περίθυρο με γλυπτή διακόσμηση. Έφεσος, ναός Παναγίας, κεντρική είσοδος νάρθηκα, αρχές 6ου αι. (ΛΗΨΗ: 1992).
α. *γείσο*$_2$ υπερθύρου β. *υπέρθυρο* γ. *σταθμός* δ. *κατώφλι*$_1$.
Doorframe with sculpted decoration. Ephesus, Church of the Virgin, central entrance of narthex, early 6th c. (Рнотo: 1992).
α. *door crown* β. *lintel* γ. *jamb* δ. *threshold*.

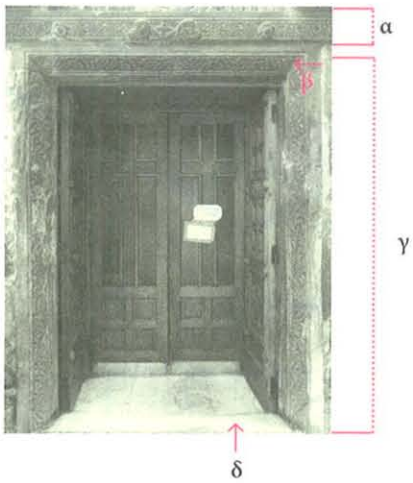

Εικόνα / Figure 492
Περίθυρο με γλυπτή διακόσμηση. Αθήνα, Καπνικαρέα, νότια είσοδος, περίπου 1100 (ΛΗΨΗ: 1985, Β. Γεωργίου).
α. *γείσο*$_2$ υπερθύρου β. *υπέρθυρο* γ. *σταθμός* δ. *κατώφλι*$_1$.
Doorframe with sculpted decoration. Athens, Kapnikarea, south entrance, ca. 1100 (Рнотo: 1985, V. Georgiou).
α. *door crown* β. *lintel* γ. *jamb* δ. *threshold*.

περιστερεών → **περιστερώνας**

περιστεριώνα → **περιστερώνας**

περιστερών → **περιστερώνας**

περιστερώνας α. & **περιστερών** α.· **περιστεριώνα** θ.· **περιστεριώνας** α. & **περιστερεών** α.
Αγγλ.: dovecote; pigeon cote; columbarium
Αλβ.: kafaz pëllumbash m.
Γαλλ.: pigeonnier m.
Γερμ.: Taubenhaus n.; Taubenschlag m.
Ιταλ.: piccionaia f.
Ρουμ.: porumbar n.; hulubărie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): гълъбарник м.; колумбарий м.
Βουλγ. (λατ.): gŭlŭbarnik m.; kolumbarij m.
Ρωσ. (κυριλλ.): голубятня ж.
Ρωσ. (λατ.): golubjatnja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): голубарник м.
Σερβ. (λατ.): golubarnik m.

περίστυλη αυλή*

περιστύλιο(ν) → **περίστωο(ν)**

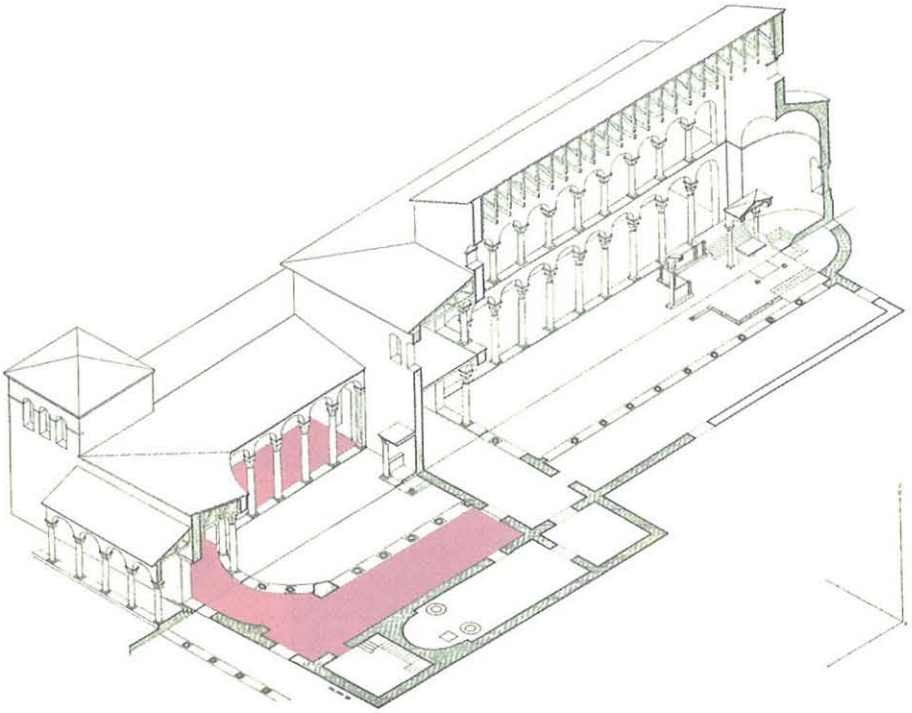

Εικόνα / Figure 493
Περίστωο αιθρίου βασιλικής, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Φθιώτιδες Θήβες, Βασιλική Α, μέσα 5ου αι. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Σωτηρίου 1929).
Peristyle of atrium of basilica, isometric reconstruction. Phthiotic Thebes, Basilica A, mid 5th c. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Σωτηρίου 1929).

περίστωο(ν) ου.· **περιστύλιο(ν)** ου. (εικ. 493)
Αγγλ.: peristyle
Αλβ.: peristil m.; hapësirë e rrethuar me kolona f.
Γαλλ.: péristyle m.
Γερμ.: Peristyl n.
Ιταλ.: peristilio m.
Ρουμ.: peristil n.
Βουλγ. (κυριλλ.): перистил м.
Βουλγ. (λατ.): peristil m.
Ρωσ. (κυριλλ.): перистиль м.
Ρωσ. (λατ.): peristil′ m.
Σερβ. (κυριλλ.): перистил м.
Σερβ. (λατ.): peristil m.

περίστωο(ν) κλειστό(ν) ου.· **περίδρομος**$_2$ α.· **περιμετρικός διάδρομος** α. (εικ. 494)
Αγγλ.: ambulatory
Αλβ.: hajat i mbyllur m.; galeri e mbyllur f.
Γαλλ.: déambulatoire m.
Γερμ.: Umgang m.
Ιταλ.: deambulatorio m.; ambulacro m.
Ρουμ.: deambulatoriu n.
Βουλγ. (κυριλλ.): дембулаторий м.; покрита вътрешна ґалерия ж.
Βουλγ. (λατ.): dembulatorij m.; pokrita vŭtrešna galerija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґалерея, окружающая церковь ж.; закрытое ґульбище ср.; крытая ґалерея ж.
Ρωσ. (λατ.): galereja, okružajuščaja cerkov′ ž.; zakrytoe gul′bišče sr.; krytaja galereja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): деамбулаториј м.; опходни брод м.
Σερβ. (λατ.): deambulatorij m.; ophodni brod m.

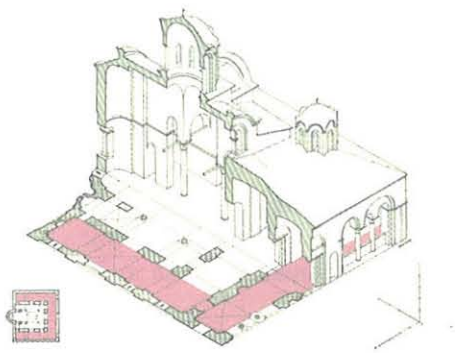

Εικόνα / Figure 494
Περίστωο κλειστό που περιβάλλει σταυροειδή εγγεγραμμένο με τρούλο σύνθετο τετρακιόνιο ναό, αξονομετρική ισομετρική τομή. Θεσσαλονίκη, Άγιοι Απόστολοι, 1310-1314 (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Diehl – Le Tourneau – Saladin 1918).
Ambulatory surrounding cross-in-square church, complex four-columned type, isometric section. Thessalonike, Holy Apostles, 1310-1314 (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Diehl – Le Tourneau – Saladin 1918).

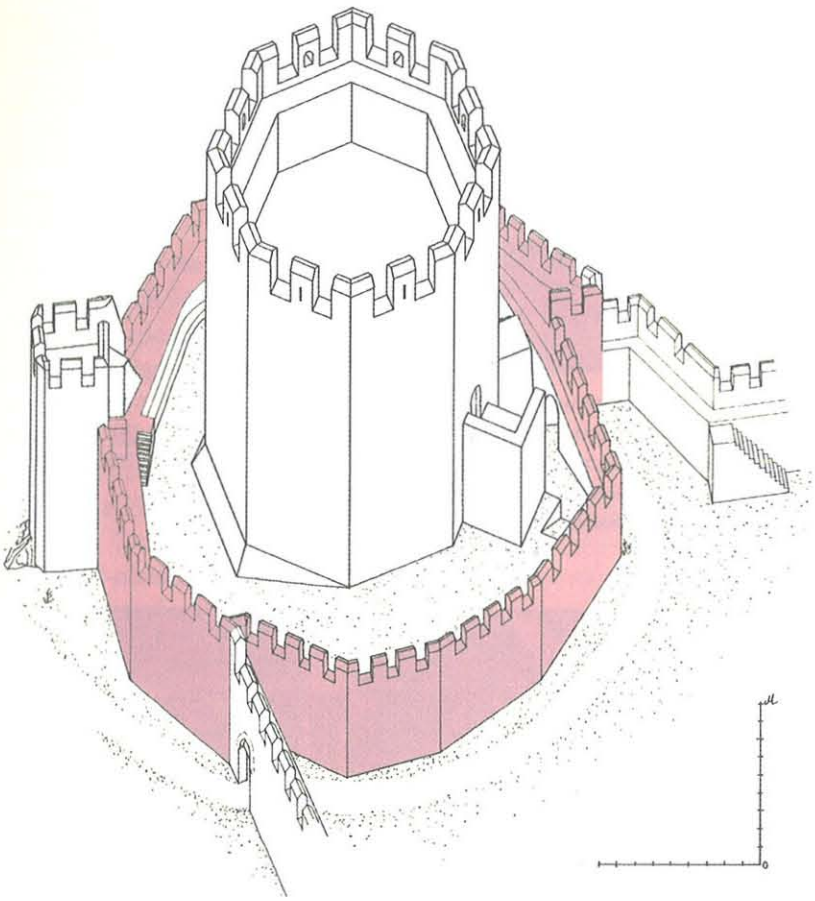

περιτείχισμα ου.[209] (εικ. 495) // πρβ. *περίβολος*$_2$
Αγγλ.: enceinte
Αλβ.: mur rrethues m.
Γαλλ.: enceinte f.
Γερμ.: Umfassungsmauer f.; Ringmauer f.; Zingel m.
Ιταλ.: cinta muraria f.; muro di cinta m.
Ρουμ.: zid de incintă n.
Βουλγ. (κυριλλ.): оґрадна стена ж.
Βουλγ. (λατ.): ogradna stena ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): стены ж. мн.; оґрада ж.
Ρωσ. (λατ.): steny ž. mn.; ograda ž.
Σερβ. (κυριλλ.): оґрадни зид м.; оґрадни бедем м.
Σερβ. (λατ.): ogradni zid m.; ogradni bedem m.

Εικόνα / Figure 495
Περιτείχισμα του *ακροπυργίου*, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Πλαταμώνας, φρούριο, τέλος 15ου- αρχές 16ου αι. (;) (ΣΒΜ).
Donjon enceinte, isometric reconstruction. Platamon, fortress, late 15th-early 16th c. (?) (ΣΒΜ).

περιτοίχισμα → **περίβολος**$_2$

περίφραξη → **περίβολος**$_2$

περίφραξις → **περίβολος**$_2$

περσικός δράκος → **δράκος φτερωτός με ουρά παγονιού**

πεσσίσκος διαχωριστικός (παραθύρου) → αμφικιονίσκος

πεσσόκρανο(ν) ου. (εικ. 496β, 497β)
Αγγλ.: pier-capital
Αλβ.: kapitel pilastri m.
Γαλλ.: chapiteau de pilier m.
Γερμ.: Pfeilerkapitell n.
Ιταλ.: capitello da pilastro m.
Ρουμ.: capitel de stâlp n.
Βουλγ. (κυριλλ.): капител на пиластър м.
Βουλγ. (λατ.): kapitel na pilastŭr m.
Ρωσ. (κυριλλ.): капитель пилястра ж.
Ρωσ. (λατ.): kapitel′ piljastra ž.
Σερβ. (κυριλλ.): капител ступца м.
Σερβ. (λατ.): kapitel stupca m.

πεσσός α.[210] (εικ. 496α, 497α, 498)
Αγγλ.: pier; pillar
Αλβ.: mbështetëse f.; shtyllë f.; pilastër m.
Γαλλ.: pilier m.; pile f.
Γερμ.: Pfeiler m.
Ιταλ.: pilastro m.
Ρουμ.: stâlp m.
Βουλγ. (κυριλλ.): стълб м.
Βουλγ. (λατ.): stŭlb m.
Ρωσ. (κυριλλ.): столб м.; столп м.
Ρωσ. (λατ.): stolb m.; stolp m.
Σερβ. (κυριλλ.): стубац м.
Σερβ. (λατ.): stubac m.

πεσσός ορθογώνιας διατομής α.˙ πεσσός ορθογώνιος α. (εικ. 498.2)
Αγγλ.: rectangular pier
Αλβ.: pilastër drejtkëndësh m.
Γαλλ.: pilier rectangulaire m.
Γερμ.: Rechteckpfeiler m.
Ιταλ.: pilastro rettangolare m.
Ρουμ.: stâlp cu secţiune rectangulară m.
Βουλγ. (κυριλλ.): стълб с правоъгълно сечение м.
Βουλγ. (λατ.): stŭlb s pravoŭgŭlno sečenie m.
Ρωσ. (κυριλλ.): столп четырёхгранный прямоугольного сечения м.
Ρωσ. (λατ.): stolp četyrëchgrannyj prjamougol′nogo sečenija m.
Σερβ. (κυριλλ.): правоугаони стубац м.
Σερβ. (λατ.): pravougaoni stubac m.

πεσσός σε σχήμα σταυρού → πεσσός σταυρόμορφος

πεσσός σε σχήμα ταυ → πεσσός ταυόμορφος

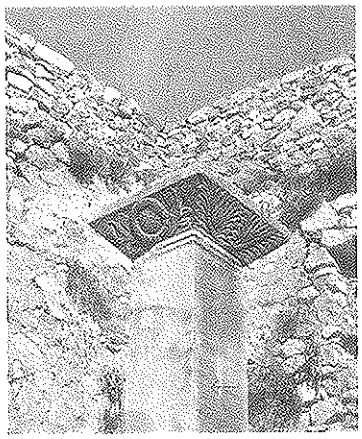

Εικόνα / Figure 496
Πεσσός (α) τετράγωνης διατομής με *πεσσόκρανο* (β). Φίλιπποι, Βασιλική Α, βαπτιστήριο, τέλος 5ου αι. (Λήψη: 1970).
Square *pier* (α) with *pier-capital* (β). Philippi, Basilica A, baptistery, late 5th c. (Photo: 1970).

Εικόνα / Figure 497
Πεσσός (α) με *πεσσόκρανο* (β) από τον Άγιο Πολύευκτο της Κωνσταντινούπολης, 524-527. Βενετία, πλατεία Αγίου Μάρκου (Λήψη: 1969, Θ. Καλοπίσης). Από τα λάφυρα της Δ΄ Σταυροφορίας.
Pier (α) with *pier-capital* (β) from St Polyeuktos at Constantinople, 524-527. Venice, square of San Marco (Photo: 1969, Th. Kalopissis). Looted during the Fourth Crusade.

πεσσός σταυρόμορφος α.˙ πεσσός σε σχήμα σταυρού α. (εικ. 498.4)
Αγγλ.: cruciform pier
Αλβ.: pilastër në formë kryqi m.
Γαλλ.: pilier cruciforme m.
Γερμ.: Kreuzpfeiler m.
Ιταλ.: pilastro cruciforme m.
Ρουμ.: stâlp cu secţiune în formă de cruce m.

Βουλγ. (κυριλλ.): стълб с кръстовидно сечение м.
Βουλγ. (λατ.): stŭlb s krŭstovidno sečenie m.
Ρωσ. (κυριλλ.): крещатый столп м.
Ρωσ. (λατ.): kreščatyj stolp m.
Σερβ. (κυριλλ.): крстообразни стубац м.
Σερβ. (λατ.): krstoobrazni stubac m.

πεσσός ταυόμορφος α.· πεσσός σε σχήμα ταυ α. (εικ. 498.3)
Αγγλ.: T- shaped pier
Αλβ.: pilastër në formë T m.
Γαλλ.: pilier articulé en forme de T m.
Γερμ.: T- förmiger Pfeiler m.
Ιταλ.: pilastro a T m.
Ρουμ.: stâlp cu secţiune în formă de T m.
Βουλγ. (κυριλλ.): стълб с Т-образно сечение м.
Βουλγ. (λατ.): stŭlb s T-obrazno sečenie m.
Ρωσ. (κυριλλ.): Т-образный в плане столб м.
Ρωσ. (λατ.): T-obraznyj v plane stolb m.
Σερβ. (κυριλλ.): стубац Т-основе м.
Σερβ. (λατ.): stubac T-osnove m.

πεσσός τετράγωνης διατομής α.· πεσσός τετράγωνος α. (εικ. 498.1)
Αγγλ.: square pier
Αλβ.: pilastër katror m.
Γαλλ.: pilier carré m.
Γερμ.: Quadratpfeiler m.
Ιταλ.: pilastro quadrato m.
Ρουμ.: stâlp cu secţiune pătrată m.
Βουλγ. (κυριλλ.): стълб с квадратно сечение м.
Βουλγ. (λατ.): stŭlb s kvadratno sečenie m.
Ρωσ. (κυριλλ.): столп четырёхгранный квадратный в сечении м.
Ρωσ. (λατ.): stolp četyrëchgrannyj kvadratnyj v sečenii m.
Σερβ. (κυριλλ.): квадратни стубац м.
Σερβ. (λατ.): kvadratni stubac m.

πεσσοστοιχία θ. (εικ. 499)
Αγγλ.: row of piers; row of pillars
Αλβ.: radhë pilastrash f.
Γαλλ.: rangée de piliers f.
Γερμ.: Pfeilerreihe f.
Ιταλ.: pilastrata f.
Ρουμ.: şir de stâlpi n.
Βουλγ. (κυριλλ.): редица от стълбове ж.
Βουλγ. (λατ.): redica ot stŭlbove ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): ряд столбов м.
Ρωσ. (λατ.): rjad stolbov m.
Σερβ. (κυριλλ.): низ стубаца м.
Σερβ. (λατ.): niz stubaca m.

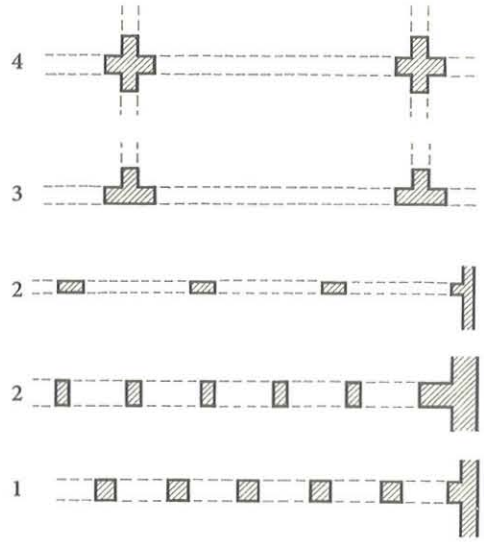

Εικόνα / Figure 498
Πεσσοί σε κάτοψη (ΜΜΚ).
1. *τετράγωνης διατομής* 2. *ορθογώνιας διατομής* 3. *ταυόμορφοι* 4. *σταυρόμορφοι.*
Piers, ground plan (MMK).
1. *square* 2. *rectangular* 3. *T-shaped* 4. *cruciform.*

Εικόνα / Figure 499
Πεσσοστοιχία με παρεμβαλλόμενους κιονίσκους. Κως, Κέφαλος, βόρεια Βασιλική Αγίου Στεφάνου, τέλη 5ου αι. (Λ. Ηψη: 1984).
Row of piers with inserted colonettes. Cos, Kephalos, north Basilica of St Stephen, late 5th c. (Photo: 1984).

πεταλόμορφη αψίδα*

πεταλόμορφη καμάρα*

πεταλόμορφο(ν) τόξο(ν)*

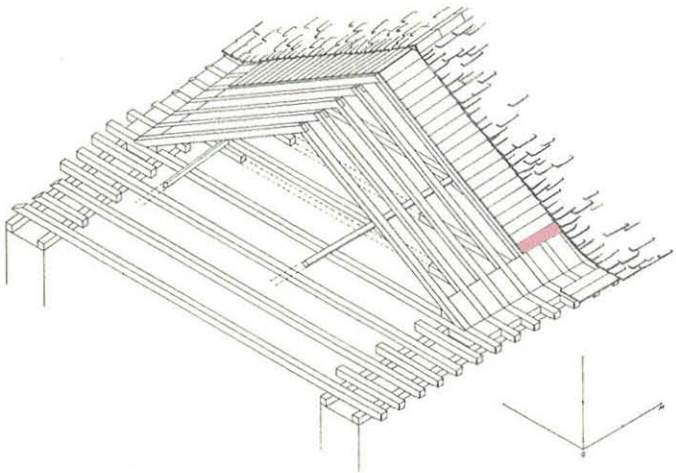

Εικόνα / Figure 500
Πέταυρο επορροφίας, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Άθως, Μονή Ξενοφώντος, τράπεζα, β΄ μισό 15ου αι. (πριν από το 1496-1497) (ΠΘ).
Batten of timber roof frame, isometric reconstruction. Athos, Xenophontos Monastery, refectory, 2nd half of 15th c. (before 1496-1497) (ΠΘ).

πέταυρο(ν) ου.[211] (εικ. 500, 176.8, 178.10)
Αγγλ.: roof batten
Αλβ.: petavra f. sh.
Γαλλ.: volige m.
Γερμ.: Dachlatte f.
Ιταλ.: tavolato m.; assito m.
Ρουμ.: astereală f.
Βουλγ. (κυριλλ.): тънка покривна дъска ж.
Βουλγ. (λατ.): tŭnka pokrivna dŭska ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): тёс м.; тесина ж.; дранка ж.
Ρωσ. (λατ.): tës m.; tesina ž.; dranka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): кровна дашчица ж.
Σερβ. (λατ.): krovna daščica ž.

πέτρα → **λίθος**

πηγάδι ου.˙ **φρέαρ** ου. (εικ. 501)
Αγγλ.: well
Αλβ.: pus m.
Γαλλ.: puits m.
Γερμ.: Brunnen m.
Ιταλ.: pozzo m.
Ρουμ.: fântână f.; puţ n.
Βουλγ. (κυριλλ.): кладенец м.
Βουλγ. (λατ.): kladenec m.
Ρωσ. (κυριλλ.): колодец м.
Ρωσ. (λατ.): kolodec m.
Σερβ. (κυριλλ.): бунар м.
Σερβ. (λατ.): bunar m.

πηλός α. // πρβ. *άργιλ(λ)ος*
Αγγλ.: clay
Αλβ.: argjil m.; baltë f.
Γαλλ.: terre glaise f.
Γερμ.: Ton m.
Ιταλ.: argilla (da costruzione) f.
Ρουμ.: lut n.; argilă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): глина ж.
Βουλγ. (λατ.): glina ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): глина ж.
Ρωσ. (λατ.): glina ž.
Σερβ. (κυριλλ.): глина ж.; иловача ж.
Σερβ. (λατ.): glina ž.; ilovača ž.

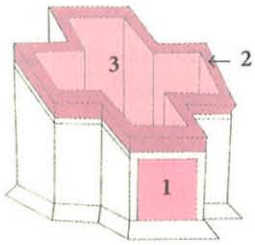

Εικόνα / Figure 501
Πηγάδι σε παράσταση του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, τοιχογραφία. Αχρίδα, Παναγία Περίβλεπτος, 1294-1295 (ΕΛ).
1. *στηθαίο* 2. *προστομιαίο* 3. *στόμιο.*
Well in representation of the Annunciation of the Virgin, wall-painting. Ochrid, Virgin Peribleptos, 1294-1295 (ΕΛ).
1. *well parapet* 2. *well-head* 3. *drawing hole.*

πινάκιο(ν) εφυαλωμένο(ν) → **σκυφίο(ν) εφυαλωμένο(ν)**

πλάγια αντηρίδα (εποροφίας) → **αντηρίδα πλάγια (εποροφίας)**

πλάγια ώθηση*

πλάγιο(ν) διαμέρισμα (σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με τρούλ(λ)ο) → **διαμέρισμα γωνιακό(ν) (σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με τρούλ(λ)ο)**

πλάγιο(ν) κλίτος*

πλαίσιο(ν) (θύρας / παραθύρου) → **περίθυρο(ν)**

πλάκα$_1$ θ. & **πλαξ$_1$** θ.
Αγγλ.: slab
Αλβ.: pllakë f.
Γαλλ.: plaque f.
Γερμ.: Platte f.
Ιταλ.: lastra f.
Ρουμ.: placă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): плоча ж.
Βουλγ. (λατ.): ploča ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): плита ж.
Ρωσ. (λατ.): plita ž.
Σερβ. (κυριλλ.): плоча ж.
Σερβ. (λατ.): ploča ž.

πλάκα$_2$ θ. & **πλαξ$_2$ (επίστρωσης)** θ. (εικ. 111-112)
Αγγλ.: flag
Αλβ.: pllloçë f.
Γαλλ.: dalle f.
Γερμ.: Fliese f.; Bodenplatte f.
Ιταλ.: lastra (pavimentale) f.
Ρουμ.: dală f.; lespede f.
Βουλγ. (κυριλλ.): плоча от подова настилка ж.
Βουλγ. (λατ.): ploča ot podova nastilka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): плита для вымостки полов ж.
Ρωσ. (λατ.): plita dlja vymostki polov ž.
Σερβ. (κυριλλ.): подна плоча (облоґа) ж.
Σερβ. (λατ.): podna ploča (obloga) ž.

πλακίδιο(ν) ου.· αβάκιο(ν) ου.
Αγγλ.: tile
Αλβ.: pllakë f.; tjegull f.
Γαλλ.: carreau m.; tuile f.
Γερμ.: Fliese f.
Ιταλ.: piastrella f.; mattonella f.
Ρουμ.: placă ceramică f.
Βουλγ. (κυριλλ.): керемида ж.; плоча ж.
Βουλγ. (λατ.): keremida ž.; ploča ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): плитка ж.
Ρωσ. (λατ.): plitka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): керамичка плочица ж.; ћерамида ж.; цреп м.
Σερβ. (λατ.): keramička pločica ž.; ćeramida ž.; crep m.

πλακίδιο(ν) εφυαλωμένο(ν) ου. (εικ. 502)
Αγγλ.: glazed tile
Αλβ.: tjegull e glazuruar f.
Γαλλ.: tuile glaçurée f.
Γερμ.: glasierte Kachel f.; glasierte Tonplatte f.
Ιταλ.: piastrella invetriata f.
Ρουμ.: placă ceramică smălţuită f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ґлазирана плоча ж.
Βουλγ. (λατ.): glazirana ploča ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґлазурованная керамическая плитка ж.
Ρωσ. (λατ.): glazurovannyaja keramičeskiaja plitka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): ґлеђосана керамичка плочица ж.
Σερβ. (λατ.): gleđosana keramička pločica ž.

πλακόστρωση → **δάπεδο(ν) πλακόστρωτο(ν)**

πλακόστρωσις → **δάπεδο(ν) πλακόστρωτο(ν)**

πλακόστρωτο(ν) δάπεδο(ν)*

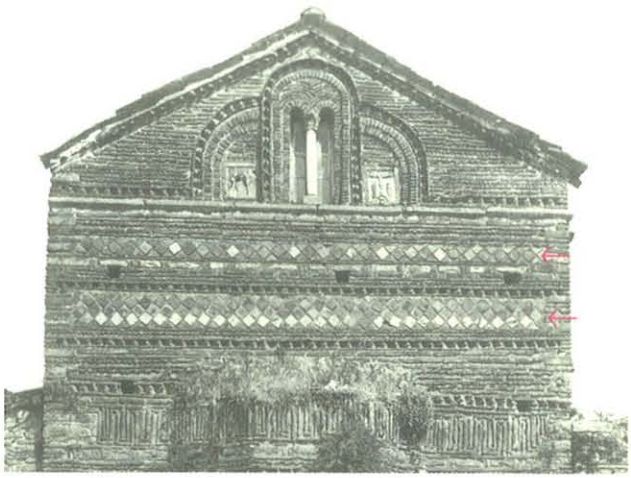

Εικόνα / Figure 502
Πλακίδια εφυαλωμένα σε ζώνες. Άρτα, Άγιος Βασίλειος, ανατολική όψη, λεπτομέρεια, περίπου 1300 (ΛΗΨΗ: 1987).
Glazed tiles in friezes. Arta, St Basil, east façade, detail, ca. 1300 (PHOTO: 1987).

πλαξ$_{1,2}$ → **πλάκα$_{1,2}$**

πλατεία θ.
Αγγλ.: square
Αλβ.: shesh m.
Γαλλ.: place f.
Γερμ.: Platz m.
Ιταλ.: piazza f.
Ρουμ.: piaţă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): площад м.
Βουλγ. (λατ.): ploštad m.
Ρωσ. (κυριλλ.): площадь ж.
Ρωσ. (λατ.): ploščad′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): трг м.
Σερβ. (λατ.): trg m.

πλάτος ου.
Αγγλ.: width
Αλβ.: gjerësi f.
Γαλλ.: largeur f.
Γερμ.: Breite f.
Ιταλ.: larghezza f.
Ρουμ.: lărgime f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ширина ж.; широчина ж.
Βουλγ. (λατ.): širina ž.; širočina ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): ширина ж.
Ρωσ. (λατ.): širina ž.
Σερβ. (κυριλλ.): ширина ж.
Σερβ. (λατ.): širina ž.

πλατύβαθμο(ν) → **πλατύσκαλο**

πλατύσκαλο ου.· **πλατύβαθμο(ν)** ου.[212] (εικ. 503)
Αγγλ.: landing
Αλβ.: sheshpushim (i shkallës) m.
Γαλλ.: palier m.; repos m.
Γερμ.: Treppenabsatz m.; Treppenpodest m. / n.
Ιταλ.: pianerottolo m.

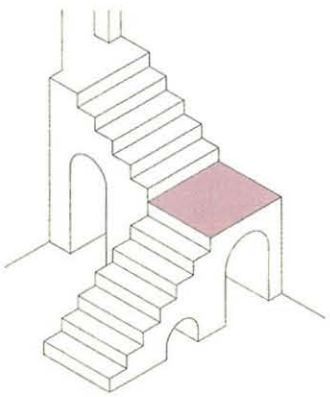

Εικόνα / Figure 503
Πλατύσκαλο (ΜΜΚ, κατά Ορλάνδο 1937, εικ. 50Γ).
Landing (MMK, after Ορλάνδος 1937, fig. 50Γ).

Ρουμ.: palier n.; odihnă f.; podest n.
Βουλγ. (κυριλλ.): стълбищна площадка ж.
Βουλγ. (λατ.): stŭlbištna ploštadka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): лестничная площадка ж.
Ρωσ. (λατ.): lestničnaja ploščadka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): подест м.; одмориште ср.
Σερβ. (λατ.): podest m.; odmorište sr.

πλέγμα φυτικό(ν) καμπυλόγραμμο(ν) → **κόσμημα: γ(κ)ιρλάντα**

πλευρά$_1$ (στέγης) θ. (εικ. 504)
Αγγλ.: pitch; slope
Αλβ.: pjerrësi (e çatisë) f.; plan (i çatisë) m.
Γαλλ.: pan m.; versant m.
Γερμ.: Dachfläche f.; Dachseite f.
Ιταλ.: falda (del tetto) f.; spiovente (del tetto) m.
Ρουμ.: pantă f.; versant m.
Βουλγ. (κυριλλ.): скат (на покрив) м.
Βουλγ. (λατ.): skat (na pokriv) m.
Ρωσ. (κυριλλ.): скат м.
Ρωσ. (λατ.): skat m.
Σερβ. (κυριλλ.): наґиб крова м.; страна крова ж.
Σερβ. (λατ.): nagib krova m.; strana krova ž.

Εικόνα / Figure 504
Πλευρά$_1$ στέγης (ΠΜΚ).
Pitch (ΠΜΚ).

πλευρά$_2$ (τοίχου) θ.[213] (εικ. 505, 642.2) // πρβ. *παρειά$_2$ (τοίχου)*
Αγγλ.: wall-face; wall-facing
Αλβ.: faqe (e murit) f.
Γαλλ.: parement m.
Γερμ.: Außenseite (der Wand / Mauer) f.
Ιταλ.: paramento m.
Ρουμ.: parament n.
Βουλγ. (κυριλλ.): стенна повърхност ж.; лице (на стена) ср.
Βουλγ. (λατ.): stenna povŭrchnost ž.; lice (na stena) sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): лицевая сторона стены ж.
Ρωσ. (λατ.): licevaja storona steny ž.
Σερβ. (κυριλλ.): површина зида ж.; лице зида ср.
Σερβ. (λατ.): površina zida ž.; lice zida sr.

πλιθάρι → **πλίνθος ωμή**

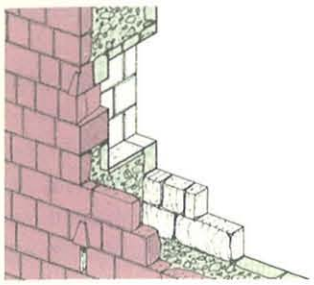

Εικόνα / Figure 505
Πλευρά$_2$ *τοίχου*, αξονομετρική ισομετρική τομή. Σινά, Μονή Αγίας Αικατερίνης, ανατολικό τείχος, 6ος αι. (ΜΜΚ-ΠΜΚ).
Wall face, isometric section. Sinai, St Catherine's Monastery, east wall, 6th c. (ΜΜΚ-ΠΜΚ).

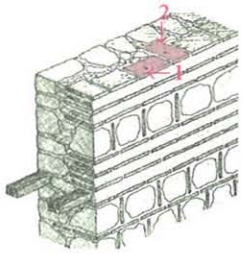

Εικόνα / Figure 506
Πλίνθος$_1$ σε τοιχοποιία, αξονομετρική ισομετρική τομή (Βελένης 1984, σχ. 27).
1. *πλίνθος δρομική* 2. *τεθειμένη φορμηδόν.*
Brick in masonry, isometric section (Βελένης 1984, drawing 27).
1. *stretcher* 2. *header.*

πλίθος → **πλίνθος ωμή**

πλίθρα → **πλίνθος ωμή**

πλινθοδομή → τοιχοδομία: **πλινθοδομή**

πλινθοπερίβλητο(ν) σύστημα δομής → τοιχοδομία: **σύστημα δομής πλινθοπερίκλειστο(ν)**

πλινθοπερίκλειστο(ν) σύστημα δομής → τοιχοδομία: **σύστημα δομής πλινθοπερίκλειστο(ν)**

πλινθοποιείο(ν) ου. // πρβ. *κεραμείο(ν)*
Αγγλ.: brickyard
Αλβ.: punishte tullash f.; kumi f.
Γαλλ.: briqueterie f.
Γερμ.: Ziegelei f.; Ziegelbrennerei f.
Ιταλ.: fornace per laterizi f.; officina per laterizi f.
Ρουμ.: cărămidărie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): тухларна ж.; тухларница ж.
Βουλγ. (λατ.): tuchlarna ž.; tuchlarnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): кирпичная мастерская ж.
Ρωσ. (λατ.): kirpičnaja masterskaja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): циґлана ж.
Σερβ. (λατ.): ciglana ž.

πλίνθος$_1$ θ. (εικ. 506)
Αγγλ.: brick
Αλβ.: tullë f.
Γαλλ.: brique f.
Γερμ.: Ziegel m.
Ιταλ.: mattone m.
Ρουμ.: cărămidă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): тухла ж.
Βουλγ. (λατ.): tuchla ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): плинфа ж.; кирпич м.
Ρωσ. (λατ.): plinfa ž.; kirpič m.
Σερβ. (κυριλλ.): опека ж.
Σερβ. (λατ.): opeka ž.

πλίνθος$_2$ (**βάσης κίονα**) θ. (εικ. 75β, 77β)
Αγγλ.: plinth
Αλβ.: plint m.
Γαλλ.: plinthe f.
Γερμ.: Plinthe f.
Ιταλ.: plinto m.; ipobase della colonna f.
Ρουμ.: plintă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): плинта ж.; плоча (в основата на колона) ж.
Βουλγ. (λατ.): plinta ž.; ploča (v osnovata na kolona) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): плинт м.
Ρωσ. (λατ.): plint m.
Σερβ. (κυριλλ.): плинта ж.
Σερβ. (λατ.): plinta ž.

πλίνθος δρομική θ.· **πλίνθος τεθειμένη παρά μήκος** θ.[214] (εικ. 506.1) // πρβ. *λίθος δρομικός*
Αγγλ.: stretcher
Αλβ.: tullë e vendosur gjatazi f.
Γαλλ.: panneresse f.; brique posée en panneresse f.
Γερμ.: Läufer m.
Ιταλ.: mattone di taglio m.
Ρουμ.: cărămidă aşezată pe lung f.
Βουλγ. (κυριλλ.): надлъжно поставена тухла (в стена) ж.
Βουλγ. (λατ.): nadlŭžno postavena tuchla (v stena) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): плинфа-ложок ж.
Ρωσ. (λατ.): plinfa-ložok ž.
Σερβ. (κυριλλ.): опека постављена у зидању водоравно ж.; дужњак м.
Σερβ. (λατ.): opeka postavljena u zidanju vodoravno ž.; dužnjak m.

πλίνθος κρυμμένη → τοιχοδομία: **τεχνική της κρυμμένης πλίνθου**

πλίνθος μπατική → **πλίνθος τεθειμένη φορμηδόν**

πλίνθος οπτή θ.· **οπτόπλινθος** θ.· **τούβλο** ου.· **βήσ(σ)αλο(ν)$_2$** ου.[215]
Αγγλ.: (fired) brick
Αλβ.: tullë e pjekur f.
Γαλλ.: brique cuite f.
Γερμ.: Backstein m.; Ziegelstein m.; gebrannter Ziegel m.
Ιταλ.: laterizio m.; mattone cotto m.
Ρουμ.: cărămidă arsă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): печена тухла ж.
Βουλγ. (λατ.): pečena tuchla ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): обожжённая плинфа ж.; обожжённый кирпич м.
Ρωσ. (λατ.): obožžënnaja plinfa ž.; obožžënnyj kirpič m.;
Σερβ. (κυριλλ.): опека (препечена) ж.
Σερβ. (λατ.): opeka (prepečena) ž.

πλίνθος τεθειμένη παρά μήκος → **πλίνθος δρομική**

πλίνθος τεθειμένη φορμηδόν θ.· **πλίνθος μπατική** θ.[216] (εικ. 506.2)
Αγγλ.: header
Αλβ.: tullë e vendosur tërthorazi f.
Γαλλ.: boutisse f.; brique posée en boutisse f.
Γερμ.: Binder m.; Strecker m.
Ιταλ.: mattone di testa m.; mattone di punta m.
Ρουμ.: cărămidă aşezată pe lat f.
Βουλγ. (κυριλλ.): напречно поставена тухла (в стена) ж.
Βουλγ. (λατ.): naprečno postavena tuchla (v stena) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): плинфа-тычок ж.
Ρωσ. (λατ.): plinfa-tyčok ž.
Σερβ. (κυριλλ.): опека постављена у зидању усправно ж.; везач м.
Σερβ. (λατ.): opeka postavljena u zidanju uspravno ž.; vezač m.

πλίνθος ωμή θ.· **πλίθος** α.· **πλίθρα** θ.· **πλιθάρι** ου.
Αγγλ.: unfired brick
Αλβ.: qerpiç m.; plithar m.
Γαλλ.: brique crue f.
Γερμ.: Luftziegel m.; luftgetrockneter Ziegel m.
Ιταλ.: mattone crudo m.; adobe m.
Ρουμ.: cărămidă crudă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): непечена тухла ж.; кирпич м.
Βουλγ. (λατ.): nepečena tuchla ž.; kirpič m.
Ρωσ. (κυριλλ.): необожжённый кирпич м.; сырец м.
Ρωσ. (λατ.): neobožžënnyj kirpič m.; syrec m.
Σερβ. (κυριλλ.): ћерпич м.
Σερβ. (λατ.): ćerpič m.

πλοχμοειδές κόσμημα*

πλοχμός → **κόσμημα πλοχμοειδές**

πλυνός$_1$ α.· **σκάφη** θ. (εικ. 507)
Αγγλ.: wash-tub
Αλβ.: govatë f.
Γαλλ.: baquet m.
Γερμ.: Waschtrog m.; Waschwanne f.
Ιταλ.: lavatoio m.; conca (per il bucato) f.
Ρουμ.: vană f.; cadă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): корито ср.; вана ж.
Βουλγ. (λατ.): korito sr.; vana ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): кадка ж.
Ρωσ. (λατ.): kadka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): корито ср.; када ж.
Σερβ. (λατ.): korito sr.; kada ž.

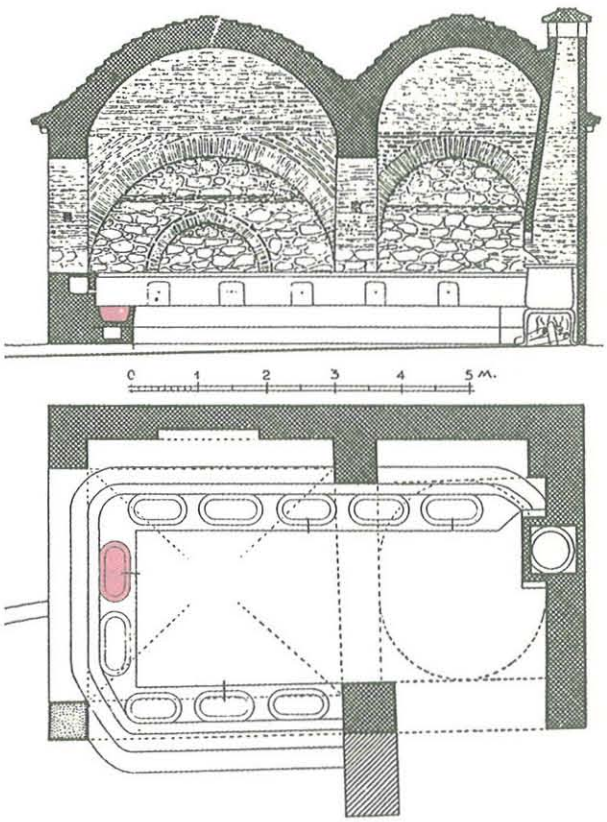

Εικόνα / Figure 507
Πλυνός$_1$ σε πλυντήριο, τομή κατά μήκος και κάτοψη. Άθως, Μονή Χελανδαρίου, 1777 (Ορλάνδος 1958α, εικ. 168).
Wash-tub in *wash-house*, longitudinal section and ground plan. Athos, Hilandar Monastery, 1777 (Ορλάνδος 1958α, fig. 168).

πλυνός$_2$ → **πλυντήριο(ν)**

πλυντήριο(ν) ου.· **πλυνός$_2$** α.· **πλυσταριό** ου.[217] (εικ. 507)
Αγγλ.: wash-house
Αλβ.: lavanteri f.
Γαλλ.: buanderie f.; lavoir m.
Γερμ.: Waschhaus n.; Waschküche f.
Ιταλ.: lavanderia f.
Ρουμ.: spălătorie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): перална ж.
Βουλγ. (λατ.): peralnja ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): прачечная ж.
Ρωσ. (λατ.): pračečnaja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): перионица ж.
Σερβ. (λατ.): perionica ž.

πλυσταριό → **πλυντήριο(ν)**

ποδαρικό(ν) (τόξου) ου. (εικ. 508-509)
Αγγλ.: respond
Αλβ.: këmbë (e harkut) f.
Γαλλ.: piédroit m.; pied-droit m.
Γερμ.: Widerlager n.
Ιταλ.: piedritto dell' arco m.
Ρουμ.: montant (de arc) m.
Βουλγ. (κυριλλ.): носещ елемент (на арка) м.
Βουλγ. (λατ.): nosešt element (na arka) m.
Ρωσ. (κυριλλ.): косяк м.; пилон м.
Ρωσ. (λατ.): kosjak m.; pilon m.
Σερβ. (κυριλλ.): ослонац лука м.; носач лука м.
Σερβ. (λατ.): oslonac luka m.; nosač luka m.

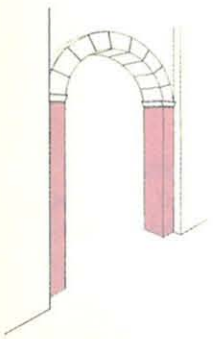

Εικόνα / Figure 508
Ποδαρικό τόξου (ΜΜΚ).
Respond (ΜΜΚ).

Εικόνα / Figure 509
Ποδαρικό τόξου. Κωνσταντινούπολη, Μονή Στουδίου, Βασιλική Αγίου Ιωάννου Προδρόμου, νάρθηκας, νότιο τόξο, πριν το 454 (ΛΗΨΗ: 1985).
Respond. Constantinople, Stoudios Monastery, Basilica of St John the Baptist narthex, south arch, before 454 (ΡΗΟΤΟ: 1985).

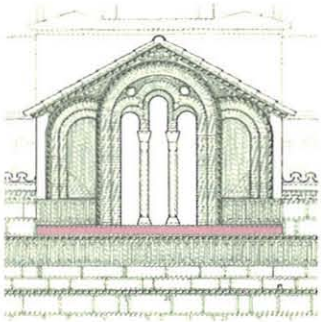

Εικόνα / Figure 510
Ποδιά παραθύρου, όψη. Αργολίδα, Μονή Αρείας, καθολικό, νότια κεραία, 1149 (ΠΜΚ).
Sill, elevation. Argolid, Areia Monastery, katholikon, south cross-arm, 1149 (ΠΜΚ).

ποδιά (παραθύρου) θ.· **κατώφλι(ον)$_2$** ου. (εικ. 510, 461.1)
Αγγλ.: cill; sill
Αλβ.: lartësi e pragut (të dritares) m.
Γαλλ.: appui (de fenêtre) m.; table d'appui f.
Γερμ.: Fensterbank f.; Sohlbank f.
Ιταλ.: davanzale (della finestra) m.
Ρουμ.: solbanc n.
Βουλγ. (κυριλλ.): подпрозоречна плоча ж.
Βουλγ. (λατ.): podprozorečna ploča ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): подоконник м.
Ρωσ. (λατ.): podokonnik m.
Σερβ. (κυριλλ.): подпрозорник м.
Σερβ. (λατ.): podprozornik m.

πόδιο(ν)$_1$ (ναού) ου. (ρωμ.)· **βάθρο(ν)$_3$** (ναού) ου. (εικ. 511) // πρβ. *κρηπίδα*
Αγγλ.: podium
Αλβ.: podium m.
Γαλλ.: podium m.
Γερμ.: Podium n.
Ιταλ.: podio m.
Ρουμ.: podium n.
Βουλγ. (κυριλλ.): подиум м.
Βουλγ. (λατ.): podium m.
Ρωσ. (κυριλλ.): подиум м.; подий м.
Ρωσ. (λατ.): podium m.; podij m.
Σερβ. (κυριλλ.): подијум м.
Σερβ. (λατ.): podijum m.

πόδιο(ν)$_2$ (αμφιθεάτρου) ου. (εικ. 512)
Αγγλ.: podium (of the amphitheatre)
Αλβ.: podium (i amfiteatrit) m.
Γαλλ.: podium (de cavea) m.
Γερμ.: Podium (des Amphitheaters) n.
Ιταλ.: podio (di anfiteatro) m.
Ρουμ.: podium (de amfiteatru) n.
Βουλγ. (κυριλλ.): подиум (на амфитеатър) м.
Βουλγ. (λατ.): podium (na amfiteatŭr) m.
Ρωσ. (κυριλλ.): подиум (амфитеатра) м.
Ρωσ. (λατ.): podium (amfiteatra) m.
Σερβ. (κυριλλ.): подијум (амфитеатра) м.
Σερβ. (λατ.): podijum (amfiteatra) m.

πολεμίστρα$_1$ → **βελοθυρίδα**

πολεμίστρα$_2$ → **θυρίδα επάλξεων**

πολεοδομία θ.
Αγγλ.: town planning
Αλβ.: urbanistikë f.
Γαλλ.: urbanisme m.
Γερμ.: Städtebau m.; Stadtplanung f.; Siedlungsplanung f.
Ιταλ.: urbanistica f.
Ρουμ.: urbanism n.; urbanistică f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ґрадоустройство ср.
Βουλγ. (λατ.): gradoustrojstvo sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґрадостроительство ср.
Ρωσ. (λατ.): gradostroitel'stvo sr.
Σερβ. (κυριλλ.): урбанизам м.; ґрадоґрадитељство ср.
Σερβ. (λατ.): urbanizam m.; gradograditeljstvo sr.

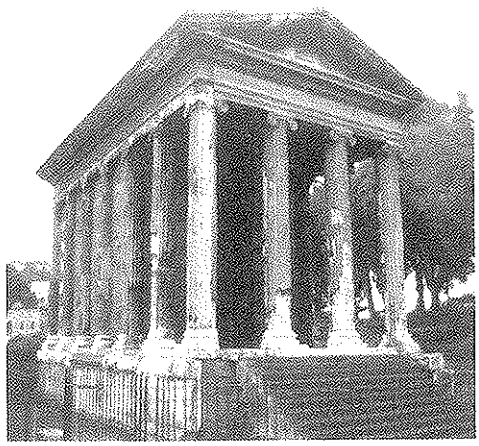

Εικόνα / Figure 511
Ναός με *πόδιο$_1$*. Ρώμη, Santa Maria de Gradellis (Fortuna Virilis), 1ος αι. π.Χ. (Αηψη: 1995, M. Castelfranchi). Ρωμαϊκός ναός που μετατράπηκε σε χριστιανικό. Διακοσμήθηκε με τοιχογραφίες την εποχή του πάπα Ιωάννη VIII (872-882).
Church with *podium*. Rome, Santa Maria de Gradellis (Fortuna Virilis), 1st c. BC. (Photo: 1995, M. Castelfranchi). Roman temple which was converted to a Christian church. Decorated with wall-paintings during the Papacy of John VIII (872-882).

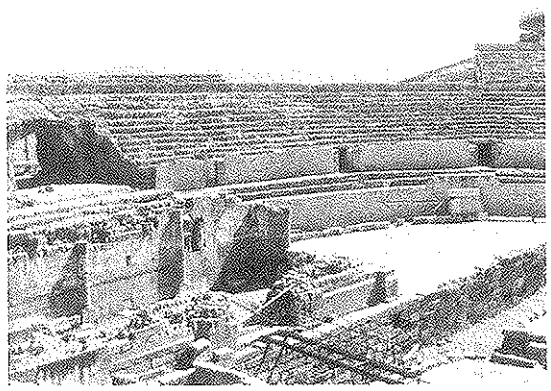

Εικόνα / Figure 512
Πόδιο$_2$ αμφιθεάτρου. Ισπανία, Ταρραγόνα, αμφιθέατρο, 2ος αι. μ.Χ., με χρήση έως τα πρώιμα παλαιοχριστιανικά χρόνια (Αηψη: 1996). Μετά την αναστήλωση.
Podium of amphitheatre. Spain, Tarragona (Roman Tarraco), amphitheatre, 2nd c. A.D., in use until the early Christian period (Photo: 1996). After the restoration.

πολεοδομική νησίδα → **τετράγωνο(ν) πολεοδομικό(ν)**

πολεοδομικό(ν) τετράγωνο(ν)*

πολεοδομικός ιστός*

πόλη θ. & **πόλις** θ.˙ **άστυ** ου. [αρχ.]
Αγγλ.: town; city
Αλβ.: qytet m.
Γαλλ.: ville f.; cité f.
Γερμ.: Stadt f.
Ιταλ.: città f.
Ρουμ.: oraş n.; polis n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ґрад м.
Βουλγ. (λατ.): grad m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґород м.
Ρωσ. (λατ.): gorod m.
Σερβ. (κυριλλ.): ґрад м.
Σερβ. (λατ.): grad m.

πόλις → **πόλη**

πολυγωνική αψίδα → **αψίδα πολύπλευρη**

πολύλοβον(ν) παράθυρο(ν)*

πολύλοβο(ν) τόξο(ν)*

πολύπλευρη αψίδα*

πόρτα → **θύρα**

πορφυρίτης (λίθος) α.
Αγγλ.: porphyry
Αλβ.: porfir (lloj guri) m.
Γαλλ.: porphyre m.
Γερμ.: Porphyr m.
Ιταλ.: porfido m.
Ρουμ.: porfir n.
Βουλγ. (κυριλλ.): порфир м.
Βουλγ. (λατ.): porfir m.
Ρωσ. (κυριλλ.): порфир м.
Ρωσ. (λατ.): porfir m.
Σερβ. (κυριλλ.): порфир м.
Σερβ. (λατ.): porfir m.

πραιτώριο(ν) ου.[218]
Αγγλ.: praetorium
Αλβ.: seli e pretorit f.
Γαλλ.: prétoire m.
Γερμ.: Praetorium n.; Prätorium n.
Ιταλ.: praetorium m.; pretorio m.
Ρουμ.: pretoriu n.; praetorium
Βουλγ. (κυριλλ.): преторий м.
Βουλγ. (λατ.): pretorij m.
Ρωσ. (κυριλλ.): преторий м.
Ρωσ. (λατ.): pretorij m.
Σερβ. (κυριλλ.): преториј м.; преторијум м.
Σερβ. (λατ.): pretorij m.; pretorijum m.

πρεσβυτέριο(ν) → **ιερό(ν)**

πριονωτή ταινία → **ταινία οδοντωτή**

πρισματική (κοίλη) γλυφή → **τεχνική της πρισματικής (κοίλης) γλυφής**

προαύλιο(ν) ου.
Αγγλ.: forecourt
Αλβ.: paraoborr m.; oborr i përparshëm m.
Γαλλ.: avant-cour f.
Γερμ.: Vorhof m.
Ιταλ.: atrio m.; corte anteriore f.
Ρουμ.: curte din față f.
Βουλγ. (κυριλλ.): предверие ср.
Βουλγ. (λατ.): predverie sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): передний двор м.
Ρωσ. (λατ.): perednij dvor m.
Σερβ. (κυριλλ.): предње двориште ср.
Σερβ. (λατ.): prednje dvorište sr.

προβλής → **προβλήτα**

προβλήτα θ. & **προβλής** θ.˙ **μόλος** α. & **μώλος** α.[219] // πρβ. *αποβάθρα*
Αγγλ.: mole; pier; jetty
Αλβ.: molo m.
Γαλλ.: jetée f.; môle m.
Γερμ.: Mole f.
Ιταλ.: molo m.
Ρουμ.: mol n.
Βουλγ. (κυριλλ.): вълнолом м.
Βουλγ. (λατ.): vŭlnolom m.
Ρωσ. (κυριλλ.): мол м.
Ρωσ. (λατ.): mol m.
Σερβ. (κυριλλ.): мол м.; молο ср.
Σερβ. (λατ.): mol m.; molo sr.

προβολή θ.
Αγγλ.: projection
Αλβ.: projeksion m.
Γαλλ.: projection f.
Γερμ.: Projektion f.
Ιταλ.: proiezione f.
Ρουμ.: proiecţie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): проекция ж.
Βουλγ. (λατ.): proekcija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): проекция ж.
Ρωσ. (λατ.): proekcija ž.
Σερβ. (κυριλλ.): пројекција ж.
Σερβ. (λατ.): projekcija ž.

προβολή αξονομετρική → σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική / διμετρική / ισομετρική / μετωπική / οριζόντια / τριμετρική

πρόβολος → φουρούσι

προεξοχή (κλειστή) θ.˙ εξώστης κλειστός α.[220] (εικ. 513)
Αγγλ.: oriel; bay window
Αλβ.: dalje (konsol) f.; erker m.; qoshk m.
Γαλλ.: encorbellement m.; balcon couvert en encorbellement m.; étage en encorbellement m.; logette f.
Γερμ.: Erker m.; Auskragung f.
Ιταλ.: bovindo m.
Ρουμ.: bovindou n.
Βουλγ. (κυριλλ.): еркер м.
Βουλγ. (λατ.): erker m.
Ρωσ. (κυριλλ.): эркер м.
Ρωσ. (λατ.): èrker m.
Σερβ. (κυριλλ.): еркер м.
Σερβ. (λατ.): erker m.

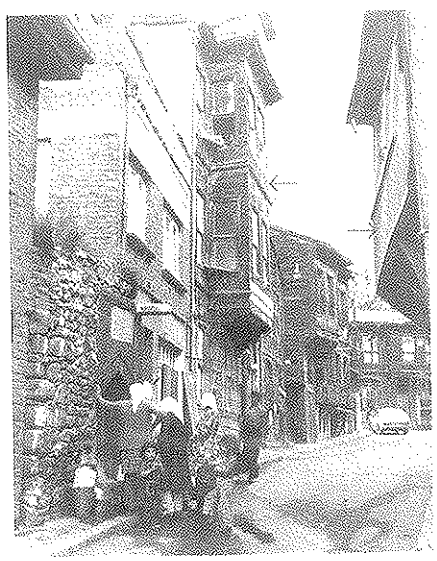

προθάλαμος α.
Αγγλ.: vestibule
Αλβ.: vestibul m.
Γαλλ.: vestibule m.
Γερμ.: Vestibül n.; Vorhalle f.; Vorraum m.
Ιταλ.: vestibolo m.
Ρουμ.: vestibul n.
Βουλγ. (κυριλλ.): предверие ср.
Βουλγ. (λατ.): predverie sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): вестибюль м.; передняя ж.
Ρωσ. (λατ.): vestibjul' m.; perednjaja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): вестибил м.
Σερβ. (λατ.): vestibil m.

πρόθεση θ. & πρόθεσις θ.[221] (εικ. 514)
Αγγλ.: prothesis
Αλβ.: protesis m.
Γαλλ.: prothèse f.
Γερμ.: Prothesis f.
Ιταλ.: protesi f.; prothesis f.
Ρουμ.: proscomidie f.; proscomidier n.; prothesis
Βουλγ. (κυριλλ.): протезис м.
Βουλγ. (λατ.): protezis m.
Ρωσ. (κυριλλ.): протесис м.; жертвенник м.
Ρωσ. (λατ.): protesis m.; žertvennik m.
Σερβ. (κυριλλ.): протезис м.;
Σερβ. (λατ.): protezis m.

πρόθεσις → πρόθεση

προκυμαία θ. // πρβ. *αποβάθρα*
Αγγλ.: quay; wharf
Αλβ.: skelë f.
Γαλλ.: quai m.
Γερμ.: Kai m.
Ιταλ.: banchina f.; scalo m.
Ρουμ.: chei n.
Βουλγ. (κυριλλ.): кей м.
Βουλγ. (λατ.): kej m.
Ρωσ. (κυριλλ.): набережная ж.
Ρωσ. (λατ.): naberežnaja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): кеј м.
Σερβ. (λατ.): kej m.

Εικόνα / Figure 513
Προεξοχή (κλειστή) σε ξύλινα σπίτια. Κωνσταντινούπολη (Λήψη: 1975).
Oriel in wooden houses. Constantinople (Photo: 1975).

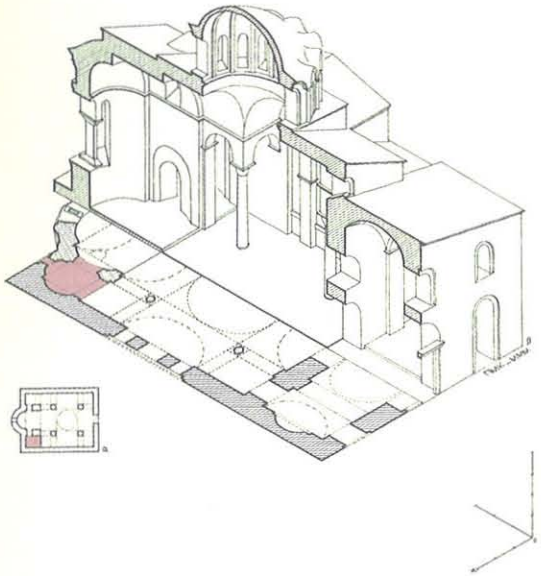

Εικόνα / Figure 514
Πρόθεση σταυροειδούς εγγεγραμμένου με τρούλο ναού, σύνθετου τετρακιόνιου, αξονομετρική ισομετρική τομή. Κωνσταντινούπολη, Άγιος Θεόδωρος (;) (Vefa Kilise Camii), φάση τέλους 11ου-αρχών 12ου αι. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Van Millingen 1912).
Prothesis of cross-in-square church, complex four-columned type, isometric section. Constantinople, St Theodore (?) (Vefa Kilise Camii), late 11th- early 12th c. phase (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Van Millingen 1912).

προοπτική θ. // πρβ. *σχέδιο(ν) προοπτικό(ν)*
Αγγλ.: perspective
Αλβ.: perspektivë f.
Γαλλ.: perspective f.
Γερμ.: Perspektive f.
Ιταλ.: prospettiva f
Ρουμ.: perspectivă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): перспектива ж.
Βουλγ. (λατ.): perspektiva ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): перспектива ж.
Ρωσ. (λατ.): perspektiva ž.
Σερβ. (κυριλλ.): перспектива ж.
Σερβ. (λατ.): perspektiva ž.

προοπτική ανάστροφη θ.
Αγγλ.: inverted perspective
Αλβ.: perspektivë inverse f.
Γαλλ.: perspective inversée f.
Γερμ.: umgekehrte Perspektive f.
Ιταλ.: prospettiva inversa f.; prospettiva rovesciata f.
Ρουμ.: perspectivă inversă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): обратна перспектива ж.
Βουλγ. (λατ.): obratna perspektiva ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): обратная перспектива ж.
Ρωσ. (λατ.): obratnaja perspektiva ž.
Σερβ. (κυριλλ.): инверзна перспектива ж.
Σερβ. (λατ.): inverzna perspektiva ž.

προοπτική βατράχου → **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με κεκλιμένο(ν) πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα επάνω**

προοπτική γεωμετρική θ.
Αγγλ.: linear perspective
Αλβ.: perspektivë lineare f.
Γαλλ.: perspective linéaire f.
Γερμ.: Linearperspektive f.
Ιταλ.: prospettiva geometrica f.
Ρουμ.: perspectivă lineară f.
Βουλγ. (κυριλλ.): линейна перспектива ж.
Βουλγ. (λατ.): linejna perspektiva ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): линейная перспектива ж.
Ρωσ. (λατ.): linejnaja perspektiva ž.
Σερβ. (κυριλλ.): линеарна перспектива ж.
Σερβ. (λατ.): linearna perspektiva ž.

προοπτική εξ απόπτου → **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με κεκλιμένο πίνακα και σημείο φυγής προς τα κάτω**

προοπτική με δύο σημεία φυγής → **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με δύο σημεία φυγής**

προοπτική μετωπική με ένα σημείο φυγής → **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) μετωπικό(ν) με ένα σημείο φυγής**

προοπτική πτηνού → **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με κεκλιμένο πίνακα και σημείο φυγής προς τα κάτω**

προοπτικό(ν) σχέδιο(ν)* / **με κεκλιμένο πίνακα και σημείο φυγής προς τα κάτω** / **μετωπικό(ν) με ένα σημείο φυγής** / **με δύο σημεία φυγής** / **με κεκλιμένο πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα επάνω**

Εικόνα / Figure 515
Πρόπλασμα του καθολικού της Μονής Ξηροποτάμου (Μ. 0,60 × Πλ. 0,44 × Υ. 0,44), 1762. Άγιον Όρος, Μονή Ξηροποτάμου (ΛΗΨΗ: Μ. Πολυβίου).
Model of the katholikon of the Xeropotamou Monastery (L. 0,60 × W. 0,44 × H. 0,44), 1762. Mount Athos, Xeropotamou Monastery (PHOTO: M. Polyviou).

πρόπλασμα ου· μακέτ(τ)α θ.[222] (εικ. 515)
Αγγλ.: model
Αλβ.: maket m.
Γαλλ.: maquette f.
Γερμ.: Modell n.
Ιταλ.: modellino m.; plastico m.
Ρουμ.: machetă f.; model n.
Βουλγ. (κυριλλ.): макет м.; модел м.
Βουλγ. (λατ.): maket m.; model m.
Ρωσ. (κυριλλ.): макет м.; модель ж.
Ρωσ. (λατ.): maket m.; model′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): макета ж.; модел м.
Σερβ. (λατ.): maketa ž.; model m.

πρόπυλο(ν) ου. (εικ. 516) // πρβ. *προστώο(ν)*
Αγγλ.: propylon
Αλβ.: portik m.
Γαλλ.: propylon m.
Γερμ.: Propylon n.; Anteportikus m.
Ιταλ.: propilo m.; propylon m.
Ρουμ.: propilee f. pl.
Βουλγ. (κυριλλ.): външен портик м.; пропилеи мн.
Βουλγ. (λατ.): vŭnšen portik m.; propilei mn.
Ρωσ. (κυριλλ.): внешний портик м.; пропилеи мн.
Ρωσ. (λατ.): vnešnij portik m.; propilei mn.
Σερβ. (κυριλλ.): пропилон м.
Σερβ. (λατ.): propilon m.

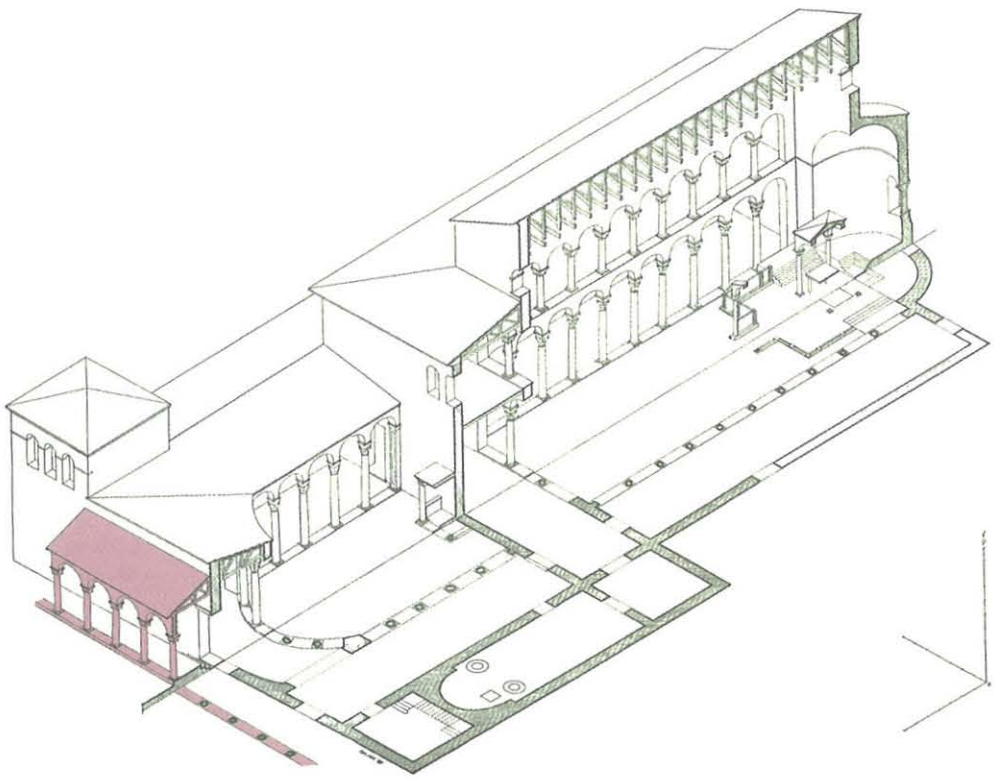

Εικόνα / Figure 516
Πρόπυλο βασιλικής, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Φθιώτιδες Θήβες, Βασιλική Α, μέσα 5ου αι. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Σωτηρίου 1929).
Propylon of basilica, isometric reconstruction. Phthiotic Thebes, Basilica A, mid 5th c. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Σωτηρίου 1929).

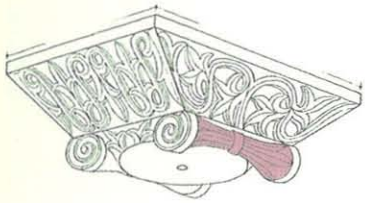

Εικόνα / Figure 517
Προσκεφάλαιο ιωνικού κιονοκράνου (Ορλάνδος 1954, εικ. 275).
Pulvinus of Ionic capital (Ορλάνδος 1954, fig. 275).

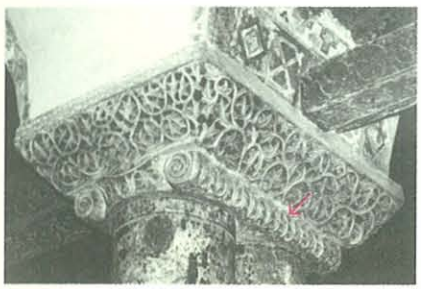

Εικόνα / Figure 518
Προσκεφάλαιο ιωνικού κιονοκράνου. Κωνσταντινούπολη, Αγία Σοφία, δίδυμοι κίονες υπερώου, 532-537 (Λήψη: 1985).
Pulvinus of Ionic capital. Constantinople, Saint Sophia, coupled columns of gallery, 532-537 (Photo: 1985).

προσευκτήριο(ν) ου.· **προσκυνητήριο(ν)** ου.[223]
Αγγλ.: oratory
Αλβ.: vend lutjesh m.
Γαλλ.: oratoire m.
Γερμ.: Oratorium n.; Proseukterion n.; Betraum m.
Ιταλ.: oratorio m.
Ρουμ.: oratoriu n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ораторий м.
Βουλγ. (λατ.): oratorij m.
Ρωσ. (κυριλλ.): часовня ж.; капелла ораторий м.; молельня ж.
Ρωσ. (λατ.): časovnja ž.; kapella oratorij m.; molel'nja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): ораторијум м.; ораториј м.
Σερβ. (λατ.): oratorijum m.; oratorij m.

προσκεφάλαιο(ν) (ιωνικού κιονοκράνου) ου. (εικ. 517-518, 196β)
Αγγλ.: pulvinus
Αλβ.: jastëk (i kapitelit jonik) m.
Γαλλ.: balustre m.; pulvinus m.
Γερμ.: Pulvinus m.; Volutenpolster n.
Ιταλ.: balaustro m.; pulvino (di capitello ionico) m.
Ρουμ.: balustru m.
Βουλγ. (κυριλλ.): възглавница (на йонийски капител) ж.; пулвин м.
Βουλγ. (λατ.): vŭzglavnica (na jonijski kapitel) ž.; pulvin m.
Ρωσ. (κυριλλ.): балюстра ж.
Ρωσ. (λατ.): baljustra ž.
Σερβ. (κυριλλ.): јастук волуте м.; пулвинус (јонског капитела) м.
Σερβ. (λατ.): jastuk volute m.; pulvinus (jonskog kapitela) m.

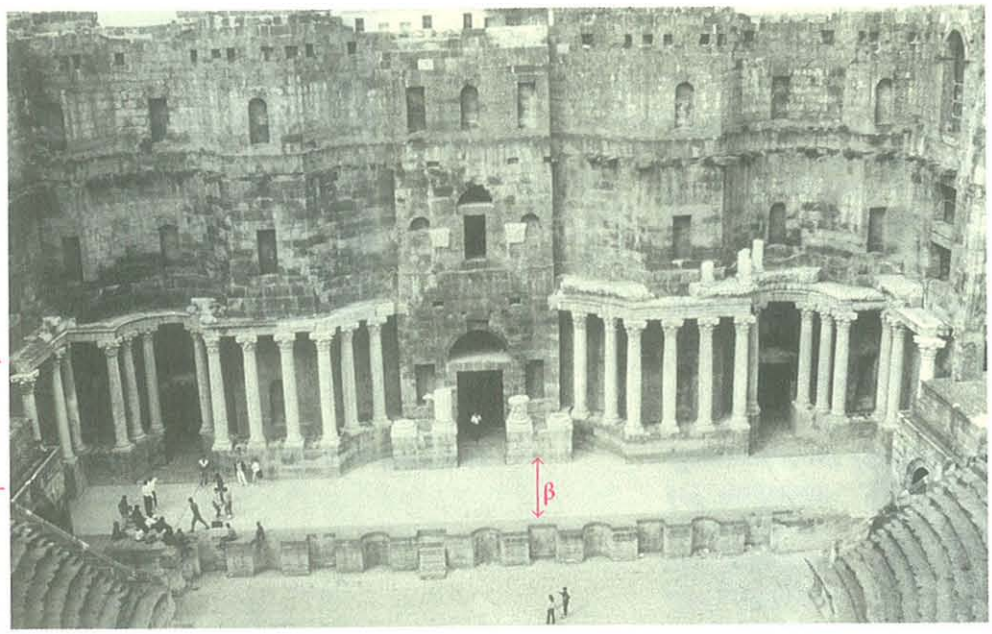

Εικόνα / Figure 519
Πρόσοψη σκηνής (α) και *προσκήνιο* (β). Βόστρα, θέατρο, β΄ μισό 2ου αι. μ.Χ. (Λήψη: I. Rodà de Llanza).
Scenae frons (α) and *proscenium* (β). Bosra, theatre, 2nd half of 2nd c. A.D. (Photo: I. Rodà de Llanza).

προσκήνιο(ν) ου. (εικ. 519β)
Αγγλ.: proscenium
Αλβ.: paraskenë f.
Γαλλ.: proscaenium m.
Γερμ.: Proskenion n.; Proscenium n.
Ιταλ.: proscenio m.
Ρουμ.: proscaenium; prosceniu n.; proscenium n.
Βουλγ. (κυριλλ.): проскений м.
Βουλγ. (λατ.): proskenij m.
Ρωσ. (κυριλλ.): проскений м.; проскениум м.; просцениум м.
Ρωσ. (λατ.): proskenij m.; proskenium m.; proscenium m.
Σερβ. (κυριλλ.): просценијум м.
Σερβ. (λατ.): proscenijum m.

πρόσκτισμα ου.˙ **διαμέρισμα βοηθητικό(ν)** ου.˙ **εξαρτικός** α.[224]
Αγγλ.: annex(e); adjacent structure
Αλβ.: aneks m.
Γαλλ.: annexe f.; structure adjacente f.
Γερμ.: Annex m.; Annexbau m.; Annexraum m.; Anbau m.
Ιταλ.: ambienti di servizio adiacenti m. pl.; annessi m. pl.
Ρουμ.: anexă f.; structură adiacentă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): пристроено помещение ср.; пристройка ж.; анекс м.
Βουλγ. (λατ.): pristroeno pomeštenie sr.; pristrojka ž.; aneks m.
Ρωσ. (κυριλλ.): пристройка ж.
Ρωσ. (λατ.): pristrojka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): анекс м.; приграђена просторија ж. мн.
Σερβ. (λατ.): aneks m.; prigrađena prostorija ž. mn.

προσκυνητάρι(ον) ου.[225] (εικ. 520-521, 625.6)
Αγγλ.: proskynetarion; shrine
Αλβ.: prosqinitar m.; mbajtëse ikonash f.
Γαλλ.: proskynétarion m.; encadrement (monumental) d'icône m.
Γερμ.: Proskynetarion n.; Betschrein m.
Ιταλ.: proskynetarion m.; edicola f.; inquadramento architettonico di icona m.
Ρουμ.: proschinitar n.
Βουλγ. (κυριλλ.): проскинетарий м.
Βουλγ. (λατ.): proskinetarij m.
Ρωσ. (κυριλλ.): проскинетарион м.; проскинетарий м.; киот м.
Ρωσ. (λατ.): proskinetarion m.; proskinetarij m.; kiot m.
Σερβ. (κυριλλ.): проскинитарион м.; проскинитари м.
Σερβ. (λατ.): proskinitarion m.; proskinitari m.

Εικόνα / Figure 520
Προσκυνητάρι σε ναό με ψηφιδωτή παράσταση του Χριστού.
Θεσσαλία, Πύλη, Πόρτα Παναγιά, 1283
(Λήψη: 2003, † Α. Μητσάνη).
Shrine in church with mosaic depiction of Christ.
Thessaly, Pyle, Porta Panagia, 1283
(Photo: 2003, † A. Mitsani).

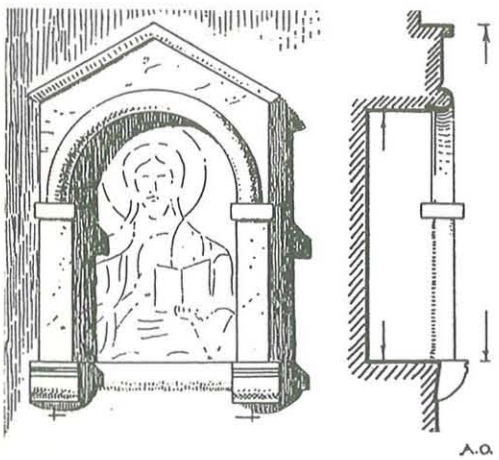

Εικόνα / Figure 521
Προσκυνητάρι σε οικία, όψη και τομή.
Μυστράς, πύργος του αρχοντικού Α, β΄ μισό 13ου αι. (;)
(Ορλάνδος 1937, εικ. 60).
Shrine in house, elevation and section.
Mistra, tower of mansion A, 2nd half of 13th c. (?)
(Ορλάνδος 1937, fig. 60).

προσκυνητήριο(ν) → προσευκτήριο(ν)

πρόσοψη θ. & **πρόσοψις (κτηρίου)** θ. (εικ. 604.2) // πρβ. *όψη*$_1$ *κτηρίου*
Αγγλ.: façade; facade
Αλβ.: fasadë f.; pamje f.
Γαλλ.: façade f.
Γερμ.: Fassade f.
Ιταλ.: facciata f.; prospetto m.
Ρουμ.: fațadă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): фасада ж.; лице ср.
Βουλγ. (λατ.): fasada ž.; lice sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): фасад м.
Ρωσ. (λατ.): fasad m.
Σερβ. (κυριλλ.): фасада ж.; изглед м.; прочеље ср.
Σερβ. (λατ.): fasada ž.; izgled m.; pročelje sr.

πρόσοψη σκηνής θ. (εικ. 519α)
Αγγλ.: scenae frons
Αλβ.: ball i skenës m.
Γαλλ.: scenae frons f.; front de scène m.
Γερμ.: Scenae frons f.
Ιταλ.: scenae frons f.
Ρουμ.: scenae frons
Βουλγ. (κυριλλ.): лице на сцена ср.
Βουλγ. (λατ.): lice na scena sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): передняя сторона сцены ж.; scenae frons ж.
Ρωσ. (λατ.): perednjaja storona sceny ž.; scenae frons ž.
Σερβ. (κυριλλ.): лице сцене ср.; scenae frons м.
Σερβ. (λατ.): lice scene sr.; scenae frons m.

πρόσοψις → πρόσοψη

προστέγασμα ου.
Αγγλ.: doorroof; windowroof
Αλβ.: strehë f.
Γαλλ.: auvent m..
Γερμ.: Vordach n.; Schutzdach n.
Ιταλ.: tettoia f.
Ρουμ.: copertină f.
Βουλγ. (κυριλλ.): навес м.
Βουλγ. (λατ.): naves m.
Ρωσ. (κυριλλ.): навес м.
Ρωσ. (λατ.): naves m.
Σερβ. (κυριλλ.): настрешница ж.
Σερβ. (λατ.): nastrešnica ž.

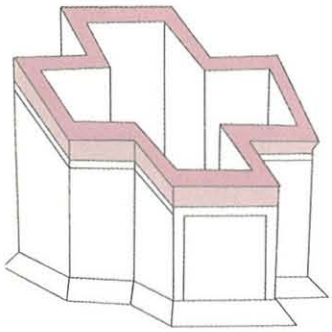

Εικόνα / Figure 522
Προστομιαίο πηγαδιού σε παράσταση του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, τοιχογραφία. Αχρίδα, Παναγία Περίβλεπτος, 1294-1295 (ΕΛ).
Well-head in representation of the Annunciation of the Virgin, wall-painting. Ochrid, Virgin Peribleptos, 1294-1295 (ΕΛ).

προστομιαίο(ν) (κινστέρνας / πηγαδιού) ου. (εικ. 522)
Αγγλ.: well-head
Αλβ.: grykë (pusi) f.
Γαλλ.: margelle f.
Γερμ.: Brunnenrand m.
Ιταλ.: orlo del pozzo m.
Ρουμ.: buza ghizdului f.
Βουλγ. (κυριλλ.): венец на стулба м.
Βουλγ. (λατ.): venec na stulba m.
Ρωσ. (κυριλλ.): край колодца м.
Ρωσ. (λατ.): kraj kolodca m.
Σερβ. (κυριλλ.): сантрач м.
Σερβ. (λατ.): santrač m.

πρόστοο(ν) → **προστώο(ν)**

πρόστυπο(ν) ανάγλυφο(ν)*

προστώο(ν) ου. & **πρόστοο(ν)** ου (εικ. 523-524) // πρβ. *πρόπυλο(ν)*
Αγγλ.: porch
Αλβ.: portik m.
Γαλλ.: porche m.
Γερμ.: Portalvorbau m.
Ιταλ.: protiro m.; prostoon m.
Ρουμ.: portic n.
Βουλγ. (κυριλλ.): портик м.
Βουλγ. (λατ.): portik m.
Ρωσ. (κυριλλ.): крыльцо ср.; портик м.
Ρωσ. (λατ.): kryl'co sr.; portik m.
Σερβ. (κυριλλ.): трем м.; предворје ср.
Σερβ. (λατ.): trem m.; predvorje sr.

προσωπείο(ν) ου.˙ **μάσκα** θ.[226] (εικ. 525-527)
Αγγλ.: mask
Αλβ.: maskë f.
Γαλλ.: masque m.
Γερμ.: Maske f.
Ιταλ.: maschera f.
Ρουμ.: mască f.
Βουλγ. (κυριλλ.): маска ж.
Βουλγ. (λατ.): maska ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): маска ж.
Ρωσ. (λατ.): maska ž.
Σερβ. (κυριλλ.): маска ж.
Σερβ. (λατ.): maska ž.

προσωπείο(ν) φυλλοφόρο(ν) → **κιονόκρανο(ν) με φυλλοφόρα προσωπεία**

Εικόνα / Figure 523
Προστώο. Βοιωτία, Σκριπού, Κοίμηση της Θεοτόκου, δυτική όψη, 873-874 (ΛΗΨΗ: 2000).
Porch. Boeotia, Skripou, Dormition of the Virgin, west façade, 873-874 (PHOTO: 2000).

Εικόνα / Figure 524
Προστώο κιονοστήρικτο. Αθήνα, Καπνικαρέα, νοτιοδυτική γωνία, 12ος αι. (ΛΗΨΗ: 2008, Θ. Καλοπίσης).
Porch supported by columns. Athens, Kapnikarea, southwest corner, 12th c. (PHOTO: 2008, Th. Kalopissis).

Εικόνα / Figure 525
Φυλλοφόρο *προσωπείο* σε κιονόκρανο, α΄ μισό 6ου αι. Κωνσταντινούπολη, Αρχαιολογικό Μουσείο, αρ. ευρ. 2253 (Λήψη: 1985).
Foliate *mask* on capital, 1st half of 6th c. Constantinople, Archaeological Museum, inv. no. 2253 (Photo: 1985).

Εικόνα / Figure 526
Προσωπείο σε κιονόκρανο, 11ος-12ος αι. Ικόνιο, Αρχαιολογικό Μουσείο, προαύλιο (Λήψη: 1985).
Mask on capital, 11th-12th c. Ikonion (Konya), Archaeological Museum, courtyard (Photo: 1985).

Εικόνα / Figure 527
Προσωπείο σε κιονόκρανο, 13ος αι. Βόλος, Αρχαιολογικό Μουσείο, προαύλιο (Λήψη: 1970, N. Νικονάνος).
Mask on capital, 13th c. Volos, Archaeological Museum, courtyard (Photo: 1970, N. Nikonanos).

προτείχισμα ου. (εικ. 528)
Αγγλ.: bulwark; outwork; proteichisma
Αλβ.: paramur m.; mur i përparshëm i fortifikimit m.
Γαλλ.: braie f.; avant-mur m.
Γερμ.: Vormauer f.
Ιταλ.: antemurale m.
Ρουμ.: perete al şanţului de apărare f.; escarpă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): външна крепостна стена ж.; протейхизма ж.
Βουλγ. (λατ.): vŭnšna krepostna stena ž.; protejchizma ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): внешний вал м.; фоссебрея ж.
Ρωσ. (λατ.): vnešnij val m.; fossebreja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): спољњи зид утврђења м.
Σερβ. (λατ.): spoljnji zid utvrđenja m.

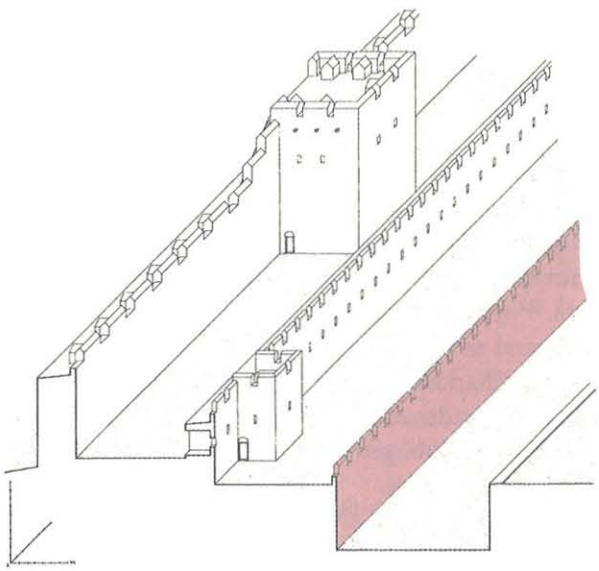

Εικόνα / Figure 528
Προτείχισμα, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση, Κωνσταντινούπολη, θεοδοσιανά τείχη, 413-439 ή 405-413 (ΣΒΜ, κατά Meyer-Plath – Schneider 1943).
Bulwark, isometric reconstruction. Constantinople, Theodosian walls, 413-439 or 405-413 (ΣΒΜ, after Meyer-Plath – Schneider 1943).

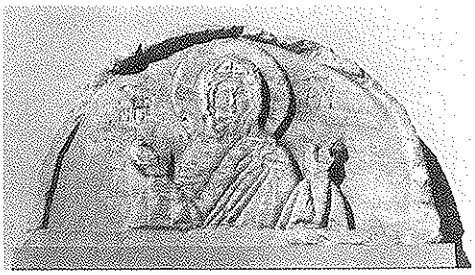

Εικόνα / Figure 529
Ανάγλυφη *προτομή* Παναγίας σε τύμπανο θύρας, 11ος αι.
Θήβα, Αρχαιολογικό Μουσείο, αρ. ευρ. Α244 (Αηψη: 1969).
Relief *bust* of the Virgin in lunette, 11th c.
Thebes, Archaeological Museum, inv. no. A244 (Photo: 1969).

προτομή θ. (εικ. 529)
Αγγλ.: bust
Αλβ.: bust m.
Γαλλ.: buste m.
Γερμ.: Büste f.; Brustbild n.; Protome f.
Ιταλ.: protome f.; busto m.
Ρουμ.: bust n.
Βουλγ. (κυριλλ.): бюст м.
Βουλγ. (λατ.): bjust m.
Ρωσ. (κυριλλ.): поґрудный образ м.
Ρωσ. (λατ.): pogrudnyj obraz m.
Σερβ. (κυριλλ.): попрсје ср.; биста ж.
Σερβ. (λατ.): poprsje sr.; bista ž.

πτέρυγα θ. & **πτέρυξ** θ.
Αγγλ.: wing
Αλβ.: krah m.
Γαλλ.: aile f.
Γερμ.: Flügel m.
Ιταλ.: ala f.
Ρουμ.: aripă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): крило ср.
Βουλγ. (λατ.): krilo sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): флиґель м.; крыло ср.
Ρωσ. (λατ.): fligel′ m.; krylo sr.
Σερβ. (κυριλλ.): крило ср.
Σερβ. (λατ.): krilo sr.

πτερύγια τυφλά σχήματος τετάρτου κύκλου (εκατέρωθεν παραθύρου) ου. πλ.· **πτερύγια τυφλά τεταρτοκυκλικά (στις πλευρές παραθύρου)** ου. πλ.· **τεταρτοκύκλια (στις πλευρές παραθύρου)** ου. πλ.[227] (εικ. 530-532, 461.5)
Αγγλ.: lateral semi-arches pl.
Αλβ.: gjysmëharkada të verbëta anash dritareve f. sh.
Γαλλ.: demi-arcades sur les côtés des fenêtres f. pl.
Γερμ.: laterale Halbbögen m. pl.; laterale halbe Blendbögen m.pl.
Ιταλ.: semiarcate cieche ai lati della finestra f.
Ρουμ.: semiarcade oarbe laterale f. pl.

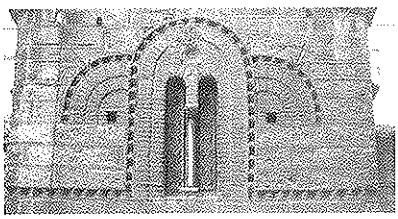

Εικόνα / Figure 530
Πτερύγια τυφλά τεταρτοκυκλικά. Αθήνα, Άγιοι Θεόδωροι, νότια όψη, γ′ τέταρτο 11ου αι. (Αηψη: 1986).
Lateral semi-arches. Athens, Hagioi Theodoroi, south façade, 3rd quarter of 11th c. (Photo: 1986).

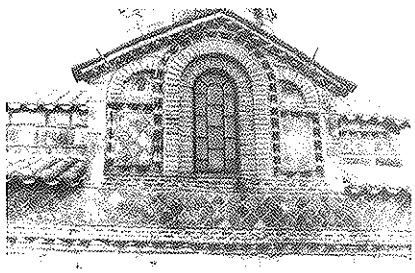

Εικόνα / Figure 531
Πτερύγια τυφλά τεταρτοκυκλικά. Μάνη, Κίττα, Άγιος Σέργιος και Βάκχος, νότια όψη, α′ μισό 12ου αι. (Αηψη: 1986).
Lateral semi-arches. Mani, Kitta, Sts Sergios and Bakchos, south façade, 1st half of 12th c. (Photo: 1986).

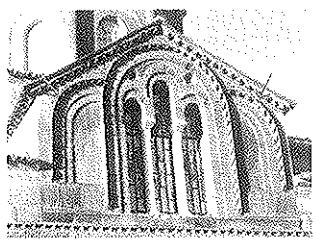

Εικόνα / Figure 532
Πτερύγια τυφλά τεταρτοκυκλικά. Αργολίδα, Μονή Αρείας, καθολικό, νότια όψη, 1149 (Αηψη: 1970).
Lateral semi-arches. Argolid, Areia Monastery, katholikon, south façade, 1149 (Photo: 1970).

Βουλγ. (κυριλλ.): слепи четвърт-арки от двете страни на прозорец ж. мн.; четвърт арка ж.
Βουλγ. (λατ.): slepi četvŭrt-arki ot dvete strani na prozorec ž. mn.; četvŭrt arka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґлухие полуарки по сторонам окон ж. мн.
Ρωσ. (λατ.): gluchie poluarki po storonam okon ž. mn.
Σερβ. (κυριλλ.): бочне слепе полуаркаде прозора ж. мн.
Σερβ. (λατ.): bočne slepe poluarkade prozora ž. mn.

πτερύγια τυφλά τεταρτοκυκλικά (στις πλευρές παραθύρου) → **πτερύγια τυφλά σχήματος τετάρτου κύκλου (εκατέρωθεν παραθύρου)**

πτερύγιο(ν) (κλίμακας άμβωνα) ου.[228] (εικ. 533-534)
Αγγλ.: parapet (of ambo-stairs)
Αλβ.: parapet m.
Γαλλ.: parapet m.; plaque (de l'escalier de l'ambon) f.
Γερμ.: Treppenwange (des Ambo) f.
Ιταλ.: parapetto (per scale di ambone) m.
Ρουμ.: parapet (al scărilor amvonului) n.
Βουλγ. (κυριλλ.): крило (на стълба на амвон) ср.; парапет (на стълба на амвон) ср.
Βουλγ. (λατ.): krilo (na stŭlba na amvon) sr.; parapet (na stŭlba na amvon) sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): парапет лестницы амвона м.
Ρωσ. (λατ.): parapet lestnicy amvona m.
Σερβ. (κυριλλ.): парапет (амвона) м.
Σερβ. (λατ.): parapet (amvona) m.

πτέρυξ → **πτέρυγα**

πτυχωτό(ν) κιονόκρανο(ν)*

πτυχωτός τρούλ(λ)ος*

Εικόνα / Figure 533
Πτερύγιο κλίμακας άμβωνα με διπλή κλίμακα ανόδου, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Πάρος, Βασιλική Τριών Εκκλησιών, α΄ μισό 6ου αι. (Ορλάνδος 1969, εικ. 22).
Parapet of ambo stairs with double staircase, isometric reconstruction. Paros, Basilica of the Three Churches, 1st half of 6th c. (Ορλάνδος 1969, fig. 22).

Εικόνα / Figure 534
Πτερύγιο κλίμακας στον άμβωνα της Αγίας Σοφίας Θεσσαλονίκης, β΄ μισό 6ου αι. Κωνσταντινούπολη, Αρχαιολογικό Μουσείο, αρ. ευρ. 1627 (Λήψη: 1985).
Parapet of ambo stairs at Saint Sophia in Thessalonike, 2nd half of 6th c. Constantinople, Archaeological Museum, inv. no. 1627 (Photo: 1985).

πτωχοκομείο(ν) ου.
Αγγλ.: almshouse; poorhouse; almonry
Αλβ.: azil m.
Γαλλ.: hospice m.; aumônerie f.
Γερμ.: Armenhaus m.
Ιταλ.: ospizio m.; ricovero di mendicità m.
Ρουμ.: azil de săraci n.
Βουλγ. (κυριλλ.): приют за бедни м.
Βουλγ. (λατ.): prijut za bedni m.
Ρωσ. (κυριλλ.): богадельня ж.
Ρωσ. (λατ.): bogadel'nja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): убожница ж.
Σερβ. (λατ.): ubožnica ž.

πύλη θ. (εικ. 535-538) // πρβ. *θύρα*
Αγγλ.: gate; door
Αλβ.: portë f.
Γαλλ.: porte f.; portail m.
Γερμ.: Tor n.; Portal n.
Ιταλ.: porta f.; portone m.
Ρουμ.: poartă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): врата ж.; порта ж.; портал м.
Βουλγ. (λατ.): vrata ž.; porta ž.; portal m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ворота ср. мн.; портал м.
Ρωσ. (λατ.): vorota sr. mn.; portal m.
Σερβ. (κυριλλ.): врата ж.; портал м.
Σερβ. (λατ.): vrata ž.; portal m.

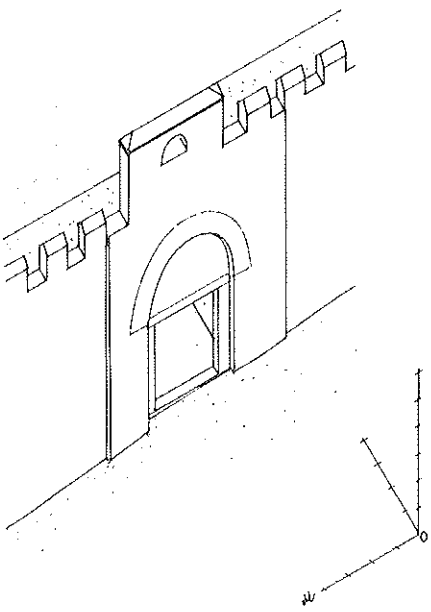

Εικόνα / Figure 535
Πύλη, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Θεσσαλονίκη, Ακρόπολη, πύλη Α΄, τέλος 4ου αι. (ΣΒΜ, κατά Φουντούκου 1985).
Gate, isometric reconstruction. Thessalonike, citadel, gate A, late 4th c. (ΣΒΜ, after Φουντούκου 1985).

πύλη βασίλειος θ. (εικ. 537)
Αγγλ.: royal door; imperial door
Αλβ.: portë mbretërore f.
Γαλλ.: porte royale f.; porte impériale f.
Γερμ.: Kaisertür f.; Königstür f.
Ιταλ.: porta regia f.
Ρουμ.: uşa principală a naosului f.; uşi frumoase f. pl.
Βουλγ. (κυριλλ.): ґлавен вход на църква м.; царски двери ж. мн.
Βουλγ. (λατ.): glaven vchod na cŭrkva m.; carski dveri ž. mn.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґлавный вход в наос м.
Ρωσ. (λατ.): glavnyj vchod v naos m.
Σερβ. (κυριλλ.): царска врата ж.; врата између нартекса и наоса ж.
Σερβ. (λατ.): carska vrata ž.; vrata između narteksa i naosa ž.

πύλη θριαμβευτική θ.· **πύλη θριαμβική** θ. //πρβ. *τόξο(ν) θριάμβου*
Αγγλ.: triumphal gate
Αλβ.: portë triumfale f.
Γαλλ.: porte triomphale f.
Γερμ.: Triumphtor n.; Ehrentor n.
Ιταλ.: porta trionfale f.
Ρουμ.: poartă triumfală f.
Βουλγ. (κυριλλ.): триумфална порта ж.
Βουλγ. (λατ.): triumfalna porta ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): триумфальая арка ж.
Ρωσ. (λατ.): triumfal'naja arka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): тријумфална капија ж.
Σερβ. (λατ.): trijumfalna kapija ž.

Εικόνα / Figure 536
Πύλη με ανάγλυφο διάκοσμο. Μονή Dečani, καθολικό, βόρεια είσοδος, 1327-1335 (Ανψη: 1970).
Gate with relief decoration. Dečani Monastery, katholikon, north entrance, 1327-1335 (Photo: 1970).

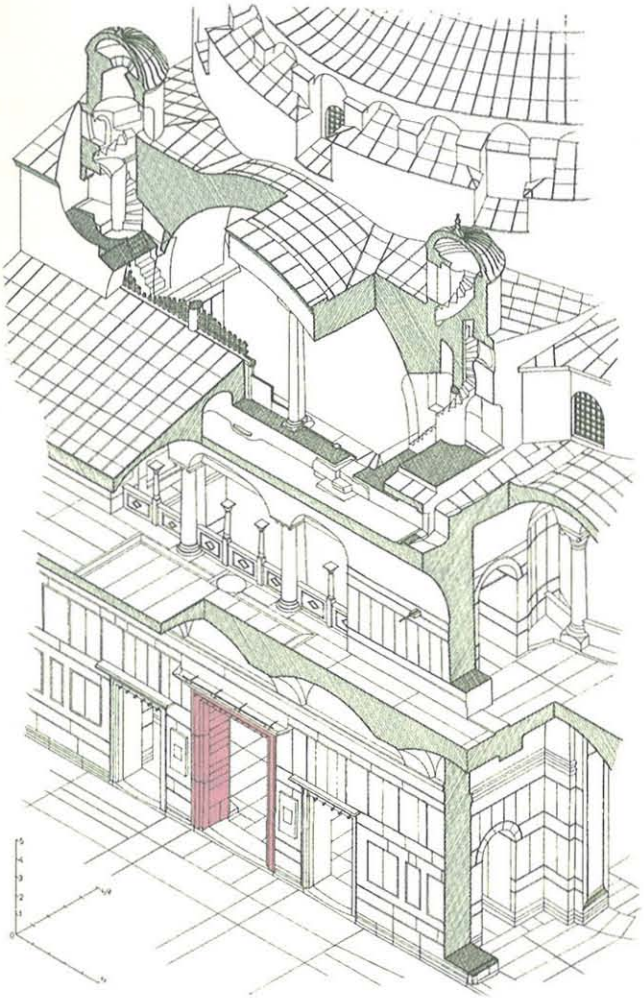

πύλη θριαμβική → πύλη θριαμβευτική

πύλη ωραία θ. (εικ. 538)
Αγγλ.: sanctuary door; beautiful door
Αλβ.: portat e bukura (të ikonostasit) f. sh.
Γαλλ.: porte du bêma f.
Γερμ.: Bematür f.
Ιταλ.: porta dell' iconostasi f.
Ρουμ.: uşi împărăteşti f. pl.; uşi sfinte f. pl.
Βουλγ. (κυριλλ.): царски двери (на иконостас) ж.мн.; свети двери ж. мн.
Βουλγ. (λατ.): carski dveri (na ikonostas) ž. mn.; sveti dveri ž. mn.
Ρωσ. (κυριλλ.): царские врата ср. мн.
Ρωσ. (λατ.): carskie vrata sr. mn.
Σερβ. (κυριλλ.): царске двери ж. мн.; двери иконостаса ж. мн.; света врата ж.; лепа врата ж.
Σερβ. (λατ.): carske dveri ž.mn.; dveri ikonostasa ž.mn.; sveta vrata ž.; lepa vrata ž.

Εικόνα / Figure 537
Βασίλειος Πύλη, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Κωνσταντινούπολη, Αγία Σοφία, νάρθηκας, 532-537 (Mark – Çakmak 1992, πίν. 32b, κατά Van Nice, ανασχεδίαση).
Royal door, isometric section. Constantinople, Saint Sophia, narthex, 532-537 (Mark – Çakmak 1992, pl. 32b, redrawn after Van Nice).

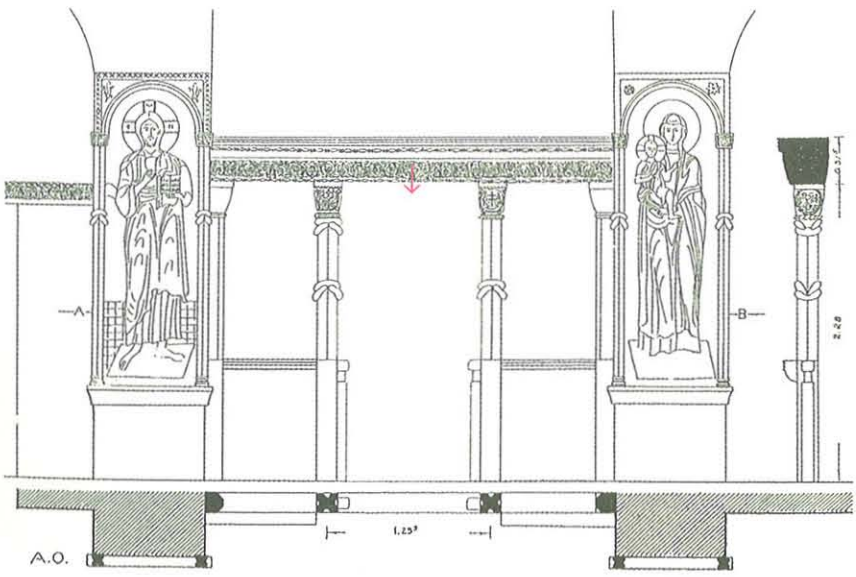

Εικόνα / Figure 538
Ωραία πύλη τέμπλου, όψη, τομή και κάτοψη. Θεσσαλία, Πύλη, Πόρτα-Παναγιά, 1283 (Ορλάνδος 1935, εικ. 14).
Sanctuary door of altarscreen, elevation, section and ground plan. Thessaly, Pyle, Porta Panagia, 1283 (Ορλάνδος 1935, fig. 14).

πυλίδα θ. & **πυλίς** θ.· **παραπόρτι** ου. / πρβ. *θυρίδα*$_1$
Αγγλ.: postern; postern-gate
Αλβ.: deriçkë f.; portë e vogël f.
Γαλλ.: poterne f.
Γερμ.: Nebentor n.; Seitentür f.; Hintertür f.; Schlüpfpforte f.
Ιταλ.: postierla f.
Ρουμ.: portiță (ascunsă în zidul unei fortificații) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): потерна ж.; малка врата в крепостна стена ж.; таен проход в крепостна стена м.
Βουλγ. (λατ.): poterna ž.; malka vrata v krepostna stena ž.; taen prochod v krepostna stena m.
Ρωσ. (κυριλλ.): маленькая (потайная) дверь ж.
Ρωσ. (λατ.): malen'kaja (potajnaja) dver' ž.
Σερβ. (κυριλλ.): бочна врата ж.
Σερβ. (λατ.): bočna vrata ž.

πυλίς → **πυλίδα**

πυλών → **πυλώνας**

πυλώνας α. & **πυλών** α.[229] (εικ. 539-540, 541β)
Αγγλ.: portal
Αλβ.: portë e madhe f.; portal m.
Γαλλ.: portail m.
Γερμ.: Tor n. (εικ. 540); Torbau m. (εικ. 539)
Ιταλ.: portale m.
Ρουμ.: portal n.
Βουλγ. (κυριλλ.): портал м.
Βουλγ. (λατ.): portal m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ворота ср. мн. (εικ. 539); врата мн.; портал м. (εικ. 540)
Ρωσ. (λατ.): vorota sr. mn. (εικ. 539); vrata mn.; portal m. (εικ. 540)
Σερβ. (κυριλλ.): портал м.; капија ж.
Σερβ. (λατ.): portal m.; kapija ž.

πυραμιδοειδής στέγη*

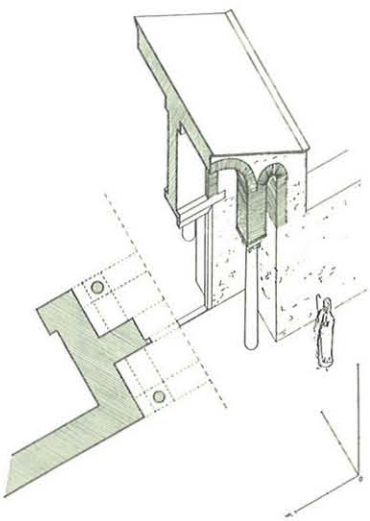

Εικόνα / Figure 539
Πυλώνας, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Θεσσαλονίκη, Μονή Αγίου Νικολάου Ορφανού, α΄ μισό 14ου αι. (ΣΒΜ, κατά Ξυγγόπουλο 1952 και Ορλάνδο 1958α).
Portal, isometric reconstruction. Thessalonike, St Nicholas Orphanos Monastery, 1st half of 14th c. (ΣΒΜ, after Ξυγγόπουλος 1952 and Ορλάνδος 1958α).

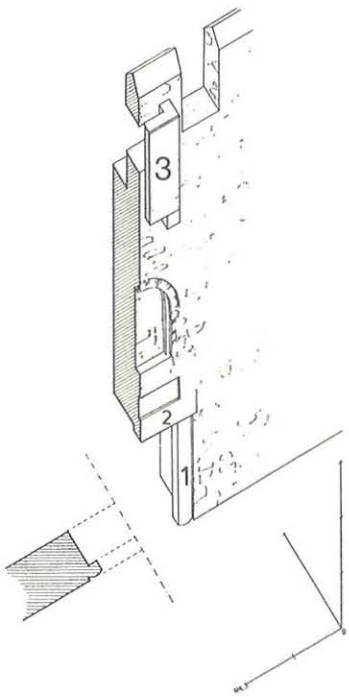

Εικόνα / Figure 540
Πυλώνας, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Θεσσαλία, Στόμιον (Τσάγεζι), Οικονομείον (Κονομειό - Κομνήνειο), Μονή Αγίου Δημητρίου (άλλοτε Κοιμήσεως Θεοτόκου) 1492 (;) (ΣΒΜ, κατά Σωτηρίου 1928).
1. *παραστάδα*$_2$ 2. *ανώφλι* 3. *ζεματίστρα*.
Portal, isometric reconstruction. Thessaly, Stomion (Tsagezi), Oekonomeion (Konomeio - Komneneio), St Demetrios Monastery (formerly Dormition of the Virgin) 1492 (?) (ΣΒΜ, after Σωτηρίου 1928). 1. *jamb* 2. *lintel* 3. *machicolation*.

Εικόνα / Figure 541
Περίβολος$_1$ (α) και *πυλώνας* (β). Μονή Studenica, τέλη 12ου αι. (Λήψη: Zavod za Zaštitu spomenika Kulture Srbije).
Precinct (α) and *portal* (β). Studenica Monastery, end of 12th c. (Photo: Zavod za Zaštitu spomenika Kulture Srbije).

πυργίσκος α.
Αγγλ.: turret
Αλβ.: kullëzë f.
Γαλλ.: tourelle f.
Γερμ.: Türmchen n.; kleiner Turm m.
Ιταλ.: torretta f.
Ρουμ.: turnuleț n.
Βουλγ. (κυριλλ.): куличка ж.; малка кула ж.
Βουλγ. (λατ.): kulička ž.; malka kula ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): башенка ж.
Ρωσ. (λατ.): bašenka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): кулица ж.
Σερβ. (λατ.): kulica ž.

πύργος α. (εικ. 542-543)
Αγγλ.: tower
Αλβ.: kullë f.
Γαλλ.: tour m.
Γερμ.: Turm m.
Ιταλ.: torre f.
Ρουμ.: turn n.
Βουλγ. (κυριλλ.): кула ж.
Βουλγ. (λατ.): kula ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): башня ж.
Ρωσ. (λατ.): bašnja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): кула ж.
Σερβ. (λατ.): kula ž.

πυργοκάστελ(λ)ο → **φρούριο(ν)**

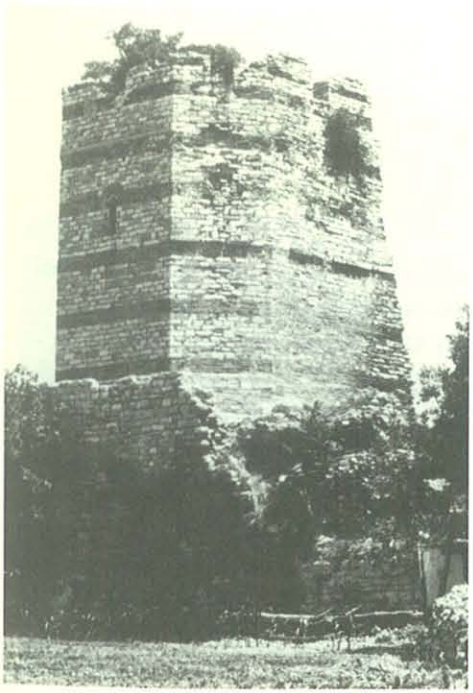

Εικόνα / Figure 542
Πύργος. Κωνσταντινούπολη, Μέγα Τείχος, 413-439 ή 405-413 (Λήψη: 1985).
Tower. Constantinople, main wall, 413-439 or 405-413 (Photo: 1985).

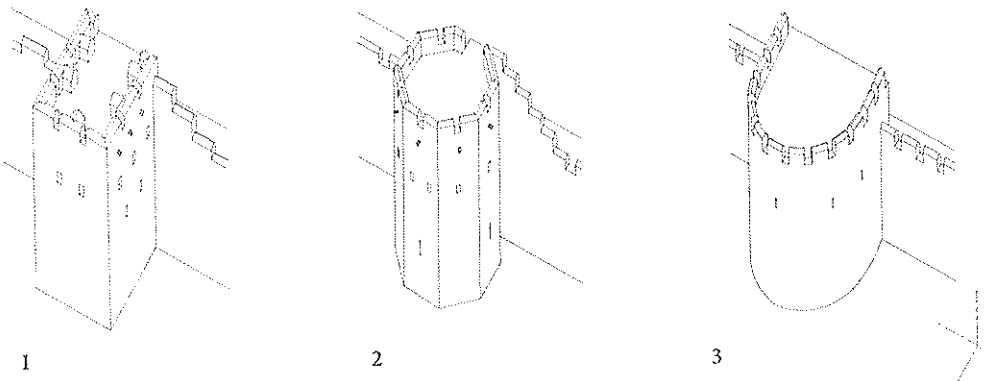

1 2 3

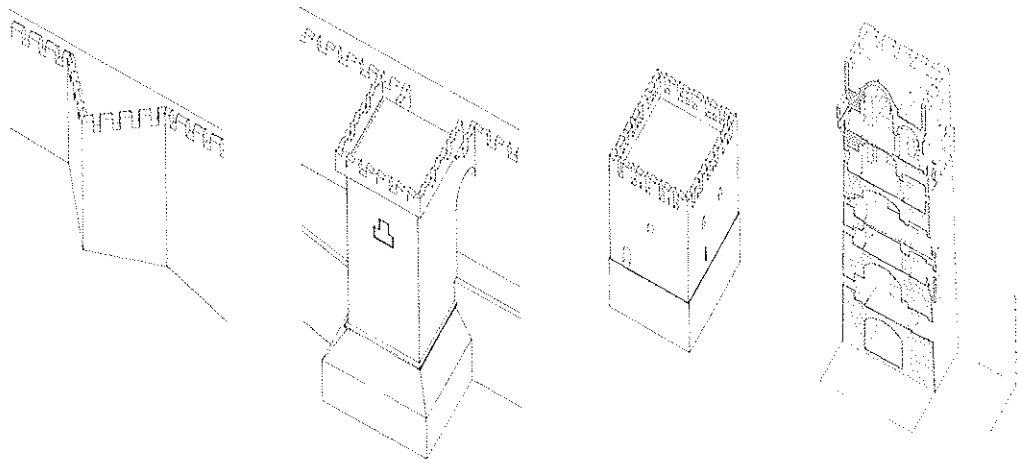

4 5 6 7

Εικόνα / Figure 543

Πύργος, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση (ΣΒΜ). 1. *ορθογώνιος*, Κωνσταντινούπολη, θεοδοσιανά τείχη, 413-439 ή 405-413 (κατά Meyer-Plath – Schneider 1943). 2. *πολυγωνικός*, Κωνσταντινούπολη, θεοδοσιανά τείχη, 413-439 ή 405-413 (κατά Meyer-Plath – Schneider 1943). 3. *ημικυκλικός*, Κωνσταντινούπολη, θοεδοσιανά τείχη, 413-439 ή 405-413 (κατά Meyer-Plath – Schneider 1943). 4. *τριγωνικός*, Θεσσαλονίκη, τείχη, πύργος Μανουήλ Παλαιολόγου, 1369-1373 (;) (κατά Φουντούκου 1985). 5. *ορθογώνιος*, Ρόδος, πύργος Αγίου Αθανασίου, 1421-1437 (κατά Gabriel 1923). 6. *ορθογώνιος ελεύθερος*, Εύβοια, Ροβιές, ενετικός πύργος, 15ος αι. (;) 7. *μοναστηριακός*, Άγιον Όρος, Μονή Καρακάλου, αρχές 16ου αι. (κατά Μουτσόπουλο 1973).

Tower, isometric reconstruction (ΣΒΜ). 1. *rectangular*, Constantinople, Theodosian walls, 413-439 or 405-413 (after Meyer-Plath – Schneider 1943). 2. *polygonal*, Constantinople, Theodosian walls, 413-439 or 405-413 (after Meyer-Plath – Schneider 1943). 3. *semicircular*, Constantinople, Theodosian walls, 413-439 or 405-413 (after Meyer-Plath – Schneider 1943). 4. *triangular*, Thessalonike, walls, tower of Manuel Palaiologos, 1369-1373 (?) (after Φουντούκου 1985). 5. *rectangular*, Rhodes, tower of St Athanasios, 1421-1437 (after Gabriel 1923). 6. *freestanding rectangular*, Euboea, Robies, Venetian tower, 15th c. (?) 7. *monastic*, Mount Athos, Karakalou Monastery, early 16th c. (after Μουτσόπουλος 1973).

πύργος-παλάτι α.[230] // πρβ. *κάστρο(ν)*
Αγγλ.: castle
Αλβ.: kështjellë f.
Γαλλ.: château m.
Γερμ.: Burg f.; Schloss n.
Ιταλ.: castello m.
Ρουμ.: castel n.
Βουλγ. (κυριλλ.): замък м.
Βουλγ. (λατ.): zamŭk m.
Ρωσ. (κυριλλ.): за́мок м.
Ρωσ. (λατ.): zámok m.
Σερβ. (κυριλλ.): замак м.; дворац м.
Σερβ. (λατ.): zamak m.; dvorac m.

πύργος επιτήρησης → **παρατηρητήριο(ν)**

πυργόσπιτο ου. (εικ. 544)
Αγγλ.: towerhouse
Αλβ.: banesë e fortifikuar f.; kullë f.
Γαλλ.: maison-tour f.
Γερμ.: Turmhaus n.
Ιταλ.: casa-torre f.
Ρουμ.: culă f.; casă fortificată f.
Βουλγ. (κυριλλ.): укрепено жилище ср.
Βουλγ. (λατ.): ukrepeno žilište sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): укреплённый дом м.
Ρωσ. (λατ.): ukreplënnyj dom m.
Σερβ. (κυριλλ.): утврђена зґрада ж.
Σερβ. (λατ.): utvrđena zgrada ž.

πυργόσχημο(ν) κωδωνοστάσιο(ν) → **κωδωνοστάσιο(ν)-πύργος**

πυροστρόβιλος → κόσμημα: **πυροστρόβιλος**

πωρόλιθος α. πώρος α.
Αγγλ.: porous stone
Αλβ.: gur poroz m.
Γαλλ.: pierre poreuse f.; pôros m.
Γερμ.: Porosstein m.
Ιταλ.: poros m.; calcare m.
Ρουμ.: piatră poroasă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): порест камък м.
Βουλγ. (λατ.): porest kamŭk m.
Ρωσ. (κυριλλ.): туф м.
Ρωσ. (λατ.): tuf m.
Σερβ. (κυριλλ.): порозни камен м.
Σερβ. (λατ.): porozni kamen m.

πώρος → **πωρόλιθος**

Εικόνα / Figure 544
Πυργόσπιτο. Μάνη, Βάθεια (Λήψη: Μ. Ζαγορησίου, ΜΜπ).
Towerhouse. Mani, Vatheia (Photo: M. Zagorisiou, MMπ).

P

ράβδωση θ. & **ράβδωσις** θ.[231] (εικ. 283, 602)
Αγγλ.: flute; fluting
Αλβ.: kanelurë f.; nevraturë f.
Γαλλ.: cannelure f.
Γερμ.: Kannelur(e) f.; Kannelierung f.
Ιταλ.: scanalatura f.
Ρουμ.: canelură f.
Βουλγ. (κυριλλ.): жлеб м.; улей м.; канелюра ж.
Βουλγ. (λατ.): žleb m.; ulej m.; kaneljura ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): каннелюра ж.
Ρωσ. (λατ.): kanneljura ž.
Σερβ. (κυριλλ.): жљеб м.; канелура ж.; канелирање ср.
Σερβ. (λατ.): žljeb m.; kanelura ž.; kaneliranje sr.

ράβδωση κοιλόκυρτη → **ράβδωση στλεγγιοειδής**

ράβδωση στλεγγιοειδής θ.· **στλεγγίδα** θ. & **στλεγγίς** θ.· **ράβδωση κοιλόκυρτη** θ.[232] (εικ. 545)
Αγγλ.: strigil; strigillated flute
Αλβ.: kanelurë në fomë S f.
Γαλλ.: strigile m.
Γερμ.: Striegel m.; S-förmige Kannelierung f.; wellenförmige Kannelierung f.
Ιταλ.: strigilatura f.
Ρουμ.: canelură în formă de S f.
Βουλγ. (κυριλλ.): канелюра във вид на S ж.
Βουλγ. (λατ.): kaneljura vŭv vid na S ž.;
Ρωσ. (κυριλλ.): S-образная каннелюра ж.
Ρωσ. (λατ.): S-obraznaja kanneljura ž.
Σερβ. (κυριλλ.): стриґилатура ж.; извијено избраздана површина ж.
Σερβ. (λατ.): strigilatura ž.; izvijeno izbrazdana površina ž.

ράβδωσις → **ράβδωση**

Εικόνα / Figure 545
Στλεγγιοειδείς ραβδώσεις σε πρόσοψη σαρκοφάγου. Λάτιο, Frascati, Άγιος Ρόκκος, αρχές 5ου αι. (Brenk 1977, εικ. 84).
Strigillated flutes on sarcophagus façade. Latium, Frascati, San Rocco, early 5th c. (Brenk 1977, fig. 84).

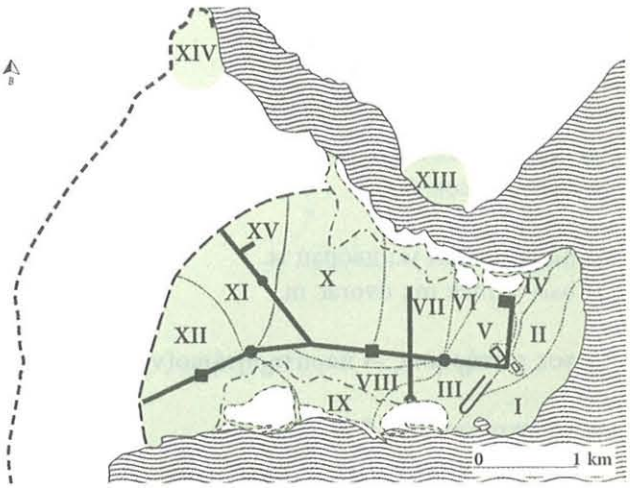

Εικόνα / Figure 546
Ρεγεώνες της Κωνσταντινούπολης, κάτοψη (ΠΠ, κατά Notitia και Mango 1985).
Regions of Constantinople, ground plan (ΠΠ, according to Notitia and Mango 1985).

ραβδωτός κίονας → **κίονας με ραβδώσεις**

ρεγεών → **ρεγεώνα**

ρεγεώνα θ. & **ρεγεών** θ.[233] (εικ. 546)
Αγγλ.: region; regio
Αλβ.: rajon urban m.
Γαλλ.: région urbaine f.
Γερμ.: Region f.; Regio f.
Ιταλ.: regio f.; regione (urbana) f.
Ρουμ.: regiune f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ґрадски уайон м.; реґион м.
Βουλγ. (λατ.): gradski rajon m.; region m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґородской район м.; квартал м.
Ρωσ. (λατ.): gorodskoj rajon m.; kvartal m.
Σερβ. (κυριλλ.): ґрадска четврт ж.
Σερβ. (λατ.): gradska četvrt ž.

ριπιδιόσχημος άμβωνας*

ρόδα → **τροχός**

ρόδακας → κόσμημα: **ρόδακας**

ρόδακας στροβιλοειδής → κόσμημα: **πυροστρόβιλος**

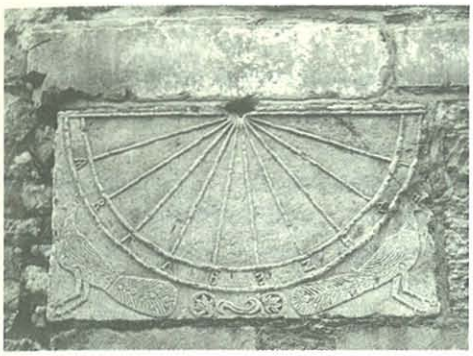

Εικόνα / Figure 547
Ρολόι ηλιακό. Βοιωτία, Σκριπού, Κοίμηση της Θεοτόκου, νότια όψη, 873-874 (Λητψη: 1996).
Sundial. Boeotia, Skripou, Dormition of the Virgin, south façade, 873-874 (Photo: 1996).

ρόδαξ → κόσμημα: **ρόδακας**

ρολόι ηλιακό ου. & **ωρολόγιον ηλιακόν** ου. (εικ. 547)
Αγγλ.: sundial
Αλβ.: orë diellore f.
Γαλλ.: cadran solaire m.; horloge solaire f.
Γερμ.: Sonnenuhr f.
Ιταλ.: meridiana f.; orologio solare m.
Ρουμ.: cadran solar n.
Βουλγ. (κυριλλ.): слънчев часовник м.
Βουλγ. (λατ.): slŭnčev časovnik m.
Ρωσ. (κυριλλ.): солнечные часы м. мн.
Ρωσ. (λατ.): solnečnye časy m. mn.
Σερβ. (κυριλλ.): сунчани сат м.
Σερβ. (λατ.): sunčani sat m.

ρομανίσιο(ν) ου. & **ρωμανίσιο(ν)** ου· **αμπάρα** θ.[234] (εικ. 548)
Αγγλ.: bar
Αλβ.: katarrah m.; shul m.
Γαλλ.: barre f.
Γερμ.: Sperrbalken m.
Ιταλ.: barra f.; spranga f.
Ρουμ.: drug m.
Βουλγ. (κυριλλ.): залостваща ґреда ж.
Βουλγ. (λατ.): zalostvašta greda ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): засов м.
Ρωσ. (λατ.): zasov m.
Σερβ. (κυριλλ.): запречна ґреда ж.
Σερβ. (λατ.): zaprečna greda ž.

ρομβοειδές κόσμημα*

ρόμβος α.
Αγγλ.: diamond; lozenge; rhomb; rhombus
Αλβ.: romb m.
Γαλλ.: losange m.
Γερμ.: Raute f.; Rhombus m.
Ιταλ.: losanga f.; rombo m.
Ρουμ.: romb n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ромб м.
Βουλγ. (λατ.): romb m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ромб м.
Ρωσ. (λατ.): romb m.
Σερβ. (κυριλλ.): ромб м.
Σερβ. (λατ.): romb m.

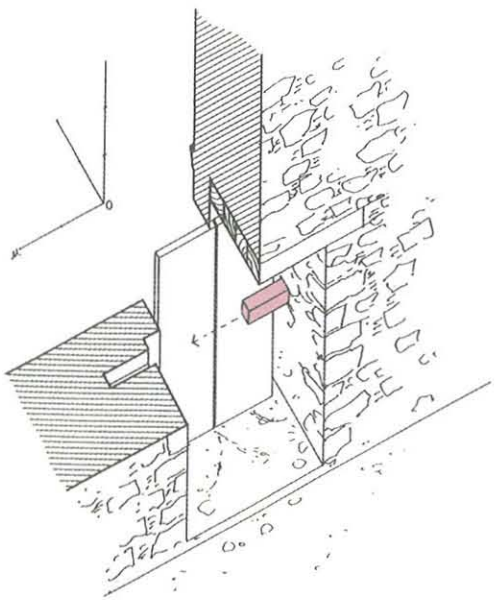

Εικόνα / Figure 548
Ρομανίσιο. Λειβαδιά, κάστρο, ανατολική πύλη εξωτερικού περιβόλου, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση, 13ος-14ος αι. (ΣΒΜ-ΑΚΜ).
Bar. Levadia, fortress, east gate of outer precinct, isometric reconstruction, 13th-14th c. (ΣΒΜ-ΑΚΜ).

ρόπτρο(ν) ου.[235] (εικ. 549)
Αγγλ.: door knocker
Αλβ.: çekiç (porte) m.; trokitëse f.
Γαλλ.: marteau (de porte) m.; heurtoir m.
Γερμ.: Türklopfer m.
Ιταλ.: picchiotto m.; battiporta f.
Ρουμ.: ciocan (la uşă) n.
Βουλγ. (κυριλλ.): чукало (на врата) ср.
Βουλγ. (λατ.): čukalo (na vrata) sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): дверной молоток м.
Ρωσ. (λατ.): dvernoj molotok m.
Σερβ. (κυριλλ.): звекир м.
Σερβ. (λατ.): zvekir m.

ροτόντα → τύπος ναού: **ροτόντα**

ρυθμός (αρχιτεκτονικός) α.
Αγγλ.: style; order
Αλβ.: ordrer (arkitektonik) m.; rregull (arkitektonik) m.
Γαλλ.: ordre m.
Γερμ.: Baustil m.; Ordnung f.
Ιταλ.: ordine (architettonico) m.
Ρουμ.: ordin (arhitectonic) n.; stil (arhitectonic) n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ред м.; ордер м.
Βουλγ. (λατ.): red m.; order m.
Ρωσ. (κυριλλ.): стиль м.; ордер м.
Ρωσ. (λατ.): stil′ m.; order m.
Σερβ. (κυριλλ.): ред м.; стил (архитектонски) м.
Σερβ. (λατ.): red m.; stil (arhitektonski) m.

ρωμαϊκή οδός από Α. προς Δ. → **οδός ρωμαϊκή από Α. προς Δ.**

ρωμαϊκή οδός από Β. προς Ν. → **οδός ρωμαϊκή από Β. προς Ν.**

ρωμανίσιο(ν) → **ρομανίσιο(ν)**

ρωσικός σταυρός*

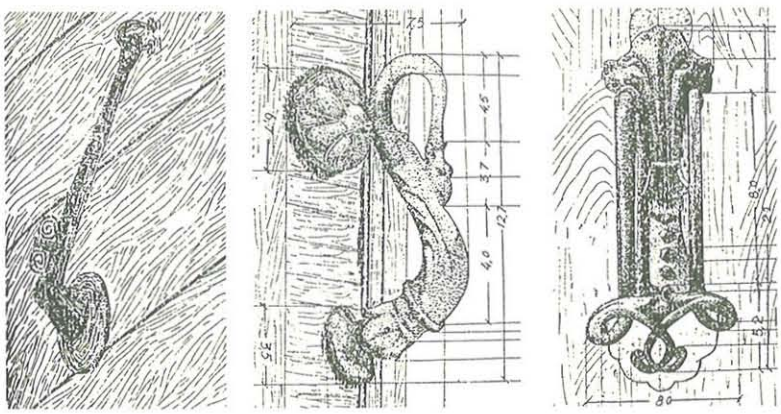

Εικόνα / Figure 549
Παραδοσιακά *ρόπτρα* σε σχήμα λαβής (Μουτσόπουλος 1961, εικ. 1).
Traditional *doorknockers* with a handle-like shape (Μουτσόπουλος 1961, fig. 1).

Σ

σαμαροειδής τάφος → **τάφος καμαροσκέπαστος**

σαμαρωτή στέγη → **στέγη δίρρυτη**

σαμαρωτός τάφος → **τάφος καμαροσκέπαστος**

σαρκοφαγοειδής αγία τράπεζα → **τράπεζα αγία σαρκοφαγοειδής**

σαρκοφάγος → τάφος: **σαρκοφάγος**

σειρά θ.
Αγγλ.: row
Αλβ.: radhë f.
Γαλλ.: rangée f.
Γερμ.: Reihe f.
Ιταλ.: fila f.
Ρουμ.: şir n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ред м.; редица ж.
Βουλγ. (λατ.): red m.; redica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): ряд м.
Ρωσ. (λατ.): rjad m.
Σερβ. (κυριλλ.): низ м.; ред м.
Σερβ. (λατ.): niz m.; red m.

σειρά αψιδωμάτων τυφλών → **τοξοστοιχία τυφλή**

σειρά τοξυλίων τυφλών → **τοξύλια τυφλά**

σειρά τυφλών αψιδωμάτων → **τοξοστοιχία τυφλή**

σειρά τυφλών τοξυλίων → **τοξύλια τυφλά**

σειρήν → **σειρήνα**

σειρήνα θ. & **σειρήν** θ. (εικ. 550)
Αγγλ.: siren
Αλβ.: sirenë f.
Γαλλ.: sirène f.
Γερμ.: Sirene f.
Ιταλ.: sirena f.
Ρουμ.: sirenă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): сирена ж.
Βουλγ. (λατ.): sirena ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): сирена ж.
Ρωσ. (λατ.): sirena ž.
Σερβ. (κυριλλ.): сирена ж.
Σερβ. (λατ.): sirena ž.

σέκρετο(ν) ου.[236]
Αγγλ.: sekreton
Αλβ.: sekreton m.
Γαλλ.: sekreton m.
Γερμ.: Sekreton n.
Ιταλ.: secreton m.; secretarium m.
Ρουμ.: sekreton
Βουλγ. (κυριλλ.): секретон м.
Βουλγ. (λατ.): sekreton m.
Ρωσ. (κυριλλ.): секретон м.
Ρωσ. (λατ.): sekreton m.
Σερβ. (κυριλλ.): секретон м.
Σερβ. (λατ.): sekreton m.

Εικόνα / Figure 550
Σειρήνα ως νεκρικό σύμβολο, σε μαρμάρινη επιτύμβια πλάκα με παράσταση Ηρακλή στον κήπο των Εσπερίδων (;), 13ος αι. Αθήνα, Βυζαντινό Μουσείο, αρ. ευρ. ΒΧΜ 1117 (Λήψη: ΒΧΜ). Από τη συλλογή Θησείου.
Siren as a funerary symbol, on marble grave slab depicting Heracles in the garden of the Hesperides (?), 13th c. Athens, Byzantine Museum, inv. no. ΒΧΜ 1117 (Photo: ΒΧΜ). From the Theseion collection.

Εικόνα / Figure 551
Σήμα επιτύμβιο παλαιοχριστιανικής περιόδου. Δίον (Λήψη: Δ. Παντερμαλής). Επιγραφή: «Μημοριον | τον δουλον | του Χ(ριστ)ου | Αλεξανδρου | και Σεβερινα[ς]».
Gravestone of early Christian period. Dion (Photo: D. Pantermalis). Inscription: «Memorium of the servants of Christ Alexander and Severina».

Εικόνα / Figure 552
Σήμα επιτύμβιο. Φίλιπποι, νεκροταφείο μεσοβυζαντινής περιόδου επάνω από τη Βασιλική του Μουσείου, 10ος-12ος αι. (Λήψη: 1981, Ε. Νικολαΐδου). Διακρίνεται μόνο τμήμα από το σταυρόσχημο επιτύμβιο σήμα.
Gravestone. Philippi, cemetery of middle Byzantine period, above Basilica of the Museum, 10th-12th c. (Photo: 1081, E. Nikolaidou). Only a fragment of the cross-shaped gravestone is visible.

σενμούρβ → **δράκος φτερωτός με ουρά παγονιού**

σήμα επιτύμβιο(ν) ου. (εικ. 551-552) // πρβ. *στήλη επιτύμβια, μημόριο(ν)*
Αγγλ.: gravestone; tombstone
Αλβ.: gur varri m.
Γαλλ.: cippe m.; pierre tombale f.
Γερμ.: Grabmal n.; Grabstein m.; Grabzippus m.
Ιταλ.: cippo (sepolcrale) m.; pietra tombale f.
Ρουμ.: cip funerar n.; cippus; monument funerar n.; piatră de mormânt f.
Βουλγ. (κυριλλ.): надгробие ср.; надгробен камък м; надгробна плоча ж.
Βουλγ. (λατ.): nadgrobie sr.; nadgroben kamŭk m; nadgrobna ploča ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): надгробная плита ж.; памятник м.; стела ж.
Ρωσ. (λατ.): nadgrobnaja plita ž.; pamjatnik m.; stela ž.
Σερβ. (κυριλλ.): надгробни белег м..; надгробни камен м.
Σερβ. (λατ.): nadgrobni beleg m.; nadgrobni kamen m.

σήμαντρο(ν) ου. (εικ. 553)
Αγγλ.: semantron; simandron
Αλβ.: simandër m.
Γαλλ.: simandre m.
Γερμ.: Semantron n.; Simantro n.; Schlagholz n.

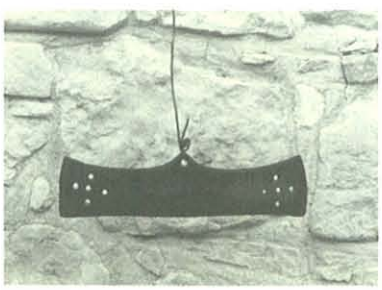

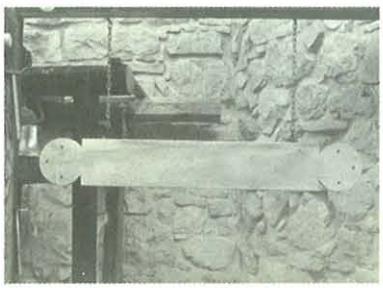

Εικόνα / Figure 553
Σήμαντρα παραδοσιακά, μεταλλικό και ξύλινο. Κύπρος, Μονάγρι, Παναγία Αμασγού (Λήψη: 1996).
Traditional *semantra*, metallic and wooden. Cyprus, Monagri, Panagia Amasgou (Photo: 1996).

Ιταλ.: semantro m.
Ρουμ.: toacă f.; simandră f.
Βουλγ. (κυριλλ.): клепало ср.
Βουλγ. (λατ.): klepalo sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): било ср.
Ρωσ. (λατ.): bilo sr.
Σερβ. (κυριλλ.): клепало ср.
Σερβ. (λατ.): klepalo sr.

σημείο(ν) (κτίστου / λιθοξόου) → **σύμβολο(ν) (κτίστου / λιθοξόου)**

σηρικοί τροχοί → κόσμημα: **τροχοί σηρικοί**

σίγμα → **στιβάδιο(ν)**

σιγμοειδές κόσμημα*

σιγμοειδής τράπεζα*

σιδεράδικο → **σιδηρουργείο(ν)**

σίδερο ου. & **σίδηρος** α.
Αγγλ.: iron
Αλβ.: hekur m.
Γαλλ.: fer m.
Γερμ.: Eisen n.
Ιταλ.: ferro m.
Ρουμ.: fier n.
Βουλγ. (κυριλλ.): желязо ср.
Βουλγ. (λατ.): željazo sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): железо ср.
Ρωσ. (λατ.): železo sr.
Σερβ. (κυριλλ.): жељезо ср.; ґвожђе ср.
Σερβ. (λατ.): željezo sr.; gvožđe sr.

σίδηρος → **σίδερο**

σιδηρουργείο(ν) ου.· **σιδεράδικο** ου.
Αγγλ.: smithy; forge
Αλβ.: kovaçanë f.
Γαλλ.: forge f.
Γερμ.: Schmiede f.
Ιταλ.: fucina f.
Ρουμ.: fierărie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ковачница ж.
Βουλγ. (λατ.): kovačnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): кузница ж.
Ρωσ. (λατ.): kuznica ž.
Σερβ. (κυριλλ.): ковачница ж.
Σερβ. (λατ.): kovačnica ž.

Εικόνα / Figure 554
Σίμα σε θριγκό αιθρίου, προοπτική αναπαράσταση.
Συρία, Ρεφαδί, οικία (Ορλάνδος 1954, εικ. 328, κατά De Vogüé).
Sima in entablature of atrium, perspective reconstruction.
Syria, Refadi, house (Ορλάνδος 1954, fig. 328, after De Vogüé).

σίμα θ. (εικ. 554) // πρβ. *υδρορρόη*
Αγγλ.: sima
Αλβ.: sima f.; ulluk m.
Γαλλ.: sima f.; chéneau m.
Γερμ.: Sima f.; Rinnleiste f.; Traufleiste f.
Ιταλ.: gocciolatoio m.; doccia di gronda f.; sima m.
Ρουμ.: sima
Βουλγ. (κυριλλ.): сима ж.; водосток м.
Βουλγ. (λατ.): sima ž.; vodostok m.
Ρωσ. (κυριλλ.): сима ж.; водосток м.; водосточный жёлоб м.
Ρωσ. (λατ.): sima ž.; vodostok m.; vodostočnyj žëlob m.
Σερβ. (κυριλλ.): сима ж.; олук (за одвод воде са крова) м.
Σερβ. (λατ.): sima ž.; oluk (za odvod vode sa krova) m.

σ(ε)ιρός → **δοχείον**

σιταποθήκη → **ωρείο(ν)**

σιτοβολών → **ωρείο(ν)**

σιτοβολώνας → **ωρείο(ν)**

σιτοδοχείο(ν) → **ωρείο(ν)**

σκάλα → **κλίμακα**$_1$

σκαλί → **βαθμίδα**

σκαλοπάτι → **βαθμίδα**

σκαλωσιά → **ικρίωμα**

σκαρίφημα → σχέδιο(ν): **σκαρίφημα**

σκάφη → **πλυνός$_1$**

σκαφοειδής θόλος*

σκαφοειδής κόλουρος θόλος → **θόλος σκαφοειδής κόλουρος**

σκελετός ξύλινος στέγης → **εποροφία**

σκέλος$_1$ (ναού) → **κεραία$_1$ (ναού)**

σκέλος$_2$ (σταυρού) → **κεραία$_2$ (σταυρού)**

σκέπασμα → **κάλυμμα**

σκευοφυλάκιο(ν) ου.
Αγγλ.: sacristy; skevophylakion
Αλβ.: sqevofillakion m.; vendruajtje relikesh m.
Γαλλ.: sacristie f.; skevophylakion m.
Γερμ.: Sakristei f.; Skeuophylakion n.; Skevophylakion n.
Ιταλ.: sagrestia f.; skevophylakion m.
Ρουμ.: sacristie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ризница ж.; скевофилакий м.; сакристия ж.
Βουλγ. (λατ.): riznica ž.; skevofilakij m.; sakristija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): ризница ж.; скевофилакий м.; сакристия ж.
Ρωσ. (λατ.): riznica ž.; skevofilakij m.; sakristija ž.
Σερβ. (κυριλλ.): сакристија ж.; ризница ж.
Σερβ. (λατ.): sakristija ž.; riznica ž.

σκηνή θ. (εικ. 555)
Αγγλ.: scaena; scena
Αλβ.: skenë f.
Γαλλ.: scène f.
Γερμ.: Skene f.
Ιταλ.: scena f.
Ρουμ.: scenă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): сцена ж.
Βουλγ. (λατ.): scena ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): сцена ж.; скена ж.
Ρωσ. (λατ.): scena ž.; skena ž.
Σερβ. (κυριλλ.): сцена ж.; позорница ж.
Σερβ. (λατ.): scena ž.; pozornica ž.

σκήτη θ. // πρβ. *ασκητήριο(ν), κάθισμα$_2$ (αναχωρητού)*
Αγγλ.: skiti; hermit cell
Αλβ.: skit m.
Γαλλ.: skite f.
Γερμ.: Skite f.; Skiti f.; Skete f.
Ιταλ.: scete f.; romitorio m.
Ρουμ.: schit n.
Βουλγ. (κυριλλ.): скит м.
Βουλγ. (λατ.): skit m.
Ρωσ. (κυριλλ.): скит м.
Ρωσ. (λατ.): skit m.
Σερβ. (κυριλλ.): скит м.
Σερβ. (λατ.): skit m.

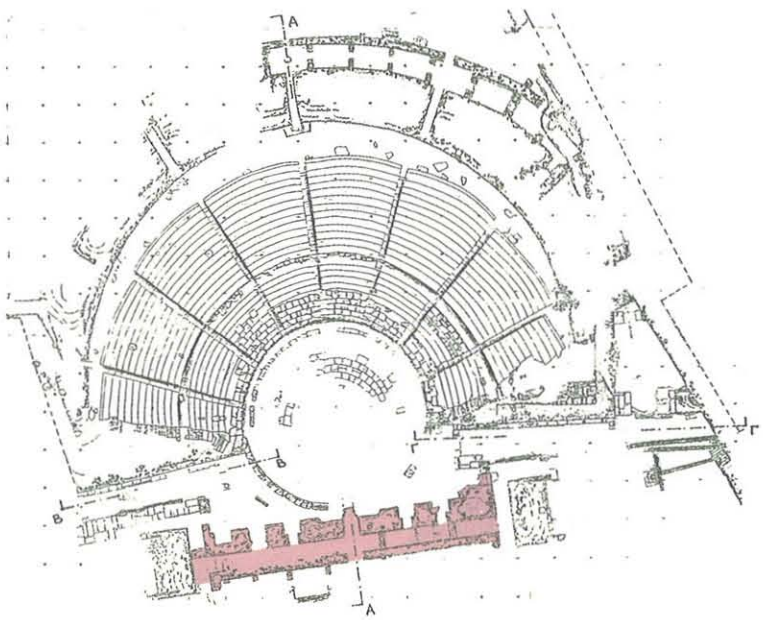

Εικόνα / Figure 555
Σκηνή. Φίλιπποι, θέατρο, κάτοψη, ανακαίνιση ρωμαϊκής περιόδου (ΓΚ). Μετά τις αναστηλωτικές εργασίες του 1959.
Scena. Philippi, theatre, ground plan, renovation during the Roman period (ΓΚ). After the 1959 restoration.

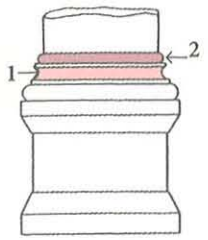

Εικόνα / Figure 556
1. *Σκοτία* και 2. *σπείρα*, σε βάση κίονα. Λοκρίδα, Βασιλική Δαφνουσίων, αρχές 5ου αι. (Ορλάνδος 1954, εικ. 213).
1. *Scotia* and 2. *torus* on column base. Locris, Daphnousia Basilica, early 5th c. (Ορλάνδος 1954, fig. 213).

σκοπιά → **παρατηρητήριο(ν)**

σκοτία θ.· **τροχίλος** α. (εικ. 556.1) // πρβ. *κυμάτιο(ν)*
Αγγλ.: scotia; trochilus
Αλβ.: trohil (pjesë e bazës së kolonës) m.
Γαλλ.: scotie f.; trochile m.
Γερμ.: Trochilus m.; Hohlkehle f.
Ιταλ.: scozia f.; trochilo m.
Ρουμ.: scotie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): скоция ж.; трохил м.
Βουλγ. (λατ.): skocija ž.; trochil m.
Ρωσ. (κυριλλ.): скоция ж.; трохилус м.
Ρωσ. (λατ.): skocija ž.; trochilus m.
Σερβ. (κυριλλ.): трохилус м.
Σερβ. (λατ.): trohilus m.

σκύρο(ν) → **λατύπη**

σκύρος → **λατύπη**

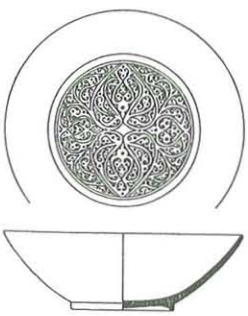

Εικόνα / Figure 557
Σκυφίο εφυαλωμένο με εγχάρακτο διάκοσμο, όψη και διαμετρική τομή. Βοιωτία, Λουκίσια, Άγιος Γεώργιος, β΄ μισό 11ου αι. (Megaw 1964-65, εικ. 1).
Glazed bowl with engraved decoration (sgraffito ware), elevation and diametric section. Boeotia, Loukisia, St George, 2nd half of 11th c. (Megaw 1964-65, fig. 1).

σκυφίο(ν) εφυαλωμένο(ν) ου.· πινάκιο(ν) εφυαλωμένο(ν) ου.[237] (εικ. 557-558, 606γ)
Αγγλ.: glazed bowl; faience bowl
Αλβ.: enë e glazuruar f.
Γαλλ.: bol glaçuré m.; coupe glaçurée f.
Γερμ.: glasierte Schale f.
Ιταλ.: bacino invetriato m.
Ρουμ.: strachină smălțuită f..
Βουλγ. (κυριλλ.): ґлазиран съд м.; ґледжосан съд м.
Βουλγ. (λατ.): glaziran sŭd m.; gledžosan sŭd m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґлазурованное керамическое блюдо ср.
Ρωσ. (λατ.): glazurovannoe keramičeskoje blüdo sr.
Σερβ. (κυριλλ.): ґлеђосани суд м.; ґлеђосана керамичка посуда ж.
Σερβ. (λατ.): gleđosani sud m.; gleđosana keramička posuda ž.

σοκάκι → **δρομίσκος**

Εικόνα / Figure 558
Σκυφίο εφυαλωμένο εντοιχισμένο. Μάνη, Έρημος, Αγία Βαρβάρα, γ΄ τέταρτο 12ου αι. (Λήψη: 1985).
Built-in *glazed bowl*. Mani, Eremos, St Barbara, 3rd quarter of 12th c. (Photo: 1985).

Εικόνα / Figure 559
Σολέα. Έφεσος, ναός Παναγίας, αρχές 6ου αι. (Λήψη: 1992).
Solea. Ephesus, Church of the Virgin, early 6th c. (Photo: 1992).

σολέα θ.[238] (εικ. 559)
Αγγλ.: solea
Αλβ.: solea f.
Γαλλ.: solea f.
Γερμ.: Solea f.
Ιταλ.: solea f.
Ρουμ.: solea f.
Βουλγ. (κυριλλ.): солея ж.
Βουλγ. (λατ.): soleja ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): солея ж.
Ρωσ. (λατ.): soleja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): солеа ж.
Σερβ. (λατ.): solea ž.

σπείρα$_1$ θ. [αρχ.] (εικ. 556.2)
Αγγλ.: torus
Αλβ.: torus m.; unaza të bazës së kolonës f. sh.
Γαλλ.: tore m.
Γερμ.: Torus m.; Wulst m./ f.
Ιταλ.: toro m.
Ρουμ.: tor n.
Βουλγ. (κυριλλ.): торус м.
Βουλγ. (λατ.): torus m.
Ρωσ. (κυριλλ.): вал м.; валик м.; тор м.; торус м.
Ρωσ. (λατ.): val m.; valik m.; tor m.; torus m.
Σερβ. (κυριλλ.): торус м.
Σερβ. (λατ.): torus m.

σπείρα$_2$ (κιονοκράνου) θ. (εικ. 560-561, 304.1, 295.3) // πρβ. *κυμάτιο(ν)*
Αγγλ.: astragal; torus
Αλβ.: astragall m.; unaza të kapitelit f. sh.
Γαλλ.: astragale m.
Γερμ.: Astragal m.; Halswulst m./ f.; Halsring m.
Ιταλ.: toro (di capitello) m.
Ρουμ.: astragal n.
Βουλγ. (κυριλλ.): астраґал м.
Βουλγ. (λατ.): astragal m.
Ρωσ. (κυριλλ.): астраґал м.
Ρωσ. (λατ.): astragal m.
Σερβ. (κυριλλ.): прстенасти торус м.; астраґал м.
Σερβ. (λατ.): prstenasti torus m.; astragal m.

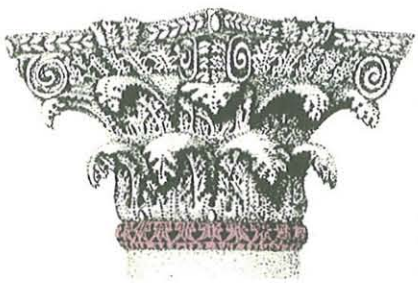

Εικόνα / Figure 560
Σπείρα$_2$ παλαιοχριστιανικού κιονοκράνου (ΓΖ).
Astragal of early Christian capital (ΓΖ).

Εικόνα / Figure 561
Σπείρα$_2$ μεσοβυζαντινού κιονοκράνου (ΓΖ).
Astragal of middle Byzantine capital (ΓΖ).

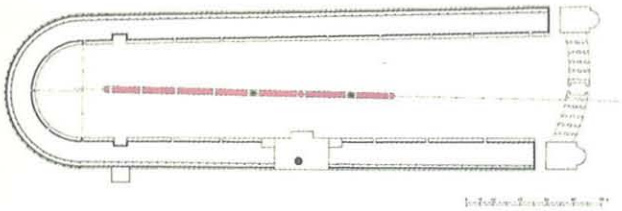

Εικόνα / Figure 562
Σπίνα. Κωνσταντινούπολη, Ιππόδρομος, κάτοψη, περίπου 330 (κατά Mango 1949, ανασχεδίαση).
Spina. Constantinople, Hippodrome, ground plan, ca. 330 (redrawn after Mango 1949).

σπειροειδής ημικυλινδρικός θόλος → **θόλος ημικυλινδρικός σπειροειδής**

σπειρομαίανδρος → κόσμημα: **σπειρομαίανδρος**

σπηλαιώδης εκκλησία*

σπίνα θ.˙ **εύριπος** α. [μσν.][239] (εικ. 562)
Αγγλ.: spina
Αλβ.: spina f.
Γαλλ.: spina f.
Γερμ.: Spina f.
Ιταλ.: spina f.
Ρουμ.: spina
Βουλγ. (κυριλλ.): спина ж.
Βουλγ. (λατ.): spina ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): спина ж.
Ρωσ. (λατ.): spina ž.
Σερβ. (κυριλλ.): спина ж.
Σερβ. (λατ.): spina ž.

σπίτι → **οικία**

σπόλια ου. πλ.˙ **συλήματα** ου. πλ.[240] (εικ. 563-564)
Αγγλ.: spoils pl.; spolia pl.
Αλβ.: spolia m. pl.
Γαλλ.: spolia m. pl.
Γερμ.: Spolien n. pl.
Ιταλ.: spogli m. pl.; spolia m. pl.; materiale di recupero e di reimpiego m.
Ρουμ.: spoliia pl.; materiale recuperate şi refolosite n. pl.
Βουλγ. (κυριλλ.): сполия ж.
Βουλγ. (λατ.): spolija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): сполия ж.; фраґменты вторичноґо использования м. мн.
Ρωσ. (λατ.): spolija ž.; fragmenty vtoričnogo ispol´zovanija m. mn.
Σερβ. (κυριλλ.): сполија ж.
Σερβ. (λατ.): spolija ž.

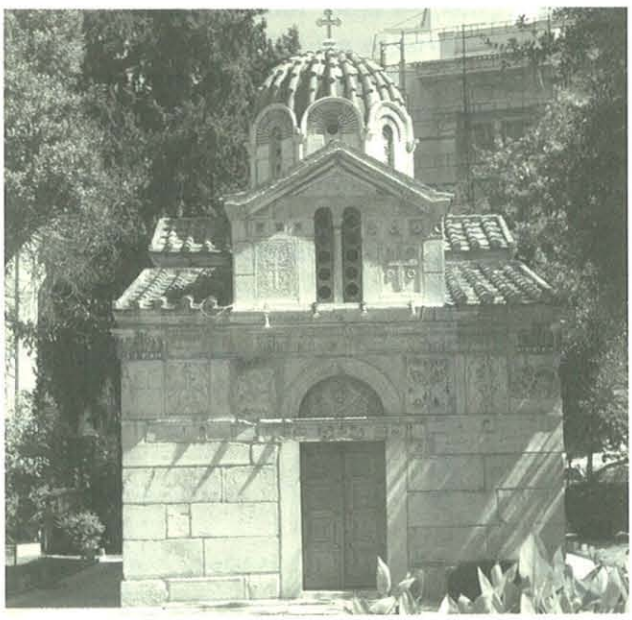

Εικόνα / Figure 563
Σπόλια από την αρχαία και βυζαντινή Αθήνα. Αθήνα, Παναγία Γοργοεπήκοος, δυτική όψη, τέλη 12ου αι. (Λήψη: 2008, Θ. Καλοπίσης).
Spolia from ancient and Byzantine Athens. Athens, Virgin Gorgoepekoos, west façade, late 12th c. (Photo: 2008, Th. Kalopissis).

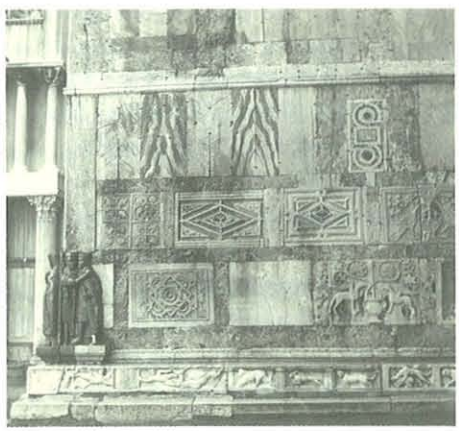

Εικόνα / Figure 564
Σπόλια από την Κωνσταντινούπολη. Βενετία, Άγιος Μάρκος, νότια όψη του Θησαυρού (Λήψη: 1969, Θ. Καλοπίσης).
Spolia from Constantinople. Venice, San Marco, south façade of Treasury (Photo: 1969, Th. Kalopissis).

Εικόνα / Figure 565
Στάδιο. Αφροδισιάδα, 1ος-2ος αι. μ.Χ., χρήση στη βυζαντινή περίοδο στο ανατολικό τμήμα (Λητη: 1992).
Stadium. Aphrodisias, 1st-2nd c. A.D., use of east section during Byzantine period (Photo: 1992).

σπόνδυλος (κίονα) → **σφόνδυλος (κίονα)**

στάβλος → **1. βορδωναρείο(ν) 2. βοϋστάσιο(ν)**

στάδιο(ν) ου. (εικ. 565)
Αγγλ.: stadium
Αλβ.: stadium m.
Γαλλ.: stade m.
Γερμ.: Stadion n.
Ιταλ.: stadio m.
Ρουμ.: stadion n.
Βουλγ. (κυριλλ.): стадион м.
Βουλγ. (λατ.): stadion m.
Ρωσ. (κυριλλ.): стадион м.
Ρωσ. (λατ.): stadion m.
Σερβ. (κυριλλ.): стадион м.
Σερβ. (λατ.): stadion m.

σταθμός (θύρας) α.· **παραστάτης (θύρας)** α.· **παραστάδα$_2$** θ. & **παραστάς$_2$ (θύρας)** θ. **λαμπάς (θύρας)** α. (εικ. 566, 491γ, 492γ, 540.1) // πρβ. *παρειά$_1$ (θύρας / παραθύρου)*
Αγγλ.: jamb; doorpost; gatepost
Αλβ.: shpatull (dere) f.
Γαλλ.: jambage m.; montant m.; piédroit m.; piedroit m.
Γερμ.: Türpfosten m.
Ιταλ.: stipite (della porta) m.; spalla f.
Ρουμ.: montant (de uşă) m.
Βουλγ. (κυριλλ.): страница на каса (на врата) ж.
Βουλγ. (λατ.): stranica na kasa (na vrata) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): откос м.
Ρωσ. (λατ.): otkos m.
Σερβ. (κυριλλ.): довратник м.
Σερβ. (λατ.): dovratnik m.

σταύλος → **στάβλος**

σταυρεπίστεγος (τύπος) → **τύπος ναού: σταυρεπίστεγος**

σταυρεπίστεγος με τρούλ(λ)ο (τύπος) → **τύπος ναού: σταυρεπίστεγος με τρούλ(λ)ο**

σταυρική βασιλική → **τύπος ναού: βασιλική σταυρική**

σταυρικός (ναός) → **τύπος ναού: σταυρικός**

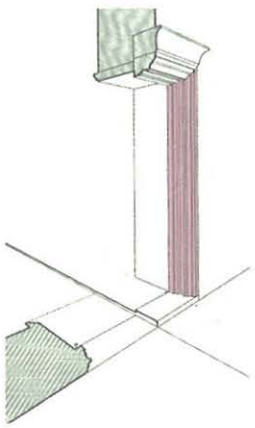

Εικόνα / Figure 566
Σταθμός θύρας, προοπτική τομή. Χίος, Νέα Μονή, καθολικό, 1042-1056 (ΣΒΜ, κατά Μπούρα 1981).
Door jamb, perspective section. Chios, Nea Mone, katholikon, 1042-1056 (ΣΒΜ, after Μπούρας 1981).

σταυροδρόμι ου.
Αγγλ.: crossroads pl.
Αλβ.: udhëkryq m.
Γαλλ.: carrefour m.
Γερμ.: Kreuzung f.; Kreuzweg m.
Ιταλ.: incrocio m.
Ρουμ.: răscruce f.; răspântie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кръстовище ср.; кръстопът м.
Βουλγ. (λατ.): krŭstovište sr.; krŭstopŭt m.
Ρωσ. (κυριλλ.): перекрёсток м.
Ρωσ. (λατ.): perekrëstok m.
Σερβ. (κυριλλ.): раскршће ср.; раскрсница ж.
Σερβ. (λατ.): raskršće sr.; raskrsnica ž.

σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο (τύπος) → **τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο / – αγιορείτικος / – απλός τετρακιόνιος / – απλός τετράστυλος / – δικιόνιος / – δίστυλος / – δρομικός / – ημισύνθετος τετρακιόνιος / – κωνσταντινουπολίτικος / – μεταβατικός ελλαδικός / – μεταβατικός οκτάστυλος / – μονόκλιτος / – συνεπτυγμένος / – σύνθετος τετρακιόνιος**

σταυροειδής ημιεγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο (τύπος) → **τύπος ναού: σταυροειδής ημιεγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο**

σταυροειδής με τρούλ(λ)ο και περίστωο(ν) μεταβατικός (τύπος) → **τύπος ναού: σταυροειδής με τρούλ(λ)ο και περίστωο(ν) – μεταβατικός**

σταυροθόλιο(ν) → **θόλος: σταυροθόλιο(ν)**

σταυροθόλιο(ν) με βεργία → **θόλος: σταυροθόλιο(ν) με νευρώσεις**

σταυρόμορφος πεσσός*

σταυρός α.[241] (εικ. 567-568)
Αγγλ.: cross
Αλβ.: kryq m.
Γαλλ.: croix f.
Γερμ.: Kreuz n.
Ιταλ.: croce f.
Ρουμ.: cruce f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кръст м.
Βουλγ. (λατ.): krŭst m.
Ρωσ. (κυριλλ.): крест м.
Ρωσ. (λατ.): krest m.
Σερβ. (κυριλλ.): крст м.
Σερβ. (λατ.): krst m.

σταυρός αγίου Ανδρέα α.· **crux decussata** θ. (εικ. 567.1)
Αγγλ.: St Andrew's cross
Αλβ.: kryqi i shën Andreas m.
Γαλλ.: croix de Saint André f.
Γερμ.: Andreaskreuz n.; Crux decussata f.
Ιταλ.: croce di S. Andrea f.; crux decussata f.
Ρουμ.: crucea sfântului Andrei f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кръст на свети Андрей м.
Βουλγ. (λατ.): krŭst na sveti Andrej m.
Ρωσ. (κυριλλ.): Андреевский крест м.
Ρωσ. (λατ.): Andreevskij krest m.
Σερβ. (κυριλλ.): крст светоґ Андреје м.
Σερβ. (λατ.): krst svetog Andreje m.

σταυρός αγίου Αντωνίου α.· **crux commissa** θ. (εικ. 567.2)
Αγγλ.: Tau cross; T-cross
Αλβ.: kryqi i shën Andonit m.; kryq në formë T m.
Γαλλ.: croix de Saint Antoine f.; croix en tau f.; croix en T f.
Γερμ.: Antoniuskreuz n.; Taukreuz n.; Crux Antoniana f.
Ιταλ.: croce di S. Antonio f.; crux commissa f.; croce a Tau f.
Ρουμ.: crucea sfântului Anton f.; cruce în formă de T f.; cruce în Tau f.
Βουλγ. (κυριλλ.): тау кръст м.; Т-образен кръст м.; кръст на свети Антоний м.
Βουλγ. (λατ.): tau krŭst m.; T-obrazen krŭst m.; krŭst na sveti Antonij m.
Ρωσ. (κυριλλ.): крест святоґо Антония м.; Антонов крест м.; Антониевский крест м.; Т-образный крест м.
Ρωσ. (λατ.): krest svjatogo Antonija m.; Antonov krest m.; Antonijevskij krest m.; T-obraznyj krest m.
Σερβ. (κυριλλ.): Т-крст м.; крст светоґ Антонија м.
Σερβ. (λατ.): T-krst m.; krst svetog Antonija m.

σταυρός αγίου Πέτρου α. (εικ. 567.3)
Αγγλ.: St Peter's cross
Αλβ.: kryqi i shën Pjetrit m.
Γαλλ.: croix de Saint Pierre f.
Γερμ.: Petruskreuz n.
Ιταλ.: croce di S. Pietro f.
Ρουμ.: crucea sfântului Petru f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кръст на свети Петър м.
Βουλγ. (λατ.): krŭst na sveti Petŭr m.
Ρωσ. (κυριλλ.): крест святоґо Петра м.; Петров крест м.
Ρωσ. (λατ.): krest svjatogo Petra m.; Petrov krest m.
Σερβ. (κυριλλ.): крст светоґ Петра м.
Σερβ. (λατ.): krst svetog Petra m.

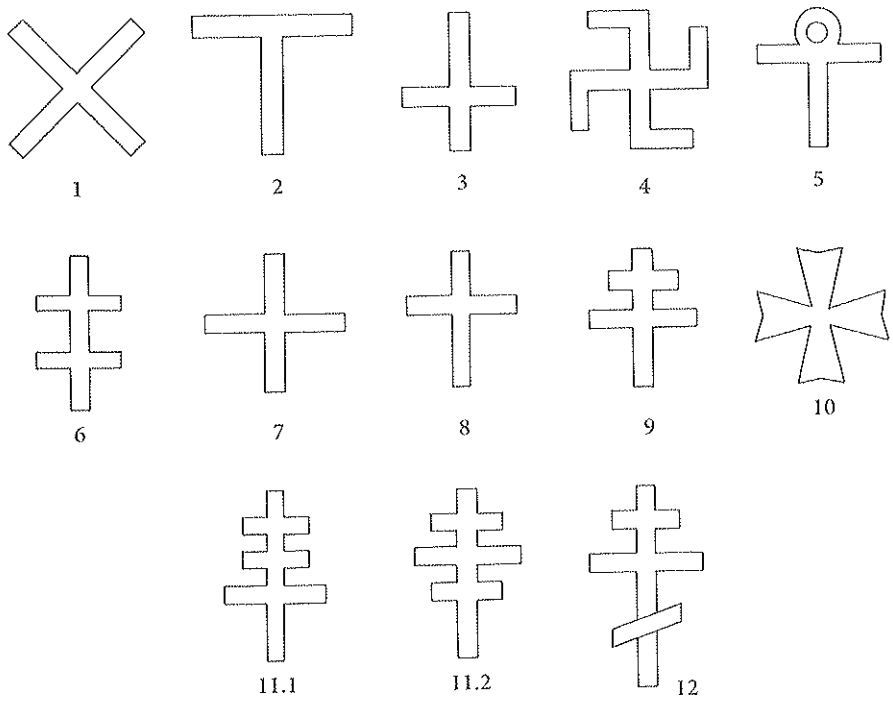

Εικόνα / Figure 567
Σταυρός (τύποι *σταυρών*) (ΜΜΚ).
1. *αγίου Ανδρέα* 2. *αγίου Αντωνίου* 3. *αγίου Πέτρου* 4. *αγκυλωτός* 5. *αιγυπτιακός* 6. *διπλός* 7. *ελληνικός* 8. *λατινικός* 9. *πατριαρχικός* 10. *Μάλτας* 11.1.-11.2. *παπικός* 12. *ρωσικός*.
Cross (*cross* types) (ΜΜΚ).
1. *St Andrew's* 2. *Tau* 3. *St Peter's* 4. *swastika* 5. *ankh* 6. *double* 7. *Greek* 8. *Latin* 9. *patriarchal* 10. *Maltese* 11.1.-11.2. *papal* 12. *Russian*.

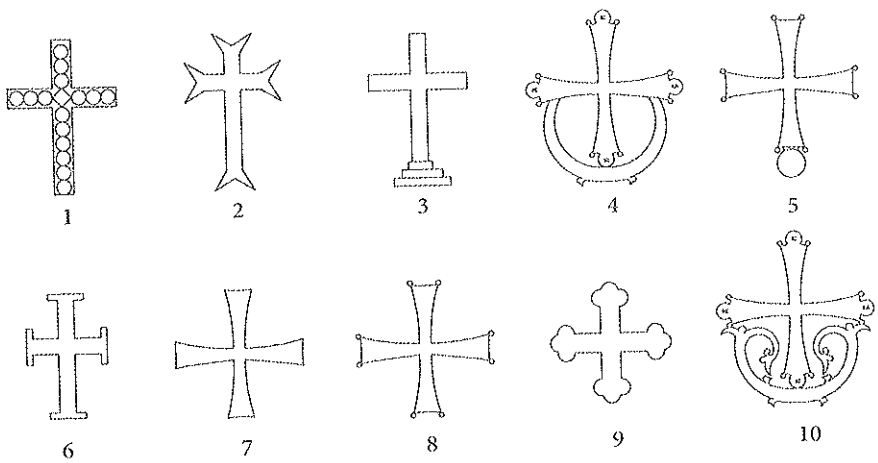

Εικόνα / Figure 568
Σταυρός (μορφές *σταυρών*) (ΜΜΚ)
1. *διάλιθος* 2. *διχαλωτός* 3. *επάνω σε βαθμίδες* 4. *επάνω σε ημισέληνο* 5. *επάνω σε σφαίρα* 6. *με ευθύγραμμες απολήξεις* 7. *με πεπλατυσμένα άκρα* 8. *με σταγόνες* 9. *τριφυλλόμορφος* 10. *φυλλοφόρος*.
Cross (forms of *crosses*) (ΜΜΚ)
1. *jewelled* 2. *fourchée* 3. *on steps* 4. *on crescent* 5. *on globe* 6. *cross potent* 7. *with expanding ends (pattée)* 8. *with "teardrops"* 9. *trefoil* 10. *foliate(d)*.

σταυρός αγκυλωτός α.· **crux gammata** θ. (εικ. 567.4)
Αγγλ.: swastika; crux gammata
Αλβ.: kryq i thyer m.
Γαλλ.: croix gammée f.; svastika f.
Γερμ.: Hakenkreuz n.; Swastika f.; Crux gammata f.; Crux suastica f.
Ιταλ.: croce gammata f.; croce uncinata f.; svastika f.
Ρουμ.: svastică f.; crux gammata
Βουλγ. (κυριλλ.): свастика ж.
Βουλγ. (λατ.): svastika ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): свастика ж.; crux gammata м.; ґаммированный крест м.
Ρωσ. (λατ.): svastika ž.; crux gammata m.; gammirovannyj krest m.
Σερβ. (κυριλλ.): свастика ж.; кукасти крст м.
Σερβ. (λατ.): svastika ž.; kukasti krst m.

σταυρός αιγυπτιακός α.· **σταυρός κοπτικός** α.· **crux ansata** θ. (εικ. 567.5)
Αγγλ.: ankh cross; ansate cross
Αλβ.: kryq egjyptian m.
Γαλλ.: croix égyptienne f.; croix ansée f.
Γερμ.: Henkelkreuz n.; Anch-Kreuz n.; Crux ansata f.
Ιταλ.: croce egizia f.; Ankh f.; croce ansata f.; crux ansata f.;
Ρουμ.: cruce egipteană f.; cruce ansată f.
Βουλγ. (κυριλλ.): еґипетски кръст м.; коптски кръст м.
Βουλγ. (λατ.): egipetski krŭst m.; koptski krŭst m.
Ρωσ. (κυριλλ.): анх м.; крест в виде анха м.; crux ansata м.
Ρωσ. (λατ.): anch m.; krest v vide ancha m.; crux ansata m.
Σερβ. (κυριλλ.): еґипатски крст м.; коптски крст м.
Σερβ. (λατ.): egipatski krst m.; koptski krst m.

σταυρός διάλιθος α.· **crux gemmata** θ. (εικ. 568.1)
Αγγλ.: jewelled cross; crux gemmata
Αλβ.: kryq me bulëza m.
Γαλλ.: croix gemmée f.
Γερμ.: Gemmenkreuz n.; Crux gemmata f.
Ιταλ.: croce gemmata f.
Ρουμ.: cruce incrustată cu pietre prețioase f.; crux gemmata
Βουλγ. (κυριλλ.): кръст инкрустиран със скъпоценни камъни м.
Βουλγ. (λατ.): krŭst inkrustiran sŭs skŭpocenni kamŭni m.
Ρωσ. (κυριλλ.): крест, инкрустированный драґоценными камнями м.
Ρωσ. (λατ.): krest, inkrustirovannyj dragocennymi kamnjami m.
Σερβ. (κυριλλ.): крст украшен драґуљима м.
Σερβ. (λατ.): krst ukrašen draguljima m.

σταυρός διπλός α.· **crux bipartita** θ. (εικ. 567.6)
Αγγλ.: double cross; double-barred cross
Αλβ.: kryq i dyfishtë m.
Γαλλ.: croix double f.
Γερμ.: Doppelkreuz n.
Ιταλ.: crux bipartita f.
Ρουμ.: cruce dublă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): двоен кръст м.
Βουλγ. (λατ.): dvoen krŭst m.
Ρωσ. (κυριλλ.): двойной крест м.
Ρωσ. (λατ.): dvojnoj krest m.
Σερβ. (κυριλλ.): двоструки крст м.
Σερβ. (λατ.): dvostruki krst m.

σταυρός δισχιδής → **σταυρός διχαλωτός**

σταυρός διχαλωτός α.· **σταυρός δισχιδής** α. (εικ. 568.2)
Αγγλ.: cross fourchée
Αλβ.: kryq i bigëzuar m.
Γαλλ.: croix fourchée f.
Γερμ.: Gabelkreuz n.
Ιταλ.: croce con bracci bipartiti f.
Ρουμ.: cruce cu extremitățile bifurcate f.
Βουλγ. (κυριλλ.): вилообразен кръст м.; кръст с раздвояващи се краища м.
Βουλγ. (λατ.): viloobrazen krŭst m.; krŭst s razdvojavašti se kraišta m.
Ρωσ. (κυριλλ.): крест с вилообразными концами м.
Ρωσ. (λατ.): krest s viloobraznymi koncami m.
Σερβ. (κυριλλ.): крст са рачвастим крацима м.
Σερβ. (λατ.): krst sa račvastim kracima m.

σταυρός ελεύθερος → τύπος ναού: **ναός σχήματος ελεύθερου σταυρού**

σταυρός ελληνικός α.· **crux quadrata** θ. (εικ. 567.7)
Αγγλ.: Greek cross
Αλβ.: kryq grek m.
Γαλλ.: croix grecque f.
Γερμ.: griechisches Kreuz n.; Crux quadrata f.
Ιταλ.: croce greca f.; crux quadrata f.
Ρουμ.: cruce greacă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ґръцки кръст м.
Βουλγ. (λατ.): gŕücki krust m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґреческий крест м.
Ρωσ. (λατ.): grečeskij krest m.
Σερβ. (κυριλλ.): ґрчки крст м.
Σερβ. (λατ.): grčki krst m.

σταυρός επάνω σε βαθμίδες α. (εικ. 568.3)
Αγγλ.: cross on steps
Αλβ.: kryq mbi bazament m.
Γαλλ.: croix dressée sur gradins f.; croix dressée sur marches f.; croix sur un socle à gradins f.
Γερμ.: Kreuz auf Stufen n.
Ιταλ.: croce su gradini f.
Ρουμ.: cruce cu soclu în trepte f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кръст върху стъпала м.
Βουλγ. (λατ.): krŭst vŭrchu stŭpala m.
Ρωσ. (κυριλλ.): крест на ступеньках м.
Ρωσ. (λατ.): krest na stupen´kach m.
Σερβ. (κυριλλ.): крст на степенастом постољу м.
Σερβ. (λατ.): krst na stepenastom postolju m.

σταυρός επάνω σε ημισέληνο α. (εικ. 568.4)
Αγγλ.: cross on crescent
Αλβ.: kryq mbi gjysmëhënë m.
Γαλλ.: croix sur croissant f.
Γερμ.: Kreuz auf Halbmond n.
Ιταλ.: croce su crescente f.
Ρουμ.: cruce pe semilună f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кръст върху полчмесец м.
Βουλγ. (λατ.): krŭst vŭrchu polymesec m.
Ρωσ. (κυριλλ.): крест на полумесяце м.
Ρωσ. (λατ.): krest na polumesjace m.
Σερβ. (κυριλλ.): крст на младом месецу м.
Σερβ. (λατ.): krst na mladom mesecu m.

σταυρός επάνω σε σφαίρα α. (εικ. 568.5)
Αγγλ.: cross on globe
Αλβ.: kryq mbi sferë m.
Γαλλ.: croix sur globe f.; croix sur sphère f.
Γερμ.: Kreuz auf Globus n.
Ιταλ.: croce sul globo f.
Ρουμ.: cruce pe sferă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кръст върху глобус м.; кръст върху сфера м.; кръст върху кълбо м.
Βουλγ. (λατ.): krŭst vŭrchu globus m.; krŭst vŭrchu sfera m.; krŭst vŭrchu kŭlbo m.
Ρωσ. (κυριλλ.): крест на сфере м.
Ρωσ. (λατ.): krest na sfere m.
Σερβ. (κυριλλ.): крст на сфери м.
Σερβ. (λατ.): krst na sferi m.

σταυρός κοπτικός → σταυρός αιγυπτιακός

σταυρός λατινικός α.˙ crux immissa θ.˙ crux capitata θ. (εικ. 567.8)
Αγγλ.: Latin cross
Αλβ.: kryq latin m.
Γαλλ.: croix latine f.
Γερμ.: lateinisches Kreuz n.; Crux immissa f.
Ιταλ.: croce latina f.; crux immissa f.
Ρουμ.: cruce latină f.
Βουλγ. (κυριλλ.): латински кръст м.
Βουλγ. (λατ.): latinski krŭst m.
Ρωσ. (κυριλλ.): латинский крест м.; crux immissa м.
Ρωσ. (λατ.): latinskij krest m.; crux immissa m.
Σερβ. (κυριλλ.): латински крст м.
Σερβ. (λατ.): latinski krst m.

σταυρός Μάλτας α. (εικ. 567.10)
Αγγλ.: Maltese cross
Αλβ.: kryq i Maltës m.
Γαλλ.: croix de Malte f.
Γερμ.: Malteserkreuz n.; Johanniterkreuz n.
Ιταλ.: croce di Malta f.
Ρουμ.: cruce de Malta f.
Βουλγ. (κυριλλ.): малтийски кръст м.
Βουλγ. (λατ.): maltijski krŭst m.
Ρωσ. (κυριλλ.): мальтийский крест м.
Ρωσ. (λατ.): mal´tijskij krest m.
Σερβ. (κυριλλ.): малтешки крст м.
Σερβ. (λατ.): malteški krst m.

σταυρός με επίμηλα → σταυρός με σταγόνες

σταυρός με ευθύγραμμες απολήξεις στις κεραίες α. (εικ. 568.6)
Αγγλ.: cross potent
Αλβ.: kryq me anë të theksuara m.
Γαλλ.: croix potencée f.
Γερμ.: Krücken-Kreuz n.
Ιταλ.: croce potenziata f.
Ρουμ.: cruce cu extremităţile terminate în T f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кръст с рамене във формата на Т м.
Βουλγ. (λατ.): krŭst s ramene vŭv formata na T m.
Ρωσ. (κυριλλ.): костыльный крест м.
Ρωσ. (λατ.): kostyl´nyj krest m.
Σερβ. (κυριλλ.): крст са ојачаним завршецима м.
Σερβ. (λατ.): krst sa ojačanim završecima m.

σταυρός με πεπλατυσμένα άκρα κεραιών α. (εικ. 568.7)
Αγγλ.: cross with expanding ends; cross with flaring arms; cross pattée
Αλβ.: kryq me brinjë të lakuara m.
Γαλλ.: croix pattée f.; croix aux extrémités évasées f.
Γερμ.: Kreuz mit ausschwingenden Armen n.
Ιταλ.: croce patente f.
Ρουμ.: cruce cu extremităţile evazate f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кръст с разширяващи се краища м.
Βουλγ. (λατ.): krŭst s razširjavašti se kraišta m.
Ρωσ. (κυριλλ.): крест с расширяющимися концами м.
Ρωσ. (λατ.): krest s rasširjajuščimisja koncami m.
Σερβ. (κυριλλ.): крст са раширеним крацима м.
Σερβ. (λατ.): krst sa raširenim kracima m.

σταυρός με σταγόνες α.· **σταυρός με επίμηλα** α.[242] (εικ. 568.8)
Αγγλ.: cross with "teardrops"
Αλβ.: kryq me bulëza në anët m.
Γαλλ.: croix bouletée (aux extrémités) f.; croix aux extrémités bouletées f.
Γερμ.: Tropfenkreuz n.
Ιταλ.: croce con perle alle estremità f.
Ρουμ.: cruce cu extremităţile evazate şi terminate cu proeminenţe circulare la colţuri f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кръст с топчета м.
Βουλγ. (λατ.): krŭst s topčeta m.
Ρωσ. (κυριλλ.): крест с каплями (на концах) м.
Ρωσ. (λατ.): krest s kapljami (na koncach) m.
Σερβ. (κυριλλ.): крст са капљама (на завршецима) м.
Σερβ. (λατ.): krst sa kapljama (na završecima) m.

σταυρός παπικός α. (εικ. 567.11.1-2)
Αγγλ.: papal cross
Αλβ.: kryq papal m.
Γαλλ.: croix papale f.
Γερμ.: päpstliches Kreuz n.; Papstkreuz n.
Ιταλ.: croce papale f.; croce tripla f.
Ρουμ.: cruce papală f.
Βουλγ. (κυριλλ.): папски кръст м.
Βουλγ. (λατ.): papski krŭst m.
Ρωσ. (κυριλλ.): папский крест м.
Ρωσ. (λατ.): papskij krest m.
Σερβ. (κυριλλ.): папски крст м.
Σερβ. (λατ.): papski krst m.

σταυρός πατριαρχικός α.· **σταυρός τύπου Αναστάσεως** α.[243] (εικ. 567.9)
Αγγλ.: patriarchal cross
Αλβ.: kryq patriarkal m.
Γαλλ.: croix patriarcale f.
Γερμ.: Patriarchenkreuz n.
Ιταλ.: croce patriarcale f.
Ρουμ.: cruce patriarhală f.
Βουλγ. (κυριλλ.): патриаршески кръст м.
Βουλγ. (λατ.): patriaršeski krŭst m.
Ρωσ. (κυριλλ.): патриарший крест м.
Ρωσ. (λατ.): patriaršij krest m.
Σερβ. (κυριλλ.): патријаршијски крст м.; крст типа Васкрсења м.
Σερβ. (λατ.): patrijaršijski krst m.; krst tipa Vaskrsenja m.

σταυρός ρωσικός α. (εικ. 567.12)
Αγγλ.: Russian cross
Αλβ.: kryq rus m.
Γαλλ.: croix russe f.
Γερμ.: russisches Kreuz n.
Ιταλ.: croce russa f.
Ρουμ.: cruce rusească f.
Βουλγ. (κυριλλ.): руски кръст м.
Βουλγ. (λατ.): ruski krŭst m.
Ρωσ. (κυριλλ.): русский крест м.
Ρωσ. (λατ.): russkij krest m.
Σερβ. (κυριλλ.): руски крст м.
Σερβ. (λατ.): ruski krst m.

σταυρός τριφυλλόμορφος α. (εικ. 568.9)
Αγγλ.: trefoil cross
Αλβ.: kryq në formë trifili m.
Γαλλ.: croix tréflée (aux extrémités) f.
Γερμ.: Kleeblattkreuz n.
Ιταλ.: croce trifogliata f.; croce Mauriziana f.
Ρουμ.: cruce treflată f.
Βουλγ. (κυριλλ.): трилистен кръст м.
Βουλγ. (λατ.): trilisten krŭst m.
Ρωσ. (κυριλλ.): трилистный крест м.
Ρωσ. (λατ.): trilistnyj krest m.
Σερβ. (κυριλλ.): детелинасти крст м.; тролисни крст м.
Σερβ. (λατ.): detelinasti krst m.; trolisni krst m.

σταυρός τύπου Αναστάσεως → **σταυρός πατριαρχικός**

σταυρός φυλλοφόρος α.· **crux florida** θ.[244] (εικ. 568.10, 374β)
Αγγλ.: foliate(d) cross; floriated cross; leaved cross
Αλβ.: kryq me lule m.
Γαλλ.: croix fleurie f.
Γερμ.: blattverziertes Kreuz n.; Lebensbaum-Kreuz n.
Ιταλ.: croce fogliata f.
Ρουμ.: cruce cu frunze f.
Βουλγ. (κυριλλ.): разцъфнал кръст м.
Βουλγ. (λατ.): razcŭfnal krŭst m.
Ρωσ. (κυριλλ.): процветший крест м.
Ρωσ. (λατ.): procvetšij krest m.
Σερβ. (κυριλλ.): разлистали крст м.
Σερβ. (λατ.): razlistali krst m.

σταχυωτό(ν) κόσμημα*

στεατίτης α.
Αγγλ.: steatite; soapstone
Αλβ.: steatite f.
Γαλλ.: stéatite f.
Γερμ.: Steatit m.; Speckstein m.
Ιταλ.: steatite f.
Ρουμ.: steatit n.
Βουλγ. (κυριλλ.): стеатит м.
Βουλγ. (λατ.): steatit m.
Ρωσ. (κυριλλ.): жировик м.; стеатит м.
Ρωσ. (λατ.): žirovik m.; steatit m.
Σερβ. (κυριλλ.): стеатит м.
Σερβ. (λατ.): steatit m.

στέγαση θ. & **στέγασις** θ.
Αγγλ.: roofing; roof cladding
Αλβ.: mbulesë f.; çati f.
Γαλλ.: couverture f.; toiture f.
Γερμ.: Bedachung f.; Überdachung f.
Ιταλ.: copertura f.; manto di copertura m.
Ρουμ.: învelitoare (acoperiş) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): покриване ср.
Βουλγ. (λατ.): pokrivane sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): крыша ж.; покрытие ср.; кровля ж.
Ρωσ. (λατ.): kryša ž.; pokrytije sr.; krovlja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): покривање кровом ср.; кровни покривач м.
Σερβ. (λατ.): pokrivanje krovom sr.; krovni pokrivač m.

στέγασις → **στέγαση**

στέγες αλληλοτεμνόμενες δίρρυτες → **στέγες δίρρυτες αλληλοτεμνόμενες**

στέγες δίρρυτες αλληλοτεμνόμενες θ. πλ.[245] (εικ. 569.10)
Αγγλ.: cross roof
Αλβ.: çati në formë kryqi f.
Γαλλ.: toit à double bâtière m.
Γερμ.: Kreuzdach n.
Ιταλ.: tetto a doppia sella m.
Ρουμ.: acoperiş în cruce n.
Βουλγ. (κυριλλ.): кръстовиден покрив на по два ската м.
Βουλγ. (λατ.): krŭstoviden pokriv na po dva skata m.
Ρωσ. (κυριλλ.): многоскатная крыша ж.; крестообразная двухскатная крыша ж.
Ρωσ. (λατ.): mnogoskatnaja kryša ž.; krestoobraznaja dvuchskatnaja kryša ž.
Σερβ. (κυριλλ.): укрштени двосливни кровови м.
Σερβ. (λατ.): ukršteni dvoslivni krovovi m.

στέγη θ. (εικ. 569-575)
Αγγλ.: roof
Αλβ.: çati f.
Γαλλ.: toit m.
Γερμ.: Dach n.
Ιταλ.: tetto m.
Ρουμ.: acoperiş n.
Βουλγ. (κυριλλ.): покрив м.
Βουλγ. (λατ.): pokriv m.
Ρωσ. (κυριλλ.): кровля ж.; крыша ж.; покрытие ср.
Ρωσ. (λατ.): krovlja ž.; kryša ž.; pokrytije sr.
Σερβ. (κυριλλ.): кров м.
Σερβ. (λατ.): krov m.

στέγη αμφικλινής → **στέγη δίρρυτη**

στέγη βολβόσχημη θ.· **στέγη βολβώδης** θ. (εικ. 569.1, 570)
Αγγλ.: onion dome
Αλβ.: çati në formë qepe f.
Γαλλ.: toit en oignon m.; toit en bulbe d'oignon m.; toit à l'impériale m.
Γερμ.: Zwiebeldach n.
Ιταλ.: tetto a bulbo m.; tetto a cipolla m.
Ρουμ.: acoperiş în formă de bulb de ceapă n.; acoperiş bulbat n.
Βουλγ. (κυριλλ.): луковичен покрив м.; покрив с ъглова луковична форма м.
Βουλγ. (λατ.): lukovičen pokriv m.; pokriv s ŭglova lukovična forma m.
Ρωσ. (κυριλλ.): луковичное завершение ср.; луковичная крыша ж.; луковичный купол м.; луковица ж.
Ρωσ. (λατ.): lukovičnoe zaveršenie sr.; lukovičnaja kryša ž.; lukovičnyj kupol m.; lukovica ž.
Σερβ. (κυριλλ.): луковичасти кров м.
Σερβ. (λατ.): lukovičasti krov m.

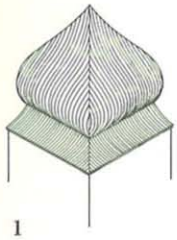

1

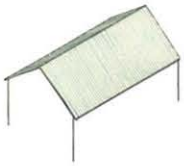

2

3

4

5

6

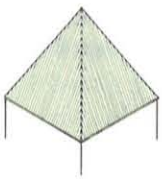

7.1

7.2

8.1

8.2

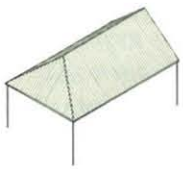

9

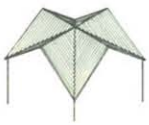

10

Εικόνα / Figure 569
Στέγη (ΠΜΚ)
1. *βολβόσχημη*
2. *δίρρυτη*
3. *δίρρυτη με αποτμήσεις των αετωμάτων*
4. *επίπεδη*
5. *κωνική*
6. *μονόρρυτη*
7.1.-7.2. *πυραμιδοειδής*
8.1.-8.2. *τετρακλινής*
9. *τρικλινής*
10. *στέγες δίρρυτες αλληλοτεμνόμενες.*
Roof (ΠΜΚ)
1. *onion dome*
2. *saddleback roof*
3. *gambrel*
4. *flat*
5. *conical*
6. *lean-to*
7.1.-7.2. *pavilion*
8.1.-8.2. *hipped*
9. *with (one) hipped end*
10. *cross roof.*

Εικόνα / Figure 570
Στέγη βολβόσχημη. Ρωσία, στον ποταμό Nerl, Ναός Pokrov Bogorodicy, 17ος αι. (Ληψη: 1989).
Onion dome. Russia, On the Nerl river, Pokrov Bogorodicy Church, 17th c. (Photo: 1989).

στέγη βολβώδης → στέγη βολβόσχημη

στέγη δικλινής → στέγη δίρρυτη

στέγη δίρ(ρ)ιχτη → στέγη δίρρυτη

Εικόνα / Figure 571
Στέγη δίρρυτη (α) και *μονόρρυτη* (β). Αθήνα, Μεταμόρφωση του Σωτήρος, περίπου 1100 (Λήψη: Λ. Μπούρα, ΕΑΜΕ).
Saddleback (α) and *lean-to roof* (β). Athens, Transfiguration of Christ, ca. 1100 (Photo: L. Boura, EAME).

Εικόνα / Figure 572
Στέγη δίρρυτη. Κύπρος, Νικητάρι, Παναγία Φορβιώτισσα Ασίνου, 1105-1106 (Λήψη: ΤΑΚ). Επιπρόσθετη ξύλινη δίρρυτη στέγη σε μονόχωρο καμαροσκέπαστο ναό.
Saddleback roof. Cyprus, Niketari, Panagia Phorbiotissa of Asinou, 1105-1106 (Photo: TAK). Added wooden saddleback roof on barrel-vaulted single-cell church.

Εικόνα / Figure 573
Στέγη δίρρυτη. Κύπρος, Κακοπετριά, Άγιος Νικόλαος της Στέγης, μέσα 11ου αι. (Λήψη: ΤΑΚ). Επιπρόσθετη ξύλινη δίρρυτη στέγη σε εγγεγραμμένο σταυροειδή με τρούλο ναό.
Saddleback roof. Cyprus, Kakopetria, St Nicholas tes Steges, mid 11th c. (Photo: TAK). Added saddleback roof on cross-in-square church.

στέγη δίρρυτη θ.· **στέγη δίρ(ρ)ιχτη** θ.· **στέγη αμφικλινής** θ.· **στέγη δικλινής** θ.· **στέγη σαμαρωτή** θ.[246] [σπάν.] (εικ. 571α, 572-573, 569.2)
Αγγλ.: saddleback roof; saddle roof
Αλβ.: çati dyujëse f.; çati me dy kullime f.
Γαλλ.: toit à deux versants m.; toit à deux pentes m.; toit à deux longs-pans m.; toit en dos d'âne m.; toit en bâtière m.
Γερμ.: Giebeldach n.; Satteldach n.
Ιταλ.: tetto a due falde m.; tetto a due spioventi m.; tetto a sella m.
Ρουμ.: acoperiş în două ape n.; acoperiş cu două pante n.; acoperiş cu două versante n.
Βουλγ. (κυριλλ.): двускатен покрив м.
Βουλγ. (λατ.): dvuskaten pokriv m.
Ρωσ. (κυριλλ.): двухскатная крыша ж.
Ρωσ. (λατ.): dvuchskatnaja kryša ž.
Σερβ. (κυριλλ.): двосливни кров м.; двоводни кров м.
Σερβ. (λατ.): dvoslivni krov m.; dvovodni krov m.

στέγη δίρρυτη με αποτμήσεις των αετωμάτων θ.[247] (εικ. 569.3)
Αγγλ.: gambrel roof
Αλβ.: çati dyujëse me kallkane të prera f.
Γαλλ.: toit à (deux) demi-croupes m.; toit à croupe faîtière m.
Γερμ.: Krüppelwalmdach n.; Schopfwalmdach n.
Ιταλ.: tetto a sella con chiusure "a smusso" m.
Ρουμ.: acoperiş în două ape şi două semicoame n.
Βουλγ. (κυριλλ.): двускатен покрив с отсечен връх на фронтоните м.
Βουλγ. (λατ.): dvuskaten pokriv s otsečen vrŭch na frontonite m.
Ρωσ. (κυριλλ.): полувальмовая крыша ж.
Ρωσ. (λατ.): poluval'movaja kryša ž.
Σερβ. (κυριλλ.): кров са засеченим слеменом м.
Σερβ. (λατ.): krov sa zasečenim slemenom m.

στέγη επικλινής θ. (εικ. 569.2-3, 569.10, 571-573)
Αγγλ.: sloping roof
Αλβ.: çati e pjerrët f.
Γαλλ.: toit en pente m.
Γερμ.: geneigtes Dach n.
Ιταλ.: tetto inclinato m.; tetto a unica pendenza m.
Ρουμ.: acoperiş în pantă n.
Βουλγ. (κυριλλ.): скатен покрив м.
Βουλγ. (λατ.): skaten pokriv m.
Ρωσ. (κυριλλ.): скатная крыша ж.
Ρωσ. (λατ.): skatnaja kryša ž.
Σερβ. (κυριλλ.): кров са наґибом м.
Σερβ. (λατ.): krov sa nagibom m.

στέγη επίπεδη θ. (εικ. 569.4) // *πρβ. δώμα*
Αγγλ.: flat roof
Αλβ.: çati e rrafshët f.
Γαλλ.: toit plat m.
Γερμ.: Flachdach n.
Ιταλ.: tetto piano m.; tetto a terrazza m.
Ρουμ.: acoperiş plat n.
Βουλγ. (κυριλλ.): плосък покрив м.
Βουλγ. (λατ.): plosŭk pokriv m.
Ρωσ. (κυριλλ.): плоская крыша ж.
Ρωσ. (λατ.): ploskaja kryša ž.
Σερβ. (κυριλλ.): раван кров м.
Σερβ. (λατ.): ravan krov m.

στέγη κωνική θ. (εικ. 574, 569.5)
Αγγλ.: conical roof
Αλβ.: çati konike f.
Γαλλ.: toit conique m.
Γερμ.: Kegeldach n.
Ιταλ.: tetto conico m.
Ρουμ.: acoperiş conic n.
Βουλγ. (κυριλλ.): коничен покрив м.
Βουλγ. (λατ.): koničen pokriv m.
Ρωσ. (κυριλλ.): коническая крыша ж.
Ρωσ. (λατ.): koničeskaja kryša ž.
Σερβ. (κυριλλ.): купасти кров м.
Σερβ. (λατ.): kupasti krov m.

στέγη μολύβδινη θ.
Αγγλ.: leaden roof; lead-sheathed roof
Αλβ.: çati e mbuluar me plumb f.
Γαλλ.: couverture en plomb f.
Γερμ.: Bleidach n.
Ιταλ.: tetto rivestito da lastre di piombo m.
Ρουμ.: acoperiş din plumb n.
Βουλγ. (κυριλλ.): оловен покрив м.
Βουλγ. (λατ.): oloven pokriv m.

Εικόνα / Figure 574
Στέγη κωνική. Νομός Θεσσαλονίκης, Περιστερά, Άγιος Ανδρέας, 870-871 (ΛΗΨΗ: 1993).
Conical roof. Prefecture of Thessaloniki, Peristera, St Andrew, 870-871 (PHOTO: 1993).

Ρωσ. (κυριλλ.): свинцовая крыша ж.; крыша, покрытая свинцом ж.
Ρωσ. (λατ.): svincovaja kryša ž.; kryša, pokrytaja svincom ž.
Σερβ. (κυριλλ.): оловни кровни покривач м.
Σερβ. (λατ.): olovni krovni pokrivač m.

στέγη μονοκλινής → **στέγη μονόρρυτη**

στέγη μονόρ(ρ)ιχτη → **στέγη μονόρρυτη**

στέγη μονόρρυτη θ.· **στέγη μονόρρυτος** θ.· **στέγη μονόρ(ρ)ιχτη** θ.· **στέγη μονοκλινής** θ.[248] (εικ. 569.6, 571β)
Αγγλ.: lean-to roof
Αλβ.: çati njëujëse f.
Γαλλ.: toit à un pan m.; toit à un versant m.; toit en pupitre m.; toit en appentis m.
Γερμ.: Pultdach n.
Ιταλ.: tetto a unica falda sporgente m.
Ρουμ.: acoperiş cu o pantă n.; acoperiş în pupitru n.
Βουλγ. (κυριλλ.): едноскатен покрив м.
Βουλγ. (λατ.): ednoskaten pokriv m.
Ρωσ. (κυριλλ.): односкатная, пультовая крыша ж.
Ρωσ. (λατ.): odnoskatnaja, pul'tovaja kryša ž.
Σερβ. (κυριλλ.): једноводни кров м.; једнословни кров м.
Σερβ. (λατ.): jednovodni krov m.; jednoslivni krov m.

στέγη μονόρρυτος → **στέγη μονόρρυτη**

Εικόνα / Figure 575
Στέγη πυραμιδοειδής. Γεωργία, Dzveli Shuamta, 7ος αι. (ΑΗΨΗ: 1989).
Pavilion roof. Georgia, Dzveli Shuamta, 7th c. (PHOTO: 1989).

στέγη πυραμιδοειδής θ. (εικ. 569.7.1-2, 575)
Αγγλ.: pavilion roof
Αλβ.: çati piramidale f.
Γαλλ.: toit en pavillon m.; toit pyramidal à quatre faces m.
Γερμ.: Pyramidendach n.; Zeltdach n.
Ιταλ.: tetto a padiglione quadrato m.; tetto a piramide m.
Ρουμ.: acoperiş piramidal n.
Βουλγ. (κυριλλ.): четирискатен пирамидален покрив м.
Βουλγ. (λατ.): četiriskaten piramidalen pokriv m.
Ρωσ. (κυριλλ.): пирамидальная крыша ж.; шатровая крыша ж.
Ρωσ. (λατ.): piramidal'naja kryša ž.; šatrovaja kryša ž.
Σερβ. (κυριλλ.): пирамидални кров м.
Σερβ. (λατ.): piramidalni krov m.

στέγη σαμαρωτή → στέγη δίρρυτη

στέγη τετρακλινής θ.· στέγη τετράρ(ρ)ιχτη θ.[249] (εικ. 569.8.1-2)
Αγγλ.: hipped roof
Αλβ.: çati katërujëse f.
Γαλλ.: toit à croupes m.; toit à deux (croupes) m.
Γερμ.: Walmdach n. (εικ. 568.8.2); Zeltdach n. (εικ. 568.8.1)
Ιταλ.: tetto a padiglione m.; tetto a quattro spioventi m.
Ρουμ.: acoperiş cu patru pante n.; acoperiş cu patru versante n.
Βουλγ. (κυριλλ.): четирискатен покрив м.
Βουλγ. (λατ.): četiriskaten pokriv m.
Ρωσ. (κυριλλ.): четырёхгранная крыша ж.; шатровая крыша ж.; вальмовая крыша ж.
Ρωσ. (λατ.): četyrëchgrannaja kryša ž.; šatrovaja kryša ž.; val'movaja kryša ž.
Σερβ. (κυριλλ.): четвороводни кров м.
Σερβ. (λατ.): četvorovodni krov m.

στέγη τετράρ(ρ)ιχτη → στέγη τετρακλινής

στέγη τρικλινής θ.· στέγη τρίρ(ρ)ιχτη θ. (εικ. 569.9)
Αγγλ.: roof with (one) hipped end
Αλβ.: çati treujëse f.
Γαλλ.: toit à croupe plate m.
Γερμ.: (Halb)walmdach n.
Ιταλ.: tetto a tre falde m.; tetto a tre spioventi m.
Ρουμ.: acoperiş cu trei pante n.; acoperiş cu trei versante n.
Βουλγ. (κυριλλ.): трискатен покрив м.
Βουλγ. (λατ.): triskaten pokriv m.
Ρωσ. (κυριλλ.): трёхскатная крыша ж.
Ρωσ. (λατ.): trëchskatnaja kryša ž.
Σερβ. (κυριλλ.): троводни кров м.
Σερβ. (λατ.): trovodni krov m.

στέγη τρίρ(ρ)ιχτη → στέγη τρικλινής

στέγης ξύλινος σκελετός → εποροφία

στέρνα → κινστέρνα

στεφάνη (τρούλ(λ)ου) θ. (εικ. 576)
Αγγλ.: circular base-line of the dome
Αλβ.: rreth i bazës së kupolës m.
Γαλλ.: circonférence de la base de la coupole f.
Γερμ.: Fußkreis der Kuppel m.
Ιταλ.: circonferenza d'imposta (della cupola) f.
Ρουμ.: plan de naştere a cupolei n.
Βουλγ. (κυριλλ.): пета на купол ж.; основен пръстен на купол м.
Βουλγ. (λατ.): peta na kupol ž.; osnoven prŭsten na kupol m.
Ρωσ. (κυριλλ.): окружность основания купола ж.
Ρωσ. (λατ.): okružnost' osnovanija kupola ž.
Σερβ. (κυριλλ.): доњи прстен куполе м.
Σερβ. (λατ.): donji prsten kupole m.

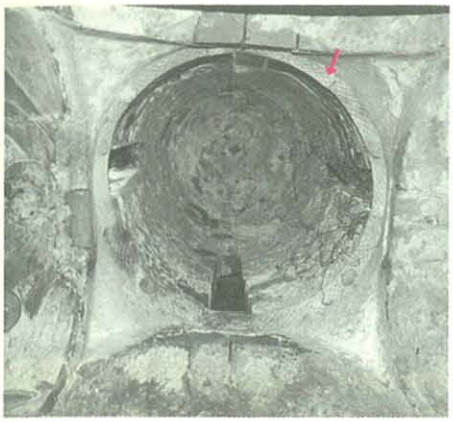

Εικόνα / Figure 576
Στεφάνη τρούλου. Μάνη, Αγήτρια, α΄ μισό 13ου αι. (ΛΗΨΗ: 1984).
Dome *circular base line*. Mani, Hagetria, 1st half of 13th c. (PHOTO: 1984).

στεφάνη φύλλων (κιονοκράνου) θ. (εικ. 577)
Αγγλ.: collar of leaves
Αλβ.: kurorë gjethesh f.
Γαλλ.: couronne de feuilles f.; collier de feuilles m.
Γερμ.: Blattkranz m.
Ιταλ.: corona di foglie f.
Ρουμ.: coroană de frunze f.
Βουλγ. (κυριλλ.): венец от листа м.
Βουλγ. (λατ.): venec ot lista m.
Ρωσ. (κυριλλ.): чаша из листьев капители ж.
Ρωσ. (λατ.): čaša iz list'jev kapiteli ž.
Σερβ. (κυριλλ.): венац од лишћа (на капителу) м.
Σερβ. (λατ.): venac od lišća (na kapitelu) m.

στεφάνι → κόσμημα: **στέφανος**

στέφανος → κόσμημα: **στέφανος**

Εικόνα / Figure 577
Στεφάνη φύλλων θεοδοσιανού κιονοκράνου (ΓΖ).
Collar of leaves on Theodosian capital (ΓΖ).

στέψη$_1$ → **επίστεψη**

στέψη$_2$ (υπερθύρου) → **γείσ(σ)ο(ν)$_2$ (υπερθύρου)**

στέψις$_{1,2}$ → **στέψη$_{1,2}$**

στηθαίο(ν) ου. (εικ. 578) // πρβ. *θωράκιο(ν)$_1$*
Αγγλ.: parapet
Αλβ.: parapet m.
Γαλλ.: parapet m.
Γερμ.: Brüstung f.
Ιταλ.: parapetto m.
Ρουμ.: parapet n.; balustradă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): парапет м.
Βουλγ. (λατ.): parapet m.
Ρωσ. (κυριλλ.): парапет м.
Ρωσ. (λατ.): parapet m.
Σερβ. (κυριλλ.): парапет м.; оґрада ж.
Σερβ. (λατ.): parapet m.; ograda ž.

Εικόνα / Figure 578
Στηθαίο$_1$ σε ναό σε διάφορες θέσεις. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, καθολικό, αξονομετρική ισομετρική τομή, 1011 (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Schultz – Barnsley 1901).
Parapet in church, in different places. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, katholikon, isometric section, 1011 (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Schultz – Barnsley 1901).

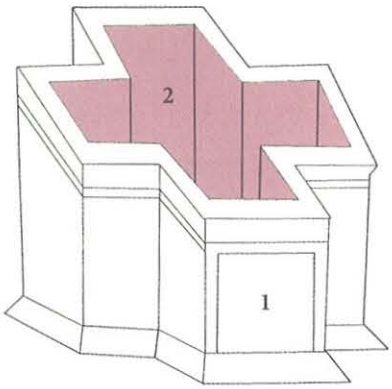

Εικόνα / Figure 579
1. *Στηθαίο*$_2$ πηγαδιού και 2. *στόμιο* πηγαδιού σε παράσταση του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, τοιχογραφία. Αχρίδα, Παναγία Περίβλεπτος, 1294-1295 (ΕΛ).
1. Well *parapet* and 2. *drawing hole* of well in representation of the Annuciation of the Virgin, wall-painting. Ochrid, Virgin Peribleptos, 1294-1295 (ΕΛ).

στηθαίο(ν)$_2$ (πηγαδιού) ου. (εικ. 579.1)
Αγγλ.: well parapet
Αλβ.: parapet i pusit m.
Γαλλ.: mur de margelle m.
Γερμ.: Brunnenbrüstung f.
Ιταλ.: puteale m.
Ρουμ.: ghizd n.
Βουλγ. (κυριλλ.): външно лице на стулба ср.
Βουλγ. (λατ.): vŭnšno lice na stulba sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): стенка колодца ж.
Ρωσ. (λατ.): stenka kolodca ž.
Σερβ. (κυριλλ.): сантрач м.; оґрада бунара ж.
Σερβ. (λατ.): santrač m.; ograda bunara ž.

στήλη θ.
Αγγλ.: stela; stele
Αλβ.: stelë f.
Γαλλ.: stèle f.
Γερμ.: Stele f.
Ιταλ.: stele f.
Ρουμ.: stelă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): стела ж.
Βουλγ. (λατ.): stela ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): стела ж.
Ρωσ. (λατ.): stela ž.
Σερβ. (κυριλλ.): стела ж.
Σερβ. (λατ.): stela ž.

στήλη επιτύμβια θ. (εικ. 580) // πρβ. *σήμα επιτύμβιο(ν)*
Αγγλ.: stele [αρχ.]; gravestone [μσν.]
Αλβ.: stelë varri f.
Γαλλ.: stèle funéraire f.
Γερμ.: Grabstele f.
Ιταλ.: stele funeraria f.
Ρουμ.: stelă funerară f.
Βουλγ. (κυριλλ.): надґробна стела ж.
Βουλγ. (λατ.): nadgrobna stela ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): стела ж.; надґробие ср.
Ρωσ. (λατ.): stela ž.; nadgrobie sr.
Σερβ. (κυριλλ.): надґробна стела ж.; надґробни споменик м.
Σερβ. (λατ.): nadgrobna stela ž.; nadgrobni spomenik m.

Εικόνα / Figure 580
Ενεπίγραφη *επιτύμβια στήλη* παλαιοχριστιανικής περιόδου. Ρόδος, Μεσαιωνική Έκθεση στο Παλάτι του Μεγάλου Μαγίστρου, αρ. ευρ. 7 (ΛΗΨΗ: 1994, 4η ΕΒΑ).
Επιγραφή: «+Μνημα | Διονυσιου | του ελαχι|στου στιχο|λογου της | εν Λυρω αγι|ωτ(άτης) ε[κ]κλη|σιας+».
Inscribed *gravestone* of the early Christian period. Rhodes, Medieval Exhibit at the Palace of the Grand Master, inv. no. 7 (Photo: 1994, 4th EBA).
Inscription: «+Gravestone of Dionysios the humble reciter of the most holy church in Lyros+».

Εικόνα / Figure 581
Στιβάδιο(ν) σε μικρογραφία χειρογράφου. Η αποτομή του Προδρόμου. Κώδ. της Σινώπης, Ευαγγέλιο (Ευαγγελιστάριο), Παρίσι, Bibliothèque Nationale, Suppl. Gr. 1286, φ. 10^{β}, $6^{ος}$ αι. (ΛΗΨΗ: Grabar 1948)
Stibadion in a manuscript illustration. Herod's feast, Codex Sinopensis, Evangelion (Lectionary), Paris, Bibliothèque Nationale, Suppl. Gr. 1286, f. 10^{v}, 6th c. (PHOTO: Grabar 1948)

στιβάδιο(ν) θ.· **σίγμα ου.**[250] (εικ. 581)
Αγγλ.: stibadium
Αλβ.: stibadium m.
Γαλλ.: stibadiom m.
Γερμ.: Stibadium m.
Ιταλ.: stibadium
Ρουμ.: stibadium
Βουλγ. (κυριλλ.): stibadium, стибадиум м.
Βουλγ. (λατ.): stibadium m.
Ρωσ. (κυριλλ.): stibadium, стибадиум м.
Ρωσ. (λατ.): stibadium m.
Σερβ. (κυριλλ.): stibadium, стибадиум м.
Σερβ. (λατ.): stibadium m.

στίβος → **αρένα**

στλεγγίδα → **ράβδωση στλεγγιοειδής**

στλεγγιοειδής ράβδωση*

στλεγγίς → **ράβδωση στλεγγιοειδής**

στοά θ.· **έμβολος$_2$** α. [μσν.][251] (εικ. 582)
Αγγλ.: portico; porticus
Αλβ.: hajat m.; portik m.
Γαλλ.: portique m.
Γερμ.: Portikus m.; Säulengang m.; Säulenhalle f.; Stoa f.
Ιταλ.: portico m.; stoa f.
Ρουμ.: portic n.
Βουλγ. (κυριλλ.): колонада ж.; портик м.
Βουλγ. (λατ.): kolonada ž.; portik m.
Ρωσ. (κυριλλ.): портик м.; стоа ж.; стоя ж.; колоннада ж.
Ρωσ. (λατ.): portik m.; stoa ž.; stoja ž.; kolonnada ž.
Σερβ. (κυριλλ.): трем м.; портик м.; стоа ж.
Σερβ. (λατ.): trem m.; portik m.; stoa ž.

στοά υπόγεια θ.
Αγγλ.: cryptoporticus; cryptoportico
Αλβ.: hajat i nëndheshëm m.
Γαλλ.: cryptoportique m.
Γερμ.: Cryptoporticus m.; Kryptoportikus m.
Ιταλ.: criptoportico m.
Ρουμ.: criptoportic n.
Βουλγ. (κυριλλ.): таен портик м.; криптопортик м.
Βουλγ. (λατ.): taen portik m.; kriptoportik m.
Ρωσ. (κυριλλ.): криптопортик м.
Ρωσ. (λατ.): kriptoportik m.
Σερβ. (κυριλλ.): криптопортик м.
Σερβ. (λατ.): kriptoportik m.

στόμιο(ν) (πηγαδιού) ου.· φρεατοστόμιο(ν) ου. (εικ. 579.2)
Αγγλ.: drawing hole
Αλβ.: grykë pusi f.
Γαλλ.: orifice de puisage m.; trou de puisage m.
Γερμ.: Schöpfloch n.; Schöpföffnung f.
Ιταλ.: bocca (del pozzo) f.
Ρουμ.: gura fântânii f.
Βουλγ. (κυριλλ.): вътрешно лице на стулба ср.
Βουλγ. (λατ.): vŭtrešno lice na stulba sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): устье колодца ср.; отверстие колодца ср.
Ρωσ. (λατ.): ust'e kolodca sr.; otverstie kolodca sr.
Σερβ. (κυριλλ.): отвор бунара м.
Σερβ. (λατ.): otvor bunara m.

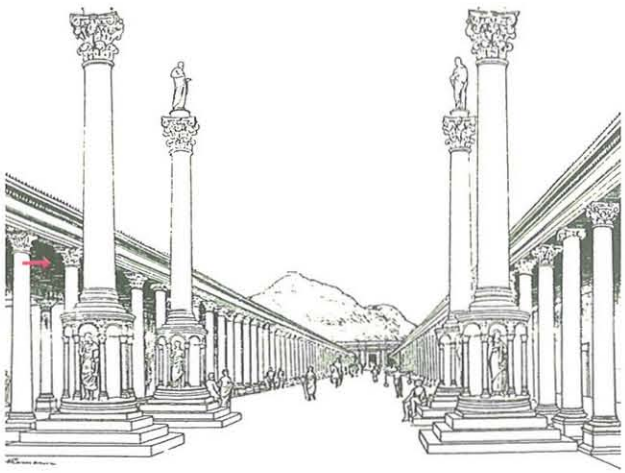

Εικόνα / Figure 582
Στοά σε οδό, προοπτική αναπαράσταση. Έφεσος, Αρκαδιανή, περίπου 400 (G. Niemann, στο Vom 1906, εικ. 59).
Portico on street, perspective reconstruction. Ephesus, Arcadiane, ca. 400 (G. Niemann, in Vom 1906, fig. 59).

στρατιωτική αξονομετρία οριζόντια → σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική (ισομετρική) οριζόντια

στρατόπεδο(ν) ου.
Αγγλ.: army camp; castrum
Αλβ.: kamp m.
Γαλλ.: camp m.; castrum m.
Γερμ.: Militärlager n.; Heerlager n.; Castrum n.
Ιταλ.: accampamento m.; campo militare m.; castrum m.
Ρουμ.: castru n.
Βουλγ. (κυριλλ.): военен лагер м.
Βουλγ. (λατ.): voenen lager m.
Ρωσ. (κυριλλ.): военный лагерь м.
Ρωσ. (λατ.): voennyj lager′ m.
Σερβ. (κυριλλ.): војни логор м.; табор м.
Σερβ. (λατ.): vojni logor m.; tabor m.

στρατών → στρατώνας

στρατώνας α. & στρατών α.
Αγγλ.: barracks pl.
Αλβ.: kazermë f.
Γαλλ.: caserne f.
Γερμ.: Kaserne f.
Ιταλ.: caserma f.
Ρουμ.: cazarmă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): казарма ж.
Βουλγ. (λατ.): kazarma ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): казарма ж.
Ρωσ. (λατ.): kazarma ž.
Σερβ. (κυριλλ.): касарна ж.
Σερβ. (λατ.): kasarna ž.

στρεπτός κίονας*

στροβίλιο(ν) ου.[252] (εικ. 812β)
Αγγλ.: strobilion
Αλβ.: curil në bronx m.; shatërvan në bronx m.
Γαλλ.: strobilion m.; jet d'eau en cuivre m.; tuyau de cuivre m.; tuyau de bronze m.
Γερμ.: Strobilion n.; Düse f.
Ιταλ.: strobilion m.
Ρουμ.: strobilion
Βουλγ. (κυριλλ.): дюза ж.
Βουλγ. (λατ.): djuza ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): медная трубка в фонтане ж.; дюза ж.; разбрызгиватель м.
Ρωσ. (λατ.): mednaja trubka v fontane ž.; djuza ž.; razbryzgivatel′ m.
Σερβ. (κυριλλ.): млазница (за воду) ж.
Σερβ. (λατ.): mlaznica (za vodu) ž.

στροβιλοειδής ρόδακας → κόσμημα: πυροστρόβιλος

στροφέας$_1$ α. & στροφεύς$_1$ α. (θύρας)· στρόφιγγα$_1$ θ. & στρόφιγξ$_1$ θ. (θύρας)[253] (εικ. 583)
Αγγλ.: pivot
Αλβ.: strumbull (dere) m.
Γαλλ.: pivot m.
Γερμ.: Türzapfen m.; Drehzapfen m.
Ιταλ.: perno m.; ago m.; cardo masculus m.
Ρουμ.: pivot n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ос (на врата) ж.
Βουλγ. (λατ.): os (na vrata) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): стержень (двери) м.
Ρωσ. (λατ.): steržen′ (dveri) m.
Σερβ. (κυριλλ.): осовина ж.; стожер м.
Σερβ. (λατ.): osovina ž.; stožer m.

στροφέας$_2$ α. & στροφεύς$_2$ α. (μεταλλικός θύρας)· στρόφιγγα$_2$ θ. & στρόφιγξ$_2$ θ. (μεταλλική θύρας)[254] (εικ. 584) // *πρβ. γίγγλυμος.*
Αγγλ.: hinge; hinge-pin
Αλβ.: strumbull (dere) m.; menteshë
Γαλλ.: gond m.
Γερμ.: Türangel f.; Angelhaken m.
Ιταλ.: cardine m.; ganghero m.
Ρουμ.: balama f.
Βουλγ. (κυριλλ.): панта (на врата) ж.
Βουλγ. (λατ.): panta (na vrata) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): дверная петля ж.
Ρωσ. (λατ.): dvernaja petlja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): шарка ж.; баглама ж.
Σερβ. (λατ.): šarka ž.; baglama ž.

στροφεύς$_{1,2}$ → στροφέας$_{1,2}$

στρόφιγγα$_1$ (θύρας) → στροφέας$_1$ (θύρας)

στρόφιγγα$_2$ (μεταλλική θύρας) → στροφέας$_2$ (μεταλλικός θύρας)

στρόφιγξ$_{1,2}$ → στρόφιγγα$_{1,2}$

στρώμα ου. (εικ. 585)
Αγγλ.: layer
Αλβ.: shtresë f.
Γαλλ.: couche f.
Γερμ.: Schicht f.
Ιταλ.: strato m.
Ρουμ.: strat n.
Βουλγ. (κυριλλ.): слой м.; пласт м.
Βουλγ. (λατ.): sloj m.; plast m.

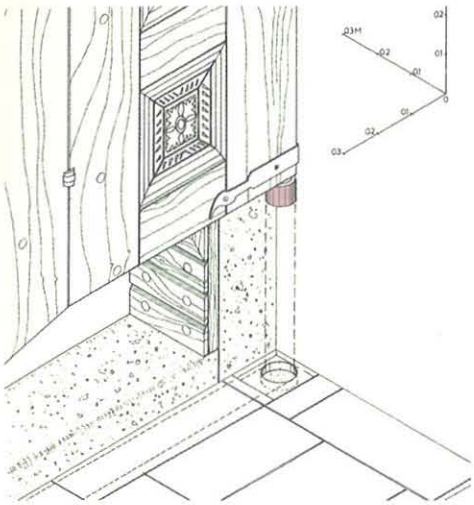

Εικόνα / Figure 583
Στροφέας$_1$, αξονομετρικό ισομετρικό σχέδιο. Σινά, Μονή Αγίας Αικατερίνης, καθολικό, βασίλειος πύλη, λεπτομέρεια, 548-560 (ΜΜΚ).
Pivot, isometric drawing. Sinai, St Catherine's Monastery, katholikon, royal door, detail, 548-560 (ΜΜΚ).

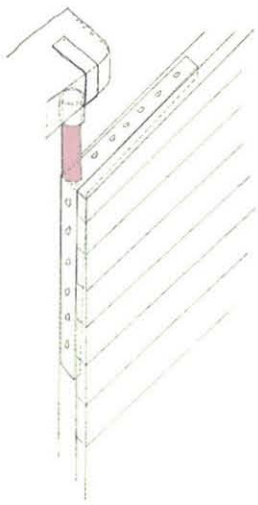

Εικόνα / Figure 584
Στροφέας$_2$ μεταλλικός, αξονομετρικό ισομετρικό σκαρίφημα. Κάστρο Ιωαννίνων, κεντρική πύλη, αρχές 19ου αι. (;) (ΣΒΜ).
Hinge, isometric sketch. Fortress of Ioannina, central gate, early 19th c. (?) (ΣΒΜ).

Ρωσ. (κυριλλ.): слой м.
Ρωσ. (λατ.): sloj m.
Σερβ. (κυριλλ.): слој м.; ред м.
Σερβ. (λατ.): sloj m.; red m.

στρωματογραφία θ.[255] (εικ. 586)
Αγγλ.: stratification
Αλβ.: shtresëzim m.; stratifikim m.
Γαλλ.: stratification f.
Γερμ.: Stratigraphie f.
Ιταλ.: stratigrafia f.; sezione stratigrafica f.
Ρουμ.: stratigrafie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): стратиґрафия ж.
Βουλγ. (λατ.): stratigrafija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): стратиґрафия ж.
Ρωσ. (λατ.): stratigrafija ž.
Σερβ. (κυριλλ.): стратификација ж.
Σερβ. (λατ.): stratifikacija ž.

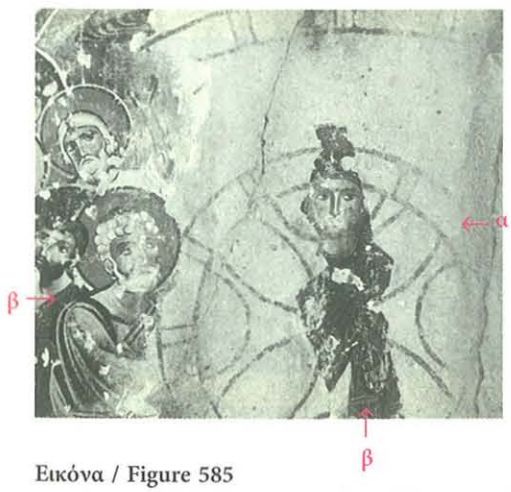

Εικόνα / Figure 585
Βραχογραφία με απεικόνιση *ρόδακα* (α) και *στρώμα* τοιχογραφίας (β) με παράσταση της Ανάληψης, Καππαδοκία, Κόραμα, Elmalı Kilise, περίπου 1050-1071 (ΛΗΨΗ: 1985).
Cave painting depicting rosette (α) and wall-painting *layer* (β) representing the Ascension, Cappadocia, Göreme, Elmalı Kilise, ca. 1050-1071 (PHOTO: 1985).

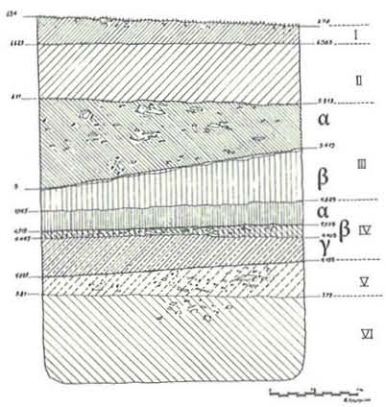

Εικόνα / Figure 586
Στρωματογραφία. Κως, Καρδάμαινα, αρχαία Αλάσαρνα (Πανεπιστημιακή ανασκαφή, τομέας Κ22) (ΕΛ).
Stratification. Cos, Kardamaina, ancient Halasarna (University excavation, sector K22) (ΕΛ).

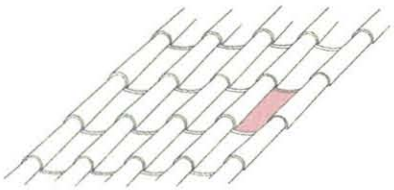

Εικόνα / Figure 587
Στρωτήρας (ΕΛ).
Flat tile (ΕΛ).

στρώση λιθοπλίνθων → **δόμος**

στρώσις λιθοπλίνθων → **δόμος**

στρωτήρ → **στρωτήρας**

στρωτήρας α. & **στρωτήρ** α. (εικ. 587, 248β) // πρβ. *κεραμίδι*
Αγγλ.: flat tile; tegula
Αλβ.: strotir m.; tjegull ulluk f.
Γαλλ.: tuile plate f.; tegula f.; tégule f.; tégole f.
Γερμ.: Flachziegel m.; Plattziegel m.; Tegula f.; Nonne f.
Ιταλ.: tegola f.
Ρουμ.: țiglă solz f.; țiglă plată f.; tegula f.
Βουλγ. (κυριλλ.): подложна керемида ж.; теґула ж.
Βουλγ. (λατ.): podložna keremida ž.; tegula ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): плоская черепица ж.
Ρωσ. (λατ.): ploskaja čerepica ž.
Σερβ. (κυριλλ.): теґула ж.; подложни цреп м.
Σερβ. (λατ.): tegula ž.; podložni crep m.

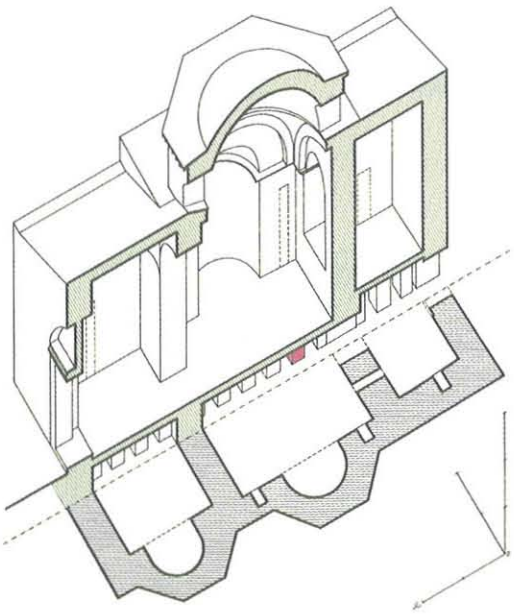

Εικόνα / Figure 588
Στυλίσκος υποκαύστου σε λουτρό, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Αττική, Μονή Καισαριανής, περίπου 1100 (ΣΒΜ).
Brick pillar of hypocaust in bath, isometric section. Attica, Kaisariane Monastery, ca. 1100 (ΣΒΜ).

στυλίσκος (υποκαύστου) α.· **στυλίδα** θ. & **στυλίς** θ. **(υποκαύστου)** (εικ. 588, 803-804)
Αγγλ.: brick pillar
Αλβ.: këmbë ipokausti f.; kolonë ipokausti f.
Γαλλ.: pilette f.
Γερμ.: Ziegelpfeiler m.; Hypokaustenpfeiler m.
Ιταλ.: pilastrino m.; colonnina (per ipocausto) f.
Ρουμ.: stâlp mic din cărămidă (la hipocaust) m.
Βουλγ. (κυριλλ.): тухлен стълб (на хипокауст) м.
Βουλγ. (λατ.): tuchlen stŭlb (na chipokaust) m.
Ρωσ. (κυριλλ.): опорный кирпичный столбик (в ґипокаусте) м.
Ρωσ. (λατ.): opornyj kirpičnyj stolbik (v gipokauste) m.
Σερβ. (κυριλλ.): стубац од опеке (у хипокаусту) м.
Σερβ. (λατ.): stubac od opeke (u hipokaustu) m.

στυλίδα (υποκαύστου) → **στυλίσκος (υποκαύστου)**

στυλίς (υποκαύστου) → **στυλίσκος (υποκαύστου)**

στυλοβάτης α. (εικ. 589-590, 690.1, 722.2.4)
Αγγλ.: stylobate(s)
Αλβ.: stilobat m.; platformë mbi të cilën ngrihen kolonat f.
Γαλλ.: stylobate(s) m.
Γερμ.: Stylobat m.
Ιταλ.: stilobate m.
Ρουμ.: stilobat n.
Βουλγ. (κυριλλ.): стилобат м.
Βουλγ. (λατ.): stilobat m.
Ρωσ. (κυριλλ.): стилобат м.
Ρωσ. (λατ.): stilobat m.
Σερβ. (κυριλλ.): стилобат м.
Σερβ. (λατ.): stilobat m.

στύλος → **κίονας**

σύγκλητος θ.· **αίθουσα συγκλήτου** θ.
Αγγλ.: senate house
Αλβ.: sallë senati m.
Γαλλ.: sénat m.; palais du Sénat m.
Γερμ.: Senat m.; Senatsgebäude n.
Ιταλ.: Senato m.
Ρουμ.: senat n.
Βουλγ. (κυριλλ.): сенат м.; сґрада на сената ж.
Βουλγ. (λατ.): senat m.; sgrada na senata ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): сенат м.; зала сената ж.
Ρωσ. (λατ.): senat m.; zala senata ž.
Σερβ. (κυριλλ.): сенат м.; палата сената ж.
Σερβ. (λατ.): senat m.; palata senata ž.

Εικόνα / Figure 589
Στυλοβάτης κτιστός. Κως, Κέφαλος,
νότια Βασιλική Αγίου Στεφάνου, τέλη 5ου αι. (ΛΗΨΗ: 1985).
Built *stylobate*. Cos, Kephalos, south Basilica of St Stephen,
late 5th c. (PHOTO: 1985).

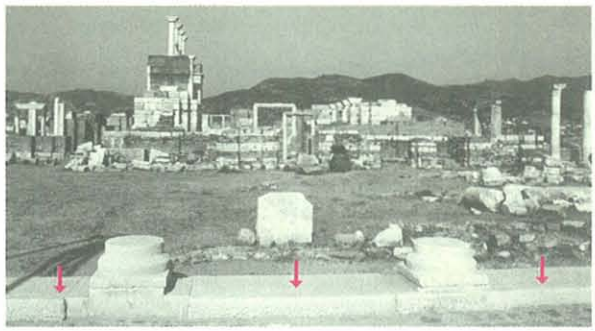

Εικόνα / Figure 590
Στυλοβάτης μαρμάρινος. Έφεσος, Άγιος Ιωάννης Θεολόγος,
527-548 (ΛΗΨΗ: 1992).
Marble *stylobate*. Ephesus, St John the Theologian, 527-548
(PHOTO: 1992).

συγκοπή θ.· **έγκοπτον** ου.· **opus sectile** ου.[256] (εικ. 591) // πρβ. *μαρμαροθέτημα*
Αγγλ.: opus sectile
Αλβ.: inkrustim me mermer m.; opus sectile m.
Γαλλ.: incrustation en marbre f.; opus sectile m.
Γερμ.: Marmorinkrustation f.; Marmorintarsia f.; opus sectile n.
Ιταλ.: opus sectile m.
Ρουμ.: incrustaţie în marmură f.; opus sectile
Βουλγ. (κυριλλ.): мраморна инкрустация ж.
Βουλγ. (λατ.): mramorna inkrustacija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): мраморная инкрустация ж.; opus sectile м.
Ρωσ. (λατ.): mramornaja inkrustacija ž.; opus sectile m.
Σερβ. (κυριλλ.): опус сектиле м.
Σερβ. (λατ.): opus sectile m.

συλήματα → **σπόλια**

συλλεκτός λίθος → **λίθος λογάς**

σύμβολο(ν) (κτίστου / λιθοξόου) ου.· **σημείο(ν) (κτίστου / λιθοξόου)** ου. (εικ. 592)
Αγγλ.: mason mark; masonry mark
Αλβ.: markë (e mjeshtrit) f.; shënjë (e muratorit) f.
Γαλλ.: marque de tâcheron f.
Γερμ.: Steinmetzzeichen n.
Ιταλ.: marchio di bottega m.
Ρουμ.: semn lapidar n.; marcă (de meşter / de pietrar) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): зидарска марка ж.; каменоделски знак м.; маркировка ж.
Βουλγ. (λατ.): zidarska marka ž.; kamenodelski znak m.; markirovka ž.

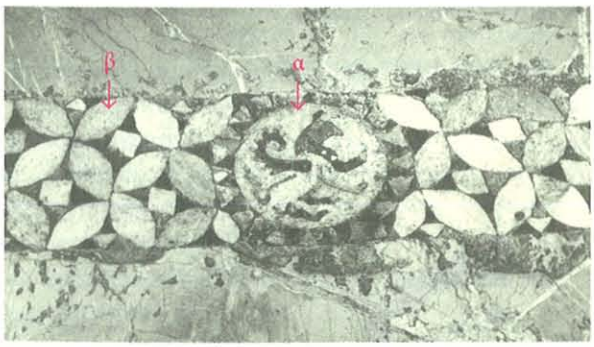

Εικόνα / Figure 591
Συγκοπή σε δάπεδο με παράσταση *γρύπα* μέσα σε δίσκο (α) και *μαρμαροθέτημα* (β). Φωκίδα, Μονή Βαρνάκοβας, καθολικό, λιτή, 1148 (ΛΗΨΗ: 1990, Χ. Μπούρας).
Opus sectile on floor depicting a *griffin* within a medallion (α) and *marble inlay* (β). Phocis, Varnakova Monastery, katholikon, lite, 1148
(PHOTO: 1990, Ch. Bouras).

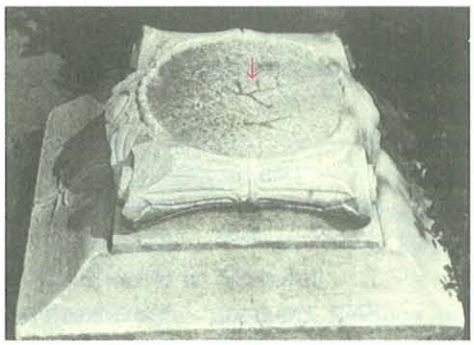

Εικόνα / Figure 592
Σύμβολο κτίστου σε παλαιοχριστιανικό κιονόκρανο. Θεσσαλονίκη, Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, από Συλλογή Ροτόντας, αρ. ευρ. ΑΓ92 (ΛΗΨΗ: 9η ΕΒΑ).
Mason mark on early Christian capital. Thessalonike, Museum of Byzantine Culture, from Rotunda Collection, inv. no. ΑΓ92 (PHOTO: 9th EBA).

Εικόνα / Figure 593
Συναγωγή. Καπερναούμ, 4ος αι. (ΛΗΨΗ: 1990).
Synagogue. Capernaum, 4th c. (PHOTO: 1990).

Ρωσ. (κυριλλ.): маркировка ж.
Ρωσ. (λατ.): markirovka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): белеѓ (зидара/клесара) м.; ознака (зидара/клесара) м.
Σερβ. (λατ.): beleg (zidara/klesara) m.; oznaka (zidara/klesara) m.

συμπαγής αγία τράπεζα → **τράπεζα αγία συμπαγής**

συμπλεκόμενοι κύκλοι → κόσμημα: **κύκλοι συμπλεκόμενοι**

συμψέλλια → **βάθρα (πρεσβυτέρων)**

συναγωγή θ. (εικ. 593)
Αγγλ.: synagogue
Αλβ.: sinagodë f.
Γαλλ.: synagogue f.
Γερμ.: Synagoge f.
Ιταλ.: sinagoga f.
Ρουμ.: sinagogă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): синаѓоѓа ж.
Βουλγ. (λατ.): sinagoga ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): синаѓоѓа ж.
Ρωσ. (λατ.): sinagoga ž.
Σερβ. (κυριλλ.): синаѓоѓа ж.
Σερβ. (λατ.): sinagoga ž.

συνδεόμενοι με κόμβους κιονίσκοι → **κιονίσκοι δίδυμοι ταινιόδετοι**

σύνδεσμος α. (εικ. 594)
Αγγλ.: clamp; cramp
Αλβ.: lidhës m.; ganxhë f.; xhinet m.
Γαλλ.: crampon m.
Γερμ.: Klammer f.
Ιταλ.: grappa f.
Ρουμ.: scoabă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): метална скоба ж.
Βουλγ. (λατ.): metalna skoba ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): железная скоба ж.
Ρωσ. (λατ.): železnaja skoba ž
Σερβ. (κυριλλ.): спона ж.; спојка ж.; крампон м.
Σερβ. (λατ.): spona ž.; spojka ž.; krampon m.

συνεπτυγμένος (τύπος) → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – συνεπτυγμένος**

σύνθετο(ν) κορινθιακό(ν) κιονόκρανο(ν) → **κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) σύνθετο(ν)**

σύνθετος οκταγωνικός (τύπος) → τύπος ναού: **οκταγωνικός – σύνθετος**

σύνθετος τετρακιόνιος (τύπος) → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – σύνθετος τετρακιόνιος**

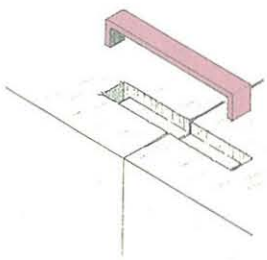

Εικόνα / Figure 594
Σύνδεσμος (ΠΜΚ).
Clamp (ΠΜΚ).

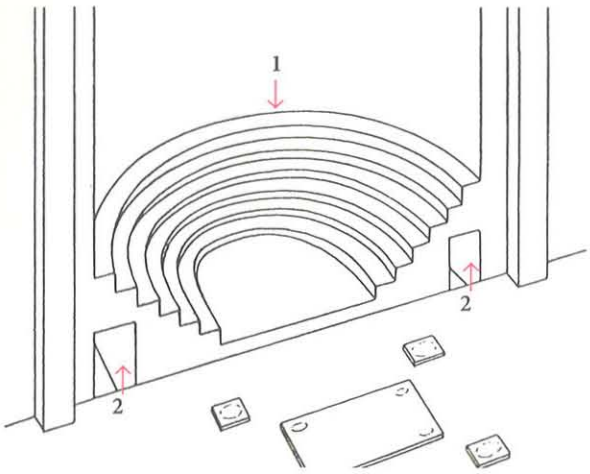

Εικόνα / Figure 595
Σύνθρονο (1) με κύκλιο (2), προοπτική αναπαράσταση (Ορλάνδος 1954, εικ. 453).
Synthronon (1) with *ambulatory* (2), perspective reconstruction (Ορλάνδος 1954, fig. 453).

Εικόνα / Figure 596
Σύνθρονο. Έφεσος, Άγιος Ιωάννης Θεολόγος, 527-548 (Λητη: 1992). Μετά την αναστήλωση.
Synthronon. Ephesus, St John the Theologian, 527-548 (Photo: 1992). After the restoration.

Εικόνα / Figure 597
Σύνθρονο. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, καθολικό, 1011 (Λητη: 1970). Μετά την αναστήλωση.
Synthronon. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, katholikon, 1011 (Photo: 1970). After the restoration.

σύνθρονο(ν) ου.[257] (εικ. 595-597, 722.1.3) // πρβ. *βάθρα* (πρεσβυτέρων)
Αγγλ.: synthronon
Αλβ.: sinthron m.
Γαλλ.: synthronon m.
Γερμ.: Synthronon n.; Klerusbank f.
Ιταλ.: synthronon m.; giro di seggi presbiteriali m.
Ρουμ.: sintron n.; sintronon
Βουλγ. (κυριλλ.): синтрон m.
Βουλγ. (λατ.): sintron m.
Ρωσ. (κυριλλ.): синтрон м.; синтронон м.
Ρωσ. (λατ.): sintron m.; sintronon m.
Σερβ. (κυριλλ.): синтронон м.; седишта за свештенике ср. мн.
Σερβ. (λατ.): sintronon m.; sedišta za sveštenike sr. mn.

συνισταμένη → **ώθηση πλάγια**

συνοικία θ.
Αγγλ.: urban district; quarter
Αλβ.: lagje f.
Γαλλ.: quartier m.
Γερμ.: Stadtviertel n.; Viertel n.
Ιταλ.: quartiere m.
Ρουμ.: cartier n.
Βουλγ. (κυριλλ.): квартал м.
Βουλγ. (λατ.): kvartal m.
Ρωσ. (κυριλλ.): квартал m.; ґородской район м.
Ρωσ. (λατ.): kvartal m.; gorodskoj rajon m.
Σερβ. (κυριλλ.): ґрадска четврт ж.
Σερβ. (λατ.): gradska četvrt ž.

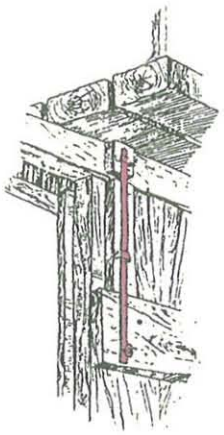

Εικόνα / Figure 598
Σύρτης κατακόρυφος.
Βοιωτία, Σχηματάρι, Αγ. Ιωάννης, 19ος αι.
(Κουμανούδης – Μουτσόπουλος 1957, εικ. 16α).
Vertical *bolt*. Boeotia, Schematari, St John, 19th c.
(Κουμανούδης – Μουτσόπουλος 1957, fig. 16α).

σύρτης α.· **κλείστρο(ν)$_3$** ου. (εικ. 598) // πρβ. *κλείθρο(ν)$_1$*, *μάνδαλο(ν)*
Αγγλ.: bolt
Αλβ.: reze (dere) m.; lloz m.
Γαλλ.: verrou m.
Γερμ.: Riegel m.; Schieber m.; Schubriegel m.
Ιταλ.: chiavistello m.; catenaccio m.
Ρουμ.: zăvor n.
Βουλγ. (κυριλλ.): заключалка ж.; резе ср.
Βουλγ. (λατ.): zaključalka ž.; reze sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): засов м.; задвижка ж.; щеколда ж.
Ρωσ. (λατ.): zasov m.; zadvižka ž.; ščekolda ž.
Σερβ. (κυριλλ.): реза ж.; преводница ж.
Σερβ. (λατ.): reza ž.; prevodnica ž.

συστάτης → **αμείβων$_1$ (ζευκτού)**

σύστημα δομής → **τοιχοδομία: σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίβλητο(ν) / αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν) / ατελές πλινθοπερίβλητο(ν) / ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν) / ορθογώνιο(ν) / opus quadratum / ορθογώνιο(ν) ισόδομο(ν) / opus isodomum / ορθογώνιο(ν) ψευδοϊσόδομο(ν) / opus pseudo- isodomum / πλινθοπερίβλητο(ν) / πλινθοπερίκλειστο(ν) / ψευδοπλινθοπερίβλητο(ν) / ψευδοπλινθοπερίκλειστο(ν)**

σύστημα παραθύρων → **παράθυρα**

σφαγείο(ν) ου.
Αγγλ.: slaughter-house; abattoir
Αλβ.: therrtore f.
Γαλλ.: abattoir m.
Γερμ.: Schlachthaus n.; Schlachthof m.
Ιταλ.: mattatoio m.; macello m.
Ρουμ.: abator n.
Βουλγ. (κυριλλ.): скотобойна ж.; кланица ж.
Βουλγ. (λατ.): skotobojna ž.; klanica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): скотобойня ж.
Ρωσ. (λατ.): skotobojnja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): кланица ж.
Σερβ. (λατ.): klanica ž.

σφαιρικό(ν) τρίγωνο(ν) → **λοφίο(ν)**

σφενδόνη$_1$ (ιπποδρόμου) θ. (εικ. 599)
Αγγλ.: sphendone
Αλβ.: sfendon m.; pjesë harkore (e ipodromit) f.
Γαλλ.: sphendoné f.
Γερμ.: Sphendone f.
Ιταλ.: sfendone f.
Ρουμ.: sfendone
Βουλγ. (κυριλλ.): сфендон м.
Βουλγ. (λατ.): sfendon m.
Ρωσ. (κυριλλ.): сфендон м.
Ρωσ. (λατ.): sfendon m.
Σερβ. (κυριλλ.): сфендона ж.
Σερβ. (λατ.): sfendona ž.

σφενδόνη$_2$ → **τύμπανο(ν)$_4$ (τρούλ(λ)ου)**

σφενδόνιο(ν) → **τόξο(ν) ενισχυτικό(ν)**

σφηκίσκος → **αμείβων$_1$ (ζευκτού)**

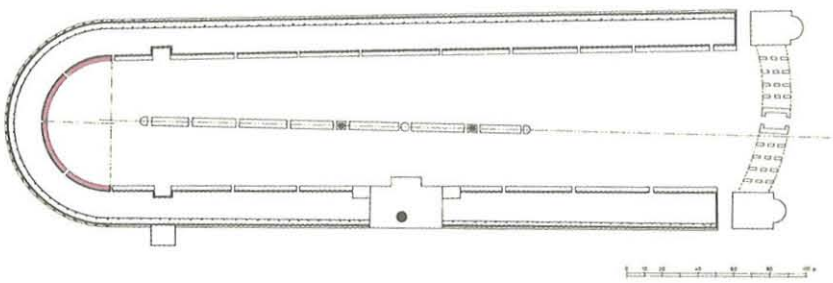

Εικόνα / Figure 599
Σφενδόνη$_1$ ιπποδρόμου.
Κωνσταντινούπολη, Ιππόδρομος, κάτοψη, περίπου 330 (κατά Mango 1949, ανασχεδίαση).
Sphendone of hippodrome. Constantinople, Hippodrome, ground plan, ca. 330 (redrawn after Mango 1949).

σφηνόλιθος α.[258] // πρβ. *θολίτης*
Αγγλ.: voussoir
Αλβ.: pykë f.; gur qemeri m.
Γαλλ.: claveau m.
Γερμ.: Keilstein m.
Ιταλ.: cuneo m.
Ρουμ.: bolţar m.
Βουλγ. (κυριλλ.): ключов камък м.
Βουλγ. (λατ.): ključov kamŭk m.
Ρωσ. (κυριλλ.): клинчатый камень м.
Ρωσ. (λατ.): klinčatyj kamen′ m.
Σερβ. (κυριλλ.): клинасти камен (лука / свода) м.; сводни камен м.
Σερβ. (λατ.): klinasti kamen (luka / svoda) m.; svodni kamen m.

σφίγγα θ. & **σφιγξ** θ. (εικ. 600)
Αγγλ.: sphinx
Αλβ.: sfinks m.
Γαλλ.: sphinx m.; sphynge f.
Γερμ.: Sphinx f.
Ιταλ.: sfinge f.
Ρουμ.: sfinx m.
Βουλγ. (κυριλλ.): сфинкс м.
Βουλγ. (λατ.): sfinks m.
Ρωσ. (κυριλλ.): сфинкс м.
Ρωσ. (λατ.): sfinks m.
Σερβ. (κυριλλ.): сфинґа ж.
Σερβ. (λατ.): sfinga ž.

σφιγξ → **σφίγγα**

Εικόνα / Figure 600
Σφίγγες σε ανάγλυφο εντοιχισμένο *θωράκιο*$_1$, γ′ τέταρτο του 12ου αι. Αθήνα, Παναγία Γοργοεπήκοος, περίπου 1200, δυτική όψη (Λην: 1930, Π. Παπαχατζηδάκης, ΜΜπ).
Sphinxes on relief built-in panel, 3rd quarter of 12th c. Athens, Virgin Gorgoepekoos, ca. 1200, west façade (Photo: 1930, P. Papachatzidakis, ΜΜπ).

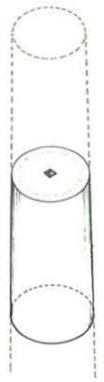

Εικόνα / Figure 601
Σφόνδυλος κίονα (ΠΜΚ).
Drum (ΠΜΚ).

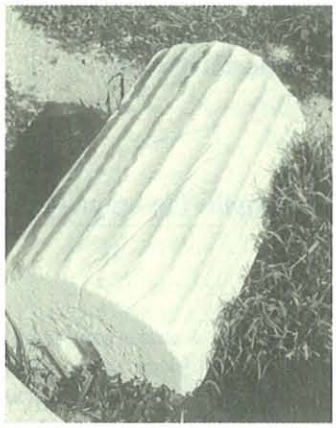

Εικόνα / Figure 602
Σφόνδυλος κίονα με *ραβδώσεις*. Αθήνα, Ακρόπολη, διάσπαρτα αρχιτεκτονικά μέλη της όψιμης αρχαιότητας (Λην: 1995, Π. Κουφόπουλος).
Drum with *fluting*. Athens, Acropolis, scattered architectural elements of late antiquity (Photo: 1995, P. Kouphopoulos).

σφόνδυλος α. & **σπόνδυλος** α. (**κίονα**) (εικ. 601-602)
Αγγλ.: drum
Αλβ.: rrotull f.; gur rrethor i kolonës m.
Γαλλ.: tambour m.
Γερμ.: Trommel f.; Säulentrommel f.
Ιταλ.: tamburo m.; rocchio (di colonna) m.; spondilo m.
Ρουμ.: tambur n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ствол (на колона) м.; тамбур м.
Βουλγ. (λατ.): stvol (na kolona) m.; tambur m.
Ρωσ. (κυριλλ.): барабан (ствола колонны) м.
Ρωσ. (λατ.): baraban (stvola kolonny) m.
Σερβ. (κυριλλ.): тамбур (стуба) м.
Σερβ. (λατ.): tambur (stuba) m.

Εικόνα / Figure 603
Σφραγίδα πλίνθων από παλαιοχριστιανική βασιλική, δεύτερη χρήση σε μεσοβυζαντινή εκκλησία. Μακεδονία, Παράδεισος Νέστου (αρχαία Τόπειρος) (Λήψη: Κ. Τσουρής).
Brickstamp from early Christian basilica, re-used in middle Byzantine church. Macedonia, Paradeisos Nestou (ancient Topeiros) (Photo: K. Tsouris).

σφραγίδα πλίνθων θ. & **σφραγίς πλίνθων** θ. (εικ. 603)
Αγγλ.: brickstamp
Αλβ.: vulë (në tullë) f.; stampë f.
Γαλλ.: marque (de brique) f.; estampille (de brique) f.
Γερμ.: Ziegelstempel m.
Ιταλ.: bollo m.
Ρουμ.: marcă (de cărămidă) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): печат (върху тухла) м.
Βουλγ. (λατ.): pečat (vŭrchu tuchla) m.
Ρωσ. (κυριλλ.): маркированная плинфа ж.
Ρωσ. (λατ.): markirovannaja plinfa ž.
Σερβ. (κυριλλ.): ознака опеке ж.; белеґ опеке м.
Σερβ. (λατ.): oznaka opeke ž.; beleg opeke m.

σφραγίς πλίνθων → **σφραγίδα πλίνθων**

σχέδιο(ν) ου. (εικ. 604)
Αγγλ.: drawing; (architectural) plan
Αλβ.: vizatim m.
Γαλλ.: dessin m.; plan m.
Γερμ.: Riss m.; Zeichnung f.; Entwurf m.; Darstellung f.
Ιταλ.: disegno (architettonico) m.
Ρουμ.: desen n.
Βουλγ. (κυριλλ.): рисунка ж.; план м.; чертеж м.
Βουλγ. (λατ.): risunka ž.; plan m.; čertež m.
Ρωσ. (κυριλλ.): рисунок м.; план м.; чертёж м.
Ρωσ. (λατ.): risunok m.; plan m.; čertež m.
Σερβ. (κυριλλ.): нацрт м.; план м.; цртеж м.
Σερβ. (λατ.): nacrt m.; plan m.; crtež m.

σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) ου. (εικ. 604.12-14) // πρβ. *προοπτική*
Αγγλ.: representation in perspective; perspective view
Αλβ.: pamje perspektive f.; perspektivë f.
Γαλλ.: representation en perspective f.; vue perspective f.
Γερμ.: perspektivische Darstellung f.; perspektivische Ansicht f.
Ιταλ.: rappresentazione prospettica f.; veduta prospettica f.
Ρουμ.: raprezentare în perspectivă f.; vedere perspectivă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): представяне в перспектива ср.
Βουλγ. (λατ.): predstavjane v perspektiva sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): перспективное изображение ср.
Ρωσ. (λατ.): perspektivnoe izobraženie sr.
Σερβ. (κυριλλ.): изґлед у перспективи м.
Σερβ. (λατ.): izgled u perspektivi m.

σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με δύο σημεία φυγής ου.· σχέδιο(ν): **προοπτική με δύο σημεία φυγής** θ. (εικ. 604.13)
Αγγλ.: perspective with two points of view
Αλβ.: perspektivë me dy vatra f.
Γαλλ.: perspective avec deux points de fuite f.
Γερμ.: Frontalperspektive mit zwei Fluchtpunkten f.
Ιταλ.: prospettiva con due punti di fuga f.
Ρουμ.: perspectivă cu două puncte de fugă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): двуфокусна перспектива ж.
Βουλγ. (λατ.): dvufokusna perspektiva ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): двухфокусная перспектива ж.
Ρωσ. (λατ.): dvuchfokusnaja perspektiva ž.
Σερβ. (κυριλλ.): перспектива са два недоґледа ж.
Σερβ. (λατ.): perspektiva sa dva nedogleda ž.

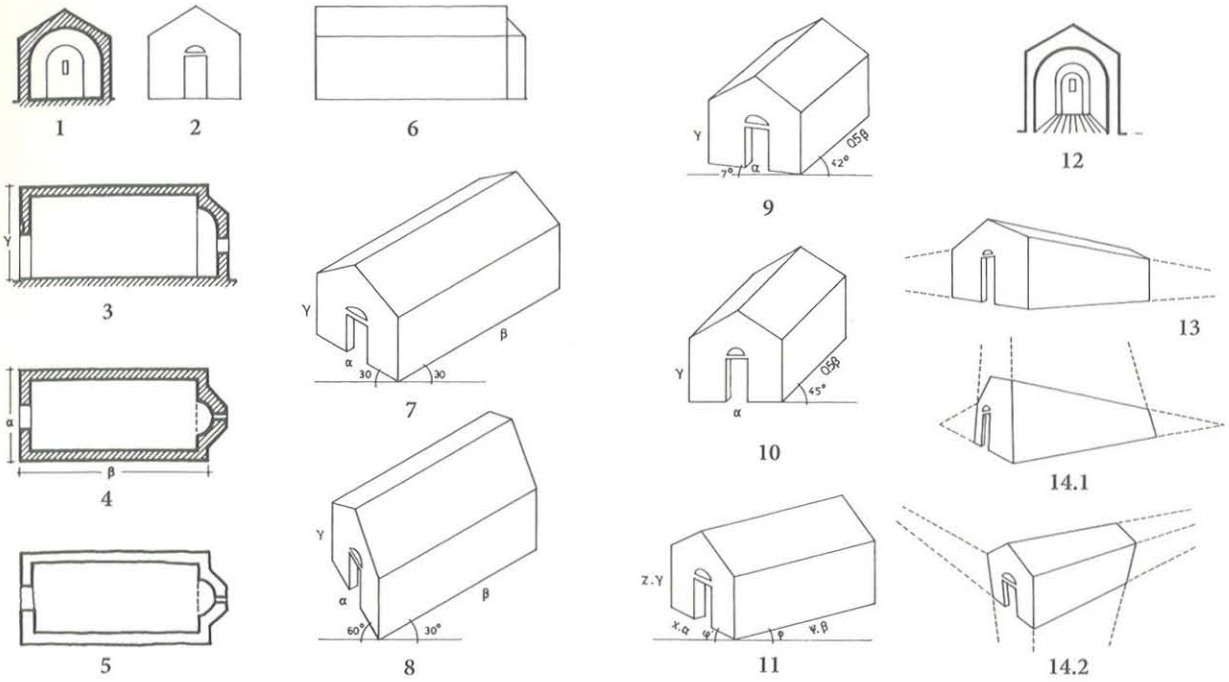

Εικόνα / Figure 604

Σχέδιο (ΜΜΚ). 1. *τομή κατά πλάτος* 2. δυτική *όψη*$_2$ (πρόσοψη) 3. *τομή κατά μήκος* 4. *κάτοψη* 5. *σκαρίφημα* κάτοψης 6. πλάγια *όψη*$_2$ (νότια) 7. *προβολή αξονομετρική ισομετρική* 8. *προβολή αξονομετρική (ισομετρική) οριζόντια* 9. *προβολή αξονομετρική διμετρική* 10. *προβολή αξονομετρική (ισομετρική) μετωπική* 11. *προβολή αξονομετρική τριμετρική* 12. σχέδιο: *κεντρικό προοπτικό με ένα σημείο φυγής* 13. σχέδιο: *προοπτικό με δύο σημεία φυγής* 14.1. σχέδιο: *προοπτικό με κεκλιμένο πίνακα και σημείο φυγής προς τα επάνω (προοπτική «βατράχου»)* 14.2. σχέδιο: *προοπτικό με κεκλιμένο πίνακα και σημείο φυγής προς τα κάτω (προοπτική «πτηνού»).*

Drawing (ΜΜΚ). 1. *cross section* 2. *elevation* (west) 3. *longitudinal section* 4. *ground plan* 5. *sketch* of ground plan 6. side *elevation* (south) 7. *isometric projection* 8. *axonometric military projection* 9. *dimetric projection* 10. *cavalier axonometric projection* 11. *trimetric projection* 12. *front perspective* 13. *perspective with two points of view* 14.1. *ground-level perspective* 14.2. *aerial perspective.*

σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με κεκλιμένο(ν) πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα επάνω ου.· σχέδιο(ν): **προοπτική βατράχου** θ. (εικ. 604.14.1)

Αγγλ.: ground-level perspective
Αλβ.: perspektivë me vatër nga sipër f.
Γαλλ.: perspective contre-plongeante f.
Γερμ.: Froschperspektive f.
Ιταλ.: prospettiva dal basso f.
Ρουμ.: perspectivă de la nivelul solului f.
Βουλγ. (κυριλλ.): перспектива със завишен хоризонт ж.; жабешка перспектива ж.
Βουλγ. (λατ.): perspektiva sŭs zavišen chorizont ž.; žabeška perspektiva ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): ляґушачья перспектива ж.
Ρωσ. (λατ.): ljagušač´ja perspektiva ž.
Σερβ. (κυριλλ.): жабља перспектива ж.
Σερβ. (λατ.): žablja perspektiva ž.

σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με κεκλιμένο(ν) πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα κάτω ου.· σχέδιο(ν): **προοπτική εξ απόπτου** θ.· **προοπτική πτηνού** θ. (εικ. 604.14.2)

Αγγλ.: aerial perspective
Αλβ.: perspektivë ajrore f.
Γαλλ.: perspective aérienne f.
Γερμ.: Vogelperspektive f.; Vogelschau f.
Ιταλ.: veduta "a volo d'uccello" f.; veduta aerea f.
Ρουμ.: perspectivă aeriană f.; perspectivă în zbor de pasăre f.
Βουλγ. (κυριλλ.): перспектива със занижен хоризонт ж.; перспектива от птичи поґлед ж.
Βουλγ. (λατ.): perspektiva sŭs zanižen chorizont ž.; perspektiva ot ptiči pogled ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): перспектива с птичьеґо полёта ж.
Ρωσ. (λατ.): perspektiva s ptič´ego polëta ž.
Σερβ. (κυριλλ.): птичја перспектива ж.
Σερβ. (λατ.): ptičja perspektiva ž.

σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) μετωπικό(ν) με ένα σημείο(ν) φυγής ου.· σχέδιο(ν): προοπτική μετωπική με ένα σημείο φυγής θ. (εικ. 604.12)
Αγγλ.: front perspective
Αλβ.: perspektivë qendrore (me nje vatër) f.
Γαλλ.: perspective du niveau f.
Γερμ.: Frontalperspektive (mit einem Fluchtpunkt) f.
Ιταλ.: veduta frontale f.
Ρουμ.: perspectivă de la nivelul ochiului cu un punct de fugă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): фронтална перспектива ж.
Βουλγ. (λατ.): frontalna perspektiva ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): фронтальное перспективное изображение ж.
Ρωσ. (λατ.): frontal'noe perspektivnoe izobraženie sr.
Σερβ. (κυριλλ.): фронтална перспектива ж.; чеона перспектива ж.
Σερβ. (λατ.): frontalna perspektiva ž.; čeona perspektiva ž.

σχέδιο(ν): αναπαράσταση θ. & αναπαράστασις θ.
Αγγλ.: reconstruction
Αλβ.: rikonstruksion m.; paraqitje rikonstruksioni f.
Γαλλ.: restitution f.
Γερμ.: Rekonstruktionszeichnung f.
Ιταλ.: disegno ricostruttivo m.
Ρουμ.: reconstituire f.
Βουλγ. (κυριλλ.): чертеж – възстановяване м.; чертеж-реконструкция м.
Βουλγ. (λατ.): čertež – vŭzstanovjavane m.; čertež-rekonstrukcija m.
Ρωσ. (κυριλλ.): чертёж реконструкции ж.
Ρωσ. (λατ.): čertëž rekonstrukcii ž.
Σερβ. (κυριλλ.): цртеж реконструкције м.
Σερβ. (λατ.): crtež rekonstrukcije m.

σχέδιο(ν): αναπαράστασις → σχέδιο(ν): αναπαράσταση

σχέδιο(ν): αξονομετρία → σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική

σχέδιο(ν): αξονομετρία διμετρική → σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική διμετρική

σχέδιο(ν): αξονομετρία ισομετρική → σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική ισομετρική

σχέδιο(ν): αξονομετρία οριζόντια στρατιωτική → σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική (ισομετρική) οριζόντια

σχέδιο(ν): αξονομετρία τριμετρική → σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική τριμετρική

σχέδιο(ν): αξονομετρική προβολή → σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική

σχέδιο(ν): διμετρική αξονομετρία → σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική διμετρική

σχέδιο(ν): διμετρική προβολή αξονομετρική → σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική διμετρική

σχέδιο(ν): ισομετρική αξονομετρία → σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική ισομετρική

σχέδιο(ν): ισομετρική προβολή αξονομετρική → σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική ισομετρική

σχέδιο(ν): κάτοψη θ. & κάτοψις θ. (εικ. 604.4)
Αγγλ.: ground plan; plan
Αλβ.: planimetri f.
Γαλλ.: plan m.
Γερμ.: Grundriss m.
Ιταλ.: pianta f.; planimetria f.
Ρουμ.: plan n.
Βουλγ. (κυριλλ.): хоризонтален разрез м.
Βουλγ. (λατ.): chorizontalen razrez m.
Ρωσ. (κυριλλ.): план м.; план на уровне фундамента м.
Ρωσ. (λατ.): plan m.; plan na urovne fundamenta m.
Σερβ. (κυριλλ.): план м.; основа ж.
Σερβ. (λατ.): plan m.; osnova ž.

σχέδιο(ν): κάτοψις → σχέδιο(ν): κάτοψη

σχέδιο(ν): μετωπική αξονομετρία → σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική (ισομετρική) μετωπική

σχέδιο(ν): μετωπική προβολή αξονομετρική (ισομετρική) → σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική (ισομετρική) μετωπική

σχέδιο(ν): οριζόντια προβολή αξονομετρική (ισομετρική) → σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική (ισομετρική) οριζόντια

σχέδιο(ν): οριζόντια στρατιωτική αξονομετρία → σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική (ισομετρική) οριζόντια

σχέδιο(ν): **όψη$_2$** θ. & **όψις$_2$** θ. (εικ. 604.2,6)
Αγγλ.: elevation
Αλβ.: pamje f.
Γαλλ.: élévation f.
Γερμ.: Aufriss m.
Ιταλ.: alzato m.; prospetto in elevazione m.
Ρουμ.: elevaţie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): изглед м.
Βουλγ. (λατ.): izgled m.
Ρωσ. (κυριλλ.): чертёж фасада м.; вертикальная проекция ж.
Ρωσ. (λατ.): čertëž fasada m.; vertikal'naja projekcija ž.
Σερβ. (κυριλλ.): изглед м.; вертикална пројекција ж.
Σερβ. (λατ.): izgled m.; vertikalna projekcija ž.

σχέδιο(ν): **όψις$_2$** → σχέδιο(ν): **όψη$_2$**

σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική** θ.· σχέδιον: **αξονομετρία** θ. (εικ. 604.7-11)
Αγγλ.: axonometric projection
Αλβ.: projeksion aksonometrik m.
Γαλλ.: axonométrie f.; projection axonométrique f.
Γερμ.: axonometrische Darstellung f.; Axonometrie f.
Ιταλ.: proiezione assonometrica f.; assonometria f.
Ρουμ.: proiecţie axonometrică f.; axonometrie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): аксонометрична проекция ж.; аксонометрия ж.
Βουλγ. (λατ.): aksonometrična proekcija ž.; aksonometrija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): аксонометрическая проекция ж.; аксонометрия ж.
Ρωσ. (λατ.): aksonometričeskaja projekcija ž.; aksonometrija ž.
Σερβ. (κυριλλ.): аксонометријска пројекција ж.; аксонометрија ж.
Σερβ. (λατ.): aksonometrijska projekcija ž.; aksonometrija ž.

σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική διμετρική** θ.· σχέδιο(ν): **αξονομετρία διμετρική** θ. (εικ. 604.9)
Αγγλ.: dimetric projection; dimetric drawing
Αλβ.: projeksion aksonometrik dimetrik m.; aksonometri dimetrike m.
Γαλλ.: projection axonométrique dimétrique f.; dimétrie f.
Γερμ.: dimetrische Darstellung f.; dimetrische Axonometrie f.; Dimetrie f.
Ιταλ.: proiezione dimetrica f.; assonometria dimetrica f.
Ρουμ.: proiecţie axonometrică dimetrică f.; axonometrie dimetrică f.
Βουλγ. (κυριλλ.): диметрична проекция ж.; диметрична аксонометрия ж.
Βουλγ. (λατ.): dimetrična proekcija ž.; dimetrična aksonometrija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): диметрическая проекция ж.; диметрическая аксонометрия ж.
Ρωσ. (λατ.): dimetričeskaja projekcija ž.; dimetričeskaja aksonometrija ž.
Σερβ. (κυριλλ.): диметријска пројекција ж.; диметријска аксонометрија ж.
Σερβ. (λατ.): dimetrijska projekcija ž.; dimetrijska aksonometrija ž.

σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική ισομετρική** θ.· σχέδιο(ν): **αξονομετρία ισομετρική** θ. (εικ. 604.7)
Αγγλ.: isometric projection; isometric drawing
Αλβ.: projeksion aksonometrik izometrik m.; aksonometri izometrike m.
Γαλλ.: projection axonométrique isométrique f.; isométrie f.
Γερμ.: isometrische Darstellung f.; isometrische Axonometrie f.; Isometrie f.
Ιταλ.: proiezione isometrica f.; assonometria isometrica f.
Ρουμ.: izometrie f.; axonometrie izometrică f.; proiecţie axonometrică izometrică f.
Βουλγ. (κυριλλ.): изометрична проекция ж.; изометрия ж.
Βουλγ. (λατ.): izometrična proekcija ž.; izometrija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): изометрическая проекция ж.; изометрическая аксонометрия ж.
Ρωσ. (λατ.): izometričeskaja projekcija ž.; izometričeskaja aksonometrija ž.
Σερβ. (κυριλλ.): изометријска пројекција ж.; изометрија ж.
Σερβ. (λατ.): izometrijska projekcija ž.; izometrija ž.

σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική (ισομετρική) μετωπική** θ.[259] (εικ. 604.10)
Αγγλ.: cavalier axonometric projection
Αλβ.: projeksion aksonometrik ballor m.; aksonometri ballore m.
Γαλλ.: projection axonométrique cavalière f.
Γερμ.: Kavalierriss m.
Ιταλ.: assonometria cavaliera f.
Ρουμ.: persectivă cavalieră f.
Βουλγ. (κυριλλ.): аксонометрия с точна мярка на фасадата и скъсяване на надлъжните страни ж.
Βουλγ. (λατ.): aksonometrija s točna mjarka na fasadata i skŭsjavane na nadlŭžnite strani ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): аксонометрия с точной мерой на фасаде и сокращением на продольных сторонах ж.
Ρωσ. (λατ.): aksonometrija s točnoj meroj na fasade i sokraščenijem na prodol'nych storonach ž.
Σερβ. (κυριλλ.): коса пројекција ж.
Σερβ. (λατ.): kosa projekcija ž.

σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική (ισομετρική) οριζόντια** θ.· σχέδιο(ν): **αξονομετρία οριζόντια στρατιωτική** θ. (εικ. 604.8)
Αγγλ.: military axonometric projection
Αλβ.: projeksion aksonometrik ushtarak m.; aksonometri ushtarake m.
Γαλλ.: projection axonométrique militaire f.
Γερμ.: Militärriss m.
Ιταλ.: proiezione militare f.; assonometria militare f.
Ρουμ.: proiecţie axonometrică militară f.; axonometrie militară f.
Βουλγ. (κυριλλ.): изометрия с поґлед отґоре ж.
Βουλγ. (λατ.): izometrija s pogled otgore ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): военная аксонометрическая проекция ж.
Ρωσ. (λατ.): voennaja aksonometričeskaja proekcija ž.
Σερβ. (κυριλλ.): војна аксонометрија ж.
Σερβ. (λατ.): vojna aksonometrija ž.

σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική τριμετρική** θ.· σχέδιο(ν): **αξονομετρία τριμετρική** θ. (εικ. 604.11)
Αγγλ.: trimetric projection; trimetric drawing
Αλβ.: projeksion aksonometrik trimetrik m.; aksonometri trimetrike m.
Γαλλ.: projection axonométrique trimétrique f.; trimétrie f.
Γερμ.: trimetrische Darstellung f.; trimetrische Axonometrie f.
Ιταλ.: proiezione trimetrica f.; assonometria trimetrica f.
Ρουμ.: proiecţie axonometrică trimetrică f.; axonometrie trimetrică f.
Βουλγ. (κυριλλ.): триметрична проекция ж.; триметрична аксонометрия ж.
Βουλγ. (λατ.): trimetrična proekcija ž.; trimetrična aksonometrija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): триметрическая проекция ж.; триметрическая аксонометрия ж.
Ρωσ. (λατ.): trimetričeskaja proekcija ž.; trimetričeskaja aksonometrija ž.
Σερβ. (κυριλλ.): триметријска пројекција ж.; триметријска аксонометрија ж.
Σερβ. (λατ.): trimetrijska projekcija ž.; trimetrijska aksonometrija ž.

σχέδιο(ν): **προβολή διμετρική αξονομετρική** → σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική διμετρική**

σχέδιο(ν): **προβολή ισομετρική αξονομετρική** → σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική ισομετρική**

σχέδιο(ν): **προβολή μετωπική (ισομετρική) αξονομετρική** → σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική (ισομετρική) μετωπική**

σχέδιο(ν): **προοπτική βατράχου** → σχέδιο(ν) **προοπτικό(ν) μετωπικόν με κεκλιμένο πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα επάνω**

σχέδιο(ν): **προβολή οριζόντια (ισομετρική) αξονομετρική** → σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική (ισομετρική) οριζόντια**

σχέδιο(ν): **προβολή τριμετρική αξονομετρική** → σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική τριμετρική**

σχέδιο(ν): **προοπτική εξ απόπτου** → σχέδιο(ν) **προοπτικό(ν) με κεκλιμένο πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα κάτω**

σχέδιο(ν): **προοπτική μετωπική με ένα σημείο φυγής** → σχέδιο(ν) **προοπτικό(ν) μετωπικόν με ένα σημείο φυγής**

σχέδιο(ν): **προοπτική με δύο σημεία φυγής** → σχέδιο(ν) **προοπτικό(ν) με δύο σημεία φυγής**

σχέδιο(ν): **σκαρίφημα** ου. (εικ. 604.5)
Αγγλ.: sketch
Αλβ.: skicë f.
Γαλλ.: croquis m.; esquisse f.
Γερμ.: Skizze f.
Ιταλ.: schizzo m.
Ρουμ.: schiţă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): скица ж.; рисунка ж.
Βουλγ. (λατ.): skica ž.; risunka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): набросок м.; эскиз м.
Ρωσ. (λατ.): nabrosok m.; ėskiz m.
Σερβ. (κυριλλ.): скица ж.
Σερβ. (λατ.): skica ž.

σχέδιο(ν): **στρατιωτική αξονομετρία οριζόντια** → σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική (ισομετρική) οριζόντια**

σχέδιο(ν): **τομή** θ. (εικ. 604.1,3)
Αγγλ.: section
Αλβ.: prerje f.
Γαλλ.: coupe f.
Γερμ.: Schnitt m.
Ιταλ.: sezione f.
Ρουμ.: secţiune f.
Βουλγ. (κυριλλ.): разрез м.
Βουλγ. (λατ.): razrez m.
Ρωσ. (κυριλλ.): разрез м.
Ρωσ. (λατ.): razrez m.
Σερβ. (κυριλλ.): пресек м.
Σερβ. (λατ.): presek m.

σχέδιο(ν): **τομή κατά μήκος** θ. (εικ. 604.3)
Αγγλ.: longitudinal section
Αλβ.: prerje gjatësore f.
Γαλλ.: coupe longitudinale f.
Γερμ.: Längsschnitt m.
Ιταλ.: sezione longitudinale f.
Ρουμ.: secţiune longitudinală f.
Βουλγ. (κυριλλ.): надлъжен разрез м.
Βουλγ. (λατ.): nadlŭžen razrez m.
Ρωσ. (κυριλλ.): продольный разрез м.
Ρωσ. (λατ.): prodol'nyj razrez m.
Σερβ. (κυριλλ.): подужни пресек м.
Σερβ. (λατ.): podužni presek m.

σχέδιο(ν): **τομή κατά πλάτος** θ.˙ σχέδιο(ν): **τομή εγκάρσια** θ. (εικ. 604.1)
Αγγλ.: cross section; transverse section
Αλβ.: prerje tërthore f.
Γαλλ.: coupe transversale f.
Γερμ.: Querschnitt m.
Ιταλ.: sezione trasversale f.
Ρουμ.: secţiune transversală f.
Βουλγ. (κυριλλ.): напречен разрез м.
Βουλγ. (λατ.): naprečen razrez m.
Ρωσ. (κυριλλ.): поперечный разрез м.
Ρωσ. (λατ.): poperečnyj razrez m.
Σερβ. (κυριλλ.): попречни пресек м.
Σερβ. (λατ.): poprečni presek m.

σχιστόλιθος α.
Αγγλ.: schist; slate
Αλβ.: shist (lloj guri) m.
Γαλλ.: schiste m.; ardoise f.
Γερμ.: Schiefer m.
Ιταλ.: scisto m.; ardesia f.
Ρουμ.: şist n.; ardezie f
Βουλγ. (κυριλλ.): шиста ж.; шифер м.
Βουλγ. (λατ.): šista ž.; šifer m.
Ρωσ. (κυριλλ.): шифер м.; сланец м.
Ρωσ. (λατ.): šifer m.; slanec m.
Σερβ. (κυριλλ.): шкриљац м.
Σερβ. (λατ.): škriljac m.

σχοινί(ον) → κόσμημα: **σχοινί(ον)**

σωλήν → **σωλήνα**

σωλήνα θ. & **σωλήνας** α. & **σωλήν** α.
Αγγλ.: pipe
Αλβ.: tub m.
Γαλλ.: tube m.; pipe f.
Γερμ.: Rohr n.; Röhre f.
Ιταλ.: tubo m.; tubulo m.
Ρουμ.: ţeavă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): тръба ж.
Βουλγ. (λατ.): trŭba ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): труба ж.
Ρωσ. (λατ.): truba ž.
Σερβ. (κυριλλ.): цев ж.
Σερβ. (λατ.): cev ž.

σωλήνας → **σωλήνα**

σωματοθήκη → τάφος: **θήκη**

Τ

ταβάνι → **οροφή**$_1$

ταινία$_1$ θ.· **ζώνη** θ. (εικ. 605) // πρβ. *ζωφόρος*
Αγγλ.: frieze; band
Αλβ.: brez m.; frizë f.
Γαλλ.: bande f.; frise f.;
Γερμ.: Band n.; Fries m.; Zone f.
Ιταλ.: banda f.; fascia f.
Ρουμ.: bandă f.; friză f.
Βουλγ. (κυριλλ.): лента ж.; фриз м.
Βουλγ. (λατ.): lenta ž.; friz m.
Ρωσ. (κυριλλ.): пояс м.; фриз м.
Ρωσ. (λατ.): pojas m.; friz m.
Σερβ. (κυριλλ.): трака ж.; појас м.
Σερβ. (λατ.): traka ž.; pojas m.

ταινία$_2$ **(επίπεδη, στενή)** → κυμάτιο(ν): **ταινία**$_2$ **(επίπεδη, στενή)**

ταινία λοξότμητη → κυμάτιο(ν): **ταινία λοξότμητη**

ταινία οδοντωτή θ.· **ταινία πριονωτή** θ. [σπάν.] (εικ. 606α)
Αγγλ.: dentil course; saw-tooth course; dogtooth course
Αλβ.: kornizë në formë dhëmbësh sharre f.
Γαλλ.: cordon de dents m.; cordon en dents de scie m.
Γερμ.: Zahnfries m.; Sägezahnfries m.; Sägefries m.
Ιταλ.: fregio a dentelli m.
Ρουμ.: dinţi de ferăstrău m. pl.
Βουλγ. (κυριλλ.): назъбена лента ж.; зъборез м.
Βουλγ. (λατ.): nazŭbena lenta ž.; zŭborez m.
Ρωσ. (κυριλλ.): поребрик м.
Ρωσ. (λατ.): porebrik m.
Σερβ. (κυριλλ.): зупчасти венац м.; венац тестерасто озупчен м.
Σερβ. (λατ.): zupčasti venac m.; venac testerasto ozupčen m.

ταινία πριονωτή → **ταινία οδοντωτή**

ταινιόδετοι δίδυμοι κιονίσκοι → **κιονίσκοι δίδυμοι ταινιόδετοι**
ταρσανάς → **αρσανάς**

ταυόμορφος πεσσός*

ταφικό(ν) παρεκκλήσι-ο(ν) → **παρεκκλήσι-ο(ν) νεκρικό(ν)**

ταφόπετρα θ.· **ταφόπλακα** θ. (εικ. 607)
Αγγλ.: tombstone
Αλβ.: gur varri m.
Γαλλ.: pierre de tombeau f.; pierre tombale f.; dalle de tombeau f.; dalle funéraire f.
Γερμ.: Grabstein m.; Grabplatte f.
Ιταλ.: lastra tombale f.; lapide tombale f.
Ρουμ.: piatră de mormânt f.; piatră funerară f.
Βουλγ. (κυριλλ.): надгробен камък м.; надгробна плоча ж.
Βουλγ. (λατ.): nadgroben kamŭk m.; nadgrobna ploča ž.

Εικόνα / Figure 605
Ταινία$_1$ με επιγραφή και ανάγλυφη διακόσμηση. Βοιωτία, Σκριπού, Κοίμηση της Θεοτόκου, 873-874 (ΛΗΨΗ: 1969).
Επιγραφή: «+Παναγηα Θεοτωκε συν το μονωγενη σου...».
Frieze with inscription and relief decoration. Boeotia, Skripou, Dormition of the Virgin, 873-874 (PHOTO: 1969).
Inscription: «+Virgin Mary Theotokos [Christ Bearer] with your only begotten [son]...».

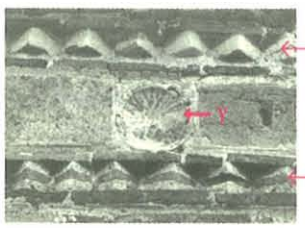

Εικόνα / Figure 606
Ταινία οδοντωτή (α) και *γείσο*$_1$ *οδοντωτό* (β). *Εφυαλωμένο σκυφίο* (γ) στον ενδιάμεσο *δόμο*. Μάνη, Χαρούδα, Ταξιάρχης, τέλη 11ου αι. (ΛΗΨΗ: 1993).
Dentil course (α) and *dentil cornice* (β). *Glazed bowl* (γ) in *course* in between. Mani, Charouda, Taxiarches, late 11th c. (PHOTO: 1993).

Εικόνα / Figure 607
Ανάγλυφη *ταφόπλακα* του μεγάλου μαγίστρου Antoni de Fluvian (1421-1437) ή του Jean Bonpart de Lastic (1437-1454). Ρόδος, Μεσαιωνική έκθεση στο Παλάτι του Μεγάλου Μαγίστρου, αρ. ευρ. Φ16 (ΛΗΨΗ: 1994, 4η ΕΒΑ).
Relief *tombstone* of the Grand Master Antoni de Fluvian (1421-1437) or Jean Bonpart de Lastic (1437-1454). Rhodes, Medieval exhibit at the Grand Master's Palace, inv. no. Φ16 (PHOTO: 1994, 4th EBA).

Ρωσ. (κυριλλ.): надгробная плита ж.; надгробный камень м.; надгробие ср.
Ρωσ. (λατ.): nadgrobnaja plita ž.; nadgrobnyj kamen′ m.; nadgrobie sr.
Σερβ. (κυριλλ.): надгробни камен м.; надгробна плоча ж.
Σερβ. (λατ.): nadgrobni kamen m.; nadgrobna ploča ž.

ταφόπλακα → **ταφόπετρα**

τάφος α. (εικ. 608-619) // πρβ. *μημόριο(ν)*
Αγγλ.: grave; tomb
Αλβ.: varr m.
Γαλλ.: tombe f.
Γερμ.: Grab n.; Grabbau m.
Ιταλ.: tomba f.; sepolcro m.
Ρουμ.: mormânt n.
Βουλγ. (κυριλλ.): гроб м.; гробница ж.
Βουλγ. (λατ.): grob m.; grobnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): усыпальница ж.; гробница ж.
Ρωσ. (λατ.): usypal′nica ž.; grobnica ž.
Σερβ. (κυριλλ.): гроб м.
Σερβ. (λατ.): grob m.

τάφος καλυβίτης α.· **τάφος κεραμοσκέπαστος** α.· **τάφος κεραμοσκεπής** α. (εικ. 608)
Αγγλ.: tile-covered grave
Αλβ.: varr me tjegulla m.
Γαλλ.: tombe à tuiles f.
Γερμ.: Ziegelgrab n.
Ιταλ.: tomba alla cappuccina f.
Ρουμ.: mormânt cu olane n.

Βουλγ. (κυριλλ.): гроб покрит с керемиди м.
Βουλγ. (λατ.): grob pokrit s keremidi m.
Ρωσ. (κυριλλ.): моґила, покрытая черепицей ж.
Ρωσ. (λατ.): mogila, pokrytaja čerepicej ž.
Σερβ. (κυριλλ.): опеком зидана гробница ж.
Σερβ. (λατ.): opekom zidana grobnica ž.

τάφος καμαροσκέπαστος α.· **τάφος καμαροειδής** α.· **τάφος καμαροσκεπής** α.· **τάφος καμαρωτός** α.· **τάφος σαμαρωτός** α.· **τάφος σαμαροειδής** α.[260] (εικ. 609)
Αγγλ.: vaulted grave
Αλβ.: varr me qemer m.
Γαλλ.: tombe en berceau f.
Γερμ.: tonnengewölbtes Grab n.

Εικόνα / Figure 608
Τάφος καλυβίτης. Πιερία, Λουλουδιές Κίτρους, επισκοπικό συγκρότημα, νεκροταφείο στον περίβολο της Βασιλικής, 6ος αι. (ΛΗΨΗ: 1994, Ε. Μαρκή).
Tile-covered grave. Pieria, Louloudies of Kitros, episcopal complex, cemetery in precinct of Basilica, 6th c. (PHOTO: 1994, E. Marki).

Εικόνα / Figure 609
Τάφος καμαροσκέπαστος με θυραία είσοδο. Πιερία, Λουλουδιές Κίτρους, επισκοπικό συγκρότημα, νεκροταφείο στον περίβολο της Βασιλικής, 6ος αι. (ΛΗΨΗ: 1994, Ε. Μαρκή).
Vaulted grave with door-like entrance. Macedonia, Pieria, Louloudies of Kitros, episcopal complex, cemetery in precinct of Basilica, 6th c. (PHOTO: 1994, E. Marki).

Εικόνα / Figure 610
Τάφος κιβωτιόσχημος. Θεσσαλονίκη, ανατολικό νεκροταφείο, 4ος-5ος αι. (ΛΗΨΗ: 1994, Ε. Πελεκανίδου).
Cist grave. Thessalonike, east cemetery, 4th-5th c.
(Photo: 1994, E. Pelekanidou).

Ιταλ.: tomba a volta f.; tomba a caisson f.
Ρουμ.: mormânt boltit n.
Βουλγ. (κυριλλ.): засводена гробница ж.
Βουλγ. (λατ.): zasvodena grobnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): сводчатая гробница ж.; склеп м.
Ρωσ. (λατ.): svodcataja grobnica ž.; sklep m.
Σερβ. (κυριλλ.): засведена гробница ж.
Σερβ. (λατ.): zasvedena grobnica ž.

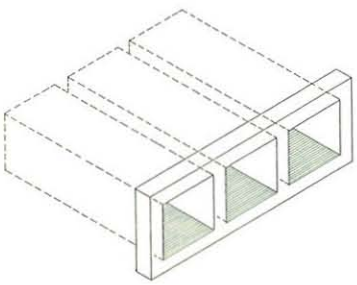

Εικόνα / Figure 611
Τάφοι κλιβανοειδείς (ΜΜΚ).
Loculi (MMK).

Εικόνα / Figure 612
Τάφος λακκοειδής. Κως, Καρδάμαινα, θέση Θόλοι, νεκροταφείο, περίοδος Ιπποτοκρατίας (1314-1522) (ΛΗΨΗ: 1995, Σ. Ντιντιούμη).
Shaft grave. Cos, Kardamaina, site of Tholoi, cemetery, Crusader period on Cos (1314-1522)
(Photo: 1995, S. Didioumi).

τάφος καμαροειδής → **τάφος καμαροσκέπαστος**

τάφος καμαροσκεπής → **τάφος καμαροσκέπαστος**

τάφος καμαρωτός → **τάφος καμαροσκέπαστος**

τάφος κεραμοσκέπαστος → **τάφος καλυβίτης**

τάφος κεραμοσκεπής → **τάφος καλυβίτης**

τάφος κιβωτιόσχημος α. (εικ. 610)
Αγγλ.: cist grave; cist tomb
Αλβ.: varr në formë kase m.
Γαλλ.: tombe à ciste f.
Γερμ.: Kistengrab n.
Ιταλ.: tomba a cassa f.; tomba a cista f.
Ρουμ.: mormânt în cistă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): цистов гроб м.
Βουλγ. (λατ.): cistov grob m.
Ρωσ. (κυριλλ.): каменная гробница ж.; циста ж.
Ρωσ. (λατ.): kamennaja grobnica ž.; cista ž.
Σερβ. (κυριλλ.): гроб у облику ковчега м.
Σερβ. (λατ.): grob u obliku kovčega m.

τάφος κλιβανοειδής α.[261] (εικ. 611, 210.2) // πρβ. τάφος: *θήκη*
Αγγλ.: loculus
Αλβ.: varr në formë furre m.; lokulus m.
Γαλλ.: loculus m.
Γερμ.: Loculus m.; Loculusgrab n.
Ιταλ.: tomba a forno f.; loculo m.
Ρουμ.: loculus
Βουλγ. (κυριλλ.): локул м.
Βουλγ. (λατ.): lokul m.
Ρωσ. (κυριλλ.): локулус м.; захоронение ср.
Ρωσ. (λατ.): lokulus m.; zachoronenije sr.
Σερβ. (κυριλλ.): локулус м.
Σερβ. (λατ.): lokulus m.

τάφος λακκοειδής α.· **λάκκος**$_2$ α. (εικ. 612)
Αγγλ.: shaft grave; shaft tomb; pit grave
Αλβ.: varr në formë kanali m.
Γαλλ.: tombe à fosse f.; tombe à puits f.
Γερμ.: Grubengrab n.
Ιταλ.: tomba a fossa f.; tomba a forma f.
Ρουμ.: groapă de mormânt f.
Βουλγ. (κυριλλ.): шахтова гробница ж.
Βουλγ. (λατ.): šachtova grobnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): грунтовая моґила ж.
Ρωσ. (λατ.): gruntovaja mogila ž.
Σερβ. (κυριλλ.): рака ж.; гроб м.
Σερβ. (λατ.): raka ž.; grob m.

τάφος λαξευμένος α.· **τάφος λαξευτός** α.
Αγγλ.: rock-cut tomb
Αλβ.: varr shkëmbor m.
Γαλλ.: tombe rupestre f.
Γερμ.: Felsengrab n.; Felsgrab n.
Ιταλ.: tomba rupestre f.
Ρουμ.: mormânt rupestru n.
Βουλγ. (κυριλλ.): скална гробница ж.
Βουλγ. (λατ.): skalna grobnica ž.

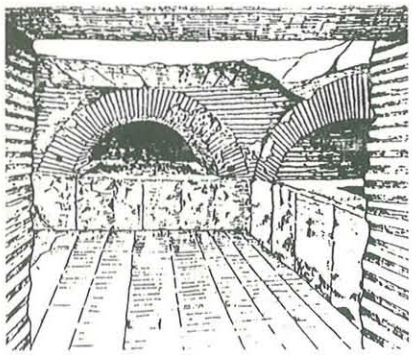

Εικόνα / Figure 613
Αρκοσόλιο, προοπτική αναπαράσταση. Αθήνα, Βασιλική Ιλισσού, μαρτύριο Αγίου Λεωνίδη, 4ος αι. (Σωτηρίου ²1962, εικ. 46).
Arcosolium, perspective reconstruction. Athens, Ilissos Basilica, Martyrium of St Leonides, 4th c. (Σωτηρίου ²1962, fig. 46).

Εικόνα / Figure 614
Αρκοσόλιο. Αθήνα, Βασιλική Ιλισσού, μαρτύριο Αγίου Λεωνίδη, 4ος αι. (Λησή: 1985).
Arcosolium. Athens, Ilissos Basilica, Martyrium of St Leonides, 4th c. (Photo: 1985).

Εικόνα / Figure 615
Αρκοσόλιο Μιχαήλ Τορνίκη. Κωνσταντινούπολη, Μονή Χώρας, νότιος τοίχος παρεκκλησίου, μετά το 1328 (Λησή: 1985).
Arcosolium of Michael Tornikes. Constantinople, Chora Monastery, south wall of chapel, after 1328 (Photo: 1985).

Ρωσ. (κυριλλ.): скальное захоронение ср.
Ρωσ. (λατ.): skal'noe zachoronenie sr.
Σερβ. (κυριλλ.): ґробница у стени ж.
Σερβ. (λατ.): grobnica u steni ž.

τάφος λαξευτός → **τάφος λαξευμένος**

τάφος μνημειακός α. // πρβ. τάφος: *μαυσωλείο(ν)*
Αγγλ.: burial vault; sepulchre
Αλβ.: varr përkujtimor m.
Γαλλ.: tombeau m.; sépulcre m.
Γερμ.: Grabmonument n.; Grabmal n.
Ιταλ.: monumento sepolcrale m.
Ρουμ.: monument funerar n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ґроб с паметник м.
Βουλγ. (λατ.): grob s pametnik m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґробница с надґробием ж.
Ρωσ. (λατ.): grobnica s nadgrobiem ž.
Σερβ. (κυριλλ.): спомен ґробница ж.
Σερβ. (λατ.): spomen grobnica ž.

Τάφος Πανάγιος α.
Αγγλ.: Holy Sepulchre
Αλβ.: Varri i Shenjtë m.
Γαλλ.: Saint Sépulcre f.
Γερμ.: Heiliges Grab n.
Ιταλ.: Santo Sepolcro m.
Ρουμ.: Sfântul Mormânt n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ґроб Господен м.; Божи ґроб м.
Βουλγ. (λατ.): grob Gospoden m.; Boži grob m.
Ρωσ. (κυριλλ.): Гроб Господень м.
Ρωσ. (λατ.): Grob Gospoden' m.
Σερβ. (κυριλλ.): Свети Гроб м.; Христов Гроб м.
Σερβ. (λατ.): Sveti Grob m.; Hristov Grob m.

τάφος σαμαροειδής → **τάφος καμαροσκέπαστος**

τάφος σαμαρωτός → **τάφος καμαροσκέπαστος**

τάφος: **αρκοσόλιο(ν)** ου.[262] (εικ. 613-615)
Αγγλ.: arcosolium
Αλβ.: arcosol m.
Γαλλ.: arcosolium m.; arcosole m.
Γερμ.: Arcosolium n.; Arkosol n.; Arkosolgrab n.
Ιταλ.: arcosolio m.
Ρουμ.: arcosolium; arcosoliu n.
Βουλγ. (κυριλλ.): аркосолий м.
Βουλγ. (λατ.): arkosolij m.
Ρωσ. (κυριλλ.): аркосолий м.
Ρωσ. (λατ.): arkosolij m.
Σερβ. (κυριλλ.): аркосолијум м.; аркосолиј м.
Σερβ. (λατ.): arkosolijum m.; arkosolij m.

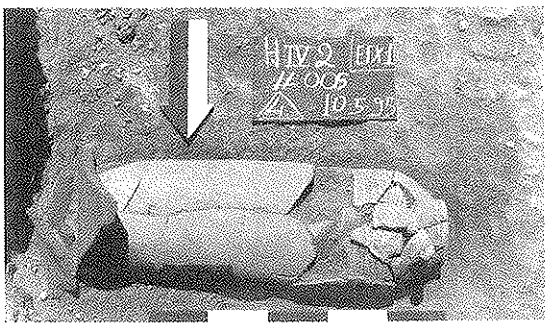

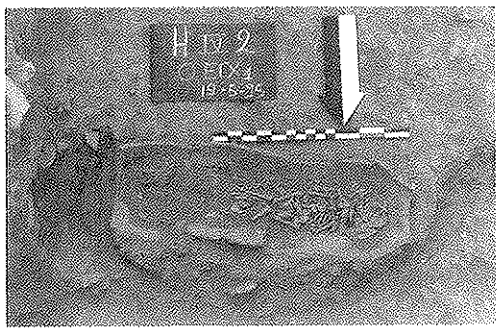

Εικόνα / Figure 616
Εγχυτρισμός. Πιερία, Λουλουδιές Κίτρους, επισκοπικό συγκρότημα, 6ος αι. (ΛΗΨΗ: 1994, Ε. Μαρκή)
Jar burial. Pieria, Louloudies of Kitros, episcopal complex, 6th c. (PHOTO: 1994, E. Marki).

τάφος: εγχυτρισμός α.[263] (εικ. 616)
Αγγλ.: jar burial
Αλβ.: varr në formë qypi m.; enhitrismos m.
Γαλλ.: tombe à jarre f.; enchytrismos m.; enchytrisme m.
Γερμ.: Gefäßbestattung f.
Ιταλ.: tomba in anfora f.
Ρουμ.: urnă funerară f.; mormânt de incinerație n.
Βουλγ. (κυριλλ.): урна ж.
Βουλγ. (λατ.): urna ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): погребение в керамическом сосуде ср.
Ρωσ. (λατ.): pogrebenie v keramičeskom sosude sr.
Σερβ. (κυριλλ.): гроб у керамичкој посуди м.
Σερβ. (λατ.): grob u keramičkoj posudi m.

τάφος: θήκη θ.· σωματοθήκη θ.· τόπος α.· **loculus** α.[264] (εικ. 617) // πρβ. *τάφος κλιβανοειδής*
Αγγλ.: loculus
Αλβ.: lokulus m.; varr në formë kase m.
Γαλλ.: loculus m.
Γερμ.: Loculus m.; Loculusgrab n.
Ιταλ.: loculo m.
Ρουμ.: loculus
Βουλγ. (κυριλλ.): локул м.
Βουλγ. (λατ.): lokul m.
Ρωσ. (κυριλλ.): локулус м.; захоронение ср.
Ρωσ. (λατ.): lokulus m.; zachoronenije sr.
Σερβ. (κυριλλ.): локулус м.
Σερβ. (λατ.): lokulus m.

τάφος: θήκη δίσωμη θ.· **loculus bisomus** α. (εικ. 617.1)
Αγγλ.: loculus bisomus
Αλβ.: lokulus dytrupësh m.
Γαλλ.: loculus bisomus m.
Γερμ.: Loculus bisomus m.
Ιταλ.: loculo bisomo m.
Ρουμ.: loculus bisomus
Βουλγ. (κυριλλ.): двуделен локул м.
Βουλγ. (λατ.): dvudelen lokul m.
Ρωσ. (κυριλλ.): двойное захоронение ср.
Ρωσ. (λατ.): dvojnoe zachoronenie sr.
Σερβ. (κυριλλ.): дводелни локулус м.
Σερβ. (λατ.): dvodelni lokulus m.

τάφος: θήκη τετράσωμη θ.· **loculus quadrisomus** α. (εικ. 617.3)
Αγγλ.: loculus quadrisomus
Αλβ.: lokulus katërtrupësh m.
Γαλλ.: loculus quadrisomus m.
Γερμ.: Loculus quadrisomus m.
Ιταλ.: loculo quadrisomo m.
Ρουμ.: loculus quadrisomus
Βουλγ. (κυριλλ.): четириделен локул м.
Βουλγ. (λατ.): četiridelen lokul m.
Ρωσ. (κυριλλ.): четырёхместное захоронение ср.
Ρωσ. (λατ.): četyrëchmestnoe zachoronenie sr.
Σερβ. (κυριλλ.): четвороделни локулус м.
Σερβ. (λατ.): četvorodelni lokulus m.

τάφος: θήκη τρίσωμη θ.· **loculus trisomus** α. (εικ. 617.2)
Αγγλ.: loculus trisomus
Αλβ.: lokulus tretrupësh m.
Γαλλ.: loculus trisomus m.
Γερμ.: Loculus trisomus m.
Ιταλ.: loculo trisomo m.
Ρουμ.: loculus trisomus
Βουλγ. (κυριλλ.): триделен локул м.
Βουλγ. (λατ.): tridelen lokul m.
Ρωσ. (κυριλλ.): трёхместное захоронение ср.
Ρωσ. (λατ.): trëchmestnoe zachoronenie sr.
Σερβ. (κυριλλ.): троделни локулус м.
Σερβ. (λατ.): trodelni lokulus m.

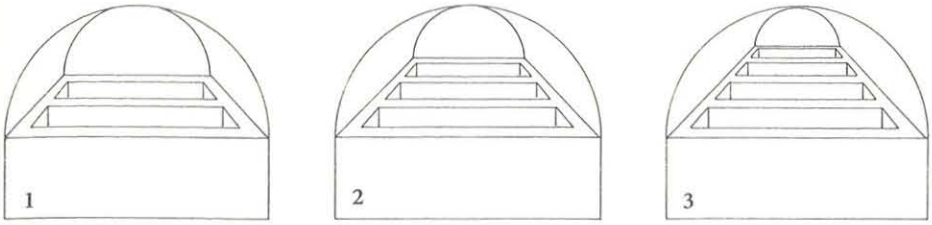

Εικόνα / Figure 617
Θήκη. 1. *δίσωμη* 2. *τρίσωμη* 3. *τετράσωμη* (ΜΜΚ).
Loculus. 1. *bisomus* 2. *trisomus* 3. *quatrisomus* (ΜΜΚ).

τάφος: **μαυσωλείο(ν)** ου. (εικ. 618) // πρβ. τάφος *μνημειακός*
Αγγλ.: mausoleum
Αλβ.: mausole m.
Γαλλ.: mausolée m.
Γερμ.: Mausoleum n.
Ιταλ.: mausoleo m.
Ρουμ.: mausoleu n.
Βουλγ. (κυριλλ.): мавзолей м.
Βουλγ. (λατ.): mavzolej m.
Ρωσ. (κυριλλ.): мавзолей м.
Ρωσ. (λατ.): mavzolej m.
Σερβ. (κυριλλ.): маузолеј м.
Σερβ. (λατ.): mauzolej m.

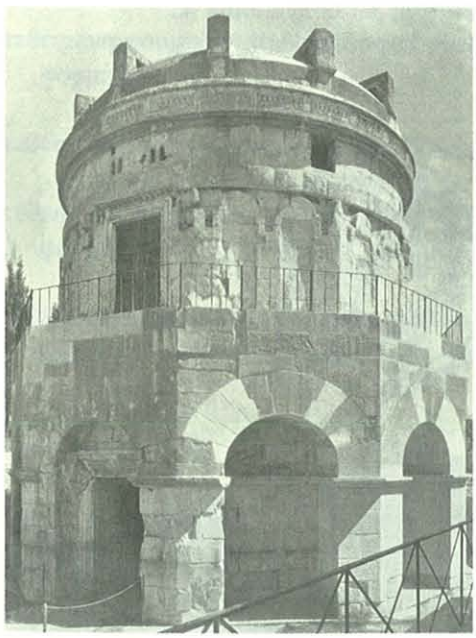

Εικόνα / Figure 618
Μαυσωλείο Θεοδωρίχου. Ραβέννα, περίπου 526 (Λήψη: R. Farioli).
Mausoleum of Theodorichus. Ravenna, ca. 526 (Photo: R. Farioli).

τάφος: **σαρκοφάγος** θ.˙ **λάρνακα** θ. & **λάρναξ** θ. (εικ. 619, 17)
Αγγλ.: sarcophagus
Αλβ.: sarkofag m.
Γαλλ.: sarcophage m.; coffret funéraire m.
Γερμ.: Sarkophag m.
Ιταλ.: sarcofago m.; arca f.
Ρουμ.: sarcofag n.
Βουλγ. (κυριλλ.): саркофаґ м.
Βουλγ. (λατ.): sarkofag m.
Ρωσ. (κυριλλ.): саркофаґ м.
Ρωσ. (λατ.): sarkofag m.
Σερβ. (κυριλλ.): саркофаґ м.
Σερβ. (λατ.): sarkofag m.

τάφος: **υπόγειο(ν)** ου.
Αγγλ.: hypogeum
Αλβ.: hipogje m.; varr i nëndheshëm m.
Γαλλ.: hypogée m.; caveau (funéraire) m.
Γερμ.: Hypogäum n.
Ιταλ.: ipogeo m.
Ρουμ.: hipogeu n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ґробно подземие ср.; хипоґей м.
Βουλγ. (λατ.): grobno podzemie sr.; chipogej m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґипоґей м.
Ρωσ. (λατ.): gipogej m.
Σερβ. (κυριλλ.): хипоґеј м.
Σερβ. (λατ.): hipogej m.

Εικόνα / Figure 619
Σαρκοφάγος Αγίου Βαρβατιανού, 5ος αι.
Ραβέννα, καθεδρικός ναός (Λήψη: R. Farioli).
Sarcophagus of St Barbatian, 5th c.
Ravenna, cathedral (Photo: R. Farioli).

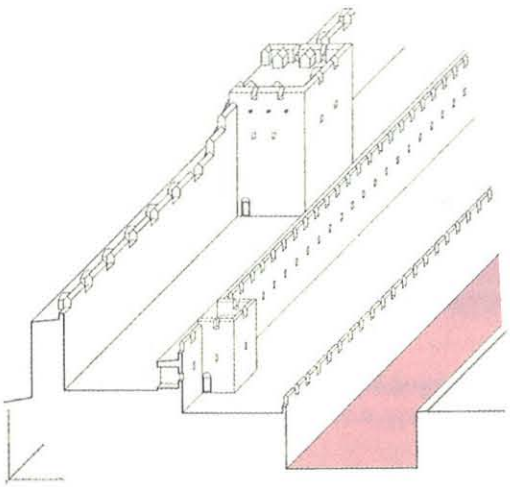

Εικόνα / Figure 620
Τάφρος τείχους, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Κωνσταντινούπολη, θεοδοσιανά τείχη, 413-439 ή 405-413 (ΣΒΜ, κατά Meyer-Plath – Schneider 1943).
Moat, isometric reconstruction. Constantinople, Theodosian walls, 413-439 or 405-413 (ΣΒΜ, after Meyer-Plath – Schneider 1943).

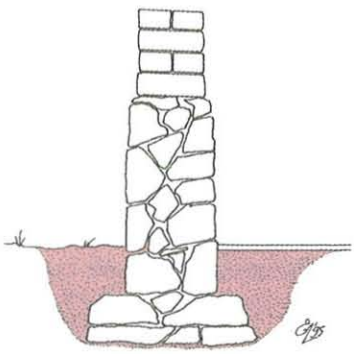

Εικόνα / Figure 621
Τάφρος θεμελίωσης, τομή (ΕΛ).
Foundation trench, section (ΕΛ).

τάφρος θ. (εικ. 620) // πρβ. *όρυγμα*
Αγγλ.: moat
Αλβ.: kanal m.; hendek m.
Γαλλ.: fossé m.
Γερμ.: Graben m.
Ιταλ.: fossato m.
Ρουμ.: şanţ de apărare n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ров м.
Βουλγ. (λατ.): rov m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ров м.
Ρωσ. (λατ.): rov m.
Σερβ. (κυριλλ.): ров м.; шанац м.
Σερβ. (λατ.): rov m.; šanac m.

τάφρος θεμελίωσης α. (εικ. 621)
Αγγλ.: foundation trench
Αλβ.: kanal i themelit m.
Γαλλ.: tranchée de fondation f.
Γερμ.: Fundamentgraben m.
Ιταλ.: fossa di fondazione f.
Ρουμ.: şanţ de fundaţie n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ров за основи м.
Βουλγ. (λατ.): rov za osnovi m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ров для фундамента м.
Ρωσ. (λατ.): rov dlja fundamenta m.
Σερβ. (κυριλλ.): темељни ров м.
Σερβ. (λατ.): temeljni rov m.

ταώς → **παγόνι**

τεγίδα θ. & **τεγίς** θ.· **δοκίδα** θ. & **δοκίς** θ.· **ιμάντας** α. & **ιμάς** α.[265] (εικ. 622, 176.6, 177.4, 178.6)
Αγγλ.: purlin
Αλβ.: listela (të çatisë) f. sh.
Γαλλ.: panne filière f.; filière f.; panne f.
Γερμ.: Pfette f.
Ιταλ.: arcareccio m.; travicello m.; correntino m.
Ρουμ.: pană f.
Βουλγ. (κυριλλ.): надлъжна покривна ґреда ж.
Βουλγ. (λατ.): nadlŭzna pokrivna greda ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): обрешетина ж.; обрешётка ж.; настил м.
Ρωσ. (λατ.): obrešetina ž.; obrešëtka ž.; nastil m.
Σερβ. (κυριλλ.): рожњача ж.; подужница ж.
Σερβ. (λατ.): rožnjača ž.; podužnica ž.

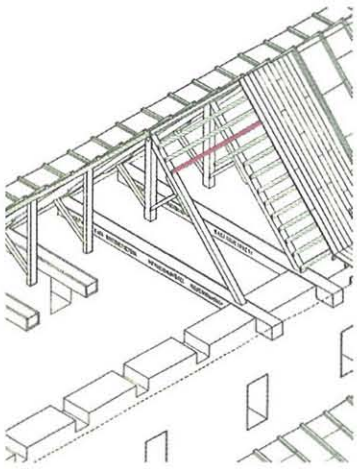

Εικόνα / Figure 622
Τεγίδα εποροφίας, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Σινά, Μονή Αγίας Αικατερίνης, καθολικό, 548-560 (ΠΜΚ-ΜΜΚ).
Purlin of timber roof frame, isometric reconstruction. Sinai, St Catherine's Monastery, katholikon, 548-560 (ΠΜΚ-ΜΜΚ).

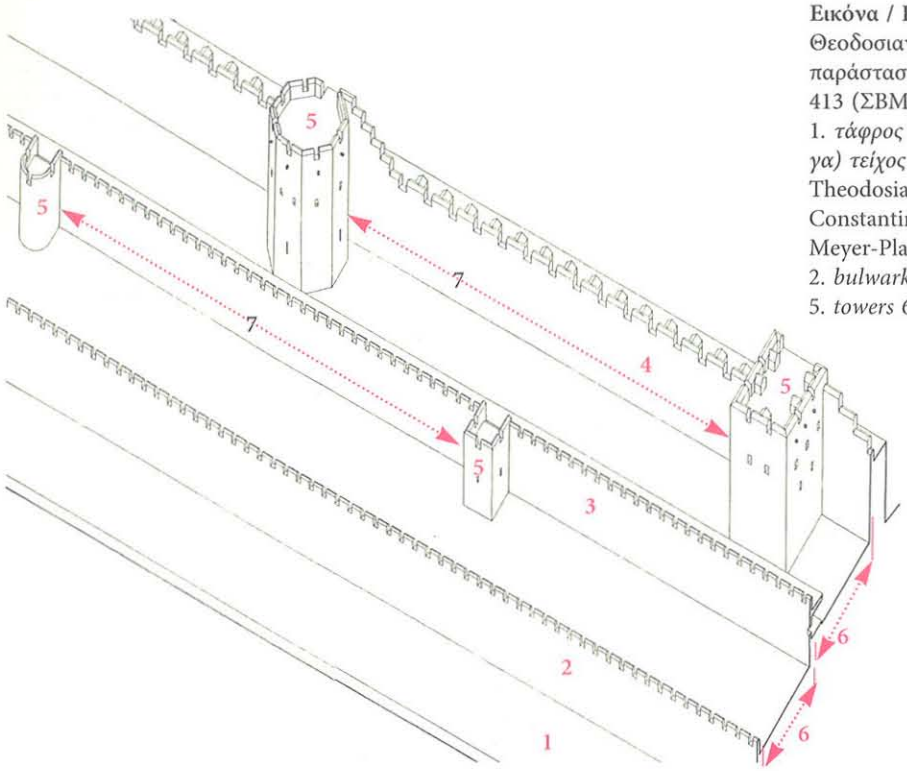

Εικόνα / Figure 623
Θεοδοσιανά *τείχη*, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση, Κωνσταντινούπολη, 413-439 ή 405-413 (ΣΒΜ κατά Meyer-Plath – Schneider 1943). 1. *τάφρος* 2. *προτείχισμα* 3. *έξω τείχος* 4. *έσω (μέγα) τείχος* 5. *πύργοι* 6. *μετατείχιο* 7. *μεταπύργιο*.
Theodosian *walls*, isometric reconstruction. Constantinople, 413-439 or 405-413 (ΣΒΜ, after Meyer-Plath – Schneider 1943). 1. *moat* 2. *bulwark* 3. *outer wall* 4. *inner (main) wall* 5. *towers* 6. *bailey* 7. *curtain wall*.

τεγίς → τεγίδα

τεγοστάτης → ορθοστάτης$_1$ (εποροφίας)

τεθειμένη παρά μήκος πλίνθος → πλίνθος δρομική

τεθειμένη φορμηδόν πλίνθος → πλίνθος τεθειμένη φορμηδόν

τεθειμένος παρά μήκος λίθος → λίθος δρομικός

τεθειμένος φορμηδόν λίθος → λίθος τεθειμένος φορμηδόν

τεθλασμένη γραμμή → κόσμημα τεθλασμένης γραμμής

τείχος ου.[266] (εικ. 623-624)
Αγγλ.: defensive wall; wall
Αλβ.: mure fortifikimi m. sh.
Γαλλ.: muraille f.; rempart m.
Γερμ.: Mauer f.; Befestigungsmauer f.
Ιταλ.: mura f. pl.
Ρουμ.: zid n.; zid de apărare n.
Βουλγ. (κυριλλ.): крепостна стена ж.
Βουλγ. (λατ.): krepostna stena ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): крепостная стена ж.
Ρωσ. (λατ.): krepostnaja stena ž.
Σερβ. (κυριλλ.): зид м.; зидине ж. мн.; бедем м.
Σερβ. (λατ.): zid m.; zidine ž. mn.; bedem m.

τεκτονικό(ν) κιονόκρανο(ν)*

Εικόνα / Figure 624
Θεοδοσιανά *τείχη*. Κωνσταντινούπολη, Μέγα Τείχος, 413-439 ή 405-413 (Λήψη: 1985).
Theodosian *walls*. Constantinople, main wall, 413-439 or 405-413 (Photo: 1985).

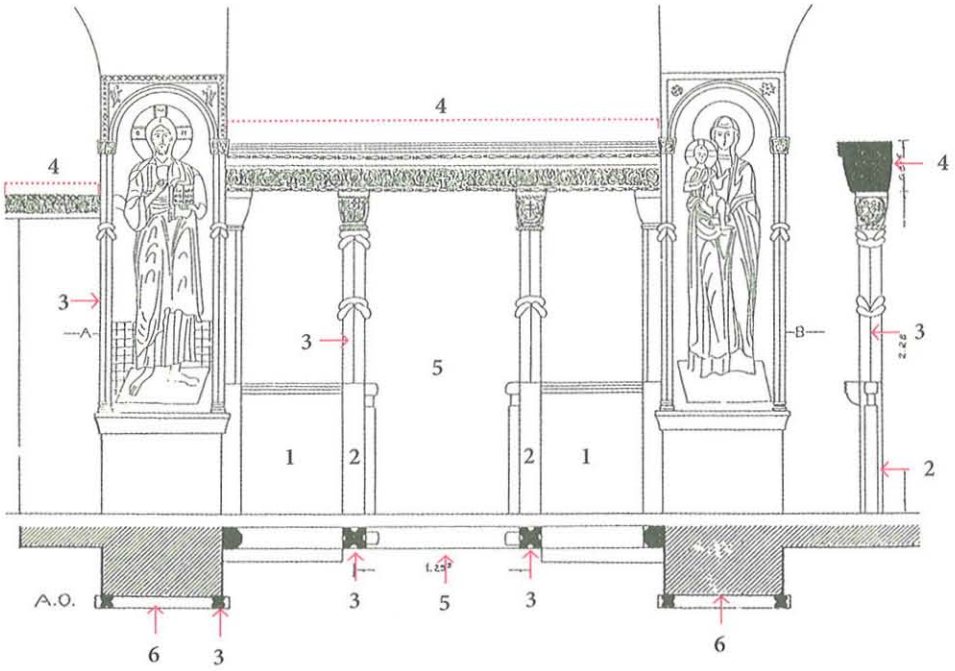

Εικόνα / Figure 625
Τέμπλο, όψη, τομή και κάτοψη. Θεσσαλία, Πύλη, Πόρτα-Παναγιά, 1283 (Ορλάνδος 1935, εικ. 14).
1. *θωράκιο*$_1$ 2. *πεσσίσκος με σύμφυτους κιονίσκους* 3. *δίδυμοι ταινιόδετοι κιονίσκοι* 4. *επιστύλιο* 5. *ωραία πύλη* 6. *προσκυνητάριο.*
Altarscreen, elevation, section and ground plan. Thessaly, Pyle, Porta Panagia, 1283 (Ορλάνδος 1935, fig. 14).
1. *panel* 2. *pier with integrated colonettes* 3. *paired knotted colonettes* 4. *architrave* 5. *sanctuary door* 6. *shrine.*

τεκτονικό(ν) κιονόκρανο(ν) με κόσμημα τεθλασμένης γραμμής → **κιονόκρανο(ν) τεκτονικό(ν) με κόσμημα τεθλασμένης γραμμής**

τέμπλο(ν) ου.[267] (εικ. 625-626, 172) // πρβ. *εικονοστάσιο(ν), φράγμα πρεσβυτερίου*
Αγγλ.: altarscreen; screen; templon
Αλβ.: ikonostas m.; templon m.
Γαλλ.: templon m.; templum m.; clôture de chœur f.
Γερμ.: Bemaschranke f.; Templon n.
Ιταλ.: templon m.; setto architettonico divisorio del presbiterio m.; pergula f.
Ρουμ.: templon n.
Βουλγ. (κυριλλ.): темплон м.; олтарна преґрада ж.
Βουλγ. (λατ.): templon m.; oltarna pregrada ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): алтарная преґрада ж.; темплон м.
Ρωσ. (λατ.): altarnaja pregrada ž.; templon m.
Σερβ. (κυριλλ.): олтарска преґрада ж.; темплон м.
Σερβ. (λατ.): oltarska pregrada ž.; templon m.

τεταρτοκύκλια (στις πλευρές παραθύρου) → **πτερύγια τυφλά σχήματος τετάρτου κύκλου (εκατέρωθεν παραθύρου)**

τεταρτοκυκλικά τυφλά πτερύγια (στις πλευρές παραθύρου) → **πτερύγια τυφλά σχήματος τετάρτου κύκλου (εκατέρωθεν παραθύρου)**

τεταρτοκυκλικό(ν) κυρτό(ν) κυμάτιο(ν) → **κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) τεταρτοκυκλικό(ν)**

τεταρτοκυκλικό(ν) τόξο(ν)*

Εικόνα / Figure 626
Τέμπλο. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, καθολικό, περίπου 1011 (Λήψη: 1969, Χρ. Τσιλαλής).
Altarscreen. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, katholikon, ca. 1011 (Photo: 1969, Ch. Tsilalis).

τεταρτοκυλινδρική καμάρα*

τεταρτοσφαίριο(ν) → **θόλος: τεταρτοσφαίριο(ν)**

τετράγωνης διατομής πεσσός → **πεσσός τετράγωνης διατομής**

τετράγωνο(ν) πολεοδομικό(ν) ου.· νησίδα πολεοδομική θ. (εικ. 627)
Αγγλ.: insula; block; city block
Αλβ.: njësi urbanistike kuadratike f.
Γαλλ.: insula f.; îlot m.; bloc m.
Γερμ.: Insula f.; Häuserblock m.

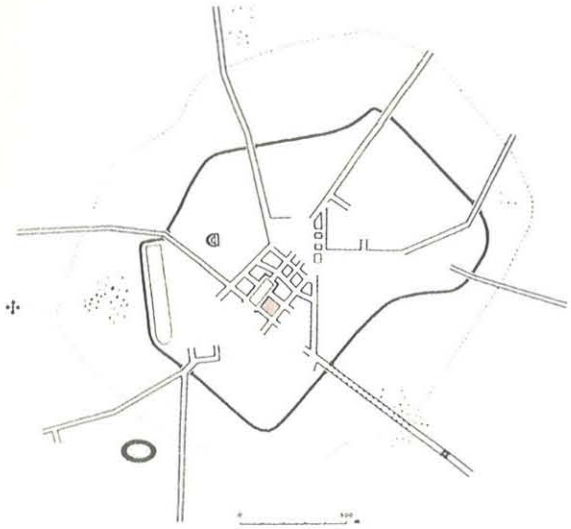

Εικόνα / Figure 627
Πολεοδομικό τετράγωνο. Μεδιόλανο (Μιλάνο), κάτοψη, γύρω στο 300 (Krautheimer 1983, εικ. 61).
Insula. Milan, ground plan, ca. 300 (Krautheimer 1983, fig. 61).

Ιταλ.: insula f.
Ρουμ.: insula; insulă urbnistică f.
Βουλγ. (κυριλλ.): инсула ж.; квартал м.; блок сґради м.
Βουλγ. (λατ.): insula ž.; kvartal m.; blok sgradi m.
Ρωσ. (κυριλλ.): квартал м.; инсула ж.
Ρωσ. (λατ.): kvartal m.; insula ž.
Σερβ. (κυριλλ.): инсула ж.; блок кућа м.
Σερβ. (λατ.): insula ž.; blok kuća m.

τετράγωνος μονόχωρος τρουλ(λ)αίος με περιμετρικό διάδρομο (τύπος) → τύπος ναού: **μονόχωρος τετράγωνος τρουλ(λ)αίος με περιμετρικό διάδρομο**

τετράγωνος πεσσός → **πεσσός τετράγωνης διατομής**

τετρακιόνιος απλός (τύπος) → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – απλός τετρακιόνιος**

τετρακιόνιος ημισύνθετος (τύπος) → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – ημισύνθετος τετρακιόνιος**

τετρακιόνιος σύνθετος (τύπος) → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – σύνθετος τερακιόνιος**

τετρακλινής στέγη*

τετράρ(ρ)ιχτη στέγη → **στέγη τετρακλινής**

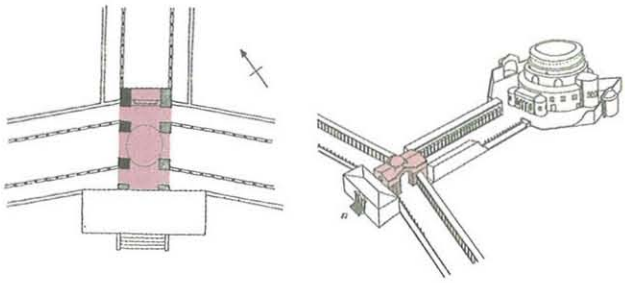

Εικόνα / Figure 628
Τετράπυλο, κάτοψη και προοπτική αναπαράσταση. Θεσσαλονίκη, «Καμάρα» Γαλερίου, περίπου 300 (Μακαρόνας 1969, σχ. 2-3).
Tetrapylon, ground plan and perspective reconstruction. Thessalonike, Arch of Galerius, ca. 300 (Μακαρόνας 1969, drawings 2-3).

τετράκογχο(ν) → τύπος ναού: **τετράκογχο(ν)**

τετράκογχος (τύπος) → τύπος ναού: **τετράκογχο(ν)**

τετράπυλο(ν) ου. (εικ. 628) // πρβ. *τόξο(ν) θριάμβου*
Αγγλ.: tetrapylon; quadrifrons
Αλβ.: tetrapil m.; katërportëshe f.
Γαλλ.: tétrapyle m.
Γερμ.: Tetrapylon n.; Quadrifrons f.
Ιταλ.: Tetrapilo m.; arco quadrifronte m.
Ρουμ.: tetrapilon n.
Βουλγ. (κυριλλ.): триумфална арка с четири прохода ж; тетрапилон м.
Βουλγ. (λατ.): triumfalna arka s četiri prochoda ž.; tetrapilon m.
Ρωσ. (κυριλλ.): триумфальная арка с четырьмя проходами ж.; тетрапилон м.
Ρωσ. (λατ.): triumfal′naja arka s četyr′mja prochodami ž.; tetrapilon m.
Σερβ. (κυριλλ.): тетрапилон м.
Σερβ. (λατ.): tetrapilon m.

τετράστυλος απλός (τύπος) → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο - απλός τετράστυλος**

τετράστωο(ν) ου.
Αγγλ.: quadriporticus
Αλβ.: tetraportik m.
Γαλλ.: quadriportique m.
Γερμ.: Tetrastoon n.; Quadriporticus m.
Ιταλ.: quadriportico m.
Ρουμ.: quadriportic n.
Βουλγ. (κυριλλ.): четиристранен портик м.
Βουλγ. (λατ.): četiristranen portik m.

Ρωσ. (κυριλλ.): четырёхсторонний портик м.
Ρωσ. (λατ.): četyrëchstoronnij portik m.
Σερβ. (κυριλλ.): четворострани трем м.
Σερβ. (λατ.): četvorostrani trem m.

τετράσωμη θήκη → τάφος: θήκη τετράσωμη

τετράφυλλο(ν) άνοιγμα*

τεχνική θ. (εικ. 629-634)
Αγγλ.: technique
Αλβ.: teknikë f.
Γαλλ.: technique f.
Γερμ.: Technik f.
Ιταλ.: tecnica f.
Ρουμ.: tehnică f.
Βουλγ. (κυριλλ.): техника ж.
Βουλγ. (λατ.): technika ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): техника ж.
Ρωσ. (λατ.): technika ž.
Σερβ. (κυριλλ.): техника ж.; начин извођења м.
Σερβ. (λατ.): tehnika ž.; način izvođenja m.

τεχνική διάτρητη θ. (εικ. 629)
Αγγλ.: open work
Αλβ.: teknikë me azhur; teknikë me dantelë f.
Γαλλ.: technique à jour f.; technique ajourée f.; technique de la sculpture dentelée f.
Γερμ.: Durchbrucharbeit f.; Ajourarbeit f.
Ιταλ.: tecnica a traforo f.; tecnica a giorno f.
Ρουμ.: tehnica ajur f.; ajur n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ажурна техника ж.
Βουλγ. (λατ.): ažurna technika ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): ажурная техника сверления мрамора ж.
Ρωσ. (λατ.): ažurnaja technika sverlenija mramora ž.
Σερβ. (κυριλλ.): техника чипкастог рељефа ж.
Σερβ. (λατ.): tehnika čipkastog reljefa ž.

τεχνική διπλεπίπεδη θ.[268] (εικ. 630)
Αγγλ.: two-level technique
Αλβ.: teknikë me dy plane f.
Γαλλ.: technique à deux plans f.
Γερμ.: Zweiebenen-Technik f.
Ιταλ.: tecnica a due piani f.
Ρουμ.: tehnica sculptării în relief pe două planuri f.
Βουλγ. (κυριλλ.): техника в два плана ж.
Βουλγ. (λατ.): technika v dva plana ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): двухпланная техника (рельефа) ж.
Ρωσ. (λατ.): dvuchplannaja technika (rel'efa) ž.
Σερβ. (κυριλλ.): техника у два плана ж.
Σερβ. (λατ.): tehnika u dva plana ž.

τεχνική εγχάρακτη θ. (εικ. 631)
Αγγλ.: incised technique
Αλβ.: teknikë me inçizim f.
Γαλλ.: technique incisée f.
Γερμ.: Gravierung f.
Ιταλ.: tecnica a incisione f.
Ρουμ.: incizare f.; tehnica incizării f.
Βουλγ. (κυριλλ.): гравиране ср.
Βουλγ. (λατ.): gravirane sr.

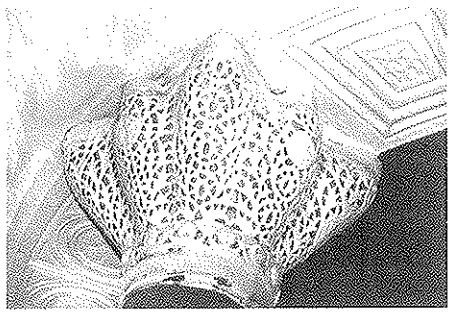

Εικόνα / Figure 629
Τεχνική διάτρητη σε μαρμάρινο πτυχωτό κιονόκρανο. Κωνσταντινούπολη, Άγιος Σέργιος και Βάκχος, 527-536 (ΛΗΨΗ: 1985).
Open work on marble fold capital. Constantinople, Sts Sergios and Bakchos, 527-536 (PHOTO: 1985).

Εικόνα / Figure 630
Τεχνική διπλεπίπεδη σε μαρμάρινο ανάγλυφο επιστύλιο, β΄ μισό 12ου αι. Αθήνα, Βυζαντινό Μουσείο, αρ. ευρ. ΒΧΜ 934, Τ187 (ΛΗΨΗ: ΒΧΜ).
Two-level technique on marble relief architrave, 2nd half of 12th c. Athens, Byzantine Museum, inv. no. BXM 934, T187 (PHOTO: BXM).

Εικόνα / Figure 631
Τεχνική εγχάρακτη σε μαρμάρινο επιστύλιο τέμπλου, β΄ μισό 9ου αι. Θήβα, Αρχαιολογικό Μουσείο, αρ. ευρ. Α329 (ΛΗΨΗ: ΜΜπ).
Incised technique on marble architrave of altarscreen, 2nd half of 9th c. Thebes, Archaeological Museum, inv. no. A 329 (PHOTO: ΜΜπ).

Ρωσ. (κυριλλ.): техника ґравировки ж.
Ρωσ. (λατ.): technika gravirovki ž.
Σερβ. (κυριλλ.): техника урезивања ж.; ґравирање ср.
Σερβ. (λατ.): tehnika urezivanja ž.; graviranje sr.

τεχνική ένθετη θ. (εικ. 632)
Αγγλ.: inlaid work; inlay work; incrustation
Αλβ.: teknikë me inkrustim f.
Γαλλ.: incrustation f.
Γερμ.: Inkrustation f.; Einlegearbeit f.; Intarsia f.
Ιταλ.: tecnica a incrostazione f.; tarsia f.
Ρουμ.: intarsie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): инкрустация ж.
Βουλγ. (λατ.): inkrustacija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): инкрустация ж.
Ρωσ. (λατ.): inkrustacija ž.
Σερβ. (κυριλλ.): инкрустација ж.
Σερβ. (λατ.): inkrustacija ž.

τεχνική ένθετη σε ξύλο θ. (εικ. 633)
Αγγλ.: marquetry; marqueterie
Αλβ.: teknikë me inkrustim në dru f.
Γαλλ.: marqueterie f.
Γερμ.: Intarsia f.; Marketerie f.; Holzeinlegearbeit f.
Ιταλ.: tecnica a intarsio ligneo f.
Ρουμ.: marchetărie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): интарзия ж.; маркетри ж.
Βουλγ. (λατ.): intarzija ž.; marketri ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): интарсия ж.; маркетри ж.
Ρωσ. (λατ.): intarsija ž.; marketri ž.
Σερβ. (κυριλλ.): маркетерија ж.; интарзија ж.
Σερβ. (λατ.): marketerija ž; intarzija ž.

τεχνική επιπεδόγλυφη θ.· **επιπεδογλυφία** θ.[269] (εικ. 634)
Αγγλ.: champlevé process; champlevé technique
Αλβ.: teknikë me gdhendje të cekët f.
Γαλλ.: technique en champlevé f.; champlevé m.
Γερμ.: Champlevé n.
Ιταλ.: champlevé m.; tecnica a alveoli incavati
Ρουμ.: champlevé
Βουλγ. (κυριλλ.): техника на "отнетото поле" ж.; техника шамплеве ж.
Βουλγ. (λατ.): technika na "otnetoto pole" ž.; technika champlevé ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): выемчатая эмаль ж.; шамплеве ср.
Ρωσ. (λατ.): vyemčataja ėmal' ž.; champleve sr.
Σερβ. (κυριλλ.): техника шамплеве ж.; емаљ м.
Σερβ. (λατ.): tehnika šampleve ž.; emalj m.

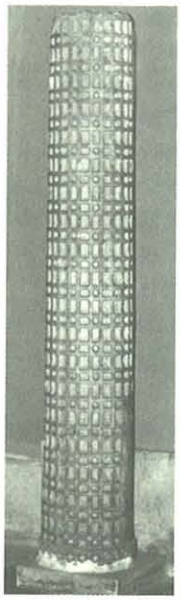

Εικόνα / Figure 632
Τεχνική ένθετη σε μαρμάρινο κιονίσκο από το τέμπλο της Αγίας Ευφημίας, α΄ μισό 6ου αι. Κωνσταντινούπολη, Αρχαιολογικό Μουσείο, αρ. ευρ. 5078 (Λήψη: 1985).
Η ένθετη υαλόμαζα έχει χαθεί.
Inlaid work on marble colonette from the altarscreen of St Euphemia, 1st half of 6th c. Constantinople, Archaeological Museum, inv. no. 5078 (Photo: 1985).
The inlaid glasspaste has been lost.

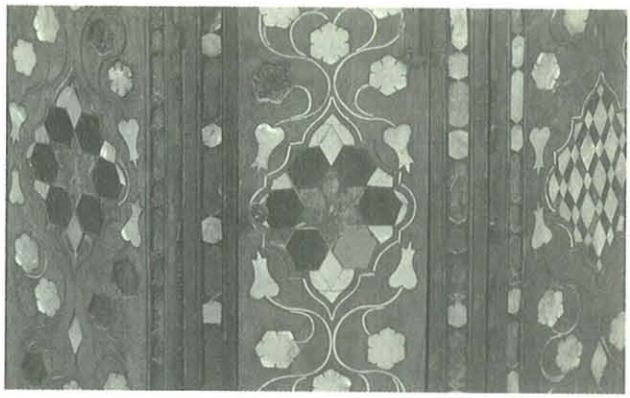

Εικόνα / Figure 633
Τεχνική ένθετη σε ξύλο, αναλόγιο, λεπτομέρεια, 19ος αι. Αθήνα, Βυζαντινό Μουσείο, αρ. ευρ. ΒΧΜ 12590 (Λήψη: ΒΧΜ).
Marquetry on lectern, detail, 19th c. Athens, Byzantine Museum, inv. no. BXM 12590 (Photo: BXM).

Εικόνα / Figure 634
Τεχνική επιπεδόγλυφη σε μαρμάρινο κοσμήτη, λεπτομέρεια. Κωνσταντινούπολη, Παναγία Παμμακάριστος, παρεκκλήσιο, περίπου 1315 (Λήψη: 1985).
Champlevé technique on marble cornice, detail. Constantinople, Virgin Pammakaristos, chapel, ca. 1315 (Photo: 1985).

τεχνική της κρυμμένης πλίνθου → τοιχοδομία: τεχνική της κρυμμένης πλίνθου

τεχνική της πρισματικής (κοίλης) γλυφής θ. (εικ. 291)
Αγγλ.: carving technique
Αλβ.: teknikë me gdhendje prizmatike f.
Γαλλ.: technique de taille en biseau f.
Γερμ.: Kerbschnitt m.; Keilschnitt m.
Ιταλ.: tecnica a intaglio f
Ρουμ.: tehnica sculptării în relief plat cu muchii piezişe f.
Βουλγ. (κυριλλ.): резбарска техника ж.
Βουλγ. (λατ.): rezbarska technika ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): резьба ж.; инталия ж.; инталья ж.
Ρωσ. (λατ.): rez'ba ž.; intalija ž.; intal'ja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): резбарство ср.
Σερβ. (λατ.): rezbarstvo sr.

τζάκι → **εστία**$_3$

τζυγκανιστήριο(ν) ου.[270]
Αγγλ.: tzynkanisterion
Αλβ.: ciganistirion m.
Γαλλ.: tzynganistérion m.
Γερμ.: Tzynkanisterion n.
Ιταλ.: tzyganistirion m.
Ρουμ.: tzyganisterion
Βουλγ. (κυριλλ.): цинканистерий м.
Βουλγ. (λατ.): cinkanisterij m.
Ρωσ. (κυριλλ.): цинґанистирион м.
Ρωσ. (λατ.): cinganistirion m.
Σερβ. (κυριλλ.): цинґанистирион м.
Σερβ. (λατ.): cinganistirion m.

τοιχαρμάρι(ον) ου.· **αρμάρι(ον) (τοίχου)** ου.· **ερμάρι(ον) (τοίχου)** ου.[271] (εικ. 635, 130β)
Αγγλ.: built-in cupboard
Αλβ.: dollap muri m.
Γαλλ.: placard m.
Γερμ.: Wandschrank m.
Ιταλ.: armadio a muro m.
Ρουμ.: dulap în perete n.
Βουλγ. (κυριλλ.): вґраден шкаф м.
Βουλγ. (λατ.): vgraden škaf m.
Ρωσ. (κυριλλ.): стенной шкаф м.
Ρωσ. (λατ.): stennoj škaf m.
Σερβ. (κυριλλ.): зидни орман м.
Σερβ. (λατ.): zidni orman m.

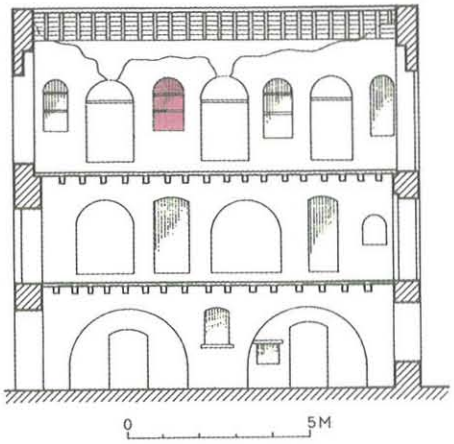

Εικόνα / Figure 635
Τοιχαρμάριο. Μυστράς, σπίτι Γ, τομή (κατά Ορλάνδο 1937, εικ. 95, ανασχεδίαση).
Built-in cupboard. Mistra, house Γ, section (redrawn after Ορλάνδος 1937, fig. 95).

τοιχοβάτης α.[272] (εικ. 636, 450α)
Αγγλ.: toichobate [αρχ.]; socle
Αλβ.: xokol m.
Γαλλ.: toichobate m. [αρχ.]; socle m.
Γερμ.: Toichobat m. [αρχ.]; Sockelleiste f.
Ιταλ.: zoccolo m.; zoccolatura f.
Ρουμ.: tihobat [αρχ.]; soclu n.; plintă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): тихобат м.
Βουλγ. (λατ.): tichobat m.
Ρωσ. (κυριλλ.): цоколь м.
Ρωσ. (λατ.): cokol' m.
Σερβ. (κυριλλ.): сокл м.
Σερβ. (λατ.): sokl m.

τοιχογραφία θ. // πρβ. *διάκοσμος γραπτός*
Αγγλ.: mural painting; wall painting
Αλβ.: pikturë murale f.
Γαλλ.: peinture murale f.
Γερμ.: Wandmalerei f.
Ιταλ.: pittura murale f.; pittura parietale f.
Ρουμ.: pictură murală f.
Βουλγ. (κυριλλ.): стенопис ж.; стенна живопис ж.
Βουλγ. (λατ.): stenopis ž.; stenna živopis ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): стенопись ж.; стенная роспись ж.; монументальная живопись ж.
Ρωσ. (λατ.): stenopis' ž.; stennaja rospis' ž.; monumental'naja živopis' ž.
Σερβ. (κυριλλ.): зидно сликарство ср.
Σερβ. (λατ.): zidno slikarstvo sr.

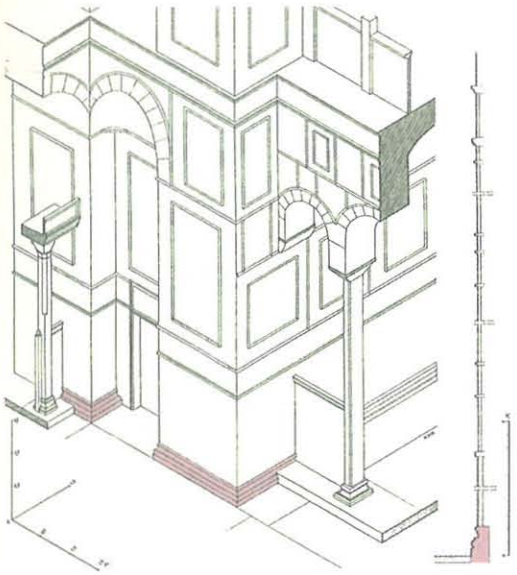

Εικόνα / Figure 636
Τοιχοβάτης. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, καθολικό, αξονομετρική ισομετρική τομή και τομή ορθομαρμάρωσης, 1011 (MMK, κατά Schultz – Barnsley 1901).
Socle. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, katholikon, isometric
section and marble revetment section, 1011 (MMK, after Schultz – Barnsley 1901).

τοιχοδομία θ.· **τοιχοποιία** θ.[273] (εικ. 637-668)
Αγγλ.: masonry
Αλβ.: muraturë f.
Γαλλ.: maçonnerie f.; appareil (de mur) m.
Γερμ.: Mauerwerk n.; Mauerverband m.
Ιταλ.: apparecchiatura muraria f.; opera f.; opus m.
Ρουμ.: zidărie f.; aparat n.
Βουλγ. (κυριλλ.): зидария ж.; ґрадеж м.
Βουλγ. (λατ.): zidarija ž.; gradež m.
Ρωσ. (κυριλλ.): кладка ж.
Ρωσ. (λατ.): kladka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): зидање ср.
Σερβ. (λατ.): zidanje sr.

τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων θ.· **τοιχοδομία μ(ε)ικτή** θ.· τοιχοδομία: **opus mixtum** ου.[274] (εικ. 637-638)
Αγγλ.: opus mixtum; banded masonry; masonry of alternating bands of brick and stone
Αλβ.: muraturë mikse f.; muraturë me gurë dhe me radhë tullash f.; opus mixtum m.
Γαλλ.: parement arasé m.; appareil mixte à bandes m.; opus mixtum à bandes m.
Γερμ.: Schichtmauerwerk n.; Mauerwerk mit Schichtenwechsel n.; Mischmauerwerk n.; opus mixtum n.
Ιταλ.: opus mixtum a fasce alterne (di corsi di pietre e di mattoni) m.
Ρουμ.: zidărie din piatră alternată cu cărămidă în asize orizontale f.; opus mixtum
Βουλγ. (κυριλλ.): смесен ґрадеж м.; opus mixtum м.
Βουλγ. (λατ.): smesen gradež m.; opus mixtum m.
Ρωσ. (κυριλλ.): смешанная кладка с чередованием нескольких рядов плинфы и белоґо камня ж.; opus mixtum м.
Ρωσ. (λατ.): smešannaja kladka s čeredovanijem neskol'kich rjadov plinfy i belogo kamnja ž.; opus mixtum m.
Σερβ. (κυριλλ.): зидање мешаном техником ср.; зидање у слојевима (камена и опеке) ср.
Σερβ. (λατ.): zidanje mešanom tehnikom sr.; zidanje u slojevima (kamena i opeke) sr.

τοιχοδομία εγχόρηγη → τοιχοδομία: **αργολιθοδομή**

Εικόνα / Figure 637
Τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων. Άγκυρα, τείχη, μέσα 7ου αι. (Ληψη: 1985).
Opus mixtum. Ankara, walls, mid 7th c. (Photo: 1985).

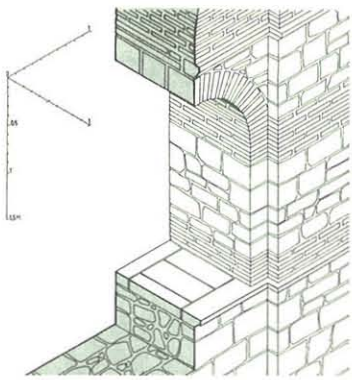

Εικόνα / Figure 638
Τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων, αξονομετρική ισομετρική τομή. Λυκία, Dere Ağzi, ερειπωμένος ναός, β΄ μισό 9ου-αρχές 10ου αι. (MMK, κατά Rott 1908 και Mango 1976, εικ. 188).
Opus mixtum, isometric section. Lycia, Dere Ağzi, church in ruins, 2nd half of 9th-early 10th c. (MMK, after Rott 1908 and Mango 1976, fig. 188).

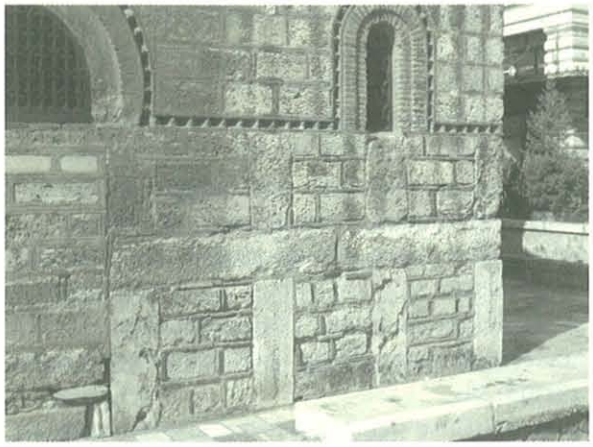

Εικόνα / Figure 639
Πλινθοπερίκλειστη τοιχοδομία με σταυρούς. Αθήνα, Καπνικαρέα, νότια όψη, περίπου 1050 (Λнψн: 2005, Λ. Τραυλός).
Cloisonné masonry with crosses. Athens, Kapnikarea, south façade, ca. 1050 (Рнoтo: 2005, L. Travlos).

Εικόνα / Figure 640
Τοιχοδομία μεγαλιθική. Μάνη, Μίνα, Κοίμηση Θεοτόκου, 13ος αι. (;) (Λнψн: Β. Γεωργιάδης, 5η ΕΒΑ).
Megalithic masonry. Mani, Mina, Dormition of the Virgin, 13th c. (?) (Рнoтo: B. Georgiadis, 5th EBA).

τοιχοδομία με σταυρούς θ.[275] (εικ. 639)
Αγγλ.: masonry with crosses
Αλβ.: muraturë me kryqe f.
Γαλλ.: appareil à croix m.
Γερμ.: Mauerwerk mit eingelassenen Kreuzen n.
Ιταλ.: opera a croce f.
Ρουμ.: zidărie aparentă cu cruci f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ґрадеж с кръстовидно подреждане на блокове м.; кръстовидно вґраждане на блокове (в стена) ср.
Βουλγ. (λατ.): gradež s krŭstovidno podreždane na blokove m.; krŭstovidno vgraždane na blokove (v stena) sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): крестовая каменная кладка ж.
Ρωσ. (λατ.): krestovaja kamennaja kladka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): крстолико зидање ср.
Σερβ. (λατ.): krstoliko zidanje sr.

τοιχοδομία μεγαλιθική θ.[276] (εικ. 640)
Αγγλ.: megalithic masonry
Αλβ.: muraturë megalitike f.
Γαλλ.: appareil mégalithique m.
Γερμ.: megalithisches Mauerwerk n.
Ιταλ.: opera megalitica f.
Ρουμ.: zidărie megalitică f.
Βουλγ. (κυριλλ.): меґалитен ґрадеж м.
Βουλγ. (λατ.): megaliten gradež m.
Ρωσ. (κυριλλ.): меґалитическая, полиґональная кладка ж.
Ρωσ. (λατ.): megalitičeskaja, poligonal'naja kladka ž.;
Σερβ. (κυριλλ.): меґалитско зидање ср.
Σερβ. (λατ.): megalitsko zidanje sr.

τοιχοδομία μ(ε)ικτή → τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων

τοιχοδομία χυτή θ. (εικ. 641-642) // πρβ. τοιχοδομία: *λιθόδεμα*
Αγγλ.: cast mo(u)lded masonry
Αλβ.: muraturë e derdhur f.
Γαλλ.: maçonnerie fourrée f.
Γερμ.: Gussmauerwerk n.
Ιταλ.: gettata di calcestruzzo f.; opera a sacco entro cassaforma f. (εικ. 641); opera a gettata di calcestruzzo f. (εικ. 642)
Ρουμ.: zidărie turnată f.
Βουλγ. (κυριλλ.): зидария с пълнеж ж.
Βουλγ. (λατ.): zidarija s pŭlnež ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): укладка бетонной смеси в опалубку ж.; римский бетон м.
Ρωσ. (λατ.): ukladka betonnoj smesi v opalubku ž.; rimskij beton m.
Σερβ. (κυριλλ.): зидање трпанцем (набој у оплати) ср.
Σερβ. (λατ.): zidanje trpancem (naboj u oplati) sr.

τοιχοδομία: αμελές πλινθοπερίβλητο(ν) σύστημα δομής → τοιχοδομία: σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν)

τοιχοδομία: αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν) σύστημα δομής → τοιχοδομία: σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν)

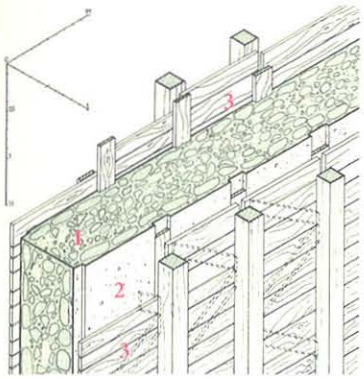

Εικόνα / Figure 641
Τοιχοδομία χυτή με ξυλοτύπους, αξονομετρική ισομετρική τομή (ΜΜΚ).
1. *λιθόδεμα* 2. *παρειά*$_2$ *τοίχου* 3. *ξυλότυπος*.
Cast moulded masonry with centering, isometric section (ΜΜΚ). 1. *mortared rubble* 2. *wall face* 3. *centering*.

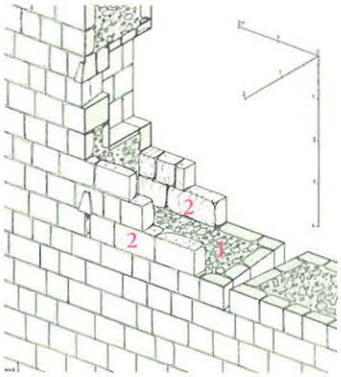

Εικόνα / Figure 642
Τοιχοδομία χυτή μεταξύ κτιστών πλευρών$_2$, αξονομετρική ισομετρική τομή. Σινά, Μονή Αγίας Αικατερίνης, ανατολικό τείχος, 6ος αι. (ΜΜΚ-ΠΜΚ). 1. *λιθόδεμα* 2. *πλευρά*$_2$.
Cast moulded masonry with wall face, isometric section. Sinai, St Catherine's Monastery, east wall, 6th c. (ΜΜΚ-ΠΜΚ). 1. *mortared rubble* 2. *wall face*.

τοιχοδομία: **αργολιθομή** θ. (εικ. 643, 652.2, 661.2)· **τοιχοδομία εγχόρηγη** θ. (εικ. 644)· τοιχοδομία: **opus incertum** ου.[277]
Αγγλ.: rubble masonry
Αλβ.: muraturë e parregullt f.; opus incertum m.
Γαλλ.: appareil incertain m.
Γερμ.: Bruchsteinmauerwerk n.
Ιταλ.: opus incertum m.
Ρουμ.: zidărie neregulată din piatră brută (nefasonată) f.; opus incertum
Βουλγ. (κυριλλ.): ґрадеж с ломен необработен камък м.; opus incertum m.
Βουλγ. (λατ.): gradež s lomen neobraboten kamŭk m.; opus incertum m.
Ρωσ. (κυριλλ.): бутовая кладка ж.; кладка из необработанных камней ж.
Ρωσ. (λατ.): butovaja kladka ž.; kladka iz neobrabotannych kamnej ž.
Σερβ. (κυριλλ.): зидање ломљеним каменом ср.; неправилно зидање ср.
Σερβ. (λατ.): zidanje lomljenim kamenom sr.; nepravilno zidanje sr.

τοιχοδομία: **ατελές πλινθοπερίβλητο(ν) σύστημα δομής** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν)**

τοιχοδομία: **ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν) σύστημα δομής** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν)**

Εικόνα / Figure 643
Αργολιθοδομή. Ευρυτανία, Επισκοπή, νότια όψη, περίπου 800 (Λήψη: 1963, Π. Λαζαρίδης, 1η ΕΒΑ).
Rubble masonry. Eurytania, Episkope, south façade, ca. 800 (Photo: 1963, P. Lazarides, 1st EBA).

Εικόνα / Figure 644
Εγχόρηγη τοιχοδομία. Κως, Μαστιχάρη, Βασιλική, β΄ μισό 5ου αι. (Λήψη: 1991).
Rubble masonry with lime mortar. Cos, Mastichari, Basilica, 2nd half of 5th c. (Photo: 1991).

τοιχοδομία: **έμπλεκτο(ν)** ου.· τοιχοδομία: **opus emplectum** ου.[278] (εικ. 645-646)
Αγγλ.: emplecton
Αλβ.: muraturë me mbushje f.; opus emplectum m.
Γαλλ.: emplecton m.; maçonnerie fourrée f.
Γερμ.: Emplecton n.; Füllmauerwerk n.; Füllwerk n.; opus emplectum n.
Ιταλ.: emplecton m.; opus emplectum m.
Ρουμ.: emplecton n.; opus emplectum
Βουλγ. (κυριλλ.): емплектон м.; opus emplectum m.
Βουλγ. (λατ.): emplekton m.; opus emplectum m.
Ρωσ. (κυριλλ.): колодцевая кладка ж.; комбинация каменной кладки с забутовкой внутри стены ж.
Ρωσ. (λατ.): kolodcevaja kladka ž.; kombinacija kamennoj kladki s zabutovkoj vnutri steny ž.
Σερβ. (κυριλλ.): мешовито зидање ср.
Σερβ. (λατ.): mešovito zidanje sr.

τοιχοδομία: **ισόδομο(ν) ορθογώνιο(ν) σύστημα δομής** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ισόδομο(ν)**

τοιχοδομία: **κρυμμένη πλίνθος** → τοιχοδομία: **τεχνική της κρυμμένης πλίνθου**

τοιχοδομία: **λιθόδεμα** ου.· τοιχοδομία: **opus caementicium** ου.[279] (εικ. 641.1, 642.1, 647β)
// πρβ. *γέμισμα (τοίχου)*, *τοιχοδομία χυτή*
Αγγλ.: mortared rubble; concrete
Αλβ.: mbushje e murit me llaç f.; beton romak m.
Γαλλ.: blocage m.
Γερμ.: Gusskern m.; Gussmasse f.; opus caementicium n.
Ιταλ.: opus caementicium m.; opera a sacco f.
Ρουμ.: umplutură (de mortar cu pietriș) f.; opus camenticium
Βουλγ. (κυριλλ.): пълнеж на стена – тип римски бетон (м.) ж.; opus caementicium m.
Βουλγ. (λατ.): pulnež na stena – tip rimski beton (m.) ž.; opus caementicium m.
Ρωσ. (κυριλλ.): римский бетон м.; бутобетон м.
Ρωσ. (λατ.): rimskij beton m.; butobeton m.
Σερβ. (κυριλλ.): испуна каменим трпанцем (са малтером) ж.
Σερβ. (λατ.): ispuna kamenim trpancem (sa malterom) ž.

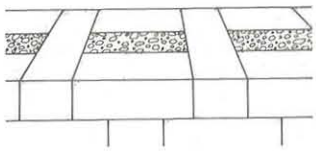

Εικόνα / Figure 645
Έμπλεκτο (ΓΜ).
Emplecton (ΓΜ).

Εικόνα / Figure 646
Έμπλεκτο. Ρόδος, μεσαιωνική πόλη, τείχος, 7ος αι. Το γέμισμα μεταξύ των δύο πλευρών$_2$ του τείχους έχει στερεωθεί με πωρόλιθους. (ΛΗΨΗ: 4η ΕΒΑ).
Emplecton. Rhodes, medieval city, wall, 7th c. The infill between the two wall faces has been consolidated with porous stones. (PHOTO: 4th EBA).

Εικόνα / Figure 647
Λιθόδεμα. Βαρκελόνη, πύργος ρωμαϊκού τείχους (ΛΗΨΗ: 1996). Διακρίνονται η εσωτερική πλευρά$_2$ της *λιθοδομής* (α) και το *λιθόδεμα* (β).
Concrete. Barcelona, tower of Roman wall (PHOTO: 1996). The inner wall-face of the *stone masonry* (α) and the *mortared rubble* (β) are visible.

τοιχοδομία: **λιθοδομή** θ.· τοιχοδομία: **opus italicum** ου. (εικ. 640, 643-644, 646-647α, 648, 655-660)
Αγγλ.: stonemasonry; stone-work
Αλβ.: muraturë guri f.; opus italicum m.
Γαλλ.: appareil de moellons m.; maçonnerie de moellons f.
Γερμ.: Steinmauerwerk n.
Ιταλ.: opus italicum m.
Ρουμ.: zidărie din moloane f.; opus italicum
Βουλγ. (κυριλλ.): каменна зидария ж.; каменен ґрадеж м.; opus italicum m.
Βουλγ. (λατ.): kamenna zidarija ž.; kamenen gradež m.; opus italicum m.
Ρωσ. (κυριλλ.): каменная кладка ж.
Ρωσ. (λατ.): kamennaja kladka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): зидање каменом ср.
Σερβ. (λατ.): zidanje kamenom sr

τοιχοδομία: **ξερολιθιά** θ. (εικ. 648)
Αγγλ.: dry-stone masonry; dry-stone walling
Αλβ.: muraturë e thatë (pa llaç) f.
Γαλλ.: maçonnerie en pierres sèches f.; pierres posées à sec f. pl.
Γερμ.: Trockenmauerwerk n.
Ιταλ.: opera a secco f.
Ρουμ.: zidărie uscată (fără mortar) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): суха зидария ж.
Βουλγ. (λατ.): sucha zidarija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): сухая кладка ж.
Ρωσ. (λατ.): suchaja kladka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): сухозид м.; зидање у сухо ср.
Σερβ. (λατ.): suhozid m.; zidanje u suho sr.

τοιχοδομία: **opus caementicium** → τοιχοδομία: **λιθόδεμα**

τοιχοδομία: **opus emplectum** → τοιχοδομία: **έμπλεκτο(ν)**

τοιχοδομία: **opus incertum** → τοιχοδομία: **αργολιθοδομή**

τοιχοδομία: **opus isodomum** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ισόδομο(ν)**

τοιχοδομία: **opus italicum** → τοιχοδομία: **λιθοδομή**

τοιχοδομία: **opus mixtum** → **τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων**

τοιχοδομία: **opus pseudo-isodomum** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) - ψευδοϊσόδομο(ν)**

Εικόνα / Figure 648
Ξερολιθιά. Μάνη, Πολεμίτας, Άγιος Νικόλαος, 14ος αι. (Λήψη: 1986).
Dry-stone masonry. Mani, Polemitas, St Nicholas, 14th c. (Photo: 1986).

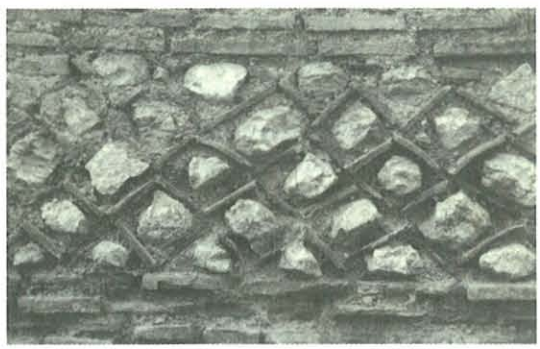

Εικόνα / Figure 649
Opus reticulatum. Δελφοί, θέρμες κάτω από τη ρωμαϊκή αγορά, όψιμη αρχαιότητα (Λήψη: 1994, Π. Πετρίδης, EFA).
Reticulated work. Delphi, baths beneath the Roman agora, late antiquity (Photo: 1994, P. Petrides, EFA).

τοιχοδομία: **opus quadratum** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν)**

τοιχοδομία: **opus reticulatum** ου.[280] (εικ. 649) // πρβ. *κόσμημα δικτυωτό(ν), κόσμημα αβακωτό(ν)*
Αγγλ.: reticulated work
Αλβ.: muraturë në formë rrjeti f.; opus reticulatum m.
Γαλλ.: appareil réticulé m.
Γερμ.: Netzverband m.
Ιταλ.: opus reticulatum m.
Ρουμ.: zidărie reticulată f.; opus reticulatum
Βουλγ. (κυριλλ.): мрежест ґрадеж м.; opus reticulatum м.
Βουλγ. (λατ.): mrežest gradež м.; opus reticulatum m.
Ρωσ. (κυριλλ.): сетчатая кладка ж.; ромбовидная перевязка кладки ж.
Ρωσ. (λατ.): setčataja kladka ž.; rombovidnaja perevjazka kladki ž.
Σερβ. (κυριλλ.): зидање мрежастоґ изґледа ср.
Σερβ. (λατ.): zidanje mrežastog izgleda sr.

τοιχοδομία: **opus spicatum** ου.[281] (εικ. 650) // πρβ. *κόσμημα σταχυωτό(ν)*, κόσμημα: *ιχθυάκανθα*
Αγγλ.: herringbone work
Αλβ.: muraturë në formë kurriz peshku f.; opus spikatum m.
Γαλλ.: appareil en épi m.; appareil en arête de poisson m.; appareil en (feuille de) fougère m.
Γερμ.: Ährenverband m.; Ährenwerk n.; Fischgrätenverband m.; opus spicatum n.
Ιταλ.: opus spicatum m.
Ρουμ.: zidărie cu asize în spinare de peşte f.; opus spicatum
Βουλγ. (κυριλλ.): зидария във вид на рибя кост ж.; зидария във вид на житен клас ж.; opus spicatum м.
Βουλγ. (λατ.): zidarija vŭv vid na ribja kost ž.; zidarija vŭv vid na žiten klas ž.; opus spicatum m.
Ρωσ. (κυριλλ.): колосовидная кладка ж.; кладка ёлочкой ж.
Ρωσ. (λατ.): kolosovidnaja kladka ž.; kladka ëločkoj ž.
Σερβ. (κυριλλ.): зидање у виду рибље кости ср.
Σερβ. (λατ.): zidanje u vidu riblje kosti sr.

τοιχοδομία: **ορθογώνιο(ν) σύστημα δομής** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν)**

τοιχοδομία: **ορθογώνιο(ν) ισόδομο(ν) σύστημα δομής** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ισόδομο(ν)**

τοιχοδομία: **ορθογώνιο(ν) ψευδοϊσόδομο(ν) σύστημα δομής** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ψευδοϊσόδομο(ν)**

τοιχοδομία: **πλινθοδομή** θ.[282] (εικ. 651, 667, 668)
Αγγλ.: brickwork
Αλβ.: muraturë me tulla f.
Γαλλ.: appareil de briques cuites m.
Γερμ.: Backsteinmauerwerk n.; Ziegelmauerwerk n.; Ziegelsteinmauerwerk n.
Ιταλ.: opera laterizia f.; opus testaceum m.
Ρουμ.: zidărie de cărămidă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): тухлена зидария ж.; тухлен ґрадеж м.
Βουλγ. (λατ.): tuchlena zidarija ž.; tuchlen gradež m.
Ρωσ. (κυριλλ.): кладка плинфы ж.
Ρωσ. (λατ.): kladka plinfy ž.
Σερβ. (κυριλλ.): зидање опеком ср.
Σερβ. (λατ.): zidanje opekom sr.

τοιχοδομία: **πλινθοπερίβλητο(ν) αμελές σύστημα δομής** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν)**

Εικόνα / Figure 650
Opus spicatum. Δελφοί, ρωμαϊκή αγορά, 3ος-4ος αι. (ΛΗΨΗ: 1994, Π. Πετρίδης, EFA).
Herringbone work. Delphi, Roman agora, 3rd-4th c. (PHOTO: 1994, P. Petrides, EFA).

Εικόνα / Figure 651
Πλινθοδομή. Κωνσταντινούπολη, Άγιος Σέργιος και Βάκχος, 527-536 (ΛΗΨΗ: 1985).
Brickwork. Constantinople, Sts Sergios and Bakchos, 527-536 (PHOTO: 1985).

τοιχοδομία: **πλινθοπερίβλητο(ν) ατελές σύστημα δομής** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν)**

τοιχοδομία: **πλινθοπερίβλητο(ν) σύστημα δομής** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής πλινθοπερίκλειστο(ν)**

τοιχοδομία: **πλινθοπερίκλειστο(ν) αμελές σύστημα δομής** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν)**

τοιχοδομία: **πλινθοπερίκλειστο(ν) ατελές σύστημα δομής** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν)**

τοιχοδομία: **πλινθοπερίκλειστο(ν) σύστημα δομής** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής πλινθοπερίκλειστο(ν)**

τοιχοδομία: **σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίβλητο(ν)** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν)**

τοιχοδομία: **σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν)** ου.· τοιχοδομία: **σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίβλητο(ν)** ου.· τοιχοδομία: **σύστημα δομής ψευδοπλινθοπερίκλειστο(ν)** ου.· τοιχοδομία: **σύστημα δομής ψευδοπλινθοπερίβλητο(ν)** ου.[283] (εικ. 652-653) // πρβ. τοιχοδομία: *σύστημα δομής ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν)*

Αγγλ.: pseudo-cloisonné masonry
Αλβ.: muraturë pseudokluasonazh f.; muraturë me kornizim jo të rregullt të gurëve me tulla f.
Γαλλ.: parement pseudocloisonné m.
Γερμ.: pseudocloisonné Mauerwerk n.
Ιταλ.: paramento pseudocloisonné f.; opera pseudocloisonnée f.
Ρουμ.: parament pseudocloisonné n.
Βουλγ. (κυριλλ.): псевдоклетъчна зидария ж.; псевдоклетъчен ґрадеж м.
Βουλγ. (λατ.): psevdokletŭčna zidarija ž.; psevdokletŭčen gradež m.
Ρωσ. (κυριλλ.): псевдо-смешанная кладка ж.; чередование камня с плинфой с забутовкой внутри стены ср.
Ρωσ. (λατ.): psevdo-smešannaja kladka ž.; čeredovanije kamnja s plinfoj s zabutovkoj vnutri steny sr.
Σερβ. (κυριλλ.): нецеловито (спољње) зидање каменом и опеком ср.; псеудоклоазоне ср.
Σερβ. (λατ.): necelovito (spoljnje) zidanje kamenom i opekom sr.; pseudokloazone sr.

τοιχοδομία: **σύστημα δομής ατελές πλινθοπερίβλητο(ν)** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν)**

τοιχοδομία: **σύστημα δομής ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν)** ου.· τοιχοδομία: **σύστημα δομής ατελές πλινθοπερίβλητο(ν)** ου.[284] (εικ. 654) // πρβ. τοιχοδομία: *σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν)*

Αγγλ.: pseudo-cloisonné masonry
Αλβ.: muraturë pseudokluasonazh f.; muraturë me kornizim jo të plotë të gurëve me tulla f.
Γαλλ.: parement pseudocloisonné m.
Γερμ.: pseudocloisonné Mauerwerk n.
Ιταλ.: paramento pseudocloisonné m.; opera pseudocloisonné f.
Ρουμ.: parament pseudocloisonné n.

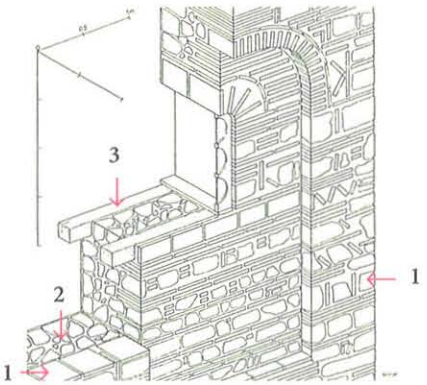

Εικόνα / Figure 652
Αμελές πλινθοπερίκλειστο σύστημα δομής, αξονομετρική ισομετρική τομή. Καστοριά, Άγιος Νικόλαος Κασνίτζη, γ΄ τέταρτο 12ου αι. (ΜΜΚ, κατά Βελένη 1984, εικ. 30).
1. εξωτερική *ψευδοπλινθοπερίκλειστη πλευρά*$_2$
2. εσωτερικός τοίχος: *αργολιθοδομή* 3. *ξυλοδεσιά.*
Pseudo-cloisonné masonry, isometric section. Kastoria, St Nicholas Kasnitzes, 3rd quarter of 12th c. (MMK, after Βελένης 1984, fig. 30).
1. outer *pseudo-cloisonné wall-face* 2. inner wall: *rubble masonry* 3. *wooden reinforcement.*

Εικόνα / Figure 653
Αμελές πλινθοπερίκλειστο σύστημα δομής. Ήπειρος, Κιρκιζάτες, Άγιος Νικόλαος της Ροδιάς, αρχές 13ου αι. (ΛΗΨΗ: 1989).
Pseudo-cloisonné masonry. Epiros, Kirkizates, St Nicholas Rodias, west façade, early 13th c. (Photo: 1989).

Εικόνα / Figure 654
Ατελές πλινθοπερίκλειστο σύστημα δομής. Καστοριά, Άγιος Στέφανος, β΄ μισό 10ου αι. (ΛΗΨΗ: 1967).
Pseudo-cloisonné masonry. Kastoria, St Stephen, 2nd half of 10th c. (Photo: 1967).

Βουλγ. (κυριλλ.): псевдоклетъчна зидария ж.; псевдоклетъчен ґрадеж м.
Βουλγ. (λατ.): psevdokletŭčna zidarija ž.; psevdokletŭčen gradež m.
Ρωσ. (κυριλλ.): псевдо-смешанная кладка ж.; каменная кладка, частично чередующаяся с плинфой ж.
Ρωσ. (λατ.): psevdo-smešannaja kladka ž.; kamennaja kladka, častično čeredujuščajasja s plinfoj ž.
Σερβ. (κυριλλ.): спољње зидање каменом и опеком ср.; псеудоклоазоне ср.
Σερβ. (λατ.): spoljnje zidanje kamenom i opekom sr.; pseudokloazone sr.

τοιχοδομία: **σύστημα δομής ισόδομο(ν) ορθογώνιο(ν)** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ισόδομο(ν)**

τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν)** ου.· τοιχοδομία: **opus quadratum** ου.[285] (εικ. 655)
Αγγλ.: ashlar masonry
Αλβ.: muraturë me blloqe të rregullta f.; opus kuadratum m.
Γαλλ.: appareil rectangulaire m.; appareil orthogonal m.
Γερμ.: Quaderverband m.; Quadermauerwerk n.; Quaderwerk n.
Ιταλ.: opus quadratum m.; opera quadrata f.
Ρουμ.: zidărie regulată din piatră cioplită f.; opus quadratum
Βουλγ. (κυριλλ.): зидария с правилно дялани камъни ж.; квадров ґрадеж м.; opus quadratum m.
Βουλγ. (λατ.): zidarija s pravilno djalani kamŭni ž.; kvadrov gradež m.; opus quadratum m.
Ρωσ. (κυριλλ.): кладка каменными квадрами ж.
Ρωσ. (λατ.): kladka kamennymi kvadrami ž.
Σερβ. (κυριλλ.): зидање квадерима ср.
Σερβ. (λατ.): zidanje kvaderima sr.

τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ισόδομο(ν)** ου.· τοιχοδομία: **opus isodomum** ου. (εικ. 656-657)
Αγγλ.: opus isodomum
Αλβ.: muraturë me radhë të barabarta f.; opus isodomus m.
Γαλλ.: appareil rectangulaire isodome m.
Γερμ.: isodomer Mauerverband m.; isodomes Quadermauerwerk n.; opus isodomum n.
Ιταλ.: opus isodomum m.
Ρουμ.: zidărie regulată din piatră fățuită f.; opus isodomum
Βουλγ. (κυριλλ.): еднородна зидария с дялани камъни ж.; еднороден ґрадеж м.; opus isodomum m.

Εικόνα / Figure 655
Ορθογώνιο σύστημα δομής. Κως, Κέφαλος, Βασιλική Αγίου Στεφάνου, τέλη 5ου αι. (Λήψη: 1985).
Ashlar masonry. Cos, Kephalos, Basilica of St Stephen, late 5th c. (Photo: 1985).

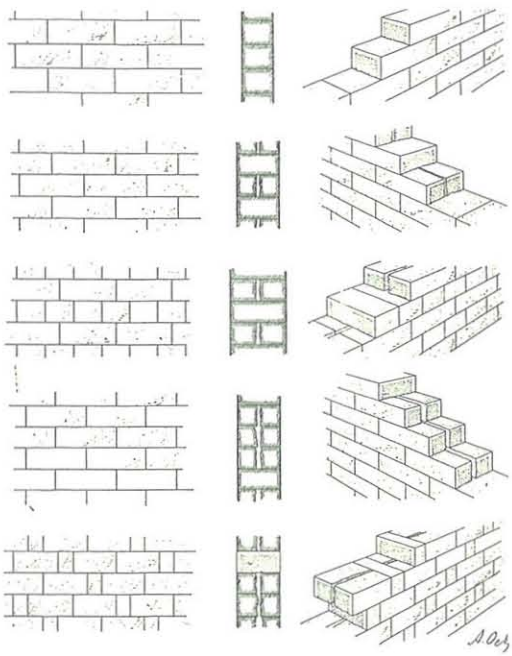

Εικόνα / Figure 656
Ορθογώνιο ισόδομο σύστημα δομής [αρχ.], όψη, τομή και προοπτική τομή (Ορλάνδος 1958, εικ. 182).
Opus isodomum [anc.], elevation, section and perspective section (Ορλάνδος 1958, fig. 182).

Εικόνα / Figure 657
Ορθογώνιο ισόδομο σύστημα δομής. Κρήτη, Γόρτυνα, Άγιος Τίτος, 7ος αι. (Λήψη: 1987).
Opus isodomum. Crete, Gortys, St Titus, 7th c. (Photo: 1987).

Βουλγ. (λατ.): ednorodna zidarija s djalani kamŭni ž.; ednoroden gradež m.; opus isodomum m.
Ρωσ. (κυριλλ.): регулярная кладка каменными квадрами ж.
Ρωσ. (λατ.): reguljarnaja kladka kamennymi kvadrami ž.
Σερβ. (κυριλλ.): правилно зидање квадерима ср.
Σερβ. (λατ.): pravilno zidanje kvaderima sr.

τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ψευδοϊσόδομο(ν)** ου.· τοιχοδομία: **opus pseudo-isodomum** ου. (εικ. 658-660)
Αγγλ.: opus pseudo-isodomum
Αλβ.: pseudo-isodomum f.
Γαλλ.: appareil rectangulaire pseudo-isodome m.; opus pseudo-isodomum m.
Γερμ.: pseudoisodomer Mauerverband m.; pseudoisodomes Quadermauerwerk n.; Quadermauerwerk mit wechselnden Schichthöhen n.
Ιταλ.: opera pseudoisodoma f.
Ρουμ.: opus pseudoisodomum
Βουλγ. (κυριλλ.): неоднородна зидария ж.; неоднороден градеж м.; opus pseudoisodomum м.
Βουλγ. (λατ.): neednorodna zidarija ž.; neednoroden gradež m.; opus pseudoisodomum m.
Ρωσ. (κυριλλ.): нерегулярная кладка каменными квадрами ж.
Ρωσ. (λατ.): nereguljarnaja kladka kamennymi kvadrami ž.
Σερβ. (κυριλλ.): нецеловито зидање квадерима ср.; псеудоисодомум ср.
Σερβ. (λατ.): necelovito zidanje kvaderima sr.; pseudoisodomum sr.

τοιχοδομία: **σύστημα δομής πλινθοπερίβλητο(ν)** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής πλινθοπερίκλειστο(ν)**

τοιχοδομία: **σύστημα δομής πλινθοπερίβλητο(ν) αμελές** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν)**

τοιχοδομία: **σύστημα δομής πλινθοπερίβλητο(ν) ατελές** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν)**

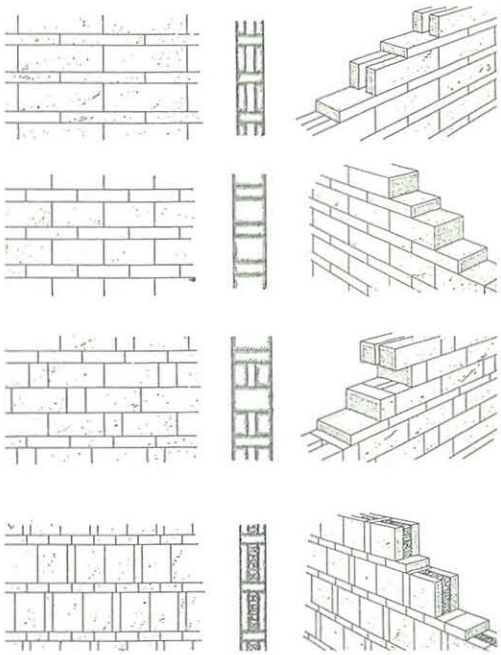

Εικόνα / Figure 658
Ορθογώνιο ψευδοϊσόδομο σύστημα δομής [αρχ.], όψη, τομή και προοπτική τομή (Ορλάνδος 1958, εικ. 187).
Opus pseudo-isodomum [anc.], elevation, section and perspective section. (Ορλάνδος 1958, fig. 187).

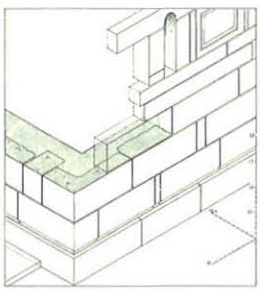

Εικόνα / Figure 659
Ορθογώνιο ψευδοϊσόδομο σύστημα δομής, αξονομετρική ισομετρική τομή. Αθήνα, Παναγία Γοργοεπήκοος, τέλη 12ου αι. (ΜΜΚ).
Opus pseudo-isodomum, isometric section. Athens, Virgin Gorgoepekoos, late 12th c. (MMK).

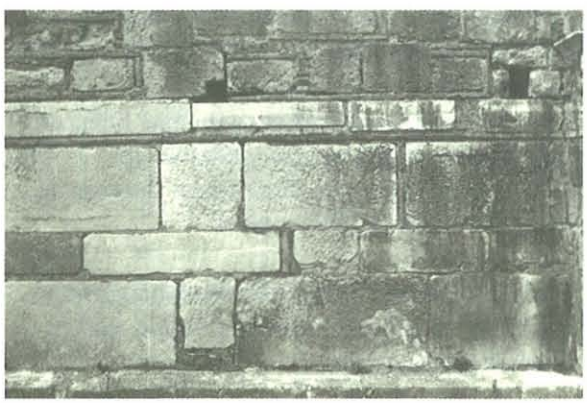

Εικόνα / Figure 660
Ορθογώνιο ψευδοϊσόδομο σύστημα δομής. Μεσσηνία, Σάμαρι, Ζωοδόχος Πηγή, τέλη 12ου αι. (ΛΗΨΗ: ΕΑΜΕ).
Opus pseudo-isodomum. Messenia, Samari, Virgin Zoodochos Pege, late 12th c. (PHOTO: EAME).

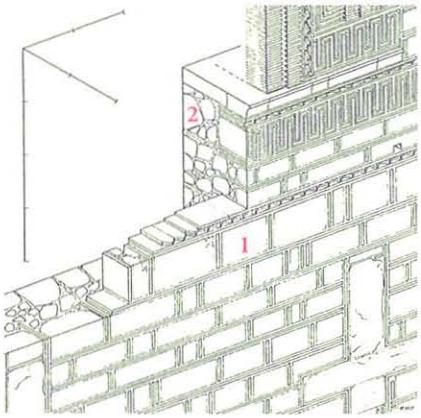

Εικόνα / Figure 661
Πλινθοπερίκλειστο σύστημα δομής, αξονομετρική ισομετρική τομή. Αργολίδα, Μονή Αρείας, καθολικό, νότια κεραία, 1149 (ΜΜΚ-ΠΜΚ). 1. εξωτερική *πλινθοπερίκλειστη πλευρά*$_2$ 2. εσωτερικός τοίχος: *αργολιθοδομή*.
Cloisonné masonry, isometric section. Argolid, Areia Monastery, katholikon, south cross arm, 1149 (ΜΜΚ-ΠΜΚ). 1. outer *cloisonné wall-face* 2. inner wall: *rubble masonry*.

Εικόνα / Figure 662
Πλινθοπερίκλειστο σύστημα δομής. Αθήνα, Άγιοι Θεόδωροι, 1065 (Λ**Η**Ψ**Η**: 1986).
Cloisonné masonry. Athens, Hagioi Theodoroi, 1065 (Ρ**Η**ΟΤΟ: 1986).

τοιχοδομία: **σύστημα δομής πλινθοπερίκλειστο(ν)** ου.˙ τοιχοδομία: **σύστημα δομής πλινθοπερίβλητο(ν)** ου. (εικ. 661-665)
Αγγλ.: cloisonné masonry
Αλβ.: muraturë kluasonazh f.; muraturë me gurë të qarkuar me tulla f.
Γαλλ.: parement cloisonné m.
Γερμ.: Kästelmauerwerk n.; Ziegelkästelmauerwerk n.; isodome Mauerung mit Ziegelumrahmung f.; cloisonné Mauerwerk n.; Schächtelmauerwerk n.; Mauerwerk aus ziegelumrahmtem Quadern n.
Ιταλ.: opera cloisonnée f.; paramento murario isodomo cloisonné m.
Ρουμ.: parament în casete n.; parament cloisonné n.
Βουλγ. (κυριλλ.): клетъчна зидария ж.; клетъчен ґрадеж м.
Βουλγ. (λατ.): kletŭčna zidarija ž.; kletŭčen gradež m.
Ρωσ. (κυριλλ.): смешанная кладка камня и плинфы с одним рядом плинфы между квадрами ж.
Ρωσ. (λατ.): smešannaja kladka kamnja i plinfy s odnim rjadom plinfy meždu kvadrami ž.
Σερβ. (κυριλλ.): зидање каменом уоквиреним опеком ср.; ћелијасто зидање ср.; клоазоне ср.
Σερβ. (λατ.): zidanje kamenom uokvirenim opekom sr.; ćelijasto zidanje sr.; kloazone sr.

τοιχοδομία: **σύστημα δομής πλινθοπερίκλειστο(ν) αμελές** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν)**

τοιχοδομία: **σύστημα δομής πλινθοπερίκλειστο(ν) ατελές** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν)**

τοιχοδομία: **σύστημα δομής ψευδοϊσόδομο(ν) ορθογώνιο(ν)** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ψευδοϊσόδομο(ν)**

τοιχοδομία: **σύστημα δομής ψευδοπλινθοπερίβλητο(ν)** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν)**

τοιχοδομία: **σύστημα δομής ψευδοπλινθοπερίκλειστο(ν)** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν)**

Εικόνα / Figure 663
Πλινθοπερίκλειστο σύστημα δομής με επάλληλες οριζόντιες πλίνθους στους κατακόρυφους αρμούς. Άμφισσα, Μεταμόρφωση του Σωτήρος, αρχές 12ου αι. (ΛΗΨΗ: 1970, ΕΑΜΕ)
Cloisonné masonry with successive horizontal bricks in vertical joints. Amphissa, Transfiguration of Christ, early 12th c. (PHOTO: 1970, EAME)

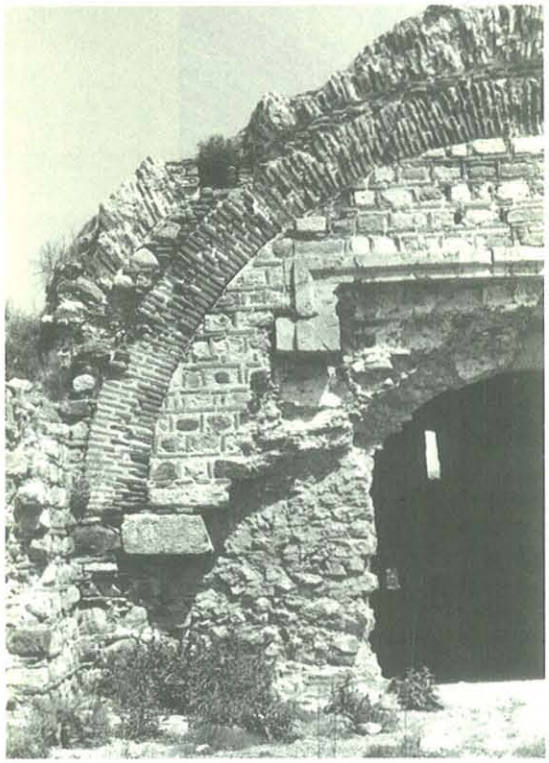

Εικόνα / Figure 665
Πλινθοπερίκλειστο σύστημα δομής. Θράκη, Τραϊανούπολη, «Χάνα», 1375-1385 (ΛΗΨΗ: 1987). Ο εσωτερικός τοίχος (*αργολιθοδομή*) είναι ορατός εξαιτίας της φθοράς της πλινθοπερίκλειστης εξωτερικής πλευράς$_2$.
Cloisonné masonry. Thrace, Trajanoupolis, "Chana", 1375-1385 (PHOTO: 1987). The inner wall (*rubble masonry*) is visible due to damages to the exterior, cloisonné-masonry.

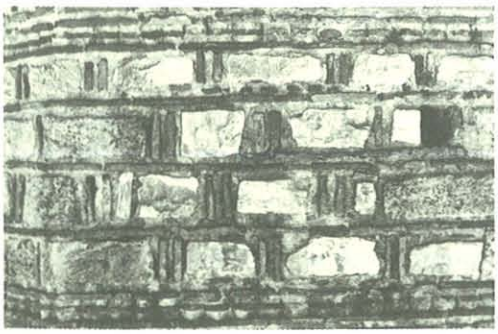

Εικόνα / Figure 664
Πλινθοπερίκλειστο σύστημα δομής με διπλές ή τριπλές κατακόρυφες πλίνθους στους κατακόρυφους αρμούς. Άρτα, Παναγία Παρηγορήτισσα, 1294-1296 (ΛΗΨΗ: 1989).
Cloisonné masonry with double or triple vertical bricks in vertical joints. Arta, Virgin Paregoretissa, 1294-1296 (PHOTO: 1989).

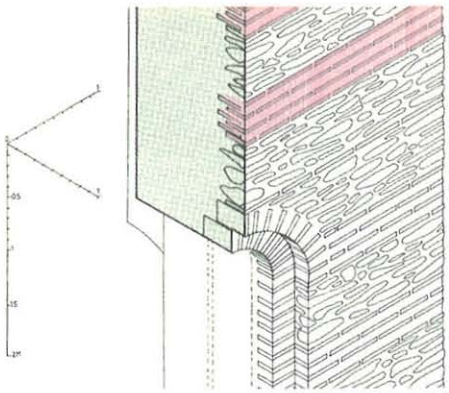

Εικόνα / Figure 666
Τεχνική της κρυμμένης πλίνθου σε μικτή τοιχοδομία, αξονομετρική ισομετρική τομή. Άγιον Όρος, Μονή Βατοπεδίου, καθολικό, βόρειος χορός, τέλη 10ου -αρχές 11ου αι. (ΣΒΜ-ΜΜΚ).
Recessed brick technique in opus mixtum, isometric section. Mount Athos, Vatopedi Monastery, katholikon, north choir, late 10th-early 11th c. (ΣΒΜ-ΜΜΚ).

Εικόνα / Figure 667
Τεχνική της κρυμμένης πλίνθου. Θεσσαλονίκη, Παναγία των Χαλκέων, 1028 (ΛΗΨΗ: 1989). Οι κρυμμένες σειρές των πλίνθων είναι ορατές εξαιτίας της φθοράς του κονιάματος.
Recessed brick technique. Thessalonike, Virgin ton Chalkeon, 1028 (PHOTO: 1989). The rows of recessed bricks are visisble because of damage to the mortar.

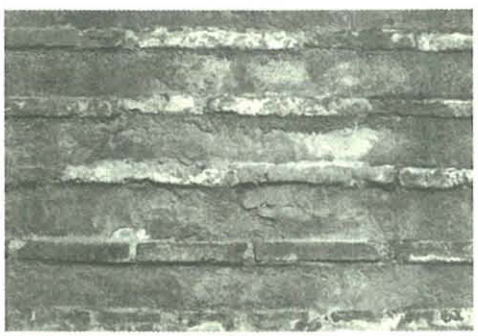

Εικόνα / Figure 668
Τεχνική της κρυμμένης πλίνθου. Κωνσταντινούπολη, Μονή Παντοκράτορος, νότιος ναός, 1118-1136 (ΛΗΨΗ: 1985).
Recessed brick technique. Constantinople, Pantokrator Monastery, south church, 1118-1136 (PHOTO: 1985).

τοιχοδομία: **τεχνική της κρυμμένης πλίνθου** θ.[286] (εικ. 666-668)
Αγγλ.: recessed brick technique; concealed course technique
Αλβ.: muraturë me radhë të fshehura tulle f.
Γαλλ.: appareil à assise(s) de brique masquée m.
Γερμ.: Verdeckte-Schicht-Technik f.; Schichtmauerwerk mit verdeckten Ziegellagen n.
Ιταλ.: opera a fasce di mattoni alternativamente arretrati f.
Ρουμ.: parament în asize de cărămidă, retrase alternativ n.
Βουλγ. (κυριλλ.): техника на ґрадеж със скриване на тухлени редове ж.
Βουλγ. (λατ.): technika na gradež sŭs skrivane na tuchleni redove ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): техника кладки плинфы со скрытым (утопленным) рядом ж.
Ρωσ. (λατ.): technika kladki plinfy so skrytym (utoplennym) rjadom ž.
Σερβ. (κυριλλ.): техника скривање опеке ж.
Σερβ. (λατ.): tehnika skrivane opeke ž.

τοιχοδομία: **ψευδοϊσόδομο(ν) ορθογώνιο(ν) σύστημα δομής** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ψευδοϊσόδομο(ν)**

τοιχοδομία: **ψευδοπλινθοπερίβλητο(ν) σύστημα δομής** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν)**

τοιχοδομία: **ψευδοπλινθοπερίκλειστο(ν) σύστημα δομής** → τοιχοδομία: **σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν)**

τοιχοπεσσός α.[287] (εικ. 669)
Αγγλ.: wall-pillar
Αλβ.: mur pilastër m.
Γαλλ.: mur-pilier m.
Γερμ.: pfeilerartiger Wandabschnitt m.
Ιταλ.: pilastro m.
Ρουμ.: zid-pilon n.
Βουλγ. (κυριλλ.): зидан стълб м.
Βουλγ. (λατ.): zidan stŭlb m.
Ρωσ. (κυριλλ.): стена-пилон ж.
Ρωσ. (λατ.): stena-pilon ž.
Σερβ. (κυριλλ.): зид-стубац м.
Σερβ. (λατ.): zid-stubac m.

τοιχοποιία → τοιχοδομία

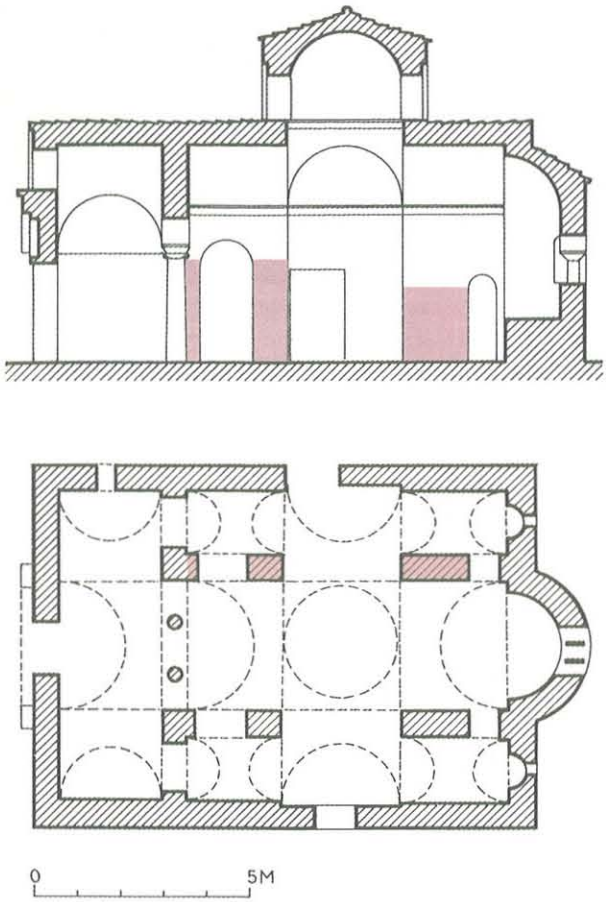

Εικόνα / Figure 669
Τοιχοπεσσός. Αττική, Κορωπί, Μεταμόρφωση του Χριστού, τομή και κάτοψη, τέλη 10ου αι. (κατά Ορλάνδο 1961, εικ. 9 και 18, ανασχεδίαση).
Wall-pillar. Attica, Koropi, Church of the Transfiguration of Christ, section and ground plan, late 10th c. (redrawn after Ορλάνδος 1961, figs. 9 and 18).

Εικόνα / Figure 670
Τοίχος αετωματικός. Αίγινα. Όμορφη Εκκλησιά, δυτική όψη, 13ος αι. (Λήψη: 1984).
Gable wall. Aegina. Omorphi Ekklesia, west façade, 13th c. (Photo: 1984).

τοίχος α.
Αγγλ.: wall
Αλβ.: mur m.
Γαλλ.: mur m.
Γερμ.: Mauer f.; Wand f.
Ιταλ.: muro m.; parete f.
Ρουμ.: zid n.; perete m.
Βουλγ. (κυριλλ.): стена ж.
Βουλγ. (λατ.): stena ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): стена ж.; переґородка ж.
Ρωσ. (λατ.): stena ž.; peregorodka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): зид м.
Σερβ. (λατ.): zid m.

τοίχος αετωματικός α. (εικ. 670)
Αγγλ.: gable wall
Αλβ.: mur kallkan m.
Γαλλ.: mur-pignon m.
Γερμ.: Giebelwand f.
Ιταλ.: muro a timpano m.
Ρουμ.: perete cu pinion m.
Βουλγ. (κυριλλ.): стена на тимпан ж.; стена на фронтон ж.
Βουλγ. (λατ.): stena na timpan ž.; stena na fronton ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): стена с заверением в виде фронтона ж.
Ρωσ. (λατ.): stena s zaveršenijem v vide frontona ž.
Σερβ. (κυριλλ.): забатни зид м.
Σερβ. (λατ.): zabatni zid m.

τοίχος αναλημματικός α.· **ανάλημμα** ου. (εικ. 671)
Αγγλ.: retaining wall; revetment
Αλβ.: mur mbajtës m.
Γαλλ.: mur de soutènement m.
Γερμ.: Stützmauer f.
Ιταλ.: muro di sostegno m.; muro di rinforzo m.
Ρουμ.: zid de sprijin n.; zid de susţinere n.
Βουλγ. (κυριλλ.): подпорна стена ж.
Βουλγ. (λατ.): podporna stena ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): несущая стена ж.
Ρωσ. (λατ.): nesuščaja stena ž.
Σερβ. (κυριλλ.): потпорни зид м.
Σερβ. (λατ.): potporni zid m.

τοίχος αντερεισματικός α. (εικ. 672) // πρβ. *αντηρίδα*
Αγγλ.: buttress wall
Αλβ.: mur kontraforcë m.; mur shkarkues m.
Γαλλ.: mur-boutant m.
Γερμ.: Strebemauer f.
Ιταλ.: contrafforte m.; sperone m.
Ρουμ.: zid butant n.
Βουλγ. (κυριλλ.): контрафорс-стена ж.
Βουλγ. (λατ.): kontrafors-stena ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): стена контрфорса ж.; опорная стена ж.
Ρωσ. (λατ.): stena kontrforsa ž.; opornaja stena ž.
Σερβ. (κυριλλ.): контрфор м.; потпорањ м.
Σερβ. (λατ.): kontrfor m.; potporanj m.

τοίχωμα κατακόρυφο(ν) (αψίδας) → **ημικύλινδρος (αψίδας)**

τομέας σταυροθολίου α. (εικ. 673)
Αγγλ.: cell; web; severy
Αλβ.: segment i qemerit të kryqëzuar m.
Γαλλ.: quartier m.
Γερμ.: Gewölbekappe f.; Kappe f.
Ιταλ.: spicchio (di volta a crociera) m.; unghia (di volta a crociera) f.; vela f.
Ρουμ.: pânză de boltă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): сферичен отсек (на свод) м.
Βουλγ. (λατ.): sferičen otsek (na svod) m.
Ρωσ. (κυριλλ.): распалубка крестового свода ж.
Ρωσ. (λατ.): raspalubka krestovogo svoda ž.
Σερβ. (κυριλλ.): сеґмент крстатоґ свода м.
Σερβ. (λατ.): segment krstatog svoda m.

τομή → σχέδιο(ν): **τομή**

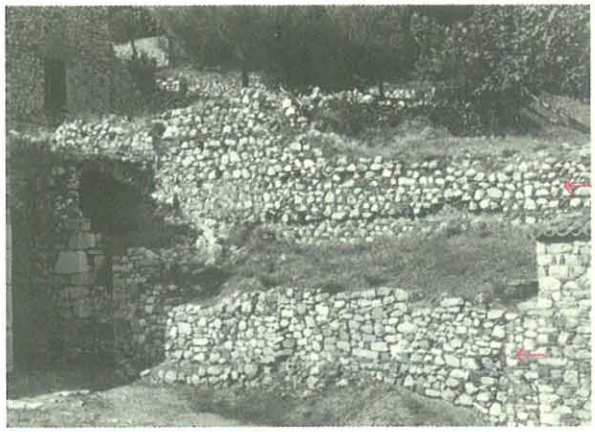

Εικόνα / Figure 671
Τοίχος αναλημματικός. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, άποψη προς Β (Λήψη: 1995).
Retaining wall. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, view to N (Photo: 1995).

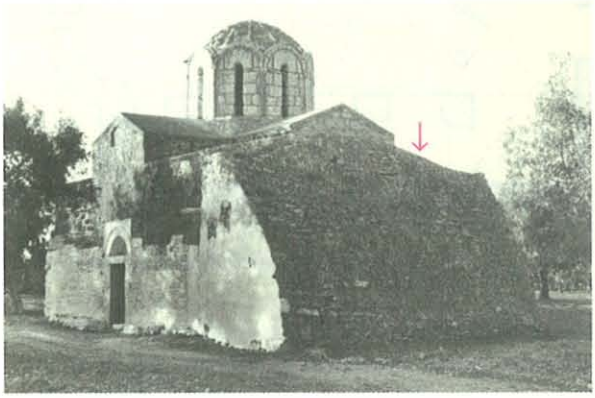

Εικόνα / Figure 672
Τοίχος αντερεισματικός. Μέγαρα, Σωτήρας, άποψη από ΝΑ, 12ος-13ος αι. (Λήψη: 1965, Ρ. Ανδρεάδη, ΜΜΠ). Ο μεταγενέστερος *αντερεισματικός τοίχος* καλύπτει τελείως τις αψίδες.
Buttress wall. Megara, Church of the Saviour, view from SE, 12th-13th c. (Photo: 1965, R. Andreadi, ΜΜΠ). The later *buttress wall* completely covers the apses.

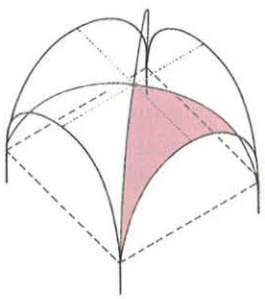

Εικόνα / Figure 673
Τομέας σταυροθολίου (ΠΜΚ).
Cell of cross vault (ΠΜΚ).

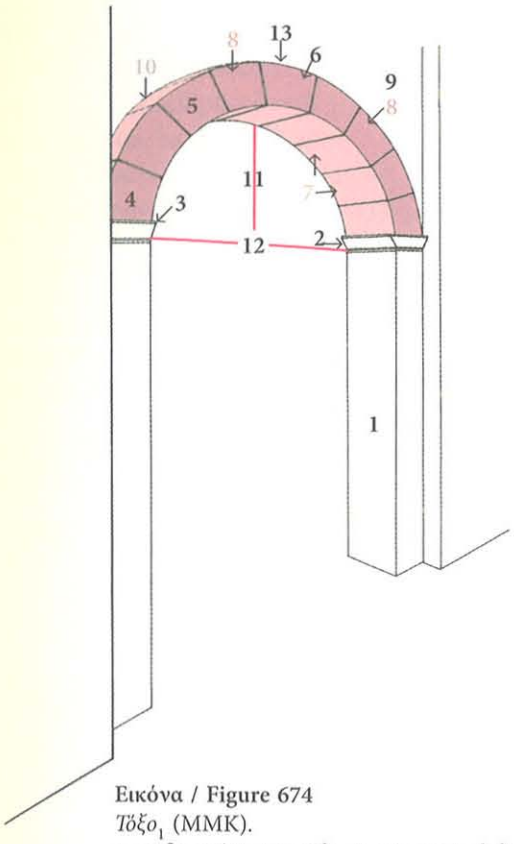

Εικόνα / Figure 674
Τόξο$_1$ (ΜΜΚ).
1. *ποδαρικό* 2. *υφαψίδιο* 3. *γένεση* 4. *θολίτης αρχικός* 5. *θολίτης* 6. *θολίτης κορυφαίος* 7. *εσωράχιο* 8. *μέτωπο*$_1$ 9. *επιφάνεια τριγωνική μετώπου τόξου* 10. *εξωράχιο* 11. *βέλος* 12. *άνοιγμα* 13. *κορυφή*.
Arch (MMK).
1. *respond* 2. *impost* 3. *springing* 4. *springer* 5. *voussoir* 6. *keystone* 7. *intrados* 8. *face* 9. *spandrel* 10. *extrados* 11. *rise* 12. *span* 13. *crown*.

τομή δοκιμαστική θ.
Αγγλ.: trial trench
Αλβ.: sondazh m.
Γαλλ.: sondage m.
Γερμ.: Suchschnitt m.
Ιταλ.: saggio di scavo m.; trincea di scavo f.
Ρουμ.: sondaj n.
Βουλγ. (κυριλλ.): сондаж м.
Βουλγ. (λατ.): sondaž m.
Ρωσ. (κυριλλ.): зондирование ср.; зондаж м.
Ρωσ. (λατ.): zondirovanie sr.; zondaž m.
Σερβ. (κυριλλ.): сондажа ж.; сондирање ср.
Σερβ. (λατ.): sondaža ž.; sondiranje sr.

τομή εγκάρσια → σχέδιο(ν): **τομή κατά πλάτος**

τομή κατά μήκος → σχέδιο(ν): **τομή κατά μήκος**

τομή κατά πλάτος → σχέδιο(ν): **τομή κατά πλάτος**

τόξο(ν)$_1$ ου.· **αψίδα**$_2$ θ. & **αψίς**$_2$ θ.[288] // πρβ. *αψίδωμα* (εικ. 674-689)
Αγγλ.: arch
Αλβ.: hark m.
Γαλλ.: arc m.
Γερμ.: Bogen m.
Ιταλ.: arco m.
Ρουμ.: arc n.
Βουλγ. (κυριλλ.): арка ж.
Βουλγ. (λατ.): arka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): арка ж.
Ρωσ. (λατ.): arka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): лук м.
Σερβ. (λατ.): luk m.

τόξο(ν)$_2$ **(γέφυρας)** → **καμάρα**$_2$ **(γέφυρας)**

τόξο(ν) ανακουφιστικό(ν) ου. (εικ. 675-676, 688)
Αγγλ.: relieving arch; discharging arch
Αλβ.: hark shkarkues m.
Γαλλ.: arc de décharge m.
Γερμ.: Entlastungsbogen m.
Ιταλ.: arco di scarico m.
Ρουμ.: arc de descărcare n.
Βουλγ. (κυριλλ.): облекчителна арка ж.
Βουλγ. (λατ.): oblekčitelna arka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): разгрузочная арка ж.
Ρωσ. (λατ.): razgruzočnaja arka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): прихватни лук м.; растерећујући лук м.
Σερβ. (λατ.): prihvatni luk m.; rasterećujući luk m.

Εικόνα / Figure 675
Τόξο ανακουφιστικό ημικυκλικό κλειδωτό (ΠΜΚ).
Semicircular true discharging arch (ΠΜΚ).

Εικόνα / Figure 676
Τόξο ανακουφιστικό ημικυκλικό κλειδωτό. Κρήτη, Γόρτυνα, Άγιος Τίτος, ιερό, 7ος αι. (ΛΗΨΗ: 1987).
Semicircular true discharging arch. Crete, Gortys, St Titus, bema, 7th c. (PHOTO: 1987).

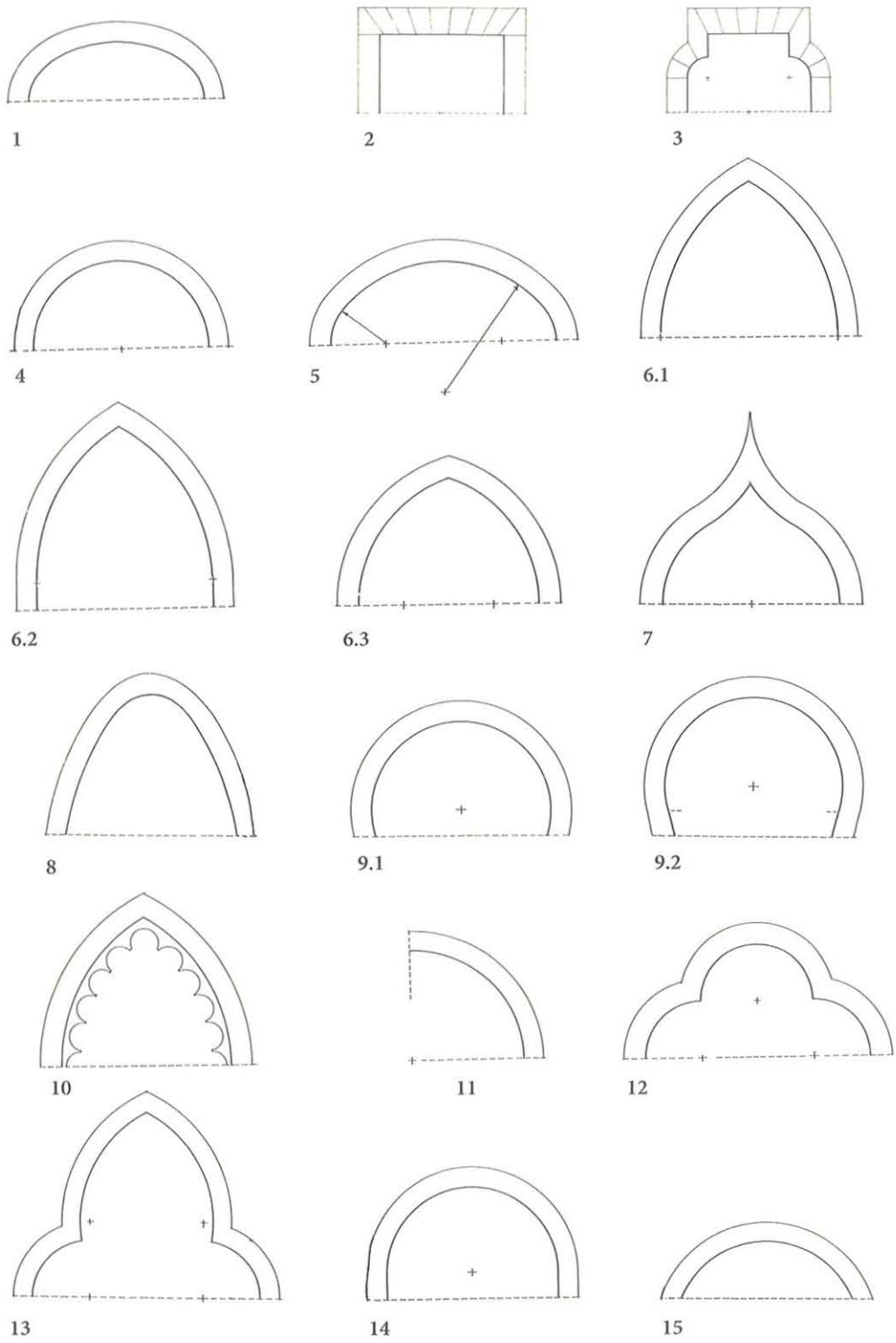

Εικόνα / Figure 677
Τόξο (ΠΜΚ). 1. *ελλειπτικό* 2. *επίπεδο* (κλειδωτό) 3. *επίπεδο με ώμους* 4. *ημικυκλικό* 5. *με τρία κέντρα χάραξης* 6.1. *οξυκόρυφο* 6.2. *οξυκόρυφο υπερυψωμένο* 6.3. *οξυκόρυφο χαμηλωμένο* 7. *οξυκόρυφο με διπλή καμπυλότητα* 8. *παραβολικό* 9.1. *πεταλόμορφο* 9.2. *πεταλόμορφο υπερυψωμένο* 10. *πολύλοβο* (οξυκόρυφο) 11. *τεταρτοκυκλικό* 12. *τρίλοβο* 13. *τρίλοβο οξυκόρυφο* 14. *υπερυψωμένο* (ημικυκλικό) 15. *χαμηλωμένο* (ημικυκλικό).
Arch (ΠΜΚ). 1. *elliptical* 2. *flat* 3. *shouldered* 4. *semicircular* 5. *three-centred* 6.1 *pointed* 6.2 *pointed stilted* 6.3 *pointed segmental* 7. *ogee* 8. *parabolic* 9.1 *horseshoe* 9.2 *horseshoe stilted* 10. *multifoil* (pointed) 11. *quadrant* 12. *round trefoil* 13. *pointed trefoil* 14. *stilted* (semicircular) 15. *segmental* (semicircular).

τόξο(ν) ελλειπτικό(ν) ου. (εικ. 677.1)
Αγγλ.: elliptical arch
Αλβ.: hark eliptik m.
Γαλλ.: arc en ellipse m.; arc elliptique m.
Γερμ.: Ellipsenbogen m.; elliptischer Bogen m.
Ιταλ.: arco ellittico m.
Ρουμ.: arc eliptic n.; arc în elipsă n.
Βουλγ. (κυριλλ.): снижена арка ж.
Βουλγ. (λατ.): snižena arka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): коробовая, эллиптическая арка ж.
Ρωσ. (λατ.): korobovaja, ėlliptičeskaja arka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): елипсасти лук м.
Σερβ. (λατ.): elipsasti luk m.

τόξο(ν) ενισχυτικό(ν) ου.· **ενισχυτική ζώνη** θ.· **σφενδόνιο(ν)** ου.[289] (εικ. 678)
Αγγλ.: buttressing arch; reinforcing arch; arc doubleau
Αλβ.: hark përforcues m.; brinjë qëndrushmërie f.
Γαλλ.: arc doubleau m.
Γερμ.: Gurtbogen m.; Verstärkungsbogen m.
Ιταλ.: arco di rinforzo ("doppio") m.; arco di volta m.
Ρουμ.: arc dublou n.
Βουλγ. (κυριλλ.): дублираща арка ж.
Βουλγ. (λατ.): dublirašta arka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): подпружная арка ж.
Ρωσ. (λατ.): podpružnaja arka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): ојачавајући лук м.
Σερβ. (λατ.): ojačavajući luk m.

τόξο(ν) επίπεδο(ν) (κλειδωτό(ν)) ου.[290] (εικ. 677.2, 816.2)
Αγγλ.: flat arch; straight arch; trabeated arch
Αλβ.: hark i rrafshët m.
Γαλλ.: plate-bande (clavée) f.; arc plat m.
Γερμ.: scheitrechter Bogen m.; scheitrechter Sturz m.; Sturzbogen m.; Horizontalbogen m.
Ιταλ.: piattabanda f.; arco piatto m.
Ρουμ.: arc plat n.; arc turtit n.
Βουλγ. (κυριλλ.): плоска арка с клинове ж.
Βουλγ. (λατ.): ploska arka s klinove ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): плоская арка с клинчатыми камнями ж.; прямая арка ж.
Ρωσ. (λατ.): ploskaja arka s klinčatymi kamnjami ž.; prjamaja arka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): раван лук м.; хоризонтални лук м.
Σερβ. (λατ.): ravan luk m.; horizontalni luk m.

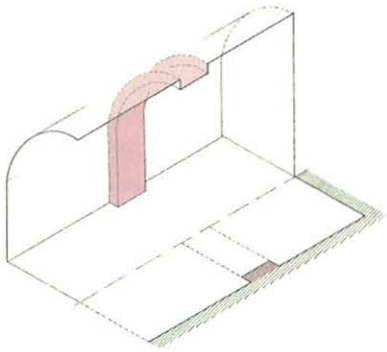

Εικόνα / Figure 678
Τόξο ενισχυτικό (ΠΜΚ).
Buttressing arch (ΠΜΚ).

τόξο(ν) επίπεδο(ν) με ώμους ου. (εικ. 677.3)
Αγγλ.: shouldered arch
Αλβ.: hark i rrafshët me shpatulla m.
Γαλλ.: arc plat épaulé m.
Γερμ.: Schulterbogen m.; Kragsturzbogen m.; Konsolbogen m.
Ιταλ.: piattabanda su spalle arcuate f.
Ρουμ.: arc plat cu umeri n.
Βουλγ. (κυριλλ.): плоска арка с рамене ж.
Βουλγ. (λατ.): ploska arka s ramene ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): плоская арка с плечами ж.; прямая арка с плечами ж.
Ρωσ. (λατ.): ploskaja arka s plečami ž.; prjamaja arka s plečami ž.
Σερβ. (κυριλλ.): рамени лук м.
Σερβ. (λατ.): rameni luk m.

τόξο(ν) ημικυκλικό(ν) ου. (εικ. 675-676, 677.4)
Αγγλ.: semicircular arch; round arch
Αλβ.: hark i plotë m.; hark gjysmërrethor m.
Γαλλ.: arc en plein cintre m.
Γερμ.: Halbkreisbogen m.; Rundbogen m.
Ιταλ.: arco a tutto sesto m.; arco a pieno centro m.
Ρουμ.: arc în plin cintru n.; arc semicircular n.
Βουλγ. (κυριλλ.): полукръгла арка ж.
Βουλγ. (λατ.): polukrŭgla arka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): полукруглая арка ж.; полуциркульная арка ж.
Ρωσ. (λατ.): polukruglaja arka ž.; polucirkul'naja arka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): полукружни лук м.
Σερβ. (λατ.): polukružni luk m.

Εικόνα / Figure 679
Τόξο θριαμβευτικό (ΓΖ, κατά Ορλάνδο 1954, εικ. 358).
Chancel arch (ΓΖ, after Ορλάνδος 1954, fig. 358).

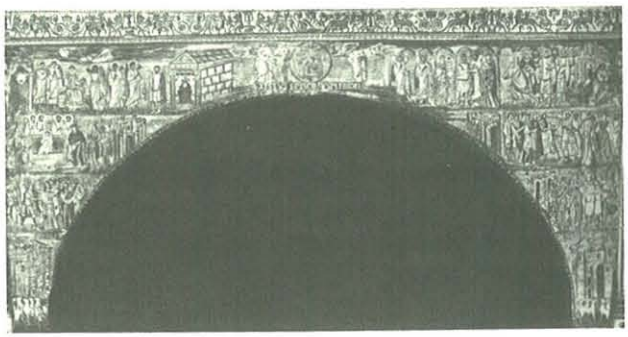

Εικόνα / Figure 680
Τόξο θριαμβευτικό με ψηφιδωτές παραστάσεις. Ρώμη, Santa Maria Maggiore, περίπου 432-440 (ΛΗΨΗ: Anderson).
Chancel arch with mosaic decoration. Rome, Santa Maria Maggiore, ca. 432-440 (ΡΗΟΤΟ: Anderson).

τόξο(ν) θριαμβευτικό(ν) ου.· **αψίδα θριαμβευτική** θ. (εικ. 679, 680)
Αγγλ.: chancel arch
Αλβ.: hark triumfal m.
Γαλλ.: arc triomphal m.
Γερμ.: Triumphbogen m.; Chorbogen m.
Ιταλ.: arco trionfale m.
Ρουμ.: arc triumfal (al absidei) n.
Βουλγ. (κυριλλ.): триумфална арка (в църква) ж.
Βουλγ. (λατ.): triumfalna arka (v cŭrkva) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): триумфальная арка (в храме) ж.
Ρωσ. (λατ.): triumfal'naja arka (v chrame) ž.
Σερβ. (κυριλλ.): тријумфални лук м.
Σερβ. (λατ.): trijumfalni luk m.

τοξο(ν) θριαμβικό(ν) → **τόξο(ν) θριάμβου**

τόξο(ν) θριάμβου ου.· **τόξο(ν) θριαμβικό(ν)** ου.· **αψίδα θριάμβου** θ.· (εικ. 681) // πρβ. *τετράπυλο(ν), πύλη θριαμβευτική*
Αγγλ.: triumphal arch
Αλβ.: hark triumfi m.
Γαλλ.: arc de triomphe m.
Γερμ.: Tiumphbogen m.; Ehrenbogen m.

Εικόνα / Figure 681
Τόξο θριάμβου του Μεγάλου Κωνσταντίνου. Ρώμη, 312-315 (ΛΗΨΗ: 1995, M. Castelfranchi).
Triumphal arch of Constantine the Great. Rome, 312-315 (ΡΗΟΤΟ: 1995, M. Castelfranchi).

Ιταλ.: arco di trionfo m.
Ρουμ.: arc de triumf n.
Βουλγ. (κυριλλ.): триумфална арка ж.
Βουλγ. (λατ.): triumfalna arka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): триумфальная арка ж.
Ρωσ. (λατ.): triumfal'naja arka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): тријумфална капија ж.
Σερβ. (λατ.): trijumfalna kapija ž.

τόξο(ν) κλειδωτό(ν) ου.[291] (εικ. 682, 675-676, 816.3)
Αγγλ.: true arch
Αλβ.: hark i mbyllur m.; hark me kyç m.
Γαλλ.: arc clavé m.
Γερμ.: Keilsteinbogen m.; echter Bogen m.
Ιταλ.: arco a conci m.; arco a cunei m.
Ρουμ.: arc din bolţari n.
Βουλγ. (κυριλλ.): арка с клинове ж.
Βουλγ. (λατ.): arka s klinove ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): арка с клинчатыми камнями ж.
Ρωσ. (λατ.): arka s klinčatymi kamnjami ž.
Σερβ. (κυριλλ.): типски лук са каменим сводарима м.
Σερβ. (λατ.): tipski luk sa kamenim svodarima m.

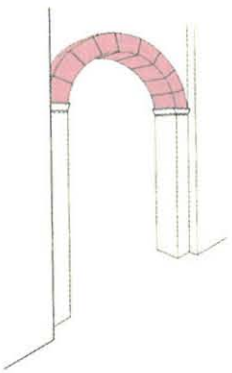

Εικόνα / Figure 682
Τόξο κλειδωτό (ΜΜΚ).
True arch (ΜΜΚ).

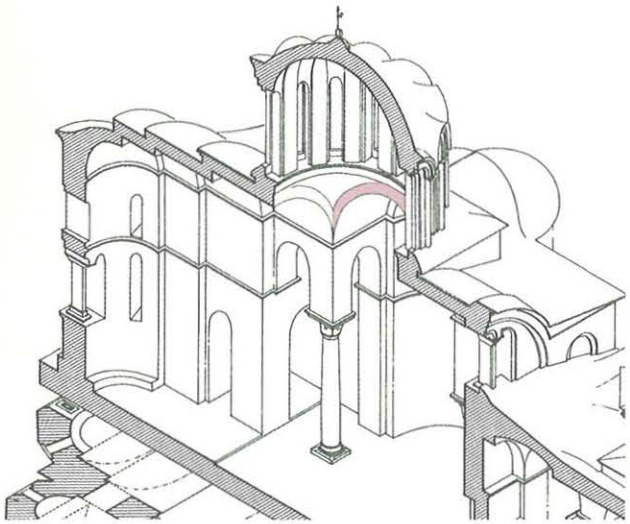

Εικόνα / Figure 683
Τόξο μετώπου σε καμάρα κεραίας σταυροειδούς εγγεγραμμένου με τρούλο ναού, αξονομετρική ισομετρική τομή. Άθως, Μονή Χελανδαρίου, καθολικό, τέλη 13ου αι. (ΠΜΚ-ΜΜΚ κατά Sevastianov στο Millet 1916).
Vault-head arch in barrel-vault of cross arm of cross-in-square church, isometric section. Athos, Hilandar Monastery, katholikon, late 13th c. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Sevastianov in Millet 1916).

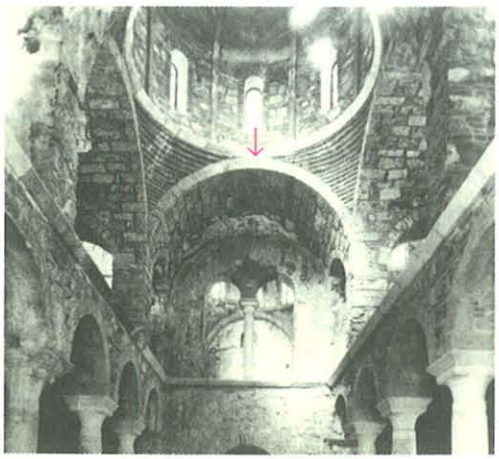

Εικόνα / Figure 684
Τόξο μετώπου. Μυστράς, Μονή Βροντοχίου, Παναγία Οδηγήτρια (Αφεντικό), 1310-1315 (Λήψη: 1950 ή 1956, Π. Παπαχατζηδάκης, ΜΜΠ).
Vault-head arch. Mistra, Brontochion Monastery, Virgin Hodegetria (Aphentiko), 1310-1315 (Photo: 1950 or 1956, P. Papachatzidakis, ΜΜΠ).

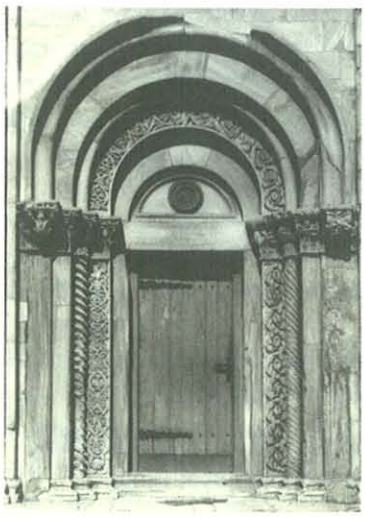

Εικόνα / Figure 685
Τόξο μετώπου με κυμάτια (σχολή Ρασκίας). Μονή Studenica, ναός Παναγίας, νότια όψη, 1183-1186 (Λήψη: Zavod za Zaštitu spomenika kulture Srbije).
Archivolt (school of Rascia). Studenica Monastery, Church of the Virgin, south façade, 1183-1186 (Photo: Zavod za Zaštitu spomenika kulture Srbije).

τόξο(ν) με τρία κέντρα χάραξης ου. (εικ. 677.5)
Αγγλ.: three-centred arch; basket arch
Αλβ.: hark me tri qendra m.
Γαλλ.: arc en anse de panier m.
Γερμ.: Korbbogen m.; Korbhenkelbogen m.
Ιταλ.: arco ribassato policentrico m.; arco ad ansa di paniere m.
Ρουμ.: arc în mâner de coş n.
Βουλγ. (κυριλλ.): арка с три центъра ж.
Βουλγ. (λατ.): arka s tri centŭra ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): коробовая, эллиптическая арка ж.
Ρωσ. (λατ.): korobovaja, élliptičeskaja arka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): троцентрични лук м.
Σερβ. (λατ.): trocentrični luk m.

τόξο(ν) μετώπου ου. (εικ. 683-684)
Αγγλ.: vault-head arch
Αλβ.: hark ballor m.
Γαλλ.: arc de tête m.
Γερμ.: Stirnbogen m.
Ιταλ.: arco di testa m.
Ρουμ.: arc de capăt n.
Βουλγ. (κυριλλ.): челна арка ж.
Βουλγ. (λατ.): čelna arka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): арка лицевой стороны свода ж.
Ρωσ. (λατ.): arka licevoj storony svoda ž.
Σερβ. (κυριλλ.): чеони лук м.
Σερβ. (λατ.): čeoni luk m.

τόξο(ν) μετώπου με κυμάτια ου.[292] (εικ. 685)
Αγγλ.: archivolt
Αλβ.: arkivoltë f.; hark ballor m.
Γαλλ.: archivolte f.
Γερμ.: Archivolte f.
Ιταλ.: archivolto m.
Ρουμ.: arhivoltă f.

Βουλγ. (κυριλλ.): архиволт м.
Βουλγ. (λατ.): archivolt m.
Ρωσ. (κυριλλ.): архивольт м.
Ρωσ. (λατ.): archivol't m.
Σερβ. (κυριλλ.): архиволта ж.
Σερβ. (λατ.): arhivolta ž.

τόξο(ν) οξυκόρυφο(ν) ου. (εικ. 686, 687α, 677.6.1-3)
Αγγλ.: pointed arch
Αλβ.: hark i mprehtë m.
Γαλλ.: arc en ogive m.; arc brisé m.
Γερμ.: Spitzbogen m.
Ιταλ.: arco a sesto acuto m.
Ρουμ.: arc frânt n.
Βουλγ. (κυριλλ.): оґивална арка ж.
Βουλγ. (λατ.): ogivalna arka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): стрельчатая арка ж.
Ρωσ. (λατ.): strel'čataja arka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): преломљени лук м.
Σερβ. (λατ.): prelomljeni luk m.

τόξο(ν) οξυκόρυφο(ν) με διπλή καμπυλότητα ου. (εικ. 677.7)
Αγγλ.: ogee arch
Αλβ.: hark i mprehtë me kurbëzim të dyfishtë m.
Γαλλ.: arc brisé à double courbure m.; arc en accolade m.; arc à talons m.
Γερμ.: Kielbogen m.; Eselsrücken m.; Sattelbogen m.
Ιταλ.: arco inflesso m.; arco carenato m.
Ρουμ.: arc în acoladă n.
Βουλγ. (κυριλλ.): оґивална арка с две извивки ж.
Βουλγ. (λατ.): ogivalna arka s dve izvivki ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): килевидная арка ж.
Ρωσ. (λατ.): kilevidnaja arka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): поврнути лук м.
Σερβ. (λατ.): povrnuti luk m.

τόξο(ν) παραβολικό(ν) ου. (εικ. 677.8)
Αγγλ.: parabolic arch
Αλβ.: hark parabolik m.
Γαλλ.: arc à tracé parabolique m.; arc en parabole m.
Γερμ.: Parabelbogen m.
Ιταλ.: arco parabolico m.
Ρουμ.: arc parabolic n.
Βουλγ. (κυριλλ.): параболична арка ж.
Βουλγ. (λατ.): parabolična arka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): параболическая арка ж.
Ρωσ. (λατ.): paraboličeskaja arka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): параболични лук м.
Σερβ. (λατ.): parabolični luk m.

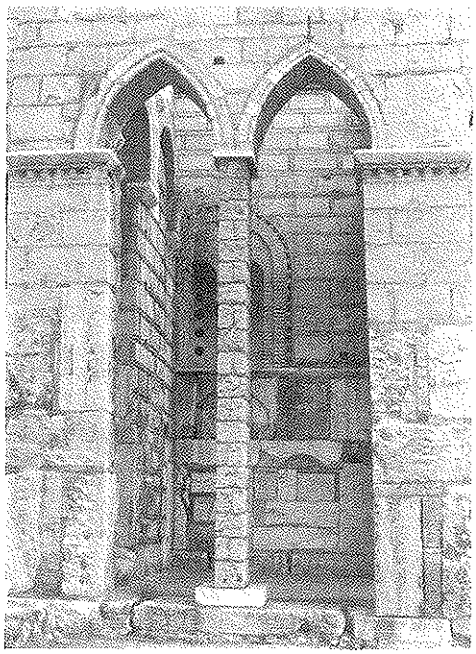

Εικόνα / Figure 686
Τόξο οξυκόρυφο. Αττική, Μονή Δαφνίου, καθολικό, εξωνάρθηκας, α΄ μισό 13ου αι. (Ανψη: 1993). Διαμόρφωση από το τάγμα των κιστερκιανών μοναχών.
Pointed arch. Attica, Daphni Monastery, katholikon, exonarthex, 1st half of 13th c. (Photo: 1993). Remodelled by the order of Cistercian monks.

Εικόνα / Figure 687
Τόξο οξυκόρυφο (α) και *τοξύλιο οξυκόρυφο τρίλοβο* (β). Dečani, Μονή Παντοκράτορα, νότια όψη, 1327-1335 (Ανψη: 1971).
Pointed (α) *and pointed trefoil arch* (β). Dečani, Pantokrator Monastery, south façade, 1327-1335 (Photo: 1971).

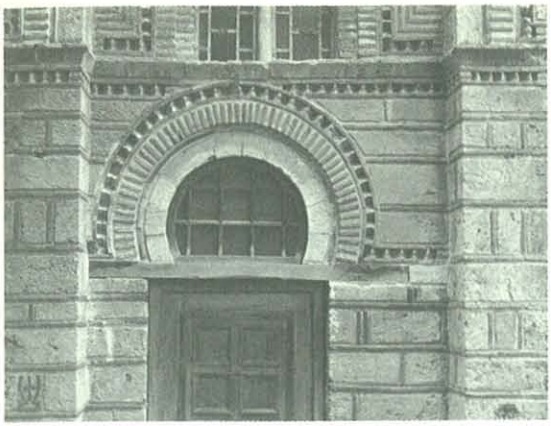

Εικόνα / Figure 688
Τόξο ανακουφιστικό πεταλόμορφο. Άμφισσα, Μεταμόρφωση του Σωτήρος, νότια θύρα, αρχές 12ου αι. (ΛΗΨΗ: 1978).
Discharging horseshoe arch. Amphissa, Transfiguration of Christ, south door, early 12th c. (PHOTO: 1978).

τόξο(ν) περιβάλλο(ν) → **παράθυρο(ν) με περιβάλλο(ν) τόξο(ν)**

τόξο(ν) πεταλόμορφο(ν) ου. [293] (εικ. 688, 677.9.1-2)
Αγγλ.: horseshoe arch
Αλβ.: hark në formë patkoi m.
Γαλλ.: arc en fer-à-cheval m.; arc outrepassé m.
Γερμ.: Hufeisenbogen m.
Ιταλ.: arco a sesto oltrepassato m.; arco a ferro di cavallo m.
Ρουμ.: arc în potcoavă n.
Βουλγ. (κυριλλ.): подковообразна арка ж.
Βουλγ. (λατ.): podkovoobrazna arka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): подковообразная арка ж.
Ρωσ. (λατ.): podkovoobraznaja arka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): потковичасти лук м.
Σερβ. (λατ.): potkovičasti luk m.

τόξο(ν) πολύλοβο(ν) ου. (εικ. 677.10)
Αγγλ.: multifoil arch
Αλβ.: hark polilob m.
Γαλλ.: arc polylobé m.
Γερμ.: Fächerbogen m.; Vielpassbogen m.; Zackenbogen m.
Ιταλ.: arco polilobato m.
Ρουμ.: arc polilobat n.
Βουλγ. (κυριλλ.): многоделна арка ж.; арка с фестониран отвор ж.
Βουλγ. (λατ.): mnogodelna arka ž.; arka s festoniran otvor ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): многолопастная арка ж.
Ρωσ. (λατ.): mnogolopastnaja arka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): вишелисни лук м.
Σερβ. (λατ.): višelisni luk m.

τόξο(ν) τεταρτοκυκλικό(ν) ου. (εικ. 677.11)
Αγγλ.: quadrant arch
Αλβ.: hark çerekrrethor m.
Γαλλ.: arc en quadrant m.; arc en quart de cercle m.
Γερμ.: Viertelkreisbogen m.; viertelkreisförmiger Bogen m.
Ιταλ.: arco a un quarto di cerchio m.
Ρουμ.: arc în sfert de cerc n.
Βουλγ. (κυριλλ.): четвърт арка ж.
Βουλγ. (λατ.): četvŭrt arka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): арка в четверть окружности ж.
Ρωσ. (λατ.): arka v četvert' okružnosti ž.
Σερβ. (κυριλλ.): лук четвртине круґа м.
Σερβ. (λατ.): luk četvrtine kruga m.

τόξο(ν) τρίλοβο(ν) ημικυκλικό(ν) ου. (εικ. 677.12)
Αγγλ.: round trefoil arch
Αλβ.: hark trelobësh m.; hark trifil m.
Γαλλ.: arc trilobé m.; arc tréflé m.
Γερμ.: Kleeblattbogen m.; Dreipassbogen (rund) m.
Ιταλ.: arco trilobato m.; arco trifogliato m.
Ρουμ.: arc trilobat n.; arc treflat n.
Βουλγ. (κυριλλ.): триделна арка ж.
Βουλγ. (λατ.): tridelna arka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): трёхлопастная арка ж.
Ρωσ. (λατ.): trëchlopastnaja arka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): тролисни лук м.
Σερβ. (λατ.): trolisni luk m.

τόξο(ν) τρίλοβο(ν) οξυκόρυφο(ν) ου. (εικ. 677.13, 687β)
Αγγλ.: pointed trefoil arch
Αλβ.: hark i mprehtë trelobësh m.
Γαλλ.: arc trilobé à lobe brisé m.; arc tréflé à lobe brisé m.
Γερμ.: gespitzter Kleeblattbogen m.; Dreipassbogen (spitz) m.
Ιταλ.: arco trilobato inflesso m.
Ρουμ.: arc trilobat ascuţit n.
Βουλγ. (κυριλλ.): триделна оґивална арка ж.
Βουλγ. (λατ.): tridelna ogivalna arka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): трёхлопастная стрельчатая арка ж.
Ρωσ. (λατ.): trëchlopastnaja strel'čataja arka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): тролисни лук са преломљеним лискама м.
Σερβ. (λατ.): trolisni luk sa prelomljenim liskama m.

Εικόνα / Figure 689
Τόξο τυφλό. Θεσπρωτία, Κυψέλη, Άγιος Δημήτριος, αψίδα, τέλη 13ου αι. (Λήψη: 1989).
Blind arch. Epiros, Thesprotia, Kypsele, St Demetrios, apse, late 13th c. (Photo: 1989).

τόξο(ν) τυφλό(ν) ου.· **αψίδωμα τυφλό(ν)** ου. (εικ. 689)
Αγγλ.: blind arch
Αλβ.: hark i verbër m.
Γαλλ.: arc aveugle m.
Γερμ.: Blendbogen m.
Ιταλ.: arco cieco m.
Ρουμ.: arc orb n.
Βουλγ. (κυριλλ.): сляпа арка ж.
Βουλγ. (λατ.): sljapa arka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): ложная арка ж.; глухая арка ж.
Ρωσ. (λατ.): ložnaja arka ž.; gluchaja arka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): слепи лук м.; прислоњени лук м.
Σερβ. (λατ.): slepi luk m.; prislonjeni luk m.

τόξο(ν) υπερυψωμένο(ν) ου. (εικ. 677.14)
Αγγλ.: stilted arch
Αλβ.: hark i lartë m.
Γαλλ.: arc surhaussé m.
Γερμ.: gestelzter Bogen m.
Ιταλ.: arco rialzato m.; arco con piedritto rialzato m.
Ρουμ.: arc supraînălţat n.
Βουλγ. (κυριλλ.): повдигната арка ж.
Βουλγ. (λατ.): povdignata arka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): арка с повышенной стрелой подъёма ж.
Ρωσ. (λατ.): arka s povyšennoj streloj podjëma ž.
Σερβ. (κυριλλ.): повишени лук м.; надвишени лук м.
Σερβ. (λατ.): povišeni luk m.; nadvišeni luk m.

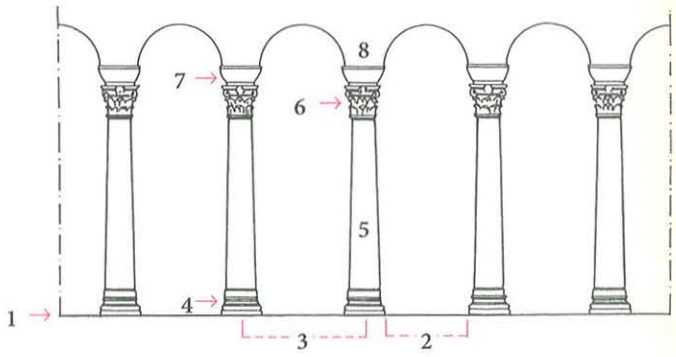

Εικόνα / Figure 690
Τοξοστοιχία (ΓΖ).
1. *στυλοβάτης* 2. *μετακιόνιο* 3. *μεταξόνιο* 4. *βάση κίονα* 5. *κορμός κίονα* 6. *κιονόκρανο* 7. *επίθημα* 8. *επιφάνεια τριγωνικής μετώπου τόξου.*
Arcade (ΓΖ).
1. *stylobate* 2. *intercolumniation* 3. *interaxial distance* 4. *column base* 5. *shaft* 6. *capital* 7. *impost-block* 8. *spandrel.*

τόξο(ν) χαμηλωμένο(ν) ου. (εικ. 677.15)
Αγγλ.: segmental arch; flattened arch
Αλβ.: hark i ulët m.; hark segment m.
Γαλλ.: arc surbaissé m.; arc segmentaire m.; arc en segment surbaissé m.
Γερμ.: Flachbogen m.; Segmentbogen m.; Stichbogen m.
Ιταλ.: arco ribassato m.; arco a sesto scemo m.
Ρουμ.: arc în segment de cerc n.; arc subînălţat n.
Βουλγ. (κυριλλ.): сегментна арка ж.
Βουλγ. (λατ.): segmentna arka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): полоґая арка ж.
Ρωσ. (λατ.): pologaja arka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): сегментни лук м.
Σερβ. (λατ.): segmentni luk m.

τοξοθυρίδα → **βελοθυρίδα**

τοξοθυρίς → **βελοθυρίδα**

τοξοστοιχία θ.[294] (εικ. 690-691)
Αγγλ.: arcade
Αλβ.: harkadë f.
Γαλλ.: arcature f.; suite d'arcades f.
Γερμ.: Arkade f.; Arkatur f.
Ιταλ.: colonnato ad arcate m.
Ρουμ.: arcade f. pl.; suită de arcade f.
Βουλγ. (κυριλλ.): аркада ж.
Βουλγ. (λατ.): arkada ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): аркада ж.
Ρωσ. (λατ.): arkada ž.
Σερβ. (κυριλλ.): аркада ж.
Σερβ. (λατ.): arkada ž.

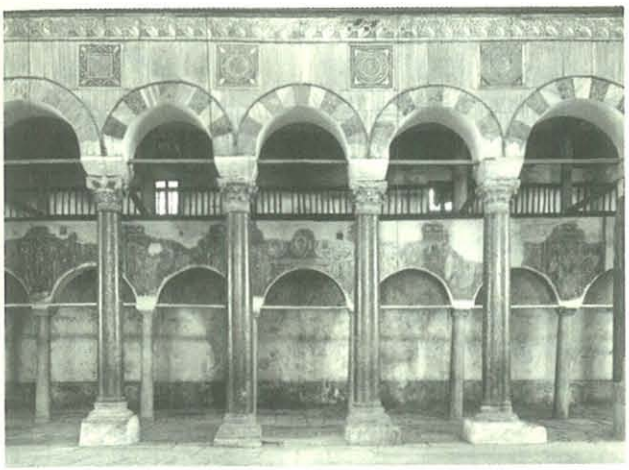

Εικόνα / Figure 691
Τοξοστοιχία. Θεσσαλονίκη, Άγιος Δημήτριος, βόρεια πλευρά του κεντρικού κλίτους, περίπου 640-650 (Λήψη: 1913, F. Boissonnas).
Arcade. Thessalonike, St Demetrios, north end of nave, ca. 640-650 (Photo: 1913, F. Boissonnas).

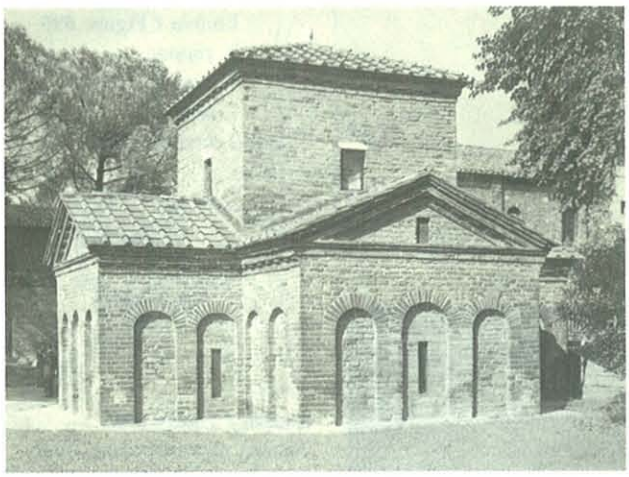

Εικόνα / Figure 692
Αψιδώματα τυφλά. Ραβέννα, μαυσωλείο της Galla Placidia, περίπου 425 (Λήψη: R. Farioli).
Blind arcade. Ravenna, Mausoleum of Galla Placidia, ca. 425 (Photo: R. Farioli).

τοξοστοιχία ελεύθερη → **παράθυρο τύπου ελεύθερης τοξοστοιχίας**

τοξοστοιχία τυφλή θ.· **σειρά αψιδωμάτων τυφλών** θ.· **αψιδώματα τυφλά** ου. πλ. (εικ. 692-693)
Αγγλ.: blind arcade
Αλβ.: harkadë e verbër f.
Γαλλ.: suite d'arcades aveugles f.
Γερμ.: Blendarkade f.; Blendarkatur f.
Ιταλ.: arcate cieche f. pl.
Ρουμ.: arcatură f.; suită de arcade oarbe f.
Βουλγ. (κυριλλ.): сляпа аркада ж.; поредица от ниши ж.
Βουλγ. (λατ.): sljapa arkada ž.; poredica ot niši ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): пояс (фриз) арочных ниш м.; ґлухая аркада ж.
Ρωσ. (λατ.): pojas (friz) aročnych niš m.; gluchaja arkada ž.
Σερβ. (κυριλλ.): слепа аркада ж.
Σερβ. (λατ.): slepa arkada ž.

Εικόνα / Figure 693
Σειρά *τυφλών αψιδωμάτων.* Φιλιππούπολη, Μονή Πετριτζού (Bačkovo), διώροφος κοιμητηριακός ναός, 1083 (Λήψη: E. Bakalova).
Blind arcade. Plovdiv, Petritzos Monastery (Bačkovo), two storey funerary church, 1083 (Photo: E. Bakalova).

τοξύλια τυφλά ου. πλ.· **σειρά τοξυλίων τυφλών** θ.[295] (εικ. 694)
Αγγλ.: arched frieze; corbel table frieze
Αλβ.: frizë harkesh f.
Γαλλ.: frise d'arceaux f.
Γερμ.: Bogenfries m.
Ιταλ.: arcatelle cieche f. pl.
Ρουμ.: arcatură f.; suită de arcade mici oarbe cu rost ornamental f.

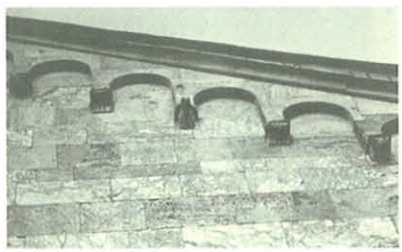

Εικόνα / Figure 694
Σειρά τυφλών τοξυλίων. Dečani, Μονή Παντοκράτορα, δυτική όψη, 1327-1350 (Λήψη: 1971).
Arched frieze. Dečani, Pantokrator Monastery, west façade, 1327-1350 (Photo: 1971).

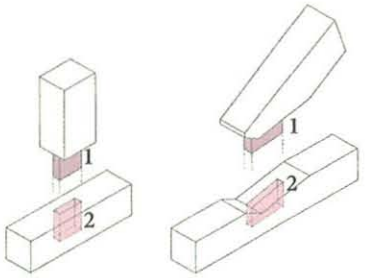

Εικόνα / Figure 695
1. *τόρμος*$_1$
2. *τόρμος*$_2$ (ΠΜΚ).
1. *tongue.*
2. *mortise* (ΠΜΚ).

Εικόνα / Figure 696
Τόρμος$_2$ σε κιονόκρανο. Κως, Μαστιχάρη, Βασιλική, αψίδα, τέλη 5^{ου} αι. (Ληψη: 1985).
Mortise in capital. Cos, Mastichari, Basilica, apse, late 5th c. (Photo: 1985).

Βουλγ. (κυριλλ.): фриз арки м.; фриз арки носени от конзоли м.
Βουλγ. (λατ.): friz arki m.; friz arki noseni ot konzoli m.
Ρωσ. (κυριλλ.): аркатурный пояс м.; аркатурный фриз м.
Ρωσ. (λατ.): arkaturnyj pojas m.; arkaturnyj friz m.
Σερβ. (κυριλλ.): фриз аркадица м.
Σερβ. (λατ.): friz arkadica m.

τοξωτό(ν) διάφραγμα → διάφραγμα τοξωτό(ν) εγκάρσιο(ν)

«τοξωτό(ν)» κωδωνοστάσιο(ν)*

τοξωτός θριγκός*

τόπος → τάφος: θήκη

τόρμος$_1$ α.[296] (εικ. 695.1) // πρβ. *γόμφος*
Αγγλ.: tongue
Αλβ.: kunj m.; kavilje f.
Γαλλ.: tenon m.
Γερμ.: Zapfen m.
Ιταλ.: tenone m.
Ρουμ.: cep n.
Βουλγ. (κυριλλ.): шип м.; цапфа ж.
Βουλγ. (λατ.): šip m.; capfa ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): шип м.
Ρωσ. (λατ.): šip m.
Σερβ. (κυριλλ.): клин м.
Σερβ. (λατ.): klin m.

τόρμος$_2$ α. (εικ. 695.2, 696, 77ε, 162β) // πρβ. *εγκοπή*
Αγγλ.: mortise; mortice; socket
Αλβ.: kllapë f.; fole f.
Γαλλ.: mortaise f.; cavité f.
Γερμ.: Dübelloch n.; Zapfenloch n.
Ιταλ.: mortasa f.
Ρουμ.: bucea f. (εικ. 695.2); gaură f. (εικ. 696)
Βουλγ. (κυριλλ.): ґнездо ср.; жлеб м.
Βουλγ. (λατ.): gnezdo sr.; žleb m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґнездо ср.
Ρωσ. (λατ.): gnezdo sr.
Σερβ. (κυριλλ.): зарез м.; урез м.; жљеб м.
Σερβ. (λατ.): zarez m.; urez m.; žljeb m.

τούβλο → πλίνθος οπτή

τράπεζα (μονής) θ.[297] (εικ. 697)
Αγγλ.: refectory; trapeza
Αλβ.: sallë ngrënjeje f.; trapeza (e manastirit) f.; refektorium m.
Γαλλ.: réfectoire m.; trapéza f.
Γερμ.: Refektorium n.; Trapeza f.
Ιταλ.: refettorio m.
Ρουμ.: trapeză f.; refectoriu n.
Βουλγ. (κυριλλ.): манастирска трапезария ж.; рефекторий м.

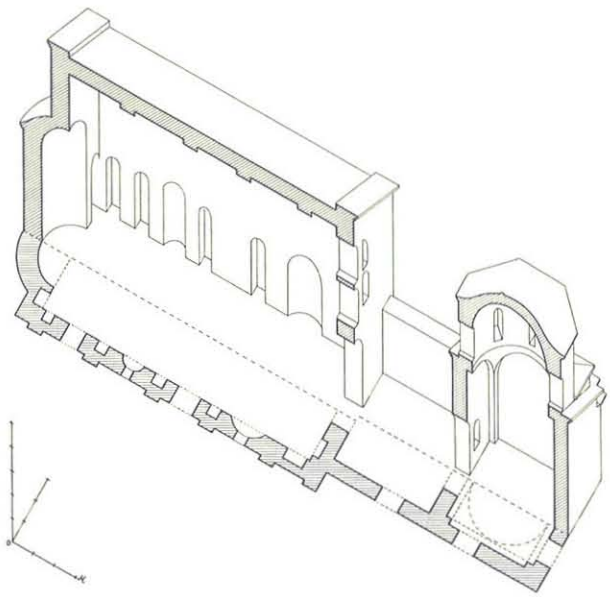

Εικόνα / Figure 697
Τράπεζα μονής, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Μυστράς, Μονή Βροντοχίου, αρχές 14^{ου} αι. (ΣΒΜ, κατά Ορλάνδο 1958α).
Refectory, isometric reconstruction. Mistra, Brontochion Monastery, early 14th c. (ΣΒΜ, after Ορλάνδος 1958α).

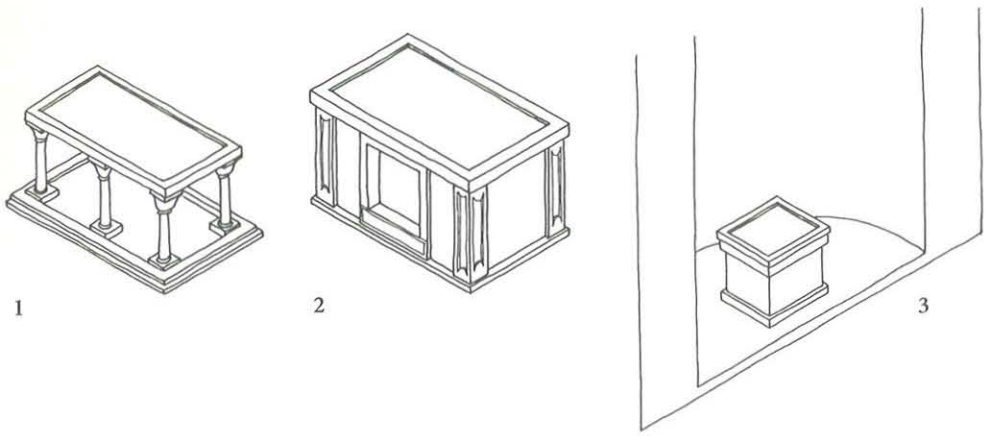

Εικόνα / Figure 698
Αγία Τράπεζα (ΓΖ, κατά Ορλάνδο 1954, εικ. 405, 453, 400). 1. *ελεύθερη* (πάνω σε κιονίσκους) 2. *σαρκοφαγοειδής* 3. *συμπαγής*.
Altar (ΓΖ, after Ορλάνδος 1954, figs. 405, 453, 400). 1. *free-standing altar-table* (supported on colonnettes) 2. *chest altar* 3. *table-cippus*.

Εικόνα / Figure 699
Αγία Τράπεζα, συμπαγής. Ευρυτανία, Επισκοπή, περίπου 800 (ΛΗΨΗ: 1963, Π. Λαζαρίδης, 1η ΕΒΑ).
Table-cippus. Eurytania, Episkope, ca. 800 (PHOTO: 1963, P. Lazaridis, 1st EBA).

Βουλγ. (λατ.): manastirska trapezarija ž.; refektorij m.
Ρωσ. (κυριλλ.): трапезная (в монастыре) ж.
Ρωσ. (λατ.): trapeznaja (v monastyre) ž.
Σερβ. (κυριλλ.): манастирска трпезарија ж.; трпезарија (манастира) ж.
Σερβ. (λατ.): manastirska trpezarija ž.; trpezarija (manastira) ž.

τράπεζα αγαπών → **τράπεζα μαρτύρων**

τράπεζα αγία θ.[298] (εικ. 698-699)
Αγγλ.: altar; mensa
Αλβ.: altar m.; tryeza e altarit f.
Γαλλ.: autel m.; table d'autel f.
Γερμ.: Altar m.
Ιταλ.: altare m.
Ρουμ.: altar n.; masa altarului f.; prestol n.
Βουλγ. (κυριλλ.): света трапеза ж.; свети престол м.; света олтарна маса ж.
Βουλγ. (λατ.): sveta trapeza ž.; sveti prestol m.; sveta oltarna masa ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): престол м.; алтарь м.
Ρωσ. (λατ.): prestol m.; altar′ m.
Σερβ. (κυριλλ.): часна трпеза ж.
Σερβ. (λατ.): časna trpeza ž.

τράπεζα αγία ελεύθερη (πάνω σε κιονίσκους) θ. (εικ. 698.1)
Αγγλ.: free-standing altar-table (supported on colonnettes)
Αλβ.: altar i lirë (mbi kolona) m.
Γαλλ.: table d'autel f.
Γερμ.: Tischaltar m.
Ιταλ.: altare a mensa m.
Ρουμ.: masa altarului (sprijinită pe colonete) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): олтарна маса (върху колонки) ж.
Βουλγ. (λατ.): oltarna masa (vŭrchu kolonki) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): престол (на столбиках) м.; алтарь (на столбиках) м.
Ρωσ. (λατ.): prestol (na stolbikach) m.; altar′ (na stolbikach) m.
Σερβ. (κυριλλ.): часна трпеза (на стубићима) ж.
Σερβ. (λατ.): časna trpeza (na stubićima) ž.

τράπεζα αγία σαρκοφαγοειδής θ. (εικ. 698.2)
Αγγλ.: chest altar
Αλβ.: altar në formë sarkofagu m.
Γαλλ.: autel-coffre m.
Γερμ.: Kastenaltar m.
Ιταλ.: altare a cassa m.
Ρουμ.: altar în formă de sarcofag n.
Βουλγ. (κυριλλ.): олтарна маса във формата на саркофаг ж.
Βουλγ. (λατ.): oltarna masa vŭv formata na sarkofag ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): престол в виде саркофага м.
Ρωσ. (λατ.): prestol v vide sarkofaga m.
Σερβ. (κυριλλ.): часна трпеза у виду ковчега ж.
Σερβ. (λατ.): časna trpeza u vidu kovčega ž.

τράπεζα αγία συμπαγής θ. (εικ. 698.3, 699)
Αγγλ.: table-cippus; Roman-style altar
Αλβ.: altar i plotë m.
Γαλλ.: autel-cippe m.
Γερμ.: Blockaltar m.
Ιταλ.: altare a cippo m.
Ρουμ.: altar cippus n.; altar monolit n.
Βουλγ. (κυριλλ.): плътна каменна олтарна маса ж.; олтарна маса – блок (м.) ж.; монолитна олтарна маса ж.
Βουλγ. (λατ.): plŭtna kamenna oltarna masa ž.; oltarna masa – blok (m.) ž.; monolitna oltarna masa ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): монолитный престол м.
Ρωσ. (λατ.): monolitnyj prestol m.
Σερβ. (κυριλλ.): часна трпеза у блоку ж.
Σερβ. (λατ.): časna trpeza u bloku ž.

τράπεζα μαρτύρων θ.· **τράπεζα αγαπών** θ.[299] (εικ. 700)
Αγγλ.: mensa martyrum
Αλβ.: mensa e martireve f.
Γαλλ.: mensa martyrum f.
Γερμ.: Mensa martyrum f.
Ιταλ.: mensa martyrum f.
Ρουμ.: mensa martyrum
Βουλγ. (κυριλλ.): маса при гроб на мъченик ж.; mensa martyrum ж.
Βουλγ. (λατ.): masa pri grob na mŭčenik ž.; mensa martyrum ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): трапеза при гробе мученика ж.; менза ж.
Ρωσ. (λατ.): trapeza pri grobe mučenika ž.; menza ž.
Σερβ. (κυριλλ.): менса мартириум ж.; менза мартиријума ж.
Σερβ. (λατ.): mensa martirium ž.; menza martirijuma ž.

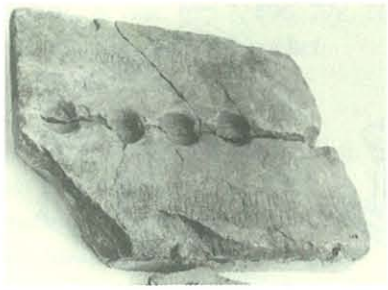

Εικόνα / Figure 700
Τράπεζα μαρτύρων, 4ος αι. Αθήνα, Βυζαντινό Μουσείο, αρ. ευρ. ΧΑΕ 5178, 128 (ΛΗΨΗ: 1995, Α. Σκιαδαρέσης, ΒΧΜ).
Mensa martyrum, 4th c. Athens, Byzantine Museum, inv. no. ΧΑΕ 5178, 128 (PHOTO: 1995, A. Skiadaresis, BXM).

τράπεζα προσφορών θ. (εικ. 701)
Αγγλ.: offertory table
Αλβ.: tryezë e blatimeve f.; tryezë e dhurimeve f.
Γαλλ.: table à offrandes f.; table d'oblation f.
Γερμ.: Opfertisch m.; Opfergabentisch m.
Ιταλ.: mensa per le offerte f.; tavola per le offerte f.
Ρουμ.: masă pentru ofrande f.
Βουλγ. (κυριλλ.): трапеза за приношение ж.
Βουλγ. (λατ.): trapeza za prinošenie ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): престол для приношений м.; стол для приношений м.
Ρωσ. (λατ.): prestol dlja prinošenij m.; stol dlja prinošenij m.
Σερβ. (κυριλλ.): трпеза за освећење часних дарова ж.
Σερβ. (λατ.): trpeza za osvećenje časnih darova ž.

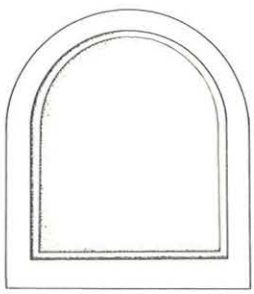

Εικόνα / Figure 701
Σιγμοειδής τράπεζα προσφορών (ΓΜ, κατά Dresken-Weiland 1991, πίν. 40).
Sigma-shaped offertory table (ΓΜ, after Dresken-Weiland 1991, pl. 40).

τράπεζα σιγμοειδής θ. (εικ. 701)
Αγγλ.: sigma-shaped table
Αλβ.: tryezë në formë sigme f.
Γαλλ.: table "en sigma" f.; table sigmoïde f.
Γερμ.: sigmaförmiger Tisch m.
Ιταλ.: mensa a sigma f.; mensa a ferro di cavallo f.
Ρουμ.: masă sigmoidă f.; masă în formă de potcoavă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): сиґмаподобна олтарна маса ж.; полукръґла олтарна маса ж.
Βουλγ. (λατ.): sigmapodobna oltarna masa ž.; polukrŭgla oltarna masa ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): сиґмаобразный стол м.; сиґмаобразный престол м.
Ρωσ. (λατ.): sigmaobraznyj stol m.; sigmaobraznyj prestol m.
Σερβ. (κυριλλ.): трпеза у виду сиґме ж.
Σερβ. (λατ.): trpeza u vidu sigme ž.

τριβείο(ν) σταφυλ(ι)ών → **ληνός**

τρίβηλο(ν) ου.[300] (εικ. 702-704, 722.2.5)
Αγγλ.: tribelon
Αλβ.: trivil m.; hapësirë me tre harqe m.
Γαλλ.: tribélon m., tribèlon m.
Γερμ.: Tribelon n.
Ιταλ.: tribelon m.; trivilo m.
Ρουμ.: tribelon
Βουλγ. (κυριλλ.): трибелон м.
Βουλγ. (λατ.): tribelon m.
Ρωσ. (κυριλλ.): тройная аркада ж.; трифорий м.
Ρωσ. (λατ.): trojnaja arkada ž.; triforij m.
Σερβ. (κυριλλ.): трибелон м.
Σερβ. (λατ.): tribelon m.

τριγωνική επιφάνεια μετώπου τόξου → **επιφάνεια τριγωνική μετώπου τόξου**

τρίγωνο(ν) σφαιρικό(ν) → **λοφίο(ν)**

τρικλινής στέγη*

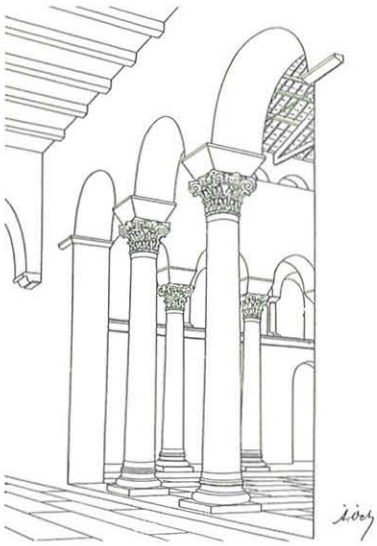

Εικόνα / Figure 702
Τρίβηλο, προοπτικό σχέδιο. Θεσσαλονίκη, Παναγία Αχειροποίητος, νάρθηκας, περίπου 450 (Ορλάνδος 1952, εικ. 115).
Tribelon, perpsective drawing. Thessalonike, Virgin Acheiropoietos, narthex, ca. 450 (Ορλάνδος 1952, fig. 115).

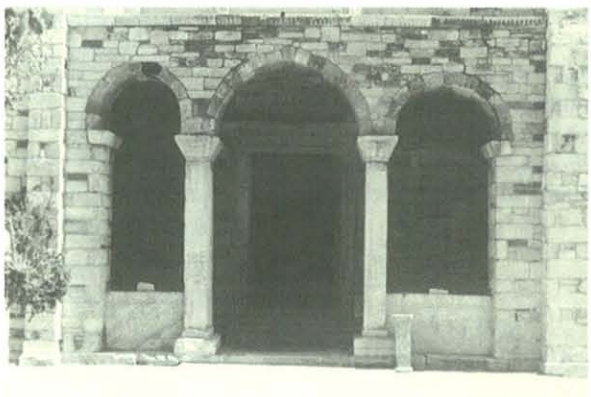

Εικόνα / Figure 703
Τρίβηλο. Πάρος, Παναγία Καταπολιανή, νάρθηκας, περίπου μέσα 6ου αι. (Λήψη: 1994, † Α. Μητσάνη). Μετά την αναπαλαίωση.
Tribelon. Paros, Virgin Katapoliane, narthex, ca. mid 6th c. (Photo: 1994, † A. Mitsani). After the renovation.

Εικόνα / Figure 704
Τρίβηλο. Αττική, Κορωπί, Μεταμόρφωση του Σωτήρος, άποψη προς νάρθηκα, τέλη 10ου αι. (Λήψη: 1970).
Tribelon. Attica, Koropi, Transfiguration of Christ, view toward narthex, late 10th c. (Photo: 1970).

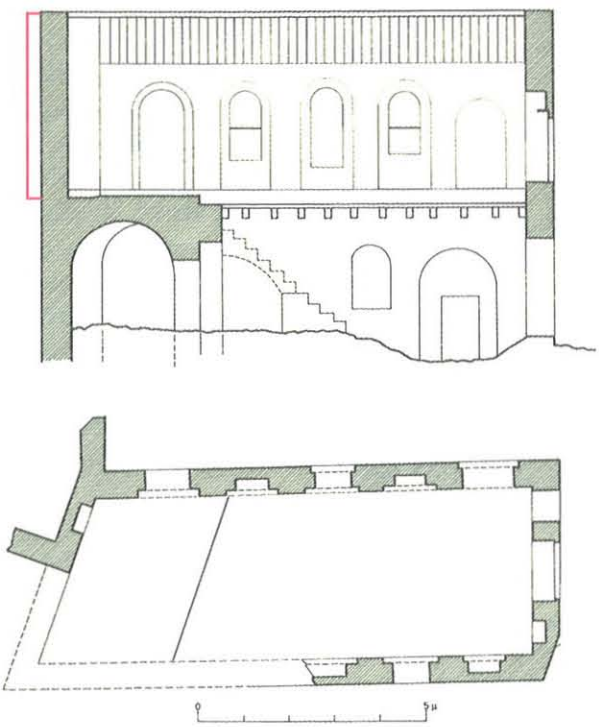

Εικόνα / Figure 705
Τρίκλινος, κάτοψη και τομή. Μυστράς, οικία (κατά Ορλάνδο 1937, εικ. 49, ανασχεδίαση).
Triclinium, ground plan and section. Mistra, house (redrawn after Ορλάνδος 1937, fig. 49).

τρικλίνιο(ν) ου.· **τρίκλινο(ν)** ου.· **τρίκλινος** α. (εικ. 705)
Αγγλ.: triclinium; triklinos
Αλβ.: triklin m.; sallë ngrënjeje f.
Γαλλ.: triclinium m.; tricline m.; salle à manger f.
Γερμ.: Triclinium n.; Triklinos m.; Triklinon n.; Speise- und Empfangsraum m.
Ιταλ.: triclinio m.; sala da pranzo f.
Ρουμ.: tricliniu n.; triclinium
Βουλγ. (κυριλλ.): триклиний м.; трапезария ж.
Βουλγ. (λατ.): triklinij m.; trapezarija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): триклиний м.
Ρωσ. (λατ.): triklinij m.
Σερβ. (κυριλλ.): триклинијум м.; трпезарија ж.
Σερβ. (λατ.): triklinijum m.; trpezarija ž.

τρίκλινο(ν) → **τρικλίνιο(ν)**

τρίκλινος → **τρικλίνιο(ν)**

τρίκλιτη βασιλική → **τύπος ναού: βασιλική τρίκλιτη**

τρίκογχο(ν) → **τύπος ναού: τρίκογχο(ν)**

τρίκογχος (τύπος) → **τύπος ναού: τρίκογχο(ν)**

τρίκογχος αγιορείτικος (τύπος) → **τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – αγιορείτικος τρίκογχος**

τρίλοβο(ν) παράθυρο(ν)*

τρίλοβο(ν) τόξο(ν) οξυκόρυφο(ν) → **τόξο(ν) τρίλοβο(ν) οξυκόρυφο(ν)**

τρίλοβο(ν) τόξο(ν) ημικυκλικό(ν) → **τόξο(ν) τρίλοβο(ν) ημικυκλικό(ν)**

τριμετρική αξονομετρία → **σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική τριμετρική**

τριμετρική αξονομετρική προβολή → **σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική τριμετρική**

τρίπλευρη αψίδα*

τρίρ(ρ)ιχτη στέγη → **στέγη τρικλινής**

τρίσωμη θήκη → **τάφος: θήκη τρίσωμη**

τρίφυλλο(ν) άνοιγμα*

τριφυλλόμορφος σταυρός*

τρουλ(λ)αία βασιλική → **τύπος ναού: βασιλική τρουλ(λ)αία**

τρουλ(λ)αίος με περίστωο(ν) μεταβατικής εποχής (τύπος) → **τύπος ναού: σταυροειδής με τρούλ(λ)ο και περίστωο(ν) – μεταβατικός**

τρουλ(λ)αίος μονόχωρος (ναός) → **τύπος ναού: μονόχωρος τρουλ(λ)αίος**

τρουλ(λ)αίος μονόχωρος τετράγωνος με περιμετρικό διάδρομο (τύπος) → **τύπος ναού: μονόχωρος τετράγωνος τρουλ(λ)αίος με περιμετρικό διάδρομο**

τρουλ(λ)αίος (ναός) → **τύπος ναού: τρουλ(λ)αίος**

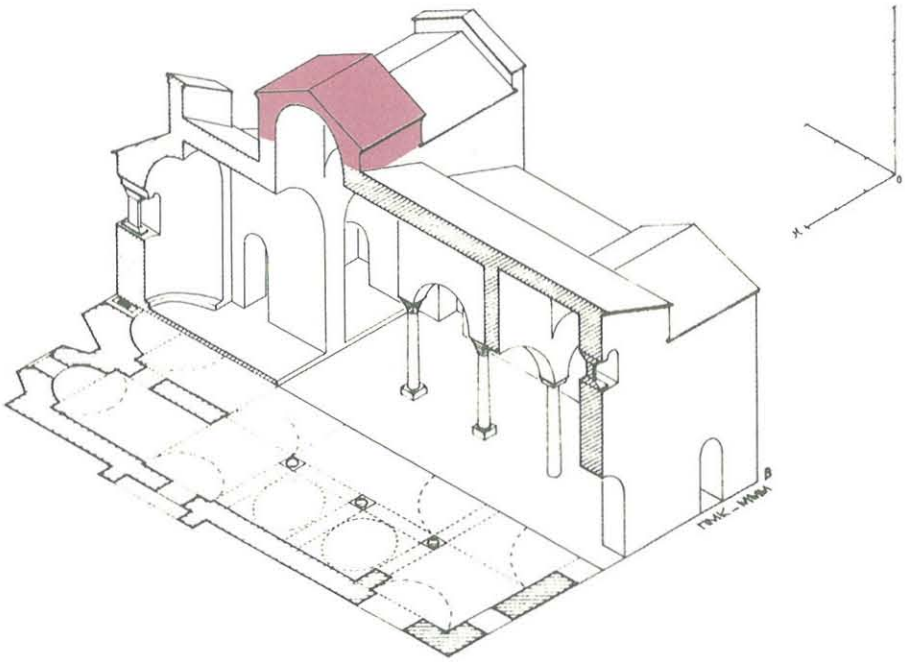

Εικόνα / Figure 706
Τρουλοκαμάρα σε σταυρεπίστεγο ναό (τύπου Γ1, Ορλάνδος 1935α), αξονομετρική ισομετρική τομή. Άρτα, Κάτω Παναγιά, περίπου μέσα 13ου αι. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Ορλάνδο 1936).
Raised central bay in transverse barrel-vault acting as a dome in cross-vaulted church (Γ1 type, Ορλάνδος 1935α), isometric section. Arta, Kato Panagia, ca. mid 13th c. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Ορλάνδος 1936).

Εικόνα / Figure 707
Τρουλοκαμάρα σε σταυρεπίστεγο ναό (τύπου Γ1, Ορλάνδος 1935α). Άρτα, Κάτω Παναγιά, άποψη από Α, περίπου μέσα 13ου αι. (Ληψη: 1989).
Raised central bay in transverse barrel-vault acting as a dome in cross-vaulted church (Γ1 type, Ορλάνδος 1935α). Arta, Kato Panagia, view from E, ca. mid 13th c. (Photo: 1989).

τρούλ(λ)ίσκος α.
Αγγλ.: small dome
Αλβ.: kupolë e vogël f.
Γαλλ.: coupolette f.
Γερμ.: kleine Kuppel f.
Ιταλ.: cupolino m.
Ρουμ.: cupolă mică f.
Βουλγ. (κυριλλ.): малък купол м.
Βουλγ. (λατ.): malŭk kupol m.
Ρωσ. (κυριλλ.): маленький купол м.; куполок м.
Ρωσ. (λατ.): malen'kij kupol m.; kupolok m.
Σερβ. (κυριλλ.): мала купола ж.; куполица ж.
Σερβ. (λατ.): mala kupola ž.; kupolica ž.

τρουλ(λ)οκαμάρα θ.[301] (εικ. 706-707)
Αγγλ.: raised central bay in transverse barrel vault acting as a dome
Αλβ.: qemer-kalotë sferike m.
Γαλλ.: voûte en berceau surélevé(e) en guise de coupole f.; voûte en calotte f.
Γερμ.: Tonnengewölbe anstelle einer Kuppel n.
Ιταλ.: volta a botte rialzata a guisa di cupola f.
Ρουμ.: boltă în leagăn supraînălțată cu rol de cupolă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): повдигнат свод заместващ купола м.
Βουλγ. (λατ.): povdignat svod zamestvašt kupola m.
Ρωσ. (κυριλλ.): свод, приподнятый вместо купола м.
Ρωσ. (λατ.): svod, pripodnjatyj vmesto kupola m.
Σερβ. (κυριλλ.): куполасти свод м.
Σερβ. (λατ.): kupolasti svod m.

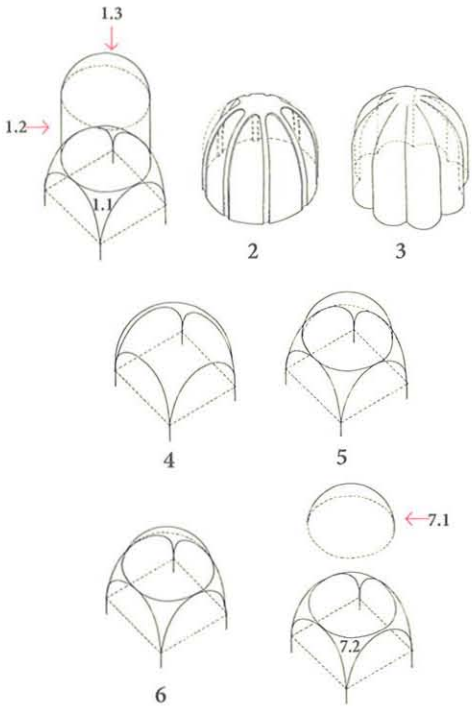

Εικόνα / Figure 708
Θόλος ημισφαιρικός (ΠΜΚ).
1. *τρούλος με κυλινδρικό τύμπανο επί λοφίων.* 1.1 *λοφίο* 1.2. *κυλινδρικό τύμπανο* 1.3. *ημισφαιρικός θόλος* 2. *τρούλος με νευρώσεις* 3. *τρούλος πτυχωτός* 4. *ασπίδα (ενιαία με λοφία) (φουρνικό$_1$)* 5. *ημισφαιρικός θόλος επί λοφίων* 6. *χαμηλωμένος ημισφαιρικός θόλος επί λοφίων (φουρνικό$_2$)* 7.1. *χαμηλωμένος ημισφαιρικός θόλος* 7.2. *λοφία.*
Dome (ΠΜΚ).
1. *pendentive dome with cylindrical drum.* 1.1. *pendentive* 1.2. *cylindrical drum* 1.3. *dome* 2. *ribbed dome* 3. *melon dome* 4. *sail vault* 5. *pendentive dome* 6. *calotte (on pendentives)* 7.1. *calotte* 7.2. *pendentives.*

τρούλ(λ)ος α.· **θόλος ημισφαιρικός** α· **ημισφαίριο(ν)** ου.[302] (εικ. 708-710) // πρβ. *θόλος*
Αγγλ.: dome; cupola
Αλβ.: kupolë f.
Γαλλ.: coupole f.; dôme m.
Γερμ.: Kuppel f.
Ιταλ.: cupola f.
Ρουμ.: cupolă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): купол м.
Βουλγ. (λατ.): kupol m.
Ρωσ. (κυριλλ.): купол м.
Ρωσ. (λατ.): kupol m.
Σερβ. (κυριλλ.): купола ж.
Σερβ. (λατ.): kupola ž.

τρούλ(λ)ος επάνω σε ημιχώνια α.· **τρούλ(λ)ος επί ημιχωνίων** α. (εικ. 746)
Αγγλ.: dome on squinches
Αλβ.: kupolë mbi trompa këndore f.
Γαλλ.: coupole sur trompes d'angle f.
Γερμ.: Trompenkuppel f.
Ιταλ.: cupola su trombe d'angolo f.
Ρουμ.: cupolă pe trompe f.; cupolă pe trompe de colţ f.
Βουλγ. (κυριλλ.): купол на тромпи м.
Βουλγ. (λατ.): kupol na trompi m.
Ρωσ. (κυριλλ.): купол на тромпах м.
Ρωσ. (λατ.): kupol na trompach m.
Σερβ. (κυριλλ.): купола на тромпама ж.
Σερβ. (λατ.): kupola na trompama ž.

τρούλ(λ)ος επί ημιχωνίων → τρούλ(λ)ος επάνω σε ημιχώνια.

τρούλ(λ)ος με νευρώσεις α. (εικ. 708.2, 709)
Αγγλ.: ribbed dome
Αλβ.: kupolë me nevratura f.
Γαλλ.: coupole nervurée f.
Γερμ.: Rippenkuppel f.
Ιταλ.: cupola costolonata f.; cupola a ombrello f.
Ρουμ.: cupolă cu nervuri f.
Βουλγ. (κυριλλ.): нервюрен купол м.; купол с нервюри м.
Βουλγ. (λατ.): nervjuren kupol m.; kupol s nervjuri m.
Ρωσ. (κυριλλ.): нервюрный купол м.; купол с нервюрами м.
Ρωσ. (λατ.): nervjurnyj kupol m.; kupol s nervjurami m.
Σερβ. (κυριλλ.): купола са нервуром ж.
Σερβ. (λατ.): kupola sa nervurom ž.

τρούλ(λ)ος πτυχωτός α.[303] (εικ. 708.3, 710)
Αγγλ.: melon dome; pumpkin dome; umbrella dome; parachute dome
Αλβ.: kupolë e valëzuar f.
Γαλλ.: coupole à côtes f.
Γερμ.: Faltkuppel f.
Ιταλ.: cupola a creste e vele f.
Ρουμ.: cupolă alcatuită din pânze curbe f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ребрест купол м.
Βουλγ. (λατ.): rebrest kupol m.
Ρωσ. (κυριλλ.): зонтичный купол м.; тыквообразный купол м.
Ρωσ. (λατ.): zontičnyj kupol m.; tykvoobraznyj kupol m.
Σερβ. (κυριλλ.): кришкаста купола ж.
Σερβ. (λατ.): kriškasta kupola ž.

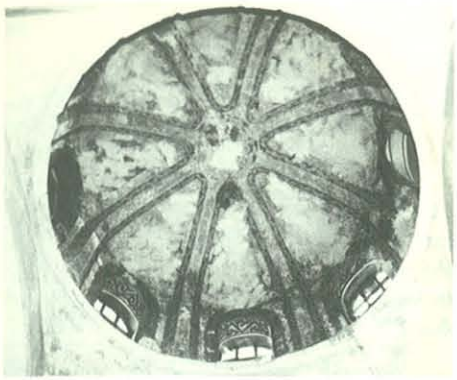

Εικόνα / Figure 709
Τρούλος με νευρώσεις. Κωνσταντινούπολη, Άγιος Θεόδωρος (;) (Vefa Kilise Camii), εξωνάρθηκας, νότιος τρούλος, τέλη 13ου αι. (ΛΗΨΗ: 1985). Με επιχρισμένα τα ψηφιδωτά.
Ribbed dome. Constantinople, St Theodore (?) (Vefa Kilise Camii), exonarthex, south dome, late 13th c. (ΡΗΟΤΟ: 1985). Mosaics covered by plaster.

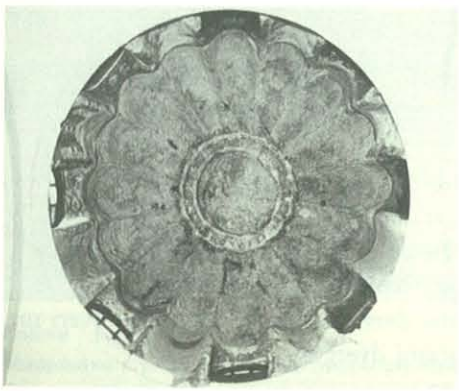

Εικόνα / Figure 710
Τρούλος πτυχωτός. Κωνσταντινούπολη, Άγιος Θεόδωρος (;) (Vefa kilise Camii), εξωνάρθηκας, κεντρικός τρούλος, τέλη 13ου αι. (ΛΗΨΗ: 1985).
Melon dome. Constantinople, St Theodore (?) (Vefa Kilise Camii), exonarthex, central dome, late 13th c. (ΡΗΟΤΟ: 1985).

Εικόνα / Figure 711
Χαμηλωμένος ημισφαιρικός θόλος (φουρνικό$_2$) επί λοφίων. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, καθολικό, ιερό, 1011 (ΛΗΨΗ: 1985). Ψηφιδωτός διάκοσμος: 1030-1050.
Calotte (on pendentives). Boeotia, Hosios Loukas Monastery, katholikon, bema, 1011 (ΡΗΟΤΟ: 1985). Mosaic decoration: 1030-1050.

τρούλ(λ)ος: **ασπίδα θ. & ασπίς θ. (ενιαία με λοφία)**· τρούλ(λ)ος: **φουρνικό(ν)$_1$** ου.[304] (εικ. 708.4)
Αγγλ.: sail vault; dome on pendentives; domical vault
Αλβ.: kupolë me pendativa (vela sferike) f.
Γαλλ.: coupole en pendentifs f.; voûte (en plan circulaire) en pendentifs f.; voûte en calotte carrée f.
Γερμ.: Hängekuppel n.
Ιταλ.: volta a vela f.
Ρουμ.: boltă pe pandantivi f.; boltă "a vela" f.
Βουλγ. (κυριλλ.): висящ купол м.
Βουλγ. (λατ.): visjašt kupol m.
Ρωσ. (κυριλλ.): купольный свод м.; вспарушённый свод м.
Ρωσ. (λατ.): kupol'nyj svod m.; vsparušënnyj svod m.
Σερβ. (κυριλλ.): слепа купола ж.; калота ж.
Σερβ. (λατ.): slepa kupola ž.; kalota ž.

τρούλ(λ)ος: **ασπίς (ενιαία με λοφία)** → τρούλ(λ)ος: **ασπίδα (ενιαία με λοφία)**

τρούλ(λ)ος: **ημισφαιρικός χαμηλωμένος θόλος** → τρούλ(λ)ος: **θόλος ημισφαιρικός χαμηλωμένος**

τρούλ(λ)ος: **θόλος ημισφαιρικός επί λοφίων** α. (εικ. 708.5)
Αγγλ.: pendentive dome
Αλβ.: kupolë mbi pendativa f.
Γαλλ.: coupole sur pendentifs f.
Γερμ.: Pendentifkuppel f.
Ιταλ.: cupola su pendentifs f.; cupola su pennacchi sferici f.
Ρουμ.: cupolă pe pandantivi f.
Βουλγ. (κυριλλ.): калота върху пандантиви ж.
Βουλγ. (λατ.): kalota vŭrchu pandantivi ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): сферический купол на парусах м.
Ρωσ. (λατ.): sferičeskij kupol na parusach m.
Σερβ. (κυριλλ.): купола на пандантифима ж.
Σερβ. (λατ.): kupola na pandantifima ž.

τρούλ(λ)ος: **θόλος ημισφαιρικός χαμηλωμένος** α.· **φουρνικό(ν)$_2$** ου.[305] (εικ. 708.6-7.1-2, 711)
Αγγλ.: calotte; saucer dome
Αλβ.: kupolë e ulët f.; kalotë sferike f.
Γαλλ.: calotte f.; coupole surbaissée f.
Γερμ.: Flachkuppel f.; Kalotte f.
Ιταλ.: cupola ribassata f.; cupola a sesto ribassato f.
Ρουμ.: calotă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): калота ж.
Βουλγ. (λατ.): kalota ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): купол на парусах с пологой скуфьёй м.
Ρωσ. (λατ.): kupol na parusach s pologoj skuf'ëj m.
Σερβ. (κυριλλ.): плитка купола ж.; плитка калота ж.
Σερβ. (λατ.): plitka kupola ž.; plitka kalota ž.

τρούλ(λ)ος: **φουρνικό(ν)$_1$** → τρούλ(λ)ος: **ασπίδα (ενιαία με λοφία)**

τρούλ(λ)ος: **φουρνικό(ν)$_2$** → τρούλ(λ)ος: **θόλος ημισφαιρικός χαμηλωμένος**

τρούλ(λ)ος: **χαμηλωμένος ημισφαιρικός θόλος** → τρούλ(λ)ος: **θόλος ημισφαρικός χαμηλωμένος**

τρόχαλο → **χαλίκι**

τροχίλος → **σκοτία**

τροχοί σηρικοί → κόσμημα: **τροχοί σηρικοί**

τροχός α.· **ρόδα** θ. [306]
Αγγλ.: wheel
Αλβ.: rrotë f.
Γαλλ.: roue f.
Γερμ.: Rad n.
Ιταλ.: ruota f.
Ρουμ.: roată f.
Βουλγ. (κυριλλ.): колело ср.
Βουλγ. (λατ.): kolelo sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): колесо ср.
Ρωσ. (λατ.): koleso sr.
Σερβ. (κυριλλ.): точак м.
Σερβ. (λατ.): točak m.

τσαγκάρικο → **υποδηματοποιείο(ν)**

τύμπανο(ν)$_1$ (αετώματος) ου. (εικ. 712)
Αγγλ.: tympanum
Αλβ.: timpan (i frontonit) m.
Γαλλ.: tympan m.
Γερμ.: Tympanon n.; Giebelfeld n.
Ιταλ.: timpano m.
Ρουμ.: timpan n.
Βουλγ. (κυριλλ.): тимпан м.
Βουλγ. (λατ.): timpan m.
Ρωσ. (κυριλλ.): тимпан м.; поле фронтона ср.
Ρωσ. (λατ.): timpan m.; pole frontona sr.
Σερβ. (κυριλλ.): тимпан м.; тимпанон м.
Σερβ. (λατ.): timpan m.; timpanon m.

τύμπανο(ν)$_2$ (θυροφύλλου) ου.[307] (εικ. 713)
Αγγλ.: (door) panel
Αλβ.: zemër (e kanatit të portës) f.
Γαλλ.: panneau m.
Γερμ.: Türfüllung f.
Ιταλ.: specchiatura (della porta) f.
Ρουμ.: panou n.

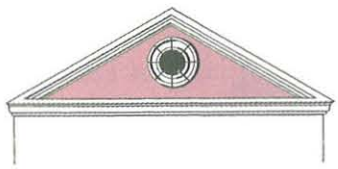

Εικόνα / Figure 712
Τύμπανο$_1$ αετώματος. Βόρεια Συρία, Ρουβέχα, 6ος αι.
(ΓΖ, κατά Ορλάνδο 1954, εικ. 393,7).
Tympanum. North Syria, Ruwêha, 6th c.
(ΓΖ, after Ορλάνδος 1954, fig. 393,7).

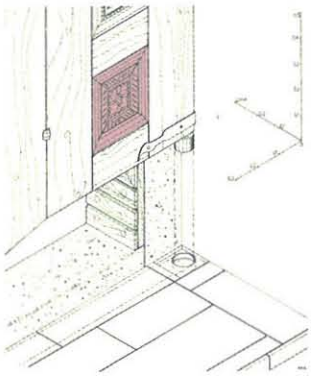

Εικόνα / Figure 713
Τύμπανο$_2$ θυροφύλλου, αξονομετρικό ισομετρικό σχέδιο.
Σινά, Μονή Αγίας Αικατερίνης, καθολικό, βασίλειος πύλη, 548-560 (ΜΜΚ).
Panel, isometric drawing.
Sinai, St Catherine's Monastery, katholikon, royal door, 548-560 (MMK).

Βουλγ. (κυριλλ.): пано ср.; касета ж.
Βουλγ. (λατ.): pano sr.; kaseta ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): филёнчатая дверь ж.; тимпан филёнчатой двери м.; панно филёнчатой двери ср.
Ρωσ. (λατ.): filënčataj dver' ž.; timpan filënčatoj dveri m.; panno filënčatoj dveri sr.
Σερβ. (κυριλλ.): панел м.
Σερβ. (λατ.): panel m.

τύμπανο(ν)$_3$ (τόξου) ου. (εικ. 714-715)
Αγγλ.: lunette
Αλβ.: timpan (i harkut) m.; lunetë f.
Γαλλ.: tympan m.
Γερμ.: Tympanon n.; Bogenfeld n.; Lunette f.; Lünette f.
Ιταλ.: lunetta f.
Ρουμ.: timpan n.; lunetă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): люнет м.
Βουλγ. (λατ.): ljunet m.
Ρωσ. (κυριλλ.): люнет м.; люнета ж.
Ρωσ. (λατ.): ljunet m.; ljuneta ž.
Σερβ. (κυριλλ.): лунета ж.
Σερβ. (λατ.): luneta ž.

τύμπανο(ν)$_4$ (τρούλ(λ)ου) ου.· **σφενδόνη$_2$** θ.[308] (εικ. 716-720)
Αγγλ.: drum
Αλβ.: tambur (i kupolës) m.
Γαλλ.: tambour m.
Γερμ.: Tambour m.; Trommel f. [σπάν.]

Εικόνα / Figure 714
Κτιστό *τύμπανο*$_3$ τόξου με αετωματική επίστεψη. Αττική, Κορωπί, Μεταμόρφωση του Σωτήρος, τέλη 10ου αι. (ΛΗΨΗ: 1970).
Built *lunette* with gabled crown. Attica, Koropi, Transfiguration of Christ, late 10th c. (PHOTO: 1970).

Εικόνα / Figure 715
Μαρμάρινο *τύμπανο*$_3$ τόξου με ανάγλυφη διακόσμηση. Μάνη, Έρημος, Αγία Βαρβάρα, γ΄ τέταρτο 12ου αι. (ΛΗΨΗ: 1994).
Marble *lunette* with relief decoration. Mani, Eremos, St Barbara, 3rd quarter of 12th c. (PHOTO: 1994).

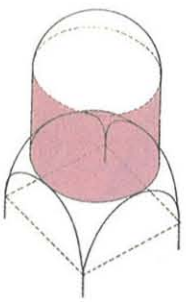

Εικόνα / Figure 716
Τύμπανο$_4$ τρούλου (ΠΜΚ).
Drum (ΠΜΚ).

Ιταλ.: tamburo m.
Ρουμ.: tambur n.
Βουλγ. (κυριλλ.): тамбур м.; барабан м.
Βουλγ. (λατ.): tambur m.; baraban m.
Ρωσ. (κυριλλ.): барабан (купола) м.
Ρωσ. (λατ.): baraban (kupola) m.
Σερβ. (κυριλλ.): тамбур м.
Σερβ. (λατ.): tambur m.

Εικόνα / Figure 717
Κυλινδρικό *τύμπανο*$_4$ τρούλου ναού σταυροειδούς εγγεγραμμένου με τρούλο, μεταβατικού ελλαδικού. Αττική, Κορωπί, Μεταμόρφωση του Σωτήρος, τέλη 10ου αι. (ΛΗΨΗ: 1970).
Cylindrical *drum* of cross-in-square church, transitional type. Attica, Koropi, Transfiguration of Christ, late 10th c. (PHOTO: 1970).

Εικόνα / Figure 718
Οκτάπλευρο *τύμπανο*$_4$ τρούλου ναού σταυροειδούς εγγεγραμμένου με τρούλο ελλαδικής σχολής («αθηναϊκός τρούλος»). Αθήνα, Άγιοι Θεόδωροι, 1065 (ΛΗΨΗ: 1986).
Octagonal *drum* of cross-in-square church, Greek School ("Athenian dome"). Athens, Hagioi Theodoroi, 1065 (PHOTO: 1986).

Εικόνα / Figure 719
Οκτάπλευρο *τύμπανο*$_4$ τρούλου ναού σταυροειδούς εγγεγραμμένου με κλειστό περίστωο, επηρασμένου από τη σχολή της Κωνσταντινούπολης. Θεσσαλονίκη, Αγία Αικατερίνη, γύρω στο 1300 (ΛΗΨΗ: 1970).
Octagonal *dome drum* of cross-in-square church with ambulatory, influenced by the Constantinopolitan school. Thessalonike, St Catherine, ca. 1300 (PHOTO: 1970).

Εικόνα / Figure 720
Τύμπανο$_4$ τρούλου ναού οκταγωνικού σύνθετου, μετά την αναστήλωση του τέλους του 19ου αι. Αττική, Μονή Δαφνίου, καθολικό, περίπου 1080 (ΛΗΨΗ: 1993).
Dome drum of Greek-cross domed octagon, after the late-19th c. restoration. Attica, Daphni Monastery, katholikon, ca. 1080 (PHOTO: 1993).

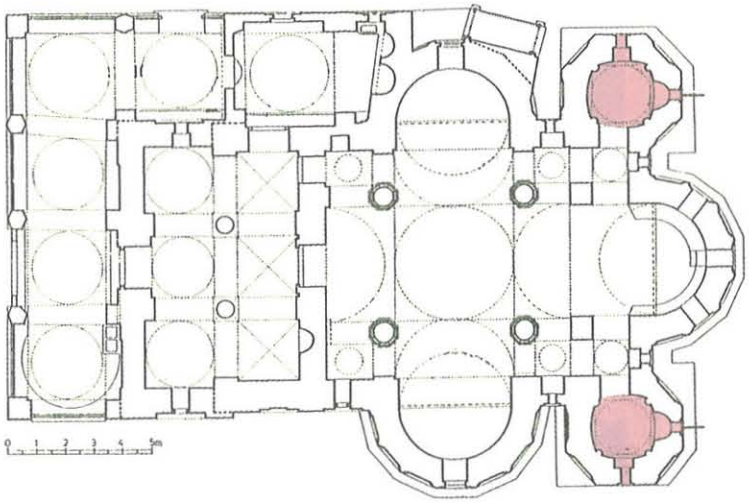

Εικόνα / Figure 721
Τυπικαριό. Άθως, Μονή Κουτλουμουσίου, καθολικό, κάτοψη, μετά το 1369 (Mylonas 1994, εικ. 6).
Typicario. Athos, Koutloumousiou Monastery, katholikon, ground plan, after 1369 (Mylonas 1994, fig. 6).

τυπικαριό ου.[309] (εικ. 721)
Αγγλ.: typicario
Αλβ.: tipikario m.; protesis dhe diakonikon m.sh.
Γαλλ.: typicario m.
Γερμ.: Typikario n.
Ιταλ.: typicario m.
Ρουμ.: typikario; proscomidie şi diaconicon f.n.
Βουλγ. (κυριλλ.): протезис и диаконикон м.
Βουλγ. (λατ.): protezis i diakonikon m.
Ρωσ. (κυριλλ.): боковая апсида ж.; пастофорий м.; жертвенник и дьяконник м.
Ρωσ. (λατ.): bokovaja apsida ž.; pastoforij m.; žertvennik i d'akonnik m.
Σερβ. (κυριλλ.): типикарница ж.
Σερβ. (λατ.): tipikarnica ž.

(τύπος) **μ(ε)ικτός** → τύπος ναού: **μ(ε)ικτός**

τύπος ναού α. (εικ. 722-791) // πρβ. *ναός*
Αγγλ.: church-plan type
Αλβ.: tip kishe m.
Γαλλ.: type d'église m.
Γερμ.: Kirchenbautypus m.; Kirchenbauform f.
Ιταλ.: tipologia di chiese f.
Ρουμ.: tip de biserică n.
Βουλγ. (κυριλ.): тип църква м.
Βουλγ. (λατ.): tip cŭrkva m.
Ρωσ. (κυριλλ.): тип церквей м.
Ρωσ. (λατ.): tip cerkvej m.
Σερβ. (κυριλλ.): тип цркве м.
Σερβ. (λατ.): tip crkve m.

τύπος ναού: **αγιορείτικος τρίκογχος** → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – αγιορείτικος τρίκογχος**

τύπος ναού: **αμφίκογχη βασιλική** → τύπος ναού: **βασιλική αμφίκογχη**

τύπος ναού: **ανατολίζουσα βασιλική** → τύπος ναού: **βασιλική θολωτή**

τύπος ναού: **ανατολική βασιλική** → τύπος ναού: **βασιλική θολωτή**

τύπος ναού: **απλός οκταγωνικός** → τύπος ναού: **οκταγωνικός – απλός**

τύπος ναού: **απλός τετρακιόνιος** → τύπος ναού : **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο - απλός τετρακιόνιος**

τύπος ναού: **απλός τετράστυλος** → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο - απλός τετράστυλος**

τύπος ναού: **βασιλική** θ.[310] (εικ. 722-726)
Αγγλ.: basilica
Αλβ.: bazilikë f.
Γαλλ.: basilique f.
Γερμ.: Basilika f.
Ιταλ.: basilica f.
Ρουμ.: bazilică f.
Βουλγ. (κυριλλ.): базилика ж.
Βουλγ. (λατ.): bazilika ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): базилика ж.
Ρωσ. (λατ.): bazilika ž.
Σερβ. (κυριλλ.): базилика ж.
Σερβ. (λατ.): bazilika ž.

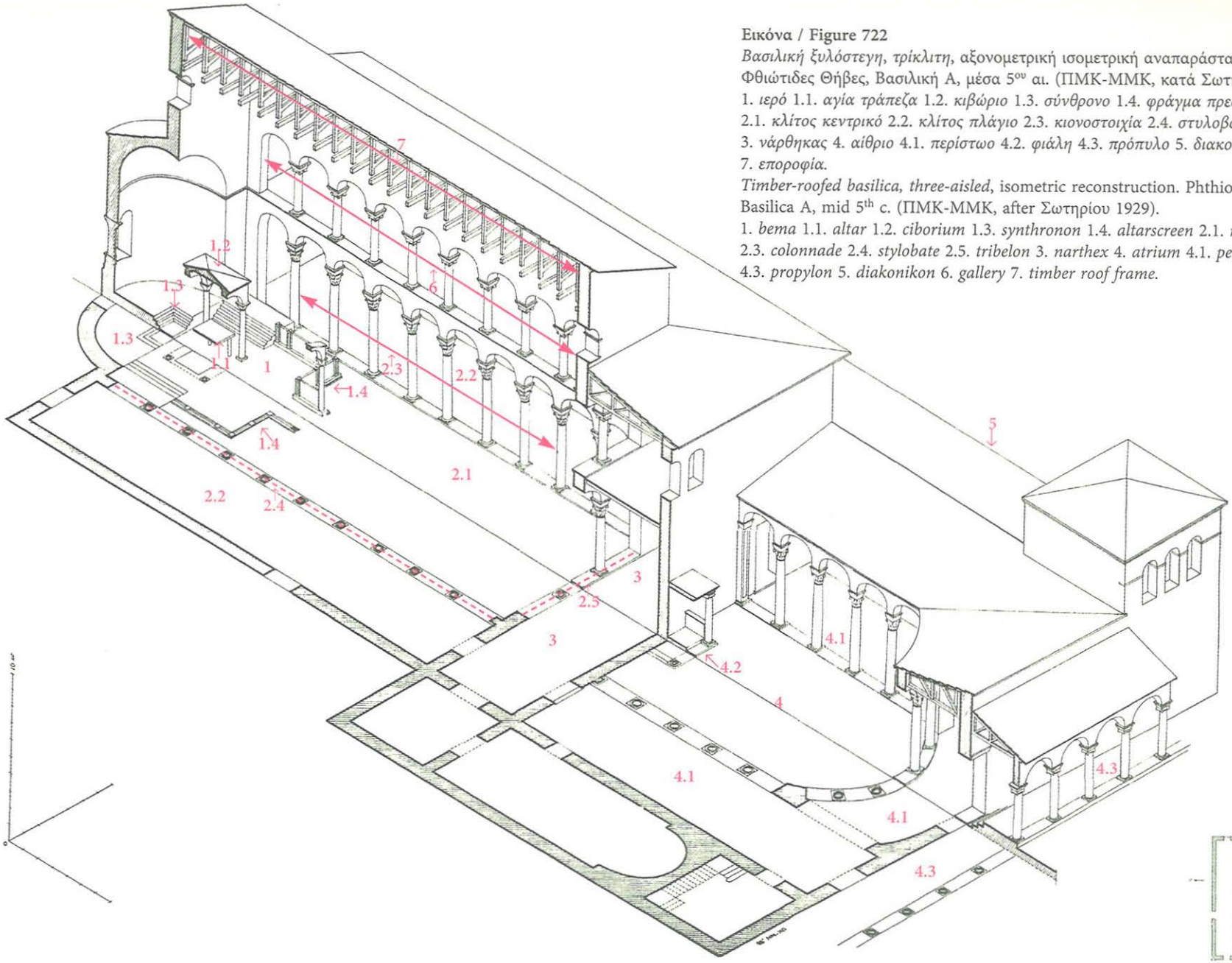

Εικόνα / Figure 722
Βασιλική ξυλόστεγη, τρίκλιτη, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Φθιώτιδες Θήβες, Βασιλική Α, μέσα 5ου αι. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Σωτηρίου 1929).
1. *ιερό* 1.1. *αγία τράπεζα* 1.2. *κιβώριο* 1.3. *σύνθρονο* 1.4. *φράγμα πρεσβυτερίου* 2.1. *κλίτος κεντρικό* 2.2. *κλίτος πλάγιο* 2.3. *κιονοστοιχία* 2.4. *στυλοβάτης* 2.5. *τρίβηλο* 3. *νάρθηκας* 4. *αίθριο* 4.1. *περίστωο* 4.2. *φιάλη* 4.3. *πρόπυλο* 5. *διακονικό* 6. *υπερώο* 7. *επορορφία*.
Timber-roofed basilica, three-aisled, isometric reconstruction. Phthiotic Thebes, Basilica A, mid 5th c. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Σωτηρίου 1929).
1. *bema* 1.1. *altar* 1.2. *ciborium* 1.3. *synthronon* 1.4. *altarscreen* 2.1. *nave* 2.2. *aisle* 2.3. *colonnade* 2.4. *stylobate* 2.5. *tribelon* 3. *narthex* 4. *atrium* 4.1. *peristyle* 4.2. *phiale* 4.3. *propylon* 5. *diakonikon* 6. *gallery* 7. *timber roof frame*.

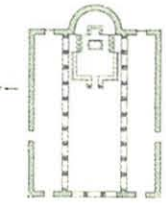

τύπος ναού: βασιλική

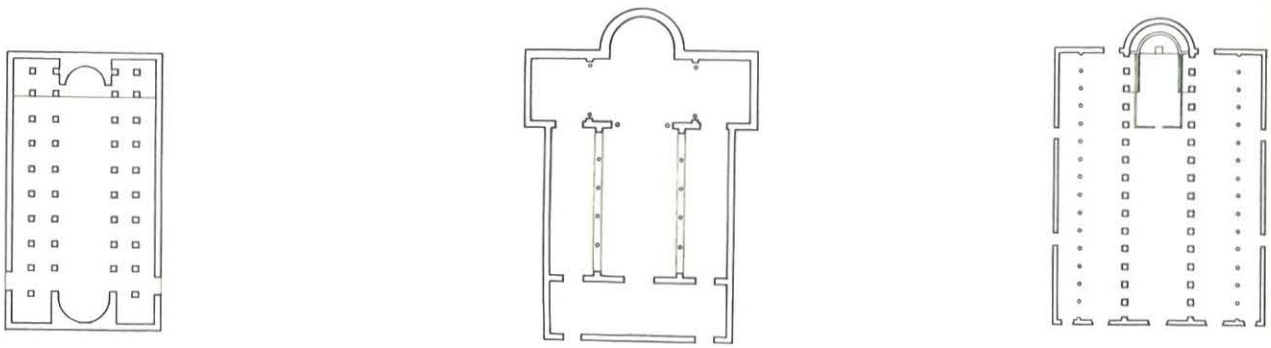

1 2 3

Εικόνα 723
Τύποι *ξυλόστεγων βασιλικών* (ΠΜΚ).1. *βασιλική αμφίκογχη*, κάτοψη. Αλγερία, Orleansville, St Reparatus, 325 (κατά Ορλάνδο 1952, εικ. 28). 2. *βασιλική με εγκάρσιο κλίτος*, κάτοψη. Λοκρίδα, Βασιλική Δαφνουσίων, αρχές 5ου αι. (κατά Ορλάνδο 1952, εικ. 126). 3. *βασιλική πεντάκλιτη*, κάτοψη. Κύπρος, Σαλαμίνα, Βασιλική Αγίου Επιφανίου, τέλη 4ου-αρχές 5ου αι. (κατά Σωτηρίου 1935, εικ. 3). 4. *βασιλική σταυρική*, κάτοψη. Θάσος, αρχές 6ου αι. (κατά Ορλάνδο 1952, εικ. 155). 5. *βασιλική τρίκλιτη*, κάτοψη. Θεσσαλονίκη, Παναγία Αχειροποίητος, περίπου 450 (κατά Ορλάνδο 1952, εικ. 118).

τύπος ναού: **βασιλική αμφίκογχη** θ.[311] (εικ. 723.1)
Αγγλ.: basilica with opposing axially-placed apses
Αλβ.: bazilikë me dy apsida të përkundërta f.
Γαλλ.: basilique à conte abside circulaire f.; basilique à deux sanctuaires opposés f.
Γερμ.: doppelchörige Basilika f.
Ιταλ.: basilica ad absidi contrapposte f.
Ρουμ.: bazilică cu contraabsidă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): базилика с контраапсиди ж.
Βουλγ. (λατ.): bazilika s kontraapsidi ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): базилика с друмя апсидами на западе и на востоке ж.
Ρωσ. (λατ.): bazilika s drumja apsidami na zapade i na vostoke ž.
Σερβ. (κυριλλ.): базилика са две противположене апсиде ж.
Σερβ. (λατ.): bazilika sa dve protivpoložene apside ž.

τύπος ναού: **βασιλική ανατολίζουσα** → τύπος ναού: **βασιλική θολωτή**

τύπος ναού: **βασιλική ανατολική** → τύπος ναού: **βασιλική θολωτή**

τύπος ναού: **βασιλική δίκλιτη** → τύπος ναού: **δίκλιτος**

τύπος ναού: **βασιλική ελληνιστική** → τύπος ναού: **βασιλική ξυλόστεγη**

τύπος ναού: **βασιλική θολωτή** θ.˙ τ.ν.: **βασιλική ανατολική** θ.˙ τ.ν.: **βασιλική ανατολίζουσα** θ. (εικ. 724)
Αγγλ.: barrel-vaulted basilica
Αλβ.: bazilikë me qemere f.; bazilikë lindore f.
Γαλλ.: basilique voûtée f.
Γερμ.: tonnengewölbte Basilika f.; tonnenüberwölbte Basilika f.
Ιταλ.: basilica con volta a botte f.
Ρουμ.: bazilică boltită semicilindric f.
Βουλγ. (κυριλλ.): засводена базилика ж.
Βουλγ. (λατ.): zasvodena bazilika ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): сводчатая базилика ж.
Ρωσ. (λατ.): svodčataja bazilika ž.
Σερβ. (κυριλλ.): засведена базилика ж.
Σερβ. (λατ.): zasvedena bazilika ž.

τύπος ναού: **βασιλική με εγκάρσιο κλίτος** θ. (εικ. 723.2)
Αγγλ.: transept basilica; cross-transept basilica
Αλβ.: bazilikë me transept f.; bazilikë me nef tërthor f.
Γαλλ.: basilique à transept f.
Γερμ.: Basilika mit Querhaus f.; Transeptbasilika f.; Basilika mit Querschiff f.
Ιταλ.: basilica a transetto f.
Ρουμ.: bazilică cu transept f.
Βουλγ. (κυριλλ.): базилика с трансепт ж.
Βουλγ. (λατ.): bazilika s transept ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): базилика с трансептом ж.
Ρωσ. (λατ.): bazilika s transeptom ž.
Σερβ. (κυριλλ.): базилика са трансептом ж.
Σερβ. (λατ.): bazilika sa transeptom ž

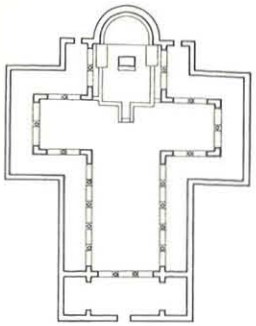

4

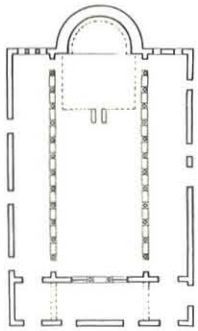

5

Figure 723
Timber-roofed basilica types (ΠΜΚ). 1. *Basilica with opposing, axially-placed apses,* ground plan. Algeria, Orleansville, St Reparatus, 325 (after Ορλάνδος 1952, fig. 28). 2. *Transept basilica,* ground plan. Locris, Daphnousia Basilica, early 5th c. (after Ορλάνδος 1952, fig. 126). 3. *Five-aisled basilica,* ground plan. Cyprus, Salamis, Basilica of St Epiphanios, late 4th-early 5th c. (after Σωτηρίου 1935, fig. 3). 4. *Cross-shaped basilica,* ground plan. Thasos, early 6th c. (after Ορλάνδος 1952, fig. 155). 5. *Three-aisled basilica,* ground plan. Thessalonike, Virgin Acheiropoietos, ca. 450 (after Ορλάνδος 1952, fig. 118).

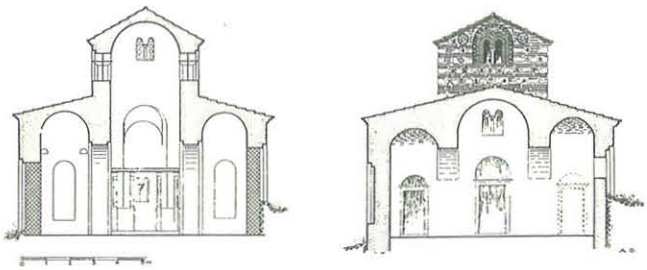

Εικόνα / Figure 724
Βασιλική θολωτή, τομές κατά πλάτος. Καστοριά, Άγιοι Ανάργυροι, β΄ μισό 10ου αι. (Ορλάνδος 1938, εικ. 4).
Barrel-vaulted basilica, cross sections. Kastoria, Hagioi Anargyroi, 2nd half of 10th c. (Ορλάνδος 1938, fig. 4).

τύπος ναού: **βασιλική μονόκλιτη** → τύπος ναού: **μονόχωρος δρομικός**

τύπος ναού: **βασιλική ξυλόστεγη** θ.΄ τ.ν.: **βασιλική ελληνιστική** θ. (εικ. 722-723)
Αγγλ.: timber-roofed basilica
Αλβ.: bazilikë me çati f; bazilikë helenistike f.
Γαλλ.: basilique en charpente f.
Γερμ.: holzgedeckte Basilika f.; Basilika mit Holzdach f.
Ιταλ.: basilica con tetto ligneo f.
Ρουμ.: bazilică cu şarpantă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): базилика с дървен покрив ж.
Βουλγ. (λατ.): bazilika s dŭrven pokriv ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): базилика с деревянной кровлей ж.
Ρωσ. (λατ.): bazilika s derevjannoj krovlej ž.
Σερβ. (κυριλλ.): базилика са дрвеним кровом ж.
Σερβ. (λατ.): bazilika sa drvenim krovom ž.

τύπος ναού: **βασιλική πεντάκλιτη** θ. (εικ. 723.3)
Αγγλ.: five-aisled basilica
Αλβ.: bazilikë pesënefëshe f.
Γαλλ.: basilique à cinq nefs f.; basilique à quintuple nef f.
Γερμ.: fünfschiffige Basilika f.
Ιταλ.: basilica a cinque navate f.
Ρουμ.: bazilică cu cinci nave f.
Βουλγ. (κυριλλ.): петкорабна базилика ж.
Βουλγ. (λατ.): petkorabna bazilika ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): пятинефная базилика ж.
Ρωσ. (λατ.): pjatinefnaja bazilika ž.
Σερβ. (κυριλλ.): петобродна базилика ж.
Σερβ. (λατ.): petobrodna bazilika ž.

τύπος ναού: **βασιλική σταυρική** θ.[312] (εικ. 723.4)
Αγγλ.: cross-shaped basilica
Αλβ.: bazilikë në formë kryqi f.
Γαλλ.: basilique cruciforme f.
Γερμ.: kreuzförmige Basilika f.
Ιταλ.: basilica cruciforme f.
Ρουμ.: bazilică cruciformă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кръстовидна базилика ж.
Βουλγ. (λατ.): krŭstovidna bazilika ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): крестообразная базилика ж.
Ρωσ. (λατ.): krestoobraznaja bazilika ž.
Σερβ. (κυριλλ.): крстообразна базилика ж.
Σερβ. (λατ.): krstoobrazna bazilika ž.

τύπος ναού: **βασιλική τρίκλιτη** θ. (εικ. 723.5)
Αγγλ.: three-aisled basilica
Αλβ.: bazilikë trenefëshe f.
Γαλλ.: basilique à trois nefs f.; basilique à triple nef f.
Γερμ.: dreischiffige Basilika f.
Ιταλ.: basilica a tre navate f.
Ρουμ.: bazilică cu trei nave f.
Βουλγ. (κυριλλ.): трикорабна базилика ж.
Βουλγ. (λατ.): trikorabna bazilika ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): трёхнефная базилика ж.
Ρωσ. (λατ.): trëchnefnaja bazilika ž.
Σερβ. (κυριλλ.): тробродна базилика ж.
Σερβ. (λατ.): trobrodna bazilika ž.

τύπος ναού: **βασιλική τρουλ(λ)αία** θ.[313] (εικ. 726) // πρβ. τύπος ναού: *σταυροειδής με τρούλ(λ)ο και περίστωο(ν) – μεταβατικός α.*
Αγγλ.: domed basilica
Αλβ.: bazilikë me kupolë f.
Γαλλ.: basilique à coupole f.
Γερμ.: Kuppelbasilika f.
Ιταλ.: basilica a cupola f.
Ρουμ.: bazilică cu cupolă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): куполна базилика ж.
Βουλγ. (λατ.): kupolna bazilika ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): купольная базилика ж.
Ρωσ. (λατ.): kupol'naja bazilika ž.
Σερβ. (κυριλλ.): базилика са куполом ж.
Σερβ. (λατ.): bazilika sa kupolom ž.

τύπος ναού: **βασιλική ύπαιθρη** θ.[314] (εικ. 725)
Αγγλ.: basilica discoperta; hypaethral basilica
Αλβ.: bazilikë e zbuluar f.
Γαλλ.: basilica discoperta f.; basilique hypètre f.
Γερμ.: Basilica discoperta f.; Hypaethralbasilika f.
Ιταλ.: basilica discoperta f.; basilica ipetrale f.
Ρουμ.: basilica discoperta; bazilică descoperită f.
Βουλγ. (κυριλλ.): открита базилика ж.
Βουλγ. (λατ.): otkrita bazilika ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): открытая базилика ж.
Ρωσ. (λατ.): otkrytaja bazilika ž.
Σερβ. (κυριλλ.): откривена базилика ж.
Σερβ. (λατ.): otkrivena bazilika ž.

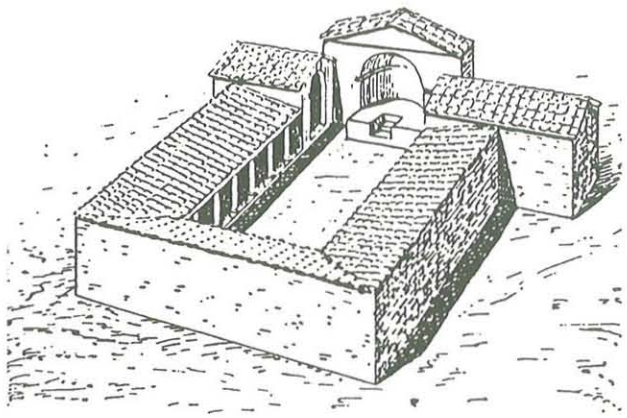

Εικόνα / Figure 725
Βασιλική ύπαιθρη, προοπτική αναπαράσταση. Δαλματία, Marusinac, 426 (Ορλάνδος 1952, εικ. 45, κατά Dyggve 1940, 103-113).
Basilica discoperta, perspective reconstruction. Dalmatia, Marusinac, 426 (Ορλάνδος 1952, fig. 45, after Dyggve 1940, 103-113).

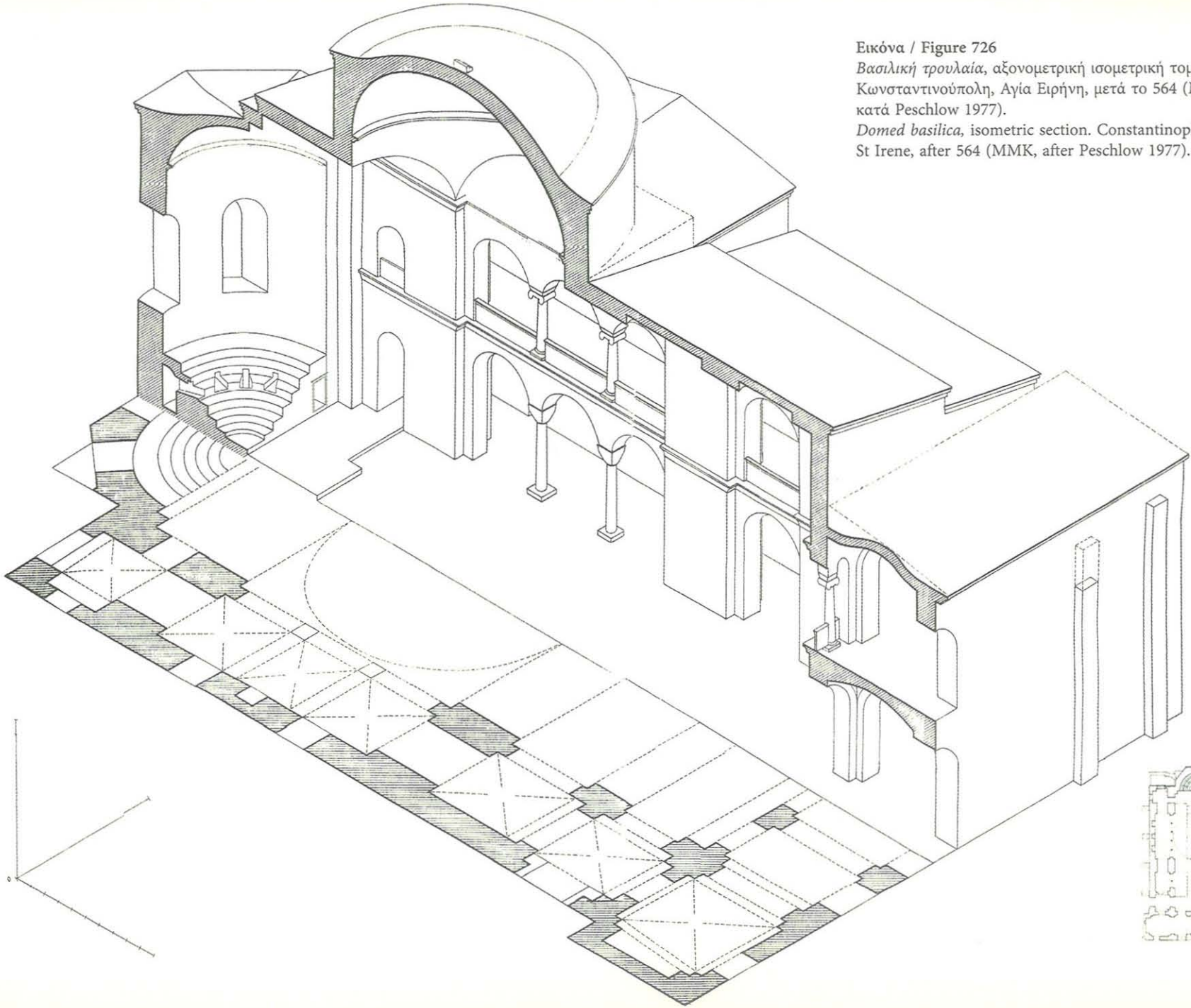

Εικόνα / Figure 726
Βασιλική τρουλαία, αξονομετρική ισομετρική τομή. Κωνσταντινούπολη, Αγία Ειρήνη, μετά το 564 (ΜΜΚ, κατά Peschlow 1977).
Domed basilica, isometric section. Constantinople, St Irene, after 564 (MMK, after Peschlow 1977).

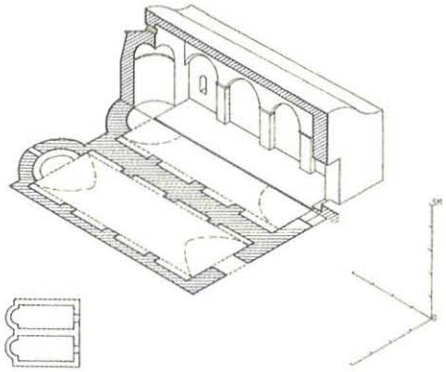

Εικόνα / Figure 727
Δίδυμος ναός, αξονομετρική ισομετρική τομή. Νάξος, Λαθρήνο, Άγιος Γεώργιος και Άγιος Νικόλαος, περίπου μέσα 13ου αι. (ΠΜΚ-ΜΜΚ σύμφωνα με σχέδια Γ. Μαστορόπουλου).
Twin-church, isometric section. Naxos, Lathrino, St George and St Nicholas, ca. mid 13th c. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, according to the plans of G. Mastoropoulos).

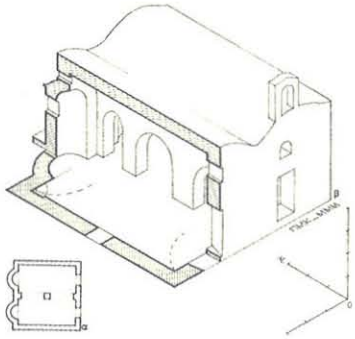

Εικόνα / Figure 729
Δίκλιτος τύπος ναού, αξονομετρική ισομετρική τομή. Νάξος, Χαλκί, Άγιος Σπυρίδωνας και Παναγία (ή Χριστός), προ του 1000 (;) (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Δημητροκάλλη 1976).
Twin-naved church, isometric section. Naxos, Chalki, St Spyridon and the Virgin (or Christ), before 1000 (?) (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Δημητροκάλλης 1976).

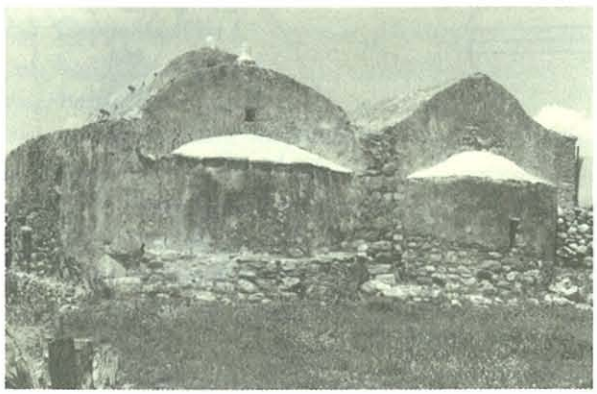

Εικόνα / Figure 728
Δίδυμος ναός. Νάξος, Λαθρήνο, Άγιος Γεώργιος και Άγιος Νικόλαος, άποψη από Α, περίπου μέσα 13ου αι. (ΛΗΨΗ: 1991).
Twin-church. Naxos, Lathreno, St George and St Nicholas, view from E, ca. mid 13th c. (ΡΗΟΤΟ: 1991).

τύπος ναού: **δίδυμος** α. (εικ. 727-728) // πρβ. τύπος ναού: *δίκλιτος*
Αγγλ.: twin-church
Αλβ.: kisha binjake f. sh.
Γαλλ.: église double f.; églises accolées f. pl.
Γερμ.: Doppelkirche f.
Ιταλ.: chiesa doppia f.; chiesa gemina f.
Ρουμ.: biserică dublă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): двойна църква ж.; църква-близнак ж.
Βουλγ. (λατ.): dvojna cŭrkva ž.; cŭrkva-bliznak ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): двойной храм м.
Ρωσ. (λατ.): dvojnoj chram m.
Σερβ. (κυριλλ.): двојна црква ж.
Σερβ. (λατ.): dvojna crkva ž.

τύπος ναού: **δικιόνιος** → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – δικιόνιος**

τύπος ναού: **δίκλιτη βασιλική** → τύπος ναού: **δίκλιτος**

τύπος ναού: **δίκλιτος** α.˙ τ.ν.: **βασιλική δίκλιτη** θ. (εικ. 729) // πρβ. τύπος ναού: *δίδυμος*
Αγγλ.: twin-naved church; twin-naved basilica
Αλβ.: bazilikë dynefëshe f.
Γαλλ.: église à deux nefs f.; basilique à deux nefs f.; église à double nef f.; basilique à double nef f.
Γερμ.: zweischiffige Kirche f.; zweischiffiger Langbau m.; zweischiffige Basilika f.
Ιταλ.: chiesa a due navate f.
Ρουμ.: biserică cu două nave f.; bazilică cu două nave f.
Βουλγ. (κυριλλ.): двукорабна църква ж.; двукорабна базилика ж.
Βουλγ. (λατ.): dvukorabna cŭrkva ž.; dvukorabna bazilika ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): двухнефная базилика ж.; двухнефный храм м.
Ρωσ. (λατ.): dvuchnefnaja bazilika ž.; dvuchnefnyj chram m.
Σερβ. (κυριλλ.): двобродна црква ж.; двобродна базилика ж.
Σερβ. (λατ.): dvobrodna crkva ž.; dvobrodna bazilika ž.

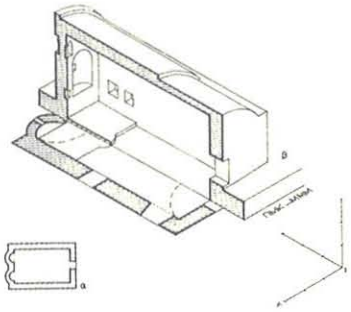

Εικόνα / Figure 730
Δίκογχος ναός, αξονομετρική ισομετρική τομή. Κάρπαθος, Μερτώνας, Παναγία Μερτωνίτισσα, 12ος αι. (;) (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Μουτσόπουλο 1975-1977).
Double-apsed church, isometric section. Karpathos, Mertonas, Virgin Mertonitissa, 12th c. (?) (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Μουτσόπουλος 1975-1977).

Εικόνα / Figure 731
Δίκογχος σταυρεπίστεγος τύπος ναού. Μάνη, Σταυροπήγι, Άγιος Νικόλαος, άποψη από ΝΑ, α΄ μισό 13ου αι. (Λήψη: 1981).
Double-apsed transverse-vault church. Mani, Stauropegi, St Nicholas, view from SE, 1st half of 13th c. (Photo: 1981).

τύπος ναού: **δίκογχος** α.˙ τ.ν.: **ναός με δίδυμες αψίδες**[315] (εικ. 730-731)
Αγγλ.: double-apse(d) church; twin-apsed church
Αλβ.: kishë me apsida binjake f.; kishë dykonkëshe f.
Γαλλ.: église biconque f.; église à absides jumelées f.; église à absides jumelles f.
Γερμ.: Kirche mit Doppelapsis f.; Zweiapsidenkirche f.
Ιταλ.: chiesa a due absidi f.; chiesa biconca f.
Ρουμ.: biserică cu două abside ale altarului f.; biserică cu abside gemene f.
Βουλγ. (κυριλλ.): двуапсидна църква ж.
Βουλγ. (λατ.): dvuapsidna cŭrkva ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): храм с двумя апсидами м.
Ρωσ. (λατ.): chram s dvumja apsidami m.
Σερβ. (κυριλλ.): црква са две апсиде ж.
Σερβ. (λατ.): crkva sa dve apside ž.

Εικόνα / Figure 732
Διώροφος ναός. Φιλιππούπολη, Μονή Πετριτζού (Bačkovo), κοιμητηριακή εκκλησία, άποψη από ΝΔ, 1083 (Λήψη: E. Bakalova).
Two-storey church. Plovdiv, Petritzos Monastery (Bačkovo), funerary church, view from SW, 1083 (Photo: E. Bakalova).

τύπος ναού: **δίστυλος** → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – δίστυλος**

τύπος ναού: **διώροφος** α.[316] (εικ. 732)
Αγγλ.: two-storey church; two-storeyed church
Αλβ.: kishë dykatëshe f.
Γαλλ.: église à étage f.; églises superposées f. pl.
Γερμ.: zweigeschossige Kirche f.
Ιταλ.: chiesa a due piani f.
Ρουμ.: biserică cu două nivele f.
Βουλγ. (κυριλλ.): двуетажна църква ж.
Βουλγ. (λατ.): dvuetažna cŭrkva ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): двухэтажный храм м.
Ρωσ. (λατ.): dvuchėtažnyj chram m.
Σερβ. (κυριλλ.): двоспратна црква ж.
Σερβ. (λατ.): dvospratna crkva ž.

τύπος ναού: **δρομικός** α.[317] (εικ. 722, 723.1.3.5, 724, 727-730, 736-737, 743)
Αγγλ.: basilican plan
Αλβ.: kishë e tipit bazilikal f.
Γαλλ.: église de type basilical f.
Γερμ.: Langbau m.
Ιταλ.: chiesa a pianta longitudinale f.
Ρουμ.: biserică de tip bazilical f.
Βουλγ. (κυριλλ.): базиликална църква ж.
Βουλγ. (λατ.): bazilikalna cŭrkva ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): базиликальный тип храма м.; храм базиликальноґо типа м.
Ρωσ. (λατ.): bazilikal'nyj tip chrama m.; chram bazilikal'nogo tipa m.
Σερβ. (κυριλλ.): црква базиликалноґ типа ж.
Σερβ. (λατ.): crkva bazilikalnog tipa ž.

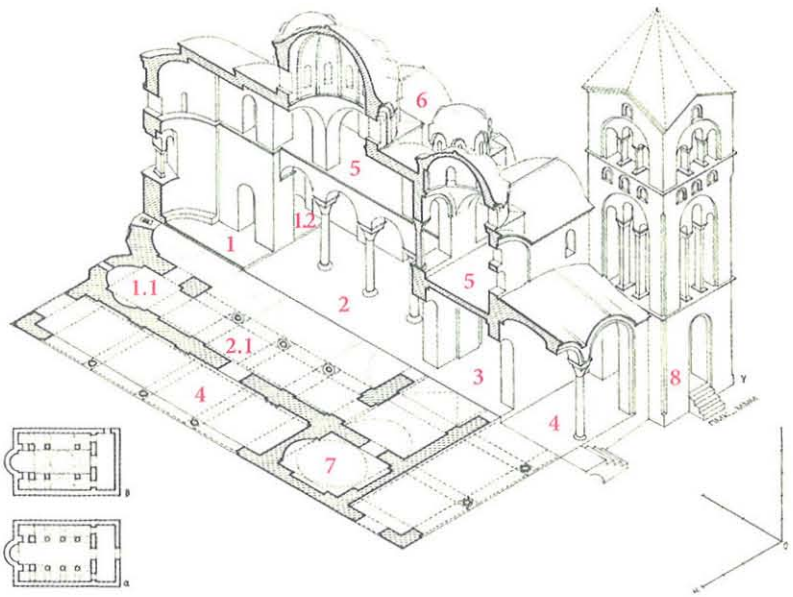

Εικόνα / Figure 733
Μικτός τύπος ναού, αξονομετρική ισομετρική τομή. Μυστράς, Μονή Βροντοχίου, Παναγία Οδηγήτρια (Αφεντικό), περίπου 1310-1322. (ΠΜΚ-ΜΜΚ).
1. *ιερό* 1.1. *πρόθεση* 1.2. *διακονικό* 2. *κυρίως ναός* 2.1. *πλάγιο κλίτος* 3. *εσωνάρθηκας* 4. *ανοιχτή στοά* 5. *υπερώο* 6. *κεραία σταυρού* 7. *παρεκκλήσιο* 8. *κωδωνοστάσιο*. α. κάτοψη ισογείου β. κάτοψη ορόφου.
Mistra type, isometric section. Mistra, Brontochion Monastery, Virgin Hodegetria (Aphentiko), ca. 1310-1322. (ΠΜΚ-ΜΜΚ).
1. *bema* 1.1. *prothesis* 1.2. *diakonikon* 2. *naos* 2.1. *aisle* 3. *esonarthex* 4. *open portico* 5. *gallery* 6. *cross arm* 7. *chapel* 8. *belfry*. α. ground floor plan, β. upper floor plan.

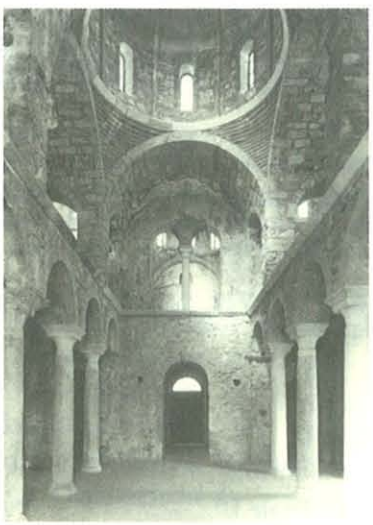

Εικόνα / Figure 734
Μικτός τύπος ναού. Μυστράς, Μονή Βροντοχίου, Παναγία Οδηγήτρια (Αφεντικό), εσωτερική άποψη προς Δ, περίπου 1310-1322 (Λήψη: 1950 ή 1956, Π. Παπαχατζηδάκης, ΜΜπ). Μετά την αναστήλωση.
Mistra type. Mistra, Brontochion Monastery, Virgin Hodegetria (Aphentiko), interior view toward W, ca. 1310-1322 (Photo: 1950 or 1956, P. Papachatzidakis, ΜΜπ). After the restoration.

Εικόνα / Figure 735
Μικτός τύπος ναού. Μυστράς, Μονή Βροντοχίου, Παναγία Οδηγήτρια (Αφεντικό), εξωτερική άποψη από Α, περίπου 1310-1322 (Λήψη: 1950 ή 1956, Π. Παπαχατζηδάκης, ΜΜπ). Μετά την αναστήλωση.
Mistra type. Mistra, Brontochion Monastery, Virgin Hodegetria (Aphentiko), exterior view from E, ca. 1310-1322 (Photo: 1950 or 1956, P. Papachatzidakis, ΜΜπ). After the restoration.

τύπος ναού: **δρομικός μονόχωρος** → τύπος ναού: **μονόχωρος δρομικός**

τύπος ναού: **εγγεγραμμένος σταυροειδής με τρούλ(λ)ο** → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο**

τύπος ναού: **ελεύθερος σταυρός** → τύπος ναού: **ναός σχήματος ελεύθερου σταυρού**

τύπος ναού: **ελλαδικός μεταβατικός** → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός ελλαδικός**

τύπος ναού: **ημιεγγεγραμμένος σταυροειδής με τρούλ(λ)ο** → τύπος ναού: **σταυροειδής ημιεγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο**

τύπος ναού: **ημισύνθετος τετρακιόνιος** → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – ημισύνθετος τετρακιόνιος**

τύπος ναού: **ηπειρωτικός οκταγωνικός (σταυροειδής)** → τύπος ναού: **οκταγωνικός – σύνθετος**

τύπος ναού: **θολοσκέπαστος** → τύπος ναού: **καμαροσκέπαστος**

τύπος ναού: **θολοσκεπής** → τύπος ναού: **καμαροσκέπαστος**

τύπος ναού: **θολωτή βασιλική** → τύπος ναού: **βασιλική θολωτή**

τύπος ναού: **καμαροσκέπαστος** α. τ.ν.: **καμαροσκεπής** α.˙ τ. ν.: **θολοσκέπαστος** α. τ.ν.: **θολοσκεπής** α. (εικ. 736, 724, 727-73)
Αγγλ.: barrel-vaulted church
Αλβ.: kishë me qemer f.
Γαλλ.: église voûtée f.
Γερμ.: tonnengewölbte Kirche f.; tonnenüberwölbte Kirche f.
Ιταλ.: chiesa con copertura a volta f.
Ρουμ.: biserică boltită semicilindric f.
Βουλγ. (κυριλλ.): цилиндрично засводена църква ж.
Βουλγ. (λατ.): cilindrično zasvodena cŭrkva ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): сводчатый храм м.
Ρωσ. (λατ.): svodčatyj chram m.
Σερβ. (κυριλλ.): засведена црква ж.
Σερβ. (λατ.): zasvedena crkva ž.

τύπος ναού: **καμαροσκέπαστος μονόχωρος** → τύπος ναού: **μονοκάμαρος**

τύπος ναού: **καμαροσκεπής** → τύπος ναού: **καμαροσκέπαστος**

τύπος ναού: **καμαροσκεπής μονόχωρος** → τύπος ναού: **μονοκάμαρος**

τύπος ναού: **κωνσταντινουπολίτικος** → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – σύνθετος τετρακιόνιος**

τύπος ναού: **μ(ε)ικτός** α.[318] (εικ. 733-735)
Αγγλ.: Mistra type
Αλβ.: kishë e tipit miks f.; kishë e tipit të Mistrës f.
Γαλλ.: église du type de Mistra m.
Γερμ.: Mistratypus m.
Ιταλ.: chiesa del tipo di Mistrà f.
Ρουμ.: biserică tip Mistra f.
Βουλγ. (κυριλλ.): църква – смесен тип Мистра ж.
Βουλγ. (λατ.): cŭrkva – smesen tip Mistra ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): комбинированный тип купольной базилики и крестовокупольноґо храма – тип Мистры м.
Ρωσ. (λατ.): kombinirovannyj tip kupol'noj baziliki i krestovokupol'nogo chrama – tip Mistry m.
Σερβ. (κυριλλ.): Мистарски тип цркве м.
Σερβ. (λατ.): Mistarski tip crkve m.

τύπος ναού: **μεταβατικός ελλαδικός** → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός ελλαδικός**

τύπος ναού: **μεταβατικός οκτάστυλος** → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός οκτάστυλος**

τύπος ναού: **μεταβατικός σταυροειδής με τρούλ(λ)ο και περίστω(ο)ν** → τύπος ναού: **σταυροειδής με τρούλ(λ)ο και περίστωο(ν) – μεταβατικός**

τύπος ναού: **μονοκάμαρος** α.˙ τ.ν.: **μονόχωρος καμαροσκέπαστος** α.˙ **μονόχωρος καμαροσκεπής** α.[319] (εικ. 736-737) // πρβ. τύπος ναού: *μονόχωρος δρομικός*
Αγγλ.: barrel-vaulted single-nave church; barrel-vaulted single-cell church
Αλβ.: kishë njënefëshe me qemer f.
Γαλλ.: église à nef unique voûtée f.; église à une nef voûtée f.
Γερμ.: einschiffige tonnenüberwölbte Kirche f.;

tonnengewölbte Einraumkirche f.
Ιταλ.: chiesa mononave con copertura a volta f.
Ρουμ.: biserică cu o singură navă boltită semicilindric f.; biserică mononavată boltită semicilindric f.
Βουλγ. (κυριλλ.): еднокорабна засводена църква ж.
Βουλγ. (λατ.): ednokorabna zasvodena cŭrkva ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): однонефный сводчатый храм м.
Ρωσ. (λατ.): odnonefnyj svodčatyj chram m.
Σερβ. (κυριλλ.): једнобродна засведена црква ж.
Σερβ. (λατ.): jednobrodna zasvedena crkva ž.

τύπος ναού: **μονόκλιτη βασιλική** → τύπος ναού: **μονόχωρος δρομικός**

τύπος ναού: **μονόκλιτος σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο** → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μονόκλιτος**

τύπος ναού: **μονόχωρος δρομικός** α.΄ τ.ν.: **βασιλική μονόκλιτη** θ. [σπάν.] (εικ. 736-737) // πρβ. τύπος ναού: *μονοκάμαρος*
Αγγλ.: aisleless church; single-cell church; single-nave church
Αλβ.: kishë njënefëshe f.
Γαλλ.: église à nef unique f.; église à une nef f.; mononef f.
Γερμ.: einschiffige Kirche f.; Saalkirche f.; einräumiger Langbau m.
Ιταλ.: chiesa mononave a pianta longitudinale f.
Ρουμ.: biserică sală f.; biserică cu o singură navă f.; biserică mononavată f.
Βουλγ. (κυριλλ.): еднокорабна църква ж.
Βουλγ. (λατ.): ednokorabna cŭrkva ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): однонефная базилика ж.
Ρωσ. (λατ.): odnonefnaja bazilika ž.
Σερβ. (κυριλλ.): једнобродна црква ж.
Σερβ. (λατ.): jednobrodna crkva ž.

τύπος ναού: **μονόχωρος καμαροσκέπαστος** → τύπος ναού: **μονοκάμαρος**

τύπος ναού: **μονόχωρος καμαροσκεπής** → τύπος ναού: **μονοκάμαρος**

τύπος ναού: **μονόχωρος σταυροειδής εγγεγραμμένος με άνισα πλάτη κεραιών** → τύπος ναού: **σταυρεπίστεγος με τρούλ(λ)ο**

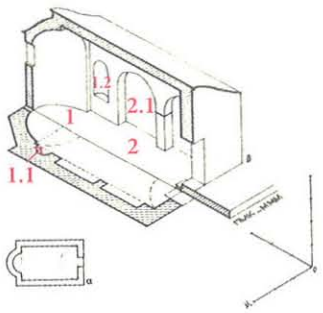

Εικόνα / Figure 736
Μονόχωρος δρομικός καμαροσκέπαστος τύπος ναού, αξονομετρική ισομετρική τομή. Αττική, Χαρβάτι, Άγιος Αθανάσιος, μεταβυζαντινοί χρόνοι (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Ορλάνδο 1933).
1. *ιερό* 1.1. *κόγχη*$_1$ *πρόθεσης* 1.2. *κόγχη*$_1$ *διακονικού*
2. *κυρίως ναός* 2.1. *τυφλό αψίδωμα.*
Barrel-vaulted single-nave church, isometric section. Attica, Charvati, St Athanasius. post-Byzantine period (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Ορλάνδος 1933).
1. *bema* 1.1. *conch of prothesis* 1.2. *conch of diakonikon*
2. *naos* 2.1. *blind arcade.*

Εικόνα / Figure 737
Μονόχωρος δρομικός καμαροσκέπαστος τύπος ναού. Αίγινα, Όμορφη Εκκλησιά, άποψη από ΝΑ, 13ος αι. (Λήψη: 1984).
Barrel-vaulted single-cell church. Aegina, Omorphi Ekklesia, view from SE, 13th c. (Photo: 1984).

τύπος ναού: **μονόχωρος τετράγωνος τρουλ(λ)αίος με περιμετρικό διάδρομο** α.΄ τ.ν.: **μονόχωρος τρουλ(λ)αίος με περίστωο(ν)** α.[320] (εικ. 738-739) // πρβ. τύπος ναού: *σταυροειδής με τρούλ(λ)ο και περίστωο(ν) – μεταβατικός*
Αγγλ.: ambulatory type
Αλβ.: kishë njënefëshe me kupolë dhe me galeri perimetrike f.

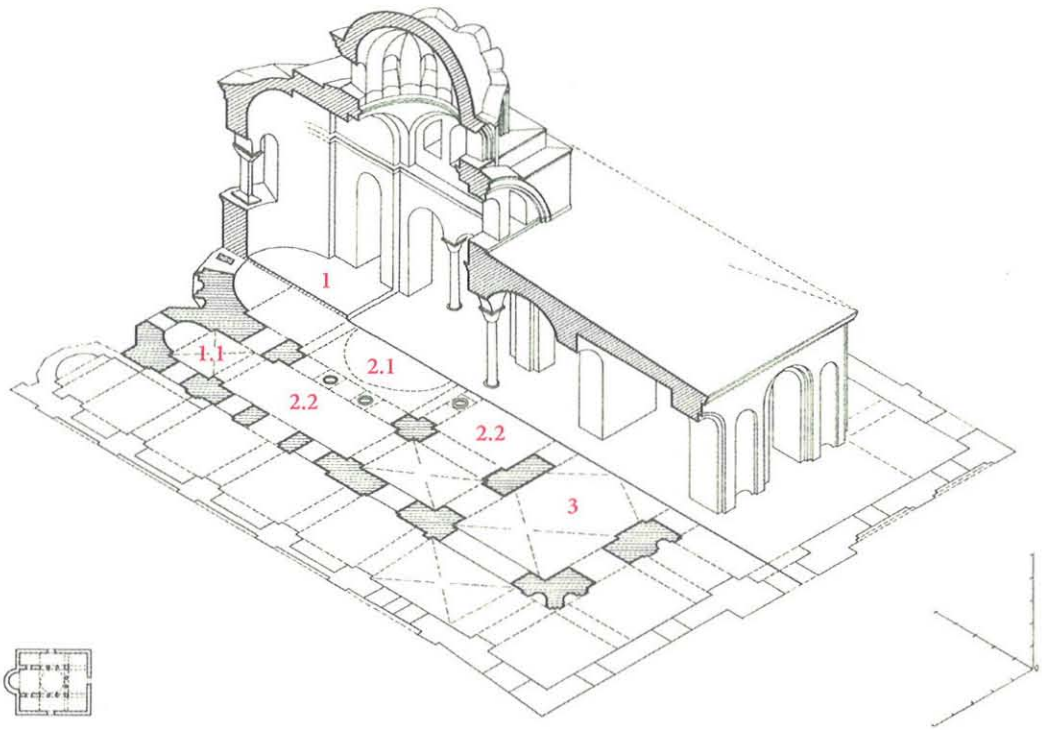

Εικόνα / Figure 738
Μονόχωρος τετράγωνος τρουλαίος τύπος ναού με περιμετρικό διάδρομο, αξονομετρική ισομετρική τομή. Κωνσταντινούπολη, Παναγία Παμμακάριστος, 12ος αι. (MMK, κατά Mango – Hawkins 1964, εικ. A).
1. *ιερό* 1.1. *πρόθεση* 2. *κυρίως ναός* 2.1. *κεντρικό τετράγωνο* 2.2. *περιμετρικός διάδρομος* 3. *νάρθηκας*.
Ambulatory type, isometric section. Constantinople, Virgin Pammakaristos, 12th c. (MMK, after Mango – Hawkins 1964, fig. A).
1. *bema* 1.1. *prothesis* 2. *naos* 2.1. *central bay* 2.2. *ambulatory* 3. *narthex*.

Γαλλ.: église à coupole avec galeries enveloppantes f.
Γερμ.: Wandelgangtypus m.
Ιταλ.: chiesa a cupola con deambulatorio avvolgente f.
Ρουμ.: biserică cu cupolă, cu galerii perimetrale de tip deambulatoriu f.
Βουλγ. (κυριλλ.): еднокорабна куполна църква с обходна ґалерия – амбулаторен тип (м.) ж.
Βουλγ. (λατ.): ednokorabna kupolna cŭrkva s obchodna galerija – ambulatoren tip (m.) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): однонефный купольный храм с круґовым обходом м.
Ρωσ. (λατ.): odnonefnyj kupol′nyj chram s krugovym obchodom m.
Σερβ. (κυριλλ.): једнобродна куполна црква квадратне основе са опходним бродом ж.
Σερβ. (λατ.): jednobrodna kupolna crkva kvadratne osnove sa ophodnim brodom ž.

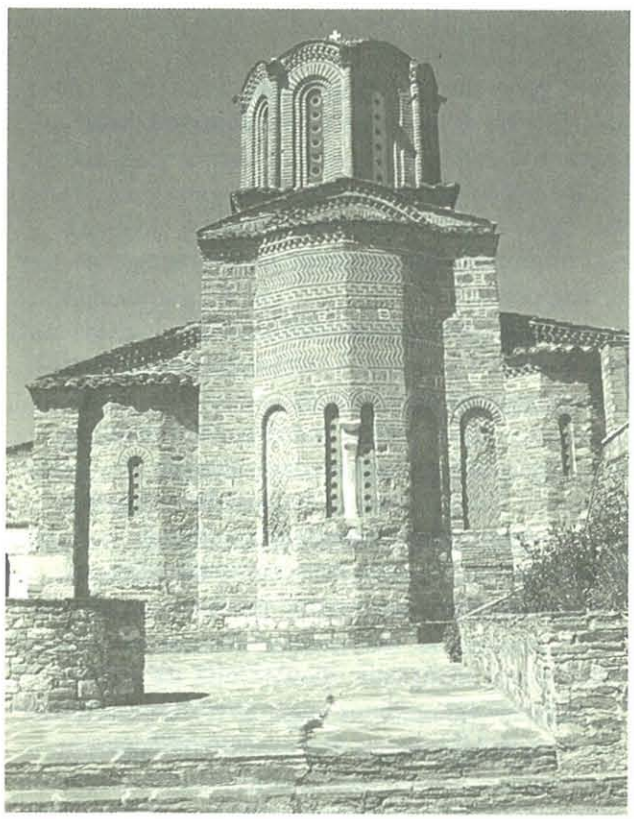

Εικόνα / Figure 739
Μονόχωρος τετράγωνος τρουλαίος τύπος ναού με περιμετρικό διάδρομο. Θεσσαλία, Ελασσόνα, Παναγία Ολυμπιώτισσα, άποψη από Α, τέλος 13ου αι. (Λήψη: 2002, Στ. Μαμαλούκος).
Ambulatory type. Thessaly, Elasson, Virgin Oympiotissa, view from E, late 13th c. (Photo: 2002, S. Mamaloukos).

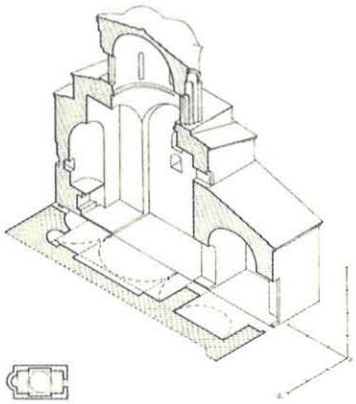

Εικόνα / Figure 740
Μονόχωρος τρουλαίος ναός, αξονομετρική ισομετρική τομή. Βεράτιο, Αρχάγγελος Μιχαήλ, περίπου 1300 (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Koch 1985).
Aisleless domed church, isometric section. Berat, Archangel Michael, ca. 1300 (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Koch 1985).

τύπος ναού: **μονόχωρος τρουλ(λ)αίος** α. (εικ. 740)
Αγγλ.: aisleless domed church; single-naved domed church
Αλβ.: kishë njënefëshe me kupolë f.
Γαλλ.: église à nef unique avec coupole f.
Γερμ.: einschiffige Kuppelkirche f.; einräumige Kuppelkirche f.
Ιταλ.: chiesa a navata unica con cupola f.
Ρουμ.: biserică cu o singură navă şi cupolă f.; biserică mononavată cu cupolă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): еднокорабна куполна църква ж.
Βουλγ. (λατ.): ednokorabna kupolna cŭrkva ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): однонефная купольная базилика ж.
Ρωσ. (λατ.): odnonefnaja kupol'naja bazilika ž.
Σερβ. (κυριλλ.): једнобродна куполна црква ж.
Σερβ. (λατ.): jednobrodna kupolna crkva ž.

τύπος ναού: **μονόχωρος τρουλ(λ)αίος με περίστωο(ν)** → τύπος ναού: **μονόχωρος τετράγωνος τρουλ(λ)αίος με περιμετρικό διάδρομο**

τύπος ναού: **ναός με δίδυμες αψίδες** → τύπος ναού: **δίκογχος**

τύπος ναού: **ναός με κυκλική κάτοψη** → τύπος ναού: **ροτόντα**

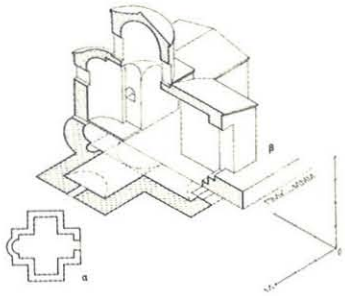

Εικόνα / Figure 741
Ναός σχήματος ελεύθερου σταυρού, αξονομετρική ισομετρική τομή. Αττική, Τράχωνες, Εισόδια Θεοτόκου, 16ος-17ος αι. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Ορλάνδο 1933).
Free cross-plan, isometric section. Attica, Trachones, Presentation of the Virgin, 16th-17th c. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Ορλάνδος 1933).

Εικόνα / Figure 742
Ναός σχήματος ελεύθερου σταυρού. Άρτα, Άγιος Βασίλειος κοντά στη Γέφυρα, άποψη από ΝΑ, β΄ μισό 9ου αι. (ΛΗΨΗ: 1970, ΕΑΜΕ).
Free cross plan. Arta, St Basil near the Bridge, view from SE, 2nd half of 9th c. (Рното: 1970, ΕΑΜΕ).

τύπος ναού: **ναός σχήματος ελεύθερου σταυρού** α.· τ.ν.: **σταυρός ελεύθερος** α.[321] (εικ. 741-742)
Αγγλ.: free cross-plan
Αλβ.: kishë në formë kryqi të lirë f.
Γαλλ.: église en croix libre f.
Γερμ.: Kirche mit freistehenden Kreuzarmen f.
Ιταλ.: chiesa a croce libera f.
Ρουμ.: biserică în cruce greacă liberă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кръстовидна църква – тип свободен кръст (м.) ж.
Βουλγ. (λατ.): krŭstovidna cŭrkva – tip svoboden krŭst (m.) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): крестообразный в плане храм м.
Ρωσ. (λατ.): krestoobraznyj v plane chram m.
Σερβ. (κυριλλ.): црква у облику слободноґ крста ж.
Σερβ. (λατ.): crkva u obliku slobodnog krsta ž.

Εικόνα / Figure 743
Μονόχωρος δρομικός ξυλόστεγος ναός. Κύπρος, Γαλάτα, Θεοτόκος ή Αρχάγγελος Μιχαήλ, άποψη από ΝΔ, πριν από το 1514 (Λήψη: ΤΑΚ).
Single cell timber-roofed church. Cyprus, Galata, Virgin or Archangel Michael, view from SW, before 1514 (Photo: TAK).

τύπος ναού: **ναός σχήματος ημιεγγεγραμμένου σταυρού** → τύπος ναού: **σταυροειδής ημιεγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο**

τύπος ναού: **νησιωτικός οκταγωνικός** → τύπος ναού: **οκταγωνικός – απλός**

τύπος ναού: **ξυλόστεγη βασιλική** → τύπος ναού: **βασιλική ξυλόστεγη**

τύπος ναού: **ξυλόστεγος** α.[322] (εικ. 743)
Αγγλ.: timber-roofed church
Αλβ.: kishë me çati druri f.
Γαλλ.: église en charpente f.
Γερμ.: holzgedeckte Kirche f.
Ιταλ.: chiesa con tetto in legno f.
Ρουμ.: biserică cu șarpantă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): църква с дървено покритие ж.
Βουλγ. (λατ.): cŭrkva s dŭrveno pokritie ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): церковь с деревянной кровлей ж.
Ρωσ. (λατ.): cerkov′ s derevjannoj krovlej ž.
Σερβ. (κυριλλ.): црква са дрвеним кровом ж.
Σερβ. (λατ.): crkva sa drvenim krovom ž.

τύπος ναού: **οκταγωνικός** α.[323] (εικ. 744-748)
Αγγλ.: domed octagon
Αλβ.: kishë me kupolë mbi bazë oktagonale f.
Γαλλ.: église à coupole reposant sur huit points d'appui f.
Γερμ.: oktogonale Kirche f.; oktogonaler Achtstützenbau m.
Ιταλ.: chiesa a otto sostegni con cupola f.; chiesa con cupola su ottagono f.
Ρουμ.: biserică cu cupolă descărcată pe opt puncte de sprijin f.
Βουλγ. (κυριλλ.): църква с осмоъгълен барабан под купола ж.
Βουλγ. (λατ.): cŭrkva s osmoŭgŭlen baraban pod kupola ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): купольный октоґон м.; купольный октаґон м.; купольный храм на восьми опорах м.
Ρωσ. (λατ.): kupol′nyj oktogon m.; kupol′nyj oktagon m.; kupol′nyj chram na vos′mi oporach m.
Σερβ. (κυριλλ.): октоґонална црква са куполом ж.
Σερβ. (λατ.): oktogonalna crkva sa kupolom ž.

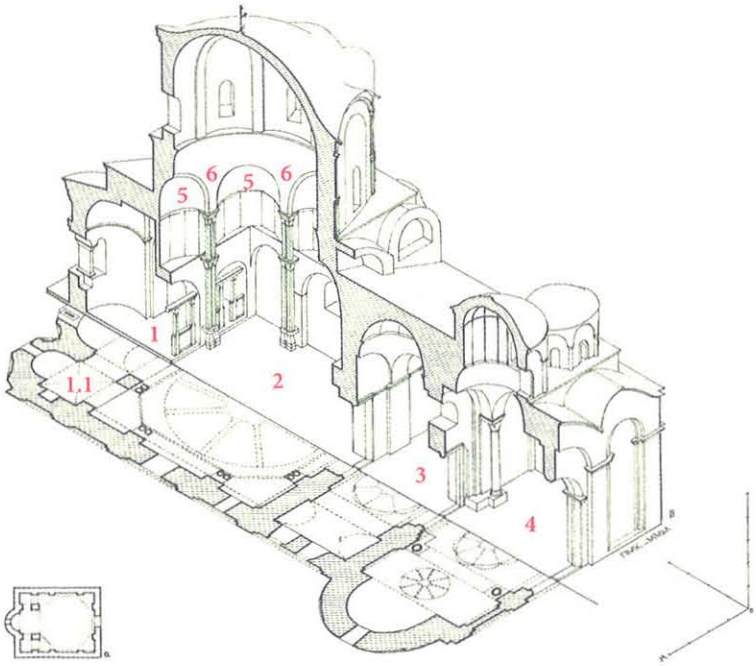

Εικόνα / Figure 744
Απλός οκταγωνικός τύπος ναού, αξονομετρική ισομετρική τομή. Χίος, Νέα Μονή, καθολικό, 1042-1056. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Μπούρα 1981).
1. *ιερό* 1.1. *πρόθεση* 2. *κυρίως ναός* 3. *εσωνάρθηκας* 4. *εξωνάρθηκας* 5. *κόγχη* 6. *σφαιρικό τρίγωνο.*
Simple domed octagon, isometric section. Chios, Nea Mone, katholikon, 1042-1056 (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Μπούρας 1981).
1. *bema* 1.1. *prothesis* 2. *naos* 3. *esonarthex* 4. *exonarthex* 5. *conch* 6. *pendentive.*

Εικόνα / Figure 745
Απλός οκταγωνικός τύπος ναού. Θεσσαλονίκη, Χορτιάτης, Μεταμόρφωση του Σωτήρος, άποψη από ΝΔ, μέσα 12ου αι. (Λνψη: 1978, Ελληνική Εταιρεία, ΕΑΜΕ). Πριν και μετά την αναστήλωση.
Simple domed octagon. Thessaloniki, Chortiates, Transfiguration of Christ, view from SW, mid 12th c. (Рното: 1978, Hellenic Society, EAME). Before and after restoration.

τύπος ναού: **οκταγωνικός – απλός** α.˙ τ.ν.: **οκταγωνικός – νησιωτικός** α.[324] (εικ. 744-745)

Αγγλ.: simple domed octagon; domed octagon – island type

Αλβ.: kishë me kupolë mbi bazë oktagonale e thjeshtë f.

Γαλλ.: église à coupole reposant sur huit points d'appui – type simple (m.) f.; église à coupole reposant sur huit points d'appui – type insulaire (m.) f.

Γερμ.: einfache oktogonale Kirche f.; oktogonale Kirche – Inseltypus (m.) f.; oktogonale Achtstützenkirche vom Inseltypus f.

Ιταλ.: chiesa con cupola su ottagono – tipo semplice (m.) f.; chiesa con cupola su ottagono – tipo insulare (m.) f.

Ρουμ.: biserică cu cupolă descărcată pe opt puncte de sprijin – tip simplu (n.) f.; biserică cu cupolă descărcată pe opt puncte de sprijin – tip grecesc insular (n.) f.

Βουλγ. (κυριλλ.): църква с осмоъгълен барабан под купола без дембулаторий – опростен островен тип (м.) ж.

Βουλγ. (λατ.): cŭrkva s osmoŭgŭlen baraban pod kupola bez dembulatorij – oprosten ostroven tip (m.) ž.

Ρωσ. (κυριλλ.): купольный октоґон без круґового обхода – островной тип (м.) м.; купольный храм на восьми опорах – островной тип (м.) м.

Ρωσ. (λατ.): kupol'nyj oktogon bez krugovogo obchoda – ostrovnoj tip (m.) m.; kupol'nyj chram na vos'mi oporach – ostrovnoj tip (m.) m.

Σερβ. (κυριλλ.): октоґонална црква са куполом – острвски једноставни тип (м.) ж.

Σερβ. (λατ.): oktogonalna crkva sa kupolom – ostrvski jednostavni tip (m.) ž.

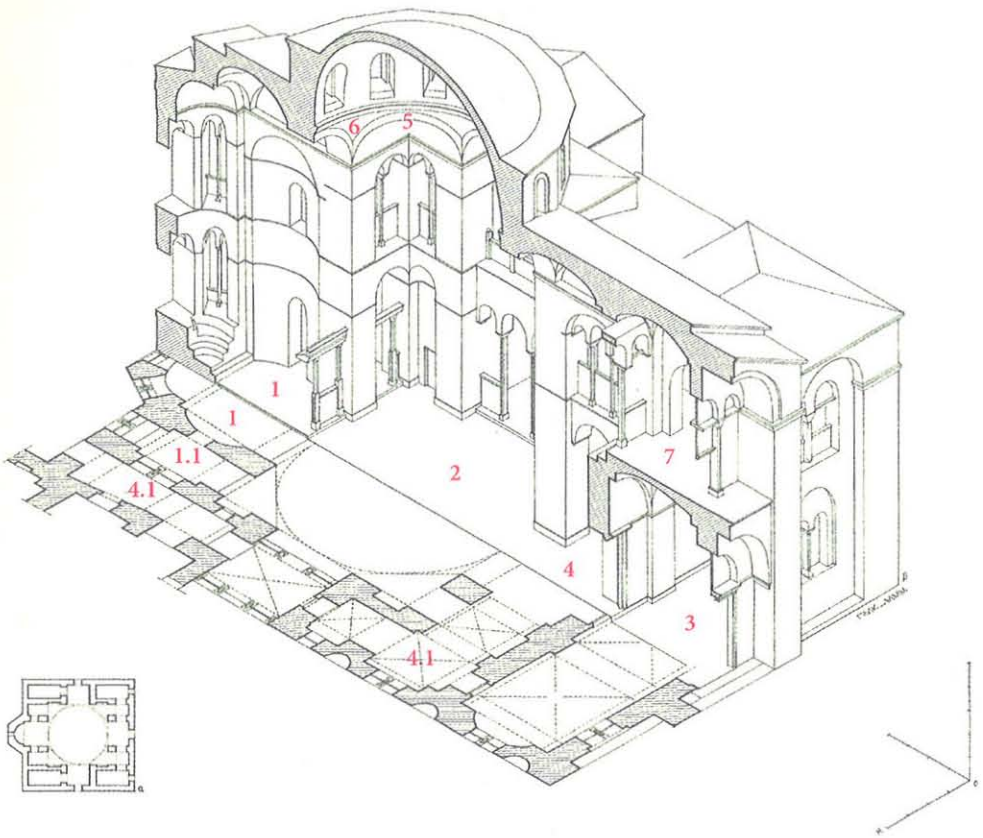

Εικόνα / Figure 746
Σύνθετος οκταγωνικός τύπος ναού, αξονομετρική ισομετρική τομή. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, καθολικό, 1011 (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Schultz – Barnsley 1901).
1. *ιερό* 1.1. *πρόθεση*
2. *κυρίως ναός* 3. *νάρθηκας*
4. *περίστωο* 4.1. *παρεκκλήσιο* 5. *ημιχώνιο* 6. *σφαιρικό τρίγωνο* 7. *υπερώο*.
Greek-cross domed octagon, isometric section. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, katholikon, 1011 (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Schultz – Barnsley 1901).
1. *bema* 1.1. *prothesis*
2. *naos* 3. *narthex*
4. *ambulatory* 4.1. *chapel*
5. *squinch* 6. *pendentive*
7. *gallery*.

τύπος ναού: **οκταγωνικός – ηπειρωτικός (σταυροειδής)** → τύπος ναού: **οκταγωνικός – σύνθετος**

τύπος ναού: **οκταγωνικός – νησιωτικός** → τύπος ναού: **οκταγωνικός – απλός**

τύπος ναού: **οκταγωνικός – σύνθετος** α.΄ τ. ν.: **οκταγωνικός – ηπειρωτικός (σταυροειδής)** α.[325] (εικ. 746-748)

Αγγλ.: Greek-cross domed octagon; cross-domed octagon – mainland type; church with corner squinches

Αλβ.: kishë me kupolë mbi bazë oktagonale e përbërë f.

Γαλλ.: église à coupole reposant sur huit points d'appui – type complexe (m.) f.; église à coupole reposant sur huit points d'appui – type continental f.; église à coupole sur trompes d'angle m.

Γερμ.: komplexe oktogonale Trompenkirche f.; oktogonale Trompenkirche – festländische Variante f.; kreuzförmige oktogonale Kirche mit Ecktrompen f.

Ιταλ.: chiesa con cupola su ottagono – tipo complesso (m.) f.; chiesa con cupola su ottagono – tipo continentale (m.) f.; chiesa ottagona a croce greca con cupola – tipo epirota f. (m.)

Ρουμ.: biserică cu cupolă pe trompe de colţ, descărcată pe opt puncte de sprijin – tip complex (n.) f.; biserică cu cupolă pe trompe de colţ, descărcată pe opt puncte de sprijin – tip grecesc continental (n.) f.

Βουλγ. (κυριλλ.): църква с осмоъгълен барабан и тромпи под купола с дембулаторий – усложнен континентален тип (м.) ж.

Βουλγ. (λατ.): cŭrkva s osmoŭgŭlen baraban i trompi pod kupola s dembulatorij – usložnen kontinentalen tip (m.) ž.

Ρωσ. (κυριλλ.): купольный октоґон на тромпах с круґовым обходом – континентальный тип (м.) м.; купольный храм на восьми опорах – континентальный тип (м.) м.

Ρωσ. (λατ.): kupol'nyj oktogon na trompach s krugovym obohodom – kontinental'nyj tip (m.) m.; kupol'nyj chram na vos'mi oporach – kontinental'nyj tip (m.) m.

Σερβ. (κυριλλ.): октоґонална црква са куполом на тромпама – континентални сложени тип (м.) ж.

Σερβ. (λατ.): oktogonalna crkva sa kupolom na trompama – kontinentalni složeni tip (m.) ž.

Εικόνα / Figure 747
Σύνθετος οκταγωνικός τύπος ναού. Μονεμβασία, Αγία Σοφία (Παναγία Οδηγήτρια), νότια όψη, περίπου 1150 (ΛΗΨΗ: 1970).
Greek-cross domed octagon. Monemvasia, Saint Sophia (Virgin Hodegetria), south façade, ca. 1150 (PHOTO: 1970).

Εικόνα / Figure 748
Ιδιότυπος *οκταγωνικός ναός.* Άρτα, Παναγία Παρηγορήτισσα, άποψη από ΝΑ, 1294-1296 (ΛΗΨΗ: 1976, Θ. Καλοπίσης).
Singular *domed octagon.* Arta, Virgin Paregoretissa, view from SE, 1294-1296 (PHOTO: 1976, Th. Kalopissis).

Εικόνα / Figure 749
Οκτάγωνο. Ραβέννα, Άγιος Βιτάλιος, άποψη από ΝΑ, 526-547 (ΛΗΨΗ: R. Farioli).
Octagon. Ravenna, San Vitale, view from SE, 526-547 (PHOTO: R. Farioli).

τύπος ναού: **οκτάγωνο(ν)** ου.˙ τ. ν.: **οκτάκογχο(ν)** ου. [σπάν.] (εικ. 749-750)
Αγγλ.: octagon; octaconch
Αλβ.: oktagon m.; tetëkëndësh m.
Γαλλ.: octogone m.
Γερμ.: Oktogon n.; Oktogonalbau m.
Ιταλ.: chiesa a pianta ottagonale f.; ottagono con esedre radiali m.; octaconco m.
Ρουμ.: biserică de plan octogonal f.; biserică octogonală f.; octagon n.
Βουλγ. (κυριλλ.): октоґон м.; октоконхална църква ж.
Βουλγ. (λατ.): oktogon m.; oktokonchalna cŭrkva ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): октоконх м.; октаконх м.; храм с восмью конхами м.
Ρωσ. (λατ.): oktokonch m.; oktakonch m.; chram s vosm′ju konchami m.
Σερβ. (κυριλλ.): октаконхос м.; октоґон м.
Σερβ. (λατ.): oktakonhos m.; oktogon m.

τύπος ναού: **οκτάκογχο(ν)** → τύπος ναού: **οκτάγωνο(ν)**

τύπος ναού: **οκτάστυλος σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο - μεταβατικός** → **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο - μεταβατικός οκτάστυλος**

τύπος ναού: **πεντάκλιτη βασιλική** → τύπος ναού: **βασιλική πεντάκλιτη**

τύπος ναού: **περίκεντρος** α. (εικ. 749-751, 787-791)
Αγγλ.: centrally planned church
Αλβ.: kishë me planimetri qendrore f.
Γαλλ.: église à plan central f.
Γερμ.: Zentralbau m.
Ιταλ.: chiesa a pianta centrale f.
Ρουμ.: biserică de plan central f.
Βουλγ. (κυριλλ.): църква с центричен план ж.
Βουλγ. (λατ.): cŭrkva s centričen plan ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): центрический в плане храм м.
Ρωσ. (λατ.): centričeskij v plane chram m.
Σερβ. (κυριλλ.): црква централноґ решења ж.
Σερβ. (λατ.): crkva centralnog rešenja ž.

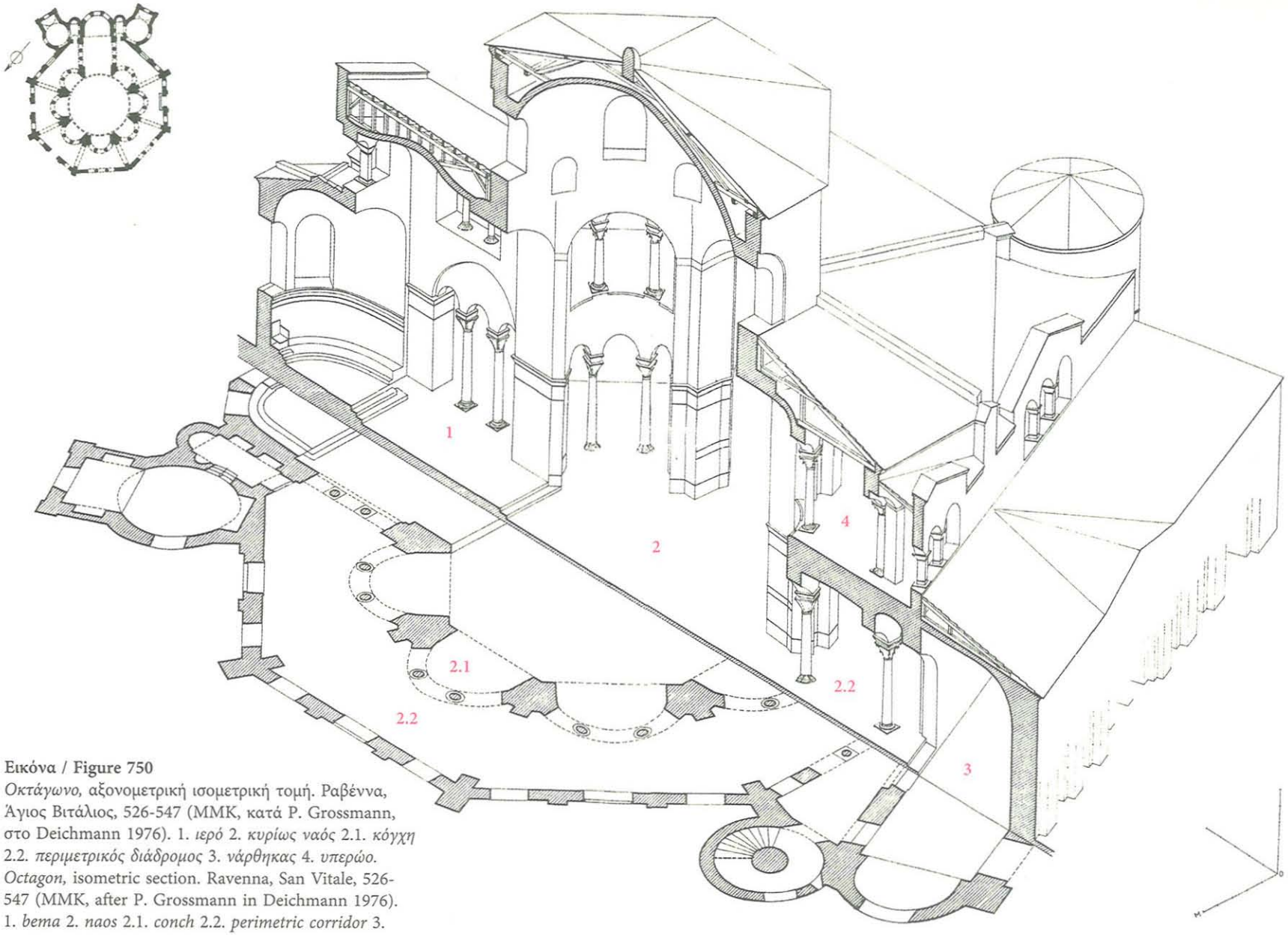

Εικόνα / Figure 750
Οκτάγωνο, αξονομετρική ισομετρική τομή. Ραβέννα, Άγιος Βιτάλιος, 526-547 (ΜΜΚ, κατά P. Grossmann, στο Deichmann 1976). 1. *ιερό* 2. *κυρίως ναός* 2.1. *κόγχη* 2.2. *περιμετρικός διάδρομος* 3. *νάρθηκας* 4. *υπερώο.*
Octagon, isometric section. Ravenna, San Vitale, 526-547 (MMK, after P. Grossmann in Deichmann 1976). 1. *bema* 2. *naos* 2.1. *conch* 2.2. *perimetric corridor* 3. *narthex* 4. *gallery.*

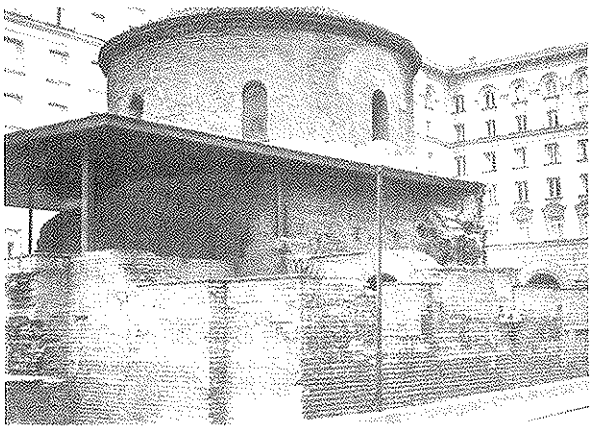

Εικόνα / Figure 751
Ροτόντα. Σόφια, Άγιος Γεώργιος, άποψη από ΝΔ (Αηψη: 1987). Ρωμαϊκό κτίσμα που μετατράπηκε σε ναό τον 4ο αι.
Rotunda. Sofia, St George, view from SW (Photo: 1987). Roman building which was converted into a church during the 4th c.

τύπος ναού: **ροτόντα** θ.˙ τ.ν.: **ναός με κυκλική κάτοψη** α.[326] (εικ. 751)
Αγγλ.: rotunda
Αλβ.: rotondë f.; kishë me planimetri rrethore f.
Γαλλ.: rotonde f.
Γερμ.: Rotunde f.; Rundbau m.; Rundkirche f.
Ιταλ.: rotonda f.
Ρουμ.: rotondă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ротонда ж.
Βουλγ. (λατ.): rotonda ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): ротонда ж.
Ρωσ. (λατ.): rotonda ž.
Σερβ. (κυριλλ.): ротонда ж.
Σερβ. (λατ.): rotonda ž.

τύπος ναού: **σταυρεπίστεγος** α.[327] (εικ. 752-760, 706-707)
Αγγλ.: transverse-vault church; cross-vaulted church
Αλβ.: kishë me çati në formë kryqi f.
Γαλλ.: église aux toitures en forme de croix f.; église à toit cruciforme f.
Γερμ.: Dachtranseptkirche f.; Kreuzdachkirche f.; Kreuztonnenkirche f.
Ιταλ.: chiesa con tetto a forma di croce f.; chiesa con tetti congiunti a croce f.
Ρουμ.: biserică cu acoperiș cruciform f.; biserică cu acoperiș în formă de cruce f.
Βουλγ. (κυριλλ.): църква с пресичащи се сводове ж.
Βουλγ. (λατ.): cŭrkva s presičašti se svodove ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): храм с повышенным сводчатым трансептом м.
Ρωσ. (λατ.): chram s povyšennym svodčatym transeptom m.
Σερβ. (κυριλλ.): црква са надвишеним крстообразним сводовима ж.; црква са попречним сводом ж.
Σερβ. (λατ.): crkva sa nadvišenim krstoobraznim svodovima ž.; crkva sa poprečnim svodom ž.

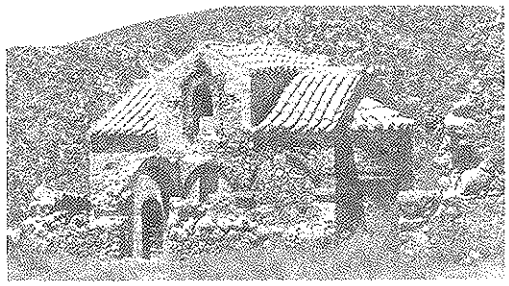

Εικόνα / Figure 752
Σταυρεπίστεγος τύπος ναού, μονόχωρος. Λακωνία, Γεράκι, κάστρο, Αγία Παρασκευή, άποψη από ΝΑ, αρχές 15ου αι. (Αηψη: 1978).
Transverse-vault church, single-nave. Laconia, Geraki fortress, St Paraskeve, view from SE, early 15th c. (Photo: 1978).

Εικόνα / Figure 753
Σταυρεπίστεγος τύπος ναού, σχήματος ελεύθερου σταυρού. Αττική, Υμηττός, Αγία Ελεούσα, άποψη από ΝΑ, 16ος-17ος αι. (Αηψη: 1995).
Transverse-vault church, free cross plan. Attica, Mount Hymettos, Hagia Eleousa, view from SE, 16th-17th c. (Photo: 1995).

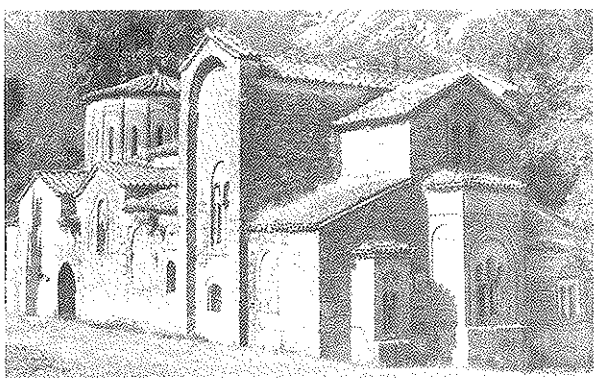

Εικόνα / Figure 754
Σταυρεπίστεγος τύπος ναού, τρίκλιτος. Θεσσαλία, Πύλη, Πόρτα Παναγιά, άποψη από ΝΑ, 1283 (Αηψη: 1976, Γ. Καραδέδος).
Transverse-vault church, three-aisled. Thessaly, Pyle, Porta Panagia, view from SE, 1283 (Photo: 1976, G. Karadedos).

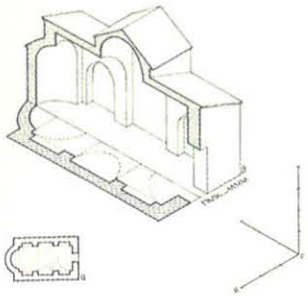

Εικόνα / Figure 755
Σταυρεπίστεγος τύπος ναού, μονόχωρος (τύπου Α3, Ορλάνδος 1935α), αξονομετρική ισομετρική τομή. Αργολίδα, Μηδέα, θέση Καλογερά, Άγιοι Θεόδωροι, μεταβυζαντινοί χρόνοι (ΜΜΚ, κατά Ορλάνδο 1935α).
Cross-vaulted church, single-nave (type A3, Ορλάνδος 1935α), isometric section. Argolid, Medea, Kalogera site, Hagioi Theodoroi, post-Byzantine period (MMK, after Ορλάνδος 1935α).

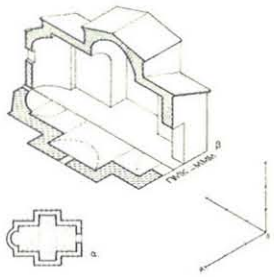

Εικόνα / Figure 756
Σταυρεπίστεγος τύπος ναού, σχήματος ελευθέρου σταυρού (τύπου Β1, Ορλάνδος 1935α), αξονομετρική ισομετρική τομή. Αττική, Υμηττός, Αγία Ελεούσα, 16ος-17ος αι. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Ορλάνδο 1935α).
Cross-vaulted church, free cross-plan (type B1, Ορλάνδος 1935α), isometric section. Attica, Mount Hymettos, Hagia Eleousa, 16th-17th c. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Ορλάνδος 1935α).

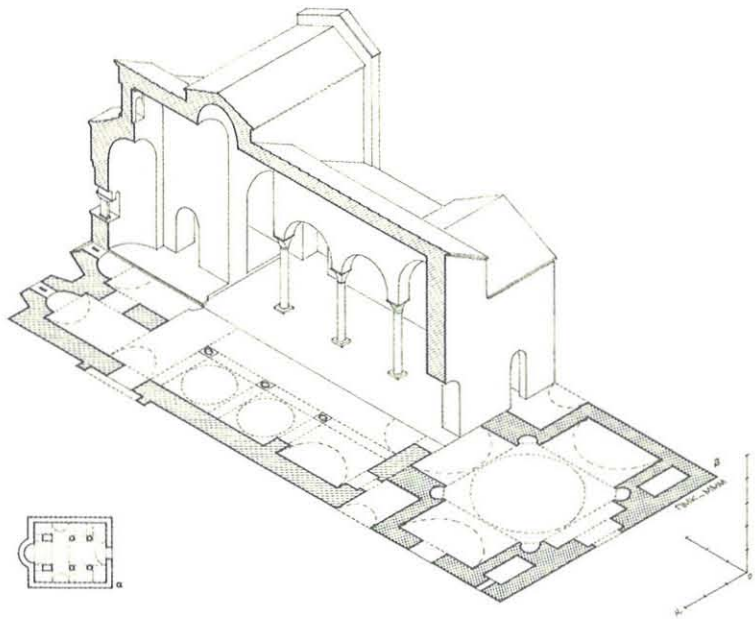

Εικόνα / Figure 757
Σταυρεπίστεγος τύπος ναού, τρίκλιτος (τύπου Γ1, Ορλάνδος 1935α), αξονομετρική ισομετρική τομή. Θεσσαλία, Πόρτα-Παναγιά, 1283 (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Ορλάνδο 1935α).
Cross-vaulted church, three-aisled (type Γ1, Ορλάνδος 1935α), isometric section. Thessaly, Porta Panagia, 1283 (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Ορλάνδος 1935α).

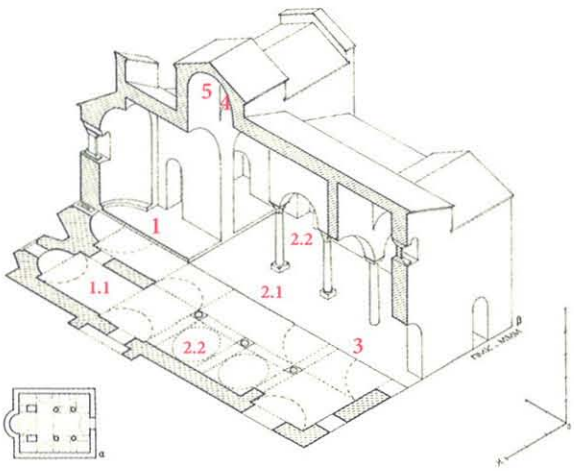

Εικόνα / Figure 758
Σταυρεπίστεγος τύπος ναού με τρουλοκαμάρα (τύπου Γ1, Ορλάνδος 1935α), αξονομετρική ισομετρική τομή. Άρτα, Μονή Κάτω Παναγιάς, καθολικό, περίπου μέσα 13ου αι. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Ορλάνδο 1936).
1. *ιερό* 1.1. *πρόθεση* 2.1 *κεντρικό κλίτος* 2.2 *πλάγιο κλίτος* 3. *νάρθηκας* 4. *εγκάρσια καμάρα* 5. *τρουλοκαμάρα.*
Cross-vaulted church with raised central bay acting as a dome (type Γ1, Ορλάνδος 1935α), isometric section. Arta, Kato Panagia Monastery, ca. mid 13th c. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Ορλάνδος 1936).
1. *bema* 1.1. *prothesis* 2.1. *nave* 2.2. *aisle* 3. *narthex* 4. *transverse barrel-vault* 5. *raised central bay acting as dome.*

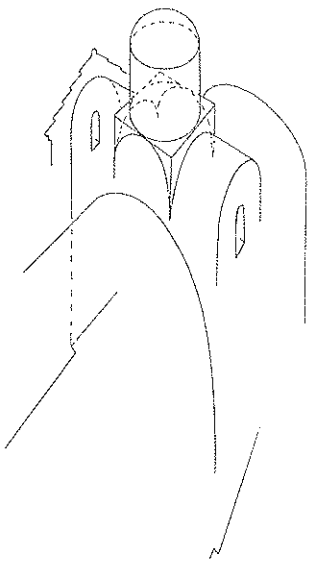

Εικόνα / Figure 759
Σταυρεπίστεγος τύπος ναού με τρούλο, σχηματική αναπαράσταση (Μπούρας 1992, σχ. 30).
Domed transverse-vaulted church, schematic reconstruction (Μπούρας 1992, drawing 30).

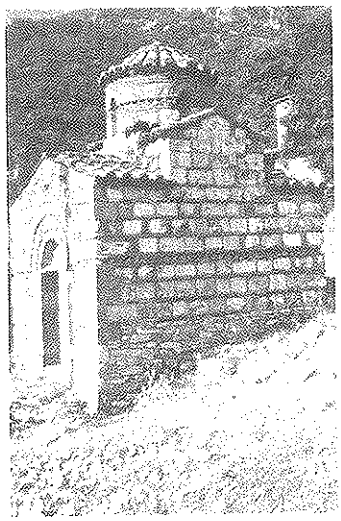

Εικόνα / Figure 760
Σταυρεπίστεγος τύπος ναού με τρούλο. Μάνη, Μεγάλη Καστάνια, Άγιος Ιωάννης Πρόδρομος, άποψη από ΝΔ, 13ος αι. (Ανψη: 1996).
Domed transverse-vault church. Mani, Megale Kastania, St John the Baptist, view from SW, 13th c. (Photo: 1996).

τύπος ναού: **σταυρεπίστεγος με τρούλ(λ)ο α.**˙ τ.ν.: **μονόχωρος σταυροειδής εγγεγραμμένος με άνισα πλάτη κεραιών α.**[328] (εικ. 759-760)
Αγγλ.: domed transvere-vaulted church
Αλβ.: kishë me çati në formë kryqi me kupolë f.
Γαλλ.: église à toit cruciforme avec coupole f.
Γερμ.: Kreuztonnenkirche mit Kuppel f.
Ιταλ.: chiesa con tetto a forma di croce con cupola f.
Ρουμ.: biserică cu acoperiș cruciform și cupolă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): църква с пресичащи се сводове и с купол ж.
Βουλγ. (λατ.): cŭrkva s presičašti se svodove i s kupol ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): купольный храм с повышенным сводчатым трансептом м.
Ρωσ. (λατ.): kupol´nyj chram s povyšennym svodčatym transeptom m.
Σερβ. (κυριλλ.): крстообразна засведена црква са куполом ж.
Σερβ. (λατ.): krstoobrazna zasvedena crkva sa kupolom ž.

τύπος ναού: **σταυρική βασιλική** → τύπος ναού: **βασιλική σταυρική**

τύπος ναού: **σταυρικός α.** (εικ. 723.4, 741-742, 761-784)
Αγγλ.: cross-shaped church; cruciform plan
Αλβ.: kishë në formë kryqi f.
Γαλλ.: église cruciforme f.
Γερμ.: kreuzförmige Kirche f.; Kreuzkirche f.
Ιταλ.: chiesa cruciforme f.
Ρουμ.: biserică cruciformă f.; biserică în formă de cruce f.; biserică în cruce f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кръстовидна църква ж.
Βουλγ. (λατ.): krŭstovidna cŭrkva ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): крестовый в плане храм м.
Ρωσ. (λατ.): krestovyj v plane chram m.
Σερβ. (κυριλλ.): крстообразна црква ж.
Σερβ. (λατ.): krstoobrazna crkva ž.

τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο α.**[329] (εικ. 761-782)
Αγγλ.: cross-in-square church; cross-inscribed church; quincunx
Αλβ.: kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë f.
Γαλλ.: église en croix inscrite avec coupole f.
Γερμ.: Kreuzkuppelkirche f.; Kuppelkirche über eingeschriebenem Kreuz f.
Ιταλ.: chiesa a croce inscritta con cupola f.
Ρουμ.: biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кръстокуполна църква – тип вписан кръст (м.) ж.
Βουλγ. (λατ.): krŭstokupolna cŭrkva – tip vpisan krŭst (m.) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): крестовокупольный храм типа вписанного креста м.
Ρωσ. (λατ.): krestovokupol´nyj chram tipa vpisannogo kresta m.
Σερβ. (κυριλλ.): црква у облику уписаног крста са куполом ж.
Σερβ. (λατ.): crkva u obliku upisanog krsta sa kupolom ž.

τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – αγιορείτικος τρίκογχος α.**[330] (εικ. 761-762)
Αγγλ.: cross-in-square church – Athonite triconch type; cross-in-square church with side choirs

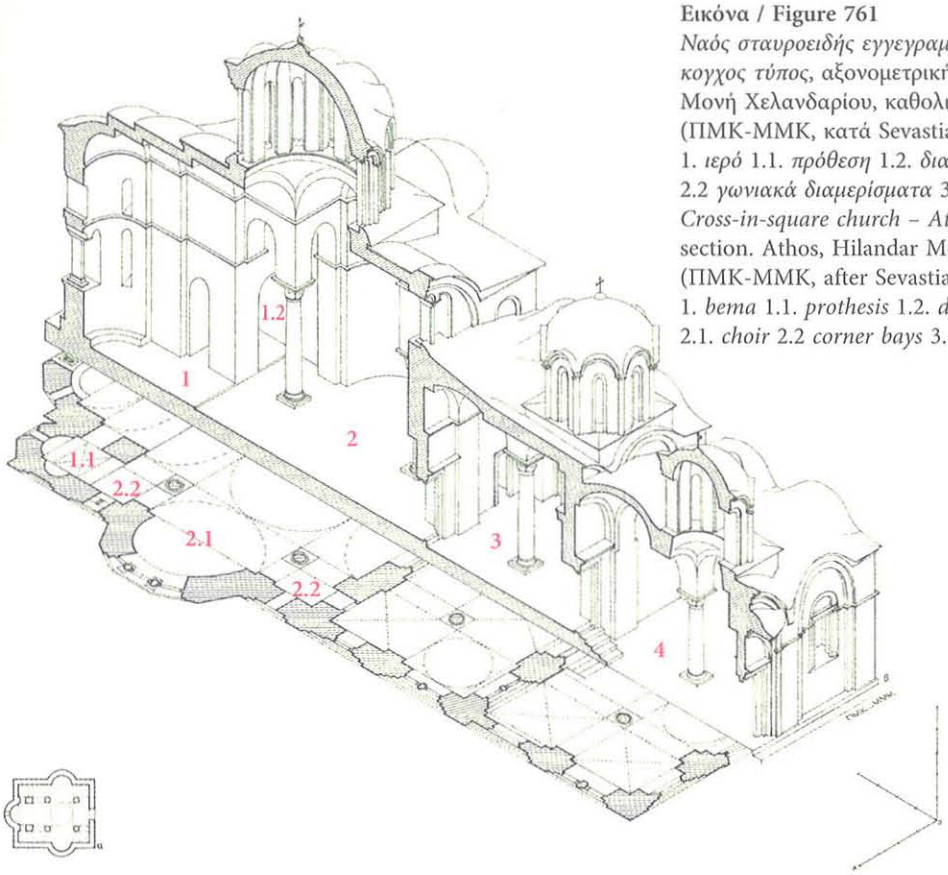

Εικόνα / Figure 761
Ναός σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο – αγιορείτικος τρίκογχος τύπος, αξονομετρική ισομετρική τομή. Άθως, Μονή Χελανδαρίου, καθολικό, τέλη 13ου αι. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Sevastianov στο Millet 1916).
1. *ιερό* 1.1. *πρόθεση* 1.2. *διακονικό* 2. *κυρίως ναός* 2.1 *χορός* 2.2 *γωνιακά διαμερίσματα* 3. *λιτή* 4. *εξωνάρθηκας*.
Cross-in-square church – Athonite triconch type, isometric section. Athos, Hilandar Monastery, katholikon, late 13th c. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Sevastianov in Millet 1916).
1. *bema* 1.1. *prothesis* 1.2. *diakonikon* 2. *naos* 2.1. *choir* 2.2 *corner bays* 3. *lite* 4. *exonarthex*.

Αλβ.: kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë – tip athonik trikonkësh f.
Γαλλ.: église en croix inscrite avec coupole – type Athonite triconque (m.) f.
Γερμ.: Kreuzkuppelkirche – Athostypus (m.) f.; kreuzförmige trikonchale Kuppelkirche f.; trikonche Kreuzkuppelkirche f.
Ιταλ.: chiesa triconca del tipo atonita f.
Ρουμ.: biserică de plan triconc de tip athonit f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кръстокуполна триконхална църква – атонски тип (м.) ж.
Βουλγ. (λατ.): krŭstokupolna trikonchalna cŭrkva – atonski tip (m.) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): крестовокупольный храм типа вписанного креста с боковыми апсидами м.; триконх м.; афонский тип храма м.
Ρωσ. (λατ.): krestovokupol'nyj chram tipa vpisannogo kresta s bokovymi apsidami m.; trikonch m.; afonskij tip chrama m.
Σερβ. (κυριλλ.): црква у облику уписаног крста са куполом и бочним конхама – атоски триконхос (м.) ж.
Σερβ. (λατ.): crkva u obliku upisanog krsta sa kupolom i bočnim konhama – atoski trikonhos (m.) ž.

Εικόνα / Figure 762
Ναός σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο – αγιορείτικος τρίκογχος τύπος. Θεσσαλονίκη, Προφήτης Ηλίας, άποψη από Δ (Λήψη: 1970, ΕΑΜΕ). Μετά την αναστήλωση.
Cross-in-square church, Athonite triconch type. Thessalonike, Prophet Elijah, view from W (Photo: 1970, EAME). After the restoration.

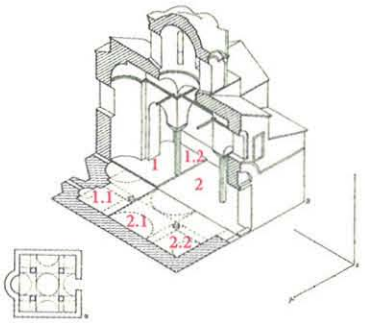

Εικόνα / Figure 763
Ναός σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο – απλός τετρακιόνιος τύπος, αξονομετρική ισομετρική τομή. Μάνη, Κίττα, Άγιος Σέργιος και Βάκχος, α΄ μισό 12ου αι. (ΣΒΜ).
1. *ιερό* 1.1. *πρόθεση (γωνιακό διαμέρισμα)* 1.2. *διακονικό (γωνιακό διαμέρισμα)* 2. *κυρίως ναός* 2.1. *κεραία*$_1$ 2.2. *γωνιακό διαμέρισμα.*
Cross-in-square church – simple four-columned type, isometric section. Mani, Kitta, Sts Sergios and Bakchos, 1st half of 12th c. (ΣΒΜ). 1. *bema* 1.1. *prothesis (corner bay)* 1.2. *diakonikon (corner bay)* 2. *naos* 2.1. *cross arm* 2.2. *corner bay.*

Εικόνα / Figure 764
Ναός σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο – απλός τετρακιόνιος τύπος. Μάνη, Κίττα, Άγιος Σέργιος και Βάκχος, άποψη από ΝΑ, α΄ μισό 12ου αι. (ΛΗΨΗ: 1994).
Cross-in-square church, simple four-columned type. Mani, Kitta, Sts Sergios and Bakchos, view from SE, 1st half of 12th c. (PHOTO: 1994).

τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – απλός τετρακιόνιος** α. (εικ. 763-764)
Αγγλ.: cross-in-square church – simple four-columned type
Αλβ.: kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë-variant i thjeshtë (me katër kolona) f.
Γαλλ.: église en croix inscrite avec coupole – type simple à quatre colonnes (m.) f.
Γερμ.: Kreuzkuppelkirche – einfacher Viersäulentypus (m.) f.
Ιταλ.: chiesa a croce inscritta con cupola – tipo semplice a quattro colonne (m.) f.
Ρουμ.: biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă – tip simplu pe patru coloane (n.) f.

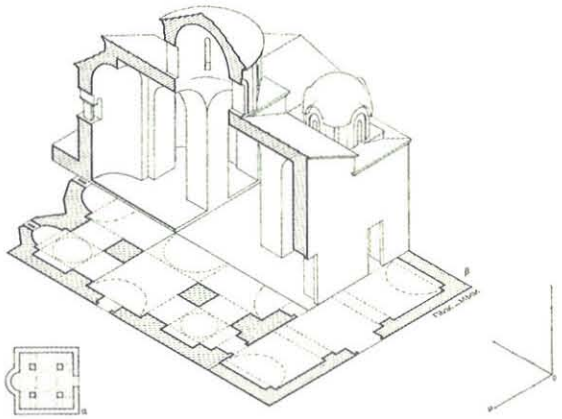

Εικόνα / Figure 765
Ναός σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο – απλός τετράστυλος τύπος, αξονομετρική ισομετρική τομή. Λακωνία, Γερουμάνα Μονεμβασίας, Παντάνασσα, αρχές 15ου αι. (;) (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Ορλάνδο 1935β).
Cross-in-square church – simple tetrastyle type, isometric section. Laconia, Geroumana of Monemvasia, Pantanassa, early 15th c. (?) (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Ορλάνδος 1935β).

Βουλγ. (κυριλλ.): кръстокуполна църква – прост тип вписан кръст с четири колони (м.) ж.
Βουλγ. (λατ.): krŭstokupolna cŭrkva – prost tip vpisan krŭst s četiri koloni (m.) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): крестовокупольный храм типа вписанного креста на четырёх колоннах м.
Ρωσ. (λατ.): krestovokupol'nyj chram tipa vpisannogo kresta na četyrëch kolonnach m.
Σερβ. (κυριλλ.): црква у облику уписаног крста са куполом – једноставни тип са четири стуба (м.) ж.
Σερβ. (λατ.): crkva u obliku upisanog krsta sa kupolom – jednostavni tip sa četiri stuba (m.) ž.

τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – απλός τετράστυλος** α.[331] (εικ. 765)
Αγγλ.: cross-in-square church – simple tetrastyle type
Αλβ.: kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë-variant i thjeshtë (me katër mbështetëse) f.
Γαλλ.: église en croix inscrite avec coupole – type simple à quatre piliers (m.) f.
Γερμ.: Kreuzkuppelkirche – einfacher Vierstützentypus (m.) f.
Ιταλ.: chiesa a croce inscritta con cupola – tipo semplice a quattro pilastri (m.) f.
Ρουμ.: biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă – tip simplu pe patru stâlpi (n.) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кръстокуполна църква – прост тип вписан кръст с четири свободни стълба (м.) ж.
Βουλγ. (λατ.): krŭstokupolna cŭrkva – prost tip vpisan

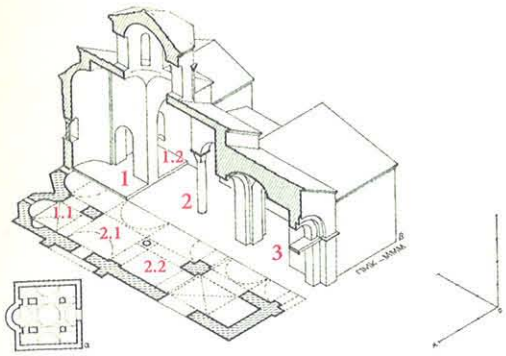

Εικόνα / Figure 766
Ναός σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο – δικιόνιος τύπος, αξονομετρική ισομετρική τομή. Άμφισσα, Μεταμόρφωση του Σωτήρος, αρχές 12ου αι. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Ορλάνδο 1935γ). 1. *ιερό* 1.1. *πρόθεση* (γωνιακό διαμέρισμα) 1.2. *διακονικό* (γωνιακό διαμέρισμα) 2. *κυρίως ναός* 2.1. *κεραία*$_1$ 2.2. *γωνιακό διαμέρισμα* 3. *νάρθηκας*.
Cross-in-square church – two-columned type, isometric section. Amphissa, Transfiguration of Christ, early 12th c. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Ορλάνδος 1935γ). 1. *bema* 1.1. *prothesis* (corner bay) 1.2. *diakonikon* (corner bay) 2. *naos* 2.1. *cross arm* 2.2. *corner bay* 3. *narthex*.

krŭst s četiri svobodni stŭlba (m.) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): четырёхстолпный крестовокупольный храм типа вписанноґо креста м.
Ρωσ. (λατ.): četyrëchstolpnyj krestovokupol'nyj chram tipa vpisannogo kresta m.
Σερβ. (κυριλλ.): црква у облику уписаноґ крста са куполом – једноставни тип са четири стуба (м.) ж.
Σερβ. (λατ.): crkva u obliku upisanog krsta sa kupolom – jednostavni tip sa četiri stuba (m.) ž.

τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – δικιόνιος** α. (εικ. 766)
Αγγλ.: cross-in-square church – two-columned type
Αλβ.: kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë- variant me dy kolona f.
Γαλλ.: église en croix inscrite avec coupole – type à deux colonnes (m.) f.
Γερμ.: Kreuzkuppelkirche – Zweisäulentypus (m.) f.
Ιταλ.: chiesa a croce inscritta con cupola – tipo a due colonne (m.) f.
Ρουμ.: biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă – tip pe două coloane (n.) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кръстокуполна църква – тип вписан кръст с две колони (м.) ж.
Βουλγ. (λατ.): krŭstokupolna cŭrkva – tip vpisan krŭst s dve koloni (m.) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): крестовокупольный храм типа вписанноґо креста на двух колоннах м.

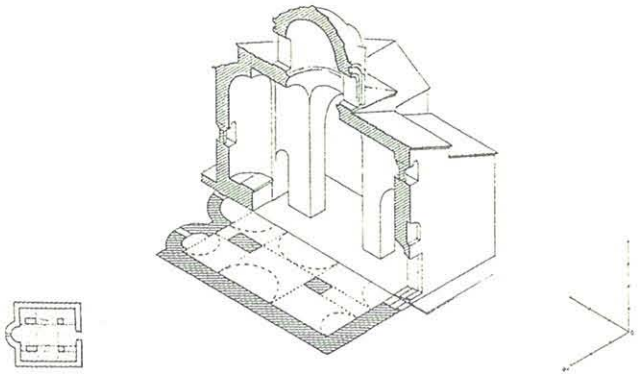

Εικόνα / Figure 767
Ναός σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο – δίστυλος τύπος, αξονομετρική ισομετρική τομή. Γεράκι, Άγιος Σώζων, τέλη 12ου αι. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Μουτσόπουλο-Δημητροκάλλη 1981).
Cross-in-square church – distyle type, isometric section. Geraki, Hagios Sozon, late 12th c. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Μουτσόπουλος – Δημητροκάλλης 1981).

Ρωσ. (λατ.): krestovokupol'nyj chram tipa vpisannogo kresta na dvuch kolonnach m.
Σερβ. (κυριλλ.): црква у облику уписаноґ крста са куполом – тип са два стуба (м.) ж.
Σερβ. (λατ.): crkva u obliku upisanog krsta sa kupolom – tip sa dva stuba (m.) ž.

τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – δίστυλος** α.[332] (εικ. 767)
Αγγλ.: cross-in-square church – distyle type
Αλβ.: kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë- variant me dy mbështetëse f.
Γαλλ.: église en croix inscrite avec coupole – type à deux piliers (m.) f.
Γερμ.: Kreuzkuppelkirche – Zweistützentypus (m.) f.
Ιταλ.: chiesa a croce inscritta con cupola – tipo a due pilastri (m.) f.
Ρουμ.: biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă – tip pe doi stâlpi (n) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кръстокуполна църква – тип вписан кръст с два стълба (м.) ж.
Βουλγ. (λατ.): krŭstokupolna cŭrkva – tip vpisan krŭst s dva stŭlba (m.) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): двухстолпный крестовокупольный храм типа вписанноґо креста м.
Ρωσ. (λατ.): dvuchstolpnyj krestovokupol'nyj chram tipa vpisannogo kresta m.
Σερβ. (κυριλλ.): црква у облику уписаноґ крста са куполом – тип са два стуба (м.) ж.
Σερβ. (λατ.): crkva u obliku upisanog krsta sa kupolom – tip sa dva stuba (m.) ž.

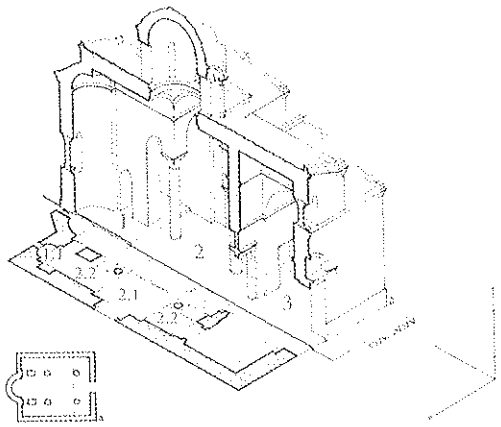

Εικόνα / Figure 768
Ναός σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο – ημισύνθετος τετρακιόνιος τύπος, αξονομετρική ισομετρική τομή. Αθήνα, Παναγία Γοργοεπήκοος, τέλη 12ου αι. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Βλάμη-Ιωάννου-Μαυρομμάτη-Τραυλό, Συλλογή και Αρχείον Αρχιτεκτονικών Ερευνών ΕΜΠ 1959).
1. *ιερό* 1.1. *πρόθεση* 2. *κυρίως ναός* 2.1. *κεραία*, 2.2. *γωνιακά διαμερίσματα* 3. *νάρθηκας*.
Cross-in-square church – semi-complex four-columned type, isometric section. Athens, Virgin Gorgoepekoos, late 12th c. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Βλάμης – Ιωάννου – Μαυρομάτης – Τραυλός, Collection and Archives of Architectural Research, National Technical University of Athens 1959).
1. *bema* 1.1. *prothesis* 2. *naos* 2.1. *cross arm* 2.2. *corner bays* 3. *narthex*.

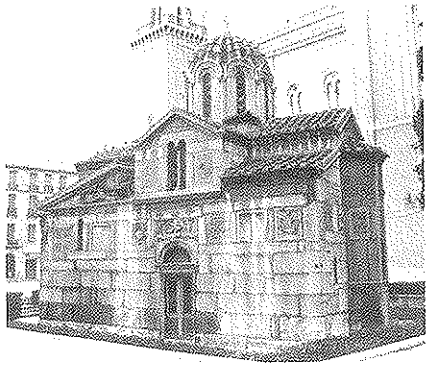

Εικόνα / Figure 769
Ναός σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο – ημισύνθετος τετρακιόνιος τύπος. Αθήνα, Παναγία Γοργοεπήκοος, άποψη από ΝΑ, τέλη 12ου αι. (Λήψη: ΕΑΜΕ).
Cross-in-square church, semi-complex four-columned type. Athens, Virgin Gorgoepekoos, view from SE, late 12th c. (Photo: ΕΑΜΕ).

τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – δρομικός → τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός οκτάστυλος

τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – ημισύνθετος τετρακιόνιος α. (εικ. 768-769)
Αγγλ.: cross-in-square church – semi-complex four-columned type
Αλβ.: kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë- variant gjysmë i përbërë me katër kolona f.
Γαλλ.: église en croix inscrite avec coupole – type semi-complexe à quatre colonnes (m.) f.
Γερμ.: Kreuzkuppelkirche – halbsynthetischer Viersäulentypus (m.) f.
Ιταλ.: chiesa a croce inscritta con cupola – tipo composito tetrastilo (m.) f.
Ρουμ.: biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă descărcată pe patru coloane – tip semi-complex (n.) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кръстокуполна църква – сложен тип с четири стълба (м.) ж.
Βουλγ. (λατ.): krŭstokupolna cŭrkva – složen tip s četiri stŭlba (m.) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): крестовокупольный храм типа вписанного креста на четырёх колоннах – полу-сложный вариант (м.) м.
Ρωσ. (λατ.): krestovokupol'nyj chram tipa vpisannogo kresta na četyrëch kolonnach – polu-složnyj variant (m.) m.
Σερβ. (κυριλλ.): црква у облику уписаног крста са куполом – полусложени тип са четири стуба (м.) ж.
Σερβ. (λατ.): crkva u obliku upisanog krsta sa kupolom – polusloženi tip sa četiri stuba (m.) ž.

τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – κωνσταντινουπολίτικος → τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – σύνθετος τετρακιόνιος

τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός ελλαδικός α.[333] (εικ. 770-773)
Αγγλ.: cross-in-square church – transitional type
Αλβ.: kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë- variant tranzitor f.
Γαλλ.: église en croix inscrite avec coupole – type transitoire (m.) f.
Γερμ.: Kreuzkuppelkirche – griechischer Übergangstypus (m.) f.
Ιταλ.: chiesa a croce inscritta con cupola – tipo di transizione (m.) f.
Ρουμ.: biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă – tip de tranziție (n.) f.

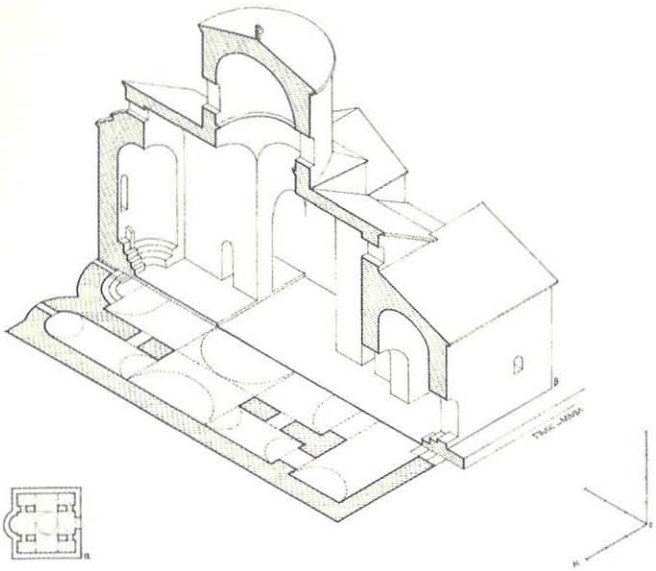

Εικόνα / Figure 770
Ναός σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο – μεταβατικός ελλαδικός τύπος, αξονομετρική ισομετρική τομή. Ευρυτανία, Επισκοπή, περίπου 800 (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Ορλάνδο 1961).
Cross-in-square church – transitional type, isometric section. Eurytania, Episkope, ca. 800 (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Ορλάνδος 1961).

Εικόνα / Figure 771
Ναός σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο – μεταβατικός ελλαδικός τύπος. Ευρυτανία, Επισκοπή, άποψη από Δ, περίπου 800 (ΛΗΨΗ: 1963, Π. Λαζαρίδης, 1η ΕΒΑ).
Cross-in-square church – transitional type. Eurytania, Episkope, view from W, ca. 800 (PHOTO: 1963, P. Lazaridis, 1st EBA).

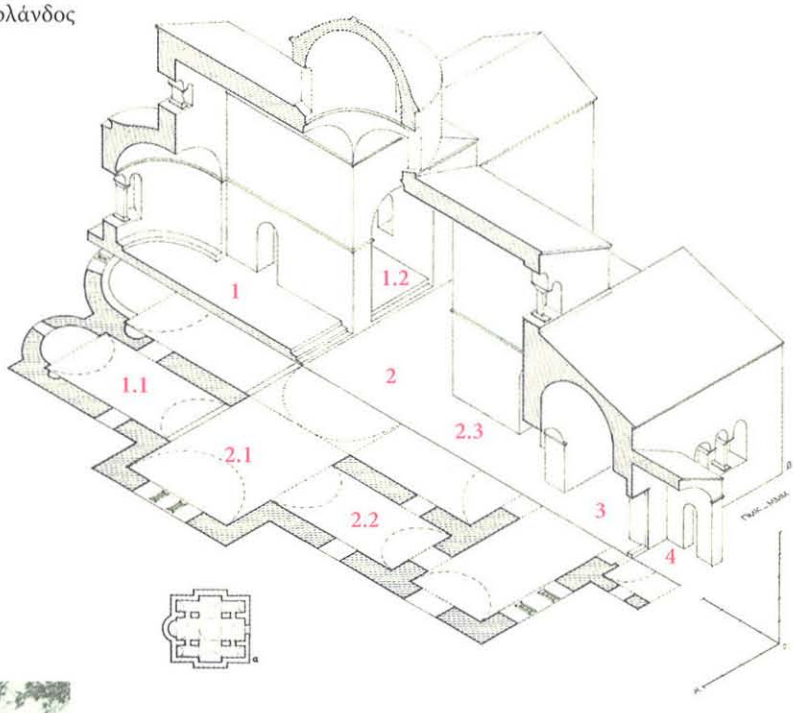

Εικόνα / Figure 772
Ναός σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο – μεταβατικός ελλαδικός τύπος, αξονομετρική ισομετρική τομή. Βοιωτία, Σκριπού, Κοίμηση Θεοτόκου, 873-874 (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Σωτηρίου Μ. 1931).
1. *ιερό* 1.1. *πρόθεση – βόρειο κλίτος* 1.2. *διακονικό – νότιο κλίτος* 2. *κυρίως ναός* 2.1. *βόρεια κεραία*$_1$ 2.2. *βόρειο κλίτος (γωνιακό διαμέρισμα)* 2.3. *κεντρικό κλίτος* 3. *νάρθηκας* 4. *προστώο.*
Cross-in-square church – transitional type, isometric section. Boeotia, Skripou, Dormition of the Virgin, 873-874 (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Σωτηρίου Μ. 1931).
1. *bema* 1.1. *prothesis- north aisle* 1.2. *diakonikon – south aisle* 2. *naos* 2.1. *north cross arm* 2.2. *north aisle (corner bay)* 2.3. *nave* 3. *narthex* 4. *porch.*

Εικόνα / Figure 773
Ναός σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο – μεταβατικός ελλαδικός τύπος. Βοιωτία, Σκριπού, Κοίμηση της Θεοτόκου, άποψη από ΒΑ, 873-874 (ΛΗΨΗ: Μ. Ζαγορησίου, ΜΜπ).
Cross-in-square church, transitional type. Boeotia, Skripou, Dormition of the Virgin, view from NE, 873-874 (PHOTO: M. Zagorisiou, ΜΜπ).

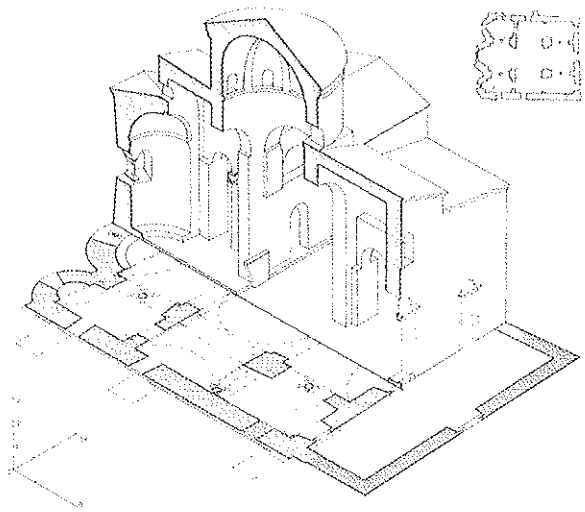

Εικόνα / Figure 774
Ναός *σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο – μεταβατικός οκτάστυλος τύπος*, αξονομετρική ισομετρική τομή, Ήπειρος, Πλησιοί, Άγιος Δημήτριος Κατσούρη, περίπου 800 (ΜΜΚ).
Cross-in-square church – transitional type, with eight piers, isometric section. Epiros, Plesioi, St Demetrios Katsoures, ca. 800 (ΜΜΚ).

Βουλγ. (κυριλλ.): кръстокуполна църква – преходен тип вписан кръст (м.) ж.
Βουλγ. (λατ.): krŭstokupolna cŭrkva – prechoden tip vpisan krŭst (m.) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): крестовокупольный храм типа вписанного креста – переходный вариант (м.) м.
Ρωσ. (λατ.): krestovokupol′nyj chram tipa vpisannogo kresta – perechodnyj variant (m.) m.
Σερβ. (κυριλλ.): црква у облику уписаног крста са куполом – прелазни грчки тип (м.) ж.
Σερβ. (λατ.): crkva u obliku upisanog krsta sa kupolom – prelazni grčki tip (m.) ž.

τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός οκτάστυλος α.΄ τ.ν.: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – δρομικός α.[334] (εικ. 774)
Αγγλ.: cross-in-square church – transitional type with eight supports
Αλβ.: kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë-variant tranzitor me tetë mbështetëse f.
Γαλλ.: église en croix inscrite avec coupole – type transitoire à huit supports (m.) f.
Γερμ.: Kreuzkuppelkirche – Achtstützen-Übergangstypus (m.) f.
Ιταλ.: chiesa a croce inscritta con cupola – tipo di transizione a otto sostegni (m.) f.
Ρουμ.: biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă descărcată pe opt stâlpi – tip de tranziţie (n.) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кръстокуполна църква – преходен тип с осем стълба (м.) ж.

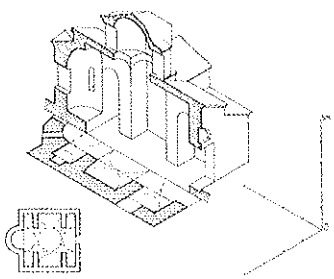

Εικόνα / Figure 775
Ναός σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο – μονόκλιτος τύπος, αξονομετρική ισομετρική τομή. Ήπειρος, Ρίβιο, Άγιος Στέφανος, περίπου 1200-1230 (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Μπούρα 1967-68).
Cross-in-square church – single-aisled type, isometric section. Epiros, Rivio, St Stephen, ca. 1200-1230 (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Μπούρας 1967-68).

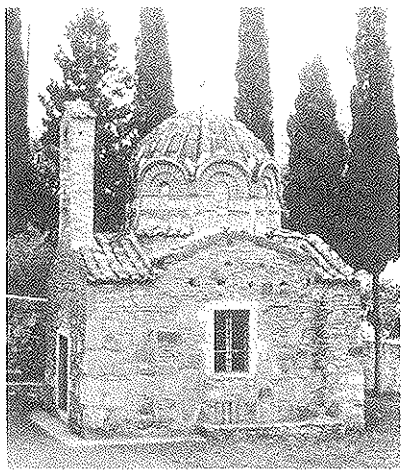

Εικόνα / Figure 776
Ναός σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο – μονόκλιτος τύπος. Λακωνία, Γεράκι, Ευαγγελίστρια, άποψη από ΝΔ, αρχές 13ου αι. (Λήψη: 1970).
Single-aisled cruciform domed type. Laconia, Geraki, Evangelistria, view from SW, beginning of 13th c. (Photo: 1970).

Βουλγ. (λατ.): krŭstokupolna cŭrkva – prechoden tip s osem stŭlba (m.) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): крестовокупольный храм типа вписанного креста с восьмью опорами – переходный вариант (м.) м.
Ρωσ. (λατ.): krestovokupol'nyj chram tipa vpisannogo kresta s vos'm'ju oporami – perechodnyj variant (m.) m.
Σερβ. (κυριλλ.): црква у облику уписаног крста са куполом – прелазни тип са осам стубаца (м.) ж.
Σερβ. (λατ.): crkva u obliku upisanog krsta sa kupolom – prelazni tip sa osam stubaca (m.) ž.

τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μονόκλιτος** α.[335] (εικ. 775-776)
Αγγλ.: cross-in-square church – single-aisled type; cruciform domed church – single-aisled type
Αλβ.: kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë- njënefëshe f.
Γαλλ.: église en croix inscrite avec coupole – type à nef unique (m.) f.; église cruciforme en croix inscrite avec coupole – type à une nef f.; église cruciforme à nef unique f.; église cruciforme à une nef f.;
Γερμ.: einschiffige Kreuzkuppelkirche f.
Ιταλ.: chiesa a croce inscritta con cupola – mononave f.; chiesa a croce inscritta con cupola – tipo ad aula unica (m.) f.
Ρουμ.: biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă – tip mononavă (n.) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): еднокорабна кръстокуполна църква – тип вписан кръст (м.) ж.
Βουλγ. (λατ.): ednokorabna krŭstokupolna cŭrkva – tip vpisan krŭst (m.) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): крестовокупольный храм типа вписанного креста – однонефный вариант (м.) м.
Ρωσ. (λατ.): krestovokupol'nyj chram tipa vpisannogo kresta – odnonefnyj variant (m.) m.
Σερβ. (κυριλλ.): црква у облику уписаног крста са куполом – једнобродни тип (м.) ж.
Σερβ. (λατ.): crkva u obliku upisanog krsta sa kupolom – jednobrodni tip (m.) ž.

τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – συνεπτυγμένος** α.[336] (εικ. 777-778)
Αγγλ.: cross-in-square church – contracted type; cross-in-square church – compressed type; atrophied Greek-cross plan
Αλβ.: kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë- kompakt f.
Γαλλ.: église en croix inscrite avec coupole – type rétréci (m.) f.
Γερμ.: Typus des gedrungenen griechischen Kreuzes m.
Ιταλ.: chiesa a croce inscritta con cupola – tipo semplice (m.) f.
Ρουμ.: biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă – tip adunat simplu (n.) f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кръстокуполна църква – тип стеґнат вписан кръст (м.) ж.
Βουλγ. (λατ.): krŭstokupolna cŭrkva – tip stegnat vpisan krŭst (m.) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): крестовокупольный храм типа вписанного креста – сокращённый вариант (м.) м.
Ρωσ. (λατ.): krestovokupol'nyj chram tipa vpisannogo kresta – sokraščënnyj variant (m.) m.
Σερβ. (κυριλλ.): црква у облику сажетог уписаног крста са куполом ж.
Σερβ. (λατ.): crkva u obliku sažetog upisanog krsta sa kupolom ž.

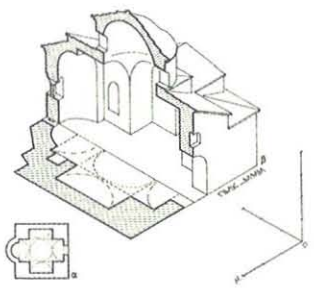

Εικόνα / Figure 777
Ναός σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο – συνεπτυγμένος τύπος, αξονομετρική ισομετρική τομή. Βοιωτία, Ησυχαστήριο Αγίου Γεωργίου, 12ος αι. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Ορλάνδο 1939-40α).
Cross-in-square church – contracted type, isometric section. Boeotia, Hesychasterion of St George, 12th c. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Ορλάνδος 1939-40α).

Εικόνα / Figure 778
Ναός σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο – συνεπτυγμένος τύπος. Αργολίδα, Πλατανίτι, Μεταμόρφωση του Σωτήρος, άποψη από Ν, αρχές 12ου αι. (ΛΗΨΗ: 1971).
Cross-in-square church – contracted type. Argolid, Plataniti, Transfiguration of Christ, view from S, early 12th c. (Photo: 1971).

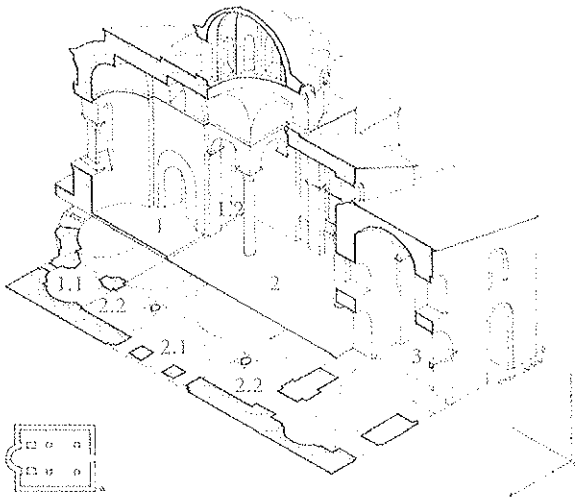

Εικόνα / Figure 779
Ναός σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο – σύνθετος τετρακιόνιος τύπος, αξονομετρική ισομετρική τομή. Κωνσταντινούπολη, Άγιος Θεόδωρος (;) (Vefa Kilise Camii), φάση τέλους 11ου αι.-αρχών 12ου αι. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Van Millingen 1912).
1. *ιερό* 1.1. *πρόθεση* 1.2. *διακονικό* 2. *κυρίως ναός* 2.1. *κεραία*, 2.2. *γωνιακά διαμερίσματα* 3. *νάρθηκας*.
Cross-in-square church – complex four-columned type, isometric section. Constantinople, St Theodore (?) (Vefa Kilise Camii), late 11th c. -early 12th c. phase (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Van Millingen 1912).
1. *bema* 1.1. *prothesis* 1.2. *diakonikon* 2. *naos* 2.1. *cross arm* 2.2. *corner bays* 3. *narthex*.

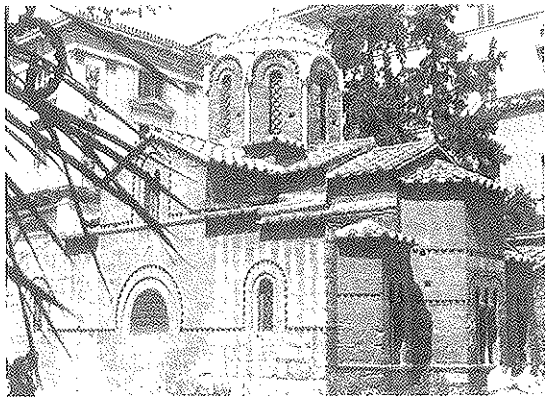

Εικόνα / Figure 780
Ναός σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο – σύνθετος τετρακιόνιος τύπος. Αθήνα, Καπνικαρέα, άποψη από ΝΑ, περίπου μέσα 11ου αι. (Λιψη: 1995).
Cross-in-square church – complex four-columned type. Athens, Kapnikarea, view from SE, ca. mid 11th c. (Photo: 1995).

τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – σύνθετος τετρακιόνιος α.˙ τ.ν.: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – κωνσταντινουπολίτικος α. (εικ. 779-782)

Αγγλ.: cross-in-square church – complex four-columned type; cross-in-square church – Constantinopolitan type

Αλβ.: kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë- variant i përbërë me katër kolona f.; kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë- variant konstandinopolit f.

Γαλλ.: église en croix inscrite avec coupole – type complexe à quatre colonnes (m.) f.; église en croix inscrite avec coupole – type constantinopolitain (m.) f.

Γερμ.: Kreuzkuppelkirche – komplexer Viersäulentypus (m.) f.; Kreuzkuppelkirche – konstantinopolitanischer Viersäulentypus (m.) f.; Kreuzkuppelkirche – synthetischer Viersäulentypus (m.) f.

Ιταλ.: chiesa a croce inscritta con cupola – tipo complesso tetrastilo (m.) f.; chiesa a croce inscritta con cupola – tipo costantinopolitano (m.) f.

Ρουμ.: biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă descărcată pe patru coloane – tip complex (n.) f.; biserică în cruce greaca înscrisă cu cupolă descărcată pe patru coloane – tip constantinopolitan (n.) f.

Βουλγ. (κυριλλ.): кръстокуполна църква – сложен тип вписан кръст с четири колони (м.) ж.; кръстокуполна църква – Константинополски тип (м.) ж.;

Βουλγ. (λατ.): krŭstokupolna cŭrkva – složen tip vpisan krŭst s četiri koloni (m.) ž.; krŭstokupolna cŭrkva – Konstantinopolski tip (m.) ž.;

Ρωσ. (κυριλλ.): крестовокупольный храм типа вписанного креста – константинопольский усложненный вариант (м.) м.

Ρωσ. (λατ.): krestovokupol′nyj chram tipa vpisannogo kresta – konstantinopol′skij uslożnennyj variant (m.) m.

Σερβ. (κυριλλ.): црква у облику уписаног крста са куполом – сложени четвороступни тип (м.) ж.; црква у облику уписаног крста са куполом – цариградски тип (м.) ж.

Σερβ. (λατ.): crkva u obliku upisanog krsta sa kupolom – složeni četvorostupni tip (m.) ž.; crkva u obliku upisanog krsta sa kupolom – carigradski tip (m.) ž.

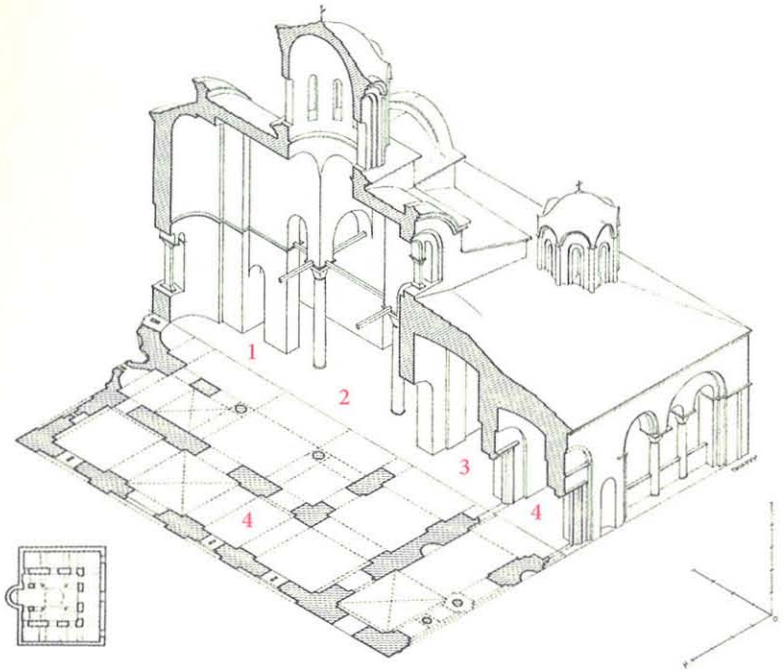

Εικόνα / Figure 781
Ναός σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο – σύνθετος τετρακιόνιος τύπος με περίστωο, αξονομετρική ισομετρική τομή. Θεσσαλονίκη, Άγιοι Απόστολοι, 1310-1314 (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Diehl – Le Tourneau – Saladin 1918).
1. *ιερό* 2. *κυρίως ναός* 3. *νάρθηκας* 4. *περίστωο κλειστό.*
Cross-in-square church – complex four-columned type with ambulatory, isometric section. Thessalonike, Holy Apostles, 1310-1314 (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Diehl – Le Tourneau – Saladin 1918). 1. *bema* 2. *naos* 3. *narthex* 4. *ambulatory.*

Εικόνα / Figure 782
Ναός σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο – σύνθετος τετρακιόνιος τύπος με περίστωο. Θεσσαλονίκη, Άγιοι Απόστολοι, άποψη από ΝΑ, 1310-1314 (ΛΗΨΗ: 1971, Ν. Νικονάνος).
Cross-in-square church – complex four-columned type with *ambulatory.* Thessalonike, Holy Apostles, view from SE, 1310-1314 (Photo: 1971, N. Nikonanos).

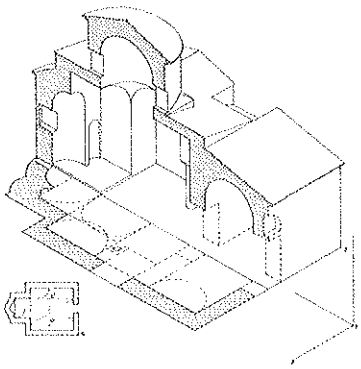

Εικόνα / Figure 783
Τύπος ναού σταυροειδής ημιεγγεγραμμένος με τρούλο, αξονομετρική ισομετρική τομή. Μονή Κορακονησίας, καθολικό, τέλη 10ου αι. (ΣΒΜ).
Semi cross-in-square church, isometric section. Korakonesia Monastery, katholikon, late 10th c. (ΣΒΜ).

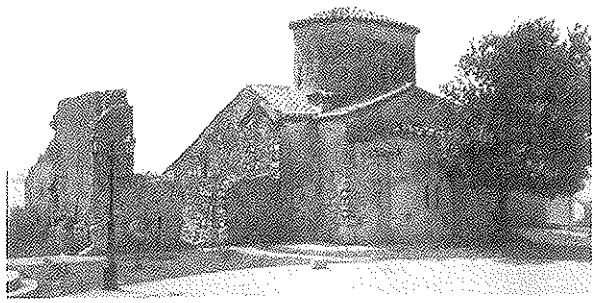

Εικόνα / Figure 784
Τύπος ναού σταυροειδής ημιεγγεγραμμένος με τρούλο. Ήπειρος, Μονή Κορακονησίας, καθολικό, άποψη από ΝΑ, τέλη 10ου αι. (Λιψη: 1993, Στ. Μαμαλούκος).
Semi cross-in-square church. Epiros, Korakonesia Monastery, katholikon, view from SE, late 10th c.
(Photo: 1993, S. Mamaloukos).

τύπος ναού: σταυροειδής ημιεγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο α.΄ τ.ν.: ναός σχήματος ημιεγγεγραμμένου σταυρού α.[337] (εικ. 783-784)
Αγγλ.: semi-cross-in-square church
Αλβ.: kishë në formë kryqi gjysmë të brendashkruar me kupolë f.
Γαλλ.: église en croix semi-inscrite avec coupole f.; église en croix inscrite tronquée f.
Γερμ.: Kuppelkirche über halb eingeschriebenem Kreuz f.
Ιταλ.: chiesa a croce semi-inscritta con cupola f.
Ρουμ.: biserică în cruce greacă semi-înscrisă cu cupolă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кръстокуполна църква – тип полувписан кръст с две колони (м.) ж.
Βουλγ. (λατ.): krŭstokupolna cŭrkva – tip poluvpisan krŭst s dve koloni (m.) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): крестовокупольный храм полувписанного креста на двух колоннах м.
Ρωσ. (λατ.): krestovokupol´nyj chram poluvpisannogo kresta na dvuch kolonnach m.
Σερβ. (κυριλλ.): црква у облику "полууписаног" крста са куполом ж.
Σερβ. (λατ.): crkva u obliku "poluupisanog" krsta sa kupolom ž.

τύπος ναού: σταυροειδής με τρούλ(λ)ο και περίστωο(ν) – μεταβατικός α.΄ τ. ν.: τρουλ(λ)αίος με περίστωο(ν) μεταβατικής εποχής α.[338] (εικ. 785-786) // πρβ. τύπος ναού: *βασιλική τρουλ(λ)αία* θ. και τύπος ναού: *μονόχωρος τετράγωνος τρουλ(λ)αίος με περιμετρικό διάδρομο*
Αγγλ.: cross-domed basilica; cross-domed church
Αλβ.: kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë dhe me galeri f.
Γαλλ.: basilique cruciforme avec coupole f.
Γερμ.: kreuzförmige Kuppelbasilika – Übergangstypus (m.) f.
Ιταλ.: chiesa cruciforme con cupola – tipo di transizione (m.) f.
Ρουμ.: bazilică cruciformă cu cupolă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кръстокуполна базилика ж.; кръстокуполна църква ж.
Βουλγ. (λατ.): krŭstokupolna bazilika ž.; krŭstokupolna cŭrkva ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): крестовокупольный храм с круговым обходом – переходный вариант (м.) м.
Ρωσ. (λατ.): krestovokupol´nyj chram s krugovym obchodom – perechodnyj variant (m.) m.
Σερβ. (κυριλλ.): крстообразна црква са куполом и опходним бродом – прелазни тип (м.) ж.
Σερβ. (λατ.): krstoobrazna crkva sa kupolom i ophodnim brodom – prelazni tip (m.) ž.

τύπος ναού: σταυρός ελεύθερος → τύπος ναού: ναός σχήματος ελεύθερου σταυρού

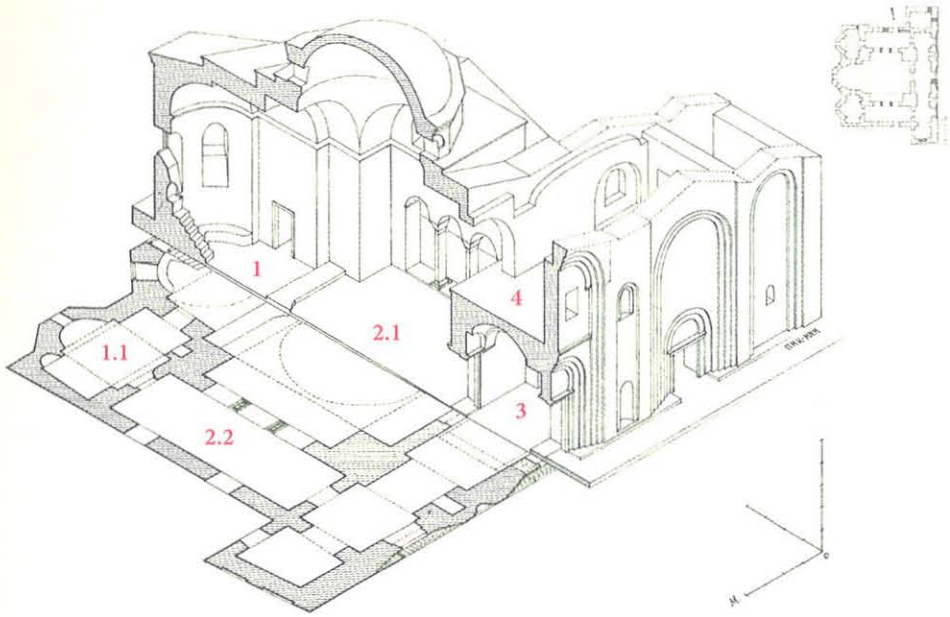

Εικόνα / Figure 785
Τύπος ναού σταυροειδής με τρούλο και περίστωο – μεταβατικός, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Νίκαια, Κοίμηση Θεοτόκου, περίπου 600 (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Schmit 1927).
1. *ιερό* 1.1. *πρόθεση* 2.1. *κυρίως ναός –κεντρικό κλίτος (σταυρόσχημο διαμέρισμα)* 2.2. *κυρίως ναός – πλάγιο κλίτος (τμήμα περιστώου)* 3. *νάρθηκας (τμήμα περιστώου)* 4. *υπερώο.*
Cross-domed basilica, isometric reconstruction. Nicaea, Dormition of the Virgin, ca. 600 (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Schmit 1927).
1. *bema* 1.1. *prothesis* 2.1 *naos- nave (cross-shaped central bay)* 2.2. *naos-aisle (part of ambulatory)* 3. *narthex (part of ambulatory)* 4. *gallery.*

Εικόνα / Figure 786
Τύπος ναού σταυροειδής με τρούλο και περίστωο – μεταβατικός. Θεσσαλονίκη, Αγία Σοφία, άποψη από ΒΑ, μετά το 630 (Λήψη: ΕΑΜΕ).
Cross-domed basilica. Thessalonike, Saint Sophia, view from NE, after 630 (Photo: EAME).

τύπος ναού: **συνεπτυγμένος** → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο - συνεπτυγμένος**

τύπος ναού: **σύνθετος οκταγωνικός** → τύπος ναού: **οκταγωνικός – σύνθετος**

τύπος ναού: **σύνθετος τετρακιόνιος** → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – σύνθετος τετρακιόνιος**

τύπος ναού: **τετράγωνος μονόχωρος τρουλ(λ)αίος με περιμετρικό διάδρομο** → τύπος ναού: **μονόχωρος τετράγωνος τρουλ(λ)αίος με περιμετρικό διάδρομο**

τύπος ναού: **τετρακιόνιος απλός** → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – απλός τετρακιόνιος**

τύπος ναού: **τετρακιόνιος ημισύνθετος** → τύπος ναού.: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – ημισύνθετος τετρακιόνιος**

τύπος ναού: **τετρακιόνιος σύνθετος** → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – σύνθετος τετρακιόνιος**

τύπος ναού: **τετράκογχο(ν)** ου.˙ τ.ν.: **τετράκογχος** α. (εικ. 787-789)
Αγγλ.: tetraconch
Αλβ.: kishë katërkonkëshe f.
Γαλλ.: église tétraconque f.
Γερμ.: Tetrakonchos m.; Tetrakonch n.; Vierkonchenbau m.; Vierkonchenkirche f.
Ιταλ.: chiesa tetraconca f.
Ρουμ.: tetraconc n.; biserică cu patru abside f.
Βουλγ. (κυριλλ.): четириконхална църква ж.; тетраконх м.
Βουλγ. (λατ.): četirikonchalna cŭrkva ž.; tetrakonch m.
Ρωσ. (κυριλλ.): тетраконх м.
Ρωσ. (λατ.): tetrakonch m.
Σερβ. (κυριλλ.): тетраконхос м.
Σερβ. (λατ.): tetrakonhos m.

τύπος ναού: **τετράκογχος** → τύπος ναού: **τετράκογχο(ν)**

τύπος ναού: **τετράστυλος απλός** → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – απλός τετράστυλος**

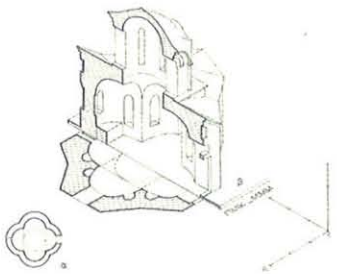

Εικόνα / Figure 787
Τετράκογχος τύπος ναού, αξονομετρική ισομετρική τομή. Βοιωτία, Λουκίσια, Άγιος Γεώργιος, β΄ μισό 11ου αι. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Ορλάνδο 1937β).
Tetraconch, isometric section. Boeotia, Loukisia, St George, 2nd half of 11th c. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Ορλάνδος 1937β).

τύπος ναού: **τρίκλιτη βασιλική** → τύπος ναού: **βασιλική τρίκλιτη**

τύπος ναού: **τρίκογχο(ν)** ου.˙ τ.ν.: **τρίκογχος** α.[339] (εικ. 790-791)
Αγγλ.: triconch
Αλβ.: kishë trekonkëshe f.
Γαλλ.: église triconque f.
Γερμ.: Trikonchos m.; Dreikonchenbau m.; Dreikonchenkirche f.
Ιταλ.: chiesa triconca f.; trichora f.
Ρουμ.: triconc n.; biserică de plan triconc f.

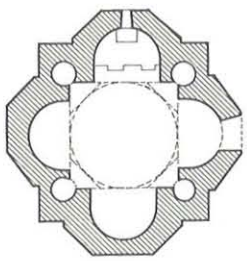

Εικόνα / Figure 788
Τετράκογχος τύπος ναού, κάτοψη. Γεωργία, Dzveli Shuamta, 7ος αι. (κατά Neubauer 1976, 167).
Tetraconch, ground plan. Georgia, Dzveli Shuamta, 7th c. (after Neubauer 1976, 167).

Εικόνα / Figure 789
Τετράκογχος τύπος ναού. Γεωργία, Dzveli Shuamta, άποψη από ΝΑ, 7ος αι. (Αηψη: 1989).
Tetraconch. Georgia, Dzveli Shuamta, view from SE, 7th c. (Photo: 1989).

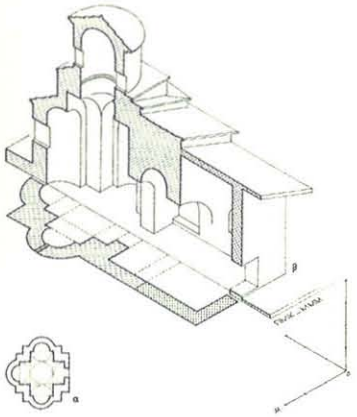

Εικόνα / Figure 790
Τρίκογχος τύπος ναού (σταυροειδής), αξονομετρική ισομετρική τομή. Καστοριά, Παναγιά Κουμπελίδικη, γ΄ τέταρτο 10ου αι. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Ορλάνδο 1938).
Triconch (cruciform), isometric section. Kastoria, Virgin Koumbelidike, 3rd quarter of 10th c. (ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Ορλάνδος 1938).

Εικόνα / Figure 791
Τρίκογχος τύπος ναού. Καστοριά, Παναγία Κουμπελίδικη, όψη από Α, γ΄ τέταρτο 10ου αι. (Λήψη: 1974, ΕΑΜΕ).
Triconch. Kastoria, Virgin Koumbelidike, view from E, 3rd quarter of 10th c. (Photo: 1974, EAME).

Βουλγ. (κυριλλ.): триконхална църква ж.; триконх м.
Βουλγ. (λατ.): trikonchalna cŭrkva ž.; trikonch m.
Ρωσ. (κυριλ.): триконх м.
Ρωσ. (λατ.): trikonch m.
Σερβ. (κυριλλ.): триконхос м.
Σερβ. (λατ.): trikonhos m.

τύπος ναού: **τρίκογχος** → τύπος ναού: **τρίκογχο(ν)**

τύπος ναού: **τρίκογχος αγιορείτικος** → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – αγιορείτικος τρίκογχος**

τύπος ναού: **τρουλ(λ)αία βασιλική** → τύπος ναού: **βασιλική τρουλ(λ)αία**

τύπος ναού: **τρουλ(λ)αίος** α. (εικ. 726, 733-735, 738-742, 744-751, 759-791)
Αγγλ.: domed church
Αλβ.: kishë me kupolë f.
Γαλλ.: église à coupole f.
Γερμ.: Kuppelkirche f.
Ιταλ.: chiesa a cupola f.
Ρουμ.: biserică cu cupolă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): куполна църква ж.
Βουλγ. (λατ.): kupolna cŭrkva ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): купольный храм м.
Ρωσ. (λατ.): kupol'nyj chram m.
Σερβ. (κυριλλ.): куполна црква ж.; црква са куполом ж.
Σερβ. (λατ.): kupolna crkva ž.; crkva sa kupolom ž.

τύπος ναού: **τρουλ(λ)αίος με περίστωο(ν) μεταβατικής εποχής** → τύπος ναού: **σταυροειδής με τρούλ(λ)ο και περίστωο(ν) – μεταβατικός**

τύπος ναού: **τρουλ(λ)αίος μονόχωρος** → τύπος ναού: **μονόχωρος τρουλ(λ)αίος**

τύπος ναού: **τρουλ(λ)αίος μονόχωρος τετράγωνος με περιμετρικό διάδρομο** → τύπος ναού: **μονόχωρος τετράγωνος τρουλ(λ)αίος με περιμετρικό διάδρομο**

τύπος ναού: **ύπαιθρη βασιλική** → τύπος ναού: **βασιλική ύπαιθρη**

τυφλά αψιδώματα → **τοξοστοιχία τυφλή**

τυφλά πτερύγια σχήματος τετάρτου κύκλου → **πτερύγια τυφλά σχήματος τετάρτου κύκλου (εκατέρωθεν παραθύρου)**

τυφλά πτερύγια τεταρτοκυκλικά (στις πλευρές παραθύρου) → **πτερύγια τυφλά σχήματος τετάρτου κύκλου (εκατέρωθεν παραθύρου)**

τυφλά τοξύλια*

τυφλή τοξοστοιχία*

τυφλό(ν) αψίδωμα → **τόξο(ν) τυφλό(ν)**

τυφλό(ν) τόξο(ν)*

Υ

υαλογράφημα ου.· **υαλογραφία** θ. (εικ. 792)
Αγγλ.: stained glass
Αλβ.: vitrazh m.
Γαλλ.: vitrail m.
Γερμ.: Glasmalerei f.
Ιταλ.: vetrata f.
Ρουμ.: vitraliu n.
Βουλγ. (κυριλλ.): стъклопис ж.; витраж м.
Βουλγ. (λατ.): stŭklopis ž.; vitraž m.
Ρωσ. (κυριλλ.): витраж м.; витражное стекло ср.
Ρωσ. (λατ.): vitraž m.; vitražnoe steklo sr.
Σερβ. (κυριλλ.): витраж м.
Σερβ. (λατ.): vitraž m.

υαλογραφία → **υαλογράφημα**

υαλοθέτημα ου.
Αγγλ.: opus sectile in glass
Αλβ.: opus sektile me xhama m.
Γαλλ.: opus sectile en verre m.
Γερμ.: Glaseinlegearbeit f.; eingelegtes Glas n.
Ιταλ.: crusta in pasta vetrosa f.
Ρουμ.: mozaic opus sectile din sticlă n.
Βουλγ. (κυριλλ.): opus sectile от стъкло м.
Βουλγ. (λατ.): opus sectile ot stŭklo m.
Ρωσ. (κυριλλ.): мозаика из стекла ж.
Ρωσ. (λατ.): mozaika iz stekla ž.
Σερβ. (κυριλλ.): облоґа са стакленим уметцима ж.
Σερβ. (λατ.): obloga sa staklenim umetcima ž.

Εικόνα / Figure 792
Υαλογράφημα από τον Άγιο Βιτάλιο, 526-547. Ραβέννα, Museo Nazionale (Λήψη: Farioli Campanati 1982, εικ. 81).
Stained glass from San Vitale, 526-547. Ravenna, Museo Nazionale (Photo: Farioli Campanati 1982, fig. 81).

υαλόμαζα θ.
Αγγλ.: glasspaste
Αλβ.: brumë xhami m.
Γαλλ.: pâte de verre f.
Γερμ.: Glaspaste f.; Glasfluss m.
Ιταλ.: pasta vitrosa f.
Ρουμ.: pastă de sticlă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): стъклена паста ж.
Βουλγ. (λατ.): stŭklena pasta ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): стеклянная паста ж.
Ρωσ. (λατ.): stekljannaja pasta ž.
Σερβ. (κυριλλ.): стаклена паста ж.
Σερβ. (λατ.): staklena pasta ž.

υαλοπίνακας α. & **υαλοπίναξ** α. (εικ. 793)
Αγγλ.: glasspane; window glass; window pane
Αλβ.: kanat xhami m.
Γαλλ.: vitre f.
Γερμ.: Fensterglas n.; Fensterscheibe f.
Ιταλ.: vetro da finestra m.
Ρουμ.: sticlă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): прозоречно стъкло ср.
Βουλγ. (λατ.): prozorečno stŭklo sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): оконное стекло ср.
Ρωσ. (λατ.): okonnoe steklo sr.
Σερβ. (κυριλλ.): прозорско стакло ср.
Σερβ. (λατ.): prozorsko staklo sr.

υαλοπίναξ → **υαλοπίνακας**

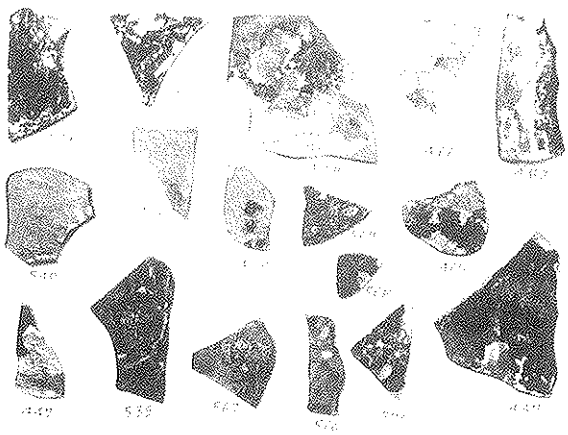

Εικόνα / Figure 793
Θραύσματα *υαλοπινάκων*. Φίλιπποι, Βασιλική του Μουσείου, β΄ τέταρτο 6ου αι. (Λήψη: Ε. Κουρκουτίδου-Νικολαΐδου).
Fragments of *glasspane*. Philippi, Basilica of the Museum, 2rd quarter of 6th c. (Photo: E. Kourkoutidou-Nikolaidou).

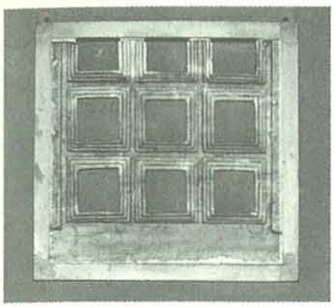

Εικόνα / Figure 794
Υαλοστάσιο από τη Μονή Λιβός, νότια εκκλησία σε δεύτερη χρήση. Κωνσταντινούπολη, Αρχαιολογικό Μουσείο (ΛΗΨΗ: 1985). Βρέθηκε ως οικοδομικό υλικό σε τοίχο της τουρκικής επέμβασης.
Window sash from the Lips Monastery, south church, re-used. Constantinople, Archaeological Museum (PHOTO: 1985). Found as building material in wall of Turkish construction.

υαλοστάσιο(ν) ου.[340] (εικ. 794)
Αγγλ.: sash (of window); window sash
Αλβ.: kasë (e xhamit) f.
Γαλλ.: châssis (de vitres) m.
Γερμ.: Flügelrahmen m.
Ιταλ.: telaio da finestra m.
Ρουμ.: ramă de fereastră f.; cercevea f.
Βουλγ. (κυριλλ.): прозоречна рамка ж.; шпростна ж.; доґрама ж.
Βουλγ. (λατ.): prozorečna ramka ž.; šprostna ž.; dograma ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): оконная рама ж.; оконны переплёт м.
Ρωσ. (λατ.): okonnaja rama ž.; okonnyj pereplët m.
Σερβ. (κυριλλ.): прозорски оквир м.
Σερβ. (λατ.): prozorski okvir m.

υαλουργείο(ν) ου.
Αγγλ.: glass workshop
Αλβ.: punishte qelqi f.
Γαλλ.: atelier de verrerie m.
Γερμ.: Glashütte f.; Glaserei f.
Ιταλ.: vetreria f.
Ρουμ.: sticlărie f.; atelier de sticlărie n.
Βουλγ. (κυριλλ.): стъкларска работилница ж.; стъкларница ж.
Βουλγ. (λατ.): stŭklarska rabotilnica ž.; stŭklarnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): мастерская стеклодела ж.
Ρωσ. (λατ.): masterskaja steklodela ž.
Σερβ. (κυριλλ.): радионица стакла ж.
Σερβ. (λατ.): radionica stakla ž.

υδατοφράκτης α.· **υδροφράκτης** α.· **φράγμα (υδάτων)** ου.
Αγγλ.: dam
Αλβ.: digë f.; pritë f.
Γαλλ.: digue f.
Γερμ.: Damm m.
Ιταλ.: diga f.
Ρουμ.: dig n.
Βουλγ. (κυριλλ.): бент м.; насип м.; диґа ж.
Βουλγ. (λατ.): bent m.; nasip m.; diga ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): плотина ж.; дамба ж.
Ρωσ. (λατ.): plotina ž.; damba ž.
Σερβ. (κυριλλ.): насип м.; брана ж.
Σερβ. (λατ.): nasip m.; brana ž.

υδραγωγείο(ν) ου. (εικ. 795)
Αγγλ.: aqueduct
Αλβ.: akuaduk m.; urë kanal m.
Γαλλ.: aqueduc m.
Γερμ.: Aquädukt m.
Ιταλ.: acquedotto m.
Ρουμ.: apeduct n.
Βουλγ. (κυριλλ.): акведукт м.
Βουλγ. (λατ.): akvedukt m.
Ρωσ. (κυριλλ.): водопровод м.; акведук м.
Ρωσ. (λατ.): vodoprovod m.; akveduk m.
Σερβ. (κυριλλ.): водовод м.; акведукт м.
Σερβ. (λατ.): vodovod m.; akvedukt m.

Εικόνα / Figure 795
Υδραγωγείο του Ουάλεντος, τμήμα. Κωνσταντινούπολη, 373 (ΛΗΨΗ: 1983, Π. Κουφόπουλος).
Part of *aqueduct* of Valens. Constantinople, 373 (PHOTO: 1983, P. Kouphopoulos).

Εικόνα / Figure 796
Υδρορρόη με μορφή λεοντοκεφαλής. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, Παναγία, τρούλος, 961-966 (Λήψη: 1976, Λ. Μπούρα, ΕΑΜΕ).
Lion-head shaped *spout*. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, Church of the Virgin, dome, 961-966 (Photo: 1976, L. Boura, EAME).

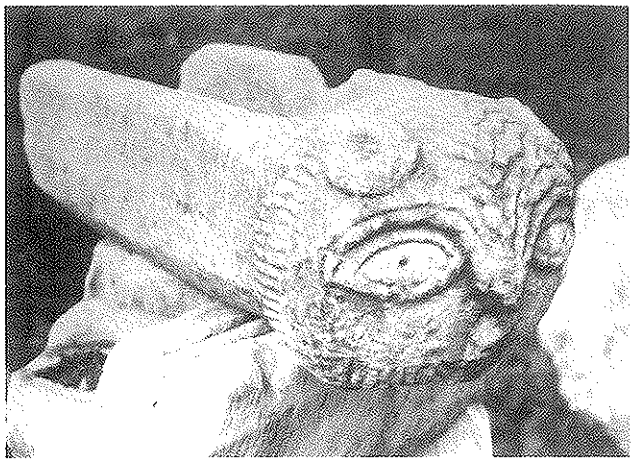

Εικόνα / Figure 798
Υδρορρόη με μορφή λεοντοκεφαλής, τέλος 12ου-αρχές 13ου αι. Θήβα, Αρχαιολογικό Μουσείο, αρ. ευρ. Α87 (Λήψη: Π. Παπαχατζηδάκης, ΜΜπ).
Lion-head shaped *spout*, late 12th-early 13th c. Thebes, Archaeological Museum, inv. no A87 (Photo: P. Papachatzidakis, MMπ).

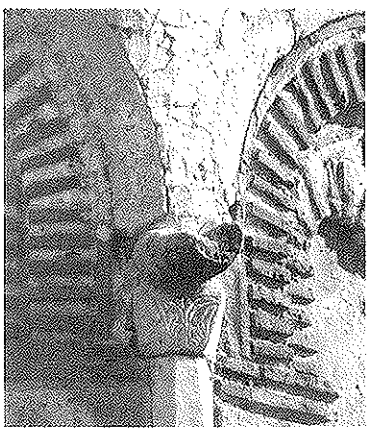

Εικόνα / Figure 797
Υδρορρόη ημικυλινδρική. Μάνη, Έρημος, Αγία Βαρβάρα, τρούλος, γ΄ τέταρτο 12ου αι. (Λήψη: 1985).
Semi-circular *spout*. Mani, Eremos, St Barbara, dome, 3rd quarter of 12th c. (Photo: 1985).

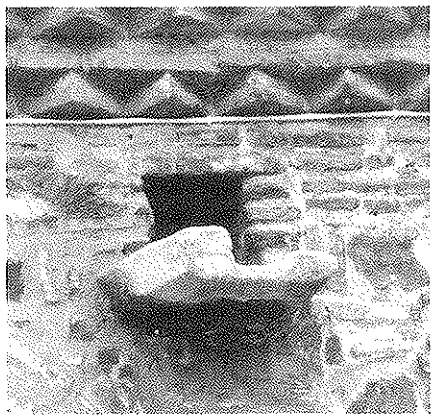

Εικόνα / Figure 799
Υδρορρόη ορθογώνιας διατομής. Θεσσαλονίκη, Άγιοι Απόστολοι, 1310-1314 (Λήψη: 1993).
Spout of rectangular section. Thessalonike, Holy Apostles, 1310-1314 (Photo: 1993).

υδραγωγός → **αγωγός ύδατος**

υδραυλικό(ν) κονίαμα*

υδρόβιο(ν) φύλλο(ν) → κόσμημα: **φύλλο(ν) υδρόβιο(ν)**

υδρόμυλος α.΄ **νερόμυλος** α.
Αγγλ.: water-mill
Αλβ.: mulli me ujë m.
Γαλλ.: moulin à eau m.
Γερμ.: Wassermühle f.
Ιταλ.: mulino ad acqua m.
Ρουμ.: moară de apă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): воденица ж.
Βουλγ. (λατ.): vodenica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): водяная мельница ж.
Ρωσ. (λατ.): vodjanaja mel'nica ž.
Σερβ. (κυριλλ.): воденица ж.
Σερβ. (λατ.): vodenica ž.

υδρορρόη θ. (εικ. 796-799) // πρβ. *σίμα*
Αγγλ.: spout; waterspout; gargoyle
Αλβ.: ulluk m.
Γαλλ.: gargouille f.
Γερμ.: Wasserspeier m.
Ιταλ.: doccione m.
Ρουμ.: gargui n.

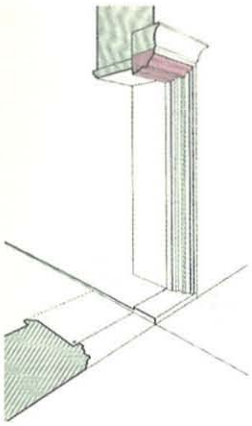

Εικόνα / Figure 800
Υπέρθυρο, προοπτική τομή. Χίος, Νέα Μονή, καθολικό, 1042-1056 (ΣΒΜ, κατά Μπούρα 1981).
Lintel, perspective section. Chios, Nea Mone, katholikon, 1042-1056 (ΣΒΜ, after Μπούρας 1981).

Βουλγ. (κυριλλ.): водосточна тръба ж.; улук м.
Βουλγ. (λατ.): vodostočna trŭba ž.; uluk m.
Ρωσ. (κυριλλ.): водосток м.; резной водосточный жёлоб м.
Ρωσ. (λατ.): vodostok m.; reznoj vodostočnyj žëlob m.
Σερβ. (κυριλλ.): уста олука ж.; изливник олука м.
Σερβ. (λατ.): usta oluka ž.; izlivnik oluka m.

υδροφράκτης → **υδατοφράκτης**

ύπαιθρη βασιλική → τύπος ναού: **βασιλική ύπαιθρη**

υπέρθυρο(ν) ου.· **ανώφλι(ον)** ου. (εικ. 800, 490.2, 491β, 492β)
Αγγλ.: lintel
Αλβ.: arkitra m.
Γαλλ.: linteau m.; architrave (de porte / de fenêtre) f.
Γερμ.: Sturz m.; Türsturz m.
Ιταλ.: architrave (della porta / della finestra) f.
Ρουμ.: lintel n.; lintou n.
Βουλγ. (κυριλλ.): надвратна греда ж.; горен праг (на врата / прозорец) м.; щурц м.
Βουλγ. (λατ.): nadvratna greda ž.; goren prag (na vrata / prozorec) m.; šturc m.
Ρωσ. (κυριλλ.): перекладина ж.; перемычка ж.; притолока ж.; архитрав м.
Ρωσ. (λατ.): perekladina ž.; peremyčka ž.; pritoloka ž.; architrav m.
Σερβ. (κυριλλ.): надвратник м.; надвратна греда ж.
Σερβ. (λατ.): nadvratnik m.; nadvratna greda ž.

υπερυψωμένη καμάρα*

υπερυψωμένο(ν) τόξο(ν)*

υπερώο(ν) ου.[341] (εικ. 722.6, 733.5, 746.7, 750.4, 785.4) // πρβ. *κατηχούμενα*
Αγγλ.: gallery; tribune
Αλβ.: galeri (teatri) f.; tribunë f.
Γαλλ.: tribune f.; galerie haute f. [σπάν.]
Γερμ.: Empore f.; Galerie f.
Ιταλ.: galleria f.
Ρουμ.: galerie f.; tribună f.; emporă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): ґалерия ж.; емпория ж.
Βουλγ. (λατ.): galerija ž.; emporija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґалерея ж.; хоры м. мн.
Ρωσ. (λατ.): galereja ž.; chory m. mn.
Σερβ. (κυριλλ.): ґалерија ж.; трибина ж.
Σερβ. (λατ.): galerija ž.; tribina ž.

υπνοδωμάτιο → **κοιτώνας**$_1$

υπόβαθρο(ν)$_1$ → **βάθρο(ν)**$_1$

υπόβαθρο(ν)$_2$ → **εξέδρα**$_1$

υπόγεια στοά*

υπόγειο(ν) → τάφος: **υπόγειο(ν)**

υποδηματοποιείο(ν) ου.· **τσαγκάρικο** ου.[342]
Αγγλ.: shoemaker's workshop; cobbler's workshop
Αλβ.: këpucari f.
Γαλλ.: cordonnerie f.; atelier du cordonnier m.
Γερμ.: Schuhmacherei f.; Schusterwerkstatt f.; Schusterei f.
Ιταλ.: calzoleria f.
Ρουμ.: cizmărie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): обущарска работилница ж.; обущарница ж.
Βουλγ. (λατ.): obuštarska rabotilnica ž.; obuštarnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): обувная мастерская ж.
Ρωσ. (λατ.): obuvnaja masterskaja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): радионица обуће ж.
Σερβ. (λατ.): radionica obuće ž.

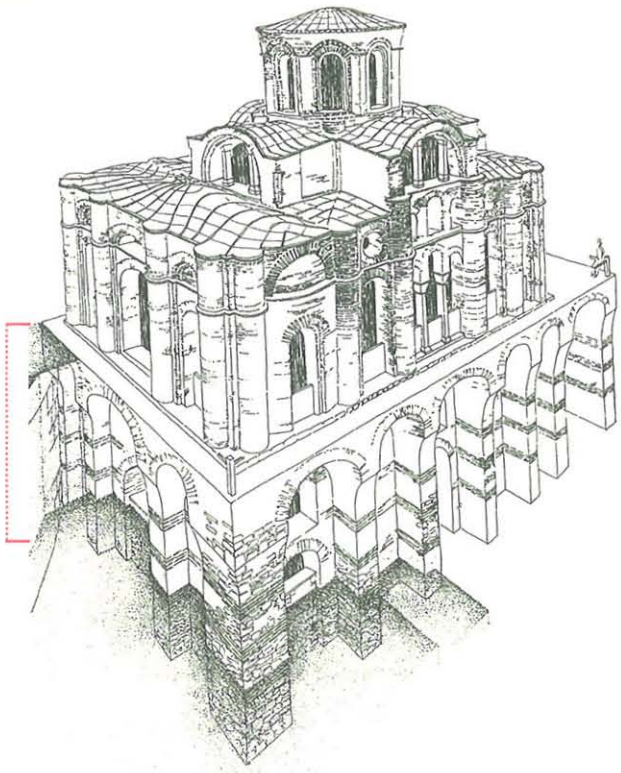

Εικόνα / Figure 801
Υποδομή ναού, προοπτική αναπαράσταση.
Κωνσταντινούπολη, Μονή Μυρελαίου, περίπου 920
(C. Bozkurt στο Striker 1981, εικ. 28).
Church *substructure*, perspective reconstruction.
Constantinople, Myrelaion Monastery, ca. 920
(C. Bozkurt in Striker 1981, fig. 28).

υποδομή (κτίσματος) θ. (εικ. 801)
Αγγλ.: substructure
Αλβ.: substrukturë f.
Γαλλ.: soubassement m.
Γερμ.: Unterbau m.; Substruktion f.; Substruktur f.
Ιταλ.: sostruzione f.
Ρουμ.: infrastructură f.
Βουλγ. (κυριλλ.): субструкция ж.
Βουλγ. (λατ.): substrukcija ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): подклет м.; субструкция ж.
Ρωσ. (λατ.): podklet m.; substrukcija ž.
Σερβ. (κυριλλ.): подземна конструкција ж.; субструктура (грађевине) ж.
Σερβ. (λατ.): podzemna konstrukcija ž.; substruktura (građevine) ž.

υποδοχή → **αυλάκωση**

υπόκαυστο(ν) ου. (εικ. 802-804)
Αγγλ.: hypocaust
Αλβ.: ipokaust m.
Γαλλ.: hypocauste m.
Γερμ.: Hypokausten n. pl.; Hypocaustum n.
Ιταλ.: ipocausto m.
Ρουμ.: hipocaust n.
Βουλγ. (κυριλλ.): хипокауст м.
Βουλγ. (λατ.): chipokaust m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґипокауст м.
Ρωσ. (λατ.): gipokaust m.
Σερβ. (κυριλλ.): хипокауст м.
Σερβ. (λατ.): hipokaust m.

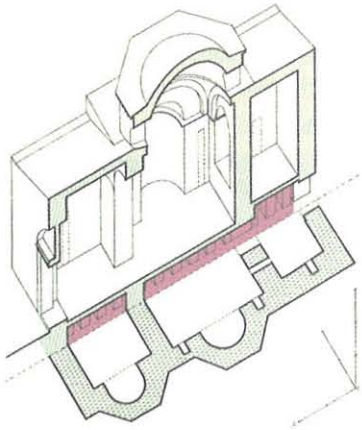

Εικόνα / Figure 802
Υπόκαυστο λουτρού, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση.
Αττική, Μονή Καισαριανής, περίπου 1100 (ΣΒΜ).
Hypocaust of bath, isometric reconstruction.
Attica, Kaisariane Monastery, ca. 1100 (ΣΒΜ).

υποκαύστρα θ.· **εστία υποκαύστου· κάμινος$_2$ (υποκαύστου)** θ.[343] (εικ. 832.6)
Αγγλ.: praefurnium
Αλβ.: vatër (e ipokaustit) f.
Γαλλ.: praefurnium m.; foyer (de l'hypocauste) m.
Γερμ.: Praefurnium n.; Heizraum (der Hypokausten) m.
Ιταλ.: praefurnium m.
Ρουμ.: praefurnium
Βουλγ. (κυριλλ.): префурний м.
Βουλγ. (λατ.): prefurnij m.
Ρωσ. (κυριλλ.): очаґ ґипокауста м.; топка ж.
Ρωσ. (λατ.): očag gipokausta m.; topka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): ложиште хипокауста ср.
Σερβ. (λατ.): ložište hipokausta sr.

Εικόνα / Figure 803
Υπόκαυστο. Παλαιστίνη, Σκυθιούπολη, ρωμαϊκά λουτρά (Λήψη: 1990). Είναι ορατοί οι *στυλίσκοι* από πήλινους δακτυλίους.
Hypocaust. Palestine, Skythioupolis, Roman baths (Photo: 1990). The clay ring *pillars* are visible.

Εικόνα / Figure 804
Υπόκαυστο. Δελφοί, παλαιοχριστιανική οικία, 6ος αι. (Λήψη: 1994, Π. Πετρίδης, EFA). Διασώζονται οι πήλινοι μονοκόμματοι *στυλίσκοι.*
Hypocaust. Delphi, early Christian house, 6th c. (Photo: 1994, P. Petridis, EFA). The one-piece clay *pillars* are extant.

υπολήνιο(ν) ου.[344] (εικ. 805)
Αγγλ.: vat
Αλβ.: kade f.; qyp m.
Γαλλ.: cuve f.
Γερμ.: Bütte f.
Ιταλ.: tino m.
Ρουμ.: chiup n.
Βουλγ. (κυριλλ.): бъчва ж.
Βουλγ. (λατ.): bŭčva ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): чан м.
Ρωσ. (λατ.): čan m.
Σερβ. (κυριλλ.): ћуп (за вино) м.
Σερβ. (λατ.): ćup (za vino) m.

υπόσκαφη εκκλησία → **εκκλησία λαξευμένη σε βράχο**

υπόστεγο(ν) ου.
Αγγλ.: shed
Αλβ.: hangar m.
Γαλλ.: hangar m.
Γερμ.: Schuppen m.
Ιταλ.: capannone m.
Ρουμ.: hangar n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ханґар м.; навес м.
Βουλγ. (λατ.): changar m.; naves m.
Ρωσ. (κυριλλ.): навес м.; сарай м.
Ρωσ. (λατ.): naves m.; saraj m.
Σερβ. (κυριλλ.): шупа ж.; остава ж.
Σερβ. (λατ.): šupa ž.; ostava ž.

υπόστρωση θ. & **υπόστρωσις** θ.
Αγγλ.: bed
Αλβ.: nënshtresë f.
Γαλλ.: forme f.
Γερμ.: Unterlage f.; Bettung f.
Ιταλ.: sottofondo m.; letto m.
Ρουμ.: pat n.; substrat n.
Βουλγ. (κυριλλ.): леґло ср.
Βουλγ. (λατ.): leglo sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): основание для фундамента ср.
Ρωσ. (λατ.): osnovanije dlja fundamenta sr.
Σερβ. (κυριλλ.): подлоґа ж.; носећи слој м.; лежиште ср.
Σερβ. (λατ.): podloga ž.; noseći sloj m.; ležište sr.

υπόστρωσις → **υπόστρωση**

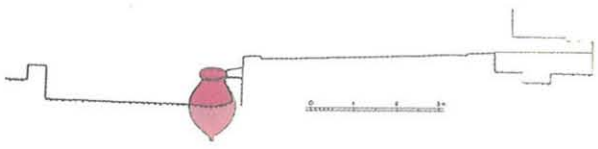

Εικόνα / Figure 805
Ληνός και *υπολήνιο πιθάρι*, τομή. Βόρεια των Φιλίππων, συγκρότημα ληνών, β΄ μισό 5ου αι. (Κουρκουτίδου-Νικολαΐδου 1994, πίν. 3).
Wine press and *vat*, section. North of Philippi, wine press complex, 2nd half of 5th c. (Κουρκουτίδου-Νικολαΐδου 1994, pl. 3).

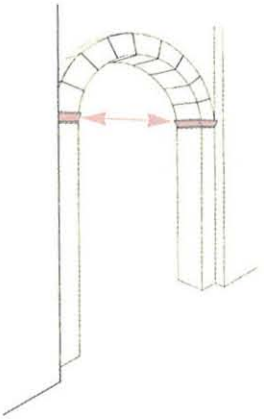

Εικόνα / Figure 806
Υφαψίδιο (ΜΜΚ).
Impost (MMK).

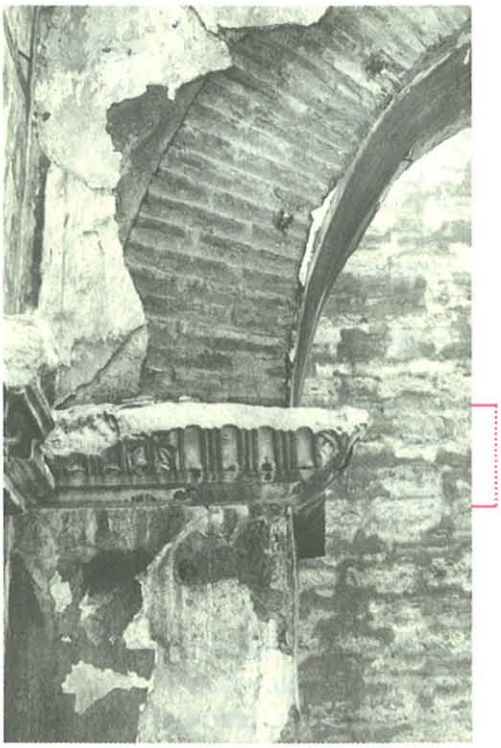

Εικόνα / Figure 807
Υφαψίδιο. Κωνσταντινούπολη, Μονή Στουδίου, Βασιλική Αγίου Ιωάννου Προδρόμου, νάρθηκας, νότιο τόξο, πριν το 454 (ΛΗΨΗ: 1985).
Impost. Constantinople, Stoudios Monastery, Basilica of St John the Baptist, narthex, south arch, before 454 (PHOTO: 1985).

υφαντήριο(ν) ου.
Αγγλ.: weaving mill
Αλβ.: punishte tekstili f.
Γαλλ.: atelier de tissage m.; manufacture de tissage f.
Γερμ.: Weberei f.
Ιταλ.: manifattura tessile f.; labaratorio tessile m.
Ρουμ.: țesătorie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): тъкачна работилница ж.; тъкачница ж.
Βουλγ. (λατ.): tŭkačna rabotilnica ž.; tŭkačnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): текстильная мастерская ж.; ткацкая мастерская ж.
Ρωσ. (λατ.): textil'naja masterskaja ž.; tkackaja masterskaja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): ткачница ж.
Σερβ. (λατ.): tkačnica ž.

υφαψίδιο(ν) ου.[345] (εικ. 806-807)
Αγγλ.: impost
Αλβ.: impost f.; mbështetëse (e harkut) f.
Γαλλ.: imposte f.
Γερμ.: Kämpfer m.
Ιταλ.: imposta f.; elemento d'imposta m.
Ρουμ.: impostă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): импост м.
Βουλγ. (λατ.): impost m.
Ρωσ. (κυριλλ.): импост м.; пята (арки / свода) ж.
Ρωσ. (λατ.): impost m.; pjata (arki / svoda) ž.
Σερβ. (κυριλλ.): импост м.; отпорник м.; подножје лука ср.
Σερβ. (λατ.): impost m.; otpornik m.; podnožje luka sr.

ύψος ου.
Αγγλ.: height
Αλβ.: lartësi f.
Γαλλ.: hauteur f.
Γερμ.: Höhe f.
Ιταλ.: altezza f.
Ρουμ.: înălțime f.
Βουλγ. (κυριλλ.): височина ж.
Βουλγ. (λατ.): visočina ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): высота ж.; вышина ж.
Ρωσ. (λατ.): vysota ž.; vyšina ž.
Σερβ. (κυριλλ.): висина ж.
Σερβ. (λατ.): visina ž.

Φ

φάρος α.
Αγγλ.: lighthouse; beacon
Αλβ.: far m.
Γαλλ.: phare m.
Γερμ.: Leuchtturm m.
Ιταλ.: faro m.
Ρουμ.: far n.
Βουλγ. (κυριλλ.): фар м.
Βουλγ. (λατ.): far m.
Ρωσ. (κυριλλ.): маяк м.
Ρωσ. (λατ.): majak m.
Σερβ. (κυριλλ.): светионик м.
Σερβ. (λατ.): svetionik m.

φάτνωμα ου. (εικ. 808)
Αγγλ.: caisson; coffer; lacunar
Αλβ.: kasë f.; arkë f.
Γαλλ.: caisson m.
Γερμ.: Kassette f.
Ιταλ.: cassettone m.; lacunare m.
Ρουμ.: caseton n.; casetă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): кесон м.; касета ж.
Βουλγ. (λατ.): keson m.; kaseta ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): кессон м.; кассета ж.; кассетон м.
Ρωσ. (λατ.): kesson m.; kasseta ž.; kasseton m.
Σερβ. (κυριλλ.): лакунар м.; касета (таванична) ж.
Σερβ. (λατ.): lakunar m.; kaseta (tavanična) ž.

φεγγίτης → **θυρίδα φωτιστική**

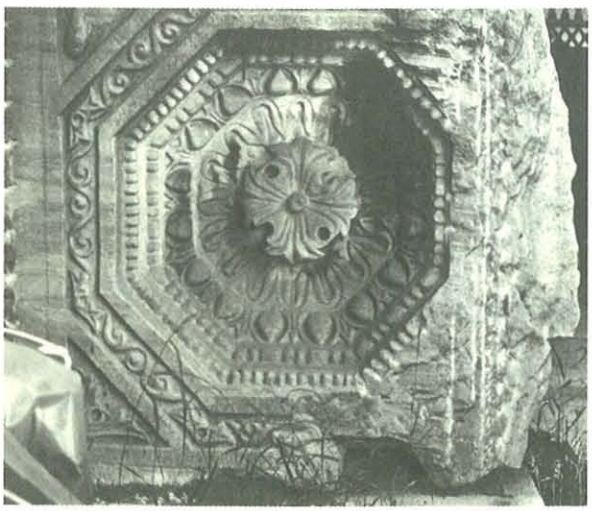

Εικόνα / Figure 808
Φάτνωμα από τη θεοδοσιανή Αγία Σοφία, 415. Κωνσταντινούπολη, Αγία Σοφία, προαύλιο (ΛΗΨΗ: 1985).
Caisson from Theodosian Saint Sophia, 415. Constantinople, Saint Sophia, courtyard (Рнотo: 1985).

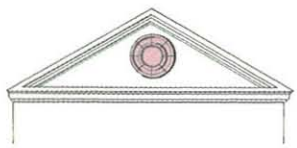

Εικόνα / Figure 809
Φεγγίτης κυκλικός σε αέτωμα βασιλικής, όψη. Βόρεια Συρία, Ρουβέχα, 6ος αι. (ΓΖ, κατά Ορλάνδο 1954, εικ. 393,7).
Oculus in pediment of basilica, elevation. North Syria, Ruwêha, 6th c. (ΓΖ, after Ορλάνδος 1954, fig. 393,7).

Εικόνα / Figure 810
Φεγγίτης κυκλικός. Μονεμβασία, Παναγία η Κρητικιά (Μυρτιδιώτισσα), 1690-1715 (ΛΗΨΗ: 1971).
Oculus. Monemvasia, Virgin Kretikia (Myrtidiotissa), 1690-1715 (Рнотo: 1971).

φεγγίτης κυκλικός α.[346] (εικ. 809-810)
Αγγλ.: oculus
Αλβ.: dritare rrethore f.
Γαλλ.: oculus m.; fenêtre circulaire f.; œil-de-bœuf m.
Γερμ.: Rundfenster n.; Ochsenauge n.
Ιταλ.: oculus m.; finestra circolare f.
Ρουμ.: oculus; fereastră circulară f.
Βουλγ. (κυριλλ.): окулус м.; кръгъл прозорец м.
Βουλγ. (λατ.): okulus m.; krŭgŭl prozorec m.
Ρωσ. (κυριλλ.): круглое окно ср.; окулус м.
Ρωσ. (λατ.): krugloe okno sr.; okulus m.
Σερβ. (κυριλλ.): окулус м.; округли прозор м.
Σερβ. (λατ.): okulus m.; okrugli prozor m.

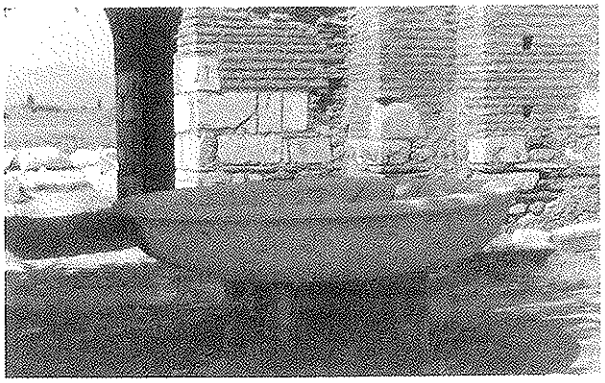

Εικόνα / Figure 811
Φιάλη. Έφεσος, ναός Παναγίας, αρχές 6ου αι. (ΛΗΨΗ: 1992).
Phiale. Ephesus, Church of the Virgin, early 6th c. (Photo: 1992).

φιάλη θ.[347] (εικ. 811-813, 722.4.2) // πρβ. *κάνθαρος, κρήνη*
Αγγλ.: phiale
Αλβ.: fiał m.
Γαλλ.: phiale f.; bassin d'ablutions m.; labrum m.
Γερμ.: Phiale f.; Weihbrunnen m.
Ιταλ.: phiale f.
Ρουμ.: fială f.
Βουλγ. (κυριλλ.): фонтан м.
Βουλγ. (λατ.): fontan m.
Ρωσ. (κυριλλ.): фиал м.; чаша ж.
Ρωσ. (λατ.): fial m.; čaša ž.
Σερβ. (κυριλλ.): фијала ж.
Σερβ. (λατ.): fijala ž.

φιαλοστόμιο(ν) → κόσμημα: **φιαλοστόμιο(ν)**

φίλντισι → **ελεφαντόδοντο**

φλέβες (μαρμάρου) θ. πλ.· **νερά (μαρμάρου)** ου. πλ. (εικ. 449-450)
Αγγλ.: veining
Αλβ.: damarë m. sh.; vena f. sh.
Γαλλ.: veines f. pl.
Γερμ.: Äderung f.
Ιταλ.: venatura f.
Ρουμ.: vine (ale marmurei) f. pl.; nervuri (ale marmurei) f. pl.
Βουλγ. (κυριλλ.): жилки (на мрамор) ж. мн.
Βουλγ. (λατ.): žilki (na mramor) ž. mn.
Ρωσ. (κυριλλ.): прожилки (в мраморе) ж. мн.
Ρωσ. (λατ.): prožilki (v mramore) ž. mn.
Σερβ. (κυριλλ.): нервура мермера ж.
Σερβ. (λατ.): nervura mermera ž.

φοίνικας$_1$ α. & **φοίνιξ$_1$** α. (εικ. 814)
Αγγλ.: phoenix
Αλβ.: feniks m.
Γαλλ.: phénix m.; phœnix m.
Γερμ.: Phönix m.
Ιταλ.: fenice f.
Ρουμ.: fenix m.
Βουλγ. (κυριλλ.): феникс м.
Βουλγ. (λατ.): feniks m.
Ρωσ. (κυριλλ.): феникс м.
Ρωσ. (λατ.): fenix m.
Σερβ. (κυριλλ.): феникс м.
Σερβ. (λατ.): feniks m.

φοίνικας$_2$ → κόσμημα: **φοίνικας$_2$**

φοινικόδενδρο(ν) → κόσμημα: **φοίνικας$_2$**

φοινικόδεντρο → κόσμημα: **φοίνικας$_2$**

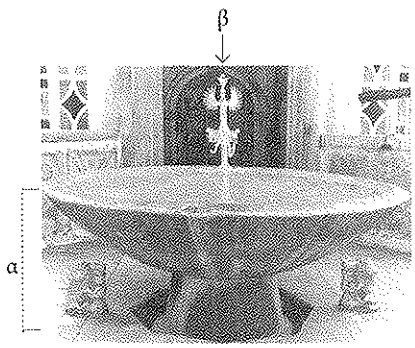

Εικόνα / Figure 812
Φιάλη (α) με *στροβίλιο* (β). Άγιον Όρος, Μονή Μεγίστης Λαύρας, 1060 (ΛΗΨΗ: Ν. Τομπάζης, ΕΑΜΕ).
Phiale (α) with *"strobilion"* (β). Mount Athos, Great Lavra Monastery, 1060 (Photo: N. Tobazis, EAME).

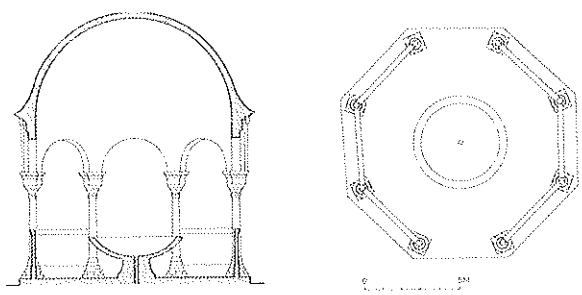

Εικόνα / Figure 813
Φιάλη, τομή και κάτοψη. Άθως, Μονή Μεγίστης Λαύρας, 1060 (κατά Ορλάνδο 1958α, εικ. 122, ανασχεδίαση).
Phiale, section and ground plan. Athos, Great Lavra Monastery, 1060 (redrawn after Ορλάνδος 1958α, fig. 122).

Εικόνα / Figure 814
Φοίνικας$_1$, σχέδιο από τμήμα ψηφιδωτού. Βατικανό, παλαιός ναός Αγίου Πέτρου, αψίδα, 1198-1216. Museo di Roma (MMK).
Phoenix, reconstruction from a mosaic section. Vatican, Old Church of St Peter, apse, 1198-1216. Museo di Roma (MMK).

φοίνιξ$_{1\text{-}2}$ → **φοίνικας**$_{1\text{-}2}$

φολιδωτό(ν) κόσμημα*

φονιάς → **ζεματίστρα**

φορμηδόν τεθειμένη πλίνθος → **πλίνθος τεθειμένη φορμηδόν**

φορμηδόν τεθειμένος λίθος → **λίθος τεθειμένος φορμηδόν**

φόρο(ν) → **φόρος**

φόρος α.˙ **φόρο(ν)** ου.[348] (εικ. 815)
Αγγλ.: forum
Αλβ.: forum m.
Γαλλ.: forum m.
Γερμ.: Forum n.
Ιταλ.: Foro m.
Ρουμ.: for n.; forum
Βουλγ. (κυριλλ.): форум м.
Βουλγ. (λατ.): forum m.
Ρωσ. (κυριλλ.): форум м.
Ρωσ. (λατ.): forum m.
Σερβ. (κυριλλ.): форум м.
Σερβ. (λατ.): forum m.

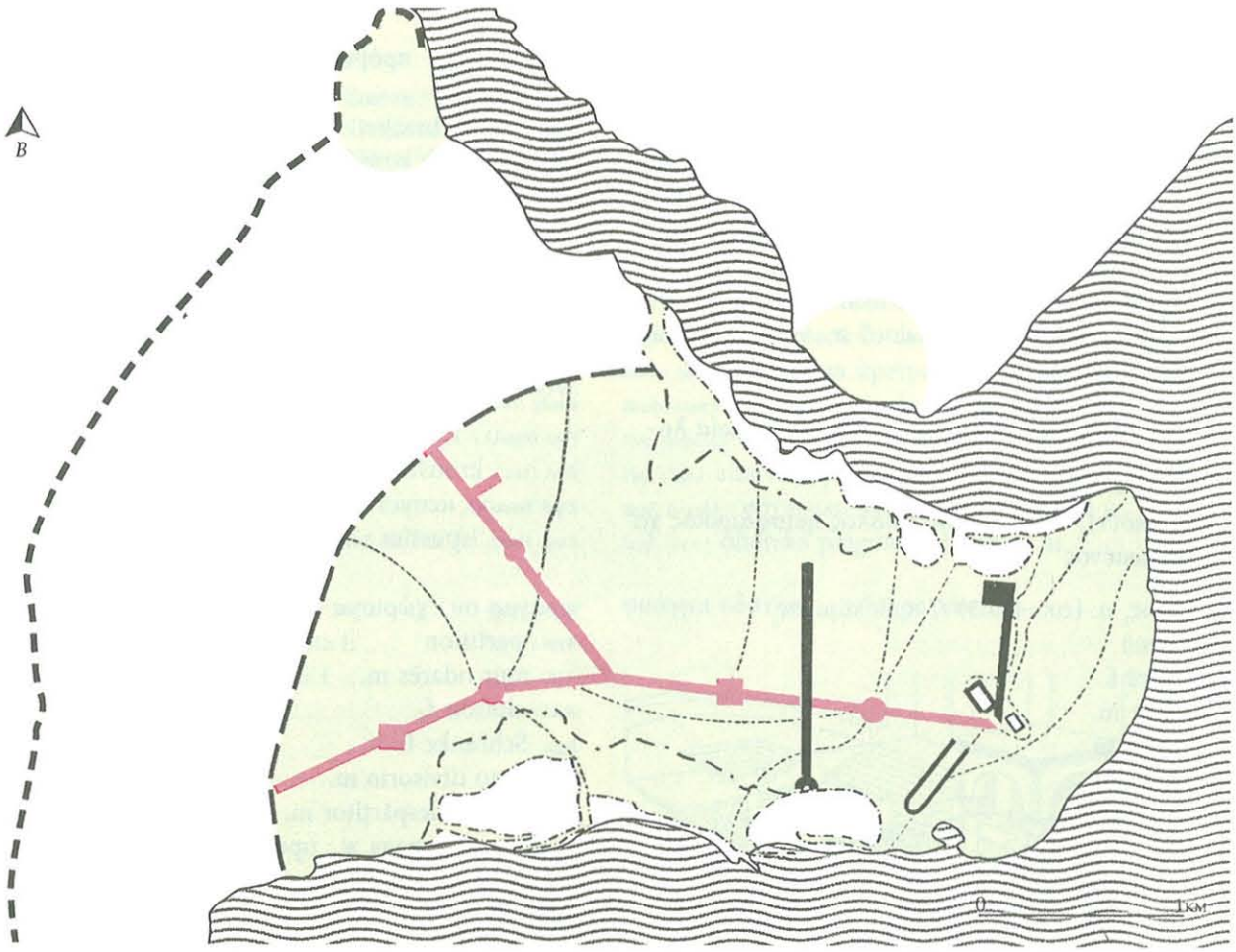

Εικόνα / Figure 815
Η *Μέση Οδός* και τα *φόρα* της Κωνσταντινούπολης, κάτοψη (ΠΠ, κατά Notitia και Mango 1985).
The *Mese* and *fora* of Constantinople, ground plan (ΠΠ, according to Notitia and Mango 1985).

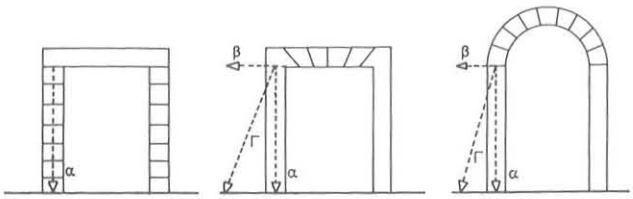

Εικόνα / Figure 816
Φορτία και *ωθήσεις*. 1. Σε υπέρθυρο: *κατακόρυφο φορτίο* (α) 2. Σε επίπεδο τόξο (κλειδωτό): *κατακόρυφο φορτίο* (α) *ώθηση* (β) *πλάγια ώθηση* (Γ). 3. Σε τόξο (κλειδωτό): κατακόρυφο *φορτίο* (α), *ώθηση* (β), *πλάγια ώθηση* (Γ) (ΜΜΚ).
Load and *thrusts*. 1. On lintel: *vertical load* (α). 2. On flat arch: *vertical load* (α), *thrust* (β), *side thrust* (Γ) 3. On true arch: *vertical load* (α), *thrust* (β), *diagonal thrust* (Γ) (ΜΜΚ).

φορτίο(ν) (κατακόρυφο(ν)) ου. (εικ. 816.1α,2α,3α)
Αγγλ.: (vertical) load; (vertical) charge
Αλβ.: ngarkesë (vertikale) f.
Γαλλ.: charge f.
Γερμ.: (vertikale) Auflast f.; Vertikallast f.; Auflagerdruck m.
Ιταλ.: carico m.
Ρουμ.: sarcină verticală f.
Βουλγ. (κυριλλ.): товар м.; натоварване ср.
Βουλγ. (λατ.): tovar m.; natovarvane sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґруз м.; тяжесть ж.; вертикальная наґрузка ж.
Ρωσ. (λατ.): gruz m.; tjažest′ ž.; vertikal′naja nagruzka ž.
Σερβ. (κυριλλ.): оптерећење (вертикално) ср.; вертикална сила ж.; притисак м.
Σερβ. (λατ.): opterećenje (vertikalno) sr.; vertikalna sila ž.; pritisak m.

φουρνικό(ν)$_1$ → τρούλ(λ)ος: **ασπίδα (με ενιαία λοφία)**

φουρνικό(ν)$_2$ → τρούλ(λ)ος: **θόλος ημισφαιρικός χαμηλωμένος**

φούρνος$_1$ α. (εικ. 412.3) // πρβ. *κάμινος$_1$*
Αγγλ.: oven
Αλβ.: furrë f.
Γαλλ.: four m.
Γερμ.: Ofen m.
Ιταλ.: forno m.
Ρουμ.: cuptor n.
Βουλγ. (κυριλλ.): пещ ж.
Βουλγ. (λατ.): pešt ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): печь ж.
Ρωσ. (λατ.): peč′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): пећ ж; фуруна ж.
Σερβ. (λατ.): peć ž; furuna ž.

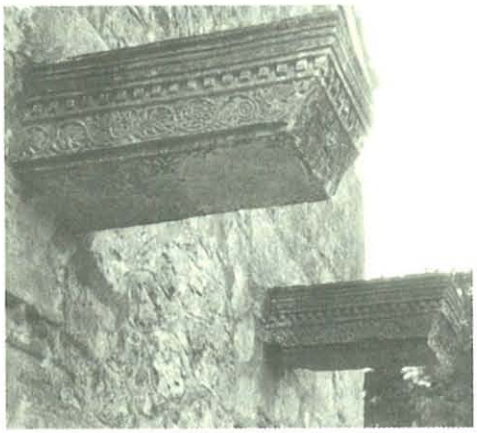

Εικόνα / Figure 817
Φουρούσια. Βοιωτία, Σκριπού, Κοίμηση της Θεοτόκου, βόρειο προστώο, 873-874 (ΛΗΨΗ: 1970).
Corbels. Boeotia, Skripou, Dormition of the Virgin, north porch, 873-874 (PHOTO: 1970).

φούρνος$_2$ → **κάμινος$_1$**

φουρούσι ου.· **πρόβολος** α.[349] (εικ. 817) // πρβ. *κιλλίβαντας*
Αγγλ.: corbel; bracket
Αλβ.: pajantë f.; konsol m.
Γαλλ.: corbeau m.
Γερμ.: Kragstein m.; Tragstein m.; Ankerstein m.; Konsole f.
Ιταλ.: mensola f. ; modiglione m.
Ρουμ.: consolă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): конзола ж.; подпора ж.
Βουλγ. (λατ.): konzola ž.; podpora ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): кронштейн м.; консоль ж.
Ρωσ. (λατ.): kronštein m.; konsol′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): испуст м.; конзола ж.
Σερβ. (λατ.): ispust m.; konzola ž.

φράγμα ου.· **χώρισμα** ου. (εικ. 819)
Αγγλ.: partition
Αλβ.: mur ndarës m.
Γαλλ.: cloison f.
Γερμ.: Schranke f.
Ιταλ.: setto divisorio m.
Ρουμ.: perete despărţitor m.
Βουλγ. (κυριλλ.): оґрада ж.; преґрада ж.
Βουλγ. (λατ.): ograda ž.; pregrada ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): оґрада ж.; преґрада ж.
Ρωσ. (λατ.): ograda ž.; pregrada ž.
Σερβ. (κυριλλ.): оґрада ж.; преґрада ж.
Σερβ. (λατ.): ograda ž.; pregrada ž.

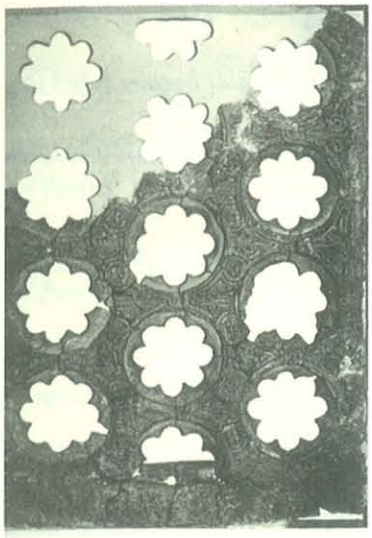

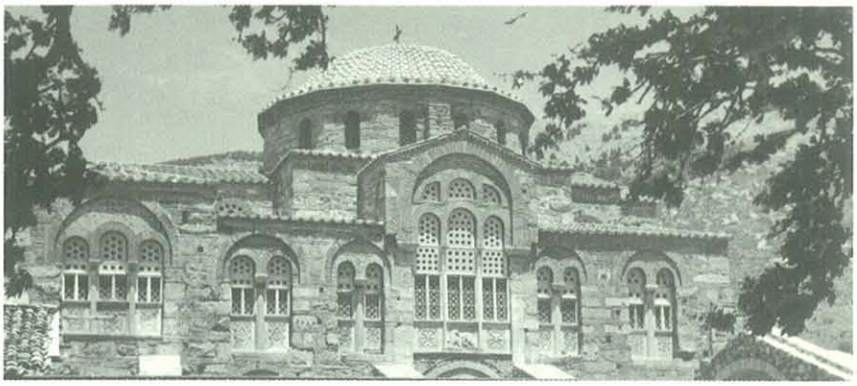

Εικόνα / Figure 818
Φράγμα διάτρητο (παραθύρου). Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, συλλογή γλυπτών στην Τράπεζα (1994). Με ανακατασκευασμένο το επάνω αριστερό τμήμα· δεξιά, καθολικό, νότια όψη, 1011 (ΛΗΨΗ: Σπ. Μελετζής).
Window *transenna*. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, sculpture collection in refectory (1994). With reconstructions at upper left. At right, katholikon, south façade, 1011 (PHOTO: S. Meletzis).

Εικόνα / Figure 819
Φράγμα παραθύρου. Μάνη, Οχιά, Άγιος Νικόλαος, νότια κεραία, β΄ τέταρτο 12ου αι. (ΛΗΨΗ: 1994).
Window *partition*. Mani, Ochia, St Nicholas, south cross arm, 2nd quarter of 12th c. (PHOTO 1994).

φράγμα διάτρητο ου.[350] (εικ. 818)
Αγγλ.: transenna
Αλβ.: transena f.; pllakë e punuar me azhur f.
Γαλλ.: transenne f.
Γερμ.: Transenna f.
Ιταλ.: transenna f.; lastra traforata f.
Ρουμ.: transenna; placă traforată f.
Βουλγ. (κυριλλ.): транзена ж.
Βουλγ. (λατ.): tranzena ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): трансенна ж.
Ρωσ. (λατ.): transenna ž.
Σερβ. (κυριλλ.): транзена ж.
Σερβ. (λατ.): tranzena ž.

φράγμα πρεσβυτερίου ου.· **κάγκελ(λ)α** ου. πλ.· **κάγκελ(λ)οι** α. πλ.· **κιγκλίδες** θ. πλ.[351] (εικ. 820) // πρβ. *τέμπλο(ν)*
Αγγλ.: chancel screen; cancelli pl.
Αλβ.: rrethimi i presbiterit m.; kangjella të altarit f. sh.
Γαλλ.: chancel m.; clôture de choeur f.
Γερμ.: Bemaschranke f.; Chorschranken f. pl.; Cancelli m. pl.
Ιταλ.: cancellum m.; recinzione presbiteriale f.
Ρουμ.: cancel n.; placă de cancelli f.
Βουλγ. (κυριλλ.): олтарна преграда ж.; канцел м.
Βουλγ. (λατ.): oltarna pregrada ž.; kancel m.
Ρωσ. (κυριλλ.): алтарная преграда ж.; темплон м.
Ρωσ. (λατ.): altarnaja pregrada ž.; templon m.
Σερβ. (κυριλλ.): олтарска преграда ж.; канцел м.
Σερβ. (λατ.): oltarska pregrada ž.; kancel m.

φράγμα υδάτων → **υδατοφράκτης**

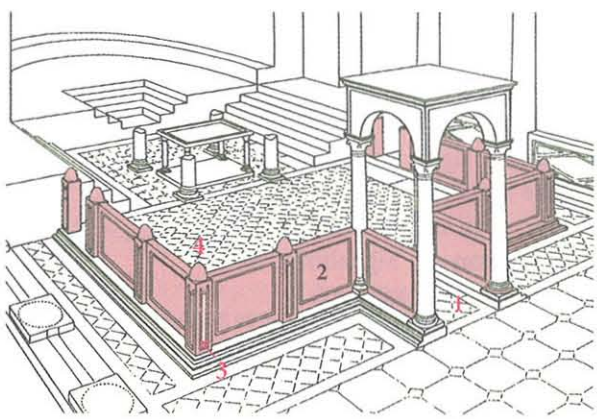

Εικόνα / Figure 820
Φράγμα πρεσβυτερίου, προοπτική αναπαράσταση. Φθιώτιδες Θήβες, Βασιλική Β, τέλος 5ου αι. (Ορλάνδος 1954, εικ. 497).
1. *ωραία πύλη* 2. *θωράκιο* 3. *πεσσίσκος* 4. *μήλο*.
Chancel screen, perspective reconstruction. Phthiotic Thebes, Basilica B, end of 5th c. (Ορλάνδος 1954, fig. 497).
1. *sanctuary door* 2. *panel* 3. *pier* 4. *globe finial*.

Εικόνα / Figure 821
Φρούριο. Θράκη, Πύθιο, ανατολικός τομέας από ΝΑ, μετά το 1330 (ΛΗΨΗ: 1972, Λ. Μπούρα, ΕΑΜΕ).
Fortress. Thrace, Pythion, east section from SE, after 1330 (PHOTO: 1972, L. Boura, EAME).

φρέαρ → **πηγάδι**

φρεατοστόμιο(ν) → **στόμιο(ν) (πηγαδιού)**

φρούριο(ν) ου.· **πυργοκάστελ(λ)ο(ν)** ου.· **καστέλ(λ)ι(ον)$_2$** ου.[352] (εικ. 821) // πρβ. *οχύρωμα, κάστρο(ν)*
Αγγλ.: fortress
Αλβ.: fortesë f.; kala f.
Γαλλ.: forteresse f.
Γερμ.: Festung f.; Burg f.; Fort n.
Ιταλ.: forte m.; fortezza f.
Ρουμ.: fortăreață f.
Βουλγ. (κυριλλ.): крепост ж.; укрепление ср.; кастел м.
Βουλγ. (λατ.): krepost ž.; ukreplenie sr.; kastel m.
Ρωσ. (κυριλλ.): крепость ж.
Ρωσ. (λατ.): krepost′ ž.
Σερβ. (κυριλλ.): тврђава ж.; утврђење ср.
Σερβ. (λατ.): tvrđava ž.; utvrđenje sr.

φρυκτώριο(ν) ου.· **καμινοβίγλιο(ν)** ου.[353] // πρβ. *παρατηρητήριο(ν)*
Αγγλ.: beacon; signal tower
Αλβ.: kullë sinjalesh f.
Γαλλ.: tour à feu m.
Γερμ.: Feuerturm m.; Signalturm m.
Ιταλ.: torre di segnalazione f.
Ρουμ.: foișor de foc n.
Βουλγ. (κυριλλ.): сиґнална кула ж.
Βουλγ. (λατ.): signalna kula ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): сиґнальная башня ж.
Ρωσ. (λατ.): signal′naja bašnja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): сиґнална кула ж.
Σερβ. (λατ.): signalna kula ž.

φτερωτός δράκος με ουρά παγονιού → **δράκος φτερωτός με ουρά παγονιού**

φυλακείο(ν) → **φυλάκιο(ν)**

φυλακή → **ειρκτή**

φυλάκιο(ν) ου.· **φυλακείο(ν)** ου.
Αγγλ.: guard house; guard post; patrol station
Αλβ.: truproje f.
Γαλλ.: corps de garde m.; poste de garde (f.)
Γερμ.: Wache f.
Ιταλ.: corpo di guardia m.; posto di guardia m.
Ρουμ.: corp de gardă n.; post de gardă n.
Βουλγ. (κυριλλ.): караулка ж.; сґрада за охрана ж.; караулно помещение ср.
Βουλγ. (λατ.): karaulka ž.; sgrada za ochrana ž.; karaulno pomeštenie sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): караульное помещение ср.
Ρωσ. (λατ.): karaul′noe pomeščenie sr.
Σερβ. (κυριλλ.): стражарница ж.
Σερβ. (λατ.): stražarnica ž.

φύλλο(ν) αμπέλου → κόσμημα: **φύλλο(ν) αμπέλου**

φύλλο(ν) κισσού → κόσμημα: **φύλλο(ν) κισσού**

φύλλο(ν) περγαμηνό(ν) → κόσμημα: **φύλλο(ν) υδρόβιο(ν)**

φύλλο(ν) υδρόβιο(ν) → κόσμημα: **φύλλο(ν) υδρόβιο(ν)**

φυλλοφόρο(ν) προσωπείο(ν) → **κιονόκρανο(ν) με φυλλοφόρα προσωπεία**

φυλλοφόρος σταυρός*

φυτικό(ν) κόσμημα*

φυτικό(ν) πλέγμα καμπυλόγραμμο(ν) → κόσμημα: **γ(κ)ιρλάντα**

φωταγωγός$_1$ (βασιλικής) α. (εικ. 822)
Αγγλ.: clerestory; clearstory
Αλβ.: pus drite (e bazilikës) m.
Γαλλ.: clair-étage m.; claire-voie f.; clere-story clearstory m.
Γερμ.: Lichtgaden m.; Obergaden m.
Ιταλ.: cleristorio m.; finestrato superiore m.
Ρουμ.: golurile navei centrale deschise deasupra acoperişurilor colateralelor n. pl.
Βουλγ. (κυριλλ.): клесторий м.; прозорци за базиликално осветление м. мн.
Βουλγ. (λατ.): klestorij m.; prozorci za bazilikalno osvetlenie m. mn.
Ρωσ. (κυριλλ.): клеристорий м.
Ρωσ. (λατ.): kleristorij m.
Σερβ. (κυριλλ.): прозори средњеґ брода базилике м. мн.; надсветло ср.
Σερβ. (λατ.): prozori srednjeg broda bazilike m. mn.; nadsvetlo sr.

φωταγωγός$_2$ (κατακόμβης) α.
Αγγλ.: lucernarium; luminarium; light well
Αλβ.: pus drite (e katakombës) m.
Γαλλ.: lucernarium m.; luminarium m.; puits de lumière m.
Γερμ.: Lucernarium n.; Luminarium n.; Luft- und Lichtschacht (der Katakomben) m.
Ιταλ.: lucernaio m.
Ρουμ.: lucernarium; luminarium
Βουλγ. (κυριλλ.): луминарий м.; осветителна шахта (в катакомби) ж.
Βουλγ. (λατ.): luminarij m.; osvetitelna šachta (v katakombi) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): световой проём для освещения катакомб м.
Ρωσ. (λατ.): svetovoj proëm dlja osveščenija katakomb m.
Σερβ. (κυριλλ.): луцернаријум м.; отвор за осветљавање катакомбе м.
Σερβ. (λατ.): lucernarijum m.; otvor za osvetljavanje katakombe m.

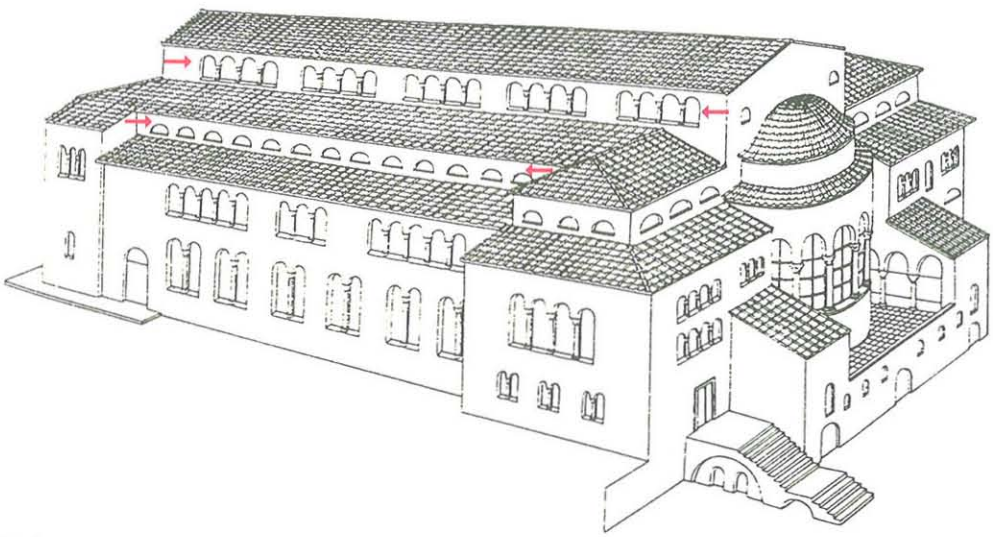

Εικόνα / Figure 822
Φωταγωγός$_1$ ξυλόστεγης βασιλικής, προοπτική αναπαράσταση. Θεσσαλονίκη, Άγιος Δημήτριος, γύρω στα μέσα του 5ου αι. (Krautheimer 1975, εικ. 79).
Clerestory of timber-roofed basilica, perspective reconstruction. Thessalonike, St Demetrios, ca. mid 5th c. (Krautheimer 1975, fig. 79).

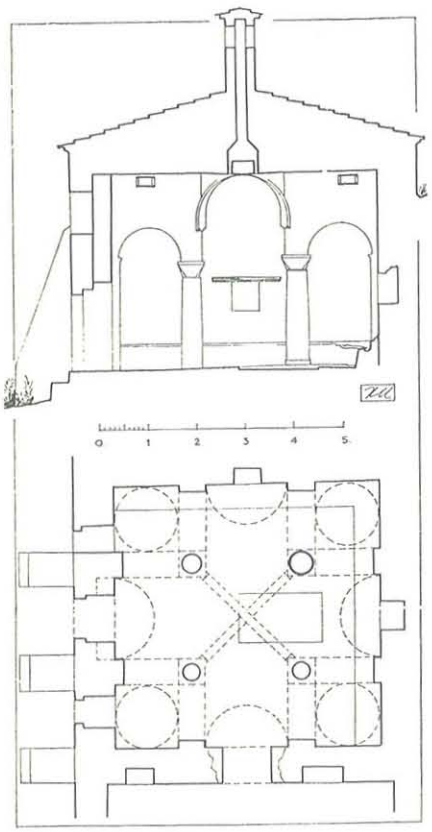

Εικόνα / Figure 823
Φωτάναμμα, τομή και κάτοψη. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, α΄ μισό 11ου αι. (Μπούρας 1965, 13, σχέδ. 5).
Calefactorium, section and ground plan. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, 1st half of 11th c. (Μπούρας 1965, 13, drawing 5).

φωτάναμμα ου.[354] (εικ. 823-824)
Αγγλ.: calefactorium; warming house
Αλβ.: kalefaktorium m.
Γαλλ.: calefactorium m.; chauffoir m.
Γερμ.: Calefactorium n.
Ιταλ.: calefactorium m.
Ρουμ.: calefactorium
Βουλγ. (κυριλλ.): калефакторий м.; отоплителнo помещение ср.
Βουλγ. (λατ.): kalefaktorij m.; otoplitelno pomeštenie sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): отопительное помещение ср.
Ρωσ. (λατ.): otopitel'noe pomeščenie sr.
Σερβ. (κυριλλ.): просторија за ґрејање ж.
Σερβ. (λατ.): prostorija za grejanje ž.

φωτιστήριο(ν) → **βαπτιστήριο(ν)**

φωτιστική θυρίδα*

Εικόνα / Figure 824
Φωτάναμμα. Βοιωτία, Μονή Οσίου Λουκά, α΄ μισό 11ου αι. (Λήψη: 1995). Μετά την αναστήλωση.
Colefactorium. Boeotia, Hosios Loukas Monastery, 1st half of 11th c. (Photo: 1995). After the restoration.

X

χαλίκι ου.· **χοντροχάλικο** ου.· **τρόχαλο** ου.
Αγγλ.: gravel
Αλβ.: çakëll m.
Γαλλ.: caillou m.
Γερμ.: Schotterstein m.
Ιταλ.: scapolo m.; ciottolo m.; brecciolino m.
Ρουμ.: pietriş n.
Βουλγ. (κυριλλ.): камъче ср.; чакъл м.
Βουλγ. (λατ.): kamŭče sr.; čakŭl m.
Ρωσ. (κυριλλ.): камушек м.
Ρωσ. (λατ.): kamušek m.
Σερβ. (κυριλλ.): шљунак м.
Σερβ. (λατ.): šljunak m.

χαλικόστρωτο(ν) δάπεδο(ν)*

χαλκείο(ν) ου.· **χαλκουργείο(ν)** ου.· **χαλκωματάδικο** ου.
Αγγλ.: coppersmith's workshop
Αλβ.: punishte bakri f.; bakërpunues m.
Γαλλ.: atelier de chaudronnier m.
Γερμ.: Kupferschmiede f.
Ιταλ.: officina del ramaio f.; officina del calderaio f.
Ρουμ.: atelier pentru prelucrarea aramei n.; cazangerie f.; căldărărie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): медникарска работилница ж.
Βουλγ. (λατ.): mednikarska rabotilnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): медная мастерская ж.; мастерская медника ж.
Ρωσ. (λατ.): mednaja masterskaja ž.; masterskaja mednika ž.
Σερβ. (κυριλλ.): радионица за израду бакрача ж.; казанџијска радионица ж.
Σερβ. (λατ.): radionica za izradu bakrača ž.; kazandžijska radionica ž.

χαλκοκασσίτερος → **κρατέρωμα**

χαλκός α.
Αγγλ.: copper
Αλβ.: bakër m.
Γαλλ.: cuivre m.
Γερμ.: Kupfer n.
Ιταλ.: rame m.
Ρουμ.: aramă f.; cupru n.
Βουλγ. (κυριλλ.): мед ж.
Βουλγ. (λατ.): med ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): медь ж.
Ρωσ. (λατ.): med' ž.
Σερβ. (κυριλλ.): бакар м.
Σερβ. (λατ.): bakar m.

χαλκουργείο(ν) → **χαλκείο(ν)**

χαλκωματάδικο → **χαλκείο(ν)**

χαμηλό(ν) ανάγλυφο(ν) → **ανάγλυφο(ν) πρόστυπο(ν)**

χαμηλωμένη καμάρα*

χαμηλωμένο(ν) τόξο(ν)*

χαμηλωμένος ημισφαιρικός θόλος → **τρούλ(λ)ος: θόλος ημισφαιρικός χαμηλωμένος**

χάνι → **πανδοχείο(ν)**

χάραγμα ου.· **ακιδογράφημα** ου.[355] (εικ.825)
Αγγλ.: graffito
Αλβ.: grafito m.; teknikë me inçizim f.
Γαλλ.: graffito m.
Γερμ.: Graffito n.
Ιταλ.: graffito m.
Ρουμ.: graffito n.
Βουλγ. (κυριλλ.): ґрафит м.
Βουλγ. (λατ.): grafit m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ґраффити ср. мн.
Ρωσ. (λατ.): graffiti sr. mn.
Σερβ. (κυριλλ.): ґрафити м. мн.
Σερβ. (λατ.): grafiti m. mn.

Εικόνα / Figure 825
Χάραγμα γαλέρας, περίπου 16ος αι. Αττική, Μονή Οσίου Μελετίου, καθολικό, νάρθηκας, τέλος 11ου αι. (ΛΗΨΗ: 1996).
Graffito of a galley, ca. 16th. Attica, Hosios Meletios Monastery, katholikon, narthex, late 11th c. (ΡΗΟΤΟ: 1996).

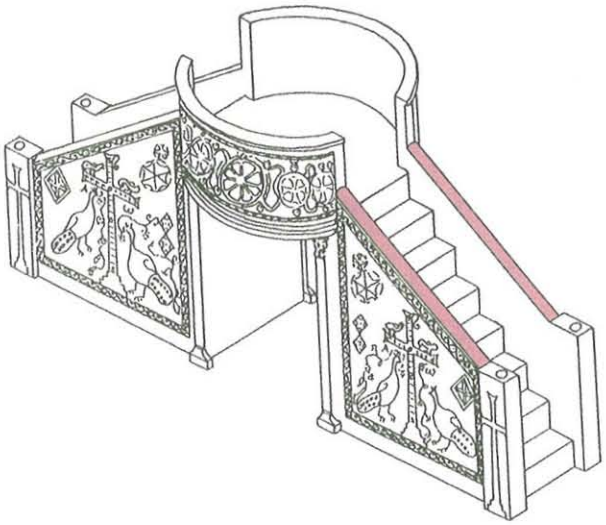

Εικόνα / Figure 826
Χειρολαβή κλίμακας άμβωνα, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Πάρος, Βασιλική Τριών Εκκλησιών, α΄ μισό 6ου αι. (Ορλάνδος 1969, εικ. 22).
Handrail of ambo staircase, isometric reconstruction. Paros, Basilica of the Three Churches, 1st half of 6th c. (Ορλάνδος 1969, fig. 22).

χειρολαβή θ. (εικ. 826)
Αγγλ.: handrail
Αλβ.: korimano m.; mbështetëse duarsh f.
Γαλλ.: main courante f.
Γερμ.: Handlauf m.
Ιταλ.: corrimano m.; mancorrente m.
Ρουμ.: mână curentă f.
Βουλγ. (κυριλλ.): перило ср.; ръкохватка ж.
Βουλγ. (λατ.): perilo sr.; rŭkochvatka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): перила ср. мн.
Ρωσ. (λατ.): perila sr. mn.
Σερβ. (κυριλλ.): рукохват м.
Σερβ. (λατ.): rukohvat m.

χλιαρό(ν) → **χλιαροψύχριο(ν)**

χλιαροψύχριο(ν) ου.· **χλιαρό(ν)** ου.· **μέσος οίκος** α.[356] (εικ. 827, 832.4)
Αγγλ.: tepidarium
Αλβ.: tepidarium m.
Γαλλ.: tepidarium m.
Γερμ.: Tepidarium n.; Laubad n.
Ιταλ.: tepidarium m.; tepidario m.
Ρουμ.: tepidarium
Βουλγ. (κυριλλ.): тепидарий м.
Βουλγ. (λατ.): tepidarij m.
Ρωσ. (κυριλλ.): тепидарий м.
Ρωσ. (λατ.): tepidarij m.
Σερβ. (κυριλλ.): тепидаријум м.
Σερβ. (λατ.): tepidarijum m.

χοντροχάλικο → **χαλίκι**

χορήγι → **ασβέστης**

χορός α.· **χοροστάσι(ον)** ου. (εικ. 828)
Αγγλ.: choir
Αλβ.: kor m.
Γαλλ.: chœur m.
Γερμ.: Choros m.; Chor m.
Ιταλ.: coro m.
Ρουμ.: cor n.
Βουλγ. (κυριλλ.): хор м.; хорова част (на църква) ж.
Βουλγ. (λατ.): chor m.; chorova čast (na cŭrkva) ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): хор м.; певница ж.
Ρωσ. (λατ.): chor m.; pevnica ž.
Σερβ. (κυριλλ.): певница ж.
Σερβ. (λατ.): pevnica ž.

χοροστάσι(ον) → **χορός**

χρίσμα ου.· **μονόγραμμα Χριστού** ου.· **χριστόγραμμα** ου.[357] (εικ. 829)
Αγγλ.: crux monogrammatica; signum Christi; christogram; monogram of Christ; chrismon
Αλβ.: krismë m.; Kristogram m.
Γαλλ.: chrisme m.; christogramme m.
Γερμ.: Christusmonogramm n.; Christogramm n.
Ιταλ.: monogramma cristologico m.
Ρουμ.: hrismă f.; hristogramă f.; monograma lui Hristos f.

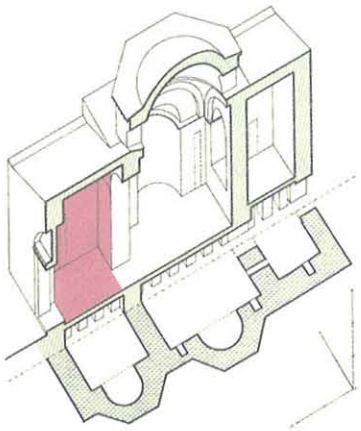

Εικόνα / Figure 827
Χλιαροψύχριο λουτρού, αξονομετρική ισομετρική αναπαράσταση. Αττική, μονή Καισαριανής, περίπου 1100 (ΣΒΜ).
Tepidarium of bath, isometric reconstruction. Attica, Kaisariane Monastery, ca. 1100 (ΣΒΜ).

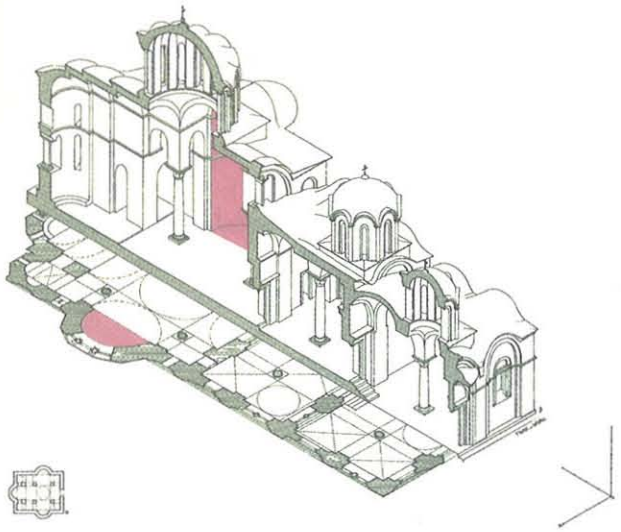

Εικόνα / Figure 828
Χορός σε ναό σταυροειδή εγγεγραμμένο με τρούλο – αγιορείτικο τύπο, αξονομετρική ισομετρική τομή. Άθως, Μονή Χελανδαρίου, καθολικό, τέλος 13ου αι.
(ΠΜΚ-ΜΜΚ, κατά Sevastianov στο Millet 1916).
Choir in cross-in-square church – athonite type, isometric section. Athos, Hilandar Monastery, katholikon, late 13th c.
(ΠΜΚ-ΜΜΚ, after Sevastinov in Millet 1916).

Εικόνα / Figure 829
Μονόγραμμα του Χριστού σε επαναχρησιμοποιημένη μαρμάρινη σαρκοφάγο, τέλος 4ου αι. Κωνσταντινούπολη, Αρχαιολογικό Μουσείο, αρ. ευρ. 5798 (ΛΗΨΗ: 1985).
Monogram of Christ on re-used marble sarcophagus, late 4th c. Constantinople, Archaeological Museum, inv. no. 5798 (Photo: 1985).

Βουλγ. (κυριλλ.): хризма ж.; Христов моногрaм м.; христограма ж.
Βουλγ. (λατ.): chrizma ž.; Christov monogram m.; christograma ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): Хризма ж.; моногрaмма Христа ж.
Ρωσ. (λατ.): Chrizma ž.; monogramma Christa ž.
Σερβ. (κυριλλ.): Христов моногрaм м.
Σερβ. (λατ.): Hristov monogram m.

χρισμάριο(ν) ου.[358]
Αγγλ.: chrismarion; consignatorium
Αλβ.: krismarion m.
Γαλλ.: chrismarion m.; consignatorium m.
Γερμ.: Chrismarion n.; Consignatorium n.
Ιταλ.: consignatorium m.
Ρουμ.: hrismarion; consignatorium
Βουλγ. (κυριλλ.): хризмарий м.; консиґнаторий м.
Βουλγ. (λατ.): chrizmarij m.; konsignatorij m.
Ρωσ. (κυριλλ.): хризмарий м.
Ρωσ. (λατ.): chrizmarij m.
Σερβ. (κυριλλ.): хризмариј м.
Σερβ. (λατ.): hrizmarij m.

χριστόγραμμα → **χρίσμα**

χρυσάφι → **χρυσός**

χρυσός α.˙ **χρυσάφι** ου.
Αγγλ.: gold
Αλβ.: ar m.
Γαλλ.: or m.
Γερμ.: Gold n.
Ιταλ.: oro m.
Ρουμ.: aur n.
Βουλγ. (κυριλλ.): злато ср.
Βουλγ. (λατ.): zlato sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): золото ср.
Ρωσ. (λατ.): zoloto sr.
Σερβ. (κυριλλ.): злато ср.
Σερβ. (λατ.): zlato sr.

χρυσοχοείο(ν) ου.
Αγγλ.: goldsmith's workshop
Αλβ.: argjendari f.
Γαλλ.: atelier d'orfèvre m.
Γερμ.: Goldschmiede f.
Ιταλ.: oreficeria f.
Ρουμ.: atelier de orfevrărie n.
Βουλγ. (κυριλλ.): златарска работилница ж.
Βουλγ. (λατ.): zlatarska rabotilnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): ювелирная мастерская ж.; мастерская золотых дел мастера ж.
Ρωσ. (λατ.): juvelirnaja masterskaja ž.; masterskaja zolotych del mastera ž.
Σερβ. (κυριλλ.): златарска радионица ж.
Σερβ. (λατ.): zlatarska radionica ž.

χυτή τοιχοδομία*

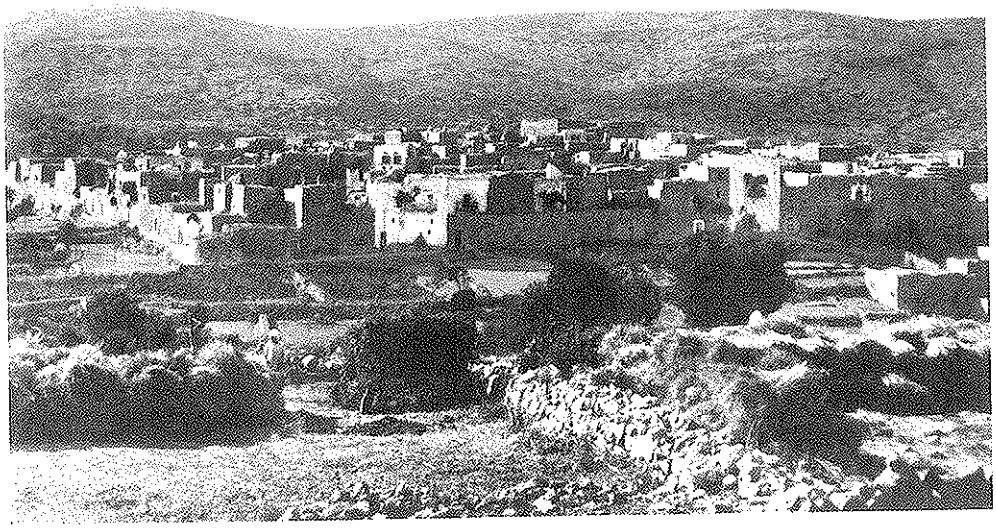

Εικόνα / Figure 830
Μεσαιωνικό *χωριό*. Χίος, Πυργί (Λήψη: 1940, Π. Παπαχατζηδάκης, ΕΑΜΕ).
Medieval *village*. Chios, Pyrgi, (Photo: 1940, P. Papachatzidakis, EAME).

χυτήριο(ν) ου.
Αγγλ.: foundry
Αλβ.: fonderi f.
Γαλλ.: fonderie f.
Γερμ.: Gießerei f.; Gießehütte f.
Ιταλ.: fonderia f.
Ρουμ.: turnătorie f.
Βουλγ. (κυριλλ.): леярна ж.; леярница ж.
Βουλγ. (λατ.): lejarna ž.; lejarnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): литейная ж.; литейная мастерская ж.
Ρωσ. (λατ.): litejnaja ž.; litejnaja masterskaja ž.
Σερβ. (κυριλλ.): ливница ж.
Σερβ. (λατ.): livnica ž.

χώμα πατημένο → δάπεδο από χώμα πατημένο

χωνευτήρι(ον) → θάλασσα

χωριό ου.˙ χωρίο(ν) ου. (εικ. 830)
Αγγλ.: village
Αλβ.: fshat m.
Γαλλ.: village m.
Γερμ.: Dorf n.
Ιταλ.: villaggio m.
Ρουμ.: sat n.
Βουλγ. (κυριλλ.): село cp.
Βουλγ. (λατ.): selo sr.
Ρωσ. (κυριλλ.): село cp.
Ρωσ. (λατ.): selo sr.
Σερβ. (κυριλλ.): село cp.
Σερβ. (λατ.): selo sr.

χωρίον → χωριό

χώρισμα → φράγμα

χώρος περίκλειστος (ναού / μονής) → περίβολος (ναού / μονής)

Ψ

ψαθωτό(ν) κόσμημα*

ψαμμίτης → **αμμόλιθος**

ψαμμόλιθος → **αμμόλιθος**

ψαροκόκ(κ)αλο → κόσμημα: **ιχθυάκανθα**

ψευδοαέτωμα ου. (εικ. 831)
Αγγλ.: false gable
Αλβ.: pseudofronton m.
Γαλλ.: gable (gâble) m.
Γερμ.: Blendgiebel m.; Ziergiebel m.
Ιταλ.: pseudofrontone m.
Ρουμ.: pinion fals n.
Βουλγ. (κυριλλ.): лъжлив фронтон м.
Βουλγ. (λατ.): lŭžliv fronton m.
Ρωσ. (κυριλλ.): ложный фронтон м.
Ρωσ. (λατ.): ložnyj fronton m.
Σερβ. (κυριλλ.): лажни забат м.
Σερβ. (λατ.): lažni zabat m.

ψευδοϊσόδομο(ν) ορθογώνιο(ν) σύστημα δομής → τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ψευδοϊσόδομο(ν)**

ψευδοκουφικά → **κόσμημα ψευδοκουφικό(ν)**

ψευδοκουφικό(ν) κόσμημα*

ψευδοπλινθοπερίβλητο(ν) σύστημα δομής → τοιχοδομία: **σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν)**

ψευδοπλινθοπερίκλειστο(ν) σύστημα δομής → τοιχοδομία: **σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν)**

ψηφίδα θ. & **ψηφίς** θ.· **αβακίσκος** α.
Αγγλ.: tessera; tessella; mosaic cube
Αλβ.: teselë f.; kubik mozaiku m.
Γαλλ.: tesselle f.; tesserre f.; tessera f.; tessella f.
Γερμ.: Tessella f.; Tessera f.; Mosaikwürfel m.
Ιταλ.: tessera f.; tessella f.
Ρουμ.: tessera f.
Βουλγ. (κυριλλ.): тесер м.
Βουλγ. (λατ.): teser m.
Ρωσ. (κυριλλ.): кубик (мозаики) м.; тессера ж.
Ρωσ. (λατ.): kubik (mozaiki) m.; tessera ž.
Σερβ. (κυριλλ.): коцка ж.; коцкица (мозаична) ж.
Σερβ. (λατ.): kocka ž.; kockica (mozaična) ž.

ψηφιδωτή διακόσμηση → **διάκοσμος ψηφιδωτός**

ψηφιδωτό(ν) ου.· **μωσαϊκό(ν)** ου. // πρβ. *διάκοσμος ψηφιδωτός*
Αγγλ.: mosaic
Αλβ.: mozaik m.
Γαλλ.: mosaïque f.
Γερμ.: Mosaik n.
Ιταλ.: mosaico m.
Ρουμ.: mozaic n.
Βουλγ. (κυριλλ.): мозайка ж.
Βουλγ. (λατ.): mozajka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): мозаика ж.
Ρωσ. (λατ.): mozaika ž.
Σερβ. (κυριλλ.): мозаик м.
Σερβ. (λατ.): mozaik m.

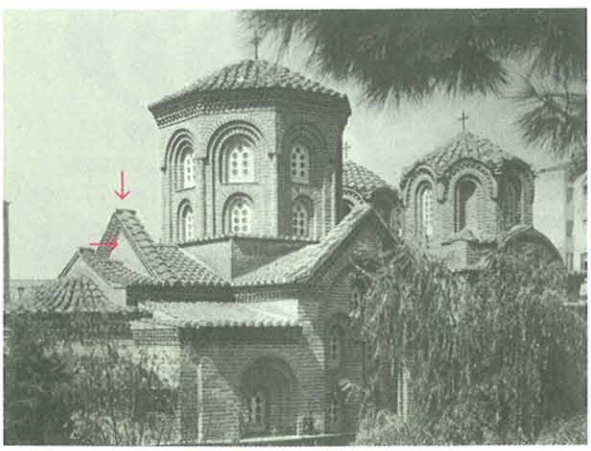

Εικόνα / Figure 831
Ψευδοαέτωμα. Θεσσαλονίκη, Παναγία των Χαλκέων, άποψη από ΒΑ, 1028 (ΛΗΨΗ: 1937, Π. Παπαχατζηδάκης, ΜΜΠ).
False gable. Thessalonike, Virgin ton Chalkeon, view from NE, 1028 (PHOTO: 1937, P. Papachatzidakis, MMΠ).

ψηφιδωτό(ν) δάπεδο(ν)*

ψηφιδωτό(ν) εντοίχιο(ν) ου.˙ ψηφιδωτό(ν) επιτοίχιο(ν) ου. (εικ. 835) // πρβ. *διάκοσμος ψηφιδωτός*
Αγγλ.: wall mosaic
Αλβ.: mozaik mural m.
Γαλλ.: mosaïque murale f.; mosaïque pariétale f.
Γερμ.: Wandmosaik n.
Ιταλ.: mosaico parietale m.
Ρουμ.: mozaic parietal n.
Βουλγ. (κυριλλ.): стенна мозайка ж.
Βουλγ. (λατ.): stenna mozajka ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): настенная мозаика ж.
Ρωσ. (λατ.): nastennaja mozaika ž.
Σερβ. (κυριλλ.): зидни мозаик м.
Σερβ. (λατ.): zidni mozaik m.

ψηφιδωτό(ν) επιτοίχιο(ν) → ψηφιδωτό(ν) εντοίχιο(ν)

ψηφιδωτός διάκοσμος*

ψηφίς → ψηφίδα

ψιαθωτό(ν) κόσμημα → κόσμημα ψαθωτό(ν)

ψυχρό(ν) → ψυχρολούσιο(ν)

ψυχρολούσιο(ν) ου.˙ ψυχρό(ν) ου.˙ κρύο(ν) ου.˙ θόλος εξώτερος α.˙ έξω θόλος α.[359] (εικ. 832.3)
Αγγλ.: frigidarium
Αλβ.: frigjidarium m.; banjo e ftohtë f.
Γαλλ.: frigidarium m.
Γερμ.: Frigidarium n.; Kaltbad n.
Ιταλ.: frigidarium m.; frigidario m.
Ρουμ.: frigidarium
Βουλγ. (κυριλλ.): фриґидарий м.
Βουλγ. (λατ.): frigidarij m.
Ρωσ. (κυριλλ.): фриґидарий м.; холодные бани ж. мн.
Ρωσ. (λατ.): frigidarij m.; cholodnye bani ž. mn.
Σερβ. (κυριλλ.): фриґидаријум м.
Σερβ. (λατ.): frigidarijum m.

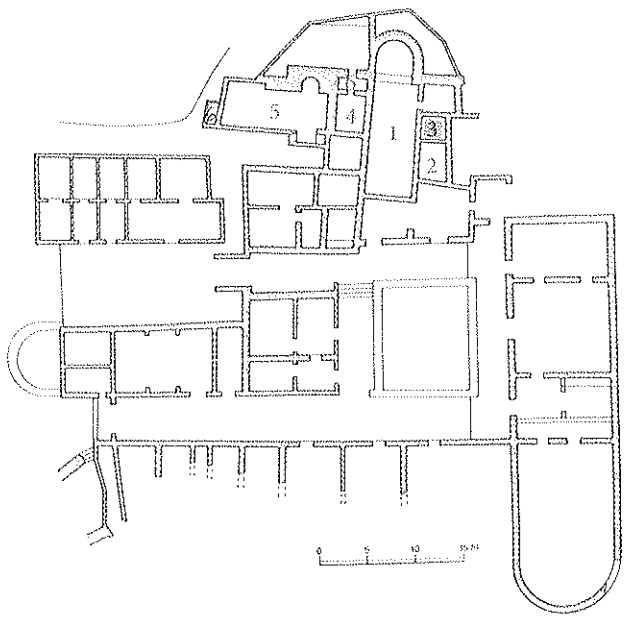

Εικόνα / Figure 832
Ψυχρολούσιο, στο *λουτρό* της οικίας Ευστολίου, κάτοψη. Κύπρος, Κούριο, 4ος αι. (Οδηγός Κουρίου 1987, εικ. 22, ανασχεδίαση).
1. *κεντρικό δωμάτιο λουτρού* 2. *αποδυτήριο* 3. *ψυχρολούσιο* 4. *χλιαροψύχριο* 5. *θερμό* 6. *υποκαύστρα.*
Frigidarium, in *bath* of the house of Eustolios, ground plan. Cyprus, Kourion, 4th c. (redrawn after Οδηγός Κουρίου 1987, fig. 22).
1. *central bath chamber* 2. *apodyterium* 3. *frigidarium* 4. *tepidarium* 5. *caldarium* 6. *praefurnium.*

Ω

ωά και λόγχες → κόσμημα: **ωά και λόγχες**

ωδείο(ν) ου. (εικ. 833)
Αγγλ.: odeion; odeum; odeon
Αλβ.: odeon m.
Γαλλ.: odéon m.
Γερμ.: Odeion n.; Odeum n.
Ιταλ.: odeon m.
Ρουμ.: odeon n.
Βουλγ. (κυριλλ.): одеон м.
Βουλγ. (λατ.): odeon m.
Ρωσ. (κυριλλ.): одеон м.
Ρωσ. (λατ.): odeon m.
Σερβ. (κυριλλ.): одеон м.
Σερβ. (λατ.): odeon m.

ώθηση θ. & **ώθησις** θ. (εικ. 816.2β,3β)
Αγγλ.: thrust
Αλβ.: shtytje horizontale f.; spintë f.
Γαλλ.: poussée f.
Γερμ.: Schub m.
Ιταλ.: spinta f.
Ρουμ.: împingere f.
Βουλγ. (κυριλλ.): хоризонтална сила ж.
Βουλγ. (λατ.): chorizontalna sila ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): боковой распор м.
Ρωσ. (λατ.): bokovoj raspor m.
Σερβ. (κυριλλ.): потисак м.
Σερβ. (λατ.): potisak m.

ώθηση πλάγια θ.· **συνισταμένη** θ. (εικ. 816.2Γ, 3Γ)
Αγγλ.: diagonal thrust; resultant
Αλβ.: forcë diagonale f.; rezultante f.
Γαλλ.: force oblique f.
Γερμ.: Resultierende f.; Resultante f.
Ιταλ.: spinta obliqua f.; spinta di risulta f.
Ρουμ.: forţă oblică f.
Βουλγ. (κυριλλ.): резултанта на натоварваща сила ж.
Βουλγ. (λατ.): rezultanta na natovarvašta sila ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): диагональный распор м.
Ρωσ. (λατ.): diagonal'nyj raspor m.
Σερβ. (κυριλλ.): коса сила ж.; резултанта ж.
Σερβ. (λατ.): kosa sila ž.; rezultanta ž.

ώθησις → **ώθηση**

ωμή πλίνθος*

ωραία πύλη*

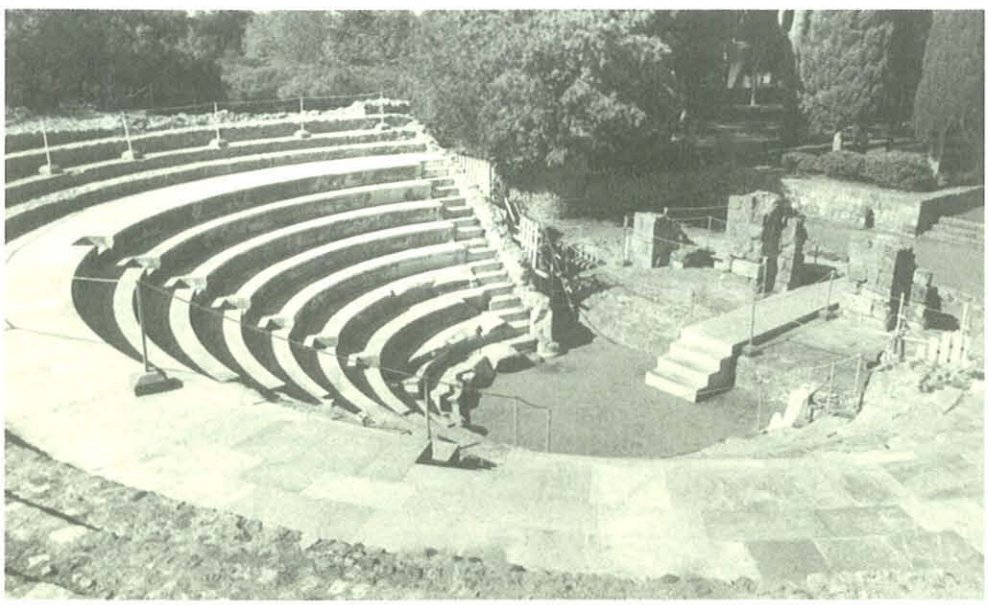

Εικόνα / Figure 833
Ωδείο. Κως, ρωμαϊκή αγορά, άποψη από Α, 2ος-3ος αι. (Λήψη: 1988, Γ. Αντωνίου, ΕΑΜΕ).
Odeum. Cos, Roman agora, view from E, 2nd-3rd c. (Photo: 1988, G. Antoniou, EAME).

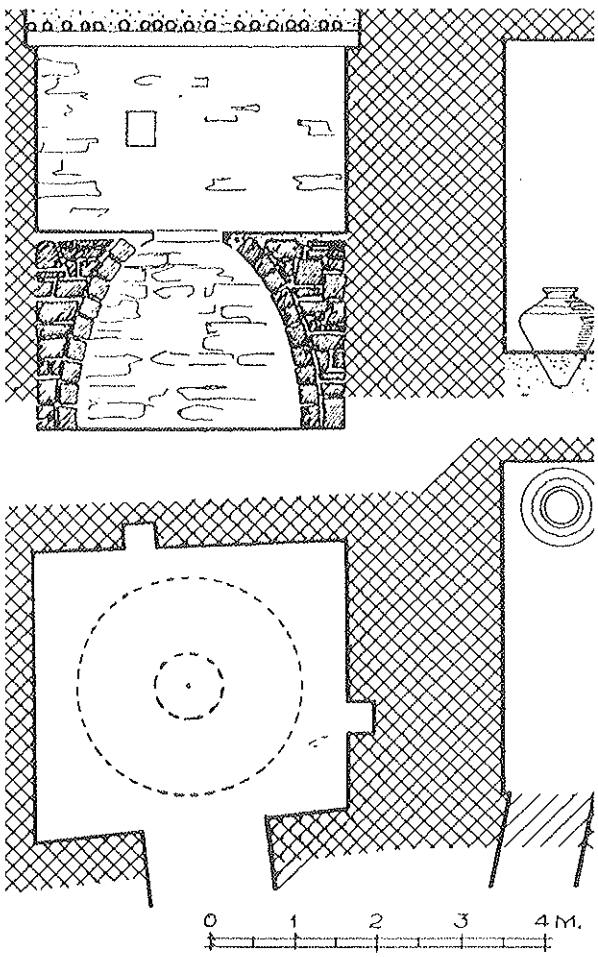

Εικόνα / Figure 834
Ωρείο, τομή και κάτοψη. Πάτμος, Μονή Αγίου Ιωάννη Θεολόγου, τέλος 11ου αι. (;) (Ορλάνδος 1958α, εικ. 101).
Granary, section and ground plan. Patmos, St John the Theologian Monastery, late 11th c. (?) (Ορλάνδος 1958α, fig. 101).

ωρείο(ν) ου.˙ σιταποθήκη θ.˙ σιτοβολώνας α. & σιτοβολών α.˙ σιτοδοχείο(ν) ου.˙ αποθήκη σίτου θ. (εικ. 834) // πρβ. *δοχείο(ν)*
Αγγλ.: granary
Αλβ.: hambar m.
Γαλλ.: grenier m.; horreum m.
Γερμ.: Kornspeicher m.; Getreidelager n.; Horreum n.
Ιταλ.: granaio m.; horreum m.
Ρουμ.: hambar n.; grânar n.; jitniță f.
Βουλγ. (κυριλλ.): хамбар м.; житница ж.
Βουλγ. (λατ.): chambar m.; žitnica ž.
Ρωσ. (κυριλλ.): житница ж.; амбар м.
Ρωσ. (λατ.): žitnica ž.; ambar m.
Σερβ. (κυριλλ.): хореум м.; амбар м.; житница ж.
Σερβ. (λατ.): horeum m.; ambar m.; žitnica ž.

ωρολόγιον ηλιακόν → ρολόι ηλιακό

Εικόνα / Figure 835
Ψηφιδωτό εντοίχιο. Κωνσταντινούπολη, Αγία Σοφία, υπερώο: Δέηση, περίπου 1261.
Wall mosaic. Constantinople, Saint Sophia, gallery: Deesis, ca. 1261.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ*

* Ετυμολογικές αναφορές γίνονται μόνον σε λήμματα της ελληνικής γλώσσας που αποτελούν ξενόγλωσσα δάνεια. Βασίζονται κυρίως στα λεξικά Ανδριώτη [3]1992, Κριαρά 1995, Μπαμπινιώτη 1998.

1 *Αβ(β)αείο(ν)* < γαλλ. λ. *abbaye*.

2 Στη βυζαντινή βιβλιογραφία οι γαλλ. όροι *abaque* (αρχ.) και *tailloir* (μσν.) είναι πρακτικά συνώνυμοι, Principes 1972, VIII, στήλ. 116, Ginouvès 1992, 83, σημ. 209.

3 Για τους όρους που υποδηλώνουν γενικά αντήχηση, Nenadović 1960, 3-11.

4 Ο ελλην. όρος *καραβοστάσι(ον)* αναφέρεται και ως συνώνυμος του *αρσανά*, Ορλάνδος 1958α, 144, σημ. 3.

5 Ο λατ. όρος *tubulus* και οι παραγόμενοι όροι, όπως *tube* στα γαλλικά, *tubulo* στα ιταλικά κ.λπ. αναφέρονται στους πήλινους αεραγωγούς των υποκαύστων.

6 Ορλάνδος 1952, 94-130, Delvoye 1962, 261-291, RbK I, 421-440 (Delvoye), Πάλλας 1950, 279-289, Pallas 1984, 87-100.

7 Για τον άμβωνα και τα μέρη του, Σωτηρίου 1929α, 243-246, Ορλάνδος 1954, 538-566, Jakobs 1987.

8 Για τον ελλην. όρο *αμείβων*$_1$ (*ζευκτού*), Ορλάνδος 1954, 387-388, Ορλάνδος 1955, 32, Hodge 1960, 119, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 9, 242, 243. Ο τύπος της δημοτικής *αμείβοντας* α. δεν είναι σε χρήση. Στη δημοτική χρησιμοποιείται και ο όρος *ψαλίδι* ου. που σημαίνει, καταρχήν, ζευγάρι αμειβόντων και κατά συνεκδοχή, ζευκτό, Ορλάνδος 1954, 387, Τζάρτζανος 1961, 249.

9 Για τον ελλην. όρο *αμείβων*$_2$, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 9. Για τον όρο της δημοτικής *ψαλίδι* ου. που είναι επίσης σε χρήση, βλ. παραπάνω, σημ. 8.

10 Ορλάνδος 1954, 388.

11 Οι όροι *απόθεση*, *αποφυγή*, *απόφυση* πολλές φορές συγχέονται, ήδη από τον Βιτρούβιο, βιβλ. IV, κεφ. I και VII (Perrault 1684, Mardaga ed. 1979, 109 σημ. 18, 138 σημ. 3), *apophyge* (=congé), *apophysis* (=naissance ou congé), *apothesis* (=congé)· Liddell-Scott 1953, 318, 359, Ορλάνδος 1954, 274, *απόθεσις* (=αποφυγή προς τα κάτω), *απόφυσις* (=αποφυγή προς τα επάνω)· Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 31, *απόθεσις* (=αποφυγή προς τα κάτω), 35, *απόφυσις* (=αποφυγή προς τα επάνω και κάτω). *Αποφυγή-apophyge*, ως γενικός όρος, Robertson 1929, 46, βλ. και Ginouvès - Martin 1985, 160. Για τους όρους *apophyge inférieure* και *apophyge supérieure*, Principes 1972, VIII, στήλ. 113.

12 Για τη μορφή, RbK V, 716-720 (Berger). Για την ελλην. ορολογία, Καρπόζηλος 1989, 335-352.

13 Για τον όρο *αποφυγή*, βλ. παραπάνω, σημ. 11.

14 Για τον όρο *απόφυση*, βλ. παραπάνω, σημ. 11.

15 Στην ιταλ. βιβλιογραφία γίνεται χρήση αδοκίμως και του όρου *creta* f.

16 *Αρένα* < λατ. λ. *arena*. Μερικές φορές, για τον Ιππόδρομο της Κωνσταντινούπολης κυρίως, γίνεται χρήση του όρου *κονίστρα* θ. (<κόνις-ιος) που δηλώνει τμήμα της αρχαίας παλαίστρας.

17 Ορλάνδος 1958α, 144-146. *Αρσανάς* ή *αρσενάς* α. <γαλλ. λ. *arsenal*. *Ταρσανάς* α. < γενουατ. λ. *tersana*.

18 Παρόλο που κατά κανόνα το υλικό χύτευσης είναι ο μόλυβδος, σε ορισμένες γλώσσες παραλείπεται ο προσδιορισμός του υλικού (μόλυβδος) από τον όρο.

19 Για τους τύπους της αψίδας και την ορολογία, Ορλάνδος 1952, 206-224, Delvoye 1962, 291-310, 489-547, RbK I, 246-268 (Delvoye).

20 Στη γαλλ. βιβλιογραφία έχει χρησιμοποιηθεί και ο όρος *abside en redan* f., Pallas 1977, 26, 147.

21 *Βαγεναρείο*(ν) < βαγένι ου. (=βαρέλι) < σλαβ. λ. *vagan* ή λατ. λ. *vagina*. Ορλάνδος 1951α, 80, Ορλάνδος 1958α, 75.

22 *Κάμπος* < λατ. λ. *campus*.

23 *Συμψέλλια* < λατ. λ. *subsellium*, Ορλάνδος 1954, 490.

24 Οι λατινογενείς όροι *pedestal*, *piédestal* κ.λπ. δηλώνουν τα βάθρα κιόνων με τριμερή διάταξη: *βάση*, *κορμό* και *κορωνίδα* (βλ. λήμματα). Ωστόσο για τη δήλωση αυτού του τύπου του βάθρου, γίνεται αδιακρίτως χρήση και του αμέσως προηγούμενου ευρύτερου όρου *socle* κ.λπ.

25 Για το βαπτιστήριο και τα μέρη του, Orlandos 1954, Khatchatrian ²1980, RbK I, 460-496 (Delvoye), Falla-Castelfranchi 1980.

26 *Βήλο(ν)* < λατ. λ. *velum*. Για τον όρο *καταπέταομα*, Σωτηρίου 1929α, 241-243, Ορλάνδος 1954, 475.

27 *Βήσ(σ)αλο(ν)* < λατ. λ. *besalis*.

28 Στην ελλην. ορολογία: *βορδωναρείο(ν)* = ημιονοστάσιο(ν). Ωστόσο ο όρος *βορδωναρείο(ν)* χρησιμοποιείται κατ' επέκταση και για τον χώρο σταβλίσματος τόσο των ίππων όσο και των όνων, Ορλάνδος 1958α, 125-126, σημ. 1: βορδωναρείον < βορδώνων < βόρδων < λατ. λ. *bordo*. *Στάβλος* < λατ. λ. *stab(u)lum*.

29 Για το γαλλ. όρο *fourrure*, Principes 1972, III στήλ. 55, εικ. 62. Κατά Ginouvès – Martin 1985, 52, σημ. 284, δεν θα πρέπει να γίνεται χρήση του όρου ως συνώνυμου του *remplissage*.

30 Στην ελλην. ορολογία ως συνώνυμος όρος, κυρίως για νεωτερικά αντικείμενα, χρησιμοποιείται η λέξη *μεντεσές* α. < από τουρκ. λ. *mentese*.

31 Ο ελλην. όρος *γρανίτης* αποτελεί προσαρμογή ξενόγλωσσου όρου, πρβ. *granite*, *granit(e)*, *granito* κ.λπ. < λατ. λ. *granum* (= κόκκος).

32 Ο όρος *πάτωμα*$_1$, μσν. και νεοελλ., χρησιμοποιείται στη βιβλιογραφία για να δηλώσει δάπεδα ευτελούς κατασκευής.

33 Για τον όρο *ξυλόπατος* στην ελληνική βιβλιογραφία, Ορλάνδος 1937, 66, σημ. 2, πρβ. με λ. *πάτωμα*$_1$ και βλ. παραπάνω, σημ. 32. Όσον αφορά στη γαλλ. ορολογία, ο όρος *plancher* αναφέρεται στο σύνολο του ξύλινου οριζόντιου σκελετού, και ο όρος *parquet* m. στην ξύλινη επίστρωση, Principes 1972, στήλ. 69, 81, Ginouvès – Martin 1985, 146-147, σημ. 125. Ωστόσο, επειδή με τον όρο *parquet* m. δηλώνεται η ξύλινη επίστρωση με τακτικά τοποθετημένες σανίδες, για απλοϊκές και ευτελείς κατασκευές (ελλ. λ. *ξυλόπατος* και βλ. παραπάνω, σημ. 32), χρησιμοποιείται ο όρος *plancher en bois*, ο οποίος δηλώνει το σύνολο της κατασκευής (Aurenche 1977, 14, Larousse, βλ. λ.).

34 Ο αγγλ. όρος *tiled floor* και ο γαλλ. όρος *carrelage* αναφέρονται σε επίστρωση από κεραμικές πλάκες.

35 Για τη διπλή σημασία του όρου *διάζωμα* που σημαίνει και τον διάδρομο που διατρέχει με ομόκεντρη φορά το κοίλον (*διάζωμα*$_1$, *praecinctio*) και τις βαθμίδες μεταξύ των διόδων αυτών (*διάζωμα*$_2$, *maenianum*), Ορλάνδος–Τραυλός 1986, 70.

36 Βλ. σημ. 35.

37 Σωτηρίου 1940, 77-100, Pallas 1979-80, 55-78, Pallas 1984, 143-158.

38 Ορλάνδος 1952, 44, 230, Ορλάνδος 1954, 384-385.

39 *Δίβηλο(ν)* < ελλ. λ. *δις* και λατ. λ. *velum*, πρβ. παραπάνω, σημ. 26.

40 Η ακριβής σημασία του όρου *διπλοθόλιο(ν)*, ο οποίος απαντά στη σύγχρονη βιβλιογραφία με διαφορετικό περιεχόμενο, παραμένει αδιευκρίνιστη: διπλοθολικόν σχέδιον, διπλοθολική μορφή, Ορλάνδος 1955-56, 52-53, diplotholion, Megaw 1966, 16, Sinos 1971, 355, διπλοθολικό ιερό, Δημητροκάλλης 1976, 110, Αχειμάστου-Ποταμιάνου 1983, 66, 72 σχ. 1 αρ. 50-2, κ.α.

41 *Κανάλι* < λατ. λ. *canalis*.

42 Ορλάνδος 1954, 387, Ορλάνδος 1955, 32-33, Hodge 1960, 119, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 83, Ousterhout 1999, 186-192, εικ. 150-153.

43 Για την ορθή έννοια του ελλην. όρου *δόμος*, που σημαίνει οριζόντια σειρά λίθων ή πλίνθων, βλ. Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 84. Ο όρος *δόμος* εσφαλμένα χρησιμοποιείται συχνά στη βιβλιογραφία αντί της λέξης *λιθόπλινθος*, που σημαίνει επεξεργασμένος μεγάλου μεγέθους οικοδομικός λίθος, τετράγωνης ή ορθογώνιας διατομής.

44 Ορλάνδος 1958α, 72-75. *Κελ(λ)άρι(ον)* < λατ. λ. *cellarium*.

45 *Senmurv*, περσ. λ., Χατζηδάκης 1976, 28, Grabar 1963, 107-109, Byzance 1992, 509. Σε ορισμένες γλώσσες γίνεται χρήση του όρου *ιππόκαμπος* α. (=γερμ. *Hippokamp mit Pfauenschweif* m., αγγλ. *hippocampus*, βουλγ. *хипокамп* м., ρωσ. *гиппокамп* м., σέρβ. *хипокамр* м.), ιδιαίτερα στην παλαιότερη βιβλιογραφία, ο οποίος δηλώνει μυθικό θαλάσσιο τέρας με κεφάλι αλόγου και ουρά ψαριού. Σε νεότερα κείμενα ωστόσο γίνεται χρήση του όρου *senmurv*, που σημαίνει φτερωτός δράκος με ουρά παγονιού, Rodley 1994, 359.

46 *Σοκάκι* < τουρκ. λ. *sokak*.

47 Ορλάνδος 1954, 466-468.

48 Αν και ο ελλην. όρος *εντομή* αναφέρεται σε εσοχή σε ξύλο, έχει χρησιμοποιηθεί και ευρύτερα, Ορλάνδος 1955-56α, 80-81.

49 Στην ελλην. βιβλιογραφία όταν πρόκειται για εκκλησίες λαξευμένες σε βράχο ή σπηλαιώδεις, έχει επικρατήσει να γίνεται χρήση του όρου *εκκλησία* < *εκκαλώ* (=συνέλευση), αντί του συνώνυμου όρου *ναός* < *ναίω* (=κατοικώ) στον οποίο ενυπάρχει η έννοια του οικοδομήματος, βλ. παρακάτω, σημ. 170.

50 *Φίλντισι* < τουρκ. λ. *fildişi*. Τελευταία προτάθηκε διάκριση ανάμεσα στους όρους *ελεφαντόδοντο* (= ο χαυλιόδοντας του ελέφαντα) και *ελεφαντοστό / ελεφαντοκόκκαλο* (= οστό/κόκκαλο του ελέφαντα), Papademetriou 2004, 139-142. Ωστόσο στα γλωσσικά λεξικά οι παραπάνω όροι αναφέρονται ως συνώνυμοι, Δημητράκος 1953, Μπαμπινιώτης 1998, βλ. λ. Πρβ. και τον γερμ. όρο *Elfenbein* που επίσης σημαίνει τον χαυλιόδοντα, Brockhaus, Wahrig βλ. λ. Στην αρχαία και βυζαντινή γραμματεία γίνεται χρήση της λ. *ελέφας* α. με την έννοια τόσο του θηλαστικού ζώου όσο και του ελεφαντόδοντου, Δημητράκος 1953, βλ. λ., Cutler 1994, 20.

51 Ορλάνδος 1954, 387-388.

52 Ορλάνδος 1954, 371-372, εικ. 335-336.

53 Ο ελλην. όρος *έμβολος*, που απαντά πολύ συχνά και στον πληθυντικό: *έμβολοι* α. πλ. και *έμβολα* ου. πλ., είναι δανεισμένος από τον όρο που δηλώνει τα βήματα των ρητόρων στην Αγορά της Ρώμης, τα οποία ήταν διακοσμημένα με εμβόλους πλοίων (rostra).

Για τον γαλλ. όρο *rue à portiques*, Janin ²1964, 31. Ο όρος *portique*, όπως και *έμβολος*, μπορεί να σημαίνει τη στοά, αλλά κατά συνεκδοχή, και τον δρόμο με τις στοές, Janin ²1964, 87-94.

54 Η ένταση, κατεξοχήν στοιχείο της αρχαίας αρχιτεκτονικής, απαντά σε λιγοστά παραδείγματα της παλαιοχριστιανικής περιόδου, Ορλάνδος 1954, 274.

55 Ορλάνδος 1955, 60, εικ. 33, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 102.

56 Meinardus 1975-76, 97-100.

57 Για τον προβληματισμό σχετικά με τον όρο, Strube 1973, 148, σημ. 628.

58 Ο ελλην. όρος *εξώστης* αναφέρεται στην εξέδρα μαζί με το στηθαίο, Ορλάνδος 1969, 177-206 (πρβ. τον αλβ. όρο *ballkon*, τον γερμ. όρο *Ambonbalkon* και τον ιταλ. όρο *podio*). Ο όρος *εξέδρα* χρησιμοποιείται σπανιότερα στην ελλην. βιβλιογραφία, Ορλάνδος 1969, 178 (πρβ. τον αγγλ. όρο *platform* κ.λπ.).

59 Ο ελλην. όρος *επιθέατρο(ν)* απαντά σε επιγραφή της Δήλου, IG II (2) 287 A94, 120, 3ος αι. π.Χ.

60 RbK II, 335-371 (Pallas).

61 Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 111-112, Ginouvès 1992, 111. Ο ελλην. όρος *επιστύλιο(ν)*, όπως και η λατινογενής ορολογία: *architrave*, *Architrav* < ιταλ. λ. *architrave*, δηλώνουν τη δοκό επί στύλων, στοιχείο χαρακτηριστικό της αρχαίας αρχιτεκτονικής (trabeated treatment, Fyfe 1974). Για τους λατινογενείς όρους είναι ενδιαφέρον να τονιστεί η γλωσσική αντιστοιχία προς την ιταλ. λ. *archivolto* m. > archivolt, archivolte κ.λπ. (βλ. λ.) που χαρακτηρίζει την αρχιτεκτονική από τη ρωμαϊκή περίοδο και αργότερα (arcuated treatment, Fyfe 1974). Πρβ. παρακάτω, σημ. 292.

62 Ο ελλην. όρος προτείνεται από τις συντάκτριες.

63 Hodge 1960, 118, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 114.

64 Ο γαλλ. όρος *foyer* δηλώνει τον χώρο όπου γίνεται η καύση, ο όρος *âtre* δηλώνει το έδαφος μόνο του χώρου αυτού, όπου βρίσκεται η πυρά.

65 Ορλάνδος 1958α, 61-68.

66 Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 27. Ο ελλην. όρος *άντυγα* στη σύγχρονη βιβλιογραφία χρησιμοποιείται μόνον για τη δήλωση του εσωραχίου τόξου, Ορλάνδος 1954, 254, 256, εικ. 207. Ο γαλλ. όρος *douelle* (*de voussoir*) αναφέρεται κυρίως στο *εσω(ρ)ράχιο* ή στο *εξω(ρ)ράχιο του θολίτη*, βλ. και λήμμα *εξω(ρ)ράχιο(ν)* (*θόλου / τόξου*).

67 Για την ορολογία και τις μορφές, Ορλάνδος 1958α, 10, 20, 136-137. Για τον όρο *άρκλα* < λατ. λ. *arcula*, Du Cange, βλ. λ., Ορλάνδος 1958α, 10, σημ. 5, 136. Ο όρος *bretèche* στη γαλλ. βιβλιογραφία αναφέρεται στη συνήθη μορφή της εξωτερικής ζεματίστρας. Εάν η ζεματίστρα είναι εσωτερική, Ορλάνδος 1958α, 20, εικ. 16, τότε θα μπορούσε να αποδοθεί με τον όρο *assomoir* m., Principes 1972, XVIII, στήλ. 251.

68 Ο γαλλ. όρος *mâchicoulis* και οι αντίστοιχοι όροι στις άλλες γλώσσες, όπως machicolations, mashikul κ.λπ., αναφέρονται κυρίως στην οχυρωματική αρχιτεκτονική. Ενίοτε, ο εξώστης δεν φέρει ζεματίστρες και έχει διακοσμητικό χαρακτήρα: *faux-mâchicoulis* m., Principes 1972, XVII, στήλ. 248.

69 Βλ. παραπάνω, σημ. 63.

70 Ορλάνδος 1954, 250. Για τον γαλλ. όρο *filet*, Lemerle 1945, 497. Για τον όρο γενικά, Principes 1972, XI, στήλ. 181, εικ. 57.

71 Ορλάνδος 1937, 73-74, Orlandos 1971, 77-82. Στην ελλην. βιβλιογραφία ο όρος *ηλιακός δωματηρός* δηλώνει ηλιακούς που διαμορφώνονται στην εσοχή του ορόφου, εικ. 101. Ο ηλιακός, επίσης, μπορεί να διαμορφώνεται σε εξοχή και να στηρίζεται σε αψιδώματα των οποίων τα ποδαρικά πατούν στη γη, εικ. 101, σχ. 83α. Στην τελευταία αυτή μορφή αντιστοιχούν οι γερμανικοί όροι *Altan*, *Altane*, *Söller*. Στη νεοελλ. ορολογία χρησιμοποιείται συχνά ο όρος *χαγιάτι* (από τουρκ. λ. *hayat*), για ηλιακό που είναι όμως σκεπαστός.

72 Στη γαλλ. βιβλιογραφία απαντά και ο αδόκιμος όρος *hémicycle* m.

73 Για τον αγγλ. όρο *corbelled arch*, βλ. Ousterhout 1999, 204.

74 Πάλλας 1952. Η *θάλασσα* αποτελεί την παλαιοχριστιανική μορφή του χωνευτηρίου, βόθρου που δέχεται τα ύδατα του τελετουργικού καθαρμού (στο ίδιο, 6). Ο ελλην. όρος *θάλασσα* προέρχεται πιθανόν από την εβραϊκή λ. theala (=αύλακα, τάφρος, στο ίδιο 198-199). Ο λατ. όρος *piscina* συνδέεται με την απόνιψη των χειρών των ιερέων της χριστιανικής δυτικής εκκλησίας και κατ' επέκταση χρησιμοποιείται στη βιβλιογραφία για τη δήλωση της *θάλασσας* των εκκλησιών του χριστιανικού ορθοδόξου δόγματος (στο ίδιο, 16). Για τη γαλλ. ορολογία, Principes 1972, XIII, στήλ. 207-208. Ως συνώνυμο στη γαλλ. ορολογία αδόκιμα χρησιμοποιείται και ο όρος *piscine* f. (στο ίδιο, 223). Για τη γερμ. ορολογία Altripp 2000, 63-71.

75 Βλ. παρακάτω, σημ. 158.

76 *Γαζοφυλάκιο(ν)* < *γάζα* λ. περσ. προέλευσης

77 Ο γαλλ. όρος *voussoir* και οι γερμ. όροι *Wölbstein* και *Bogenstein* αντιστοιχούν προς τον ελληνικό όρο *θολίτης*, δηλαδή *σφηνόλιθος* του οποίου η επάνω και κάτω πλευρά αποτελούν τόξα περιφερειών δύο ομόκεντρων κύκλων, Principes 1972, IX, στήλ. 148. Ο γαλλ. όρος *claveau* και ο γερμ. όρος *Keilstein* αντιστοιχούν προς τον ελλην. όρο *σφηνόλιθος*. Ωστόσο, κατά τη χρήση δεν γίνεται σαφής διαφοροποίηση των όρων.

78 Ως συνώνυμο του όρου *sommier* πρακτικά μπορεί να χρησιμοποιηθεί ο γαλλ. όρος *coussinet* m. (=επίστεψη ποδαρικού, βλ. λ.), Ginouvès 1992, 145. Για τη σημαντική διαφορά των όρων, Principes 1972, VIII, στήλ. 122, εικ. 102, IX, στήλ. 149, εικ. 170.

79 Ορλάνδος 1958α, 111.

80 Οι αγγλ. όροι *cloister vault* και *domical vault* είναι συνώνυμοι κατά Krautheimer 1975, 533, βλ. και Pevsner-Fleming-Honour ²1976, 105, 531. Ο όρος *domical vault* σημαίνει και *ασπίδα* (*ενιαία με λοφία*), βλ. παρακάτω, σημ. 304.

81 Κατά Ορλάνδο 1938, 13-14, οι ελλην. όροι, *σκαφοειδής θόλος* και *μοναστηριακός θόλος*, θεωρούνται συνώνυμοι. Για τον γαλλ. όρο *voûte scaphoide*, Orlandos 1968, 185.

82 Μπούρας 1965. Στην ελλην. ορολογία απαντούν και οι όροι *νευρωτό(ν) σταυροθόλιο(ν)* ου. και *βεργωτό(ν) σταυροθόλιο(ν)* ου. Για τη σημαντική διαφοροποίηση που τείνουν να πάρουν οι όροι *νεύρωση* και *βεργίον*, βλ. παρακάτω, σημ. 172.

83 Για τον ελλην. όρο *μύαξ*, Ορλάνδος 1952, 222-223. Ο ελλην. όρος *ημιθόλιο(ν)* ου. απαντά σε παλαιότερη βιβλιογραφία, χωρίς να είναι επιτυχής. Για τη δήλωση του τεταρτοσφαιρίου της αψίδας χρησιμοποιείται και ο γερμ. όρος *Apsiswölbung* f.

84 Ορλάνδος 1954, 359-366. Μερικές φορές, προκειμένου να τονιστεί η χρήση ευθύγραμμου θριγκού σε κτίσματα της παλαιοχριστιανικής περιόδου αντί τοξοστοιχίας, έχει ανεπιτυχώς χρησιμοποιηθεί στη γαλλ. βιβλιογραφία ο όρος *plate-bande*, βλ. λήμμα: *τόξο(ν) επίπεδο(ν) (κλειδωτό(ν))*, που δημιουργεί σύγχυση και δίνει λανθασμένη πληροφορία για τη μορφή των αναφερόμενων θριγκών, Delvoye 1967, 18, 37, 47, πίν. 5, 7. Πρβ. παρακάτω, σημ. 290.

85 Ο τοξωτός θριγκός που διαμορφώνεται ήδη από την ελληνιστική περίοδο (Fyfe 1974, 91) ή το τοξωτό επιστύλιο απαντούν κυρίως σε παλαιοχριστιανικές βασιλικές της Συρίας, Ορλάνδος 1952, 148, Ορλάνδος 1954, 366-370.

86 *Πόρτα* < λατ. λ. *porta*.

87 Ο ελλην. όρος *πρεσβυτέριο(ν)* χρησιμοποιείται, κυρίως, όταν πρόκειται για λατρευτικά κτίσματα της παλαιοχριστιανικής περιόδου, Pallas 1984, 129-134.

88 Ο ελλην. όρος *βαγενοκαμάρα* < λ. *βαγένι* = βαρέλι και ελλ. λ. *καμάρα*. *Βαγένι* < *βαγοίνιον* μσν. ή < σλαβ. λ. *vagan* ή < λατ. λ. *vagina*, Ανδριώτης [3]1992, Κριαράς 1995, βλ. λ. και βλ. ελλ. λ. *καμάρα*.

89 Ορλάνδος 1938, 66-67.

90 *Φούρνος* < λατ. λ. *furnus*.

91 *Καμπάνα* < ιταλ. λ. *campana*.

92 Ορλάνδος 1952, 112 και σημ. 4, 117, 120-121.

93 Ο Ορλάνδος (1937, 78) χρησιμοποιεί και τον όρο *καπναπαγωγός* α. *Καμινάδα* < βενετ. λ. *caminada*.

94 *Κάστρο(ν)* < λατ. λ. castrum και *καστέλ(λ)ι(ον)* < λατ. λ. *castellum*. Χρησιμοποιείται και ο όρος *καστέλλο* ου. < ιταλ. λ. *castello*.

95 Για τη μορφή και τον όρο, Ορλάνδος 1954, 454-466.

96 Ο ελλην. όρος *μαγαζί* < ιταλ. λ. *magazzino* < αραβ. λ. *makhāzin*.

97 Ο ελλην. όρος, που προέρχεται από τη λ. κατηχούμενος, κατηχώ > κατήχησις, κατήχηση, χρησιμοποιείται συχνά από τον 7ο αιώνα για να δηλώσει τα υπερώα του ναού. Από αυτή την εποχή ωστόσο έπαυσε να ισχύει ως θεσμός η κατήχηση, ODB, I, 390.

98 Το *κατώγειο(ν)*, *κατώ(γ)ι* μπορεί να είναι και υπόγειο, Ορλάνδος 1937, 55-56.

99 *Κελ(λ)ί(ον)* < ιταλ. λ. *cella*.

100 Στην ελλην. βιβλιογραφία, κατά τον καθηγητή Π. Λ. Βοκοτόπουλο, καλό θα είναι να γίνεται διάκριση μεταξύ του όρου *κεραία* που θα πρέπει να δηλώνει ολόκληρο το οριζόντιο ή το κάθετο τμήμα του σταυρού και του όρου *σκέλος*, που θα πρέπει να αναφέρεται σε κάθε ένα από τα τέσσερα τμήματα του σταυρού, Βοκοτόπουλος [2]1992, σποραδικά.

101 Για τη μορφή και τα είδη, Ορλάνδος 1955, 99-108, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 151.

102 Ορλάνδος 1954, 471-480, Smith 1968.

103 Ορλάνδος 1958α, 115-119. *Στέρνα* < *κι(ν)στέρνα* < λατ. λ. *cisterna*. Ο όρος της δημοτικής *στέρνα* χρησιμοποιείται κυρίως για μικρές κατασκευές οικιακής και εργαστηριακής χρήσης.

104 *Κολό(ώ)να* < ιταλ. λ. *colonna*. Ο ελλην. όρος *στύλος* ενίοτε παίρνει τη σημασία στηρίγματος ορθογώνιας διατομής, πρβ. λήμματα *τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο – απλός τετράστυλος* και *τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο – δίστυλος* και σημ. 331.

105 Ορλάνδος 1966, 102. Στη γαλλ. βιβλιογραφία ενίοτε αδοκίμως χρησιμοποιείται ως συνώνυμο και ο όρος *colonne câblée* f., Principes 1972, VIII, στήλ. 115, εικ. 40. Αδοκίμως επίσης χρησιμοποιείται και ο όρος *colonne torsadée* f.

106 Ο όρος που δηλώνει κίονα του οποίου ο κορμός είναι στρεπτός, δεν απαντά στο Βυζάντιο. Δεν θα πρέπει να συγχέεται με τον κίονα με στρεπτές ραβδώσεις, βλ. πιο πάνω, σημ. 105. Για τον προβληματισμό σχετικά με τον όρο *fût torse* m. που αποτελεί το κύριο μέρος του κίονα (*colonne torse*), Ginouvès 1992, 75, πίν. 39.1.

107 Ορλάνδος 1936, 22, 32, ο ίδιος, 1939-40α, 74. Για τον *ταινιόδετο κίονα*, Kalavrezou-Maxeiner 1985, 95-103. Ο προσδιορισμός «δίδυμοι» του ελληνικού όρου δεν χρησιμοποιείται σε όλες τις γλώσσες.

108 Για τη μορφή και την ορολογία γενικά, Ορλάνδος 1954, 278-313, Kautzsch 1936.

109 Για τον αγγλ. όρο *animal capital*, Kitzinger 1946, 49 κ.ε., κυρίως 61 κ.ε., και για τον όρο *protomai capital*, Krautheimer 1975, 536.

110 Για τον γαλλ. όρο *chapiteau avec treillis*, Sodini 1984, 241-243. Ο γερμ. όρος *Korbkapitell* n. σημαίνει κατά Kautzsch 1936, 163, το δίζωνο καλαθοειδές κιονόκρανο, ενώ κατά Koepf [3]1999, 261 fig. 22, 262, το λεβητοειδές.

111 Μπούρας 1980, 60, σημ. 4.

112 Vemi 1989.

113 Ο όρος χαρακτηρίζει, όπως έχει επικρατήσει, το *κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) σύνθετο(ν)* (βλ. λήμμα) με σύμφυτη σπείρα και φύλλα οδοντωτής άκανθας, όπως διαμορφώθηκε κατά την εποχή των δύο Θεοδοσίων, χωρίς να περιορίζεται αποκλειστικά στην περίοδο αυτή, Ορλάνδος 1954, 287-292. Στη σύγχρονη βιβλιογραφία, πολλές φορές, για να αποφευχθεί η χρονολογική σύγχυση με την αναφορά του επιθέτου *θεοδοσιανό(ν)* χρησιμοποιείται ο όρος *σύνθετο(ν) κορινθιακό(ν) κιονόκρανο(ν) με φύλλα οδοντωτής άκανθας* ου.

114 Για τον αγγλ. όρο *cube capital*, Krautheimer 1975, 534.

115 Για τον γαλλ. όρο *chapiteau à acanthe et godrons concaves*, Ginouvès 1992, 100, πίν. 53.3-5.

116 Για τον γαλλ. όρο *chapiteau à acanthes et feuilles dressées pointues*, Ginouvès 1992, 101, πίν. 538.

117 Για τους όρους, Sodini 1984, 223, Πούλου-Παπαδημητρίου 1987-88, 151-158.

118 Για τον γαλλ. όρο, Sodini 1984, 245-246. Ως συνώνυμο του γαλλ. όρου έχει χρησιμοποιηθεί και ο όρος *chapiteau corbeille "à côtes de melon"* m., Pralong 2005, 487-498.

119 Στη γαλλ. βιβλιογραφία έχει χρησιμοποιηθεί και ο όρος *chapiteau corbeille* (βλ. λήμμα· *κιονόκρανο(ν) λεβητοειδές*) Delvoye 1967, 125, εικ.7.

120 *Λουκέτο* < ιταλ. λ. *lucchetto*.

121 *Σκάλα* < ιταλ. λ. *scala*.

122 Για τον ελλην. όρο *κοχλεία*, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 160.

123 Για τον ελλην. όρο *δρόμος*, Ορλάνδος 1952, 157-159, Σωτηρίου ^{2}1962, 164, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 84-85. Στη γαλλ. βιβλιογραφία προκειμένου για τη βυζαντινή αρχιτεκτονική, οι όροι *nef* και *vaisseau* χρησιμοποιούνται ως συνώνυμοι. Σύμφωνα με Principes 1972, XIII, στήλ. 199-200, εικ. 16, 17, ο όρος *nef* (=ναυς) δηλώνει τον κυρίως ναό δρομικού κτίσματος (βλ. παρακάτω, *κυρίως ναός*, *ναυς* και σημ. 146) και ο όρος *vaisseau* το κλίτος. Σχετικά με τους όρους *πλάγιο* και *κεντρικό κλίτος* υπάρχει ασάφεια στις πηγές, Ορλάνδος 1952, 157 σημ. 2, 158 σημ. 1-2, 160 σημ. 3-4. Συνώνυμοι του *κεντρικού κλίτους* είναι οι όροι: *βασιλική*, *μέση*, και του *πλάγιου κλίτους*: *στοά*, *έμβολος*, Feissel 1994, 288-290.

124 Βλ. παραπάνω, σημ. 124. Στη γαλλ. βιβλιογραφία προκειμένου για τη βυζαντινή αρχιτεκτονική, οι όροι *bas-côté* και *collatéral* χρησιμοποιούνται ως συνώνυμοι. Για τους όρους *nef* και *vaisseau* βλ. παραπάνω, σημ. 123, και Principes 1972, II, στήλ. 22. Ως συνώνυμο ενίοτε χρησιμοποιείται και ο όρος *aile* (βλ. λήμμα: *πτέρυγα*).

125 Ο όρος *κόγχη*$_1$ είναι γενικός και περιλαμβάνει όλες τις επί μέρους έννοιες όπως *κόγχη*$_2$ ως συνώνυμο όρο για την αψίδα *κόγχη*$_3$ που πολλές φορές χρησιμοποιείται αντί του ευρύτερου όρου *εσοχή*, *κόγχη*$_4$ ο οποίος είναι συνώνυμος με το τεταρτοσφαίριο.

126 Ο αγγλ. όρος *baptismal font* και ο γαλλ. όρος *fonts baptismaux* (λατ. *fons*, *fontis* = πηγή, κρήνη) δηλώνουν την κινητή κολυμβήθρα και αναφέρονται στο τελετουργικό τυπικό της καθολικής εκκλησίας, όπου η βάπτιση γίνεται με ράντισμα. Στη βυζαντινή βιβλιογραφία χρησιμοποιούνται πολλές φορές για να δηλώσουν κινητές κολυμβήθρες του ορθόδοξου τυπικού, Ćurčić 1979, 313-323. Στη γαλλ. βιβλιογραφία απαντά και ο όρος *bassin mobile* m., Lafontaine-Dosogne 1989, 45-58. Στη ρουμ. βιβλιογραφία ο όρος *cristelniță columvitră* f. αντιστοιχεί προς τον γαλλ. όρο *bassin mobile*.

127 Στην ελλην. βιβλιογραφία απαντά σπάνια και ο όρος *κλειδί του Σολομώντος* ου. ή *κλειδί του Σολομώντα* ου., Παζαράς 1988, 47.

128 Για τους ελλην. όρους *κορυφαίος* και *κορυφαίον*, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 159. Για τον όρο *κορφιάς*, Ορλάνδος 1955, 32, Τζάρτζανος 1961, 126. Για τον όρο *κολοφών*, Δημητράκος 1953, βλ. λ.

129 Megaw 1966, 10-22. Το *δικτυωτό κόσμημα* προέρχεται από το ρωμαϊκό *opus reticulatum* (βλ. λήμμα: τοιχοδομία: *opus reticulatum*). Η τοιχοδομία αυτή είχε αρχίσει να παίρνει διακοσμητικό χαρακτήρα, ήδη από την αυτοκρατορική περίοδο, Ορλάνδος 1963, 29-30, βλ. παρακάτω, σημ. 280.

130 Για τις μορφές των κεραμοπλαστικών κοσμημάτων και την ορολογία, Megaw 1931-32, 102-120.

131 Δημητροκάλλης 1982.

132 Οι γαλλ. όροι *chapelet* και *collier* ή *file de perles* είναι αδόκιμοι ως συνώνυμοι του όρου *perles et pirouettes*. Απαντούν ωστόσο στη βιβλιογραφία για να δηλώσουν τις απλοποιημένες μορφές του κοσμήματος από σειρές μαργαριταριών. Αντίστοιχος αλλά όχι συνηθισμένος είναι ο ελλην. όρος *κόσμημα αστραγαλώδες* ου., Δημητράκος 1953, βλ. λ.

133 *Γ(κ)ιρλάντα* < ιταλ. λ. *guirlanda*.

134 Στην ελλην. βιβλιογραφία απαντά ως συνώνυμος ο όρος *συριακοί τροχοί* α. πλ., Ορλάνδος 1937α, 134, εικ. 5.

135 Για τον όρο *λημνίσκος*, Δημητράκος 1953, βλ. λ. Ο όρος χρησιμοποιείται εκ μεταφοράς στη γλυπτική για να δηλώσει ανάγλυφες καμπυλόγραμμες και συμπλεκόμενες ταινίες.

136 Για το συμβολικό περιεχόμενο του όρου *στέφανος*, με την έννοια του κοσμήματος, Πάλλας 1958, 339-351.

137 Στην ελλην. βιβλιογραφία για τη δήλωση του ίδιου κοσμήματος απαντά αδοκίμως και ο όρος *συριακοί τροχοί* α. πλ., Ορλάνδος 1937α, 145, εικ. 19, Πάλλας 1955, 360, πρβ. σημ. 134. Ο όρος *σηρικοί τροχοί* (σηρικός = μεταξωτός < σηρ-ός = μετάξι ή < Σηρ-ός, Σήρες (πλ.), που αναφέρεται στους μεταξοπαραγωγούς Κινέζους, Δημητράκος 1953, Μπαμπινιώτης 1998, βλ. λ.) έχει επικρατήσει επειδή οι τροχοί αποτελούσαν χαρακτηριστικό κόσμημα των μεταξωτών υφασμάτων.

138 Ορλάνδος 1954, 370-378.

139 Για τον όρο *κρατέρωμα* βλ. K. Latte, *Hesychii Alexandrini Lexicon*, vol. 1, Copenhagen 1953, βλ. λ. (TLG). Ωστόσο, ο όρος δεν έχει καθιερωθεί στη σύγχρονη βιβλιογρφία. *Μπρού(ν)τζος* < ιταλ. λ. *bronzo*.

140 Ορλάνδος 1952, 110-124, Ορλάνδος 1958α, 119-124.

141 Για τον ελλην. όρο *κρηπίς*, προκειμένου για τη βυζαντινή αρχιτεκτονική, Μπούρας 1969, 262.

142 Ορλάνδος 1954, 493-497, Pallas 1984, 137-138.

143 Οι μορφές και η εξέλιξη των παλαιοχριστιανικών και βυζαντινών κυματίων είναι θέμα που χρειάζεται ακόμη συστηματική έρευνα. Στοιχεία και πληροφορίες για τα παλαιοχριστιανικά κυμάτια, Ορλάνδος 1954, 263 κ.ε. Στη γαλλ. βιβλιογραφία ο ελλην. όρος *kymation* απαντά κυρίως, όταν πρόκειται για το αρ-

χαίο δωρικό, το ιωνικό και το λέσβιο κυμάτιο.

144 Για τον ελλην. όρο *κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) τεταρτοκυκλικό(ν)*, Σωτηρίου 1952, 170, εικ. 68, πίν. 45β, Ορλάνδος 1954, 379, εικ. 345Β.

145 Πάλλας 1950, 267-268.

146 Ορλάνδος 1952, 154, βλ. παραπάνω, και σημ. 123.

147 Για τη μορφή και την εξέλιξη των βυζαντινών κωδωνοστασίων, Μπάρλα 1959. *Καμπαναριό* < λατ. λ. *campanarium*.

148 Για τον ελλην. όρο *κωδωνοστάσιο(ν) πυργόσχημο(ν)*, Μπάρλα 1959, 9 κ.α.

149 Για τον ελλην. όρο *κωδωνοστάσιο(ν) «τοξωτό(ν)»*, Μπάρλα 1959, 50-52. Αναφέρεται και ο όρος *δισδιάστατο(ν) κωδωνοστάσιο(ν)* ου., στο ίδιο, 50, σημ. 1, Κωνσταντινίδη 1982, 62-63, ο οποίος δεν κρίνεται επιτυχής. Στη γαλλ. βιβλιογραφία ως συνώνυμα που είναι σε χρήση κατά περιοχές απαντούν οι όροι *clocher en éventail* m. και *clocher à peigne* m., Principes 1972, βλ. λ.

150 Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 165, 232. Ο συνώνυμος αρχαίος ελλην. όρος *σπάραγμα* ου. χρησιμοποιείται στη βιβλιογραφία της βυζαντινής αρχαιολογίας για να δηλώσει συντρίμματα τοιχογραφιών. Για τη φιλολογική σημασία του όρου, Κριαράς 1995, βλ. λ.

151 Για τα είδη των λίθων που χρησιμοποιούνται στην οικοδομική, Σοφιανόπουλος 1932, 33 κ.ε., Παπαγεωργάκης 1966.

152 Ορλάνδος 1958, 226-236, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 76, Vitruvii, *De Architectura*, II, 8.7 (C. Fensterbusch, Darmstadt 1964, 106). Οι όροι, *λίθος διάτονος* και *λίθος τεθειμένος φορμηδόν*, δεν είναι απολύτως συνώνυμοι. Ο όρος *διάτονος* υποδηλώνει λίθο που καταλαμβάνει από άκρου σε άκρο όλο το πλάτος της τοιχοδομίας. Ο όρος *φορμηδόν* (Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 262) αναφέρεται σε σταυρικά τοποθετημένους λίθους ή πλίνθους. Σ' αυτή την περίπτωση οι εκτεινόμενοι κατά το πλάτος του τοίχου λίθοι ή πλίνθοι δεν καλύπτουν απαραιτήτως όλο το πάχος του.

153 Ορλάνδος 1958, 226-236, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 199. Στη γαλλ. ορολογία, ο *δρομικός λίθος*, όταν είναι τοποθετημένος πλάγια και φαίνεται η στενή πλευρά ονομάζεται *panneresse*, όταν είναι τοποθετημένος ορθός και φαίνεται η φαρδιά πλευρά ονομάζεται *carreau*, Ginouvès - Martin 1985, 59-61, πίν. 5.

154 Ο όρος *αρουραίος*, ο οποίος αναφέρεται σε επιγραφές (IG II 2^2(1) 1672, 21, 52), ερμηνεύεται ως συνώνυμος του κροκαλοπαγούς λίθου, Ορλάνδος 1958, 70-71, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 38-39. Η ετυμολογική ερμηνεία, ωστόσο, του επιθέτου *αρουραίος* (=αγροτικός) < άρουρα (= γη), Ανδριώτης, βλ. λ., δεν αποκλείει τη χρήση του ως συνωνύμου τόσο του κροκαλοπαγούς λίθου, πετρώματος δηλαδή από συγκολλημένα στρογγυλεμένα θραύσματα (*κροκάλες*, βλ. λήμμα), όσο και του λατυποπαγούς λίθου, πετρώματος από συγκολλημένα γωνιώδη θραύσματα (*λατύπες*, βλ. λήμμα). Οι λατινογενείς όροι *conglomerate*, *conglomérat* κ.λπ. < λατ. λ. *conglomerare*, σημαίνουν το πέτρωμα που αποτελείται από τη συγκόλληση συντριμμάτων λίθων. Στην αγγλ. και γαλλ. ορολογία, όταν το πέτρωμα αποτελείται από κροκάλες, ο λίθος ονομάζεται *pudding-stone*, *poudingue* αντίστοιχα (βλ. λήμμα: *λίθος κροκαλοπαγής*) και όταν το πέτρωμα αποτελείται από λατύπες, ο λίθος ονομάζεται *breccia*, *brèche*, *Brekzie* κ.λπ. (βλ. λήμμα: *λίθος λατυποπαγής*).

155 Βλ. παραπάνω, σημ. 154.

156 Για τη σημασία του όρου *φορμηδόν*, βλ. παραπάνω, σημ. 152. *Μπατικός* < τουρκ. λ. *batik*, Τζάρτζανος 1961, 157.

157 Ο όρος *λοβός* προέρχεται από το λοβό του ωτός (Δημητράκος 1953, βλ. λ.) και υποδηλώνει ημικυκλική απόληξη του ανοίγματος παραθύρου· ωστόσο έχει επικρατήσει και η χρήση του για παράθυρα με ευθύγραμμο οριζόντιο ανώφλι, Ορλάνδος 1954, 423-425.

158 Για την αρχιτεκτονική μορφή του βυζαντινού λουτρού και τη σχετική ορολογία, Κουκουλές 1935, 192-238, Ορλάνδος 1958α, 95-108, Berger 1982, 85-113.

159 Για τη μορφή, Μπούρας ^{2}1999, 110-111.

160 Ορλάνδος 1958α, 71. Για την προέλευση του ελλην. όρου *μαγκίπειο(ν)* ή *μαγκιπείο(ν)*, στο ίδιο, σημ. 1.

161 Για τους τύπους των μαρμάρων, Gnoli ^{2}1988.

162 Στην ελληνική ορολογία υπάρχει διαφορά μεταξύ των όρων *μαρμαροθέτημα* και *συγκοπή* (βλ. λήμματα). Το *μαρμαροθέτημα* αποτελείται από κομμάτια μαρμάρου, κομμένα εκ των προτέρων σε γεωμετρικά σχήματα, τα οποία παρατίθενται σχηματίζοντας διάφορα σχέδια. Η *συγκοπή* (=*opus sectile*) είναι η τεχνική στην οποία χρησιμοποιούνται κομμάτια μαρμάρου κομμένα για αυτόν το σκοπό σε διάφορα σχήματα, τα οποία συνθέτουν φυτικά, ζωομορφικά, ανθρωπομορφικά και άλλα κοσμήματα, Ασημακοπούλου-Ατζακά 1980, 17-22, 32-36, Μπούρας 1995, 47 και προφορική ανάπτυξη. Στις άλλες γλώσσες δεν φαίνεται να γίνεται διαφοροποίηση των παραπάνω όρων. Για τη χρήση του όρου *opus sectile* στην αγγλ. βιβλιογραφία, Krautheimer 1975, 535, Ward Perkins ^{5}1989, 494.

163 Για τις μορφές και τον όρο, Grabar 1946.

164 Για το περιεχόμενο του όρου κατά την παλαιοχριστιανική περίοδο, Ορλάνδος 1954, 274.

165 *Κορτίνα* < λατ. λ. *cortina*.

166 Για τον όρο, Ορλάνδος 1952, 155, 185-186, 217, 224, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 178. *Μημόριο(ν)*, *μεμόριο(ν)* < λατ. λ. *memorium*.

167 Απαντούν και οι όροι *μουτατώριο(ν)* ου., *μιτατόριο(ν)* ου., *μετατόριο(ν)* ου. *Μητατώριο(ν)* < λατ. λ. *metatorium*, Τριανταφυλλίδης 1963, 429. *Μυτατώριο(ν)* < λατ. λ. *mutatorium*, Papadopoulos 1948, 366-372, Πάλλας 1950, 295-307.

168 *Μιλιάριο(ν)* < λατ. λ. *milliarium*.

169 Συνώνυμος ελλην. όρος: *ευκτήριο(ν)* ου., Salaville 1922, 162 κ.ε., Πάλλας 1950, 266. Οι αγγλ. όροι *convent* και *nunnery* αναφέρονται σε γυναικείο μο-

ναστήρι.

170 Για την επικράτηση του ελλην. όρου *ναός* με αυτή τη σημασία, Πάλλας 1950, 268, βλ. και παραπάνω, σημ. 49.

171 Για τον όρο, Ορλάνδος 1952, 135-137, Pallas 1984, 100-111.

172 Μπούρας 1965, 3 κ.ε. Ο όρος *βεργίο(ν)*, υποκοριστικό του βέργα < ιταλ. λ. *verga*. Οι ελλην. όροι *νεύρωση* και *βεργίο(ν)* είναι συνώνυμοι, βλ. παραπάνω, σημ. 82. Ωστόσο επικρατεί η τάση να χρησιμοποιείται η λέξη *νεύρωση* ως όρος που δηλώνει τη στατική λειτουργία της έξεργης ακμής, όπως συμβαίνει στη βυζαντινή και στην πρώιμη γοτθική αρχιτεκτονική, και η λέξη *βεργίο(ν)* (πρβ. *ogive* f.), όταν πρόκειται για νευρωτά τόξα, συνήθως μη λειτουργικά, κυκλικής και άλλων συνθετότερων μορφών διατομής, της όψιμης γοτθικής αρχιτεκτονικής, Μπούρας 1965, σποραδικά και προφορική συζήτηση. Για τους γαλλ. όρους της γοτθικής αρχιτεκτονικής *voûte d'ogives* f., Principes 1972, IX, στήλ. 136-137, εικ. 79-92 και *ogive*, στο ίδιο, στήλ. 154, εικ. 82.

173 Ορλάνδος 1958α, 76-83. Ο ελλην. όρος *ξενώνας* έχει και την έννοια του νοσοκομείου για λαϊκούς, στο ίδιο, 84-91. Οι λατινογενείς όροι *infirmary*, *infirmerie*, κ.λπ. αναφέρονται σε θεραπευτήρια μεγάλων ιδρυμάτων, όπως είναι οι μονές, κατά τη μεσαιωνική περίοδο.

174 Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 139. Πρβ. *καμπτός ἐπί τῆς θύρας* (meta prima) και *καμπτός ἐπί τήν σφενδόνην* (meta secunda), Ιωάννου Μαλάλα, *Χρονογραφία*, Βιβλ. VII (L. Dindorf, CSHB, Bonnae 1831, 175, 13-14).

175 Για τον αγγλ. όρο *hostel*, Mango 1976, 79, 87.

176 Ο ελλην. όρος καλούπι είναι ευρύτερος, σημαίνει και μήτρα. *Καλούπι* < τουρκ. λ. *kalip* < αραβ. λ. *qalib* < ελλην. λ. *καλό-πους*. Για τον αγγλ. όρο *wooden formwork*, Ousterhout 1999, 216-226, εικ. 179.

177 *Μαραγκούδικο* προέρχεται από την ελλην. λ. *μαραγκός* (=ξυλουργός) < βενετ. λ. *marangon*.

178 Για τον ελλην. όρο και τη μορφή, Μπούρας 1971-72, 3-14.

179 Οι ελλην. όροι είναι συνώνυμοι. Ωστόσο σε ορισμένες γλώσσες οι όροι διαφοροποιούνται ανάλογα με το μέγεθος και τη χρήση της οδού.

180 Στην ελλην. βιβλιογραφία ο όρος *οίκος εκκλησίας* αναφέρεται επίσης και ως *οίκος Θεού* α., *οίκος προσευχής* α., *οίκος κοινός* α., Πάλλας 1950, 265-266.

181 Για τον ελλην. όρο *όλμος*, Ορλάνδος 1958, 12, 199 σημ. 5.

182 Για τον γαλλ. όρο *ope*, Larousse, βλ. λ.

183 Ορλάνδος 1954, 245-257, Ασημακοπούλου-Ατζακά 1980, 37-38.

184 Για τον ελλην. όρο *ορθοστάτης* (επορορφίας), Ορλάνδος 1954, 388. Για τον ελλην. όρο *τεγοστάτης*, Δημητράκος 1953, βλ. λ. Σπάνια απαντά και ο όρος *μπαμπάς* α. < τουρκ. λ. *baba*, Τζάρτζανος 1961, 155.

185 Ο ελλ. όρος *ορθοστάτης* (τοίχου), όταν πρόκειται για την αρχιτεκτονική της αρχαιότητας, δηλώνει τους μεγάλους ορθογώνιους λίθους στο κάτω τμήμα τοίχου, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 193-194. Στη βυζαντινή αρχιτεκτονική ο όρος δηλώνει την κατώτερη σειρά της επένδυσης του τοίχου (της ορθομαρμάρωσης), Ορλάνδος 1954, 250. Πρβ. και ανάλογη εξέλιξη της σημασίας του όρου *τοιχοβάτης*, βλ. παρακάτω, σημ. 272.

186 *Ταβάνι* < τουρκ. λ. *tavan*.

187 Για τον ελλην. όρο *οροφή* (*επιστυλίου / υπερθύρου*), Ορλάνδος 1954, 408. Ο γερμ. όρος *Laibung* ή *Leibung* χρησιμοποιείται για να δηλώσει και το *εσωράχιο*, βλ. λήμμα.

188 Ο ελλην. όρος *οστεοθήκη* σημαίνει κυρίως θήκη κτιστή ή κινητή στην οποία φυλάσσονται τα οστά των νεκρών. Χρησιμοποιείται, ωστόσο, ως συνώνυμο του *οστεοφυλακίου*, δηλαδή του κτίσματος όπου φυλάσσονται τα οστά.

189 Ζήβας 1970, 117-122, εικ. 206, 209, 210. Στη μεταβυζαντινή αρχιτεκτονική της Επτανήσου, η ουρανία φέρει συνήθως διακόσμηση. Ο γερμ. όρος *Deckenmalerei* χρησιμοποιείται όταν η διακόσμηση είναι γραπτή, Triantaphyllopulos 1985, 300-396.

190 Για τους ελλην. όρους *ουρανίσκος*, Ορλάνδος 1963, 40-45, *ουρανός*, Σωτηρίου 1929, 95-96, εικ. 126, Ορλάνδος 1954, 472-475, εικ. 434.

191 *Παγόνι* < ελλην. λ. *παών*, ή < ιταλ. λ. *pagone* < *pavone*.

192 *Παλάτι* < λατ. λ. *palatium*.

193 *Χάνι* < τουρκ. λ. *han*.

194 Για τον αγγλ. όρο *pastophories*, Krautheimer 1975, 536, Rodley 1994, 358.

195 Ο όρος αναφέρεται στο σύνολο των παραθύρων ενός οικοδομήματος.

196 Για τους τύπους και την ορολογία των παραθύρων, Megaw 1931-32, 120-122.

197 Για τον γαλλ. όρο *fenêtre avec lobes groupés sous un arc*, Hayer 1982, 184.

198 Βλ. παραπάνω σημ. 157.

199 Για τον γαλλ. όρο *fenêtre avec lobes "libres"*, Hayer 1982, 184-186.

200 Ο γερμ. όρος *Pilaster* δηλώνει παραστάδα με βάση και επίκρανο και έχει χαρακτηριστεί ως ημικίονας με κορμό ορθογώνιας διατομής, Koepf ³1999, βλ. λ.

201 Στη γαλλ. βιβλιογραφία σπάνια χρησιμοποιείται ο όρος *dosseret* m. που σημαίνει για την αρχιτεκτονική της Δύσης παραστάδα χωρίς βάση και επίκρανο με εφαπτόμενο κίονα ή παραστάδα, Principes 1972, VIII, στήλ. 110-111 και 123.

202 *Βίγλα* < λατ. λ. *vigilia*.

203 Σε αντίθεση προς τη βυζαντινή αρχιτεκτονική όπου οι παρειές των θυρών και παραθύρων είναι επίπεδες, στη δυτική μεσαιωνική αρχιτεκτονική οι παρειές αποτελούν λοξότμητες επιφάνειες. Οι όροι *splay*, *ébrasement*, *Gewände* αναφέρονται κατά κύριο λόγο στις λοξότμητες επιφάνειες των ανοιγμάτων στα δυτικά οικοδομήματα, χρησιμοποιούνται όμως κατ' επέκταση και για τις επίπεδες παρειές των βυζαντινών θυρωμάτων.

204 Ο ελλην. όρος *παρειά* (*τοίχου*) αντίστοιχα προς τον γαλλ. όρο *paroi*, Ginouvès 1992, 18, δηλώνει την επιφάνεια του τοίχου. Ο ελλην. όρος *πλευρά* (*τοίχου*), αντίστοιχα προς τον γαλλ. όρο *parement*, Ginouvès 1992, 18, 30, δηλώνει όχι μόνο την επιφάνεια αλλά ολόκληρο το κτισμένο εξωτερικό τμήμα ενός τοίχου.

205 Για τον όρο και για τη λειτουργία του χώρου, Descoeudres 1983, Mathews 1971, 105-107, 155-162, Taft 1975, 178-191, 200-203. Για τα παστοφόρια του ελλαδικού χώρου, Pallas 1979-80, 78-114.

206 Για τον ελλην. όρο *πεντάκυκλο(ν)*, Καμπούρη 1971-72, 140.

207 RbK I, 124-126 (Delvoye).

208 Ο ελλην. όρος *θύρωμα* είναι συνώνυμος του *περιθύρου*, μπορεί όμως να χρησιμοποιηθεί και με την ευρύτερη έννοια της θύρας με το πλαίσιό της, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 131-132.

209 Ο γερμ. όρος *Zingel* χρησιμοποιείται για το τείχος που περιέβαλλε τα δυτικά μεσαιωνικά κάστρα, Koepf ^{3}1999, βλ. λ.

210 Για τις μορφές και τα είδη των πεσσών, Ορλάνδος 1954, 338-358.

211 Για τον ελλην. όρο *πέταυρο(ν)*, Τσούντας ^{2}1957, 128, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 210.

212 Ο γαλλ. όρος *palier* σημαίνει το πλατύσκαλο σε όροφο, ενώ ο όρος *repos* δηλώνει πλατύσκαλο μεταξύ δύο βραχιόνων κλίμακας, Principes 1972, II, στήλ. 41, Album II 94, 98-109.

213 Για το γαλλ. όρο *parement* βλ. παραπάνω σημ. 204, Principes 1972, III, στήλ. 62, Aurenche 1977, 132, εικ. 353, Ginouvès - Martin 1985, 127.

214 Βλ. παραπάνω σημ. 153.

215 *Τούβλο* < μσν. λ. *τούβ(ου)λον* < λατ. λ. *tub(u)lus*.

216 Βλ. παραπάνω σημ. 152 και 156.

217 Ορλάνδος 1958α, 138-143.

218 *Πραιτώριο(ν)* < λατ. λ. *praetorium*.

219 *Μόλος* < λατ. λ. *molo*.

220 Στην ελλην. βιβλιογραφία χρησιμοποιείται ως συνώνυμο και η λέξη *σαχνισί* ου. < τουρκ. λ. *şahnişin*, Μουτσόπουλος 1988.

221 Σωτηρίου 1940, 77-100, βλ. και παραπάνω σημ. 205.

222 *Μακέτ(τ)α* < ιταλ. λ. *macchietta*.

223 Για τον ελλην. όρο *προσευκτήριο(ν)*, Πάλλας 1950, 265.

224 Οι ελλην. όροι *πρόσκτισμα* και *βοηθητικό(ν) διαμέρισμα* χρησιμοποιούνται ως συνώνυμοι στην ευρύτερή τους έννοια. Σε επιγραφή του 1560 πάνω από τη νότια θύρα του νάρθηκα στη Μονή Φιλανθρωπηνών αναγράφεται η λέξη *εξαρτικός* με την έννοια των προσκτισμάτων, Αχειμάστου-Ποταμιάνου 1983, 22, 30 σημ. 8.

225 Ο αγγλ. όρος *shrine* όπως και ο γερμ. *Schrein* m. σημαίνουν κατ' αρχήν τη λειψανοθήκη, κατ' επέκταση όμως στη βυζαντινή τέχνη χρησιμοποιούνται με την έννοια του προσκυνηταρίου.

226 *Μάσκα* < μσν. λατ. λ. *masca*.

227 Για τους ελλην. όρους, Ορλάνδος 1936, 17, 123. Για τον αγγλ. όρο *lateral semi-arches*, Megaw 1931-32, 126-128. Για τον γαλλ. όρο *demi-arcades sur les côtés des fenêtres*, Millet 1916, 207 κ.ε.

228 Για τον ελλην. όρο, Ορλάνδος 1954, 548, Ορλάνδος 1969, 177-206.

229 Ορλάνδος 1958α, 17-26.

230 Ο γερμ. όρος *Schloss* δηλώνει και ανοχύρωτο παλάτι, Koepf ^{3}1999, βλ. λ.

231 Ο αγγλ. όρος *flute* και οι γερμ. *Kannelur*, *Kanneläre* αναφέρονται στις μεμονωμένες ραβδώσεις, ενώ οι όροι *fluting*, *Kannelierung* δηλώνουν το σύνολο των ραβδώσεων.

232 Ο ελλην. όρος *ράβδωση στλεγγιοειδής* χαρακτηρίζει διακόσμηση συνηθισμένη στις παλαιοχριστιανικές σαρκοφάγους. Προέρχεται από την αρχαία λέξη *στλεγγίς*, είδος ξύστρας για την απομάκρυνση των ρύπων από το σώμα των αθλητών στην αρχαιότητα.

233 *Ρεγεών* < λατ. λ. *regio*.

234 Για τον ελλην. όρο *ρομανίσιο(ν)*, Ορλάνδος 1954, 419. *Αμπάρα* < ιταλ. λ. *barra*.

235 Για τον ελληνικό όρο *ρόπτρο(ν)*, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 228.

236 *Σέκρετο(ν)* < λατ. λ. *secretum*.

237 Στην ελλην. βιβλιογραφία χρησιμοποιούνται και οι δύο όροι *–σκυφίο(ν)* και *πινάκιο(ν)*– συνήθως ως συνώνυμοι, αδιάφορα από το σχήμα του εντοιχισμένου αγγείου. Για την ελλην. ορολογία ορθότερος ο βυζαντινός όρος *κούπα* θ. αντί του αρχαιοελληνικού *σκυφίο(ν)*, πρβ. Παπανικόλα-Μπακιρτζή 1996, 37 και σποραδικά, ο οποίος όμως δεν έχει χρησιμοποιηθεί προκειμένου για εντοιχισμένα αγγεία σε ναούς. Στην παλαιότερη ελλην. βιβλιογραφία απαντά και ο όρος «*ρόδιο(ν)*» *πινάκιο(ν)* ου., Ορλάνδος 1936, 216.

238 *Σολέα* < λατ. λ. *solea*. Ορλάνδος 1954, 535-538.

239 *Σπίνα* < λατ. λ. *spina*. Για τον ελλην. όρο *εύριπος* βλ. Ιωάννου Λυδού, *Ἐκ τῶν περὶ μηνῶν*, I, 12 (I. Bekker, CSHB, Bonnae 1837, 5-6), Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου, *Περί Βασιλείου Τάξεως*, I, 69 (A. Vogt, I Paris 1939, 141, 12-13, II, 1940, 153). Για τη χρήση και τη σημασία του όρου στον ιππόδρομο της Κωνσταντινούπολης, Mango 1949, 180-193.

240 *Σπόλια* < λατ. λ. *spolia*. Ο ελλ. όρος *συλήματα*, αν και δόκιμος (Δημητράκος 1953, βλ. λ.), δεν είναι καθιερωμένος στη βιβλιογραφία.

241 Για τις μορφές, την ονομασία και το συμβολισμό των σταυρών, RbK V, 25-30 (Dinkler – Dinkler von Schubert).

242 Στη βυζαντινή γλυπτική, αντί για σταγόνες ή δίσκους, στα συνήθως πεπλατυσμένα άκρα των κεραιών διαμορφώνονται σφαιρίδια, θηλιές, άγκιστρα κ.λπ.

243 Για τον ελλην. όρο *σταυρός τύπου Αναστάσεως*, Παζαράς 1988, 117.

244 Στη γερμ. βιβλιογραφία αναφέρεται και ο όρος *Kreuz in der Blattschale* n., RbK V, 30 (Dinkler – Dinkler-von Schubert).

245 Ο ελλην. όρος προτείνεται από τις συντάκτριες.

246 Στη γαλλ. βιβλιογραφία χρησιμοποιούνται ως συνώνυμοι και οι όροι *toit à double versant* m., *toit à double pente* m.

247 Για τον γαλλ. όρο *toit à (deux) demi-croupes*, Principes 1972, X, στήλ. 159, Album, X, πίν. 23.

248 Για τον γαλλ. όρο *toit en pupitre*, Ginouvès 1992, 172, πίν. 78.1, Aurenche 1977, 147. Ο όρος *toit en appentis* χρησιμοποιείται όταν το ανώτερο άκρο της επικλινούς πλευράς στηρίζεται πακτωμένο σε τοίχο και το κατώτερο ακουμπά σε τοίχο ή σε σειρά στηριγμάτων, συνώνυμο *appentis* m., Ginouvès 1992, 172, πίν. 78. 2, Principes 1972, X, στήλ. 156, Album, X, πίν. II 4,8. Κατά Aurenche 1977, 19, ο όρος *toit en appentis* σημαίνει μόνο την επικλινή μονόρρυτη στέγη η οποία πακτώνεται σε τοίχο και ακουμπά σε σειρά στηριγμάτων, ενώ *appentis* τον αντίστοιχο βοηθητικό χώρο με τη στέγη. Ωστόσο, οι όροι επικαλύπτονται σημασιολογικά.

249 Στη γαλλ. βιβλιογραφία χρησιμοποιείται και ο όρος *toit à double croupe* m.

250 *Στιβάδιο(ν)* < αρχ. λ. *στιβάς -άδος* θ. = στρωμνή, κλίνη, Δημητράκος 1953, βλ. λ. Στις περισσότερες γλώσσες έχει επικρατήσει ο λατινικός όρος *stibadium*. Για τον όρο Dunbabin 1991, 121-148, Morvillez 1996, 119-158. Έχει χρησιμοποιηθεί και ο βυζαντινός όρος *ακκούβυκον* < λατ. λ. *accubitum*, Πάλλας 1959, 135.

251 Βλ. παραπάνω σημ. 53.

252 Για τον ελλην. όρο *στροβίλιο(ν)*, Ορλάνδος 1952, 116-118. Για τους γαλλ. όρους *jet d'eau en cuivre*, Didron 1861, 80-81, και *tuyeau de cuivre*, Millet 1905, 107, 109.

253 Στη γαλλ. βιβλιογραφία μπορεί να χρησιμοποιηθεί ο όρος *tourillon* m. (=μεγάλος στροφέας) ως συνώνυμος ο οποίος δηλώνει και το περίβλημα του στροφέα. Στη γερμ. βιβλιογραφία χρησιμοποιείται ο όρος *Drehpfosten* m. όταν η στρόφιγγα καταλαμβάνει όλο το ύψος του κινητού μέλους, Aurenche 1977, βλ. λ., Ginouvès 1992, 54-56, σημ. 305.

254 Για τους ελλην. όρους, Ορλάνδος 1958, 199, σημ. 2, RE VI A1, στήλ. 742 (Ebert), Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 237.

255 Ο ελλην. όρος δεν αναφέρεται μόνο στην αρχαιολογική στρωματογραφία αλλά σημαίνει και τον κλάδο της γεωλογικής επιστήμης που μελετά τα γεωλογικά στρώματα (αγγλ. *stratigraphy*, γαλλ. *stratigraphie* f., γερμ. *Stratigraphie* f., *Schichtenkunde* f. κ.λπ.).

256 Για τον ελλην. όρο *συγκοπή*, Ορλάνδος 1954, 252, Καμπούρη 1971-72, 140. Βλ. παραπάνω σημ. 162.

257 Για τις μορφές και τα μέρη του συνθρόνου, Ορλάνδος 1954, 489-509.

258 Βλ. παραπάνω σημ. 77.

259 Στην ελλην. βιβλιογραφία απαντά επίσης ο όρος *αξονομετρία μετωπική των ιπποτών* θ.

260 Πάλλας 1937, 847-865, Πάλλας 1950-51, 163-181.

261 Σωτηρίου ^{2}1962, 38-39.

262 *Αρκοσόλιο(ν)* < λατ. λ. *arcus* και *solium*.

263 Στις περισσότερες γλώσσες οι όροι εκφράζουν και την ενέργεια και το αποτέλεσμα.

264 Για την ελλην. ορολογία και τις μορφές, Σωτηρίου ^{2}1962, 38.

265 Για τον ελλην. όρο *δοκίς*, Ορλάνδος 1954, 387, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 83. Για τον όρο *ιμάς*, Τσούντας ^{2}1957, 128, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 133. Για τον αγγλ. όρο *purlin*, Hodge 1960, 120-121.

266 Στη γαλλ. βιβλιογραφία ο όρος *rempart* κατά Principes 1972, XVII, στήλ. 240, δηλώνει περιτείχισμα από χώμα που υποστηρίζεται από τοίχο αναλημματικό. Ωστόσο, χρησιμοποιείται και με την έννοια του οχυρωμένου τείχους, Janin ^{2}1964, 261 κ.α., Larousse βλ. λ.

267 *Τέμπλο(ν)* < λατ. λ. *templum*.

268 Ο ελλην. όρος *τεχνική διπλεπίπεδη* καθιερώθηκε από τον Πάλλα 1953-54, 278 κ.ε. Παλαιότερα είχε προταθεί ο όρος *τεχνική δι' επαλλήλων στρωμάτων αναγλύφου* θ., Ξυγγόπουλος 1927-28, 3.

269 Για τον ελλην. όρο *επιπεδογλυφία*, Ξυγγόπουλος 1917, 72-77. Ο γαλλ. όρος *champlevé* που χρησιμοποιείται και στις περισσότερες ευρωπαϊκές γλώσσες είναι δάνειο από την τεχνική της χυμευτικής τέχνης που χρησιμοποιείται και στη γλυπτική, Bréhier 1936, 15 κ.ε.

270 Λ. περσ. προέλευσης που σημαίνει χώρο για παιχνίδι με μπάλα, ODB 3, 2137.

271 *Αρμάριο(ν)* < λατ. λ. *armarium*, Ορλάνδος 1937, 71-72.

272 Ο ελλην. όρος *τοιχοβάτης*, ο οποίος στην αρχαία αρχιτεκτονική σημαίνει την ανώτερη σειρά λιθοπλίνθων της κρηπίδας των ναών και χρησιμεύει ως βάθρο του τοίχου, Ginouvès 1992, 15-16, στη βυζαντινή αρχιτεκτονική παίρνει τη μορφή βάσης της επένδυσης του τοίχου (ορθομαρμάρωσης), Ορλάνδος 1955-56α, 75-76. Πρβ. ανάλογη εξέλιξη της σημασίας του όρου *ορθοστάτης*, παραπάνω σημ. 185.

273 Στην ελλην. ορολογία δεν έχει επικρατήσει διαφοροποίηση των όρων *τοιχοδομία* και *τοιχοποιία*. Για τη διαφοροποίηση των γαλλ. όρων *maçonnerie* = κατασκευή από πέτρες και τούβλα και *appareil* = κατασκευή από τακτικά τοποθετημένες πέτρες, κατά κανόνα λαξευμένες, και τούβλα, βλ. Principes 1972, III, στήλ. 55, Ginouvès – Martin 1985, 94. Ανάλογη διαφοροποίηση παρατηρείται και στους γερμ. όρους *Mauerwerk* και *Mauerverband*, βλ. Koepf ^{3}1999, 315-319. Θα τείναμε να αποδώσουμε τους όρους *maçonnerie*, *Mauerwerk* με τον ελληνικό όρο *τοιχοποιία* και *appareil* (*de mur*), *Mauerverband* με τη λέξη *τοιχοδομία* (πρβ. *σύστημα δομής*, *opus*).

274 Για την ευρύτερη σημασία του λατ. όρου *opus mixtum* κατά τη ρωμαϊκή εποχή, Adam ^{2}1989, 151-156. Από τον Krautheimer 1975, 535 χρησιμοποιείται ο λατ. όρος *opus listatum*. Ο Ward Perkins ^{5}1989, 494, σημειώνει ότι ο όρος *opus listatum* θα πρέπει να αποφεύγεται. Για τους αγγλ. όρους, Ousterhout 1999, 187-188 εικ. 150 Α.

275 Το σύστημα αυτό δομής, το οποίο εφαρμόζεται στο κάτω τμήμα της τοιχοποιίας των βυζαντινών ναών από τις αρχές του 11ου μέχρι και τον 13ο αιώνα, ανάγεται στους ρωμαϊκούς χρόνους (*opus africanum*), Ορλάνδος 1969α, 110-113, Adam ²1989, 130-132, Hadji-Minaglou 1994, 174-183.

276 Megaw 1932-33, 138. Μουτσόπουλος – Δημητροκάλλης 1976, 135-169. Για τη ρωμαϊκή εποχή Adam ²1989, 111-114.

277 Ο ελλην. όρος *εγχόρηγη τοιχοδομία* χρησιμοποιείται μόνο όταν το συνδετικό υλικό των λίθων είναι κονίαμα με χορήγι, δηλαδή ασβέστη. Για τον λατ. όρο *opus incertum*, Adam ²1989, 139-141.

278 Vitruvii, *De Architectura* II, 8. 7 (C. Fensterbusch, Darmstadt 1964, 106-107), Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 99. Για το *έμπλεκτον* στην αρχαία και στη ρωμαϊκή αρχιτεκτονική, Tomlinson 1961, 133-140, πρβ. Adam ²1989, 80.

279 Το *λιθόδεμα* απαντά είτε ως γέμισμα τοίχου μεταξύ δύο κτιστών πλευρών είτε ελεύθερο, αφού έχει αφαιρεθεί το ξύλινο καλούπι μέσα στο οποίο έχει χυθεί. Η συσχέτιση με τον όρο *γέμισμα τοίχου* αναφέρεται στην πρώτη έννοια. Για το λατ. όρο *opus caementicium*, Adam ²1989, 76, 79ff, 139ff.

280 Οι λατ. όροι *opus reticulatum* και *opus spicatum* κατά τη ρωμαϊκή εποχή αποτελούν τρόπο τοιχοδομίας της εξωτερικής πλευράς τοίχου ενώ στη βυζαντινή αρχιτεκτονική αποκτούν χαρακτήρα διακοσμητικής επένδυσης τοίχου, Adam ²1989, 142-146, 156-157. Πρβ. παραπάνω σημ. 129.

281 Βλ. παραπάνω σημ. 280. Ο λατ. όρος *opus spicatum* προέρχεται από τη λ. spica = στάχυς. Ωστόσο σε πολλές γλώσσες ο όρος αποδίδεται με τη λ. *ιχθυάκανθα* επειδή υπάρχει μορφολογική ομοιότητα στις σχετικές παραστάσεις.

282 Οι αντίστοιχοι λατ. όροι για την πλινθοδομή είναι *opus latericium* που σημαίνει τοιχοδομία από ωμές πλίνθους, Ward Perkins ⁵1989, 494, Adam ²1989, 158, και *opus testaceum*, δηλαδή τοιχοδομία από οπτές πλίνθους που αποτελεί εξωτερική πλευρά τοίχου του οποίου το εσωτερικό τμήμα είναι λιθοδομή με κονίαμα, Ward Perkins ⁵1989, 494, Adam ²1989, 157-163.

283 Στην ελλην. ορολογία προτείνεται η διαφοροποίηση του όρου *ατελές πλινθοπερίκλειστο σύστημα δομής*, ο οποίος αναφέρεται σε υπό διαμόρφωση πλινθοπερίκλειστο σύστημα δομής (10ος αι.), από τον όρο *αμελές πλινθοπερίκλειστο σύστημα δομής* που αναφέρεται σε τοιχοδομίες της μεσο- και υστεροβυζαντινής εποχής, όπου παρατηρείται αμέλεια στη μορφή.

284 Βλ. παραπάνω σημ. 283.

285 Για το ορθογώνιο σύστημα δομής και τα είδη του στην αρχαιότητα, Ορλάνδος 1958, 222-236.

286 Για την τεχνική και την καθιέρωση των αγγλ. όρων, Mango 1959, 249-250, Krautheimer 1975, 375, 383, Vocotopoulos 1979, 247 κ.ε., Ousterhout 1984, 163-170. Για τους γερμ. όρους, Schneider – Karnapp 1938, 9 κ.ε., Schäfer 1973, 68, 77-80, Schäfer 1973-74, 198-200, 218-220, Mango 1975, 388.

287 Ο ελλην. όρος χρησιμοποιείται ενίοτε και για τους τοίχους που φέρουν τοξωτά ανοίγματα και χωρίζουν τα κλίτη των μεταβατικών ναών, Χατζηδάκης 1976, 29-30, Βοκοτόπουλος ²1992, 118, σημ. 2.

288 Ο ελλην. όρος *αψίδα* με την έννοια του τόξου δεν χρησιμοποιείται στη νεοελληνική ορολογία, πρβ. λήμμα.

289 Για τον όρο *σφενδόνιο(ν)* της ελλην. ορολογίας, Ορλάνδος 1958β, 401-405.

290 Το επίπεδο κλειδωτό τόξο ασκεί *πλάγιες ωθήσεις*, όπως το ημικυκλικό τόξο, βλ. λήμμα. Όταν είναι ενισχυμένο (chaînage), από άποψη λειτουργίας είναι ταυτόσημο με το υπέρθυρο και μεταφέρει φορτία κατακόρυφα στα ποδαρικά, βλ. λήμμα: *φορτίο(ν)* (*κατακόρυφο(ν)*), Principes 1972, IX, στήλ. 126, εικ. 9, 14. Η χρήση του γαλλ. όρου *plate bande* f. για τη δήλωση του ευθύγραμμου θριγκού σε αντιδιαστολή προς την τοξοστοιχία, δεν είναι ορθή, Delvoye 1967, 18, 37, 47, πίν. 5, 7. Πρβ. παραπάνω σημ. 84.

291 Ο όρος αναφέρεται σε τόξο σφηνοειδούς τοξοδομίας με χρήση κλειδιού στην κορυφή της καμπύλης, Ορλάνδος 1958, 351. Τα περισσότερα τόξα στη βυζαντινή αρχιτεκτονική είναι κλειδωτά και ασκούν *ωθήσεις*, βλ. λήμμα, ενώ σπάνια είναι τα μονόλιθα τόξα τα οποία μεταφέρουν κατακόρυφα φορτία, βλ. λήμμα: *φορτίο(ν)* (*κατακόρυφο(ν)*).

292 Ο ελλην. όρος προτείνεται από τις συντάκτριες. Πρόκειται για σύστημα κυματίων στο μέτωπο ενός τόξου. Πολλές φορές το τόξο μετώπου φέρει κυμάτια από επίπεδες ταινίες όπως το επιστύλιο, πρβ. τη λατινογενή ορολογία από ιταλ. λ. *archivolto* > *archivolt*, *archivolte* κ.λπ. με τον όρο *architrave* (=επιστύλιο), βλ. πιο πάνω σημ. 61.

293 Ορλάνδος 1935δ, 411-415.

294 Για τη γαλλ. ορολογία Ginouvès 1992, II, 140. Οι όροι δεν είναι απόλυτα συνώνυμοι. *Arcature* σημαίνει σειρά τοξυλίων που δεν πατούν απαραιτήτως στο έδαφος και *suite d'arcades* σειρά τόξων των οποίων τα ποδαρικά εδράζονται στο έδαφος, Principes 1972, VII, στήλ. 92, Album VII, πίν. 19, 21. Ο γερμ. όρος *Arkade* σημαίνει αρχικά το τόξο με τα ποδαρικά του (πεσσοί, κίονες). Κατ' επέκταση, και κυρίως στον πληθυντικό αριθμό, χρησιμοποιείται με την έννοια της τοξοστοιχίας, ως συνώνυμο της λέξης *Arkatur*, καθώς και με την έννοια του διαδρόμου, του οποίου η μία πλευρά περιορίζεται από τοξοστοιχία, Koepf ³1999, 29-30.

295 Για τον αγγλ. όρο *corbel table frieze* βλ. Krautheimer 1975, 533. Στη ρουμ. ορολογία ο όρος *osnițe* θ. πληθ. αναφέρεται σε σειρά διακοσμητικών εσοχών που απαντούν στην αρχιτεκτονική της Μολδαβίας.

296 Για τη χρήση του ελλην. όρου *τόρμος* με την έννοια του γόμφου, Ορλάνδος 1958, 177.

297 Για τη μορφή και τη διάταξη των μοναστηριακών τραπεζών, Ορλάνδος 1958α, 43-60.

298 Για τους τύπους της αγίας τράπεζας και την αντίστοιχη ελληνική ορολογία, Ορλάνδος 1954, 438-

454. Στη γαλλ. βιβλιογραφία έχει χρησιμοποιηθεί και ο αδόκιμος όρος *Sainte Table*, BCH 1975, 685, 1980, 621 κ.ε. Στη ρουμ. βιβλιογραφία χρησιμοποιείται επίσης ο όρος *sfânta Masă* f.

299 Για τη σημασία του όρου *τράπεζα μαρτύρων*, Χαλκιά 1987-88, 101-106. Για την τυπολογία και τη λειτουργία των τραπεζών στην παλαιοχριστιανική περίοδο, Nussbaum 1961, Roux 1973, 133-196, Dresken-Weiland 1991, Chalkia 1991.

300 *Τρίβηλο(ν)* < ελλην. λ. *τρις* και λατ. λ. *velum*, πρβ. λήμμα: *βήλο-ν*.

301 Ορλάνδος 1935α, 50-52. Για το γαλλ. όρο *voûte en berceau surélevé(e) en guise de coupole*, Millet 1916, 50. Για το γερμ. όρο *durch ein Tonnengewölbe bedeckte rechteckige Kuppel*, Orlandos 1929-30, 577-578.

302 *Τρούλ(λ)ος* < λατ. λ. *trullo*. Σπάνια στη βιβλιογραφία της μεταβυζαντινής αρχιτεκτονικής χρησιμοποιείται και ο όρος *κουμπές* α. < τουρκ. λ. *kubbe*. Για τις μορφές του τρούλου RbK V, 484-525 (Restle). Στη γαλλ. βιβλιογραφία ο όρος *dôme* χρησιμοποιείται σπάνια για τη βυζαντινή αρχιτεκτονική ως συνώνυμος, Larousse, βλ. λ. Κατά Aurenche 1977, 72, δηλώνει το εξωράχιο του τρούλου και κατ' επέκταση κάθε ημισφαιρική κάλυψη, Ginouvès 1992, 158. Για τη σημαντική διαφορά των όρων *coupole* και *dôme* πρβ. Principes 1972, IX, στήλ. 138, X, στήλ. 157.

303 Για τους αγγλ. όρους, Fleming – Honour – Pevsner 1976, 79.

304 Για τον όρο *φουρνικό(ν)* στην ελλην. βιβλιογραφία, Μπούρα 1980, 12, σημ. 6. Ο αγγλ. όρος *domical vault* χρησιμοποιείται και με την έννοια της *ασπίδας επί λοφίων*, ως συνώνυμος του *sail vault*, Mango 1976, 20, Ousterhout 1987, 74, 77, εικ. 117, 119. Συχνά όμως ο όρος χρησιμοποιείται στη βιβλιογραφία με την έννοια του *μοναστηριακού θόλου*, βλ. παραπάνω σημ. 80.

305 Βλ. παραπάνω σημ. 304.

306 *Ρόδα* < βενετ. λ. *roda*.

307 Στην ελλην. ορολογία για τον όρο *τύμπανο(ν)*, βλ. Vitruvii, *De Architectura*, IV, 6.48 (C. Fensterbusch, Darmstadt 1964, 192) και Δημητράκος 1953, βλ. λ. Χρησιμοποιείται και το συνώνυμο *ταμπλάς* α. < λατ. λ. *tabula*, Δημητράκος 1953, βλ. λ.

308 Για τον ελλην. όρο *σφενδόνη*, Ορλάνδος 1963, 108, 116.

309 Για τον όρο και για τη λειτουργία του χώρου στις αθωνικές μονές, Mylonas 1994, 75-86.

310 Για την τυπολογία και τα μέρη της βασιλικής, Σωτηρίου 1929α, 161-248, Ορλάνδος 1952, 1954, RbK I, 514-567 (Delvoye).

311 Για τον ελλην. όρο *βασιλική αμφίκογχη*, Δημητροκάλλης 1976, 6-8.

312 Για την τυπολογία, Ορλάνδος 1951, 3-61.

313 RbK, 529-553 (Schmuck).

314 Dyggve 1940, 103-113, RbK I, 507-514 (Wessel). Πρβ. Krautheimer 1975, 191 και 504, σημ. 30.

315 Για τη μορφή και την ορολογία, Δημητροκάλλης 1976, 3-5.

316 Για τον τύπο, Balş 1936, 156-167.

317 Για τον ελλην. όρο τύπος ναού: *δρομικός*, Ορλάνδος 1952, 159. Για τον γαλλ. όρο, Grabar 1946, 373, 376.

318 Για τον τύπο, Hallensleben 1969, 105-118.

319 Για την αγγλ. ορολογία, Megaw 1932-33, 151.

320 Ο τύπος, ο οποίος κατάγεται πιθανότατα από τις *τρουλαίες βασιλικές* (βλ. λήμμα) και απαντά σε σημαντικά μνημεία του πρώιμου 7ου αι. με μεταβατικό χαρακτήρα (πρβ. λήμμα τύπος ναού: *σταυροειδής με τρούλ(λ)ο και περίστωο(ν) - μεταβατικός*), επιβιώνει σε κωνσταντινοπολίτικα κυρίως μνημεία έως την παλαιολόγεια περίοδο. Για τον τύπο και την ορολογία, Μπούρας ²1999, 148-149, 414, Βοκοτόπουλος ²1992, 126-131, Van Millingen 1912, 130, Mango 1976, 266, Krautheimer 1975, 533, Delvoye 1967, 321-322, Mango 1975, 269.

321 Για τον τύπο, Βοκοτόπουλος ²1992, 107-109.

322 Για τον τύπο, Παπαγεωργίου 1975.

323 Για τον τύπο, Σωτηρίου ²1962, 425-432, Stikas 1951, 83 κ.ε., Μπούρας 1981, 129 κ.ε.

324 Οι όροι τύπος ναού: *νησιωτικός* και τύπος ναού: *ηπειρωτικός*, αν και χρησιμοποιούνται ευρύτατα στην παλαιότερη ελλην. βιβλιογραφία, δεν θεωρούνται πλέον δόκιμοι.

325 Βλ. παραπάνω σημ. 324.

326 *Ροτόντα* < ιταλ. λ. *rotonda*.

327 Για τον τύπο, τις παραλλαγές του και την ελλην. ορολογία, Ορλάνδος 1935α, 41-50, και τελευταία, Küpper 1996. Για τον γαλλ. όρο *église à toit cruciforme*, BCH 101 (1977) 560 (Touchais), BCH 104 (1980) 608 (Touchais). Ο Millet 1916, 47-50, περιγράφει τον τύπο *nef unique ou triple, à nef transversale*.

328 Ο ελλην. όρος τύπος ναού: *μονόχωρος σταυροειδής εγγεγραμμένος με άνισα πλάτη κεραιών* α. προτάθηκε τελευταία, Κάππας – Φουστέρης 2006, 61-72. Άλλοι όροι που έχουν προταθεί παλαιότερα είναι τύπος ναού: *μονόκλιτη θολωτή βασιλική με τρούλο* θ., *μονόκλιτος σταυροειδής με τρούλο* α., *συνεπτυγμένος σταυροειδής με τρούλο* α.

329 Για την ελλην. ορολογία και την καθιέρωση των παραλλαγών του τύπου, Ορλάνδος 1939-40, 6-9. Για τον αγγλ. όρο *quincunx*, Krautheimer 1975, 536. Για τη γερμ. ορολογία του τύπου και των παραλλαγών του RbK V, 356-374 (Schmuck), πρβ. RbK I, 382 (Travlos).

330 Για τον τύπο, Mylonas 1984, 89-112, Steppan 1995.

331 Ο όρος έχει επικρατήσει αν και η λέξη στύλος είναι ουσιαστικά συνώνυμη του κίονα. Ωστόσο, ο όρος *στύλος* έχει, γενικότερα, και την έννοια του στηρίγματος, πασσάλου, βλ. παραπάνω σημ. 104.

332 Βλ. παραπάνω σημ. 104 και 331.

333 Για τον τύπο, Βοκοτόπουλος ²1992, 116-126. Για την ορολογία και την παλαιότερη βιβλιογραφία, στο ίδιο, 116 σημ. 5. Ο όρος τύπος ναού: *μεταβατικός ελλαδικός*, ο οποίος είναι σε χρήση στη βιβλιογραφία, θα πρέπει να διατυπωθεί εκ νέου, εφόσον νεό-

τερες έρευνες έδειξαν ότι ο μεταβατικός αυτός τύπος εφαρμόστηκε όχι μόνο στον ελλαδικό χώρο αλλά και σε περιοχές που επηρεάζονται άμεσα από την Κωνσταντινούπολη, Μαμαλούκος 2004, 69-92. Θα μπορούσε ίσως να αντικατασταθεί από τον όρο τύπος ναού: *μεταβατικός απλός* α.

334 Ο ελλην. όρος τύπος ναού: *σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – δρομικός* προτείνεται αντί του όρου τύπος ναού: *σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο, οκτάστυλος* (Βοκοτόπουλος ²1992, 112-116), ο οποίος μπορεί να οδηγήσει σε σχετική σύγχυση, εφόσον η ορολογία που έχει επικρατήσει –δίστυλος και τετράστυλος τύπος– δηλώνει αποκλειστικά τη στήριξη του τρούλου. Στην περίπτωση του οκτάστυλου, ωστόσο, μόνο τέσσερις πεσσοί στηρίζουν τον τρούλο, ενώ άλλα τέσσερα στηρίγματα, ανατολικά και δυτικά του κεντρικού τετραγώνου, δείχνουν το μεταβατικό χαρακτήρα του τύπου. Βλ. κριτική του όρου από τον Πάλλα 1990, 37-38, ο οποίος προτείνει τον όρο τύπος ναού: *δρομικός σταυροειδής*. Τον όρο αποδέχεται και ο Βοκοτόπουλος (Βοκοτόπουλος ²1992, 244).

335 Για τον τύπο και την ελλην. ορολογία, Ορλάνδος 1948, 83-85, Μπούρας 1967-68, 47-53.

336 Για τον ελλην. όρο, Μπούρας 1967-68, 49. Για τον όρο *atrophied Greek-cross plan*, Ousterhout 1987, 20-32 και στη γαλλ. γλώσσα ο όρος *type ramassé* (m.) f., BCH 101 (1977) 589 (Touchais). Για τον γερμ. όρο, Struck 1909, 191.

337 Για την ελλην. ορολογία και τον τύπο, Βοκοτόπουλος ²1992, 51-56, 109-112. Ο όρος τύπος ναού: *δικιόνιος των ανατολικών χωρών* α. που είχε προταθεί ως συνώνυμος από τη Σωτηρίου Μ. 1960-61, 123, δεν θεωρείται πλέον δόκιμος.

338 Για τον τύπο βλ. παραπάνω σημ. 320 και Krautheimer 1975, 299-315. Για τον ελλην. όρο τύπος ναού: *τρουλ(λ)αίος με περίστωο(ν) μεταβατικής εποχής*, Σωτηρίου Μ. 1932, 97-124

339 Για τον τύπο βλ. Ορλάνδος 1935, 110-117. Σε ορισμένες γλώσσες, για τη δήλωση του τρίκογχου χρησιμοποιείται και ο όρος: *τύπος με τριφυλλόσχημη κάτοψη* α., όπως: αγγλ.: *trefoil-shaped plan*; *trifoliated plan*, γαλλ.: *église à plan tréflé* f., ιταλ.: *chiesa con pianta a trifoglio* f.· σερβ.: *црква у виду трописта* ж.

340 Για τον γερμ. όρο, Enzyklopädie Naturwissenschaft und Technik, Weinheim 1981, λήμμα Fenster.

341 Για τους όρους και τη λειτουργία του χώρου, RbK II, 129-144 (Delvoye).

342 *Τσαγκάρικο* ή *τσαγκαράδικο* < μσν. *τσαγγάριος* < *τσάγγα, τζάγγη* = είδος υποδήματος < λατ. λ. *zanca*, λ. παρθικής προέλευσης.

343 Για την ορολογία, Berger 1982, 102.

344 Ο ελλην. όρος αναφέρεται κατά κύριο λόγο στον υπολήνιο πίθο, χρησιμοποιείται ωστόσο και για τη δήλωση υπολήνιας δεξαμενής, Κουρκουτίδου-Νικολαΐδου 1994, 463-470.

345 Για τον ελλην. όρο, Ορλάνδος 1954, 313, 575.

346 Ο γαλλ. όρος *oeil-de-boeuf* χρησιμοποιείται σπάνια στη βυζαντινή βιβλιογραφία ως συνώνυμος, πρβ. Ginouvès 1992, 41.

347 Ορλάνδος 1952, 111, 120, εικ. 70, Ορλάνδος 1958α, 110-114.

348 *Φόρος* < λατ. λ. *forum*.

349 Για τον ελλην. όρο *φουρούσι*, Τζάρτζανος 1961, 239.

350 Για τον ελλην. όρο, Ορλάνδος 1954, 433-434, εικ. 397.

351 Για την ελλην. ορολογία καθώς και για την τυπολογία, Ορλάνδος 1954, 509-535, ιδίως 512. Στις γραπτές πηγές αναφέρεται ενίοτε ως συνώνυμος ο όρος *δρύφακτοι* α. πλ., Σωζομενού, *Ἐκκλησ. Ἱστορία* VII, 25, 9 (J. Bidez – G. Ch. Hansen, Berlin 1960, 340, 10). *Κάγκελ(λ)οι* < λατ. λ. *cancelli*.

352 Για τον ελλην. όρο *πυργοκάστελ(λ)ο(ν)*, Προκοπίου, *Περί κτισμάτων* 2, ε' (J. Haury – G. Wirth, Leipzig 1964, 62, στ. 24). *Καστέλ(λ)ιο(ν)* < λατ. λ. *castellum*, βλ. και παραπάνω σημ. 94.

353 Για τον βυζαντινό όρο *καμινοβίγλιο(ν)*, Δημητράκος 1953, βλ. λ., Dennis 1985, 144,5, 152,2.5.7, 160,12, Dagron 1986, 39,4.5, 49,8, 246-247. Ευχαριστούμε τον συνάδελφο καθηγητή Τ. Κόλλια για την επισήμανση του όρου στις βυζαντινές πηγές.

354 Ο ελλην. όρος έχει λανθασμένα επικρατήσει από τον Ορλάνδο 1958α, 68-70, να γράφεται με ένα μ, πρβ. Στίκας 1970, 115, 123, 220-222 κ.λπ., Μπούρας 1965, 12. Ωστόσο η ετυμολογική προέλευση της λ. με δεύτερο συνθετικό το ρήμα ανάπτω δεν δικαιολογεί τη γραφή αυτή. Εξάλλου στο ανέκδοτο χειρόγραφο με αρ. 568 σ. 20 του Ιστορικού Λεξικού της Ακαδημίας Αθηνών καθώς και στο άρθρο της Μ. Ιωαννίδου, «Οικίαι Αραχώβης», *Επετηρίς του Λαογραφικού Αρχείου της Ακαδημίας Αθηνών* 1 (1939) 69, σημ. 5, τα οποία αναφέρει ο Ορλάνδος (στο ίδιο, σ. 68, σημ. 2) ως πηγές, αναγράφεται ο όρος, ορθά, με δύο -μ.

355 Ο όρος *graffito* στον ενικό χρησιμοποιείται για το πρόχειρο εγχάρακτο σχέδιο σε πέτρα, πηλό κ.λπ., ενώ ο πληθυντικός *graffiti* έχει επικρατήσει στις περισσότερες γλώσσες με την έννοια των σύγχρονων σχεδίων ή επιγραφών σε τοίχους ζωγραφισμένων με σπρέι.

356 Για την ορολογία, Berger 1982, 87. Το *χλιαροψύχριο(ν)*, *χλιαρό(ν)* ονομάζεται στις πηγές και *εξώτερος θόλος* α., *έξω θόλος* α., ορολογία που κανονικά χαρακτηρίζει το *ψυχρολούσιο(ν)*, βλ. λήμμα. Ωστόσο, η ταύτιση του χλιαροψύχριου με τον έξω θόλο γίνεται προφανώς επειδή στα λουτρά της βυζαντινής περιόδου παραλείπεται συχνά το ψυχρολούσιο(ν) ως χώρος, βλ. και παραπάνω σημ. 158.

357 Sulzberger 1925, 337-448, RbK I, 1047-1050 (Wessel). Για τις μορφές, ODB I, 441.

358 Για τον όρο *χρισμάριο(ν)*, έναν από τους χώρους του βαπτιστηρίου όπου τελείτο το χρίσμα, RbK I, 1066-1068 (Wessel).

359 Για την ορολογία, Berger 1982, 87, σημ. 18. Βλ. και παραπάνω σημ. 158.

NOTES*

* Etymological information is provided only in Greek entries which constitute loans from foreign languages. They are based mainly on the lexicons of Ανδριώτης ^{3}1992; Κριαράς 1995; Μπαμπινιώτης 1998.

1 *Αβ(β)αείο(ν)* < Fr. word *abbaye.*

2 In Byzantine bibliography the Fr. terms *abaque* (anc.) and *tailloir* (med.) are practically synonymous, Principes 1972, VIII, col. 116, Ginouvès 1992, 83, note 209.

3 For terms with the general meaning of 'resonance' see Nenadović 1960, 3-11.

4 The Gk. term *καραβοστάσι(ον)* is also referred to as a synonym of *αρσανάς* (=shipyard), Ορλάνδος 1958α, 144, note 3.

5 The Lat. term *tubulus* and the derivative terms, such as *tube* in Fr., *tubulo* in Ital. etc., refer to clay airways of hypocausts.

6 Ορλάνδος 1952, 94-130, Delvoye 1962, 261-291, RbK I, 421-440 (Delvoye), Πάλλας 1950, 279-289, Pallas 1984, 87-100.

7 For the ambo and its parts, see Σωτηρίου 1929α, 243-246, Ορλάνδος 1954, 538-566, Jakobs 1987.

8 For the Gk. term *αμείβων*$_1$ (*ζευκτού*), see Ορλάνδος 1954, 387-388, Ορλάνδος 1955, 32, Hodge 1960, 119, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 9, 242, 243. The demotic form *αμείβοντας* α. is not in use. The demotic term *ψαλίδι* ου. which originally means pair of main rafters and, by extension, truss, see Ορλάνδος 1954, 387, Τζάρτζανος 1961, 249, is also in use.

9 For the Gk. term *αμείβων*$_2$, see Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 9. For the demotic term *ψαλίδι*$_2$ ου. which is also in use, see note 8 above.

10 Ορλάνδος 1954, 388.

11 The terms *απόθεση, αποφυγή, απόφυση* are often confused since Vitruvius, book IV, chapters I and VII (Perrault 1684, Mardaga ed. 1979, 109, note 18, 138, note 3), *apophyge* (=congé), *apophysis* (=naissance ou congé), *apothesis* (=congé); Liddell-Scott 1953, 318, 359, Ορλάνδος 1954, 274, *απόθεσις* (=apophyge downwards), *απόφυσις* (=apophyge upwards); Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 31, *απόθεσις* (=apophyge downwards), 35, *απόφυσις* (=apophyge up and downwards). *Αποφυγή-apophyge* as a general term, see Robertson 1929, 46, see also Ginouvès – Martin 1985, 160. For the terms *apophyge inférieure* and *apophyge supérieure*, see Principes 1972, VIII, col. 113.

12 For the form, see RbK V, 716-720 (Berger). For the Gk. terminology, see Καρπόζηλος 1989, 335-352.

13 For the term *αποφυγή*, see note 11 above.

14 For the term *απόφυση*, see note 11 above.

15 In Ital. bibliography the term *creta* f. is used wrongly as well.

16 *Αρένα* < Lat. word *arena*. Occasionally, the term *κονίστρα* θ. (<*κόνις-ιος* = dust), which denotes part of the ancient palaestra, is used, primarily for the hippodrome of Constantinople.

17 Ορλάνδος 1958α, 144-146. *Αρσανάς* or *αρσενάς* α. < Fr. word *arsenal*. *Ταρσανάς* α. < Genoese word *tersana*.

18 Even though, as a rule, the moulding material is lead, in some languages the specification of the material (lead) is omitted from the definition.

19 For apse types and terminology, see Ορλάνδος 1952, 206-224, Delvoye 1962, 291-310, 489-547, RbK I, 246-268 (Delvoye).

20 In Fr. bibliography the term *abside en redan* f. has also been used, Pallas 1977, 26, 147.

21 *Βαγεναρείο(ν)* < *βαγένι* ου. (=barrel) < Slav. word *vagan* or Lat. word *vagina*. Ορλάνδος 1951α, 80, Ορλάνδος 1958α, 75.

22 *Κάμπος* < Lat. word *campus*.

23 *Συμψέλλια* < Lat. word *subsellium*, Ορλάνδος 1954, 490.

24 The Latin-derived terms *pedestal, piédestal* etc., denote pedestals with a tripartite arrangement: *base, shaft* and *cornice* (see entries). However this type of pedestal is also referred to by the indiscriminate use of the immediately preceding, broader term *socle* etc.

25 For the baptistery and its parts, see Orlandos 1954, Khatchatrian ^{2}1980, RbK I, 460-496 (Delvoye), Falla - Castelfranchi 1980.

26 *Βήλο(ν)* < Lat. word *velum*. For the term *καταπέτασμα*, see Σωτηρίου 1929α, 241-243, Ορλάνδος 1954, 475.

27 *Βήσ(σ)αλο(ν)* < Lat. word besalis.

28 In Gk. terminology: *βορδωναρείο(ν)* = mule stable. However, the term also covers by extension the structure where horses and donkeys are stabled, see Ορλάνδος 1958α, 125-126, note 1: *Βορδωναρείον* < *βορδώνων* < *βόρδων* < Lat. word *bordo*. *Στάβλος* < Lat. word *stab(u)lum*.

29 For the Fr. term *fourrure*, see Principes 1972, III, col. 55, fig. 62. According to Ginouvès – Martin 1985, 52, note 284, the term should not be used as a synonym for *remplissage*.

30 In Gk. terminology the word *μεντεσές* α. < Turk. word *mentese*, is used as a synonym, especially for modern objects.

31 The Gk. term *γρανίτης* constitutes an adaption of a foreign term, cf. *granite*, *granit(e)*, *granito* etc. < Lat. word *granum* (=κόκκος).

32 The term *πάτωμα*$_1$, med. and mod. Gk., is used in the bibliography to denote flooring of cheap construction.

33 For the term *ξυλόπατος* in Gk. bibliography, see Ορλάνδος 1937, 66, note 2, cf. with word *πάτωμα*$_1$ and see note 32 above. Concerning Fr. terminology, the term *plancher* refers to the entire horizontal timber frame, and the term *parquet* m. to the wooden pavement, Principes 1972, col. 69, 81, Ginouvès – Martin 1985, 146-147, note 125. However, since the term parquet means wooden flooring with symmetrically arranged boards, the term *plancher*, denoting the entire structure (Aurenche 1977, 14, see word in Larousse), is used for simple, cheap constructions (cf. word *ξυλόπατος* and see note 32 above).

34 The Eng. term *tiled floor* and the Fr. term *carrelage* refer to a pavement consisting of ceramic slabs.

35 For the dual meaning of the Gk. term *διάζωμα*: 1) the passageway whose concentric course runs along the cavea (*praecinctio*) and 2) the tier seating section among the passageways (*maenianum*) see Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 70.

36 See note 35.

37 Σωτηρίου 1940, 77-100, Pallas 1979-80, 55-78, Pallas 1984, 143-158.

38 Ορλάνδος 1952, 44, 230, Ορλάνδος 1954, 384-385.

39 Δίβηλο(ν) < Gk. word *δις* and Lat. word *velum*, cf. note 26 above.

40 The precise meaning of the term *διπλοθόλιο(ν)*, which carries a different sense in contemporary bibliography, remains unclear: διπλοθολικόν σχέδιον, διπλοθολική μορφή, Ορλάνδος 1955-56, 52-53, diplotholion, Megaw 1966, 16, Sinos 1971, 355, διπλοθολικό ιερό, Δημητροκάλλης 1976, 110, Αχειμάστου-Ποταμιάνου 1983, 66, 72 drawing 1 nos. 50-2, etc.

41 *Κανάλι* < Lat. word *canalis*.

42 Ορλάνδος 1954, 387, Ορλάνδος 1955, 32-33, Hodge 1960, 119, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 83, Ousterhout 1999, 186-192, figs. 150-153.

43 For the correct sense of the Gk. term *δόμος*, which means a horizontal row of stones or bricks, see Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 84. In the bibliography, the term *δόμος* is often wrongly used instead of the word *λιθόπλινθος*, which means a large worked building stone with a square or rectangular section.

44 Ορλάνδος 1958α, 72-75. *Κελ(λ)άρι(ον)* < Lat. word *cellarium*.

45 *Senmurv*, Pers. word, Χατζηδάκης 1976, 28, Grabar 1963, 107-109, Byzance 1992, 509. In certain languages, the term *hippocampus* (Bulg. *хипокамп* м., Rus. *гиппокамп* м., Serb. *хипокамр* м.) is used, denoting a mythical sea monster with the head of a horse and the tail of a fish. In more recent publications the term *senmurv* is used, meaning a winged dragon with a peacock's tail, Rodley 1994, 359.

46 *Σοκάκι* < Turk. word *sokak*.

47 Ορλάνδος 1954, 466-468.

48 Although the Gk. term *εντομή* refers to a groove in wood, it has been used more broadly as well, Ορλάνδος 1955-56α, 80-81.

49 In Gk. bibliography in the case of rock-cut or cave churches, the term *εκκλησία* < *εκκαλώ* (=assembly) has predominated instead of the synonymous term *ναός* < *ναίω* (=dwell), which also includes the notion of a building, see note 170 below.

50 *Φίλντισι* < Turk. word *fildişi*. A distinction between the Gk. terms *ελεφαντόδοντο* (=elephant's tusk) and *ελεφαντοστό* / *ελεφαντοκόκκαλο* (=elephant's bone) has been recently suggested, Papademetriou 2004, 139-142. However, (monolingual) reference dictionaries give the above terms as synonymous, Δημητράκος 1953, Μπαμπινιώτης 1998, see word cf. the Ger. term *Elfenbein* which also means elephant tusk, Brockhaus, Wahrig, see word. In anc. Gk. and Byzantine literature the word *ελέφας* α. is used to denote both the mammal and the tusk. Δημητράκος 1953 see word, Cutler 1994, 20.

51 Ορλάνδος 1954, 387-388.

52 Ορλάνδος 1954, 371-372, figs. 335-336.

53 The Gk. term *έμβολος*, which also appears frequently in the plural: *έμβολοι* m. pl. and *έμβολα note* pl., is borrowed from the orator's platforms (tribunes) in the Roman Forum which were ornamented with beaks of captured ships (rostra). For the Fr. term *rue à portiques*, see Janin ^{2}1964, 31. The term *portique*, as well as *έμβολος*, can signify the portico but also the colonnaded street, Janin ^{2}1964, 87-94.

54 Entasis, a preeminent feature of ancient architecture, is found in only a few examples dating from the Early Christian period, Ορλάνδος 1954, 274.

55 Ορλάνδος 1955, 60, fig. 33, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 102.

56 Meinardus 1975-76, 97-100.

57 For the discussion relative to the term, see Strube 1973, 148, note 628.

58 The Gk. term *εξώστης* refers to the platform together with the parapet, Ορλάνδος 1969, 177-206 (cf. the Alban. term *balkon*, the Ger. term *Ambonbalkon*, as well as the Ital. term). The term *εξέδρα* is used less often in Gk. bibliography, Ορλάνδος 1969, 178 (cf. the Ger. term *Amboplattform*, the Eng., Fr., Bulg., and Serb. terms).

59 The Gk. term *επιθέατρο(ν)* is found in an inscription from Delos, IG II (2)287 A94, 120, 3d c. B.C.

60 RbK II, 335-371 (Pallas).

61 Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 111-112, Ginouvès 1992, 111. The Gk. term *επιστύλιο(ν)*, as well as the Latin-derived terminology: *architrave*, *Architrav* < Ital. word *architrave*, denotes a beam on a column, a feature of ancient architecture (trabeated treatment, Fyfe 1974). Concerning the terms of Latin origin, the correspondence with the cognate Ital. term *archivolto* m. > *archivolt*, *archivolte* etc. (see word), which denotes a basic architectural term from the Roman period onwards, is worth noting (arcuated treatment, Fyfe 1974). Cf. note 292 below.

62 The Gk. term is suggested by the compilers.

63 Hodge 1960, 118, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 114.

64 The Fr. term *foyer* signifies the room or section of building where the hearth is located, while the term *âtre* signifies the specific surface on which the fire burns.

65 Ορλάνδος 1958α, 61-68.

66 Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 27. The Gk. term *άντυγα* is used in contemporary bibliography only to denote the intrados, Ορλάνδος 1954, 254, 256, fig. 207. The Fr. term *douelle* (du voussoir) refers mainly to the *intrados* or the *extrados* of a *voussoir*, see also entry *εξω(ρ)ράχιο(ν)* (*θόλου / τόξου*).

67 For the terminology and forms, see Ορλάνδος 1958α, 10, 20, 136-137. For the term *άρκλα* < Lat. word *arcula*, see word in Du Cange, Ορλάνδος 1958α, 10, note 5, 136. In Fr. bibliography the term *bretèche* refers to the conventional form of the external machicolation. If the machicolation is internal, Ορλάνδος 1958α, 20, fig. 16, then it could be rendered by the term *assomoir* m., Principes 1972, XVIII, col. 251.

68 The Fr. term *mâchicoulis* and corresponding terms in other languages, such as *machicolations*, *mashikul* etc., mainly refer to defensive architecture. Occasionally, the machicolations have a purely ornamental character: *faux-mâchicoulis* m., Principes 1972, XVII, col. 248.

69 See note 63 above.

70 Ορλάνδος 1954, 250. For the Fr. term *filet*, see Lemerle 1945, 497. For the term in general, see Principes 1972, XI, col. 181, fig. 57.

71 Ορλάνδος 1937, 73-74, Orlandos 1971, 77-82. In Gk. bibliography the term *ηλιακός δωματηρός* denotes sun terraces which are formed in the recess of a storey, fig. 101. Furthermore, the sun terrace can be formed into a projection and supported on arches whose responds touch the ground, fig. 101, drawing 83α. The Ger. terms *Altan*, *Altane*, *Söller* correspond to this latter form. Often in modern Gk. terminology the term *χαγιάτι* (from the Turk. word *hayat*) is used, albeit for a sun terrace which is covered.

72 In Fr. bibliography the non-standardized term *hémicycle* m. also occurs.

73 For the Eng. term *corbelled arch*, Ousterhout 1999, 204.

74 Πάλλας 1952. *Θάλασσα* (=thalassa) is the Early Christian form of a *χωνευτήριο(ν)* a ritual purification water pit (ibid., 6). The Gk. term *θάλασσα* is probably derived from the Hebrew word *theala* (=channel, ditch, ibid., 148-199). The Lat. term *piscina* is connected with the lavation of the hands by priests of the western Christian church and by extention is used in bibliography, concerning the churches of the Orthodox Christian dogma, as a synonym for *thalassa* (ibid., 16). For the Fr. terminology, see Principes 1972, XIII, col. 207-208. The Fr. term *piscine* is an unestablished synonym for it (ibid., 223). For the Ger. terminology, see Altripp 2000, 63-71.

75 See note 158 below.

76 *Ταζοφυλάκιο(ν)* < *γάζα*, a word of Pers. origin.

77 The Fr. term *voussoir* and the Ger. terms *Wölbstein* and *Bogenstein* correspond to the Gk. term *θολίτης*, that is, *σφηνόλιθος* (=voussoir) whose upper and lower ends constitute the perimetric arches of two concentric circles, Principes 1972, IX, col. 148. The Fr. term *claveau* and the Ger. term *Keilstein* correspond to the Gk. term *σφηνόλιθος*. However, in actual usage there is no clear differentiation between the terms.

78 As a synonym for the term *sommier* the Fr. term *coussinet* m. (=top of respond, see word) can be practically used, Ginouvès 1992, 145. For the significant difference between the terms, see Principes 1972, VIII, col. 122, fig. 102, IX, col. 149, fig. 170.

79 Ορλάνδος 1958α, 111.

80 The Eng. terms *cloister vault* and *domical vault* are synonyms according to Krautheimer 1975, 533, also see Pevsner – Fleming – Honour ^{2}1976, 105, 531. The term *domical vault* also means *sail vault*, see note 304 below.

81 According to Ορλάνδος 1938, 13-14, the Gk. terms *σκαφοειδής θόλος* and *μοναστηριακός θόλος* are considered synonymous. For the Fr. term *voûte scaphoide*, see Orlandos 1968, 185.

82 Μπούρας 1965. In Gr. terminology the terms *νευρωτό(ν) σταυροθόλιο(ν)* ου. and *βεργωτό(ν) σταυροθόλιο(ν)* ου. also occur. For the semantic differentiation which the terms *νεύρωση* and *βερ-*

γίο(ν) tend to acquire, see note 172 below.

83 For the Gr. term *μύαξ*, see Ορλάνδος 1952, 222-223. The Gr. term *ημιθόλιο(ν)* ου. is inaccurately used in older bibliography. The Ger. term *Apsiswölbung* f. is used to denote the semi-dome of the apse.

84 Ορλάνδος 1954, 359-366. Occasionally, the term *plate bande*, see entry: *τόξο(ν) επίπεδο(ν)* (*κλειδωτό(ν)*) has been used inappropriately in Fr. bibliography in order to emphasize the usage of a straight entablature as opposed to an arcade in buildings of the Early Christian period. This causes confusion for it provides misleading information about the form of the aforementioned entablatures, Delvoye 1967, 18, 37, 47, plates 5, 7. Cf. note 290 below.

85 The arched entablature, already formed during the Hellenistic period (Fyfe 1974, 91), or the arched architrave appears mainly in Early Christian basilicas of Syria, Ορλάνδος 1952, 148, Ορλάνδος 1954, 366-370.

86 *Πόρτα* < Lat. word *porta*.

87 The Gk. term *πρεσβυτέριο(ν)* is used mainly when buildings of the Early Christian period are concerned, Pallas 1984, 129-134.

88 The Gk. term *βαγενοκαμάρα* < word *βαγένι* (=barrel) and the Gk. word *καμάρα* (=vault). *Βαγένι* < *βαγοίνιον* med. or < Slav. word *vagan* or < Lat. word *vagina*, Ανδριώτης ^{3}1992, Κριαράς 1995, see word and Gk. word *καμάρα*.

89 Ορλάνδος 1938, 66-67.

90 *Φούρνος* < Lat. word *furnus*.

91 *Καμπάνα* < Ital. word *campana*.

92 Ορλάνδος 1952, 112 and note 4, 117, 120-121.

93 Orlandos (Ορλάνδος 1937, 78) also uses the term *καπναπαγωγός* α. *Καμινάδα* < Ven. word *caminada*.

94 *Κάστρο(ν)* < Lat. word *castrum* and *καστέλι(ον)* < Lat. word *castellum*. The term *καστέλλο* ου. < Ital. word *castello* is also used.

95 For the form and term, see Ορλάνδος 1954, 454-466.

96 The Gk. term *μαγαζί* < Ital. word *magazzino* < Arab. word *makhāzin*.

97 The Gk. term, which derives from the word *κατηχούμενος, κατηχώ* > *κατήχησις, κατήχηση*, is used often from the 7th c. to denote the galleries of a church. From this period on, however, catechism stopped being in effect as an institution, ODB, I, 390.

98 The *καταγώγειο(ν)*, *κατώ(γ)ι* may also be a basement, Ορλάνδος 1937, 55-56.

99 *Κελ(λ)ί(ον)* < Ital. word *cella*.

100 According to P. L. Vokotopoulos, in Gk. bibliography it would be preferable to differentiate between the terms *κεραία*, which should denote the entire horizontal or vertical part of a cross, and the term *σκέλος*, which should refer to each one of its four individual parts, Βοκοτόπουλος ^{2}1992, passim.

101 For the form and the types, see Ορλάνδος 1955, 99-108, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 151.

102 Ορλάνδος 1954, 471-480, Smith 1968.

103 Ορλάνδος 1958α, 115-119. *Στέρνα* < *κι(ν)στέρνα* < Lat. word *cisterna*. The demotic Gk. term *στέρνα* is used mainly for small domestic and workshop structures.

104 *Κολό(ώ)να* < Ital. word *colonna*. The Gk. term *στύλος* occasionally takes on the meaning of a support of rectangular cross-section, cf. entries *τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – απλός τετράστυλος* and *τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – δίστυλος* and note 331.

105 Ορλάνδος 1966, 102. In Fr. bibliography the term *colonne câblée* f., is used occasionally as a non-standard synonym, Principes 1972, VIII, col. 115, fig. 40. The non-standard term *colonne torsadée* f. is also used.

106 The term, which means a column whose shaft is spiralled, does not occur in Byzantium. It should not be confused with the term which means a column with spiral flutes, cf. note 105 above. For the issue concerning the term *fût torse* m. which constitutes the major part of a column (*colonne torse*), see Ginouvès 1992, 75, plate 39.1.

107 Ορλάνδος 1936, 22, 32, id., 1939-40α, 74. For the term *knotted column*, see Kalavrezou-Maxeiner 1985, 95-103. The specification «twins» in the Gk. term is not used in all languages.

108 For the form and terminology in general, see Ορλάνδος 1954, 278-313, Kautzsch 1936.

109 For the Eng. term *animal capital*, see Kitzinger 1946, 49 ff., esp. 61 ff. and for the term *protomai capital*, Krautheimer 1975, 536.

110 For the Fr. term *chapiteau avec treillis*, see Sodini 1984, 241-243. The Ger. term *Korbkapitell* note means basket capital, according to Kautzsch 1936, 163, while according to Koepf ^{3}1999, 261, fig. 22, 262, it means cube capital.

111 Μπούρα 1980, 60, note 4.

112 Vemi 1989.

113 The term, as now accepted, describes a *composite corinthian capital* (see entry) with an integrated astragal and saw-tooth acanthus leaves, as it was formed during the period of the two Theodosians, without being exclusively limited to this period, Ορλάνδος 1954, 287-292. Frequently, in contemporary Gk. bibliography instead of Theodosian, the term *σύνθετο(ν) κορινθιακό(ν) κιονόκρανο(ν) με φύλλα οδοντωτής άκανθας* ου. is used so that chronological confusion may be avoided.

114 For the Eng. term *cube capital*, see Krautheimer 1975, 534.

115 For the Fr. term *chapiteau à acanthe et godrons concaves*, see Ginouvès 1992, 100, plates 53.3-5.

116 For the Fr. term *chapiteau à acanthes et feuilles dressées pointues*, see Ginouvès 1992, 101, plate 538.

117 For the terms, see Sodini 1984, 223, Πούλου-Παπαδημητρίου 1987-88, 151-158.

118 For the Fr. term, see Sodini 1984, 245-246. The term

chapiteau corbeille "à côtes de melon" m. has been used as a synonym, Pralong 2005, 487-498.

119 In Fr. bibliography the term *chapiteau corbeille* (see entry: *κιονόκρανο(ν) λεβητοειδές*) has also been used, Delvoye 1967, 125, fig. 7.

120 *Λουκέτο* < Ital. word *lucchetto.*

121 *Σκάλα* < Ital. word *scala.*

122 For the Gk. term *κοχλεία*, see Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 160.

123 For the Gk. term *δρόμος*, see Ορλάνδος 1952, 157-159, Σωτηρίου ^{2}1962, 164, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 84-85. Concerning Byzantine architecture in Fr. bibliography, the terms *nef* and *vaisseau* are used as synonyms. According to Principes 1972, XIII, col. 199-200, figs. 16, 17, the term *nef* (=ναυς) denotes the nave/naos of a basilican plan (see below, especially *ναός*, *ναυς* and note 146) and the term *vaisseau* the aisle. Concerning the terms *πλάγιο* και *κεντρικό κλίτος*, ambiguity exists in the sources, Ορλάνδος 1952, 157 note 2, 158 notes 1-2, 160 notes 3-4, synonyms of *κεντρικό(ν) κλίτος* (=nave) are the terms: *βασιλική*, *μέση*, and of *πλάγιο(ν) κλίτος* (=side aisle): *στοά*, *έμβολος*, Feissel 1994, 288-290.

124 See note 124 above. Concerning Byzantine architecture in Fr. bibliography, the terms *bas-côté* and *collatéral* are used as synonyms. Concerning the terms *nef* and *vaisseau* see note 123 above, and Principes 1972, II, col. 22. Occasionally, the term *aile* (see entry: *πτέρυγα*) is also used as a synonym.

125 The term κόγχη$_1$ is generic and encompasses all individual meanings such as κόγχη$_2$ which is equivalent to apse, κόγχη$_3$ which is often used with the meaning of niche, and κόγχη$_4$ which means semi-dome.

126 The Eng. term *baptismal font* and the Fr. term *fonts baptismaux* (Lat. fons, fontis = spring, fountain) denote the movable font and refer to the ceremonial ritual of the Catholic Church, in which the baptism takes place by means of sprinkling. In Byzantine bibliography the above terms are often used to denote movable fonts in the Orthodox ritual, Ćurčić 1979, 313-323. The term *bassin mobile* m. is also found in Fr. bibliography, Lafontaine-Dosogne 1989, 45-58. In Rom. bibliography, the term *cristelniță columvitră* f. corresponds to the Fr. term *bassin mobile.*

127 In Gk. bibliography the term *κλειδί του Σολομώντος* or *κλειδί του Σολομώντα* ου. is rarely encountered, Παζαράς 1988, 47.

128 For the Gk. term *κορυφαίος* and *κορυφαίον*, see Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 159. For the term *κορφιάς*, see Ορλάνδος 1955, 32, Τζάρτζανος 1961, 126. For the term *κολοφών*, see word in Δημητράκος 1953.

129 Megaw 1966, 10-22. *Reticulate(d) ornament / reticulate revetment* derives from the Roman *opus reticulatum* (see entry: *τοιχοδομία: opus reticulatum*). This masonry had begun to obtain an ornamental character already from the Imperial period, Ορλάνδος 1963, 29-30, see note 280 below.

130 For decorative brick patterned forms and terminology, see Megaw 1931-32, 102-120.

131 Δημητροκάλλης 1982.

132 The Fr. terms *chapelet* and *collier* or *file de perles* are non-standard synonyms of *perles et pirouettes.* Nevertheless, they arrear in the bibliography, to denote the simplified forms of this ornament, consisting of rows of pearls. The Gk. term *κόσμημα αστραγαλώδες* ου., Δημητράκος 1953, see word, corresponds to them, but it is not the usual term.

133 *Γ(κ)ιρλάντα* < Ital. word *guirlanda.*

134 In Gk. bibliography the term *συριακοί τροχοί* α. πλ. occurs as a synonym, Ορλάνδος 1937α, 134, fig. 5.

135 For the term *λημνίσκος*, see word in Δημητράκος. By extension the term is used in sculpture to denote curving and interlacing bands in relief.

136 For the symbolic content of the term *στέφανος* (=wreath), in the ornamental sense, see Πάλλας 1958, 339-351.

137 In Gk. bibliography the same ornament is denoted also by the non-standardized term *συριακοί τροχοί* α. πλ., Ορλάνδος 1937α, 145, fig. 19, Πάλλας 1955, 360, cf. note 123. The term *σηρικοί τροχοί* = rotae sericae, interconnected roundels (σηρικός = silken < σηρ-ός = silk or < Σηρ-ός, Σήρες (πλ.), which refers to the silk-producing Chinese people, Δημητράκος 1953, Μπαμπινιώτης 1998, see word) has prevailed because the roundels were a typical decoration of silken textiles.

138 Ορλάνδος 1954, 370-378.

139 For the term *κρατέρωμα* see: K. Latte, *Hesychii Alexandrini lexicon*, vol. 1, Copenhagen 1953, see word (LTG), However, the term has not been standardized in current bibliography. *Μπρού(ν)τζος* < Ital. word *bronzo.*

140 Ορλάνδος 1952, 110-124, Ορλάνδος 1958α, 119-124.

141 For the Gk. term *κρηπίς*, as far as Byzantine architecture is concerned, see Μπούρας 1969, 262.

142 Ορλάνδος 1954, 493-497, Pallas 1984, 137-138.

143 The forms and development of Early Christian and Byzantine mouldings is a subject which requires further systematic research. Features and information on Early Christian mouldings, Ορλάνδος 1954, 263 ff. In Fr. bibliography the Gk. term *kymation* occurs mainly when the ancient Doric kyma(tion), ovolo moulding and Lesbian kyma(tion) are concerned.

144 For the Gk. term *κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) τεταρτοκυκλικό(ν)*, see Σωτηρίου 1952, 170, fig. 68, plate 45β, Ορλάνδος 1954, 379, fig. 345B.

145 Πάλλας 1950, 267-268.

146 Ορλάνδος 1952, 154, see above and note 123.

147 For the form and development of Byzantine belfries, see Μπάρλα 1959. *Καμπαναριό* < Lat. word *campanarium.*

148 For the Gk. term *κωδωνοστάσιο(ν) πυργόσχημο(ν),*

see Μπάρλα 1959, 9 and passim.

149 For the Gk. term *κωδωνοστάσιο(ν)* «*τοξωτό(ν)*», see Μπάρλα 1959, 50-52. The term *δισδιάστατο(ν) κωδωνοστάσιο(ν)* ου., is also mentioned, ibid., 50, note 1, Κωνσταντινίδη 1982, 62-63, though it is not considered quite appropiate. In Fr. bibliography the terms *clocher en éventail* m. and *clocher à peigne* m., Principes 1972, see words, are used as synonyms in some regions.

150 Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 165, 232. The synonymous anc. Gk. term *σπάραγμα* ου. is used in Byzantine archaeological bibliography to denote fragments of wall-paintings. For the literary meaning of the term, see word in Κριαράς 1995.

151 For the types of stones used in construction, see Σοφιανόπουλος 1932, 33 ff., Παπαγεωργάκης 1966.

152 Ορλάνδος 1958, 226-236, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 76, Vitruvii, *De Architectura*, II, 8.7 (C. Fensterbusch, Darmstadt 1964, 106). The Gk. terms *λίθος διάτονος* and *λίθος τεθειμένος φορμηδόν* are not entirely synonymous. The term *διάτονος* connotes a stone which completely occupies the entire width of the masonry from one end to another. The term *φορμηδόν* (Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 262) refers to cruciform-arranged stones or bricks. In this case the stones or bricks stretching across the width of the wall do not necessarily cover its entire depth.

153 Ορλάνδος 1958, 226-236, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 199. In Fr. terminology, the *stretcher* is called *panneresse* when placed sideways, thus revealing its narrow end, and *carreau* when placed upright, thus revealing the wide end, Ginouvès – Martin 1985, 59-61, plate 5.

154 The Gk. term *αρουραίος* mentioned in inscriptions (IG II 2^2(1) 1672, 21, 52) is interpreted to be a synonym for *κροκαλοπαγής λίθος* (=conglomerate), Ορλάνδος 1958, 70-71, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 38-39. The etymological interpretation of the adjective *αρουραίος* (=rural) < *άρουρα* (=land), see word in Ανδριώτης ^{3}1992, however, does not exclude its use as a synonym for *κροκαλοπαγής λίθος*, that is rock of glued rounded fragments (*κροκάλες* = pebbles, see entry), as well as of *λατυποπαγής λίθος*, rock made of glued angular fragments (*λατύπες* = stone-chips), see entry. The Latin-derived terms *conglomerate*, *conglomérat* etc. < Lat. word *conglomerare*, denote rock that is made by the gluing of stone fragments. When the rock is made of pebbles, the term is called *pudding-stone* and *poudingue* in Eng. and Fr. terminology, respectively (see entry: *λίθος κροκαλοπαγής*), and when the rock is made of stone-chips, the stone is called *breccia*, *brèche*, *Brekzie* etc. (ee entry: *λίθος λατυποπαγής*).

155 See note 154 above.

156 For the meaning of the term *φορμηδόν*, see note 152 above. *Μπατικός* < Turk. word *batik*, Τζάρτζανος 1961, 157.

157 The term *lobe* derives from the lobe of the human ear (Δημητράκος 1953, see word), and signifies the semicircular end of a window's opening; nevertheless the term has also prevailed in the sense of a window with a horizontal lintel, Ορλάνδος 1954, 423-425.

158 For the architectural form of the Byzantine bath and the relative terminology, see Κουκουλές 1935, 192-238, Ορλάνδος 1958α, 95-108, Berger 1982, 85-113.

159 For the form, see Μπούρας 1999, 110-111.

160 Ορλάνδος 1958α, 71. For the origin of the Gk. term *μαγκίπειο(ν)* or *μαγκιπείο(ν)*, ibid., note 1.

161 For the types of marbles, see Gnoli ^{2}1988.

162 In Greek there is a difference between the terms *μαρμαροθέτημα* and *συγκοπή* (see entries). *Μαρμαροθέτημα* (=marble inlay) consists of precut marble pieces of geometric shape, which are set side by side, forming various designs. *Συγκοπή* (=*opus sectile*) is the technique which uses pieces of marble which are cut into various shapes for this purpose forming vegetal, zoomorphic, anthropomorphic and other ornaments, Ασημακοπούλου-Ατζακά 1980, 17-22, 32-36, Μπούρας 1995, 47 and oral discussion. Differentiation between the aforementioned terms is not evident in other languages. For the use of the term *opus sectile* in Eng. bibliography, see Krautheimer 1975, 535, Ward Perkins ^{5}1989, 494.

163 For the forms and term, see Grabar 1946.

164 For the meaning of the term during the Early Christian period, see Ορλάνδος 1954, 274.

165 *Κορτίνα* < Lat. word *cortina*.

166 For the term, see Ορλάνδος 1952, 155, 185-6, 217, 224, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 178. *Μημόριο(ν)*, *μεμόριο(ν)* < Lat. word *memorium*.

167 The terms *μουτατώριο(ν)* ου., *μιτατόριο(ν)* ου., *μετατόριο(ν)* ου., occur as well. *Μητατώριο(ν)* < Lat. word *metatorium*, Τριανταφυλλίδης 1963, 429. *Μυτατώριο(ν)* < Lat. word *mutatorium*, Papadopoulos 1948, 366-372, Πάλλας 1950, 295-307.

168 *Μιλιάριο(ν)* < Lat. word *milliarium*.

169 A synonymous Gk. term: *ευκτήριο(ν)* ου., Salaville 1922, 162 ff., Πάλλας 1950, 266. The Eng. terms *convent* and *nunnery* refer to a monastery for women.

170 For the prevalence of the Gk. term *ναός* with this meaning, see Πάλλας 1950, 268, also see note 49 above.

171 For the term, see Ορλάνδος 1952, 135-137, Pallas 1984, 100-111.

172 Μπούρας 1965, 3 ff. The term *βεργίο(ν)*, diminutive of *βέργα* < Ital. word *verga*. The Gk. terms *νεύρωση* and *βεργίο(ν)* (=rib) are synonymous, see above, note 82. However, predominant is the tendency to use the word *νεύρωση* as a term which denotes the static function of the rib, as in Byzantine and early Gothic architecture, and the word *βεργίο(ν)* (cf. ogive f.), to denote ribbed arches, usually non-functional, and of circular and other more complex

cross-sectional shapes, as in late Gothic architecture, Μπούρας 1965, passim and oral discussion. For the Fr. terms *voûte d'ogives* f. and *ogive* in Gothic architecture, see Principes 1972, IX, col. 136-137, figs. 79-92, and ibid., col. 154, fig. 82, respectively.

173 Ορλάνδος 1958α, 76-83. The Gk. term *ξενώνας* carries the meaning of a hospital for laymen, ibid. 84-91. The Latin-derived terms *infirmary*, *infirmerie*, etc. refer to infirmaries of major institutions, such as monasteries during the medieval period.

174 Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 139. Cf. *καμπτός ἐπί τῆς θύρας* (meta prima) and *καμπτός ἐπί τήν σφενδόνην* (meta secunda), Ιωάννου Μαλάλα, *Χρονογραφία*, Βιβλ. VII (L. Dindorf, CSHB, Bonnae 1831, 175, 13-14).

175 For the Eng. term *hostel*, see Mango 1976, 79, 87.

176 The Gk. term *καλούπι* is broader; it also means mould. *Καλούπι* < Turk. word *kalip* < Arab. word *qalib* < Gk. word *καλό-πους*. For the Eng. term *wooden formwork*, Ousterhout 1999, 216-226, fig. 199.

177 *Μαραγκούδικο* derives from the Gk. word *μαραγκός* α. (=carpenter) < Ven. word *marangon*.

178 For the Gk. term and the form, see Μπούρας 1971-72, 3-14.

179 The terms in Gk. are synonymous. Nevertheless, in certain other languages the terms are differentiated according to the size and usage of the road.

180 In Gk. bibliography the term *οίκος εκκλησίας* is also referred to as *οίκος Θεού* α., *οίκος προσευχής* α., *οίκος κοινός* α., Πάλλας 1950, 265-266.

181 For the Gk. term *όλμος*, see Ορλάνδος 1958, 12, 199 note 5.

182 For the Fr. term *ope*, see word in Larousse.

183 Ορλάνδος 1954, 245-257, Ασημακοπούλου-Ατζακά 1980, 37-38.

184 For the Gk. term *ορθοστάτης* (επορροφίας), see Ορλάνδος 1954, 388. For the Gk. term *τεγοστάτης*, see word in Δημητράκος 1953. Occasionally the term *μπαμπάς* α. < Turk. word *baba*, occurs as well, Τζάρτζανος 1961, 155.

185 Concerning the architecture of antiquity, the Gk. term *ορθοστάτης* (τοίχου) denotes large rectangular stones at the lower end of a wall, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 193-194. In Byzantine architecture the term denotes the lower row of revetment (marble revetment), Ορλάνδος 1954, 250. Cf. also the parallel development of the meaning of the term *τοιχοβάτης* (=toichobate, socle), see note 272 below.

186 *Ταβάνι* < Turk. word *tavan*.

187 For the Gk. term *οροφή* (*επιστυλίου / υπερθύρου*), see Ορλάνδος 1954, 408. The Ger. term *Laibung* or *Leibung* is used to denote the *intrados* as well, see entry: *εσω(ρ)ράχιο(ν)*.

188 The Gk. term *οστεοθήκη* stands for an ossuary, whether fixed or mobile, in which the bones of the dead are kept; nevertheless, it is also used as a synonym for the term *οστεοφυλάκιο(ν)*, i.e. the building in which the human bones are kept.

189 Ζήβας 1970, 117-122, figs. 206, 209, 210. In the post-Byzantine architecture of the Ionian islands, the panelling usually bears ornamentation. The Ger. term *Deckenmalerei* is used when the decoration is painted, Triantaphyllopulos 1985, 300-396.

190 For the Gk. terms *ουρανίσκος* and *ουρανός*, see Ορλάνδος 1963, 40-45 and Σωτηρίου 1929, 95-96, fig. 126, Ορλάνδος 1954, 472-475, fig. 434, respectively.

191 *Παγόνι* < Gk. word *παών*, or < Ital. word *pagone* < *pavone*.

192 *Παλάτι* < Lat. word *palatium*.

193 *Χάνι* < Turk. word *han*.

194 For the Eng. term *pastophories*, see Krautheimer 1975, 536, Rodley 1994, 358.

195 The term refers to all of the windows of a building.

196 For window types and terminology, see Megaw 1931-32, 120-122.

197 For the Fr. term *fenêtre avec lobes groupés sous un arc*, see Hayer 1982, 184.

198 See note 157 above.

199 For the Fr. term *fenêtre avec lobes "libres"*, see Hayer 1982, 184-186.

200 The Ger. term *Pilaster* denotes a pilaster with base and pilaster-capital and has been characterized as a half-column with rectangular shaft, Koepf ^{3}1999, see word.

201 The term *dosseret* m., which in Western architecture means pilaster without a base and pilaster-capital and with attached column or pilaster, Principes 1972, VIII, col. 110-111 and 123, is seldom used in Fr. bibliography.

202 *Βίγλα* < Lat. word *vigilia*.

203 In contrast to Byzantine architecture in which the reveals of doors and windows are level, in Western medieval architecture they are splayed. The terms *splay*, *ébrasement*, *Gewände* mainly refer to the sloping surfaces of the openings of western buildings, though they are used by extension for the level reveals of Byzantine doors as well.

204 The Gk. term *παρειά* (*τοίχου*) corresponding to the Fr. term *paroi*, Ginouvès 1992, 18, denotes the surface of a wall. The Gk. term *πλευρά* (*τοίχου*) corresponding to the Fr. term *parement*, Ginouvès 1992, 30, denotes not only the surface but also the entire built outer part of a wall.

205 For the term and the function of the area, see Descoeudres 1983, Mathews 1971, 105-107, 155-162, Taft 1975, 178-191, 200-203. For the pastophories in Greek territory, see Pallas 1979-80, 78-114.

206 For the Gk. term *πεντάκυκλο(ν)*, see Καμπούρη 1971-72, 140.

207 RbK 1, 124-126 (Delvoye).

208 The Gk. term *θύρωμα* is synonymous with *περίθυρο(ν)* (=doorframe), but can also be used in the wider sense of a door with its frame, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 131-132.

209 The Ger. term *Zingel* is used for the wall which enclosed western medieval fortresses, Koepf ³1999, see word.

210 For the forms and types of piers, see Ορλάνδος 1954, 338-358.

211 For the Gk. term *πέταυρο(ν)*, see Τσούντας ²1957, 128, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 210.

212 The Fr. term *palier* means the landing on a storey, while the term *repos* indicates a landing between two flights of stairs, Principes 1972, II, col. 41, Album II 94, 98-109.

213 For the Fr. term *parement*, see note 204 above, Principes 1972, III, col. 62, Aurenche 1977, 132, fig. 353, Ginouvès – Martin 1985, 127.

214 See note 153 above.

215 *Τούβλο* < med. word *τούβ(ου)λον* < Lat. word *tub(u)lus*.

216 See notes 152 and 156 above.

217 Ορλάνδος 1958α, 138-143.

218 *Πραιτώριο(ν)* < Lat. word *praetorium*.

219 *Μόλος* < Lat. word *molo*.

220 In Gk. bibliography the word *σαχνισί* ου. < Turk. word *şahnişin* is also used as a synonym, Μουτσόπουλος 1988.

221 Σωτηρίου 1940, 77-100, also see note 205 above.

222 *Μακέτ(τ)α* < Ital. word *macchietta*.

223 For the Gk. term *προσευκτήριο(ν)*, see Πάλλας 1950, 265.

224 The Gk. terms *πρόσκτισμα* and *βοηθητικόν διαμέρισμα* are used as synonyms in their broader sense. The word *εξαρτικός*, as used in an inscription dated to 1560 above the south door of the narthex of the Monastery Philanthropenon, means annex, Αχειμάστου-Ποταμιάνου 1983, 22, 30, note 8.

225 The Eng. term *shrine* as well as the Ger. term *Schrein* m. originally mean reliquary, though, by extension, they are used to denote a proskynetarion in Byzantine art.

226 *Μάσκα* < med. Lat. word *masca*.

227 For the Gk. terms, see Ορλάνδος 1936, 17, 123. For the Eng. term *lateral semi-arches*, see Megaw 1931-32, 126-128. For the Fr. term *demi-arcades sur les côtés des fenêtres*, see Millet 1916, 207 ff.

228 For the Gk. term, see Ορλάνδος 1954, 548, Ορλάνδος 1969, 177-206.

229 Ορλάνδος 1958α, 17-26.

230 The Ger. term *Schloss* also means unfortified palace, Koepf ³1999, see word.

231 The Eng. term *flute* and the Ger. terms *Kannelur*, *Kannelüre* refer to the individual channels while the terms *fluting*, *Kannelierung* denote the entire series of channels.

232 The Gk. term *ράβδωση στλεγγιοειδής* characterizes the ornamentation accustomed on Early Christian sarcophagi. It derives from the ancient word *στλεγγίς*, a type of scraper used for the removal of dirt from athletes' bodies in antiquity.

233 *Ρεγεών* < Lat. word *regio*.

234 For the Gk. term *ρομανίσιο(ν)*, see Ορλάνδος 1954, 419. *Αμπάρα* < Ital. word *barra*.

235 For the Gk. term *ρόπτρο(ν)*, see Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 228.

236 *Σέκρετο(ν)* < Lat. word *secretum*.

237 In Gk. bibiography both of the terms *«σκυφίο(ν)* and *πινάκιο(ν)»* are used, usually as synonyms, regardless of the shape of the built-in pot. In Gk. terminology the Byzantine term *κούπα* θ. is more correct than the anc. Gk. term *σκυφίο(ν)*, cf. Παπανικόλα-Μπακιρτζή 1996, 37 and passim, though the former has not been applied to pots built into church walls. The term *«ρόδιο(ν)» πινάκιον* ου. also occurs in older Gk. bibliography, Ορλάνδος 1936, 216.

238 *Σολέα* < Lat. word *solea*, Ορλάνδος 1954, 535-538.

239 *Σπίνα* < Lat. word *spina*. For the Gk. term *εύριπος*, see Ιωάννου Λυδού, *Ἐκ τῶν περὶ μηνῶν* I, 12 (I. Bekker, CSHB, Bonnae 1837, 5-6), Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου, *Περί Βασιλείου Τάξεως*, I, 69 (A. Vogt, I Paris 1939, 141, 12-13, II, 1940, 153). For the use and the significance of the term concerning the hippodrome of Constantinople, see Mango 1949, 180-193.

240 *Σπόλια* < Lat. word *spolia*. The Gk. term *συλήματα*, though valid, is not an established term in the bibliography.

241 For the forms, the naming and the symbolism of the crosses, see RbK V, 25-30 (Dinkler – Dinkler-von Schubert).

242 In Byzantine sculpture, tiny spheres, loops, and hooks, rather than teardrops or discs, are formed on the usually widened ends of the cross arms.

243 For the Gk. term *σταυρός τύπου Αναστάσεως*, see Παζαράς 1988, 117.

244 In Ger. bibliography the term *Kreuz in der Blattschale* note also occurs, RbK V, 30 (Dinkler – Dinkler-von Schubert).

245 The Gk. term is suggested by the compilers.

246 In Fr. bibliography the terms *toit à double versant* m., *toit à double pente* m. are also used as synonyms.

247 For the Fr. term *toit à (deux) demi-croupes*, see Principes 1972, X, col. 159, Album, X, plate 23.

248 For the Fr. term *toit en pupitre*, see Ginouvès 1992, 172, plate 78.1, Aurenche 1977, 147. The term *toit en appentis* is used when the highest end of the sloping side is supported against the wall and the lowest leans against a wall or a row of supports, synonym *appentis* m., Ginouvès 1992, 172, plate 78.2, Principes 1972, X, col. 156, Album, X, plates II 4, 8. According to Aurenche 1977, 19, the term *toit en appentis* means the sloping lean-to roof itself which is supported against a wall and leans against a row of supports, while *appentis* means the respective annex with its roof. However, the terms overlap in meaning.

249 In Fr. bibliography the term *toit à double croupe* m. is also used.

250 *Στιβάδιο(ν)* < anc. Gk. word *στιβάς -άδος* θ. = mattress, bed, Δημητράκος 1953, see word. In most languages the Lat. term *stibadium* has prevailed. For the term see Dunbabin 1991, 121-148, Morvillez 1996, 119-158. The Byzantine term *ακκούβιτον* < Lat. word *accubitum* has also been used, Πάλλας 1959, 135.

251 See note 53 above.

252 For the Gk. term *στροβίλιο(ν)*, see Ορλάνδος 1952, 116-118. For the Fr. terms *jet d'eau en cuivre* and *tuyeau de cuivre*, see Didron 1861, 80-81, and Millet 1905, 107, 109, respectively.

253 In Fr. bibliography the term *tourillon* m. (=large pivot) can be used as a synonym, which denotes the casing of the pivot as well. In Ger. bibliography the term *Drehpfosten* m. is used when the pivot occupies the entire height of the movable part, Aurenche 1977, see word, Ginouvès 1992, 54-56, note 305.

254 For the Gk. terms, see Ορλάνδος 1958, 199 note 2, RE VI A1, col. 742 (Ebert), Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 237.

255 The Gk. term does not only refer to archaeological stratification but also means the branch of geology which studies the earth's layers (Eng. *stratigraphy*, Fr. *stratigraphie* f., Ger. *Stratigraphie* f., *Schichtenkunde* f., etc.).

256 For the Gk. term *συγκοπή*, see Ορλάνδος 1954, 252, Καμπούρη 1971-72, 140. See note 162 above.

257 For the forms and parts of the synthronon, see Ορλάνδος 1954, 489-509.

258 See note 77 above.

259 In Gk. bibliography the term *αξονομετρία μετωπική των ιπποτών* θ. also occurs.

260 Πάλλας 1937, 847-865, Πάλλας 1950-51, 163-181.

261 Σωτηρίου ^{2}1962, 38-39.

262 *Αρκοσόλιο(ν)* < Lat. words arcus and solium.

263 In most languages the terms express both action and result.

264 For the Gk. terminology and forms, see Σωτηρίου ^{2}1962, 38.

265 For the Gk. term *δοκίς*, see Ορλάνδος 1954, 387, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 83. For the term *ιμάς*, see Τσούντας ^{2}1957, 128, Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 133. For the Eng. term *purlin*, see Hodge 1960, 120-121.

266 According to Principes 1972, XVII, col. 240, in Fr. bibliography the term *rempart* denotes a mud enceinte which is supported by a retaining wall. However, it is also used to mean a defensive wall, Janin ^{2}1964, 261 and passim, see word in Larousse.

267 *Τέμπλο(ν)* < Lat. word *templum*.

268 The Gk. term *τεχνική διπλεπίπεδη* was established by Πάλλας 1953-54, 278 ff. In the past the term *τεχνική δι' επαλλήλων στρωμάτων αναγλύφου* θ. was suggested, Ξυγγόπουλος 1927-28, 3.

269 For the Gk. term *επιπεδογλυφία*, see Ξυγγόπουλος 1917, 72-77. The Fr. term *champlevé*, which is also used in most European languages, is borrowed from enamel technique, though it is used in sculpture as well, Bréhier 1936, 15 ff.

270 Word of Pers. origin which means an area for playing with a ball, see ODB 3, 2137.

271 *Αρμάριο(ν)* < Lat. word *armarium*, Ορλάνδος, 1937, 71-72.

272 The Gk. term *τοιχοβάτης*, which in ancient architecture denotes the top row of ashlars on a temple crepis and serves as a wall socle, Ginouvès 1992, 15-16, takes on the form of a wall revetment's (marble revetment) base in Byzantine architecture, Ορλάνδος 1955-56α, 75-76. Cf. the parallel development of the meaning of the term *ορθοστάτης*, in note 185 above.

273 In Gk. terminology the terms *τοιχοδομία* and *τοιχοποιία* have not been differentiated. For the distinction between the Fr. terms *maçonnerie* = rock and brick construction and *appareil* = construction with regularly placed, usually hewn stones and bricks, see Principes 1972, III, col. 55, Ginouvès – Martin 1985, 94. An analogous distinction is observed in the Ger. terms *Mauerwerk* and *Mauerverband* as well, Koepf ^{3}1999, 315-319. We would tend to render the terms *maçonnerie*, *Mauerwerk* by the Gk. term *τοιχοποιία* and *appareil* (*de mur*), *Mauerverband* by the word *τοιχοδομία* (cf. *σύστημα δομής*, *opus*).

274 For the broader sense of the Lat. term *opus mixtum* during the Roman period, see Adam ^{2}1989, 151-156. From Krautheimer 1975, 535 comes the usage of the Lat. term *opus listatum*. Ward Perkins ^{5}1989, 494 notes that the term *opus listatum* should be avoided. For the Eng. terms, see Ousterhout 1999, 187-188, fig. 150 A.

275 This system of construction, which is applied to the lower section of Byzantine church masonry from the early 11th until the 13th c., originates during the Roman period (*opus africanum*), Ορλάνδος 1969α, 110-113, Adam ^{2}1989, 130-132, Hadji-Minaglou 1994, 174-183.

276 Megaw 1932-33, 138. Μουτσόπουλος – Δημητροκάλλης 1976, 135-169. For the Roman period see Adam ^{2}1989, 111-114.

277 The Gk. term *εγχόρηγη τοιχοδομία* is used only when the mortar consists of plaster with lime. For the Lat. term *opus incertum*, see Adam ^{2}1989, 139-141.

278 Vitruvii, *De Architectura* II, 8.7 (C. Fensterbusch, Darmstadt 1964, 106-107), Ορλάνδος – Τραυλός 1986, 99. For *emplecton* masonry in ancient and Roman architecture, see Tomlinson 1961, 133-140, cf. Adam ^{2}1989, 80.

279 *Concrete* occurs either as infill between two built wall-facings or freely, after the wooden mould in which it was poured has been removed. The connection to the term *infill* is referred to in the first meaning. For the Lat. term *opus caementicium*, see Adam ^{2}1989, 76, 79 ff., 139 ff.

280 During the Roman period the Lat. terms *opus reticulatum* and *opus spicatum* constitute a type of masonry for an outer wall-facing, while in Byzantine architecture they acquire the character of an ornamented revetment, Adam [2]1989, 142-146, 156-157. Cf. note 118 above.

281 See note 280 above. The Lat. term *opus spicatum* derives from the Lat. word *spica* (=wheat). Nevertheless, in many languages the term is rendered with the word *fishbone*, because there is a morphological similarity in the relevant representations.

282 The respective Lat. terms for brickwork are *opus latericium*, which means masonry consisting of unfired bricks, Ward Perkins [5]1989, 494, Adam [2]1989, 158, and *opus testaceum*, i.e. masonry consisting of fired bricks, which constitutes an outer wall-facing whose interior is stone-masonry with mortar, Ward Perkins [5]1989, 494, Adam [2]1989, 157-163.

283 In the Gk. terminology a distinction is recommended between the terms *ατελές πλινθοπερίκλειστο σύστημα δομής*, which refers to pseudo-cloisonné masonry (10th c.) that is not fully developed, and *αμελές πλινθοπερίκλειστο σύστημα δομής*, which refers to masonry of the middle and late Byzantine periods, where neglect in form is evident.

284 See note 283 above.

285 For ashlar masonry in antiquity and its types, see Ορλάνδος 1958, 222-236.

286 For the technique and establishment of Eng. terms, see Mango 1959, 249-250, Krautheimer 1975, 375, 383, Vocotopoulos 1979, 247 ff., Ousterhout 1984, 163-170. For the Ger. terms, see Schneider – Karnapp 1938, 9 ff., Schäfer 1973, 68, 77-80, Schäfer 1973-74, 198-200, Mango 1975, 388.

287 The Gk. term is also used occasionally for walls which bear arch-shaped spans and separate the aisles of transitional-type cross-in-square churches, Χατζηδάκης 1976, 29-30, Βοκοτόπουλος [2]1992, 118, note 2.

288 The Gk. term *αψίδα* with the sense of arch is not used in modern Greek, cf. entry.

289 For the term *σφενδόνιο(ν)* in Gk. terminology, see Ορλάνδος 1958β, 401-405.

290 The flat arch exerts diagonal thrusts, as the semicircular arch see entry: *ώθηση*. When it is reinforced it is identical to the lintel in terms of function and it transfers loads vertically to the responds, see entry: *φορτίο(ν)* (*κατακόρυφο(ν)*), Principes 1972, IX, col. 126, fig. 9, 14. The use of the Fr. term *plate bande* f. to denote a straight entablature as opposed to an arcade is incorrect, Delvoye 1967, 18, 37, 47, plates 5, 7. Cf. note 84 above.

291 The term refers to an arch of wedge-like construction with use of a key at the crown of the arch, Ορλάνδος 1958, 351. Most arches in Byzantine architecture are true arches and exert *thrusts*, see entry: *ώθηση*, while the monolithic arches which transfer *vertical loads* are rare, see entry: *φορτίο(ν)* (*κατακόρυφο(ν)*).

292 The Gk. term is suggested by the compilers. It concerns a system of mouldings on the face of an arch. Often the vault-head arch bears fillets like the architrave, cf. the Latin-derived terminology, from Ital. word *archivolto* > archivolt, archivolte etc., with the term *architrave* (=epistyle) see note 61 above.

293 Ορλάνδος 1935δ, 411-415.

294 For the Fr. terminology, see Ginouvès 1992, II, 140. The terms are not absolutely synonymous. *Arcature* means an (blind) arcade which does not necessarily touch the ground and *suite d'arcades* means an arcade whose responds rest on the ground, Principes 1972, VII, col. 92, Album VII, plates 19, 21. The Ger. term *Arkade* initially means the arch with its responds (pillars, columns). By extension and especially in the plural, it is used as a synonym for the word *Arkatur*, with the sense of an arcade, as well as with the sense of a corridor whose one side is limited by an arcade, Koepf [3]1999, 29-30.

295 For the Eng. term corbel toble *frieze* see Krautheimer 1975, 533. The Rom. term *ocniţe* f. pl. refers to a series of decorative niches that are encountered in Moldavian architecture.

296 For the use of the Gk. term *τόρμος* with the sense of a gudgeon, see Ορλάνδος 1958, 177.

297 For the form and lay-out of monastery refectories, see Ορλάνδος 1958α, 43-60.

298 For altar types and the corresponding Gk. terminology, see Ορλάνδος 1954, 438-454. In Fr. bibliography the non-standard term *Sainte Table* has also been used, BCH 1975, 685, 1980, 621 ff. In Rom. bibliography the term *sfânta Masă* f. has also been used.

299 For the meaning of the term *mensa martyrum*, see Χαλκιά 1987-88, 101-106. For the typology and the function of mensae in the Early Christian period, see Nussbaum 1961, Roux 1973, 133-196, Dresken-Weiland 1991, Chalkia 1991.

300 *Τρίβηλο(ν)* < Gk. word *τρις* and Lat. word *velum*, cf. entry: *βήλο-ν*.

301 Ορλάνδος 1935α, 50-52. For the Fr. term *voûte en berceau surélevé(e) en guise de coupole*, see Millet 1916, 50. For the Ger. term *durch ein Tonnengewölbe bedeckte rechteckige Kuppel*, see Orlandos 1929-30, 577-578.

302 *Τρούλ(λ)ος* < Lat. word *trullo*. Rarely is the term *κουμπές* α. < Turk. word *kubbe* also used in the bibliography of post-Byzantine architecture. For the dome types see RbK V, 484-525 (Restle). In Fr. bibliography the term *dôme* rarely is used as a synonym in Byzantine architecture, see word in Larousse. According to Aurenche 1977, 72, it denotes the extrados of the dome and by extension every hemi-spherical cover, Ginouvès 1992, 158. For the significant difference between the terms *coupole*

and *dôme*, see Principes 1972, IX, col. 138, X, col. 157.

303 For the Eng. terms, see Fleming – Honour – Pevsner 1976, 79.

304 For the term *φουρνικό(ν)* in Gk. bibliography, see Μπούρα 1980, 12 note 6. The Eng. term *domical vault* is also used as a synonym of *sail vault*, Mango 1976, 20, Ousterhout 1987, 74, 77, fig. 117, 119, with the sense of a dome on pendentives. Frequently, however, the term is used in the bibliography to mean *cloister vault*, see note 80 above.

305 See note 304 above.

306 *Ρόδα* < Ven. word *roda*.

307 For the term *τύμπανο(ν)* in Gk. terminology see Vitruvii, *De Architectura* IV, 6, 48 (C. Fensterbusch, Darmstadt 1964, 6, 192) and Δημητράκος 1953, see word. The synonym *ταμπλάς* α. < Lat. word *tabula* is also used, Δημητράκος 1953, see word.

308 For the Gk. term *σφενδόνη*, see Ορλάνδος 1963, 108, 116.

309 For the term and the function of this space in Athonite monasteries, see Mylonas 1994, 75-86.

310 For the typology and parts of a basilica, see Σωτηρίου 1929α, 161-248, Ορλάνδος 1952, 1954, RbK I, 514, 567 (Delvoye).

311 For the Gk. term *βασιλική αμφίκογχη*, see Δημητροκάλλης 1976, 6-8.

312 For the typology, see Ορλάνδος 1951, 3-61.

313 RbK, 529-553 (Schmuck).

314 Dyggve 1940, 103-113, RbK I, 507-514 (Wessel). Cf. Krautheimer 1975, 191 and 504, note 30.

315 For the form and terminology, see Δημητροκάλλης 1976, 3-5.

316 For the type, see Balş 1936, 156-167.

317 For the Gk. term τύπος ναού: *δρομικός*, see Ορλάνδος 1952, 159. For the Fr. term, see Grabar 1946, 373, 376.

318 For the type, see Hallensleben 1969, 105-118.

319 For the Eng. terms, see Megaw 1932-33, 151.

320 The type, which derives in all probability from *domed basilicas* (see entry: τύπος ναού: *βασιλική τρουλ(λ)αία*) and is found in significant monuments of the early 7th c. with a transitional quality (cf. entry τύπος ναού: *σταυροειδής με τρούλ(λ)ο και περίστωο(ν) – μεταβατικός*), survives mainly in Constantinopolitan monuments until the Paleologan period. For the type and terminology, see Μπούρας ²1999, 148-149, 414, Βοκοτόπουλος ²1992, 126-131, Van Millingen 1912, 130, Mango 1976, 266, Krautheimer 1975, 533, Delvoye 1967, 321-322, Mango 1975, 269.

321 For the type, see Βοκοτόπουλος ²1992, 107-109.

322 For the type, see Παπαγεωργίου 1975.

323 For the type, see Σωτηρίου ²1962, 425-432, Stikas 1951, 83 ff., Μπούρας 1981, 129 ff.

324 The terms τύπος ναού: *νησιωτικός* and τύπος ναού: *ηπειρωτικός* are no longer considered standard, though widely used in older Gk. bibliography.

325 See note 324 above.

326 *Ροτόντα* < Ital. word *rotonda*.

327 For the type, its variations and Gk. terminology, see Ορλάνδος 1935α, 41-50, and, more recently, Küpper 1996. For the Fr. term *église à toit cruciforme*, see BCH 101 (1977) 560 (Touchais), BCH 104 (1980) 608 (Touchais). Millet 1916, 47-50, describes the type as *nef unique ou triple, à nef transversale*.

328 The Gk. term: τύπος ναού: *μονόχωρος σταυροειδής εγγεγραμμένος με άνισα πλάτη κεραιών* has recently been proposed, Κάππας – Φουστέρης 2006, 61-72. Other terms that have been suggested in the past for this type of church are: *single-naved barrel-vaulted basilica with dome, cross-in-square-church – single-aisled type, cross-in-square church – contracted type*.

329 For the Gk. terminology and establishment of variations of the type, see Ορλάνδος 1939-40, 6-9. For the Eng. term *quincunx*, see Krautheimer 1975, 536. For the type and its variations in Ger. terminology, see RbK V, 356-374 (Schmuck), cf. RbK I, 382 (Travlos).

330 For the type, see Mylonas 1984, 89-112, Steppan 1995.

331 The term has predominated even if the word *στύλος* is essentially synonymous with *κίονας*. However, the term generally carries the sense of support, post, as well, see note 104 above.

332 See notes 104 and 331 above.

333 For the type, see Βοκοτόπουλος ²1992, 116-126. For the terminology and older bibliography, see ibid., 116 note 5. The term τύπος ναού: *μεταβατικός ελλαδικός* used in current bibliography should be redefined, since recent research has shown that this transitional type was used not only in the Hellenic domain but also in areas directly influenced by Constantinople, Μαμαλούκος 2004, 69-92. It could be replaced by the term τύπος ναού: *μεταβατικός απλός*.

334 The Gk. term τύπος ναού: *σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο - δρομικός* is recommended instead of the term τύπος ναού: *σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο, οκτάστυλος* (Βοκοτόπουλος ²1992, 112-116), which may lead to confusion, since the terminology which has predominated –δίστυλος και τετράστυλος τύπος– exclusively denotes a dome's support. In the case of the οκτάστυλος type, however, only four piers support the dome while four other supports (columns) placed east and west of the central square, illustrate the transitional character of the type. See criticism of the term by Πάλλας 1990, 37-38, who suggests the term τύπος ναού: *δρομικός σταυροειδής*. The term has been accepted by Βοκοτόπουλος ²1992, 244.

335 For the type and the Gk. terminology, see Ορλάνδος 1948, 83-85, Μπούρας 1967-68, 47-53.

336 For the Gk. term, see Μπούρας 1967-68, 49. For the Eng. term *atrophied Greek-cross plan* see

Ousterhout 1987, 20-32 and the Fr. term *type ramassé* (m.) f. has also been used, see BCH 101 (1877) 589 (Touchais). For the Ger. term, see Struck 1909, 191.

337 For the Gk. terminology and the type, see Βοκοτόπουλος ²1992, 51-56, 109-112. The term τύπος ναού: *δικιόνιος των ανατολικών χωρών* α., suggested as a synonym by Σωτηρίου Μ. 1960-61, is no longer considered standard.

338 For the type see note 320 above and Krautheimer 1975, 299-315. For the Gk. term τύπος ναού: *τρουλ(λ)αίος με περίστωο(ν) μεταβατικής εποχής*, see Σωτηρίου Μ. 1932, 97-124.

339 For the type, see Ορλάνδος 1935, 110-117. In certain languages, to refer to the triconch type, the terms: Eng.: *trefoil-shaped plan*; *trifoliated plan*, Fr.: *église à plan tréflé* f., Ital.: *chiesa con pianta a trifoglio* f., Serb.: *црква у виду трописта* ж. are used.

340 For the Ger. term, see Enzyklopädie Naturwissenschaft und Technik, Weinheim 1981, Lemma: Fenster.

341 For the terms and function of this space, see RbK II, 129-144 (Delvoye).

342 *Τσαγκάρικο* or *τσαγκαράδικο* < med. word *τσαγγάριος* < *τσάγγα, τζάγγη* = kind of shoe < Lat. word *zanca*, word of Parthian origin.

343 For the terminology, see Berger 1982, 102.

344 The Gk. term mainly refers to a vat, but is used to indicate a cistern as well, Κουρκουτίδου-Νικολαΐδου 1994, 463-470.

345 For the Gk. term, see Ορλάνδος 1954, 313, 575.

346 The Fr. term *oeil-de-boeuf* is rarely used as a synonym in Byzantine bibliography, cf. Ginouvès 1992, 41.

347 Ορλάνδος 1952, 111, 120, fig. 70, Ορλάνδος 1958α, 110-114.

348 *Φόρος* < Lat. word *forum*.

349 For the Gk. term *φουρούσι*, see Τζάρτζανος 1961, 239.

350 For the Gk. term, see Ορλάνδος 1954, 433-434, fig. 397.

351 For the Gk. terminology and typology as well, see Ορλάνδος 1954, 509-535, esp. 512. In the written sources the term *δρύφακτοι* α. πλ. is frequently mentioned as a synonym, Σωζομενού, *Ἐκκλησ. Ἱστορία* VII, 25, 9 (J. Bidez – G. Ch. Hansen, Berlin 1960, 340, 10). *Κάγκελ(λ)οι* < Lat. word *cancelli*.

352 For the Gk. term *πυργοκάστελ(λ)ο(ν)*, see Προκοπίου, *Περί κτισμάτων* 2, ε΄ (J. Haury – G. Wirth, Leipzig 1964, 62, col. 24). *Καστέλ(λ)ιο(ν)* < Lat. word *castellum*, also see note 94 above.

353 For the Byzantine term *καμινοβίγλιο(ν)*, see word in Δημητράκος 1953, Dennis 1985, 144,5; 152,2.5.7; 160,12, Dagron 1986, 39,4.5; 49,8; 246-247. We would like to thank our colleague Professor T. Kollias for noting the term in Byzantine sources.

354 Following Ορλάνδος 1958α, 68-70, the Gk. term has often been mistakenly spelled with one -μ, cf. Στίκας 1970, 115, 123, 220-222 etc., Μπούρας 1965, 12. However, the etymological origin of the part –the second word of the compound being the verb *ανάπτω*– does not warrant this spelling. Furthermore, in the unpublished manuscript no. 568, p. 20 of the Ιστορικόν Λεξικόν της Ακαδημίας Αθηνών as well as in the article by Μ. Ιωαννίδου, «Οἰκίαι Ἀραχώβης», *Ἐπετηρίς τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 1 (1939) 69, note 5, which Orlandos cites as sources (ibid., 68, note 2), the term is spelled, correctly, with double -μ.

355 The singular form of the term *graffito* refers to a rough incisted design on stone, clay etc., whereas the plurali form *graffiti* has prevailed in most languages with the sense of contemporary sprayed designs or inscriptions on walls.

356 For the terminology, see Berger 1982, 87. In the sources *χλιαροψύχριο(ν)*, *χλιαρό(ν)* is also called *εξώτερος θόλος* α. *έξω θόλος* α., terminology which usually characterizes the *ψυχρολούσιο(ν)* (=frigidarium), see entry. Nevertheless, the identification of *χλιαροψύχριο(ν)* with the *έξω θόλος* apparently occurs because in the baths of the Byzantine period the frigidarium area is often missing; see note 158 above as well.

357 Sulzberger 1925, 337-448, RbK I, 1047-1050 (Wessel). For the forms, see the ODB I, 441.

358 For the term *χριομάριο(ν)*, one of the areas of the baptistery where anointing takes place, see RbK I, 1066-1068 (Wessel).

359 For the terminology, see Berger 1982, 87, note 18. See further note 158 above.

ΜΕΡΟΣ Β΄ ❁ PART B

ΔΙΓΛΩΣΣΑ ΛΕΞΙΚΑ
BILINGUAL DICTIONARIES

Αγγλικά – Ελληνικά • English – Greek . . . . . σελ./p. 443-458
Αλβανικά – Ελληνικά • Albanian – Greek . . . . . σελ./p. 459-475
Γαλλικά – Ελληνικά • French – Greek . . . . . σελ./p. 476-493
Γερμανικά – Ελληνικά • German – Greek . . . . . σελ./p. 494-511
Ιταλικά – Ελληνικά • Italian – Greek . . . . . σελ./p. 512-529
Ρουμανικά – Ελληνικά • Romanian – Greek . . . σελ./p. 530-546
Βουλγαρικά – Ελληνικά • Bulgarian – Greek . . . σελ./p. 547-564
Ρωσικά – Ελληνικά • Russian – Greek . . . . . σελ./p. 565-581
Σερβικά – Ελληνικά • Serbian – Greek . . . . . σελ./p. 582-697

ENGLISH – GREEK

abacus = **άβακας** α. → super ~
abattoir = **σφαγείο(ν)** ου.
abbey = **αβ(β)αείο(ν)** ου.
absidiole = **κογχάριο(ν)** ου.
acanthus = κόσμημα: **άκανθα** θ.
acoustic vessel = **αγγείο(ν) ηχητικό(ν)** ου.
acoustical jar = **αγγείο(ν) ηχητικό(ν)** ου.
acoustical pot = **αγγείο(ν) ηχητικό(ν)** ου.
acropolis = **ακρόπολη**$_1$ θ.
acroterion = **ακρωτήριο(ν)** ου.
acroterium = **ακρωτήριο(ν)** ου.
adjacent structure = **πρόσκτισμα** ου.
aerial perspective = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με κεκλιμένο(ν) πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα κάτω** ου.
agate = **αχάτης** α.
air vent = **οπή εξαερισμού** θ.
airway = **αεραγωγός** α.
aisle = 1. **κλίτος** ου. 2. **κλίτος πλάγιο(ν)** ου. → side ~
aisleless church = τύπος ναού: **μονόχωρος δρομικός** α.
aisleless domed church = τύπος ναού: **μονόχωρος τρουλ(λ)αίος** α.
alabaster = **αλάβαστρος** α.
almshouse = **πτωχοκομείο(ν)** ου.
almonry = **πτωχοκομείο(ν)** ου.
altar = **τράπεζα αγία** θ. → chest ~ ▸Roman-style ~
altarscreen = **τέμπλο(ν)** ου.
altar-table → free-standing ~ (supported on colonettes)
alternating bands of brick and stone → masonry of ~
ambitus = **περίβολος**$_1$ **(ναού / μονής)** α.
ambo = **άμβωνας** α. → fantail ~
ambulatory = 1. **περίστωο(ν) κλειστό(ν)** ου. 2. **κύκλιο(ν)** ου.
ambulatory type = τύπος ναού: **μονόχωρος τετράγωνος τρουλ(λ)αίος με περιμετρικό διάδρομο** α.
amphitheatre = **αμφιθέατρο(ν)** ου.
anchorage = **αγκυροβόλι(ον)** ου.
ancones pl. = **κιλλίβαντας** α.
andesite = **ανδεσίτης** α.
angle = **γωνία** θ.
animal capital = **κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν)** ου.
ankh cross = **σταυρός αιγυπτιακός** α.
annex(e) = **πρόσκτισμα** ου.
annular vault = **θόλος ημικυλινδρικός δακτυλιοειδής** α.
ansate cross = **σταυρός αιγυπτιακός** α.
antefix = **ακροκέραμος** θ.
apartments pl. = **διαμερίσματα (κατοικίας / παλατιού κ.λπ.)** ου. πλ.
apex of the barrel-vault = **γενέτειρα κορυφαία** (καμάρας) θ.
apodyterium = **αποδυτήριο(ν)** ου.
apophyge = **αποφυγή** θ.
apophyge (inferior) = **απόθεση** θ.
apophyge (superior) = **απόφυση** θ.
apophysis = **απόφυση** θ.
apothesis = **απόθεση** θ.
applied column = **κίονας εφαπτόμενος** α.
apse = **αψίδα**$_1$ θ. → buttressed ~ ▸five-sided ~ ▸horseshoe-shaped ~ ▸inscribed ~ ▸many-sided ~ ▸polygonal ~ ▸rectangular ~ ▸rounded ~ ▸segmental ~ ▸semicircular ~ ▸stepped ~ ▸stilted ~ ▸three-sided ~
aqueduct = **υδραγωγείο(ν)** ου.
arabesque = κόσμημα: **αραβούργημα** ου.
arc doubleau = **τόξο(ν) ενισχυτικό(ν)** ου.
arcade = **τοξοστοιχία** θ. → blind ~
arcade-type window = **παράθυρο(ν) τύπου ελεύθερης τοξοστοιχίας** ου.
arcaded street = **έμβολος**$_1$ α.
arch = 1. **τόξο(ν)**$_1$ ου. 2. **αψίδωμα** ου. → basket ~ ▸blind ~ ▸buttressing ~ ▸chancel ~ ▸discharging ~ ▸elliptical ~ ▸flat ~ ▸flattened ~ ▸horseshoe ~ ▸multifoil ~ ▸ogee ~ ▸parabolic ~ ▸pointed ~ ▸pointed trefoil ~ ▸quadrant ~ ▸reinforcing ~ ▸relieving ~ ▸round ~ ▸round trefoil ~ ▸segmental ~ ▸semicircular ~ ▸shouldered ~ ▸stilted ~ ▸straight ~ ▸three-centred ~ ▸trabeated ~ ▸transverse ~ ▸triumphal ~ ▸vault-head ~
arch (of a bridge) = **καμάρα**$_2$ **(γέφυρας)** θ.
arched entablature = **θριγκός τοξωτός** α.
arched frieze = **τοξύλια τυφλά** ου. πλ.
architectural member = **μέλος αρχιτεκτονικό(ν)** ου.
architecture = **αρχιτεκτονική** θ.
architrave = **επιστύλιο(ν)** ου.
archive = **αρχειοφυλάκιο(ν)** ου.
archivolt = **τόξο(ν) μετώπου με κυμάτια** ου.
arcosolium = τάφος: **αρκοσόλιο(ν)** ου.
arena = **αρένα** θ.
argile = **άργιλ(λ)ος** α.
armorial bearings pl. = **οικόσημο(ν)** ου.
armoury = **οπλοστάσιο(ν)** ου.

arm-rest = ερεισίχειρο(ν) ου.
arms pl. = οικόσημο(ν) ου. → coat of ~
army camp = στρατόπεδο(ν) ου.
arrow-loop = βελοθυρίδα θ.
arrow slit = βελοθυρίδα θ.
arsenal = οπλοστάσιο(ν) ου.
art → ceramic ~
ashlar = λιθόπλινθος θ.
ashlar masonry = τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ου.
astragal = 1. κυμάτιο(ν): αστράγαλος$_2$ α. 2. σπείρα$_2$ (κιονοκράνου) θ.
Athonite triconch type → cross-in-square church – ~
atrium = αίθριο(ν) ου.
atrophied Greek-cross plan = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – συνεπτυγμένος α.
attached column = κίονας εφαπτόμενος α.
auberge = πανδοχείο(ν) ου.
axial span = μεταξόνιο(ν) ου.
axially-placed apses → basilica with opposing ~
axonometric projection = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική θ. → cavalier ~ ▸military ~
back = ερεισίνωτο(ν) ου.
background = βάθος$_2$ ου.
back-rest = ερεισίνωτο(ν) ου.
back-support = ερεισίνωτο(ν) ου.
bailey = μετατείχιο(ν) ου.
bakehouse = μαγκιπείο(ν) ου.
bakery = 1. αρτοπωλείο(ν) ου. 2. μαγκιπείο(ν) ου.
bakeshop = αρτοπωλείο(ν) ου.
balcony = ηλιακός μετέωρος α.
baldachin = ουρανίσκος α.
baldacchino = ουρανίσκος α.
balteus (of Ionic capital) = ζωστήρας (ιωνικού κιονοκράνου) α.
band = ταινία$_1$ θ.
banded masonry = τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων θ.
bands of brick and stone → masonry of alternating ~
baptismal font = κολυμβήθρα θ.
baptistery = βαπτιστήριο(ν) ου.
bar = ρομανίσιο(ν) ου.
barracks pl. = στρατώνας α.
barrel-vault = καμάρα$_1$ θ. → apex of the ~ ▸flattened ~ ▸half ~ ▸horseshoe-shaped ~ ▸longitudinal ~ ▸pointed ~ ▸segmental ~ ▸semicircular ~ ▸stilted ~ ▸transverse ~
barrel-vaulted basilica = τύπος ναού: βασιλική θολωτή θ.
barrel-vaulted church = τύπος ναού: καμαροσκέπαστος α.
barrel-vaulted single cell church = τύπος ναού: μονοκάμαρος α.
barrel-vaulted single-nave church = τύπος ναού: μονοκάμαρος α.
barn = αχυρώνας α.
basalt = βασάλτης α.
base = βάση θ.
base-line of the dome → circular ~
basilica = τύπος ναού: βασιλική θ. → barrel-vaulted ~ ▸cross-domed ~ ▸cross-shaped ~ ▸cross-transept ~ ▸domed ~ ▸five-aisled ~ ▸funerary ~ ▸hypaethral ~ ▸three-aisled ~ ▸timber-roofed ~ ▸transept ~ ▸twin-naved ~
basilica discoperta = τύπος ναού: βασιλική ύπαιθρη θ.
basilica with opposing axially-placed apses = τύπος ναού: βασιλική αμφίκογχη θ.
basilican plan = τύπος ναού: δρομικός α.
basin = λουτήρας α.
basket (of Corinthian capital) = κάλαθος (κορινθιακού κιονοκράνου) α.
basket arch = τόξο(ν) με τρία κέντρα χάραξης ου.
basket capital = κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν) καλαθοειδές ου.
basket weave ornament = κόσμημα ψαθωτό(ν) ου.
bas-relief = ανάγλυφο(ν) πρόστυπο(ν) ου.
bath = λουτρό(ν) ου.
baths pl. = 1. θέρμες θ. πλ. 2. λουτρό(ν) ου.
batten → roof ~
battlement = επάλξεις θ. πλ.
bay → corner ~
bay window = προεξοχή (κλειστή) θ.
beacon = 1. φάρος α. 2. φρυκτώριο(ν) ου.
bead-and-reel = κόσμημα: αστράγαλος$_1$ α.
beam = δοκός α./θ. → tie ~ ▸collar ~
beam socket = δοκοθήκη θ.
bearings → armorial ~
beautiful door = πύλη ωραία θ.
bed = υπόστρωση θ.
bedchamber = κοιτώνας α.
belfry = 1. κωδωνοστάσιο(ν) ου. 2. κωδωνοστάσιο(ν) «τοξωτό(ν)» ου.
bell = καμπάνα θ.
bell-tower = κωδωνοστάσιο(ν)-πύργος ου.
bema = βήμα$_2$ ου. → ιερό(ν) ου.
bench = εδώλιο(ν)$_1$ ου.
benches → clergy ~
bevelled fillet = κυμάτιο(ν): ταινία λοξότμητη θ.
bipartite capital = κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν) ου.
bishop's palace = επισκοπείο(ν) ου.
bishop's throne = θρόνος επισκοπικός α.
blazon = οικόσημο(ν) ου.
blind arcade = τοξοστοιχία τυφλή θ.
blind arch = τόξο(ν) τυφλό(ν) ου.
block = τετράγωνο(ν) πολεοδομικό(ν) ου. → city ~ ▸impost ~
bolt = σύρτης α.
boss = 1. άπεργο(ν) ου. 2. κομβίο(ν) ου.
boulder = λίθος λογάς α.
boundary stone = όρος α.
bowl → faience ~ ▸glazed ~
box → imperial ~
bracket = φουρούσι ου.
breccia = λίθος λατυποπαγής α.
brick = 1. πλίνθος$_1$ θ. 2. = πλίνθος οπτή θ. → fragment of ~ ▸unfired ~
brick ornament → decorative ~
brick pillar = στυλίσκος (υποκαύστου) α.
brickstamp = σφραγίδα πλίνθων θ.
brickwork = τοιχοδομία: πλινθοδομή θ. → decorative ~
brickyard = πλινθοποιείο(ν) ου.
bridge = γέφυρα θ.
bronze = κρατέρωμα ου.
building = οικοδόμημα ου.
built-in cupboard = τοιχαρμάρι(ον) ου.
bulwark = προτείχισμα ου.
burial → jar ~

burial chamber = **θάλαμος νεκρικός** α.
burial ground = **κοιμητήριο(ν)** ου.
burial vault = **τάφος μνημειακός** α.
bust = **προτομή** θ.
"butterfly" acanthus → capital with ~
buttress = **αντηρίδα** θ. → flying ~
buttress wall = **τοίχος αντερεισματικός** α.
buttressed apse = **αψίδα με αντηρίδες** θ.
buttressing arch = **τόξο(ν) ενισχυτικό(ν)** ου.
byre = **βουστάσιο(ν)** ου.
caisson = **φάτνωμα** ου.
caldarium = **θερμό(ν)** ου.
calefactorium = **φωτάναμμα** ου.
calotte = τρούλ(λ)ος: **θόλος ημισφαιρικός χαμηλωμένος** α.
camp → army ~
canal = **διώρυγα** θ.
cancelli pl. = **φράγμα πρεσβυτερίου** ου.
candle maker's workshop = **κηροπλαστείο(ν)** ου.
cantharus = **κάνθαρος** α.
canopy = **κιβώριο(ν)** ου.
capital = **κιονόκρανο(ν)** ου. → animal ~ ▸basket ~ ▸bibartite ~ ▸composite ~ ▸Corinthian ~ ▸cube ~ ▸cubical ~ ▸figurated ~ ▸fluted acanthus ~ ▸fold ~ ▸historiated ~ ▸impost ~ ▸Ionic ~ ▸Ionic impost ~ ▸lotus-and-acanthus ~ ▸protomai ~ ▸Theodosian composite ~ ▸wind-blown acanthus ~
capital with "butterfly" acanthus = **κιονόκρανο(ν) με άκανθα πεταλούδα** ου.
capital with foliate masks = **κιονόκρανο(ν) με φυλλοφόρα προσωπεία** ου.
capital with zigzag pattern → impost ~
carceres pl. = **αφετηρία**$_2$ **(ιπποδρόμου)** θ.
cardo = **οδός ρωμαϊκή από Β. πρός Ν.** θ.
carpenter's workshop = **ξυλουργείο(ν)** ου.
carving technique = **τεχνική της πρισματικής (κοίλης) γλυφής** θ.
cast = **εκμαγείο(ν)** ου.
cast mo(u)lded masonry = **τοιχοδομία χυτή** θ.
castle = 1. **κάστρο(ν)** ου. 2. **πύργος-παλάτι** α.
castrum = **στρατόπεδο(ν)** ου.
catacomb = **κατακόμβη** θ.
catechumena pl. = **κατηχούμενα** ου. πλ.
cathedra = **θρόνος επισκοπικός** α.
cathedral = **ναός καθεδρικός** α.
catholicon = **καθολικό(ν)** ου.
cavalier axonometric projection = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική (ισομετρική) μετωπική** θ.
cave church = 1. **εκκλησία λαξευμένη σε βράχο** θ. 2. **εκκλησία σπηλαιώδης** θ.
cave painting = **βραχογραφία** θ.
cavea = **κοίλο(ν)** ου.
cavea summa = **επιθέατρο(ν)** ου.
cavetto = **κυμάτιο(ν) αιγυπτιάζον** ου.
ceiling = **οροφή**$_1$ θ. → decorated ~
cell = 1. **τομέας σταυροθολίου** α. 2. **κελ(λ)ί(ον)** ου. → hermit ~
cell church → barrel-vaulted single ~
cemetery = **κοιμητήριο(ν)** ου.
cenobitic monastery = **κοινόβιο(ν)** ου.
cenotaph = **κενοτάφιο(ν)** ου.
centaur = **κένταυρος** α.
cent(e)ring = **ξυλότυπος** α.
centrally planned church = τύπος ναού: **περίκεντρος** α.
ceramic art = **κεραμ(ε)ική**$_2$ (ως τέχνη) θ.
ceramic rosette = κόσμημα: **φιαλοστόμιο(ν)** ου.
ceramics pl. = **κεραμ(ε)ικά** ου πληθ. → **κεραμ(ε)ική**$_1$ θ.
ceramoplastic decoration = **διάκοσμος κεραμοπλαστικός** α.
chalk = **κιμωλία (γη)** θ.
chamber → burial ~
champlevé process = **τεχνική επιπεδόγλυφη** θ.
champlevé technique = **τεχνική επιπεδόγλυφη** θ.
chancel = **ιερό(ν)** ου.
chancel arch = **τόξο(ν) θριαμβευτικό(ν)** ου.
chancel screen = **φράγμα πρεσβυτερίου** ου.
chandler's workshop = **κηροπλαστείο(ν)** ου.
changing room = **αποδυτήριο(ν)** ου.
channel → pour ~ ▸water ~
chapel = **παρεκκλήσι- ο(ν)** ου. → funerary ~
charge (vertical) = **φορτίο(ν) (κατακόρυφο(ν))** ου.
charnel-house = **οστεοφυλάκιο(ν)** ου.
checkerboard pattern = **κόσμημα αβακωτό(ν)** ου.
chequerboard pattern = **κόσμημα αβακωτό(ν)** ου.
chest altar = **τράπεζα αγία σαρκοφαγοειδής** θ.
chevron = **κόσμημα τεθλασμένης γραμμής** θ.
chimney = **καπνοδόχος** θ.
choir = **χορός** α.
choirs → cross-in square church with side ~
chrismarion = **χρισμάριο(ν)** ου.
chrismon = **χρίσμα** ου.
christogram = **χριστόγραμμα** ου. → **χρίσμα** ου.
church = **ναός** α. → aisleless ~ ▸aisleless domed ~ ▸barrel-vaulted ~ ▸barrel-vaulted single cell ~ ▸barrel-vaulted single-nave ~ ▸cave ~ ▸centrally planned ~ ▸cross-domed ~ ▸cross-inscribed ~ ▸cross-in-square ~ ▸cross-shaped ~ ▸cross-vaulted ~ ▸domed ~ ▸domed transverse-vaulted ~ ▸double-apse(d) ~ ▸episcopal ~ ▸funerary ~ ▸main ~ ▸metropolitan ~ ▸palace ~ ▸rock-cut ~ ▸semi-cross-in-square ~ ▸single cell ~ ▸single-nave ~ ▸single-naved domed ~ ▸timber-roofed ~ ▸transverse-vault ~ ▸twin- ~ ▸twin-apsed ~ ▸twin-naved ~ ▸two-stored ~ ▸two-storey(-ed) ~
church plan type = **τύπος ναού** ου.
church with corner squinches = τύπος ναού: **οκταγωνικός σύνθετος** α.
ciborium = **κιβώριο(ν)** ου.
cill = **ποδιά (παραθύρου)** θ.
circles → interlacing ~ ▸interlinking ~ ▸interlocking ~ ▸intersecting ~
circular base-line of the dome = **στεφάνη (τρούλ(λ)ου)** θ.
circus = **ιππόδρομος** α.
cist grave = **τάφος κιβωτιόσχημος** α.
cist tomb = **τάφος κιβωτιόσχημος** α.
cistern = **κι(ν)στέρνα** θ.
citadel = **ακρόπολη**$_2$ θ.
city = **πόλη** θ.
city block = **τετράγωνο(ν) πολεοδομικό(ν)** ου.
cladding → roof ~
clamp = **σύνδεσμος** α.
clay = 1. **πηλός** α. 2. **άργιλ(λ)ος** α.
clearstory = **φωταγωγός**$_1$ **(βασιλικής)** α.
clerestory = **φωταγωγός**$_1$ **(βασιλικής)** α.
clergy benches pl. = **βάθρα (πρεσβυτέρων)** ου. πλ.
cloisonné masonry = τοιχοδομία: **σύστημα δομής πλινθο-περίκλειστο(ν)** ου.

cloister = 1. αυλή περίστυλη$_2$ (δυτικής μονής) θ. 2. μοναστήρι(ον) ου.
cloister vault = θόλος μοναστηριακός α.
coat of arms = οικόσημο(ν) ου.
cobbler's workshop = υποδηματοποιείο(ν) ου.
coenobium = κοινόβιο(ν) ου.
coffer = φάτνωμα ου.
collar beam = ελκυστήρας ανυψωμένος (εποροφίας) α.
collar of leaves = στεφάνη φύλλων (κιονοκράνου) θ.
colonette = κιονίσκος α.
colonettes → paired knotted ~
colonnade = κιονοστοιχία θ.
colonnaded courtyard = αυλή περίστυλη$_1$ θ.
colonnaded street = έμβολος$_1$ α.
columbarium = περιστερώνας α.
column = κίονας α. → applied ~ ▸attached ~ ▸embedded ~ ▸engaged ~ ▸fluted ~ ▸honorific ~ ▸monolithic ~ ▸spiral ~ ▸spirally fluted ~ ▸twin ~ ▸twisted ~ ▸unfluted ~
column with spiral flutes = κίονας ειλητικός α.
column with twisted flutes = κίονας ειλητικός α.
columns → coupled ~ ▸paired ~
common rafter = αμείβων$_2$ α.
compartment → corner ~
complex four-columned type → cross-in-square church - ~
complex tetrastyle type → cross-in-square church - ~
compluvium = κατάκλυστρο(ν) ου.
composite capital = κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) σύνθετο(ν) ου. → Theodosian ~
compressed type → cross-in-square church - ~
concealed course technique = τοιχοδομία: τεχνική της κρυμμένης πλίνθου θ.
conch = 1. κόγχη$_1$ θ. 2. αψίδα$_1$ θ. 3. θόλος: τεταρτοσφαίριο(ν) ου.
concrete = τοιχοδομία: λιθόδεμα ου.
conduit = αγωγός α. → water ~
confessio = κατάβαση θ.
conglomerate = λίθος κροκαλοπαγής α.
conical roof = στέγη κωνική θ.
consignatorium = χρισμάριο(ν) ου.
console = κιλλίβαντας α.
Constantinopolitan type → cross-in-square church - ~
contracted type → cross-in-square church - ~
convent = μοναστήρι(ον) ου.
copper = χαλκός α.
coppersmith's workshop = χαλκείο(ν) ου.
corbel = φουρούσι ου.
corbel table frieze = τοξύλια τυφλά ου. πλ.
cordon = κόσμημα: σχοινί(ον) ου.
Corinthian capital = κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) ου.
Corinthian lyre capital = κιονόκρανο(ν) με άκανθα και λύρα ου.
corner bay = διαμέρισμα γωνιακό(ν) (σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με τρούλ(λ)ο) ου.
corner compartment = διαμέρισμα γωνιακό(ν) (σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με τρούλ(λ)ο) ου.
corner squinches → church with ~
cornice = 1. γείσ(σ)ον$_1$ ου. 2. κοσμήτης α.
cornucopia = κόσμημα: κέρας αφθονίας ου.
corridor = διάδρομος α.
cote → dove ~ ▸pigeon ~
coupled columns pl. = κίονες δίδυμοι α. πλ.
course = δόμος α. → dentil ~ ▸dogtooth ~ ▸saw-tooth ~
court = 1. αυλή θ. 2. δικαστήριο(ν) ου.
courtyard = αυλή θ. → colonnaded ~ ▸peristylar ~
cover = κάλυμμα ου.
cramp = σύνδεσμος α.
crenel(l)ated parapet = επάλξεις θ. πλ.
crenel(le) = θυρίδα επάλξεων θ.
crenellation = επάλξεις θ. πλ.
crepidoma = κρηπίδωμα ου. → κρηπίδα θ.
crepis = κρηπίδα θ.
crescent → cross on ~
cross = σταυρός α. → ankh ~ ▸ansate ~ ▸double ~ ▸double-barred ~ ▸floriated ~ ▸foliate(d) ~ ▸Greek ~ ▸jewelled ~ ▸Latin ~ ▸leaved ~ ▸Maltese ~ ▸papal ~ ▸patriarchal ~ ▸Russian ~ ▸St Andrew's ~ ▸St Peter's ~ ▸T- ~ ▸Tau ~ ▸trefoil ~ ▸upright beam ~
cross arm = 1. κεραία$_1$ (ναού) θ. 2. κεραία$_2$ (σταυρού) θ.
cross-bar = κεραία$_2$ (σταυρού) θ.
cross-domed basilica = τύπος ναού: σταυροειδής με τρούλ(λ)ο και περίστωο(ν) – μεταβατικός α.
cross-domed church = τύπος ναού: σταυροειδής με τρούλ(λ)ο και περίστωο(ν) – μεταβατικός α.
cross-domed octagon = τύπος ναού: οκταγωνικός – σύνθετος α.
cross-domed octagon – mainland type = τύπος ναού: οκταγωνικός – ηπειρωτικός → τύπος ναού: οκταγωνικός – σύνθετος α.
crosses → masonry with ~
cross fourchée = σταυρός διχαλωτός α.
cross-groined vault = θόλος: σταυροθόλιο(ν) ου.
cross-inscribed church = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο α.
cross-in-square church = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο α.
cross-in-square church – Athonite triconch type = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – αγιορείτικος τρίκογχος α.
cross-in-square church – complex four-columned type = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – σύνθετος τετρακιόνιος α.
cross-in-square church – complex tetrastyle type = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – σύνθετος τετρακιόνιος α.
cross-in-square church – compressed type = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο-συνεπτυγμένος α.
cross-in-square church – Constantinopolitan type = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – κωνσταντινουπολίτικος α. → τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – σύνθετος τετρακιόνιος α.
cross-in-square church – contracted type = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – συνεπτυγμένος α.
cross-in-square church – distyle type = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – δίστυλος α.
cross-in-square church – semi complex four-columned type = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – ημισύνθετος τετρακιόνιος α.
cross-in-square church – simple four-columned type = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – απλός τετρακιόνιος α.

cross-in-square church – simple tetrastyle type = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – απλός τετράστυλος** α.
cross-in-square church – single-aisled type = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μονόκλιτος** α.
cross-in-square church – transitional type = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός ελλαδικός** α.
cross-in-square church – transitional type with eight supports = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός οκτάστυλος** α.
cross-in-square church – two-columned type = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – δικιόνιος** α.
cross-in-square church with side choirs = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – αγιορείτικος τρίκογχος** α.
cross on crescent = **σταυρός επάνω σε ημισέληνο** α.
cross on globe = **σταυρός επάνω σε σφαίρα** α.
cross on steps = **σταυρός επάνω σε βαθμίδες** α.
cross pattée = **σταυρός με πεπλατυσμένα άκρα κεραιών** α.
cross potent = **σταυρός με ευθύγραμμες απολήξεις στις κεραίες** α.
crosspiece = **διάξυλο(ν)** ου.
cross-plan → free ~
crossroads pl. = **σταυροδρόμι** ου.
cross roof = **στέγες δίρρυτες αλληλοτεμνόμενες** θ. πλ.
cross section = σχέδιο(ν): **τομή κατά πλάτος** θ.
cross-shaped basilica = τύπος ναού: **βασιλική σταυρική** θ.
cross-shaped church = τύπος ναού: **σταυρικός** α.
cross-transept basilica = τύπος ναού: **βασιλική με εγκάρσιο κλίτος** θ.
cross uprightbeam = **κεραία**$_2$ (σταυρού) θ.
cross vault = θόλος: **σταυροθόλιο(ν)** ου.
cross-vaulted church = τύπος ναού: **σταυρεπίστεγος** α.
cross with expanding ends = **σταυρός με πεπλατυσμένα άκρα κεραιών** α.
cross with flaring arms = **σταυρός με πεπλατυσμένα άκρα κεραιών** α.
cross with "teardrops" = **σταυρός με σταγόνες** α.
crown = **κορυφή (τόξου / θόλου)** θ. → door ~
cruciform domed church – single-aisled type = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μονόκλιτος** α.
cruciform pier = **πεσσός σταυρόμορφος** α.
cruciform plan = τύπος ναού: **σταυρικός** α.
crushed-tile mortar = **κονίαμα κεραμ(ε)ικό(ν)** ου.
crux gammata = **σταυρός αγκυλωτός** α.
crux gemmata = **σταυρός διάλιθος** α.
crux monogrammatica = **χρίσμα** ου.
crypt = **κρύπτη** θ.
cryptoportico = **στοά υπόγεια** θ.
cryptoporticus = **στοά υπόγεια** θ.
cube → mosaic ~
cube capital = **κιονόκρανο(ν) λεβητοειδές** ου.
cubical capital = **κιονόκρανο(ν) λεβητοειδές** ου.
cubiculum = **θάλαμος νεκρικός** α.
cufic ornament = **κόσμημα κουφικό(ν)** ου. → floriated ~
cuneus = **κερκίδα** θ.
cupboard → built-in ~
cupola = **τρούλ(λ)ος** α.
curtain = 1. **βήλο(ν)** ου. 2. **μεταπύργιο(ν)** ου.
curtain wall = **μεταπύργιον** ου.
cut stone = **λίθος λαξευμένος (οικοδομικός)** α.
cyma recta = **κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ορθό(ν)** ου.
cyma reversa = **κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ανάστροφο(ν)** ου.
dado = **κορμός**$_1$ **(βάθρου)** α.
dado zone = **ορθοστάτης (τοίχου)** α.
diamond = **ρόμβος** α.
dam = **υδατοφράκτης** α.
decorated ceiling = **ουρανία** θ.
decoration = **διάκοσμος** α. → ceramoplastic ~ ▸engraved ~ ▸incised ~ ▸mosaic ~ ▸painted ~ ▸sculpted ~ ▸stucco ~
decorative brick ornament = **κόσμημα κεραμοπλαστικό(ν)** ου.
decorative brickwork = **διάκοσμος κεραμοπλαστικός** α.
decumanus = **οδός ρωμαϊκή από Α. προς Δ.** θ.
defensive wall = **τείχος** ου.
demi-column = **ημικίονας** α.
dentil course = **ταινία οδοντωτή** θ.
dentils pl. = **γεισήποδες** α. πλ.
dependency = **μετόχι** ου.
depth = **βάθος**$_1$ ου.
diabatikon = **διαβατικό(ν)** ου.
diaconicon = **διακονικό(ν)** ου.
diagonal thrust = **ώθηση πλάγια** θ.
diakonicon = **διακονικό(ν)** ου.
diamond ornament = **κόσμημα ρομβοειδές** ου.
diazoma = **διάζωμα**$_1$ ου.
dibelon = **δίβηλο(ν)** ου.
die = **κορμός**$_1$ **(βάθρου)** α.
dimension = **διάσταση** θ.
dimetric drawing = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική διμετρική** θ.
dimetric projection = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική διμετρική** θ.
diminution (of column shaft) = **μείωση (κίονα)** θ.
diorite = **διορίτης** α.
diplotholion = **διπλοθόλιο(ν)** ου.
discharging arch = **τόξο(ν) ανακουφιστικό(ν)** ου.
disepsilon = κόσμημα: **δισέψιλον** ου.
distance → interaxial ~
district → urban ~
distyle type → cross-in-square church - ~
ditch = **όρυγμα** ου.
dock = **αποβάθρα** θ.
dogtooth course = **ταινία οδοντωτή** θ.
dome = **τρούλ(λ)ος** α. → melon ~ ▸onion ~ ▸parachute ~ ▸pendentive ~ ▸pumpkin ~ ▸ribbed ~ ▸saucer ~ ▸small ~ ▸umbrella ~
dome on pendentives = τρούλ(λ)ος: **ασπίδα (ενιαία με λοφία)** θ.
dome on squinches = **τρούλ(λ)ος επάνω σε ημιχώνια** α.
domed basilica = τύπος ναού: **βασιλική τρουλ(λ)αία** θ.
domed church = τύπος ναού: **τρουλ(λ)αίος** α. → aisleless ~ ▸single-naved ~
domed octagon = τύπος ναού: **οκταγωνικός** α.
domed octagon – island type = τύπος ναού: **οκταγωνικός νησιωτικός** → τύπος ναού: **οκταγωνικός απλός** α.
domed transvere-vaulted church = τύπος ναού: **σταυρεπίστεγος με τρούλ(λ)ο** α.
domical vault = 1. **θόλος μοναστηριακός** α. 2. τρούλ(λ)ος: **ασπίδα (ενιαία με λοφία)** θ.
dominicum = **κυριακό(ν)** ου.

domus ecclesiae = οίκος εκκλησίας α.
donjon = ακροπύργιο(ν) ου.
door = 1. θύρα θ. 2. πύλη θ. → beautiful ~ ▸iconostasis ~ ▸imperial ~ ▸royal ~ ▸sanctuary ~ ▸wicket ~
door crown = γείσ(σ)ο(ν)$_2$ (υπερθύρου) ου.
door frame = περίθυρο(ν) ου.
door knocker = ρόπτρο(ν) ου.
door roof = προστέγασμα ου.
door socket = όλμος (θύρας) α.
doorman room → monastery ~
doorpost = σταθμός (θύρας) α.
dormitory = κοιτώνας$_2$ (μονής) α.
dosseret = επίθημα (κιονοκράνου) ου.
double-apse(d) church = τύπος ναού: δίκογχος α.
double-barred cross = σταυρός διπλός α.
double cross = σταυρός διπλός α.
double headed eagle = αετός δικέφαλος α.
double-light window = παράθυρο(ν) δίλοβο(ν) ου.
double-sided panel = θωράκιο(ν) αμφίγλυφο(ν) ου.
dove cote = περιστερώνας α.
dowel = γόμφος α.
dowels → fastening with ~
drainage channel = αγωγός αποχετευτικός α.
drainage conduit = αγωγός αποχετευτικός α.
drawbridge = 1. γέφυρα κινητή θ. 2. γέφυρα περιαιρετή θ.
drawing = σχέδιο(ν) ου. → dimetric ~ ▸isometric ~ ▸trimetric ~
drawing hole = στόμιο(ν) (πηγαδιού) ου.
dressed stone = λίθος λαξευμένος (οικοδομικός) α.
drillhole = οπή τρυπάνου θ.
drum = 1. σφόνδυλος (κίονα) α. 2. τύμπανο(ν)$_1$ (τρούλ(λ)ου) ου.
dry-stone masonry = τοιχοδομία: ξερολιθιά θ.
dry-stone walling = τοιχοδομία: ξερολιθιά θ.
dye-house = βαφείο(ν) ου.
dye-works = βαφείο(ν) ου.
eagle → double headed ~
eaves pl. = γείσ(σ)ον$_1$ ου.
echinus = εχίνος α.
eggs-and-darts pl. = κόσμημα: ωά και λόγχες ου. πλ.
eggs-and-tongues pl. = κόσμημα: ωά και λόγχες ου. πλ.
elevation = σχέδιο(ν): όψη$_2$ θ.
elliptical arch = τόξο(ν) ελλειπτικό(ν) ου.
embedded column = κίονας ενδομημένος α.
emblem = έμβλημα ου.
embolos = έμβολος$_1$ α.
embrasure = 1. θυρίδα επάλξεων θ. 2. παρειά$_1$ (θύρας / παραθύρου) θ.
emplecton = τοιχοδομία: έμπλεκτο(ν) ου.
enceinte = περιτείχισμα ου.
enclosure = περίβολος$_2$ α.
engaged column = κίονας ενδομημένος α.
engraved decoration = διακόσμηση εγχάρακτη θ. → διάκοσμος εγχάρακτος α.
enkainion = εγκαίνιο(ν) ου.
entablature = θριγκός α. → arched ~
entasis = ένταση θ.
episcopal church = ναός επισκοπικός α.
epistyle = επιστύλιο(ν) ου.
escutcheon = θυρεός α.
esonarthex = εσωνάρθηκας α.
estrade = εξέδρα$_1$ θ.
excavation = ανασκαφή θ.
exedra = εξέδρα$_2$ θ.
exonarthex = εξωνάρθηκας α.
expanding ends → cross with ~
extrados = εξω(ρ)ράχιο(ν) (θόλου / τόξου) ου.
eye = κόσμημα: οφθαλμός α.
eyelet = κόσμημα: οφθαλμός α.
fabric → urban ~
façade = 1. όψη$_1$ (κτηρίου) θ. 2. πρόσοψη θ.
face = μέτωπο(ν)$_1$ (τόξου / καμάρας) ου.
faience bowl = σκυφίο(ν) εφυαλωμένο(ν) ου.
false gable = ψευδοαέτωμα ου.
fantail ambo = άμβωνας ριπιδιόσχημος α.
fastening with dowels = γόμφωση θ.
fenestella = θυρίδα$_2$ (αγίας τράπεζας σαρκοφαγοειδούς) θ.
fenestration = παράθυρα ου. πλ.
festoon = κόσμημα: γ(κ)ιρλάντα θ.
figurated capital = κιονόκρανο(ν) ένζωδο(ν) ου.
fillet = 1. ζεύξη θ. 2. κυμάτιο(ν): ταινία$_2$ (επίπεδη, στενή) θ. → bevelled ~
finial → globe ~
fireplace = εστία$_3$ θ.
fish-scale ornament = κόσμημα φολιδωτό(ν) ου.
five-aisled basilica = τύπος ναού: βασιλική πεντάκλιτη θ.
"five-loaf" ornament = πενταόμφαλο(ν) ου.
five-pointed star = πεντάλφα ου.
five-sided apse = αψίδα πεντάπλευρη θ.
flag = πλάκα$_2$ θ.
flaring arms → cross with ~
flat arch = τόξο(ν) επίπεδο(ν) (κλειδωτό(ν)) ου.
flat roof = στέγη επίπεδη θ.
flat tile = στρωτήρας α.
flattened arch = τόξο(ν) χαμηλωμένο(ν) ου.
flattened barrel-vault = καμάρα χαμηλωμένη θ.
fleur-de-lis = κόσμημα: κρινάνθεμο(ν) ου.
fleur-de-lys = κόσμημα: κρινάνθεμο(ν) ου.
fleuron = ανθέμιο(ν)$_1$ (κορινθιακού κιονοκράνου) ου.
flight (of stairs) = βραχίονας$_1$ (κλίμακας) α.
floor = δάπεδο(ν) ου. → ground ~ ▸paved ~ ▸pebble-paved ~ ▸stone-paved ~ ▸threshing ~ ▸tiled ~ ▸upper ~ ▸wooden ~
flooring → packed earth ~
floriated cross = σταυρός φυλλοφόρος α.
floriated cufic ornament = κόσμημα κουφικό(ν) διανθισμένο(ν) ου.
floriated kufic ornament = κόσμημα κουφικό(ν) διανθισμένο(ν) ου.
flos = ανθέμιο(ν)$_1$ (κορινθιακού κιονοκράνου) ου.
flute = ράβδωση θ. → strigillated ~
fluted acanthus capital = κιονόκρανο(ν) με άκανθα και αύλακες ου.
fluted column = κίονας με ραβδώσεις α.
flutes → column with spiral ~ ▸column with twisted ~
fluting = ράβδωση θ.
flying buttress = αντηρίδα επίστεγη θ.
foil = λοβός (παραθύρου) α.
fold capital = κιονόκρανο(ν) πτυχωτό(ν) ου.
foliate masks → capital with ~
foliate ornament = κόσμημα φυτικό(ν) ου.
foliate(d) cross = σταυρός φυλλοφόρος α.
font = κολυμβήθρα θ. → baptismal ~
footpath = μονοπάτι ου.

forecourt = προαύλιο(ν) ου.
forge = σιδηρουργείο(ν) ου.
formwork → wooden ~
fort = κάστρο(ν) ου.
fortification = οχύρωση θ.
fortress = 1. κάστρο(ν) ου. 2. φρούριο(ν) ου.
forum = φόρος α.
foundation = 1. θεμελίωση θ. 2. θεμέλιο(ν) ου.
foundation trench = τάφρος θεμελίωσης α.
foundry = χυτήριο(ν) ου.
fountain = 1. κρήνη θ. 2. κάνθαρος α.
fourchée → cross ~
four-columned type → cross-in-square church – simple ~ ▸cross-in-square church – complex ~ ▸cross-in-square church – semi complex ~
fragment of brick = βήσ(σ)αλο(ν)$_1$ ου.
fragment of tile = βήσ(σ)αλο(ν)$_1$ ου.
frame → door ~ ▸timber-roof ~ ▸window ~
free cross-plan = τύπος ναού: ναός σχήματος ελεύθερου σταυρού α.
free-standing altar-table (supported on colonettes) = τράπεζα αγία ελεύθερη (πάνω σε κιονίσκους) θ.
fresco = νωπογραφία θ.
fret → Greek ~
frieze = 1. ταινία$_1$ θ. 2. ζωφόρος θ. (μσν.) → arched ~ ▸corbel table ~
frigidarium = ψυχρολούσιο(ν) ου.
front = μέτωπο(ν) $_1$ (τόξου / καμάρας) ου.
front perspective = σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) μετωπικό(ν) με ένα σημείο(ν) φυγής ου.
funerary basilica = βασιλική κοιμητηριακή θ.
funerary chapel = παρεκκλήσι-ο(ν) νεκρικό(ν) ου.
funerary church = ναός κοιμητηριακός α.
furnace = κάμινος$_1$ θ.
gable = απόληξη αετωματική (τοίχου) θ. → false ~
gable wall = τοίχος αετωματικός α.
gallery = υπερώο(ν) ου.
gambrel roof = στέγη δίρρυτη με αποτμήσεις των αετωμάτων θ.
garden = κήπος α.
gargoyle = υδρορρόη θ.
gasophylacium = γαζοφυλάκιο(ν) ου. → θησαυροφυλάκιο(ν) ου.
gate = πύλη θ. → triumphal ~ ▸wicket ~
gatepost = σταθμός (θύρας) α.
glass → opus sectile in ~ ▸stained ~ ▸window ~
glasspane = υαλοπίνακας α.
glasspaste = υαλόμαζα θ.
glass workshop = υαλουργείο(ν) ου.
glazed bowl = σκυφίο(ν) εφυαλωμένο(ν) ου.
glazed tile = πλακίδιο(ν) εφυαλωμένο(ν) ου.
globe → cross on ~
globe finial = μήλο(ν) ου.
gold = χρυσός α.
goldsmith's workshop = χρυσοχοείο(ν) ου.
gorgoneion = γοργόνειο(ν) ου.
graffito = χάραγμα ου.
granary = ωρείο(ν) ου.
granite = γρανίτης α.
grave = τάφος α. → cist ~ ▸pit ~ ▸shaft ~ ▸tile-covered ~ ▸vaulted ~
gravel = χαλίκι ου.
gravestone = 1. σήμα επιτύμβιο(ν) ου. 2. στήλη επιτύμβια θ.
great wall = έσω τείχος ου.
Greek cross = σταυρός ελληνικός α.
Greek-cross domed octagon = τύπος ναού: οκταγωνικός – σύνθετος α.
Greek-cross plan → atrophied ~
Greek fret = κόσμημα μαιανδροειδές ου.
Greek key = κόσμημα μαιανδροειδές ου.
grid = δίκτυο(ν) συντεταγμένων ου.
griffin = γρύπας α.
griffon = γρύπας α.
groin (of intersecting vaults) = ακμή (τεμνόμενων θόλων) θ.
groin vault = θόλος: σταυροθόλιο(ν) ου.
groove = 1. αυλάκωση θ. 2. εγκοπή θ.
ground = βάθος$_2$ ου. → burial ~
ground floor = κατώγειο(ν) ου.
ground-level perspective = σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με κεκλιμένο(ν) πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα επάνω ου.
ground plan = σχέδιο(ν): κάτοψη θ.
grouped-type window = παράθυρο(ν) με περιβάλλον τόξο(ν) ου.
gryphon = γρύπας α.
guard house = φυλάκιο(ν) ου.
guard post = φυλάκιο(ν) ου.
gudgeon = γόμφος α.
guesthouse (for pilgrims) → monastery ~
gymnasium = γυμνάσιο(ν) ου.
gypsum = γύψος α.
gypsum plaster = γυψοκονίαμα ου.
half barrel-vault = καμάρα τεταρτοκυλινδρική θ.
half-column = ημικίονας α.
half-dome = θόλος: τεταρτοσφαίριο(ν) ου.
half-palmette = κόσμημα: ημιανθέμιο(ν) ου.
hall = αίθουσα θ. → monastery reception ~
handrail = χειρολαβή θ.
hanging = βήλο(ν) ου.
harbour = λιμάνι ου.
harpy = άρπυια θ.
head = μέτωπο(ν) $_1$ (τόξου / καμάρας) ου.
header = 1. λίθος τεθειμένος φορμηδόν α. 2. πλίνθος τεθειμένη φορμηδόν θ.
hearth = εστία $_1$ θ.
heart-shaped ormament = κόσμημα καρδιόσχημο(ν) ου.
height = ύψος ου.
heliakon = ηλιακός α.
Heracles' knot = κόμβος Ηρακλέους α.
Herculean knot = κόμβος Ηρακλέους α.
Hercules' knot = κόμβος Ηρακλέους α.
hermit cell = 1. ασκητήριο(ν) ου. 2. σκήτη θ.
hermitage = ασκητήριο(ν) ου.
herringbone ornament = κόσμημα: ιχθυάκανθα θ.
herringbone work = τοιχοδομία: opus spicatum ου.
hewn stone = λίθος λαξευμένος (οικοδομικός) α.
hexagram = εξάγραμμα ου.
high relief = ανάγλυφο(ν) έξεργο(ν) ου.
hinge = 1. γίγγλυμος α. 2. στροφέας$_2$ (μεταλλικός θύρας) α.
hinge-pin = στροφέας$_2$ (μεταλλικός θύρας) α.
hipped end → roof with (one) ~
hipped roof = στέγη τετρακλινής θ.
hippodrome = ιππόδρομος α.
historiated capital = κιονόκρανο(ν) ιστορημένο(ν) ου.

hole → drawing ~ ▸pivot ~ ▸putlog ~ ▸scaffolding ~
Holy Sepulchre = **Τάφος Πανάγιος** α.
home → oldage ~
honorific column = **κίονας τιμητικός** α.
horizontal joint = **αρμός οριζόντιος** α.
horn of plenty = κόσμημα: **κέρας αφθονίας** ου.
horseshoe arch = **τόξο(ν) πεταλόμορφο(ν)** ου.
horseshoe-shaped apse = **αψίδα πεταλόμορφη** θ.
horseshoe-shaped barrel-vault = **καμάρα πεταλόμορφη** θ.
hospital = **νοσοκομείο(ν)** ου.
hostel → monastery ~
house = **οικία** θ. → guard ~ ▸mill ~ ▸senate ~ ▸warming ~
house-church = **οίκος εκκλησίας** α.
hut = **καλύβα** θ.
hydraulic mortar = **κονίαμα υδραυλικό(ν)** ου.
hypaethral basilica = τύπος ναού: **βασιλική ύπαιθρη** θ.
hypocaust = **υπόκαυστο(ν)** ου.
hypogeum = τάφος: **υπόγειο(ν)** ου.
icon = **εικόνα** θ.
iconostasis = **εικονοστάσιο(ν)** ου.
iconostasis door = **βημόθυρο(ν)** ου.
iliako = **ηλιακός** α.
imbrex = **καλυπτήρας** α.
imperial box = **κάθισμα**$_1$ **(ιπποδρόμου)** ου.
imperial door = **πύλη βασίλειος** θ.
imperial loge = **κάθισμα**$_1$ **(ιπποδρόμου)** ου.
impost = 1. **υφαψίδιο(ν)** ου. 2. **επίθημα (κιονοκράνου)** ου.
impost block = **επίθημα (κιονοκράνου)** ου.
impost capital = **κιονόκρανο(ν) τεκτονικό(ν)** ου.
impost capital with zigzag ornament = **κιονόκρανο(ν) τεκτονικό(ν) με κόσμημα τεθλασμένης γραμμής** ου.
incised decoration = **διακόσμηση εγχάρακτη** θ. → **διάκοσμος εγχάρακτος** α.
incised technique = **τεχνική εγχάρακτη** θ.
incrustation = **τεχνική ένθετη** θ.
infill = **γέμισμα (τοίχου)** ου.
infirmary = **νοσοκομείο(ν)** ου.
inlaid work = **τεχνική ένθετη** θ.
inlay → marble ~
inlay work = **τεχνική ένθετη** θ.
inn = **πανδοχείο(ν)** ου.
inner narthex = **εσωνάρθηκας** α.
inner wall = **έσω τείχος** ου.
inscribed apse = **αψίδα εγγεγραμμένη** θ.
inscription = **επιγραφή** θ.
insula = **τετράγωνο(ν) πολεοδομικό(ν)** ου.
interaxial distance = **μεταξόνιο(ν)** ου.
intercolumnar space = **μετακιόνιο(ν)** ου.
intercolumniation = **μετακιόνιο(ν)** ου.
interconnected roundels pl. = κόσμημα: **τροχοί σηρικοί** α. πλ.
interlace = **κόσμημα πλοχμοειδές** ου.
interlacing circles pl. = κόσμημα: **κύκλοι συμπλεκόμενοι** α. πλ.
interlinking circles pl. = κόσμημα: **κύκλοι συμπλεκόμενοι** α. πλ.
interlocking circles pl. = κόσμημα: **τροχοί σηρικοί** α. πλ.
intersecting circles pl. = κόσμημα: **κύκλοι διατεμνόμενοι** α. πλ.
intrados = **εσω(ρ)ράχιο(ν) (θόλου / τόξου)** ου.
inverted perspective = **προοπτική ανάστροφη** θ.
Ionic capital = **κιονόκρανο(ν) ιωνικό(ν)** ου.
Ionic impost capital = **κιονόκρανο(ν) ιωνικό(ν) με επίθημα** ου.
iron = **σίδερο** ου.
island type → domed octagon – ~
isometric drawing = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική ισομετρική** θ.
isometric projection = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική ισομετρική** θ.
ivory = **ελεφαντόδοντο** ου.
ivy leaf = κόσμημα: **φύλλο(ν) κισσού** ου.
jamb = **σταθμός (θύρας)** α.
jar → acoustical ~
jar burial = τάφος: **εγχυτρισμός** α.
jetty = **προβλήτα** θ.
jewelled cross = **σταυρός διάλιθος** α.
joint = **αρμός** α. → horizontal ~ ▸mortice and tenon ~ ▸vertical ~
kantharos = **κάνθαρος** α.
kathisma = 1. **κάθισμα**$_1$ **(ιπποδρόμου)** ου. 2. **κάθισμα**$_2$ **(αναχωρητού)** ου.
katholikon = **καθολικό(ν)** ου.
keep = 1. **ακροπύργιο(ν)** ου. 2. **οχύρωμα** ου.
kerkis = **κερκίς** θ. → **κερκίδα** θ.
key = **κλειδί**$_1$ ου. → Greek ~
key-shaped pattern = **κόσμημα κλειδόσχημο(ν)** ου.
keystone = **θολίτης κορυφαίος** α.
kiln = **κάμινος**$_1$ θ.
king-post = **ορθοστάτης**$_1$ **(εποροφίας)** α.
kitchen = **εστία**$_2$ θ.
knocker → door ~
knot = **κόμβος** α. → Heracles' ~ ▸Herculean ~ ▸Hercules' ~ ▸Solomon's ~ ▸Solomonic ~
krepidoma = **κρηπίδωμα** ου. → **κρηπίδα** θ.
krepis = **κρηπίς** θ. → **κρηπίδα** θ.
kufesque ornament = **κόσμημα κουφικό(ν)** ου.
kufic ornament = **κόσμημα κουφικό(ν)** ου. → floriated ~
kyma(tion) → Lesbian ~
lacunar = **φάτνωμα** ου.
landing = **πλατύσκαλο** ου.
landmark = **όρος** α.
lane = **δρομίσκος** α.
larder = **δοχείο(ν)** ου.
latch = **μάνδαλο(ν)** ου.
lateral semi-arches pl. = **πτερύγια τυφλά σχήματος τετάρτου κύκλου (εκατέρωθεν παραθύρου)** ου. πλ.
Latin cross = **σταυρός λατινικός** α.
latrine = **απόπατος** α.
lavra = **λαύρα** θ.
layer = **στρώμα** ου.
layout = **δίκτυο(ν) συντεταγμένων** → urban ~
lead = **μολύβι** ου.
lead-sheathed roof = **στέγη μολύβδινη** θ.
leaden roof = **στέγη μολύβδινη** θ.
leaf → ivy ~ ▸lotus ~ ▸vine ~
leaf (of door) = **θυρόφυλλο(ν)** ου.
lean-to roof = **στέγη μονόρρυτη** θ.
leaved cross = **σταυρός φυλλοφόρος** α.
leaves → collar of ~
lectern = **αναλόγιο(ν)** ου.
lemniskos = κόσμημα: **λημνίσκος** α.
length = **μήκος** ου.
leper-house = **λεπροκομείο(ν)** ου.
lepers' house = **λεπροκομείο(ν)** ου.

leprosarium = **λεπροκομείο(ν)** ου.
Lesbian kyma(tion) = **κυμάτιο(ν) λέσβιο(ν)** ου.
lesene = **παραστάδα** θ.
library = **βιβλιοθήκη** θ.
light = **θυρίδα φωτιστική** θ.
light-hole = **θυρίδα φωτιστική** θ.
lighthouse = **φάρος** α.
light well = **φωταγωγός**$_2$ **(κατακόμβης)** α.
lime = **ασβέστης** α.
lime-kiln = **ασβεστοκάμινος** θ.
lime mortar = **ασβεστοκονίαμα (συνδετικό(ν))** ου.
limestone = **ασβεστόλιθος** α. → shell ~
line → starting ~
linear perspective = **προοπτική γεωμετρική** θ.
lintel = **υπέρθυρο(ν)** ου.
listel = 1. **ζεύξη** θ. 2. κυμάτιο(ν): **ταινία**$_2$ **(επίπεδη, στενή)** θ.
lite = **λιτή** θ.
living quarters pl. = **διαμερίσματα (κατοικίας / παλατιού κ.λπ.)** ου. πλ.
load (vertical) = **φορτίο(ν) (κατακόρυφο(ν))** ου.
loam and straw = **αχυρολάσπη** θ.
lobe = **λοβός (παραθύρου)** α.
lock = **κλείθρο(ν)**$_1$ ου.
loculus = 1. τάφος: **θήκη** θ. 2. **τάφος κλιβανοειδής** α.
loculus bisomus = τάφος: **θήκη δίσωμη** θ.
loculus quadrisomus = τάφος: **θήκη τετράσωμη** θ.
loculus trisomus = τάφος: **θήκη τρίσωμη** θ.
loge → imperial ~
longitudinal barrel-vault = **καμάρα κατά μήκος** θ.
longitudinal section = **σχέδιο(ν): τομή κατά μήκος** θ.
loophole = **βελοθυρίδα** θ.
lotus leaf = κόσμημα: **φύλλο(ν) υδρόβιο(ν)** ου.
lotus-and-acanthus capital = **κιονόκρανο(ν) με άκανθα και φύλλα καλάμου** ου.
low relief = **ανάγλυφο(ν) πρόστυπο(ν)** ου.
lozenge = **ρόμβος** α.
lucernarium = **φωταγωγός**$_2$ **(κατακόμβης)** α.
luminarium = **φωταγωγός**$_2$ **(κατακόμβης)** α.
lunette = **τύμπανο(ν)**$_3$ **(τόξου)** ου.
lyre capital → Corinthian ~
machicolation = **ζεματίστρα** θ.
machicolations pl. = **ζεματίστρες συνεχόμενες σε προεξοχή** θ. πλ.
maenianum = **διάζωμα**$_2$ ου.
maenianum summun = **επιθέατρο(ν)** ου.
Magen David = **άστρο(ν) του Δαυΐδ** ου. → **εξάγραμμα** ου.
main church = **κυρίως ναός** α.
main rafter = **αμείβων**$_1$ **(ζευκτού)** α.
main wall = **έσω τείχος** ου.
mainland type → cross-domed octagon - ~
Maltese cross = **σταυρός Μάλτας** α.
many-sided apse = **αψίδα πολύπλευρη** θ.
marble = **μάρμαρο(ν)** ου.
marble inlay = **μαρμαροθέτημα** ου.
marble revetment = **ορθομαρμάρωση** θ.
mark → mason ~ ▸masonry ~
market town → small ~
marqueterie = **τεχνική ένθετη σε ξύλο** θ.
marquetry = **τεχνική ένθετη σε ξύλο** θ.
martyrium = **μαρτύριο(ν)** ου.
mask = **προσωπείο(ν)** ου.
masks → capital with foliate ~
mason mark = **σύμβολο(ν) (κτίστου / λιθοξόου)** ου.
masonry = **τοιχοδομία** θ. → ashlar ~ ▸banded ~ ▸cast mo(u)lded ~ ▸cloisonné ~ ▸dry-stone ~ ▸megalithic ~ ▸pseudo-cloisonné ~ ▸rubble ~
masonry mark = **σύμβολο(ν) (κτίστου / λιθοξόου)** ου.
masonry of alternating bands of brick and stone = **τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων** θ.
masonry with crosses = **τοιχοδομία με σταυρούς** θ.
mausoleum = τάφος: **μαυσωλείο(ν)** ου.
meander = **μαίανδρος** α. → **κόσμημα μαιανδροειδές** ου.
megalithic masonry = **τοιχοδομία μεγαλιθική** θ.
melon dome = **τρούλ(λ)ος πτυχωτός** α.
member → architectural ~
memorium = **μημόριο(ν)** ου.
mensa = **τράπεζα αγία** θ.
mensa martyrum = **τράπεζα μαρτύρων** θ.
merlon = **έπαλξη** θ.
Mese = **Μέση (οδός)** θ.
meta = **νύσσα** θ.
metatorion = **μητατώριο(ν)** ου.
metochion = **μετόχι** ου.
metropolitan church = **ναός μητροπολιτικός** α.
milestone = **μιλιάριο(ν)** ου.
military axonometric projection = **σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική (ισομετρική) οριζόντια** θ.
mill = **μύλος**$_1$ α. → weaving ~
mill house = **μυλώνας**$_1$ α.
milliary = **μιλιάριο(ν)** ου.
millstone = **μυλόπετρα** θ.
mine = **ορυχείο(ν)** ου.
mint = **νομισματοκοπείο(ν)** ου.
Mistra type = τύπος ναού: **μ(ε)ικτός** α.
mitatorion = **μητατώριο(ν)** ου.
mo(u)ld = **εκμαγείο(ν)** ου.
mo(u)lding = **κυμάτιο(ν)** ου. → ogee ~ ▸ovolo ~ ▸quarter-round ~ ▸reverse ogee ~ ▸roll ~ ▸rope- ~
moat = **τάφρος** θ.
model = **πρόπλασμα** ου.
modillion = **κιλλίβαντας** α.
Mogen David = **άστρο(ν) του Δαυΐδ** ου. → **εξάγραμμα** ου.
Moldavian vault = **θόλος Μολδαβίας** α.
mole = **προβλήτα** θ.
monastery = **μοναστήρι(ον)** ου. → cenobitic ~
monastery doorman room = **θυρωρείο(ν) (μονής)** ου.
monastery guesthouse = **ξενώνας**$_1$ **(μονής)** α.
monastery hostel = **ξενώνας**$_1$ **(μονής)** α.
monastery reception hall = **αρχονταρείο(ν) (μονής)** ου.
monogram = **μονόγραμμα** ου.
monogram of Christ = **μονόγραμμα Χριστού** ου. → **χρίσμα** ου.
monolithic column = **κίονας μονολιθικός** α.
monument = **μνημείο(ν)** ου.
mortar = **κονίαμα**$_2$ **(συνδετικό(ν))** ου. → crushed-tile ~ ▸hydraulic ~ ▸lime ~ ▸water-based ~
mortared rubble = τοιχοδομία: **λιθόδεμα** ου.
mortice = **τόρμος**$_2$ α.
mortice and tenon joint = **εντορμία** θ.
mortise = **τόρμος**$_2$ α.
mosaic = **ψηφιδωτό(ν)** ου. → wall ~
mosaic cube = **ψηφίδα** θ.
mosaic decoration = **διακόσμηση ψηφιδωτή** θ.→ **διάκοσμος ψηφιδωτός** α.

mosaic pavement = δάπεδο(ν) ψηφιδωτό(ν) ου.
motif = θέμα διακοσμητικό(ν) ου. → κόσμημα ου.
mullion = αμφικιονίσκος α.
multifoil arch = τόξο(ν) πολύλοβο(ν) ου.
multilobed window = παράθυρο(ν) πολύλοβο(ν) ου.
mural painting = τοιχογραφία θ.
mutatorium = μητατώριο(ν) ου.
nail = ήλος α.
naos = κυρίως ναός α.
narthex = νάρθηκας α. → inner ~ ▸outer ~
nave = 1. κλίτος κεντρικό(ν) ου. 2. κλίτος ου.
necropolis = νεκρόπολη θ.
niche = εσοχή θ.
nunnery = μοναστήρι(ον) ου.
obelisk = οβελίσκος α.
octaconch = τύπος ναού: οκτάκογχο(ν) ου → τύπος ναού: οκτάγωνο(ν) ου.
octagon = τύπος ναού: οκτάγωνο(ν) ου. → domed ~ ▸simple domed ~ ▸Greek-cross domed ~
octagon – island type → domed ~
octagon – mainland type → cross-domed ~
oculus = φεγγίτης κυκλικός α.
odeion = ωδείο(ν) ου.
odeon = ωδείο(ν) ου.
odeum = ωδείο(ν) ου.
offertory table = τράπεζα προσφορών θ.
ogee arch = τόξο(ν) οξυκόρυφο(ν) με διπλή καμπυλότητα ου.
ogee mo(u)lding = κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ορθό(ν) ου. → reverse ~
oldage home = γηροκομείο(ν) ου.
olive-press = ελαιοτριβείο(ν) ου.
omphalion = ομφάλιο(ν) ου.
onion dome = στέγη βολβόσχημη θ.
onyx = όνυχας α.
opaion = οπαίο(ν) ου.
open work = τεχνική διάτρητη θ.
opening → wall ~
ophite = οφίτης α.
opposing axially-placed apses → basilica with ~
opus isodomum = τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ισόδομο(ν) ου.
opus mixtum = τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων θ.
opus pseudo-isodomum = τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ψευδοϊσόδομο(ν) ου.
opus sectile = μαρμαροθέτημα ου.
opus sectile in glass = υαλοθέτημα ου.
opus signinum = οστρακοκονία θ.
opus spicatum = κόσμημα σταχυωτό(ν) ου.
opus vermiculatum = κόσμημα: opus vermiculatum ου.
oratory = προσευκτήριο(ν) ου.
orchestra = ορχήστρα (θεάτρου) θ.
order = ρυθμός (αρχιτεκτονικός) α.
oriel = προεξοχή (κλειστή) θ.
ornament = κόσμημα ου. → basketweave ~ ▸chequerboard~ ▸cufic ~ ▸decorative brick ~ ▸diamond ~ ▸fish-scale ~ ▸"five-loaf" ~ ▸foliate ~ ▸heart-shaped ~ ▸herringbone ~ ▸key-shaped ~ ▸kufesque ~ ▸kufic ~ ▸plant ~ ▸pseudo-cufic ~ ▸pseudo-kufic ~ ▸reticulate(d) ~ ▸rope-like ~ ▸S-shaped ~ ▸step ~ ▸vermiculated ~ ▸zigzag ~
ornamentation = διακόσμηση θ. → διάκοσμος α.
orphanage = ορφανοτροφείο(ν) ου.
orthostat(es) = ορθοστάτης$_2$ (τοίχου) α.
orthostate = ορθοστάτης$_2$ (τοίχου) α.
ossuary = οστεοφυλάκιο(ν) ου.
ourania = ουρανία θ.
outer narthex = εξωνάρθηκας α.
outer wall = έξω τείχος ου.
outwork = προτείχισμα ου.
oven = φούρνος$_1$ α.
ovolo mo(u)lding = 1. κυμάτιο(ν) ιωνικό(ν) ου. 2. κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) τεταρτοκυκλικό(ν) ου.
packed earth flooring = δάπεδο(ν) από χώμα πατημένο ου.
padlock = κλείθρο(ν)$_2$ ου.
painted decoration = διακόσμηση γραπτή θ. → διάκοσμος γραπτός α.
painting = ζωγραφική θ. → cave ~ ▸mural ~ ▸rock ~ ▸wall ~
paired columns pl. = κίονες δίδυμοι α. πλ.
paired knotted colonettes pl. = κιονίσκοι δίδυμοι ταινιόδετοι α. πλ.
palace = 1. παλάτι-ο(ν) ου. 2. μέγαρο(ν) ου. → bishop's ~ ▸patriarch's ~
palace church = παρεκκλήσι- ο(ν) παλατινό(ν) ου.
palm tree = κόσμημα: φοίνικας$_2$ α.
palmette = κόσμημα: ανθέμιο(ν)$_2$ ου.
pane → window ~
panel = 1. τύμπανο(ν)$_2$ (θυροφύλλου) ου. 2. θωράκιο(ν) ου. → double-sided ~
panelling = ουρανία θ.
pantry = 1. δοχείο(ν) ου. 2. οψοφυλάκιο(ν) ου.
papal cross = σταυρός παπικός α.
parabemata pl. = παραβήματα ου. πλ.
parabolic arch = τόξο(ν) παραβολικό(ν) ου.
parachute dome = τρούλ(λ)ος πτυχωτός α.
parapet = στηθαίο(ν)$_1$ ου. → crenel(l)ated ~ ▸well ~
parapet (of ambo-stairs) = πτερύγιο(ν) (κλίμακας άμβωνα) ου.
parascene = παρασκήνιο(ν) ου.
parascenium = παρασκήνιο(ν) ου.
parekklesion = παρεκκλήσι-ο(ν) ου.
parish church = ναός ενοριακός α.
parpen = λίθος διάτονος α.
part → upper(most) ~
partition = φράγμα ου.
passage = 1. διάδρομος α. 2. δίοδος θ. → vaulted ~
passageway = διόδος$_1$
pastophories pl. = παραβήματα ου. πλ.
pastophory = παστοφόριο(ν) ου.
path = μονοπάτι ου. → foot ~
patriarch's palace = πατριαρχείο(ν) ου.
patriarchal cross = σταυρός πατριαρχικός α.
patriarchate = πατριαρχείο(ν) ου.
patrol station = φυλάκιο(ν) ου.
pattée → cross ~
pattern = κόσμημα ου.
paved floor = 1. δάπεδο(ν) επιστρωμένο(ν) ου. 2. δάπεδο(ν) πλακόστρωτο(ν) ου.
pavement = δάπεδο(ν) επιστρωμένο(ν) ου. → mosaic ~
pavilion = περίπτερο(ν) ου.
pavilion roof = στέγη πυραμιδοειδής θ.
paving stone = κυβόλιθος α.
peacock = παγόνι ου.

pebble = **κροκάλη** θ.
pebble-paved floor = **δάπεδο(ν) χαλικόστρωτο(ν)** ου.
pedestal = **βάθρο(ν)$_2$ (κίονα)** ου.
pediment = **αέτωμα** ου.
pendentive = **λοφίο(ν)** ου.
pendentive dome = **τρούλ(λ)ος: θόλος ημισφαιρικός επί λοφίων** α.
pendentives → dome on ~
pentalpha = **πεντάλφα** ου.
pentaomphalon = **πενταόμφαλο(ν)** ου.
peristylar courtyard = **αυλή περίστυλη$_1$** θ.
peristyle = **περιστύλιο(ν)** ου. → **περίστωο(ν)** ου.
perspective = **προοπτική** θ. → aerial ~ ▸front ~ ▸ground-level ~ ▸inverted ~ ▸linear ~ ▸representation in ~
perspective view = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν)** ου.
perspective with two points of view = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με δύο σημεία φυγής** ου.
phiale = **φιάλη** θ.
phoenix = **φοίνικας$_1$** α.
pier = 1. **πεσσός** α. 2. **προβλήτα** θ. → cruciform ~ ▸rectangular ~ ▸square ~ ▸T-shaped ~
pier-capital = **πεσσόκρανο(ν)** ου.
piers → row of ~
pigeon cote = **περιστερώνας** α.
pilaster = **παραστάδα$_1$** θ.
pilaster-capital = **επίκρανο(ν) (παραστάδας)** ου.
pilaster-strip = **παραστάδα χωρίς επίκρανο** θ.
pile = **πάσσαλος** α.
pillar = **πεσσός** α. → brick ~ ▸row of ~
pine-cone = **κουκουνάρι** ου.
pipe = **σωλήνα** θ. → water ~ ▸ventilation ~
piscina = **θάλασσα** θ.
pit = **βόθρος** α.
pit grave = **τάφος λακκοειδής** α.
pitch = **πλευρά$_1$ (στέγης)** θ.
pivot = **στροφέας$_1$ (θύρας)** α.
pivot hole = **όλμος (θύρας)** α.
plan = σχέδιο(ν): **κάτοψη** θ. → atrophied Greek-cross ~ ▸basilican ~ ▸cruciform ~ ▸ground ~
plan (architectural) = **σχέδιο(ν)** ου.
planning → town ~
plant ornament = **κόσμημα φυτικό(ν)** ου.
plaster = **κονίαμα$_1$** (ως επίχρισμα) ου. → gypsum ~
plate → wall ~
platform (of the ambo) = **εξώστης$_2$ (άμβωνα)** α.
plinth = **πλίνθος$_2$ (βάσης κίονα)** θ.
podium = 1. **πόδιο(ν)$_1$ (ναού)** ου. 2. **πόδιο(ν)$_2$ (αμφιθεάτρου)** ου.
pointed arch = **τόξο(ν) οξυκόρυφο(ν)** ου.
pointed barrel-vault = **καμάρα οξυκόρυφη** θ.
pointed trefoil arch = **τόξο(ν) τρίλοβο(ν) οξυκόρυφο(ν)** ου.
points of view → perspecive with two ~
pole = **πάσσαλος** α.
polygonal apse = **αψίδα πολύπλευρη** θ.
poorhouse = **πτωχοκομείο(ν)** ου.
porch = **προστώο(ν)** ου.
porous stone = **πωρόλιθος** α.
porphyry = **πορφυρίτης (λίθος)** α.
port = **λιμάνι** ου.
portal = **πυλώνας** α.
portcullis = **καταρρακτή (θύρα)** θ.
portico = **στοά** θ.
porticus = **στοά** θ.
post = **πάσσαλος** α. → guard ~ ▸watch ~
postern = **πυλίδα** θ.
postern-gate = **πυλίδα** θ.
pot → acoustical ~
potent → cross ~
potter's workshop = **κεραμείο(ν)** ου.
pottery = 1. **κεραμ(ε)ική$_1$** θ. 2. **κεραμ(ε)ική$_2$** (ως τέχνη) θ.
pottery workshop = **κεραμείο(ν)$_1$** ου.
pour channel = **αύλακα μολυβδοχόησης** θ.
praecinctio = **διάζωμα$_1$** ου.
praefurnium = **υποκαύστρα** θ.
praetorium = **πραιτώριο(ν)** ου.
precinct = **περίβολος$_1$ (ναού / μονής)** α.
presbytery = **πρεσβυτέριο(ν)** ου. → **ιερό(ν)** ου.
press → wine ~
principal rafter = **αμείβων$_1$ (ζευκτού)** α.
prison = **ειρκτή** θ.
process → champlevé ~
projection = **προβολή** θ. → axonometric ~ ▸cavalier axonometric ~ ▸dimetirc ~ ▸isometric ~ ▸military axonometric ~ ▸trimetric ~
proportion = **αναλογία** θ.
propylon = **πρόπυλο(ν)** ου.
proscenium = **προσκήνιο(ν)** ου.
proskynetarion = **προσκυνητάρι(ον)** ου.
proteichisma = **προτείχισμα** ου.
prothesis = **πρόθεση** θ.
protomai capital = **κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν)** ου.
pseudo-cloisonné masonry = 1. τοιχοδομία: **σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν)** ου. 2. τοιχοδομία: **σύστημα δομής ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν)** ου.
pseudo-cufic ornament = **κόσμημα ψευδοκουφικό(ν)** ου.
pseudo-kufic ornament = **κόσμημα ψευδοκουφικό(ν)** ου.
pudding-stone = **λίθος κροκαλοπαγής** α.
pulpit = **άμβωνας** α.
pulvinus = **προσκεφάλαιο(ν) (ιωνικού κιονοκράνου)** ου.
pumice = **κίσ(σ)ηρη** θ.
pumice-stone = **κίσ(σ)ηρη** θ.
pumpkin dome = **τρούλ(λ)ος πτυχωτός** α.
purlin = **τεγίδα** θ.
putlog hole = **δοκοθήκη** θ.
quadrant arch = **τόξο(ν) τεταρτοκυκλικό(ν)** ου.
quadrifrons = **τετράπυλο(ν)** ου.
quadriporticus = **τετράστωο(ν)** ου.
quarry = **λατομείο(ν)** ου.
quarter = **συνοικία** θ.
quarter-round mo(u)lding = **κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) τεταρτοκυκλικό(ν)** ου.
quarters → living ~ ▸residential ~
quatrefoil = **άνοιγμα τετράφυλλο(ν)** ου.
quay = **προκυμαία** θ.
quincunx = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο** α.
rafter = **αμείβων$_2$** α. → common ~ ▸main ~ ▸principal ~
rafter socket = **δοκοθήκη** θ.
raised central bay in transverse barrel-vault acting as a dome = **τρουλ(λ)οκαμάρα** θ.
ramp = **αναβάθρα** θ.
rampart-walk = **περίδρομος$_1$ (τείχους)** α.
random rubble = **λίθος λογάς** α.
reception hall → monastery ~

recess = εσοχή θ.
recessed brick technique = τοιχοδομία: τεχνική της κρυμμένης πλίνθου θ.
reconstruction = σχέδιο(ν): αναπαράσταση θ.
rectangular apse = αψίδα ορθογώνια θ.
rectangular pier = πεσσός ορθογώνιας διατομής α.
refectory = τράπεζα (μονής) θ.
reinforcement → wooden ~
regio = ρεγεώνα θ.
region = ρεγεώνα θ.
reinforcing arch = τόξο(ν) ενισχυτικό(ν) ου.
relief = ανάγλυφο(ν) ου. → high ~ ▸low ~
relieving arch = τόξο(ν) ανακουφιστικό(ν) ου.
reliquary = λειψανοθήκη θ.
representation in perspective = σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) ου.
residential quarters pl. = διαμερίσματα (κατοικίας / παλατιού κ.λπ.) ου. πλ.
resonator = αγγείο(ν) ηχητικό(ν) ου.
respond = ποδαρικό(ν) (τόξου) ου.
restoration = αναστήλωση θ.
resultant = ώθηση πλάγια θ.
retaining wall = τοίχος αναλημματικός ου.
reticulate revetment = κόσμημα δικτυωτό(ν) ου.
reticulate(d) ornament = κόσμημα δικτυωτό(ν) ου.
reticulated work = τοιχοδομία: opus reticulatum ου.
reveal = παρειά$_1$ (θύρας / παραθύρου) θ.
reverse ogee mo(u)lding = κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ανάστροφο(ν) ου.
revetment = 1. επένδυση θ. 2. τοίχος αναλημματικός ου. → marble ~ ▸reticulate ~
rhomb = ρόμβος α.
rhombus = ρόμβος α.
rib = νεύρωση θ.
rib vault = θόλος: σταυροθόλιο(ν) με νευρώσεις ου.
ribbed dome = τρούλ(λ)ος με νευρώσεις α.
ridge = κορυφογραμμή (στέγης) θ.
ridge-beam = κορυφοτεγίδα θ.
ridge-pole = κορυφοτεγίδα θ.
rinceau = κόσμημα: βλαστός ελικοειδής α.
ring vault = θόλος ημικυλινδρικός δακτυλιοειδής α.
rise = βέλος (τόξου) ου.
riser = μέτωπο(ν)$_2$ (βαθμίδας) ου.
road = οδός θ.
rock-cut church = εκκλησία λαξευμένη σε βράχο θ.
rock-cut tomb = τάφος λαξευμένος α.
rock painting = βραχογραφία θ.
rod → tie ~
roll mo(u)lding = κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) ημικυκλικό(ν) ου.
Roman-style altar = τράπεζα αγία συμπαγής θ.
roof = στέγη θ. → conical ~ ▸cross ~ ▸door ~ ▸flat ~ ▸gambrel ~ ▸hipped ~ ▸leaden ~ ▸lead-sheathed ~ ▸lean-to ~ ▸pavilion ~ ▸sloping ~
roof batten = πέταυρο(ν) ου.
roof cladding = στέγαση θ.
roof terrace = δώμα ου.
roof tile = κεραμίδι ου.
roof tile workshop = κεραμείο(ν)$_2$ ου.
roof with (one) hipped end = στέγη τρικλινής θ.
roofing = στέγαση θ.
room = δωμάτιο(ν) ου. → changing ~ ▸monastery doorman ~
rope-like ornament = κόσμημα: σχοινίο(ν) ου.
rope-mo(u)lding = κυμάτιο(ν): σχοινίο(ν) ου.
rosette = κόσμημα: ρόδακας α. → ceramic ~
rotae sericae pl. = κόσμημα: τροχοί σηρικοί α. πλ.
rotunda = τύπος ναού: ροτόντα θ.
round arch = τόξο(ν) ημικυκλικό(ν) ου.
round trefoil arch = τόξο(ν) τρίλοβο(ν) ημικυκλικό(ν) ου.
rounded apse = αψίδα ημικυλινδρική θ.
roundel = κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) ημικυκλικό(ν) ου.
roundels pl. → interconnected ~
row = σειρά θ.
row of piers = πεσσοστοιχία θ.
row of pillars = πεσσοστοιχία θ.
royal door = πύλη βασίλειος θ.
royal palace = παλάτι-ο(ν) ου.
rubble → mortared ~ ▸random ~
rubble masonry = τοιχοδομία: αργολιθομή θ.
rubble stone = λίθος αργός α.
running dog = κόσμημα: σπειρομαίανδρος α.
Russian cross = σταυρός ρωσικός α.
S-shaped ornament = κόσμημα σιγμοειδές ου.
sacristy = σκευοφυλάκιο(ν) ου.
saddlebackroof = στέγη δίρρυτη θ.
saddle roof = στέγη δίρρυτη θ.
sail vault = τρούλ(λ)ος: ασπίδα (ενιαία με λοφία) θ.
Salomon's seal = εξάγραμμα ου.
sanctuary = ιερό(ν) ου.
sanctuary door = πύλη ωραία θ.
sandstone = αμμόλιθος α.
sarcophagus = τάφος: σαρκοφάγος θ.
sash (of window) = υαλοστάσιο(ν) ου. → window ~
saucer dome = τρούλ(λ)ος: θόλος ημισφαιρικός χαμηλωμένος α.
saw-tooth course = ταινία οδοντωτή θ.
scaena = σκηνή θ.
scaffolding = ικρίωμα ου.
scaffolding hole = οπή σκαλωσιάς θ.
scale = κλίμακα$_2$ (σχεδίου) θ.
scaphoid vault = θόλος σκαφοειδής α.
scena = σκηνή θ.
scenae frons = πρόσοψη σκηνής θ.
schist = σχιστόλιθος α.
scotia = σκοτία θ.
screen = τέμπλο(ν) ου. → chancel ~
scriptorium = εργαστήριο(ν) βιβλιογραφικό(ν) ου.
scroll = κόσμημα: βλαστός ελικοειδής α. → Vitruvian ~
sculpted decoration = διακόσμηση γλυπτή θ. → διάκοσμος γλυπτός α.
sculpture = γλυπτική θ. → unfinished ~
sculpture in the round = γλυπτό(ν) ολόγλυφο(ν) ου.
seal → Salomon's ~
seat = εδώλιο(ν)$_1$ ου.
secco = ξηρογραφία θ.
section = σχέδιο(ν): τομή θ. → cross ~ ▸longitudinal ~ ▸transverse ~
segmental apse = αψίδα μικρότερη από ημικύκλιο θ.
segmental arch = τόξο(ν) χαμηλωμένο(ν) ου.
segmental barrel-vault = καμάρα χαμηλωμένη θ.
sekreton = σέκρετο(ν) ου.
semantron = σήμαντρο(ν) ου.
semi-arches → lateral ~
semi complex four-columned → cross-in-square church ~ ~

semi-cross-in-square church = τύπος ναού: σταυροειδής ημιεγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο α.
semi-dome = θόλος: τεταρτοσφαίριο(ν) ου.
semicircular apse = αψίδα ημικυκλική θ. → αψίδα ημικυλινδρική θ.
semicircular arch = τόξο(ν) ημικυκλικό(ν) ου.
semicircular barrel-vault = καμάρα ημικυλινδρική θ.
semicircular wall (of apse) = ημικύλινδρος (αψίδας) α.
semi-cilindrical wall (of apse) = ημικύλινδρος (αψίδας) α.
senate house = σύγκλητος θ.
senmurv = δράκος φτερωτός με ουρά παγονιού α.
sepulchre = τάφος μνημειακός α.
Sepulchre → Holy ~
serpentine = οφίτης α.
settlement = οικισμός α.
severy = τομέας σταυροθολίου α.
sgraffiti pl. = ξυστά ου. πλ.
shaft = κορμός$_2$ (κίονα) α. → ventilation ~
shaft grave = τάφος λακκοειδής α.
shaft tomb = τάφος λακκοειδής α.
shed = υπόστεγο(ν) ου.
shell = αχηβάδα θ.
shell limestone = κογχυλιάτης (λίθος) α.
Shield of David = εξάγραμμα ου.
shipyard = αρσανάς α.
shoemaker's workshop = υποδηματοποιείο(ν) ου.
shop = κατάστημα ου.
shouldered arch = τόξο(ν) επίπεδο(ν) με ώμους ου.
shrine = προσκυνητάρι(ον) ου.
side aisle = κλίτος πλάγιο(ν) ου.
side choirs → cross-in-square church with ~
sigma-shaped table = τράπεζα σιγμοειδής θ.
signal tower = φρυκτώριο(ν) ου.
signum Christi = χρίσμα ου.
sill = ποδιά (παραθύρου) θ.
silver = άργυρος α.
silversmith's workshop = αργυροχοείο(ν) ου.
sima = σίμα θ.
simandron = σήμαντρο(ν) ου.
simple domed octagon = τύπος ναού: οκταγωνικός – απλός α.
simple four-columned type → cross-in-square church – ~
simple tetrastyle type → cross-in-square church – ~
single-aisled type → cross-in-square church – ~ ▸cruciform domed church – ~
single-cell church = τύπος ναού: μονόχωρος δρομικός α. → barrel-vaulted ~
single-light window = παράθυρο(ν) μονόλοβο(ν) ου.
single-lobed window = παράθυρο(ν) μονόλοβο(ν) ου.
single-nave church = τύπος ναού: μονόχωρος δρομικός α. → barrel-vaulted ~
single-naved domed church = τύπος ναού: μονόχωρος τρουλ(λ)αίος α.
siren = σειρήνα θ.
sketch = σχέδιο(ν): σκαρίφημα ου.
skevophylakion = σκευοφυλάκιο(ν) ου.
skiti = σκήτη θ.
slab = 1. πλάκα$_1$ θ. 2. θωράκιο(ν)$_1$ ου.
slate = σχιστόλιθος α.
slaughter-house = σφαγείο(ν) ου.
slit → arrow ~
slope = πλευρά$_1$ (στέγης) θ.
sloping roof = στέγη επικλινής θ.
small dome = τρουλ(λ)ίσκος α.
small market town = κωμόπολη θ.
smithy = σιδηρουργείο(ν) ου.
soapstone = στεατίτης α.
socket = τόρμος$_2$ α. → beam ~ ▸door ~ ▸rafter ~
socle = 1. βάθρο(ν)$_1$ ου. 2. τοιχοβάτης α.
soffit(e) = 1. εσω(ρ)ράχιο(ν) (θόλου / τόξου) ου. 2. οροφή$_2$ (επιστυλίου / υπερθύρου) θ.
solarium = ηλιακός α.
solea = σολέα θ.
Solomon's knot = κόμβος Σολομώντος α.
Solomonic knot = κόμβος Σολομώντος α.
space → intercolumnar ~
span (of arch) = άνοιγμα τόξου ου.
span → axial ~
spandrel = επιφάνεια τριγωνική μετώπου τόξου θ.
sphendone = σφενδόνη$_1$ (ιπποδρόμου) θ.
sphinx = σφίγγα θ.
spina = σπίνα θ.
spiral column = κίονας στρεπτός α.
spiral flutes → column with ~
spiral staircase = κλίμακα ειλητματική θ.
spiral vault = θόλος ημικυλινδρικός σπειροειδής α.
spirally fluted column = κίονας ειλητματικός α.
splay = παρειά$_1$ (θύρας / παραθύρου) θ.
spoils pl. = σπόλια ου. πλ.
spolia pl. = σπόλια ου. πλ.
spout = υδρορρόη θ.
springer = θολίτης αρχικός α.
springing (of vault / of arch) = γένεση (θόλου / τόξου) θ.
square = πλατεία θ.
square pier = πεσσός τετράγωνης διατομής α.
squinch = ημιχώνιο(ν) ου.
squinches → church on ~ ▸church with corner ~ ▸dome on ~
St Andrew's cross = σταυρός αγίου Ανδρέα α.
St Peter's cross = σταυρός αγίου Πέτρου α.
stable = 1. βορδωναρείο(ν) ου. 2. βουστάσιο(ν) ου.
stadium = στάδιο(ν) ου.
stained glass = υαλογράφημα ου.
stair = βαθμίδα θ.
stairs = κλίμακα$_1$ θ.
staircase = κλίμακα$_1$ θ. → spiral ~
stairway = κλίμακα$_1$ θ.
stairwell = κλιμακοστάσιο(ν) ου.
stalk = κόσμημα: μίσχος α.
stall = 1. βορδωναρείο(ν) ου. 2. βουστάσιο(ν) ου.
star → five pointed ~
Star of David = άστρο(ν) του Δαυΐδ ου. → εξάγραμμα ου.
starting line = αφετηρία$_1$ (σταδίου) θ.
statue = 1. άγαλμα ου. 2. ανδριάντας α.
steatite = στεατίτης α.
stela = στήλη θ.
stele = 1. στήλη θ. 2. στήλη επιτύμβια θ.
stem = κόσμημα: μίσχος α.
step = βαθμίδα θ. → top ~
step ornament = κόσμημα βαθμιδωτό(ν) ου.
stepped apse = αψίδα βαθμιδωτή θ.
stibadium = στιβάδιο(ν) ου.
steps → cross on ~
stilted apse = αψίδα μεγαλύτερη από ημικύκλιο θ.

stilted arch = τόξο(ν) υπερυψωμένο(ν) ου.
stilted barrel-vault = καμάρα υπερυψωμένη θ.
stone = λίθος α. → boundary ~ ▸cut ~ ▸dressed ~ ▸hewn ~ ▸paving ~ ▸porous ~ ▸rubble ~ ▸worked ~
stone-chip = λατύπη θ.
stonemasonry = τοιχοδομία: λιθοδομή θ.
stone-paved floor = δάπεδο(ν) λιθόστρωτο(ν) ου.
stone-work = τοιχοδομία: λιθοδομή θ.
store = κατάστημα ου.
stor(e)y = όροφος α.
storehouse = αποθήκη θ.
storeroom = αποθήκη θ.
straight arch = τόξο(ν) επίπεδο(ν) (κλειδωτό(ν)) ου.
stratification = στρωματογραφία θ.
straw → loam and ~
street = οδός θ. → arcaded ~ ▸colonnaded ~
stretcher =1. λίθος δρομικός α. 2. πλίνθος δρομική θ.
strigil = ράβδωση στλεγγιοειδής θ.
strigillated flute = ράβδωση στλεγγιοειδής θ.
string-course = κόσμημα: σχοινί(ον) ου.
strobilion = στροβίλιο(ν) ου.
stronghold = οχύρωμα ου.
structure → adjacent ~
strut = αντηρίδα πλάγια (επορομίας) θ.
stucco = 1. γυψοκονίαμα ου. 2. μαρμαροκονίαμα ου.
stucco decoration = διακόσμηση γύψινη θ. → διάκοσμος γύψινος α.
style = ρυθμός (αρχιτεκτονικός) α.
stylobate(s) = στυλοβάτης α.
substructure = υποδομή (κτίσματος) θ.
sun terrace = ηλιακός α.
sundial = ρολόι ηλιακό ου.
super abacus = επίθημα (κιονοκράνου) ου.
surface = επιφάνεια θ. → wall ~
swastika = σταυρός αγκυλωτός α.
swingbridge = γέφυρα κινητή θ.
synagogue = συναγωγή θ.
synthronon = σύνθρονο(ν) ου.
T-cross = σταυρός αγίου Αντωνίου α.
T-shaped pier = πεσσός ταυόμορφος α.
table → offertory ~ ▸sigma-shaped ~
table-cippus = τράπεζα αγία συμπαγής θ.
tabula ansata = δέλτος με λαβές θ.
tabularium = αρχειοφυλάκιο(ν) ου.
tannery = βυρσοδεψείο(ν) ου.
Tau cross = σταυρός αγίου Αντωνίου α.
"teardrops" → cross with ~
technique = τεχνική θ. → carving ~ ▸champlevé ~ ▸concealed course ~ ▸incised ~ ▸recessed brick ~ ▸two-level ~
tegula = στρωτήρας α.
templon = τέμπλο(ν) ου.
tendril = κόσμημα: βλαστός ελικοειδής α.
tenon joint → mortice and ~
tepidarium = χλιαροψύχριο(ν) ου.
terrace = άνδηρο(ν) ου. → roof ~
tessella = ψηφίδα θ.
tessera = ψηφίδα θ.
tetraconch = τύπος ναού: τετράκογχο(ν) ου.
tetrapylon = τετράπυλο(ν) ου.
tetrastyle type → cross-in-square church – complex ~ ▸cross-in-square church – simple ~
thalassa = θάλασσα θ.
theatre = θέατρο(ν) ου.
Theodosian composite capital = κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) σύνθετο(ν) θεοδοσιανό(ν) ου.
thermae pl. = θέρμες θ. πλ.
thickness = πάχος ου.
three-aisled basilica = τύπος ναού: βασιλική τρίκλιτη θ.
three-centred arch = τόξο(ν) με τρία κέντρα χάραξης ου.
three-sided apse = αψίδα τρίπλευρη θ.
threshing floor = αλώνι ου.
threshold = κατώφλι(ον)$_1$ ου.
throne = θρόνος α. → bishop's ~
throughstone = λίθος διάτονος α.
thrust = ώθηση θ. → diagonal ~
tie = 1. ελκυστήρας$_1$ α. 2. ελκυστήρας$_2$ α.
tie beam = 1. ελκυστήρας$_1$ α. 2. ελκυστήρας$_2$ α.
tie rod = ελκυστήρας$_1$ α.
tier (of theatre / amphitheatre) = εδώλιο(ν)$_2$ (θεάτρου / αμφιθεάτρου) ου.
tile = πλακίδιο(ν) ου. → flat ~ ▸fragment of ~ ▸glazed ~ ▸roof ~
tile-covered grave = τάφος καλυβίτης α.
tile workshop → roof ~
tiled floor = δάπεδο(ν) πλακόστρωτο(ν) ου.
timber-roof frame = επορομία θ.
timber-roofed basilica = τύπος ναού: βασιλική ξυλόστεγη θ.
timber-roofed church = τύπος ναού: ξυλόστεγος α.
tin = κασσίτερος α.
tissue → urban ~
toichobate = τοιχοβάτης α.
tomb = τάφος α. → cist ~ ▸rock-cut ~ ▸shaft ~
tombstone = 1. σήμα επιτύμβιο(ν) ου. 2. ταφόπετρα θ.
tongue = τόρμος$_1$ α.
top = επίστεψη θ.
top step = κεφαλόσκαλο ου.
torus = 1. σπείρα$_1$ θ. 2. σπείρα$_2$ (κιονοκράνου) θ.
tower = πύργος α. → signal ~
towerhouse = πυργόσπιτο ου.
town = πόλη θ. → small market ~
town planning = πολεοδομία θ.
trabeated arch = τόξο(ν) επίπεδο(ν) (κλειδωτό(ν)) ου.
transenna = φράγμα διάτρητο(ν) ου.
transept = κλίτος εγκάρσιο(ν) ου.
transept basilica = τύπος ναού: βασιλική με εγκάρσιο κλίτος θ.
transitional type → cross-in-square church – ~
transitional type with eight supports → cross-in-square church – ~
transverse arch = διάφραγμα (τοξωτό(ν)) εγκάρσιο(ν) ου.
transverse barrel-vault = καμάρα εγκάρσια θ.
transverse barrel-vault acting as a dome → raised central bay in ~
transverse section = σχέδιο(ν): τομή κατά πλάτος θ.
transverse-vault church = τύπος ναού: σταυρεπίστεγος α.
transverse-vaulted church → domed ~
trapdoor = καταπακτή θ.
trapeza = τράπεζα (μονής) θ.
tread = πάτημα (βαθμίδας) ου.
treasury = θησαυροφυλάκιο(ν) ου.
trefoil = άνοιγμα τρίφυλλο(ν) ου.
trefoil arch → pointed ~ ▸round ~
trefoil cross = σταυρός τριφυλλόμορφος α.

trench = **όρυγμα** ου. → foundation ~ ▸trial ~
trial trench = **τομή δοκιμαστική** θ.
tribelon = **τρίβηλο(ν)** ου.
tribunal = 1. **κάθισμα**$_1$ (**ιπποδρόμου**) ου. 2. **δικαστήριο(ν)** ου.
tribune = 1. **βήμα**$_1$ ου. 2. **υπερώο(ν)** ου.
triclinium = **τρικλίνιο(ν)** ου.
triconch = τύπος ναού: **τρίκογχο(ν)** ου.
triconch type → cross in-square church – Athonite ~
triklinos = **τρικλίνιο(ν)** ου.
trimetric drawing = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική τριμετρική** θ.
trimetric projection= σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική τριμετρική** θ.
triple-light window = **παράθυρο(ν) τρίλοβο(ν)** ου.
triumphal arch = **τόξο(ν) θριάμβου** ου.
triumphal gate = **πύλη θριαμβευτική** θ.
trochilus = **τροχίλος** α. → **σκοτία** θ.
true arch = **τόξο(ν) κλειδωτό(ν)** ου.
truncated pyramid capital = **κιονόκρανο(ν) κολουροπυραμιδοειδές** ου.
truncated scaphoid vault = **θόλος σκαφοειδής κόλουρος** α.
truss = **ζευκτό(ν)** ου.
tubulus = **αεραγωγός** α.
tunnel vault = **καμάρα**$_1$ θ.
turret = **πυργίσκος** α.
twin-apsed church = τύπος ναού: **δίκογχος** α.
twin-church = τύπος ναού: **δίδυμος** α.
twin column = **κίονες δίδυμοι** α. πλ.
twin-naved basilica = τύπος ναού: **δίκλιτος** α.
twin-naved church = τύπος ναού: **δίκλιτος** α.
twisted column = **κίονας στρεπτός** α.
twisted flutes → column with ~
two-columned type → cross-in-square church – ~
two-level technique = **τεχνική διπλεπίπεδη** θ.
two-light window = **παράθυρο(ν) δίλοβο(ν)** ου.
two-stored church = τύπος ναού: **διώροφος** α.
two-storeyed church = τύπος ναού: **διώροφος** α.
tympanum = **τύμπανο(ν)**$_1$ (**αετώματος**) ου.
type → ambulatory ~ ▸Mistra ~ ▸church plan ~
typicario = **τυπικαριό** ου.
tzynkanisterion = **τζυγκανιστήριο(ν)** ου.
umbrella dome = **τρούλ(λ)ος πτυχωτός** α.
unfired brick = **πλίνθος ωμή** θ.
unfinished sculpture = **γλυπτό(ν) ημίεργο(ν)**
unfluted column = **κίονας αρράβδωτος** α.
university = **πανεπιστήμιο(ν)** ου.
upper floor = **ανώγειο(ν)** ου.
upper(most) part = **επίστεψη** θ.
uprightbeam → cross ~
urban district = **συνοικία** θ.
urban fabric = **ιστός πολεοδομικός** α.
urban layout = **ιστός πολεοδομικός** α.
urban tissue = **ιστός πολεοδομικός** α.
vat = **υπολήνιο(ν)** ου.
vault = **θόλος** α. → annular ~ ▸burial ~ ▸cross ~ ▸cross-groined ~ ▸domical ~ ▸groin ~ ▸Moldavian ~ ▸rib ~ ▸ring ~ ▸sail ~ ▸scaphoid ~ ▸spiral ~ ▸tunnel ~ ▸wagon ~
vault-head arch = **τόξο(ν) μετώπου** ου.
vaulted grave = **τάφος καμαροσκέπαστος** α.
vaulted passage = **διαβατικό(ν)** ου.
vegetal ornament = **κόσμημα φυτικό(ν)** ου.
veining = **φλέβες (μαρμάρου)** θ. πλ.
velum = **βήλο(ν)** ου.
vent → air ~
ventilation pipe = **αεραγωγός** α.
ventilation shaft = **αεραγωγός** α.
vermiculated ormanent = κόσμημα: **opus vermiculatum** ου.
vertical joint = **αρμός κατακόρυφος** α.
vestibule = **προθάλαμος** α.
view = **άποψη** θ. → perspective ~
villa = **έπαυλη** θ.
village = **χωριό** ου.
vine leaf = κόσμημα: **φύλλο(ν) αμπέλου** ου.
Vitruvian scroll = κόσμημα: **σπειρομαίανδρος** α.
volute = **έλικα (κιονοκράνου)** θ.
voussoir = 1. **θολίτης** α. 2. **σφηνόλιθος** α.
wagon vault = **καμάρα**$_1$ θ.
wall = 1. **τείχος** ου. 2. **τοίχος** α. → buttress ~ ▸curtain ~ ▸defensive ~ ▸gable ~ ▸great ~ ▸inner ~ ▸main ~ ▸outer ~ ▸retaining ~
wall (of apse) → semicircular ~
wall-face = **πλευρά**$_2$ (**τοίχου**) θ.
wall-facing = **πλευρά**$_2$ (**τοίχου**) θ.
walling → dry-stone ~
wall mosaic = **ψηφιδωτό(ν) εντοίχιο(ν)** ου.
wall opening = **άνοιγμα τοίχου** ου.
wall painting = **τοιχογραφία** θ.
wall-pillar = **τοιχοπεσσός** α.
wall plate = **ακροτεγίδα** θ.
wall surface = **παρειά**$_2$ (**τοίχου**) θ.
wall-walk = **περίδρομος**$_1$ (**τείχους**) α.
warehouse = **αποθήκη** θ.
warming house = **φωτάναμμα** ου.
wash-house = **πλυντήριο(ν)** ου.
wash-tub = **πλυνός**$_1$ α.
watch post = **παρατηρητήριο(ν)** ου.
watch-tower = **παρατηρητήριο(ν)** ου.
water-based mortar = **κονίαμα υδραυλικό(ν)** ου.
water channel = **αγωγός ύδατος** α.
water conduit = **αγωγός ύδατος** α.
water-mill = **υδρόμυλος** α.
water pipe = **αγωγός ύδατος** α.
waterspout = **υδρορρόη** θ.
way → air ~
weaving mill = **υφαντήριο(ν)** ου.
web = **τομέας σταυροθολίου** α.
well = **πηγάδι** ου. → light ~
well-head = **προστομιαίο(ν) (κινστέρνας / πηγαδιού)** ου.
well parapet = **στηθαίο(ν)**$_2$ (**πηγαδιού**) ου.
wharf = 1. **αποβάθρα** θ. 2. **προκυμαία** θ.
wheel = **τροχός** α.
whirl = κόσμημα: **πυροστρόβιλος** α.
wicket door = **θυρίδα**$_1$ θ.
wicket gate = **θυρίδα**$_1$ θ.
width = **πλάτος** ου.
wind-blown acanthus capital = **κιονόκρανο(ν) με ανεμιζόμενα φύλλα άκανθας** ου.
windlass-well = **μαγγανοπήγαδο** ου.
windmill = **ανεμόμυλος** α.
window = **παράθυρο(ν)** ου. → arcade type ~ ▸bay ~ ▸double-light ~ ▸grouped-type ~ ▸multilobed ~ ▸single-light ~ ▸single-lobed ~ ▸triple-light ~ ▸two-light ~

window frame = περίθυρο(ν) ου.
window glass = υαλοπίνακας α.
window pane = υαλοπίνακας α.
window roof = προστέγασμα ου.
window sash = υαλοστάσιο(ν) ου.
wine-cellar = βαγεναρείο(ν) ου.
wine press = ληνός α./θ.
wing = πτέρυγα θ.
wood = ξύλο(ν) ου.
wood-carved decoration = διακόσμηση ξυλόγλυπτη θ. → διάκοσμος ξυλόγλυπτος α.
wood-carving = 1. ξυλογλυπτική θ. 2. διάκοσμος ξυλόγλυπτος α.
wooden floor = δάπεδο(ν) ξύλινο(ν) ου.
wooden formwork = ξυλότυπος α.
wooden reinforcement = ξυλοδεσιά θ.
woodworker's workshop = ξυλουργείο(ν) ου.
work → herringbone ~ ▸inlaid ~ ▸inlay ~ ▸open ~ ▸reticulated ~
worked stone = λίθος λαξευμένος (οικοδομικός) α.
workshop = εργαστήριο(ν) ου. → candle maker's ~ ▸carpenter's ~ ▸cobbler's ~ ▸coppersmith's ~ ▸goldsmith's ~ ▸potter's ~ ▸pottery ~ ▸roof tile ~ ▸silversmith's ~ ▸shoemaker's ~ ▸woodworker's ~
wreath = κόσμημα: στέφανος α.
yard = αυλή θ.
zigzag ornament = κόσμημα τεθλασμένης γραμμής θ. → impost capital with ~
zone → dado ~

abaci f. = αβ(β)αείο(ν) ου.
abak m. = **άβακας** α.
afresk (pikturë) m. = **νωπογραφία** θ.
agat (gur i çmuar) m. = **αχάτης** α.
ajrimi → tubacion ~ ▸vrimë ~
akanti → gjethe ~
akropol m. = **ακρόπολη**$_1$ θ.
akroter m. = **ακρωτήριο(ν)** ου.
aksiale → hapësirë ~
aksonometri ballore m. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική (ισομετρική) μετωπική** θ.
aksonometri dimetrike m. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική διμετρική** θ.
aksonometri izometrike m. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική ισομετρική** θ.
aksonometri trimetrike m. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική τριμετρική** θ.
aksonometri ushtarake m. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική (ισομετρική) οριζόντια** ου.
aksonometrik → projeksion ~
aksonometrik dimetrik → projeksion ~
aksonometrik izometrik → projeksion ~
aksonometrik trimetrik → projeksion ~
aksonometrik ushtarak → projeksion ~
akuaduk m. = **υδραγωγείο(ν)** ου.
akustike → vazo ~
alabastër m. = **αλάβαστρος** α.
altar m. = **τράπεζα αγία** θ.
altar i lirë (mbi kolona) m. = **τράπεζα αγία ελεύθερη (πάνω σε κιονίσκους)** θ.
altar i plotë m. = **τράπεζα αγία συμπαγής** θ.
altar në formë sarkofagu m. = **τράπεζα αγία σαρκοφαγοειδής** θ.
altarit → ambient i ~ ▸tryeza e ~
allçi m. = **γύψος** α.
allçie → llaç ~
ambient i altarit m. = **ιερό(ν)** ου.
ambient këndor m. = **διαμέρισμα γωνιακό(ν) (σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με τρούλ(λ)ο)** ου.
ambientet anash bemës m.sh. = **παραβήματα** ου. πλ.
amfiteatër m. = **αμφιθέατρο(ν)** ου.
amfiteatrit → pjesë e sipërme e ~
amvon m. = **άμβωνας** α.
amvon në formë freskoreje m. = **άμβωνας ριπιδιόσχημος** α.
andesit = **ανδεσίτης** α.
aneks m. = **πρόσκτισμα** ου.
anë të theksuara → kryq me ~
anësor → nef ~
anët → kryq me bulëza në ~ ▸pllakë e zbukuruar nga të dy ~
aniatë f. = **κλίτος** ου.
anijesh → kantier ~ ▸vendstrehim ~
ankorim m. = **αγκυροβόλι(ον)** ου.
antefiks m. = **ακροκέραμος** θ.
apartamente (banese / pallati) m. sh. = **διαμερίσματα (κατοικίας / παλατιού κ.λπ.)** ου. πλ.
apofigje f. = 1. **αποφυγή** θ. 2. **απόφυση** θ.
apothesis m. = **απόθεση** θ.
apsida binjake → kishë me ~
apsida të përkundërta → bazilikë me dy ~
apsidash → varg ~
apsidë f. = **αψίδα**$_1$ θ.
apsidë drejtkëndëshe f. = **αψίδα ορθογώνια** θ.
apsidë e brendashkruar f. = **αψίδα εγγεγραμμένη** θ.
apsidë e cekët f. = **αψίδα μικρότερη από ημικύκλιο** θ.
apsidë e shkallëzuar f. = **αψίδα βαθμιδωτή** θ.
apsidë e thellë f. = **αψίδα μεγαλύτερη από ημικύκλιο** θ.
apsidë e vogël f. = **κογχάριο(ν)** ου.
apsidë gjysmërrethore f. = **αψίδα ημικυλινδρική** θ.
apsidë me kontraforca f. = **αψίδα με αντηρίδες** θ.
apsidë më e madhe se gjysmë rrethi f. = **αψίδα μεγαλύτερη από ημικύκλιο** θ.
apsidë më e vogël se gjysmë rrethi f. = **αψίδα μικρότερη από ημικύκλιο** θ.
apsidë në formë patkoi f. = **αψίδα πεταλόμορφη** θ.
apsidë pesëbrinjëshe f. = **αψίδα πεντάπλευρη** θ.
apsidë shumëkëndëshe f. = **αψίδα πολύπλευρη** θ.
apsidë tribrinjëshe f. = **αψίδα τρίπλευρη** θ.
apsidës → mur (cilindrik) i ~
apsidiolë f. = **κογχάριο(ν)** ου.
ar m. = **χρυσός** α.
arabeskë f. = κόσμημα: **αραβούργημα** ου.
arcosol m. = τάφος: **αρκοσόλιο(ν)** ου.
arenë f. = **αρένα** θ.
argjendari f. = 1. **αργυροχοείο(ν)** ου. 2. **χρυσοχοείο(ν)** ου.
argjent m. = **άργυρος** α.
argjil m. = 1. **άργιλ(λ)ος** α. 2. **πηλός** α.
arkë f. = **φάτνωμα** ου.

arkitektonik → element ~
arkitekturë f. = αρχιτεκτονική θ.
arkitra m. = 1. πιστύλιο(ν) ου. 2. υπέρθυρο(ν) ου.
arkivë m. = αρχειοφυλάκιο(ν) ου.
arkivoltë f. = τόξο(ν) μετώπου με κυμάτια ου.
armësh → depo ~
art i qeramikës m. = κεραμ(ε)ική$_2$ (ως τέχνη) θ.
aseko (pikturë) m. = ξηρογραφία θ.
astragall m. = 1. κόσμημα: αστράγαλος$_1$ α. 2. κυμάτιο(ν): αστράγαλος$_2$ α. 3. σπείρα$_2$ (κιονοκράνου) θ.
atelie f. = εργαστήριο(ν) ου.
atelie monedhash f. = νομισματοκοπείο(ν) ου.
atrium m. = αίθριο(ν) ου.
athonik trikonkësh → kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë – tip ~
avlli f. = περίβολος$_2$ α.
azil m. = πτωχοκομείο(ν) ου.
azil pleqsh m. = γηροκομείο(ν) ου.
azhur → pllakë e punuar me ~ ▸teknikë me ~
baballëk (çatie) m. = ορθοστάτης$_1$ (επορορφίας) α.
bakër m. = χαλκός α.
bakërpunues m. = χαλκείο(ν) ου.
bakri → punishte ~
baldakin m. = 1. κιβώριο(ν) ου. 2. ουρανίσκος α.
baltë f. = πηλός α.
ball i shkallës m. = μέτωπο(ν)$_2$ (βαθμίδας) ου.
ball i skenës m. = πρόσοψη σκηνής θ.
ballë m. = μέτωπο(ν)$_1$ (τόξου / καμάρας) ου.
ballkon m. = ηλιακός μετέωρος α.
ballkon (i amvonit) = εξώστης$_2$ (άμβωνα) α.· εξέδρα$_3$ (άμβωνα) θ.
ballor → hark ~
banesë f. = οικία θ.
banesë e fortifikuar f. = πυργόσπιτο ου.
banjo f. = 1. θέρμες θ. πλ. 2. λουτρό(ν) ου.
banjo e ftohtë f. = ψυχρολούσιο(ν) ου.
banka (të presbiterit) f.sh. = βάθρα (πρεσβυτέρων) ου. πλ.
bankë f. = εδώλιο(ν)$_1$ ου.
baptister m. = βαπτιστήριο(ν) ου.
barabarta → muraturë me rradhë të ~
basen m. = λουτήρας$_1$ α.
bashkëqendrorë → zbukurim me rrathë ~
baxhë f. = θυρίδα φωτιστική θ.
bazalt m. = βασάλτης α.
bazament m. = 1. θεμέλιο(ν) ου. → kryq mbi ~
bazë f. = 1. βάση θ. 2. δόμος α. 3. κρηπίδα θ.
bazë (e kolonës) f. = βάθρο(ν)$_2$ (κίονα) ου.
bazës së kolonës → rreth i ~ ▸zgjerim i ~
bazilikal → kishë e tipit ~
bazilikë f. = τύπος ναού: βασιλική θ.
bazilikë dynefëshe f. = τύπος ναού: δίκλιτος α.
bazilikë e zbuluar f. = τύπος ναού: βασιλική ύπαιθρη θ.
bazilikë helenistike f. = τύπος ναού: βασιλική ξυλόστεγη θ.
bazilikë lindore f. = τύπος ναού: βασιλική θολωτή θ.
bazilikë me çati f. = τύπος ναού: βασιλική ξυλόστεγη θ.
bazilikë me dy apsida të përkundërta f. = τύπος ναού: βασιλική αμφίκογχη θ.
bazilikë me kupolë f. = τύπος ναού: βασιλική τρουλ(λ)αία θ.
bazilikë me nef tërthor f. = τύπος ναού: βασιλική με εγκάρσιο κλίτος θ.
bazilikë me qemere f. = τύπος ναού: βασιλική θολωτή θ.
bazilikë me transept f. = τύπος ναού: βασιλική με εγκάρσιο κλίτος θ.
bazilikë mortore f. = βασιλική κοιμητηριακή θ.
bazilikë në formë kryqi f. = τύπος ναού: βασιλική σταυρική θ.
bazilikë pesënefëshe f. = τύπος ναού: βασιλική πεντάκλιτη θ.
bazilikë trenefëshe f. = τύπος ναού: βασιλική τρίκλιτη θ.
beden m. = θυρίδα επάλξεων θ.
bedena m. sh. = επάλξεις θ. πλ.
bemë f. = βήμα$_2$ ου. → ierό(ν) ου.
bemës → ambientet anash ~
beton romak m. = λιθόδεμα ου.
bibliotekë f. = 1. βιβλιοθήκη θ. 2. εργαστήριο(ν) βιβλιογραφικό(ν) ου.
bigëzuar → kryq i ~
bilobëshe → dritare ~
binjake → kisha ~ ▸kishë me apsida ~ ▸kolona ~
blatimeve → tryezë e ~
bllok → gur ~
blloqe të rregullta → muraturë me ~
boçe pishe f. = κουκουνάρι ου.
bravë f. = κλείθρο(ν)$_1$ ου.
brekçie (lloj guri konglomerat) m. = λίθος λατυποπαγής α.
brendashkruar me kupolë → kishë në formë kryqi të ~
brendashkruar → apsidë e ~ ▸kishë në formë kryqi të ~
brendshëm → mur rrethues i ~ ▸narteks i ~
brendshëm (manastiri) → oborr i ~
brendshme e harkut → sipërfaqe e ~
brez m. = 1. ζωφόρος θ. 2. ταινία$_1$ θ.
brez m. (i kolonës jonike) = ζωστήρας (ιωνικού κιονοκράνου) α.
brez druri m. = ξυλοδεσιά θ.
brinjë (prerjeje e qemereve) f. = ακμή (τεμνόμενων θόλων) θ.
brinjë qëndrueshmërie f. = τόξο(ν) ενισχυτικό(ν) ου.
brirë m. sh. = κόσμημα: κέρας αφθονίας ου.
bronx m. = κρατέρωμα ου. → curil në ~ ▸shatërvan në ~
brumë xhami m. = υαλόμαζα θ.
bujtinë (manastiri) f. = ξενώνας$_1$ (μονής) α.
buke → furrë ~
bukëpjekës m. = αρτοπωλείο(ν) ου.
bukura (të ikonostasit) → portat e ~
bulevard qendror m. = Μέση (οδός) θ.
bulëza → kryq me ~
bulëza në anët → kryq me ~
burg m. = ειρκτή θ.
bust m. = προτομή θ.
cak m. = νύσσα θ.
cekët → apsidë e ~
cepa → yll me gjashtë ~
ciborium m = κιβώριο(ν) ου.
ciganistirion m. = τζυγκανιστήριο(ν) ου.
curil në bronx m. = στροβίλιο(ν) ου.
çakëll m. = 1. λατύπη θ. 2. χαλίκι ου.
çati f. = 1. στέγαση θ. 2. στέγη θ. → bazilikë me ~
çati druri → kishë me ~
çati dyujëse f. = στέγη δίρρυτη θ.
çati dyujëse me kallkane të prera f. = στέγη δίρρυτη με αποτμήσεις των αετωμάτων θ.
çati e mbuluar me plumb f. = στέγη μολύβδινη θ.
çati e pjerrët f. = στέγη επικλινής θ.
çati e rrafshët f. = στέγη επίπεδη θ.

çati katërujëse f. = στέγη τετρακλινής θ.
çati konike f. = στέγη κωνική θ.
çati me dy kullime f. = στέγη δίρρυτη θ.
çati me kullim nga brenda f. = κατάκλυστρο(ν) ου.
çati në formë kryqi f. = στέγες δίρρυτες αλληλοτεμνόμενες θ. πλ. → kishë me ~
çati në formë kryqi me kupolë → kishë me ~
çati në formë qepe f. = στέγη βολβόσχημη θ.
çati njëujëe f. = στέγη μονόρρυτη θ.
çati piramidale f. = στέγη πυραμιδοειδής θ.
çati triujëse f. = στέγη τρικλινής θ.
çatie → konstruksion ~
çatisë → trai kulmit të~ ▸trau i skajit të ~
çekiç (porte) m. = ρόπτρο(ν) ου.
çelës m. = κλειδί$_1$ ου.
çelësi → ornament në formë ~
çerekrrethor → hark ~ ▸kimation ~ ▸qemer me prerje ~
çereksferike → konkë ~
çernierë f. = γίγγλυμος α.
çesmë f. = κρήνη θ.
çikrik → pus me ~
çisternë f. = κι(ν)στέρνα θ.
çitadelë f. = ακρόπολη$_2$ θ.
çmuar → gur i ~
dalje (konsol) f. = προεξοχή (κλειστή) θ.
damarë m. sh. = φλέβες (μαρμάρου) θ. πλ.
dantelë → teknikë me ~
Davidit → ylli i ~
dekoracion m. = διάκοσμος α.
dekoracion i gdhendur m. = διάκοσμος γλυπτός α.
dekoracion i gdhendur në dru m. = διάκοσμος ξυλόγλυπτος α.
dekoracion i inçizuar m. = διάκοσμος εγχάρακτος α.
dekoracion i pikturuar m. = διάκοσμος γραπτός α.
dekoracion me mozaik m. = διάκοσμος ψηφιδωτός α.
dekoracion me qeramikë m. = διάκοσμος κεραμοπλαστικός α.
dekoracion në stukreliev m. = διάκοσμος γύψινος α.
dekoracion qeramoplastik m. = διάκοσμος κεραμοπλαστικός α.
dekorativ → tavan ~
dekumanus m. = οδός ρωμαϊκή από Α. προς Δ. θ.
dentikula f. pl. = γεισήποδες α. πλ.
depo f. = αποθήκη θ.
depo armësh f. = οπλοστάσιο(ν) ου.
derdhje me kallëpe m. = εκμαγείο(ν) ου.
derdhje plumbi → ulluk për ~
derdhur → muraturë e ~
deriçkë f. = πυλίδα θ.
diabatikon m. = διαβατικό(ν) ου.
diafragmë → hark ~
diagonale f. = αντηρίδα πλάγια (εποροφίας) θ.
diakonikon m. = διακονικό(ν) ου.
diazoma f. = διάζωμα$_1$ ου.
diellore → orë ~
digë f. = υδατοφράκτης α.
dimension m. = διάσταση θ.
dimetrik → projeksion aksonometrik ~
dimetrike → aksonometri ~
diorit m. = διορίτης α.
disepsilon m. = κόσμημα: δισέψιλον ου.
divil m. = δίβηλο(ν) ου.
dollap muri m. = τοιχαρμάρι(ον) ου.
dominikum m. = κυριακό(ν) ου.
donzhon m. = ακροπύργιο(ν) ου.
doreza → tabelë me ~
dragua m. = δράκος φτερωτός με ουρά παγονιού α.
dredhur → filiz i ~
drejtë → kimation i ~
drejtkëndësh → pilastër ~
drejtkëndëshe → apsidë ~
dritare bilobëshe f. = παράθυρο(ν) δίλοβο(ν) ου.
dritare f. = παράθυρο(ν) ου.
dritare f. sh. = παράθυρα ου. πλ.
dritare në formë harkade të lirë f. = παράθυρο(ν) τύπου ελεύθερης τοξοστοιχίας ου.
dritare njëlobëshe f. = παράθυρο(ν) μονόλοβο(ν) ου.
dritare polilobëshe f. = παράθυρο(ν) πολύλοβο(ν) ου.
dritare rrethore f. = φεγγίτης κυκλικός α.
dritare të qarkuara me hark f. sh. = παράθυρο(ν) με περιβάλλον τόξο(ν) ου.
dritare trilobëshe f. = παράθυρο(ν) τρίλοβο(ν) ου.
dritaresh → varg ~
dritareve → gjysmëharkada të verbëta anash ~
dritarëz f. = θυρίδα$_2$ (αγίας τράπεζας σαρκοφαγοειδούς) θ.
drite (e bazilikës) → pus ~
drite (e katakombës) → pus ~
dru m. = ξύλο(ν) ου.
dru → dekoracion i gdhendur në ~ ▸gdhendje në ~ ▸teknikë me gdhendje në ~
druri → brez ~ ▸dysheme ~ ▸tra ~
dry m. = κλείθρο(ν)$_2$ ου.
duarsh → mbështetëse ~
dyfishtë → kryq i ~ ▸qemer i ~
dykatëshe → kishë ~
dykonkëshe → kishë ~
dykrenare → shqiponjë ~
dynefëshe → bazilikë ~
dyqan m. = κατάστημα ου.
dysheme f. = δάπεδο(ν) ου.
dysheme druri f. = δάπεδο(ν) ξύλινο(ν) ου.
dysheme e shtruar f. = δάπεδο(ν) επιστρωμένο(ν) ου.
dysheme guri f. = δάπεδο(ν) λιθόστρωτο(ν) ου.
dysheme me mozaikë f. = δάπεδο(ν) ψηφιδωτό(ν) ου.
dysheme me plloça f. = δάπεδο(ν) πλακόστρωτο(ν) ου.
dysheme me zhavor f. = δάπεδο(ν) χαλικόστρωτο(ν) ου.
dysheme prej dheu f. = δάπεδο(ν) από χώμα πατημένο ου.
dytrupësh → lokulus ~
dyujëse → çati ~
dyujëse me kallkane të prera → çati ~
dheu → dysheme prej ~
dhëmbësh sharre → kornizë në formë ~
dhëmbëzuar → kornizë e ~
dhomë f. = δωμάτιο(ν) ου.
dhomë e nxehtë f. = θερμό(ν) ου.
dhomë e portierit f. = θυρωρείο(ν)$_1$ (μονής) ου.
dhomë gjumi f. = κοιτώνας$_1$ α.
dhomë mortore f. = θάλαμος νεκρικός α.
dhurimeve → tryezë e ~
egjyptian → kryq ~
ehin m. = εχίνος α.
eksedër f. = εξέδρα$_2$ θ.
eksonarteks m. = εξωνάρθηκας α.
element arkitektonik m. = μέλος αρχιτεκτονικό(ν) ου.

element veshjeje (qeramike) m. = βήσ(σ)αλο(ν)$_1$ ου.
elikoidal → qemer ~
eliptik → hark ~
emblemë f. = έμβλημα ου.
enë e glazuruar f. = σκυφίο(ν) εφυαλωμένο(ν) ου.
engjenion m. = εγκαίνιο(ν) ου.
enhitrismos m. = τάφος: εγχυτρισμός α.
enorie → kishë ~
entablement m. = θριγκός α.
entablement në formë harku m. = θριγκός τοξωτός α.
entasis f. = ένταση (κίονα) θ.
epistil m. = επιστύλιο(ν) ου.
eremite → shpellë ~
eremitësh → vendstrehim ~
erë → mulli me ~
erker m. = προεξοχή (κλειστή) θ.
esonarteks m. = εσωνάρθηκας α.
estradë f. = εξέδρα$_1$ θ.
faqe (e murit) f. = παρειά$_2$ (τοίχου) θ.
faqe (e murit) f. = πλευρά$_2$ (τοίχου) θ.
far m. = φάρος α.
fasadë f. = 1. όψη$_1$ (κτηρίου) θ. 2. πρόσοψη θ.
feniks m. = φοίνικας$_1$ α.
fial m. = φιάλη θ.
figura → kapitel me ~
fildish m. = ελεφαντόδοντο ου.
filetë f. = ζεύξη θ.
filiz i dredhur m. = κόσμημα: βλαστός ελικοειδής α.
fjetore (manastiri) f. = κοιτώνας$_2$ (μονής) α.
fluture → kapitel me gjethe akanti në formë ~
fole f. = τόρμος$_2$ α.
fole trau f. = δοκοθήκη θ.
fonderi f. = χυτήριο(ν) ου.
fontanë f. = κρήνη θ.
forcë diagonale f. = ώθηση πλάγια θ.
fortesë f. = φρούριο(ν) ου.
fortifikim m. = οχύρωση θ.
fortifikimi → mure ~
fortifikuar → banesë e ~
forum m. = φόρος α.
freskoreje → amvon në formë ~
frëngji f. = βελοθυρίδα θ.
frigjidarium m. = ψυχρολούσιο(ν) ου.
frizë f. = 1. ζωφόρος θ. 2. ταινία$_1$ θ.
frizë harqesh f. = τοξύλια τυφλά ου. πλ.
fron m. = 1. εδώλιο(ν)$_1$ ου. 2. θρόνος α.
fron peshkopal m. = θρόνος επισκοπικός α.
fronton m. = αέτωμα ου.
fryerje e kolonës në mes f. = ένταση (κίονα) θ.
fshat m. = χωριό ου.
ftohtë → banjo e ~
fugë (murature) f. = αρμός α.
fugë horizontale f. = αρμός οριζόντιος α.
fugë vertikale f. = αρμός κατακόρυφος α.
funerare → kishë ~
furnizimi → tubacion ~ me ujë
furrë f. = 1. κάμινος$_1$ θ. 2. φούρνος$_1$ α.
furrë buke f. = 1. αρτοπωλείο(ν) ου. 2. μαγκιπείο(ν) ου.
furrë gëlqereje f. = ασβεστοκάμινος θ.
furre → varr në formë ~
galeri → kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë dhe me ~ ▸oborr i rrethuar me ~ ▸rrugë me ~
galeri (teatri) f. = υπερώο(ν) ου.
galeri perimetrike → kishë njëneflshe me kupolë dhe me ~
galeri e mbyllur f. = περίστωο(ν) κλειστό(ν) ου.
ganxhë f. = σύνδεσμος α.
gdhendje në dru f. = ξυλογλυπτική θ.
gdhendje prizmatike → teknikë me ~
gdhendur → dekoracion i ~ ▸gur i ~
gdhendur në dru → dekoracion i ~
gëlqere f. = ασβέστης α.
gëlqereje → furrë ~ ▸llaç ~
gëlqeror → gur ~
gëlqeror me guacka → gur ~
gërmim m. = ανασκαφή θ.
gërshërës (e çatisë) f. = αμείβων$_2$ α.
gërshërës (e kapriatës) f. = αμείβων$_1$ (ζευκτού) α.
gërshet m. = κόσμημα: σχοινί(ον) ου.
gërsheti → ornament në formë ~
gërvishtje → zbukurim me ~
girlandë f. = κόσμημα: γ(κ)ιρλάντα θ.
glazuruar → tjegull e ~
glinë f. = άργιλ(λ)ος α.
gorgonë f. = γοργόνειο(ν) ου.
govatë f. = πλυνός$_1$ α.
gozhdë f. = ήλος α.
graffito m. = χάραγμα ου.
granit m. = γρανίτης α.
grek → kryq ~
grifon m. = γρύπας α.
gropë f. = βόθρος α.
grykë (pusi) f. = προστομιαίο(ν) (κινστέρνας / πηγαδιού) ου.
grykë pusi f. = στόμιο(ν) (πηγαδιού) ου.
guacka → gur gëlqeror me ~
gungë f. = άπεργο(ν) ου.
gur m. = λίθος α.
gur (harku / qemeri) m. = θολίτης α.
gur bllok m. = λίθος διάτονος α.
gur gëlqeror m. = ασβεστόλιθος α.
gur gëlqeror me guacka m. = κογχυλιάτης (λίθος) α.
gur i gdhendur m. = λίθος λαξευμένος (οικοδομικός) α.
gur i kyçit (i harkut / i qemerit) m. = θολίτης κορυφαίος α.
gur i papërpunuar m. = λίθος αργός α.
gur i papunuar m. = λίθος λογάς α.
gur i skuadruar m. = λίθος διάτονος α.
gur i thembrës (i harkut / i qemerit) m. = θολίτης αρχικός α.
gur i thyer m. = λατύπη θ.
gur i vendosur për së gjati (në muraturë) m. = λίθος δρομικός α.
gur i vendosur tërthorazi (në muraturë) m. = λίθος τεθειμένος φορμηδόν α.
gur kalldrëmi m. = κυβόλιθος α.
gur konglomerat m. = λίθος κροκαλοπαγής α.
gur kilometrik m. = μιλιάριο(ν) ου.
gur kufiri m. = όρος ου.
gur mulliri m. = μυλόπετρα θ.
gur poroz m. = 1. κίσ(σ)ηρη θ. 2. πωρόλιθος α.
gur qemeri m. = σφηνόλιθος α.
gur ranor (gres) m. = αμμόλιθος α.
gur rrethor i kolonës m. = σφόνδυλος (κίονα) α.
gur varri m. = 1. σήμα επιτύμβιο(ν) ου. 2. ταφόπετρα θ.
guralec m. = κροκάλη θ.
gurë dhe me radhë tullash → muraturë me ~
gurë të qarkuar me tulla → muraturë me ~

guri → dysheme ~ ▸muraturë ~
gurore f. = **λατομείο(ν)** ου.
gjashtë cepa → yll me ~
gjatazi → tullë e vendosur ~
gjatësi f. = **μήκος** ου.
gjatësor → qemer ~
gjatësore → prerje ~
gjati (në muraturë) → gur i vendosur për së ~
gjerësi f. = **πλάτος** ου.
gjethe akanti f. = κόσμημα: **άκανθα** θ.
gjethe akanti dhe kanelura → kapitel me ~
gjethe akanti dhe lotusi → kapitel me ~
gjethe akanti në formë fluture → kapitel me ~
gjethe akanti në formë lire → kapitel me ~
gjethe akanti të trazuara → kapitel me ~
gjethe lotusi f. = κόσμημα: **φύλλο(ν) υδρόβιο(ν)** ου.
gjethe palme f. = κόσμημα: **ανθέμιο(ν)**$_2$
gjethe rrushi f. = κόσμημα: **φύλλο(ν) αμπέλου** ου.
gjethe shermasheku f. = κόσμημα: **φύλλο(ν) κισσού** ου.
gjethesh → kurorë ~
gjimnas m. = **γυμνάσιο(ν)** ου.
gjoksore f. = **έπαλξη**
gjumi → dhomë ~
gjykatë f. = **δικαστήριο(ν)** ου.
gjysmë gjethe palme f. = κόσμημα: **ημιανθέμιο(ν)** ου.
gjysmëcilindrik → qemer ~
gjysmëharkada të verbëta anash dritareve f. sh. = **πτερύγια τυφλά σχήματος τετάρτου κύκλου (εκατέρωθεν παραθύρου)** ου. πλ.
gjysmëhënë → kryq mbi ~
gjysmëkolonë f. = 1. **ημικίονας** α. 2. **κίονας ενδομημένος** α.
gjysmëkupolë f. = θόλος: **τεταρτοσφαίριο(ν)** ου.
gjysmërrethi → qemer më i madh se ~ ▸qemer më i vogël se ~
gjysmërrethor → hark ~ ▸kimation ~
gjysmërrethore → apsidë ~
hajat m. = 1. **περίστωο(ν)** ου. 2. **στοά** θ.
hajat i mbyllur m. = **περίστωο(ν) κλειστό(ν)** ου.
hajat i nëndheshëm m. = **στοά υπόγεια** θ.
hambar m. = 1. **αχυρώνας** α. 2. **ωρείο(ν)** ου.
han m. = **πανδοχείο(ν)** ου.
hangar m. = **υπόστεγο(ν)** ου.
hapësirë (muri) f. = **άνοιγμα τοίχου** ου.
hapësirë aksiale f. = **μεταξόνιο(ν)** ου.
hapësirë drite e harkut f. = **άνοιγμα τόξου** ου.
hapësirë e rrethuar me kolona f. = **περίστωο(ν)** ου.
hapësirë me dy harqe f. = **δίβηλο(ν)** ου.
hapësirë me tre harqe f. = **τρίβηλο(ν)** ου.
hapësirë ndërmjet kolonave f. = **μετακιόνιο(ν)** ου.
hapësirë ndërmjet mureve f. = **μετατείχιο(ν)** ου.
hapësirë ndriçimi në kulmin e çatisë f. = **οπαίο(ν)** ου.
hapësirë nën altar për relikat f. = **εγκαίνιο(ν)** ου.
hark m. = **τόξο(ν)**$_1$ ου.
hark (i urës) m. = **καμάρα**$_2$ **(γέφυρας)** θ.
hark ballor m. = 1. **τόξο(ν) μετώπου** ου.2. **τόξο(ν) μετώπου με κυμάτια** ου.
hark çerekrrethor m. = **τόξο(ν) τεταρτοκυκλικό(ν)** ου.
hark diafragmë f. = **διάφραγμα (τοξωτό(ν)) εγκάρσιο(ν)** ου.
hark eliptik m. = **τόξο(ν) ελλειπτικό(ν)** ου.
hark gjysmërrethor m. = **τόξο(ν) ημικυκλικό(ν)** ου.
hark i lartë m. = **τόξο(ν) υπερυψωμένο(ν)** ου.
hark i mbyllur m. = **τόξο(ν) κλειδωτό(ν)** ου.
hark i mprehtë m. = **τόξο(ν) οξυκόρυφο(ν)** ου.
hark i mprehtë me kurbëzim të dyfishtë m. = **τόξο(ν) οξυκόρυφο(ν) με διπλή καμπυλότητα** ου.
hark i mprehtë trelobësh m. = **τόξο(ν) τρίλοβο(ν) οξυκόρυφο(ν)** ου.
hark i plotë m. = **τόξο(ν) ημικυκλικό(ν)** ου.
hark i rrafshët m. = **τόξο(ν) επίπεδο(ν) (κλειδωτό(ν))** ου.
hark i rrafshët me shpatulla m. = **τόξο(ν) επίπεδο(ν) με ώμους** ου.
hark i ulët m. = **τόξο(ν) χαμηλωμένο(ν)** ου.
hark i verbër m. = **τόξο(ν) τυφλό(ν)** ου.
hark mbështetës m. = **αντηρίδα επίστεγη** θ.
hark me kyç m. = **τόξο(ν) κλειδωτό(ν)** ου.
hark me tri qendra m. = **τόξο(ν) με τρία κέντρα χάραξης** ου.
hark në formë patkoi m. = **τόξο(ν) πεταλόμορφο(ν)** ου.
hark parabolik m. = **τόξο(ν) παραβολικό(ν)** ου.
hark përforcues m. = **τόξο(ν) ενισχυτικό(ν)** ου.
hark polilob m. = **τόξο(ν) πολύλοβο(ν)** ου.
hark segment m. = **τόξο(ν) χαμηλωμένο(ν)** ου.
hark shkarkues m. = **τόξο(ν) ανακουφιστικό(ν)** ου.
hark trelobësh m. = **τόξο(ν) τρίλοβο(ν) ημικυκλικό(ν)** ου.
hark trifil m. = **τόξο(ν) τρίλοβο(ν) ημικυκλικό(ν)** ου.
hark triumfal m. = **τόξο(ν) θριαμβευτικό(ν)** ου.
hark triumfi m. = **τόξο(ν) θριάμβου** ου.
hark → dritare të qarkuara me ~
harkadë f. = 1. **αψίδωμα** ου. 2. **τοξοστοιχία** θ.
harkadë e verbër f. = **τοξοστοιχία τυφλή** θ.
harkade të lirë → dritare në formë ~
harkbutant m. = **αντηρίδα επίστεγη** θ.
harkore (e ipodromit) → pjesë ~
harku → entablement në formë ~
harkuar → kambanore e ~ ▸nënkalim i ~
harkut → hapësirë drite e ~ ▸sipërfaqe e brendshme e ~ ▸timpan trekëndësh i ~
harpi f. = **άρπυια** θ.
harqe → hapësirë me dy ~ ▸hapësirë me tre ~
haur m. = **βουστάσιο(ν)** ου.
hekur m. = **σίδερο** ου.
helenistike → bazilikë ~
hendek m. = 1. **όρυγμα** ου. 2. **τάφρος** θ.
heshta → vezore dhe ~
hidraulik → llaç ~
hipogje m. = τάφος: **υπόγειο(ν)** ου.
hipodrom m. = **ιππόδρομος** α.
historike → kapitel me motive ~
hollim (i kolonës) m. = **μείωση (κίονα)** θ.
horizontale → fugë shtytje~
hulli f. = **αυλάκωση** θ.
ikonash → mbajtëse ~
ikonë f. = **εικόνα** θ.
ikonostas m. = 1. **εικονοστάσιο(ν)** ου. 2. **τέμπλο(ν)** ου.
ikonostasi → portë ~
impost f. = 1. **επίθημα (κιονοκράνου)** ου. 2. **υφαψίδιο(ν)** ου.
impost → kapitel ~ ▸kapitel jonik me ~
impost me zigzake → kapitel ~
inçizim → teknikë me ~
inçizuar → dekoracion i ~
inkrustim → teknikë me ~
inkrustim me mermer m. = 1. **μαρμαροθέτημα** ου. 2. **συγκοπή** θ.
inkrustim në dru → teknikë me ~
inverse → perspektivë ~

ipokaust m. = υπόκαυστο(ν) ου.
ipokausti → këmbë ~ ▸kolonë ~
izometrik → projeksion aksonometrik ~
izometrike → aksonometri ~
jashtëm → mur rrethues i ~
jastëk (i kapitelit jonik) m. = προσκεφάλαιο(ν) (ιωνικού κιονοκράνου) ου.
jetë kolektive e murgjëve f. = κοινόβιο(ν) ου.
jetimore f. = ορφανοτροφείο(ν) ου.
jonik → kapitel ~ ▸kimation ~
jonik me impost → kapitel ~
kade f. = υπολήνιο(ν) ου.
kafaz pëllumbash m. = περιστερώνας α.
kafaz shkalle m. = κλιμακοστάσιο(ν) ου.
kala f. = 1. κάστρο(ν) ου. 2. οχύρωμα ου. 3. φρούριο(ν) ου.
kalatë f. = αποβάθρα θ.
kaldarium m. = θερμό(ν) ου.
kalefaktorium m. = φωτάνμμα ου.
kalim m. = δίοδος$_1$ θ.
kalim rrethor i apsidës. = κύκλιο(ν) ου.
kalimi (ndërmjet rradhëve të teatrit) → korridor ~
kaliptir m. = καλυπτήρας α.
kallaj m. = κασσίτερος α.
kalldrëmi → gur ~
kallëp m. = ξυλότυπος α.
kallëpe → derdhje me ~
kallkan (muri) m. = απόληξη αετωματική θ.
kallkan → mur ~
kambalec m. = αναλόγιο(ν) ου.
kambanore f. = κωδωνοστάσιο(ν) ου.
kambanore e harkuar f. = κωδωνοστάσιο(ν) «τοξωτό(ν)» ου.
kambanores → kullë e ~
kambanë f. = καμπάνα θ.
kamp m. = στρατόπεδο(ν) ου.
kanal m. = 1. αγωγός α. 2. διώρυγα θ. 3. τάφρος θ. → urë ~
kanal i themelit m. = τάφρος θεμελίωσης α.
kanal tymi m. = καπνοδόχος θ.
kanat (porte) m. = θυρόφυλλο(ν) ου.
kanat xhami m. = υαλοπίνακας α.
kanelura → kapitel me gjethe akanti dhe ~
kanelurë f. = ράβδωση θ.
kanelurë në fomë S f. = ράβδωση στλεγγιοειδής θ.
kangjella të altarit f. sh. = φράγμα πρεσβυτερίου ου.
kantar m. = κάνθαρος α.
kantier anijesh m. = αρσανάς α.
kapak (tjegull) m. = καλυπτήρας α.
kapanxhë f. = καταπακτή θ.
kapelë f. = παρεκκλήσι-ο(ν) ου.
kapelë nën altar f. = κατάβαση θ.
kapelë palatine f. = παρεκκλήσι-ο(ν) παλατινό(ν) ου.
kapitel m. = κιονόκρανο(ν) ου. → pa ~
kapitel i valëzuar m. = κιονόκρανο(ν) πτυχωτό(ν) ου.
kapitel i zbukuruar me maskë gjethesh m. = κιονόκρανο(ν) με φυλλοφόρα προσωπεία ου.
kapitel impost m. = κιονόκρανο(ν) τεκτονικό(ν) ου.
kapitel impost me zigzake m. = κιονόκρανο(ν) τεκτονικό(ν) με κόσμημα τεθλασμένης γραμμής ου.
kapitel jonik m. = κιονόκρανο(ν) ιωνικό(ν) ου.
kapitel jonik me impost m. = κιονόκρανο(ν) ιωνικό(ν) με επίθημα ου.
kapitel kompozit m. = κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) σύνθετο(ν) ου.
kapitel korintik m. = κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) ου.
kapitel kubik m. = κιονόκρανο(ν) λεβητοειδές ου.
kapitel me figura m. = κιονόκρανο(ν) ένζωδο(ν) ου.
kapitel me gjethe akanti dhe kanelura m. = κιονόκρανο(ν) με άκανθα και αύλακες ου.
kapitel me gjethe akanti dhe lotusi m. = κιονόκρανο(ν) με άκανθα και φύλλα καλάμου ου.
kapitel me gjethe akanti në formë fluture m. = κιονόκρανο(ν) με άκανθα πεταλούδα ου.
kapitel me gjethe akanti në formë lire m. = κιονόκρανο(ν) με άκανθα και λύρα ου.
kapitel me gjethe akanti të trazuara m. = κιονόκρανο(ν) με ανεμιζόμενα φύλλα άκανθας ου.
kapitel me motive historike m. = κιονόκρανο(ν) ιστορημένο(ν) ου.
kapitel me motive shtazore m. = κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν) ου.
kapitel në formë shporte m. = κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν) καλαθοειδές ου.
kapitel në formë trung piramide m. = κιονόκρανο(ν) κολουροπυραμιδοειδές ου.
kapitel pilastri m. = 1. επίκρανο(ν) (παραστάδας) ου. 2. πεσσόκρανο(ν) ου.
kapitel teodosian kompozit m. = κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) σύνθετο(ν) θεοδοσιανό(ν) ου.
kapitelit → zgjerim i ~
kapriatë f. = 1. εποροφία θ. 2. ζευκτό(ν) ου.
karakoll m. = παρατηρητήριο(ν) ου.
kardo m. = οδός ρωμαϊκή από Β. πρός Ν. θ.
kase → varr në formë ~
kasë f. = φάτνωμα ου.
kasë (e xhamit) f. = υαλοστάσιο(ν) ου.
kasolle f. = καλύβα θ.
kat m. = όροφος α.
kat i sipërm m = ανώγειο(ν) ου.
kat përdhe m. = κατώγειο(ν) ου.
katakombë f. = κατακόμβη θ.
katarrah m. = ρομανίσιο(ν) ου.
katarrakt m. = καταρρακτή (θύρα) θ.
katedrale → kishë ~
katërfil m. = άνοιγμα τετράφυλλο(ν) ου.
katërkonkëshe → kishë ~
katërportëshe f. = τετράπυλο(ν) ου.
katërtrupësh → lokulus ~
katërujëse → çati ~
katikumena f. sh. = κατηχούμενα ου. πλ.
katolikon m. = καθολικό(ν) ου.
kathisma m. = κάθισμα$_2$ (αναχωρητού) ου.
kavea f. = κοίλο(ν) ου.
kavea summa f. = επιθέατρο(ν) ου.
kavilje f. = 1. γόμφος α. 2. τόρμος$_1$ α. → lidhje me ~
kazermë f. = στρατώνας α.
kentaur m. = κένταυρος α.
këmbë (e harkut) f. = ποδαρικό(ν) (τόξου) ου.
këmbë ipokausti f. = στυλίσκος υποκαύστου α.
këmbë shkalle f. = βαθμίδα θ.
këmd m. = γωνία θ.
këndor → ambient ~
këndore → pjesë ~ ▸trompë ~
këpucari f. = υποδηματοποιείο(ν) ου.
kërcell m. = κόσμημα: μίσχος α.
kështjellë f. = 1. κάστρο(ν) ου. 2. πύργος-παλάτι α.

→ urë~
kimation m. = κυμάτιο(ν) ου.
kimation çerekrrethor m. = κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) τεταρτοκυκλικό(ν) ου.
kimation gjysmërrethor m. = κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) ημικυκλικό(ν) ου.
kimation i drejtë m. = κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ορθό(ν) ου.
kimation i kthyer m. = κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ανάστροφο(ν) ου.
kimation jonik m. = κυμάτιο(ν) ιωνικό(ν) ου.
kimation konkav m. = κυμάτιο(ν) αιγυπτιάζον ου.
kimation lesbik m. = κυμάτιο(ν) λέσβιο(ν) ου.
kisha binjake f. sh. = τύπος ναού: **δίδυμος** α.
kisha kryesore e manastirit f. = **καθολικό(ν)** ου.
kishe → tip ~
kishë f. = **ναός** α.
kishë dykatëshe f. = τύπος ναού: **διώροφος** α.
kishë dykonkëshe f. = τύπος ναού: **δίκογχος** α.
kishë e tipit bazilikal f. = τύπος ναού: **δρομικός** α.
kishë e tipit miks f. = τύπος ναού: **μ(ε)ικτός** α.
kishë e tipit të Mistrës f. = τύπος ναού: **μ(ε)ικτός** α.
kishë enorie f. = **ναός ενοριακός** α.
kishë funerare f. = **ναός κοιμητηριακός** α.
kishë katedrale f. = **ναός καθεδρικός** α.
kishë katërkonkëshe f. = τύπος ναού: **τετράκογχο(ν)** ου.
kishë me apsida binjake f. = τύπος ναού: **δίκογχος** α.
kishë me çati druri f. = τύπος ναού: **ξυλόστεγος** α.
kishë me çati në formë kryqi f. = τύπος ναού: **σταυρεπίστεγος** α.
kishë me çati në formë kryqi me kupolë f. = τύπος ναού: **σταυρεπίστεγος με τρούλ(λ)ο** α.
kishë me kupolë f. = τύπος ναού: **τρουλ(λ)αίος** α.
kishë me planimetri qendrore f. = τύπος ναού: **περίκεντρος** α.
kishë me planimetri rrethore f. = τύπος ναού: **ροτόντα** θ.
kishë me qemer f. = τύπος ναού: **καμαροσκέπαστος** α.
kishë mitropolite f. = **ναός μητροπολιτικός** α.
kishë në formë kryqi f. = τύπος ναού: **σταυρικός** α.
kishë në formë kryqi gjysmë të brendashkruar me kupolë f. = τύπος ναού: **σταυροειδής ημιεγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο** α.
kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë – kompakt f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – συνεπτυγμένος** α.
kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë – njënefëshe f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μονόκλιτος** α.
kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë – tip athonik trikonkësh f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – αγιορείτικος τρίκογχος** α.
kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë – variant gjysmë i përbërë me katër kolona f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – ημισύνθετος τετρακιόνιος** α.
kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë – variant i përbërë me katër kolona f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – σύνθετος τετρακιόνιος** α.
kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë – variant konstandinopolit f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – κωνσταντινουπολίτικος** α. → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – σύνθετος τετρακιόνιος** α.
kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë – variant me dy kolona f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – δικιόνιος** α.
kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë – variant me dy mbështetëse f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – δίστυλος** α.
kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë – variant tranzitor f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός ελλαδικός** α.
kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë – variant tranzitor me tetë mbështetëse f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός οκτάστυλος** α.
kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë dhe me galeri f. = τύπος ναού: **σταυροειδής με τρούλ(λ)ο και περίστωο(ν) – μεταβατικός** α.
kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο** α.
kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë- variant i thjeshtë (me katër kolona) f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – απλός τετρακιόνιος** α.
kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë- variant i thjeshtë (me katër mbështetëse) f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – απλός τετράστυλος** α.
kishë në formë kryqi të lirë f. = τύπος ναού: **ναός σχήματος ελεύθερου σταυρού** α.
kishë njënefëshe f. = τύπος ναού: **μονόχωρος δρομικός** α.
kishë njënefëshe me kupolë f. = τύπος ναού: **μονόχωρος τρουλ(λ)αίος** α.
kishë njënefëshe me kupolë dhe me galeri perimetrike f. = τύπος ναού: **μονόχωρος τετράγωνος τρουλ(λ)αίος με περιμετρικό διάδρομο** α.
kishë njënefëshe me qemer f. = τύπος ναού: **μονοκάμαρος** α.
kishë me kupolë mbi bazë oktagonale e përbërë f. = τύπος ναού: **οκταγωνικός – σύνθετος** α.
kishë me kupolë mbi bazë oktagonale e thjeshtë f. = τύπος ναού: **οκταγωνικός – απλός** α.
kishë me kupolë mbi bazë oktagonale f. = τύπος ναού: **οκταγωνικός** α.
kishë peshkopale f. = **ναός επισκοπικός** α.
kishë shkëmbore f. = **εκκλησία λαξευμένη σε βράχο** θ.
kishë shpellore f. = **εκκλησία σπηλαιώδης** θ.
kishë trekonkëshe f. = τύπος ναού: **τρίκογχο(ν)** ου.
kishë varrezë f. = **βασιλική κοιμητηριακή** θ.
kishtare → shtëpi ~
kluasonazh → muraturë ~
kllapë f. = **1. εγκοπή** θ. **2. εντορμία** θ. **3. τόρμος$_2$** α.
kockash → vendgrumbullim ~
kolona binjake f. sh. = **κίονες δίδυμοι** α. πλ.
kolona → hapësirë e rrethuar me ~
kolonadë f. = **κιονοστοιχία** θ. → rrugë me ~
kolonat → platformë mbi të cilën ngrihen ~
kolonave → hapësirë ndërmjet ~
kolonë f. = **κίονας** α.
kolonë e bashkëngjitur f. = **κίονας εφαπτόμενος** α.
kolonë e lëmuar f. = **κίονας αρράβδωτος** α.
kolonë e përdredhur f. = **κίονας στρεπτός** α.
kolonë e trupëzuar f. = **κίονας ενδομημένος** α.
kolonë ipokausti f. = **στυλίσκος** α.

kolonë me kanelura f. = κίονας με ραβδώσεις α.
kolonë me nevratura spirale f. = κίονας ειλημματικός α.
kolonë monolite f. = κίονας μονολιθικός α.
kolonë nderi f. = κίονας τιμητικός α.
kolonë spirale f. = κίονας στρεπτός α.
kolonës në mes → fryerje e ~
kolonës → gur rrethor i ~ ▸zgjerim i bazës së ~ ▸zgjerim i kreut të ~
kompakt → kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë - ~
kompluvium m. = κατάκλυστρο(ν) ου.
kompozit → kapitel ~ ▸kapitel teodosian ~
konfesio m. = κατάβαση θ.
konglomerat → gur ~
konike → çati ~
konkav → kimation ~
konkë f. = 1. αχηβάδα θ. 2. κόγχη$_1$ θ.
konkë çereksferike = θόλος: τεταρτοσφαίριο(ν) ου.
konsol m. = φουρούσι ου.
konsolë f. = κιλλίβαντας α.
konstandinopolit → kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë – variant ~
konstruksion çatie m. = επορορφία θ.
kontraforca → apsidë me ~
kontraforcë f. = αντηρίδα θ. → mur ~
kopsht m. = κήπος α.
kor m. = χορός α.
kordon m. = 1. κόσμημα: σχοινί(ον) ου. 2. κυμάτιο(ν): σχοινίο(ν) ου.
korimano m. = χειρολαβή θ.
korintik → kapitel ~
kornizë f. = 1. γείσ(σ)ον$_1$ ου. 2. κοσμήτης α.
kornizë (rreth portës / dritares) f. = περίθυρο(ν) ου.
kornizë e dhëmbëzuar f. = γεισήποδες α. πλ.
kornizë e portës f. = γείσ(σ)ο(ν)$_2$ (υπερθύρου) ου.
kornizë në formë dhëmbësh sharre f. = ταινία οδοντωτή θ.
kornizim jo të plotë të gurëve me tulla → muraturë me ~
kornizim jo të rregullt të gurëve me tulla → muraturë me ~
korridor kalimi (ndërmjet rradhëve të teatrit) m. = διάζωμα$_1$ ου.
korridor m. = διάδρομος α.
korridor rrethor m. = κύκλιο(ν) ου.
kovaçanë f. = σιδηρουργείο(ν) ου.
krah i kryqit m. = 1. κεραία$_1$ (ναού) θ. 2. κεραία$_2$ (σταυρού) θ.
krah m. = 1. ερεισίχειρο(ν) ου. 2. πτέρυγα θ.
krepidoma f. = κρηπίδα θ.
kreu → tjegull ~
kreut → shkalla e ~
kreut të kolonës → zgjerim i ~
kriptë f. = κρύπτη θ.
krismarion m. = χρισμάριο(ν) ου.
krismë m. = χρίσμα ου.
Kristogram m. = χρίσμα ου.→ Χριστόγραμμα ου.
kryekullë f. = ακροπύργιο(ν) ου.
kryq m. = σταυρός α.
kryq me bulëza m. = σταυρός διάλιθος α.
kryq egjyptian m. = σταυρός αιγυπτιακός α.
kryq grek m. = σταυρός ελληνικός α.
kryq i bigëzuar m. = σταυρός διχαλωτός α.
kryq i dyfishtë m. = σταυρός διπλός α.
kryq i Maltës m. = σταυρός Μάλτας α.
kryq i thyer m. = σταυρός αγκυλωτός α.
kryq latin m. = σταυρός λατινικός α.
kryq mbi bazament m. = σταυρός επάνω σε βαθμίδες α.
kryq mbi gjysmëhënë m. = σταυρός επάνω σε ημισέληνο α.
kryq mbi sferë m. = σταυρός επάνω σε σφαίρα α.
kryq me anë të theksuara m. = σταυρός με ευθύγραμμες απολήξεις στις κεραίες α.
kryq me brinjë të lakuara m. = σταυρός με πεπλατυσμένα άκρα κεραιών α.
kryq me bulëza në anët m. = σταυρός με σταγόνες α.
kryq me lule m. = σταυρός φυλλοφόρος α.
kryq në formë T m. = σταυρός αγίου Αντωνίου α.
kryq në formë trifili m. = σταυρός τριφυλλόμορφος α.
kryq papal m. = σταυρός παπικός α.
kryq patriarkal m. = σταυρός πατριαρχικός α.
kryq rus m. = σταυρός ρωσικός α.
kryqe → muraturë me ~
kryqëzuar me nevratura → qemer i ~
kryqëzuar → qemer i ~ ▸segment i qemerit të ~
kryqi → bazilikë në formë ~ ▸çati në formë ~ ▸kishë në formë ~ ▸pilastër në formë ~
kryqi gjysmë të brendashkruar me kupolë → kishë në formë ~
kryqi i shën Andonit m. = σταυρός αγίου Αντωνίου α.
kryqi i shën Andreas m. = σταυρός αγίου Ανδρέα α.
kryqi i shën Pjetrit m. = σταυρός αγίου Πέτρου α.
kryqi të brendashkruar me kupolë – kompakt → kishë në formë ~
kryqi të brendashkruar me kupolë – njënefëshe → kishë në formë ~
kryqi të brendashkruar me kupolë – tip athonik → kishë në formë ~
kryqi të brendashkruar me kupolë – variant gjysmë i përbërë me katër kolona → kishë në formë ~
kryqi të brendashkruar me kupolë – variant i përbërë me katër kolona → kishë në formë ~
kryqi të brendashkruar me kupolë – variant me dy kolona → kishë në formë ~
kryqi të brendashkruar me kupolë – variant me dy mbështetëse → kishë në formë ~
kryqi të brendashkruar me kupolë – variant tranzitor me tetë mbështetëse → kishë në formë ~
kryqi të brendashkruar me kupolë – variant tranzitor → kishë në formë ~
kryqi të brendashkruar me kupolë dhe me galeri → kishë në formë ~
kryqi të brendashkruar me kupolë- variant i thjeshtë (me katër kolona) → kishë në formë ~
kryqi të brendashkruar me kupolë- variant i thjeshtë (me katër mbështetëse) → kishë në formë ~
kryqi të brendashkruar me kupolë- variant konstandinopolit → kishë në formë ~
kryqi të brendashkruar → kishë në formë ~
kryqi të brendashkruar me kupolë → kishë në formë ~
kryqi të lirë → kishë në formë ~
kryqit → krah i ~
kthyer → kimation i ~
kuadratike → njësi urbanistike ~
kubik mozaiku m. = ψηφίδα θ.
kubik → kapitel ~
kubikulum m. = θάλαμος νεκρικός α.

kufi m. = **όρος** α.
kufik → ornament ~
kufik i lulëzuar → ornament ~
kufiri → gur ~
kulm (i çatisë) m. = **κορυφογραμμή (στέγης)** θ.
kulm (i qemerit) m. = **γενέτειρα κορυφαία (καμάρας)** θ.
kulm (i qemerit / harkut) m. = **κορυφή (θόλου / τόξου)** θ.
kulmit të çatisë → tra i ~
kulmor m. = **κορυφοτεγίδα** θ.
kullave → mur ndërmjet ~
kullë f. = 1. **πύργος** α. 2. **πυργόσπιτο** ου.
kullë e kambanores f. = **κωδωνοστάσιο(ν)-πύργος** ου.
kullë sinjalesh f. = **φρυκτώριο(ν)** ου.
kullë vrojtimi f. = **παρατηρητήριο(ν)** ου.
kullëzë f. = **πυργίσκος** α.
kullim nga brenda → çati me ~
kullime → çati me dy ~
kumi f. = **πλινθοποιείο(ν)** ου.
kuneus m. = **κερκίδα** θ.
kunj m. = 1. **γόμφος** α. 2. **τόρμος**$_1$ α.
kupolë f. = **τρούλ(λ)ος** α. → bazilikë me ~ ▸kishë me ~ ▸kishë me çati në formë kryqi me ~ ▸kishë në formë kryqi të brendashkruar me → kishë njënefëshe me ~
kupolë dhe me galeri → kishë në formë kryqi të brendashkruar me ~
kupolë e ulët f. = τρούλ(λ)ος: **θόλος ημισφαιρικός χαμηλωμένος** α.
kupolë e valëzuar f. = **τρούλ(λ)ος πτυχωτός** α.
kupolë e vogël f. = 1. **τρουλ(λ)ίσκος** α. 2. τρούλ(λ)ος: **θόλος ημισφαιρικός χαμηλωμένος** α.
kupolë mbi bazë oktagonale → kishë me ~
kupolë mbi pendativa f. = τρούλ(λ)ος: **θόλος ημισφαιρικός επί λοφίων** α.
kupolë mbi trompa këndore f. = **τρούλ(λ)ος επάνω σε ημιχώνια** α.
kupolë me nevratura f. = **τρούλ(λ)ος με νευρώσεις** α.
kupolë me pendativa (vela sferike) f. = τρούλ(λ)ος: **ασπίδα (ενιαία με λοφία)** θ.
kupolës → rreth i bazës së ~
kurorë f. = κόσμημα: **στέφανος** α.
kurorë (abaku) m. = **ανθέμιο(ν)**$_1$ **(κορινθιακού κιονοκράνου)** ου.
kurorë gjethesh f. = **στεφάνη φύλλων (κιονοκράνου)** θ.
kurorëzim m. = **επίστεψη** θ.
kurtinë f. = **μεταπύργιο(ν)** ου.
kurriz i harkut m. = **εξω(ρ)ράχιο(ν) (θόλου / τόξου)** ου.
kurriz peshku → muraturë në formë ~ ▸ornament në formë ~
kuti lipsanash f. = **λειψανοθήκη** θ.
kuvent m = **μοναστήρι(ον)** ου.
kuzhinë f. = **εστία**$_2$ θ.
kyç m. = 1. **γενέτειρα κορυφαία (καμάρας)** θ. 2. **κλειδί**$_1$ ου. → hark me ~
kyç (i harkut / qemerit) m. = **θολίτης κορυφαίος** α.
lagje f. = **συνοικία** θ.
lakuara → kryq me brinjë të ~
lartë → hark i ~ ▸qemer i ~ ▸reliev i ~
lartësi e pragut (të dritares) m. = **ποδιά (παραθύρου)** θ.
lartësi f. = **ύψος** ου.
latin → kryq ~
laura f. = **λαύρα** θ.
lavanteri f. = **πλυντήριο(ν)** ου.
lavoman m. = **θάλασσα** θ.
lebrozësh → spital ~
lemnisk m. = κόσμημα: **λημνίσκος** α.
lesbik → kimation ~
lesene f. = **παραστάδα** θ.
lëmë m. = **αλώνι** ου.
lëmuar → kolonë e ~
lëvizëshme → urë e ~
lidhës m. = **σύνδεσμος** α.
lidhje me kavilje f. = **γόμφωση** θ.
lidhjeje → shirit ~
liman m. = **λιμάνι** ου.
lindore → bazilikë ~
lineare → perspektivë ~
lipsanash → kuti ~
lire → kapitel me gjethe akanti në formë ~
lirë (mbi kolona) → altar i ~
listela (të çatisë) f. sh. = **τεγίδα** θ.
liti m. = **λιτή** θ.
lob m. = **λοβός (παραθύρου)** α.
lokulus m. = 1. τάφος: **θήκη** θ. 2. **τάφος κλιβανοειδής** α.
lokulus dytrupësh m. = τάφος: **θήκη δίσωμη** θ.
lokulus katërtrupësh m. = τάφος: **θήκη τετράσωμη** θ.
lokulus tretrupësh m. = τάφος: **θήκη τρίσωμη** θ.
lotusi → gjethe ~ ▸kapitel me gjethe akanti dhe ~
lule → kryq me ~
luleje → shishe në formë ~
lulëzuar → ornament kufik i ~
lunetë f. = **τύμπανο(ν)**$_3$ **(τόξου)** ου.
luspash → ornament në formë ~
lutjesh → vend ~
llaç m. = **κονίαμα**$_2$ **(συνδετικό(ν))** ου.
llaç allçie m. = **γυψοκονίαμα** ου.
llaç gëlqereje m. = **ασβεστοκονίαμα (συνδετικό(ν))** ου.
llaç hidraulik m. = **κονίαμα υδραυλικό(ν)** ου.
llaç me pluhur mermeri m. = **μαρμαροκονίαμα** ου.
llaç qeramike m. = **κονίαμα κεραμ(ε)ικό(ν)** ου.
llogore f. = **όρυγμα** ου.
lloz m. = **σύρτης** α.
madh se gjysmërrethi → qemer më i ~
madhe → portë e ~
maenianum summum m. = **επιθέατρο(ν)** ου.
magalitike → muraturë ~
maket m. = **πρόπλασμα** ου.
manastir m. = **μοναστήρι(ον)** ου.
manastirial → qemer ~
manastirit → kisha kryesore e ~
markë (e mjeshtrit) f. = **σύμβολο(ν) (κτίστου / λιθοξόου)** ου.
martireve → mensa e ~
martirium m. = **μαρτύριο(ν)** ου.
maskë f. = **προσωπείο(ν)** ου.
maskë gjethesh → kapitel i zbukuruar me ~
mashikul m. = 1. **ζεματίστρα** θ. 2. **ζεματίστρες συνεχόμενες σε προεξοχή** θ.πλ.
mausole m. = τάφος: **μαυσωλείο(ν)** ου.
mbajtës → mur ~
mbajtëse ikonash f. = **προσκυνητάρι(ον)** ου.
mbështetës → hark ~ ▸mur ~
mbështetëse f. = **πεσσός** α.
mbështetëse (e harkut) f. = **υφαψίδιο(ν)** ου.
mbështetëse duarsh f. = **χειρολαβή** θ.
mbishkrim m. = **επιγραφή** θ.

mbulesë f. = 1. κάλυμμα ου. 2. στέγαση θ.
mbushje (e muraturës) f. = γέμισμα (τοίχου) ου.
mbushje → muraturë me ~
mbushje e murit me llaç f. = τοιχοδομία: λιθόδεμα ου.
mbyllur → galeri e~ ▸hajat i ~ ▸hark i ~
meandri → ornament në formë ~
mensa e martireve f. = τράπεζα μαρτύρων θ.
menteshë = στροφέας$_2$ (μεταλλικός θύρας) α.
merionum = διάζωμα$_2$ ου.
mermer m. = μάρμαρο(ν) ου. → inkrustim me ~ ▸veshje me ~
mermeri → zbukurim me copa ~
mes → fryerje e kolonës në ~
metoq m. = μετόχι ου.
mikse → muraturë ~
miliar m. = μιλιάριο(ν) ου.
minierë f. = ορυχείο(ν) ου.
mitropolite → kishë ~
moldavie → qemer ~
molo m. = προβλήτα θ.
mollë f. = μήλο(ν) ου.
monedhash → atelie~ ▸vend ku priten ~
monogram m. = μονόγραμμα ου.
monolite → kolonë ~
monument m. = μνημείο(ν) ου.
mortore → bazilikë ~ ▸dhomë ~
mozaik m. = ψηφιδωτό(ν) ου. → dekoracion me ~
mozaik mural m. = ψηφιδωτό(ν) εντοίχιο(ν) ου.
mozaikë → dysheme me ~
mozaiku → kubik ~
mprehtë → hark i ~ ▸qemer i ~
mprehtë me kurbëzim të dyfishtë → hark i ~
mprehtë trelobësh → hark i ~
mulli m. = 1. μύλος$_1$ α. 2. μυλώνας$_1$ α.
mulli me erë m. = ανεμόμυλος α.
mulli me ujë m. = υδρόμυλος α.
mulli vaji m. = ελαιοτριβείο(ν) ου.
mulliri → gur ~
mur m. = τοίχος α.
mur cilindrik (i apsidës) m. = ημικύλινδρος (αψίδας) α.
mur i brendshëm rrethues m. = έσω τείχος ου.
mur i jashtëm rrethues m. = έξω τείχος ου.
mur i përparshëm i fortifikimit m. = προτείχισμα ου.
mur kallkan m. = τοίχος αετωματικός α.
mur kontrafortë m. = τοίχος αντερεισματικός α.
mur mbajtës m. = τοίχος αναλημματικός ου.
mur mbështetës m. = αντηρίδα θ.
mur ndarës m. = φράγμα ου.
mur ndërmjet kullave m. = μεταπύργιο(ν) ου.
mur pilastër m. = τοιχοπεσσός α.
mur rrethues m. = 1. περίβολος$_2$ α. 2. περιτείχισμα ου.
mur shkarkues m. = τοίχος αντερεισματικός α.
mural → mozaik ~
murale → pikturë ~
muraturë f. = τοιχοδομία θ.
muraturë e derdhur f. = τοιχοδομία χυτή θ.
muraturë e parregullt f. = τοιχοδομία: αργολιθομή θ.
muraturë e përzjerë (gurë e tulla) f. = λιθόπλινθος θ.
muraturë e thatë (pa llaç) f. = τοιχοδομία: ξερολιθιά θ.
muraturë guri f. = τοιχοδομία: λιθοδομή θ.
muraturë kluasonazh f. = τοιχοδομία: σύστημα δομής πλινθοπερίκλειστο(ν) ου.
muraturë megalitike f. = τοιχοδομία μεγαλιθική θ.
muraturë me blloqe të rregullta f. = τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ου.
muraturë me gurë dhe me radhë tullash f. = τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων θ.
muraturë me gurë të qarkuar me tulla f. = τοιχοδομία: σύστημα δομής πλινθοπερίκλειστο(ν) ου.
muraturë me kornizim jo të plotë të gurëve me tulla f. = τοιχοδομία: σύστημα δομής ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν) ου.
muraturë me kornizim jo të rregullt të gurëve me tulla f. = τοιχοδομία: σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν) ου.
muraturë me kryqe f. = τοιχοδομία με σταυρούς θ.
muraturë me mbushje f. = τοιχοδομία: έμπλεκτο(ν) ου.
muraturë me radhë të barabarta f. = τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ισόδομο(ν) ου.
muraturë me radhë të fshehura tulle f. = τοιχοδομία: τεχνική της κρυμμένης πλίνθου θ.
muraturë me tulla f. = τοιχοδομία: πλινθοδομή θ.
muraturë mikse f. = τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων θ.
muraturë në formë kurriz peshku f. = τοιχοδομία: opus spicatum ου.
muraturë në formë rrjeti f. = τοιχοδομία: opus reticulatum ου.
muraturë pseudokluasonazh f. = τοιχοδομία: σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν) ου.
muraturë pseudokluasonazh f. = τοιχοδομία: σύστημα δομής ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν) ου.
mure fortifikimi m. sh. = τείχος ου.
mureve → hapësirë ndërmjet ~
murit → mbushje e ~
mutatorium m. = μητατώριο(ν) ου.
naos m. = κυρίως ναός α.
narteks i brendshëm m. = εσωνάρθηκας α.
narteks m. = 1. λιτή θ. 2. νάρθηκας α.
ndarës → mur ~
ndarje f. = φράγμα$_1$ ου.
ndenjëse f. = 1. κάθισμα$_1$ (ιπποδρόμου) ου. 2. κάθισμα$_2$ (αναχωρητού) ου.
ndërprera → rrathë të ~
ndërtesë f. = οικοδόμημα ου.
ndërtesës → pjesë e sipërme e ~
ndërthurura → rrathë të ~
nef m. = κλίτος ου.
nef anësor m. = κλίτος πλάγιο(ν) ου.
nef qendror m. = κλίτος κεντρικό(ν) ου.
nef tërthor m. = κλίτος εγκάρσιο(ν) ου. → bazilikë me ~
nekropol m. = νεκρόπολη θ.
nervurë f. = νεύρωση θ.
nevojtore f. = απόπατος α.
nevratura → kupolë me ~ ▸qemer i kryqëzuar me ~
nevratura spirale → kolonë me ~
nevraturë f. = ράβδωση θ.
nëndheshëm → hajat i ~ ▸ varr i ~
nënkalim i harkuar m. = διαβατικό(ν) ου.
nënshtresë f. = υπόστρωση θ.
ngarkesë (vertikale) f. = φορτίο(ν) (κατακόρυφο(ν)) ου.
ngjyrosjeje → punishte ~
ngrënjeje → sallë ~
nike f. = εσοχή θ.

njëlobëshe → dritare ~
njënefëshe me kupolë dhe me galeri perimetrike → kishë ~
njënefëshe me kupolë → kishë ~
njënefëshe me qemer → kishë ~
njënefëshe → kishë ~ ▸kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë - ~
njësi urbanistike kuadratike f. = τετράγωνο(ν) πολεοδομικό(ν) ου.
njëujëse → çati ~
nxehtë → dhomë e ~
nyja e Herkulit f. = **κόμβος Ηρακλέους** α.
nyja e Solomonit f. = **κόμβος Σολομώντος** α.
nyje f. = 1. **κομβίο(ν)** ου. 2. **κόμβος** α. → shtyllëza me ~
obelisk m. = **οβελίσκος** α.
oborr m. = 1. **αυλή** θ. 2. **περίβολος**$_1$ (ναού / μονής) α.
oborr i brendshëm (manastiri) m. = **αυλή περίστυλη**$_2$ (δυτικής μονής) θ.
oborr i përparshëm m. = **προαύλιο(ν)** ου.
oborr i rrethuar me galeri m. = **αυλή περίστυλη**$_1$ θ.
oborr peristil m. = 1. **αυλή περίστυλη**$_1$ θ. 2. **αυλή περίστυλη**$_2$ (δυτικής μονής) θ.
odeon m. = **ωδείο(ν)** ου.
oktagon m. = τύπος ναού: **οκτάγωνο(ν)** ου.
oktagonale → kishë me kupolë mbi bazë ~
oktagonale e përbërë → kishë me kupolë mbi bazë ~
oktagonale e thjeshtë → kishë me kupolë mbi bazë ~
okulus m. = **οπαίο(ν)** ου.
omfalion m. = **ομφάλιο(ν)** ου.
oniks m. = **όνυχας** α.
opus emplektum m. = τοιχοδομία: **έμπλεκτο(ν)** ου.
opus inçertum m. = τοιχοδομία: **αργολιθομή** θ.
opus isodomus m. = τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ισόδομο(ν)** ου.
opus italikum m. = τοιχοδομία: **λιθοδομή** θ.
opus kuadratum m. = τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν)** ου.
opus mikstum m. = **τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων** θ.
opus pavoneanum m. = **κόσμημα φολιδωτό(ν)** ου.
opus retikulatum m. = τοιχοδομία: **opus reticulatum** ου.
opus sektile m. = **συγκοπή** θ.
opus sektile me xhama m. = **υαλοθέτημα** ου.
opus signinum m.. = **οστρακοκονία** θ.
opus spikatum m. = τοιχοδομία: **opus spicatum** ου.
opus vermikulatum m. = κόσμημα: **opus vermiculatum** ου.
ordrer (arkitektonik) m. = **ρυθμός (αρχιτεκτονικός)** α.
orë diellore f. = **ρολόι ηλιακό** ου.
origjinë (e harkut) f. = **γένεση (θόλου / τόξου)** θ.
orkestër f. = **ορχήστρα (θεάτρου)** θ.
ornament m. = **κόσμημα** ου.
ornament i shkallëzuar m. = **κόσμημα βαθμιδωτό(ν)** ου.
ornament kufik i lulëzuar m. = **κόσμημα κουφικό(ν) διανθισμένο(ν)** ου.
ornament kufik m. = **κόσμημα κουφικό(ν)** ου.
ornament me motive vegjetale m. = **κόσμημα φυτικό(ν)** ου.
ornament në formë gërsheti m. = **κόσμημα πλοχμοειδές** ου.
ornament në formë kurriz peshku m. = **κόσμημα σταχυωτό(ν)** ου.
ornament në formë kurriz peshku m. = κόσμημα: **ιχθυάκανθα** θ.
ornament në formë çelësi m. = **κόσμημα κλειδόσχημο(ν)** ου.
ornament në formë luspash m. = **κόσμημα φολιδωτό(ν)** ου.
ornament në formë meandri m. = **κόσμημα μαιανδροειδές** ου.
ornament në formë rogozi m. = **κόσμημα ψαθωτό(ν)** ου.
ornament në formë rombi m. = **κόσμημα ρομβοειδές** ου.
ornament në formë rrjeti m. = **κόσμημα δικτυωτό(ν)** ου.
ornament në formë shahu m. = **κόσμημα αβακωτό(ν)** ου.
ornament në formë të shkronjës S m. = **κόσμημα σιγμοειδές** ου.
ornament në formë zemre m. = **κόσμημα καρδιόσχημο(ν)** ου.
ornament në formë zigzaku m. = **κόσμημα τεθλασμένης γραμμής** ου.
ornament pseudokufik m. = **κόσμημα ψευδοκουφικό(ν)** ου.
ornament qeramoplastik m. = **κόσμημα κεραμοπλαστικό(ν)** ου.
ortostat m. = **ορθοστάτης**$_2$ (τοίχου) α.
oxhak m. = **εστία**$_3$ θ.
pagëzimi → vaskë ~ ▸vend ~
pajantë f. = 1. **αντηρίδα πλάγια (επορορφίας)** θ. 2. **φουρούσι** ου.
palatine → kapelë ~
palmë f. = κόσμημα: **φοίνικας**$_2$ α. → gjethe ~ ▸gjysmë gjethe ~
pallat m. = 1. **μέγαρο(ν)** ου. 2. **παλάτι-ο(ν)** ου.
pallua m. = **παγόνι** ου.
pamje f. = 1. **άποψη** θ. 2. **όψη**$_1$ (κτηρίου) θ. 3. **πρόσοψη** θ. 4. σχέδιο(ν): **όψη**$_2$ θ.
pamje perspektive f. = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν)** ου.
papërfunduar → skuplturë e ~
papërpunuar → gur i ~
papunuar → gur i ~
parabemat f.sh. = **παραβήματα** ου. πλ.
parabolik → hark ~
paraklis m. = **παρεκκλήσι-ο(ν)** ου.
paraklis varrezë m. = **παρεκκλήσι-ο(ν) νεκρικό(ν)** ου.
paramur m. = **προτείχισμα** ου.
paraoborr m. = **προαύλιο(ν)** ου.
parapet m. = 1. **έπαλξη** θ. 2. **θωράκιο(ν)**$_1$ ου. 3. **πτερύγιο(ν) (κλίμακας άμβωνα)** ου. 4. **στηθαίο(ν)**$_1$ ου.
parapet i pusit m. = **στηθαίο(ν)**$_2$ (πηγαδιού) ου.
paraqitje rikonstruksioni f. = σχέδιο(ν): **αναπαράσταση** θ.
paraskenë f. = 1. **παρασκήνιο(ν)** ου. 2. **προσκήνιο(ν)** ου.
paret m. = **παρειά**$_2$ (τοίχου) θ.
pastoforium m. = **παστοφόριο(ν)** ου.
patkoi → apsidë në formë ~ ▸hark në formë ~ ▸qemer në formë ~
patriarkale → seli ~
pavion m. = **περίπτερο(ν)** ου.
pendativ m. = **λοφίο(ν)** ου.
pendativa → kupolë mbi ~
pendativa (vela sferike) → kupolë me ~
pentaomfalon m. = **πενταόμφαλο(ν)** ου.
perde f. = **βήλο(ν)** ου.
peristil m. = **περίστωο(ν)** ου. → oborr ~
perlash → varg ~
perspektive → pamje ~
perspektivë f. = 1. **προοπτική** θ. 2. **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν)** ου.
perspektivë ajrore f. = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με κεκλιμένο(ν) πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα κάτω** ου.
perspektivë inverse f. = **προοπτική ανάστροφη** θ.
perspektivë lineare f. = **προοπτική γεωμετρική** θ.
perspektivë me dy vatra f. = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με δύο σημεία φυγής** ου.
perspektivë me vatër nga sipër f. = **σχέδιο(ν)**

προοπτικό(ν) με κεκλιμένο(ν) πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα επάνω ου.
perspektivë qendrore (me nje vatër) f. = σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) μετωπικό(ν) με ένα σημείο(ν) φυγής ου.
pesëbrinjëshe → apsidë ~
pesëcepash → yll ~
pesëneféshe → bazilikë ~
pesërrathësh m. = πενταόμφαλο(ν) ου.
peshkopal → fron ~
peshkopale → kishë ~ ▸seli ~
peshkopatë f. = επισκοπείο(ν) ου.
petavra f. sh. = πέταυρο(ν) ου.
pëllumbash → kafaz ~
përbërë → kishë oktagonale e ~
përdhe → kat ~
përdhes m. = κατώγειο(ν) ου.
përdredhur → kolonë e ~
përforcues → hark ~
përkujtimor → varr ~
përkujtimore f. = μημόριο(ν) ου.
përkundërta → bazilikë me dy apsida të ~
përmasë f. = διάσταση θ.
përparshëm → oborr i ~
përzjerë (gurë e tulla) → muraturë e ~
piedestal m. = βάθρο(ν)$_2$ (κίονα) ου.
pikënisje f. = 1. αφετηρία$_1$ (σταδίου) θ. 2. αφετηρία$_2$ (ιπποδρόμου) θ.
pikturë f. = ζωγραφική θ.
pikturë murale f. = τοιχογραφία θ.
pikturë shkëmbore f. = βραχογραφία θ.
pikturuar → dekoracion i ~
pilastër m. = 1. παραστάδα$_1$ θ. 2. pilastër m. = πεσσός α.
pilastër → mur ~
pilastër drejtkëndësh m. = πεσσός ορθογώνιας διατομής α.
pilastër katror m. = πεσσός τετράγωνης διατομής α.
pilastër në formë kryqi m. = πεσσός σταυρόμορφος α.
pilastër në formë T m. = πεσσός ταυόμορφος α.
pilastër pa kapitel m. = παραστάδα θ.
pilastrash → rradhë ~
pilastri → kapitel ~
pilota m. sh. = πάσσαλος α.
piramidale → çati ~
piramide → kapitel në formë trung ~
pishe → boçe ~
pjekur → tullë e ~
pjerrësi (e çatisë) f. = πλευρά$_1$ (στέγης) θ.
pjerrët → çati e ~ ▸shirit i ~
pjesë e dalë f. = άπεργο(ν) ου.
pjesë e sipërme e amfiteatrit f. = επιθέατρο(ν) ου.
pjesë e sipërme e kapitelit f. = επίθημα (κιονοκράνου) ου.
pjesë e sipërme e ndërtesës f. = θριγκός α.
pjesë harkore (e hipodromit) f. = σφενδόνη$_1$ (ιπποδρόμου) θ.
pjesë këndore f. = διαμέρισμα γωνιακό(ν) (σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με τρούλο) ου.
plan (i çatisë) m. = πλευρά$_1$ (στέγης) θ.
plane → teknikë me dy ~
planimetri f. = σχέδιο(ν): κάτοψη θ.
planimetri qendrore → kishë me ~
planimetri rrethore → kishë me ~
platformë mbi të cilën ngrihen kolonat f. = στυλοβάτης α.
pleqsh → azil ~
plint m. = πλίνθος$_2$ (βάσης κίονα) θ.
plithar m. = πλίνθος ωμή θ.
plotë → altar i ~ ▸hark i ~ ▸reliev i ~ ▸skulpturë e ~
pluhur mermeri → llaç me ~
plumb m. = μολύβι ου.
pllakë f. = 1. θωράκιο(ν)$_1$ ου. 2. πλάκα$_1$ θ. 3. πλακίδιο(ν) ου.
pllakë e punuar me azhur f. = φράγμα διάτρητο ου.
pllakë e zbukuruar nga të dy anët f. = θωράκιο(ν) αμφίγλυφο(ν) ου.
pllakë veshjeje muri f. = ορθοστάτης$_2$ (τοίχου) α.
pllloça → dysheme me ~
pllloçë f. = πλάκα$_2$ (επίστρωσης) θ.
poçeri f. = κεραμ(ε)ική$_1$ θ.
podium m. = πόδιο(ν)$_1$ (ναού) ου.
podium (i amfiteatrit) m. = πόδιο(ν)$_2$ (αμφιθεάτρου) ου.
polilob → hark ~
polilobëshe → dritare ~
porfir (lloj guri) m. = πορφυρίτης (λίθος) α.
poroz → gur ~
port m. = λιμάνι ου.
portal m. = πυλώνας α.
portat e bukura (të ikonostasit) f. sh. = πύλη ωραία θ.
portë f. = 1. θύρα θ. 2. πύλη θ.
portë e madhe f. = πυλώνας α.
portë e vogël f. = πυλίδα θ.
portë ikonostasi f. = βημόθυρο(ν) ου.
portë mbretërore f. = πύλη βασίλειος θ.
portë me mbyllje vertikale f. = καταρρακτή (θύρα) θ.
portë triumfale f. = πύλη θριαμβευτική θ.
portës → kornizë e ~
portierit → dhomë e ~
portik m. = 1. πρόπυλο(ν) ου. 2. προστώο(ν) ου. 3. στοά θ.
prag m. = κατώφλι(ον)$_1$ ου.
pragut (të dritares) → lartësi e ~
prera → çati dyujse me kallkane të ~
prerje f. = σχέδιο(ν): τομή θ.
prerje gjatësore f. = σχέδιο(ν): τομή κατά μήκος θ.
prerje tërthore f. = σχέδιο(ν): τομή κατά πλάτος θ.
prerjeje e gemereve → vijë ~
presbiterium m. = πρεσβυτέριο(ν) ου. → ιερό(ν) ου.
presë vere f. = ληνός$_1$ α./θ.
pretorit → seli e ~
pritë f. = υδατοφράκτης α.
prizmatike → teknikë me gdhendje ~
profil (kapiteli) m. = κυμάτιο(ν) ου.
projeksion m. = προβολή θ.
projeksion aksonometrik ballor m. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική (ισομετρική) μετωπική θ.
projeksion aksonometrik dimetrik m. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική διμετρική θ.
projeksion aksonometrik izometrik m. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική ισομετρική θ.
projeksion aksonometrik m. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική θ.
projeksion aksonometrik trimetrik m. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική τριμετρική θ.
projeksion aksonometrik ushtarak m. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική (ισομετρική) οριζόντια ου.
proporcion m. = αναλογία θ.
prosqinitar m. = προσκυνητάρι(ον) ου.
protesis dhe diakonikon m.sh. = τυπικαριό ου.
protesis m. = πρόθεση θ.

pseudofronton m. = **ψευδοαέτωμα** ου.
pseudoisodomum f. = τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ψευδοϊσόδομο(ν)** ου.
pseudokluasonazh → muraturë ~
pseudokufik → ornament ~
punishte f. = **εργαστήριο(ν)** ου.
punishte bakri f. = **χαλκείο(ν)** ου.
punishte ngjyrosjeje f. = **βαφείο(ν)** ου.
punishte qelqi f. = **υαλουργείο(ν)** ου.
punishte qeramike f. = **κεραμείο(ν)**$_1$ ου.
punishte qirijsh f. = **κηροπλαστείο(ν)** ου.
punishte regjieje (lëkures) f. = **βυρσοδεψείο(ν)** ου
punishte tekstili f. = **υφαντήριο(ν)** ου.
punishte tjegullash f. = **κεραμείο(ν)**$_2$ ου.
punishte tullash f. = **πλινθοποιείο(ν)** ου.
punuar me azhur → pllakë e ~
pupitër m. = **αναλόγιο(ν)** ου.
pus m. = **πηγάδι** ου.
pus drite (e bazilikës) m. = **φωταγωγός**$_1$ (βασιλικής) α.
pus drite (e katakombës) m. = **φωταγωγός**$_2$ (κατακόμβης) α.
pus me çikrik m. = **μαγγανοπήγαδο** ου.
pusi → grykë ~
pusit → parapet i ~
pykë f. = **σφηνόλιθος** α.
qeli f. = **κελ(λ)ί(ον)** ου.
qeli eremiti f. = **ασκητήριο(ν)** ου.
qelqi → punishte ~
qemer m. = 1. **θόλος** α. 2. **καμάρα**$_1$ θ. → kishë me ~ ▸kishë njënefshe me ~ ▸varr me ~
qemer (i urës) m. = **καμάρα**$_2$ (γέφυρας) θ.
qemer elikoidal m. = **θόλος ημικυλινδρικός σπειροειδής** α.
qemer gjatësor m. = **καμάρα κατά μήκος** θ.
qemer gjysmëcilindrik m. = **καμάρα ημικυλινδρική** θ.
qemer i dyfishtë m. = **διπλοθόλιο(ν)** ου.
qemer i kryqëzuar m. = θόλος: **σταυροθόλιο(ν)** ου.
qemer i kryqëzuar me nevratura m. = θόλος: **σταυροθόλιο(ν) με νευρώσεις** ου.
qemer i lartë m. = **καμάρα υπερυψωμένη** θ.
qemer i mprehtë m. = **καμάρα οξυκόρυφη** θ.
qemer i ulët m. = **καμάρα χαμηλωμένη** θ.
qemer manastirial m. = **θόλος μοναστηριακός** α.
qemer më i madh se gjysmërrethi m. = **καμάρα υπερυψωμένη** θ.
qemer më i vogël se gjysmërrethi m. = **καμάρα χαμηλωμένη** θ.
qemer me prerje çerekrrethore m. = **καμάρα τεταρτοκυλινδρική** θ.
qemer moldavie m. = **θόλος Μολδαβίας** α.
qemer në formë patkoi m. = **καμάρα πεταλόμορφη** θ.
qemer në formë skafi m. = **θόλος σκαφοειδής** α.
qemer në formë trung skafi m. = **θόλος σκαφοειδής κόλουρος** α.
qemer në formë unaze m. = **θόλος ημικυλινδρικός δακτυλιοειδής** α.
qemer tërthor m. = **καμάρα εγκάρσια** θ.
qemer unazor m. = **θόλος ημικυλινδρικός δακτυλιοειδής** α.
qemere → bazilikë me ~
qemereve → vijë prerjeje e ~
qemeri → gur ~
qemerit të kryqëzuar → segment i ~
qemer-kalotë sferike m. = **τρουλ(λ)οκαμάρα** θ.
qendra → hark me tri ~
qendror → bulevard ~ ▸nef ~
qendrore (me nje vatër) → perspektivë ~
qenotaf m. = **κενοτάφιο(ν)** ου.
qepe → çati në formë ~
qepeng m. = **καταπακτή** θ.
qeramike → llaç ~ ▸punishte ~
qeramikë f. = 1. **κεραμ(ε)ική**$_1$ θ. 2. **κεραμ(ε)ική**$_2$ (ως τέχνη) θ. → dekoracion me ~
qeramoplastik → dekoracion ~ ▸ornament ~
qerpiç m. = 1. **αχυρολάσπη** θ. 2. **πλίνθος ωμή** θ.
qëndrueshmërie → brinjë ~
qilar vere m. = **βαγεναρείο(ν)** ου.
qilar (ushqimesh) m. = 1. **δοχείο(ν)** ου. 2. **οψοφυλάκιο(ν)** ου.
qimiter m. = **κοιμητήριο(ν)** ου.
qiriakon m. = **κυριακό(ν)** ου.
qirijsh → punishte ~
qoshk m. = **προεξοχή (κλειστή)** θ.
qyp m. = **υπολήνιο(ν)** ου.
qypi → varr në formë ~
qytet m. = **πόλη** θ.
qytet i vogël m. = **κωμόπολη** θ.
radhë f. = **σειρά** θ.
radhë pilastrash f. = **πεσσοστοιχία** θ.
radhë të barabarta → muraturë me ~
radhë të fshehura tulle → muraturë me ~
radhë tullash → muraturë me gurë dhe me ~
rajon urban m. = **ρεγεώνα** θ.
rampë f. = **αναβάθρα** θ.
rampë (shkalle) f. = **βραχίονας**$_1$ (κλίμακας) α.
ranor → gur ~
raport m. = **αναλογία** θ.
refektorium m. = **τράπεζα (μονής)** θ.
regjieje (lëkurësh) → punishte ~
reliev m. = **ανάγλυφο(ν)** ου.
reliev i lartë m. = **ανάγλυφο(ν) έξεργο(ν)** ου.
reliev i plotë m. = **ανάγλυφο(ν) έξεργο(ν)** ου.
reliev i rrafshët m. = **ανάγλυφο(ν) πρόστυπο(ν)** ου.
reliev i ulët m. = **ανάγλυφο(ν) πρόστυπο(ν)** ου.
relikat → hapësirë nën altar për ~
relikesh → vendruajtje ~
restaurim m. = **αναστήλωση** θ.
reze (dere) f. = 1. **μάνδαλο(ν)** ου. 2. **σύρτης** α.
rezervuar m. = **κι(ν)στέρνα** θ.
rezultante f. = **ώθηση πλάγια** θ.
rikonstruksion m. = σχέδιο(ν): **αναπαράσταση** θ.
rikonstruksioni → paraqitje ~
rogozi → ornament në formë ~
romb m. = **ρόμβος** α.
romak → beton
rombi → ornament në formë ~
rotondë f. = **τύπος ναού: ροτόντα** θ.
rozetë f. = **κόσμημα: ρόδακας** α.
rozetë në formë turbine f. = **κόσμημα: πυροστρόβιλος** α.
rus → kryq ~
rrafshët me shpatulla → hark i ~
rrafshët → çati e ~ ▸hark i ~ ▸reliev i ~
rrathë të ndërprera m. pl. = **κόσμημα: κύκλοι διατεμνόμενοι** α. πλ.
rrathë të ndërthurura m. sh. = **κόσμημα: κύκλοι συμπλεκόμενοι** α. πλ.
rrathë → zinxhir me ~
rregull (arkitektonik) m. = **ρυθμός (αρχιτεκτονικός)** α.

rregullt → muraturë me billoqe të ~
rreth i bazës së kupolës m. = στεφάνη (τρούλ(λ)ου) θ.
rrethi → apsidë më e madhe se gjysmë ~ ▸apsidë më e vogël se gjysmë ~
rrethim i presbiterit m. = φράγμα πρεσβυτερίου ου.
rrethor → korridor ~
rrethor i apsidës → kalim ~
rrethore → dritare ~
rrethuar me galeri → oborr i ~
rrethuar me kolona → hapësirë e ~
rrethues → mur i brendshëm~ ▸mur i jashtëm ~
rrip m. = κυμάτιο(ν): ταινία$_2$ (επίπεδη, στενή) θ.
rrjet m. = δίκτυο(ν) συντεταγμένων ου.
rrjet urbanistik m. = ιστός πολεοδομικός α.
rrjeti → muraturë në formë ~ ▸ornament në formë ~
rrotë f. = τροχός α.
rrotull f. = σφόνδυλος (κίονα) α.
rrugë f. = οδός θ.
rrugë me galeri f. = έμβολος$_1$ α.
rrugë me kolonadë f. = έμβολος$_1$ α.
rrugë romake me drejtim L-P f. = οδός ρωμαϊκή από Α. προς Δ. θ.
rrugë romake me drejtim V-J f. = οδός ρωμαϊκή από Β. πρός Ν. θ.
rrugicë f. = δρομίσκος α.
rrushi → gjethe ~
sallë f. = αίθουσα θ.
sallë ngrënjeje f. = 1. τράπεζα (μονής) θ. 2. τρικλίνιο(ν) ου.
sallë pritjeje (manastiri) f.. = αρχονταρείο(ν) (μονής) ου.
sallë senati m. = σύγκλητος θ.
sallë shveshjeje f. = αποδυτήριο(ν) ου.
sarkofag m. = τάφος: σαρκοφάγος θ.
sarkofagu → altar në formë ~
segment → hark ~
segment i qemerit të kryqëzuar m. = τομέας σταυροθολίου α.
segment shkallareje m. = κερκίδα θ.
sekreton m. = σέκρετο(ν) ου.
seli e pretorit f. = πραιτώριο(ν) ου.
seli patriarkale f. = πατριαρχείο(ν) ου.
seli peshkopale f. = επισκοπείο(ν) ου.
senati → sallë ~
senobit m. = κοινόβιο(ν) ου.
serpentinë gur f. = οφίτης α.
sfendon m. = σφενδόνη$_1$ (ιπποδρόμου) θ.
sferë → kryq mbi ~
sferik → trekëndësh ~
sferike → qemer-kalotë ~
sfinks m. = σφίγγα θ.
sfond m. = βάθος$_2$ ου.
sigme → tryezë në formë ~
sima f. = σίμα θ.
simandër m. = σήμαντρο(ν) ου.
simourg m. = δράκος φτερωτός με ουρά παγονιού α.
sinagodë f. = συναγωγή θ.
sinthron m. = σύνθρονο(ν) ου.
sipërdritë f. = θυρίδα φωτιστική θ.
sipërfaqe f. = επιφάνεια θ.
sipërfaqe e brendshme e harkut f. = εσω(ρ)ράχιο(ν) (θόλου / τόξου) ου.
sipërm → kat i
sirenë f. = σειρήνα θ.
skafi → qemer në formë ~ ▸qemer në formë trung ~
skajit të çatisë → trau i ~
skelë f. = 1. αποβάθρα θ. 2. ικρίωμα ου 3. προκυμαία θ.
skenë f. = σκηνή θ.
skenës → ball i ~
skicë f. = σχέδιο(ν): σκαρίφημα ου.
skit m. = σκήτη θ.
skriptorium m. = εργαστήριο(ν) βιβλιογραφικό(ν) ου.
skuadruar → gur i ~
skulpturë f. = γλυπτική θ.
skulpturë e papërfunduar f. = γλυπτό(ν) ημίεργο(ν) ου.
skulpturë e plotë f. = γλυπτό(ν) ολόγλυφο(ν) ου.
sofitë f. = οροφή$_2$ (επιστυλίου / υπερθύρου) θ.
solea f. = σολέα θ.
sondazh m. = τομή δοκιμαστική θ.
spina f. = σπίνα θ.
spintë f. = ώθηση θ.
spiral (kapiteli) m. = έλικα (κιονοκράνου) θ.
spirale m. sh. = κόσμημα: σπειρομαίανδρος α.
spirale → shkallë ~ ▸kolonë me nervatura ~
spital m. = νοσοκομείο(ν) ου.
spital lebrozësh m. = λεπροκομείο(ν) ου.
spolia m. pl. = σπόλια ου. πλ.
sportel m. = 1. θυρίδα$_1$ θ. 2. θυρίδα$_2$ (αγίας τράπεζας σαρκοφαγοειδούς) θ.
sqevofillakion m. = σκευοφυλάκιο(ν) ου.
stadium m. = στάδιο(ν) ου.
stallë f. = βουστάσιο(ν) ου.
stallë (kuajsh) f. = βορδωναρείο(ν) ου.
stampë f. = σφραγίδα πλίνθων θ.
start m. = 1. αφετηρία$_1$ (σταδίου) θ. 2. αφετηρία$_2$ (ιπποδρόμου) θ.
statujë (burri) f. = ανδριάντας α.
statujë f. = άγαλμα ου.
steatite f. = στεατίτης α.
stelë f. = στήλη θ.
stelë varri f. = στήλη επιτύμβια θ.
stemë f. = 1. θυρεός α. 2. οικόσημο(ν) ου.
stibadium m. = στιβάδιο(ν) ου.
stilobat m. = στυλοβάτης α.
stratifikim m. = στρωματογραφία θ.
strehë f. = προστέγασμα ου.
strotir m. = στρωτήρας α.
strumbull (dere) m. = 1. στροφέας$_1$ (θύρας) α. 2. στροφέας$_2$ (μεταλλικός θύρας) α.
strumbull m. = όλμος (θύρας) α.
stuk m. = 1. γυψοκονίαμα ου. 2. μαρμαροκονίαμα ου.
stukreliev → dekoracion në ~
substrukturë f. = υποδομή (κτίσματος) θ.
suva f. = κονίαμα$_1$ (ως επίχρισμα) ου.
sy m. = κόσμημα: οφθαλμός α.
syth m. = κομβίο(ν) ου.
shahu → ornament në formë ~
sharre → kornizë në formë dhëmbësh ~
shatërvan në bronx m. = στροβίλιο(ν) ου.
shënjë (e muratorit) f. = σύμβολο(ν) (κτίστου / λιθοξόου) ου.
Shenjtë → Varri i ~
shermasheku → gjethe ~
shesh m. = πλατεία θ.
sheshpushim (i shkallës) m. = πλατύσκαλο ου.
shigjetë (e harkut) f. = βέλος (τόξου) ου.
shirit m. = 1. κυμάτιο(ν): ταινία$_2$ (επίπεδη, στενή) θ. 2.

ζεύξη θ.
shirit i pjerrët m. = κυμάτιο(ν): **ταινία λοξότμητη** θ.
shishe në formë luleje f. = κόσμημα: **φιαλοστόμιο(ν)** ου.
shist (lloj guri) m. = **σχιστόλιθος** α.
shkalla e kreut f. = **κεφαλόσκαλο** ου.
shkallare (e amfiteatrit) f. = **κοίλο(ν)** ου.
shkallare (hipodromi) f. = **κάθισμα$_1$** (**ιπποδρόμου**) ου.
shkallare (e teatrit / e amfiteatrit) f. = **εδώλιο(ν)$_2$** (**θεάτρου / αμφιθεάτρου**) ου.
shkallareje → segment ~
shkallë f. = 1. **βαθμίδα** θ. 2. **κλίμακα$_1$** θ. → këmbë ~
shkallë (e vizatimit) f. = **κλίμακα$_2$** (**σχεδίου**) θ.
shkallë spirale f. = **κλίμακα ειλητματική** θ.
shkallës → ball i ~
shkallëzuar → apsidë e ~ ▸ornament i ~
shkarkimi → tubacion ~
shkarkues → hark ~ ▸mur ~
shkelës (shkalle) m. = **πάτημα (βαθμίδας)** ου.
shkëmbor → varr ~
shkëmbore → kishë ~ ▸pikturë ~
shkronjës S → ornament në formë të ~
shkumës m. = **κιμωλία (γη)** θ.
shpatull (dere) f. = **σταθμός (θύρας)** α.
shpatull (e derës) m. = **παρειά$_1$ (θύρας)** θ.
shpatulla → hark i rrafshët me ~
shpellore → kishë ~
shpinë f. = **ερεισίνωτο(ν)** ου.
shportë f. = **κάλαθος (κορινθιακού κιονοκράνου)** α. → kapitel në formë ~
shqiponjë dykrenare f. = **αετός δικέφαλος** α.
shtazore → kapitel me motive ~
shteg m. = 1. **μονοπάτι** ου. 2. **περίδρομος$_1$ (τείχους)** α.
shtëpi f. = **οικία** θ.
shtëpi kishtare f. = **οίκος εκκλησίας** α.
shtresë f. = 1. **δόμος** α. 2. **στρώμα** ου.
shtresëzim m. = **στρωματογραφία** θ.
shtruar → dysheme e ~
shtyllë f. = 1. **κίονας** α. 2. **πεσσός** α.
shtyllëz f. = **κιονίσκος** α.
shtyllëz dritareje f. = **αμφικιονίσκος** α.
shtyllëza të lidhura me nyje f. sh. = **κιονίσκοι δίδυμοι ταινιόδετοι** α. πλ.
shtytje horizontale f. = **ώθηση** θ.
shul m. = **ρομανίσιο(ν)** ου.
shumëkëndëshe → apsidë ~
shveshjeje → sallë ~
T → kryq në formë ~ ▸pilastër në formë ~
tabelë me doreza f. = **δέλτος με λαβές** θ.
tabula ansata f. = **δέλτος με λαβές** θ.
tambur (i kupolës) m. = **τύμπανο(ν)$_4$ (τρούλ(λ)ου)** ου.
tarracë f. = 1. **άνδηρο(ν)** ου. 2. **δώμα** ου. 3. **ηλιακός** α.
tavan m. = 1. **οροφή$_1$** θ. 2. **οροφή (επιστυλίου / υπερθύρου)** θ.
tavan dekorativ m. = **ουρανία** θ.
teatër m. = **θέατρο(ν)** ου.
teknikë f. = **τεχνική** θ.
teknikë me azhur = **τεχνική διάτρητη** θ.
teknikë me dantelë f. = **τεχνική διάτρητη** θ.
teknikë me dy plane f. = **τεχνική διπλεπίπεδη** θ.
teknikë me gdhendje prizmatike f. = **τεχνική της πρισματικής (κοίλης) γλυφής** θ.
teknikë me gdhendje të cekët f. = **τεχνική επιπεδόγλυφη** θ.
teknikë me inçizim f. = 1. **τεχνική εγχάρακτη** θ. 2. **χάραγμα** ου.
teknikë me inkrustim f. = **τεχνική ένθετη** θ.
teknikë me inkrustim në dru f. = **τεχνική ένθετη σε ξύλο** θ.
tekstili → punishte ~
templon m. = **τέμπλο(ν)** ου.
teodosian kompozit → kapitel ~
tepidarium m. = **χλιαροψύχριο(ν)** ου.
terma f. pl. = **θέρμες** θ. πλ.
teselë f. = **ψηφίδα** θ.
tetëkëndësh m. = **τύπος ναού: οκτάγωνο(ν)** ου.
tetrapil m. = **τετράπυλο(ν)** ου.
tetraportik m. = **τετράστωο(ν)** ου.
tërthor → hark ~ ▸nef ~ ▸prerje tërthore ~ ▸qemer ~ ▸tullë e vendosur ~
tërthore → prerje ~ ▸
timpan (i frontonit) m. = **τύμπανο(ν)$_1$ (αετώματος)** ου.
timpan (i harkut) m. = **τύμπανο(ν)$_3$ (τόξου)** ου.
timpan trekëndësh i harkut m. = **επιφάνεια τριγωνική μετώπου τόξου** θ.
tip athonik trikonkësh → kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë – ~
tip kishe m. = **τύπος ναού** α.
tipikario m. = **τυπικαριό** ου.
tipit miks → kishë e ~
tipit të Mistrës → kishë e ~
tirant m. = 1. **ελκυστήρας$_1$** α. 2. **ελκυστήρας$_2$ (επορoφίας)** α.
tirant i kreut m. = **ελκυστήρας ανυψωμένος (επορoφίας)** α.
tirant urë m. = **ελκυστήρας ανυψωμένος** α.
tjegull f. = 1. **κεραμίδι** ου. 2. **πλακίδιο(ν)** ου.
tjegull e glazuruar f. = **πλακίδιο(ν) εφυαλωμένο(ν)** ου.
tjegull kreu f. = **ακροκέραμος** θ.
tjegull ulluk f. = **στρωτήρας** α.
tjegulla → varr me ~
tjegullash → pnnishte ~
tokëz f. = **κομβίον**
torus m. = **σπείρα$_1$** θ.
tra m. = **δοκός** α./θ.
tra druri m. = **διάξυλο(ν)** ου.
tra i kulmit të çatisë m. = **κορυφοτεγίδα** θ.
tra i skajit të çatisë m. = **ακροτεγίδα** θ.
transena f. = **φράγμα διάτρητο** ου.
transept m. = **κλίτος εγκάρσιο(ν)** ου.
transept → bazilikë me ~
tranzitor me tetë mbështetëse → kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë – variant ~
tranzitor → kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë – variant ~
trapani → vrimë ~
trapeza (e manastirit) f. = **τράπεζα (μονής)** θ.
trashësi f. = **πάχος** ου.
trau → fole ~
trekëndësh sferik m. = **λοφίο(ν)** ου.
trelobësh → dritare ~ ▸hark ~ ▸hark i mprehtë ~
trenefëshe → bazilikë ~
tretrupësh → lokulus ~
treujëse → çati ~
tribrinjëshe → apsidë ~
tribunë f. = 1. **βήμα$_1$** ου. 2. **εξέδρα$_1$** θ. 3. **εξέδρα$_1$** θ. 4. **υπερώο(ν)** ου.
tribunë (e amvonit) f. = **εξώστης$_2$ (άμβωνα)** α.
trifil m. = **άνοιγμα τρίφυλλο(ν)** ου. → hark ~

trifili → kryq në formë ~
triklin m. = τρικλίνιο(ν) ου.
trikonkëshe → kishë ~
trimetrik → projeksion aksonometrik ~
trimetrike → aksonometri ~
triumfal → hark ~
triumfî → hark ~
trivil m. = τρίβηλο(ν) ου.
trohil (pjesë e bazës së kolonës) m. = σκοτία θ.
trokitëse f. = ρόπτρο(ν) ου.
trompa këndore → kupolë mbi ~
trompë këndore f. = ημιχώνιο(ν) ου.
trung piramide → kapitel në formë ~
trung skafi → qemer në formë ~
trup (i bazës) m. = κορμός$_1$ (βάθρου) α.
trup (i kolonës) m. = κορμός$_2$ (κίονα) α.
trupëzuar → kolonë e ~
truproje f. = φυλάκιο(ν) ου.
tryeza e altarit f. = τράπεζα αγία θ.
tryezë e blatimeve f. = τράπεζα προσφορών θ.
tryezë e dhurimeve f. = τράπεζα προσφορών θ.
tryezë në formë sigme f. = τράπεζα σιγμοειδής θ.
tub m. = σωλήνα θ.
tubacion m. = αγωγός α.
tubacion ajrimi m. = αεραγωγός α.
tubacion furnizimi me ujë m. = αγωγός ύδατος α.
tubacion shkarkimi m. = αγωγός αποχετευτικός α.
tulla → muraturë me ~
tullash → punishte ~
tullë f. = πλίνθος$_1$ θ.
tullë e pjekur f. = πλίνθος οπτή θ.
tullë e vendosur tërthorazi f. = πλίνθος τεθειμένη φορμηδόν θ.
tullë e vendosur gjatazi f. = πλίνθος δρομική θ.
tunxh m. = ορείχαλκος α.
turbine → rozetë në formë ~
tymi → kanal ~
tymtar m. = καπνοδόχος θ.
thatë (pa llaç) → muraturë e ~
thellë → apsidë e ~
thellësi f. = βάθος$_1$ ου.
thembër (e harkut / e qemerit) f. = γένεση (θόλου / τόξου) θ.
thembrës (së harkut / të qemerit) → gur i ~
themel m. = θεμέλιο(ν) ου.
themelim m. = θεμελίωση θ.
therrtore f. = σφαγείο(ν) ου.
thesar m. = θησαυροφυλάκιο(ν) ου.
thithë f. = εντορμία θ.
thjeshtë (me katër kolona) → kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë- variant i ~
thjeshtë (me katër mbështetëse) → kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë- variant i ~
thjeshtë → kishë oktagonale e ~
thyer → gur i ~ ▸kryq i ~
udhëkryq m. = σταυροδρόμι ου.
ujë → mulli me ~ ▸tubacion furnizimi me ~
ulët → hark i ~ ▸kupolë e ~ ▸qemer i ~ ▸reliev i ~
ulluk m. = 1. αυλάκωση θ. 2. σίμα θ. 3. υδρορρόη θ. → tjegull ~
ulluk për derdhje plumbi m. = αύλακα μολυβδοχόησης θ.
unaza të bazës së kolonës f. sh. = σπείρα$_1$ θ.
unaza të kapitelit f. sh. = σπείρα$_2$ (κιονοκράνου) θ.
unaze → qemer në formë ~
unazor → qemer ~
universitet m. = πανεπιστήμιο(ν) ου.
urania f. = ουρανία θ.
urban → rajon ~
urbanistik → rrjet ~
urbanistike kuadratike → njësi ~
urbanistikë f. = πολεοδομία θ.
urë f. = γέφυρα θ. → tirant ~
urë e lëvizëshme f. = 1. γέφυρα κινητή θ. 2. γέφυρα περιαιρετή θ.
urë kanal m. = υδραγωγείο(ν) ου.
urë kështjelle f. = γέφυρα περιαιρετή θ.
ushtarak → projeksion aksonometrik ~
ushtarake → aksonometri ~
vaji → mulli ~
valëzuar → kapitel i ~ ▸kupolë e ~
varg dritaresh m. = παράθυρα ου. πλ.
varg perlash m. = κόσμημα: αστράγαλος$_1$ α.
variant gjysmë i përbërë me katër kolona → kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë – ~ .
variant i përbërë me katër kolona → kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë – ~
variant i thjeshtë (me katër kolona) → kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë – ~
variant i thjeshtë (me katër mbështetëse) → kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë – ~
variant konstandinopolit → kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë – ~
variant me dy kolona → kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë – ~
variant me dy mbështetëse → kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë – ~
variant tranzitor me tetë mbështetëse → kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë – ~
variant tranzitor → kishë në formë kryqi të brendashkruar me kupolë – ~
varr m. = τάφος α.
varr i nëndheshëm m. = τάφος: υπόγειο(ν) ου.
varr i zbrazët m. = κενοτάφιο(ν) ου.
varr me qemer m. = τάφος καμαροσκέπαστος α.
varr me tjegulla m. = τάφος καλυβίτης α.
varr në formë furre m. = τάφος κλιβανοειδής α.
varr në formë kanali m. = τάφος λακκοειδής α.
varr në formë kase m. = 1. τάφος κιβωτιόσχημος α. 2. τάφος: θήκη θ.
varr në formë qypi m. = τάφος: εγχυτρισμός α.
varr përkujtimor m. = τάφος μνημειακός α.
varr shkëmbor m. = τάφος λαξευμένος α.
varrezë f. = 1. κοιμητήριο(ν) ου. 2. νεκρόπολη θ. → kishë ~ ▸paraklis ~
Varri i Shenjtë m. = Τάφος Πανάγιος α.
varri → gur ~ ▸stelë ~
vaskë pagëzimi f. = κολυμβήθρα θ.
vatër f. = εστία$_1$ θ.
vatër (e ipokaustit) f. = υποκαύστρα θ.
vatre → element veshjeje ~
vazo akustike f. = αγγείο(ν) ηχητικό(ν) ου.
vegjetale → ornament me motive ~
velum m. = βήλο(ν) ου.
vena f. sh. = φλέβες (μαρμάρου) θ. πλ.

vend lutjesh m. = προσευκτήριο(ν) ου.
vend pagëzimi m. = βαπτιστήριο(ν) ου.
vendbanim m. = οικισμός α.
vendgrumbullim kockash m. = οστεοφυλάκιο(ν) ου.
vendmbëritje m. = νύσσα θ.
vendruajtje relikesh m. = σκευοφυλάκιο(ν) ου.
vendstrehim anijesh m. = αρσανάς α.
vendstrehim eremitësh m. = ασκητήριο(ν) ου.
verandë f. = ηλιακός α.
verbër → hark i ~ ▸harkadë e ~
vere → presë ~
vertikale → fugë
veshje (muri) f. = επένδυση θ.
veshje me mermer f. = ορθομαρμάρωση θ.
vestibul m. = προθάλαμος α.
vezore dhe heshta f. sh. = κόσμημα: **ωά και λόγχες** ου. πλ. / θ. πλ.
vilë f. = **έπαυλη** θ.
vitrazh m. = **υαλογράφημα** ου.
vizatim m. = **σχέδιο(ν)** ου.
vogël → kupolë e ~ ▸portë e ~ ▸qytet i ~
vogël se gjysmërrethi → qemer më i ~
volutë (kapiteli) f. = **έλικα (κιονοκράνου)** θ.
vrimat e skelës f. sh. = **οπή σκαλωσιάς** θ.
vrimë ajrimi f. = **οπή εξαερισμού** θ.
vrimë trapani f. = **οπή τρυπάνου** θ.
vrojtimi → kullë ~
vulë (në tullë) f. = **σφραγίδα πλίνθων** θ.
xokël m. = **βάθρο(ν)**$_1$ ου.
xokol m. = **τοιχοβάτης** α.
xhami → brumë ~ ▸kanat ~
xhinet m. = **σύνδεσμος** α.
yll me gjashtë cepa m. = **εξάγραμμα** ου.
yll pesëcepash m. = **πεντάλφα** ου.
ylli i Davidit m. = 1. **άστρο(ν) του Δαυίδ** ου. → **εξάγραμμα** ου.
zbrazët → varr i ~
zbukurim m. = 1. **διάκοσμος** α. 2. **κόσμημα** ου.
zbukurim me copa mermeri m. = **μαρμαροθέτημα** ου.
zbukurim me gërvishtje m. = **ξυστά** ου. πλ.
zbukurim me rrathë bashkëqendrorë m. = **όνυχας** α.
zbuluar → bazilikë e ~
zdrukthtari f. = **ξυλουργείο(ν)** ου.
zemër (e kanatit të portës) f. = **τύμπανο(ν)**$_2$ **(θυροφύλλου)** ου.
zemre → ornament në formë ~
zëmbak m. = κόσμημα: **κρινάνθεμο(ν)** ου.
zgrafito m. = **ξυστά** ου. πλ.
zgjerim (i trungut të kolonës) m. = **αποφυγή** θ.
zgjerim i bazës së kolonës m. = **απόθεση** θ.
zgjerim i kapitelit m. = **εχίνος** α.
zgjerim i kreut të kolonës m. = **απόφυση** θ.
zigzake → kapitel impost me ~
zigzaku → ornament në formë ~
zinxhir m. = **ελκυστήρας**$_2$ **(εποροφίας)** α.
zinxhir me rrathë m. = κόσμημα: **τροχοί σηρικοί** α. πλ.
zhavorr → dysheme me ~

FRENCH – GREEK

abaque m. = άβακας α. → bouton d' ~
abattoir m. = σφαγείο(ν) ου.
abbaye f. = αβ(β)αείο(ν) ου.
ablutions → bassin d' ~
abondance → corne d' ~
abside f. = αψίδα$_1$ θ.
abside à cinq pans f. = αψίδα πεντάπλευρη θ.
abside à contreforts f. = αψίδα με αντηρίδες θ.
abside à épaulements f. = αψίδα με αντηρίδες θ.
abside à ressaut(s) f. = αψίδα βαθμιδωτή θ.
abside à trois pans f. = αψίδα τρίπλευρη θ.
abside en arc outrepassé f. = αψίδα πεταλόμορφη θ.
abside en arc surbaissé f. = αψίδα μικρότερη από ημικύκλιο θ.
abside en arc surhaussé f. = αψίδα μεγαλύτερη από ημικύκλιο θ.
abside en plein cintre f. = αψίδα ημικυλινδρική θ.
abside inscrite f. = αψίδα εγγεγραμμένη θ.
abside polygonale f. = αψίδα πολύπλευρη θ.
abside rectangulaire f. = αψίδα ορθογώνια θ.
abside semicirculaire f. = αψίδα ημικυλινδρική θ.
abside semi-hexagonale f. = αψίδα τρίπλευρη θ.
absides jumelées → église à ~
absides jumelles → église à ~
absidiole f.= κογχάριο(ν) ου.
acanthe f. = κόσμημα: άκανθα θ.
acanthe "papillon" → chapiteau avec ~
accolade → arc en ~
accolées → églises ~
accueil (de monastère) → salle d' ~
acoustique → vase ~
acropole f. = ακρόπολη$_1$ θ.
acrotère m. = ακρωτήριο(ν) ου.
adduction → conduite d' ~
adossée → colonne ~
aération → conduit d' ~ ▸pipe d' ~ ▸puits d' ~ ▸trou d' ~
aérienne → perspective ~
agate f. = αχάτης α.
agglomération f. = οικισμός α.
aigle bicéphale f. = αετός δικέφαλος α.
aile f. = πτέρυγα θ.
aire f. = αλώνι ου.
aire en terre battue f. = δάπεδο(ν) από χώμα πατημένο(ν) ου.
ajourée → technique ~
albâtre m. = αλάβαστρος α.
ambon m. = άμβωνας α.
ambon en éventail m.= άμβωνας ριπιδιόσχημος α.
amincissement m. = μείωση (κίονα) θ.
amphithéâtre m. = αμφιθέατρο(ν) ου.
ancrage m. = αγκυροβόλι(ον) ου.
andésite f. = ανδεσίτης α.
angle m. = γωνία θ. → compartiment d' ~ ▸pièce d' ~ ▸trompe d' ~
annexe f. = πρόσκτισμα ου.
annulaire → voûte ~
anse de panier → arc en ~
ansée → croix ~
antéfixe f. = ακροκέραμος θ.
apoditerium m. = αποδυτήριο(ν) ου.
apodyterium m. = αποδυτήριο(ν) ου.
apophyge f. = αποφυγή θ.
apophygè f. = αποφυγή θ.
apophyge inférieure f. = απόθεση θ.
apophyge supérieure f. = απόφυση θ.
apophyse f. = αποφυγή θ.
apothesis f. = απόθεση θ.
appareil (de mur) m. = τοιχοδομία θ.
appareil à assise(s) de brique masquée m. = τοιχοδομία: τεχνική της κρυμμένης πλίνθου θ.
appareil à croix m. = τοιχοδομία με σταυρούς θ.
appareil de briques cuites m. = τοιχοδομία: πλινθοδομή θ.
appareil de moellons m. = τοιχοδομία: λιθοδομή θ.
appareil en (feuille de) fougère m. = τοιχοδομία: opus spicatum ου.
appareil en arête de poisson m. = τοιχοδομία: opus spicatum ου.
appareil en épi m. = τοιχοδομία: opus spicatum ου.
appareil incertain m. = τοιχοδομία: αργολιθομή θ.
appareil mégalithique m. = τοιχοδομία μεγαλιθική θ.
appareil mixte à bandes m. = τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων θ.
appareil orthogonal m. = τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ου.
appareil rectangulaire m. = τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ου.
appareil rectangulaire isodome m. = τοιχοδομία: σύστημα

δομής ορθογώνιο(ν) ισόδομο(ν) ου.
appareil rectangulaire pseudo-isodome m. = τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ψευδοϊσόδομο(ν) ου.
appareil réticulé m. = τοιχοδομία: **opus reticulatum** ου.
appartements m. pl. = διαμερίσματα (κατοικίας / παλατιού κ.λπ.) ου. πλ.
appentis → toit en ~
appontement m. = αποβάθρα θ.
appui → mur d' ~ ▸table d' ~
appui (de fenêtre) m. = ποδιά (παραθύρου) θ.
aqueduc m. = υδραγωγείο(ν) ου.
arabesque f. = κόσμημα: αραβούργημα ου.
arasé → parement ~
arbalétrier m. = αμείβων$_1$ (ζευκτού) α.
arc m. = τόξο(ν)$_1$ ου.
arc à talons m. = τόξο(ν) οξυκόρυφο(ν) με διπλή καμπυλότητα ου.
arc à tracé parabolique m. = τόξο(ν) παραβολικό(ν) ου.
arc aveugle m. = τόξο(ν) τυφλό(ν) ου.
arc brisé à double courbure m. = τόξο(ν) οξυκόρυφο(ν) με διπλή καμπυλότητα ου.
arc brisé m. = τόξο(ν) οξυκόρυφο(ν) ου.
arc clavé m. = τόξο(ν) κλειδωτό(ν) ου.
arc de cloître → voûte en ~
arc de décharge m. = τόξο(ν) ανακουφιστικό(ν) ου.
arc de tête m. = τόξο(ν) μετώπου ου.
arc de triomphe m. = τόξο(ν) θριάμβου ου.
arc diaphragme m. = διάφραγμα (τοξωτό(ν)) εγκάρσιο(ν) ου.
arc doubleau m. = τόξο(ν) ενισχυτικό(ν) ου.
arc elliptique m. = τόξο(ν) ελλειπτικό(ν) ου.
arc en accolade m. = τόξο(ν) οξυκόρυφο(ν) με διπλή καμπυλότητα ου.
arc en anse de panier m. = τόξο(ν) με τρία κέντρα χάραξης ου.
arc en ellipse m. = τόξο(ν) ελλειπτικό(ν) ου.
arc en fer-à-cheval m. = τόξο(ν) πεταλόμορφο(ν) ου.
arc en ogive m. = τόξο(ν) οξυκόρυφο(ν) ου.
arc en parabole m. = τόξο(ν) παραβολικό(ν) ου.
arc en plein cintre m. = τόξο(ν) ημικυκλικό(ν) ου.
arc en quadrant m. = τόξο(ν) τεταρτοκυκλικό(ν) ου.
arc en quart de cercle m. = τόξο(ν) τεταρτοκυκλικό(ν) ου.
arc en segment surbaissé m. = τόξο(ν) χαμηλωμένο(ν) ου.
arc outrepassé m. = τόξο(ν) πεταλόμορφο(ν) ου. → abside en ~
arc plat épaulé m. = τόξο(ν) επίπεδο(ν) με ώμους ου.
arc plat m. = τόξο(ν) επίπεδο(ν) (κλειδωτό(ν)) ου.
arc polylobé m. = τόξο(ν) πολύλοβο(ν) ου.
arc segmentaire m. = τόξο(ν) χαμηλωμένο(ν) ου.
arc surbaissé m. = τόξο(ν) χαμηλωμένο(ν) ου. → abside en ~
arc surhaussé m. = τόξο(ν) υπερυψωμένο(ν) ου. → abside en ~
arc tréflé à lobe brisé m. = τόξο(ν) τρίλοβο(ν) οξυκόρυφο(ν) ου.
arc tréflé m. = τόξο(ν) τρίλοβο(ν) ημικυκλικό(ν) ου.
arc trilobé à lobe brisé m. = τόξο(ν) τρίλοβο(ν) οξυκόρυφο(ν) ου.
arc trilobé m. = τόξο(ν) τρίλοβο(ν) ημικυκλικό(ν) ου.
arc triomphal m. = τόξο(ν) θριαμβευτικό(ν) ου.
arcade f. = αψίδωμα ου.
arcades → suite d' ~
arcades aveugles → suite d' ~
arcature f. = τοξοστοιχία θ.
arc-boutant m. = αντηρίδα επίστεγη θ.
arceaux → frise d' ~
arch(i)ère f. = βελοθυρίδα θ.
arche (de pont) f. = καμάρα$_2$ (γέφυρας) θ.
architectural → membre ~
architecture f. = αρχιτεκτονική θ.
architrave f. = επιστύλιο(ν) ου.
architrave (de porte / de fenêtre) f. = υπέρθυρο(ν) ου.
archives f. pl. = αρχειοφυλάκιο(ν) ου.
archivolte f. = τόξο(ν) μετώπου με κυμάτια ου.
arcosole m. = τάφος: αρκοσόλιο(ν) ου.
arcosolium m. = τάφος: αρκοσόλιο(ν) ου.
ardoise f. = σχιστόλιθος α.
arène f. = αρένα θ.
arènes f. pl. [σπν.] = αμφιθέατρο(ν) ου.
arête (de voûtes intersectées) f. = ακμή (τεμνόμενων θόλων) θ.
arête de poisson → appareil en ~ ▸ornement en ~
arêtes → voûte d' ~
argent m. = άργυρος α.
argile f. = άργιλ(λ)ος α.
armature (en bois) f.= ξυλοδεσιά θ.
armoiries f. pl. = οικόσημο(ν) ου.
arrière-plan m. = βάθος$_2$ ου.
arsenal m. = 1. αρσανάς α. 2. οπλοστάσιο(ν) ου.
assemblage à tenon et mortaise m. = εντορμία θ.
assise f. = δόμος α.
assise(s) de brique masquée → appareil à ~
astragale m. = 1. κυμάτιο(ν): αστράγαλος$_2$ α. 2. σπείρα$_2$ (κιονοκράνου) θ.
atelier m. = εργαστήριο(ν) ου.
atelier de céroplastie m. = κηροπλαστείο(ν) ου.
atelier de chaudronnier m. = χαλκείο(ν) ου.
atelier de cirier m. = κηροπλαστείο(ν) ου.
atelier de menuisier m. = ξυλουργείο(ν) ου.
atelier de poterie m. = κεραμείο(ν)$_1$ ου.
atelier de potier m. = κεραμείο(ν)$_1$ ου.
atelier de tissage m. = υφαντήριο(ν) ου.
atelier de verrerie m. = υαλουργείο(ν) ου.
atelier d'orfèvre m. = 1. χρυσοχοείο(ν) ου. 2. αργυροχοείο(ν) ου.
atelier du cordonnier m. = υποδηματοποιείο(ν) ου.
atelier monétaire m. = νομισματοκοπείο(ν) ου.
athonite – triconque → eglise en croix inscrite avec coupole type ~
âtre m. = εστία$_1$ θ.
atrium m. = αίθριο(ν) ου.
auberge m. = πανδοχείο(ν) ου.
aumônerie f. = πτωχοκομείο(ν) ου.
autel m. = τράπεζα αγία θ. → table d' ~
autel-cippe m. = τράπεζα αγία συμπαγής θ.
autel-coffre m. = τράπεζα αγία σαρκοφαγοειδής θ.
auvent m. = προστέγασμα ου.
avant-cour f. = προαύλιο(ν) ου.
avant-mur m. = προτείχισμα ου.
aveugle → arc ~ ▸arcature ~
aveugles → suite d'arcades ~
axonométrie f. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική θ.
axonométrique → projection ~
axonométrique cavalière → projection ~

axonométrique dimétrique → projection ~
axonométrique isométrique → projection ~
axonométrique militaire → projection ~
axonométrique trimétrique → projection ~
baguette f. = κυμάτιο(ν): αστράγαλος$_2$ α.
baie f. = άνοιγμα τοίχου ου.
bains m. pl. = λουτρό(ν) ου.
balcon à ciel ouvert m. = ηλιακός μετέωρος α.
balcon couvert en encorbellement m. = προεξοχή (κλειστή) θ.
balcon m. = ηλιακός μετέωρος α.
baldaquin m. = ουρανίσκος α.
balustre m. = προσκεφάλαιο(ν) (ιωνικού κιονοκράνου) ου.
banc m. = εδώλιο(ν)$_1$ ου.
bancs presbytéraux m. pl. = βάθρα (πρεσβυτέρων) ου. πλ.
bande f. = ταινία$_1$ θ.
bandeau m. = κυμάτιο(ν): ταινία$_2$ (επίπεδη, στενή) θ.
bandes → appareil mixte à ~ ▸opus mixtum à ~
baptismaux → fonts ~
baptistère m. = βαπτιστήριο(ν) ου.
baquet m. = πλυνός$_1$ α.
barre f. = ρομανίσιο(ν) ου.
basalte m. = βασάλτης α.
bas-côté m. = κλίτος πλάγιο(ν) ου.
base f. = βάση θ.
base de la coupole → circonférence de la ~
basilica discoperta f. = τύπος ναού: βασιλική ύπαιθρη θ.
basilical → église de type ~
basilique f. = τύπος ναού: βασιλική θ.
basilique à cinq nefs f. = τύπος ναού: βασιλική πεντάκλιτη θ.
basilique à contre abside circulaire f. = τύπος ναού: βασιλική αμφίκογχη θ.
basilique à coupole f. = τύπος ναού: βασιλική τρουλ(λ)αία θ.
basilique à deux nefs f. = βασιλική δίκλιτη θ. → τύπος ναού: δίκλιτος α.
basilique à deux sanctuaires opposés f. = τύπος ναού: βασιλική αμφίκογχη θ.
basilique à double nef f. = βασιλική δίκλιτη θ. → τύπος ναού: δίκλιτος α.
basilique à quintuple nef f. = τύπος ναού: βασιλική πεντάκλιτη θ.
basilique à transept f. = τύπος ναού: βασιλική με εγκάρσιο κλίτος θ.
basilique à triple nef f. = τύπος ναού: βασιλική τρίκλιτη θ.
basilique à trois nefs f. = τύπος ναού: βασιλική τρίκλιτη θ.
basilique cimetériale f. = βασιλική κοιμητηριακή θ.
basilique cruciforme avec coupole f. = τύπος ναού: σταυροειδής με τρούλ(λ)ο και περίστωο(ν) – μεταβατικός α.
basilique cruciforme f. = τύπος ναού: βασιλική σταυρική θ.
basilique en charpente f. = τύπος ναού: βασιλική ξυλόστεγη θ.
basilique funéraire f. = βασιλική κοιμητηριακή θ.
basilique hypètre f. = τύπος ναού: βασιλική ύπαιθρη θ.
basilique voûtée f. = τύπος ναού: βασιλική θολωτή θ.
bas-relief m. = ανάγλυφο(ν) πρόστυπο(ν) ου
bassin m. = λουτήρας α.
bassin d'ablutions m. = φιάλη θ.
bâtière → toit à double ~ ▸toit en ~
bâtiment m. = οικοδόμημα ου.
bâtons rompus → ornement en ~
battant (de porte) m. = θυρόφυλλο(ν) ου.
baudrier (de chapiteau ionique) m. = ζωστήρας (ιωνικού κιονοκράνου) α.
bêma m. = βήμα$_2$ ου. → ιερό(ν) ου. → porte du ~
berceau → voûte en ~ ▸tombe en ~
berceau brisé → voûte en ~
berceau hélicoïdal → voûte en ~
berceau longitudinal → voûte en ~
berceau outrepassé → voûte en ~
berceau semicylindrique (en plein cintre) → voûte en ~
berceau surbaissé → voûte en ~
berceau surélevé en guise de coupole → voûte en ~
berceau surhaussé → voûte en ~
berceau tournant → voûte en ~
berceau transversal → voûte en ~
béton de tuileaux = κονίαμα κεραμ(ε)ικό(ν) ου.
bibliothèque f. = βιβλιοθήκη θ.
biconque → église ~
bifore [σπν.] → fenêtre ~
bilobée → fenêtre ~
blason m. = οικόσημο(ν) ου.
bloc m. = τετράγωνο(ν) πολεοδομικό(ν) ου.
blocage m. = τοιχοδομία: λιθόδεμα ου.
bois m. = ξύλο(ν) ου.
bois → décor sculpté sur ~ ▸entretoise en ~ ▸plancher en ~ ▸sculpture sur ~ ▸traverse en ~
bol glaçuré = σκυφίο(ν) εφυαλωμένο(ν) ου.
borne f. = 1. όρος α. 2. νύσσα θ.
borne milliaire f. = μιλιάριο(ν) ου.
bossage m. = άπεργο(ν) ου.
boudin m. = κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) ημικυκλικό(ν) ου.
boulangerie f. = αρτοπωλείο(ν) ου.
bouletée aux extrémités → croix ~
boulevard central m. = Μέση (οδός) θ.
boulin m. = δοκός α./θ. → trou de ~
bourg m. = κωμόπολη θ.
bourgade f. = κωμόπολη θ.
boutique f. = κατάστημα ου.
boutisse f. = 1. λίθος τεθειμένος φορμηδόν α. 2. πλίνθος τεθειμένη φορμηδόν θ. → brique posée en ~
boutisse parpaigne f. = λίθος διάτονος α.
bouton m. = κομβίο(ν) ου.
bouton d'abaque m. = ανθέμιο(ν)$_1$ (κορινθιακού κιονοκράνου) ου.
braie f. = προτείχισμα ου.
branche de la croix f. = κεραία$_2$ (σταυρού) θ.
branches → étoile à cinq ~
branches → étoile à six ~
bras m. = ερεισίχειρο(ν) ου.
bras de la croix m. = 1. κεραία$_1$ (ναού) θ. 2. κεραία$_2$ (σταυρού) θ.
brèche f. = λίθος λατυποπαγής α.
bretèche f. = ζεματίστρα θ.
brique f. = πλίνθος$_1$ θ.
brique crue f. = πλίνθος ωμή θ.
brique cuite f. = πλίνθος οπτή θ.
brique masquée → appareil à assise(s) de ~
brique posée en boutisse f. = πλίνθος τεθειμένη φορμηδόν θ.
brique posée en panneresse f. = πλίνθος δρομική θ.
briques cuites → appareil de ~
briqueterie f. = πλινθοποιείο(ν) ου.
brisé → arc ~ ▸voûte en berceau ~
bronze m. = κρατέρωμα ου. → tuyau de ~

brut → moellon ~
brute → pierre ~
buanderie f. = **πλυντήριο(ν)** ου.
bulbe d'oignon → toit en ~
buste m. = **προτομή** θ.
cabane f. = **καλύβα** θ.
câble cordelé m. = 1. κόσμημα: **σχοινί(ον)** ου. 2 κυμάτιο(ν): **σχοινίο(ν)** ου.
cabochon m. = **κομβίο(ν)** ου.
cachot m. = **ειρκτή** θ.
cadenas m. = **κλείθρο(ν)**$_2$ ου.
cadran solaire m. = **ρολόι ηλιακό** ου.
caenobium m. = **κοινόβιο(ν)** ου.
cage (d'escalier) f. = **κλιμακοστάσιο(ν)** ου.
caillou m. = **χαλίκι** ου.
caillouté → pavement ~
caisson m. = **φάτνωμα** ου.
calcaire coquillier m. = **κογχυλιάτης (λίθος)** α.
calcaire → pierre ~
caldarium m. = **θερμό(ν)** ου.
calefactorium m. = **φωτάναμμα** ου.
calotte f. = τρούλ(λ)ος: **θόλος ημισφαιρικός χαμηλωμένος** α. → voûte en ~
camp m. = **στρατόπεδο(ν)** ου.
canal m. = **διώρυγα** θ.
canal de coulée m. = **αύλακα μολυβδοχόησης** θ.
canali (en couvre-joint) m. pl. = **καλυπτήρες** α.
caniveau m. = **αγωγός** α.
cannelée → colonne ~
cannelure f. = **ράβδωση** θ.
cannelures → chapiteau à acanthe et ~
cannelures torses → colonne à ~
canthare m. = **κάνθαρος** α.
cantharus m. = **κάνθαρος** α.
carcer m. = **αφετηρία**$_2$ (ιπποδρόμου) θ.
carceres m. pl. = **αφετηρία**$_2$ (ιπποδρόμου) θ.
cardo m. = **οδός ρωμαϊκή από Β. πρός Ν.** θ.
carré → pilier ~
carreau m. = 1. **λίθος δρομικός** α. 2. **πλακίδιο(ν)** ου.
carrefour m. = **σταυροδρόμι** ου.
carrelage m. = 1. **δάπεδο(ν) πλακόστρωτο(ν)** ου. 2. **δίκτυο(ν) συντεταγμένων** ου.
carrière f. = **λατομείο(ν)** ου.
caserne f. = **στρατώνας** α.
castrum m. = **στρατόπεδο(ν)** ου.
catacombe f. = **κατακόμβη** θ.
catéchuména m. pl. = **κατηχούμενα** ου. πλ.
cathédrale f. = **ναός καθεδρικός** α.
catholicon m. = **καθολικό(ν)** ου.
cavalière → projection axonométrique ~
cavea f. = **κοίλο(ν)** ου.
cavea summa f. = **επιθέατρο(ν)** ου.
caveau (funéraire) m. = τάφος: **υπόγειο(ν)** ου.
cavet m. = **κυμάτιο(ν) αιγυπτιάζον** ου.
cavité f. = **τόρμος**$_2$ α.
ceinture (de chapiteau ionique) f. = **ζωστήρας (ιωνικού κιονοκράνου)** α.
cellier m. = 1. **βαγεναρείο(ν)** ου. 2. **δοχείο(ν)** ου.
cellule f. = **κελ(λ)ί(ον)** ου.
cénobie f. = **κοινόβιο(ν)** ου.
cénotaphe m. = **κενοτάφιο(ν)** ου.
centaure m. = **κένταυρος** α.
céramique f. = **κεραμ(ε)ική**$_2$ (ως τέχνη) θ.
céramoplastique → décor ~ ▸ornement ~
cercles → chaîne de ~
cercles entrelacés m. pl. = κόσμημα: **κύκλοι συμπλεκόμενοι** α. πλ.
cercles entrenoués m. pl. = κόσμημα: **τροχοί σηρικοί** α. πλ.
cercles sécants m. pl. = κόσμημα: **κύκλοι διατεμνόμενοι** α. πλ.
céroplastie → atelier de ~
chaînage (en bois) m. = **ξυλοδεσιά** θ.
chaîne de cercles f. = κόσμημα: **τροχοί σηρικοί** α. πλ.
chambranle m. = **περίθυρο(ν)** ου.
chambre f. = **δωμάτιο(ν)** ου.
chambre à coucher f. = **κοιτώνας** α.
chambre funéraire f. = **θάλαμος νεκρικός** α.
champlevé m. = **επιπεδογλυφία** → **τεχνική επιπεδόγλυφη** θ.
chancel m. = **φράγμα**$_3$ **(πρεσβυτερίου)** ου.
chanfrein m. = κυμάτιο(ν): **ταινία λοξότμητη** θ.
chapelet m. = κόσμημα: **αστράγαλος**$_1$ α.
chapelle f. = **παρεκκλήσι- ο(ν)** ου.
chapelle funéraire f. = **παρεκκλήσι- ο(ν) νεκρικό(ν)** ου.
chapelle palatine f. = **παρεκκλήσι- ο(ν) παλατινό(ν)** ου.
chapiteau m. = **κιονόκρανο(ν)** ου.
chapiteau à acanthe et cannelures m. = **κιονόκρανο(ν) με άκανθα και αύλακες** ου.
chapiteau à acanthe et godrons concaves m. = **κιονόκρανο(ν) με άκανθα και αύλακες** ου.
chapiteau à acanthe et feuilles d'eau m. = **κιονόκρανο(ν) με άκανθα και φύλλα καλάμου** ου.
chapiteau à acanthe et feuilles dressées pointues m. = **κιονόκρανο(ν) με άκανθα και φύλλα καλάμου** ου.
chapiteau à double zone m. = **κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν)** ου.
chapiteau à masques feuillus m. = **κιονόκρανο(ν) με φυλλοφόρα προσωπεία** ου.
chapiteau à protomes d'animaux m. = **κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν)** ου.
chapiteau avec acanthe "papillon" m. = **κιονόκρανο(ν) με άκανθα πεταλούδα** ου.
chapiteau avec feuilles d'acanthe agitées par le vent m. = **κιονόκρανο(ν) με ανεμιζόμενα φύλλα άκανθας** ου.
chapiteau avec feuilles d'acanthe retournées par le vent m. = **κιονόκρανο(ν) με ανεμιζόμενα φύλλα άκανθας** ου.
chapiteau avec treillis m. = **κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν) καλαθοειδές** ου.
chapiteau composite m. = **κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) σύνθετο(ν)** ου.
chapiteau composite théodosien m. = **κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) σύνθετο(ν) θεοδοσιανό(ν)** ου.
chapiteau conique m. = **κιονόκρανο(ν) κολουροπυραμιδοειδές** ου.
chapiteau corbeille m. = **κιονόκρανο(ν) λεβητοειδές** ου.
chapiteau corinthien m. = **κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν)** ου.
chapiteau (corinthien) en lyre m. = **κιονόκρανο(ν) με άκανθα και λύρα** ου.
chapiteau cubique m. = **κιονόκρανο(ν) λεβητοειδές** ου.
chapiteau de pilastre m. = **επίκρανο(ν) (παραστάδας)** ου.
chapiteau de pilier m. = **πεσσόκρανο(ν)** ου.
chapiteau décoré de masque de feuillage m. = **κιονόκρανο(ν) με φυλλοφόρα προσωπεία** ου.
chapiteau en forme de pyramide tronquée m. = **κιονόκρανο(ν) κολουροπυραμιδοειδές** ου.
chapiteau figuré m. = **κιονόκρανο(ν) ένζωδο(ν)** ου.

chapiteau historié m. = κιονόκρανο(ν) ιστορημένο(ν) ου.
chapiteau imposte avec zigzags m. = κιονόκρανο(ν) τεκτονικό(ν) με κόσμημα τεθλασμένης γραμμής ου.
chapiteau imposte m. = κιονόκρανο(ν) τεκτονικό(ν) ου.
chapiteau ionique m. = κιονόκρανο(ν) ιωνικό(ν) ου.
chapiteau ionique à imposte m. = κιονόκρανο(ν) ιωνικό(ν) με επίθημα ου.
chapiteau polylobé m. = κιονόκρανο(ν) πτυχωτό(ν) ου.
chapiteau pyramidal m. = κιονόκρανο(ν) κολουροπυραμιδοειδές ου.
chapiteau scaphoïde m. = κιονόκρανο(ν) τεκτονικό(ν) ου.
charge f. = φορτίο(ν) (κατακόρυφο(ν)) ου.
charnier m. = οστεοφυλάκιο(ν) ου.
charnière f. = γίγγλυμος α.
charpente → basilique en ~ ▸église en ~
charpente de comble f. = επορορία θ.
charpente (de toit) f. = επορορία θ.
châsse f. = λειψανοθήκη θ.
châssis (de vitres) m. = υαλοστάσιο(ν) ου.
château m. = πύργος-παλάτι α.
château-fort m. = κάστρο(ν) ου.
chaudronnier → atelier de ~
chauffoir m. = φωτάναμμα ου.
chaux f. = ασβέστης α. → four à ~ ▸mortier de ~
chaufour m. = ασβεστοκάμινος θ.
chemin m. = οδός θ.
chemin de ronde m. = περίδρομος$_1$ (τείχους) α.
cheminée f. = 1. εστία$_3$ θ. 2. καπνοδόχος θ.
chéneau m. = σίμα θ.
chevet m. = ιερό(ν) ου.
chevron m. = αμείβων$_2$ α.
chevrons → ornement en ~
chœur m. = 1. ιερό(ν) ου. 2. χορός α. → clôture de ~
chrismarion m. = χρισμάριο(ν) ου.
chrisme m. = χρίσμα ου.
christogramme m. = χριστόγραμμα ου. → χρίσμα ου.
ciborion m. = κιβώριο(ν) ου.
ciborium m. = κιβώριο(ν) ου.
ciel m. = ουρανίσκος α.
ciel ouvert → balcon à ~ ▸terrasse à ~
cimetériale → basilique ~
cimetière m. = κοιμητήριο(ν) ου.
cintre m. = ξυλότυπος α. → abside en plein ~ ▸arc en plein ~
cippe m. = σήμα επιτύμβιο(ν) ου.
circonférence de la base de la coupole f. = στεφάνη (τρούλ(λ)ου) θ.
circulaire → fenêtre ~
cirier → atelier de ~
cirque m. = ιππόδρομος α.
ciste → tombe à ~
citadelle f. = ακρόπολη$_2$ θ.
cité f. = πόλη θ.
citerne f. = κι(ν)στέρνα θ. (μσν.)
clair-étage m. = φωταγωγός$_1$ (βασιλικής) α.
claire-voie f. = φωταγωγός$_1$ (βασιλικής) α.
clausoir m. = θολίτης κορυφαίος α.
clavé → arc ~
claveau m. = 1. θολίτης α. 2. σφηνόλιθος α.
clé f. = κλειδί$_1$ ου. → ornement en forme de ~
clé (d'arc / de voûte) f. = θολίτης κορυφαίος α.
clearstory m. = φωταγωγός$_1$ (βασιλικής) α.
clef f. = κλειδί$_1$ ου. → ornement en forme de ~
clef (d'arc / de voûte) f. = θολίτης κορυφαίος α.
clere-story f. = φωταγωγός$_1$ (βασιλικής) α.
cloche f. = καμπάνα θ.
clocher m. = κωδωνοστάσιο(ν) ου.
clocher à jour m. = κωδωνοστάσιο(ν) «τοξωτό(ν)» ου.
clocher-arcade m. = κωδωνοστάσιο(ν) «τοξωτό(ν)» ου.
clocher-mur m. = κωδωνοστάσιο(ν) «τοξωτό(ν)» ου.
cloison f. = φράγμα$_1$ ου.
cloisonné → parement ~
cloître m. = 1. αυλή περίστυλη$_2$ (δυτικής μονής) θ. 2. μοναστήρι(ον) ου.
clôture f. = περίβολος$_2$ α.
clôture de choeur f. = 1. φράγμα$_3$ (πρεσβυτερίου) ου. 2. τέμπλο(ν) ου.
clou m. = ήλος α.
coffret funéraire m. = σαρκοφάγος θ.
colimaçon → escalier en ~
collatéral m. = κλίτος πλάγιο(ν) ου.
collier de feuilles m. = στεφάνη φύλλων (κιονοκράνου) θ.
collier de perles m. = κόσμημα: αστράγαλος$_1$ α.
colonnade f. = κιονοστοιχία θ.
colonne f. = κίονας α.
colonne à cannelures torses f. = κίονας ειλημματικός α.
colonne adossée f. = κίονας εφαπτόμενος α.
colonne cannelée f. = κίονας με ραβδώσεις α.
colonne engagée f. = κίονας ενδομημένος α.
colonne honorifique f. = κίονας τιμητικός α.
colonne lisse f. = κίονας αρράβδωτος α.
colonne monolithe f. = κίονας μονολιθικός α.
colonne torsadée f. = κίονας στρεπτός α.
colonne torse f. = κίονας στρεπτός α.
colonnes jumelées f. pl. = κίονες δίδυμοι α. πλ.
colonnes jumelles f. = κίονες δίδυμοι α. πλ.
colonnette f. = κιονίσκος α.
colonnettes avec noeuds f. pl. = κιονίσκοι δίδυμοι ταινιόδετοι α. πλ.
colonnettes nouées f. pl. = κιονίσκοι δίδυμοι ταινιόδετοι α. πλ.
comble → charpente de ~
compartiment d'angle m. = διαμέρισμα γωνιακό(ν) (σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με τρούλ(λ)ο) ου.
complexe à quatre colonnes → église en croix inscrite avec coupole ~ type ~
compluvium m. = κατάκλυστρο(ν) ου.
composite → chapiteau ~
composite théodosiem → chapiteau ~
conduit m. = αγωγός α.
conduit d'aération m. = αεραγωγός α.
conduit d'évacuation m. = καπναγωγός → καπνοδόχος θ.
conduite f. = αγωγός α.
conduite d'adduction f. = αγωγός ύδατος α.
conduite d'eau f. = αγωγός ύδατος α.
conduite d'évacuation f. = αγωγός αποχετευτικός α.
confession f. = κατάβαση θ.
congé = 1. απόθεση θ. 2. αποφυγή θ. 3. απόφυση θ.
conglomérat m. = λίθος κροκαλοπαγής α.
conique → chapiteau ~ ▸toit ~
conque f. = 1. κόγχη$_1$ θ. 2. αψίδα$_1$ θ. 3. θόλος: τεταρτοσφαίριο(ν) ου. 4. αχηβάδα θ.
consignatorium m. = χρισμάριο(ν) ου.
console f. = κιλλίβαντας α.

constantinopolitain → église en croix incrite avec coupole-type ~
contre abside circulaire → basilique à ~
contre-plongeante → perspective ~
contrefiche f. = **αντηρίδα πλάγια (εποροφίας)** θ.
contrefort m. = **αντηρίδα** θ.
contreforts → abside à ~
contremarche f. = **μέτωπο(ν)$_2$ (βαθμίδας)** ου.
coquille f. = **αχηβάδα** θ.
coquillier → calcaire ~
corbeau m. = **φουρούσι** ου.
corbeille → chapiteau ~
corbeille (de chapiteau corinthien) f. = **κάλαθος (κορινθιακού κιονοκράνου)** α. → chapiteau ~
cordelé → câble ~
cordiforme → ornement ~
cordon m. = **κοσμήτης** α.
cordon de dents m. = **ταινία οδοντωτή** θ.
cordon en dents de scie m. = **ταινία οδοντωτή** θ.
cordonnerie f. = **υποδηματοποιείο(ν)** ου.
cordonnier → atelier du ~
corinthien → chapiteau ~
corne d'abondance f. = κόσμημα: **κέρας αφθονίας** ου.
corniche f. = **γείσ(σ)ον$_1$** ου.
corps de garde m. = **φυλάκιο(ν)** ου.
corridor m. = **διάδρομος** α.
corridor annulaire de l'abside m. = **κύκλιο(ν)** ου.
côtes → coupole à ~
couche f. = **στρώμα** ου.
coucher → chambre à ~
coufique → ornement ~
coulée → canal de ~
couloir m. = **διάδρομος** α.
couloir annulaire de l'abside m. = **κύκλιο(ν)** ου.
coupe f. = σχέδιο(ν): **τομή** θ.
coupe glaçurée f. = **σκυφίο(ν) εφυαλωμένο(ν)** ου.
coupe longitudinale f. = σχέδιο(ν): **τομή κατά μήκος** θ.
coupe transversale f. = σχέδιο(ν): **τομή κατά πλάτος** θ.
coupole f. = **τρούλ(λ)ος** α. → basilique à ~ ▸basilique cruciforme avec ~ ▸circonférence de la base de la ~ ▸église à ~ ▸église à toit cruciforme avec ~ ▸église en croix inscrite avec ~
coupole à côtes f. = **τρούλ(λ)ος πτυχωτός** α.
coupole en pendentifs f. = τρούλ(λ)ος: **ασπίδα (ενιαία με λοφία)** θ.
coupole nervurée f. = **τρούλ(λ)ος με νευρώσεις** α.
coupole reposant sur huit points d'appui → église à ~
coupole sur pendentifs f. = τρούλ(λ)ος: **θόλος ημισφαιρικός επί λοφίων** α.
coupole sur trompes d'angle f. = **τρούλ(λ)ος επάνω σε ημιχώνια** α. → église à ~
coupole surbaissée f. = τρούλ(λ)ος: **θόλος ημισφαιρικός χαμηλωμένος** α.
coupolette f. = **τρουλ(λ)ίσκος** α.
cour f. = **αυλή** θ.
cour à péristyle f. = **αυλή περίστυλη$_1$** θ.
cour entourée de portiques f. = **αυλή περίστυλη$_1$** θ.
courante → main ~
couronne f. = κόσμημα: **στέφανος** α.
couronne de feuilles f. = **στεφάνη φύλλων (κιονοκράνου)** θ.
couronnement m. = **επίστεψη** θ.
couronnement de la porte (en frise, en corniche) m. = **γείσ(σ)ο(ν)$_2$ (υπερθύρου)** ου.
courtine f. = **μεταπύργιο(ν)** ου.
couvent m. = **μοναστήρι(ον)** ου.
couvercle m. = **κάλυμμα** ου.
couvert → passage ~
couverture f. = **στέγαση** θ.
couverture en terrasse f. = **δώμα** ου.
couverture en plomb f. = **στέγη μολύβδινη** θ.
couvre-joint m. = **καλυπτήρας** α.
craie f. = **κιμωλία (γη)** θ.
crampon m. = **σύνδεσμος** α.
crapaudine f. = **όλμος (θύρας)** α.
créneau m. = **θυρίδα επάλξεων** θ.
crénelage m. = **επάλξεις** θ. πλ.
crénelé → parapet ~
crépis f. = **κρηπίδα** θ.
croisée → voûte en ~
croissant → croix sur ~
croix f. = **σταυρός** α. → appareil à ~ ▸branche de la ~ ▸bras de la ~
croix ansée f. = **σταυρός αιγυπτιακός** α.
croix aux extrémités bouletées f. = **σταυρός με σταγόνες** α.
croix aux extrémités évasées f. = **σταυρός με πεπλατυσμένα άκρα κεραιών** α.
croix bouletée (aux extrémités) f. = **σταυρός με σταγόνες** α.
croix de Malte f. = **σταυρός Μάλτας** α.
croix de Saint André f. = **σταυρός αγίου Ανδρέα** α.
croix de Saint Antoine f. = **σταυρός αγίου Αντωνίου** α.
croix de Saint Pierre f. = **σταυρός αγίου Πέτρου** α.
croix double f. = **σταυρός διπλός** α.
croix dressée sur gradins f. = **σταυρός επάνω σε βαθμίδες** α.
croix dressée sur marches f. = **σταυρός επάνω σε βαθμίδες** α.
croix égyptienne f. = **σταυρός αιγυπτιακός** α.
croix en T f. = **σταυρός αγίου Αντωνίου** α.
croix en tau f. = **σταυρός αγίου Αντωνίου** α.
croix fleurie f. = **σταυρός φυλλοφόρος** α.
croix fourchée f. = **σταυρός διχαλωτός** α.
croix gammée f. = **σταυρός αγκυλωτός** α.
croix gemmée f. = **σταυρός διάλιθος** α.
croix grecque f. = **σταυρός ελληνικός** α.
croix inscrite avec coupole → église en ~
croix inscrite tronquée → église en ~
croix latine f. = **σταυρός λατινικός** α.
croix libre → église en ~
croix papale f. = **σταυρός παπικός** α.
croix patriarcale f. = **σταυρός πατριαρχικός** α.
croix pattée f. = **σταυρός με πεπλατυσμένα άκρα κεραιών** α.
croix potencée f. = **σταυρός με ευθύγραμμες απολήξεις στις κεραίες** α.
croix russe f. = **σταυρός ρωσικός** α.
croix semi-inscrite avec coupole → église en ~
croix sur croissant f. = **σταυρός επάνω σε ημισέληνο** α.
croix sur globe f. = **σταυρός επάνω σε σφαίρα** α.
croix sur sphère f. = **σταυρός επάνω σε σφαίρα** α.
croix sur un socle à gradins f. = **σταυρός επάνω σε βαθμίδες** α.
croix tréflée (aux extrémités) f. = **σταυρός τριφυλλόμορφος** α.
croquis = σχέδιο(ν): **σκαρίφημα** ου.
croupe faîtière → toit à ~
croupe plate → toit à ~

croupes → toit à (deux) ~
cruciforme → basilique ~ ▸église ~ ▸pilier ~
crue → brique ~
crypte f. = κρύπτη θ.
cryptoportique m. = στοά υπόγεια θ.
cubiculum funéraire m. = θάλαμος νεκρικός α.
cubique → chapiteau ~
cuisine f. = εστία$_2$ θ.
cuite → brique ~
cuivre m. = χαλκός α. → jet d'eau en ~ ▸tuyau de ~
cul-de-four m. = θόλος: τεταρτοσφαίριο(ν) ου.
cuneus m. = κερκίδα θ.
cuve f. = υπολήνιο(ν) ου.
cuve baptismale f. = κολυμβήθρα θ.
cyma recta f. = κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ορθό(ν) ου.
cyma reversa f. = κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ανάστροφο(ν) ου.
dallage m. = δάπεδο(ν) πλακόστρωτο(ν) ου.
dalle f. = 1. θωράκιο(ν)$_1$ ου. 2. πλάκα$_2$ (επίστρωσης) θ.
dalle de tombeau f. = ταφόπετρα θ.
dalle décorée de deux côtés f. = θωράκιο(ν) αμφίγλυφο(ν) ου.
dalle funéraire f. = ταφόπετρα θ.
damier → ornement en ~
dards → oves et ~
dé m. = κορμός$_1$ (βάθρου) α.
déambulatoire m. = περίστωο(ν) κλειστό(ν) ου.
déambulatoire annulaire m. = κύκλιο(ν) ου.
débarcadère m. = αποβάθρα θ.
décharge → arc de ~
décor m. = διάκοσμος α.
décor céramoplastique m. = διάκοσμος κεραμοπλαστικός α.
décor en mosaïque m. = διάκοσμος ψηφιδωτός α.
décor en stuc m. = διάκοσμος γύψινος α.
décor gravé m. = διάκοσμος εγχάρακτος α.
décor incisé m. = διάκοσμος εγχάρακτος α.
décor peint m. = διάκοσμος γραπτός α.
décor sculpté m. = διάκοσμος γλυπτός α.
décor sculpté sur bois m. = διάκοσμος ξυλόγλυπτος α.
décoration f. = διάκοσμος α.
decumanus m. = οδός ρωμαϊκή από Α. προς Δ. θ.
degré m. = βαθμίδα θ. → ornement à ~(s)
démaigrissement m. = μείωση (κίονα) θ.
demi-arcades sur les côtés des fenêtres f. pl. = πτερύγια τυφλά σχήματος τετάρτου κύκλου (εκατέρωθεν παραθύρου) ου. πλ.
demi-berceau → voûte en ~
demi-colonne f. = ημικίονας α.
demi-coupole f. = θόλος: τεταρτοσφαίριο(ν) ου.
demi-croupes → toit à (deux) ~
demi-palmette f. = κόσμημα: ημιανθέμιο(ν) ου.
denticules m. pl. = γεισήποδες α. πλ.
dents de scie → cordon en ~
dents → cordon de ~
départ → ligne de ~
déshabilloir m. = αποδυτήριο(ν) α.
dessin m. = σχέδιο(ν) ου.
deux nefs → basilique à ~
diabatikon m. = διαβατικό(ν) ου.
diaconikon m. = διακονικό(ν) ου.
diakonicon m. = διακονικό(ν) ου.
diaphragme → arc ~
diazoma m. = διάζωμα$_1$ ου.
dibélon m. = δίβηλο(ν) ου.
digue f. = υδατοφράκτης α.
dimension f. = διάσταση θ.
dimétrie f. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική διμετρική θ.
dimétrique → projection axonométrique ~
diorite f. = διορίτης α.
diplotholion m. = διπλοθόλιο(ν) ου.
disepsilon m. = κόσμημα: δισέψιλον ου.
dôme m. = τρούλ(λ)ος α.
dominicum m. = κυριακό(ν) ου.
domus ecclesiae m. = οίκος εκκλησίας α.
donjon m. = ακροπύργιο(ν) ου.
dortoir m. = κοιτώνας$_2$ (μονής) α.
dos d'âne → toit en ~
dossier m. = ερεισίνωτο(ν) ου.
double → croix ~ ▸église ~
double bâtière → toit à ~
double courbure → arc brisé à ~
double pente → toit à ~
double versant → toit à ~
double zone → chapiteau à ~
doubleau → arc ~
doucine f. = κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ορθό(ν) ου.
douelle (de voussoir) f. = 1. εξω(ρ)ράχιο(ν) (θολίτη) ου. 2. εσω(ρ)ράχιο(ν) (θολίτη) ου.
dragon-paon m. = δράκος φτερωτός με ουρά παγονιού α.
dressée sur gradins → croix ~
dressée sur marches → croix ~
eau → conduite d' ~ ▸feuille d' ~ ▸moulin à ~
ébrasement m. = παρειά$_1$ (θύρας / παραθύρου) θ.
ébrasure f. = παρειά$_1$ (θύρας / παραθύρου) θ.
écailles imbriquées → ornement en ~
échafaudage m. = ικρίωμα ου.
échelle f. = κλίμακα$_2$ (σχεδίου) θ.
échine f. = εχίνος α.
éclat de taille m. = λατύπη θ.
écoinçon m. = επιφάνεια τριγωνική μετώπου τόξου θ.
écurie f. = βορδωναρείο(ν) ου.
écusson m. = θυρεός α.
édifice m. = οικοδόμημα ου.
église f. = ναός α.
église à absides jumelées f. = τύπος ναού: δίκογχος α.
église à absides jumelles f. = τύπος ναού: δίκογχος α.
église à coupole avec galeries enveloppantes f. = τύπος ναού: μονόχωρος τετράγωνος τρουλ(λ)αίος με περιμετρικό διάδρομο α.
église à coupole f. = τύπος ναού: τρουλ(λ)αίος α.
église à coupole reposant sur huit points d'appui f. = τύπος ναού: οκταγωνικός α.
église à coupole reposant sur huit points d'appui – type complexe (m.) f. = τύπος ναού: οκταγωνικός – σύνθετος α.
église à coupole reposant sur huit points d'appui – type continental (m) f. = τύπος ναού: οκταγωνικός – ηπειρωτικός (σταυροειδής) α. → τύπος ναού: οκταγωνικός – σύνθετος α.
église à coupole reposant sur huit points d'appui – type insulaire (m.) f. = τύπος ναού: οκταγωνικός – νησιώτικος α. → τύπος ναού: οκταγωνικός – απλός α.
église à coupole reposant sur huit points d'appui – type simple (m.) f. = τύπος ναού: οκταγωνικός – απλός α.
église à coupole sur trompes d'angle f. = τύπος ναού:

οκταγωνικός – σύνθετος α.
église à deux nefs f. = τύπος ναού: **δίκλιτος** α.
église à double nef f. = τύπος ναού: **δίκλιτος** α.
église à étage f. = τύπος ναού: **διώροφος** α.
église à nef unique avec coupole f. = τύπος ναού: **μονόχωρος τρουλ(λ)αίος** α.
église à nef unique f. = τύπος ναού: **μονόχωρος δρομικός** α.
église à nef unique voûtée f. = τύπος ναού: **μονοκάμαρος** α.
église à plan central f. = τύπος ναού: **περίκεντρος** α.
église à toit cruciforme avec coupole f. = τύπος ναού: **σταυρεπίστεγος με τρούλ(λ)ο** α.
église à toit cruciforme f. = τύπος ναού: **σταυρεπίστεγος** α.
église à une nef f. = τύπος ναού: **μονόχωρος δρομικός** α.
église à une nef voûtée f. = τύπος ναού: **μονοκάμαρος** α.
église aux toitures en forme de croix f. = τύπος ναού: **σταυρεπίστεγος** α.
église biconque f. = τύπος ναού: **δίκογχος** α.
église cruciforme f. = τύπος ναού: **σταυρικός** α.
église cruciforme à nef unique f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μονόκλιτος** α.
église cruciforme à une nef f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μονόκλιτος** α.
église de type basilical f. = τύπος ναού: **δρομικός** α.
église double f. = τύπος ναού: **δίδυμος** α.
église du type de Mistra f. = τύπος ναού: **μ(ε)ικτός**
église en charpente f. = τύπος ναού: **ξυλόστεγος** α.
église en croix inscrite avec coupole f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο** α.
église en croix inscrite avec coupole – type à deux colonnes (m.) f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – δικιόνιος** α.
église en croix inscrite avec coupole – type à deux piliers (m.) f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – δίστυλος** α.
église en croix inscrite avec coupole – type à nef unique (m.) f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μονόκλιτος** α.
église en croix inscrite avec coupole – type à une nef f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μονόκλιτος** α.
église en croix inscrite avec coupole – type athonite triconque (m.) f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – αγιορείτικος τρίκογχος** α.
église en croix inscrite avec coupole – type complexe à quatre colonnes (m.) f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – σύνθετος τετρακιόνιος** α.
église en croix inscrite avec coupole – type constantinopolitain (m.) f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – κωνσταντινουπολίτικος** α. → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – σύνθετος τετρακιόνιος** α.
église en croix inscrite avec coupole – type semi-complexe à quatre colonnes (m.) f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – ημισύνθετος τετρακιόνιος** α.
église en croix inscrite avec coupole – type simple à quatre colonnes (m.) f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – απλός τετρακιόνιος** α.
église en croix inscrite avec coupole – type simple à quatre piliers (m.) f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – απλός τετράστυλος** α.
église en croix inscrite avec coupole – type rétréci (m.) f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – συνεπτυγμένος** α.
église en croix inscrite avec coupole – type transitoire (m.) f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός ελλαδικός** α.
église en croix inscrite avec coupole – type transitoire à huit supports (m.) f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός οκτάστυλος** α.
église en croix inscrite tronquée = τύπος ναού: **σταυροειδής ημιεγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο** α.
église en croix libre f. = τύπος ναού: **ναός σχήματος ελεύθερου σταυρού** α.
église en croix semi-inscrite avec coupole = τύπος ναού: **σταυροειδής ημιεγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο** α.
église épiscopale f. = **ναός επισκοπικός** α.
église funéraire f. = **ναός κοιμητηριακός** α.
église métropolitaine f. = **ναός μητροπολιτικός** α.
église paroissiale f. = **ναός ενοριακός** α.
église rupestre f. = 1. **εκκλησία λαξευμένη σε βράχο** θ. 2. **εκκλησία σπηλαιώδης** θ.
église tétraconque f. = τύπος ναού: **τετράκογχο(ν)** ου.
église triconque f. = τύπος ναού: **τρίκογχο(ν)** ου.
église voûtée f. = τύπος ναού: **καμαροσκέπαστος** α.
églises accolées f. pl. = τύπος ναού: **δίδυμος** α.
églises superposées f. pl. = τύπος ναού: **διώροφος** α.
égyptienne → croix ~
élévation f. = σχέδιο(ν): **όψη**$_2$ θ.
ellipse → arc en ~
elliptique → arc ~
embarcadère m. = **αποβάθρα** θ.
emblème m. = **έμβλημα** ου.
embolos m. = **έμβολος**$_1$ α.
emplecton m. = τοιχοδομία: **έμπλεκτο(ν)** ου.
encadrement m. = **περίθυρο(ν)** ου.
encadrement (monumental) d'icône m. = **προσκυνητάρι(ον)** ου.
enceinte f. = **περιτείχισμα** ου. → première ~ ▸seconde ~
enchytrisme m. = τάφος: **εγχυτρισμός** α.
enchytrismos m. = τάφος: **εγχυτρισμός** α.
enclos m. = **περίβολος**$_1$ (**ναού / μονής**) α.
encoche f. = **εγκοπή** θ.
encorbellement m. = **προεξοχή (κλειστή)** θ. → balcon couvert en ~ ▸étage en ~
enduit m. = **κονίαμα**$_1$ (ως επίχρισμα) ου.
engagée → colonne ~
enkainion m. = **εγκαίνιο(ν)** ου.
entablement m. = **θριγκός** α.
entablement cintré m. = **θριγκός τοξωτός** α.
entablement en plein cintre m. = **θριγκός τοξωτός** α.
entaille f. = **εγκοπή** θ.
entasis f. = **ένταση (κίονα)** θ.
entrait m. = **ελκυστήρας**$_2$ **(εποροφίας)** α.
entraxe m. = **μεταξόνιο(ν)** ου.
entrecolonnement m. = **μετακιόνιο(ν)** ου.
entrelacés → cercles ~
entrelacs m. pl. = **κόσμημα πλοχμοειδές** ου.
entrenoués → cercles ~
entrepié m. = **βάθρο(ν)** ου.
entrepôt m. = **αποθήκη** θ.
entretoise en bois f. = **διάξυλο(ν)** ου.
épaisseur f. = **πάχος** ου.
epaulé → arc plat ~

épaulements → abside à ~
épi → appareil en ~ ▸ornement en ~
épiscopal → palais ~ ▸trône ~
épiscopale → église ~
épistyle m. = επιστύλιο(ν) ου.
ermitage m. = ασκητήριο(ν) ου.
escalier m. = κλίμακα$_1$ θ.
escalier à vis m. = κλίμακα ειλητματική θ.
escalier en colimaçon m. = κλίμακα ειλητματική θ.
escalier en limaçon m. = κλίμακα ειλητματική θ.
escalier en spirale m. = κλίμακα ειλητματική θ.
escalier en vis m. = κλίμακα ειλητματική θ.
escalier tournant m. = κλίμακα ειλητματική θ.
esonarthex m. = εσωνάρθηκας α.
esquisse f. = σχέδιο(ν): σκαρίφημα ου.
estampille (de brique) f. = σφραγίδα πλίνθων θ.
estrade f. = εξέδρα$_1$ θ.
étable f. = βουστάσιο(ν) ου.
étage en encorbellement m. = προεξοχή (κλειστή) θ.
étage m. = όροφος α. → église à ~
étage (unique) m. = ανώγειο(ν) ου.
étain m. = κασσίτερος α.
étoile à cinq branches f. = πεντάλφα ου.
étoile à six branches f. = εξάγραμμα ου.
étoile de David f. = άστρο(ν) του Δαυίδ α. → εξάγραμμα ου.
évacuation → conduit d' ~ ▸conduite d' ~
évêché m. = επισκοπείο(ν) ου.
éventail → ambon en ~
exèdre f. = εξέδρα$_2$ θ.
exonarthex m. = εξωνάρθηκας α.
extrados m. = εξω(ρ)ράχιο(ν) (θόλου / τόξου) ου.
extrémités → croix bouletée aux ~
extrémités bouletées → croix aux ~
extrémités évasées → croix aux ~
façade f. = 1. όψη$_1$ (κτηρίου) θ. 2. πρόσοψη θ.
face f. = μέτωπο(ν)$_1$ (τόξου / καμάρας) ου.
faîtage m. = κορυφοτεγίδα θ.
faîte m. = 1. κορυφή (θόλου / τόξου) θ. 2. κορυφογραμμή (στέγης) θ. → ligne de ~
faîtière → panne ~
fenestella f. = θυρίδα$_2$ (αγίας τράπεζας σαρκοφαγοειδούς) θ.
fenestrage m. = παράθυρα ου. πλ.
fenêtrage m. = παράθυρα ου. πλ.
fenêtre f. = παράθυρο(ν) ου.
fenêtre à un lobe f. = παράθυρο(ν) μονόλοβο(ν) ου.
fenêtre avec lobes "libres" f. = παράθυρο(ν) τύπου ελεύθερης τοξοστοιχίας ου.
fenêtre avec lobes groupés sous un arc f. = παράθυρο(ν) με περιβάλλον τόξο(ν) ου.
fenêtre bifore f. [σπν.] = παράθυρο(ν) δίλοβο(ν) ου.
fenêtre bilobée f. = παράθυρο(ν) δίλοβο(ν) ου.
fenêtre circulaire f. = φεγγίτης κυκλικός α.
fenêtre monolobée f. = παράθυρο(ν) μονόλοβο(ν) ου.
fenêtre polylobée f. = παράθυρο(ν) πολύλοβο(ν) ου.
fenêtre trifore f. [σπν.] = παράθυρο(ν) τρίλοβο(ν) ου.
fenêtre trilobée f. = παράθυρο(ν) τρίλοβο(ν) ου.
fer m. = σίδερο ου.
fer-à-cheval → arc en ~
ferme (de la charpente) f. = ζευκτό(ν) ου.
fers de lance → oves et ~
feu → tour à ~
feuille d'eau f. = κόσμημα: φύλλο(ν) υδρόβιο(ν) ου.
feuille de lierre f. = κόσμημα: φύλλο(ν) κισσού ου.
feuille de vigne f. = κόσμημα: φύλλον αμπέλου ου.
feuilles → collier de ~ ▸couronne de ~
feuilles d'acanthe retournées par le vent → chapiteau avec ~
feuilles d'acanthe agitées par le vent → chapiteau avec ~
feuilles d'eau → chapiteau à acanthe et ~
feuilles dressées pointues → chapiteau à acanthe et ~
figuré → chapiteau ~
file de perles f. = κόσμημα: αστράγαλος$_1$ α.
filet m. = ζεύξη θ.
filière f. = τεγίδα θ.
filière → panne ~
flacon festonné m. = κόσμημα: φιαλοστόμιο(ν) ου.
flèche (d'arc) f. = βέλος (τόξου) ου.
fleur de lis f. = κόσμημα: κρινάνθεμο(ν) ου.
fleur de lys f. = κόσμημα: κρινάνθεμο(ν) ου.
fleuri → ornement coufique ~
fleurie → croix ~
fleuron m. = ανθέμιο(ν)$_1$ (κορινθιακού κιονοκράνου) ου.
fond m. = βάθος$_2$ ου.
fondation f. = θεμελίωση θ. → tranchée de ~
fondement m. = θεμέλιο(ν) ου.
fonderie f. = χυτήριο(ν) ου.
fontaine f. = κρήνη θ.
fonts baptismaux m. pl. = κολυμβήθρα θ.
force oblique f. = ώθηση πλάγια θ.
forge f. = σιδηρουργείο(ν) ου.
forme f. = υπόστρωση θ.
fort m. = οχύρωμα ου.
forteresse f. = φρούριο(ν) ου.
fortification f. = οχύρωση θ.
fortifications f. pl. = οχύρωση θ.
forum m. = φόρος α.
fosse f. = βόθρος α. → tombe à ~
fosse à reliques (sous l'autel) f. = εγκαίνιο(ν) ου.
fossé m. = τάφρος θ.
fougère → appareil en (feuille de) ~
fouille f. = ανασκαφή θ.
four m. = 1. κάμινος$_1$ θ. 2. φούρνος$_1$ α.
four à chaux m. = ασβεστοκάμινος θ.
fourchée → croix ~
fournaise f. = κάμινος$_1$ θ.
fourneau m. = κάμινος$_1$ θ.
fournil m. = μαγκιπείο(ν) ου.
fourrure f. = γέμισμα (τοίχου) ου.
foyer m. = εστία$_1$ θ.
foyer (de l'hypocauste) m. = υποκαύστρα θ.
fresque f. = νωπογραφία θ.
frigidarium m. = ψυχρολούσιο(ν) ου.
frise f. = 1. ταινία$_1$ θ. 2. ζωφόρος θ.
frise d'arceaux f. = τοξύλια τυφλά ου. πλ.
front m. = μέτωπο(ν)$_1$ (τόξου / καμάρας) ου.
front de scène m. = πρόσοψη σκηνής θ.
fronton m. = αέτωμα ου.
funéraire → basilique ~ ▸chambre ~ ▸chapelle ~ ▸coffret ~ ▸cubiculum ~ ▸dalle ~ ▸église ~
fût m. = κορμός$_2$ (κίονα) α.
gable / gâble m. = ψευδοαέτωμα ου.
galbe m. = ένταση (κίονα) θ.
galerie haute f. = υπερώο(ν) ου.
galeries enveloppantes → église à coupole avec ~

galet m. = **κροκάλη** θ.
gammée → croix ~
garde → corps de ~
garde-manger m. = **οψοφυλάκιο(ν)** ου.
gargouille f. = **υδρορρόη** θ.
gazophylacium m. = **γαζοφυλάκιο(ν)** ου. → **θησαυροφυλάκιο(ν)** ου.
gemée → croix ~
giron m. = **πάτημα (βαθμίδας)** ου.
glaçuré → bol ~
glaçurée → coupe ~ ▸tuile ~
glaise → terre ~
globe → croix sur ~
godrons concaves → chapiteau à acanthe et ~
gond m. = **στροφέας**$_2$ **(μεταλλικός θύρας)** α.
gorge f. = **αυλάκωση** θ.
gorgoneion m. = **γοργόνειο(ν)** ου.
goujon m. = **γόμφος** α.
goujonnage m. = **γόμφωση** θ.
gradin (de théâtre / d'amphithéâtre) m. = **εδώλιο(ν)**$_2$ **(θεάτρου / αμφιθεάτρου)** ου.
gradins → croix dressée sur ~ ▸croix sur un socle à ~
graffito m. = **χάραγμα** ου.
grange f. = **αχυρώνας** α.
granit(e) m. = **γρανίτης** α.
gravé → décor ~
grecque f. = **κόσμημα μαιανδροειδές** ου.
grecque → croix ~
grenier m. = **ωρείο(ν)** ου.
grès m. = **αμμόλιθος** α.
griffon m. = **γρύπας** α.
guet → tour de ~
guète f. = **παρατηρητήριο(ν)** ου.
guette f. = **παρατηρητήριο(ν)** ου.
guillochis m. = **κόσμημα ψαθωτό(ν)** ου.
guirlande f. = κόσμημα: **γ(κ)ιρλάντα** θ.
gymnase m. = **γυμνάσιο(ν)** ου.
gypse m. = **γύψος** α.
hangar m. = **υπόστεγο(ν)** ου.
harpie f. = **άρπυια** θ.
hauteur f. = **ύψος** ου.
haut-relief m. = **ανάγλυφο(ν) έξεργο(ν)** ου.
heliakon m. = **ηλιακός** α.
hélicoïdal → voûte en berceau ~
hémicylindre m. = **ημικύλινδρος (αψίδας)** α.
herse f. = **καταρρακτή (θύρα)** θ.
heurtoir m. = **ρόπτρο(ν)** ου.
hippodrome m. = **ιππόδρομος** α.
historié → chapiteau ~
honorifique → colonne ~
hôpital m. = **νοσοκομείο(ν)** ου.
horloge solaire f. = **ρολόι ηλιακό(ν)** ου.
horreum m. = **ωρείο(ν)** ου.
hospice m. = **πτωχοκομείο(ν)** ου.
hospice de vieillards m. = **γηροκομείο(ν)** ου.
hostellerie (de monastère) f. = **ξενώνας**$_1$ **(μονής)** α.
hôtellerie (de monastère) f. = **ξενώνας**$_1$ **(μονής)** α.
huile → moulin à ~ ▸pressoir à ~
huis m. = **θύρα** θ.
hutte f. = **καλύβα** θ.
hydraulique → mortier ~
hypètre → basilique ~
hypocauste m. = **υπόκαυστο(ν)** ου.
hypogée m. = **τάφος: υπόγειο(ν)** ου.
icône f. = **εικόνα** θ.
iconostase f. = **εικονοστάσιο(ν)** ου.
îlot m. = **τετράγωνο(ν) πολεοδομικό(ν)** ου.
imbrex f. = **καλυπτήρας** α.
impériale → loge ~ ▸tribune ~
impériale → toit à l' ~
imposte f. = 1. **υφαψίδιο(ν)** ου. 2. **επίθημα (κιονοκράνου)** ου. → chapiteau ~ ▸chapiteau ionique à ~
inachevée → sculpture ~
incertain → appareil ~
incisé → décor ~
incisée → technique ~
incrustation f. = **τεχνική ένθετη** θ.
incrustation en marbre f. = 1. **μαρμαροθέτημα** ου. 2. **συγκοπή** θ.
infirmerie f. = **νοσοκομείο(ν)** ου.
inscription f. = **επιγραφή** θ.
inscrite → abside ~
insula f. = **τετράγωνο(ν) πολεοδομικό(ν)** ου.
intrados m. = **εσω(ρ)ράχιο(ν) (θόλου / τόξου)** ου.
inversée → perspective ~
ionique → chapiteau ~ ▸kymation ~ ▸moulure ~
isodome → appareil rectangulaire ~
isométrie f. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική ισομετρική** θ.
isométrique → projection axonométrique ~
ivoire = **ελεφαντόδοντο** ου.
jambage m. = **σταθμός (θύρας)** α.
jardin m. = **κήπος** α.
jarre → tombe à ~
jet d'eau en cuivre m. = **στροβίλιο(ν)** ου.
jetée f. = **προβλήτα** θ.
joint m. = **αρμός** α.
joint de lit m. = **αρμός οριζόντιος** α.
joint montant m. = **αρμός κατακόρυφος** α.
jour m. = **θυρίδα φωτιστική** θ. → clocher à ~ ▸technique à ~
jumelées → colonnes ~ ▸église à absides ~
jumelles → colonnes ~ ▸église à absides ~
kathisma m. = 1. **κάθισμα**$_1$ **(ιπποδρόμου)** ου. 2. **κάθισμα**$_2$ **(αναχωρητού)** ου.
katholikon m. = **καθολικό(ν)** ου.
kerkis j. = **κερκίς** θ. → **κερκίδα** θ.
Krépis f. = **κρηπίς** θ. → **κρηπίδα** θ.
kyklion m. = **κύκλιο(ν)** ου.
kymation m. = **κυμάτιο(ν)** ου.
kymation ionique m. = **κυμάτιο(ν) ιωνικό(ν)** ου.
kymation lesbique m. = **κυμάτιο(ν) λέσβιο(ν)** ου.
kyriakon m. = **κυριακό(ν)** α.
labrum m. = **φιάλη** θ.
laiton m. = **ορείχαλκος** α.
lambris m. = **ουρανία** θ.
largeur f. = **πλάτος** ου.
latéral → vaisseau ~
latine → croix ~
latrines f. pl. = **απόπατος** α.
laure f. = **λαύρα** θ.
lavabo m. = **θάλασσα** θ.
lavoir m. = **πλυντήριο(ν)** ου.
lavra f. = **λαύρα** θ.

lemnisque m. = κόσμημα: λημνίσκος α.
léproserie f. = λεπροκομείο(ν) ου.
lesbique → kymation ~ ▸moulure ~
lésène f. = παραστάδα χωρίς επίκρανο θ.
lice f. = μετατείχιο(ν) ου.
lierre → feuille de ~
ligne de départ f. = αφετηρία$_1$ (σταδίου) θ.
ligne de faîte f. = 1. κορυφογραμμή (στέγης) θ. 2. γενέτειρα κορυφαία (θόλου) θ.
limaçon → escalier en ~
linéaire → perspective ~
linteau m. = υπέρθυρο(ν) ου.
lis → fleur de ~
lisse → colonne ~
listel plat m. = κυμάτιο(ν): ταινία$_2$ (επίπεδη, στενή) θ.
lit → joint de ~
lité f. = λιτή θ.
liti f. = λιτή θ.
lobe m. = λοβός (παραθύρου) α. → fenêtre à un ~
lobe brisé → arc tréflé à ~ ▸arc trilobé à ~
lobes "libres" → fenêtre avec ~
lobes groupés sous un arc → fenêtre avec ~
loculus m. = 1. τάφος: θήκη θ. 2. τάφος κλιβανοειδής α.
loculus bisomus m. = τάφος: θήκη δίσωμη θ.
loculus quadrisomus m. = τάφος: θήκη τετράσωμη θ.
loculus trisomus m. = τάφος: θήκη τρίσωμη θ.
loge impériale f. = κάθισμα$_1$ (ιπποδρόμου) θ.
logette f. = προεξοχή (κλειστή) θ.
longitudinal → voûte en berceau ~
longitudinale → coupe ~
longs-pans → toit à deux ~
longueur f. = μήκος ου.
loquet m. = μάνδαλο(ν) ου.
losange m. = ρόμβος α.
losanges → ornement en ~
lucernarium m. = φωταγωγός$_2$ (κατακόμβης) α.
lumière → puits de ~
luminarium m. = φωταγωγός$_2$ (κατακόμβης) α.
lutrin m. = αναλόγιο(ν) ου.
lyre → chapiteau (corinthien) en ~
lys → fleur de ~
mâchicoulis m. = ζεματίστρες συνεχόμενες σε προεξοχή θ. πλ.
maçonnerie f. = τοιχοδομία θ.
maçonnerie de moellons f. = τοιχοδομία: λιθοδομή θ.
maçonnerie en pierres sèches f. = τοιχοδομία: ξερολιθιά θ.
maçonnerie fourrée f. = 1. τοιχοδομία χυτή θ. 2. τοιχοδομία: έμπλεκτο(ν) ου.
maenianum m. = διάζωμα$_2$ ου.
maenianum summun m. = επιθέατρο(ν) ου.
magasin m. = αποθήκη θ.
main courante f. = χειρολαβή θ.
maison f. = οικία θ.
maison -tour f. = πυργόσπιτο ου.
manufacture de tissage f. = υφαντήριο(ν) ου.
maquette f. = πρόπλασμα ου.
marbre m. = μάρμαρο(ν) ου. → incrustation en ~ ▸revêtement en ~
marche f. = βαθμίδα θ.
marche palière f. = κεφαλόσκαλο ου.
marches → croix dressée sur ~
margelle f. = προστομιαίο(ν) (κινστρέρνας / πηγαδιού) ου. → mur de ~
marque (de brique) f. = σφραγίδα πλίνθων θ.
marque de tâcheron f. = σύμβολο(ν) (κτίστου / λιθοξόου) ου.
marqueterie f. = τεχνική ένθετη σε ξύλο θ.
marteau (de porte) m. = ρόπτρο(ν) ου.
martyrium m. = μαρτύριο(ν) ου.
masque m. = προσωπείο(ν) ου.
masque de feuillage → chapiteau décoré de ~
masques feuillus → chapiteau à ~
mausolée m. = τάφος: μαυσωλείο(ν) ου.
méandre m. = μαίανδρος ου. → κόσμημα μαιανδροειδές ου.
mégalithique → appareil ~
membre architectural m. = μέλος αρχιτεκτονικό(ν) ου.
memorium m. = μημόριο(ν) ου.
meneau m. = αμφικιονίσκος α.
mensa martyrum f. = τράπεζα μαρτύρων θ.
menuiserie f. = ξυλουργείο(ν) ου.
menuisier → atelier de ~
merlon m. = έπαλξη θ.
Mésè f. = Μέση (οδός) θ.
meta f. = νύσσα θ.
metochion m. = μετόχι ου.
métoque m. = μετόχι ου.
métropole f. = ναός μητροπολιτικός α.
métropolitaine → église ~
meule f. = μυλόπετρα θ.
meurtrière f. = βελοθυρίδα θ.
militaire → projection axonométrique ~
milliaire m. = μιλιάριο(ν) ου. → borne ~
mine f. = ορυχείο(ν) ου.
mirador m. = παρατηρητήριο(ν) ου.
mixte à bandes → appareil ~
mobile → pont ~
modillon m. = κιλλίβαντας α.
moellon m. = λίθος αργός α.
moellon brut m. = λίθος λογάς α.
moellon-brique m. = λιθόπλινθος θ.
moellons → appareil de ~ ▸maçonnerie de ~
moldave → voûte ~
môle m. = προβλήτα θ.
monastère m. = μοναστήρι(ον) ου.
monétaire → atelier ~
monogramme m. = μονόγραμμα ου.
monolithe → colonne ~
monolobée → fenêtre ~
mononef f. = τύπος ναού: μονόχωρος δρομικός α.
montant m. = σταθμός (θύρας) α.
montant → joint ~
monument m. = μνημείο(ν) ου.
mortaisage m. = εντορμία θ.
mortaise f. = 1. δοκοθήκη θ. 2. τόρμος$_2$ α. → assemblage à tenon et ~
mortier m. = κονίαμα$_2$ (συνδετικό(ν)) ου.
mortier de chaux m. = ασβεστοκονίαμα (συνδετικό(ν)) ου.
mortier de plâtre m. = γυψοκονίαμα ου.
mortier de tuileaux m. = κονίαμα κεραμ(ε)ικό(ν) ου.
mortier hydraulique m. = κονίαμα υδραυλικό(ν) ου.
mosaïque f. = ψηφιδωτό(ν) ου. → décor en ~ ▸pavement en ~
mosaïque murale f. = ψηφιδωτό(ν) εντοίχιο(ν) ου.
mosaïque pariétale f. = ψηφιδωτό(ν) εντοίχιο(ν) ου.
motif m. = κόσμημα ου.

mouillage m. = **αγκυροβόλι(ον)** ου.
moulage m. = **εκμαγείο(ν)** ου.
moulin m = 1. **μύλος**$_1$ α. 2. **μυλώνας**$_1$ α.
moulin à eau m. = **υδρόμυλος** α.
moulin à huile m. = **ελαιοτριβείο(ν)** ου.
moulin à vent m. = **ανεμόμυλος** α.
moulure f. = **κυμάτιο(ν)** ου.
moulure en quart de rond f. = **κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) τεταρτοκυκλικό(ν)** ου.
moulure ionique f. = **κυμάτιο(ν) ιωνικό(ν)** ου.
moulure lesbique f. = **κυμάτιο(ν) λέσβιο(ν)** ου.
mur m. = **τοίχος** α.
mur d'appui m. = **αντέρεισμα** ου. → **αντηρίδα** θ.
mur de margelle m. = **στηθαίο(ν)**$_2$ **(πηγαδιού)** ου.
mur de soutènement m. = **τοίχος αναλημματικός** ου.
muraille f. = **τείχος** ου.
murale → mosaïque ~ ▸peinture ~
mur-boutant m. = **τοίχος αντερεισματικός** α.
mur-pignon m. = **τοίχος αετωματικός** α.
mur-pilier m. = **τοιχοπεσσός** α.
mutatorium m. = **μητατώριο(ν)** ου.
mytatorion m. = **μητατώριο(ν)** ου.
naissance (de voûte / d'arc) f. = **γένεση (θόλου / τόξου)** θ.
naos m. = **κυρίως ναός** α.
narthex m. = **νάρθηκας** α.
nécropole f. = **νεκρόπολη** θ.
nef f. = **κλίτος** ου. → basilique à double ~ ▸basilique à quintuple ~ ▸basilique à triple ~ ▸église à double ~ ▸église à une ~ ▸église cruciforme à une ~ ▸église en croix inscrite avec coupole – type à une ~
nef centrale f. = **κλίτος κεντρικό(ν)** ου.
nef latérale = **κλίτος πλάγιο(ν)** ου.
nef médiane f. = **κλίτος κεντρικό(ν)** ου.
nef principale f. = **κλίτος κεντρικό(ν)** ου.
nef unique → église à ~ ▸église cruciforme à ~ ▸église en croix inscrite avec coupole – type à ~
nef unique avec coupole → église à ~
nef unique voûtée → église à ~
nef voûtée → église à une ~
nefs → basilique à cinq ~ ▸basilique à deux ~ ▸basilique à trois ~ ▸église à deux ~
nervée → voûte d'arêtes ~
nervure f. = **νεύρωση** θ.
nervurée → coupole ~
niche f. = **εσοχή** θ.
niveau → perspective du ~
nœud m. = **κόμβος** α.
nœud d' Héraclès m. = **κόμβος Ηρακλέους** α.
nœud d' Hercule m. = **κόμβος Ηρακλέους** α.
nœud de Salomon m. = **κόμβος Σολομώντος** α.
noeuds → colonnettes avec ~
nouées → colonnettes ~
obélisque m. = **οβελίσκος** α.
oblation → table d' ~
oblique → force ~
octogone m. = **τύπος ναού: οκτάγωνο(ν)** ου.
oculus m. = **φεγγίτης κυκλικός** α.
oculus (zénithal) m. = **οπαίο(ν)** ου.
odéon m. = **ωδείο(ν)** ου.
œil m. = **κόσμημα: οφθαλμός** α.
œil-de-boeuf m. = **φεγγίτης κυκλικός** α.
œillet(s) m. = **κόσμημα: οφθαλμός** α.
offrandes → table à ~
ogive → arc en ~
oignon → toit en bulbe d' ~ ▸toit en ~
omphalion m. = **ομφάλιο(ν)** ου.
onyx m. = **όνυχας** α.
opaion m. = **οπαίο(ν)** ου.
ope f. = **οπή σκαλωσιάς** θ.
ophite m. = **οφίτης** α.
opus mixtum à bandes m. = **τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων** θ.
opus pavoneanum m. = **κόσμημα φολιδωτό(ν)** ου.
opus pseudo-isodomum m. = **τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ψευδοϊσόδομο(ν)** ου.
opus sectile m. = **συγκοπή** θ.
opus sectile en verre m. = **υαλοθέτημα** ου.
opus signinum m. = **οστρακοκονία** θ.
opus vermiculatum m. = **κόσμημα: opus vermiculatum** ου.
or m. = **χρυσός** α.
oratoire m. = **προσευκτήριο(ν)** ου.
orchestre m. = **ορχήστρα (θεάτρου)** θ.
ordre m. = **ρυθμός (αρχιτεκτονικός)** α.
orfèvre → atelier d' ~
orifice de puisage m. = **στόμιο(ν) (πηγαδιού)** ου.
ornement m. = **κόσμημα** ου.
ornement à degrés m. = **κόσμημα βαθμιδωτό(ν)** ου.
ornement céramoplastique m. = **κόσμημα κεραμοπλαστικό(ν)** ου.
ornement cordiforme m. = **κόσμημα καρδιόσχημο(ν)** ου.
ornement coufique fleuri m. = **κόσμημα κουφικό(ν) διανθισμένο(ν)** ου.
ornement coufique m. = **κόσμημα κουφικό(ν)** ου.
ornement en arête de poisson m. = **κόσμημα: ιχθυάκανθα** θ.
ornement en bâtons rompus m. = **κόσμημα τεθλασμένης γραμμής** θ.
ornement en chevrons m. = **κόσμημα: ιχθυάκανθα** θ.
ornement en damier m. = **κόσμημα αβακωτό(ν)** ου.
ornement en écailles imbriquées m. = **κόσμημα φολιδωτό(ν)** ου.
ornement en épi m. = **κόσμημα σταχυωτό(ν)** ου.
ornement en forme de clé m. = **κόσμημα κλειδόσχημο(ν)** ου.
ornement en forme de clef m. = **κόσμημα κλειδόσχημο(ν)** ου.
ornement en forme de S m. = **κόσμημα σιγμοειδές** ου.
ornement en losanges m. = **κόσμημα ρομβοειδές** ου.
ornement en zigzag m. = **κόσμημα τεθλασμένης γραμμής** θ.
ornement pseudo-coufique m. = **κόσμημα ψευδοκουφικό(ν)** ου.
ornement réticulé m. = **κόσμημα δικτυωτό(ν)** ου.
ornement végétal m. = **κόσμημα φυτικό(ν)** ου.
ornement vermiculé m. = **κόσμημα: opus vermiculatum** ου.
orphelinat m. = **ορφανοτροφείο(ν)** ου.
orthogonal → appareil ~
orthostate(s) m. = **ορθοστάτης**$_2$ **(τοίχου)** α.
ossuaire m. = **οστεοφυλάκιο(ν)** ου.
ourania f. = **ουρανία** θ.
outrepassé → arc ~ ▸voûte en berceau ~
ouverture f. = **άνοιγμα τοίχου** ου.
ouvroir m. = **εργαστήριο(ν)** ου.
oves et dards m. pl. = **κόσμημα: ωά και λόγχες** ου. πλ.
oves et fers de lance m. pl. = **κόσμημα: ωά και λόγχες** ου. πλ.
pailler m. = **αχυρώνας** α.
palais m. = 1. **παλάτι-ο(ν)** ου. 2. **μέγαρο(ν)** ου.
palais du patriarcat m. = **πατριαρχείο(ν)** ου.

palais du Sénat m. = σύγκλητος θ.
palais épiscopal m. = επισκοπείο(ν) ου.
palais royal m. = παλάτι-ο(ν) ου.
palatine → chapelle ~
palier m. = πλατύσκαλο ου.
palière → marche ~
palmette f. = κόσμημα: ανθέμιο(ν)$_2$ ου.
palmier m. = κόσμημα: φοίνικας$_2$ α.
pan m. = πλευρά$_1$ (στέγης) θ. → toit à un ~
panier → arc en anse de ~
panne f. = τεγίδα θ.
panne faîtière f. = κορυφοτεγίδα θ.
panne filière f. = τεγίδα θ.
panneau m. = τύμπανο(ν)$_2$ (θυροφύλλου) ου.
panneresse f. = 1. λίθος δρομικός α. 2. πλίνθος δρομική θ. → brique posée en ~
pans → abside à cinq ~ ▸abside à trois ~
paon m. = παγόνι ου.
papale → croix ~
papillon → chapiteau avec acanthe ~
parabémata m. pl. = παραβήματα ου. πλ.
parabole → arc en ~
parabolique → arc à tracé ~
parapet crénelé m. = επάλξεις θ. πλ.
parapet m. = 1. έπαλξη θ. 2. στηθαίο(ν)$_1$ ου. 3. πτερύγιο(ν) (κλίμακας άμβωνα) ου.
parascaenium m. = παρασκήνιο(ν) ου.
parecclesion m. = παρεκκλήσι- ο(ν) ου.
parement m. = πλευρά$_2$ (τοίχου) θ.
parement arasé m. = τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων θ.
parement cloisonné m. = τοιχοδομία: σύστημα δομής πλινθοπερίκλειστο(ν) ου.
parement pseudocloisonné m. = 1. τοιχοδομία: σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν) ου. 2. τοιχοδομία: σύστημα δομής ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν) ου.
pariétale → mosaïque ~ ▸peinture ~
paroi f. = παρειά$_2$ (τοίχου) θ.
paroi (d'abside) f. = ημικύλινδρος (αψίδας) α.
paroissiale → église ~
parpaigne → boutisse ~
parpaing m. = λίθος διάτονος α.
passage m. = δίοδος$_1$ θ.
passage couvert m. = διαβατικό(ν) ου.
passage voûté m. = διαβατικό(ν) ου.
pastophorium m. = παστοφόριο(ν) ου.
pâte de verre f. = υαλόμαζα θ.
patriarcale → croix ~
patriarcat → palais du ~
pattée → croix ~
pavage m. = δάπεδο(ν) λιθόστρωτο(ν) ου.
pavé m. = κυβόλιθος α.
pavement m. = δάπεδο(ν) επιστρωμένο(ν) ου.
pavement caillouté m. = δάπεδο(ν) χαλικόστρωτο(ν) ου.
pavement en mosaïque m. = δάπεδο(ν) ψηφιδωτό(ν) ου.
pavillon m. = περίπτερο(ν) ου. → toit en ~
peint → décor ~
peinture f. = ζωγραφική θ.
peinture à fresque f. = νωπογραφία θ.
peinture à sec f. = ξηρογραφία θ.
peinture murale f. = τοιχογραφία θ.
peinture pariétale f. = βραχογραφία θ.
peinture rupestre f. = βραχογραφία θ.
pendentif m. = λοφίο(ν) ου.
pendentifs → coupole en ~ ▸coupole sur ~ ▸voûte (en plan circulaire) en ~
pentalpha m. = πεντάλφα ου.
pentaomphalon m. = πενταόμφαλο(ν) ου.
pente → toit en ~ ▸toit à double~
pentes → toit à deux ~
péribole m. = περίβολος$_1$ (ναού / μονής) α.
péristyle m. = περίστωο(ν) ου. → cour à ~
perles → file de ~ ▸collier de ~
perles et pirouettes f. pl. = κόσμημα: αστράγαλος$_1$ α.
perspective f. = προοπτική θ. → représentation en ~ ▸vue ~
perspective aérienne f. = σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με κεκλιμένο(ν) πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα κάτω ου.
perspective avec deux points de fuite f. = σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με δύο σημεία φυγής ου.
perspective contre-plongeante f. = σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με κεκλιμένο(ν) πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα επάνω ου.
perspective du niveau f. = σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) μετωπικό(ν) με ένα σημείο(ν) φυγής ου.
perspective inversée f. = προοπτική ανάστροφη θ.
perspective linéaire f. = προοπτική γεωμετρική θ.
petit-entrait m. = ελκυστήρας ανυψωμένος (επορορφίας) α.
phare m. = φάρος α.
phénix m. = φοίνικας$_1$ α.
phiale f. = φιάλη θ.
phœnix m. = φοίνικας$_1$ α.
pièce d'angle f. = διαμέρισμα γωνιακό(ν) (σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με τρούλ(λ)ο) ου.
pied-droit m. = 1. ποδαρικό(ν) (τόξου) ου. 2. σταθμός (θύρας) α.
piédestal m. = βάθρο(ν)$_2$ (κίονα) ου.
piédroit m. = 1. ποδαρικό(ν) (τόξου) ου. 2. σταθμός (θύρας) α.
pierre f. = λίθος α.
pierre brute f. = λίθος λογάς α.
pierre calcaire f. = ασβεστόλιθος α.
pierre de taille m. = λίθος λαξευμένος (οικοδομικός) α.
pierre de tombeau f. = ταφόπετρα θ.
pierre ponce f. = κίσ(σ)ηρη θ.
pierre poreuse f. = πωρόλιθος α.
pierre taillée m. = λίθος λαξευμένος (οικοδομικός) α.
pierre tombale f. = 1. σήμα επιτύμβιο(ν) ου. 2. ταφόπετρα θ.
pierres posées à sec f. pl. = τοιχοδομία: ξερολιθιά θ.
pierres sèches → maçonnerie en ~
pieu m. = πάσσαλος α.
pigeonnier m. = περιστερώνας α.
pignon m. = απόληξη αετωματική (τοίχου) θ.
pilastre m. = παραστάδα$_1$ θ. → chapiteau de ~
pile f. = πεσσός α.
pilette f. = στυλίσκος (υποκαύστου) α.
pilier m. = πεσσός α. → chapiteau de ~
pilier articulé en forme de T m. = πεσσός ταυόμορφος α.
pilier carré m. = πεσσός τετράγωνης διατομής α.
pilier cruciforme m. = πεσσός σταυρόμορφος α.
pilier rectangulaire m. = πεσσός ορθογώνιας διατομής α.
piliers → rangée de ~
pin → pomme de ~

pipe f. = **σωλήνα** θ.
pipe d'aération f. = **αεραγωγός** α.
piquet m. = **πάσσαλος** α.
pirouettes → perles et ~
piscine f. = **κολυμβήθρα** θ.
pivot m. = **στροφέας**$_1$ **(θύρας)** α.
placard m. = **τοιχαρμάρι(ον)** ου.
place f. = **πλατεία** θ.
plafond m. = **οροφή**$_1$ θ.
plan m. = 1. **σχέδιο(ν)** ου. 2. σχέδιο(ν): **κάτοψη** θ.
plan central → église à ~
plancher m. = **δάπεδο(ν)** ου.
plancher en bois m. = **δάπεδο(ν) ξύλινο(ν)** ου.
plans → technique à deux ~
plaque f. = 1. **πλάκα**$_1$ θ. 2. **θωράκιο(ν)**$_1$ ου.
plaque d'escalier de l'ambon f. = **πτερύγιο(ν) (κλίμακας άμβωνα)** ου.
plat → toit ~
plat épaulé → arc ~
plate → tuile ~
plate-bande (clavée) f. = **τόξο(ν) επίπεδο(ν) (κλειδωτό(ν))** ου.
plate-forme (d'ambon) f. = **εξώστης**$_2$ **(άμβωνα)** α.
plâtre → mortier de ~
plein cintre → abside en ~ ▸arc en ~
plinthe f. = **πλίνθος**$_2$ **(βάσης κίονα)** θ.
plomb m. = **μολύβι** ου. → couverture en ~
podium m. = **πόδιο(ν)**$_1$ **(ναού)** ου.
podium (de cavea) m. = **πόδιο(ν)**$_2$ **(αμφιθεάτρου)** ου.
poinçon m. = **ορθοστάτης**$_1$ **(εποροφίας)** α.
points d'appui → église à coupole reposant sur huit ~
points de fuite → perspective avec deux ~
polygonale → abside ~
polylobé → 1. arc ~ 2. chapiteau ~
polylobée → fenêtre ~
pomme f. = **μήλο(ν)** ου.
pomme de pin f. = **κουκουνάρι** ου.
ponce → pierre ~
pont m. = **γέφυρα** θ.
pont mobile m. = **γέφυρα κινητή** θ.
pont-levis m. = **γέφυρα περιαιρετή** θ.
porche m. = **προστώο(ν)** ου.
poreuse → pierre ~
pôros m. = **πωρόλιθος** α.
porphyre m. = **πορφυρίτης (λίθος)** α.
port m. = **λιμάνι** ου.
portail m. = 1. **πύλη** θ. 2. **πυλώνας** α.
porte f. = 1. **θύρα** θ. 2. **πύλη** θ.
porte de l'iconostase f. = **βημόθυρο(ν)** ου.
porte du bêma f. = **πύλη ωραία** θ.
porte-guichet f. = **θυρίδα**$_1$ θ.
porte royale f. = **πύλη βασίλειος** θ.
porte triomphale f. = **θριαμβευτική πύλη** θ.
portée (d'arc) f. = **άνοιγμα τόξου** ου.
porterie f. = **θυρωρείο(ν) (μονής)** ου.
portique m. = 1. **στοά** θ. 2. **έμβολος**$_1$ α.
portiques → cour entourée de ~ ▸rue à ~
poste de guard f. = **φυλάκιο(ν)** ου.
postes f. pl. = κόσμημα: **σπειρομαίανδρος** α.
pot résonnant = **αγγείο(ν) ηχητικό(ν)** ου.
potencée → croix ~
poterie f. = **κεραμ(ε)ική**$_1$ θ. → atelier de ~
potier → atelier de ~
poterne f. = **πυλίδα** θ.
poudingue m. = **λίθος κροκαλοπαγής** α.
poussée f. = **ώθηση** θ.
poutre f. = **δοκός** α./θ.
praefurnium m. = **υποκαύστρα** θ.
précinction f. = **διάζωμα**$_1$ ου.
première enceinte f. = **έξω τείχος** ου.
presbyterium m. = **πρεσβυτέριο(ν)** → **ιερό(ν)** ου.
pressoir à huile m. = **ελαιοτριβείο(ν)** ου.
pressoir à vin m. = **ληνός**$_1$ α./θ.
prétoire m. = **πραιτώριο(ν)** ου.
prison f. = **ειρκτή** θ.
profondeur f. = **βάθος**$_1$ ου.
projection f. = **προβολή** θ.
projection axonométrique = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική** θ.
projection axonométrique cavalière f. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική (ισομετρική) μετωπική** θ.
projection axonométrique dimétrique f. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική διμετρική** θ.
projection axonométrique isométrique f. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική ισομετρική** θ.
projection axonométrique militaire f. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική (ισομετρική) οριζόντια** θ.
projection axonométrique trimétrique f. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική τριμετρική** θ.
proportion f. = **αναλογία** θ.
propylon m. = **πρόπυλο(ν)** ου.
proscaenium m. = **προσκήνιο(ν)** ου.
proskynétarion m. = **προσκυνητάρι(ον)** ου.
prothèse f. = **πρόθεση** θ.
protomes d'animaux → chapiteau à ~
pseudocoufique → ornement ~
pseudo-isodome → appareil rectangulaire ~
puisage → orifice de ~ ▸trou de ~
puits m. = **πηγάδι** ου. → tombe à ~
puits à treuil m. = **μαγγανοπήγαδο** ου.
puits d'aération m. = **αεραγωγός** α.
puits de lumière m. = **φωταγωγός** α.
pulvinus m. = **προσκεφάλαιο(ν) (ιωνικού κιονοκράνου)** ου.
pupitre → toit en ~
pyramidal → chapiteau ~
pyramidal à quatre faces → toit ~
pyramide tronquée → chapiteau en forme de ~
quadrant → arc en ~
quadrillage m. = **δίκτυο(ν) συντεταγμένων** ου.
quadriportique m. = **τετράστωο(ν)** ου.
quai m. = **προκυμαία** θ.
quart de cercle → arc en ~
quart de rond → moulure en ~
quart de sphère m. = θόλος: **τεταρτοσφαίριο(ν)** ου.
quartier m. = 1. **συνοικία** θ. 2. **τομέας σταυροθολίου** α.
quatre-feuilles m. = **άνοιγμα τετράφυλλο(ν)** ου.
quintuple nef → basilique à ~
rainure f. = **αυλάκωση** θ.
rampe f. = **αναβάθρα** θ.
rangée f. = **σειρά** θ.
rangée de piliers f. = **πεσσοστοιχία** θ.
rayons tournoyants → roue à ~
rectangulaire → abside ~ ▸appareil ~ ▸pilier ~
réfectoire m. = **τράπεζα (μονής)** θ.

région urbaine f. = ρεγεώνα θ.
relief m. = ανάγλυφο(ν) ου.
relief en saillie m. = ανάγλυφο(ν) έξεργο(ν) ου.
reliquaire m. = λειψανοθήκη θ.
reliques (sous l'autel) → fosse à ~
rempart m. = τείχος ου.
remplissage m. = γέμισμα (τοίχου) ου.
renfoncement m. = εσοχή θ.
repos m. = πλατύσκαλο ου.
représentantion en perspective f. = σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) ου.
résonnant → pot ~
ressaut(s) → abside à ~
resserre f. = αποθήκη θ.
restauration f. = αναστήλωση θ.
restitution f. = σχέδιο(ν): αναπαράσταση θ.
réticulé → appareil ~ ▸ornement ~
rétréci → eglise on croix inscrite avec coupole – type ~
revêtement m. = επένδυση (τοίχου) θ.
revêtement en marbre m. = ορθομαρμάρωση θ.
rez-de-chaussée m. = κατώγειο(ν) ου.
rideau m. = βήλο(ν) ου.
rinceau m. = κόσμημα: βλαστός ελικοειδής α.
rive → tuile de ~
ronde → chemin de ~
ronde-bosse f. = γλυπτό(ν) ολόγλυφο(ν) ου.
rosace f. = κόσμημα: ρόδακας α.
rosace en tourbillon f. = κόσμημα: πυροστρόβιλος α.
rosette f. = κόσμημα: ρόδακας α.
rotae sericae f. pl. = κόσμημα: τροχοί σηρικοί α. πλ.
rotonde f. = τύπος ναού: ροτόντα θ.
roue f. = τροχός α.
roue à rayons tournoyants f. = κόσμημα: πυροστρόβιλος α.
route f. = οδός θ.
royal → palais ~
royale → porte ~
rue f. = οδός θ.
rue à portiques f. = έμβολος$_1$ α.
ruelle f. = δρομίσκος α.
rupestre → église ~ ▸peinture ~ ▸tombe ~
russe → croix ~
S → ornement en forme de ~
sablière f. = ακροτεγίδα θ.
sacristie f. = σκευοφυλάκιο(ν) ου.
saillie → relief en ~
Saint Sépulcre f. = Τάφος Πανάγιος α.
salle f. = αίθουσα θ.
salle à manger f. = τρικλίνιο(ν) ου.
salle d'accueil (du monastère) f. = αρχονταρείο(ν) (μονής) ου.
sanctuaires opposés → basilique à deux ~
sarcophage m. = τάφος: σαρκοφάγος θ.
sarrasine f. = καταρρακτή (θύρα) θ.
scaphoïde → chapiteau ~ ▸voûte ~
scaphoïde tronquée → voûte ~
scenae frons f. = πρόσοψη σκηνής θ.
scène f. = σκηνή θ. → front de ~
schiste m. = σχιστόλιθος α.
scie → cordon en dents de ~
scotie f. = σκοτία θ.
scriptorium m. = εργαστήριο(ν) βιβλιογραφικό(ν) ου.
sculpté → décor ~
sculpté sur bois → décor ~
sculpture f. = γλυπτική θ.
sculpture dentelée → technique de la ~
sculpture inachevée f. = γλυπτό(ν) ημίεργο(ν) ου.
sculpture sur bois f. = ξυλογλυπτική θ.
sec → peinture à ~ ▸pierres posées à ~
sécants → cercles ~
seconde enceinte f. = έσω τείχος ου.
segment surbaissé → arc en ~
segmentaire → arc ~
sekreton m. = σέκρετο(ν) ου.
semi-circulaire → abside ~
semi-complexe à quatre colonnes → église en croix inscrite avec coupole – type ~
semi-cylindrique (en plein cintre) → voûte en berceau ~
semi-hexagonale → abside ~
sémourv m. = δράκος φτερωτός με ουρά παγονιού α.
sénat m. = σύγκλητος θ.
Sénat → palais du ~
sente f. = μονοπάτι ου.
sentier m. = μονοπάτι ου.
sépulcre m. = τάφος μνημειακός α. → Saint ~
serpentine f. = οφίτης α.
serrure f. = κλείθρο(ν)$_1$ ου.
seuil m. = κατώφλι(ον)$_1$ ου.
sgraffiti m. pl. = ξυστά ου. πλ.
siège m. = εδώλιο(ν)$_1$ ου.
sigma → table en ~
sigmoïde → table ~
sima m. = σίμα θ.
simandre m. = σήμαντρο(ν) ου.
simple à quatre colonnes → église en croix inscrite avec coupole – type ~
simple à quatre piliers → église en croix inscrite avec coupole – type ~
simurgh m. = δράκος φτερωτός με ουρά παγονιού α.
sirène f. = σειρήνα θ.
skevophylakion m. = σκευοφυλάκιο(ν) ου.
skite f. = σκήτη θ.
socle m. = 1. βάθρο(ν)$_1$ ου. 2. τοιχοβάτης α.
socle à gradins → croix sur un ~
soffite f. = οροφή$_2$ (επιστυλίου / υπερθύρου) θ.
sol de terre battue m. = δάπεδο(ν) από χώμα πατημένο ου.
solaire → cadran ~ ▸horloge ~
solarium m. = ηλιακός α.
solea f. = σολέα θ.
sommet m. = κορυφή (θόλου / τόξου) θ.
sommier m. = θολίτης αρχικός α.
sondage m. = τομή δοκιμαστική θ.
soubassement m. = υποδομή (κτίσματος) θ.
soutènement → mur de ~
sphendoné f. = σφενδόνη$_1$ (ιπποδρόμου) θ.
sphère → croix sur ~ ▸quart de ~
sphérique → triangle ~
sphinx m = σφίγγα θ.
sphynge f. = σφίγγα θ.
spina f. = σπίνα θ.
spirale → escalier en ~
spolia m. pl. = σπόλια ου. πλ.
stade m. = στάδιο(ν) ου.
statue f. = 1. άγαλμα ου. 2. ανδριάντας α.
stéatite f. = στεατίτης α.
stèle f. = στήλη θ.

stèle funéraire f. = στήλη επιτύμβια θ.
stratification f. = στρωματογραφία θ.
stibadion m. = στιβάδιο(ν) ου.
strigile m. = ράβδωση στλεγγιοειδής θ.
strobilion m. = στροβίλιο(ν) ου.
structure adjacente f. = πρόσκτισμα ου.
stuc m. = 1. γυψοκονίαμα ου. 2. μαρμαροκονίαμα ου. → décor en ~
stylobate(s) m. = στυλοβάτης α.
suite d'arcades f. = τοξοστοιχία θ.
suite d'arcades aveugles f. = τοξοστοιχία τυφλή θ.
superposées → églises ~
surbaissé → arc ~ ▸voûte en berceau ~
surbaissée → coupole ~
surélevé(e) en guise de coupole → voûte en berceau ~
surface f. = επιφάνεια θ.
surhaussé → arc ~ ▸voûte en berceau ~
svastika f. = σταυρός αγκυλωτός α.
synagogue f. = συναγωγή θ.
synthronon = σύνθρονο(ν) ου.
T → croix en ~ ▸pilier articulé en forme de ~
table à offrandes f. = τράπεζα προσφορών θ.
table d'appui f. = ποδιά (παραθύρου) θ.
table d'autel f. = 1. τράπεζα αγία θ. 2. τράπεζα αγία ελεύθερη (πάνω σε κιονίσκους) θ.
table d'oblation f. = τράπεζα προσφορών θ.
table "en sigma" f. = τράπεζα σιγμοειδής θ.
table sigmoïde f. = τράπεζα σιγμοειδής θ.
tabula ansata f. = δέλτος με λαβές θ.
tabularium m. = αρχειοφυλάκιο(ν) ου.
tâcheron → marque de ~
taille → éclat de ~ ▸pierre de ~
taille en biseau → technique de ~
taillée → pierre ~
tailloir m. = 1. άβακας α. 2. επίθημα (κιονοκράνου) ου. [σπν.]
talon m. = κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ανάστροφο(ν) ου.
talons → arc à ~
tambour m. = 1. σφόνδυλος (κίονα) α. 2. τύμπανο(ν)$_4$ (τρούλ(λ)ου) ου.
tannerie f. = βυρσοδεψείο(ν) ου.
tau → croix en ~
technique f. = τεχνική θ.
technique à deux plans f. = τεχνική διπλεπίπεδη θ.
technique à jour f. = τεχνική διάτρητη θ.
technique ajourée f. = τεχνική διάτρητη θ.
technique de la sculpture dentelée f. = τεχνική διάτρητη θ.
technique de taille en biseau f. = τεχνική της πρισματικής (κοίλης) γλυφής θ.
technique en champlevé f. = τεχνική επιπεδόγλυφη θ.
technique incisée f. = τεχνική εγχάρακτη θ.
tégole f. = στρωτήρας α.
tegula f. = στρωτήρας α.
tégule f. = στρωτήρας α.
temple m. = ναός α. [σπν.]
templon m. = τέμπλο(ν) ου.
templum m. = τέμπλο(ν) ου.
tenon m. = τόρμος$_1$ α.
tenon et mortaise → assemblage à ~
tenturerie f. = βαφείο(ν) ου.
tepidarium m. = χλιαροψύχριο(ν) ου.
terrasse f. = άνδηρο(ν) ου. → couverture en ~ ▸toit en ~
terrasse à ciel ouvert f. = ηλιακός α.
terre battue → aire en ~ ▸sol de ~
terre glaise f. = πηλός α.
tessella f. = ψηφίδα θ.
tesselle f. = ψηφίδα θ.
tessera f. = ψηφίδα θ.
tesserre f. = ψηφίδα θ.
tête (de claveau) f. = μέτωπο(ν)$_1$ (θολίτη) ου.
tête → arc de ~
tétraconque → église ~
tétrapyle m. = τετράπυλο(ν) ου.
thalassa f. = θάλασσα θ.
théâtre m. = θέατρο(ν) ου.
théodosien → chapiteau composite ~
thermes m. pl. = θέρμες θ. πλ.
tige f. = κόσμημα: μίσχος α.
tirant m. = ελκυστήρας$_1$ α.
tissage → atelier de ~ ▸manifacture de ~
tissu urbain m. = ιστός πολεοδομικός α.
titulus m. = οίκος εκκλησίας α.
toichobate m. (αρχ.) = τοιχοβάτης α.
toit m. = στέγη θ.
toit à croupe faîtière m. = στέγη δίρρυτη με αποτμήσεις των αετωμάτων θ.
toit à croupe plate m. = στέγη τρικλινής θ.
toit à (deux) croupes m. = στέγη τετρακλινής θ.
toit à (deux) demi-croupes m. = στέγη δίρρυτη με αποτμήσεις των αετωμάτων θ.
toit à deux longs-pans m. = στέγη δίρρυτη θ.
toit à deux pentes m. = στέγη δίρρυτη θ.
toit à deux versants m. = στέγη δίρρυτη θ.
toit à double bâtière m. = στέγες δίρρυτες αλληλοτεμνόμενες θ. πλ.
toit à l'impériale m. = στέγη βολβόσχημη θ.
toit à un pan m. = στέγη μονόρρυτη θ.
toit à un versant m. = στέγη μονόρρυτη θ.
toit conique m. = στέγη κωνική θ.
toit cruciforme avec coupole → église à ~
toit cruciforme → église à ~
toit en appentis m. = στέγη μονόρρυτη θ.
toit en bâtière m. = στέγη δίρρυτη θ.
toit en bulbe d'oignon m. = στέγη βολβόσχημη θ.
toit en dos d'âne m. = στέγη δίρρυτη θ.
toit en oignon m. = στέγη βολβόσχημη θ.
toit en pavillon m. = στέγη πυραμιδοειδής θ.
toit en pente m. = στέγη επικλινής θ.
toit en pupitre m. = στέγη μονόρρυτη θ.
toit en terrasse m. = δώμα ου.
toit plat m. = στέγη επίπεδη θ.
toit pyramidal à quatre faces m. = στέγη πυραμιδοειδής θ.
toiture f. = στέγαση θ.
toitures en forme de croix → église aux ~
tombe f. = τάφος α.
tombe à ciste f. = τάφος κιβωτιόσχημος α.
tombe à fosse f. = τάφος λακκοειδής α.
tombe à jarre f. = τάφος: εγχυτρισμός α.
tombe à puits f. = τάφος λακκοειδής α.
tombe à tuiles f. = τάφος καλυβίτης α.
tombe en berceau f. = τάφος καμαροσκέπαστος α.
tombe rupestre m. = τάφος λαξευμένος α.
tombeau m. = τάφος μνημειακός α. → dalle de ~ ▸pierre de ~

torchis m. = αχυρολάσπη θ.
tore m. = σπείρα$_1$ θ.
torsade f. = 1. κόσμημα: σχοινί(ον) ου. 2. κυμάτιο(ν): σχοινίο(ν) ου.
torsadée → colonne ~
torse → colonne ~
tour m. = πύργος α.
tour à feu m. = φρυκτώριο(ν) ου.
tour de guet f. = παρατηρητήριο(ν) ου.
tourbillon → rosace en ~
tour-clocher f. = κωδωνοστάσιο(ν)-πύργος ου.
tourelle = πυργίσκος α.
tournant → escalier ~ ▸voûte en berceau ~
tranchée f. = όρυγμα ου.
tranchée de fondation f. = τάφρος θεμελίωσης α.
transenne f. = φράγμα$_2$ (παραθύρου) ου.
transept m. = κλίτος εγκάρσιο(ν) ου.
transitoire → église en croix inscrite avec coupole – type ~
transitoire à huit supports → église en croix inscrite avec coupole – type ~
transversal → voûte en berceau ~
transversale → coupe ~
trapéza f. = τράπεζα (μονής) θ.
trappe f. = καταπακτή θ.
traverse en bois f. = διάξυλο(ν) ου.
trèfle = άνοιγμα τρίφυλλο(ν) ου.
tréflé → arc ~
tréflé à lobe brisé → arc
tréflée → croix ~
treillis → chapiteau avec ~
trépan → trou de ~
trésor m. = θησαυροφυλάκιο(ν) ου.
tresse f. = κόσμημα πλοχμοειδές ου.
treuil → puits à ~
triangle sphérique m. = λοφίο(ν) ου.
tribé(è)lon m. = τρίβηλο(ν) ου.
tribunal m. = 1. κάθισμα$_1$ (ιπποδρόμου) ου. 2. δικαστήριο(ν) ου.
tribune f. = 1. βήμα$_1$ ου. 2. υπερώο(ν) ου.
tribune impériale f. = κάθισμα$_1$ (ιπποδρόμου) ου.
tricline f. = τρικλίνιο(ν) ου.
triclinium m. = τρικλίνιο(ν) ου.
triconque → église ~ ▸église en croix inscrite avec coupole – type athonite ~
trifore [σπν.] → fenêtre ~
trilobé → arc ~
trilobé à lobe brisé → arc
trilobée → fenêtre ~
trimétrie f. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική τριμετρική θ.
trimétrique → projection axonométrique ~
triomphal → arc ~
triomphale → porte ~
triomphe → arc de ~
trochile m. = τροχίλος α. → σκοτία θ.
trompe d'angle f. = ημιχώνιο(ν) ου.
trompes d' angle → coupole sur ~ ▸église à coupole sur ~
trône m. = θρόνος α.
trône épiscopal m. = θρόνος επισκοπικός α.
tronquée → chapiteau en forme de pyramide ~ ▸église en croix inscrite ~ ▸voûte scaphoïde ~
trou d'aération m. = οπή εξαερισμού θ.
trou de boulin m. = οπή σκαλωσιάς θ.
trou de puisage m. = στόμιο(ν) (πηγαδιού) ου.
trou de trépan m. = οπή τρυπάνου θ.
tube m. = 1. σωλήνα θ. 2. αεραγωγός α.
tuile f. = 1. κεραμίδι ου. 2. πλακίδιο(ν) ου.
tuile couvre-joint f. = καλυπτήρας α.
tuile de rive f. = ακροκέραμος θ.
tuile glaçurée f. = πλακίδιο(ν) εφυαλωμένο(ν) ου.
tuile plate f. = στρωτήρας α.
tuileau m. = βήσ(σ)αλο(ν)$_1$ ου.
tuileaux → béton de ~ ▸mortier de ~
tuilerie f. = κεραμείο(ν)$_2$ ου.
tuiles → tombe à ~
tuyau de bronze m. = στροβίλιο(ν) ου.
tuyau de cuivre m. = στροβίλιο(ν) ου.
tympan m. = 1. τύμπανο(ν)$_1$ (αετώματος) ου. 2. τύμπανο(ν)$_3$ (τόξου) ου.
type à deux colonnes → église en croix inscrite avec coupole – ~
type à deux piliers → église en croix inscrite avec coupole – ~
type à nef unique → église en croix inscrite avec coupole – ~
type à une nef → église en croix inscrite avec coupole – ~
type athonite triconque → église en croix inscrite avec coupole – ~
type basilical → église de ~
type complexe → église à coupole reposant sur huit points d'appui – ~
type complexe à quatre colonnes → église en croix inscrite avec coupole – ~
type constantinopolitain → église en croix inscrite avec coupole – ~
type continental → église à coupole reposant sur huit points d'appui – ~
type d'église m. = τύπος ναού α.
type de Mistra → église du ~
type insulaire → église à coupole reposant sur huit points d'appui – ~
type rétréci → église en croix inscrite avec coupole – ~
type semi-complexe à quatre colonnes → église en croix inscrite avec coupole – ~
type simple → église à coupole reposant sur huit points d' appui – ~
type simple à quatre colonnes → église en croix inscrite avec coupole – ~
type simple à quatre piliers → église en croix inscrite avec coupole – ~
type transitoire → église en croix inscrite avec coupole – ~
type transitoire à huit supports → église en croix inscrite avec coupole – ~
typicario m. = τυπικαριό ου.
tzynganistérion m. = τζυγκανιστήριο(ν) ου.
université f. = πανεπιστήμιο(ν) ου.
urbain → tissu ~
urbaine → région ~
urbanisme m. = πολεοδομία θ.
vaisseau = 1. κλίτος ου. 2. κλίτος πλάγιο(ν) ου.
vaisseau latéral m. = κλίτος πλάγιο(ν) ου.
vantail m. = θυρόφυλλο(ν) ου.
vase acoustique m. = αγγείο(ν) ηχητικό(ν) ου.
végétal → ornement ~

veines f. pl. = **φλέβες (μαρμάρου)** θ. πλ.
velum m. = **βήλο(ν)** ου.
vent → moulin à ~
vermiculé → ornement ~
verre → opus sectile en ~ ▸pâte de ~
verrerie → atelier de ~
verrou = m. **σύρτης** α.
versant m. = **πλευρά**$_1$ **(στέγης)** θ. → toit à un ~ ▸toit à double~
versants → toit à deux ~
vestibule m. = **προθάλαμος** α.
vieillards → hospice de ~
vigne → feuille de ~
villa f. = **έπαυλη** θ.
village m. = **χωριό** ου.
ville f. = **πόλη** θ.
vin → pressoir à ~
vis → escalier en ~ ▸escalier à ~
vitrail m. = **υαλογράφημα** ου.
vitre f. = **υαλοπίνακας** α.
volée f. = **βραχίονας**$_1$ **(κλίμακας)** α.
volige m. = **πέταυρο(ν)** ου.
volute f. = **έλικα (κιονοκράνου)** θ.
voussoir m. = **θολίτης** α.
voûte f. = **θόλος** α.
voûte annulaire f. = **θόλος ημικυλινδρικός δακτυλιοειδής** α.
voûte d'arêtes f. = θόλος: **σταυροθόλιο(ν)** ου.
voûte d'arêtes nervée f. = θόλος: **σταυροθόλιο(ν) με νευρώσεις** ου.
voûte en arc de cloître f. = **θόλος μοναστηριακός** α.
voûte en berceau f. = **καμάρα**$_1$ θ.
voûte en berceau brisé f. = **καμάρα οξυκόρυφη** θ.
voûte en berceau hélicoïdal f. = **θόλος ημικυλινδρικός σπειροειδής** α.
voûte en berceau longitudinal f. = **καμάρα κατά μήκος** θ.
voûte en berceau outrepassé f. = **καμάρα πεταλόμορφη** θ.
voûte en berceau semi-cylindrique (en plein cintre) f. = **καμάρα ημικυλινδρική** θ.
voûte en berceau surbaissé f. = **καμάρα χαμηλωμένη** θ.
voûte en berceau surélevé(e) en guise de coupole f. = **τρουλ(λ)οκαμάρα** θ.
voûte en berceau surhaussé f. = **καμάρα υπερυψωμένη** θ.
voûte en berceau tournant f. = **θόλος ημικυλινδρικός δακτυλιοειδής** α.
voûte en berceau transversal f. = **καμάρα εγκάρσια** θ.
voûte en calotte f. = **τρουλ(λ)οκαμάρα** θ.
voûte en calotte carrée f. = τρούλ(λ)ος: **ασπίδα (ενιαία με λοφία)** θ.
voûte en croisée f. = θόλος: **σταυροθόλιο(ν)** ου.
voûte en demi-berceau f. = **καμάρα τεταρτοκυλινδρική** θ.
voûte (en plan circulaire) en pendentifs f. = τρούλ(λ)ος: **ασπίδα (ενιαία με λοφία)** θ.
voûte moldave f. = **θόλος Μολδαβίας** α.
voûte scaphoïde f. = **θόλος σκαφοειδής** α.
voûte scaphoïde tronquée f. = **θόλος σκαφοειδής κόλουρος** α.
voûté → passage ~
voûtée → basilique ~ ▸église ~ ▸église à une nef ~
vue f. = **άποψη** θ.
vue perspective f. = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν)** ου.
zigzag → ornement en ~
zigzags → chapiteau imposte avec ~
zone → chapiteau à double ~

GERMAN – GREEK

Abakus m. = **άβακας** α.
Abakusblume f. = **ανθέμιο(ν)**$_1$ **(κορινθιακού κιονοκράνου)** ου.
Abakusblüte f. = **ανθέμιο(ν)**$_1$ **(κορινθιακού κιονοκράνου)** ου.
Abguss m. = **εκμαγείο(ν)** ου.
Ablauf m. = **απόφυση** θ.
Abtei f. = **αβ(β)αείο(ν)** ου.
Abwasserkanal m. = **αγωγός αποχετευτικός** α.
Abwasserleitung f. = **αγωγός αποχετευτικός** α.
Achat m. = **αχάτης** α.
Achsenabstand m. = **μεταξόνιο(ν)** ου.
Achtstützenbau → oktogonaler ~
Achtstützenkirche → oktogonale ~ vom Inseltypus
Achtstützen-Übergangstypus m. → Kreuzkuppelkirche - ~
Äderung f. = **φλέβες (μαρμάρου)** θ. πλ.
Adler → zweiköpfiger ~
Ährenmuster n. = **κόσμημα σταχυωτό(ν)** ου.
Ährenverband m. = τοιχοδομία: **opus spicatum** ου.
Ährenwerk n. = τοιχοδομία: **opus spicatum** ου.
Ajourarbeit f. = **τεχνική διάτρητη** θ.
Akanthus m. = κόσμημα: **άκανθα** θ. → Kapitell mit windbewegtem ~
Akropolis f. = **ακρόπολη**$_1$ θ.
Akroter n. = **ακρωτήριο(ν)** ου.
Akroterion n. = **ακρωτήριο(ν)** ου.
Alabaster m. = **αλάβαστρος** α.
Altan m. = **ηλιακός** α.
Altane f. = **ηλιακός** α.
Altar m. = **τράπεζα αγία** θ.
Altargrab n. = **εγκαίνιο(ν)** ου.
Altarraum m. = **ιερό(ν)** ου.
Altenheim n. = **γηροκομείο(ν)** ου.
Altersheim n. = **γηροκομείο(ν)** ου.
Ambitus m. = **περίβολος**$_1$ **(ναού / μονής)** α.
Ambo m. = **άμβωνας** α.
Ambo mit doppelläufigem Treppenaufgang m. = **άμβωνας ριπιδιόσχημος** α.
Ambon m. = **άμβωνας** α.
Ambonbalkon m. = **εξώστης**$_2$ **(άμβωνα)** α.
Amboplattform f. = **εξέδρα**$_3$ **(άμβωνα)** θ. → **εξώστης**$_2$ **(άμβωνα)** α.
Amphitheater n. = **αμφιθέατρο(ν)** ου.
Analogion n. = **αναλόγιο(ν)** ου.
Analogium n. = **αναλόγιο(ν)** ου.
Anastylose f. = **αναστήλωση** θ.
Anbau m. = **πρόσκτισμα** ου.
Anch-Kreuz n. = **σταυρός αιγυπτιακός** α.
Andesit m. = **ανδεσίτης** α.
Andreaskreuz n. = **σταυρός αγίου Ανδρέα** α.
Anfänger m. = **θολίτης αρχικός** α.
Anfangsstein m. = **θολίτης αρχικός** α.
Angelhaken m. = **στροφέας**$_2$ **(μεταλλικός θύρας)** α.
Angelpfanne f. = **όλμος (θύρας)** α.
Ankerbalken m. = **ελκυστήρας**$_1$ α.
Ankerplatz m. = **αγκυροβόλι(ον)** ου.
Ankerstein m. = **φουρούσι** ου.
Anlauf m. = **απόθεση** θ.
Anlegeplatz m. = **αποβάθρα** θ.
Anlegestelle f. = **αποβάθρα** θ.
Annex m. = **πρόσκτισμα** ου.
Annexbau m. = **πρόσκτισμα** ου.
Annexraum m. = **πρόσκτισμα** ου.
Ansicht f. = **άποψη** θ. → perspektivische ~
Antefix n. = **ακροκέραμος** θ.
Antefixum n. = **ακροκέραμος** θ.
Anteportikus m. = **πρόπυλο(ν)** ου.
Antoniuskreuz n. = **σταυρός αγίου Αντωνίου** α.
Anwölber m. = **θολίτης αρχικός** α.
Apodyterium n. = **αποδυτήριο(ν)** ου.
Apophyge f. = **αποφυγή** θ.
Apsidiola f. = **κογχάριο(ν)** ου.
Apsidiole f. = **κογχάριο(ν)** ου.
Apsis f. = **αψίδα**$_1$ θ. → dreiseitig geschlossene ~ ▸dreiseitige ~ ▸eingeschriebene ~ ▸fünfseitig geschlossene ~ ▸fünfseitige ~ ▸gestaffelte ~ ▸gestufte ~ ▸halbkreisförmige ~ ▸halbrunde ~ ▸halbzylindrische ~ ▸hufeisenförmige ~ ▸polygonale ~ ▸rechtwink(e)lige ~
Apsis mit Grundrissform eines Flach– bzw. Segmentbogens f. = **αψίδα μικρότερη από ημικύκλιο** θ.
Apsis mit Grundrissform eines gestelzten Halbkreises f. = **αψίδα μεγαλύτερη από ημικύκλιο** θ.
Apsis mit Strebepfeilern f. = **αψίδα με αντηρίδες** θ.
Apsishalbzylinder m. = **ημικύλινδρος (αψίδας)** α.
Apsiskorridor m. = **κύκλιο(ν)** ου.
Aquädukt m. = **υδραγωγείο(ν)** ου.
Arabeske f. = κόσμημα: **αραβούργημα** ου.
Architektur f. = **αρχιτεκτονική** θ.
Architrav m. = **επιστύλιο(ν)** ου.
Archivgebäude n. = **αρχειοφυλάκιο(ν)** ου.
Archivolte f. = 1. **θριγκός τοξωτός** α. 2. **τόξο(ν) μετώπου με κυμάτια** ου.
Arcosolium n. = τάφος: **αρκοσόλιο(ν)** ου.
Arena f. = **αρένα** θ.
Arkade f. = 1. **αψίδωμα** ου. 2. **τοξοστοιχία** θ.
Arkadenfenster n. = **παράθυρο(ν) τύπου ελεύθερης τοξο-**

στοιχίας ου.
Arkatur f. = **τοξοστοιχία** θ.
Arkosol n. = τάφος: **αρκοσόλιο(ν)** ου.
Arkosolgrab n. = τάφος: **αρκοσόλιο(ν)** ου.
Arme → Kreuz mit ausschwingenden ~n
Armenhaus n. = **πτωχοκομείο(ν)** ου.
Armlehne f. = **ερεισίχειρο(ν)** ου.
Arsenal n. = **οπλοστάσιο(ν)** ου.
Asceterium n. = **ασκητήριο(ν)** ου.
Asketerion n. = **ασκητήριο(ν)** ου.
Astragal m. = 1. κυμάτιο(ν): **αστράγαλος**$_1$ α. 2. κόσμημα: **αστράγαλος**$_2$ α. 3. **σπείρα**$_2$ (**κιονοκράνου**) θ.
Atelier n. = **εργαστήριο(ν)** ου.
Athostypus → Kreuzkuppelkirche - ~
Atrium n. = **αίθριο(ν)** ου.
Auflagerdruck m. = **φορτίο(ν)** (**κατακόρυφο(ν)**) ου.
Auflast (vertikale) f. = **φορτίο(ν)** (**κατακόρυφο(ν)**) ου.
Aufriss m. = σχέδιο(ν): **όψη**$_2$ θ.
Aufsatz m. = **επίστεψη** θ.
Auge n. = 1. **οπαίο(ν)** ου. 2. κόσμημα: **οφθαλμός** α.
Ausgrabung f. = **ανασκαφή** θ.
Auskragung f. = **προεξοχή** (**κλειστή**) θ.
Ausschmückung f. = **διάκοσμος** α.
Ausschmückung → gemalte ~
ausschwingende Arme → Kreuz mit ~n ~n
Außenansicht f. = **όψη**$_1$ (**κτηρίου**) θ.
Außenseite (der Wand / Mauer) f. = **πλευρά**$_2$ (**τοίχου**) θ.
äußere Mauer f. = **έξω τείχος** ου.
äußere Vorhalle f. = **εξωνάρθηκας** α.
Ausstattung f. = **διάκοσμος** α.
Austrittsstufe f. = **κεφαλόσκαλο** ου.
Axonometrie f. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική** θ. → dimetrische ~ ▸isometrische ~ ▸trimetrische ~
axonometrische Darstellung f. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική** θ.
Bäckerei f. = 1. **αρτοπωλείο(ν)** ου. 2. **μαγκιπείο(ν)** ου.
Bäckerladen m. = **αρτοπωλείο(ν)** ου.
Backhaus n. = **μαγκιπείο(ν)** ου.
Backstein m. = **πλίνθος οπτή** θ.
Backsteinmauerwerk n. = τοιχοδομία: **πλινθοδομή** θ.
Backstube f. = **μαγκιπείο(ν)** ου.
Bad n. = **λουτρό(ν)** ου.
Badeanlage f. = **θέρμες** θ. πλ.
Badehaus n. = **λουτρό(ν)** ου.
Baldachin m. = **ουρανίσκος** α.
Balken m. = **δοκός** α./θ.
Balkennest n. = **δοκοθήκη** θ.
Balkon m. = **ηλιακός μετέωρος** α.
Balteus (des ionischen Kapitels) m. = **ζωστήρας** (**ιωνικού κιονοκράνου**) α.
Band n. = 1. κυμάτιο(ν): **ταινία**$_2$ (**επίπεδη, στενή**) θ. 2. **ταινία**$_1$ θ.
Bandgeschlinge n. = **κόσμημα πλοχμοειδές** ου.
Bandzickzack → Kämpferkapitell mit ~
Bank f. = **εδώλιο(ν)**$_1$ ου.
Baptisterium n. = **βαπτιστήριο(ν)** ου.
Basalt m. = **βασάλτης** α.
Basilica discoperta f. = τύπος ναού: **βασιλική ύπαιθρη** θ.
Basilika f. = τύπος ναού: **βασιλική** θ. → doppelchörige ~ ▸dreischiffige ~ ▸fünfschiffige ~ ▸holzgedeckte ~ ▸kreuzförmige ~ ▸tonnengewölbte ~ ▸tonnenüberwölbte ~ ▸zweischiffige ~
Basilika mit Holzdach f. = τύπος ναού: **βασιλική ξυλόστεγη** θ.
Basilika mit Querhaus f. = τύπος ναού: **βασιλική με εγκάρσιο κλίτος** θ.
Basilika mit Querschiff f. = τύπος ναού: **βασιλική με εγκάρσιο κλίτος** θ.
Basis f. = **βάση** θ.
Basrelief n. = **ανάγλυφο(ν) πρόστυπο(ν)** ου.
Bau m. = **οικοδόμημα** ου.
Baugerüst n. = **ικρίωμα** ου.
Bauglied n. = **μέλος αρχιτεκτονικό(ν)** ου.
Baukunst f. = **αρχιτεκτονική** θ.
Baustil m. = **ρυθμός** (**αρχιτεκτονικός**) α.
Bauwerk n. = **οικοδόμημα** ου.
Becken n. = **λουτήρας**$_1$ α.
Bedachung f. = **στέγαση** θ.
Befestigung f. = **οχύρωση** θ.
Befestigungsmauer f. = **τείχος** ου.
Beinhaus n. = **οστεοφυλάκιο(ν)** ου.
Bekleidung f. = **επένδυση** (**τοίχου**) θ.
Bekrönung f. = **επίστεψη** θ.
Bema n. = **βήμα** ου. → **ιερό(ν)** ου.
Bemaschranke f. = 1. **φράγμα πρεσβυτερίου** ου. 2. **τέμπλο(ν)** ου.
Bematür f. = **πύλη ωραία** θ.
Bergfried m. = **ακροπύργιο(ν)** ου.
Bergwerk n. = **ορυχείο(ν)** ου.
Betraum m. = **προσευκτήριο(ν)** ου.
Betschrein m. = **προσκυνητάρι(ον)** ου.
Bettung f. = **υπόστρωση** θ.
bewegliche Brücke f. = **γέφυρα κινητή** θ.
Bibliothek f. = **βιβλιοθήκη** θ.
Bilderkapitell n. = **κιονόκρανο(ν) ιστορημένο(ν)** ου.
Bilderwand f. = **εικονοστάσιο(ν)** ου.
Bildhauerkunst f. = **γλυπτική** θ.
Bimsstein m. = **κίσ(σ)ηρη** θ.
Binder m. = 1. **λίθος τεθειμένος φορμηδόν** α. 2. **πλίνθος τεθειμένη φορμηδόν** θ.
Binderbalken m. = **ελκυστήρας**$_2$ (**εποροφίας**) α.
Bindersparren m. = **αμείβων**$_1$ (**ζευκτού**) α.
Bischofskirche f. = **ναός επισκοπικός** α.
Bischofspalast m. = **επισκοπείο(ν)** ου.
Bischofsresidenz f. = **επισκοπείο(ν)** ου.
Bischofssitz m. = **θρόνος επισκοπικός** α.
Bischofsthron m. = **θρόνος επισκοπικός** α.
Blätter → Kapitell mit umgewehten ~n
Blattfries m. = **κυμάτιο(ν)** ου.
Blattkelch (des korinthischen Kapitels) m. = **κάλαθος** (**κορινθιακού κιονοκράνου**) α.
Blattkranz m. = **στεφάνη φύλλων** (**κιονοκράνου**) θ.
Blattmaskenkapitell n. = **κιονόκρανο(ν) με φυλλοφόρα προσωπεία** ου.
blattverziertes Kreuz n. = **σταυρός φυλλοφόρος** α.
Blattwelle f. = **κυμάτιο(ν)** ου.
Blei n. = **μολύβι** ου.
Bleidach n. = **στέγη μολύβδινη** θ.
Bleigusskanal m. = **αύλακα μολυβδοχόησης** θ.
Blendarkade f. = **τοξοστοιχία τυφλή** θ.
Blendarkatur f. = **τοξοστοιχία τυφλή** θ.
Blendbogen m. = **τόξο(ν) τυφλό(ν)** ου.
Blendbögen → laterale halbe ~
Blendgiebel m. = **ψευδοαέτωμα** ου.

Blockaltar m. = **τράπεζα αγία συμπαγής** θ.
Boden → gepflasterter ~ ▸ gestampfter ~ ▸ plattenbelegter~
Bodenplatte f. = **πλάκα**$_2$ **(επίστρωσης)** θ.
Bogen m. = **τόξο(ν)**$_1$ ου. → echter ~ ▸elliptischer ~ ▸gestelzter ~ ▸scheitrechter ~ ▸viertelkreisförmiger ~
Bogenanfang m. = **γένεση (τόξου)** θ.
Bogenansatz m. = **γένεση (τόξου)** θ.
Bogenfeld n. = **τύμπανο(ν)**$_3$ **(τόξου)** ου.
Bogenfenster → einteiliges ~
Bogenfries m. = **τοξύλια τυφλά** ου. πλ.
Bogenlaibung f. = **εσω(ρ)ράχιο(ν) (τόξου)** ου.
Bogenöffnung f. = **λοβός (παραθύρου)** α.
Bogenrücken m. = **εξω(ρ)ράχιο(ν) (τόξου)** ου.
Bogenspannweite f. = **άνοιγμα τόξου** ου.
Bogenstein m. = **θολίτης** α.
Bogenstellung f. = **αψίδωμα** ου.
Bogenzwickel m. = **επιφάνεια τριγωνική μετώπου τόξου** θ.
Bohrloch n. = **οπή τρυπάνου** θ.
Bosse f. = **άπεργο(ν)** ου.
Breccie f. = **λίθος λατυποπαγής** α.
Breite f. = **πλάτος** ου.
Brekzie f. = **λίθος λατυποπαγής** α.
Brennofen m. = **κάμινος**$_1$ θ.
Bronze f. = **κρατέρωμα** ου.
Bruchstein m. = **λίθος αργός** α.
Bruchsteinmauerwerk n. = τοιχοδομία: **αργολιθομή** θ.
Brücke f. = **γέφυρα** θ. → bewegliche ~
Brückenbogen m. = **καμάρα**$_2$ **(γέφυρας)** θ.
Brunnen m. = 1. **κρήνη** θ. 2. **πηγάδι** ου.
Brunnenbrüstung f. = **στηθαίο(ν)**$_2$ **(πηγαδιού)** ου.
Brunnenrand m. = **προστομιαίο(ν) (κινστέρνας / πηγαδιού)** ου.
Brustbild n. = **προτομή** θ.
Brüstung f. = **στηθαίο(ν)**$_1$ ου.
Brüstungsplatte f. = **θωράκιο(ν)**$_1$ ου.
Buchmalwerkstatt → Schreib- und ~
Buckel m. = **κομβίο(ν)** ου.
Bundbalken m. = **ελκυστήρας**$_2$ **(εποροφίας)** α.
Bundsparren m. = **αμείβων**$_1$ **(ζευκτού)** α.
Burg f. = 1. **κάστρο(ν)** ου. 2. **πύργος-παλάτι** α. 3. **φρούριο(ν)** ου.
Büste f. = **προτομή** θ.
Bütte f. = **υπολήνιο(ν)** ου.
Caldarium n. = **θερμό(ν)** ου.
Calefactorium n. = **φωτάναμμα** ου.
Cancelli m. pl. = **φράγμα πρεσβυτερίου** ου.
Carceres m. pl. = **αφετηρία**$_2$ **(ιπποδρόμου)** θ.
Cardo m. = **οδός ρωμαϊκή από Β. πρός Ν.** θ.
Castrum n. = **στρατόπεδο(ν)** ου.
Cavea f. = **κοίλο(ν)** ου.
Cavea summa f. = **επιθέατρο(ν)** ου.
Champlevé n. = **τεχνική επιπεδόγλυφη** θ.
Chor m. = 1. **χορός** α. 2. **ιερό(ν)** ου.
Chorbogen m. = **τόξο(ν) θριαμβευτικό(ν)** ου.
Choros m. = **χορός** α.
Chorplatz m. = **ορχήστρα (θεάτρου)** θ.
Chorschranken f. pl. = **φράγμα πρεσβυτερίου** ου.
Chorumgang m. = **κύκλιο(ν)** ου.
Chrismarion n. = **χρισμάριο(ν)** ου.
Christogramm n. = **χριστόγραμμα** ου. → **χρίσμα** ου.
Christusmonogramm n. = **μονόγραμμα Χριστού** ου. → **χρίσμα** ου.
Ciborium n. = **κιβώριο(ν)** ου.
Circus m. = **ιππόδρομος** α.
cloisonné Mauerwerk n. = τοιχοδομία: **σύστημα δομής πλινθοπερίκλειστο(ν)** ου.
Coemeterialbasilika f. = **βασιλική κοιμητηριακή** θ.
Coemeterialkirche f. = **ναός κοιμητηριακός** α.
Coemeterium n. = **κοιμητήριο(ν)** ου.
Compluvium n. = **κατάκλυστρο(ν)** ου.
Confessio f. = **κατάβαση** θ.
Consignatorium n. = **χρισμάριο(ν)** ου.
Crux ansata f. = **σταυρός αιγυπτιακός** α.
Crux Antoniana f. = **σταυρός αγίου Αντωνίου** α.
Crux decussata f. = **σταυρός αγίου Ανδρέα** α.
Crux gammata f. = **σταυρός αγκυλωτός** α.
Crux gemmata f. = **σταυρός διάλιθος** α.
Crux immissa f. = **σταυρός λατινικός** α.
Crux quadrata f. = **σταυρός ελληνικός** α.
Crux suastica f. = **σταυρός αγκυλωτός** α.
Cryptoporticus m. = **στοά υπόγεια** θ.
Cubiculum n. = **θάλαμος νεκρικός** α.
Cuneus m. = **κερκίδα** θ.
Cyma recta f. = **κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ορθό(ν)** ου.
Cyma reversa f. = **κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ανάστροφο(ν)** ου.
Dach n. = **στέγη** θ. → geneigtes ~
Dachbalken m. = **ελκυστήρας**$_2$ **(εποροφίας)** α.
Dachbinder m. = **ζευκτό(ν)** ου.
Dachfirst m. = **κορυφογραμμή (στέγης)** θ.
Dachfläche f. = **πλευρά**$_1$ **(στέγης)** θ.
Dachgesims n. = **γείσ(σ)ον**$_1$ ου.
Dachlatte f. = **πέταυρο(ν)** ου.
Dachseite f. = **πλευρά**$_1$ **(στέγης)** θ.
Dachstuhl m. = **εποροφία** θ.
Dachtranseptkirche f. = τύπος ναού: **σταυρεπίστεγος** α.
Dachziegel m. = **κεραμίδι** ου.
Damm m. = **υδατοφράκτης** α.
Darstellung f. = **σχέδιο(ν)** ου. → axonometrische ~ ▸dimetrische ~ ▸isometrische ~ ▸perspektivische ~ ▸trimetrische ~
Davidstern m. = **άστρο(ν) του Δαβίδ** ου. → **εξάγραμμα** ου.
Decke f. = **οροφή**$_1$ θ.
Deckel m. = **κάλυμμα** ου.
Deckenmalerei f. = **ουρανία** θ.
Deckleiste f. = **ζεύξη** θ.
Deckplatte f. = **άβακας** α.
Deckziegel m. = **καλυπτήρας** α.
Decumanus m. = **οδός ρωμαϊκή από Α. προς Δ.** θ.
Dekor m. = **διάκοσμος** α. → gemalter ~ ▸gravierter ~
Dekoration f. = **διάκοσμος** α.
Denkmal n. = **μνημείο(ν)** ου.
Diabatikon n. = **διαβατικό(ν)** ου.
Diakonikon n. = **διακονικό(ν)** ου.
Diazoma n. = **διάζωμα**$_1$ ου.
Dibelon n. = **δίβηλο(ν)** ου.
Dicke f. = **πάχος** ου.
Dimension f. = **διάσταση** θ.
Dimetrie f. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική διμετρική** θ.
dimetrische Axonometrie f. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική διμετρική** θ.
dimetrische Darstellung f. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική διμετρική** θ.

Diorit m. = **διορίτης** α.
Diplotholion n. = **διπλοθόλιο(ν)** ου.
Disepsilon n. = κόσμημα: **δισέψιλον** ου.
Dominicum n. = **κυριακό(ν)** ου.
Domus ecclesiae f. = **οίκος εκκλησίας** α.
Donjon m. = **ακροπύργιο(ν)** ου.
Doppeladler m. = **αετός δικέφαλος** α.
Doppelapsis → Kirche mit ~
doppelchörige Basilika f. = τύπος ναού: **βασιλική αμφίκογχη** θ.
Doppelkirche f. = τύπος ναού: **δίδυμος** α.
Doppelkreuz n. = **σταυρός διπλός** α.
doppelläufiger Treppenaufgang → Ambo mit ~ m ~
Doppelsäule f. = **κίονες δίδυμοι** α. πλ.
doppelseitige Schrankenplatte f. = **θωράκιο(ν) αμφίγλυφο(ν)** ου.
Dorf n. = **χωριό** ου.
Dormitorium n. = **κοιτώνας$_2$ (μονής)** α.
Drache → pfauenschwänziger ~
Drehpfanne f. = **όλμος (θύρας)** α.
Drehzapfen m. = **στροφέας$_1$ (θύρας)** α.
Dreiarkadenfenster n. = **παράθυρο(ν) τρίλοβο(ν)** ου.
Dreieck → sphärisches ~
Dreikonchenbau m. = τύπος ναού: **τρίκογχο(ν)** ου.
Dreikonchenkirche f. = τύπος ναού: **τρίκογχο(ν)** ου.
Dreipass m. = **άνοιγμα τρίφυλλο(ν)** ου.
Dreipassbogen (rund) m. = **τόξο(ν) τρίλοβο(ν) ημικυκλικό(ν)** ου.
Dreipassbogen (spitz) m. = **τόξο(ν) τρίλοβο(ν) οξυκόρυφο(ν)** ου.
dreischiffige Basilika f. = τύπος ναού: **βασιλική τρίκλιτη** θ.
dreiseitig geschlossene Apsis f. = **αψίδα τρίπλευρη** θ.
dreiseitige Apsis f. = **αψίδα τρίπλευρη** θ.
Dreschdiele f. = **αλώνι** ου.
Dreschtenne f. = **αλώνι** ου.
Drillingsfenster n. = **παράθυρο(ν) τρίλοβο(ν)** ου.
Drudenfuß m. = **πεντάλφα** ου.
Dübel m. = **γόμφος** α.
Dübelloch n. = **τόρμος$_2$** α.
Durchbinder m. = **λίθος διάτονος** α.
Durchbrucharbeit f. = **τεχνική διάτρητη** θ.
Durchgang m. = 1. **διάδρομος** α. 2. **δίοδος$_1$** θ. → gewölbter ~
Düse f. = **στροβίλιο(ν)** ου.
Echinus m. = **εχίνος** α.
echter Bogen m. = **τόξο(ν) κλειδωτό(ν)** ου.
Ecke f. = **γωνία** θ.
Eckkompartiment n. = **διαμέρισμα γωνιακό(ν) (σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με τρούλ(λ)ο)** ου.
Eckraum m. = **διαμέρισμα γωνιακό(ν) (σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με τρούλ(λ)ο)** ου.
Ecktrompen → kreuzförmige oktogonale Kirche mit ~
Efeublatt n. = κόσμημα: **φύλλο(ν) κισσού** ου.
Ehrenbogen m. = **τόξο(ν) θριάμβου** ου.
Ehrensäule f. = **κίονας τιμητικός** α.
Ehrentor n. = **πύλη θριαμβευτική** θ.
Ehrentribüne f. = **κάθισμα$_1$ (ιπποδρόμου)** ου.
Eierstab m. = κόσμημα: **ωά και λόγχες** ου. πλ.
einfache oktogonale Kirche f. = τύπος ναού: **οκταγωνικός – απλός** α.
einfacher Viersäulentypus m. → Kreuzkuppelkirche - ~
einfacher Vierstützentypus → Kreuzkuppelkirche - ~
eingelassene Kreuze → Mauerwerk mit ~n ~n
eingelegtes Glas n. = **υαλοθέτημα** ου.
eingemauerte Säule f. = **κίονας ενδομημένος** α.
eingemeißelter Schmuck m. = **διάκοσμος εγχάρακτος** α.
eingeschriebene Apsis f. = **αψίδα εγγεγραμμένη** θ.
eingeschriebenes Kreuz → Kuppelkirche über ~m ~ ▸Kuppelkirche über halb ~m ~
Einlegearbeit f. = **τεχνική ένθετη** θ.
einräumige Kuppelkirche f. = τύπος ναού: **μονόχωρος τρουλ(λ)αίος** α.
einräumiger Langbau m. = τύπος ναού: **μονόχωρος δρομικός** α.
Einraumkirche → tonnengewölbte ~
einschiffige Kirche f. = τύπος ναού: **μονόχωρος δρομικός** α.
einschiffige Kreuzkuppelkirche f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μονόκλιτος** α.
einschiffige Kuppelkirche f. = τύπος ναού: **μονόχωρος τρουλ(λ)αίος** α.
einschiffige tonnenüberwölbte Kirche f. = τύπος ναού: **μονοκάμαρος** α.
Einschnitt m. = **εγκοπή** θ.
Einsiedelei f. = **ασκητήριο(ν)** ου.
einteiliges Bogenfenster n. = **παράθυρο(ν) μονόλοβο(ν)** ου.
einteiliges Rechteckfenster n. = **παράθυρο(ν) μονόλοβο(ν)** ου.
Eisen n. = **σίδερο** ου.
Elfenbein n. = **ελεφαντόδοντο** ου.
Ellipsenbogen m. = **τόξο(ν) ελλειπτικό(ν)** ου.
elliptischer Bogen m. = **τόξο(ν) ελλειπτικό(ν)** ου.
Emblem n. = **έμβλημα** ου.
Embolos m. = **έμβολος$_1$** α.
Embolus m. = **έμβολος$_1$** α.
Empfangsraum → Speise- und ~
Empfangsraum für Gäste (in Klöstern) m. = **αρχονταρείο(ν) (μονής)** ου.
Emplecton n. = τοιχοδομία: **έμπλεκτο(ν)** ου.
Empore f. = **υπερώο(ν)** ου.
Enkainion n. = **εγκαίνιο(ν)** ου.
Entasis f. = **ένταση (κίονα)** θ.
Entlastungsbogen m. = **τόξο(ν) ανακουφιστικό(ν)** ου.
Entwurf m. = **σχέδιο(ν)** ου.
Epistyl n. = **επιστύλιο(ν)** ου.
Epitheatron n. = **επιθέατρο(ν)** ου.
Erdgeschoss n. = **κατώγειο(ν)** ου.
Eremitage f. = **ασκητήριο(ν)** ου.
Erker m. = **προεξοχή (κλειστή)** θ.
Eselsrücken m. = **τόξο(ν) οξυκόρυφο(ν) με διπλή καμπυλότητα** ου.
Esonarthex m. = **εσωνάρθηκας** α.
Esse f. = **καπνοδόχος** θ.
Estrade f. = **εξέδρα$_1$** θ.
Exedra f. = **εξέδρα$_2$** θ.
Exonarthex m. = **εξωνάρθηκας** α.
Fächerbogen m. = **τόξο(ν) πολύλοβο(ν)** ου.
Fallgatter n. = **καταρρακτή (θύρα)** θ.
Fallgitter n. = **καταρρακτή (θύρα)** θ.
Falltür f. = **καταπακτή** θ.
Faltenkapitell n. = **κιονόκρανο(ν) πτυχωτό(ν)** ου.
Faltkapitell n. = **κιονόκρανο(ν) πτυχωτό(ν)** ου.
Faltkuppel f. = **τρούλ(λ)ος πτυχωτός** α.
Färberei f. = **βαφείο(ν)** ου.
Fassade f. = 1. **πρόσοψη** θ. 2. **όψη$_1$ (κτηρίου)** θ.

Fasskeller m. = **βαγεναρείο(ν)** ου.
Fasslager n. = **βαγεναρείο(ν)** ου.
Feldstein m. = **λίθος λογάς** α.
Felsbild n. = **βραχογραφία** θ.
Felsengrab n. = **τάφος λαξευμένος** α.
Felsenkirche f. = **εκκλησία λαξευμένη σε βράχο** θ.
Felsgrab n. = **τάφος λαξευμένος** α.
Felsmalerei f. = **βραχογραφία** θ.
Felszeichung f. = **βραχογραφία** θ.
Fenestella f. = **θυρίδα**$_2$ **(αγίας τράπεζας σαρκοφαγοειδούς)** θ.
Fenster n. = **παράθυρο(ν)** ου.
Fenster mit Überfangbogen n. = **παράθυρο(ν) με περιβάλλον τόξο(ν)** ου.
Fensterband n. = **παράθυρο(ν) πολύλοβο(ν)** ου.
Fensterbank f. = **ποδιά (παραθύρου)** θ.
Fensterglas n. = **υαλοπίνακας** α.
Fensterpfosten m. = **αμφικιονίσκος** α.
Fensterpfosten mit Halbsäulenvorlagen m. = **αμφικιονίσκος** α.
Fensterrahmen m. = **περίθυρο(ν)** ου.
Fenstersäule f. = **αμφικιονίσκος** α.
Fensterscheibe f. = **υαλοπίνακας** α.
Fensterwerk n. = **παράθυρα** ου. πλ.
Feste f. = **οχύρωμα** ου.
festländische Variante → oktogonale Trompenkirche - ~
Feston n. = κόσμημα: **γ(κ)ιρλάντα** θ.
Festung f. = 1. **οχύρωμα** ου. 2. **φρούριο(ν)** ου.
Feuerstätte f. = **εστία**$_1$ θ.
Feuerstelle f. = **εστία**$_1$ θ.
Feuerturm m. = **φρυκτώριο(ν)** ου.
Figuralkapitell n. = **κιονόκρανο(ν) ένζωδο(ν)** ου.
First m. = **κορυφογραμμή (στέγης)** θ.
Firstpfette f. = **κορυφοτεγίδα** θ.
Firstsäule f. = **ορθοστάτης**$_1$ **(εποροφίας)** α.
Fischgrätenmuster n. = κόσμημα: **ιχθυάκανθα** θ.
Fischgrätenverband m. = τοιχοδομία: **opus spicatum** ου.
Flachbogen m. = **τόξο(ν) χαμηλωμένο(ν)** ου. → Apsis mit Grundrissform eines ~ s
Flachdach n. = **στέγη επίπεδη** θ.
Flachkuppel f. = τρούλ(λ)ος: **θόλος ημισφαιρικός χαμηλωμένος** α.
Flachrelief n. = **ανάγλυφο(ν) πρόστυπο(ν)** ου.
Flachtonne f. = **καμάρα χαμηλωμένη** θ.
Flachziegel m. = **στρωτήρας** α.
Flechtband n. = **κόσμημα πλοχμοειδές** ου.
Flechtwerk n. = 1. **κόσμημα πλοχμοειδές** ου. 2. **κόσμημα ψαθωτό(ν)** ου.
Flecken m. = **κωμόπολη** θ.
Fliese f. = 1. **πλάκα**$_2$ **(επίστρωσης)** θ. 2. **πλακίδιο(ν)** ου.
florales kufisches Ornament n. = **κόσμημα κουφικό(ν) διανθισμένο(ν)** ου.
Fluchtpunkte → Frontalperspektive mit zwei ~n
Flügel m. = **πτέρυγα** θ.
Flügelrahmen m. = **υαλοστάσιο(ν)** ου.
Flur m. = **διάδρομος** α.
Fort n. = **φρούριο(ν)** ου.
Fortifikation f. = **οχύρωση** θ.
Forum n. = **φόρος** α.
freistehende Kreuzarme → Kirche mit ~n ~n
Fresko n. = **νωπογραφία** θ.
Freskomalerei f. = **νωπογραφία** θ.
Friedhof m. = **κοιμητήριο(ν)** ου.
Friedhofsbasilika f. = **βασιλική κοιμητηριακή** θ.
Friedhofskirche f. = **ναός κοιμητηριακός** α.
Fries m. = 1. **ταινία**$_1$ θ. 2. **ζωφόρος** θ.
Frigidarium n. = **ψυχρολούσιο(ν)** ου.
Frontalperspektive (mit einem Fluchtpunkt) f. = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) μετωπικό(ν) με ένα σημείο φυγής** ου.
Frontalperspektive mit zwei Fluchtpunkten f. = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με δύο σημεία φυγής** ου.
Froschperspektive f. = **προοπτική βατράχου** θ. → **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με κεκλιμένο(ν) πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα επάνω** ου.
Fuge f. = **αρμός** α.
Füllhorn n. = κόσμημα: **κέρας αφθονίας** ου.
Füllmasse f. = **γέμισμα (τοίχου)** ου.
Füllmauerwerk n. = τοιχοδομία: **έμπλεκτο(ν)** ου.
Füllwerk n. = 1. **γέμισμα (τοίχου)** ου. 2. τοιχοδομία: **έμπλεκτο(ν)** ου.
Fundament n. = **θεμέλιο(ν)** ου.
Fundamentgraben m. = **τάφρος θεμελίωσης** α.
Fundamentierung f. = **θεμελίωση** θ.
Fundstein m. = **λίθος λογάς** α.
fünfschiffige Basilika f. = τύπος ναού: **βασιλική πεντάκλιτη** θ.
fünfseitig geschlossene Apsis f. = **αψίδα πεντάπλευρη** θ.
fünfseitige Apsis f. = **αψίδα πεντάπλευρη** θ.
Fußboden m. = **δάπεδο(ν)** ου.
Fußkreis der Kuppel m. = **στεφάνη (τρούλ(λ)ου)** θ.
Fußpfette f. = **ακροτεγίδα** θ.
Fußweg m. = **μονοπάτι** ου.
Gabelkreuz n. = **σταυρός διχαλωτός** α.
Galerie f. = **υπερώο(ν)** ου.
Garten m. = **κήπος** α.
Gasse f. = **δρομίσκος** α.
Gasthaus n. = **πανδοχείο(ν)** ου.
Gasthof m. = **πανδοχείο(ν)** ου.
Gazophylacium n. = **γαζοφυλάκιο(ν)** ου. → **θησαυροφυλάκιο(ν)** ου.
Gebälk n. = **θριγκός** α.
Gebäude n. = **οικοδόμημα** ου.
gebrannter Ziegel m. = **πλίνθος οπτή** θ.
gedrehte Säule f. = **κίονας στρεπτός** α.
gedrungenes griechisches Kreuz → Typus des ~n ~n ~es
Gefängnis n. = **ειρκτή** θ.
Gefäßbestattung f. = τάφος: **εγχυτρισμός** α.
Geisipodes m. pl. = **γεισήποδες** α. πλ.
gekoppelte Säulen f. pl. = **κίονες δίδυμοι** α. πλ.
gekrümmte Säule → spiralig ~
gekuppelte Säulen f. pl. = **κίονες δίδυμοι** α. πλ.
Gemächer n. pl. = **διαμερίσματα (κατοικίας / παλατιού κ.λπ.)** ου. πλ.
gemalte Ausschmückung f. = **διάκοσμος γραπτός** α.
gemalter Dekor m. = **διάκοσμος γραπτός** α.
Gemeindekirche f. = **ναός ενοριακός** α.
Gemmenkreuz n. = **σταυρός διάλιθος** α.
geneigtes Dach n. = **στέγη επικλινής** θ.
gepflasterter Boden m. = **δάπεδο(ν) επιστρωμένο(ν)** ου.
Gerberei f. = **βυρσοδεψείο(ν)** ου.
Gerichtshof m. = **δικαστήριο(ν)** ου.
Geröllstein m. = **κροκάλη** θ.
Gerüst n. = **ικρίωμα** ου.
Gerüstloch n. = **οπή σκαλωσιάς** θ.
Geschäft n. = **κατάστημα** ου.

Geschoss n. = όροφος α.
Gesims n. = 1. γείσ(σ)ον$_1$ ου. 2. κοσμήτης α.
gespitzter Kleeblattbogen m. = τόξο(ν) τρίλοβο(ν) οξυκόρυφο(ν) ου.
gestaffelte Apsis f. = αψίδα βαθμιδωτή θ.
gestampfter Boden m. = δάπεδο(ν) από χώμα πατημένο ου.
gestelzte Tonne f. = καμάρα υπερυψωμένη θ.
gestelzter Bogen m. = τόξο(ν) υπερυψωμένο(ν) ου.
gestelzter Halbkreis → Apsis mit Grundrissform eines ~n ~ es
gestufte Apsis f. = αψίδα βαθμιδωτή θ.
Getreidelager n. = ωρείο(ν) ου.
Gewände n. = παρειά$_1$ (θύρας / παραθύρου) θ.
Gewölbe n. = θόλος α.
Gewölbe vom moldavischen Typus n. = θόλος Μολδαβίας α.
Gewölbeanfang m. = γένεση (θόλου) θ.
Gewölbeansatz m. = γένεση (θόλου) θ.
Gewölbefuß m. = γένεση (θόλου) θ.
Gewölbekappe f. = τομέας σταυροθολίου ου.
Gewölbelaibung f. = εσω(ρ)ράχιο(ν) (θόλου) ου.
Gewölberücken m. = εξω(ρ)ράχιο(ν) (θόλου) ου.
gewölbte Passage f. = διαβατικό(ν) ου.
gewölbter Durchgang m. = διαβατικό(ν) ου.
gewundene Kanneluren → Säule mit ~n ~
gewundene Säule f. = κίονας στρεπτός α.
Giebel m. = 1. αέτωμα ου. 2. απόληξη αετωματική (τοίχου) θ.
Giebeldach n. = στέγη δίρρυτη θ.
Giebelfeld n. = τύμπανο(ν)$_1$ (αετώματος) ου.
Giebelwand f. = τοίχος αετωματικός α.
Gießerei f. = χυτήριο(ν) ου.
Gießhütte f. = χυτήριο(ν) ου.
Gips m. = γύψος α.
Gipsmörtel m. = γυψοκονίαμα ου.
Gipsputz m. = γυψοκονίαμα ου.
Girlande f. = κόσμημα: γ(κ)ιρλάντα θ.
Gitternetz n. = δίκτυο(ν) συντεταγμένων ου.
Glas → eingelegtes ~
Glaseinlegearbeit f. = υαλοθέτημα ου.
Glaserei f. = υαλουργείο(ν) ου.
Glasfluss m. = υαλόμαζα θ.
Glashütte f. = υαλουργείο(ν) ου.
glasierte Kachel f. = πλακίδιο(ν) εφυαλωμένο(ν) ου.
glasierte Tonplatte f. = πλακίδιο(ν) εφυαλωμένο(ν) ου.
glasierte Schale f. = σκυφίο(ν) εφυαλωμένο(ν) ου.
Glasmalerei f. = υαλογράφημα ου.
Glaspaste f. = υαλόμαζα θ.
Globus → Kreuz auf ~
Glocke f. = καμπάνα θ.
Glockengiebel m. = 1. κωδωνοστάσιο(ν) ου. 2. κωδωνοστάσιο(ν) «τοξωτό(ν)» ου.
Glockenturm m. = 1. κωδωνοστάσιο(ν) ου. 2. κωδωνοστάσιο(ν)-πύργος ου.
Gold n. = χρυσός α.
Goldschmiede f. = χρυσοχοείο(ν) ου.
Gorgoneion n. = γοργόνειο(ν) ου.
Gotteshaus n. = ναός α.
Grab n. = τάφος α. → Heiliges ~ ▸tonnengewölbtes ~
Grabbau m. = τάφος α.
Graben m. = 1. όρυγμα ου. 2. τάφρος θ.
Gräberstadt f. = νεκρόπολη θ.
Grabkammer f. = θάλαμος νεκρικός α.
Grabkapelle f. = παρεκκλήσι -ο(ν) νεκρικό(ν) ου.
Grabmal n. = 1. σήμα επιτύμβιο(ν) ου. 2. τάφος μνημειακός α.
Grabmonument n. = τάφος μνημειακός α.
Grabplatte f. = ταφόπετρα θ.
Grabstein m. = 1. σήμα επιτύμβιο(ν) ου. 2. ταφόπετρα θ.
Grabzippus m. = σήμα επιτύμβιο(ν) ου.
Grabstele f. = στήλη επιτύμβια θ.
Graffito n. = χάραγμα ου.
Granit m. = γρανίτης α.
Grat (des Kreuzgewölbes) m. = ακμή (τεμνόμενων θόλων) θ.
gravierter Dekor m. = διάκοσμος εγχάρακτος α.
Gravierung f. = τεχνική εγχάρακτη θ.
Greif m. = γρύπας α.
Grenzmal n. = όρος α.
Grenzstein m. = όρος α.
griechisches Kreuz n. = σταυρός ελληνικός α. → Typus des gedrungenen ~n ~es
Grube f. = 1. βόθρος α. 2. ορυχείο(ν) ου.
Grubengrab n. = τάφος λακκοειδής α.
Grundriss m. = σχέδιο(ν): κάτοψη θ.
Grundrissform → Apsis mit ~ eines Flach– bzw. Segmentbogens ▸Apsis mit ~ eines gestelzten Halbkreises
Gurtband (des ionischen Kapitels) n. = ζωστήρας (ιωνικού κιονοκράνου) α.
Gurtbogen m. = τόξο(ν) ενισχυτικό(ν) ου.
Gürtelgang m. = διάζωμα$_1$ ου.
Gürtelring m. = διάζωμα$_1$ ου.
Gurtgesims n. = κοσμήτης α.
Gusserker m. = ζεματίστρα θ.
Gusskanal m. = αύλακα μολυβδοχόησης θ.
Gusskern m. = τοιχοδομία: λιθόδεμα ου.
Gussmasse f. = τοιχοδομία: λιθόδεμα ου.
Gussmauerwerk n. = τοιχοδομία χυτή θ.
Gymnasion n. = γυμνάσιο(ν) ου.
Hafen m. = λιμάνι ου.
Hakenkreuz n. = σταυρός αγκυλωτός α.
Halbbögen → laterale ~
halb eingeschriebenes Kreuz → Kuppelkirche über ~ ~ m ~
halbe Blendbögen → laterale ~ ~
Halbkreis → Apsis mit Grundrissform eines gestelzten ~ es
Halbkreisbogen m. = τόξο(ν) ημικυκλικό(ν) ου.
halbkreisförmige Apsis f. = αψίδα ημικυλινδρική θ.
Halbkuppel f. = θόλος: τεταρτοσφαίριο(ν) ου.
Halbmond → Kreuz auf ~
Halbpalmette f. = κόσμημα: ημιανθέμιο(ν) ου.
halbrunde Apsis f. = αψίδα ημικυλινδρική θ.
Halbrundstab m. = κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) ημικυκλικό(ν) ου.
Halbsäule f. = ημικίονας α.
Halbsäulenvorlagen → Fensterpfosten mit ~
halbsynthetischer Viersäulentypus → Kreuzkuppelkirche - ~
Halbtonne f. = καμάρα τεταρτοκυλινδρική θ.
(Halb)walmdach n. = στέγη τρικλινής θ.
halbzylindrische Apsis f. = αψίδα ημικυλινδρική θ.
halbzylindrische Tonne f. = καμάρα ημικυλινδρική θ.
Halle f. = αίθουσα θ.
Halsring m. = σπείρα$_2$ (κιονοκράνου) θ.
Halswulst m./f. = σπείρα$_2$ (κιονοκράνου) θ.
Handlauf m. = χειρολαβή θ.
Hängekuppel n. = τρούλ(λ)ος: ασπίδα (ενιαία με λοφία) θ.
Hängezwickel m. = λοφίο(ν) ου.

Harpyie f. = άρπυια θ.
Haupt n. = μέτωπο(ν)$_1$ (τόξου / καμάρας) ου.
Hauptmauer f. = έσω τείχος ου.
Hauptraum (der Kirche) m. = κυρίως ναός α.
Hauptschiff n. = κλίτος κεντρικό(ν) ου.
Hauptsparren m. = αμείβων$_1$ (ζευκτού) α.
Haus n. = οικία θ.
Häuserblock m. = τετράγωνο(ν) πολεοδομικό(ν) ου.
Haustein m. = λίθος λαξευμένος (οικοδομικός) α.
Heerlager n. = στρατόπεδο(ν) ου.
Heiliges Grab n. = Τάφος Πανάγιος α.
Heißbad n. = θερμό(ν) ου.
Heizraum (der Hypokausten) m. = υποκαύστρα θ.
Heliakon n. = ηλιακός α.
Henkelkreuz n. = σταυρός αιγυπτιακός α.
Herakleskноten m. = κόμβος Ηρακλέους α.
Herberge f. = πανδοχείο(ν) ου.
Herd m. = εστία$_1$ θ.
herzförmiges Ornament n. = κόσμημα καρδιόσχημο(ν) ου.
Hesychasterion n. = ησυχαστήριο(ν) ου. → ασκητήριο(ν) ου.
Hexagramm n. = εξάγραμμα ου.
Hintergrund m. = βάθος$_2$ ου.
Hintertür f. = πυλίδα θ.
Hippodrom m. / n. = ιππόδρομος α.
Hochrelief n. = ανάγλυφο(ν) έξεργο(ν) ου.
Hof m. = αυλή θ.
Höhe f. = ύψος ου.
Höhlenkirche f. = εκκλησία σπηλαιώδης θ.
Hohlkehle f. = 1. κυμάτιο(ν) αιγυπτιάζον ου. 2. σκοτία θ.
Holz n. = ξύλο(ν) ου.
Holzdach → Basilika mit ~
Holzeinlage f. = ξυλοδεσιά θ.
Holzeinlegearbeit f. = τεχνική ένθετη σε ξύλο θ.
Holzfußboden m. = δάπεδο(ν) ξύλινο(ν) ου.
holzgedeckte Basilika f. = τύπος ναού: βασιλική ξυλόστεγη θ.
holzgedeckte Kirche f. = τύπος ναού: ξυλόστεγος α.
holzgeschnitzter Schmuck m. = διάκοσμος ξυλόγλυπτος α.
Holzschnitzerei f. = 1. ξυλογλυπτική θ. 2. διάκοσμος ξυλόγλυπτος α.
Horizontalbogen m. = τόξο(ν) επίπεδο(ν) (κλειδωτό(ν)) ου.
Horreum n. = ωρείο(ν) ου.
Hospital n. = νοσοκομείο(ν) ου.
Hospiz n. = ξενώνας$_1$ (μονής) α.
Hufeisenbogen m. = τόξο(ν) πεταλόμορφο(ν) ου.
hufeisenförmige Apsis f. = αψίδα πεταλόμορφη θ.
Hufeisentonne f. = καμάρα πεταλόμορφη θ.
Hütte f. = καλύβα θ.
hydraulischer Mörtel m. = κονίαμα υδραυλικό(ν) ου.
Hypaethralbasilika f. = τύπος ναού: βασιλική ύπαιθρη θ.
Hypocaustum n. = υπόκαυστο(ν) ου.
Hypogäum n. = τάφος: υπόγειο(ν) ου.
Hypokausten n. pl. = υπόκαυστο(ν) ου.
Hypokaustenpfeiler m. = στυλίσκος (υποκαύστου) α.
Ikone f. = εικόνα θ.
Ikonostas m. = εικονοστάσιο(ν) ου.
Ikonostase f. = εικονοστάσιο(ν) ου. → Tür der ~
Ikonostasis f. = εικονοστάσιο(ν) ου.
Imbrex m./f. = καλυπτήρας α.
Infirmeria f. = νοσοκομείο(ν) ου.
Inkrustation f. = τεχνική ένθετη θ.
innere Mauer f. = έσω τείχος ου.
innere Vorhalle f. = εσωνάρθηκας α.
Inschrift f. = επιγραφή θ.
Inseltypus → oktogonale Achtstützenkirche vom ~ ▸oktogonale Kirche vom ~
Insula f. = τετράγωνο(ν) πολεοδομικό(ν) ου.
Intarsia f. = 1. τεχνική ένθετη θ. 2. τεχνική ένθετη σε ξύλο θ.
Interkolumnium n. = μετακιόνιο(ν) ου.
ionisches Kämpferkapitell n. = κιονόκρανο(ν) ιωνικό(ν) με επίθημα ου.
ionisches Kapitell n. = κιονόκρανο(ν) ιωνικό(ν) ου.
ionisches Kyma(tion) n. = κυμάτιο(ν) ιωνικό(ν) ου.
isodome Mauerung mit Ziegelumrahmung f. = τοιχοδομία: σύστημα δομής πλινθοπερίκλειστο(ν) ου.
isodomer Mauerverband m. = τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ισόδομο(ν) ου.
isodomes Quadermauerwerk n. = τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ισόδομο(ν) ου.
Isometrie f. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική ισομετρική θ.
isometrische Axonometrie f. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική ισομετρική θ.
isometrische Darstellung f. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική ισομετρική θ.
Johanniterkreuz n. = σταυρός Μάλτας α.
Kachel f. → glasierte ~
Kai m. = προκυμαία θ.
Kaiserloge f. = κάθισμα$_1$ (ιπποδρόμου) ου.
Kaisertribüne f. = κάθισμα$_1$ (ιπποδρόμου) ου.
Kaisertür f. = πύλη βασίλειος θ.
Kalathos (des korinthischen Kapitels) m. = κάλαθος (κορινθιακού κιονοκράνου) α.
Kalk m. = ασβέστης α.
Kalkmörtel m. = ασβεστοκονίαμα (συνδετικό(ν)) ου.
Kalkofen m. = ασβεστοκάμινος θ.
Kalkstein m. = ασβεστόλιθος α.
Kalotte f. = τρούλ(λ)ος: θόλος ημισφαιρικός χαμηλωμένος α.
Kaltbad n. = ψυχρολούσιο(ν) ου.
Kalypter m. = καλυπτήρας α.
Kamin m. = 1. καπνοδόχος θ. 2. εστία$_3$ θ.
Kämpfer m. = υφαψίδιο(ν) ου.
Kämpferaufsatz m. = επίθημα (κιονοκράνου) ου.
Kämpferblock m. = επίθημα (κιονόκρανου) ου.
Kämpferkapitell n. = κιονόκρανο(ν) τεκτονικό(ν) ου. →ionisches ~
Kämpferkapitell mit Bandzickzack n. = κιονόκρανο(ν) τεκτονικό(ν) με κόσμημα τεθλασμένης γραμμής ου.
Kämpferstein m. = θολίτης αρχικός α.
Kanal m. = διώρυγα θ.
kannelierte Säule f. = κίονας με ραβδώσεις α.
Kannelierung = ράβδωση θ. → S-förmige ~ ▸wellenförmige ~
Kannelur(e) f. = ράβδωση θ.
Kanneluren → Säule mit gewundenen ~
Kantharos m. = κάνθαρος α.
Kantharus m. = κάνθαρος α.
Kapelle f. = παρεκκλήσι-ο(ν) ου.
Kapitell n. = κιονόκρανο(ν) ου. → figürliches ~ ▸ionisches ~ ▸korinthisches ~
Kapitell mit Schmetterlingsakanthus n. = κιονόκρανο(ν) με άκανθα πεταλούδα ου.

Kapitell mit umgewehten Blättern n. = κιονόκρανο(ν) με ανεμιζόμενα φύλλα άκανθας ου.
Kapitell mit Wasserblättern n. = κιονόκρανο(ν) με άκανθα και φύλλα καλάμου ου.
Kapitell mit windbewegtem Akanthus n. = κιονόκρανο(ν) με ανεμιζόμενα φύλλα άκανθας ου.
Kappe f. = τομέας σταυροθολίου α.
Karner m. = οστεοφυλάκιο(ν) ου.
Karnies n. = 1. κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ανάστροφο(ν) ου. 2. κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ορθό(ν) ου.
Kaserne f. = στρατώνας α.
Kassette f. = φάτνωμα ου.
Kastell n. = κάστρο(ν) ου.
Kästelmauerwerk n. = τοιχοδομία: σύστημα δομής πλινθοπερίκλειστο(ν) ου.
Kastenaltar m. = τράπεζα αγία σαρκοφαγοειδής θ.
Katakombe f. = κατακόμβη θ.
Katechumena n. pl. = κατηχούμενα ου. πλ.
Katechumeneia n. pl. = κατηχούμενα ου. πλ.
Kathedra f. = θρόνος επισκοπικός α.
Kathedrale f. = ναός καθεδρικός α.
Kathisma n. = 1. κάθισμα$_1$ (ιπποδρόμου) ου. 2. κάθισμα$_2$ (αναχωρητού) ου.
Katholikon n. = καθολικό(ν) ου.
Kavalierriss m. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική (ισομετρική) μετωπική θ.
Kegeldach n. = στέγη κωνική θ.
Kehlbalken m. = ελκυστήρας ανυψωμένος (εποροφίας) α.
Keil m. = κερκίδα θ.
Keilschnitt m. = τεχνική της πρισματικής (κοίλης) γλυφής θ.
Keilstein m. = 1. θολίτης α. 2. σφηνόλιθος α.
Keilsteinbogen m. = τόξο(ν) κλειδωτό(ν) ου.
Kelter f. = ληνός$_1$ α./θ.
Kenotaph n. = κενοτάφιο(ν) ου.
Kentaur m. = κένταυρος α.
Keramik f. = 1. κεραμ(ε)ική$_1$ θ. 2. κεραμ(ε)ική$_2$ (ως τέχνη) θ.
Kerbschnitt m. = τεχνική της πρισματικής (κοίλης) γλυφής θ.
Kerkis f. = κερκίς θ. → κερκίδα θ.
Kerzenfabrik f. = κηροπλαστείο(ν) ου.
Kerzengießerei f. = κηροπλαστείο(ν) ου.
Kesselkapitell n. = κιονόκρανο(ν) λεβητοειδές ου.
Kielbogen m. = τόξο(ν) οξυκόρυφο(ν) με διπλή καμπυλότητα ου.
Kies m. = κροκάλη θ.
Kiesel m. = κροκάλη θ.
Kieselstein m. = κροκάλη θ.
Kieselsteinpflaster n. = δάπεδο(ν) χαλικόστρωτο(ν) ου.
Kirche f. = ναός α. → einfache oktogonale ~ ▸einschiffige ~ ▸einschiffige tonnenüberwölbte ~ ▸holzgedeckte ~ ▸kreuzförmige ~ ▸kreuzförmige oktogonale ~ mit Ecktompen ▸oktogonale ~ - Inseltypus ▸tonnengewölbte ~ ▸tonnenüberwölbte ~ ▸zweigeschossige ~ ▸zweischiffige ~
Kirche mit Doppelapsis f. = τύπος ναού: ναός με δίδυμες αψίδες α. → δίκογχος α.
Kirche mit freistehenden Kreuzarmen f. = τύπος ναού: ναός σχήματος ελεύθερου σταυρού α.
Kirchenbauform f. = τύπος ναού α.
Kirchenbautypus m. = τύπος ναού α.
Kistengrab n. = τάφος κιβωτιόσχημος α.
Klammer f. = σύνδεσμος α.
Klapptür f. = καταπακτή θ.
Klause f. = 1. ασκητήριο(ν) ου. 2. κελ(λ)ί(ον) ου.
Kleeblattbogen m. = τόξο(ν) τρίλοβο(ν) ημικυκλικό(ν) ου. → gespitzter ~
Kleeblattkreuz n. = σταυρός τριφυλλόμορφος α.
kleine Kuppel f. = τρουλ(λ)ίσκος α.
kleine Säule f. = κιονίσκος α.
kleiner Turm m. = πυργίσκος α.
Klerusbank f. = σύνθρονο(ν) ου.
Kloster n. = μοναστήρι(ον) ου.
Klosterfiliale f. = μετόχι ου.
Klostergewölbe n. = θόλος μοναστηριακός α.
Klostergut n. = μετόχι ου.
Klosterhauptkirche f. = καθολικό(ν) ου.
Klosterkirche f. = καθολικό(ν) ου.
Knauf m. = κομβίο(ν) ου.
Knoten m. = κόμβος α. → salomonischer ~
Knotensäule f. = κιονίσκοι δίδυμοι ταινιόδετοι α. πλ.
Koilon n. = κοίλο(ν) ου.
Koimeterion n. = κοιμητήριο(ν) ου.
Koinobion n. = κοινόβιο(ν) ου.
Kolonnade f. = κιονοστοιχία θ.
komplexe oktogonale Trompenkirche f. = τύπος ναού: οκταγωνικός – σύνθετος α.
komplexer Viersäulentypus → Kreuzkuppelkirche - ~
Kompositkapitell n. = κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) σύνθετο(ν) ου. → theodosianisches ~
Konche f. = 1. κόγχη$_1$ θ. 2. αψίδα$_1$ θ. 3. θόλος: τεταρτοσφαίριο(ν) ου.
Konfessio f. = κατάβαση θ.
Königschloss n. = παλάτι-ο(ν) ου.
Königstür f. = πύλη βασίλειος θ.
Konglomerat n. = λίθος κροκαλοπαγής α.
Konsolbogen m. = τόξο(ν) επίπεδο(ν) με ώμους ου.
Konsole f. = 1. κιλλίβαντας α. 2. φουρούσι ου.
konstantinopolitanischer Viersäulentypus m. → Kreuzkuppelkirche - ~
Koordinatennetz n. = δίκτυο(ν) συντεταγμένων ου.
Kopfstein m. = κυβόλιθος α.
Korbbogen m. = τόξο(ν) με τρία κέντρα χάραξης ου.
Korbgeflecht → Zweizonenkapitell mit ~ in der Unterzone
Korbhenkelbogen m. = τόξο(ν) με τρία κέντρα χάραξης ου.
Korbkapitell → zweizoniges ~
Korbzone → Zweizonenkapitell mit ~
korinthisches Kapitell n. = κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) ου.
Kornspeicher m. = ωρείο(ν) ου.
Korridor m. = διάδρομος α.
Kragstein m. = 1. κιλλίβαντας α. 2. φουρούσι ου.
Kragsturzbogen m. = τόξο(ν) επίπεδο(ν) με ώμους ου.
Krankenhaus n. = νοσοκομείο(ν) ου.
Kranz m. = κόσμημα: στέφανος α.
Kranzgesims n. = γείσ(σ)ον$_1$ ου.
Kreide f. = κιμωλία (γη) θ.
Kreise → sich überschneidende ~ ▸verflochtene ~
Krepidoma n. = κρηπίδωμα ου. → κρηπίδα θ.
Krepis f. = κρηπίς θ. → κρηπίδα θ.
Kreuz n. = σταυρός α. → blattverziertes ~ ▸griechisches ~ ▸Kuppelkirche über eingeschriebenem ~ ▸Kuppelkirche über halb eingeschriebenem ~ ▸Krücken ~ ▸lateinisches ~ ▸Lebensbaum ~ ▸päpstliches ~ ▸russisches ~ ▸Typus des gedrungenen

griechischen ~ es
Kreuz auf Globus n. = σταυρός επάνω σε σφαίρα α.
Kreuz auf Halbmond n. = σταυρός επάνω σε ημισέληνο α.
Kreuz auf Stufen n. = σταυρός επάνω σε βαθμίδες α.
Kreuz mit ausschwingenden Armen n. = σταυρός με πεπλατυσμένα άκρα κεραιών α.
Kreuzarm m. = 1. κεραία$_1$ (ναού) θ. 2. κεραία$_2$ (σταυρού) θ.
Kreuzarme → Kirche mit freistehenden ~n
Kreuzbalken m. = κεραία$_2$ (σταυρού) θ.
Kreuzdach n. = στέγες δίρρυτες αλληλοτεμνόμενες θ. πλ.
Kreuzdachkirche f. = τύπος ναού: σταυρεπίστεγος α.
Kreuze → Mauerwerk mit eingelassenen ~n
kreuzförmige Basilika f. = τύπος ναού: βασιλική σταυρική θ.
kreuzförmige Kirche f. = τύπος ναού: σταυρικός α.
kreuzförmige Kuppelbasilika – Übergangstypus (m.) f. = τύπος ναού: σταυροειδής με τρούλ(λ)ο και περίστωο(ν) – μεταβατικός α.
kreuzförmige oktogonale Kirche mit Ecktrompen f. = τύπος ναού: οκταγωνικός σύνθετος α.
kreuzförmige trikonchale Kuppelkirche f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – αγιορείτικος α.
Kreuzgang m. = αυλή περίστυλη$_2$ (δυτικής μονής) θ.
Kreuzgewölbe n. = θόλος: σταυροθόλιο(ν) ου.
Kreuzgratgewölbe n. = θόλος: σταυροθόλιο(ν) ου.
Kreuzkirche f. = τύπος ναού: σταυρικός α.
Kreuzkuppelkirche f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο α. → einschiffige ~ ▸trikonche ~
Kreuzkuppelkirche – Achtstützen – Übergangstypus (m.) f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός οκτάστυλος α.
Kreuzkuppelkirche – Athostypus (m.) f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – αγιορείτικος α.
Kreuzkuppelkirche – einfacher Viersäulentypus (m.) f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – απλός τετρακιόνιος α.
Kreuzkuppelkirche – einfacher Vierstützentypus (m.) f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – απλός τετράστυλος α.
Kreuzkuppelkirche – halbsynthetischer Viersäulentypus (m.) f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – ημισύνθετος τετρακιόνιος α.
Kreuzkuppelkirche – komplexer Viersäulentypus (m.) f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – σύνθετος τετρακιόνιος α.
Kreuzkuppelkirche – konstantinopolitanischer Viersäulentypus (m.) f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – κωνσταντινουπολίτικος α. → τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – σύνθετος τετρακιόνιος α.
Kreuzkuppelkirche – synthetischer Viersäulentypus (m.) f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – σύνθετος τετρακιόνιος α.
Kreuzkuppelkirche – Übergangstypus (m.) f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός ελλαδικός α.
Kreuzkuppelkirche – Zweisäulentypus (m.) f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – δικιόνιος α.
Kreuzkuppelkirche – Zweistützentypus (m.) f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – δίστυλος α.
Kreuzpfeiler m. = πεσσός σταυρόμορφος α.
Kreuzrippengewölbe n. = θόλος: σταυροθόλιο(ν) με νευρώσεις ου.
Kreuzstamm m. = κεραία$_2$ (σταυρού) θ.
Kreuztonnenkirche f. = τύπος ναού: σταυρεπίστεγος α.
Kreuztonnenkirche mit Kuppel f. = τύπος ναού: σταυρεπίστεγος με τρούλ(λ)ο α.
Kreuzung f. = σταυροδρόμι ου.
Kreuzweg m. = σταυροδρόμι ου.
Krücken-Kreuz n. = σταυρός με ευθύγραμμες απολήξεις στις κεραίες α.
Krüppelwalmdach n. = στέγη δίρρυτη με αποτμήσεις των αετωμάτων θ.
Krypta f. = κρύπτη θ.
Kryptoportikus m. = στοά υπόγεια θ.
Küche f. = εστία$_2$ θ.
Kuhstall m. = βουστάσιο(ν) ου.
kufisches Ornament n. = κόσμημα κουφικό(ν) ου. → florales ~ ~
Kupfer n. = χαλκός α.
Kupferschmiede f. = χαλκείο(ν) ου.
Kuppel f. = τρούλ(λ)ος α. → Fusskreis der ~ ▸kleine ~ ▸Kreuztonnenkirche mit ~ ▸Tonnengewölbe anstelle einer ~
Kuppelbasilika f. = τύπος ναού: βασιλική τρουλ(λ)αία θ. → kreuzförmige ~ – Übergangstypus
Kuppelkirche f. = τύπος ναού: τρουλ(λ)αίος α. → einräumige ~ ▸einschiffige ~ ▸kreuzförmige trikonchale ~
Kuppelkirche über eingeschriebenem Kreuz f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο α.
Kuppelkirche über halb eingeschriebenem Kreuz f. = τύπος ναού: σταυροειδής ημιεγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο α.
Kurtine f. = μεταπύργιο(ν) ου.
Kyklion n. = κύκλιο(ν) ου.
Kyma n. = κυμάτιο(ν) ου.
Kyma(tion) → ionisches ~ ▸lesbisches ~
Kymation n. = κυμάτιο(ν) ου.
Kyriakon n. = κυριακό(ν) ου.
Laden m. = κατάστημα ου.
Lage f. = δόμος α.
Lager n. = αποθήκη θ.
Lagerfuge f. = αρμός οριζόντιος α.
Lagerhaus n. = αποθήκη θ.
Laibung f. = 1. εσω(ρ)ράχιο(ν) (θόλου / τόξου) ου. 2. οροφή$_2$ (επιστυλίου / υπερθύρου) θ., 3. παρειά$_1$ (θύρας / παραθύρου) θ.
Landestelle f. = αποβάθρα θ.
Langbau m. = τύπος ναού: δρομικός α. → einräumiger ~ ▸zweischiffiger ~
Länge f. = μήκος ου.
Längsschnitt m. = σχέδιο(ν): τομή κατά μήκος θ.
Längstonne f. = καμάρα κατά μήκος θ.
lateinisches Kreuz n. = σταυρός λατινικός α.
laterale Halbbögen m. pl. = πτερύγια τυφλά σχήματος τετάρτου κύκλου (εκατέρωθεν παραθύρου) ου. πλ.
laterale halbe Blendbögen m. pl. = πτερύγια τυφλά σχήματος τετάρτου κύκλου (εκατέρωθεν παραθύρου) ου. πλ.

Latrine f. = απόπατος α.
Laubad n. = χλιαροψύχριο(ν) ου.
laufender Hund m. = κόσμημα: σπειρομαίανδρος α.
Läufer m. = 1. λίθος δρομικός α. 2. πλίνθος δρομική θ.
Laura f. = λαύρα θ.
Lavra f. = λαύρα θ.
Lawra f. = λαύρα θ.
Lebensbaum-Kreuz n. = σταυρός φυλλοφόρος α.
Lebensmittellager n. = δοχείο(ν) ου.
Lebensmittelmagazin n. = δοχείο(ν) ου.
Lehm m. = άργιλ(λ)ος α.
Lehrgerüst n. = ξυλότυπος α.
Leibung f. = 1. εσω(ρ)ράχιο(ν) (θόλου / τόξου) ου. 2. οροφή$_2$ (επιστυλίου / υπερθύρου) θ. 3. παρειά$_1$ (θύρας / παραθύρου) θ.
Leierkapitell (korinthisch) n. = κιονόκρανο(ν) με άκανθα και λύρα ου.
Leiste f. = κυμάτιο(ν): ταινία$_2$ (επίπεδη, στενή) θ.
Leitung f. = αγωγός α.
Lemniskos m. = κόσμημα: λημνίσκος α.
Lepraheim n. = λεπροκομείο(ν) ου.
lesbisches Kyma(tion) n. = κυμάτιο(ν) λέσβιο(ν) ου.
Lesepult n. = αναλόγιο(ν) ου.
Lesestein m. = λίθος λογάς α.
Leuchtturm m. = φάρος α.
Lichte f. = θυρίδα φωτιστική θ.
Lichtgaden m. = φωταγωγός$_1$ (βασιλικής) α.
Lichtschacht (der Katakomben) m. → Luft- und ~
Lichtschlitz m. = θυρίδα φωτιστική θ.
Lilie f. = κόσμημα: κρινάνθεμο(ν) ου.
Linearperspektive f. = προοπτική γεωμετρική θ.
Lisene f. = παραστάδα χωρίς επίκρανο θ.
Lite f. = λιτή θ.
Loculus m. = 1. τάφος: θήκη θ. 2. τάφος κλιβανοειδής α.
Loculus bisomus m. = τάφος: θήκη δίσωμη θ.
Loculus quadrisomus m. = τάφος: θήκη τετράσωμη θ.
Loculus trisomus m. = τάφος: θήκη τρίσωμη θ.
Loculusgrab n. = 1. τάφος: θήκη θ. 2. τάφος κλιβανοειδής α.
Lotusblatt n. = κόσμημα: φύλλο(ν) υδρόβιο(ν) ου.
Lucernarium n. = φωταγωγός$_2$ (κατακόμβης) α.
Lufteinlass m. = αεραγωγός α.
luftgetrockneter Ziegel m. = πλίνθος ωμή θ.
Luftloch n. = οπή εξαερισμού θ.
Luft- und Lichtschacht (der Katakomben) m. = φωταγωγός$_2$ (κατακόμβης) α.
Luftziegel m. = πλίνθος ωμή θ.
Luminarium n. = φωταγωγός$_2$ (κατακόμβης) α.
Lunette f. = τύμπανο(ν)$_3$ (τόξου) ου.
Lünette f. = τύμπανο(ν)$_3$ (τόξου) ου.
Mäander m. = μαίανδρος α. → κόσμημα μαιανδροειδές ου.
Maenianum n. = διάζωμα$_2$ ου.
Maenianum summum n. = επιθέατρο(ν) ου.
Magazin n. = αποθήκη θ.
Magazinraum m. = αποθήκη θ.
Malerei f. = ζωγραφική θ.
Malteserkreuz n. = σταυρός Μάλτας α.
Marketerie f. = τεχνική ένθετη σε ξύλο θ.
Marktflecken m. = κωμόπολη θ.
Marmor m. = μάρμαρο(ν) ου.
Marmoreinlegearbeit f. = μαρμαροθέτημα ου.
Marmorinkrustation f. = συγκοπή θ. → (geometrische) ~
Marmorinkrustation (geometrische) f. = μαρμαροθέτημα ου.
Marmorintarsia f. = συγκοπή θ.
Marmor(ver)täfelung f. = ορθομαρμάρωση θ.
marmorne Wandvertäfelung f. = ορθομαρμάρωση θ.
Marmorstuck m. = μαρμαροκονίαμα ου.
Marmorverkleidung f. = ορθομαρμάρωση θ.
Martyrion n. = μαρτύριο(ν) ου.
Martyrium n. = μαρτύριο(ν) ου.
Maschikulis m. pl. = ζεματίστρες συνεχόμενες σε προεξοχή θ.πλ.
Maske f. = προσωπείο(ν) ου.
Maßstab m. = κλίμακα$_2$ (σχεδίου) θ.
Maßverhältnis n. = αναλογία θ.
Mauer f. = 1. τείχος ου. 2. τοίχος α. → äußere ~ ▸innere ~
Mauer(außen)fläche f. = παρειά$_2$ (τοίχου) θ.
Mauerkurtine f. = μεταπύργιο(ν) ου.
Maueröffnung f. = άνοιγμα τοίχου ου.
Mauerung → isodome ~ mit Ziegelumrahmung
Mauerverband m. = τοιχοδομία θ. → isodomer ~ ▸pseudoisodomer ~
Mauerwerk n. = τοιχοδομία θ. → cloisonné ~ ▸megalithisches ~ ▸pseudocloisonné ~
Mauerwerk aus ziegelumrahmten Quadern n. = τοιχοδομία: σύστημα δομής πλινθοπερίκλειστο(ν) ου.
Mauerwerk mit eingelassenen Kreuzen n. = τοιχοδομία με σταυρούς θ.
Mauerwerk mit Schichtenwechsel n. = τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων θ.
Maureske f. = κόσμημα: αραβούργημα ου.
Mausoleum n. = τάφος: μαυσωλείο(ν) ου.
megalithisches Mauerwerk n. = τοιχοδομία μεγαλιθική θ.
Meilenstein m. = μιλιάριο(ν) ου.
Memorium n. = μημόριο(ν) ου.
Mensa martyrum f. = τράπεζα μαρτύρων θ.
Mese f. = Μέση (οδός) θ.
Messing n. = ορείχαλκος α.
Meta f. = νύσσα θ.
Metochion n. = μετόχι ου.
Metropolitankirche f. = ναός μητροπολιτικός α.
Militärlager n. = στρατόπεδο(ν) ου.
Militärriss m. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική (ισομετρική) οριζόντια θ.
Mine f. = ορυχείο(ν) ου.
Mischmauerwerk n. = τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων θ.
Mistratypus m. = τύπος ναού: μ(ε)ικτός α.
Mitatorion n. = μητατώριο(ν) ου.
Mittelschiff n. = κλίτος κεντρικό(ν) ου.
Modell n. = πρόπλασμα ου.
moldavischer Typus → Gewölbe vom ~n ~
Mole f. = προβλήτα θ.
Mönch m. = καλυπτήρας α.
Monogramm n. = μονόγραμμα ου.
monolithische Säule f. = κίονας μονολιθικός α.
Monument n. = μνημείο(ν) ου.
Mörtel m. = κονίαμα$_2$ (συνδετικό(ν)) ου. → hydraulischer ~
Mosaik n. = μωσαϊκό(ν) ου. → ψηφιδωτό(ν) ου.
Mosaikdekor m. = διάκοσμος ψηφιδωτός α.
Mosaikfußboden m. = δάπεδο(ν) ψηφιδωτό(ν) ου.
Mosaikwürfel m. = ψηφίδα θ.
Mühle f. = μύλος$_1$ α.
Mühlenhaus n. = μυλώνας α.

Mühlstein m. = **μυλόπετρα** θ.
Muldengewölbe n. = **θόλος σκαφοειδής** α.
Münze f. = **νομισματοκοπείο(ν)** ου.
Münzstätte f. = **νομισματοκοπείο(ν)** ου.
Muschel f. = **αχηβάδα** θ.
Muschelkalk(stein) m. = **κογχυλιάτης (λίθος)** α.
Muschelnische f. = **αχηβάδα** θ.
Mutatorium n. = **μητατώριο(ν)** ου.
Nagel m. = **ήλος** α.
Naos m. = **κυρίως ναός** α.
Narthex m. = **νάρθηκας** α.
Nebenkirche f. = **παρεκκλήσι-ο(ν)** ου.
Nebenschiff n. = **κλίτος πλάγιο(ν)** ου.
Nebentür f. = **θυρίδα**$_1$ θ.
Nebentor n. = **πυλίδα** θ.
Nekropole f. = **νεκρόπολη** θ.
Netzverband m. = τοιχοδομία: **opus reticulatum** ου.
Netzwerk n. = **κόσμημα δικτυωτό(ν)** ου.
Nische f. = **εσοχή** θ.
Nonne f. = **στρωτήρας** α.
Obelisk m. = **οβελίσκος** α.
Oberfläche f. = **επιφάνεια** θ.
Obergaden m. = **φωταγωγός**$_1$ **(βασιλικής)** α.
Obergeschoss n. = **ανώγειο(ν)** ου.
Ochsenauge n. = **φεγγίτης κυκλικός** α.
Odeion n. = **ωδείο(ν)** ου.
Odeum n. = **ωδείο(ν)** ου.
Ofen m. = 1. **κάμινος**$_1$ θ. 2. **φούρνος** α.
Oktogon n. = τύπος ναού: **οκτάγωνο(ν)** ου.
Oktogonalbau m. = τύπος ναού: **οκτάγωνο(ν)** ου.
oktogonale Achtstützenkirche vom Inseltypus f. = τύπος ναού: **οκταγωνικός – νησιωτικός** α. → τύπος ναού: **οκταγωνικός – απλός** α.
oktogonale Kirche → τύπος ναού: **οκταγωνικός** α. → einfache ~ ~
oktogonale Kirche – Inseltypus (m.) f. = τύπος ναού: **οκταγωνικός – νησιωτικός** α. → τύπος ναού: **οκταγωνικός – απλός** α.
oktogonale Kirche mit Ecktrompen → kreuzförmige ~ ~ ~
oktogonale Trompenkirche → komplexe ~ ~
oktogonale Trompenkirche – festländische Variante f. = τύπος ναού: **οκταγωνικός – ηπειρωτικός** α. → τύπος ναού: **οκταγωνικός – σύνθετος** α.
oktogonaler Achtstützenbau m. = τύπος ναού: **οκταγωνικός** α.
Ölmühle f. = **ελαιοτριβείο(ν)** ου.
Ölpresse f. = **ελαιοτριβείο(ν)** ου.
Omphalion n. = **ομφάλιο(ν)** ου.
Onyx m. = **όνυχας** α.
Opaeum n. = **οπαίο(ν)** ου.
Opaion n. = **οπαίο(ν)** ου.
Opfergabentisch m. = **τράπεζα προσφορών** θ.
Opfertisch m. = **τράπεζα προσφορών** θ.
Ophit m. = **οφίτης** α.
opus caementicium n. = τοιχοδομία: **λιθόδεμα** ου.
opus emplectum n. = τοιχοδομία: **έμπλεκτο(ν)** ου.
opus isodomum n. = τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ισόδομο(ν)** ου.
opus mixtum n. = **τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων** θ.
opus sectile n. = **συγκοπή** θ.
opus signinum n. = **οστρακοκονία** θ.
opus spicatum n. = τοιχοδομία: **opus spicatum** ου.
opus vermiculatum n. = κόσμημα: **opus vermiculatum** ου.
Oratorium n. = **προσευκτήριο(ν)** ου.
Orchestra f. = **ορχήστρα (θεάτρου)** θ.
Ordnung f. = **ρυθμός (αρχιτεκτονικός)** α.
Ornament n. = **κόσμημα** ου. → florales kufisches ~ ▸herzförmiges ~ ▸kufisches ~ ▸pseudokufisches ~ ▸schlüsselförmiges ~ ▸S-förmiges ~ ▸vegetabiles ~ ▸vegetabilisches ~
Orthostat m. = **ορθοστάτης**$_2$ **(τοίχου)** α.
Oss(u)arium n. = **οστεοφυλάκιο(ν)** ου.
Palais n. = **μέγαρο(ν)** ου.
Palast m. = 1. **παλάτι-ο(ν)** ου. 2. **μέγαρο(ν)** ου.
Palastkapelle f. = **παρεκκλήσι-ο(ν) παλατινό(ν)** ου.
Palme f. = κόσμημα: **φοίνικας**$_2$ α.
Palmette f. = κόσμημα: **ανθέμιο(ν)**$_2$ ου.
Papstkreuz n. = **σταυρός παπικός** α.
päpstliches Kreuz n. = **σταυρός παπικός** α.
Parabelbogen m. = **τόξο(ν) παραβολικό(ν)** ου.
Parabemata n. pl. = **παραβήματα** ου. πλ.
Parascenium n. = **παρασκήνιο(ν)** ου.
Paraskenion n. = **παρασκήνιο(ν)** ου.
Parekklesion n. = **παρεκκλήσι -ο(ν)** ου.
Passage f. = **δίοδος**$_1$ θ. → gewölbte ~
Pastophorion n. = **παστοφόριο(ν)** ου.
Pastophorium n. = **παστοφόριο(ν)** ου.
Patriarchenpalast m. = **μέγαρο(ν) πατριαρχικό(ν)** ου. → **πατριαρχείο(ν)**
Patriarchenkreuz n. = **σταυρός πατριαρχικός** α.
Pavillon m. = **περίπτερο(ν)** ου.
Pavimentum n. = **δάπεδο(ν) επιστρωμένο(ν)** ου.
Pechnase f. = **ζεματίστρα** θ.
Pechnasenkranz m. = **ζεματίστρες συνεχόμενες σε προεξοχή** θ.πλ.
Pendentif n. = **λοφίο(ν)** ου.
Pendentifkuppel f. = τρούλ(λ)ος: **θόλος ημισφαιρικός επί λοφίων** α.
Pentagramm n. = **πεντάγραμμο(ν)** ου. → **πεντάλφα** ου.
Pentalpha n. = **πεντάλφα** ου.
Pentaomphalon n. = **πενταόμφαλο(ν)** ου.
Peribolos m. = **περίβολος**$_1$ **(ναού / μονής)** α.
Peristyl n. = **περίστωο(ν)** ου.
Peristylhof m. = **αυλή περίστυλη**$_1$ θ.
Perlstab m. = 1. κυμάτιο(ν): **αστράγαλος**$_1$ α. 2. κόσμημα: **αστράγαλος**$_2$ α.
Perspektive f. = **προοπτική** θ. → umgekehrte ~
perspektivische Ansicht f. = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν)** ου.
perspektivische Darstellung f. = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν)** ου.
Petruskreuz n. = **σταυρός αγίου Πέτρου** α.
Pfad m. = **μονοπάτι** ου.
Pfahl m. = **πάσσαλος** α.
Pfau m. = **παγόνι** ου.
pfauenschwänziger Drache m. = **δράκος φτερωτός με ουρά παγονιού** α.
Pfeil m. = **βέλος (τόξου)** ου.
Pfeiler m. = **πεσσός** α. → T-förmiger ~
pfeilerartiger Wandabschnitt m. = **τοιχοπεσσός** α.
Pfeilerkapitell n. = **πεσσόκρανο(ν)** ου.
Pfeilerreihe f. = **πεσσοστοιχία** θ.
Pfeilhöhe f. = **βέλος (τόξου)** ου.
Pfette f. = **τεγίδα** θ.
Pflanzenornament n. = **κόσμημα φυτικό(ν)** ου.

Pflaster n. = δάπεδο(ν) επιστρωμένο(ν) ου.
pflasterbelegter Boden m. = δάπεδο(ν) πλακόστρωτο(ν) ου.
Pflasterstein m. = κυβόλιθος α.
Pförtchen n. = θυρίδα$_1$ θ.
Pforte f. = θύρα θ.
Pförtnerloge f. = θυρωρείο(ν) (μονής) ου.
Phiale f. = φιάλη θ.
Phialostomion n. = κόσμημα: φιαλοστόμιο(ν) ου.
Phönix m. = φοίνικας$_1$ α.
Piedestal n. = βάθρο(ν)$_2$ (κίονα) ου.
Piedestalwürfel m. = κορμός$_1$ (βάθρου) α.
Pilaster m. = παραστάδα$_1$ θ.
Pilasterkapitell n. = επίκρανο(ν) (παραστάδας) ου.
Pilgerherberge f. = ξενώνας$_1$ (μονής) α.
Pinienzapfen m. = κουκουνάρι ου.
Piscina f. = θάλασσα θ.
Plastik f. = γλυπτική θ.
Platte f. = πλάκα$_1$ θ.
Plattenbelag m. = δάπεδο(ν) πλακόστρωτο(ν) ου.
Plattenbelegter Boden m. = δάπεδο(ν) πλακόστρωτο(ν) ου.
Plattenfußboden m. = δάπεδο(ν) πλακόστρωτο(ν) ου.
Plattenplaster n. = δάπεδο(ν) πλακόστρωτο(ν) ου.
Plattziegel m. = στρωτήρας α.
Platz m. = πλατεία θ.
Plinthe f. = πλίνθος$_2$ (βάσης κίονα) θ.
Podium n. = πόδιο(ν)$_1$ (ναού) ου. [ρωμ.]
Podium (des Amphitheaters) n. = πόδιο(ν)$_2$ (αμφιθεάτρου) ου.
polygonale Apsis f. = αψίδα πολύπλευρη θ.
Porosstein m. = πωρόλιθος α.
Porphyr m. = πορφυρίτης (λίθος) α.
Portal n. = πύλη θ.
Portalvorbau m. = προστώο(ν) ου.
Portikus m. = στοά θ.
Postament n. = βάθρο(ν)$_2$ (κίονα) ου.
Postamentwürfel m. = κορμός$_1$ (βάθρου) α.
Praecinctio f. = διάζωμα$_1$ ου.
Praefurnium n. = υποκαύστρα θ.
Praetorium n. = πραιτώριο(ν) ου.
Prätorium n. = πραιτώριο(ν) ου.
Presbyterbänke f. pl. = βάθρα (πρεσβυτέρων) ου. πλ.
Presbyterium n. = πρεσβυτέριο(ν) ου. → ιερό(ν) ου.
Profilleiste f. = κυμάτιο(ν) ου.
Projektion f. = προβολή θ.
Proportion f. = αναλογία θ.
Propylon n. = πρόπυλο(ν) ου.
Proscenium n. = προσκήνιο(ν) ου.
Proseukterion n. = προσευκτήριο(ν) ου.
Proskenion n. = προσκήνιο(ν) ου.
Proskynetarion n. = προσκυνητάρι(ον) ου.
Prothesis f. = πρόθεση θ.
Protome f. = προτομή θ.
pseudocloisonné Mauerwerk n. = 1. τοιχοδομία: σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν) ου. 2. τοιχοδομία: σύστημα δομής ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν) ου.
pseudoisodomer Mauerverband m. = τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ψευδοϊσόδομο(ν) ου.
pseudoisodomes Quadermauerwerk n. = τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ψευδοϊσόδομο(ν) ου.
pseudokufisches Ornament n. = κόσμημα ψευδοκουφικό(ν) ου.
Pultdach n. = στέγη μονόρρυτη θ.
Pulvinus m. = προσκεφάλαιο(ν) (ιωνικού κιονοκράνου) ου.
Putz m. = κονίαμα$_1$ (ως επίχρισμα) ου.
Pyramidendach n. = στέγη πυραμιδοειδής θ.
Quader m. = λιθόπλινθος θ. → Mauerwerk aus ziegelumrahmten ~n
Quaderlage f. = δόμος α.
Quadermauerwerk n. = τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ου. → isodomes ~ ▸pseudoisodomes ~
Quadermauerwerk mit wechselnden Schichthöhen n. = τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ψευδοϊσόδομο(ν) ου.
Quaderstein m. = λιθόπλινθος θ.
Quaderverband m. = τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ου.
Quaderwerk n. = τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ου.
Quadratpfeiler m. = πεσσός τετράγωνης διατομής α.
Quadrifrons f. = τετράπυλο(ν) ου.
Quadriporticus m. = τετράστωο(ν) ου.
Querbalken m. = διάξυλο(ν) ου.
Querhaus n. = κλίτος εγκάρσιο(ν) ου. → Basilika mit ~
Querleiste f. = διάξυλο(ν) ου.
Querschiff n. = κλίτος εγκάρσιο(ν) ου. → Basilika mit ~
Querschnitt m. = σχέδιο(ν): τομή κατά πλάτος θ.
Quertonne f. = καμάρα εγκάρσια θ.
Rad n. = τροχός α.
Rampe f. = αναβάθρα θ.
Ranke f. = κόσμημα: βλαστός ελικοειδής α.
Raute f. = 1. ρόμβος α. 2. κόσμημα ρομβοειδές ου.
Rautenmuster n. = κόσμημα ρομβοειδές ου.
Rechteckfenster → einteiliges ~
Rechteckpfeiler m. = πεσσός ορθογώνιας διατομής α.
rechtwink(e)lige Apsis f. = αψίδα ορθογώνια θ.
Refektorium n. = τράπεζα (μονής) θ.
Regio f. = ρεγεώνα θ.
Region f. = ρεγεώνα θ.
Reihe f. = σειρά θ.
Rekonstruktionszeichnung f. = σχέδιο(ν): αναπαράσταση θ.
Relief n. = ανάγλυφο(ν) ου.
Reliquiar n. = λειψανοθήκη θ.
Reliquienbehälter m. = λειψανοθήκη θ.
Reliquienkästchen n. = λειψανοθήκη θ.
Reliquienschrein m. = λειψανοθήκη θ.
Restauration f. = αναστήλωση θ.
Restaurierung f. = αναστήλωση θ.
Resultante f. = ώθηση πλάγια θ.
Resultierende f. = ώθηση πλάγια θ.
Rhombus m. = ρόμβος α.
Riefe f. = αυλάκωση θ.
Riegel m. = 1. μάνδαλο(ν) ου. 2. σύρτης α.
Rille f. = αυλάκωση θ.
Rillenkapitell n. = κιονόκρανο(ν) με άκανθα και αύλακες ου.
Ringmauer f. = περιτείχισμα ου.
Ringtonne f. = θόλος ημικυλινδρικός δακτυλιοειδής α.
Rinne f. = αυλάκωση θ.
Rinnleiste f. = σίμα θ.
Rippe f. = νεύρωση θ.
Rippenkuppel f. = τρούλ(λ)ος με νευρώσεις α.
Riss m. = σχέδιο(ν) ου.
Rohr n. = σωλήνα θ.
Röhre f. = σωλήνα θ.

Rosette f. = κόσμημα: **ρόδακας** α.
Rotae sericae f. pl. = κόσμημα: **τροχοί σηρικοί** α. πλ.
Rotunde f. = τύπος ναού: **ροτόντα** θ.
Rücken m. = **εξω(ρ)ράχιο(ν)** (**θόλου** / **τόξου**) ου.
Rückenlehne f. = **ερεισίνωτο(ν)** ου.
Rundbau m. = τύπος ναού: **ροτόντα** θ.
Rundbogen m. = **τόξο(ν) ημικυκλικό(ν)** ου.
Rundfenster n. = **φεγγίτης κυκλικός** α.
Rundkirche f. = τύπος ναού: **ροτόντα** θ.
Rundplastik f. = **γλυπτό(ν) ολόγλυφο(ν)** ου.
russisches Kreuz n. = **σταυρός ρωσικός** α.
Saal m. = **αίθουσα** θ.
Saalkirche f. = τύπος ναού: **μονόχωρος δρομικός** α.
Sägefries m. = **ταινία πριονωτή** θ. → **ταινία οδοντωτή** θ.
Sägezahnfries m. = **ταινία πριονωτή** θ. → **ταινία οδοντωτή** θ.
Sakristei f. = **σκευοφυλάκιο(ν)** ου.
salomonischer Knoten m. = **κόμβος Σολομώντος** α.
Salomonsknoten m. = **κόμβος Σολομώντος** α.
Sanctuarium n. = **ιερό(ν)** ου.
Sandstein m. = **αμμόλιθος** α.
Sarkophag m. = τάφος: **σαρκοφάγος** θ.
Sattelbogen m. = **τόξο(ν) οξυκόρυφο(ν) με διπλή καμπυλότητα** ου.
Satteldach n. = **στέγη σαμαρωτή** θ. → **στέγη δίρρυτη** θ.
Säulchen n. = **κιονίσκος** α.
Säule f. = **κίονας** α. → eingemauerte ~ ▸gedrehte ~ ▸gewundene ~ ▸kannelierte ~ ▸kleine ~ ▸monolithische ~ ▸spiralig gekrümmte ~ ▸unkannelierte ~
Säule mit gewundenen Kanneluren f. = **κίονας ειληματικός** α.
Säulen f. pl. → gekoppelte ~ ▸gekuppelte ~
Säulenabstand m. = **μετακιόνιο(ν)** ου.
Säulengang m. = **στοά** θ.
Säulenhalle f. = **στοά** θ.
Säulenreihe f. = **κιονοστοιχία** θ.
Säulenschaft m. = **κορμός**$_2$ (**κίονα**) α.
Säulenstraße f. = **έμβολος**$_1$ α.
Säulentrommel f. = **σφόνδυλος** (**κίονα**) α.
Scenae frons f. = **πρόσοψη σκηνής** θ.
Schachbrettmuster n. = **κόσμημα αβακωτό(ν)** ου.
Schächtelmauerwerk n. = τοιχοδομία: **σύστημα δομής πλινθοπερίκλειστο(ν)** ου.
Schaft m. = **κορμός**$_2$ (**κίονα**) α.
Schale → glasierte ~
Schallgefäß n. = **αγγείο(ν) ηχητικό(ν)** ου.
Schallvase f. = **αγγείο(ν) ηχητικό(ν)** ου.
Scharnier n. = **γίγγλυμος** α.
Scharte f. = **θυρίδα επάλξεων** θ.
Schatzkammer f. = **θησαυροφυλάκιο(ν)** ου.
Scheitel m. = **κορυφή** (**θόλου** / **τόξου**) θ.
Scheitellinie f. = **γενέτειρα κορυφαία** (**καμάρας**) θ.
Scheitelstein m. = **θολίτης κορυφαίος** α.
scheitrechter Bogen m. = **τόξο(ν) επίπεδο(ν)** (**κλειδωτό(ν)**) ου.
scheitrechter Sturz m. = **τόξο(ν) επίπεδο(ν)** (**κλειδωτό(ν)**) ου.
Scheune f. = **αχυρώνας** α.
Schicht f. = **στρώμα** ου.
Schichtenwechsel → Mauerwerk mit ~
Schichthöhen → Quadermauerwerk mit wechselnden ~
Schichtmauerwerk n. = **τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων** θ.
Schichtmauerwerk mit verdeckten Ziegellagen n. = τοιχοδομία: **τεχνική της κρυμμένης πλίνθου** θ.
Schieber m. = **σύρτης** α.
Schiefer m. = **σχιστόλιθος** α.
Schießscharte f. = **βελοθυρίδα** θ.
Schiff n. = **κλίτος** ου.
Schilfblattkapitell n. = **κιονόκρανο(ν) με άκανθα και φύλλα καλάμου** ου.
Schlachthaus n. = **σφαγείο(ν)** ου.
Schlachthof m. = **σφαγείο(ν)** ου.
Schlafkammer f. = **κοιτώνας**$_1$ α.
Schlafraum m. = **κοιτώνας**$_1$ α.
Schlafzimmer n. = **κοιτώνας**$_1$ α.
Schlagholz n. = **σήμαντρο(ν)** ου.
Schloss n. = 1. **κλείθρο(ν)**$_1$ ου. 2. **παλάτι-ο(ν)** ου. 3. **πύργος-παλάτι** α. → Königs ~
Schlüpfpforte f. = **πυλίδα** θ.
Schlüssel m. = **κλειδί**$_1$ ου.
schlüsselförmiges Ornament n. = **κόσμημα κλειδόσχημο(ν)** ου.
Schlussstein m. = **θολίτης κορυφαίος** α.
Schmetterlingsakanthus → Kapitell mit ~
Schmiede f. = **σιδηρουργείο(ν)** ου.
Schmuck m. = **διάκοσμος** α. → eingemeißelter ~ ▸holzgeschnitzter ~
Schnecke f. = **κλίμακα ειληματική** θ.
Schneckengewölbe n. = **θόλος ημικυλινδρικός σπειροειδής** α.
Schnitt m. = σχέδιο(ν): **τομή** θ.
Schnurornament n. = κόσμημα: **σχοινί(ον)** ου.
Schöpfloch n. = **στόμιο(ν)** (**πηγαδιού**) ου.
Schöpföffnung f. = **στόμιο(ν)** (**πηγαδιού**) ου.
Schopfwalmdach n. = **στέγη δίρρυτη με αποτμήσεις των αετωμάτων** θ.
Schornstein m. = **καπνοδόχος** θ.
Schotterstein m. = **χαλίκι** ου.
Schrägleiste f. = κυμάτιο(ν): **ταινία λοξότμητη** θ.
Schranke f. = **φράγμα** ου.
Schrankenplatte f. = **θωράκιο(ν)**$_1$ ου. → doppelseitige ~
Schreib- und Buchmalwerkstatt f. = **εργαστήριο(ν) βιβλιογραφικό(ν)** ου.
Schreinerei f. = **ξυλουργείο(ν)** ου.
Schub m. = **ώθηση** θ.
Schubriegel m. = **σύρτης** α.
Schuhmacherei f. = **υποδηματοποιείο(ν)** ου.
Schulterbogen m. = **τόξο(ν) επίπεδο(ν) με ώμους** ου.
Schuppen m. = **υπόστεγο(ν)** ου.
Schuppenmuster n. = **κόσμημα φολιδωτό(ν)** ου.
Schusterei f. = **υποδηματοποιείο(ν)** ου.
Schusterwerkstatt f. = **υποδηματοποιείο(ν)** ου.
Schutzdach n. = **προστέγασμα** ου.
Schwelle f. = **κατώφλι(ον)**$_1$ ου.
Schwellung (des Säulenschaftes) f. = **ένταση** (**κίονα**) θ.
Scriptorium n. = **εργαστήριο(ν) βιβλιογραφικό(ν)** ου.
Seccomalerei f. = **ξηρογραφία** θ.
Sechsstern m. = **εξάγραμμα** ου.
Segmentbogen m. = **τόξο(ν) χαμηλωμένο(ν)** ου. → Apsis mit Grundrissform eines ~ s
Seitenschiff n. = **κλίτος πλάγιο(ν)** ου.
Seitentür f. = 1. **θυρίδα**$_1$ θ. 2. **πυλίδα** θ.
Sekreton n. = **σέκρετο(ν)** ου.
Semantron n. = **σήμαντρο(ν)** ου.

Senat m. = σύγκλητος θ.
Senatsgebäude n. = σύγκλητος θ.
Senmurv n. = δράκος φτερωτός με ουρά παγονιού α.
Serpentin m. = οφίτης α.
Setzstufe f. = μέτωπο(ν)$_2$ (βαθμίδας) ου.
S-förmige Kannelierung f. = ράβδωση στλεγγιοειδής θ.
S-förmiges Ornament n. = κόσμημα σιγμοειδές ου.
Sgraffiti n. pl. = ξυστά ου. πλ.
sich überschneidende Kreise m. pl. = κόσμημα: κύκλοι διατεμνόμενοι α. πλ.
Siedlung f. = οικισμός α.
Siedlungsplanung f. = πολεοδομία θ.
sigmaförmiger Tisch m. = τράπεζα σιγμοειδής θ.
Signalturm m. = φρυκτώριο(ν) ου.
Silber n. = άργυρος α.
Silberschmiede f. = αργυροχοείο(ν) ου.
Sima f. = σίμα θ.
Simantro n. = σήμαντρο(ν) ου.
Sims n. = 1. γείσ(σ)ον$_1$ ου. 2. κοσμήτης α.
Sirene f. = σειρήνα θ.
Sitz m. = εδώλιο(ν)$_1$ ου.
Sitzreihe (Theaters / Amphitheaters) f. = εδώλιο(ν)$_2$ (θεάτρου / αμφιθεάτρου) ου.
Sitzstufe (Theaters / Amphitheaters) f. = εδώλιο(ν)$_2$ (θεάτρου / αμφιθεάτρου) ου.
Skene f. = σκηνή θ.
Skete f. = σκήτη θ.
Skeuophylakion n. = σκευοφυλάκιο(ν) ου.
Skevophylakion n. = σκευοφυλάκιο(ν) ου.
Skite f. = σκήτη θ.
Skiti f. = σκήτη θ.
Skizze f. = σχέδιο(ν): σκαρίφημα ου.
Skulptur f. = γλυπτική θ. → unvollendete ~
Skulpturenschmuck m. = διάκοσμος γλυπτός α.
Sockel m. = βάθρο(ν)$_1$ ου.
Sockelleiste f. = τοιχοβάτης α.
Sohlbank f. = ποδιά (παραθύρου) θ.
Solea f. = σολέα θ.
Söller m. = ηλιακός α.
Sonnenterrasse f. = ηλιακός α.
Sonnenuhr f. = ρολόι ηλιακό ου.
Spandrille f. = επιφάνεια τριγωνική μετώπου τόξου θ.
Spannbalken m. = ελκυστήρας$_2$ (επορoφίας) α.
Spannweite f. = άνοιγμα τόξου ου.
Sparren m. = αμείβων$_2$ α.
Speckstein m. = στεατίτης α.
Speisekammer f. = οψοφυλάκιο(ν) ου.
Speise- und Empfangsraum m. = τρικλίνιο(ν) ου.
Sperrbalken m. = ρομανίσιο(ν) ου.
sphärisches Dreieck n. = λοφίο(ν) ου.
Sphendone f. = σφενδόνη$_1$ (ιπποδρόμου) θ.
Sphinx f. = σφίγγα θ.
Spiegelgewölbe n. = θόλος σκαφοειδής κόλουρος α.
Spina f. = σπίνα θ.
Spindelgewölbe n. = θόλος ημικυλινδρικός σπειροειδής α.
Spindeltreppe f. = κλίμακα ειλητική θ.
Spiralgewölbe n. = θόλος ημικυλινδρικός σπειροειδής α.
spiralig gekrümmte Säule f. = κίονας στρεπτός α.
Spitzbogen m. = τόξο(ν) οξυκόρυφο(ν) ου.
Spitztonne f. = καμάρα οξυκόρυφη θ.
Splitt m. = λατύπη θ.
Spolien n. pl. = σπόλια ου. πλ.
Stadion n. = στάδιο(ν) ου.
Stadt f. = πόλη θ.
Stadtanlage f. = ιστός πολεοδομικός α.
Städtebau m. = πολεοδομία θ.
Stadtgefüge n. = ιστός πολεοδομικός α.
Stadtplanung f. = πολεοδομία θ.
Stadtviertel n. = συνοικία θ.
Stall m. = 1. βορδωναρείο(ν) ου. 2. βουστάσιο(ν) ου.
Stallung f. = 1. βορδωναρείο(ν) ου. 2. βουστάσιο(ν) ου.
Standbild n. = 1. άγαλμα ου. 2. ανδριάντας α.
Stärke f. = πάχος ου.
Startlinie f. = αφετηρία$_1$ (σταδίου) θ.
Statue f. = άγαλμα ου.
Statue (eines Mannes) f. = ανδριάντας α.
Steatit m. = στεατίτης α.
Stein m. = λίθος α.
Steinbruch m. = λατομείο(ν) ου.
Steinmauerwerk n. = τοιχοδομία: λιθοδομή θ.
Steinmetzzeichen n. = σύμβολο(ν) (κτίστου / λιθοξόου) ου.
Steinpflaster n. = δάπεδο(ν) λιθόστρωτο(ν) ου.
Steinsplitter m. = λατύπη θ.
Stele f. = στήλη θ.
Stengel m. = κόσμημα: μίσχος α.
Stibadium n. = στιβάδιο(ν) ου.
Stich m. = βέλος (τόξου) ου.
Stichbogen m. = τόξο(ν) χαμηλωμένο(ν) ου.
Stichhöhe f. = βέλος (τόξου) ου.
Stiel m. = κόσμημα: μίσχος α.
Stirn f. = μέτωπο(ν)$_1$ (τόξου / καμάρας) ου.
Stirnbogen m. = τόξο(ν) μετώπου ου.
Stirnziegel m. = ακροκέραμος θ.
Stoa f. = στοά θ.
Stock m. = όροφος α.
Stockwerk n. = όροφος α.
Stoßfuge f. = αρμός κατακόρυφος α.
Straße f. = οδός θ.
Stratigraphie f. = στρωματογραφία θ.
Strebe f. = 1. αντηρίδα θ. 2. αντηρίδα πλάγια (επορoφίας) θ.
Strebebogen m. = αντηρίδα επίστεγη θ.
Strebemauer f. = τοίχος αντερεισματικός α.
Strebepfeiler m. = αντηρίδα θ. → Apsis mit ~n
Strecker m. = 1. λίθος τεθειμένος φορμηδόν α. 2. πλίνθος τεθειμένη φορμηδόν θ.
Striegel m. = ράβδωση στλεγγιοειδής θ.
Strobilion n. = στροβίλιο(ν) ου.
Strohlehm m. = αχυρολάσπη θ.
Stuck m. = γυψοκονίαμα ου.
Stuckatur f. = διάκοσμος γύψινος α.
Stuck(o)dekor m. = διάκοσμος γύψινος α.
Stuck(o)dekoration f. = διάκοσμος γύψινος α.
Stufe f. = βαθμίδα θ. → Kreuz auf ~n
Stufenornament n. = κόσμημα βαθμιδωτό(ν) ου.
Sturz m. = υπέρθυρο(ν) ου. → scheitrechter ~
Sturzbogen m. = τόξο(ν) επίπεδο(ν) (κλειδωτό(ν)) ου.
Stützmauer f. = τοίχος αναλημματικός ου.
Stylobat m. = στυλοβάτης α.
Subsellia n. pl. = βάθρα (πρεσβυτέρων) ου. πλ.
Subsellien n. pl. = βάθρα (πρεσβυτέρων) ου. πλ.
Substruktion f. = υποδομή (κτίσματος) θ.
Substruktur f. = υποδομή (κτίσματος) θ.
Suchschnitt m. = τομή δοκιμαστική θ.
Swastika f. = σταυρός αγκυλωτός α.

Synagoge f. = **συναγωγή** θ.
synthetischer Viersäulentypus → Kreuzkuppelkirche - ~
Synthronon n. = **σύνθρονο(ν)** ου.
Tabula ansata f. = **δέλτος με λαβές** θ.
Tambour m. = **τύμπανο(ν)**$_4$ **(τρούλ(λ)ου)** ου.
Tau n. = 1. κόσμημα: **σχοινί(ον)** ου. 2. κυμάτιο(ν): **σχοινίο(ν)** ου.
Taubenhaus n. = **περιστερώνας** α.
Taubenschlag m. = **περιστερώνας** α.
Taufbecken n. = **κολυμβήθρα** θ.
Taufkapelle f. = **βαπτιστήριο(ν)** ου.
Taufpiscina f. = **κολυμβήθρα** θ.
Taukreuz n. = **σταυρός αγίου Αντωνίου** α.
Taustab m. = κυμάτιο(ν): **σχοινί(ον)** ου.
Technik f. = **τεχνική** θ. → Verdeckte-Schicht-~ ▸Zweiebenen- ~
technische Zeichnung f. = **σχέδιο(ν)** ου.
Tegula f. = **στρωτήρας** α.
Templon n. = **τέμπλο(ν)** ου.
Tenne f. = **αλώνι** ου.
Tepidarium n. = **χλιαροψύχριο(ν)** ου.
Terrasse f. = **άνδηρο(ν)** ου.
Terrassendach n. = **δώμα** ου.
Tessella f. = **ψηφίδα** θ.
Tessera f. = **ψηφίδα** θ.
Tetrakonch n. = τύπος ναού: **τετράκογχο(ν)** ου.
Tetrakonchos m. = τύπος ναού: **τετράκογχο(ν)** ου.
Tetrapylon n. = **τετράπυλο(ν)** ου.
Tetrastoon n. = **τετράστωο(ν)** ου.
T-förmiger Pfeiler m. = **πεσσός ταυόμορφος** α.
Thalassa f. = **θάλασσα** θ.
Theater n. = **θέατρο(ν)** ου.
theodosianisches Kompositkapitell n. = **κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) σύνθετο(ν) θεοδοσιανό(ν)** ου.
Thermen f. pl. = **θέρμες** θ. πλ.
Thron m. = **θρόνος** α.
Tiefe f. = **βάθος**$_1$ ου.
Tierkapitell → zweizoniges ~
Tisch → sigmaförmiger ~
Tischaltar m. = **τράπεζα αγία ελεύθερη (πάνω σε κιονίσκους)** θ.
Tischlerei f. = **ξυλουργείο(ν)** ου.
Tischlerwerkstatt f. = **ξυλουργείο(ν)** ου.
Titulus m. = **οίκος εκκλησίας** α.
Toichobat m. = **τοιχοβάτης** α.
Ton m. = **πηλός** α.
Tonhohlkörper m. = **αγγείο(ν) ηχητικό(ν)** ου.
Tonne f. = **καμάρα**$_1$ θ. → gesteltze ~ ▸halbzylindrische ~
Tonnengewölbe n. = **καμάρα**$_1$ θ. → Tonnengewölbe anstelle einer Kuppel n. = **τρουλ(λ)οκαμάρα** θ.
tonnengewölbte Basilika f. = τύπος ναού: **βασιλική θολωτή** θ.
tonnengewölbte Einraumkirche f. = τύπος ναού: **μονοκάμαρος** α.
tonnengewölbte Kirche f. = τύπος ναού: **καμαροσκέπαστος** α.
tonnengewölbtes Grab n. = **τάφος καμαροσκέπαστος** α.
tonnenüberwölbte Basilika f. = τύπος ναού: **βασιλική θολωτή** θ.
tonnenüberwölbte Kirche f. = τύπος ναού: **καμαροσκέπαστος** α. → einschiffige ~ ~
Tonplatte → **glasierte** ~
Tonrohr n. = **αεραγωγός** α.
Tonröhrchen n. = κόσμημα: **φιαλοστόμιο(ν)** ου.
Tonröhre f. = **αεραγωγός** α.
Tontülle f. = κόσμημα: **φιαλοστόμιο(ν)** ου.
Tonwaren f. pl. = **κεραμ(ε)ικά** ου. → **κεραμ(ε)ική**$_1$ θ.
Töpferei f. = **κεραμείο(ν)**$_1$ ου.
Töpferkunst f. = **κεραμ(ε)ική**$_2$ (ως τέχνη) θ.
Tor n. = 1. **πύλη** θ. 2. **πυλώνας** α.
Torbau m. = **πυλώνας** α.
Torus m. = **σπείρα**$_1$ θ.
Tragstein m. = **φουρούσι** ου.
Transenna f. = **φράγμα διάτρητο** ου.
Transept n. [σπν.] = **κλίτος εγκάρσιο(ν)** ου.
Transeptbasilika f. = τύπος ναού: **βασιλική με εγκάρσιο κλίτος** θ.
Transversalbogen m. = **διάφραγμα (τοξωτό(ν))** εγκάρσιο(ν) ου.
Trapeza f. = **τράπεζα (μονής)** θ.
Trapezkapitell n. = **κιονόκρανο(ν) κολουροπυραμιδοειδές** ου.
Traufleiste f. = **σίμα** θ.
Traverse f. = **διάξυλο(ν)** ου.
Treppe f. = **κλίμακα**$_1$ θ.
Treppenabsatz m. = **πλατύσκαλο** ου.
Treppenaufgang → Ambo mit doppelläufigem ~
Treppenhaus n. = **κλιμακοστάσιο(ν)** ου.
Treppenlauf m. = **βραχίονας**$_1$ **(κλίμακας)** α.
Treppenwange (des Ambo) f. = **πτερύγιο(ν) (κλίμακας άμβωνα)** ου.
Tribelon n. = **τρίβηλο(ν)** ου.
Tribunal n. = **δικαστήριο(ν)** ου.
Tribüne f. = **βήμα**$_1$ ου.
Triclinium n. = **τρικλίνιο(ν)** ου.
Triklinon n. = **τρικλίνιο(ν)** ου.
Triklinos m. = **τρικλίνιο(ν)** ου.
trikonchale Kuppelkirche → kreuzförmige ~ ~
trikonche Kreuzkuppelkirche f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – αγιορείτικος** α.
Trikonchos m. = τύπος ναού: **τρίκογχο(ν)** ου.
trimetrische Axonometrie f. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική τριμετρική** θ.
trimetrische Darstellung f. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική τριμετρική** θ.
Trittstufe f. = **πάτημα (βαθμίδας)** ου.
Triumphbogen m. = 1. **τόξο(ν) θριαμβευτικό(ν)** ου. 2. **τόξο(ν) θριάμβου** ου.
Triumphtor n. = **πύλη θριαμβευτική** θ.
Trochilus m. = **τροχίλος** α. → **σκοτία** θ.
Trockenmauerwerk n. = τοιχοδομία: **ξερολιθιά** θ.
Trommel f. = 1. **σφόνδυλος (κίονα)** α. 2. **τύμπανο(ν)**$_4$ **(τρούλ(λ)ου)** ου.
Trompe f. = **ημιχώνιο(ν)** ου.
Trompenkirche → komplexe oktogonale ~ ▸oktogonale ~ – festländische Variante
Trompenkuppel f. = **τρούλ(λ)ος επάνω σε ημιχώνια** α.
Tropfenkreuz n. = **σταυρός με σταγόνες** α.
Tubulus m. = **αεραγωγός** α.
Tür f. = **θύρα** θ.
Tür der Ikonostase f. = **βημόθυρο(ν)** ου.
Türangel f. = **στροφέας**$_2$ **(μεταλλικός θύρας)** α.
Türblatt n. = **θυρόφυλλο(ν)** ου.

Türeinfassung f. = περίθυρο(ν) ου.
Türflügel m. = θυρόφυλλο(ν) ου.
Türfüllung f. = τύμπανο(ν)$_2$ (θυροφύλλου) ου.
Türgesims n. = γείσ(σ)ο(ν)$_2$ (υπερθύρου) ου.
Türhüterzelle f. = θυρωρείο(ν) (μονής) ου.
Türklopfer m. = ρόπτρο(ν) ου.
Turm m. = πύργος α. → kleiner ~
Türmchen n. = πυργίσκος α.
Turmhaus n. = πυργόσπιτο ου.
Türpfosten m. = σταθμός (θύρας) α.
Türrahmen m. = περίθυρο(ν) ου.
Türsturz m. = υπέρθυρο(ν) ου.
Türzapfen m. = στροφέας$_1$ (θύρας) α.
Tympanon n. = 1. τύμπανο(ν)$_1$ (αετώματος) ου. 2. τύμπανο(ν)$_3$ (τόξου) ου.
Typikario n. = τυπικαριό ου.
Typus → Gewölbe vom moldavischen ~
Typus des gedrungenen griechischen Kreuzes m. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο - συνεπτυγμένος α.
Tzynkanisterion n. = τζυγκανιστήριο(ν) ου.
Überdachung f. = στέγαση θ.
Überfangbogen → Fenster mit ~
Übergangstypus → kreuzförmige Kuppelbasilika - ~ ▸Kreuzkuppelkirche - ~ ▸Kreuzkuppelkirche - Achtstützen - ~
Umfassungsmauer f. = 1. περίβολος$_2$ α. 2. περιτείχισμα ου.
Umfriedung f. = περίβολος$_2$ α.
Umgang m. = περίστωο(ν) κλειστό(ν) ου.
umgekehrte Perspektive f. = προοπτική ανάστροφη θ.
umgewehte Blätter → Kapitell mit ~n ~n
Umkleideraum m. = 1. αποδυτήριο(ν) ου. 2. μητατώριο(ν) ου.
Universität f. = πανεπιστήμιο(ν) ου.
unkannelierte Säule f. = κίονας αρράβδωτος α.
Unterbau m. = 1. υποδομή (κτίσματος) θ. 2. κρηπίδα θ.
Unterlage f. = υπόστρωση θ.
unvollendete Skulptur f. = γλυπτό(ν) ημίεργο(ν) ου.
Urania f. = ουρανία θ.
vegetabiles Ornament n. = κόσμημα φυτικό(ν) ου.
vegetabilisches Ornament n. = κόσμημα φυτικό(ν) ου.
Velum n. = βήλο(ν) ου.
Verblendung f. = επένδυση (τοίχου) θ.
verdeckte Ziegellagen → Schichtmauerwerk mit ~n ~
Verdeckte-Schicht-Technik f. = τοιχοδομία: τεχνική της κρυμμένης πλίνθου θ.
Verdübelung f. = γόμφωση θ.
verflochtene Kreise m. pl. = κόσμημα: κύκλοι συμπλεκόμενοι α. πλ.
Verjüngung (des Säulenschaftes) f. = μείωση (κίονα) θ.
Verkleidung f. = επένδυση (τοίχου) θ.
Verputz m. = κονίαμα$_1$ (ως επίχρισμα) ου.
Verstärkungsbogen m. = τόξο(ν) ενισχυτικό(ν) ου.
Verteidigungsanlage f. = οχύρωση θ.
(vertikale) Auflast f. = φορτίο(ν) (κατακόρυφο(ν)) ου.
Vertikallast f. = φορτίο(ν) (κατακόρυφο(ν)) ου.
Verzapfung f. = εντορμία θ.
Verzierung f. = διάκοσμος α.
Vestibül n. = προθάλαμος α.
Vielpassbogen m. = τόξο(ν) πολύλοβο(ν) ου.
Vierkonchenbau m. = τύπος ναού: τετράκογχο(ν) ου.
Vierkonchenkirche m. = τύπος ναού: τετράκογχο(ν) ου.
Vierpass m. = άνοιγμα τετράφυλλο(ν) ου.
Viersäulentypus → Kreuzkuppelkirche - einfacher ~ ▸Kreuzkuppelkirche - halbsynthetischer ~ ▸Kreuzkuppelkirche - komplexer ~ ▸Kreuzkuppelkirche - konstantinopolitanischer ~ ▸Kreuzkuppelkirche - synthetischer ~
Viertel n. = συνοικία θ.
Viertelkreisbogen m. = τόξο(ν) τεταρτοκυκλικό(ν) ου.
viertelkreisförmiger Bogen m. = τόξο(ν) τεταρτοκυκλικό(ν) ου.
Viertelstab m. = κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) τεταρτοκυκλικό(ν) ου.
Vierungstonne f. = τρουλ(λ)οκαμάρα θ.
Villa f. = έπαυλη θ.
Vogelperspektive f. = προοπτική πτηνού θ. → σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με κεκλιμένο(ν) πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα κάτω ου.
Vogelschau f. = προοπτική πτηνού θ. → σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με κεκλιμένο(ν) πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα κάτω ου.
Vollplastik f. = γλυπτό(ν) ολόγλυφο(ν) ου.
Volute f. = έλικα (κιονοκράνου) θ.
Volutenpolster n. = προσκεφάλαιο(ν) (ιωνικού κιονοκράνου) ου.
Vordach n. = προστέγασμα ου.
Vorhalle f. = 1. προθάλαμος α. 2. νάρθηκας α. → äußere ~ ▸innere ~
Vorhang m. = βήλο(ν) ου.
Vorhängeschloss n. = κλείθρο(ν)$_2$ ου.
Vorhof m. = προαύλιο(ν) ου.
Vormauer f. = προτείχισμα ου.
Vorratskammer f. = δοχείο(ν) ου.
Vorratskeller m. = 1. δοχείο(ν) ου. 2. οψοφυλάκιο(ν) ου.
Vorratsraum m. = 1. δοχείο(ν) ου. 2. οψοφυλάκιο(ν) ου.
Vorraum m. = προθάλαμος α.
Wache f. = φυλάκιο(ν) ου.
Wachtturm m. = παρατηρητήριο(ν) ου.
Waffenlager n. = οπλοστάσιο(ν) ου.
Waisenhaus n. = ορφανοτροφείο(ν) ου.
Walmdach n. = στέγη τετρακλινής θ.
Wand f. = τοίχος α.
Wandabschnitt → pfeilerartiger ~
Wandelgangtypus m. = τύπος ναού: μονόχωρος τετράγωνος τρουλ(λ)αίος με περιμετρικό διάδρομο α.
Wand(außen)fläche f. = παρειά$_2$ (τοίχου) θ.
Wandmalerei f. = τοιχογραφία θ.
Wandmosaik n. = ψηφιδωτό(ν) εντοίχιο(ν) ου.
Wandpfeiler m. = παραστάδα$_1$ θ.
Wandpfeilerkapitell n. = επίκρανο(ν) (παραστάδας) ου.
Wandsäule f. = κίονας εφαπτόμενος α.
Wandschrank m. = τοιχαρμάρι(ον) ου.
Wandverkleidung f. = επένδυση (τοίχου) θ.
Wandvertäfelung → marmorne ~
Wappen n. = οικόσημο(ν) ου.
Wappenschild n. = θυρεός α.
Warte f. = παρατηρητήριο(ν) ου.
Wartturm m. = παρατηρητήριο(ν) ου.
Waschhaus n. = πλυντήριο(ν) ου.
Waschküche f. = πλυντήριο(ν) ου.
Waschtrog m. = πλυνός$_1$ α.
Waschwanne f. = πλυνός$_1$ α.
Wasserbecken n. = λουτήρας$_1$ α.

Wasserblätter → Kapitell mit ~n
Wasserlaub n. = κόσμημα: **φύλλο(ν) υδρόβιο(ν)** ου.
Wasserleitung f. = **αγωγός ύδατος** α.
Wassermörtel m. = **κονίαμα υδραυλικό(ν)** ου.
Wassermühle f. = **υδρόμυλος** α.
Wasserspeier m. = **υδρορρόη** θ.
Weberei f. = **υφαντήριο(ν)** ου.
wechselnde Schichthöhen → Quadermauerwerk mit ~n ~
Weg m. = **οδός** θ.
Wehranlage f. = **οχύρωση** θ.
Wehrgang m. = **περίδρομος**$_1$ **(τείχους)** α.
Weihbrunnen m. = **φιάλη** θ.
Weinblatt n. = κόσμημα: **φύλλο(ν) αμπέλου** ου.
Weinkeller m. = **βαγεναρείο(ν)** ου.
Weinlager n. = **βαγεναρείο(ν)** ου.
Weinpresse f. = **ληνός**$_1$ α./θ.
wellenförmige Kannelierung f. = **ράβδωση στλεγγιοειδής** θ.
Weller m. = **αχυρολάσπη** θ.
Wendeltreppe f. = **κλίμακα ειλητματική** θ.
Wendesäule f. = **νήσσα** θ.
Werft f. = **αρσανάς** α.
Werksplitter m. = **λατύπη** θ.
Werkstatt f. = **εργαστήριο(ν)** ου.
Werkstätte f. = **εργαστήριο(ν)** ου.
Werkstein m. = **λίθος λαξευμένος (οικοδομικός)** α.
Widerlager n. = **ποδαρικό(ν) (τόξου)** ου.
windbewegter Akanthus → Kapitell mit ~ m ~
Windmühle f. = **ανεμόμυλος** α.
Winkel m. = **γωνία** θ.
Winkelraum m. = **διαμέρισμα γωνιακό(ν) (σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με τρούλ(λ)ο)** ου.
Wirbelrosette f. = κόσμημα: **πυροστρόβιλος** α.
Wohnhaus n. = **οικία** θ.
Wohnräume m. pl. = **διαμερίσματα (κατοικίας / παλατιού κ.λπ.)** ου. πλ.
Wölbstein m. = **θολίτης** α.
Wölbung f. = **θόλος** α.
Wulst m./f. = 1. **κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) ημικυκλικό(ν)** ου. 2. **κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) τεταρτοκυκλικό(ν)** ου. 3. **σπείρα**$_1$ θ.
Zackenbogen m. = **τόξο(ν) πολύλοβο(ν)** ου.
Zahnfries m. = **ταινία οδοντωτή** θ.
Zahnschnitt m. = **γεισήποδες** α. πλ.
Zapfen m. = **τόρμος**$_1$ α.
Zapfenloch n. = **τόρμος**$_2$ α.
Zapfenverbindung f. = **εντορμία** θ.
Zeichnung f. = **σχέδιο(ν)** ου.
Zelle f. = **κελ(λ)ί(ον)** ου.
Zeltdach n. = 1. **στέγη πυραμιδοειδής** θ. 2. **στέγη τετρακλινής** θ.
Zentralbau m. = **τύπος ναού: περίκεντρος** α.
Zeughaus n. = **οπλοστάσιο(ν)** ου.
Ziborium n. = **κιβώριο(ν)** ου.
Zickzackbandkapitell n. = **κιονόκρανο(ν) τεκτονικό(ν) με κόσμημα τεθλασμένης γραμμής** ου.
Zickzacklinie f. = **κόσμημα ζι(γ)κ -ζα(γ)κ** ου. → **κόσμημα τεθλασμένης γραμμής** θ.
Zickzackmuster n. = **κόσμημα ζι(γ)κ -ζα(γ)κ** ου. → **κόσμημα τεθλασμένης γραμμής** θ.
Ziegel m. = 1. **πλίνθος**$_1$ θ. 2. **κεραμίδι** ου. → gebrannter ~ ▸luftgetrockneter ~
Ziegelbrennerei f. = 1. **πλινθοποιείο(ν)** ου. 2. **κεραμείο(ν)**$_2$ ου.
Ziegelbruchmörtel m. = **κονίαμα κεραμ(ε)ικό(ν)** ου.
Ziegelei f. = 1. **πλινθοποιείο(ν)** ου. 2. **κεραμείο(ν)**$_2$ ου.
Ziegelgrab n. = **τάφος καλυβίτης** α.
Ziegelkästelmauerwerk n. = τοιχοδομία: **σύστημα δομής πλινθοπερίκλειστο(ν)** ου.
Ziegellagen → Schichtmauerwerk mit verdeckten ~
Ziegelmauerwerk n. = τοιχοδομία: **πλινθοδομή** θ.
Ziegelmörtel m. = **κονίαμα κεραμ(ε)ικό(ν)** ου.
Ziegelornament n. = **κόσμημα κεραμοπλαστικό(ν)** ου.
Ziegelpfeiler m. = **στυλίσκος (υποκαύστου)** α.
Ziegelscherbe f. = **βήσ(σ)αλο(ν)**$_1$ ου.
Ziegelstein m. = **πλίνθος οπτή** θ.
Ziegelsteindekor m. = **διάκοσμος κεραμοπλαστικός** α.
Ziegelsteinmauerwerk n. = τοιχοδομία: **πλινθοδομή** θ.
Ziegelsteinornament n. = **κόσμημα κεραμοπλαστικό(ν)** ου.
Ziegelstempel m. = **σφραγίδα πλίνθων** θ.
ziegelumrahmte Quader → Mauerwerk aus ~n ~n
Ziegelumrahmung → isodome Mauerung mit ~
Ziehbrunnen m. = **μαγγανοπήγαδο** ου.
Ziergiebel m. = **ψευδοαέτωμα** ου.
Zimmer n. = **δωμάτιο(ν)** ου.
Zingel m. = **περιτείχισμα** ου.
Zinn n. = **κασσίτερος** α.
Zinne f. = **έπαλξη** θ.
Zinnenkranz m. = **επάλξεις** θ. πλ.
Zinnenkrone f. = **επάλξεις** θ. πλ.
Zinnenkrönung f. = **επάλξεις** θ. πλ.
Zinnenlücke f. = **θυρίδα επάλξεων** θ.
Zinnenmauer f. = **επάλξεις** θ.πλ.
Zinnenöffnung f. = **θυρίδα επάλξεων** θ.
Zippus m. = **μήλο(ν)** ου.
Zirkus m. = **ιππόδρομος** α.
Zisterne f. = **κι(ν)στέρνα** θ.
Zitadelle f. = **ακρόπολη**$_2$ θ.
Zömeterium n. = **κοιμητήριο(ν)** ου.
Zone f. = **ταινία**$_1$ θ.
Zönobium n. = **κοινόβιο(ν)** ου.
Zuganker m. = **ελκυστήρας**$_1$ α.
Zugbrücke f. = **γέφυρα περιαιρετή** θ.
Zugstab m. = **ελκυστήρας**$_1$ α.
Zugstange f. = **ελκυστήρας**$_1$ α.
Zuschauerrund n. = **κοίλο(ν)** ου.
Zweiapsidenkirche f. = **τύπος ναού: ναός με δίδυμες αψίδες** α. → **δίκογχος** α.
Zweiebenen-Technik f. = **τεχνική διπλεπίπεδη** θ.
zweigeschossige Kirche f. = **τύπος ναού: διώροφος** α.
zweiköpfiger Adler m. = **αετός δικέφαλος** α.
Zweisäulentypus m. → Kreuzkuppelkirche - ~
zweischiffige Basilika f. = **τύπος ναού: δίκλιτος** α.
zweischiffige Kirche f. = **τύπος ναού: δίκλιτος** α.
zweischiffiger Langbau m. = **τύπος ναού: δίκλιτος** α.
Zweistützentypus → Kreuzkuppelkirche - ~
Zweizonenkapitell n. = **κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν)** ου.
Zweizonenkapitell mit Korbgeflecht in der Unterzone n. = **κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν) καλαθοειδές** ου.
Zweizonenkapitell mit Korbzone n. = **κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν) καλαθοειδές** ου.
zweizoniges Korbkapitell n. = **κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν) καλαθοειδές** ου.
zweizoniges Tierkapitell n. = **κιονόκρανο με προτομές ζώ-**

ων ου. → κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν) ου.
Zwickel m. = 1. λοφίο(ν) ου. 2. επιφάνεια τριγωνική μετώπου τόξου θ.
Zwiebeldach n. = στέγη βολβόσχημη θ.
Zwillingsfenster n. = παράθυρο(ν) δίλοβο(ν) ου.
Zwinger m. = μετατείχιο(ν) ου.

abaco m. = άβακας α.
abbazia f. = αβ(β)αείο(ν) ου.
absidale → ambulacro ~ ▸emiciclo ~ ▸semicilindro ~
abside f. = αψίδα$_1$ θ.
abside a ferro di cavallo f. = αψίδα πεταλόμορφη θ.
abside a gradini f. = αψίδα βαθμιδωτή θ.
abside a sesto oltrepassato f. = αψίδα πεταλόμορφη θ.
abside a sesto ribassato f. = αψίδα μικρότερη από ημικύκλιο θ.
abside a tre lati f. = αψίδα τρίπλευρη θ.
abside ad arco a sesto rialzato f. = αψίδα μεγαλύτερη από ημικύκλιο θ.
abside ad arco ribassato f. = αψίδα μικρότερη από ημικύκλιο θ.
abside contraffortata f. = αψίδα με αντηρίδες θ.
abside emiesagonale f. = αψίδα τρίπλευρη θ.
abside inscritta f. = αψίδα εγγεγραμμένη θ.
abside pentagonale f. = αψίδα πεντάπλευρη θ.
abside poligonale f. = αψίδα πολύπλευρη θ.
abside rettangolare f. = αψίδα ορθογώνια θ.
abside semicircolare f. = αψίδα ημικυλινδρική θ.
absidi → chiesa a due ~
absidi contrapposte → basilica ad ~
absidiola f. = κογχάριο(ν) ου.
acanto m. = κόσμημα: άκανθα θ.
acanto e foglie d' acqua m. → capitello con ~
acanto finemente dentellato → capitello composito con ~
accampamento m. = στρατόπεδο(ν) ου.
acciottolato m. = δάπεδο(ν) χαλικόστρωτο(ν) ου.
acqua → foglia d' ~ ▸mulino ad ~
acquedotto m. = υδραγωγείο(ν) ου.
acropoli f. = ακρόπολη$_1$ θ.
acroterio m. = ακρωτήριο(ν) ου.
acustico → vaso ~
acuto → arco a sesto ~ ▸volta a sesto ~
addossata → colonna ~
adobe m. = πλίνθος ωμή θ.
aerazione → apertura di ~ ▸condotto di ~
aerea → veduta ~
affresco m. = νωπογραφία θ.
agata f. = αχάτης α.
agglomerato m. = οικισμός α.
a giorno m. = τεχνική διάτρητη θ.
ago m. = στροφέας$_1$ (θύρας) α.
aia f. = αλώνι ου.
ala f. = πτέρυγα θ.
alabastro m. = αλάβαστρος α.
albergo m. = πανδοχείο(ν) ου.
alloggiamento del cardine m. = όλμος (θύρας) α.
alloggiamento di trave m. = δοκοθήκη θ.
altare m. = τράπεζα αγία θ.
altare a cassa m. = τράπεζα αγία σαρκοφαγοειδής θ.
altare a cippo m. = τράπεζα αγία συμπαγής θ.
altare a mensa m. = τράπεζα αγία ελεύθερη (πάνω σε κιονίσκους) θ.
altezza f. = ύψος ου.
altorilievo m. = ανάγλυφο(ν) έξεργο(ν) ου.
alveoli incavati → tecnica a ~
alzata (del gradino) f. = μέτωπο(ν)$_2$ (βαθμίδας) ου.
alzato m. = σχέδιο(ν): όψη$_2$ θ.
ambiente d' angolo m. = διαμέρισμα γωνιακό(ν) (σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με τρούλ(λ)ο) ου.
ambienti di servizio adiacenti m. pl. = πρόσκτισμα ου.
ambitus m. = περίβολος$_1$ (ναού / μονής) α.
ambone m. = άμβωνας α.
ambone a ventaglio m. = άμβωνας ριπιδιόσχημος α.
ambulacro m. = περίστωο(ν) κλειστό(ν) ου.
ambulacro absidale m. = κύκλιο(ν) ου.
anastilosi f. = αναστήλωση θ.
ancoraggio m. = αγκυροβόλι(ον) ου.
andesite f. = ανδεσίτης α.
anfiglifa → lastra ~
anfiteatro m. = αμφιθέατρο(ν) ου.
anfora → tomba in ~
angolo m. = γωνία θ. → ambiente d' ~ ▸tromba d' ~ ▸vano d' ~
Ankh f. = σταυρός αιγυπτιακός α.
annessi m. pl. = πρόσκτισμα ου.
annessi presbiteriali m. pl. = παραβήματα ου. πλ.
annodate → colonnine ~
ansa di paniere → arco ad ~
ansata → croce ~
antefissa f. = ακροκέραμος θ.
antemurale m. = προτείχισμα ου.
anteriore → corte ~
anulare → volta a botte ~
apertura (nel muro) f. = άνοιγμα τοίχου ου.
apertura di aerazione f. = οπή εξαερισμού θ.

apoditerio m. = **αποδυτήριο(ν)** ου.
apodyterium m. = **αποδυτήριο(ν)** ου.
apofige f. = **αποφυγή** θ.
apofige (inferiore) f. = **απόθεση** θ.
apofige (superiore) f. = **απόφυση** θ.
apofisi f. = **απόφυση** θ.
apparecchiatura muraria f. = **τοιχοδομία** θ.
appartamenti m. pl. = **διαμερίσματα (κατοικίας / παλατιού)** ου. πλ.
aquila bicipite f. = **αετός δικέφαλος** α.
arabesco m. = κόσμημα: **αραβούργημα** ου.
arca f. = τάφος: **σαρκοφάγος** θ.
arcareccio m. = **τεγίδα** θ.
arcareccio di colmo m. = **κορυφοτεγίδα** θ.
arcareccio di gronda m. = **ακροτεγίδα** θ.
arcareccio inferiore m. = **ακροτεγίδα** θ.
arcata f. = **αψίδωμα** ου.
arcata (di ponte) f. = **καμάρα**$_2$ **(γέφυρας)** θ.
arcate → colonnato ad ~
arcate cieche f. pl. = **τοξοστοιχία τυφλή** θ.
arcatelle cieche f.pl. = **τοξύλια τυφλά** ου. πλ.
archi policentrici → finestra ad ~
architettonico → elemento ~
architettura f. = **αρχιτεκτονική** θ.
architrave f. = **επιστύλιο(ν)** ου.
architrave (della porta / della finestra) f. = **υπέρθυρο(ν)** ου.
archivio m. = **αρχειοφυλάκιο(ν)** ου.
archivolto m. = 1. **θριγκός τοξωτός** α. 2. **τόξο(ν) μετώπου με κυμάτια** ου.
arciera f. = **βελοθυρίδα** θ.
arco m. = 1. **αψίδωμα** ου. 2. **τόξο(ν)**$_1$ ου. → piedritto dell' ~
arco a conci m. = **τόξο(ν) κλειδωτό(ν)** ου.
arco a cunei m. = **τόξο(ν) κλειδωτό(ν)** ου.
arco a ferro di cavallo m. = **τόξο(ν) πεταλόμορφο(ν)** ου.
arco a pieno centro m. = **τόξο(ν) ημικυκλικό(ν)** ου.
arco a sesto acuto m. = **τόξο(ν) οξυκόρυφο(ν)** ου.
arco a sesto oltrepassato m. = **τόξο(ν) πεταλόμορφο(ν)** ου.
arco a sesto rialzato → abside ad ~
arco a sesto scemo m. = **τόξο(ν) χαμηλωμένο(ν)** ου.
arco a tutto sesto m. = **τόξο(ν) ημικυκλικό(ν)** ου.
arco a un quarto di cerchio m. = **τόξο(ν) τεταρτοκυκλικό(ν)** ου.
arco ad ansa di paniere m. = **τόξο(ν) με τρία κέντρα χάραξης** ου.
arco carenato m. = **τόξο(ν) οξυκόρυφο(ν) με διπλή καμπυλότητα** ου.
arco cieco m. = **τόξο(ν) τυφλό(ν)** ου.
arco con piedritto rialzato m. = **τόξο(ν) υπερυψωμένο(ν)** ου.
arco di scarico m. = **τόξο(ν) ανακουφιστικό(ν)** ου.
arco di testa m. = **τόξο(ν) μετώπου** ου.
arco di trionfo m. = **τόξο(ν) θριάμβου** ου.
arco di volta m. = **τόξο(ν) ενισχυτικό(ν)** ου.
arco diaframma m. = **διάφραγμα (τοξωτό(ν))** εγκάρσιο(ν) ου.
arco di rinforzo ("doppio" m.) m. = **τόξο(ν) ενισχυτικό(ν)** ου.
arco ellittico m. = **τόξο(ν) ελλειπτικό(ν)** ου.
arco inflesso m. = **τόξο(ν) οξυκόρυφο(ν) με διπλή καμπυλότητα** ου.
arco parabolico m. = **τόξο(ν) παραβολικό(ν)** ου.
arco piatto m. = **τόξο(ν) επίπεδο(ν) (κλειδωτό(ν))** ου.
arco polilobato m. = **τόξο(ν) πολύλοβο(ν)** ου.
arco quadrifronte m. = **τετράπυλο(ν)** ου.
arco rampante m. = **αντηρίδα επίστεγη** θ.
arco rialzato m. = **τόξο(ν) υπερυψωμένο(ν)** ου.
arco ribassato m. = **τόξο(ν) χαμηλωμένο(ν)** ου. → abside ad ~
arco ribassato policentrico m. = **τόξο(ν) με τρία κέντρα χάραξης** ου.
arco trasverso m. = **διάφραγμα (τοξωτό(ν))** εγκάρσιο(ν) ου.
arco trifogliato m. = **τόξο(ν) τρίλοβο(ν)** ημικυκλικό(ν) ου.
arco trilobato m. = **τόξο(ν) τρίλοβο(ν)** ημικυκλικό(ν) ου.
arco trilobato inflesso m. = **τόξο(ν) τρίλοβο(ν) οξυκόρυφο(ν)** ου.
arco trionfale m. = **τόξο(ν) θριαμβευτικό(ν)** ου.
arcosolio m. = τάφος: **αρκοσόλιο(ν)** ου.
ardesia f. = **σχιστόλιθος** α.
ardica f. = **νάρθηκας** α.
arena f. = **αρένα** θ.
arenaria f. = **αμμόλιθος** α.
argentiere → laboratorio di ~
argento m. = **άργυρος** α.
argilla f. = **άργιλ(λ)ος** α.
argilla (da costruzione) f. = **πηλός** α.
argilla e paglia → impasto di ~
armadio a muro m. = **τοιχαρμάρι(ον)** ου.
armatura del tetto f. = **εποροφία** θ.
armatura (in legno) m. = **ξυλοδεσιά** θ.
armeria f. = **οπλοστάσιο(ν)** ου.
arpia f. = **άρπυια** θ.
arsenale m. = **αρσανάς** α.
arte della ceramica f. = **κεραμ(ε)ική**$_2$ (ως τέχνη) θ.
assisa f. = **δόμος** α.
assito m. = **πέταυρο(ν)** ου.
assonometria f. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική** θ.
assonometria cavaliera f. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική (ισομετρική) μετωπική** θ.
assonometria dimetrica f. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική διμετρική** θ.
assonometria isometrica f. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική ισομετρική** θ.
assonometria militare f. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική (ισομετρική) οριζόντια** ου.
assonometria trimetrica f. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική τριμετρική** θ.
assonometrica → proiezione ~
astragalo m. = 1. κόσμημα: **αστράγαλος**$_1$ α. 2. κυμάτιο(ν): **αστράγαλος**$_2$ α.
atelier m. = **εργαστήριο(ν)** ου.
atonita → chiesa triconca del tipo ~
atrio m. = 1. **αίθριο(ν)** ου. 2. **προαύλιο(ν)** ου.
avorio m. = **ελεφαντόδοντο** ου.
avvistamento → torre di ~
bacino invetriato m. = **σκυφίο(ν) εφυαλωμένο(ν)** ου.
bagni (edificio) m. pl. = **λουτρό(ν)** ου.
balaustro m. = **προσκεφάλαιο(ν)** ου.
balcone m. = **ηλιακός μετέωρος** α.
baldacchino m. = **κιβώριο(ν)** ου.
balestriera f. = **βελοθυρίδα** θ.
balteo (di capitello ionico) m. = **ζωστήρας (ιωνικού κιονοκράνου)** α.
banchina f. = 1. **αποβάθρα** θ. 2. **προκυμαία** θ.
banco m. = **εδώλιο(ν)**$_1$ ου.
banda f. = **ταινία**$_1$ θ.
bandella → occhio della ~
barra f. = **ρομανίσιο(ν)** ου.

basalto m. = βασάλτης α.
basamento m. = κρηπίδα θ.
base f. = βάση θ.
basilica f. = τύπος ναού: βασιλική θ.
basilica a cinque navate f. = τύπος ναού: βασιλική πεντάκλιτη θ.
basilica a cupola f. = τύπος ναού: βασιλική τρουλ(λ)αία θ.
basilica a transetto f. = τύπος ναού: βασιλική με εγκάρσιο κλίτος θ.
basilica a tre navate f. = τύπος ναού: βασιλική τρίκλιτη θ.
basilica ad absidi contrapposte f. = τύπος ναού: βασιλική αμφίκογχη θ.
basilica cimiteriale f. = βασιλική κοιμητηριακή θ.
basilica con tetto ligneo f. = τύπος ναού: βασιλική ξυλόστεγη θ.
basilica con volta a botte f. = τύπος ναού: βασιλική θολωτή θ.
basilica cruciforme f. = τύπος ναού: βασιλική σταυρική θ.
basilica discoperta f. = τύπος ναού: βασιλική ύπαιθρη θ.
basilica funeraria f. = βασιλική κοιμητηριακή θ.
basilica ipetrale f. = τύπος ναού: βασιλική ύπαιθρη θ.
basolo m. = κυβόλιθος α.
basso → prospettiva dal ~
bassorilievo m. = ανάγλυφο(ν) πρόστυπο(ν) ου.
battente m. = θυρόφυλλο(ν) ου.
battesimale → piscina ~ ▸fonte ~ ▸vasca ~
battiporta f. = ρόπτρο(ν) ου.
battistero m. = βαπτιστήριο(ν) ου.
bema m. = ιερό(ν) ου.
bertesca f. = ζεματίστρα θ.
biblioteca f. = βιβλιοθήκη θ.
bicipite → aquila ~
biconca → chiesa ~
bifora f. = παράθυρο(ν) δίλοβο(ν) ου.
bifora con lobi liberi f. = παράθυρο(ν) τύπου ελεύθερης τοξοστοιχίας ου.
biloba → finestra ~
binate → colonne ~
bipartita → crux ~
bipartiti → croce con bracci ~
bisomo → loculo ~
blasone m. = οικόσημο(ν) ου.
blocco grezzo m. = λίθος αργός α.
bocca (del pozzo) f. = στόμιο(ν) (πηγαδιού) ου.
bollo m. = σφραγίδα πλίνθων θ.
borchia f. = κομβίο(ν) ου.
borgo m. = κωμόπολη θ.
botte → volta a ~
botte anulare → volta a ~
botte carenata → volta a ~
botte elicoidale → volta a ~
botte longitudinale → volta a ~
botte rialzata a guisa di cupola → volta a ~
botte semicilindrica (a tutto sesto) → volta a ~
botte transversale → volta a ~
bottega f. = 1. κατάστημα ου. 2. εργαστήριο(ν) ου. → marchio di ~
bottone m. = κομβίο(ν) ου.
bovindo m. = προεξοχή (κλειστή) θ.
bozza f. = άπεργο(ν) ου.
bracci bipartiti → croce con ~
bracci della croce (edificio) m. pl. = κεραία$_1$ (ναού) θ.
braccio della croce m. = κεραία$_2$ (σταυρού) θ.
bracciolo m. = ερεισίχειρο(ν) ου.
breccia f. = λίθος λατυποπαγής α.
brecciolino m. = χαλίκι ου.
bronzo m. = κρατέρωμα ου.
buca pontaia f. = οπή σκαλωσιάς θ.
bulbo → tetto a ~
busto m. = προτομή θ.
cabochon m. = κομβίο(ν) ου.
caditoie f. pl. = ζεματίστρες συνεχόμενες σε προεξοχή θ. πλ.
caisson → tomba a ~
calathos m. = κάλαθος (κορινθιακού κιονοκράνου) α.
calato m. = κάλαθος (κορινθιακού κιονοκράνου) α.
calcare m. = 1. ασβεστόλιθος α. 2. πωρόλιθος α.
calcare conchilifero m. = κογχυλιάτης (λίθος) α.
calcarenite f. = ασβεστόλιθος α.
calce f. = ασβέστης α. → malta di ~ ▸fornace per ~
calcestruzzo m. = λίθος κροκαλοπαγής α. → gettata di ~ ▸opera a gettata di ~
calco m. = εκμαγείο(ν) ου.
calderaio → officina del ~
calefactorium m. = φωτάναμμα ου.
calice m. = κάλαθος (κορινθιακού κιονοκράνου) α.
calidario m. = θερμό(ν) ου.
calidarium m. = θερμό(ν) ου.
calzoleria f. = υποδηματοποιείο(ν) ου.
camera f. = δωμάτιο(ν) ου.
camera da letto f. = κοιτώνας$_1$ α.
camera funeraria f. = θάλαμος νεκρικός α.
caminetto m. = εστία$_3$ θ.
camino m. = εστία$_3$ θ.
cammino di ronda m. = περίδρομος$_1$ (τείχους) α.
campana f. = καμπάνα θ.
campana (di capitello corinzio) f. = κάλαθος (κορινθιακού κιονοκράνου) α.
campanaria → torre ~
campanile m. = κωδωνοστάσιο(ν) ου.
campanile a vela m. = κωδωνοστάσιο(ν) «τοξωτό(ν)» ου.
campo militare m. = στρατόπεδο(ν) ου.
can corrente m. = κόσμημα: σπειρομαίανδρος α.
canale m. = διώρυγα θ.
canale di colata (del piombo) m. = αύλακα μολυβδοχόησης θ.
canaletta f. = αγωγός αποχετευτικός α.
cancellum m. = φράγμα πρεσβυτερίου ου.
canna fumaria f. = καπνοδόχος θ.
cantaro m. = κάνθαρος α.
cantharos m. = κάνθαρος α.
cantiere navale m. = αρσανάς α.
cantina f. = βαγεναρείο(ν) ου.
capanna f. = καλύβα θ.
capannone m. = υπόστεγο(ν) ου.
capi → treccia a due ~
capitello m. = κιονόκρανο(ν) ου. → toro (di ~)
capitello a due zone m. = κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν) ου.
capitello a due zone a cesta m. = κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν) καλαθοειδές ου.
capitello composito m. = κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) σύνθετο(ν) ου.
capitello composito con acanto finemente dentellato ("teodosiano") m. = κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν)

σύνθετο(ν) θεοδοσιανό(ν) ου.
capitello (composito) con foglie d'acanto mosse dal vento m. = κιονόκρανο(ν) με ανεμιζόμενα φύλλα άκανθας ου.
capitello (composito) con foglie d'acanto mosse dal vento – tipo "a farfalla" m. = κιονόκρανο(ν) με άκανθα πεταλούδα ου.
capitello (composito) cosiddetto teodosiano m. = κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) σύνθετο(ν) θεοδοσιανό(ν) ου.
capitello con acanto e foglie d'acqua m. = κιονόκρανο(ν) με άκανθα και φύλλα καλάμου ου.
capitello con protomi di animali m. = κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν) ου.
capitello corinzio m. = κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) ου.
capitello corinzio "a lira" m. = κιονόκρανο(ν) με άκανθα και λύρα ου.
capitello da pilastro m. = 1. επίκρανο(ν) (παραστάδας) ου. 2. πεσσόκρανο(ν) ου.
capitello decorato da maschere foliate m. = κιονόκρανο(ν) με φυλλοφόρα προσωπεία ου.
capitello imposta m. = 1. κιονόκρανο(ν) κολουροπυραμιδοειδές ου. 2. κιονόκρανο(ν) τεκτονικό(ν) ου.
capitello imposta a paiuolo m. = κιονόκρανο(ν) λεβητοειδές ου.
capitello imposta con decorazione a linee spezzate m. = κιονόκρανο(ν) τεκτονικό(ν) με κόσμημα τεθλασμένης γραμμής ου.
capitello imposta figurato m. = κιονόκρανο(ν) ένζωδο(ν) ου.
capitello imposta-ionico m. = κιονόκρανο(ν) ιωνικό(ν) με επίθημα ου.
capitello increspato m. = κιονόκρανο(ν) πτυχωτό(ν) ου.
capitello ionico m. = κιονόκρανο(ν) ιωνικό(ν) ου.
capitello istoriato m. = κιονόκρανο(ν) ιστορημένο(ν) ου.
capitello "pergameno" m. = κιονόκρανο(ν) με άκανθα και αύλακες ου.
capitello troncopiramidale m. = κιονόκρανο(ν) κολουροπυραμιδοειδές ου.
caposcala m. = κεφαλόσκαλο ου.
cappella funeraria f. = παρεκκλήσι-ο(ν) νεκρικό(ν) ου.
cappella laterale f. = παρεκκλήσι-ο(ν) ου.
cappella palatina f. = παρεκκλήσι-ο(ν) παλατινό(ν) ου.
cappella sepolcrale f. = παρεκκλήσι-ο(ν) νεκρικό(ν) ου.
cappuccina → tomba alla ~
capriata f. = ζευκτό(ν) ου.
carceres m. pl. = αφετηρία$_2$ (ιπποδρόμου) θ.
cardine m. = 1. οδός ρωμαϊκή από Β. πρός Ν. θ. 2. στροφέας$_2$ (μεταλλικός θύρας) α. → alloggiamento del ~ ▸incasso per il ~
cardo m. = οδός ρωμαϊκή από Β. πρός Ν. θ.
cardo femina m. = όλμος (θύρας) α.
cardo masculus m. = στροφέας$_1$ (θύρας) α.
carenata → volta ~ ▸volta a botte ~
carenato → arco ~
carico m. = φορτίο(ν) (κατακόρυφο(ν)) ου.
carpenteria f. = ξυλουργείο(ν) ου.
casa f. = οικία θ.
casa-torre f. = πυργόσπιτο ου.
caserma f. = στρατώνας α.
cassa → altare a ~ ▸tomba a ~
cassettone m. = φάτνωμα ου.
castello m. = 1. κάστρο(ν) ου. 2. πύργος-παλάτι α.
castrum m. = 1. κάστρο(ν) ου. 2. στρατόπεδο(ν) ου.
catacomba f. = κατακόμβη θ.
cataratta f. = καταρρακτή (θύρα) θ.
catecumeneo m. = κατηχούμενα ου. πλ.
catena f. = ελκυστήρας$_2$ (επορoφίας) α.
catena di cerchi → ornato a ~
catena lignea f. = ξυλοδεσιά θ.
catenaccio m. = σύρτης α.
cathisma m. = κάθισμα$_1$ (ιπποδρόμου) ου.
catholikón m. = καθολικό(ν) ου.
catino (absidale) m. = θόλος: τεταρτοσφαίριο(ν) ου.
cattedra f. = θρόνος επισκοπικός α.
cattedrale f. = ναός καθεδρικός α.
cava f. = λατομείο(ν) ου.
cavaliera → assonometria ~
cavea f. = κοίλο(ν) ου.
cavetto m. = κυμάτιο(ν) αιγυπτιάζον ου.
cellula f. = κελ(λ)ί(ον) ου.
cenobio m. = κοινόβιο(ν) ου.
cenotafio m. = κενοτάφιο(ν) ου.
centauro m. = κένταυρος α.
centina f. = ξυλότυπος α.
centrale → navata ~
centro → arco a pieno ~
ceramica f. = κεραμ(ε)ική$_1$ θ. → arte della ~ ▸laboratorio di ~
ceramoplastica → decorazione ~
ceramoplastico → ornato ~
cerchi → ornato a catena di ~
cerchiello m. = κόσμημα: οφθαλμός α.
cerchi intrecciati m. pl. = κόσμημα: κύκλοι συμπλεκόμενοι α. πλ.
cerchi secanti f. pl. = κόσμημα: κύκλοι διατεμνόμενοι α. πλ.
cereria f. = κηροπλαστείο(ν) ου.
cerniera f. = γίγγλυμος α.
cervello (della volta / dell'arco) m. = κορυφή (θόλου / τόξου) θ.
cesta → capitello a due zone a ~
champlevé m. = τεχνική επιπεδόγλυφη θ. επιπεδογλυφία θ.
chiave f. = κλειδί$_1$ ου.
chiave (dell' arco / di volta) f. = θολίτης κορυφαίος α.
chiavi → ornato a forma di ~
chiavistello m. = σύρτης α.
chiesa f. = ναός α. → tipologia di ~
chiesa a croce inscritta con cupola f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο α.
chiesa a croce inscritta con cupola – mononave f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μονόκλιτος α.
chiesa a croce inscritta con cupola – tipo a due colonne (m.) f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – δικιόνιος α.
chiesa a croce inscritta con cupola – tipo a due pilastri (m.) f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – δίστυλος α.
chiesa a croce inscritta con cupola – tipo ad aula unica (m.) f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μονόκλιτος α.
chiesa a croce inscritta con cupola – tipo complesso tetrastilo (m.) f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – σύνθετος τετρακιόνιος α.
chiesa a croce inscritta con cupola – tipo composito tetrastilo (m.) f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμ-

μένος με τρούλ(λ)ο – ημισύνθετος τετρακιόνιος α.
chiesa a croce inscritta con cupola – tipo costantinopolitano (m.) f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – κωνσταντινουπολίτικος α. → τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – σύνθετος τετρακιόνιος α.
chiesa a croce inscritta con cupola – tipo di transizione (m.) f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός ελλαδικός α.
chiesa a croce inscritta con cupola – tipo di transizione a otto sostegni (m) f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός οκτάστυλος α.
chiesa a croce inscritta con cupola – tipo semplice (m.) f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – συνεπτυγμένος α.
chiesa a croce inscritta con cupola – tipo semplice a quattro colonne (m.) f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – απλός τετρακιόνιος α.
chiesa a croce inscritta con cupola – tipo semplice a quattro pilastri (m.) f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – απλός τετράστυλος α.
chiesa a croce libera f. = τύπος ναού: ναός σχήματος ελεύθερου σταυρού α.
chiesa a croce semi-inscritta con cupola f. = τύπος ναού: σταυροειδής ημιεγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο α.
chiesa a cupola f. = τύπος ναού: τρουλ(λ)αίος α.
chiesa a cupola con deambulatorio avvolgente f. = τύπος ναού: μονόχωρος τετράγωνος τρουλ(λ)αίος με περιμετρικό διάδρομο α.
chiesa a due absidi f. = τύπος ναού: δίκογχος α.
chiesa a due navate f. = τύπος ναού: δίκλιτος α.
chiesa a due piani f. = τύπος ναού: διώροφος α.
chiesa a navata unica con cupola f. = τύπος ναού: μονόχωρος τρουλ(λ)αίος α.
chiesa a otto sostegni con cupola f. = τύπος ναού: οκταγωνικός α.
chiesa a pianta centrale f. = τύπος ναού: περίκεντρος α.
chiesa a pianta longitudinale f. = τύπος ναού: δρομικός α.
chiesa a pianta ottagonale f. = τύπος ναού: οκτάγωνο(ν) ου.
chiesa biconca f. = τύπος ναού: δίκογχος α.
chiesa cimiteriale f. = ναός κοιμητηριακός α.
chiesa con copertura a volta f. = τύπος ναού: καμαροσκέπαστος α.
chiesa con cupola su ottagono f. = τύπος ναού: οκταγωνικός α.
chiesa con cupola su ottagono – tipo complesso (m.) f. = τύπος ναού: οκταγωνικός – σύνθετος α.
chiesa con cupola su ottagono – tipo continentale (m.) f. = τύπος ναού: οκταγωνικός – ηπειρωτικός α. → τύπος ναού: οκταγωνικός – σύνθετος α.
chiesa con cupola su ottagono – tipo insulare (m.) f. = τύπος ναού: οκταγωνικός – νησιωτικός α. → τύπος ναού: οκταγωνικός – απλός α.
chiesa con cupola su ottagono – tipo semplice (m.) f. = τύπος ναού: οκταγωνικός – απλός α.
chiesa con pianta a quadrifoglio f. = τύπος ναού: τετράκογχο(ν) ου.
chiesa con pianta a trifoglio f. = τύπος ναού: τρίκογχο(ν) ου.
chiesa con tetti congiunti a croce f. = τύπος ναού: σταυρεπίστεγος α.
chiesa con tetto a forma di croce f. = τύπος ναού: σταυρεπίστεγος α.
chiesa con tetto a forma di croce con cupola f. = τύπος ναού: σταυρεπίστεγος με τρούλ(λ)ο α.
chiesa con tetto in legno f. = τύπος ναού: ξυλόστεγος α.
chiesa cruciforme f. = τύπος ναού: σταυρικός α.
chiesa cruciforme con cupola – tipo di transizione (m.) f. = τύπος ναού: σταυροειδής με τρούλ(λ)ο και περίστωο(ν) – μεταβατικός α.
chiesa del tipo di Mistrà f. = τύπος ναού: μ(ε)ικτός α.
chiesa doppia f. = τύπος ναού: δίδυμος α.
chiesa episcopale f. = ναός επισκοπικός α.
chiesa funeraria f. = ναός κοιμητηριακός α.
chiesa gemina f. = τύπος ναού: δίδυμος α.
chiesa metropolitana f. = ναός μητροπολιτικός α.
chiesa mononave a pianta longitudinale f. = τύπος ναού: μονόχωρος δρομικός α.
chiesa mononave con copertura a volta f. = τύπος ναού: μονοκάμαρος α.
chiesa ottagona a croce greca con cupola – tipo epirota (m.) f. = τύπος ναού: οκταγωνικός – σύνθετος α.
chiesa parrocchiale f. = ναός ενοριακός α.
chiesa (principale) del monastero f. = καθολικό(ν) ου.
chiesa rupestre (in grotta) f. = εκκλησία σπηλαιώδης θ.
chiesa rupestre (scavata nella roccia) f. = εκκλησία λαξευμένη σε βράχο θ.
chiesa tetraconca f. = τύπος ναού: τετράκογχο(ν) ου.
chiesa triconca f. = τύπος ναού: τρίκογχο(ν) ου.
chiesa triconca del tipo atonita f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – αγιορείτικος τρίκογχος α.
chiocciola → scala a ~
chiodo m. = ήλος α.
chiosco m. = περίπτερο(ν) ου.
chiostro m. = αυλή περίστυλη$_2$ (δυτικής μονής) θ.
chiusure "a smusso" → tetto a sella con ~
ciborio m. = κιβώριο(ν) ου.
cieche → arcate ~ ▸arcatelle ~
cieco → arco ~
cielo m. = ουρανία θ.
cimasa f. = κυμάτιο(ν) ου.
cimasa a un quarto di cerchio f. = κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) τεταρτοκυκλικό(ν) ου.
cimasa ionica f. = κυμάτιο(ν) ιωνικό(ν) ου.
cimasa lesbica f. = κυμάτιο(ν) λέσβιο(ν) ου.
cimasa semitonda f. = κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) ημικυκλικό(ν) ου.
cimiteriale → basilica ~ ▸chiesa ~
cimitero m. = κοιμητήριο(ν) ου.
cinque pani → omphalos "a ~ "
cinta → muro di ~ ▸prima ~ ▸seconda ~
cinta muraria f. = περιτείχισμα ου.
cinta muraria interna f. = έσω τείχος ου.
ciottolo m. = 1. κροκάλη θ.· 2. χαλίκι ου.
cippo → altare a ~
cippo di confine m. = όρος α.
cippo (sepolcrale) m. = σήμα επιτύμβιο(ν) ου.
cipolla → tetto a ~
circo m. = ιππόδρομος α.
circolare → finestra ~
circonferenza d' imposta (della cupola) f. = στεφάνη (τρούλ(λ)ου) θ.
cista → tomba a ~
cisterna f. = κι(ν)στέρνα θ.

città f. = πόλη θ.
cittadella f. = ακρόπολη$_2$ θ.
cleristorio m. = φωταγωγός$_1$ (βασιλικής) α.
cloisonné → paramento murario isodomo ~
cloisonnée → opera ~
coccio m. = βήσ(σ)αλο(ν)$_1$ ου.
cocciopesto m. = κονίαμα κεραμ(ε)ικό(ν) ου.
colata (del piombo) → canale di ~
colmareccio m. = κορυφοτεγίδα θ.
colmo → arcareccio di ~ ▸linea di ~
colonna f. = κίονας α.
colonna addossata f. = κίονας εφαπτόμενος α.
colonna con scanalature a spirale f. = κίονας ειλητικός α.
colonna incassata f. = κίονας ενδομημένος α.
colonna liscia f. = κίονας αρράβδωτος α.
colonna monolitica f. = κίονας μονολιθικός α.
colonna onoraria f. = κίονας τιμητικός α.
colonna scanalata f. = κίονας με ραβδώσεις α.
colonna tortile f. = 1. κίονας ειλητικός α. 2. κίονας στρεπτός α.
colonnato m. = κιονοστοιχία θ.
colonnato ad arcate m. = τοξοστοιχία θ.
colonne binate f. pl. = κίονες δίδυμοι α. πλ.
colonnina f. = κιονίσκος α.
colonnina da finestra f. = αμφικιονίσκος α.
colonnina (per ipocausto) f. = στυλίσκος (υποκαύστου) α.
colonnine annodate f. pl. = κιονίσκοι δίδυμοι ταινιόδετοι α. πλ.
commessura f. = εντορμία θ.
compluvium m. = κατάκλυστρο(ν) ου.
composito → capitello ~
composito con acanto finemente dentellato → capitello ~
conca f. = 1. αψίδα$_1$ θ. 2. κόγχη$_1$ θ.
conca (per il bucato) f. = πλυνός$_1$ α.
conceria f. = βυρσοδεψείο(ν) ου.
conchiglia f. = αχηβάδα θ. → nicchia a forma di~
conchilifero → calcare ~
conci → arco a ~
concia → pietra ~
concio m. = θολίτης α.
concio a forma di mattone m. = λιθόπλινθος α.
concio d' imposta m. = θολίτης αρχικός α.
concio di punta m. = λίθος τεθειμένος φορμηδόν α.
concio di spalla m. = θολίτης αρχικός α.
concio di taglio (disposto in senso longitudinale) m. = λίθος δρομικός α.
concio di testa m. = λίθος τεθειμένος φορμηδόν α.
concio diatono m. = λίθος διάτονος α.
concio grezzo m. = λίθος λογάς α.
condotto m. = αγωγός α.
condotto (per l'acqua) m. = αγωγός ύδατος α.
condotto di aerazione m. = αεραγωγός α.
condotto di scarico m. = αγωγός αποχετευτικός α.
conduttura f. = αγωγός ύδατος α.
confessione f. = κατάβαση θ.
confine → cippo di ~
conglomerato m. = λίθος κροκαλοπαγής α.
conglomerato di riempimento m. = γέμισμα (τοίχου) ου.
conica → tromba ~
conico → tetto ~
consignatorium m. = χρισμάριο(ν) ου.
console f. = κιλλίβαντας α.
contraffisso m. = αντηρίδα πλάγια (εποροφίας) θ.
contraffortata → abside ~
contrafforte m. = 1. αντηρίδα θ. 2. τοίχος αντερεισματικός α.
contrapposte → basilica ad absidi ~
controcatena f. = ελκυστήρας ανυψωμένος (εποροφίας) α.
copertura f. = 1. κάλυμμα ου. 2. στέγαση θ. → manto di ~
copertura a volta → chiesa con ~ ▸chiesa mononave con ~
coppo m. = καλυπτήρας α.
coprigiunto → tegola ~
cordone m. = 1. κόσμημα: σχοινί(ον) ου. 2. κυμάτιο(ν): σχοινίο(ν) ου.
corinzio → capitello ~
corinzio "a lira" → capitello ~
cornice f. = 1. γείσ(σ)ον$_1$ ου. 2. κοσμήτης α.
cornice (della porta / della finestra) f. = περίθυρο(ν) ου.
cornice di coronamento di porta f. = γείσ(σ)ο(ν)$_2$ (υπερθύρου) ου.
cornucopia f. = κόσμημα: κέρας αφθονίας ου.
coro m. = χορός α.
corona f. = κόσμημα: στέφανος α.
corona di foglie f. = στεφάνη φύλλων (κιονοκράνου) θ.
coronamento m. = επίστεψη θ.
coronamento di porta → cornice di ~
corpo di guardia m. = φυλάκιο(ν) ου.
correntino m. = τεγίδα θ.
corridoio m. = διάδρομος α.
corrimano m. = χειρολαβή θ.
corso m. = δόμος α.
corte f. = αυλή θ.
corte anteriore f. = προαύλιο(ν) ου.
corte esterna (di fortificazione) f. = μετατείχιο(ν) ου.
corte porticata f. = αυλή περίστυλη$_1$ θ.
cortile m. = αυλή θ.
cortina f. = μεταπύργιο(ν) ου.
costolonata → cupola ~ ▸volta a crociera ~
costolone m. = νεύρωση θ.
cotto → mattone ~
crepidoma m. = κρηπίδωμα ου. → κρηπίδα θ.
crescente → croce su ~
creste e vele → cupola a ~
cripta f. = κρύπτη θ.
criptoportico m. = στοά υπόγεια θ.
cristologico → monogramma ~
croce f. = σταυρός α. → bracci della ~ ▸braccio della ~ ▸opera a ~
croce a Tau f. = σταυρός αγίου Αντωνίου α.
croce ansata f. = σταυρός αιγυπτιακός α.
croce con bracci bipartiti f. = σταυρός διχαλωτός α.
croce con perle alle estremità f. = σταυρός με σταγόνες α.
croce di Malta f. = σταυρός Μάλτας α.
croce di S. Andrea f. = σταυρός αγίου Ανδρέα α.
croce di S. Antonio f. = σταυρός αγίου Αντωνίου α.
croce di S. Pietro f. = σταυρός αγίου Πέτρου α.
croce egizia f. = σταυρός αιγυπτιακός α.
croce fogliata f. = σταυρός φυλλοφόρος α.
croce gammata f. = σταυρός αγκυλωτός α.
croce gemmata f. = σταυρός διάλιθος α.
croce greca f. = σταυρός ελληνικός α.
croce inscritta con cupola → chiesa a ~
croce inscritta con cupola - tipo costantinopolitano → chiesa a ~

croce latina f. = σταυρός λατινικός α.
croce libera → chiesa a ~
croce Mauriziana f. = σταυρός τριφυλλόμορφος α.
croce papale f. = σταυρός παπικός α.
croce patente f. = σταυρός με πεπλατυσμένα άκρα κεραιών α.
croce patriarcale f. = σταυρός πατριαρχικός α.
croce potenziata f. = σταυρός με ευθύγραμμες απολήξεις στις κεραίες α.
croce russa f. = σταυρός ρωσικός α.
croce semi-inscritta con cupola → chiesa a ~
croce su crescente f. = σταυρός επάνω σε ημισέληνο α.
croce su gradini f. = σταυρός επάνω σε βαθμίδες α.
croce sul globo f. = σταυρός επάνω σε σφαίρα α.
croce trifogliata f. = σταυρός τριφυλλόμορφος α.
croce tripla f. = σταυρός παπικός α.
croce uncinata f. = σταυρός αγκυλωτός α.
crociera → volta a ~
crociera costolonata → volta a ~
crociera nervata → volta a ~
cruciforme → basilica ~ ▸chiesa ~ ▸pilastro ~
cruciforme con cupola – tipo di transizione → chiesa ~
crudo → mattone ~
crusta in pasta vetrosa f. = υαλοθέτημα ου.
crusta marmorea f. = μαρμαροθέτημα ου.
crux ansata f. = σταυρός αιγυπτιακός α.
crux bipartita f. = σταυρός διπλός α.
crux commissa f. = σταυρός αγίου Αντωνίου α.
crux decussata f. = σταυρός αγίου Ανδρέα α.
crux immissa f. = σταυρός λατινικός α.
crux quadrata f. = σταυρός ελληνικός α.
cubicolo m. = θάλαμος νεκρικός α.
cubiculum m. = θάλαμος νεκρικός α.
cucina f. = εστία$_2$ θ.
cufico → ornato ~
cufico fiorito → ornato ~
culmine della volta → linea di ~
cunei → arco a ~
cuneo m. = 1. θολίτης α. 2. σφηνόλιθος α.
cuneo (della cavea) m. = κερκίδα θ.
cuori con palmette inscritte → ornato a schema lineare di ~
cupola f. = τρούλ(λ)ος α. → basilica a ~ ▸chiesa a ~ ▸chiesa a croce inscritta con ~ ▸chiesa con tetto a forma di croce con ~
cupola a creste e vele f. = τρούλ(λ)ος πτυχωτός α.
cupola a ombrello f. = τρούλ(λ)ος με νευρώσεις α.
cupola a sesto ribassato f. = τρούλ(λ)ος: θόλος ημισφαιρικός χαμηλωμένος α.
cupola costolonata f. = τρούλ(λ)ος με νευρώσεις α.
cupola ribassata f. = τρούλ(λ)ος: θόλος ημισφαιρικός χαμηλωμένος α.
cupola su ottagono → chiesa con ~
cupola su ottagono – tipo complesso → chiesa con ~
cupola su ottagono – tipo continentale → chiesa con ~
cupola su ottagono – tipo epirota → chiesa con ~
cupola su ottagono – tipo insulare → chiesa con ~
cupola su ottagono – tipo semplice → chiesa con ~
cupola su pendentifs f. = τρούλ(λ)ος: θόλος ημισφαιρικός επί λοφίων α.
cupola su pennacchi sferici f. = τρούλ(λ)ος: θόλος ημισφαιρικός επί λοφίων α.
cupola su trombe d'angolo f. = τρούλ(λ)ος επάνω σε ημιχώνια α.
cupola – tipo di transizione → chiesa cruciforme con ~
cupolino m. = τρουλ(λ)ίσκος α.
cuspide f. = απόληξη αετωματική (τοίχου) θ.
cyma f. = κυμάτιο(ν) ου.
cyma recta f. = κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ορθό(ν) ου.
cyma reversa f. = κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ανάστροφο(ν) ου.
dado (di base) m. = κορμός$_1$ (βάθρου) α.
dardi → ovoli e ~
davanzale (della finestra) m. = ποδιά (παραθύρου) θ.
deambulatorio m. = περίστωο(ν) κλειστό(ν) ου.
deambulatorio avvolgente → chiesa a cupola con ~
decorazione f. = διάκοσμος α.
decorazione a stucco f. = διάκοσμος γύψινος α.
decorazione ceramoplastica f. = διάκοσμος κεραμοπλαστικός α.
decorazione gipsea f. = διάκοσμος γύψινος α.
decorazione incisa f. = διάκοσμος εγχάρακτος α.
decorazione musiva f. = διάκοσμος ψηφιδωτός α.
decorazione pittorica f. = διάκοσμος γραπτός α.
decorazione scultorea f. = διάκοσμος γλυπτός α.
decorazione scultorea su legno f. = διάκοσμος ξυλόγλυπτος α.
decumano m. = οδός ρωμαϊκή από Α. προς Δ. θ.
decumanus m. = οδός ρωμαϊκή από Α. προς Δ. θ.
dentelli → fregio a ~
dentello m. = γεισήποδες α. πλ.
deposito m. = αποθήκη θ.
diaconico m. = διακονικό(ν) ου.
diaconicon m. = διακονικό(ν) ου.
diaframma → arco ~
diatono → concio ~
diazoma m. = διάζωμα$_1$ ου.
diga f. = υδατοφράκτης α.
dimensione f. = διάσταση θ.
dimetrica → assonometria ~ ▸proiezione ~
diorite f. = διορίτης α.
dipendenza del monastero f. = μετόχι ου.
disegno (architettonico) m. = σχέδιο(ν) ου.
disegno ricostruttivo m. = σχέδιο(ν): αναπαράσταση θ.
disepsilon m. = κόσμημα: δισέψιλον ου.
dispensa f. = 1. δοχείο(ν) ου. 2. οψοφυλάκιο(ν) ου.
displuvio → linea di ~
divilon m. = δίβηλο(ν) ου.
divisorio → setto ~
doccia di gronda f. = σίμα θ.
doccione m. = υδρορρόη θ.
dominicum = κυριακό(ν) ου.
domus f. = οικία θ.
domus ecclesiae m. = οίκος εκκλησίας α.
dongione m. = ακροπύργιο(ν) ου.
doppia → chiesa ~
doppia sella → tetto a ~
dormitorio m. = κοιτώνας$_2$ (μονής) α.
dossale m. = ερεισίνωτο(ν) ου.
echino m. = εχίνος α.
edera → foglia d' ~
edicola f. = προσκυνητάρι(ον) ου.
edificio m. = οικοδόμημα ου.
egizia → croce ~ ▸sguscio a gola ~

elemento architettonico m. = **μέλος αρχιτεκτονικό(ν)** ου.
elemento d'imposta m. = **υφαψίδιο(ν)** ου.
elevazione → prospetto in ~
elicoidale → volta a botte ~
ellittico → arco ~
emblema m. = **έμβλημα** ου.
embolos m. = **έμβολος**$_1$ α.
embrici → ornato a ~
emiciclo absidale m. = **ημικύλινδρος (αψίδας)** α.
emiesagonale → abside ~
emplecton m. = **τοιχοδομία: έμπλεκτο(ν)** ου.
endonartece m. = **εσωνάρθηκας** α.
enkainion m. = **εγκαίνιο(ν)** ου.
entasi f. = **ένταση (κίονα)** θ.
entasis f. = **ένταση (κίονα)** θ.
epigrafe f. = **επιγραφή** θ.
episcopale → chiesa ~ ▸palazzo ~ ▸trono ~
episcopio m. = **επισκοπείο(ν)** ου.
epistilio m. = **επιστύλιο(ν)** ου.
eremo m. = **ασκητήριο(ν)** ου.
esagramma m. = **εξάγραμμα** ου.
esedra f. = **εξέδρα**$_2$ θ.
esonartece m. = **εξωνάρθηκας** α.
esterna → corte ~
estradosso m. = **εξω(ρ)ράχιο(ν) (θόλου / τόξου)** ου.
estremità → croce con perle alle ~
facciata f. = 1. **όψη**$_1$ **(κτηρίου)** θ. 2. **πρόσοψη** θ.
falda (del tetto) f. = **πλευρά**$_1$ **(στέγης)** θ.
falde → tetto a due ~
falda sporgente → tetto a tre ~ ▸tetto a unica ~
falegnameria f. = **ξυλουργείο(ν)** ου.
falso puntone m. = **αμείβων**$_2$ α.
farfalla → capitello (composito) con foglie d'acanto mosse dal vento - tipo "a ~ "
faro m. = **φάρος** α.
fasce di mattoni alternativamente arretrati → opera a ~
fascia f. = **ταινία**$_1$ θ.
fastigio m. = **αέτωμα** ου.
femina → cardo ~
fenestella (confessionis) f. = **θυρίδα**$_2$ **(αγίας τράπεζας σαρκοφαγοειδούς)** θ.
fenice f. = **φοίνικας**$_1$ α.
feritoia f. = **βελοθυρίδα** θ.
feritoia (interposta) f. = **θυρίδα επάλξεων** θ.
ferro m. = **σίδερο** ου.
ferro di cavallo → abside a ~ ▸arco a ~ ▸mensa a ~ ▸volta a ~
festone m. = **κόσμημα: γ(κ)ιρλάντα** θ.
fienile m. = **αχυρώνας** α.
fila f. = **σειρά** θ.
filare m. = **δόμος** α.
finestra f. = **παράθυρο(ν)** ου. → colonnina da ~ ▸telaio da ~ ▸vetro da ~
finestra ad archi policentrici f. = **παράθυρο(ν) με περιβάλλον τόξο(ν)** ου.
finestra biloba f. = **παράθυρο(ν) δίλοβο(ν)** ου.
finestra circolare f. = **φεγγίτης κυκλικός** α.
finestra con lobi liberi f. = **παράθυρο(ν) τύπου ελεύθερης τοξοστοιχίας** ου.
finestra polilobata f. = **παράθυρο(ν) πολύλοβο(ν)** ου.
finestra trilobata f. = **παράθυρο(ν) τρίλοβο(ν)** ου.
finestrato m. = **παράθυρα** ου. πλ.
finestrato superiore m. = **φωταγωγός**$_1$ **(βασιλικής)** α.
fiore (dell'abaco) m. = **ανθέμιο(ν)**$_1$ **(κορινθιακού κιονοκράνου)** ου.
fiorito → ornato cufico ~
fitomorfo → ornato ~
focolare m. = **εστία**$_1$ θ.
foglia d' acqua f. = **κόσμημα: φύλλο(ν) υδρόβιο(ν)** ου.
foglia d' edera f. = **κόσμημα: φύλλο(ν) κισσού** ου.
foglia di vite f. = **κόσμημα: φύλλο(ν) αμπέλου** ου.
fogliata → croce ~
foglie → corona di ~
foglie d'acanto mosse dal vento → capitello (composito) con ~
foglie d'acanto mosse dal vento - tipo "a farfalla" → capitello (composito) con ~
foglie d'acqua → capitello con acanto e ~
fondale m. = **βάθος**$_2$ ου.
fondamenta f. pl. = **θεμέλιο(ν)** ου.
fondazione f. = **θεμελίωση** θ. → fossa di ~
fonderia f. = **χυτήριο(ν)** ου.
fondo m. = **βάθος**$_2$ ου.
fontana f. = **κρήνη** θ.
fonte battesimale m. = **κολυμβήθρα** θ.
foresteria f. = **ξενώνας**$_1$ **(μονής)** α.
forma → tomba a ~
fornace f. = 1. **κάμινος**$_1$ θ. 2. **κεραμείο(ν)**$_1$ ου. 3. **κεραμείο(ν)**$_2$ ου.
fornace per calce f. = **ασβεστοκάμινος** θ.
fornace (per laterizi) f. = **πλινθοποιείο(ν)** ου.
fornice m. = **αψίδωμα** ου.
forno m. = 1. **κάμινος**$_1$ θ. 2. **φούρνος**$_1$ α. → tomba a ~
forno (per il pane) m. = **μαγκιπείο(ν)** ου.
foro di trapano m. = **οπή τρυπάνου** θ.
Foro m. = **φόρος** α.
forte m. = **φρούριο(ν)** ου.
fortezza f. = 1. **κάστρο(ν)** ου. 2. **οχύρωμα** ου. 3. **φρούριο(ν)** ου.
fortificazione f. = **οχύρωση** θ.
fossa f. = **βόθρος** α. → tomba a ~
fossa di fondazione f. = **τάφρος θεμελίωσης** α.
fossato m. = **τάφρος** θ.
frammento di tegola f. = **βήσ(σ)αλο(ν)**$_1$ ου.
frantoio m. = **ελαιοτριβείο(ν)** ου.
freccia (dell'arco) f. = **βέλος (τόξου)** ου.
fregio m. = **ζωφόρος** θ.
fregio a dentelli m. = **ταινία οδοντωτή** θ.
frigidario m. = **ψυχρολούσιο(ν)** ου.
frigidarium m. = **ψυχρολούσιο(ν)** ου.
frontale → veduta ~
fronte (dell'arco / della volta) m. = **μέτωπο(ν)**$_1$ **(τόξου / καμάρας)** ου.
frontone m. = **αέτωμα** ου.
fucina f. = **σιδηρουργείο(ν)** ου.
fuga → prospettiva con due punti di ~
fumaria → canna ~
funeraria → basilica ~ ▸camera ~ ▸cappella ~ ▸chiesa ~ ▸stele ~
fusarole → ornato a fila di perle e ~ ▸perle e ~
fusto (di colonna) m. = **κορμός**$_2$ **(κίονα)** α.
gabbia della scala f. = **κλιμακοστάσιο(ν)** ου.
galleria f. = **υπερώο(ν)** ου.
gammata → croce ~

ganghero m. = στροφέας$_2$ (μεταλλικός θύρας) α.
gemina → chiesa ~
gemmata → croce ~
geometrica → prospettiva ~
gerontocomio m. = γηροκομείο(ν) ου.
gesso m. = 1. γύψος α. 2. κιμωλία (γη) θ.
gessoso → intonaco ~
gettata di calcestruzzo f. = τοιχοδομία χυτή θ. → opera a ~
ghiera (dell'arco / della volta) f. = μέτωπο(ν)$_1$ (τόξου / καμάρας) ου.
ghirlanda f. = κόσμημα: γ(κ)ιρλάντα θ.
giardino m. = κήπος α.
giglio m. = κόσμημα: κρινάνθεμο(ν) ου.
ginnasio m. = γυμνάσιο(ν) ου.
gipsea → decorazione ~
girale m. = κόσμημα: βλαστός ελικοειδής α.
giro di seggi presbiteriali m. = σύνθρονο(ν) ου.
giunto m. = αρμός α.
giunto orizzontale m. = αρμός οριζόντιος α.
giunto verticale m. = αρμός κατακόρυφος α.
glittica f. = γλυπτική θ.
globo → croce sul ~
gocciolatoio m. = σίμα θ.
gola f. = κυμάτιο(ν) ου.
gola egizia → sguscio a ~
gomphus m. = γόμφος α.
gorgoneion m. = γοργόνειο(ν) ου.
gradini → abside a ~ ▸croce su ~ ▸ornato a ~
gradino m. = βαθμίδα θ.
gradino (del teatro / dell' anfiteatro) m. = εδώλιο(ν)$_2$ (θεάτρου / αμφιθεάτρου) ου.
graffito m. = χάραγμα ου.
granaio m. = ωρείο(ν) ου.
granito m. = γρανίτης α.
grappa f. = σύνδεσμος α.
Greca f. = κόσμημα: μαίανδρος α. → ornato a segmenti di ~
greca → croce ~
greca con cupola - tipo epirota → chiesa ottagona a croce ~
grezzo → blocco ~ ▸concio ~
grifo m. = γρύπας α.
grifone m. = γρύπας α.
griglia f. = δίκτυο(ν) συντεταγμένων ου.
gronda → arcareccio di ~ ▸doccia di ~
guardia → corpo di ~ ▸posto di ~ ▸torre di ~
guscio → volta a doppio ~
horreum m. = ωρείο(ν) ου.
icona f. = εικόνα θ.
iconostasi f. = εικονοστάσιο(ν) ου. → porta dell' ~
idraulica → malta ~
imbarcadero m. = αποβάθρα θ.
imbotte f. = εσω(ρ)ράχιο(ν) (θόλου / τόξου) ου.
impalcatura f. = ικρίωμα ου.
impasto di argilla e paglia m. = αχυρολάσπη θ.
imperniatura f. = γόμφωση θ.
impiantito m. = δάπεδο(ν) ου.
imposta f. = 1. επίθημα (κιονοκράνου) ου. 2. υφαψίδιο(ν) ου. → capitello ~ ▸concio d' ~ ▸elemento d' ~
imposta (della cupola) → circonferenza d' ~
imposta (della volta / dell'arco) f. = γένεση (θόλου / τόξου) θ.
imposta a paiuolo → capitello ~
imposta con decorazione a linee spezzate → capitello ~
imposta figurato → capitello ~
imposta-ionico → capitello ~
incassata → colonna ~
incasso m. = εγκοπή θ.
incasso per il cardine m. = όλμος (θύρας) α.
incastro m. = εντορμία θ.
incavallatura f. = ζευκτό(ν) ου. → trave di ~
incavigliatura f. = γόμφωση θ.
incavo m. = αυλάκωση θ.
incisa → decorazione ~
incisione f. = διάκοσμος εγχάρακτος α. → tecnica a ~
inclinata → saetta ~
inclinato → listello ~ ▸tetto ~
increspato → capitello ~
incrocio m. = σταυροδρόμι ου.
incrostazione → tecnica a ~
inferiore → arcareccio ~
infermeria f. = νοσοκομείο(ν) ου.
inflesso → arco ~ ▸arco trilobato ~
inquadramento architettoniko di icona m. = προσκυνητάρι(ον) ου.
inscritta → abside ~
insediamento m. = οικισμός α.
insegna f. = θυρεός α.
insula f. = τετράγωνο(ν) πολεοδομικό(ν) ου.
intaglio m. = διάκοσμος ξυλόγλυπτος α.
intaglio in legno m. = ξυλογλυπτική θ.
intarsio ligneo → tecnica a ~
interasse m. = μεταξόνιο(ν) ου.
intercolumnio m. = μετακιόνιο(ν) ου.
interno → nartece ~
intersezione della volta → spigoli (di ~)
intonaco m. = κονίαμα$_1$ (ως επίχρισμα) ου.
intonaco gessoso m. = γυψοκονίαμα ου.
intradosso (dell'arco) m. = εσω(ρ)ράχιο(ν) (τόξου) ου.
intrecciati → cerchi ~
intreccio → ornato a ~
inversa → prospettiva ~
invetriata → piastrella ~
invetriato → bacino ~
ionica → cimasa ~
ionico → capitello ~
ipetrale → basilica ~
ipobase della colonna f. = πλίνθος$_2$ (βάσης κίονα) θ.
ipocausto m. = υπόκαυστο(ν) ου.
ipogeo m. = τάφος: υπόγειο(ν) ου.
ippodromo m. = ιππόδρομος α.
iscrizione f. = επιγραφή θ.
isodomo cloisonné → paramento murario ~
isometrica → assonometria ~ ▸proiezione ~
istoriato → capitello ~
kathisma m. = κάθισμα$_2$ (αναχωρητού) ου.
kymation m. = κυμάτιο(ν) ου.
laboratorio m. = εργαστήριο(ν) ου.
laboratorio di argentiere m. = αργυροχοείο(ν) ου.
laboratorio di ceramica m. = κεραμείο(ν)$_1$ ου.
laboratorio tessile m. = υφαντήριο(ν) ου.
lacunare m. = φάτνωμα ου.
lapide tombale f. = ταφόπετρα θ.
larghezza f. = πλάτος ου.

lastra f. = πλάκα$_1$ θ.
lastra anfiglifa f. = θωράκιο(ν) αμφίγλυφο(ν) ου.
lastra decorata sulle due facce f. = θωράκιο(ν) αμφίγλυφο(ν) ου.
lastra (di parapetto) f. = θωράκιο(ν)$_1$ ου.
lastra (pavimentale) f. = πλάκα$_2$ (επίστρωσης) θ.
lastra tombale f. = ταφόπετρα θ.
lastra traforata f. = φράγμα διάτρητο ου.
lastre → pavimento in ~
lastre di piombo → tetto rivestito da ~
lastricato m. = δάπεδο(ν) πλακόστρωτο(ν) ου.
lastricato stradale → pietra di ~
laterale → cappella ~ ▸navata ~ ▸porta ~
laterizi → fornace per ~ ▸officina per ~
laterizia → opera ~
laterizio m. = πλίνθος οπτή θ.
lati → abside a tre ~
latina → croce ~
latrina f. = απόπατος α.
laura f. = λαύρα θ.
lavamano m. = θάλασσα θ.
lavanderia f. = πλυντήριο(ν) ου.
lavatoio m. = πλυνός$_1$ α.
lavra f. = λαύρα θ.
lebbrosario m. = λεπροκομείο(ν) ου.
leggio m. = αναλόγιο(ν) ου.
legno m. = ξύλο(ν) ου. → decorazione scultorea su ~ ▸intaglio in ~ ▸pavimento in ~
lemnisco m. = κόσμημα: λημνίσκος α.
lesbica → cimasa ~
lesena f. = παραστάδα θ.
letto m. = υπόστρωση θ.
levatoio → ponte ~
lignea → catena ~
ligneo → tecnica a intarsio ~
linea di colmo m. = κορυφογραμμή (στέγης) θ.
linea di culmine della volta f. = γενέτειρα κορυφαία (καμάρας)
linea di displuvio f. = κορυφογραμμή (στέγης) θ.
linea di partenza f. = αφετηρία$_1$ (σταδίου) θ.
linea spezzata → ornato a ~
linee spezzate → capitello imposta con decorazione a ~
lipsanoteca f. = λειψανοθήκη θ.
lira → capitello corinzio "a ~ "
liscia → colonna ~
listello m. = 1. ζεύξη θ. 2. κυμάτιο(ν): ταινία$_2$ (επίπεδη, στενή) θ.
listello inclinato m. = κυμάτιο(ν): ταινία λοξότμητη θ.
lité f. = λιτή θ.
lobi liberi → bifora con ~ ▸finestra con ~ ▸trifora con ~
lobo m. = λοβός (παραθύρου) α.
locanda f. = πανδοχείο(ν) ου.
loculo m. = 1. τάφος κλιβανοειδής α. 2. τάφος: θήκη θ.
loculo bisomo m. = τάφος: θήκη δίσωμη θ.
loculo quadrisomo m. = τάφος: θήκη τετράσωμη θ.
loculo trisomo m. = τάφος: θήκη τρίσωμη θ.
loggetta f. = παράθυρο(ν) πολύλοβο(ν) ου.
longitudinale → chiesa a pianta ~ ▸sezione ~ ▸volta a botte ~
losanga f. = ρόμβος α.
losanghe → ornato a ~
lucchetto m. = κλείθρο(ν)$_2$ ου.
luce dell' arco f. = άνοιγμα τόξου ου.
lucernaio m. = 1. θυρίδα φωτιστική θ. 2. φωταγωγός$_2$ (κατακόμβης) α.
lunetta f. = τύμπανο(ν)$_3$ (τόξου) ου.
lunghezza f. = μήκος ου.
macello m. = σφαγείο(ν) ου.
macina f. = μυλόπετρα θ.
maestra → trave ~
magazzino m. = αποθήκη θ.
maggiore → navata ~
malta f. = κονίαμα$_2$ (συνδετικό(ν)) ου.
malta di calce f. = ασβεστοκονίαμα (συνδετικό(ν)) ου.
malta idraulica f. = κονίαμα υδραυλικό(ν) ου.
mancorrente m. = χειρολαβή θ.
manifattura tessile f. = υφαντήριο(ν) ου.
manto di copertura m. = στέγαση θ.
marchio di bottega m. = σύμβολο(ν) (κτίστου / λιθοξόου) ου.
marmo m. = μάρμαρο(ν) ου.
marmorea → crusta ~
marmoreo → rivestimento ~
martyrion m. = μαρτύριο(ν) ου.
maschera f. = προσωπείο(ν) ου.
maschere foliate → capitello decorato da ~
masculus → cardo ~
mastio m. = ακροπύργιο(ν) ου.
materiale di recupero e di reimpiego m. = σπόλια ου. πλ.
mattatoio m. = σφαγείο(ν) ου.
mattone m. = πλίνθος$_1$ θ.
mattone cotto m. = πλίνθος οπτή θ.
mattone crudo m. = πλίνθος ωμή θ.
mattone di punta m. = πλίνθος τεθειμένη φορμηδόν θ.
mattone di taglio m. = πλίνθος δρομική θ.
mattone di testa m. = πλίνθος τεθειμένη φορμηδόν θ.
mattonella f. = πλακίδιο(ν) ου.
mattoni alternativamente arretrati → opera a fasce di ~
mausoleo m. = τάφος: μαυσωλείο(ν) ου.
mazzetta f. = παρειά$_1$ (θύρας / παραθύρου) θ.
meandro m. = κόσμημα μαιανδροειδές ου.
mediana → navata ~
megalitica → opera ~
memoria f. = μημόριο(ν) ου.
meniano m. = διάζωμα$_2$ ου.
meniano superiore m. = επιθέατρο(ν) ου.
mensa a ferro di cavallo f. = τράπεζα σιγμοειδής θ.
mensa a sigma f. = τράπεζα σιγμοειδής θ.
mensa martyrum f. = τράπεζα μαρτύρων θ.
mensa per le offerte f. = τράπεζα προσφορών θ.
mensola f. = φουρούσι ου.
meridiana f. = ρολόι ηλιακό ου.
merlatura f. = επάλξεις θ. πλ.
merlo m. = έπαλξη θ.
Mese f. = Μέση (οδός) θ.
meta f. = νύσσα θ.
metochio m. = μετόχι ου.
metrica → scala ~
metropolitana → chiesa ~
miliario m. = μιλιάριο(ν) ου.
militare → assonometria ~ ▸campo ~ ▸proiezione ~
miniera f. = ορυχείο(ν) ου.
mitatorio m. = μητατώριο(ν) ου.
mobile → ponte ~
modanatura (di coronamento) f. = κυμάτιο(ν) ου.

modellino m. = πρόπλασμα ου.
modiglione m. = 1. κιλλίβαντας α. 2. φουρούσι ου.
mola f. = μυλόπετρα θ.
molo m. = προβλήτα θ.
monaco (di capriata) m. = ορθοστάτης$_1$ (επαροφίας) α.
monastero m. = μοναστήρι(ον) ου. → chiesa (principale) del ~ ▸dipendenza del ~
monofora (finestra) f. = παράθυρο(ν) μονόλοβο(ν) ου.
monogramma m. = μονόγραμμα ου.
monogramma cristologico m. = χρίσμα ου.
monolitica → colonna ~
mononave → chiesa a croce inscritta con cupola – ~
mononave a pianta longitudinale → chiesa ~
mononave con copertura a volta → chiesa ~
monumento m. = μνημείο(ν) ου.
monumento sepolcrale m. = τάφος μνημειακός α.
mortasa f. = 1. δοκοθήκη θ. 2. τόρμος$_2$ α.
mosaico m. = ψηφιδωτό(ν) ου. → pavimento a ~
mosaico parietale m. = ψηφιδωτό(ν) εντοίχιο(ν) ου.
mulino m. = 1. μύλος$_1$ α. 2. μυλώνας α.
mulino a vento m. = ανεμόμυλος α.
mulino ad acqua m. = υδρόμυλος α.
mura f. pl. = τείχος ου.
murale → pittura ~
muraria → apparecchiatura ~ ▸cinta ~
muraria interna → cinta ~
muro m. = τοίχος ου → armadio a ~
muro a timpano m. = τοίχος αετωματικός α.
muro di cinta m. = περιτείχισμα ου.
muro di rinforzo m. = τοίχος αναλημματικός ου.
muro di sostegno m. = τοίχος αναλημματικός ου.
musiva → decorazione ~
musivo → pavimento ~
naos m. = κυρίως ναός α.· ναυς θ.
nartece m. = νάρθηκας α.
nartece esterno m. = εξωνάρθηκας α.
nartece interno m. = εσωνάρθηκας α.
nartece profonto di tipo atonita m. = λιτή θ.
narthex m. = νάρθηκας α.
naturale → pietra ~
navale → cantiere ~
navata f. = κλίτος ου.
navata centrale f. = κλίτος κεντρικό(ν) ου.
navata laterale f. = κλίτος πλάγιο(ν) ου.
navata maggiore f. = κλίτος κεντρικό(ν) ου.
navata mediana f. = κλίτος κεντρικό(ν) ου.
navata unica con cupola → chiesa a ~
navate → basilica a cinque ~ ▸basilica a tre ~ ▸chiesa a due ~
navatella f. = κλίτος πλάγιο(ν) ου.
nave f. = κλίτος ου.
necropoli f. = νεκρόπολη θ.
negozio m. = κατάστημα ου.
nervata → volta a crociera ~
nervatura f. = νεύρωση θ.
nicchia f. = 1. εσοχή θ. 1. κόγχη θ.
nicchia a forma di conchiglia f. = αχηβάδα θ.
nodo m. = κόμβος α.
nodo di Ercole m. = κόμβος Ηρακλέους α.
nodo di Salomone m. = κόμβος Σολομώντος α.
nosocomio m. = νοσοκομείο(ν) ου.
nucleo m. = γέμισμα (τοίχου) ου.
obelisco m. = οβελίσκος α.
obliqua → spinta ~
occhio della bandella m. = όλμος (θύρας) α.
octaconco m. = τύπος ναού: οκτάκογχο(ν) ου. → τύπος ναού οκτάγωνο(ν) ου.
oculus m. = 1. οπαίο(ν) ου. 2. φεγγίτης κυκλικός α.
oculus quadrilobato m. = άνοιγμα τετράφυλλο(ν) ου.
oculus trilobato m. = άνοιγμα τρίφυλλο(ν) ου.
odeon m. = ωδείο(ν) ου.
offerte → mensa per le ~ ▸tavola per le ~
officina f. = εργαστήριο(ν) ου.
officina del calderaio f. = χαλκείο(ν) ου.
officina del ramaio f. = χαλκείο(ν) ου.
officina per laterizi f. = πλινθοποιείο(ν) ου.
oltrepassato → arco a sesto ~ ▸volta a sesto ~
ombrello → cupola a ~
ometto reale (di capriata) m. = ορθοστάτης$_1$ (επαροφίας) α.
omphalion m. = ομφάλιο(ν) ου.
omphalos "a cinque pani" m. = πενταόμφαλο(ν) ου.
ondulato → tralcio ~
onice f. = όνυχας α.
onoraria → colonna ~
opera f. = τοιχοδομία θ.
opera a croce f. = τοιχοδομία με σταυρούς θ.
opera a fasce di mattoni alternativamente arretrati f. = τοιχοδομία: τεχνική της κρυμμένης πλίνθου θ.
opera a gettata di calcestruzzo f. = τοιχοδομία χυτή θ.
opera a sacco f. = τοιχοδομία: λιθόδεμα ου.
opera a sacco entro cassaforma f. = τοιχοδομία χυτή θ.
opera a secco f. = τοιχοδομία: ξερολιθιά θ.
opera cloisonnée f. = τοιχοδομία: σύστημα δομής πλινθοπερίκλειστο(ν) ου.
opera laterizia f. = τοιχοδομία: πλινθοδομή θ.
opera megalitica f. = τοιχοδομία μεγαλιθική θ.
opera pseudocloisonnée f. = 1. τοιχοδομία: σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν) ου. 2. τοιχοδομία: σύστημα δομής ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν) ου.
opera pseudoisodoma f. = τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ψευδοϊσόδομο(ν) ου.
opera quadrata f. = τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ου.
opus m. = τοιχοδομία θ.
opus caementicium m. = τοιχοδομία: λιθόδεμα ου.
opus emplecton m. = τοιχοδομία: έμπλεκτο(ν) ου.
opus incertum m. = τοιχοδομία: αργολιθομή θ.
opus isodomum m. = τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ισόδομο(ν) ου.
opus italicum m. = τοιχοδομία: λιθοδομή θ.
opus mixtum a fasce alterne (di corsi di pietre e di mattoni) m. = τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων θ.
opus quadratum m. = τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ου.
opus reticulatum m. = τοιχοδομία: opus reticulatum ου.
opus sectile m. = 1. μαρμαροθέτημα ου. 2. συγκοπή θ.
opus signinum m. = οστρακοκονία θ.
opus spicatum m. = τοιχοδομία: opus spicatum ου.
opus testaceum m. = τοιχοδομία: πλινθοδομή θ.
opus vermiculatum m. = κόσμημα: opus vermiculatum ου.
oratorio m. = προσευκτήριο(ν) ου.
orchestra f. = ορχήστρα (θεάτρου) θ.
ordine (architettonico) m. = ρυθμός (αρχιτεκτονικός) α.

orditura lignea del tetto f. = **επορoφία** θ.
oreficeria f. = **χρυσοχοείο(ν)** ου.
orfanatrofio m. = **ορφανοτροφείο(ν)** ου.
oricalco m. = **ορείχαλκος** α.
orizzontale → giunto ~
orlo del pozzo m. = **προστομιαίο(ν)** (**πηγαδιού**) ου.
ormeggio m. = **αγκυροβόλιο(ν)** ου.
ornato m. = **κόσμημα** ου.
ornato a catena di cerchi m. = κόσμημα: **τροχοί σηρικοί** α. πλ.
ornato a embrici m. = **κόσμημα φολιδωτό(ν)** ου.
ornato a fila di perle e fusarole m. = κόσμημα: **αστράγαλος**$_1$ α.
ornato a forma di chiavi m. = **κόσμημα κλειδόσχημο(ν)** ου.
ornato a forma di S m. = **κόσμημα σιγμοειδές** ου.
ornato a gradini m. = **κόσμημα βαθμιδωτό(ν)** ου.
ornato a intreccio m. = **κόσμημα ψαθωτό(ν)** ου.
ornato a linea spezzata m. = **κόσμημα τεθλασμένης γραμμής** θ.
ornato a losanghe m. = **κόσμημα ρομβοειδές** ου.
ornato a reticolato m. = **κόσμημα δικτυωτό(ν)** ου.
ornato a scacchiera (lineare e diagonale) m. = **κόσμημα αβακωτό(ν)** ου.
ornato a schema lineare di cuori con palmette inscritte m. = **κόσμημα καρδιόσχημο(ν)** ου.
ornato a segmenti di Greca m. = **κόσμημα βαθμιδωτό(ν)** ου.
ornato a spinapesce m. = 1. **κόσμημα σταχυωτό(ν)** ου. 2. κόσμημα: **ιχθυάκανθα** θ.
ornato a stuoia m. = **κόσμημα ψαθωτό(ν)** ου.
ornato a treccia m. = **κόσμημα πλοχμοειδές** ου.
ornato a zigzag m. = **κόσμημα τεθλασμένης γραμμής** θ.
ornato ceramoplastico m. = **κόσμημα κεραμοπλαστικό(ν)** ου.
ornato cufico m. = **κόσμημα κουφικό(ν)** ου.
ornato cufico fiorito m. = **κόσμημα κουφικό(ν) διανθισμένο(ν)** ου.
ornato fitomorfo m. = **κόσμημα φυτικό(ν)** ου.
ornato pseudocufico m. = **κόσμημα ψευδοκουφικό(ν)** ου.
oro m. = **χρυσός** α.
orologio solare m. = **ρολόι ηλιακό** ου.
orto m. = **κήπος** ου.
ortostato m. = **ορθοστάτης**$_2$ **(τοίχου)** α.
ospedale m. = **νοσοκομείο(ν)** ου.
ospizio m. = 1. **γηροκομείο(ν)** ου. 2. **πτωχοκομείο(ν)** ου.
ospizio (per pellegrini) m. = **ξενώνας**$_1$ **(μονής)** α.
ossario m. = **οστεοφυλάκιο(ν)** ου.
ostello m. = **ξενώνας**$_1$ **(μονής)** α.
ottagono → chiesa con cupola su ~
ottagono con esedre radiali m. = τύπος ναού: **οκτάγωνο(ν)** ου.
ottagono – tipo complesso → chiesa con cupola su ~
ottagono – tipo continentale → chiesa con cupola su ~
ottagono – tipo insulare → chiesa con cupola su ~
ottagono – tipo semplice → chiesa con cupola su ~
ovoli e dardi (kyma ionico) m. pl. = κόσμημα: **ωά και λόγχες** ου. πλ./θ. πλ.
padiglione m. = **περίπτερο(ν)** ου. → tetto a ~ ▸volta a ~
padiglione quadratto → tetto a ~
paglia → impasto di argilla e ~
pagus m. = **κωμόπολη** θ.
paiuolo → capitello imposta a ~
palatina → cappella ~
palazzo m. = 1. **μέγαρο(ν)** ου. 2. **παλάτι-ο(ν)** ου.
palazzo episcopale m. = **επισκοπείο(ν)** ου.
palazzo reale m. = **παλάτι-ο(ν)** ου.
palazzo vescovile m. = **επισκοπείο(ν)** ου.
palma f. = κόσμημα: **φοίνικας**$_2$ α.
palmetta f. = κόσμημα: **ανθέμιο(ν)**$_2$
palmette inscritte → ornato a schema lineare di cuori con ~
palo m. = **πάσσαλος** α.
panetteria f. = **αρτοπωλείο(ν)** ου.
paniere → arco ad ansa di ~
panificio m. = **μαγκιπείο(ν)** ου.
papale → croce ~
parabemata m. pl. = **παραβήματα** ου. πλ.
parabolico → arco ~
paramento m. = **πλευρά**$_2$ **(τοίχου)** θ.
paramento murario isodomo cloisonné m. = τοιχοδομία: **σύστημα δομής πλινθοπερίκλειστο(ν)** ου.
paramento pseudocloisonné f. = 1. τοιχοδομία: **σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν)** ου. 2. τοιχοδομία: **σύστημα δομής ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν)** ου.
parapetto m. = **στηθαίο(ν)**$_1$ ου.
parapetto (per scale di ambone) m. = **πτερύγιο(ν)** (**κλίμακας άμβωνα**) ου.
parascenio m. = **παρασκήνιο(ν)** ου.
parasta f. = **παραστάδα**$_1$ θ.
parecclesion m = **παρεκκλήσι-ο(ν)** ου.
parete f. = 1. **παρειά**$_2$ **(τοίχου)** θ. 2. **τοίχος** α.
parietale → mosaico ~ ▸pittura ~
parlatorio m. = **αρχονταρείο(ν)** (**μονής**) ου.
parrocchiale → chiesa ~
partenza → linea di ~
passaggio m. = **δίοδος**$_1$ θ.
passaggio coperto m. = **διαβατικό(ν)** ου.
pasta vetrosa f. = **υαλόμαζα** θ. → crusta in ~
pastoforio m. = **παστοφόριο(ν)** ου.
patente → croce ~
patriarcale → croce ~
patriarchio m. = **πατριαρχείο(ν)** ου.
pavimentazione f. = **δάπεδο(ν) επιστρωμένο(ν)** ου.
pavimento m. = **δάπεδο(ν)** ου.
pavimento a mosaico m. = **δάπεδο(ν) ψηφιδωτό(ν)** ου.
pavimento in lastre m. = **δάπεδο(ν) πλακόστρωτο(ν)** ου.
pavimento in legno m. = **δάπεδο(ν) ξύλινο(ν)** ου.
pavimento in terra battuta m. = **δάπεδο(ν) από χώμα πατημένο** ου.
pavimento musivo m. = **δάπεδο(ν) ψηφιδωτό(ν)** ου.
pavone m. = **παγόνι** ου.
pedata (del gradino) f. = **πάτημα** (**βαθμίδας**) ου.
pendentif m. = **λοφίο(ν)** ου.
pendentifs → cupola su ~
pendenza → tetto a unica ~
pennacchi sferici → cupola su ~
pennacchio m. = 1. **επιφάνεια τριγωνική μετώπου τόξου** θ. 2. **λοφίο(ν)** ου.
pentagonale → abside ~
pentalfa f. = **πεντάλφα** ου.
pentaomphalos m. = **πενταόμφαλο(ν)** ου.
pergameno → capitello " ~ "
pergula f. = **τέμπλο(ν)** ου.
peribolo del synthronon m. = **κύκλιο(ν)** ου.
peristilio m. = **περίστωο(ν)** ου.
perle alle estremità → croce con ~

perle e fusarole f. pl. = κυμάτιο(ν): αστράγαλος$_2$ α. → ornato a fila di ~
perno m. = 1. γόμφος α. 2. στροφέας$_1$ (θύρας) α.
phiale f. = φιάλη θ.
phialostomion m. = κόσμημα: φιαλοστόμιο(ν) ου.
pianerottolo m. = πλατύσκαλο ου.
piani → chiesa a due ~ ▸tecnica a due ~
piano m. = όροφος α. → tetto ~
piano superiore m. = ανώγειο(ν) ου.
piano-terra m. = κατώγειο(ν) ου.
pianta f. = σχέδιο(ν): κάτοψη θ.
pianta a quadrifoglio → chiesa con ~
pianta a trifoglio → chiesa con ~
pianta centrale → chiesa a ~
pianta longitudinale → chiesa a ~ ▸chiesa mononave a ~
pianta ottagonale → chiesa a ~
pianterreno m. = κατώγειο(ν) ου.
piastrella f. = πλακίδιο(ν) ου.
piastrella invetriata f. = πλακίδιο(ν) εφυαλωμένο(ν) ου.
piattabanda f. = τόξο(ν) επίπεδο(ν) (κλειδωτό(ν)) ου.
piattabanda su spalle arcuate f. = τόξο(ν) επίπεδο(ν) με ώμους ου.
piattaforma (di ambone) f. = εξώστης$_2$ (άμβωνα) α.
piatto → arco ~
piazza f. = πλατεία θ.
picchetto m. = πάσσαλος α.
picchiotto m. = ρόπτρο(ν) ου.
piccionaia f. = περιστερώνας α.
piedistallo m. = βάθρο(ν)$_2$ (κίονα) ου.
piedritto dell' arco m. = ποδαρικό(ν) (τόξου) ου.
piedritto rialzato → arco con ~
pieno centro → arco a ~
pietra f. = λίθος α.
pietra concia f. = λίθος λαξευμένος (οικοδομικός) α.
pietra di lastricato stradale f. = κυβόλιθος α.
pietra-mattone f. = λιθόπλινθος θ.
pietra naturale f. = λίθος λογάς α.
pietra tombale f. = σήμα επιτύμβιο(ν) ου.
pigna f. = κουκουνάρι ου.
pilastrata f. = πεσσοστοιχία θ.
pilastrino m. = στυλίσκος (υποκαύστου) α.
pilastro m. = 1. πεσσός α. 2. τοιχοπεσσός α. → capitello da ~
pilastro a T m. = πεσσός ταυόμορφος α.
pilastro cruciforme m. = πεσσός σταυρόμορφος α.
pilastro quadrato m. = πεσσός τετράγωνης διατομής α.
pilastro rettangolare m. = πεσσός ορθογώνιας διατομής α.
piombatoie f. pl. = ζεματίστρες συνεχόμενες σε προεξοχή θ. πλ.
piombo m. = μολύβι ου. → tetto rivestito da lastre di ~
piramide → tetto a ~
piscina battesimale f. = κολυμβήθρα θ.
pittorica → decorazione ~
pittura f. = ζωγραφική θ.
pittura a secco f. = ξηρογραφία θ.
pittura murale f. = τοιχογραφία θ.
pittura parietale f. = τοιχογραφία θ.
pittura rupestre f. = βραχογραφία θ.
planimetria f. = σχέδιο(ν): κάτοψη θ.
plastico m. = πρόπλασμα ου.
plinto m. = πλίνθος$_2$ (βάσης κίονα) θ.
pluteo m. = θωράκιο(ν)$_1$ ου.
podio m. = πόδιο(ν)$_1$ (ναού) ου.
podio (con parapetti dell'ambone) m. = εξώστης$_2$ (άμβωνα) α.
podio (di anfiteatro) m. = πόδιο(ν)$_2$ (αμφιθεάτρου) ου.
policentrico → arco ribassato ~
polifora f. = παράθυρο(ν) πολύλοβο(ν) ου.
poligonale → abside ~
polilobato → arco ~
pomice f. = κίσ(σ)ηρη θ.
pomo m. = μήλο(ν) ου.
pontaia → buca ~
ponte m. = γέφυρα θ.
ponte levatoio m. = γέφυρα περιαιρετή θ.
ponte mobile m. = γέφυρα κινητή θ.
ponteggio m. = ικρίωμα ου.
pontile m. = αποβάθρα θ.
porfido m. = πορφυρίτης (λίθος) α.
poros m. = πωρόλιθος α.
porta f. = 1. θύρα θ. 2. πύλη θ. → valva della ~
porta del bema f. = βημόθυρο(ν) ου.
porta dell' iconostasi f. = πύλη ωραία θ.
porta laterale f. = θυρίδα$_1$ θ.
porta regia f. = πύλη βασίλειος θ.
porta trionfale f. = πύλη θριαμβευτική θ.
portale m. = πυλώνας α.
porticata → corte ~
porticina f. = θυρίδα$_1$ θ.
portico m. = στοά θ.
portico (di strada colonnata) m. = έμβολος$_1$ α.
portineria f. = θυρωρείο(ν) (μονής) ου.
porto m. = λιμάνι ου.
portone m. = πύλη θ.
postierla f. = πυλίδα θ.
posto di guardia m. = φυλάκιο(ν) ου.
potenziata → croce ~
pozzo m. = πηγάδι ου. → orlo del ~
praecinctio f. = διάζωμα$_1$ ου.
praefurnium m. = υποκαύστρα θ.
praetorium m. = πραιτώριο(ν) ου.
predella f. = εξέδρα$_1$ θ.
presbiteriale → recinzione ~
presbiteriali → annessi ~ ▸giro di seggi ~
presbiterio m. = πρεσβυτέριο(ν) ου. → ιερό(ν)
pressa (per l'uva) f. = ληνός$_1$ α./θ.
pretorio m. = πραιτώριο(ν) ου.
prigione f. = ειρκτή θ.
prima cinta f. = έξω τείχος ου.
profondità f. = βάθος$_1$ ου.
proiezione f. = προβολή θ.
proiezione assonometrica f. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική θ.
proiezione dimetrica f. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική διμετρική θ.
proiezione isometrica f. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική ισομετρική θ.
proiezione militare f. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική (ισομετρική) οριζόντια ου.
proiezione trimetrica f. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική τριμετρική θ.
propilo m. = πρόπυλο(ν) ου.
proporzione f. = αναλογία θ.
propylon m. = πρόπυλο(ν) ου.
proscenio m. = προσκήνιο(ν) ου.

proskynetarion m. = προσκυνητάρι(ον) ου.
prospettiva f. = προοπτική θ. → rappresantazione ~ ▸veduta ~
prospettiva con due punti di fuga f. = σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με δύο σημεία φυγής ου.
prospettiva dal basso f. = σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με κεκλιμένο(ν) πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα επάνω ου.
prospettiva geometrica f. = προοπτική γεωμετρική θ.
prospettiva inversa f. = προοπτική ανάστροφη θ.
prospettiva rovesciata f. = προοπτική ανάστροφη θ.
prospetto m. = πρόσοψη θ.
prospetto in elevazione m. = σχέδιο(ν): **όψη**$_2$ θ.
prostoon m. = προστώο(ν) ου.
protesi f. = πρόθεση θ.
prothesis f. = πρόθεση θ.
protiro m. = προστώο(ν) ου.
protome f. = προτομή θ.
protomi di animali → capitello con ~
pseudocloisonné → paramento ~
pseudocloisonné → opera ~
pseudocufico → ornato ~
pseudofrontone m. = ψευδοαέτωμα ου.
pseudoisodoma → opera ~
pulpito m. = άμβωνας α.
pulvino m. = επίθημα (κιονοκράνου) ου.
pulvino (di capitello ionico) m. = προσκεφάλαιο(ν) (ιωνικού κιονοκράνου) ου.
punta → concio di ~ ▸mattone di ~
punte → stella a sei ~
punti di fuga → prospettiva con due ~
puntone m. = **αμείβων**$_1$ (ζευκτού) α. → falso ~
puteale m. = **στηθαίο(ν)**$_2$ (πηγαδιού) ου.
quadrata → opera ~
quadrato → pilastro ~
quadrifoglio → chiesa con pianta a ~
quadrifronte → arco ~
quadrilobato → oculus ~
quadriportico m. = τετράστωο(ν) ου.
quadrisomo → loculo ~
quartiere m. = συνοικία θ.
quarto di cerchio → arco a un ~ ▸cimasa a un ~ ▸volta a un ~
ramaio → officina del ~
rame m. = χαλκός α.
rampa f. = αναβάθρα θ.
rampa (di scala) f. = **βραχίονας**$_1$ (κλίμακας) α.
rampante → arco ~
rappresentazione prospettica f. = σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) ου.
rastremazione (di colonna) f. = μείωση (κίονα) θ.
reale → pallazzo
reale (di capriata) → ometto ~
recinto (di monastero) m. = **περίβολος**$_1$ (ναού / μονής) α.
recinzione f. = **περίβολος**$_2$ α.
recinzione presbiteriale f. = φράγμα πρεσβυτερίου ου.
refettorio m. = τράπεζα (μονής) θ.
regia → porta ~
regio f. = ρεγεώνα θ.
regione (urbana) f. = ρεγεώνα θ.
reliquiario m. = λειψανοθήκη θ.
residua → scheggia ~
restauro m. = αναστήλωση θ.
reticolato m. = κόσμημα δικτυωτό(ν) ου. → ornato a ~
reticolo m. = δίκτυο(ν) συντεταγμένων ου.
rettangolare → abside ~ ▸pilastro ~
rialzato → arco ~ ▸arco con piedritto ~
ribassata → cupola ~
ribassato → arco ~ ▸volta a sesto ~
ribassato policentrico → arco ~
ricevimento (nel monastero) → sala di ~
ricostruttivo → disegno ~
ricovero di mendicità m. = πτωχοκομείο(ν) ου.
rilievo m. = ανάγλυφο(ν) ου.
rinforzo → arco di ~ ▸muro di ~
rivestimento m. = επένδυση (τοίχου) θ.
rivestimento marmoreo m. = ορθομαρμάρωση θ.
rocchio (di colonna) m. = σφόνδυλος (κίονα) α.
rombo m. = ρόμβος α.
romitorio m. = σκήτη θ.
ronda → cammino di ~
rosetta f. = κόσμημα: ρόδακας α.
rosetta rotante f. = κόσμημα: πυροστρόβιλος α.
rotae sericae f. pl. = κόσμημα: τροχοί σηρικοί α. πλ.
rotante → rosetta ~
rotonda f. = τύπος ναού: ροτόντα θ.
rovesciata → prospettiva ~
ruota f. = τροχός α.
rupestre → pittura ~ ▸tomba ~
rupestre (in grotta) → chiesa ~
rupestre (scavata nella roccia) → chiesa ~
russa → croce ~
S → ornato a forma di ~
sacco → opera a ~
sacco entro cassaforma → opera a ~
saetta inclinata f. = αντηρίδα πλάγια (εποροφίας) θ.
saettiera f. = βελοθυρίδα θ.
saggio di scavo m. = τομή δοκιμαστική θ.
sagrestia f. = 1. διακονικό(ν) ου. 2. παστοφόριο(ν) ου. 3. σκευοφυλάκιο(ν) ου.
sala f. = αίθουσα θ.
sala da pranzo f. = τρικλίνιο(ν) ου.
sala di ricevimento (nel monastero) f. = αρχονταρείο(ν) (μονής) ου.
saliscendi m. = μάνδαλο(ν) ου.
Santo Sepolcro m. = Τάφος Πανάγιος α.
santuario m. = ιερό(ν) ου.
saracinesca f. = καταρρακτή (θύρας) θ.
sarcofago m. = τάφος: σαρκοφάγος θ.
scacchiera (lineare e diagonale) → ornato a ~
scafoide → volta ~
scafoide tronca → volta ~
scaglia f. = λατύπη θ.
scagliola f. = γυψοκονίαμα ου.
scala f. = **κλίμακα**$_1$ θ. → gabbia della ~
scala a chiocciola f. = κλίμακα ειληματική θ.
scala metrica f. = **κλίμακα**$_2$ (σχεδίου) θ.
scalino m. = βαθμίδα θ.
scalo m. = προκυμαία θ.
scanalata → colonna ~
scanalatura f. = ράβδωση θ.
scanalature a spirale → colonna con ~
scapolo m. = χαλίκι ου.
scarico → arco di ~ ▸condotto di ~
scavo m. = ανασκαφή θ. → saggio di ~ ▸trincea di ~

scemo → arco a sesto ~
scena f. = σκηνή θ.
scenae frons f. = πρόσοψη σκηνής θ.
scete f. = σκήτη θ.
scheggia f. = λατύπη θ.
scheggia residua f. = λατύπη θ.
schienale m. = ερεισίνωτο(ν) ου.
schifo → volta a ~
schizzo m. = σχέδιο(ν): σκαρίφημα ου.
scisto m. = σχιστόλιθος α.
scozia f. = σκοτία θ.
scriptorium m. = εργαστήριο(ν) βιβλιογραφικό(ν) ου.
scuderia f. = βορδωναρείο(ν) ου.
scultorea → decorazione ~
scultorea su legno → decorazione ~
scultura f. = γλυπτική θ.
scultura a tutto tondo f. = γλυπτό(ν) ολόγλυφο(ν) ου.
scultura semilavorata f. = γλυπτό(ν) ημίεργο(ν) ου.
secanti → cerchi ~
secco → opera a ~ ▸pittura a ~
seconda cinta f. = έσω τείχος ου.
secretarium m. = σέκρετο(ν) ου.
secreton m. = σέκρετο(ν) ου.
sedile m. = εδώλιο(ν)$_2$ (θεάτρου / αμφιθεάτρου) ου.
seggi presbiteriali m. pl. = βάθρα (πρεσβυτέρων) ου. πλ. → giro di ~
seggio m. = εδώλιο(ν)$_1$ ου.
segmenti di Greca → ornato a ~
segnalazione → torre di ~
selciato m. = δάπεδο(ν) λιθόστρωτο(ν) ου.
sella → tetto a ~ ▸tetto a doppia ~
sella con chiusure "a smusso" → tetto a ~
semantro m. = σήμαντρο(ν) ου.
semiarcate cieche ai lati della finestra f. = πτερύγια τυφλά σχήματος τετάρτου κύκλου (εκατέρωθεν παραθύρου) ου. πλ.
semibotte → volta a ~
semicilindrica (a tutto sesto) → volta a botte ~
semicilindro absidale m. = ημικύλινδρος (αψίδας) α.
semicircolare → abside ~
semicolonna f. = ημικίονας α.
semicupola f. = θόλος: τεταρτοσφαίριο(ν) ου.
semilavorata → scultura ~
semipalmetta f. = κόσμημα: ημιανθέμιο(ν) ου.
semitonda → cimasa ~
semplice → chiesa a croce inscritta con cupola – tipo ~
semplice a quattro colonne → chiesa a croce inscritta con cupola – tipo ~
semurv m. = δράκος φτερωτός με ουρά παγονιού α.
Senato m. = σύγκλητος θ.
sentiero m. = μονοπάτι ου.
sepolcrale → cappella ~ ▸monumento ~
sepolcrino m. = εγκαίνιο(ν) ου.
sepolcro m. = τάφος α.
Sepolcro → Santo ~
serpentino m. = οφίτης α.
serraglia f. = θολίτης κορυφαίος α.
serratura f. = κλείθρο(ν)$_1$ ου.
sesto → arco a tutto ~
sesto acuto → arco a ~ ▸volta a ~
sesto oltrepassato → abside a ~ ▸arco a ~ ▸volta a ~
sesto ribassato → abside a ~ ▸cupola a ~ ▸volta a ~
sesto scemo → arco a ~
setto architettonico divisorio del presbiterio m. = τέμπλο(ν) ου.
setto divisorio m. = φράγμα ου.
sezione f. = σχέδιο(ν): τομή θ.
sezione longitudinale f. = σχέδιο(ν): τομή κατά μήκος θ.
sezione stratigrafica f. = στρωματογραφία θ.
sezione trasversale f. = σχέδιο(ν): τομή κατά πλάτος θ.
sfendone f. = σφενδόνη$_1$ (ιπποδρόμου) θ.
sferico → triangolo ~
sfiatatoio m. = καπνοδόχος θ.
sfinge f. = σφίγγα θ.
sfondo m. = βάθος$_2$ ου.
sgraffiti m. pl. = ξυστά ου. πλ.
sguscio a gola egizia m. = κυμάτιο(ν) αιγυπτιάζον ου.
sigma → mensa a ~
sima m. = σίμα θ.
sinagoga f. = συναγωγή θ.
sirena f. = σειρήνα θ.
skevophylakion m. = σκευοφυλάκιο(ν) ου.
smusso → tetto a sella con chiusure "a ~ "
soffitto m. = οροφή$_1$ θ.
soffitto (di epistilio / di architrave) m. = οροφή$_2$ (επιστυλίου / υπερθύρου) θ.
soffitto dipinto m. = ουρανία θ.
soglia f. = κατώφλι(ον)$_1$ ου.
solare → orologio ~
solarium m. = ηλιακός α.
solea f. = σολέα θ.
sostegni con cupola → chiesa a otto ~
sostegno → muro di ~
sostruzione f. = υποδομή (κτίσματος) θ.
sottofondo m. = υπόστρωση θ.
spalla f. = σταθμός (θύρας / παραθύρου) α. → concio di ~
spalle arcuate → piattabanda su ~
spalliera f. = ερεισίνωτο(ν) ου.
spalto merlato m. = επάλξεις θ. πλ.
specchiatura (della porta) f. = τύμπανο(ν)$_2$ (θυροφύλλου) ου.
sperone m. = τοίχος αντερεισματικός α.
spessore m. = πάχος ου.
spicchio (di volta a crociera) m. = τομέας σταυροθολίου α.
spigoli (di intersezione della volta) m. pl. = ακμή (τεμνόμενων) θόλων θ.
spina f. = σπίνα θ.
spinapesce → ornato a ~
spinta f. = ώθηση θ.
spinta di risulta f. = ώθηση πλάγια θ.
spinta obliqua f. = ώθηση πλάγια θ.
spiovente (del tetto) m. = πλευρά$_1$ (στέγης) θ.
spioventi → tetto a due ~ ▸tetto a quattro ~ ▸tetto a tre ~
spirale → colonna con scanalature a ~
spogli m. pl. = σπόλια ου. πλ.
spogliatoio m. = αποδυτήριο(ν) ου.
spolia m. pl. = σπόλια ου. πλ.
spondilo m. = σφόνδυλος (κίονα) α.
sporgente → tetto a unica falda ~
spranga f. = ρομανίσιο(ν) ου.
stadio m. = στάδιο(ν) ου.
stagno m. = κασσίτερος α.
stalla f. = 1. βορδωναρείο(ν) ου. 2. βουστάσιο(ν) ου.
stanza f. = δωμάτιο(ν) ου.
statua f. = 1. άγαλμα ου. 2. ανδριάντας α.

steatite f. = στεατίτης α.
stele f. = στήλη θ.
stele funeraria f. = στήλη επιτύμβια θ.
stella a cinque punte f. = πεντάλφα ου.
stella a sei punte f. = εξάγραμμα ου.
stemma m. = 1. θυρεός α. 2. οικόσημο(ν) ου.
stibadium m. = στιβάδιο(ν) ου.
stilobate m. = στυλοβάτης α.
stipite (della porta / della finestra) m. = σταθμός (θύρας / παραθύρου) α.
stoa f. = στοά θ.
strada f. = οδός θ.
stradina f. = δρομίσκος α.
stratigrafia f. = στρωματογραφία θ.
stratigrafica → sezione ~
strato m. = στρώμα ου.
strigilatura f. = ράβδωση στλεγγιοειδής θ.
strobilion m. = στροβίλιο(ν) ου.
stucco m. = 1. γυψοκονίαμα ου. 2. μαρμαροκονίαμα ου. → decorazione a ~
stuoia → ornato a ~
subsellia m. pl. = βάθρα (πρεσβυτέρων) ου. πλ.
superficie f. = επιφάνεια θ.
superiore → meniano ~
suppedaneo m. = εξέδρα$_1$ θ.
svastika f. = σταυρός αγκυλωτός α.
synthronon m. = σύνθρονο(ν) ου. → peribolo del ~
T → pilastro a ~
tabula ansata f. = δέλτος με λαβές θ.
taglio (disposto in senso longitudinale) → concio di ~
taglio → mattone di ~
tamburo m. = 1. σφόνδυλος (κίονα) α. 2. τύμπανο(ν)$_4$ (τρούλ(λ)ου) ου.
tarsia f. = τεχνική ένθετη θ.
Tau → croce a ~
tavola per le offerte f. = τράπεζα προσφορών θ.
tavolato m. = πέταυρο(ν) ου.
teatro m. = θέατρο(ν) ου.
tecnica f. = τεχνική θ.
tecnica a alveoli incavati f. = τεχνική επιπεδόγλυφη θ.
tecnica a due piani f. = τεχνική διπλεπίπεδη θ.
tecnica a giorno f. = τεχνική διάτρητη θ.
tecnica a incisione f. = τεχνική εγχάρακτη θ.
tecnica a incrostazione f. = τεχνική ένθετη θ.
tecnica a intaglio f. = τεχνική της πρισματικής (κοίλης) γλυφής θ.
tecnica a intarsio ligneo f. = τεχνική ένθετη σε ξύλο θ.
tecnica a traforo f. = τεχνική διάτρητη θ.
tegola f. = 1. κεραμίδι ου. 2. στρωτήρας α. → frammento di ~
tegola coprigiunto f. = καλυπτήρας α.
tegole → officiana per ~
tegurium m. = κιβώριο(ν) ου.
telaio da finestra m. = υαλοστάσιο(ν) ου.
templon m. = τέμπλο(ν) ου.
tendaggio m. = βήλο(ν) ου.
tenone m. = τόρμος$_1$ α.
teodosiano → capitello cosiddetto ~
tepidario m. = χλιαροψύχριο(ν) ου.
tepidarium m. = χλιαροψύχριο(ν) ου.
terme f. pl. = θέρμες θ. πλ.
terra battuta → pavimento in ~
terrazza f. = 1. δώμα ου 2. ηλιακός α. → tetto a ~
terrazzo m. = άνδηρο(ν) ου.
tesoro m. = θησαυροφυλάκιο(ν) ου.
tessella f. = ψηφίδα θ.
tessellato m. = δάπεδο(ν) ψηφιδωτό(ν) ου.
tessera f. = ψηφίδα θ.
tessile → laboratorio ~
tessuto urbano m. = ιστός πολεοδομικός α.
testa → arco di ~ ▸concio di ~ ▸mattone di ~
tetraconca → chiesa ~
Tetrapilo m. = τετράπυλο(ν) ου.
tetti congiunti a croce → chiesa con ~
tetto m. = στέγη θ. → armatura del ~ ▸orditura lignea del ~
tetto a bulbo m. = στέγη βολβόσχημη θ.
tetto a cipolla m. = στέγη βολβόσχημη θ.
tetto a doppia sella m. = στέγες δίρρυτες αλληλοτεμνόμενες θ. πλ.
tetto a due falde m. = στέγη δίρρυτη θ.
tetto a due spioventi m. = στέγη δίρρυτη θ.
tetto a forma di croce → chiesa con ~
tetto a forma di croce con cupola → chiesa con ~
tetto a padiglione m. = στέγη τετρακλινής θ.
tetto a padiglione quadrato m. = στέγη πυραμιδοειδής θ.
tetto a piramide m. = στέγη πυραμιδοειδής θ.
tetto a quattro spioventi m. = στέγη τετρακλινής θ.
tetto a sella m. = στέγη δίρρυτη θ.
tetto a sella con chiusure "a smusso" m. = στέγη δίρρυτη με αποτμήσεις των αετωμάτων θ.
tetto a terrazza m. = στέγη επίπεδη θ.
tetto a tre falde m. = στέγη τρικλινής θ.
tetto a tre spioventi m. = στέγη τρικλινής θ.
tetto a unica falda sporgente m. = στέγη μονόρρυτη θ.
tetto a unica pendenza m. = στέγη επικλινής θ.
tetto conico m. = στέγη κωνική θ.
tetto in legno → chiesa con ~
tetto inclinato m. = στέγη επικλινής θ.
tetto ligneo → basilica con ~
tetto piano m. = στέγη επίπεδη θ.
tetto rivestito da lastre di piombo m. = στέγη μολύβδινη θ.
tettoia f. = προστέγασμα ου.
thalassa f. = θάλασσα θ.
tiburio m. = ουρανίσκος α.
timpano m. = τύμπανο(ν)$_1$ (αετώματος) ου. → muro a ~
tino m. = υπολήνιο(ν) ου.
tintoria f. = βαφείο(ν) ου.
tipo a due colonne → chiesa a croce inscritta con cupola – ~
tipo a due pilastri → chiesa a croce inscritta con cupola – ~
tipo ad aula unica → chiesa a croce inscritta con cupola – ~
tipo atonita → chiesa triconca del ~
tipo complesso → chiesa con cupola su ottagono – ~
tipo complesso tetrastilo → chiesa a croce inscritta con cupola – ~
tipo composito tetrastilo → chiesa a croce inscritta con cupola – ~
tipo continentale → chiesa con cupola su ottagono – ~
tipo costantinopolitano → chiesa a croce inscritta con cupola – ~
tipo di Mistrà → chiesa del ~
tipo di transizione → chiesa a croce inscritta con cupola – ~ ▸chiesa cruciforme con cupola – ~
tipo di transizione a otto sostegni → chiesa a croce

inscritta con cupola – ~
tipo epirota → chiesa ottagona a croce greca con cupola – ~
tipo insulare → chiesa con cupola su ottagono – ~
tipo semplice → chiesa a croce inscritta con cupola – ~ ▸chiesa con cupola su ottagono – ~
tipo semplice a quattro colonne → chiesa a croce inscritta con cupola – ~
tipo semplice a quattro pilastri → chiesa a croce inscritta con cupola – ~
tipologia di chiese f. = **τύπος ναού** α.
tirante m. = **ελκυστήρας**$_1$ α.
tomba f. = **τάφος** α.
tomba a caisson f. = **τάφος καμαροσκέπαστος** α.
tomba a cassa f. = **τάφος κιβωτιόσχημος** α.
tomba a cista f. = **τάφος κιβωτιόσχημος** α.
tomba a forma f. = **τάφος λακκοειδής** α.
tomba a forno f. = **τάφος κλιβανοειδής** α.
tomba a fossa f. = **τάφος λακκοειδής** α.
tomba a volta f. = **τάφος καμαροσκέπαστος** α.
tomba alla cappuccina f. = **τάφος καλυβίτης** α.
tomba in anfora f. = τάφος: **εγχυτρισμός** α.
tomba rupestre f. = **τάφος λαξευμένος** α.
tombale → lapide ~ ▸lastra ~ ▸pietra ~
tondo → scultura a tutto ~
torchio m. = **ληνός** α.
toro m. = **σπείρα**$_1$ θ.
toro (di capitello) m. = **σπείρα**$_2$ **(κιονοκράνου)** θ.
torre f. = **πύργος** α.
torre campanaria f. = **κωδωνοστάσιο(ν)-πύργος** ου.
torre di avvistamento f. = **παρατηρητήριο(ν)** ου.
torre di guardia f. = **παρατηρητήριο(ν)** ου.
torre di segnalazione f. = **φρυκτώριο(ν)** ου.
torretta f. = **πυργίσκος** α.
tortile → colonna ~
trabeazione f. = **θριγκός** α.
trabocchetto m. = **καταπακτή** θ.
traforata → lastra ~
traforo → tecnica a ~
tralcio m. = κόσμημα: **μίσχος** α.
tralcio ondulato m. = κόσμημα: **βλαστός ελικοειδής** α.
transenna f. = **φράγμα διάτρητο** ου.
transetto m. = **κλίτος εγκάρσιο(ν)** ου. → basilica a ~
transizione → chiesa a croce inscritta con cupola – tipo di ~ ▸chiesa cruciforme con cupola – tipo di ~
transizione a otto sostegni → chiesa a croce inscritta con cupola – tipo di ~
trapano → foro di ~
trasversale → sezione ~ ▸volta a botte ~
trasverso → arco ~
trave f. = **δοκός** α./θ. → alloggiamento di ~
trave di incavallatura f. = **ελκυστήρας**$_2$ **(εποροφίας)** α.
trave maestra f. = **ελκυστήρας**$_2$ **(εποροφίας)** α.
traversa f. = **διάξυλο(ν)** ου.
travicello m. = **τεγίδα** θ.
treccia → ornato a ~
treccia a due capi f. = **κόσμημα πλοχμοειδές** ου.
triangolo sferico m. = **λοφίο(ν)** ου.
tribelon m. = **τρίβηλο(ν)** ου.
tribuna f. = 1. **βήμα**$_1$ ου. 2. **κάθισμα**$_1$ **(ιπποδρόμου)** ου.
tribunale m. = **δικαστήριο(ν)** ου.
trichora f. = τύπος ναού: **τρίκογχο(ν)** ου.
triclinio m. = **τρικλίνιο(ν)** ου.
triconca → chiesa ~
triconca del tipo atonita → chiesa ~
trifogliata → croce ~
trifogliato → arco ~
trifora f. = **παράθυρο(ν) τρίλοβο(ν)** ου.
trifora con lobi liberi f. = **παράθυρο(ν) τύπου ελεύθερης τοξοστοιχίας** ου.
trilobata → finestra ~
trilobato → arco ~
trilobato inflesso → arco ~
trimetrica → assonometria ~ ▸proiezione ~
trincea f. = **όρυγμα** ου.
trincea di scavo f. = **τομή δοκιμαστική** θ.
trionfale → arco ~ ▸porta ~
trionfo → arco di ~
tripla → croce ~
trisomo → loculo ~
trivilo m. = **τρίβηλο(ν)** ου.
trochilo m. = **σκοτία** θ.
tromba conica f. = **ημιχώνιο(ν)** ου.
tromba d'angolo f. = **ημιχώνιο(ν)** ου.
trombe d'angolo → cupola su ~
tronca → volta scafoide ~
troncopiramidale → capitello ~
troniera f. = **θυρίδα επάλξεων** θ.
trono m. = **θρόνος** α.
trono episcopale m. = **θρόνος επισκοπικός** α.
trono vescovile m. = **θρόνος επισκοπικός** α.
tubatura f. = **αγωγός ύδατος** α.
tubo m. = **σωλήνα** θ.
tubulo m. = 1. **αεραγωγός** α. 2. **σωλήνα** θ.
tutto sesto → arco a ~
typicario m. = **τυπικαριό** ου.
tzyganistirion m. = **τζυγκανιστήριο(ν)** ου.
uncinata → croce ~
unghia (di volta a crociera) f. = **τομέας σταυροθολίου** α.
unica falda sporgente → tetto a ~
unica pendenza → tetto a ~
università f. = **πανεπιστήμιο(ν)** ου.
urbanistica f. = **πολεοδομία** θ.
urbano → tessuto ~
valva della porta f. = **θυρόφυλλο(ν)** ου.
vano d' angolo m. = **διαμέρισμα γωνιακό(ν) (σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με τρούλ(λ)ο)** ου.
varco m. = **άνοιγμα τοίχου** ου.
vasca f. = **λουτήρας**$_1$ α.
vasca battesimale f. = **κολυμβήθρα** θ.
vaso acustico = **αγγείο(ν) ηχητικό(ν)** ου.
veduta f. = **άποψη** θ.
veduta "a volo d'uccello" f. = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με κεκλιμένο(ν) πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα κάτω** ου.
veduta aerea f. = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με κεκλιμένο(ν) πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα κάτω** ου.
veduta frontale f. = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) μετωπικό(ν) με ένα σημείο(ν) φυγής** ου.
veduta prospettica f. = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν)** ου.
vela f. = **τομέας σταυροθολίου** α. → campanile a ~ ▸volta a ~
vele → cupola a creste e ~
velum m. = **βήλο(ν)** ου.
venatura f. = **φλέβες (μαρμάρου)** θ. πλ.

ventaglio → ambone a ~
verricello (da pozzo) m. = **μαγγανοπήγαδο** ου.
verticale → giunto ~
vescovile → palazzo ~ ▸trono ~
vestibolo m. = **προθάλαμος** α.
vetrata f. = **υαλογράφημα** ου.
vetreria f. = **υαλουργείο(ν)** ου.
vetro da finestra m. = **υαλοπίνακας** α.
vetrosa → pasta ~
via f. = **οδός** θ.
vicolo m. = **δρομίσκος** α.
villa f. = **έπαυλη** θ.
villaggio m. = **χωριό** ου.
vite → foglia di ~
volo d'uccello → veduta "a ~ "
volta f. = **θόλος** α. → arco di ~ ▸chiesa con copertura a ~ ▸linea di culmine della ~ ▸tomba a ~
volta a botte f. = **καμάρα**$_1$ θ. → basilica con ~
volta a botte anulare f. = **θόλος ημικυλινδρικός δακτυλιοειδής** α.
volta a botte carenata f. = **θόλος σκαφοειδής** α.
volta a botte elicoidale f. = **θόλος ημικυλινδρικός σπειροειδής** α.
volta a botte longitudinale f. = **καμάρα κατά μήκος** θ.
volta a botte rialzata a guisa di cupola f. = **τρουλ(λ)οκαμάρα** θ.
volta a botte semicilindrica (a tutto sesto) f. = **καμάρα ημικυλινδρική** θ.
volta a botte transversale f. = **καμάρα εγκάρσια** θ.
volta a crociera f. = θόλος: **σταυροθόλιο(ν)** ου.
volta a crociera costolonata f. = θόλος: **σταυροθόλιο(ν) με νευρώσεις** ου.
volta a crociera nervata f. = θόλος: **σταυροθόλιο(ν) με νευρώσεις** ου.
volta a doppio guscio f. = **διπλοθόλιο(ν)** ου.
volta a ferro di cavallo f. = **καμάρα πεταλόμορφη** θ.
volta a padiglione f. = **θόλος μοναστηριακός** α
volta a schifo f. = **θόλος σκαφοειδής** α.
volta a semibotte f. = **καμάρα τεταρτοκυλινδρική** θ.
volta a sesto acuto f. = **καμάρα οξυκόρυφη** θ.
volta a sesto oltrepassato f. = **καμάρα υπερυψωμένη** θ.
volta a sesto ribassato f. = **καμάρα χαμηλωμένη** θ.
volta a un quarto di cerchio f. = **καμάρα τεταρτοκυλινδρική** θ.
volta a vela f. = τρούλ(λ)ος: **ασπίδα (ενιαία με λοφία)** θ.
volta carenata f. = **θόλος σκαφοειδής** α.
volta della Moldavia f. = **θόλος Μολδαβίας** α.
volta scafoide f. = **θόλος σκαφοειδής** α.
volta scafoide tronca f. = **θόλος σκαφοειδής κόλουρος** α.
volte → spigoli (di intersezione delle ~)
voltone m. = **διαβατικό(ν)** ου.
voluta (di capitello) f. = **έλικα (κιονοκράνου)** θ.
zecca f. = **νομισματοκοπείο(ν)** ου.
zigzag → ornato a ~
zoccolatura f. = **τοιχοβάτης** α.
zoccolo m. = 1. **βάθρο(ν)**$_1$ ου. 2. **τοιχοβάτης** α.
zone → capitello a due ~
zone a cesta → capitello a due ~

ROMANIAN – GREEK

abacă f. = άβακας α. → buton de ~
abator n. = σφαγείο(ν) ου.
abaţie f. = αβ(β)αείο(ν) ου.
absida altarului f. = ιερό(ν) ου.
absidă f. = αψίδα$_{1}$ θ.
absidă cu cinci laturi f. = αψίδα πεντάπλευρη θ.
absidă cu contraforturi f. = αψίδα με αντηρίδες θ.
absidă cu trei laturi f. = αψίδα τρίπλευρη θ.
absidă de plan în formă de potcoavă f. = αψίδα πεταλόμορφη θ.
absidă în redan f. = αψίδα βαθμιδωτή θ.
absidă înscrisă f. = αψίδα εγγεγραμμένη θ.
absidă pentagonală f. = αψίδα πεντάπλευρη θ.
absidă poligonală f. = αψίδα πολύπλευρη θ.
absidă rectangulară f. = αψίδα ορθογώνια θ.
absidă semicirculară f. = αψίδα ημικυλινδρική θ.
absidă semicirculară alungită f. = αψίδα μεγαλύτερη από ημικύκλιο θ.
absidă semicirculară redusă f. = αψίδα μικρότερη από ημικύκλιο θ.
abside → biserică cu patru ~
abside ale altarului → biserică cu două ~
abside gemene → biserică cu ~
absidiolă f. = κογχάριο(ν) ου.
acant m. = κόσμημα: άκανθα θ.
acant "fluture" → capitel cu frunze de~
acant în formă de liră → capitel cu frunze de ~
acant şi caneluri → capitel cu frunze de~
acant şi lotus → capitel cu frunze de ~
acantă f. = κόσμημα: άκανθα θ.
acoladă → arc în ~
acoperiş n. = στέγη θ.
acoperiş bulbat n. = στέγη βολβόσχημη θ.
acoperiş conic n. = στέγη κωνική θ.
acoperiş cruciform → biserică cu ~
acoperiş cruciform şi cupolă → biserică cu ~
acoperiş cu două pante n. = στέγη δίρρυτη θ.
acoperiş cu două versante n. = στέγη δίρρυτη θ.
acoperiş cu o pantă n. = στέγη μονόρρυτη θ.
acoperiş cu patru pante n. = στέγη τετρακλινής θ.
acoperiş cu patru versante n. = στέγη τετρακλινής θ.
acoperiş cu trei pante n. = στέγη τρικλινής θ.
acoperiş cu trei versante n. = στέγη τρικλινής θ.
acoperiş din plumb n. = στέγη μολύβδινη θ.
acoperiş în cruce n. = στέγες δίρρυτες αλληλοτεμνόμενες θ. πλ.
acoperiş în două ape n. = στέγη δίρρυτη θ.
acoperiş în două ape şi două semicoame n. = στέγη δίρρυτη με αποτμήσεις των αετωμάτων θ
acoperiş în formă de bulb de ceapă n. = στέγη βολβόσχημη θ.
acoperiş în formă de cruce → biserică cu ~
acoperiş în pantă n. = στέγη επικλινής θ.
acoperiş în patru ape n. = στέγη τετρακλινής θ.
acoperiş în pupitru n. = στέγη μονόρρυτη θ.
acoperiş piramidal n. = στέγη πυραμιδοειδής θ.
acoperiş plat n. = στέγη επίπεδη θ.
acoperiş-terasă n. = δώμα ου.
acropolă f. = ακρόπολη$_{1}$ θ.
acroteră f. = ακρωτήριο(ν) ου.
acustic → vas ~
adâncime f. = βάθος$_{1}$ ου.
adiacentă → structură ~
adosată → coloană ~
aducţie → conductă de ~
aeriană → perspectivă ~
aerisire → conductă de ~ ▸gaură de ~ ▸orificiu de ~ ▸tub de ~
agat n. = αχάτης α.
agată f. = αχάτης α.
ajur n. = τεχνική διάτρητη θ. → tehnica ~
alabastru n. = αλάβαστρος α.
alamă f. = ορείχαλκος α.
altar n. = τράπεζα αγία θ.
altar cippus n. = τράπεζα αγία συμπαγής θ.
altar în formă de sarcofag n. = τράπεζα αγία σαρκοφαγοειδής θ.
altar monolit n. = τράπεζα αγία συμπαγής θ.
altorelief n. = ανάγλυφο(ν) έξεργο(ν) ου.
ambrazură f. = παρειά$_{1}$ (θύρας / παραθύρου) θ.
amenajare defensivă în consolă prevăzută cu guri de aruncare f. = ζεματίστρα θ.
amfiteatru n. = αμφιθέατρο(ν) ου.
amvon n. = άμβωνας α.
amvon în evantai n. = άμβωνας ριπιδιόσχημος α.
analog n. = αναλόγιο(ν) ου.
analoghion n. = αναλόγιο(ν) ου.
ancadrament n. = περίθυρο(ν) ου.

ancoraj n. = αγκυροβόλι(ον) ου.
andezit n. = ανδεσίτης α.
anexă f. = πρόσκτισμα ου.
angajată → coloană ~
animale → capitel cu protome de ~
ansată → cruce ~
antablament n. = θριγκός α.
antablament arcuit n. = θριγκός τοξωτός α.
antefix n. = ακροκέραμος θ.
antrepozit n. = αποθήκη θ.
aparat n. = τοιχοδομία θ.
aparentă cu cruci → zidărie ~
apartamente n. pl. = διαμερίσματα (κατοικίας / παλατιού κ.λπ.) ου. πλ.
apărare → zid de ~ ▸şanţ de~
apărare exterior → zid de ~
ape → acoperiş în două ~ ▸acoperiş în patru ~
apeduct n. = υδραγωγείο(ν) ου.
apodyterium = αποδυτήριο(ν) ου.
apofiză f. = αποφυγή θ.
apofiză (inferioară) f. = απόθεση θ.
apofiză (superioară) f. = απόφυση θ.
arabesc n. = κόσμημα: αραβούργημα ου.
aramă f. = χαλκός α. → atelier pentru prelucrarea aramei
aramei → atelier pentru prelucrarea ~
arbaletrier n. = αμείβων$_1$ (ζευκτού) α.
arc n. = τόξο(ν)$_1$ ου. → cheie de~
arc butant n. = αντηρίδα επίστεγη θ.
arc de capăt n. = τόξο(ν) μετώπου ου.
arc de descărcare n. = τόξο(ν) ανακουφιστικό(ν) ου.
arc (de pod) n. = καμάρα$_2$ (γέφυρας) θ.
arc de triumf n. = τόξο(ν) θριάμβου ου.
arc diafragmă n. = διάφραγμα (τοξωτό(ν)) εγκάρσιο(ν) ου.
arc din bolţari n. = τόξο(ν) κλειδωτό(ν) ου.
arc dublou n. = τόξο(ν) ενισχυτικό(ν) ου.
arc eliptic n. = τόξο(ν) ελλειπτικό(ν) ου.
arc frânt n. = τόξο(ν) οξυκόρυφο(ν) ου. → boltă în ~
arc în acoladă n. = τόξο(ν) οξυκόρυφο(ν) με διπλή καμπυλότητα ου.
arc în elipsă n. = τόξο(ν) ελλειπτικό(ν) ου.
arc în mâner de coş n. = τόξο(ν) με τρία κέντρα χάραξης ου.
arc în plin cintru n. = τόξο(ν) ημικυκλικό(ν) ου.
arc în potcoavă n. = τόξο(ν) πεταλόμορφο(ν) ου.
arc în segment de cerc n. = τόξο(ν) χαμηλωμένο(ν) ου.
arc în sfert de cerc n. = τόξο(ν) τεταρτοκυκλικό(ν) ου.
arc orb n. = τόξο(ν) τυφλό(ν) ου.
arc parabolic n. = τόξο(ν) παραβολικό(ν) ου.
arc plat n. = τόξο(ν) επίπεδο(ν) (κλειδωτό(ν)) ου.
arc plat cu umeri n. = τόξο(ν) επίπεδο(ν) με ώμους ου.
arc polilobat n. = τόξο(ν) πολύλοβο(ν) ου.
arc semicircular n. = τόξο(ν) ημικυκλικό(ν) ου. → fereastră cu mai multe deschideri terminate în ~ ▸fereastră biforă sau triforă înscrisă într-un~
arc subînălţat n. = τόξο(ν) χαμηλωμένο(ν) ου.
arc supraînălţat n. = τόξο(ν) υπερυψωμένο(ν) ου.
arc treflat n. = τόξο(ν) τρίλοβο(ν) ημικυκλικό(ν) ου.
arc trilobat n. = τόξο(ν) τρίλοβο(ν) ημικυκλικό(ν) ου.
arc trilobat ascuţit n. = τόξο(ν) τρίλοβο(ν) οξυκόρυφο(ν) ου.
arc triumfal (al absidei) n. = τόξο(ν) θριαμβευτικό(ν) ου.
arc turtit n. = τόξο(ν) επίπεδο(ν) (κλειδωτό(ν)) ου.
arcadă f. = αψίδωμα ου.
arcade f. pl. = τοξοστοιχία θ. → suită de ~
arcade libere → fereastră biforă sau triforă cu ~
arcade mici oarbe cu rost ornamental → suită de~
arcade oarbe → suită de ~
arcatură f. = 1. τοξοστοιχία τυφλή θ. 2. τοξύλια τυφλά ου. πλ.
arcosoliu n. = τάφος: αρκοσόλιο(ν) ου.
arcosolium n. = τάφος: αρκοσόλιο(ν) ου.
arcuit → antablament ~
ardezie f = σχιστόλιθος α.
arenă f. = αρένα θ.
argilă f. = 1. άργιλ(λ)ος α. 2. πηλός α.
argint n. = άργυρος α.
argintărie → atelier de ~
arhitectură f. = αρχιτεκτονική θ. → element de ~
arhitravă f. = επιστύλιο(ν) ου.
arhive f. pl. = αρχειοφυλάκιο(ν) ου.
arhivoltă f. = τόξο(ν) μετώπου με κυμάτια ου.
arhondaric n. = 1. αρχονταρείο(ν) (μονής) ου. 2. ξενώνας$_1$ (μονής) α.
arie f. = αλώνι ου.
aripă f. = πτέρυγα θ.
armătură de lemn (a zidului) f. = ξυλοδεσιά θ.
armoarii f. pl. = οικόσημο(ν) ου.
arsana f. = αρσανάς α.
arsă → cărămidă ~
arsenal n. = οπλοστάσιο(ν) ου.
artă ceramică f. = κεραμ(ε)ική$_2$ (ως τέχνη) θ.
arteră centrală f. = Μέση (οδός) θ.
aruncare → gură de ~ ▸amenajare defensivă în consolă prevăzută cu guri de ~
ascuţit → arc trilobat ~
asiză f. = δόμος α.
asize de cărămidă retrase alternativ → parament în ~
asize în spinare de peşte → zidărie cu ~
asize orizontale → zidărie din piatră alternată cu cărămidă în~
astereală f. = πέταυρο(ν) ου. → scândură pentru ~
astragal n. = 1. κυμάτιο(ν): αστράγαλος$_2$ α. 2. σπείρα$_2$ (κιονοκράνου) θ.
aşezare f. = οικισμός α.
atelier n. = εργαστήριο(ν) ου.
atelier de argintărie n. = αργυροχοείο(ν) ου.
atelier de ceramică n. = κεραμείο(ν)$_1$ ου.
atelier de lumânări n. = κηροπλαστείο(ν) ου.
atelier de orfevrărie n. = χρυσοχοείο(ν) ου.
atelier de sticlărie n. = υαλουργείο(ν) ου.
atelier de tâmplărie n. = ξυλουργείο(ν) ου.
atelier pentru prelucrarea aramei n. = χαλκείο(ν) ου.
athonit → biserică de plan triconc de tip ~ ▸pronaos de tip ~
atrium n. = αίθριο(ν) ου.
aur n. = χρυσός α.
axonometrică → proiecţie ~
axonometrie f. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική θ.
axonometrie dimetrică f. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική διμετρική θ.
axonometrie izometrică f. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική ισομετρική θ.
axonometrie militară f. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική (ισομετρική) οριζόντια ου.

axonometrie trimetrică f. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική τριμετρική** θ.
azil de bătrâni n. = **γηροκομείο(ν)** ου.
azil de săraci n. = **πτωχοκομείο(ν)** ου.
baie publică f. = **λουτρό(ν)** ου.
balama f. = **στροφέας**$_2$ **(μεταλλικός θύρας)** α.
balcon n. = **ηλιακός μετέωρος** α.
baldachin n. = **ουρανίσκος** α.
balustradă f. = **στηθαίο(ν)**$_1$ ου.
balustru m. = **προσκεφάλαιο(ν) (ιωνικού κιονοκράνου)** ου.
bancă f. = **εδώλιο(ν)**$_1$ ου.
bandă f. = **ταινία**$_1$ θ.
baptismală → cuvă ~ ▸fântână ~
baptisteriu n. = **βαπτιστήριο(ν)** ου.
basilica discoperta = τύπος ναού: **βασιλική ύπαιθρη** θ.
basorelief n. = **ανάγλυφο(ν) πρόστυπο(ν)** ου.
bazalt n. = **βασάλτης** α.
bază f. = **βάση** θ. & **βάσις** θ.
bazilical → biserică de tip ~
bazilică f. = τύπος ναού: **βασιλική** θ.
bazilică boltită semicilindric f. = τύπος ναού: **βασιλική θολωτή** θ.
bazilică cruciformă f. = τύπος ναού: **βασιλική σταυρική** θ.
bazilică cruciformă cu cupolă f. = τύπος ναού: **σταυροειδής με τρούλ(λ)ο και περίστωο(ν) – μεταβατικός** α.
bazilică cu cinci nave f. = τύπος ναού: **βασιλική πεντάκλιτη** θ.
bazilică cu contraabsidă f. = τύπος ναού: **βασιλική αμφίκογχη** θ.
bazilică cu cupolă f. = τύπος ναού: **βασιλική τρουλ(λ)αία** θ.
bazilică cu două nave f. = τύπος ναού: **δίκλιτος** α.
bazilică cu şarpantă f. = τύπος ναού: **βασιλική ξυλόστεγη** θ.
bazilică cu transept f. = τύπος ναού: **βασιλική με εγκάρσιο κλίτος** θ.
bazilică cu trei nave f. = τύπος ναού: **βασιλική τρίκλιτη** θ.
bazilică de cimitir f. = **βασιλική κοιμητηριακή** θ.
bazilică descoperită f. = τύπος ναού: **βασιλική ύπαιθρη** θ.
bazilică funerară f. = **βασιλική κοιμητηριακή** θ.
bazin n. = **λουτήρας**$_1$ α.
bazin mic de piatră pentru spălarea mâinilor n. = **θάλασσα** θ.
bănci pentru cler f. pl. = **βάθρα (πρεσβυτέρων)** ου. πλ.
bătrâni → azil de~
bema f. = **ιερό(ν)** ου.
bibliotecă f. = **βιβλιοθήκη** θ.
bicefal → vultur ~
biforă → fereastră ~
bifurcate → cruce cu extremităţile ~
bipartită → fereastră~
biserică f. = **ναός** α. → tip de ~
biserică boltită semicilindric f. = τύπος ναού: **καμαροσκέπαστος** α.
biserică cruciformă f. = τύπος ναού: **σταυρικός** α.
biserică cu abside gemene f. = τύπος ναού: **δίκογχος** α.
biserică cu acoperiş cruciform f. = τύπος ναού: **σταυρεπίστεγος** α.
biserică cu acoperiş cruciform şi cupolă f. = τύπος ναού: **σταυρεπίστεγος με τρούλ(λ)ο** α.
biserică cu acoperiş în formă de cruce f. = τύπος ναού: **σταυρεπίστεγος** α.
biserică cu cupolă f. = τύπος ναού: **τρουλ(λ)αίος** α.
biserică cu cupolă, cu galerii perimetrale de tip deambulatoriu f. = τύπος ναού: **μονόχωρος τετράγωνος τρουλ(λ)αίος με περιμετρικό διάδρομο** α.
biserică cu cupolă descărcată pe opt puncte de sprijin f. = τύπος ναού: **οκταγωνικός** α.
biserică cu cupolă descărcată pe opt puncte de sprijin – tip grecesc insular (n.) f. = τύπος ναού: **οκταγωνικός – νησιωτικός** α. → τύπος ναού: **οκταγωνικός – απλός** α.
biserică cu cupolă descărcată pe opt puncte de sprijin – tip simplu (n.) f. = τύπος ναού: **οκταγωνικός – απλός** α.
biserică cu cupolă pe trompe de colţ descărcată pe opt puncte de sprijin – tip complex (n.) f. = τύπος ναού: **οκταγωνικός – σύνθετος** α.
biserică cu cupolă pe trompe de colţ descărcată pe opt puncte de sprijin – tip grecesc continental (n.) f. = τύπος ναού: **οκταγωνικός – ηπειρωτικός** α. → τύπος ναού: **οκταγωνικός – σύνθετος** α.
biserică cu două abside ale altarului f. = τύπος ναού: **δίκογχος** α.
biserică cu două nave f. = τύπος ναού: **δίκλιτος** α.
biserică cu două nivele f. = τύπος ναού: **διώροφος** α.
biserică cu o singură navă f. = τύπος ναού: **μονόχωρος δρομικός** α.
biserică cu o singură navă boltită semicilindric f. = τύπος ναού: **μονοκάμαρος** α.
biserică cu o singură navă şi cupolă f. = τύπος ναού: **μονόχωρος τρουλ(λ)αίος** α.
biserică cu patru abside f. = τύπος ναού: **τετράκογχο(ν)** ου.
biserică cu şarpantă f. = τύπος ναού: **ξυλόστεγος** α.
biserică de cimitir f. = **ναός κοιμητηριακός** α.
biserică de plan central f. = τύπος ναού: **περίκεντρος** α.
biserică de plan octogonal f. = τύπος ναού: **οκτάγωνο(ν)** ου.
biserică de plan triconc f. = τύπος ναού: **τρίκογχο(ν)** ου.
biserică de plan triconc de tip athonit f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – αγιορείτικος τρίκογχος** α.
biserică de tip bazilical f. = τύπος ναού: **δρομικός** α.
biserică dublă f. = τύπος ναού: **δίδυμος** α.
biserică episcopală f = **ναός επισκοπικός** α.
biserică în cruce f. = τύπος ναού: **σταυρικός** α.
biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο** α.
biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă – tip adunat simplu (n.) f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – συνεπτυγμένος** α.
biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă – tip de tranziţie (n.) f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός ελλαδικός** α.
biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă – tip simplu pe patru stâlpi f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – απλός τετράστυλος** α.
biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă – tip pe doi stâlpi (n) f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – δίστυλος** α.
biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă – tip pe două coloane (n.) f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – δικιόνιος** α.
biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă – tip simplu pe patru coloane (n.) f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – απλός τετρακιόνιος** α.
biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă – tip simplu pe patru stâlpi (n.) f. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγε-**

γραμμένος με τρούλ(λ)ο – απλός τετράστυλος α.
biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă descărcată pe opt stâlpi – tip de tranziţie (n.) f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός οκτάστυλος α.
biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă descărcată pe patru coloane – tip complex (n.) f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – σύνθετος τετρακιόνιος α.
biserică în cruce greaca înscrisă cu cupolă descărcată pe patru coloane – tip constantinopolitan (n.) f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – κωνσταντινουπολίτικος α. → τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – σύνθετος τετρακιόνιος α.
biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă descărcată pe patru coloane – tip semi-complex (n.) f. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – ημισύνθετος τετρακιόνιος α.
biserică în cruce greacă liberă f. = τύπος ναού: ναός σχήματος ελεύθερου σταυρού α.
biserică în cruce greacă semi-înscrisă cu cupolă f. = τύπος ναού: σταυροειδής ημιεγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο α.
biserică în formă de cruce f. = τύπος ναού: σταυρικός α.
biserică mitropolitană f. = ναός μητροπολιτικός α.
biserică mononavată f. = τύπος ναού: μονόχωρος δρομικός α.
biserică mononavată boltită semicilindric f. = τύπος ναού: μονοκάμαρος α.
biserică mononavată cu cupolă f. = τύπος ναού: μονόχωρος τρουλ(λ)αίος α.
biserică octogonală f. = τύπος ναού: οκτάγωνο(ν) ου.
biserică parohială f. = ναός ενοριακός α.
biserică rupestră f. = 1. εκκλησία λαξευμένη σε βράχο θ. 2. εκκλησία σπηλαιώδης θ.
biserică sală f. = τύπος ναού: μονόχωρος δρομικός α.
biserică tip Mistra f. = τύπος ναού: μ(ε)ικτός α.
blazon n. = οικόσημο(ν) ου. → scut cu ~
bloc mic de piatră făţuită n. = λιθόπλινθος θ.
bloc mic de piatră nefăţuită n. = λίθος αργός α.
boiangerie f. = βαφείο(ν) ου.
bolniţă f. = νοσοκομείο(ν) ου.
bolovan m. = λίθος λογάς α.
boltă f. = θόλος α. → cheie de~ ▸pânză de ~
boltă "a vela" f. = τρούλ(λ)ος: ασπίδα (ενιαία με λοφία) θ.
boltă în arc frânt f. = καμάρα οξυκόρυφη θ.
boltă în cruce cu muchiile ieşite f. = θόλος: σταυροθόλιο(ν) ου.
boltă în leagăn f. = καμάρα$_1$ θ.
boltă în leagăn circulară f. = θόλος ημικυλινδρικός δακτυλιοειδής α.
boltă în leagăn helicoidală f. = θόλος ημικυλινδρικός σπειροειδής α.
boltă în leagăn în formă de potcoavă f. = καμάρα πεταλόμορφη θ.
boltă în leagăn longitudinală f. = καμάρα κατά μήκος θ.
boltă în leagăn subînălţată f. = καμάρα χαμηλωμένη θ.
boltă în leagăn supraînălţată f. = καμάρα υπερυψωμένη θ.
boltă în leagăn supraînălţată cu rol de cupolă f. = τρουλ(λ)οκαμάρα θ.
boltă în leagăn transversală f. = καμάρα εγκάρσια θ.
boltă în sfert de cilindru f. = καμάρα τεταρτοκυλινδρική θ.
boltă mănăstirească f. = θόλος μοναστηριακός α.
boltă mănăstirească cu muchiile intrate pe plan dreptunghiular f. = θόλος σκαφοειδής α.
boltă mănăstirească trunchiată f. = θόλος σκαφοειδής κόλουρος α.
boltă moldovenească f. = θόλος Μολδαβίας α.
boltă pe încrucişare de ogive f. = θόλος: σταυροθόλιο(ν) με νευρώσεις ου.
boltă pe pandantivi f. = τρούλ(λ)ος: ασπίδα (ενιαία με λοφία) θ.
boltă semicilindrică f. = καμάρα ημικυλινδρική θ.
boltit → mormânt ~ ▸pasaj ~
boltită semicilindric → bazilică ~ ▸biserică ~ ▸biserică cu o singură navă ~ ▸biserica mononavată ~
bolţar m. = 1. θολίτης α. 2. σφηνόλιθος α.
bolţar de la naşterea bolţii m. = θολίτης αρχικός α.
bolţari → arc din ~
bornă f. = νύσσα θ.
bornă de hotar f. = όρος α.
bornă miliară f. = μιλιάριο(ν) ου.
bovindou n. = προεξοχή (κλειστή) θ.
braţ n. = ερεισίχειρο(ν) ου.
braţele (crucii înscrise) → travee dintre ~
braţul crucii n. = κεραία$_2$ (σταυρού) θ.
brâu răsucit n. = κόσμημα: σχοινί(ον) ου.
brecie f. = λίθος λατυποπαγής α.
broască f. = κλείθρο(ν) ου.
bronz n. = κρατέρωμα ου.
brut → molon ~
brută → piatră ~
brută (nefasonată) → zidărie neregulată din piatră ~
brutărie f. = αρτοπωλείο(ν) ου.
bucătărie f. = εστία$_2$ θ.
bucea f. = τόρμος$_2$ α. → îmbinare cu cep şi ~
bulbat → acoperiş ~
bulb de ceapă → acoperiş în formă de ~
burg n. = κάστρο(ν) ου.
bust n. = προτομή θ.
butant → arc ~ ▸zid ~
butisă f. = λίθος τεθειμένος φορμηδόν α.
buton de abacă n. = ανθέμιο(ν)$_1$ (κορινθιακού κιονοκράνου) ου.
buza ghizdului f. = προστομιαίο(ν) (πηγαδιού) ου.
caboşon n. = κομβίο(ν) ου.
cadă f. = 1. πλυνός$_1$ α. 2. υπολήνιο(ν) ου.
cadran solar n. = ρολόι ηλιακό ου.
calcar n. = ασβεστόλιθος α.
calcar cochilifer n. = κογχυλιάτης (λίθος) α.
caldarium = θερμό(ν) ου.
calefactorium = φωτάναμμα ου.
calotă f. = τρούλ(λ)ος: θόλος ημισφαιρικός χαμηλωμένος α.
cameră f. = δωμάτιο(ν) ου.
camera portarului f. = θυρωρείο(ν)$_1$ (μονής) ου.
canal n. = διώρυγα θ.
canat de uşă n. = θυρόφυλλο(ν) ου.
cancel n. = φράγμα πρεσβυτερίου ου.
cancelli → placă de ~
canelată → coloană ~
canelură f. = 1. αυλάκωση θ. 2. ράβδωση θ.
canelură în formă de S f. = ράβδωση στλεγγιοειδής θ.
caneluri → capitel cu frunze de acant şi ~ ▸coloană cu ~ ▸coloană fără ~

caneluri răsucite → coloană cu ~
caneluri în spirală → coloană cu ~
cantarus = κάνθαρος α.
cantharus = κάνθαρος α.
capac n. = κάλυμμα ου.
capăt → arc de ~
capelă f. = παρεκκλήσι-ο(ν) ου.
capelă funerară f. = παρεκκλήσι-ο(ν) νεκρικό(ν) ου.
capelă palatină f. = παρεκκλήσι-ο(ν) παλατινό(ν) ου.
capitel n. = κιονόκρανο(ν) ου.
capitel compozit n. = κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) σύνθετο(ν) ου.
capitel corintic n. = κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) ου.
capitel cubic n. = κιονόκρανο(ν) λεβητοειδές ου.
capitel cu două zone în formă de coș n. = κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν) καλαθοειδές ου.
capitel cu frunze de acant agitate de vânt n. = κιονόκρανο(ν) με ανεμιζόμενα φύλλα άκανθας ου.
capitel cu frunze de acant "fluture" n. = κιονόκρανο(ν) με άκανθα πεταλούδα ου.
capitel cu frunze de acant în formă de liră n. = κιονόκρανο(ν) με άκανθα και λύρα ου.
capitel cu frunze de acant și caneluri n. = κιονόκρανο(ν) με άκανθα και αύλακες ου.
capitel cu frunze de acant și lotus n. = κιονόκρανο(ν) με άκανθα και φύλλα καλάμου ου.
capitel cu măști din frunze n. = κιονόκρανο(ν) με φυλλοφόρα προσωπεία ου.
capitel cu protome de animale n. = κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν) ου.
capitel cutat n. = κιονόκρανο(ν) πτυχωτό(ν) ου.
capitel de pilastru n. = επίκρανο(ν) (παραστάδας) ου.
capitel de stâlp n. = πεσσόκρανο(ν) ου.
capitel figurativ n. = κιονόκρανο(ν) ένζωδο(ν) ου.
capitel impostă n. = κιονόκρανο(ν) τεκτονικό(ν) ου.
capitel impostă cu decor în zigzag n. = κιονόκρανο(ν) τεκτονικό(ν) με κόσμημα τεθλασμένης γραμμής ου.
capitel ionic n. = κιονόκρανο(ν) ιωνικό(ν) ου.
capitel ionic-impostă n. = κιονόκρανο(ν) ιωνικό(ν) με επίθημα ου.
capitel istoriat n. = κιονόκρανο(ν) ιστορημένο(ν) ου.
capitel în formă de piramidă trunchiată n. = κιονόκρανο(ν) κολουροπυραμιδοειδές ου.
capitel teodosian n. = κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) σύνθετο(ν) θεοδοσιανό(ν) ου.
capitel theodosian n. = κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) σύνθετο(ν) θεοδοσιανό(ν) ου.
carceres pl. = αφετηρία$_2$ (ιπποδρόμου) θ.
cardo = οδός ρωμαϊκή από Β. πρός Ν. θ.
carieră f. = λατομείο(ν) ου.
cartier n. = συνοικία θ.
casa scării f. = κλιμακοστάσιο(ν) ου.
casă f. = οικία θ.
casă fortificată f. = πυργόσπιτο ου.
casetă f. = φάτνωμα ου.
casete → parament în ~
caseton n. = φάτνωμα ου.
castel n. = πύργος-παλάτι α.
castru n. = στρατόπεδο ου.
cat n. = όροφος α.
catacombă f. = κατακόμβη θ.
catapeteasmă f. = εικονοστάσιο(ν) ου.
catedra = θρόνος επισκοπικός α.
catedrală f. = ναός καθεδρικός α.
catehumena pl. = κατηχούμενα ου. πλ.
catehumeneia pl. = κατηχούμενα ου. πλ.
catolicon n. = καθολικό(ν) ου.
cavalieră → proiecție ~
cavea = κοίλο(ν) ου.
cavea summa = επιθέατρο(ν) ου.
cavetă f. = κυμάτιο(ν) αιγυπτιάζον ου.
cazangerie f. = χαλκείο(ν) ου.
cazarmă f. = στρατώνας α.
călcare (a treptei) → suprafață de ~
căldărărie f. = χαλκείο(ν) ου.
cămară f. = 1. δοχείο(ν) ου. 2. οψοφυλάκιο(ν) ου.
cămin n. = εστία$_3$ θ.
căprior m. = αμείβων$_2$ α.
căptușeală (de perete) f. = επένδυση θ.
cărare f. = μονοπάτι ου.
cărămidă f. = πλίνθος$_1$ θ. → fragment de~ ▸stâlp mic de~ ▸zidărie de ~
cărămidă arsă f. = πλίνθος οπτή θ.
cărămidă așezată pe lat f. = πλίνθος τεθειμένη φορμηδόν θ.
cărămidă așezată pe lung f. = πλίνθος δρομική θ.
cărămidă crudă f. = πλίνθος ωμή θ.
cărămidă în asize orizontale → zidărie din piatră alternată cu ~
cărămidă pisată → mortar cu adaos de ~
cărămidărie f. = πλινθοποιείο(ν) ου.
cărămizi → decor din~ ▸decorație din~
cărămizi retrase alternativ n. → parament în asize de ~
celar n. = δοχείο(ν) ου.
cenobitică → mănăstire ~
cenotaf n. = κενοτάφιο(ν) ου.
centaur m. = κένταυρος α.
centrală → navă ~ ▸arteră ~
cep n. = τόρμος$_1$ α.
cep și bucea → îmbinare cu ~
ceramic → decor ~ ▸ornament ~
ceramică f. = κεραμ(ε)ική$_1$ θ. → artă ~ ▸atelier de ~ ▸placă ~
cercevea f. = υαλοστάσιο(ν) ου.
cercuri intersectate n. pl. = κόσμημα: κύκλοι διατεμνόμενοι α. πλ.
cercuri înlănțuite n. pl. = κόσμημα: κύκλοι συμπλεκόμενοι α. πλ.
cercuri înnodate n. pl. = κόσμημα: τροχοί σηρικοί α. πλ.
cercuri secante n. pl. = κόσμημα: κύκλοι διατεμνόμενοι α. πλ.
cetate f. = κάστρο(ν) ου.
champlevé = τεχνική επιπεδόγλυφη θ.
chei n. = 1. αποβάθρα θ. 2. προκυμαία θ.
cheie f. = κλειδί$_1$ ου.→ ornament în formă de ~
cheie (de arc / de boltă) f. = θολίτης κορυφαίος α.
chepeng n. = καταπακτή θ.
chilie f. = κελ(λ)ί(ον) ου.
chilie de sihastru f. = κάθισμα$_2$ (αναχωρητού) ου
chinovie f. = κοινόβιο(ν) ου.
chiup n. = υπολήνιο(ν) ου.
ciborium n. = κιβώριο(ν) ου.
cimitir n. = κοιμητήριο(ν) ου. → bazilică de ~ ▸biserică de ~
cintru n. = ξυλότυπος α. → arc în plin ~

ciocan (la uşă) n. = ρόπτρο(ν) ου.
cioplită → zidărie regulată din piatră ~
cip n. = όρος α.
cip funerar n. = σήμα επιτύμβιο(ν) ου.
cippus = σήμα επιτύμβιο(ν) ου.→ altar~
circ n. = ιππόδρομος α.
circulară → bolta în leagăn ~ ▸fereastră ~
cistă → mormânt în~
cisternă f. = κι(ν)στέρνα θ.
citadelă f. = ακρόπολη$_2$ θ.
ciubuc n. = κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) ημικυκλικό(ν) ου.
cizmărie f. = υποδηματοποιείο(ν) ου.
cler → bănci pentru ~
cloisonné → parament ~
clopot n. = καμπάνα θ.
clopotniţă f. = κωδωνοστάσιο(ν) ου. → turn ~
clădire f. = οικοδόμημα ου.
coamă f. = κορυφογραμμή (στέγης) θ. → grindă de ~
cochilie f. = αχηβάδα θ. → nişă în formă de~
cochilifer → calciu~
cofraj n. = ξυλότυπος α.
colaterală f. =κλίτος πλάγιο(ν) ου.
colibă f. = καλύβα θ.
colimaçon → scară în ~
coloană f. = κίονας α.
coloană adosată f. = κίονας εφαπτόμενος α.
coloană angajată f. = 1. ημικίονας α. 2. κίονας ενδομημένος α.
coloană canelată f. = κίονας με ραβδώσεις α.
coloană comemorativă f. = κίονας τιμητικός α.
coloană cu caneluri f. = κίονας με ραβδώσεις α.
coloană cu caneluri în spirală f. = κίονας ειλητικός α.
coloană cu caneluri răsucite f. = κίονας ειλητικός α.
coloană cu fusul în torsadă f. = κίονας στρεπτός α.
coloană fără caneluri f. = κίονας αρράβδωτος α.
coloană netedă f. = κίονας αρράβδωτος α.
coloane geminate f. pl. = κίονες δίδυμοι α. πλ.
colonadă f. = κιονοστοιχία θ.
colonetă f. = κιονίσκος α.
colonete înnodate f. pl. = κιονίσκοι δίδυμοι ταινιόδετοι α. πλ.
colţ → compartiment de~ ▸trompă de ~
comemorativă → coloană ~
compartiment de colţ n. = διαμέρισμα γωνιακό(ν) (σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με τρούλ(λ)ο) ου.
compluvium = κατάκλυστρο(ν) ου.
compozit → capitel ~
comun → dormitor ~
con de pin n. = κουκουνάρι ου.
concavă (de capitel ionic) → mulură ~
concă f. = 1. θόλος: τεταρτοσφαίριο(ν) ου. 2. κόγχη$_1$ θ.
conductă f. = αγωγός α.
conductă de aducţie f. = αγωγός ύδατος α.
conductă de aerisire f. = αεραγωγός α.
conductă de apă f. = αγωγός ύδατος α.
conductă de evacuare f. = αγωγός αποχετευτικός α.
confessio = κατάβαση θ.
conglomerat n. = λίθος κροκαλοπαγής α.
conic → acoperiş ~
consignatorium = χρισμάριο(ν) ου.
consolă f. = 1. κιλλίβαντας α. 2. φουρούσι ου.
contraabsidă → bazilică cu ~
contrafişă f. = αντηρίδα πλάγια (εποροφίας) θ.
contrafort n. = αντηρίδα θ.
contraforturi → absidă cu ~
contratreaptă f. = μέτωπο(ν)$_2$ (βαθμίδας) ου.
contravântuire f. =αντηρίδα πλάγια (εποροφίας) θ.
coordonate → reţea de ~
copertină f. = προστέγασμα ου.
cor n. = 1. ιερό(ν) ου. 2. χορός α.
coridor n. = διάδρομος α.
corintic → capitel ~
corintic în formă de liră → capitel ~
cornişă f. = 1. γείσ(σ)ον$_1$ ου. 2. κοσμήτης α.
cornul abundenţei m. = κόσμημα: κέρας αφθονίας ου.
coroană f. = κόσμημα: στέφανος α.
coroană de frunze f. = στεφάνη φύλλων (κιονοκράνου) θ.
coronament n. = επίστεψη θ.
coronament (de uşă) n. = γείσ(σ)ο(ν)$_2$ ου.
corp de gardă n = φυλάκιο(ν) ου.
corp tronconic gol cu marginile cvadrilobate → ornament ceramic cu ~
corpul piedestalului n. = κορμός (βάθρου) α.
cositor n. = κασσίτερος α.
cosoroabă f. = ακροτεγίδα θ.
coş n. = καπνοδόχος θ. → capitel cu donă zone în formă de ~ ▸arc în mâner de ~
coş (de capitel corintic) n. = κάλαθος (κορινθιακού κιονοκράνου) α.
crenel n. = θυρίδα επάλξεων θ.
creneluri → parapet cu ~
crepidomă f. = κρηπίδα θ.
cretă f. = κιμωλία (γη) θ.
crin → floare de ~
criptoportic n. = στοά υπόγεια θ.
criptă f. = 1. κρύπτη θ. 2. κατάβαση θ.
cruce f. = σταυρός α. → acoperiş în ~ ▸biserică în formă de ~ ▸biserică în ~ ▸stâlp cu secţiune în formă de ~
cruce ansată f. = σταυρός αιγυπτιακός α.
cruce cu extremităţile bifurcate f. = σταυρός διχαλωτός α.
cruce cu extremităţile evazate f. = σταυρός με πεπλατυσμένα άκρα κεραιών α.
cruce cu extremităţile evazate şi terminate cu proeminenţe circulare la colţuri f. = σταυρός με σταγόνες α.
cruce cu extremităţile terminate în T f. = σταυρός με ευθύγραμμες απολήξεις στις κεραίες α.
cruce cu frunze f. = σταυρός φυλλοφόρος α.
cruce cu muchiile ieşite → boltă în ~
cruce cu soclu în trepte f. = σταυρός επάνω σε βαθμίδες α.
cruce de Malta f. = σταυρός Μάλτας α.
cruce dublă f. = σταυρός διπλός α.
cruce egipteană f. = σταυρός αιγυπτιακός α.
cruce greacă f. = σταυρός ελληνικός α.
cruce greacă înscrisă → biserică în ~
cruce greacă înscrisă cu cupolă → biserică în ~
cruce greacă liberă → biserică în ~
cruce greacă semi-înscrisă cu cupolă → biserică în ~
cruce incrustată cu pietre preţioase f. = σταυρός διάλιθος α.
cruce în formă de T f. = σταυρός αγίου Αντωνίου α.
cruce în Tau f. = σταυρός αγίου Αντωνίου α.
cruce latină f. = σταυρός λατινικός α.
cruce papală f. = σταυρός παπικός α.
cruce patriarhală f. = σταυρός πατριαρχικός α.
cruce pe semilună f. = σταυρός πατριαρχικός α.

cruce pe sferă f. =σταυρός επάνω σε σφαίρα α.
cruce rusească f. = σταυρός ρωσικός α.
cruce treflată f. = σταυρός τριφυλλόμορφος α.
crucea sfântului Andrei f. = σταυρός αγίου Ανδρέα α.
crucea sfântului Anton f. = σταυρός αγίου Αντωνίου α.
crucea sfântului Petru f. = σταυρός αγίου Πέτρου α.
cruci → zidărie aparentă cu ~
cruciform şi cupolă → biserică cu acoperiş ~
cruciformă → bazilică ~ ▸biserică ~
cruciformă cu cupolă → bazilică ~
crudă → cărămidă ~
crux gammata f. = σταυρός αγκυλωτός α.
crux gemmata f. = σταυρός διάλιθος α.
cubic → capitel ~
cubiculum n. = θάλαμος νεκρικός α.
cufic → ornament ~
cufic înflorat → ornament ~
cuhnie f. = εστία$_2$ θ.
cui n. = ήλος α.
culă f. = πυργόσπιτο ου.
culee f. =αύλακα μολυβδοχόησης θ.
culoar n. = διάδρομος α.
cuneus = κερκίδα θ.
cupolă f. = τρούλ(λ)ος α. → bazilică cruciformă cu ~ ▸bazilică cu ~ ▸biserică cu ~ ▸biserică cu acoperiş cruciform şi ~ ▸biserică în cruce greacă înscrisă cu ~ ▸boltă în leagăn supraînălţată cu rol de ~ ▸plan de naştere al cupolei~
cupolă alcătuită din pânze curbe f. =τρούλ(λ)ος πτυχωτός α.
cupolă cu nervuri f. = τρούλ(λ)ος με νευρώσεις α.
cupolă descărcată pe opt puncte de sprijin → biserică cu ~
cupolă mică f. = τρουλ(λ)ίσκος α.
cupolă pe pandantivi f. = τρούλ(λ)ος: θόλος ημισφαιρικός επί λοφίων α.
cupolă pe trompe f. = τρούλ(λ)ος επάνω σε ημιχώνια α.
cupolă pe trompe de colţ f. = τρούλ(λ)ος επάνω σε ημιχώνια α.
cupolă pe trompe de colţ descărcată pe opt puncte de sprijin – tip grecesc continental → biserică cu ~
cupru n. = χαλκός α.
cuptor n. = 1. κάμινος$_1$ θ. 2. φούρνος$_1$ α.
cuptor de pâine n. = μαγκιπείο(ν) ου.
cuptor de var n. = ασβεστοκάμινος θ.
curentă → mână ~
curte f. = αυλή θ.
curte din faţă f. = προαύλιο(ν) ου.
curte înconjurată de porticuri f. = αυλή περίστυλη$_1$ θ.
curtină f. = μεταπύργιο(ν) ου.
cutat → capitel ~
cuvă baptismală f. = κολυμβήθρα θ.
dalaj n. = δάπεδο(ν) πλακόστρωτο(ν) ου.
dală f. = πλάκα$_2$ (επίστρωσης) θ.
deambulatoriu n. = 1. κύκλιο(ν) ου. 2. περίστωο(ν) κλειστό(ν) ου.
debarcader n. = αποβάθρα θ.
decor n. = διάκοσμος α.
decor din cărămizi n. = διάκοσμος κεραμοπλαστικός α.
decor incizat n. = διάκοσμος εγχάρακτος α.
decor în zigzag → capitel impostă cu ~
decor pictat n. = διάκοσμος γραπτός α.
decor sculptat n. = διάκοσμος γλυπτός α.
decorat → tavan ~
decorativă → placă ~
decoraţie f. = διάκοσμος α.
decoraţie din cărămizi f. = διάκοσμος κεραμοπλαστικός α.
decoraţie incizată f. = διάκοσμος εγχάρακτος α.
decoraţie în mozaic f. = διάκοσμος ψηφιδωτός α.
decoraţie pictată f. = διάκοσμος γραπτός α.
decoraţie sculptată f. = διάκοσμος γλυπτός α.
decoraţie sculptată în lemn f. = διάκοσμος ξυλόγλυπτος α.
decumanus = οδός ρωμαϊκή από Α. προς Δ. θ.
denticule n. pl. = γεισήποδες α. πλ.
depozit n. = αποθήκη θ.
descărcare → arc de ~
deschidere f. = θυρίδα φωτιστική θ. → fereastră cu o singură ~
deschidere (a arcului) f. = άνοιγμα τόξου ου.
deschidere (într-un zid) f. = άνοιγμα τοίχου ου.
deschidere mică pentru lumină f. = θυρίδα φωτιστική θ.
deschideri terminate în arc semicircular → fereastră cu mai multe~
descoperită → basilică
desen n. = σχέδιο(ν) ου.
despărţitor → perete ~
diabatikon = διαβατικό(ν) ου.
diaconicon n. = διακονικό(ν) ου.
diaconicon → proscomidie şi ~
diafragmă → arc ~
diazoma = διάζωμα$_1$ ου.
dibelon = δίβηλο(ν) ου.
diblu n. = γόμφος α.
dibluri → fixare cu ~
dig n. = υδατοφράκτης α.
dimensiune f. = διάσταση θ.
dimetrică → axonometrie ~ ▸ proiecţie axonometrică ~
dinţi de ferăstrău m. pl. = ταινία οδοντωτή θ.
diorit n. = διορίτης α.
diplotholion = διπλοθόλιο(ν) ου.
discoperta → basilica ~
disepsilon = κόσμημα: δισέψιλον ου.
distanţă interaxială f. = μεταξόνιο(ν) ου.
dominicum (biserică) n. = κυριακό(ν) ου.
domus ecclesiae = οίκος εκκλησίας α.
donjon n. = ακροπύργιο(ν) ου.
dormitor n. = κοιτώνας$_1$ α.
dormitor comun n. = κοιτώνας$_2$ (μονής) α.
draperie f. = βήλο(ν) ου.
drug m. = ρομανίσιο(ν) ου.
drum de strajă n. = περίδρομος$_1$ (τείχους) α.
dublă → biserică ~ ▸cruce ~
dublou → arc ~
dulap în perete n. = τοιχαρμάρι(ον) ου.
dusină f. = κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ορθό(ν) ου.
dusină întoarsă f. = κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ανάστροφο(ν) ου.
duşumea f. = δάπεδο(ν) ξύλινο(ν) ου.
eboşă f. = άπεργο(ν) ου.
echină f. = εχίνος α.
ecuson n. =θυρεός α.
edificiu n. = οικοδόμημα ου.
egipteană → cruce ~
element de arhitectură n. = μέλος αρχιτεκτονικό(ν) ου.
elevaţie f. = σχέδιο(ν): όψη$_2$ θ.

elicoidală → scară ~
elipsă → arc în~
eliptic → arc ~
emblemă f. = **έμβλημα** ου.
emplecton n. = **τοιχοδομία: έμπλεκτο(ν)** ου.
emporă f. = **υπερώο(ν)** ου.
endonartex n. = **εσωνάρθηκας** α.
enkainion = **εγκαίνιο(ν)** ου.
entasis = **ένταση (κίονα)** θ.
entrelacs = **κόσμημα πλοχμοειδές** ου.
episcopal → palat ~ ▸tron ~
episcopală → biserică ~
episcopie f. = **επισκοπείο(ν)** ου.
epistil n. = **επιστύλιο(ν)** ου.
escarpă f. = **προτείχισμα** ου.
estradă f. = **εξέδρα$_1$** θ.
etaj n. = **ανώγειο(ν)** ου.
evacuare → conductă de ~
evantai → amvon în ~
exedră f. = **εξέδρα$_2$** θ.
exonartex n. = **εξωνάρθηκας** α.
exterioară → incintă~
exterioară (a unui zid) → suprafață ~
exterior → zid de apărare ~
extrados n. = **εξω(ρ)ράχιο(ν) (θόλου / τόξου)** ου.
extremitățile bifurcate → cruce cu ~
extremitățile evazate → cruce cu ~
extremitățile evazate și terminate cu proeminențe circulare la colțuri → cruce cu ~
extremitățile terminate în T → cruce cu ~
fals → pinion ~
far n. = **φάρος** α.
față → curte din ~
fața văzută (a arcului / a bolțarului) f. = **μέτωπο(ν)$_1$ (τόξου / καμάρας)** ου.
fațadă f. = 1. **όψη$_1$ (κτηρίου)** θ. 2. **πρόσοψη** θ.
fântână f. = 1. **κρήνη** θ. 2. **πηγάδι** ου. 3. **μαγγανοπήγαδο(ν)** ου.
fântână baptismală f. = **κολυμβήθρα** θ.
fenestella (la masa altarului) = **θυρίδα$_2$ (αγίας τράπεζας σαρκοφαγοειδούς)** θ.
fenix m. = **φοίνικας$_1$** α.
ferăstrău → dinți de ~
fereastră f. = **παράθυρο(ν)** ου. → ramă de ~
fereastră biforă f. = **παράθυρο(ν) δίλοβο(ν)** ου.
fereastră biforă sau triforă înscrisă într-un arc semicircular f. = **παράθυρο(ν) με περιβάλλον τόξο(ν)** ου.
fereastră bipartită f. =**παράθυρο(ν) δίλοβο(ν)** ου.
fereastră circulară f. = **φεγγίτης κυκλικός** α.
fereastră (biforă sau triforă) cu arcade libere f. = **παράθυρο(ν) τύπου ελεύθερης τοξοστοιχίας** ου.
fereastră cu mai multe deschideri terminate în arc semicircular f. = **παράθυρο(ν) πολύλοβο(ν)** ου.
fereastră cu o singură deschidere f. = **παράθυρο(ν) μονόλοβο(ν)** ου.
fereastră de tragere f. = **βελοθυρίδα** θ.
fereastră monoforă f. = **παράθυρο(ν) μονόλοβο(ν)** ου.
fereastră triforă f. = **παράθυρο(ν) τρίλοβο(ν)** ου.
fereastră trilobată f. = **παράθυρο(ν) τρίλοβο(ν)** ου.
ferestre geminate f. pl. = **παράθυρο(ν) δίλοβο(ν)** ου.
fermă f. = **ζευκτό(ν)** ου.
fială f. = **φιάλη** θ.
fier n. = **σίδερο** ου.
fierărie f. = **σιδηρουργείο(ν)** ου.
figurativ → capitel ~
fildeș n. = **ελεφαντόδοντο** ου.
fixare cu dibluri f. = **γόμφωση** θ.
floare de crin f. = **κόσμημα: κρινάνθεμο(ν)** ου.
foișor de foc n. = **φρυκτώριο(ν)** ου.
fond n. = **βάθος$_2$** ου.
for n. = **φόρος** α.
formă de cochilie f. → nișă în ~
fort n. = **οχύρωμα** ου.
fortăreață f. = **φρούριο(ν)** ου.
fortificată → casă ~
fortificație f. = **οχύρωση** θ.
forță oblică f. = **ώθηση πλάγια** θ.
forum = **φόρος** α.
fragment de cărămidă n. = **βήσ(σ)αλο(ν)$_1$** ου.
frânt → arc ~ ▸boltă în arc ~
frescă f. = **νωπογραφία** θ.
frigidarium = **ψυχρολούσιο(ν)** ου.
friză f. = 1. **ζωφόρος** θ. 2. **ταινία$_1$** θ.
fronton n. = **αέτωμα** ου.
frumoase → uși ~
frunză de iederă f. = **κόσμημα: φύλλο(ν) κισσού** ου.
frunză de lotus f. = **κόσμημα: φύλλο(ν) υδρόβιο(ν)** ου.
frunză de viță f. = **κόσμημα: φύλλο(ν) αμπέλου** ου.
frunze → coroană de ~ ▸cruce cu ~
frunze de acant agitate de vânt → capitel cu ~
frunze de acant "fluture" → capitel cu ~
frunze de acant în formă de liră → capitel cu ~
frunze de acant și caneluri → capitel cu ~
frunze de acant și lotus → capitel cu ~
fugă → perspectivă cu două puncte de ~ ▸perspectivă cu un punct de ~
fundal n. = **βάθος$_2$** ου.
fundare f. = **θεμελίωση** θ.
fundație f. = **θεμέλιο(ν)** ου. → șanț de ~
funerar → cip ~ ▸monument ~
funerară → bazilică ~ ▸capelă ~ ▸piatră ~ ▸stelă ~ ▸urnă ~
funie răsucită f. = **κόσμημα: σχοινί(ον)** ου.
fus n. = **κορμός$_2$ (κίονα)** α.
fusul în torsadă → coloană cu ~
galb n. = **ένταση (κίονα)** θ.
galerie f. = **υπερώο(ν)** θ.
galerie acoperită în jurul unei curți de mănăstire f. = **αυλή περίστυλη$_2$ (δυτικής μονής)** θ.
galerii f. pl = **κατηχούμενα** ου. πλ.
galerii perimetrale de tip deambulatoriu → biserică cu cupolă cu ~
gardă → corp de ~ ▸post de ~
gargui n. = **υδρορρόη** θ.
gaură n. = **τόρμος** α.
gaură de aerisire f. = **οπή εξαερισμού** θ.
gaură de trepan f. = **οπή τρυπάνου** θ.
gaură în zid pentru ancorarea schelei f. = **οπή σκαλωσιάς** θ.
gaură pentru grinda f. = **δοκοθήκη** θ.
gemene → biserică cu abside ~
geminate → coloane ~ ▸ferestre ~
generatoare (a bolții) f. = **γενέτειρα κορυφαία (καμάρας)**
ghips n. = **γύψος** α.
ghirlandă f. = **κόσμημα: γ(κ)ιρλάντα** θ.
ghizd n. = **στηθαίο(ν)$_2$ (πηγαδιού)** ου.

gimnaziu n. = γυμνάσιο(ν) ου.
glaff n. = παρειά$_1$ (θύρας / παραθύρου) θ.
golurile navei centrale deschise deasupra acoperişurilor colateralelor n. pl. = φωταγωγός$_1$ (βασιλικής) α.
gorgonă f. = γοργόνειο(ν) ου.
graden n. = εδώλιο(ν)$_2$ (θεάτρου / αμφιθεάτρου) ου.
graffito n. = χάραγμα ου.
grajd n. = βορδωναρείο(ν) ου.
granit n. = γρανίτης α.
grădină f. = κήπος α.
grânar n. = ωρείο(ν) ου.
greacă → cruce ~
greceşti → valuri ~
gresie f. = αμμόλιθος α.
grifon m. = γρύπας α.
grindă f. = δοκός α./θ. → gaură pentru~ ▸locaş pentru~ ▸şanţ de~
grindă de coamă f. = κορυφοτεγίδα θ.
grindă scurtă intermediară f. = ελκυστήρας ανυψωμένος (εποροφίας) α.
groapă f. = βόθρος α.
groapă de mormânt f. = τάφος λακοειδής α.
grosime f. = πάχος ου.
gura fântânii f. = στόμιο(ν) (πηγαδιού) ου.
gură de aruncare f. = ζεματίστρες συνεχόμενες σε προεξοχή θ.πλ.
gură de tragere f. = βελοθυρίδα θ.
guri de aruncare f. → amenajare defensivă în consolă, prevăzută cu ~
hambar n. = ωρείο(ν) ου.
han n. = πανδοχείο(ν) ου.
hangar n. = υπόστεγο(ν) ου.
harpie f. = άρπυια θ.
helicoidală → boltă în leagăn ~
hemiciclu n. = ημικύλινδρος (αψίδας) α.
heraldic → scut ~
hersă f. = καταρρακτή (θύρα) θ.
hexagramă f. = εξάγραμμα ου.
hidraulic → mortar ~
hipocaust n. = υπόκαυστο(ν) ου.
hipodrom n. = ιππόδρομος α.
hipogeu n. = τάφος: υπόγειο(ν) ου.
horn n. = καπνοδόχος θ.
hotar → bornă de~ ▸stâlp de~
hrismarion = χρισμάριο(ν) ου.
hrismă f. = χρίσμα ου.
hristogramă f. = χριστόγραμμα ου. → χρίσμα ου.
hulubărie f. = περιστερώνας α.
icoană f. = εικόνα θ.
iconostas n. = εικονοστάσιο(ν) ου.
iederă → frunză de ~
ieşite → boltă în cruce cu muchiile ~
imperială → tribună ~
impostă f. = 1. επίθημα (κιονοκράνου) ου. 2. υφαψίδιο(ν) ου. → capitel ~
impostă cu zigzag → capitel ~
incineraţie → mormânt de~
incintă f. = περίβολος$_2$ α. → zid de ~
incintă (de biserică / de mănăstire) f. = περίβολος$_1$ (ναού / μονής) α.
incintă exterioară f. = έξω τείχος ου.
incintă interioară f. = έσω τείχος ου.
incinte → spaţiu dintre două ~
incizare f. = τεχνική εγχάρακτη θ.
incizat → decor ~
incizată → decoraţie ~
incrustată cu pietre preţioase → cruce ~
incrustaţie în marmură f. = 1. μαρμαροθέτημα ου. 2. συγκοπή θ.
infrastructură f. = υποδομή (κτίσματος) θ.
inscripţie f. = επιγραφή θ.
insula = τετράγωνο(ν) πολεοδομικό(ν) ου.
insulă urbanistică f. = τετράγωνο(ν) πολεοδομικό(ν) ου.
intarsie f. = τεχνική ένθετη θ.
interax n. = μεταξόνιο(ν) ου.
interaxială → distanţă ~
intercolonament n. = μετακιόνιο(ν) ου.
interioară → incintă ~
interior → nartex~ ▸zid de apărare~
intermediară → grindă scurtă ~
intersectate → cercuri ~
intrados n. = εσω(ρ)ράχιο(ν) (θόλου / τόξου) ου.
inversă → perspectivă ~
ionic → capitel ~
ionic-impostă → capitel ~
ionică → mulură ~
ipsos n. = γύψος α.
istoriat → capitel ~
ivoriu n. = ελεφαντόδοντο ου.
izometrică → axonometrie ~ ▸proiecţie axonometrică ~
izometrie f. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική ισομετρική θ.
îmbinare → locaş de ~
îmbinare cu cep şi bucea f. = εντορμία θ.
îmbrăcăminte în marmură f. = ορθομαρμάρωση θ.
împărăteşti → uşi ~
împingere f. = ώθηση θ.
împletitură (din papură) → ornament în forma de ~
înălţime f. = ύψος ου.
înălţime (a arcului) f. = βέλος (τόξου) ου.
închisoare f. = ειρκτή θ.
înflorat → ornament cufic ~
înlănţuite → cercuri ~
înnodate → colonete ~
înscrisă → absidă ~
înscrisă într-un arc semicircular → fereastră (biforă sau triforă) ~
întoarsă → dusină ~
învelitoare (acoperiş) f. = στέγαση θ.
jitniţă f. = ωρείο(ν) ου.
kantharos = κάνθαρος α.
kathisma = κάθισμα$_1$ (ιπποδρόμου) ου.
kiriakon (biserică) = κυριακό(ν) ου.
lapidar → semn ~
laterală → navă ~
laterală (braţul crucii libere) → travee ~
latină → cruce ~
latrină f. = απόπατος α.
laturi → absidă cu cinci ~ ▸absidă cu trei ~
lavră f. = λαύρα θ.
lăcaş pentru moaşte (sub altar) n. = εγκαίνιο(ν) ου.
lărgime f. = πλάτος ου.
leagăn → boltă în ~
leagăn circulară → boltă în ~

leagăn helicoidală → boltă în ~
leagăn în formă de potcoavă → boltă în ~
leagăn longitudinală → boltă în ~
leagăn subînălțată → boltă în ~
leagăn supraînălțată → boltă în ~
leagăn supraînălțată cu rol de cupolă → boltă în ~
leagăn transversală → boltă în ~
leagăn turtită → boltă în ~
lemn n. = ξύλο(ν) ου. → armătură de~ ▸decorație sculptată în ~ ▸sculptură în ~
lemniskos = κόσμημα: λημνίσκος α.
leprozerie f. = λεπροκομείο(ν) ου.
lesbică → mulură ~
lesenă f. = παραστάδα θ.
lespede f. = πλάκα$_2$ (επίστρωσης) θ.
lineară → perspectivă ~
lintel n. = υπέρθυρο(ν) ου.
lintou n. = υπέρθυρο(ν) ου.
liră → capitel cu frunze de acant în formă de ~
listel n. = 1. ζεύξη θ. 2. κυμάτιο(ν): ταινία$_2$ θ.
liti = λιτή θ.
lob m. = λοβός (παραθύρου) α.
locaș de îmbinare n. = εγκοπή θ.
locaș pentru grindă n. = δοκοθήκη θ.
locașul pivotului n. = όλμος (θύρας) α.
loculus = 1. τάφος: θήκη θ. 2. τάφος κλιβανοειδής α.
loculus bisomus = τάφος: θήκη δίσωμη θ.
loculus quadrisomus = τάφος: θήκη τετράσωμη θ.
loculus trisomus = τάφος: θήκη τρίσωμη θ.
longitudinal → piatră de legătură așezată ~
longitudinală → boltă în leagăn ~ ▸secțiune ~
losange = κόσμημα ρομβοειδές ου.
lotus → capitel cu frunze de acant și ~ ▸frunză de ~
lucernarium = φωταγωγός$_2$ (κατακόμβης) α.
lumânări → atelier de ~
lumânărie f. = κηροπλαστείο(ν) ου.
lumânărărie f. = κηροπλαστείο(ν) ου.
luminarium = φωταγωγός$_2$ (κατακόμβης) α.
lumină f. = θυρίδα φωτιστική θ. → deschidere mică pentru ~
lunetă f. = τύμπανο(ν)$_3$ (τόξου) ου.
lungime f. = μήκος ου.
lut n. = 1. άργιλ(λ)ος α. 2. πηλός α.
lut și paie → tencuială din ~
macadam n. = δάπεδο(ν) χαλικόστρωτο(ν) ου.
machetă f. = πρόπλασμα ου.
mâchicoulis = ζεματίστρες συνεχόμενες σε προεξοχή θ. πλ.
maenianum = διάζωμα$_2$ ου.
maenianum summum = επιθέατρο(ν) ου.
magazie f. = αποθήκη θ.
magazin n. = κατάστημα ου.
marchetărie f. = τεχνική ένθετη σε ξύλο θ.
marcă (de cărămidă) f. = σφραγίδα πλίνθων θ.
marcă (de meșter / de pietrar) f. = σύμβολο(ν) (κτίστου / λιθοξόου) ου.
marginile cvadrilobate → ornamente ceramice cu corp tronconic gol cu ~
marmură f. = μάρμαρο(ν) ου. → incrustație în ~ ▸îmbrăcăminte în ~ ▸placaj cu ~
martirion n. = μαρτύριο(ν) ου.
martiricon= μαρτύριο(ν) ου.
martyrium = μαρτύριο(ν) ου.
masa altarului f. = τράπεζα αγία θ.
masa altarului (sprijinită pe colonete) f. = τράπεζα αγία ελεύθερη (πάνω σε κιονίσκους) θ.
masă în formă de potcoavă f. = τράπεζα σιγμοειδής θ.
masă pentru ofrande f. = τράπεζα προσφορών θ.
masă sigmoidă f. = τράπεζα σιγμοειδής θ.
mască f. = προσωπείο(ν) ου.
maşiculi = 1. ζεματίστρα θ. 2. ζεματίστρες συνεχόμενες σε προεξοχή θ. πλ.
materiale recuperate și refolosite n. pl. = σπόλια ου.
mausoleu n. = τάφος: μαυσωλείο(ν) ου.
mănăstire f. = μοναστήρι(ον) ου.
mănăstire cenobitică f. = κοινόβιο(ν) ου.
mănăstirească → boltă ~
mănăstirească cu muchiile intrate pe plan dreptunghiular → boltă ~
mănăstirească trunchiată → boltă ~
măști din frunze → capitel decorat cu ~
mână curentă f. = χειρολαβή θ.
mâner de coș → arc în ~
meandru n. = κόσμημα μαιανδροειδές ου.
megalitică → zidărie ~
melc → scară ~
memorial n. = μημόριο(ν) ου.
menou n. = αμφικιονίσκος α.
mensa martyrum = τράπεζα μαρτύρων θ.
merlon n. = έπαλξη θ.
Mese = Μέση (οδός) θ.
meta = νύσσα θ.
metoc n. = μετόχι ου.
metoh n. = μετόχι ου.
mică → cupolă ~
miliar n. = μιλιάριο(ν) ου.
miliară → bornă ~
miliariu n. = μιλιάριο(ν) ου.
militară → axonometrie ~ ▸proiecție axonometrică ~
mină f. = ορυχείο(ν) ου.
mitatorion = μητατώριο(ν) ου.
mitoc n. = μετόχι ου.
mitropolie f. = ναός μητροπολιτικός α.
mitropolitană → biserică ~
moară f. = 1. μύλος$_1$ α. 2. μυλώνας$_1$ α. → piatră de ~
moară de apă f. = υδρόμυλος α.
moară de vânt f. = ανεμόμυλος α.
moaște (sub altar) → lăcaș pentru ~
mobil → pod ~
model n. = πρόπλασμα ου.
mol n. = προβλήτα θ.
moldovenească → boltă ~
moloane → zidărie din ~
molon m. = λιθόπλινθος θ.
molon brut m. = λίθος αργός α.
monetărie f. = νομισματοκοπείο(ν) ου.
monoforă → fereastră ~
monogramă f. = μονόγραμμα ου.
monograma lui Hristos f. = μονόγραμμα Χριστού ου. → χρίσμα ου.
monolit → altar ~
mononavată → biserică ~
mononavată boltită semicilindric → biserică ~
mononavată cu cupolă → biserică ~
montant (de arc) m. = ποδαρικό(ν) (τόξου) ου.

montant (de uşă) m. = σταθμός$_1$ (θύρας) α.
monument n. = μνημείο(ν) ου.
monument funerar n. = τάφος μνημειακός α.
morişcă → rozetă ~
mormânt n. = τάφος α. → piatră de ~ ▸Sfântul ~
mormânt boltit n. = τάφος καμαροσκέπαστος α.
mormânt cu olane n. = τάφος καλυβίτης α.
mormânt de incineraţie n. = τάφος: εγχυτρισμός α.
mormânt în cistă n. = τάφος κιβωτιόσχημος α.
mormânt rupestru n. = τάφος λαξευμένος α.
mortar n. = κονίαμα$_2$ (συνδετικό(ν)) ου.
mortar cu adaos de cărămidă pisată n. = κονίαμα κεραμ(ε)ικό(ν) ου.
mortar de var n. = ασβεστοκονίαμα (συνδετικό(ν)) ου.
mortar hidraulic n. = κονίαμα υδραυλικό(ν) ου.
mortieră f. = βελοθυρίδα θ.
mozaic n. = ψηφιδωτό(ν) ου. → decoraţie în ~ ▸paviment din ~
mozaic opus sectile din sticlă n. = υαλοθέτημα ου.
mozaic parietal n. = ψηφιδωτό(ν) εντοίχιο(ν) ου.
muchie (a bolţii) f. = ακμή (τεμνόμενων) θόλων θ.
muchie (de intersecţie) f. = ακμή (τεμνόμενων) θόλων θ.
muchii piezişe → tehnica sculptării în relief plat cu ~
muchiile ieşite → boltă in cruce cu ~
muchiile intrate pe plan dreptunghiular → boltă mănăstirească cu ~
mulaj n. = εκμαγείο(ν) ου.
mulură f. = κυμάτιο(ν) ου.
mulură concavă (de capitel ionic) f. = ζωστήρας (ιωνικού κιονοκράνου) α.
mulură ionică f. = κυμάτιο(ν) ιωνικό(ν) ου.
mulură în sfert de cerc f. = κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) τεταρτοκυκλικό(ν) ου.
mulură lesbică f. = κυμάτιο(ν) λέσβιο(ν) ου.
mulură oblică f. = κυμάτιο(ν): ταινία λοξότμητη θ.
mulură plată f. = κυμάτιο(ν): ταινία$_2$ (επίπεδη, στενή) θ.
mulură specifică insulei Lesbos f. = κυμάτιο(ν) λέσβιο(ν) ου.
muralã → pictură ~
mutatorium = μητατώριο(ν) ου.
naos n. = κυρίως ναός α.
nartex n. = νάρθηκας α.
nartex interior n. = εσωνάρθηκας α.
naştere (a bolţii / a arcului) f. = εγένεση (θόλου / τόξου) θ. → plan de ~
naştere a cupolei → plan de ~
naşterea bolţii → bolţar de la ~
navă f. = κλίτος ου. → biserică cu o singură ~
navă boltită semicilindric → biserică cu o singură ~
navă centrală f. = κλίτος κεντρικό(ν) ου.
navă laterală f. = κλίτος πλάγιο(ν) ου.
navă principală f. = κλίτος κεντρικό(ν) ου.
navă şi cupolă → biserică cu o singură ~
nave → ▸bazilică cu cinci ~ ▸bazilică cu două ~ ▸bazilică cu trei ~ ▸biserică cu două ~
necropolă f. = νεκρόπολη θ.
nefăţuită → bloc mic de piatră ~
nervură f. = νεύρωση θ.
nervuri → cupolă cu ~
nervuri (ale marmurei) f. pl. = φλέβες (μαρμάρου) θ. πλ.
netedă → coloană ~
neterminată → sculptură ~
nivel n. = όροφος α.
nivele → biserică cu două ~
nivelul ochiului → perspectivă de la ~
nivelul solului → perspectivă de la ~
nişă f. = εσοχή θ.
nişă în formă de cochilie f. = αχηβάδα θ.
nod n. = κόμβος α.
nodul lui Hercule n. = κόμβος Ηρακλέους α.
nodul lui Solomon n. = κόμβος Σολομώντος α.
oală de rezonanţă f. = αγγείο(ν) ηχητικό(ν) ου.
obelisc n. = οβελίσκος α.
oblică → forţă ~ ▸mulură ~
observaţie → turn de ~
ochi m. = κόσμημα: οφθαλμός α.
octagon n. = τύπος ναού: οκτάγωνο(ν) ου.
octogonal → biserică de plan ~
octogonală → biserică ~
oculus = φεγγίτης κυκλικός α.
oculus zenital = οπαίο(ν) ου.
odeon n. = ωδείο(ν) ου.
odihnă f. = πλατύσκαλο ου.
ofit n. = οφίτης α.
ofrande → masă pentru ~
ogive → boltă pe încrucişare de ~
olan n. = 1. καλυπτήρας α. 2. κεραμίδι ου.
olane → mormânt cu ~
olărie f. = 1. κεραμ(ε)ική$_1$ θ. 2. κεραμείο(ν)$_1$ ου.
olărit n. = κεραμ(ε)ική$_2$ (ως τέχνη) θ.
omfalion n. = ομφάλιο(ν) ου.
onix n. = όνυχας α.
opaion = οπαίο(ν) ου.
opus camenticium = τοιχοδομία: λιθόδεμα ου.
opus emplectum = τοιχοδομία: έμπλεκτο(ν) ου.
opus incertum = τοιχοδομία: αργολιθομή θ.
opus isodomum = τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ισόδομο(ν) ου.
opus italicum =τοιχοδομία: λιθοδομή θ.
opus mixtum = τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων θ.
opus pavoneanum = κόσμημα φολιδωτό(ν) ου.
opus pseudoisodomum = τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ψευδοϊσόδομο(ν) ου.
opus quadratum = τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ου.
opus reticulatum = τοιχοδομία: opus reticulatum ου.
opus sectile = συγκοπή θ.
opus signinum = οστρακοκονία θ.
opus spicatum = κόσμημα σταχυωτό(ν) ου.
opus tessellatum = δάπεδο(ν) ψηφιδωτό(ν) ου.
opus vermiculatum = κόσμημα: opus vermiculatum ου.
oratoriu n. = προσευκτήριο(ν) ου.
oraş n. = πόλη θ.
orăşel n. = κωμόπολη θ.
orb → arc ~
orchestră f. = ορχήστρα (θεάτρου) θ.
ordin (arhitectonic) n. = ρυθμός (αρχιτεκτονικός) α.
orfelinat n. = ορφανοτροφείο(ν) ου.
orfevrărie → atelier de ~
orificiu de aerisire n. = οπή εξαερισμού θ.
orizontal → rost ~
ornament n. = κόσμημα ου.
ornament ceramic cu corp tronconic gol cu marginile

cvadrilobate n. = κόσμημα: **φιαλοστόμιο(ν)** ου.
ornament cufic n. = **κόσμημα κουφικό(ν)** ου.
ornament cufic înflorat n. = **κόσμημα κουφικό(ν) διανθισμένο(ν)** ου.
ornament în formă de cheie n. = **κόσμημα κλειδόσχημο(ν)** ου.
ornament în formă de inimă cu palmete înscrise n. = **κόσμημα καρδιόσχημο(ν)** ου.
ornament în formă de împletitură (din papură) n. = **κόσμημα ψαθωτό(ν)** ου.
ornament în formă de romburi n. = **κόσμημα ρομβοειδές** ου.
ornament în formă de S n. = **κόσμημα σιγμοειδές** ου.
ornament în formă de spic n. = **κόσμημα σταχυωτό(ν)** ου.
ornament în formă de spinare de peşte n. = κόσμημα: **ιχθυάκανθα** θ.
ornament în reţea de romburi n. = **κόσμημα δικτυωτό(ν)** ου.
ornament în solzi n. = **κόσμημα φολιδωτό(ν)** ου.
ornament în tablă de şah n. = **κόσμημα αβακωτό(ν)** ου.
ornament în trepte n. = **κόσμημα βαθμιδωτό(ν)** ου.
ornament în zigzag n. = **κόσμημα τεθλασμένης γραμμής** θ.
ornament pseudocufic n. = **κόσμημα ψευδοκουφικό(ν)** ου.
ornament sferic n. = **μήλο(ν)** ου.
ornamentală → panglică ~
ornamentaţie f. = **διάκοσμος** α.
ortostat n. = **ορθοστάτης**$_2$ **(τοίχου)** α.
osuar n. = **οστεοφυλάκιο(ν)** ου.
ove şi săgeţi f. pl. = κόσμημα: **ωά και λόγχες** ου. πλ. & θ. πλ.
paie → tencuială din lut şi ~
palat n. = 1. **μέγαρο(ν)** ου. 2. **παλάτι-ο(ν)** ου.
palat episcopal n. = **επισκοπείο(ν)** ου.
palatină → capelă ~
palier n. = **πλατύσκαλο** ου.
palmetă f. = κόσμημα: **ανθέμιο(ν)**$_2$
palmete înscrise → ornament în formă de inimă cu ~
palmier m. = κόσμημα: **φοίνικας**$_2$ α.
pandantiv m. = **λοφίο(ν)** ου.
pandantivi → boltă pe ~ ▸cupolă pe ~
panglică ornamentală f. = κόσμημα: **λημνίσκος** α.
panou n. = **τύμπανο(ν)**$_2$ **(θυροφύλλου)** ου.
pană f. = **τεγίδα** θ.
pantă f. = **πλευρά**$_1$ **(στέγης)** θ. → acoperiş cu o ~ ▸acoperiş în ~
pante → acoperiş cu două ~ ▸acoperiş cu patru ~
papală → cruce ~
par m. = **πάσσαλος** α.
parabemata pl. = **παραβήματα** ου. πλ.
parabolic → arc ~
paraclis n. = **παρεκκλήσι-ο(ν)** ου.
parament n. = **πλευρά**$_2$ **(τοίχου)** θ.
parament cloisonné n. = τοιχοδομία: **σύστημα δομής πλινθοπερίκλειστο(ν)** ου.
parament în asize de cărămidă retrase alternativ n. = τοιχοδομία: **τεχνική της κρυμμένης πλίνθου** θ.
parament în casete n. = τοιχοδομία: **σύστημα δομής πλινθοπερίκλειστο(ν)** ου.
parament pseudocloisonné n. = τοιχοδομία: **σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν)** ου.
parapet n. = **στηθαίο(ν)**$_1$ ου.
parapet (al scărilor amvonului) n. = **πτερύγιο(ν) (κλίμακας άμβωνα)** ου.
parapet cu creneluri n. = **επάλξεις** θ. πλ.
parascenium = **παρασκήνιο(ν)** ου.
pardoseală f. = **δάπεδο(ν)** ου.
pardoseală de pământ bătut f. = **δάπεδο(ν) από χώμα πατημένο** ου.
pardoseală de scânduri f. = **δάπεδο(ν) ξύλινο(ν)** ου.
parietal → mozaic ~
parohială → biserică ~
parter n. = **κατώγειο(ν)** ου.
pasaj n. = **δίοδος**$_1$ θ.
pasaj boltit n. =**διαβατικό(ν)** ου.
pastă de sticlă f. = **υαλόμαζα** θ.
pastoforii n. pl. = 1. **παραβήματα** ου. πλ. 2. **παστοφόριο(ν)** ου.
pat n. = **υπόστρωση** θ.
patriarhal → palat ~
patriarhală → cruce ~
patriarhie f. = **πατριαρχείο(ν)** ου.
patrulob m. = **άνοιγμα τετράφυλλο(ν)** ου.
pavaj → piatră de ~
pavaj de piatră n. = **δάπεδο(ν) λιθόστρωτο(ν)** ου.
pavaj de pietriş n. = **δάπεδο(ν) χαλικόστρωτο(ν)** ου.
pavea de piatră f. = **κυβόλιθος** α.
pavilion n. = **περίπτερο(ν)** ου.
paviment n. = **δάπεδο(ν) επιστρωμένο(ν)** ου.
paviment din mozaic n. = **δάπεδο(ν) ψηφιδωτό(ν)** ου.
pază → turn de ~
pământ bătut → pardoseală de ~
pătrată → stâlp cu secţiune ~
păun m. = **παγόνι** ου.
pâine → cuptor de ~
pânze curbe → cupolă alcătuită din ~
pânză de boltă f. = **τομέας σταυροθολίου** α.
pentagonală → absidă ~
pentagramă f. = **πεντάγραμμο(ν)** ου. → **πεντάλφα** ου.
pentalfa = **πεντάλφα** ου.
pentaomfalon = **πενταόμφαλο(ν)** ου.
perete m. = **τοίχος** α. → dulap în~
perete al şanţului de apărare m. = **προτείχισμα** ου.
perete cu pinion m. = **τοίχος αετωματικός** α.
perete despărţitor m. = **φράγμα** ου.
perete semicircular al absidei m. = **ημικύλινδρος (αψίδας)** α.
peristil n. = 1. **αυλή περίστυλη**$_2$ **(δυτικής μονής)** θ. 2. **περίστωο(ν)** ου.
perle şi fusarole = κόσμημα: **αστράγαλος**$_1$ α. → şir de ~
perspectivă f. = **προοπτική** θ. → reprezentare în~ ▸vedere~
perspectivă aeriană f. = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με κεκλιμένο(ν) πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα κάτω** ου.
perspectivă cu două puncte de fugă f. = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με δύο σημεία φυγής** ου.
perspectivă de la nivelul ochiului (cu un punct de fugă) f. = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) μετωπικό(ν) με ένα σημείο(ν) φυγής** ου.
perspectivă de la nivelul solului f. = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με κεκλιμένο(ν) πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα επάνω** ου.
perspectivă inversă f. = **προοπτική ανάστροφη** θ.
perspectivă în zbor de pasăre f. = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με κεκλιμένο(ν) πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα κάτω** ου.
perspectivă lineara f. = **προοπτική γεωμετρική** θ.

peşte → ornament în formă de spinare de ~
piatră f. = λίθος α. → pavaj de ~ ▸pavea de~
piatră alternată cu cărămidă în asize orizontale → zidărie din ~
piatră brută f. = λίθος λογάς α.
piatră brută (nefasonată) → zidărie neregulată din ~
piatră cioplită → zidărie regulată din ~
piatră de legatură aşezată longitudinal f. = λίθος δρομικός α.
piatră de legătură aşezată transversal f. = λίθος διάτονος α.
piatră de moară f. = μυλόπετρα θ.
piatră de mormânt f. = 1. ταφόπετρα θ. 2. σήμα επιτύμβιο(ν) ου.
piatră de pavaj f. = κυβόλιθος α.
piatră de râu f. = λίθος λογάς α.
piatră de talie f. = λίθος λαξευμένος α.
piatră făţuită → bloc mic de ~ ▸zidărie regulată din ~
piatră funerară f. = ταφόπετρα θ.
piatră nefăţuită → bloc mic de ~
piatră ponce f. = κίσ(σ)ηρη θ.
piatră poroasă f. = πωρόλιθος α.
piaţă f. = πλατεία θ.
pictat → decor ~
pictată → decoraţie ~
pictură f. = ζωγραφική θ.
pictură a secco f. = ξηρογραφία θ.
pictură murală f. = τοιχογραφία θ.
pictură rupestră f. = βραχογραφία θ.
piedestal n. = βάθρο(ν)$_2$ (κίονα) ου.
pietre preţioase → cruce incrustată cu ~
pietriş n. = 1. κροκάλη θ. 2. χαλίκι ου. → pavaj de ~
pilastru m. = παραστάδα$_1$ θ. → capitel de ~
pin → con de ~
pinion n. = απόληξη αετωματική θ. → perete cu ~
pinion fals n. = ψευδοαέτωμα ου.
piramidal → acoperiş ~
piramidă trunchiată → capitel în formă de ~
pivniţă de vin f. = βαγεναρείο(ν) ου.
pivot n. = στροφέας$_1$ (θύρας) α.
placaj cu marmură n. = ορθομαρμάρωση θ.
placă f. = πλάκα$_1$ θ.
placă ceramică f. = πλακίδιο(ν) ου.
placă ceramică smălţuită f. = πλακίδιο(ν) εφυαλωμένο(ν) ου.
placă de cancelli f. = φράγμα πρεσβυτερίου ου.
placă decorativă f. = θωράκιο(ν) ου.
placă decorată pe ambele feţe f. = θωράκιο(ν) αμφίγλυφο(ν) ου.
placă traforată f. = φράγμα διάτρητο ου.
plafon n. = οροφή$_1$ θ.
plan n. = σχέδιο(ν): κάτοψη θ. → acoperiş ~
plan central → biserică de ~
plan de naştere (a bolţii / a arcului) n. = γένεση θ.
plan de naştere a cupolei n. = στεφάνη (τρούλ(λ)ου) θ.
plan triconc→ biserică de ~
plan trilobat → biserică de ~
planuri → tehnica sculptării în relief pe două ~
plat → arc ~ ▸acoperiş ~
plat cu umeri → arc ~
plată → ţiglă ~ ▸mulură ~
plin cintru → arc în ~
plintă f. = 1. πλίνθος$_2$ (βάσης κίονα) θ. 2. τοιχοβάτης α.
plumb n. = μολύβι ου. → acoperiş din ~
poartă f. = πύλη θ.
poartă triumfală f. = πύλη θριαμβευτική θ.
pod n. = γέφυρα θ.
pod mobil n. = γέφυρα κινητή θ.
pod ridicător n. = γέφυρα περιαιρετή θ.
podest n. = πλατύσκαλο ου.
podium n. = πόδιο(ν)$_1$ (ναού) ου.
podium (la amfiteatru) n. = πόδιο(ν)$_2$ (αμφιθεάτρου) ου.
poligonală → absidă ~
polilobat → arc ~
polis n. = πόλη θ.
pop m. = ορθοστάτης$_1$ (εποροφίας) α.
porfir n. = πορφυρίτης (λίθος) α.
poroasă → piatră ~
port n. = λιμάνι ου.
portal n. = πυλώνας α.
portic n. = 1. στοά θ. 2. προστώο(ν) ου. 3. έμβολος$_1$ α.
porticuri → curte înconjurată de ~ ▸stradă cu ~
portiţă (ascunsă în zidul unei fortificaţii) f. = πυλίδα θ.
porumbar n. = περιστερώνας α.
post de gardă n. = φυλάκιο(ν) ου.
potcoavă → absidă de plan în formă de ~ ▸arc în ~ ▸boltă în leagăn în formă de ~ ▸masă în formă de ~
potecă f. = μονοπάτι ου.
praecinctio = διάζωμα$_1$ ου.
praefurnium = υποκαύστρα θ.
praetorium = πραιτώριο(ν) ου.
prag n. = κατώφλι(ον)$_1$ ου.
prăvălie f. =κατάστημα ου.
presă de ulei f. = ελαιοτριβείο(ν) ου.
presbiteriu n. = ιερό(ν) ου.
prestol n. = τράπεζα αγία θ.
pretoriu n. = πραιτώριο(ν) ου.
pridvor n. = εξωνάρθηκας α.
principală → navă ~
priprat n. = εξωνάρθηκας α.
profunzime f. = βάθος$_1$ ου.
proiecţie f. = προβολή θ.
proiecţie axonometrică f. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική θ.
proiecţie axonometrică dimetrică f. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική διμετρική θ.
proiecţie axonometrică izometrică f. =σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική ισομετρική θ.
proiecţie axonometrică militară f. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική (ισομετρική) οριζόντια ου.
proiecţie axonometrică trimetrică f. =σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική τριμετρική θ.
pronaos n. = νάρθηκας α.
pronaos de tip athonit n. = λιτή θ.
propilee f. pl. = πρόπυλο(ν) ου.
proporţie f. = αναλογία θ.
proscaenium = προσκήνιο(ν) ου.
prosceniu n = προσκήνιο(ν) (θόλου / τόξου) ου.
proscenium = προσκήνιο(ν) ου.
proschinitar n. = προσκυνητάρι(ον) ου.
proscomidie f. = πρόθεση θ.
proscomidie şi diaconicon f. n. = τυπικαριό ου.
proscomidier n. = πρόθεση θ.
prothesis = πρόθεση θ.
protome de animale → capitel cu ~

prundiş n. = **κροκάλη** θ.
pseudocloisonné → parament ~
pseudocufic → ornament ~
publică → baie ~
puncte de fugă → perspectivă cu două ~
pupitru → acoperiş în ~
puţ n. = 1. **μαγγανοπήγαδο** ου. 2. **πηγάδι** ου.
quadriportic n. = **τετράστωο(ν)** ου.
ramă de fereastră f. = **υαλοστάσιο(ν)** ου.
rampă f. = **αναβάθρα** θ.
rampă (de scară) f. = **βραχίονας**$_1$ **(κλίμακας)** α.
răscruce f. =**σταυροδρόμι** ου.
răspântie f. =**σταυροδρόμι** ου.
răsucit → brâu ~
răsucită → funie ~
răsucite → coloană cu caneluri ~
răsuflătoare f. = **οπή εξαερισμού** θ.
râu → piatră de ~
reconstituire f. =σχέδιο(ν): **αναπαράσταση** θ.
rectangulară → stâlp cu secţiune ~ ▸absidă ~
redan → absidă în ~
refectoriu n. = **τράπεζα (μονής)** θ.
regeşti → uşi ~
regiune f. = **ρεγεώνα** θ.
relicvariu n. = **λειψανοθήκη** θ.
relief n. = **ανάγλυφο(ν)** ου.
relief plat cu muchii piezişe → tehnica sculptării în ~
renură f. = **αυλάκωση** θ.
reprezentare în perspectivă f. = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν)** ου.
restaurare f. = **αναστήλωση** θ.
reticulată → zidărie ~
reţea de coordonate f. = **δίκτυο(ν) συντεταγμένων** ου.
reţea de romburi → ornament în ~
ridicător → pod ~
rinceau = κόσμημα: **βλαστός ελικοειδής** α.
roată f. = **τροχός** α.
romb n. = **ρόμβος** α.
romburi → ornament în formă de~ ▸ornament în reţea de~
ronde-bosse = **γλυπτό(ν) ολόγλυφο(ν)** ου.
rost n. = **αρμός** α.
rost orizontal n. = **αρμός οριζόντιος** α.
rost vertical n. = **αρμός κατακόρυφος** α.
rotae sericae pl. = κόσμημα: **τροχοί σηρικοί** α. πλ.
rotondă f. = τύπος ναού: **ροτόντα** θ.
rozetă f. = κόσμημα: **ρόδακας** α.
rozetă morişcă f. = κόσμημα: **πυροστρόβιλος** α.
rupestră → biserică ~ ▸pictură ~
rupestru → mormânt ~
rusească → cruce ~
S → canelură în formă de ~ ▸ornament în formă de ~
sacristie f. = **σκευοφυλάκιο(ν)** ου.
sală f. = **αίθουσα** θ. → biserică ~
sanctuar n. = **ιερό(ν)** ου.
sarcină verticală f. = **φορτίο(ν) (κατακόρυφο(ν))** ου.
sarcofag n. = τάφος: **σαρκοφάγος** θ. → altar în formă de~
sat n. = **χωριό** ου.
săgeată f. =**βέλος (τόξου)** ου.
săgeţi → ove şi
săpătură f. =**ανασκαφή** θ.
săraci → azil de~
scară f. = 1. **κλίμακα**$_1$ θ. 2. **κλίμακα**$_2$ **(σχεδίου)** θ.
scară elicoidală f. = **κλίμακα ειλητματική** θ.
scară în colimaçon f. = **κλίμακα ειλητματική** θ.
scară în spirală f. = **κλίμακα ειλητματική** θ.
scară melc f. = **κλίμακα ειλητματική** θ.
scânduri → pardoseală de ~
scenae frons = **πρόσοψη σκηνής** θ.
scenă f. = **σκηνή** θ.
schelă f. = **ικρίωμα** ου.
schit n. = 1. **ασκητήριο(ν)** ου. 2. **σκήτη** θ.
schiţă f. = σχέδιο(ν): **σκαρίφημα** ου.
scoabă f. = **σύνδεσμος** α.
scotie f. = **σκοτία** θ.
scriptoriu n. = **εργαστήριο(ν) βιβλιογραφικό(ν)** ου.
scuar n. = **πλατεία** θ.
sculptat → decor ~
sculptată → decoraţie ~
sculptată în lemn → decoraţie ~
sculptură f. = **γλυπτική** θ.
sculptură în lemn f. = **ξυλογλυπτική** θ.
sculptură neterminată f. = **γλυπτό(ν) ημίεργο(ν)** ου.
scut cu blazon n. = **θυρεός** α.
scut heraldic n. = **θυρεός** α.
secante → cercuri ~
secco → pictură a~
secţiune f. = σχέδιο(ν): **τομή** θ.
secţiune în formă de cruce → stâlp în~
secţiune în formă de T → stâlp cu~
secţiune longitudinală f. = σχέδιο(ν): **τομή κατά μήκος** θ.
secţiune pătrată → stâlp cu~
secţiune rectangulară → stâlp cu~
secţiune transversală f. = σχέδιο(ν): **τομή κατά πλάτος** θ.
segment de cerc → arc în ~
sekreton = **σέκρετο(ν)** ου.
semiarcade oarbe laterale f. pl. = **πτερύγια τυφλά σχήματος τετάρτου κύκλου (εκατέρωθεν παραθύρου)** ου. πλ.
semicalotă f. = θόλος: **τεταρτοσφαίριο(ν)** ου.
semicilindrică → boltă ~
semicircular → arc ~
semicircular al absidei → perete ~
semicirculară → absidă ~
semicirculară alungită → absidă ~
semicirculară redusă → absidă ~
semicoame → acoperiş în două ape şi două ~
semicoloană f. =**ημικίονας** α.
semi-comple → biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă descărcată pe patru coloane – tip ~
semilună → cruce pe ~
semipalmetă f. = κόσμημα: **ημιανθέμιο(ν)** ου.
semn lapidar n. = **σύμβολο(ν) (κτίστου / λιθοξόου)** ου.
semurv m. = **δράκος φτερωτός με ουρά παγονιού** α
senat n. = **σύγκλητος** θ.
serpentin n. = **οφίτης** α.
sfărâmătură (de piatră) f. = **λατύπη** θ.
Sfântul Mormânt n. = **Τάφος Πανάγιος** α.
sfendone = **σφενδόνη**$_1$ **(ιπποδρόμου)** θ.
sferă → cruce pe ~
sferic → ornament ~
sfert de cerc → mulură în ~ ▸arc în ~
sfert de cilindru → boltă în ~
sfinte → uşi ~
sfinx m. = **σφίγγα** θ.
sgraffiti pl. = **ξυστά** ου. πλ.
sgraffito n. = **ξυστά** ου. πλ.

sigmoidă → masă~
sihăstrie f. = ασκητήριο(ν) ου.
sima = σίμα θ.
simandră f. = σήμαντρο(ν) ου.
simplu pe patru stâlpi → biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă ~ tip ~
sinagogă f. = συναγωγή θ.
sintron n. = σύνθρονο(ν) ου.
sintronon =σύνθρονο(ν) ου.
sirenă f. = σειρήνα θ.
smălțuită → strachină ~
soclu n. = 1. βάθρο(ν)$_1$ ου. 2. τοιχοβάτης α.
soclu în trepte → cruce cu ~
sofit n. = οροφή$_2$ (επιστυλίου / υπερθύρου) θ.
sofită f. = οροφή$_2$ (επιστυλίου / υπερθύρου) θ.
solar → cadran ~
solariu → terasă ~
solbanc n. = ποδιά (παραθύρου) θ.
solea f. = σολέα θ.
solului → perspectivă de la nivelul ~
solz → țiglă ~
solzi → ornament în ~
sondaj n. = τομή δοκιμαστική θ.
spațiu dintre două incinte n. = μετατείχιο(ν) ου.
spătar n. = ερεισίνωτο(ν) ου.
spălătorie f. = πλυντήριο(ν) ου.
spetează f. = ερεισίνωτο(ν) ου.
spic → ornament în formă de ~
spina = σπίνα θ.
spinare de pește → ornament în formă de ~ ▸zidărie cu asize în ~
spirală → coloană cu caneluri în ~ ▸scară în ~
spoliia pl. = σπόλια ου. πλ.
sprijin → zid de ~
stadion n. = στάδιο(ν) ου.
staniu n. = κασσίτερος α.
start n. = αφετηρία$_1$ (σταδίου) θ.
statuie f. = 1. άγαλμα ου. 2. ανδριάντας α.
staul n. = βουστάσιο(ν) ου.
stâlp m. = πεσσός α. → capitel de ~
stâlp cu secțiune în formă de cruce m. = πεσσός σταυρόμορφος α.
stâlp cu secțiune în formă de T m. = πεσσός ταυόμορφος α.
stâlp cu secțiune pătrată m. = πεσσός τετράγωνης διατομής α.
stâlp cu secțiune rectangulară m. = πεσσός ορθογώνιας διατομής α.
stâlp de hotar = όρος α.
stâlp mic din cărămidă (la hipocaust) m. = στυλίσκος (υποκαύστου) α.
stâlpi → șir de ~
steatit n. = στεατίτης α.
steaua lui David f. = άστρο(ν) του Δαβίδ ου. → εξάγραμμα ου.
stelă f. = στήλη θ.
stelă funerară f. = στήλη επιτύμβια θ.
stemă f. = οικόσημο(ν) ου.
sticlă f. = υαλοπίνακας α. → mozaic opus sectile din ~ ▸pastă de ~
sticlărie f. = υαλουργείο(ν) ου. → atelier de ~
stil (arhitectonic) n. = ρυθμός (αρχιτεκτονικός) α.
stilobat n. = στυλοβάτης α.
strachină smălțuită f. = σκυφίο(ν) εφυαλωμένο(ν) ου.
stradă f. = οδός θ.
stradă cu porticuri f. = έμβολος$_1$ α.
stradelă f. = δρομίσκος α.
strajă → drum de ~
strat n. = στρώμα ου.
stratigrafie f. = στρωματογραφία θ.
străduță f. =δρομίσκος α.
strobilion = στροβίλιο(ν) ου.
structură adiacentă f. = πρόσκτισμα ου.
structură urbană f. = ιστός πολεοδομικός α.
stuc n. = 1. γυψοκονίαμα ου. 2. μαρμαροκονίαμα ου.
stucatură f. = διάκοσμος γύψινος α.
subînălțat → arc ~
subînălțată → boltă în leagăn ~
substrat n. = υπόστρωση θ.
subțiere (a coloanei) f. = μείωση (κίονα) θ.
sufit n. = οροφή$_2$ (επιστυλίου / υπερθύρου) θ.
sufită f. = οροφή$_2$ (επιστυλίου / υπερθύρου) θ.
suită de arcade f. = τοξοστοιχία θ.
suită de arcade oarbe f. = τοξοστοιχία τυφλή θ.
suită de arcade mici oarbe cu rost ornamental f. = τοξύλια τυφλά ου. πλ.
suprafață f. = επιφάνεια θ.
suprafață de călcare (a treptei) f. = πάτημα (βαθμίδας) ου.
suprafață exterioară (a unui zid) f. = παρειά$_2$ (τοίχου) θ.
suprafață triunghiulară dintre două arce f. = επιφάνεια τριγωνική μετώπου τόξου θ.
suprafața triunghiulară dintre un perete și un arc f. = επιφάνεια τριγωνική μετώπου τόξου θ.
suprainălțat → arc ~
suprainălțată → boltă în leagăn ~
susținere → zid de ~
svastică f. = σταυρός αγκυλωτός α.
șanț n. = όρυγμα ου.
șanț de apărare n. = τάφρος θ.
șanț de fundație n. = τάφρος θεμελίωσης α.
șanț de grindă n. = δοκοθήκη θ.
șarnieră f. = γίγγλυμος α.
șarpantă f. = επορορφία θ. → bazilică cu ~ ▸biserică cu ~
șemineu n. = εστία$_3$ θ.
șir n. = σειρά θ.
șir de perle și fusarole n. = κόσμημα: αστράγαλος$_1$ α.
șir de stâlpi n. = πεσσοστοιχία θ.
șist n. = σχιστόλιθος α.
șopron n. =αχυρώνας α.
șură f. =αχυρώνας α.
T → cruce cu extremitățile terminate în ~ ▸cruce în formă de ~ ▸stâlp cu secțiune în formă de ~
tablă de șah → ornament în ~
tabula ansata = δέλτος με λαβές θ.
tabulatorium = αρχειοφυλάκιο(ν) ου.
talie → piatră de ~
tambur n. = 1. σφόνδυλος (κίονα) α. 2. τύμπανο(ν)$_4$ (τρούλ(λ)ου) ου.
Tau → cruce în ~
tăbăcărie f. =βυρσοδεψείο(ν) ου.
tâmplă f. = εικονοστάσιο(ν) ου.
tâmplărie f. = ξυλουργείο(ν) ου.
tâmplărie → atelier de ~
târgușor n. = κωμόπολη θ.

tavan n. = **οροφή**$_1$ θ.
tavan decorat n. = **ουρανία** θ.
teasc n. = **ληνός**$_1$ α./θ.
teatru n. = **θέατρο(ν)** ου.
tegula f. = **στρωτήρας** α.
tehnică f. = **τεχνική** θ.
tehnica ajur f. = **τεχνική διάτρητη** θ.
tehnica incizării f. = **τεχνική εγχάρακτη** θ.
tehnica sculptării în relief plat cu muchii piezişe f. =**τεχνική της πρισματικής (κοίλης) γλυφής** θ.
tehnica sculptării în relief pe două planuri f. = **τεχνική διπλεπίπεδη** θ.
temelie f. = **θεμέλιο(ν)** ου.
temniţă f. = **ειρκτή** θ.
templon n. = **τέμπλο(ν)** ου.
tencuială f. = **κονίαμα**$_1$ (ως επίχρισμα) ου.
tencuială din lut şi paie f. = **αχυρολάσπη** θ.
teodosian → capitel ~
tepidarium = **χλιαροψύχριο(ν)** ου.
terasă f. = 1. **άνδηρο(ν)** ου. 2. **δώμα** ου. → acoperiş-~
terasă solariu f. = **ηλιακός** α.
terme f. pl. = **θέρμες** θ. πλ.
tessera f. = **ψηφίδα** θ.
tetraconc n. = τύπος ναού: **τετράκογχο(ν)** ου.
tetrapilon n. = **τετράπυλο(ν)** ου.
tetrapod n. =**αναλόγιο(ν)** ου.
tezaur n. = **θησαυροφυλάκιο(ν)** ου.
theodosian → capitel ~
tihobat [αρχ.] = **τοιχοβάτης** α.
timpan n. = **τύμπανο(ν)**$_1$ **(αετώματος)** ου.
tip adunat simplu → biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă – ~
tip athonit → biserică de ~ ▸biserică de plan triconc de ~ ▸pronaos de ~
tip bazilical → biserică de ~
tip complex → biserică cu cupolă pe trompe de colţ descărcată pe opt puncte de sprijin – ~ ▸biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă descărcată pe patru coloane – ~
tip constantinopolitan → biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă descărcată pe patru coloane – ~
tip deambulatoriu → biserică cu cupolă, cu galerii perimetrale de ~
tip de biserică n. = **τύπος ναού** α.
tip de tranziţie → biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă descărcată pe opt stâlpi – ~ ▸biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă – ~
tip grecesc continental → biserică cu cupolă pe trompe de colţ descărcată pe opt puncte de sprijin – ~
tip grecesc insular → biserică cu cupolă descărcată pe opt puncte de sprijin – ~
tip mononavă → biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă – ~
tip Mistra → biserică ~
tip pe două coloane → biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă – ~
tip pe doi stâlpi → biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă – ~
tip semi-complex → biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă descărcată pe patru coloane ~
tip simplu → biserică cu cupolă descărcată pe opt puncte de sprijin – ~
tip simplu → pe patru coloane biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă – ~
tip simplu pe patru stâlpi → biserică în cruce greacă înscrisă cu cupolă – ~
tirant m. = **ελκυστήρας**$_1$ α.
toacă f. = **σήμαντρο(ν)** ου.
tor n. = **σπείρα**$_1$ θ.
torsadă f. = κυμάτιο(ν): 1. **σχοινίο(ν)** ου. 2. κόσμημα: **σχοινίο(ν)** ου. → coloană cu fusul în ~
traforată → placă ~
tragere → gură de~ ▸fereastră de ~
transenna = **φράγμα διάτρητο** ου.
transept n. = **κλίτος εγκάρσιο(ν)** ου. → bazilică cu ~
transversal → piatră de legătură aşezată ~
transversală → boltă în leagăn ~ ▸secţiune ~
trapă f. = **καταπακτή** θ.
trapeză f. = **τράπεζα (μονής)** θ.
travee laterală (braţul crucii libere) f. = **κεραία**$_1$ **(ναού)** θ. (σχ. 128.2)
travee dintre braţele (crucii înscrise) f. = **κεραία**$_1$ **(ναού)** θ. (σχ. 128.3)
traversă f. = **διάξυλο(ν)** ου.
treaptă f. = **βαθμίδα** θ.
treaptă (cu suprafaţa de călcare la nivelul palierului sau al odihnei) f. = **κεφαλόσκαλο** ου.
trecere f. = **δίοδος**$_1$ θ.
treflat → arc ~
treflată → cruce ~
trepan → gaură de ~
trepte → cruce cu soclu în ~ ▸ornament în ~
tresă f. = **κόσμημα πλοχμοειδές** ου.
tribelon = **τρίβηλο(ν)** ου.
tribunal n. = **δικαστήριο(ν)** ου.
tribună f. = 1. **βήμα**$_1$ ου. 2. **εξώστης (άμβωνα)** α. 3. **κάθισμα**$_1$ **(ιπποδρόμου)** ου. 4. **υπερώο(ν)** ου.
tricliniu n. = **τρικλίνιο(ν)** ου.
triclinium = **τρικλίνιο(ν)** ου.
triconc n. = τύπος ναού: **τρίκογχο(ν)** ου. → biserică de plan~
triconc de tip athonit → biserică de plan ~
triforă → fereastră ~
trilob m. = **άνοιγμα τρίφυλλο(ν)** ου.
trilobat → arc ~
trilobat ascuţit → arc ~
trilobată → fereastră ~
trimetrică → axonometrie ~ ▸proiecţie axonometrică ~
triumf → arc de ~
triumfal (al absidei) → arc ~
triumfală → poartă ~
triunghiulară dintre două arce → suprafaţă ~
triunghiulară dintre un perete şi un arc → suprafaţă ~
trompă f. = **ημιχώνιο(ν)** ου.
trompă de colţ f. = **ημιχώνιο(ν)** ου.
trompe → cupolă pe ~
trompe de colţ → cupolă pe ~
trompe de colţ descărcată pe opt puncte de sprijin – tip complex → biserică cu cupolă pe ~
trompe de colţ descărcată pe opt puncte de sprijin – tip grecesc continental → biserică cu cupolă pe ~
tron n. = **θρόνος** α.
tron episcopal n. = **θρόνος επισκοπικός** α.
trunchiată → boltă mănăstirească ~ ▸capitel în formă de

piramidă ~
tub de aerisire n. = αεραγωγός α.
tubulus = αεραγωγός α.
turn n. = πύργος α.
turn clopotniță n. = κωδωνοστάσιο(ν)-πύργος ου.
turn de observație n. = παρατηρητήριο(ν) ου.
turn de pază n. = παρατηρητήριο(ν) ου.
turnată → zidărie~
turnătorie f. = χυτήριο(ν) ου.
turnuleț n. = πυργίσκος α.
turtit → arc~
typikario = τυπικαριό ου.
tzyganisterion = τζυγκανιστήριο(ν) ου.
țăruș m. = πάσσαλος α.
țeavă f. = σωλήνα θ.
țesătorie f. = υφαντήριο(ν) ου.
țiglă f. = κεραμίδι ου.
țiglă plată f. = στρωτήρας α.
țiglă solz f. = στρωτήρας α.
ulei → presă de ~
uluc n. = αυλάκωση θ.
umeri → arc plat cu ~
umplutură f. = γέμισμα (τοίχου) ου.
umplutură (de mortar cu pietriș) f. = τοιχοδομία: λιθόδεμα ου.
unghi n. = γωνία θ.
universitate f. = πανεπιστήμιο(ν) ου.
urbanism n. = πολεοδομία θ.
urbanistică f. = πολεοδομία θ. → insulă ~
urbană → structură ~
urnă funerară f. = τάφος: εγχυτρισμός α.
ușă f. = θύρα θ. → canat de ~
ușă principală a naosului f. = πύλη βασίλειος θ.
uscată (fără mortar) → zidărie ~
uși frumoase f. pl. = πύλη βασίλειος θ.
uși împărătești f. pl. = 2. πύλη ωραία θ. 1. βημόθυρο(ν) ου.
uși regești f. pl. = πύλη βασίλειος θ.
uși sfinte f. pl. = βημόθυρο(ν) ου.
ușiță f. = θυρίδα θ.
valuri grecești n. pl. = κόσμημα: σπειρομαίανδρος α.
vană f. = πλυνός$_1$ α.
var n. = ασβέστης α. → cuptor de ~ ▸mortar de ~
varniță f. = ασβεστοκάμινος θ.
vas acustic n. = αγγείο(ν) ηχητικό(ν) ου.
vatră f. = εστία$_1$ θ.
vânt → moară de ~
vârf (de arc / de boltă) n. = κορυφή (τόξου / θόλου) θ.
vedută f. = άποψη θ.
vedere perspectivă f. = σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) ου.
vegetal → ornament ~
vela → boltă "a ~ "
velum = βήλο(ν) ου.
versant m. = πλευρά$_1$ (στέγης) θ.
versante → acoperiș cu două ~ ▸acoperiș cu patru ~ ▸acoperiș cu trei ~
vertical → rost ~
verticală → sarcină ~
vestibul n. = προθάλαμος α.
veșmântar n. = διακονικό(ν) ου.
villa = έπαυλη θ.
vin → pivniță de ~
vinărie f. =βαγεναρείο(ν) ου.
vine (ale marmurei) f. pl. = φλέβες (μαρμάρου) θ. πλ.
vistierie f. = θησαυροφυλάκιο(ν) ου.
vitraj n. = παράθυρα ου. πλ.
vitraliu n. = υαλογράφημα ου.
viță → frunză de ~ ▸vrej de~
volută f. = έλικα (κιονοκράνου) θ.
vopsitorie f. = βαφείο(ν) ου.
vrej n. = κόσμημα: βλαστός ελικοειδής α.
vrej de viță n. = κόσμημα: μίσχος α.
vultur bicefal m. = αετός δικέφαλος α.
zăvor n. = 1. κλείθρο(ν)$_2$ ου. 2. μάνδαλο(ν) ου. 3. σύρτης α.
zbor de pasăre → perspectivă in~
zenital → oculus ~
zid n. = 1. τείχος ου. 2. τοίχος α.
zid butant n. = τοίχος αντερεισματικός α.
zid de apărare n. = τείχος ου.
zid de apărare exterior n. = έξω τείχος ου.
zid de apărare interior n. = έσω τείχος ου.
zid de incintă n. = περιτείχισμα ου.
zid de sprijin n. = τοίχος αναλημματικός ου.
zid de susținere n. = τοίχος αναλημματικός ου.
zid-pilon n. = τοιχοπεσσός α.
zidărie f. = τοιχοδομία θ.
zidărie aparentă cu cruci f. = τοιχοδομία με σταυρούς θ.
zidărie cu asize în spinare de pește f. = τοιχοδομία: opus spicatum ου.
zidărie de cărămidă f. = τοιχοδομία: πλινθοδομή θ.
zidărie din moloane f. = τοιχοδομία: λιθοδομή θ.
zidărie din piatră alternată cu cărămidă în asize orizontale f. = τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων θ.
zidărie megalitică f. = τοιχοδομία μεγαλιθική θ.
zidărie neregulată din piatră brută (nefasonată) f. = τοιχοδομία: αργολιθομή θ.
zidărie regulată din piatră cioplită f. = τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ου.
zidărie regulată din piatră fățuită f. = τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ισόδομο(ν) ου.
zidărie reticulată f. = τοιχοδομία: opus reticulatum ου.
zidărie turnată f. = τοιχοδομία χυτή θ.
zidărie uscată (fără mortar) f. = τοιχοδομία: ξερολιθιά θ.
zigzag n. = κόσμημα τεθλασμένης γραμμής θ. → capitel impostă cu decor în ~ ▸ornament în ~
zvoniță f. = κωδωνοστάσιο(ν) «τοξωτό(ν)» ου.

абак м. = **άβακας** α.
абаков цвят м. = **ανθέμιο(ν)$_1$ (κορινθιακού κιονοκράνου)** ου.
абатство ср. = **αβ(β)αείο(ν)** ου.
абсидиола ж. = **κογχάριο(ν)** ου.
ажурна техника ж. = **τεχνική διάτρητη** θ.
акант м. = кósмημα: **άκανθα** θ.
акантов лист м. = кósмημα: **άκανθα** θ.
акантови и лотосови листа → капител с ~
акантови листа във формата на лира → капител с ~
акантови листа във формата на пеперуда → капител с ~
акантови листа и жлебове → капител с ~
акантови листа повеяни от вятър → капител с ~
акведукт м. = **υδραγωγείο(ν)** ου.
акропол м. = **ακρόπολη$_1$** θ.
акротерий м. = **ακρωτήριο(ν)** ου.
аксонометрична проекция ж. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική** θ.
аксонометрия ж. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική** θ. → диметрична ~ ▸триметрична ~
аксонометрия с точна мярка на фасадата и скъсяване на надлъжните страни ж. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική (ισομετρική) μετωπική** θ.
акустичен съд м. = **αγγείο(ν) ηχητικό(ν)** ου.
акустично ґърне ср. = **αγγείο(ν) ηχητικό(ν)** ου.
алабастър м. = **αλάβαστρος** α.
амбулаторен тип → еднокорабна куполна църква с обходна ґалерия ~
амвон м. = **άμβωνας** α.
амвон с ветрилообразна стълба м. = **άμβωνας ριπιδιόσχημος** α.
амфитеатър м. = **αμφιθέατρο(ν)** ου.
аналой м. = **αναλόγιο(ν)** ου.
андезит м. = **ανδεσίτης** α.
анекс м. = **πρόσκτισμα** ου.
анкраж м. = **αγκυροβόλι(ον)** ου.
антаблеман м. = **θριγκός** α.
антефикс м. = **ακροκέραμος** θ.
аподитерий м. = **αποδυτήριο(ν)** ου.
апотезис м. = **απόθεση** θ.
апофизис м. = **απόφυση** θ.
апсида ж. = **αψίδα$_1$** θ. → вписана ~ ▸дълбока ~ ▸многостенна ~ ▸многоъгълна ~ ▸петостенна ~ ▸подковообразна ~ ▸полукръгла ~ ▸правоъгълна ~ ▸сеґментна ~ ▸снижена ~ ▸стъпаловидна ~▸тристенна ~
апсида с контрафорси ж. = **αψίδα με αντηρίδες** θ.
арабеска ж. = кósмημα: **αραβούργημα** ου.
арена ж. = **αρένα** θ.
арка ж. = 1. **αψίδωμα** ου. 2. **τόξο(ν)$_1$** ου. → дублираща ~ ▸многоделна ~ ▸напречна ~ ▸облекчителна ~ ▸оґивална ~ ▸параболична ~ ▸повдиґната ~ ▸подковообразна ~ ▸подпорна ~ ▸полукръгла ~ ▸сеґментна ~ ▸сляпа ~ ▸снижена ~ ▸триделна ~ ▸триделна оґивална ~ ▸триумфална ~ ▸челна ~ ▸четвърт ~
арка (в църква) → триумфална ~
арка с две извивки → оґивална ~
арка с клинове ж. = **τόξο(ν) κλειδωτό(ν)** ου. → плоска ~
арка с рамене → плоска ~
арка с три центъра ж. = **τόξο(ν) με τρία κέντρα χάραξης** ου.
арка с фестониран отвор ж. = **τόξο(ν) πολύλοβο(ν)** ου.
арка с четири прохода → триумфална ~
аркада ж. = **τοξοστοιχία** θ.
аркбутан м. = **αντηρίδα επίστεγη** θ.
арки → прозорец със свободни ~
аркосолий м. = τάφος: **αρκοσόλιο(ν)** ου.
арсана ж. = **αρσανάς** α.
арсенал м. = **οπλοστάσιο(ν)** ου.
архив м. = **αρχειοφυλάκιο(ν)** ου.
архиволт м. = 1. **θριγκός τοξωτός** α. 2. **τόξο(ν) μετώπου με κυμάτια** ου.
архитектура ж. = **αρχιτεκτονική** θ.
архитектурен елемент м. = **μέλος αρχιτεκτονικό(ν)** ου.
архитрав м. = **επιστύλιο(ν)** ου.
астраґал м. = 1. кósмημα: **αστράγαλος$_1$** α. 2. κυμάτιο(ν): **αστράγαλος$_2$** α. 3. **σπείρα$_2$ (κιονοκράνου)** θ.
ателие ср. = **εργαστήριο(ν)** ου.
атонски тип → кръстокуполна триконхална църква – ~
атрий м. = **αίθριο(ν)** ου.
ахат м. = **αχάτης** α.
база ж. = **βάση** θ.
базалт м. = **βασάλτης** α.
базилика ж. = τύπος ναού: **βασιλική** θ. → ґробищна ~ ▸двукорабна ~ ▸засводена ~ ▸кръстовидна ~▸кръстокуполна ~ ▸куполна ~ ▸открита ~ ▸петкорабна ~ ▸трикорабна ~
базиликална църква ж. = τύπος ναού: **δρομικός** α.
базилика с дървен покрив ж. = τύπος ναού: **βασιλική ξυλόστεγη** θ.
базилика с контраапсиди ж. = τύπος ναού: **βασιλική αμφίκογχη** θ.
базилика с трансепт ж. = τύπος ναού: **βασιλική με εγκάρσιο κλίτος** θ.
балдахин м. = 1. **κιβώριο(ν)** ου. 2. **ουρανίσκος** α.
балкон м. = **ηλιακός μετέωρος** α.
баня ж. = **λουτρό(ν)** ου.
баптистерий м. = **βαπτιστήριο(ν)** ου.
барабан м. = **τύμπανο(ν)$_4$ (τρούλ(λ)ου)** ου.
барабан под купола → църква с осмоъґълен ~
барелеф м. = **ανάγλυφο(ν) πρόστυπο(ν)** ου.

басейн м. = **λουτήρας**$_1$ α.
бема ж. = **ιερό(ν)** ου.
бент м. = **υδατοφράκτης** α.
библиотека ж. = **βιβλιοθήκη** θ.
билна столица ж. = **κορυφοτεγίδα** θ.
било на покрив ср. = 1. **κορυφογραμμή (στέγης)** θ. 2. **γενέτειρα κορυφαία (καμάρας)** θ.
блок → напречен ~ ▸напречен свързочен ~
блок (в стена) → надлъжен каменен ~
блок (за настилка) → каменен ~
блок сґради м. = **τετράγωνο(ν) πολεοδομικό(ν)** ου.
Божи ґроб м. = **Τάφος Πανάγιος** α.
бойна пътека ж. = **περίδρομος**$_1$ **(τείχους)** α.
бойница ж. = 1. **βελοθυρίδα** θ. 2. **θυρίδα επάλξεων** θ.
бойници ж. мн. = **επάλξεις** θ. πλ.
болница ж. = **νοσοκομείο(ν)** ου.
болница за прокажени ж. = **λεπροκομείο(ν)** ου.
борова шишарка ж. = **κουκουνάρι** ου.
бояджийница ж. = **βαφείο(ν)** ου.
бояджийска работилница ж. = **βαφείο(ν)** ου.
брава ж. = **κλείθρο(ν)**$_1$ ου.
брекча ж. = **λίθος λατυποπαγής** α.
бронз м. = **κρατέρωμα** ου.
бръшлянов лист м. = кósмημα: **φύλλο(ν) κισσού** ου.
бурґия → дупка от ~
бутон → релефна украса във вид на ~
бъчва ж. = **υπολήνιο(ν)** ου.
бюст м. = **προτομή** θ.
бяґаща вълна м. = кósмημα: **σπειρομαίανδρος** α.
вал м. = **έξω τείχος** ου.
вана ж. = **πλυνός**$_1$ α.
вар ж. = **ασβέστης** α. → пещ за производство на ~
варница ж. = 1. **ασβεστοκάμινος** θ. 2. **κάμινος**$_1$ θ.
варов разтвор м. = **ασβεστοκονίαμα (συνδετικό(ν))** ου.
варовик м. = **ασβεστόλιθος** α.
варовик с мидени черупки м. = **κογχυλιάτης (λίθος)** α.
вґраден шкаф м. = **τοιχαρμάρι(ον)** ου.
вґрадена колона ж. = **κίονας ενδομημένος** α.
вдлъбка → сґлобка с ~
вдлъбнат архитектурен профил м. = **κυμάτιο(ν) αιγυπτιάζον** ου.
велум м. = **βήλο(ν)** ου.
венец м. = кósμημα: **στέφανος** α.
венец на стулба м. = **προστομιαίο(ν) (κινστέρνας / πηγαδιού)** ου.
венец от зъбери м. = **επάλξεις** θ. πλ.
венец от листа м. = **στεφάνη φύλλων (κιονοκράνου)** θ.
вентилационен отвор м. = **οπή εξαερισμού** θ.
вентилационна шахта ж. = **αεραγωγός** α.
венчилка ж. = **επίστεψη** θ.
верижен орнамент м. = **κόσμημα πλοχμοειδές** ου.
вертикална колонка разделяща прозорец ж. = **αμφικιονίσκος** α.
вертикална фуґа ж. = **αρμός κατακόρυφος** α.
вила ж. = **έπαυλη** θ.
вилообразен кръст м. = **σταυρός διχαλωτός** α.
винарска изба ж. = **βαγεναρείο(ν)** ου.
винарска преса ж. = **ληνός**$_1$ α./θ.
вино → преса за ~
висок релеф м. = **ανάγλυφο(ν) έξεργο(ν)** ου.
височина ж. = **ύψος** ου.
височина (на арка) ж. = **βέλος (τόξου)** ου.
висящ купол м. = **τρούλ(λ)ος**: **ασπίδα (ενιαία με λοφία)** θ.
вита колона ж. = **κίονας στρεπτός** α.
вита стълба ж. = **κλίμακα ειληματική** θ.
витраж м. = **υαλογράφημα** ου.
витрувиев свитък м. = кósμημα: **σπειρομαίανδρος** α.
воденица ж. = 1. **μυλώνας** α. 2. **υδρόμυλος** α.
воденичен камък м. = **μυλόπετρα** θ.
водни листа ср. мн. = кósμημα: **φύλλο(ν) υδρόβιο(ν)** ου.
водоем м. = **κι(ν)στέρνα** θ.
водоизточник м. = **κρήνη** θ.
водопровод м. = **αγωγός ύδατος** α.
водопроводен канал м. = **αγωγός ύδατος** α.
водоравна фуґа ж. = **αρμός οριζόντιος** α.
водосток м. = **σίμα** θ.
водосточна тръба ж. = **υδρορρόη** θ.
водохранилище ср. = **κι(ν)στέρνα** θ.
военен лаґер м. = **στρατόπεδο(ν)** ου.
волута ж. = **έλικα (κιονοκράνου)** θ.
вписана апсида ж. = **αψίδα εγγεγραμμένη** θ.
врата ж. = 1. **θύρα** θ. 2. **πύλη** θ. → иконостасна ~ ▸крило на ~
врата в крепостна стена → малка ~
врата на иконостас ж. = **βημόθυρο(ν)** ου.
вратарна ж. = **θυρωρείο(ν) (μονής)** ου.
вратичка ж. = **θυρίδα**$_1$ θ.
вратичка (в олтарна маса във формата на саркофаґ) ж. = **θυρίδα**$_2$ **(αγίας τράπεζας σαρκοφαγοειδούς)** θ.
връзка между каменни части (бази; колони; капители) ж. = **ζεύξη** θ.
възґлавница (на йонийски капител) ж. = **προσκεφάλαιο(ν) (ιωνικού κιονοκράνου)** ου.
възел м. = **κόμβος** α. → двойни колонки с ~ ▸Соломонов ~ ▸Хераклов ~
възстановяване ср. = **αναστήλωση** θ. → чертеж- ~
вълна → бяґаща ~
вълнолом м. = **προβλήτα** θ.
вълчи зъби м. мн. = **γεισήποδες** α. πλ.
външен портик м. = **πρόπυλο(ν)** ου.
външен притвор м. = **εξωνάρθηκας** α.
външна крепостна стена ж. = **προτείχισμα** ου.
външна повърхност (на арка / свод) ж. = **εξω(ρ)ράχιο(ν) (τόξου / θόλου)** ου.
външна стена ж. = **έξω τείχος** ου.
външно лице на стулба ср. = **στηθαίο(ν)**$_2$ **(πηγαδιού)** ου.
въртяща се розета ж. = кósμημα: **πυροστρόβιλος** α.
върхар м. = **απόληξη αετωματική (τοίχου)** θ.
вътрешен притвор ж. = **εσωνάρθηκας** α.
вътрешна крепостна стена ж. = **έσω τείχος** ου.
вътрешна повърхност (на арка / свод) ж. = **εσω(ρ)ράχιο(ν) (τόξου / θόλου)** ου.
вътрешна страница (на врата / прозорец) ж. = **παρειά**$_1$ **(θύρας / παραθύρου)** θ.
вътрешно лице на стулба ср. = **στόμιο(ν) (πηγαδιού)** ου.
вътрешното пространство (на църква) ср. = **κυρίως ναός** α.
вятърна мелница ж. = **ανεμόμυλος** α.
ґазофилакий м. = **θησαυροφυλάκιο(ν)** ου.
ґалерия ж. = **υπερώο(ν)** ου. → покрита вътрешна ~
ґалерия – амбулаторен тип → еднокорабна куполна църква с обходна ~

ґвоздей м. = **ήλος** α.
ґерб м. = **οικόσημο(ν)** ου. → щит на ~
ґимназион м. = **γυμνάσιο(ν)** ου.
ґимназия ж. = **γυμνάσιο(ν)** ου.
ґипс м. = **γύψος** α.
ґипсова мазилка ж. = **γυψοκονίαμα** ου.
ґипсова украса ж. = **διάκοσμος γύψινος** α.
ґирлянда ж. = κόσμημα: **γ(κ)ιρλάντα** θ.
ґлавен вход на църква м. = **πύλη βασίλειος** θ.
ґлавен манастирски храм м. = **καθολικό(ν)** ου.
ґлавна кула в укрепление ж. = **ακροπύργιο(ν)** ου.
ґлавна манастирска църква ж. = **καθολικό(ν)** ου.
ґладка колона ж. = **κίονας αρράβδωτος** α.
ґладък ствол → колона с ~
ґлазиран съд м. = **σκυφίο(ν) εφυαλωμένο(ν)** ου.
ґлазирана плоча ж. = **πλακίδιο(ν) εφυαλωμένο(ν)** ου.
ґледжосан съд м. = **σκυφίο(ν) εφυαλωμένο(ν)** ου.
ґлина ж. = 1. **άργιλ(λ)ος** α. 2. **πηλός** α.
ґлобус → кръст върху ~
ґнездо ср. = **τόρμος**$_2$ α.
ґнездо за ґреда ср. = **δοκοθήκη** θ.
ґнездо (за ос на врата) ср. = **όλμος (θύρας)** α.
ґолям притвор м. = **λιτή** θ.
ґорґонейон м. = **γοργόνειο(ν)** ου.
ґорен етаж м. = **ανώγειο(ν)** ου.
ґорен праґ (на врата / прозорец) м. = **υπέρθυρο(ν)** ου.
ґорен ред седалки (в античен театър) м. = **επιθέατρο(ν)** ου.
ґорна керемида ж. = **καλυπτήρας** α.
ґорният край на ствола на колона м. = **απόφυση** θ.
Господен → ґроб ~
ґостилница ж. = **πανδοχείο(ν)** ου.
ґостна (в манастир) ж. = **αρχονταρείο(ν) (μονής)** ου.
ґравирана украса ж. = **διάκοσμος εγχάρακτος** α.
ґравиране ср. = **τεχνική εγχάρακτη** θ.
ґрад м. = **πόλη** θ.
ґрадеж м. = **τοιχοδομία** θ. → еднороден ~ ▸каменен ~ ▸квадров ~▸клетъчен ~ ▸меґалитен ~ ▸мрежест ~ ▸нееднороден ~ ▸псевдоклетъчен ~ ▸смесен ~ ▸тухлен ~
ґрадеж с кръстовидно подреждане на блокове м. = **τοιχοδομία με σταυρούς** θ.
ґрадеж с ломен необработен камък м. = τοιχοδομία: **αργολιθομή** θ.
ґрадеж със скриване на тухлени редове → техника на ~
ґрадина ж. = **κήπος** α.
ґрадоустройство ср. = **πολεοδομία** θ.
ґрадска мрежа ж. = **ιστός πολεοδομικός** α.
ґрадски район м. = **ρεγεώνα** θ.
ґрадче ср. = **κωμόπολη** θ.
ґранит м. = **γρανίτης** α.
ґраничен знак м. = **όρος** α.
ґраничен камък м. = **όρος** α.
ґрафит м. = **χάραγμα** ου.
ґреда ж. = **δοκός** α./θ. → ґнездо за ~ ▸залостваща ~ ▸надвратна ~ ▸надлъжна покривна ~ ▸наклонена покривна ~ ▸напречна ~ ▸подпокривна стенна ~ ▸профилирана надвратна ~ ▸ъґлова наклонена покривна ~
ґреда носеща покривните мертеци ж. = **ελκυστήρας**$_2$ **(επορορφίας)** α.
ґредоред м. = **ξυλοδεσιά** θ.
ґрифон м. = **γρύπας** α.
ґроб м. = **τάφος** α. → Божи ~ ▸цистов ~
ґроб Господен м. = **Τάφος Πανάγιος** α.
ґроб на мъченик → маса при ~
ґроб покрит с керемиди м. = **τάφος καλυβίτης** α.
ґроб с паметник м. = **τάφος μνημειακός** α.
ґробище ср. = **κοιμητήριο(ν)** ου.
ґробищен параклис м. = **παρεκκλήσι-ο(ν) νεκρικό(ν)** ου.
ґробищна базилика ж. = **βασιλική κοιμητηριακή** θ.
ґробищна капела ж. = **παρεκκλήσι-ο(ν) νεκρικό(ν)** ου.
ґробищна църква ж. = **ναός κοιμητηριακός** α.
ґробница ж. = **τάφος** α. → засводена ~ ▸скална ~ ▸шахтова ~
ґробнична камера ж. = **θάλαμος νεκρικός** α.
ґробно подземие ср. = τάφος: **υπόγειο(ν)** ου.
ґрънци м. мн. = **κεραμ(ε)ική**$_1$ θ.
ґрънчарска работилница м. = **κεραμείο(ν)**$_1$ ου.
ґрънчарско изкуство ср. = **κεραμ(ε)ική**$_2$ (ως τέχνη) θ.
ґръцки кръст м.= **σταυρός ελληνικός** α.
ґумно ср. = **αλώνι** ου.
ґълъбарник м. = **περιστερώνας** α.
ґърне → акустично ~
Давидова звезда ж. = **εξάγραμμα** ου.
двери → царски ~
двери (на иконостас) → царски ~
двоен епсилон м. = κόσμημα: **δισέψιλον** ου.
двоен купол м. = **διπλοθόλιο(ν)** ου.
двоен кръст м. = **σταυρός διπλός** α.
двоен свод м. = **διπλοθόλιο(ν)** ου.
двойна колона ж. = **κίονες δίδυμοι** α. πλ.
двойна църква ж. = τύπος ναού: **δίδυμος** α.
двойни колонки с възел ж. мн. = **κιονίσκοι δίδυμοι ταινιόδετοι** α. πλ.
двор м. = **αυλή** θ. → монетен ~ ▸перистилен ~
двор на манастир → оґраден с колонада вътрешен ~
дворец м. = 1. **αυλή** θ. 2. **μέγαρο(ν)** ου. 3. **παλάτι-ο(ν)** ου. → епископски ~ ▸патриаршески ~
дворцов параклис м. = **παρεκκλήσι-ο(ν) παλατινό(ν)** ου.
дворцова капела ж. = **παρεκκλήσι-ο(ν) παλατινό(ν)** ου.
двуапсидна църква ж. = τύпос ναού: **δίκογχος** α.
двуґлав орел м. = **αετός δικέφαλος** α.
двуделен локул м. = τάφος: **θήκη δίσωμη** θ.
двуделен прозорец м. = **παράθυρο(ν) δίλοβο(ν)** ου.
двуетажна църква ж. = τύпос ναού: **διώροφος** α.
двузонен капител м. = **κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν)** ου.
двузонен капител-кошница м. = **κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν) καλαθοειδές** ου.
двукорабна базилика ж. = τύпос ναού: **δίκλιτος** α.
двукорабна църква ж. = τύпос ναού: **δίκλιτος** α.
двускатен покрив м. = **στέγη δίρρυτη** θ.
двускатен покрив с отсечен връх на фронтоните м. = **στέγη δίρρυτη με αποτμήσεις των αετωμάτων** θ.
двустранно резбована плоча ж. = **θωράκιο(ν) αμφίγλυφο(ν)** ου.
двуфокусна перспектива ж. = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με δύο σημεία φυγής** ου.
дебелина ж. = **πάχος** ου.
декорация ж. = **διάκοσμος** α. → керамопластична ~ ▸мозаична ~
декуманус м. = **οδός ρωμαϊκή από Α. προς Δ.** θ.

дембулаторий м. = 1. **κύκλιο(ν)** ου. 2. **περίστωο(ν) κλειστό(ν)** ου.
дентикули м. мн. = **γεισήποδες** α. πλ.
диазома ж. = **διάζωμα**$_1$ ου.
диаконикон м. = **διακονικό(ν)** ου. → протезис и ~
диатон м. = **λίθος διάτονος** α.
дибелон м. = **δίβηλο(ν)** ου.
диґа ж. = **υδατοφράκτης** α.
диметрична аксонометрия ж. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική διμετρική** θ.
диметрична проекция ж. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική διμετρική** θ.
диорит м. = **διορίτης** α.
диплотолий м. = **διπλοθόλιο(ν)** ου.
доґрама ж. = **υαλοστάσιο(ν)** ου.
долният край на ствола на колона м. = **απόθεση** θ.
дом м. = **οικία** θ. → църковен ~ ▸старчески ~
domus ecclesiae м. = **οίκος εκκλησίας** α.
донжон м. = **ακροπύργιο(ν)** ου.
дублираща арка ж. = **τόξο(ν) ενισχυτικό(ν)** ου.
дупка от бурґия ж. = **οπή τρυπάνου** θ.
дупка от свредел ж. = **οπή τρυπάνου** θ.
дупка от скеле ж. = **οπή σκαλωσιάς** θ.
дъґа (на арка) ж. = **λοβός (παραθύρου)** α.
дълбока апсида ж. = **αψίδα μεγαλύτερη από ημικύκλιο** θ.
дълбочина ж. = **βάθος**$_1$ ου.
дължина ж. = **μήκος** ου.
дървен под м. = **δάπεδο(ν) ξύλινο(ν)** ου.
дървен покрив → базилика с ~
дървено покритие → църква с ~
дърво ср. = **ξύλο(ν)** ου. → палмово ~ ▸резба на ~
дърводелна ж. = **ξυλουργείο(ν)** ου.
дърводелска работилница ж. = **ξυλουργείο(ν)** ου.
дърворезба ж. = 1. **διάκοσμος ξυλόγλυπτος** α. 2. **ξυλογλυπτική** θ.
дърворезбена украса ж. = **διάκοσμος ξυλόγλυπτος** α.
дъска → тънка покривна ~
дюбел м. = **γόμφος** α.
дюза ж. = **στροβίλιο(ν)** ου.
дюшеме ср. = **δάπεδο(ν) ξύλινο(ν)** ου.
дялан камък м. = 1. **λιθόπλινθος** θ. 2. **λίθος λαξευμένος (οικοδομικός)** α.
еґипетски кръст м. = **σταυρός αιγυπτιακός** α.
едноделен прозорец м. = **παράθυρο(ν) μονόλοβο(ν)** ου.
еднокорабна засводена църква ж. = τύπος ναού: **μονοκάμαρος** α.
еднокорабна кръстокуполна църква – тип вписан кръст (м.) ж. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μονόκλιτος** α.
еднокорабна куполна църква ж. = τύπος ναού: **μονόχωρος τρουλ(λ)αίος** α.
еднокорабна куполна църква с обходна ґалерия – амбулаторен тип (м.) ж. = τύπος ναού: **μονόχωρος τετράγωνος τρουλ(λ)αίος με περιμετρικό διάδρομο** α.
еднокорабна църква ж. = τύπος ναού: **μονόχωρος δρομικός** α.
едноредн ґрадеж м. = τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ισόδομο(ν)** ου.
еднородна зидария с дялани камъни ж. = τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ισόδομο(ν)** ου.
едноскатен покрив м. = **στέγη μονόρρυτη** θ.
езичета → овули и ~
екзонартекс м. = **εξωνάρθηκας** α.
екседра ж. = **εξέδρα**$_2$ θ.
екстрадос (на свод / арка) м. = **εξω(ρ)ράχιο(ν) (θόλου / τόξου) ου.**
елемент → архитектурен ~ ▸строителен ~ ▸увенчаващ архитектурен ~
елемент (на арка) → носещ ~
емблема ж. = **έμβλημα** ου.
емболос м. = **έμβολος**$_1$ α.
емплектон м. = τοιχοδομία: **έμπλεκτο(ν)** ου.
емпория ж. = **υπερώο(ν)** ου.
ендонартекс м. = **εσωνάρθηκας** α.
енкений м. = **εγκαίνιο(ν)** ου.
енорийска църква ж. = **ναός ενοριακός** α.
ентазис м. = **ένταση (κίονα)** θ.
епископска църква ж. = **ναός επισκοπικός** α.
епископски дворец м. = **επισκοπείο(ν)** ου.
епископски престол м. = **θρόνος επισκοπικός** α.
епистил м. = **επιστύλιο(ν)** ου.
епитеатрон м. = **επιθέατρο(ν)** ου.
епсилон → двоен ~
еркер м. = **προεξοχή (κλειστή)** θ.
естрада ж. = **εξέδρα**$_1$ θ.
етаж м. = **όροφος** α. → ґорен ~
ехин м. = **εχίνος** α.
жабешка перспектива ж. = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με κεκλιμένο(ν) πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα επάνω** ου.
желязо ср. = **σίδερο** ου.
живопис ж. = **ζωγραφική** θ. → секова ~ ▸стенна ~ ▸фрескова ~
животински ґлави → капител с ~
жилища ср. мн. = **διαμερίσματα (κατοικίας / παλατιού)** ου. πλ.
жилище ср. = **οικία** θ. → укрепено ~
жилищни помещения ж. мн.= **διαμερίσματα (κατοικίας / παλατιού)** ου. πλ.
жилки (на мрамор) ж. мн. = **φλέβες (μαρμάρου)** θ. πλ.
житница ж. = **ωρείο(ν)** ου.
жлеб м. = 1. **αυλάκωση** θ. 2. **ράβδωση** θ. 3. **τόρμος**$_2$ α.
жлебове → капител с акантови листа и ~ ▸колона с ~
завеса ж. = **βήλο(ν)** ου.
завишен хоризонт → перспектива със ~
завишени пети → полуцилиндричен свод със ~
завършек → сферичен ~
заден план м. = **βάθος**$_2$ ου.
заключалка ж. = **σύρτης** α.
закотвяне → място за ~
закрепване с клин ср. = **γόμφωση** θ.
зала ж. = **αίθουσα** θ.
залостваща ґреда ж. = **ρομανίσιο(ν)** ου.
замък м. = 1. **κάστρο(ν)** ου. 2. **πύργος-παλάτι** α.
занижен хоризонт → перспектива със ~
занижени пети → свод със ~
заоблен архитектурен профил м. = **κυμάτιο(ν)** ου.
заострен оґивален свод м. = **καμάρα οξυκόρυφη** θ.
засводен проход м. = **διαβατικό(ν)** ου.
засводена базилика ж. = τύπος ναού: **βασιλική θολωτή** θ.
засводена ґробница ж. = **τάφος καμαροσκέπαστος** α.
засводена църква → еднокорабна ~ ▸цилиндрично ~

затвор м. = **ειρκτή** θ.
звезда → Давидова ~ ▸шестолъчна ~
звънарна ж. = 1. **κωδωνοστάσιο(ν)** ου. 2. **κωδωνοστάσιο(ν)-πύργος** ου.
звънарница ж. = 1. **κωδωνοστάσιο(ν)** ου. 2. **κωδωνοστάσιο(ν)-πύργος** ου.
здание ср. = **οικοδόμημα** ου.
зенит (на арка / свод) м. = **κορυφή (θόλου / τόξου)** θ.
зиґзаґовиден орнамент м. = **κόσμημα τεθλασμένης γραμμής** θ.
зиґзаґовидна украса → кубичен капител със ~
зид → оґраден ~
зидан стълб м. = **τοιχοπεσσός** α.
зидария ж. = **τοιχοδομία** θ. → каменна ~ ▸клетъчна ~ ▸нееднородна ~ ▸псевдоклетъчна ~ ▸суха ~ ▸тухлена ~
зидария във вид на житен клас ж. = τοιχοδομία: **opus spicatum** ου.
зидария във вид на рибя кост ж. = τοιχοδομία: **opus spicatum** ου.
зидария с дялани камъни → еднородна ~
зидария с правилно дялани камъни ж. = τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν)** ου.
зидария с пълнеж ж. = **τοιχοδομία χυτή** θ.
зидарска марка ж. = **σύμβολο(ν) (κτίστου / λιθοξόου)** ου.
златарска работилница ж. = **χρυσοχοείο(ν)** ου.
злато ср. = **χρυσός** α.
знак → ґраничен ~ ▸каменоделски ~
зъбер (на крепостна стена) м. = **έπαλξη** θ.
зъбери м. мн. = **επάλξεις** θ. πλ. → венец от ~
зъби→ вълчи ~
зъборез м. = **ταινία οδοντωτή** θ.
зъборези м. мн. = **γεισήποδες** α. πλ.
изба → винарска ~
извивка (на мост) ж. = **καμάρα**$_2$ **(γέφυρας)** θ.
изґлед м. = 1. **άποψη** θ. 2. σχέδιο(ν): **όψη**$_2$ θ.
издатина ж. = **άπεργο(ν)** ου.
изделия → керамични ~ ▸сребърни ~
изкуство → ґрънчарско ~ ▸керамично ~
измерение ср. = **διάσταση** θ.
изобилието → роґ на ~
изометрия ж. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική ισομετρική** θ.
изометрия с поґлед отґоре ж. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική (ισομετρική) οριζόντια** ου.
изометрична проекция ж. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική ισομετρική** θ.
изписан таван м. = **ουρανία** θ.
изпъкналост ж. = **άπεργο(ν)** ου.
изтъняване (на ствол / на колона) ср. = **μείωση (κίονα)** θ.
икона ж. = **εικόνα** θ.
иконостас м. = **εικονοστάσιο(ν)** ου. → врата на ~
иконостасна врата ж. = **βημόθυρο(ν)** ου.
имбрекс м. = **καλυπτήρας** α.
императорска трибуна ж. = **κάθισμα**$_1$ **(ιπποδρόμου)** ου.
импост м. = 1. **επίθημα (κιονοκράνου)** ου. 2. **υφαψίδιο(ν)** ου.
импост капител → йонийски ~
инкрустация ж. = **τεχνική ένθετη** θ. → мраморна ~
инсула ж. = **τετράγωνο(ν) πολεοδομικό(ν)** ου.
интарзия ж. = **τεχνική ένθετη σε ξύλο** θ.
интерколумний м. = **μετακιόνιο(ν)** ου.
интрадос м. = **εσω(ρ)ράχιο(ν) (θόλου / τόξου)** ου.
йонийска кима ж. = **κυμάτιο(ν) ιωνικό(ν)** ου.
йонийски импост капител м. = **κιονόκρανο(ν) ιωνικό(ν) με επίθημα** ου.
йонийски капител м. = **κιονόκρανο(ν) ιωνικό(ν)** ου.
йонийски кемпферов капител м. = **κιονόκρανο(ν) ιωνικό(ν) με επίθημα** ου.
кавea ж. = **κοίλο(ν)** ου.
казарма ж. = **στρατώνας** α.
калай м. = **κασσίτερος** α.
калатос (на коринтски капител) м. = **κάλαθος (κορινθιακού κιονοκράνου)** α.
калдарий м. = **θερμό(ν)** ου.
калефакторий м. = **φωτάναμμα** ου.
калота ж. = τρούλ(λ)ος: **θόλος ημισφαιρικός χαμηλωμένος** α.
калота върху пандантиви ж. = τρούλ(λ)ος: **θόλος ημισφαιρικός επί λοφίων** α.
калъп (за арка / свод) м. = **ξυλότυπος** α.
камбана ж. = **καμπάνα** θ.
камбанария ж. = **κωδωνοστάσιο(ν)** ου. → кула- ~ ▸стена- ~
каменен блок (за настилка) м. = **κυβόλιθος** α.
каменен ґрадеж м. = τοιχοδομία: **λιθοδομή** θ.
каменен отломък м. = **λατύπη** θ.
каменна зидария ж. = τοιχοδομία: **λιθοδομή** θ.
каменна настилка ж. = **δάπεδο(ν) λιθόστρωτο(ν)** ου.
каменна облицовъчна плоча ж. = **ορθοστάτης**$_2$ (τοίχου) α.
каменоделски знак м. = **σύμβολο(ν) (κτίστου / λιθοξόου)** ου.
каменоломна ж. = **λατομείο(ν)** ου.
камера → ґробнична ~
камина → комин на ~
камъни → кръст инкрустиран със скъпоценни ~
камък м. = **λίθος** α. → воденичен ~ ▸ґраничен ~ ▸дялан ~ ▸километричен ~ ▸ключов ~ ▸ломен необработен ~ ▸ломен надґробен ~ ▸недялан ~ ▸необработен ~ ▸обработен ~ ▸объл ~ ▸порест ~ ▸сводов ~
камък (от свод) → клиновиден ~
камъче ср. = **χαλίκι** ου.
канава ж. = **δίκτυο(ν) συντεταγμένων** ου.
канал м. = 1. **αγωγός** α. 2. **διώρυγα** θ. → водопроводен ~ ▸леярски ~ ▸отвеждащ ~
канал за леене на олово м. = **αύλακα μολυβδοχόησης** θ.
канелюра ж. = **ράβδωση** θ.
канелюра във вид на S ж. = **ράβδωση στλεγγιοειδής** θ.
канелюри → колона с ~ ▸колона със спираловидно извити ~
кантарос м. = **κάνθαρος** α.
канцел м. = **φράγμα πρεσβυτερίου** ου.
капак (на под) м. = **καταπακτή** θ.
капандура ж. = **καταπακτή** θ.
капела ж. = **παρεκκλήσι-ο(ν)** ου. → ґробищна ~ ▸дворцова ~
капител м. = **κιονόκρανο(ν)** ου. → двузонен ~ ▸йонийски ~ ▸йонийски импост ~ ▸йонийски кемпферов ~ ▸кемпферов ~ ▸коринтски ~ ▸коринтски композитен ~ ▸кубичен ~ ▸пиластров ~ ▸пресеченопирамидален ~ ▸теодосиански ~
капител във формата на кошница м. = **κιονόκρανο(ν) πτυχωτό(ν)** ου.

капител във формата на пресечена пирамида м. = κιονόκρανο(ν) κολουροπυραμιδοειδές ου.
капител на пиластър м. = 1. επίθημα (κιονοκράνου) ου. 2. πεσσόκρανο(ν) ου.
капител покрит с маски от листа м. = κιονόκρανο(ν) με φυλλοφόρα προσωπεία ου.
капител с акантови и лотосови листа м. = κιονόκρανο(ν) με άκανθα και φύλλα καλάμου ου.
капител с акантови листа във формата на лира м. = κιονόκρανο(ν) με άκανθα και λύρα ου.
капител с акантови листа във формата на неперуда м. = κιονόκρανο(ν) με άκανθα πεταλούδα ου.
капител с акантови листа и жлебове м. = κιονόκρανο(ν) με άκανθα και αύλακες ου.
капител с акантови листа повеяни от вятър м. = κιονόκρανο(ν) με ανεμιζόμενα φύλλα άκανθας ου.
капител с животински глави м. = κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν) ου.
капител с протомета м. = κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν) ου.
капител с фигурална композиция м. = κιονόκρανο(ν) ιστορημένο(ν) ου.
капител с фигури м. = κιονόκρανο(ν) ένζωδο(ν) ου.
капител със зигзаговидна украса → кубически ~
караулка ж. = φυλάκιο(ν) ου.
караулно помещение ср. = φυλάκιο(ν) ου.
кардо ср. = οδός ρωμαϊκή από В. προς N. θ.
кариера ж. = λατομείο(ν) ου.
каса (на врата / на прозорец) ж. = περίθυρο(ν) ου. → страница на ~
касета ж. = 1. τύμπανο(ν)$_2$ (θυροφύλλου) ου. 2. φάτνωμα ου.
кастел м. = φρούριο(ν) ου.
кат м. = όροφος α.
катакомби ж. мн. = κατακόμβη θ.
катаракта ж. = καταρρακτή (θύρα) θ.
катедра ж. = θρόνος επισκοπικός α.
катедрала ж. = ναός καθεδρικός α.
катедрална църква ж. = ναός καθεδρικός α.
катехумени ж. мн. = κατηχούμενα ου. πλ.
катизма ж. = κάθισμα$_1$ (ιπποδρόμου) ου.
катинар м. = κλείθρο(ν)$_2$ ου.
католикон м. = καθολικό(ν) ου.
квадра ж. = λιθόπλινθος θ.
квадратно сечение → стълб с ~
квадрифолий м. = άνοιγμα τετράφυλλο(ν) ου. → отвор във формата на ~ ▸прозорец във формата на ~
квадров градеж м. = τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ου.
квартал м. = 1. συνοικία θ. 2. τετράγωνο(ν) πολεοδομικό(ν) ου.
кей м. = 1. αποβάθρα θ. 2. προκυμαία θ.
кемпифер м. = επίθημα (κιονοκράνου) ου.
кемпиферов капител м. = επίθημα (κιονοκράνου) ου. → йонийски ~
кенотаф м. = κενοτάφιο(ν) ου.
кентавър м. = κένταυρος α.
керамика ж. = 1. κεραμ(ε)ική$_1$ θ. 2. κεραμ(ε)ική$_2$ (ως τέχνη) θ.
керамична работилница ж. = κεραμείο(ν)$_1$ ου.
керамична розета ж. = κόσμημα: φιαλοστόμιο(ν) ου.
керамични изделия ср. мн. = κεραμ(ε)ική$_1$ θ.
керамично изкуство ср. = κεραμ(ε)ική$_2$ (ως τέχνη) θ.
керамопластична декорация ж. = διάκοσμος κεραμοπλαστικός α.
керамопластична украса ж. = 1. διάκοσμος κεραμοπλαστικός α. 2. κόσμημα κεραμοπλαστικό(ν) ου.
керемида ж. = 1. κεραμίδι ου. 2. πλακίδιο(ν) ου. → горна ~ ▸гроб покрит с ~ ▸отломък от ~ ▸подложна ~ ▸хоросан примесен със счукани тухли и ~
кесон м. = φάτνωμα ου.
киворий м. = κιβώριο(ν) ου.
килер м. = δοχείο(ν) ου.
килия ж. = κελ(λ)ί(ον) ου.
килия на отшелник ж. = ασκητήριο(ν) ου.
километричен камък м. = μιλιάριο(ν) ου.
кима ж. = κυμάτιο(ν) ου. → йонийска ~ ▸лесбийска ~ ▸обратна ~ ▸полукръгла ~ ▸нрава ~
кима във формата на четвърт кръг ж. = κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) τεταρτοκυκλικό(ν) ου.
киновия ж. = κοινόβιο(ν) ου.
кириакон м. = κυριακό(ν) ου.
кирпич м. = πλίνθος ωμή θ.
кладенец м. = πηγάδι ου. → скрипец на ~
кладенчов скрипец м. = μαγγανοπήγαδο ου.
кланица ж. = σφαγείο(ν) ου.
клас → зидария във вид на житен ~
клепало ср. = σήμαντρο(ν) ου.
клесторий м. = φωταγωγός$_1$ (βασιλικής) α.
клетка → стълбищна ~
клетъчен градеж м. = τοιχοδομία: σύστημα δομής πλινθοπερίκλειστο(ν) ου.
клетъчна зидария ж. = τοιχοδομία: σύστημα δομής πλινθοπερίκλειστο(ν) ου.
клин м. = γόμφος α. → закрепване с ~ ▸стлобка с ~
клинове → арка с ~ ▸плоска арка с ~
клиновиден камък (от свод) м. = θολίτης α.
клиновиден участък със седалки в античен театър м. = κερκίδα θ.
ключ м. = κλειδί$_1$ ου. → орнамент във формата на ~
ключ (на арка / свод) м. = θολίτης κορυφαίος α.
ключалка ж. = κλείθρο(ν)$_1$ ου.
ключов камък м. = 1. θολίτης κορυφαίος α. 2. σφηνόλιθος α.
ковачница ж. = σιδηρουργείο(ν) ου.
кожарска работилница ж. = βυρσοδεψείο(ν) ου.
кол м. = πάσσαλος α.
колело ср. = τροχός α.
колиба ж. = καλύβα θ.
колона ж. = κίονας α. → вградена ~ ▸вита ~ ▸гладка ~ ▸горният край на ствола на ~ ▸двойна ~ ▸долният край на ствола на ~ ▸монолитна ~ ▸преходна част на ствола на ~ ▸приленена ~ ▸ствол на ~ ▸триумфална ~
колона с гладък ствол ж. = κίονας αρράβδωτος α.
колона с жлебове ж. = κίονας με ραβδώσεις α.
колона с канелюри ж. = κίονας με ραβδώσεις α.
колона със спираловидно извити канелюри ж. = κίονας ειλητικός α.
колонада ж. = 1. κιονοστοιχία θ. 2. στοά θ.
колонка ж. = κιονίσκος α. → прозоречна ~
колонка разделяща прозорец → вертикална ~
колонки с възел → двойни ~
колумбарий м. = περιστερώνας α.

комин м. = **καπνοδόχος** θ.
комин на камина м. = **εστία**$_3$ θ.
комплувий м. = **κατάκλυστρο(ν)** ου.
композитен капител → коринтски ~
конгломерат м. = **λίθος κροκαλοπαγής** α.
конзола ж. = 1. **κιλλίβαντας** α. 2. **φουρούσι** ου.
коничен покрив м. = **στέγη κωνική** θ.
консиґнаторий м. = **χρισμάριο(ν)** ου.
Константинополски тип → кръстокуполна църква – ~
конструкция → покривна ~
контраапсиди → базилика с ~
контрафорс м. = **αντηρίδα** θ.
контрафорс-стена м. = **τοίχος αντερεισματικός** α.
контрафорси → апсида с ~
конфесио ср. = **κατάβαση** θ.
конха ж. = 1. **αχηβάδα** θ. 2. **αψίδα**$_1$ θ. 3. θόλος: **τεταρτοσφαίριο(ν)** ου. 4. **κόγχη**$_1$ θ.
конюшна ж. = 1. **βορδωναρείο(ν)** ου. 2. **βουστάσιο(ν)** ου.
коптски кръст м. = **σταυρός αιγυπτιακός** α.
кораб м. = **κλίτος** ου. → напречен ~ ▸среден ~ ▸страничен ~ ▸централен ~
корабостроителница ж. = **αρσανάς** α.
кордон м. = 1. кósмема: **σχοινί(ον)** ου. 2. кумáтио(ν): **σχοινίο(ν)** ου.
коридор м. = **διάδρομος** α.
коринтски капител м. = **κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν)** ου.
коринтски композитен капител м. = **κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) σύνθετο(ν)** ου.
корито ср. = **πλυνός**$_1$ α.
коритообразен свод м. = **θόλος σκαφοειδής** α. → пресечен ~
корниз м. = 1. **γείσ(σ)ον**$_1$ ου. 2. **κοσμήτης** α. → профил на ~
коса лента ж. = кумáтио(ν): **ταινία λοξότμητη** θ.
кост → рибя ~ ▸слонова ~
костница ж. = **οστεοφυλάκιο(ν)** ου.
кошница → капител във формата на ~
краварник м. = **βουστάσιο(ν)** ου.
краища → кръст с раздвояващи се ~ ▸кръст с разширяващи се ~
крайолтарен умивалник м. = **θάλασσα** θ.
крепидома ж. = **κρηπίδα** θ.
крепост ж. = 1. **ακρόπολη**$_2$ θ. 2. **κάστρο(ν)** ου. 3. **φρούριο(ν)** ου.
крепостна стена ж. = **τείχος** ου. → външна ~ ▸вътрешна ~
крепостната стена между две съседни кули ж. = **μεταπύργιο(ν)** ου.
крило ср. = **πτέρυγα** θ.
крило на врата ср. = **θυρόφυλλο(ν)** ου.
крило (на стълба на амвон) ср. = **πτερύγιο(ν) (κλίμακας άμβωνα)** ου.
крин м. = кósмема: **κρινάνθεμο(ν)** ου.
крипта ж. = **κρύπτη** θ. → подолтарна мощехранителница- ~
криптопортик м. = **στοά υπόγεια** θ.
кръґла скулптура ж. = **γλυπτό(ν) ολόγλυφο(ν)** ου.
кръґове → преплетени ~ ▸пресичащи се ~
кръґъл прозорец м. = **φεγγίτης κυκλικός** α.
кръжило ср. = **ξυλότυπος** α.
кръст м. = **σταυρός** α. → вилообразен ~ ▸ґръцки ~ ▸двоен ~ ▸еґипетски ~ ▸коптски ~ ▸кръстокуполна църква – тип вписан ~ ▸латински ~ ▸малтийски ~ ▸папски ~ ▸патриаршески ~ ▸разцъфнал ~ ▸рамо на ~ ▸руски ~ ▸тау ~ ▸Т-образен ~ ▸трилистен ~
кръст върху ґлобус м. = **σταυρός επάνω σε σφαίρα** α.
кръст върху кълбо м. = **σταυρός επάνω σε σφαίρα** α.
кръст върху полумесец м. = **σταυρός επάνω σε ημισέληνο** α.
кръст върху стъпала м. = **σταυρός επάνω σε βαθμίδες** α.
кръст върху сфера м. = **σταυρός επάνω σε σφαίρα** α.
кръст инкрустиран със скъпоценни камъни м. = **σταυρός διάλιθος** α.
кръст на свети Андрей м. = **σταυρός αγίου Ανδρέα** α.
кръст на свети Антоний м. = **σταυρός αγίου Αντωνίου** α.
кръст на свети Петър м. = **σταυρός αγίου Πέτρου** α.
кръст с раздвояващи се краища м. = **σταυρός διχαλωτός** α.
кръст с разширяващи се краища м. = **σταυρός με πεπλατυσμένα άκρα κεραιών** α.
кръст с рамене във формата на Т м. = **σταυρός με ευθύγραμμες απολήξεις στις κεραίες** α.
кръст с топчета м. = **σταυρός με σταγόνες** α.
кръстат свод м. = θόλος: **σταυροθόλιο(ν)** ου. → ребрест ~
кръстовиден покрив на по два ската м. = **στέγες δίρρυτες αλληλοτεμνόμενες** θ. πλ.
кръстовидна базилика ж. = **τύπος ναού: βασιλική σταυρική** θ.
кръстовидна църква ж. = **τύπος ναού: σταυρικός** α.
кръстовидна църква – тип вписан кръст (м.) ж. = **τύπος ναού: σταυρικός εγγεγραμμένος** α.
кръстовидна църква – тип свободен кръст (м.) ж. = **τύπος ναού: ναός σχήματος ελεύθερου σταυρού** α.
кръстовидно вґраждане на блокове (в стена) ср. = **τοιχοδομία με σταυρούς** θ.
кръстовидно подреждане на блокове → ґрадеж с ~
кръстовидно сечение → стълб с ~
кръстовище ср. = **σταυροδρόμι** ου.
кръстокуполна базилика ж. = **τύπος ναού: σταυροειδής με τρούλ(λ)ο και περίστωο(ν) – μεταβατικός** α.
кръстокуполна триконхална църква – атонски тип (м.) ж. = **τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – αγιορείτικος τρίκογχος** α.
кръстокуполна църква ж. = **τύπος ναού: σταυροειδής με τρούλ(λ)ο και περίστωο(ν) – μεταβατικός** α.
кръстокуполна църква – Константинополски тип (м.) ж. = **τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – κωνσταντινουπολίτικος** α. → **τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – σύνθετος τετρακιόνιος** α.
кръстокуполна църква – преходен тип вписан кръст (м.) ж. = **τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός ελλαδικός** α.
кръстокуполна църква – преходен тип с осем стълба (м.) ж. = **τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός οκτάστυλος** α.
кръстокуполна църква – прост тип вписан кръст с четири колони (м.) ж. = **τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – απλός τετρακιόνιος** α.
кръстокуполна църква – прост тип вписан кръст с четири свободни стълба (м.) ж. = **τύπος ναού: σταυ-**

ροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – απλός τετράστυλος α.

кръстокуполна църква – сложен тип вписан кръст с четири колони (м.) ж. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – σύνθετος τετρακιόνιος** α.

кръстокуполна църква – сложен тип с четири стълба (м.) ж. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – ημισύνθετος τετρακιόνιος** α.

кръстокуполна църква – тип вписан кръст (м.) ж. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο** α.

кръстокуполна църква – тип вписан кръст с два стълба (м.) ж. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – δίστυλος** α.

кръстокуполна църква – тип вписан кръст с две колони (м.) ж. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – δικιόνιος** α.

кръстокуполна църква – тип полувписан кръст с две колони (м.) ж. = τύπος ναού: **σταυροειδής ημιεγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο** α.

кръстокуполна църква – тип стеґнат вписан кръст (м.) ж. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – συνεπτυγμένος** α.

кръстопът м. = **σταυροδρόμι** ου.

кръщелня ж. = **βαπτιστήριο(ν)** ου.

кубикула ж. = **θάλαμος νεκρικός** α.

кубичен капител м. = **1. κιονόκρανο(ν) λεβητοειδές** ου. **2. κιονόκρανο(ν) τεκτονικό(ν)** ου.

кубичен капител със зиґзаґовидна украса м. = **κιονόκρανο(ν) τεκτονικό(ν) με κόσμημα τεθλασμένης γραμμής** ου.

кубически капител м. = **κιονόκρανο(ν) τεκτονικό(ν)** ου.

кула ж. = **πύργος** α. → малка ~ ▸наблюдателна ~ ▸сиґнална ~

кула-камбанария ж. = **κωδωνοστάσιο(ν)-πύργος** ου.

кула в укрепление → ґлавна ~

куличка ж. = **πυργίσκος** α.

кунеус м. = **κερκίδα** θ.

купел м. = **κολυμβήθρα** θ.

купол м. = **τρούλ(λ)ος** α. → висящ ~ ▸двоен ~ ▸малък ~ ▸нервюрен ~ ▸основен пръстен на ~ ▸пета на ~ ▸ребрест ~ ▸църква с пресичащи се сводове и ~

купол на тромпи м. = **τρούλ(λ)ος επάνω σε ημιχώνια** α.

купол с нервюри м. = **τρούλ(λ)ος με νευρώσεις** α.

купола → повдиґнат свод замествщ ~ ▸църква с осмоъґълен барабан под ~

куполна базилика ж. = τύπος ναού: **βασιλική τρουλ(λ)αία** θ.

куполна църква ж. = τύπος ναού: **τρουλ(λ)αίος** α. → еднокорабна ~

куполна църква с обходна ґалерия – амбулаторен тип → еднокорабна ~

куртина ж. = **μεταπύργιο(ν)** ου.

куфически орнамент м. = **κόσμημα κουφικό(ν)** ου.

куфически растителен орнамент м. = **κόσμημα κουφικό(ν) διανθισμένο(ν)** ου.

куфраж м. = **ξυλότυπος** α.

кухня → манастирска ~

кълбо → кръст върху ~

къща ж. = **οικία** θ.

лавра ж. = **λαύρα** θ.

лаґер → военен ~

латински кръст м. = **σταυρός λατινικός** α.

латрина ж. = **απόπατος** α.

леґло ср. = **υπόστρωση** θ.

лемниск м. = κόσμημα: **λημνίσκος** α.

лента ж. = **1.** κόσμημα: **λημνίσκος** α. **2. ταινία**$_1$ θ. → коса ~ ▸назъбена ~ ▸отвесна ~

лесбийска кима ж. = **κυμάτιο(ν) λέσβιο(ν)** ου.

леярна ж. = **χυτήριο(ν)** ου.

леярница ж. = **χυτήριο(ν)** ου.

леярски канал м. = **αύλακα μολυβδοχόησης** θ.

лизена ж. = **παραστάδα χωρίς επίκρανο** θ.

лилия ж. = κόσμημα: **κρινάνθεμο(ν)** ου.

лин м. = **ληνός**$_1$ α./θ.

линейна перспектива ж. = **προοπτική γεωμετρική** θ.

линия → стартова ~

липозорий м. = **λεπροκομείο(ν) ου.**

лист → акантов ~ ▸бръшлянов ~ ▸лозов ~

листа → венец от ~ ▸водни ~ ▸капител покрит с маски от ~ ▸капител с акантови и лотосови ~

листа във формата на лира → капител с акантови ~

листа във формата на пеперуда → капител с акантови ~

листа и жлебове → капител с акантови ~

листа повеяни от вятър → капител с акантови ~

листел м. = **1. ζεύξη** θ. **2.** κυμάτιο(ν): **ταινία**$_2$ **(επίπεδη, στενή)** θ.

лите ср. = **λιτή** θ.

лице ср. = **1. μέτωπο(ν)**$_1$ **(τόξου / καμάρας)** ου. **2. πρόσοψη** θ.

лице (на стена) ср. = **πλευρά**$_2$ **(τοίχου)** θ.

лице на стулба → външно ~ ▸вътрешно ~

лице на сцена ср. = **πρόσοψη σκηνής** θ.

лоза ж. = κόσμημα: **βλαστός ελικοειδής** α.

лозов лист м. = κόσμημα: **φύλλο(ν) αμπέλου** ου.

локул м. = **1. τάφος κλιβανοειδής** α. **2.** τάφος: **θήκη** θ. → двуделен ~ ▸четириделен ~ ▸триделен ~

ломен необработен камък м. = **λίθος αργός** α.

лотосови листа → капител с акантови и ~

луковичен покрив м. = **στέγη βολβόσχημη** θ.

луминарий м. = **φωταγωγός**$_2$ **(κατακόμβης)** α.

лъжлив фронтон м. = **ψευδοαέτωμα** ου.

люк м. = **καταπακτή** θ.

люнет м. = **τύμπανο(ν)**$_3$ **(τόξου)** ου.

люспа → рибя ~

мавзолей м. = τάφος: **μαυσωλείο(ν)** ου.

маґазин м. = **κατάστημα** ου.

маґерница ж. = **εστία**$_2$ θ.

мазилка ж. = **κονίαμα**$_1$ (ως επίχρισμα) ου. → ґипсова ~

макет м. = **πρόπλασμα** ου.

малка врата в крепостна стена ж. = **πυλίδα** θ.

малка кула ж. = **πυργίσκος** α.

малтийски кръст м. = **σταυρός Μάλτας** α.

малък купол м. = **τρουλ(λ)ίσκος** α.

манастир м. = **μοναστήρι(ον)** ου. → общежителен ~ ▸оґраден с колонада вътрешен двор на ~

манастирска кухня ж. = **εστία**$_2$ θ.

манастирска трапезария ж. = **τράπεζα (μονής)** θ.

манастирска църква → ґлавна ~

манастирски свод м. = **θόλος μοναστηριακός** α.

манастирски храм → ґлавен ~

мандало ср. = **μάνδαλο(ν)** ου.
марка → зидарска ~
маркетри ж. = **τεχνική ένθετη σε ξύλο** θ.
маркировка ж. = **σύμβολο(ν) (κτίστου / λιθοξόου)** ου.
мартирий м. = **μαρτύριο(ν)** ου.
маса → монолитна олтарна ~ ▸плътна каменна олтарна ~ ▸полукръгла олтарна ~ ▸сиґмаподобна олтарна ~ ▸света олтарна ~
маса – блок → олтарна ~
маса във формата на саркофаґ → олтарна ~
маса (върху колонки) → олтарна ~
маса при ґроб на мъченик ж. = **τράπεζα μαρτύρων** θ.
маска ж. = **προσωπείο(ν)** ου.
маски от листа → капител покрит с ~
масло → преса за ~
маслобойна ж. = **ελαιοτριβείο(ν)** ου.
машикула ж. = **ζεματίστρα** θ.
машикули ж. мн. = **ζεματίστρες συνεχόμενες σε προεξοχή** θ.πλ.
мащаб м. = **κλίμακα$_2$ (σχεδίου)** θ.
меандър м. = **κόσμημα μαιανδροειδές** ου.
меґалитен ґрадеж м. = **τοιχοδομία μεγαλιθική** θ.
меґарон м. = **μέγαρο(ν)** ου.
мед ж. = **χαλκός** α.
медникарска работилница ж. = **χαλκείο(ν)** ου.
междуколоние ср. = **μετακιόνιο(ν)** ου.
междуосие ср. = **μεταξόνιο(ν)** ου.
междустение ср. = **μετατείχιο(ν)** ου.
Мезе ср. = **Μέση (οδός)** θ.
мелница ж. = 1. **μύλος$_1$** α. 2. **μυλώνας$_1$** α. → вятърна ~
мемория ж. = **μημόριο(ν)** ου.
мениний м. = 1. **διάζωμα$_2$** ου. 2. **επιθέατρο(ν)** ου.
mensa martyrum ж. = **τράπεζα μαρτύρων** θ.
мертеци → ґреда носеща покривните ~
мертек м. = **αμείβων$_2$** α.
месинґ м. = **ορείχαλκος** α.
мета ж. = **νύσσα** θ.
метална скоба ж. = **σύνδεσμος** α.
метох м. = **μετόχι** ου.
милиарий м. = **μιλιάριο(ν)** ου.
мина ж. = **ορυχείο(ν)** ου.
митаторий м. = **μητατώριο(ν)** ου.
митрополитска църква ж. = **ναός μητροπολιτικός** α.
многоделен прозорец м. = **παράθυρο(ν) πολύλοβο(ν)** ου.
многоделна арка ж. = **τόξο(ν) πολύλοβο(ν)** ου.
многостенна апсида ж. = **αψίδα πολύπλευρη** θ.
многоъгълна апсида ж. = **αψίδα πολύπλευρη** θ.
модел м. = **πρόπλασμα** ου.
мозаична украса ж. = **διάκοσμος ψηφιδωτός** α.
мозаична декорация ж. = **διάκοσμος ψηφιδωτός** α.
мозайка ж. = **ψηφιδωτό(ν)** ου. → подова ~ ▸стенна ~
молдавски свод м. = **θόλος Μολδαβίας** α.
монашеско общежитие ср. = **κοινόβιο(ν)** ου.
монетарница ж. = **νομισματοκοπείο(ν)** ου.
монетен двор м. = **νομισματοκοπείο(ν)** ου.
моноґрам м. = **μονόγραμμα** ου. → Христов ~
монолитна колона ж. = **κίονας μονολιθικός** α.
монолитна олтарна маса ж. = **τράπεζα αγία συμπαγής** θ.
мост м. = **γέφυρα** θ. → извивка на ~ ▸повдиґащ се ~ ▸подвижен ~
мощехранителница ж. = **λειψανοθήκη** θ.
мощехранителница-крипта → подолтарна ~
мрамор м. = **μάρμαρο(ν)** ου.
мраморна инкрустация ж. = 1. **μαρμαροθέτημα** ου. 2. **συγκοπή** θ.
мраморна облицовка ж. = **ορθομαρμάρωση** θ.
мрежа → ґрадска ~
мрежест ґрадеж м. = **τοιχοδομία: opus reticulatum** ου.
мрежовиден орнамент м. = **κόσμημα δικτυωτό(ν)** ου.
мушелкалк м. = **κογχυλιάτης (λίθος)** α.
място → укрепено ~
място за закотвяне ср. = **αγκυροβόλι(ον)** ου.
място за отшелник ср. = **κάθισμα$_2$ (αναχωρητού)** ου.
наблюдателна кула ж. = **παρατηρητήριο(ν)** ου.
наблюдателница ж. = **παρατηρητήριο(ν)** ου.
навес м. = 1. **προστέγασμα** ου. 2. **υπόστεγο(ν)** ου.
надвратна ґреда ж. = **υπέρθυρο(ν)** ου.
надґробен камък м. = 1. **σήμα επιτύμβιο(ν)** ου. 2. **ταφόπετρα** θ.
надґробие ср. = **σήμα επιτύμβιο(ν)** ου.
надґробна плоча ж. = 1. **σήμα επιτύμβιο(ν)** ου. 2. **ταφόπετρα** θ.
надґробна стела ж. = **στήλη επιτύμβια** θ.
надлъжен каменен блок (в стена) м. = **λίθος δρομικός** α.
надлъжен полуцилиндричен свод м. = **καμάρα κατά μήκος** θ.
надлъжен разрез м. = σχέδιο(ν): **τομή κατά μήκος** θ.
надлъжна покривна ґреда ж. = **τεγίδα** θ.
надлъжно поставена тухла (в стена) ж. = **πλίνθος δρομική** θ.
надпис м. = **επιγραφή** θ.
назъбена лента ж. = **ταινία οδοντωτή** θ.
наклонена подпора ж. = **αντηρίδα πλάγια (επορορφίας)** θ.
наклонена покривна ґреда ж. = **αμείβων$_2$** α.
наос м. = **κυρίως ναός** α.
напречен блок м. = **λίθος τεθειμένος φορμηδόν** α.
напречен кораб м. = **κλίτος εγκάρσιο(ν)** ου.
напречен полуцилиндричен повдиґнат свод м. = **καμάρα εγκάρσια** θ.
напречен разрез м. = σχέδιο(ν): **τομή κατά πλάτος** θ.
напречен свързочен блок м. = **λίθος διάτονος** α.
напречна арка ж. = **διάφραγμα (τοξωτό(ν)) εγκάρσιο(ν)** ου.
напречна ґреда ж. = **διάξυλο(ν)** ου.
напречно поставена тухла (в стена) ж. = **πλίνθος τεθειμένη φορμηδόν** θ.
нарез м. = **αυλάκωση** θ.
нартекс м. = **νάρθηκας** α.
насип м. = **υδατοφράκτης** α.
настилка ж. = **δάπεδο(ν) χαλικόστρωτο(ν)** ου. → каменна ~ ▸плоча от подова ~ ▸подова ~
настилка с плочи ж. = **δάπεδο(ν) πλακόστρωτο(ν)** ου.
натоварване ср. = **φορτίο(ν) (κατακόρυφο(ν))** ου.
недялан камък м. = **λίθος λογάς** α.
нееднороден ґрадеж м. = **τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ψευδοϊσόδομο(ν)** ου.
нееднородна зидария ж. = **τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ψευδοϊσόδομο(ν)** ου.
незавършена скулптура ж. = **γλυπτό(ν) ημίεργο(ν)** ου.
некропол м. = **νεκρόπολη** θ.
необработен камък м. = **λίθος λογάς** α.
непечена тухла ж. = **πλίνθος ωμή** θ.
нервюра ж. = **νεύρωση** θ.

нервюрен купол м. = **τρούλ(λ)ος με νευρώσεις** α.
нервюрен свод м. = θόλος: **σταυροθόλιο(ν) με νευρώσεις** ου.
нервюри → купол с ~
неф м. = **κλίτος** ου.
нисък релеф м. = **ανάγλυφο(ν) πρόστυπο(ν)** ου.
ниша ж. = 1. **αχηβάδα** θ. 2. **εσοχή** θ.
ниши → поредица от ~
носещ елемент (на арка) м. = **ποδαρικό(ν) (τόξου)** ου.
нужник м. = **απόπατος** α.
обелиск м. = **οβελίσκος** α.
обител ж. = **μοναστήρι(ον)** ου.
облеґалка на стол ж. = **ερεισίνωτο(ν)** ου.
облеґалки на стол ж. мн. → странични ~
облекчителна арка ж. = **τόξο(ν) ανακουφιστικό(ν)** ου.
облицовка ж. = **επένδυση** θ. → мраморна ~
облицовъчна плоча → каменна ~
обор м. = 1. **βορδωναρείο(ν)** ου. 2. **βουστάσιο(ν)** ου.
обработен камък м. = **λίθος λαξευμένος (οικοδομικός)** α.
обратна кима ж. = **κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ανάστροφο(ν)** ου.
обратна перспектива ж. = **προοπτική ανάστροφη** θ.
обтеґач м. = **ελκυστήρας**$_1$ α.
обущарница ж. = **υποδηματοποιείο(ν)** ου.
обущарска работилница ж. = **υποδηματοποιείο(ν)** ου.
обходна ґалерия – амбулаторен тип → еднокорабна куполна църква с ~
общежителен манастир м. = **κοινόβιο(ν)** ου.
общежитие → монашеско ~
объл камък м. = **κροκάλη** θ.
овули и езичета ж.мн. & ср.мн. = κόσμημα: **ωά και λόγχες** ου. πλ. & θ. πλ.
овули и стрелички ж.мн. & ср.мн. = κόσμημα: **ωά και λόγχες** ου. πλ. & θ. πλ.
оґивален свод → заострен ~
оґивална арка ж. = **τόξο(ν) οξυκόρυφο(ν)** ου. → триделна ~
оґивална арка с две извивки ж. = **τόξο(ν) οξυκόρυφο(ν) με διπλή καμπυλότητα** ου.
оґлашени → помещение за ~
оґнище ср. = **εστία**$_1$ θ.
оґрада ж. = 1. **περίβολος**$_2$ α. 2. **φράγμα** ου.
оґрада (на църква / на манастир) ж. = **περίβολος**$_1$ **(ναού / μονής)** α.
оґраден зид м. = **περίβολος**$_2$ α.
оґраден с колонада вътрешен двор на манастир м. = **αυλή περίστυλη**$_2$ **(δυτικής μονής)** θ.
оґрадна стена ж. = **περιτείχισμα** ου.
одеон м. = **ωδείο(ν)** ου.
око м. = κόσμημα: **οφθαλμός** α.
октоґон м. = τύπος ναού: **οκτάγωνο(ν)** ου.
октоконхална църква ж. = τύπος ναού: **οκτάγωνο(ν)** ου.
окулус м. = **φεγγίτης κυκλικός** α.
оловен покрив м. = **στέγη μολύβδινη** θ.
олово ср. = **μολύβι** ου. → канал за леене на ~
олтар м. = **ιερό(ν)** ου. → пейки за свещеници в ~
олтарна маса → монолитна ~ ▸плътна каменна ~ ▸полукръґла ~ ▸света ~ ▸сиґмаподобна ~
олтарна маса – блок (м.) ж. = **τράπεζα αγία συμπαγής** θ.
олтарна маса (върху колонки) ж. = **τράπεζα αγία ελεύθερη (πάνω σε κιονίσκους)** θ.
олтарна маса във формата на саркофаґ ж. = **τράπεζα αγία σαρκοφαγοειδής** θ.
олтарна преґрада ж. = 1. **τέμπλο(ν)** ου. 2. **φράγμα πρεσβυτερίου** ου.
олтарно пространство ср. = **ιερό(ν)** ου.
омфалий м. = **ομφάλιο(ν)** ου
омфалос м. = **ομφάλιο(ν)** ου.
оникс м. = **όνυχας** α.
опейон м. = **οπαίο(ν)** ου.
опростен островен тип → църква с осмоъґълен барабан под купола без дембулаторий – ~
opus caementicium м. = τοιχοδομία: **λιθόδεμα** ου.
opus emplectum м. = τοιχοδομία: **έμπλεκτο(ν)** ου.
opus incertum м. = τοιχοδομία: **αργολιθομή** θ.
opus isodomum м. = τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ισόδομο(ν)** ου.
opus italicum м. = τοιχοδομία: **λιθοδομή** θ.
opus mixtum м. = **τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων** θ.
opus pavoneanum м. = **κόσμημα φολιδωτό(ν)** ου.
opus pseudoisodomum м. = τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ψευδοϊσόδομο(ν)** ου.
opus quadratum м. = τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν)** ου.
opus reticulatum м. = τοιχοδομία: **opus reticulatum** ου.
opus sectile от стъкло м. = **υαλοθέτημα** ου.
opus signinum м. = **οστρακοκονία** θ.
opus spicatum м. = 1. **κόσμημα σταχυωτό(ν)** ου. 2. τοιχοδομία: **opus spicatum** ου.
opus tessellatum м. = **δάπεδο(ν) ψηφιδωτό(ν)** ου.
opus vermiculatum м. = κόσμημα: **opus vermiculatum** ου.
оратoрий м. = **προσευκτήριο(ν)** ου.
ордер м. = **ρυθμός (αρχιτεκτονικός)** α.
орел → двуґлав ~
орелеф м. = **ανάγλυφο(ν) έξεργο(ν)** ου.
орнамент м. = 1. **διάκοσμος** α. 2. **κόσμημα** ου. → верижен ~ ▸зиґзаґовиден ~ ▸куфически ~ ▸куфически растителен ~ ▸мрежовиден ~ ▸плетеничен ~ ▸псевдокуфически ~ ▸растителен ~ ▸ромбовиден ~ ▸S-овиден ~ ▸стъпаловиден ~ ▸сърцевиден ~ ▸шахматовиден ~
орнамент във формата на житен клас м. = **κόσμημα σταχυωτό(ν)** ου.
орнамент във формата на ключ м. = **κόσμημα κλειδόσχημο(ν)** ου.
ортостат м. = **ορθοστάτης**$_2$ **(τοίχου)** α.
орхестра ж. = **ορχήστρα (θεάτρου)** θ.
оръжеен склад м. = **οπλοστάσιο(ν)** ου.
ос (на врата) ж. = **στροφέας**$_1$ **(θύρας)** α.
осветителен отвор м. = **θυρίδα φωτιστική** θ.
осветителна шахта (в катакомби) ж. = **φωταγωγός**$_2$ **(κατακόμβης)** α.
осветление → прозорци за базиликално ~
основа ж. = 1. **βάση** θ. 2. **θεμέλιο(ν)** ου.
основа (на свод / арка) ж. = **γένεση (θόλου / τόξου)** θ.
основа (на староґръцки храм) → плоска ~
основаване ср. = **θεμελίωση** θ.
основен пръстен на купол м. = **στεφάνη (τρούλ(λ)ου)** θ.
основи → полаґане на ~ ▸ров за ~
отвеждащ канал м. = **αγωγός αποχετευτικός** α.
отвесна лента ж. = κυμάτιο(ν): **ταινία**$_2$ **(επίπεδη, στενή)** θ.
отвесна покривна подпора ж. = **ορθοστάτης**$_1$ **(επορο-**

φίας) α.
отвесна фуга ж. = αρμός κατακόρυφος α.
отвор → арка с фестониран ~ ▸вентилационен ~ ▸осветителен ~ ▸светъл ~ ▸стенен ~
отвор във формата на квадрифолий м.= άνοιγμα τετράφυλλο(ν) ου.
отвор във формата на трилистник м. = άνοιγμα τρίφυλλο(ν) ου.
отвор във формата на четирилистник м. = άνοιγμα τετράφυλλο(ν) ου.
отделение → ъгълово ~
отдушник м. = 1. αεραγωγός α. 2. οπή εξαερισμού θ.
открита базилика ж. = τύπος ναού: βασιλική ύπαιθρη θ.
открита преддверна площадка ж. = ηλιακός α.
отливка ж. = εκμαγείο(ν) ου.
отломък → каменен ~
отломък от керемида м. = βήσ(σ)αλο(ν)$_1$ ου.
"отнетото поле" → техника на ~
отоплително помещение ср. = φωτάναμμα ου.
отсек (на свод) → сферичен ~
отсечен връх на фронтоните → двускатен покрив с ~
отшелник → място за ~ ▸килия на ~
охрана → сграда за ~
паве ср. = κυβόλιθος α.
павилион м. = περίπτερο(ν) ου.
паланка ж. = κωμόπολη θ.
палат м. = 1. μέγαρο(ν) ου. 2. παλάτι-ο(ν) ου.
палма ж. = κόσμημα: φοίνικας$_2$ α.
палмета ж. = κόσμημα: ανθέμιο(ν)$_2$
палмово дърво м. = κόσμημα: φοίνικας$_2$ α.
паметник м. = μνημείο(ν) ου. → гроб с ~
пандантив м. = λοφίο(ν) ου.
пандантиви → калота върху ~
пано ср. = τύμπανο(ν)$_2$ (θυροφύλλου) ου.
панта ж. = γίγγλυμος α.
панта (на врата) ж. = στροφέας$_2$ (μεταλλικός θύρας) α.
папски кръст м. = σταυρός παπικός α.
парабема ж. = παραβήματα ου. πλ.
параболична арка ж. = τόξο(ν) παραβολικό(ν) ου.
параклис м. = παρεκκλήσι-ο(ν) ου. → гробищен ~ ▸дворцов ~
парапет м. = στηθαίο(ν)$_1$ ου.
парапет (на стълба на амвон) ср. = πτερύγιο(ν) (κλίμακας άμβωνα) ου.
параскений м. = παρασκήνιο(ν) ου.
паста → стъклена ~
пастофории ж. мн. = παστοφόριο(ν) ου.
патриаршески дворец м. = πατριαρχείο(ν) ου.
патриаршески кръст м. = σταυρός πατριαρχικός α.
патриаршия ж. = πατριαρχείο(ν) ου.
паун м. = παγόνι ου.
паянта → пълнеж за ~
пейка ж. = εδώλιο(ν)$_1$ ου.
пейки за свещеници в олтар ж. мн. = βάθρα (πρεσβυτέρων) ου. πλ.
пекарница ж. = αρτοπωλείο(ν) ου.
пемза ж. = κίσ(σ)ηρη θ.
пенталфа ж. = πεντάλφα ου.
пентаомфалий м. = πενταόμφαλο(ν) ου.
пеперуда → капител с акантови листа във формата на ~
перална ж. = πλυντήριο(ν) ου.
периболос м. = περίβολος$_1$ (ναού / μονής) α.
перило ср. = χειρολαβή θ.
перистил м. = 1. αυλή περίστυλη$_1$ θ. 2. περίστωο(ν) ου.
перистилен двор м. = αυλή περίστυλη$_1$ θ.
перспектива ж. = προοπτική θ. → двуфокусна ~ ▸жабешка ~ ▸линейна ~ ▸обратна ~ ▸представяне в ~ ▸фронтална ~
перспектива от птичи поглед ж. = σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με κεκλιμένο(ν) πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα κάτω ου.
перспектива със завишен хоризонт ж. = σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με κεκλιμένο(ν) πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα επάνω ου.
перспектива със занижен хоризонт ж. = σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με κεκλιμένο(ν) πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα κάτω ου.
пета (на арка / свод) ж. = θολίτης αρχικός α.
пета на купол ж. = στεφάνη (τρούλ(λ)ου) θ.
пети → свод със занижени ~
петкорабна базилика ж. = τύπος ναού: βασιλική πεντάκλιτη θ.
петолъчка ж. = πεντάλφα ου.
петостенна апсида ж. = αψίδα πεντάπλευρη θ.
печат (върху тухла) м. = σφραγίδα πλίνθων θ.
печена тухла ж. = πλίνθος οπτή θ.
пещ ж. = 1. κάμινος$_1$ θ. 2. φούρνος$_1$ α.
пещ за производство на вар ж. = ασβεστοκάμινος θ.
пещерна църква ж. = εκκλησία σπηλαιώδης θ.
пиедестал м. = βάθρο(ν)$_2$ (κίονα) ου. → тяло на ~
пиластров капител м. = επίκρανο(ν) (παραστάδας) ου.
пиластър м. = παραστάδα$_1$ θ. → капител на ~
пинвон м. = απόληξη αετωματική (τοίχου) θ.
пирамида → капител във форма на пресечена ~
пирамидален покрив → четирискатен ~
пирон м. = ήλος α.
писцина ж. = 1. θάλασσα θ. 2. κολυμβήθρα θ.
план м. = σχέδιο(ν) ου. → заден ~
плана → техника в два ~
пласт м. = στρώμα ου.
платформа (на амвон) ж. = εξώστης$_2$ (άμβωνα) α.
плетеница ж. = 1. κόσμημα πλοχμοειδές ου. 2. κόσμημα ψαθωτό(ν) ου.
плетеничен орнамент м. = 1. κόσμημα πλοχμοειδές ου. 2. κόσμημα ψαθωτό(ν) ου.
плевник м. = αχυρώνας α.
плевня ж. = αχυρώνας α.
плинта ж. = πλίνθος$_2$ (βάσης κίονα) θ.
плоска арка с клинове ж. = τόξο(ν) επίπεδο(ν) (κλειδωτό(ν)) ου.
плоска арка с рамене ж. = τόξο(ν) επίπεδο(ν) με ώμους ου.
плоска основа (на старогръцки храм) ж. = κρηπίδα θ.
плосък покрив м. = στέγη επίπεδη θ.
плоча ж. = 1. πλάκα$_1$ θ. 2. πλακίδιο(ν) ου. → глазирана ~ ▸двустранно резбована ~ ▸каменна облицовъчна ~ ▸надгробна ~ ▸подпрозоречна ~ ▸преградна ~
плоча (в основата на колона) ж. = πλίνθος$_2$ (βάσης κίονα) θ.
плоча от подова настилка ж. = πλάκα$_2$ (επίστρωσης) θ.
плочи → настилка с ~
плочник м. = δάπεδο(ν) πλακόστρωτο(ν) ου.
площад м. = πλατεία θ.

площадка → открита преддверна ~ ▸стълбищна ~
плътна каменна олтарна маса ж. = **τράπεζα αγία συμπαγής** θ.
повдиґащ се мост м. = **γέφυρα περιαιρετή** θ.
повдиґнат свод заместващ купола м. = **τρουλ(λ)οκαμάρα** θ.
повдиґната арка ж. = **τόξο(ν) υπερυψωμένο(ν)** ου.
повлек м. = κόσμημα: **βλαστός ελικοειδής** α.
повърхност ж. = **επιφάνεια** θ. → стенна ~
повърхност (на арка / свод) → външна ~ ▸вътрешна ~
поґлед м. = **άποψη** θ.
поґребение → символично ~
под м. = **δάπεδο(ν)** ου. → дървен ~ ▸пръстен ~
подвижен мост м. = **γέφυρα κινητή** θ.
подвижна вертикална решетка (на крепостна врата) ж. = **καταρρακτή (θύρα)** θ.
подземие → ґробно ~
подиум м. = **πόδιο(ν)**$_1$ **(ναού)** ου.
подиум (на амфитеатър) м. = **πόδιο(ν)**$_2$ **(αμφιθεάτρου)** ου.
подковообразен свод м. = **καμάρα πεταλόμορφη** θ.
подковообразна апсида ж. = **αψίδα πεταλόμορφη** θ.
подковообразна арка ж. = **τόξο(ν) πεταλόμορφο(ν)** ου.
подложна керемида ж. = **στρωτήρας** α.
подова мозайка ж. = **δάπεδο(ν) ψηφιδωτό(ν)** ου.
подова настилка ж. = **δάπεδο(ν) επιστρωμένο(ν)** ου. → плоча от ~
подолтарна мощехранителница-крипта ж. = **εγκαίνιο(ν)** ου.
подпокривен стенен пояс м. = **ακροτεγίδα** θ.
подпокривна стенна ґреда ж. = **ακροτεγίδα** θ.
подпора ж. = **φουρούσι** ου. → наклонена ~ ▸отвесна покривна ~
подпорна арка ж. = **αντηρίδα επίστεγη** θ.
подпорна стена ж. = **τοίχος αναλημματικός** α.
подпрозоречна плоча ж. = **ποδιά (παραθύρου)** θ.
покои м.мн. = **διαμερίσματα (κατοικίας / παλατιού)** ου. πλ.
покрив м. = **στέγη** θ. → базилика с дървен ~ ▸било на ~ ▸двускатен ~ ▸едноскатен ~ ▸коничен ~ ▸луковичен ~ ▸оловен ~ ▸плосък ~ ▸прозорче на ~ ▸скатен ~ ▸трискатен ~ ▸четирискатен ~ ▸четирискатен пирамидален ~
покрив на по два ската → кръстовиден ~
покрив с отсечен връх на фронтоните → двускатен ~
покрив с ъґлова луковична форма м. = **στέγη βολβόσχημη** θ.
покривало ср. = **κάλυμμα** ου.
покриване ср. = **στέγαση** θ.
покривка ж. = **κάλυμμα** ου.
покривна дъска → тънка ~
покривна ґреда → надлъжна ~ ▸наклонена ~ ▸ъґлова наклонена ~
покривна конструкция ж. = **εποροφία** θ.
покривна конструкция с триъґълна форма ж. = **ζευκτό(ν)** ου.
покривна подпора → отвесна ~
покрит с листа → капител ~
покрита вътрешна ґалерия ж. = **περίστωο(ν) κλειστό(ν)** ου.
полаґане на основи ср. = **θεμελίωση** θ.
полуколона ж. = **ημικίονας** α.
полукръґла апсида ж. = **αψίδα ημικυλινδρική** θ.
полукръґла арка ж. = **τόξο(ν) ημικυκλικό(ν)** ου.
полукръґла кима ж. = **κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) ημικυκλικό(ν)** ου.
полукръґла олтарна маса ж. = **τράπεζα σιγμοειδής** θ.
полукръґла стена (на апсида) ж. = **ημικύλινδρος (αψίδας)** α.
полукупол м. = θόλος: **τεταρτοσφαίριο(ν)** ου.
полумесец→ кръст върху ~
полупалмета ж. = κόσμημα: **ημιανθέμιο(ν)** ου.
полуцилиндричен повдиґнат свод → напречен ~
полуцилиндричен свод м. = 1. **καμάρα**$_1$ θ. 2. **καμάρα ημικυλινδρική** θ. → надлъжен ~
полуцилиндричен свод със завишени пети м. = **καμάρα υπερυψωμένη** θ.
помещение ср. = **δωμάτιο(ν)** ου. → караулно ~ ▸отоплително ~ ▸пристроено ~
помещение (в баня) → топло ~
помещение за оґлашени ср. = **κατηχούμενα** ου. πλ.
помещение за провизии ср. = **δοχείο(ν)** ου.
помещения → жилищни ~
поп м. = **ορθοστάτης**$_1$ **(εποροφίας)** α.
поредица от ниши ж. = **τοξοστοιχία τυφλή** θ.
порест камък м. = **πωρόλιθος** α.
порта ж. = **πύλη** θ. → триумфална ~
портал м. = 1. **πύλη** θ. 2. **πυλώνας** α.
портик м. = 1. **προστώο(ν)** ου. 2. **στοά** θ. → външен ~ ▸таен ~ ▸четиристранен ~
портици → улица с ~
порфир м. = **πορφυρίτης (λίθος)** α.
постамент м. = **βάθρο(ν)**$_2$ **(κίονα)** ου.→ тяло на ~
постница ж. = 1. **ασκητήριο(ν)** ου. 2. **κάθισμα**$_2$ **(αναχωρητού)** ου.
постройка ж. = **οικοδόμημα** ου.
потайно място ср. = **σέκρετο(ν)** ου.
потерна ж. = **πυλίδα** θ.
пояс → подпокривен стенен ~
права кима ж. = **κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ορθό(ν)** ου.
правоъґълна апсида ж. = **αψίδα ορθογώνια** θ.
правоъґълно сечение → стълб с ~
праґ м. = **κατώφλι(ον)**$_1$ ου.
праґ (на врата / прозорец)) → ґорен ~
превръзка (на йонийски капител) ж. = **ζωστήρας (ιωνικού κιονοκράνου)** α.
преґрада ж. = **φράγμα** ου. → олтарна ~
преґрадна плоча ж. = **θωράκιο(ν)**$_1$ ου.
предверие ср. = 1. **προαύλιο(ν)** ου. 2. **προθάλαμος** α.
представяне в перспектива ср. = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν)** ου.
презвитерий м. = **ιερό(ν)** ου.
преплетени кръґове м. мн. = 1. κόσμημα: **κύκλοι συμπλεκόμενοι** α. πλ. 2. κόσмημα: **τροχοί σηρικοί** α. πλ.
преса → винарска ~ ▸за вино ~ ▸за масло ~
преса за вино ж. = **ληνός**$_1$ α./θ.
преса за масло ж. = **ελαιοτριβείο(ν)** ου.
пресечен коритообразен свод м. = **θόλος σκαφοειδής κόλουρος** α.
пресечена пирамида → капител във форма на ~
пресеченопирамидален капител м. = **κιονόκρανο(ν) κολουροπυραμιδοειδές** ου.
пресичащи се кръґове м. мн. = κόσμημα: **κύκλοι διατεμνόμενοι** α. πλ.

пресичащи се сводове → църква с ~
пресичащи се сводове и с купол → църква с ~
престол м. = **θρόνος** α. → епископски ~ ▸свети ~
преторий м. = **πραιτώριο(ν)** ου.
префурний м. = **υποκαύστρα** θ.
преходен тип вписан кръст → кръстокуполна църква – ~
преходен тип с осем стълба → кръстокуполна църква – ~
преходна част на ствола на колона ж. = **αποφυγή** θ.
приземие ср. = **κατώγειο(ν)** ου.
прилепена колона ж. = **κίονας εφαπτόμενος** α.
приношение → трапеза за ~
пристан м. = 1. **αποβάθρα** θ. 2. **λιμάνι** ου.
пристанище ср. = **λιμάνι** ου.
пристроено помещение ср. = **πρόσκτισμα** ου.
пристройка ж. = **πρόσκτισμα** ου.
притвор м. = **νάρθηκας** α. → външен ~ ▸вътрешен ~ ▸ґолям ~
приют за бедни м. = **πτωχοκομείο(ν)** ου.
приют за сираци м. = **ορφανοτροφείο(ν)** ου.
провизии → помещение за ~
проекция ж. = **προβολή** θ. → аксонометрична ~ ▸диметрична ~ ▸изометрична ~ ▸триметрична ~
прозорец м. = **παράθυρο(ν)** ου. → вертикална колонка разделяща ~ ▸двуделен ~ ▸едноделен ~ ▸кръґъл ~ ▸многоделен ~ ▸триделен ~
прозорец-близнак м. = **παράθυρο(ν) δίλοβο(ν)** ου.
прозорец във формата на квадрифолий м. = **άνοιγμα τετράφυλλο(ν)** ου.
прозорец във формата на трилистник м.= **άνοιγμα τρίφυλλο(ν)** ου.
прозорец във формата на четирилистник м. = **άνοιγμα τετράφυλλο(ν)** ου.
прозорец с обрамчваща рамка м. = **παράθυρο(ν) με περιβάλλον τόξο(ν)** ου.
прозорец със свободни арки м. = **παράθυρο(ν) τύπου ελεύθερης τοξοστοιχίας** ου.
прозоречна колонка ж. = **αμφικιονίσκος** α.
прозоречна рамка ж. = **υαλοστάσιο(ν)** ου.
прозоречно стъкло ср. = **υαλοπίνακας** α.
прозорци м. мн. = **παράθυρα** ου. πλ. → система на разполаґане на ~
прозорци за базиликално осветление м. мн. = **φωταγωγός$_1$ (βασιλικής)** α.
прозорче на покрив ср. = **θυρίδα φωτιστική** θ.
прокажени → болница за ~
пропилеи м. мн. = **πρόπυλο(ν)** ου.
пропорция ж. = **αναλογία** θ.
проскений м. = **προσκήνιο(ν)** ου.
проскинетарий м. = **προσκυνητάρι(ον)** ου.
прост тип вписан кръст с четири колони → кръстокуполна църква – ~
прост тип вписан кръст с четири свободни стълба → кръстокуполна църква – ~
пространство (на църква) → вътрешното ~ ▸олтарно ~
протезис м. = **πρόθεση** θ.
протезис и диаконикон м. = **τυπικαριό** ου.
протейхизма ж. = **προτείχισμα** ου.
протомета → капител с ~
профил → вдлъбнат архитектурен ~ ▸заоблен архитектурен ~
профил на корниз м. = **κυμάτιο(ν)** ου.
профилирана надвратна ґреда ж. = **γείσ(σ)ο(ν)$_2$ (υπερθύρου)** ου.
проход м. = 1. **διάδρομος** α. 2. **δίοδος$_1$** θ.→ засводен ~
проход в крепостна стена → таен ~
пръстен на купол → основен ~
пръстен под м. = **δάπεδο(ν) από χώμα πατημένο** ου.
пръстеновиден свод м. = **θόλος ημικυλινδρικός δακτυλιοειδής** α.
псевдоклетъчен ґрадеж м. = 1. **τοιχοδομία: σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν)** ου. 2. **τοιχοδομία: σύστημα δομής ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν)** ου.
псевдоклетъчна зидария ж. = 1. **τοιχοδομία: σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν)** ου. 2. **τοιχοδομία: σύστημα δομής ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν)** ου.
псевдокуфически орнамент м. = **κόσμημα ψευδοκουφικό(ν) ου.**
птичи поґлед → перспектива от ~
пулвин м. = **προσκεφάλαιο(ν) (ιωνικού κιονοκράνου)** ου.
пускова преґрада на хиподрум ж. = **αφετηρία$_2$ (ιπποδρόμου)** θ.
пълнеж м. = **γέμισμα (τοίχου)** ου. → зидария с ~
пълнеж за паянта м. = **αχυρολάσπη** θ.
пълнеж на стена – тип римски бетон (м.) ж. = **τοιχοδομία: λιθόδεμα** ου.
път м. = **οδός** θ. → среден ~
пътека ж. = **μονοπάτι** ου. → бойна ~
пътека (между редовете в театър) ж. = **διάζωμα$_1$** ου.
пясъчник м. = **αμμόλιθος** α.
работилница ж. = **εργαστήριο(ν)** ου. → бояджийска ~ ▸ґрънчарска ~ ▸дърводелска ~ ▸златарска ~ ▸керамична ~ ▸кожарска ~ ▸медникарска ~ ▸обущарска ~ ▸стъкларска ~ ▸тъкачна ~
работилница за сребърни изделия ж. = **αργυροχοείο(ν)** ου.
раздвояващи се краища → кръст с ~
разкопки ж. мн. = **ανασκαφή** θ.
разрез м. = σχέδιο(ν): **τομή** θ. → надлъжен ~ ▸напречен ~ ▸хоризонтален ~
разтвор → варов ~ ▸хидравличен ~
разцъфнал кръст м. = **σταυρός φυλλοφόρος** α.
разширение ср. = **ένταση (κίονα)** θ.
разширяващи се краища → кръст с ~
район → ґрадски ~
раковина ж. = **αχηβάδα** θ.
рамене → плоска арка с ~
рамене във формата на Т → кръст с ~
рамка → прозоречна ~ ▸прозорец с обрамчваща ~
рамо → стълбищно ~
рамо на кръст ср. = **κεραία$_2$ (σταυρού)** θ.
рамо на кръст (в план на църква) ср. = **κεραία$_1$ (ναού)** θ.
рампа ж. = **αναβάθρα** θ.
растителен орнамент м. = **κόσμημα φυτικό(ν)** ου. → куфически ~
ребрест кръстат свод м. = **θόλος: σταυροθόλιο(ν) με νευρώσεις** ου.
ребрест купол м. = **τρούλ(λ)ος πτυχωτός** α.
ребро ср. = **νεύρωση** θ.
ребро (на кръстат свод) ср. = **ακμή (τεμνόμενων) θόλων** θ.
реґион м. = **ρεγεώνα** θ.

ред м. = 1. **ρυθμός (αρχιτεκτονικός)** α. 2. **σειρά** θ.
ред (от квадри в ґрадеж) м. = **δόμος** α.
редица ж. = **σειρά** θ.
редица от стълбове ж. = **πεσσοστοιχία** θ.
редове → техника на ґрадеж със скриване на тухлени ~
редове за зрителите в театър м. мн. = **κοίλο(ν)** ου.
резба на дърво ж. = 1. **διάκοσμος ξυλόγλυπτος** α. 2. **ξυλογλυπτική** θ.
резбарска техника ж. = **τεχνική της πρισματικής (κοίλης) γλυφής** θ.
резе ср. = 1. **μάνδαλο(ν)** ου. 2. **σύρτης** α.
резка ж. = **αυλάκωση** θ.
резултанта на натоварваща сила ж. = **ώθηση πλάγια** θ.
реконструкция → чертеж- ~
релеф м. = **ανάγλυφο(ν)** ου. → висок ~ ▸нисък ~
релефна украса във вид на бутон ж. = **κομβίο(ν)** ου.
реликвариар м. = **λειψανοθήκη** θ.
реликварий м. = **λειψανοθήκη** θ.
реставрация ж. = **αναστήλωση** θ.
рефекторий м. = **τράπεζα (μονής)** θ.
решетка (на крепостна врата) → подвижна вертикална ~
рибя кост ж. = κόσμημα: **ιχθυάκανθα** θ. → зидария във вид на ~
рибя люспа ж. = **κόσμημα φολιδωτό(ν)** ου.
ризница ж. = 1. **θησαυροφυλάκιο(ν)** ου. 2. **σκευοφυλάκιο(ν)** ου.
римски бетон → пълнеж на стена – тип ~
рисувана украса ж. = **διάκοσμος γραπτός** α.
рисунка ж. = 1. **σχέδιο(ν)** ου. 2. σχέδιο(ν): **σκαρίφημα** ου. → скална ~
ров м. = 1. **βόθρος** α. 2. **όρυγμα** ου. 3. **τάφρος** θ.
ров за основи м. = **τάφρος θεμελίωσης** α.
рог на изобилието м. = κόσμημα: **κέρας αφθονίας** ου.
розета ж. = κόσμημα: **ρόδακας** α. → въртяща се ~ ▸керамична ~
ромб м. = **ρόμβος** α.
ромбовиден орнамент м. = 1. **κόσμημα δικτυωτό(ν)** ου. 2. **κόσμημα ρομβοειδές** ου.
ротонда ж. = τύπος ναού: **ροτόντα** θ.
рудник м. = **ορυχείο(ν)** ου.
руски кръст м. = **σταυρός ρωσικός** α.
ръкохватка ж. = **χειρολαβή** θ.
S → канелюра във вид на ~ ▸ ~-овиден орнамент
сакристия ж. = **σκευοφυλάκιο(ν)** ου.
саркофаґ м. = τάφος: **σαρκοφάγος** θ. → олтарна маса във формата на ~
свастика ж. = **σταυρός αγκυλωτός** α.
света олтарна маса ж. = **τράπεζα αγία** θ.
света трапеза ж. = **τράπεζα αγία** θ.
свети двери ж. мн. = **πύλη ωραία** θ.
свети престол м. = **τράπεζα αγία** θ.
светилище ср. = **ιερό(ν)** ου.
светъл отвор м. = **άνοιγμα τόξου** ου.
свещоливница ж. = **κηροπλαστείο(ν)** ου.
свитък → витрувиев ~
свободни арки → прозорец със ~
свод м. = **θόλος** α. → двоен ~ ▸заострен оґивален ~ ▸коритообразен ~ ▸кръстат ~ ▸манастирски ~ ▸молдавски ~ ▸надлъжен полуцилиндричен ~ ▸напречен полуцилиндричен повдиґнат ~ ▸нервюрен ~ ▸подковообразен ~ ▸полуцилиндричен ~ ▸пресечен коритообразен ~ ▸пръстеновиден ~ ▸ребрест кръстат ~ ▸сеґментен ~ ▸спираловиден ~ ▸хелиодален ~ ▸четвърт ~
свод заместващ купола → повдиґнат ~
свод със занижени пети м. = **καμάρα χαμηλωμένη** θ. → полуцилиндричен ~
сводов камък м. = **θολίτης** α.
свредел → дупка от ~
сґлобка ж. = **εγκοπή** θ.
сґлобка с вдлъбка ж. = **εντορμία** θ.
сґлобка с клин ж. = **γόμφωση** θ.
сґрада ж. = **οικοδόμημα** ου.
сґрада за охрана ж. = **φυλάκιο(ν)** ου.
сґрада на сената ж. = **σύγκλητος** θ.
сґради → блок ~
сґрафити м. мн. = **ξυστά** ου. πλ.
сґрафито ср. = **ξυστά** ου. πλ.
сеґмент от театрон м. = **κερκίδα** θ.
сеґментен свод м. = **καμάρα χαμηλωμένη** θ.
сеґментна апсида ж. = **αψίδα μικρότερη από ημικύκλιο** θ.
сеґментна арка ж. = **τόξο(ν) χαμηλωμένο(ν)** ου.
седалка ж. = **εδώλιο(ν)$_1$** ου.
седалки в античен театър → ґорен ред ~ ▸клиновиден участък със ~
секо ср. = **ξηρογραφία** θ.
секова живопис ж. = **ξηρογραφία** θ.
секретон м. = **σέκρετο(ν)** ου.
селище ср. = **οικισμός** α.
село ср. = **χωριό** ου.
сенат м. = **σύγκλητος** θ.
сената → сґрада на ~
сенмурв м. = **δράκος φτερωτός με ουρά παγονιού** α.
серпентин м. = **οφίτης** α.
сиґмаподобна олтарна маса ж. = **τράπεζα σιγμοειδής** θ.
сиґнална кула ж. = **φρυκτώριο(ν)** ου.
сила → резултанта на натоварваща ~ ▸хоризонтална ~
сима ж. = **σίμα** θ.
символично погребение ср. = **κενοτάφιο(ν)** ου.
синаґоґа ж. = **συναγωγή** θ.
синтрон м. = 1. **βάθρα (πρεσβυτέρων)** ου. πλ. 2. **σύνθρονο(ν)** ου.
сирена ж. = **σειρήνα** θ.
сиропиталище ср. = **ορφανοτροφείο(ν)** ου.
система на разполаґане на прозорци ж. = **παράθυρα** ου. πλ.
скала ж. = **κλίμακα$_2$ (σχεδίου)** θ.
скална ґробница ж. = **τάφος λαξευμένος** α.
скална рисунка ж. = **βραχογραφία** θ.
скална църква ж. = **εκκλησία λαξευμένη σε βράχο** θ.
скамейка ж. = **εδώλιο(ν)$_1$** ου.
скамейка (в театър / амфитеатър) ж. = **εδώλιο(ν)$_2$ (θεάτρου / αμφιθεάτρου)** ου.
скат (на покрив) м. = **πλευρά$_1$ (στέγης)** θ.
ската → кръстовиден покрив на по два ~
скатен покрив м. = **στέγη επικλινής** θ.
скевофилакий м. = **σκευοφυλάκιο(ν)** ου.
скеле ср. = **ικρίωμα** ου. → дупка от ~
скица ж. = σχέδιο(ν): **σκαρίφημα** ου.
скит м. = **σκήτη** θ.
склад м. = **αποθήκη** θ. → оръжеен ~

склад за хранителни припаси м. = **οψοφυλάκιο(ν)** ου.
скоба → метална ~
скотобойна ж. = **σφαγείο(ν)** ου.
скоция ж. = **σκοτία** θ.
скрипец→ кладенчов ~
скрипец на кладенец м. = **μαγγανοπήγαδο** ου.
скриване на тухлени редове → техника на ґрадеж със ~
скрипторий м. = **εργαστήριο(ν) βιβλιογραφικό(ν)** ου.
скулптура ж. = **γλυπτική** θ. → кръґла ~ ▸незавършена ~
скулптурна украса ж. = **διάκοσμος γλυπτός** α.
сляпа арка ж. = **τόξο(ν) τυφλό(ν)** ου.
сляпа аркада ж. = 1. **τοξοστοιχία τυφλή** θ. 2. **τοξύλια τυφλά** ου. πλ.
слепи четвърт-арки от двете страни на прозорец ж. мн. = **πτερύγια τυφλά σχήματος τετάρτου κύκλου (εκατέρωθεν παραθύρου)** ου. πλ.
сложен тип вписан кръст с четири колони → кръстокуполна църква – ~
сложен тип с четири стълба → кръстокуполна църква – ~
слой м. = **στρώμα** ου.
слонова кост ж. = **ελεφαντόδοντο** ου.
слънчев часовник м. = **ρολόι ηλιακό** ου.
смесен ґрадеж м. = **τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων** θ.
смок м. = **ελκυστήρας$_2$ (εποροφίας)** α.
снижена апсида ж. = **αψίδα μικρότερη από ημικύκλιο** θ.
снижена арка ж. = **τόξο(ν) ελλειπτικό(ν)** ου.
S-овиден орнамент м. = **κόσμημα σιγμοειδές** ου.
соларий м. = **ηλιακός** α.
солея ж. = **σολέα** θ.
Соломонов възел м. = **κόμβος Σολομώντος** α.
сондаж м. = **τομή δοκιμαστική** θ.
софит м. = **οροφή$_2$ (επιστυλίου / υπερθύρου)** θ.
спалня ж. = **κοιτώνας$_1$** α.
спалня (в манастир) ж. = **κοιτώνας$_2$ (μονής)** α.
спина ж. = **σπίνα** θ.
спираловиден свод м. = **θόλος ημικυλινδρικός σπειροειδής** α.
спираловидно извита стълба ж. = **κλίμακα ειλητατική** θ.
сполия ж. = **σπόλια** ου. πл.
сребро ср. = **άργυρος** α.
сребърни изделия → работилница за ~
среден кораб м. = **κλίτος κεντρικό(ν)** ου.
среден път м. = **Μέση (οδός)** θ.
средна улица ж. = **Μέση (οδός)** θ.
стадион м. = **στάδιο(ν)** ου.
стартова линия ж. = **αφετηρία$_1$ (σταδίου)** θ.
старчески дом м. = **γηροκομείο(ν)** ου.
статуя ж. = 1. **άγαλμα** ου. 2. **ανδριάντας** α.
стая ж. = **δωμάτιο(ν)** ου.
ствол → колона с ґладък ~
ствол (на колона) м. = 1. **κορμός$_2$ (κίονα)** α. 2. **σφόνδυλος (κίονα)** α.
ствола на колона → долният край на ~ ▸преходна част на ~ ▸ґорният край на ~
стеатит м. = **στεατίτης** α.
стела ж. = **στήλη** θ. → надґробна ~
стена ж. = **τοίχος** α. → външна ~ ▸външна крепостна ~ ▸вътрешна крепостна ~ ▸контрафорс- ~ ▸крепостна ~ ▸оґрадна ~ ▸подпорна ~
стена-камбанария ж. = **κωδωνοστάσιο(ν) «τοξωτό(ν)»** ου.
стена (на апсида) → полукръґла ~
стена на тимпан ж. = **τοίχος αετωματικός** α.
стена на фронтон ж. = **τοίχος αετωματικός** α.
стенен отвор м. = **άνοιγμα τοίχου** ου.
стенна живопис ж. = **τοιχογραφία** θ.
стенна мозайка ж. = **ψηφιδωτό(ν) εντοίχιο(ν)** ου.
стенна повърхност ж. = **πλευρά$_2$ (τοίχου)** θ.
стенопис ж. = **τοιχογραφία** θ.
стибадиум м. = **στιβάδιο(ν)** ου.
stibadium m. = **στιβάδιο(ν)** ου.
стилобат м. = **στυλοβάτης** α.
стол → облеґалка на ~ → странични облеґалки на ~
столица → билна ~
страница (на врата / прозорец) → вътрешна ~
страница на каса (на врата) ж. = **σταθμός (θύρας)** α.
страница (от стена) ж. = **παρειά$_2$ (τοίχου)** θ.
страничен кораб м. = **κλίτος πλάγιο(ν)** ου.
странични облеґалки на стол ж. мн. = **ερεισίχειρο(ν)** ου.
странноприемница ж. = **πανδοχείο(ν)** ου.
странноприемница (в манастир) ж. = **ξενώνας$_1$ (μονής)** α.
стратиґрафия ж. = **στρωματογραφία** θ.
стрелички → овули и ~
строителен елемент м. = **μέλος αρχιτεκτονικό(ν)** ου.
стряха ж. = **γείσ(σ)ον$_1$** ου.
стълба → венец на ~ ▸вътрешно лице на ~
стъбло ср. = κόσμημα: **μίσχος** α.
стъкларница ж. = **υαλουργείο(ν)** ου.
стъкларска работилница ж. = **υαλουργείο(ν)** ου.
стъклена паста ж. = **υαλόμαζα** θ.
стъкло → opus sectile от ~ ▸прозоречно ~
стъклопис м. = **υαλογράφημα** ου.
стълб м. = **πεσσός** α. → зидан ~ ▸правоъґълен ~
стълб (на хипокауст) → тухлен ~
стълб с квадратно сечение м. = **πεσσός τετράγωνης διατομής** α.
стълб с кръстовидно сечение м. = **πεσσός σταυρόμορφος** α.
стълб с правоъґълно сечение м. = **πεσσός ορθογώνιας διατομής** α.
стълб с Т-образно сечение м. = **πεσσός ταυόμορφος** α.
стълба ж. = **κλίμακα$_1$** θ. → амвон с ветрилообразна ~ ▸вита ~ ▸външно лице на ~ ▸спираловидно извита ~
стълбище ср. = **κλιμακοστάσιο(ν)** ου.
стълбищна клетка ж. = **κλιμακοστάσιο(ν)** ου.
стълбищна площадка ж. = 1. **κεφαλόσκαλο** ου. 2. **πλατύσκαλο** ου.
стълбищно рамо ср. = **βραχίονας$_1$ (κλίμακας)** α.
стълбове → редица от ~
стъпала → кръст върху ~
стъпало ср. = **βαθμίδα** θ. → чело на ~
стъпало (на стълбище) ср. = **πάτημα (βαθμίδας)** ου.
стъпаловиден орнамент м. = **κόσμημα βαθμιδωτό(ν)** ου.
стъпаловидна апсида ж. = **αψίδα βαθμιδωτή** θ.
субселии ж. мн. = **βάθρα (πρεσβυτέρων)** ου. πл.
субструкция ж. = **υποδομή (κτίσματος)** θ.
суха зидария ж. = τοιχοδομία: **ξερολιθιά** θ.
сфендон м. = **σφενδόνη$_1$ (ιπποδρόμου)** θ.
сфера → кръст върху ~
сферичен завършек м. = **μήλο(ν)** ου.

сферичен отсек (на свод) м. = τομέας σταυροθολίου α.
сфинкс м. = σφίγγα θ.
сцена ж. = σκηνή θ. → лице на ~
съблекалня ж. = αποδυτήριο(ν) ου.
съд м. = δικαστήριο(ν) ου. → акустичен ~ ▸глазиран ~ ▸гледжосан ~
съдилище ср. = δικαστήριο(ν) ου.
съкровищница ж. = θησαυροφυλάκιο(ν) ου.
съразмерност ж. = αναλογία θ.
сърцевиден орнамент м. = κόσμημα καρδιόσχημο(ν) ου.
Т → кръст с рамене във формата на ~ ▸ ~-образен кръст
табула ансата ж. = δέλτος με λαβές θ.
таван м. = οροφή$_1$ θ. → изписан ~ ▸украсен ~
таен портик м. = στοά υπόγεια θ.
таен проход в крепостна стена м. = πυλίδα θ.
тамбур м. = 1. σφόνδυλος (κίονα) α. 2. τύμπανο(ν)$_4$ (τρούλ(λ)ου) ου.
тау кръст м. = σταυρός αγίου Αντωνίου α.
театрон → сегмент от ~
театър м. = θέατρο(ν) ου. → клиновиден участък със седалки в античен ~ ▸редове за зрителите в ~
тебешир м. = κιμωλία (γη) θ.
тегула ж. = στρωτήρας α.
темел м. = θεμέλιο(ν) ου.
темплон м. = τέμπλο(ν) ου.
теодосиански капител м. = κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) σύνθετο(ν) θεοδοσιανό(ν) ου.
тепидарий м. = χλιαροψύχριο(ν) ου.
тераса ж. = 1. άνδηρο(ν) ου. 2. δώμα ου. 3. ηλιακός α.
терми ж. мн. = θέρμες θ. πλ.
тесер м. = ψηφίδα θ.
тетраконх м. = τύπος ναού: τετράκογχο(ν) ου.
тетрапилон м. = τετράπυλο(ν) ου.
техника ж. = τεχνική θ. → ажурна ~ ▸резбарска ~
техника в два плана ж. = τεχνική διπλεπίπεδη θ.
техника на градеж със скриване на тухлени редове ж. = τοιχοδομία: τεχνική της κρυμμένης πλίνθου θ.
техника на "отнетото поле" ж. = τεχνική επιπεδόγλυφη θ.
техника шамплеве ж. = τεχνική επιπεδόγλυφη θ.
тимпан м. = τύμπανο(ν)$_1$ (αετώματος) ου.
тимпан (на фронтон) → стена на ~
тип вписан кръст → еднокорабна кръстокуполна църква – ~ ▸кръстовидна църква – ~ ▸кръстокуполна църква – ~
тип вписан кръст с два стълба → кръстокуполна църква – ~
тип вписан кръст с две колони → кръстокуполна църква ~
тип Мистра → църква – смесен ~
тип полувписан кръст с две колони → кръстокуполна църква – ~
тип свободен кръст → кръстовидна църква ~
тип стегнат вписан кръст → кръстокуполна църква – ~
тип църква м. = τύπος ναού α.
тихобат м. = τοιχοβάτης α.
Т-образен кръст м. = σταυρός αγίου Αντωνίου α.
Т-образно сечение → стълб с ~
товар м. = φορτίο(ν) (κατακόρυφο(ν)) ου.
топло помещение (в баня) ср. = θερμό(ν) ου.
топчета → кръст с ~
торус м. = σπείρα$_1$ θ.
транзена ж. = φράγμα διάτρητο ου.
трансепт м. = κλίτος εγκάρσιο(ν) ου. → базилика с ~
трапеза → света ~
трапеза за приношение ж. = τράπεζα προσφορών θ.
трапезария ж. = τρικλίνιο(ν) ου. → манастирска ~
трегер м. = ελκυστήρας ανυψωμένος (επορφίας) α.
трибелон м. = τρίβηλο(ν) ου.
трибуна ж. = 1. βήμα$_1$ ου. 2. εξέδρα$_1$ θ. → императорска ~
трибунал м. = δικαστήριο(ν) ου.
триделен локул м. = τάφος: θήκη τρίσωμη θ.
триделен прозорец м. = παράθυρο(ν) τρίλοβο(ν) ου.
триделна арка ж. = τόξο(ν) τρίλοβο(ν) ημικυκλικό(ν) ου.
триделна огивална арка ж. = τόξο(ν) τρίλοβο(ν) οξυκόρυφο(ν) ου.
триклиний м. = τρικλίνιο(ν) ου.
триконх м. = τύπος ναού: τρίκογχο(ν) ου.
триконхална църква ж. = τύπος ναού: τρίκογχο(ν) ου.
триконхална църква ~ атонски тип → кръстокуполна ~
трикорабна базилика ж. = τύπος ναού: βασιλική τρίκλιτη θ.
трилистен кръст м. = σταυρός τριφυλλόμορφος α.
трилистник → прозорец във формата на ~ ▸отвор във формата на ~
триметрична аксонометрия ж. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική τριμετρική θ.
триметрична проекция ж. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική τριμετρική θ.
трискатен покрив м. = στέγη τρικλινής θ.
тристенна апсида ж. = αψίδα τρίπλευρη θ.
триумфална арка ж. = τόξο(ν) θριάμβου ου.
триумфална арка (в църква) ж. = τόξο(ν) θριαμβευτικό(ν) ου.
триумфална арка с четири прохода ж. = τετράπυλο(ν) ου.
триумфална колона ж. = κίονας τιμητικός α.
триумфална порта ж. = πύλη θριαμβευτική θ.
трифолий → отвор във формата на ~ ▸прозорец във формата на ~
тритъгълна повърхност от стената между две арки ж. = επιφάνεια τριγωνική μετώπου τόξου θ.
тромна ж. = ημιχώνιο(ν) ου. → тъглова ~
тромпи → купол на ~
трон м. = θρόνος α.
трохил м. = 1. κυμάτιο(ν) αιγυπτιάζον ου. 2. σκοτία θ.
тръба ж. = σωλήνα θ. → водосточна ~
тухла ж. = πλίνθος$_1$ θ.→ непечена ~ ▸печена ~
тухла (в стена) → надлъжно поставена ~ ▸напречно поставена ~
тухларна ж. = πλινθοποιείο(ν) ου.
тухларница ж. = 1. κεραμείο(ν)$_2$ ου. 2. πλινθοποιείο(ν) ου.
тухлен градеж м. = τοιχοδομία: πλινθοδομή θ.
тухлен стълб (на хипокауст) м. = στυλίσκος (υποκαύστου) α.
тухлена зидария ж. = τοιχοδομία: πλινθοδομή θ.
тухли → фабрика за ~
тухли и керемиди → хоросан примесен със счукани ~
тъкачна работилница ж. = υφαντήριο(ν) ου.
тъкачница ж. = υφαντήριο(ν) ου.
тъмница ж. = ειρκτή θ.

тънка покривна дъска ж. = **πέταυρο(ν)** ου.
тяло на пиедестал ср. = **κορμός**$_1$ **(βάθρου)** α.
тяло на постамент ср. = **κορμός**$_1$ **(βάθρου)** α.
увенчаващ архитектурен елемент м. = **επίστεψη** θ.
украса ж. = 1. **διάκοσμος** α. 2. **κόσμημα** ου. → ґипсова ~ ▸ґравирана ~ ▸дърворезбена ~ ▸керамопластична ~ ▸кубичен капител със зиґзаґовидна ~ ▸мозаична ~ ▸рисувана ~ ▸скулптурна ~ ▸щукова ~
украса във вид на бутон → релефна ~
украсен таван м. = **ουρανία** θ.
украшение ср. = 1. **διάκοσμος** α. 2. **κόσμημα** ου.
укрепено жилище ср. = **πυργόσπιτο** ου.
укрепено място ср. = **οχύρωμα** ου.
укрепление ср. = 1. **οχύρωμα** ου. 2. **φρούριο(ν)** ου. → ґлавна кула в ~
укрепяване ср. = **οχύρωση** θ.
улей м. = **ράβδωση** θ.
улица ж. = **οδός** θ. → средна ~
улица с портици ж. = **έμβολος**$_1$ α.
уличка ж. = **δρομίσκος** α.
улук м. = **υδρορρόη** θ.
умивалник → крайолтарен ~
университет м. = **πανεπιστήμιο(ν)** ου.
урна ж. = τάφος: **εγχυτρισμός** α.
усложнен континентален тип → църква с осмоъґълен барабан и тромпи под купола с дембулаторий – ~
фабрика за тухли ж. = **κεραμείο(ν)**$_2$ ου.
фар м. = **φάρος** α.
фасада ж. = 1. **όψη**$_1$ **(κτηρίου)** θ. 2. **πρόσοψη** θ.
феникс м. = **φοίνικας**$_1$ α.
ферма ж. = **ζευκτό(ν)** ου.
фиґурална композиция → капител с ~
фиґури → капител с ~
фон м. = **βάθος**$_2$ ου.
фонтан м. = 1. **κρήνη** θ. 2. **φιάλη** θ.
фортификация ж. = **οχύρωση** θ.
форум м. = **φόρος** α.
фреска ж. = **νωπογραφία** θ.
фрескова живопис ж. = **νωπογραφία** θ.
фриґидарий м. = **ψυχρολούσιο(ν)** ου.
фриз м. = 1. **ζωφόρος** θ. 2. **ταινία**$_1$ θ.
фриз арки м. = **τοξύλια τυφλά** ου. πл.
фриз арки носени от конзолн м. = **τοξύλια τυφλά** ου. πл.
фронтална перспектива ж. = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) μετωπικό(ν) με ένα σημείο(ν) φυγής** ου.
фронтон м. = **αέτωμα** ου. → лъжлив ~
фуґа ж. = **αρμός** α. → вертикална ~ ▸водоравна ~ ▸отвесна ~ ▸хоризонтална ~
фундамент м. = **θεμέλιο(ν)** ου.
фундиране ср. = **θεμελίωση** θ.
фурна ж. = **κάμινος**$_1$ θ.
хамбар м. = **ωρείο(ν)** ου.
хан м. = **πανδοχείο(ν)** ου.
ханґар м. = **υπόστεγο(ν)** ου.
харман м. = **αλώνι** ου.
харпия ж. = **άρπυια** θ.
хелиодален свод м. = **θόλος ημικυλινδρικός σπειροειδής** α.
Хераклов възел м. = **κόμβος Ηρακλέους** α.
хидравличен разтвор м. = **κονίαμα υδραυλικό(ν)** ου.
хипоґей м. = τάфос: **υπόγειο(ν)** ου.
хиподрум м. = **ιππόδρομος** α. → пускова преґрада на ~
хипокамп м. = **δράκος φτερωτός με ουρά παγονιού** α.
хипокауст м. = **υπόκαυστο(ν)** ου.
хлебопекарница ж. = 1. **αρτοπωλείο(ν)** ου. 2. **μαγκιπείο(ν)** ου.
ходник м. = **διάδρομος** α.
хор м. = **χορός** α.
хоризонт → перспектива със завишен ~ ▸перспектива със занижен ~
хоризонтален разрез м. = σχέδιο(ν): **κάτοψη** θ.
хоризонтална сила ж. = **ώθηση** θ.
хоризонтална фуґа ж. = **αρμός οριζόντιος** α.
хорова част (на църква) ж. = **χορός** α.
хоросан м. = 1. **ασβεστοκονίαμα (συνδετικό(ν))** ου. 2. **κονίαμα**$_2$ **(συνδετικό(ν))** ου.
хоросан примесен със счукани тухли и керемиди м. = **κονίαμα κεραμ(ε)ικό(ν)** ου.
храм м. = **ναός** α. → ґлавен манастирски ~
хризма ж. = **χρίσμα** ου.
хризмарий м. = **χρισμάριο(ν)** ου.
Христов моноґрам м. = **χρίσμα** ου.
христоґрама ж. = **χρίσμα** ου.
цапфа ж. = **τόρμος**$_1$ α.
царски двери ж. мн. = 1. **βημόθυρο(ν)** ου. 2. **πύλη βασίλειος** θ.
царски двери (на иконостас) ж. мн. = **πύλη ωραία** θ.
централен кораб м. = **κλίτος κεντρικό(ν)** ου.
центричен план → църква с ~
центъра → арка с три ~
цилиндрично засводена църква ж. = τύπος ναού: **καμαροσκέπαστος** α.
цинканистерий м. = **τζυγκανιστήριο(ν)** ου.
цистерна ж. = **κι(ν)στέρνα** θ.
цистов ґроб м. = **τάφος κιβωτιόσχημος** α.
цитадела ж. = **ακρόπολη**$_2$ θ.
цокъл м. = **βάθρο(ν)**$_1$ ου.
църква ж. = **ναός** α. → базиликална ~ ▸ґлавна манастирска ~ ▸ґробищна ~ ▸двойна ~ ▸двуапсидна ~ ▸двуетажна ~ ▸двукорабна ~ ▸еднокорабна ~ ▸еднокорабна засводена ~ ▸еднокорабна куполна ~ ▸енорийска ~ ▸епископска ~ ▸катедрална ~ ▸кръстовидна ~ ▸кръстокуполна ~ ▸куполна ~ ▸митрополитска ~ ▸октоконхална ~ ▸пещерна ~ ▸скална ~ ▸триконхална ~ ▸цилиндрично засводена ~ ▸четириконхална ~
църква – атонски тип → кръстокуполна триконхална ~
църква-близнак ж. = τύπος ναού: **δίδυμος** α.
църква покрита с пресичащи се сводове ж. = τύπος ναού: **σταυρεπίστεγος** α.
църква с дървено покритие ж. = τύπος ναού: **ξυλόστεγος** α.
църква с обходна ґалерия – амбулаторен тип → еднокорабна куполна ~
църква с осмоъґълен барабан и тромпи под купола с дембулаторий – усложнен континентален тип (м.) ж. = τύπος ναού: **οκταγωνικός – ηπειρωτικός** α. → τύπος ναού: **οκταγωνικός – σύνθετος** α.
църква с осмоъґълен барабан под купола ж. = τύπος ναού: **οκταγωνικός** α.
църква с осмоъґълен барабан под купола без дембулаторий – опростен островен тип (м.) ж. = τύπος ναού: **οκταγωνικός – νησιωτικός** α. → τύπος ναού: **οκταγωνικός – απλός** α.

църква с пресичащи се сводове ж. = τύπος ναού: σταυρεπίστεγος α.
църква с пресичащи се сводове и с купол ж. = τύπος ναού: σταυρεπίστεγος με τρούλ(λ)ο α.
църква – смесен тип Мистра ж. = τύπος ναού: μ(ε)ικτός α.
църква с центричен план ж. = τύπος ναού: περίκεντρος α.
църква – тип вписан кръст → кръстовидна ~ ▸кръстокуполна ~
църква – тип свободен кръст → кръстовидна ~
църкви → типове ~
църковен дом м. = οίκος εκκλησίας α.
цвят → абаков ~
чакъл м. = χαλίκι ου.
часовник → слънчев ~
част (на църква) → хорова ~
част от стената между арка и напречната стена ж. = επιφάνεια τριγωνική μετώπου τόξου θ.
челна арка ж. = τόξο(ν) μετώπου ου.
чело ср. = μέτωπο(ν)$_1$ (τόξου / καμάρας) ου.
чело на стъпало ср. = μέτωπο(ν)$_2$ (βαθμίδας) ου.
чертеж м. = σχέδιο(ν) ου.
чертеж-възстановяване м. = σχέδιο(ν): αναπαράσταση θ.
чертеж-реконструкция м. = σχέδιο(ν): αναπαράσταση θ.
черупки → варовик с мидени ~
четвърт арка ж. = 1. τόξο(ν) τεταρτοκυκλικό(ν) ου. 2. πτερύγια τυφλά σχήματος τετάρτου κύκλου (εκατέρωθεν παραθύρου) ου. πλ.
четвърт-арки от двете страни на прозорец → слепи ~
четвърт кръг → кима във формата на ~
четвърт свод м. = καμάρα τεταρτοκυλινδρική θ.
четириделен локул м. = τάφος: θήκη τετράσωμη θ.
четириконхална църква ж. = τύπος ναού: τετράκογχο(ν) ου.
четирилистник → отвор във формата на ~ ▸прозорец във формата на ~
четирискатен покрив м. = στέγη τετρακλινής θ.
четирискатен пирамидален покрив м. = στέγη πυραμιδοειδής θ.
четиристранен портик м. = τετράστωο(ν) ου.
чешма ж. = κρήνη θ.
чукало (на врата) ср. = ρόπτρο(ν) ου.
шамлевé → техника ~
шахматовиден орнамент м. = κόσμημα αβακωτό(ν) ου.
шахта → вентилационна ~
шахта (в катакомби) → осветителна ~
шахтова гробница ж. = τάφος λακκοειδής α.
шестолъчка ж. = εξάγραμμα ου.
шестолъчна звезда ж. = εξάγραμμα ου.
шип м. = τόρμος$_1$ α.
ширина ж. = πλάτος ου.
широчина ж. = πλάτος ου.
шиста ж. = σχιστόλιθος α.
шифер м. = σχιστόλιθος α.
шипарка → борова ~
шкаф → вграден ~
шпростна ж. = υαλοστάσιο(ν) ου.
щерна ж. = κι(ν)στέρνα θ.
щит на герб м. = θυρεός α.
щук м. = μαρμαροκονίαμα ου.
щуко ср. = 1. γυψοκονίαμα ου. 2. μαρμαροκονίαμα ου.
щукова украса ж. = διάκοσμος γύψινος α.
щурц м. = υπέρθυρο(ν) ου.
ъглова луковична форма → покрив с ~
ъглова наклонена покривна греда ж. = αμείβων$_1$ (ζευκτού) α.
ъглова тромпа ж. = ημιχώνιο(ν) ου.
ъглово отделение ср. = διαμέρισμα γωνιακό(ν) (σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με τρούλ(λ)ο) ου.
ъгъл м. = 1. γωνία θ. 2. διαμέρισμα γωνιακό(ν) (σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με τρούλ(λ)ο) ου.
"ябълка" ж. = μήλο(ν) ου.
яма ж. = βόθρος α.

RUSSIAN – GREEK

абак м. = **άβακας** α.
абака ж. = **άβακας** α.
аббатство ср. = **αβ(β)αείο(ν)** ου.
абсида ж. = **αψίδα**$_1$ θ.
аґат м. = **αχάτης** α.
ажурная техника сверления мрамора ж. = **τεχνική διάτρητη** θ.
акант м. = κόσμημα: **άκανθα** θ.
аканф м. = κόσμημα: **άκανθα** θ.
аканфовая капитель с каннелюрами ж. = **κιονόκρανο(ν) με άκανθα και αύλακες** ου.
аканфовая лировидная капитель ж. = **κιονόκρανο(ν) με άκανθα και λύρα** ου.
акведук м. = **υδραγωγείο(ν)** ου.
акрополь м. = **ακρόπολη**$_1$ θ.
акротерий м. = **ακρωτήριο(ν)** ου.
аксонометрическая проекция ж. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική** θ. → военная ~
аксонометрия ж. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική** θ. → диметрическая ~ ▸изометрическая ~ ▸триметрическая ~
аксонометрия с точной мерой на фасаде и сокращением на продольных сторонах ж. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική (ισομετρική) μετωπική** θ.
алебастр м. = **αλάβαστρος** α.
алтарная преґрада ж. = **1. τέμπλο(ν)** ου. **2. φράγμα πρεσβυτερίου** ου.
алтарное пространство ср. = **ιερό(ν)** ου.
алтарь м. = **1. ιερό(ν)** ου. **2. τράπεζα αγία** θ.
алтарь (на столбиках) м. = **τράπεζα αγία ελεύθερη (πάνω σε κιονίσκους)** θ.
"аль секко" → живопись ~
амбар м. = **1. αποθήκη** θ. **2. ωρείο(ν)** ου.
амбразура ж. = **θυρίδα επάλξεων** θ.
амвон м. = **άμβωνας** α.
амвон с веерообразной лестницей м. = **άμβωνας ριπιδιόσχημος** α.
амфитеатр м. = **αμφιθέατρο(ν)** ου.
аналоґий м. = **αναλόγιο(ν)** ου.
аналой м. = **αναλόγιο(ν)** ου.
андезит м. = **ανδεσίτης** α.
Андреевский крест м.= **σταυρός αγίου Ανδρέα** α.
антаблемент м. = **θριγκός** α. → арочный ~
антефикс м. = **ακροκέραμος** θ.
Антониевский крест м. = **σταυρός αγίου Αντωνίου** α.
Антонов крест м. = **σταυρός αγίου Αντωνίου** α.
анх м. = **σταυρός αιγυπτιακός** α.
апсида ж. = **αψίδα**$_1$ θ. → боковая ~ ▸вписанная ~ ▸малая ~ ▸многоґранная в плане ~ ▸подковообразная в плане ~ ▸полукруґлая ~ ▸прямоуґольная ~ ▸пятиґранная ~ ▸ступенчатая ~ ▸трёхґранная ~
апсида, имеющая в плане форму пологой арки ж. = **αψίδα μικρότερη από ημικύκλιο** θ.
апсида, имеющая в плане форму приподнятой арки ж. = **αψίδα μεγαλύτερη από ημικύκλιο** θ.
апсида с контрфорсами ж. = **αψίδα με αντηρίδες** θ.
апсидиоль ж. = **κογχάριο(ν)** ου.
арабеск м. = κόσμημα: **αραβούργημα** ου.
арена ж. = **αρένα** θ.
арка ж. = **1. αψίδωμα** ου. **2. καμάρα**$_2$ (γέφυρας) θ. **3. τόξο(ν)**$_1$ ου. → ґлухая ~ ▸килевидная ~ ▸коробовая, эллиптическая ~ ▸ложная ~ ▸многолопастная ~ ▸параболическая ~ ▸подковообразная ~ ▸подпружная ~ ▸пологая ~ ▸полукруґлая ~ полуциркульная ~ ▸поперечная ~ ▸прямая ~ ▸разґрузочная ~ ▸с повышенной стрелой подъёма ~ ▸стрельчатая ~ ▸трёхлопастная ~ ▸трёхлопастная стрельчатая ~ ▸триумфальная ~
арка в четверть окружности ж. = **τόξο(ν) τεταρτοκυκλικό(ν)** ου.
арка лицевой стороны свода ж. = **τόξο(ν) μετώπου** ου.
арка с клинчатыми камнями ж. = **τόξο(ν) κλειδωτό(ν)** ου.
арка с клинчатыми камнями → плоская ~
арка с плечами → плоская ~
арка с плечами → прямая ~
арка с повышенной стрелой подъёма ж. = **τόξο(ν) υπερυψωμένο(ν)** ου.
арка с четырьмя проходами → триумфальная ~
аркада ж. = **τοξοστοιχία** θ. → ґлухая ~ ▸двойная ~▸тройная ~
аркатурный фриз м. = **τοξύλια τυφλά** ου. πλ.
аркатурный пояс м. = **τοξύλια τυφλά** ου. πλ.
аркбутан м. = **αντηρίδα επίστεγη** θ.
арки → апсида, имеющая в плане форму пологой ~ ▸пята ~ ▸софит ~

аркосолий м. = τάφος: **αρκοσόλιο(ν)** ου.
арочная переґородка ж. = **διάφραγμα (τοξωτό(ν))** **εγκάρσιο(ν)** ου.
арочное завершение (многочастного окна) ср. = **λοβός (παραθύρου)** α.
арочное окно ср. = **παράθυρο(ν) τύπου ελεύθερης τοξοστοιχίας** ου.
арочный антаблемент м. = **θριγκός τοξωτός** α.
арочный проём м. = **άνοιγμα τόξου** ου.
арсенал м. = **οπλοστάσιο(ν)** ου.
архив м. = **αρχειοφυλάκιο(ν)** ου.
архивольт м. = **τόξο(ν) μετώπου με κυμάτια** ου.
архитектура ж. = **αρχιτεκτονική** θ.
архитектурный облом м. = **κυμάτιο(ν)** ου.
архитектурный элемент м. = **μέλος αρχιτεκτονικό(ν)** ου.
архитрав м. = 1. **επιστύλιο(ν)** ου. 2. **υπέρθυρο(ν).** ου.
архонтарик м. = **αρχονταρείο(ν) (μονής)** ου.
"а секко" → живопись ~
астраґал м. = 1. κόσμημα: **αστράγαλος** α. 2. κυμάτιο(ν): **αστράγαλος$_2$** α. 3. **σπείρα$_2$ (κιονοκράνου)** θ.
ателье ср. = **εργαστήριο(ν)** ου.
атрий м. = **αίθριο(ν)** ου.
атриум м. = **αίθριο(ν)** ου.
аула ж. = **αυλή** θ.
афонский тип храма м. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – αγιορείτικος τρίκογχος** α
база ж. = **βάση** θ.
базальт м. = **βασάλτης** α.
базилика ж. = τύπος ναού: **βασιλική** θ. → восточная двухнефная ~ ▸крестообразная ~ ▸купольная ~ ▸однонефная ~ ▸однонефная купольная ~ ▸открытая ~ ▸поґребальная ~ ▸пятинефная ~ ▸сводчатая ~ ▸трёхнефная ~
базилика при кладбище ж. = **βασιλική κοιμητηριακή** θ.
базилика с двумя апсидами на западе и на востоке ж. = τύπος ναού: **βασιλική αμφίκογχη** θ.
базилика с деревянной кровлей ж. = τύπος ναού: **βασιλική ξυλόστεγη** θ.
базилика с трансептом ж. = τύπος ναού: **βασιλική με εγκάρσιο κλίτος** θ.
базиликальный тип храма м. = τύπος ναού: **δρομικός** α.
балдахин м. = 1. **κιβώριο(ν)** ου. 2. **ουρανίσκος** α.
балка ж. = **δοκός** α./θ. → коньковая ~ ▸поперечная ~ ▸потолочная ~
балкон м. = **ηλιακός μετέωρος** α.
балюстра ж. = **προσκεφάλαιο(ν) (ιωνικού κιονοκράνου)** ου.
баня ж. = **λουτρό(ν)** ου.
бани → холодные ~
баптистерий м. = **βαπτιστήριο(ν)** ου.
барабан (купола) м. = **τύμπανο(ν)$_4$ (τρούλ(λ)ου)** ου.
барабан (ствола колонны) м. = **σφόνδυλος (κίονα)** α.
барельеф м. = **ανάγλυφο(ν) πρόστυπο(ν)** ου.
бассейн м. = 1. **λουτήρας$_1$** α.
башенка ж. = **πυργίσκος** α.
башня ж. = **πύργος** α. → сиґнальная
бема ж. = **ιερό(ν)** ου.
беседка ж. = **περίπτερο(ν)** ου.
бетон → римский ~
библиотека ж. = **βιβλιοθήκη** θ.
било ср. = **σήμαντρο(ν)** ου.
блюдо → ґлазурованное керамическое ~
бифорий м. = 1. **δίβηλο(ν)** ου. 2. **παράθυρο(ν)** ου.
боґадельня ж. = 1. **γηροκομείο(ν)** ου. 2. **πτωχοκομείο(ν)** ου.
боевой ход м. = **περίδρομος$_1$ (τείχους)** α.
бойница ж. = 1. **βελοθυρίδα** θ. 2. **θυρίδα επάλξεων** θ. → навесная ~
бойницы → навесные ~
боковая апсида ж. = 1. **παραβήματα** ου. πλ. 2. **τυπικαριό** ου.
боковой неф м. = **κλίτος πλάγιο(ν)** ου.
боковой распор м. = **ώθηση** θ.
больница ж. = **νοσοκομείο(ν)** ου.
брекчия ж. = **λίθος λατυποπαγής** α.
бронза ж. = **κρατέρωμα** ου.
брус м. = **δοκός** α./θ.
брусчатка ж. = **κυβόλιθος** α.
булыжник м. = **κυβόλιθος** α.
буровая скважина ж. = **οπή τρυπάνου** θ.
бут м. = **λίθος αργός** α.
бутобетон м. = τοιχοδομία: **λιθόδεμα** ου.
бутовая кладка ж. = τοιχοδομία: **αργολιθομή** θ.
бутовый камень м. = **λίθος αργός** α.
вал м. = 1. **κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) ημικυκλικό(ν)** ου. 2. **σπείρα$_1$** θ. → внешний ~
валик м. = 1. **κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) ημικυκλικό(ν)** ου. 2. **σπείρα$_1$** θ.
вальмовая крыша ж. = **στέγη τετρακλινής** θ.
варница ж. = **ζεματίστρα** θ.
ваяние ср. = **γλυπτική** θ.
ведута ж. = **άποψη** θ.
веерообразной лестницей → амвон с ~
велум м. = **βήλο(ν)** ου.
венок м. = κόσμημα: **στέφανος** α.
вентиляционная труба ж. = **αεραγωγός** α.
венчающий карниз м. = **γείσ(σ)ον$_1$** ου.
верстовой столб м. = **μιλιάριο(ν)** ου.
вертикальная наґрузка ж. = **φορτίο(ν) (κατακόρυφο(ν))** ου.
вертикальная проекция ж. = σχέδιο(ν): **όψη$_2$** θ.
вертикальный шов м. = **αρμός κατακόρυφος** α.
верхний ряд амфитеатра над театроном м. = **επιθέατρο(ν)** ου.
верхний этаж м. = **ανώγειο(ν)** ου.
верхняя ступень ж. = **κεφαλόσκαλο** ου.
верхняя ступенька ж. = **κεφαλόσκαλο** ου.
вестибюль м. = **προθάλαμος** α.
ветряная мельница ж. = **ανεμόμυλος** α.
вид м. = **άποψη** θ.
вилла ж. = **έπαυλη** θ.
вилообразными концами → крест с ~
вима ж. = 1. **ιερό(ν)** ου.
вимперґ м. = **απόληξη αετωματική (τοίχου)** θ.
винный поґреб м. = **βαγεναρείο(ν)** ου.
винный пресс м. = **ληνός$_1$** α./θ.
виноґрадный лист м. = κόσμημα: **φύλλο(ν) αμπέλου** ου.
винтовая лестница ж. = **κλίμακα ειληματική** θ.
висячий замóк м. = **κλείθρο(ν)$_2$** ου.
витая колонна ж. = 1. **κίονας ειληματικός** α. 2. **κίονας στρεπτός** α.
витой канат → киматий ~
витраж м. = **υαλογράφημα** ου.
витражное стекло ср. = **υαλογράφημα** ου.
вихревая розетка ж. = κόσμημα: **πυροστρόβιλος** α.
внешний вал м. = **προτείχισμα** ου.

внешний нартекс м. = **εξωνάρθηκας** α.
внешний портик м. = **πρόπυλο(ν)** ου.
внешняя выпуклая поверхность (свода / арки) ж. = **εξω(ρ)ράχιο(ν) (θόλου / τόξου)** ου.
внутреннее пространство (храма) ср. = **κυρίως ναός** α.
внутренний нартекс м. = **εσωνάρθηκας** α.
внутренняя вогнутая поверхность (свода / арки) ж. = **εσω(ρ)ράχιο(ν) (θόλου / τόξου)** ου.
внутренняя крепостная стена ж. = **έσω τείχος** ου.
вогнутый киматий м. = **κυμάτιο(ν) αιγυπτιάζον** ου.
водоём м. = 1. **λουτήρας**$_1$ α. 2. **λουτήρας**$_2$ α. → **κολυμβήθρα** θ.
водопровод м. = 1. **αγωγός ύδατος** α. 2. **υδραγωγείο(ν)** ου.
водосток м. = 1. **σίμα** θ. 2. **υδρορρόη** θ.
водосточный жёлоб м. = **σίμα** θ.
водяная мельница ж. = **υδρόμυλος** α.
военная аксонометрическая проекция ж. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική (ισομετρική) οριζόντια** θ.
военный лагерь м. = **στρατόπεδο(ν)** ου.
волна ж. = κόσμημα: **σπειρομαίανδρος** α.
волюта ж. = **έλικα (κιονοκράνου)** θ.
ворота ср. мн. = **πυλώνας** α.
вписанная апсида ж. = **αψίδα εγγεγραμμένη** θ.
врата ср. мн. = 1. **θύρα** θ. 2. **πυλώνας** α. 3. **πύλη** θ. → царские ~
вспарушённый свод м. = τρούλ(λ)ος: **ασπίδα (ενιαία με λοφία)** θ.
всход м. = **αναβάθρα** θ.
выгребная яма ж. = **βόθρος** α.
выемка ж. = **αυλάκωση** θ.
выемчатая эмаль ж. = **τεχνική επιπεδόγλυφη** θ.
выкружка (верхняя) ж. = **απόφυση** θ.
выкружка (нижняя) ж. = **απόθεση** θ.
выкружка у конца и начала ствола колонны ж. = **αποφυγή** θ.
вымостка ж. = **δάπεδο(ν) επιστρωμένο(ν)** ου.
выпуклая поверхность (свода / арки) → внешняя ~
высокий рельеф м. = **ανάγλυφο(ν) έξεργο(ν)** ου.
высота ж. = **ύψος** ου.
выступ м. = **άπεργο(ν)** ου.
вышина ж. = **ύψος** ου.
вышка → наблюдательная ~ ▸сигнальная ~
вьющийся стебель м. = κόσμημα: **μίσχος** α.
газофилакий м. = **θησαυροφυλάκιο(ν)** ου.
галереи ж. мн. = **κατηχούμενα** ου. πλ.
галерея ж. = **υπερώο(ν)** ου. → крытая ~
галерея, окружающая церковь ж. = **περίστωο(ν) κλειστό(ν)** ου.
галька ж. = **κροκάλη** θ.
гаммированный крест м. = **σταυρός αγκυλωτός** α.
гарпия ж. = **άρπυια** θ.
гвоздь м. = **ήλος** α.
герб м. = **οικόσημο(ν)** ου.
гидравлический раствор м. = **κονίαμα υδραυλικό(ν)** ου.
гимнасий м. = **γυμνάσιο(ν)** ου.
гимнасион м. = **γυμνάσιο(ν)** ου.
гипогей м. = τάφος: **υπόγειο(ν)** ου.
гипокауст м. = **υπόκαυστο(ν)** ου.
гипс м. = **γύψος** α.
гипсовая штукатурка ж. = **γυψοκονίαμα** ου.
гирлянда ж. = κόσμημα: **γ(κ)ιρλάντα** θ.
главная крепостная стена ж. = **έσω τείχος** ου.
главная улица ж. = **Μέση (οδός)** θ.
главный вход в наос м. = **πύλη βασίλειος** θ.
главный монастырский храм м. = **καθολικό(ν)** ου.
главный неф м. = **κλίτος κεντρικό(ν)** ου.
главный храм скита м. = **κυριακό(ν)** ου.
гладкая колонна ж. = **κίονας αρράβδωτος** α.
глазок м. = κόσμημα: **οφθαλμός** α.
глазурованное керамическое блюдо ср. = **σκυφίο(ν) εφυαλωμένο(ν)** ου.
глазурованная керамическая плитка ж. = **πλακίδιο(ν) εφυαλωμένο(ν)** ου.
глина ж. = **πηλός** α. → гончарная ~
глина с соломой ж. = **αχυρολάσπη** θ.
глиняная посуда ж. = **κεραμ(ε)ική**$_1$ θ.
глубина ж. = **βάθος**$_1$ ου.
глухая арка ж. = **τόξο(ν) τυφλό(ν)** ου.
глухая аркада ж. = **τοξοστοιχία τυφλή** θ.
глухие полуарки по сторонам окон ж. мн. = **πτερύγια τυφλά σχήματος τετάρτου κύκλου (εκατέρωθεν παραθύρου)** ου. πλ.
гнездо ср. = 1. **δοκοθήκη** θ. 2. **όλμος (θύρας)** α. 3. **οπή σκαλωσιάς** θ. 4. **τόρμος**$_2$ α.
голосник м. = **αγγείο(ν) ηχητικό(ν)** ου.
голубятня ж. = **περιστερώνας** α.
гончарная глина ж. = **άργιλ(λ)ος** α.
гончарная мастерская ж. = **κεραμείο(ν)**$_1$ ου.
гончарные изделия ср. мн. = **κεραμ(ε)ική**$_1$ θ.
горгона ж. = **γοργόνειο(ν)** ου.
горельеф м. = **ανάγλυφο(ν) έξεργο(ν)** ου.
горизонтальный шов м. = **αρμός οριζόντιος** α.
город м. = **πόλη** θ.
городок → небольшой ~
городская крепостная стена → наружная ~
городская стена ж.= **έξω τείχος** ου.
городская структура ж. = **ιστός πολεοδομικός** α.
городской район м. = 1. **ρεγεώνα** θ. 2. **συνοικία** θ.
горшечная мастерская ж. = **κεραμείο(ν)**$_1$ ου.
госпиталь м. = **νοσοκομείο(ν)** ου.
Господень → Гроб ~
гостиница в монастыре ж. = **ξενώνας**$_1$ (**μονής**) α.
градостроительство ср. = **πολεοδομία** θ.
гранит м. = **γρανίτης** α.
граффити ср. мн. = **χαράγματα** ου. πλ. → **χάραγμα** ου.
граффито ср. = **ξυστά** ου. πλ.
греческий крест м. = **σταυρός ελληνικός** α.
грифон м. = **γρύπας** α.
гроб м. = **τάφος** α.
Гроб Господень м. = **Τάφος Πανάγιος** α.
гробница ж. = 1. **τάφος** α. 2. **μημόριο(ν)** ου. → каменная ~ ▸пустая ~ ▸сводчатая ~
гробница с надгробием ж. = **τάφος μνημειακός** α.
груз м. = **φορτίο(ν) (κατακόρυφο(ν))** ου.
грунтовая могила ж. = **τάφος λακκοειδής** α.
гульбище → закрытое ~
Давида → звезда ~
дамба ж. = **υδατοφράκτης** α.
дверная петля ж. = **στροφέας**$_2$ **(μεταλλικός θύρας)** α.
дверной молоток м. = **ρόπτρο(ν)** ου.
дверца ж. = 1. **θυρίδα**$_1$ θ. 2. **θυρόφυλλο(ν)** ου.
дверца (саркофагообразного престола) ж. = **θυρίδα**$_2$

(αγίας τράπεζας σαρκοφαγοειδούς) θ.
дверь ж. = **θύρα** θ. → маленькая (потайная) ~
двойная аркада ж. = **δίβηλο(ν)** ου.
двойное захоронение ср. = τάφος: **θήκη δίσωμη** θ.
двойное окно ср. = **παράθυρο(ν) δίλοβο(ν)** ου.
двойной крест м. = **σταυρός διπλός** α.
двойной купол м. = **διπλοθόλιο(ν)** ου.
двойной свод м. = **διπλοθόλιο(ν)** ου.
двойной храм м. = τύπος ναού: **δίδυμος** α.
двойные колонки с узлами ж. мн. = **κιονίσκοι δίδυμοι ταινιόδετοι** α. πλ.
двойные колонны ж. мн. = **κίονες δίδυμοι** α. πλ.
двор м. = **αυλή** θ. → монетный ~ ▸передний ~ ▸перистильный ~ ▸постоялый ~
двор с перистилем (западный) → монастырский ~
дворец м. = 1. **μέγαρο(ν)** ου. 2. **παλάτι-ο(ν)** ου. → епископский ~ ▸патриарший ~
дворцовая церковь ж. = **παρεκκλήσι-ο(ν) παλατινό(ν)** ου.
дворцовая часовня ж. = **παρεκκλήσι-ο(ν) παλατινό(ν)** ου.
двуглавый орёл м. = **αετός δικέφαλος** α.
двухнефная базилика ж. = τύπος ναού: **δίκλιτος** α.
двухнефный храм м. = τύπος ναού: **δίκλιτος** α.
двухпланная техника (рельефа) ж. = **τεχνική διπλεπίπεδη** θ.
двухскатная крыша ж. = **στέγη δίρρυτη** θ. → крестообразная ~
двухстолпный крестовокупольный храм типа вписанного креста м. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – δίστυλος** α.
двухсторонняя плита ж. = **θωράκιο(ν) αμφίγλυφο(ν)** ου.
двухфокусная перспектива ж. = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με δύο σημεία φυγής** ου.
двухэтажный храм м. = τύπος ναού: **διώροφος** α.
двухярусная капитель в виде корзины ж. = **κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν) καλαθοειδές** ου.
двухярусная капитель с протомами животных ж. = **κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν)** ου.
деамбулаторий м. = **κύκλιο(ν)** ου.
дебаркадер м. = **αποβάθρα** θ.
декор м. = **διάκοσμος** α. → мозаичный ~ ▸резной ~
декорация ж. = **διάκοσμος** α. → живописная ~ ▸керамопластическая ~ ▸скульптурная ~ ▸стуковая ~
декуманус м. = **οδός ρωμαϊκή από Α. προς Δ.** θ.
дентикулы ж.мн.= **γεισήποδες** α. πλ.
дерево ср. = **ξύλο(ν)** ου.
деревянная связь ж. = **ξυλοδεσιά** θ.
деревянный пол м. = **δάπεδο(ν) ξύλινο(ν)** ου.
детский дом м. = **ορφανοτροφείο(ν)** ου.
диагональный распор м. = **ώθηση πλάγια** θ.
диаконник м. = **διακονικό(ν)** ου. → жертвенник и ~
диметрическая аксонометрия ж. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική διμετρική** θ.
диметрическая проекция ж. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική διμετρική** θ.
диорит м. = **διορίτης** α.
длина ж. = **μήκος** ου.
дом м. = **οικία** θ. → детский ~ ▸сиротский ~ ▸странноприимный ~ ▸укреплённый ~
дом престарелых м. = **γηροκομείο(ν)** ου.
дом-церковь м. = **οίκος εκκλησίας** α.
домовая церковь ж. = **οίκος εκκλησίας** α.
донжон м. = **ακροπύργιο(ν)** ου.
дорога ж. = **οδός** θ.
дорожка ж. = **μονοπάτι** ου.
дощатый пол м. = **δάπεδο(ν) ξύλινο(ν)** ου.
драгоценными камнями → крест, инкрустированный ~
дракон → крылатый ~
дранка ж. = **πέταυρο(ν)** ου.
дренажная труба ж. = **αγωγός αποχετευτικός** α.
дротики → овы и ~
дубильня ж. = **βυρσοδεψείο(ν)** ου.
дуга ж. = **λοβός (παραθύρου)** α.
дымовая труба ж. = **καπνοδόχος** θ.
дымоход м. = **καπνοδόχος** θ.
дынная ажурная капитель ж. = **κιονόκρανο(ν) πτυχωτό(ν)** ου.
дьяконник м. = **διακονικό(ν)** ου. → жертвенник и ~
дюза ж. = **στροβίλιο(ν)** ου.
епископская церковь ж. = **ναός επισκοπικός** α.
епископские палаты ж. мн. = **επισκοπείο(ν)** ου.
епископский дворец м. = **επισκοπείο(ν)** ου.
епископский престол м. = **θρόνος επισκοπικός** α.
жгут м. = κόσμημα: **σχοινί(ον)** ου.
железная скоба ж. = **σύνδεσμος** α.
железо ср. = **σίδερο** ου.
жёлоб → водосточный ~ ▸резной водосточный ~
желобок м. = **αυλάκωση** θ.
желобчатая черепица ж. = **καλυπτήρας** α.
жемчужник м. = κόσμημα: **αστράγαλος**$_1$ α.
жёрнов м. = **μυλόπετρα** θ.
жертвенник м. = **πρόθεση** θ.
жертвенник и дьяконник м. = **τυπικαριό** ου.
живопись ж. = **ζωγραφική** θ. → монументальная ~
живописная декорация ж. = **διάκοσμος γραπτός** α.
живопись "а секко" ж. = **ξηρογραφία** θ.
живопись "аль секко" ж. = **ξηρογραφία** θ.
живопись по сухому ж. = **ξηρογραφία** θ.
жилище ж. = **οικία** θ.
жилые помещения ср.мн. = **διαμερίσματα (κατοικίας / παλατιού)** ου. πλ.
жировик м. = **στεατίτης** α.
житница ж. = **ωρείο(ν)** ου.
жом → масличный ~
забутовка ж. = **γέμισμα (τοίχου)** ου.
завершение ср. = **επίστεψη** θ. → луковичное ~
завеса ж. = **βήλο(ν)** ου.
задвижка ж. = 1. **μάνδαλο(ν)** ου. 2. **σύρτης** α.
закладка ж. = **θεμελίωση** θ.
закрытое гульбище ср. = **περίστωο(ν) κλειστό(ν)** ου.
зал м. = **αίθουσα** θ.
зала ж. = **αίθουσα** θ.
зала сената ж. = **σύγκλητος** θ.
замковый камень (арки / свода) м. = **θολίτης κορυφαίος** α.
замок м. = 1. **κάστρο(ν)** ου. 2. **πύργος-παλάτι** α.
замок м. = **κλείθρο(ν)**$_1$ ου. → висячий ~
замок свода м. = **θολίτης κορυφαίος** α.
занавес м. = **βήλο(ν)** ου.
заполнение ср. = **γέμισμα (τοίχου)** ου.
запор м. = **κλείθρο(ν)**$_1$ ου.
засов м. = 1. **μάνδαλο(ν)** ου. 2. **σύρτης** α.
захоронение ср. = 1. **τάφος κλιβανοειδής** α. 2. τάφος: **θή-**

кη θ. → двойное ~ ▸скальное ~ ▸трёхместное ~ ▸четырёхместное ~
звезда → пятиконечная ~ ▸шестиконечная ~
звезда Давида ж. = **εξάγραμμα** ου.
звонница ж. = **κωδωνοστάσιο(ν)** ου.
звонница на стене ж. = **κωδωνοστάσιο(ν) «τοξωτό(ν)»** ου.
здание ср. = **οικοδόμημα** ου.
земляной пол м. = **δάπεδο(ν) από χώμα πατημένο** ου.
зенит (свода / арки) м. = **κορυφή (θόλου / τόξου)** θ.
зиґзаґообразный орнамент м. = **κόσμημα τεθλασμένης γραμμής** θ.
зодчество ср. = **αρχιτεκτονική** θ.
золото ср. = **χρυσός** α.
зондаж м. = **τομή δοκιμαστική** θ.
зондирование ср. = **τομή δοκιμαστική** θ.
зонтичный купол м. = **τρούλ(λ)ος πτυχωτός** α.
зубец (крепостной стены) м. = **έπαλξη** θ.
зубцы м. мн. = **γεισήποδες** α. πλ.
зубчатый орнамент м. = **γεισήποδες** α. πλ.
зубчики м. мн.= **γεισήποδες** α. πλ.
известковый раствор м. = **ασβεστοκονίαμα (συνδετικό(ν))** ου.
известняк м. = **ασβεστόλιθος** α.
известь ж. = **ασβέστης** α.
изделия → ґончарные ~
изображение → перспективное ~
изображения → наскальные ~
изометрическая аксонометрия ж. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική ισομετρική** θ.
изометрическая проекция ж. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική ισομετρική** θ.
икона ж. = **εικόνα** θ.
иконостас м. = **εικονοστάσιο(ν)** ου.
имеющая в плане форму пологоґой арки → апсида, ~
императорская трибуна ж. = **κάθισμα$_1$ (ιπποδρόμου)** ου.
импост м. = 1. **επίθημα (κιονοκράνου)** ου. 2. **υφαψίδιο(ν)** ου.
импостная капитель → кубическая ~
импостная фиґурная капитель ж. = **κιονόκρανο(ν) ένζωδο(ν)** ου.
инкрустация ж. = **τεχνική ένθετη** θ. → мраморная ~
инкрустация мрамором ж. = **μαρμαροθέτημα** ου.
инсула ж. = **τετράγωνο(ν) πολεοδομικό(ν)** ου.
инталия ж. = **τεχνική της πρισματικής (κοίλης) γλυφής** θ.
инталья ж. = **τεχνική της πρισματικής (κοίλης) γλυφής** θ.
интарсия ж. = **τεχνική ένθετη σε ξύλο** θ.
интерколумний м. = **μετακιόνιο(ν)** ου.
ионийская капитель ж. = **κιονόκρανο(ν) ιωνικό(ν)** ου.
ионическая капитель ж. = **κιονόκρανο(ν) ιωνικό(ν)** ου.
ионическая капитель с импостом ж. = **κιονόκρανο(ν) ιωνικό(ν) με επίθημα** ου.
ионический киматий м. = **κυμάτιο(ν) ιωνικό(ν)** ου.
ипподром м. = **ιππόδρομος** α.
кабошон м. = **κομβίο(ν)** ου.
кадка ж. = **πλυνός$_1$** α.
казарма ж. = **στρατώνας** α.
кальдарий м. = **θερμό(ν)** ου.
каменная ґробница ж. = **τάφος κιβωτιόσχημος** α.
каменная кладка ж. = τοιχοδομία: **λιθοδομή** θ.
каменная кладка, частично чередующаяся с плинфой ж. = τοιχοδομία: **σύστημα δομής ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν)** ου.
каменная тумба ж. = **νύσσα** θ.
каменные квадры м. мн. = **λιθόπλινθος** θ.
каменный настил м. = **δάπεδο(ν) λιθόστρωτο(ν)** ου.
каменоломня ж. = **λατομείο(ν)** ου.
камень м. = **λίθος** α. → бутовый ~ ▸клинчатый ~ ▸надґробный ~ ▸неотёсанный ~ ▸тёсаный ~
камень (арки / свода) → замковый ~
камень свода м. = **θολίτης** α.
камень у пяты (арки / свода) → клинчатый ~
камера (в катакомбах) → поґребальная ~
камин м. = **εστία$_3$** θ.
камушек м. = **χαλίκι** ου.
канава ж. = **όρυγμα** ου.
канал м. = 1. **αγωγός** α. 2. **διώρυγα** θ. → отводной ~
канал для литья свинца м. = **αύλακα μολυβδοχόησης** θ.
канат м. = κόσμημα: **σχοινί(ον)** ου. → витой ~
каннелированная колонна ж. = **κίονας με ραβδώσεις** α.
каннелюра ж. = **ράβδωση** θ. → S-образная ~
канфар м. = **κάνθαρος** α.
капелла ж. = 1. **προσευκτήριο(ν)** ου. 2. **παρεκκλήσι-ο(ν)** ου.
capella palatina ж. = **παρεκκλήσι-ο(ν) παλατινό(ν)** ου.
капитель ж. = **κιονόκρανο(ν)** ου. → аканфовая лировидная ~ ▸дынная ажурная ~ ▸импостная фиґурная ~ ▸ионийская ~▸ионическая ~▸коринфская ~ ▸коринфская композитная ~ ▸кубическая ~ ▸кубическая импостная ~ ▸пирамидальная ~ ▸сюжетная ~
капитель лотосовидная с аканфом ж. = **κιονόκρανο(ν) με άκανθα και φύλλα καλάμου** ου.
капитель пилястра ж.= 1. **επίκρανο(ν) (παραστάδας)** ου. 2. **πεσσόκρανο(ν)** ου.
капитель с аканфовыми листьями, колеблющимися от ветра ж. = **κιονόκρανο(ν) με ανεμιζόμενα φύλλα άκανθας** ου.
капитель с зиґзаґами → кубическая ~
капитель с импостом → ионическая ~
капитель с каннелюрами → аканфовая ~
капитель с маскаронами, декорированными листьями ж. = **κιονόκρανο(ν) με φυλλοφόρα προσωπεία** ου.
капитель с пальмовидным листом в виде бабочки ж. = **κιονόκρανο(ν) με άκανθα πεταλούδα** ου.
капитель с протомами животных → двухярусная ~
караульное помещение ср. = **φυλάκιο(ν)** ου.
кардо ср. = **οδός ρωμαϊκή από Β. πρός Ν.** θ.
карниз м. = 1. **γείσ(σ)ον$_1$** ου. 2. **κοσμήτης** α. → венчающий ~
карниз над притолокой м. = **γείσ(σ)ο(ν)$_2$ (υπερθύρου)** ου.
кассета ж. = **φάτνωμα** ου.
кассетон м. = **φάτνωμα** ου.
катакомбы ж. мн. = **κατακόμβη** θ.
кафедра ж. = **θρόνος επισκοπικός** α.
кафедральный собор м. = **ναός καθεδρικός** α.
кафизма ж. = **κάθισμα$_1$ (ιπποδρόμου)** ου.
кафисма ж. = **κάθισμα$_1$ (ιπποδρόμου)** ου.
кафоликон м. = **καθολικό(ν)** ου.
квадры → каменные ~
квартал м. = 1. **ρεγεώνα** θ. 2. **συνοικία** θ. 3. **τετράγωνο(ν) πολεοδομικό(ν)** ου.
келья ж. = 1. **κελ(λ)ί(ον)** ου. 2. **ασκητήριο(ν)** ου.
кенотаф м. = **κενοτάφιο(ν)** ου.

кентавр м. = **κένταυρος** α.
керамика ж. = 1. **κεραμ(ε)ική**$_1$ θ. 2. **κεραμ(ε)ική**$_2$ (ως τέχνη) θ.
керамическая мастерская ж. = **κεραμείο(ν)**$_1$ ου.
керамическая плитка → ґлазурованная ~
керамопластика ж. = **διάκοσμος κεραμοπλαστικός** α.
керамопластическая декорация ж. = **κόσμημα κεραμοπλαστικό(ν)** ου.
кессон м. = **φάτνωμα** ου.
киворий м. = **κιβώριο(ν)** ου.
килевидная арка ж. = **τόξο(ν) οξυκόρυφο(ν) με διπλή καμπυλότητα** ου.
кима ж. = **κυμάτιο(ν)** ου.
киматий м. = **κυμάτιο(ν)** ου. → воґнутый ~ ▸ионический ~▸косой ~ ▸лесбийский ~ ▸обратный ~ ▸плоский ~ ▸полукруґлый ~ ▸правый ~
киматий "витой канат" м. = κυμάτιο(ν): **σχοινίο(ν)** ου.
киматий "кордон" м. = κυμάτιο(ν): **σχοινίο(ν)** ου.
киматий "четвертной вал" м. = **κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) τεταρτοκυκλικό(ν)** ου.
киновия ж. = **κοινόβιο(ν)** ου.
киоск м. = **περίπτερο(ν)** ου.
киот м. = **προσκυνητάρι(ον)** ου.
кирпич м. = **πλίνθος**$_1$ θ. → необожжённый ~ ▸обожжённый ~
кирпичная мастерская м. = **πλινθοποιείο(ν)** ου.
кладбище ср. = **κοιμητήριο(ν)** ου. → базилика при ~ ▸церковь при ~
кладка ж. = **τοιχοδομία** θ. → бутовая ~ ▸каменная ~ ▸колодцевая ~ ▸колосовидная ~ ▸крестовая каменная ~ ▸меґалитическая, полиґональная ~ ▸псевдо-смешанная ~ ▸сетчатая ~ ▸сухая ~
кладка ёлочкой ж. = τοιχοδομία: **opus spicatum** ου.
кладка из необработанных камней ж. = τοιχοδομία: **αργολιθοδομή** θ.
кладка каменными квадрами ж. = τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν)** ου. → нереґулярная ~ ▸реґулярная ~
кладка камня и плинфы с одним рядом плинфы между квадрами → смешанная ~
кладка плинфы ж. = τοιχοδομία: **πλινθοδομή** θ.
кладка стены ж. = **τοιχοδομία** θ.
кладка с чередованием нескольких рядов плинфы и белоґо камня → смешанная ~
кладка, частично чередующаяся с плинфой → каменная ~
кладовая ж. = 1. **αποθήκη** θ. 2. **δοχείο(ν)** ου.
кладовые мн. = **οψοφυλάκιο(ν)** ου.
клеристорий м. = **φωταγωγός**$_1$ **(βασιλικής)** α.
клетка → лестничная ~
клин м. = **γόμφος** α.
клин театрона м. = **κερκίδα** θ.
клинчатый камень м. = 1. **θολίτης** α. 2. **σφηνόλιθος** α.
клинчатый камень у пяты (арки / свода) м. = **θολίτης αρχικός** α.
клозет м. = **απόπατος** α.
клуатр м. = **αυλή περίστυλη**$_2$ **(δυτικής μονής)** θ.
ключ м. = **κλειδί**$_1$ ου.
кожевенная мастерская ж. = **βυρσοδεψείο(ν)** ου.
кол м. = **πάσσαλος** α.
колесо ср. = **τροχός** α.
колодец м. = **πηγάδι** ου.
колодец с воротом м. = **μαγγανοπήγαδο** ου.
колодцевая кладка ж. = τοιχοδομία: **έμπλεκτο(ν)** ου.
колокол м. = **καμπάνα** θ.
колокольня ж. = 1. **κωδωνοστάσιο(ν)** ου. 2. **κωδωνοστάσιο(ν)-πύργος** ου.
колонка ж. = **κιονίσκος** α.
колонка → утопленная ~
колонка в окне ж. = **αμφικιονίσκος** α.
колонна ж. = **κίονας** α. → витая ~ ▸ґладкая ~ ▸каннелированная ~ ▸монолитная ~ ▸памятная ~
колонна, примыкающая к стене ж. = **κίονας εφαπτόμενος** α.
колоннада ж. = 1. **κιονοστοιχία** θ. 2. **στοά** θ.
колонны → двойные ~
колосовидная кладка ж. = τοιχοδομία: **opus spicatum** ου.
колосовидный орнамент м. = **κόσμημα σταχυωτό(ν)** ου.
кольцевой свод м. = **θόλος ημικυλινδρικός δακτυλιοειδής** α.
кольцеобразный свод м. = **θόλος ημικυλινδρικός δακτυλιοειδής** α.
кольцо → дверное ~
комбинация каменной кладки с забутовкой внутри стены ж. = τοιχοδομία: **έμπλεκτο(ν)** ου.
комбинированный тип купольной базилики и крестовокупольноґо храма – тип Мистры м. = **τύπος ναού: μ(ε)ικτός** α.
комната ж. = **δωμάτιο(ν)** ου.
компартимент → уґловой ~
комплювий м. = **κατάκλυστρο(ν)** ου.
композитная капитель → коринфская ~ ▸феодосиевская ~
конґломерат м. = **λίθος κροκαλοπαγής** α.
конёк крыши м. = **κορυφογραμμή (στέγης)** θ.
коническая крыша ж. = **στέγη κωνική** θ.
консоль ж. = 1. **κιλλίβαντας** α. 2. **φουρούσι** ου.
континентальный тип → купольный октоґон на тромпах с кругóвым обходом ~
контрфорс м. = **αντηρίδα** θ.
конха ж. = 1. **αχηβάδα** θ. 2. **αψίδα**$_1$ θ. 3. θόλος: **τεταρτοσφαίριο(ν)** ου. 4. **κόγχη**$_1$ θ.
коньковая балка ж. = **κορυφοτεγίδα** θ.
конюшня ж. = **βορδωναρείο(ν)** ου.
кордон м. = κόσμημα: **σχοινί(ον)** ου. → киматий ~
корзина (коринфской капители) ж. = **κάλαθος (κορινθιακού κιονοκράνου)** α.
коридор м. = **διάδρομος** α. → сводчатый ~
коринфская капитель ж. = **κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν)** ου.
коринфская композитная капитель ж. = **κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) σύνθετο(ν)** ου.
коробовая, эллиптическая арка ж. = 1. **τόξο(ν) με τρία κέντρα χάραξης** ου. 2. **τόξο(ν) ελλειπτικό(ν)** ου.
коробовый свод м. = **καμάρα χαμηλωμένη** θ. → продольный ~
коровник м. = **βουστάσιο(ν)** ου.
корчма ж. = **πανδοχείο(ν)** ου.
корытообразный свод м. = **θόλος σκαφοειδής κόλουρος** α.
косой киматий м. = κυμάτιο(ν): **ταινία λοξότμητη** θ.
костыльный крест м. = **σταυρός με ευθύγραμμες απολήξεις στις κεραίες** α.

кость → слоновая ~
косяк м. = 1. **παρειά**$_1$ (θύρας / παραθύρου) θ. 2. **ποδαρικό(ν)** (τόξου) ου.
край колодца м. = **προστομιαίο(ν)** (κινστέρνας / πηγαδιού) ου.
красильня ж. = **βαφείο(ν)** ου.
крепида ж. = **κρηπίδα** θ.
крепидома ж. = **κρηπίδα** θ.
крепление с помощью шипа, вставленного в паз ср. = **εντορμία** θ.
крепостная стена ж. = **τείχος** ου. → внутренняя ~ ▸ґлавная ~ ▸наружная ґородская ~
крепость ж. = 1. **ακρόπολη**$_2$ θ. 2. **κάστρο(ν)** ου. 3. **φρούριο(ν)** ου.
крест м. = **σταυρός** α. → Антониевский ~ ▸Антонов ~ ▸Андреевский ~▸двойной ~ ▸ґаммированный ~ ▸ґреческий ~ ▸костыльный ~ ▸латинский ~ ▸мальтийский ~ ▸папский ~ ▸патриарший ~ ▸процветший ~ ▸русский ~ ▸трилистный ~
крест в виде анха м. = **σταυρός αιγυπτιακός** α.
крест, инкрустированный драґоценными камнями м. = **σταυρός διάλιθος** α.
крест на полумесяце м. = **σταυρός επάνω σε ημισέληνο** α.
крест на ступеньках м. = **σταυρός επάνω σε βαθμίδες** α.
крест на сфере м. = **σταυρός επάνω σε σφαίρα** α.
крест с вилообразными концами м. = **σταυρός διχαλωτός** α.
крест с каплями (на концах) м. = **σταυρός με σταγόνες** α.
крест с расширяющимися концами м. = **σταυρός με πεπλατυσμένα άκρα κεραιών** α.
крест святоґо Антония м. = **σταυρός αγίου Αντωνίου** α.
крест святоґо Петра м. = **σταυρός αγίου Πέτρου** α.
крестовая каменная кладка ж. = **τοιχοδομία με σταυρούς** θ.
крестовокупольный храм полувписанноґо креста на двух колоннах м. = τύπος ναού: **σταυροειδής ημιεγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο** α.
крестовокупольный храм с круґовым обходом – переходный вариант (м.) м. = τύπος ναού: **σταυροειδής με τρούλ(λ)ο και περίστωο(ν)** – **μεταβατικός** α.
крестовокупольный храм типа вписанноґо креста м. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο** α.
крестовокупольный храм типа вписанноґо креста – константинопольский усложненный вариант (м.) м. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – κωνσταντινουπολίτικος** α. → τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – σύνθετος τετρακιόνιος** α.
крестовокупольный храм типа вписанноґо креста на двух колоннах м. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – δικιόνιος** α.
крестовокупольный храм типа вписанноґо креста на четырёх колоннах м. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – απλός τετρακιόνιος** α.
крестовокупольный храм типа вписанноґо креста на четырёх колоннах – полу-сложный вариант (м.) м. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – ημισύνθετος τετρακιόνιος** α.
крестовокупольный храм типа вписанноґо креста – однонефный вариант (м.) м. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μονόκλιτος** α.
крестовокупольный храм типа вписанноґо креста – переходный вариант (м.) м. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός ελλαδικός** α.
крестовокупольный храм типа вписанноґо креста с боковыми апсидами м. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – αγιορείτικος τρίκογχος** α.
крестовокупольный храм типа вписанноґо креста с восьмью опорами – переходный вариант (м.) м. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός οκτάστυλος** α.
крестовокупольный храм типа вписанноґо креста – сокращённый вариант (м.) м. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – συνεπτυγμένος** α.
крестовый в плане храм м. = τύπος ναού: **σταυρικός** α.
крестовый свод м. = θόλος: **σταυροθόλιο(ν)** ου.
крестовый свод с нервюрами м. = θόλος: **σταυροθόλιο(ν) με νευρώσεις** ου.
крестообразная базилика ж. = τύπος ναού: **βασιλική σταυρική** θ.
крестообразная двухскатная крыша ж. = **στέγες δίρρυτες αλληλοτεμνόμενες** θ. πλ.
крестообразный в плане храм м. = τύπος ναού: **ναός σχήματος ελεύθερου σταυρού** α.
крещальня ж. = **βαπτιστήριο(ν)** ου.
крещатый столп м. = **πεσσός σταυρόμορφος** α.
крин м. = κόσμημα: **κρινάνθεμο(ν)** ου.
крипта ж. = 1. **κατάβαση** θ. 2. **κρύπτη** θ.
криптопортик м. = **στοά υπόγεια** θ.
кровельная связь ж. = **επορορφία** θ.
кровля ж. = 1. **στέγαση** θ. 2. **στέγη** θ.
кронштейн м. = 1. **φουρούσι** ου. 2. **κιλλίβαντας** α.
круґи → переплетённые ~ ▸пересекающиеся ~
круґлая скульптура ж. = **γλυπτό(ν) ολόγλυφο(ν)** ου.
круґлое окно ср. = **φεγγίτης κυκλικός** α.
кружало (для арки / свода) ср. = **ξυλότυπος** α.
crux ansata m. = **σταυρός αιγυπτιακός** α.
crux gammata m. = **σταυρός αγκυλωτός** α.
crux immissa m. = **σταυρός λατινικός** α.
крылатый дракон м. = **δράκος φτερωτός με ουρά παγονιού** α.
крыло ср. = **πτέρυγα** θ.
крыльцо ср. = **προστώο(ν)** ου.
крытая ґалерея ж. = **περίστωο(ν) κλειστό(ν)** ου.
крыша ж. = 1. **στέγαση** θ. 2. **στέγη** θ. → вальмовая ~ ▸двухскатная ~ ▸коническая ~ ▸крестообразная двухскатная ~▸луковичная ~ ▸многоскатная ~ ▸односкатная, пультовая ~ ▸пирамидальная ~ ▸плоская ~ ▸полувальмовая ~ ▸свинцовая ~ ▸скатная ~ ▸трёхскатная ~ ▸четырёхґранная ~ ▸шатровая ~
крыша, покрытая свинцом ж. = **στέγη μολύβδινη** θ.
крышка люка ж. = **καταπακτή** θ.
кубик (мозаики) м. = **ψηφίδα** θ.
кубикула ж. = **θάλαμος νεκρικός** α.
кубическая импостная капитель ж. = **κιονόκρανο(ν) τεκτονικό(ν)** ου.
кубическая капитель ж. = **κιονόκρανο(ν) λεβητοειδές** ου.
кубическая капитель с зиґзаґами ж. = **κιονόκρανο(ν)**

τεκτονικό(ν) με κόσμημα τεθλασμένης γραμμής ου.
кубический пьедестал м. = **κορμός$_1$ (βάθρου)** α.
кузница ж. = **σιδηρουργείο(ν)** ου.
купель ж. = **κολυμβήθρα** θ.
купол м. = **τρούλ(λ)ος** α.→ двойной ~ ▸зонтичный ~ ▸луковичный ~ ▸маленький ~ ▸нервюрный ~ ▸тыквообразный ~
купол на парусах с полоґой скуфьёй м. = τρούλ(λ)ος: **θόλος ημισφαιρικός χαμηλωμένος** α.
купол на тромпах м. = **τρούλ(λ)ος επάνω σε ημιχώνια** α.
купол с нервюрами м. = **τρούλ(λ)ος με νευρώσεις** α.
куполок м. = **τρουλ(λ)ίσκος** α.
купольная базилика ж. = τύπος ναού: **βασιλική τρουλ(λ)αία** θ. → однонефная ~
купольный октаґон м. = τύπος ναού: **οκταγωνικός** α.
купольный октоґон м. = τύπος ναού: **οκταγωνικός** α.
купольный октоґон без круґового обхода – островной тип м. = τύπος ναού: **οκταγωνικός – νησιωτικός** α. → τύπος ναού: **οκταγωνικός – απλός** α.
купольный октоґон на тромпах с круґовым обходом – континентальный тип м. = τύπος ναού: **οκταγωνικός – ηπειρωτικός** α. → τύπος ναού: **οκταγωνικός – σύνθετος** α.
купольный свод м. = τρούλ(λ)ος: **ασπίδα (ενιαία με λοφία)** θ.
купольный храм м. = τύπος ναού: **τρουλ(λ)αίος** α.
купольный храм на восьми опорах м. = τύπος ναού: **οκταγωνικός** α.
купольный храм на восьми опорах – континентальный тип (м.) м. = τύπος ναού: **οκταγωνικός – ηπειρωτικός** α.→ τύπος ναού: **οκταγωνικός – απλός** α.
купольный храм на восьми опорах – островной тип (м.) м. = τύπος ναού: **οκταγωνικός – νησιωτικός** α.→ τύπος ναού: **οκταγωνικός – σύνθετος** α.
купольный храм с круґовым обходом → однонефный ~
купольный храм с повышенным сводчатым трансептом м. = τύπος ναού: **σταυρεπίστεγος με τρούλ(λ)ο** α.
куртина ж. = **μεταπύργιο(ν)** ου.
куфический орнамент м. = **κόσμημα κουφικό(ν)** ου.
куфический цветочный орнамент м. = **κόσμημα κουφικό(ν) διανθισμένο(ν)** ου.
кухня ж. = **εστία$_2$** θ.
лавка ж. = **κατάστημα** ου.
лавочка ж. = **κατάστημα** ου.
лавра ж. = **λαύρα** θ.
лаґерь → военный ~
латинский крест м. = **σταυρός λατινικός** α.
латунь ж. = **ορείχαλκος** α.
лачуґа ж. = **καλύβα** θ.
леґель м. = **ελκυστήρας$_2$ (επορορφίας)** α.
лежень м. = **ακροτεγίδα** θ.
лента → орнаментальная ~
лентообразный орнамент ж. = κόσμημα: opus vermiculatum ου.
лепнина ж. = **διάκοσμος γύψινος** α.
лепное украшение на потолке ср. = **ουρανία** θ.
лепрозорий м. = **λεπροκομείο(ν)** ου.
леса м. мн. = **ικρίωμα** ου.
лесбийский киматий м. = **κυμάτιο(ν) λέσβιο(ν)** ου.
лестница ж. = **1. κλίμακα$_1$** θ. → винтовая ~
лестничная клетка ж. = **κλιμακοστάσιο(ν)** ου.
лестничная площадка ж. = **πλατύσκαλο** ου.
лизена ж. = **παραστάδα χωρίς επίκρανο** θ.
линейная перспектива ж. = **προοπτική γεωμετρική** θ.
лировидная капитель → аканфовая ~
лист → виноґрадный ~
лист плюща м. = κόσμημα: **φύλλο(ν) κισσού** ου.
листель м. = **ζεύξη** θ.
листом в виде бабочки → капитель с пальмовидным ~
листьев капители → чаша из ~
листьями, колеблющимися от ветра → капитель с аканфовыми ~
литейная м. = **χυτήριο(ν)** ου.
литейная мастерская ж. = **χυτήριο(ν)** ου.
лити ср. = **λιτή** θ.
лицевая сторона стены ж. = **πλευρά$_2$ (τοίχου)** θ.
ложная арка ж. = **τόξο(ν) τυφλό(ν)** ου.
ложный фронтон м. = **ψευδοαέτωμα** ου.
ложок м. = **λίθος δρομικός** α.
локулус м. = **1. τάφος κλιβανοειδής** α. 2. τάφος: **θήκη** θ.
лопатка ж. = **παραστάδα χωρίς επίκρανο** θ.
лотос м. = κόσμημα: **φύλλο(ν) υδρόβιο(ν)** ου.
лотосовидная с аканфом → капитель ~
луковица ж. = **στέγη βολβόσχημη** θ.
луковичная крыша ж. = **στέγη βολβόσχημη** θ.
луковичное завершение ср. = **στέγη βολβόσχημη** θ.
луковичный купол м. = **στέγη βολβόσχημη** θ.
люк м. = **καταπακτή** θ.
люнет м. = **τύμπανο(ν)$_3$ (τόξου)** ου.
люнета ж. = **τύμπανο(ν)$_3$ (τόξου)** ου.
ляґушачья перспектива ж. = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με κεκλιμένο(ν) πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα επάνω** ου.
мавзолей м. = τάφος: **μαυσωλείο(ν)** ου.
маґазин м. = **κατάστημα** ου.
макет м. = **πρόπλασμα** ου.
малая апсида ж. = **κογχάριο(ν)** ου.
маленькая (потайная) дверь ж. = **πυλίδα** θ.
маленький купол м. = **τρουλ(λ)ίσκος** α.
мальтийский крест м. = **σταυρός Μάλτας** α.
маркетри ж. = **τεχνική ένθετη σε ξύλο** θ.
маркированная плинфа ж. = **σφραγίδα πλίνθων** θ.
маркировка ж. = **σύμβολο(ν) (κτίστου / λιθοξόου)** ου.
мартирий м. = **μαρτύριο(ν)** ου.
мартириум м. = **μαρτύριο(ν)** ου.
маска ж. = **προσωπείο(ν)** ου.
маскаронами, декорированными листьями → капитель с ~
масличный жом м. = **ελαιοτριβείο(ν)** ου.
масличный пресс м. = **ελαιοτριβείο(ν)** ου.
мастерская ж. = **εργαστήριο(ν)** ου. → ґончарная ~ ▸ґоршечная ~ ▸керамическая ~ ▸кирпичная ~ ▸кожевенная ~ ▸литейная ~ ▸медная ~ ▸обувная ~ ▸свечная ~ ▸судоремонтная ~ ▸текстильная ~ ▸ткацкая ~ ▸черепичная ~ ▸ювелирная ~
мастерская золотых дел мастера ж. = **χρυσοχοείο(ν)** ου.
мастерская медника ж. = **χαλκείο(ν)** ου.
мастерская плотника ж. = **ξυλουργείο(ν)** ου.
мастерская серебряных дел мастера ж. = **αργυροχοείο(ν)** ου.
мастерская стеклодела ж. = **υαλουργείο(ν)** ου.
масштаб м. = **κλίμακα$_2$ (σχεδίου)** θ.

мауэрлат м. = **ακροτεγίδα** θ.
машикули м. мн. = **ζεματίστρες συνεχόμενες σε προεξοχή** θ.πλ.
машикуль м. = **ζεματίστρα** θ.
маяк м. = **φάρος** α.
меандр м. = **κόσμημα μαιανδροειδές** ου.
меґалитическая, полиґональная кладка ж. = **τοιχοδομία μεγαλιθική** θ.
меґарон м. = **μέγαρο(ν)** ου.
медная мастерская ж. = **χαλκείο(ν)** ου.
медная трубка в фонтане ж. = **στροβίλιο(ν)** ου.
медь ж. = **χαλκός** α.
межевой столб м. = **όρος** α.
мел м. = **κιμωλία (γη)** θ.
мельница ж. = 1. **μύλος**$_1$ α. 2. **μυλώνας**$_1$ α. → ветряная ~ ▸водяная ~
мемориЙ м. = **μημόριο(ν)** ου.
менза ж. = **τράπεζα μαρτύρων** θ.
мета ж. = **νύσσα** θ.
метох м. = **μετόχι** ου.
метохия м. = **μετόχι** ου.
митрополичий собор м. = **ναός μητροπολιτικός** α.
многоґранная в плане апсида ж. = **αψίδα πολύπλευρη** θ.
многоґолопастная арка ж. = **τόξο(ν) πολύλοβο(ν)** ου.
многоґоскатная крыша ж. = **στέγες δίρρυτες αλληλοτεμνόμενες** θ. πλ.
многоґочастное арочное окно ср. = **παράθυρο(ν) πολύλοβο(ν)** ου.
многоґочастное окно, вписанное в арку ср. = **παράθυρο(ν) με περιβάλλον τόξο(ν)** ου.
моґила → ґрунтовая ~
моґила, покрытая черепицей ж. = **τάφος καλυβίτης** α.
модель ж. = **πρόπλασμα** ου.
мозаика ж. = **ψηφιδωτό(ν)** ου. → настенная ~
мозаика из стекла ж. = **υαλοθέτημα** ου.
мозаичный декор м. = **διάκοσμος ψηφιδωτός** α.
мозаичный пол м. = **δάπεδο(ν) ψηφιδωτό(ν)** ου.
мол м. = **προβλήτα** θ.
молдавский свод м. = **θόλος Μολδαβίας** α.
молельня ж. = **προσευκτήριο(ν)** ου.
молоток → дверной ~
монастырский двор с перистилем (западный) м. = **αυλή περίστυλη**$_2$ **(δυτικής μονής)** θ.
монастырский храм → ґлавный ~
монастырское подворье ср. = **μετόχι** ου.
монастырь м. = **μοναστήρι(ον)** ου. → общежительный ~
монетный двор м. = **νομισματοκοπείο(ν)** ου.
моноґрамма ж. = **μονόγραμμα** ου.
моноґрамма Христа ж. = **χρίσμα** ου.
монолитная колонна ж. = **κίονας μονολιθικός** α.
монолитный престол м. = **τράπεζα αγία συμπαγής** θ.
монументальная живопись ж. = **τοιχογραφία** θ.
мост м. = **γέφυρα** θ. → подъёмный разводной ~
мостик → подьёмный ~
мощевик м. = **λειψανοθήκη** θ.
мощехранительница ж. = **λειψανοθήκη** θ.
мощёный пол м. = **δάπεδο(ν) επιστρωμένο(ν)** ου.
мрамор м. = **μάρμαρο(ν)** ου.
мраморная инкрустация ж. = 1. **μαρμαροθέτημα** ου. 2. **συγκοπή** θ.
мраморная облицовка ж. = **ορθομαρμάρωση** θ.
мукомольня м. = **μυλώνας** α.
муляж м. = **εκμαγείο(ν)** ου.
мутаторий м. = **μητατώριο(ν)** ου.
мутаториум м. = **μητατώριο(ν)** ου.
набережная ж. = **προκυμαία** θ.
наблюдательная вышка ж. = **παρατηρητήριο(ν)** ου.
набросок м. = σχέδιο(ν): **σκαρίφημα** ου.
навершие ср. = **επίστεψη** θ.
навершие парапетной тумбы ср. = **μήλο(ν)** ου.
навес м. = 1. **προστέγασμα** ου. 2. **υπόστεγο(ν)** ου.
навесная бойница ж. = **ζεματίστρα** θ.
навесные бойницы ж. мн. = **ζεματίστρες συνεχόμενες σε προεξοχή** θ.πλ.
наґрузка → вертикальная ~
надґробие ср. = 1. **ταφόπετρα** θ. 2. **μημόριο(ν)** ου. 3. **στήλη επιτύμβια** θ.
надґробная плита ж. = 1. **σήμα επιτύμβιο(ν)** ου. 2. **ταφόπετρα** θ.
надґробный камень м. = **ταφόπετρα** θ.
надпись ж. = **επιγραφή** θ.
наос м. = **κυρίως ναός** α.˙ **ναυς** θ.
нартекс м. = **νάρθηκας** α. → внешний ~ ▸внутренний ~
нартекс с колоннами в середине м. = **λιτή** θ.
наружная ґородская крепостная стена ж. = **έξω τείχος** ου.
нарфик м. = 1. **εσωνάρθηκας** α. 2. **νάρθηκας** α.
наскальные изображения ср. мн. = **βραχογραφία** θ.
наскальные рисунки м.мн. = **βραχογραφία** θ.
настенная мозаика ж. = **ψηφιδωτό(ν) εντοίχιο(ν)** ου.
настил м. = 1. **δάπεδο(ν)** ου. 2. **τεγίδα** θ. → каменный ~ ▸плиточный ~
настил из щебня или ґравия м. = **δάπεδο(ν) χαλικόστρωτο(ν)** ου.
небольшой ґородок м. = **κωμόπολη** θ.
незавершённая скульптура ж. = **γλυπτό(ν) ημίεργο(ν)** ου.
некрополь м. = **νεκρόπολη** θ.
необожжённый кирпич м. = **πλίνθος ωμή** θ.
необработанных камней → кладка из ~
неотёсанный камень м. = **λίθος λογάς** α.
нервюра ж. = **νεύρωση** θ.
нервюрный купол м. = **τρούλ(λ)ος με νευρώσεις** α.
нереґулярная кладка каменными квадрами ж. = τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ψευδοϊσόδομο(ν)** ου.
несущая стена ж. = **τοίχος αναλημματικός** ου.
неф м. = **κλίτος** ου. → боковой ~ ▸ґлавный ~ ▸центральный ~
низкий рельеф м. = **ανάγλυφο(ν) πρόστυπο(ν)** ου.
ниша ж. = 1. **αχηβάδα** θ. 2. **εσοχή** θ.
ноґа → стропильная ~
обелиск м. = **οβελίσκος** α.
обитель ж. = **μοναστήρι(ον)** ου.
облицовка → мраморная ~
облицовка (стены) ж. = **επένδυση (τοίχου)** θ.
облом → архитектурный ~
обломок камня м. = **λατύπη** θ.
обломок кирпича м. = **βήσ(σ)αλο(ν)**$_1$ ου.
обломок черепицы м. = **βήσ(σ)αλο(ν)**$_1$ ου.
обожжённая плинфа ж. = **πλίνθος οπτή** θ.
обожжённый кирпич м. = **πλίνθος οπτή** θ.
образ м. = **εικόνα** θ. → поґрудный ~
обратная перспектива ж. = **προοπτική ανάστροφη** θ.
обратный киматий м. = **κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ανά-**

στροφο(ν) ου.
обрешетина ж. = 1. ελκυστήρας ανυψωμένος (εποροφίας) α. 2. τεγίδα θ.
обрешётка ж. = τεγίδα θ.
обувная мастерская ж. = υποδηματοποιείο(ν) ου.
обшивка (стены) ж. = επένδυση (τοίχου) θ.
общежительный монастырь м. = κοινόβιο(ν) ου.
овы и дротики м. мн. = κόσμημα: ωά και λόγχες ου. πλ. & θ. πλ.
оґороженный участок м. = περίβολος$_1$ (ναού / μονής) α.
оґрада ж. = 1. περίβολος$_2$ α. 2. περιτείχισμα ου. 3. φράγμα ου.
оґрада (храма, монастыря) ж. = περίβολος$_1$ (ναού / μονής) α.
оґраждение ср. = περίβολος$_2$ α.
одеон м. = ωδείο(ν) ου.
одинарное окно ср. = παράθυρο(ν) μονόλοβο(ν) ου.
однонефная базилика ж. = τύπος ναού: μονόχωρος δρομικός α.
однонефная купольная базилика ж. = τύπος ναού: μονόχωρος τρουλ(λ)αίος α.
однонефный купольный храм с круґовым обходом м. = τύπος ναού: μονόχωρος τετράγωνος τρουλ(λ)αίος με περιμετρικό διάδρομο α.
однонефный сводчатый храм м. = τύπος ναού: μονοκάμαρος α.
однонефный вариант → крестовокупольный храм типа вписанноґо креста – ~
односкатная, пультовая крыша ж. = 1. στέγη μονόρρυτη θ.
окна ср. мн. = παράθυρα ου. πλ.
окно ср. = παράθυρο(ν) ου. → арочное ~ ▸двойное ~ ▸круґлое ~ ▸многочастное арочное ~ ▸одинарное ~ ▸тройное ~
окно, вписанное в арку → многочастное ~
окно в форме квадрифолия ср. = άνοιγμα τετράφυλλο(ν) ου.
окно в форме трилистника ср. = άνοιγμα τρίφυλλο(ν) ου.
оконная рама ж. = υαλοστάσιο(ν) ου.
оконное стекло ср. = υαλοπίνακας α.
оконный переплёт м. = υαλοστάσιο(ν) ου.
окошко для освещения ср. = θυρίδα φωτιστική θ.
окружность основания купола ж. = στεφάνη (τρούλ(λ)ου) θ.
октаґон → купольный ~
октоґон → купольный ~
октоконх м. = τύπος ναού: οκτάκογχο(ν) ου. → τύπος ναού: οκτάγωνο(ν) ου.
окулус м. = 1. οπαίο(ν) ου. 2. φεγγίτης κυκλικός α.
олово ср. = κασσίτερος α.
омфалий м. = ομφάλιο(ν) ου.
омфалос м. = ομφάλιο(ν) ου.
оникс м. = όνυχας α.
ойкос м. = οικία θ.
опорная стена ж. = τοίχος αντερεισματικός α.
опорный кирпичный столбик (в гипокаусте) м. = στυλίσκος (υποκαύστου) α.
opus sectile м. = συγκοπή θ.
opus signinum м. = οστρακοκονία θ.
опускающаяся решётка (ворот) ж. = καταρρακτή (θύρα) θ.
ораторий м. = προσευκτήριο(ν) ου.
ордер м. = ρυθμός (αρχιτεκτονικός) α.
орёл → двуґлавый ~
орнамент м. = κόσμημα ου. → зиґзаґообразный ~ ▸зубчатый ~ ▸колосовидный ~ ▸куфический ~ ▸лентообразный ~ ▸псевдокуфический ~ ▸растительный ~ ▸ромбовидный ~ ▸сердцевидный ~ ▸сетчатый ~ ▸S-образный ~ ▸ступенчатый ~ ▸цветочный ~ ▸шахматный ~
орнамент в виде ключа м. = κόσμημα κλειδόσχημο(ν) ου.
орнамент в виде лозы м. = κόσμημα: βλαστός ελικοειδής α.
орнамент в виде рыбьей кости м. = κόσμημα: ιχθυάκανθα θ.
орнамент в виде рыбьей чешуи м. = κόσμημα φολιδωτό(ν) ου.
орнамент в виде удвоенной буквы "эпсилон" м. = κόσμημα: δισέψιλον ου.
орнаментальная лента ж. = κόσμημα: λημνίσκος α.
ортостат м. = ορθοστάτης$_2$ (τοίχου) α.
оружейный склад м. = οπλοστάσιο(ν) ου.
орхестра ж. = ορχήστρα (θεάτρου) θ.
осколок камня м. = λατύπη θ.
основание ср. = 1. βάθρο(ν)$_1$ ου. 2. θεμέλιο(ν) ου. 3. θεμελίωση θ.
основание для фундамента ср. = υπόστρωση θ.
оссуарий м. = οστεοφυλάκιο(ν) ου.
островной тип → купольный октоґон без круґовоґо обхода, ~
отверстие в середине купола → циркульное ~
отверстие в стене ср. = άνοιγμα τοίχου ου.
отверстие колодца ср. = στόμιο(ν) (πηγαδιού) ου.
отводная труба ж. = αγωγός αποχετευτικός α.
отводной канал м. = αγωγός αποχετευτικός α.
отделка ж. = διάκοσμος α.
отдушина ж. = οπή εξαερισμού θ.
откос м. = 1. περίθυρο(ν) ου. 2. σταθμός (θύρας) α.
открытая базилика ж. = τύπος ναού: βασιλική ύπαιθρη θ.
отливка ж. = εκμαγείο(ν) ου.
отопительное помещение ср. = φωτάναμμα ου.
оттиск м. = εκμαγείο(ν) ου.
очаґ м. = εστία$_1$ θ.
очаґ ґипокауста м. = υποκαύστρα θ.
павильон м. = περίπτερο(ν) ου.
павлин м. = παγόνι ου.
паз м. = 1. αυλάκωση θ. 2. εγκοπή θ. 3. όλμος (θύρας) θ.
палаццо ср. = παλάτι-ο(ν) ου.
палаты ж. мн. = 1. διαμερίσματα (κατοικίας / παλατιού) ου. πλ. 2. μέγαρο(ν) ου. → епископские ~
пальма ж. = κόσμημα: φοίνικας$_2$ α.
пальметка ж. = κόσμημα: ανθέμιο(ν)$_2$
пальметта ж. = κόσμημα: ανθέμιο(ν)$_2$
памятная колонна ж. = κίονας τιμητικός α.
памятник м. = 1. μνημείο(ν) ου. 2. σήμα επιτύμβιο(ν) ου.
пандатив м. = λοφίο(ν) ου.
пандус м. = αναβάθρα θ.
панель ж. = ουρανία θ.
панно филёнчатой двери ср. = τύμπανο(ν)$_2$ (θυροφύλλου) ου.
паперть ж. = εξωνάρθηκας α.
папский крест м. = σταυρός παπικός α.
параболическая арка ж. = τόξο(ν) παραβολικό(ν) ου.

парапет м. = 1. **στηθαίο(ν)**$_1$ ου. 2. **θωράκιο(ν)**$_1$ ου.
парапет лестницы амвона м. = **πτερύγιο(ν) (κλίμακας άμβωνα)** ου.
парапет с бойницами ж. = **επάλξεις** θ. πλ.
параскений м. = **παρασκήνιο(ν)** ου.
параскениум м. = **παρασκήνιο(ν)** ου.
парус м. = **λοφίο(ν)** ου.
паста → стеклянная ~
пастофорий м. = 1. **τυπικαριό** ου. 2. **παραβήματα** ου. πλ. 3. **παστοφόριο(ν)** ου.
патриархия ж. = **πατριαρχείο(ν)** ου.
патриарший дворец м. = **πατριαρχείο(ν)** ου.
патриарший крест м. = **σταυρός πατριαρχικός** α.
певница ж. = **χορός** α.
пекарня ж. = 1. **αρτοπωλείο(ν)** ου. 2. **μαγκιπείο(ν)** ου.
пемза ж. = **κίσ(σ)ηρη** θ.
пентаграмма ж. = **πεντάλφα** ου.
пентаомфалий м. = **πενταόμφαλο(ν)** ου.
пентаомфалион м. = **πενταόμφαλο(ν)** ου.
первый этаж м. = **κατώγειο(ν)** ου.
перегородка ж. = **τοίχος** α. → арочная ~
передняя ж. = **προθάλαμος** α.
передняя сторона сцены ж. = **πρόσοψη σκηνής** θ.
передний двор м. = **προαύλιο(ν)** ου.
перекладина ж. = 1. **διάξυλο(ν)** ου. 2. **επιστύλιο(ν)** ου. 3. **υπέρθυρο(ν)** ου.
перекладина креста ж. = **κεραία**$_2$ **(σταυρού)** θ.
перекрёсток м. = **σταυροδρόμι** ου.
перемычка ж. = **υπέρθυρο(ν)** ου.
переодевальня ж. = **μητατώριο(ν)** ου.
переплетённые круги м. мн. = κόσμημα: **κύκλοι συμπλεκόμενοι** α. πλ.
пересекающиеся круги м. мн. = κόσμημα: **κύκλοι διατεμνόμενοι** α. πλ.
переулок м. = **δρομίσκος** α.
переход м. = **διάδρομος** α.
переходный вариант → крестовокупольный храм типа вписанного креста – ~ ▸крестовокупольный храм типа вписанного креста с восьмью опорами – ~
перила ср. мн. = **χειρολαβή** θ.
перистиль м. = 1. **αυλή περίστυλη**$_1$ **(δυτικής μονής)** θ. 2. **περίστωο(ν)** ου.
перистильный двор м. = **αυλή περίστυλη**$_1$ θ.
перспектива ж. = **προοπτική** θ. → двухфокусная ~ ▸линейная ~ ▸лягушачья ~ ▸обратная ~
перспектива с птичьего полёта ж. = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με κεκλιμένο(ν) πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα κάτω** ου.
перспективное изображение ср. = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν)** ου.
перспективное изображение → фронтальное ~
песчаник м. = **αμμόλιθος** α.
петля ж. = **γίγγλυμος** α. → дверная ~
Петров крест м. = **σταυρός αγίου Πέτρου** α.
печь ж. = 1. **κάμινος** θ. 2. **φούρνος**$_1$ α.
печь для обжига извести ж. = **ασβεστοκάμινος** θ.
пещерная церковь ж. = 1. **εκκλησία λαξευμένη σε βράχο** θ. 2. **εκκλησία σπηλαιώδης** θ.
пилон м. = **ποδαρικό(ν) (τόξου)** ου.
пилястр м. = **παραστάδα**$_1$ θ.
пилястра ж. = **παραστάδα**$_1$ θ. → капитель ~
пилястра без капители ж. = **παραστάδα** θ.
пирамидальная капитель ж. = **κιονόκρανο(ν) κολουροπυραμιδοειδές** ου.
пирамидальная крыша ж. = **στέγη πυραμιδοειδής** θ.
писцина ж. = **κολυμβήθρα** θ.
план м. = 1. **σχέδιο(ν)** ου. 2. σχέδιο(ν): **κάτοψη** θ.
план на уровне фундамента м. = σχέδιο(ν): **κάτοψη** θ.
планировочная схема → ячейковая ~
пластика ж. = **γλυπτική** θ.
плафон м. = 1. **οροφή**$_1$ θ. 2. **ουρανία** θ.
плетёнка ж. = 1. **κόσμημα πλοχμοειδές** ου. 2. **κόσμημα ψαθωτό(ν)** ου.
плинфа ж. = **πλίνθος**$_1$ θ. → маркированная ~ ▸обожжённая ~
плинфа-ложок ж. = **πλίνθος δρομική** θ.
плинфа-тычок ж. = **πλίνθος τεθειμένη φορμηδόν** θ.
плинт м. = **πλίνθος**$_2$ **(βάσης κίονα)** θ.
плита ж. = 1. **θωράκιο(ν)** ου. 2. **πλάκα**$_1$ θ. → двухсторонняя ~ ▸надгробная ~
плита для вымостки полов ж. = **πλάκα**$_2$ **(επίστρωσης)** θ.
плита с украшением на обеих сторонах ж. = **θωράκιο(ν) αμφίγλυφο(ν)** ου.
плитка ж. = **πλακίδιο(ν)** ου.
плиткая → глазурованна керамическая ~
плиточный настил м. = **δάπεδο(ν) πλακόστρωτο(ν)** ου.
плиточный пол м. = **δάπεδο(ν) πλακόστρωτο(ν)** ου.
плоская арка с клинчатыми камнями ж. = **τόξο(ν) επίπεδο(ν) (κλειδωτό(ν))** ου.
плоская арка с плечами ж. = **τόξο(ν) επίπεδο(ν) με ώμους** ου.
плоская крыша ж. = 1. **στέγη επίπεδη** θ. 2. **δώμα** ου.
плоская черепица ж. = **στρωτήρας** α.
плоский киматий м. = κυμάτιο(ν): **ταινία**$_2$ **(επίπεδη, στενή)** θ.
плотина ж. = **υδατοφράκτης** α.
площадка → лестничная ~
площадка на крыше ж. = **δώμα** ου.
площадь ж. = **πλατεία** θ.
поверхность ж. = **επιφάνεια** θ. → внешняя ~
поверхность (стены) ж. = **παρειά**$_2$ **(τοίχου)** θ.
поверхность стены между двумя арками над колонной ж. = **επιφάνεια τριγωνική μετώπου τόξου** θ.
погребальная базилика ж. = **βασιλική κοιμητηριακή** θ.
погребальная камера (в катакомбах) ж. = **θάλαμος νεκρικός** α.
погребальная часовня ж. = **παρεκκλήσι-ο(ν) νεκρικό(ν)** ου.
погребальный придел м. = **παρεκκλήσι-ο(ν) νεκρικό(ν)** ου.
погребение в керамцческом сосуде ср. = **τάφος: εγχυτισμός** α.
погрудный образ м. = **προτομή** θ.
подалтарная рака с мощами ж. = **εγκαίνιο(ν)** ου.
подворье → монастырское ~
подий м. = **πόδιο(ν)**$_1$ **(ναού)** ου.
подиум м. = 1. **εξέδρα**$_1$ θ. 2. **πόδιο(ν)**$_1$ **(ναού)** ου. 3. **βήμα** ου.
подиум (амфитеатра) м. = **πόδιο(ν)**$_2$ **(αμφιθεάτρου)** ου.
подклет м. = **υποδομή (κτίσματος)** θ.
подковообразная арка ж. = **τόξο(ν) πεταλόμορφο(ν)** ου.
подковообразная в плане апсида ж. = **αψίδα πεταλόμορφη** θ.
подковообразный свод м. = **καμάρα πεταλόμορφη** θ.

подкос м. = αντηρίδα πλάγια (εποροφίας) θ.
подлокотник м. = ερεισίχειρο(ν) ου.
подножие ср. = εξέδρα$_1$ θ.
подоконник м. = ποδιά (παραθύρου) θ.
подпружная арка ж. = τόξο(ν) ενισχυτικό(ν) ου.
подъёмный мостик м. = γέφυρα περιαιρετή θ.
подъёмный разводной мост м. = γέφυρα κινητή θ.
покрывало ср. = κάλυμμα ου.
покрытие ср. = 1. στέγαση θ. 2. στέγη θ. 3. κάλυμμα ου.
пол м. = 1. δάπεδο(ν) ου. 2. δάπεδο(ν) χαλικόστρωτο(ν) ου. → деревянный ~ ▸дощатый ~ ▸земляной ~ ▸мозаичный ~ ▸мощёный ~ ▸плиточный ~
полая керамическая розетка ж. = κόσμημα: φιαλοστόμιο(ν) ου.
поле фронтона ср. = τύμπανο(ν)$_1$ (αετώματος) ου.
пологая арка ж. = τόξο(ν) χαμηλωμένο(ν) ου.
пологий свод м. = καμάρα χαμηλωμένη θ.
полувальмовая крыша ж. = στέγη δίρρυτη με αποτμήσεις των αετωμάτων θ.
полуколонна ж. = ημικίονας α.
полукруглая апсида ж. = αψίδα ημικυλινδρική θ.
полуциркульная арка ж. = τόξο(ν) ημικυκλικό(ν) ου.
полукруглый киматий м. = κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) ημικυκλικό(ν) ου.
полукруглый проход между рядами в театроне м. = διάζωμα$_1$ ου.
полупальметта ж. = κόσμημα: ημιανθέμιο(ν) ου.
полусвод м. = θόλος: τεταρτοσφαίριο(ν) ου.
полуцилиндрическая стена апсиды м. = ημικύλινδρος (αψίδας) α.
полуциркульный свод м. = καμάρα ημικυλινδρική θ.
полукруглая арка ж. = τόξο(ν) ημικυκλικό(ν) ου.
помещение → караульное ~ ▸отопительное ~
помещение для мощей под алтарём ср. = κατάβαση θ.
помещения → жилые ~
помост м. = εξέδρα$_1$ θ.
поперечная арка ж. = διάφραγμα (τοξωτό(ν)) εγκάρσιο(ν) ου.
поперечная балка ж. = διάξυλο(ν) ου.
поперечная связь ж. = ελκυστήρας$_2$ α.
поперечный полуцилиндрический свод м. = καμάρα εγκάρσια θ.
поперечный разрез м. = σχέδιο(ν): τομή κατά πλάτος θ.
поребрик м. = 1. γεισήποδες α. πλ. 2. ταινία οδοντωτή θ.
порог м. = κατώφλι(ον)$_1$ ου.
порт м. = λιμάνι ου.
портал м. = 1. πύλη θ. 2. πυλώνας α.
портик м. = 1. προστώο(ν) ου. 2. στοά θ. → внешний ~ ▸четырёхсторонний ~
порфир м. = πορφυρίτης (λίθος) α.
поселение ср. = οικισμός α.
посёлок м. = οικισμός α.
постамент м. = βάθρο(ν)$_2$ (κίονα) α.
постоялый двор м. = πανδοχείο(ν) ου.
постройка ж. = οικοδόμημα ου.
посуда → глиняная ~
поясок м. = ζεύξη θ.
(потайная) дверь → маленькая ~
потолок м. = οροφή$_1$ θ.
потолочная балка ж. = ελκυστήρας$_2$ (εποροφίας) α.
пояс м. = 1. ζωφόρος θ. 2. ταινία$_1$ θ.
пояс (на балюстре ионической капители) м. = ζωστήρας (ιωνικού κιονοκράνου) α.
пояс (фриз) → аркатурный ~
пояс (фриз) арочных ниш м. = τοξοστοιχία τυφλή θ.
правый киматий м. = κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ορθό(ν) ου.
прачечная ж. = πλυντήριο(ν) ου.
преграда ж. = φράγμα ου. → алтарная ~
преграда на ипподроме → стартовая ~
переплетённые круги м. мн. = κόσμημα: κύκλοι συμπλεκόμενοι α. πλ.
пресбитерий м. = ιερό(ν) ου.
пресс → винный ~ ▸масличный ~
престол м. = 1. θρόνος α. 2. τράπεζα αγία θ. → епископский ~ ▸монолитный ~ ▸сигмаобразный ~
престол в виде саркофага м. = τράπεζα αγία σαρκοφαγοειδής θ.
престол (на столбиках) м. = τράπεζα αγία ελεύθερη (πάνω σε κιονίσκους) θ.
престол для приношений м. = τράπεζα προσφορών θ.
преторий м. = πραιτώριο(ν) ου.
привратницкая ж. = θυρωρείο(ν) (μονής) ου.
придел м. = παρεκκλήσι-ο(ν) ου. → погребальный ~
приёмная (в монастыре) ж. = αρχονταρείο(ν) (μονής) ου.
примыкающая к стене → колонна ~
приподнятый вместо купола → свод ~
пристань ж. = 1. αποβάθρα θ. 2. λιμάνι ου.
пристройка ж. = πρόσκτισμα ου.
притвор м. = 1. εσωνάρθηκας α. 2. νάρθηκας α.
притолока ж. = 1. παρειά$_1$ (θύρας / παραθύρου) θ. 2. υπέρθυρο(ν) ου.
приходская церковь ж. = ναός ενοριακός α.
причал м. = αποβάθρα θ.
приют м. = γηροκομείο(ν) ου.
приют отшельника / аскета м. = 1. ασκητήριο(ν) ου. 2. κάθισμα$_2$ (αναχωρητού) ου.
прогон м. = ακροτεγίδα θ.
прожилки (в мраморе) ж. мн. = φλέβες (μαρμάρου) θ. πλ.
продольный коробовый свод м. = καμάρα κατά μήκος θ.
продольный разрез м. = σχέδιο(ν): τομή κατά μήκος θ.
проекция ж. = προβολή θ. → аксонометрическая ~ ▸вертикальная ~ ▸военная аксонометрическая ~ ▸диметрическая ~ ▸изометрическая ~ ▸триметрическая ~
проём м. = άνοιγμα τοίχου ου. → арочный ~ ▸световой ~
пролёт м. = άνοιγμα τόξου ου.
пролёт лестницы м. = βραχίονας$_1$ (κλίμακας) α.
пролёт (моста) м. = καμάρα$_2$ (γέφυρας) θ.
пропилеи мн. = πρόπυλο(ν) ου.
пропорция ж. = αναλογία θ.
проскений м. = προσκήνιο(ν) ου.
проскениум м. = προσκήνιο(ν) ου.
проскинетарий м. = προσκυνητάρι(ον) ου.
проскинетарион м. = προσκυνητάρι(ον) ου.
пространство → алтарное ~
пространство между внутренней и внешней стеной в крепости ср. = μετατείχιο(ν) ου.
пространство (храма) → внутреннее ~
просцениум м. = προσκήνιο(ν) ου.
протесис м. = πρόθεση θ.
проход м. = 1. διάδρομος α. 2. δίοδος$_1$ θ.

процветший крест м. = **σταυρός φυλλοφόρος** α.
прямая арка ж. = **τόξο(ν) επίπεδο(ν) (κλειδωτό(ν))** ου.
прямая арка с плечами ж. = **τόξο(ν) επίπεδο(ν) με ώμους** ου.
прямоуґольная апсида ж. = **αψίδα ορθογώνια** θ.
прямоуґольное отверстие в крыше атриума над имплювием ср. = **κατάκλυστρο(ν)** ου.
псевдокуфический орнамент м. = **κόσμημα ψευδοκουφικό(ν) ου.**
псевдо-смешанная кладка ж. = 1. τοιχοδομία: **σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν)** ου. 2. τοιχοδομία: **σύστημα δομής ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν)** ου.
пульвин м. = **επίθημα (κιονοκράνου)** ου.
пустая ґробница ж. = **κενοτάφιο(ν)** ου.
пу́стынь ж. = **ασκητήριο(ν)** ου.
пьедестал м. = **βάθρο(ν)$_2$ (κίονα)** ου. → кубический ~
пята (арки / свода) ж. = 1. **γένεση (θόλου / τόξου)** θ. 2. **υφαψίδιο(ν)** ου.
пятиґранная апсида ж. = **αψίδα πεντάπλευρη** θ.
пятиконечная звезда ж. = **πεντάλφα** ου.
пятинефная базилика ж. = τύπος ναού: **βασιλική πεντάκλιτη** θ.
разбрызґиватель м. = **στροβίλιο(ν)** ου.
разґрузочная арка ж. = **τόξο(ν) ανακουφιστικό(ν)** ου.
раздевальня ж. = **αποδυτήριο(ν)** ου.
размер м. = **διάσταση** θ.
разрез м. = σχέδιο(ν): **τομή** θ. → поперечный ~ ▸продольный ~
район → ґородской ~
рака ж. = **λειψανοθήκη** θ.
раковина ж. = **αχηβάδα** θ.
ракушечник м. = **κογχυλιάτης (λίθος)** α.
рама → оконная ~
рампа ж. = **αναβάθρα** θ.
раскопки ж. мн. = **ανασκαφή** θ.
распалубка крестовоґо свода ж. = **τομέας σταυροθολίου** α.
распор → боковой ~ ▸диаґональный ~
распределение окон в здании ср. = **παράθυρα** ου. πλ.
расстояние между осями ср. = **μεταξόνιο(ν)** ου.
раствор → ґидравлический ~ ▸известковый ~ ▸строительный ~
раствор для самана м. = **αχυρολάσπη** θ.
раствор с обломками черепицы м. = **κονίαμα κεραμ(ε)ικό(ν)** ου.
растительный орнамент м. = **κόσμημα φυτικό(ν)** ου.
ребро ср. = **νεύρωση** θ.
ребро крестовоґо свода ср. = **ακμή (τεμνόμενων) θόλων** θ.
реґулярная кладка каменными квадрами ж. = τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ισόδομο(ν)** ου.
резное украшение ср. = **διάκοσμος εγχάρακτος** α.
резной водосточный жёлоб м. = **υδρορρόη** θ.
резной декор м. = **διάκοσμος εγχάρακτος** α.
резьба ж. = **τεχνική της πρισματικής (κοίλης) γλυφής** θ.
резьба по дереву ж. = 1. **διάκοσμος ξυλόγλυπτος** α. 2. **ξυλογλυπτική** θ.
резьба по камню ж. = **διάκοσμος εγχάρακτος** α.
рейка обрешётки, параллельная стропильной ноґе ж. = **αμείβων$_2$** α.
реликварий м. = **λειψανοθήκη** θ.
рельеф м. = **ανάγλυφο(ν)** ου. → высокий ~ ▸низкий ~
реставрация ж. = **αναστήλωση** θ.
решётка (ворот) → опускающаяся ~
ризница ж. = 1. **θησαυροφυλάκιο(ν)** ου. 2. **σκευοφυλάκιο(ν)** ου.
римский бетон м. = τοιχοδομία: **λιθόδεμα** ου.
рисунок м. = **σχέδιο(ν)** ου.
ров м. = 1. **όρυγμα** ου. 2. **τάφρος** θ.
ров для фундамента м. = **τάφρος θεμελίωσης** α.
роґ изобилия ж. = κόσμημα: **κέρας αφθονίας** ου.
роґожка ж. = **κόσμημα ψαθωτό(ν) ου.**
розетка ж. = 1. **ανθέμιο(ν)$_1$ (κορινθιακού κιονοκράνου)** ου. 2. κόσμημα: **ρόδακας** α. → вихревая ~ ▸керамическая ~
розетта ж. = 1. **ανθέμιο(ν)$_1$ (κορινθιακού κιονοκράνου)** ου. 2. κόσμημα: **ρόδακας** α.
розетта-свастика ж. = κόσμημα: **πυροστρόβιλος** α.
ромб м. = **ρόμβος** α.
ромбовидная перевязка кладки ж. = τοιχοδομία: opus reticulatum
ромбовидный орнамент м. = **κόσμημα ρομβοειδές** ου.
роспись → стенная ~
ротонда ж. = τύπος ναού: **ροτόντα** θ.
рудник м. = **ορυχείο(ν)** ου.
рукав креста м. = **κεραία$_2$ (σταυρού)** θ.
рукав креста (крестовоґо пространства) м. = **κεραία$_1$ (ναού)** θ.
рукомойник м. = **θάλασσα** θ.
русский крест м. = **σταυρός ρωσικός** α.
ряд м. = **σειρά** θ.
ряд амфитеатра над театроном → верхний ~
ряд каменных квадров м. = **δόμος** α.
ряд столбов м. = **πεσσοστοιχία** θ.
сад м. = **κήπος** α.
сакристия ж. = **σκευοφυλάκιο(ν)** ου.
сарай м. = **υπόστεγο(ν)** ου.
сарай для соломы м. = **αχυρώνας** α.
саркофаґ м. = τάφος: **σαρκοφάγος** θ.
свастика ж. = **σταυρός αγκυλωτός** α.
световой проём для освещения катакомб м.= **φωταγωγός$_2$ (κατακόμβης)** α.
свечная мастерская ж. = **κηροπλαστείο(ν)** ου.
свинец м. = **μολύβι** ου.
свинцовая крыша ж. = **στέγη μολύβδινη** θ.
свод м. = **θόλος** α. → двойной ~ ▸кольцевой ~ ▸кольцеобразный ~ ▸коробовый ~ ▸корытообразный ~ ▸крестовый ~ ▸купольный ~ ▸молдавский ~ ▸подковообразный ~ ▸пологий ~ ▸полуциркульный ~ ▸поперечный полу ~ ▸продольный коробовый ~ ▸сомкнутый ~ ▸сомкнутый корытообразный ~ ▸спиральный ~ ▸стрельчатый ~ ▸цилиндрический ~
свод, приподнятый вместо купола м. = **τρουλ(λ)οκαμάρα** θ.
свод в четверть окружности м. = **καμάρα τεταρτοκυλινδρική** θ.
свод с повышенной стрелой подъёма м. = **καμάρα υπερυψωμένη** θ.
сводчатая базилика ж. = τύπος ναού: **βασιλική θολωτή** θ.
сводчатый коридор м. = **διαβατικό(ν)** ου.
сводчатая ґробница ж. = **τάφος καμαροσκέπαστος** α.
сводчатый храм м. = τύπος ναού: **καμαροσκέπαστος** α. → однонефный ~

сводчатый проход м. = **διαβατικό(ν)** ου.
связь ж. = **ελκυστήρας**$_1$ α. → деревянная ~ ▸кровельная ~
связывание шипами ср. = **γόμφωση** θ.
святилище ср. = **ιερό(ν)** ου.
сґраффито ср. = **ξυστά** ου. πλ.
секко ср. = **ξηρογραφία** θ.
секретон м. = **σέκρετο(ν)** ου.
селение ср. = **οικισμός** α.
село ср. = **χωριό** ου.
сенат м. = **σύγκλητος** θ.
сенмурв м. = **δράκος φτερωτός με ουρά παγονιού** α.
сень ж. = **κιβώριο(ν)** ου.
сердцевидный орнамент м. = **κόσμημα καρδιόσχημο(ν)** ου.
серебро ср. = **άργυρος** α.
серпентин м. = **οφίτης** α.
сетка координат ж. = **δίκτυο(ν) συντεταγμένων** ου.
сетчатая кладка ж. = τοιχοδομία: opus reticulatum
сетчатый орнамент м. = **κόσμημα δικτυωτό(ν)** ου.
сиґмаобразный престол м. = **τράπεζα σιγμοειδής** θ.
сиґмаобразный стол м. = **τράπεζα σιγμοειδής** θ.
сиґнальная башня ж. = **φρυκτώριο(ν)** ου.
сиґнальная вышка ж. = **φρυκτώριο(ν)** ου.
сиґнийский штукатурный состав м.= **οστρακοκονία** θ.
сидение (театра / амфитеатра) ср. = **εδώλιο(ν)**$_2$ **(θεάτρου / αμφιθεάτρου)** ου.
сима ж. = **σίμα** θ.
синаґоґа ж. = **συναγωγή** θ.
синтрон м. = 1. **βάθρα (πρεσβυτέρων)** ου. πλ. 2. **σύνθρονο(ν)** ου.
синтронон м. = 1. **βάθρα** α. πλ. 2. **σύνθρονο(ν)** ου.
сирена ж. = **σειρήνα** θ.
сиротский дом м. = **ορφανοτροφείο(ν)** ου.
сиротский приют м. = **ορφανοτροφείο(ν)** ου.
скальная церковь ж. = **εκκλησία λαξευμένη σε βράχο** θ.
скальное захоронение ср. = **τάφος λαξευμένος** α.
скамья ж. = **εδώλιο(ν)**$_1$ ου.
скамья (театра / амфитеатра) ж. = **εδώλιο(ν)**$_2$ ου.
скат м. = **πλευρά**$_1$ **(στέγης)** θ.
скатная крыша ж. = **στέγη επικλινής** θ.
скважина → буровая ~
скевофилакий м. = **σκευοφυλάκιο(ν)** ου.
скена ж. = **σκηνή** θ.
scenae frons ж. = **σκηνή** θ.
скит м. = 1. **σκήτη** θ. 2. **ασκητήριο(ν)** ου.
склад м. = **αποθήκη** θ. → оружейный ~
склеп м. = τάφος: **καμαροσκέπαστος** α.
скоба → железная ~
скотобойня ж. = **σφαγείο(ν)** ου.
скоция ж. = **σκοτία** θ.
скрепа ж. = **ελκυστήρας**$_1$ α.
скрепление шипами ср. = **γόμφωση** θ.
скрипторий м. = **εργαστήριο(ν) βιβλιογραφικό(ν)** ου.
скульптура ж. = **γλυπτική** θ. → круґлая ~ ▸незавершённая ~
скульптурная декорация ж. = **διάκοσμος γλυπτός** α.
сланец м. = **σχιστόλιθος** α.
слепок м. = **εκμαγείο(ν)** ου.
слоновая кость ж. = **ελεφαντόδοντο** ου.
слой м. = **στρώμα** ου.
слой каменных квадров м. = **δόμος** α.
смешанная кладка камня и плинфы с одним рядом плинфы между квадрами ж. = τοιχοδομία: **σύστημα δομής πλινθοπερίκλειστο(ν)** ου.
смешанная кладка с чередованием нескольких рядов плинфы и белоґо камня ж. = **τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων** θ.
собор м. = **ναός καθεδρικός** α. → кафедральный ~ ▸митрополичий ~
S-образная каннелюра ж. = **ράβδωση στλεγγιοειδής** θ.
S-образный орнамент м. = **κόσμημα σιγμοειδές** ου.
сокращённый вариант → крестовокупольный храм типа вписанноґо креста – ~
сокровищница ж. = **θησαυροφυλάκιο(ν)** ου.
солея ж. = **σολέα** θ.
солнечные часы м. мн. = **ρολόι ηλιακό** ου.
Соломонов узел м. = **κόμβος Σολομώντος** α.
солярий м. = **ηλιακός** α.
сомкнутый корытообразный свод м. = **θόλος σκαφοειδής** α.
сомкнутый свод м. = **θόλος μοναστηριακός** α.
сооружение → фортификационное ~
соразмерность ж. = **αναλογία** θ.
софит м. = **οροφή**$_2$ **(επιστυλίου / υπερθύρου)** θ.
софит (арки / свода) ж. = **εσω(ρ)ράχιο(ν) (τόξου / θόλου)** ου.
соффит м. = **οροφή**$_2$ **(επιστυλίου / υπερθύρου)** θ.
спальня ж. = **κοιτώνας**$_1$ α.
спальня (монастырская) ж. = **κοιτώνας**$_2$ **(μονής)** α.
спина ж. = **σπίνα** θ.
спинка ж. = **ερεισίνωτο(ν)** ου.
спиральный свод м. = **θόλος ημικυλινδρικός σπειροειδής** α.
сполия ж. = **σπόλια** ου. πλ.
стадион м. = **στάδιο(ν)** ου.
старт м. = 1. **αφετηρία**$_1$ **(σταδίου)** θ. 2. **αφετηρία**$_2$ **(ιπποδρόμου)** θ.
стартовая линия ж. = **αφετηρία**$_1$ **(σταδίου)** θ.
стартовая преґрада на ипподроме ж. = **αφετηρία**$_2$ **(ιπποδρόμου)** θ.
статуя ж. = 1. **άγαλμα** ου. 2. **ανδριάντας** α.
ствол колонны м. = **κορμός**$_2$ **(κίονα)** α.
створка двери ж.= **θυρόφυλλο(ν)** ου.
стеатит м. = **στεατίτης** α.
стебель → вьющийся ~
стекло → витражное ~ ▸оконное ~
стеклянная паста ж. = **υαλόμαζα** θ.
стела ж. = 1. **σήμα επιτύμβιο(ν)** ου. 2. **στήλη** θ. 3. **στήλη επιτύμβια** θ.
стена ж. = **τοίχος** α. → внутренняя крепостная ~ ▸ґлавная крепостная ~ ▸ґородская ~ ▸крепостная ~ ▸наружная ґородская крепостная ~ несущая ▸опорная ~
стена контрфорса ж. = **τοίχος αντερεισματικός** α.
стена-пилон ж. = **τοιχοπεσσός** α.
стена с завершением в виде фронтона ж. = **τοίχος αετωματικός** α.
стенка колодца ж. = **στηθαίο(ν)**$_2$ **(πηγαδιού)** ου.
стенная роспись ж. = **τοιχογραφία** θ.
стенной шкаф м. = **τοιχαρμάρι(ον)** ου.
стенопись ж. = **τοιχογραφία** θ.
стены ж. мн. = **περιτείχισμα** ου. → лицевая сторона ~▸кладка ~

стержень (двери) м. = **στροφέας**$_1$ **(θύρας)** α.
стибадиум м. = **στιβάδιο(ν)** ου.
stibadium м. = **στιβάδιο(ν)** ου.
стилобат м. = **στυλοβάτης** α.
стиль м. = **ρυθμός (αρχιτεκτονικός)** α.
стоа ж. = **στοά** θ.
стойка→ стропильная ~
стойло ср. = 1. **βορδωναρείο(ν)** ου. 2. **βουστάσιο(ν)** ου.
стол для приношений м. = **τράπεζα προσφορών** θ.
стол сиґмаобразный м. = **τράπεζα σιγμοειδής** θ.
столб м. = 1. **κίονας** α. 2. **νύσσα** θ. 3. **πεσσός** α. → верстовой ~ ▸межевой ~ ▸Т-образный в плане ~
столбик м. = **κιονίσκος** α.
столбик (в ґипокаусте) → опорный кирпичный ~
столп м. = **πεσσός** α. → крещатый ~
столп четырёхґранный квадратный в сечении м. = **πεσσός τετράγωνης διατομής** α.
столп четырёхґранный прямоуґольноґо сечения м. = **πεσσός ορθογώνιας διατομής** α.
стоя ж. = **στοά** θ.
стояк м. = **ορθοστάτης (εποροφίας)** θ.
стоянка → якорная ~
странноприимный дом м. = **ξενώνας**$_1$ **(μονής)** α.
стратиґрафия ж. = **στρωματογραφία** θ.
стрела подъёма (арки) ж. = **βέλος (τόξου)** ου.
стрелка ж. = **νεύρωση** θ.
стрельчатая арка ж. = **τόξο(ν) οξυκόρυφο(ν)** ου. → трёхлопастная ~
стрельчатый свод м. = **καμάρα οξυκόρυφη** θ.
строение ср. = **οικοδόμημα** ου.
строительный раствор м. = **κονίαμα**$_2$ **(συνδετικό(ν))** ου.
стропило ср. = **αμείβων**$_1$ **(ζευκτού)** α.
стропильная ноґа ж. = **αμείβων**$_1$ **(ζευκτού)** α.
стропильная стойка ж. = **ορθοστάτης**$_1$ **(εποροφίας)** α.
стропильная ферма ж. = **ζευκτό(ν)** ου.
структура → ґородская ~
стук м. = **μαρμαροκονίαμα** ου.
стукко ср. = **μαρμαροκονίαμα** ου.
стуковая декорация ж. = **διάκοσμος γύψινος** α.
ступенчатая апсида ж. = **αψίδα βαθμιδωτή** θ.
ступенчатый орнамент м. = **κόσμημα βαθμιδωτό(ν)** ου.
ступень ж. = 1. **βαθμίδα** θ. 2. **πάτημα (βαθμίδας)** ου.
ступенька ж. = 1. **βαθμίδα** θ. 2. **κεφαλόσκαλο** ου. → верхняя ~
стюк м. = **μαρμαροκονίαμα** ου.
субструкция ж. = **υποδομή (κτίσματος)** θ.
суд м. = **δικαστήριο(ν)** ου.
судоверфь ж. = **αρσανάς** α.
судоремонтная мастерская м. = **αρσανάς** α.
сужение колонны ср. = **μείωση (κίονα)** θ.
сухарики м.мн. = **γεισήποδες** α. πλ.
сухая кладка ж. = тоихоδомиа: **ξερολιθιά** θ.
сфендон м. = **σφενδόνη**$_1$ **(ιπποδρόμου)** θ.
сферический купол на парусах м. = троúл(л)ос: **θόλος ημισφαιρικός επί λοφίων** α.
сфинкс м. = **σφίγγα** θ.
сцена ж. = **σκηνή** θ.
сырец м. = **πλίνθος ωμή** θ.
сыромятня ж. = **βυρσοδεψείο(ν)** ου.
сюжетная капитель ж. = **κιονόκρανο(ν) ιστορημένο(ν)** ου.
tabula ansata ж. = **δέλτος με λαβές** θ.
театр м. = **θέατρο(ν)** ου.
театрон м. = 1. **θέατρο(ν)** ου. 2. **κοίλο(ν)** ου.
текстильная мастерская ж. = **υφαντήριο(ν)** ου.
темница ж. = **ειρκτή** θ.
темплон м. = 1. **τέμπλο(ν)** ου. 2. **φράγμα πρεσβυτερίου** ου.
тепидарий м. = **χλιαροψύχριο(ν)** ου.
термы ж. мн. = **θέρμες** θ. πλ.
терраса ж. = 1. **άνδηρο(ν)** ου. 2. **ηλιακός** α.
тёс м. = **πέταυρο(ν)** ου.
тёсаный камень м. = **λίθος λαξευμένος (οικοδομικός)** α.
тесина ж. = **πέταυρο(ν)** ου.
тессера ж. = **ψηφίδα** θ.
тетраконх м. = тúпос наоú: **τετράκογχο(ν)** ου.
тетрапилон м. = **τετράπυλο(ν)** ου.
техника ж. = **τεχνική** θ. → двухпланная ~
техника ґравировки ж. = **τεχνική εγχάρακτη** θ.
техника кладки плинфы со скрытым (утопленным) рядом ж. = тоιχοδομία: **τεχνική της κρυμμένης πλίνθου** θ.
техника сверления мрамора → ажурная ~
тимпан м. = **τύμπανο(ν)**$_1$ **(αετώματος)** ου.
тимпан стены во фронтоне м. = **τοίχος αετωματικός** α.
тимпан филёнчатой двери м. = **τύμπανο(ν)**$_2$ **(θυροφύλλου)** ου.
тип Мистры→ комбинированный тип купольной базилики и крестовокупольноґо храма ~
тип храма → базиликальный ~
тип церквей м. = **τύπος ναού** ου.
ткацкая мастерская ж. = **υφαντήριο(ν)** ου.
Т-образный в плане столб м. = **πεσσός ταυόμορφος** α.
Т-образный крест м. = **σταυρός αγίου Αντωνίου** α.
ток м. = **αλώνι** ου.
толщина ж. = **πάχος** ου.
топка ж. = **υποκαύστρα** θ.
тор м. = **σπείρα**$_1$ θ.
торец ступени ж. = **μέτωπο(ν)**$_2$ **(βαθμίδας)** ου.
торус м. = **σπείρα**$_1$ θ.
трактир м. = **πανδοχείο(ν)** ου.
трансенна ж. = **φράγμα διάτρητο** ου.
трансепт м. = **κλίτος εγκάρσιο(ν)** ου.
траншея ж. = **όρυγμα** ου.
трапеза при ґробе мученика ж. = **τράπεζα μαρτύρων** θ.
трапезная (в монастыре) ж. = **τράπεζα (μονής)** θ.
трёхґранная апсида ж. = **αψίδα τρίπλευρη** θ.
трёхлопастная арка ж. = **τόξο(ν) τρίλοβο(ν) ημικυκλικό(ν)** ου.
трёхлопастная стрельчатая арка ж. = **τόξο(ν) τρίλοβο(ν) οξυκόρυφο(ν)** ου.
трёхместное захоронение ср. = тáфос: **θήκη τρίσωμη** θ.
трёхнефная базилика ж. = тúпос наоú: **βασιλική τρίκλιτη** θ.
трёхскатная крыша ж. = **στέγη τρικλινής** θ.
трибуна → императорская ~
трибуна (амвона) ж. = **εξώστης**$_2$ **(άμβωνα)** α.
трибунал м. = **δικαστήριο(ν)** ου.
триклиний м. = **τρικλίνιο(ν)** ου.
триконх м. = 1. тúпос наоú: **τρίκογχο(ν)** ου. 2. тúпос наоú: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – αγιορείτικος τρίκογχος** α.
трилистный крест м. = **σταυρός τριφυλλόμορφος** α.
триметрическая аксонометрия ж. = σχéδιο(ν): **προβολή**

αξονομετρική τριμετρική θ.
триметрическая проекция ж. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική τριμετρική θ.
триумфальная арка ж. = 1. πύλη θριαμβευτική θ. 2. τόξο(ν) θριάμβου ου.
триумфальная арка (в храме) ж. = τόξο(ν) θριαμβευτικό(ν) ου.
триумфальная арка с четырьмя проходами ж. = τετράπυλο(ν) ου.
трифолий м. = άνοιγμα τρίφυλλο(ν) ου.
трифорий м. = 1. παράθυρο(ν) ου. 2. τρίβηλο(ν) ου.
тройная аркада ж. = τρίβηλο(ν) ου.
тройное окно ср. = παράθυρο(ν) τρίλοβο(ν) ου.
тромп → уґловой ~
трон м. = θρόνος α.
тропа ж. = μονοπάτι ου.
тропинка ж. = μονοπάτι ου.
трохилус м. = σκοτία θ.
труба ж. = 1. αγωγός α. 2. σωλήνα θ. → вентиляционная ~ ▸дренажная ~ ▸дымовая ~ ▸отводная ~
трубка → в фонтане медная ~
трубопровод м. = αγωγός α.
туалет м. = απόπατος α.
тумба → каменная ~
туф м. = πωρόλιθος α.
тыквообразный купол м. = τρούλ(λ)ος πτυχωτός α.
тычок м. = 1. λίθος διάτονος α. 2. λίθος τεθειμένος φορμηδόν α.
тюрьма ж. = ειρκτή θ.
тяжесть ж. = φορτίο(ν) (κατακόρυφο(ν)) ου.
уборная ж. = απόπατος α.
убранство ср. = διάκοσμος α.
уґловая ячейка ж. = διαμέρισμα γωνιακό(ν) (σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με τρούλ(λ)ο) ου.
уґловой компартимент м. = διαμέρισμα γωνιακό(ν) (σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με τρούλ(λ)ο) ου.
уґловой тромп м. = ημιχώνιο(ν) ου.
уґол м. = γωνία θ.
узел м. = κόμβος α. → Соломонов ~
узел Геракла м. = κόμβος Ηρακλέους α.
укладка бетонной смеси в опалубку ж. = τοιχοδομία χυτή θ.
украшение ср. = διάκοσμος α. → лепное ~ ▸резное ~
укрепление ср. = 1. οχύρωση θ. 2. οχύρωμα ου.
укреплённый дом м. = πυργόσπιτο ου.
улица ж. = οδός θ. → ґлавная ~ ▸центральная ~
улица с колоннадой ж. = έμβολος$_1$ α.
улица с портиками ж. = έμβολος$_1$ α.
улочка ж. = δρομίσκος α.
умывальник м. = θάλασσα θ.
университет м. = πανεπιστήμιο(ν) ου.
устье колодца ср. = στόμιο(ν) (πηγαδιού) ου.
усыпальница ж. = τάφος α.
утолщение ср. = άπεργο(ν) ου.
утоньшение колонны ср. = μείωση (κίονα) θ.
утопленная колонка ж. = κίονας ενδομημένος α.
участок → оґороженный ~
фасад м. = 1. όψη$_1$ (κτηρίου) θ. 2. πρόσοψη θ.
феникс м. = φοίνικας$_1$ α.
феодосиевская композитная капитель ж. = κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) σύνθετο(ν) θεοδοσιανό(ν) ου.
ферма → стропильная ~
фиал м. = 1. κάνθαρος α. 2. φιάλη θ.
филёнчатой двери → панно ~ ▸тимпан ~
флёр де лис м. = κόσμημα: κρινάνθεμο(ν) ου.
флиґель м. = πτέρυγα θ.
фон м. = βάθος$_2$ ου.
фонтан м. = 1. κρήνη θ.
форт м. = οχύρωμα ου.
фортификационное сооружение ср. = οχύρωμα ου.
фортификация ж. = οχύρωση θ.
форум м. = φόρος α.
фоссебрея ж. = προτείχισμα ου.
фраґменты вторичноґо использования м. мн. = σπόλια ου. πλ.
фреска ж. = νωπογραφία θ.
фриґидарий ж. = ψυχρολούσιο(ν) ου.
фриз м. = 1. ζωφόρος θ. 2. ταινία$_1$ θ. → аркотурный ~
фронтальное перспективное изображение ср. = σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) μετωπικό(ν) με ένα σημείο(ν) φυγής ου.
фронтон м. = αέτωμα ου. → ложный ~
фундамент м. = θεμέλιο(ν) ου.
фуст м. = κορμός$_2$ (κίονα) α.
хижина ж. = καλύβα θ.
хлебопекарня ж. = αρτοπωλείο(ν) ου.
хлев м. = βουστάσιο(ν) ου.
ход → боевой ~
холодные бани ж.мн. = ψυχρολούσιο(ν) ου.
хор м. = χορός α.
хоры м. мн. = 1. κατηχούμενα ου. πλ. 2. υπερώο(ν) ου.
храм м. = 1. κυριακό(ν) ου. 2. ναός α. → ґлавный монастырский ~ ▸двойной ~ ▸двухнефный ~ ▸двухэтажный ~ ▸крестовый в плане ~ ▸крестообразный в плане ~ ▸купольный ~ ▸однонефный сводчатый ~ ▸сводчатый ~ ▸центрический в плане ~
храм базиликальноґо типа м. = τύπος ναού: δρομικός α.
храм монастырский → ґлавный ~
храм полувписанноґо креста на двух колоннах → крестовокупольный ~
храм с восмью конхами м. = τύπος ναού: οκτάκογχο(ν) α. → τύπος ναού: οκτάγωνο(ν) ου.
храм с двумя апсидами м. = τύπος ναού: δίκογχος α.
храм с круґовым обходом → однонефный купольный ~
храм с круґовым обходом – переходный вариант → крестовокупольный ~
храм с повышенным сводчатым трансептом м. = τύπος ναού: σταυρεπίστεγος α. → купольный ~
храм типа вписанноґо креста – сокращённый вариант → крестовокупольный ~
хранилище ср. = 1. αποθήκη θ. 2. αρχειοφυλάκιο(ν) ου.
хризмарий м. = χρισμάριο(ν) ου.
Хризма ж. = χρίσμα ου.
царские врата ср. мн. = 1. βημόθυρο(ν) ου. 2. πύλη ωραία θ.
цветок на абаке м. = ανθέμιο(ν)$_1$ (κορινθιακού κιονοκράνου) ου.
цветочный орнамент → куфический ~
центральная улица ж. = Μέση (οδός) θ.
центральный неф м. = κλίτος κεντρικό(ν) ου.
центрический в плане храм м. = τύπος ναού: περίκε-

ντρος α.
цепочка ж. = 1. κόσμημα: **κύκλοι διατεμνόμενοι** α. πλ. 2. κόσμημα: **τροχοί σηρικοί** α. πλ.
церковь ж. = 1. **κυριακό(ν)** ου. 2. **ναός** α. → ґалерея окружающая ~ ▸дворцовая ~ ▸домовая ~ ▸епископская ~ ▸пещерная ~ ▸приходская ~ ▸скальная ~
церковь при кладбище ж. = **ναός κοιμητηριακός** α.
церковь с деревянной кровлей ж. = τύπος ναού: **ξυλόστεγος** α.
цех м. = **εργαστήριο(ν)** ου.
цилиндрический свод м. = 1. **καμάρα**$_1$ θ. 2. **καμάρα ημικυλινδρική** θ.
цинґанистирион м. = **τζυγκανιστήριο(ν)** ου.
циркульное отверстие в середине купола ср. = **οπαίο(ν)** ου.
циста ж. = **τάφος κιβωτιόσχημος** α.
цистерна ж. = **κι(ν)στέρνα** θ.
цитадель ж. = **ακρόπολη**$_2$ θ.
цоколь м. = 1. **βάθρο(ν)**$_1$ ου. 2. **τοιχοβάτης** α.
цоколь каменной облицовки м. = **ορθοστάτης**$_2$ (τοίχου) α.
чан м. = **υπολήνιο(ν)** ου.
часовня ж. = 1. **παρεκκλήσι-ο(ν)** ου. 2. **προσευκτήριο(ν)** ου. → дворцовая ~ ▸поґребальная ~
часы → солнечные ~
чаша ж. = 1. **κάνθαρος** α. 2. **κρήνη** θ. 3. **φιάλη** θ.
чаша из листьев капители ж. = **στεφάνη φύλλων (κιονοκράνου)** θ.
чередование камня с плинфой с забутовкой внутри стены ср. = τοιχοδομία: **σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν)** ου.
черепица ж. = **κεραμίδι** ου. → желобчатая ~ ▸плоская ~
черепичная мастерская ж. = **κεραμείο(ν)**$_2$ ου.
чертёж м. = **σχέδιο(ν)** ου.
чертёж реконструкции м. = σχέδιο(ν): **αναπαράσταση** θ.
чертёж фасада м. = σχέδιο(ν): **όψη**$_2$ θ.
четвертной вал → киматий ~
четырёхґранная крыша ж. = **στέγη τετρακλινής** θ.
четырёхґранный квадратный в сечении → столп ~
четырёхґранный прямоуґольного сечения → столп ~
четырёхместное захоронение ср. = τάφος: **θήκη τετράσωμη** θ.
четырёхстолпный крестовокупольный храм типа вписанного креста м. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – απλός τετράστυλος** α.
четырёхсторонний портик м. = **τετράστωο(ν)** ου.
шалаш м. = **καλύβα** θ.
шамплеве ср. = **τεχνική επιπεδόγλυφη** θ.
шарнир м. = **γίγγλυμος** α.
шатровая крыша ж. = 1. **στέγη πυραμιδοειδής** θ. 2. **στέγη τετρακλινής** θ.
шахматный орнамент м. = **κόσμημα αβακωτό(ν)** ου.
шахта ж. = **ορυχείο(ν)** ου.
шелыґа ж. = **γενέτειρα κορυφαία (καμάρας)** θ.
шестиконечная звезда ж. = **εξάγραμμα** ου.
шип м. = 1. **γόμφος** α. 2. **τόρμος**$_1$ α.
ширина ж. = **πλάτος** ου.
шишка ж. = **κουκουνάρι** ου.
шифер м. = **σχιστόλιθος** α.
шкаф → стенной ~
шов м. = **αρμός** α. → вертикальный ~ ▸ґоризонтальный ~
штукатурка ж. = **κονίαμα**$_1$ (ως επίχρισμα) ου. → ґипсовая ~
штукатурка с керамическими частицами ж. = **οστρακοκονία** θ.
щека (арки / свода) ж. = **μέτωπο(ν)**$_1$ (τόξου / καμάρας) ου.
щеколда ж. = 1. **μάνδαλο(ν)** ου. 2. **σύρτης** α.
щипец м. = **απόληξη αετωματική (τοίχου)** θ.
щит с ґербом м. = **θυρεός** α.
экзонартекс м. = **εξωνάρθηκας** α.
экседра ж. = 1. **εξέδρα**$_2$ θ. 2. **κογχάριο(ν)** ου.
эксонартекс м. = **εξωνάρθηκας** α.
элемент → архитектурный ~
эмаль → выемчатая ~
эмблема ж. = **έμβλημα** ου.
энтазис м. = **ένταση (κίονα)** θ.
эпистиль м. = **επιστύλιο(ν)** ου.
"эпсилон" → орнамент в виде удвоенной буквы ~
эркер м. = **προεξοχή (κλειστή)** θ.
эскиз м. = σχέδιο(ν): **σκαρίφημα** ου.
этаж м. = **όροφος** α. → верхний ~ ▸первый ~
эхин м. = **εχίνος** α.
ювелирная мастерская ж. = **χρυσοχοείο(ν)** ου.
ярус сидений (в театроне) м.= **διάζωμα**$_2$ ου.
яма ж. = **βόθρος** α. → выґребная ~
якорная стоянка ж. = **αγκυροβόλι(ον)** ου.
ячейка → уґловая ~
ячейковая планировочная схема ж. = **δίκτυο(ν) συντεταγμένων** ου.

SERBIAN – GREEK

абакус м.= άβακας α.
акантус м. = κόσμημα: άκανθα θ.
акведукт м. = υδραγωγείο(ν) ου.
акрополь м. = ακρόπολη$_1$ θ.
акротериј м. = ακρωτήριο(ν) ου.
акротерија ж. = ακρωτήριο(ν) ου.
аксонометрија ж. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική θ. ⟶ диметријска ~ ▸триметријска ~
аксонометрија војна ж. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική (ισομετρική) οριζόντια ου.
аксонометријска пројекција ж. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική θ.
акустички лонац м. = αγγείο(ν) ηχητικό(ν) ου.
алабастер м. = αλάβαστρος α.
амбар м. = 1. αχυρώνας α. 2. ωρείο(ν) ου.
амблем м. = έμβλημα ου.
амвон м. = άμβωνας α.
амвон са двокраким степеништем м. = άμβωνας ριπιδιόσχημος α.
амфитеатар м. = αμφιθέατρο(ν) ου.
аналој м. = αναλόγιο(ν) ου.
анѓажовани стуб м. = κίονας ενδομημένος α.
андезит м. = ανδεσίτης α.
анекс м. = πρόσκτισμα ου.
антаблман м. = θριγκός α.
антефикс м. = ακροκέραμος θ.
апофиѓе ж. = αποφυγή θ.
апсида ж. = αψίδα$_1$ θ. ⟶ вишестрана ~ ▸мала петострана ~ ▸полиѓонална ~ ▸полукружна ~ ▸потковичаста ~▸правоуѓаона ~ ▸степенаста ~ ▸тространа ~ ▸уписана ~
апсида дубља од полукруѓа ж. = αψίδα μεγαλύτερη από ημικύκλιο θ.
апсида основе кружног сеѓмента ж. = αψίδα μικρότερη από ημικύκλιο θ.
апсида са контрфорима ж. = αψίδα με αντηρίδες θ.
апсида са подупирачима ж. = αψίδα με αντηρίδες θ.
апсидиола ж. = κογχάριο(ν) ου.
апсидица ж. = κογχάριο(ν) ου
арабеска ж. = κόσμημα: αραβούργημα ου.
арена ж. = αρένα θ.
аркада ж. = τοξοστοιχία θ. ⟶ слепа ~
аркадица ⟶ фриз ~
аркосолиј м. = τάφος: αρκοσόλιο(ν) ου.
аркосолијум м. = τάφος: αρκοσόλιο(ν) ου.
арсана ж. = αρσανάς α.
арсенал м. = οπλοστάσιο(ν) ου.
архив м. = αρχειοφυλάκιο(ν) ου.
архиволта ж. = τόξο(ν) μετώπου με κυμάτια ου.
архитектонски део м. = μέλος αρχιτεκτονικό(ν) ου.
архитектонски елемент м. = μέλος αρχιτεκτονικό(ν) ου.
архитектура ж. = αρχιτεκτονική θ.
архитрав м. = επιστύλιο(ν) ου.
архондарија ж. = αρχονταρείο(ν) (μονής) ου.
астраѓал м. = 1. κόσμημα: αστράγαλος$_1$ α. 2. κυμάτιο(ν): αστράγαλος$_2$ α. 3. σπείρα$_2$ (κιονοκράνου) θ.
атеље м. = εργαστήριο(ν) ου.
атоски триконхос м. ⟶ црква у облику уписаног крста са куполом и бочним конхама ~
атријум м. = αίθριο(ν) ου.
ахат м. = αχάτης α.
баѓлама ж. = στροφέας$_2$ (μεταλλικός θύρας) α.
база ж. = βάση θ.
базалт м. = βασάλτης α.
базен м. = λουτήρας$_1$ α. ⟶ крстионични ~
базилика ж. = τύπος ναού: βασιλική θ. ⟶ ѓробљанска ~ ▸засведена ~ ▸двобродна ~ ▸крстообразна ~ ▸откривена ~ ▸петобродна ~ ▸тробродна ~
базилика са две противположене апсиде ж. = τύπος ναού: βασιλική αμφίκογχη θ.
базилика са дрвеним кровом ж. = τύπος ναού: βασιλική ξυλόστεγη θ.
базилика са куполом ж. = τύπος ναού: βασιλική τρουλ(λ)αία θ.
базилика са трансептом ж. = τύπος ναού: βασιλική με εγκάρσιο κλίτος θ.
бакар м. = χαλκός α.
балдахин м. = ουρανίσκος α.
балкон м. = ηλιακός μετέωρος α. ⟶ одбрамбени ~
бања ж. = λουτρό(ν) ου.
бантистериј м. = βαπτιστήριο(ν) ου.
барељеф м. = ανάγλυφο(ν) πρόστυπο(ν) ου.

бачвасти свод м. = καμάρα$_1$ θ. → подужни ~ ▸попречни ~
банта ж. = κήπος α.
бедем м. = τείχος ου. → ґлавни ~ ▸оґрадни ~ ▸спољњи ~
белеґ → надґробни ~
белеґ (зидара/клесара) м. = σύμβολο(ν) (κτίστου / λιθοξόου) ου.
белеґ окретнице м. = νύσσα θ.
белеґ опеке м. = σφραγίδα πλίνθων θ.
библиотека ж. = βιβλιοθήκη θ.
биљни орнамент м. = κόσμημα φυτικό(ν) ου.
бина ж. = εξέδρα$_1$ θ.
биста ж. = προτομή θ.
бифора ж. = παράθυρο(ν) δίλοβο(ν) ου.
блок везач м. = λίθος διάτονος α.
блок за калдрму м. → камени ~
блок кућа м. = τετράγωνο(ν) πολεοδομικό(ν) ου.
бочна врата ж. = πυλίδα θ.
бочне слепе полуаркаде прозора ж. мн. = πτερύγια τυφλά σχήματος τετάρτου κύκλου (εκατέρωθεν παραθύρου) ου. πλ.
бочни брод м. = κλίτος πλάγιο(ν) ου.
болница ж. = νοσοκομείο(ν) ου.
боравиште пустиножитеља ср. = κάθισμα$_2$ (αναχωρητού) ου.
борова шишарка ж. = κουκουνάρι ου.
босаж м. = άπεργο(ν) ου.
брава ж. = κλείθρο(ν)$_1$ ου.
брана ж. = υδατοφράκτης α.
бреча ж. = λίθος λατυποπαγής α.
брод (цркве) м. = κλίτος ου. → бочни ~ ▸ґлавни ~ ▸опходни ~ ▸попречни ~ ▸средњи ~
бронза ж. = κρατέρωμα ου.
бршљанов лист м. = κόσμημα: φύλλο(ν) κισσού ου.
бунар м. = πηγάδι ου.
бунар са витлом м. = μαγγανοπήγαδο ου.
вајани украс м. = διάκοσμος γλυπτός α.
вајарство ср. = γλυπτική θ.
варошица ж. = κωμόπολη θ.
вежбалиште ср. = γυμνάσιο(ν) ου.
везач м. = πλίνθος τεθειμένη φορμηδόν θ. → дрвени ~
велум м. = βήλο(ν) ου.
венац м. = 1. γείσ(σ)ον$_1$ ου. 2. κόσμημα: στέφανος α. 3. κοσμήτης α. → завршни ~ ▸зупчасти ~ ▸лучни ~ ▸украсни ~
венац надвратника м. = γείσ(σ)ο(ν)$_2$ (υπερθύρου) ου.
венац од лишћа (на капителу) м. = στεφάνη φύλλων (κιονοκράνου) θ.
венац тестераста озупчен м. = ταινία οδοντωτή θ.
венчаница ж. = ακροτεγίδα θ.
вертикална пројекција ж. = σχέδιο(ν): όψη$_2$ θ.
вертикална сила ж. = φορτίο(ν) (κατακόρυφο(ν)) ου.
вертикална спојница ж. = αρμός κατακόρυφος α.
вестибил м. = προθάλαμος α.
ветрењача ж. = ανεμόμυλος α.
вешалка → кровна ~
вила ж. = έπαυλη θ.
винова лоза ж. = κόσμημα: μίσχος α.
виноградски подрум м. = βαγεναρείο(ν) ου.
висина ж. = ύψος ου.
високи рељеф м. = ανάγλυφο(ν) έξεργο(ν) ου.
витраж м. = υαλογράφημα ου.
вишеделни прозор м. = παράθυρο(ν) πολύλοβο(ν) ου.
вишеделни прозор са обухватним луком м. = παράθυρο(ν) με περιβάλλον τόξο(ν) ου.
вишелисни лук м. = τόξο(ν) πολύλοβο(ν) ου.
вишестрана апсида ж. = αψίδα πολύπλευρη θ.
воденица ж. = 1. μύλος$_1$ α. 2. μυλώνας$_1$ α. 3. υδρόμυλος α.
воденички камен м. = μυλόπετρα θ.
водовод м. = 1. αγωγός ύδατος α. 2. υδραγωγείο(ν) ου.
војна аксонометрија ж. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική (ισομετρική) οριζόντια θ.
војни логор м. = στρατόπεδο(ν) ου.
волута ж. = έλικα (κιονοκράνου) θ.
вордонарница ж. = βορδωναρείο(ν) ου.
воскарска радионица ж. = κηροπλαστείο(ν) ου.
врата ж. = 1. θύρα θ. 2. πύλη θ. → бочна ~ ▸лепа ~ ▸света ~ ▸царска ~
врата између нартекса и наоса ж. = πύλη βασίλειος θ.
вратанца ж. = 1. θυρίδα$_1$ θ. 2. θυρόφυλλο(ν) ου.
врт м. = κήπος α
ґазиште (степеника) ср. = πάτημα (βαθμίδας) ου.
ґазиште степеништа ср. = κεφαλόσκαλο(ν) ου.
ґалерија ж. = υπερώο(ν) ου.
ґалерије машикула ж.мн. = ζεματίστρες συνεχόμενες σε προεξοχή θ.πλ.
ґвожђе ср. = σίδερο ου.
ґвоздена решетка ґрадске капије ж. = καταρρακτή (θύρα) θ.
ґимназион м. = γυμνάσιο(ν) ου.
ґипс м. = γύψος α.
ґирланда ж. = κόσμημα: γ(κ)ιρλάντα θ.
ґлавица стуба ж. = κιονόκρανο(ν) ου.
ґлавна улица ж. = Μέση (οδός) θ.
ґлавни бедем м. = έσω τείχος ου.
ґлавни брод м. = κλίτος κεντρικό(ν) ου.
ґлавни манастирски храм м. = καθολικό(ν) ου.
ґлатки стуб м. = κίονας αρράβδωτος α.
ґледалиште античког театра → амфитеатрално ~
ґлеђосана керамичка плочица ж = πλακίδιο(ν) εφυαλωμένο(ν) ου.
ґлеђосана керамичка посуда ж. = σκυφίο(ν) εφυαλωμένο(ν) ου.
ґлеђосани суд м. = σκυφίο(ν) εφυαλωμένο(ν) ου.
ґлина ж. = 1. άργιλ(λ)ος α. 2. πηλός α.
ґолубарник м. = περιστερώνας α.
ґорґонејон м. = γοργόνειο(ν) ου.
ґорњи део (ґрађевине) м. = ανώγειο(ν) ου.
ґравирани украс м. = διάκοσμος εγχάρακτος α.
ґравирање ср. = τεχνική εγχάρακτη θ.
ґрад м. = πόλη θ.
ґрадоґрадитељство ср. = πολεοδομία θ.
ґрадска четврт ж. = 1. ρεγεώνα θ. 2. συνοικία θ.
ґрађевина ж. = οικοδόμημα ου.
ґранит м. = γρανίτης α.
ґрафити м. мн. = χαράγματα ου. πλ. → χάραγμα ου.
ґрб м. = οικόσημο(ν) ου.
ґреда ж. = δοκός α./θ. → запречна ~ ▸надвратна ~ ▸попречна ~ ▸слемена ~
ґрејање → просторија за ~
ґрифон м. = γρύπας α.
ґрнчарија ж. = κεραμ(ε)ική$_1$ θ.
ґрнчарска радионица ж. = κεραμείο(ν)$_1$ ου.

ґроб м.= 1. τάφος α. 2. τάφος λακκοειδής α.
Гроб → Свети ~ ▸Христов ~
ґроб у керамичкој посуди м. = τάφος: εγχυτρισμός α.
ґроб у облику ковчеґа м. = τάφος κιβωτιόσχημος α.
ґробљанска базилика ж. = βασιλική κοιμητηριακή θ.
ґробљанска црква ж. = ναός κοιμητηριακός α.
ґробље ср. = κοιμητήριο(ν) ου.
ґробна капела ж. = παρεκκλήσι-ο(ν) νεκρικό(ν) ου.
ґробница → засведена ~ ▸опеком зидана ~ ▸празна ~ ▸спомен ~
ґробница у стени ж. = τάφος λαξευμένος α.
ґрудобран → озупчани ~
ґрчки крст м. = σταυρός ελληνικός α.
ґумно ср. = αλώνι ου.
Давидова звезда ж. = εξάγραμμα ου.
дашчица → кровна ~
двери → царске ~
двери иконостаса ж. мн. = πύλη ωραία θ.
двобродна базилика ж. = τύπος ναού: δίκλιτος α.
двобродна црква ж. = τύπος ναού: δίκλιτος α.
двоводни кров м. = στέγη δίρρυτη θ.
двоґлави орао м. = αετός δικέφαλος α.
дводелни локулус м. = τάφος: θήκη δίσωμη θ.
дводелни прозор м. = παράθυρο(ν) δίλοβο(ν) ου.
двојна црква ж. = τύπος ναού: δίδυμος α.
двојни отвор м. = δίβηλο(ν) ου.
двојни стубови м. мн. = κίονες δίδυμοι α. πλ.
двопојасни капител м. = κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν) ου.
двопојасни капител са животињским украсом м. = κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν) ου.
двопојасни капител у виду кошарице м. = κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν) καλαθοειδές ου.
двор м. = αυλή θ. → епископски ~ ▸патријаршијски ~
дворана ж. = αίθουσα θ.
дворац м. = πύργος-παλάτι α.
двориште ср. = αυλή θ. → манастирско ~ ▸предње ~
дворска капела ж. = παρεκκλήσι-ο(ν) παλατινό(ν) ου.
двосливни кров м. = στέγη δίρρυτη θ.
двоспратна црква ж. = τύπος ναού: διώροφος α.
двострука купола ж. = διπλοθόλιο(ν) ου.
двоструки епсилон украс м. = κόσμημα: δισέψιλον ου.
двоструки крст м. = σταυρός διπλός α.
деамбулаториј м. = 1. κύκλιο(ν) ου. 2. περίστωο(ν) κλειστό(ν) ου.
дебљина ж. = πάχος ου.
декор м. = διάκοσμος α.
декорација ж. = διάκοσμος α. → штуко ~
декуманус м. = οδός ρωμαϊκή από Α. προς Δ. θ.
делимично уґрађени стуб м. = κίονας ενδομημένος α.
део → архитектонски ~ ▸уґаони ~
део (ґрађевине) → ґорњи ~ ▸спратни ~
део зида (између два лука) м. = επιφάνεια τριγωνική μετώπου τόξου θ.
детелинасти крст м. = σταυρός τριφυλλόμορφος α.
дибелон м. = δίβηλο(ν) ου.
дијазома ж. = 1. διάζωμα$_1$ ου. 2. διάζωμα$_2$ ου.
димензија ж. = διάσταση θ.
диметријска аксонометрија ж. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική διμετρική θ.
диметријска пројекција ж. = σχέδιο(ν): προβολή αξονομετρική διμετρική θ.
димњак м. = καπνοδόχος θ.
диорит м. = διορίτης α.
диплотолиј м. = διπλοθόλιο(ν) ου.
дирек м. = πάσσαλος α.
довратник м. = σταθμός α.
дом м. = οικία θ. → старачки ~
дом цркве м. = οίκος εκκλησίας α.
донжон м. = ακροπύργιο(ν) ου.
доња површина архитрава (епистилиона/надвратника) ж. = οροφή$_1$ (επιστηλίου / υπερθύρου) θ.
доњи прстен куполе м. = στεφάνη (τρούλ(λ)ου) θ.
дормиторијум м. = κοιτώνας$_2$ (μονής) α.
дрвена кровна конструкција ж. = επορορφία θ.
дрвена оплата ж. = ξυλότυπος α.
дрвени везач м. = ξυλοδεσιά θ.
дрвени под м. = δάπεδο(ν) ξύλινο(ν) ου.
дрвени уложак м. = ξυλοδεσιά θ.
дрво ср. = ξύλο(ν) ου.
дрворез м. = διάκοσμος ξυλόγλυπτος α.
дрворезбарство ср. = ξυλογλυπτική θ.
дрворезни украс м. = διάκοσμος ξυλόγλυπτος α.
дубина ж. = βάθος$_1$ ου.
дуґме (украсно испупчење) ср. = κομβίο(ν) ου.
дужина ж. = μήκος ου.
дужњак м. = πλίνθος δρομική θ.
дужњак (камен) м. = λίθος δρομικός α.
ђаконикон м. = διακονικό(ν) ου.
еґипатски крст м. = σταυρός αιγυπτιακός α
екседра ж. = 1. βήμα$_1$ ου. 2. εξέδρα$_2$ θ.
ексер м. = ήλος α.
ексонартекс м. = εξωνάρθηκας α.
екстрадос м. = εξω(ρ)ράχιο(ν) (θόλου / τόξου) ου.
елемент → архитектонски ~
елипсасти лук м. = τόξο(ν) ελλειπτικό(ν) ου.
емаљ м. = τεχνική επιπεδόγλυφη θ.
емболос м. = έμβολος$_1$ α.
енґенион м. = εγκαίνιο(ν) ου.
ентазис м. = ένταση (κίονα) θ.
епископија ж. = επισκοπείο(ν) ου.
епископска црква ж. = ναός επισκοπικός α.
епископска палата ж. = επισκοπείο(ν) ου.
епископски двор м. = επισκοπείο(ν) ου.
епископски престо м. = θρόνος επισκοπικός α.
епистил м. = επιστύλιο(ν) ου.
епитеатрон м. = επιθέατρο(ν) ου.
епсилон украс → двоструки ~
еркер м. = προεξοχή (κλειστή) θ.
жабља перспектива ж. = σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με κεκλιμένο(ν) πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα επάνω ου.
жељезо ср. = σίδερο ου.
житница ж. = ωρείο(ν) ου.
жљеб м. = 1. αυλάκωση θ. 2. εγκοπή θ. 3. ράβδωση θ. 4. τόρμος$_2$ α.
забат м. = απόληξη αετωματική (τοίχου) θ. → лажни ~
забатни зид м. = τοίχος αετωματικός α.
завеса ж. = βήλο(ν) ου.
завојити свод м. = θόλος ημικυλινδρικός σπειροειδής α.
завојне степенице ж. мн. = κλίμακα ειληματική θ.
завојница (капитела) ж. = έλικα (κιονοκράνου) θ.
завршац (лука / свода) м. = 1. θολίτης κορυφαίος α. 2. κορυφή (θόλου / τόξου) θ.

завршни венац м. = **επίστεψη** θ.
замак м. = **πύργος-παλάτι** α.
запречна ґреда ж. = **ρομανίσιο(ν)** ου.
зарез м. = **τόρμος**$_2$ α.
зарубљени коритасти свод м. = **θόλος σκαφοειδής κόλουρος** α.
засведена базилика ж. = τύπος ναού: **βασιλική θολωτή** θ.
засведена ґробница ж. = **τάφος καμαροσκέπαστος** α.
засведена црква ж. = τύπος ναού: **καμαροσκέπαστος** α.→ једнобродна ~
засведени пролаз м. = **διαβατικό(ν)** ου.
засун м. = **μάνδαλο(ν)** ου.
затвор м. = **ειρκτή** θ.
затеґа ж. = **ελκυστήρας**$_1$ α.
звезда → Давидова ~ ▸петокрака ~ ▸шестокрака ~
звекир м. = **ρόπτρο(ν)** ου.
звонара ж. = 1. **κωδωνοστάσιο(ν)** ου. 2. **κωδωνοστάσιο(ν)-πύργος** ου.
звоник м. = **κωδωνοστάσιο(ν)** ου. → кула ~
звоник на врху забата м. = **κωδωνοστάσιο(ν) «τοξωτό(ν)»** ου.
звоник "на преслицу" м. = **κωδωνοστάσιο(ν) «τοξωτό(ν)»** ου.
звоно ср. = **καμπάνα** θ.
зґрада ж. = **οικοδόμημα** ου. → утврђена ~
зґрада архива ж. = **αρχειοφυλάκιο(ν)** ου.
зґрафити м. мн. = **ξυστά** ου. πλ.
здање ср. = **μέγαρον** ου.
земљани набијени под м. = **δάπεδο(ν) από χώμα πατημένο** ου.
зенитални кружни отвор м. = **οπαίο(ν)** ου.
зид м. = 1. **τείχος** ου. 2. **τοίχος** α. → забатни ~ ▸оґрадни ~ ▸потпорни ~ ▸спољњи ~
зид (тврђаве, утврђења) → одбрамбени ~
зид-стубац м. = **τοιχοπεσσός** α.
зидање ср. = **τοιχοδομία** θ. → крстолико ~ ▸меґалитско ~ ▸мешовито ~ ▸неправилно ~ ▸ћелијасто ~
зидање каменом ср. = τοιχοδομία: **λιθοδομή** θ.
зидање каменом и опеком ср. → нецеловито ~ ▸спољње ~
зидање каменом уоквиреним опеком ср. = τοιχοδομία: **σύστημα δομής πλινθοπερίκλειστο(ν)** ου.
зидање квадерима ср. = τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν)** ου. → нецеловито ~ ▸правилно ~
зидање ломљеним каменом ср. = τοιχοδομία: **αργολιθομή** θ.
зидање мешаном техником ср. = **τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων** θ.
зидање мрежастоґ изґледа ср. = τοιχοδομία: **opus reticulatum** ου.
зидање опеком ср. = τοιχοδομία: **πλινθοδομή** θ.
зидање трпанцем (набој у оплати) ср. = **τοιχοδομία χυτή** θ.
зидање у виду рибље кости ср. = τοιχοδομία: **opus spicatum** ου.
зидање у слојевима камена и опеке ср. = **τοιχοδομία από εναλλασσόμενες ζώνες λίθων και πλίνθων** θ.
зидање у сухо ср. = τοιχοδομία: **ξερολιθιά** θ.
зидине ж. мн. = **τείχος** ου.
зидни мозаик м. = **ψηφιδωτό(ν) εντοίχιο(ν)** ου.
зидни орман м. = **τοιχαρμάρι(ον)** ου.
зидно сликарство ср. = **τοιχογραφία** θ.
златарска радионица ж. = **χρυσοχοείο(ν)** ου
злато ср. = **χρυσός** α.
зубац зида м. = **έπαλξη** θ.
зупчасти венац м. = **ταινία οδοντωτή** θ.
зупчасти украс м. = **γεισήποδες** α. πλ.
ивица пресека површина свода ж. = **ακμή (τεμνόμενων) θόλων** θ.
избраздани капител са акантусом м. = **κιονόκρανο(ν) με άκανθα και αύλακες** ου.
извијено избраздана површина ж. = **ράβδωση στλεγγιοειδής** θ.
изґлед м. = 1. **άποψη** θ. 2. **όψη**$_1$ **(κτηρίου)** θ. 3. **πρόσοψη** θ. 4. σχέδιο(ν): **όψη**$_2$ θ.
изґлед у перспективи м. = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν)** ου.
изливник олука м. = **υδρορρόη** θ.
изометрија ж. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική ισομετρική** θ.
изометријска пројекција ж. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική ισομετρική** θ.
изукрштани кругови м. мн. = κόσμημα: **κύκλοι διατεμνόμενοι** α. πλ.
икона ж. = **εικόνα** θ.
иконостас м. = **εικονοστάσιο(ν)** ου.
иловача ж. = 1. **άργιλ(λ)ος** α. 2. **πηλός** α.
импост м. = 1. **επίθημα (κιονοκράνου)** ου. 2. **υφαψίδιο(ν)** ου.
импост капител са изломљеном траком м. = **κιονόκρανο(ν) τεκτονικό(ν) με κόσμημα τεθλασμένης γραμμής** ου.
инверзна перспектива ж. = **προοπτική ανάστροφη** θ.
инкрустација ж. = **τεχνική ένθετη** θ.
инсула ж. = **τετράγωνο(ν) πολεοδομικό(ν)** ου.
интарзија ж. = **τεχνική ένθετη σε ξύλο** θ.
интерколумниј м. = **μετακιόνιο(ν)** ου.
интрадос м. = **εσω(ρ)ράχιο(ν) (τόξου / θόλου)** ου.
ископавање ср. = **ανασκαφή** θ.
испосница пустиножитеља ж. = 1. **ασκητήριο(ν)** ου. 2. **κάθισμα**$_2$ **(αναχωρητού)** ου.
испуна зида ж. = **γέμισμα (τοίχου)** ου.
испуна каменим трпанцем (са малтером) ж. = τοιχοδομία: **λιθόδεμα** ου.
испупчење капитела ср. = **άπεργο(ν)** ου.
испуст м. = **φουρούσι** ου.
јабука ж. = **μήλο(ν)** ου.
јајасти штап м. = κόσμημα: **ωά και λόγχες** ου. πλ. & θ. πλ.
јама ж. = **βόθρος** α.
јарак м. = **όρυγμα** ου.
јастук волуте (јонскоґ капитела) м. = **προσκεφάλαιο(ν) (ιωνικού κιονοκράνου)** ου.
једнобродна засведена црква ж. = τύπος ναού: **μονοκάμαρος** α.
једнобродна куполна црква ж. = τύπος ναού: **μονόχωρος τρουλ(λ)αίος** α.
једнобродна куполна црква квадратне основе са опходним бродом ж. = τύπος ναού: **μονόχωρος τετράγωνος τρουλ(λ)αίος με περιμετρικό διάδρομο** α.
једнобродна црква ж. = τύπος ναού: **μονόχωρος δρομικός** α.
једнобродна црква у облику уписаноґ крста са куполом ж. = τύπος ναού: **σταυροειδής εγγεγραμμέ-**

νος με τρούλ(λ)ο – **μονόκλιτος** α.
једноводни кров м. = **στέγη μονόρρυτη** θ.
једноделни прозор м. = **παράθυρο(ν) μονόλοβο(ν)** ου.
једносливни кров м. = **στέγη μονόρρυτη** θ.
језґро коринтскоґ капитела (корпа са лишћем) ср. = **κάλαθος (κορινθιακού κιονοκράνου)** α.
јонска кима ж. = **κυμάτιο(ν) ιωνικό(ν)** ου.
јонски капител м. = **κιονόκρανο(ν) ιωνικό(ν)** ου.
јонски капител с импостом м. = **κιονόκρανο(ν) ιωνικό(ν) με επίθημα** ου.
јонски капител с отпорником м. = **κιονόκρανο(ν) ιωνικό(ν) με επίθημα** ου.
кавеа ж. = **κοίλο(ν)** ου.
када ж. = **πλυνός**$_1$ α.
казанџијска радионица ж. = **χαλκείο(ν)** ου.
калај м. = **κασσίτερος** α.
калдариј м. = **θερμό(ν)** ου.
калдаријум м. = **θερμό(ν)** ου.
калдрма ж. = **δάπεδο(ν) λιθόστρωτο(ν)** ου.
калкан м. = **απόληξη αετωματική (τοίχου)** θ.
калота ж. = τρούλ(λ)ος: **ασπίδα (ενιαία με λοφία)** θ. → плитка ~
камен м. = **λίθος** α. → воденички ~ ▸ломљени ~ ▸млински ~ ▸надґробни ~ ▸необрађени ~ ▸порозни ~ ▸резани ~ ▸сводни ~ ▸тесани ~
камен (свода / лука) → клинасти ~
камен који дужом страном залази у зидну масу м. = **λίθος τεθειμένος φορμηδόν** α.
камен међаш м. = **όρος** α.
камен од остатака шкољки м. = **κογχυλιάτης (λίθος)** α.
камен отпорник м. = **θολίτης αρχικός** α.
камени блок за калдрму м. = **κυβόλιθος** α.
камени блок за поплочавање м. = **κυβόλιθος** α.
камени квадер м. = **λιθόπλινθος** θ.
камени међаш м. = **όρος** α.
камени подупирач (зида) м. = **ορθοστάτης**$_2$ **(τοίχου)** α.
камени уломак м. = **λατύπη** θ.
каменолом м. = **λατομείο(ν)** ου.
камин м. = **εστία**$_3$ θ.
канал м. = 1. **αγωγός** α. 2. **διώρυγα** θ. → одводни ~
канелирање ср. = **ράβδωση** θ.
канеловани стуб м. = **κίονας με ραβδώσεις** α.
канелура ж. = **ράβδωση** θ.
кантарос м. = **κάνθαρος** α.
канцел м. = 1. **θωράκιο(ν)**$_1$ ου. 2. **φράγμα πρεσβυτερίου** ου.
капак м. = **καταπακτή** θ.
капела ж. = **παρεκκλήσι-ο(ν)** ου. → ґробна ~ ▸дворска ~
капија ж. = **πυλώνας** α. → тријумфална ~
капител м. = **κιονόκρανο(ν)** ου. → двопојасни ~ ▸јонски ~ ▸композитни ~ ▸коринтски ~ ▸кришкасти ~ ▸кубични ~ ▸теодосијански ~
капител пиластра м. = **επίκρανο(ν) (παραστάδας)** ου.
капител с акантусовим листовима покретаним ветром м. = **κιονόκρανο(ν) με ανεμιζόμενα φύλλα άκανθας** ου.
капител с акантусовим и лотосовим листовима м. = **κιονόκρανο(ν) με άκανθα και φύλλα καλάμου** ου.
капител с акантусом → избраздани ~
капител с акантусом и лиром м.= **κιονόκρανο(ν) με άκανθα και λύρα** ου.
капител с импостом → јонски ~
капител с отпорником → јонски ~
капител са вертикалним режњевима м. = **κιονόκρανο(ν) πτυχωτό(ν)** ου.
капител са животињским украсом → двопојасни ~
капител са изломљеном траком → импост ~
капител са лептирастим акантусом м. = **κιονόκρανο(ν) με άκανθα πεταλούδα** ου.
капител са мотивом животиња м. = **κιονόκρανο(ν) δίζωνο(ν)** ου.
капител са разлисталим маскама м. = **κιονόκρανο(ν) με φυλλοφόρα προσωπεία** ου.
капител са тематским украсом м. = **κιονόκρανο(ν) ιστορημένο(ν)** ου.
капител са фиґуралним украсом м. = **κιονόκρανο(ν) ιστορημένο(ν)** ου.
капител са фиґурама м. = **κιονόκρανο(ν) ένζωδο(ν)** ου.
капител ступца м. = **πεσσόκρανο(ν)** ου.
капител у виду кошарице → двопојасни ~
капител у виду зарубљене пирамиде м. = **κιονόκρανο(ν) κολουροπυραμιδοειδές** ου.
кардо м. = **οδός ρωμαϊκή από Β. πρός Ν.** θ.
касарна ж. = **στρατώνας** α.
касета (таванична) ж. = **φάτνωμα** ου.
кат м. = **όροφος** α.
катакомбе ж. мн. = **κατακόμβη** θ.
катанац м. = **κλείθρο(ν)**$_2$ ου.
катедрала ж. = **ναός καθεδρικός** α.
катизма (хиподрома) ж. = **κάθισμα**$_1$ **(ιπποδρόμου)** ου.
катихумена ж. = **κατηχούμενα** ου. πλ.
католикон м. = **καθολικό(ν)** ου.
квадер → камени ~
квадратна мрежа ж. = **δίκτυο(ν) συντεταγμένων** ου.
квадратни стубац м. = **πεσσός τετράγωνης διατομής** α.
кеј м. = 1. **αποβάθρα** θ. 2. **προκυμαία** θ.
кенотаф м. = **κενοτάφιο(ν)** ου.
кентаур м. = **κένταυρος** α.
керамика ж. = **κεραμ(ε)ική**$_2$ **(ως τέχνη)** θ.
керамичка плочица ж. = **πλακίδιο(ν)** ου. → ґлеђосана ~
керамички лончић → украсни ~
керамопластични украс м. = 1. **διάκοσμος κεραμοπλαστικός** α. 2. **κόσμημα κεραμοπλαστικό(ν)** ου.
килон м. = **κοίλο(ν)** ου.
кима ж. = **κυμάτιο(ν)** ου. → јонска ~ ▸лезбијска ~ ▸обрнута ~ ▸полукружна ~ ▸права ~▸четвртине круґа ~
киматион м. = **κυμάτιο(ν)** ου.
киновија ж. = **κοινόβιο(ν)** ου.
кланица ж. = **σφαγείο(ν)** ου.
кирјакон м. = **κυριακό(ν)** ου.
клаустар м. = **αυλή περίστυλη**$_2$ **(δυτικής μονής)** θ.
клепало ср. = **σήμαντρο(ν)** ου.
клин м. = 1. **γόμφος** α. 2. **ήλος** α. 3. **τόρμος**$_1$ α.
клинасти део ґледалишта античкоґ театра м. = **κερκίδα** θ.
клинасти камен (лука / свода) м. = **σφηνόλιθος** α.
клоазоне ср. = тоиходомија: **σύστημα δομής πλινθοπερίκλειστο(ν)** ου.
клупа ж. = **εδώλιο(ν)**$_1$ ου.
клупе за свештенике ж. мн. = **βάθρα (πρεσβυτέρων)** ου. πл.
кључ м. = **κλειδί**$_1$ ου.
кључ (лука/свода) м. = **θολίτης κορυφαίος** α.

кључаница ж. = **κλείθρο(ν)$_1$** ου.
ковачница ж. = **σιδηρουργείο(ν)** ου.
ковница новца ж. = **νομισματοκοπείο(ν)** ου.
кожара ж. = **βυρσοδεψείο(ν)** ου.
колац м. = **πάσσαλος** α.
колиба ж. = **καλύβα** θ.
колонада ж. = **κιονοστοιχία** θ.
колонета ж. = **κιονίσκος** α.
колонета (прозорска) ж. = **αμφικιονίσκος** α.
комплувијум м. = **κατάκλυστρο(ν)** ου.
композитни коринтски капител м. = **κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) σύνθετο(ν)** ου.
коначиште ср. = **πανδοχείο(ν)** ου.
конґломерат м. = **λίθος κροκαλοπαγής** α.
конзола ж. = **1. κιλλίβαντας** α. **2. φουρούσι** ου.
конструкција → дрвена кровна ~ ▸подземна ~
контрфор м. = **1. αντηρίδα** θ. **2. τοίχος αντερεισματικός** α.
конфесио ср. = **κατάβαση** θ.
конха ж. = **1. αχηβάδα** θ. **2. αψίδα$_1$** θ. **3.** θόλος: **τεταρτοσφαίριο(ν)** ου. **4. κόγχη$_1$** θ.
координатна основа ж. = **δίκτυο(ν) συντεταγμένων** ου.
коптски крст м. = **σταυρός αιγυπτιακός** α.
коридор м. = **διάδρομος** α.
коринтски капител м. = **κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν)** ου. → композитни ~
коритасти свод м. = **θόλος σκαφοειδής** α. → зарубљени ~
корито ср. = **πλυνός$_1$** α.
корниш м. = **1. γείσ(σ)ον$_1$** ου. **2. κοσμήτης** α.
корниш надвратника м. = **γείσ(σ)ο(ν)$_2$ (υπερθύρου)** ου.
коса пројекција ж. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική (ισομετρική) μετωπική** θ.
коса сила ж. = **ώθηση πλάγια** θ.
коси листел м. = κυμάτιο(ν): **ταινία λοξότμητη** θ.
коси перваз м. = κυμάτιο(ν): **ταινία λοξότμητη** θ.
косник м. = **αντηρίδα πλάγια (εποροφίας)** θ.
костурница ж. = **οστεοφυλάκιο(ν)** ου.
коцка ж. = **ψηφίδα** θ.
коцкица (мозаична) ж. = **ψηφίδα** θ.
крак → степенишни ~
крак крста м. = **1. κεραία$_1$ (ναού)** θ. **2. κεραία$_2$ (σταυρού)** θ.
крампон м. = **σύνδεσμος** α.
креда ж. = **κιμωλία (γη)** θ.
кренел м. = **θυρίδα επάλξεων** θ.
крепидома ж. = **κρηπίδα** θ.
креч м. = **ασβέστης** α.
кречана ж. = **ασβεστοκάμινος** θ.
кречни малтер м. = **ασβεστοκονίαμα (συνδετικό(ν))** ου.
кречњак м. = **ασβεστόλιθος** α.
криволинијски украс м. = κόσμημα: **βλαστός ελικοειδής** α.
крилати змај са репом пауна м. = **δράκος φτερωτός με ουρά παγονιού** α.
крило ср. = **πτέρυγα** θ.
крило врата ср. = **θυρόφυλλο(ν)** ου.
крин м. = κόσμημα: **κρινάνθεμο(ν)** ου.
крипта ж. = **κρύπτη** θ.
криптопортик м. = **στοά υπόγεια** θ.
кришкаста купола ж. = **τρούλ(λ)ος πτυχωτός** α.
кришкасти капител м. = **κιονόκρανο(ν) πτυχωτό(ν)** ου.
кров м. = **στέγη** θ. → двоводни ~ ▸двосливни ~ ▸једноводни ~ ▸једнословни ~ ▸купасти ~ ~ ▸луковичасти ~ ▸пирамидални ~ ▸раван ~ ▸троводни ~ ▸четвороводни ~
кров са засеченим слеменом м. = **στέγη δίρρυτη με αποτμήσεις των αετωμάτων** θ.
кров са наґибом м. = **στέγη επικλινής** θ.
кровна вешаљка ж. = **ζευκτό(ν)** ου.
кровна дашчица ж. = **πέταυρο(ν)** ου
кровна конструкција → дрвена ~
кровна права столица ж. = **ορθοστάτης$_1$ (εποροφίας)** α.
кровна тераса ж. = **δώμα** ου.
кровни носач (троуґаони) м. = **ζευκτό(ν)** ου.
кровни покривач м. = **στέγαση** θ. → оловни ~
кровови → укрштени двосливни ~
крст м. = **σταυρός** α. → ґрчки ~ ▸двоструки ~ ▸детелинасти ~ ▸еґипатски ~ ▸коптски ~ ▸кукасти ~ ▸латински ~ ▸малтешки ~ ▸папски ~ ▸патријаршијски ~ ▸разлистали ~ ▸руски ~ ▸Т- ~ ▸тролисни ~
крст на младом месецу м. = **σταυρός επάνω σε ημισέληνο** α.
крст на степенастом постољу м. = **σταυρός επάνω σε βαθμίδες** α.
крст на сфери м. = **σταυρός επάνω σε σφαίρα** α.
крст с ојачаним завршецима м. = **σταυρός με ευθύγραμμες απολήξεις στις κεραίες** α.
крст са капљама (на завршецима) м. = **σταυρός με σταγόνες** α.
крст са рачвастим крацима м. = **σταυρός διχαλωτός** α.
крст са раширеним крацима м. = **σταυρός με πεπλατυσμένα άκρα κεραιών** α.
крст светоґ Андреје м. = **σταυρός αγίου Ανδρέα** α.
крст светоґ Антонија м. = **σταυρός αγίου Αντωνίου** α.
крст светоґ Петра м. = **σταυρός αγίου Πέτρου** α.
крст типа Васкрсења м. = **σταυρός πατριαρχικός** α.
крст украшен драґуљима м. = **σταυρός διάλιθος** α.
крстати свод м. = θόλος: **σταυροθόλιο(ν)** ου.
крстионица ж. = **βαπτιστήριο(ν)** ου.
крстионични базен м. = **κολυμβήθρα** θ.
крстолико зидање ср. = **τοιχοδομία με σταυρούς** θ.
крстообразна базилика ж. = **τύπος ναού: βασιλική σταυρική** θ.
крстообразна црква ж. = **τύπος ναού: σταυρικός** α.
крстообразна црква са куполом и опходним бродом – прелазни тип (м.) ж. = **τύπος ναού: σταυροειδής με τρούλ(λ)ο και περίστωο(ν) – μεταβατικός** α.
крстообразни стубац м. = **πεσσός σταυρόμορφος** α.
крстообразно засведена црква са куполом ж. = **τύπος ναού: σταυρεπίστεγος με τρούλ(λ)ο** α.
круґови → изукрштани ~
кружни пут (на тврђави) м. = **περίδρομος$_1$ (τείχους)** α.
круна ж. = **επίστεψη** θ.
круниште ср. = **επίστεψη** θ.
кршник м. = **λίθος λατυποπαγής** α.
кубикулум м. = **θάλαμος νεκρικός** α.
кубични капител м. = **1. κιονόκρανο(ν) λεβητοειδές** ου. **2. κιονόκρανο(ν) τεκτονικό(ν)** ου.
кубични капител са изломљеном траком м. = **κιονόκρανο(ν) τεκτονικό(ν) με κόσμημα τεθλασμένης γραμμής** ου.
кућа ж. = **οικία** θ.
кукасти крст м. = **σταυρός αγκυλωτός** α.

кула ж. = πύργος α. → сигнална ~
кула звоник ж. = κωδωνοστάσιο(ν)-πύργος ου.
кула осматрачница ж. = παρατηρητήριο(ν) ου.
кулица ж. = πυργίσκος α.
кунеус м. = κερκίδα θ.
купасти кров м. = στέγη κωνική θ.
купатило ср. = λουτρό(ν) ου.
купељница ж. = κολυμβήθρα θ.
купола ж. = τρούλ(λ)ος α. → двострука ~ ▸кришкаста ~ ▸мала ~ ▸плитка ~ ▸слепа ~
купола на пандантифима ж. = τρούλ(λ)ος: θόλος ημισφαιρικός επί λοφίων α.
купола на тромпама ж. = τρούλ(λ)ος επάνω σε ημιχώνια α.
купола са нервуром ж. = τρούλ(λ)ος με νευρώσεις α.
куполасти свод м. = τρουλ(λ)οκαμάρα θ.
куполица ж. = τρουλ(λ)ίσκος α.
куполна црква ж. = τύπος ναού: τρουλ(λ)αίος α.
куполна црква квадратне основе с описаним бродом → једнобродна ~
куфски орнамент м. = κόσμημα κουφικό(ν) ου.
куфски цветни орнамент м. = κόσμημα κουφικό(ν) διανθισμένο(ν) ου.
кухиња ж. = εστία$_2$ θ.
лаврa ж. = λαύρα θ.
лажни забат м. = ψευδοαέτωμα ου.
лакунар м. = φάτνωμα ου.
латински крст м. = σταυρός λατινικός α.
латрина ж. = απόπατος α.
лежишта за греде ср. мн. = δοκοθήκη θ.
лежиште ср. = υπόστρωση θ.
лежиште осовине врата ср. = όλμος (θύρας) α.
лезбијска кима ж. = κυμάτιο(ν) λέσβιο(ν) ου.
лезена ж. = παραστάδα χωρίς επίκρανο θ.
леп (глина са сламом) м. = αχυρολάσπη θ.
леп (малтера) м. = κονίαμα$_1$ (ως επίχρισμα) ου.
лепа врата ж. = πύλη ωραία θ.
лепрозориј м. = λεπροκομείο(ν) ου.
ливница ж. = χυτήριο(ν) ου.
линеарна перспектива ж. = προοπτική γεωμετρική θ.
линија (свода) → темена ~
линија такмичара → стартна ~
лист → бршљанов ~
лист винове лозе м. = κόσμημα: φύλλο(ν) αμπέλου ου.
листел м. = κυμάτιο(ν): ταινία$_2$ (επίπεδη, στενή) θ. → коси ~
лити м. = λιτή θ.
лице зида ср. = 1. παρειά$_2$ (τοίχου) θ. 2. πλευρά$_2$ (τοίχου) θ.
лице (лука/свода) ср. = μέτωπο(ν)$_1$ (τόξου / καμάρας) ου.
лице сцене ср. = πρόσοψη σκηνής θ.
логор → војни ~
ложиште хипокауста ср. = υποκαύστρα θ.
лоза → винова ~
локулус м. = 1. τάφος κλιβανοειδής α. 2. τάφος: θήκη θ. → дводелни ~ ▸троделни ~ ▸четвороделни ~
ломљени камен м. = λίθος αργός α.
лонац → акустички ~
лончић → украсни керамички ~
лоптасти украс м. = μήλο(ν) ου.
лотос → стилизовани ~
лук м. = 1. αψίδωμα ου. 2. τόξο(ν)$_1$ ου. → вишелисни ~ ▸елипсасти ~ ▸надвишени ~ ▸ојачавајући ~ ▸параболични ~ ▸повишени ~ ▸повртути ~ ▸полукружни ~ ▸попречни ~ ▸потковичасти ~ ▸потпорни ~ ▸преломљени ~ ▸прислоњени ~ ▸прихватни ~ ▸раван ~ ▸рамени ~ ▸растерећујући ~ ▸сегментни ~ ▸слепи ~ ▸тријумфални ~ ▸тролисни ~ ▸троцентрични ~ ▸хоризонтални ~ ▸чеони ~
лук моста м. = καμάρα$_2$ (γέφυρας) θ.
лук са каменим сводарима → типски ~
лук са преломљеним лискама → тролисни ~
лук четвртине круга м. = τόξο(ν) τεταρτοκυκλικό(ν) ου.
лука ж. = λιμάνι ου.
луковичасти кров м. = στέγη βολβόσχημη θ.
лунета ж. = τύμπανο(ν)$_3$ (τόξου) ου.
луценаријум м. = φωταγωγός$_2$ (κατακόμβης) α.
лучни украсни венац м. = θριγκός τοξωτός α.
љиљан м. = κόσμημα: κρινάνθεμο(ν) ου.
љуспасти орнамент (у виду крљушти) м. = κόσμημα φολιδωτό(ν) ου.
магацин м. = κατάστημα ου.
мајдан м. = 1. λατομείο(ν) ου. 2. ορυχείο(ν) ου.
макета ж. = πρόπλασμα ου.
мала апсида ж. = κογχάριο(ν) ου.
мала купола ж. = τρουλ(λ)ίσκος α.
малтер м. = κονίαμα$_2$ (συνδετικό(ν)) ου.→ кречни ~ ▸хидраулични ~
малтер са мрвљеном опеком м. = κονίαμα κεραμ(ε)ικό(ν) ου.
малтерни слој м. = κονίαμα$_1$ (ως επίχρισμα) ου.
малтешки крст м. = σταυρός Μάλτας α.
манастир м. = μοναστήρι(ον) ου.
манастирска трпезарија ж. = τράπεζα μονής θ.
манастирски свод м. = θόλος μοναστηριακός α.
манастирски храм → главни ~
манастирско двориште (са тремовима) ср. = αυλή περίστυλη$_2$ (δυτικής μονής) θ.
маркетерија ж. = τεχνική ένθετη σε ξύλο θ.
мартириј м. = μαρτύριο(ν) ου.
мартиријум м. = μαρτύριο(ν) ου.
маска ж. = προσωπείο(ν) ου.
маузолеј м. = τάφος: μαυσωλείο(ν) ου.
машикули м. мн. = ζεματίστρα θ.
меандар м. = κόσμημα μαιανδροειδές ου.
мегалитско зидање м. = τοιχοδομία μεγαλιθική θ.
међаш м. = όρος α. → камен ~
међуосовинско растојање ср. = μεταξόνιο(ν) ου.
међустубно растојање ср. = μετακιόνιο(ν) ου.
меморија ж. = μημόριο(ν) ου.
менза мартиријума ж. = τράπεζα μαρτύρων θ.
менза мартирум ж. = τράπεζα μαρτύρων θ.
мерлон м. = έπαλξη θ.
мермер м. = μάρμαρο(ν) ου.
мермерна инкрустација ж. = μαρμαροθέτημα ου.
мермерна облога ж. = ορθομαρμάρωση θ.
мермерна облата ж. = ορθομαρμάρωση θ.
Меси (улица) ж. = Μέση (οδός) θ.
месинг м. = ορείχαλκος α.
мета ж. = νύσσα θ.
метох м. = μετόχι ου.
мешовито зидање ср. = τοιχοδομία: έμπλεκτο(ν) ου.
миљоказ м. = μιλιάριο(ν) ου.

Мистарски тип цркве м. = τύπος ναού: μ(ε)ικτός α.
митрополијска црква ж. = ναός μητροπολιτικός α.
млазница (за воду) ж. = στροβίλιο(ν) ου.
млин м. = 1. ανεμόμυλος α. 2. μύλος$_1$ α. 3. μυλώνας$_1$ α.
млински камен м. = μυλόπετρα θ.
модел м. = πρόπλασμα ου.
можданик м. = γόμφος α.
мозаик м. = ψηφιδωτό(ν) ου. → зидни ~ ▸подни ~
мозаички украс м. = διάκοσμος ψηφιδωτός α.
мол(о) м. = προβλήτα θ.
молдавски свод м. = θόλος Μολδαβίας α.
моноґрам м. = μονόγραμμα ου. → Христов ~
монолитни стуб м. = κίονας μονολιθικός α.
монофора ж. = παράθυρο(ν) μονόλοβο(ν) ου.
мост м. = γέφυρα θ. → покретни ~
мост за подизање м. = γέφυρα περιαιρετή θ.
мрамор м. = μάρμαρο(ν) ου.
мрежа → квадратна ~
мрежасти орнамент м. = κόσμημα δικτυωτό(ν) ου.
мулаж м. = εκμαγείο(ν) ου.
муљача ж. = ληνός$_1$ α./θ.
мутаторион м. = μητατώριο(ν) ου.
мучалница ж. = ασκητήριο(ν) ου
набијени под → земљани ~
наґиб крова м. = πλευρά$_1$ (στέγης) θ.
надвишени лук м. = τόξο(ν) υπερυψωμένο(ν) ου.
надвишени попречни свод у функцији куполе м.= τρουλ(λ)οκαμάρα θ.
надвишени свод м.= καμάρα υπερυψωμένη θ.
надвишени свод уместо куполе м. = τρουλ(λ)οκαμάρα θ.
надвратна ґреда ж.= υπέρθυρο(ν) ου.
надвратник м. = υπέρθυρο(ν) ου.
надсветло ср. = φωταγωγός$_1$ (βασιλικής) α.
надґробна плоча ж. = ταφόπετρα θ.
надґробна стела ж. = στήλη επιτύμβια θ.
надґробни белеґ м. = σήμα επιτύμβιο(ν) ου.
надґробни камен м.= 1. σήμα επιτύμβιο(ν) ου. 2. ταφόπετρα θ.
надґробни споменик м.= στήλη επιτύμβια θ.
налоњ м. = αναλόγιο(ν) ου.
наос м.= κυρίως ναός α.
нартекс м. = νάρθηκας α.
насеље ср. = οικισμός α.
насип м. = υδατοφράκτης α.
наслон за леђа м. = ερεισίνωτο(ν) ου.
наслон за руку м. = ερεισίχειρο(ν) ου.
настрешница ж. = προστέγασμα ου.
натпис м. = επιγραφή θ.
нацрт м. = σχέδιο(ν) ου.
начин извођења м. = τεχνική θ.
"небо" ср. = ουρανίσκος α.
"недовршена" скулптура ж. = γλυπτό(ν) ημίεργο(ν) ου.
некропола ж. = νεκρόπολη θ.
необрађени камен м. = λίθος λογάς α.
неправилно зидање ср. = τοιχοδομία: αργολιθομή θ.
нервура ж. = νεύρωση θ.
нервура мермера ж. = φλέβες (μαρμάρου) θ. πλ.
нецеловито (спољње) зидање каменом и опеком ср. = τοιχοδομία: σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν) ου.
нецеловито зидање квадерима ср. = τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ψευδοϊσόδομο(ν) ου.
ниска круґова → орнаментална ~
ниска украсних лончића ж. = κόσμημα: φιαλοστόμιο(ν) ου.
ниски рељеф м. = ανάγλυφο(ν) πρόστυπο(ν) ου.
низ м. = σειρά θ.
низ стубаца м. = πεσσοστοιχία θ.
ниша ж. = 1. αχηβάδα θ. 2. εσοχή θ.
носач (троуґаони) → кровни ~
носач лука м. = ποδαρικό(ν) (τόξου) ου.
носећи слој м. = υπόστρωση θ.
нужник м. = απόπατος α.
обелиск м. = οβελίσκος α.
облоґа → мермерна ~ ▸подна ~ ▸украсна ~
облоґа зида ж. = επένδυση θ.
облоґа са стакленим уметцима ж. = υαλοθέτημα ου.
облутак м. = κροκάλη θ.
обнављање ж. = αναστήλωση θ.
обострано украшени плутеј м. = θωράκιο(ν) αμφίγλυφο(ν) ου.
обрнута кима ж. = κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ανάστροφο(ν) ου.
оґњиште ср. = εστία$_1$ θ.
оґрада ж. = 1. περίβολος$_1$ (ναού / μονής) α. 2. περίβολος$_2$ α. 3. στηθαίο(ν)$_1$ ου. 4. φράγμα ου.
оґрада бунара ж. = στηθαίο(ν)$_2$ (πηγαδιού) ου.
оґрадни бедем м. = περιτείχισμα ου.
оґрадни зид м. = 1. περίβολος$_2$ α. 2. περιτείχισμα ου.
оґрађени простор м. = περίβολος$_1$ (ναού / μονής) α.
одбрамбени балкон м. = ζεματίστρα θ.
одбрамбени зид (тврђаве) м. = έσω τείχος ου.
одводни канал м. = αγωγός αποχετευτικός α.
одеон м. = ωδείο(ν) ου.
одливак м. = εκμαγείο(ν) ου.
одмориште ср. = πλατύσκαλο ου.
ознака (зидара / клесара) м. = σύμβολο(ν) (κτίστου / λιθοξόου) ου.
ознака опеке ж. = σφραγίδα πλίνθων θ.
озупчани ґрудобран м. = επάλξεις θ. πλ.
озупчани украс м. = γεισήποδες α. πλ.
озупчен → венац ~
ојачавајући лук м. = τόξο(ν) ενισχυτικό(ν) ου. → попречни ~
оквир м. = περίθυρο(ν) ου. → прозорски ~
око ср. = κόσμημα: οφθαλμός α.
окретница хиподрома ж. = νύσσα θ.
округли прозор м. = φεγγίτης κυκλικός α.
октаконхос м. = τύπος ναού: οκτάγωνο(ν) ου.
октоґон м. = τύπος ναού: οκτάγωνο(ν) ου.
октоґонална црква са куполом ж. = τύπος ναού: οκταγωνικός α.
октоґонална црква са куполом – острвски једноставни тип (м.) ж. = τύπος ναού: οκταγωνικός – νησιωτικός α. → τύπος ναού: οκταγωνικός – απλός α.
октоґонална црква са куполом на тромпама – континентални сложени тип (м.) ж. = τύπος ναού: οκταγωνικός – ηπειρωτικός α. → τύπος ναού: οκταγωνικός – σύνθετος α.
окулус м. = 1. οπαίο(ν) ου. 2. φεγγίτης κυκλικός α.
окце ср. = κόσμημα: οφθαλμός α.
оловни кровни покривач м. = στέγη μολύβδινη θ.
олово ср. = μολύβι ου.

олтар м. = **ιερό(ν)** ου.
олтарска преґрада ж. = **1. τέμπλο(ν)** ου. **2. φράγμα πρεσβυτερίου** ου.
олтарски простор м. = **ιερό(ν)** ου.
олук м. = **αυλάκωση** θ. → уста ~
олук (за одвод воде са крова) м. = **σίμα** θ.
омфалион м. = **ομφάλιο(ν)** ου.
оникс м. = **όνυχας** α.
опатија ж. = **αβ(β)αείο(ν)** ου.
опасујућа трака (јонскоґ капитела) ж. = **ζωστήρας (ιωνικού κιονοκράνου)** α.
опека ж. = **πλίνθος$_1$** θ.
опека (препечена) ж. = **πλίνθος οπτή** θ.
опека постављена у зидању водоравно ж. = **πλίνθος δρομική** θ.
опека постављена у зидању усправно ж. = **πλίνθος τεθειμένη φορμηδόν** θ.
опеке → белеґ ~ ▸ознака ~ ▸техника скивање ~ ▸уломак ~
опеком зидана ґробница ж. = **τάφος καλυβίτης** α.
оплата (лука/свода) ж = **ξυλότυπος** α. → дрвена ~ ▸мермерна ~
оптерећење (вертикално) ср. = **φορτίο(ν) (κατακόρυφο(ν))** ου.
"опус вермикулатум" ср. = κόσμημα: **opus vermiculatum** ου.
опус сектиле м. = **συγκοπή** θ.
опус сиґнинум м. = **οστρακοκονία** θ.
опходни брод м. = **περίστωο(ν) κλειστό(ν)** ου.
општежиће ср. = **κοινόβιο(ν)** ου.
орао → двоґлави ~
ораториј м. = **προσευκτήριο(ν)** ου.
ораторијум м. = **προσευκτήριο(ν)** ου.
оркестра ж. = **ορχήστρα (θεάτρου)** θ.
орман → зидни ~
орнамент м. = **κόσμημα** ου. → бильни ~ ▸куфски ~ ▸куфски цветни ~ ▸љуспасти ~ ▸мрежасти ~ ▸псеудокуфски ~ ▸ромбоидни ~ ▸S-обликујући ~ ▸степенасти ~
орнамент у виду воденоґ листа м. = κόσμημα: **φύλλο(ν) υδρόβιο(ν)** ου.
орнамент у виду изломљене линије м. = **κόσμημα τεθλασμένης γραμμής** ου.
орнамент у виду крљушти м. = **κόσμημα φολιδωτό(ν)** ου.
орнамент у виду рибље кости м. = κόσμημα: **ιχθυάκανθα** θ.
орнамент у виду шаховскоґ поља м. = **κόσμημα αβακωτό(ν)** ου.
орнаментална ниска круґова ж. = κόσμημα: **τροχοί σηρικοί** α. πλ.
ортостат м. = **ορθοστάτης$_2$ (τοίχου)** α.
оружница ж. = **οπλοστάσιο(ν)** ου.
ослонац (свода/лука) м. = **γένεση (θόλου / τόξου)** θ.
ослонац лука м. = **ποδαρικό(ν) (τόξου)** ου.
осматрачница → кула ~
основа ж. = **1. βάση** θ. **2.** σχέδιο(ν): **κάτοψη** θ. → координатна ~
осовина ж. = **στροφέας$_1$ (θύρας)** α.
остава ж. = **1. αποθήκη** θ. **2. δοχείο(ν)** ου. **3. οψοφυλάκιο(ν)** ου. **4. υπόστεγο(ν)** ου.
остава за вино ж. = **βαγεναρείο(ν)** ου.
острвски једноставни тип → октоґонална црква са куполом ~
отвор → двојни ~ ▸зенитални кружни ~ ▸тролисни ~ ▸четворолисни ~
отвор бунара м. = **στόμιο(ν) (πηγαδιού)** ου.
отвор за ваздух м. = **οπή εξαερισμού** θ.
отвор за осветљавање катакомбе м. = **φωταγωγός$_2$ (κατακόμβης)** α.
отвор за уливање олова м. = **αύλακα μολυβδοχόησης** θ.
отвор између зидних зубаца м. = **θυρίδα επάλξεων** θ.
отвор лука м. = **λοβός (παραθύρου)** α.
отвор мерлона м. = **θυρίδα επάλξεων** θ.
отвор у зиду м. = **άνοιγμα τοίχου** ου.
отворена тераса ж. = **ηλιακός** α.
отисак м. = **εκμαγείο(ν)** ου.
откривена базилика ж. = τύπος ναού: **βασιλική ύπαιθρη** θ.
отпорник м. = **1. επίθημα (κιονοκράνου)** ου. **2. υφαψίδιο(ν)** ου. → камен ~
павиљон м. = **περίπτερο(ν)** ου.
пазариште ср. = **κωμόπολη** θ.
паланка ж. = **κωμόπολη** θ.
палата ж. = **1. μέγαρο(ν)** ου. **2. παλάτι-ο(ν)** ου. → епископска ~
палата сената ж. = **σύγκλητος** θ.
палма ж. = κόσμημα: **φοίνικας$_2$** ου.
палмета ж. = κόσμημα: **ανθέμιο(ν)$_2$** ου.
пандантиф м. = **λοφίο(ν)** ου.
панел м. = **τύμπανο(ν)$_2$ (θυροφύλλου)** ου.
папски крст м. = **σταυρός παπικός** α.
парабема ж. = **παραβήματα** ου. πλ.
параболични лук м. = **τόξο(ν) παραβολικό(ν)** ου.
параклис м. = **παρεκκλήσι-ο(ν)** ου.
парапет м. = **στηθαίο(ν)$_1$** ου.
парапет (амвона) м. = **πτερύγιο(ν) (κλίμακας άμβωνα)** ου.
параскенија ж. = **παρασκήνιο(ν)** ου.
параскенијум м. = **παρασκήνιο(ν)** ου.
парохијска црква ж. = **ναός ενοριακός** α.
паста → стаклена ~
пастрофорија ж. = **παστοφόριο(ν)** ου.
пастофорије ж. мн. = **παραβήματα** ου. πλ.
патријаршија ж. = **πατριαρχείο(ν)** ου.
патријаршијски двор м. = **πατριαρχείο(ν)** ου.
патријаршијски крст м. = **σταυρός πατριαρχικός** α.
паун м. = **παγόνι** ου.
певница ж. = **χορός** α.
пекара ж. = **1. αρτοπωλείο(ν)** ου. **2. μαγκιπείο(ν)** ου.
пентаомфалон м. = **πενταόμφαλο(ν)** ου.
перваз м. = κυμάτιο(ν): **ταινία$_2$ (επίπεδη, στενή)** θ. → коси ~
периболос м. = **περίβολος$_1$ (ναού / μονής)** α.
перионица ж. = **πλυντήριο(ν)** ου.
перистил м. = **1. αυλή περίστυλη$_1$** θ. **2. περίστωο(ν)** ου.
перласти украс м. = κόσμημα: **αστράγαλος$_1$** α.
перспектива ж. = **προοπτική** θ. → жабља ~ ▸инверзна ~ ▸линеарна ~ ▸птичја ~ ▸фронтална ~ ▸чеона ~
перспектива са два недоґледа ж. = **σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με δύο σημεία φυγής** ου.
"пет хлебова" м.мн. = **πενταόμφαλο(ν)** ου.
петља ж. = **κόμβος** α.
петобродна базилика ж. = τύπος ναού: **βασιλική πεντάκλιτη** θ.
петокрака звезда ж. = **πεντάλφα** ου.

"петокружје" ср. = **πενταόμφαλο(ν)** ου.
петострана апсида ж. = **αψίδα πεντάπλευρη** θ.
пећ ж. = **1. κάμινος$_1$** θ. **2. φούρνος$_1$** α.
пећинска црква ж. = **εκκλησία σπηλαιώδης** θ.
пећинско сликарство ср. = **βραχογραφία** θ.
пешчар м. = **αμμόλιθος** α.
пиластер м. = **παραστάδα$_1$** θ.
пиластер без капитела м. = **παραστάδα χωρίς επίκρανο** θ.
пирамидални кров м. = **στέγη πυραμιδοειδής** θ.
план м. = **1. σχέδιο(ν)** ου. **2.** σχέδιο(ν): **κάτοψη** θ.
платформа (амвона) ж. = **εξώστης$_2$ (άμβωνα)** α.
плафон м. = **οροφή$_1$** θ.
плетеница ж. = **1. κόσμημα πλοχμοειδές** ου. **2. κόσμημα ψαθωτό(ν)** ου.
плетерни украс м. = **1. κόσμημα πλοχμοειδές** ου. **2. κόσμημα ψαθωτό(ν)** ου.
плинта ж. = **πλίνθος$_2$ (βάσης κίονα)** θ.
плитка калота ж. = τρούλ(λ)ος: **θόλος ημισφαιρικός χαμηλωμένος** α.
плитка купола ж. = τρούλ(λ)ος: **θόλος ημισφαιρικός χαμηλωμένος** α.
плитки рељеф м. = **ανάγλυφο(ν) πρόστυπο(ν)** ου.
пловућац м. = **κίσ(σ)ηρη** θ.
плоха бедема ж. = **μεταπύργιο(ν)** ου.
плоча ж. = **πλάκα$_1$** θ. → надгробна ~
плоча (облога) → подна ~
плоча олтарске преграде ж. = **θωράκιο(ν)$_1$** ου.
плочица → керамичка ~
плутеј м. = **θωράκιο(ν)$_1$** ου. → обострано украшени ~
повишени лук м. = **τόξο(ν) υπερυψωμένο(ν)** ου.
повrнути лук м.= **τόξο(ν) οξυκόρυφο(ν) με διπλή καμπυλότητα** ου.
површина ж. = **επιφάνεια** θ. → извијено избраздана ~
површина (свода/лука) → спољња ~
површина (зида) ж. = **1. παρειά$_2$ (τοίχου)** θ. **2. πλευρά$_2$ (τοίχου)** θ.
под м. = **δάπεδο(ν)** ου.→ дрвени ~ ▸земљани набијени ~ ▸поплочан ~
подељак м. = **λοβός (παραθύρου)** α.
подест м. = **πλατύσκαλο** ου.
подземна конструкција ж. = **υποδομή (κτίσματος)** θ.
подијум м. = **1. βήμα$_1$** ου. **2. εξέδρα$_1$** θ. **3. πόδιο(ν)$_1$ (ναού)** ου.
подијум (амфитеатра) м. = **πόδιο(ν)$_2$ (αμφιθεάτρου)** ου.
подлога ж. = **υπόστρωση** θ.
подложни креп м. = **στρωτήρας** α.
подна облога ж. = **δάπεδο(ν) επιστρωμένο(ν)** ου.
подна плоча (облога) ж. = **πλάκα$_2$ (επίστρωσης)** θ.
подни мозаик м. = **δάπεδο(ν) ψηφιδωτό(ν)** ου.
подножје лука ср. = **υφαψίδιο(ν)** ου.
подножје (свода/лука) ср. = **γένεση (θόλου / τόξου)** θ.
подножје (стуба) ср. = **βάθρο(ν)$_2$ (κίονα)** ου.
подужни бачвасти свод м. = **καμάρα κατά μήκος** θ.
подужни пресек м. = σχέδιο(ν): **τομή κατά μήκος** θ.
подужница ж. = **τεγίδα** θ.
подпрозорник м. = **ποδιά (παραθύρου)** θ.
подрум → вински ~
подупирач м. = **αντηρίδα** θ. → камени ~
позадина ж. = **βάθος$_2$** ου.
позађе ср. = **βάθος$_2$** ου.
позориште ср. = **θέατρο(ν)** ου.
позорница ж. = **1. εξέδρα$_1$** θ. **2. σκηνή** θ.
појас м. = **ταινία$_1$** θ.
поклопница ж. = **κάλυμμα** ου.
покретни мост м. = **γέφυρα κινητή** θ.
покривач → кровни ~ ▸оловни ~
покривање кровом ср. = **στέγαση** θ.
покривка ж. = **κάλυμμα** ου.
покривка тла од шљунка и туцаника ж. = **δάπεδο(ν) χαλικόστρωτο(ν)** ου.
полазиште (стадиона) ср. = **αφετηρία$_1$ (σταδίου)** θ.
полигонална апсида ж. = **αψίδα πολύπλευρη** θ.
полуаркаде → бочне ~ ▸слепе ~ прозора
полукалота ж. = θόλος: **τεταρτοσφαίριο(ν)** ου.
полукруг апсиде м. = **ημικύλινδρος (αψίδας)** α.
полукружна апсида ж. = **αψίδα ημικυλινδρική** θ.
полукружна кима ж. = **κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) ημικυκλικό(ν)** ου.
полукружни лук м. = **τόξο(ν) ημικυκλικό(ν)** ου.
полуобличасти свод м. = **καμάρα ημικυλινδρική** θ.
полупалмета ж. = κόσμημα: **ημιανθέμιο(ν)** ου.
полустуб м. = **ημικίονας** α.
поплочан под м. = **δάπεδο(ν) πλακόστρωτο(ν)** ου.
поплочано тле ср. = **δάπεδο(ν) επιστρωμένο(ν)** ου.
попречна греда ж. = **διάξυλο(ν)** ου.
попречни бачвасти свод м. = **καμάρα εγκάρσια** θ.
попречни брод м. = **κλίτος εγκάρσιο(ν)** ου.
попречни ојачавајући лук м. = **διάφραγμα (τοξωτό(ν)) εγκάρσιο(ν)** ου.
попречни пресек м. = σχέδιο(ν): **τομή κατά πλάτος** θ.
попрсје ср. = **προτομή** θ.
порозни камен м. = **πωρόλιθος** α.
портал м. = **1. πύλη** θ. **2. πυλώνας** α.
портарница ж. = **θυρωρείο(ν)$_1$ (μονής)** ου.
портик м. = **στοά** θ.
порфир м. = **πορφυρίτης λίθος** α.
постоље ср. = **1. βάθρο(ν)$_2$** ου. **2. εξέδρα$_1$** θ.
постоље грађевине → степенасто ~
постоље (стуба) ср. = **βάθρο(ν)$_2$ (κίονα)** ου.
посуда → глеђосана керамичка ~
потисак м. = **ώθηση** θ.
потковичаста апсида ж. = **αψίδα πεταλόμορφη** θ.
потковичасти лук м. = **τόξο(ν) πεταλόμορφο(ν)** ου.
потковичасти свод м. = **καμάρα πεταλόμορφη** θ.
потпорањ м. = **τοίχος αντερεισματικός** α.
потпорни зид м. = **τοίχος αναλημματικός** α.
потпорни лук м. = **αντηρίδα επίστεγη** θ.
потрбушје (лука/свода) ср. = **εσω(ρ)ράχιο(ν) (τόξου / θόλου)** ου.
почасни стуб м. = **κίονας τιμητικός** α.
почетак (лука/свода) м. = **θολίτης αρχικός** α.
права кима ж. = **κυμάτιο(ν) κοιλόκυρτο(ν) ορθό(ν)** ου.
права столица → кровна ~
правилно зидање квадерима ср. = τοιχοδομία: **σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ισόδομο(ν)** ου.
правоугаона апсида ж. = **αψίδα ορθογώνια** θ.
правоугаони стубац м. = **πεσσός ορθογώνιας διατομής** α.
праг м. = **κατώφλι(ον)$_1$** ου.
празна гробница ж. = **κενοτάφιο(ν)** ου.
преводница ж. = **σύρτης** α.
преграда ж. = **φράγμα** ου. → олтарска ~
преграда на хиподрому → пропусна ~

предворје ср. = προστώο(ν) ου.
предње двориште ср. = προαύλιο(ν) ου
презвитериј м. = ιερό(ν) ου.
прелаз стабла стуба ка капителу м. = απόφυση θ.
прелаз стабла стуба ка стопи м. = απόθεση θ.
преломљени лук м. = τόξο(ν) οξυκόρυφο(ν) ου.
преломљени свод м. = καμάρα οξυκόρυφη θ.
преплет м. = κόσμημα ψαθωτό(ν) ου.
преплет од круґова м. = κόσμημα: κύκλοι συμπλεκόμενοι α. πλ.
преса за вино ж. = ληνός$_1$ α./θ.
преса за маслиново уље ж. = ελαιοτριβείο(ν) ου.
пресек м. = σχέδιο(ν): τομή θ. → подужни ~ ▸попречни ~
престо м. = θρόνος α. → епископски ~
преториј м. = πραιτώριο(ν) ου.
преторијум м. = πραιτώριο(ν) ου.
приґрађена просторија ж. = πρόσκτισμα ου.
припрата ж. = νάρθηκας α. → спољња ~ ▸унутрашња ~
прислоњени лук м. = τόξο(ν) τυφλό(ν) ου.
прислоњени стуб м. = κίονας εφαπτόμενος α.
пристаниште ср. = 1. αποβάθρα θ. 2. λιμάνι ου.
притисак м. = φορτίο(ν) (κατακόρυφο(ν)) ου.
прихватни лук м. = τόξο(ν) ανακουφιστικό(ν) ου.
продавница ж. = κατάστημα ου.
прозор м. = παράθυρο(ν) ου. → вишеделни ~ ▸дводелни ~ ▸једноделни ~ ▸округли ~ ▸троделни ~
прозор са двојним отвором м. = παράθυρο(ν) δίλοβο(ν) ου.
прозор са неуоквиреним аркадама м. = παράθυρο(ν) τύπου ελεύθερης τοξοστοιχίας ου.
прозор са обухватним луком → вишеделни ~
прозор са слободним аркадама м. = παράθυρο(ν) τύπου ελεύθερης τοξοστοιχίας ου.
прозори средњеґ брода базилике м. мн. = φωταγωγός$_1$ (βασιλικής) α.
прозорски оквир м. = υαλοστάσιο(ν) ου.
прозорско стакло ср. = υαλοπίνακας α.
пројекција ж. = προβολή θ. → аксонометријска ~ ▸вертикална ~ ▸диметријска ~ ▸изометријска ~ ▸коса ~ ▸триметријска ~
пролаз м. = 1. διάδρομος α. 2. δίοδος$_1$ θ. → засведени ~
пропилон м. = πρόπυλο(ν) ου.
пропорција ж. = αναλογία θ.
пропусна преґрада на хиподрому ж. = αφετηρία$_2$ (ιπποδρόμου) θ.
просценијум м. = προσκήνιο(ν) ου.
проскинитар м. = προσκυνητάρι(ον) ου.
проскинитаријон м. = προσκυνητάρι(ον) ου.
простор → оґрађени ~ ▸олтарски ~ ▸степенишни ~
простор између два бедема м. = μετατείχιο(ν) ου.
просторија → приґрађена ~ ▸уґаона ~
просторија за ґрејање ж. = φωτάναμμα ου.
просторије → стамбене ~
протезис м. = πρόθεση θ.
прочеље ср. = 1. όψη$_1$ (κτηρίου) θ. 2. πρόσοψη θ.
прстен куполе → доњи ~
прстенасти свод м. = θόλος ημικυλινδρικός δακτυλιοειδής α.
прстенасти торус (капитела) м. = σπείρα$_2$ (κιονοκράνου) θ.
псеудоисодомум м. = τοιχοδομία: σύστημα δομής ορθογώνιο(ν) ψευδοϊσόδομο(ν) ου.
псеудоклоазоне ср. = 1. τοιχοδομία: σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίκλειστο(ν) ου. 2. τοιχοδομία: σύστημα δομής ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν) ου.
псеудокуфски орнамент м. = κόσμημα ψευδοκουφικό(ν) ου.
птичја перспектива ж. = σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) με κεκλιμένο(ν) πίνακα και σημείο(ν) φυγής προς τα κάτω ου.
пулвинус (јонскоґ капитела) м. = προσκεφάλαιο(ν) (ιωνικού κιονοκράνου) ου.
пунопластична скулптура ж. = γλυπτό(ν) ολόγλυφο(ν) ου.
пут м. = οδός θ.
пут (на тврђави) → кружни ~
путић м. = μονοπάτι ου.
раван кров м. = στέγη επίπεδη θ.
раван лук м. = τόξο(ν) επίπεδο(ν) (κλειδωτό(ν)) ου.
радионица ж. = εργαστήριο(ν) ου. → воскарска ~ ▸ґрнчарска ~ ▸златарска ~ ▸казанџијска ~ ▸столарска ~
радионица за израду бакрача ж. = χαλκείο(ν) ου.
радионица мајстора сребра ж. = αργυροχοείο(ν) ου.
радионица обуће ж. = υποδηματοποιείο(ν) ου.
радионица сребрних предмета ж. = αργυροχοείο(ν) ου.
радионица стакла ж. = υαλουργείο(ν) ου.
разлистали крст м. = σταυρός φυλλοφόρος α.
размера ж. = κλίμακα$_2$ (σχεδίου) θ.
рака ж. = τάφος λακκοειδής α.
рамени лук м. = τόξο(ν) επίπεδο(ν) με ώμους ου.
рампа ж. = αναβάθρα θ.
раскрсница ж. = σταυροδρόμι ου.
раскршће ср. = σταυροδρόμι ου.
распињача ж. = ελκυστήρας ανυψωμένος (εποροφίας) α.
распон лука м. = άνοιγμα τόξου ου.
распоређеност прозора ж. = παράθυρα ου. πλ.
растерећујући лук м. = τόξο(ν) ανακουφιστικό(ν) ου.
растојање → међуосовинско ~ ▸међустубно ~
ребрасти свод м. = θόλος: σταυροθόλιο(ν) με νευρώσεις ου.
ребро ср. = νεύρωση θ.
ред м. = 1. δόμος α. 2. ρυθμός (αρχιτεκτονικός) α. 3. σειρά θ. 4. στρώμα ου.
реза ж. = 1. μάνδαλο(ν) ου. 2. σύρτης α.
резани камен м. = λίθος λαξευμένος (οικοδομικός) α.
резбарство ср. = τεχνική της πρισματικής (κοίλης) γλυφής θ.
резонатор м. = αγγείο(ν) ηχητικό(ν) ου.
резултанта ж. = ώθηση πλάγια θ.
реликвијар м. = λειψανοθήκη θ.
рељеф м. = ανάγλυφο(ν) ου. → високи ~ ▸ниски ~ ▸плитки ~
рестаурација ж. = αναστήλωση θ.
решетка ґрадске капије → ґвоздена ~
ризница ж. = 1. θησαυροφυλάκιο(ν) ου. 2. σκευοφυλάκιο(ν) ου.
ров м. = 1. όρυγμα ου. 2. τάφρος θ. → темељни ~
роґ м. = αμείβων$_2$ α.
роґ (ґлавни) м. = αμείβων$_1$ (ζευκτού) α.
роґ изобиља м. = κόσμημα: κέρας αφθονίας ου.
рожњача ж. = τεγίδα θ.
розета ж. = κόσμημα: ρόδακας α. → ротирајућа ~
ромб м. = ρόμβος α.
ромбоидни орнамент м. = κόσμημα ρομβοειδές ου.
ротирајућа розета ж. = κόσμημα: πυροστρόβιλος α.
ротонда ж. = τύπος ναού: ροτόντα θ.

рудник м. = ορυχείο(ν) ου.
ружа ж. = κόσμημα: ρόδακας α.
рукохват м. = χειρολαβή θ.
рупа ж. = βόθρος α.
рупе од сврдла ж. мн. = οπή τρυπάνου θ.
рупе од скинутих скела ж. мн. = οπή σκαλωσιάς θ.
руски крст м. = σταυρός ρωσικός α.
саборна црква ж. = ναός καθεδρικός α.
сакристија ж. = σκευοφυλάκιο(ν) ου.
сала ж. = αίθουσα θ.
сантрач м. = 1. προστομιαίο(ν) (κινστέρνας / πηγαδιού) ου. 2. στηθαίο(ν)$_2$ (πηγαδιού) ου.
саркофаг м. = τάφος: σαρκοφάγος θ.
сат → сунчани ~
свастика ж. = σταυρός αγκυλωτός α.
света врата ж. = πύλη ωραία θ.
Свети Гроб м. = Τάφος Πανάγιος α.
светионик м. = φάρος α.
светларник м. = θυρίδα φωτιστική θ.
свлачионица ж. = 1. αποδυτήριο(ν) ου. 2. μητατώριο(ν) ου.
свод м.= θόλος α. → бачвасти ~ ▸завојити ~ ▸зарубљени коритасти ~ ▸крстати ~ ▸куполасти ~ ▸манастирски ~ ▸молдавски ~ ▸надвишени ~ ▸подужни бачвасти ~ ▸полуобличасти ~ ▸попречни бачвасти ~ ▸потковичасти ~ ▸преломљени ~ ▸прстенасти ~ ▸ребрасти ~ ▸сегментни ~ ▸спирални ~ ▸четвртобличасти ~
сводар м. = θολίτης α.
сводни камен м. = 1. θολίτης α. 2. σφηνόλιθος α.
сегмент крстатог свода м. = τομέας σταυροθολίου α.
сегментни лук м. = τόξο(ν) χαμηλωμένο(ν) ου.
сегментни свод м. = καμάρα χαμηλωμένη θ.
седишта за свештенике ср. мн. = σύνθρονο(ν) ου.
седишта у низу (театра/амфитеатра) ср. мн. = εδώλιο(ν)$_2$ (θεάτρου / αμφιθεάτρου) ου.
седиште ср. = εδώλιο(ν)$_1$ ου.
секретон м. = σέκρετο(ν) ου.
село ср. = χωριό ου.
сенат м.= σύγκλητος θ.
сенмурв м. = δράκος φτερωτός με ουρά παγονιού α.
серпентин м. = οφίτης α.
сигнална кула ж. = φρυκτώριο(ν) ου.
сидриште ср. = αγκυροβόλι(ον) ου.
сила → вертикална ~ ▸коса ~
сима ж. = σίμα θ.
синагога ж. = συναγωγή θ.
синтрон м. = βάθρα (πρεσβυτέρων) ου. πλ.
синтронон м. = σύνθρονο(ν) ου.
сирена ж = σειρήνα θ.
сиротиште ср. = ορφανοτροφείο(ν) ου.
scenae frons м. = πρόσοψη σκηνής θ.
скеле ж. мн. = ικρίωμα ου.
скит м. = σκήτη θ.
скица ж. = σχέδιο(ν): σκαρίφημα ου.
складиште ср. = κατάστημα ου.
склон → урбани ~
скринториј м. = εργαστήριο(ν) βιβλιογραφικό(ν) ου.
скринторијум м. = εργαστήριο(ν) βιβλιογραφικό(ν) ου.
скулптовани украс м. = διάκοσμος γλυπτός α.
скулптура ж. = γλυπτική θ. → "недовршена ~" ▸пунопластична ~
скулптура у дрвету ж. = ξυλογλυπτική θ.
слеме крова ср. = κορυφογραμμή (στέγης) θ.
слемена греда ж. = κορυφοτεγίδα θ.
слемењача ж. = κορυφοτεγίδα θ.
слепа аркада ж. = τοξοστοιχία τυφλή θ.
слепа купола ж. = τρούλ(λ)ος: ασπίδα (ενιαία με λοφία) θ.
слепи лук м. = τόξο(ν) τυφλό(ν) ου.
сликани украс м. = διάκοσμος γραπτός α.
сликарство ср. = ζωγραφική θ. → зидно ~ ▸пећинско ~
сликарство "а секо" ср. = ξηρογραφία θ.
сликарство на стени ср. = βραχογραφία θ.
слој м. = στρώμα ου. → носећи ~
слој камених квадера м. = δόμος α.
слоновача ж. = ελεφαντόδοντο ου.
соба ж. = δωμάτιο(ν) ου. → спаваћа ~
S-обликујући орнамент м. = κόσμημα σιγμοειδές ου.
сокак м. = δρομίσκος α.
сокл м. = τοιχοβάτης α.
сокла ж. = βάθρο(ν)$_1$ ου.
солеа ж. = σολέα θ.
Соломонов чвор м. = κόμβος Σολομώντος α.
сондажа ж. = τομή δοκιμαστική θ.
сондирање ср. = τομή δοκιμαστική θ.
спаваћа соба ж. = κοιτώνας$_1$ α.
спаваоница (манастира) ж. = κοιτώνας$_2$ (μονής) α.
спајање мождаником ср. = γόμφωση θ.
спина ж. = σπίνα θ.
спирални свод м. = θόλος ημικυλινδρικός σπειροειδής α.
спирални талас м. = κόσμημα: σπειρομαίανδρος α.
спирално канеловани стуб м. = κίονας ειλημματικός α.
спојка ж. = σύνδεσμος α.
спојница ж. = αρμός α. → вертикална ~ ▸хоризонтална ~
сполија ж. = σπόλια ου. πλ.
спољња површина (свода/лука) ж. = εξω(ρ)ράχιο(ν) (θόλου / τόξου) ου.
спољња припрата ж. = εξωνάρθηκας α.
спољње зидање каменом и опеком ср.= τοιχοδομία: σύστημα δομής ατελές πλινθοπερίκλειστο(ν) ου.
спољњи бедем м. = έξω τείχος ου.
спољњи зид утврђења м. = 1. έξω τείχος ου. 2. προτείχισμα ου.
спомен гробница ж. = τάφος μνημειακός α.
споменик м. = μνημείο(ν) ου. → надгробни ~
спона ж. = σύνδεσμος α.
спрат м. = όροφος α.
спратни део (грађевине) м. = ανώγειο(ν) ου.
спремиште житарица ср. = αχυρώνας α.
сразмера ж. = αναλογία θ.
сребро ср. = άργυρος α.
средњи брод м. = κλίτος κεντρικό(ν) ου.
срцолики украс м. = κόσμημα καρδιόσχημο(ν) ου.
стабљика ж. = κόσμημα: μίσχος α.
стабло кубичног постоља ср. = κορμός$_1$ (βάθρου) α.
стабло стуба ср. = κορμός$_2$ (κίονα) α.
стадион м. = στάδιο(ν) ου.
стаза ж. = μονοπάτι ου.
стаја ж. = 1. βορδωναρείο(ν) ου. 2. βουστάσιο(ν) ου.
стаклена паста ж. = υαλόμαζα θ.
стакло → прозорско ~
стамбене просторије (у кући/у палати) ж. мн. = διαμε-

ρίσματα (κατοικίας / παλατιού) ου. πλ.
станови (у кући/у палати) м. мн. = διαμερίσματα (κατοικίας / παλατιού) ου. πλ.
старачки дом м. = γηροκομείο(ν) ου.
стартна линија такмичара (на стадиону) ж. = αφετηρία$_1$ (σταδίου) θ.
статуа ж. = 1. άγαλμα ου. 2. ανδριάντας α.
стеатит м. = στεατίτης α.
стела ж. = στήλη θ. → надгробна ~
степенаста апсида ж. = αψίδα βαθμιδωτή θ.
степенасти орнамент м. = κόσμημα βαθμιδωτό(ν) ου.
степенасто постоље грађевине ср. = κρηπίδα θ.
степеник м. = βαθμίδα θ.
степеница ж. = βαθμίδα θ.
степенице м.мн. = κλίμακα$_1$ θ. → завојне ~
степенишни крак м. = βραχίονας$_1$ (κλίμακας) α.
степенишни простор м. = κλιμακοστάσιο(ν) ου.
степениште ср. = κλίμακα$_1$ θ.
стибадиум = στιβάδιο(ν) ου.
стил (архитектонски) м. = ρυθμός (αρχιτεκτονικός) α.
стилизовани лотос м. = κόσμημα: φύλλο(ν) υδρόβιο(ν) ου.
стилизовани талас м. = κόσμημα: σπειρομαίανδρος α.
стилобат м. = στυλοβάτης α.
стоа ж. = στοά θ.
стожер м. = στροφέας$_1$ (θύρας) α.
столарска радионица ж. = ξυλουργείο(ν) ου.
столица (усправни носач) → кровна права ~
стражарница м. = φυλάκιο(ν) ου.
страна крова ж. = πλευρά (στέγης) θ.
странопријемница ж. = ξενώνας$_1$ (μονής) α.
стратификација ж. = στρωματογραφία θ.
стрела (лука) ж. = βέλος (τόξου) ου.
стрелница ж. = βελοθυρίδα η.
стриґилатура ж. = ράβδωση στλεγγιοειδής θ.
стуб м. = κίονας α. → анґажовани ~ ▸ґлатки ~ ▸делимично уграђени ~ ▸канеловани ~ ▸монолитни ~ ▸почасни ~ ▸прислоњени ~ ▸спирално канеловани ~ ▸тордирани ~ ▸уврнути ~
стуб без канелура м. = κίονας αρράβδωτος α.
стуб са завојитим канелурама м. = κίονας ειλητματικός α.
стубац м. = πεσσός α. → зид- ~ ▸квадратни ~ ▸крстообразни ~ ▸правоугаони ~
стубац од опеке (у хипокаусту) м. = στυλίσκος (υποκαύστου) α.
стубац Т-основе м. = πεσσός ταυόμορφος α.
стубић м. = κιονίσκος α.
стубићи повезани чвором м. мн. = κιονίσκοι δίδυμοι ταινιόδετοι α. πλ.
стубићи са чвором м. мн. = κιονίσκοι δίδυμοι ταινιόδετοι α. πλ.
стубови → двојни ~ ▸удвојени ~
субструктура (грађевине) ж. = υποδομή (κτίσματος) θ.
суд м. = δικαστήριο(ν) ου.
судница ж. = δικαστήριο(ν) ου.
сужење (стуба) ср. = μείωση (κίονα) θ.
сунчани сат м. = ρολόι ηλιακό ου.
сутерен м. = κατώγειο(ν) ου.
сухозид м. = τοιχοδομία: ξερολιθιά θ.
сфендона ж. = σφενδόνη$_1$ (ιπποδρόμου) θ.
сфинга ж. = σφίγγα θ.
сцена ж. = σκηνή θ.
табор м. = στρατόπεδο(ν) ου.
табула ансата ж. = δέλτος με λαβές θ.
таваница ж. = οροφή$_1$ θ. → украшена ~
таваљача ж. = ελκυστήρας$_2$ (επορофίας) α.
талас → спирални ~ ▸стилизовани ~
"таласа" ж. = θάλασσα θ.
тамбур м. = 1. σφόνδυλος (κίονα) α. 2. τύμπανο(ν)$_4$ (τρούλ(λ)ου) ου.
тамница ж. = ειρκτή θ.
тврђава ж. = 1. κάστρο(ν) ου. 2. οχύρωμα ου. 3. φρούριο(ν) ου.
театрон м. = κοίλο(ν) ου.
тегула ж. = στρωτήρας α.
теме (свода/лука) ср. = κορυφή (θόλου / τόξου) θ.
темељ м. = θεμέλιο(ν) ου.
темељење ср. = θεμελίωση θ.
темељни ров м. = τάφρος θεμελίωσης α.
темена линија (свода) ж. = γενέτειρα κορυφαία (καμάρας) θ.
темплон м. = τέμπλο(ν) ου.
теодосијански капител м. = κιονόκρανο(ν) κορινθιακό(ν) σύνθετο(ν) θεοδοσιανό(ν) ου.
тепидаријум м. = χλιαροψύχριο(ν) ου.
тераса ж. = άνδηρο(ν) ου. → кровна ~ ▸отворена ~
терме ж. мн. = θέρμες θ. πλ.
тесани камен м. = λίθος λαξευμένος (οικοδομικός) α.
тесаник м. = λίθος λαξευμένος (οικοδομικός) α.
тетраконхос м. = τύπος ναού: τετράκογχο(ν) ου
тетрапилон м. = τετράπυλο(ν) ου.
техника ж. = τεχνική θ.
техника скривање опеке ж. = τοιχοδομία: τεχνική της κρυμμένης πλίνθου θ.
техника у два плана ж. = τεχνική διπλεπίπεδη θ.
техника урезивања ж. = τεχνική εγχάρακτη θ.
техника чипкастог рељефа ж. = τεχνική διάτρητη θ.
техника шамплеве ж. = τεχνική επιπεδόγλυφη θ.
тимпан м. = τύμπανο(ν)$_1$ (αετώματος) ου.
тимпанон м. = 1. αέτωμα ου. 2. τύμπανο(ν)$_1$ (αετώματος) ου.
тип цркве м. = τύπος ναού α.
типикариница ж. = τυπικαριό ου.
тиски лук са каменим сводарима м. = τόξο(ν) κλειδωτό(ν) ου.
ткачница ж. = υφαντήριο(ν) ου.
ткиво града ср. = ιστός πολεοδομικός α.
Т-крст м. = σταυρός αγίου Αντωνίου α.
тле → поплочано ~
тле грађено каменом ср. = δάπεδο(ν) λιθόστρωτο(ν) ου.
точак м. = τροχός α.
тордирани стуб м. = 1. κίονας ειλητματικός α. 2. κίονας στρεπτός α.
торус м. = σπείρα$_1$ θ. → пртенасти ~
траверза ж. = διάξυλο(ν) ου.
трака ж. = 1. ζεύξη θ. 2. κόσμημα: λημνίσκος α. 3. ταινία$_1$ θ. → опасујућа ~
трака у преплету ж. = κόσμημα: λημνίσκος α.
тракасти прелаз између профила м. = ζεύξη θ.
транзена ж. = φράγμα διάτρητο ου.
трансепт м. = κλίτος εγκάρσιο(ν) ου.
трг м. = πλατεία θ.
трем м. = 1. προστώο(ν) ου. 2. στοά θ.→

четворострани ~
трибелон м. = **τρίβηλο(ν)** ου.
трибина ж. = **υπερώο(ν)** ου. → царска ~
тријумфална капија ж. = **1. πύλη θριαμβευτική** θ. **2. τόξο(ν) θριάμβου** ου.
тријумфални лук м. = **τόξο(ν) θριαμβευτικό(ν)** ου.
триклинијум м. = **τρικλίνιο(ν)** ου.
триконхос м. = τύπος ναού: **τρίκογχο(ν)** ου.
триметријска аксонометрија ж. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική τριμετρική** θ.
триметријска пројекција ж. = σχέδιο(ν): **προβολή αξονομετρική τριμετρική** θ.
трифора ж. = **παράθυρο(ν) τρίλοβο(ν)** ου.
тробродна базилика ж. = τύπος ναού: **βασιλική τρίκλιτη** θ.
троводни кров м. = **στέγη τρικλινής** θ.
троделни локулус м. = τάφος: **θήκη τρίσωμη** θ.
троделни прозор м. = **παράθυρο(ν) τρίλοβο(ν)** ου.
тролисни крст м. = **σταυρός τριφυλλόμορφος** α.
тролисни лук м. = **τόξο(ν) τρίλοβο(ν) ημικυκλικό(ν)** ου.
тролисни лук са преломљеним лискама м. = **τόξο(ν) τρίλοβο(ν) οξυκόρυφο(ν)** ου.
тролисни отвор м. = **άνοιγμα τρίφυλλο(ν)** ου.
тролист (прозор) м. = **άνοιγμα τρίφυλλο(ν)** ου.
тромпа ж. = **ημιχώνιο(ν)** ου.
трон м. = **θρόνος** α.
тространа апсида ж. = **αψίδα τρίπλευρη** θ.
троуґаона зидна површина између лукова ж. = **επιφάνεια τριγωνική μετώπου τόξου** θ.
трохилус м. = **1. κυμάτιο(ν) αιγυπτιάζον** ου. **2. σκοτία** θ.
троцентрични лук м. = **τόξο(ν) με τρία κέντρα χάραξης** ου.
трпеза → часна ~
трпеза за освећење часних дарова ж. = **τράπεζα προσφορών** θ.
трпеза (на стубићима) → часна ~
трпеза у блоку → часна ~
трпеза у виду ковчеґа → часна ~
трпеза у виду сиґме ж. = **τράπεζα σιγμοειδής** θ.
трпезарија ж. = **τρικλίνιο(ν)** ου.
трпезарија (манастира) ж. = **τράπεζα (μονής)** θ.
тубулус м. = **αεραγωγός** α.
ћелија ж. = **κελ(λ)ί(ον)** ου.
ћелијасто зидање ср. = τοιχοδομία: **σύστημα δομής πλινθοπερίκλειστο(ν)** ου.
ћерамида ж. = **1. καλυπτήρας** α. **2. κεραμίδι** ου. **3. πλακίδιο(ν)** ου.
ћерпич м. = **πλίνθος ωμή** θ.
ћуп (за вино) м. = **υπολήνιο(ν)** ου.
убожница ж. = **πτωχοκομείο(ν)** ου.
уврнути стуб м. = **κίονας στρεπτός** α.
уґао м. = **γωνία** θ.
уґаона просторија ж. = **διαμέρισμα γωνιακό(ν) (σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με τρούλ(λ)ο)** ου.
уґаони део м. = **διαμέρισμα γωνιακό(ν) (σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με τρούλ(λ)ο)** ου.
уґрађени стуб → делимично ~
удвојени стубови м. мн. = **κίονες δίδυμοι** α. πλ.
ужљебљење ср. = **εγκοπή** θ.
ужљебљење (клина у жљеб) ср. = **εντορμία** θ.
украс м. = **1. διάκοσμος** α. **2. κόσμημα** ου. → вајани ~ ▸ґравирани ~ ▸двоструки-епсилон ~ ▸дрворезни ~ ▸зупчасти ~ ▸керамопластични ~ ▸криволинијски ~ ▸лоптасти ~ ▸мозаички ~ ▸озупчани ~ ▸перласти ~ ▸плетерни ~ ▸скулптовани ~ ▸сликани ~ ▸срцолики ~
украс у виду влати м. = **κόσμημα σταχυωτό(ν)** ου.
украс у виду класја м. = **κόσμημα σταχυωτό(ν)** ου.
украс у виду кључа м. = **κόσμημα κλειδόσχημο(ν)** ου.
украс у виду конопца м. = κόσμημα: **σχοινί(ον)** ου.
украс у виду лозице м. = κόσμημα: **βλαστός ελικοειδής** α.
украс у виду ужета м. = κυμάτιο(ν): **σχοινίο(ν)** ου.
украсна облоґа ж = **ουρανία** θ.
украсни венац м. = **θριγκός** α. → лучни ~
украсни керамички лончић м. = κόσμημα: **φιαλοστόμιο(ν)** ου.
украшена таваница ж. = **ουρανία** θ.
украшени плутеј → обострано ~
укрштени двосливни кровови м. = **στέγες δίρρυτες αλληλοτεμνόμενες** θ. πλ.
улица ж. = **οδός** θ. → ґлавна ~
улица са тремовима ж. = **έμβολος**$_1$ α.
уложак → дрвени ~
уложина ж. = **παρειά**$_1$ **(θύρας / παραθύρου)** θ.
уломак → камени ~
уломак опеке м. = **βήσ(σ)αλο(ν)**$_1$ ου.
универзитет м. = **πανεπιστήμιο(ν)** ου.
унутрашња припрата ж. = **εσωνάρθηκας** α.
унутрашњи нартекс м. = **εσωνάρθηκας** α.
уписана апсида ж. = **αψίδα εγγεγραμμένη** θ.
урбанизам м. = **πολεοδομία** θ.
урбани склоп м. = **ιστός πολεοδομικός** α.
урез м. = **1. εγκοπή** θ. **2. τόρμος**$_2$ α.
уста олука ж. = **υδρορρόη** θ.
утврђена зґрада ж. = **πυργόσπιτο** ου.
утврђење ср. = **1. κάστρο(ν)** ου. **2. οχύρωση** θ. **3. φρούριο(ν)** ου.
фандарик м. = **αρχονταρείο(ν) (μονής)** ου.
фарбара ж. = **βαφείο(ν)** ου.
фасада ж. = **1. όψη**$_1$ **(κτηρίου)** θ. **2. πρόσοψη** θ.
фенестела ж. = **θυρίδα**$_2$ **(αγίας τράπεζας σαρκοφαγοειδούς)** θ.
феникс м. = **φοίνικας**$_1$ α.
фијала ж. = **φιάλη** θ.
фонтана ж. = **κρήνη** θ.
фортификација ж. = **οχύρωση** θ.
форум м. = **φόρος** α.
фреска ж. = **νωπογραφία** θ.
фриґидаријум м. = **ψυχρολούσιο(ν)** ου.
фриз м. = **ζωφόρος** θ.
фриз аркадица м. = **τοξύλια τυφλά** ου. πλ.
фронтална перспектива ж. = σχέδιο(ν) **προοπτικό(ν) μετωπικό(ν) με ένα σημείο(ν) φυγής** ου.
фронтон м. = **αέτωμα** ου.
фуґа ж. = **αρμός** α.
фундирање ср. = **θεμελίωση** θ.
фуруна ж. = **1. κάμινος**$_1$ θ. **2. φούρνος**$_1$ α.
харпија ж. = **άρπυια** θ.
Хераклов чвор м. = **κόμβος Ηρακλέους** α.
хидраулични малтер м. = **κονίαμα υδραυλικό(ν)** ου.
хипоґеј м. = τάφος: **υπόγειο(ν)** ου.
хиподром м. = **ιππόδρομος** α.
хипокауст м. = **υπόκαυστο(ν)** ου.
хоризонтална спојница ж. = **αρμός οριζόντιος** α.

хоризонтални лук м. = τόξο(ν) επίπεδο(ν) (κλειδωτό(ν)) ου.
хореум м. = ωρείο(ν) ου.
храм м. = ναός α. → ґлавни манастирски ~
хризмариј м. = χρισμάριο(ν) ου.
Христов Гроб м. = Τάφος Πανάγιος α.
Христов моноґрам м. = χρίσμα ου.
царска врата ж. = πύλη βασίλειος θ.
царске двери ж. мн. = 1. βημόθυρο(ν) ου. 2. πύλη ωραία θ.
царска трибина ж. = κάθισμα$_1$ (ιπποδρόμου) ου.
цвет абакуса м. = ανθέμιο(ν)$_1$ (κορινθιακού κιονοκράνου) ου.
цветни орнамент → куфски ~
цев ж. = σωλήνα θ.
цев за ваздух ж. = αεραγωγός α.
цеста ж. = οδός θ.
цибориј м. = κιβώριο(ν) ου.
циборијум м. = κιβώριο(ν) ου.
циґлана ж. = 1. κεραμείο(ν)$_2$ ου. 2. πλινθοποιείο(ν) ου.
циґанистирион м. = τζυγκανιστήριο(ν) ου.
цистерна ж. = κι(ν)στέρνα θ.
цитадела ж. = ακρόπολη$_2$ θ.
цреп м. = 1. καλυπτήρας α. 2. κεραμίδι ου. 3. πλακίδιο(ν) ου. → подложни ~
црква ж. = 1. κυριακό(ν) ου. 2. ναός α. → ґробљанска ~ ▸двобродна ~ ▸двојна ~ ▸двоспратна ~ ▸епископска ~ ▸засведена ~ ▸једнобродна ~ ▸једнобродна засведена ~ ▸једнобродна куполна ~ ▸крстообразна ~ ▸куполна ~ ▸митрополијска ~ ▸парохијска ~ ▸пећинска ~ ▸саборна ~ ▸централног решења ~
црква базиликалног типа ж. = τύπος ναού: δρομικός α.
црква квадратне основе са опходним бродом → једнобродна куполна ~
црква са две апсиде ж. = τύπος ναού: δίκογχος α.
црква са дрвеним кровом ж. = τύπος ναού: ξυλόστεγος α.
црква са куполом ж. = τύπος ναού: τρουλ(λ)αίος α. → крстообразна засведена ~
црква са куполом → острвски једноставни тип ~ ▸октоґонална ~
црква са куполом на тромпама → континентални сложени тип ~ ▸октоґонална ~
црква са надвишеним крстообразним сводовима ж. = τύπος ναού: σταυρεπίστεγος α.
црква са попречним сводом ж. = τύπος ναού: σταυρεπίστεγος α.
црква у виду тролиста ж. = τύπος ναού: τρίκογχο(ν) ου.
црква у облику "полууписаног" крста са куполом ж. = τύπος ναού: σταυροειδής ημιεγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο α.
црква у облику сажетог уписаног крста са куполом ж. = τύπος ναού: σταυροειδής ημιεγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – συνεπτυγμένος α.
црква у облику слободног крста ж. = τύπος ναού: ναός σχήματος ελεύθερου σταυρού α.
црква у облику уписаног крста ж. = τύπος ναού: σταυρικός εγγεγραμμένος α.
црква у облику уписаног крста са куполом ж. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο α.
црква у облику уписаног крста са куполом и бочним конхама – атоски триконхос (м.) ж. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – αγιορείτικος τρίκογχος α.
црква у облику уписаног крста са куполом – једнобродни тип (м.) ж. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μονόκλιτος α.
црква у облику уписаног крста са куполом – једноставни тип (м.) ж. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μονόκλιτος α.
црква у облику уписаног крста са куполом – једноставни тип са четири стуба (м.) ж. = 1. τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – απλός τετρακιόνιος α. 2. τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – απλός τετράστυλος α.
црква у облику уписаног крста са куполом – полусложени тип са четири стуба (м.) ж. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – ημισύνθετος τετρακιόνιος α.
црква у облику уписаног крста са куполом – прелазни ґрчки тип (м.) ж. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός ελλαδικός α.
црква у облику уписаног крста са куполом – прелазни тип са осам стубаца (м.) ж. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – μεταβατικός οκτάστυλος α.
црква у облику уписаног крста са куполом – сложени четвороступни тип (м.) ж. = σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – σύνθετος τετρακιόνιος α.
црква у облику уписаног крста са куполом – тип са два стуба (м.) ж. = 1. τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – δικιόνιος α. 2. τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – δίστυλος α.
црква у облику уписаног крста са куполом – цариґрадски тип (м.) ж. = τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – κωνσταντινουπολίτικος α. → τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλ(λ)ο – σύνθετος α.
црква у стени ж. = εκκλησία λαξευμένη σε βράχο θ.
црква четворолисне основе ж. = τύπος ναού: τετράκογχο(ν) ου.
цртеж м. = σχέδιο(ν) ου.
цртеж реконструкције м. = σχέδιο(ν): αναπαράσταση θ.
часна трпеза ж. = τράπεζα αγία θ.
часна трпеза (на стубићима) ж. = τράπεζα αγία ελεύθερη (πάνω σε κιονίσκους) θ.
часна трпеза у блоку ж. = τράπεζα αγία συμπαγής θ.
часна трпеза у виду ковчеґа ж. = τράπεζα αγία σαρκοφαγοειδής θ.
чвор м. = κόμβος α. → Соломонов ~ ▸Хераклов ~
чело (лука/свода) ср. = μέτωπο(ν)$_1$ (τόξου / καμάρας) ου.
чело степеника ср. = μέτωπο(ν)$_2$ (βαθμίδας) ου.
чеона перспектива ж. = σχέδιο(ν) προοπτικό(ν) μετωπικό(ν) με ένα σημείο(ν) φυγής ου.
чеони лук м. = τόξο(ν) μετώπου ου.
чеони цреп м. = ακροκέραμος θ.
чесма ж. = κρήνη θ.
четвороводни кров м. = στέγη τετρακλινής θ.
четвороделни локулус м. = τάφος: θήκη τετράσωμη θ.
четворолист (прозор) м. = άνοιγμα τετράφυλλο(ν) ου.
четворолисни отвор м. = άνοιγμα τετράφυλλο(ν) ου.
четворострани трем м. = τετράστωο(ν) ου.
четврт → ґрадска ~
четвртине круґа кима ж. = κυμάτιο(ν) κυρτό(ν) τεταρ-

τοκυκλικό(ν) ου.
четвртобличасти свод м. = **καμάρα τεταρτοκυλινδρική** θ.
шамбранла ж. = **περίθυρο(ν)** ου.
шамплеве → техника ~
шанац м. = **τάφρος** θ.
шарка ж. = **1. γίγγλυμος** α. **2. όλμος** (θύρας) α. **3. στροφέας$_2$** (**μεταλλικός θύρας**) α.
шарнир м. = **γίγγλυμος** α.
шестокрака звезда ж. = **εξάγραμμα** ου.
ширина ж. = **πλάτος** ου.
шишарка → борова ~
школька ж. = **αχηβάδα** θ.
шкриљац м. = **σχιστόλιθος** α.
шљунак м. = **χαλίκι** ου.
шпалета (врата/прозора) ж. = **παρειά$_1$** (**θύρας / παραθύρου**) θ.
штала ж. = **1. βορδωναρείο(ν)** ου. **2. βουστάσιο(ν)** ου.
штап → јајасти ~
штит ґрба м. = **θυρεός** α.
штук(о) м. = **1. γυψοκονίαμα** ου. **2. μαρμαροκονίαμα** ου.
штуко декорација ж. = **διάκοσμος γύψινος** α.
шупа ж. = **υπόστεγο(ν)** ου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ❁ BIBLIOGRAPHY

ΕΠΙΛΟΓΗ SELECTION

Βιβλιογραφικές συντομογραφίες ❁ Bibliographic abbreviations 602

ΓΕΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ❁ GENERAL BIBLIOGRAPHY

Ειδικά λεξικά – Εγκυκλοπαίδειες ❁ Specialized Dictionaries – Encyclopedias 612
Εγχειρίδια ❁ Manuals 614
Βασικά βιβλιογραφικά έργα ❁ Principal Bibliographic Reference Works 615
Γραπτές πηγές ❁ Written Sources 615
Τοπογραφία – Πολεοδομία – Κοσμική και οχυρωματική αρχιτεκτονική
❁ Topography – City Planning – Secular and Fortification Architecture 616
Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική ❁ Church Architecture 616
Οικοδομική τεχνική – Υλικά δομής – Τοιχοδομία – Διακόσμηση – Μορφολογία
❁ Building Arts – Building Materials – Masonry – Decoration – Morphology 618
Γλυπτική ❁ Sculpture 619

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟΠΟΥΣ ❁ REGIONALLY CLASSIFIED BIBLIOGRAPHY

ΕΥΡΩΠΗ ❁ EUROPE

A. Χερσόνησος του Αίμου ❁ The Balkan Peninsula 621
Γενικά έργα ❁ General Reference Works 621

1. Κωνσταντινούπολη ❁ Constantinople 623
1.1 Γενικά έργα – Τοπογραφία – Πολεοδομία ❁ General Reference Works – Topography – City Planning 623
1.2 Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική ❁ Church Architecture 623
1.3 Κοσμική και οχυρωματική αρχιτεκτονική ❁ Secular and Fortification Architecture 625
1.4 Γλυπτική ❁ Sculpture 625

2. Αλβανία ❁ Albania 627
2.1 Γενικά έργα – Τοπογραφία ❁ General Reference Works – Topography 627
2.2 Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική ❁ Church Architecture 627
2.3 Κοσμική και οχυρωματική αρχιτεκτονική ❁ Secular and Fortification Architecture 627

3. Βουλγαρία ❁ Bulgaria 629
3.1 Γενικά έργα – Τοπογραφία ❁ General Reference Works – Topography 629
3.2 Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική ❁ Church Architecture 629
3.3 Κοσμική και οχυρωματική αρχιτεκτονική ❁ Secular and Fortification Architecture 631
3.4 Γλυπτική ❁ Sculpture 631

4. Ελλάδα ❁ Greece 632
4.1 Ηπειρωτική Ελλάδα ❁ Mainland Greece 632
4.1.1 Γενικά έργα ❁ General Reference Works 632
4.1.2. Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική ❁ Church Architecture 632
Μακεδονία – Θράκη ❁ Macedonia – Thrace 632
Θεσσαλία – Ανατολική Στερεά Ελλάδα ❁ Thessaly – Eastern Central Greece 634
Ήπειρος – Δυτική Στερεά Ελλάδα ❁ Epirus – Western Central Greece 636
Πελοπόννησος ❁ Peloponnese 637
4.1.3 Τοπογραφία – Πολεοδομία – Κοσμική και οχυρωματική αρχιτεκτονική ❁ Topography – City Planning – Secular and Fortification Architecture 638
4.1.4 Γλυπτική ❁ Sculpture 639
4.2 Νησιά Αιγαίου – Ιονίου ❁ Aegean Islands – Ionian Islands 641
4.2.1 Εκκλησιαστική και κοσμική αρχιτεκτονική ❁ Church and Secular Architecture 641
4.2.2 Γλυπτική ❁ Sculpture 643

5. Κροατία (Δαλματία – Ίστρια) ❁ Croatia (Dalmatia – Istria) 644

6. Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία Μακεδονίας ❁ Former Yugoslavian Republic of Macedonia / FYROM 645
6.1 Γενικά έργα – Τοπογραφία ❁ General Reference Works – Topography 645
6.2 Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική ❁ Church Architecture 645
6.3 Κοσμική και οχυρωματική αρχιτεκτονική ❁ Secular and Fortification Architecture 646
6.4 Γλυπτική ❁ Sculpture 646

7. Ρουμανία ❁ Romania 647

8. Σερβία – Μαυροβούνιο ❁ Serbia – Montenegro 648
8.1 Γενικά έργα – Τοπογραφία ❁ General Reference Works – Topography 648
8.2 Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική ❁ Church Architecture 648
8.3 Κοσμική και οχυρωματική αρχιτεκτονική ❁ Secular and Fortification Architecture 649
8.4 Γλυπτική ❁ Sculpture 650

2. Αλβανία ❁ Albania 627
2.1 Γενικά έργα – Τοπογραφία ❁ General Reference Works – Topography 627
2.2 Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική ❁ Church Architecture 627
2.3 Κοσμική και οχυρωματική αρχιτεκτονική ❁ Secular and Fortification Architecture 627

3. Βουλγαρία ❁ Bulgaria 629
3.1 Γενικά έργα – Τοπογραφία ❁ General Reference Works – Topography 629
3.2 Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική ❁ Church Architecture 629
3.3 Κοσμική και οχυρωματική αρχιτεκτονική ❁ Secular and Fortification Architecture 631
3.4 Γλυπτική ❁ Sculpture 631

4. Ελλάδα ❁ Greece 632
4.1 Ηπειρωτική Ελλάδα ❁ Mainland Greece 632
4.1.1 Γενικά έργα ❁ General Reference Works 632
4.1.2. Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική ❁ Church Architecture 632
Μακεδονία – Θράκη ❁ Macedonia – Thrace 632
Θεσσαλία – Ανατολική Στερεά Ελλάδα ❁ Thessaly – Eastern Central Greece 634
Ήπειρος – Δυτική Στερεά Ελλάδα ❁ Epirus – Western Central Greece 636
Πελοπόννησος ❁ Peloponnese 637
4.1.3 Τοπογραφία – Πολεοδομία – Κοσμική και οχυρωματική αρχιτεκτονική ❁ Topography – City Planning – Secular and Fortification Architecture 638
4.1.4 Γλυπτική ❁ Sculpture 639
4.2 Νησιά Αιγαίου – Ιονίου ❁ Aegean Islands – Ionian Islands 641
4.2.1 Εκκλησιαστική και κοσμική αρχιτεκτονική ❁ Church and Secular Architecture 641
4.2.2 Γλυπτική ❁ Sculpture 643

5. Κροατία (Δαλματία – Ίστρια) ❁ Croatia (Dalmatia – Istria) 644

6. Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία Μακεδονίας ❁ Former Yugoslavian Republic of Macedonia / FYROM 645
6.1 Γενικά έργα – Τοπογραφία ❁ General Reference Works – Topography 645
6.2 Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική ❁ Church Architecture 645
6.3 Κοσμική και οχυρωματική αρχιτεκτονική ❁ Secular and Fortification Architecture 646
6.4 Γλυπτική ❁ Sculpture 646

7. Ρουμανία ❁ Romania 647

8. Σερβία – Μαυροβούνιο ❁ Serbia – Montenegro 648
8.1 Γενικά έργα – Τοπογραφία ❁ General Reference Works – Topography 648
8.2 Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική ❁ Church Architecture 648
8.3 Κοσμική και οχυρωματική αρχιτεκτονική ❁ Secular and Fortification Architecture 649
8.4 Γλυπτική ❁ Sculpture 650

9. Τουρκία Ευρωπαϊκή ❁ European Turkey 650

Β. Κύπρος ❁ Cyprus 651

Γ. Ιταλία ❁ Italy 652
1. Γενικά έργα – Κοσμική αρχιτεκτονική ❁ General Reference Works – Secular Architecture 652
2. Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική ❁ Church Architecture 652
3. Γλυπτική ❁ Sculpture 653

Δ. Ρωσία – Ουκρανία ❁ Russia – Ukraine 654

ΑΣΙΑ – ΑΦΡΙΚΗ ❁ ASIA – AFRICA

1. Αίγυπτος ❁ Egypt 655
1.1 Άνω και Κάτω Αίγυπτος ❁ Upper and Lower Egypt 655
1.2 Σινά ❁ Sinai 656

2. Αλγερία – Λιβύη – Τυνησία ❁ Algeria – Libya – Tunisia 656

3. Αρμενία – Γεωργία ❁ Armenia – Georgia 656

4. Ιορδανία – Ισραήλ – Λίβανος – Συρία ❁ Jordan – Israel – Lebanon – Syria 657
4.1 Γενικά έργα – Τοπογραφία – Κοσμική αρχιτεκτονική ❁ General Reference Works – Topography – Secular Architecture 657
4.2 Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική ❁ Church Architecture 657
4.3 Γλυπτική ❁ Sculpture 658

5. Τουρκία (Μικρά Ασία) ❁ Turkey (Asia Minor) 659
5.1 Γενικά έργα – Τοπογραφία ❁ General Reference Works – Topography 659
5.2 Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική ❁ Church Architecture 660
5.3 Κοσμική και οχυρωματική αρχιτεκτονική ❁ Secular and Fortification Architecture 661
5.4 Γλυπτική ❁ Sculpture 661

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ ❁ BIBLIOGRAPHIC ABBREVIATIONS

ΑΑΑ	*Ἀρχαιολογικά Ἀνάλεκτα ἐξ Ἀθηνῶν*
ΑΒΜΕ	*Ἀρχεῖον τῶν Βυζαντινῶν Μνημείων τῆς Ἑλλάδος*
ΑΔ	*Ἀρχαιολογικόν Δελτίον*
ΑΕ	*Ἀρχαιολογική Ἐφημερίς*
ΑΕΜΘ	*Τὸ Ἀρχαιολογικό Ἔργο στη Μακεδονία και Θράκη*
Αντίφωνον	*Αντίφωνον. Αφιέρωμα στον καθηγητή Ν. Β. Δρανδάκη*, Θεσσαλονίκη 1994
Αρμός	*Αρμός. Τιμητικός τόμος στον καθηγητή Ν. Κ. Μουτσόπουλο για τα 25 χρόνια πνευματικής του προσφοράς στο Πανεπιστήμιο*, Α΄-Γ΄, Θεσαλονίκη 1990-1991
Αφιέρωμα Κίσσα	*Αφιέρωμα στη μνήμη του Σωτήρη Κίσσα*, Θεσσαλονίκη 2001
Αφιέρωμα Πελεκανίδη	*Ἀφιέρωμα στή μνήμη Στυλιανοῦ Πελεκανίδη*, Θεσσαλονίκη 1983
Α΄ Συνέδριο Πελοποννησιακῶν Σπουδῶν	*Πρακτικά τοῦ Α΄ Διεθνοῦς Συνεδρίου Πελοποννησιακῶν Σπουδῶν*, Σπάρτη 1975, Β΄ (Αθήνα 1976-1978)
Βυζαντινή Μακεδονία	*Διεθνές Συμπόσιο Βυζαντινή Μακεδονία 324-1430 μ.Χ.*, Θεσσαλονίκη 1992 (1995)
Γ΄Διεθνές Κυπρολογικό Συνέδριο	*Πρακτικά του Γ΄ Διεθνούς Κυπρολογικού Συνεδρίου*, Λευκωσία 1996, Β΄ (2001)
ΔΧΑΕ	*Δελτίον τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας*
Δώρον	*Δώρον. Τιμητικός Τόμος Στον Καθηγητή Νίκο Νικονάνο*, Θεσσαλονίκη 2006
ΕΕΒΣ	*Ἐπετηρίς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν*
ΕΕΚΜ	*Ἐπετηρίς Ἑταιρείας Κυκλαδικῶν Μελετῶν*
ΕΕΠΣΑΠΘ	*Ἐπιστημονική Ἐπετηρίς τῆς Πολυτεχνικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης*
ΕΕΣΜ	*Ἐπετηρίς Ἑταιρείας Στερεοελλαδικῶν Μελετῶν*
ΕΕΦΣΑΠΘ	*Ἐπιστημονική Ἐπετηρίς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης*
ΕΜΜΕ	*Εὑρετήριον Μεσαιωνικῶν Μνημείων Ἑλλάδος*
Ευφρόσυνον	*Ευφρόσυνον. Αφιέρωμα στον Μανόλη Χατζηδάκη*, 1-2, Αθήνα 1991 -1992
Ἡ Βυζαντινή Τέχνη μετά τήν Τέταρτη Σταυροφορία	*Ἡ Βυζαντινή Τέχνη μετά τήν Τέταρτη Σταυροφορία. Ἡ Τέταρτη Σταυροφορία καί οἱ ἐπιπτώσεις της*. Διεθνές Συνέδριο, Ἀκαδημία Αθηνῶν, Αθήνα 2004, Π. Α. Βοκοτόπουλος (διευθυντής έκδοσης), (2007)
ΗπειρΧρον	*Ἠπειρωτικά Χρονικά*
Θεσσαλία	*Θεσσαλία. Δεκαπέντε χρόνια αρχαιολογικής έρευνας, 1975-1990. Αποτελέσματα και προοπτικές. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου*, Λυών 1990, Β΄ (Αθήνα 1994)
Θυμίαμα	*Θυμίαμα στη μνήμη της Λασκαρίνας Μπούρα*, Ι (κείμενο)-ΙΙ (πίνακες), Αθήνα 1994
Θωράκιον	*Θωράκιον. Αφιέρωμα στη μνήμη του Παύλου Λαζαρίδη*, Αθήνα 2004
Κάλυμνος	*Κάλυμνος. Ελληνορθόδοξος ορισμός του Αιγαίου*, Αθήνα 1994
ΛακΣπουδ	*Λακωνικαί Σπουδαί*
Νικόπολις Α΄	*Νικόπολις Α΄. Πρακτικά τοῦ πρώτου Διεθνοῦς Συμποσίου γιά τή Νικόπολη*, Πρέβεζα 1984, Ε. Χρυσός (εκδ. επιμ.), (1987)
Ο μοναχισμός στην Πελοπόννησο	*Ο μοναχισμός στην Πελοπόννησο 4ος-15ος αι.*, Β. Κόντη (επιστημ. επιμ.), [Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών, Διεθνή Συμπόσια 14] Αθήνα 2004
Οικονομική ιστορία	*Οικονομική ιστορία του Βυζαντίου από τον 7ο έως τον 15ο αιώνα*, Α΄-Γ΄, Α. Ε. Λαΐου (γενική εποπτεία), Αθήνα 2006.
ΠΑΑ	*Πρακτικά τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν*
ΠΑΕ	*Πρακτικά τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας*
ΠΧΑΕ	*Πρακτικά τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας*
Συμπόσιο ΧΑΕ	*Συμπόσιο βυζαντινής και μεταβυζαντινής αρχαιολογίας και τέχνης. Πρόγραμμα και Περιλήψεις Ανακοινώσεων*
ΤεχνΧρον	*Τεχνικά Χρονικά*
Τό Ἅγιον Ὄρος	*Τό Ἅγιον Ὄρος. Χθές – σήμερα – αὔριο. Διεθνές Συμπόσιο*, Θεσσαλονίκη 1993 (1996)
ΦρουρΧρον	*Φρουριακά Χρονικά*
Χαριστήριον	*Χαριστήριον εἰς Ἀ. Κ. Ὀρλάνδον*, Α΄-Δ΄, Αθήνα 1965-1967/68

AA	*Archäologischer Anzeiger*
ActaNorv	*Acta ad Archaeologiam et Artium Historiam pertinentia, Institutum Romanum Norvegiae*
AJA	*American Journal of Archaeology*
AM	*Mitteilungen des deutschen archäologischen Instituts – Athenische Abteilung*
AnatSt	*Anatolian Studies*
Approaching the Holy Mountain	*Approaching the Holy Mountain: Art and Liturgy at St Catherine's Monastery in the Sinai*, S.E.J. Gerstel and R. S. Nelson (eds), (υπό έκδοση)
Archaeology in Architecture	*Archaeology in Architecture: Studies in Honor of Cecil L. Streiker*, J. J. Emerick – D. M. Deliyannis (eds.), Mainz a. R. 2005
Arhiepiskop Danilo II	*Arhiepiskop Danilo II i njenovo doba međunarodni, naučni skup povodom 650 godina od smrti*, V.J. Djurić (ed.), 1987 (Beograd 1991)
Art et société à Byzance sous les Paléologues	*Art et société à Byzance sous les Paléologues. Actes du Colloque organisé par l'Association Internationale des Études Byzantines*, Venise 1968 (1971)
ASAtene	*Annuario della Scuola Archeologica di Atene e delle Missioni Italiane in Oriente*
BalkSt	*Balkan Studies*
B.A.R.	*British Archaeological Report*
BBulg	*Byzantinobulgarica*
BCH	*Bulletin de Correspondance Hellénique*
BCMI	*Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice*
BMGS	*Byzantine and Modern Greek Studies*
BNJ	*Byzantinisch - Neugriechische Jahrbücher*
BSA	*The Annual of the British School at Athens*
BSl	*Byzantinoslavica*
Byz	*Byzantion*
Byzantine Macedonia	*Byzantine Macedonia. Art, Architecture, Music and Hagiography. Papers from the Melbourne Conference*, 1995, J. Burke – R. Scott (eds.), (Melbourne 2001)
ByzArch	*Byzantinisches Archiv*
ByzF	*Byzantinische Forschungen*
ByzMetabyz	*Byzantina Metabyzantina*
BZ	*Byzantinische Zeitschrift*
CahArch	*Cahiers Archéologiques*
CIAC	*Congrès International d'Archéologie Chrétienne*
CIEB	*Congrès International des Études Byzantines*
CorsiRav	*Corsi di Cultura sull'Arte Ravennate e Bizantina*
CRAI	*Comptes Rendus de l'Académie des Inscriptions et Belles Lettres*
CSHB	*Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae*
Dečani	*Dečani i vizantijska umetnost sredinom XIV veka*, Dečani 1985 (Beograd 1989)
DOP	*Dumbarton Oaks Papers*
D.O.S.	*Dumbarton Oaks Studies*
EtBalk	*Études Balkaniques*
EO	*Échos d' Orient*
FelRav	*Felix Ravenna*
Festschrift für H. Hallensleben	*Studien zur byzantinischen Kunstgeschichte. Festschrift für Horst Hallensleben zum 65. Geburtstag*, B. Borkopp – B. Schellewald – L. Theis (eds.), Amsterdam 1995
Hommes et richesses	*Hommes et richesses dans l' Empire Byzantine*, I, IV-VII s., J. Lefort – C. Morisson (eds.), Paris 1989
Gračanica	*Vizantijska umetnost početkom XIV veka, naučni skup u Gračanici 1973* (Beograd 1978)
GRBS	*Greek, Roman and Byzantine Studies*
GSND	*Glasnik Skopskog Naučnog Društva*
HilZb	*Hilandarski Zbornik*
IG	*Inscriptiones Grecae*
IstForsch	*Istanbuler Forschungen*
IstMitt	*Istanbuler Mitteilungen*
IzvArchInst	*Izvestija na Archeologičeskija Institut*
IzvBŭlgArchInst	*Izvestija na Bŭlgarskija Archeologičeskija Institut*
IzIII	*Izvestija na Instituta za Izobrazitelni Izkustva*
JbAChr	*Jahrbuch für Antike und Christentum*

JBAA	*Journal of the British Archaeological Association*
JDAI	*Jahrbuch des Deutschen Archäologischen Instituts*
JHS	*Journal of Hellenic Studies*
JÖAI	*Jahreshefte des Österreichischen Archäologischen Instituts*
JÖB	*Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik*
JÖBG	*Jahrbuch der Österreichischen Byzantinischen Gesellschaft*
JSAH	*Journal of the Society of Architectural Historians*
L'art de Thessalonique	*L'art de Thessalonique et des pays balkaniques et les courants spirituels au XIVe siècle. Recueil des rapports du IVe colloque serbo-grec*, D. Davidov (ed.), Belgrade 1985 (1987)
MAMA	*Monumenta Asiae Minoris Antiqua*
MarbJb	*Marburger Jahrbuch für Kunstwissenschaft*
Medieval Cyprus	*Medieval Cyprus. Studies in Art, Architecture, and History in Memory of Doula Mouriki*, N. Patterson-Ševčenko – Ch. Moss (eds.), Princeton, N.J. 1999
MEFRA	*Mélanges de l'École française de Rome: Antiquité*
Moravska škola	*Moravska škola i njeno doba, naučni skup u Resavi 1968*, V. J. Djurić (ed.), (Beograd 1972)
MüJb	*Münchner Jahrbuch der bildenden Kunst*
OCP	*Orientalia Christiana Periodica*
ODB	*The Oxford Dictionary of Byzantium*
PG	*Patrologiae cursus completus, Series graeca*, J. P. Migne (ed.), 161 vols., Paris 1857-1866
PVAR	*Pagin de Veche Artă Românească*
RACr	*Rivista di Archeologia Cristiana*
Rayonnement grec	*Rayonnement grec. Hommages à Charles Delvoye*, L. Hadermann-Misguish – G. Raepsaet – G. Cambier (eds.), Bruxelles 1982
RbK	*Reallexikon zur byzantinischen Kunst*
RE	*Paulys Realencyclopädie der classischen Altertumswissenschaft*
REB	*Revue des Études Byzantines*
RendLinc	*Rendiconti dell'Accademia dei Lincei*
Resava	*Manastir Resava. Istorija i umetnost*, Despotovac 1994 (1995)
RM	*Römische Mitteilungen*
RQ	*Römische Quartalschrift für christliche Altertumskunde und Kirchengeschichte*
SCIA.AP	*Studii şi Cercetări de Istoria Artei, Arte Plastice*
SemKond	*Seminarium Kondakovianum*
Sopoćani	*L'art byzantin du XIIIe siècle, Symposium de Sopoćani*, 1965 (Beograd 1967)
StH	*Studime Historike*
Structures Rurales	*Structures Rurales et Sociétés Antiques, Actes du colloque de Corfu*, 1992, P. N. Doukeles – L. G. Mendoni (eds.), (Paris 1994)
StudAlb	*Studia Albanica*
Studenica	*Studenica i vizantijska umetnost oko 1200 godine*, V. Korać (ed.), 1986 (Beograd 1988)
Studien zur spätantiken Architektur, Kunst und Geschichte	F. W. Deichmann, *Rom, Ravenna, Konstantinopel, Naher Osten, Gesammelte Studien zur spätantiken Architektur, Kunst und Geschichte*, Wiesbaden 1982
The Glory of Byzantium	*The Glory of Byzantium: Art and Culture of the Middle Byzantine Era A.D. 843-1261*, E. C. Evans – W. D. Wixon (eds.), New York 1997
The Sweet Land of Cyprus	*The Sweet Land of Cyprus. Papers Given at the Twenty-Fifth Jubilee Spring Symposium of Byzantine Studies*, Birmingham 1991 (Nicosia 1993)
TIB	*Tabula Imperii Byzantini*
TLG	*Thesaurus Linguae Graecae*
TM	*Travaux et Mémoires*
Τόποι	*Topoi. Orient-Occident*
VizVrem	*Vizantiiskii Vremennik*
VTIB	*Veröffentlichungen der Tabula Imperii Byzantini*
ZbArchFak	*Zbornik Architektonskog Fakulteta*
ZbFilozFak	*Zbornik Filozofskog Fakulteta*
ZKirch	*Zeitschrift für Kirchengeschichte*
ZLU	*Zbornik za Likovne Umetnosti*
ZNM	*Zbornik Radova Narodnog Muzeja*
ZPapEpig	*Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik*
ZRVI	*Zbornik Radova Vizantološkog Instituta*
ZZSK	*Zbornik Zaštite Spomenika Kulture*

Ανδριώτης ^{3}1992 = Ἀνδριώτης Ν. Π., *Ἐτυμολογικό λεξικό τῆς κοινῆς νεοελληνικῆς*, Θεσσαλονίκη ^{3}1992.

Ασημακοπούλου-Ατζακά 1980 = Ἀσημακοπούλου-Ἀτζακᾶ Π., *Ἡ τεχνική opus sectile στήν ἐντοίχια διακόσμηση*, Θεσσαλονίκη 1980.

Αχειμάστου-Ποταμιάνου 1983 = Αχειμάστου-Ποταμιάνου Μ., *Ἡ μονή των Φιλανθρωπηνών και η πρώτη φάση της μεταβυζαντινής ζωγραφικής*, Αθήνα 1983, ^{2}1995.

Βελένης 1984 = Βελένης Γ., *Ἑρμηνεία τοῦ ἐξωτερικοῦ διακόσμου στήν Βυζαντινή Ἀρχιτεκτονική*, 1-2, Θεσσαλονίκη 1984.

Βελένης 1998 = Βελένης Γ., *Τα τείχη της Θεσσαλονίκης*, Αθήνα 1998.

Βοκοτόπουλος ^{2}1992 = Βοκοτόπουλος Π. Λ., *Ἡ ἐκκλησιαστική ἀρχιτεκτονική εἰς τήν δυτικήν Στερεάν Ἑλλάδα καί τήν Ἤπειρον*, ^{2}1992.

Δημητράκος 1953 = Δημητράκος Δ., *Μέγα Λεξικόν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης*, 1-9, Αθήνα 1953.

Δημητροκάλλης 1976 = Δημητροκάλλης Γ., *Οἱ δίκογχοι Χριστιανικοί ναοί*, Αθήνα 1976.

Δημητροκάλλης 1982 = Δημητροκάλλης Γ., *Παλαιοχριστιανικοί καί βυζαντινοί μαίανδροι*, Αθήνα 1982.

Ζήβας 1970 = Ζήβας Δ., *Ἡ ἀρχιτεκτονική τῆς Ζακύνθου ἀπό τόν ΙΣΤ΄ μέχρι τόν ΙΘ΄ αἰώνα*, Αθήνα 1970.

Θεοχαρίδου 1985-86 = Θεοχαρίδου Κ., «Συμβολή στην μελέτη της παραγωγής οικοδομικών κεραμικών προϊόντων στα βυζαντινά και μεταβυζαντινά χρόνια», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 13 (1985-1986) 97-112.

Καμπούρη 1971-72 = Καμπούρη Μ., «Νέα στοιχεῖα ἀπό τήν μεταβυζαντινή φάση τοῦ καθολικοῦ τῆς μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης», *ΕΕΠΣΑΠΘ* 5 (1971-1972), Παράρτημα, 125-148.

Κάππας – Φουστέρης 2006 = Κάππας Μ. – Φουστέρης Γ., «Επανεξέταση δύο ναών του Σοφικού Κορινθίας», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 27 (2006) 61-72.

Καρπόζηλος 1989 = Καρπόζηλος Α., «Περί ἀποπάτων, βόθρων καί ὑπονόμων», *Ἡ καθημερινή ζωή στό Βυζάντιο. Τομές καί Συνέχειες στήν ἑλληνιστική καί ρωμαϊκή παράδοση*, Πρακτικά του Α΄ Διεθνούς Συμποσίου Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών Ε.Ι.Ε., Αθήνα 1988 (1989) 335-352.

Κορρές 1994 = Κορρές Μ., «Θολοδομικά ζητήματα στό Φρούριον τοῦ Πυθίου», *Θυμίαμα*, Ι, 143-148, ΙΙ, 67-81.

Κορρές – Τζανάκη 1977 = Κορρές Μ. – Τζανάκη Κ., *Ἡ Κοίτα τῆς Μέσα Μάνης καί ἡ ἀρχιτεκτονική της. Πρόταση προστασίας καί ἀνανεώσεως τοῦ οἰκισμοῦ*, Αθήνα 1977.

Κουκουλές 1935 = Κουκουλές Φ., «Τά λουτρά κατά τούς βυζαντινούς χρόνους», *ΕΕΒΣ* 11 (1935) 192-238.

Κουμανούδης – Μουτσόπουλος 1957 = Κουμανούδης Ἰ. – Μουτσόπουλος Ν., «Μελέτη τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ναῶν τινῶν Ἀττικῆς καί Βοιωτίας», *ΤεχνΧρον* 34 (1957) 403-413.

Κουρκουτίδου-Νικολαΐδου 1994 = Κουρκουτίδου-Νικολαΐδου Ευτ., «Αγροτικές εγκαταστάσεις κρασιού στην περιοχή των Φιλίππων (4ος-6ος αι. μ.Χ.)», *Structures Rurales*, 463-470.

Κριαράς 1995 = Κριαράς Ε., *Νέο Ελληνικό Λεξικό. Λεξικό της Σύγχρονης Ελληνικής Δημοτικής Γλώσσας*, Αθήνα 1995.

Κωνσταντινίδη 1982 = Κωνσταντινίδη Χ., «Συμβολή στή μελέτη τῶν βυζαντινῶν "τοξωτῶν - κωδωνοστασίων"», *ΛακΣπουδ* 6 (1982) 62-79.

Μακαρόνας 1969 = Μακαρόνας Χ., *Ἡ "καμάρα" – τό θριαμβικό τόξο τοῦ Γαλερίου στή Θεσσαλονίκη*, Θεσσαλονίκη 1969.

Μαμαλούκος 2004 = Μαμαλούκος Στ., «Ο ναός της Παναγίας στη Γέννα της Ανατολικής Θράκης», *Περί Θράκης* 4 (2004) 69-92.

Μουτσόπουλος 1961 = Μουτσόπουλος Ν. Κ., «Σιδερένια μακεδονικά ρόπτρα», *Τέχνη στή Θεσσαλονίκη*, περ. Β΄, 1 (1961) 25-34.

Μουτσόπουλος 1971 = Μουτσόπουλος Ν. Κ., *Μακεδονική Ἀρχιτεκτονική. Συμβολή εἰς τήν μελέτην τῆς ἑλληνικῆς οἰκίας*, Θεσσαλονίκη 1971.

Μουτσόπουλος 1973 = Μουτσόπουλος Ν. Κ., «Ἡ ἐπίδραση τῆς μορφολογίας τῶν πύργων στήν ὀχυρή κατοικία τοῦ ἑλλαδικοῦ χώρου τοῦ XVI-XVIII αἰῶνος», *ΦρουρΧρον* 1 (1973) 35-108.

Μουτσόπουλος 1975-77 = Μουτσόπουλος Ν. Κ., «Κάρπαθος. Σημειώσεις ἱστορικῆς τοπογραφίας καί ἀρχαιολογίας», *ΕΕΠΣΑΠΘ* 7 (1975-1977) 39-744.

Μουτσόπουλος 1988 = Μουτσόπουλος Ν. Κ., *Ἡ αρχιτεκτονική προεξοχή. «Το σαχνισί». Συμβολή στη μελέτη της ελληνικής κατοικίας*, Θεσσαλονίκη 1988.

Μουτσόπουλος – Δημητροκάλλης 1976 = Μουτσόπουλος Ν. Κ. – Δημητροκάλλης Γ., «Τά μεγαλιθικά μνημεῖα τῆς Μάνης», *Α΄ Συνέδριο Πελοποννησιακῶν Σπουδῶν*, 135-169.

Μουτσόπουλος – Δημητροκάλλης 1981 = Μουτσόπουλος Ν. Κ. – Δημητροκάλλης Γ., *Γεράκι. Οἱ ἐκκλησίες τοῦ οἰκισμοῦ*, Θεσσαλονίκη 1981.

Μπαμπινιώτης 1998 = Μπαμπινιώτης Γ., *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*, Αθήνα 1998.
Μπάρλα 1959 = Μπάρλα Χ., *Μορφή καί ἐξέλιξις τῶν βυζαντινῶν κωδωνοστασίων*, Αθήνα 1959.
Μπούρα 1980 = Μπούρα Λ., *Ὁ γλυπτός διάκοσμος τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας στό μοναστήρι τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ*, Αθήνα 1980.
Μπούρας 1965 = Μπούρας Χ., *Βυζαντινά σταυροθόλια μέ νευρώσεις*, Αθήνα 1965.
Μπούρας 1967-68 = Μπούρας Χ., «Ἅγιος Στέφανος Ριβίου - Ἀκαρνανίας», *ΕΕΠΣΑΠΘ* 3 (1967-1968) 41-58.
Μπούρας 1969 = Μπούρας Χ., «"Βυζαντινές ἀναγεννήσεις" καί ἡ ἀρχιτεκτονική τοῦ 11ου καί 12ου αἰῶνος», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 5 (1969) 247-274.
Μπούρας 1971-72 = Μπούρας Χ., «Ξυστά-Sgraffitti στήν ἀνώνυμη ἀρχιτεκτονική τῆς Χίου», *ΕΕΠΣΑΠΘ* 5 (1971-1972) 1-16.
Μπούρας 1981 = Μπούρας Χ., *Ἡ Νέα Μονή τῆς Χίου. Ἱστορία καί Ἀρχιτεκτονική*, Αθήνα 1981.
Μπούρας 1992 = Μπούρας Χ., «Στηρίξεις συνεπτυγμένων τρούλλων σε μονόκλιτους ναούς», *Ευφρόσυνον*, 2, 407-416.
Μπούρας 1995 = Μπούρας Χ., «Οἱ παλαιότερες οἰκοδομικές φάσεις τοῦ καθολικοῦ τῆς μονῆς Βαρνάκοβας», *ΙΕ΄ Συμπόσιο ΧΑΕ* (1995) 47.
Μπούρας ²1999 = Μπούρας Χ., *Ἱστορία τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς, Δεύτερος τόμος. Ἀρχιτεκτονική στό Βυζάντιο, τό Ἰσλάμ καί τήν Δυτική Εὐρώπη κατά τόν Μεσαίωνα*, Αθήνα ²1999.
Ξυγγόπουλος 1917 = Ξυγγόπουλος Ἀ., «Ἐπιπεδογλυφία», *ΑΕ* 1917, 72-77.
Ξυγγόπουλος 1927-28 = Ξυγγόπουλος Ἀ., «Βυζαντινόν ἀνάγλυφον τοῦ Ἡρακλέους», *ΑΕ* 1927-1928, 1-7.
Ξυγγόπουλος 1952 = Ξυγγόπουλος Ἀ., *Τέσσαρες μικροί ναοί τῆς Θεσσαλονίκης ἐκ τῶν χρόνων τῶν Παλαιολόγων*, Θεσσαλονίκη 1952.
Οδηγός Κουρίου 1987 = *Οδηγός Κουρίου* [Εκδ. Πολιτιστικού Ιδρύματος Τραπέζης Κύπρου], 1987.
Ορλάνδος 1933 = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., *ΕΜΜΕ*, Γ΄, Αθήνα 1933.
Ορλάνδος 1935 = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ἡ Πόρτα Παναγιά τῆς Θεσσαλίας», *ΑΒΜΕ* 1 (1935) 5-40.
Ορλάνδος 1935α = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Οἱ σταυρεπίστεγοι ναοί τῆς Ἑλλάδος», *ΑΒΜΕ* 1 (1935) 41-52.
Ορλάνδος 1935β = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ἡ Παντάνασσα τῆς Μονεμβασίας», *ΑΒΜΕ* 1 (1935) 139-151.
Ορλάνδος 1935γ = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ὁ παρά τήν Ἄμφισσαν ναός τοῦ Σωτῆρος», *ΑΒΜΕ* 1 (1935) 181-196.
Ορλάνδος 1935δ = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Τό πεταλόμορφον τόξον ἐν τῇ βυζαντινῇ Ἑλλάδι», *ΕΕΒΣ* 11 (1935) 411-415.
Ορλάνδος 1936 = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Βυζαντινά μνημεῖα τῆς Ἄρτης», *ΑΒΜΕ* 2 (1936) 3-216.
Ορλάνδος 1937 = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Τά παλάτια καί τά σπίτια τοῦ Μυστρᾶ», *ΑΒΜΕ* 3 (1937) 1-114.
Ορλάνδος 1937α = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Χριστιανικά γλυπτά τοῦ Μουσείου Σμύρνης», *ΑΒΜΕ* 3 (1937) 128-152.
Ορλάνδος 1937β = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ὁ Ἅγιος Γεώργιος τῶν Λουκισίων», *ΑΒΜΕ* 3 (1937) 166-171.
Ορλάνδος 1938 = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Τά βυζαντινά μνημεῖα τῆς Καστορίας», *ΑΒΜΕ* 4 (1938) 3-213.
Ορλάνδος 1939-40 = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ἡ Ἁγία Τριάς τοῦ Κριεζώτη», *ΑΒΜΕ* 5 (1939-1940) 3-16.
Ορλάνδος 1939-40α = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ἡ μονή τοῦ Ὁσίου Μελετίου καί τά παραλαύρια αὐτῆς», *ΑΒΜΕ* 5 (1939-1940) 34-118.
Ορλάνδος 1948 = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Βυζαντινά καί μεταβυζαντινά μνημεῖα τῆς Ρόδου», *ΑΒΜΕ* 6 (1948) 55-112.
Ορλάνδος 1951 = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ἡ σταυρική βασιλική τῆς Θάσου», *ΑΒΜΕ* 7 (1951) 3-61.
Ορλάνδος 1951α = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ἡ ἐν Βοιωτίᾳ Μονή τοῦ Σαγματᾶ», *ΑΒΜΕ* 7 (1951) 72-110.
Ορλάνδος 1952 = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., *Ἡ ξυλόστεγος παλαιοχριστιανική βασιλική τῆς Μεσογειακῆς λεκάνης*, Α΄, Αθήνα 1952.
Ορλάνδος 1954 = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., *Ἡ ξυλόστεγος παλαιοχριστιανική βασιλική τῆς Μεσογειακῆς λεκάνης*, Β΄, Αθήνα 1954.
Ορλάνδος 1955 = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., *Τά ὑλικά δομῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων κατά τούς συγγραφεῖς, τάς ἐπιγραφάς καί τά μνημεῖα*, Α΄, Αθήνα 1955.
Ορλάνδος 1955-56 = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Βυζαντινά μνημεῖα τῆς Ἄνδρου», *ΑΒΜΕ* 8 (1955-1956) 3-67.
Ορλάνδος 1955-56α = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Νεώτερα εὑρήματα εἰς τήν Μονήν Δαφνίου», *ΑΒΜΕ* 8 (1955-1956) 68-99.
Ορλάνδος 1958 = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., *Τά ὑλικά δομῆς τῶν ἀρχαίων ἑλλήνων κατά τούς συγγραφεῖς, τάς ἐπιγραφάς καί τά μνημεῖα*, Α΄, τεύχ. 2. *Τά μέταλλα, τό ἐλεφαντοστοῦν, τά κονιάματα καί οἱ λίθοι*, Αθήνα 1958.
Ορλάνδος 1958α = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., *Μοναστηριακή ἀρχιτεκτονική*, Αθήνα 1958.
Ορλάνδος 1958β = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Σφενδόνιον», *ΕΕΒΣ* 28 (1958) 401-405.
Ορλάνδος 1961 = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Βυζαντινά Μνημεῖα τῆς Αἰτωλοακαρνανίας», *ΑΒΜΕ* 9 (1961) 3-112.

Ορλάνδος 1963 = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., *Ἡ Παρηγορήτισσα τῆς Ἄρτης*, Αθήνα 1963.
Ορλάνδος 1966 = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Δύο παλαιοχριστιανικαί βασιλικαί τῆς Κῶ», *AE* 1966, 1-103.
Ορλάνδος 1969 = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Παλαιοχριστιανικοί ἄμβωνες τῆς Πάρου», *ABME* 11 (1969) 177-206.
Ορλάνδος 1969α = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ἐκ τῆς χριστιανικῆς Μεσσήνης», *ABME* 11 (1969) 87-147.
Ορλάνδος – Τραυλός 1986 = Ὀρλάνδος Ἀ. Κ. – Τραυλός Ἰ. Ν., *Λεξικόν ἀρχαίων ἀρχιτεκτονικῶν ὅρων*, Αθήνα 1986.
Παζαράς 1988 = Παζαράς Θ., *Ανάγλυφες σαρκοφάγοι και επιτάφιες πλάκες της μέσης και ύστερης βυζαντινής περιόδου στην Ελλάδα*, Αθήνα 1988.
Πάλλας 1937 = Πάλλας Δ. Ι., «Οἱ χριστιανικοί καμαρωτοί τάφοι», *AE* 1937, Γ΄, 847-865.
Πάλλας 1950 = Πάλλας Δ. Ι., «Ἀρχαιολογικά - Λειτουργικά», *ΕΕΒΣ* 20 (1950) 265-313.
Πάλλας 1951-52 = Πάλλας Δ. Ι., «Σαλαμινιακά», *AE* 1950-1951, 163-181.
Πάλλας 1952 = Πάλλας Δ. Ι., *Ἡ "θάλασσα" τῶν ἐκκλησιῶν. Συμβολή εἰς τήν ἱστορίαν τοῦ χριστιανικοῦ βωμοῦ καί τήν μορφολογίαν τῆς λειτουργίας*, Αθήνα 1952.
Πάλλας 1953-54 = Πάλλας Δ. Ι., «Ἀνάγλυφος στήλη τοῦ Βυζαντινοῦ Μουσείου Ἀθηνῶν», *AE* 1953-1954, *Εἰς μνήμην Γεωργίου Π. Οἰκονόμου*, Γ΄, 267-299.
Πάλλας 1955 = Πάλλας Δ. Ι., «Αἱ "βαρβαρικαί" πόρπαι τῆς Κορίνθου», *IXe CIEB Thessalonique* 1953 (1955) I, 340-396.
Πάλλας 1958 = Πάλλας Δ. Ι., «Στέφανοι ἀνηρτημένοι ὑπεράνω τῆς ἁγίας Τραπέζης», *Χαριστήριον. Τιμητικός Τόμος Ἀμίλκα Ἀλιβιζάτου*, Αθήνα 1958, 339-353.
Πάλλας 1959= Πάλλας Δ. Ι., «Ἀνασκαφή βασιλικῆς Λεχαίου», *ΠΑΕ* 1959, 126-140.
Πάλλας 1987-88 = Πάλλας Δ. Ι., *Συναγωγή μελετῶν βυζαντινῆς ἀρχαιολογίας (τέχνη-λατρεία-κοινωνία)*, Α΄-Β΄, Αθήνα 1987-1988.
Πάλλας 1990 = Πάλλας Δ. Ι., «Ἡ Παναγία τῆς Σκριποῦς ὡς μετάπλαση τῆς παλαιοχριστιανικῆς ἀρχιτεκτονικῆς σέ μεσαιωνική βυζαντινή», *ΕΕΣΜ* 6 (1990) 1-80.
Παπαγεωργάκης 1966 = Παπαγεωργάκης Ἰ., *Τά εἰς τήν μαρμαρικήν τέχνην χρήσιμα πετρώματα τῆς Ἑλλάδος*, Αθήνα 1966.
Παπαγεωργίου 1975 = Παπαγεωργίου Ἀ., *Οἱ ξυλόστεγοι ναοί τῆς Κύπρου*, Λευκωσία 1975.
Παπανικόλα-Μπακιρτζή 1996= Παπανικόλα-Μπακιρτζή Δ., *Μεσαιωνική εφυαλωμένη κεραμική της Κύπρου. Τα εργαστήρια Πάφου και Λαπήθου*, Θεσσαλονίκη 1996.
Πασαδαίος 1973 = Πασαδαῖος Ἀ., *Ὁ κεραμοπλαστικός διάκοσμος τῶν βυζαντινῶν κτηρίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως*, Αθήνα 1973.
Πούλου-Παπαδημητρίου 1987-88 = Πούλου-Παπαδημητρίου Ν., «Παλαιοχριστιανικό κιονόκρανο με άκανθα "πεταλούδα" από τη Σάμο», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 14 (1987-1988) 151-158.
Σοφιανόπουλος 1932 = Σοφιανόπουλος Αθ., *Τεχνολογία τῶν δομησίμων φυσικῶν λίθων*, Αθήνα 1932.
Στίκας 1959 = Στίκας Ε., «Ὁ ναός τῶν Ἁγίων Ἀσωμάτων "Θησείου"», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 1 (1959) 115-126.
Στίκας 1970 = Στίκας Ε., *Τό Οἰκοδομικόν Χρονικόν τῆς Μονῆς Ὁσίου Λουκᾶ Φωκίδος*, Αθήνα 1970.
Σωτηρίου 1928 = στο: Σωτηρίου Γ., «Βυζαντινά Μνημεῖα τῆς Θεσσαλίας ΙΓ΄ καί ΙΔ΄ αἰῶνος», *ΕΕΒΣ* 5 (1928) 349-375.
Σωτηρίου 1929 = στο: Σωτηρίου Γ., «Αἱ χριστιανικαί Θῆβαι τῆς Θεσσαλίας», *AE* 1929, 1-158.
Σωτηρίου 1929α = στο: Σωτηρίου Γ., «Αἱ παλαιοχριστιανικαί βασιλικαί τῆς Ἑλλάδος», *AE* 1929, 159-248.
Σωτηρίου 1935 = στο: Σωτηρίου Γ., *Τά βυζαντινά μνημεῖα τῆς Κύπρου*, Αθήνα 1935.
Σωτηρίου 1939 = στο: Σωτηρίου Γ., «Ἀνασκαφαί ἐν τῇ παλαιᾷ Σπάρτῃ», *ΠΑΕ* 1939, 107-118.
Σωτηρίου 1940 = στο: Σωτηρίου Γ., «Ἡ Πρόθεσις καί τό Διακονικόν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ», *Θεολογία*, περ. Β΄, 1 (1940) 76-100.
Σωτηρίου 1952 = στο: Σωτηρίου Γ. και Μ., *Ἡ Βασιλική τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης*, Αθήνα 1952.
Σωτηρίου ²1962 = Σωτηρίου Γ., *Χριστιανική καί βυζαντινή ἀρχαιολογία*, Αθήνα ²1962.
Σωτηρίου Μ. 1931 = Σωτηρίου Μ., «Ὁ ναός τῆς Σκριποῦς τῆς Βοιωτίας», *AE* 1931, 119-157.
Σωτηρίου Μ. 1932 = Σωτηρίου Μ., «Οἱ μετά τρούλλου ναοί τῆς μεταβατικῆς ἐποχῆς (Συμβολή εἰς τήν ἱστορίαν τῶν τύπων τῆς βυζαντινῆς ἀρχιτεκτονικῆς)», *ΠΧΑΕ*, περ. Γ΄, 1 (1932) 97-127.
Σωτηρίου Μ. 1960-61 = Σωτηρίου Μ., «Τό Καθολικόν τῆς Μονῆς Πετράκη Ἀθηνῶν», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 2 (1960-1961) 101-129.
Τζάρτζανος 1961 = Τζάρτζανος Ζ., *Περί τῶν λαϊκῶν τεχνικῶν ὅρων οἰκοδομικῆς (τῶν μεγάλων ἀστικῶν κέντρων) μετά λεξικοῦ αὐτῶν*, Αθήνα 1961.

Τριανταφυλλίδης 1963 = *Ἅπαντα Μανώλη Τριανταφυλλίδη*, Πρῶτος Τόμος. *Ἐρευνητικά Α΄* [ΑΠΘ Ἰνστιτοῦτο Νεοελληνικῶν Σπουδῶν], Θεσσαλονίκη 1963.

Τσούντας ²1957 = Τσούντας Χ., *Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Τέχνης*, Αθήνα ²1957.

Φουντούκου 1985 = Φουντούκου Μ., «Παρατηρήσεις στό ἀμυντικό σύστημα τῶν τειχῶν τῆς Θεσσαλονίκης», *Η Θεσσαλονίκη* 1 (1985) 111-157.

Χαλκιά 1987-88 = Χαλκιᾶ Εὐγ., «"Τράπεζες μαρτύρων". Ἡ σημασία τοῦ ὅρου καί ἡ τύχη του στήν ἑλληνική βιβλιογραφία», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 14 (1987-1988) 101-106.

Χατζηδάκης 1976 = Χατζηδάκης Μ., *Βυζαντινές τοιχογραφίες καί εἰκόνες, Ἐθνική Πινακοθήκη*, Αθήνα 1976.

Adam ²1989 = Adam J. P., *La construction romaine. Matériaux et techniques*, Paris ²1989.

Altripp 2000= Altripp M., "Bothros oder Thalassa und die Frage nach der Funktion der Apsisnebenräume", *Orthodoxes Forum* 14 (2000) 63-71.

Aurenche 1977 = Aurenche O., *Dictionnaire illustré multilingue de l' architecture du Proche Orient ancien*, Lyon 1977.

Balş 1936 = Balş G., "Contribution à la question des églises superposées dans le domaine byzantin", *IVe CIEB Sofia* 1934 (1936) II, 156-167.

Bardill 2010 = Bardill J., "The Architecture and Archaeology of the Hippodrome in Constantinople", *Hippodrome / Atmeydani. A Stage for Istanbul's History*, B. Pitarakis (ed.), Istanbul 2010, 91-148.

Berger 1982 = Berger A., *Das Bad in der byzantinischen Zeit*, München 1982.

Bouras 1998 = Bouras Ch., "The Daphni Monastic Complex Reconsidered", *ΑΕΤΟΣ. Studies in Honour of Cyril Mango*, Leipzig 1998, 1-14.

Bréhier 1936 = Bréhier L., *La sculpture et les arts mineurs byzantins*, Paris 1936 (ανατύπωση/reprint: London 1973).

Brenk 1977 = Brenk B., *Spätantike und frühes Christentum* [Propyläenkunstgeschichte, Supplementband I], Frankfurt am Main - Berlin - Wien 1977.

Brockhaus = Der Sprach-brockhaus, *Deutches Bildwörterburch für jedermann*.

Butler 1919-20 = Butler H. C., *Syria*, II A-B, Leyden 1919-1920.

Byzance 1992 = *Byzance, L' art byzantin dans les collections publiques françaises*, Paris 1992.

Chalkia 1991 = Chalkia E., *Le mense paleocristiane*, Città del Vaticano 1991.

Ćurčić 1979 = Ćurčić Sl., "The original baptismal Font of Gračanica and its iconoraphic setting", *ZNM* 9-10 (1979) 313-323.

Cutler 1994 = Cutler A., *The Hand of the Master, Craftsmanship, Ivory and Society in Byzantium (9th-11th Centuries)*, Princeton, N. J. 1994.

Dagron 1986 = Dagron G., *Le traité sur la guérilla (De velitatione) de l' empereur Nicéphore Phocas (963-969)*, Paris 1986.

Deichmann 1976 = Deichmann F. W., *Ravenna. Hauptstadt des spätantiken Abendlandes*, II, 2, Wiesbaden 1976.

Delvoye 1962 = Delvoye Ch., "Études d' architecture paléochrétienne et byzantine. I. L' atrium II. L' abside", *Byz* 32 (1962) 261-310, 489-547.

Delvoye 1967 = Delvoye Ch., *L' art byzantin*, Bellegarde 1967.

Dennis 1985 = Dennis G. T., *Three Byzantine military treatises*, Washington, D.C, 1985.

Descoeudres 1983 = Descoeudres G., *Die Pastophorien im syro-byzantinischen Osten*, Wiesbaden 1983.

Didron 1861 = Didron A., "Le couvent de Sainte-Laure au Mont Athos", *Annales Archéologiques* 21 (1861) 80-93.

Diehl – Le Tourneau – Saladin 1918 = Diehl Ch. – Le Tourneau M. – Saladin H., *Les monuments chrétiens de Salonique*, Paris 1918.

Dresken-Weiland 1991 = Dresken-Weiland J., *Reliefierte Tischplatten aus Theodosianischer Zeit*, Città del Vaticano 1991.

Du Cange = Du Cange Ch. du Fresne, *Glossarium ad scriptores mediae et infimae Graecitatis*, I-II, Lugduni 1688 (ανατύπωση/reprint: Vratislaviae 1903, Paris 1943, Bologna 1977).

Dunbabin 1991 = Dunbabin K. M. D., "Triclinium and stibadium", *Dining in a Classical Context*, W. J. Slater (ed.), Ann Arbor 1991, 121-148.

Dyggve 1940 = Dyggve E., "Probleme des altchristlichen Kultbaues", *ZKirch* 59 (1940) 103-113.

Falla Castelfranchi 1980 = Falla Castelfranchi M., *Βαπτιστήρια. Intorno ai più noti battisteri dell' Oriente*, Roma 1980.

Feissel 1994 = Feissel D., "Notes d' épigraphie chrétienne (IX)", *BCH* 118 (1994) 277-290.
Fleming – Honour – Pevsner 1976 = Fleming J. – Honour H. – Pevsner N., *The Penguin Dictionary of Architecture*, Harmondsworth 1976.
Fletcher [18]1975 = Fletcher B., *A History of Architecture* (revised by J. C. Palmer), London [18]1975.
Fyfe 1974 = Fyfe Jh., *Hellenistic Architecture. An Introductory Study*, Chicago 1974.
Gabriel 1923 = Gabriel A., *La Cité de Rhodes. MCCCX-MDXXIII. Topographie, architecture militaire*, Paris 1923.
Ginouvès 1992 = Ginouvès R., *Dictionnaire méthodique de l'architecture grecque et romaine*, II, Athènes-Rome 1992.
Ginouvès – Martin 1985 = Ginouvès R. – Martin R., *Dictionnaire méthodique de l' architecture grecque et romaine*, I, Athènes - Rome 1985.
Gnoli [2]1988 = Gnoli R., *Marmora Romana*, Rome [2]1988.
Grabar 1946 = Grabar A., *Martyrium. Recherches sur le culte des reliques et l' art chrétien antique*, I. *Architecture*, Paris 1946 (ανατύπωση/reprint: London 1972).
Grabar 1948 = Grabar A., *Les peintures de l' Evangéliaire de Sinope (Bibliothèque nationale, Suppl. gr. 1286) reproduites en facsimilé*, Paris 1948.
Grabar 1963 = Grabar A., *Sculptures byzantines de Constantinople (IVe-Xe siècles)*, Paris 1963.
Grabar 1976 = Grabar A., *Sculptures byzantines du Moyen Age*, II *(XIe-XIVe siècle)*, Paris 1976.
Hadji-Minaglou 1994 = Hadji-Minaglou G., "Le grand appareil dans les églises des IXe-XIIe siècles de la Grèce du Sud", *BCH* 118 (1994) 161-197.
Hallensleben 1969 = Hallensleben H., "Untersuchungen zur Genesis und Typologie des 'Mistratypus'", *MarbJb* 18 (1969) 105-118.
Hayer 1982 = Hayer D., *La Laconie byzantine du début du IXe s. au début du XIIIe s. Histoire et Architecture*, Thèse de doctorat, Université de Strasbourg 1982.
Hodge 1960 = Hodge A. Tr., *The Woodwork of Greek Roofs*, Cambridge 1960.
Jakobs 1987 = Jakobs P. H. F., *Die frühchristlichen Ambone Griechenlands*, Bonn 1987.
Janin [2]1964 = Janin R., *Constantinople byzantine*, Paris [2]1964.
Jewell – Hasluck 1920 = Jewell H. H. – Hasluck F. W., *The Church of Our Lady of the Hundred Gates (Panagia Hekatontapyliani) in Paros*, London 1920.
Kalavrezou-Maxeiner 1985 = Kalavrezou-Maxeiner I., "The Byzantine Knotted Column", *ByzMetabyz* 4 (1985), *Byzantine Studies in Honor of Milton V. Anastos*, 95-103.
Kautzsch 1936 = Kautzsch R., *Kapitellstudien*, Berlin 1936.
Khatchatrian [2]1980 = Khatchatrian A., *Les baptistères paléochrétiens*, Paris [2]1980.
Kitzinger 1946 = Kitzinger E., "The Horse and Lion Tapestry at Dumbarton Oaks. (A Study in Coptic and Sassanian Textile Design)", *DOP* 3 (1946) 1-72.
Koch 1982 = Koch W., *Baustilkunde. Europäische Baukunst von der Antike bis zur Gegenwart*, München 1982.
Koch 1985 = Koch G., *Albanien. Photoausstellung des Seminars für Christliche Archäologie und Byzantinische Kunstgeschichte der Philipps - Universität - Marburg*, Marburg 1985.
Koepf [2]1982 = Koepf H., *Bildwörterbuch der Architektur*, Stuttgart [2]1982.
Koepf [3]1999 = Koepf H., *Bildwörterbuch der Architektur*, Stuttgart [3]1999.
Krautheimer 1975 = Krautheimer R., *Early Christian and Byzantine Architecture*, Harmondsworth 1975.
Krautheimer 1983 = Krautheimer R., *Three Christian Capitals. Topography and Politics*, Berkeley - Los Angeles - London 1983.
Küpper 1996 = Küpper H. M., *Bautypus und Genesis der griechischen Dachtranseptkirche* [VTIB 6], Wien 1996.
Lafontaine-Dosogne 1989 = Lafontaine-Dosogne J., "La tradition byzantine des baptistères et de leur décor, et les fonts de Saint-Barthélemy à Liège", *CahArch* 37 (1989) 45-68.
Larousse = *Nouveau Petit Larousse*
Lemerle 1945 = Lemerle P., *Philippes et la Macédoine orientale à l' époque chrétienne et byzantine*, Paris 1945.
Liddell – Scott 1953 = Liddell H. G. – Scott R., *A Greek-English Lexikon* (New edition by H. S. Jones), Oxford 1953.
Mango 1949 = Mango C., "L' Euripe de l' Hippodrome de Constantinople. Essai d' identification", *REB* 7 (1949) 180-193.
Mango 1959 = Mango C., "The Date of the Narthex Mosaics of the Church of the Dormition at Nicaea", *DOP* 13 (1959) 245-252.
Mango 1975 = Mango C., *Byzantinische Architektur*, Stuttgart - Mailand 1975.
Mango 1976 = Mango C., *Byzantine Architecture*, New York 1976.
Mango 1985 = Mango C., *Le développement urbain de Constantinople (IVe-VIIe siècles)*, Paris 1985.

ΓΕΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ❁ GENERAL BIBLIOGRAPHY

ΕΙΔΙΚΑ ΛΕΞΙΚΑ – ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΕΣ ❁ SPECIALIZED DICTIONARIES – ENCYCLOPEDIAS

Ἀνδριώτης Ν. Π., *Ἐτυμολογικό λεξικό τῆς κοινῆς νεοελληνικῆς*, Θεσσαλονίκη ³1992.

Βοσταντζόγλου Θ., *Εἰκονόγραπτον Ὀνομαστικόν τῆς Νεοελληνικῆς Γλώσσης* (μέ πίνακες εἰκόνων ἀπό τό ἐγκυκλοπαιδικόν λεξικόν DUDEN), Ἀθήνα 1975.

Δημητράκος Δ., *Μέγα Λεξικόν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης*, 1-9, Ἀθήνα 1953.

Δημητρόπουλος Ε. Γ., *Ἀγγλοελληνικό λεξικό ορολογίας Ἀρχιτεκτόνων, Πολιτικῶν Μηχανικῶν, Δομικῶν, Σχεδιαστῶν*, Θεσσαλονίκη ²1983.

Δερμιτζάκης Μ. Δ. – Θεοδώρου Γ. Ε., *Γλωσσάριο γεωλογικῶν ἐννοιῶν*, Ἀθήνα 1994.

Κριαρᾶς Ἐ., *Λεξικό τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς δημώδους γραμματείας (1100-1669)*, Α΄-ΙΑ΄, Θεσσαλονίκη 1969-1990.

Κριαράς Ε., *Νέο Ελληνικό Λεξικό. Λεξικό της Σύγχρονης Ελληνικής Δημοτικής Γλώσσας*, Αθήνα 1995.

Λεξικό της κοινής Νεοελληνικής [Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη)], Θεσσαλονίκη 1999.

Μπαμπινιώτης Γ., *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*, Αθήνα 1998.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ. – Τραυλός Ν., *Λεξικόν ἀρχαίων ἀρχιτεκτονικῶν ὅρων*, Ἀθήνα 1986.

Σταματᾶκος Ἰ., *Λεξικόν Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσης*, Ἀθήνα 1949.

Τζάρτζανος Ζ., *Περί τῶν λαϊκῶν τεχνικῶν ὅρων οἰκοδομικῆς (τῶν μεγάλων ἀστικῶν κέντρων) μετά λεξικοῦ αὐτῶν*, Ἀθήνα 1961.

Χριστοδούλου Γ. Ε., *Τετράγλωσσο Λεξικό Γεωλογικών Όρων*, Αθήνα 1991.

Asselin G., *Archéologie-Archaeology, Terminology, Anglais-Français*, Québec 1978.

Atiya A. S (ed.), *The Coptic Encyclopedia*, I-VIII, New York 1991.

Aurenche O., *Dictionnaire illustré multilingue de l' architecture du Proche Orient ancien*, Lyon 1977.

Blümmer H., *Technologie und Terminologie der Gewerbe und Künste bei Griechen und Römern*, Leipzig ²1912.

Bosc E., *Dictionnaire raisonné d'Architecture et des sciences et arts qui s'y rattachent*, I-IV, Paris 1877-1880.

Cabrol F. – Leclercq H., *Dictionnaire d'Archéologie chrétienne et de Liturgie*, 1-15, Paris 1924-1953.

Calsat J.-H. – Sydler J. P., *Vocabulaire international des termes d' urbanisme et d' architecture*, Paris 1970.

Čampara E., *Međunarodni rečnik arhitekture, gradjevinarstva i urbanizma*, (hrvatski ili srpski - francuski - engleski - njemački - ruski), Zagreb 1984.

Castaign P., *Dictionnaire russe-français des termes d' architecture religieuse en Russie*, Paris 1993.

Cocke Th. – Findlay D. – Halsey R. – Williamson E., *Recording a Church: an Illustrated Glossary* (drawings by G. Wilson), London 1989.

Crema L., "L' architettura romana", *Enciclopedia Classica*, ser. III. *Archeologia e Storia dell' arte classica*, 12/1, Torino 1959.

Der Kleine Pauly. *Lexikon der Antike*, K. Ziegler – W. Sontheimer (eds.), Stuttgart 1964 - München 1975.

Dizionario Enciclopedico di Architettura e Urbanistica, diretto da P. Portoghesi, 1-6, Roma 1968-1969.

Du Cange Ch. du Fresne, *Glossarium ad scriptores mediae et infimae Graecitatis*, I-II, Lugduni 1688 (ανατύπωση/reprint: Vratislaviae 1903, Paris 1943, Bologna 1977).

Duden, Das Bildwörterbuch [Der Große Duden, Band 3], Mannheim - Wien - Zürich 1958.

Duden English, A Pictorial Dictionary, Mannheim - Wien - Zürich ²1960.

Duden Français, Dictionnaire en images, Mannheim - Wien - Zürich ²1962.

Enciclopedia dell' arte antica, 1-5 e voll. di aggiornamento, Roma 1938-1963.

Enciclopedia dell' arte medievale, 1-5, Roma 1991.

Enciclopedia Italiana, 1-35, 1-8 di aggiornamento, Roma 1929ff.

Enciclopedia universale del' arte, Venezia 1958-1967 e aggiornamenti.

Enciklopedija Likovnih Umjetnosti, 1-4, Leksikografski zavod FNRJ (ed.), Zagreb 1959-1966.

Encyclopedia Britannica, 1-23, Index and Atlas Dictionnary, Chicago - London etc. 1965.

Fleming J. – Honour H. – Pevsner N., *The Penguin Dictionary of Architecture*, Harmondsworth 1976.

Ginouvès R. – Martin R., *Dictionnaire méthodique de l' architecture grecque et romaine*, I-II, Athènes - Rome 1985-1992.

Glossarium Artis. Sous le patronage du Comité International d'Histoire de l'Art. Redaktion: R. Hubec – R. Rieth
1. *Burgen und Feste Plätze, Chateaux-Forts et Places fortes, Castles and Fortified Places*, München - New Providence - London - Paris ^{3}1986.
3. *Bogen und Arkaden, Arcs et arcades*, München - New York - London - Paris ^{2}1982.
5. *Treppen, Escaliers, Stair-cases*, München - New York - Paris ^{2}1985.
6. *Gewölbe, Voutes, Vaults*, München - London - New York - Oxford - Paris ^{3}1988.
7. *Festungen, Forteresses, Fortifications*, München - London - New York - Paris ^{2}1990.
8. *Städte, Villes, Towns*, München - New York - London - Paris 1987.
9. *Das Baudenkmal, Le Monument historique, The Historic Monument*, München - New Providence - Paris - London ^{2}1994.

Gnone T., *Dizionario architettonico illustrato*, Torino 1958.

Grand Larousse Encyclopédique, 1-10, Paris 1960-1964, Supplément, Paris 1968.

Grassi L. – Pepe M., *Dizionario dei termini artistici*, Torino 1994.

Harris C. M., *Dictionary of Architecture and Construction*, New York etc. 1975.

Harris C. M. (ed.), *Illustrated Dictionary of Historic Architecture*, New York ^{2}1983.

Kleines Wörterbuch der Architektur, Stuttgart (Philipp Reclam jun.) 1995.

Koch W., *Kleine Stilkunde der Baukunst*, Gütersloh 1967, 1993.

Koch W., *Comment reconnaître les styles en architecture de la Grèce antique au XXe siècle* (traduit de l' allemand par Léa Marcou), München 1967.

Koch W., *Baustilkunde. Europäische Baukunst von der Antike bis zur Gegenwart*, München 1982.

Koepf H., *Bildwörterbuch der Architektur*, Stuttgart ^{3}1999.

Kratkij Slovar éstetike, Moskva 1963.

Kratkij Slovar terminov izobraziltel'nogo iskusstva, Moskva 1959.

Laag H., *Kleines Wörterbuch der frühchristlichen Kunst und Archäologie*, Stuttgart 1990.

Leksikon sprskog srednjeg veka, S. Ćirković – R. Mihaljčić (eds.), Beograd 1999.

Lexikon für Theologie und Kirche, Freiburg i. Br. 1957.

Lexikon zur byzantinischen Grazität besonders des 9.-12. Jahrhunderts, erstellt von E. Trapp, Wien 1994.

Liddell H. G. – Scott R., *A Greek-English Lexicon* (New edition by H. S. Jones), Oxford 1953.

Lucie-Smith E., *The Thames and Hudson Dictionary of Art Terms*, London 1984.

Mayer R., *A Dictionary of Art Terms and Techniques*, New York 1975.

Paulys Realencyclopädie der Classischen Altertumswissenschaft (Neue Bearbeitung von G. Wissowa und W. Kroll), Stuttgart 1894 κ.ε.

Pevsner N. – Fleming J. – Honour H., *A Dictionary of Architecture* (revised and enlarged), New York ^{2}1976.

Pevsner N. – Fleming J. – Honour H., *Lexikon der Weltarchitektur*, 1-2, Reinbek b. Hamburg 1976.

Pevsner N. – Fleming J. – Honour H., *Dizionario di Architettura*, R. Pedio (ed.), Torino 1981.

Portoghesi P., *Dizionario enciclopedico di architettura e urbanistica*, 1-6, Roma 1968.

Principes d' analyse scientifique. Architecture, méthode et vocabulaire, 1-2, *Inventaire général des monuments et des richesses artistiques de la France*, Paris 1972.

Reallexikon für Antike und Christentum, Th. Klauser et al. (eds.), I-XVI und Register, Stuttgart 1950-1995.

Reallexikon zur byzantinischen Kunst, Kl. Wessel – M. Restle (eds.), I ff., Stuttgart 1966.

Réau L., *Dictionnaire illustré d'Art et d'Archéologie*, Paris 1930.

Réau L., *Dictionnaire Polyglotte des termes d'Art et d'Archéologie*. (Réimpression de l' édition de 1953, augmentée de tables de renvois en allemand, anglais et italien), Osnabrük 1977.

Saylor H., *Dictionary of Architecture*, New York 1952.

Sophocles E. A., *Greek Lexicon of the Roman and Byzantine Periods* (from B.C. 146 to A.D. 1100), New York - Leipzig 1888.

Spitzing G., *Lexikon byzantinisch-christlicher Symbole*, München 1989.

Stephanus, *Thesaurus Graecae Linguae*, I-IX, Graz 1954 (Nachdruck).

The Oxford Dictionary of Byzantium, A. Kazhdan (ed.), 1-3, New York - Oxford 1991.

Viollet Le Duc E.-E., *Dictionnaire raisonné de l' architecture française du XIe au XVIe siècle*, I-X, Paris 1875.

Vogüé M. de – Neufville J. – Bugara W., *Glossaire de termes techniques*, s.l. 1965.

Wasmuths Lexikon der Baukunst, G. Wasmuth (ed.), I-V, Berlin 1929-1937.

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ ❁ MANUALS

Μπούρας Χ., *Ἱστορία τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς, Δεύτερος τόμος, Ἀρχιτεκτονική στό Βυζάντιο, τό Ἰσλάμ καί τήν Δυτική Εὐρώπη κατά τόν Μεσαίωνα*, Αθήνα ²1999.

Παπαγεωργάκης Ἰ., *Τά εἰς τήν μαρμαρικήν τέχνην χρήσιμα πετρώματα τῆς Ἑλλάδος*, Αθήνα 1966.

Σωτηρίου Γ. Α., *Χριστιανική καί Βυζαντινή Ἀρχαιολογία*, Αθήνα ²1962.

Τσούντας Χ., *Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Τέχνης*, Αθήνα ²1957.

Beckwith J., *Early Christian and Byzantine Art*, Harmondsworth 1970.

Brenk B., *Spätantike und frühes Christentum* [Propyläenkunstgeschichte, Supplementband 1], Frankfurt a. M - Berlin - Wien 1977.

Charbonneaux J. – Martin R. – Villard F., *Grèce Archaique (620-480 avant J.-C.)*, Paris 1968.

Charbonneaux J. – Martin R. – Villard F., *Grèce Classique (480-330 avant J.-C.)*, Paris 1969.

Choisy A., *L'art de bâtir chez les byzantins*, Paris 1883.

Christe Y. – Velmans T. – Losowska H. – Recht R., *Art in the Christian World 300-1500. A Handbook of Styles and Forms*, London 1982.

Ćurčić S., *A Handbook of Styles and Forms*, London 1982.

Cutler A. – Spieser J.-M., *Byzance médiévale, 700-1204*, Paris 1996.

Davies J. G., *The Origin and Development of Early Christian Church Architecture*, London 1952.

Deichmann F. W., *Einführung in die christliche Archäologie*, Darmstadt 1983.

Deichmann F. W., *Archeologia cristiana*, Roma 1993.

Delvoye Ch., *L'art byzantin*, Bellegarde 1967.

Diehl Ch., *Manuel d' art byzantin*, Paris 1925-26.

Dinsmoor W. B., *The Architecture of Ancient Greece*, London - New York - Toronto - Sydney ³1950.

Fletcher B., *A History of Architecture* (revised by J. C. Palmer), London ¹⁸1975.

Fyfe Jh., *Hellenistic Architecture. An Introductory Study*, Chicago 1974.

Gerkan A. von, *Griechische Städteanlagen*, Berlin und Leipzig 1924.

Giulani C. F., *L'edilizia nell' antichità*, Roma 1990.

Gros P., *L'architecture romaine. I. Les monuments publics*, Paris 1996.

Gruben G., *Die Tempel der Griechen*, München ²1980.

Kitzinger E., *Byzantine Art in the Making: Main Lines of Stylistic Development in Mediterranean Art. 3rd -7th century*, London 1977.

Kitzinger E., *L'arte bizantina*, Milano 1989.

Knell H., *Grundzüge der griechischen Architektur*, Darmstadt 1980.

Koch G., *Frühchristliche Kunst. Eine Einführung*, Stuttgart 1995.

Koch W., *Baustilkunde. Das große Standardwerk zur europäischen Baukunst von der Antike bis zur Gegenwart*, München 1994.

Krautheimer R., *Early Christian and Byzantine Architecture* (revised by R. Krautheimer – Sl. Ćurčić), Harmondsworth ⁵1986.

Krautheimer R., *Architettura paleocristiana e bizantina*, Torino ⁴1986.

Mango C., *Byzantinische Architektur*, Stuttgart - Mailand 1975.

Mango C., *Byzantine Architecture*, New York 1976.

Mango C., *Architettura bizantina*, Milano 1978.

Martin R., *Manuel d' architecture grecque*, I. *Matériaux et Techniques*, Paris 1965.

Milburn R., *Early Christian Art and Architecture*, Aldershot 1988.

Müller-Wiener W., *Griechisches Bauwesen in der Antike*, München 1988.

Robertson D. S., *A Handbook of Greek and Roman Architecture*, Cambridge 1929.

Rodley L., *Byzantine Art and Architecture. An Introduction*, Cambridge 1994.

Ruggieri V., *L'architettura religiosa dell' impero bizantino*, Roma 1995.

Velmans T. – Korać V. – Šuput M., *Rayonnement de Byzance*, Paris - Saint - Léger - Vanban 1999.

Volbach W. F. – Lafontaine-Dosogne J., *Byzanz und der christliche Osten* [Propyläenkunstgeschichte 3], Berlin 1968.

Ward Perkins J. B., *Architettura romana*, Milano 1974.

Ward Perkins J. B., *Roman Imperial Architecture*, Harmondsworth ⁵1989.

Zanini E., *Introduzione all' archeologia bizantina*, Roma 1994.

ΒΑΣΙΚΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΡΓΑ ❁ PRINCIPAL BIBLIOGRAPHIC REFERENCE WORKS

«Ἑλληνική βιβλιογραφία Βυζαντινῆς καί Μεταβυζαντινῆς Τέχνης 1970-1974», *ΔΧΑΕ* περ. Δ΄, 7 (1973-1974) 159-207.

ΔΧΑΕ, Ευρετήριο / Index 1884-2000, Αθήνα 2000.

Bibliographie byzantine. Publications des byzantinistes grecs (1975-1990), Athènes 1991, 106-295.

Bibliographie de l' Art Byzantin et Postbyzantin (1945-1969), Comité National Hellénique de l' Association International d' Études du Sud-Est Européen, Athènes 1970.

Bibliographie de l' Art Byzantin et Postbyzantin. La contribution grecque 1991-1996, redigée par I. Bitha – A. Katsioti – E. Katsa [Académie d' Athènes, Centre de recherches de l' art byzantin et postbyzantin], Athènes 1996.

Bibliographie de l' Art Byzantin et Postbyzantin. La contribution grecque 1996-2000, redigée par I. Bitha – V. Foskolou – M. Nella [Académie d' Athènes, Centre de recherches de l' art byzantin et postbyzantin], Athènes 2001.

Bibliographie de l' Art Byzantin et Postbyzantin. La contribution grecque 2001-2005, redigée par I. Bitha – I. Vaxevanis – O. Karagianni [Académie d' Athènes, Centre de recherches de l' art byzantin et postbyzantin], Athènes 2006.

Byzantinische Zeitschrift.

Byzantinoslavica.

Ćurčić S., *Art and Architecture in the Balkans, an Annotated bibliography*, Boston 1983.

Dumbarton Oaks Bibliographies based on Byzantinische Zeitschrift. Series I, *Literature on Byzantine Art 1892-1967*, J. Stanojevich Allen (ed.), 1/1-2 *By location*, 2 *By Categories*, London 1973-1976.

Georgieva S. – Velkov V., *Bibliografiia na bulgarskata arkheologiia* (1879-1966) [Sofia Bulgarska akademiia na naukite], ²1974, 160-200.

Kleinbauer W. E., *Early Christian and Byzantine Architecture. An Annotated Bibliography and Historiography*, Boston, Mass. 1992.

Papajani L., *Bibliografi për monumentet e arkitekturës dhe të artit 1945-1980*, Tiranë 1982.

Papajani L. – Topi E., *Bibliografi për monumentet e arkitekturës dhe të artit (1944-1984)*, Tiranë 1986.

The Oxford Handbook of Byzantine Studies, E. Jeffreys – J. Haldon – R. Cormack (eds.), Oxford 2008.

ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΗΓΕΣ ❁ WRITTEN SOURCES

Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου, *Περί Βασιλείου Τάξεως*. Constantin VII Porphyrogénète, *Le livre des cérémonies* (texte établi et traduit par A. Vogt), I-II, Paris ²1967.

Προκοπίου Καισαρείας, *Περί κτισμάτων. Procopii Caesariensis opera omnia III*, τεύχ. 2 (recognovit J. Haury, Addenda et corrigenda adiecit G. Wirth), Lipsiae 1964.

Παπαγιάννη Ε. Σ., *Μορφές οἰκοδομῶν κατά τήν ὕστερη βυζαντινή περίοδο. Πληροφορίες ἀπό τά νομικά ἔγγραφα*, Αθήνα 1995.

Berger A., *Untersuchungen zu den Patria Konstantinupoleos*, Bonn 1988.

Giros Chr., «Remarques sur l'architecture monastique en Macédoine orientale», *BCH* 116 (1992) 409-443.

Mango C., *The Art of the Byzantine Empire, 312-1453*, Toronto - London 1986.

«Notitia urbis Constantinopolitanae», *Notitia dignitatum*, O. Seeck (ed.), Berlin 1876, 229-243.

Papachryssanthou D., «Maisons modestes à Thessalonique au XIVe siècle», *Ἀμητός στή μνήμη Φ. Ἀποστολόπουλου*, Αθήνα 1984, 254-267.

Rahmani Ing. E. (ed.), *Testamentum Domini nostri Jesu Christi*, Meyence 1899.

Richter J. P., *Quellen der byzantinischen Kunstgeschichte*, Wien 1897.

Schreiner P., "Das Haus in Byzanz nach den schriftlichen Quellen", *Haus und Hof in ur- und frühgeschichtlicher Zeit. Bericht über zwei Kolloquien der Kommission für die Altertumskunde Mittel- und Nordeuropas vom 24. bis 26. Mai 1990 und 20. bis 22. November 1991 (Gedenkschrift für H. Jankuhn)*, H. Beck – H. Steuer (eds.), Göttingen 1997, 277-320.

Vitruvii, *De Architectura libri decem* (edidit et annotavit C. Fensterbusch), Darmstadt 1964.

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ – ΚΟΣΜΙΚΗ ΚΑΙ ΟΧΥΡΩΜΑΤΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ
TOPOGRAPHY – CITY PLANNING – SECULAR AND FORTIFICATION ARCHITECTURE

Κουκουλές Φ., «Τά λουτρά κατά τούς βυζαντινούς χρόνους», *ΕΕΒΣ* 11 (1935) 192-238.

Κουκουλές Φ., «Περί τήν βυζαντινήν οἰκίαν», *ΕΕΒΣ* 12 (1936) 76-138 (= *Βυζαντινῶν Βίος καί Πολιτισμός*, Δ΄, Αθήνα 1951, 249-317).

Μπούρας Χ., «Πολεοδομικά τῶν μεσοβυζαντινῶν καί ὑστεροβυζαντινῶν πόλεων», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 20 (1998-1999) 89-98.

Μπούρας Χ., «Απόψεις των βυζαντινών πόλεων από τον 8ο έως τον 15ο αιώνα», *Οικονομική Ιστορία*, τ. Β΄, 193-230.

Μυλωνᾶς Π., *Περί Σταδίων*, Αθήνα 1952.

Angold M., "The Shaping of the Medieval Byzantine 'City'", *ByzF* 10 (1985) 1-37.

Bauer Fr., *Stadt, Platz und Denkmal in der Spätantike: Untersuchungen zur Ausstattung des öffentlichen Raums in den spätantiken Städten Rom, Konstantinopel und Ephesos*, Mainz 1996.

Berger A., *Das Bad in der byzantinischen Zeit*, München 1982.

Beylié L. de, *L'habitation byzantine: recherches sur l'architecture civile des Byzantines et son influence en Europe*, Grenoble - Paris 1902.

Beylié L. de, *L'habitation byzantine: les anciennes maisons de Constaninople*, Grenoble - Paris 1903.

Bouras Ch., "City and Village: Urban Design and Architecture", *XVIe CIEB* Wien 1981 1/2 (=*JÖB* 31/2, 1981) 611-653.

Bouras Ch., "Houses in Byzantium", *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 11 (1982-1983) 1-26.

Christie N. – Loseby S. T., *Towns in Transition: urban evolution in Late Antiquity and the early Middle Ages*, Aldershot 1996.

Claude D., *Die byzantinische Stadt im 6. Jahrhundert* [ByzArch, 13], München 1969.

Dark K., *Secular Buildings and the Archaelogy of Everyday Life in the Byzantine Empire*, Oxford 2004.

Dirimtekin F., "Les palais impériaux byzantins", *CorsiRav* 12 (1965) 225-245.

Duval N., "Palais et cité dans la pars Orientis", *CorsiRav* 26 (1979) 41-51.

Foss C. – Winfield D., *Byzantine Fortifications, an Introduction*, Pretoria 1986.

Humphrey J., *Roman Circuses*, London 1986.

Jones A. H. M., *The Greek City, from Alexander to Justinian*, Oxford 1940.

Jones A. H. M., *The Cities of the Eastern Roman Provinces*, Oxford 1971.

Kirova Kirilova T., "Il problema della casa bizantina", *FelRav*, s. 4, 102 (1971) 263-302.

Lawrence A.W., "A Skeletal History of Byzantine Fortification", *BSA* 78 (1983) 171-227.

Mathews Th., "Religious Organization and Church Architecture", *The Glory of Byzantium*, 20-35.

Müller-Wiener W., "Von der Polis zum Kastron. Wandlungen der Stadt im Ägäischen Raum von der Antike zum Mittelalter", *Gymnasium* 93 (1986) 435-475.

Ousterhout R., "Secular Architecture", *The Glory of Byzantium*, 192-199.

Saradi H. G., *The Byzantine City in the Sixth Century. Literary Images and Historical Reality*, Athens 2006.

Sodini J.-P., "Habitat de l' antiquité tardive", *Τόποι* 5 (1995) 151-218.

Spieser J.-M, "L' evolution de la ville Byzantine de l' époque paléochrétienne à l' Iconoclasme", *Hommes et richesses*, 97-106.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ❁ CHURCH ARCHITECTURE

Βοκοτόπουλος Π. Α., «Συμβολή εἰς τήν μελέτην τῶν μονοχώρων ναῶν μετά δύο κογχῶν ἱεροῦ», *Χαριστήριον*, Δ΄, 66-74.

Δημητροκάλλης Γ., *Οἱ δίκογχοι χριστιανικοί ναοί*, Αθήνα 1976.

Μπάρλα Χ., *Μορφή καί ἐξέλιξις τῶν βυζαντινῶν κωδωνοστασίων*, Αθήνα 1959.

Μπούρας Χ., «Βυζαντινές 'Αναγεννήσεις' καί ἡ ἀρχιτεκτονική τοῦ 11ου καί 12ου αἰῶνος», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 5 (1969) 247-274.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Οἱ σταυρεπίστεγοι ναοί τῆς Ἑλλάδος», *ABME* 1 (1935) 41-52.
Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., *Ἡ ξυλόστεγος παλαιοχριστιανική βασιλική τῆς Μεσογειακῆς λεκάνης*, Α΄-Β΄, Εὑρετήριον, Αθήνα 1952-1956.
Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., *Μοναστηριακή ἀρχιτεκτονική*, Αθήνα 1958.
Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ἡ ἀπό τοῦ νάρθηκος πρός τό ἱερόν μετακίνησις τοῦ διακονικοῦ εἰς τάς ἑλληνιστικάς βασιλικάς», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 4 (1964-1965) 353-372.
Πολυβίου 1994 = Πολυβίου Μ., «Τό σχῆμα τοῦ ναοῦ τό ξύλινον...», *Θυμίαμα*, Ι, 267-272, ΙΙ, πίν. XXVIII, εικ. 153-158.
Σωτηρίου Μ., «Οἱ μετά τρούλλου ναοί τῆς μεταβατικῆς ἐποχῆς (Συμβολή εἰς τήν ἱστορίαν τῶν τύπων τῆς βυζαντινῆς ἀρχιτεκτονικῆς)», *ΠΧΑΕ*, περ. Γ΄, 1 (1932) 97-127.
Χατζητρύφωνος Ευ., *Το περίστωο στην υστεροβυζαντινή εκκλησιαστική αρχιτεκτονική: σχεδιασμός-λειτουργία*, Θεσσαλονίκη 2004.

Balş G., "Contribution à la question des églises superposées dans le domaine Byzantin", *IVe CIEB* Sofia 1934 (1936) II, 156-167.
Bouras Ch., "Twelfth and thirteenth century variations of the single domed octagon plan", *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 9 (1977-1979) 21-34.
Bouras Ch., "Byzantine Architecture in the Middle of the 14th Century", *Dečani*, 47-54.
Choisy A., *L' art de bâtir chez les byzantins*, Paris 1883.
Ćurčić Sl., "The Twin-Domed Narthex in Paleologan Architecture", *ZRVI* 13 (1971) 333-344.
Ćurčić Sl., "Articulation of Church Façades During the First Half of the Fourteenth Century", *Gračanica*, 17-27.
Ćurčić Sl., "Architecture in the Byzantine Sphere of Influence Around the Middle of the Fourteenth Century", *Dečani*, 55-68.
Davies J. G., *The Origin and Development of Early Christian Church Architecture*, London 1952.
Deichmann F. W., *Versuch einer Darstellung der Grundrisstypen des Kirchenbaues in frühchristlicher und byzantinischer Zeit im Morgenlande*, Halle 1937.
Delvoye Ch., "Études d' architecture paléochrétienne et byzantine. I. L' atrium II. L' abside", *Byz* 32 (1962) 261-310, 489-547.
Egger G. "Bemerkungen zu den Grundrisslösungen im byzantinischen Kirchenbau", *JÖBG* 4 (1955) 87-98.
Grabar A., *Martyrium, Recherches sur le culte des reliques et l' art chrétien antique*, I. *Architecture*, Paris 1946 (ανατύπωση/reprint: London 1972).
Hallensleben H., "Byzantinische Kirchtürme", *Kunstchronik* 19 (1966) 309-311.
Hallensleben H., "Untersuchungen zur Genesis und Typologie des 'Mistratypus'", *MarbJb* 18 (1969) 105-118.
Khatchatrian A., *Les baptistères paléochrétiens*, Paris ²1980.
Korać V., "L' architecture byzantine au XIIIe siècle", *Sopoćani*, 11-22.
Korać V., "Les églises à cinq coupoles dans l' architecture byzantine tardive", *Λιθόστρωτον. Studien zur byzantinischen Kunst und Geschichte. Festschrift für Marcell Restle*, Stuttgart 2000, 147-153.
Lange D., "Theorien zur Entstehung der byzantinischen Kreuzkuppelkirche", *Architectura* 16 (1986) 93-113.
Mango C., "Les monuments de l' architecture du XIe siècle et leur signification historique et sociale", *TM* 6 (1976) 351-365.
Mavrodinov N., "L' apparition et l' évolution de l'église cruciforme dans l' architecture byzantine", *Ve CIEB* Rome 1936 (Nenden/Liechtenstein 1978) II, 243-252.
Orlandos A., "Eine unbeachtete Kuppelform", *BZ* 30 (1929-1930) 577-582.
Ousterhout R., "Constantinople, Bithynia, and Regional Developments in Later Byzantine Architecture", *The Twilight of Byzantium*, S. Ćurčić – D. Mouriki (eds.), Princeton 1991, 75-91.
Ousterhout R., "The Construction of Vaulting in Later Byzantine Architecture", *Studies in Ancient Structures. Proceedings of the International Conference*, G. Ozcen (ed.), Istanbul 1997, 305-314.
Ousterhout R., "The Holy Space: Architecture Serves the Liturgy", *Heaven on Earth: Art and the Church in Byzantium*, L. Safran (ed.), University Park, Pa. 1998, 81-120.
Ousterhout R., "The Architecture of Iconoclasm: Buildings", *Byzantium in the Iconoclast Era (ca 680-859): The Sources*, L. Brubaker – J. Haldon (eds.), Aldershot 2001, 3-20.
Peschlow U., "Dividing Interior Space in Early Byzantine Churches: The Barriers between the Nave and Aisles", *Thresholds of the Sacred. Architectural, Art Historical, Liturgical, and Theological Perspectives on Religious*

Screens, East and West, S. E. J. Gerstel (ed.), Washington, D.C. 2006, 53-71.
Ruggieri V., *Byzantine Religious Architecture (582-867): its History and Structural Elements*, Rome 1991.
Sodini J.-P., "Les cryptes d' autel paléochrétiennes: essai de classification", *TM* 8 (1981) *Hommage à M. Paul Lemerle*, 437-458.
Stanzl G., *Längsbau und Zentralbau als Grundthemen der frühchristlichen Architektur, Überlegungen zur Entstehung der Kuppelbasilika*, Wien 1979.
Striker C. L., "Applied Proportions in Later Byzantine Architecture", *Festschrift für H. Hallensleben*, 31-37.
Šuput M., "Dva vida klasicizma u vizantijskoj arhitekturi", *Zograf* 27 (1998-1999) 53-60.
Tavano S., "Unità e originalità dell' architettura Giustinianea", *Xe CIAC* Thessalonique 1980 (Città del Vaticano - Thessalonique 1984) II, 543-562.
Theis L., "Überlegungen zu Annexbauten in der byzantinischen Architektur", *Festschrift für H. Hallensleben*, 59-64.
Ulbert Th., "Die religiöse Architektur im östlichen Illyricum", *Xe CIAC* Thessalonique 1980 (Città del Vaticano - Thessalonique 1984) I, 161-179.
Vocotopoulos P. L., "The Role of Constantinopolitan Architecture during the Middle and Late Byzantine Period", *XVIe CIEB* Wien 1981 I/2 (=*JÖB* 31/2, 1981) 551-573.
Ward Perkins J. B., *Studies in Roman and Early Christian Architecture*, London 1994.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗ ΤΕΧΝΙΚΗ - ΥΛΙΚΑ ΔΟΜΗΣ - ΤΟΙΧΟΔΟΜΙΑ - ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ - ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ
BUILDING ARTS - BUILDING MATERIALS - MASONRY - DECORATION - MORPHOLOGY

Ἀσημακοπούλου-Ἀτζακᾶ Π., *Ἡ τεχνική opus sectile στήν ἐντοίχια διακόσμηση*, Θεσσαλονίκη 1980.
Βελένης Γ., *Ἑρμηνεία τοῦ ἐξωτερικοῦ διακόσμου στήν Βυζαντινή Ἀρχιτεκτονική*, 1-2, Θεσσαλονίκη 1984.
Βελένης Γ., «Ἡ κεραμοπλαστική διακόσμηση σάν τοιχοδομική λύση στά βυζαντινά κτίσματα», *XVe CIEB* Athènes 1976 (1981) II B, 901-906.
Μπούρας Χ., *Βυζαντινά σταυροθόλια μέ νευρώσεις*, Αθήνα 1965.
Μπούρας Χ., «Στηρίξεις συνεπτυγμένων τρούλλων σε μονόκλιτους ναούς», *Ευφρόσυνον*, 2, 407-416.
Μπούρας Χ., «Αρχιμάστορες, τεχνίτες και οικοδομικές δραστηριότητες», *Οικονομική Ιστορία*, τ. Β', 245-262.
Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Παραστάσεις ἐργαλείων τινῶν ξυλουργοῦ, μαρμαρογλύπτου καί κτίστου ἐπί παλαιοχριστιανικῶν καί βυζαντινῶν μνημείων», *IXe CIEB* Thessalonique 1953 (Athènes 1955) 329-339.
Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., *Τά ὑλικά δομῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων κατά τούς συγγραφεῖς, τάς ἐπιγραφάς καί τά μνημεῖα*, Α' - Β', Αθήνα ²1994.
Σοφιανόπουλος Ἀ., *Τεχνολογία τῶν δομησίμων φυσικῶν λίθων*, Αθήνα 1932.

Adam J.-P., *La construction romaine. Matériaux et techniques*, Paris ²1989.
Bettini S., "Origini romano-ravennati della decorazione ceramoplastica bizantina", *Ve CIEB* Rome 1936 (Nenden/ Liechtenstein 1978) II, 22-36.
Čanak Medić M., "Contribution à l' étude de l' origine de la polychromie sur les façades des édifices byzantins", *XVe CIEB* Athènes 1976 (1981) II A, 107-120.
Deichmann F. W., "Säule und Ordnung in der frühchristlichen Architektur", *RM* 55 (1940) 114-130 (= *Studien zur spätantiken Architektur, Kunst und Geschichte*, 159-186).
Deichmann F. W., *Die Spolien in der Spätantiken Architektur*, München 1975.
Hadji-Minaglou G., "Le grand appareil dans les églises des IXe-XIIe siècles de la Grèce du Sud", *BCH* 118 (1994) 161-187.
Hodge A.Tr., *The Woodwork of Greek Roofs*, Cambridge 1960.
Lugli G., "La terminologia dei sistemi costruttivi usati dai Romani", *RendLinc* 5 (1950) 297-306.
Lugli G., *La tecnica edilizia Romana*, I-II, Roma 1957.
Megaw A. H. S., "The Chronology of Some Middle-Byzantine Churches", *BSA* 32 (1931-1932) 90-130.
Megaw A. H. S., "Glazed Bowls in Byzantine Churches", *ΔΧΑΕ*, περ. Δ', 4 (1964-1965) 145-162.
Megaw A. H. S., "Byzantine Reticulate Revetments", *Χαριστήριον*, Γ', 10-22.
Nenadović S. M., "Rezonatori u crkvama srednjovekovne Srbije", *ZbArhFak* 5/5 (1960) 3-11.
Nenadović S. M., "Osvrt na na'in zidanja srpskih srednjovekovnih spomenika", *ZZSK* 15 (1964) 43-60.

Orlandos A., *Les matériaux de construction et la technique architecturale des anciens grecs*, I-II (traduit du grec par V. Hadjimichali et Kr. Laumonier), Paris 1966-1968.

Ousterhout R., "Observations on the 'Recessed Brick' Technique During the Palaeologan Period", *ΑΔ* 39 (1984), Α' Μελέτες, 163-170.

Rumpler M., *La coupole dans l'architecture byzantine et musulmane*, Strasbourg 1956.

Saradi H., "The Use of Ancient Spolia in Byzantine Monuments. The Archeological and Literary Evidence", *International Journal of the Classical Tradition* 3 (1997) 395-423.

Săsălov D., "Problèmes sur l' origine de la décoration de façade céramoplastique", *IzvBălgArchInst* 35 (1979) 92-110.

Sodini J. P., "Marques de tâcherons inédites à Istanbul et en Grèce", *Artistes, Artisans et production artistique au Moyen Age*, II, *Commande et travail*, X. Barral I Altet (ed.), Paris 1987.

Subotić G., *Keramoplastični Ukras, Istorija Primenjene Umetnosti kod SRBA I*, Beograd 1977.

Tomlinson R. A., "Emplekton Masonry and 'Greek Structura'", *JHS* 81 (1961) 133-140.

Tynay M., "Masonry of late Byzantine and early Ottoman periods", *Zograf* 12 (1981) 76-79.

Varène P., *Sur la taille de la pierre antique, médiévale et moderne*, Dijon ^{3}1983.

Vocotopoulos P. L., "The Concealed Course Technique: Further Examples and a few Remarks", *JÖB* 28 (1979) 247-260.

ΓΛΥΠΤΙΚΗ ❖ SCULPTURE

Γλυπτική και Λιθοξοϊκή στη Λατινική Ανατολή, 13ος-17ος αιώνας, Ο. Γκράτζιου (επιστημ. επιμ.), Ηράκλειο 2007.

Ξυγγόπουλος Ά., «Επιπεδογλυφία», *ΑΕ* 1917, 72-77.

Ξυγγόπουλος Ά., «Βυζαντινά εικονογραφικά γλυπτά», *ΕΕΒΣ* 15 (1939) 256-279.

Παζαράς Θ. Ν, «Κατάλογος χριστιανικῶν ἀνάγλυφων πλακῶν με ζωομόρφους παραστάσεις», *Βυζαντινά* 9 (1977) 23-95.

Πάλλας Δ., «Παλαιοχριστιανικά θωράκια μετά ρόμβου», *BCH* 74 (1950) 233-249.

Πάλλας Δ., «"Ἰουστινιάνεια" γλυπτά αἰσθητικῶς ἀνεπέργαστα», *Εἰς μνήμην Παναγιώτου Ἀ. Μιχελῆ*, Αθήνα 1972, 420-441.

Παναγιωτίδη Μ., «Βυζαντινά κιονόκρανα μέ ἀνάγλυφα ζῶα», *ΔΧΑΕ* περ. Δ', 6 (1970-1972) 82-129.

Πελεκανίδης Στ., «Χριστιανικά κιονόκρανα μέ ἀνεμιζόμενα φύλλα», *Μακεδονικά* 2 (1941-1952) 167-178 (= *Μελέτες Παλαιοχριστιανικῆς καί Βυζαντινῆς Ἀρχαιολογίας*, Θεσσαλονίκη 1977, 131-143).

Σκλάβου-Μαυροειδή Μ., «Παράσταση προσωπείου σε βυζαντινά γλυπτά», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ', 13 (1985-1986) 175-180.

Σκλάβου-Μαυροειδή Μ., «Ἔξεργα στοιχεία στα διπλεπίπεδα», *Θωράκιον*, 197-204.

Σωτηρίου Γ., «Παλαιοχριστιανικά καί βυζαντινά κιονόκρανα μετά φύλλων ἀμπέλου», *ΕΕΒΣ* 11 (1935) 449-457.

Χαλκιᾶ Ε., «"Τράπεζες μαρτύρων". Ἡ σημασία τοῦ ὅρου καί ἡ τύχη του στήν ἑλληνική βιβλιογραφία», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ', 14 (1987-1988) 101-106.

Asgari N., "The Stages of Workmanship of the Corinthian Capital in Proconnesus and its Export Form", *Classical Marble: Geochemistry, Technology, Trade*, N. Herz – M. Waelkens (eds.), Dordrecht - Boston - London 1988, 115-125 (=*Proceedings of the NATO Advanced Research Workshop on Marble in Ancient Greece and Rome. Geology, Quarries, Commerece, Artifacts*, Lucca 1988).

Bettini S., *La scultura bizantina*, I-II, Firenze 1944.

Bovini G., *I sarcofagi paleocristiani*, Roma 1949.

Bréhier L., "Études sur l' histoire de la sculpture byzantine", *Nouvelles archives des missions scientifiques et littéraires*, 20, fasc.3 (1911) 19-105.

Bréhier L., *La sculpture et les arts mineurs byzantins*, Paris 1936 (ανατύπωση/reprint: London 1973).

Brenk B., "Byzantinische Marmorschranken in amerikanischen Museen", *ActaNorv* 8 (1978) 85-88.

Buchwald H., "Chancel Barrier Lintels Decorated with Carved Arcades", *JÖB* 45 (1995) 233-276.

Ćurčić S., "Some Uses (and Reuses) of Griffins in Late Byzantine Art", *Byzantine East, Latin West. Art – Historical Studies in Honor of Kurt Weitzmann*, C. Moss – K. Kiefer (eds.), Princeton University 1995, 597-601.

Deichmann F. W., "Zu einigen spätantiken Figuralkapitellen", *ΔΧΑΕ*, περ. Δ', 4 (1964-1965) 71-81 (=*Studien zur spätantiken Architektur, Kunst und Geschichte*, 255-268).

Deichmann Fr. W., "Zur Entstehung der spätantiken Zweizonen - Tierkapitelle", *Χαριστήριον*, Α', 136-144 (=*Studien zur spätantiken Architektur, Kunst und Geschichte*, 269-282).

Dennert M., *Mittelbyzantinische Kapitelle: Studien zur Typologie und Chronologie* [Asia Minor Studien, 25], Bonn 1997.

Delbrueck R., *Antike Porphyrwerke*, Berlin 1932.

Firatli N., *La sculture byzantine figurée au Musée archéologique d' Istanbul*, Catalogue revu et présenté par C. Metzger – A. Pralong – J.-P. Sodini, Paris 1990.

Evers H. G., "Entstehung des Würfelkapitells", *Festschrift Karl Oettinger zum 60. Geburtstag*, H. Sedlmayr – W. Messerer (eds.), Erlangen 1967, 71-92.

Farioli R., "Ravenna, Constantinopoli: considerazioni sulla scultura del VI secolo", *CorsiRav* 30 (1983) 205-253.

Feld O., "Mittelbyzantinische Sarkophage", *RQ* 65 (1970) 158-184.

Gerke F., *Die christlichen Sarkophage der vorkonstantinischen Zeit*, Berlin 1940.

Grabar A., *Sculptures byzantines de Constantinople (IVe-Xe siècles)*, Paris 1963.

Grabar A., *Sculptures byzantines du Moyen Age*, II *(XIe-XIVe siècle)*, Paris 1976.

Kautzsch R., *Kapitellstudien*, Berlin 1936.

Kitzinger E., "The Horse and Lion Tapestry at Dumbarton Oaks. (A Study in Coptic and Sassanian Textile Design)", *DOP 3* (1946) 1-72.

Kollwitz J., *Oströmische Plastik der theodosianischen Zeit*, Berlin 1941.

Korać V., "Beleška o načinu rada vizantijskih klesara u XI veku", *Zograf* 7 (1977) 11-16.

Kramer J., *Korinthische Pilasterkapitelle in Kleinasien und Konstantinopel, Antike und Spätantike Werkstattgruppen* [IstMitt Sup. 39], Tubingen 1994.

La sculpture byzantine VIIe-XIIe siècles, Actes du colloque international organisé par la 2e Éphorie des antiquités byzantines et l' École française d'Athènes, Athènes 2000, Ch. Pennas – C. Vanderheyde (eds.) [*BCH* Supplément 49], (Athènes 2008).

Lange R., *Die byzantinische Reliefikone*, Recklinghausen 1964.

Maksimović J., "La sculpture byzantine du XIIIe siècle", *Sopoćani*, 23-34.

Peschlow U., "Der mittelbyzantinische Ambo aus archäologischer Sicht", *Θυμίαμα*, I, 255-260, II, 148-151.

Peschlow U. – Möllers S. (eds.), *Spätantike und byzantinische Bauskulptur*, Stuttgart 1998.

Repertorium der christlich-antiken Sarkophage, W. F. Deichmann (ed.), I-II, Wiesbaden 1967.

Rohmann J., "Einige Bemerkungen zum Ursprung des feingezahnten Akanthus", *IstMitt* 45 (1995) 109-121.

Russo E., "Studi sulla sculptura paleocristiana e altomedievale", *Studi Medievali* 15/ 1 (1974) 1-118.

Sodini J.-P., "Le commerce des marbres à l' époque protobyzantine", *Hommes et richesses*, 163-186.

Sodini J.-P., "Les ambons médiévaux à Byzance: vestiges et problèmes", *Θυμίαμα*, I, 303-308, II, 172-173.

Sodini J.-P., «Η χρήση μαρμάρου και πέτρας, 7ος - 15ος αιώνας», *Οικονομική Ιστορία*, τ. Α', 223-248.

Stojković I. N., "L' ornament architectural de la basse antiquité et du moyen âge dans les régions centrales et orientales de la Péninsule Balkanique", *XIIe CIEB* Ochride 1961 (Beograd 1963) I, 241-247.

Šuput M., "Vizantijski reljefi sa pastom iz XIII i XIV veka", *Zograf* 7 (1976) 36-44.

Šuput M., "Vizantijska skulptura iz sredine XIV veka", *Dečani*, 69-74.

Ulbert Th., *Studien zur dekorativen Reliefplastik des östlichen Mittelmeerraumes (Schrankenplatten des 4. - 10. Jahrhunderts)*, München 1969.

Ulbert Th., "Untersuchungen zu den byzantinischen Reliefplatten des 6. bis 8. Jahrhunderts", *IstMitt* 19-20 (1969-1970) 339-357.

Vanderheyde C., "Un motif sculpté insolite sur les piliers de templa", *Byz* 69 (1999) 165-177.

Vikan G., *Catalogue of the Sculpture in the Dumbarton Oaks Collection from the Ptolemaic Period to the Rennaisance*, Washington, D.C.1995.

Ward Perkins J. B., *Marble in Antiquity* (Collected Papers), London 1992.

Wharton-Epstein A., "The Middle Byzantine Sanctuary Barrier: Templon or Iconostasis?", *JBAA* 134 (1981) 1-28.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟΠΟΥΣ ❁ REGIONALLY CLASSIFIED BIBLIOGRAPHY

ΕΥΡΩΠΗ ❁ EUROPE

Α. ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΤΟΥ ΑΙΜΟΥ ❁ THE BALKAN PENINSULA

Γενικά έργα ❁ General Reference Works

Ἐκκλησίες στήν Ἑλλάδα μετά τήν Ἅλωση 1453-1850, I-VI [Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνεῖο], Αθήνα 1979-2002.

Βοκοτόπουλος Π. Λ., «Ἡ βυζαντινή ἐκκλησιαστική ἀρχιτεκτονική στήν χερσόνησο τοῦ Αἵμου τόν 10ο αἰῶνα», *Κωνσταντίνος Ζ΄ ο Πορφυρογέννητος και η εποχή του. Β΄ Διεθνής Βυζαντινολογική Συνάντηση*, Δελφοί 1987 (Αθήνα 1989) 185-216.

Λάββας Γ., «Οἱ πόλεις τῶν "Χριστιανικῶν βασιλικῶν". Μία συμβολή στήν πολεοδομία τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ», *Xe CIAC* Thessalonique 1980 (Città del Vaticano - Thessalonique 1984) I, 581-623.

Μαμαλοῦκος Στ., «Παρατηρήσεις στήν διαμόρφωση τῶν γωνιακῶν διαμερισμάτων τῶν δικιόνων σταυροειδῶν ἐγγεγραμμένων ναῶν τῆς Ἑλλάδος», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 14 (1987-1988) 189-204.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Οἱ σταυρεπίστεγοι ναοί τῆς Ἑλλάδας», *ABME* 1 (1935) 41-52.

Bošković Dj., *Arhitektura srednjeg veka*, Beograd [3]1967.

Bošković Dj., "Osvrt na neke probleme razvitka arhitekture sa kraja XIII i u toku prvih decenija XIV veka, u Srbiji i Makedoniji", *Gračanica*, 99-104.

Bouras Ch., "The Byzantine Tradition in the Church Architecture of the Balkans in the 16th and 17th Centuries", *The Byzantine Tradition after the Fall of Constantinople*, J. J. Jannias (ed.), Charlottesville 1991, 107-150.

Ćurčić S. – Χατζητρύφωνος Ε. (επιμ.), *Κοσμική μεσαιωνική αρχιτεκτονική στα Βαλκάνια και η διατήρησή της*, Θεσσαλονίκη 1997.

Deroko A., *Avec les maîtres d' autrefois*, Belgrade 1967.

Dunn A., "The transition from polis to kastron in the Balkans, II-VI cents: general and regional perspectives", *BMGS* 18 (1994) 60-80.

Duval N. – Popović V., "Urbanisme et topographie chrétienne dans les provinces septentrionales de l'Illyricum", *Xe CIAC* Thessalonique 1980 (Città del Vaticano - Thessalonique 1984) I, 541-579.

Hoddinott R. F., *Early Byzantine Churches in Macedonia and Southern Serbia*, London 1963.

Kandić O. M., "Odnos kalote i tambura na kupolama u Vizantiji i srednjovekovnoj Srbiji", *Zograf* 6 (1975) 8-10.

Katanić N. – Gojković M., *Gradja za proučavanje starih kamenih mostova i akvadukata u Srbiji, Makedoniji i Crnoj Gori*, Beograd 1961.

Kitsiki Panagopoulou B., *Cistercian and Mendicant Monasteries in Medieval Greece*, Chicago - London 1979.

Korać V., "Sur les basiliques médiévales de Macédoine et de Serbie", *XIIe CIEB* Ochride 1961 (Beograd 1964) III, 173-185.

Korać V., "O prirodi i pravcima razvitka arhitekture u ranom srednjem veku u istocnim i zapadnim oblastima Jugoslavije", *ZRVI* 8 (1964) 209-226.

Korać V., *Graditeljska škola Pomorja* [Srpska akademija nauka i umetnosti], Belgrade 1965.

Korać V., "Les églises à nef unique avec une coupole dans l'architecture byzantine des XIe et XIIe siècles", *Zograf* 8 (1977) 10-14.

Küpper H. M., *Bautypus und Genesis der griechischen Dachtranseptkirche* [VIB 6], Wien 1996.

Marzolff P., "Die religiöse Architektur im östlichen Illyricum", *Xe CIAC* Thessalonique 1980 (Città del Vaticano - Thessalonique 1984) I, 181-201.

Millet G., *L' école grecque dans l' architecture byzantine*, Paris 1916.

Nikolajević-Stojković I., *La décoration architecturale sculptée de l' époque bas-romaine en Macédoine, en Serbie et au Monténégro*, Beograd 1975.

Orlandos A., "Ein spätbyzantinischer Hallenkirchen-Typus Nordgriechenlands", *JÖB* 21 (1972) 209-222.

Ousterhout R. – Ch. Bakirtzis, *The Byzantine Monuments of the Evros/Meriç River Valley*, Thessaloniki 2007.

Pallas D., "Monuments et textes. Remarques sur la liturgie dans quelques basiliques paléochrétiennes de l'Illyricum oriental", *EEBΣ* 44 (1979-1980) 37-116.

Pallas D., "L' édifice cultuel chrétien et la liturgie dans l'Illyricum oriental", *Xe CIAC* Thessalonique 1980 (Città del Vaticano - Thessalonique 1984) I, 85-158.

Sodini J.-P., "Note sur deux variantes régionales dans les basiliques de Grèce et des Balkans: Le tribèlon et l' emplacement de l' ambon", *BCH* 99 (1975) 581-588.

Sodini J.-P., "La sculpture architecturale à l' époque paléochrétienne en Illyricum", *Xe CIAC* Thessalonique 1980 (Città del Vaticano - Thessalonique 1984) I, 207-298.

Stojković I. N., "Prilog proučavanju vizantiske skulpture od 10 do 12 veka iz Makedonije i Srbije", *ZRVI* 4 (1956) 157-186.

Stričević Dj., "La rénovation du type basilical dans l' architecture ecclésiastique des pays centrales des Balkans au IXe-XIe siècles", *XIIe CIEB* Ochride 1961 (Beograd 1963) I, 165-211.

Stričević Dj., "Églises triconques médiévales en Serbie et en Macédoine et la tradition de l' architecture paléobyzantine", *XIIe CIEB* Ochride 1961 (Beograd 1963) I, 224-240.

Stričević Dj., "I monumenti dell' arte paleobizantina in rapporto con la tradizione antica e coll' arte medioevale nelle regioni centrali dei Balcani", *CorsiRav* 10 (1963) 327-331.

Varinlioğlu G., "Urban Monasteries in Constantinople and Thessaloniki : Distribution Patterns in Time and Urban Topography", *Archaeology in Architecture*, 187-198.

Villes et peuplement dans l' Illyricum protobyzantin. Actes du colloque organisé par l' École française de Rome, Rome 1982 (1984).

1. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ ❁ CONSTANTINOPLE

1.1 Γενικά έργα – Τοπογραφία – Πολεοδομία ❁ General Reference Works – Topography – City Planning

Μπούρας Χ., «Ἡ ἀρχιτεκτονική στήν Κωνσταντινούπολη κατά τόν 13ο αἰῶνα», *Ἡ Βυζαντινή Τέχνη μετά τήν Τέταρτη Σταυροφορία*, 89-112.
Πασαδαῖος Ἀ., *Ὁ κεραμοπλαστικός διάκοσμος τῶν βυζαντινῶν κτηρίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως*, Αθήνα 1973.
Πασαδαῖος Ἀ., *Ἡ Πόλη τοῦ Βοσπόρου*, Αθήνα 1981.

Bardill J., *Brickstamps of Constantinople*, Oxford 2004.
Bassett S., *The Urban Image of Late Antique Constantinople*, Cambridge 2004.
Berger A., "Streets and Public Spaces in Constantinople", *DOP* 54 (2000) 161-172.
Dagron G., *Naissance d' une capitale : Constantinople et ses institutions de 330 à 451*, Paris 1974.
Dagron G., *Constantinople imaginaire : Études sur le recueil des "Patria"*, Paris 1984.
Dark K. R., "Houses, streets and shops in Byzantine Constantinople from the fifth to the twelfth centuries", *Journal of Medieval History* 30/2 (2004) 83-107.
Demangel R. – Mamboury E., *Le quartier des Manganes et la première région de Constantinople*, Paris 1939.
Demangel R., *Contribution à la topographie de l' Hebdomon*, Paris 1945.
Guilland R., *Études de topographie de Constantinople Byzantine*, 1-2, Berlin - Amsterdam 1969.
Janin R., *Constantinople byzantine. Développement urbain et répertoire topographique*, Paris ²1964.
Kidonopoulos V., *Bauten in Konstantinopel 1204-1328*, Wiesbaden 1994.
Magdalino P., *Constantinople médiévale – études sur l' évolution des structures urbaines*, Paris 1996.
Magdalino P., «Μεσαιωνική Κωνσταντινούπολη: κτισμένο περιβάλλον και αστική ανάπτυξη», *Οικονομική Ιστορία*, τ. Β΄, 231-234.
Magdalino P., *Studies on the History and Topography of Byzantine Constantinople*, Aldershot 2007.
Mango C., *Le développement urbain de Constantinople (IVe-VIIe siècles)*, Paris 1985.
Mango C., *Studies on Constantinople*, Aldershot 1993.
Mango C. – Dagron G. (eds.), *Constantinople and its Hinterland*, Cambridge 1995.
Müller-Wiener W., *Bildlexikon zur Topographie Istanbuls*, Tübingen 1977.
Müller-Wiener W., *Die Häfen von Byzantion, Konstantinupolis, Istanbul*, Tübingen 1994.
Necipoğlou N. (ed)., *Byzantine Constantinople: Monuments, Topography and Everyday Life*, Leiden - Boston - Köln 2001.
Schneider A. M., "Die Blachernen", *Oriens* 4/1 (1951) 82-107.

1.2 Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική ❁ Church Architecture

Ἀντωνιάδης Ἐ., *Ἔκφρασις τῆς Ἁγίας Σοφίας*, Α΄-Γ΄, Αθήνα 1907-1909 (ανατύπωση/reprint: Αθήνα 1983).
Μπούρας Χ., «Τυπολογικές παρατηρήσεις στό καθολικό τῆς Μονῆς Μαγγάνων στήν Κωνσταντινούπολη», *ΑΔ* 31 (1976) Μελέται, 136-151.
Παπαζῶτος Θ., «Τό Isa Kapisi Mescidi στήν Κωνσταντινούπολη, μονή τοῦ πατριάρχου Ἀθανασίου», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 18 (1995) 39-48.
Πασαδαῖος Ἀ., «Ἡ ἐν Χάλκῃ Μονή Παναγίας Καμαριωτίσσης», *AE* 1971, 1-55.

Aran B., "The Church of Saint Theodosia and the Monastery of Christ Evergetes. Notes on the Topography of Constantinople", *JÖB* 28 (1979) 211-228.
Bardill J., "The Church of Sts. Sergius and Bacchus in Constantinople and the Monophysite Refugees", *DOP* 54 (2000) 1-11.
Deichmann F. W., *Studien zur Architektur Konstantinopels im 5. und 6. Jh. n. Chr.*, Baden-Baden 1956.
Deichmann F. W., "Nochmals zur Architektur Konstantinopels im 5. und 6. Jahrhundert", *BZ* 54 (1961) 98-115.
Delvoye Ch., "L' architecture paléobyzantine à Constantinople aux IVe et Ve siècles", *CorsiRav* 23 (1976) 147-166.

Ebersolt J. – Thiers A., *Les églises de Constantinople*, 1-2, Paris 1913.
Eyice S., *Spätbyzantinische Architektur, Bauten der Paleologenzeit in Istanbul*, Istanbul 1963.
Eyice S., "Les basiliques byzantines d' Istanbul", *CorsiRav* 26 (1979) 91-113.
Eyice S., "Les églises byzantines à plan central d' Istanbul", *CorsiRav* 26 (1979) 115-149.
Hallensleben H., "Untersuchungen zur Baugeschichte der ehemaligen Pammakaristoskirche, der heutigen Fethiye Camii in Istanbul", *IstMitt* 13-14 (1963-1964) 128-193.
Hallensleben H., "Zu Annexbauten der Kilise Camii in Istanbul", *IstMitt* 15 (1965) 208-217.
Harrison R. M., *Excavations at Saraçhane in Istanbul*, I, Princeton, N.J. 1986.
Harrison M., *A Temple for Byzantium. The Discovery and Excavation of Anicia Juliana's Palace - Church in Istanbul*, Austin 1989.
Janin R., *La géographie ecclésiastique de l' Empire Byzantin, première partie. Le siège de Constantinople et le partiarchat oecuménique*, III. *Les églises et les monastères*, Paris ²1969.
Jantzen H., *Die Hagia Sophia des Kaisers Justinian in Konstantinopel*, Köln 1967.
Kähler H., *Die Hagia Sophia*, Berlin 1967.
Kähler H. – Mango C., *Haghia Sophia*, New York, Washington, D.C. 1967.
Krautheimer R., "Again Saints Sergius and Bacchus at Constantinople", *JÖB* 23 (1974) 251-253.
Lafond J., "Découverte de vitraux historiés du Moyen Age à Constantinople", *CahArch* 18 (1968) 231-238.
Macridy Th., with contributions by A. H. S. Megaw, C. Mango, E .J. W. Hawkins, "The Monastery of Lips (Fenari Isa Camii) at Istanbul", *DOP* 18 (1964) 249-315.
Mainstone R. J., *Hagia Sophia. Architecture, Structure and Liturgy of Justinian's Great Church*, London 1988.
Mango C., "The Church of Saints Sergius and Bacchus at Constantinople and the Alleged Tradition of Octagonal Palatine Churches", *JÖB* 21 (1972) 189-193.
Mark R. – Çakmak A. (eds.), *Hagia Sophia from the Age of Justinian to the Present*, Cambridge 1992.
Mathews Th. F., *The Early Churches of Constantinople: Architecture and Liturgy*, University Park, Pa. 1971.
Mathews Th. F., "Observations on the Church of Panagia Kamariotissa on Heybeliada (Chalke), Istanbul", *DOP* 27 (1973) 115-127.
Mathews Th. F., *The Byzantine Churches of Istanbul: A Photographic Survey*, University Park, Pa. 1976.
Mathews Th. – Hawkins E. J. W., "Notes on the Atik Mustafa Paşa Camii in Istanbul and Its Frescoes", *DOP* 39 (1985) 125-134.
Mathews Th. F., "The Palace Church of Sts. Sergius and Bacchus in Constantinople", *Archaeology in Architecture*, 137-141.
Millet G., "Sainte-Sophie avant Justinien", *OCP* 13 (1947) 597-612.
Naumann R. – Belting H., *Die Euphemia-Kirche am Hippodrom zu Istanbul und ihre Fresken*, Berlin 1966.
Ousterhout R., *The Architecture of the Kariye Camii in Istanbul*, Washington, D.C. 1987.
Ousterhout R., "Some Notes on the Construction of Christos ho Pantepoptes (Eski Imaret Camii) in Istanbul", *ΔΧΑΕ*, περ. Δ', 16 (1991-1992) 47-56.
Ousterhout R., "Beyond Hagia Sophia: Originality in Byzantine Architecture", *Originality in Byzantine Literature, Art and Music*, A. Littlewood (ed.), Oxford 1995, 167-185.
Ousterhout R., "Interpreting the Construction History of the Zeyrek Camii in Istanbul (Monastery of Christ Pantokrator)", *Studies in Ancient Structures. Proceedings of the Second International Conference*, Istanbul 2001, I, 19-27.
Ousterhout R., "The Pantokrator Monastery and Architectural Interchanges in the Thirteenth Century", *Quarta Crociata: Venezia – Bizanzio – Impero Latino*, G. Ortalli – G. Ravegnani – P. Schreiner (eds.), Venice 2006, II, 749-770.
Peschlow U., *Die Irenenkirche in Istanbul. Untersuchungen zur Architektur*, Tübingen 1977.
Peschlow U., "Zum Templon in Konstantinopel", *Αρμός*, Γ', 1449-1475.
Schäfer H., *Die Gül Camii in Istanbul: Ein Beitrag zur mittelbyzantinischen Kirchenarchitektur Konstantinopels* [IstMitt, Beiheft 7], Tübingen 1973.
Schneider A. M., *Die Grabung im Westhof der Sophienkirche zu Istanbul* [IstForsch, Beiheft 12], Berlin 1941.
Sheppard C. D., "A Radiocarbon Date for the Wooden Tie Beams in the West Gallery of St. Sophia, Istanbul", *DOP* 19 (1965) 237-240.
Striker C. L., *The Myrelaion (Bodrum Camii) in Istanbul*, Princeton 1981.
Strube Chr., *Die westliche Eingangsseite der Kirchen von Konstantinopel in justinianischer Zeit*, Wiesbaden 1973.

Strube Ch., *Polyeuktos Kirche und Hagia Sophia. Umbildung und Auflösung antiker Formen, Entstehen des Kämpferkapitells*, München 1984.
Van Millingen A., *Byzantine Churches in Constantinople: Their History and Architecture*, London 1912 (ανατύπωση/reprint: London 1974).
Van Nice R. L., *Saint Sophia in Istanbul: An Architectural Survey*, 1-2, Washington, D.C. 1965, 1986.
Wharton Epstein A., "The Rebuilding and Redecoration of the Holy Apostles in Constantinople: A Reconsideration (Reconstruction)", *GRBS* 23 (1982) 79-92.

1.3 Κοσμική και οχυρωματική αρχιτεκτονική ❁ Secular and Fortification Architecture

Asutay-Effenberger N., *Die Landmauer von Konstantinopel. Historisch-topographische und baugeschichtliche Untersuchungen*, Berlin 2007.
Bardill J., "The Palace of Lausus and Nearby Monuments in Constantinople: A Topographical Study", *AJA* 101 (1997) 65-95.
Bardill J., "The Golden Gate in Constantinople. A Triumphal Arch of Theodosius I", *AJA* 103 (1999) 671-696.
Bolognesi E., "Il Gran Palazzo", *Bizantinistica* 2 (2000) 197-242.
Dirimtekin F., "Les palais impériaux byzantins", *CorsiRav* 12 (1965) 225-245.
Guberti-Bassett S., "The Antiquities in the Hippodrome of Constantinople", *DOP* 45 (1991) 87-96.
Guilland R., "Études sur l' Hippodrome de Constantinople. L' arène: Το πέλμα", *JÖBG* 6 (1957) 25-44.
Guilland R., "Études sur l' Hippodrome de Byzance. Le palais du Kathisma. Τό Παλάτιον τοῦ Καθίσματος", *BSl* 18 (1957) 39-76.
Guilland R., "Études sur le Grand Palais de Constantinople. L' Hippodrome Couvert, ὁ σκεπαστός Ἱππόδρομος. L'Hippodrome du Palais, ὁ ἐν Παλατίῳ ἱππόδρομος. L' Hippodrome, τό Ἱπποδρόμιον, ὁ Ἱππόδρομος", *BSl* 19 (1958) 26-72.
Guilland R., "Sur les itinéraires du Livre des Cérémonies", *JÖBG* 10 (1961) 39-52.
Guilland R., "Les Hippodromes de Byzance. L' Hippodrome de Sévère et l' Hippodrome de Constantin le Grand", *BSl* 31 (1970) 182-188.
Hippodrome / Atmeydanı. A Study for Istanbul's History, I, B. Pitarakis (ed.), Istanbul 2010.
Krischen F., *Die Landmauer von Konstantinopel*, I, Berlin 1938.
Mambury E. – Wiegand T., *Die Kaiserpaläste von Konstantinopel*, Berlin 1934.
Mango C., *The Brazen House, a Study of the Vestibule of the Imperial Palace of Constantinople*, København 1959.
Meyer-Plath B. – Schneider A. M., *Die Landmauern von Konstantinopel*, II, Berlin 1943.
Miranda S., *Les palais des Empereurs byzantins*, Mexico 1965.
Talbot Rice D. (ed.), *The Great Palace of the Byzantine Emperors*, Edinburgh 1958.
Tsangadas B., *The Fortifications and Defense of Constantinople*, New York 1980.
Vogt A., "L' Hippodrome de Constantinople", *Byz* 10 (1935) 471-488.

1.4 Γλυπτική ❁ Sculpture

Asgari N., "The Proconnesian Production of Architectural Elements in Late Antiquity Based on Evidence from Marble Quarries," *Constantinople and Its Hinterland,* C. Mango – G. Dagron (eds.), Aldershot 1995, 263-288.
Barsanti C., "Scultura e architettura, ovvero alcuni aspetti del decoro scolpito negli edifice constantinopolitani del V-VI secolo", *XVI CIEB* Wien 1981 II/4 (= *JÖB* 32/4, 1982) 419-428.
Belting H., "Eine Gruppe konstantinopler Reliefs aus dem 11. Jahrhundert", *Pantheon* 30 (1972) 263-271.
Belting H., "Zur Skulptur aus der Zeit um 1300 in Konstantinopel", *MüJb* 23 (1972) 63-100.
Betsch W. E., *The History, Production and Distribution of the Late Antique Capital in Constantinople*, Ph.D. Thesis, University of Pennsylvania 1977.
Feld O., "Zu den Kapitellen des Tekfur Saray in Istanbul", *IstMitt* 19-20 (1969-1970) 359-367.
Firatli N., *La sculpture byzantine figurée au musée archéologique d' Istanbul.* Catalogue revu et présenté par C. Metzger, A. Pralong et J.-P. Sodini, Paris 1990.

Guiglia Guidobaldi A. – Barsanti C., *Santa Sofia di Constantinopoli. L'arredo marmoreo della grande chiesa guistiniana*, Città del Vaticano 2004.

Hjort O., "The Sculpture of Kariye Camii", *DOP* 33 (1979) 199-289.

Kramer J., *Skulpturen mit Adlerfiguren an Bauten des 5. Jahrhunderts n. Chr. in Konstantinopel*, Köln 1968.

Mango C., "Constantine's Porphyry Column and the Chapel of St. Constantine", *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 10 (1980-1981) 103-110.

Mathews Th., "I sarcofagi di Costantinopoli come fonte iconografica", *CorsiRav* 41 (1994), *in Memoria di F.W. Deichmann*, 313-336.

Mendel G., *Catalogue des sculptures grecques, romaines et byzantines*, I-III, Constantinople 1912-1914.

Peschlow U., "Dekorative Plastik aus Konstantinopel an San Marcoin Venedig", *Αφιέρωμα Πελεκανίδη*, 406-417.

Pralong A., "Remarques sur les chapiteaux corinthiens tardifs en marbre de Proconnèse", *L'acanthe dans la sculpture monumentale de l'Antiquité à la Renaissance*, Paris 1993, 133-146.

Pralong A., *Recherches sur les chapiteaux corinthiens tardifs en marbre de Proconnèse*, Thèse de doctorat, Université de Paris 1, 1997.

Sodini J.-P., "Images sculptées et propagande impériale du IVe au VIe siècle: Recherches récentes sur les colonnes honorifiques et les reliefs politiques à Byzance", *Byzance et les images*, A. Guillou – J. Durand (eds.), Paris 1994, 41-94.

Zollt Th., *Kapitellplastik Konstantinopels vom 4. bis 6. Jahrhundert n. Chr. Mit einem Beitrag zur Untersuchung des ionischen Kämpferkapitells* [Asia Minor Studien, 14], Bonn 1994.

Yalçin A.-B., "An early Byzantine chancel-screen piece from Istanbul", *TM* 15 (Mélanges J.-P. Sodini) (2005) 401-406.

2. AABANIA ❁ ALBANIA

2.1 Γενικά έργα – Τοπογραφία ❁ General Reference Works – Topography

Baçe A. – Meksi A. – Riza E. – Karaskaj Gj. – Thomo P., *Historia e Arkitekturës Shqiptare*, Tiranë 1979.
Korkuti M. – Komata D. – Budina Dh. – Andra Zh., *Shqipëria Arkeologjike*, Tiranë 1971.
Strazimiri B. – Nallbani H. – Ceka N., *Monumentet e Arkitekturës në Shqipëri*, Tiranë 1973.
2000 Vjet Art dhe Kulturë Kishtare në Shqipëri, Tiranë 2003.
2000 Years Church Art and Culture in Albania, Tirana 2006.

2.2 Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική ❁ Church Architecture

Anamali S., "Les mosaiques de la basilique paléochrétienne de Lin (Pogradec)", *Iliria* 3 (1975) 339-353.
Anamali S., "Basilika e Ballshit", *Iliria* 7-8 (1977-1978) 301-306.
Anamali S. – Adhami S., *Mozaikët në Shqipëri*, Tiranë 1974.
Buschhausen H. und H., *Die Marienkirche von Apollonia in Albanien*, Wien 1976.
Giakoumes K. G., *Μνημεία της Ορθοδοξίας στην Αλβανία*, Αθήνα 1996.
Gega R., "L' architecture des monastères byzantins et postbyzantins en Albanie", *CorsiRav* 40 (1993) 505-523.
Ippen Th., "Alte Kirchen und Kirchenruinen in Albanien", *Wissenschaftliche Mitteilungen aus Bosnien und der Herzegovina* 7 (1900) 231-242, 8 (1901) 131-144.
Koch G., *Albanien: Kunst und Kultur im Land der Skipetaren*, Köln 1989.
Koch G., "Einige Bemerkungen zur Kirche in Marmiro/ Albanien", *ΔΧΑΕ*, περ. Δ', 27 (2006) 43-48.
Meksi A., "Arkitektura e kishës së Mesopotamit", *Monumentet* 3 (1972) 47-94.
Meksi A., "Dy kisha bizantine në rrethin e Gjirokastrës", *Monumentet* 9 (1975) 77-105.
Meksi A., *Arkitektura Mesjetare në Shqipëri*, Tiranë 1983.
Meksi A., "Bazilika e Madhe dhe Baptisteri i Butrintit", *Monumentet* 1 (25) (1983) 47-75.
Meksi A., "Arkitektura paleokristiane në Shqipëri", *Monumentet* 2 (30) (1985) 13-44.
Muçaj S., "Les basiliques paléochrétiennes de Bylis et leur architecture", *CorsiRav* 40 (1993) 569-583.
Popa Th., "Disa konsiderata të përgjithshme rreth pikturës pasbizantine në Shqipëri", *StH* 2 (1976) 95-103
Puzanova V. – Dhamo Dh., "Njekatorie pamjatniki monumentalnoj zhivopisi 13-14 vjekov v Albanij", *StudAlb* 2 (1965) 150-163.
Restaurimi i monumenteve të Kishës Orthodhokse në Shqipëri, Tiranë 2005.
Thomo P., "Arkitektura e kishës së Ristozit në Mborje të Korçës", *StH* 2 (1967) 151-173.
Thomo P., "Mbi dy monumente te arkitekturës sonë mesjetare në shek XI-XIV", *StH* 4 (1972) 51-62.
Thomo P., *Kishat pasbizantine në Shqipërinë e Jugut*, Tiranë 1998.
Ugolini L. M., "Il battistero di Butrinto", *RACr* 11 (1934) 265-283.

2.3 Κοσμική και οχυρωματική αρχιτεκτονική ❁ Secular and Fortification Architecture

Anamali S., "Amantie", *Iliria* 2 (1972) 67-148.
Anamali S. – Spahin h., "Varreza arbërore e Krujës", *Iliria* 9-10 (1979-1980), 47-103.
Andrea Zh., *Kultura ilire e tumave në pellgun e Korçës*, Tiranë 1985.
Baçe A., "Qyteti i fortifikuar i Beratit", *Monumentet* 2 (1971) 42-62.
Baçe A., "Fortifikimet e antikitetit të vonë në vendin tonë", *Monumentet* 11 (1976) 45-74.
Baçe A., "Vështrim mbi arkitekturën e fortifikimeve antike në vendin tonë", *Monumentet* 17 (1979) 5-45.
Baçe A., "Banjat e shekujve të parë të erës sonë në Shqipëri", *Monumentet* 19 (1980) 51-87.
Baçe A. – Ceka N., "Shëtitoret e periudhës qytetare ilire", *Monumentet* 2 (22) (1981) 5-54.
Budina Dh., "Antigonea", *Iliria* 2 (1992) 245-349.
Budina Dh., "Gërmime në teatrin antik të Orikumit", *StH* 1 (1964) 156-177.

Ceka H., "Fontana e Apolonisë", *Konferenca e dytë e Studimeve Albanologjike*, II Tiranë (1969) 219-243.
Ceka N., "Ndërtimet sepurkrale të qyteteve ilire", *Monumentet* 9 (1975) 35-53.
Ceka N., *Apolonia e Ilirisë*, Tiranë 1982.
Ceka N. – Papajani Ll., "Nimfeu dhe termat e stacionit Ad Quintum", *Monumentet* 4 (1972) 29-51.
Karaiskaj Gj., "Kalaja e Durrësit në mesjetë", *Monumentet* 13 (1977) 29-53.
Karaiskaj Gj., "Fortifikimet në Shqipëri gjatë periudhës së hershme të sundimit romak", *Monumentet* 17 (1979) 45-57.
Karaiskaj Gj., *5000 vjet fortifikime në Shqipëri*, Tiranë 1981.
Karaiskaj Gj., *Butrinti dhe fortifikimet e tij*, Tiranë 1984.
Prendi F. – Ceka H., "Skulptura të Apolonisë", *StH* 2 (1964) 25-85.
Zheku K., "Monumenti i Agonotetëve (Rikonstruksioni i pamjes kryesore)", *Monumentet* 4 (1972) 7-27.
Zheku K., "Teknika dhe materialet e ndërtimit në muret rrethuese të qyteteve ilire të njohura në vendin tonë", *Monumentet* 19 (1980) 131-160.

3. ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ ❁ BULGARIA

3.1 Γενικά έργα – Τοπογραφία ❁ General Reference Works – Topography

Antonova V., "Grad Šumen do XI vek (v svetlinata na archeologičeskite proučvaniia)", *Vekove* 4/6 (1975) 22-30.

Filov B., *Geschichte der altbulgarischen Kunst*, Berlin - Leipzig 1932.

Filow B. D., *Early Bulgarian Art*, Berne 1919.

Jakobson A. L., "K izucheniju rannesrednevekovoj bolgarskoi architektury", *VizVrem* 28 (1968) 195-206.

Ignatov B., "Kŭm vŭprosa na bŭlgarska architekturna škola vŭv vizantijskija stil", *Archeologiia* 5/3 (1963) 55-64.

Ivanov R. (sŭstav. i red.), *Rimski I rannovizantijski gradove v Bŭlgaria. Studies in memory of prof. Teofil Ivanov*, I-II, Sofia 2002-2003.

Kožucharov G. (ed.), *Architekturata na pŭrvata i vtorata Bŭlgarska dŭržava. Materijali*, Sofija 1975.

Mavrodinov N., *Starobulgarskoto izkustvo XI-XIII v.*, Sofija 1966.

Mijatev K., *Architekturata v srednovekovna Bŭlgarija*, Sofija 1965.

Mijatev K., *Die mittelalterliche Baukunst in Bulgarien*, Sofia 1974.

Mijatev K. et al., *Carevgrad Tŭrnov*, I, *Istoriia na proučvanijata. Architectura i nadpisi, moneti, kulturni plastove predi izgraldaneto na dvoreca*, Sofija 1973.

Ovčarov D. – Vaklinova M., *Rannovizantijski pametnici ot Bŭlgarija*, Sofija 1978.

Popov I. – Ivanova M., *Klasičeski architekturni formi*, Sofija 1976.

Stancheva M., "Sofia au moyen âge à la lumière de nouvelles études archéologiques", *BBulg* 5 (1978) 211-228.

Totev T., "Trideset godini archeologičeski razkopki v Preslav", *Archeologija* 16/3 (1974) 48-61.

Totev T., "Nouvelles données archéologiques sur Preslav", *Στέφανος: studia byzantina ac slavica Vladimiro Vavrinek ad annum sexagesimum quintum dedicata*, *BSl* 56 (1995) 779-784.

Tschilingirov A., *Die Kunst des christlichen Mittelalters in Bulgarien*, München 1979.

Vaklinov S., "Pliska za trideset godini", *Archeologija* 16/3 (1974) 28-39.

Vačeva Kr., "Za terminologijata na stroitelnite techniki prez Antičnostta", *Archeologija* 21/1 (1979) 1-10.

Važjarova Ž., "Les investigations archéologiques dans les villes du haut moyen âge en Bulgarie", *Slavia antiqua* 7 (1960) 444-452.

3.2 Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική ❁ Church Architecture

Bakalova E., *Bačkovskata kostnica*, Sofija 1977.

Bakalova E., "Messemvria's Churches in the Context of Late Byzantine Architecture, A Historiographical Survey", *ΣΟΦΙΑ. Sbornik statej po iskusstvu Vizantii I Drevnej Rusi v čest' A. I. Komeča*, Moskva 2006, 547-572.

Barova Z. (ed.), *Pliska-Preslav: Proučvanija i materiali*, I, Sofija 1979.

Bichev M., "L' architecture bulgare au XIIIe et XIVe siècle", *CorsiRav* 15 (1968) 59-79.

Bojadžiev St., "L' église du village Vinica à la lumière de nouvelles données", *BBulg* 2 (1966) 241-265.

Bojadžiev St., *Sofijskata cŭrkva "Sv. Sofija"*, Sofija 1967.

Bojadžiev St., "L' église de Quarante Martyrs à Tŭrnovo", *EtBalk* 7/3 (1971) 143-158.

Bojadžiev St., "Une église cruciforme à cinq nefs à Preslav", *BBulg* 4 (1973) 53-73.

Bojadžiev St., "Christijanskata grobnična architektura v Serdika prez II-V v.", *Bŭlgarsko architekturno nasledstvo*, I 1994, 3-27.

Bojadžiev St., "Proizchod i razvitie na krŭstokupolnija tip cŭrkvi v Mizija i Trakija prez IV-IV v.", *Archeologija* 37/4 (1995) 8-18.

Bojadžiev St., "Architektura, pŭrvonačalno prednaznačenie i preustrojstva na Červenata cŭrkva pri Perustica", *Archeologija* 40/1-2 (1998) 24-38.

Čaneva-Dečevska N., "Trikonchalnite cŭrkvi ot IX-XIV v. po bŭlgarskite zemi", *Archeologija* 12/4 (1970) 8-21.

Čaneva-Dečevska N., *Cŭrkvi i manastiri ot Veliki Preslav*, Sofija 1980.

Čangova I., "Srednovekoven Pernik", *Vekove* 5/4 (1976) 5-12.

Christov Ch. – Stojkov G. – Mijatev Kr., *Rilskijat manastir* [Materiali ot bŭlgarskoto architekturno nasledstvo, 6. Institut za gradoustrojstvo i architektura], Sofija 1957.

Končeva M., *Cŭrkvata 'Sveti Georgi'v Sofija*, Sofija 1979.
Ćurčić Sl., "Function and Form. Church Architecture in Bulgaria, 4th-19th Centuries", *Treasures of Christian Art in Bulgaria*, V. Pace (ed.), Sofia 2001, 46-66.
Dimova V. – Georgieva S., "Cŭrkva No. 1 v srednovekovnija grad Červen", *Archeologija* 9/1 (1967) 5-11.
Dimova V., "Model na cŭrkva v Červen", *Muzei i pametnitsi na kulturata* 12/1 (1972) 21-22.
Dinołov L., *Prinos kŭm metrichnoto izsledvane na srednovekovnata kultova architektura v Bulgarija*, Sofija 1963.
Doseva I., "Oltarnite pegradi v Trakija I Dakija", *Problemi na izkustvoto* 35/3 (2002) 9-18.
Dujčev I., "Bojanskata cŭrkva v naučnata literatura", *IzIII* 6 (1963) 23-46.
Filov B., *Starobŭlgarskata cŭrkovna architektura*, Sofija 1930.
Filov B., *Sofijskata cŭrkva "Sv. Georgi"*, Sofija 1933.
Georgieva S., "Archeologičeski proučvanija na kŭsnosrednovekovnata cŭrkva 'Sv. Nikola' v Melnik", *Archeologija* 16/2 (1974) 28-37.
Gospodinov I. S., "Razkopki v Patlejna", *IzvBŭlgArchInst* 4 (1915) 113-128.
Grabar A., "Bŭlgarskite čerkvi-grobnici", *Isbrani sŭčinenija*, I Sofija 1981, 38-52.
Ivanova V., "Dve cŭrkvi na Bjal brjag v Preslav", *Razkopki i proučvanija* 3 (1948) 149-156.
Ivanova V., "Razkopki na Avradaka v Preslav", *Razkopki i proučnvanija* 3 (1948) 13-64.
Kožucharov G., "Beležki kŭm stroitelnata istorija na Bojanskata cŭrkva", *Archeologija* 5/2 (1963) 28-34.
Manova E., "Cŭrkvata v Kŭrdžali", *Rodopski sbornik* 1 (1965) 196-214.
Mavrodinov N., *Ednokorabnata i krŭstovidnata cŭrkva po bŭlgarskitie zemi do kraja na XIV v.*, Sofija 1931.
Mavrodinov N., "Vŭnšnata ukrasa na starobŭlgarskitie cŭrkvi", *IzvBŭlgArchInst* 8 (1935) 262-330.
Mijatev K., *Krŭglata cŭrkva v Preslav* [Izdanija na narodnija archeologičeski muzej], 25 Sofija 1932.
Mijatev K., *Architekturata v srednovekovna Bŭlgarija*, Sofija 1965.
Mijatev K., "Architectura Bŭlgarii", *Architektura vostočnoj Evropy v srednie veka*, Vseobščaja istorija architektury v 12 tomach, 3. Leningrad and Moscow: Izdateľstvo literatury po stroiteľstvu (1966) 376-417.
Mijatev K., *Die mittelalterliche Baukunst in Bulgarien*, Sofia 1974.
Michailov S., "Dvorcovata cŭrkva v Pliska", *IzvBŭlgArchInst* 20 (1955) 229-264.
Milčev A., "Neuentdeckte mittelalterliche kreuzkuppelartige dreikonchale Kirche in der Umgebung vom Dorfe Kulata in Tale vom mittleren Struma", *XIIe CIEB* Ochride 1961 (Beograd 1963) III, 289-306.
Minčev A., "Novi danni za rannochristijanskata bazilika s mozajki pri s. Škorpilovci, Varnensko", *Izvestija na Narodnija Muzej – Varna* 32-33 [47-48] (1996-1997) 130-150.
Mutafčiev P. – Gospodinov J., "Bazilikata pri Čoban dere, Eski Dumaijsko", *IzvBŭlgArchInst* 7 (1919-1920) 15-37.
Ovčarov D., "Proizchod I prednaznačenie na edin rjadŭk arhitekturen plan ot Srednovekovieto", *Arheologija* 42/1-2 2000, 16-26.
Ovčarov N., "Rannijat katolikon ot IX – X v. na manastira 'Sv. Joan Prodrom' v Kŭrdažli I negovata monumentalna dekoracija", *Archeologija* 43/3-4 (2001) 25-36.
Panajotova D., "Cŭrkvata 'Sv Todor' pri Boboševo", *IzIII* 7 (1964) 101-138.
Popov A., "Les vestiges architecturaux du monastère de la 'Grande Laure des Quarante Martyrs' à Tarnovo (XI-XIV s.)", *Studenica*, 301-307.
Praškov L. – Bakalova E. – Bojadziev St., *Monasteries in Bulgaria*, Sofija 1990.
Rachénov A., *Églises de Mésemvria*, Sofia 1932.
Sŭsŭlov D., "Problèmes sur l' origine de la décoration de façade céramoplastique", *IzvBŭlgArchInst* 35 (1979) 92-110.
Stančev S., "Trikonchalna cŭrkva v s. Krupnik, Blagoevgradsko", *Archeologija* 2/3 (1960) 43-49.
Stojanov B. I., *Starata rodopska architektura*, Sofija 1964.
Stojkov G., *Architekturni problemi na Bojanskata cŭrkva*, Sofija 1965.
Stričević D., "L' église ronde de Preslav et le problème des traditions paléobyzantines dans l' architecture balkanique du moyen âge", *XIIe CIEB* Ochride 1961 (Beograd 1963) I, 212-223.
Totev K., "Carskata cŭrkva 'Sv. Sv. 40 mŭčenici' i manastirŭt 'Velikata Lavra' v Tŭrnovgrad (Rezultati ot poslednite archeologičeski razkopki)", *Archeologija* 43/1-2 (2001) 30-44.
Tchaneva-Détchevska N., "Particularités de la décoration architecturale des églises cruciformes à coupole du XIIe-XIVe s. en Bulgarie", *XVe CIEB* Athènes 1976 (1981) II B, 787-794.
Tschanewa-Detschewska N., "Die frühchristliche Architektur in Bulgarien", *Xe CIAC* Thessalonique 1980 (Città del Vaticano - Thessalonique 1984) II, 613-624.

Vaklinova M. – Štereva I. – Gorjanova S. – Manolova-Vojkova M. – Dimitrov P., "Vladetelskata cŭrkva na Veliki Preslav", *Archeologija* 45/4 (2003) 30-40.
Vasileva D., "Šest srednovekonvi cŭrkvi v rajona na Sofija", *Muzei i pamentici na kulturata* 12/4 (1972) 17-25.
Vasiliev A., "Cŭrkvi i monastiri iz zapadna Bŭlgarija", *Razkopki i proučvanija* 4 (1949) 49-114.
Vŭlov V., "Novite razkopki na cŭrkvata 'Sv. četirideset mŭčenici' vŭv Veliko Turnovo", *Archeologija* 16/2 (1974) 37-54.

3.3 Κοσμική και οχυρωματική αρχιτεκτονική ❖ Secular and Fortification Architecture

Dinčev V., "Kŭsnoantični obŝhtestveni skladove ot Thracia I Dacia", *Stephanos Archealogicos in honorem Professoris Ljudmili Getov*, Sofija 2005, 277-295.
Bojadžiev S., "Krepostta pri selo Matočina", *Archeologija* 7/1 (1965) 1-8.
Conchev D., "La forteresse Tsepaina-Cepina", *BSl* 2 (1959) 285-304.
Džingov G., "Kŭm proučvaneto na ukrepitelnata sistema okolo srednovekoven Preslav", *Archeologija* 4 (1962) 16-20.
Džingov G. – Balkanska A. – Josifova M., *Kaliakra, Krepostno stroitelstvo*, I, Sofija 1998.
Georgieva S. – Gizdova N., "Srednovekovnata krepost Cepina", *IzvBŭlgArchInst* 29 (1966) 41-56.
Ivanov T., "Vodosnabdjavane i kanalizacija na gradovete prez rimskata i kŭsnoantičnata epocha v Bŭlgarija", *Archeologija* 21/2 (1979) 15-26.
Ivanov T., "Gradoustrojstvo prez rimskata i kŭsnoantičnata epocha v Bŭlgarija", *Archeologija* 21/4 (1979) 10-29.
Kuzev A., "Srednovekovnata krepost na grad Varna", *Investija na varnenskoto archeologičesko družestvo* 13 (1962) 111-126.
Kuzev A., "Prinosi kŭm istorijata na srednovekovnite kreposti po dolnija Dunav: 1. Tutrkan i Ruse", *Izvestija na Narodnija muzej-Varna* 2 (17) (1966) 23-50.
Ovčarov D., *Vizantijski i bŭlgarski kreposti V-X vek*, Sofija 1982.
Stančev S., "L' architecture militaire et civile de Pliska et de Preslav à la lumière de nouvelles données", *XIIe CIEB* Ochride 1961 (Beograd 1964) III, 345-352.
Tuleškov N. – Balabanov P. – Bojadjiev St., *Krepostno stroitelstvo po bŭlgarskite zemi*, Sofija 2000.
Vaklinov St. – Vaklinova M., "Goljamoto vodochranilište na Pliska", *Pliska - Preslav* 6 (1993) 5-21.
Valkinova M., "Dvorcite v srednovekovna Bŭlgarija", *Bŭlgarija 1300. Institucii i dŭržavna tradicija*, II, Sofija 1981, 255-263.
Valkinova M., "Preslavskijat dvorec *(Glavnite dvorcovi postrojki prez stoličnija period)*", *Istoriko-archeologičeski izsledvanija. Sbornik v čest na 70-godišninsta ot roždenieto na prof. d.i.n. Stančo Vaklinov*, V. Tŭrnovo 1994, 45-57.
Vaklinova M. – Štereva I. – Gorjanova S., "Preslavskijat dvorec sled Stančo Vaklinov". – V: *Prof. Ct. Vaklinov i srednovekovnata bŭlgarska kultura*, V. Tŭrnovo 2005, 11-23.

3.4 Γλυπτική ❖ Sculpture

Bobčev S., "Rimsko-korintski kapiteli ot Yugozapadna i Severna Bŭlgarija i mjastoto im v razvitieto na rimsko-korintskite kapiteli", *IzvArchInst* 32 (1970) 91-128.
Čičikova M., "Mensa sacra ot Nikopolis ad Nestum", *IzvArchInst* 33 (1972) 245-257.
Dimitrov D., "Kempferi i jonijski kempfererovi kapiteli ot rannovizantijskata epocha vŭv Varnenskija Archeologičeski Muzej", *IzvArchInst* 30 (1967) 41-57.
Gergova I., *Rannijat bŭlgarski ikonostas*, Sofija 1993.
Mladenova J., "Obličovŭčni kapiteli ot vilata pri Ivajlovgrad", *IzvArchInst* 32 (1970) 129-148.
Petrova S., *Rimsko-jonijski kapiteli ot Mizija i Trakija (I-IV v.)*, Sofija 1996.

4. ΕΛΛΑΔΑ ❁ GREECE

4.1. Ηπειρωτική Ελλάδα ❁ Mainland Greece

4.1.1 Γενικά έργα ❁ General Reference Works

Αλπάγκο Νοβέλλο Α. – Δημητροκάλλης Γ., *Η Βυζαντινή Τέχνη στην Ελλάδα*, Αθήνα 1995.

Βολανάκης Ἰ. Η., *Τά παλαιοχριστιανικά βαπτιστήρια τῆς Ἑλλάδος*, Αθήνα 1976.

Μπάρλα Χ., *Μορφή καί ἐξέλιξις τῶν βυζαντινῶν κωδωνοστασίων*, Αθήνα 1959.

Μπούρας Χ., *Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή αρχιτεκτονική στην Ελλάδα*, Αθήνα 2001.

Μπούρας Χ. – Μπούρα Λ., *Η ελλαδική ναοδομία κατά τον 12ο αιώνα*, Αθήνα 2002.

Σωτηρίου Γ. Ἀ., «Αἱ παλαιοχριστιανικαί βασιλικαί τῆς Ἑλλάδος», *AE* 1929, 159-248.

Σωτηρίου Γ. Ἀ. – Ξυγγόπουλος Ἀ. – Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., *Εὑρετήριον τῶν Μεσαιωνικῶν Μνημείων τῆς Ἑλλάδος*, Α΄-Γ΄, Αθήνα 1927-1933.

Τραυλός Ἰ., *Πολεοδομική ἐξέλιξις τῶν Ἀθηνῶν*, Αθήνα ³2005.

Alpago Novello A. – Dimitrokallis G., *L'arte bizantina in Grecia*, Milano 1995.

Bouras Ch., "Church Architecture in Greece around the year 1200", *Studenica*, 271-285.

Gregory T. E., "The Fortified Cities of Byzantine Greece", *Archaeology* 35, no. 1 (1982) 14-21.

Gregory T. E., "Fortifications and Urban Design in Early Byzantine Greece", *City, Town and Countryside in the Early Byzantine Era*, R. L. Hohlfelder (ed.), New York 1982, 43-64.

Hetherington P., *Byzantine and Medieval Greece. Churches, Castles and Art of the Mainland and Peloponnese*, London 1991.

Koder J. – Hild Fr., *Hellas und Thessalia* [TIB 1], Wien 1976.

Oikonomou-Laniado A., *Argos paléochrétien: contribution à l'étude du Péloponnèse Byzantin*, Oxford 2003.

Pallas D., *Les monuments paléochrétiens de Grèce découverts de 1959 à 1973*, Città del Vaticano 1977.

Pallas D., "Die Baptisterien und das Kirchengebäude im altchristlichen Griechenland", *Festschrift für Klaus Wessel zum 70. Geburtstag*, M. Restle (ed.), München 1988, 215-230.

Polevoy V. M., *Iskusstvo Grecii srednie veka*, Moskva 1973.

Polevoy V. M., "Some transitional types of Greek churches of the seventh – mid-ninth centuries", *Αρμός*, Γ΄, 1523-1526.

Soustal P., unter Mitwirkung von J. Koder, *Nikopolis und Kephallenia* [TIB 3], Wien 1981.

Soustal P., *Thrakien (Thrake, Rodope und Haimipontos)* [TIB 6], Wien 1991.

Tafrali O., *Topographie de Thessalonique*, Paris 1913.

Travlos J., *Bildlexikon zur Topographie des antiken Athen*, Tübingen 1971.

Travlos J., *Pictorial Dictionary of Ancient Athens*, New York 1971.

Vocotopoulos P. L., "Church Architecture in Greece during the Middle Byzantine Period", *Perceptions of Byzantium and Its Neighbours (843-1261)*, New York 2000, 154-167

4.1.2 Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική ❁ Church Architecture

Μακεδονία – Θράκη ❁ Macedonia – Thrace

Βελένης Γ., «Ἕνας παλαιολόγειος ναός στήν περιοχή Δράμας», *ΕΕΠΣΑΠΘ* 6/1 (1973-1974) 81-108.

Βελένης Γ., «Οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι τῆς Θεσσαλονίκης καί ἡ σχολή τῆς Κωνσταντινούπολης», *XVIe CIEB* Wien 1981 (1982) II/4 (=*JÖB* 32/4, 1982) 457-467.

Βελένης Γ., «Ὁ πυλώνας τῆς μονῆς τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Θεσσαλονίκης», *Αφιέρωμα Πελεκανίδη*, 23-36.

Βελένης Γ., «Η βυζαντινή αρχιτεκτονική της Θεσσαλονίκης. Αισθητική προσέγγιση», *Αφιέρωμα Κίσσα*, 1-25.

Βοκοτόπουλος Π. Λ., «Οἱ μεσαιωνικοί ναοί τῆς Θεσσαλονίκης καί ἡ θέση τους στά πλαίσια τῆς βυζαντινῆς ναοδομίας», *Ἡ Θεσσαλονίκη μεταξύ Ἀνατολῆς καί Δύσεως. Πρακτικά Συμποσίου Τεσσαρακονταετηρίδος τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν, Θεσσαλονίκη 1980* (1982) 97-110.

Βοκοτόπουλος Π., «Ο βυζαντινός ναός της Ολύνθου», *Βυζαντινή Μακεδονία*, 45-56.

Ζήκος Ν., «Ἀποτελέσματα ἀνασκαφικῶν ἐρευνῶν στό Παπίκιον ὄρος», *First International Symposium for Thracian Studies, "Byzantine Thrace" Image and Character*, 1, Ch. Bakirtzis (ed.), Komotini 1987 (Amsterdam 1989) (=*ByzF* 14, 1989) 675-693.

Θεοχαρίδης Πλ., «Οἱ βυζαντινοί περίβολοι τῶν Μονῶν Βατοπεδίου καί Μεγίστης Λαύρας», *Τό Ἅγιον Ὄρος*, 105-118.

Θεοχαρίδου Κ., «Η Ροτόντα της Θεσσαλονίκης. Νέα στοιχεία και αποσαφηνίσεις με αφορμή τις αναστηλωτικές εργασίες», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 16 (1991-1992) 57-76.

Θεοχαρίδου Κ., *Η αρχιτεκτονική του ναού της Αγίας Σοφίας στη Θεσσαλονίκη από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα*, Αθήνα 1994.

Ἱερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου. Παράδοση - Ἱστορία - Τέχνη, 1-2, Ἅγιον Ὄρος 1996.

Κουρκουτίδου-Νικολαΐδου Ε., «Φίλιπποι από την παλαιοχριστιανική στη βυζαντινή πόλη», *Βυζαντινή Μακεδονία*, 171-182.

Μαμαλούκος Στ., *Το καθολικό της μονής Βατοπεδίου. Ιστορία και αρχιτεκτονική*, Αθήνα 2001.

Μαμαλούκος Στ., «Ο ναός της Παναγίας στη Γέννα της Ανατολικής Θράκης», *Περί Θράκης* 4 (2004) 69-92.

Μαρκή Ε., «Λουλουδιές Κίτρους: Η βασιλική του επισκοπικού συγκροτήματος», *Η Πιερία στα βυζαντινά και νεότερα χρόνια*, Κατερίνη 1998, *2ο Επιστημονικό Συνέδριο, Πρακτικά* (Κατερίνη 2002) 692-706.

Μαυροπούλου-Τσιούμη Χρ. – Κούντουρας Ἀ., «Ὁ ναός τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέα στήν Περιστερά», *Κληρονομία* 13 (1981) 487-497.

Μουτσόπουλος Ν. Κ., *Οἱ ἐκκλησίες τοῦ νομοῦ Φλωρίνης*, Θεσσαλονίκη 1964.

Μουτσόπουλος Ν. Κ., «Ἀνασκαφή τῆς βασιλικῆς τοῦ Ἁγίου Ἀχιλλείου», *ΕΕΠΣΑΠΘ* 5 (1971- 1972) 149-407.

Μουτσόπουλος Ν. Κ., *Οἱ ἐκκλησίες τοῦ νομοῦ Πέλλης*, Θεσσαλονίκη 1973.

Μουτσόπουλος Ν. Κ., «Ἡ παλαιοχριστιανική φάση τῆς Ροτόντας τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Θεσσαλονίκης», *Xe CIAC* Thessalonique 1980 (Città del Vaticano - Thessalonique 1984) II, 355-376.

Μουτσόπουλος Ν. Κ., «Το παρεκκλήσι του Αγίου Ευθυμίου στη Βασιλική του Αγίου Δημητρίου», *ΚΔ΄Δημήτρια, Γ΄ Ἐπιστημονικό Συμπόσιο ἀπό τῆς Ἰουστινιανείου ἐποχῆς ἕως καί τῆς Μακεδονικῆς δυναστείας*, Θεσσαλονίκη 1991, 135-174.

Μουτσόπουλος Ν. Κ., *Εκκλησίες της Καστοριάς, 9ος-11ος αιώνας*, Θεσσαλονίκη 1992.

Μουτσόπουλος Ν. Κ., «Ο μονόχωρος δρομικός ναός στο κάστρο της Σέτινας», *Βυζαντινή Μακεδονία*, 217-229.

Μπακιρτζής Χ., «Βυζαντινή Θράκη (330-1453)», *Θράκη*, Αθήνα 1994, 151-209.

Νικονάνος Ν., «Ἡ ἐκκλησία τῆς Μεταμόρφωσης τοῦ Σωτῆρος στό Χορτιάτη», *Κέρνος. Τιμητική προσφορά στον καθηγητή Γεώργιο Μπακαλάκη*, Θεσσαλονίκη 1972, 102-110.

Ξυγγόπουλος Ἀ., *Τέσσαρες μικροί ναοί τῆς Θεσσαλονίκης ἐκ τῶν χρόνων τῶν Παλαιολόγων*, Θεσσαλονίκη 1952.

Ξυγγόπουλος Ἀ., *Τά μνημεῖα τῶν Σερβίων*, Αθήνα 1957.

Ξυγγόπουλος Ἀ., *Ἔρευναι εἰς τά βυζαντινά μνημεῖα τῶν Σερρῶν*, Θεσσαλονίκη 1965.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Τά βυζαντινά μνημεῖα τῆς Καστορίας», *ABME* 4 (1938) 3-213.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ἡ μητρόπολις τῶν Σερρῶν», *ABME* 5 (1939-1940) 153-166.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Τό καθολικόν τῆς παρά τήν Θεσσαλονίκην Μονῆς Περιστερῶν», *ABME* 7 (1951) 146-167.

Πελεκανίδης Στ., *Βυζαντινά καί μεταβυζαντινά μνημεῖα τῆς Πρέσπας*, Θεσσαλονίκη 1960.

Σωτηρίου Γ. και Μ., *Ἡ Βασιλική τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης*, Αθήνα 1952.

Bogdanović D. – Djurić V. – Medaković D., *Hilandar*, Belgrade 1978.

Brenk B., "Zum Baukonzept von Hagios Demetrios in Thessaloniki", *Boreas* 17 (1994) 27-38.

Ćurčić Sl., "The exonarthex of Hilandar. The question of its junction and patronage", *Osam vekova Hilandara, Istorija, duhovni život, književnost, umetnost i arhitektura*, V. Korać (ed.), Oktobar 1998 (Beograd 2000) 477-487.

Ćurčić Sl., *Some Observations and Questions Regarding Early Christian Architecture in Thessaloniki*, Θεσσαλονίκη 2000.

Diehl Ch. – Le Tourneau M. – Saladin H., *Les monuments chrétiens de Salonique*, Paris 1918.

Dölger F., *Mönchsland Athos*, München 1943.

Giros Ch., "Remarques sur l' architecture monastique en Macédoine orientale", *BCH* 116 (1992) 409-443.

Guidobaldi A. G., "I pavimenti in *opus sectile* di Filippi: Tipologia e ascendenze", *Xe CIAC* Thessalonique 1980 (Città del Vaticano - Thessalonique 1984) II, 153-166.

Kleinbauer W. E., "Remarks on the Building History of the Acheiropoietos Church at Thessaloniki", *Xe CIAC* Thessalonique 1980 (Città del Vaticano - Thessalonique 1984) II, 241-257.

Korać V., "Les fondations serbes au Mont Athos et les origines athonites de l' architecture serbe", *Τό Ἅγιον Ὄρος*, 145-156.

Kourkoutidou-Nikolaidou E., "Vitraux paléochrétiens à Philippes", *CorsiRav 31* (1984) 277-296.

Lemerle P., *Philippes et la Macédoine Orientale à l' époque chrétienne et byzantine*, Paris 1945.

Mentzos A., "Early Byzantine ecclesiastical architecture in Pieria", *Byzantine Macedonia*, 7-12.

Millet G., *Monuments de l'Athos*, Paris 1927.

Mylonas P., "L' architecture du Mont Athos", *Θησαυρίσματα* 2 (1963) 18-48.

Mylonas P., "L' architecture du Mont Athos", *Le millénaire du Mont Athos, 963-1963, Études et Mélanges*, II, *Actes du "Convegno internazionale di studio" à la "Fondazione Giorgio Cini"*, Venezia 1963 (1964) 229-246.

Mylonas P., "Les étages successives de construction du Protaton au Mont Athos", *CahArch* 28 (1979) 143-160.

Mylonas P., "Le plan initial du catholicon de la Grande-Lavra, au Mont-Athos et la genèse du type du catholicon athonite", *CahArch 32* (1984) 89-112.

Mylonas P., "La trapéza de la grande Lavra au Mont Athos", *CahArch* 35 (1987) 143-157.

Mylonas P., "Le Catholicon de Kutlumus (Athos). La dernière étape de la formation du catholicon athonite: l' apparition des typicaria", *CahArch* 42 (1994) 75-86.

Nenadoviç S., "Arhitektura Hilandara", *HilZb* 3 (1974) 85-208.

Papazotos Th., "The Identification of the Church of 'Profitis Elias' in Thessaloniki", *DOP* 45 (1991) 121-127.

Rautman M. L., *The Church of the Holy Apostles in Thessaloniki. A Study in Early Palaelogan Architecture*, Ph.D. Thesis, Indiana University 1984.

Sinos S., *Die Klosterkirche der Kosmosoteira in Bera (Vira)*, München 1985.

Spieser J.-M., *Thessalonique et ses monuments du IVe au VIe siècle. Contribution à l' étude d' une ville paléochrétienne*, Athènes 1984.

Spieser J.-M., "Remarques sur Saint-Démétrius de Thessalonique", *Ευφρόσυνον*, 2, 561-569.

Steppan Th., *Die Athos-Lavra und der trikonchale Kuppelnaos in der byzantinischen Architektur*, München 1995.

Stikas E., "Une église des Paléologues aux environs de Kastoria", *BZ* 51 (1958) 100-112.

Tafrali O., *Thessalonique: des origines au XIVe siècle*, Paris 1919 (=*Η Θεσσαλονίκη από τις απαρχές έως τον 14ο αιώνα*) Α. Γ. Κ. Σαββίδης (γεν. επιμ.) Αθήνα 1994).

Theocharidis P. L., "Observations on the Byzantine butressed towers of Macedonia", *Byzantine Macedonia*, 20-27.

Theoharidou K., *The Architecture of Hagia Sophia, Thessaloniki from its Erection up to the Turkish Conquest* [B.A.R. 399], Oxford 1988.

Velenis G., "Building Techniques and External Decoration during the 14th Century in Macedonia", *L' art de Thessalonique*, 95-105.

Vickers M., "Fifth-Century Brickstamps from Thessaloniki", *BSA* 68 (1973) 285-294.

Vocotopoulos P., "Church Architecture in Thessaloniki in the 14th Century. Remarks on the Typology", *L' art de Thessalonique*, 107-116.

Vocotopoulos P.L, "Remarks on the Typology of Middle Byzantine Churches in Macedonia", *Byzantine Macedonia*, 13-19.

Θεσσαλία – Ανατολική Στερεά Ελλάδα ❁ Thessaly – Eastern Central Greece

Βογιατζής Σ., «Παρατηρήσεις στην οικοδομική ιστορία της μονής Σαγματά στη Βοιωτία», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 18 (1995) 49-70.

Βογιατζής Σ., «Παρατηρήσεις στην οικοδομική ιστορία της Παναγίας Σκριπούς στη Βοιωτία», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 20 (1998) 111-128.

Δεριζιώτης Δ. – Μαντζανᾶ Κ., «Δεκαπέντε χρόνια ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν εἰς τήν Θεσσαλίαν», *Θεσσαλία*, 349-356.

Δημακόπουλος Ἰ., «Ἡ Παναγία τῆς Λειβαδιᾶς. Μιά ἄγνωστη ἐκκλησία τοῦ 11ου αἰ.», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 12 (1984) 305-328.

Κατσαρός Β., «Ἡ μεσοβυζαντινή βασιλική τῆς Τολοφώνας στή Λοκρική Φωκίδα», *Αντίφωνον*, 581-615.

Λαζαρίδης Π., «Ἀνασκαφή Νέας Ἀγχιάλου», *ΠΑΕ* 1960-1981.

Μαμαλούκος Στ., «Η αρχική μορφή του Καθολικού της Μονής Αγίου Λαυρεντίου στο Πήλιο», *Δώρον*, 69-78.

Μπούρας Χ., «Δύο μικροί ναοί, ὀκταγωνικοῦ τύπου, ἀνέκδοτοι», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 3 (1962-1963) 127-173.
Μπούρας Χ., «Συμπληρωματικά στοιχεῖα γιά ἕνα κατεστραμμένο ναό τῆς Βοιωτίας», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 4 (1964-1965) 227-244.
Μπούρας Χ., «Ἐπανεξέταση τοῦ καθολικοῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, Δερβενοσάλεσι», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 17 (1993-1994) 25-36.
Μπούρας Χ., «Ἐπανεξέταση τῆς Μεγάλης Παναγιᾶς Ἀθηνῶν», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 27 (2006) 25-34.
Μπούρας Χ. – Καλογεροπούλου Ἀ. – Ἀνδρεάδη Ρ., *Ἐκκλησίες τῆς Ἀττικῆς*, Αθήνα 1969.
Νικονάνος Ν., *Βυζαντινοί ναοί τῆς Θεσσαλίας. Ἀπό τό 10ο αἰῶνα ὡς τήν κατάκτηση τῆς περιοχῆς ἀπό τούς Τούρκους τό 1393*, Αθήνα 1979.
Νικονάνος Ν., «Κεραμοπλαστικές κουφικές διακοσμήσεις στά μνημεῖα τῆς περιοχῆς τῶν Ἀθηνῶν», *Αφιέρωμα Πελεκανίδη*, 330-352.
Ντίνα Α., «Νεότερες ἐρευνες στην παλαιοχριστιανική πόλη των Φθιωτίδων Θηβών», *Θεσσαλία*, 357-370.
Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ἡ Πόρτα Παναγιά τῆς Θεσσαλίας», *ABME* 1 (1935) 5-40.
Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ἡ ἐπί τό Κιθαιρῶνος Μονή τῆς Παναγίας Ζωοδόχου Πηγῆς», *ABME* 1 (1935) 161-178.
Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ὁ παρά τήν Ἄμφισσαν ναός τοῦ Σωτῆρος», *ABME* 1 (1935) 181-196.
Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ὁ Ἅγιος Γεώργιος τῶν Λουκισίων», *ABME* 3 (1937) 166-171.
Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ἡ μονή τοῦ Ὁσίου Μελετίου καί τά παραλαύρια αὐτῆς», *ABME* 5 (1939-1940) 34-118.
Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ἡ ἐν Βοιωτίᾳ Μονή τοῦ Σαγματᾶ», *ABME* 7 (1951) 72-110.
Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Νεώτερα εὑρήματα εἰς τήν μονήν Δαφνίου», *ABME* 8 (1955-1956) 68-99.
Πάλλας Δ., «Ἡ Παναγία τῆς Σκριποῦς ὡς μετάπλαση τῆς παλαιοχριστιανικῆς ἀρχιτεκτονικῆς σέ μεσαιωνική βυζαντινή», *ΕΕΣΜ* 6 (1990) 1-70.
Στίκας Ε., «Ὁ ναός τῶν Ἁγίων Ἀσωμάτων "Θησείου"», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 1 (1959) 115-126.
Στίκας Ε., «Στερέωσις καί ἀποκατάστασις τοῦ ἐξωνάρθηκος τοῦ καθολικοῦ τῆς Μονῆς Δαφνίου», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 3 (1962-1963) 1-47.
Στίκας Ε., *Τό Οἰκοδομικόν Χρονικόν τῆς Μονῆς Ὁσίου Λουκᾶ Φωκίδος*, Αθήνα 1970.
Σωτηρίου Γ., «Ὁ ἐν Θήβαις βυζαντινός ναός Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου», *AE* 1924, 1-26.
Σωτηρίου Γ., «Βυζαντινά μνημεῖα τῆς Θεσσαλίας ΙΓ΄ καί ΙΔ΄ αἰῶνος», *ΕΕΒΣ* 4 (1927) 313-331, 5 (1928) 349-375, 6 (1929) 290-315, 9 (1932) 383-415.
Σωτηρίου Γ., «Ἡ βασιλική τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἐν Καλαμπάκᾳ», *ΕΕΒΣ* 6 (1929) 291-315.
Σωτηρίου Γ. Α., «Αἱ χριστιανικαί Θῆβαι τῆς Θεσσαλίας», *AE* 1929, 1-158.
Σωτηρίου Μ., «Ὁ ναός τῆς Σκριποῦς τῆς Βοιωτίας», *AE* 1931, 119-157.
Σωτηρίου Μ., «Τό καθολικόν τῆς Μονῆς Πετράκη Ἀθηνῶν», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 2 (1960-1961) 101-129.
Φιλιππίδου Λ., «Ἡ χρονολόγησις τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Ἀθηνῶν», *ΕΕΠΣΑΠΘ* 5 (1971-1972) Παράρτημα, 81-90.
Φιλιππίδου-Μπούρα Λ., «Ὁ ἐξωνάρθηκας τοῦ καθολικοῦ τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ Φωκίδος», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 6 (1970-1972) 13-28.
Χούλια Σ., «Μεταβυζαντινά κωδωνοστάσια στη Θεσσαλία», *ΑΔ* 42 (1987) Α΄ Μελέτες, 231-249.

Bouras Ch., "The Daphni Monastic Complex Reconsidered", *AETOΣ. Studies in Honour of Cyril Mango*, I. Ševčenko – I. Hutter (eds.), Leipzig 1998, 1-14.
Chatzidakis M., "Remarques sur la basilique de l'Ilissos", *CahArch* 5 (1951) 61-74.
Englert K., *Der Bautypus der Umgangskirche unter besonderer Berücksichtigung der Panagia Olympiotissa in Elasson*, Frankfurt 1991.
Frantz A., "From Paganism to Christianity in the Temples of Athens", *DOP* 19 (1965) 185-205.
Frantz A., *The Church of the Holy Apostles* [The Athenian Agora XX], Princeton, N.J. 1971.
Frantz A. (with contributions by H. A. Thompson and J. Travlos), *Late Antiquity: AD 267-700* [The Athenian Agora XXIV], Princeton, N.J. 1988.
Hatziyannis M., "Relations architecturales entre la Thessalie et la Macédoine à l' époque des Paléologues: le cas du catholicon de l' Olympiotissa à Elasson", *Θεσσαλία*, 371-386.
Millet G., *Le monastère de Daphni. Histoire, architecture, mosaïques*, Paris 1899.
Mylonas P., "*Gavits* arméniens et *Litae* byzantines. Observations nouvelles sur le complexe de Saint-Luc en Phocide", *CahArch* 38 (1990) 99-122.
Orlandos A. C., "Une basilique paléochrétienne en Locride", *Byz* 5 (1929-1930) 207-228.
Ousterhout R., "'Bestride the Very Peak of Heaven': The Parthenon in the Byzantine and Ottoman Periods", *The Parthenon from Antiquity to the Present*, J. Neils (ed.), Cambridge 2005, 292-325.

Schultz R. W. – Barnsley S. H., *The Monastery of Saint Luke of Stiris in Phokis and the Dependent Monastery of Saint Nicholas in the Fields near Skripou in Boeotia*, London 1901.
Sinos St., "Die sogenannte Kirche des Hagios Elias zu Athen", *BZ* 64 (1971) 351-361.
Michel K. – Struck A., "Die mittelbyzantinischen Kirchen Athens", *AM* 31 (1906) 279-324.
Vélénis G., "L' église Panagia Olympiotissa et la chapelle de Pammacaristos", *Zograf* 27 (1998-1999) 103-112.

Ἤπειρος – Δυτική Στερεά Ελλάδα ❁ Epirus – Western Central Greece

Βοκοτόπουλος Π. Λ., «Παρατηρήσεις ἐπί τῆς Παναγίας τοῦ Μπρυώνη», *ΑΔ* 28 (1973) Α΄ Μελέται, 159-168.
Βοκοτόπουλος Π. Λ., «Νέα στοιχεῖα περί τοῦ καθολικοῦ τῆς Μονῆς Παντανάσσης Φιλιππιάδος», *ΑΑΑ* 5 (1972), 87-97.
Βοκοτόπουλος Π. Λ., «Ἀνασκαφή Παντανάσσης Φιλιππιάδος», *ΑΑΑ* 6 (1973) 403-412, 10 (1977) 149-168, και *ΠΑΕ* 1977 κ.ε.
Βοκοτόπουλος Π. Λ., *Ἡ ἐκκλησιαστική ἀρχιτεκτονική εἰς τήν δυτικήν Στερεάν Ἑλλάδα καί τήν Ἤπειρον*, Θεσσαλονίκη 1975, ²1992.
Βοκοτόπουλος Π. Λ., «Ὁ ναός τοῦ Παντοκράτορος στό Μοναστηράκι Βονίτσης», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 10 (1980-1981) 357-378.
Βοκοτόπουλος Π. Λ., «Τρεῖς σταυρόσχημοι ναοί στήν περιοχή τῆς Βόνιτσας», *ΑΑΑ* 17 (1984) 100-114.
Βοκοτόπουλος Π. Λ., «Ὁ ναός τῆς Παναγίας στήν Πρεβέντζα τῆς Ἀκαρνανίας», *Βυζάντιον. Ἀφιέρωμα στόν Ἀνδρέα Ν. Στράτο*, 1, Αθήνα 1986, 251-275.
Βοκοτόπουλος Π. Λ., «Ἁγία Παρασκευή τοῦ Δράκου», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 14 (1987-1988) 49-60.
Βοκοτόπουλος Π. Λ., «Ὁ ναός τοῦ Ἁγίου Γεωργίου στήν Σταμνά», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 21 (2000) 17-26.
Βοκοτόπουλος Π. Λ., *Παντάνασσα Φιλιππιάδος*, Αθήνα 2007.
Θεοφύλακτος Τ., «Παρατηρήσεις γιά τή Νικόπολη τῆς Ἠπείρου», *Xe CIAC* Thessalonique 1980 (Città del Vaticano - Thessalonique 1984) II, 563-575.
Κωνστάντιος Δ., «Ουζντίνα Θεσπρωτίας: Η ιστορική διαδρομή, η πολεοδομική εξέλιξη και τα μνημεία ενός αρχαίου και μεσαιωνικού οικισμού», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 15 (1989-1990) 89-104.
Μπούρας Χ., «Ἅγιος Στέφανος Ριβίου-Ἀκαρνανίας», *ΕΕΠΣΑΠΘ* 3 (1967-1968) 47-53.
Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., *Ἡ Μονή Βαρνάκοβας*, Αθήνα 1922.
Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ἡ Κόκκινη Ἐκκλησιά (Παναγία Βελλᾶς)», *ΗπειρΧρον* 2 (1927) 153-169.
Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ὁ Ἅγιος Δημήτριος τῆς Βαράσοβας», *ΑΒΜΕ* 1 (1935) 105-120.
Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Βυζαντινά μνημεῖα τῆς Ἄρτης», *ΑΒΜΕ* 2 (1936) 3-216.
Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Βυζαντινά μνημεῖα τῆς Αἰτωλοακαρνανίας», *ΑΒΜΕ* 9 (1961) 3-112.
Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., *Ἡ Παρηγορήτισσα τῆς Ἄρτης*, Αθήνα 1963.
Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ἡ ἐπί τοῦ Ἀμβρακικοῦ μονή Παναγίας τῆς Κορακονησίας», *ΑΒΜΕ* 11 (1969) 3-56.
Νικόπολις Α΄, Πρακτικά τοῦ πρώτου Διεθνοῦς Συμποσίου γιά τή Νικόπολη, Νικόπολη 1984, Ε. Χρυσός (εκδ. επιμ.), (Πρέβεζα 1987).
Νικόπολις Β΄, Πρακτικά του Δεύτερου Διεθνούς Συμποσίου για τη Νικόπολη, Νικόπολη 2002, Κ.Λ. Ζάχος (επιστημ. επιμ.), (Πρέβεζα 2007).
Παπαδοπούλου Β. Ν., *Η Βυζαντινή Άρτα και τα μνημεία της*, Αθήνα 2002.
Πρακτικά Διεθνούς Συμποσίου για το Δεσποτάτο της Ηπείρου, Άρτα 1990, Ευ. Χρυσός (επιμ.), (1992).
Τριανταφυλλόπουλος Δ., «Ἡ μεσαιωνική Φωτική καί ἡ θέση της στήν Παλαιά Ἤπειρο», *Xe CIAC* Thessalonique 1980 (Città del Vaticano - Thessalonique 1984) II, 577-585.
Τσουρῆς Κ., *Ὁ κεραμοπλαστικός διάκοσμος τῶν ὑστεροβυζαντινῶν μνημείων τῆς βορειοδυτικῆς Ἑλλάδος*, Καβάλα 1988.
Φιλαδελφεύς Ἀ., «Ἀνασκαφαί Νικοπόλεως», *ΑΕ* 1916, 33-45.

Theis L., *Die Architektur der Kirche der Panagia Paregoretissa in Arta/Epirus*, Amsterdam 1991.
Velenis G., "Thirteenth-Century Architecture in the Despotate of Epirus: The Origins of the School", *Studenica*, 279-285.
Vocotopoulos P. L., "Church Architecture in the Despotate of Epirus: The Problem of Influences", *Zograf* 27 (1998-1999) 79-92.

Πελοπόννησος ❖ Peloponnese

Αθανασούλης Δ. Χ, «Μεσαιωνικά εκκλησιαστικά μνημεία Ηλείας. Προκαταρκτική παρουσίαση νέων στοιχείων από την τοπογραφική και αρχαιολογική έρευνα», *Ο μοναχισμός στην Πελοπόννησο*, 243-289.

Βογιατζής Σ., «Ο ναός του Αγίου Χαραλάμπους Καλαμάτας», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 16 (1991-1992) 77-96.

Βοκοτόπουλος Π., «Άγιος Δημήτριος Ήλιδος», *ΑΔ* 24 (1969) Α΄, Μελέται, 203-210.

Βοκοτόπουλος Π. Λ., «Παρατηρήσεις στήν λεγόμενη βασιλική τοῦ Άγίου Νίκωνος», *Α΄ Συνέδριο Πελοποννησιακῶν Σπουδῶν*, 273-285.

Βοκοτόπουλος Π. Λ., «Ὁ τρίκογχος ναός τοῦ Ἁγίου Νικολάου στό Πλατάνι τῆς Ἀχαΐας», *Αρμός*, Α΄, 383-405.

Γεωργοπούλου-Βέρρα Μ., «Βυζαντινά μονύδρια και ασκηταριά στην περιοχή του όρους Σκόλλις στην Αχαΐα», *Ο μοναχισμός στην Πελοπόννησο*, 113-129.

Γεωργοπούλου-Βέρρα Μ., «Άγνωστο μέχρι σήμερα παλαιοχριστιανικό συγκρότημα στα Αραχωβίτικα Αχαΐας», *Θωράκιον*, 75-86.

Δρανδάκης Ν. Β., «Ὁ ναός τοῦ Ἁϊ-Λέου εἰς τό Μπρίκι τῆς Μάνης», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 6 (1970-1972) 146-168.

Δρανδάκης Ν. Β., «Σημειώσεις κυρίως γιά τήν τοιχοδομία καί τήν ἀρχιτεκτονική βυζαντινῶν ναῶν τῆς Μέσα Μάνης», *ΛακΣπουδ* 15 (1998) 281-321.

Κάππας Μ. – Φουστέρης Γ., «Επανεξέταση δύο ναών του Σοφικού Κορινθίας», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 27 (2006) 61-72.

Κωνσταντινίδη Χ., «Ὁ σταυρεπίστεγος ναός τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς στήν Πλάτσα τῆς Ἔξω Μάνης», *Πελοποννησιακά* 16 (1985-1986) 423-440.

Λαζαρίδης Π., «Ἡ Ἐπισκοπή τοῦ Δαμαλᾶ», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 2 (1960-1961) 195-227.

Λαμπροπούλου Α. – Μουτζάλη Α., «Ὁ μεσοβυζαντινός ναός τοῦ Ἁγίου Νικολάου Αἰγιαλείας. Συμβολή στήν ἱστορία τῆς μονῆς Ταξιαρχῶν», *Σύμμεικτα* 11 (1997) 323-337.

Λούβη-Κίζη Α., «Η Παντάνασσα της Γερουμάνας. Ένα μνημείο των Ιωαννιτών Ιπποτών», *Σύμμεικτα* 16 (2003-2004) 357-378.

Μαμαλοῦκος Στ., «Ένας ἄγνωστος βυζαντινός ναός στήν Ἀργολίδα. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος Παλιοῦ Λιγουριοῦ», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 12 (1984) 409-440.

Μαρίνου Γ., *Άγιος Δημήτριος. Η Μητρόπολη του Μυστρά*, Αθήνα 2002.

Μουτσόπουλος Ν., *Ἡ ἀρχιτεκτονική τῶν ἐκκλησιῶν καί τῶν μοναστηρίων τῆς Γορτυνίας*, Αθήνα 1956.

Μουτσόπουλος Ν. – Δημητροκάλλης Γ., *Γεράκι, οἱ ἐκκλησίες τοῦ οἰκισμοῦ*, Θεσσαλονίκη 1981.

Μπούρας Χ., «Ὁ Ἅγιος Γεώργιος τῆς Ἀνδρούσης», *Χαριστήριον*, Β΄, 270-285.

Μπούρας Χ., «Ἡ Παλαιοπαναγιά στή Μανωλάδα», *ΕΕΠΣΑΠΘ* 4 (1969) 233-266.

Μπούρας Χ., «Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης Ἐλεήμων Λιγουριοῦ Ἀργολίδος», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 7 (1973-1974) 1-30.

Μπούρας Χ., «Ἡ φραγκοβυζαντινή ἐκκλησία τῆς Θεοτόκου στό Ἀνήλιο (τ. Γκλάτσα) τῆς Ἠλείας», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 12 (1984) 239-264.

Μπούρας Χ., «Φλιοῦς. Παναγία ἡ Ραχιώτισσα», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 16 (1991-1992) 39-46.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ἀνατολίζουσαι βασιλικαί τῆς Λακωνίας», *ΕΕΒΣ* 4 (1927) 342-351.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Βυζαντινοί ναοί τῆς ἀνατολικῆς Κορινθίας», *ABME* 1 (1935) 53-90.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Οἱ ναοί τῶν Ταρσινῶν καί τῆς Λέχοβας», *ABME* 1 (1935) 91-98.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ἡ Παντάνασσα τῆς Μονεμβασίας», *ABME* 1 (1935) 139-151.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ἡ "ἐπισκοπή" τοῦ Δαμαλᾶ», *ABME* 5 (1939-1940) 17-33.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ἄγνωστος βυζαντινός ναός παρά τό Δράγανο τῆς Ἀχαΐας», *ABME* 11 (1969) 57-86.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ἐκ τῆς χριστιανικῆς Μεσσήνης», *ABME* 11 (1969) 87-147.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Συμπληρωματική ἔρευνα εἰς τήν βασιλικήν τῆς Σικυῶνος», *ABME* 11 (1969) 148-176.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Παλαιοχριστιανικά καί βυζαντινά μνημεῖα Τεγέας-Νυκλίου», *ABME* 12 (1973) 3-171.

Πάλλας Δ., «Βασιλική Λεχαίου», *ΠΑΕ* 1956-1961, 1965.

Σιμάτου Α.-Μ. – Χριστοδουλοπούλου Ρ., «Παρατηρήσεις στον μεσαιωνικό οικισμό του Γερακίου», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 15 (1989-1990) 67-88.

Σίνος Σ., *Τα Μνημεία του Μυστρά. Το έργο της Επιτροπής Αναστήλωσης Μνημείων Μυστρά*, Αθήνα 2009.

Χατζηδάκης Μ., *Μυστράς. Η μεσαιωνική πολιτεία και το κάστρο*, Αθήνα 1992.

Χριστιανική Μεσσηνία. Μνημεία και Ιστορία της Ιεράς Μητροπόλεως Μεσσηνίας, Αθήνα 2010.

Bon A., "Monuments d' art byzantin et d' art occidental dans le Péloponnèse du XIIIe siècle", *Χαριστήριον*, Γ΄, 86-93.

Bon A., *La Morée franque. Recherches historiques, topographiques et archéologiques sur la principauté d'Achaïe (1205-*

1430), Paris 1969.
Bouras Ch., "Zourtsa. Une basilique byzantine au Péloponnèse", *CahArch* 21 (1971) 137-149.
Gregory T. E., "Diporto: An Early Byzantine Maritime Settlement in the Gulf of Korinth", *ΔΧΑΕ*, περ. Δ', 12 (1984) 287-304.
Guidobaldi F., "Pavimenti in *opus sectile* di Corintho e Nikopolis: Originalità e area di Diffusione", *Xe CIAC* Thessalonique 1980 (Città del Vaticano - Thessalonique 1984) II, 167-182.
Hadji-Minaglou G., *L' église de la Dormition de la Vierge à Merbaka*, Paris 1992.
Hayer D., "Saint-Georges près de Skala (Laconie)", *ΔΧΑΕ*, περ. Δ', 12 (1984) 265-286.
Kalligas H., "The Church of Haghia Sophia at Monemvasia: its Date and Dedication", *ΔΧΑΕ*, περ. Δ', 9 (1977-1979) 217-222.
Megaw A. H. S., "Byzantine Architecture in Mani", *BSA* 33 (1932-1933) 137-162.
Millet G., *Monuments byzantins de Mistra, Matériaux pour l' étude de l' architecture et de la peinture aux XIVe et XVe siècles*, Paris 1910.
Scheven-Christians von Chr., *Die Kirche von Zoodochos Pégé bei Samari in Messenien*, Dissertation, Universität Bonn 1980.
Scranton R. L., *Mediaeval Architecture in the Central Area of Corinth* [Corinth XVI], Princeton, N. J. 1957.
Scranton R. – Shaw J. W. – Ibrahim L., *Topography and Architecture, Kenchreai I: Eastern Part of Corinth*, Leiden 1978.
Sinos St., "Gotische Fensterformen in der Architektur der byzantinischen Stadt von Mystras", *IstMitt* 39 (1989) 523-534.
Stikas E., *L' église byzantine de Christianou en Triphylie (Péloponnèse) et les autres édifices de même type*, Paris 1951.
Struck A., "Vier byzantinische Kirchen der Argolis", *AM* 34 (1909) 189-236.
Traquair R., "Laconia. III. The Churches of Western Mani", *BSA* 15 (1908-1909) 177-213.

4.1.3 Τοπογραφία – Πολεοδομία – Κοσμική και οχυρωματική αρχιτεκτονική
Topography – City Planning – Secular and Fortification Architecture

Βελένης Γ., «Πολεοδομικά Θεσσαλονίκης», *ΑΕΜΘ* 10Β 1996 (1997) 491-500.
Βελένης Γ., *Τα τείχη της Θεσσαλονίκης*, Θεσσαλονίκη 1998.
Γούναρης Γ., *Τα τείχη της Θεσσαλονίκης*, Θεσσαλονίκη 1976 (ανατύπωση 1982).
Θέμελης Π. Γ. – Κόντη Β. (επιμ.), *Πρωτοβυζαντινή Μεσσήνη και Ολυμπία. Αστικός και αγροτικός χώρος στη δυτική Πελοπόννησο. Πρακτικά Διεθνούς Συμποσίου*, Αθήνα 1998 (2002).
Θεοχαρίδου Κ., «Συμβολή στην μελέτη της πρώιμης ιστορίας των ανατολικών τειχών της Θεσσαλονίκης», *Θυμίαμα*, Ι, 309-315, ΙΙ, 174-183.
Καλλιγᾶς Ἀ. – Καλλιγᾶ Χ., «Τό σπίτι τοῦ Λάσκαρη στό Μυστρᾶ», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ', 13 (1985-1986) 261-278.
Κουρκουτίδου-Νικολαΐδου Ε., «Αγροτικές εγκαταστάσεις κρασιού στην περιοχή των Φιλίππων (4ος-6ος αι. μ.Χ.)», *Structures rurales*, 463-470.
Μακρή Ε. – Τσάκος Κ. – Βαβυλοπούλου-Χαριτωνίδου Α., «Το Ριζόκαστρο. Σωζόμενα υπολείμματα: Νέες παρατηρήσεις και επαναχρονολόγηση», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ', 14 (1987-1988) 329-366.
Μαρκή Ε., *Κίτρος. Μια πόλη-κάστρο της βυζαντινής περιφέρειας, αρχαιολογική και ιστορική προσέγγιση*, Θεσσαλονίκη 2001.
Μαρκή Ε., «Χωροθέτηση παραγωγικών και εργαστηριακών δραστηριοτήτων στο επισκοπικό συγκρότημα των Λουλουδιών Πιερίας», *Αρχαιολογικά τεκμήρια βιοτεχνικών εγκαταστάσεων κατά τη βυζαντινή εποχή 5ος – 15ος αιώνας. Χριστιανική Αρχαιολογική Εταιρεία, ειδικό θέμα του 22ου Συμποσίου Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης*, Αθήνα 2002 (2004) 27-45.
Μουτζάλη Α., «Τοπογραφικά τῆς Μεσαιωνικῆς Πάτρας», *Αντίφωνον*, 132-157.
Μπακιρτζῆς Χ., «Κατοικίες καί οἰκισμοί στή βυζαντινή Ἑλλάδα», *Οἰκισμοί στήν Ἑλλάδα*, Αθήνα 1974, 30-52.
Μπακιρτζῆς Χ., «Ἡ θαλάσσια ὀχύρωση τῆς Θεσσαλονίκης», *Βυζαντινά* 7 (1975) 289-341, 461-495.
Μπούρας Χ., «Ἕνα βυζαντινό λουτρό στή Λακεδαιμονία», *ΑΕ* 1982, 99-112.
Ξυγγόπουλος Ἀ., «Βυζαντινός λουτρών ἐν Θεσσαλονίκῃ», *ΕΕΦΣΑΠΘ* 5 (1940) 81-97.
Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Τά παλάτια καί τά σπίτια τοῦ Μυστρᾶ», *ΑΒΜΕ* 3 (1937) 1-114.

Πετρίδης Π., «Παρατηρήσεις στις πόλεις και τις αστικές οικίες της ύστερης αρχαιότητας στον ελλαδικό χώρο», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 29 (2008) 247-258.

Σωτηρίου Γ., «Τό Κάστρον τῶν Ρωγῶν», *ΗπειρΧρον* 2 (1927) 98-109.

Bon A., "The Medieval Fortifications of Acrocorinth and Vicinity", R. Carpender – A. Bon – A. W. Parsons, *The Defenses of Acrocorinth and the Lower Town* [Corinth III, part II], Cambridge, Mass. 1936, 128-281.

Daly L. W., "Echinos and Justinian's Fortifications in Greece", *AJA* 46 (1942) 500-508.

Gregory T. E., "The Late Roman Wall at Corinth", *Hesperia* 48 (1979) 264-280.

Gregory T. E., "The Early Byzantine Fortifications of Nikopolis in Comparative Perspective", *Νικόπολις Α΄*, 253-261.

Gregory T. E., *The Hexamilion and the Fortress* [Isthmia V], Princeton, N.J. 1993.

Kourelis K., "The Rural House in the Medieval Peloponnese. An Archaeological Reassessment of Byzantine Domestic Architecture", *Archaeology in Architecture*, 119-128.

Orlandos A. C., "Quelques notes complémentaires sur les maisons paléologuiennes de Mistra", *Art et Société à Byzance sous les Paléologues*, 73-82.

Petridis P., "Delphes dans l'Antiquité tardive : première approche topographique et céramologique", *BCH* 121 (1997) 681-695.

Scranton R. L., *Mediaeval Architecture in the Central Area of Corinth* [Corinth XVI], Princeton, N.J. 1957.

Sinos St., "Beobachtungen zur Konstruktion des spätbyzantinischen Palastes von Mystras", *Erhalten historisch bedeutsamer Bauwerke*, Jahrbuch 1986 (Berlin 1987) 70-87.

Sinos St., "Organisation und Form des byzantinischen Palastes von Mystras", *Architectura* 17 (1987) 105-128.

Traquair R., "Laconia: The Mediaeval Fortresses", *BSA* 12 (1905-1906) 259-276.

Vickers M., "The Byzantine Sea Walls of Thessaloniki", *BalkSt* 11 (1970) 261-280.

Vickers M., "The Late Roman Walls of Thessalonica", *Transactions of the 8th International Congress of Roman Frontier Studies*, Cardiff - Birmingham 1974, 249-255.

4.1.4 Γλυπτική ❖ Sculpture

Βελένης Γ., «Τέσσερα πρωτότυπα κιονόκρανα στη Θεσσαλονίκη», *Xe CIAC* Thessalonique 1980 (Città del Vaticano – Thessalonique 1984) II, 669-678.

Βογιατζής Σ., «Ο γλυπτός διάκοσμος του ναού Μεταμορφώσεως Σωτήρος στα Αλεπόσπιτα Λαμίας», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 27 (2006) 101-114.

Δημητρακοπούλου-Σκυλογιάννη Ν., «Ἀνάγλυφα θωράκια ἀπό τό Βυζαντινό Μουσεῖο», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 13 (1985-1986) 157-174.

Δημητρακοπούλου-Σκυλογιάννη Ν., «Τέσσερα επιπεδόγλυφα υστεροβυζαντινά γλυπτά από το Βυζαντινό Μουσείο», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 16 (1991-1992) 277-282.

Δρανδάκης Ν. Β., «Νικήτας Μαρμαρᾶς», *Δωδώνη* 1 (1972) 21-44.

Δρανδάκης Ν. Β., «Ἀνάγλυπτος παράστασις βυζαντινοῦ μύθου», *ΕΕΒΣ* 39-40 (1972-1973) 659-674.

Δρανδάκης Ν. Β., «Ἄγνωστα γλυπτά τῆς Μάνης ἀποδιδόμενα στό μαρμαρά Νικήτα ἤ στό ἐργαστήρι του», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 8 (1975-1976) 19-28.

Δρανδάκης Ν. Β., «Ὁ ναός τῆς Μεταμορφώσεως στή Νομιτζῆ καί τά ἀνάγλυπτα ἐπιθήματα τῶν κιόνων του», *Βυζαντινά* 13[1] (1985) 597-632.

Δρανδάκης Ν. Β., *Βυζαντινά γλυπτά της Μάνης*, Αθήνα 2002.

Καμπούρη Μ., «Δύο κιονόκρανα τῆς Ἁγίας Σοφίας Θεσσαλονίκης», *ΕΕΠΣΑΠΘ* 6/1 (1973-1974), Τμήμα Ἀρχιτεκτόνων, 65-80.

Καμπούρη-Βαμβούκου Μ., «Ἀρχιτεκτονικά γλυπτά ἀπό τόν Ἅγιο Μηνά Θεσσαλονίκης», *Xe CIAC* Thessalonique 1980 (Città del Vaticano - Thessalonique 1984) II, 225-240.

Καμπούρη-Βαμβούκου Μ., «Ἀνάγλυφη πλάκα σαρκοφάγου ἀπό τή Θεσσαλονίκη στό Βυζαντινό Μουσεῖο Ἀθηνῶν, *Αφιέρωμα Πελεκανίδη*, 90-108.

Κουρκουτίδου-Νικολαΐδου Εὐτ., «Οἱ δύο ἄμβωνες τῆς βασιλικῆς τοῦ Μουσείου στούς Φιλίππους», *Αφιέρωμα Πελεκανίδη*, 197-212.

Κωνστάντιος Δ. – Χαλκιά Ε., «Παλαιοχριστιανικά γλυπτά Νικοπόλεως», *Νικόπολις Α΄*, 317-325.
Λοβέρδου-Τσιγαρίδα Κ., «Μεσοβυζαντινά γλυπτά από το κάστρο του Πλαταμώνα», *Σύμμεικτα* 9 (1994), *Μνήμη Δ. Α. Ζακυθηνού*, Μέρος Α΄, 331-368.
Μαρκή Ε., «Γλυπτά της μεσοβυζαντινής επισκοπής Κίτρους», *Δώρον*, 79-87.
Μέντζος Ἀ., «Ἡμιτελές ἀνάγλυφο ἀπό τή Θεσσαλονίκη, *Αφιέρωμα Πελεκανίδη*, 260-270.
Μέντζος Α., *Κορινθιακά κιονόκρανα της Μακεδονίας στην Όψιμη Αρχαιότητα*, Διδακτορική διατριβή, Φιλοσοφική Σχολή ΑΠΘ 1989.
Μέντζος Α., «Ο γλυπτός διάκοσμος της Αγίας Σοφίας στη Θεσσαλονίκη», *Αφιέρωμα Κίσσα*, 315-334.
Μέξια Α., «Δύο μαρμάρινες διακοσμητικές πλάκες στον Μυστρά», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 27 (2006) 115-124.
Μπούρα Λ., *Ὁ γλυπτός διάκοσμος τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας στό μοναστήρι τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ*, Αθήνα 1980.
Μπούρας Χ., «Κατάλογος ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν τοῦ Βυζαντινοῦ Μουσείου, ἄλλοτε στίς ἀποθῆκες τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 13 (1985-1986) 39-78.
Ξυγγόπουλος Ἀ., «Φραγκοβυζαντινά γλυπτά ἐν Ἀθήναις», *ΑΕ* 1931, 69-102.
Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Βυζαντινά γλυπτά τῆς Ἄρτης», *ABME* 2 (1936) 161-171.
Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Γλυπτά τοῦ Μουσείου Θηβῶν», *ABME* 5 (1939-1940) 119-143.
Παζαράς Θ., «Κατάλογος χριστιανικῶν ἀναγλύφων πλακῶν ἐκ Θεσσαλονίκης μέ ζωομόρφους παραστάσεις», *Βυζαντινά* 9 (1977) 23-95.
Παξαράς Θ., «Συμπλήρωση τῆς σαρκοφάγου τῆς Ἄννας Μαλιασηνῆς», *Αφιέρωμα Πελεκανίδη*, 353-364.
Παζαράς Θ., «Ο γλυπτός διάκοσμος του Παλαιού Καθολικού της μονής Ξενοφώντος στο Άγιον Όρος», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 14 (1987-1988) 33-48.
Παζαράς Θ., *Ανάγλυφες σαρκοφάγοι και επιτάφιες πλάκες της μέσης και ύστερης βυζαντινής περιόδου στην Ελλάδα*, Αθήνα 1988.
Παζαράς Θ., «Πρόταση αναπαράστασης του Άμβωνα της Παλαιάς Μητρόπολης στη Βέροια», *Θυμίαμα*, Ι, 251-254, ΙΙ, 136-146.
Παζαράς Θ., «Το μαρμάρινο τέμπλο του καθολικού της μονής Βατοπεδίου», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 18 (1995) 15-32.
Παζαράς Θ., *Τα βυζαντινά γλυπτά της μονής Βατοπεδίου*, Θεσσαλονίκη 2001.
Παζαράς Θ., «Το μαρμάρινο τέμπλο τοῦ καθολικοῦ τῆς μονῆς Ἰβήρων», *Άγιον Όρος. Φύση - Λατρεία - Τέχνη*, Β΄, Θεσσαλονίκη 2001, 165-177.
Παζαράς Θ., «Βυζαντινά γλυπτά από το κελί του Ραβδούχου στο Άγιον Όρος», *Δώρον*, 135-155.
Πάλλης Γ., «Νεότερα για το εργαστήριο γλυπτικής της Σαμαρίνας (τέλη 12ου– αρχές 13ου αι.)», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 27 (2006) 91-100.
Σκλάβου-Μαυροειδῆ Μ., «Ὁμάδα ὑπερθύρων τοῦ Βυζαντινοῦ Μουσείου», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 11 (1982-1983) 99-108.
Σκλάβου-Μαυροειδή Μ., «Παρατηρήσεις στις παραστάσεις της Πλάκας Τ95 του Βυζαντινού Μουσείου», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 16 (1991-1992) 271-276.
Σκλάβου-Μαυροειδή Μ., «Συμβολική παράσταση στη δεύτερη χρήση της πλάκας Τ175 του Βυζαντινού Μουσείου», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 17 (1993-1994) 37-44.
Σκλάβου-Μαυροειδή Μ., «Νέα ερμηνεία της παράστασης στην πλάκα Τ177 του Βυζαντινού Μουσείου Αθηνών», *Αντίφωνον*, 323-327.
Σκλάβου-Μαυροειδή Μ., *Γλυπτά του Βυζαντινού Μουσείου Αθηνών. Κατάλογος*, Αθήνα 1999.
Συθιακάκη Β., «Κορινθιάζοντα κιονόκρανα με σταυρούς εγγεγραμμένους σε κύκλο. Η περίπτωση των εργαστηρίων της Μαγνησίας», *Θωράκιον*, 179-196.
Σωτηρίου Γ., «Ἡ Βυζαντινή γλυπτική τῆς Ἑλλάδος κατά τόν 7ον καί 8ον αἰ.», *ΑΕ* 1937 Α΄, 171-184.
Τσιούμη Χ. – Μπακιρτζή Δ., «Κιονόκρανα της συλλογής της Ροτόντας Θεσσαλονίκης. Μέρος Α΄. Κορινθιακά κιονόκρανα και παραλλαγές», *Μακεδονικά* 19 (1979) 11-39.
Τσιούμη Χ. – Μπακιρτζή Δ., «Κιονόκρανα της συλλογής της Ροτόντας Θεσσαλονίκης. Μέρος Β΄. Ιωνικά κιονόκρανα», *Μακεδονικά* 20 (1980) 218-236.
Χρήστου Δ., «Παραστάσεις ἐνζωδου βλαστού σε πεσσίσκους από τη βασιλική του «Σωφρονίου» στη Νικήτη Χαλκιδικής. Ζητήματα εικονογραφίας και συμβολισμών», *Δώρον*, 213-221.

Benson J. L., "Spirally fluted Columns in Greece", *Hesperia* 28 (1959) 253-272.
Börker Chr., *Blattkelchkapitelle. Untersuchungen zur kaiserzeitlichen Architekturornamentik in Griechenland*, Berlin 1965.

Bouras Ch., "Unfinished Architectural Members in Middle Byzantine Greek Churches", *Archaeology in Architecture*, 1-9.
Bouras L., "Some Observations on the Grand Lavra Phiale at Mount Athos and its Bronze Strobilion", *ΔΧΑΕ*, περ. Δ', 8 (1975-1976) 85-96.
Bouras L., "Architectural Sculptures of the Twelfth and the Early Thirteenth Centuries in Greece", *ΔΧΑΕ*, περ. Δ', 9 (1977-1979) 63-75.
Brandenburg H., "Spätantike und frühchristliche Skulptur in Thessaloniki", *Xe CIAC* Thessalonique 1980 (Città del Vaticano - Thessalonique 1984) I, 299-317.
Farioli R., "I capitelli paleocristiani e paleobizantini di Salonicco", *CorsiRav* 11 (1964) 133-177.
Jakobs P. H. F., *Die frühchristlichen Ambone Griechenlands*, Bonn 1987.
Liveri A., *Die byzantinischen Steinreliefs des 13. und 14. Jahrhunderts im griechischen Raum*, Αθήνα 1996.
Megaw A. H. S., "The Skripou Screen", *BSA* 61 (1966) 1-32.
Panayotidi M., "Quelques chapiteaux inachevés de Philippes", *Byz* 42 (1972) 423-430.
Pazaras Th., "Reliefs of a Sculpture Workshop Operating in Thessaly and Macedonia", *L' art de Thessalonique*, 159-182.
Pazaras Th. N., "Sculpture in Macedonia in the Middle Byzantine Period", *Byzantine Macedonia*, 28-40.
Sodini J.-P., "L' ambon de la Rotonde Saint-Georges: remarques sur la typologie et le décor", *BCH* 100 (1976) 493-510.
Sodini J.-P., "Remarques sur la sculpture architecturale d'Attique, de Béotie et du Peloponnèse à l' époque paléochrétienne", *BCH* 101 (1977) 423-450.
Sodini J.-P., "Un chapiteau «mixte» d' époque paléochrétienne à Delphes", *Rayonnement grec*, 325-340.
Sodini J.-P. – Herrmann J. J., "Exportations de marbre thassien à l' époque paléochrétienne: le cas des chapiteaux ioniques", *BCH* 101 (1977) 471-511.
Vanderheyde C., "La sculpture architecturale du katholikon d'Hosios Meletios et l' emergence d' un style nouveau au début du XIIe siècle", *Byz* 64 (1994), 391-407.
Vanderheyde C., "Les reliefs de l' église Saint- Donat à Glyki (Épire)", *BCH* 121(1997) 697-719.
Vanderheyde C., "Deux examples de sculpteurs locaux et itinérants en Grèce au XIe siècle", *Topoi* 8 (1998), 765-775.
Vanderheyde C., La *sculpture architecturale byzantine dans le thème de Nikopolis* [BCH Suppl. 45], Athènes 2005.
Vémi V., *Les chapiteaux ioniques à imposte de Grèce à l' époque paléochrétienne* [BCH Suppl. 17], Paris 1989.
Warland R., "Der Ambo aus Thessaloniki. Bildprogramm - Rekonstruktion - Datierung", *JDAI* 109 (1994) 371-385.

4.2. Νησιά Αιγαίου – Ιονίου ❖ Aegean Islands – Ionian Islands

4.2.1 Εκκλησιαστική και κοσμική αρχιτεκτονική ❖ Church and Secular Architecture

Ἀχειμάστου-Ποταμιάνου Μ., «Ἡ ἐκκλησία τῆς Παναγίας τοῦ Κάστρου τῆς Ρόδου», *ΑΔ* 23 (1968) Α΄ Μελέται, 221-283.
Βοκοτόπουλος Π. Λ., «Περί τήν χρονολόγησιν τοῦ ἐν Κερκύρᾳ ναοῦ τῶν Ἁγίων Ἰάσωνος καί Σωσιπάτρου», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ', 5 (1969) 149-174.
Βολανάκης Ι., «Βυζαντινά και μεταβυζαντινά ναΰδρια του κάστρου Χώρας Καλύμνου», *Κάλυμνος*, 51-148.
Βολανάκης Ι., «Παλαιοχριστιανικά μνημεία της νήσου Ψερίμου», *Κάλυμνος*, 187-211.
Γκράτζιου Ό., *Η Κρήτη στην ύστερη μεσαιωνική εποχή. Η μαρτυρία της εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής*, Ηράκλειο 2010.
Δημητροκάλλης Γ., *Βυζαντινή Ναοδομία στην Νάξο*, Αθήνα 2000.
Δημητροκάλλης Γ., «Ένας μεσοβυζαντινός ναός στή Νάξο: Ό Ἅγιος Γεώργιος στ' Αὐλιά», *Δώρον*, 53-56.
Κόλλιας Η., *Η Μεσαιωνική πόλη της Ρόδου και το παλάτι του Μεγάλου Μαγίστρου*, Αθήνα 1994.
Κόλλιας Η., «Σχεδίασμα της αρχαιολογίας και τέχνης της Καλύμνου από τα παλαιοχριστιανικά χρόνια μέχρι το τέλος της Ιπποτοκρατίας (1522)», *Κάλυμνος*, 23-50.
Κόλλιας Η., «Τρεις μεσοβυζαντινές εκκλησίες της Αστυπάλαιας», *Θωράκιον*, 137-148.
Λασσιθιωτάκης Κ., «Ἐγγεγραμμένοι σταυροειδεῖς ναοί τῆς Δυτικῆς Κρήτης», *Πεπραγμένα τοῦ Β΄ Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου*, Χανιά 1966 (Αθήνα 1968) Α΄, 344-356.

Μαμαλούκος Στ., «Η αρχιτεκτονική του συγκροτήματος των Αγίων Αναργύρων στο Κάτω Σαγκρί Νάξου», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 27 (2006) 49-58.

Μανούσου-Ντέλλα Κ., «Ρόδος. Στοιχεία πολεοδομικής ανάλυσης μιας μεσαιωνικής οχυρωμένης πόλης», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 21 (2000) 27-42.

Μισαηλίδου Α., «Η αρχιτεκτονική του καθολικού της Παναγίας Σικελιάς Χίου», *Βυζαντινά* 23 (2002-2003) 391-442.

Μουτσόπουλος Ν., *Ἡ Παληαχώρα τῆς Αἰγίνης*, Αθήνα 1962.

Μουτσόπουλος Ν. Κ., «Κάρπαθος. Σημειώσεις ιστορικῆς τοπογραφίας καί ἀρχαιολογίας», *ΕΕΠΣΑΠΘ* 7 (1975-1977) 39-744.

Μπούρας Χ., «Η ἀρχιτεκτονική τοῦ ναοῦ τῆς Ἐπισκοπῆς Σκύρου», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 2 (1960-1961) 57-76.

Μπούρας Χ., «Ξυστά- Sgraffitti στήν ἀνώνυμη ἀρχιτεκτονική τῆς Χίου», *ΕΕΠΣΑΠΘ* 5 (1971-1972) 1-16.

Μπούρας Χ., *Ἡ Νέα Μονή τῆς Χίου. Ἱστορία καί Ἀρχιτεκτονική*, Αθήνα 1981.

Μπούρας Χ., «Πάτμος, Ἀρχιτεκτονική», *Οἱ Θησαυροί τῆς Μονῆς Πάτμου*, Αθήνα 1988, 25-53.

Μπούρας Χ., «Η βυζαντινή ἀρχιτεκτονική στά νησιά τοῦ Αἰγαίου», *Το Αἰγαῖο ἐπίκεντρο ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ*, Αθήνα 1992, 121-130.

Μυλοποταμιτάκη Κ., «Ὁ ναός τῶν Ἁγίων Γεωργίου καί Χαραλάμπου στήν Ἐπισκοπή Ἱεράπετρας», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 12 (1984) 441-452.

Ντέλλας Γ., «Νέα στοιχεία για ένα μοναστήρι στη μεσαιωνική πόλη της Ρόδου», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 21 (2000) 43-54.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Τό βαπτιστήριον τῆς Κῶ», *ΠΑΑ* 3 (1928) 441-444.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Αἱ παλαιοχριστιανικαί βασιλικαί τῆς Λέσβου», *ΑΔ* 12 (1929) 1-72.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ἡ παλαιοχριστιανική βασιλική τοῦ Χαλινάδου Λέσβου», *ABME* 3 (1937) 115-127.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ἡ Περίβλεπτος τῶν Πολιτικῶν τῆς Εὐβοίας», *ABME* 3 (1937) 175-184.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ἡ Ἁγία Τριάς τοῦ Κριεζώτη», *ABME* 5 (1939-1940) 3-16.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Παλαιοχριστιανικά λείψανα τῆς Ρόδου», *ABME* 6 (1948) 3-54.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Βυζαντινά καί μεταβυζαντινά μνημεῖα τῆς Ρόδου», *ABME* 6 (1948) 55-112.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ἡ σταυρική βασιλική τῆς Θάσου», *ABME* 7 (1951) 3-61.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Σταυρεπίστεγοι ναοί Βάθειας Εὐβοίας», *ABME* 7 (1951) 111-130.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Τό παρά τό Ἁλιβέρι μετόχιον τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ Φωκίδος», *ABME* 7 (1951) 131-145.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ἡ Ἐπισκοπή τῆς Σαντορήνης», *ABME* 7 (1951) 178-214.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Βυζαντινά μνημεῖα τῆς Ἄνδρου», *ABME* 8 (1955- 1956) 3-67.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Δύο βυζαντινά μνημεῖα τῆς Δυτικῆς Κρήτης», *ABME* 8 (1955-1956) 126-205.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Ἡ πρόσφατος ἀναστήλωσις τῆς Καταπολιανῆς τῆς Πάρου – Πορίσματα ἐρευνῶν καί νέα εὑρήματα», *EEKM* 5 (1965-1966) 9-52.

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., *Ἡ ἀρχιτεκτονική καί αἱ βυζαντιναί τοιχογραφίαι τῆς Μονῆς τοῦ Θεολόγου Πάτμου*, Αθήνα 1970.

Πάλλας Δ., «Σαλαμινιακά», *AE* (1948-1949) 112-134, *AE* (1950-1951) 163-181.

Πάλλας Δ., «Αρχαιολογικές επισημάνσεις στη Σαλαμίνα», *ΑΔ* 42 (1987) Α΄ Μελέτες, 169-230.

Παπαθεοφάνους-Τσουρῆ Ἐ., «Η ἐκκλησία τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης νήσου Περιθείας στήν Κέρκυρα», *ΗπειρΧρον* 24 (1982) 183-203.

Πουλημένος Γ. Α., «Ὁ βυζαντινός ναός τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ Μεγαλομάτη ἤ Στρατηλάτη στό Σκοπό στή Ζάκυνθο», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 14 (1987-1988) 83-100.

Στουφῆ-Πουλημένου Ἰ., «Ὁ Ἅγιος Νικόλαος στό νησί, στή Ζάκυνθο: Μιά ἄγνωστη παλαιοχριστιανική βασιλική», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 14 (1987-1988) 267-276.

Σωτηρίου Γ. Α., «Η χριστιανική κατακόμβη τῆς νήσου Μήλου», *ΠΑΑ* 3 (1928) 33-46.

Balducci H., *Basiliche protocristiane e bizantine a Coo (Egeo)*, Pavia 1936.

Bouras Ch., "Middle Byzantine domed cruciform churches on the Greek Islands", *Zograf* 27 (1998-1999) 7-16.

Curuni Sp. Al. – Donati L., *Creta Bizantina*, Roma 1987.

Di Vita A., "La Kattedrale del Primate di Creta", *Domum Tuam dilexi. Miscellanea in onore di Aldo Nestori*, Città del Vaticano 1998, 283-293.

Gabriel A., *La Cité de Rhodes. Topographie, architecture militaire - Architecture civile et religieuse*, 1-2, Paris 1921-1923.

Gallas K., *Mittel- und spätbyzantinische Sakralarchitektur der Insel Kreta. Versuch einer Typologie der kretischen*

Kirchen des 10. bis 17. Jhs., München 1983.
Gallas K. – Wessel K. – Borboudakis E., *Byzantinisches Kreta*, München 1983.
Gerola G., "Monumenti medioevali delle Tredici Sporadi", *ASAtene* 1 (1914) 169-356, 2 (1916) 1-66.
Gerola G., *Monumenti veneti nell' isola di Creta. Ricerche e descrizione*, I-IV, Venezia 1905-1932.
Hoepfner W. – Schmidt H., "Mittelalterliche Stadtgründungen auf den Kykladeninseln Antiparos und Kimolos", *JDAI* 91 (1976) 291-339.
Jewell H. H. – Hasluck F. W., *The Church of our Lady of the Hundred Gates (Panagia Hekatontapyliani) in Paros*, London 1920.
Kalopissi-Verti S., "Kos tardoantica e bizantina nelle scoperte archeologiche dal IV secolo al 1314", *CorsiRav* 38 (1991) 233-251.
Karabatsos V., "The early Christian Churches of Kalymnos and Telendos", *Κάλυμνος*, 259-362.
Koder J., *Negroponte. Untersuchungen zur Topographie und Siedlungsgeschichte der Insel Euboia während der Zeit der Venezianerherrschaft* [VTIB 1], Wien 1973.
Orlandos A. C., *Monuments byzantins de Chios*, II Planches, Athènes 1930.
Orlandos A. C., "Délos chrétienne", *BCH* 60 (1936) 68-100.
Orlandos A. C., "Les baptistères du Dodécanèse", *Ve CIAC* Aix-en-Provence 1954 (Città del Vaticano - Paris 1957) 199-211.
Ousterhout R., "Originality in Byzantine Architecture: The Case of Nea Moni", *JSAH* 51 (1992) 48-60
Servais J., "Les deux sanctuaires", *Aliki* I [Études Thasiennes, IX], Paris 1980, 1-80.
Sodini J.-P., "La ville de Thasos à l' époque protobyzantine: les lacunes de la topographie", *Βυζαντινή Μακεδονία*, 279-294.
Sodini J.-P. – Kolokotsas K., *Aliki II: La basilique double* [Études Thasiennes IX], Paris 1984.
Themelis P., "Eleutherna. The Protobyzantine City", *TM* 15 (2005) *Mélanges Jean-Pierre Sodini*, 343-356.

4.2.2 Γλυπτική ❁ Sculpture

Μαστορόπουλος Γ. Σ., «Επιστύλιο βυζαντινού τέμπλου στην Παναγία Καλαβριανή της Νάξου», *Θωράκιον*, 387-390.
Μηλίτση Ε., «Μαρμάρινοι παλαιοχριστιανικοί άμβωνες από την Κω», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 19 (1996-1997) 341-350.
Μητσάνη Α., «Το παλαιοχριστιανικό κιβώριο της Καταπολιανής Πάρου», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 19 (1996-1997) 319-334.
Μητσάνη Α., «Το παλαιοχριστιανικό τέμπλο της Καταπολιανής Πάρου», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 27 (2006) 75-90.
Μπούρας Χ., «Το τέμπλο τῆς Παναγίας Κρίνας καί ἡ χρονολογησή της», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 10 (1980-1981) 165-179.
Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Βυζαντινά γλυπτά τῆς Ρόδου», *ABME* 6 (1948) 215-221.
Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Παλαιοχριστιανικοί ἄμβωνες τῆς Πάρου», *ABME* 11 (1969) 177-206.
Πέννας Χ., *Μελέτη μεσοβυζαντινής γλυπτικής, Νάξος – Πάρος*, Αθήνα 2000.
Τσιγωνάκη Χρ., «Εισηγμένα αρχιτεκτονικά γλυπτά και τοπικά εργαστήρια στη πρωτοβυζαντινή Κρήτη», *Creta Romana e Protobizantina. Atti del Congresso Internazionale*, Iraklion 2000 (Padova 2004) M. Livadiotti – I. Simiakaki (eds.), III.2, 1147-1159.

Sodini J.-P. – Lambraki A. – Koželj T., "Les carrières de marbre à l' époque paléochrétienne", *Aliki* I [Études Thasiennes, IX], Paris 1980, 79-137.

5. ΚΡΟΑΤΙΑ (ΔΑΛΜΑΤΙΑ - ΙΣΤΡΙΑ) ❁ CROATIA (DALMATIA - ISTRIA)

Abramić M., "L' arte bizantina in Dalmazia", *CorsiRav* 1 (1955) 5-8.
Ceci E., *I monumenti cristiani di Salona*, Milano 1963.
Chevalier P., *Salona II: l' architecture paléochrétienne de la province romaine de Dalmatie*, Rome 1996.
Duval N. – Marin E. – Metzger C., *Cataloque de sculpture architecturale paléochrétienne de Salone* [Salona 1], Rome - Split 1994.
Dyggve E., *Recherches à Salone,* I-II, Copenhague 1928-1933.
Dyggve E., *Forschungen in Salona*, I-III, Wien 1917-1939.
Gerber W., *Altchristliche Kultbauten Istriens und Dalmatiens*, Dresden 1912.
Iveković C., *Dalmatiens Architektur und Plastik*, I-VI, Wien 1927.
Marasović T., "L' architettura paleocristiana di Salona", *CorsiRav* 26 (1979) 215-225.
Marasović T., "Byzantine Component in the Dalmatian Architecture from 11th to 13th Century", *Studenica*, 455-461.
Petricioli I., *Od Donata do Radovana. Pregled umjetnosti u Dalmaciji od 9. do 13. stoljeća*, Split 1990.
Prelog M., *Die Euphrasius - Basilika von Poreč*, Zagreb 1986.
Russo E., *Sculture del complesso Eufrasiano di Parenzo*, Napoli 1991.
Šonje A., *Die eufrasianische Basilika*, Parenzo 1977.
Terry A., "The Sculpture at the Cathedral of Eufrasius in Poreć", *DOP* 42 (1988) 13-64.

6. ΠΡΩΗΝ ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ FORMER YUGOSLAVIAN REPUBLIC OF MACEDONIA

6.1 Γενικά έργα – Τοπογραφία ❁ General Reference Works – Topography

Aleksova B. – Mango C., "Bargala: A Preliminary Report", *DOP* 25 (1971) 265-281.

Aleksova B. – Wiseman J. (eds.), *Studies in the Antiquities of Stoboi*, III, Veles 1981.

Aleksova B., *Loca Sanctorum Macedoniae*, Skopje 1997.

Bitrakova-Grozdanova V., *Ranohristijanski spomenici vo Ohridsko*, Ohrid 1975.

Bošković Dj. – Tomovski K., "L' architecture médiévale d' Ohrid", *Musée National d' Ohrid, Recueil des Travaux*, Ohrid 1961, 71-100.

Kitzinger E., "A Survey of the Early Christian Town of Stobi", *DOP* 3 (1946) 81-161.

Mano-Zisi D. – Wiseman J. (eds.), *Studies in the Antiquities of Stoboi*, I-II, Beograd 1973-1975.

Mikulčik I., *Stobi, Magor*, Skopje 2003.

Zloković M., "Stare crkve u oblastima Prespe i Ohrida", *Starinar* 3 (1925) 115-149.

6.2 Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική ❁ Church Architecture

Babić B., "Nova saznanja o crkvama srednjovekovnog Prilepa", *Zbornik Svetozara Radojčića*, V. Djurić (ed.), Beograd 1969, 11-15.

Čipan B., *St. Sophia. The cathedral church of the Ohrid archbichopric, a chronology of the architecture*, Skopje 1996.

Dimitrova E., *Manastir Matejče*, Skopje 2002.

Gabelić S., *Manastir Lesnovo. Istorija i slikarstvo*, Beograd 1998.

Grozdanov C., *Manastirot Sv. Naum Ohridski*, Skopje 1995.

Hallensleben H., "Die architekturgeschichtliche Stellung der Kirche Sv. Bogorodica Perivleptos (Sv. Kliment) in Ohrid", *Zbornik Arheološki Muzej na Makedonija* 6-7 (1975) 297-316.

Koco D., "Crkvata Sv. Sofija vo Ohrid", *Godišen zbornik. Filozofski fakultet* 2 (1949) 343-358.

Korać V., *Spomenici monumentalne srpske arhitekture XIV veka u Povardarju*, Beograd 2003.

Ćornakov D., *Položki manastir Sv. Gorǵi*, Skopje 2006.

Ljubinković R., *Srpski crkveni spomenici u klisuri reke Treske*, Skopje 1940.

Miljković-Pepek P., "Crkvata Sv. Jovan Bogoslov- Kaneo vo Ohrid", *Kulturo nasledstvo* 3 (1971) 67-120.

Miljković-Pepek P., *Kompleksot crkvi vo Vodoča*, Skopje 1975.

Miljković-Pepek P., *Veljusa. Manastir Sv. Bogorodica Milostiva vo seloto Veljusa kraj Strumica*, Skopje 1981.

Mirković L. – Tatić Z., *Markov Manastir*, Novi Sad 1925.

Prolović J., *Die Kirche des heiligen Andreas an der Treska: Geschichte, Architektur und Malerei einer palaiologenzeitlichen Stiftung des serbischen Prinzen Andreas*, Wien 1996.

Ristić V., "Crkva Svetog Dimitrija u Prilepu", *Sinteza* 10/3-4 (1979) 171-226.

Schellewald B. M., *Die Architektur der Sophienkirche in Ohrid*, Bonn 1986.

Subotić G., *Sveti Konstantin i Jelena u Ohridu*, Beograd 1971.

Tatić Ž., "Arhitektonski spomenici u Skopskoj Grnoj Gori: 2. Ljuboten", *GSND* 2 (1927) 93-108.

Tatić Ž., "Arhitektonski spomenici u Skopskoj Grnoj Gori: 3.sv. Nikita", *GSND* 12 (1933) 127-134.

Todić B., *Staro Nagoričino*, Beograd 1993.

Tomovski K., "Konzervacija crkve manastira Psače", *ZZSK* 14 (1963) 39-44.

Tomovski K., "Beitrag zur Geschichte der Kirche des Hl. Nikolaus Šiševski", *XIIe CIEB* Ochride 1961 (Beograd 1964) III, 392-393.

6.3 Κοσμική και οχυρωματική αρχιτεκτονική ❁ Secular and Fortification Architecture

Deroko A., "Markovi kuli- grad Prilep", *Starinar* 5-6 (1956) 83-104.
Deroko A., "Srednjovekovni grad Skopje", *Spomenik* 120 (1971) 3-16.
Mikulčić I., *Skopje so okolnite tvrdini*, Skopje 1985.

6.4 Γλυπτική ❁ Sculpture

Bošković G., "La restauration récente de l' iconostase à l' église de Nerezi", *SemKond* 6 (1933) 157-161.
Filipova S., *Architectural decorative sculpture in Macedonia. V-VI, XI-XII c.*, Skopje - Melburn 1997.
Filipova S., *Ranovizantiskite kapiteli vo Rerublika Makedonija*, Skopje 2006.
Korać V., "Beleška o načinu rada vizantijskih klesara u XI veku", *Zograf* 7 (1977) 11-16.
Milkjković-Pepek P., "Oltarna pregrada manastira Bogorodice Milostive u selu Veljusi", *ZRVI* 6 (1960) 137-144.
Nikolajević I., *Stobi i arhitektonska skulptura V u Makedoniji* [Studies of the Antiquities of Stobi III], Veles 1981.
Petrov K., "Dekorativna plastika vo Makedonija vo XI i XII vek", *Godišen zbornik. Filozofski fakultet na univerzitetot Skopje* 14 (1962) 125-185.
Petrov K., "Dekorativna plastika na spomenicite od XIV vek vo Makedonija", *Godišen zbornik. Filozofski fakultet na univerzitetot Skopje* 15 (1963) 199-286.

7. POYMANIA ❁ ROMANIA

Balş G., "Bisericile lui Ştefan cel Mare", *BCMI* 18 (1925) 43-46.

Balş G., "Bisericile şi mănăstirile moldoveneşti din veacul al XVI-lea, 1527-1582", *BCMI* 21 (1928) 55-58.

Barnea I., "Roman – byzantine basilicae discovered in Dobrogea between 1948 - 1958", *Dacia* 2 (1958) 331-349.

Barnea I., "Éléments d' art grec des basiliques paléochrétiennes de la Scythie Mineure", *ΔΧΑΕ*, περ. Δ', 4 (1964-1965) 333-343.

Barnea I., "À propos de la sculpture romano-byzantine de la Scythie Mineure", *RACr* 15 (1969) 15-29.

Barnea I., *Les monuments paléochrétiens de Roumanie*, Roma 1977.

Barnea I. – Vulpe R., *Din istoria Dobrogei*, II, *Românii la Dunărea de Jos*, Bucureşti 1968.

Barnea I. – Iliescu O. – Nicolescu C., *La culture byzantine en Roumanie*, Bucureşti 1971.

Barnea I. – Ştefănescu Şt., *Din istoria Dobrogei*, III, *Bizantini, Români şi Bulgari la Dunărea de jos*, Bucureşti 1971.

Bordenache R. – Stern H., *Documentar analitic. Studiul ordinelor şi elementelor de arhitectură clasică. Antichitatea greco-romană şi renaşterea*, Bucureşti 1957.

Condurachi E., "Tradition et innovation dans l' architecture byzantine du Pont-Euxin", *Rayonnement grec*, 341-354.

Dicţionar de artă, forme, tehnici, stiluri artistice, coordonator M. Popescu, I-II, Bucureşti 1995, 1998.

Dicţionar ilustrat de construcţii şi arhitectură român-francez, coordonator Şt. Bălan, Bucureşti 1981.

Drăguţ V., *Dicţionar enciclopedic de artă medievală românească*, Bucureşti 1976.

Dumitrescu F., "Trăsături specifice ale sculpturii brâncoveneşti", *PVAR* 2 (1972) 257-306.

Dumitrescu F., "Sculptura în lemn brâncovenească (studiu şi repertoriu)", *PVAR* 3 (1974) 7-145.

Florescu R. – Daicoviciu H. – Roşu L., *Dicţionar enciclopedic de artă veche a României*, Bucureşti 1980.

Ghika-Budeşti N., "Evoluţia arhitecturii în Muntenia, I, Originile şi înrâuririle străine până la Neagoe Basarab", *BCMI* 22 (1927) 53-54.

Ghika-Budeşti N., "Evoluţia arhitecturii în Muntenia şi Oltenia, II, Vechiul stil românesc din veacul al XVI-lea, de la Neagoe Basarab până la sfârşitul veacului", *BCMI* 23 (1931) 63-66.

Ghika-Budeşti N., "Evoluţia arhitecturii în Muntenia şi Oltenia, III, Veacul al XVII-lea", *BCMI* 25 (1933) 71-74.

Greceanu E., "Pătrunderea influenţelor de tradiţie bizantină în arhitectura bisericilor româneşti de zid din Transilvania (până la sfârşitul veacului al XVIII-lea)", *SCIA.AP* 19/2 (1972) 195-221.

Greceanu E., "Spread of Byzantine tradition in medieval architecture of Romanian masonry churches in Transilvania", *Études byzantines et post-byzantines*, I, Bucureşti 1979.

Henry P., *Les églises de la Moldavie du Nord des origines à la fin du XVI-siècle. Architecture et peinture*, Texte et album, Paris 1930 (=*Monumentele din Moldova de Nord de la origini până la sfârşitul secolului al XVI-lea. Contribuţie la studiul civilizaţiei moldave*, Bucureşti 1984).

Ionescu G., *Istoria arhitecturii în România*, I-II, Bucureşti 1963,1965.

Istoria Artelor Plastice în Romania, I-II, Bucureşti 1968, 1970.

Moisescu C., *Arhitectura românească veche*, I, Bucureşti 2001.

Palladio, *Patru cărţi de arhitectură*, versiune românească publicată sub îngrijirea Prof. arh. R. Bordenache, Bucureşti 1957.

Pippidi D. M., *Dicţionar de istorie veche a României (Paleolitic - sec.X)*, Bucureşti 1976.

Pippidi D. M. – Berciu D., *Din istoria Dobrogei*, I, *Geţi şi greci la Dunărea de Jos din cele mai vechi timpuri până la cucerirea romană*, Bucureşti 1965.

Popa R., *La începuturile Evului Mediu românesc, Ţara Haţegului*, Bucureşti 1988.

Vătăşianu V., *Istoria artei feudale în Ţările Române*, I, Bucureşti 1959.

8. ΣΕΡΒΙΑ - ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ ❁ SERBIA - MONTENEGRO

8.1 Γενικά έργα - Τοπογραφία ❁ General Reference Works - Topography

Bošković Dj. et al., *Stari Bar*, Beograd 1962.

Duval N., "Sirmium «ville impériale» ou «capitale» ?", *CorsiRav* 26 (1979) 53-90.

Kondić V. - Popović V., *Caričin Grad. Site fortifié dans l' Illyricum byzantin*, Beograd 1977.

Nenadović S.M., *Gradjevinska tehnika u srednjovekovnoj Srbiji*, Beograd 2003.

Popović S., *Krst u Krugu. Arhitektura manastira u srednjovekounoj Srbiji*, Beograd 1994.

8.2 Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική ❁ Church Architecture

Babić G., *Kraljeva crkva u Studenici*, Beograd 1987.

Bošković Dj., "Byzance et l' occident dans l' architecture médiévale serbe", *CorsiRav* 17 (1970) 23-33.

Bošković G., "Deux églises de Milutin: Staro Nagoričino et Gračanica", *L' art byzantin chez les Slaves: Les Balkans*, 1, Paris 1930, 195-212.

Čanak-Medić M. - Bošković Dj., *L' Architecture de l' Époque de Nemanja*, I- II, Beograd 1986-1989.

Čanak-Medić M. - Kandić O., *L' Architecture de la première moitié du XIIIème siècle*, I. *Les Églises de Rascie*, Beograd 1995.

Čanak-Medić M., "Gotika u srpskoj crkvenoj arhitekturi u razdoblju od Žiče do Resave", *Resava*, 111-134.

Ćirković S. - Korać V. - Babić G., *Le monastère de Studenica*, Beograd 1986.

Ćurčić Sl., *Gračanica: King Milutin's Church and Its Place in Late Byzantine Architecture*, University Park PA - London 1979.

Ćurčić Sl., "Smisao i funkcija katihumena u poznovizantijskoj i srpskog arhitekturi", *Manastir Žiča, Zbornik Radova*, Kraljevo 2000, 83-93.

Ćurčić Sl., "Proskynetaria Icons, Saints Tombs, and the Development of the Iconostasis", *Ikonostas. Proischoždenie- razvitie- simvolika*, A. Lidov (ed.), Moskva 2000, 134-142.

Ćurčić Sl., "'Renewed from the Very Foundations': The Question of the Genesis of the Bogorodica Ljeviška in Prizren", *Archaeology in Architecture*, 23-35.

Deroko A., "Sur l' architecture en Serbie médiévale, contemporaine des temps des Paléologues", *XIe CIEB* München 1958 (1960) 106-112.

Deroko A., *Monumentalna i dekorativna arhitektura u srednjevekovnoj Srbiji*, Beograd 1953.

Djurić S., *Ljubostinja*, Beograd 1985.

Djurić V., *Sopoćani*, Leipzig 1967.

Djurić V.J. - Ćirković S. - Korać V., *Pećka Patrijaršija*, Beograd 1990.

Kandić O. M., "Kule-zvonici uz srpske crkve XII-XIV veka", *ZLU* 14 (1978) 3-75.

Kandić O., *Gradac*, Beograd 2005.

Kašanin M. et al., *Studenica*, Beograd 1968.

Kašanin M. et al., *Manastir Studenica*, Beograd 1986.

Kašanin M. - Bošković D. - Mijović P., *Žiča: Istorija, arhitektura, slikarstvo*, Beograd 1969.

Kiel M., "The Church of Our Lady of Donja Kamenica (Dolna Kamenica) in Eastern Serbia: Some Remarks on the Identity of its Founder and the Origin of its Architecture", *XIVe CIEB* Bucarest 1971 (1975) II, 159-166.

Korać V., "Gračanica: Postor i oblici", *Zbornik Svetozara Radojčića*, V. Djurić (ed.), Beograd 1969, 143-152.

Korać V., "Les origines de l' architecture de l' école de la Morava", *Moravska škola*, 157-168.

Korać V., *Studenica Hvostanska*, Beograd 1976.

Korać V., *Izmedju Vizantije i Zapada*, Beograd 1987.

Korać V., "L' architecture de Dečani, tradition et innovation", *Dečani*, 149-157.

Korać V., "Kamene facade Resave", *Resava*, 99-110.

Korać V., "Les voies d' Italie meridionale des influences Byzantines sur l' architecture serbe", *ΔΧΑΕ*, περ. Δ', 27 (2006) 35-42.

Korać V. – Šuput M., *Arhitektura vizantijskog sveta*, Beograd 1998.
Millet G., *L' ancien art serbe: Les églises*, Paris 1919.
Mojsilović-Popović Sv., "Monastery Entrances around the year 1200", *Studenica*, 153-170.
Nagorni D., *Die Kirche Sv. Petar in Bijelo Polje (Montenegro): Ihre Stellung in der Geschichte der serbischen Architektur*, Munich 1978.
Nenadović S. M., *Bogorodica Ljeviška. Njen postanak i njeno mesto arhitekturi Milutinovog vremena*, Beograd 1963.
Nenadović S. M., *Dušanova zadužbina manastir Svetich arhandjela kod Prizrena*, Beograd 1967.
Nešković J., "Petrova crkva kod Novog Pazara", *ZbArchFak* 6, no. 5 (1961) 3-33.
Nešković J., *Djurdjevi Stupovi u Starom Rasu*, Kraljevo 1984.
Panajotova D., "Cŭrkvata v Dolna Kamenica i izkustvoto ot tazi epocha: Arhitektura", *Izvestija na instituta za Izkustvoznanie* 16 (1973) 25-48.
Panić D. – Babić G., *Bogorodica Ljeviška*, Beograd ²1988.
Petković S., *Morača*, Beograd 1986.
Petković V. R., *Pregled crkvenih spomenika kroz povesnicu srpskog naroda*, Beograd 1950.
Petković V. R. – Bošković Dj., *Manastir Dečani*, Beograd 1941.
Radojčić S., *Geschichte der serbischen Kunst*, Berlin 1969.
Radojčić S., *Mileševa*, Beograd 1963.
Ristić V., *Moravska architektura*, Kruševac 1996.
Stevović I., *Kalenić. Bogorodičina crkva u arhitekturi poznovizantijskog sveta*, Beograd 2006.
Stojaković A., *Arhitektonski prostor u slikarstvu srednjovekovne Srbije*, Novi Sad 1970.
Stojaković A., "Les représentations d' édifices réels dans la peinture de Studenica", *Studenica*, 225-231.
Šuput M., *Srpska arhitektura u doba turske vlasti 1459-1690*, Beograd 1984.
Šuput M., "Gottesmutterkirche als Kultbau im Rahmen der byzantinischen Architektur ihrer Zeit", *Studenica*, 133-139.
Šuput M., *Spomenici srpskog srkvenog graditeljstva XVI-XVII vek*, Beograd 1991.
Šuput M., "Crkva manastira Resave kao graditeljski uzor", *Resava*, 135-160.
Šuput M., «Η σερβική ναοδομία μετά το 1204. Παρατηρήσεις σχετικά με τις κατόψεις των ναών και τους αρχιτέκτονες», *Ἡ Βυζαντινή Τέχνη μετά τήν Τέταρτη Σταυροφορία*, 159-169.
Todić B., *Manastir Resava*, Beograd 1995.
Todić B. – Čanak-Medić M., *Dečani*, Beograd 2005.
Todorović D., "Trpezarija manastira Resave", *Resava*, 175-186.
Vasiljević S., "Naši stari graditelji i njihova stvaralačka kultura", *ZZSK* 6-7 (1966-1956) 1-36.
Vulović B., *Ravanica: Njeno mesto i njena uloga u sakralnoj arhitekturi Pomoravlja*, Beograd 1966.

8.3 Κοσμική και οχυρωματική αρχιτεκτονική ❖ Secular and Fortification Architecture

Bošković Dj., "Mesto Kruševca u sistemu utvrdjenih gradova srednjovekovne Srbije", *Starinar* 30 (1980) 7-11.
Deroko A., *Srednjevekovni gradovi u Srbiji, Crnoj Gori i Makedoniji*, Beograd 1950.
Deroko A., "Smederevski grad. Stanovanje u jednom našem srednjevekovnom gradu i još neki drugi nerešeni problemi", *Starinar* 2 (1951) 59-98.
Deroko A. – Zdravković I., "Zaštita ostataka dvorca despota Djurdja u Smederevskom gradu", *ZZSK* 9 (1958) 49-78.
Jovanović V., *Novo Brdo*, Beograd 2004.
Jovanović V., "Srednjevekovni grad Zvečan", *Starinar* 13-14 (1965) 137-150.
Korać V., "Poreklo utvrdjenja manastira Studenice", *ZLU* 12 (1976) 23-39.
Kovačević M., "Profana arhitektura srednjovekovnog Kruševca: Rezultati dosadašnjih istraživanja", *Starinar* 30 (1980) 13-29.
Mijović P. – Kovačević M., *Gradovi i utvrdjenja u Crnoj Gori*, Beograd - Ulcinj 1975.
Milošević G., *Stanovanje u srednjovekovnoj Srbiji*, Beograd 1997.
Popović M., *The fortress of Ras*, Beograd 1999.
Popović M., *The fortress of Belgrade*, Belgrade 2006.

Popović S., *Krst u Krugu. Arhitektura manastira u srednjovekounoj Srbiji*, Beograd 1994.
Secular Medieval Architecture in the Balkans 1300-1500 and its Preservation, S. Ćurčić – E. Hadjitryphonos (eds.), Thessaloniki 1997, 88-95, 124-135, 204-211, 236-269, 274-277, 304-305.
Simić G., "Novi podaci o arhitekturi despotove kule u manastiru Resavi", *Resava*, 161-174.
Zdravković I. – Jovanović V., "La forteresse de Zvečan, située au moyen âge à la frontière entre Byzance et la Serbie", *XIIe CIEB* Ochride 1961 (Beograd 1964) III, 423-428.
Zdravković I. – Jovanović V., "Vrhlab: letnji dvorac kralja Milutina", *Starinar* 15-16 (1966) 261-266.
Zdravković I. M., *Srednjovekovni gradovi u Srbiji*, Beograd 1970.
Zdravković I. M., *Srednjovekovni gradovi i dvorci na Kosovu*, Beogad 1975.

8.4 Γλυπτική ❁ Sculpture

Kandić O., "Oblik kamene oltarske pregrade Bogorodičine crkve u Studenici", *Studenica*, 141-152.
Katanić N., *Dekorativna kamena plastika Moravske škole*, Beograd 1988.
Maglovski J., "Dečanska skulptura-program i smisao", *Dečani*, 193-223.
Maglovski J., "Skulptura Pećke patrijaršije. Motivi, značenja", *Arhiepiskop Danilo II*, 311-327.
Maksimović J., "Studije o studeničkoj plastici", *ZRVI* 5 (1958) 137-148.
Maksimović J., "Studije o studeničkoj plastici. 2. Stil", *ZRVI* 6 (1960) 95-109.
Maksimović J., "Vizantijski i orijentalni elementi u dekoraciji Moravske škole", *ZbFilozFak* 8, 1 (1964) 375-384.
Maksimović J., *Srpska sredjovekovna skulptura*, Novi Sad 1971.
Nikolajević-Stojković I., *Ranovizantiska arhitektonska dekorativna plastika u Makedonii, Sribijii, Crnoj Gori*, Beograd 1957.
Popović D., "Srednjovekovni nadgrobni spomenici u Studenici", *Studenica*, 491-504.
Popović D., "Grob arhiepiskopa Danila II", *Arhiepiskop Danilo II*, 329-344.
Popović D., *Srpski vladarski grob u srednjem veku*, Beograd 1992.
Šuput M., "Vizantijski plastični ukras u graditeljskim delima kralja Milutina", *ZLU* 12 (1976) 41-55.

9. ΤΟΥΡΚΙΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ❁ EUROPEAN TURKEY

Mango C., "The Byzantine Church at Vize in Thrace and St. Mary thr Younger", *ZRVI* 11 (1968) 9-13.
Soustal P., *Thrakien (Thrake, Rodope und Haimipontos)* [TIB 6], Wien 1991.

Β. ΚΥΠΡΟΣ ❖ CYPRUS

Βελένης Γ., «Ο ναός του Αγίου Γεωργίου Χορτακιών στη Σωτήρα Αμμοχώστου», *Δώρον*, 31-40.
Παπαγεωργίου Ά., *Οἱ ξυλόστεγοι ναοί τῆς Κύπρου*, Λευκωσία 1975.
Σωτηρίου Γ. Ά., *Τά βυζαντινά μνημεῖα τῆς Κύπρου*, Αθήνα 1935.

Boyd S., "A Little-Known Technique of Architectural Sculpture: Champlevé reliefs from Cyprus", *XVIe CIEB* Wien 1981 (1982) II/5 (=*JÖB* 32/5, 1982) 313-325.
Boyd S., "The Decorative Program of the Champlevé Revetments from the Episcopal Basilica at Kourion in Cyprus", *XIe CIAC* Lyon - Vienne - Grenoble - Genève et Aoste 1986 (Roma - Città del Vaticano 1989) II, 1821-1840.
Boyd S., "Champlevé Production in Early Byzantine Cyprus", *Medieval Cyprus*, 49-70.
Ćurčić S., "Byzantine Architecture on Cyprus: An Introduction to the Problem of the Genesis of a Regional Style", *Medieval Cyprus*, 71-91.
Ćurčić S., *Middle Byzantine Architecture on Cyprus: Provincial or Regional?*, Nicosia 2000.
Daszewski W. A. – Michaelides D., *Mosaic Floors in Cyprus*, Ravenna 1988.
Delvoye Ch., "La place de Chypre dans l' architecture paléochrétienne de la Mediterranée", *Πρακτικά τοῦ Α΄ Διεθνοῦς Κυπρολογικοῦ Συνεδρίου*, Λευκωσία 1969 (1972) Β΄, 17-21.
Delvoye Ch., "L' art paléochrétien de Chypre", *XVe CIEB* Athènes 1976, Rapports et Co-rapports, V, Chypre dans le monde Byzantin, 1-52.
Delvoye Ch., "La place des grandes basiliques de Salamine de Chypre dans l' architecture paléochrétienne", *Bulletin de la classe des lettres et des Sciences morales et politiques*, s. 5, 64 (1978-2) 75-89.
Gregory T. E., "Cities of Late Roman Cyprus: Preliminary thoughts of urban change and continuity", *Γ΄Διεθνές Κυπρολογικό Συνέδριο*, 715-726.
Megaw A. H. S., "Byzantine Architecture and Decoration in Cyprus: Metropolitan or Provincial?", *DOP* 28 (1974) 57-88.
Megaw A. H. S., "Interior Decoration in Early Christian Cyprus", *XVe CIEB* Athènes 1976, Rapports et Co-rapports, V, Chypre dans le monde Byzantin, 1-29.
Megaw A. H. S., "Le fortificazioni bizantine a Cipro", *CorsiRav* 32 (1985) 199-231.
Megaw A. H. S., "The Episcopal Precinct at Kourion and the Evidence for Re-location", *The Sweet Land of Cyprus*, 53-67.
Megaw A. H. S., "The Soloi Basilicas reconsidered", *Γ΄Διεθνές Κυπρολογικό Συνέδριο*, 171-180.
Michaelides D., "Opus sectile in Cyprus", *The Sweet Land of Cyprus*, 69-113.
Papageorghiou A., "L' architecture de la période byzantine à Chypre", *CorsiRav* 32 (1985) 325-335.
Papageorghiou A., "Cities and Countryside at the End of Antiquity and the Beginning of the Middle Ages in Cyprus", *The Sweet Land of Cyprus*, 27-51.
Papageorgiou A., "The Early Christian Architecture of Cyprus", *XVe CIEB* Athènes 1976, Rapports et Co-rapports V, Chypre dans le monde Byzantin, 1-13.
Papageorgiou A., "Constantinopolitan Influence on the Middle Byzantine Architecture of Cyprus", *XVIe CIEB* Wien 1981 (1982) II/4 (=*JÖB* 32/4, 1982) 469-478.
Papageorgiou A., "The Narthex of the Churches of the Middle Byzantine Period in Cyprus", *Rayonnement grec*, 437-448.
Papageorgiou A., "L' architecture paléochrétienne de Chypre", *CorsiRav* 32 (1985) 299-324.
Papacostas T. C., *Byzantine Cyprus. The testimony of its churches, 650-1200*, Ph.D. Thesis, University of Oxford 1999.
Pralong A., "La basilique de l' acropole d'Amathonte (Chypre)", *RACr* 70 (1994) 411-455.
Sotiriou G., "Les églises byzantines de Chypre à trois et à cinq coupoles et leur place dans l' histoire de l' architecture byzantine", *Ve CIEB* Roma 1936 (Nendeln/ Liechtenstein 1978) II, 401-409.

Γ. ΙΤΑΛΙΑ ❁ ITALY

1. Γενικά έργα – Κοσμική αρχιτεκτονική ❁ General Reference Works – Secular Architecture

Baldini Lippolis I., *L' architettura residenziale nelle città tardoantiche*, Roma 2005.

Bertaux E., *L' art dans l' Italie Méridionale de la fin de l' Empire Romain à la conquête de Charles d'Anjou. Aggiornamento dell' opera di Émile Bertaux*, I-VI, A. Prandi (ed.), Roma 1978.

Cavallo G. et al., *I Bizantini in Italia*, Milano 1982.

Enlart C., *Gothic Art and the Renaissance in Cyprus*, London ²1987.

Farioli Campanati R., "La cultura artistica nelle regioni bizantine d' Italia dal VI all' XI secolo", *I Bizantini in Italia*, Milano 1982, 137-426.

Farioli Campanati R., "Eredità dei Greci in Occidente nell' arte della tarda antichità e del Medioevo", *I Greci in Occidente*, Venezia 1996, 627-633.

Heidenreich J., *Das Grabmal Theodorichs zu Ravenna*, Wiesbaden 1971.

Lagona S., "La Sicilia tardo-antica e bizantina", *FelRav*, s. 4, 119-120 (1980) 111-130.

Perogalli C. – Iachino M. P. – Bazzi S., *Castelli italiani*, Milano 1979.

Testini P., *Le catacombe e gli antichi cimiteri cristiani in Roma*, Bologna 1966.

Toesca P., *Storia dell' arte italiana. Il Medioevo*, II, Torino ²1965.

2. Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική ❁ Church Architecture

Agnello G., *L' architettura bizantina in Sicilia*, I-II, Firenze 1952.

Agnello G., "Architettura paleocristiana e bizantina della Sicilia", *CorsiRav* 9 (1962) 53-108.

Atti VIII Congr. Naz. Archeologia Cristiana (1998): L' edificio battesimale in Italia, 2, Bordignera, Ist. Studi liguri, 2001.

Bertacchi L. *Architettura e mosaico, Da Aquileia a Venezia*, Milano 1980.

Bertelli G., "Arte bizantina nel Salento. Architettura e scultura (secc. IX-XIII)", *Ad Ovest di Bizantio. Il Salento medioevale*, Bari 1990, 217-240.

Bovini G., "Gli antichi vetri da finestra nella chiesa di S. Vitale", *FelRav*, s.4, 91 (1965) 95-108.

De Angelis d'Ossat G., *Studi ravennati. Problemi di architettura paleocristiana*, Ravenna 1962.

Deichmann F. W., *Frühchristliche Kirchen in Rom*, Basel 1948.

Deichmann F. W., *Ravenna. Hauptstadt des spätantiken Abendlandes*, I-III, Wiesbaden - Baden-Baden 1958-1989.

Demus O., *The Church of San Marco in Venice. History - Architecture - Sculpture*, Washington, D.C. 1960.

Farioli Campanati R., "Ravenna, Costantinopoli. Aspetti topografico-monumentali e iconografici", *Storia di Ravenna*, II, 2, 1992, 127-158.

Farioli Campanati R., "Versione integrale della Voce *Ravenna e territorio* publicata con il titolo *Ravenna*, in *EAM*, 1998, 847-456, 862-863", *FelRav*, s. 4, 145-148 (1993-1994) 9-34.

Farioli Campanati R., "Il *pyrgus* dell' arcivescovo Agnello e la sua datazione", *CorsiRav* 41 (1994) *Ravenna, Costantinopoli, Vicino Oriente, in Memoria di F. W. Deichmann*, 207-217.

Farioli Campanati R., "La cattedrale paleocristiana di Firenze", *Atti VII centenario del Duomo di Firenze*, T. Verdun – A. Innocenti (eds.) (Firenze 2001) II, 1, 361-375.

Guidobaldi F. – Barsanti C. – Guiglia A., *San Clemente*, I-II, Roma 1992.

Kapitän G., "Elementi architettonici per una basilica dal relitto navale del VI secolo di Marzameni (Siracusa)", *CorsiRav* 28 (1980) 71-136.

Krautheimer R. et al., *Corpus Basilicarum Christianarum Romae, Le basiliche antiche cristiane di Roma*, I-V, Città del Vaticano 1937-1977.

Matthiae G., *Le chiese di Roma dal IV al X secolo*, I-II, Roma 1967.

Polacco R., *San Marco. La Basilica d' oro*, Modena 1991.

San Michele in Africisco e l' età giustinianea a Ravenna: atti del Convegno «La diaspora dell' arcangelo, San Michele in Africisco e l' età giustiniana». Giornate de studio in memoria di Giuseppe Bovini, Ravenna, 2005, C. Spadoni – L. Kniffitz (eds.), Milano 2007.

Venditti A., *Architettura bizantina nell' Italia meridionale*, I-II, Napoli 1967.
Volpe G., "Herdonia", *Ordona* 10 (2000) 507-604.
Volpe G., "Il complesso episcopale paleocristiano di San Pietro a Canosa (scavi 2002)", *Archeologia Medievale* 30 (2003) 107-164.

3. Γλυπτική ❁ Sculpture

Buchwald H., "The Carved Stone Ornament of the High Middle Ages in San Marco, Venice", *JÖBG* 11-12 (1962-1963) 169-209, 13 (1964) 137-170.
Corpus della scultura paleocristianna bizantina ed altomedioevale di Ravenna, I-III, G. Bovini (ed.), Roma 1968-1969.
Corpus der Kapitelle der Kirche von San Marco zu Venedig, Fr. W. Deichmann (ed.), unter Mitarbeit von J. Kramer und U. Peschlow, Wiesbaden 1981.
Farioli R., "La scultura del V-VI sec.: problemi ravennati", *Atti del Convegno Internazionale - Il passaggio dal mondo antico al Medioevo: da Teodosio a S. Gregorio Magno*, Roma 1977 (1980) 147-194.
Farioli Campanati R., "Quattro sarcofagi mediobizantini in Italia", *Rivista di Studi bizantini e slavi, Miscell. Agostino Pertusi*, II, 1979 (1982) 283-296.
Farioli Campanati R., "Ravenna, Constantinopoli: Considerazioni sulla scultura del VI secolo", *CorsiRav* 30 (1983) 205-253.
Farioli Campanati R., "Un' inedita fronte di altare paleocristiano e una nuova ipotesi sulla Cattedrale di Parma", *FelRav*, s. 4, 127-130 (1984-1985) 201-215.
Farioli Campanati R., "La scultura architettonica e di arredo liturgico a Ravenna alla fine della Tarda Antichità", *Storia di Ravenna*, II, 1 (1991) 245-267.
Frazer M.E., "Church Doors and the Gates of Paradise. Byzantine Bronze Doors in Italy", *DOP* 27 (1973) 145-162.
Herrmann J. J., *The Ionic Capital in Late Antique Rome*, Rome 1988.
Kollwitz J. – Herdejürgen H., *Die ravennatischen Sarkophage*, Berlin 1979.
Kramer J., *Spätantike korinthische Säulenkapitelle in Rom*, Wiesbaden 1997.
Lawrence M., *The Sarcophagi of Ravenna*, Roma 1970.
Lazzarini L. – Piana M. – Tiglier G., *Le sculture esterne di San Marco*, Milano 1995.
Milella Lovecchio M., "La scultura bizantina dell' XI sec. nel Museo di S. Nicola di Bari", *MEFRA* 93/1 (1981) 7-87.
Minguzzi S., "Plutei mediobizantini conservati in San Marco", *Storia dell'Arte Marciana. Atti del convegno internazionale di studi*, Venezia 1994 (1997), R. Polacco (ed.), 113-124.
Minguzzi S., "Aspetti della decorazione marmorea e architettonica della basilica di San Marco", *I Marmi della basilica di San Marco*, I. Favaretto – E. Vio – S. Minguzzi – M. Da Villa Urbani (eds.), (Venezia 2000) 29-40, 123-169.
Olivieri Farioli R., "Capitelli bizantini di Ravenna", *Atti del I Congresso nazionale di studi bizantini (archeologia - arte)*, Ravenna 1965 (1966) 153-162.
Pensabene P., *I capitelli, Scavi di Ostia VII*, Roma 1973.
Polacco R., *Sculture paleocristiane e altomedioevali di Torcello*, Treviso 1976.
Russo E., *Sculture del complesso eufrasiano di Parenzo*, Napoli 1991
Smith M. T., *The Ciborium in Christian Architecture at Rome, 300-600*, Ph.D. Thesis, New York University 1968.
Wilpert G., *I sarcofagi cristiani antichi*, I-II, Roma 1929-1936.
Wolters W. (ed.), *Die Skulpturen von San Marco in Venedig. Die figürlichen Skulpturen der Außenfassaden bis zum 14. Jahrhundert*, Berlin 1979.
Zuliani F., *I marmi di San Marco*, Roma 1975.

Δ. ΡΩΣΙΑ - ΟΥΚΡΑΝΙΑ ❁ RUSSIA - UKRAINE

Alpatov M. V., *Vseobščaja Istorija Iskusstv,* I-III, *Russkoe Iskusstvo s drevnejšich vremen do načala 18 veka*, Moskva 1955.

Auty R., *An Introduction to Russian Art and Architecture*, Cambridge 1980.

Buxton D. R., *Russian Medieval Architecture*, Cambridge 1934.

Faensen H., *Kirchen und Klöster im Alten Rußland*, Leipzig 1982.

Faensen H. – Ivanov Vl., *Early Russian Architecture*, London - New York 1975.

Hamilton G. H., *The Art and Architecture of Russia*, Harmondsworth 1954.

Istorija russkogo iskusstva, I-III, Moskva 1953-55.

Karger M. K., *Drevnij Kiev*, I-II, Moskva - Leningrad 1958-1961.

Karger M. K., *Novgorod*, Moscow 1980.

Kasarinova V. N., *Architectura Dmitrievskogo Sobora vo Vladimire*, Moskva 1959.

Komeč A., *Drevnerusskoe zodčestvo konca X - načala XII v.*, Moskva 1987.

Komeč A., *Kamennaja letopis' Pskova of the 12th – beginning of the 13th centuries*, Moscow 1993.

Kostočkin V. V., *Russkoe oboronnoe zodčestvo konca 13 – načala 14 vv.*, Moscow 1993.

Martin J., *Medieval Russia* 980-1584, Cambridge 1995.

Rappoport P. A., *Drevnerusskaja architektura*, Moskva 1970.

Rappoport P. A., *Building the Churches of Kievan Russia*, Aldershot 1995.

Réau L., *L' art russe des origines à nos jours*, I-II, Paris 1921-22.

Schäfer H., "Architekturhistorische Beziehungen zwischen Byzanz und der Kiever Rus im 10. und 11. Jahrhundert", *IstMitt* 23-24 (1973-1974) 197-224.

Vagner K., *Skul'ptura Vladimiro-Suzdal'skoj Rusi*, Moskva 1964.

Voronin N. N., *Zodčestvo severo-vostočnoj Rusi*, I-II, Moskva 1961-1962.

Voronin N. N. – Rappoport P. A., *Zodčestvo Smolenska. 12-13 vv.*, Leningrad 1979.

ΑΣΙΑ - ΑΦΡΙΚΗ ❖ ASIA - AFRICA

1. ΑΙΓΥΠΤΟΣ ❁ EGYPT

1.1. Άνω και Κάτω Αίγυπτος ❖ Upper and Lower Egypt

Atiya A. S. (ed.), *The Coptic Encyclopedia*, I-VIII, New York 1991.
Badawy A., *Les premières églises d' Egypte jusqu' au siècle de St. Cyrille*, Le Caire 1947.
Beckwith J., *Coptic Sculpture*, London 1963.
Chassinat E., *Fouilles à Baouît*, Le Caire 1911.
Clédat J., *Le monastère et la nécropole de Baouît*, I-II, Le Caire 1904-1916.
Effenberger A., *Koptische Kunst. Ägypten in spätantiker, byzantinischer und frühislamischer Zeit*, Leipzig 1975.
Evelyn White H. G., *The Monasteries of Wadi'n Natrun*, I-III, New York 1926-1933.
Evelyn White H. G., *The History of the Monasteries of Nitria and Scetis*, New York 1932.
Février P.-A., *Fouilles de Sétif. Les basiliques chrétiennes du quartier nord-ouest*, Paris 1965.
Friedman F. D. (ed.), *Beyond the Pharaohs: Egypt and the Copts, 2nd - 7th Centuries A.D.*, Providence 1989.
Grossmann P., "Esempi d' architettura paleocristiana in Egitto dal V al VII secolo", *CorsiRav* 28 (1981) 149-176.
Grossmann P., *Mittelalterliche Langhauskuppelkirche und verwandte Typen in Oberägypten. Eine Studie zum mittelalterlichen Kirchenbau in Ägypten*, Glückstadt 1982.
Grossmann P., *Abu Mina I: Die Gruftkirche und die Gruft*, Mainz a. R. 1989.
Grossmann P., "Koptische Architektur", *Ägypten in spätantik- christlicher Zeit. Einführung in die koptische Kultur*, M. Krause (ed.), Wiesbaden 1998, 209-267.
Grossmann P., *Christliche Architektur in Ägypten*, Leiden 2002.
Grossmann P., "Early Christian architecture in Egypt and its relationship to the architecture of the Byzantine World", *Egypt in the Byzantine World, 300-700*, R. S. Bagnall (ed.), Cambridge 2007, 103-136.
Kasser R. et al., *Kellia* [Recherches suisses d' archéologie copte], I-II, Genève 1967-1972.
Kitzinger E., "Notes on Early Coptic Sculpture", *Archaeologia* 87 (1938) 181-215.
Koptische Kunst. Christentum am Nil. Katalog der Ausstellung in der Villa Hügel, Essen 1963.
Maspero J., *Fouilles exécutées à Baouît. Notes mises en ordre et éditées par E. Drioton*, Le Caire 1931-1943.
Monneret de Villard U., *La scultura ad Ahnâs*, Milano 1923.
Monneret de Villard U., *Il monastero di S. Simone presso Aswân*, I, Milano 1927.
Monneret de Villard U., *Les couvents près de Sohâg*, I-II, Milan 1928.
Monneret de Villard U., *Les églises du monastère des Syriens au Wâdi en- Natrûn*, Milan 1928.
Quibell J., *Excavations at Saqqara*, I-III, Le Caire 1908-1912.
Schubert Fr., *Die frühkoptische Kirchenarchitektur*, Dissertation, Universität Wien 1933.
Severin H.-G., "Problemi di scultura tardoantica in Egitto", *CorsiRav* 28 (1981) 315-336.
Torp H., "Some Aspects of Early Coptic Monastic Architecture", *Byz* 25-27 (1955-1957) 513-538.
Torp H., "Le monastère copte de Baouît", *ActaNorv* 9 (1981) 1-8.
Wace A. J. B. – Megaw A. H. S. – Skeat T. C., *Hermopolis magna: Ashmunein. The Ptolemaic Sanctuary and the Basilica*, Alexandria 1959.
Walters C. C., *Monastic Archaeology in Egypt*, Warminster 1974.
Wessel K., *Koptische Kunst. Die Spätantike in Ägypten*, Recklinghausen 1963.
Winlock M. E. – Crum W. E., *The Monastery of Epiphanius at Thebes*, New York 1926.
Zaloscer H., "Zur Entstehung des koptischen Kapitells", *Bulletin de la Société Archéologique Copte* 10 (1944) 97-114.
Zaloscer H., *Die Kunst im christlichen Ägypten*, Wien - München 1974.

1.2. Σινά ❁ Sinai

Δημακόπουλος Ἰ., «Ἔρευνες στήν ἀρχιτεκτονική τῆς Μονῆς Σινᾶ», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 9 (1977-1979) 261-301.
Forsyth G. H. – Weitzmann K., *The Monastery of Saint Catherine at Mount Sinai. The Church and Fortress of Justinian*, Ann Arbor, Michigan 1973.
Grossmann P., "Neue baugeschichtliche Untersuchungen im Katharinenkloster im Sinai", *AA* 1988, 543-558.
Grossmann P., «Μ. Σινά, Ἀρχιτεκτονική», *Σινά. Οἱ θησαυροί τῆς Μονῆς*, Κ. Μανάφης (επιμ.), Αθήνα 1990, 29-57.
Kalopissi-Verti S. – Panayotidi M., "Excavations on the Holy Summit (Jabal Mūsā) at Mount Sinai: Preliminary Remarks on the Justinianic Basilica", *Approaching the Holy Mountain* (υπό έκδοση).
Koufopoulos P. – Myriantheos-Koufopoulou M., "The Architecture of the Justinian Basilica on the Holy Summit", *Approaching the Holy Mountain* (υπό έκδοση).

2. ΑΛΓΕΡΙΑ – ΛΙΒΥΗ – ΤΥΝΗΣΙΑ ❁ ALGERIA – LIBYA – TUNISIA

Bejaoui F., "Découvertes d' archéologie chrétienne en Tunisie", *XIe CIAC* Lyon, Vienne, Grenoble, Genève et Aoste 1986 (Roma - Città del Vaticano 1989) II, 1927-1960.
Bianchi Bandinelli R. – Vergara Caffarelli E. – Caputo G., *Leptis Magna*, Milano 1964.
De Angelis d'Ossat G. – Farioli R., "Il complesso paleocristiano di Breciglieri, El-Khadra (architettura, scultura). Nota epigrafica di M. Guarducci", *Quaderni di archeologia della Libia* 7 (1975) 27-156.
Duval N., *Les églises africaines à deux absides*, I-II, Paris 1971-1973.
Duval N., "L' état actuel des recherches sur les fortifications de Justinien en Afrique", *CorsiRav* 30 (1983) 149-204.
Gauckler P., *Basiliques chrétiennes de Tunisie 1892-1904*, Paris 1913.
Gsell S., *Les monuments antiques de l'Algérie*, Paris 1912.
Mareç E., *Monuments chrétiens d'Hippone, ville épiscopale de Saint Augustin*, Paris 1958.
Romanelli P., *Leptis Magna*, Roma 1925.

3. ΑΡΜΕΝΙΑ – ΓΕΩΡΓΙΑ ❁ ARMENIA – GEORGIA

Alpago-Novello A. – Hybsch E. – Lafontaine – Dosogne J., *Architecture Géorgienne*, Louvain-la-Neuve 1978.
Alpago-Novello A. et al., *Art and Architecture in Medieval Georgia*, Louvain-la-Neuve 1980.
Amiranašvili S., *Istorija gruzinskogo iskusstva*, Moskva 1963.
Arutjunjan V. M. – Safarjan S.A., *Pamjatniki armjanskogo zodčestva*, Moskva 1951.
Beridze V., *Gruzinskaja architektura s drevnejšich vremen do načala 20 veka*, Tbilisi 1967.
Beridze W. – Neubauer E., *Die Baukunst des Mittelalters in Georgien*, Berlin 1980.
Cuneo P., *Architettura Armena dal Quatro al Diciannovesimo Secolo*, Roma 1988.
Documents of Armenian Architecture / Documenti di Architettura Armena, A. Manukian (ed.), Milano 1968 ff.
Gandolfo F., *Chiese e capelle armene a navata semplice dal IV al VII secolo*, Roma 1973.
Gandolfo F., *Le basiliche armene, IV-VIII secolo*, Roma 1982.
Gaprindashvili G., *Vardzia*, Leningrad 1975.
Jakobson A. L., *Očerk istorii zodčestva Armenii*, Moskva - Leningrad 1950.
Khatchatrian A., *L' architecture arménienne du IVe au VIe siècle*, Paris 1971.
Neubauer E., *Altgeorgische Baukunst*, Leipzig 1976.
Strzygowski J., *Die Baukunst der Armenier und Europa*, I-II, Wien 1918.
Studi di architettura medioevale armena, 1-5, Roma 1971, 1973, 1982.
Tokarskij N. I., *Architectura Armenii 4-14 vv.*, Erevan 1971.
Utudjian E. (ed.), *Les monuments arméniens du IV au XVII siècle*, Paris 1967.

4. ΙΟΡΔΑΝΙΑ - ΙΣΡΑΗΛ - ΛΙΒΑΝΟΣ - ΣΥΡΙΑ
JORDAN - ISRAEL - LEBANON - SYRIA

4.1. Γενικά έργα - Τοπογραφία - Κοσμική αρχιτεκτονική
❁ General Reference Works - Topography - Secular Architecture

Bagatti B., *Gli antichi edifici sacri di Betlemme*, Gerusalemme 1952.

Balty J. Ch. - van Rengen W., *Guide d'Apamée*, Bruxelles 1981.

Bottini G. C. - Di Segrio L. - Alliata E. (eds.), *Christian Archaeology in the Holy Land. New Discoveries*, Jerusalem 1990.

Browing I., *Jerash and the Decapolis*, London 1982.

Butler H. C., *Syria*, II A-B, Leiden 1919-1920, III A-B, Leiden 1921-1922.

Crowfoot J. W., *The Greek Church of St. John the Baptist at Sammaria*, Rome 1934.

Crowfoot J. W., *Churches at Bosra and Samaria - Sebaste*, Rome 1937.

Dussaud R., *Topographie Historique de la Syrie antique et médiévale*, Paris 1927.

Farioli Campanati R., "Per un' introduzione sul iaw rān Tardoantico", *FelRav*, s. 4, 141-144 (1991-1992) 177-232.

Farioli Campanati R. et al., "Ricerche Siriane (1988-1998)", *FelRav*, s. 4, 145-148 (1993-1994) 97-291.

Harvey W., *Church of the Holy Sepulchre, Jerusalem: Structural Survey, Final Report*, London 1935.

Harvey W., *Structural Survey of the church of the Nativity, Bethlehem*, London 1935.

Hirschfeld Y., *The Judean Desert Monasteries in the Byzantine Period*, New Haven 1992.

Hirschfeld Y., *The Palestinian dwelling in the Roman-Byzantine Period*, Jerusalem 1995.

Karnapp W., *Die Stadtmauer von Resafa in Syrien*, Berlin 1976.

Kraeling C. et al., *Gerasa City of the Decapolis*, New Haven 1938.

Lassus J., *Les portiques d'Antioche*, Princeton 1972.

La Siria araba da Roma a Bizanzio, Atti del Convegno Internazionale, R. Farioli Campanati (ed.), Ravenna 1988 (1989).

La Syrie de Byzance à l' Islam, Actes du colloque International, P. Cavinet - J.-P. Rey-Coquais (eds.), Lyon - Paris 1990 (Damas 1992).

Mattern J., *Villes mortes de Haute Syrie*, Beyrouth ²1944.

Nielsen I. - Andersen F. - Holm-Nielsen S., *Gadara - Umm Qēs*, III. *Die byzantinischen Thermen*, Wiesbaden 1993.

Perkins A., *The Art of Dura-Europos*, Oxford 1973.

Sartre M., *Bostra: Des origines à l' Islam*, Paris 1985.

Spanner H. - Guyer S., *Rusafa. Die Wallfahrtsstadt des hl. Sergios*, Berlin 1926.

Syrie, Mémoire et Civilisation. Catalogue de l' Exposition de l' Institut du Monde Arabe, Paris 1993.

Tate G., *Les campagnes de la Syrie du Nord du IIe au VIIe s.*, I, Paris 1992.

Tchalenko G., *Villages antiques de la Syrie du Nord*, I-III, Paris 1953-1958.

Ulbert Th., "Villes et fortifications de l'Euphrate à l' époque paléochrétienne (IV.e-VII.e siècle)", *Archéologie et histoire de la Syrie*, II, J.-M. Dentzer - W. Orthmann (eds.), Saarbrücken 1989, 283-296.

Vogüé M. de, *Syrie centrale. Architecture civile et religieuse du Ier au VIIe siècle*, I-II, Paris 1865-1877.

4.2. Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική ❁ Church Architecture

Balty Ch., *Fouilles d'Apamée de Syrie*, I.1, *L' Église à Atrium de la Grande Colonnade*, Bruxelles 1969.

Beyer H., *Der syrische Kirchenbau*, Berlin 1925.

Biscop J.-L. - Sodini J.-P., "Travaux récents au sanctuaire syrien de Saint-Syméon Le Stylite (Qal'at Sem'an)", *CRAI* 1983, 335-372.

Biscop J.-L. - Sodini J.-P., "Qal'at Sem' an et les chevets à colonnes de Syrie du Nord", *Syria* 61 (1984) 267-330.

Biscop J.-L. - Sodini J.-P., "Travaux à Qal'at Sem' an", *XIe CIAC* Lyon, Vienne, Grenoble, Genève et Aoste 1986 (Roma - Città del Vaticano 1989) II, 1675-1695.

Brenk B., "Klosterbaukunst des ersten Jahrtausends", *Annali Scuola Normale Superiore, cl. Lettere e filosofia*, s. IV, V,1 (2000) 317-342.

Brünnow R. E. - von Domaszewski A., *Die Provincia Arabia*, I-III, Strassburg 1904-1909.

Butler H. C., *Early Churches in Syria. Fourth to Seventh Centuries*, Princeton, N.J. 1929 (reprint: Amsterdam 1969).
Corbo V. C., *Il Santo Sepolcro di Jerusalemme: aspetti archeologici dalle origini al periodo crociato*, I Testo, II Tavole con annotazioni in italiano e in inglese, Jerusalem 1982.
Couasnon Ch., *The Church of the Holy Sepulchre in Jerusalem*, London 1974.
Crowfoot J. W., *Early Churches in Palestine*, London 1941.
Deichmann F. W., *Qalb Loze un Qal'at Sem'an, die besondere Entwicklung der nordsyrisch-spätantiken Architektur*, München 1982.
Deichmann F. W., "Halabiya-Zenobia", *CorsiRav* 21 (1974) 155-160.
Descoeudres G., *Die Pastophorien im syro-byzantinischen Osten. Eine Untersuchung zu Architektur und liturgiegeschichtlichen Problemen*, Wiesbaden 1983.
Downey G., "Constantine's Churches at Antioch, Tyr and Jerusalem (Notes on Architectural Terms)", *Mélanges de l' Université Saint-Joseph de Beyrouth* 38 (1962) 189-196.
Farioli Campanati R., "Considerazioni sulla chiesa dei SS. Sergio, Bacco e Leonzio di Bosra dopo gli ultimi scavi (1977, 1978)", *Studien zur spätantiken und byzantinischen Kunst Fr. W. Deichmann gewidmet*, O. Feld – U. Pechlow (eds.) I, Bonn 1986, 133-142.
Farioli Campanati R., "Bosra: la chiesa tetraconca dei SS. Sergio, Baccio et Leonzio. Il problema della sua destinazione", *XIIe CIAC* Bonn 1991 (Münster 1995) III, 741-745.
Finegan J., *The Archeology of the New Testament*, New Jersey 1969.
Harper R. P., "Excavations at Dibsi Faraj, Northern Syria", *DOP* 29 (1975) 319-348.
Kraeling C. H., *The Excavations at Doura Europos, Final Report VIII, Part II, The Christian Building*, New Haven 1967.
Lassus J., *Sanctuaires chrétiens de Syrie*, Paris 1947.
Lauffray J., *Halabyya-Zenobia, place fort du limes oriental de la Haute Mésopotamie au VIe siècle*, Paris 1983.
Manns F. – Alliata E. (eds.), *Early Christianity in Context. Monuments and Documents*, Jerusalem 1993.
Masturzo N., "Architettura siriana pre-giustinianea: la chiesa dei SS. Sergio, Bacco e Leonzio. Problemi interpretativi e di conservazione", *CorsiRav* 41 (1994) 369-386.
Michel A., *Les églises de l'époque byzantine et umayyade de Jordanie (provinces d'Arabie et de Palestine), Ve-VIIIe siècle. Typologie architecturale et aménagements liturgiques (avec catalogue des monuments)*, Turnhout 2001.
Ousterhout R., "Rebuilding the Temple: Constantine Monomachus and the Holy Sepulchre", *JSAH* 48 (1989) 66-78.
Ovadiah A., *Corpus of the Byzantine Churches in the Holy Land*, translated from the Hebrew by R. Kirson, Bonn 1970.
Ovadiah A. – de Silva C. G., *Supplementum to the Corpus of the Byzantine Churches in the Holy Land*, Jerusalem 1981-1984.
Renhart Er., *Das syrische Bema: liturgisch-archäologische Untersuchungen*, Graz 1995.
Tchalenko G., *Églises syriennes à bêma*, Album, Paris 1980, Texte, Paris 1990.
Tsafrir Y. (ed.), *Ancient Churches Revealed*, Jerusalem 1993.
Tzaferis V., "Early Monks and Monasteries in the Holyland", *ΔΧΑΕ*, περ. Δ', 15 (1989-1990) 43-66.
Ulbert Th., *Resafa, II: Die Basilika des Heiligen Kreuzes in Resafa-Sergiupolis*, Mainz a. R. 1986.

4.3. Γλυπτική ❁ Sculpture

Buschhausen H., *Die süditalienische Bauplastik im Königreich Jerusalem*, Wien 1978.
Farioli Campanati R., "La decorazione scultorea cristiana nella chiesa dei SS. Sergio, Bacco e Leonzio a Bosra", *Ocnus, quaderni delle Scuola di specializzazione in Archeologia, Università di Bologna*, I (1993) 83-90.
Naciache A. – Sodini J.-P., "Le décor architectural en Syrie Byzantine", *Archéologie et Histoire de la Syrie*, II, W. Orthmann – J.-M. Dentzer (eds.), Saarbruck 1989, 477-490.
Peña I. – Castellana P. – Fernandez R., *Inventaire du Jebel el-A'la*, Jerusalem 1990.
Strube Chr., "Baudekoration in den Kirchen des nordsyrischen Kalksteinmassivs", *AA* 93 (1978) 577-601.
Strube Chr., *Baudekoration im nordsyrischen Kalksteinmassiv, I. Kapitell-Tür-und Gesimsformen der Kirchen des 4. und 5. Jahrhunderts n. Chr.*, Mainz a. R. 1993.

5. ΤΟΥΡΚΙΑ (ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ) ❁ TURKEY (ASIA MINOR)

5.1. Γενικά έργα – Τοπογραφία ❁ General Reference Works – Topography

Belke Kl., *Paphlagonien und Honorias* [TIB 9], Wien 1996.
Belke Kl. – Mersich N., *Phrygien und Pisidien* [TIB 7], Wien 1990.
Belke Kl. – Restle M., *Galatien und Lykaonien* [TIB 4], Wien 1984.
Bryer A. – Winfield D., *The Byzantine Monuments and Topography of the Pontos*, Washington, D.C. 1985.
Elderkin G. W. – Stillwell R. et al., *Antioch on the Orontes*, I-III, Princeton 1934-1941.
Eyice S., "Un site de la Cilicie: Öküzlü et ses basiliques", *Rayonnement grec*, 355-367.
Feld O., "Christliche Denkmäler aus Milet und seiner Umgebung", *IstMitt* 25 (1975) 197-209.
Foss Cl., *Byzantine and Turkish Sardis*, Cambridge, Mass. 1976.
Foss Cl., "Late Antique and Byzantine Ankara", *DOP* 31 (1977) 27-87.
Foss Cl., "Archaeology of the Twenty Cities of Byzantine Asia", *AJA* 81 (1977) 469-486.
Foss Cl., *Ephesus after Antiquity: A Late Antique, Byzantine and Turkish City*, Cambridge 1979.
Foss Cl., *Cities, Fortresses and Villages of Byzantine Asia Minor*, Aldershot 1996.
Foss Cl. – Tulchin J., *Nicaea: A Byzantine capital and its Praises*, Brookline, Mass. 1990.
Geyer B. – Lefort J. (eds.), *La Bithynie au Moyen Âge*, Paris 2003.
Hasluck F. W., "Bithynica", *BSA* 13 (1906-1907) 285-308.
Hellenkemper H. – Hild Fr., *Neue Forschungen in Kilikien* [VTIB 4], Wien 1986.
Herzfeld E. – Guyer S., *Meriamlik und Korykos* [MAMA 2], Manchester 1930.
Hierapolis di Frigia 1957-1987, Milano 1987.
Hild Fr. – Hellenkemper H., *Kilikien und Isaurien* [TIB 5], Wien 1990.
Hild Fr. – Lechner M., "Christliche Kultstätten im Antitaurus: Afşin und Hunu", *JÖB* 23 (1974) 255-262.
Hild Fr. – Restle M., *Kappadokien* [TIB 2], Wien 1981.
Janin R., "Nicée. Étude historique et topographique", *EO* 24 (1925) 482-490.
Janin R., *La géographie ecclésiastique de l' empire byzantin. Les églises et les monastères des grands centres byzantins. (Bithynie, Hellespont, Latros, Galèsios, Trébizonde, Athènes, Thessalonique)*, Paris 1975.
Jerphanion G. de, *Une nouvelle province de l' art byzantin. Les églises rupestres de Cappadoce*, I-II (Texte), I-III (Album), Paris 1925-1936.
Keil J. – Wilhelm A., *Denkmäler aus dem Rauhen Kilikien* [MAMA 3], Manchester 1931.
Kostof Sp., *Caves of God. The Monastic Environment of Byzantine Cappadocia*, Cambridge, Mass. 1972.
Kostof Sp., *Caves of God. Cappadocia and its Churches*, Oxford - New York - Toronto 1989.
Liebeschuetz J., *Antioch, City and Imperial Administration in the Later Roman Empire*, Oxford 1972.
Mansel A. M., *Die Ruinen von Side*, Berlin 1963.
Mansel A. M., *Side*, Ankara 1978.
Marek C., *Pontus et Bythinia. Die römischen Provinzen im Norden Kleinasiens*, Mainz 2003.
Miltner F., *Ephesos, Stadt der Artemis und des Johannes*, Wien 1958.
Müller-Wiener W., "Kuşadasi und Veni Foça", *IstMitt* 25 (1975) 399-420.
Ötüken G., *Forschungen im nordwestlichen Kleinasien: Antike und byzantinische Denkmäler in der Provinz Bursa*, Tübingen 1996.
Pillinger R. – Kresten O. – Krinzinger F. – Russo E. (eds.), *Efeso Paleocristiana e Bizantina - Frühchristliches und byzantinisches Ephesos*, Wien 1999.
Robert L., "Sur Didymes à l' époque byzantine", *Ελληνικά* 6 (1948) 117-122.
Robert L., *Villes d'Asie Mineure*, Paris 1962.
Rodley L., *Cave Monasteries of Byzantine Cappadocia*, Cambridge 1985.
Sodini J.-P., "Restes byzantines au sud de Fethiye (Makri, Telmessos) en Lycie occidentale", *Ευφρόσυνον*, 2, 549-560.
Strzygowski J., *Kleinasien, ein Neuland der Kunstgeschichte*, Leipzig 1903.
Verzone P., "Hierapolis cristiana", *CorsiRav* 12 (1965) 613-627.
Vetters H., "Zum byzantinischen Ephesos", *JÖBG* 15 (1966) 273-287.
Wiegand Th., *Der Latmos*, Berlin 1913.

5.2. Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική ❖ Church Architecture

Δημητροκάλλης Γ., *Οἱ σταυροειδεῖς ἐγγεγραμμένοι ναοί τῆς Μικρᾶς Ἀσίας*, Αθήνα 1978.
Μαμαλούκος Στ., «Παρατηρήσεις στην αρχιτεκτονική του ναού της Παναγίας Παντοβασίλισσας στην Τρίγλεια της Βιθυνίας», *ΔΧΑΕ*, περ. Δ΄, 26 (2005) 51-62.

Ballance S., "The Byzantine Churches of Trebizond", *AnatSt* 10 (1960) 141-175.
Bernardi Ferrero D. de, "San Giovani di Efeso", *CorsiRav* 30 (1983) 93-113.
Birbnbaum A., "Die Oktogone von Antiochia, Nazianz und Nyssa", *Repertotium für Kunstwissenschaft* 36 (1913) 181-209.
Brounoff M., "L' église de Saint Sophie de Nicée", *EO* 24 (1925) 471-481.
Buchwald H., *The Church of the Archangels in Sige near Mudania*, Vienna 1969.
Buchwald H., "Sardis Church E- a Preliminary Report", *JÖB* 26 (1977) 265-299.
Buchwald H., "Laskarid Architecture", *JÖB* 28 (1979) 261-296.
Buchwald H., "Western Asia Minor as Generator of Architectural Forms in the Byzantine Period, Provincial Back-Wash or Dynamic Center of Production?", *JÖB* 34 (1984) 199-234.
Buchwald H., "Notes on the Design of Aisled Basilicas in Asia Minor", *Festschrift für H. Hallensleben*, 19-30.
Edwards R. W., "The Domed Mausoleum at Akkale in Cilicia. The Byzantine Revival of a Pagan Plan", *BSl* 50 (1989) 46-56.
Eyice S., "Monuments byzantins anatoliens inédits ou peu connus", *CorsiRav* 18 (1971) 309-332.
Falla Castelfranchi M., *Βαπτιστήρια, Intorno ai più noti battisteri dell' Oriente*, Roma 1980.
Harisson R. M., "Churches and Chapels in Central Lycia", *AnatSt* 13 (1963) 117-151.
Hill St., *The Early Byzantine Churches of Cilicia and Isauria*, Aldershot 1996.
Hörmann H. – Keil J. – Miltner F. – Sotiriu G. A., *Die Johanneskirche* [Forschungen in Ephesos IV.3], Wien 1951.
Jobst W., "Zur Bestattungskirche der Sieben Schläfer in Ephesos", *JÖAI* 50 (1972-1975) Beiblatt, 171-180.
Karwiese St., *Erster vorläufiger Gesamtbericht über die Wiederaufnahme der archäologischen Untersuchung der Marienkirche in Ephesos*, Wien 1989.
Keil J. – Knoll F. – Reisch E., *Die Marienkirche in Ephesos* [Forschungen in Ephesos IV. 1], Baden bei Wien 1932.
Koch G., "Παλαιοχριστιανικά μνημεία της Κιλικίας", *Εγνατία* 9 (2005) 201-267.
Kopp Cl., "Das Mariengrab in Ephesos", *Theologie und Glaube* 45 (1955) 161-188.
Mango C., "The Monastery of St. Abercius at Kurşulu (Elegmi) in Bithynia", *DOP* 22 (1986) 170-176.
Mango C. – Ševčenko I., "Some Churches and Monasteries on the Southern Shore of the Sea of Marmara", *DOP* 27 (1973) 235-277.
Möllers S., *Die Hagia Sophia in Iznik/ Nikaia*, Alfter 1994.
Morganstern J., *The Byzantine Church at Dereağzi und Its Decoration* [IstMitt, Beiheft 29], Tübingen 1983.
Müller-Wiener W., "Die 'Grosse-Kirche' (Sog. Bischofskirche in Milet)", *IstMitt* 23-24 (1973-1974) 131-134.
Ötüken S.Y., "Zweischiffige Kirchen in Kappadokien und in den angrenzenden Gebieten", *XVIe CIEB* Wien 1981 (1982) II/4 (=*JÖB* 32/4, 1982) 543-552.
Ousterhout R., *A Byzantine settlement in Cappadocia*, Washington, D.C. 2005.
Peschlow U., "Neue Beobachtungen zur Architektur und Ausstattung der Koimesis Kirche in Iznik", *IstMitt* 22 (1972) 145-187.
Peschlow U., "Die Architektur der Nikolaoskirche in Myra", *IstForsch* 30 (1974) 303-359.
Pinatsi Ch., "New observations on the pavement of the church of Hagia Sophia in Nicaea", *BZ* 99 (2006) 119-126.
Plommer H., "Saint John's Church, Ephesus", *AnatSt* 12 (1962) 119-129.
Restle M., *Studien zur frühbyzantinischen Architektur Kappadokiens*, Wien 1979.
Rott H., *Kleinasiatische Denkmäler aus Pisidien, Pamphylien, Kappadokien und Lykien*, Leipzig 1908.
Schmit Th., *Die Koimesis-Kirche von Nikaia*, Berlin - Leipzig 1927.
Schneider A. M., *Die römischen und byzantinischen Denkmäler von Iznik-Nicaea* [IstForsch, Beiheft 16], Berlin 1943.
Sodini J.-P., " Les groupes épiscopaux de Turquie", *XIe CIAC* Lyon, Vienne, Grenoble, Genève et Aoste 1986 (Roma - Città del Vaticano 1989) I, 405-426.
Thierry M. et N., *Nouvelles églises rupestres de Cappadoce. Région du Hasan Dağı*, Paris 1963.
Thierry N., *Haut Moyen-Age en Cappadoce. Les églises de la région de Çavuşin*, I-II, Paris 1983-1994.

Verzone P., "Le chiese di Hierapolis in Asia Minore", *CahArch* 8 (1956) 37-61.
Verzone P., "S. Giovani e S. Maria di Efeso e la riconstruzione della città nell' VIII secolo", *CorsiRav* 12 (1965) 603-612.
Winfield D. – Wainwright J., "Some Byzantine churches from the Pontus", *AnatSt* 12 (1962) 131-161.

5.3. Κοσμική και οχυρωματική αρχιτεκτονική ❁ Secular and Fortification Architecture

Edwards R., *The Fortifications of Armenian Cilicia* [D.O.S. 23], Washington, D.C. 1987.
Eyice S., "Le palais byzantin de Nymphaion près d' Izmir", *XIe CIEB* München 1958 (Nachduck 1960) 150-153.
Foss Cl., "Attius Philippus and the Walls of Side", *ZPapEpig* 26 (1977) 172-180.
Foss Cl., "Late Byzantine Fortifications in Lydia", *JÖB* 28 (1979) 297-320.
Foss Cl., *Survey of Medieval Castles of Anatolia. I. Kütahya* [B.A.R. International Series 261], Oxford 1985.
Foss Cl., *Survey of Medieval Castles of Anatolia. II: Nicomedia*, London 1996.
Foss Cl. – Tulchin J., *Nicaea: A Byzantine capital and its Praises*, Brookline, Mass. 1990.
Hild Fr., *Das byzantinische Strassensystem in Kappadokien* [VTIB 2], Wien 1977.
Müller-Wiener W., "Mittelalterliche Befestigungen im südlichen Jonien" *IstMitt* 11 (1961) 115-122.
Radt W., "Die byzantinische Wohnstadt von Pergamon", *Wohnungsbau im Altertum*, 3, Berlin 1979, 199-223.
Rheidt Kl., *Die Stadtgrabung. Die byzantinische Wohnstadt*, Berlin 1991.
Schneider A. M. – Karnapp W., *Die Stadtmauer von Iznik (Nicaea)* [IstForsch, Beilheft 9], Berlin 1938.
Whitby M., "Justinian's Bridge over the Sangarius and the date of Procopius' *De Aedificiis*", *JHS* 105 (1985) 129-148.

5.4. Γλυπτική ❁ Sculpture

Ὀρλάνδος Ἀ. Κ., «Χριστιανικά γλυπτά τοῦ Μουσείου Σμύρνης», *ABME* 3 (1937) 128-152.
Πούλου-Παπαδημητρίου Ν., «Παλαιοχριστιανικά και μεσοβυζαντινά αρχιτεκτονικά γλυπτά από την Αναία», *Η Βυζαντινή Μικρά Ασία (6ος-12ος αι.)*, Αθήνα 1998, 339-383.

Deichmann F. W., "Zur spätantiken Bauplastik von Ephesos", *Mélanges Mansel*, Ankara 1974, 549-570.
Dennert M., "Mittelbyzantinische Ambone in Kleinasien", *IstMitt* 45 (1995) 137-147.
Dennert M., *Mittelbyzantinische Kapitelle, Studien zu Typologie und Chronologie*, Bonn 1997.
Falla Castelfranchi M., "Amboni carii: un caso desueto", *Boreas* 17 (1994) 49-52.
Grassi G., "Scultura architettonica e *spolia* marmoree della Panaghia di Antalya nel quadro della produzione artistica dell'Asia Minore meridionale in epoca paleobizantina", *Milion* 2 (1990) 73-134.
Peschlow U., "Byzantinische Plastik in Didyma", *IstMitt* 25 (1975) 211-257.
Yalçin A.-B., "Some recent early Byzantine sculptural finds fron Tarsus", *ΔΧΑΕ*, περ. Δ', 25 (2004) 57-62.
Yegül F. K., "Early Byzantine Capitals from Sardis. A Study on the Ionic Impost Type", *DOP* 28 (1974) 265-274.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΡΩΝ ΤΩΝ ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ / INDEX OF ENDNOTE TERMS

Όρος / term	*Αριθμός σημείωσης / Note number*
ΑΓΓΛΙΚΑ – ENGLISH	
corbelled arch	73
hippocampus	45
trefoil-shaped plan/ trifoliated plan	339
ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΑ – BULGARIAN	
хипокамп	45
ΓΑΛΛΙΚΑ – FRENCH	
abside en redan	20
appendis	248
assomoir	67
basin mobile	126
chapiteau corbeille "à côte de melon"	118
clocher en éventail	149
clocher à peigne	149
colonne cablée	105
coussinet	78
dosseret	201
église à plan tréflé	339
faux-mâchicoulis	68
fût torse	105
hémicycle	72
nef unique ou triple, à nef transversale	327
ogive	172
parquet	33
piscine	74
Sainte Table	298
toit à double croupe	249
toit à double pente	246
toit à double versant	246
tourillon	253
type ramassé	336
voûtes d'ogives	172
ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ – GERMAN	
Apsiswölbung	83
Drehpfosten	253
durch ein Tonnengewölbe bedeckte rechteckige Kuppel	301
Hippokamp mit Pfauenschweif	45
Kreuz in der Blattschale	244
ΕΛΛΗΝΙΚΑ – GREEK	
ακκούβυκον	250
αμείβοντας	8
αξονομετρία μετωπική των ιπποτών	259
αρσενάς	17
βεργωτό(ν) σταυροθόλιο(ν)	82
δισδιάστατο(ν) κωδωνοστάσιο(ν)	149
δρύφακτοι	351
ελέφας	50
ευκτήριο(ν)	169
ιππόκαμπος	45
καμπτός ἐπί τήν σφενδόνην	174
καμπτός ἐπί τῆς θύρας	174
κλειδί του Σολομώντος ή κλειδί του Σολομώντα	127
κονίστρα	16
κόσμημα αστραγαλώδες	132
κουμπές	302
κούπα	237
μεντεσές	30
μετατόριο(ν)	167
μιτατόριο(ν)	167
μουτατώριο(ν)	167
μπαμπάς	184
νευρωτό(ν) σταυροθόλιο(ν)	82
σύνθετο(ν) κορινθιακό(ν) κιονόκρανο(ν) με φύλλα οδοντωτής άκανθας	113
οίκος θεού	180
οίκος κοινός	180
οίκος προσευχής	180
«ρόδιο(ν)» πινάκιο(ν)	237
σαχνισί	220
σπάραγμα	150
συριακοί τροχοί	134/137
ταμπλάς	307
τεχνική δι' επαλλήλων στρωμάτων αναγλύφου	268
τσαγκαράδικο	342
τύπος με τριφυλλόσχημη κάτοψη	339
τύπος ναού: δικιόνιος των ανατολικών χωρών	337
τύπος ναού: δρομικός σταυροειδής	334
τύπος ναού: μεταβατικός απλός	333
τύπος ναού: μονόκλιτη θολωτή βασιλική με τρούλο	328
τύπος ναού: μονόκλιτος σταυροειδής με τρούλο	328
τύπος ναού: συνεπτυγμένος σταυροειδής με τρούλο	328
χαγιάτι	71
ψαλίδι	8/9
ΙΤΑΛΙΚΑ – ITALIAN	
archivolto	61
chiesa con pianta a trifoglio	339
creta	15
ΛΑΤΙΝΙΚΑ – LATIN	
meta prima	174
meta secunda	174
opus africanum	275
opus latericium	282
opus listatum	274
opus testaceum	282
ΡΟΥΜΑΝΙΚΑ – ROMANIAN	
cristelniț ă columvitră	126
osnite	295
sfânta Masă	298
ΡΩΣΙΚΑ – RUSSIAN	
гиппокамп	45
ΣΕΡΒΙΚΑ – SERBIAN	
хипокамп	45
црква у виду трописта	339

Στο ευρετήριο περιλαμβάνονται οι αδόκιμοι και σπάνιοι όροι που σχολιάζονται στις σημειώσεις / Non-standard and rarely used terms, mentioned in the notes, are inclunded in the index.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΣΧΕΔΙΩΝ ΜΕ ΠΟΛΛΑΠΛΗ ΧΡΗΣΗ
INDEX OF MULTIPLY USED DRAWINGS

Αρ. εικ. *Fig. no.*	*Σχέδια γενικών όρων* *General term drawings*	*Αρ. εικ.* *Fig. no.*	*Σχέδια επιμέρους όρων* *Specific term drawings*
9	*Αέτωμα*	712 809	*Τύμπανο*$_1$ *αετώματος* *Φεγγίτης κυκλικός*
15	*Ακροπύργιο*	495	*Περιτείχισμα*
18	*Άμβωνας* (με διπλή κλίμακα ανόδου)	161 533 826	*Εξώστης*$_2$ *(άμβωνα)* *Πτερύγια (κλίμακας άμβωνα)* *Χειρολαβή*
23	*Αμφιθέατρο*	48	*Αρένα*
69	*Βαθμίδα*	425 482	*Μέτωπο*$_2$ *βαθμίδας* *Πάτημα βαθμίδας*
151	*Έμβολος*$_1$	582	*Στοά*
163	*Επάλξεις* *1. Έπαλξη 2. θυρίδα επάλξεων*	237	*Θυρίδα επάλξεων*
176	*Επορροφία* (Αγ. Αικατερίνης Σινά) 1. *ζευκτό 2. αμείβων*$_1$ *3. ορθοστάτης*$_1$ *4. ελκυστήρας*$_2$ *5. πλάγια αντηρίδα* *6. τεγίδα 7. κορυφοτεγίδα 8. πέταυρα* *9. δοκοθήκη*	41 129 149 192 349 451 622	*Αντηρίδα πλάγια (επορροφίας)* *Δοκοθήκη* *Ελκυστήρας*$_2$ *(επορροφίας)* *Ζευκτό* *Κορυφοτεγίδα* *Ορθοστάτης*$_1$ *(επορροφίας)* *Τεγίδα*
177	*Επορροφία* (Μονής Ξενοφώντος) *1. ζευκτό 2. αμείβων*$_1$ *3. ελκυστήρας*$_2$ *4. τεγίδα 5. αμείβων*$_2$ *6. ακροτεγίδα* *7. πέταυρο 8. κεραμίδι*	500	*Πέταυρο*
178	*Επορροφία*, (Αρχοντικού Βέροιας) *1. ζευκτό 2. αμείβων*$_1$ *3.ορθοστάτης* *4. ελκυστήρας*$_2$ *5. ελκυστήρας ανυψωμένος* *6. τεγίδα 7. αμείβων*$_2$ *8. κορυφοτεγίδα* *9. ακροτεγίδα 10. πέταυρα 11. κεραμίδι*	16 22 254	*Ακροτεγίδα* *Αμείβων*$_1$ *Καπνοδόχος*
212	*Θέατρο* *1. ορχήστρα 2. σκηνή 3. παρασκήνια* *4. πάροδοι 5. διάζωμα*$_1$ *6. επιθέατρο* *7. κερκίδα 8. εδώλιο*$_2$ *9. διάζωμα*$_2$	117 139 165 269 338 456 475 555	*Διάζωμα* 1. *διάζωμα*$_1$ *2. διάζωμα*$_2$ *Εδώλιο*$_2$ *(θεάτρου / αμφιθεάτρου)* *Επιθέατρο* *Κερκίδα* *Κοίλο* *Ορχήστρα (θεάτρου)* *Παρασκήνιο* *Σκηνή*

Αρ. εικ. Fig. no.	Σχέδια γενικών όρων General term drawings	Αρ. εικ. Fig. no.	Σχέδια επιμέρους όρων Specific term drawings
244	*Ιππόδρομος* *1. αφετηρία$_2$ 2. σφενδόνη$_1$ 3. σπίνα,* *4. νύσσα 5. κάθισμα$_1$*	58 434 562 599	*Αφετηρία$_2$ (ιπποδρόμου)* *Νύσσα* *Σπίνα* *Σφενδόνη$_1$ (ιπποδρόμου)*
261	*Κατηχούμενα*	537	*Πύλη βασίλειος*
268	*Κεραμίδι* *1. στρωτήρας 2. καλυπτήρας*	247 587	*Καλυπτήρας* *Στρωτήρας*
277	*Κίονας* *1. βάθρο 2. βάση 3. κορμός$_2$* *4. κιονόκρανο 5. επίθημα*	77 79 153 346 419	*Βάθρο (κίονα)* *Βάση (κίονα)* *Ένταση (κίονα)* *Κορμός$_2$ (κίονα)* *Μείωση (κίονα)*
295	*Κιονόκρανο ιωνικό* *1. επίθημα 2. ιωνικό κιονόκρανο* *2.1. άβακας 2.2. εχίνος 2.3. έλικα* *2.4. προσκεφάλαιο 2.5. ζωστήρας 3. σπείρα$_2$*	166 187 195	*Επίθημα (κιονοκράνου)* *Εχίνος* *Ζωστήρας (ιωνικού κιονοκράνου)*
304	*Κιονόκρανο κορινθιακό σύνθετο θεοδοσιανό* *1. σπείρα$_2$ 2. στεφάνη 3. καλαθος 4. έλικες* *5.εχίνος 6. άβακας 7. ανθέμιο$_1$*	35 246 560 577	*Ανθέμιο$_1$ (κορινθιακού κιονοκράνου)* *Κάλαθος (κορινθιακού κιονοκράνου)* *Σπείρα$_2$ (κιονοκράνου)* *Στεφάνη φύλλων (κιονοκράνου)*
329	*Κλίμακα$_1$* *1. βραχίονας$_1$ 2. κεφαλόσκαλο 3. πλατύσκαλο* *4. βαθμίδα 5. μέτωπο βαθμίδας 6. πάτημα βαθμίδας*	87 270 503	*Βραχίονας$_1$ (κλίμακας)* *Κεφαλόσκαλο* *Πλατύσκαλο*
408	*Λουτρό*	6 213 588 802 827	*Λεραγωγός* *Θερμό* *Στυλίσκος (υποκαύστου)* *Υπόκαυστο* *Χλιαροψύχριο*
428	*Μονή* *1. καθολικό 2. διαβατικό 3. βορδωναρείο* *4. δοχεία 5. βαγεναρεία 6. κελλιά 7. πύργος* *8. ξενώνας 9. εστία 10. τράπεζα 11. μαγκιπείο*	245 485	*Καθολικό* *Περίβολος*
441	*Οδός*	627	*Τετράγωνο πολεοδομικό*
442	*Οικία* (Ευστολίου, Κύπρος) *1. κύρια είσοδος 2. προαύλιο 3. αποθήκες και* *βοηθητικοί χώροι 4. απόπατος 5. περίστυλη* *αυλή 6. στοές 7. τρίκλινος 8. λουτρό*	832	*Ψυχρολούσιο* *1. κεντρικό δωμάτιο λουτρού* *2. αποδυτήριο 3. ψυχρολούσιο* *4. χλιαροψύχριο 5. θερμό*
443	*Οικία* (Μυστρά) *1. ανώγειο 2. κατώγειο 3. διαβατικό*	42 115 262 705	*Ανώγειο* *Διαβατικό* *Κατώγειο* *Τρίκλινος*

Αρ. εικ. *Fig. no.*	*Σχέδια γενικών όρων* *General term drawings*	*Αρ. εικ.* *Fig. no.*	*Σχέδια επιμέρους όρων* *Specific term drawings*
444	*1. όλμος (θύρας) 2. στροφέας$_1$ (θύρας)*	103 583 713	*Γίγγλιμος* *Στροφέας$_1$ (θύρας)* *Τύμπανο$_2$ (θυροφύλλου)*
448	*Ορθομαρμάρωση* *1. τοιχοβάτης 2. ορθοστάτης*	636	*Τοιχοβάτης*
461	*Παράθυρο τρίλοβο με περιβάλλον τόξο και τεταρτοκυκλικά πτερύγια* *1. ποδιά 2. λοβός 3. αμφικιονίσκος 4. περιβάλλον τόξο 5. τεταρτοκυκλικό τυφλό πτερύγιο*	24 510	*Αμφικιονίσκοι* *Ποδιά (παραθύρου)*
490	*Περίθυρο* *1. γείσο$_2$ 2. υπέρθυρο 3. σταθμός θύρας 4. παρειά$_1$ 5. κατώφλι*	94 263 478 566 800	*Γείσο$_2$ (υπερθύρου)* *Κατώφλι* *Παρειά$_1$ (θύρας)* *Σταθμός (θύρας)* *Υπέρθυρο*
501	*Πηγάδι* *1. στηθαίο$_2$ 2. προστομιαίο 3. στόμιο*	411 522 579	*Μαγκανοπήγαδο* *Προστομιαίο (πηγαδιού)* *1. στηθαίο$_2$ (πηγαδιού) 2. στόμιο (πηγαδιού)*
623	*Τείχη* *1. τάφρος 2. προτείχισμα 3. έξω τείχος 4. έσω (μέγα) τείχος 5. πύργοι 6. μετατείχιο 7. μεταπύργιο*	158 183 423 528 620	*Έξω τείχος* *Έσω τείχος* *1. μεταπύργιο 2. μετατείχιο* *Προτείχισμα* *Τάφρος*
625	*Τέμπλο* *1. θωράκιο$_1$ 2. πεσσίσκος με σύμφυτους κιονίσκους, 3. δίδυμοι ταινιόδετοι κιονίσκοι 4. επιστύλιο 5. ωραία πύλη 6. προσκυνητάριο*	239 286 538	*Θωράκιο$_1$* *Κιονίσκοι δίδυμοι ταινιόδετοι* *Ωραία πύλη*
642	*Τοιχοδομία χυτή* *1. λιθόδεμα 2. πλευρά$_2$*	49 132 480 505	*1. αρμός κατακόρυφος 2. αρμός οριζόντιος* *Δόμος* *Παρειά τοίχου* *Πλευρά$_2$ τοίχου*
652	*Τοιχοδομία: σύστημα δομής αμελές πλινθοπερίβλητο*	436	*Ξυλοδεσιά*
674	*Τόξο* *1. ποδαρικό 2. υφαψίδιο 3. γένεση 4. θολίτης αρχικός 5. θολίτης 5. θολίτης κορυφαίος 6. εσωράχιο 8. μέτωπο$_1$ 9. επιφάνεια τριγωνική μετώπου τόξου 10. εξωράχιο 11. βέλος 12. άνοιγμα 13. κορυφή*	37 81 97 160 185 214 347 424 508 682	*Άνοιγμα τόξου* *Βέλος (τόξου)* *Γένεση (τόξου)* *Εξωράχιο (τόξου)* *Εσωράχιο (τόξου)* *1. θολίτης 2. θολίτης αρχικός 3. θολίτης κορυφαίος* *Κορυφή (τόξου)* *Μέτωπο$_1$ (τόξου)* *Ποδαρικό (τόξου)* *Τόξο κλειδωτό*

Αρ. εικ. *Fig. no.*	*Σχέδια γενικών όρων* *General term drawings*	*Αρ. εικ.* *Fig. no.*	*Σχέδια επιμέρους όρων* *Specific term drawings*
690	*Τοξοστοιχία* *1. στυλοβάτης 2. μετακιόνιο 3. μεταξόνιο* *4. κορμός κίονα 5. κιονόκρανο 5. επίθημα* *6. επιφάνεια τριγωνική μετώπου τόξου*	173 421	*Επιφάνεια τριγωνική μετώπου τόξου* *1. μετακιόνιο 2. μεταξόνιο*
695	*Τόρμος*$_1$ *τόρμος*$_2$	154	*Εντορμία*
722	*Τύπος ναού: βασιλική ξυλόστεγη* *1. ιερό 1.1. αγία τράπεζα 1.2. κιβώριο* *1.3. σύνθρονο 1.4. τέμπλο 2.1 κλίτος κεντρικό* *2.2 κλίτος πλάγιο 2.3. κιονοστοιχία 2.4. στυλοβάτης* *2.5. τρίβηλο 3. νάρθηκας 4. αίθριο 4.1. περίστωο* *4.2 φιάλη 4.3. πρόπυλο, 5. διακονικό 6. υπερώο* *7. εποροφία*	12 118 242 397 432 493 516	*Αίθριο* *Διακονικό* *Ιερό βήμα* *Κυρίως ναός* *Νάρθηκας* *Περίστωο* *Πρόπυλο*
744	*Τύπος ναού: οκταγωνικός – απλός* *1. ιερό 1.1. πρόθεση 2. κυρίως ναός* *3. εσωνάρθηκας 4. εξωνάρθηκας 5. κόγχη* *6. σφαιρικό τρίγωνο*	159 189	*Εξωνάρθηκας* *Εσωνάρθηκας*
761	*Τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος* *με τρούλο – αγιορείτικος τρίκογχος* *1. ιερό 1.1. πρόθεση 1.2. διακονικό 2. κυρίως ναός* *2.1. χορός 2.2. γωνιακά διαμερίσματα 3. λιτή* *4. εξωνάρθηκας*	406 828	*Λιτή* *Χορός*
779	*Τύπος ναού: σταυροειδής εγγεγραμμένος* *με τρούλο – σύνθετος τετρακιόνιος* *1. ιερό 1.1. πρόθεση 1.2. διακονικό 2.1. κεραία*$_1$ *2.2. γωνιακά διαμερίσματα, 3. νάρθηκας*	126 243 398 433 460 514	*Γωνιακό διαμέρισμα* *Ιερό βήμα* *Κυρίως ναός* *Νάρθηκας* *Παραβήματα* *Πρόθεση*
815	*Φόρος*	420 546	*Μέση (οδός)* *Ρεγεώνα*
820	*Φράγμα πρεσβυτερίου* *1. ωραία πύλη 2. θωράκιο 3. πεσσίσκος 4. μήλο*	426	*Μήλο*

ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΟ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ

ΛΕΞΙΚΟ ΟΡΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΓΛΥΠΤΙΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ • ΑΓΓΛΙΚΑ • ΑΛΒΑΝΙΚΑ • ΓΑΛΛΙΚΑ • ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ • ΙΤΑΛΙΚΑ • ΡΟΥΜΑΝΙΚΑ • ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΑ • ΡΩΣΙΚΑ • ΣΕΡΒΙΚΑ

MULTILINGUAL ILLUSTRATED

DICTIONARY OF BYZANTINE ARCHITECTURE AND SCULPTURE TERMINOLOGY

GREEK • ENGLISH • ALBANIAN • FRENCH • GERMAN • ITALIAN • ROMANIAN • BULGARIAN • RUSSIAN • SERBIAN

Επιστημονική επιμέλεια
Σοφία Καλοπίση-Βέρτη και Μαρία Παναγιωτίδη-Κεσίσογλου

Edited by
Sophia Kalopissi-Verti and Maria Panayotidi-Kesisoglou

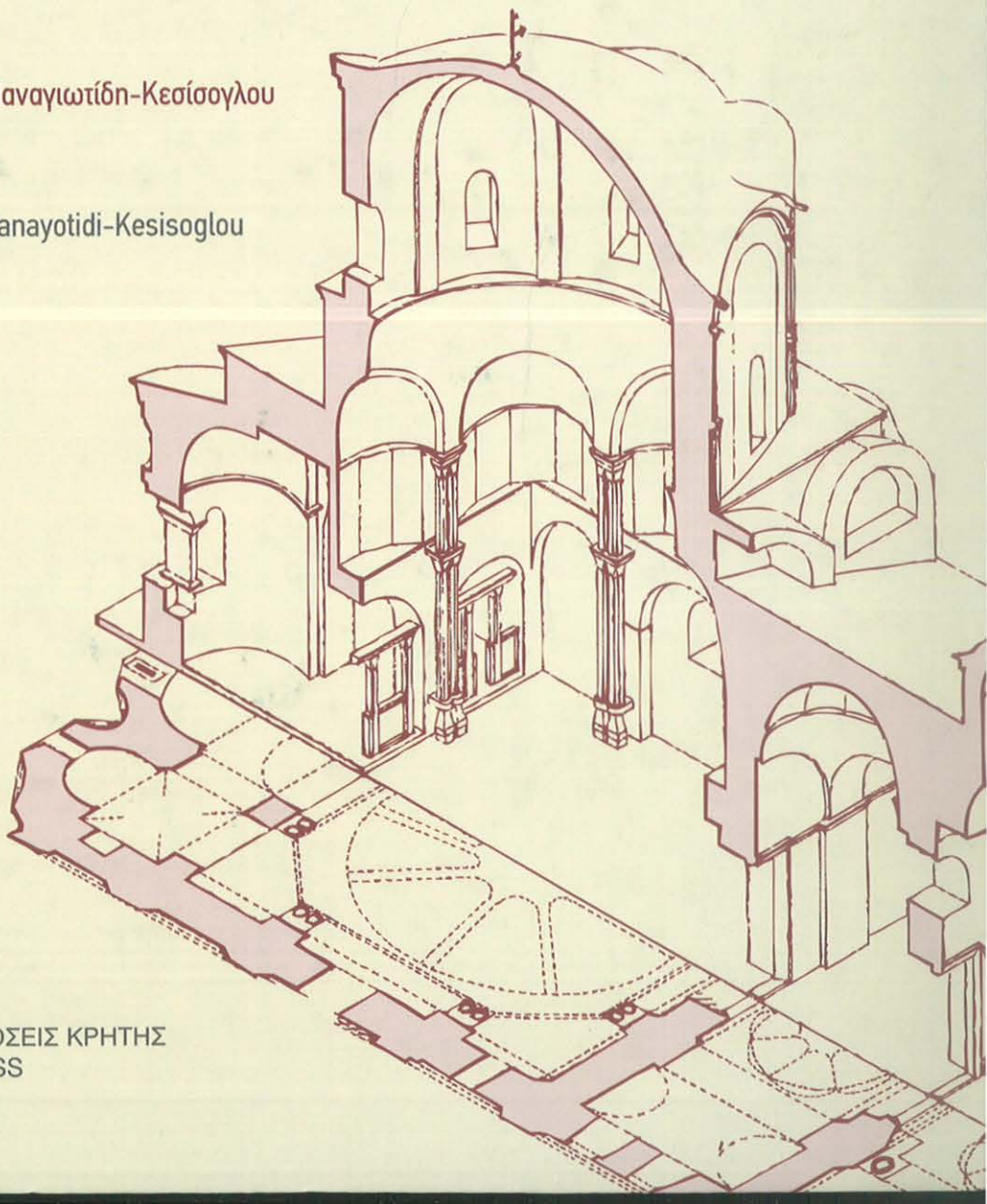

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ
CRETE UNIVERSITY PRESS